[illegible]

[vo]catus apostolus segregatus in euan-
gelium dei quod ante promiserat per prophe-
tas suos in scripturis sanctis de filio suo qui
factus est ei ex semine dauid secundum carnem.
Hymnus. De aduentu. ℣. Crastina die de-
lebitur iniquitas terre. ℟. Et regnabit super
nos saluator mundi. Ad Benedictus antiphona. Ori-
etur sicut sol saluator mundi et descen-
det in uterum uirginis sicut ymber su-
per gramen alleluia. Psalmus Benedictus. Oratio.
[D]eus qui nos redemptionis nostre
annua expectatione letificas.
presta ut unigenitum tuum quem redem-
ptorem leti suscipimus uenientem
quoque iudicem securi uideamus dominum
nostrum ihesum christum filium tuum. Qui te-
[cum]. Ad horas diei. Prima de po-
[illegible] in duplici festo et si uenerit
in [illegible] Et [illegible] tamen in con-
pletorio quod in prima nostra post octauas epi-
phanie. Ad absolutionem capitulum. Per quem
accepimus. Ad tertiam. capitulum. Paulus
seruus. ℟ breue. Hodie scietis quia
ueniet dominus. ℣. Et mane uidebitis
gloriam eius. Et mane. Gloria. ℟ hodie.
℣. Constantes estote. ℟. Videbitis
auxilium domini super uos. Ad sextam. capitulum.
[Q]ui predestinatus est filius dei
in uirtute secundum spiritum sanctificatio-
nis ex resurrectione mortuorum ihesu
christi domini nostri. ℟ breue. Crastina die dele-

[illegible]
[P]er quem accepimus gratiam et a-
postolatum ad obediendum fi-
dei in omnibus gentibus pro nomine ei-
us in quibus estis et uos uocati ihesu
christi domini nostri. ℟ breue. Crastina erit uo-
bis salus. ℣. Dicit dominus exercituum.
Erit. Gloria. Crastina. ℣. Crastina die
delebitur iniquitas terre. ℟. Et regnabit
super nos saluator mundi. Ad uesperas.
[R]ex pacificus magnificatus
est cuius uultum desiderat u-
niuersa terra. Psalmus Dixit dominus. Antiphona. Mag-
nificatus est rex pacificus super omnes
reges uniuerse terre. Psalmus Confitebor. Antiphona.
[C]ompleti sunt dies marie ut pa-
reret filium suum primogenitum. Psalmus Beatus
uir. Antiphona. Scitote quia prope est regnum
dei. amen dico uobis quia non tar-
dabit. Psalmus Laudate pueri. Antiphona. Leuate
capita uestra quia appropinquat rede-
mptio uestra. Psalmus Laudate dominum omnes. capitulum.
[A]pparuit benignitas et huma-
nitas saluatoris dei nostri non ex
operibus iustitie que fecimus nos sed
secundum suam misericordiam saluos nos fecit.
Hymnus. Christe redemptor omnium. ℣. Cra-
stina die delebitur iniquitas terre. ℟.
Regnabit super nos deus noster. Ad Magnificat antiphona.
[C]um ortus fuerit sol de celo uidebi-
tis regem regum procedentem a patre
tanquam sponsus de thalamo suo. Oratio.

8° IV

14759. P. N. f. 2.

Conf. Camer. Vol. III. Fag. 243. ff. 1016.

SVMMA ANGELICA

DE CASIBVS CONSCIENTIE

Per Fratrem Angelum de clauasio

Ordinis Minorum

Vicarium Generalem cismontanorum Fratrum

de Obseruantia compilata

Venetijs impreßa per Giorgium de Riuabenis.

ANNO DOMINI MCCCCLXXXVII

2 I: 4

SUMMA

ANGELICA

DE CASIBVS CONSCIENTIÆ

Per Fratrem Angelum de clauasio

Ordinis Minorum

Vicarium Generalem cismontanorum Fratrum

de Observantia compilata

KÖNIGL. BIBLIOTHEK ZU BERLIN

Venetijs impressa per Gregorium de Gregorijs.

ANNO DOMINI M CCCCLXXXVII

03003005?

Epla. ſ. Hieronymi tornicli lectoris. Ad R.p. ſ. Angelu de clauaſio preſentis operis Auctorem: in qua orat eius Reuerentiam: vt ipſum opus imprimi faciat: ꝓpter talem ⁊ tantã dicti operis excellentiam ⁊ vtilitatem.

Pluribus retro actis temporibus. Reuerende ac mi cordialiſſime pater. Ad lecturam caſuum conſcientie ꝓmotus omni cura ⁊ diligentia operam dedi. vt veritatem cõfratribus audientibus: miro modo hinc inde diſperſam: ⁊ per diuerſa librorum volumina: quin potius per varias doctrinarum facultates vagantem: enucleatam traderem. Ad qd̃ peragendum: quibus vigilijs: quibuſue oporteat curis inſudare: Reuerentia tua plenius edocta dilucide proſpicit. Non enim talis lectura vnica contentatur ſcientia. vnico ne ſtudio licet magnis voluminibus concluſo ſubſiſtat. Exigit nãq; vera iuris ciuilis fundamenta. In quibus pene contractuum tota deciſio terminatur: qd̃ quidem ius: quoniam ꝑ ſũmorum iura pontificum in multis rectificatur perficitur: ac ſuppletur: precipue in cenſuris: prebendis: ⁊ alijs eccleſiaſticis. Eiuſdem ſacri pontificij iuris ignorantiam talis caſuus penitus abhorret doctrina. Verum cum in predictis: quandoq; ꝓpter cõmunem pacem oculus diuinam intuens maieſtatem aliqualiter obſcuretur: qui lumine ſacre theologie illuſtrari quam maxime habet neceſſe: non modicam ipius caſuum ſtudij partem: ſibi ſacre pagie lucidi doctores: iure merito vendicarunt. Item ſi experientia teſte pbo facit artem: in ipa caſuum doctrina: magiſtram pene cuncta limitantem fateri non incaſſum compellimur. Cum igitur vitam breuem: artem vero longam: altus hipocrates affirmet. Et in vna quaq; arte tãta ducamur cecitatis caligine vt teſte mercurio trimegiſto: maxima pars eorum que ſcimus ſit minima eorum que ignoramus: quis niſi inſani penitus capitis dicere audebit hominem ad talis ſtudij apicem niſi diuina preuenitum peculiari virtute poſſe deuenire. Vt tanq; alter Juſtinianus opus deſperatum quaſi ꝑ medium tranſiens profundum in vnam reducat conſonantiam. Forſitan aliquis dicet: vera fateor: que ſcribis: niſi talis tantuſq; labor ac difficultas a ſummiſtis tractatoribus exilio data fuiſſet. Qui omnes in vnũ facultates colligentes faſſiculos caſuum conteruerũt. Ad quem ego: hec admitterem ſi dictos: vt aſſeris tractatores: ipis in facultatibus: pene noſcerem ephebos: nondicaq balbutientes: neq; perfectos. Ex his nãq; alij pictores: de alienis codicibus: non libros: ſed quedam potius exemplaria componentes: alij more balbutientium que audierint ⁊ viderint fari geſtiunt. Quos tamen pia excuſat intentio: ne tanq; ſerui inutiles: ex talentis quicq; in principis erarium non inferentes: repulſam patiantur pariter ⁊ penã. Verum ſi eos intentio reddit innorios: mihi tamen alijſq; in huiuſgemodi paleſtra militantibus labores non auferunt: ſed incertiores ſumus: atq; dudum eramus. Tenuit ergo me'cõtinuum deſiderium: ſedulaq; anxietas: vt ſator ille rerum eternus increata q; veritas: ac lucis eterne cãdor irradians: qui ſolus res penitus deſperatas ad optatum finem deducit. iunta. l. i. ad fi. prime col. C. de veteri iure enu. Qui omnium auctor eſt ſcientiarum. §. deniq; xxxvij. di. Qui omnium eſt gratiarum clargitor. c. reuertimini. xvi. q. i. A quo inſuper eſt omne datum optimum Jac. i. ⁊. c. i ſcripturis. viij. q. i. Qui totius inſuper eſt boni operis fundamentum. c. cum paulus. i. q. i. Hominem produceret in lucem. talibus inſignitum gratijs: ac virtutibus. Cuius medio ⁊ ſalubri doctrina: lectoribus ipis tantus queritandi labor. Varioſq; volutandi Codices adimeretur. Et diſcipulis: confeſſoribbs quoq; preſertim fratribus noſtris: quibus in diuinis: ⁊ alijs noſtri ordinis laboribus occupatis: pauliſper otij ſuppeditare noſcitur. clara innoteſceret veritas. Dum igitur pluribus iam annis elapſis talibus eſtuarem deſiderijs. communem quoq; omniũ vtilitatem flagitans: ⁊ ex hanneläti corde gemebunda pene ſuſpiria ad indeficientem diuine largitatis dulcedinem emitterem. Apparuit oculis meis quaſi caligantibus. Liber ſummule a Reuerentia tua compoſitus quem clara luce conſpiticns: ⁊ diligentius peruoluens: dum placere cepit vltra progrediens: nec iota quidem non viſum preterij. Et ſepius admirans: in tractatibus ſingulis: plenitudinem perſtrictam. In deciſionibus vtriuſq; iuris vera fundamenta. In fundamentis allegationes fidas pariter ⁊ habundantes. Theologorumq; veritates lucide enucleatas: auctoris quoq; qd̃ paternitas tua a iactantia aliena me pro veritate dicere patiatur ingenium pene diuinũ: vt merito re ⁊ nomine Angelus dicaris. Experientiã quoq; tanto tempore ꝓbatiſſimam: vt pote: qui tali ac tanto tpe. Annis fere vicenis: digne: ac laudabiliter: tale ac tantam fratrum omnium ciſmontanorum familiam direxeris verbo pariter ⁊ exemplo: nec non in plurib' ſedis apoſtolice arduis periclitantibuſq; cauſis: ſollicitudine: ac ingenij tui ſublimiſſimo apice ad optatum finem deductis. Iſta inquam omnia conſpiciens: ⁊ letus mente peruoluens preiudicio exilij ens clamani. Ecce quod concupiui iam video: quod queſiui iam teneo. Margaritam diutinis flagitatam ſuſpirijs poſſideo. Conuocaui amicos pri: ⁊ familiares: ad tã pingues nuptias: ſalubrẽq; doctrinã dicens

Venite o patres lectores possidete summulã Angelicis manibus vobis preparatã. per quam onus q3 maximũ ab imbecillis extat scapulis vestris ablatum. Non amplius per varios vobis codices vagari libeat. quicquid alibi difficulter queritur ⁊ inuolutum: hic faciliter ⁊ enucleatum inuenitur. Venite omnes viri/usq3 iuris veri ꝓfessores ⁊ docti. Vobis enim liber iste fidissima est clauis: qua veri aperiuntur intellect9 lata q3 datur plura inueniendi copia: vt quasi repertorium decisiuum videatur. Venite ⁊ vos pariter confessores: atq3 discipuli: qui iam diu sarcina librorum ꝑgrauati. Insuper ⁊ glosis varijs defessi. pondus ejicite: hoc solo libro depascamini. Hic totum versetur ingenium: omniscq3 sollicitudo atq3 doctrina. Si boni eritis angelici: pariter ⁊ optimi confessores. Hic eciam contractus plenissime habentur vsure lucidissime. Interrogatorium enucleatum: Matrimonia predita honestate simul ac veritate. Restitutiones amplissime. Censure quoq3 perfectissime. Quid plura. Quid desit non video: nisi forsitan ex transcriptor9 tarditate paucis innotescat. Sed ⁊ hec diuina abstulit bonitas: dũ nobis artem miro inuentam studio impressorum in lucem ꝓduxit. Reliquum igitur est Reuerende Pater: ne Reuerentia tua existimet hoc sibi dũtaxat cõdonatum: quin potius cum superne bonitati connaturalis sit cõicatio id ipm tanq3 celeste munus largiflue cõicandum sibi persuadeat volo. Supplices igitur nos omnes. Et ego vice omniũ pedibus Reuerentie tue humiliter ꝓstrati deprecamur vt tale: ⁊ tantum per incuriam non depereat opus: verum citissime supradicte artis impressoribus peritis tradatur: quo sitis q3 maxima: esuriesq3 q3plurium precipue nostra resocilletur. Hoc enim deo ad honorem magnum: ꝓximis ad salutem Paternitati quoq3. T. ad maximũ cedit meritũ. Et si qd abfit prefata Reuerẽtia tua his agitata stimulis vel recalcitraret aut saltẽ tardior incederet. non dubito magnũ eius capiti iudiciũ imminere. Moli igitur qui fuisti semper pius ac dulcis: nobis ⁊ Reuerentie tue hac in re esse crudelis. Dõ ne fiat etiã atq3 etiã supplices deprecamur. Vale at in dño prefata tua paternitas quam dominus ꝓ omnium salute conseruare dignetur. Amen.

¶ Responsio Venerandi patris fratris Angeli ad fratrem Hieronymum suprascriptum.

Angelicam summam ꝓ vtilitate confessorum ⁊ eorum qui cupiunt laudabiliter viuere: nuper a me diuina opitulante gratia compilatam: mi Hieronyme frater suades vt arti imprimentium tribuam. Tardiusculo quoq3 ⁊ pigritanti animo minarum dulcia figis calcaria. Quam ex quo vltra meam opinionem tot laudibus extollis: vt tuis votis morẽ gerã impromendã adhuc trãsmitto. Vale i dño ⁊ ora ꝓ me.

In'nomine domini nostri iesu christi. Amen.

¶ Incipit ꝓlogus in summa Angelica de casibus conscientie per fratrem Angelum de clauasio ordinis minorum vicarium generalem cismontanorum fratrum obseruantie compilata cui premittitur primo prologus deinde subnectitur tabula contentorꝝ in ipsa declaratiua. Incipit ꝓlogus.

Angelici spiritus ꝛ si diuine contemplatione semper intendant. Ex charitate tamen qua omnes homines complectuntur diuina pietate sic disponente salutem nostraꝝ ꝓcurare sollicite non desistunt. Nos defensando ab inimicis: sollicitando ad bonum: ꝛ dirigẽdo in viam salutis. Hoc quippe ipa dei bonitas nobis insinuare voluit in scala. Jacob ostensa. Genesis. xxviij. c. in qua. Angelos descendentes ꝛ ascendentes vidit: vt sic intelligeremus quanto feruore deuotionis teneamur beatos angelos ꝓsequi. Ad̃ ego frater Angelus de clauasio ordinis minorꝝ minimus attendens vt nomen meum sit consequens rei sicut debet. vt insti. de dona. §. est ꝛ aliud. ꝛ. l. decernimus. C. de episc. ꝛ cle. ꝛ. l. i. C. de offi. p̃se. vr. Et per sanctorum angelorum imitationem peruenire merear ad eorum cõtemplationem animarum salutem ꝓcurando quo nihil deo est carius. viij. q. i. sciendum. Conspiciens etiam multitudinem summularum de casibus conscientialibus non bene satisfacere pauperibus confessoribus ꝛ simplicibus ꝓpter ꝓlixitatem aliquarum: ꝛ aliarum nimiam breuitatem multorꝝ confratrum meorꝝ charitatiua requisitione compulsus: attendens etiam ꝙ diuisiones gratiarum sunt ꝛ donorꝝ ꝛ vnicuiqꝫ datꝫ manifestatio spiritus ad vtilitatem. i. ad cor. xij. c. Decreui hanc summam compendiosam ordinare dei adiutorio inuocato ꝓm illud. l. ℞n prin. C. de ve. iu. enu. Quam ꝛ Angelicam nominabo: in qua mediocritate seruata iuxta illud. insti. de re. diui. §. cum quis. ꝛ in auc. de consuli. §. igitur ꝛ post. quicũqꝫ eam perlegerit inueniet quicquid in aliis summulis continetur qd̃ pertineat ad confessores: ꝓsertim in summa dicta pisanella ac eius supplemento cuius casus conscientiales hic omnes inserui: licet aliquãdo per alia verba aut alio ordine. Et vltra predicta reperiet in. c. qd̃ incipit.. Interrogatiões. quecũqꝫ pertinent ad confessorem vel confiteri volentem circa quecũqꝫ peccata mortalia cognoscenda. dirigetur etiam ad multa consilia danda ac ad inueniendum doctores ꝛ iura vbi de talibus diffuse tractatur. Ita ꝙ hec Angelica suma erit vtilis non solum confessoribus verum etiam scholaribus vtriusqꝫ iuris. ꝛ aliis quibuscũqꝫ ꝓm deum ꝛ rectam ciuilitatem viuere cupientibus. Cuius ordinem infrascripta tabula demonstrabit.. Rogo ergo vos lectores vt hanc vtilimaꝝ ꝛ Angelicam summaꝝ ea charitate suscipiatis qua vobis offert. Hec facilius ad huiusmodi operis iudicia ꝓcedatis quando quidem qd̃ diutine summisqꝫ vigiliis ac sudoribus digestum est non leuiter vnico perscrutatur intuitu. Et ꝙquis in ea nihil sit dictum qd̃ non arbitratus fuerim conuenire iusticie ꝛ veritati ꝓsertim in foro conscientie cui satisfaciendum magis censui qꝫ ad forum contentiosum. ꝓpterea non sum secutus aliquando cõmunem opinionem doctorꝝ. ꝓsertim canonistarum ꝛ legistarũ. qꝝ conscientiali ꝛ theologice veritati non mihi visa fuit conuenire. Tamen iudicio sancte Matris ecclesie ꝛ cuiuslibet melius sapientis corrigendã submitto vt sit ad laudẽ dñi nostri ihu xpi: ꝛ eius gloriosissime matris Marie: ac seraphici patris mei Francisci in secula seculorum. Amen.

¶ Explicit ꝓlogus incipit tabula declaratoria ordinis: ꝛ contentorum in predicta summa:

¶ Et quia hec Angelica summa principaliter edita est ꝓ simplicibus confessoribus non habentibus peritiam vniuersalem iuris: ideo hanc tabulam ei prepono que tria demõstrabit. Primo ordinem libri qui sic distinguit̃ videlicet per litteras alphabeti: ꝛ quelibet littera per capitula diuersa: quodlibet vero capitulum suos habet paragrafos: exceptis quattuor capitulis que statim non subdiuiduntur per. §. sed aliter. Nam capitulum excõmunicatio. v. ꝛ. vij. subdiuiditur per casus: ꝛ casus in. §. subsistunt. Item capitulũ matrimonium. iij. distinguitur per impedimenta: ꝛ quodlibet impedimentum congruos habet. §. Item capitulum restitutio. i. vbi ponuntur qui sunt ad restitutionem obnorij: quiqꝫ cum sint varij ꝛ qꝫplures vt otius pateant oculis per alphabeti litteras describuntur. Et iuxta subsistentem materiam littere. §. cõtinent. Quorum capitulorum principia sunt que subsequuntur.

Abbas

Abbatissa. car.2.
Aborsum. car.2.
Abrogat o. car.2.
Absens car.2.
Absolutio. car.2.
Acceptio. car.4.
Accidia. car.5.
Actiões. car.5.
Acoliti. car.5.
Accomodat o. .5.
Actus. .5.
Accusatio. .5.
Adiuratio. car.6.
Administratio. car.7.
Admonitio. .7.
Adoptio. .7.
Adoratio. .7.
Adulatio. car.8.
Adulteriū. .8.
Aduocatus. car.9.
Affinitas. car.10.
Agnati. .10.
Alchimia. .10.
Alea. .10.
Alienatio. .10.
Alimenta. car.12.
Altare. .12.
Alternatiua. .12.
Ambicio. car.13.
Amicitia. 13.
Amor sui. 13.
Amor seculi. 13.
Angaria. 13.
Appellatio. 13.
Apostasia. car.14.
Aqua bñdicta. 14.
Arbiter. 14.
Archidiacon⁹. car.15.
Archiepūs. 15.
Archipsbr. car.16.
Argumētatio. 16.
Arra. 16.
Arrogātia. 16.
Arrogatio. 16.
Ars. 16.
Ascisinus. 16.
Astrologia. car.17.
Astucia. 17.
Auaricia. 17.
Audacia. 17.
Augere. 17.
Augurijū. 17.
Austeritas. 17.

Balistario 205 ars

Balneū. 17.
Bannum. 17.
Baptism⁹. car.21.
Bellū. 21.
Benedictio. car.23.
Benefacere. 23.
Beneficiū. 23.
Bigamia. 25.
Bifestum. car.26.
Blasphemia. 26.

Cabella ca.27.

Calix. 27.
Calūniator. 27.
Cābiū. 27.
Canonica porcio. 27.
Canonicus. car.28.
Canonizatio. 28.
Cantus. car.19.
Capitulum. 29.
Caracter. 29.
Carcer. 29.
Charitas. 29.
Castuas. car.30.
Castratus. 30.
Casus epi. 30.
Casus fortuit⁹. 30.
Cathecism⁹. 31.
Causa. 31.
Cautio. car.31.
Cecitas. 32.
Cedere bonis. 31.
Celare. 32.
Censura. 31.
Census. 32.
Certum. 32.
Cessatio. 32.
Cessio. 32.
Cimiteriū. car.33.
Circūstātia. 35.
Citatio. 35.
Citarista. 35.
Ciuitas. car.34.
Cinis. 34.
Clamor. 34.
Clādestinū. 34.
Claues. 34.
Clausula. car.35.
Clericus. 35.
Coactio. car.41.
Coadiutor. 41.
Cogitatio. 41.
Cognatio. 41.
Collegiū. 41.
Collusio. 41.
Colonus. car.42.
Comēda. 42.
Cōmissio. 42.
Comodatū. 42.
Cōpaternitas. car.45.
Cōpensatio. 43.
Cōpositio. 43.
Cōpromissū. 45.
Cōicare. 43.
Cōmutare. 45.
Cōcessum. 43.
Cōciliū. 43.
Cōcubinat⁹. 43.
Cōcussio. 43.
Cōdēnat⁹. car.44.
Cōditio. 44.
Cōductor. 44.
Cōfessio delicti. 44.
Cōfessio sacrāt. ca.45.
Cōfirmatio electoꝝ. 55
Cōfirmatio sacri. 56.
Cōfirmatio pape. 56.
Cōfraternitas. 56.
Cōiuratio. 56.
Cōsāguinitas. car.57.
Cōscia. 57.
Cōsecratio epoꝝ. 57.
Cōsecratio eccliaꝝ. 57.
Cōsecratio altaris. 58.
Cōsecratio ciniterij. 58
Cōsecratio vestimē. 58
Cōsecratio vginū. 58.
Consentire. 58.
Cōseruator. car.59.
Consiliū. 59.
Cōspiratio. car.60.
Constellatio. 60.
Constitutio. 60.
Consuetudo. 60.
Cōtēptus. car.62.
Cōtentio. 62.
Continuū. 62.
Contract⁹. 62.
Cōtricio. 62.
Cōtumacia car.63.
Contumelia. 63.
Corea. 63.
Correctio plātoꝝ. 64.
Correctio fraterna. 64.
Corporalia. 64.
Corpa sctoꝝ. car.65.
Corpore viciat⁹. 65.
Corp⁹ xpi. 65.
Crapula. 65.
Credere. 65.
Credulitas. 65.
Crescere. 65.
Crimen. 65.
Crisma. car.66.
Culpa. 66.
Cura aiarū. 66.
Cupiditas. 66.
Curialis. 66.
Curiositas. 66.
Custos. 66.

Damnatus

Dānificat⁹. 67.
Debitū iniugale. 67.
Decan⁹. car.68.
Decima. 68.
Defensio. car.70.
Defunct⁹ 70.
Degradatio. 70.
Delectatio. 70.
Delegat⁹. 70.
Demētia. car.71.
Demoniacus. 71.
Denūciatio. 71.
Depositū. car.72.
Derisio. car.73.
Desperatio. 73.
Detractio. 73.
Diacon⁹. car.74.
Dialetica. 74.
Dies fest⁹. 74.
Diffamatio. car.75.
Diffidat⁹. 75.
Dignitas. 75.
Dilapidator. 75.
Diligere. 75.
Diligētia. car.76.
Diocesis. 76.
Discere. 76.
Disciplina. 76.
Discordia. 76.
Discretio. 76.
Dispensatio. 76.
Disputare. car.77.
Diuinatio. car.78.
Diuortiū. 78.
Diurnitas. 78.
Doctor. 78.
Dolus. 78.

Domestic⁹. car.79.
Domiciliū. 79.
Dñica dies. 79.
Dominū. 79.
Dñs. 79'
Donatio. car.80.
Dos. car.84.
Dubiū. car.86.
Duellū. car.87.

Ebrietas

Ecclesia. 87.
Electio. car.88.
Elemosyna .car.90.
Emācipatio. 91.
Emphitheosis. 91.
Emptio. car.93.
Emunitas. car.95.
Enormis. 95.
Ēps. car.96.
Errare. car.97.
Erubescētia. 97.
Etas. 97.
Euagatio. 97.
Euangeliū. 97.
Eucharistia. 97.
Eunuch⁹. car.103.
Exactio. 103'
Exaltatio. 103.
Examinatio. 103.
Excepta. 103.
Exceptio. 103.
Excōicatio. 103.
Excusatio. car.110.
Executor. 120.
Exempt⁹. car.122.
Exemplū. car.123.
Exequie. 123.
Exheredatio. 123.
Exorbitātia. 123.
Exorcista. 123.
Exorcism⁹. 123.
Expēse. 123.
Experiētia. car.124.
Expositio. 124.
Exposit⁹. 124.
Expressio. 124.
Extimatio. 124.
Extrema vnctio. 124.

Fabule

Facilitas. 124.
Facultas. 124.
Factum. 124.
Falcidia. car.125.
Falsari⁹. 125.
Fama. car.126.
Familia. 126.
Familiaris. 126.
Familiaritas. car.127.
Fatū. 127.
Fauere. 127.
Fautor. 127.
Femina. 127.
Fen⁹. 127.
Ferie. 127.
Feudū. car.129.
Fictio. car.131.
Fideicōmissū. 131.
Fideiussor. 131.
Fides. 133.
Filius. 134.
Finis. car.135.
Fiscus. 135.
Flagella. 135.
Flet⁹. 135.
Fomes. 135.
Forma. 135.
Fornicatio. 135.
Fortitudo. car.136.
Forus. 136.
Fratres. 136.
Fraus. 136.
Frigiditas. 136.
Fruct⁹. 136.
Fugere. 136.
Fun⁹. 136.
Furiosus. 136.
Furtum. car.137.

Generalis

clausula. car.139.
Gladi⁹. 139.
Gloria vana. 139.
Gratia. 139.
Gradus. 139.
Guerra. 139.
Gula. 139.

Habitus

Habetudo. 140.
Hedificia. 140.
Hereditas. 140.
Heres. car.141.
Heremita. 143.
Heretic⁹. 143.
Hermofroditus. 145.
Hironia. 145.
Histrio. 145.
Homagium. 146.
Homicidiū. 146.
Homo. 149.
Honestas. 150.
Honor. 150.
Hora canonica. 150.
Honor future vite. 152
Hospitale. 152.
Hospitalis. 152.
Hostiari⁹. 152.
Hostis. 152.
Humilitas. 152.
Jactantia. 152.
Iconom⁹. car.153.
Idulia. 153.
Ieiuniū. 153.
Ignorantia. 155.
Illegitim⁹. 155.
Imagines sctōr. 155.
Immisericordia. 156.
Immūdicia. 156.
Immunitas. 156.
Impedimētū. car.159.
Imperiū merū. 159.
Impossibile. 159.
Impubes. 159.
Incātatio. car.160.
Incarceratio. 160.
Incēdiari⁹. 160.
Incertor resto .160.
Incest⁹. 160.
Incōsideratio. 160.
Inconstantia. 160.
Indiciū. 160.
Indignatio. car.161.
Indulgētia. 161.
Inepta leticia. 163.
Infamia. 163.
Infidelitas. 164.
Infirm⁹ famul⁹. 165.
Ingratitudo. 165.
Iniuria. 165.
Iniusticia. car.166.
Inobedientia. 166.
Inquietudo. 167.
Inquisitio. 167.
Inqsitor hēticor. 168.
Insignia. 168.
Inscriptio. 168.
Institutio. 169.
Intentio. 169.
Interdictū. 170.
Interesse. car.174.
Interpatio. 174.
Interrogationes in cō fessione. car.175.
Intestat⁹. car.185.
Intimiditas. 185.
Intrusus. 185.
Inuēta. 185.
Inuestitura. 185.
Inuidia. 185.
Ipocrisis. 185.
Ipotheca. 185.
Ira. 185.
Irregularitas. 186.
Irrisio. car.189.
Irronia. 189.
Istrio. 189.
Iudeus. 189.
Iudex. 190.
Iudicare. 192.
Iudiciū. 193.
Iuramentū. 194.
Iurisditio. car.201.
Ius. 201.
Iuspatronat⁹. 201.
Iusticia. car.203.
Iustificatio ipij. 203.

Laicus

Latria. 203.
Latro. 203.
Laudemiū. 203.
Lectoris officiū. 203.
Legatū. 203.
Legat⁹. 209.
Legitimatio filior. 210.
Legitima portio. 210.
Legitim⁹ fili⁹. 211.
Leno. 211.
Leprosus. 211.
Lex 212.
Libellari⁹ Sct⁹. 215.
Libellus famosus. 215.
Liber. 215.
Libert⁹. 215.
Lra. 215.
Litigiosa res. 215.
Litigiosus. 215.
Loca. 215.
Locatio. 216.
Lucrū. 218.
Ludus. 218.
Luxuria. 219.

Magister 220.

Maiorit̃as. car. 221.
Maledictio. 221.
Maleficiũ. 221.
Malicia. 221.
Mandatũ. 221.
Manifestũ. 222.
Manumissio. 222.
Mathematici. 222.
Matrimoniũ. 222.
Medic⁹. 235.
Membrũ. 236.
Mendaciũ. 236.
Mensa. 237.
Mensuras. 237.
Mercatio. 237.
Meretrix. 137.
Meritũ. 237.
Metus. 237.
Milites. 238.
Minor. 238.
Mirabil⁹ psona. 238.
Missa. 238.
Misericordia. 242.
Moderamẽ. 242.
Modestia. 242.
Mollicies. 242.
Monachus. 242.
Monasteriũ. 243.
Monialis. 243.
Moneta. 243.
Mora. 243.
Mors. 244.
Mulier. 244.
Multiloquiũ. 244.
Munus. 244.
Murmuratio. 245.
Mutilatio. 245.
Mutus. 245.
Mutuũ. 245.

Naufragium. 245.

Nauta. 245.
Necessitas. 245.
Negligẽtia. 246.
Negociũ. 246.
Neophit⁹. 246.
Nigromãcia. 246.
Nominatim. 246.
Notari⁹. 246.
Notoriũ. 246.
Nouale. 247.
Nouitius. 247.
Nuptie. 249.
Nũciatio no. op. 249.

Obedientia

Oblatio. 250.
Obligatio. 250.
Obscs. car. 251.
Obstinatio. 251.
Occasio. 251.
Occultũ. 251.
Odiũ. 251.
Officiũ. 251.
Oleũ sanctũ. 251.
Opinio. 251.
Oratio. 252.
Oratoriũ. 254.
Ordo. 254.
Ornatus. 257.
Otiositas. 259.
Pactum. 259.
Palla. 260.
Pallium. 260.
Papa. 260.
Paraferna. 261.
Parẽs appel. 261.
Particida. 261.
Parrochia. 261.
Partis appel. 261.
Pacientia. 261.
Patria. 262.
Patriarcha. 262.
Patronus. 262.
Peccatũ. 262.
Peculiũ. 263.
Pecunia. 265.
Pedagiũ. 266.
Pena. 267.
Penitẽtia. 269.
Percussio. 270.
Peregrin⁹. 270.
Periculũ. 270.
Periurium. 270.
Permissio. 271.
Permutatio. 271.
Perplexitas. 271.
Pertinar. 272.
Perseuerãtia. 272.
Persona mirabil⁹. 272.
Personatus. 272.
Pictas. 272.
Pignus. 272.
Pigritia. 273.
Pirata. 273.
Placere. 273.
Pollicitatio. 273.
Pollucio. 273.
Portio canonica. 273.
Possessor bo. fi. 273.
Postulatio. 273.
Posthum⁹. 274.
Prebenda. 274.
Precarium. 274.
Precaria. 274.
Preceptũ. 274.
Predicare. 276.
Preces. 276.
Precedentia. 277.
Pretiosum. 277.
Precipitatio. 277.
Predia vrbana. 277.
Predo. 277.
Prefatio. 277.
Prelatus. 277.
Prescriptio. 277.
Presũptio. 281.
Primas. 281.
Primitia. 281.
Princeps. 281.
Priuilegiũ. 281.
Probatio. 282.
Procurator. 282.
Proditio. 282.
Prodigalitas. 282.
Professio. 282.
Promissio. 283.
Proprietas. 283.
Prosoneta. 283.
Protestatio. 283.
Prouincia. 283.
Prudẽtia. 283.
Pubes. 283.
Publicũ. 283.
Pudicus. 283.
Pudicitia. 283.
Punitio. 283.
Purgatio. 283.
Purgatoriũ. 284.
Purificatõ p⁹p. 284.
Pusillanimitas. 284.

Quadragesima 284.

Quarta trebellia. 284.
Questuarij. 284.
Questus. 284.

Rancor 284.

Ratio. 284.
Ratiocinia. 284.
Raptor. 284.
Rapina. 284.
Ratihabitio. 284.
Reconciliatio eccc. 284.
Recõpensatio. 284.
Recusari. 285.
Regularis. 285.
Religiosus. 285.
Religiosus loc⁹. 290.
Reliquie. 290.
Remissio. 290.
Remittere. 290.
Renũciatio. 290.
Repalia. 291.
Residere. 291.
Rescriptũ. 291.
Res. 292.
Restitutio. 292.
Resuscitatus. 300
Reuelare. 300
Reuerentia. 300
Rigor. 300
Risus. 300
Rixa. 300
Rogationũ dies. 301.

Sacerdos

Sacramentũ. 301.
Sacrilegiũ. 301.
Sacrista. 301.
Sagitarius. 301.
Salariũ. 301.
Sanctus. 301.
Saracenus. 301.
Satisfactio. 302
Scandalũ. 302
Scientia. 303
Scisma. 303.
Scriptura. 303.
Scurrilitas. 303.
Secretum. 304.
Seditio. 304.
Sensualitas. 304.
Sententia. 304.
Sepultura. 304.
Seruitus. 306.
Sigillũ. 307.
Symonia. 307.
Simplicitas. 311.
Simulatio. 311.
Sobrietas. 315.
Societas. 315.
Sodomia. 315.
Sollicitudo. 315.

Solutio. 315
Sors. 316.
Spectacula. 317.
Sponsalia. 317.
Statutum. 319.
Stipulatio. 320.
Stola. 321.
Studium. 321.
Stulticia. 321.
Stultus. 321.
Stuprum. 321.
Suasio. 321.
Subarratio. 321.
Subdelegare. 321.
Subditus. 321.
Subdiaconus. 321.
Subornatio. 321.
Subsannacio. 321
Substitutio. 321.
Subtilitas. 323.
Successio. 323.
Successor. 323.
Suffragia. 325.
Superbia. 325.
Superstitio. 324
Suspensio. 325
Suspitio. 327.
Susurratio 327:

Tabellio 327.

Taciturnitas. 327.
Taliam. 327.
Tantum. 328.
Temperantia. 328.
Temere. 328.
Temeritas. 328.
Tempus. 328.
Terginersator. 328.
Temptare. 328.
Testamentum. 328.
Testes. 331.
Thesaurus. 333.
Timor. 333.
Tolerantia. 335.
Tonsura. 333.
Tornicamentum. 335.
Torpor. 335.
Tortura. 335.
Transactio. 335.
Transitus. 334.
Trecuga. 334.
Tributum. 334.
Tribulatio. 334.
Tristicia. 334.
Turpe lucrum. 334
Tumor. 334.
Turcla. 334.

Vana gloria. 335.
Vasa sacra. 335.
Vasallus. 335
Vectigal. 335
Velatio virginū. 335.
Venatio. 335.
Venditio. 335
Beneficium. 335
Veniale peccatum. 335
Verberatio 335.
Vestis. 335.
Vicarius. 335
Vidua. 336.
Villicus. 336.
Vendicatio. 336.
Violentia. 336.
Virginitas. 336.
Virtus. 336.
Vis. 336.
Visitatio. 336.
Viciatus corpe. 336
Vicium. 336.
Vnanimiter. 336.
Vniuersitas. 336.
Vnctio extrema. 336.
Voluntas. 337
Votum. 337.
Vsucapio 341
Vsura. 341
Vsus clauium. 353.
Vsus. 353.
Vsufructus. 353
Vxor. 354

Ypocrisis
Ypotheca. 354.
Yronia. 354.
Ystrio. 354
¶ Zelus. 354.

Secundo pars tabula nomina doctorū sacre theologie & vtriusq; iuris qui sunt ptentor in pfata suma: auriga & fidelissimi duces indicabit. & in allegando eor abbreuiationes que sunt infrascripta ordine alphabeti ordinata: nō sm eor antiquitatē vel excellētiā annotata. videlicet in sacra scriptura seu theologia.

¶ Albertus magnus ordinis predicatorum.
Alexander de ales ordinis minorum.
Alexander lombardus de alexandria ordi. mi.
Ambrosius doctor ecclesie sanctus.
Anselmus cātuarien̄sis archiepc̄s sanctus.
Augustinus doctor ecclesie sanctus.
Aurcolus. s. ꝑetrus aureolus ordinis minor.
¶ In iure canonico vel ciuili.
Abbas. Alanus.
Albricus de rosate. Albertus papien̄sis.
Alexander de imola.
Alexander neno vincentinus.
Andreas barbatius siculus.
Angelus. s. de perusio.
Angelus areatinus. seu de aretio.
Antonius de butrio.
Archidiaconus.
Azo.
¶ Summiste.
Aluarus ordinis minorum.
Archiepc̄s florentinus ordinis predicatorum.
Astensis ordinis minorum.
Augustinus de ancona.
¶ In sacra scriptura seu theologia.
Beda.
Bernardus sanctus.
Bonauentura a ordinis minorum sanctus.
¶ In iure canonico vel ciuili.
Baldus. s. de perusio.
Bartolus videlicet de saxo ferrato.
Bernardus glosator decretalium.
Bertholomeus brixien̄sis.
Bertholomeus cepola veronen̄sis.
Bonagratia.
Butrigarius. s. Jacobus butrigarij.
¶ Summiste.
Bernardinus de senis ordinis minor sācus.
Bertrandus cardinalis ordinis minor.
¶ In sacra scriptura seu theologia.
Cassianus.
Ciprianus martyr.
¶ In iure canonico seu ciuili.
Calderinus qui fuit Johānes calderini.
Cardinalis. s. Franciscus de zabarellis.
Cynus. Collectarius.
Compostelanus cui nomen Bernardus.

Clarus ordinis minor summista.

¶ In sacra scriptura seu theologia.

Damascenus.
Dionysius.
Dynus vtriusq; iuris doctor.
Dominicus de sancto georgio canonista.

¶ Summiste.

Directorium iuris qui fuit ꝑ Petrus casuel ordinis minor.

¶ In sacra scriptura seu theologia.

Egidius ordinis heremitarum.
Fran. i. Franciscus de mayronis ordinis mi.
Franciscus de ampulis ordinis minor.

¶ In iure canonico vel ciuili.

Federicus de senis.
Florianus.
Franciscus vercellensis.
Franciscus de rāponibus.
Franciscus de albertarijs.
Franciscus tigni de pisis.
Franciscus de aretio seu aretinus.
Fulgosius. i. Raphael fulgosius.

¶ In sacra scriptura seu theologia.

Bilbertus.
Brego. i. sanctus gregorius doctor ecclesie.
Bulielmus de mara ordinis minorum.

¶ In iure canonico vel ciuili.

Babriel de ossicetis mutinensis.
Barsias.
Baspar de calderinis.
Beminianus. i. Dñicus de sctō geminiano.
Birrardus de senis.
Bofredus.
Bratianus compilator decreti.
Buido de suzaria.
Buido epꝰ concordiensis.
Bulielmus de cuneo.
Bulielmus naason.
Bulielmus de mōte launno qui scripsit super clementinas ⁊ allegatur sic laudunus.
Bulielmus durandi qui fecit speculum.

¶ Summiste.

Birardus obdonis ordinis minorum.
Bregorius de arimino.
Bualdensis.
Bualterius epꝰ pictauiensis ordinis minorum

¶ In sacra scriptura seu theologia.

Henricus de gandauo. ordinis seruorū
Hieronymus doctor ecclesie sancte:
Hugo de sancto victore.

¶ In iure canonico vel ciuili.

Henricus boych.
Hermanus magnus legista.
Hostiensis lumen iuris canonici.
Hugo qui fecit multas glosas, super decretum.
Hugo vercelensis.
Hugolinus de la fontana glosator iuris ciuilis.

¶ In sacra scriptura seu theologia.

Johānes scoti ordinis mi. q allegat sic scotus.
Johānes de noto ordinis minorum siculus.
Johānes de neapoli ordinis predicatorum.
Johānes de ripolis.

¶ In iure canonico vel ciuili.

Jacobus butrigarius qui allegat butrigarius.
Jacobus lotharius.
Jacobus de belnisio.
Jacobus de rauēna.
Jacobus de arena.
Innocentius papa splendor canonistarum.
Johānes theotonicus glosator decreti.
Johānes fauentinus.
Johānes de faucona.
Johānes de deo hispanus.
Johānes monachus cardinalis.
Johānes andree irradiator iuris canonici.
Johānes de anania.
Johānes plagiarius de senis.
Johānes de montemerlo.
Johānes de sancto georgio bononiensis.
Johānes calderinꝰ qui allegatur calderinꝰ.
Johānes de lignano.
Johānes de imola qui allegatur imola.
Johānes de platea bononiensis.
Johānes antonius de sancto georgio nunc epꝰ alexandrinus mediolanensis.

¶ Summiste.

Jacobus de laude ordinis minorum.
Johānes de saxonia ordinis minorum.
Johānes de ancona.
Johānes ordinis ꝑdicatorū q fecit sūmā ꝓfessorū

¶ In sacra theologia.

Landulphus ordinis minorum.

¶ In iure canonico vel ciuili.

Lappus de castilione abbas.
Laurentius de pinu.
Laudunus vide. s. gulielmꝰ de monte ꝛc.
Laurentius de rodulphis florentinus.
Ludouicus de roma.
Lucas de grasijs.
Magister sententiarum. s. Petrus lombardus princeps theologorum.

¶ In iure canonico vel ciuili.

Martinus filmani.
Marsilius.
Matthеus romanus.
Matthеus de matheselijs.

Nicolaus de lira ordinis minorum totꝰ biblie subtilissimus expositor.

¶ In iure canonico vel ciuili.

Nicolaus de matharellis.

Nicolaus de neapoli.

Odoardus.

Odofredus.

Oldradus de ponte legista.

Oldradꝰ de laude, canonista qui fecit mltaꝑ filia

¶ In theologia.

Petrus. s. de tarantasio ordinis predicatorum.

Petrus aureolus ordinis minorum.

Petrus de palude ordinis predicatorum.

¶ In iure canonico vel ciuili.

Panormita. i. nicolaus abbas siculus episcopꝰ panormitanus.

Paulus de castro.

Paulus de liazarijs.

Petrus. s. de bella pertica.

Petrus belic.

Petrus de stagno.

Petrus de ancharano.

Pileus.

Philippus.

Philippus de perusio.

Placentinus.

Petrus casuel. i. directorium. vt. s.

¶ In sacra scriptura ⁊ theologia.

Rabanus.

Ricardus. s. de mediauila ordinis minorum.

Ricardus anglicus ordinis minorum vnꝰ ex q̄t tuor exp̄ositoribus regule nostre.

Ricardus de sancto victore.

¶ In iure canonico vel ciuili.

Raynerius de forliuio.

Raphael fulgosius.

Ricardus malumbra.

Rofredus beneuẽtanus.

¶ Summiste.

Raymondus ordinis predicatorum.

Rodonensis guilelmus nomine. glosator raymundi ordinis predicatorum.

Rogerius.

Scotus. i. Johãnes scotus ordinis minorum.

¶ In iure canonico vel ciuili.

Salicetus.

Stephanus puincialis.

Signorolus de homodeis.

¶ Summiste.

Speculator. s. guliclmus durandi.

Summa confessor ordinis p̄dicator.

¶ In theologia.

Thomas de aquino ordinis p̄dicator sanctus.

Tancredus doctor iuris canonici.

¶ In theologia.

Ugo de castro nouo ordinis minorum.

Ubaldus de perusio.

Ubertus de bobio.

Uincentius.

Uldericus.

Ysidorus sanctus.

Ymola. i. Johãnes de imola.

Zenzelinus doctor iuris canonici.

Tertio hec tabula ꝑ simplicibus declarat modum allegandi tã theologos q̄z iura canonica ⁊ ciuilia: ac aliquas abbreuiatiões doctores eni theologi allegant vel in quolibetis vel supra magristrũ sniax. sic videlicet Bona. ī i. vel. ij. vel. iij. aut. iiij. subaudi supra magistrũ sententiax. postea ponit di. ⁊ postponitur articulo. i. vel. ij. aut. iij. ⁊c. deinde subiungit. q. i. vel ij. ⁊c. Aliqñ addit ꝑme vel secũde ptis subintellige eiusdem distinctiõis. aliqñ allegant sic videlicet Bona. in. i. vel. ij. ⁊c. sup litterã. s. pdicti magistri sniax. Sũt duo luminosi doctores qui alit allegant. videlicet Alex. ⁊ sanctus Tho. Illã qz fecerũt summã super magistrum sententiarum. quax vna habet quattuor partes. s. illa Alex. altera tm̃ tres q̄ viderim. ⁊ secũda ps amboꝝ dim̃ ditur in duas partes. Ideo allegant sic. ſi ē in ꝑma parte vel. ij. aut. iiij. Alex. in ꝑma vl. iij. aut iiij. s. paxte sume predicte tractatu de potentia dei vel de supbia. ⁊ huiusmodi. q. i. vel. ij. ⁊c. Tho. vero allegatur similiter in prima vel. iij. s. parte q. tali articulo tali. Cum vero id quod allegat est in secũda parte sume ipoꝝ allegatur sic in ꝑma secũde vel in secũda secũde. s. in ꝑma pte secũde ptis predicte sume: vel in secunda parte predicte secũ de partis principalis sume. Jura vero canonica allegantur diuersimode. Nam decretum qui habet tres partes principales. ⁊ secunda pars habet aliam partem subdistinctam. Ideo si allegat qđ est in prima parte quotat per dist. ⁊c. vlti. §. solummodo. ⁊ habet centum ⁊ vnã distinctiões. Si vero allegat qđ ē in secunda pte ꝑncipali: sic quotatur ꝑma vel secunda aut tertia ⁊c. vsq̄z ad tringintaser ⁊ subaudi causa: quia habet triginta ser causas post subinfertur. q. i. vel. ij. ⁊c. quia quelibet causa habet suas. q. postea. c. ⁊. §. Si autem q̄ allegatur est in secunda parte subdistincta sic quotatur de penitẽtia di. i. vel. ij. vsq̄z ad. vij. quia habet. vij. distinctiones. ille tractat de pnia qui ponit. xxxiij. cã sub. q. iij. eiusdẽ cause postea addit. c. vl. §. Tertie vero ptis ꝓtenta allegant sic. de pse. di. i. vel. ij. vsq̄z ad. v. q. tm̃ gnq̄z di. hz cũ suis. c. ⁊. §. Decretales aũt allegantur per

rubricas suas. ꝛ. c. ꝛ. §. Similiter sextus liber ꝛ clemētine. quibus rubricis addit li. vi. vel i cle. vt appareat nō esse in decretalibus qō allegat. ꝫ in altero istoꝝ. Aduerte etiā q; non semp quotat c. ꝛ tūc id qō sequit immediate ad rubricā ē pncipium capituli. Similit qñ ē in cle. loco. c. ponit cle mētina pma vel secūda aut pncipiū ipis capituli. ꝛ sic allegat vz cle. si gratiose. de rescriptis. ꝛ huiusmodi. Jus vero ciuile allegat cōiter p. l. ꝛ. §. sub suis rubricis. ꝛ si ē in codice ꝓponit rubrice. C. elevatū. Si ē in digestis ꝓponunt duo. ff. Si vero ē in libro institutionū ꝓponit sic. instit. ꝫ solum post rubricas. §. habet nō leges. ff allunt ab hac regula tres libri. Primus ē codex in quo q; sunt multe autētice. Quādo talis autētica allegatur quotatur sic. aut. videlicet ad hcc. C. de vsu. vel aut. cassa. C. de sac. san. ec. Nam talis aut. ē posita sub tali rubrica. ꝛ sic incipit vt sequitur ad istud aūt. Alius liber ē liber autenticoꝝ qui allegat sic in aut. sub rubrica sua. ꝛ. §. solū. aliquādo ponit collatiōe pma vel secūda. vsq; ad nouē: q; habet collatiōes nouem. Tertius liber ē liber de vsibus feudoꝝ qui allegat ꝑ rubricas suas. ꝛ. c. ꝛ. §. Vnum tñ notabis q; ꝫ aliquādo. c. vl. l. ꝓponant rubricis vel postponant nihil ē. Sūmiste vero allegant. aliqui ꝑ titulos. aliqui ꝑ rubricas. quidā ꝑ libros ꝛ hmōi. Et aduerte q; quando allegat Hosti. vel Bof. sine rubrica cōiter tale dictū est in sua summa sub titulo de tali materia Et ne ꝓpter abbreuiatiōes multas quis erret in fine huius summe ponā omnes rubricas tam iuris cenonici quā ciuilis ex quibus poterit intelligere eaꝝ abbreuiatiōes. Silr hic inferā aliquas abbreuiatiōes gbus sepius vtor in hac summa.

Aut. quādo ponit sub rubrica codicis dicit autētica. quando nō ponit in codice dicit autētico. qō qdē ē liber autēticoꝝ ꝛ sequit ad euꝫ rubrica sua.

C. si est elevatum dicit codice. si non est elevatū dicit capitulo.

Cle. i. clementina.

Concor. i. concordat vel cū concordantijs.

D. i. dicto vel dicta vel dictis.

Di. i. distinctione.

Eo. i. eodem. s. titulo vel capitulo ꝛ huiusmodi.

Ea. i. eadem di. vel causa vel. q.

Ff. i. finali vel in fine.

Glo. i. glosa.

Li. i. libro.

Nō. i. notat vel notatur vel notata.

Ob. i. obstat

Opi. i. opinio.

Oppo. i. opponitur.

q. i. questione.

ℜ. i. respondeo vel respondet.

Rica. i. rubrica.

Ti. i. titulo.

Tex. i. textus.

V. i. verbo vel versiculo.

¶ Eya ergo patres ꝛ fratres ꝑperate ꝛ currite. ꝛ vt peritiam casuum conscientialium possitis habere hanc angelicam summaꝫ perlegite quam si more mundorum animalium ruminabitis in casibus conscientie non errabitis.

¶ Explicit tabula.

¶ Incipit summa angelica.

Abbas debet esse presbyter. c. i. de eta. ꝛ qua. ꝛ etatis. xxv. annoꝝ. vt j. Etas.

1 ¶ Abbas a quo debet eligi. ℟. a monasterio cui prefici ꝺ bet. xviij. q. ij. c. abbatē.

2 ¶ De cuius monasterio ꝺz eligi. ℟. q ꝺe, pp̄ro nisi qñ idoneā p̄sonā ñ hꝫet q; tūc ꝺ alio monasterio eligi pōt. xviij. q. ij. c. q̄z fit.

3 ¶ A quo ꝺz confirmari. vide. j. Confirmatio §. iiij.

4 ¶ A quo debz benedici. ℟. q ab epō diocesano p̄ quā benedictionē intelligit ei dari cura monasterij. ſm Inno. in. c. i. de sup. ne. pla. Nec an teq̄z fit benedictus debet exercere que pertinent ad eius officiū ſm glo. in. ꝺ. c. i. Ꝺ limito ſm Laudunū in cle. attendētes. de sta. mo. quādo ē consuetudo in monasterio q benedicat: alꝫ nō. Et sic intelligo. ꝺ. c. i.

5 ¶ Sed quid si epūs recuset eū benedicere. ℟. q si tertio requisitus cū humilitate ꝛ deuotione vt cōgruit: recusauerit cū benedicere: tunc potest ꝛ monachos suos benedicere: ꝛ alia que ad eiꝰ officium pertinent exercere. vt in. ꝺ. c. i.

6 ¶ Quo die debet benedici. ℟. q solūmodo i die bus in qbus ordines minores possunt ꝓferri ſz cōmunē opi. doc. vt no. glo. in. ꝺ. cle. attēdētes ꝛ ℙano. in. c. cū sis. de ꝓse. ec. vel. al.

7 ¶ Utrꝫ possit aliquid exigi p̄ro tali benedictione. ℟. q non. Aliter esset symonia. tex. est in. c. sicut el. iij. de symo.

8 ¶ Utrꝫ vnus abbas possit esse duobus monasterijs seu duabus ecclesijs curā animarū habētibus. ℟. q nō sine dispēsatiōe pape: nisi vnū monasteriū: aut ecclesia depēdeat ex alia: vel ad iuicē sint ānexa. vt in. c. vl. in fi. de re. do.

9 ¶ Utrꝫ abbas possit soleniter populo benedictionē dare. ℟. q in ecclesijs que ei pleno iure ptinēt potest post missaꝝ: vesperoꝝ: ꝛ matutinarū officia. Alibi aūt publice ac per vias non potest: nisi ex speciali p̄uilegio ei concedatur. vt in. c. abbates. de p̄uil. li. 6.

10 ¶ Utrꝫ possit benedicere paramēta ꝛ que: vide. j. Benedictio. §. i. ꝛ. ij.

11 ¶ Utrum possit ordines conferre. vide. j. Ordo ſcō. in p̄in.

12 ¶ Utrū abbas possit absoluere suos monachos ℟. q sic ab oibus peccatis ꝛ cēsuris: nisi speciali ter alter a iure reseruent. Et ꝫ ℙa. in. c. mōachi. ꝺ sen. ex. teneat q nō p̄t absoluer: nisi ab excōicatiōe p iniectiōe manuū in p̄sonā ecclīasticā Tu tū tene q pōt. vt. j. absolutio. i. §. ij.

¶ Utrum possit ꝓhibere suo monacho: ne cōfiteatur epō. vel eius penitentiario. ℟. ſm Ja. de lau. in sū. q nō. Ꝺ limito nisi sit exemptus: vel aliud habeat p̄uilegiū a papa. 13

¶ Utrꝫ abbas possit dispēsare cū monachis sup irregularitate. ℟. q sic sup irregularitate q̄z contraxerūt recipiēdo ordines in excōicatione facti tū memoriā: vel iuris peritiā nō hītes. Et hoc qñ graue ꝛ notabile factū nō fuit: sine hac irregularitatē incurrerūt ante ingressuꝫ religionis sine post. ſm cōiter doc. in. c. cū illoꝝ. de sen. ex. In alijs aūt irregularitatibus nō potest de iure cōi. vt notant Hosti. ꝛ ℙa. in. ꝺ. c. cū illoꝝ. facit regula. Quę a iure cōi. de reg. iur. li. 6. nisi vbi ius expresse ei concedat. 14

¶ Utrum possit dispensare cū monachis in votis factis ante ingressum religionis. ℟. q sic. vt no. glo. in. c. noluit. xxxiij. q. v. De votis in religione factis. vide. j. Votū. ij. §. iij. 15

¶ Utrum possit dispensare cū monachis in regula. vide. j. Dispensatio. §. viij. 16

¶ Utrū possit ꝓcedere monachis vsū alicuius rei: vel eius administrationē. ℟. ſm Inno. in c. fi. q cle. vel vo. q potest cōcedē certos reddi tus mōacho vnde viuat. Et dicit Jo. an. i regula. Jſtō ē obligatoriū. de reg. iu. li. vj. valere statutū monasterij. vt p̄ indumētis: ꝛ alijs necessarijs q sḡz monachoꝝ recipiat certuꝫ quid. sed vt possit dispēsare ad libitū ꝛ disponere nō potest similiter ne possit ei auferri qñ suo superiori placuerit nō potest cōcedere: ꝛ cum licentia pape. c. cum ad monasterium. de sta. mo. 17

¶ Utrū possit expellere monachos suos. ℟. q nō ſm ℙa. in. c. cū ad monasterium. p. c. fi. de regula. qꝺ vult vt fugitiuos requirat ꝛ cogat eos ad suū redire monasteriū si potest eos tenere ab qz grauī scandalo: vel saltem ꝓuideat eis de alio loco religioso eiusdē ordinis vbi ad agendam penitentiam deputētur ꝛ necessaria eis ministrentur. 18

¶ Utrum possit licentiare ad aliā religionem. vide. j. religiosus. §. xxiiij. 19

¶ Quid de bonis illius monachi quē abbas ꝺ facto expulit. vide. j. Monasteriū. §. vj. 20

¶ Utrū possit dare licētiā monacho stādi sepate in aliqua cella. ℟. q sic: dūmodo ex iusta causa ꝛ infra septa monasterij. sed non extra. vt in c. vlti. xx. q. iiij. 21

¶ Utrū possit corrigere monachos suos. ℟. q sic: nec tenet in hoc requirere cōsiliuꝫ sui capituli ſm ℙa. in. c. ioānes. de regula. 22

23 ¶ Ad que obligaꝛ abbas. ff. q̄ vltra alios mo
nachos obligaꝛ ad curā animarū sibi subiectaꝝ
ꝛ monasterij ac rex ipsi⁹: ꝛ magna negligētia ē
pctū mortale. vt. j. negligētia. §. i.

24 ¶ Vtrū liceꝛ suo statuto etiā cū ꝓuentu facto.
ff. fm ꝑa. in. d. c. cū ad monasteriū q̄ nō. Et
dicit Jo. an. in. d. regula. Nō ē obligatoꝝ q̄
etiā si iurasset seruare tz reuocatio lz sit piurus.
Ex quo pz q̄ lz instituerit p̄iorē cū ꝓuentu: aut
aliū officialem pōt reuocare q̄ abbas monacho
suo in aliquo nō pōt obligari: sicut nec dñs suo
l. iterpositas. i fi. C. de trāsac.

25 ¶ Vtz teneaꝛ ire ad sinodū. ff. q̄ sic si hz ppl̄z
vl capellas bñtes ppl̄z: ēt si ipe sit exēpt⁹: dūmo
capelle seu ppl̄s nō sit exēptus. als nō. c. qd̄ sup
bis. d̄ ma. ꝛ obc. ꝛ qd̄ ibi notaꝛ.

26 ¶ Vtrū. possit p̄oratibus: ecclesijs: administra
tionib⁹: aut q̄buslibet alijs beneficijs nouas pē
siones ꝑponere: aut veteres augere: aut ad mēsaz
suā p̄dicta applicare. ff. q̄ non. nec qlz ali⁹ plat⁹
regularis cle. vnica. d̄ sup. ne. p.

27 ¶ Vtrum possit ꝓsentare clericos in ecclesijs i
gbus hz ius patronatus. ff. q̄ non. fine ꝓsen su
capituli. c. ea noscit. de bis q̄ fi. a p̄cla.

Abbatissa dz eligi a monaste/
rio in q̄ p̄ficiēda ē: in
qua electiōe nulla dz admitti nisi ꝓpleue
rit. xij. annum. ꝛ sit p̄fessa tacite vel exp̄esse.
ꝛ eligēda debet ꝓpleuisse. xxx. annum: ꝛ cē. pfes
sa exp̄sse. ordinē regularē. Idē dic de ꝑposita p
quā monasteriū regit: cui⁹ electio si due ptes cō
uēt⁹ ad eā accedūt qñ p scrutiniū ꝓcedit. nulla
exceptiōe: aut appellatiōe admissa ē ꝓfirmāda.
Si vo nulla ad duas ptes accessit: tūc nō obstā
te publicatiōe scrutinij ꝛ electiōe p̄nt alie accede
re ad eā q̄ hz maiorē ptē tot⁹ capituli: q̄ si ad du
as ptes accedit: nō obstāte quocūq; ꝓfirmet. ꝛ
q̄ vocank ad eas dirigēdas in hmōi electionib⁹
nisi se abstineāt ab his p q̄ discordia pōt exoriri:
vel exorta nutriri: sūt excōicati ipo facto. Et hec
locū bñt nedū in monasterijs religionis appro/
batę verū etiā in mulieribus q̄ fm quarundā ꝓ
uinias ꝓsuetudines: nec ꝓpijs renūciant nec
ꝓfessionē faciūt regularē: sed viuūt vt in eccle/
sijs secularibus canonici regulares: hec notank
in. c. idēpnitatibus. de elec. li. vj. de quo habes
j. excōicatio. vij. casu. xvj.

1 ¶ A q̄ dz ꝓfirmari. vide. j. Cōfirmatio. §. iiij.

2 ¶ Vtrū debeat benedici. ff. q̄ sic. vbi est ꝓsue
tudo. q̄ si non faciat se benedici infra annū a sua
ꝓfirmatiōe ꝓputandū. vbi ē ꝓsuetudo q̄ bene/
dicaꝛ: nisi cā rationabilis subsit. cadit ipo facto a
iure suo cle. attēdentes. de sta. mo.

¶ Vtrum possit quocūq; die benedici. ff. fm 3
glo. i. d. cle. attendentes. q̄ sic.

¶ Vtrū abbatissa possit ecclesias ꝓferre ꝛ bñfi 4
cia. ꝛ istituere clericos i ecclesijs sui monasterij
ff. glo. i. c. dilecta. de ma. ꝛ obe. q̄ sic. d̄ ꝓsensu
sui capituli post suā ꝓfirmationē.

¶ Vtz possit abbatissa excōicare: ab officio su/ 5
spēdere vl interdicere. ff. q̄ nō fm gl. i. d. c. dile
cta. q̄ hec ptinēt ad clauc. c. tāta. d̄ cr. p. ꝓpt
tñ ab officio mōachaſ ꝛ clericos suspēdere ꝛ phi
bere ne celebrēt i ei⁹ eccl̄ijs: lz tñ tal⁹ suspēsio ñ ē
ꝑpe suspēsio hz ꝑa. i. d. c. dilecta. q̄ si celebra
rēt nō cēnt irregulares clerici celebrātes.

¶ Vtrū possit p̄dicare: moniales bñdicere: cō 6
fessiōes audire: ꝛ hmōi. ff. q̄ nō pōt aliqd face
re qd̄ ptinet ad aliquē ordinē. vt pz i. c. noua.
d̄ pe. ꝛ re. ꝓpt tñ i matutinis euāgeliū legē. vñ
ēt diacōisse appellāt. xxvij. q. i. diaconissā. Et ēt
mōiales: seu subditas monē ꝛ exhortari.

¶ Vtrū abbatissa volēs loqui cū aliquo debet 7
esse associata. ff. q̄ sic. saltē p vetulam monachā
xviij. q. ij. diffinimus. ꝛ. c. in decima cadē. q. di
cit q̄ due vel tres debent esse.

¶ Quō abbatissa pōt exire ꝓ homagio faciēdo 8
habes. j. monialis. §. iij.

Borsum ꝓcurans homicida est.
Et qui sterilitatis vene
na procurat. Et peccat mortaliter. c. ali
quando. ꝛ. c. se. xxxij. q. ij. Et si animatus erat fe
tus dz puniri capite: q̄ ver⁹ homicida. Si vero
inanimatus erat. si nobil' hoc facit: pte bonoꝝ amis
sa relegaꝛ. Si vo ignobil' dānaꝛ i metallū. ff. d̄
pe. l. si qs aliqd. §. q̄ abortiōis.

Brogatio legum vel ꝓstitutio/
nū fit tribus d̄ cauſ.
ꝓpio pp ꝓsuetudinem ꝛ. xxxi. di.
ante triennium. insti. de testa. §. ij. Secunda
pp disparē succēssionē tpoꝝ. xxxiij. di. c. frnus
tis tue. vbi ter. Defect⁹ nāt̄ tpis: qb⁹ nō solū me
rita: lz corpora ipa defecerūt districtiōis illi⁹ non
patik manere cēsurā. Tertia pp emergētia ma/
la. lxiij di. §. verū. i fi. vbi exemplū de serpente
enco quē Moyses bona fecit intentiōe. Ezechi
as bona intētiōe destruxit.

Blens cā rei publice. vt ābasiato
res ꝛ hmōi multa habent
ꝑuilegia

¶ Sz nūqd illi qui data opa ꝛ affectate: ēt cā rei 1
publice sūt abstes gaudeāt ill' ꝑuilegijs. ff. q̄ ñ
vt. l. ꝛ q̄ data. ff. ex q. ca. ma. ꝛ. l. pe. C. quō ꝛ qñ
iu. ꝛ. l. vniuersi. C. d̄ legatiōib⁹ fm vnā lec. Et
aduerte q̄ ille q̄ in offō modici valoris abñs ē cā
rei publice ꝓsumit affectate ꝛ data opa abesse

Ter. est singlaris. in. l. spadonē. §. fi. ff. ō excu. tu. Segr̄ hoc ludo. ō ro. i nō. Et facit ꝫ clericos abñtes q̄ vt ampliores obtineāt dignitates stant cū cardinalib⁹. Et ambasiatores tenentur resti tuere expẽsas cōitatiq̄ stant plusq̄z expediat do lose vel volūtate sua. vt i. d. l. ꝛ qui data.

ABsolutio ꝑmo ab excōicatio ne vtrū possit impēdi a non sacerdote. ſ. fm Adonal. ti. Ex communicatio q̄ ptinet ad forꝛ pniale. Et h⁹ solū a sacerdo tib⁹ pōt ipendi. vt i. c. canonica. ō sen. ex. Et sic itelligo Jnno. i. c. quāto. de ꝑsue. Alia ē q̄ pti/ net mere ad forꝛ ptētiosuz. Et h⁹ absolutio pōt cōtti diacono. ꝛ iferioꝛib⁹ clericis. Et de hac in tellige glo. i. c. pastoralis. de offi. oꝛ. que vult vt ēt laic⁹ absoluat. De q̄ dic vt. ꝛ. Absolutio. iij. §. xvij. Jta tñ q̄ absolut⁹ a talib⁹ oꝛ q̄ postea absol uaꝛ itez a sacerdote ō pria absolutiōe rōe morta lis peccati pp qō fuit excōicat⁹. Nō fm Jnno. i d. c. quāto. ꝛ i. c. fi. de exꝛ. pla. q̄ ptinet ad ptātez clauiū q̄ solis sacerdotib⁹ date ſt. xx. di. §. i. xcvi. di. §. illud autē. ꝛ. c. bñ. ꝛ de pe. ꝛ remiſ. noua.

¶ Vtrū ois sacerdos possit absoluē ab excōica tiōe minoꝛi a iure quā qs icurrit ꝑticipādo locu tiōe ꝛ h⁹ i. ſ. q̄ nō. ſz solū ꝓpꝛi⁹ cp̄s vel curatus vel hñs lniam ab eis: vel a papa. ar. c. nup. §. i fo. de sen. ex. ēt archiepo i ꝓuincia: ſz eꝛ suā dio cesim declaraꝛ si licē. itellige nisi dū visitat. vt i c. perpetuo. de censi. li. vi. ergo mltomin⁹ alijs concoꝛ. Jnno. ꝛ Jo. in. d. c. nuper.

¶ Vtrū ꝓpꝛi⁹ cp̄s vel curat⁹ possit absoluē ab oi excōicatiōe maioꝛi lata a iure. ſ. fm Jnno. i d. c. nup. q̄ tā a minoꝛi q̄z a maioꝛi pōt absolue re ꝓpꝛi⁹ cp̄s: vel ꝓp̄us sacerdos: nisi i casib⁹ i q b⁹ ꝓditoꝛ canonis sibi ab solutionez reseruauit: vel alteri. Et cū ipso ꝓcordat Jo. ibidē. vbi ē q̄sti ter. expꝛessus. Et hāc opi. tenēt theologi. vt in dir. li. iij. ti. iiij. Jnter quos ē. Scs Bona. in iiij. disti. xviij. q. vlti. Et sanc⁹ Tho. eadē dis. ar. vl. q. i. Silr̄ sūmiſte. vt. Adonal. ti. Excōio ꝛ sūma ꝑfe. ti. xxxiij. §. lxxv. li. iij. ꝛ Jo. de sa xonia i sua sūma ti. Absolo. Cōtrariū ꝫ ſſda. in c. mōaci. ꝛ. c. mulieres. de sen. ex. ꝛ glo. in. c. si cp̄s. de pe. ꝛ re. quā sequit̄. Be. ibidē. ꝛ ēt glo. videt in cle. attendētes. de sta. regu. ꝛ i cle. vni ca. de ꝑsan. ꝛ affi. ꝛ ff e. ꝑsi. xiiij. Ego ꝑsulo q̄ sacerdos, ꝓpꝛi⁹ eā opi. sequaꝛ que sibi vr̄ i illo ca su magis expedire saluti ipius penitētis: vel cōi tati fideliū: q: vtrāq̄z pōt tenē. Et pria de subti litate iuris mihi videtur verioꝛ. Et intellige ni si cp̄s sibi absolutionē a tali excōicatione reser uasset spāliter, q: tunc, ꝓpꝛi⁹ sacerdos non posset

absoluere, vt latius dicam. §. Casus. Aduerte etiam q̄ episcopis solis conceditur absolutio ab excōicatione ꝓ violenta iniectione manuz in personam ecclesiasticam: vt in. d. c. mulieres. c. ca nosc̄itur. ꝛ. c. perucnit. q̄ iniuria est leuis: vel q̄ adire non potest papam. Et sic inferioꝛ ñ absoluit ab ea. nisi cui specialiter concedit: vt ab bati ꝛ huiusmodi. de quo. §. Excōicatio. v. casu i. §. xxxviij. cum sequentibus.

¶ Vtrum idē sit dicendū ō excōmunicatiōe sta tutoꝛū, puincialiū ꝛ cilioꝛ aut finodaliū: seu que faciunt legati in suis legationibus. ſ. dir. vbi s. q̄ Bulel. dicit q̄ sic. Et est verum sicut vult ſſda. in. c. graue. de preben. in glo. Et loquitur ipse de episcopo: quia tz q̄ pertinet ad episcopuz absolutio. Et addit etiam si incurraꝛ i aliena dio cesi a subdito suo. ꝛ etiam si statutum esset confir matum per papam fm Jo. an. in. c. ex frequen tibus. de instli. ꝛ ibi ſſda. per rationem. quia ex quo conditoꝛes non sibi nec alijs reseruarūt vi dentur alijs concessisse. Bul. autē intelligit eti am de ꝓpꝛijs sacerdotibus exquo excipit reli giosos: quibus est ꝓhibitum a talibus senten tijs ꝓuincialibus: aut finodalibus absoluere. clemen. religiosi. de priuil. Et sic tene fm q̄ di xi in precedenti. q. 5

¶ Vtrum idem sit dicendum de suspensione: aut interdicto q̄b⁹ imponitur a iure. aut per sta tuta ꝓuincialia finodalia: vel legatoꝛum. ſ. glo. in dicto. c. graue. q̄ sic. ex quo conditoꝛ ca nonis nō reseruauit. facit glo. in. c. siquis. el pri mo. xvi. q. vij. Blo. tamen in clemen. i. de he re. limitat verum quando suspensio non habet tempus determinatum. quia quando habet tem pus determinatum nullus inferioꝛ absoluere potest. Et eam sequitur Lar. ibi ꝛ ſſda. in. c. tā litteris. de testi. De quo dic. vt infra. Suspen sio. iiij. §. j. Sed que sunt i iure reseruata pape. vide infra. Excōicatio quinto. Que autem epi scopo. vide. Excommunicatio. vi. Et a quibus alij possunt absoluere. Excōio. vij. 4

¶ Vtrum in articulo moꝛtis constitutus pos sit absolui ab excommunicatione: vel impedi tus ꝛ quis potest absoluere: vide. ſ. Absolutio iij. q. xvi. ꝛ. xvij. 5

¶ Quis absoluat exemptum ab excōicatione: vide infra exemptus. q. vi. 6

¶ Vtrum ille qui incurrit excōicationē in vna dioceſi ibi hñs domiciliuz: postea transfert se ad aliam dioceſim possit absolui a prefata excōe ab epo vel curato illius dioceſis ad quam se tran stulit. ſ. fm Ri. in. iiij. distin. xviij. ar. viij. q. v. q̄ sic, si excōicatio ē a iure: vel p statuta quoꝛū 7

cunq3. ⁊ nō sit reseruata p ꝺditorē ar. ꝺ. c. nup qꝺ nō distinguit an sit ꝺcta in dioceſi vel alibi. Secus ſi cēt ab hoie: vel ſi ꝺditor canonis ſibi reſeruaſſet. qz tūc nō poſſet. Hoc idē tenet Jo. an. ⁊ ℔a. i. ꝺ. c. ex frequētib⁹. q̄ ad epiſcopos.

A **Bſolutio** Secūdo ab excōe que eſt ab hoie ſeu iudice a quo pōt impendi. ℟. q. rl'r ab illo pōt q cā tulit: qz rl'r q pōt ſoluere: pōt ⁊ ligare ⁊ ecō/trario. xxiij. q. i. ſi petrus. ⁊. xxi. di. iferior. ff. de re iud. l. qui condemnare. ⁊. ff. de re. iu. l. nemo. la prima. de pe. di. i. verbum. ℣ allit regula hec in. 6. ca. b⁹. ℔rimus in delegato pape qui inobediētē ſue ſnie pōt excōicare: ied poſt annū a ſua ſnia diffinitiua nō pōt abſolue. vt de offi. ꝺ le. c. quer ēti. ⁊ ibi dicit Jnno. q. ⁊ ſi excoicat de legatus pape ante diffinitiuā ſniam ſemp vſq3 ad diffinitiuam ſniaz: ⁊ ēt poſt vſq3 ad annū ab ſoluere poterit. qz ꝓpetuata ē iuriſditio ſua. vt in. c. gratū. ⁊. c. licet. e. ti. qz ea que ad ius reſcri bunt debēt cē perpetua. C. de di. re. l. falſo. Et hoc idē tenet gl. in. ꝺ. c. q̄renti. Secūdus i eo q poſtq3 excōicauit incidit ipſe in maiorē excōica tionē. xxiij. q. i. audiuim⁹. De hoc vide. j. Ex cōicatio vltimo. Secus ſi in minorē. qz poſſet de ſen. ex. duobus. de cle. ex. mi. ſi celebrat. Tertius in incendiario. vide. j. excōicatio. 5. caſu. 5. Quartus in ſnia lata ab inferiore. ſed ꝓfirmata ex certa ſcia p papā. Quod intellige de ſnia que ē ab hoie ſm Jo. an. in. c. ex frequētibus. ꝺ iiti. Nō qz oia noſtra facimus quibus auctoritatem ipartimur. c. ſi aplīcc. de prebē. li. vj. C. de ve. iu. enu. l. i. §. oia. Sec⁹ ſi ſine certa ſcia: aut cau ſe cognitione confirmat. vel ſi ſnia eēt per ſtatu tum. qz quātūcunq3 ꝓfirmatum poterit inferior abſoluere: niſi papa in ꝓfirmatione ſibi vel alij reſeruaſſet ſicut de alijs que ſunt a iure. vt. ſ. di etuz ē in precedenti. c. §. iij. Quintus de illo qui excōicauit. ⁊ tñ nō ē ſacerdos: qui licet poſſit ab ſoluere de abſolutione que pertinet ad foꝝ pten tioſuz nō tñ de illa que ptinet ad foꝝ pñiale. De quo dic. vt. ſ. abſolutio primo. Sexto ē i illo cui papa mādat vt aliquē excōicet ſine aliqua cauſe cognitiōe. qz talis ē merus executor. ⁊ tō abſolue re ſi poterit ar. c. ſup qōuz. ⁊. c. fi. de offi. dele. Secus ſi mandaſſet cauſe cognitionē qz tūc poſ ſet abſolucre. ar. c. Vbuz de pe. di. i. Hoc not. Jo. ⁊ Archi. xxi. di. iferior. ⁊ Ho. ⁊ Ber. i. c. cū inferior. de ma. ⁊ obe.

1 ¶ Sed qd ſi papa mandat ſimplr vt ſniaz excōi cati ois i aliquē ferat. ℟. Jnno. in. ꝺ. c. fi. q. non ꝺz eā ferre: niſi cū cāe cognitōe ⁊ monitōe p̄miſſa ij. q. i. nemo. ⁊. c. ſacro. de ſen. ex. ⁊ facit glo. in ꝺ. c. fi. Addit tñ q. ſi ꝓſtat papā cognouiſſe de cā q. tunc ad eius mandatū ſine alia cognitione ꝺz ferre ſniam. l. de q̄ re. ff. de iudi. Et ſilr dicendū ē de ſnia quā alij p̄t p aliū ferre. Jo. tñ ⁊ Jo. an. ⁊ ℔a. i. ꝺ. c. fi. tenēt q. p tale mādatū ſimplr factū nō ꝓcedit acceſſorie iuriſditio. q̄zuis ℔a. dicat q. opio Vin. q dicit q. dar iuriſdictio cum papa mādat aliqꝺ ſpūale ē valde eq̄. Ego credo q. ⁊ ſi ſit eq̄. tñ ſit verior p̄ma. ⁊ tō ad intētōez pa pe ſit recurrēduz que p Vba mādati pōt deprehē di. Et ſi cū cāe cognitione mādet. vtputa qz dicit Jntellexim⁹ q talis ⁊c. q̄re mandam⁹ veritate cognita vt excōices ⁊c. tūc abſoluere poterit. Se cus ſi dicat. Quia certificati ſumus q talis ⁊c. Jō mandamus quatenus excōmunices ⁊c. tunc a tali nō poterit abſoluere.

¶ Vtr archiepūs poſſit abſoluere a ſnia excōi 2
catiōis epi ſui ſuffraganei: aut alioꝝ inferioꝝ q q̄zuis ſint de ſua puicia: non tñ ſunt de ſua dioceſi ℟. q. nō. c. romana. ⁊. ℣. venerabilibus. de ſen. ex. li. vj. niſi qñ hoc habz ꝓſuetudo: vel qñ ad eū appellatū eſt. De quo dic vt in dictis. c. ⁊ in. c. ad reprimēdā. de offi. or. ⁊. c. p tuas. de ſen. ex.

¶ Vtruz eps poſſit abſoluere excōicatum a ſuo 3
inferiore: puta Archidiacono ⁊ hmōi. ℟. ſm Jn no. in. c. cum ab eccleſ. ax de offi. or. q. ſic. etiam non p̄miſſa ſatiſfactione: qz ordinarius eſt toti⁹ dioceſ. vt in. c. i. ꝺ of. or. C. de iuriſ. om. iu. l. ſi. Jtē qz tales officiales dicunt vicarij epiſcopoꝝ de offi. archidia. c. i. lxx. di. nō debere. Malefa cit tñ epiſcopus: qz iuriſditionem nō ſeruat ſuis ſubditis de ex. p. c. ij. ⁊ de of. or. c. quāto. Quod intellige verū niſi ex cō uetudine haberēt vt nō poſſit ab eo abſolui. qz tunc non poſſet de offi. archidia. c. dilecto. Et hec opi. Jnno. ē cōis do ctorum: q̄zuis alij ꝺdicant. vt notat ℔a. in. ꝺ. c. cū ab eccleſiarū. Et hanc teneas.

¶ Quid ſi epūs cōmittit alicui vices ſuas. An 4
tales valeat abſoluere ſupradictos i. §. precedēti ſicut eps pōt. ℟. Dic. li. iij. ti. v. q. nō: niſi h ex preſſe cōcedat. ar. de pe. ⁊ re. ſi epiſcop⁹. li. vj. ꝺ ꝓcu. q ad ageñ. li. 6. ēt ſi diceret. Cōmittim⁹ vo bis vices noſtras etiā in his q̄ ſpāle mandatum exigunt qz in tali mandato maiora ⁊ grauiora nō veniūt q̄z in cōmiſſiōe ſint expreſſa cle. nō poteſt de pcu. qz iſtud eſt maius q̄z abſoluere ſimplr: qz fit cū iniuria inferioris.

¶ Vtrum eps extra territoriū ſuuz poſſit excōi 5
catos a ſe: vel a ſuis inferioribus abſoluere. ℟. q. non in his que regrunt cāe cognitōez. qz vt di cit Jnno. in. c. nouit. de offi. le. de cā cognoſcere non poteſt niſi ſedens pro tribunali. ar. ij. q. iij. abolitio. ſed ꝺ in aliena dioceſi non poteſt face/

Nota

Caueſi cognitio requit ſedēs p tribunali

re. ix. q. ij. c. eꝑm. ⁊ alijs plib⁹. c. eiusdē. q. Et ß vex niſi bēat lniaꝫ epi dioceſani vt i eiſdē. c. dr ff allit hoc i eꝑo expulſo q petita lnia qzuiſ nō obtenta ab eꝑo in cui⁹ dioceſi ē pōt ſedere ꝓ tribunali ⁊ exercere iuriſdictionē. ſ. ſuos ſubditos: dūmō nō trahat eos vltra duas dietas a fine ſue dioceſis q nō fuerunt expulſores: ſeu fautores: aut ꝓſiliatores. cle. vnica. de ſo. ꝓpe. Jn his aūt que nō regrūt eāc cognitionē pōt. q: que ſūt volūtarie iuriſdictiōis pſūt vbiqz exerceri. ar. l. oēs ꝓcōſules. ff. de offi. ꝓcō. ⁊ le. Legat⁹ aūt a latere. an poſſit. Dic vt i. c. nouit. ⁊. c. excōicatus. de offi. le. q: nō me ertēdo. cū hodie multa habeant a papa: qb⁹ credit qñ nulli fit ꝓiudiciū. vt j. legatus. ſ. iiij. ⁊. v.

6 ¶ Vtrū mortuo vel amoto excōicatore cap'lm: ſucceſſor: aut ille ad quē ei⁹ ptinet iuriſdictio poſſit abſoluē ꝗs ꝑdeceſſor potuiſſet. ſ. q: ſic. tex. ē i. c. ſi eꝑs. cl. ij. xi. q. iij. ⁊ in. c. vnico. de ma. ⁊ obe. lib. vi.

7 ¶ Vtrū ꝑticipans i cōe crioſo ſit abſoluēd⁹ ab excōicatore illius cui participando incurrit maiorē excōicationem. ſ. q: ſic. c. nuper. de ſen. exc. De quo dic vt. j. Excōicatio. viij. §. i.

8 ¶ Abſoluere q pōt ex offō i certis caſib⁹ illos q pp violentā manuū iniectionē in ꝑſonā eccleſie cam excōicati ſūt pōt alijs ꝓmittē abſolonē ſi viderit expedire. c. fi. de offi. or. Jtē dic ꝺ ꝗcūqz q ex offō ordiarie ptātis pōt abſoluī. Silr dic ꝺ illo cui ē ꝓmiſſū a papa rōe dignitatis. Sec⁹ ſi rōne perſone. vt in. d. c. fi. nōt glo.

A Bſolutio

Tertio ꝗad modū abſoluendi ab excōicatiōe. dic q: nō dz cē ꝓdictōak. alr nō valeret. c. act⁹ de re. iur. li. vi. ergo fiat abſoluta.

1 ¶ Vtrū teneak qs ſeruare certā formā i abſoluēdo. ſ. q: ſic. i. v. ℔imū q: faciat illuz iurare q: parebit mādatis ipſi⁹ abſoluentis. c. ex tenore. ꝺ ſen. ex. Limitat ß Hug. i crib⁹ honēdis nō i leuib⁹. ⁊ plz. Secūdū q: aliqz abſoluak ſufficienter preſtet emendā leſis iur, ꝓprias facultates. c. poro. ⁊. c. prochianos. de ſen. ex. De quo dic vt. j. §. ix. ⁊. xx. Tertiū vt abſoluak cū ꝑs. ⁊ oꝛone dominica ⁊ alijs ꝓſuetis. ſ. abſolutiōe ꝓſucta. vt in c. a nobis. el. ij. de ſen. ex. Quartū q: precipiat ei: ne vnqz faciat ꝺ illū canonē: ꝺ quē faciēdo incurrit excōicationē. d. c. ex tenore. Jntellige niſi i caſib⁹ ꝓceſſis a iure: q: nec bñficiū iuris ē auferendū. vt i aut. de nup. §. ſz ß qō. ⁊. ff. ꝺ re iud. l. iij. §. ſi qs ꝓdēnat⁹. Et ita q peuſſut clericū incūgendū eſt ne vnqz clericū pcutiat niſi de mandato prelati: vel cā defenſiōis ⁊ bi. Cōſuetudo ēt dz vt Vbericē que ſeruāda eſt i maſculis ſz nō i feminis: nec i multū inuenib⁹ preſerti i nudo. Quintū q: vtak Vbo abſolutorio: vel relaratorio. Vſi cōit obſeruak iſte modus. ℔orio dicat aliquē ꝑs: vel oꝛonē dñicā. Secūdo dicat. Saluū fac ſeruū tuū deus meus ſperantez in te. Y. Dñe exaudi oꝛonē meā. R. Et clamē ad te veniat. Y. Dñs vobiſcuz. R. Et cū ſpū tuo. Oꝛo Deus cui ꝓpriū eſt miſereri ſp ⁊ pcē: ſuſcipe deprecationē meā. vt būc famulū tuū quē excōicatiōis catbena ꝓſtringit miſeratio tue pietatis abſoluat ꝑ xꝑm dūm nr̄m. Amen. Deinde dicat. Ego te abſoluo a vinculo excōicatiōis quā icurriſti, ꝓpter talem factū. ⁊ reſtituo te ſacramentis eccleſie. Jn noie patris ⁊c.

¶ Vtrū abſolo teneat ſi ñ ſeruet̄ prefata forma vt q: nō. q: forma reſcripti exacta diligētia ſuāda eſt ita vt nec ordo prepoſteret̄. c. cū dilecta. de reſcrip. ⁊ alijs i glo. allegatis ibidē. Sz ego dico diſtinguēdo. q: ſi abſolo ſit ab hoie alicui cōmiſſa ſub tali forma: nō vz niſi forma fuer̄. fac c. fi. ⁊ qō ibi no. de pre. ⁊. c. prudētiā. i. ſ. ō of. dele. Nō. q: qñ omittit forma data ab hoie nulla ꝓpetit iuriſdictio. ⁊ ꝓpterea nō vz act⁹ deficiēte ptāte. Si Vo abſolo ꝓpetat alicui de iure: vl'ſim plicit ꝓmittak tz qdē: qzuis nō ſit ſeruata forma prefata dūmō vtak aliq Vbo abſolutiōis: vel relaxationis. vt. ſ. dictū eſt. Nō. q: i abſolone ab excōicatiōe. ſicut ⁊ i excōicatione nulla eſt forma ſubſtātialis a iure: vt not. i. c. i. de ſen. ex. li. vi. ⁊ i. c. i. de iudi. facit. xi. q. iij. c. i. Jta tz Boſ. vt no. Pa. i. c. fi. de re. ſpo. Et idem tz Jnno. i. d. c. cū dilecta. Et ſic pz qñ abſolo ſolo Vbo facta tz Et ſic itellige ſm dictā diſtinctiōem Jo. ⁊ Archi. i. c. ꝓperum⁹. xxiij. q. iij. Jnno. ⁊ Mo. i. c. cū deſideres. de ſen. ex. q tenent q: abſolo ab excōicatione ſolo Vbo facta tz. Sz peccat q ea non ſeruat que prediri: niſi ex rōabili cā omittat. Similr abſolo ab excōicatione: ſiue iuſta ſiue iniuſta tz quo ad eccl'am militātem. c. ois. de re. iur. q: iura ſūt ꝓmptior ad abſoluendū q: ad ligandū. c. ponderet. l. di. ⁊ not. i. d. c. cū deſideres. ⁊ c. ex litteris. de ꝓba.

¶ Vtrū papa ſalutāte: vel ad oſculū recipiente excōicatū abſolvat ab excōicatione. ſ. q: nō. niſi ſic faciendo itendat abſoluē. Clemen. ſi ſūm⁹ pōtifex. de ſen. ex. ⁊ niſi exꝑmat nō dz reputari abſolutus ſm Jnno. i. c. cū olim eſſem⁹. de priui.

¶ An eꝑs: vel alius iferior a papa poſſit abſoluere excōicatū recipiendo eū ad oſculū vel ſalutādo. ſ. Jnno. i. d. c. cū olim eſſem⁹ q: nō. ſz oꝛ q: vtak aliquo Vbo denotāte abſolonē. Cōcordat glo. i. d. c. cū deſideres. in. §. fi. Et eſt cōis opi. doc. i. d. c. cū deſideres. ⁊ i. d. cle. ſi ſūm⁹. Et iō

dicat. Ego absoluo te a tali excõicatiõe ⁊ restituo te sacris ecclesie. In noie patris. ⁊c.

5 ¶ Vtr̃ abñs p lras possit absolui. ℟. Ri. i. iiij di. xviij. ar. x. q. ij. q. sic. ter. est. in. c. quãto. ij. q. v. ⁊ ibi glo. ⁊ in. c. de manifesta. ij. q. j. Sed qñ erit absolutus. qñ receperit litteras nisi aliud cõstet de mente.

6 ¶ Vtr̃ abñs possit absolui p̃ procuratorem. ℟. Jo. an. i. c. q ad agendũ. de p̃cu. li. vi. ⁊ Arch. i. c. eos g. de sen. ex. li. vi. ⁊ Spe. ti. d̃ p̃cu. tenẽt q. sic. Sz ego credo ver̃ ꝑm Jnno. i. d. c. cũ de fideres. qñ subest iusta cã. alꝫ non. vt satis pz i d. c. cum desideres. de sen. ex.

7 ¶ Vtr̃ iust⁹ possit absolui ab excõicatiõe. ℟. q fuerũt multe opi. tã theologoꝝ i. iiij. di. xviij. ⁊ canonistaꝝ i. c. ab excõicato. de rescrip. ⁊. c. significasti. de eo q duxit i vxo. quã pol. p adul. ⁊ i. c. i. de sen. ex. li. vi. Sz placet mihi opi. que dicit q põt ex cã rõnabili que est qñ videt q excõicatio nõ. pdest excõicato ⁊ nocet cõitati pp participatiõe. Et hoc nõt ☞a. i. c. aplice. de excep. q dicit q vbi iminet vtilitas ecclastica. ex absolutione: seu impedit ordinatio ecclẽ si non absoluitur. tũc est absoluendus etiã iniutus. facit. c. veniens. el. ij. de testi. Si tñ absoluit sine cã: etiaz tenet absolutio: qz sicut i ptãte prelati fuit excõicare: etiã inuitũ fic ⁊ reuocare. par enim ius est ligandi ⁊ soluendi. de pe. di. i. verbum.

8 ¶ Vtr̃ excõicat⁹ possit alium absoluere. vide. Excõicatio vltimo. §. xviij.

9 ¶ Vtr̃ excõicatus q offert se ad iustitiã debeat absolui. ℟. q sic. si copetens cautio de parendo iurí prestet. nõ obstãte ☞dictione: vel appellatõ ne aduersarij: de ap. c. qua fronte. ☞allit hoc in casu qñ excõicatus dicit excõicationis sniam esse nullã: tñ petit absolui ad cautelã. qz tũc si aduersarius dicat eũ excõicatuz ꝑ manifesta offensa: ⁊ ꝓbet. ifra terminũ. viij. dicẽdũ: tũc nõ põt absolui: nisi prius sufficientem prestet emendã. vt in c. solet. de sen. ex. li. vi. facit. c. odoardus. de solu. ⁊ quod ibi notat.

10 ¶ Vtr̃ ligat⁹ plurib⁹ excõicationib⁹ teneatur oẽs cãs exprimere. ℟. ☞a. i. c. cũ ꝑ cã. de sen. ex. Aut quelibet cã de p se sufficiebat ad excõicationẽ. Exemplũ de eo q facit rapinã cũ effractione ecclẽ q est excõicat⁹ statuto epi ⁊ canonis. Statuto pp rapinã. ℳ canone pp effractionez. ⁊ sic quelz videt principaliter considerata: ⁊ sic nõ tz absolutio oib⁹ nõ expressis. qz supior nõ intendebat absoluere nisi ꝑ cã expressa. arg. oprimũ i. c. officij. eo. ti. ⁊ i. c. ex pte. d̃ offi. or. Aut vna cã de p se sufficit. ⁊ tũc si expressit cãm sufficientẽ: tz absolo. ar. c. sup his. de rescript. Aut oẽs de p se nõ sufficiũt: sed sil̃ iuncte sic ⁊ tũc nõ tz absolo: nisi oib⁹ expressis.

¶ Vtrũ ligat⁹ a plurib⁹ iudicib⁹ debeat ab oibus absolui. ℟. q sic. ⁊ semper dz vitari donec ab omnib⁹ sit absolut⁹. Aut vni oẽs cõmittant absolutionẽ. Jta notãt doc. i. d. c. cũ ꝑ cã. nisi sit superior iudicũ ꝑm ℟i. in. iiij. di. xviij. 11

¶ Vtrũ absolutio obtẽta ex falsa cã valeat. ℟. ꝑm Jnno. i. c. ex pte. de offi. or. q nõ. xi. q. iij. c. ij. ℟ñ. qz talis non itẽdit absoluere. facit gl. i. c. qñ sup his. de fi. instru. ⁊. d. c. cũ ꝑ cã. 12

¶ Vtrũ dubitãs de excõicatione debeat petere absolutionẽ. ℟. si hz cõmoditatem absoluẽtis ⁊ nullũ sibi iminet p̃iudiciũ: dz. qz i dubijs tutior pars est eligenda. c. inuenis. de spon. Si vo non hz cõmoditatẽ talem. tunc aut hec dubitatio ꝓuenit ex ꝓbabili cã. ⁊ sic petere tenet. Aut ꝑuenit ex leui: ⁊ sic dz deponere dubiũ: nec tenet petere. ar. in. c. ĩgitiomi. de sen. ex. q si nõ põt deponere dubiũ: tunc debet petere absolutionẽ ratione iam dicta. 13

¶ Vtrũ mortuus q signa ꝓtritiõis oñdit sit absoluendus. ℟. q sic. c. a nobis. el secũdo. d̃ sen. ex. ⁊ non nisi ab eo q de iure poterat. vel de eius mãdato. vt in. d. c. Sz nunqd exhumabit corp⁹ ℟. q non: si est sepultũ i ecclesia. Alias sic. ⁊ sepelit in ecclesia. Et de ista mã vide i. d. c. a nobis. el. ij. per doc. 14

¶ Qñ teneãt heredes. vide. ſ. Heres. §. v. 15

¶ Quõ absolvet ille qui legittimo tenet impedimento ne possit adire cũ qui de iure poterat eũ absoluere: vt papã: epm: ⁊ hmõi. ℟. q dz ei iungi q cessante tali impedimẽto q̃zprimũ ꝓmo de poterit adibit eũ q illũ poterat absoluere offerendo se eius parere mãdatis. Jntellige nisi impedimentũ fit ppetuũ ꝑm Jnno. in. c. q̃zuis. d̃ sen. ex. q si nq̃ fecerit. itez in eandẽ reincidet excõicationẽ. Sil̃r ⁊ illi q absoluti fuerũt a sede apostolica vel legatis qñ mandat eis vt aligb⁹ se presentẽt. ⁊ passis iniurĩ satisfaciãt. c. eos q. de sen. ex. li. vi. Et Jo. an. ibidẽ: ⁊ recitat ☞a. in. c. ponzo. de sen. ex. exẽdit hoc ad quẽcũq; q absoluit cũ onere pñtandi se: vel satisfaciẽdi alicui q reincidit si non facit q̃zprimũ ꝓmode poterit. Sed non credo ver̃ ꝑm Jo. mo. Vel si domini de rota ꝓpter dictũ Jo. mo. dicũt q absolutus ab auditore si se non representat non est excõmunicatus: sed excõicandus. 16

¶ Sed er hoc dubitatur quis potest absoluere excõicatum detentũ tali impedimento. ℟. q si ẽ in periculo mortis quilibet sacerdos põt ꝑm Jnno. in. c. a nobis. el. ij. ⁊. c. sacris. de sen. ex. Et ☞a. in. d. c. a nobis. tenet q etiam laicus põt 17

absoluere talem ab excõicatione. ⁊ est glo. ibidẽ ⁊ in. c. pastoralis. in. §. preterea. de offi. or. Et iura que videnť ꝓia dicit itelligenda de peccatis non de excõicatione. Et hoc verum si episcopi vel ꝓpꝛij sacerdotis: aut alterius ꝓsentia haberi non possit. Si vo detineatur aliquo legittimo impedimẽto alio a periculo mortis eps ẽ requirendus. vt no. Inno. ⁊ sequitur ℔a. in c. cetero. de sen. excom. Et si ad eum mittere nõ potest ſm Inno. in. c. i. de senten. excom. sacerdos ꝓꝓrius absoluet. Et hec locum habent tã excõmunicatione iuris q̃z hois. d. c. cos.

18 ¶ Quid autem sit impedimentum legittimuz: vide. ĵ. Excõmunicatio. v. casu. primo. §. l. Et quis sit ĩ periculo mortis. vide. ĵ. Mors. §. vi.

19 ¶ Utrum absolutio per vim vel metum extoꝛtaꝝ valeat. ℟. q̃ nõ. vide. ĵ. Excõmunicatio. vij. casu. xviij. De absolutione a peccatis. vide. ĵ. Confessio. v. in prin. ⁊ ĵ. Interrogatões. i fi.

20 ¶ Sed nunquid excõmunicatus ꝓpter damnum debet ꝓius satisfacere anteq̃z absoluať. ℟ q̃ sic si potest. Si vo non potest debet prestare idoneam cautionem q̃ satisfaciet cũ ad pinguioꝛem veniet fortunam: vt in. c. ex parte. cl primo de ver. sig. ⁊. d. c. odoardus. aliter peccat q̃ absolut. Sunt etiam casus in quibus nõ valet absolutio ante satisfactionem de quibus. ĵ. excõmunicatio. vij. casu. vltimo. §. ij.

21 ¶ Utrũ talis qui non potest satisfacere teneatur cedere bonis anteq̃z absoluatur. ℟. q̃ de rigoꝛe iuris sic. si aduersarius exigit. vt not. in. d. c. oodoardus. Jn consciẽtia dico q̃ non. sed suffiꝛcit restituat ſm q̃ tenetur. Dic. vt. ĵ. Restitutio. iij. per totum.

22 ¶ Cui applicabitur satisfactio pecuniaria ꝓ iniectione in ecclesiasticum. ℟. q̃ si fuit in religiosum applicabitur monasterio. arꝛ. xij. q. i. non dicatis. ⁊ de sta. mona. c. cum ad monasterium. j. responso. Si vo fuit in clericũ: ipsi clerico applicabitur nisi fuisset in iniuriam ecclesie ꝓpulsatus. q̃ tunc etiam ecclesia agere poterit ꝓ iniuria. insti. de iniur. §. si cõi seruo. ⁊ sic etiam ecclesie satisfiet.

Acceptio personarum ſm Alexa fe tractatu ď acceptõne personarum est iniustitia qua persona persone ꝓfertur in conferendo ei aliqd qõ ex debito iustitie alteri est conferendum ratione alicuius conditionis transitoꝛie nõ congruentis ad ipsam rem existentis circa personam. puta diuitiarum potestatis terrene: vel cognatiõis carnalis. ⁊ non ob meritum eius ad ipsam reꝛ. Et sic patet vt sit acceptio persone q̃ oportet. ℔rio illud quod confertur sit ex debito conferenduz: quia si non esset ex debito: non posset esse acceptio personarum: quia tali dicitur. an non licet mihi facere quod volo. ſ. de meo q̃ non teneoꝛ dare alicui. Secundo oportet q̃ non attendat ad meritum ⁊ conuenientiam illius cui dat conuenientem rei que datur: sed solum ad alia non congruentia ad ipsam rem: puta parentelam: potentiam: diuitias. ⁊ huiusmodi.

¶ Utrum sit apud deum. ℟. q̃ non. arg. xxĩj. q. iiij. sicut sanctius. de conse. di. iiij. nec quẽq̃z. de iudi. nouit. de preben. venerabilis: vbi dicitur non generis nobilitas: sed virtutum vite q̃z honestas gratum deo faciunt. 1

¶ Utrum debeat esse apud homines. ℟. q̃ nõ xxxxix. dist. c. vltimo. lxiij. dist. sacrozum. ij. q. v. si quis ꝓsbyter. xi. q. iij. sũmopere. ⁊. d. c. venerabilis. 2

¶ Jn quibus ꝓhibetur acceptio personarum ℟. q̃ in. viij. ℔rimo in penitentie impositiõe. xxvi. q. vij. sacerdos. Secundo in sententie diffinitione. iij. q. ix. necesse. Tertio in his que sũt fidei. xxviij. q. ij. §. j. Quarto in hosꝑtiũ recepꝛione. xxxij. di. quiescamus. Quinto i elemosynarum largitione. xvi. q. j. si cupis. Sexto in iudicijs. de reg. iur. in iudicijs. li. vi. Septimo in promotione dignitatum. d. c. venerabili. ⁊ xxxx. dist. non loca. ⁊. c. multi. Octauo in exhibitione honoꝛis. 3

¶ Utrũ promouere aliquẽ ad dignitatẽ ꝓp cõsanguinitatem sit acceptio personarum. ℟. ſm Ale. vbi. s. q̃ sunt beneficia temporalia ⁊ spũalia. Jn collatione beneficij temporalis: cui nõ ẽ annexum spirituale ꝛ illud conferre intuitu consanguinitatis si bonus est: q̃ consanguinitas ẽ bene conditio faciens ad negocium circa dispensatiões patrimonioꝝ. Si vo est annexũ spũali: puta q̃ sunt res ecclesie: vel que pauperibꝰ sunt dispensanda. fil'r ꝛ ei conferre: non ex ratiõe cõsanguinitatis principali sed secũdaria: vt nõ egeat: ſ nõ ita vt luxurieť. Si vo est spuale beneficium: non est attendenda rõ consanguinitatis: vel carnis: q̃ spũalia nõ dantur iure sanguinis sed diuino munere. sed attẽdi dz rõ spũalis que ſ. est vt detur iustioꝛi ⁊ melioꝛi non simpliciter ſz ad illud regimen: vt in. c. licet. viij. q. i. Quod si conditiones sint pares potest ex illis conditionibus moueri ad dandum consanguineo: dum modo non sit scandalum ex respectu consanguinitatis: q̃ ꝓpter scandalum multa dimittenda sunt ergo est acceptio personarum in promotioi bus ad dignitates ⁊ officia quando bñficiũ spũale dať ꝓpter cõsanguinitatẽ principalit. facit. c. 4

moyses. viij. q. i. vel qñ nō dat melioꝛi ad illud regimē. vt i. d. c. lz. qꝛ talꝭ infideliꝭ agit negociū dñi nō melioꝛās cū pōt. vel qñ qōcūqz officium dat idigno, ꝯcoꝛ. Tho. i q̄libet. ꝛ fa fe. q. lxiij.

5 ¶ Utrū cū ꝓditiōes sūt ieq̄les excedentes ꝛ ex cesse: puta lrat⁹: sz ignobiliꝭ. alī nobiliꝭ: sz illratus sit acceptio psonaꝝ si ꝓponat nobilis. ff. Ale. vbi. s. q lz lratura simplr sit p̄ferēda nobilitati vt i. c. venerabiliꝭ. de p̄bē. qꝛ ē necessaria i regie eccl'ie. tñ i cāu pōt p̄ferri nobilitaꝭ vt arceāt lupi p potētiā. ꝛ i cāu vt sint diuersa mēbra i ꝯpore eccl'ie gb⁹ par ei⁹ ꝓ seruet ꝛ sic nobiles p̄ñt ꝓmoueri: dūmō moꝝ bonestas eis suffragetur.

6 ¶ Utz si p̄ferat min⁹ bon⁹ vir maioꝛi bono sit acceptio p̄sonaꝝ. ff. Ale. vbi. s. q aliud est maioꝛi dignitate, aliud ē i minoꝛib⁹ bñficijs. Aliō cū eligit ō gremio illi⁹ eccl'ie. Aliud cū postulat ō alteri⁹ gremio. Ū ḡ electio ē faciēda ad maioꝛes dignitates regrit ꝫ ꝓsciaz: vt eligat vtilioꝛ regimini dūmō sit bonus: qꝛ ꝝ Alber. magnū peccat mortaliꝭ q ꝓmouet malū q̄z quis sit multū ꝓfutur⁹: qꝛ q sibi neq̄z ē: alteri nō poterit eē bo n⁹ ꝛ q sibi ñ p̄cit: mlt'omin⁹ alijs p̄cet. ff. ō his q añ sen. l. fi. nec excusat ꝝ cū paucitas ministroꝝ ecclesie. Jn minoꝛi ꝟo beneficio sufficit q bonus sit. Si vero fiat postulatio. regrit vt ꝝ ꝓsciaz suā eligat vtilioꝛem ꝛ melioꝛem.

7 ¶ Utz paup possit ꝓponi diuiti in iudicio. ff. Ale. vbi. s. q nō. ꝫ eqtaſ dz fuari. ꝛ illud eccl'e siastici. iiij. c. Jn iudicādo esto misꝛicoꝛs pupillis. ꝛ Jsa. i. Subuenite oppſso: iudicate pupillo ꝛ files itelligūt vt iudex tueat misꝛabiles p̄sonas ab oppſsiōe potētū. Et si tioꝛe vl amoꝛe ōfecerit p̄sone neccarie ad istructiōz suaꝝ cāꝝ iudex dz ei subuēire. Jn veritate āt ſnie nulli pti pcē.

8 ¶ Utz exhitio honoꝛis q̄ fit plato malo iducat acceptiōz p̄sonarū. ff. q. s. ibidē q plat⁹ spūal' si ue tpalis debet honoꝛari rōne ptātis adeo acce/pte. Ū qs aūt honoꝛat peccatoꝛem amoꝛe indebito a q̄o deberet coꝛrigi tunc peccatum est.

9 ¶ Utz exhibitio honoꝛis ꝓp ditias sit acceptō p̄sonaꝝ. ff. Ale. vbi. s. q si tñ habet respectus ad diuitias. vt tanto melioꝛ quanto dicioꝛ videatur: peccatū ē. Similiter si de exhitione honoꝛis eccl'esiastici ß itelligit. Si ꝟo hoc fiat ꝓ vitatione scādali: ita tñ q paup nō ptēnatur: vel diues in peccato nō foueat. nō erit peccatum.

10 ¶ Utz acceptio p̄sonaꝝ sit petñ mortale. ff. Aug. de anco. li. de ptāte pape q petñ mortale tollit nobis xp̄z q ē vita nr̄a ad coll'o. iij. c. Xp̄s āt trib⁹ mōis i nobis est. s. ꝓ iustitie eqtatē: ꝓ doctrine veritatē. ꝓ vite scitatē. Jo. xiij. Ego sum via. s. iustiti. e veritas. s. doctrine: ꝛ vita. s. exempli. Q̄ñ āt acceptio p̄sonaꝝ repugnat iustitie puta nō reddēs iustitiā cui debem⁹: vel faciens ꝫ amoꝛe amicitie pecunie ꝛ hmōi. sic ē mortale. Q̄ñ ꝟo repugnat doctrine. puta determinando vel declarādo ex ꝓplacētia ꝫ scīaz doctrinā. sic ē mortale. Q̄ñ ꝟo repugnat vite. puta cuz p̄fert malus bono. idignus digno pp ꝓsanguinitatē ꝛ hmōi. nō ꝓgruentia ad ipsam rem que dat. sic est mortale. Adde etiaz q est mortale qñ melioꝛ ad dignitatem eccl'esiasticaz nō p̄fert saltem in maioꝛibus dignitatibus. vt patet p ea que no. ſ. electio. ſ. xxi. iuncto qō dico. s. hic. ſ. vj.

Accidia ſm Ri. de sancto vic. est toꝛpoꝛ mētis. bona incho are negligentis. vel ſm Dam. est tristitia aggrauās mentē. vt nihil boni ei agere libeat. Et hec ē diffinitio essentialis ſm Ale. fa fe. tractatu de accidia. alie sunt p effectus. ꝛ differt ab inuidia ſm Ale. ibidē qꝛ inuidia est de alieno bono. Accidia ꝟo de ꝓpꝛio.

¶ Utz accidia sit ꝫ alq̄ō p̄ceptū decalogi. ff. 1
Ale. vbi. s. q ē spāliꝭ ꝛ explicite ꝫ illud ecclesiastici. xxxviij. Ne dederis i tristiciā coꝛ tuū. ꝫ repelle eam a te. ꝛ. xx. Tristitiam longe expelle a te. multos enim occidit ꝛ non est vtilitas i illa. Jmplicite ꝟo est ꝫ illud. Mēmēto vt diē sabbati sanctifices exo. xx. Jn accidia ē tristitia ō spūali bono ꝛ laboꝛioso cū amoꝛe q̄tis carnal' Jn illo ꝟo p̄cepto ē amoꝛ scē q̄tis q̄ cū gaudio ē i bono spūali lz sit laboꝛioſū. Uñ lz p̄cipiat ibi abstinere ab opꝰ seruili in q̄ ē laboꝛ nō tñ. p̄hibetur bonū spūale: vt ozare: p̄dicare: ꝛ hmōi q̄ sūt bona spūalia lz laboꝛiosa. Et ex istis pz q ō sua rōne accidia ē mortale pctñ. vñ. ij. ad coꝛ. vij. Tristitia hui⁹ seculi mortē opaꝝ. Et vt aduerte re possis q̄ñ accidia hz ꝓpriaz rōnē ꝛ ē mortale pctñ attēdaꝝ aut talꝭ tristitia boni ꝓsistit i omissiōe necessarioꝝ ad salutē. ꝛ sic est mortaꝭ. aut in omissiōe coꝝ q̄ nō sūt necessaria. ꝛ sic ē veniale pctñ. Aut deducit ad aliq̄d mortale vt puta desperationē. ꝛ sic ē mortale pctñ. Et ex ß pz qd dicēdū de eo q attediat⁹ abhoiatur diuina ꝛ spūalia. qꝛ nisi sint necessaria ad salutē ꝛ ea dimittat: vel deliberate disponat dimittere nō peccat mortaliꝭ. Similiꝭ de eo q ꝓp alicuius mortē disponit nō benefacere ꝛ de necessarijs q. peccat mortaliter. Jdē de eo q ꝓp hoc nolet esse creatus a deo. vel vellet esse irrōnale aial. qꝛ est mortale si deliberate. Jdē similiꝭ de illo q ꝓp tristitiā incurrit granē infirmitatem. aut notabile coꝛpis nocumētū: qꝛ mortale est si pōt se iuuare ꝛ hmōi. Et ſm predicta intellige Tho. fa fe. q. xxxv.

¶ Utruz accidia sit grauissimuz petōꝝ. ff. ſm 2

Alex. vbi. ſ. q̄ eſt loqui de accidia multipliciter vno modo ſm q̄ terminaſ̄ t ꝓſumaſ̄ in deſperatione. Et ſic eſt grauiſſimū pct̄oꝝ rōne deſperationis adiuncte i qua terminaſ̄. Aut logmur de accidia rōe occioſitatis ſibi adiuncte. Et hec occioſitas eſt occaſio multoꝝ maloꝝ. q̄ aīa niſi i bonis occupeſ̄. i mal' deſſluit. t ſic ē magnū malū. Verūtñ rōne generis pcti ñ ē maximū pct̄orū q̄ maius ē infidelitas. Superbia t hmōi.

5 ¶ Que ſint filie accidie. ſ. ſm Bre. xxxi. mora. q̄ ſūt. vj. Ira de ſpatio. Scōa puſilanimitas reſpectu ꝓſilioꝝ. Tertia occioſitas. Quarta torpor ſeu pigritia circa p̄cepta. Quinta eſt vagatio mentis illicita. Sexta malitia q̄ qs deteſtaſ̄ bona ſpūalia. & qb⁹ dicet i loco ſuo de q̄libet.

A Etiones a iure ciuili oriū hñt ſz Inno. de ꝓſti. c. que in eccleſiarū. Et de ſpālibus generalibus t vniuerſalibus q̄les ſint t qualiter formenſ̄ vi de Inno. de offi. or. ꝓquerenti. de li. obla. c. ij. de cā poſ. t ꝓpria: cū eccleſia. de ſepul. certificari. q̄ ptinent ad foꝝ contentioſum.

1 ¶ Que dicanſ̄ actiōes bone fidei. habeſ̄ iſti. de ac. in. §. actionū. t in glo. c. cuz venerabilis. de excep. Et ſūt. xv. ex vēdito. ex empto. locatio t ꝓductio: negocioꝝ geſtio. mādati. depoſiti. pro ſocio. tutelle. ꝓmodati. pignoraticia. familie herciſcūde. cōi diuidūdo. p̄ſcriptis verbis. que & extimato. ꝓponiſ̄. pmutatio t hereditatis petitio. Nec dicunſ̄ bone fidei: q̄ ſoluz in his ſit ſeruanda bona fides. ſed q̄ in his magis exuberat iudicis officiū q̄z in alijs.

2 Que dicunſ̄ ſtricti iuris. ſ. tex. inſti. vbi. ſ. q̄ ſunt alie ab his. vt actio ex mutuo t arbitriuz t his ſimilia. Et dicunſ̄ ſtricti iuris. q̄ nō venit i eis niſi q̄ ſtricte exigit actionis nā. Et de ipſis vide glo. in. d. c. cum venerabilis.

3 ¶ Que dicunſ̄ actiōes ꝑſonales. ſ. ſ rā. vercel. vt refert Be. i. c. diſpēdia. de reſcrip. li. vj. q̄ ſūt q̄ ꝑſonas tenent obligatas ex ꝯctu. vt mutuo locatiōe ꝛc. vel q̄ſi ex ꝯctu vt negocioꝝ geſtio tutella t hmōi. Aut maleficio. vt furti. dāni ifecti ꝛc. vel q̄ſi maleficio. vt i iudice male iudicante ex ipitia t pjciente de cenaculo q̄ nocuit. vt inſti. de obli. t in rubricis ſequentibus.

4 ¶ Que ſunt actiōes reales. ſ. Be. vbi. ſ. q̄ ſunt que ſequuntur rem t nō ꝑſonaz. nec p eas dicitur ꝑſona obligata vt rei vendicatio: publiciana t ſimiles ſm Jo. de imola.

5 ¶ Utrū in actionib⁹ ꝑſonalib⁹ currat p̄ſcriptio ꝯ eccleſiaz t alios. vide. j. p̄ſcriptio. §. xxxij.

6 ¶ Actio ē inanis creditoris: quā excludit iopia debitoris. c. oliz nobis. de re. ſpo. ff. de dolo. l. nā is. t q̄ nihil habet eius periculo. nihil eſt. ff. de fur. l. itaq̄z fullo. §. i. t extra & vſuris cū tu.

A Eoliti grece. ceroferarij latie. xxi. diſt. c. cleros. in fi. vñ eius officium eſt p̄parare luminaria t ipſa portare coram miniſtris altaris. xxv. di. perlectis. xxxiij. di. §. deſeruientes.

A Ecomodatio vide. j. cōmodatum.

A Etus regrit tria regularit. vt in. c. magne. de voto. t ar. ij. q. i. alīud. Primū qd liceat ſz eqtatē. Equitas Vo eſt iuſtitia dulcore miſericordie tēperata ſm Cipria. Scōm qd decet ſm honeſtatē. Et ē diuerſum a verbo licet. q̄ multa licēt que nō decent. Tertiū quid expediat ſm vtilitatē: vnde filie ſine ꝓſenſu patris ꝓtrahere matrimonium licet. vt in. c. ſufficiat. xxvij. q. ij. ſed nō decet. vt in. c. i. de deſpon. impu. nec etiā expedit: cū mulieres ſepe laborent contra ꝓpria cōmoda. l. pater. in fi. C. de ſpon.

¶ Quō cognoſceſ̄ ſi actꝰ ē validus. ſ. Pa. in c. cū oli. de cle. ꝓiu. q̄ recurrēdū ē p̄mo ad conſuetudinē loci vbi qs oriūdus fuit. vel vbi actus ē geſtus: t nō ad conſuetudinē loci alterius. vt vbi actus ē applicādus. Exempluz. natus de patre ſacerdote eccl'ie oriental' q̄ ꝛit ſm eoꝝ ritū. eſt legittimꝰ vbiq̄z. t iō pōt eligi i eccl'ia occidentali ꝓ plato. facit in ar. ad hoc. l. i. C. de decu. t no. p Bar. in. l. oēs populi. ff. de iu. t iure. t. l. cūctos populos. C. de ſū. tri. Et facit ad. q. vtruz teſtiſi factum ſenis cū tribus teſtibus ſm eoruz ſtatuta valeat quo ad bona alibi exiſtentia. 1

¶ Itē actꝰ geſtus ab hñte dupliceſ̄ ptātē: ſemp in dubio ꝓſumiſ̄ geſtus ſm eā ptātem ſm quaz actꝰ tolleraſ̄ poſſit vt valeat. vt not. Pa. in. c. niſi cēſ̄. de p̄bē. facit. c. q̄ ſicut. de elec. vbi ꝓſumiſ̄ actꝰ factus reſpectu maioris ptātis ab eo q̄ dupliceſ̄ poteſtatem hz facit. l. iij. ff. de mili. tc. 2

A Ecuſatio eſt aliquem in libello reū de crie deferre ad vindictam ſm Azo. in ſum. in rubrica. C. de accuſa. Circa quam querenda ſunt. infra ſcripta.

¶ Utrum accuſationem debeat p̄cedere monitio. ſ. q̄ non de neceſſitate. ar. c. ij. t. c. qualiter t quādo. el. ij. de accu. t in glo. ij. q. vltima. §. i. Ratio quia fit ſolum ad penam imponendam. vt in glo. in. c. lz. de ſym. 1

¶ Utrum aliquis teneaſ̄ accuſare. ſ. ſm glo. in. c. quapropter. ij. q. vij. q̄ nemo. facit tex. in l. vnica. C. vt nemo inuitus. t. c. ſi p̄mates. v. q. ij. t glo. in. c. lz. in fi. de accu. Bart. in. l. in 2

cum. ff. de accu. dicit verum nisi in homicidio: quoniã heredes tenent accusare. arg. l. pretor. §. i. ff. de iniur. alis pderent hereditatez. vt. l. i. ff. de his q. vt indig. Sed ꝓtrariũ videt tenere glo. in. l. fi qs homicidij. C. de accu. ꝛ ibi Cy. Bal. Sali. ꝛ Ang. ꝛ Rapha. in. d. l. in cuz. s. q nõ tenent accusare. Et iura q videntur ꝓtraria nõ loquunt de accusatiõe, ꝑtic. sed de denũciatiõe de qua dicã in ti. suo. ꝛ in quo differt ab accusatiõe. Immo videt q accusare sit ꝓtra pceptũ diuinũ dũ dicit. Dimitte nobis debita nra glo. est in. l. furti. §. partus. ff. de his q no. infami. De quo dic vt. J. §. iiij.

¶ Quis põt accusare. ℟. aut crimen est ꝑuatũ aut publicũ. Si ꝑuatũ: regulariter nõ admittitur nisi cuius interest vt videtur velle glo. in. l. fi. ff. de pũ. delic. Nõ limita: nisi sit tale delictũ ꝑuatum ex quo pena pecuniaria applicãda fisco debeat ponj. q tũc qlibet de populo admittitur ad accusandũ ꝓ illa pena. Jta vult glo. singularis Dy. ꝛ Bar. in rubrica. ff. de po. ac. licet Bal. teneat ꝓtra in. l. aduersus. C. de fur. ¶ Si vo est crimen publicũ quilibet admittit qui nõ ꝓhibet ꝑaliter lege vel statuto, aut ꝓsuetudie. Et qui ꝓhibeant habes. ij. q. vij. ꝛ iij. causa ꝑ totũ. ꝛ de accu. in multis. c. ꝛ in. l. qui accusare. cũ pluribus legibus sc. ff. de accu. sicut sunt infames: mínores: pauperes ꝛ multi quos omitto: q nõ ptinet ad nos. Et hoc vex nisi in duobus casibus. ¶Primus qñ suã vel suox iniuriã ꝓsequitur, vt no. in. l. fi. ff. de ꝑua. delic. ꝛ in. l. fi. ff. de iniur. facit glo. in. l. cũ emancipati filij. §. emãcipatus. ff. de colla. bonox. Secũdus qñ de lictũ nõ est ꝓmissum ꝓtra pson̄. puta Statuto cauetur. vt qui blasfemauerit vel iurit de nocte puniatur in. x. tũc quilibet ad accusandũ talem admittitur. vt no. Bar. ꝛ Jo. de imola in. l. i. ff. de pu. iudi. ꝛ Bar. in. l. lex cornelia. §. fi qs libellũ. ff. de iniur. Requirũt tñ multas limitationes ꝛ distinctiões quas dimitto: q ad nos non pertinent. Vide. ij. q. i. ꝓhibentur. vbi de hoc ¶ Clericus tñ ad vindictã publicã accusare nõ debet: etiã si pena sanguinis nõ venit imponenda facit. c. sicut sacerdotes. ij. q. vij. q. hmõi odiosis nõ dz se imiscere fm ¶Da. in. c. cum. ¶d. de accu. sed fi. ꝓsequitur iniuriã suã põt: etiã si venit ponenda pena sanguinis fm ¶Da. vbi. s. dũ mõ dicat q nõ intẽdit accusare, vt pena ponat tex. ẽ clarus in. c. platus. de homi. li. vj. facit. c. cũ sit generale. de fo. ꝓpe. ꝛ. c. olim. de iniurijs.

¶ Qua intentiõe dz qs accusare vt sit fine pecato accusatio. ℟. q ꝑpter bonũ cõe. s. vt ceteri quiete viuant. xxiij. q. v. nõ frustra. vel qꝑ suũ interesse. Als tale erit peccatũ qualis inordinatio intentiõis. s. mortale si ex odio. veniale si ali qua passio fragilitatis imiscear. ar. c. accusatus. ℧ accu. ꝛ. ij. q. vij. si q sunt. ꝛ. d. c. qualiter. ꝛ quãdo nõ tñ tenet ad aliquã restitutionẽ ꝑpter hoc sed solum ad penitentiã de peccato.

¶ Quis modus sit seruãdus in accusatiõe. vide. ij. q. viij. per totum.

¶ Vtrũ pactũ seu iramentũ de nõ accusando valeat. ℟. fm glo. in. c. quemadmodũ. de iureiurãdo. q nõ tenet de crimine ꝑpetrando. ff. de pac. l. si vnus. §. pacta. ꝛ. §. se. Et peccat mortaliter si hoc iurat. vt patet. j. Juramentũ. iij. §. vij. De pacto vero cõmisso valet. d. §. pacta. ꝛ in tex. d. c. quemadmodũ. ibi. non solũ septies. Si tñ pecuniã reciperet: turpiter accipit: ꝛ restituere tenet de bono ꝓfilio. Ratio. q. ꝑpter charitatẽ ꝓmi ex ꝓpassione dz moueri credes q se emendabit: ꝛ nõ ꝑpter pecuniam. Multo fortius deberet restituere si recepisset ꝑ nõ accusando de peccato perpetrãdo: vel ꝑ accusando calũniose. i. q. i. iubemus. 6

¶ Vtrũ qs possit desistere ab accusatione incepta. ℟. si videt eũ quẽ accusauit innocentẽ tenet omni mõ quo põt desistere. ij. q. iij. fi quẽ aut ꝑ abolitionẽ. Si vero nõ cognoscit innocentẽ eũ eẽ: põt desistere si vult quo ad ꝓsciaz ex charitate: sed nõ ex premio: vt no. glo. in. c. i. de collu. sed quo ad ipunitatẽ fori ptẽtiosi nõ potest nisi in certis casibus. de quibus vide Bar. i. l. que sitũ. ff. ad turpil. ꝛ ¶Da. in. c. lz. de accu. 7

¶ Quot modis accusatio reddit vitiosa. ℟. q tribus modis fm Bartianũ. ij. q. iij. in. §. notandũ. ꝛ. l. i. ff. de aboli. s. ꝓmo calũniãdo: ꝛ tũc est quando falsum crimen imponit: ꝛ talis tenetur de omni dãno dato ꝑ primo. c. vltimo. de calũ. ꝛ peccat mortaliter. xxij. q. ij. c. ꝓmũ. Secundo terguersando: ꝛ tunc est terginer sator quãdo in totum. a lite recedit sine licentia iudicis. Hoc intellige quo ad ꝓscientiã si ex aliquo malo fine facit: q si ex compassione ꝑrimi quo ad ꝓsciaz licet: sed quo ad fox ꝓtentiosum punit in v. libris auri. l. iij. ff. de ꝓcuari. Tertio ꝓcuaricãdo: ꝛ tũc est quando colludit cũ reo falsas ꝑbationes ꝛ varias simulando: ꝛ talis punit arbitrio iudicis. vt. l. i. ꝛ. ij. ff. de ꝓcua. Sz in cõscia credo nõ peccet: nisi talis falsitate vl mẽdatio vtatur ꝛ huiusmodi prohibitus: vel ex aliquo malo fine. De istis habes in. l. i. ff. de aboli. ꝛ in. l. i. ff. ad turpil. 8

¶ Vtrum post peractam penitentiã de peccato possit quis sine peccato accusare talẽ. ℟. fm Jn no. in. c. de his. de accusa. q sic. ꝛ tenet glo. si/ 9

militer ibidem. ℜatio est quia per penitentiam satisfit deo: sed per punitionem que imponitur in iudicio satisfit rei publice vt ceteri timeant ꝛ qui etius viuant. facit. C. de apostā. l. hi qui. cum suis concor.

10 ¶ Vtrum semel accusatus possit de eodem iterum accusari. ℣. q. non. c. de his. de accu. q. dictum vnius hominis sepius queri non debet. ff. nau. cau. sta. l. ij. §. vltimo. xxiij. q. iv. ventā. ℑ allit in duobus casibus. ℑPrimus si secundus accusator doceat primum prevaricasse. ff. de prevari. l. iij. Secundus si suum dolorem, psequēs ignorer accusationem ab alio institutā. l. si cui. ff. de accu. vide in glo. d. c. de his.

11 ¶ Vtrm accusatus possit sine peccato aliquid dare accusatori vt desistat ab accusatiōe. ℣. ℑn no. in. c. crimina. de collu. q. quedā est causa criminalis. ꝛ in hac ante inchoatam accusationem per gratiā desistere potest. vt. ff. de his qui no. infa. l. furti. §. pactus. ꝛ ff. ad turpil. l. mulier. ꝛ l. quesitum. post non licet tm vt habetur. C. de abo. l. ij. ꝛ iij. ꝛ. v. q. i. quidam. ꝛ transfigere aliquo dato vel retento in crimine publico nō licet. Et si fiat transactio: nulla est: ꝛ accusat⁹ habetur pro confesso. C. de transact. l. tranfigere. ff. de prevari. l. in omnibus. Vbi autem est tale crimen quod irrogat penam sanguinis licet vnicuiq; sanguinem suum redimere qualitercūq;. ff. de bo. eorum. l. i. vel penam detrusiōis perpetue fm ℑda. in. c. i. de collu. quia licet tacnisi in adulterio. d. l. transigere. ℑn alijs autē vbi pena sanguinis non irrogatur trāsigere nō licet: nisi in crimine falsi. vt in. d. l. transigere. ℑn crimine vero priuato trāsigere licet fm glo. in. d. l. transigere. Et nota q. fm canones omne crimen dicitur publicum. Et ideo trāsigere nō licet. vt de collu. per totum: quia ecclesia pro nullo crimine imponit penam sanguinis. c. sententiā sanguinis. ne cle. vel mo. Excepto vbi imponēda est pena detrusionis ppetue. vt dictū ē. Et que dicātur crimina publica de iure ciuili habes. ℑ. crimen. §. vij.

12 ¶ Vtrum accusatus teneatur respōdere veritatē. Dic vt. ℑ. confessio delicti in principio.

13 ¶ Vtrum liceat accusato calumnioſe se defendere. ℣. q. non: etiam si iniuste accusaretur: q. hoc esset genꝰ vindicte que sine peccato fieri non potest. ℑmmo post iuramētum de calumnia receptum esset periurus. Quando etiam iniste accusatur: defendendo se fm iuris ordinem: semper debet pro posse accusatorē accusare: nec peccat se defendendo secundum ordinem iuris: etiam si accusato: remaneret infamatus fm Sco. in. iiij. distinct. xv. quia non tenetur se prodere: vnde potest quascunq; exceptiones competentes proponere ꝛ appellare: ꝛ alia iuridica facere non tamen mendaciū dicere: quia peccaret moraliter fcōm Sco. vbi supra. Appellare autem causa more afferende ne contra eum iusta sentētia detur non licet: quia calumnia est. Concordat Tho. secunda secunde. q. lxix. arg. ij. ꝛ ℜi. in. iiij. di. xv. ar. v. q. iij.

¶ Vtrū accusator teneat̄ se inscribere ad penā talionis. vide. ℑ. Inscriptio. §. i.

¶ Ad quid tendit accusatio. ℣. ℑda. in. c. super his. de accu. q. tendit ad depositionem ab officio ꝛ beneficio. Et si crimen sit enorme ad ppetuum carcerem. vt in. c. tue. de pe. Et hoc de iure canonico: sed de iure ciuili tendit vt puniatur debita pena. Denunciatio vero tendit ad correctionem: non ad puniendum peccatum pena cōdigna: ſ vt desistat a peccato. Et hoc ꝓcedit tā in denunciatione euangelica q̄ canonica. tam iudiciali q̄ extraiudiciali.

Diuratio creaturarum quid est ℣. ℜi. in. iij. distinct. xxxvij. arg. iij. q. ij. est per inuocationē diuini nominis vel alterius rei sacre obsecrando vel imperando inclinare eas fcōm se: vel in comparatione ad eas ad aliquid agēdum vel patiendum.

¶ Vtrum adiuratio hominis sit licita. ℜespō deo quisupra ibidem. q. aut adiurans intendit eos inclinare ad bonum aut ad malū culpe. ℑPrimo modo: aut adiurat obsecrando: ꝛ sic nō accipit nomen dei in vanū. Sic enim adiurauit apostolus ad ro. xij. Obsecro vos per misericordiā dei vt exhibeatis corpora vestra tē. Aut adiurat imperādo: ꝛ tunc subdistingue: aut adiurat eum qui sibi tenetur obedire: ꝛ sic licet. Aut adiurat eum in quem nullā habet potestatem: ꝛ sic assumit nomen dei in vanum: quia vsurpat potestatem in alium quam non habet quātū in se est: ꝛ peccat mortaliter. Si autem adiurās intendit inclinare illum quem adiurat ad malum culpe sic nomen dei in vanū assumit.

¶ Vtrum adiuratio demonum sit licita. ℣. qui supra ibidem: aut adiurat imperando: aut obsecrādo. ℑPrimo modo: aut vt ipm doceāt: vt obsequiū aliquod faciāt: ꝛ sic illicitū est: quia ptinet ad quandā familiaritatē vel societatē: licitū tn ē aliquādo. ſ. cū aliqui sancti viri ex spāli instinctu spūs sācti; vel reuelatiōe diuina vruntur ministerio demonū ad aliquos effectus. Aut eos adiurat: vt a se ꝛ a proximis expellat: ꝛ hoc licet quia sunt aduersarij nostri obstinati. Et sic intel-

ligitur illud Marci vltio. Jn noīe meo demōia
cijciēt ⁊c. Adiurare ãt eos obsecrãdo ⁊p illicitū
est. q; sic quoddã signū familiaritatis importat.
5 ¶ Vtrū adiuratio creaturæ irrōnabiliū liceat.
ſ. Ri. vbi. ś. q; aut adiurant fm se ⁊ absolute.
⁊ q sic eas adiurat nomē dei assumit i vanū: q; ñ
itelligūt adiuratiōē illã. aut adiurãt i relatione
ad aliū. ⁊ ꝫ duplicit. aut i relatione ad deū: vt cū
alig sancti ad infideliū ꝓuersionē ⁊ ifirmorū in
fide ꝓfirmationē inuocãt nomē dñi. ad ꝫ vt eius
virtute ipse creature irrōabiles adiurate aliquo
motu moueant. q nō est p se causæ virtutē nãlē. ⁊ sic
licet. Aut adiurant i relatiōe ad diabolū ad ꝫ vt
diabolus ab eis repellat ne eis vtat. vt instrumē
to ad nocēdū. ⁊ sic adiurant ab exorcistis ecclesie.
Et sic etiam licet.
4 ¶ Vtrū adiuratio illicita sit peccatum mortale.
ſ. vt colligo ex verbis prefati Ri. vbi. ś. q; sic
ex se: q; sic est directe ꝫ scōm præceptū. Nō assu/
mes nomē dei in vanum. Exo. xx.

A Dministratio legitima ⁊ libe
ra est qñ gs pt
i iudicio agere ⁊ ꝓueniri: ⁊ ēt ex iudiciū
de aliq re disponere. facit. c. ex lris. de pba. ⁊ ibi
Jnno. allegat. l. ij. i. ś. ij. C. de iura. calū.
i ¶ Vtrū administrator teneat de mala admini
stratiōe satisfacere. ſ. fm Jnno. i. c. ex pñtiuś.
de pig. q; sic. ⁊ ille cui⁹ est administrator hȝ actio
nē negocioꝝ gestoꝝ ꝫ eū q male administrauit.
ff. de neg. gest. l. iij. ś. vlti. xij. q. ij. si q de reb⁹.
⁊ c. siqs qualibet ꝓditione. Nñ aduerte q; tene
tur administrator fm glo. i. l. cū ostendim⁹. ff.
de fideiuſ. tu. de dolo. vt ibi. ⁊ lata culpa. vt. l. cu
ratoris. C. de neg. gest. ⁊ ēt leui. vt. l. qcqd. C.
arbi. tu. De dolo solū tenet fm glo. i. l. iij. ff. de
ne. gest. qñ mea affectione ductus solū admini/
strauit. ⁊ lata culpa que equipat dolo. vt. l. quod
nerua. ff. depositi. De leui ño tenet. vt cōit. vt
in. d. l. quicqd. Aliquãdo ēt de leuiſſima. vt qñ
diligentiſſim⁹ erat gestur⁹. l. si pupilli. ś videa/
mus. ff. de ne. ge. Aliqñ de casu. vt i casib⁹. v.
positis. in. l. si negocia. ff. de ne. ge. ¶Primus si
accessit alio depredãdi. Secũd⁹ si noua negocia.
⁊ insolita fecit. Tertius si culpa ꝓcessit. Quart⁹ si fu
it i mora. Quint⁹ si casū recepit. Nō ēt q; admi/
nistrat⁹ nō solū hȝ actōem ꝫ administratorem. sȝ
etiã ꝫ heredes. Et itelligit Jnno. vbi. ś. qñ do
lo: vel lata culpa aliqd gessit q; heredes tenẽtur.
Si ño ex leui culpa nō tenent heredes nisi i ca
sib⁹. iij. quoꝝ tres ponunt i. l. j. C. de herc. tu.
¶Primus si lis fuerat inchoata ꝫ tutorē. Secũdus
si aliquid ad eos peruenit de reb⁹ administrati.
Tertius si de bonis administrati alijs ex grã cō
cessit. q;. ff. de fur. l. si pignore dr. spēs lucri ⁊ ex
alieno largiri. ⁊ bñficio sibi debitorem acqrere.
Quartus ponitur in glo. d. l. cū ostendim⁹. ſ. si
nō explicet inchoata per defunctum. q; tenetur
de leui. ēt. l. quicquid. C. arbi. tu.
¶ Vtrū scieñ cõittēs administratiōē idigno te 2
neat ipse de mala administratiōe. ſ. q; sic. fm Jn
no. i. c. ex rõne. de eta. ⁊ q̃li. allat. ff. ad munici.
l. lucius. ś. imperator. ff. ō ma. ꝓuen. l. j. in pn.
per totum. ⁊ peccat mortaliter.

A Dmonitio an debeat fieri añ de
nũciationē. ſ. q; sic
ē gl. i. c. q̃lr ⁊ qñ. cl. ij. de accu. ⁊ nō. gl.
in. c. licet beli. de ſpmo. Vide de hoc. ȝ. Denun
ciatio. in pn. ⁊. ś. ij. ⁊. x.
¶ Vtrū añ monitionē ꝓstituat i mora q est obli 1
gatus ad aliquid dãdū vel faciendū sine deter/
minatione temporis. vide. ȝ. Mora. ś. i.

A Doptio ē legittim⁹ act⁹ p quē q fi
lius nō ē ꝓ filio hr: pene
nãz imitãs. isti⁹ de adop. i glo. Diuidit
aut. vt hr i. l. i. ⁊. ij. ff. de adop. q; vna dr arroga
tio. q; rogat. i. iterrogat qs an velit istū hre ꝓz
ꝫpr istū i filiū. Alia stat i noīe gnãli. ⁊ supponit
hic ꝓ spē. sicut i hoc noīe creditor. ff. si cer. pe. l.
j. ⁊. ij. ś. mutui.
¶ Vtrū adoptio ⁊ arrogatio i oĩb⁹ ꝓuẽiãt. ſ. 1
q; sic. nisi i aliqb⁹ spãlib⁹ q sũt. v. ¶Primū q; ado
ptio fit cuiusl; magistrat⁹ ꝓpertis aucte: dũmō
apd cū plena sit actio. s. mex ⁊ mixtū ipiũ. C. de
adop. l. i. Arrogatio aũt tm fit aucte ꝓncipis. in
sti. eo. i pn. Secũdū i arrogatiõe regrit vtriusq;
ꝙ Vbũ expressũ. Jn adoptiõe nō. Nñ ifans nō
pōt arrogari: sed adoptari sic. ff. ō adop. l. i. ⁊. ij
⁊. l. i adoptionib⁹. hec ꝓbat. Tertiū q; arrogatō
stati arrogatū ⁊ res suas ⁊ liberos q erant i sua
ptāte subiect ptāti arrogatoris. ff. de adop. l. iij.
ś. vlti. Adoptio Vo nō nisi i casu qñ. s. dat suo
materno vel si post emancipationē genuit filiuz
⁊ suo paterno dederit. Jnsti. de adop. ś. si vero
Arrogatur ergo qui est sui iuris. Adoptat Vo
existens in aliena potestate. Quartum q; arro/
gator tenet satisdare de restituendis illis bonis
personis ad quas eēnt vētura si arrogat⁹ pman
sisset in statu suo. ff. de adoptio. l. nec ei. ś. fina.
Quintum q; si arrogator emancipauerit eū vel
exheredauerit sine cã: tenet ei relinquere. q̃rtam
partē suoꝝ bonoꝝ eoꝝ. s. q; habitur⁹ fuisset ab in
testato. fm glo. in. l. si arrogator. ff. eo. q. q̃rta si
ē augmentata ꝑ auten. de tri. ⁊ se. fm Bar. ibi.
insti. de adop. ś. cum autē impubes. Adoptiuo
Vo nihil tenetur de necessitate relinquere. C. c.
l. i. ⁊. ij.. Si tamē moriatur adoptator sine testō

succedit ibõis ei⁹. l. pe. C. de adop. p⁹ mediũ.

1 Vtr arrogat⁹ in filiũ filij sui acqrat q̃rtam ptẽ bonor̃ sicut arrogat⁹ simplr. ff. Azo. in sum. i sti. de adop. q si pr̃ adoptat aliquẽ loco nepotis: si filius p̃sentit: mortuo suo pr̃e hic arrogatus in ptãtem filij cui arrogatus fuit transit: nec agno scit auo su⁹ heres. Si ãt filius nõ consenserit: mortuo pr̃e non reincidit in ptãtẽ. sed agnoscet auo suus vel tanq̃ nepos: licet i filium non adoptauerit vel tanq̃ cũ quẽ videtur suus alius voluisse cẽ sibi heredem. Idẽ dic de adoptato i nepotem. vel deceps. qõ põt fieri. vt isti. de ado. §. licet. excepto q non trãit in ptãtem pris adoptãtis. Et qõ dixi õ masculo. dic õ femina.

3 ¶ Vtrum fiat adoptio si qs dicat coram multis. Accipio te in meum filiũ. ff. Ioa. in. c. vnico. de cogna. le. q. no. l. non nudis. C. de pba. nisi fuerit forma de q. s. s. q. fiat auctoritate magistratus vel p̃incipis q ẽ de subã adoptiõis: et Verbum in arrogatiõe. vt dictum ẽ in p̃n.

4 ¶ Quis possit adoptari. ff. q glibz tã masculꝰ q̃z femina. ff. de adop. l. adoptio. dũmodo sit pũs l. neq̃ abñs. ff. eo. nec p procuratorem fieri põt. l post mortẽ. §. neq̃. ff. eo. Rationem huius habes p Bar. i. l. gallus. §. forsitã. ff. de li. et po.

5 ¶ Vtrũ qs possit adoptare in fratrem vel sororem. ff. q. non. vt. l. nec apud. C. de here. insti. et ibi Ange. ita q nec etiam in patrem quia contra naturam.

6 ¶ Quis aũt nõ põt adoptare. ff. q castrati. Et dicunt castrati qui sic nati sunt. vt nunq̃ gnãre possint. sed spadones sic. Et dicunt hij qbus abscissum ẽ cum spata vel cultello. Item nec fcie: nisi ex rescripto p̃ncipis i solatio filior̃ amissor̃. Item q non precedit per. is. annos cũ quẽ vult adoptare vel arrogare hec hñtur insti. de adop. Item q non hz. 60. ãnos non põt arrogare licz adoptare possit nisi iusta cã interueniente. l. si pr̃ §. vlti. ff. de adop. Et iusta cã est morbus aut cõiunctio p̃sone. als dz intendere generationi. vt i d. §. vltimo.

7 ¶ Vtrũ impediat matrimonium. vide. j. matrimonium. iij. et. x. impedimento.

8 **Doratio** que idem est q veneratio vtrum requirat actuz corporalem. ff. q sic. Dicit enim Dama. 4. li. q quia conditi summus ex duplici subã. s. intellectuali et sensibili. ita deo duplicem adorationem debemus. s. in aĩa que cõsistit in interiori motu aĩe. et corporalez que p̃sistit in exteriori motu corporis. Et qz in oibus actibus latrie. illud qõ ẽ exterius referr̃ ad illud qõ est interius sicut ad principalius. ideo exterior adoratio fit ꝓpter interiorem. vt. s. ꝓpter signa humilitatis que corporaliter exhibem⁹ excitet affectus nr̃ q ꝓcedit per sensibilia ad intelligibilia. Vnde genuflexiones signant nostram infirmitatem respectu dei et prosternimus nos quasi nihil nos esse ex nobis ꝓfitentes.

¶ Vtrũ adoratio reqrat locum determinatum. ff. q nõ p̃incipaliter. quasi sit de necessitate ei⁹. sed bñ reqrit p̃m ꝓdecẽtiam. sicut et alia signa corporalia. p̃m illud Jo. ij. Domus mea domus oronis vocabit. Et ideo Jo. 4. Venit hora in qua veri adoratores adorabũt in spũ q est p̃incipalis actus adorationis. vt dictuz est. Locus tñ requiritur. nõ pp eum qui adoratur: sz pp adorantes Primo pp loci ꝓsideratiõem: ex qua spãlem de notionẽ ꝓcipiunt adorãtes: vt exaudiant. vt pz iij. ff. viij. Secundo pp sacra mysteria et alia scitis signa que ibi ptinẽtur. Tertio pp concursuz multorum adorantium. ex quo oro fit magis ex audibilis. p̃m illud Mathe. 18. Vbi duo vel tres cc.

¶ Vtrũ tres p̃sone i deo adorent vna adoratõe 2
ff. q sic. qz sicut i eis ẽ vna cẽtia: subã et excellẽtia. ita vn⁹ honor et reuerẽtia eis debet: et p pũs vna adoratio.

¶ Vtrum aliq̃ creatura sit adorãda. ff. q sic pp 3
quãdam dei excellẽtiam q̃ deo debetur reuerẽtia quam quedã creature pticipant: nõ p̃m eq̃litatez sed vt dixi p̃m quãdam pticipatiõem. Et iõ alia veneratiõe veneramur deum qõ ptinet ad latriã Alia veneratione veneramur creaturas q̃sdam excellentes. qõ ptinet ad duliaz. ꝓpterea cuz ea que exterius agũtur sint signa interioris reuerẽtie quedã exteriora ad reuerẽtiam ptinentia exhibentur excellentib⁹ creaturis inter que maximũ ẽ adoratio. Sed aliqd est qõ soli deo debetur qõ ẽ sacrificium. Hoc elicitur ex Augu. x. de ciui. dei. Secundum ergo reuerentiã excellẽti creature debitam. Mathan adorauit Dauid. iij. ff. i. Secundum vero excellentiam que deo debetur Mardocheus noluit adorare Aman: timẽs ne dei honorem transferret ad hominem. vt dicitur hester. xiij.

¶ Vtrum humanitas xpi sit adoranda cultu la- 4
tric. ff. q hũdo respectũ ad humanitatẽ xpi i se. sic nõ cẽt adorãda latria cũ sit creatura. sed solũ illa que dulia dignior est p̃m glo. sup illud ps. Adorate scabellũ pedũ eius. Hũdo tñ respectũ ad verbũ cũ quo ẽ vnita hypostatice: sic debetur ei latria. qz vna adoratione adoratur suppositus et nã. ita q nã adorat p suppositũ. Xps aũt ẽ nomẽ p̃sone i duab⁹ nãis. Hec ex Ri. i. z. di. 9.

¶ Vtrũ ymago xpi sit adoranda latria. ff. q cõ 5

sideradō cā, put ē q̄dā res: sic nullus honor ei debeť: fic nec alicui lapidi vl ligno. Sz ꝓsideradō put ē imago xp̄i: tūc qz idē motꝰ qui ē in imagie ē in imagiato: ideo vnus honor debeť imagini ⁊ imaginato: ⁊ ꝓpterea cū xp̄s latria adoretꝰ: sic ⁊ eiꝰ imago: qz vt dicit Dama. iij. li. c. viij. honor imaginis ꝓuenit ad pthopitū. i. imaginatū. de hoc ē tex. in. c. venerabiles. de ꝓse. di. iij. Nec ob. illud exo. xxvj. Non facies tibi imaginē ⁊c. qz illud ꝓhibitū fuit ꝓ eo tpe quo deꝰ natūrā humanā nō assumpserat: qz tūc figurari nō poterat. Secus in humanitate assūpta ꝓpterea imagines sūt libri simpliciū ad eoꝝ īstructiōz recte a scis inūcte. vt in. c. platū. de ꝓse. di. iij.

6 ¶ Vtꝝ crux xp̄i sit adorāda latria. ſ. q. honor siue reuerētia nō debeť nisi rōabili creature. In sensibili vō nō debeť nisi rōne nature rōnalis. Et hoc duplicit. ſPrimo inquātū repsentat creaturā rationalē. Secūdo inquātū ei ꝓiungit quo cūqz mō. ſPrimo mō solēt boies venerari imagines regis. Secūdo mō ei vestē. Vtrūqz aūt veneranť boies eadē veneratione q̄ ⁊ regē. Si ergo querať de cruce q̄ xp̄s fuit crucifixus an sit adorāda dico q. vtroqz modo ē venerāda. ſPrimo qz repsentat figurā xp̄i extēsi in ea. Secūdo ex ℑctu eius ad xp̄i mēbra: ⁊ ex hoc qz eius sanguine ē pfusa. Vñ vtroqz mō adorať adoratiōe eadē cū xp̄o. ſ. latrie. Et iō crucē allogmur ⁊ deꝑcamur quasi ipm xp̄m. Si vō logmur de cruce xp̄i in alia mā. ſ. lapidis: ligni: ⁊ hmōi: sic veneramur tm̄ cā vt xp̄i imaginē quā veneramur adoratiōe latrie: vt dictū ē. Aliq tn̄ vt tho. tenēt in. iij. q. xxv. q. crux xp̄i in q̄ pepēdit nō adorať eadē adoratiōe. ſ. latrie cū verbo cū non ptineat ad psonā eiꝰ q̄si ps eius: sz rōne ipdulie i q̄ ē quedā res xp̄i: rōne cuiꝰ vestis silit ⁊ alia q̄ ad humanitatē eiꝰ referūť ipdulia adoraťur. Sz sanctꝰ Bona. in. ij. di. ix. dicit. q. illa crux vt ē res q̄dā nō dz adorari latria: nec dulia: sz adoratiōe cuiusdā honoris ⁊ reuerētie tāqz instrumētū nr̄e salutis Sicut etiā reueremur sacra. ſPro eo q. sūt istrumēta nr̄e salutis ⁊ q̄libet habz pt teneri.

7 ¶ Vtrū mr̄ xp̄i sit adorāda latria. ſ. q. nō. cum sit pura creatura: qz tn̄ ē mr̄ dei qđ est excellētissimū: ita q. excellētꝰ pure creature ꝓuenire nō pt Ideo sibi nō tm̄ ꝓuenit honor dulie sz ētiā ipdulie. q̄ dicit dulia maior fm glo. Jere. iij. c.

8 ¶ Vtrū scōꝝ reliquie sint aliquo mō venerāde ſ. q. sic. vt vult Aug. i. de ciui. dei gn̄ aliqs afficit ad aliquē: ea q̄ sibi ď eo relinquit post mortē venerať: nō tn̄ corpꝰ ⁊ eiꝰ ptes: sed etiā alia exteriora: vt vestes ⁊ hmōi. Manifestū ē aūt q. scōs dei venerari debemꝰ inquātū sūt mēbra xp̄i: filij ⁊ amici ⁊ intercessores nr̄i. Et ideo reliquas scōꝝ q̄lescūqz in eoꝝ memoriā honore congruo venerari debemus. Unde ⁊ xp̄s eas honorat in eoꝝ presentia miracula faciendo.

¶ Quid autem sit latria. vide. j. latria ⁊ idulia 9
in. c. suo.

¶ Vtrū aliqs possit adorare aduersarium fine 10
pctō. ſ. q. nō. etiā si xp̄s forte credať: nisi interꝰ vl exterꝰ ꝓditio exprimať actualit: qz ipa nouitas rei insolite ꝓsideratiōz ⁊ attētiōz actualē regrit: sicď de btā vir. q. cogitabat q̄lis eēt salutatio. In adoratiōe vō hostie sufficit hāc ꝓditionē habere habitualiter. ſ. si ꝓsecratio debita ē facta ꝑ eo q. hostie ꝓsecratio est consueta.

Dulatio quid est. ſ. fm Alex. scďa secunde tractatu de adulatione. ē peccatuz ex sermone vane laudis alicui exhibito intentione complacēdi. Laudare enim aliquem de quo non est laudandus. vel plusq̄z ē laudandus. vel non eō fine quo fieri debet peccatū est. Et ď hac. xxv. di. §. alias. vj. q. i. sūt plurimi. xlvj. di. sūt nōnulli ⁊. ij. q. iij. nemo peritoꝝ.

¶ Vtrū adulatio sit pctm̄ mortale. ſ. fz Ale. 1
vbi. s. q. triplex ē genꝰ adulationis. ſPrimū qđ dicit malū bonū fouēdo peccatorē in pctis. Et hꝫ ē mortale. Qđ intellige si malū tale cēt mortale fm gl. in. d. c. sūt plurimi. p. c. sūt nōnulli. xlvj. di. Secus si illud malū qđ laudat cēt veniale: qz tūc adulatio esset veniale peccatū. xxv. di. als. ⁊ xlvj. di. clericꝰ q. Secūdū genꝰ adulationis ē qđ fit intētiōe nulli nocēdi: sz vt alicui ꝓsit vel ꝓplaceat: vl aliā vtilitatē ꝓsequať: ⁊ laudat in illis q̄ nō sūt pctā: ⁊ illud ē veniale. Si vō fit intētiōe nocēdi alteri. Uicz alteri, ꝓsit ē mortale: videť ei facere libidine mortali. Tertiū genꝰ ē circa ea q̄ nō sūt pctā: nec ꝓdest nec obest: sed tm̄ ptēptū dei gnāt ꝓpť assiduitatē: ⁊ ē mortale. ſ. vel in eo cui adulaťur: puta qz p adulatiōz mortaliť peccat i supbia vel alio mō. vel in eo q adulať: vtputa qz nō timeret deū offendere: ⁊ etiam dat cāz alteri peccādi mortaliť ex adulatōe. Laudare aūt aliquē nō mēdacit ad finē bonū. viciū nō ē. nec adulatio. ꝓcor. Tho. scďa scōe. q. cxv.

¶ Vtrū ipetrās bñficiū p adulationē teneať re 2
signare. ſ. Ale. vbi. s. q. dz reduci ad munꝰ ab obsego. Vñ si non seruiret ei in alio: nisi in hꝫ q. sibi adulareť: credo q. indigne recipet: ⁊ refigere teneretur: sicut ille q fuit i turpi officio. Turpe aūt officiū dicitur cui ē annexum pctm̄. hec Ale. Sz tu de hꝫ dic latius. j. simonia. v. §. iiij.

¶ Vtrū dare adulatoribꝰ sit peccatuz. ſ. q. tale 3
pctm̄ ē dare q̄lis ē adulatio, ꝓpť quā dat. Si vēi

ale: veniale. Si mortale: mortale. vt p3. lxxxvj. di. c. donare. ⁊ duob⁹. c. se. Et sic intellige Tho. ſa se. q. clxviij. Maretiū adulatori: non ꝓpt adulationē. ſ3 ꝓpt pictatē ad ſuſtentatiō3 nature nō ē peccū. vt in dictis. c. no. Idem dic de dātibus biſtrionibus. vt in dictis. c.

4 ¶ Clericis adulatio ꝓhibet. Et ſi exerceāt adulationē degradādi ſūt. xlvj. di. c. clerici⁹. el. i.

5 ¶ Adulatio fit q̄ttuor modis ſm Alex. vbi. ſ. Primo laudādo bonū qđ nō hīt. Scđo augēdo bonū qđ hīt plus q̄3 ſit. Tertio laudādo malum qđ hīt dicēdo bonū. Quarto minuēdo malum ipm. ſ. dicēdo nōtā graue peccatū. Primi duo modi ſūt venialia peccata: niſi imiſceat ꝓtēptus dei: vel in eo qui laudat: vel in eo qui laudatur. tertius ⁊ quartus modus eſt peccatū mortale. ſi malū ſit mortale. facit. d. §. al's. in glo.

Adulterium eſt alieni thori violatio. Vnde dicit adulteriū quaſi ad alienum thoꝝ acceſſio xxxvj. q. i. §. cum ergo. Et aliquando ē ſimplex ſ. q̄ſ ſolū alter eſt ſolutus: quando q3 duplex. ſ. quando ambo ſunt coniugati.

1 ¶ Quot mōis ꝓmittit. ff. ſ3 Alex. ſa ſe tractatu de adulterio. q. ꝓpe ē ſolū q̄ſ quis accedit ad alienā vxorē. Secūdo et q̄ ꝓiugat⁹ peccat cum ſoluta. Tertio ſm quādā iuris interptationē eſt q̄ſ gs ita ardēt amat vxorē. q. etiam ſi nō eſſet vxor ꝓcubere vellet cū ea vel ecōtrario vxor virū. Sic intellige. c. ozigo. xxxiij. q. iiij.

2 ¶ Vtrū ſit maximū mortaliū pctoꝝ. ff. qui. §. ibidē q. nō quo ad cū: ſed ē grauius inceſtus: vl ꝓtra naturā. l3 quo ad pēnā ſit grauiſſimū.

3 ¶ Que ē pēnā viri q̄3 vxoris adulteratē. ff. ſ3 Inno. i. c. tue. ð. pcu. q. oli erat pena capitis. vt C. ð adul. l. caſtitati. hodie vo pus ꝓberat⁹ retrudit i mōaſterio. C. ð adul. aui. ſ3 hodie. Eſt ⁊ alia pena: q2 ſm Pa. i. c. plerūq3. ð dote poſt di. re. ml'ier pdit dotē. ⁊ vir donatiōs pp nuptias ſi mrimoniū ſepet p ſniaz iudicis eccleſiaſtici Al's ū ſ3 Jo. an. Pa. tū ibidē t3 q. ſi ē notoriū adulteriū: q. nūc cū poſſit, ꝓpria auctoritate vir expellere vxorē. ⁊ ecōtrario lucrat: q. ſi petet obſtabit ei exceptio adulterij: pdet etiā ml'ier donationē, ꝓpt nuptias q̄ā ex pacto: aut ſtatuto debebat lucrari ſoluto matrimonio. Bona vo parafrenalia non pdit ſm doc. q. in penis verba debent reſtringi. regula odia. de regu. iur. li. vj. q̄3 glo. in. d. c. plerunq3 tenent q. pdat. Eſt ⁊ tertia pena: q. amittit ius petēdi debitum: de quo dicā. j. debitū. §. vij. Si tū reconciliant̄ recuperat oia. vt in. d. c. plerūq3.

4 ¶ Vtrū mulier adultera teneat reuelare filiaz quē de adulterio ſuſcepit: ⁊ quō teneat ſatiſfacere ff. q̄3uis diuerſi diuerſimode hic dixerint. ego credo opinionem Pa. in. c. officij. de pe. ⁊ re. iuſtiſſimā q. dicit ſic: aut nullū imminet periculum ⁊ veriſimile ſibi credet: vel pōt, pbare. ⁊ ſic tenet reuelare aut non pōt, pbare: nec ſibi credet ⁊ ſic nō tenet: q. induceret ſibi ſcandalū ſine aliq̄ vtilitate. ar. ij. q. vij. plerūq3 boni. Aut imminet periculū ſibi vel alteri. ⁊ ſic nō tenet. q. in reuelādo imminet piculū aiaꝝ: i nō reuelādo ſolū piculū reꝝ. Et inter duo mala minus ē eligēdum xiij. di. c. nerui. Satiſfaciat ergo de ſuo quantū pōt dānificatis. ſicut ſunt q. nutriūt puerū: vel ꝓ quanta hereditate ꝓpt ipm. ⁊ doleat nō poſſe plene ſatiſfacere. ⁊ ſi ipa nō pōt ſatiſfacere: tenet ad ulter ſi ſcit vel, pbabili credit q. ei⁹ ſit filius. ſi mō hoc facere pōt ſine ſcādalo. ar. c. fi. de iniur. al's nō. Nec ob. regula q. ſcādalizauerit. de reg. iur. vbi dicit vtilius eni ſcādalum naſci ꝓmittꝫ q3 veritas deſeraꝫ: q. intelligit in iudice ⁊ teſte. nō i denūciatiōe ſme unde Pa.

¶ Vtrū filius q. ē in poſſeſſiōe filiatiōis teneat credere matri dicēti cū ee ſpuriū vel ſuppoſitū. ff. Pa. in. c. ꝓ tuas. de, pba. q. non. Et tenent doc. in. l. filiū. ff. de his q. ſūt ſui vl alie. iur. ⁊ l. ſi vicinis. C. de nup. ⁊ ibi dicūt fatuū fuiſſe illū q. regno renūciauit ꝓpt dictum matris. Et dicit Pa. ibi etiā hoc ꝓcedere ſi ambo parētes negarēt cū filiū. vt, pbat in. c. trāſmiſſe. in fi. iuncta glo. in verbo inditijs. q. fi. ſint le. ⁊ ter. cū glo. i l. i. §. ij. ff. de car. edic. ⁊ l. ſi poſthumus. ff. ð li. ⁊ poſt. Et hoc verū niſi, pbēt tēpoze ꝓceptiōis nō ꝓcubuiſſe ſimul: vel, ppi abſentiā: vel, ꝓpter infirmitatē. Immo plus dico etiā ſi, pbaret q. adulterabat cū quo dā alio tpe ꝓceptionis: dum modo vir eius habitaret cum ea: cenſebit nihilominus talis filius legitimus: vt in. l. miles. §. defuncto. ff. de adul. Ratio q. in dubio debem⁹ fauoze filioꝝ ſic interptari. vt no. Pa. in. c. intellexim⁹. de adul. ⁊ facit. d. l. ſi vicinis. ⁊ l. q. ſemp. ff. de in ius vo.

¶ Vtrum aūt dictus filius poſt ꝓpletam ꝓſcriptionem debeat ſibi facere ꝓſcientiā de ſucceſſione in bonis ſi ꝓbet: vel ſibi ꝓſtet nō fuiſſe legitime ꝓceptū. ff. q. nō. vt patebit ex his q. nota. in ti. de ꝓſcrip. §. xlvij. Secus ante ꝓpletā ꝓſcriptionē: q. ſi credit ⁊ ex ſcrupuloſa ꝓſcientia exiſtiat verū matrem dicere. ⁊ ſe eſſe illegitimū ſic tenetur abſtinere a bonis patris putatiui: niſi eſſet talis conditionis q. alio modo non poſſet viuere: quia ſic neceſſitatem vite poſſet capere. maxime non exiſtentibus alijs a q̄bus debet retur in tanta neceſſitate, ⁊ ꝓponē ſatiſfacere: ſi

ad pinguiorē pueniret fortunā. Verū ē q̄ de cō sumptis bona fide durāte nō teneāt. fm Hosti. ⁊ Rodo. Et tūc ꝓstituit in possessiōe filiationis ⁊ icipit prescribere qñ inceptus ē noiari: seu reputari ꝑ filio legitio. vt no. i. d. c. p tuas.

7 ¶ Vtrū adulteriū cōmittāt sine dolo. ℟. q̄ nō. vt patet in. l. si ex lege. ff. de adul. vbi errātes in iure excusant a pena icestus ⁊ adulterij. facit. c. lucretiā. alīs ē sub. c. ꝓposito. xxxij. q. v. Et hoc itellige ꝟ glo. i. d. c. nō quo ad culpā. qz peccat mortaliter quicūq; eum cōmittit ex metu: siue ex ignorātia vel errore iuris. Secus in ignorantia facti que excusat a culpa: puta: qz credidit virum qui erat adulter. Similiter qñ cōmittit ex coactiōe absoluta: dum tū in aīo nō cōsentiat. Sed quo ad penā distingue fm ℣a. in. c. ⁊ si necesse sit. de do. post. di. re. q̄ aut logmur de pena corporali vel pena pdītiōis ꝓprie substantie. vt dotis seu donatiōis ꝓpter nuptias: ⁊ sic excusat error etiā iuris. vt. d. l. ij. ar. in aut. incestas nuptias. C. de incc. ⁊ inuti. nup. Et ꝟ Jo. an. ⁊ cōmuniter doc. in. d. c. ⁊ si necesse teneāt ꝓtra riū. s. q̄ error iuris nō excusat a pena. tñ Bar. in. l. q ꝓtra. C. de incestis ē cum ℣a. qz nō ē in dolo qui errat. vide. ff. dolus. §. i. ⁊ ij. Aut loquimur de pena pdītiōis lucri: ⁊ sic error nō excusat nisi sit iustus. vt in. l. ne passim. C. de iur. ⁊ fac. igno. Similiter excusat a dolo metus etiā cōditionalis. vt in. d. c. ꝓposito.

8 ¶ Quō dicit notoriū adulteriū. ℟. ℣a. in. c. intellerimus. d adul. publice dicitur adulterata qñ stat i domo cū publico ꝓcubinario: ⁊ ꝓuincit notorie de adulterio qñ ꝟ cā i mēsa in domo ⁊ i lecto. vt in. c. fi. ⁊ in. c. tua. d co. cle. ⁊ mu. vnde in. l. furē. ff. de fur. ⁊ in. l. capite qnto. ff. de adul. nota q̄ adulteriū dicit notoriū qñ vir ⁊ mulier deprehēdunt in latebris se osculantes ⁊ hmōi actibus ꝓpinquis adulterio. facit. l. si qs nō dicā rape. C. d epi. ⁊ cle. Jtē qñ passim admittit viros cā adulterij. vt in. l. palam. in ꝑn. ff. de ri. nup. ⁊ qd no. in. c. cū in dioceſi. de vsuris.

9 ¶ Vtrum spurij possint instituī heredes: ⁊ quō succedunt. vide. j. fulius. §. i. ij. ⁊. iij.

Duocatus dicit ille q̄ in iudicio apud cuz q̄ iurisditioni preest desideriū suum vel amici exponit: vel alterius desiderio contradicit. l. sciendū. §. i. ⁊ ibi p doc. ⁊ l. paulus. la ꝑma. ⁊ ibi Bar. ff. d legatio. Et ideo cōsulens in camera nō ꝓprie dicit aduocatus. Jta q̄ ꝓhibitus aduocare nō censet ꝓhibitus in camera cōsulere vel alienatiōes in scriptis facere fm ℣a. i ſ̄ica de postu. Et tenet Bar. in. l. i. ff. de va. extraor. cog. Et debet esse iurisꝑitus ⁊ studuisse p quinquēnium saltem. ⁊ iuramento doctoꝝ ꝓbatus. l. nemini. ff. de ad. di. iudicioꝝ. ⁊ no. Bar. in. d. l. i.

¶ Sed q sūt q repellunt ab aduocādo. ℟. q̄ mīti. de qbus. iij. q. vij. infames. ⁊ ē versus. Non cuiq; dat q̄ postulet: imo negat. Addict⁹ pene seruus: puer: actor arene. Luminibus carens: mulier: mulierbria passus: ⁊ multi alij repelli possunt quos omitto: solūmō dicā de his q̄ sine peccato aduocare nō possūt. q̄ sūt in triplici dīa. s. heretici ⁊ ceteri excōicati. Secūdi clerici. Tertij religiosi. de quibus latius ꝓsequemur. 1

¶ Heretici ⁊ inf. deles ⁊ excōicati ꝓpter suspiti 2
onē hereſ nullo mō ꝑmittūt aduocare. l. nemo. C. de postu. ⁊. l. nemo. la. ij. C. d epi. au. de pe. di. i. nemo vel i foro. debere. excōicam⁹ el ꝑmo.

¶ Excōicati etiā repellūt. ij. q. iij. excōicatos. d 3
excep. c. exceptionem. ⁊ oēs supradictos ⁊ quēlibet ipsoꝝ admittēs iudex grauit peccat. vt patet i. d. c. nemo vel i foro. ⁊ i. d. c. excōicatos.

¶ Vtrū epi ⁊ alij supiores possint aduocare ꝑ 4
alijs. ℟. q̄ non cōā ecclesiastico vel ciuili iudice vt. ij. q. i. te quidē. lxxviij. di. perlatū. ⁊. c. epos. xiiij. q. v. Veniq; xxi. q. iij. per totum.

¶ Vtrū sacerdotes possint postulare. ℟. q̄ nō 5
possūt ne cz cōā ecclesiastico vel ciuili iudice nisi in quattuor casibus. vt in. c. fi. d postu. extra ne cle. vl'mo. sacerdotib⁹. xv. q. ij. c. vnico. xiiij. q. v. deniq; ℣imus casus ē ꝑ se. Secundus ꝓ ecclesia sua. Tertius ꝓ psonis sibi ꝓiunctis. Et hoc intellige qñ nō possunt habere aliū. vel non ita bonū. ℣ersone aūt ꝓiucte sunt in isto casu vsq; ad quartū gradū. C. de epi. ⁊ cle. aut. licentiā ⁊. C. de aduo. di. iu. l. petitionem. Quartus casus ē ꝑ miserabilibus psonis. Jntellige miserabiles ꝑsonas oēs illas que per se, ꝓprias cās nō ꝑmittrare: vel ecclesiastico auxilio indigētes lxxxvj. di. c. fi. in fi. ⁊. lxxxvij. di. defensiois. C. qñ ipa. int. pu. ⁊ vidu. ꝓtū. Jn criali vo cōā seculari iudice nllō mō ꝑmittūt. vt. j. dicā. §. vij.

¶ Vtrū diaconi vel subdiaconi būficiati vl'nō 6
būficiati possint aduocare. ℟. q̄ cōā sc'lari iudice nō ꝑmittūt. c. i. de postu. nisi ꝑ cā sua vel ecclesie sue vl'miserabiliū psonaꝝ. fm Spc. ti. d aduo. allegat. d. c. i. i quo glo. dicit etiā q̄ ꝑ miserabilib⁹ ꝑsonis ꝟ allegat. d. c. fi. Et sic patet q̄ in omni casu ꝑmittūt in quo ⁊ sacerdotes in foro seculari possūt Cōā autē ecclesiastico possunt fm Jnno. in. d. c. i. beneficiati tñ nihil querēt ꝑ salario: sed oblata spōte recipere ꝑmittūt. xv. q. ij. c. vnico.

¶ Vtrū i minoribus ordinibus ꝰstituti possint 7
aduocare. ℟. q̄ si sūt beneficiati: nō possunt: nisi

in. l. i. ff. de va. extraor. cog. Et debet esse iurisꝑitus ⁊ studuisse p quinquēnium saltem. ⁊ iuramento doctoꝝ ꝓbatus. l. nemini. ff. de ad. di. iudicioꝝ. ⁊ no. Bar. in. d. l. i.

coram ecclesiastico iudice. c. i. de postu. Limita hoc ſm ſſDa. ⁊ Jo. qñ habēt ſufficiēs benefici um ad eoꝝ ſuſtentationē: qz ſi nō habēt poſſunt ꝑ aduocationem acquirere ſibi: etiā ſi ſūt diaco/ni vel ſubdiaconi. Si aūt nō ſūt beneficiati ꝓſūt tā coꝝ eccleſiaſtico q̄z etiā ſeculari in cauſa ciui/li. In cauſa aūt criminali nullo modo poſſūt co rā ſeculari iudice. ne cle. vl'mo. c. ſentētiā. xxiij. q. viij. bis a quibus. li. di. aliquātos. Quidā tñ dicunt eos poſſe ꝓ reis poſtulare ⁊ appellare. ⁊ appellationē ꝓſequi. ar. xxiij. q. v. c. i. ⁊. c. eos. Sed tutius eſt in totū abſtinere. d. c. ſententiaz. no. glo. in. d. c. aliquātos.

8 ¶ Utrū religioſus poſſit poſtulare. ℟. q̄ non niſi cū vtilitas monaſterij expoſceret abbate im perāte. c. ex parte. de postu. Et extendit etiā ad canonicos regulares ibidem patet. Et tibi dicit ſſDa. q̄ oportet ꝑdicta duo ſil' ꝯcurrāt: al's nullo modo etiā coꝝ eccleſiaſtico iudice eſſe aduocat⁹ vel ꝓcurator ꝑt. Si vo ꝑdicta duo ꝯcurrāt pōt etiā coꝝ iudice seculari. arg. in. c. i. ⁊. c. fi. eo. ti. Intellige in cā ciuili tñ.

9 ¶ Utz pp lucrū applicādū monaſterio abbate iperāte poſſit monachus eſſe aduocatus vel, pcu rator. ℟. Jnno. in. c. cū. J. ⁊. A. de sen. ⁊ re iu di. q̄ etā ꝓ laico pōt eſſe aduocatus ⁊ ꝓcurator monachus ꝓpter vtilitatem monaſterij. Et ita dicit q̄. d. lapus ſeruauit. Sz ꝯtrariū q̄ nō poſ ſit tenet Jo. an. Ego aūt dico cū ſſDa. in. d. c. ex pte. foꝛe magis honeſtū ⁊ equū vt abſtineat. ar. c. nō magno. ne cle. vel mo. ⁊. xvj. q. i. alia ē cā. Aduerte tñ q̄ clerici ⁊ monachi ſolum ꝓhibent vt dixi poſtulare qñ indifferenti exercere volunt talia officia ſm Jnno. in. c. vnico. de ob. ad rō. Secus ſi volūt ſolū aſſumere in vna cā. Et hoc ſequit Archi. in. c. pueniſt. lxxxvj. di. Et pl'm ⁊ videt equū licet Colle. in. c. dilecti. d. arbi. tene at q̄ nec etiā in vna cā: ⁊ foꝛte verius.

10 ¶ Utrū aduocatus teneat gratis ꝓ impotente aduocare. ℟. ſſDa. in. c. i. de offi. iudi. Jo. di/ſtinguit ſic: aut ē potēs ad ſoluendū. Et ſic vera ē opi. Boſ. q̄ dicit q̄ nō tenet: ſed iudex debz ſi bi ꝯſtituere ſalariū ſm facūdiā ⁊ ꝓ modo litis ⁊ cōſuetudinis patrie. vt in. l. i. §. in honorariis. ff. de va. ⁊ extraor. co. Aut ē impotēs: ⁊ tunc te net gratis aduocare lege diuina hoc ꝓcipiente. Matth. xxij. Diliges ꝓximū tuum ſicut teipm. Et credo q̄ peccat mortaliter qñ ſcit talem im/potentem incurrere notabile dānū ex defectu ad uocati: ſi requiſitus eum nō adiuuat gratis. Se cus ſi leue dānū: qz tunc eſſet veniale. Et ſimiliꝛ inder peccat mortaliter vl' venialiter ſicut aduo/catus: ſi ſciens talem impotentem nō ꝓuidet ſi/bi de aduocato: ꝑcipiendo alicui ipſoꝝ q̄ gratis aduocet ꝓ tali impotente. Et ſi ei nolūt obedire poteſt ⁊ debet eis interdicere officiū aduocatio/nis. l. ꝓuidendū. C. d postu. ar. l. moꝛis eſt. ff. de penis. ⁊ in. l. i. ff. de offi. pꝛe. vr. ⁊ in. d. c. i. Et etiā cauere ne potentioꝛ offendat aliā ptē: vt notat Bart. in. l. illicitas. §. ne potentioꝛes. ff. de offi. preſi.

11 ¶ Utrum aduocare poſſit quis ꝯtra eum a quo recepit beneficia ſine vitio ingratitudinis. ℟. q̄ nō: vt patet in. c. fi. de postu. immo poſſet dona tio reuocari. ar. d. c. fi. iuncto. c. fi. de dona. Sz aduerte q̄ beneficium datum ꝓ mercede laboꝝ ⁊ ſeruitioꝝ nō eſt gratuitū beneficiū. facit. l. agli us regulus. ff. de dona. vbi donatio facta magi ſtro ratione diſcipline non eſt mera donatio. et ideo reuocari non poſſet ratione ingratitudinis: ſed ſolūmodo quādo donatio ſeu beneficiū ē gra tuitum. Jdē allit hoc q̄ ꝓ ſe vel ꝓ patre vel matre impotente: aut ꝓ alia miſerabili ꝑſona aduocat: vt colligitur ex ſpe. in ti. de aduo. q̄ tūc poteſt ſi ne vitio ingratitudinis.

12 ¶ Utrum aduocatus teneat ad reſtitutionē ſi ꝓ ipꝛudentiā: aut negligētiā ſuā amiſit cāz clien tuli. ℟. ſſDo. vt recitat ſpe. in ti. de aduo. q̄ tene tur. ar. l. idem iuris. ff. ad legem aqui. Et breui ter tenetur ſm eundem ſſDo. qualitēq̄z eius vi/tio perdatur. ar. l. ſi vero. ideo ꝯtra emptoꝛem. ff. de euic. Secus ſi ex qualitate cāe vl' defectu ꝓ bationum: qz tūc vitium eſt materie nō artificis ff. ad. l. aquil. l. ſi ſeruus ſeruū. §. ſi calicē. De quāta aūt vel quali negligentia vel imperitia te neat vide. j. culpa. §. v. ⁊. vj. Multo magis te netur ſi dolo ſuo clientulus amiſit cāz. ff. de iu/di. l. ſi filiusfami. l. di. ſepe.

13 ¶ Utrum aduocatus ſcienter deffendēs cāz i/uſtā teneat ad reſtitutionē. ℟. q̄ vltra mortale peccatum qđ cōmiſit tenet ſm Monal. ti. reſti tutio ad omne qđ amiſit ille ꝯtra quem patroci/niū ꝓſtabat ſine ꝓ malicia: ſiue ꝓ ptinacia vel fal ſitatē: ⁊ etiā clientulo: ſi cū decepit dās ei intelli gere eū habere cām iuſtā: q̄ alit nō litigaſſet. ar. C. de admi. tu. l. nō ē ignotum.

14 ¶ Quid ſi ignorabat iuſtā cauſam. ℟. q̄ ſi hec ignorantia ꝓuenit ex culpa ſua: vt puta. quia non eſt peritus in iure: aut quia non inquiſiuit a clientulo vt debuit debita merita cāe. credo q̄ ſimiliter teneat ad reſtitutionē: nō ſolū illi ꝯtra quem aduocauit: verū etiā clientulo ſuo ſi aliter nō litigaſſet ſm modum culpe ⁊ regulas: de qui bus. j. culpa. §. v. Si vero ꝑfata ignorātia ꝓue nit ex qualitate negotij: vel falſa informatione: vel mala cliētuli excuſat. Teneat tñ cā dimittere

postq̃z cognoscit iustitiã cause. l. rez non nouã. §. patroni. C. de iudi. Et salariũ receptũ restituere tenet ꝑm Mdonal. ti. de aduo. Qd credo ne cessariũ qñ ex culpa sua ꝓuenit, talis ignorantia alꝫ nõ credo niſi de ꝓfilio. Et sic tenet Hosti. bis ꝓcordat Tho. Fafe. q. lxxi.

15 ¶ Utrum aduocatus possit petere salariũ. ſ. q̃ cã nundũ incepta potest petere, put vult: niſi in casu vbi alius bonus nõ inueniret. ar. corꝫ que not. in. l. i. C. de epi. au. Causa Vo incepta vel finita: vel qñ alius bonus nõ inueniret non potest petere niſi moderatũ attenta qualitate cãe laboris ⁊ ꝓsuetudine regionis: ⁊ idoneitate aduocati: vt colligitur. iij. q. vij. §. arcẽtur. in tex. ⁊ in glo. Aduerte hic q̃ aduocato ⁊ procuratori non licet facere pactum de quota litis: neq̃z etiã de certa quantitate vel re cũ hac conditiõe ſi vincat: quia est cadẽ ratio sicut ⁊ de ꝓmissione quote litis que ideo ꝓhibita est: ne per fas ⁊ nefas intendat ad victoriã cause: vt possit consequi ꝓmissuꝫ. Sed quãdo ſimpliciter ꝓmittitur aliqd certum: siue quãtitas: siue res ꝓ mercede: siue vincat: siue perdat. Et etiã ſi vltra hoc ꝓmittit aliquid nomine palmarij: qd̃ est modicum quid nõ magnũ: sic valet pactuꝫ: q̃ cessat ratio ꝓdicte prohibitionis in isto cãu. Et hoc ꝑm concorda. doc. ⁊ gl. in. l. sumptus. ff. de pactis. ⁊. l. i. i verbo ⁊ ſi nomine palmarij. ff. de va. ⁊ extra. cog. ⁊. l. ſi qui. C. de postu. ⁊. l. littem. C. de ꝓcu. ⁊ l. salarium. ff. mã. qui multum intricate ⁊ varie loquunt. Item no. q̃ aduocatus ⁊ ꝓcurator nõ potest accipere salarium qd̃ excedat centum aureos in vna cã. l. i. §. in honorarijs. ff. de va. ⁊ extraor. cog. ⁊ in glo. dicte. l. salarium. Itẽ nõ possunt ꝓdicti aliquẽ cõtractum facere: cã incepta ⁊ nundũ finita cum clientulo. C. de postu. l. quiſquis. ⁊. iij. q. vij. §. item ſi quis.

16 ¶ Utrum salariatus de publico possit aliquid petere ab aliquo particulariter. ſ. Pa. in. c. i. de postu. ꝑm Innoc. q̃ non ab aliquo litigante ſic nec potest ſalariatus medicus ab aliquo constituto in infirmitate ſed a nõ litigãtibus vel ſanis licite recipiũt: q̃ salaria sũt ꝓstituta talib⁹ ſolũ, ꝓ litigãtibus ⁊ infirmis, ꝓbat̃ i. l. antepe. C. de, pfe. ⁊ me. li. x.

17 ¶ Utrum possit quis aduocare, ꝓ vtraq̃z parte. ſ. Specu. in ti. de aduoca. q̃ ſic. argu. xlv. diſt. disciplina quaſi in fi. ⁊ ibi glo. extra de postu. pre. bone memorie. el primo. quaſi in prin. Quod verum credo in cãu dubio: alꝫ nõ: quia q̃zdiu cã est dubia potest aduocatus patrocinari ſine peccato ꝑm Rod.

18 ¶ Utrũ aduocatus possit vti decepti͂one ꝓtra eũ qui hz iniustã causam. Dic vt. ſ. bellum. §. rix.

A Finitas quid ſit: ⁊ quomodo impediat matrimonium. vide. ſ. Matrimonium tertiũ. Impedimento. xv.

A Gnati sunt qui virilis ſexus personas cognatione coniuncti sunt. Mã in agnatis cognati intelligunt vt genus in ſpecie: vnde fratres ex eodem patre. Filius fratris: nepos ⁊ hmõi agnati sunt At q ꝓ feminini ſex⁹ cognatõe iungũt nõ agnati ſed nãli rõne cognati sũt ſicut filij ſororis vl amite. ff. de legip. tu. l. ſunt aũt.

A Lchimia vtrũ liceat. ſ. Oldra. in conſilijs ſuis tenet q̃ ſic: dummodo non faciant per artem magicam: vel per aliam legibus odioſam: vt dicit. l. vnica. C. de theſau. quia tales methalarij sunt qui laboze, ꝓpzio ⁊ ſibi ⁊ rei publice comoda comperãt. C. de metha. l. i Et iura, ꝓpter publicã vtilitatem que est ex coꝫ officio videt reſultare faucnt eis: nã possunt inuito domino ingredi fundũ ad methallũ inquirẽdũ. l. iij. ⁊. l. quoſdã. ⁊ ibi no. C. de metha. qd̃ alꝫ nõ lz. d. l. vnica. ⁊. ff. de ac. re. do. l. iij. Ratio est q̃ vt dicit in libro de ꝓprietate rerũ in. c. de alchimia omnia methalla, ꝓcedũt ex eodem ꝓncipio. ſ. ex ſulphure ⁊ argento viuo: ſed ex virtute elemẽtoꝫ que habẽt maiorem influentiã in vno loco q̃z in alio in vna mineria fit ſtagnũ in alia argentum. Cũ ergo ars imitet naturaz. ff. de adop. l. adoptio. nõ igit̃ est peccatũ ſi ꝓ virtutem que est in elemẽtis: aut herbis alchimiſte de ſtagno volũt facere argentũ: quia cũ ſit in eodem ꝓncipio: ⁊ in habentibus ſimboluꝫ facilioꝫ fit trãſitus inſti. quimo. to. ob. §. i. Cũ multe virtutes ſint iſte herbis ⁊ lapid⁹bus. xxvj. q. v. nec mirũ circa medium. Sed bis non obſtãtibus credo q̃ ſit illicita ex multis reſpectibus. tũ ꝓmo: quia nullu ſinuinit̃ qui habeat verã hmõi artem: lz dicat̃ de mitis: ſed falſum ex experientia: tuꝫ q̃z videmus q̃ cõmuniter ipaz facientes multa ꝓſumũt: ⁊ a cõmuniter accidentibus ẽ ſtandũ: vnde de ipis dicit̃. i. ad titũ. iij. Semp adiſcẽtes ⁊ nũq̃z ad veritatis ſciaz ꝓuenientes experiẽtias multas faciunt: ⁊ nũq̃z ad pfectũ attingũt: tẽpus vitã q̃z ꝓſumũt: nec id qd̃ opant̃ habet veritatẽ cũ auro vel argento: ſed ſolum apparentiã: ideo semp sũt cõdemnãdi alchimiſte. Et hoc euidenter, ꝓbat̃: q̃z nemo in publico eam vult facere vt appareat q̃ male agũt: q̃z odiũt lucez. Et ſi aliquãdo aliquid veri faciũt aut fit cũ dãno ꝓputatis expenſis vel ex aliqua deceptiõe imponendo aurũ verum: vel

aliqua diabolica fallacia que vt cos attẽdere ia/ ciat hmõi facit eis verũ aux ex appositione auri veri occulte aliqñ. Cũ ergo sit tale exercitiũ cõ/ tra vtilitatẽ publicã vt ꝓz ex cõsũptiõe rex: ⁊ qz vt cõiter facũt ex his monetã falsam. Jdeo sim pliciter sũt ꝺdẽnãdi eã faciẽtes.

Lea vide. j. Ludus. §. iij. cũ sequẽ/ tibus.

Lienatio quid dicitur. ff. q. p. ꝓie ⁊ stricte est omnis actus p quem transfert dominium. Di cit ter. C. de fun. do. l. i. Et ſm glo. in. c. nulli li ceat. de re. eccle. nõ alic. ⁊ cã sequũtur doc. ibidẽ Largissime aũt alienatio dicitur datio in emphi theosim ⁊ locatio ad lõgũ tẽpus: vt voluit Ja. de bel. lap. in auth. de nõ alie. §. qz vero. Et quã do sola possessio in alium transfert: vt no. Jn/ no. de re. ec. nõ alie. c. cpi. ⁊ Albr. in auth. hoc ius ponẽctũ. C. de sa. san. ec. Sed ꝓtra videtur tex. in. d. c. nulli lz. vbi dicit. Alienatiõis antez verbũ ꝓtinet ꝓditionẽ. s. vẽdere sub cõditione. Alij habẽt ꝓductionẽ ad lõgũ tps: donationem vẽditionẽ: ꝑmutationẽ: ⁊ emphitcosim ac ppe/ tuũ ꝓtractũ. hec tex. sed verbũ ꝓtinet denotat ꝓ ꝓpriã naturã vocabuli: vt dicit Bar. in. l. affini/ tates. alꝫs incipit. l. cui eoꝝ. ff. de postu. §. itẽ põ ponius. vbi dicit se dãnasse glo. in. l. gallus. §. vt institutiõnes. ff. de li. ⁊ po. Et sic ꝓsuluisse q vbi statuto cauet q tutelã soluz veniat matri ⁊ auie q etiã ꝑprie venit ꝑauus: ⁊ noie nurus venit ꝑnurus: ⁊ noie filij venit nepos ⁊ ꝑnepos: ni si addat aliqd qõ faciat determinationẽ ad certã psonã: ita limitat Bar. in. d. §. vt instituens. ⁊ no. idem in. l. liberoꝝ. ff. de verbo. sig. ſDa. in d. c. nulli liceat. dicit q in mã fauorabili ⁊ larga vt in. d. c. nulli est vez. Sed in materia odiosa nõ venit nisi qõ dixi ꝓtractus ꝑ quẽ träsferẽ do miniũ: ꝑpterea in rebus ecclesie alienãdis acci pit alienatio. vt in. d. c. nulli. ſm glo. ibidem.

1 ¶ Alienatio de fratre ad sororẽ nõ est ſm Ado nal. co. ti. allegat. C. de fideicõmiss. l. volũtas.

2 ¶ Que regrũt i aliẽatiõe rei eccl'iastice. ff. pa. i. c. cũ apl'ica. de b is q fi. a p. q. v. ſDño tracta/ t. s. an expediat vl'ñ. Sc̃do ꝓsensus capl'i. Ter tio q fiat ꝑ vtilitate eccl'ie. Quarto auctitas su/ pioris. Quito subscripto. ⁊ b põit i. c. tua. ꝺ his q fi. a p. ⁊ i. c. i. co. ti. ⁊ c. nulli. ꝺ re. ec. nõ alie.

5 ¶ Vtz subscriptio regrat̃ necessario. ff. ſDa. i c. i. de bis q fi. a pla. q Jnno. dat vnã regulã q nũq̃z regrũt subscriptio nisi i casib⁹ a iure exꝑssr rõ qz regularit i q̃libz dispositiõe sufficit ꝓsensus nec regrit̃ scriptura. l. pactũ. C. ꝺ pa. vide gl. i c. i. de cc. li. vj. Et iõ vẽditiõz: ꝑmutatiõz: ⁊ do

nationẽ plat⁹ facere nõ põt: n isi de ꝓsensu capl'i ⁊ subscriptiõe canonicoꝝ. Albr. in. d. auth. hoc ius. tz q subscriptio i alienatiõe rei ecclesiastice regularit̃ si ẽ necessaria: nisi i trib⁹ casib⁹ ꝑdictꝫ s. vẽditiõe: ꝑmutatiõe: ⁊ dõatiõe: vt i. d. c. tua. ⁊ i casib⁹ no. ꝑ Archi. i. c. fine exceptiõe. xij. q. ij.

¶ Que sũt cãe legittime alienatiõis rex ecclesi 4
asticaꝝ. ff. ſDa. i. d. c. nulli liceat. q sũt quattu
oz. ſPrima necessitas si debita vrgẽt: ⁊ eccl'ia ñ
põt satisfacere ꝺ fructib⁹. Sc̃da vtilitas. s. vt ha 2
beat rẽ meliorẽ: ⁊ ista ponũt in auth. hoc ius. C. 3
de sa. san. ec. ⁊ x. q. ij. c. hoc ius. Tertia pietas. 4
xij. q. ij. auth. ⁊. c. scõz. Quarta cõmoditas: vt
qꝫres ẽ magis dãnosa q̃z vtilis ecclesie, vt in. c.
terrulas. xij. q. ij. ⁊ ibi plene in glo.

¶ Vtrũ ois alienatio rei ecclesiastice sit ꝓhibi 5
ta sine ꝑfata solẽnitate vel aliq de ꝑfatis causis.
ff. ſm doc. i. c. nulli liceat q nõ: ſz imobilium.
Et noie imobiliũ rex ꝓhendunt ea q̃ seruãdo
seruari pñt. facit. l. tutores. la. ij. C. ꝺ admi. tu.
⁊. c. tua. de bis q fi. a pla. Sed Albr. in. d. auth.
hoc ius. tenet q mobilia q̃ etiã seruari pñt alie/
nari pñt sine predicta solẽnitate vt oues ⁊c. nisi
sint ad diuinũ cultũ deputate: qz tũc seruabitur
auth. ꝑterea. C. de sa. san. ec. s. vt nõ vendant ni
si ꝑ necessitate ⁊ vtilitate ⁊ placet.

¶ Vtrũ pecunia sit de bis que seruãdo seruari 6
pñt. ff. ſDa. in. d. c. nulli liceat q nõ. qz retẽta
nihil opat̃. lxxxviij. di. cicies. ⁊ no. in. l. cũ plu/
res. in fi. ff. de admi. tu. vbi tutor ꝺz pecuniam
pupilli põnere i emptiõe p̃dioꝝ. Ꝺ verũ cre/
do nisi in duobus casib⁹. ſPrimus q̃ pecunia
ecclesie cẽt deputata ad emẽda bona immobilia
qz tunc iudicat̃ bonũ imobile: nec posset mutari
tex. ẽ singularis. ⁊ ibi Bal. ⁊ Lud. de ro. in. l.
iij. §. qd q̃. ff. de ſ. iudi. tu. ⁊ vti. actiõe. Et p ẽ
tenuit Albr. q. xxiij. in sc̃da pte statutoꝝ q qñ
statuto cauet q mulier lucret̃ dimidiã ptẽ bono
rũ imobiliũ mariti ꝺcedẽtis sine liberis q lucra
bit̃ ptẽ pecunie deputate ad bona imobilia emẽ
da: qz illa pecunia iudicabit̃ vt immobilis. Sz
Bal. est cõtrarius in. l. cetera. §. fi. ff. de le. i. ⁊
allegat mirabilẽ tex. in. l. cũ in fundum. §. si fun
dus. ff. ꝺ iure do. Et istud credo vez quo ad di
ctũ statutũ: qz iura adducta p Albr. ff. de here.
insti. l. ex facto. §. ceterũ. la. ij. loquũtur in actu
fauorabili vltime voluntati. Similiter ⁊ cle. ne
romani. de elec. ſEt cũ ꝑfatũ statutũ sit ꝓtra cõ
munẽ dispositionez iuris. ergo illa iura ad hoc
nõ debẽt allegari. Similiꝫ. l. si nõ sũt. ff. ꝺ au. ⁊
ar. le. §. qs ergo. ponit casum vbi argẽtũ ceptuz
fabricari habetur ꝑ facto: ⁊ nõ ꝑ infecto fauore
mioris. ſSecũd⁹ casus ẽ q̃ pecunia cẽt i magna

quantitate. facit. c. lz hely. de simo. vbi accusat̃ p̃
lat⁹ q; male expedit nō modicā pecuniā. ergo nō
pōt ea vti sic̃ fructib⁹. Sec⁹ si eēt modica q̃stitas
Et sic limito dictū ℣a. ꝛ ita itelligas i. d. c. nll'i
7 ¶ Quid ē illud q; seruādo seruari pōt. ℟. fm
Ange. i. §. q; pax. in aut. de nup. q; dr̃ omne il
lud qđ nō ꝓsumitur triēnio. ꝛ est glo. singu. in
l. vnica. C. si aduer. vsu. Hoc limito qñ tale q;
seruat̃ pōt, pducere fructū sic seruatū: al's nō. ar.
l. i. §. fuit quesitū. ff. ad tre. Et ita itellige glo. in
d. §. fuit quesitū. ꝛ facit tex. in. l. aristo. §. fi. cuz
l. se. ff. de iur. deli. Et sic que vsu ꝓsumunt̃ non
sunt de illis que seruando seruari possunt. ℣al/
lit in pecunia. vt dictum est. q; ē casus spālis.
8 ¶ Vtz iura actiones ꝛ noia debitoz censeant̃
mobilia vel imobilia. ℟. ℣a. i. d. c. nulli. q; nō
ꝓpzie. q; mobile ꝛ imobile claudit̃ aliquo termi
no. vt. l. mouentiū. ff. de verb. sig. Et iō cū sint
quid icorporale sunt in tertia specie. vt pz in. l. a
diuo pio. §. i ordinatione. ff. de re iudi. Jō cōsu
luit Oldra. q; si princeps relinquit bona mobi/
lia distribuēda nō veniunt pene nondū exacte.
Vnū tamē notabis q; si quis volēs ꝓhibēdr̃
totū p̃monitū suū facē solā mētionē d̃ mobilib⁹ ꝛ
imobilib⁹. tūc iura: actiōes: ꝛ noia debitoz sunt
imobilia: si adherēt imobilib⁹. Si vo adherēt
mobilib⁹ sunt mobilia. Et idē de annuis reddi
tib⁹. Et sic limita cle. exiui. §. cū annui reddit⁹.
de vb. sig. facit glo. i. c. ij. de re. eccle. non alie.
li. vi. Alienari tn nō p̃t sine debita solēnitate ꝛ
cā. q; seruādo seruari p̃t. q̃uis Oy. vt no. Al
bri. i. d. aut. hoc ius cōsuluerit posse alienari, qđ
posset teneri post factū. vel ēt añ ex magna cā.
9 ¶ Vtrū mobilia preciosa eccle censeant̃ imobi
lia. ℟. q; sic. vt colligit̃ ex. l. lex que tutores. C. d̃
admi. tu. ꝛ ex glo. in. c. eps. q mācipiū. xij. q. ij.
sil' iūctis. Idē tz ℣a. i. d. c. tua. de his q̃ fi. a p̃.
10 ¶ Vtrū ꝓfata forma reqrat̃ in omni aliena/
tiōe rez imobiliū ecclesiaz. ℟. ℣au. vt refert
Be. in. c. i. de re. ec. nō alie. li. vi. quasi in fi. q;
tractat⁹ nō requirit̃ nisi in ecclesijs cathedralib⁹
nō i ecclesijs inferioꝛib⁹. sed sufficit ꝓsensus su/
perioꝛis. Sed ego credo vez dictū ℣au. qñ ec
clesie iferiores nō habent capitulū: al's nō. arg.
cle. i. de re. ec. nō alie. Cā autem legittima. s. vt
necessitas vel vtilitas semper requirit̃. vt in. d.
cle. j. Et licet non dicat nisi de necessitate vel vti
litate. ēt potest fieri ꝓ pietate. Nō. q; vbicuq;
ꝓstitutio loquit̃ i mā iuris. ꝛ aliquos casus exci
pit: nō per hoc firmat regulam i nō enumeratis
Jo ius cōe antiquum: quinimo in casib⁹ nō excep
tis suppletur a iure cōmuni. facit. c. ad audienti
am. cum ibi notatis. de cle. non resi. facit glo. ꝛ
Bar. in. l. serui. ff. de vsuca. vbi notabl'r volūt
q; si vnum ius ponit regulam ꝛ excipit aliquos
casus condictione taxatiua: q; nihilominus exci
piuntur alij casus qui reperiuntur a iure excepti
in alia parte iuris. facit. c. qñ frequenter. iuncta
glo. j. respōso. vt li. nō conte. facit glo. in. l. i. C
de condi. inde. que videtur velle q; excepto vno
casu a regula videtur excipi omnes similes. Sa
tis est enim vnum positum exempli gratia. arg.
l. non possunt. de legi. c. translato. de consti. Et
quod dr̃ q; exceptio firmat in non exceptis. vt in
c. dominus. xxxij. q. vij. ꝛ in. c. quoniam. d̃ con.
lepzo. vbi dicit dominus. nō lz dimittere vxoꝛez
excepta causa fornicationis: debet intelligi q; fir
mat regulam in casibus non similibus. ꝛ nō spe
cifice exceptis. facit. l. i. ff. qđ vi aut clam. c. cum
dilecta. de confir. vti. Distingue tamē q; si casus
consimiles non excipiuntur specifice alibi. tunc
in materia fauoꝛabili extenditur ꝛ pia per idēp
titatem rationis: vt sentit glo. in. l. illud. C. d̃ sa.
san. eccle. Secus i materia restringibili: vt no. i
l. i. C. de pa. qui fi. di. vide qđ notat̃ in. c. inter
alia. de imu. ec. ꝛ. d. c. cum dilecta. ꝛ. d. c. quoni
am. Quod nō. quia facit ad multa.
¶ Quid si eps nō habet capitulū: q; eccl'a est de 11
structa propter guerras ꝛ hmōi. ℟. ℣a. in. c.
j. de his que fi. a prela. dicunt doc. q; loco canoni
coꝝ aduocet aliquos clericos honestos. ar. lxv
di. si forte. ꝛ. l. vbi absunt. ff. de tu. ꝛ cu. dan. bo
nus tex. xvij. q. iiij. nullus res. Et hoc est vtile
seruare ēt i alienatione ecclesie inferioꝛis.
¶ Vtrū necessitate occurrente que non patitur 12
vt habeatur recursus ad superioꝛem: licite pos/
sit fieri alienatio fine eiusdem superioꝛis licētia.
vide. j. iuramentum. iiij. §. i.
¶ Quis dicatur superioꝛ: vt p licentia ad ipm 13
recurratur ēn cā alienatiōis rei eccl'astice. ℟. q; i
non exemptis est eps proprius. In exēptis est
prelat⁹ ipsoz sub quib⁹ sunt: vt abbates i eccles
is sibi subiectis ꝛ ministri minoz quo ad mona
steria sancte Clare: ꝛ puinciales predicatoz q̃
ad sua monasteria. Ita elicitur ex nō. i. d. c. cle.
i. ꝛ p Car. i. c. statuimus. de transactio.
¶ Vtrū recipiens rem ecclesie fine obseruatio 14
ne solēnitatis teneatur eam restituere. ℟. q; sic.
fm Ado. ti. de alie. etiam cum fructibus: nec po
test repetere precium ab ecclesia. xij. q. ij. non li
ceat. x. q. ij. hoc ius in autentico de non alie. §.
i. Limita hoc verum q; non repetit precium ab
ecclesia nisi conuersum fuisset in vtilitatem eccle
sie: arg. c. i. de deposito. Do. ꝛ aliam limitatio/
nem fm. d. An. q; quando causa legitima fuit
alienationis: lz non sit seruata forma non tenet̃

in conscientia: quia solennitates adinuēte sūt ad euitandum deceptiones. Et ideo quando decceptio non subest ⁊ fuit causa legittima alienandi non tenetur restituere in conscientia: quod bene nota. recitat Jſta. in. c. quia plerique. de inu. eccle. ⁊ est equissimum.

15 ¶ Vtrum prelatus ecclesie possit renūtiare exceptioni competenti ecclesie: aut trāsigere euidēter in damnuz ecclesie. ℟. Jſta. in. c. i. de depo. q̄ nō ſm Jnno. ibidem nisi ex speciali concessione pape. facit. l. preses. C. de transac. ⁊. l. contra iuris ciuilis regulas. ff. de pac. Ex quo infertur q̄ nō potest cedere liti ⁊ cause aut transigere nisi sit causa euidēs ⁊ debita solēnitas si actio sit ad rē imobilez iurta no. in. c. nulli liceat. de re. ec. nō alie. Si vero sit ad rē mobilem. sic potest vt no. glo. in dicta aut. hoc ius. Et hoc est verius per. l. cum hi. §. si cum lis. ff. de transac. ⁊. l. non solum. C. de pre. mi. q̄uis aliqui teneāt in distincte q̄ transigere potest: vt no. Albu. in dicta autentica hoc ius.

16 ¶ Vtrum prelatus solus possit repudiare, legatum sine solēnitate prefata. ℟. vt colligo ex consilio. ij. Jſtau. de castro q̄ non: sed donationem sic: ⁊ dicit probari et bene ex. l. magis puto. §. fundum. ff. de re. eorum que sub. tu. Ratio diuersitatis est quia in donatiōe nō acquirit donatario nisi volenti ⁊ non ignoranti: sed in legato sufficit factum testamētoris solius acquirit enim ignoranti licet reuocabiliter. l. cum pater. §. fundo. ff. de le. ij. ⁊. d. §. fundum. ergo legatum est quesitum ipo facto. Et sic intellige no. per doct. in. c. vt super. de re. eccle. non alie. ⁊ in. c. tua. ꝺ bis que fi. a prela. Et mihi placet: q̄uis ff. ecc. consi. ix. consuluerit q̄ etiam legatum potest repudiare. Et cum ff. est Jnnoc. in. c. ij. de do. Bar. in. l. iubemus nullam. C. de ss. san. eccl. vbi bene distingnit: ⁊ Jſta. in. c. i. de dolo ⁊ cōtu. vbi late ponit sed cos non sequor: nisi quando q̄ legatur esset de bis que alienari sine solēnitate possunt ante factum: sed post factum sic si causa legittima subesset. Et idem dic in quocūq̄z, phibito alienari sine aliqua solēnitate vel cōsensu alterius.

17 ¶ Vtrum iconomus ecclesie cui commissa est in aliquo cāu alienatio possit illam facere consanguineis suis. ℟. Jſta. in. c. vt super. ꝺ re. eccle. non alie. legiste tenent per autenticam quibuscūq̄z modis. C. de sa. san. eccle. posttam. r. q. ij. q. nō: nec alius administrator cuicūq̄z ꝓditōis sic Sed Jſta. dicit nō esse verū in plato: sz bñ i iconomo ⁊ alijs. Ego tñ credo q̄ in ꝓscia si ex cā legittima facit excusat: ⁊ valeat talis alienatio. ar. c. i. de coha. cle. ⁊ mu. in ter. ⁊ in glo.

¶ Quid dicit ꝑpetuum. ℟. glo. r. q. ij. hoc ius Primo q̄ durat vsq̄z ad. xxx. ānos isti. ꝺ ppe. ⁊ tēpo. ac. Sedo q̄ durat q̄diu viuit cui ꝑcedit ff. ꝑ socio. l. i. ⁊. c. precarie. r. q. ij. Tertio q̄ durat q̄diu pēsio soluat insti. de loca. §. adeo. Et sic ois talis ꝓtractus, phibet sine solēnitate ⁊ in causis de quibus. s. dictum est. 18

¶ Vtrum terre inculte date ad culturam cū, ꝑ missione dandi eas in emphitheosim possint dari post culturam iparum. ℟. Jſta. i. c. ad aures. de re. ec. nō alie. q̄ sic. extirpātibus sine eoz redibus alijs non: nisi seruata debita solēnitate q̄ nō sūt amplius terre siluestres. 19

¶ Vtrū sede vacāte possint alienari bona eccle sie. ℟. Jſta. in. c. i. ne sc. va. q̄ aut sūt bona que seruādo seruari nō pñt tūc in ecclesia epali icono mus sine capl̄z sine alia licētia poterit. Sicut dicimus i tutore. l. lex tutores. C. de admi. tu. ⁊. l. tutor q repertoriū. ff. eo. Si vo bona fuari pñt tūc in ecclesia epali nō poterūt alienari sine licentia pape solū. ar. d. c. i. ⁊ in. c. i. de re. ec. nō alie. li. vj. Jn ecclesia vo inferiori: tūc si magna vrget necessitas: ⁊ ecclesia diu est vacatura: nec potest cōmode expectari creatio prelati: tūc in istis duobus casibus dicit Jnno. q̄ dabit curator bonis: ⁊ p illū fiet alienatio: nec ꝑ hus poterit fieri: etiā p archiepm anteqūz sit datꝰ admīstrator ecclesie vacāti: vt i. d. c. li. vj. facit. l. iij. ff. de cu. bo. dā. ⁊ q̄ no. in cle. ij. de re. ec. nō alie. ⁊ concor. An. ⁊ Mu. Similiter nō valet alienatio facta a scismaticis vel intrusis. de scis. c. i. xij. q. ij. alie natiōes. Et tenet q̄ eā recipit restituere nō solū rē: sed etiaz fructus ꝓceptos: ⁊ q̄ ꝑcipi potuerūt a iusto possessore. c. granis. de resti. spo. Et ē excōmunicatus q̄ initit talibus alienationibus: vt j. excōmunicatio. vij. casu. ix. 20

¶ Vtr̄ plat⁹ bñs bona distincta a bonis capli possit illa ꝓcedere alicui ad vitā ipius plati sine capli ꝓsensu ⁊ alia solēnitate. ℟. Jſta. i. c. ꝓtinebat. de bis q̄ fi. a pla. q̄ ff. ꝓsi. li. tz q̄ sic. Vide doc. in. c. veniēs. de trāsac. ⁊ maxime cā pietatis. p tex. iūcta glo. xvj. q. i. possessiōes. Vide Archi. in. c. i. de re. ec. nō alie. li. vj. 21

¶ Vtrū in alienatiōe rei minoris requirat aliqua solēnitas. ℟. Jnno. in. c. i. de re. ec. nō alie. li. vj. q̄ sic. s. cāe cognitio ⁊ decretū ⁊ cā legittima C. de ꝑ. mi. l. minoz. ⁊. l. si minores. ⁊. ff. de re. eoz qui sūt sub tu. l. magis puto. §. nō passim. ⁊ §. si es. Et hoc verū etiam in mobilibus ꝓciosis sm eundē ibidē: als bz ꝓtra possidentē rei vēditionē: ꝓtra tutorē aut curatorē psonalē actiōz tutelle; vel negotioz gestoz. ꝺ. §. si es. ⁊. §. seq. 22

C. de pre. mi. l. ⁊ si pses. Et dicit ibidē Jnno. q̄ decretū in snia: ⁊ nō iponit sine cāe cognitione: ⁊ ideo in scriptis est dādū. C. de sen. ex pi. re. l. ij. ff. de eo⁊ q̄ sunt sub tu. l. i. ⁊. d. §. si es. ⁊. d. l. minō⁊. Sepe tñ i iure decretū vocaī auctoritas l. i. C. de mi. ⁊. l. i. C. qñ decre. opus nō est.

23 ¶ De alienatiōe possessiōis date sub cōditione ne alienet: vide. j. donatio. §. xlvij.

24 ¶ Vtrū valeat alienatio facta p eū q̄ cōmisit capitale crimen: etiā ad ptā cāz. R. Jnno. in. c. q⁊ ppter. de clec. q. alienatio tenet: dummodo fiat ante sniam. l. post cōtractum. ff. de dona. ⁊. l. si quis post hac. C. de bo. dā. que ꝓcipit q̄ bona illius qui capitale cōmisit crimen publicent: intelligēda ē post sniaz inuenta: vel ex suspitione pene alienata: vt. ff. d̄ dona. cā mor. l. si aliqs. Jf allit in crimine lese maiestatis: vt in glo. d. l. post ꝓtractū. similiter de hereti: vt in. c. cū sm. de here. li. vj. q⁊ sūt in cōmissum a die cōmissi crimis vide. j. hereticus. Jdē dic in quocūq⁊ crimine qō ipo facto bona ipm ppetrantis cēnt ꝓfiscata.

25 ¶ Vtrum alienatio in fraudem creditoꝝ vl patronoꝝ valeat. R. Jnno. vbi. s. q̄ nō: q⁊ venit reuocāda: vt. ff. de his que in frau. cre. p totū Jmmo plus q̄z uis nō sit facta in fraudē: si tñ fraus ē ipo facto reuocaī. l. oēs. §. luti⁹. ff. e. ti.

26 ¶ Vtruz alienatio rei litigiose valeat. vide. j. cessio. in pn.

27 ¶ Vtr alienatio fūdi dotalis: vl rer donata⁊ pp nuptias valeat: vide. j. dos. §. xi. ⁊. xij.

28 ¶ Qui ꝓhibeaī alienare: vide. j. donatio. §. iiij. cū sequentibus.

29 ¶ De alienatiōe bonoꝝ mobiliuz que seruādo seruari nō pñt facta p eccleiasticas psonas: vide. j. clericus. i. p totū.

Limenta Alimentoꝝ appellatione vestimenta et calciamenta intelliguntur in legatis: vt ff. de ali. ⁊ ci. le. l. legatis. Jdem dico si legatus est victus: vt. ff. de ver. sig. l. verbo victus. Secus si cibaria sūt relicta: vt. ff. de ali. ⁊ ci. le. l. an tepe. Jtem nomine alimētoꝝ veniūt medicine sm Dy. Ang. ⁊ Jmo. in. l. si cū dotē. §. si maritus. ff. so. ma. p. l. verbo victus cum sc. vbi est casus. ff. de verb. sig. ⁊ ꝓbaī in. l. legatis. ff. de ali. ⁊ ci. le. ⁊ Bal. in. l. in rebus. ff. como. q̄z uis dixerit ꝓrarium in. d. §. si maritus. p copulam que ponitur inter diuersa: vt no. glo. in rubrica ff. de iu. ⁊ fac. igno. Hoc non est verum: q⁊ ibi ponitur inter genus ⁊ speciem: vt in simili not. glo. in. l. i. C. de ser. ⁊ aqua. sz appellatiōe cibarioꝝ nō veniūt medicine sm Ang. i. d. §. si maritus. Similiū nomine alimonie veniūt necessaria vite sm ⁊Pa. in. c. cū sm. de ꝓben. ⁊ patet ex c. nō liceat. de ꝓben. in fi. littere. Et nomen vite necessaria importat: vestes: cibos medicinas: ⁊ hmōi: sicut dicimus de alimētis legatis i. d. l. legatis. ⁊ ibi tenet Bar. q̄ ille cui debenī alimēta debēt habere expēsas ꝓ studio necessario: sine quo viuere nō posset sm ꝓdecētiam psone: puta gramaticam ⁊ hmōi. Secus d̄ expēsis i studijs in qbus dicīt militare: sine qbus bene pōt viuere honeste sz ꝓdecētiā sue psone. Jdē no. in. l. de bonis. §. nō solū. ff. de car. edic.

¶ Quis teneī ad alimēta pstāda. R. sm Azo. 1
i sū. C. de alen. li. ⁊ Mdo. i ti. Alimēta: q̄ ꝑmo parētes liberos: ⁊ liberi parētes alere tenenī. ⁊ oia onera inuicē sufferre: vt patet. C. eo. p totū. nō tñ de ere alieno: vt. ff. eo. ti. l. si qs. §. parēs. Nota tñ q̄ noie patris hic veniunt ascēdētes ex linea paterna: ⁊ matris noie ex linea materna. Est tñ dria: quia mater non tenetur: nisi paī vl ascendentes ex eius linea defecerint vel sint egentes: vt. l. si quis. §. vtrum. ⁊. l. non quemadmodum. ff. eo. ti. Jf allit hoc etiam quādo filij possūt sibi sufficere in alimētis: vel ex bonis suis. vl ex artificio. Limita sm Bar. nisi sit nobilis cui nō deceat talē artē exercere. Et idez puto in liberis circa parētes suos. ff. eo. l. si quis. §. sed si filij. Nec distinguo an sit emancipatus vel ne an sit legittimus vel ne: q⁊ de iure canonico taz paī q̄z mater tenetur alere spurios: vt notat Jnnoc. in c. ij. de regula. ⁊ ⁊Pa. in. c. cuz haberet. de eo q̄ du. quā po. p adul. Jf allit etiā: vt. j. filij. §. xxi. Secūdo vir vroꝛē ⁊ vroꝛ vix: si vir sit inops ⁊ vroꝛ locupler. C. vnde vir ⁊ vr. auī. ꝓterea. ff. solu. ma. l. si cuz dotē. ff. ad sil. l. i. ff. de iu. do. l. nuptus. Et hoc verum nisi vir vel vroꝛ essent i culpa quominus exhiberet debita ob sequia alteri: ar. l. iulianus. §. offerri. ff. de ac. emp. cū sq̄. Tertio frater fratrē si egat sm glo. in. l. parētū. C. de alen. li. ⁊. d. l. si quis a liberis. Et caz approbat Sali. in. d. l. parētū dicēs eē rōnale. q⁊ si teneī alere fratrē naturalē tñ: vt in auī. licz. C. de natura. li. multo magis naturalē ⁊ legittimū ar. ff. de admi. tu. l. tutoꝛ sm dignitatē. §. in solūēdis. Quarto seruus a dño. ff. d̄ adi. le. l. cum plures. §. pe. Alioquin fiet q̄d ē in. l. ij. ff. d̄ bis q̄ sūt sui vel ali. iu. ⁊ in. l. si san⁹. C. de lati. li. to. Quinto socer nurū suaz. d. l. si gs. Sexto tutoꝛ matrē pupilli ⁊ sororē si egēt. l. si post. in pn. ff. de tutel. Et no. q⁊ alimēta debēt pstari sz ꝓsuetudinē regiōis arbitrio boni viri ⁊ sm facultatem debētis ⁊ dignitatē legatarij sm Bar. in tractatu de duobus fratrib⁹: facit. l. alimēta. ff. de ali. ⁊ ci. le. ⁊. l. cū hi. §. cū in psona. ff. de trās fac.

Ltare duplex ē: aliud stabile: qđ q dā i ecclesia ꝓsecrata nō pōt ꝓstrui: nisi q⁹ cp̄s ꝑ ꝓpr⁹ ꝓsecrauit vl ꝓsecrari ꝑmisit. s. ab alio cp̄o. lxviij. di. c. q̄uis. ⁊ ō ꝓse. di. i. c. null⁹. el. ij. Aliud ār dr viaticū. s. i via portādū vl portabile ꝟ Jo. an. i. c. q̄n. ō p uil. li. vj. Et no. q illud altare portatile aliq̄n fit ex tabula ⁊ lapide: ita q lapis ē sigillū: ⁊ sepulcrū ē i ligno. Aliq̄n vo fit ex lapide solum. Jta q i ipō lapide ē sepulcrū. Aliq̄n cuz ligno ⁊ lapide. Jta tn̄ q i lapide ē sepulcrū ⁊ sigillū : ⁊ ponit lignū ꝑ augēda ei⁹ latitudie. Aliq̄n fit i lapide solo sine sepulcro ⁊ reliquijs. Et istis. 4. mōis solūmō pōt fieri. Et dz cē latū q sup eo possit stare hostia ⁊ calix: ar. c. ꝓcedimus. de ꝓse. di. i.

1 ¶ Vtrū debeat cē cōsecratū ab epo tā stabile q̄z viaticū. ℟. q sic. d. c. nullos. ⁊. d. c. ꝓcedimus. ⁊. c. qđ in dubijs. de ꝓse. ec. vel al.

2 ¶ Quō execrat altare. ℟. ꝼm Jpa. in. c. ꝓpo/ suisti. de ꝓse. ec. vel al. q duobus modis. Jprimo q̄n mēsa altaris ē mota. i. q̄n tabula supior ō loco cui ꝓpaginat amouet ꝟ Jnno. in rubrica ꝑdicti ti. ⁊ Jo. in. c. i. eo. ti. Et hoc vex in altari stabili: ⁊ lz in ipsa mēsa sit formā ꝓsecratiōis tn̄ si renouat mensa a strictura execrat altare: q ꝓsecratio intelligit ꝓncipaliter in cōiūctiōe lapidis supiozis ⁊ stricture inferiozis. Secus si totum trāsferr cū sibi cohercētibus. Secus iportatili: q nō execrat nisi amoueat illud parnū sigillū cōtinēs ꝓsecrationē: q̄n factū ē ita q in lapide fit sepulcrū. Sed q̄n lapis ē ꝑ sigillo in ligno: tūc ꝟ Jo. an. in. c. ligneis. eo. ti. āmoto lapide a ligno ē execratū. Q̄n vo ē factū tertio mō: tūc si lapis āmouentur a ligno. Abbas ⁊ Jo. an. in. d. c. ligneis. tenēt q nō execrat: q ꝓsecratio ē in ipso lapide. Jpa. ibidē dubitat q cū recipit formā ab ipso ligno ⁊ lapide: puta q lapis est ita purus q nō sufficit ad formam altaris viatici: sublato ligno ē vex dicere q altare patit enormē lesionē Tu dicas vex esse quādo lapis est ita paruus q nō potest ꝓtinere calicē cū hostia eo mō quo debet sup ipsum poni ad celebrādū als vera ē opi. abbatis ⁊ Jo. an. Secūdo mō execrat q̄n enormit ē fractū. d. c. ligneis. ⁊ ibi dicit Jpa. q vbi/ cūq; ꝓtingat enormis fractura in altari execrat q videt ꝑdere formam. Secus si fractura nō sit enormis. Jsto solū mō execrat altare portatile. quarto modo dictū: ⁊ nō alijs modis. Et no. cū dz Jpa. ⁊ glo. in. d. c. i. q enormiter frangit ⁊ execrat altare stabile si aliquis de lapidibus tangentibus ipsam ꝓsecrationē vel sigillū est amotus. Et no. q q̄n fit ꝓsecratio altaris fit vnū foramē puū in mēsa lapidea altaris: vel ante altare: v l̄ in latere dextro: ⁊ post consecrationē clauditr lapide puo: ⁊ dicit ille lapis sigillū: q deno/ tat illud cōsecratū ⁊ ibi ponūt relige ⁊ nomē epi ꝓsecrātis ⁊ sancti ad cuius honorē ꝓsecrat.

¶ An autem possit poni corpus xp̄i consecratū ꝑ reliquia. Jnno. cū consio assistentiū respōdit q nō. ℔ erat tn̄ q leo papa dedit partem corporalis ⁊ corpis xp̄i in ꝓsecratione cuiusdam ecclesie hec Jpa. in. d. c. ꝓposuisti. Tenet Astē. li. vj. ti. xxxix. q altare portatile potest ꝓsecrari sine reliquijs allegat. c. ꝓcedimus. ō ꝓse. di. i. Et iura que videt ꝓtraria dicit q loquūt in altari stabili. Et q nō sint necessarie facit rubrica in missalibus antiquis: que dicit q si reliquie non fuerint omittat illa particula illius oratiōis que dicitur post ꝓfessionē. s. Oramus te dñe ꝑ merita sanctoꝝ tuoꝝ quoꝝ reliquie hic sūt ⁊c.

¶ Vtruz execrata ecclesia execretur altare. ℟. 4
Jpa. in. d. c. ꝓposuisti q non. quia ecclesia potest destrui absq; hoc q destruatur altare. Sec⁹ si polluat quia tunc etiam pollui altare: ⁊ indiget reconciliatione: hoc intellige de stabili altari nō de viatico seu portatili.

¶ Vtrū plura altaria possint eodē die in eadez 5
ecclesia cōsecrari. ℟. q sic: sicut ⁊ plures epi eodē die ꝓsecrari. c. cū sis. de ꝓse. ec. vel ali.

¶ Vtrū altare i eccl'ia ꝓsecrata possit dirui sine 6
licētia epi: videt q nō: ar. c. placuit. ō ꝓse. di. i. Sec⁹ i nō ꝓsecrata: ar. a Jrio. ⁊ glo. in. c. q̄uis palle: Jdē dic de erectiōe qđ ⁊ de diruitiōe.

¶ Vtram sacerdos possit ꝓsecrare altare. ℟. q 7
nō. xxvj. q. vj. ministrare.

¶ Vtrum in altari in quo cp̄s celebrauit possit 8
ꝑ⁹ byter eodē die celebrare. ℟. q nō: de ꝓse. di. ij. c. fi. nisi de licētia epi: aut necessitate cum epus nō pōt ꝑficere. vij. q. i. nihil hec glo. i. d. c. fi.

Lternatiua penalis. Secūduz Bar. in. l. quicunq; C. de ser. fu. si verba diriguntur iudici tunc optio est iudicis: puta cum dicit puniat vel cōdēnet. Si vero dirigunt reo: puta soluat mille vel exhibeat medietatem ⁊ huiusmodi: tūc optio datur reo. Si vero verba non diriguntur nec iudici nec reo: puta dicit statutuz sit pena pedis ⁊ huiusmodi: tunc in penis corporalibus electio est iudicis l. i. §. expilatores. ff. de effra. Jn pecuniarijs vero erit rei: arg. l. plerūq; ff. de iu. do. Et similis distinctio fit in legatis per ℣. de re. in. li. vj. ⁊ doc. in. l. lucio. ff. de le. ij. Si vero legatum simpliciter fit alternatiue non magis referendo verba ad heredez q̄z ad legatariū: tunc electio est legatarij: vtputa. Lego titio fundum vel vsufructum vendicabit titius quod

voluerit: vt in dicta.l.lucio.

1 ¶ Vtrū qñ quis teneā ad alterū duoꝝ sub alternatiue possit dare ꝗcūqꝫ voluerit. ſ. glo. in. c. inter ceteras. de rescrip. q̄ sic. insti. de here. insti. §. pe. C. de ꝓdi. inde. l. pe. ⁊. d. l. plerūqꝫ. ff. de le. ij. l. si ita. cū de ꝓben. referente. ¶ Contra insti. de le. §. si generaliter. Soluit glo. predicta vera prima iura: nisi eligens fuerit i mora. ff. ō op. le. l. mācipioꝝ. ff. ō le. l. statulibeꝝ. §. i. ff. ō solu. l. stichū. prio. ſ. ff. de pe. here. l. itē. §. idez recte ait. Vñ talis si loco ⁊ tpe debito offerat alteꝝ cui tenebaī ⁊ noluit recipere liberaī debitor. Vñ si periret vel alio mō alienaret nō pp hoc teneī ad alteꝝ ex quo solus creditor ē in culpa p iura primo allegata. Sed si nullus sit in culpa: debens duo alternatiue. puta stichum aut pamphilum. si perijt periculū primi ad emptorē periculum secundi ad venditorē pertinet. l. si i emptione. §. si emptio. ff. de ac. emp. ⁊ ven.

¶ Mbitio fm Alc. fa fe tractatu ō auaritia. q. vij. est appetitus potentie. ¶ Potētia aūt pōt appeti, put per illam acquirit honorificētia. ⁊ sic reducit ad superbiā: vel, put est apparens sufficiētia vl abundantia. ⁊ sic reducit ad cōupiscētiā oculorū. vñ Aug. primo ꝯfe. Auaritia possidere vlt multa. ⁊ tu dñe possides oia. ¶ Potētia Ho dicit i possessióe oium. Vñ glo. sup illud. Cognoui qñ dñs meus es qñ bonoꝝ meoꝝ nō eges ait. Quantūlibet auarus sit sufficit tibi deus. ⁊ eniz auaritia terrā querit possidere totā. adde celum adde qō plus ē qui fecit celū ⁊ terrā. Et iō Aug. in li. de vera religióe. Ambitio seculi superbos facit: cōcupiscētia curiosos. Et in li. confe. Iusti vt ꝓtinēā a ꝓcupiscentia carnis: ꝓcupiscentia oculorum ⁊ ambitione seculi.

1 ¶ Vtrū ambitio sit peccatū mortale. ſ. q̄ non semp: sed primo rōne finis. ⁊ est tūc qñ i tali appetitu constituit finē. s. qz paratus esset quodcūqꝫ mortale cōmittere pro ꝓsequendo potentiam vel honorificentiam. vel secūdo rōe rei que appetitur. vtputa qz appetiuit vel plura bñficia eccl'astica. ar. c. qz in tñ. de pbē. nisi in casu licito. Vnde quo dic vt. ī. Clericus. §. ij. vel aliquod beneficiū vel officiū seculare vel ecclesiasticū sciēs se indignū rōne criminis vel ignorātie ⁊ hmōi. qz tunc est mortale. Nō qz vult qō lex prohibet. Similiter dico cum appetit beneficiū aut dignitatem que hz curā aiarum principaliter propter honorem videtur mortale rōe predicta. facit in ar. c. statuim⁹. lxi. di. ⁊. c. licet. viij. q. i. ⁊ optic c. miramur. lxi. di. Et hoc intelligo si sit delibe/ratio voluntatis: al's veniale peccatū cōiter est.

¶ Mor sui est quando quis nimis dīligit seipsuz querendo delectationes corporis nimis ⁊ quietem carnis ⁊ procedit ex luxuria que est peccatum mortale. solum si propter eum non implet precepta vel facit ī. Aliter cōiter est veniale: qui tñ amor sui ē ille qui aliquādo cōducit vsqꝫ ad contemptū dei vt dicit Aug. Et ab isto procedit prudentia carnis. de qua. ī. ¶Prudentia.

¶ Dicitia vide. ī. Diligere per totū ⁊. ī. ¶Placere.

¶ Mor seculi ē filia luxurie. ō quo vide. ī. Diligere. §. iij.

¶ Garia est opus psonale ⁊ munus mere psonale. Munus autez mere personale dicitur qō potest labore corporali expleri sine detrimento rei vt in. l. numeꝝ. la. ij. ff. de mu. ⁊ ho. perūgaria Ho in quibuscūqꝫ cōsistit: vt vult glo. in. l. nemi nem. C. de sa. san. eccl. Et bene. qz dictio per auget. vt. l. vrbana. §. pernoctare. ff. de Vb. si. ⁊ not. in. c. si ꝓsiterit. de ac. Et sic est munus mixtum: sicut angaria mere personale est.

¶ Ppellatio est a minore ad maiorem iudicez, puocatio fm canones. ij. q. vi. oīs oppressus. ⁊. c. se. ⁊. c. placuit.

¶ Quādo est appellandū. ſ. q. ī. x. dies a die 1
late sentētie: vt. C. de ap. aūt. hodie Ho. Fallit in abnte ex, pbabili: vl notoria cā. qz talis. ī. x. dies a tempore quo sciuit sentētiā latā potest appellare: vt. C. quō ⁊ quādo iudex. l. ab eo. ff. qñ ap. sit. l. i. §. fi. Et hoc veꝝ nisi sit contumax vere in nōcōparendo: vel veniēdo ad iudiciuz: qz tunc non auditur nisi veniat iudice sedente adhuc pro tribunali. l. diuus. ff. de in inte. re. Secus si fuisset contumax in restituendo: qz potest appellare. l. creditor. ff. de ap.

¶ Vtrū appellatio interposita post excōicatōz: 2
vel interdictū: vel suspensionē ab officio vel ab ingressu ecclesie tollat ipsaꝝ censuraꝝ, effectuz. ſ. q. nō. ter. ē in. c. is cui. de sen. ex. li. vi. Et Hꝝ veꝝ qñ tales censure absolute sunt inflicte. Nō qz secum trahunt executionē. c. pastoralis. ō ap. Secus eēt si sub ꝓdictione forent posite. vtputa si nō solueris hinc ad mēsem excōico te vel suspendo: vel si nō feceris hoc vel illud. qz tūc si ante condictiōis euentuz appellauerit legitime. bñ suspendit: vt in. c. preterea. el. ij. de ap.

¶ Quid si dicat. Excōico te si appellaueris. ſ. 3
Inno. i. d. c. preterea. q. appellatio suspēdit effectū. Hz dubiū eēt si dicit. Excōico te si disposueris ad appellandū. Et tūc dico q. i casu i quo ta

lis prelatus non pōt prohibere appellationē non erit excōicatus. alꝫ sic.

4 ¶ Vtrum excōicatus post legittimā appellatōnem sit euitandus. ff. q. nō. vt no. i. c. lꝫ. ō sen. ex. li. vi. ⁊ c. pastoralis. de ap. Veritū si excōicat⁹ notiatim spāliter ⁊ expresse infra tps a iure vl̄ a iudice determinatū appellationē nō fuerit, p/sequut⁹ vt debuit eo elapso. poterit publice ex/cōicatus denūciari. ⁊ tūc erit euitandus tā in iudicio qꝫ extra. ⁊ ab actib⁹ legittimis remouēd⁹. d. c. lꝫ. Et dꝫ reputari, p excōicato post talē denūciationē: donec sentētialit fuerit declaratū appellationē aīi excōicationē fuisse iterpositā.

5 ¶ Sꝫ vtrū talis post denūciationē excōicatiōis ⁊ desertionē appellatiōis celebrās: aut igerens se diuinis efficiat irregularis. ff. Archi. i. d. c. lꝫ. ⁊ sequit ibidē Bc. q. nō: qz ex quo appellatio legittima fuit aīi excōicationē posita: ipsā excōicationē suspendit. ⁊ lꝫ post desertionē appellationis denunciet excōicat⁹. nō tū excōicat: nec vere est excōmunicatus. vt ibi patet.

6 ¶ Vtrū a qualibet sentētia vel grauamine possit appellari. ff. q. sic: si est bois de iure canonico. De iure ciuili nō ab iterlocutoria: nisi qñ iudex i criminali vel ciuili negocio qōnē p tormenta interlocut⁹ ē. C. l. aīi snie. ff. de ap. reci. facit glo. in. l. aīi snie. C. quoꝫ ap. nō re. Rl̄r āt non appellaī ab interlocutoria. vt in. l. ij. C. de epi. au. Rō. qz grauamen qđ p eā iferꝛ pōt reparari per appellationē a diffinitiua. lꝫ qñ nō posset reparari liceret. Quidā tū tenent q. etiaꝫ ab iterlocutoria pōt appellari semp. vt. l. aut ptor. §. quid tū. ff. de mino. Sꝫ primū verius.

7 ¶ Vtꝛ qs possit appellare a declaratoꝛe penelegis. vī q. nō. qz a pena legis nō pōt appellari. l. si qua pena. ff. de ver. sig. ⁊ in. c. qz nos. ⁊ ibi glo. de ap. Sed tu dic q. a declaratoꝛe pōt. Bl. est singularis in. c. cupientes. §. q. si per. xx. dies. de elec. l. vi. quod nō.

8 ¶ Vtrum quis possit appellare a denūciatione aut declaratiōe excōicatonis: seu alterius censure. ff. Pa. i. c. puenit. de ap. q. sic. qz hec nō est sententia iuris a qua nō licet appellare. c. qz. de ap. sed iudicis declarantis que ē bois. Facit ad hoc glo. nō. i. c. cupientes. de elec. li. vi. Et hoc vex nisi sit notoꝛi⁹ excessus qz notoꝛius crimino sus nō audiī appellans. facit qđ notat Jnno. in c. ex parte. el. ij. de ver. si. qui dicit q. i notoꝛijs nō requiriī propīe snia: sed fit quedā iuris executio: ⁊ ter. in. c. qñ. de fi. prescby. Qđ limito verum qñ excessus ē ita notoꝛi⁹ q. nulla tergiuersatione potest celari.

9 ¶ Quid pōt appellare. ff. ille cuiꝰ itereſt alꝫ p aliū facta non vꝫ. l. i. ff. de ap. nō re. ⁊ c. ex oꝛe. de his q. fi. a ma. par. ca. nisi qñ, puocaret, p eo q ducī ad suppliciū: vt. l. non tantū. ff. de ap.

¶ Vtrum religiosus possit appellare. ff. q. nō a correctione suoꝝ prelatoꝝ si fiat, sm statura oꝛdinis vel regule. c. ad nīam. ⁊ c. reprehensibilis de ap. ⁊ c. cum speciali. eo. ti. 10

¶ Vtrū appellatio extraiudicialis sic ānulet p⁹ facta sicut iudicialis. ff. sm Jnno. i. c. ex parte. el. j. de ver. si. q. sic facit. c. ad audiētiā. de app. Jn hoc tū ē dīa sm eundē Jnno. in. c. i. de his q. fi. a ma. par. ca. qz iudex q, pcedit i forma iudicij dꝫ audire legittimas exceptiōes ⁊ nisi audiat iuste appellaī ab eo. Sed secus ē i eo q nō vt iudex: sed vt priuata psona perficit factū suū: quia iste i forma iudicij non, pcedit nec, pcedere pōt. ⁊ iō nō dimittet qn perficiet factū sup quo appellatur: nec reuocabiī nisi, pbet veritas cāe. nec ī putabiī ei si nō audit ꝺdictionē vel appellationē aduersarij nisi, pbet veritatē cāe appellationis: vt de elec. c. cū dilect⁹. ⁊ melius. c. cū inter canonicos. iuncto qđ not. in. c. interposita. in glo. in ℣. sed ēt. de ap. Et sic collige q. appellatio extraiudicialis dꝫ fieri ex cā probata a iure vel ciuili: vel ꝺsuetudinario: vel canonico. Secūdo q. tenēt gesta ēt post appellationē ipsam: nisi approbata veritate cāe. Tertio no. q. eo ipso approbatur ℣itas cāe quo nō, pbaī ℣iū. Quarto q. snia excōicationis nōtꝫ post appellationē ex cāis legittimis iterpositā: ēt sinō, pbatur veritas. Qđ quartū ē spāle in excōicatiōe ⁊ ꝺ supradicta. Et est rō. qz nūqꝫ dꝫ quis excōicari nisi cā, pbet. ij. q. i. nemo. de hoc vide Jnno. i. c. dilectis fulys. de appel. qui in bocconcordat.

¶ Vbi ⁊ a quo est appellandū. ff. q. a iudice q pronunciauit ⁊ vbi ius reddi ꝺsueuit. Nam rl̄r que ad cās agendas pertinēt in eo loco debēt fieri ⁊ agitari. ff. de inter. ac. l. voluit. §. qđ ait. ⁊ coram iudice qui snīam tulit: si eius sit copia nō p vicos vel oꝛtos. ff. qñ sit ap. l. i. §. dies. Et si nō vult iudex recipere appellationem punīt. l. iudicibus. ⁊ l. quoniam. C. eo. 12

¶ Ad quē ē appellādū. ff. ad supioꝛē ⁊ ḡdatiꝫ ff. eo. l. īpatoꝛes. ⁊. C. eo. l. ad dictos. Si ℣o a delegato appellaī ad delegātē. C. eo. l. pcipim⁹ §. coꝛ. Si āt a delegato delegati fuerī forma posita. C. q, p sua iurisdi. l. vnica. in fi. ⁊ i glo. ibidem. Et, ppterea dat cautelaꝫ. Ra. ful. in. l. eo casu. C. de ap. q. epūs vel alius ordinarius deleget cām: qz si appellaī a snia: deuoluet ad ipsuꝫ qui iterum deleget cām appellatiōis que pōt delegari: vt. l. cum post snīam. C. de ap. nō. glo. ⁊ Ange. in. l. eos. in prin. C. eo. ti. 13

Ex primo

14 ¶ Qualiter est fienda. ℟. si cōtinēti fit: sufficiūa voce sine scriptis. C. c. l. ij. ⁊ l. littigatorib⁹. Si fit in cōtinēti tūc dz porrigere libellum appellatorū. j. x. dies. vt dixi. Qui libellus dz ptinere nomē appellantis ⁊ eius aduersarij ⁊ nomē iudicis a quo ⁊ ad quē appellat. Hec no. l. i. §. fi. ff. eo. forma sic. Ego Titius dico sniam nullā quā tulistis dñe iudex. B. j me: pdēnando me sempronio i. x. libras pſoluendas: ⁊ si aliqua ē: ego sentiēs me grauatū ad talē iudicē appello inscriptis petens apostolos ⁊c.

15 ¶ Vtrū appellare liceat. ℟. q sic qñ fit ex cōfidentia iuste cāe: vel ad declinandū indebitū grauamen iudicis: q hoc sit auctoritate iuris: ⁊ qđ fit iuris auctoritate nō hz calūniā. Et q liceat appellare ex cāis expressis habent i. c. pastoralis. de app. Si vo appellet qs cā afferende more: ⁊ aio agrauandi aduersarium sic nō pōt fieri sine peccato mortali si est i notab le detrimentū primo ⁊ tenet ei ad restitutionem. ij. q. vi. c. qui/cunq⁹. concor. Tho. secunda secūde. q. lxij.

16 ¶ Nota q timēs iniuriā iferri sibi ab aliquo iudice ⁊ accipiens iter eūdi ad principē z precipiat illi ne sibi iniuriā iferat q hoc vī pōt⁹ sub ꝓtectione principis: vt sic istud preceptū cū arreptō ne itineris habeat vim cuiusdā appellatiōis ex/iudicialis. Facit qđ no. Bar. in. l. de pupillo. ff. de no. ope. nun. ⁊ Inno. ⁊ Jo. an. i. c. vt debitus. de ap. q arreptio itineris ad supiorē cōstituit cū sub eius ꝓtectione. ⁊ sic punit inferens tali iniuriā dū ius ꝓtēnit. ⁊ cū sub cui⁹ ꝓtectiōe se posuit: vt no. Pa. in. c. in cāis. de clec.

¶ Postasia fm Alc. fa fe tracta tu de apostasia ē temerarius a statu fidei: obedientie ecclastice vel religionis recessus. Et sic collige triplicem apostasiā: vt ēt no. glo. i. c. i. de apo. In prima fuit Julianus apostata: vt in. c. iulian⁹. ij. q. iij. ⁊ quicūq⁹ recedit a fide. ij. q. vij. nō pōt. ⁊ isti hz Jo. i. d. c. i. sunt vere heretici: ⁊ i ipsis habent locū oia iura. de hereticis ex quo pz q ipso facto sunt excōicati. c. excōicam⁹. de here. cl. i. ⁊. ij. ⁊ ita tenet Inno. i. d. c. i. nec testū facere pōt: vt J. testamentū. §. i. In secunda sunt oēs xpiani q nolunt obedire suis prelatis ecclasticis. viij. q. i. sciendū. Sed aduerte q aut iste inobediens iō nō obedit pape seu canonib⁹: q nō credit q hēant ptātē ꝺdi canones: ⁊ iste debet puniri vt hereticus. xix. di. nulli fas est. ⁊ ibi dicit Jo. q est excōmunicatus ⁊ hereticus ⁊ scismaticus. c. licet. de clec. c. excōmūicam⁹. de here. c. i. ℈ scis. ⁊ Pa. in clc. i. de cta. ⁊ qua. dicit q est infamis ⁊ no. glo. vi. q. i. infames. ⁊ glo. i. d. c. genera/li. de elec. lib. vi. ⁊ ibi. Bemini. Aut ideo non obedit nō q nō credat eum habere potestatem: sed q contēnit. ⁊ talis grauiter debet puniri. d. c. nulli fas est. Si vo nō vult obedire ex quadā concupiscentia que ipsum tenet. tunc mitius punitur: de quo vide. j. inobedientia. in prin. In iij. sunt large omnes qui perdūt deū per peccatū mortale iuxta illud. xxxvij. di. c. fi. ⁊ Eze. Ecce ego mitto te ad gentes apostatrices ⁊c. Pro prie vo in ista tertia parte sunt apostate illi q recedunt ab ordine suo siue sumpte religionis: vt in. d. c. i. ⁊. l. di. c. vlti. de quibus loquitur Au. xlvij. di. c. quantūlibet. dicens. Munq̄z peiores q̄z qui in monasterijs defecerunt. Pro cui⁹ declaratione querenda sunt aliqua dubia.

¶ Vtrum clericus in sacris qui dimittit solū habitum sit apostata. ℟. Pa. in. c. tue. de apost. q sic. ar. c. i. de voto. li. vi. Secus si esset in minoribus fm Inno. in. d. c. tue. lz alij cōtrarium teneant. s. q sint apostate tales existentes in minoribus. Sed mihi placet opi. Inno. q nō per rōnem quam facit Pau. in. d. c. tue. q in. c. vlti. de vi. ⁊ bone. clc. nō punitur solum ex desertiōe habit⁹: nisi dimittat ⁊ tonsurā: ⁊ per omnia incidant vt laici. Et hoc verum nisi tales existentes in minorib⁹ habeant beneficium: q si tenēt beneficium ⁊ dimittunt habitū: sunt apostate. d. c. fi. l. di. ⁊ quod ibi notatur. 1

¶ Vtrū peccēt clerici apostatātes. ℟. Alc. vbi s. q sic in prima vice: q faciunt contra illud qđ dixerunt. Dominus pars hereditatis mee. ⁊c. nō tamen postea si sunt in minorib⁹ tm̄. nec credo etiam q tales peccent mortaliter apostatando per. c. vltimū de vi. ⁊ bone. clc. ⁊ per. c. Jo/annes. de clc. coniu. ⁊ quod no. glo. in. d. c. tue. nisi retinerent beneficium si quod habebant. q nullū votum nec contra aliquod preceptum faciunt. Et propterea dicit Alex. vbi. s. q non efficiuntur infames si solum erant in minorib⁹. sed alij apostate sic. iij. q. iiij. si quis. ⁊ suo. ij. q. ij. si autē. Ri. tamē in. iiij. di. xxiij. tenet q etiam habens primā tonsuram nō potest eam deserere sine peccato mortali. Qđ limitat. vv. naſō verum nisi cā rōnalis eum mouerat ad dimittendū sed qñ solum ex sola libidine laicandi deserit tūc peccat mortaliter. Sed q nō peccet mortaliter vī veri⁹ p iura prealle. Alij aūt qui sunt in sacris: semper sunt in peccato mortali. ⁊ sunt cohercendi vt redeant ad assumendum habitū ⁊ tonsurā vt in. d. c. tue. Quomodo autem si vxorem accepit: dispēsat cū eo. vid. j. bigamia. §. viij. ⁊. ix 2

¶ Vtruz si i minoribus ordinibus existentes possint renunciare clericatui. ℟. Pa. i. d. c. tue 3

q̄ non verbo: vt in.c.si diligenti.de fo.compe. sed facto sic: exercendo actū oio cōtrariū clerica/ tui: vt no.in.c.i.de apostā. vel quādo monitus non vult respicere. Et idez in alijs casib⁹ a iure expressis. De quo dic vt. j. Excōicatio. v. casu primo. §. xxij. cum sc.

4 ¶ Vtrū religiosus recedēs inconsulto prelato suo z nō subiciens se alterius obedientie sit apostata, ꝑprie. ff. ſm Inno. in.c.fi.de renun. z i c.intellexim⁹.de ēta.z qua.q̄ sic quātūcūq̄ re tineat habitum z tonsuram: q̄ oportet ingredia tur monasterium si vult euitare apostasiam: de quo notatur in.c.ex parte.de tempo.or. z in.c. Joannes.de regula.

5 ¶ Vtrū religiosus intrans monasteriū magis latum sit apostata. ff. glo.in.c.fi.de apostā.z in c.ex pte.de tem.or.q̄ nō,ꝑprie. autem large sit apostata: vide. j. Religio. §. xxxiiij.

6 ¶ Vtrū recipiens ordinem sacrum in aposta/ sia ꝓprie habeat ipsius ordinis executionem si ne dispensatione. ff. Joa.in.c.fi.de apo. q̄ nō erat religiosus apostata quantūcūq̄ peniteat.z solus papa dispensat cum eo. Secus si minorez tantum susc̄pisset: q̄ episcopus posset dispensa re. Hoc intelligo si non sit religiosus exemptus q̄ super exemptum nullam habet episcopūs au ctoritatem: vt patet. j. exemptus. §. vi. Fallit ꝫ si in tali apostasia dimisisset habitum. z sic susce/ pisset postmodum ordines. q̄ cum esset excōica tus.c.vt periculosa.ne cle.vel mo.lib.vi. solus papa potest dispensare vel melius: dic q̄ habe/ bit locum quod dicitur in.c.cum illorum. in fi. de sen.ex. De quo vide. s. Abbas. §. xiiij.

7 ¶ De clericis vel monachis contrahentib⁹ ma trimoniū. vide. j. Bigamia. per totum.

8 ¶ Vtrum religiosus apostata sit requirendus vide. s. Abbas. §. xviij. z de eius ḡnis. vide j. Monasterium. §. vi.

9 ¶ Vtrum christianus qui ꝓpter timorē mor tis facit aliquem actum infidelitatis exterius. puta reuerentiam idolo. licet interius teneat fi/ dem peccet mortaliter. ff. q̄ sic. ꝫ ꝓprie nō sit apostata nec excōicat⁹. facit ꝓ hoc.c. sicut san/ ctius. xxxij.q.iij. z quod ibi notatur.

10 ¶ Vtrum liceat christiano fine apostasia por/ tare habitū infideliū. vide. j. Infidelitas. §. ix.

Qua benedicta aliquando fut ad re conciliationem ecclesie polu/ te sanguine vel semine. z hec benedici/ tur ab episcopo solum cum vino z cinere. vt in c.aqua. z in.c.ꝓposuisti. de cōse.eccle. vl'al. Aliquando fut ad spergēdū homines vel dom⁹ z remouendā sterilitatem rez humanarū. z ad multiplicationē ceterorū bonorū. z ad defensiōez bonum aduersus insidias atq̄ versutias diaboli z ad delenda peccata venialia. z hec benedicitur a sacerdotibus vt in.c.aquam. de cōse. di. iij. nec credo q̄ diaconi possint hāc benedicere. ar. d.c.aquam. z in.c.perlectis. §. ad presbyteruz. xxv.di. diaconi. z mandatur omnibus sacerdo tibus vt eam faciant in.d.c.aquam. z consuetu do interpretat: vt omni die dominico būdicat.

¶ Vtrum aqua non sacrata addita sacrate effi/ ciatur sacra. ff. ſm regulam glo.in.c.quod i du bijs. de cōse.ec. vel alta. q̄ sic. q̄ dicit q̄ sacruz tanq̄z dign⁹ trahit ad se n̄ sacrū. xiij.q.ij. nō esti memus z alijs ꝓcor. Dō itellige vez ſm Joa. in.d.c.qō in dubijs in liquorib⁹: z in his q̄ mix tione ꝓfundūt. nec facio casum an sit maior quā titas aque nō benedicte q̄z benedicte z rōne pre/ dicta. Fallit hoc in sacramento sanguinis xp̄i: q̄ liquor additus nō miscetur sanguini: cum sit ibi sanguis in venis. sed solum cōmiscetur acci/ dentibus illis. z propterea nō efficitur sanguis xp̄i: vt no.in.c.cū marthe. de cc. mis. 1

¶ Vtrum aqua benedicta sit causa remissionis peccatorum venialium sicut cetera sacramenta. ff. ſm Joe. in. iiij. di. ij. q̄ non. q̄ non est sacra mentum: sed remissio que fit per ipsam fit p̄ modum meriti non sacramenti. Aqua enim bene/ dicta datur ad remouendum prohibens remissi onem z disponendum ad deuotionem z dolo/ rem peccatorum. 2

Arbiter est ſm Innocen. in.c.qn tanallis. de iureiurando ille qui eligitur vt iudex. s. vt procedat seruato in substantialibus ordine iudicij. ff. ō ar bi.l.i. z.l.qualem. Arbitror est ſm eundem ibidez qui eligitur vt aliquid existimet: vel quid sibi videatur de aliqua re dicat sine ordine iudi/ ciario vel ea arbitretur. insti. de emp. §. preciuz. ff. de verbo.obliga.l.si quis arbitratu. ff. de le. iij.l.fideicommissa. §. fic fideicommissum. In multis differt arbitrator ab arbitro. de quibus notat doctor. z Joan. in dicto.c. quintauallis. que omitto.

¶ Vtrū arbiter ꝓmittens transire tps teneat̄ p tibus. ff. q̄ sic facit tex. i.l.i. §. sciendum. in ver bo diuus. iuncto. §. precedenti. ff. ō ma. conue. facit quod notatur in.l.fi. C. de cōtraben. emp. z in.l.iij. §. tamen. z in.l.si neminē. ff. de arbi. z in.l.ij. ff. ꝓ so. glos. insti. de ob. que ex qua si delic.na. in ꝓin. z in aut̄. decernimus. C. de arbi. z in.l.si quis in conscribendo. in fi. C. de pac. Quod limito verum quando ex dolo vel lata culpa hoc facit: al's non nisi se obtulisset

q tunc teneret etiã de leui. Multo magis teneꝫ ad restitutionẽ si iniustã dedit sniam ex dolo vel lata culpa ⁊ etiã leui qñ se obtulit.

2 ¶ Vtrũ arbitrator possit die feriata ꝓcedere in cã ⁊ sniare. ℟. Jsta. in. c. ꝓquestus. de ferijs. q fic: qꝛ ẽ amicabilis ꝓpositor ⁊ pacis mediator. facit. c. de ferijs. in fi. Concordat Spe. ⁊ Jnno. in. d. c. quintaualis. Sz tñ peccat: dicit Jsta. vbi s. si ex suo arbitramento solum habetur respectus ad complementum cõtractus. Secus si ꝑncipaliter intendere pacem vl aliquem pium actũ vt in. d. c. i. Et intellige Bar. in. l. si de meis. §. fi. ff. de arbi. q dicit q potest ꝓcedere etiã die dñica. Et seqr Jsta. in. c. cũ dilectus. de arbi.

3 ¶ Vtrũ femia possit eẽ arbitratrix. ℟. q fic. nõ tñ arbitrix: qꝛ haberet ꝓcedere iudicialit qõ ẽ officiũ virile: vt ꝓbat in. c. dilecti. de arbi. ⁊ in. l. fi. C. de arbi. nisi sit femia que ex dignitate habet iurisditiõz: vt regina. Vide in. d. c. dilecti. igl.

4 ¶ Vtrum monachus possit esse arbitrator. ℟. q fic: qꝛ ẽ officiũ pictatis reducere discordantes ad ꝛcordiã. ar. c. iniustũ. ij. q. iij. ff. ꝑ socio. l. si societatẽ. in aut. vt iudi. di. §. fi nõ. lxxxvj. di. ꝑ uenit. Et q possit esse tenet Jsau. in cle. ij. de rescrip. requirit tamẽ licẽtiã abbatis. Et idem ibi Jo. de ligna. Et rõ est qꝛ nõ hz neqz velle neqz nole. xij. q. i. nõ dicatis. Oldra. tamen tenuit q etiã sine licẽtia abbatis. Et credo veruz si abbas scit ⁊ nõ cõtradicit: qꝛ videt consentire. Et seqr Lar. in. d. cle. ij.

5 ¶ Vtrũ monachus possit esse arbiter. ℟. q nõ nisi de licẽtia abbatis ⁊ vtilitate monasterij: ar. c. ij. de testa. li. vj. vbi nõ potest eẽ testamẽti executor sine licẽtia superioris ⁊ vtilitate monasterij: licet sit actus fauorabilis ergo nec arbitriuz in se assumere. d. c. nõ dicatis. Hoc tenet Bal. in. l. si qui ex cõsensu. C. de epi. au.

6 ¶ Vtr arbitrator possit ꝑ bono pacis sine peccato de iure alteri⁹ capere ⁊ dare alteri. ℟. Jsta. in. d. c. quintaualis q fic allegat. sed ⁊ si in seruum. §. si quis. ⁊ l. si quis õ meis. §. recepisse. ff. de arbi. ⁊ Jnnoc. tex. est iuncta glo. in. c. nisi essent. de preben. facit. c. bis qui. ⁊ ibi Jsta. de ma. ⁊ obc. ff. ꝓ socio. l. societatem. la. ij. §. arbitrorum. Et non solum in casu dubio: sed etiã in casu scito: er quo facit ꝑ bc no pacis Bal. tenet q non potest ⁊ furtum cõmittit. de vsi. feu. Et credo verũ dicat quando facit sine causa. Secus ꝑ bono pacis: quia multũ lucratr q a lite recedit: ar. coꝛ que not. in fi. l. lucius. ff. ad tre. ⁊ nisi nimis enormit lederet ptẽ: facit qõ no. idem Jsta. in. c. fi. de transac.

7 ¶ Vtruz arbiter ꝑ recompensatione alicuius

c spũalis possit iudicare dãdũ temporale. ℟. Jsta. in. c. fi. de re. pmu. q nõ. quia cum arbitriuz videat quidã ꝓtractus: vt i aut. vt diffe. iudi. §. i. Vnde quemadmodũ ꝑ viã ꝓtractus non potest dari aliqd tale ꝑ spũali sine symonia. Sic nec per viã arbitrij: vt hic.

8 ¶ Vtrum in ecclesiasticis possit compromitti in clericum ⁊ laicum. ℟. q fic. c. per tuas. de arbi. non tamen vt in iudicibus: quia laicus ẽ omnino incapar huius iurisditionis: vt in. c. decernimus. de iudi. ⁊ iurisditio competeret cuilibet insolidum ⁊ indiuisibiliter: vt notat glo. in. c. prudentiam. de offi. dele. ⁊ sic mixtura faceret habilem. l. pedius. ff. de arbi. ⁊ quod no. in. c. cuz super. de offi. dele. quod esse non potest. d. l. pedius. Tenet tamen glo. in. c. contingit. de arbi. q etiam de spũalibus potest compromitti in clericũ ⁊ laicũ auctoritate superioris.

9 ¶ Vtrũ de rebus tẽporalibus clerici possint cõpromittere in arbitros laicos ℟. sm Jnnoc. in c. ꝓtingit. de arbi. q fic. Facit. c. dilecti. ꝺ arbi.

10 ¶ Vtrum cum quis iurauit stare sentẽtie arbitratorum possit sine periurio petere reductionez ipsius arbitramenti ad arbitrium boni viri quãdo tale arbitramentum est iniquum. ℟. Jsta. in d. c. quintaualis multas opi. recitat. Sed in conscientia colligo ex eius dictis sic. Aut deceptio iteruenit ex proposito. Et tunc respectu cuiuscũq lesionis potest peti reductio non obstãte quocũq pacto. Ratio quia sicut expresse non potest renũciari dolus futurus. l. si vnus. §. illud nulla. ff. de pac. Jta nec tacite sub generalitate verborum. Et hoc cõmuniter sequunt doc. Et dicit dolus ex ꝓposito qñ scienter ꝑ fraudez gr̃az seu odium aggrauat partem alteram. Aut deceptio interuenit re ipa ⁊ sine dolo arbitratoris. Et tũc si lesio est medica non potest peti reductio: vt in l. si de meis. §. recepisse. ff. de arbi. etiam si renũciatio non interuenit: vt patet in. c. nisi essent. ꝺ preben. Aut lesit non modice. Et cõmunis opinio est vt possit reduci. Sed hoc credo verum si non interuenit renunciatio. Si vero interuenit renunciatio scilicet vt possit dare vni ⁊ leuare alteri: quia renunciatio aliquid operatur. ar. c. si papa. de priuile. li. vj. ⁊ in. c. in his. de priuile. ⁊ in. l. si quando. C. de inoffi. test. Ideo tunc poterit ratione maxime ⁊ enormis lesionis: ⁊ non magne: quia ista maxima lesio in dubio videtur excepta. ar. in. l. omnes. §. lutius. ff. de his que in frau. credi. Et q possit reduci. facit. l. si quis cum aliter. ff. de verbo. obligatio. quia satis est q non fecit sicut bonus vir facere debuisset. l. si libertus. ff. de oper. li. ⁊ ex quo ma-

xima lesio nō fuit expressa nō debet trahi vltra intentionem agentis. Ita sentit Bal. in. l. pe. C. de arbi. ⁊. d. anto. in. d. c. quintauallis. Et magna quantitas dicitur respectu personarum vel cause ſm Bal. allegat. l. cuz filius. §. heres meus. ff. de le. ij. vide bonam glo. in. c. fi. de re iudi. li. vi. Quid si fuisset dictum vt posſit alte ⁊ basse in totum vel in partē ꝺ iure vnius dare alteri. Et sic credo nō possit si dolus nō interuēit nisi additum fuisset illi potestati verbū restrictiuū. ſ. alte ⁊ basse prout sibi videbitur vel placebit. qz hec verba important arbitrium boni viri. l. thais. §. sorore sua. ff. de fideicomiſ. lib. l. i. ff. de le. ij. ⁊. l. quisquis. ff. de le. iij. in prin. vi/de. j. Judicare. §. iij. ⁊. v.

II ¶ Quomō debent pronūciare arbitri sentētiaz ſ. q i plurali dicēdo. Nos arbitri, pnūciamus ⁊c. Excepto i electiōe que ꝺz fieri i singulari vice oium. de re iudi. c. cū ab vno. li. vi. ⁊ pūtꝫ omnibꝫ arbitris ſm Ilda. i. c. sane. de arbi. Ve rūtamē dicit Bar. i. l. duo ex tribꝫ. ff. de re iud. q si tertius fuit presens ad iſceptatiōe sup meritis cause: ⁊ dixit quicquid voluit ⁊ monitꝫ ab alis duobꝫ nō vult eē pns: nec allegat cām legitimam absentie: q tunc possunt duo procedere sine ipso tertio. Et quō potest mutare sententiam vel corrigere. vide. j. Juder. §. xxv.

I2 ¶ Compromiſſū ē i duos arbitratores ⁊ nō cōcordāt: nūqd pūt ꝓ pelli eligere tertiū: aut iudex possit ipse eligere. ſ. recitat Ilda. i. d. c. qntaualis. Bal. i. c. de iuesti. i ma. facta dicere quosdā sapiētes ꝓ suluisse q nō. Et placet.

I3 ¶ Arbitrio boni viri qñ ꝺr ꝺbere relinq vl stari itelligiꝫ de iudice ordinario loci. nōt glo. i. c. statutū. de rescrip. li. vi. Et seqꝫ Be. i. d. c. statutū. Spe. i ti. ꝺ arbi. §. i. ℣. hꝫ qs. vbi ꝺicē q bonꝫ vir cuiꝫ arbitrio ꝺz stari ꝺr iudex loci. l. continuus. §. cū ita. ff. de ver. ob. ꝓcor. Lap. abbas.

ARchidiaconus multa pōt ꝺ iure. Sz qr ſm Jnno. i. c. i. de of. archi. ꝓstōnes ⁊ cōsuetudines p diuersa loca pualēt i officijs de ꝓsue. cū olim. de excess. prela. c. ad hec. ipsis stabiſ. Et iō i officio suo faciet ſm q ꝓ suetudo prescripta sue ecclesie hz. Vbi aūt nō esset talis consuetudo vel statutū haberent locum capitula totius istius tituli ſm eundē Jnno. Et sic pꝫ epm est vicarius in omnibꝫ ⁊ habet curam i clero: tā in vrbe qz i parrochijs habitantes. Et ipsos debet ꝺcertio i tertium ānum si eps nō potest visitare: vt i. ꝺ. c. i. ⁊ i. ꝺ. c. ad hec. Debet asculta/re euangelium: ⁊ epistolam: ⁊ respōsoria: ⁊ nullus ea i ecclesia cantet: nisi prius ab eo auscultatus ⁊ de eiꝫ iussu: ⁊ ceroferarios ordinare: vt in c. ij. tenetur si aliquid ex sua negligētia vel alterius fraude deperijt de rebꝫ ecclesie: nisi ꝓ posse ꝓuideat: vt i. c. ij. Debet exaiare clericos q sunt ad sacros ordines ꝓmouendi. c. ad hoc. ⁊ c. vt nostrum. Abbates ⁊ abbatissas ponit i sede sua vt in. ꝺ. c. vt nostrum. que omnia capitula sūt in dicto ti. de offi. archi.

¶ Vtrū peccet archidiaconus respōdēdo ep̄o dicenti. Scis hūc esse dignū. Scio quātū humana fragilitas permittit. ſ. ſm Jnno. in. c. vnico. de seru. in ordi. fa. q si talis ordinandus presentatur a probis pōt sana cōscientia respōdere: dūmodo nō sciat aliquid mali de eo. ar. ꝺ presū. ꝺudum. q si scit aliquid mali de eo quod est secretum: ꝺz obtinere a prelato vt eo absente faciat ordinationē. Et si nō potest: vel sine scanda/lo: tūc ēt pōt sana ꝓscientia dicere: q: nō ꝺicit nisi vt minister: nō vt ipse: ⁊ ecclesia que nihil scit de occultis per cū loquiſ: nec ꝺz omittendo talia dicere: indirecte publicare crimen fratris secretum. Si ℣o esset publicum tale crimē. tunc peccaret mortaliter talia ꝺicēdo. xxij. q. ij. primū si mō crimē est peccatū mortale qō scit: secus si cēt veniale: vt. xxv. di. §. criminis. 1

ARchiepiscopus pōt i tota sua ꝓuincia exercere iurisdictionē tollēdo prauaz consuetudinem ⁊ fulminādo sniam excōicatōis i seruantes eā ſm Jnno. ⁊ sequitur Ilda. in. c. ex frequētib⁹. de isti. ⁊ sentit gl. i sūma. ix. q. iij.

¶ Item pōt i sua dioceſi existēs rōe notorietatis delicti delinquētes suffraganeoꝝ suoꝝ sua snia afficere. Et lz tex. in. c. romana. in. §. notoria. ꝺ censi. li. vi. loquatur dū visitat tū doc. cōiter extendūt in. ꝺ. c. ex frequentibus etiam dum non visitat rōne notorietatis delicti. 1

¶ Vtrū archieps possit absoluere subditos suffraganeoꝝ suoꝝ. ſ. Be. in. c. ppetuo. ꝺ censi. li. vi. q nō potest ligare vel soluere nisi dum visitat: vt tex. hic innuit: nec etiam a minori excōicatione absoluere: vt in. c. nuper. §. in secundo ℣o. de sen. ex. Et hoc verum nisi per appellatōnem cā ad eum devoluta sit: vel in casibus sibi specialiter a iure permissis. de quibꝫ habes in. c. pastoralis. de offi. or. i glo. ⁊ i. c. venerabilibꝫ. de sen. excō. li. vi. ⁊ in. ꝺ. c. perpetuo. 2

¶ Vtrū possit ante se crucem portari facere. ſ. q trāsiēs p ꝓuinciā suā pōt: ⁊ benedicere populo. ⁊ in pōtificalibꝫ ⁊ sine pōtificalibꝫ celebrare: ⁊ celebrari facere: tam in locis exemptis qz non exemptis. Et etiam episcopus in sua dioceſi potest similiter hec. Tamē ꝺebent fieri sine violen 3

tia ⁊ grauamine exemptor. de. archiepo. de priuil. Multa alia que ad forū ꝓscientie pertinēt tāgentia statum archiepor. vide .j. Prelat⁹ per totum ⁊ Episcopus per totum.

Archipresbyter ecclesie cathedral debet habere curā quō alij sacerdotes diuina officia celebrent debito mō ⁊ in absentia epi pōt fontes benedicere: alijs sacerdotib⁹ penitentiam iniungere. c. ij. de offi. archipresby. Isti alio nomine dicuntur decani.

1 ¶ Utrum valeat absoluere oēs de epatu. ff. q. fic. oēs qui ad ipsum pro penitentia recipienda recurrūt q. ē prochialis sacerdos oium de epatu c. offīi. eo. ti. i ter. ⁊ in glo. ⁊. l. dis. in capite.

2 ¶ Utrū idē possit archipresbyter ruralis. ff. q. nō nisi iquātū eps ei dat auctem. plebib⁹ enim solūmodo preest ⁊ nihil debet facere sine relatione epi: aut ꝑ eius decreta. c. fi. eo. ti.

Argumentatio a minori ad maius valet affirmatiue. c. si i laici. xxxviij. di. A maiori ad min⁹ valet negatiue. xxxij. q. v. si paulus Et de hī. c. cū i cūctis. de elec. i gl. cū suis ꝓcor.

1 ¶ A toto ad ptē valet negatiue. xiiij. q. v. pena

2 ¶ A parte ad totū valet affirmatiue. /le ē. xxxij. q. iiij. meretrices.

3 ¶ Ab ethimologia nominis. xvi. q. i. placuit. el. j. ⁊. ij. sed nō valet nisi negatiue ⁊ i noie appellatiuo: q. ꝓpria noia iponunt ad placitu: vt nōt Bar. in proemio ifortiati super rubrica. Ximitō ēt fm Pda. in. c. j. de iudi. vex qū nomen sumit ex essentiali natura sua: vt mutuū: testm: q. hoc vex est. Testamētū est mētis testatio. l. j. ff. de testa. vbi ergo nō est testatio mentis: nec testamentū. Similiter mutuū ē qō de meo fit tuū. l. ij. ff. si cer. pe. vbi ergo de meo nō fit tuū non est mutuū. Secus qū imponitur nomē ex eo qō deberet inesse innoiato. Vnde impator dr Augustus: q. augere dz rem publicā: si nō auget: tū iperator ē: vt not. in proemio. ff. veteris. Pda pontifex dr: q. dz esse pons per exemplaritatem vite. Sed si nō facit: tamen pontifex est: vt i c. i. de consti. li. vi. Sic igitur intellige insti. de tutel. in prin. ff. de ver. sig. l. bonor. ⁊. l. malū. C. de defen. ci. l. defensores. insti. de donat. §. ē ⁊ aliud. C. de feriis. l. a nullo. C. de of. pre. vr. l. i. vbi ter. Sciatis profecto ex ipso nomine qd prefecto debeatur annone. Ex quib⁹ patet q. argumentum potest sumi ab interpretatione nominis. Et sic limita fm Bal. de vasallo milite qui arma bellica deposuit illud prouerbium. Si noie priueris nec rem habere mereris: esse verū: si nomē significat substātiā vel q̄litatē necessariā ineſſe alicui subiecto: vt. ff. de fideicōmiss. liber. l. lucī⁹. ⁊. ff. de pac. l. tale pactū. §. fi. Sec⁹ si significat solā simplicē ōnōstrationē. vt. ff. de re. du. l. si cognatis. Et ex hoc pz eē vex q. scholares scholas itrantes nō attēdētes nec studētes nō gaudēt priuilegio scholariū. vtz Jo. de li. i proemio cle. adducit nō. p glo. in. l. vna. C. de stu. li. vr. ro. ⁊ videt ter. in. l. si quis. C. de dome. prote. Et idē si ihoneste viuunt. Silr ē verū q. illi qui sunt d collegio alicuius artis sed artē illam nō exercēt nō gaudēt priuilegio illi⁹ artis: vt no. Bar. i. l. semp. ff. de iu. imu. p illum ter. i. §. negociatores. xvi. q. i. gnāliter. Et hec faciūt tā contra scholares ⁊ artifices q̄z ꝯ cor rectores qui grauāt litigātes cū cis rōe priuilegiorū. Et iō si hoc ē manifestū credo q. teneant ad restitutionē rectores oium i gb⁹ plus sunt grauati. Et silr scholares si tales sunt: q. nō gaudeant: q̄uis nō sit manifestū. In noie autē ꝓprio sepe fit. ar. lz non validū: ⁊ iō boies querūt bōa noia. Et dicebat vror. Jo. an. q. si vēderent deberent emi pro magno bono. ꝓpterea Jo. an. extulit nomē ꝓprium in proemio cle. Silr Accursius in. l. facta. §. si in dāda. ff. ad trebel. interpretando nomē suum. Et h euenit: q. ex hoīdo noie sepe suspicant hominis sinistrum: putātes a prauo euentu impositum: pro hoc vide ter. cuz glo. in. d. §. si in danda.

¶ Ab auctoritate. xxxij. q. i. dixit. 4

¶ Ab oppositis vel ꝓjs. viij. q. i. sciēdū. 5

¶ A simili. ij. q. vi. qui se scit. ij. q. i. multi. i fi. 6

¶ Ab exemplis gentilium. de ver. sig. fozus. de ꝑse. di. i. c. i. vide Bal. in. l. conuēticulā. C. de epi. ⁊ cle. quomodo multis alijs modis valet: sed omitto propter breuitatem. 7

Arra non precia: sed pignora dicūt.

¶ Arrarum donatio est argumentum emptionis vel venditiōis: aut alteri⁹ contractus qui tamen cōtractus valeret sine eis. l. qō sepe. in prin. ff. de contraben. emp. Et potest quis ab emptione ⁊ venditione discedere post ipsarū datione nisi sint date noie arre ⁊ pro parte solutionis: q. cum pars precij sit soluta res nō est integra. C. qū li. ab emp. di. l. vnica. Verūtamen ille per quem stat ne contractus pficiatur. quādo solū sunt date pro arris: ipsas pdit qui dedit: ⁊ q recepit restituet in duplum. insti. d emp. ⁊ ven. §. in his. Et idem dic de pignore: dūmodo non sit datum estimatum nomine partis solutionis. C. de re. vendi. l. precij. 1

¶ Utrum possint interuenire in matrimonio 2

ꝛ quomodo faciunt matrimoniū. vide. ſ. Sponſalia. §. xij. cum ſe.

Arrogantia eſt quedam filia ſuperbie qua qs mꝫtum ſe extollit ſupra alios. ceteros quos. ſ. ſe videt deſpicit: ꝛ quib⁹ nō conſulendo loqui: ſ vix dominando dignatur. c. i. xxxvij. di.

1 ¶ Arrogantes dicunt qui garrulitatē auctoritatē putātes humilit nesciūt iferre qđ docēt. di. xlvi. §. i. ꝛ. c. i. ꝛ di. xlix. c. hic ꝛ ēnī. circa medium

2 ¶ Arrogātia ruſticoꝝ nihil ipudētius. d. §. i.

3 ¶ Vtrū ſit mortale peccatum. ſ. q ſic. qđ ex tali ſuperbia vel contētiōe ſit que ſit mortalis. Et ꝓpterea vide. ſ. Superbia ꝛ Contēptio. alꝫ cōiter peccatum veniale erit.

Arrogatio vide. ſ. Adoptio.

Arbalistarioꝝ vtrum liceat. ſ. q non. imo ꝓhibetur ſub pena excōicationis inter xpianos: vt i. c. vni eo. de ſagittarijs. Quod eſt verꝫ ſm glo. ibidē ꝛ doc. in bello iniuſto. ſecus in iuſto: q data iuſtitia licitū eſt quibuſcūq armis vti ꝛ pugnare: imo aduerſarium decipere per ſeductionē: parando inſidias: vt in. c. dominus. xxiij. q. ij.

1 ¶ Vtrū artifices qui inter ſe conueniunt q alios nō inſtruāt: aut q nō vēdāt niſi certo modo: ꝛ huiuſmodi peccēt. ſ. ſm Inno. i. c. ſignificā te. de ap. q ſic: ſi fraudulenter faciunt. Secus ſi ex priuilegio vel conſuetudine. ꝛ. C. de mono. l. vnam. intelligit quando fraudulenter faciunt vel dicit q locum habet ꝺ perſonis ꝛ rebus: nō de loco vel modo. Vel dic q ſi faciunt ex aliqua cauſa legittima q licet. Secus ſi ex auaritia: vel in dānū rei publice. Et ſic intellige. d. l. vnicā.

2 ¶ Vtrū artifices facientes que per ſe vel alio admixto non poſſunt eſſe vtilia. de quibus dicit l. quod ſepe. §. veneni mali. ff. de contrahē. emptio. q flagitioſe rei: nec emptio: nec mandatū: nec ſocietas valere pōt peccent moraliter. ſ. q ſic: imo omnia mala eis imputabūt ex ipſis venientia. c. fi. de iniur. ꝛ dam. da. Et hoc videt tenere Inno. in. c. i. ne cle. vel mo. qui dicit q i bis nullo modo lz negociari. Sed ſi poſſet eſſe vtile cum aliquo admixto: vtputa ꝓ feris occidendis: vel ſi ſint forte gladij vel colores: quia poſſunt eſſe vtilia ad aliqua. ſi ad defenſionem: vel ad colorandum hominē vel mulierem i caſu licito: ꝛ ꝓ bona cā licita eſt in bis negocia/tio ſm eundem Inno. vbi. ſ. Et hoc credo verum quando exiſtimat vel poteſt exiſtimare. ꝓbabiliter q talis emens: vel cui talia dat: vel facit velit eis vti ad bonum. Alꝫ tale erit peccatuꝫ talia facere vel vendere aut donare quale peccatum eſt tali re vti. Et ex hoc patet quid dicendū artificib⁹ qui faciūt tarillos: cartas: pompas: curioſitates: ꝛ huiuſmodi. que vt frequentius ſūt mortale peccatum illis qui ipſis vtuntur: q nō poſſunt abſolui niſi a tali arte abſtineant.

¶ Ars ſiue exercitium corporale extrinſecum 3
vtrū ſit licitum. ſ. q ſic: ſi hec concurrāt. ꝓ/mū recta intētio: nam cuius finis bonus eſt. i. intentio: ipſum quoq; bonū eſt in bis que ꝺ ſe ſi ſunt mala. Finis ergo vltimus qui ꝺz bri ē de⁹ j. co⁹. x. O ia quecūq facitis: aut in verbo: aut i opere. ꝛc. Finis ꝓpinquus ꝺz eſſe aliqꝫ rationale: vt ſubuentio ꝓximi: vel ſue neceſſitatis ad epb. iiij. O ꝓcur māibus ſuis vt habeat vñ tribuat neceſſitatem patienti. Qui ergo laborat laboret vt corp⁹ exerceat ne occio torpeſcat vel vt lucrum acquirat quo ſe ꝛ ſuos gubernare poſſit: vel vt alijs ſubuēiat vnde viuere poſſint virtuoſe. ꝛ ſic ad gloriam perueniant. Si autē alia intentione quis facit artem aliquam tale eſt peccatum: qualis eſt itētio prava quā habet. Scōm q op⁹ ipſum nō ſit ꝓhibitū a deo vl ab eccleſia vel a legib⁹: ſicut ē ars vſure ꝛ oīa que non ſūt niſi ad peccatum: vel malū ꝓximoꝝ. Tertiuꝫ q fiat nō debito ꝛ cū debitis circūſtantijs. ſ. tē pore debito: non feſtiuo. de quo dic vt. ſ. Fferie per totū. Item ſine fraude: vel dolo: periurijs: mendacijs: ꝛ hmōi. q: tale peccatum erit. ars: q̄ le mala circunſtantia cum qua fit. Quartum q fiat ab eo q nō eſt, ꝓhibit⁹. Nam quedam ſunt q̄ clericis ꝓhibentur: vt. ſ. Clericus. ix. q totū.

Aſciſſus ſm Archidia. in. c. ꝓ humani. de homici. li. vi. dicitur aſcindo ſcindis. quia ſcindunt animā a corpore. Iſti, ꝓrie ſunt q non ſubſūt dñio alicuius: ſed ꝓ pecunia occidunt homines ad alicui⁹ inſtantiā ſm predictū Archid. Alij volūt q ſint quidā ifideles qui facilit q̄rūt iterficere hoies: nō curātes ſi ipſi iterficiant. ꝛ q ſint ſub dñio alicui⁹ vel nō refert ſm Joā. de imo. ꝛ ſequit Be. in. d. c. ꝓ humani.

¶ Que pena, ꝑcurantū mortem alicuius ꝓ ta- 1
les. ſ. quicunq; princeps ꝛ quātūcūq; magn⁹ prelatus ſeu quevis alia perſona eccleſiaſtica vl ſecularis quēpiam chriſtianorum per predictos occidi fecerit vel mandauerit: q̄uis mors non ſit ſequuta aut eos receptauerit vel occultauerit: aut defenſauerit. excōmunicationis ꝛ depoſitionis a dignitate: honore: ordine: officio: ꝛ būficio incurrit ſentētias ipſo facto. Eſt etiam cū ſuis bonis mundanis oib⁹ diffidat⁹ a toto chriſtiano populo perpetuo. Nec requirit alia ſnia poſtq;

ꝓbabilibus ꝓsiterit argumẽtis istud scelus cõ/
misisse hec in. d. c. ꝓ humani.

2 ¶ Vtrum tales diffidati possint interfici ipune
ſ. Ange. de ꝓsio ꝓsi. xiij. ꝛ sequit Se. in. d.
c. ꝓ humani. q. sic nedũ ꝓ indicem: sed ꝛ quẽ
cũq; ꝓuatũ: q; idem est bãnire ꝛ diffidare quod
statuere ꝛ ꝓcipere vt impune possit occidi: vt
no. C. de accu. l. reos. Quod in conscientia lice
ret qñ fieret zelo iustitie: alꝫ nõ.

3 ¶ Vtrũ clericus taliter diffidatus sit spoliatus
omni ꝓuilegio clericali. ſ. Se. in. d. c. ꝓ hu
mani. q. sic ꝛ fine alia degradatiõe potest occi/
di vel verberari fine excõicatiõe vel alia pena.

4 ¶ Vtrũ bona ꝓdictoꝝ sit capientiũ. ſ. q. sic: si
sunt bona mũdana. Aduerte tñ hic ſm Archi.
ibidẽ q. reqrit ꝓ⁹ sñia iudicis declarãtis ipm
assasinũ vel fautorẽ taliũ anteqꝫ liceat ꝓtra tales
ꝓcedere in p̃sonis vel bonis. Et ad ter. d. c. ꝓ
humani. rñdet nõ reqri alia sñia. s. q̃ det licẽtiã
occidẽdi ꝛ hmõi: q; sufficit sit declarat⁹ assasin⁹
vel fautor. Nõ no. q; facit ad multa.

A Strologia nihil ꝓfert ad salu/
tem sed potius mit
tit in errorem: ꝛ ideo quolibet fideli ẽ
postponenda. xxxvij. di. §. sed ꝓtra. xxvj. q. i. il
lud. circa fi. ꝛ. c. sed ꝛ illud.

A Stutia ꝓprie ſm Tho. ſa fe. q.
lv. ẽ cum quis ad ꝓsequẽ/
dum aliquem finẽ bonũ vel malũ vtitur
nõ veris medijs: sed simulatis ꝛ apparentibus
qõ quidẽ est ꝓtra rõnẽ ꝛ ꝓtra ꝓudentiã ꝛ pec/
catũ. Aliquãdo tñ dicit ꝓudentia ꝓpter simili/
tudinẽ: sed improprie: vt puer. primo. vt detur
paruulis astutia.

1 ¶ Astutia large est quedã apparẽs fictio seu si
mulatio. Et potest dupliciter fieri. ¶ Primo ad
bonũ alterius ꝛ ad nullius malum iniuste: ꝛ sic
nõ est pctũ: vt patet. xxij. q. ij. in. c. vtilem. vbi
ponitur quomodo xp̃s ꝛ dauid ꝛ alij vſi sint si/
mulatiõe ꝛ sancte: ꝛ glo. dicit ibidẽ q. dolus con
tra hostem bonus ẽ. xxiij. q. ij. dñs. ꝛ. xliij. di. i
mãdatis. ff. de cap. ꝛ postli. re. l. nihil interest.
xiiij. q. v. dixit. Qõ verũ credo. dũmodo men/
daciũ nõ dicaꝫ: ꝛ hostis sit nobis ꝓtra iustitiam
hostis. Secundo modo astutia seu simulatio fit
ad fallendũ ꝓmũ. Et sic semp est pctũ. xxvij.
di. qõ interrogasti. xij. q. i. certe. Et aliqñ ẽ ve/
niale pctũ aliqñ mortale ſm nocumentũ qõ in/
fert ꝓximo: vel intendit inferre ex ea: vt puta de
re notabili: sic est mortale. ar. c. ꝓmũ. xxij. q. ij.
Et hoc etiã si fieret ꝓpter bonũ alterius: q; nul
li faciẽda ẽ iniuria ꝓ alterius bono. d. c. ꝓmuꝫ.
Et de hac habes. j. ꝓudẽtia. §. iiij.

A Varitia ſm Tuliũ est inordinat⁹
amor habendi. Et dicit
inordinatus dũ quis supra modũ men/
sure querit vel retinet diuitias. Mã bona exteri
ora hominis ꝓsistere debẽt in quadã mensura.
s. vt querat habere diuitias ꝓut sunt necessarie
ad vitã vel suã ꝓditionẽ. Et sic auaritia semp ẽ
pctũ ſm Tho. ſa fe. q. cxviij. ¶ Pro cuius decla
ratiõe ẽ notãdũ: vt elicio ex dictis Alex. ꝛ Tho.
vbi. s. q. auaritia ꝓsistit in tribus. s. appetendo
i acqrẽdo: ꝛ i retinẽdo inordinate res ꝓporales.

¶ Vtrũ aũt sit pctũ mortale auaritia que ꝓsistit 1
in appetendo. ſ. q. sic: trib⁹ modis. ¶ Primo ap
petendo aliena illicite volũtate deliberata: ita q;
ꝓcederet in opus si esset facultas. Et isto modo
est mortale pctũ: q; ꝓtra illud ꝓceptum exo. xx.
Nõ cõcupisses rẽ ꝓximi tui. ¶ Posset tñ esse ve/
niale pctũ ꝓpter modicitatẽ rei appetite: sicut
dicitur de furto. j. furtum. §. xxxiij. Secundo
est mortale pctũ cũ appetit deliberate illicita que
sine peccato mortali teneri nõ possunt: puta be/
neficiũ ecclesiasticũ cũ sit indignus. Tertio possꝫ
esse mortale peccatũ qñ appetit superflua appetitu
suffocãte totaliter mentẽ a debita cura sui ꝛ necessa
ria ꝓsideratiõe diuinoꝝ: vt patet in. c. idolatriã
xxviij. q. i. ꝛ facit. c. cũ omnis auaritia. i. q. i. Su
perfluo igit amore desiderare diuitias: dummo
do sit infra deũ: vt puta q; nec illicito mõ: nec il
licita vellet: nec ꝓpter hoc dimittit necessaria ad
salutẽ cõmuniter ẽ pctũ veniale.

¶ Vtrũ auaritia in acquirẽdo sit mortalis. ſ. 2
q. sic: duobus modis. ¶ Primo si acquirit p illici
tũ ꝓtractũ diuina vel humana lege ꝓhibitũ: pu/
ta p vsurã: rapinã: falsum ꝓtractũ: ꝛ hmõi. Se/
cũdo si acquirit p opa que sunt peccata mortalia
q̃zuis etiã nihil acquireret vt adulteri ꝛ similia.
Si vo talia opa q̃zuis illicita: nõ esset peccatuꝫ
mortale: tũc auaritia non esset mortalis: vt puta
cuꝫ aliquis cõponit verba iocosa ad lucrũ: salua
tamen honestate: sed etiã veniale pctũ: sicut il/
lud p quod querit.

¶ Vtrũ auaritia in retinẽdo sit mortale pctũ. 3
ſ. q. sic: triplicit. ¶ Primo cũ retinet scienter ea q̃
restituere tenet ꝛ potest. c. sepe ꝓtingit. de resti.
spo. ꝛ totiens quotiens potest restituere ꝛ dispo
nit nõ restituere. ar. d. c. sepe. Secũdo cum reti
net ea que sunt vltra suã necessitatẽ ꝛ sue familie
videlicẽt aliquẽ in extrema necessitate: q; tenet ei
de tali superfluo subuenire de ꝓcepto: vt dicit ſ. i.
in. iiij. dist. xv. De quo vide. j. elemosina. §. i.
Tertio cũ retinet superflua rõne ꝓdecentie sui sta
tus: q; de ipis tenet facere elimosinas: etiã non
existentib⁹ in extrema necessitate ſm ſ. i. vbi. s.

Et hoc intelligo cum retinet amore inordinato. Secus si teneret vt loco ⁊ tpe disp̃aret: qz nõ tenet simultalia supflua dare. Jn alijs aũt casibus cõmuniter ẽ veniale.

4 ¶ Que sũt eius filie. ff. q. multe. Jpa ẽ que facit meũ ⁊ tuũ ꝓtra ius naturale qõ oia cõmunia fecerat. viij. di. §. differt. xlviij. di. sicut. xij. q. i. dilectissimis. ⁊. c. duo. Jpa in terrenis facit fortes: i celestibus debiles. xlvij. di. omnes huius culi. Jpa excecat rõnẽ ⁊ gratiꝫ facit videre auxq̃ solẽ. d. c. sicut. ⁊. xxxvij. di. nõne. Jpa facit idolatrare ⁊ fornicari. xxviij. q. i. idolatriã. ⁊. i. q. i. cuꝫ eis anaritia. Itẽ facit adulari regibꝫ vt captẽt alienas hereditates. d. c. nõne. Jpa furtũ: rapinã: vsurã: fraudẽ: falsitatẽ: iniustitiã: symoniã: acceptionẽ psonaꝝ: ꝓditionẽ: turpe lucrũ. ĩmisericordiã ⁊ inquietudinẽ parit. de qbꝫ vide in titulis suis. Et breuit ipa est omniũ malorũ radix. xlvij. di. bonorum auctori. ⁊. xxiij. dist. his ergo. Jpa maiorẽ reuerentiam exhibz auro q̃ deo. xlvij. di. sicut. Jpsa excecat mentẽ de pben. quorundam. li. vj. ⁊ in. c. v. de elec. li. vj. dicit anaritie ceccitas.

Audatia vtrum sit pctũ. ff. q. sic ꝯz q. dicit excessũ passionis qui ꝓprie dicitur anaritia. ꝺ qua eccle. viij. cum audace ne eas. ⁊ opponit fortitudini que ẽ ꝓtra timores ⁊ audatias.

Agere an ꝓhibeat qui ẽ ꝓhibitus acquirere. ff. Bc. in c. cũ ex eo. de excess. prela. li. vj. q. nõ. qz ꝓhibitus acgrere nouũ ius in re nõ dicit venire ꝓtra ꝓhibitionẽ. lz augumẽtet ꝑstinũ qõ habebat ante ꝓhibitionẽ. vt ẽ casus in. c. fi. secundo. ff. de ꝓcess. prebẽ. li. vj. Vide. ĩ. loca. §. iij.

Agurium quod fit in ꝓsideratiõe auiũ ad sciaz futuroꝝ ẽ ex traditiõe malorꝝ angelorum xxvj. q. ij. g finc. Vtrũ bãc artẽ exercere sit licitũ. ff. q. vanitas ẽ ⁊ supstitio. xxvj. q. ij. c. illud. imo ẽ idolatrie cultus augurij supstitiõibus implicari. xxvj. q. ij. §. ⁊ illud. Et sic ꝑz q. est pctũ mortale. Et ꝓfirmat ß. qz in. c. augurijs. xxvj. q. vj. dicit q. augurijs seruiẽs est ab ecclesia sepandus. Sz de ß latius vide. ĩ. sortilegiũ.

Asteritas indiscreta in vigilijs ⁊ oratiõibus reꝓbendit. ꝺ ꝓse. di. v. nõ mediocrit. Et posset eẽ mortale pctũ: videlz qñ nõbilit lederet vitaz ꝓpriã ⁊ scieni vel ex tali idiscretõe que pueniret ex lata culpa. vt patet ex. d. c. non mediocrit. qꝺ demõstrat eos cõmittere rapinã.

1 ¶ Austeritas in iperãdo ẽ qñ non cũ trãquilitate corrigit. ſz aspe subditos inflectere festinat. xlvj. dist. hoc habet.

¶ Austerus nõ ꝺz eẽ dispẽsator vbi deꝰ ẽ beni/ 2
gnus. xxvj. q. vij. alligãt i fi. Melꝰ ẽ p mãsuetudinẽ pctõres ab erroꝛe eruere. q̃z p austeritatẽ in foueã pditiõis ꝓpellere. xlv. di. recedite. qz austeritas imoderata nec correctionem inducit: nec salutẽ. xlv. di. cũ beatus. Et sic ꝑz q. nec mꝫta austeritate erulcerãdi sũt subditi neq̃z nimia benignitate dissoluẽdi. xlv. di. disciplina.

Alistariorum ars quomodo ꝓhibetur. vide. s. ars. in. ꝑn.

Alneum vtrũ sit intrãdũ die dñica. ff. p voluptate aut luxuria oi tpe. ꝓhibeꝫ p necessitate autẽ licet. vt ẽ ter. in. c. puenit. de ꝓse. di. iij.

¶ Vtrũ liceat clericus vel religiosus balnea in 1
trare. ff. q. sic causa necessitatis. vt patet ex ter. xxiij. q. i. omnis qui.

¶ Vtrũ liceat balneaz intrare cũ mulieribus. 2
ff. q. nõ. vt est ter. in. c. nõ ꝺz. lxxi. di. Jmmo vt dicit glo. ibidẽ. Si vir ingredit balneũ cum muliere extranea: donatione pp nuptias ꝑdit ⁊ mulier dote si cũ viro alieno babuerit balneaz. vt. C. ꝺ pu. l. vlti. §. inf culpas. Jmmo infamis ẽ q tenet mulieres custodietes balneatoꝝ vestes vt. l. athletas. ff. de his q no. infa. §. ait pretor.

¶ Vtz liceat balneũ itrare cũ iudeo. ff. q. non 3
vlli xpiano. ⁊ si clericꝰ ẽ ꝺz deponi. laicus excõicari q cũ iudeo se balneat. xxviij. q. i. nullus.

Annum. Qualiter puniatur bãniens cpm. vide. ĩ. ex cõicatio. v. casu. ix.

¶ Vtrũ iniuste bãniens aliquẽ teneat ad resti 1
tutionẽ de amissis rõne talis bãnitiõis. ff. q. vltra pctũ mortale qõ incurrit tenet ad restitutionẽ fm Jnno. in. c. fi. de his que vi. me. ve. cã. fi. ff. qõ me. cã. l. si cum exceptiõe. §. pedius. qz bãnitio eius fuit amissiõis occasio. ꝺ. l. si cuꝫ. §. in hac actiõe. Nec ob. ff. co. l. metuꝫ. in ꝑn. vbi sentiẽs armatos ꝓtra se venire ⁊ fugiẽs si occupatus fuit fundus quẽ fugiẽdo dimisit: nõ tenẽtur armati. qz loquit qñ metus fuit vanꝰ. qz forte ꝓtra eũ nõ ibãt. sed si ꝓmisissent ire ꝓtra cuz ⁊ hmõi bene tenerent de omni dãno qõ iuraret sibi ꝓtigisse eoꝝ occasiõe. ar. dictaꝝ. l. ⁊. d. c. fi. ⁊. ij. q. i. in ꝑmis. De bãnis que debent fieri in matrimonio. vide. ĩ. clandestinũ. in ꝑn. de bannitiõe que ẽ diffidatio. vide. ĩ. diffidatio.

¶ Vtrũ bãnitus amittat que sunt iuris ciuilis. 2
ff. fm Bar. aut ẽ bãnitus tali q. potest ipune offendi. Et sic si ẽ bãnitus iperij pdit. Si vero

est bānitus alicuius ciuitatis vel regni sic nō p/dit ea q̄ sūt iuris ciuilis ciuiū romanor̄. ſm ea q̄ sūt ꝓpria illi⁹ ciuitatis vel regni. hoc no. Bar. in. l. amissiōe. ff. de ca. di. Et addit q̄ ad hoc vt sit talis bānitus duo requirunt. ¶Primū q̄ sit i obediēs ⁊ aufugerit ab ipio cui subest. ⁊ sic ex/bānitus. Secūdū q̄ in hostiū numero se ꝓferat ⁊ hz eū ꝑ hoste. Si aūt qs cēt bānitus. nō tamē haberet vt hostis. nec posset offendi impune ex forma statuti. tūc talis nō pdit etiā ea que sūt ci/uitatis. Et sic pz quō pōt facere testū vel succe/dere. q̄ ꝑmus nō pōt. s. bānitus ipij. Alius bā nitus ciuitatis pōt. ⁊ multo fortius bānitus qui nō pōt offendi. sed secūdus pōt ſm ius cōe sec⁹ in successione ſm statuta ciuitatis.

BAptiſmus ꝑmo quottupler ē. R. tripler. vt dicit Aug. li. iiij. de vnico baptiſmo. ⁊ de cō se. di. iiij. c. baptiſmi vicē. s. fluminis. de ℞ Jo. iij. venit ihs in terrā iudeaz ⁊ baptizabat. ⁊ iste ꝓprie dicit baptiſmus alij aūt methaforice. quia vter q̄z istar baptiſmi hz purificare. ⁊ p ꝓsequēs vicē eius iplere. Secūdus ē baptiſmus sangui nis. Jo. xij. Baptiſmo hoc habeo baptizari. ⁊ iste ē baptiſmus potiſſimus. de cōse. di. iiij. ca/thecuminus baptizatus. Tertius ē baptiſmus flamis siue spūs sancti. de quo act. ij. Vos aūt baptizabimini spū sancto. ⁊ iste ē ꝓpositū suſci/piendi baptiſmuz modo debito ſi dabit facultas vnde istud nō cōgruit nisi adultis habentibus vsum ratiōis. d. c. baptiſmi vicē. Jste baptiſm⁹ nō equipollet ꝑmo q̄z nō remittit tota pena de/bita peccatis sicut in ꝑmo. sed plus ⁊ minus ſz suā deuotionē. Jtē p istū nō imꝑmit caracter. Jtē ꝑuat iste ecclesiastica sepultura. sicut ⁊ ca/thecumini. q̄uis ꝑ eis ozet ecclesia. Jtē in isto requirit cōtritio vt saluet. sed nō in ꝑmo sed so/lū attritio. Secūdus vero baptiſmus excedit p mū quo ad premiū accidētale. qđ ē aureola ⁊ eti am essentiale ſm ¶De. de pal. in. iij. q̄z plus de gr̄a ꝓfert. sicut ē ibi maius opus sed nō imꝑmi tur caracter p ipsum sicut p ꝑmū. Et iste secun/dus ē cōmunis adultis ⁊ puulis. q̄z si puuli int̄ ficiant ꝑ xp̄o. puta in detestationē fidei xp̄i quā tenēt parētes eius sunt martyres ſz theologos ⁊ ſm ¶De. de pal. in. iiij. etiā si cēnt in vētre. ⁊ i despectū xp̄i mater pcussa aborū faceret. vel int̄ ficeret. Sed q̄z hic intēdo tractare de baptiſmo fluminis. Jdeo vidēdum quid sit baptiſmus flu minis. R. baptiſmus ē exterior hominis abulitio cū certa forma verboz ſm Magistrum sen. in iiij. di. iij. Jn quo ſm Jnno. in rubrica de ba/ptiſmo sunt tria sicut i sacramēto altaris. Vnū qđ ē tantū rēs sacramēti. s. gr̄e infusio ⁊ peccati remissio. Secundum q̄ ē tantum sacramentuz s. aqua abluens ⁊ ablutio passio: intelligo cū de bita forma verboz. aliter non. i. q. i. detrahe. Tertium quod est sacramentum ⁊ res. s. cara/cter. A qua ergo verbo domini sanctificata ꝑ/prie ē sacramētum sicut spēs panis ⁊ caracter. secundario sicut verum corpus xp̄i vtrum sit de necessitate. R. ſm Bo. in. iiij. sen. di. iij. ⁊ Ri. ibidē q̄ post tempus passionis xp̄i. ex quo cuā/gelium ē publicatum. quilibet etiam sanctifica/tus in vtero debitor ēē cepit ipsius baptiſmi ex quo ad cū institutio pucit. Vñ aduerte q̄ nisi ali quo dictoꝛ baptiſmoꝛ qs suppleat vicē baptiſ/mi fluminis dānabit nisi eo fuerit baptizatus: ſz adultus etiā punieť pena sensus ex tali omissiōe q̄ peccat mortalit nō suscipiēdo. ex quo ad cū p/uenit institutio sed puulus carēs vsu rōnis solū modo punieť pena dāni. Sed aduerte q̄ nō pōt suppleri baptiſmus fluminis aliquo mō qſi ha/beť opportunitas ipm capiēdi si nō capit.

BAptiſmus ij. Quer̄ q̄ sit for/ma baptiſmi. R. ſz doc. in. c. i. d baptiſmo ē hec. Ego te ba ptizo in noie patris ⁊ filij ⁊ spūs sancti amē. po nit etiā de ꝓse. di. iij. c. a quodā. ⁊ c. multi.

¶ Vtꝛ ego sit de substātia. R. Jnno. in. d. c. i. 1
cū gl. q̄ nō. ⁊ ter. ē i. c. retulerūt. de ꝓse. di. iiij. q̄ ē baptiſm⁹. ls omittat. ego ⁊ Ri. i. iiij. di. iij. ar. ij. q. iij. ꝓcꝛdat q̄ nō ē de substātia. Ego.

¶ Quid si dimittat te. R. Jnno. in. d. c. i. q̄ ni 2
hil fit. Esset tū baptiſmus si ꝑ isto ꝑnoie te po. neretur nomen ꝓpriū illius quem baptizat ſm ¶De. aurcolum in. iiij. sen. diſt. iij. q. ij. ¶Pecca ret tamē grauiter si sic faceret.

¶ Quid si diceret. Ego te linio. Jn nomīe pa 3
tris ⁊ filij. R. ¶De. au. vbi. s. q̄ nō ēēt baptiſm⁹ quia oportet exꝑmat verbū denotās ablutionē. sicut baptizo. i. abluo te. non linio te ⁊ huiusmo di quia nihil faceret.

¶ Quid si vn⁹ baptizās diceret. Nos te bap/ 4
tizam⁹. R. ſcs Bona. in. iiij. di. v. q̄ ēēt baptiſ mus. quia cōiter dicimus nos. Et hoc verū nisi intenderet alium sensum inducere. q̄z tūc nō ēēt baptiſmus. Vnde tenet Sco. in. iiij. di. vj. q̄ si plures baptizādo drēnt. nos baptizamus ⁊c. q̄ nō ēēt baptiſmus: q̄z nō repsentat xp̄m q̄ ē vn⁹ Sed Bo. intēdit dicere q̄ est baptiſmus qſi ꝑ nos intēdit dicere Ego. sicut faciūt dñi.

¶ Quid si quis diceret i pl̄i. Ego vos baptizo 5
R. ¶De. au. vbi. s. q̄ solus debet baptizari ⁊ in singulari. Et faciēs ꝓtiū: grauiꝰ peccat nisi ne/cessitas subesset. q̄z tūc liceret. vt fecerūt apl̄i.

6 ¶ Quid si omittatur in. ℟. Quadlēsis q̄ non est baptismus.

7 ¶ Utrum possit dicere in nōibus patris ⁊ filij ⁊c̄. ℟. ſſDe. au. vbi. s. q̄ nō. sed in singulari. s. In nōie patris ⁊c̄. qō idē ē ac si diceret. In virtute sancte trinitatis. s. patris ⁊ filij.

8 ¶ Quid si dicatur. Ego te baptizo in nōie x̄pi ℟. q. s. q̄ non cēt baptizatus. ly diſpēſatū fuerit aplis ad gloriā nois x̄pi. Glo. tū in. c. quodā. d. ſſDe. di. iiij. tenet q̄ sit baptizatus per. d. c. Ego credo in dubio iterū baptizandū ſm modum. vt j. baptismus. iiij. §. r.

9 ¶ Utrū sit baptizat⁹ si dicaſ. In nōie trinitatſ ℟. q̄ nō. fz gl. i. d. c. quodā. facit. c. mlti ibidē.

10 ¶ Quid si dicatur. In nomine genitoris ⁊ geniti. ⁊c̄. ℟. qui. s. ⁊ comuniter Theologi q̄ nihil sit. q̄ ista noia patris ⁊ filij magis noiant hȳ posteſes q̄z genitor ⁊ genitus. Bofre. ⁊ Joan. tenent q̄ sit baptizatus. sed primū verius. Et tō indubio ē baptizandus iterum.

11 ¶ Quid si nō dicatur copulatiua. ⁊. ℟. Inno. i. d. c. i. q̄ valeret si poneretur loco ciuſq̄ q̄ nulla ē dria inī bas copulatiuas ⁊ et q̄z. alis ñ valēt.

12 ¶ Sed quero vtru sit de neceſſitate q̄ pferatur in latino. ℟. Aurcolus vbi. s. q̄ sic a latino qui scit litteras. Ab eo vero qui latinus ē: sed lras neſcit. pferantur in vulgari. A greco i greco ſermone. Et ly grecus si proferat in latino ⁊ latin⁹ in greco: aut in vulgari sit baptiſmus: tamē peccat. Tu āt dic q̄ debet proferre in ea lingua in q̄ melius potest. pferre vel litterali vel vulgari.

13 ¶ Utz regraſ cōtinuatio in. plaſōe dicte forme ℟. Au. vbi. s. q̄ sic. nō iterponēdo hiſtoriā. Et credo q̄ si notabilis cēt diſcōtinuatō: nihil fierz. ſec⁹ in modica diſcōtinuatōe. puta tuſſis vel ſilētij ⁊ hmōi que intentionem non diſcontinuent.

14 ¶ Utz possit fieri trāſpoſitio i dictis ℣bis. ℟. Au. vbi. s. q̄ nō. ⁊ peccat grauī trāſponēdo ly baptizat⁹ sit niſi trāſpoſitio mutet ſenſū: vt dicēdo. Ego te pris ⁊ filij baptizo in nōie ſpūs ſci: vel niſi intēdat inducē errorē. q̄ nō baptizaret.

15 ¶ Quid si, pferanſ corrupte pfata verba. ℟. Au. vbi. s. q̄ si fit ex ipotentia nō est peccatum Ex ioco est peccatum graue. tū baptiſmus ē. Ex mala ℣o intent oe est peccatum grauiſſimuz. ⁊ non erit baptizatus. q̄ sit baptizatus in duobus primis caſibus. patet in. d. c. retulerūt. de conſe. di. iiij. vbi ille dicebat. Ego te baptizo in nomine patria ⁊ filia ⁊ ſpiritu ſancta. Ratio ſm glo. ibidez. quia error illabe nō nocet. vt. ff. de ma. te. l. qui habebat ſeruum. maxime in fine dicti onis. Secus esſet in principio vl medio. Unde tene q̄ qñ aliqua diminutio vel corruptio interue

nit in forma pfate, platiōis: non ex malitia q̄ si moriſ ſtatim: credēdū est q̄ deus ſuppleat. ⁊ talis ſepeliendus ē in cimiterio. Si ℣o ſupuixerit reiterandū ē ſub ꝺditiōe. niſi in caſu qñ certū ē q̄ nō mutat aliqd de eſſentia pfate forme. ſicut est error ire ſolū. maxime in fi.

¶ Utz sit neceſſaria expſſio vocalis. ℟. ſactus 16
Bo. i. iiij. di. iij. ar. i. q. ij. q̄ sic. vñ ſine verbo vocali nulli⁹ ē efficatic. facit. c. detrahe. i. q. i.

¶ Utrū sit neceſſe q̄ pferaſ cū fide. ℟. sanct⁹ 17
Bo. vbi. s. ar. ij. q. ij. q̄ nō qz baptiſmus nō ē ſacramētū ſingularis pſone. Ideo fides pſone nihil pdeſt nec obeſt. ſed ē ſacramentū eccleſie xpi. vñ qcgd sit de fide cordis pſone baptizantis iudicandū est ſm expſſionē oris.

¶ Utruz grecus q̄ dicit baptizeō ſſDe. in nōie 18
patris ⁊ filij ⁊ ſpūs ſancti. rite baptizet. ℟. cōis opi. theologoz in. iiij. di. iij. ē q̄ sic. qz in forma baptiſmi regrit̄ primo de neceſſitate vnū ptinens ad ſanctificationē elemēti qō ē inuocatio trinitatis. Aliud ptinēs ad determinationē intētiōis miniſtri. s. expſſio actus baptizādi. ⁊ circa iſtud occurrūt duo. s. expſſio ipius actuſ ⁊ pſone i quā transit actus. Et iſta ſūt de neceſſitate baptiſmi ſed modus exprimendi est ex inſtitutiōe eccleſie. Et ideo peccaret mortaliē latinus ſic baptizans ſed nō grecus. Securius credo q̄ iteꝝ baptizeō ꝓpter dubiū qz aliī ꝓtradicūt.

¶ Utz aliqd addēs ad pdictā formā baptizet. 19
vt si dico ego ſſDetr⁹ ſacerdos baptizo te. i nōie pris ⁊ filij ⁊ ſpūs ſci. amē. ⁊ sci. Jo. bap. ⁊c̄. ℟. Inno. i. c. i. ꝺ bap. q̄ si tale additū itēdat eē de ſuba forme ita q̄ ñ valēt qſi volēs nouū ritū adducē nō cēt baptizat⁹. Si aūt crederet nō eē de ſuba forme ſz ex ſimplicitate aut ex deuotiōe: aut ēt ex malitia ēt si diceret i nōie diaboli aut hereti coꝝ. ego te baptizo i nōie pris ⁊ filij ⁊ ſpūs ſci. amē. dūmō ß ñ credat eē ꝺ forma ⁊ baptizaſ itē dat: erit baptizat⁹: aut dūmō taſ additio ñ diſtrahat itellectū forme. ſeu corrūpat. vt puta si dicaſ. i nōie pris maioris: filij minoris ⁊c̄. fz Bo. iiij. di. iij. ar. ij. q. iij. prīe ptō. iiij. q̄ ñ cēt baptizat⁹

A Ptimus iij. q̄ ad māz. q̄ ē ꝺ bita mā baptiſmi. ℟. Au. vbi. s. q̄ ē aq̄ ſimpler nālis potēs abluere. Ex quo patet primo q̄ in nullo alio liquore potest fieri baptiſmus niſi in aqua. extra de bap. c. nō vt apponeres.

¶ Secundo requirit q̄ pura. vñ nec in brodio 1
vel in aqua mixta butiro: vl pinguedine pōt fieri baptiſm⁹. qñ. s. pmixtū ſoluit ſpēm aque. ſicut si parū aque multū vinū miſceaſ. alis pōt.

¶ Sed nūqd ſalſedo impediat. ℟. q. s. q̄ nō. q̄ 2

nō aufert ſpēm aque. imo ponit in ſpera aque. Aqua vo relicta ſale nō vr mā debita niſi p cua porationē t eralationē reducere et ad dulcedinē.

3 ¶ Sz nunqd qlibet admixtio aque fcā ipediat. ſ. Ri. in. iiij. di. ij. ar. iij. q. iij. q. aq̄ mixtio pt dupl'r fieri. vno mō vere t ꝑpe qñ ex mixtibili/ bꝫ ꝓſtituit aliqd vnū p eſſentiā: t ſic ipedit: qz ñ ē aqua in actu: ſz i potētia. Alio mō impropꝛie ſm quandā apparentiā ſm quā miſcent illa quo rum minime ptes ſm ſenſū ſunt iuxta ſe inuicē poſite: t actualit alterate ſaluis coꝛ eſſentijs que dr ꝓpꝛie ꝓfuſio: t ſic ñ ipedit qn poſſit fieri ba ptiſmꝫ: qz manet ſpecies aq̄. Et iō q̄uis aq̄ ma/ ris ſit alterata pp admixtionē groſſoꝝ vaporuz terreſtrū aduſtoꝝ: que p̄mixtio ſm ꝑm. ij. me thauroꝝ ē cā ſalſedinis mari t aqua liſciuij pp ſui collationem per cineres t alie aque propt ea rū trāſitū p venas ſulpbureas. tū qz i eis manet ſalua ſpēs aque pōt fieri baptiſmꝫ. Dic ergo q̄ ad cognoſcēdū aquā debitā ſacro iſti attēdi dz p̄ origo. t ſic ſaliua: vrina: aq̄ roſea t bꝫi. nō ſunt mā debita. Secūdo ad ſpēm aque. ſ. vt ſit liqda. t tertio vt ſapor alicuiꝫ liquoris alteriꝫ nō tollat virtutē. nam alij ſapores reꝝ nō liquidaꝝ nō i/ mutāt ſpēm aque ſi manet liquida: ſed bñ ſapo/ res reꝝ liqdaꝝ. vtputa vini t bꝫi. vñ qñ plꝫ bz ō ſapore vini t bꝫi. q̄z aque: ſi pōt d ea baptizari.

4 ¶ Tertio requirit q̄ poſſit lauare qz aq̄ i linteo vel i lana nō ē apta lauare niſi exp̄mat et. Silr nec glacies vel nix vel grādo niſi diſſoluat. nec

5 ¶ Quarto q̄ ſit mālis nō artificialis. /lutū. t iō aqua roſea vel ardēs nō valet. ſil'r nec aqua ſupnatās cruoꝛi que dr fleuma: nec aqua quā fa ciūt alchimiſte. Aqua tñ que exiuit de latere xpi fuiſſet mā debita: qz vera aqua fuit.

6 ¶ Vtrū vrina poſſit ee mā debita. ſ. Ri. vbi ꝫ. q̄ nō. nec ceruiſia debito mō cocta. nec ſaliua qz in eis nō manet ſalua ſpecies aque.

7 ¶ Vtrū in aqua palludoſa poſſet fieri. ſ. Ri. vbi. ꝫ. q̄ ſic. qz ibi eſt ſpēs aque. Intellige niſi eſſet ita ꝑdenſa ſicut ē aqua in glacie.

Baptiſmus

iiij. quo ad modum gs modus eſt tenen dus i baptizādo. ſ. ſdc. Au. q̄ p̄ dbet abluī ab eo q̄ baptizat: non fricari: vel tingi: vel ſubmergi. Ex quo pz q̄ piciēs puer in puteum nō habens funē nō baptizat.

1 ¶ Quid de illo q̄ deponit i caniſtro p cordā: cū nō pōt manū ad aquā attingere intingēs cum t exhēs. ſ. Ri. vbi. ꝫ. di. iiij. q. vl. q. ſic ē bapti/

2 ¶ Secūdo dz imergi vt appeat mortu/ /zatꝰ us cū rpo. Vtrū autē totū corpꝰ ſit abluendū. ſ. Ri. vbi. ꝫ. q̄ principalit caput ſeu facies. quia ſi ea viget ſenſus. poſtea pectus q̄ eſt ſedes cordis Tenet tñ cōius q̄ qualitercūq̄z cōtingat eſt ba/ ptizatus. t q̄ ſufficit aſperſio quantuncūq̄z modi ca in caſu neceſſitatis.

¶ Tertio dz talis imerſio eſſe trina vbi eſt con 3
ſuetudo. alꝫ nō. qz nō ē de neceſſitate ſacri ſz ſuf ficit vna. de ꝑſe. diſt. iiij. de trina.

¶ Vtrum requiratur ſimultas in prolatiōe v̄ 4
borum t ablutione. ſ. Landul. in. iiij. di. vi. q. ij. q. ſic. quanta requirit in actibus humanis. ſ. quantum pōt non ponctualis que eſſe vir poſſz vnde ſm Sco. t Ri. in. iiij. di. iij. ſufficit q̄ pla tio verboꝝ incipiat anteq̄z ablutio terminetur vel econuerſo.

¶ Vtrum requiratur q̄ aqua qua quis bapti/ 5
zat ſit ſanctificata a preſbytero primo per oratio nem. ſ. ſm ſanctum Bo. in. iiij. di. ij. q. nō de neceſſitate ſed de congruo. Ita tamē q̄ niſi ne/ ceſſitas hoc requireret. peccaret mortaliter facer dos baptizans in aqua non ſanctificata eo mo/ do quo dictum eſt. ſ. per orationem ſacerdotis.

¶ Quid ſi omittanttur alie ſolēnitates. ſ. doc. 6
in. c. i. de bap. debent ſuppleri: ſz non ſint neceſ ſarie. Aduerte q̄ baptiſmus debet fieri cū chriſ/ mate illius anni. aliter punitur ſacerdos ſi cōtra fecerit niſi in neceſſitate. de ꝑſe. di. iiij. c. ſi quis de alio. De quo. j. oleum.

¶ Vtrum adultus baptizandus poſſit conſti/ 7
tuere procuratorem ad reſpondendū pro eo. vt ſit in paruulis. ſ. q̄ non. tex. eſt in. c. pro par/ uulis. de conſe. di. iiij.

¶ Quid faciendum de eo qui dubitatur non fu 8
iſſe baptizatus. Reſpondeo q̄ ſi dubium eſt iu/ ris. vtputa quia doctores diuerſa opinantur. vl' ſi dubium eſt facti ꝓbabile. vtputa qz inuenitur puer proiectus. nec apparet q̄ fuerit baptizatuſ tunc baptizandus eſt iſto modo. Si tu non es baptizatus ego te baptizo. In nomine patris t filij t ſpiritus ſancti amen. Ex alio aūt dubio nō debet quis baptizari.

¶ Quando debet quis baptizari. ſ. q̄ aut ſit 9
puuli. Et ſic dico q̄ ſtatim: tū ꝓpter periculum mortis. de conſe. di. iiij. venerabili. tum ēt qz de mones non tñ poſſunt ſuper eos. ſm Dio. c. vlti. celeſtis ierarchie. Vnde non excuſo a pec/ cato illos qui tñ differunt paruulorum baptiſ/ mū. Nec credo euadāt peccatum mortale illi q̄ tales pueros baptizant in domo non ſeruata de bita ſolēnitate quando nulla ſubeſt neceſſitas: ſz ſolum faciunt ꝓpter expectationem compatruz aut ꝓpter maiorem pompam poſtea f. endaz. Et licet poſtea deferant ad eccleſiam t ſuppleant o/ miſſas ſolēnitates. non tamen ſuſcipientes effi/

ciuntur patrini. q; nō tenēt ad baptisimū: ēt si ite
rū baptizarent. cū semel sint vere baptizati. Si
vero sunt adulti. sic si nō iminet piculum mortis
per. vij. menses cathetizati iter cathecuminos
debēt teneri ⁊ instrui in fide: vel tēpore arbitra/
rio. Et sic itellige. c. iudei cū se. de cōse. di. iiij.
Si vero iminet piculum mortis: statim sūt bap
tizandi fide eis exposita. de cons. di. iiij. ne q; ab
sit. Et tps ,ppium taliū adultorū q non sunt in
periculo mortis est pascha ⁊ pentecostes. de cō/
se. di. iiij. c. 8 cathecuminis. ⁊. d. c. venerabilis.

Aptisimus .v. quo ad ministrū
baptisimi. ff. Aureolus vbi supra. di. v.
q. i. q; ē viator quilibet vnus personaliter distin
ctus: potens contingere ⁊ verba ,pferre intēdēs
in habitu facere quod facit ecclesia. vel de quo p̄
sumitur q; intendat. Et sex dicit: primo q; sit vi/
ator. quia nec angelus vel sanctus ē ministr ba
ptisimi: si tñ baptizaret nō cēt rebaptizādus. q;
credere tur q; deus dispensauerit: dūmodo esset
certus q; cēt angelus vel sanctus paradisi.

1 ¶ Secūdo dicit quilibet scilicet tam fidelis q̄z
infidelis: hereticus excōmunicatus ⁊ huiusmōi
siue vir siue mulier vel latinus bonus. vel ma/
lus. tamen non debet baptizare nisi sacerdos. ⁊
qui non sit p̄cisus nisi i casu necessitatis. de cō/
se. di. iiij. c. in necessitate cum multis. c. xxx. q.
iij. super quib⁹. Aliter peccaret mortaliter. ar.
c. 1. de cle. non or. Adnerte q; nec p̄ste p̄sbytero
clericus simplex nec p̄ste clerico laicus. nec pre
sente viro mulier dz baptizare. de cons. di. iiij.
c. mulier. ⁊. c. romanus. ⁊. xxx. q. iij. c. super q
b⁹. Vnde nō sacerdos baptizans sine necessita
te efficitur irregularis. c. i. de cle. non ordi. mi.
In necessitate vero non solū pōt quilibet sed tenēt
baptizare. aliter peccaret mortaliter. Et iō bonū
cēt q; quilibet adisceret formam baptisimi.

2 ¶ Tertio dicit vnus q; nō plēs. vnde si plures
dicerēt. Illos baptizam⁹. ñ ve baptizarēt. Ri.
Vo in. iiij. di. iij. dicit q; tenet baptisim⁹. Sz pri
mū tuti⁹. vt. s. dictū ē. Si vero quilibet eoz dicēt
Ego te baptizo ⁊c. tūc bñ cēt baptisimus.

3 ¶ Quarto dicit psonaliū distinct⁹. quia nullus se
ipm pōt baptizare. c. debitum de baptisimo.

4 ¶ Quinto dicit potens cōtigere. Ex quo patz
q; i vtero nll⁹ pōt baptizari. q; natitas ꝑa p̄sup/
pōit p̄mā 8 q̄ dic vt. ĵ. baptisim⁹. vj. §. j. ij. ⁊. iij.

5 ¶ Vtrū nō habens manus possit baptizare. ff.
Aureolus vbi. s. q; non.

6 ¶ Sexto dicit potens verba p̄ferre. q; mut⁹
nō pōt baptizare. vñ quānis ñ bñs manus dice
ret verba. ⁊ mutus bñs manus abluer et nō cēt
baptizatus. ¶De. de pal'. tenet q; cēt baptizat⁹.
Sed p̄muz verius vt. s. Baptisimus. ij. §. iiij.

¶ Septimo subiūgit q; intēdat: vl' saltem ap/ 7
pareat q; itēdat baptizare nō lauare tñ. vñ ꝺm
Inno. i. c. i. de baptisimo. ñ ē necesse quo ad ef/
fectū baptisimi q; sciat qd sit baptisimus. s. q; ifū/
datur grā: vl' q; sit sacramētū. nec ēt oz q; credat
hoc ipz. Immo si ꝑrariū credit ⁊ reputat tru fā
⁊ deceptōem: baptism⁹ tñ hz effectū suū: ñ regrit
q; baptizās sciat qd sit eccl'ia: nec q; gerati mētez
facere qđ facit eccl'a: imo si contrariū gereret in
mēte. i. ñ facere q; facit eccl'ia ſz tñ facit. q; formā
seruat nihilominus baptizatur dōmodo baptiza
re itēdat. Vñ si qs i necitate vadat ad infidelez
⁊ dicat ei. Baptiza me docendo ei formā. Si il
le baptizat cū ſz intētōem petētis itēdēs facē qđ
alij baptizātes faciūt: cēt baptisimus. Sec⁹ si itē
deret solū lauare Ādul. tñ in. iiij. di. v. q. ij. di
cit q; si nō intēdit facere quod facit eccl'ia q; nō ē
baptisimus. Sed opt. Inno. mihi placet. q̄zuis
ista sit magis tuta. q; sicut furiosos ⁊ amens: q;
nihil intēdere p̄sūt baptizāt: sic vr q; intētio ba
ptizādi regratur saltē. Et hoc pōt dici intēdere/
quod itēdit eccl'ia. ⁊ sic itellexerit. Andul.

¶ Vtrū requiratur intētio actual' in baptizāte 8
ff. Ādul. i. iiij. di. vj. q. iij. q; nō de necessitate.
nec sufficit habitualis p̄cise: q̄ hz possit exire i actum
tñ nūq̄z exit. Virtual'āt sp ē necessaria. Dicitur
āt virtual' qñ qs būit actualē intētōem nudā mi/
nistrādi sacz: ⁊ ex illa mot⁹ ē ad ministrādū pōito
q; actualiter nō cogitet cū ministrat. virtualiter tñ
manet intētio p̄ia: ⁊ hec ē q̄ mouet. q; volūtas
p̄ suū iperiū mouet potētias inferiores ad actus
suos: vt pedē ad ābulādū ⁊ hmōi. Cū ergo vo
lūtas itendit aliqd exeq mouet potētias inferio/
res ad exequendū. Et licet cesset actual' inten/
tio' voluntatis manet tñ executio potētie actual'
Exemplum cū in me sit acutalis intentio eundi
ad eccl'am impo pedē moueri: ⁊ licz i medio mo
tus cesset intentio actualis: manet tñ motio pe/
dis. Dicit ēt Ri. q; si baptizans nō sit diligēs
in applicando intentionem suā scōm quod decz
ad ipsū actū: non excusatur a peccato.

¶ Vtrū qs debeat potius baptizari a malo sa/ 9
cerdote q̄z a bono laico. ff. Ādul. vbi. s. di. v.
q. ij. q. sic: q; bonitas mistroz non tñ spectat ad
sacramentum q̄z auctoritas: intellige quando
est paratus baptizare. al's non: vt. ĵ. §. xiij.

¶ Vtrū sacerdos existēs i mortali peccet morta 10
liter baptizando. ff. ꝺm Ri. in. iiij. di. v. q. sic.
nisi conteratur de peccato: vel nisi baptizetur in
articulo necessitatis. q; tunc non peccat. Limito
hoc verum quādo de peccato non aduertit: neq;

q̄ contritionē debeat habere.

11 ¶ Vtrū nō sacerdos baptizās in aqua sanctificata ꝓferat sacramentū. ℟. Ri. in. iiij. di. v. ar. vltimo. q. i. q̄ fic. sed peccat mortaliter nisi i necessitate qñ aliā habere nō pōt.

12 ¶ Vtrū baptismus sit suscipiendus ab heretico vel excōmunicato: ꝑciso: suspēso ⁊ hmōi. ℟. In no. in. c. fraternitati. de cle. ex. mi. q̄ nō, nisi in necessitate. Et volūtarie suscipiēs sine necessitate ab heretico: aut quocūq; ab ecclesia ꝑciso. aut suspēso a iure vel ab hoie nō recipit grāz. i. q. i. multi. ⁊. c. se. q̄ facit ꝓtra institutionē ecclesie. ⁊ sic peccat mortaliter. In necessitate ām lz. xxxij. di. §. si vex. Si vo nō sit ꝑcisus ab eccl'ia q̄cuis sit īmortali. posset qs recipe dūmō eū nō iducat ad misstrādū ēt si aliū posset hꝫ: ꝓcordat ri. vbi. s.

13 ¶ Vtrū credens baptizare masculū baptizat ⁊ feminā vere ꝓferat sacramētū. ℟. fm Hosti. q̄ si simplicit baptizat ē baptizata. similit si intēdit baptizare psonā cuiuscūq; sexus sit. Sed si solū intēderet baptizare masculū tm̄. sic nō ꝓferat sacramētū ⁊ nō esset baptizata.

Baptismus

6. quo ad eū q̄ baptizandus est.

1 ¶ Vtrū in vtero matris totalit̄ existens nec ex aliquo apparēs ab extra sit baptizandus. ℟. q̄ nō. c. q̄ in maternis. de cōse. di. iiij.

2 ¶ Vtr̄ mr̄ sit apiēda. ℟. q̄ ñ. si ē viua. q̄ ñ sūt faciēda mala vt veniāt bona. sec⁹ si iā ē mortua.

3 ¶ Sed nūqd si apparet aliqd ex̄ poterit baptizari. ℟. aureolus. vbi. s. q̄ fic. si ps p̄ncipalis. Si vo appareat pes vl̄ manus tz ipe q̄ nō. Lādul. in. iiij. di. iiij. q. i. tz q̄ si pes vel manus appareat q̄ dz baptizari. tm̄ natus postea dz iteruz baptizari ista mō. Si tu nō es baptizatus ego te baptizo. In noie patris ⁊c. Dns Car. in cle. fi dei. de sū. tri. tz q̄ oz totus sit natus: nisi necessitas imineat. q̄ in tali necessitate id qđ appet debet baptizari pp occultā opationē spūs sancti. i. q. i. multi. circa medīū. Blo. in. c. si ad matris. de ꝓse. di. iiij. tenet q̄ nō pōt baptizari p. c. q̄ in maternis. ea. di. Rō q̄ q nō ē pfecte natus nō pōt dici hō. l. qđ certū ē. C. de posthu. he. insti. vbi oz sit totus natus vt dicaī quis posthumus Alij dicūt q̄ si caput apparet dz baptizari. l. cū i diuersis. ff. de re. ⁊ sup. fu. facit. c. si baptizat. ō ꝓse. di. iiij. multipler est alia opi. doc. in hoc. sed tu tene opi. Lādul. q̄ ē securior ⁊ valde pia. quā tenet Tho. ⁊ Ricar. in. iiij.

4 ¶ Quid si nascaī cum pelle secūdina poterit ne baptizari. ℟. aureol'. vbi. s. q̄ fic.

5 ¶ Vtrū monstrū sit baptizandū. ⁊ quō. ℟. fm Lādul. in. iiij. di. vj. q. ij. q̄ si ꝑdaī duas habere ajas. vtputa duo bz capita. quattuor pedes duas spinas in dorso ⁊ hmōi. tūc baptizet̄ glibet p se. ⁊ intingaī in loco glibet p se. Si vo dubitatur an sint due aie. vtputa q̄ haberet quattuor manus. ⁊ vnū caput vel duas spinas in dorso. tūc credo q̄ debeat baptizari principalis absolute. ⁊ alius postea sub ꝺdicōe. s. si tu nō es baptizat⁹. ego te baptizo ⁊c. nec baptizet intentiōe vaga. sed determinando se ad vnum. al's nihil faceret fm Henricū in quolibet.

¶ Vtrū regraī ꝓsensus baptizati. ℟. Aureo/lus. di. iiij. q. i. iiij. sen. q̄ nō in puero. In adulto vero fic. verus vel interp̄tatiuus vnde vi. vl̄ reclamās si baptizet̄ nec recipit p̄mū effectū. nec secūdū baptismi. Sed de habēte ꝓsensū interp̄tatiuū ē dubiū. sicut q̄ p minas vel penas cōsentiret. Et lz quidā dixerit nō suscipe caracterē baptismi. Alij sciētes q̄ volūtas coacta volūtas est tenēt fm sanctū Bo. in. iiij. di. iiij. ar. ij. q. i. q̄ suscipit. nisi intēderet nō suscipe sacramētū. sed solū illudere ⁊ tales penas euadere. q̄ tūc nō suscipet. Similit Lādul. i. iiij. di. iiij. q. i. tenet q̄ q dissentit in corde necessario ē rebaptizandus. 6

¶ Vtrū in adultis regraī intētio vt recipiāt baptismū. ℟. Ri. in. iiij. dist. vj. ar. ij. q. iij. q̄ fic. vl̄ in actu vel in habitu. In actu in illo q̄ ꝑus habuit intētionē nō recipiēdi. q̄ necesse ē vt habeat in actu ꝓtrariā. s. recipiendi. al's nō expelleret ꝓtrariā. ⁊ sic nō reciperet sacramētū. Similiter qñ aliqs admonet̄ vt actu ꝓsentiat. requirit̄ consensus actualis. alit̄ nō ꝓsentiret nec actu nec habitu. q̄ habitu dispositus dicit̄ hō qñ si actualit̄ ⁊ deliberate recogitaret de illa re actualit̄ ꝓsentiret in illā. al's sufficit habitualis. sicut si qs cathecuminū nudū baptizaret actu nō cogitantē de susceptione baptismi vel furiosum: siue amētē qui ante amētiam habuit intentionem recipiēdi: vl̄ nunq̄z habuit contrariam. 7

¶ Vtrū requiraī fides in adultis. ℟. fm Tho. in. iiij. di. vj. q̄ nō quo ad caracterē suscipiendū sed bene quo ad habendā grāz. 8

¶ Vtrū regraī rectitudo intētiōis. ℟. q̄ nō ad susceptionē caracteris. vnde q̄ recipit baptismū pp questū sicut iudei sepe faciūt. verū baptismū recipiūt. lz nō fructū baptismi. 9

¶ Vtrū amētes ⁊ dormiētes possint baptizari. ℟. q̄ si ante habuerūt ꝓsensū ⁊ necessitas imineat p̄t baptizari. vt in. d. c. maiores. in fi. Si vero ante amētiā vel dormitionē ꝓtradixerūt. ꝑsumit̄ q̄ ꝓpositū duret. Et ideo nō suscipiunt nec caracterē nec baptismū. vt ibidē. Si vo non discesserūt. tenet aureolus. vbi. s. q̄ suscipiūt caracterē. Hoc verū fm Ri. vbi. s. dūmodo aliq̄ 10

consenserint de adultis loquēdo qui habuerunt vsū rōnis. Secus in illis q nūq̄z vsū rōnis habuerūt. q̄ suscipiūt caracterē.

11 ¶ Utr̄ pueri iudeor̄ sint baptizādi. ſ. q̄ i hoc fuerūt opi. diuerse. quibusdā dicētibus q̄ nō in nitis parentibus. Sed ego dico cū Sco. ⁊ Landul. in. iiij. di. iiij. q̄ etiā inuitis parētibus sunt baptizādi. nō quidē p̄ p̄uatas psonas. sed p̄ p̄incipes aut eor̄ dños ⁊ educādi religiose ⁊ caute ne occidant̄ a parētibus. ⁊ p̄ hoc facit quod no. Oldra. in p̄silijs suis. vbi tenet q̄ iudei sūt serui facti p̄ passionē xpi. extra de iudeis. c. ⁊ si ideos. ⁊ fuit mandatū executiōi p̄ Constantinū. vt notat Hosti. in. c. cōsuluit. de iudeis. Et hoc dicit Archi. xlv. di. qui sinceraz. Hoc idē tenet Tho. in epistola ad ducissam lothoringe. Nam cū sint serui p̄nceps qui est eor̄ dominus potest eos vendere. ar. C. si ser. expor. vene. l. i. ⁊. ij. Et p̄ istā rationē tenet Archi. in c. fraternitatē. liiij. di. q̄ potest eis aufferre bona eor̄ cū nō habeant̄ ea nisi vt peculiū. allegat. c. iudei. cl. secūdo. de iudeis. vbi statuit̄ q̄ si cōuertant̄ nō auferant̄ eis bona. ergo si nō conuertunt̄ possūt eis aufferri a p̄trario sensu. Melius facit. c. sicut iudei. co. ti. vbi p̄hibet̄ q̄ sine iudicio terrene potestatis nullus eis auferat bona vel offendat. ergo ex causa legittima possent. Preterea sustinētur ex pietate ⁊ gratia. vt dicit̄ in. c. ⁊ si iudeos. de iudeis. ergo nō debet trahi ad necessitatē. ff. de offi. p̄con. l. solēt. in fi. ⁊ ex hoc posset sustinerī opinio Aure. qui cū Landul. ⁊ Sco. p̄cordat q̄ inuitis parētibus possunt baptizari per dominos ⁊ bene facerent.

12 ¶ Utrū iudei adulti: aut alij adulti sint p̄pellēdi ad baptismū. ſ. de iudeis tenet Sco. vbi. ſ. q̄ sic p̄ dños eor̄. p̄ quo facit ter. in. c. de iudeis xlv. di. ⁊. c. maiores. de bap. vbi cōmendat̄ ille rex. qui coegit infideles baptizari. Sed cōtra est ter. in. c. sicut iudei. de iudeis. qui p̄hibet compulsionē. Sed ego dico verā opinionē Sco. intelligendo de compulsiōe indirecta hoc est. Ita sunt angariandi ⁊ in seruitutē redigendi q̄ eis eueniat volūtas cōuertendi. sicut exponit Bre go. super illud compelle intrare. facit. c. vltimū. xxiij. q. iiij. cū glo. ⁊. q. vj. c. iam vero. sed de cōpulsione directa non licet. q̄ deus voluntarium vult militem. d. c. de iudeis. Similiter idem di co de alijs infidelibus.

15 ¶ Utrū liceat emere aquā vel laborē ab eo qui nō vult alit̄ baptizari. vide. j. symōia. ij. ſ. xij.

14 ¶ Quid si nō vult baptizare nisi cōmittat offerens aliquod mortale. puta adulteriū. ſ. Landul. vbi. ſ. q̄ si ip̄e nō potest baptizare. puta q̄ mancus vel mutus nullo modo assentiat. q̄ fides offerētis ⁊ opatio ⁊ deuotio baptismū flaminis ip̄etrabit. q̄ credēdū ē q̄ in talibus necessitatibus diuina pietas supplet.

¶ Utrum requiratur contritio de peccatis factis ante baptismum a baptizando. ſ. p̄m Alc. de al̄. in secūda secūde q̄ sic. de necessitate de omnibus mortalibus que recordatur etiam de venialibus in genere ⁊ forte de venialibus maioribus que recordatur particulariter. aliter non suscipit gratiam baptismalem scilicet gratiaz ⁊ remissionem peccatorum sed bene suscipit effectuz baptismi qui est res ⁊ sacramentum idest caracterem. de conse. dist. iiij. c. ostenditur. Sco. tamē in. iiij. dist. iiij. clarius exp̄imendo dicit q̄ licet non doleat ō venialiq̄ non tollitur effectus gratie baptismalis. sed tantum complementū. quia non delet illud veniale de quo non dolet. ⁊ sic dicitur ficte simpliciter vel p̄m quid. ficte simpliciter accedit ad baptismum ille qui habet in se mortale peccatum de quo nō vult penitere. sed tamē recedente fictione. hoc est aduenīente contritiōe habebit effectum baptismi. ſ. remissionē peccatorum. vt in. d. c. ostēditur. in fi. Et hoc intellige quo ad penā peccator̄ p̄cedētiū baptismū. ſ nō quo ad penā sequētiū baptismū. Et ideo pnia ē ei iniūgēda de p̄petratis post baptismū p̄m sanctū Bo. in. iiij. di. iiij. ar. ij. q. iij. F icte p̄m qd accedit q̄ nō dolet de veniali. ⁊ iste nō hz p̄plemētū. Et aduerte q̄ hic nō accipio p̄tritionē p̄ dolore informato a gr̄a: sed p̄ dolore q excludit actu alit̄ obicē mortal̄ peccati in actu. Tenetur etiaz talis postea p̄fiteri peccata ante baptismū p̄missa vt patet. j. confe. ij. ſ. ij.

A Ptismus 7. quo ad effectum. queritur vtrum per ip̄m auferantur omnia peccata. ſ. q̄ sic c. regenerante. ⁊. c. sine pn̄a. de p̄se. di. iiij. Ratio q̄ baptismus ē ad regenerādū institut̄. Vnde ibi trāsit hō de potestate tenebraz in adoptionē filioz dei. ⁊ ibi maxime aperīt largitas mīe dei in p̄mo aduētu. Et hoc est q̄ Pau. dicit ad thi. ij. p̄ lauacrū regenerationis ⁊ renouationis spūs sancti quē effudit in nos habūde.

¶ Utr̄ p̄ baptismum tollat̄ ois pena. ſ. q̄ sic pena q̄ retardat ⁊ excludit a vita eterna. ō cōse. di. iiij. sine pnia hō ē pena quā qs deberet exsolvere: aut i hac vita: vel i alia p̄ peccatis p̄missis añq̄z vitā eternā itraret. al̄s ät pena nō tollit.

¶ Utrum baptismus tollat concupiscētiā. ſ. q̄ inquantū hz rōnē culpe extinguit̄ p̄ baptismū sed iquātū habet rationē vitij siue pene nō tollit̄ vt non sit nisi spāli dono dei ⁊ miraculo fiat. sed

vt non obsit bene fit ex ifusione gratie que ibi fit ex qua superari potest. de conse. di. iiij. c. ij.

3 ¶ Utrū p baptismū tollat irregularitas. ℟. q illa q̄ puenit ex defectu sacramēti nō tollit. Uñ bigamus ante baptismū vel post nō pōt promoueri: silr corrupta: vel añ: vel post nō pōt vellari. ⁊ de his hꝫ. xxvi. di. acutius. Si Uo puenit ex peccato sic tollit fm cōiter doc. irregularitas homicidij. sed si homicidiū sit sine peccato vt in iudice ⁊ huiusmodi. sic fm aliquos irregularitas nō tollit. vt nō. xxvi. di. c. deinde. Sz fm Sco. in. iiij. di. xxxiij. irregularitas cuiuscūq; homicidij tollitur qualitercūq; sit cōmissū. Hoc sequit glo. xxxiij. di. c. si quis viduā. ⁊. xxxij. di. §. ecce. Et hec ē verior opi. Alia autē irregularitas q̄ puenit ex defectu natalium non tollitur.

4 ¶ Utrū tollat infamiā. ℟. q sic. fm glo. i. d. c. sine penitētia. Nō. q: per baptismū tollunt pecca ta ⁊ ca q̄ sequunt ex peccatis sub rōe qua sūt peccata. Et iō cum infamia consequatur peccatum ⁊ sub ratione peccati ideo tollitur.

5 ¶ Utrum per baptismū conferant homini gratia ⁊ virtutes. ℟. q sic. fm glo. i. d. c. ij.

6 ¶ Utrū effectus baptismi equaliter conferatur oibus. ℟. fm sanctū Bo. i. iiij. di. iiij. arg. i. q. iij. prime partis q tripler est effectus baptismi. ℘Primus caracteris ipressio. Secūdus grē ifusio. Tertius inocentie restitutio. Quantū ad p̄mū ⁊ tertium equaliter oēs suscipiūt: si nō ficte accedunt: sed quantū ad secundū nō: q: grā habet duplicem actū. s. delere peccatuz. ⁊ sic magis deleti i eo qui magis cōmisit: q: delet oēm culpā. Secundus actꝰ ē habilitare ad bonū. ⁊ i h̄ maiorem efficaciam habet i eo qui se magis disponit. Jn puulis aūt eq̄lis est efficacia cōmuniter.

7 ¶ Utrum puer cū defertur ad baptismū si occidat saluet. ℟. q si occidit ne baptizari possit in odiū baptismi seu xpi sic pie credo saluet. Si Uo occidatur ex alio respectu: sic dānabitur.

8 ¶ Quid si puer moreretur q̄ baptizans dixit. ego te baptizo i noīe p̄ris. añq; ꝓpleat. ℟. Ri. i iiij. di. iij. ar. ij. q. iij. pie credēdū est q: deus supplet. Unde ⁊ i cimiterio dz sepeliri. Similiter si sacerdos impediret ne totum compleret cēt baptizandus sic. si non es baptizatus ⁊c.

9 ¶ Utrū baptismus sit reiterandus. ℟. q non. imo tā ministrās q̄z suscipiēs sciētes vltimo supplitio plectūt. l. ij. C. ne sa. bap. ite. ⁊ sunt irregulares. vt. ꝯ. irregularitas p̄mo. §. xxiiij.

10 ¶ Utrū ignorans si facit se baptizari sine conditiōe sit irregularis. si postea inenit q: fuerat baptizatus. ℟. q irregularis ē. de ꝓse. dis. iiij. quibus. fm cōmunem intellectum. ℘Potest tamen episcopus dispensare in necessitate magna.

¶ Utrum nō baptizat credēs se baptizatū sal 11
uet. ℟. sic. de pres by. non bap. c. apostolicam.

¶ Utrum suscipiat caractere ordinū si ordinet 12
℟. q nō. de pres. nō bap. c. i. ⁊. c. veniēs. Si celebrat tm ignorans creditur q: ꝓficiat virtute ecclesie fm Jnno. Hoc idē tenet Tho. i. iiij. dis. xxiij. ⁊ Albi. ⁊ sūma ꝓfe. li. iij. ti. xxij. q. viij. ⁊ plin. q: virtꝰ spūs sancti vegetās eccl'am suā supplet potentiā in tali ne ecclesia decipiatur.

A ptismus .viij. quo ad eū qui tz. q̄rit qs pōt tenē ad baptismū. ℟. q nō pōt tenere Abbas: monachus: vel religiosus. de ꝓse. di. iiij. nō licet. xvi. q. iiij. placuit. el. ij. Tū si tenēt sunt cōpatres.

¶ Utrū pr̄ vel mater. ℟. q nō. si sunt i mrimonio. itellige. xxx. q. i. ad limina. alꝫ ꝯhēt cognatione spūalē. ⁊ ēt baptizādo nisi necitate baptiza 1

¶ Utr nō baptizat posset tenere ad ba /rēt. 2
ptismū. Rñ. q nō. de ꝓse. di. iiij. c. i. baptisma/te tz baptizari possit. q: bapti ans est de necessi/tate sacramēti: nō suscipiēs seu tenēs ad baptismū. Et si tenet nō erit ꝓpater: sed bene baptizāt cū sit vere pater spūalis. Vide ifra. Matrimonium. iij. impedimento. vij. §. x.

¶ Quot debēt tenere ad baptismū. Rñ. q vn 3
tantuz. de conse. di. iiij. c. i cathecismo. ⁊. c. non plures. Sed tñ de consuetudine non seruatur.

¶ Ad qd tenent leuātes de baptismo. ℟. q te/ 4
nentur admonere quos tenuerūt: vt castitatē custodiant: iustitiā diligāt: ⁊ caritatē teneant: ⁊ añ oia simbolū ⁊ oīnē dñicā debēt docere. vt i. c. vos añ oia. de ꝓse. di. iiij. ⁊ Magister i. iiij. dis. vi. c. pe. dicit q: exigit a patrino diligēs cura circa eū p̄o quo respondet. Sd limita verum fm Tho. qñ parēt es notabiliter negligunt.

A Ellum quidē dupl'r dr̄. s. prope ⁊ impropꝛie. ℘Propꝛie aūt bellū ē illud qd auctoritate p̄incipis suprioꝛe nō recognoscētis idicit vt est iperator ⁊ papa fz Bo. xxiij. q. i. c. i. ff. d capti. l. hostes. ⁊. ff. de ver. si. l hostes ⁊ i isto bello captiui efficiūt serui ⁊ bōa efficiūtur capiētiū. ⁊ seqt tertiū ius. s. postliminij. d quo i. l. postliminij. ⁊. l. sigd bello. ⁊. l. hostes. ff. de cap. Et hoc verū si bellū sit iustum. Debēt tñ bona capta assignare capitaneo: vt distribuat vnicuiq; fz merita. fm Bar. in. d. l. sigd bello. lz a pncipio efficiant capientiū. Et hoc vꝛ credo qd dicit bar. nisi ꝓsuetudo hret q: vnusq; q̄z sibi retineret qd cepit: q: tūc nō tenet assignare: q: illud intelligitur actū qd est consuetū. l. q si nolit. §. qui assidua. ff. de edi. edi. Modicetā ex consuetudine inter christianos non seruatur

ſura captiuitatis ⁊ poſtliminij cui ſtandū eſt: vt l. poſtliminij. ff. de capti. ⁊ nō. Bar. in .d.l. hoſtes. ff. eo. Quid aūt ſit poſtliminiū. Rñ. q̄ eſt ius amiſſe rei recipiende ab extraneo i ſtatū pri/ſtinū reſtituende: moꝛib⁹ legibuſq̄ ꝓſtitutuꝫ. di citur. i. d. l. poſtliminiū. Vnde quo ad ꝺ̄ bene eſt ſeruandum vt ille qui aliqua perdidit i iuſto bello quo ad eum itegre reſtituaꝫ. Et ideo nō currit preſcriptio ꝺ̄ cum ſm glo. i. c. prima accu ſatione. xvi. q. iii. Arma tamē de rigoꝛe non re ſtituuntur. l. ij. ff. de captiuis, ſed ſm conſcienti am ſunt etiam reſtituenda.

1 ¶ An autē hec locum habeant i bello i dicto ab his qui ꝺ facto ſupioꝛē nō recognoſcūt: vt ē rex francie: hiſpanie: ⁊ hmōi. R. ſm Inno. i. c. oliꝫ el primo. de reſti. ſpo. ⁊ Bar. in. d. l. hoſtes. ff. de captiuis ⁊ poſtliminium reuerſis. q̄ ſic. quia habent iura principis.

2 ¶ Bellū aūt ipꝛopꝛie ē illud qꝺ nō ē idictū per p̄ncipē. ſꝫ p iferioꝛes q recognoſcūt ſupioꝛē. Et de hoc ſ̄da. de iureiuran. c. ſicut. el tertio.

3 ¶ Vtrū bellū i dubio ſit preſumendū iuſtū. R. ſ̄da. i. d. c. ſicut qꝺ i bello idicto a principe ſum mo. i dubio preſumitur iuſtū: ⁊ legittimā cauſā cē in principe. iuxta notata p legiſtas. i. l. ꝓſcrip tione. ⁊. l. ſi. C. ſi contra ius. vel vti. pu. ⁊ p ca/noniſtas i. c. q̄ in eccleſiarum. de conſti. Sed in bello idicto a recognoſcente ſupioꝛē: idubio p̄ ſumit iniuſtū. Et ſic intellige Ho. ⁊ tex. d. c. ſi/cut. facit. l. vnica. C. de gla. ⁊. c. i. de pur. ca. cū ſuis concoꝛdantijs.

4 ¶ Quid requiritur vt ſit iuſtuꝫ. Rñ. ſ̄da. vbi ſ. qꝺ i bello ꝓpꝛie oꝑtet q̄ ſubſit legittima ⁊ naturalis cā. puta q̄ ꝑtumaces ⁊ rebelles ſūt i/perio vel eccleſie. Adde. ij. vt nō fiat aio vindi/candi: ſed puniēdi delinquentes. Jn bello autē ſecundo modo dicto gn̄q̄ requiruñ ſm glo. xx iij. q. ij. i ſūma. ſ. perſona vt non ſit eccleſiaſtic⁹ cui nō licet ſanguinē effundere. xxiij. q. viij. cle rici. niſi neceſſitate icuitabili. ſ̄doſſunt tamē �fz Tho. ſa. ſc. q. xl. iducere alios ad iuſtū bellum: ⁊ eis aſſiſtere. vt pugnantibus ſubueniāt exhoꝛ tationibus: abſolutionib⁹: ⁊ alijs ſpūalib⁹. Nō tamen debent hoꝛtari vt iterficiant vel mutilent ſed vt fidem eccleſiaſticam vel patriam liberent Et ſi aliqui iterficiantur: non tñ eis iputabitur: ⁊ multo magis prelati hoc poſſunt. imo pecca/rent ſi non facerent. xxiij. q. v. de occidendis. ꝺ̄ homici. poſtulaſti. ⁊. c. tua nos. xxiij. q. iij. ma/rimianus. xxiij. q. i. i ſūma. ⁊. c. militare. de cle. percu. c. iij. de reſtitu. ſpo. c. olim. el primo. Jn no. tamen i. c. quod in dubijs. de penis. limitat prędictam exhoꝛtationem non poſſe fieri quādo ſunt in percuſſionibus. ſed ante ſic. ⁊ mihi pla/cet: ⁊ eſt ſecurius. Secundo cauſa legittima: vt ꝓ ꝺefenſione ſua: vel ſuoꝝ: aut paterna⁊ le gum. xxiij. q. viij. ſi nulla. Tertio ſi reſ. ſ. ꝓ re petitione rerum: ⁊ huiuſmodi. d. c. olim. Quar to animus: vt non ex odio. ſed vt habeat debitū ⁊ huiuſmodi. xxiij. q. i. quid culpatur. ⁊. c. mili/tare. Quito auctoꝛitas ſuperioꝛis. d. c. quid cul patur. ⁊. l. vnica. C. vt ar. vſus niſcio prin. lib. xi. Poteſt etiam fieri auctoꝛitate epiſcopi. ſm Ho. i ſumma. precipue quando pugnatur ꝓ fide: vel contra eum qui ꝓ peccato moꝛtali ex/cōmunicatus non vult parere.

¶ Vtrum ſi aliqꝺ predictoꝝ ꝺefuerit teneaꝫ ad reſtōnem tam dānoꝝ datoꝝ q̄ꝫ ēt raptoꝝ bonoꝝ. Rñ. mo. eo. ti. q̄ ſic. ſi deficit. ſecūduꝫ vel tertiū. Si tñ res ſubſit q. s. preb⁹ repetēdiſ factum ſit non teneꝫ q mouit bellum reſtituē qꝺ ibi cepit: dūmó nō excedat quod habere debebat Et hoc vex i foꝛo penitentiali. vbi habet locum ligdi ad non ligdum compenſatio. ſicut ſigs eōfi teatur per furtum accepiſſe. x. nō cogeꝫ reſtitue/re ſi debet habere alia. x. ab eodē. Si Ho dānifi cauit plus aduerſariū. nō credo excuſatum: niſi ꝓcurrat ſimul auctoꝛitas: niſi i caſu q̄ vim vi re pellere licet. ſed teneur compēſare dāna data cū eo qꝺ ꝺz habere. ⁊ ſi plus hēt reſtituat. c. qui ha betis. ⁊ i. c. ſe. xiiij. q. v. ⁊ i. d. l. hoſtes. ff. de ca/pti. ⁊ ſm quod dico i. §. ſequenti.

¶ Vtrum iſtis iferioꝛibus a principe liceat fa/cere bellum. Rñ. ſ̄da. i. d. c. ſicut. q̄ aut is qui facit bellum habet iuriſdictionem ſup his quib⁹ guerram facit. ⁊ illi ſunt contumaces ⁊ rebelles ⁊ ſic p. teſt ſtatuere ⁊ concedere q̄ liceat vnicui q̄ꝫ res coꝝ inuadere ⁊ ſuas facere: ⁊ liberos ho mines rebelles capere ⁊ detinere quouſq̄ꝫ dño repꝛeſentare potuerint. c. a nobis. de ſen. excō. Si autem nullam iuriſditionem ſuper eos ha/bent non poſſunt ſine auctoꝛitate principis niſi eſſent iuaſi. q̄ tūc poſſunt ſe ⁊ ſua ꝺefendere cū moderamine iculpate tutelle. ⁊ hominem percu tere ⁊ etiam occidere: vt latius dicam. j. Ofen ſio. Non poteſt tamen aduerſariū capere ⁊ nec inadendo res aduerſarij ſuas facere. Quod in tellige niſi i recompenſationē dānoꝝ ſuoꝝ ⁊ i ſatiſſactionem expenſarum: laboꝝ ⁊ operuꝫ ēt ipſum adiuuantium. di. i. ius gentiū. xxiij. q viij. ſi de rebus: vel niſi interritoꝛio ſuo eos de/linquentes iueniret. Item quando talis ſuperio rem non habet coꝛā quo ſua repetere poſſit: res ſuas pꝛopꝛia auctoꝛitate repetere poſſet ⁊ recu/perare. l. iudei. ⁊. l. nullus. C. de iudeis.

¶ Vtrum ſubditi teneantur ire ad bellū iuſtuꝫ

domino mandãte. ff. ℔a. in.d.c. ficut.cl.iij. q subditox quidã sunt vasalli ꝓprie. vt sunt qui tenẽt feudũ ab eo. Quidã vasalli improprie. vt sunt subditi ratiõe originis vel domicilij. nihil tamẽ ab eo detinẽt: ⁊ tales ꝓprie nõ sunt vasalli lz ibi habeãt possessiões: nec teneñ dño prestare fidelitatẽ. Quidã sũt milites veri. vt qui iurant que ponit glo. in.l.pe.ff. ex qui.cau.ma. que sũt j. miles. Quidã nõ veri milites: sed tantum respectu honoris qui ista nõ ꝓmittũt. sed viuũt vt alij ciues: vt p Ly. in.l.i. C. de iur. ⁊ fac. igno. Istis premissis distiguo: aut dominus vult alios ꝓ libito voluntatis inuadere nõ fauore rei publice: ⁊ nõ teneñ eũ sequi etiã vasalli ꝓprie. ar. c. de forma. xxij. q. v. nisi aliud habeat confnetudo vel pactum. Aut dominus inuaditur. ⁊ tũc si timor est subitaneus ⁊ improuisus. omnes apti ad pugnã: seu custodiam: tenetur fauore rei publice. Nam clerici hoc casu tenentur ad custodiam. c. peruenit. ⁊ quod ibi notatur. de immu. ecc. Facit. c. omni timore. xxiij. q. viij. Aut non est talis timor. ⁊ tunc vasalli ꝓprie dicti teneñ. p d. c. de forma. ⁊ milites veri. p. d. l. penul. Alij vo nõ sunt compellẽdi. dũmodo dominus sufficiat de pse ex reditibus quos habeat a loco. Mã propter hoc honorant dominũ in reditibus: ga bellis ⁊ huiusmodi. vt necessitatis tempore eos defendat. ar. xxiij. q. v. ꝓncipes. ⁊ c. reguz. Si vo nõ sufficit p se tũc omnes tenentur ꝓ salute dominij. vt patet ex. c. si nullus. ⁊. d. c. omni timore. xxiij. q. viij.

8 ¶ Vtrũ subditi sequẽtes dñm in iniusto bello excusenñ. ff. ℔a. in. d. c. ficut. qõ Innoc. dicit q nõ. si scienter hoc faciũt: nec excusanñ ex timore amittendi feudũ: vel alia bona. xxxij. q. v. itane. Si vo dubitãt ⁊ inquisierũt quantũ potuerũt peritiores. ⁊ semp dubij remanserunt: excusantur ꝓpter bonũ obedientie. c. quid culpatur xxiij. q. iij. aliter nõ. ar. c. cũ inhibitio. õ clan. de spõ. nõ tamen excusantur amici ⁊ cognati ⁊ alij qui volũtarie adiuuant talem in dubio. Immo si erat iniustum de omni damno dato tenẽtur ad restitutionem.

9 ¶ Vtrum subditus qui in dubio bellando multa acquisiuit. teneat ea restituere: cognito q bellum erat iniustuz. ff. q sic omnia que habet. Et credo q etiam consũpta. quia nũqz habuit bonã fidem. ex quo semper dubius ꝑmansit. Et de hoc vide. j. ℔rescriptio. §. iiij. ⁊ scõm illam distinctionem dic.

10 ¶ Vtrum omnes existentes in bello iniusto teneantur insolidum. ff. fm Ado. ti. re. i. q sic. õ omni damno quod suo auxilio cõsilio fauore datum est: quod aliter datum nõ fuisset. ar. xvij. q. iij. omnes. ⁊ ij. q. i. notum. in fi. Si vo ꝓbabiliter credit q ꝓpter suum auxiliũ consilium fauorem non plus fecerint quam alias facturi erant: nõ tenetur nisi de bis que ipe habuit: vel damnum dedit: vel aliquis de familia sua directe ⁊ occasionaliter. ar. de sen. ⁊ re iudi. c. i. ⁊ de eta. ⁊ qua. or. c. tuam. Et de hoc vide etiaz. j. fur tum. §. xvj.

¶ Sed queritur quid tenetur restituere faciens bellum iniustum. Rñspon. Ado. vbi supra q tenetur de omnibus damnis que ipe vel sui intulerunt aduersario vel eius hominibus tenetur etiam ꝓprijs hominibus õ damnis datis ab aduersarijs. 11

¶ Vtrum habens iustum bellum teneatur in aliquo de damno aduersarij. Rñ. Ado. vbi supra q non tenetur de illis damnis que bona fide intulit: a quibus comode abstinere non poterat fm consuetudinem pugne. Si qua tamẽ animo crassandi ⁊ malicios se intulit. cum als posset abstinere ⁊ sibi ꝑsulere. tũc teneñ ꝓpẽsare cũ dãno sibi dato ⁊ si excedũt teneñ eis satisfacere. 12

¶ Vtrum habens iustum bellum teneatur de damno dato subditis aduersarij. Rñ. qui supra q non. Immo licite bona capit. Non solum aduersarij: sed etiam fautorum ⁊ subditorum suorum donec sibi fit satisfactum. Subditi tamẽ aduersarij qui deum timentes nolunt domino suo in bello illicito impendere auxilium vel consilium nullatenus sunt spoliãdi ne pena excedat autores: ar. de his que fi. a ma. par. ca. quesiuit. ⁊ i. q. iiij. c. i. Immo fm Ricar. in. iiij. disti. xv. qui scienter talibus innocentibus inferunt damnum: tenentur ad restitutionem. Verum credo nisi dominus eorum directe vel indirecte ex personis vel rebus eorum iuuaretur. Multo magis tenetur ad restitutionem qui damnificat nõ subditos aduersarij innocentes scienter vt sunt ecclesiastici ⁊ huiusmodi. Secus autem esset si a casu damnificaret hoc non intendens. nec obligatus intendere. vtputa quia bellans contra aduersarium non valens eum inpugnare. incẽdit ciuitatem. ⁊ sic conburuntur ecclesie ⁊ bona ipsius ⁊ aliorum innocentium: nam tunc non tenetur. ⁊ sic patet q ecclesie incastellate possunt incendi ⁊ bona ibi reposita ex quibus sustentabãtur contra hostes in iniusto bello possunt capi. non in castellate vero a ꝓposito nec res ecclesie sunt auferende ⁊ contrarium facientes tenentur ad restitutionem. 15

14 ¶ Vtrum domini qui habuerunt bellu3 ad in
uicem possint componere simul de damnis. ℟.
Mdona. ti. resti. q3 ille qui habuit iniustum bel/
lum non potest componere in preiudicium ho/
minum suo3 quin ipe teneatur eis de damnis
que passi sunt. nisi t ipsi fuerint in culpa. Hoc
verum in foro conscientie. si ad talem culpā nō
venerunt ex eis persuasione alias non facturi.
Ille autem qui habet iustum bellum debet pro/
curare pro viribus: vt satisfiat suis hominibus
Et si non potest. t ipsi homines contradicūt cō/
positioni fm Mdonal. non potest ꝺ damnis que
passi sunt in incendijs t rapinis componere. fa
cit in arg. l. i. t. l. transactionis placitum. t. l. p̄
ses. C. de transac. t. c. fi. de ma. t obc. Sed ego
credo q3 in omnibus potest. argu. eo3 que no
tantur in. l. fi. C. si contra ius vel vti. pub. t in
c. que in ecclesiarum. de consti. vbi patet q3 ex ra
tionabili causa potest princeps tollere rem vni/
us t dare alteri. t non potest esse maio3 ratio q3
fauo3 publicus carere bello. Et similiꝫ poterunt
qui habent iura imperialia. Vnde Hosti. tenet
q3 quando duo milites habuerunt iniustum bel/
lu3. inuicem pace inter eos facta t dāna remissa
q3 hec remissio extenditur ad oēs vtriusq3 par/
tis: licet non consentiant quando pax aliter habe
ri non posset. allegat. l. conuentionum. ff. de pa
ctis. Cōcordat Sꝑa. in. c. nostra. de iniur. ad/
uerte hic fz eūdē qua vbi supra. q3 nomine dam
ni proprie t stricte venit diminutio patrimonij
per alium facta. l. iij. ff. de dā. infecto. Et ideo
non veniunt expense facte propria volūtate: eti/
am coacta nomine damni. Quod nota. pro sta/
tutis t similibus odiosis. Item limita q3 predi/
cta remissio nō valet quo ad dāna data eccles(ij)s
t ecclesiasticis pso̅nis: nisi plati ipsarū ꝓsentiāt.

15 ¶ Vtrum dominus teneatur mandatario de
damnis que in bello est passus. ℟. fm Sꝑa. i di
cto. c. sicut q3 sic. nisi causa pietatis: humanitatis
vel parentelle belluz fecerit vel nisi ex debito te
neretur: vel nisi aliquid recipere conuenerint p
mercede. Et vide de boc. ſ. Mandatum. §. v.
Et hoc intellige de damnis que verisimiliter po
tuit mandans prouidere.

16 ¶ Vtrum occupata per principes christianos
qui hodie inter se bella gerentes propria temeri
tate quod vnus quiete possedit ab antiquo. ali/
us violenter de nouo accipit sint restituēda. ℟.
do. Anto. in. c. q ꝺsuper his. de voto fm Ho/
stien. q3 non videt quomodo iuste teneant: nec
qualiter confessores eo̅rum peccata q̄z̄q̄z̄ noto/
ria palpitent, nec qualiter ab eisdē elemosynas
aut passiones accipiant: aut eos absoluant. Vn
de caueant ne cateruatim ad inferos vadant et
alios secum trahāt: nec credit q3 in italia prescri/
bi talia possint. c. finali. de prescriptio. Et ideo
restituere tenentur.

¶ Vtr clericus in bello iusto cuz dominoſuo 17
vadens qui lucratur aliqua de bonis aduersari
oꝝ teneatur ea restituere. Respon. Mdonal.
ti. resti. q3 si ea rapuit: peccauit capiendo. t resti
tuere tenetur eis a quibus abstulit. quia illam
rem capiendo non potuit facere suam. quia sicut
dominus non potuit ei dare auctoritatem bellan
di: sic nec rapiendi. Posset tamen retinere si gu
erra durante dominus vt illam teneat consensit
Si vero non ipse rapuit. sed sibi ab his quibus
licuit rapere data fuit. tunc non tenetur restitue
re. Quod verum credo. quando ex consuetudi
ne quilibet quod rapuit sibi retinet. alias secus
quia de iure quilibet tenetur capitaneo assigna/
re: vt illa distribuat. vt. l. siqd bello. t ibi Bar.
ff. de capti. ergo sine eius auctoritate tenere nō
poterit. facit. c. dicat. xxiij. q. v. nisi vt dixi cōsue
tudo. sit in contrārium:

¶ Vtrum liceat omni tempore bellare. ℟ñ. q3 18
in bello iusto non licet bellare in. xl. nec in die/
bus festiuis nisi necessitas vrgeat ineuitabilis.
textus est cum glo. i. c. si nulla. xxiij. q. viij. Itē
nec tempore treugbe. c. i. ꝺ treu. t pace. Quod
intellige in pugnatore: non in defensore. vt no/
tat predicta glo.

¶ Vtrum in bello iusto liceat vti deceptione: 19
dolo: vel insidijs ad vincendum inimicos. ℟.
q3 sic. dummodo mendacium non dicant vel fi/
dem promissam non frangant. facit. c. vtilem si
mulationem. xxij. q. ij. xxiij. q. ij. c. dominus. t
q. vij. in sūma. xiiij. q. v. dixit. vide glo. in. c. cu
pientes. in ℣. malignantiū. de elec. li. vj.

¶ Vtrum locans arma. equos t huiusmodi. 20
cunti ad bellū repetat si amittantur in bello. ℟.
Inno. in. c. sicut. el. iij. de iureiurando. q3 non
quia sic ea conduxit. ff. loca. l. item queritur. §. si
quis seruum. facit. l. videamus. §. fi. ff. co.

¶ Vtrum comodans possit similiter repete/ 21
re. ℟ñ. Innocen. vbi supra q3 non. quia non
excessit fines contractus. ff. comoda. l. si vt cer
to. §. sed interdum.

¶ Vtrum tenente aliquo rem meam liceat mi 22
bi violenter auferre. Respon. Sꝑanor. in di/
cto. c. sicut aut in continenti recuperare vult. t
licet. quia vim vi repellere licet. de quo. ſ. de/
fensio. Aut non statim. t sic debet per iudicem
eam recuperare si potest q3 si non potest. sicut

defectū iudicis: pōt dñs rē suā ēt violēter si aliter nō potest facere recuperare: ar. l. nullus. C. de iude. in glo. ꝛ. l. ait p̄tor. ff. de bis que i frau. cre. §. si debitorē. notat. Inno. in. c. oltz. el prio de resti. spo. ꝛ Ale. Ri. ꝛ Sco. in. iiij. di. xv. q. si aliter nō possum rē meā habere. lz furto. eam tollere. de quo dic vt. j. furtū. §. xl. Nō tamen lz p mendatiū. q: nō licet mentiri ꝓ alterius vita xxij. q. ij. ne quis. Et sic limita glo. in. c. cupientes. de elec. li. vj.

Benedictio super populum. quedā solēnis que fit cum illa solēnitate. Adtutoriū nostrū ꝛc̄. Et hanc solū epi possunt facere in tota sua dioces. ꝛ archiepiscopi in tota ꝓuincia cū visitant ꝛ legati in terminis sue legatōis. ꝛ abbates quibus ex ꝓuilegio concessum est. vt notat. xxvj. q. vj. ministrare. de conse. di. i. cū ad celebrandas. de excess. prela. accedentibus. de ꝓuil. abbates. li. vj. Alia simpler. Et hec fit a sacerdotibus in missa absente episcopo: aut de mandato eius cū presens est. xxi. di. deniqz. xcv. di. ecce ego dico.

¶ Vtrum benedictio calicis paramentoꝝ ꝛ huiusmodi ꝓ missis celebrandis possit fieri a sacerdote. ſ. doc. in cle. attendentes. de sta. re. tenēt q nō: quia sūt potius ordinis episcopalis. ꝛ hoc idem i. d. c. abbates. Sed iudicio meo nullo in re eoꝝ dictum ꝓbatur. Et credo q imo possint benedicere paramenta. tali ratione motus. prēsbyter potest omnia facere que sunt ordinis: nisi sint ordinis episcopalis: vel spāliter ei interdicta. c. q̄zuis. lxviij. di. ꝛ. d. c. eccc. ꝛ. xciij. di. legimus. sed benedictio paramentoꝝ cū nō sit ordinis episcopalis. patet quia competit abbatibus ex consuetudine. Vt tenent; doct. in. d. c. abbates. ꝛ. d. cle. attendentes. quod fieri non posset si esset ordinis episcopalis. ar. eoꝝ que notātur in. c. pe. de conse. cc. vel al. nec est etiam eis prohibitū. patet quia. in. d. c. q̄zuis. ꝓhibetur consecratio sacerdotum: diaconum ꝛ subdiaconum consecratio virginum. consecratio ecclesie vl' altaris. crisma conficere. crismate frontes baptizatorum signare: publice penitentem reconciliari. ꝛ in. c. ministrare. xxvj. q. vj. additur q nō benedicat publice plebem in ecclesia. Quod intellige. vt dixi supra. ꝛ in. c. consulto. de conse. di. i. q. nec corporalia debet consecrare. ergo vestimenta potest quia in. c. vestimenta. ꝛ in. c. vasa. de cōse. di. i. nihil dicitur de episcopo. Quare credo omnia que pertinent ad celebrationem missarum que non fiunt cum sacra vnctione. vt est calix ꝛ patena ꝛ non sunt eis specialiter inhibita. sicut sunt corporalia que ab episcopo debēt esse benedicta. vt in. d. c. consul. ꝛ alia huiusmodi possunt benedicere. ar. d. c. q̄zuis. ꝛ. c. ecce. nisi episcopus esset presens. quia nō liceret. ar. c. deniqz. xxi. di.

¶ Vtrum abbates possint similiter benedicere. Bc. in. dicto. c. abbates. tenet q sic omnia in quibus sit verbalis solum benedictio ꝛ quando faciunt ad opus suarum ecclesiarum. alīs nō Sed ego dubito de benedictione corporaliū que licet sit verbalis solum tamen videtur episcopis reseruata. d. c. consulto: nisi dicamus derogatū ꝓ contrariā ꝓsuetudinē cuz sit potius episcopis reservata ratione dignitatis q̄z ordinis. Et ideo abbates possent ex consuetudine. arg. d. c. accedentibus. Idem dic de benedictione calicis. de quo. j. calix. §. i. 1

¶ Vtrum vestis debeat iterum benedici quando repetiatur. ſ. q non: nisi quando fit talis repetiatio q sine ipsa cū dicta veste non posset celebrari. puta totius manice ꝛ huiusmodi. quia cū amittat formam. debet iterum benedici. ar. eoꝝ que notantur in. c. i. de conse. eccle. vel alta. Secus dico si de stola fiat manipulus vel de manipulo stola. quia non videtur alia forma. nisi q vnum breuius ē altero que quidē breuitas non mutat formam. 2

¶ Vtrū spōsa que nō est virgo debeat benedici ſ. q nō. xxxij. di. seriatum. Immo benedicens secūdas nuptias ab officio ꝛ beneficio suspēsus debet mitti ad papā. c. i. de secū. nup. 4

¶ Vtrum diaconus possit benedicere mensam. ſ. q non. presente presbytero. nisi esset diaconus cardinalis. ſz absente presbytero potest ſm notata in. c. legimus. xciij. di. 5

¶ Vtrum recipere pecuniam pro benedictione nubentium sit symonia. ſ. q sic. tex. ē in. c. cum in eccle. de sy. 6

¶ Vtrum mulier possit benedicere. ſ. q non nisi vt potest quilibet bonus christianus. c. nouā. de pe. ꝛ re. quia que sunt ordinis non cadūt in mulierem. d. c. noua. 7

¶ Vtrum benedictio mense ꝛ aque sit certi ordinis. ſ. scōm Innocen. in. c. i. de ex. prela. libro sexto. q benedictio aque sic. Et ideo esset irregularis · excommunicatus: vel suspensus ipsam benedicendo. secus de benedictione mēse que non est ordinis. 8

¶ Vtrū libri ecclesiastici sint benedicendi. ſ. ſm glo. in. c. i. de pigno. q non. 9

Benefacere ex timore. ꝛ non ex amore: non reputatur benefacere. sed pro nō facere. xxiij. questione. v. ad fidem. xxxij. q. v. sicut enim.

de consecra. dist. v. quicquid. lxxxvi. di. nō sātis de reg. iur. qui ex timore.

Beneficium est quedam beniuola actio gaudiuz tribuens capienti in li. feu. c. i. ex qui. cau. feu. ait. ¶Da. i. c. vnico. de cōmo. ⁊ i. c. ad audientiā. de pscri. ¶Dec diffinitio cōprehēdit quod cūqz quod dr beneficium. Sed hic de ecclesiastico solum dicendum est.

1 ¶ Quotuplex ē būficiū ecclāsticū. ℟. q aliō ē religiosū. aliō seculare. Religiosū aliō simplex vt canonicat⁹ regularis: aliō duplex vt abbatia: porat⁹: vl' aliō bns iurisdictionē. Secūare Vo. aliō sūmū. vt papatus. aliud mai⁹. vt episcopat⁹. aliud mediocre seu duplex. vt dignitas. vel personat⁹. vel aliud habens curam animaꝝ. aliō minus. seu simplex. vt canonia. capellania. aduocatoria. ⁊ hmōi. aliud nō habēs administratiōnē. Et isto mō dr large beneficium. Et ē quando qs habet beneficiū: nō ī titulō. vt sunt capellani ad nutū āmoniales. sed quādo hz in titulum aliquod būficiū: cui est assignata dos quantūcūqz sit simplex: dicitur habere beneficium cuz ad ministratiōe sm Be. in. c. pīti. de offi. or. li. vi

2 ¶ Utrū prebenda sit quid spūale. ℟. ¶Da. i. c. dilecto. de preben. q si est annexa iuri canonie p tim est spūale ⁊ ptim temporale. Si Vo nō ē annexa canonic. vtputa. qz i ecclesia nō sunt pben de distincte. sed oia cōia. ⁊ per. c. assignatur. isti vnum predium in pbenda. ⁊ alteri aliud vel qd simile. Vel etiam si sunt distincte: tamen nō fūt canonicatib⁹ annexe. qz non est ibi numerus canonicorum. tunc est mere temporale ⁊ potest cōcedi ēt laico ad ipsius sustentationem.

3 ¶ Utrum altaria que dant in titulū ppetuū dicantur beneficia. ℟. sm glo. in cle. ij. de decī. ⁊ sequitur. Be. in. c. i. de consue. lib. vi. q sic. ⁊ appellatione officij altaria pdicta intelligunt. facit. c. ij. de concess. preben. Secus si nō dantur ī titulū. qz būficium nō dicunt ppzie.

4 A quo debet dari būficium ecclāsticū. ℟. q regulariter p ordinarium. nisi cr'spāli statuto vel pscuetudine ad aliū ptineat. vt. ¶. dicam.

5 ¶ Utrum capitulum sede vacante possit conferre. ℟. q non illa beneficia, que ad epi collationem ptinent. Sed bene potest conferre illa que ad epm ⁊ ipsum capitulum cōmuniter ptinent. Similiter talia beneficia potest conferre quādo epc est suspensus a collatione beneficiorum. etiam si epc haberet interesse in tali collatione tanqz prelatus. Et idem potest epc quando capitulum esset excōmunicatum: seu maior pars maiori excōmunicatione vel suspensuz. c. si ad epz ne se. va. li. vi. Si Vo ptinet ad epm collatio cū consilio capituli: vel assensu non posset capitulum intromittere nisi suspensus esset in mora pretende relaxationis. Si Vo capitulum vel alius de consuetudine vel statuto deberet conferre de consilio epi: defuncto epo: vel in remotis agente. ita q in breui eius presentia non possit haberi. non propterea debet differri collatio. vt in. c. si ad episcopum.

¶ Quid de beneficijs vacantibus in curia. ℟. q omnia beneficia: dignitates ⁊ psonatus vacantes in curia romana non possunt conferri ni si p papam. Similiter beneficia: dignitates vel psonatus curialium vel accidentium: seu redeūtium de curia si decedunt in locis vicinis curie ad duas dictas legales: que faciunt. xx. miliaria pro die. l. i. ff. si quis cau. Et notat glo. in. c. presenti. de preben. li. vi. Unde si distarent p. xli. miliare non includerentur. ff. de verbo. sign. l. iij. limita nisi pdicti morerentur in loco, ppij domicilij: vel, ppzie domus. quia tunc non reseruātur pape nisi esset talis curialis qui licet haberet ibi, ppzium domicilium. tamen ibi morabatur solum propter curiam. quia tunc reseruatur. Similiter reseruatur quando est curialis qui moritur in loco vnde recedit curia: vel in itinere duz curiam sequeretur quantuncūqz vbi decedit sit remotus ab ipa curia. Verum est q post mensem si non fuerint collata beneficia predictoruz conferre possunt illi ad quos pertinet eorum collatio per seipsos tantum: vel ipis agentibus in remotis per suos vicarios generales. quibus id commissum fuerit in eorum diocesibus existētia: nisi essent parrochiales ecclesie: ⁊ vacarent sede apostolica vacante. vel si anteqz papa ea cōferret mortuus est. hec notantur in. c. licet. el p mo. c. statutum. c. presenti. ⁊ c. si apostolica. de preben. lib. vi. Aduerte etiam circa hec ad regulas cancelarie ⁊ reseruationes que faciunt communiter pontifices in sua creatiōe. quia nō semper se habent vno modo. Jō nō pono hic. 7

¶ Quid de presentatis a patronis sede vacāte. ℟. q capitulum potest eos admittere ⁊ instituere in beneficijs. hz ad epm si viueret ptinuisset. c. ⁊ si cap'lm. de instī. li. vi.

¶ Quid si episcopus conferat beneficium absenti. ℟. q licet non fiat suum donec consentiat. tamen episcopus non poterit alteri conferre donec ille recusset: nec valet collatio si conferat nisi episcopus assignasset terminum competentem consentiendi. infra quod non consentit. si tamē post terminum iterum consentiret anteqz alteri cēt collatū valeret. c. si tibi abbī. de pben. li. vi. 8

8 ¶ Quid si eps ꝓferat bñficiū abstī. ff. q lz nō
fiat suū donec ꝓsentiat. tūc eps nō potūt alteri cō
ferre donec ille recusēt: nec valet collatio si ꝓfe/
rat nisi eps assignasz ūminū ꝓpetēte ꝓsētiēdi. ĵ.
qđ si ꝓsentit. si tū p tminū ite ꝓsētiret añs; al/
teri eēt collatū valeret. c. si tibi abstī. ō pb. li. vi

9 ¶ Utrum episcopus vel alius cui mandabat
de beneficio prouideri pauper clerico teneatur
iterum prouidere si ille clericus aliud est conse/
cutus. ff. q non. c. si pauper. de pben. li. vi.

10 ¶ Utrum episcopus teneatur ordinatis per
ipm prouidere de beneficio. ff. q sic. si est in
sacris ordinatus. c. cum secundum. de preben.
Idem dic quando commisit q ordinetur p ali/
um. c. si episcopus. de preben. lib. vi. Et hoc ve
rum nisi habeat suam vel paternam hereditatē
vnde possit sustentari fm glo. in. d. c. si eps.

11 ¶ Utrum promittens alicui prouidere de be/
neficio ecclesiastico non vacante: vel q̄literūq;
ꝓmittat cū potuerit teneat. ff. q nō. q talis ꝓ/
missio ē nulla. c. detestāda. de ꝓcess. pbē. li. vi.

12 ¶ Utrum recipiens beneficium ecclesiasticuz
de manu laici cadat in aliquam penam. ff. In/
no. in. c. gsqs. de elec. q sic. q ē itelligibilis ipo
iure. de iure pa. ꝑterea tū eps posset cum eo di/
spensare fm cundez. ar. c. nuper. de sen. excō.

13 ¶ Utrum quis possit renunciare suo benefi/
cio vt alij prouideatur. ff. ffa. in. c. dilecto. de
preben. q sic. dūmodo in actu renunciatiōis nō
deducat in pactum: sed ipam renunciationez fa
ciat pure ⁊ libere: alꝰ esset simoniacum. vt vult
glo. in. d. c. dilecto. ⁊ glo. in. c. ex parte. el ꝑmo.
de offi. dele. Si tamen in animo gereret vt alte/
ri ꝓcederet: non eēt simonia: dūmō pactū nō faci
at lz peccet. vt ē clara glo. i. c. ordiatiōes. i. q. i.

14 ¶ Cui potest dari beneficium ecclesiasticū. ff.
q solis clericis non cōiugatis ⁊ habentib⁹ etatez
debitā. ⁊ que sit etas debita. vide. ĵ. Etas.

15 ¶ Utruz clericus coniugatus possit habere be
neficia ecclesiastica. ff. ffa. in. c. sane. de cleri.
coniu. q non. Sed nec etiam administrationes
ecclesiasticas. Et per ħ puto q non possit cē vi/
carius episcopi qđ tenent doc. in. c. vno. co. ti.
li. vi. ⁊ in. c. Joannes. Idem ffa. eo. ti. tenet
q nec etiam potest dispensari cum eis vt habe/
ant beneficiū simplex. lz alij ꝓriū teneāt. ⁊ pōt sal
nari dictū coz vt valeat dispēsatō si fiat a papa.
⁊ ffa. itelligat ñ valē si fiat ab iferioꝛib⁹ pape.

16 ¶ Utrum filius sacerdotis possit obtinere be
neficium in ecclesia patris. ff. q sic. si alꝰ est le/
gittimus. c. ad hec. de fi. pres. dūmodo nō ad il/
las dignitates vel prebendas quas imediate pr̄
eius habuit promoueatur. c. constitutus. de fil.
pres. Et nomine filiorum in hoc veniunt etiam
nepotes de iure in hereditate succedentes. vt sūt
p rectam lineam descendentes nepotes. ar. in/
sti. de here. quali. ⁊ di. ĵ. sui. fm Jo. ⁊ Ber. ĩ
c. ad extirpandas. de fi. pres. Secus in collatera
libus i quib⁹ successio locū non habet. ar. de off.
dele. c. ex parte. Item fm Jo. nepos potest po
ni imediate in ecclesia quaz auus eius habuit pa
tre eius viuente. sed patre mortuo non potest
q cessat rō in primo casu successionis. sed non i
secundo. Item aduerte q si pater habuit perso
natum. imediate non poterit filius in eadem ec
clesia habere vicariam: vt in. c. michael. de fi. p̄
sby. vel econtrario. si pater habuit vicariam per
petuam fil⁹ imediate non poterit habere per/
sonatum. vt in. c. constitutus. de fi. presby.

17 ¶ Quis potest dispensare cuz illegitimis vt ob
tineant beneficium ecclesiasticum. ff. q episco/
pus in beneficio simplici cui nō iminet cura ani
marum: vt in. c. is qui. de fi. presby. li. vi. nec di
stinguo fm glo. ibidem. an sit spurius adulteri/
nus vel nālis lz q̄ ad successiones distinguant ⁊
i difficultate dispēsandi. Jn alijs aūt sol⁹ papa.

18 ¶ Sed nunquid poterit episcopus dispensare
cum talibus in personatu vel dignitate fine cura
ff. glo. in. d. c. is qui. q nō: sed solus papa. Et
eam sequunt cōīi doc. et si efficeret religiosus.

19 ¶ Utrū episcopus possit cum predictis dispen
sare i canōicatu eccle cathedralis. ff. fm Arch.
in dicto. c. is qui. q sic. ex quo non inuenitur ꝓ
bibitum. Et cum eo concordat Be. in. d. c. is q
lz Jo. mo. ⁊ alij teneāt q nō pōt. qđ nō placet.

20 ¶ Utrum episcopus cum predictis possit dispē
sare in rectoria. ff. q sic in omni bñficio: dūmo
do non cadat in nomē dignitatis uel personat⁹.
vel habeat curā aiaz. Et ħ tene. lz qđā teneant
ꝓium: vt nōt Be. in. d. c. is qui. Et rō potissi/
ma ē. q ptās dispensandi concessa alicui: cui⁹ ef
fectus non in ipsum fed in alium deriuat ꝺz la/
te interpretari. vt no. Jo. an. in. c. fi. de ver. fi.
Et se. Jo. de imo. ⁊ Be. in. d. c. is qui. Et ma
xime q̄n interptatio fit ꝺ ipsum concedentē. iux
ta nō. de priuil. c. q circa. Et iō iura q̄ videntur
ꝓria intellige ⁊ limita q loquunt in dispēsatiōe
alicui ꝓcessa: cuius effect⁹ in ipsum deriuatur q̄
stricte interptāda ē. Quod nota.

21 ¶ Quid si bñficium simplex habeat curam ani/
marū annexā. nunqd episcopus poterit dispēsa
re cum predictis. ff. fm Archi. in. d. c. is qui.
q sic. q talis nō dicitur habere curam aiarū: vt
ꝓbatur. i. c. sup eo. de pbē. li. vi. Jlā vt tibi ꝑ
potest quis hre pbendam ⁊ dignitatē: cui anne
xa est parrochialis ecclesia; ⁊ tamē nō posset qs

habere simul dignitatem ⁊ ecclesiam curatã .c. de multa. de ꝓben. Lap. abbas limitat hoc verum quãdo ecclesia curata habet vicariũ alium ab isto. alꝫ non. Alij doc. idistincte tenẽt q̃ nullo modo episcopus põt dispensare. Vide Be. in.d.c.is qui. Ad ibi placet prima opi. cũ predicta limitatione domini lapi.

22 ¶ ℙDone q̃ i eccl̃a est statutum iuratum ⁊ per papam approbatũ q̃ nullus illegitim⁹ ibi,pmoueat͛ an eps possit dispensare. ℟. Jo.mo. ⁊ segtur Be.in.d.c.is qui.q̃ nõ.er quo tale statutũ est iuratũ vel ꝓfirmatũ. Secus esset si solum esset statutũ non iuratũ vel ꝓfirmatũ.qz tũc posset eps dispensare ꝫ propriũ statutũ.iuxta nõ. ꝺ elec.c.licet canon. Limita predicta oia q̃ eps põt dispensare cũ illegitimo in bñficio simplici: vex nisi aliud ipedimentũ canonicũ obstet q̃ꝫ illegitimitas ⁊ super que eps non possit dispensare: vt in.d.c.is qui.

23 ¶ Vtrũ dispensat⁹ vt,pmoueatur ad ordines sacros p papã.per hoc videaꝫ talis illegitimus dispensatus vt possit obtinere bñficiũ cum cura. ℟. q̃ non.qz dispensatio nõ trahit͛ ad consecutiua eius super quo dispensatur q̃ dispensatio impzmit effectum validum super actu in quo dispensatur absq̃ eo q̃ extendatur ad illud consecutiuũ. fm Be.in.d.c.is qui.

24 ¶ Vtrũ prefatus illegitim⁹ dispensat⁹ vt possit obtinere dignitatẽ ecclesiasticã possit post primũ postea aliud obtinere virtute dispensatiõis. ℟. Be.i.d.c.is qui.q̃ paulus hoc distinguit: q̃ aut dispẽsatio fuit facta sup certo beneficio. ⁊ tũc si fuit i culpa vt illꝰ nõ haberet. sic aliud non poterit hr̃e. Si ℣o nõ fuit i culpa: vel dispensatio sup icerto bñficio fuit. sic poterit post primũ aliud hr̃e. ⁊ placet mihi.ꝫ Be. ibi videatur tenere opi.d. Lapi. q̃ alij distinguit. Sed mihi ñ placet. Vide eum ibi si placet.

25 ¶ Vtrũ p̃fat⁹ dispẽsat⁹ vt possit hr̃e bñficiũ curatũ possit p̃ obtinere dignitatẽ. ℟. Be. i.c. fi.de f..p̃s.q̃ nõ.qz ista ponũt vt diuersa i.d.c. fi.q̃ vno ꝓcesso nõ veniet aliꝰ. Vñ i dispẽsatiõe nõ,pcedit argumẽtũ a maiori.nec a fili. vt ibi no.

26 ¶ Vtrũ illegitim⁹ vl̃ irregularis di/ /Be. spẽsat⁹ in ordine ⁊ bñficio atq̃,pmot⁹ possit postea ipetrare dispensationẽ sup pl̃alitate non fcã mẽtiõe de defectu illegitimitatis vel irregularitatis. ℟. fm Be.i.d.c.fi.q̃ nõ.ter.ẽ i.d. c.fi.

27 ¶ Vtrum eps possit dispẽsare cũ predictis illegitimis: vt possint plura bñficia simplicia retinere simul. ℟. Be. vbi supra q̃ non facit.c.is cui.primo. ℟. de ꝓben.li. vi. vbi q̃ꝫ ꝓceditur alicui vt possit bñficiũ alteri conferre, intelligit͛ de vno ⁊ non de pluribus.

¶ Vtrum eps possit dispensare cũ illegitimis: 28
vt hẽant simplex bñficiũ seu prebendã i ecclesijs suoꝝ patrum qui sunt sacerdotes. ℟. q̃ nõ ipis viuentibus. c. cum decorem. de fi. presb. Multo minus in canonicatu. c. cũ ad abolendã. de fili. presb. Sed ipsis mortuis sic. dũmodo non dispẽset sup bñficio seu ꝓbenda quam eius pater tenebat imediate. secus si mediate Boffre. tũ tenet q̃ nunq̃ canonicatum in eadem ecclesia poterit habere ex dispensatione episcopi. Sed contrariũ credo verius. vt not. in dictis. c.

¶ ℙDone papa dispensauit cũ illegitio. vt pos 29
fit,pmoueri ad bñficiũ etiaꝫ curã, habẽs nũquid per istã dispensationẽ poterit,pmoueri ad bñficiũ cui pficiendus ẽ per electionẽ elligendus. ℟. fm Be. in.c.is qui.q̃ sic.qñ qñ vitium tollit͛ ex toto. vt i casu pdicto põt eligi. vt in.c.cũ Vintonien̄sis. de elec. ẽt si esset dubiũ an verba dispẽsationis tollãt ex toto vitium. Et hoc tene. ꝫ alij dicant q̃ non potest eligi.

¶ Infra quod tempus ꝺz bñficium vacans cõ 30
cedi. ℟. q̃ i cathedrali ⁊ regulari ecclesia vacante prelato. ℣. tres menses eligere tenentur .c. ne pro defectu. de elec. nisi essent priuilegiati vt minores. Alia autem beneficia ecclesiastica. ℣. sex mẽses.c. nulla. de concess. preben. Als collatõ seu prouisio deuoluitur ad eũ qui proximo presse dignoscit͛. nisi in casu in quo prouisio pertinet ad capitulum deuoluitur ad episcopum. ⁊ e contrario. ⁊ post ad metropolitanum ⁊ post ad papam. Hoc est verum nisi legittimo impedimento essent impediti. Et incipit currere dictuꝫ tempus a die scie: nõ vacationis. c. q̃ diuersita tẽ. de con. pre. Et intelligit͛ legittimũ impedimẽtũ peregrinatio vel suspẽsio ẽt ex culpa: nisi cẽt in mora petẽde absolutiõis. d. c. q̃ diuersitatez. Et si bñficia ptinerẽt ad regulares exẽptos. eꝑi ,puidebunt nõ obstante exemptione cle. quia regulares. de sup. neg. prela.

¶ Vtrum prefatũ ꝑs hẽat locũ in bñte ĩstitue 31
re p̃tatũ p ꝓpriũ. ℟. dñi de rota tenent q̃ nõ. qz. d. c. nulla. non extendit͛ ad eũ qui habet instituere: sed ad eum qui habet conferre.

¶ Vtrũ liceat alicui sibi procurare beneficiuꝫ. 32
℟. Tho. ⁊ Rat. q̃ beneficium cum cura aiaruꝫ nõ licet. qz idonee nõ põt administrare sine gra seu charitate quã nullus se habere scire põt. Secus cẽt de alijs bñficijs: q̃ p̃nt ,pcurari. Aug. de ancho. li. ꝺ potestate pape ꝫ gnãliter nõ posse sine peccato. Nã vex credo q̃ñ principalit͛ ,pcurat: vt hẽat bñficiuꝫ. Secus q̃ñ principalit͛ ,pcuraret vt posset prodesse.

34 ¶ Vtrum occupans beneficiū viuentis scienti faciēs se instituī. sit infamis. ff. ꝯ Sa. in. c. i. de ꝓcess. preben. q⁹ sic. iij. q. i. audiuimus. Et solus papa dispēsat cū eo. sicut cū illo q viuente vxore aliā accepit. vt in. c. fi. de eo q duxit in vx. quaꝫ pol. p adul. Ex quo ꝓcludit pa. ibidē q⁹ ꝫ cum vacaret fecerit se instituī vel sibi cōferri a papa nō habita mentiōe de occupatiōe ꝓpterea non valet. ⁊ ē subꝛepticia: q⁹ nō sic facilī obtinuisset facit. c. postulasti. de rescri. Similiꝫ dicit de eis q de facto occupāt vel p brachiū seculare se i vacātibus beneficijs intrudūt. si nō faciūt mentionē in ipetratiōe de tali occupatiōe: q⁹ oē id ex q̄ nō ita facilī obtineret tacitū inducit surreptiōeꝫ p. d. c. postulasti. cū similibus.

35 ¶ Quot beneficia pōt qs habere. ff. fm ꝯ Sa. in. c. cōquerētē. de cle. nō resi. q⁹ habēs beneficiū quantūcūqꝫ simpler qđ p se sufficit ad vitaꝫ beneficiati nō pōt aliud tenere sine peccato mortali. fm glo. in. c. dudū. el. i. de elec. Qđ limitat idē ꝯ Sa. si ꝓpter se solū ḥ. Secus vero si collata sibi cēnt nō rōne sui sed pp vtilitatē beneficioꝝ: vt q⁹ est homo industriosus ⁊ bone ꝓscie: vt no. in. c. cū iā dudū. de ꝓben.

36 ¶ Vtrū habēs plura q̄ vnū sufficit excusetꝫ p dispēsationē. ff. glo. ꝑdicta q⁹ sic. sed ꝯ Sa. in. d. c. dudū. dicit q⁹ ḥ ꝓ indubitato q⁹ nō sit tutus q̄ ad ecclesiam triumphantē. etiam dispensatus p papā: q̄ dispensatus ē pp se ⁊ suā vtilitatem: q⁹ in hoc casu nō solum alterat iuris positiui dispositio: sed etiā xp̄i patrimoniū iniuste dispgitur. Cū ergo papa non possit sine cā alienare bona ecclesie sine graui peccato: vt dicit archi. xij. q. ij. nō liceat pape. ergo multo minus pōt dare licentiā alteri ipm dispgendi. vt in. c. nup. de rescri. do. post di. Et sic cōuincit rō Inno. in. c. ad monasteriū. de statu mo. q⁹ hic nō solū violatur ius positiuū. sed potius diuinū. Hoc idem tenet Jo. in. d. c. dudū. quē sequit Jo. an. Dicit etiā Tho. in. ix. quolibet. q. v. q⁹ habere plures pbēdas absolute ꝓsiderādo ē qđ de se inordinatū: vtpote q⁹ quis nō pōt in diuersis ecclesijs deseruire quibus quasi ꝓ stipendio pbende sūt ordinate vt ministrantibus in eis deñ. Est etiā dūminutio diuini cultꝰ. vnde vnus loco pluriū ꝓstituit. Est etiā inequalitas. vnde vnus ḥ multa beneficia. ⁊ alius nō potest habere vnuꝫ. Cōtinet ⁊ aliq̄n defraudationē voluntatū testatoꝝ. q vt certus numerus seruientiū deputaret talia ꝓtulerūt. ⁊ multa alia. ⁊ nisi aliqua circunstātia supueniat que remoueat totalit inordinationē eius nūqꝫ erit sine peccato: sicut nec homicidiū pōt fieri etiā cū dispēsatiōe. nisi habeat circunstantiā que remoueat eius inordinationem Aduerte tñ fm Bofre. q⁹ ē tripler circūstantia que pōt remouere talē iordinationē. ita q⁹ dispēsatio sit legittima ⁊ tutus dispēsatus. ꝯ Prima necessitas puta. q⁹ plures nō inueniuntur idonei. Secūda vtilitas ecclesiaꝝ ⁊ coꝝ quibus ꝑsunt. Tertia ꝓgratiua meritoꝝ. Hec valet ꝓsuctudo fm ꝯ Sa. in. d. c. dudū. Et iura siue glo. que dicūt valere intellige p necessitate: vel vtilitate beneficioꝝ: vel ꝓgratiua meritoꝝ: puta q⁹ pl⁹ valet absens q̄ alius ꝑs: vel p potentia retinēdi plura beneficia simplicia. sed nō vt fruct⁹ lucri faciat sibi ad vtilitatē ꝑuatā: vel ad agēdū patrimonium. vel vt lautius viuat. vel vt facilius ad ep̄atū: vel maiorē dignitatē possit ascēdere. q⁹ cū tali intētiōe etiā vnū beneficiū habere ds̄ se ē inordinatū: q⁹ est ꝓtra oēꝫ rōnē: vt in. c. rō nulla. cū ibi notatis. de pbē. ⁊ ꝓtra officiū pietatis xvj. q. i. c. fi. vide ēt de hoc. ꝑ. clericus. ij. ⁊. iij.

37 ¶ Vtrū habēs beneficiū cum cura: si recipiat secūdū cū cura: ipo iure sit ꝑuatus ꝑmo. ff. q⁹ sic statim adepta pacifica possessiōe. c. de multa. de pbē. vel qñ p cū sterit quo minus haberet. c. lꝫ. de pbē. li. vj. Et nisi ꝑmū resignet in manu ordinarij: vel cui cōpetit ipo iure ē ꝑuatus etiā secūdo. ⁊ inhabilis ad quodcūqꝫ beneficiū ⁊ etiaꝫ ordines sacros ⁊ ad papā ptinet dispēsatio. p extraua. Jo. xxij. que icipit. Execrabilis. Et ideo nō poterit absoluere subditos rōne ꝑmi beneficij. Fallit hoc in septē casibus. ꝯ Primus q̄ secūdū annectet. ꝑmo. c. sup eo. de pbē. li. vj. Secūdus casus q̄ expedit de bonis ꝓprijs vtilitatē ꝑmi beneficij. ⁊ ipm retinet donec sit sibi satisfactū fm An. de bu. p. c. quicūqꝫ. xxij. q. iiij. Et sufficit q⁹ talis expensa sit vtilis cepta. lꝫ postea a casu sit totū pditū: fm Jo. an. in. c. ex pte. de cōsti. puta q⁹ domū factā ignis postea ꝺbussit. Tertius casus q̄ acceptat calore iracūdie fm Jo. de li. ⁊. d. Anto. ⁊ facit gl. in. c. ex litteris. ō dnor. que vult q⁹ ꝓfessio ex iracūdia facta nō ꝓiudicet. Quartus casus q̄ acceptat ad tp̄s. puta donec alit fuerit beneficio ꝓuisum fm ꝯ De. de ancha. in. c. i. de ꝓsue. li. vj. Quintus casus q̄ cōmutauit vnū beneficiū in aliud habēs alia beneficia curata: dūmodo possessionē nō fuerit nactus ter. ē in cle. si plures. de preben. Sextus casus q̄ habet p dispēsationē. vt in. d. c. dudū. Septimus casus in ep̄atu q nō vacat p secūdū. fm gl. in. d. c. de multa. ⁊ Jmol. in cle. gre. de rescri. Jdeꝫ dic de quocūqꝫ alio beneficio ecclesiastico q⁹ qs nō pōt cū alio tenere nisi dispēsēt cū eo. Et qs possit dispēsare. ꝑ. dicā. §. xxxviij.

¶ Vtrū habēs beneficiū in cōmēda teneat ser 37

uare eccleſiam in ſtatu ſuo. ſ. ⁊ ſ̄da. in. c. de monachis. de p̄bē. q; ſic. nec p̄ot aliqd ō ſtatu eccleſie minuere. ſed ō ſupfluo p̄ot ſibi, puidē. al's ſi.

58 ¶ Quis p̄ot diſpēſare vt qs habeat plura bñficia. legittima cā interueniēte. ſ. q; in plurib⁹ ſimplicibus. vel in vno curato. ⁊ alio ſimplici p̄ot eps diſpēſare vt in diuerſis eccleſijs habeat ſed in vna eccleſia p̄ot ſi ſūt ſimplicia. ſm glo. i c. lr̄as veſtras. de ꝓceſ. p̄. Jo. an. dicit veruꝫ ſi ſūt diformia. vñ dicit q; p̄ot diſpēſare. vt qs habeat dignitatē ⁊ canonicatū in eadē eccleſia. facit. c. i. cū glo. de ꝓſue. li. vj. ſ̄ ede. cōſilio. cxv. tenet q; p̄ot diſpēſare eps vt qs habeat canonicatū ⁊ altare: ſeu bñficiū alicuius capelle in eadem eccleſia. Et hoc ſegt ſ̄da. in. d. c. lr̄as. Jn duobus aūt ꝓformibus non p̄ot. puta vt qs habeat duos canonicat⁹ in eadē eccleſia. Et dicit ſ̄da. vbi. ſ. q; hoc ſequūt cōiū doc. Et ideo duo altaria in eadē eccleſia nō p̄nt in titulū haberi ex diſpēſatiōe epi ſm Buil. de monte lau. Et videt ſeq Be. vbi. ſ. ⁊ plꝫ. q; altaria q̄ dant in titulū p̄petuū dicunt bñficia ſm glo. in cle. ij. de deci. Et ſegt Be. in. c. i. de ꝓſue. li. vj. Altaria vo q̄ nō dant in titulū bñ p̄nt haberi ex diſpēſatiōe epi. Jn p̄ſonatibus vo: vel dignitatibus: vel adminiſtrationibus: aut officijs p̄petuis quocūq; noīe cenſeant nō p̄ot niſi ſolus papa diſpēſare. vt in. d. c. i. ſ. in eadē eccleſia vel in diuerſis vt in. c. de multa. de p̄bē. lꝫ ter. videt ſolum de eadē eccl'ia, p̄hibere. Sꝫ doc. i dict. c. dicunt et locū br̄e i diuer. ſ. eccleſijs. p. c. q; nō nulli. de cle. nō re. Sd no. lꝫ Jnno. dicat ꝓriū in. d. c. ō multa. ſ. q; eps p̄ot diſpēſare in pluribus eccleſijs dūmodo curā aiaꝝ nō habeāt.

59 ¶ Quid ſi cendū de fructibus bñficioꝝ. vide. j. clericus. iij. ⁊. xiij. p totū.

40 ¶ Vtrū fructus bñficij vacantis ſint ſeruandi ſucceſſori. ſ. q; ſic. vel in vtilitatē eccleſie expēdēdi. al's ꝓtrafaciētes ſi ſūt capt'a: q̄ētus: collegia: vel ſingule p̄ſone i cathedralibus eccleſijs ⁊ regularibus: vl collegiatis ſūt ſuſpēſi ipo facto ab officio ⁊ bñficio. donec plene reſtituerit qcqd p̄ceperūt nō obſtātib⁹ p̄uilegijs: vl' ꝓ ſuctu diuin⁹: vel ſtatutis: et iuramēto vl' ſedis ap'lice auctoritate firmatis. c. q; ſepe. de elec. li. vj.

41 ¶ Quid de p̄latis q; bona eccleſiaꝝ: dignitatū p̄oratuū ⁊ p̄ſonatuū vacātiū ſibi ſubiectaꝝ vl' q̄ ptinēt ad coꝝ cuſtodiā occupāt. ſ. q; niſi ſpāli p̄uilegio: vl' ꝓſuetudine p̄ſcripta: vel alia ratione nabili cā hoc faciāt epi. ⁊ ſupiores ſūt ſuſpēſi ab ingreſſu eccleſie. ⁊ alij ab officijs ⁊ bñficijs. donec ſatiſfecerit. Jd dē dic de alijs p̄ſonis eccleſiaſticis ad quoꝝ coll'onē p̄ſentationē ſeu cuſtodiam

ptinent dignitates p̄ſonatus p̄oratus vl' eccleſie vacātes. vt in. c. p̄ſti. de offi. or. li. vj. Et hec p̄hibitio loquit de alijs bonis ab his de qbus. ſ. in. §. p̄cedēt. ⁊ in. d. c. q; ſepe.

¶ Vtruꝫ fructus bñficioꝝ poſſint locari. vide 42 ſ. alienatio. in p̄n. ⁊. §. xviij.

¶ Quid de diſtributiōibus quottidianis. vide 43 j. clericus. xiij. §. ij.

¶ Quid de iniuſte poſſidētib⁹ bñficia eccleſia 44 ſtica. ſ. q; reſignare teneāt in manu illius q; p̄ot accipe reſignationē: vel ſi cēt in articulo mortis alicui alteri recipiēti cā noīe illius cui ē facienda ſm Jnno. Et etiā teneāt fructus p̄ceptos reſtituere. de renū. c. poſt trāſitionē. §. rurſus. Et dicit Archi. q; ſi aliqs minus canonice obtinet bñficiū. ſ. ſimoniace. vel p̄ fraudē: aut ſurreptionez aliqua i p̄petuū non p̄ſcribit. c. poſtulaſti. de cle. ex. mi. Verum ē qđ dicit Jo. q; vite neceſſaria ſtricte poterit retinere de cōſilio ꝓfeſſoris: ita q; ſolū nō egeat ⁊ alios fruct⁹ i eccl'ie vtilitatē p̄uertat q; reſtituē teneāt. c. dilecto. de p̄bē. alit nō poteſt abſolui niſi obtineat diſpēſationē ab eo q; poteſt nec in foro aie teneāt ei ſubditi obedire vel ſolucre aliqd qñ ſciūt p̄ certo: nec p̄ot eoſdē ſubditos abſoluere vel ligare. de quo tamē dic ⁊ limita. vt. j. ꝓfeſſio. iiij. §. xij.

¶ Vtrū filius p̄uēt beneficio eccleſiaſtico ꝓpt 45 crimē leſe maieſtatis ꝓmiſſum a patre. ſ. glo. i c. ſatis puerſum. lvj. di. q; nō. Jdē dicit nec p̄pter crimē leſe maieſtatis diuine. vtputa q; hereticus vel ſciſmaticus. c. qcūq;. de here. li. vj. de ſciſma. c. vnico. li. vj. vbi lꝫ, p̄hibeantur admitti ad beneficia eccleſiaſtica taliuꝫ filij. tū nō dicit q; habitis p̄uēt. qđ nota.

Jgamia ē triplex ſm glo. eodem titulo. c. i. ⁊ ſ̄dima dicitur vera. Secūda ſimilitudinaria. Tertia interp̄retatiua.

¶ Quot modis cōtrahit bigamia vera. ſ. ſm ſ̄ri. i. iiij. di. xvij. ar. iiij. q. i. ⁊ glo. vbi. ſ. vno mō qñ habuit plures legittimas vxores. xxvj. di. acutius. ⁊. c. ſe. Jntellige ſi ambas cognouit al's ſecus. ar. in. c. debitū. de biga. 1

¶ Quot modis ꝓtrahit bigamia interp̄tatiua ſ. ſm glo. in. d. c. i. q; duobus modis. ſ̄dim⁹ qñ ꝓtraxit cū corrupta. xxxiij. di. maritus. ⁊. c. a nobis. eo. ti. Jntellige ſi cognouit cā. al's non. d. c. debitū. Secūdus quādo reddit debitū vxori adultere. xxxiiij. di. c. ſi cuius. ⁊. c. ſe. etiam ſi ad p̄ceptū eccleſie redderet ſm cōmuniōē opi. ⁊ etiā ſi ignorabat eā adulterā ſz ſ̄da. i. c. ſi vir. de adul. allegat. xvij. di. ſicut. ⁊ de biga. c. ij. 2

¶ Sed nunquid accipiēs virginem quam nō 3

cognouit: ⁊ ea mortua accepit secundā virginē quā cognoscit: vel ecōtrario ꝑmaz cognouit: sed nō secundā efficit bigamus. ℟. Alb. ti. eodem q̄ non. Similit si ducit mulierē virginē ab aliq̄ despōsatā sed nō cognitā ꝑmortuo sponso nō est bigamus. di. xxiij. c. fi. ⁊. d. c. debitū.

4 ¶ Quid si credebat virginē tpe ꝓsumationis matrimonij ⁊ post cognouit corruptaz. ℟. q̄ bigamus ē. xxij. q. v. ille. lij. di. qui in aliquo. nec excusat error vl ignorantia. d. c. ille.

5 ¶ Vtrū deflorās virginē ⁊ postea accipiēs eā vxorē fit bigamus. ℟. glo. ⁊ Sa. in. c. sanc. de cle. ꝓiu. q̄ nō. Et lz Alb. vbi. s. dicat q̄ celebri or opi. teneat Jrū. ego credo verior opi. q̄ nō fit bigamus. quia lz aut. quō op. epi. §. i. velit q̄ vxorē habuerit virginē: tn si attendamus ad veritatē que opi. ꝓferenda ē. c. nuper a nobis. de biga. viij. di. veritate. lxxxi. dist. quicūq; ⁊ q fili sint le. ꝑ tuas. C. plus va. qd agi. l. i. ij. ⁊. iij. non diuisit carnem suam. Nec ob. q̄ opinio p̄ feratur veritati. de sponsa. inuenis. iij. q. vij. §. tria. ff. de offi. preto. l. barbarius. C. de testa. l. i. xxij. q. ij. homines. ff. ad maced. l. iij. ⁊. in. d. c. nup a nobis. q. ℟. Jnno. in. d. c. nup a nobis. q̄ ista causalia sūt. Preferē enim aliquādo opinio veritati fauore ꝓtrahētiū ⁊ odio decipiētiū. vt. d. l. iij. ff. ad ma. vel fauore ꝑlis. c. q̄ inter. qui fi. sint legit. aut testamētoz. d. l. i. vl ali qua cōmunis opinio p̄ferē veritati. d. l. barbarius. ⁊ in. d. c. nup a nobis. vbi factum attēdit q̄ nō excedit casum suum.

6 ¶ Quid si vnaz vxorem habuit ⁊ cognouit ante baptismū ⁊ aliā post. ℟. q̄ bigamus ē. xxviij. q. vltima. c. oportet. ⁊. c. acutius. lz Jo. contrarium direxit ⁊ male.

7 ¶ Quot modis ꝓtrahit bigamia similitudinaria. ℟. q̄ quattuor modis. Primus cū qs contrahit cū deo p votū solēne. postea contrahit matrimoniū de facto. xxviij. q. i. quotquot. ⁊ de bigamis. c. a nobis. Secūdus qñ quis diuersis tēporibus habuit plures vxores. vnā d iure: alterā de facto ⁊ cognouit ambas. d. c. nup. Tertius si simul duas habuit vxores vnā d iure: alterā de facto vel ambas de facto ⁊ cognouit ābas d. c. nup. Quartus modus si existens in sacris ꝓtrahit. vt in. d. c. nuper.

8 ¶ Sed quis dispēsare potest cū bigamis vere. ℟. q̄ quidā dixerunt q̄ nemo pōt. tu dic cū Ri. vbi. s. q̄ papa solus pōt. xxxiij. di. lector. i glo. vbi lutius dispēsauit cū Panor. archiepo q fuit bigamus. Alius inferior nō potest etiam in minoribus. no. in. c. vnico. de biga. li. vi. Jdē de bigamis interpretatiue. quia sic in ipsis est defectus sacramenti. sicut in bigamis vere ſm glo. in. d. c. i. de biga.

¶ Nun quid in bigamis similitudinarie possit 9
eps dispensare. Respōdeo ſm Sa. in. c. de diacono. ⁊. c. sequenti. qui cle. vel vo. q̄ si clericꝰ in sacris ꝓtrarit cū corrupta solus papa dispēsabit. d. c. nuper. Si vo clericus de iure cōtrarit cū vna. puta anteqz esset in sacris ⁊ de facto cū altera. s. post ordinationē. ⁊ ambas cognouit solus papa poterit dispēsare. d. c. nuper. Et similiter in nō clericis qui isto modo bigamiā contrarierint. Quidam voluerūt restringere hoc vexi sciens impedimentū accepit de facto eam. Secus si ignorabat. tn cōmuniter tenet q̄ siue sciens siue ignorās de impedimento. secundam acceperit ⁊ cognouit. q. ter. ad animū cū ope secuto attendit. q. sic in ipis est defectus sacramenti sicut in bigamis vere. ſm glo. in. d. c. i. ⁊ in. d. c. nup. ſm Be. in. c. vnico. de biga. li. vi. Si vero existens in sacris: q̄zuis ꝓtrarerit cū virgine nec aliā habuerit vxorē ante in laicali habitu vl in minoribus ſ poterit eps dispēsare. vt ministret ter. ē in. c. diuersis. de cle. ꝓiu. ⁊ in. c. i. qui cle. vel vo. cū glo. ibidē. ⁊ etiā vt ꝓmoueat ad vltriora. c. sanc. de cle. ꝓiu. Et ad. d. c. nup. qd vt det ꝓtra. dicit q̄ intelligit de eo q̄ ante sacros ordines aliā habuit. ⁊ post in sacris aliaz accepit. Ad. c. vero. ij. q cle. vel vo. dicit q̄ loquit in illo quē nō penitet vere: vel est suspicio de recidiuo q̄ tūc nisi ingrediat religionē non pōt. Similit qn iminet scādalū. vt in. d. c. no.

¶ Vtrū bigamus bigamia vera ſm ꝑmū mo- 10
dū sit ꝑuatus ꝑuilegio clericali. ℟. q̄ nō. sed solū illi q̄ sūt in minoribus ordinibus. sed qui sunt in sacris bene gaudēt ſm Be. in. c. vnico. d bigamis. Ratio ſm cū. q. ille q est in minoribus taliter cōtrahendo. pōt viuere ⁊ debet vt laicus. Ille vo q ē in sacris nō pōt redire ad seculū. vt not. de apostat. c. tue. in glo. fi. ſm Jo. defant. Et ideo lz sit ꝑuatus habilitate ordinū. nō tn ꝑuilegio clericali. Similit religiosus religiōis appropriate gaudet. ita q̄ talis penitēs esset excōmunicatus. q. lz iste ter. ꝑuet eū ꝑuilegio clericali. nō tn ꝑuilegio monachali vel religionis. Et ter. in d. c. vnico. restringit vt loquat de existentibus i minoribus ordinibus. ⁊ non de monachis. vel existentibus in sacris. Et hec verior ē opi. quaz sequunt Archi. glo. in. c. gsqs. lxxxiij. di. guil. gar. Jo. mo. ⁊ Jo. cal. lz Bonagra in. c. de bigamis. co. ti. teneat q̄ sacerdos qui contrarit cū vidua: vel duo matrimonia successiue ⁊ postea cōmisit homicidiū poterit puniri per iudicem secularem. ꝑ. d. c. vnicum.

11 ¶ Vtrum bigamus interpretatiue similiť sit ꝑ
natus oī ꝓuilegio. sicut bigam⁹ vere. ℟. Be.
vbi. s. q. sic. Idē tenet glo. in. d. c. vnico. Nec
ob. qđ in se. §. dicā de casu .vo ad casū fictum. qz
in isto interꝑtatiuo idē ē quo ad omnē modū. si
cut in vo. quia sic est in eis defectus sacramen/
ti sicut in veris bigamis. vt nota. glos. in capi.
i. de biga. ⁊ patet in. c. debitum. co. titu. vbi di/
xit q⁹ diuisit carnem suā. facit etiā. d. ca. quisquis
lxxxiij. di.

12 ¶ Vtrum similitudinarie bigamus sit ꝑuatus
similiter ꝓuilegio clericali. ℟. Be. vbi. s. q⁹ nō
nisi quo ad executionem ordinum. Et ex hoc in
fertur idem Be. q⁹ ꝓstitutio penalis nō extēdi/
tur de casu .vo ad casū fictū. qñ casus fictus non
fingiť idē ēē quo ad oēm effectū quē habet casus
verus sicut ē in proposito. vt patet in. c. nupera
nobis. de biga. Intellige ergo tex. d. c. vnici. de
biga. vero ⁊ interpretatiuo. ⁊ q nō ē i sacris vel
religiosus q ē nudatus oī priuilegio clericali. ⁊
astrictus seculari foro. ⁊ ei sub excōicationis pe/
na precipitur vt non deferat tonsurā vel habitū
clericalē. d. c. vnico. ⁊ si portat peccat mortaliter
vt. ī. lex. §. iij.

BIſestum dicitť quia per duos di/
es stamus super sextum
chalen. marcij. Et nō q⁹ vigilia sancti
Mathie sēp dz ēē die imediate ꝓcedēti festo eiꝰ
dē. nisi vēiret festū die lune. qz tūc fieret die sab
bati. Et ſm consuetudinē romane ecclesie tēpo/
re bisext⁹. secūda die fit festū sancti Mathie. hec
notatur in. c. que fuit de verbo. fig.

1 ¶ Vtrū suspensus per ānū possit celebrare tpe
bisextus vltia die anni bisextil. ℟. glo. in. d. c. q
fuit q⁹ sic. Sicut libertas promissa seruienti per
ānū acqrit si seruit. cccl.v. dieb⁹. ff. de statu libe.
l. cum heres. §. sticus. si heredi meo.

ALaſſemia importare videť quā
dam derogationem
excellentis bonitatis alicuius ⁊ precipue
diuine. Quicūq; ergo negat aliquid de deo qđ
sibi conuenit: vl asserit aliquid de eo quod ei nō
conuenit. dīne derogat bonitati. q deus ē ipa bo
nitas cētia ſm Dio. de di. no. Quod quidem
cōtingere pōt vel ſm intellectū tm̄: vel ſm intel
lectū ⁊ affectum. Et vtroq; mō hmōi derogatio
si sit tm̄ in corde ē blasſemia cordis. Si vero in
ore est blasſemia oris. que blasſemia oris oppo/
nitur confessioni fidei ⁊ caritati dīne. Et sic ex
genere suo ē peccatum mortale sp nisi quis alī
ex surreptione in verba blasſemie. prūperet. ita
q⁹ hoc quod diceret nō aduerteret q⁹ tūc solū ve
niali peccaret. nec hēret ꝓpie rōez blasſemie q
erat'. secūda secūde. tit. de blasſemia. ⁊ Tho. ī.
ij. q. xiij. ar. i.

¶ Quot sūt spēs blasſemie. ℟. ſm Ambro. sūt 1
due. Prima ē cū deo attribuiť quod ei non cōue
nit. Secūda cum ab eo remouetur quod ei con/
uenit. Adde tertiā ſm Tho. vbi. s. cum creatu
re attribuitur quod cōuenit creatori soli. Sed ꝓ
prie loquendo non sunt diuerse spēs. qz negatio
⁊ affirmatio non diuersificant habitus spē. qz per
eandem sciam inotescit falsitas affirmationiꝫ ⁊
negationum.

¶ Vtrū peccatū blasſemie sit remissibile. ℟. q⁹ 2
si blasſemia fit ex coactione vel deceptione vel in
firmitate sic hēt cām annexam ꝓuocatiuam diui
ne mie ad remissionem. Et sic intellige illud ma
thei. xij. Omne peccatū ⁊ blasſemia. s. ex infirmi
tate: vel coactione remittetur. Si aūt blasſemiā
cōmittatur certa malitia: tūc dicit irremissibilis.
nō qz nō possit rēitti: sed qz nō hēt secū cām moti
uā ad remissionez. ⁊ sic itelligeillud matthei. xij
Sp̄s āt blasſemie. s. illate ex certa malicia nō re
mitteť. i. vix siue difficulter remittitur. quia non
habet excusationem.

¶ Blasſemia vero sanctorum consequēter re/ 3
dundat in deum: dum vel illis attribuunt quod
deus ex sua gratia declarauit nolle in eis esse vel
remouent quod declarauit in eis esse: ⁊ eodem
modo est peccatum sicut blasſemia dei.

¶ Vtrum blasſemus possit absolui a proprio sa 4
cerdote. ℟. Pda. in. c. statuimus de male. q⁹ nō
publice blasſemans. sed episcopus facit glos. in
c. ij. de peni. ⁊ remiss. li. vj. Secus si occulte. qz
ſm Hostiensem tunc non pertinet ad episco/
pum. Ego vo intelligo q⁹ est casus episcopi qñ
blasſemia est publica non simpliciter. sed quan/
do propter publicitatem defertur ad episcopum
Vnde dicit Bofre. ⁊ Hostiē. q⁹ que dicuntur
i. d. c. statuimus. de pena temporali vel pecuni
aria intelliguntur sedente iudice pro tribunali.
In iudicio autem anime presbyter discretus mo
liendo rigorem dispensare poterit rigorem er cā
circa penā spūalē superiorem. xxvj. q. vij. peni
tentibus ℔ Ho.

¶ Sed quando dicitur publica. ℟. Pda. ⁊ Ho 5
stien. in. d. c. statuimus. q⁹ publica dicitur quan
do ē notoria iuris. puta conuictus vel confessus
in iudicio vel notoria facti. puta quia publice
pluribus astantibus blasſemiam intulit. facit. c.
fi. de cohabi. cle. ⁊ mu. Et breuiter quando pro
bari pōt. ⁊ ad ēm defertur dicitur publica. ar.
l. palam. ff. de verbo. si.

¶ Quid si caloꝛe iracundie. vel ebrietatis quis 6
blasſema. ℟. Pda. in. d. c. statuimus doc. cōiter

d. ⁊.

recitant dictū abbatis dicentis q̄ ꝛ peccet gra/uiter. tū nō puniet pena. d. c. statuim⁹. q̄ ne/scit quodāmō qd faciat. sicut nec ꝓfessio sic fac/ta pndicat: vt no. glo. i. c. ex lr̄is. de dnor. Et placet ſſda. i ebrio. ar. l. oē delictū. §. qui se vul/nerauit. ff. de re mili. Sed i accēſo calore ire di/cit forte nō ꝓcedere nisi calor cēt ex iusta cā pro/uocatus. ar. l. si adulterū. §. impatores. ff. de a/dul. secus q̄n ex iniusta cā: puta q̄ i lucro amisit ar. c. iebriauerūt. xv. q. i. sed ego dico q̄ tam ex ebrietate q̄ ex ira blasſemās nō excusat a mor/tali si aduertit qđ dicit ⁊ significationē ꝟborum vt p̄z ex dictis. quo ꝟo ad penā. d. c. statuim⁹. credo oīo excusari pp ꝟbū i eo positū. s. p̄sum/pserit relaxare. sed quo ad aliā penam extraor/dinariā dū attendendū ē: an fuerit i culpa ebrie/tatis vel ire vt maio: imponatur. ⁊ si non fuit i culpa mino⁹ detur.

7 ¶ Que ē pēa p̄fati. c. statuim⁹. ſ. q̄. vij. dūi/cis stet p̄frib⁹ eccl'e. dū agunt missar̄ solēnia. ⁊ vltio die sine pallio ⁊ calciamētis: ⁊ ligat⁹ cor/rigia i collo. Itē i. vij. sextis ferijs p̄fatar̄ dni/car̄ ieiunet i pane ⁊ aq̄ ⁊ nō itret eccl'az. Itē q̄ i q̄libet p̄fator̄ die⁹ tres si poterit: vel duos. aut saltē vnū pauperē reficiat. ⁊ si nō pōt i aliā pe/nā ꝓmutet. Itē si ē dies. xl. solidos solnat vel xxx. vel. xx. vel saltē. v. vsualis monete. quā pe/nitētiā si noluerit facē iterdicat ei i gressus eccl'e ⁊ i obitu carcat ecclesiastica sepultura.

¶ **Abella.** vide. ī. pedagiū. ⁊ talia: q̄ ꝓ eodē accipiūt vl' q̄si.

¶ **Alix** nō dz eē de ere: aut auricalco: aut cupro: nec de ligno: nec de vitro: nec de cristallo: vel lapide. de cō/se. di. i. vasa. ⁊ c. se. sed debet esse de auro vl' ar/gento: aut stagno. c. calix. de ꝓse. di. i.

1 ¶ Quis pōt ꝓsecrare calicē ⁊ patenam. Car. i cle. attendētes de sta. re. vī sentire q̄ epūs ⁊ ēt abbates q̄ vtunt i signis pontificalib⁹ q̄n habēt ex ꝓsuetudine: q̄ ista sūt poti⁹ dignitatis q̄z or/dinis. Sed Be. in. c. abbates. de priuil. li. vi. dicit q̄ ꝛ hic glo. sit ꝓ ipis abbatib⁹. tū dz absti/nere propter vnctionē que fit in ei⁹ ꝓsecratiōe. c. vnico. de sacra vncti.

2 ¶ Quomō erecrat. ſ. fm ſſde. de pal. q̄ cōse/cratio calicis sit in supficie. Et iō si calix argēte⁹ ꝓsecrat⁹ deauret idiget reconsecratiōe. Secus credo si deauratio cadit pp vsū. q̄ nō recōsacra/bit. nec est sile i calice deaurato sicut i pariete ec/clesie. qui decrostat⁹ idiget recōsecratione. vt in glo. c. ecclesijs. de consc. di. i. sed i pditione au/ri qđ ita subtiliter pontif. nō videt sit ita ꝓsecra/tio in supficie ipius quin remaneat i argento: ⁊ ita seruat cōsuetudo. Similiter si amittat formā suā erecrat. ar. c. i. de ꝓse. cc. vel al. ⁊ q̄ destru/cta forma iā nō ē ca lix. ⁊ si reparat erit nou⁹ ca/lix. ⁊ iō ꝓsecrand⁹. Sec⁹ si formā nō amisit: q̄z/uis aliqualiter lesus fuerit.

¶ **Alumniator** ꝛ dicat. vide. s accusatio. §. viij

¶ **Ambium.** vide. ī. vsura. prio §. li.

¶ **Anonica** portio dicitur quia est a canonibus aproba/ta ⁊ debita iure decretorum. x. q. i. ō bis ⁊. c. decernimus. ⁊. xvi. q. i. constitutum. ⁊ in cle. dudum. de sepul.

¶ Quotuplex est canōica portio. ſ. q̄ duplex. 1
vna que debetur episcopo ab omnibus eccles̄i/is totius dioccsis. de qua habes. x. q. i. in. c. de his. ⁊. c. se. in glo. ⁊ de testa. c. officij. ⁊. c. se. cū concordantijs in glo. Alia que debetur eccl'e parrochiali. de qua habetur de sepultu. per to/tum. in decre. ⁊. vi. ⁊ cle.

¶ Quota est canōica portio episcopalis. ſ. q̄z 2
glo. in. c. requisisti. de testa. est tertia vel quarta fm consuetudinem.

¶ Quota ē canōica portio prochial'. ſ. q̄ iura 3
sūt diuersa. ⁊ iō erit q̄rta. q̄ i illa oīa iura ꝓcor/dāt. ls gdā dicāt mediā gdā tertiā. ff. de arbi. l. diē. §. inde q̄rit. ⁊ de arbi. c. si ex trib⁹. li. vi. nā i dubijs seqmur qđ minimū ē. ff. de le. ij. l. si ita relictū. i fi. ff. de re. iur. l. semp. ita nōt Archi. i c. cū qs. de sepul. li. vi. ⁊ Inno. in. c. regsisti. ⁊ Ber. i. c. certificari. de testa. ⁊ ß vex nisi ꝓsue/tudo cēt dādi medietatē vel tertiā q̄ tūc ista cēt debita. vt i. d. c. certificari. Et sic itellige iura q̄ vident dicere q̄ ē tertia vel medietas.

¶ Vtrum ꝓsuetudo valeat q̄ nihil dat epūs vel 4
prochiali eccl'e. ſ. Jo. i sum. ti. de sepult. tz q̄ nō. Silr ⁊ Bof. cū sit irrōabilis. c. fi. de ꝓsue. ⁊ ꝛ iura. de sepul. c. i. dūs petrus de perusio in tractatu de canonica portiōe. ⁊ Inno. tenent q̄ ꝓsuetudo vz. dūmō sit p̄scripta spacio annorū. xl. facit. c. de quarta. de prescrip. ⁊ quod notat Jo. in. d. c. certificari.

¶ Vtrum p̄scriptiōe ēt sicut ꝓsuetudine possit 5
i totū tolli. ſ. fm Jo. vbi. s. ⁊. do. ſſde. q̄ sic. sed regrit titulus: vel cursus tpis: cui⁹ ꝛ me/moria nō exstat. ⁊ ita logt. c. i. de p̄scrip. li. vi. rō q̄: ius cōe est. p ecc'a prochiali vel epo. Et iō vbicūq̄z p̄sūptio ē ꝓ possidēte. oz q̄ titulū alle/get ⁊ pbet p quem talis presumptio tollatur.

¶ Vtrū p pactum possit renunciari dicta quar 6
ta. ſ. fm archi. i. c. pactū. de pac. li. vi. q̄ quan/do dānificat eccl'a nō valet pactū. Sec⁹ vbi non

dānificaretur: qz valeret etiaz sine auctozitate su
periozis factū. l. non eo minus. C. de pzocu.

7 ¶ A quib⁹ debeā quarta cpalis. ℟. fm Jo. in
sū. ti. de sepul. q⁹ debeā. z pōt peti ab oīb⁹ eccleſi
is. ſ. ppziam diocesim constitutis. vt. xvi. q. i.
Jstitutū. siue sint capelle monachoz: vl' alioz re
ligioſoz vel mōasteria: vel alia pia loca: siue sint
Jnentualia vel q̄is alia in ciuitate vel extra: vt
de offi. oz. Jquerente. de testa. officij. z. c. requi
ſiſti. ēt ſi sint exempta: niſi in ꝓuilegio fiat ſpāliſ
mentio de ꝓiudicio cpalis q̄rte. de deci. duduz.
§. vltimo. ff. ne qd i loco pu. l. i. §. merito. Jſpa.
nō. i. d. c. officij. tenet ꝓtrariū. ſ. q⁹ ſoluz debeāt
ab eccleſijs cpo ſubiectis: nō ab exēptis seu ſub
iectis imediate pape. z dicit q⁹ ſic coiter tenetur.
Jſpe. Vo i pfato tractatu limitat Jſpa. verū dice
re q̄ legans eccleſie exempte nō eſt ſubdit⁹ cpi:
vel exempt⁹ ſil'r: al's debeāt. Sed Vioz vī opi.
Jſpa. qz iſta q̄rta daī cpis rōe ſolicitudinis quaz
debet habere i ecclesijs ſibi ſubiectis. vt patet in
d. c. conquerente. non respectu legantium.

8 ¶ Sed nūqd exempti tenētur ſoluere quartam
canonicā pape. ℟. abbas i. c. requiſiſti. de testa.
q⁹ ſic. Et sequīt. d. Jſpe. vbi. ſ. legat⁹ tñ de latere
petere non poterit. qz non eſt diocesanus exem
ptozum. de priuil. c. auctozitate. li. vi. in glo.

9 ¶ De quib⁹ debeā quarta canonica cpalis. ℟.
q⁹ de oīb⁹ legatis factis gbuſcūq; eccleſijs vl' pi
is locis fm q⁹ diri in. §. precedenti. z ēt q̄rta de
cimaz z quarta coz que veniūt occaſioe funeriſ
vt in. c. requiſiſti. de testa. z ibi Jſpa. Fallit hoc
i. vij. caſib⁹. fm. d. pe. vbi. ſ. Jſpim⁹ qñ relinq
tur aliqd ꝓ ornamentis eccleſie seu veſtibus. vz
cū legat ſericum pro planeta: vel aliud ornamen
tū pro altari: vt nō. doc. in. c. fi. de ſepul. Ex quo
sequīt q⁹ ſi legat aliqd vt fiat chor⁹ vel pictura vl'
maieſtas: vel calix: vel buiuſmodi nō debeāt q̄r
ta. qz iſta ē fabrica ad longeuū honorez dei. d. c.
fi. z. l. i. C. ne ſi. ſal. Jſte imagines z cruces ap
pellant ſignū dei. l. tuba. §. ſcia. ff. de aur. ar. q⁹
le. Et Jnno. i. c. cū ad ſedē. de reſti. ſpol. dic q⁹
cruces z calices sunt ornamentū eccleſie. Secū
dus q̄ legatur, ꝓ ꝓfatis ornamentis redimen
dis: ornandis seu reparandis. vt dicit Jnno. i
d. c. fi. Jdem dic cū legatur ꝓ libris neceſſarijs
diuino officio. Similiter q̄ legatur, ꝓ monumē
to fiendo. qz religionis intereſt monumenta cō
ſtrui vel ornari. l. i. §. interdictū. ff. de mor. in
fe. Tertius q̄ legat ꝓ fabrica eccleſie repara
tione idigēte. z pozcio ꝓ fabrica nō habeāt: vel ſi
hī nō ſuffi. cit. Si Vo eccleſia nō idiget fabrica:
ſoluāt quarta fm Jdo. reliquum ſeruabīt ꝓ tpe
neceſſario ad fabricā. Quart⁹ q̄ legat ꝓ lumi
narib⁹ oleū, ꝓ lāpade vl' cerei huiuſmodi. Quin
tus q̄ legatur ꝓ anniuerſario celebrando ānua
tim. c. cum creatura. de cc. miſ. Sext⁹ q̄ legatur
pro. vij. xxx. z huiuſmodi. fm Jos. in. d. c. fi.
Septim⁹ q̄ relinquīt ad perpetuū cultū diuinū
puta q⁹ feſtū vnius ſancti fiat ānuatim: vel dicāt
officium i vna capella. qz i huiuſmodi ꝓſiſtit cul
tus diuinus. c. fi. de reſcrip. lib. vi. Octauus fal
lit fm Jſpa. in. d. c. requiſiſti. in oblatioīb⁹ de q⁹
b⁹ nō debeāt quarta vt olim. Nonus fallit fm eū
dem i donatioē i vita. de qua etiam non debetur
c. de his. de ſepul. ij. c. i. de ſta. mona.

¶ Vtrū debeatur quarta cpo de relictis factis 10
hoſpitali. ℟. Jſpa. i. d. c. officij. q⁹ ſic. ſi ē religio
ſum. puta auctozitate cpi conſtructū etiā fz Jo.
an. ſi relictum fuiſſet factū pauperib⁹ talis hoſpi
talis: qz preſumitur habuiſſe reſpectū ad locum:
nō ad perſonam. Secus ſi relictū eſſet pauperi
b⁹ ſimpliciter: qz nō deberetur. l. nulli. z. l. ſi qs
ad declinandā. C. de epi. z cle. Si Vo hoſpitale
nō eſt religioſū: lz diuerſa ſit opinio. tñ tenet cum
Jſpa. ibidē. q⁹ ſi hoſpitale ē edificatū auctozitate
iam defuncti. ſic cpo habebit quartā: qz cpo hē
bit curā vt dī in aut. de ec. ti. §. ſiquis. qz nō po
teſt ampli⁹ redire ad ꝓphana. Si Vo edifica
toz viuit. ſic nō debeāt quarta z relictū videāt fac
tum pauperibus cū talis locus non ſit capax: qz
edificatoz pōt eū deſtruere. c. inter dilectos. d. do
na. z ibi Jnno. Et ex dictis⁹ pz q⁹ de relictis iſtiſ
fraternitatibus nō debeāt. iiij. vt tenet Jſpe. q. ſ.
limita tñ prefatū dictū Jo. an. de pauperib⁹ ſim
pliciter vez. ſ. quādo legat in genere pauperi
bus fm Bal. ita q⁹ inter perſonas diſtribuatur
z non inter loca. vtputa. qz teſtatoz iubet cuili
bet pauperi dari tunicā: vel certā quantitatē pe
cunie. qz legatur vt ſingularibus perſonis. z ſic
non debetur quarta cpo. c. ex parte. el. iij. de V.
ſig. al's legando pauperib⁹ in genere vī legare
hoſpitali qđ eſt in ciuitate vbi teſtatoz hz domici
liū. caſus eſt in. d. l. ſi quis ad declinandaz. V.
vbi autē. z ideo deberetur quarta cōtra Jo. an.
z cū ſequentes. Et ſic veruz credo q̄ ſi eſt tale ho
ſpitale q⁹ pauper cōiū ibi mittuntur. Secus i ho
ſpitalib⁹ vbi pauci paſcūt. Et ſic itelligo Jo. an.

¶ Vtruz debeāt quarta cpo d̄ legato facto ali 11
cui vt ſingulari perſone. ℟. d. pe. vbi. ſ. q⁹ nō.
ſicut q̄ legatur clerico non habenti adminiſtra
tionem vel prelationem: seu alicui canonico. vt
in. d. c. requiſiſti. §. fi. vel cum legatur leprosis
morantibus in tali loco seu domo: vel cum lega
tur heremitis aut iſtis fratribus qui morantur i
aliquo loco vel aliquibus mulieribus pro dote:
vel viduis: peregrinis z huiuſmodi. in quibus

cessat. d. c. ex parte. el tertio. vide quod not. Jn no. in. c. relatum. de sepul.

12 ¶ Vtrū debeat quarta cpalis de legatis, p ma le ablatis. ff. d. pe. vbi, ś. q non. q sunt debita non legata: siue restitutio sit certa: siue incerta.

13 ¶ Vtrū debeat qñ subditus legat ecclesie extra diocesim constitute. ff. q non. ita tz abbas i d. c. requisisti. ꝛ Jnno. ꝛ Jo. in. d. c. certificari Et ita consuluit Jo. de monte merlo. Hec intelligo nisi consuetudo vel prescriptio aliud habeat. c. cum inter. de verbo. sig. el. ij.

14 ¶ De quib⁹ debeat canonica prochialis. ff. q de oib⁹ q̄ veniunt rōe funeris. ꝛ de oib⁹ legatis factis ecclesie apud quā elegit sepulturā. de sepul. p totū. ꝛ in cle. dudū. co. ti. Fallit hoc i. xiij. casib⁹. fm. d. pe. vbi. ś. Primo qñ p ꝓsuetudinez vel prescriptionē nihil soluit fm q dictū est. Secundo qñ p priuilegiū pape eximit a pstatiōe. de reli. do. c. pstitut⁹. de testa. c. officij. i fi. de sepl. i nra. huiusmodi sunt hodie frēs minores ꝛ predicatores p priuilegiū. Tertius qñ legat ad vsus pūlegiatos. de gb⁹ i. c. fi. de sepul. qui sunt vij. casus primi. de quibus nō debet quarta cpalis. de quib⁹. ś. in. §. ix. Quart⁹ qñ ecclesie doat donatiōe iter vivos. vt in. d. c. de bis. §. si Vo. Quintus qñ quis post electionē sepulture i aliq̄ monasterio illud intrat ꝛ in eo profitetur anteqz moriat. Et idem dico si intrauit cū proposito absolute mutandi vitam: q definit esse parrochianus alteri⁹ ecclesie. ar. c. beneficium. de regula. li. vi. Si Vo nō fecit professionē: nec habuit absolute propositū vitam mutandi debet quarta. fm Archi. in. c. cū gs. de sepul. li. vi. ꝛ videtur veri⁹ fm Be. ibidē. tz alij dicāt ꝛ. q religiosus censet ꝛhere domicilū i monasterio fcā, pfessione tacite vel expresse nō afi. vt dicit Archidia. ꝛ Jo. in. c. statutū. de rescrip. li. vi. Et idem videtur dicendū de leproso qui intrauit domū lepro/sox q nō debet fm Bu. Secus de illo q recipit i ꝓfratrem qui tñ retinet bona sua quo ad ꝓprietatē: q debet quarta. c. cum ꝛ plantare. de puil. q nō transit i religionē. Secus si solū sibi retinuisset vsūfructum suox bonox: q gauderet pūlegio religionis. c. vt priuilegia. de puil. Sextus qñ quis legat ecclesie in qua nō sibi elegit sepulturam. nec sepelit ibidē fm glo. ordinariaz. in. c. i. de sepul. ꝛ idē Jnno. in. c. ij. de sepult. ꝛ Archi. in. c. i. co. ti. li. vi. tz in. c. placuit. xiij. q. ij. tenuisset q debueretur hoc. idē, pbat Jo. an. i 6. i. ꝛ. c. certificari. de sepul. in glo. ꝛ in cle. dudū. §. vex. vbi reprobat opi. Jo. tenentis contrarium in. d. c. ij. ꝛ est opi. Va. alia Jo. reprobata fm. d. An. i. d. c. certificari. nam talia debēt cē subiecta qualia p̄dicata. xxxij. q. ij. apl'us Septimo fallit qñ de facto sepelit. vtputa q erat ibi interdicta ecclesia vel ciuitas. fuit tñ de fco ꝛ J voluntatē fratrū sepult⁹ i coz ecclesia' ꝛ ml'ta oblata. Mā fm Je. cōsi. cxix. ꝛ sequit Be. i. d. c. i. de sepul. li. vi. nō debet quarta. Rō. q talis tē pore interdicti nō pōt eligere sepulturā apud mendicātes. vt not. Jnno. de priui. c. vt pūlegia. ꝛ c. cum ꝛ plantare. ꝛ de pe. ꝛ re. quod in te. q̄z quis liceat ipsis recipere mortuaria vt ozent pro defūctis si cū pnia decesserūt. xi. q. iij. q̄cūq;. facit qđ notat Jnno. i. c. tanta. de excess. prela. Itē q q̄r ta debet rōe iniurie facte ecclesie prochiali. d. ꝛc. certificari. ergo nullā iniuriā ei facit ex quo ibi si poterat sepeliri. imo plus dicit idē Je. q si mendicantes sponte cū tali tempore sepeliūt nō debetur quarta. sed tenētur tanq̄z violatores interdicti cle. i. de sepul. ꝛ in. c. si canonici. de offi or. li. vi. tunc. n. solum debet quarta qñ sepeliūt in casu a iure cōcesso. secus si sepeliunt i casu a iure, prohibito. vt i. c. ex parte. el primo. ꝛ i. c. cū liberū. ꝛ in. c. i nra. in fi. de sepul. ꝛ ibi dicit Jnn. q qñ de facto nō de iure sepelitur debent corp⁹ ꝛ absolutiōes que rōe sepulture facte sunt. sed nō legata facta nō rōe sepulture vel occasiōe ipsius. Et ita pz q si de facto sepelit J voluntatē illi⁹ cuius est ecclesia. q nō tenet ad quartā aliquā sed tenetur ꝛ corp⁹ ꝛ oia que rōe sepulture habuit restituere. sed nō quartā de legatis factis nō rōe sepulture vel ei⁹ occasiōe. Sil'r nō debet de bis q̄ amici de bonis ipsox tūc offerunt. Octauo fallit qñ eccla parrochialis erat interdicta ꝛ nō prochiani nā tūc ecclesia nō bēbit qrtā. sine prochian⁹ sepeliat alibi ex electiōe sua. sine nō. vt q alibi ē sepulchrū suox maiox fm pe. ꝛ not. Be. i. c. i. de sepul. li. vi. Nono qñ revocat electionez quā fecit legando. ꝛ alibi elegit sepulturā ꝛ sepelit. q paria sunt nō eligere ꝛ electā mutare. ff. de adi. le. l. i. ꝛ. ij. Sed p casu nō debetur. vt. ś. dictū est. ergo nec i secundo. Ita ꝓsulit Je. de. ꝓsi. x. Be. i d. c. i. videtur tenere q revocata electiōe sepultura revocet ꝛ legatum. ꝛ dabitur illi ecclesie vbi elegit sepeliri. q surrogatus debet intelligi surrogatus cū oib⁹ qualitatibus onere ꝛ honore. l. i. §. hec actio. ff. si quis te. li. esse inf. fue. Et ideo onus etiam emolumenti ꝓmutatur. ꝛ ecōtra. l. alūne. §. scia. ff. de adi. le. Et dicit verū nisi aliter constet de voluntate legantis. x. quādo tz elegerit. tamē nō sepelitur ex facto heredum vel ex facto contingenti circa personam defuncti. puta q⁹ moritur nimis longe: vel heredes nolunt ad ecclesiam electam deferri. q verba sunt intelligenda cum effectu. l. i. ff. qđ quisq̄z iur. ꝛ. l. ca' q

dem. C. si man. ita fuc. alic. ter. ē in. c. relatum. de cler. non resi. ergo cessabit canonica: ex q̄ ibi nō sepelir. Ita tenet ℣ ede. vbi. s. ⁊. d. pet. vbi s. Be. tū in. d. c. i. videt sentire q̄ isto casu ec/clesia nō priuat legatis factis gratia sepulture vt no. in. c. i nostra. de sepul. Et iō forte nec sua quarta ecclesia parrochiali. xi. cū legat p̄o icer/tis male ablatis. fm. d. pe. vbi. s. xij. q̄ legatū est ecclesie prochiali tm̄ quātū ē q̄rta ps legator̄ factor̄ ecclesie selecte fm Jos. i. d. c. officij. ⁊. d pe. vbi. s. Alij volunt q̄ nō computabit sed solu ctam quartā ecclesie electe ac si nihil ecclesie prochiali cēt legatum sicut Bof. Rai. i sūma. Jo. i. d. c. off. cij. ℣ ede. cōsi. iij. Jo. de lig. in. d. clc. du/dū. Tu ℣o tene q̄ si consuetudo esset q̄ teneret tm̄ legare ecclesie parrochiali tunc vera sit secun da opi. vt non computet. Si ℣o dicta ꝯsuetudo nō ē: sic ꝯputabit. ⁊ si minus ē supplebitur. sicut filius facit i. l. si q̄. C. de inoffi. testa. Si plus ē legatū ci quā sua quarta nō defalcabit. xiij. quando tpe testamenti ⁊ legati nō elegit sepeliri. sed postea tempore mortis elegit sepulturā. facit. c. relatum de sepul. in. t. glo. Ber. in. d. c. de his dicit se dubitare. Sed ego credo nō teneri: nisi fiat in fraudē. xiij. quādo prochian⁹ non potuit audire diuina: nec percipere ecclesiastica sacramēta in sua parrochiali ecclesia pp vacationē longo tpe ⁊ alibi elegit sepulturā fm bal. in suo tracta/tu. De hoc rō. q̄ q̄ legant, p laboze: cessante eo: cessat ⁊ legatum. l. scio. i fi. ff. de ānui. le. Cū ergo q̄rta det, p administratiōe sacr̄or̄ ⁊ celebratione. vt p3 in. d. clc. dudū. §. vez ibi. cū mercedis exhibitio. p3 q̄ nō debet: q̄ cessante cā finali cesset effect⁹. de quo de transac. c. inter corporalia. Jo. ℣o. ⁊ Jo. in. c. relatum. de sepul. ⁊ Bet. vbi. s. tenent q̄ imo debet. q̄ vicium plati non d3 nocere ecclesie. Sed ego teneo cū bal. Et dico q̄ viciū prelati nocet ecclesie in acquirendis. vt not. in. c. vt super. de reb. ec. nō alie.

15 ¶ Utrum de legato facto rectori ecclesie i qua elegit sepulturam p̄o missis dicendis per rectorem debeatur. iiij. parrochialis. R. q̄ sic. quia etiam debetur quarta episcopalis. vt in. c. fi. cum inter vos. de verb. sig.

16 ¶ Utrū de donatiōe cā mortis ꝺbeat. R. q̄ sic q̄ accedit magis legato q̄ȝ Jctu. l. fi. C. de don. cā mor. clc. dudum. de sepul.

17 ¶ Cui debetur canonica portio. R. episcopalis debetur epō dioces. parrochialis ℣o debet ec/clesie. vbi audit diuina ⁊ percipit ecclesiastica sacramenta. tex. est in. c. cum quis. de sepul. li. vi. vel d3 percipere de iure. Si ℣o transtulit domicilium alicubi ⁊ moritur anteq̄ȝ nouum domicilium acquisierit tunc debet ecclesie parrochiali i qua moritur fm Archi. in. c. i. de sepul. lib. vi. Hugo. Rai. Bof. ⁊ Bin. in. c. nos. de sepul. q̄ volunt q̄ ibi debet sepeliri si nō elegisset. Sz tenendo opi: Jnno. in. d. c. nos. insti. de sepul. q̄ debet sepeliri in ecclesia cathedrali: ipsi debe/bitur. Si ℣o habet domicilium in diuersis parrochijs vt sunt reges. tunc est equum q̄ diuidat sed non credo necessariū sz dabit ecclesie in q̄ moritur. lz Jo. ⁊ Jnno. dicant diuidendam.

¶ Quid si audit diuina i vna. in alia ℣o reci/ 18
pit sacra. R. Jnno. ⁊ Jo. in. c. de his. de sepul. Archi. in. d. c. cū quis. q̄ fiet diuisio portionis. c. i. ⁊ c. relatum. de sepul. limito si vtraq̄ȝ habet cimiterū ⁊ curam. al's non. arg. c. si ecclesia. de consecra. eccle. vel alta.

¶ Quid de istis receptis in confratribus retē 19
tis bonis suis. R. Jo. ⁊ Bof. q̄ sicut non exi/muntur a iurisditione episcopi. ita debetur quarta de legatis p ipsos. De quo dic: vt. s. §. xiij.

¶ Quomodo extrabentur iste quarte. R. Jo. 20
in sum. de sepul. q̄ extrabetur primo. quarta episcopalis: q̄ antiquior ⁊ dignior demum parrochialis si venit extrabenda. Si ℣o prius fuisset quarta parrochialis extracta. sic episcopus habebit quartam quarte parrochialis ⁊ quartā de reliquis.

Anonicus dz facere que ad ca nonice officium spectant. Et si puer est per alium: vt de eta. ⁊ qua. c. ij. ff. de decurio. l. spurij. §. minores.

¶ Utrum possit esse laicus. R. fm Bin. q̄ nō. 1
potest tamen laicus ex iusta causa habere prebē dam. extra de consti. c. cum. Ad. ferrarien sis. ⁊ ibi Spa. hoc tenet.

¶ In quo sunt interrogandi. Vide infra. In/ 2
terrogationes.

Anonizatio sanctor̄ fz Inn. i. c. audiuim⁹ de re li. ⁊ ve. san. ē canōice ⁊ rl'r statuē q̄ ali/qs honoret, p scō. puta q̄ fiat officiū, p eo solēne sicut, p alijs scis q̄ sūt ciusdē ꝺditiōis: vt si ꝓfessor fiat officiū ꝓfessorū si martir: martirum.

¶ Que regrū i canōizatiōe. R. Jnno. vbi. s. 1
q̄ rl'r, pbationes de fide ⁊ excellētia vite. ⁊ mira culis eius. et de testi. venerabilis.

¶ Utrū oro sit fundenda ad nō sanctū. R. Jn. 2
vbi. s. q̄ sic. ad aliquē viz qui credit bonus. vt p̄o se intercedat ad deum: q̄ deus fidem illoz attendēs etiam si ille non esset bon⁹: preces eor̄ acceptaret. ar. xxxij. di. §. verum. xv. q. vltima. c. fi. Non tū licet de eo facere officium solēne vl preces solennes.

5 ¶ Vtrum alius q̄z papa possit canonizare. ℟. Inno. ibidem q̄ non.

¶ Antus i ecclesia inuentus ē ad pro uocandā ꝓpunctionem in animos auditorum. xxi. di. clerus ante fi. de cōse. di. v. non mediocriter.

1 ¶ Vtrum cantus theatrales sint cantandi in ecclesia. ℟. q̄ nō. nec i modū tragediaꝝ: sed cantādū ē cū cordis diuotiōe. xcij. di. cātātes. ⁊. d. c. ſi mediocrit. ⁊. xxxviij. di. sedulo. xxij. q. i. q̄.

¶ Apitulum pōt sede vacante absoluere ab excōica / tiōe tam iuris q̄z hominis a qua eps absoluere potuisset: nisi a sede apostolica spāliť sit ei interdictum. c. vnico. de ma. ⁊ obe. lib. vi.

1 ¶ Vtrū possit dispensare in casibus in quibus permittitur episcopo dispēsatio. ℟. ℣ c. ꝓsi. xxix q. ſic. ⁊ notat ℣da. i. c. cum olim. de ma. ⁊ obe.

2 ¶ Vtrum possit dare confessorē seu absoluere in casibus cpo reseruatis. ℟. ℣da. vbi. s. q. ſic.

5 ¶ Vtrū potestas capituli consistat i maiori p/te. ℟. Mo. co. ti. q. i maiori ⁊ sanioꝝ. Ita q̄ totum capitulū dr facere qđ maior ⁊ sanior pars fecit. c. cum i cunctis. de his q̄ fi. a ma. par. ca. ℣ alit hoc i trib⁹ casib⁹. ℣Primus q̄n aliqd ē pluribus cōc: nō vt collegiatis sed vt singulis. q. tunc nō valet qđ fit a maiori parte. sed oz consentiant singuli. ff. de ser. ru. pze. l. per fundū. de cōsti. c. cū oēs. Secundus q̄n maior pars capituli deliquit ⁊ ꝓpterea ē ꝓuata ptāte sua. vt i. c. bone memo/ric. cl primo. ⁊. c. cum nobis. de elec. cuz si. ⁊. c. gratū. de postu. prę. q. tūc tota ptās capli residet i minori pte q̄ n de iqt. nōt ℣da. i. c. i. de his que fi. a ma. par. ca. Tertius i electōe romani pōtifi cis. vbi oz q̄ duę partes ꝓsentiant. c. lz. de elec.

4 ¶ Sz q̄ dr maior pars capli ⁊ sanior. ℟. Mo. q̄ illa q̄ nititť maiori rōi ⁊ piciati. ix. di. sane q̄ pe. ꝓsumit tñ semper pro maiori parte ⁊ illi stat nisi contrariū probet. lxi. di. nullus. ⁊. d. c. i. de elec. dudā. Multa tangnnt doc. de ptāte capli i d. c. cum olim. q̄ nō prinet ꝓfessoribꝰ. vide ibi.

¶ Aracter quid ē. ℟. sanctus Bo. in iiij. di. vi. q. i. prime par tis ſm cōem opi. ē quedam spūalis q̄li/tas anime. Vnde non est passio vel potentia aie imo est habit⁹ in prima specie qualitatis accipiē/do cōiter habitū, put ꝓprehendit oēm qualitatez aiam disponentē: siue facile mobilē: siue pfectā: siue īperfectam. Vñ dr habit⁹ q̄ ē ppetuꝰ: ⁊ q̄ non perfecit. sed ad vtiliorem perfectionem di/sponit. i. ad gratiam potest dici dispositio.

1 ¶ Ad qd dat. ℟. sanctus Bo. vbi. s. q. ij. q̄ ad quattuor. ℣Primo ad significandum. Secundo ad disponēdū. Tertio ad assimulādus. Quarto ad distinguēdū. Mā cū sit signum sacra'e signat gr̄am gratū faciente: nec solū signat: sz disponit ad eam q̄ vsus sacroꝝ non est tm̄ in significan/do: sed ēt i disponendo. Et q̄ disponit ad gr̄am hz aliquā similitudinē cū gr̄a que est similitudo dei. Ideo aliquo mō ꝓsignatur deo. ⁊ q̄ oēs cō figurat deo: ⁊ sic vni assimilat gregem dñi inter se. ⁊ sic distinguit ab his qui nō sunt de grege domini. vel etiam q̄ distinctionē facit i eo de grege ſm aliam ⁊ aliam rationem assimulandi.

¶ Vtrum imprimať i oibꝰ sacris. ℟. sanctus 1
Bo. vbi. s. q. iiij. q̄ nō. nisi tm̄ i tribus sacris. ℣Primo i baptismo i quo fides gignit. ⁊ distin/guit ppl's ifidelis a fideli. Secō i ꝓfirmatiōe in qua fides roboratur. ⁊ homo vt pugil ad pugnā dū vngitur ⁊ ab ifirmis discernitur. Tertio i ordine i quo virtus multimoda datur. ⁊ homo vt sanctꝰ ad ministeriū templi a laico separatur.

¶ Vtrū sit idelibilis. ℟. scūs Bo. vbi. s. q. v. 3
q̄ sic. Nō ē ex pte cāe volūtarie. s. dei ipimētis ⁊ ex pte subiecti ñ ē pncipaliť i affectiua q̄ mar/ie Vtibilis ē: sz i tota imagine: ⁊ pncipaliť i cogniti ua. q̄ imago pncipalr ꝓsistit i cognitiua. vt dr i li. de spū ⁊ aiatū ex pte finis. q̄ nō dať ad actū ali cuiꝰ virtutis vel scientie: sz ad actū distinguēdi.

¶ Arcer vtrū quis possit se icludi face re i arto carcere ad pniaz per agendaz. ℟. ℣da. in. c. veniens. de re gula. q̄ sic. ex illo. c. ⁊. c. qui vere. xvi. q. i.

¶ Vtrū liceat icarcerare aliquē. ℟. q̄ sic ſm or 1
dinē iustitie. s. aut i penā: aut i cautelā. Ethꝫ pertinet ad cū q̄ vniuersalr hz de actibꝰ ⁊ eiꝰ vita di/sponere. aliꝰ nō pōt nisi ad horā ne aliquod pec/catū faciat: vl' vt iudici rpsitet sz th. sa ℟. q. lxv.

¶ Vtrū cedēs bōis possit icarcerari ꝑ debito. 2
℟. q̄ nō. Mā vt tz ℣da. i. c. lator. de pig. nō pōt qs ēt per pactū se obligare carceri ꝑ debito renū ciādo bñficio cessionis bonoꝝ. q̄ ē ℨ bonos mo/res. Idē tz Dy. per. §. elegant. i. l. alia cā. ff. so. ma. ⁊ Riza. allegat gl. i aut. imo. C. de ac. ⁊ ob. Et putat vex Bar. i. d. §. elegant. nisi i duobꝰ casib⁹. ℣Primus si alienauit oia sua bona in frau dē creditoꝝ. casus ē i. l. ft. i fi. ff. que i frau. cre. qđ tz Dy. i. §. si quis i fraudē. insti. de ac. Secūdus. si debitor tpe quo ꝛrit sēnō soluendo ē. vt ff. de iu. do. l. pe. Mā i istis duobꝰ casib⁹ nō dabiť sibi bñficiū cessionis bonoꝝ. Et placet mihi ista opi. q̄ cū ⁊ sequēda i ꝓscia. lz alij ꝛrū tenē/ant q̄. s. possit icarcerari simpliciť. Adde ēt q̄ te neri facere aliquē i carcere ꝑ debito: aliqñ ē ℨ ꝑ ceptū caritatis, primi. vtputa qñ i nulla culpa est de dāno primi. ⁊ nō bēat vñ satisfaciat ipse. nec

sperat q aliqs p eo sit satisfacturus. sec9 si fuit in culpa. q tūc ad penaz posset detineri. qđ bñ nō.

3 ¶ Vtrū icarcerās aliquē iniuste tenear. ſ. q si ue sit iudex siue nō teneť de oī dāno ei dato ad restitutionē. ⁊ ēt de iniuria sibi satisfacere. arg. c. penale. cū ibi notatis. xiij. q. v. Et quicūq; privat9 aliquē icarcerauerit. ēt p manifesto crīe: capite puniť de iure ciuili. vt. C. de coarta. l. cōs. li. xij. Cōmittit. n. crimē lese maiestatis ⁊ vltio supplicio puniť qsqs habet carcerē ad detinēdū aliquē. vt. C. de priua. car. l. vnica. Vex intelligit glo. ſ. publice accusatū. Secus si ad detinendum proprios seruos ne fugiant.

4 ¶ Vtrū ille q iuranit redire ad carcerez teneat. ſ. ſ̄da. i. c. si vo. ō iureiur. q sic. ēt si sit sibi periculū mortis. dūmō carcer nō sit iniuriosus. de quo dicit glo. in cle. pastoralis. in verbo per euidentiam. de re iudi. q non tenetur tunc redire.

5 ¶ Vtrū ꝯ cius gesti p icarceratū valeat. Rñ. ſ̄da. i. c. accedēs. de. pcu. q detent9 i carcere publico ⁊ iuste: si ē dānat9 pena capitali nō valent. q ē effectus seruus pene ⁊ bona sua veniunt ad succedentes ab intestato: nisi in crimine lese maiestatis. vt i aut. bona dānator. C. de bo. dam. vñ ēt nō pōt disponere ad pias cās ſm Jo. an. i c. ij. de vsur. li. vi. Si nō est sic dānat9 valēt. vt not. i. l. qui i carcerem. ff. qđ me. cā. ēt cū eo qui eum fecit detinere. vt dicit Bar. ibidē. Aut detineť in carcere iniurioso. Et sic cū illo q cū tenet nō valent: sed debēt rescindi actiōe. qđ me. can. d. l. qui i carcerem. Cū alio autē valent nisi ad ꝺ detineat iuxta nō. in. c. dñs. de secū. nup. De capto ab hostib9 ibello nihil dico. q hodie. vt dixi ſ. bellū nō efficiť seruus. de ꝓsuetudine. ⁊ iō valent ꝯctus per eū facti. lꝫ secus sit de iure. vt i. l. eius q. in priu. ff. de testa. ⁊ i. l. diuus. ff. de iur. fis. Et nō. ſm eundē ſ̄da. vbi. ſ. q non dř liberat9 a carcere qui custoditur. Et iō oꝫ sit i loco tuto. vt no. Bar. in. d. l. qui i carcerē ꝯ practicam illorum qui educunt aliquem de carcere ⁊ custoditur ibi per familiam.

6 ¶ Nō q inder dꝫ visitare carceratos ⁊ facere q bēant necessaria. vt. C. de epi. audiē. l. iij. ⁊ pōt liberare eū quē videt ad nulli9 instantiā vel fine delicto: aut cā debita detētū. ex mero offō. vt nō. Bar. i. l. si quis vxori. ſ. si fugitiuum. ff. ō fur.

Caritas est ſm Aug. rectissima ai affectio q̄ diligiť de9 pp se ⁊ ꝓxim9 pp deū. Et idē i. iij. sen. di. xxvij.

1 ¶ Vtrū teneamur ex caritate diligere deuꝫ ex toto corde: tota aia: ⁊ tota mēte: sicut dř Matth. xxij. ſ. Bo. i. iij. di. xxvij. q. vltima. q nō p exclusionem affect9 extranei. ſ. q nihil sit in amore nostro nisi deus: nec in cogitatione: nec i mente q impossibile est sic iplere i hac vita. ſꝫ p exclusionē affectus ꝺ̄ij sic tenemur. hoc est q nihil diligamus. ſ. deum. vel equaliter ipsi deo.

¶ Qui sunt diligendi ex caritate. ſ. ſm sanctū 2
Bo. in. iij. di. xxviij. ar. i. q. i. ⁊. ij. q summū bonū vel cui summū bonū est natū vniri vl vnitur per cognitionē ⁊ amorē. Hoc autē bonuꝫ vnit vel participat ab aliquib9 i actu: vt i beatis. Aq busdā i habitu. vt i iustis viatorib9. A quibusdam i potentia solū. vt i malis viatorib9. Inq busdā nullo modo reducibilis ē ad actū vtiq dānatis ⁊ creaturis irrōabilibus. Primi sūt maxime ex caritate diligendi. Secundi minus q̄ꝫ primi. Tertij minus q̄ꝫ secūdi. Quarti nullo modo sunt diligendi ex caritate: q̄ꝫ amore quē i cludit vel imperat caritas i quātum dei creature possunt diligi. non ita q caritas ferat directe ad ipsos: sed ad deum cuius sunt creature.

¶ Vtruꝫ sit aliquis ordo caritatis de precepto. 3
ſ. sanct9 Bo. vbi. ſ. q. vltima. q sic. ſm Aug. de doc. christiana. Et primo sup oia diligendus est de9. Secūdo q nos sum9. Tertio q iux nos est. ſ. ꝓxim9. Quarto q. j. nos ē. ſ. corpus ꝓpꝝ um ⁊ corp9 pri. de pc. di. ij. §. itez hec ē caritas.

¶ Vtrū prefatus ordo attendat penes affectuꝫ 4
⁊ effectū. ſ. sanct9 Bo. vbi. ſ. di. xxix. q. vi. q attendiť penes vtrunq̄ꝫ. sed sciendū q affect9 accipitur aliqñ p motu. Et sic est quedā rōnalis cligentia. Est autē iste affect9 aliqñ a caritate elicit9 ſ. quo quis optat alteri sūmū bonū. ⁊ quantū ad istum affectū dꝫ esse ordo. ⁊ q magis mihi q̄ꝫ patri. ⁊ magis patri q̄ꝫ alij. debeo optare vitā eternam. Aliqñ affect9 est a caritate ipatus. vt est ille quo quis optat alteri aliqđ bonū tpale quod ē ordinatū ad cōseruationē nature. ⁊ sic ſm diuersas condictiōes ordo pōt predict9 posterari. affectus aūt qñ accipitur nō p motu motu sed p passiōe. idem est q ꝺ̄dam mulcedris ꝓplacētia. ⁊ isto mō minime respicitur a caritatis ordine. q pot9 respicit sensua ē experientiā q̄ꝫ rōis eligentiaꝫ. sic pꝫ q plus delectať quis cū videt amicū q̄ꝫ de patre absolute. q̄ꝫ plus diligat patrē. cui9 signū ē. q plus faceret p patre. Effect9 aūt est triplex. Prim9 respicit salutē aie. ⁊ hūc respicit ordo caritatis principaliter. q primo debeo procurare salutem meā q̄ꝫ primi. ⁊ prius pris q̄ꝫ ēmei. Secūdus respicit sustentationē vite. ⁊ tūc respicit minus principaliť. q ſm diuersas ꝓdictōes ⁊ oportunitates ꝺ̄z homo magis ⁊ minus ēē beneficus in collatione alicui tpalis. Tertius est in collatione beneficij ecclastici. ⁊ tunc minime respicit. q in taliū collatione dignitas meriti solū est attē

denda. ⁊ paruꝫ vel nihil, ꝓpinquitas sanguinis

5 ¶ Vtrum hō teneat ex caritate subire mortē ꝑ xp̄o. ff. fm Bo. vbi. s. q. ij. Aut adest necessitas vel deserendi iustitiā vel amittēdi vitā. ⁊ sic glibet tenet magis mori dilecto deo q̄z eo offenso viuere. Et hoc dico si datur optio vel q̄ iustitia deseratᵘ: vel q̄ vita pdat. Addo q̄ cū quis videt q̄ ꝑ mortē suā pōt fides seruari vel iustitia', ⁊ persecutio nō est ꝓsonalis: sed vniuersalis. tūc tenet de ꝑcepto sustinere mortē. vñ prelatᵘs tenet se morti exponere q̄n videt q̄ ex fuga sua sequet dispendiū i fide vel in iustitia i ecclesia. ⁊ sil'r qui libet sicut fecit Tho. cantuariēsis. Aut adest solū opportunitas manifestādi diuinā gl'am ⁊ edificā di eccl'am. Et isto mō ē supererogatiōis: nō ne cessitatis ad quā ꝓfectionē nō oēs tenent. Si autem homo daret se morti ꝓ christo: eo q̄ vitam suam habet exosam. mortalissime peccaret.

6 ¶ Vtrū hō existēs i caritate tenet ad perfectōnē. ff. fm sanctū Bo. vbi. s. q. iij. q̄. v. modis obligat̄ gs ad aliqd. ℙrio ꝓp diuinū mandatū ⁊ sic nō magis obligat̄ q̄z alij nisi ex equo. q̄ maiorē gr'am hz. Secundo obligat̄ ꝓp votū emissum. ⁊ sic solū qui fecit tenet nō q nō fecit. Tertio ꝓp susceptū officiū. ⁊ sic glibet tenet ad illam ꝓfectionē que requirit necessario ad illud officium sicut i ꝓlato regimen subditoꝝ. Quarto ꝓp vitandū scandalum. vnde tunc tenet ad opa exemplorum q̄n aliter scandalū sequeret. Quinto ꝓp ꝓsciētie iudiciū q̄ dictat de necessitate fiēdū.

7 ¶ Vtrū caritas semel habita possit amitti i via ff. fm cōiter doc. i. iij. di. xxvij. q̄ sic. ⁊ alii tenē cēt erroneū. q̄ caritas nō tollit vertibilitatē. ar. i. co. r. tu qui stas. vide ne cadas.

8 ¶ Quō amittit. ff. per peccatū mortale soluꝫ ꝑ qđ volūtas auertit a deo. vñ Aug. sup ge. li. viij dicit q̄ hō deo pūte sibi illuminat ꝑ caritatē: absente ℣o ꝓtinue tenebrat. a quo nō locoꝝ interuallis sed voluntatis auersione discedit'.

9 ¶ Quō recupat. ff. q̄ ꝓpītiam que tollit auersionē illā. Vñ Aug. li. v. cōfe. ℙnia ē q̄dā res optima ⁊ ꝓfecta oēs defectus reuocās ad ꝓfectū

10 ¶ Vtrū gs possit scire certitudinaliter i hac vita se hr̄e caritatē. ff. q̄ nō. ecc. ix. nemo scit vtrum odio vel amore sit dignus. Et rō vna est ꝓp caritatis ⁊ dilectiōis acgsite similitudinem. vt dicit Ber. de amore. Alia ꝓp diuinā dispēsationem ꝓquā deus claudit oculos seruoꝝ suoꝝ ne extollant. Aliq tñ dicūt q̄ ḃ ē verꝫ loquēdo de caritate finali, ꝓ qi tpe ⁊ absolute: sed accipiēdo ꝑ caritate aliquo mō: nūc pōt hō scire certitudine fidei se caritatē hr̄e. puta cū adultᵘs bñ dispositᵘs baptizat̄: vel gs suscipit sacm̄ pnie fine obice peccati mortalis in voluntate inherentis'.

¶ Vtrū opera bona fca ex caritate valeāt. ff. 11
q̄ nō quo ad ꝓmiū vite eterne: vel quo ad diminutionē pene debite peccatis directe: sz bñ valēt indirecte. De quo dicā. j. penitentia. §. xiij ⁊ satisfactio. §. vi.

¶ Vtrū bona facta i caritate ⁊ per peccatū mor 12
tale mortificata reuiuiscant per verā pniam. ff. q̄ sic. fm cōiter theo. in. iiij. di. xxiij.

¶ Castitas ēt inuenit in mr̄imoniali cōiugio ter. nōbilis ē i. c. nicena. ⁊. c. alii. xxxi. di. ⁊ ar. in. c. vt clericoꝝ. de vi. ⁊ hone. cleri. ⁊ glo. in. c. quod ante. de clc. coniuga.

¶ Vtrum mulier q̄ mortuo viro cum alio ꝓbit 1
amittat legatū sibi factū sub ista ꝓditione. si caste vixerit. ff. bar. in. l. mulier. §. cū ꝓponeret'. ff. ad tre. q̄ nō nisi aliud senserit testator: vel hēat vsus loquēdi: q̄ ℣ba dubia debēt i ꝛctu itelligi fm cōem opi. facit qđ notat idē Bar. i. l. labeo ff. de sup. leg. ⁊ in. l. oēs populi. ff. de iu. ⁊ iu. ⁊ Inno. i. c. olim. de ver. si g. ⁊ glo. in. c. nō nulli. de rescrip. q̄ cōis vsus loquēdi ꝓferr̄ ꝓprie significationi ℣boꝝ i quacūq̄ mā. Idē bar. i. l. v. que incipit gnāliter. C. de secun. nup. q̄ lucret tenet ⁊ facit ille ter. cum aūt sua. Idem tz ℙba. i d. c. vt clericoꝝ. ⁊ addit q̄ caute addat si caste vixerit ⁊ in viduitate. Vide ꝓ hoc q̄ legitur i. l. vnica. C. si. fo nup. Limitat Ang. in autē. quō opoꝛ. epi. §. hec de deo. verum si nubat tñ semel per ter. in. l. bouem. §. hoc sermone. ff. de ℣. si. per quē ter. dicit q̄ si quis reliquit sua bona ꝓ maritandis mulieribus indistincte q̄ intelligēt solum de mulieribus prima vice contrahentibus: non de viduis.

¶ Astratus vtrū possit ordiari. vi de. j. coꝛpe vitiat. §. i.

¶ Asus cp̄is reseruati q̄ sūt. ff. q̄ de casib' a iure reseruatis modica ē ꝓtrouersia iter doc. Cōiī. n. doct. se remittit ad glo. i. c. si eps. de pe. ⁊ re. li. vi. q̄ ponit. vi. casus. ℙrim' ē d' excōicatōe maiori. Et ḃ itellige de illa quā ꝓditoꝛ canonis sibi vel alii reseruauit. q̄ allat. c. nup. d' sen. ex. Et iō dic vt s. Absolo. ꝑ. §. ij. Secūd' d' h'lassemāte publice deū: vel scōs. Hoc verꝫ si l'r qñ denunciat̄ epō ⁊ pōt ꝓuici. q̄ allat. c. ij. de malc. qđ gdē logt̄ d' foro ꝓtētioso: vt ꝑz itueti. g̃ vt q̄ si nō denunciat̄ epō: nec contra cū aliquis procedit. q̄ i foro aie possit a ꝓprio sacerdote absolui. cum pena nō debeat excedere casū suū. vt. s. dixi. blasphemia. §. iiij. Tert' d' sortilegijs. allegat. c. ij. d' sorti. sz nihil facit: q̄ si facēt potᵘ cēt casus reseruat' ꝑti

arce q3 epo: qz pⁿiarce ꝺmittiť illi⁹ sacerdotiſ absolutio ⁊ diſpēſatio. Et ió nō vī reſeruat⁹. quartus ꝺmutatio votoꝝ seu diſpēſatio. ⁊ h vez est q⁹ ptinet ſm cōiozem opi. ad epos. c. i. de voto. Quint⁹ ē reſtō iccrtoꝝ. allat. c. cū sit. de iudeis. ſz nō facit. vt. ſ. Reſtō. ij. §. xiiij. niſi i manifeſtis vſurarijs. vt dicē. ſ. vſura. ij. §. viij. Sext⁹ est ꝺctus mⁿimonij ꝺ interdictū eccleſie. allat. c. pe. ⁊ vltimū. de ma. ꝺ. ꝺ inter. ec. Et est vez quando cpſ ꝑcipet alicui ne ꝺhēt pp aliquā rōabilē cāz ⁊ talis ptēnet: qz tūc ad epm eēt mittēd⁹ pp honorē. ar. c. graue. de p̄ben. Septim⁹ clādesti/nū mⁿimoniū ꝺctū. de clā. deſpō. c. cū ibibitō. ſz nihil dicit de h. c. illud. Octo. tñ ti. de pnīa ponit primū secūdū ⁊ quartū. ⁊ poſt pōit, p q3rto. ſz eū de ſolēni pnia. allegat. l. di. c. miror. ⁊. c. i cepi/te. Sed hoc tñ, p notorio iponi ꝺz. vt pz. xxvi. q vi. c. vlti. in ter. ⁊ glo. Vbi g talis pnia a p̄latis cōiť nō imponiť, p talib⁹: nō video qn inferior possit absoluere. Quint⁹ ſm Octo. ē diſpēſatio irregularitatis i clerico. Et cōcedendum est. Sext⁹ de incendiarijs aſi denunciationē. Et satiſ facit ad hoc. c. peſſimā. xxiij. q. viij. in Vbo siqs aūt archiep̄s. vel eps. Et intellige de incendiarijs q dolo h fecerit: vel fieri fecerit: auxilio vl cōſilio: aut mandato: vt ibidē. Septim⁹ si audiuit eps ꝺfeſſionē alicui⁹ ⁊ eū noluit absoluē ab aliq̄ peccato: qz tūc iferior nō debet se itromittere. xxi di. inferior. Octo. i sum. ti. de pnīa ponit solum q3tuor de pfatis Dīr. iuris. li. i. ti. xv. ponit. vij de p̄dictis. Būdict⁹. xi. in e3uagāti reuocata p Bonifaciū in cle. dudū. de sepul. ponit q3tuor ꝺ p̄dictis. Et sic pz quid tenendū de casib⁹ de iure reſeruatis. qi Vtate nō sunt niſi. v. vt pz. ſz de casibus p ꝺsuetudinem reſeruatis est magna diuersitas inter doc. q3uſdā ponēt⁹ plēs q3uſdā pauciores. Sto. i. d. c. ſi eps. sic dicit. Solet epi scopis reſeruari pnīa oium publicoꝝ enormiuz criminū oppreſſiones filioꝝ ex ppoſito vel casu: cuiuſlibet homicidij. falſi teſtimonij vel inſtrī p iurij. Incestus: corruptiōis monialiū: cocūtes cū bruttis. ⁊ his similia. Sed certe non pōt dari certa determinatio. qr vnaquez ꝺz diocesis hz cō ſuetudinē ſuā. nec ē vna ꝺsuetudo gnālis i oib⁹ diocesib⁹. quo ad hoc. imo aliqñ epi vno āno reſeruant ſibi plus. aliqñ min⁹ sicut eis vī. Vñ te ne ſm Spe. i repertorio i regula ſup q3 sit penitens ad epm remittēdus q, pⁿius sacerdos potest absoluere ab oib⁹ que ſpāliter a iure nō sunt reſeruata epis vel alijs vel que nō sunt ipſis ſacerdotib⁹ directe vel p aliquaz ꝺsuetiā interdicta. ar. c. at ſi clerici. de iudi. ⁊. c. nup. in fi. de ſentē. ex. ⁊ in. c. inter corporalia. de transl. p̄la. q3 talis hz ordinariam iuriſdictionē ſup pp̄m ſibi cōmiſſum a iure. de pe. di. v. c. placuit. de pen. ⁊ re. c. ois. Sed aduerte ſm eundē Spe. q epos direc/te: vel aliqua ꝺsuetudine pōt iterdicere dictis sacerdotib⁹ aliqs casus ne absoluāt. Primo si talis sacerdos cōmiſit crimē pp qō mereť tali pāte pⁿiuari. Secūdo qñ ad vtilitatē cōitatiſ expedit: alſ nec pōt obligare sacerdotes p̄ochiales qn absoluāt. facit. c. de eccleſiaſticis pⁿiuilegiis. xxv. q. ij. ⁊. c. pⁿiuilegia. el primo. ⁊ el. ij. ibi dē. nō ēt q3uis talis sacerdos hēat auctoritatē absoluendi ab aliquo casu q non ꝺz absoluere ſi videt expedire ſaluti aie cōſitētis. ſed remittē ad ſuperiorē. qz vt dicit ap̄lus. ij. cor. xiij. Pātem dedit deus i edificationē nō in deſtructionē. Si militer lz epus ſibi, p cōi vtilitate reſeruaſſet aliquē casum: ⁊ sacerdos videret i aliquo ſingulari nō expedire saluti eius. imo obeſſe ſi remitteret q pōt absoluere iuxta nō. p Pa. i. c. qō dilectio de ꝺsan. ⁊ affi. ⁊ in. c. at ſi clerici. de iudi. Et sic collige q sacerdos p̄ochialis de iure pōt absoluere ab omni excōicatiōe ſm q diri. ſ. Absolutio primo ⁊ ab omnib⁹ peccatis: excepto crimine incendiarioꝝ ⁊ contrahētis ꝺ interdictū eccleſie matrimoniū. ⁊ ab eo a quo epus noluit eum absoluere poſtq3 audiuit cum in⁹feſſione. ⁊ quando publica pnia est imponenda: niſi epus, ppter eius delictum: vel, ppter vtilitatē aiarum ei iterdixerit aliquoꝝ alioꝝ absolutionem peccatoꝝ Diſpenſare autem vel in irregularitate. aut votis vel alijs quibuſcūq3 non potest niſi specialiť ei concedatur. Tenet etiam Hē. i primo quol. q. xxv. q p̄lati non possunt ſibi reſeruare nouos casus vltra illos qui de iure eis reſeruant. niſi ex causa legittima. Et hoc verum quo ad ſacerdotes qui habent curam animarū. Quo Vo ad alios bene possunt tot quot volunt: excepto q3 ad minores ⁊ p̄dicatores. de quibus dic. vt. ſ. Confeſſio. iij. §. xviij.

Casus fortuit⁹ est repēte rei cuent⁹ q p̄cuideri nec reſiſti pōt. vt colligiť i. l. i reb⁹ cōmodatis. i p̄n. ff. cōmo. vt moꝛs seruoꝝ ſine culpa hoſtiū incurſus piratarū ve. naufragiū. incēdiū fuga seruoꝝ q cuſtodiri nō ſolēt: vt ibi pōiť. Vbi nō. q vbi diligētiſſim⁹ puidiſſet nō ē casus fortuit⁹. veluti ſi ꝺomū quā ruituꝝ diligētiſſim⁹ puidiſſet: nō puidiſti. ⁊ ꝓterea equū i ea dimiſiſti qui perijt ruina. Sec⁹ ſi ex iremotu: aut ſubito ipetu vētoꝝ

Vtrum furtum ſit casus fortuitus. ſ. Pa. i c. vnico. de commoda. q glo. iuris ciuilis. videntur contrarie. ſed ipſe dicit q ſi per violentiam ſubtrahitur est fortuitus. niſi fueris in cul/

patranſeundo ꝓ loca ꝑiculoſa. ar. l. non ē veriſ mile. i ꝓin. ff. qō me. ca. Si autē clandeſtine: ⁊ tūc ſi ab ea ꝑſona a qua diligentiſſimꝰ peccauiſſet. puta a vili famulo nō ē caſus fortuitꝰ. alꝫ ſic facit qō no. i. l. que fortuitis. C. de pig. ac.

2 ¶ Vtr̄ qs teneat ō caſu fortuito. ff. ter. i. d. c. vnico. q̄ ſic. i trib⁹ caſib⁹. ¶Prim⁹ q̄ culpa ꝑceſſit. puta ꝓmodani tibi equū vt ires mediolanū ⁊ iuiſti placentiā ⁊ icidiſti i latrones. iputabitur tibi. vt hic. ⁊ i. l. ſi vt certo. §. ſed iterdū. ff. commo. Secundo q̄ ꝑceſſit mora. puta nō reddidiſti q̄ debuiſti. ⁊ fortuito pdidiſti. tibi iputabit. vt i. d. c. vnico. ⁊ in. c. bōa fides depoſiti. Hoc verum i ꝓſcientia: niſi codē modo fuiſſet peritura apud dām: q⁹ tunc nō teneꝫ niſi de eo in quo cū dānificanit. ꝓ nō factā reſtōnem rei tpe debito. ar. c. fi. de iniurijs. Sed q̄ dubiū eſt an fuiſſet peritura. vide. j. Mora. §. viti. Tertio quando pactū interceſſit vt teneretur de fortuito. vt i. d. c. vnico. ⁊ bona fides. Limita niſi aduenial culpa eius cui ꝓmiſit. q⁹ ſic non teneretur. l. cum ꝓponas. C. de nau. fc. ⁊ l. qui officij. §. fi. ff. de contraben. emp.

3 ¶ Sed qd ſi generaliter renunciauit ⁊ null⁹ caſus fuit expreſſus. puta dicendo q̄ volebat tenerī de omni caſu fortuito. an teneatur. ff. q̄ lꝫ varia ſit opi. vt refert Bal. in. l. i. C. cōmo. ego dico tamen ſm Jo. an. in. d. c. vnico. q. nō tenetur. facit. l. ſed ⁊ſi. in. §. queſituꝫ. ff. ſi quis cau. Quod verum eſt infalanter in conſcientia niſi i caſibus in quibus ſpāliter fuiſſet renunciaturuſ ſi fuiſſent expreſſi. ar. c. fi. de offi. vi. libꝛ. vi. Et notat Acurſius i. d. §. queſitum. ⁊ bene. q⁹ contra eum qui legē dicere potuit apertⁿ eſt interꝓtatio facienda. de reg. iur. lib. vi. ⁊ in. l. quicqd ff. de ver. ob. df. Quicquid aſtringende obligationis cā dictum eſt: id niſi palam verbis expꝛimatur omiſſum intelligendum eſt.

4 ¶ Sed quid ſi alig caſus fuerūt enumerati ſpāliť. ⁊ poſtea ſecuta fuit renunciatio gnālis. ff. fꝫ Bar. i. d. §. q̄ſitū. q̄ ꝓ illā gnālē renunciationē nō veniūt caſus maiores expſſis: lꝫ ſoluꝫ ꝓſiles expſſis. Nō gdē vex ē gnāliꝛ i oib⁹ odioſis: ſic hic. Secus cēt i fauorabilib⁹: vt no. i clc. nō pōt de ꝓcu. ⁊ Jnno. in. c. ſedes. de reſcrip.

5 Sed quid ſi renunciationi generali iteruenit iuramentū. ff. Jo. an. vbi. ō. q̄ non obligat. Rō ſm ipm eſt q⁹ iuramentū nō obligat vltra cōſenſum iurantis. facit. c. veniens. cl primo. ⁊ quod ibi nōt Jnno. de iure iuran. Et hoc credo verū in caſibus ꝓ quibus ſpāliter nō iuraſſet. Secus in quibus ſpāliter ſi fuiſſent expreſſi conſenſiſſent. ꝓ quibus facit. c. tua nos. cum ibi nota tis. de ſpon. Concordat Bal. vbi. ō. Ratio. q⁹ iuramentū habet vim caſus expreſſi. l. cū pater. §. ſi quis matrem. ff. de lega. ſecundo.

¶ Vtrū extimatio faciat venire caſum fortuitū 6
ff. ſm Joan. an. in. d. c. vnico. ⁊ Bart. in. l. ſi vt certo. §. nunc videndum. ff. cōmo. ⁊. l. i. eoti. q̄ ſumus in contractu. cuius nature nō repugnat q⁹ dominium tranſferat. tūc extimatio facēptionē. vt. l. plerūq; ⁊. l. quotiēs. ff. de iurdo. Et ſic extimatio facit periculum eſſe ⁊ commodum recipientis. l. neceſſario. in ꝓinc. ff. de peri. ⁊ cōmo. rei ven. ⁊. d. l. quoticns. ⁊ plerunq; etiam deterioꝛationis. vt. l. ſi extimatis. cum l. ſe. ff. ſo. ma. Exemplum tū mulier dedit viro rem extimatam. vt in. d. l. plerunq;. Vel cum quis extimatam rem tradit. ita q⁹ extimatio reddatur non res. vt in. d. §. nunc videndum. Si autem ſumus in contractu: de cuius natura eſt vt ſolū ꝓ parte dām tranſferatur. ⁊ ꝓ pte non ſicut eſt in ſocietate. ſic periculum ptis ſolū. ſi extimatio fit tranſit in accipientem. vt. l. cū duob⁹. §. damna. ff. pro ſocio. Si aūt ſumus in contractu: cuius nature repugnat dām tranſlatio. vt in locato. ⁊ huiuſmodi. ſic extimatio non facit emptionem: nec tranſire periculum caſus magis q⁹ lꝫ teneatur ex natura cōtractus. Nec ob. q⁹ Bar. vbi. ō. vult vt aliquid operet. Et ſic ſi teneat ō lata ſolum: teneatur de leui: ſi de leui. tunc de leuiſſima. Si de leuiſſima tunc de caſu. q⁹ hoc nō teneo. Sicut nec ¶Pa. in. d. c. vnico. Sed dico q⁹ operatur extimatio tunc ſolum vt ſciatur pretium ſi deterioꝛaretur vel perderetur ex vitio recipientis. ⁊ ſic releuatur dominus ab onere ꝓbandi verum precium rei. Si autez res extimata daretur cuꝫ pacto q⁹ aut res vel extimatio redderetur. ſic facit tranſire periculum peremptionis: ſed non deterioꝛatōis. vt. d. l. plerūq;. i fi.

Catheciſmus quid eſt. ¶Nō. q⁹ eſt ille exoꝛciſm⁹ qui fit ante ianuam eccleſie ſuper baptizando. Vnde dicitur catheciſmus a cathetizo. i. inſtruo vel doceo. Jdeo catheciſmus inſtructio vel doctrina. dicitur de hoc in. c. per catheciſmum. de co. ſpi. lib. vi. ⁊ in. c. ante baptiſmū de conſecra. diſtin. iiij.

¶ Vtrum cōtrahatur aliqua cognatio ſpāliſ i 1
tenentib⁹ catheciſmo ſicut in baptiſmo. ff. q⁹ ſic que impedit matrimoniū contrahendum. lꝫ nō dirimit contractum. vt in. c. per catheciſmum.

¶ Ad quid tenetur qui tenet in catheciſmum. 2
dic vt. ō. baptiſmus. viij. in fi.

¶ Ad qd valet catheciſmus. ff. fꝫ Tho. i. iiij. 3
di. vi. q⁹ minuit ptātē demonis: ne tantū poſſit i

corpore ꝛ aīa. vide. ī. Exorcismus. qꝛ idē est.

¶ Causa dicit multipliciter. Aliq̄ causa pia. vide. ī. legatum. ij. in prin. Cā ciuilis cuius finis ē cōmodus partis seu aliquor sine alterius punitione. In hac tractatur de pecunijs ꝛ possessionū negocijs. ꝛ huiusmodi. vt. xiij. q. ij. sup prudentiam tuā. Cā crialis cuius ē finis punitio peccati vl vindicta publica: vt in. c. at si clerici. ꝛ in. c. cuꝫ nō ab hoie. de iudi. ꝛ. d. c. sup prudentiā. ꝛ. xvi q. i. frater nr̄. circa medīū. Cā mixta ē q̄ partim pat de vtroq; ꝫ. de. pcu. tue. Et lꝫ glo. videantur varie ponēdo pecuniariā penam aliquādo pro ciuili: aliquādo. p criali. vt in. l. ꝓtor. in prin. ff. de sepul. vio. ꝛ in. l. vnica. C. q̄n ci. ac. cri. pre. Tñ ꝓcorda q̄ q̄n pecuniaria pena applicatur fisco: crialis est sicut tꝫ Inno. i. c. q̄ſ ꝛ q̄n. el. ij. de accu. ꝛ ē glo. ꝛ bar. ī. d. l. ꝓtor. §. i. qꝛ sic itē dic vindicta publica p penā pecuniariaꝫ: sicut p penā corpis. Si vo applicat fisco, p iteresse fisci, ciuilis ē. vt i. l. i. C. de bis qui vt idig. Nec ob. c. p tuas. de simo. ꝛ qō nōt ſſpa. ī rubrica ō iudi. qꝛ illud. c. loquit de āmonitiōe a platiōe q̄ est ciuilis. qꝛ facit ad bonū subditorū hre bonuꝫ platū. ꝛ tali nō iponit pena: sed nō ꝓmittit exercere qō ei nō ꝓuenit. s. ꝓrelationē: ad quā est īdignus. Itē nō dicūt doc. q̄ pcise ē agere ciuiliter q̄n pena applicat pti: sed etiam alio modo. sicut in. d. c. p tuas. Hoc sequitur glo. ꝛ Bar. ꝛ Ange. in. l. iij. ff. de se. vio. ꝛ Bar. in fi. in V. Quero quō cognoscant. ff. de pri. delic. Idem glo. Albr. ꝛ Sali. in. l. i. C. de se. vio. ꝛ glo. in l. aut damna. in prin. ff. de pe. ꝛ ꝙmunior ē opinio de hoc no. do. Anto. i rubrica. de iudi. Nomine cause itelligitur de cā ꝓpinqua: nō remota. Vide glo. in. c. de cetero. de homici. Et nota q̄ causa remota dicitur occasio. Vnde facies turrim: est occasio homicidij illius qui ascendit ꝛ se pcipitauit. Ipse vo est cā ꝓpinqua. Quando aūt quis tenetur, p cā remota nōt glo. in. c. sicut nobis. de testi. q̄ distinguit. Aut dabat operam rei licite: ꝛ si adhibuit diligentiā debitā. nō tenetur. xxiij. q. v. de occidendis. Si vo nō adhibuit: tenet. l. di. sepe. ff. ad. l. aquil. l. qui occidit. §. pe. Si aūt dabat opā rei illicite. iputant ei semp omnia q̄ ide sequunt. l. di. c. quantum di/xit. de iniur. c. fi. ff. ad. l. aquil. l. item mella. in prin. ij. §. item ꝛ cum eo.

1 ¶ Cā ecclesie nō dr causa ꝓpria rectoris. vnde in cā ecclesie sue pōt esse iudex. ij. q. vij. c. si quis erga epm, in glo. facit. c. fi. de postu. vbi ponit diuersa, p se: vel pro ecclesia. Et hoc verum dū modo alius constituatur qui agat nomine ecclesie. vt in. c. insuper. de testi. est in ar. Similiter potest esse testis in cā ecclesie quādo alius est cōstitutus qui agat noie ecclesie. d. c. insuper. Sꝫ no. q. lꝫ canonicus possit eē testis pro concanonico suo ꝫ extraneum. quia nō dr domesticus ciusꝫ ecclesie tantum. sm Hugo. vt in glo. d. c. sup prudentiam. xiij. q. ij. nō tñ pōt eē iudex pro eo cōtra extraneum. qꝛ minor cā repellit aliquē a iudicio qꝫ a testionio. ō offi. dele. c. cū. R. canōic⁹

¶ Cām ꝓpriam palā ē eam cē cuius emolumē 2
tū vel dānū ad aliquē suo noie pertinet. c. bidū/um. §. palam. ij. q. vi.

¶ Causa cōmunis vtriusqꝫ est. vt. ff. ō ri. nup. 3
l. illud. Et iō testis nō pōt esse in re cōmuni sibi cum alijs nisi indirecte. vt legatarius qui potest eē testis in cā testamēti in quo sibi est aliquid relictum. insti. de testa. §. legatarijs. sed causa vniuersitatis non videtur singularis persone. vt in c. qui manumittitur. xij. q. ij.

¶ Causa alia impulsiua que occasionē remotā 4
prestat. sicut calfurnia que importune postulādo cām dedit vt mulier nō possit postulare: vt in. l. i. §. serum. ff. de postu. Et ista cessante nō cessat effect⁹. Alia finalis: ꝛ ista regulat dispositionem. c. cum cessante cā. de ap. l. gnāliter. C. de epi. ꝛ cle. ꝛ ibi Bal. multa dicit de hac mā. c. generaliter. xvi. q. i. Hec cognoscit ex. v. ſſprio quādo, illud qō exprimitur in viā cause respicit vtilitatē tam alterius qꝫ etiam partiuꝫ. l. titio cētum. in prin. ff. de condi. ꝛ demon. puta dono tibi centum. vt inde facias fieri capellā in tali ecclesia que illa indiget. ꝛ huiusmodi. Si vo respiceret solum vtilitatem illius qui dꝫ implere ꝛ non sit pia. sic presumitur cā impulsiua. d. l. titio §. sed si filio. Vñ si lego tibi. x. vt caligas emas nihilominus tꝫ legatum. lꝫ non emas. Similit si vt fundū. Sed si vt emas fundū alteri min⁹ in dustrioso nō valet nisi caueat. vt ibi. Secundo cognoscit quando exprimitur pius actus in viā cause. l. si quis pro redemptiōe. C. de dona. ꝛ. l. si ego. in prin. ff. de iu. do. ꝛ vult Bar. in. l. ij. §. fi. ff. de dona. vputa dono tibi centū vt facias hospitale. nam hospitale q̄ fiat erit cā final⁹. Tertio cognoscit quādo in gerendo actū exprimitur ab hoie cā vbicūqꝫ lex requirit de necessitate cāꝫ ad validitatē actus. qꝛ tūc itelligit finalis vt actus sustineatur. l. sed si mors. §. fi. cū. l. se. ff. de do. inter vi. ij. vbi dr q̄ donatio facta vxori ad restaurationem edium igne combustarum valꝫ vsqꝫ ad earum reparationē ꝛ nō ī plus. Quarto vbicunqꝫ non potest esse alia ratio illa censet causa finalis. l. q̄suis. vbi glo. C. de fideicōmis. Vnde qui legat iter ad fontem, videtur legare

thaustū. ff. de ser. ru. pre. l. itē si. Quinto vbi/
cūq; lex exprimit cām censet finalis. glo. ē nota
bilis i. l. cū tale. §. legato. cām falsaz. ff. de cōdi.
t demō. quā ad hoc pōderat Ange. i. l. scīedū.
ff. ō edi. edic. t Bar. i. d. §. fi. cui⁹ sūt ista dicta.

6 ¶ Est t alia cā que est cātiua alicui⁹ effect⁹: ꝫ ñ
sufficienter t efficaciter. t tal' nō tenet ad restitutio
nē dāni da ti proximo lz peccauerit. Est t alia q̄
est cātiua t inductiua alicuius effect⁹ sufficienter
t efficaciter. ita q̄ sine ea non sequeretur t talis
tenet ad restōnē vltra peccatū ꝓmissum. Et de
ista logt. c. fi. ō iurijs. Qō nō. q̄ facit ad mīta.

¶ Autio simpliciter dicta rl'r intelli/
git nuda, ꝓmissio. vt. l. san
cimus. C. de ver. sig. Fallit i cautiōe ex
pressa a lege pretoria. vt. ff. de preto. sti. l. preto/
ric. la prima. Et sic intellige glo. in. c. prima igi
tur. de ꝓse. di. iiij. Item fm glo. in. l. pe. in fi. ff
de peti. here. q̄ est persona suspecta. vt. l. si fi/
deiussor. §. fi. ff. qui sa. cog. q̄ tunc debet caucre
cum fideiussoria. Sed cum addit idonea vl' suf
ficiens intelligitur de pignoratitia vel fideiusso
ria. vt. ff. de fideicōmiss. li. l. ergo. q̄ziu. §. addi
ci ita. Vide glo. in. c. ad nr̄am. el primo. de iu/
reiurando. t in. c. vlti. de pig. t in. c. ex publi/
co. de ꝓuer. cōiu. Si ꝙo dr̄ cautio mediocris:
tunc venit obligatio omniū bonoꝝ. tex. est sin/
gularis in. l. filio. in fi. ff. vt le. ca. caue. Si
ꝙo dicitur cautio competens: intelligit arbitrio
iudicis fm aliquos vel fm alios fideiussoria vl'
pignoratitia. vt in glo. l. si debitori. ff. de iudic.
Notat tamen Bal. in. l. vniuersa. C. de preci.
impera. of. q̄ quando statuto caut q̄ caueatur
idonee: quando cōpromissum petitur: intelligit
arbitrio iudicis. t in. l. omnes. C. de epi. t cle.
dicit. Tenetur quis dare fideiussores t non po
test. tunc tenetur obligare omnia bona sua me/
liori modo quo potest. Si ꝙo dicatur satisdet:
vel satisfaciat. fideiussoria itelligit. vt in. d. l. i. q
satis. cog. t fm glo. in. d. l. penul.

¶ Ecitas mentis fm Tho. 2a 2e. q.
xv. ar. i. prouenit duplici
ter. ¶Primo ex hoc q̄ auertit se spōtanee
a cōsideratione primi principij intelligibilis ꝫ
illud. ꝑs. Voluit intelligere vt bñ ageret. Alio
modo per occupationē mētis circa alia que ma
gis diligit q̄z dictum principiū fm illud ꝑs. Su
percecidit ignis. s. concupiscentie t nō viderūt
solem. Et sic patet q̄ est peccatum. Et a Bre.
xxxi. mora. ponitur filia luxurie.

1 ¶ Sed vtrum sit mortalis. ſ. q̄ sic. q̄ sic non
vult intelligere necessaria ad salutē. xxxviij. di.
c. qui ea. Sil'r quando ita occupatur in tempo/
ralibus q̄ omittit necessariam vacationem: quā
deo tenetur exhibere. vt in diebus festiuis in q̄/
bus fm ¶Ri. in. iij. di. xxxvij. ar. iij. q. iiij. in ali
qua hora tenetur deo vacare mente: vel hmōi.
secus si omittit que non sunt necessaria ad salu/
tem q̄ tunc est peccatum veniale.

¶ Edere bonis ꝺz qui soluere non
valet creditoꝛib⁹ suis. Et
valebit ei ad tria. ¶Primū ne incarcere
tur. l. i. C. qui bo. ce. pos. de quo vide. ſ. Lar/
cer. §. ij. Secundū ne excōicet. t si erat excōica
tus debet absolui recepta idonea cautione de sol
uendo debito si ad pinguiorē fortunā venerit. ō
solu. c. odoardus. Tertiū q̄ nō cōdēnet nisi in
quantum facere potest habita rōne ne egeat: nec
enim fraudandus est alimentis quotidianis. ff.
de re iudi. l. sunt qui in id quod facere possunt.
t. ff. qui bo. ce. pos. l. is qui. t. l. qui bonis. t. l.
si debitores. Nec ob. c. peruenerit. de fideius. q̄
ibi non cessetat bonis. limita tamen tertiū quā
do ñ ꝓuenitur rōne delicti: q̄ si cōueniretur ra
tione delicti nō haberetur respectus ne egeret. et
in clerico. vt no. ¶Da. in. c. olim nobis. de rest.
spo. Quomodo ꝙo fit. vide. ſ. Solo. §. xxiij.

¶ Elare peccatum alicuius ꝓpter
pecuniam: vel gratiam: aut
cōsanguinitatem. simonia est. vt in. c.
nemo. de simo. vbi glo. t Inno. dicit q̄ rō est.
q̄ quilibet tenet alterius peccatum ad penitenti
am indicare. xxvij. q. iij. tam sacerdos. Secus
autem in indicatione furis: vel serui fugitiui vt
capiatur. q̄ licite merces accipitur. ff. de prescr.
ver. l. solent. t. ff. de cōdi. ob tur. causam. l. iiij.
§. vlti. Nec ꝓprie dicit Inno. q̄ est simonia:
vbi ex gratia quis non indicat. sed debet puniri
sicut simoniacus. tu dic fm glo. i. §. fi tibi. l. iiij.
ff. de condi. ob tur. ca. q̄ ille qui non tenetur ꝑ
officium vel actionem vel iudicē reuelare furē:
licite accipit aliquid vt indicet. sed accipere vt fi
indicet. turpiter accipit. q̄ contra publicam vti
litatem: que est maleficia puniri. vt. ff. de fide/
iusso. l. si quis a reo. §. penulti. Et sic patet q̄ ra
tione naturali non tenetur quis indicare. q̄ tūc
non licet accipere ꝓo indicando. vt. ff. de cō/
di. ob tur. cau. l. i. in fi. t in. l. ij. primo. ſ. Qō
tamen licet: vt in. d. §. si tibi. quod limito vex ō
indicantē que fit ꝓpter vt puniat. secus de illa q̄
fit alicui vt prouideat q̄ teneretur.

¶ Ensura ecclesiastica quid compre
hendat. ſ. q̄ interdic/
tū: suspēsionē t excōicationē. ō ¶. fi. c. q̄renti.

¶ Ensus est quedam pensio que de
prouentibus soluitur. i.

q. iij. quefitum. vel pōteſt dici cenſus quic/quid annuatim ſoluitur in quantitate: vel ſumma. ff. de cenſi. l. etatem.

1 ¶ Cenſus nouos imponere eccleſijs: aut vetares augere prohibet oibus epiſcopis ⁊ prelatis in. c. prohibem⁹. de cenſi. et ſi cripuerunt eas ō manu laici. vt i. c. eccleſijs. eo. ti. Dicit tñ ſpa. i. d. c. prohibemus. q; hoc vez ē ad vtilitatez eorū propriam. vt in cle. ij. de re. ec. non alie. Secus eſſet ad vtilitatem alterius eccleſie. rōnabili cā ſubſiſtente ⁊ a prelato iuriſditionem habente epiſcopalem. ⁊ in eccleſia pleno iure ſibi ſubiecta. q; tunc poteſt. vt no. Jnno. in. d. c. prohibemus. ⁊ facit. c. preterea. eo. ti.

2 ¶ Quis pōt iponere cenſum. ff. q. quicūq; ḥz ius i re tali. vt iſti. de vſufru. §. ſine teſtō.

3 ¶ Quod argumētū preſtat cenſus ſolutio. ff. q. aliqñ ſubiectionē. de cenſi. c. ois anima. Aliquando preſtitam libertatē vel pceptam, ptectionem. vt in. c. percepimus. de priuil.

Certum dicitur id de quo ꝓprio noīe: vel indubitata circūlocutione conſtat: vt in glo. de priuil. c. cum ⁊ plantare. inſti. de exhere. li. §. noiatim. vbi dī q; qui vnum filiū ſolū habet noiatim exheredat. ſiue dicat titium filium meum exheredo. ſiue filium meum exheredo.

Ceſſatio a diuinis officijs alia generalis. ⁊ hec equiparat interdicto. ita q; poſita generali ceſſatione ab eo qui poteſt vel de iure vel de conſuetudine in loco aliquo ſi quis ibi celebrat eſt irregularis. ⁊ religioſus talem ceſſationem non ſeruās eſt excōicatus ipſo facto ſi matrix eccleſia ſeruat. Et ſic intellige cle. i. de ſen. ex. ⁊ Jnno. in. c. nō ē nobis. de ſpon. ceſſatio ꝙo ſpālis eſt. illa q̄ ſolum in aliqua eccleſia ponitur. Et hec non cōparatur interdicto. Vnde celebrans in cadē eccla nō efficit irregularis nec religioſus excōicatus ſi non ſeruat q̄zuis talis eccleſia eſſet matrix. Et ſic intellige glo. ⁊. c. ſi canonici. de off. oꝛ. li. vi. ⁊ Jnno. in. c. dilectis filijs. de ap.

1 ¶ Que ē pena imponentis generalem vel ſpecialem ceſſationem indebite. ff. q. illi qui imponunt tenentur reſtituere omnes fructus quos interim ab eccleſia perceperunt, in qua ceſſatuz eſt etiam ſi talis eccleſia ſua erat: ⁊ ipſi eccleſie. Jtē tenentur de omni dāno qđ alij incurrerūt, ꝓpter talē ceſſationē. d. c. ſi canonici. ⁊ ibi Be. dicit q; l̄z. d. c. loquat de capitulo canonicoꝝ. tñ idem erit in alijs qui ipſam ceſſationem imponunt.

2 ¶ Que ē pena illi⁹ q dat cām ceſſatiōi. ff. tenet ad oē iteresſe qđ canonici: aut alij incurrerūt: ⁊ ad aliquā aliā ſatiſfactionē extimādā arbitrio ſupis in recompenſationem ceſſationis facte in eccleſia. d. c. ſi canonici.

¶ Que requirunt ad hoc vt ceſſatio debeat ſeruari. ff. ḥz Jo. an. i. c. q̄zuis. de of. oꝛ. li. vi. q; r. ſpzio q; hi q ceſſant bēant ez ꝓſuetudie vel alio iure. Secō q; nouecē abītes ad ꝛctādū ō ceſſatiōe. Tertio q; tractēt diligēter. Quarto q; de ceſſando deliberēt. Quinto q; ſit manifeſta offēſa vel iuria. Et ſm Jnno. ⁊ Jo. ḥz eē notoria qđ ſi ñ eēt nll'a ꝓſuetudo, pdeſſet: q; eēt eccleſijs onerosa. de ꝓſue. c. i. ⁊. c. cū venerabilis. q; ille ℈ quē ceſſat nō ḥz ꝓuici, pbādis ſz aptis ⁊ notoziis ſmarie i cultu diuio tollēdo. C. ō ac. ⁊ ob. l. negātes. Sexto q; ſit cā rōnabilis. Septio q; añ ceſſationē inſtr'o publico: vel patētib⁹ lr'is autentico ſigillo munitis cām ceſſatiōis exp̄māt. Octauo q; illud inſtrumentum vel litteras tradant ei cōtra quem ceſſant. Nono q; requirant illum vt emendet competenter iniuriam propter quā ceſſare volunt. q; ſi non fecerit tunc locuz habet ceſſatio. Decimo q; poſt ceſſationem vtraq; pars iter debet arripere ad ſedem apoſtolicam infrāmēſez p ſe vel p procuratoꝛes ſufficienter inſtructos: ⁊ continuatis diebus q̄zcito poterunt ſe ſedi apoſtolice repreſentent: vt diſcutiatur quid ſuper hoc ſit agendum. His non ſeruatis non ſeruatur ceſſatio. Similiter ſi pars que poſuit ceſſationem eam non reſeruauerit: ab alijs non ſeruetur ſimiliter. Hoc notat Joan. mo. ⁊ Barſ. in. c. ſi canonici. de offi. oꝛdi. lib. vi. in quo. c. re probatur conſuetudo illoꝝ qui in aggrauatione ceſſationis imagines crucis vel aliozum ſanctoꝝ proſternunt: vrticis ſupponunt vel lapidibus ⁊ huiuſmodi. Et qui talia faciunt grauiter ſunt puniēdi: vt ibidem.

Ceſſio actionū an valeat. ff. ſpa. i c. ſi. ō ali. iu. mu. cā fac. colligendo dicta docto. diſtinguendo ſic. Cum queritur an valeat ceſſio actionum dic aut fuit facta in vltima voluntate. ⁊ tenet vt nota. in. l. vltima. C. de litigi. Sic tamen q; ſi actio erat in iudicium deducta per defunctuz. nō ḥz agere legatari⁹: ſz hr's oēm tñ vtilitatē quā ſeq̄t hr's ḥz legatario reſtituē. ⁊ ſi nihil ꝓſeq̄t nihil reſtituet q; vr teſtatoꝛ legādo actionē legaſſe cuētū illi⁹ in dicij. Et ob ḇ ne fiat colluſio q hr̄dē pōt legatarius ſi vlt aſſiſtē hr̄di i iudicio. vt i aut. nē ſi hr's. C. ō litī. Si ꝙo actio ñ erat ōducta i iudicio potuit legatari⁹ p⁹ ceſſionē agē. vt ubi. ḥz cui⁹ ſupti b⁹. ff. glo. in aut. nunc ſi heres. q; ſi erat litigioſa cū legabatur. tunc ſumptu heredis. l. cū ſeru⁹ ff. de le. i. Si ꝙo fcā ē litigioſa viuo vl mortuo te

statore tunc sumptu legatarij. vt. ff. de lega. i. l. seruus legatus. nisi heres fuerit in mora. ar. ff. de leg. ꝓmo. l. cū res. Aut cessio fit inter viuos Et distingue q; aut fit potētiori rōne officij seu dignitatis pcipue ⁊ nō valet. ⁊ cedens debet p dere omne ius qđ habebat. Et iste ē ꝓprius ca sus. l. ij. C. ne li. po. Et hoc vex fm Spe. in ti tu. de cessiōe actionū post vincē. qñ fit potentio ri malicioſe cā oppmēdi aduersariuꝫ. Secus si fieret bona fide. ar. l. q stipēdia. C. de ꝓcu. Et Iꝫ ſpa. Si vo cessio fit potentiori nō rōne offi cij vel dignitatis. sed rōne nobilitatis. vel q; di tio; vel alio respectu. tūc si fuit facta cessio ratiōe iudicij mutandi potest excludi cessionarius p ex ceptionē. vt. l. pe. ⁊ qđ ibi no. ff. de ali. iu. mu. cā fac. nō pdit tñ actionē cedēs. sed punitur fm vnā opi. q; nō potest amplius cedere istā actio nē alteri: nec potest in ea ꝓstituere ꝓcuratorem sed tenet ipe ꝓsequi. vt videt innuere. d. l. pe. Blo. tñ in. d. l. pe. dicit q; in isto casu videt trā stulisse magis rē q̄z litē. ⁊ sic cessionarius habe bit rē si euincat. ⁊ cedēs expēsas litis faciet in damnū suū. Secus si nō fuit facta ratiōe iudicij mutandi. q; tenet. vt patet ex notatis in glo. in l. i. C. ne lic. po. Aut cessio que fit inī viuos ⁊ q̄ nō fit potentiori est dubitata. ⁊ dicit dubitata eo ipo q; ē in litigiū deducta. q; dubius euētus li tis. ⁊ sic nō potest regulariť alteri cedi. ⁊ cedēs incidit in vitium litigiosi. vnde debet puniri vt habet in. l. fi. C. de litig. ⁊ p glo. in. c. ecclesia. el ꝓmo. ne li. pē. ff allit in casibus ibi numera tis. Nota hic q; in casibus in quibus potest fie ri cessio. q; ꝓsecutio actiōis fiet a cedēte. non a cessionario fm Inno. in quadā glo. in. d. c. fi. allegat in argu. l. q̄z q̄z. ff. de aqua plu. ar. Aut actio nō ē dubitata. tūc regulariť potest cedi titu lo donatiōis: vēditiōis: vel alio titulo legittio. vt ꝓbat. C. de he. vel. ac. vē. l. nois venditio. ⁊. l. p diuersas. C. mā. ſpretendit tñ simulatus ꝓtractus ex sex. ſprimo ex modicitate pcij. ⁊ ex timat ista actio fm ſpa. ibidē. Secūdo qñ in cessiōe non exꝑmit titulus. vt qñ dicit cedo actionē tē. nec dicit ꝓ qua cā vt ꝓbat in. d. l. p diuersas. ⁊ te nēt cōmuniť doc. Tertio qñ cessio fuit ꝓ pte vē dita ⁊ ꝓ pte donata. vt. d. l. per diuersas. Ra tio q; ista cessio ē odiosa. secus in alijs. q; valet Et isto casu admittit cessionarius vsq; ad quan titatē quaꝫ exbursauit. In alia pdit actio. vt in d. l. p diuersas. Quarto qñ cessio pure venditꝫ pciū non soluit nisi ꝓ pte. ⁊ de reliqua ꝓfitet se recepisse. Quinto qñ dicit se donare ꝓpter bene merita que nō sunt. ff allit in casibus ꝓten tis in. d. l. p diuersas. vbi nō ꝑsumit simulatio. vtputa si inter coheredes ē facta cessio. vel cū ē facta insolutū. vel ꝓ munimine rei suc. vt cū do mus tua minať ruinam domui mee. ego timeꝫ emo omne ius tue. Itē si sit inť legatarios ⁊ fi deicōmissarios. vel quādo heres cessit actionē legatario. Similiter i societate. s. qñ socij sibi ce dunt actionem.

¶ Utrum clericus possit emere cessionem. ff. ſpa. in. d. c. fi. q; non. q; vilius emere ⁊ carius vēdere non licet ei. sed posset tamē donari eccle sie. vel clerico bona fide. ⁊ tenet nec credo illici tum fm ſpa. ibidem. 1

¶ Sed queriť qñ dicit res litigiosa. ff. litigiosa res ē de cuius dominio cā moueť inī petitorem ⁊ possessorē iudiciaria quētiōe. vel pcibus ꝓnci pi oblatis ⁊ iudici insinuatis ac p eū futuro reo cognitis. Ita dicit in aut. litigiosa res. C. de li tig. Sed Bar. in. l. i. C. de liti. distiguit. q; aut agit actiōe reali. ⁊ tūc si ꝓtendit de dominio vl quasi. puta q; dicit rē suā ē: vl de eius dominio vel quasi. Sic res efficit litigiosa p simplicē cō uentionē. vt in. d. aut. litigiosa. Si vo nō ꝓtē dit de dominio. sed de alio iure ꝓncipaliť. puta hypothecaria ⁊ hmōi. sic non efficitur litigiosa. Aut agit actiōe ꝑsonali. ⁊ sic nūq̄z efficit litigio sa. Aut agit actiōe mixta. ⁊ sic si est vniuersalis efficit litigiosa p solā ꝓtrouersiaꝫ. Si vo ē pti cularis. sic efficit litigiosa p litis ꝓtestatiōz. Ꝯ cordat Inno. in. c. cū. Ad. ferrarienſ. de cōsti. Ex hoc patet q; qñ res nō ē litigiosa pōt alienari absq; vitio litigiosi. al's nō sine pena litigiosi. 2

¶ Que ē pena litigiosi. ff. vt no. in. l. fi. C. de liti. q; quis sciens ex aliquo ꝓtractu rē litigiosam acceperit. restituere tenet rem. ⁊ pcio eius ꝓna biť ⁊ fisco applicabiť. Si vo ignorās rē litigio sa; emerit vl ex alio ꝓtractu accepit. tūc ꝓtract⁹ nō tenet. sed ꝺēnať vendēs restituere pciuꝫ. ⁊ vltra tertiā ptē. Et si p donationē fit facta alie natio ex timabiť. ⁊ idē fiet de pcio quo ad extima ta. vt dictū ē de ꝓtractu emptiōis vel alio ꝓtra ctu. exceptis casibus donatiōis ante nuptias vl trāsactionū aut diuisionis rex hereditaria ⁊ fa cte: vl p legati: vel p fideicōmissi cāz. ꝺ quibus i d. l. fi. ⁊ i. d. glo. d. c. ecclesiastica. el. ꝓmo. ⁊. ij. q. i. q; res in litigio in quibus potest fieri aliena tio sine vitio litigiosi. 3

¶ Utrum res litigiosa possit alienari ab alijs i ter quos nulla lis est de ea. ff. Ang. in aut. de litigiosis. q; sic. 4

Imiterium grece dicit a cinis grece q; est dulcis statio aia ⁊ vel potius corpo ⁊. q; ibi ci/

nis mortuo ꝛ detinet vel a tis qđ ē ante. q; ante ecclesias fieri solet hec. Be. in. c. vnico. de con se. eccle. vel alta. li. vi. Be immunitate cimiterij. Vide. j. immunitas. ꝛ de eius cōsecratione ꝛ pol lutione. vide. j. consecratio. iiij. per totum.

Circunstantia dicit q; circūstat actū quasi extri secus extra actus substātiā cōsideratum Hoc aūt vno modo exparte cause. ꝛ sic vel finalis ꝛ hic consideramus cur fecerit. siue respectu agentis ꝓncipalis. ꝛ sic quis fecerit. Aliquando respectu instrumēti. ꝛ sic quo instrumento: vel quibus auxilijs fecerit. Aliquādo circūstatur ex parte mensure. ꝛ sic ꝓsideramus vbi vel in quo loco: aut qñ fecerit. Aliquādo ꝛ tertio ex pte ipsius actus ꝓsideramus modū agēdi. puta fortiter vel lente. si sepe vel semel solū. siue ꝓsideramus obiectū siue materiā actus. puta vtrū patrē percussit vel extraneū siue effectū quē agēda induxit. puta vtrū peutiēdo vel vulnerauit vel occiderit. que omnia ꝓtinent in his versibus. quis quid: vbi: gbus auxilijs: cur: quomodo: quādo ꝛ quotiēs. Ita tñ q; in qd includat nō solū effectus. sz etiā obiectū. vt intelligat ꝛ qđ ꝛ circa qđ.

1 ¶ Vtrū circūstātia mutet spēz peccati. ſ. q; circūstātia triplicit se habet ad actū peccati. Aliquā do eni circūstātia aduenies actui indifferēter se habet quantū ad rationē. ꝛ tūc nō dat spēz peccato. neqz aggrauat. Nihil enim ad rationē pertinet vtrū ille qui peutit tali vel tali veste induat Aliquādo vo differentiā aliquā habet ꝓ ꝓparationē ad rationē iportās aliquid repugnās rationi ꝓmo ꝛ p se. ꝛ tūc dat spēm peccato. sicut accipere alienū. Si aūt ꝓmo ꝛ p se non importat aliquid repugnans rationi. sed p ꝓparationez ad id qđ ꝓmo ꝛ p se rationi repugnat aliquā repugnantiā habet ad rationē. Sicut accipe aliqd in magna quātitate. nihil repugnās rationi dicit. sed accipe alienū in quantitate dicit maiorē repugnātiā ad rationē. Vnde illa circūstātia aggrauat. vel sic fm phm. v. ethi. q; peccatū recipit spēz ex intentione peccantis. vnde ille qui mechatur vt furetur: magis est fur qz mechus.

2 ¶ Vtrz circūstātia aggrauat pctū in infinitum vt veniale possit fieri mortale. ſ. q; nō. qz peccatum veniale ꝛ mortale non sunt eiusdem speciei. sed quando circunstantia constituit nouam speciem potest constituere peccatum mortale. ꝛ ita aggrauare in infinituz. sicut si quis dicat verbum ociosum vt ꝓuocet aliquem ad luxuriā.

3 ¶ Vtrū circūstantia psone aggrauet in infinitū ſ. q; nō. nisi solū dupliciter. Primo quādo ꝓpter ꝓditionē sui status ē aliquid ei de necessitate. puta religioso non accipere vxorem. Secundo ratione scādali qđ etiā ē ꝓtra ꝓceptū ꝓhibere ruinā ꝓximo. aliter nō potest. vt. s. per supradicta. Hec omnia ex Fran. in. ij. sent.

Citatio debz fieri tribus edictis: vl vno pemptorio: qđ ꝓtinere debet tantū tempus quātū tria edicta: nisi necessitas vrgeat. de illa. c. i. vbi de hoc in gl.

¶ Vtrū quando iura exigūt trinā monitionem 1
sufficiat vna. vide. j. clericus. ix. §. iiij.

¶ Vtrum corporaliter impeditus teneatur per 2
alium comparere. ſ. Pa. in. c. i nomine domini. de testi. q; nō. Et actus gestus eo absente est perinde ac si nō fuisset citatus.

¶ Vtz sntia lata ꝓtra nō citatū valeat. ſ. Lar. 3
in cle. pastoralis. i. §. deniqz. de re iudi. q; si nullo mō fuit citatus ē nulla ipo iure. de ma. ꝛ obe. ini quattuor. Pa. tñ dicit in. c. cāz q. de reseri. ꝛ in. c. cū sit. de ap. q; in facto notorio cū certum sit absenti nullam competere defensionez potest fieri sententia contra absentem non citatum.

¶ Sed quid si citatus sit nō legittime. ſ. Lar. 4
vbi. s. videtur q; debeat haberi ꝓ non facta. c. bone. cl. ij. de elec.

¶ Vtz qs possit denūciari excōicatus nō citat? 5
ſ. Pa. in. c. puenit. de ap. q; non vbi excessus nō sit notori?. facit. c. cū secūdū. de hereti. li. vi.

¶ Vtrū prelati religiosoz possint subditos ab 6
officijs deponere: suspēdere ꝛ hmōi. ipis nō citatis. ſ. q; sic. si ita habet eoz ꝓsuetudo: aut cōstitutiōes fm quas debet ꝓcedere. ꝛ no. in. c. cū spāli. ꝛ. c. q; nos. de ap. ꝛ in. c. cuz medicinalis. de sen. ex. li. vi. Et dicit glo. in. d. c. cū spāli. quā sequit Pa. ibidē q; dispositio. c. sacro. de sentē. ex. nō ē necessario seruanda in religiosis ꝓtra statas obseruantias speciales. Et ibi dicit Pa. hoc ꝓcedere. vbi regula vl ꝓstitutio religiosoz dat certū modū excōicandi religiosuz. vt satis sit seruare eā. Et hoc idē tenet F ede. in consi. v.

¶ Vtrū citatio aliqñ sit nulla. i. non valeat. ſ. 7
gl. in. c. si epūs. iij. q. ij. q; sic in. viij. casib?. Primus q; in angusta tpa: Secūdus q; non ex ꝓmittā citatiōis. Tertius q; nimis maturat pemptoriū. Quartus ratiōe tpis. Quintus ratiōe loci. Sextus ratiōe iudicis. Septimus q; rescriptuz apostolicū nō inferr in ea. Octauus qñ fit spoliato. de quib? vide ibi. Tutius tñ ē vt semp citatus cōparcat allegaturus ꝓuilegium: vel appellaturus si eum grauauerit. nisi quando constat eum non esse iudicem suum. vt in. d. glo. ꝛ in. c. veens. de accu. in glo.

Citaristis qui varijs vtunt instrumē tis licite potest aliqd

dam̃i. ⁊ alia audire. vel talibus vti qñ fit ad laudē dei. vel ob aliā iustā cāz. puta recreatiōis. qz debilis ē vel infirmus ⁊ huiusmodi. de ꝓse. di. iij. peruenit. Ad voluptatem aūt vel luxuriāta libus vti vel aliqd dare ē peccatū mortale. xcij. di. in scā. no. hec glo. in. c. donare. lxxvi. di.

¶ Iuitas vel vniuersitas nō dicitur aliqd facere nisi id sit collegialit deliberatū. etiā si maiorps illō facit. Ita dicit gl. notabilis i. l. sicut. ff. qō cuiusqz vni. segt Bar. i. l. aut facta. ff. de pe. facit qō nota. i. c. felicis. ō pe. li. vi. ⁊ gl. i. l. aliud. §. refert ff. de reg. iu. q̄rētes qñ vniuersitas deligt. cōis opi. tenet ꝑm ꝓpa. i. c. ij. de postu. p. ⁊ Jo. an. i. d. c. felicis. qz ē qñ ꝑus aliqd fuit deliberatū i vniuersitate ipa: pulsata cāpana ⁊ alijs regsitis ad ꝯgregatioz. vñ si oēs huiꝰ ciuitatis facerēt ō lictū nō diceret factū ab vniuersitate. ſz p singulos vniuersitatis. etiā si facerēt pul'ari cāpanaz ⁊ leuaret vexillū. nā istud est potius factū singulorum. facit quod notatur in. c. cum omnes. de consti. ꝓpa. in. c. dilectus. el. ij. de symo.

1 ¶ Utrū destructa ciuitate destruant oia ꝓuilegia eius. ſ. Jnno. in. c. ij. de no. op. nū. qz si ecclesia vel'ciuitas vel alia loca: siue sacra: siue ꝑphana auctoritate supioris pp delictū coꝝ ōstruant. de cetero nō dz vocari clericus illiꝰ ecclesie. vl'municeps illius ciuitatis. ⁊ ille locus ꝓuilegium pdit. vt de conse. di. i. placuit. xvi. q. vij. ⁊ hec dicimꝰ. ar. ff. qñ di. le. vsufruc. ce. l. i. Si ät ab hostibus destruat aut ꝑ tirannidē retinet oia ꝓuilegia. facit. vij. q. i. pastoralis. ⁊. xix. q. iij. q̄ semel. Et idē videt si auctoritate supioris trāsferat ad aliū locum. vel alij vniatur. vt not. in. c. i. ne se. va. de reli. do. c. qz monasteriuz. Et idē intelligitur in ciuitate ⁊ alijs locis ꝑphanis. ar. ff. de contra. emp. l. ede sacra.

2 ¶ Utrū ciuitatis appellatiōe aliud q̄z qō ē ifra menia veniat. ſ. ꝑm ꝓpa. in. c. rodulfus. de rescri. qz nō. in mā odiosa seu stricta nisi qñ dispositio ꝯcepta noie ciuitatis eēt inutilis. vel posset fierifraus. tūc ꝓtinent suburbia ⁊ ꝓtinētia edificia. Et sic intellige Jo. and. in. c. si ciuitas. de sen. ex. li. vi. Sed in materia larga seu indifferēti noie ciuitatis venit ciuitas cū suo territorio vt ē tex. in. l. vnica. §. ⁊ vbē. ff. de offi. pfe. vr. Simili in materia larga noie ciuiū veniūt etiā illi ō comitatu ⁊ de toto territorio. vt in. l. q ex vico. ff. ad munici. ⁊ in. l. nō dubito. ff. de capti. ⁊ in. l. q ꝓtinētibus. ff. de ver. si. ⁊ ꝑ Bar. in. l. i. ff. ad munici. vide bonaz glo. in. c. i. de vsuris. li. vi. Sed in materia stricta secus. lz ꝓtrarium videat tenere Bart. in. d. l. i. ⁊. l. mille passus. ff. de ver. si. ⁊. l. nam quod liquide. §. si ita legetur. ff. de pe. le. que volūt qz mille passus a muro comprehendantur. Jntellige quando subiecta materia ita requirit in speciali.

¶ Utrum natus in aliqua ciuitate ex parentibꝰ qui ibi non habent domicilium sit ciuis. ſ. qz nō ſz Bar. in. l. filij. ff. ad munici. lz dubitatiue loquatur. ꝓpa. vbi. §. tenet qz non. 3

¶ Utrū ciuitas censeat iure minoris. ſ. Jnno. in. c. i. de resti. in inte. qz sic. Est tū dria inī minorē eccleſiā: rē publicā ⁊ ciuitatē in integrū restitutiōe. lz lex dicat qz res publica fugat vice minoris. C. q. ex cau. ma. l. pe. ⁊. C. ō iure. re. pu. l. rēpublicā. C. de sa. san. ec. l. fi. qz pupillo ⁊ ēt minori nō currit bodie vsucapio aut ꝑscriptō. r. vel. xx. annoꝝ in rebus q̄ seruādo seruar ꝑst: si ue sint mobiles: siue imobiles. C. de admi. tu. l. ler q̄ tutores. in fi. Jdeo sup eis nō ē necessaria restitutio in integruz. lz ante tē pus huius legis curreret ꝓtra minorē nō ꝓtra pupillū. ff. de acq. re. do. l. bone fidei emptor. §. i. Sed ꝓtra eccleſiam ⁊ rēpublicā ⁊ ciuitatē currit vsucapio ⁊ ꝑscriptio ⁊ alie temporales ⁊ ꝑpetue ꝑscriptiōes: sed dar ei restitutio sicut minori. qz ꝓdicti fingunt ee in vltima instantia minoris etatis. ꝓscriptio aūt. xxx. vel. xl. annoꝝ certū ē qz currit ꝓtra omnes ꝓdictos. sed dar eis restitutio ex verbis generalibus edictique sint. Si qd cū minore gestum erit tē. ꝓpupillus aūt ab his ꝑscriptiōibus seruar illesus. C. de ꝑscri. xxx. an. l. sicut. Ad autē ciuitati dē restitutio in integrum nō placet. Jnno. vbi. §. arg. l. nihil interest. ff. ad mace. Sed Bar. in. l. res publica. C. ex qui. cau. ma. post Ja. bu. tenet qz sic saltē ex clausula generali. qz ex quo regit ꝑ administratores bz iustā cāz petē restitutionē. Hoc etiā tenet Bal. ibi ⁊ ē veri oz opi. lz glo. in. d. l. teneat ꝓtrariū. facit. ꝑ hoc. l. sed ⁊ hi q. ff. de publi. vbi ciuitas dicit res publica. Sequit hoc Jo. an. in addi. ad spe. ti. de i integrū restitutiōe. vbi post multas opi. residet in opi. Ō dof. q tenet qz nō solū ciuitas. sed etiaz castrū ⁊ villa ꝑt petere restitutionē in integruz cuz ibi sint multe ꝑsone vidue ⁊ pupilli. Et licet Bar. post Butri. in. d. l. res publica nō admittat'nisi in villa ⁊ castro populoso. Bal. tamen. ⁊ Ja. de are. tenent etiam in villa non populosa ex quo regit ꝑ alios. ⁊ ibi sint minores ⁊ mulieres. Et hanc opi. ꝓpa. in. c. i. de re. in inte. dicit equiorem. ⁊ facit qō notatur in. d. l. rez publicam. ⁊ in. d. l. sed ⁊ hi. qui dicit qz quolibet municipium dicitur res publica. 4

¶ Uis vtrum efficiatur i loco vbi cō sequitur quis dignitatem. ſ.

Bar. i. l. i. ff. ad munici. q; sic facit. l. municeps §. miles. ff. co. t quod notant doc. in. c. quia i tãtum. de preben. vbi concludunt q; clericus sortitur domicilium vbi est beneficiatus si residere in eo tenetur alʒ nõ sicut hi quibus dispensatuʒ est super pluralitate beneficiorum.

1 ¶ Utrum dicens volo te habere ꝓ ciue efficiat ciuẽ si habet auctoritatẽ. ℟. q; sic. vnde statutuʒ qõ dicit q; talis habeatur ꝓ ciue efficit ciuem argu. optimum. in. c. ex parte. de spon. t quod notat Bar. in. l. si maritus. ff. de adul. t in. l. si is qui ꝓ emptore. ff. de vsuca. Ratio ſm ℣a. in d. c. ex parte. quia vbi actus depẽdet a mera volũtate loquentis. paria sunt dicere q; vult talem habere ꝓ vxore vel ciue. sicut dicere te duco in vxorem. vel facio ciuem. Et sic si statutum dicit q; scholares tanq̃ ciues debent tractari. ex hoc creati sunt ciues ratiõe p̃dicta. Et ideo dictio tã q̃ ponit veritatẽ nõ similitudinẽ. Et hoc veruʒ quando verba t materia subiecta patiuntur.

¶ Lamor est filia ire qua gs clamat contra aliquez confuse t inordinate: aut furiose loquitur. t ſm se ẽ veniale peccatũ ꝑ accidẽs posset eẽ mortale ratione scandali quando illud preuidet vel debuit preuidere t nõ curat desistere a clamore tali.

¶ Landestinum matrimoniuʒ quando dicat ℟. glo. in. c. cum inhibitio. de clan. de/spon. q; tribus modis. ℣Primo cũ nõ habent testes. vt in. c. qõ nobis. eo. ti. Secundo cum nõ fit cum solẽnitate illa. de qua in. c. aliter. xxx. q. v. t est vt desponsetur a parentibus vel qbus cura ꝓpetit mulieris dotetur suo tempore t a sacerdote benedicatur. Tertio qñ non p̃missis bãnis a prebytero publice cum termino. vt q voluerit ꝓponere impedimẽtum si est ꝓpareat. vt in. d. c. cũ inhibitio. Tu tñ dic vt colligitur ex dictis Jo. an. in addi. spe. ti. de clan. despõ. t Oldra. ℣si. ccl. Innocẽ. t ℣da. in. d. c. cum inhibitio. q; quoticnscũq; qui contrahit ſm consuetudinem patrie siue coram amicis vel vicinis t sufficientibus testibus. q; non contrahit clandestine. facit. l. si vicinis. C. de nup. t de consc. di. i. ecclesia. el p̃mo. dicitur ecclesia. i. catholico t collectio. ergo in faciem ecclesie contrarit.

1 ¶ Quid si contrahit solum coram duobus testibus. ℟. q; si ex rationali causa facit puta quia timet aliq̃d ipedimentũ iniuste. vel ẽ senex t vere cũdatur t huiusmodi excusatur. q̃uis consuetudo sit vt fiant banna vel alia solẽnia. ar. eorum que no. in. d. c. cum inhibitio. per ℣da. dummodo tempore debito postea publicet. nisi episcop⁹ excommunicaret contrahentes sine bannis per statuta sua synodalia. quia sic esset excommunicatus: alʒ non peccat. Consulo q; hoc facit de licentia episcopi. ſm ℣u. xxx. q. v. in p̃in. Sed contrahere solus cum sola. mortale peccatum videtur. ar. d. c. cum inhibitio. quia materia valde ponderosa. ratione cuius ponderositatis videt preceptiua. ter. est cum gl. in. c. roga. xi. q. iij. facit glo. in. c. nostrates. xix. q. v.

¶ Utrum contrahentes publice coram testib⁹ licet sine bannis. cum tamen cõsuetudo sit q; bãna fiant qui postea inueniuntur in gradu prohibito ignoranter contrariſe audo vel alter eorum procreent filios legittimos. ℟. glo. in. d. c. cum inhibitio. tenet q; nõ. Sed ℣da. q; sic quia isti clandestine non contraxerunt. ex quo in faciem ecclesie nemine ꝓhibente contraxerunt. Et est verum si attẽdamus ad ter. d. c. secus tamẽ si ambo sciuissent impedimentum vt ibilem. Et nota q; in contractu matrimonij semper deberet interuenire presentia aut scientia ꝓpꝛij sacerdotis. vt in. d. c. aliter. t in. d. c. cum inhibitio. t sacerdos qui scit impedimentum t non prohibet matrimonium contrahendum ex contemptu: vel religiosus seu regularis qui presumpserit interesse clandestino matrimonio contrahendo ꝓ triennium sunt suspendendi ab officio. vt in. d. c. cum inhibitio.

¶ Utrum sponsalia similiter sint prohibita clã destine contrahi. ℟. Jo. an. t post euz alij in dicto. c. cum inhibitio. q; sic. sicut t matrimonium. l. oratio. ff. de spon.

¶ Claues ecclesie ſm ℣i. in. iiij. di. xviij. ar. i. q. iij. sũt aliqua potestas supra naturalẽ facultatẽ. que ẽ ꝓncipium aliquorum actuum supernaturalũ.

¶ Quot sunt iste claues. ℟. qui. ꝛ. ibidem q; sunt duc quantum ad effectum t relationẽ vna tamen in radice. Claues enim ecclesie sunt potestas iudicandi in foro animarum que potestas ex duobus integratur. s. ex potestate discernendi i causc examinatiõe t potestate diffiniendi in causc determinatione. ℣Prima dicit clauis scientie. vnde clauis scientie nõ est habitus scientie. nec actus sciẽdi. q̃uis claues ecclesie nõ debet recipere nisi habẽs habitũ se ẽtie sufficientẽ ad executionem potestatis. Secũda dicit clauis potẽtie. cuius actus est determinare causaʒ ligando vel soluendo. t ista dicitur principalioꝛ. quia prima ordinatur ad istam. ℣Potestas autem ligandi vel soluendi in foro causarum non est ꝓpꝛie clauis. t q̃uis prefate claues distinguantur penes actus. tamen in radice sunt vna:

1 2 3 4 5 6 7 8

q. Actus Cladestinus sit vitiosus t suspectus vide q. 1 tomor. 35. q.

nō tamē inter se sed cū potestate sacrm ꝓficiēdi. qꝛ iste tres potestates fundāt in caractere sacerdotali. Et iō oībus ꝛ solis sacerdotibꝫ noue legis date sūt. Sco. tū. in. iiij. dist. xix. q. vnica. tenet ꝓtrariū. s. qꝫ nō sit vna in radice cū potestate cōficiendi. De quo vide. ī. ordo. i. §. vij. ꝛ. xvi.

2 ¶ Quomodo dicitur sacerdos aperire ꝛ ligare ff. Ri. vbi. ē. q. ij. qꝫ tripliciter. ℙrimo indicādo. s. cū examinata hominis cōscientia indicat ei celū clausū: vel apertū. Secūdo aperit relaxādo aliquā partē pene peccato debitam. ꝛ claudit penitentē aliqua pena sensus ligādo. quā explere eum oportet vel hic vel in purgatorio anteqū ingrediat celū. Tertio claudit ꝛ aperit excōmunicando ꝛ ab excōmunicatione absoluendo. sed hec respicit forum contentiosum potius qꝫ penitentie. Addo quartū de nō ꝓtricto ꝓtritū faciendo ex vi absolutionis. vt. ī. cōfessio. ij. §. i.

3 ¶ Utrū quilibet sacerdos possit vsum clauium exercere. ff. Ri. in. iiij. di. xix. ar. i. q. ij. qꝫ actio nō tantū requirit potentiaz a qua fit. sed subiectū debitū in quo recipiat. ℳateria aūt debita sunt ꝑsone sup quās habēs claues habet iurisditiōz. Et ideo nō omnis sacerdos habet iurisditionez sup quēlibet nisi fm ordinationē vicarij xpi. Et ꝓpterea nō omnis sacerdos potest exercere vsū clauium: sed solum fm eum modum quez ecclesia statuit. Ob hoc quidam priuantur vsu potestatis sicut excōmunicati ꝛ hereticī. Quidā materia sicut ille qui nō habēt populum.

4 ¶ Utrū liceat sacerdoti vti clauibus ꝓ sua voluntate. ff. Ri. in. iij. di. xviij. ar. i. q. iiij. qꝫ non qꝛ sicut minister ꝛ instrumētū nō hz efficatiam iagēdo. nisi fm qꝫ mouet a ꝓncipali agēte. sic sacerdos cū operet ꝑ istas claues instrumētalit si vtit istis clauibus fm ꝓpriū arbitriū dimittens rectitudinē monōis diuine peccat.

5 ¶ Utrū sacerdos ꝑ potestatē clauium dimittat culpā peccati. ff. Ri. vbi. ē. ar. ij. q. i. qꝫ q̄z nō possit absoluēdo remittere culpā effectiue. qꝛ sic ē solius dei. vt dicit magister i lra. tū misteria lit ꝛ instrumētalit illi ꝑ attritionē remouit obstaculū gre spūs sancti dispositiue remittit maculā peccati inquātū suo misterio assistit virtus diuina que peccatū remittit. hec ille.

6 ¶ Utrū sacerdos ꝑ potestatem clauiū possit remittere penam peccati. ff. Ri. vbi. ē. q. ij. qꝫ sic aliquā partē pene temporalis peccato debite. nō tantū illius quā sibi iponit. sed etiā illius que in purgatorio ē exprēda. ꝛ plus vel minus fm qꝫ penitens est bene dispositus. ꝛ de hoc habes. ī. indulgentia. §. v.

7 ¶ Quando date sunt claues beato ꝑtro. ff. qū ecclesia fuit sibi data. xxiiij. q. i. quodcunqꝫ. ꝛ de pe. di. i. quē penitet. Et ligāt omnia super terrā si nō errāt. xi. q. iij. cepisti. ꝛ. d. c. quē penitet.

¶ Claues hominꝫ qui dedi: videtur dedisse omnia que in eis sunt. de fi. instru. c. ij. fm Inno. ꝛ eis datis videtur data possessio omniū que sub illis sunt. extra de consue. c. ex lris. in fi. 8

Clausula generalis sequēs intelligitur fm species precedentes expressas. de capel. mo. dilecti filius fm Inno. facit cle. nō potest. de ꝓcu. i. c. sedes. de rescrip. in. l. fi. §. cui. dulcia. ff. de vi. tri. ꝛ oleo le. vide. ē. casus. §. iij. ꝛ. iiij.

Clericus ꝓmo qs dicat. ff. ℙa. in rubrica. de vi. ꝛ ho. cle. qꝫ largo sūpto vocabulo appellatiōe clericoꝝ veniūt omnes qui habēt ordines in qcūqz dignitate sint aut ordine: etiā in ꝓma tōsura. c. cū ꝓtingat. de eta. ꝛ qua. ex quo sunt ad dei seruitiū electi. vnde oēs qui nō sunt laici dicunt clerici. xij. q. i. duo sūt genera. facit. xxi. di. cleros. in ꝓn. de ꝑbē. cū fm. ꝛ in rubrica ꝑdicta iūcto nigro. ℙriuilegiū ergo tributū clericis ꝓcedit oībus etiā in dignitate. qꝛ si cēs ē: clericus ē. ꝛ etiā religiosus q etiā noīe clericoꝝ ꝓprietatē. liiij. di. §. hac aūt auctoritate. ꝛ qō not. in. c. ij. de sup. negli. pla. li. vi. Sed in materia odiosa ꝛ in stricta significatiōe: appellatiōe clericoꝝ nō ꝓprietātē epi nec alij existētes in dignitate nec etiā canonici ecclesiaꝝ cathedralium: nec monachi: seu religiosi. fac. c. qꝫ periculosū. ō sen. ex. li. vi. ꝛ. c. fideli feruorē. ō heret. li. vi. c. statutū. ō elec. li. vi. glo. in cle. i. ō sup. ne. ꝑ. Rō qꝛ i eis ē q̄litas sup alios q̄ nō repit in simplicib cleric̄s. faciūt ad hec dicta Jo. an. in. d. c. statutū. qui inquit qꝫ noīe ecclesiaꝝ pochialiū nō veniūt ecclesie parochiales collegiate in materia stricta qꝛ habēt qualitatē collegij supra casum. sed i materia nō odiosa sic. facit simili quod notat idem ℙa. in. c. i. de consti. qui dicit qꝫ in materia favorabili nomine ecclesie veniūt mōasteria. sec in stricta materia. quod nota qꝛ facit ad multa.

¶ Utrū appellatiōe monasteriorum veniūt ecclesie seculares: vel appellatiōe monachoꝝ veniūt clerici seculares. ff. ℙa. in. d. c. i. de ꝓsti. qꝫ nō siue materia sit larga: siue stricta. xvi. q. i. placuit. facit quod no. Bar. in. l. i. ff. ad munici. q dicit qꝫ noīe ciuiū veniūt ꝓtadini. l. qui ex vico. ff. ad munici. ꝛ nō econtrario. facit. c. rodulfus. ꝛ c. significante. ꝛ quod ibi notat. de rescri. 1

¶ Utrū appellatione populi veniāt clerici. ff. ℙa. in. c. i. de vi. ꝛ ho. cle. qꝫ in materia odiosa nō nec ꝓtrario. facit. c. si sententia. de sen. ex. li. 2

vi. cum glo. Et sic limita tex. insti. de iu. na. gē. & ci. in. §. plebs autem. qui dicit q̄ appellatione populi vniuersi ciues significantur ꝓnumeratī etiam patricijs & senatoribus. vt intelligatur de his que sunt eiusdem ꝓfessionis. secus in alijs. vt ꝓbat dictus tex. in. c. si sententia cū sua gl. In materia autem ꝓuilegiatiua potest dici q̄ comꝫ bendantur. facit. c. dilecti. cum sua materia. de fo. compe. qđ notat Bar. in. d. l. i. & qđ ibi notatur in. d. c. rodulfus. & qđ notat Jo. an. in. c. iohannes. de cle. ꝓiu. qui dicit q̄ sta urum excommunicans certo casu laicos non cōprehendit clericos etiā ꝓiugatos. Et hoc sequit ¶Da. i. c. i. de pbē. pfata intellige fm q̄ dico. j. lex. §. vi.

3 ¶ Utrum dispensatio cum illegittimo vt possit effici clericus debeat intelligi vt possit ꝓmoueri ad minores solum. Blo. in. c. litteras. de fi. presbyt. tenet q̄ sic. cum sit materia odiosa. & ¶Da. i. c. si quis. de coha. cle. & mu. dicit q̄ permissio in genere mediocritatem respicit. l. vltima. C. eo. de le. §. i. & ff. de le. i. l. legato. generalii cuz alijs ꝓcor. in glo. d. c. litteras. Ex quo cōcludit cum predictis. q̄ solum ad minores poterit ꝓmoueri. quia ordines minores sunt medij inter primam tonsuram & sacros ordines. Idem dicunt Ber. Bofre. & Jo. q̄ quando dispensatur cuz aliquo vt ad beneficia ecclesiastica ꝓmoueatur q̄ solum intelligit de beneficijs que non sunt plationes: aut dignitates. ¶Predicta tamē limita fm q̄ dicam. j. dispensatio. §. ix.

¶ Clericus ij. Quid debet habere. R. multa vt sunt virtutes. vt. xl. di. per totum. & quecūqz alia que quilibet bonus xp̄ianus debet habere. sed specialiter aliqua que ipi debent habere insera/ mus. que quidem sunt. ix. in summa.

1 ¶ Primo debet cē litterat⁹. patet hoc. xxxvi. di. xxxvij. & xxxviij. p totū. & xvi. q. i. sic viue.

2 ¶ Utrū omnino illitteratus sit ordinādus. R. Inno. in. c. cum in pctis. de elec. q̄ nō. pax tī scientes si spes ē q̄ possit ꝓficere ꝓmoueri pñt. alś nō. nisi sint monachi q magis indigent contemplatione qz scientia. & facit quod legit. xvi. q. i. legi. vbi dicit sufficit monacho si sit bonus. lz sit illitteratus.

3 ¶ Sed que scientia ē necessaria. R. Inno. vbi ś. q̄ ē requirēda fm dignitatem. locum & ordinem ad quem assumitur. vt in. c. ecclesia vestra de elec. Si enim assumitur ad episcopatū debet habere scientiam noui & veteris testamenti: cuz sit iudex animarum & iuris: cum ius dicere debeat. xi. q. i. de psona. ¶Presbytero autem sufficit q̄ sciat canones cōmunes: penitentiales & cetera. de quibus. xxxviij. di. que ipis. Cantor debet scire cantum. & sic de omnibus ordinibus. qđ satis colligitur ex his que eis dantur in ordinatione. xxiij. di per totum. & ex potestate & officio qđ habent exercere. De scientia vero ꝓfessorum. vi. e. j. ꝓfessio. iiij. §. iij.

¶ Utrum peccet qui suscipit aliquam dignita/ 4
tem vel aliud officium ad qđ non habet sufficiē
tem scientiam. R. Innoc. vbi. ś. q̄ sic. xxxviij.
di. omnes. xviij. q. ij. siquis abbas. de eta. & qli.
c. fi. Sed aduerte q̄ est quedam scientia eminēs
que subtiles quelliones diffinire nouit. & in ꝓm̄
ptu respōsiones habet. Mediocris scientia ē q̄
sit aliquo mō examinare negotia: q̄z uis ad oia
nesciat respōdere. & in libris veritatem eox que
scire debet sic querere: vel saltē circa ea dubitare
& ꝓsulere pitiores. etiam si in ꝓmptu oia nō habet: sufficiēs tī scia ē que sufficit ad faciēdū que
sibi iniunct ex officio qđ habet hanc qui nō habet credo q̄ ꝓ eccet mortaliter acceptādū officiuz
ar. d. c. fi. Et similiter qui ei scienter dat tale offi
ciū nisi ex causa dispensaretur: quia imperfectū
scientie supplet perfectio charitatis. de renun. c.
nisi cum pridem. §. pro defectu.

¶ Clericus iij. debet esse hospitalis xlij. di. per totum. non cupidus seu auarus. xlvij. di. per totuz.

¶ Utrum clericus pbendatus teneatur facere 1
iij. partes de redditibus ecclesie & oblatiōibus
fideliū. s. epo pauperibus: ipi sacerdoti & clericī
& fabrice sicut volunt antiqua iura. vt in. c. quat
tuor. & c. cognouimus. & c. se. xij. q. ij. R. fm q̄
colligo ex ¶Da. i. c. i. & ec. edi. q̄ quo ad quartā
epi & quartam fabrice standum est ꝓsuetudini. q̄
quidem valet in pfatis iuribus & rogare. nisi qñ
fabrica remaneret derelicta. quia tunc esset irrationabilis & non valeret. & sic teneretur dare q̄r
tam. ar. d. c. cognouimus. & in. c. i. Et hoc intelige quando reditus supersunt detractis necessarijs. Quo autem ad quartam debitam pauperibus non valet aliqua ꝓsuetudo incontrariuz gn
teneatur. Ego plus dico q̄ non solum quartam
partem. Sed & omnia que supersunt eorum necessitatibus tenetur pauperibus erogare si fabrica non egeat repatione: vel nisi vellet ꝓuertere
talia ad ampliandum cultum dei in tali ecclesia:
nulla extrema necessitate in aliquo occurrente.
Nam in istis duobus casibus licite desistit ab erogatione in pauperes. alś nō sine mortali pec/
cato. ar. eorum que notātur in. c. dudum. cl. ij.
de elec. & in. c. cum fm. de ꝓbenb. facit. c. clericus qui. & c. duo. & c. vltimum. xij. q. i. & x. q.
ij. eps. Nam eis dicitur. xij. q. ij. aurum habet

ecclesia ꝛc. Tho. in quolibet. ꝛ fa fe. q. clxxxv. dicit q si ista bona sunt distincta ꝛ aliquid sibi retinet quod debet fabrice vel pauperibus vel ministris peccat mortaliter ꝛ tenetur ad restitutionem. Si vero non sunt distincta eius fidei committuntur ꝛ si in modico deficiat quod non obuiet bone fidei erit veniale peccatum. Jn notabili vero excessu erit peccatum mortale.

1 ¶ Vtrū habēs bona patrimonialia licite possit ecclesiasticū beneficiū suscipere. ff. ſm ℟i. in q libeto. iij. q. xx. q si bona patrimonialia sufficiūt ad necessitatē nāe solū potest ecclesiasticū beneficiū recipe in tantū in quātū erigit necessitas status ꝛ psone. Si vo tm̄ habet i patrimonio quātū requirit necessitas status nature ꝛ psone. ꝛ in tantū q multa etiā posset pauperibus erogare si vltra h accipit ecclesiasticū beneficium: nō intēdēs ecclesie deseruire. sed vt amicos possit ditare ꝛ magis honorari ꝛ delicatius viuere. peccat mortaliter. ff acit. c. clericos. i. q. ij. ꝛ c. sc. imo in. d. c. clericos. dicit Jo. q etiam seruiēdo ecclesie si bona ecclesie ꝓsumat. ꝛ ex cupiditate suum patrimonium reseruat q mortaliter peccat. facit ter. in. c. qm̄. in fi. xvi. q. i. p ista opi. al's seruiēdo ecclesie lz viuere de ecclesia ꝛ ꝓseruare patrimonium suis heredibus ſm Jnno. in. c. eps. ō pbē. Si vo recipit vt bñ dispēset sic nou peccat ſm ℟i. vbi. ō. dummodo sit idoneus.

5 ¶ Vx̄ platus possit satisfacere p debito psonali de fructibus ecclesie. ff. d. Anto. in. c. oli nobis. de re. spo. q sic facit. c. puenit. de fide instr̄o. Archi. in. c. statutum. de rescrip. li. vi. tenet cōtrarium ℳa. in. d. c. olim. limitat Archi. dicere verum in debito ꝓtracto p delicto vel p patrimonio suo. Et sic serua. Et de hoc vide. ſ. in munitas. §. li. cum duobus. §. sc.

4 ¶ Vtrū clericus pbēdatus ꝓuertēs reddit⁹ beneficij in vsus inhonestos teneat restituere. ff. ℳa. in. d. c. cū ſm. de pbē. q sic ecclesie si habz de patrimonio vel aliunde. xij. q. iiij. c. i. ꝛ ij. qz de altari debet viuere nō luxuriari. Et accipitur luxuria p omni luxu seu illicita concupiscentia. xliij. di. in pn. Et ℳatthęus in cle. qm̄. de vit. ꝛ ho. de. dicit q talis ꝓtractat rez inuito dño. qz quicquid habēt clerici sunt bona pauper. xij. q. ij. auꝛ. ꝛ. xvi. q. i. c. fi. Et quātū sit eoꝛ peccatū mortale patet in. c. ꝛ si illi. xij. q. ij. Et iō recipiētes ēt tenēt ad restitutionem. nisi in casu ꝓcessō xiij. q. vi. si res. Et hoc verū quo ad foꝛ ꝓsciētie nec sufficit q restituāt de fructibus bñficij ſm ℳo. nisi quatenus subtraherēt sibi necessaria.

Clericus iiij. debet esse habitu honestus. xli. di. per totū. ꝛ in. c. clerici officia. de vi. ꝛ ho. de. vbi dicit q coronam ꝛ tonsurā habeāt ꝓgruentē: indumēta clausa desup deferāt: nimia breuitate vel longitudine nō tota nda. pannis viridibus ꝛ rubeis nō vtant non subtularibus ꝓsuticijs frenis: fellis: pectoralibus de auratis: aut aliam superfluitatē habētes fibulas nec conigeas auꝛ vel argēteū ornatū habētes. nec anulos nisi gbus cōpetit ex officio. Ō quidē capitulū q nō loquit in oib⁹ ꝑceptiue ſm Jnno. ibidē lz ℳc. dicat q sic. Tu tamē dic melius ſm ℳa. ibidē q aliqua sunt de ꝑcepto: aliqua non propterea inferam dubia ad ea que de necessitate sunt scienda.

¶ Vtrū clericus teneat deferre tonsurā. ff. q 1
si ē in minoribus ꝛ nō habet beneficiū: nō tenet
ar. c. iohānes. de cle. ꝓiu. ꝛ in. c. vnico. co. ti. li.
vi. ꝛ glo. in. c. fi. l. dist. Si vero est in sacris: vl
beneficiatus tenet ō ꝑcepto. faci. d. c. iohānes. ꝛ
qō ibi notāt ꝛ in. c. vnico. de big. li. vi. Et limita dictū ℳa. in. c. si quis. de vi. ꝛ ho. cle. vbi dicit indistincte q peccat mortaliter.

¶ Qualis habitus ꝓhibetur clericis. ff. tex. in 2
cle. quoniā. de vi. ꝛ ho. cle. q vestis vergata vl partita. i. diuersi coloris ꝛ epitogiū seu tobardū fodratū vsq; ad oram ꝛ ita breue q vestis inferioꝛ videat notabilit. Epitogium seu thobardum est vestis superioꝛ ꝛ talia portantes quicūq; sint clerici etiam habētes ꝑmā tonsuram solū: peccāt mortaliter si tales in minoribus ꝓstituti habent beneficium aut si nō habēt ꝑfatas vestes portāt cum tonsura clericali. al's nō. Et q peccēt mortaliter ꝓbat Stephanus ꝓpter verbum sanctimus allegat. xviij. di. §. i. ꝛ. i. q. vij. si quis omnem. Et hoc verum nisi causa rationabilis subsit. vt in. d. c. ꝛ quando publice. Secus si in domo. Et dicitur publice portare dum multitudini hoc patet sicut dicitur publicus aleator vl vsurarius: vel maledict⁹ de exce. ꝓc. inter. ō male. c. ij. ꝛ ō excep. exceptionē. xxiiij. di. vidua. Jn domo ℣o dicit fieri secrete qz domus rem secretā importat nō publicā. vi. q. i. ex merito. ꝛ nō solū peccat mortaliter: verū etiā si ē beneficiatus: ē suspēsus p sex mēses a ꝑceptione fructuū beneficioꝛ suoꝛ. Si nō ē beneficiatus. ꝛ ē in sacris citra sacerdotiū p idē tempus ē inhabilis ad beneficiū obtinendū. Jdē de alijs clericis talē vestē ꝛ tonsuraz sil' publice deferētibus. Sacerdotes ℣o vel religiosi ac habētes dignitatē: psonatū: seu beneficiū cui cura animarū iminet p annum sunt suspēsi a ꝑceptiōe fructuū suoꝛ beneficioꝛ si habēt beneficia. Si non habent p idē tempus sunt inhabiles ad obtinendū beneficiū. Et istis ſ. sacerdotibus vel religiosis: aut dignitatez seu

beneficium cum cura habentibus prohibeť non solum predicta vestis sed etiam infula: seu pille/um lineum in capite publice portare. Sub eisdē penis ⁊ precepto precipitur ꝙ habētes admini strationem infra mēsem predictum epitogiū de bet pauperibus. Religiosi vero qui non habēt administrationem infra mensem suis superiori bus assignent in pios vsus ꝓuertendum. Et lz infula sit vestis pomposa ad collū perforata cir cūqua qz tamen hic accipitur pro bireto qđ ponī tur sub caputio ad euitandum sudorē ſm Aldat theum in.d.cle.lz tamē portare de nocte vel la/tēter sub caputio ſm Zen.⁊ lau.

3 ¶ Quid si epitogiū seu thobardum sit breue so lū, sed nō fodratū an sit locus pene ꝓfate. Aldat theus tenet ꝙ sic. Zen.ꝙ non. Ego dico ꝙ quo ad penā dicit verū Zen. sed quo ad cu pā liganť p idēnitatē ratiōis.ar.ff.de adul.l. si postulaue rit.§.rō facit.xxiij.di.c.nō liceat.cl.ij. vbi vult canon ꝙ vestem talarem habeant clerici ⁊ clari us.xxi.q.iiij.c.nullus.cum tribus.ca.se.

4 ¶ Vtruz clericus vtēs viridibꝰ aut rubeis ve stibus peccet mortaliter.ſc.ſm Innoc. in.d.c. clerici officia.ꝙ non tamē malefacit.quia in.c. clerici.xxiij.dist.dicit ꝙ vestimēta ⁊ calciamēta que religionem nō decēt eis nō licēt. Sed ꝓpa. ibidem tenet ꝙ peccet mortaliter per.d.cle. quo niaz.que sub precepto ampliat etiam ad caligas precipiens: ne caligis scacatis: viridibus aut ru beis vtantur publice. Lar. vero in.d.cle. quo/niam.tenet ꝙ caliga rubea vel viridis nō ꝓhi/betur nisi sit scacata ⁊ ꝙ nō valet argumentū. qz omnes vestes licēt clericis cuiuscūqz coloris: ni si sint expresse ꝓhibite. Sed contra ipm Lar. ē expressus tex.in.c.nullus.xxi.q.iiij. vbi dicitur solis vtatur vestibus que concesse sūt clericis er go nisi sint ꝓcesse intelligūť ꝓhibite patet etiam in.c.cpi.⁊ duobus.c.se.ea cā.⁊.q. Et ideo tene ꝙ ē mortale.ar.dicto ꝛ.c.xxi.q.iiij. Idem dic ō quacūqz veste irreligiosa respectu forme: purpu rea vel cindata veste nō est eis ꝓhibitum vti ſz glo.in.§.i.xxi.q.iiij.nec etiam preciosa.dūmo/do sit ſm consuetudinem eorum inter quos vi/uunt ne vilescant.ar.c.cpi.lxxx.di.

5 ¶ Vtrū clericus nutriēs comā vel barbā pec/cet mortaliť.ſc.ꝙ sic.qz pōt excōicari.c.si qs.de vi.⁊ ho.cle.xxiij.di.c.si qs. Et ħ tñ facit sine rō nabili cā ſm gl.in.d.c.si qs.ex rōnabili cā licite facit.c.pe.eo.titulo.

Clericus v. debet seruare castita tem. vt in.c.vt clerico ꝛ de vi.⁊ ho.cleri.⁊ non solum vere: sed etiam apparenter propterea non debent coha/bitare cum mulieribus.de coha.cleri.⁊ mulie. per totum.

¶ Vtrum clericus in minoribus possit contra/ 1
bere sine peccato mortali.ſc.ꝙ sic. si non habet beneficium. Si vero habet peccat mortaliť er retinendo beneficium. ſ aciunt ad hec que no/tantur in glo.c.fi.l.dist.⁊ quod notať in.c.tue. de apostā.⁊ in.c. iohannes. de cle.coniu., quia cum beneficium perdat ipo iure postq̄z cōtraxit vt tenet glo.⁊ doc.in.c.i.de cle.ꝓiu. Et etiaz si anteq̄z vxor agnoscatur intraret monasteriū nō ꝓpter hoc recuperaret nisi ei de nouo concedere tur.quia ius semel extinctū nō reuiuiscit lz cesset causa extinctionis.vij.q.i.q̄z periculosum.de cō se.di.iiij.queris⁊ ꝓmuniter tenent doc. Simi/liter etiam si matrimonium non tenuit. puta qz erat ꝓsanguinea vel affinis priuatur nihilomi/nus ipo facto ſm ſpa.in.d.c.i.q̄zuis alij tene/ant ꝓtra. Ideo retinendo beneficium iniqz fa/cit⁊ cum peccato mortali cum nullo iure ipsum habeat.sed sit intrusus.

¶ Vtrum clericus peccet mortaliter ochabitan 2
do cum mulieribus.ſc.ꝙ sic.si habitat cum qua cūqz de qua possit esse rationabilis suspitio etiaz si sit ꝓsanguinea: siue affinis.facit.c.i. de coha. cle.⁊ mu.⁊.c.interdixit.xxxij di. Aldulto magi peccat mortaliter si tales masculos tenet ō ꝙbus rationabiliter possit suspicari argumentum a mi nori. Cum alijs de quibus nulla potest esse su/spitio licite cohabitat: siue consanguinei sint: si/ue non. De concubinarijs vide infra. Concu/binatus.§.ij.

¶ Sed que sunt de quibus suspitio non oritur 3
ꝙ mater sororꝝ⁊ amita.ſ.sororꝝ patris⁊ materte/ra.ſ.sororꝝ matris.xxxij.di.iterdixit.lxxxi.di.cū omnibus.quia fedus naturale non permitit ali quid seui criminis cum istis suspicari.c.a nobis de cho.cle.⁊ mu.⁊.c.cum in iuuentute.ō ꝓsup. Et idem dic de filia⁊ huiusmodi. Similiter de multum antiquis.vt in.c.feminas.lxxxi.dist.⁊ in.d.c.interdixit.in fi. Et idem dico cum omni bus quibus ante ordinationem sine suspitiōe po terat cohabitare vt vxores fratrum⁊ de familia⁊ huiusmodi vt in.c.cum omnibus.lxxxi.di.

¶ Vtrum accessus ad domos quarumcunqz 4
mulierum suspectarum sit clericis prohibitus. ſc.ꝙ sic. sicut⁊ cohabitatio.lxxxi.dist.clericus. cum duobus.c.seqnē.

¶ Vtrum frequentatio monasteriorum monia 5
lium clericis prohibeatur.ſc.ꝙ sic. nisi ex mani festa⁊ rationabili causa.vt in.c.monasteria.de/vi.⁊ ho.cle. Et vt dicit glo.frequentare est vi/tra vnam vicem ire.xxv.q.ij.ita nos.

Clericus vi. debet laudes debitas exsoluere. xci. di. clericꝰ vitium. ⁊. c. fi. ⁊. xcij. di. c. fi. Quomodo autē teneaꝫ ⁊ quando ⁊ qui ad officium dicē dum vide. ℣. hora canonica per totum.

Clericus vij. ⁊ debet in suis bñficijs residētiā debitā exhibere. c. qꝛ nonnulli. de cle. non re.

1 ¶ Utruꝫ clericus possit deseruire p aliū in suo beneficio potēs ipe p se seruire. ℟. ℣a. in. d. c. qꝛ nonnulli. q non de iure tex. ē in. l. nullus qui nexu. C. de decurio. siue beneficiū sit simplex. siue curatum. sed de ꝓsuetudine sic in beneficijs simplicibus. ℣n beneficijs aūt curatis non valet ꝓsuetudo nisi esset rationabilis. vtputa quia beneficiū tenue ⁊ hmōi. quia tunc valeret ꝓsuetudo. facit. c. licet. de elec. li. vi. Ego aūt idez teneo etiā in beneficio simplici q nisi ꝓsuetudo sit ex legittima ⁊ rationabili causa nō valet qꝛ esset dānosa ecclesie. Simlit nō valet dispēsatio nisi fiat ex rationabili causa. qꝛ ē d. ℣sipatio nō dispēsatio facit quod no. ℣nno. in. c. ex tue. de cle. nō re. Et hoc ꝓpter multa mala que ecclesijs veniunt ⁊ pauperibus xpi ⁊ nō residētia. qꝛ tales de seruiētes cū vix possunt viuere querunt que sua sunt nō xpi: ⁊ tales ꝓncipales comedūt que vel i reparationē ecclesie vel pauperibus dare debērēt. Et ideo dic sm tex. c. qꝛ nōnulli. de cle. non re. q dz residere in ꝓpria ꝑsona ⁊ curā illius p se exercere sm ordinē suū intellige vt extra d. fi. ꝑby. c. ꝓposuit. Idē. tñ tenet q in ꝓscia si. puideat suis ipensis q ecclesia decenti ⁊ populus bñ regaꝫ. ⁊ ipe honeste viuit ⁊ bonū exemplū subditis ꝓbet ⁊ aliqñ per se exercet officium ⁊ videt quomodo ꝓstituti officiantur q excusaꝫ a pecca/to. Sed ego non credo nisi quādo p necessaria cā vel vtili fiat absens. l. de pollicitatiōibus. ff. de polli. ⁊. l. si absente. ff. de lega.

2 ¶ ℣n qbus casibus abūs habeꝫ p residēte. ℟. q in tribus. ℣a. limus si ē in ℣uitio pape. de cle. nō re. c. cū dilectus. Secundus si ē in ℣uitio epi sui. de cle. nō re. ad audiētiā. ⁊. c. de cetero. Sz h nō credo vera in his q cū papa ⁊ epo morant nō ꝓpi coꝛ seruitia exhibēda sed pp ambitionē vt obtineāt bñficia. Tertius pp cāz licitam sm modū de qua in se. §. dicit. ℣n illis casib⁹ abūs habeꝫ p absēte in oib⁹ nisi quo ad quottidianas distributiōes que nō solēt talibus dari.

3 ¶ Utrū aliqñ possit se absentare a bñficio clericus. ℟. q nō. nisi d uo ꝓcurrant sil. videlicet cā honesta ⁊ rōnabil' ⁊ licētia sui ꝓlati. vt in. c. relatū. de cle. nō re. Dicit tñ ℣nno. in. c. ex pte. co. tu. q posset ex ꝓsuetudine induci vt sine licētia ex cā rōnabili se absentet. ℣a. aūt in. d. c. relatuz. dicit q si necessitas occurreret que nō pateret dilationē vt posset adire ꝓlatū. p licētia tunc sine licētia posset. l. i. in ꝑn. ff. de exerci. ac. ⁊. l. tutor qui repertoriuz. in ꝑn. ff. de admi. tu. Ad dictū sm ℣o. an. in. d. c. relatum. limito quando i breui ē reuersurus. ar. l. iij. ff. de diuor.

¶ Utrū clericus teneaꝫ restituer fructus quos 4
in absentia percepit ex bñficio suo. ℟. q si subest legittima cā nō teneꝫ. sed si legittima cā nō subest credo q teneaꝫ restituere. qꝛ fructus beneficioꝝ danꝫ in stipēdiū vt dixi. s. i. §. i. Sed aduerte q quādo clericus teneꝫ restituere in quocūqz casu intelligiꝫ si habet alia bona que nō sint de ecclesia. Si ℣o nihil habet nisi de ecclesia: tūc credo nō teneaꝫ. Mā cū sint de ecclesia restituere nō habet. Et credo etiam q nō debeat sibi subtrahere necessaria vite ne recipiat ab ecclesia. p facienda tali restitutiōe. ar. eoꝝ que notaꝫ in. c. cū sup. de cā possꝫ. ⁊ ꝓpie vbi notat ℣o. de li. q nudus etiam possessoꝛ nō teneꝫ de ꝓsumptis sicut alij nudi possessores. Quod limitat ℣a. ibidē quādo ꝓuincto bono modo. sicut debet facere q quilibet alius clericus. ℣ Peccat tamē mortaliꝫ recipiendo tales fructus tanqz ex beneficio suo. vt patet in. c. quia nōnulli. de cle. nō re. Secus si reciperet tanqz alius paup ex necessitate. qꝛ nō credo peccaret mortaliter: neqz venialiter in recipiendo: sed bene in non residendo sm quod tenetur: vel in tenendo beneficium inuste.

¶ Utrū recipiēs ecclesiam parrochialē nō intē 5
dēs. ꝓmoueri infra annū ad sacerdotiuz: sed vt habeat fructus vnius anni teneaꝫ ad restitutionē. ℟. q sic. nisi mutata voluntate. ꝓmotus fuerit. vt in. c. ꝓmissa tibi. de elec. li. vi. Et si nō restituet teneꝫ ille qui sciens tali cā dedit vt ibidem Et peccauerunt mortaliꝫ iste dando indigno ille acceptando indigne. ar. eoꝝ que notaꝫ in. c. nihil. de elec. vacabit tamē dicta ecclesia stati post annū si. ꝓmotus in sacerdotē non fuerit. c. lz. de elec. li. vi. Et incipit annus a pacifica possessione vel quādo p eum stetit quin haberet. ℣ntelligе nisi legittimo impedimēto sit impeditus ordinari: nec poterit ea vice iterato ei ꝓferri. d. c. cō missa. ℣ nō vacat tamē dicta ecclesia statim quando venit ad talē ꝓditionē q amplius illo anno. p moueri nō pōt. sed solū elapso anno. vt in. d. c. ꝓmissa. pōt epūs iuxta studio dispēsare q nō teneaꝫ infra annū. ꝓmoueri nisi ad subdiaconatū ad quē si nō fuerit. ꝓmotus ꝑuatus erit. Ad sacerdotiū ℣o vsqz ad septēniū. ita q elapso septēnio infra annū efficiatur sacerdos. Alioquin incurrit dictam penam. c. cuz ex eo. de elec. li. vi.

Interim prouideatur ecclesie de vicario.

6 ¶ Utrū clericus qui recipit beneficiū: non vt ibi seruiat sed donec habere possit pinguius pec cet. ff. Ioa. in. c. ad audientiā. de cleri. nō resi. q fic. quia non iuste ē, pmotus habēs talē ani/ mum: non tamen tenetur resignare. sed sufficit penitere de iniqua voluntate.

7 ¶ Utrū clericus infirmus licite debeat habere fructus pbēde vel distributiones quotidianas s ff. Ioa. i. d. c. ad audientiam. doc. dicunt t bñ q si infirmitas ē que impediat eum residere vel interesse diuinis. sic sine dubio debet habere. Si vo infirmitas nō prestat causam nō residētie vt absentie diuinis. put. quia alis nō interesset vel nō resideret nō debet habere quia casus supue/ niēs recipit interpretationē fm statum precedē tem. vt in. c. maiores quasi. in fi. de bap.

8 ¶ Utrum clerici qui psonalit nō intersunt offi cijs possint pcipere distributiones quotidianas ff. q nō. exceptis illis quos infirmitas seu iusta t rationabilis corporis necessitas: aut euidens ecclesie vtilitas interesse nō pmittit: t si recipiūt tenent ad restitutionē. vt in. c. vnico. de cle. nō re. li. vi. nec valet consuetudo aut statutuz in cō trarium nec remissio aliorum canonicoruz quā do eis nō accrescunt. alis sic. vt ibi nota.

9 ¶ Utrū ille qui nō residet possit puari bñficio. ff. fm Inno. in. c. ex tuc. de cle. nō re. q si ē ab sens ex cā, pbabili t necessaria vel, pbabili tñ. puta studioz vel cū cpo t hmōi. tūc nō pōt pua ri: nisi citet pmo vbicūq; fuerit. limita tamen q qñ haberet certū tēpus ad redeundū ex qualita/ te negotij vel alis t nō veniret. ex tunc alteri lici te daret: nec ē necessaria citatio: nec expectatio sex mensiū. de quibus in. d. c. ex tuc. t. vij. q. i. pītiū. Alij dicūt q requirit citatio ad domum t expectatio sex mēsiuz t mihi magis placet. Illō enim debuit ei obesse qđ bonū intitū habuit ab/ sentie. Tenet tñ talis semper notificare ecclesie vbi moratur. cū ex causa rationabili possit semp reuocari, p necessitate ecclesie q si nō fecerit lari tare presumitur. Si vero absens est nō ex causa legittima: si hoc est certum potest primari: alis d bet citari: t post sex menses dari alteri. Et nota q habens officium in ecclesia semper debet ap/ parere nec ad eum est mittenda citatio post expe ctationem sex mensium: quia edictum emissum est fm Innocē. ibidem. Et ideo poterit eius be neficium alteri assignari.

10 ¶ Utrum clericus possit peregrinari. ff. Jn/ no. in. d. c. vnico. de pegri. q non sine auctori/ tate superioris. de conse. di. v. nō oportet. nec eti am episcopus. de voto. c. magne. Ex causa ta/ mē, p sequende appellationis sine pro euitanda oppressione potest ire ad papam vl ad alium su periorem inuito episcopo vel plato suo. ij. q. vi. omnis oppressus. t tribus. c. sequē. Idem no/ tat glo. in. c. vt debitus. de ap. Credo tamen q semper debet ad minus de honestate petere licē tiam. arg. c. licet. de regula. Sine necessaria au/ tem causa: sed pro aliqua vtilitate tantum non li cet ad papam accedere sine auctoritate sui prela/ ti vel pape. in aut. de san. epi. §. interdicimus. nec debet admitti in aliena dioceſi ad celebrandū nisi habeat licentiam sui episcopi. vt notat Ioa. in. c. fraternitati. de cle. non re.

Clericus viij. debet ee sine crimine. xxv. di. per totum.

Et crimen hic accipio pro omni peccato mortali. licet stricte accipiatur pro peccato quod accusatione t dispositione est dignum. §. nunc autem. in fi. xxv. dist.

¶ Utrum clericus semp peccet mortaliter exercē 1
do suum officium i mortali. ff. fm Tho. in. iiij. di. xxiij. q. sic. quandocūq; talis exhibet se in ali quo vt minister ecclesie. t totiēs quotiēs huius/ modi actum exercet. Unde quando tangit res sacras quasi suo vtēs officio mortaliter peccat. Ja cit. c. fi. de tēpo. or. facit. c. quotidie. de conse. di. ij. t. c. de homine. de cele. mis. Secus si exe/ quereture in aliquo casu in quo etiam laicis exeq liceret sicut baptizare in articulo necessitatis. fz q dixi supra. Baptismus. v. §. xi. vel si collige/ ret corpus xpi proiectum in terra.

¶ Utrum sit abstinēdum a clericis in crimine 2
iacētibus quo ad diuina t receptionē sacramēto rum. ff, fz Ioa. in. c. vestra. d coha. cle. t mu. dis inguēdum: aut sunt pcisi a canone vel a iudi ce. Si a canone. tunc subdistinguo: aut factuz ē occultum. Et sic sentiunt doc. hic q a sacramētis necessarijs non sit abstinēdum. fz volūtarijs sic Ego credo etiā a necessarijs debet abstinere qñ ab illo posset habere nisi quando ipe paratus est dare. q; quando ipe nō ē paratus dare. si ab alio possum habere nō debeo cum inducere ad mi/ nistrandum sacramēta et necessaria. Si vo pa ratus ē ministrare possum etiam voluntaria ab eo recipe. sicut dicimus de vsurario. j. vsura. ij. §. ij. Et sic intellige. c. si tantuz. t. c. placuit. vi. q. ij. cum ibi notatis. Aut factum ē notorium. t sic nullo modo licet recipe aliqua sacramēta a ta libus. excepto baptismo. De quo dic vt. s. bapti smus. v. §. i. t. §. xij. Aut sunt pcisi a iudice. Et sic nullo modo licet recipe sacramēta ab eis vel audire diuina. quia nullo modo possunt dici tol lerati; ex quo p sentētiam sunt condemnati. vt i

d.c.vestra.ꝛ.ix.q.i.c.i.ꝛ.ij.ꝛ notat Innoc.in c.qualiter ꝛ quando.el secūdo.de accu. Si vero precisio non sit facta neqz ab homine neqz a canone.tenēt docto.in.d.c.vestra.q; non pecco si absteneo a sacramētis etam volūtarijs. quia nō sunt suspēsi quo ad nos.c.fi.de coha.cleri.ꝛ mulie. Ego verū credo quādo parati sunt dare.al's nō.nisi in sacramentis necessarijs.vt dixi. quia cum peccent mortaliter sacramenta adminstrādo.c.fi.de tem.or.non debeo eos inducere sine necessitate. In necessarijs autē sacramētis quādo ab alio non possuz ea habere. quia ego facio ad quod teneor.licet ille nō.ꝛ ideo si imputatur Facit glo.in.c.nō est.de spon. Nec obstat glo. in.§.verum.xxxiij.dist. quia loquitur quando possum habere alium. Non tamen debet cē aliquis nimis scrupulosus.quia potest presumere q; saltem habeat attritionem quando ea administrat. Hodie tamen cōtra iura predicta.quo ad precisos a canone. vel a iudice est facta dispensatio per concilium constantiense confirmata per basilien'se.de quo.j. excōmunicatio. viij.§.iij. Et ideo cā serua.

3 ¶ Quis dicat tollerat⁹ ab ecclesia.R. Ipa. vbi s.q; ille qui nō fuit ꝺdēnat⁹ nec ꝓfessus. nec habet operis euidētiā.

4 ¶ Utrum omne peccatum notorium inducat precisionem: seu suspensionem a canone ne excreceat officium suum. Resp̄o. fm Do. Anto. i d.c.vestra.q; sic. Nec obstat.d.c. quod loquitur solum de fornicatione.ex quo Panor.ibidē est contra dictum.do. Anto. Sed ego teneo verissimum dictum.do. Anto.quia constitutio penalis etiam quo ad penam extenditur ad casum similem ex idemptitate rationis.si ratio in ea cōstitutione est expressa.vt in.l.bis solis.C. de reuo.dons. Ad hoc tex.optimus in.l.ij.in.§. qd si curatores.ꝛ.§.quid si decesserint.ff.ad tertulli.ꝛ.l.palā.in.§.senatus.ff.de ri.nup. Nec potest dici q; sit interpretatio extensiua. quia est potius intensiua: seu intellectiua.quia lex nō ē aliud q̄z ipsa ratio legis.vt ꝓbatur in.l.nō dubiū. C.de legi. Et q; lex penalis extēdatur si in ea est scripta ratio naturalis vel ciuil'. tenet Bal.post Bar.ꝛ ē bonus tex.in.c.i.in.§.porro.in titu. que fuit p̄ma causa amit.bñ. Et cū.d.c. vestra. per rationē notorietatis peccati ꝺcludat notorium concubinariū suspensū ergo idē erit in omni mortali peccato notorio. Vide quod dicam. j.lex.§.vi.ꝛ pena.§.v.

5 ¶ Utrum clericus teneatur restituere fructus quos percipit de beneficio existēs i peccato mortali.R. q; si peccatū est notoriū.ego habeo ꝓ indubitato q; tenetur restituere quia cum sit suspē/sus.vt dictum est in precedenti.§.perinde est ac si non resideret.quia nullus ꝛ inutile. Idem est c.inter corporalia.de transla.prela. Sicut nō rite ꝛ nō fieri paria iudicantur.in.c. veniens. de presby.non bap. Facit quod notat Bar.in.l.i. ff.quod cuiusq; vniuer.vbi per illum tex.cōcludit q; procurator qui non fecit fidem de mandato perinde est ac si nō comparuisset. ꝛ dominus tanqz contumax debet puniri. Alaz nō excipere ꝛ excipere sed nō ꝓbare idē ē.c.cū super.de cōcess.preb.ꝛ nō cē.ꝛ cē ꝛ nō apparere paria sunt quo ad iuris effectuz.l.duo sunt ticij.ff.de testatu. Et ideo tenetur sicut.§.dixi de nō residente. Clericus.vij.§.iiij. De occulto vero peccatore credo q; nō tenetur q̄zuis tutius cēt restituere. q; ꝛ si inutiliter fuiat quo ad se nō tñ quo ad alios aut quo ad ecclesiā.

¶ Clericus ix. debet a quibusdā actibus secularibus esse remotus.c.fina.de vit.ꝛ ho.cleri. ne cle. vel mona. per totum. Et qui sint isti actus ꝓ dubia inferam.

¶ Utruz clericus possit negotiari.R. q; nō negotia secularia.c.i.ne cleri. vel mona.ꝛ.c.fi.de vi.ꝛ ho.cle. Sed nota fm Ipa. in Rubrica ne cleri. vel mona.q; negotiū seculare dicit duplex Primo large vt comprehendat quicquid prouenit ex carnali concupiscētia nō subiecta freno rationis. Et hoc innuit tex.in.d.c.i. in p̄n. vnde dicitur negotiuz seculare.quia per illud viuitur omnino seculariter scilicet fm seculuz ꝛ carnē.ꝛ nō fm deū ꝛ spm̄. Et hoc ꝓhibetur etiaz laicis. magis tamē clericis.vt in.d.c.i. Secundo negotiū seculare dicitur magis stricte vt comprehēdat negotiū pertinēs ad rē publicaz mundanā ꝛ seculares homines. Quod quidē lz sit permissuz laicis.tamē clericis nō licet. Vnde in.l. placet.C.de epi.ꝛ cle.dic̄t tex.q; clerici nihil' commune habēt cū publicis actibus: vel ad curiam pertinētibus cuius corpori nō sunt anneri. per quē ter. patet q; clerici nullū officiū possūt habere in republica.vt ꝓbatur in.d.c.i.in fi.facit.c. reprehēsibile.xxiij.q.viij.nec sunt de vniuersitate seculari.vt notatur in.c.dilecta.de er.prela. Et sic concludo q; clerici nō debēt attendere nec habere curā de mundanis: nisi quatenus sūt necessaria ad sustentationē corporis.arg.i.q.iij.si quis obiecerit: vel in casu pictatis. vt.j.tutella. §.i.ꝛ.§.aduocatus.§.v.cū se.

¶ Utrū clericus possit per artificiū querere si bi necessaria ad victum.R.fm Ipa.in.c.clericis officia.de vi.ꝛ bone.cleri.q; sic ex honesto ar

tificio. facit. c. i. de cele. miſ. ⁊. xci. diſt. per totū. Et hoc verum ſm glo. xci. diſt. in ſumma. dūmodo propter hoc nō ſe ſubtrahat a diuinis officijs Hec obſtat. d. c. i. ne cle. vel mona. ⁊. lxxxviij. diſt. per totū. vbi prohibetur omnis negotiatio clericis. quia vt dicit glo. in. c. canonū. xiij. q. iij. emere chartā p̄ libro cōſcribēdo. vel coriū p̄ ſutulari faciēdo. ⁊ huiuſmodi: vt ſic lucretur aliquid p̄ victu nō ē negociatio ſed artificiū. ⁊ ideo nō prohibetur clericis. ⁊ in iurib⁹ p̄allegatis. vbi ꝓhibetur negociatio intelligit quādo clerici aliquid emūt vt imutatū cari⁹ vēdāt. q; ꝺ eſt ꝓprie negociatio. vt ibidē patet. ⁊ lxxxviij. diſt. c. ejciens. Secus ſi preter ꝓpoſitū bladū quod emerūt ſuperesſet vēderēt carius ⁊ huiuſmodi. quia liceret ſm Ho.

3 ¶ Que pena clerici negotiatoris. ℜſi. q. vltra mortale peccatū ſi tertio monitus non deſtiterit perdit p̄uilegiū clericale. vt in. c. fi. de vi. ⁊ hone. cle. Et quāq; doct. ſint varij i opi. ego ſaluo meliori iudicio ſic intelligo. vt clericus in minoribus ſine ſit ꝓiugatus ſiue nō q; nō peccat mortaliter negociādo. dūmodo tale negotiū nō ſit ꝓhibitū etiā laicis. ſed ſi nō eſt ꝓiugatus pōt compelli per p̄uat onē p̄uilegij clericalis. nō quidē illius ſi quis ſuadēte. xvij. q. iij. ſed ꝓuilegij quo nō poſſūt vexari exactiōibus in ꝑſona vel i bonis ꝓprijs. vt. l. ij. C. de epi. ⁊ cle. Cōiugati vero nō. quia perdūt ipo facto p̄ ꝓtractū matrimonij. vt in. c. vno. de cle. ꝓiu. li. vi. ⁊ in. c. iohānes. eo. ti. Alij vero qui ſunt in ſacris aut religioſi peccāt mortaliter. c. fm. ne cleri. vel mo. Et ſimiliter poſſunt ꝓpelli p̄uatione p̄uilegij clericalis. ſicut dixi ꝺ exiſtētib⁹ in minoribus. Et q; nō perdāt tā iſti q; prefati in minoribus etiaz poſt trinā monitionē p̄uilegiū illius canonis. ſi quis ſuadēte. vt nō ſit excōmunicatus q̄ſquis eos percutit: nec etiā fori. vt poſſint p̄ crimini bus: aut exceſſibus puniri ſeu ꝺēnari crimina iter vel ciuiliter per iudicē ſeculārē. patet hoc. quia clerici ꝓiugati quos oportet negotijs ſecularibus intendere. vt in. d. c. iohānes. bis gaudēt ſi habitū ⁊ tonſurā portant. ergo multo fortius iſti nō coniugati. Et credo iſtud ſit ſecurius in conſcientia.

4 ¶ Vtrum requiratur trina monitio: aut ſufficiat vna generalis. vt perdāt p̄uilegium de quo ſupra. ſ. ℑſta. in. c. fi. de vi. ⁊ ho. cle. q; oportet ſit trina. quia nō ſufficit vna perēptoria vbicūq; agit̄ de pena incurrēda ⁊ ius exigit trinā monitiōz vl trinā citatiōz. ꝺ voluit gl. nota. i cle. i. de vi. ⁊ ho. cle. ⁊ Jo. an. in. c. tue. de cle. non reſi. Hec obſtat q; vbi a iure requiritur triplex citatio ſufficit vna peremptoria que habet vim trine citationis. vt in. l. tres denunciationes. C. quomodo ⁊ quando iud. Vide glo. in. c. ꝓſuluit. de offi. dele. ⁊ ℑſta. i. c. in nomine domini. de teſti. quia hoc verū in citatiōe. quia ius ita vult. ſecus in monitiōe nec ſufficit trina monitio. ſed oportet ſit ſpecificata non generalis. Et p̄o hoc facit ter. in. d. c. fi. in ℣. ſi tales. ⁊ dicta glo. in ℣. nominatim. ⁊ quod notatur in. c. ſtatutum. de ſen. ex. li. vi. valeret tamen ſi fieret per viam ſtatuti. quia ſtatutuz habet vim legis. ⁊ prelatus poteſt ſtatuendo augere penam iuris ⁊ infligere penā ſine monitione verbali als requiritur monitio. in. c. ij. de conſti. lib. vi.

¶ Sed p quē ꝺz fieri hec monitio. ſ. ℑſta. i. c. ꝓtingit. cl. ij. de ſen. ex. q; nō p iudicē ſecularē: ſz oz fiat p epm: aut eū qui hz iuriſditionē epalē ſup eū ⁊ ſm glo. in. c. ſi clericos. de ſen. ex. lib. vi. nō refert an habeat cā ex ꝓuilegio: vl conſuetudine: vel a iure. 5

¶ Vtrum clerici tenentur reſtituere quicquid lucrati ſunt per negociationem eis prohibitam. ſ. Mat. in cle. i. de vi. ⁊ ho. cle. q; i foro anime tenentur pauperibus dare. xiij. q. v. qui habet⁹. ego credo q; ſit bonū ꝓſilij. ſed de neceſſitate nō xiij. q. v. nō ſane. in ℣. tanq̄z ſua. Et hoc videt ſequi Jen. ⁊ Lar. in. d. cle. i. Vbi quo dic. vt. ſ. reſtitutio. i. in ℣. turpiter. 6

¶ Vtrum clerici poſſunt exercere officiuz tabernariorum. aut macelariorū. ſ. q; nō. imo ſi perſonaliter publice exercēt ⁊. iij. moniti noiatim a ſuis prelatis nō deſtiterint clerici ꝓiugati pdūt p̄uilegiū clericale omne etiā iſtud ſi quis ſuadēte. xvij. q. iij. nō ꝓiugati aūt ſolū pdūt in rebus ſi deferūt habitū clericalē ſed ſi nō deferūt: ſed incedūt omnino vt laici amittūt etiā i pſonis Verū ē q; ſi p̄fatū officiū dimittūt: reaſſumūt tā ꝓiugati q̄z nō ꝓiugati. Intellige q; ꝓiugati reaſſumūt nō ita ſicut nō ꝓiugati. ſed illud in quo gaudent. vt in. c. vnico. de cle coniuga. Et iſte eſt verus intellectus littere lz alij aliter intellexerint. Hec habētur ex cle. i. de vi. ⁊ ho. cle. imo prohibentur tabernam intrare. xliij. di. nō oz. Intellige niſi in ūtinere cā neceſſitatis. vt in. c. clerici. ea. diſt. 7

¶ Vtrum clerici poſſint exercere officia a prefatis vilioza: vt aptare pelles ⁊ huiuſmodi. ſ. q; non per idemptitatem rationis ſm ℑſtan. in d cle. i. Ratio quia in his ſtatus clericalis ꝺ honeſtatur. ar. l. athletas. §. ait pretor. ff. de his q; no. infa. non tamen incurrerent penam ſtatutā ꝓtra exercentes officium tabernariozuz. Credē dū tamē peccare mortalit̄ ſi ſunt i ſacris aut reli 8

gio talia publice exercentes. secus si occulte pro artificio ad sustentationem vite.

9 ¶ Utrū clericus possit exercere officium tabellionatus. ff. fm Jo. in. c. sicut. ne cle. vel mo. q clericus ꝓstitutus tabellio a laico non potest si e in sacris postq̄z est sibi interdictum etiā in causis ecclesiasticis fm Inno. in. d. c. sicut. Tamē si anteq̄z sibi interdicat facit instrumētū tenet ꝙz postq̄z est sibi interdictū nō. Si Vo ē ꝓstitutus a papa: vel ab eo quo ad diocesim. suā poterit in causis ecclesiasticis cū ei nō debeat ꝓpter ordines sacros aut bñficiū ecclesiasticū officium interdici. ar. de decī. c. tua. cl. ij. ⁊ de iudi. decernimus. de arbi. ꝓtingit. Si Vo sunt in minoribꝰ pñt exercere et si sint beneficiati: ar. d. c. sicut a ꝓtrario sensu. ꝙz sit honestius abstinere.

10 ¶ Utrū liceat clericis ioculatoris officiū facere ff. q nō publice ⁊ tales sut q faciūt spectaculū ꝓ pij corporis facit. l. ij. §. fi. ff. de his q no. infa. Et si hoc faciūt p annū ipo iure pdūt oē ꝓuilegium clericale. Dic no. q Jo. mo. quē segf Be. in. c. vnico. de vi. ⁊ ho. cle. li. vi. dicit q clericus in sacris ⁊ etiā monachus pdit ꝓuilegiū canōis siquis suadēte. xvij. q. iiij. Et videt verius q̄z uis Archi. teneat ꝓtrariū ⁊ dicat q solū cessēs in minoribus perdunt. Similiter etiam pdunt si minor tpe post trinā monitionem nō desistāt c. vnico. de vi. ⁊ ho. cle. li. vi. In occulta tamen vel cā infirmitatis vel alterius honeste rei: cā ioci aliquid facere nō reprobatur fm glo. in. d. c. vnico. ⁊ facit qđ no. Jo. d citaristis. ⁊ bis q vatis vtūtur instrumētis. lxxxvi. di. donare. i gl.

11 ¶ Utrum clericus possit esse ꝓcurator secularium ꝓsonarum. ff. Ita. in. d. c. ij. ne cle. vl mo. na. quod ꝓcurator generalis in causa ecclesiastica bene posset ⁊ coram iudice ecclesiastico. sed in causis secularibus in iudicio: vel extra nō potest esse posset tñ esse in aliqua causa particulari.

12 ¶ Et sumarie dic q clericus non potest implicitus secularibus disceptare: exceptis causis de q bus supra. aduocatus. §. v. vi. ⁊. vij. Nec ꝓcurator nisi vt dixi: nec ꝙductor rerum secularium nisi causa necessitatis ductus: quia tunc possz cō ducere vineam vel domum vt aliquid. vnde vi ueret lucraretur nec canes vel aues sequi. vt in c. i. ne cleri. vel mona. nec ꝓcurationes villarū aut iurisditiones seculares sub aliquibus ꝓncipibus ⁊ secularibus viris exercere vt iusticiarius eorum fiat. vt in. c. sed nec. codez titulo. nec sententiam sanguinis si est in sacris dare: nec sacerdos officiam vice comitis: aut ꝓpositi secularis habere. c. clericis. eodem titulo. nec sententiam sanguinis dictare: aut interesse vbi vindicta sanguinis exercetur: nec ꝓpositus balistariorum. ⁊ huiusmodi viris sanguinum: nec vllam cirugie artem que adustione vel incisione indigeat: nec impendere benedictionem aque feruēti: seu ferro candenti ad purgationem. vt in. c. sententiā. eodem titulo. Et omnes talia: vel aliquod horū exercentes. si tertio a suis prelatis moniti non desistunt. perdunt priuilegium clericale. vt notāt docto. in. d. c. sed nec. Item presbyteris decanis archidiaconis: plebanis: prepositis: cantoribꝰ: ⁊ alijs clericis personatum habentibus precipitur sub excommunicationis late sententie pena: ne leges: aut phisicam audiant. vt in. c. fina. eodem titulo. De quo casu dic vt. j. excommunicatio. vij. §. vij.

Clericus r. debet esse non vindicatiuꝰ: sed patiens. vnde precipitur eis ne arma portēt nisi ad defensionem. vnde clerici qui relicto habitu clericali arma portant. si tertio moniti non deponunt. ꝓperdunt priuilegium clericale. de sent. excommu. c. audientia.

¶ Quid si misceat se clericus tirannidi vel crudelitatis. ff. q si quis contempto habitu clericali guerram vel seditionem mouet vel atrocia delinquit publice aut in factum armoꝝ se immiscet. ipo facto sine monitione perdit ꝓuilegium canonis. si quis suadēte. xvij. q. iiij. vt in. c. perpēdimus. de sen. ex. de aposta. c. i. in ꝓn. ꝓriuilegium autem fori non amittit nisi post monitionē ff acit. c. si inder. de sen. ex. li. vi. 1

¶ Utrum clericus miles effectus perdat ꝓuilegium clericorum. ff. Inno. in. c. i. de apostata. q si facit actum omnino clericatui cōtrarium vtpote exercet seua: vadit ad bellum statum perdit. quia eligens contrariam viam excludit ipo facto a prima. xxxij. q. i. cum renūciatur. Si vero non exercet seua nec alium actum contrarium clericatui: sed viuit honeste vt clericus etiam si duxit vxorem virginem. ⁊ sic non perdit ꝓpter tamen dubitat in. c. vt consultationis. de cle. cōiu. in eo milite qui iurauit illa de quibus in glo. l. penul. ff. ex qui. ca. ma. quia iste actꝰ videt omnino contrarius clericatui qui pugnare non debet etiam cum infidelibus. c. ex multa. de voto. Sed primum equius. 2

¶ Utrum clericus occidens vel mutilans inuxorem suum pdat ꝓuilegium clericale. ff. ꝓpter. in. c. clerici arma. de vi. ⁊ ho. cle. q non. 3

¶ Utrum pro defensione proximi liceat eis sumere arma. ff. ꝓpter. vbi. §. q si habet iurisditionem in loco sic ꝙz ꝓ defensione suorum monere arma non tamen ipe in propria persona. c. dile- 4

to. de sen. ex. li. vi. Si vero iurisdictionē nō habet aut sine clerico ꝓpulsari potest ꝛ sic nō debet arma sumere. c. ex multa. de voto. Idem. xxiij. q. viij. reprehensibile. ꝛ. vij. q. i. scisscitatus. ꝛ qō ibi no. Si aūt nō potest aliter ꝓpulsari tūc licet aggressorem capere verberare ꝛ etiam occidere si aliter nō potest ꝓmū defendere. xxiij. q. iij. maximianus. ꝛ. c. si quis potest. ꝛ. c. dilecto. irregularitatē nī incurrit sine peccato ꝑdicta. cle. si furiosus. Et de hoc vide. ī. defensio. Et quo ad irregularitatem homicidium. iij.

Clericus xi. debet esse sobrius. vt in. c. a crapula. de vit. ꝛ ho. cle. vbi ꝓcipit eis vt vinū sibi tēperēt ꝛ a vino se temperēt. Et q̄zuis aliqui teneāt ibidē q; peccet mortaliter si bibat ꝓ vinū fine aqua tamē cōmuniter doc. nō tenēt. sed sufficit bibere temperate. vnde ter. dicit q; debet esse ꝓtētus trina potatiōe in. c. qñ qō palea est. xlviij. di.

1 ¶ Vtrum liceat eis cogere alios ad bibendum ſ. q; nō. Intellige vltra necessitatē ne q; fabulas inanes cātare vel turpia ioca: pilla vel vrso vel iaruas demonū ante se ferre ꝓsentiāt q; hoc est diabolicum ꝛ sacris canonibus ꝓhibtū vt dicit ter. in. c. nullus presbyteroꝝ. di. xlviij.

2 ¶ Vtrū liceat clericis facere cōuiuia. ſ. q; sic. si ex charitate dūmodo abstineat a superfluitate detractiōe ꝛ irrisiōe alioꝝ. vt in. c. quinta. xlviij. di. ꝛ in ꝓncipio ꝛ in fine mēse laudes deo reddā tur ꝛ aliquid legant de sancta scriptura. vt in. c. quando. ꝛ in. c. ꝓ reuerentia. ca. di. alſ nō licet vt in. c. nō liceat. ea dist.

3 ¶ Vtrum debeat benedicere mēsam anteq̄z comedat: ſ. q; sic. ꝛ post sumptum cibum reddere gratias. xlvii.. di. nō liceat.

4 ¶ Vtrū debeat comedere ante tertiā. ſ. q; nō vt in. d. c. non liceat.

5 ¶ Que debēt esse in coꝝ conuiuio. ſ. ꝓmo lectio diuinarū scripturarū secūdo quod nulli detrahaſ. Tertio q; inanes secularīū negotioꝝ fabule nō recitentur ꝛ multo minus aliud turpe. Quarto q; solū ꝓ sustentatiōe cibus sumaſ habenſ ista in. c. cōuiuia. ꝛ. c. nullus presbyteroꝝ ꝛ. c. ꝓ reuerētia. ꝛ. c. nō liceat. xlviij. di.

6 ¶ Vtrū peccēt mortaliter ꝛ ꝑa aliquod prefatorum faciūt. ſ. q; nō. sed venialiter nisi quando turpia vel laruas demonū ante se fieri cōsentiāt. q; talia sunt eis ꝓhibita. vt in. d. c. nullus p̄ sbyteroꝝ. Et ideo vſ q̄ē mortale. Et lz. d. c. nullus p̄sbyteroꝝ. loquaſ solū de p̄sbyteris tī. c. p̄sbyteri. xxxiij. di. extēdit ad oēs exītes i sacris Qui aūt nō sūt i sacris nō credo mortaliť peccent nisi ꝓut ēt seculares in hmōi peccarēt.

Clericus xij. debz esse alienus ab his que irregularitatē i ducūt de quo vide. ī. irregularitas ꝓmo qui sunt qui nō possiunt ꝓmoueri. ꝛ quibus virtutibus debeāt refulgere habes. xl. di. ꝓ totum. Mā debēt esse exemplū omnibus laicis. viij. q. i. qualis. vbi dicit vehemēter ecclesiam xpi destruit hoc. ſ. ꝓ meliores esse laicos q̄z clericos facit. vi. q. i. ſ. verū hac auctoritate.

Clericus xiij. quo ad bona ipsoꝝ ꝛ eoꝝ dispositionē.

¶ Vtrū clericus possit testari de rebus ecclesie mobilibus. ſ. Inno. i. c. cū in officijs. de testa. q; nō. vt ibi ꝛ. c. ad hec. ꝛ. c. relatum. el. ij. xij. q. iij. c. i. Et not. q; omnia dicuntur bona ecclesie que intuitu ecclesie vel de facultatibus ecclesie acquisiuit. vt in. c. i. de testa. in text. ꝛ in glo. veritamē glo. in. c. ꝓsiti. de offi. ordi. li. vi. post Io. tenet q; clerici nō habētes administrationē ꝛ dicunt nō habere administrationē quā do nō habent beneficiū cui sit assignata dos ſm Be. in d. c. ꝓsiti. sed simplicii beneficiati. vt sūt canonici ꝛ similes quibus id qō habēt obuenit sibi ratiōe ꝑsone nō q; habeāt ꝑbēdam in eccle fia distinctā. q; sic haberēt administrationē p̄sit disponere ꝛ testari. de fructibus perceptis vsq; ad diē mortis de ꝓsuetudine ꝛ etiā si cōsuetudo esset possent testari de reditibus ꝓcipiēdis anno sequēti post mortem suaz vt refert ſ̄Pa. in. d. c. cū in officijs. Sed ego credo licere qñ disponit i pios vsus vel in casibus de quibus in sequēti. ſ. alſ ꝓsuetudo ē irrationabilis. ar. c. fi. xv. q. i.

¶ Vtrū clericus possit de rebus ꝑdictis dona re aut alio modo disponere. ſ. ſ̄Pa. vbi. ſ. q; ñ nisi in quattuoꝝ casibus. ſ̄Primus qñ tantundē erpēdit de suo in vtilitatē ecclesie. c. si quis. xij. q. ij. ꝛ. q. v. si epūs. q; in hoc casu posset etiā testari. Inno si nō testaret heres posset petere facit c. de multa. ꝛ quod ibi no. de pbē. ꝛ. l. que omnia. in ſi. ff. de ꝓcu. ꝛ glo. in. l. si non sortē. ſ. si centū. ff. de ꝓdi. inde. Secūdus qñ hoc habet cōsuetudo ſm ſ̄Posti. ꝛ Lau. in. d. c. si epūs. Sed ſ̄Pa. hoc intelligit de rebus mobilibus ꝛ modicis. Et ego addo qñ disponit pie ꝛ rationabiliť. alſ nō. Tertius qñ donat ituitu elemosyne quā clericus etiā in egritudine potest facere: vt in. c. ad hec. ꝛ. c. relatū. el. ij. de testa. Quartus casus qñ vult remunerare seruitia honesta. tam a consanguineis q̄z ab extrancis recepta. d. c. relatū. ſ. lz. Addo quintuz qñ dat religiosis locis. d. c. relatū. Et no. practicā ſm ſ̄Pa. vbi. ſ. q; si clericus vult aliquo respectu istoꝝ quattuoꝝ vltimoꝝ dare faciat ipe dū viuit ꝛ nō relinquat q; nō va

let. d. c. ad hec. ꝛ not. q̄ gcūq̄ accipit alio modo de rebus ecclesiasticis tenet ad restitutionē facit qđ no. in. d. c. ad hec. ꝛ qđ no. in. c. cū fm. de p̄/bē. ſz meli⁹ qđ no. ℣a. i. c. vt vnuſq̄ſq̄. ō pec. cle. vide. qđ dico. ſ. imunitas. §. liij. ꝛ ſeq.

3 ¶ Vtrum clerici possint de distributiōib⁹ quotidianis disponē. ſ. q̄ ſic. ſi nō habet administrationem in ecclesia quia dantur p̄ stipendio persōnali. vt in. c. vnico. de cle. nō residenti. li. vi.

4 ¶ Quid de donatione inter viuos. ſ. q̄ valet q̄ p̄sumi donatum ituitu amicitie. vel spe future remunerationis fm glo. in. c. requisti. de test.

5 ¶ Sz qđ de bonis acqsitis ituitu dignitatis clerical'. vtputa p̄ missis dicēdis. ſ. ℣de. vt refert Ly. in aut. licētiā. C. de epi. ꝛ cle. q̄ pōt testari. Et placet ho. i. c. q̄ nos de testa. ꝛ Inno. ibidē q dicit q̄ si cleric⁹ rōne officij aliqua acqsiuit puta q̄ fuit capellan⁹ alicui⁹ p̄ncipis q multa ei donauit q̄ pōt de talibus donatis ad libitū disponere multo magis de bonis acqsitis ituitu p̄sone puta ex successiōe cognatox vel donatiōe amicorū seu industria clericox vtputa doctrina seu artificio pōt disponere. vt in. d. c. q̄ nos. ꝛ qđ ibi no. ℣de. tñ vt refert Ly. vbi. s. limitat hoc verū in clericis inferioribus nō aūt in epō. Et addit Bal. ibidē etiā si cēt cardinalis. Idē de p̄latis regulariū ecclesiax. ꝛ ē tex. in. d. aut. q soluz ꝓcedit q̄ p̄dicti epi ꝛ p̄lati regulariū ecclesiarum possint disponē ad libitū de acqsitis añ epatū vl' p̄lationē ꝛ de acqsitis in epatu vel p̄latione p cognationē vsq̄ ad quartū gradū. de reliqs Vo q̄ literacū q̄z acqsitis nō pōt disponere ſz acqrit ecclesie. Cōis tñ opi. aliter tz. vt. ſ. legatuz p̄mo. §. is. Sed ego limito in istis in q̄bus potest facere qđ vult vex eē nisi in. v. casibus. ℣dimus q̄ñ ipse cēt obligatus restituere ecclesie. vtputa q̄ dolo vel culpa nō leuitū fm Inno. in. d. c. cū in offi/cijs dānificauit ecclesiā ſz q̄ tenet de leui culpa etiā est tex. aptus. C. arbi. tu. l. gcqd. facit. ff. de admi. tu. l. si res. Sicut eni vt no. Inno. in. c. ea q̄. de offi. archi. ille q accipit p̄ciū p̄ deposito fūdo tenet ō leui culpa. sic ꝛ q dignitatē hz cui hoc officiū ē annexū. ſ. ꝓseruādi bona ecclesie tenet. cū plus sit hre dignitatem. Nec ob. l. noia. C. arbi. tu. vbi si noia debitox minus idonea fiunt q̄ tpe tutelle erāt bona. nō tenet tutor nisi fuerit in lata culpa. ff. de admi. tu. l. tutor q repto/riū. §. ꝓpetit. vbi tutor emēs p̄dia minus idonea. nō tenet nisi ō lata culpa. q̄ fuit casus spāles ſz regulare est vt teneat de leui culpa. ꝛ sic tenet Ber. ꝛ Mo. in. c. ea q̄. de offi. archi. Secūdus si de bonis ipius ecclesie alicui fecit grāz fm Inno. vbi. s. allegat. l. cū oſidim⁹. ff. ō fideiuſſ. tu. ꝛ. C. eo. l. ij. ꝛ vlti. Tertius casus si passus ē pp negligētiā suā rē eccl'ie p̄scribi. ſz ℣da. in. c. ex p̄ſtitus. de pigno. allegat. c. placuit. el. ij. xvi. q. iij. Quartus ē si redditus in vsus inhoneſtos ꝓuertit. xij. q. iiij. c. i. Quit⁹ ex casib⁹ de q̄b⁹. s. di xi. clericus. iij. qđ tenet ad restitutionē. q̄ i istis casibus p̄mo tenet satisfacere ecclesie anteq̄z aliud disponat. De hoc etiā vide imunitas. §. liij.

¶ Vtr̄ acqsitū p̄ sacerdotem i iniūctēdo pnias 6
pochiālis ōbeat eē eccl'ie. ſ. Inno. i. c. cū ini. ō
v. si. q. sic. Et ꝛ disponere ad libitū nō pōt.

¶ Vtrū p̄latus inducēs testōrē ad sibi relinquē 7
dū q̄ ecclesie relig̃sset tenear illud restituere ꝛ an
possit disponere. ſ. ℣da. i rubrica. de pe. cle. q̄
gdā dicunt q̄ pōt disponere. p. l. gcqd. C. ar. tu.
Sz Ly. formādo hāc. q. in tutore dicit q̄ si blan
do fmone ip̄m induxit ad sibi relinquēdū. q̄ nō
teneat. ar. in. l. fi. ff. si qs ali. te. vbi p̄z q̄ talis nō
ꝓmittit delictū. Si vo dolo seu fraude eū induxit
teneat ecclesie ad iterſse. Sz q̄ teneat ecclesie fm
plicii. ter. ē cū glo. in. c. q̄ēq̄z. xij. q. iiij. vbi p̄z
q̄ p̄latus tenet ad interesse ecclesie. q̄ñ ei potuit
q̄rere ꝛ neglexit ad instar tutoris. vt. i. d. l. gcqd
ꝛ in. l. pupillox. C. de admi. tu. Nec eni ōz vti
litatē suā p̄ponere vtilitati eccl'ie. sicut nec tutor
vtilitatē suā vtilitati pupilli. l. tutor. fm dignita
tē. §. i. ff. de admi. tu. l. si vt certo. §. comodatū.
ff. como. ff. ō p̄o. l. qđ nerua. i fi. ꝛ. vij. q. i. p̄ñi
um. ꝛ. c. placuit. ℣da. vbi. s. tz ꝛ ſeq̄r opi. Ly.
Sz ego credo vex in tutore. q̄ de eo pōt dici q̄
suā p̄sonā potest p̄ferre cuicūq̄z. ar. c. petitio. de
iureiur. ꝛ de pe. di. ij. hec que de qualitate. ſz in
prelato teneo glo. cū tex. in p̄dicto. c. quicūq̄z.

¶ Cui restituet q̄ debite aliqd ab ecclesiasticis 8
recepit. ſ. Rodo. ꝛ Ray. q̄ auctoritate iudicis
pniat' fiet restitutio eccl'ie cui ablatū ē si paup est
eccl'ia. vel si ē habundās fiet pauperibus q̄ indi
gēt. Idē Mo. ar. xvij. q. iiij. si quis in atrio.

¶ Vtrū clericus qui rem ecclesie meliorauit ex 9
sua industria. possit de sua meliorātiōe disponere. ſ. q̄ nō. facit. c. inquirēdū. ꝛ. c. siquis. ō pe. cle. Ratio q̄ ad hoc teneat si ō eius fructibus vi
uit p̄ dicta in. q. p̄ce. Secus si de patrimonio: vl'
de suo meliori esset. vt. s. dictum est. §. ij.

¶ Vtrum relictū clerico i dubio p̄sumat intui 10
tu ecclesie datū. ſ. q̄ si administrationē nō hz ñ
p̄sumit'. secus si administrationē hz. Tñ ad pie
curas ē recurrēdū. vt in. c. requisisti. de testa. ꝛ
qđ notat Inno. in. c. cum in officijs. eo. ti. vide
ſ. legatum. i. §. xvi. xvij. ꝛ. xviij.

¶ Vtrū clericus possit de bonis ecclesie dotare 11
sororē vel alere parētes. ſ. ℣da. in. c. puenit. ō
arbi. q̄ sic sororē. vel aliā ꝓsanguineē si indiget

de redditibus ecclesie. ꝓbatur p. c. i. de co. cle. ⁊ mu. ⁊ p glo. cū tex. i. c. omnino ꝓfitemur. xxxi. di. vbi glo. dicit q̄ clericus habēs vroꝛē: vel filios pōt eos pascere de redditib⁹ ecclesie. ergo mꝫ to magis dotare. cuꝫ cā dotis sit fauorabilis ꝯ q̄ꝫ cā alimentoꝝ. vt notat Ly. facit qđ no. in. l. cuꝫ in plures. §. pe. ff. de admi. tu. ⁊ in. l. nō omni. C. co. ti. in glo. Et hoc intellige si indigēt. vt in glo. ꝓfati. c. omnino. ⁊ nō ad pompā vel aliuꝫ statū. ar. eo. que no. xliij. di. in ꝑn. q̄ sic tam dā tes q̄ꝫ recipientes tenent ad restitutionem. ij. q. vi. ꝓuenit. ⁊ no. Mdattb. ⁊ Lar. in cle. ij. de vi. ⁊ bo. cle. Limita tamē quo ad accipientes vt teneant ad restitutionem. verum qñ clericus ē nō soluendo. alīs nō qñ accepit de rebus que aliena ri possunt ad libitū clericoꝝ. ficut sunt fructus ⁊ huiusmodi fm vide. ⁊ placet. Iꝫ alij indistincte velint q̄ tenentur. Qđ esset tutius.

12 ¶ Vtrū periculuꝫ qđ est aduenticiū in laico sit quasi castrense in clerico. R. ꝑa. in. c. q̄ nos. de testa. ⁊ in. c. ꝓstitutus. de restī. in inte. q̄ sic. Et ideo Iꝫ sit filiusfa. tñ vsusfructus nō acquirit patri. Hoc tenuit Jo. in. d. c. q̄ nos. ⁊ casus ē in aut. ꝑbyteros. C. de epi. ⁊ cle.. vbi dicit q̄ res ad dominium clericoꝝ veniētes sunt eis ad similitudinem castrensium vt testari possint.

13 ¶ Quis succedit clerico decedenti ab intestato. R. q̄ in bonis ecclesie ecclesia. in bonis vo suis de quibus potest ad libitū disponere. succedent ꝓsanguinei si habet. xij. q. iij. quicū q̄ꝫ. ⁊. q. vlt. c. vltimo. in aut. de cc. ti. §. qs ep̄s. q. si non habet tales qui de iure veniunt ab intestato. succedet ecclesia. c. i. de suc. ab inte.

14 ¶ Vtrum clericus ordinatus ad titulum patrimonij sui tacite vel expresse: possit de dicto patrimonio ad libitum disponere. R. q̄ sic fm Be. i c. si ep̄s. de preben. li. vi. nisi expresse fit actū q̄ transierit in rē ecclesiasticā fm Jo. de li. ⁊ Jo. an. ibidē. Jn dubio vero cū nescit an bona fuerint ecclesie vel psone ꝑsumendā est ꝑ ecclesia. si tñ ꝓstat cū habuisse aliqua: sed dubitat an sint ista vel illa ꝑsumit ꝑ possessiorē ⁊ alius ꝓbabit. ar. xij. q. iij. c. i. ⁊. q. v. c. i. in fi. Si nullus sit i possessiōe. ⁊ in dubio stat fict distributio equalis de suc. ab inte. c. ij. in glo.

Clericus i. ij. quo ad eorum ꝓuilegia.

1 ¶ Quero que sunt ꝓuilegia clericoꝝ. R. ꝑa. in. c. ep̄is. de prebē. q̄ omnia ꝓuilegia militū que ꝓgruunt clericis habēt. de q̄bus ꝓuilegijs militum dicit in glo. l. pe. ff. ex q. cau. ma. Ratio q̄ sunt veri milites. Jlli iperatoris. sed isti dei. facit. c. i. cū glo. de cle. egro. tex. cū glo. in. c. xp̄ianis. xi. q. i. ⁊ simili glo. in. c. militare. xxij. q. i. ⁊ tex. cū gl. i. q. iij. saluato: circa mediū Et merito dixi. q̄ ꝓueniūt clericis. q̄ ignorantia iuris nō ꝓputat militi cū hēat vacare armis. l. i. ⁊ q̄s ibi no. C. de iur. ⁊ fac. igno. sed nō sic clericis cū habeant scientie intēdere. fm q̄ dixi. s. clericus. ij. §. iij. ⁊ sic de ceteris. vnde ꝑ debito ꝓueniri nō possunt vltra q̄ꝫ facere possunt. nec tenēt cedere bonis. l. miles. ff. de re mili. nisi sit ex delicto ꝓtractum. vt. s. cedere bonis.

¶ Jtē Ber. enumerat. xiiij. q̄ recitat Lar. in cle. i. de vi. ⁊ bo. cle. ꝓmū q̄ nō ꝓueniūt coram iudice seculari. de fo. ꝓpe. c. si diligēti. Secū dū q̄ verberās cos ē excōicat⁹. xvij. q. iiij. si qs suadēte. Tertiū q̄ nō teneretur ꝑstare munera seu onera ꝑsonalia vel realia. de imu. cc. nimis vide. §. imunitas §. xxxiij. cu sequētib⁹. Quartū q̄ ꝑt vēdicare rē ꝓcessaꝝ eccl̄ie aſi traditioꝝ. l. fi. C. de sa. san. ec. ⁊. c. ex lr̄is. de ꝓsue. Quintū q̄ gaudēt eodē ꝓuilegio familie coꝝ. xi. q. i. clericū. cl. i xxxij. di. eos. ⁊ vtrobiq̄ i glo. Jntellige q̄ ad foꝝ: vt i dictis glo. pꝫ. Sextū q̄ facientes statuta ꝫ clericos sūt excōicati. de imu. cc. eos g. li. vi. Septimū q̄ solū clerici ꝑt obtinere bñficiū eccl̄iasticū. de trāsac. ex lr̄is. Octauuꝫ q̄ ꝑ lr̄as ꝫ laicū ipetratas cū clausula gnāli non ꝑt ꝓueniri: vt i gl. c. sedes. de rescri. Monū q̄ nō tenent dare sportulas. de vi. ⁊ bo. cle. cū ab oi. Decimū q̄ acquisita etiā sub potestate patris disponūt: vt voluit aut. presbyteros. C. de epi. ⁊ cle. Undecimuꝫ q̄ ꝑ rebus suis recuperandis agere ꝑt sine ꝓsensu patris. no. archi. in. c. fi. de iudi. li. vi. Duodecimū q̄ ꝑ necessitate non ꝑt distrahi a patre. fm. l. ij. C. de pa. qui fi. di. Tertiūdecimū q̄ seruus sciēte dño clericatus liberaī a seruitute dñica ⁊ potestate. liiij. di. si seruus. Quartūdecimū q̄ ꝑt facere collegiū. ar. c. fi. de re. do. vbi solum religio ꝓhibet. qđ laicis non licet nisi vt dicam. j. collegiū. ⁊ de multis alijs ꝓuilegijs. ꝫ. emunitas.

¶ Vtrum clericus ꝓiugatus ſnpradictis ꝓuilegijs gaudeat. R. q̄ nō. Sꝫ si ꝓxit cū virgine ⁊ dēfert tonsurā ⁊ vestes clericales. soluꝫ gaudet in duobus. ꝓmo ꝓuilegio canonis. si qs suadente. xvij. q. iiij. Secūdo ꝑ aliquo crimīe nō pōt trahi ad iudicium seculare: nec iudex secularis ꝓtextu cuiuscūq̄ꝫ excessus potest eum punire pecuniali vl ꝑsonali. c. vnico. de cle. ꝓiu. li. vi.

¶ Vtr clericꝰ possit vti statutꝭ ⁊ ꝓsuetudinib⁹ laicoꝝ ad suū comodū. R. pa. i. c. fi. de vi. ⁊ bo. c cle. ⁊ fac tex. i ar. q̄ sic fac ⁊ tex. i. c. ad nr̄aꝫ. de ꝑba. Attū cos nō ligāt in coꝝ ꝑiudiciuꝫ. Vid glo. in. c. i. ne se. va. ⁊ qđ dicā. j. statutū. §. vij.

Coactio alia absoluta qua quis totaliter cogit ad aliquid faciendū corporaliter ꝓtra eius volūtatez sicut ille qui ligat ꝛ bmōi. de qua i. c. ꝓbyteros l. di. ꝛ q̄zuis aliquid faciat ex tali coactiōe contra deū nō peccat. vt patet in. d. c. ꝛ no. glo. in. c. ad eius. v. di. facit. c. quod latenter. ꝛ quod ibi no. de regu. iur. Quod intellige vez nisi animo cōsentiat post. Est ꝛ alia coactio q̄ dicit cōditionalꝫ qua quis cogit. vt vnū de duobus eligat. ō qua in. c. lectores. xxvij. dist. ꝛ in glo. ꝓdicta. ꝛ hec nō excusat in peccatis. c. sacris. de his que vi metus ve cā fi. De qua dic. vt. ſ. metus. §. vi.

1 ¶ Vtrū coactus suscipiat baptismū vel ordinē. ſ. glo. in. c. episcopus. lxxiij. di. ꝛ Inno. in. c. fraternitatis. de hereti. q̄ si coactio fuit absoluta. nō. sed in coactiōe ꝺditionali suscipit caracterē q̄zuis nō grāz. vt. §. baptismus. vi. §. vi.

2 ¶ Vtrum seruitia facta deo per coactionem ei placeant. ſ. q̄ non. xxiij. q. v. ad fidem. ꝛ. xx. q. iij. presens. vtilia tamen sunt facienti sed non ad salutem. nisi dispositiue.

3 ¶ Vtrū matrimoniū teneat ꝓ coactionē ꝓtractū. ſ. per absolutā certū est q̄ nō. sed ꝓ ꝺitionalē tenet nisi interuenisset metus qui posset cadere in ꝓstantē. de quo dic. vt. ſ. metus ꝛ matrimonium. iij. impedimento. ij.

Coadiutor dari nō pōt episcopo ꝛ aliꝭ superioribꝫ ꝑ latis sine licētia pape. nisi in duobus casibus. ¶ Primus quādo episcopus vel alius superior prelatus ē grauatus senio. aut valitudine corporali ita grauatus q̄ꝺ ꝑpetuo suū officiū nequit exercere. tūc de cōsilio ꝛ assensu capituli sui vel maioris partis vnum vel duos assume re potest coadiutores. Secundus quando prefati prelati essent amentes. ita q̄ velint vel nolint nesciant exprimere. tūc capitulum vel due partes vnum vel duos coadiutores eis dare possūt vt in. c. vnico. de cle. egro. li. vi.

1 ¶ Quibus dari debet coadiutor. ſ. ſm Inno. in. c. nisi cum predē. de renū. q̄ debet dari cui cūq̄z prelato qui nō potest suum officium exercere. vij. q. i. quasi per totum.

2 ¶ Vtrū dilapidāti bona ecclesie fit dādus. ſ. Inno. in. c. venerabili. de offi. delc. q̄ sic.

3 ¶ Quid pōt coadiutor. ſ. hz liberā ꝛ legittimā administrationē. excepto q̄ nihil pōt alienare. vt ꝓz in. d. c. vnico. nec debet aliq̄d de bonis ecclesie cui ē coadiutor sumere nisi sumptus moderatos. vt ibidem. vide ad hoc. c. scripsit. vij. q. i.

4 ¶ Sed nūquid epi ꝛ aliꝭ ꝓlati superiores possent sibi facere commissarium in adiutoriū. ſ. q̄ sic. vt notat doc. in. d. c. vnico. Et differt iste a coadiutore. quia nō habet nisi eam auctoritatem quā sibi nolūt dare. secus in coadiutore.

¶ Quando expirat officium coadiutoris. ſ. q̄ morte illius cui datus est coadiutor. vt no. doc. in. c. grādi. de sup. ne. prela. li. vi. 5

Cogitatio nō meret penā ab hoie cū suis terminis est cō tēta. de pe. di. i. §. cogitatio. i tex. ꝛ i gl.

¶ Vtrū cogitatio deliberata in malū mortale. sit peccatum mortale. ſ. q̄ sic. xlix. di. c. hinc. ꝛ enim. §. pōderosius. etiā si opus nō sequatur. 1

¶ Vtrū cogitatio morosa sit mortale peccatum ſ. cōsensus in delectationez alicuius actus qui ex genere suo sit peccatum mortale: est mortale peccatum ſm sanctū Bo. in. ij. di. xxiij. ꝛ Ri. ibidē. ꝛ Ale. Fa fe. in tractatu de peccato venia li. ꝛ in hoc cōmuniter ꝓcordant doct. Delectari cū ꝓsensu solum de cogitatiōe. q̄ hoc ꝓuenit ex inclinatiōe affectus in ipsam cogitationē. que q dē ſm se nō ē mortale peccatū sed q̄ndq̄z veniale vt cū quis inutiliter cogitat de ea. quādoq̄ nullū. vt cū quis vtiliter cogitat. puta quia vult ꝑdicare vel disputare. ideo cōsensus in talē delectationem nō erit mortale. ſm Tho prima fe. q. lxxiij. ar. viij. sed solum quando delectat de fornicatiōe cogitata. ꝛ consentit in talem delectationē ſm prefatum Tho. vbi. §. Si vo cogitatiōi morose nō adest cōsensus in delectationē cogitatiōis actus ꝓhibiti. tūc ſm. S. Bo. vbi. §. dicti quendū ē q̄ aut imminet periculū casus in peccatuz mortale. ꝛ tūc si aduertit periculuz quod sibi imminet ꝛ nō repellit. sed patitur in bmōi cogitationibus occupari. tūc ſm magistros peccat mortaliter Si vo nō aduertit periculū delectatiōis nec repellit. nō peccat mortaliter. Et hoc magis mihi placet. ꝛ ē tutior: q̄zuis aliqui dicāt nō ee mortale etiam q̄ aduertit periculum: dūmodo nō consentiat in delectationē. Similiter quādo nō imminet periculum casus: nō ē mortale peccatū si nō repellit. sed tamē periculosū. Collige ergo sic q̄ qs habet cogitationem in qua delectat. q̄ aut delectatio ē de eo q̄ nō est peccatum vel saltē mortale. ꝛ sic quāūcūq̄z in eam consentiat. non peccat mortaliter ſm Ri. vbi. §. puta mulier vidua cogitat de actu ꝓiugali quē habuit cū marito. lz delectet in ipa delectatiōe cogitatiōis vt ꝓterita nō vt ꝓsti. nō peccat mortaliter nisi imineat sibi periculum casus. puta pollutiōis ꝛ bmōi. q̄ tunc si aduertit peccat mortaliꝭ nō repellēdo. Si vo ē de eo qđ ē mortale ex genere suo: vt fornicari ꝛ occidere hominem ꝓpter vindictam ꝛ bmōi. ꝛ tūc. aut placet ipa delectatio ꝛ opis ꝓsumatio si

facultas adesset: ⁊ sic est mortale peccatum. Aut placet delectatio: sed displicet operis ꝓsumatio. ⁊ sil'r ē mortale peccatū. Aut neutrū placet. ⁊ tūc si iminet periculū ⁊ aduertit: si non repellit: est mortale ſm tutiorē viam. Si aūt nō iminet periculum: aut nō aduertit: sic erit veniale si non repellit. Si autē statim repellit sic nullū est peccatum. Si aūt delectatio solum est in cogitatiōe ñ i re cogitatóis: puta delector ō aliq̄ cogitatōe q̄ est pulchra adinuentio ⁊ huiusmodi. ⁊ tunc si est ꝓpter bonū finē. puta vt predicem ꝯ talē peccatum vel disputē: sic est meritorium. Si aūt non est ꝓpter finē bonum sed ꝓpter vanitatē. sic erit peccatum veniale. nisi vt dixi imineret periculum q̄ tunc vt dictum ē peccaret mortaliter quando aduerteret non repellendo. Et de hoc etiam vide. ī. Sensualitas. quando est peccatuꝫ vel nō.

C Ognatio est triplex. carnalis: legalis: ⁊ spūalis. de q̄ bus vide. ī. matrimonium. iij. impedimento. vi. ⁊. vij. ⁊. viij. ⁊. xv.

C Ollegium q̄ simul colligūtur. vel q̄ simul cohabitant dictū est ſm glo. in. l. i. ff. qō cuiuſqꝫ vni. Et dr ecclesiasticū: si maior pars: vel cēlis est clericoꝝ. q̄ magis dignū trahit minus dignū. c. qō in dubijs. ō ꝓse. ec. vel al. l. qō maior ff. de mi. no. bar. i. l. fi. ff. de colle. illi.

1 C Vtrum liceat facere collegiū. ſ. Inno. i. c. dilecta. de excess. pla. lz alij aliter dicant q̄ hoies cuiuscūq̄ꝫ pfessiōis: vt grāmatici vel negociatores ⁊ huiusmodi possunt simul ꝓuenire. ꝓpa auctoritate ⁊ facere sibi rectorē ⁊ sindicū: dūmodo cohabeant vel collegiū faciat ꝓ cā honesta. puta ad defensionē iustitie sue. vel ne i officijs suis fiat fraus. ⁊ multo magis si faciant cā pietatis vel religionis. Et q̄ liceāt talia collegia. ꝓz. C. de iur. om. iudi. l. fi. ff. qō cuiuſqꝫ vni. l. i. ff. ad tre. l. oib⁹. ⁊ de. pcu. c. q̄. ⁊. ff. de colle. illi. l. i. § . i. vbi aliq̄ ꝓhibendo ꝓcedere vr alia collegia. ⁊ ibi ēt dr q̄ senatus cōsulto illicita arcentur. ergo licita concedunt. ⁊ illicitū est qō fit. ꝓ malo aliquo. ⁊ destruē dum est. l. vlti. ff. de colle illi. Dicit Bar. i. lj. i. ff. de colle. illi. qō de iure cōi collegia q̄ fiunt causa religionis sunt permissa. l. i. in prin. ff. qō cuiuſqꝫ vni. facit qō no. Jo. in. c. dilecta. de excess. pla. ⁊ Inno. ⁊ Mo. in. c. iter dilectos. de do. ⁊ quod no. pe. de perusio in tractatu de canonica portione episcopi. c. iiij. Quod no. q̄ facit ꝓ istis disciplinatis ⁊ huiusmodi. contra quos clamant aliqui inquisitores.

2 C Sed quot hoies faciunt collegiū. Nō. q̄ duo vel tres de elec. c. i. ſm leges tres requirunt. vt l. neratius. ff. de ꝟbo. ſi. sed. x. hoīes faciūt ple/bē vel populū. x. q. iij. vnico. ⁊. x. vel. xv. faciūt turbā. ff. de vi bo. rap. l. pretor. la. ij. §. i. sicut. x oues faciunt gregē. ff. de abige. l. oues. vn⁹ vel duo faciunt familiā. ff. de ꝟb. ſi. l. detestatio. i fi. vide glo. i. c. i. x. q. i. sed paterfa. dr q̄ hz domini um in domo. lz filios nō hēat. non enim persona solam demonstram⁹. sed ⁊ ius dicit. l. pronunciatio. in. §. pater. ff. de ver. sig.

C Vtrum deserētes collegiū debeāt hre partē 3
suā bonoꝝ collegij. ſ. Inno. vbi. s. q̄ sic. ō his que i eoꝝ ꝓcerūt ipsi de collegio. ⁊ sic loquit. l. i. §. fi. ff. de colle. illi. facit ꝓ hoc. l. ij. §. viaruꝫ. ff. ne quid i lo. pu. de cle. ꝓiu. qō a te. vbi no. de ħ. rix q. vi. de lapsis. Sed de alijs q̄ donant vel legāt vniuersitati ñ hz habere ptē. facit. l. sicut. §. sigd ff. qō cuiuſqꝫ vni. ⁊ alijs. nō. in glo. d. §. fi. que concor. cum Innocen.

C Vtrū collegiū differat a societate. ſ. Innoc. 4
vbi. s. q̄ sic. ꝓz in. l. i. ff. qō cuiuſqꝫ vni. vbi dicitur q̄ socij alicuius, pfessionis possunt facere collegiū. ergo societas nō est collegiū. Jtē collegiū residet i vno. ff. qō cuiuſqꝫ vni. l. sicut. in fi. sed societas morte vnius socij. soluit. ff. ꝓ socio. l. adeo. morte socij finitur societas. vt nec ab initio pacisci possumus vt heres succedat societati. dicit textus. ibi.

C Vtrum collegiū possit sibi facere vnū recto/ 5
rē sub q̄ possunt oēs de collegio ꝓueniri. ſ. q̄ sic tex. ē i. l. fi. C. de iu. o. iu. ⁊ tñ ei obedire. vt ibi.

C Vtruꝫ destructo collegio extinguāt oia ꝓui/ 6
legia ei⁹. ſ. ꝟba. in. c. ij. de po. prela. q̄ sic. si ē ecclesiasticū ⁊ destruat per superiorem. Si ꝟo ē seculare sunt opi. sed verior ſm eum est q̄ durāt apud ciuitatem vel locū si ipsi ciuitati erant concessa sicut in ecclesiasticis durat apud ecclesiam. vide de hoc. s. ciuitas. §. i.

C Vtrum collegiū vel vniuersitas petat restitu 7
tionē in integrum sicut minor. ſ. aliqui dicunt q̄ sic. Sed tu tene verum i collegio pio sicut sūt hospitalia ⁊ huiusmodi ſm Jo. an. in. c. ij. de rest. in inte. li. vi. ar. c. requisisti. ō test. Sꝫ ſꝟba. in. c. i. de re. i inte. qui hoc sequit. allegat. l. oia. C. de epi. ⁊ cle. q̄ dicit oia priuilegia concessa ecclesijs extendi ad hospitalia ⁊ pia loca. vide de h s. ciuitas. §. iiij.

C Quō collegiū pōt disponere sup re priuati. ⁊ 8
quot debēt ꝓuenire vt possint aliqd facere. vide ī. statutū. §. xi. ⁊. xij. ⁊. xiij. ⁊. ī. electio. §. xvi.

C Ollusio est aliquē cū ꝑsuo aduersario pecunia mediāte: vel gr̄a pacisci: vt ꝓ se i cā vel iudicio pmittat sentētiarij de collu. c. i. ⁊ se. Vtrū liceat collu

dere cū aduersario. vide. ſ. accuſatio. §. xi.

Olonus quō efficitur quis. ff. ¶Da. in. c. iudicatū de immu. cc. q tunc qñ per. xxx. annos tanq3 obligat⁹ ⁊ abſcript⁹ ſolo ſtat. Azo vult q ēt reg ratur, pmiſſo. Secus ſi nō tanq3 obligat⁹ vt in colonis nr̄i tp̄is in quib⁹ nulla acquirit ſeruit⁹. ar. l. pomponi⁹. querit. §. i. ff. quēad. ſer. amit. Et nō. fm Jo. in ſū. de natis ex libero ventre q quidā dicunt aſcriptitij: qui. ſ. p ſcripturā ſolo vel terre aut glebe ſunt aſtricti. Quidā dicuntur cenſiti. ⁊ codē mō conſtituunt ſicut aſcripti/tij. ſed differūt q iſti ſunt obligati ad tertiam vel quartā ⁊ huiſmodi ptē. Cenſiti Jo certū cenſum ſoluere tenentur annuatim. l. ij. C. in qui. cau. col. cen. do. ac. po. Quidā dicunt perpetui Olim. n. tempore famis cōſtituebant redditus ex publico. ⁊ iō qui ribaldos qui ſe ſimulabant infirmos, pdebant ſi erant liberi: in ppetuo habebant colonatu. ſi ſerui, pditori dabant. C. ō mendi. vali. l. vnica. Et fm bar. ibidē. lz reddit⁹ nō conſtituāt hz locū hec pena hodie. Nec ob. aut. de queſto. §. ſi Jo. q loquit qñ, pdit a publica pſona. q tunc i publicū opus dant. ſerui Jo ſi is dñis. ⁊. l. vnica pred cta loquit qñ a priuata pſona, pduntur. Quidā ſunt inquilini ſtricte: vt ſunt qui fundo tenent. tñ in ſuburbio pñt cōmorari. ⁊ differunt a colono q tenet inhabitare i fūdo. Inquilini large ſunt q domū noſtrā inhiant ad certū tp̄s ſoluēdo certū quid. vt in. c. ppi. de loca. Quidā dicunt originarij: vt ſunt nati ex colonis: ſiue i poſſeſſiōe: ſiue alibi. vt in. l. cū ſatis primo. ff. C. de agri. cenſi. ⁊ colo. li. xi. Et hō verū ſi mater erat colona. alꝰ ſecus. facit. l. fi. C. ō agri. cen. ⁊ co. Quidā ſunt coloni ſimplices qui ſub certa mercede pdia colēda accipiunt annuatim. ⁊ hi oēs agricole noīe aliquādo comprehēduntur. Vnde agricola quaſi agrum colens.

1 ¶ Vtrum colonus qui terram collendā accepit ad tertiam vel quartā partē vel aliū reddit̄ poſſit deducere ſemen vel expenſas alias. ff. Inn. in. c. tua. el. ij. de deci. q nō de iure. niſi per ſpeciale pactū aliud fiat. Et ſi pactum nō fit conſuetudo dz attēdi ſi eſt. q ſi non eſt ſtabimus iuri.

Ommenda quō poſſit haberi ō beneficio eccleſiaſtico. vide. ſ. beneficium. §. xxxvij.

Omiſſio facta per papā alicui ex preſſo noīe dignitatis faciendo mētionē q reſidet i alio loco facit vt talis poſſit cognoſcere in loco reſidēte fm Jo. an. in. c. exhibita. de re. permu. Vbi Jo ſi fit mentio de reſidentia, tunc cōmiſſio eſt facta i loco dignitatis expreſſe: nec extra illā dioceſiz poterit cognoſcere de illa cā. c. ſtatutum. §. in nullo de reſcrip. li. vi. ⁊ quod ibi notatur.

¶ Vtr̄ pmiſſio facta i gnē de diſpēſādo reſtringāt ad mediocritatē. dic vt. ſ. cleric⁹. j. §. vlti. 1

Ommodatum eſt alicui⁹ rei ad aliquē ſpeciales vſuz gratuito facta, pceſſio fm gl. in. c. vnico. de cōmo. Et pro declaratiōe prefcripte diffinitionis multa ſunt querenda.

¶ Vtrū cōmodatum conſiſtat ſolum in rebus 1
mobilibus. ff. glo. predicta q non. ſed etiam in reb⁹ imobilibus. ſimiliter ⁊ incorporalibus. puta ſeruitute habitandi. ff. cōmo. l. i. vbi ter. dicit poſſe cōmodari rē mobilē ⁊ ēt ſoli ⁊ ēt habitationē

¶ Vtrū conſiſtat in rebus que vſu conſumun/ 2
tur. ff. q non. niſi cum conceduntur ad pompā vt ditior appareat. ff. co. ti. l. iij. §. vltimo. ⁊. l. ſe. Et ideo patet verbum alicuius rei.

¶ Vtrū cōmodari poſſit res ad incertum vſū. 3
ff. q non. q tunc precariū eſſet. ⁊ in hoc differt. q precarium ad incertū vſum eſt quo ad tp̄s dum ratiōis. puta pro ſe ⁊ heredibus ſuis. ff. de pca. l. cum precario. Cōmodatū Jo ad certū vſum. q. ſ. habet tp̄s tacitū vel expreſſum. ante qō nō poteſt reuocari. Et dico tacitū. puta cōmodauit tibi libz̄u ad tranſcribendū hz tps in q poſſit cmo de trāſcribi. ff. cmo. l. iij. §. vlti. ⁊. l. iiij. ⁊. l. ſi vt certo. §. interdū. l. vlti. fm Jnno. i. d. c. vnico.

¶ Vtrum poſſit reuocari cōmodatū añ vſū ex 4
pletū. ff. q nō. d. c. vnico. ⁊. l. incōmodato. §. ſicut. ff. co. ti. ¶Precariū Jo bene poteſt reuocari q nō eſt ad certum vſum. ff. de preca. l. ij. §. i. ⁊ de preca. c. vlti. Et ſi reuocat ante tp̄s tenetur ō dāno cōmodatario. l. in rebus. ff. cōmo. Limito tamē hoc in cōſcientia verum. niſi cōmodat⁹ ſimiliter erat paſſurus dānum niſi reuocaſſet. ⁊ cmodatari⁹ alꝰ ēt, puidē nō potuiſſet. q potius ex re mea debeo mihi cōſulere. nec cōmodatari⁹ pōt dici decept⁹. ex q alꝰ ēt ſibi, puidē ſi potuiſſz

¶ Sed quid ſi cōmodatarius non potuit ſine cl' 5
pa ſua re cōmodata vti infra tempus prefixum tacite vel expreſſe. nunquid inuito domino poſſit in alio tempore. ff. Bart. in. l. incōmodato. §. ſicut. ff. cōmo. ⁊ ſequitur ¶Da. in. d. c. vnico. q nō. q cum dominus certet de dāno vitādo: ⁊ ipſe ō lucro captādo. dz caſus poti⁹ cmodatario iputari. facit. l. ſi vno āno. §. itēcū gdā. ff. locati

¶ Vtrum vtens re cōmodata contra volunta/ 6
tem domini ſcienter ad alium vſum teneatur. ff. q ſic. ad reſtitutionem. d. l. ſi vt certo. §. ſed interdum. imo cōmiſit furtum ⁊ peccauit contrectando rem alienam inuito domino. ⁊ aliquand⁹

posset esse mortale. puta quãdo est res magni põderis ⁊ damni vel ex intentione quando etiam faceret in magno damno. sicut de furto dicit. ff. furtum. §. xxiiij. Si Vo credit probabiliter dominum concessurum non committit furtum. Si Vo dubitat. sic committit furtũ. l. qui vas. §. vetat. ff. de fur. Idẽ quando non credit probabiliter. §. placuit. insti. de obli. que ex delic. nas. in glo.

7 ¶ Utrũ cõmodans vasa vitiosa vel equum teneat de dãno proximi. ff. q. sic. ſm glo. ⁊ doc. in d. c. vnico. si scienter hoc facit nec reuelauerit cõmodatario. Secꝰ si ignorabat vitiũ. ff. cõmo. l. in rebꝰ. §. possunt. ⁊. §. item qui sciens. ⁊. l. pe. secus in locato. Et sic pz quare dictum est ad ali quem specialem vsum.

8 ¶ Utrũ in cõmodato possit iteruenire merces ff. glo. in. d. c. vnico. q non. q. si iterueniat mercens transit in locatũ vel i ẽptũ innoiatum. insti. man. §. vlti. Et ꝓpterea dr i diffinitõe gratuito.

9 ¶ Utrũ dominiũ rei cõmodate trãseat i cõmodatariũ. ff. glo. ꝑdicta q nõ. q. is q cõmodat retinet dñiũ ⁊ possessionẽ. ff. cõmo. l. rei ꝓmodate

10 ¶ Quid si res cõmodata perit. cuius periculo peribit. ff. q domino peribit nisi cõmodatarius fuerit in culpa. d. c. vnico.

11 ¶ Utrũ teneatur cõmodatarius de omni culpa. ff. q si cõmodatũ fit gratia recipientis tãtũ. tenet etiã de leuissima. d. c. vnico. ⁊. d. l. in rebꝰ ⁊. d. l. si vt certo. §. cõmodatum. Si Vo fit gratia cõmodãtis tñ. vtputa cõmodaui tibi iocalia: vt ornatior venires ad me. sic tenetur solũ ꝺ dolo. d. §. interdum. ⁊. l. si mei causa. co. ti. ⁊. ff. de ac. ⁊ ob. l. i. §. is quoq. Si autẽ fit gratia vtriusq. vtputa vt cõis amicus imitaretur. commodaui tibi vasa. ⁊ huiusmodi. tũc tenetur de dolo ⁊ lata culpa. ⁊ leui. d. §. interduz. ⁊. d. l. in rebꝰ Et nõ ſm ꝑdam. in. d. c. vnico. q hoc non ẽ speciale in cõmodato. sed est generale in ommibꝰ cõtractibus. vt in. l. contractus. ⁊ quod ibi notat. ff. de reg. iur. Fallit in precario vbi nõ tenetur nisi de dolo: q̃zuis fiat gratia recipientis tantũ. Nõ diuersitatis reddit. q precariũ pot semper reuocari. sed cõmodatũ non. ⁊ ideo magis gratia cõmodatarius. facit. l. quesitũ. §. illud. ff. de preca. ⁊. d. l. ẽctus. Fallit et ſm q dicã. ī. locatio. §. xxiij. Quid aũt sit culpa leuis: leuissima ⁊ lata. Et qñ qui tenet de dolo teneatur etiaz de lata culpa. vide. ī. culpa. per totum.

12 ¶ Utrũ cõmodatarius teneatur de deteriora/tione rei. ff. q nõ. si i ea re vsus ẽ quã accepit. ⁊ sine sua culpa deterior ẽ fcã. vt. ff. cõmo. l. euz q rẽ. i ꝓn. ⁊. l. fi. ⁊ qõ dr in. l. sed mihi vr. ff. e. ti. vbi ter. Fallit ꝓpe. n. res dr nõ reddita qñ deteriora facta redditur. Intellige ex culpa sua.

¶ Utrũ ꝓmodatari⁹ possit repetẽ ipẽsas q̃s fecit i re cõmodata. ff. q nõ. illas q̃ nãli rõe fiũt. vt puta cibariozꝫ ⁊ hꝰi. ſz al's sic. vtputa ipẽsas valitudinis: vel fuge. ⁊ hꝰi. vt. l. i reb⁹. ff. cõmo. §. 13

¶ Utrũ cõmodatari⁹ teneat ꝺ casu fortuito. ff. q nõ. nisi pactũ seu mora iteruenerit. d. c. vnico. ⁊. d. l. si vt certo. ⁊. C. cõmod. l. i. ff. de ac. ⁊ ob. l. i. §. is Vo qui. Aduerte tñ q lz mora sus teneatur si res perijt. tñ in ꝓscientia si eodẽ mõ apud dñm fuisset peritura. nõ credo. teneat nisi solũ ad aliqꝺ itereſſe. si dñs passus ẽ pp mora. de quo vide. ī. Aldoza. §. penul. ⁊ vltimo. 14

¶ Utrũ remittens rẽ cõmodatã per nunciuz ⁊ casu fortuito perijt. teneat. ff. q non. casus est i l. argentũ. ff. cõmo. ⁊ ibi glo. Nec ob. c. significante. de pigno. qz loquit i mutuo. qꝺ qz est debitoris perijt sibi. qz debitor est obligat⁹ i gnẽ ⁊ genus pire nõ pot. l. icẽdiũ. C. si cer. pe. Res Vo cõmodata remanet i dñio cõmodãtis: ⁊ iõ perijt dño. Si Vo perijt culpa nuncij. vel si fuit ifidelis quõ tenet. habes. ꝺ. §. ti. ſm illã distinctionẽ ſm culpã i qua fuit. puta qz cõiter habebat idoneus in nulla culpa ẽ. l. argentũ. ff. ꝓmo. Si nõ sic. Sic vide de qua culpa tenet. ⁊ ꝛ'il lã iudica. 15

¶ Utrũ ꝓmodatarius possit ꝓferre res suas cõmodatis qñ oẽs saluare non potest. ff. q si siue erant viliores non potest. facit. l. qꝺ nerua. in fi. ff. depo. Si Vo erãt eiusdẽ preciositatis. similiũ nõ pot si cõmodatum est factũ gra cõmodatarij. facit. l. in rebus. ff. cõmo. Si Vo est factũ gra cõmodantis tñ. et suas viliores pot ꝓponere. facẽ d. §. interdum. Si aũt gratia vtriusq tunc solũ pot ꝓponere res suas si sunt eque pcioſe. Qñ aũt sue erant preciosiores. potest eas ꝓponere rebus cõmodatis. q̃zuis cõmodatum sit factũ gratia recipientis tantũ: qz quilibet diligens hoc facerct ⁊ non tenetur facere nisi quod diligentissimus fecisset. d. l. in rebus. primo. ff. Et sic intellige. d. l. si vt certo. §. qz vero senectute. qꝺ nota qz facit ad multa. vt qui tenetur de dolo possit ꝓponere viliores suas. Qui Vo de leui equales. Qui de leuissima: preciosiores solum. 16

¶ Quis pot ꝓmodare. ff. ſm Aldo. ti. cõmodati. q illeq pot ꝓbere. facit i ar. l. iulianꝰ. §. ait pe. ff. de ac. emp. ⁊ ven. ⁊ ea q̃ bona fide possidemus. l. cõmodare. ff. commo. ⁊ et que mala fide possidemus. vt ibidem sed non in conscientia. 17

¶ Que sit natura cõmodati. ff. idẽ Aldo. vbi s. q est vt res ipsa cõmodata restituat. qz hoc ẽ de iure nãli. dicit. ius nãle. nec pot rõe ꝓpẽsatois directe retineri pretextu alicuius debiti. l. vltima. C. cõmo. In contrarium tamẽ tenet ibidẽ 18

cõiter. ꝛ facit qđ no. ℣pa. ꝛ glo. i. c. bona fides, de depoſito. qz ſolũ, phibetur compenſatio in depoſito. ergo in alijs contractibus admittitur. qz exceptio firmat regulam. xxxij. q. vij. domin⁹.

Ompaternitas. Vide. ℣. Matrio/nium. iij. impedimento. vij.

Ompenſatio eſt debiti ꝛ creditiinter ſe contributio. vt. ff. de compenſa. l. i.

1 ¶ Vtrũ admittaꝫ in omnib⁹. ℟. ℣pa. in. c. bona fides. de depoſito qꝫ ſic. in oĩbus que i ſuo genere recipiunt functionẽ. i. quando vna res põt fungi vice alterius. ſicut ſunt cõiter que cõſiſtũt i numero: pondere: ꝛ menſura. Jn alijs aũt ceſſat compẽſatio. Vnde ſi tu teneris mihi reſtituere equũ. ꝛ ego tibi. l. ducatos non fiet compẽſatio. qz poſſet eẽ maior affectõ quã habeo ad equũ ꝯ ſit quantitas pecunie. Secus aũt ꝙ nullum poſſumus ꝓtendere intereſſe. vtputa. ℳutua/ui tibi pecuniam: ꝛ tu mihi quid ſimile. Jtez requiritur ꝙ debitum ſit liquidũz vel de proximo liquidandum. l. fi. C. de compenſa.

2 ¶ Vtrũ ꝓpenſatio indirecta habeat locũ vbi ſi habet locũ directa. ℟. ℣pa. in. d. c. bona fides, ꝙ ſic. puta res tua venit ad me. potero illã tenere donec mihi ſatiſfeceris, ꝓ debito meo. vide ꝑ Ly. diſtinguentẽ in. l. ſi non ſortem. §. ſi centũ. ff. de condi. inde. Jnno. Vo in. c. cum olim cãz de reſti. ſpo. dicit ꝙ auctoritate ſuperioris poſſũ accipere equiualens qñ rem meã habere nõ poſſuz. allegat. c. dñs. xxij. q. iij. dũmodo ſine fraude mendacio vel calũnia recuperet. aliter dicit ꝙ tenek ad reſtitutionem. allegat. c. nõ ſane. xiij. q. v. Quod credo verũ quando calũnia vel fraus perſeuerat. alꝫ non. qz lz peccauerit in recuperando non tamen peccat in retinendo: niſi ꝛz ꝙ dicam. j. ℣urtum. §. rl. ꝛ xli. Et ſic ſerua in conſcientia. lz quo ad forum contentioſum: aliter foret dicendum.

Ompoſitio amicabilis an poſſit interuenire i decimis ꝛ alijs ſpiritualibus contractibus ℟. glo. in. c. ſtatuimus. ð tranſ. ꝙ ſic. vt ibi. ꝛ ð decimis ex multiplici. ꝛ. c. nuper. cum alijs. ita tamẽ itellige ꝙ nullũ temporale detur ꝓ ſpirituali: qz ſimoniacum eſſet: vt in iuribus in ea allegatis patet.

Ompꝛomiſſuz poteſt facere quilibet ſuper rebus quas poteſt alienare: ſeu libere diſponere. Jn alijs autẽ quas alienare nõ poteſt ſine certa ſolẽnitate. nec poteſt cõpꝛomittere ſine illa ſolẽnitate. facit. c. cum tpe. de arbi. ꝛ ℣pa. ibidem. facit glo. ꝛ bar. in. l. nulli. ff. de tranſac. ꝛ. l. non ſolum. iuncta glo. C. de predi. mi. nõ ali. vbi caueꝯ ꝙ tutor nõ põt tranſigere ſine auctoritate iudicis ſuper illis reb⁹ quaſ aliena re nõ poteſt. Jntellige qñ per tranſactionem ſequeretur alienatio. ſed ſuper fructibus ꝛ alijs q̃ ſolus poteſt alienare. poteſt ẽt tranſigere. Quõ compꝛomittens teneatur. vide. ſ. arbiter. §. r.

Ommunicare vide. ℣. Euchariſtia. iij. per totum.

Ommutare vide. ℣. permutatio.

Onceſſum intelligitur de iure cõi quod non ẽ ꝓhibitũ. ar. xxx. q. iij. qui ſpiritualem. ꝛ xvi. q. i. ſunt nõ nulli. v. di. ad eius. ff. ex q. cauma. l. nec non. §. quod eis. ff. de procu. l. mut⁹. §. i. ff. de teſti. l. i. Contra. de tranſla. ꝓ. int corꝓoralia. ff. de colle. illi. l. i. Soluit glo. i. d. c. int corꝓoralia. ꝙ prima iura loquunt in ꝓſtitutiõib⁹ affirmatiuis ꝛ non prohibitiuis. ſicut ſa. Exemplum conceditur ꝙ cõtrahatur matrimoniũ. ergo ſemper ꝛ cuilibet. Exemplũ in prohibitis. homicidium prohibetur ergo ſemper: niſi vbi inuenitur conceſſum.

¶ Conceditur aliquid alicui tribus modis ſm ℣pa. in. c. ſuper. de do. poſt di. re. ℣primo i donatione vel hereditate. vt poſſit libere diſponere ſicut de re ꝓpria. Secundo in feudo. vt vti le dominium tranſeat in vaſallum. ꝛ directuz remaneat penes dominũ. de quo de feu. c. ij. Tertio donec vixerit qui recipit. ꝛ videtur hoc caſu. conceſſus vſusfructus rei. ꝛ talis poteſt ius ſuũ alteri concedere in vita ſua. 1

¶ Vtrum conceſſum ꝓpter neceſſitatẽ extenda tur vltra neceſſitatem. ℟. ℣pa. in. c. deus qui. ð vi. ꝛ hone. cle. qꝫ non niſi quantum neceſſitas exꝓpoſtulat. Et ſic cauſa limitata: limitatum ꝓducit effectum. argu. d. c. deus qui. in verbo. quantum ad hoc ſpectat. 2

¶ Vtrũ concedens cõcedat neceſſario oĩa q̃ ſequunt ex illo. ℟. qꝫ ſic. viij. di. quo iure. ꝛ de of. dele. cum ſuper. de do. ꝛ contu. cum dilectus. 3

¶ Vtruz conceſſo principali concedatur ꝛ acceſſoꝛium. ℟. qꝫ ſic. qz cõmiſſa cauſa: cõmittũtur ꝛ ea que ad cãm ſpectant. de offi. dele. ꝓterea. in ter. ꝛ in glo. 4

¶ Vtrũ cõceſſũ de gr̃a ſpãli debeat trahi ab alis in exemplũ. ℟. qꝫ non: de priui. ſane. vbi ð ℔. 5

¶ Vtrũ conceſſum a papa: vel ab alijs expiret morte. vide. ℣. Bratia. §. ij. ꝛ iij. 6

Concilium generale cōgregare est priuilegiū soli⁹ pa' pe. ff. vij. ol. c. f. t. ij. t. ij. q. vi. t. taco. el prio. t. iij. di. §. porro. vñ sine auctoritate pape cōgregatū. nullū hz firmamentū. xvij. di. §. i. t p totū. de elec. significasti. ante fi.

1 ¶ Quattuor ꝓcilia vz Nicenū: Cōstātinopolitanū. Ephesinū: t calcedonēse: sunt tāq̄z quatuor euangelia seruāda. xv. di. sicut sancti.

2 ¶ Vtrū ꝑuincialia ꝓcilia possint celebrari sine auctoritate pape. ff. q. sic. tū cū auctoritate patriarce: aut primatus: aut archiepiscopi. iij. dist. §. porro. xviij. di. in summa.

3 ¶ Nū prouincialia concilia debent celebrari. t q̄ uenire teneant: habes plenc. xviij. di. p totū Et ad qd debeāt celebrari. que notāda sunt ꝺ ar chiepiscopos si cōfutentur.

Concubinatus vtrū liceat. ff. Jo. and. post Mesti. i regula sine culpa i mercuriali⁹. t recitat Jpa. i. c. vt clericoq̄. de vi. t bone. cle. q̄ nō. Et de inre ciuili. q̄ ex quo ius canoni cū expresse, phibet. vt est tex. nō. xxxij. q. iiij. nemo. imo deus. vt in. c. meretrices. ea. q. vbi dr̄ q̄ illo ꝑcepto. ero. xx. nō mechaberis. ꝓhibet oīs cohi⁹ ꝓter vroriū: t lex ciuilis i spūalibus subijciat se dispositiōi iuris canonici. i auten. vt cle. aꝑ. pro. epi. t in aui. de eccle. ti. facit. c. clerici. de iudi. ergo tē.

1 ¶ Vtrum ꝓcubinari⁹ possit absolui nisi abijciat ꝓcubinā. ff. q. si ē periculū recidiui nō pōt absolui nisi abijciat: q̄ n ē ꝓtri⁹. xxiij. q. iij. legat Si vo nō ē periculū de recidiuo: tūc si factuz est notoriū nō pōt absolui. q̄ teneť eā abijcer ad tollendū scandalū ppli maxime q̄n ē violēta suspitio de coꝝ incōtinētia. ꝓpter mores coꝝ. alꝫ sic. Et quod dico de ꝓcubinario. idē dic de concubina. facit ad hoc. xxxiij. di. audite.

2 ¶ Vtrum sacerdos ꝓcubinari⁹ sit suspēsus. ff. Jpa. i. c. vestra. ꝺ co. cle. t nu. q̄ quo ad deū. t se nulli dubiū. cū sit in mortali peccato. t iō peccat mortaliť celebrando. de quo dic. vt. §. cleric⁹ viij. §. i. Tū si est ocultus nō efficit irregularis celebrando. vt nō. Jnno. i. c. si celebrat. de cle. ex. mi. Si vo est manifestus: ita q̄ nulla possit tergiuersatione celari. tunc suspēsus est ab officio. pz. xxxij. di. c. ꝓter. Jlla nō est differentia inť interdictū⁹ t suspendimus. q̄ nō refert quid de equipolētib⁹ fiat. c. lz ex quadā. de testi. l. nō possunt. ff. de legi. Et hoc ē clax. xxxij. di. §. veruz. Et iō si celebrat est irregularis. c. i. de re iud. li. vi. t ēt suspēsus a beneficio. vt in. d. c. ꝓter. cum glo. Secus si nō hz talē operis euidentiā. Nulti tū doc. volunt q̄ requirať monitio. aliť non sit suspensus ipso facto: nec incurrat irregularitatē. Sed primū veri⁹. Et idē qd̄ de sacerdote. dic de clerico in minoribus: aut quocūq̄z alio inferiori a sacerdote. vt no. Archi. in. c. ad h. xxxij. dis. Et silr sunt irregulares si exercēt actū cuiuscūq̄z ordinis. t solus papa dispensat. c. i. de re iudi. lib. vi. t. c. i. de sen. ex. li. vi. Et idē dic de quocūq̄z peccato mortali. sicut de fornicatione. vt. §. clerici cus. viij. §. quarto.

¶ Vtrū peccet mortaliter audiens missam sacerdotis concubinarij: vel recipiens sacramenta. dic vt. §. clericus. viij. §. ij. 3

¶ Quis dr̄ ꝓcubinari⁹ manifest⁹ vt incurrat ipo iure ꝑfatā penā suspēsiōis. ff. Jpa. in. d. c. vra q̄ tūc q̄n fornicatio est ita notoria q̄ nullā hz dubitationē. vtputa q̄n publice tz ꝓcubinā fič vxorē t nutrit filios. ita q̄ non auderet diffiteri: aut negatio nulla esset. vt dicit glo. i. l. sniam. i Vsi. celari. C. de pe. facit. l. illud. §. sed t si. ff. de tri. t ac. t. xxxij. di. nullus. t. c. ꝑter. Si autē nō est ita notoriū sed ꝓbabiliter potest tergiuersari: vt q̄ tenet concubinā cum matre t dicit esse pediseam mris t hmōi. tūc requiritur monitio. t añ eam non incurrit. facit. c. si qui. lxxxi. di. t. c. si cut. de coha. cle. post monitionē sic: nisi desistat Et sic cōcorda doc. qui sunt varij in hoc. vt illi q̄ dicunt monitionē necessariam. intelligañ quādo non potest tergiuersari.

Oncussionis crimen est. cuz quis minať alicui. nisi ita vel ita faciat. faciā vel non faciā. tē. fm glo. in. §. ꝓcussiōis. i. q. i. in. l. iubemus. C. ad. l. iul. repe. posita. i. q. i. in. l. iubemus. videť sentire q̄ cōcussio est q̄n iudex venalē dat sniam alꝫ nō daturus: vel penā ꝓmio remisit: vel cupiditate ingessit. t. ff. de cōcus. l. ij. ꝓcussionē facit qui pecuniā accipit eo q̄ crimen minaťs sit. t qui in accusationē innocentiū coierunt: vel qui pecuniam ob accusandū: vel nō accusandū. denunciādū: vel nō denunciādū: vel serendū testimoniū accipit. Et breuit ꝓcussio ē ꝓpric quādo quis habēs aliquā ptātē vel officiuz pecuniā accipit ob iudicandū: aut decernendū: vel quo magis: vel min⁹ faciat qd̄ ex offō facē deberet: vel p minas cogit aliquē ad faciēdū: vel n faciēdū idebite. vt colligit ex. l. i. iij. iiij. v. t. vi. ff. ad. l. iul. repe. Nū talis cōcussor efficit infamis si ꝺēnet de hoc crie. t fm canones punit pena quadrupli. xviij. di. qñ.

¶ Vtruz sit peccatū mortale ꝓcussio. ff. q. sic. pz lu. iij. vbi Jo. militib⁹ vt saluarent dixit. Nemine ꝓcutiatis neq̄z calūniā facietis. facit qd̄ fit 4

peccatū mortale. xxiij. q. i. militare. in fi.

2 ¶ Vtrum sit restituēdū de necessitate p cōcus/sionē acceptū. ff. q sic. nisi sit datū ob malū faci/endū. q tūc cū taliter dans nō repetat pp turpi/tudinē suā si restitui dz dabit pauperib⁹. qđ cuz ius nō pcipiat. erit de ꝓfilio. ꝛ patebit. ſ. Resti/tutio. i. i ff. turpe. ſz datū per ꝓcussionē. al's vt faciat qđ tenebat. necessario est restituēduz illi q dedit vel eius heredibus: aut si ignorant paupe/rib⁹. q i ꝓscia nō valet talis donatio. ar. l. i. §. q bonorāde. ff. quarū re. ac. nō da. facit. c. sane. x/iiij. q. v. ꝛ. l. i. ff. qđ me. cā. Et hoc verum i his q hñt stipēdia publica vt talia officia administrent al's nō credo de necessitate teneant recipiēdo de bitas sportulas nisi in casu quo gratis eēt obliga/tus offm admistrare. vtputa pauperi ꝛ hmōi. fa/cit. d. c. militare cū gl. sua. vide. ſ. iudex. §. viij.

¶ Ondemnatus.

ad mortē vl mutilationē mēbri an possit fugē. vide. ſ. fugē. §. i.

¶ Onditio

est triplex. ſPrima rōe stat⁹ psone. vt cū gs. li/bere: vel seruilis cōditiōis dr de ser. nō oz. c. vlti. xxxij. q. iiij. liberi. ꝛ. s. ti. colonus. Se/cunda ē i reb⁹ q libere vel seruilis condic. dicūt ff. ꝛ C. de seruī. per totū. Tertia dr ꝓditio pro/missionis vel alteri⁹ ℨctus. Et hec differt marie a modo ꝛ a causa.

1 ¶ Quomodo cōditio concipit. ff. q per fi. mo/dus per vt. causa ℣o per qz.

2 ¶ Quid ē ꝓditio ītio mō dicta. ff. ē futur⁹ euen⁹ i quē act⁹ suspēdit fm bar. in. l. i. i. i. col. ff. de condi. ꝛ demō. ꝛ Jo. an. ꝛ Lar. i. c. vez. de cō/di. appo. vñ añ euētū ꝓditiōis nihil ē. l. i. C. de cōdi. iser. ꝛ. l. cedere diē. ff. de verbo. sig.

3 ¶ Modus añt ē exortatio siue iuitatio ad remu/nerationē quādā: siue implementū: loco eius q⁹ est factū. ꝛ iō nō suspēdit sed clarificat. vñ pmis/sum sub mō potest pti de pñti prestita cautione de mō obseruando. l. qui heredi. iuncta. l. quib⁹ diebus. §. terminus minor. ff. de cōdi. ꝛ demō. ꝛ qđ no. i. c. verū. de condi. appo.

4 ¶ Cū ℣o ꝺ preterito vel presenti est sumpta rō dispositionis vel motus.

5 ¶ Demōstratio ē ex pterito vel pñti aliq̄ accidē/ti vel ꝺlitate rei q̄ gerit certificatio vel ligdatio.

6 ¶ Vtrum ꝓditio ꝓhendat aliq̄ modus. ff. q conditio sumit primo latissime. ꝛ tunc cōp/hendit ēt modū vt in. c. ij. ꝛ. c. verū. de conditi. ap. Secūdo late. ꝛ tunc cōprehendit ꝓditiōes q̄ ēt sunt de preterito vel presenti: que ꝓpie nō sūt conditiones qz nō suspendūt actū. cū in rez natu/ra sint certe. l. cum ad presens. ff. si cer. pe. Ter/tio ꝓpie: ꝛ tūc qñ confertur in futurꝫ euentū siue incertitudo sit respectu rei: siue diei. ls alique gl. dubitauerint de die mortis. Ita tz glo. i. l. in oi/b⁹. ff. ꝺ re. iur. ter. ē i. l. qōcūqz. §. i. ff. ꝺ ℣. ob.

¶ De ꝓditione i matrimonio aut in religione. vide. ſ. Matrimoniū. iij. Impedimēto. iij. ꝛ re/ligiosus. §. iiij. de conditione donationis. vide ſ. donatio primo. §. xlvi. 7

¶ Conditio possidentis potior est vbi est par cā turpitudinis. ff. de condi. ob tur. causam. l. si ob turpem. §. porro. 8

¶ Vtrū conditio tacita faciat ℨctum conditiōa/lem. ff. q non facit. l. conditiones. ff. de condi. ꝛ demon. de quo dic vt. ſ. Matrimonium. iij. Impedimento. iij. §. i. 9

¶ Vtrū ꝓditio q̄ oio est extitura suspendat. vi/de. ſ. Matrimoniū. iij. Impedimēto. iij. in ꝑn. 10

¶ Vtrum conditio vitiet aliq̄n contra actuz an vitietur. ff. vt colligitur i ti. de condi. ap. p do/cto. ꝛ p legistas. de condi. ꝛ demō. ꝛ alijs locis q aut conditio est ℨ naturam ꝛ substantiam con/tract⁹. ꝛ sic vitiat ℨctum: ꝛ non vitiatur. vt in. c. fi. de condi. ap. facit. l. cū hi. §. si pretor. ff. de trāſ/ac. ꝛ id dr de substantia actus sine quo nō pōt sta/re actus. ꝛ ecōtra nō dr de substantia actus: sine quo potest stare. vt cōmuniter nō. doc. i. d. c. fi. Facit quod no. bar. in. l. i. ff. de li. ꝛ postu. ꝛ qđ not. in. l. i. in prin. ff. de ver. ob. Et hoc vez pri/mo si apponat a principio ℨctus. Secus si post contractū q̄n contractus non potest dissolui vo/luntate partiū vt matrimoniuz. c. dixit. xxxij. q. iiij. ꝛ. c. ex litteris. de diuor. ꝛ votuz ꝛ huiusmo/di. facit. l. per seruum. §. denicq̄z. ff. de vsu. ꝛ ha/bita. Secundo verum si per ambas partes ap/ponat. ꝛ de alijs vide. ſ. Matrimoniū. iij. Im/pedimento. iij. Aut non est contra substantiam contrat⁹. sed est aut impossibilis aut turpis. ꝛ sic vitiatur ꝛ reijcitur ꝛ non intrat in ℨctibus spiri/tualibus. puta matrimonio ꝛ voto ꝛ huiusmodi vt not. in dicto. c. fi. Jn contractibus autem tem/poralibus regulariter vitiat. vt no. in glo. in. d. c. fi. per iura in ea allegata. Et hoc iterum in con/tractibus qui fiunt inter viuos. Jn contractib⁹ ℣o qui fiunt in vltima voluntate sic distinguo aut conditio impossibilis adijcitur in persona onerati. vtputa testato: iubet q̄ heres suus digi/to tangat celum: ꝛ si non tetigerit det centū ℣p no. ꝛ sic non valet legatum de centum factū ℣p no. qz conditio vitiat. insti. de lega. §. fi. nō. glo. in. l. vnica. C. de his que pe. no. ꝛ ibi tenet cum hac distinctione. Aut impossibilis conditio adij/citur in persona honorati. i. eius cui fit legatum: vel eius qui heres instituitur. qz sub conditione

impossibili alicui fit legatum. vel aliquis instituitur heres. puta. Si titius celum digito tetigerit heres esto: vel habeto centum. ꝛ isto casu fauore vltime voluntatis reijcitur conditio ꝛ valet institutio ꝛ legatum. insti. de here. insti. §. impossibilis. ꝛ cōmuniter doc. in. d. §. fi. Bar. tamen in. l. i. ff. de consti. insti. tenet contra predictam distinctionem de qua ibi vide. sed parum ad nos Et nota q̄ conditio turpis aut impossibilis quo ad hoc equiparantur. vt in. d. c. fi. nō. Aut conditio non est nec turpis nec impossibilis: nec cōtra substantiam actus. ꝛ sic vitiat. vt not. in. c. ō illis. de condi. appo.

Conductor. Quis dicatur. vi/de. j. locatio. i p̄n. Et quomodo est excōmunicatus qui ante tempus conductionis conducit domū bono/nie alicuius doctoris vel scholaris sine consensu ipsius inquilini. vide. j. Excō. vij. casu. iij.

Confessio delicti an sit facienda ad interrogationes iudicis. ff. ℔a. in. c. cum super. de cōfes. Aut proceditur a iudice per inquisitionē et mero officio iudicis. ꝛ tunc si facti est notorium: vt infamia flagrat: vel quando semiplene probatū est. ꝛ sic responderet veritatē sub pena mortalis peccati ꝑm Tho. ha ſe. q. lxix. ar. i. ter. nō. i. c. cum dilecti. de accu. Et hoc verū q̄n non agit ad aliam penam q̄z spūalem. Si vo factum non ē notorium: neq̄z flagrat infamia. tunc non tenet respondere. ar. c. qualiter ꝛ quando. el primo. ō accu. etiā si iurasset dicere veritatem ꝑm Ben. de gan. in primo quol. q. xxxiij. nec est obediendum in hoc prelato. q̄ contra charitatē. Occulta. n. publicanda non sunt: sed soli deo relinquēda. vi. q. i. si oia. ꝛ. c. oues. ꝛ. c. ex merito. Aut proceditur a iudice ad instantiam partis. ꝛ sic necessario non est respondendū nisi id de quo queritur sit famosum ꝛ impediat ordinis executionem seu benef. cij retentionē. de quo nec venit ponenda pena temporalis. Sed dicet ne mēdacium. ff. q. nō. sed vtetur alijs verbis duplicib⁹ ꝛ simulatis. ar. xxij. q. v. §. ex his.

1 ¶ Verū confessio iudicialis preiudicet confēti. ff. ꝑm ℔a. in. c. ex parte. de confe. q̄ sic. si sit maior. xxv. annis ꝛ fit sponte: ꝛ ex certa scientia ꝛ expressa causa: ꝛ coram suo iudice: ꝛ parte p̄te. ꝛ nō fit contra naturam: nec contra ius ꝛ fiat de re litigiosa ꝛ nō sit contra libertatem: als non preiudicat. vide diffuse in. d. c. ex parte. q̄ potiꝰ est fori contentiosi.

2 ¶ Verū confessio extraiudicialis preiudicet in absentia partis. ff. ℔a. i. c. si cautio. ō fi. i istru. q̄ q̄, pmissio fit p̄ti p̄mitto tibi p̄ti q̄ dabo absenti centum. ꝛ tunc obligatur naturaliter ꝛ ō in re ciuili. Secus si diceret, pmitto tali absti centum. q̄ tunc nō obligat̄ ēt naturaliter. q̄ nō est cui acquirat̄ obligatio. Ita no. glo. ꝛ doc. in. l. stipulatio. §. si quis in sulam. ff. de ver. ob. ꝛ i. l. i. ff. de pac. ꝛ in. c. si tibi absenti. de prebē. li. vi. Fallit hoc q̄n dicit tutori pupilli: curatori furiosi actori vniuersitatis q̄, pmittit eius pupillo: furioso: vel vniuersitati. q̄ obligat̄. l. cum qui. §. illij. cū tribus ſe. ff. de consti. pecu.

¶ An quis teneat̄ ꝓfiteri positōnē in q̄ quis petit. xx. cū solum. x. habere debeat. aut cum absolute petit quod ei debetur sub conditione. ff. ꝑm Bar. in. l. i. §. si stipulanti. ff. de ver. ob. ꝛ in. l. si bis qui ducenta. ff. de re. du. Aut quod ponitur in positionibus seu libello est falsum ratiōe qualitatis. ꝛ sic potest negari in totum. q̄ videtur aliud factum. Et sic intellige glo. in. c. fi. de confe. lib. vi. ꝛ in. c. ij. de testi. eo. li. vtputa quod debeo sub conditione petit absolute. aut dixit q̄ comedi hodie: ꝛ fuit heri: ꝛ huiusmodi. Ratio q̄ si confiteretur sic. Debeo. sed sub conditione. actor posset accipere partem confessionis pro se. ſ. q̄ tenetur ei: ꝛ reus haberet probare q̄ teneatur sub conditione ꝑm cautelam ℔a. in. c. i. de probatiōnibus. ꝛ doc. Bar. in. l. aurelius. §. idq̄z. ff. de li. le. vbi dicit q̄ si quis confitetur se interfeciſſe hominem: sed propter suam defensionem q̄ nō credetur ei q̄ propter suam defensionem. Et ponit rationem: q̄ presumptio est contra eum ratione operis perpetrati cum sit factum a iure dānatum. Item q̄ cōmuniter non ꝓtingit q̄ agressus interficiat agressorē: vbi vo hec cessant: tenet q̄ non potest quis accipere partem confessionis pro se: ꝛ partem refutare. quando confessio est facta vnico constructu. sic tenet Archi. in. c. i. de confe. li. vi. Tamen q̄ magis tutus est nō confitendo veritatem poterit negare: aut q̄ō ponitur in libello: seu positionibus est falsum i quātitate seu in parte sūme' seu in parte rei. vt q̄ petit. xx. ꝛ non dz habere nisi. x. vel petit totum. et nō debet habere nisi mediū: ꝛ tunc tenet confiteri veritatē. vnde tenuit ℔de. q̄ si talem positionē negat ex toto q̄ est periurus. ꝛ facit text. cum glo. in. l. pupillus. §. fi. ff. de ver. si. vbi patet q̄ debitor negans rem cē suam negat sibi cē cōmunē glo. in. c. fi. xij. q. i. Ibi tamen addit glo. q̄ res ciuitatis vel vniuersitatis nō est cuiuslibet. xij. q. ij. qui manumittitur. ꝛ in. l. qui solidum. ff. de pūn. ff. de le. ij. vbi petens totus cōstituit aduersariū i mora in parte debita. Et hoc est contra, p curatores nostri temporis.

4 ¶ Vtrū ꝓfitēs ꝓfotiū criminis sit testis idoneus ꝫ̄ sociū. ℟. q̄ non. vt not. glo. in. l. si f. lium. C. de li. cā. Et ideo non debet interrogari de cō socijs. vt in. l. fi. ⁊ ibi per doc. C. de questio. Intellige q̄ nō debet interrogari quo ad hoc vt sit testis. sed bene potest interrogari. vt per cl⁹ dictum possit inueniri veritas ab alijs.

5 ¶ Vtrum interrogat⁹ vel sua sponte dicens faciat indiciū ꝫ̄ sociū. ℟. q̄ non. vt not. Bar. i. l. i. §. seruus. ff. de questio. Maxime cū omne idiciū debeat probari per duos testes. vt per glo. ⁊ doc. in. l. fi. C. famil. ber. ⁊ per Bar. i. l. fi. i an tepe. q. ff. de questio. per Ange. i. l. fi. ff. qō me. ca. per Bal. in. l. qui ꝓponebaꝫ. ff. de ꝛc. ij. vn de ꝛ̄ vnus testis qñ deponit directe sup ipso facto principali. puta q̄ vidit ꝓmitti ipm malefici um faciat indiciū si est omni exemptione maior. vt no. in. l. si quis. C. ad. l. iul. maie. Bart. i. l. fi. ff. ad. l. cor. de sic. ⁊ Bal. in. l. fi. C. fami. ber cis. Sali. in. l. fi. C. de questio. no. Bart. ⁊ Ange. in. l. i. ff. de fur. Ꝫ ſ ꝓdict⁹ socius ex quo cōfessus est crimen suū est infamis infamia facti saltē. iō non est testis oī exceptione maior. q̄ vilis ⁊ infamis non facit indiciū aliquo modo. ita dicit bar. in. l. i. §. idem cornelio. per illū text. ff. de questio. ⁊ bal. in. c. i. i. §. sacramētū. de ꝓsue. rec. feu. dicit q̄ illud quod dr̄ vnū testem facere i diciū. debet intelligi si est vite, pbate vel bōe opinionis nec pōt haberi suspect⁹ familiaritate: vel fama mala vel alia cā arbitrio iudicis. Et ideo ſm cū infamis infamia facti non est idoneus testis. vt notat etiam ipse Bal. in. l. fi. C. de requiren. re. per not. ibi per glo. Et quid sit indiciuꝫ ⁊ quomodo ꝓbatur ⁊ in quibus fallit quod. s. dictū est. vide. ĵ. indiciū. per totum.

6 ¶ Quid si essent duo vel tres testes singulares qui confiterent contra tertiū. ℟. q̄ nullo modo possunt coniungi ad faciendum indiciuꝫ: nisi sit testis omni exceptione maior. vt. s. dixi in. §. p̄cedenti. ⁊ multo minus ad faciendā plenā, pbationē. Nō q̄ cum duo testes requirant regulariter vt dictū est, tales non sufficiunt. q̄ vnū qđcūq; dictū de per se imperfectū est. ita no. Bal. i l. si quis ex argentarijs. §. i. ff. de eden. ⁊ patet per no. per. d. Anto. in. c. licet. de testi. dum loquitur de ꝓbatione per testes singulares. Nec obstat q̄ vnus testis deponens super facto p̄incipali iungatur cū probatione fame vt probatur in. l. iij. §. ciusdē. ff. de testi. ⁊ per Bar. in. l. ad monendi. ff. de iureiuran. Ĵstud est. quia hic est perfectū. s. vnus testis integer vt dictū est. Ĵtez fama que facit perfectū indicium. vt not. Bar. in. l. de minore. l. si plures. ff. de questio. Ĵtem nec ob. q̄ due probationes semiplene diuersi generis coniungantur ad vnā plenam faciendaꝫ. iuxta notata per Bar. in. d. l. admonendi. q̄ illud verum quando coniunguntur ad eundē actum: sed due probationes diuersorum actuū ⁊ diuersorū generum nunq̄ coniunguntur ad plenam probationē faciendam. Ĵste est casus. ⁊ ita deducit bal. in. l. testiuꝫ. in fi. C. de testi. ⁊ idem bal. in. l. obseruare. C. quomodo ap. non reci. posuit. d. Anto. in. c. veniens. el primo. de test. Ex istis infertur q̄ due mulieres dicentes se peccasse cū aliquo non possint iungi ad faciendū indicium perfectū. nec artandū ad veritatē dicendam etiam cū aliquibus coniecturis. maxime cū deponant de delicto perpetrato in cor̄ corpore. iuxta notata per bar. in. l. si quis in graui. ff. ad sena. consul. silꝫ. vbi dicit q̄ nullum facit indicium. ⁊ idez Ang. in. l. ij. C. de cal. vide. ĵ. Testis §. xxiij. quando dicantur singulares.

¶ Confessio sacramentalis. primo quid est. ℟. ſm Ho. q̄ est legitima cor̄ sacerdote peccator̄ suor̄ declaratio. vel ſm dir. Confessio dicitur q̄ si simul vel ex toto: vel vndiq; fassio. Mā sic̄ sententia sic confessio que generat sententiaꝫ dz esse certa. vnde in. l. certū. ff. de cōfe. certuꝫ inquit confessus pro iudicato erit.

¶ Qualis dz ee ꝓfessio vt sit legitima. ℟. ſm cōiter theologos. in. iiij. di. xvij. q̄. xvi. dz habere ꝓditiones que ptinent ī his versib⁹. Sit sim/pler: humilis confessio: pura: fidelis. Atq; frequens: nuda: discreta: libens: verecunda. Integra: secreta: lachrymabilis: accelerata. Fortis ⁊ accusans: ⁊ sit parere parata. Quas Ri. expōit in. iiij. di. xvij. ar. iij. q. vlti. Simplex. i. vt nihil admisceatur qđ nō, facit ad peccati quantitatem. Humilis i verbo ⁊ signo. ¶Pura. i. recta itētione facta. Fidelis. i. vera vt nihil de falsitate admisceat. Frequēs q̄ valde est vtile. Nuda nō i voluta verbor̄ obscuritate. Discreta: vt maiora cū maiori granitate. Libens: nō necessitate: sed libera voluntate. Verecunda nō iactātia plena. Integra: vt nullū retineat. Secreta nō publica. Lachrymabilis: ex dolore cordis. Accelerata: ne nimis prolongetur. Fortis: ne ex verecūdia dimittat. Accusans: se nō alios. ¶Parere parata. s. ad obediētiā confessoris. 1

¶ Vtrū ꝑfate ꝓditiōes sint oēs ꝺ necitate ꝓfessiōis. ℟. Ri. vbi. s. dicit q̄ nō. ſz q̄dā de ꝓgruitate. ſz vt clarius itelligant multas iferū qōes. 2

¶ Vtrū noiatio ꝑsone cū qua qs peccauit sit necessaria ad peccati ꝓfessionē. ℟. ſm Ri. vbi. s. ar. ij. q. viij. q̄ aut noiatio ꝑsone ē necessaria ad 3

peccati magnitudinē. ⁊ spēm exprimēdā. ⁊ tunc est necessaria. vtputa q; peccauit cū mr̃e nec habeat aliā cōsanguineā. q; si haberet aliā ꝓsanguineā. puta sorores. sufficeret dicere peccaui cū cō sanguinea mea i ꝑmo gradu. Aut talis noiatio solū est vtilis ꝓfitenti. vt cōfessor melius sciat imponere ꝓfiliū ⁊ pniam. ⁊ sic similiter est necessaria. Aut est vtilis illi cū quo peccauit. ⁊ tunc pōt dicere: sed nō i ꝓfessiōe q; sic ꝓfessor nō posset aliquid facere nisi extra ꝓfessionē ⁊ dicat. Aut non est vtilis nec ei q ꝓfitetur: nec ad correctionē illius cū quo peccauit. nec ad expressionē spēi peccati. ⁊ sic nō solum dz tacere eius expressionē. imo dicit ℞i. q; credit teneaꝫ celare ⁊ vt dicit. S Bo. i. iiij. di. xxi. parte. ij. ar. i. q. iij. q; cōfitens si exprimit nō effugit detractionē: nec cōfessor si ad hoc ꝓsentit. Similiter qñ noiatio ꝑsone esset cū periculo alteri⁹. ēt si circūstātia eēt de necessitate. omittenda ē ꝑm ℣De. de pal. in. iiij.

4 ¶ Vtrū requiraꝫ ad ꝓfessionē q; fiat genu flexo: capite discopto: ⁊ hmōi. ℟. q; nō nisi ꝺ bono ⁊ equo. ℣Principal⁹. n. humilitatē cordis requirit deus. xiij. q. v. si quid. ℣uis actus humiles corporis ipam inducāt. ⁊ i ipsis meremur.

5 ¶ Vtrū ꝓfitēs pp gloriā vanā: vel aliū maluz finē peccet mortaliter. ℟. q; sic. q; puertit finē sacramēti. facit ad hoc qꝺ dico. ℣. bonoz. §. vij. imo nec sacr̃m suscipit. q; pars essentialis hui⁹ sacramēti q̃ ꝓsistit in actu suscipientis ē act⁹ interiores. Vñ sine eo nō ē sicut nō ℣beret matrimoniū qui ℣bendo nō intēderet. nisi i carnalē copulaz ad tp̃s. Teneꝫ. n. qs cōfiteri peccata sua: vt deo satisfaciat quē offendit. ⁊ ecclesie. ⁊ vt de suis peccatis veniā cōsequatur. Alia aūt itētione confessio facta non valet. ⁊ tenetur eam iterare nisi in casu. vt. ℣. dicam. §. xiij.

6 ¶ Vtrum ꝓfitēs peccatū qꝺ nō fecit peccet mortaliter. ℟. q; sic. tū q; cōscientiā nō manifestat: tū q; mentit. xxij. q. . ij. cū humilitatis. Limito istꝺ verū qñ ꝓscia dictat q; nō fecit. Item quādo peccatū qꝺ confitetur eēt mortale si fecisset. ⁊ sic itelligit Ricar. in. iiij. di. xxi. ⁊ dir. ti. de pe. ⁊ re. ⁊ illud Bre. qꝺ haberet di. v. ad eius. i fi. Bonarū mentiū ē culpā cognoscere vbi culpa non ē. Intelligiť ꝑ formidare: vel in genere se peccatoꝛe ꝓfitendo sed nō in specie.

7 ¶ Vtrū oē mendaciū dictū in cōfessiōe sit peccatū mortale. ℟. q; nō. sed solū illud qꝺ est pnicio/sum. puta ℣ famā suam vel alterius aut ℣ id qꝺ necessario hz confiteri. Vnde si taceret vel negaret aliquid mortale qꝺ fecit. ⁊ de quo nō est legitime cōfessus peccaret mortaliter nisi forte timeret probabiliter de reuelatiōe cōfess⁹onis: vel q; solicitaret eū ad malū tali confitens. q; alium nō habet. posset aliquid tacere vel negare cū verbis palleatis. taliter q; mendaciū nō dicat. ⁊ etiā si diceret pp hoc nō esset mortale: sed erit venialē. xxij. q. ij. c. primū cū ibi nō. Idē dicendum de eo qui habēs aliqua peccata a quibus scit q; ꝓfessor solit⁹ nō pōt eū absoluere tñ ne scandalizetur de eo ꝓfitetur de solitis solū ⁊ tacet illa a qb⁹ non potest ab eo absolui cū ꝓposito cōfitendi intergre cū eo qui eum possit absoluere.

¶ Vtrum ꝓfessio facta sit necessario iteranda. ℟. 8
ꝑm ℞i. i. iiij. di. xvij. q; vere ⁊ legitime cōfessus nō teneť reiterare cōfessionē de necessitate: nec tenetur quis obedire precipiēti sibi vt iterum talia confiteatur: nec papa posset cōdere legez hoc precipientez ꝑm ℣De. de pal. nisi ex bono cōsilio quis velit vt facilius iueniat remissionē qꝺ fit sepius cōfitendo. de pe. di. i. mensuram.

¶ Assignāt tamen doc. in. iiij. di. xvij. aliquos 9
casus in quibus confessus tenetur iterum confiteri eadem peccata. ℣Primus quando confitetur ei qui non potest absoluere.

¶ Secūdus qñ ꝓfitetur scienter ei qui nescit liga 10
re vel soluere de quib⁹ dicaz latius. ℣. confessio. iij. per totū. ⁊ confessio. iiij. §. iij.

¶ Tertius qñ quis nō cōfiteť integre oīa pecca 11
ta mortalia de quib⁹ nō est legitime ꝓfessus vni confessori. ēt si cōfiteret diuersis ꝓfessorib⁹. sed scienter tacet aliqꝺ peccatū mortale. vl de quo dubitat vtrum sit mortale: vel aliquid aliud qꝺ ē ꝺ necessitate ꝓfessiōis. vtputa circūstantiā q̃ mutat speciē: ⁊ hmōi. ex verecūdia vel aliquo quocūq; respectu. de pe. di. v. c. i. circa fi.

¶ Quid si tacuit ex ignorantia seu obliuiōe. ℟. 12
ꝑm ℞i. vbi. ꝺ. ar. ij. q. vi. q; aut penitēs adhibuit debitā diligentiā ꝓut de lege cōi humana permittit fragilitaſ vt memoriā haberet oiuz peccatorū suoꝛ mortaliū que est ꝑm Sco. ea. dis. qñ tantam diligentiā adhibet vt memoriā hēat quā tā quis apponeret i re multū ardua: ⁊ q̃ sibi multū eēt cordi. ⁊ tunc nō tenetur cōfiteri alia peccata de quib⁹ cōfessus ē: nec ēt illud peccatū oblitū tenetur ꝓfiteri ꝓiori sacerdoti tentione necessitatis. sed solum tenetur ꝓfiteri alij sacerdoti. q; ℣uis de isto fuerit absolutus quantū ad iudiciū dei ⁊ ecclesie. q; ꝓfessor pōt absoluere de confessis. ⁊ predicto mō oblitis. tū subintelligiť talis cōditio. ſ. q; quando ad memoriā reducent: q; illa confiteatur sacerdoti qui possit cum absoluere. Et no. ℞ ꝑm ℣De. de pal. in. iiij. q; si primus cōfessor habebat auctoritatē absoluēdi ab oī excōicatione ⁊ casibus. ⁊ sic intendebat absoluere qñ cum eo cōfessus fuit q; ꝛ peccatū oblitū tali mo/

do eēt casus reseruatus vel excōicatio poterit nihilominus secūdus ꝓfessor cum absoluere: qz ñ pōt eē amplius casus reseruatus nec excōicatio sed solū peccatuz simpler. Ad bñ nō. pro istis q eligunt sibi ꝓfessorē auctoritate apostolica vt faciant q in absolutione itendat eos absoluē ab oi excōicatiōe iquantū eoꝝ auctoritas se extendit: ꝛ ab oi casu. Als oportet et recurrere ad euz qui de iure posset eū a tali absoluere. facit. c. officij. d̄ scn. ex. a cōtrario. ꝛ. c. sup lr̄is. de rescrip. clarū est ꝑ hoc. Aut penitēs nō adhibuit debitam diligentiā: sed fuit ignorās ignorantia crassa vel affectata tunc teneť oia prius cōfessa ꝛ taliter oblita reconfiteri nisi in casu quando posset habere p̄orē sacerdotē. ꝛ nō eēt ei iterdicta ptās absoluē di. Adde ſm. S. Bo. q. ſ. fuerit receēter cū eo. ꝓfessus ita q habeat memoriā suoꝝ peccatorū q̄ antea fuit ꝓfessus. vel saltē recordeť pnie imposite. vt. ī. dicā. §. xiiij. q: tunc sufficeret soluz illud oblitum cum sua negligentia confiteri: als non.

15 ¶ Quartus casus in quo confessio ē iteranda ē qñ q obliuiscit pniam iniunctā: vel ꝓtempsit facere. Intelligeꝑ mortali peccato qz si ꝑ veniali fuit iniuncta nō teneť eā facere de necessitate ſm Tho. Itē si ꝑ impossibilitatē vl̄ infirmitatē dimisit q̄ ꝑ mortali iposita ē: nō teneť iterare. ſz sufficeret itimare eā confessori vt eā ꝓmutet. Idem dic si fuisset sibi cōmutata ab alio confessore ſm q infra dicam.

14 ¶ Quint⁹ casus est qñ ꝓfitetur sine cōtritione vel attritione debita que sufficiat ad gr̄e suscepto nē cum sacro. puta qz est i volūtate peccādi vl̄ ex mala itentiōe ꝓfitetur: vel nō vult satisfacere qđ teneť ꝛ huiusmodi. Et lz gdā dicant q in isto casu nō teneť reiterare. qz recedēte fictione suscipi et fructū pnie. Tu tū tene q iterare teneť. ꝛ hec ē cōis opi. theo. vt dicit. S. Bo. i. q. vlti. p̄fate di. ꝛ Ho. ꝛ Inno. ꝛ Archi. vt no. Dir. Et rō ē qz si suscipit absolutionez peccat mortaliter ſm Ri. ca. di. ar. ij. q. viij. ꝑ hoc hēs tex. de pe. di. iij. §. iter b. vbi dr̄. ficut venīā, pmereť pnia. Ya sic deū irritat filata. ꝛ ēt qui eū absoluit scienť. ꝛ sic nō pōt dici absolutus q implicaret ℨdictionem ꝛ simul absolvereť ꝛ ligareť r̄spectu eiusdē. Bñ nō. doc. in. c. q quidā. de pe. ꝛ re. q lz pnia ꝛ cōfessio illoꝝ qui volūt abstinere sit acceptanda: ꝛ salubrib⁹ monitis sit ei pnia idicēda qz valet ei ad multa. nōtñ est absolutio impēdenda: qz non est capax eius. nec i isto sacro imprimit caracter virtute cuius postea valeat sicut i baptismo. Ad dictū. S. Bo. i. d. q. vlti. q vez est q teneť reiterare in isto casu ꝛ duob⁹ p̄cedentib⁹ qñ mutat ꝓfessorē. secus si ad cūdē redeat ꝛ adhuc memoriā hēat suoꝝ peccatoꝝ qz receēter confessus est. Ide. tñ de pal. i. iiij. di. xvij. dicit q si ēt sit oblitus cōfessor peccata sibi ꝓfessa: sed tñ pniam pro eis impositam scit. q tali ꝓfessori sufficit ꝓfiteri alia peccata prius ꝓfessa solum iplicite. dicendo de illis peccatis q̄ als vobis diri dico meā culpā Secus si pnia nō fuisset taxata. tunc qz oporteret vt peccatorū memoriam hr̄et. ꝛ satis placet. Et addo ēt q nō sit interdicta ei ptās absoluendi. ꝛ sic nō oportet q reiteret sufficit ꝓfiteri vel peccata scienter retentum vel pniam oblitā: vel fictionē suam explicite. ꝛ de alijs ꝓfessis iplicite. vt. ī. diri. Hec itelligo q ꝓfessor hēat memoriā de singulis peccatis in numero vel spē. sed sufficit recordeť i genere de peccatis q̄ ei ꝓfessus fuit ꝛ de qualitate vite eius qđ nota.

¶ Sext⁹ casus ſm aliquos ē qñ qs recidiuat. ſz 15
hūc nō sequunť cōiter doc. nisi ſm Ri. ca. di. ar. ij. q. viij. qñ peccata dimissa ꝛ recidiuata nōbilr tñ aggrauāt q nōbilis ꝛ piculosa grauitas peccati exprimi nō posset nisi dicēdo aliqđ peccatuz prius ꝓfessū ꝛ dimissum als nō. ꝛ sic tene.

¶ Septim⁹ casus ē qñ qs cōfiteť peccatū a quo 16
suus ꝓfessor nō potuit eū absoluere. qz lz istō cōfessus fuerit: ꝛ oia alia. tñ istud a quo non potuit absolui. teneť iterato superiori ꝓfiteri: nec ꝓprie ista dr̄ iteratio: qz superior accipiť ꝑ vna ꝑsona cū ꝓfessore. Mā ꝓfessor absoluit a qb⁹ pōt ꝛ superior pficit. Bñ ſm Ri. vbi. ī. deberet p̄cedē absolutio superioris. Nō credo de honestate: non de necessitate ſm dire. ꝛ iste due absolutiōes faciunt vnam completam. Sed de hoc dic vt. ī. cōfessio. v. §. ix. ꝛ. x.

¶ Octau⁹ casus ē ſm aliquos vt ponit. ſ. Bo. 17
vbi. ī. ꝑpī peccati obliti recordationē. qz cū qs ꝓfiteť ꝛ alicui⁹ peccati obliuiscit volūt ꝛ oia postea ꝓfiteať vt ꝓfessio sit itegra. Sz ꝫ nō sequūť cōiť doc. Tu dic. vt. ī. diri. §. xij. ſm illā distin.

¶ Sed qd dicem⁹ de illis q iō nō ꝓfitenť de ali 18
quo peccato mortali. qz uō cognoscūt q sit mortale peccatū. R̄. vt̄ colligo ex doctrina doc. i. iiij. di. xvij. q si facta diligētia ſm coz fragilitatē vt memoriā hr̄ent suoꝝ peccatoꝝ ꝓfitenť itegre de his q̄ cognoscūt forte peccata mortalia. ꝛ ca q̄ nō recognoscūt peccata mortalia, ꝓpterea nō ꝓfiteť q nō tenenť reiterare cōfessionē: qñ de hoc postea aduertunt: sed sufficit soluz cōfiteri talit nō consessa sicut diri. ī. de oblitis. Et lz ignorantia iuris nālis aut diuini aliqñ nō excuset qn peccet mortaliter faciēs ℨ ei⁹ p̄cepta ex ignorātia tñ nō teneť hō hoc nō cognoscēs de eo spāliter penitere vel cōfiteri: ſz solū qñ agnoscit sed sufficit de ꝫ doleat i genere ꝛ dicat cum ꝓpha. Delicta iuuē

tutis mee ⁊ ignorantias meas ne memineris: ⁊ confiteaꝫ in genere sic ignorata sicut oblita ⁊ qñ cognoscet tunc confiteatur illa solum specifice. ⁊ sufficit. Ex quo patet quid dicendum de pueris ⁊ puellis ⁊ alijs qui faciunt multa peccata mortalia q̄ nō cognoscit fore peccata saltē mortalia. qz ꝯ sepi⁹ ꝓfitendo illa dimiserit pp talē ignorantiā q̄ nō tenēt iterare ꝓfessiones: sed sufficit soluz de illis ꝓfiteri qñ ea cognoscunt. Nec distinguo an hēant annexā excōicationē vel ne: qz ēt si hē rent ānexā excōicationē nō ꝓpterea tenerentur cōfiteri itez cōfessa. vt patebit. j. confessio. v. §. ix. ⁊. x. Quod nō. bene.

19 ¶ Nonus casus ſm aliquos est qñ qs ante cōpletaz pniaz cōmittit aliquod mortale. Sed ego dico q̄ sufficit q̄ pniam expleat. ⁊ de cōmisso cōfiteatur solū. ⁊ est verius. de quo vide. j. penitētia. §. xiiij. Cautius tamen esset q̄ confessor aliquā pniam iniungeret quā statim ⁊ in statu gr̄e penitens posset agere. ⁊ postea aliam adijcere: quam nō intēdat ꝓ pnia sacramentali imponere: sed ꝓ quadā voluntaria satisfactione iniungere. ita q̄ qualitercūq; impleat sufficiat ⁊ ēt si ñ impleat non intendat illaqueare: sed in suo arbitrio ponere.

20 ¶ Sextus casus ſm ꝟſpe. de pal. est cum quis confiteꝫ excōicat⁹ existens: quā tunc ignorat. nā cum nō sit capax sacrī penitentie tenetur iterato cōfiteri de omnib⁹. Sed istud non credo. vt. j. patebit. Cōfessio. v. §. x.

21 ¶ Utrum sit ꝓfitēdū p verba obscura. ſ. q̄ ñ sed taliꝫ clara q̄ confessor plene itelligat aliter ñ valeret. Debet tamē cōfitens loqui de peccatis per verba pudica ⁊ sobria ⁊ tali honestate ornata q̄ non sonēt impudicitiam i auditu dūtamē sufficienter exprimat factum.

22 ¶ Quid de illo qui confiteꝫ sacerdoti qui dormit aut cum nō itelligit. ſ. q̄ scienter tali confessus tenēt iterato cōfiteri si est peccatū mortale ⁊ sacerdos dz ei dicere qz confessio importat reuelationē peccatorum que nō pōt esse sine relatiōe vnius. s. penitentis ⁊ perceptione alterius. s. cōfessoris. Et ideo vno eorum deficiente nō ē confessio secus de veniali.

23 ¶ Utrū peccator teneatur de necessitate confiteri peccatorū circunstātias. ſ. ſm Sco. in. iiij. di. xvij. ar. ij. q̄ nō solū peccatū est ꝓfitendū: ſz ēt circūstantia illa necessario ē confitenda que spāli prohibitione ꝓhibeꝫ: Vbi gratia cognoscē non suā ꝓhibeꝫ cognoscere ꝓsanguineam prohibeꝫ specialit. ⁊ ꝯ incestus est speciale peccatū qđ per ipsam ꝓstituitur. Similiꝫ frequentia est necessario ꝓfitēda. Silr ponēs aliud peccatū: qz q̄libet vice nouū peccatū cōmittit. Dicit tñ Archid. vt refert Dir. q̄ sufficit dicere se multotiens peccasse ⁊ de similibus idem iudiciū habeaꝫ. Alie aūt circunstantie ex quibus aliquo modo peccatum est grauius: vel ex parte obiecti non est certū qđ oporteat eas confiteri ꝯz uis cōmunis opi. theologorum teneat qđ non sunt de necessitate: tutuz tamen est ⁊ vtile eas confiteri maxime q̄ nōbilit aggrauant nō in peccatis carnalibus in quibus ſm Tho. i. iiij. di. xvij. laudabile est circūstantias tacere q̄ spēm nō mutant: ⁊ audiētē vel ꝓfitētē aliciunt ad turpitudinem ꝛz aggrauent peccatum immo possent esse ita prouocatiue q̄ necessario essent tacende. Alie autem circunstantie que nihil faciunt ad grauitatem peccati fatuz est cōfiteri: nisi ſm. S. Bo. quando faceret vt sacerdoti satisfaceret. puta comedit carnes in. xl. ex infirmitate ⁊ huiusmodi. de huiusmodi circunstantijs dicit Aug. de pe. di. v. ⁊ sumuntur ab Ari. iij. ethicorum. c. iij. Quis: quid: vbi: per quos. cur: quoties: quomodo: quā do: Quis. ſ. si religiosus vel secularis. Quid. ſ. fecisti furtum vl̄ homicidium. Vbi. ſ. in quo loco. ꝟPer quos. ſ. an solus vel associatus per se an per alium. Cur ſ. quo animo: qua intentione. Quoties. ſ. semel vel pluries. Quomodo. ſ. an naturaliter vl̄ contra naturam. an preuentus a tentatione aut potius ipsam preueniens. Quando. ſ. an in die festo vel iciuniorum. Et de istis vide. s. Circūstantia quando. ſ. mutet spēm. Et iō aduerte q̄ circūstantia. quis ē necessaria. vt. ſ. cōfessor sciat si ē sui fori vel nō. si ē cōiugat⁹ vel religiosus. Et propterea semper pri⁹ ē querenda. Circūstātia quid. Silr. circunstātia. Cur. aliquādo ē necessaria quando speciali prohibitione prohibeꝫ. sicut cū quis facit elemosynā vt ꝓuocet ad luxuriam aliquē. alꝫ non. Circunstantia. Quotiens similiter est necessaria saltem ſm eam computationē quā quis facere potest. puta qz bis i hebdomada vel ter fecit cōiter. ⁊ perseuerauit per annum ⁊ huiusmodi ⁊ sufficit. Et hoc est tutius: ꝯz uis opi. Archid. predicta non sit improbanda. Circunstantia quomō. silr est necessaria qñ spāli prohibitiōe cadit. puta ꝛ nām ⁊ huiusmodi. aliter nō. Idē dic de circūstātia. vbi. puta in eccle/ſia quādo est aliquod opus. qz tunc est sacrilegiū Circunstantia Vo. Quādo videt cē de necessitate qñ fit peccatū die festo. De quo dic. vt. j. Interrogationes per totum.

¶ Quid de illo q̄ ꝓfitetur solūmodo ne reddaꝫ notatus in populo. ſ. q̄ si ibi constituit finis. non valet. immo tenetur iterum ꝓfiteri. Et tūc constituit finis qñ nullo modo confitetur si non 24

dubitaret de infamia. Secus quãdo nõ ꝓstituit finis. puta qꝛ cõfitetur pp deũ ⁊ ꝓpter remissionẽ peccatoꝝ. Inductus tamen ad hoc ex pudore vel timore ⁊ huiusmodi. Et idez dic de illis q confiteri coguntur a suis prelatis.

25 ¶ Vtrũ ille qui cõfitet aliqꝺ peccatũ ꝟ t videat strenuus ⁊ glorietur: satisfaciat. ſ. q. nõ. ſz peccat mortaliter sic ꝓfitendo. qꝛ tali dr. Quid gl'ta ris i malitia. ⁊c. Et propterea dz cõfiteri vt erubescat de peccato suo: nõ vt laudetur.

26 ¶ Vtz diuidẽs cõfessionẽ suã satisfaciat. ſ. fz Sco. vbi. ſ. q. nõ. sed oz oia non cõfessa tã secreta q̃z publica de qb⁹ memoriam hz p̃missa debita diligentia ꝓfiteatur vni: et si ille nõ posset cũ absoluere ab oib⁹ ⁊ habeat necesse de aliquo ad superioꝛz recurrere. aliter nihil faceret. vt pz. de pe. di. iij. sunt plures. ⁊ di. v. caueat.

27 ¶ Vtrũ peccata manifesta sint ꝓfitẽda. ſ. fm cõiter theo. in. iiij. di. xvij. q. sic. qꝛ licz sint nota sacerdoti: non tamen in forma iudicij nisi per cõfessionem.

28 ¶ Vtrũ peccata venialia necessario sint ꝓfutenda. ſ. fm Sco. vbi. ſ. q. i. ar. iij. q. nõ. et si nullũ habet mortale. qꝛ p peccatũ veniale et i propositõ nõ potest dãnari nec periclitari. ⁊ pnia ẽ secũda tabula. ꝑ periclitantib⁹. igit nõ obligatur ad eã nisi habẽs mortale. imo dicit ꝟPe. de pal. in. iij. q. nec etiam papa posset ad hoc obligare qꝛ hoc eet mutare sacri materiã. Dicit tamẽ. S. Bo. in. iiij. di. xvi. q. vlti. vex nisi rõe periculi ad qꝺ ducit q tunc tenet penitere quãdo periculũ aduertit. als nõ. Adde secũdo q tenet confiteri de veniali. qñ. ſ. dubitat an sit mortale. vt dicetur. ſ. Tertio tenet ꝓfiteri de veniali rõe ꝓfessionis. puta qꝛ ꝓfessus ẽ aliquã religionez que ad hoc obligat. vel ex voto tenetur obedire in omnibus que non sunt contra deum ⁊ aiam. ⁊ prelatus sic precipit. Nec obꝺ qꝺ dicunt quidam q non habens mortale tenetur saltem de veniali confiteri propter preceptũ ecclesie in. c. omnis. de pe. ⁊ re. qꝛ respondet Sco. vbi. ſ. q. si oia in d. c. distribuit. ꝑ mortalib⁹ solũ ⁊ non ꝑ venialibus. Et ita etiã dicit glo. i. d. c. Et sic tene q ꝺ perfectione est venialia confiteri bono consilio: nisi vt dictum est.

29 ¶ Vtrum confessio necessario sit facienda soli sacerdoti ⁊ a solo. ſ. q. sic. de necessitate precepti ecclesie i. d. c. ois. i Ỽ. solus. ⁊ i Ỽ. sacerdoti. ꝫ mlros sacerdotes q pueros q tenent ad ꝓfessionẽ i simul cõfitent quos nõ credo euadere mortale peccatũ cũ faciant eos preuaricari ecclesie p̃ceptũ. Dicit Ri. vbi. ſ. ar. iij. q. viij. qꝺ in articulo neceſſitatis. ſ. quãdo mors iminet de ꝑpinquo. ita q vn⁹ post aliũ nõ põt ꝓfiteri. lz plurib⁹ simul ꝓfiteri: nec per hoc euacuat virtus sacramẽti. Silr idẽ ibidẽ tz quod si quis vellet ꝓfiteri duob⁹ sacerdotib⁹ simul. vt certius cõsiliũ haberet q vere absoluit: ⁊ taliter audiẽtes non peccant. als sic. qꝛ faciunt cõtra preceptũ ecclesie. lz talis vere absoluat. qꝛ nõ ẽ tñ necaria solitudo ex pte sacerdotis sicut ꝓfitentis: vñ qñ ex feruore. ⁊ vt sit magis tranquilla eius ꝓcia duob⁹ cõfitet silr. illi pñt sine peccato audire ⁊ absoluere. Sco. tñ i. iiij. di. xvij. tz q cõfiteri simul plurib⁹ sacerdotib⁹ nõ est ꝓfessio sacramẽtalis qꝛ vnus est xp̃s quem sacerdos repreſentat.

¶ Vtruz ꝓfessio sit fiẽda cũ lachrimis. ſ. q. si lachria accipiat ꝑ ꝓtritiõe seu attritiõe q. sic. fm q. dico. ſ. De ꝯtritio. §. iiij. Vz g̃ dolere de peccato mortali ꝓmisso i ꝓterito cessare i pñti. abstinẽ saltẽ q̃ ad ꝓpositũ i futuro ⁊ satisfacere. put tenet alit nihil facit. Aduerte tñ fm Sco. vbi. ſ. dist. xiiij. q. vlti. q attrit⁹ ꝓfitẽs q̃z nõ hẽat actuz talẽ q sufficiat ad meritũ de ꝓgruo tñ hñs volutatẽ suscipiẽdi sacrm ecclesie: ⁊ fine obice peccati mortalis actualiter sibi facto: vel i volũtate inhe rẽtis recipit nõ ex merito sed ex facto diuino effectũ isti⁹ sacri i vltimo istãti. platiõis i q̃ est vis huius sacri. ita ẽt tz Tho. i. iiij. quol. q. x. dicẽs q nõ pfecte ꝓuersi aut attriti virtute clauiũ gr̃az cõtritionis acquirãt dũmodo non ponãt obicez spiritui sancto.

¶ Vtrũ bõ tenet statim ꝓfiteri peccato mortali ꝓpetrato. ſ. Sco. i. q. di. xvij. ar. iij. q. dubiũ ẽ alijs dicẽtib⁹ q sic alijs q nõ tenet. ſz tm i voto p aliquo tpe. ſ. sel in ãno nũc. sed añ. c. ois. solũ ante mortẽ. Et istud videt miti⁹ fm eũdẽ Sco. Et cũ ipo cõit cõcurrũt theologi. Sz magis mihi videt tuta opi. S. Bo. ea. di. ar. ij. q. ij. que vult vt religiosi non possint differre: ſz q habita oportunitate idonei ꝓfessoris tenent. De clericis nõ audet affirmare: sed tñ sibi videt idẽ dicẽ dũ q de religiosis. laici Ỽo si differunt pp maiorẽ oportunitatẽ tpis ⁊ ꝓfessoris vſq ad. xl. exeusantur. Si Ỽo talẽ oportunitatẽ tpis ⁊ cõfessoris haberent. ita q maiorem non sperant habere in illo ãno. tũc statim tenent nec pñt differre vſq ad annũ. Quo Ỽo ad votum confitendi omnes concordant q statim tenent oẽs tam religiosi q̃z clerici ⁊ seculares. Quod tñ limito quo ad preceptũ verũ qñ excitãt a gratia dei fm Ale. ſa ſe tractatu de negligentia. de quo vide. ſ. cõtritio. §. iiij. ſ. quando tenet cõfiteri de peccato. als non de precepto. Sunt etiam multi casus in quibus ꝓcordant doctores in quib⁹ homo tenet statim confiteri habita oportunitate quos ponit

31

Ri. vbi. s. ar. iij. q. vi. ℣rim⁹ quando vult cō
municare vel celebrare. vide. j. Eucharistia. iij
§. xviij. cū sequētib⁹. Idem dicit landul. ea. dis.
q. ij. qñ dz administrare sacramēta vel aliquē ac
tū solēnem i eccla exercere: puta legere euange/
lium ⁊ huiusmodi. Idem Tho. in primo quoli
bet. q. vi. ⁊ Jo. de nea. quando vult ordinē sa/
crum recipere. Sed hoc nō probaꝫ aliquo iure
nisi peccatum esset manifestū. Et sic lim. to ⁊ in/
telligo glo. in prin. de pe. di. v. que dicit q quan
do peccatū mortale est manifestū: statiz homo te
netur confiteri. Secund⁹ casus qñ est in pericu
lo notabili ⁊ iminenti mortis. vtputa q⁹ vult in/
trare mare per longū temp⁹ ⁊ periculosum iter:
vel bellum vel est infirmus infirmitate pericu/
losa. ꝓpterea precipitur medicis q cum eos ad
infirmos vocari ꝓtigerit vt efficaciter faciāt q
prius aduocent medicos spirituales de quo dic.
vt. j. Medicus. §. viij. Et aduerte ſm ℣de. de
pal. q tunc periculū mortis est quando qs est in
tali casu in quo frequenter hoies moriunt. Ter
tius casus est quando sibi dictat cōsciētia q sta
tim teneatur confiteri de necessitate. Quart⁹ ca
sus quando probabiliter videt q illo anno copi
am idonei confessoris habere non poterit q ipm
possit absoluere. Quintus casus ſi per statutuz
quis ē obligatus ad plures confitendū. vt sunt
religiosi ⁊ similes. q⁹ non sufficit tunc semel i an
no ꝓfiteri. Limito vez si statutū obligat ad mor
tale. alꝫ nō credo teneaꝫ de necessitate nisi ſm q
dixi. s. §. xxviij.

32 ¶ Vtrū qs possit ꝓfiteri p interpositā psonaz
vel p scriptū. ſ. q nō loquēdo de ꝓfessiōe ꝓut ē
sacrm ſm cōit theo. vbi. s. facit de pe. di. i. quez
penitet. q⁹ q peccauerit teneť se accusare. Et ad
c. qlis. xxx. q. v. respondet Sco. vbi. s. q pōt cō
fiteri p scriptū si ē presens ⁊ ipe legit qđ scripsit.

33 ¶ Sed quid si est mutus vel ignorat linguam
ſ. q non tenetur confiteri nisi eo modo quo po
test. ſ. per signa ⁊ huiusmodi. Et quod dicūt ali
qui q confiteatur per interpretē iprobat Sco. ⁊
bñ similiter per scriptū q⁹ est contra rationē sa/
cramenti. Et ideo nullo modo faciat. sed vt di/
xi confiteatur prout potest per signa ⁊ sufficit ꝯz
Sco. in. iiij. di. xvij. q. vnica. ⁊ Ri. ea. dist.

34 ¶ Vtruz ille qui rūdet confessori ad interro/
gata satisfaciat. ſ. ꝯz Rodo q sic. quātū ad ea de
quibus interrogatur. Similiter qui rogat cōfes
sorē vt eum interroget vt plenius confiteaꝫ nisi
sit talis qui potius dimitteret confiteri q̄z ore. p/
prio ꝓfiteret sua peccata: q⁹ de superbia. puenit.
de pe. di. v. c. i. q̄ quidē ē peccatū mortale. vnde
prudens ꝓfessor qñ hoc perpendit faciat euz re/
ctificare conscientiaz ⁊ dolere de tali dispositiōe.

¶ Sed quid si dubitat. ſ. S. Bo. ea. di. ar. ij. 35
q. i. q si probabiliter dubitat de aliquo an sit pec
catum veniale vel mortale nisi certificetur p ali/
quē doctum tenetur confiteri ſm q in dubio ꝯz
⁊ ab eo abstinere in futurum. aliter si non consi/
tetur peccat mortaliter. quia exponit se periculo
Concordat sanctus Tho. ibidem. di. xxi.

¶ Vtrum confitens teneatur acceptare omnē 36
pniam quam sibi cōfessos vult iniungere. ſ. q
non ſm ℣o. ⁊ sequitur ℣da. in. c. significauit.
de pe. ⁊ re. sed ſm Sco. in. iiij. di. xvij. q. vnica
sufficit ei ꝓposituz acceptandi a deo hic vel i pur
gatorio: sed si acceptat tenetur iplere. Aduerte
tamen q si confessor iniungeret confitenti vt sa/
tisfaceret proximo quem lesit. puta restituēdo ab
lata ⁊ huiusmodi. q illā tenetur de necessitate ex
plere. imo deberet ꝑcedere confessionē talis sa/
tisfactio si foret possibile: vt latius ps. j. Restitu
tio. iij. Similiter tenetur acceptare illud qđ con
fessor iniungit pro necessaria cautela ne in pecca
tum recidiuet. Et propterea nō. q confessor tri
pliciter aliquid imponit penitenti. ℣primo per
modū exhortatiōis: sicut cū admonet: vt quoti/
die det faciat largas elymosinas. ⁊ huiusmodi.
⁊ ad ista nō tenet ex necessitate penitēs. Secun
do modo p modū declatiōis cōis obligatiōis. si
cut qñ declarat q restituat ablata. cōicet in pasca
⁊ huiusmodi. si non obseruat penitēs euacuat si
bi fructum penitētie. nō tñ ꝓpter hoc teneť reite
rare confessionem. nec cōmittit peccatum inobe
dientie spāle nō obediēdo sacerdoti: q⁹ sacerdos
nihil sibi imponit. sed declarat qđ tenetur facere
Tertio modo. p spāli satisfactione peccatoꝝ ⁊ ad
istam tenetur ex precepto. alꝫ committeret spāle
peccatū inobediētie si eam acceptauit ⁊ non iple
ret. ⁊ iterare confessionē teneret ſm q dictum ē
s. Quod intelligo de pnia quaz sacerdos impo
nit preceptiue. Secus si imponeret exhortatiue
sicut faciunt periti confessores qui aliquā puam
pniam dant de precepto. ⁊ postea aliā maiorem
de consilio propter periculum transgressionis.

Confessio. ij. de cius obligatiōe ℣pro cuius intelligen tia queruntur multa.

¶ Vtrum confessio sit de iure diuino precep/ 1
ta. ſ. ſm Sco. in quarto di. xvij. q. vnica. q sic
⁊ probat primo sic. Quilibet teneť recuperare gra
tiam perditam per viam faciliorem ⁊ certiorē ex
precepto diuino quo dicitur. Diliges dñm deuz
tuū ⁊ proximū tuū. aliter videť conteneré deum
⁊ propriam salutem. sed hoc nō pōt fieri nisi p cō
fessionē. qđ ꝓbat sic. Atrit⁹ ꝓfitēs q̄uis nō bē/

gtactū talē qui sufficiat ad meritū de ꝯgruo. tū habēs volūtatē suscipiēdi sacm ecclesie: ꝛ sine obice mortalis peccati actualiter sibi facto: vel in volūtate inhērētis recipit: nō ex merito: ſz ex pacto diuino effectū isti⁹ sacri: vt sic pax attrit⁹ ꝛ attritiōē q̄ nō bz rōem meriti ad remissionē peccati: nolēs tū recipere sacm pnie sicut dispēsat in ecclesia: ꝛ sine obice i voluntate peccati mortalis i actu in vltimo istāti illi⁹ platiōis i quo ē vis sacramēti isti⁹: recipit remissionē ꝛ gram pnialez nō ex merito: vt dixi: q̄ nō erat. sed ex pacto dei assistentis sacro suo ad effectū illū ad quē instituit. Alioqn nō apperet quō sacz pnie eēt scda tabula fi nūq̄z p ipm vt sacm est posset recuperari secūda gra amissa. ſz tm̄ p attritionē tāq̄z p p̄uiā dispositionē ꝛ p ꝯtritionē tāq̄z p ꝯpletiuaz. Ista ponit Sco. i. iiij. di. xiiij. q. vlti. Et b̄ idem tz. S. Tho. i. iiij. quol. q. x. ꝛ Hen. de gan. in quo. q. xxxij. Ex quo pz q̄ nō est alia facilior via ad inueniēdū gram. q̄ hic i ꝓfessiōe nō regritur aliud nisi q̄ hō nō ponat obicē gre. qō est multo min⁹ q̄z dē attritionē q̄ p modū meriti de ꝯgruo sufficiat ad iustificationē. nec ēt certior: q̄ potest magis cē certus hō q̄ nō ponat obicē. i. actualiter peccando q̄z q̄ hēat attritionē. ergo qlibet tenēt p hanc viā ꝓfessiōis graz recuperare: cuz sit facilior ꝛ certior. Probat ēt q̄ ꝓfessio est de iur̄ diuino p argumētū a Scio. sup illud Joan. xx. Quoz remiseritis peccata. remittūt eis. ergo quoz nō remiseritis nō remittunt. sed sacerdotes nō remittūt nisi ꝓfitentib⁹. ergo tenēt ex pcepto xpi. Hāc rōnē facit Pe. aureolus. i. iiij. di. xvij. q. i. Probat ēt p id qō nō. Jo. an. i. c. significasti. de fo. ꝓpe. vbi tenet q̄ papa tenetur ꝓfiteri de necessitate. Sz verior rō q̄, pbat q̄ sit de iure diuino est. q̄ nō est credēdū q̄ ecclesia ꝛ apostoli istud tugū ipsuissent hominib⁹ tā periculosuz: nisi xps verbaliter apostolis istud pceptū dedisset: sicut ꝛ de alijs sacris excepto baptismate de quib⁹ nō pz quādo ꝛ quō a christo exp̄sse fuerint instituta. Indubitanter ergo tenēduz q̄ ē de iure diuino. ꝛ semp hoies tenebantur ad eaz post casum i peccato mortali: in voto: sed non i effectu. q̄ nōdū erant institutī cōfessores: nisi p⁹ passionē xpi q̄ hērent auctoritatē absoluendi.

2 ¶ Vtrū oēs tenentur ad confessionem. R. q̄ sic. oēs qui peccatū mortale cōmiserūt ꝛ tā infideles q̄z fideles ſz Ri. i. iiij. di. xvij. ita q̄ nō cōfitentes peccatū mortale cōmissuz tā ante baptismū q̄z post si hz copiā idonei ꝓfessoris: memoriam peccati. ꝛ tps. ꝛ loquelā ad ꝓfitendū oio dānabitur cū sit de iure diuino p̄cepta. vt. ē. patuit. Verūtamē ,put cōfessio est p̄cepta ab ecclesia: vt fiat sel'i āno. i. c. ois. de pe. ꝛ re. ñ ligat nisi fideles.

¶ Vtrum pueri teneantur confiteri. R. fm Sco. in. iiij. di. xvij. ꝛ cōmuniter doc. pueri qui non discernunt ꝛ quoz ctas ignorat quid videat. ꝛ furiosi non tenentur confiteri. Sed quādo quis instructus ꝛ interrogatus ordinate percipit distincte quid iustum. ꝛ quid iniustum in lege diuina. quod potest faciliter videri si ad ordinatas interrogationes ordinate respondit sicut alius adultus perfecte ex similibus p̄missis simpliciter responderet: tunc habet etatem sufficientez ad cognoscendum iustum: vel iniustum contra dei legem: ꝛ confiteri tenetur. 3

¶ Vtrū non habens mortale teneatur ex p̄cepto ecclesie confiteri saltē semel in anno. R. s. Bo. S. Tho. Ri. ꝛ Pe. in. iiij. di. xvij. tenēt q̄ sic. non ex vi sacramenti. sed ex vi statuti ecclesiastici. Sco. ea. di. tz q̄ nec ēt ex statuto ecclesie tenēt: sed sufficit q̄ se p̄sentet sacerdoti ꝛ dicat se non habere cōscientiā mortalis peccati: vt ad cōmunionē possit admitti. Tu vo dic q̄ cuz homo teneatur confiteri fm Ri. i. iiij. dist. xxi. de mortalibus oblitis generaliter nō ō singulis generū: sed de generibus singuloz. Item quia dicit ps. Ab occultis meis munda me domine. q̄ vera est opi. p̄ma q̄ quis tenetur confiteri. saltē generaliter de generibus singulorum propter periculum peccatoz ignoratoz ꝛ occultoz. Et opi. Sco. intelligitur quando quis est certus q̄ nullum mortale habet. quia tunc non tenetur confiteri. Et sic serua. 4

¶ Vtrū possit dispensari cū aliquo vt non teneatur confiteri. R. fm Ri. in. iiij. di. xvij. ꝛ Th. ea. dist. q̄ nō. fm q̄ obligat ex vi sacramēti. Potest tamen papa dispensare fm q̄ obligat ex p̄cepto ecclesie. s. vt possit diutius confessionē differre q̄z sit statutum ab ecclesia. Vnde etiā papa tenetur confiteri. q̄ lz ille cui confiteri debet sit inferior eo inquantū est p̄latus est tñ superior i quantuz est peccator. ꝛ ipe cōfessor dei minister. 5

Confessio

Tertio cui facienda ē vtrū soli sacerdoti. R. fm. s. Bo. in. iiij. di. xvij. q̄ de confessione possumus loqui dupliciter. vno modo p̄out est opus virtutis directe repugnans hypocrisi in quo quis se ipsum accusat ne alius sit q̄z apparent vel mala sua apperit ad inuestigandā cu rationē. ꝛ hoc modo confessio potest fieri cuilibz etiam laico qui potest adiuuare instruendo vel orando. ꝛ de quo homo potest erubescere ꝛ humiliari. ꝛ ille exemplo humilitatis meliorari nō peccatoz cognitione deprauari. Alio mō p̄out confessio est opus sacramentale ꝛ p̄out ordina-

tur ad reconciliationem que fit per absolutionez
& ligationē. Et quoniā ꝺ potestas collata est so-
lis presbyteris. ideo hec confessio nullis nisi pre
sbyteris est fienda.

1 ¶ Sed quid si ꝑ sbyter deest teneꝯ quis confite
ri laico i casu necessitatis. ℟. magister sniarū in
iiij. di. xvij. ꝟ. s. Tho. ea. di. & tex. Aug. de pe.
di. i. quē penitet. & glo. extra de offi. or. in. c. pa
storalis. volunt ꝙ sic. Sed verior est opi. Sco.
Ri. ℣de. & cōiter theo. in. iiij. di. xvij. ꝙ non te
netur de necessitate. & hoc ꝑz ex predictis. immo
vt dicit Sco. ea. di. ꝙ si peccator sic posset per se
verecundari. & in generali sic querere ꝑ filium:
vel laicus nō est magis discretus q̄z ipse ꝙ nō ē
vtile confiteri laico nec expedit: posset bene esse
vtile ex materia verecūdie que est vna pena de-
bita pro peccato. vnde sic cōfitens laico solueret
vnā penaz debitaz pro peccato. & sic esset bonuz
consiliū cidez confiteri in tali casu dūmodo fit ta
lis qui nō habeat deprauari ex auditione pecca-
torū. Et sic intelligit Aug. vbi. s. vt ibi patet.

2 ¶ Vtrum omni sacerdoti fit confitendū. ℟. ꝟz
cōiter doc. ꝙ non. sed solū sacerdoti proprio. lo-
quendo de cōfessione prout est sacramentalis: &
de precepto iuris diuini & ecclesie vt clare ꝑz in
c. omnis. de pe. & re. nisi fm Ri. in. iiij. di. xvij
in casu extreme necessitatis quādo alicui iminet
periculū mortis probabiliter & proprii sacerdo
tē habere nō potest. nā tūc quilibet sacerdos pōt
quēlibet peccatorē audire in cōfessione & absolue
re ab oībus peccatis casibus & excōicationibus
vt tenet glo. in. c. pastoralis. de offi. or. quaz se
quuntur cōiter doc. ar. ad hoc. xxvi. q. vi. si pre-
sbyter. & c. se. de fur. c. fures. de sen. ex. c. eos.
li. vi. ita ꝙ nō oz amplius de ipsis cōfiteri seu ad
aliquē recurrere. etiā si erat casus reseruat⁹. ar.
d. c. eos. sed tamē quo ad excōicationē serua qō
dixi. s. Absolutio. iij. §. xvi. dūmodo talis sacer
dos non sit hereticus. excōmunicatus aut ab ec
clesia precisus fm Bo. ea. dist. Ego tamen cre-
do ꝙ nisi sit periculum peruersionis in confiten
te. ꝙ etiam in tali casu liceat confiteri heretico. &
excōmunicato aut p̄ciso & absolui ab ipsis si ali-
us sacerdos haberi non potest. & sit paratus au
dire. q̄ iducere talē nō licet. vt. s. cleric⁹. viij. §.
ij. & ꝙ tales sacerdotes vere absoluant i tali ca-
su nec peccant sic absoluendo. dūmodo peniteāt
de peccato suo. Ratio est. quia fm ℣de. aure. in
iiij. di. xvij. potestas clauis que est absoluendi a
peccato. & ex consequenti ad penam eternam cō
mutandam in temporalem. & ad gratiam actue
conferendam per modum applicantis actu me-
ritum passionis christi fundatur in caractere sa-
cerdotali. qui quidem ē indelebilis. Et q̄ꝫnis ad
ecclesia in tali fit ligata talis potestas. tamen i ta
li casu non credo. quia necessitas non subiacet le
gi positiue. vt in. c. quod non est. de regu. iur.
hoc tenet glo. in. c. non est. de sponsali. Et fm
℣de. de pal. in. iiij. ficut a tali potest baptismum
recipere. sic & penitentiam. cuz & ipsa sit sacramē
tum necessitatis. Et est tutius in tali articulo cō-
fiteri per ea que. s. dixi. Confessio. ij. §. i.

¶ Sed quis dicitur proprius sacerdos. ℟. vt 3
colligo ex Ri. vbi. s. & ℣da. in dicto. c. omnis.
& Lar. in cle. dudum. de sepul. Primo papa in
toto mundo. Secundo legatus in tota sua proui
cia. Tertio penitentiarius eiusdem legati in pro
uincia. Quarto archiepiscopus dum visitat est
proprius sacerdos suorum suffraganeorum. & ꝯ
cos absoluere potest. c. nostro. de peni. & remiss.
Quinto episcopus i tota sua dioceſi. Sexto ar-
chipresbyter ecclesie cathedralis. Septimo vica
rius generalis episcopi. Isti duo possunt audi-
re omnes de dioceſi. argu. l. cum pretor. ff. de
iudi. & c. officium. de offi. archipresbyteri. Oc-
tauo presbyter parrochialis in tota sua parro-
chia. Nono vicarij prefatorum. Decimo oēs
habentes licentiam ab aliquo predictorum.

¶ Sed nūquid nō habentes executionē ordinū 4
possint licentiari ad audiendas cōfessiones ab ali
quo qui executionē dare nō pōt. ℟. vt colligo ex
Archi. in. c. perlectis. xxv. di. & a ℣da. in. d. c.
omnis. ꝙ tripliciter dicitur quis non habere exe
cutionem ordinum. Primo q̄ nō ꝟz velle vel
nolle. sed eius velle dependet ab alio sicut fūt re
ligiosi. vt. xij. q. i. non dicatis. de elec. si religio-
sus. li. vi. de testa. religiosus. de sepul. c. fi. lib.
vi. vnde nisi tales habilitentur a suis prelatis.
nullo modo etiā ex licentia sacerdotum parro-
chialiū vel episcoporum si sunt exempti possunt
absoluere vel ligare. Secundo dicit quis non
habere executionem ordinum. q̄ est excōmuni-
catus suspensus vel interdictus & huiusmodi. &
talibus nō potest dari licentia audiendi confes-
siones. nisi prius habilitentur ab eo qui tale im
pedimentum potest auferre. Tertio dicit qs nō
habere executionē ordinum. quia non habet po
pulum sibi subditum sicut sunt religiosi a suis p̄
latis habilitati & omnes sacerdotes seculares q
non habent curam animarum. vnde bene tali-
bus potest concedi licentia audiendi. non solum
ab his qui habent curam in actu specialiter ipsis
committendo. sed etiam generaliter dando licenti
am subditis ipsorum: vt quencunq; voluerint
eligant sibi confessorem. Hec ob. ꝙ iuder pro-
rogata iudicat iure, pprio. Et iō si nō ꝟz iurisdi-

tionē i actū non pōt. ar. c. significasti. de fo. com pe. Nō q; priuat⁹ nō pōt dare iurisditionē quaz nō hz. l. priuatorū. C. de iur. om. iu. Itē, proga re idē est qđ extendere. Et iō q; nō ē nō pōt extē di. c. ad dissolu endū. ō despō. ipu. Uz rūdeo q; qlibet sacerdos ex q̄ sacerdos ordinat⁹ hz iurisdi tionē. solum deficit mā in qua exerceat. ꝛ iō cum sibi exhibeā per talem lniam in genere datā ab/ soluit auctoritate, ppria quā hz. ꝛ pōt exercere ob lata sibi mā debita. Nō obstat ēt. c. ad hec. de re scrip. vbi ꝯcessio iudicis icerti nō valet: q; illud vex̄ est, quantū ad fox ꝯtentiosum. vt no. Be. in. c. fi. de pe. ꝛ re. li. vi. Et istam opi. tz Jo. ꝛ sequitur ſſpa. in cle. i. de priuil. hz prius tenuisz ꝫrium. Et iō fm hoc limita ꝛ intellige dicta doc. i cle. i. ō pūl. ꝛ. xvi. q. i. §. ecce. ꝛ i cle. dudū. ō se

5 ¶ Undecio dī, pprius sacerdos ei⁹ ille /pul. qui eligitur a papa pro suo ꝯfessore. Et similit ab epis: archiepis: patriarchis: cardinalibus. ꝛ similib⁹ prelatis episcopis superiorib⁹. ꝛ etiā ab inferiorib⁹ prelatis: dūmodo sint exempti. vt pz in. c. fi. de pe. ꝛ re. Sed nota q; tales inferiores epis oportet primo q; sint imediate sub papa. q; exempti qui habent abbatem vel generalē ꝛ hu iusmodi super se non possunt sibi eligere confes sorem de iure cōi fm Jo. ꝛ ſſpa. in. d. c. fi. Se cundo q; sint prelati. ꝛ capitur large prelati fm ſſpa. ibidem ēt pro sacerdotibus curatis q; large dicuntur prelati. vt in. c. tua. de cle. egro. hz stri cte nomine plati veniant solum illi qui habēt iu risditionē fori contentiosi. vide bo. glo. i. c. ij. ō iudi. ꝛ in cle. dudū. de sepul. in versi. plati. Ter tio q; sint exempti. vno istorum deficiente non possunt sibi eligere confessorem.

6 ¶ Utrū prefati possint vna vice eligere vnum alia vice alium. Nō. q; sic. dummodo non faciant in fraudem fm directoriam'.

7 ¶ Sed quam auctoritatem habet talis elect⁹ su per eos qui eum elegerūt. Nō. fm ſſpa. i. c. signi ficasti. de fo. compe. q; electi per exemptos epis inferiores non pñt absoluere ab excōicatiōe ꝛ ca sibus epis reservatis. ar. c. ij. de pe. ꝛ re. lib. vi. nisi specialē idulgētiā habeāt sup hoc. Sz Jo. tz q; vbi exempt⁹ eligit elect⁹ hz potestatē penitē tiarij pape quo ad absolutionem nō quo ad di/ spensationē nisi de spāli mandato. Ā nō exēptis Jo electus hz potestatē illius cui subest. vñ con fessor epi pōt super ipm sicut archiepiscop⁹. ꝛ sic de ceteris. Et hoc magis placet quo ad ꝓdictos. de quib⁹ loquitur. d. c. fi. de pe. ꝛ re. Et idem di cerē de illo cui papa concedit vt possit sibi elige/ re confessorem, vt cōfessor possit eū absoluere ab omnib⁹ nō reservatis pape. Et ad. c. ij. ꝓdictum dico intelligendum in casu suo: quando episco/ pus dat suo subdito talē lniam: sed nō q̄ papa: q; potuisset loqui generaliter si voluisset.

¶ Utrū eo ipo quo ep̄s vel tales exempti: de q 8 bus. s. confitentur alicui videantur eum elige/ re. Nō. q; sic. q; plus est factis eligere q̄z verbis. l. non dubium. C. de legi. ꝛ in. c. legebatur. de maio. ꝛ obedien. ꝛ in. c. fi. xv. q. vi.

¶ Duodecimo dī, pprius sacerdos quilibet p̄/ 9 sbyter parrochialis omniū vagabundoz. ꝛ illo rū qui non habēt, pprium domicilium. Et hoc tan diu q̄z diu in eius parrochia inueniuntur: quia a quocūq; parrochiali p̄sbytero ad quē se transfe/ runt possunt absolui ꝛ a fortiori ab epo: aut licen tiam habentibus ab eodem episcopo in sua dio/ cesi audiendi confessiones. Et not. fm ſſpa. in c. fi. de fo. compe. q; vagabundi dicunt qui non habēt domiciliū certum vel habitationem fz gl. ꝛ Bar. in. l. dies. §. pretor. ff. de dam. infec.

¶ Sed quid dicemus de scholaribus mercena 10 rijs mercatoribus: stipendiarijs: ꝛ huiusmodi. cōmorantibus in aliqua parrochia nunqd pote runt absolui ab illis sacerdotibus a quibus pos sunt absolui parrochiales illius parrochie. hz ibi non cōtrarerint domicilium. Nō. fm ſſpa. in. d. c. omnis. q; sic. q; ille dī proprius sacerdos pre fatorum in cui⁹ parrochia habitant de pñti. nec possunt cōmode adire propriū sacardotē. ar. c fi. de parrochijs. vide glo. que hoc tz in cle. i. de priui. Et hec ē cōio: opi. Hoc idem tz ſſpa. i. c. cū ꝓtingat. de fo. ꝛpe. Quā opi. limito verā q̄n p maiorē ptē ānī ibi steterūt vt dicā i se. §. alr' n.

¶ Nūqd idem sit dicendum de peregrinis via 11 toribus aut mercatorib⁹ discurrentibus hinc inde pro negociatione. Nō. vt colligo ex Jnn. ꝛ Jo. in. d. c. omnis. q; si alicubi morantur per annuz vel per maiorem partē anni. presertim vltra pa/ sca in quo tenentur confiteri: ꝛ maxime q̄n in pa scate cōiter non declinant ad domū sui loci. quia tunc non videntur habere ibi domicilium vbi ē eorum domus quo ad sacramēta. ideo tunc licite confitentur parrochiali illi vbi sunt. ꝛ ab eo pos sunt absolui. xvi. q. i. questi. ar. de deci. ad apo stolice. Si Jo talem morā alicubi non cōtrahūt non poterunt confiteri ibidem nisi licentiam ac ceperint a, pprio epo, vel sacerdote prochiali vbi libet ꝓfitendi: vel saltē peregrinādi sine itinerā di: q; tunc etiam ibidē confiteri possent ꝛ absol/ ui. q; presumitur q; eo ipo quo licētiam itineran di dederunt. ꝛ etiā confitēdi ꝛ sacramēta suscipi endi dederint. Tutius tamē ēt spāliter licentiā peterc. ꝛ quos casus sibi reservat suus epus face/ re sibi declarari cum non possit absolui a talibus

fine ei⁹ licētia. Q̄ intelligo qñ p talē morā alicu bi nō steterūt q̄ possint ab illo ordiario absolui.

12 ¶ Quid de illis qui in diuersis locis morantur equaliter: aut i diuersis castris habēt domicilia nec apparet q̄ sit ꝓncipale. R. q̄ debēt ꝓfiteri illi in cuius parrochia se inuenīūt tpe ꝓfessiōis fiende. ar. c. ex pte. ō fo. ꝓpe. facit glo. in. l. ij. C. vbi de cri. agi opor. que dicit quēcūq; conuenīri posse vbi degit ⁊ morar. Io. tamē dicit q̄ tuti⁹ esset q̄ ab vtroq; epō vel presbytero in cui⁹ iurisditionem moratur licentiam peteret.

13 ¶ Cui debēt ꝓfiteri sacerdotes parrochiales. p̄ positi. decani. canonici seculares. ⁊ hmoi eccleſi astici nō exempti iferiores epīs. similiꝫ religiosi etiā exempti qui nō sunt p̄lati. R. fm oēs doc. q̄ tenenť ꝓfiteri suis p̄latis vel de eo⁊ licentia.

14 ¶ Vtrū p̄fati ꝓuij sacerdotes possint alijs suā auctoritatē delegare. R. ꝑ Ri. anglicū in quol. aut talis sacerdos habet auctoritatē ordinariam ⁊ sic pōt. aut habet cōmissam. ⁊ tūc distinguo q̄ aut a papa ⁊ sic pōt. Intellige vē qñ a papa cō mittiť iurisditio. Secus cū ꝓmittiť nudū officiū sine iurisditiōe. vtputa audire ꝓfessiones. qr nō pōt. facit. c. fi. de offi. dele. vide. j. delegatus. §. vi. Aut ab inferiore. vt ab epō. ⁊ tūc aut ad vni uersitatē causa⁊. ⁊ sic pōt in ꝑticulari aliquā causam ꝓmittere. vt officialis ⁊ generalis ꝓniarius epī: nisi sit eis spāliter interdictū. Si vero habz cōmissionē particularē non pōt. sicut si sacerdos fuerit ꝓductus ad officiandū ecclesie parrochiali. cū nō sit ordinarius illi parrochie. Et sic loqť c. fi. de offi. dele. i. §. ceterū. vbi dicit salua lega⁊ sedis apostolice. auctoritate nulli cui ꝓmissū fuerit predicare crucē. excōmunicare. absolnere dispensare. vel iniūgere penitētias liceat de cetero hoc alijs demandare.

15 ¶ Vtrū in aliquo casu liceat ꝓfiteri alteri qz p prio sacerdoti. R. fm Ioa. in. d. c. omnis. q̄ sic quādocūq; subest aliqua legitima cā. puta qr est reuelator ꝓfessiōis vel solicitator ad malū. vel ñ habet debitā sciaz vel ꝓbabilir videť sibi periculū. vel sacerdoti iminere. vel ē excōicatus ⁊ hu iusmodi. ⁊ tūc debet petere licētiā ⁊ obtinere. q̄ si nō pōt obtinere: nec adire pōt supiorē. sufficit q̄ petijt. ⁊ sic supplet. d. c. oīs. p. c. placuit. ⁊ ibi glo. de pe. di. vi. sic. vt sit sensus. debet obtinere licētiā. s. si pōt. vt in. d. c. omnis. vel adeat alienū si nō potest. vt in. d. c. placuit. Ego Vo i hoc multū nō insto. qr verissimū puto. ⁊ qr bodie habenť multi ꝓuij sacerdotes quibus legitime cō fiteri possumus si vnus nō est idoneus. ⁊ si casus accederet. tene quod dixi. qr precepta non se extendunt vltra charitatem. Et si lz causa melio rande vite. extra de regula. c. licet. quāto magis causa recuperande.

¶ Vtrū liceat absqz alia licentia ꝓfiteri fratrib⁹ 16 minoribus ⁊ predicatoribus. R. q̄ sic. fi. v. ꝓcurant. Ipsimū q̄ generalis vel ꝓuincialis minister: aut custos quo ad minores ⁊ magister: aut ꝓr ꝓuincialis: aut eius vicarius quo ad p̄dicatores accedat ad penitētiā p̄latoꝛ petēdo q̄ fratrel qui fuerint electi possint libere ꝓfessiōes suorum subditoꝛ audire. Sed istud primū ē de bene esse. vt. j. patebit. §. xxi. Secūdum q̄ fuerint electi ⁊ habilitati ad audiendas ꝓfessiōes per generalē aut ꝓuincialē ministrū quo ad minores. vel per magistrū aut ꝓriorē ꝓuincialē quo ad p̄dicatores. Tertium q̄ sic electos presentēt per se vel per fratres quos ad hoc deputauerint epīs: seu coꝛ vices gerētibus petendo humiliť. vt de coꝛ beneplacito possint audire ꝓfessiones suoꝛ subditoꝛ. An autē requiratur q̄ psonalir ducat tales fratres electos. ego credo q̄ nō. sed sufficit q̄ verbalir vel alir qualitercūq; Ratio qr qñ aliquod onus iponiť alicui sine determinatione. q̄ ipleto ad aliquod beneficiū mereť admitti. quocūq; leuiori modo ipleat onus ꝓditio dicit ipleta. ⁊ sic ad beneficiū mereť admitti. hoc ꝓbatur ff. de ꝓdi. ⁊ de. l. qō traditū. Cū ergo onus presentatiōis impositū prefatis electis nō distinguat quō debeat fieri. cū possit fieri multis modis. vt ff. de ꝓcu. l. pñs. ⁊ ibi glo. igiť qualitercūq; fiat siue p̄ scriptum: siue verbalir intelligiť ꝓditio ipleta. Nec obstat glo. in cle. dudū. de sepul. que dicit q̄ debet fieri p̄sentatio psonalis. qr pñs dicit qui prebeť sensibus coꝛporis. ar. ff. de verb. ob. l. i. in ꝓn. qr si aduertis hec rō nō valet. qr p̄sentatio psonalis etiā potest fieri per ꝓcuratorē vt in. l. fi. C. d ꝓcu. Et sic prebet se quis sensib⁹ p se aut p aliuz. vt. d. l. pñs. Sic intellige glo. p. d. l. pñs. ⁊ ibi ⁊ p no. p Io. an. in. c. pñti. de p̄bē. li. vi. facit. c. tuc. de ꝓcu. vbi patet q̄ pñs nominalir nō infert necessario vt p se faciat. sed bene si aduerbialir dicať vt ibi patet. Quartus qō requirť ē q̄ nō audiāt ꝓfessiōes extra diocesim illius cui sunt p̄ñtati. ⁊ in hoc differunt a ꝓpriis sacerdotibus parrochialib⁹ vel epīs aut prelatis ordinarijs q̄ p̄ñt vbiqz audire suū subditū ⁊ absoluere i foro ꝓniali. qr in his q̄ fiūt sine strepitu ⁊ sub silētio nullius ledir territoriū. l. ij. ff. d off. ꝓcō. facit qō no. Ioa. in. c. cū ꝓtingat. de fo. cō pe. ⁊ ita tenet Car. in. d. cle. dudū. Quintū q̄ lege vult eis ꝓfiteri sit de iurisditione illius p̄lati cui tales sunt p̄ñtati. ꝫ habeť ex. d. cle. dudum.

¶ Vtrū p̄dicta p̄ñtatio soluz sit fienda epīs. R. Car. in. d. cle. dudū. q̄ nō. sed ibi noie p̄lati in

telligitur quilibet habens iurisdictionē epalē. Ita q̄ nulli diocesano subsint eorum subditi. nec ipsi ar. c. abbates. in fi. de ꝓuil. li. vi.

18 ¶ Utrū hec pñtatio possit eis fieri extra territoriū exñtib⁹. ff. q̄ sic. fm Pau. in. d. cle. dudū.

19 ¶ Quid si sedes vacat. ff. Pau. vbi. s. q̄ fiet capitulo. ar. c. cum olim. de ma. & obe.

20 ¶ Sed pone q̄ nō possit haberi copia talis plati. ff. Pa. vbi. s. q̄ peteā a vicario suo i spūalibus si hz de tem. or. c. cū nullus. li. vi. Si nō hz & malitiose hoc facit dz adire superiorē q et⁹ negligētiā dz supplere. c. q̄ diuersitatē. de ꝓcess. p. Et idem dic si cēt excōicatus: vel suspēsus: vel interdictus q̄ adire debet superiorē.

21 ¶ Quid si pñtent electi añ petitionē licētie. ff. Zen. in. d. cle. dudū. q̄ vz ꝓcessio facta sz q̄ possent plati dicere q̄ volūt q̄ fiat ꝓmo petitio.

22 ¶ Utrū vicarij ministroꝝ: aut magistroꝝ ꝓuincialium possint eligere ꝓfessores. ff. Lar. in. d. cle. dudū. q̄ nō. Et fic hz glo. ibidē & Pau.

23 ¶ Quid si plati nolūt dare licētiā pdictā petētibus. ff. Lar. vbi. s. q̄ nihil refert. quia expecta to congruo tempore possunt eligere. & electi confessiones audire.

24 ¶ Quid si dicant prelati non pñtetis aliquos. quia non admittemus. ff. Lar. vbi. s. q̄ poterūt audire sine alia pñtatione.

25 ¶ Utrū pfati electi & semel pñtati: aut deputati durēt post mortē acceptantis plati. ff. Lar. vbi. s. q̄ nō. si sub istis verbis sunt deputati. s. vsq̄ ad beneplacitū eoꝝ cuz istud morte extinguat. vt in c. si gratiose. de rescrip. li. vi. Si Yo simpliciter deputent durat post mortē. & sic debēt deputari nec credo q̄ ipsis inuitis possint aliter deputari nisi q̄ eoꝝ potestas sit ꝓpetua. q̄ eoꝝ auctoritas ē papalis que durat. ar. de transac. c. veniens. & de iure cōi approbat. arg. c. sup questionum. de offi. dele. de elec. ne romani. in pn. in cle.

26 ¶ Utrum prefati deputati possint committere alijs. ff. La. vbi. s. q̄ non. quia habēt nudum ministerium. Et in hoc dicit Laud. q̄ habēt potestatē sine administratione ad instar illoꝝ de quibus. de resti. in inte. in. c. i. dicit.

27 ¶ Quos pñt absoluere prefati deputati. ff. vt s. patet. oēs qui ab illo prelato cui sūt pñtati pñt absolui. tam exemptos q̄z nō exemptos. tā eccle/siasticos q̄z seculares fm Lar. vbi. s. & etiā sine alia licētia sacerdotis parrochialis. & non obstā te eius contradictione imo omne ꝑceptum & omnis excōmunicatio ꝓtra tales confitentes ipso iure est nulla per extrauagantem Martini. iiij. q̄ inserit in rubrica de ꝓuile.

28 ¶ A quibus peccatis possunt tales deputati absoluere. ff. q̄ ab omnib⁹ a quibus possunt sacerdotes parrochiales a iure. Et licet epi possint sibi vel per constitutionem: aut ex consuetudine reseruare casus. ita q̄ curati absoluere nō poterūt tñ pfati fratres bene absoluēt. & facit adh̄ q̄ no. Buil. in. l. ꝓilegia. C. de sa. san. ec. & segt pa. in. c. sup specula. ne cler. vel mo. vbi dicit q̄ reuocato ꝓuilegio boñ. nō ē reuocatū p hoc ꝓuilegiū studij. señ. q̄z uis sit cōcessum ad instar boñ. q̄ iam ius ē quesitū studio señ. & idē patet p verbū. d. cle. dudū. vbi dictā a iure ergo venūt oēs casus ꝓter illos quos ius reseruauit spāliter epis. Nec ob. motiua Jo. mo. in glo. d. cle. q̄ cū dicit q̄ in re sua quilibet potest facere q̄d vult dico verū nisi superior ad quem pt̄inet ꝓncipaliter alit velit disponere. vt ē in ꝓposito. Itē cuz dicit q̄ si epūs potest artare ordinariam. multo magis extraordinariā nego ꝓmo q̄ potestas pfatoꝝ fratrū sit extraordinaria. imo ē ordinaria surgēs a pfata cle. duduz. vt tenet Zen. & Lau. in. d. cle. dudū. Itē posito q̄ sit extraordinaria. verū concluderet si potestas pfatoꝝ cēt ab epo. sed cū sit a papa. vt. s. dictū est non potest inferior tollere concessa p superiorē. rri. di. inferior. cle. ne romani. de elec. aliter possent tot casus reseruare q̄ i totū tollerēt istud ꝓuilegiū fratrū q̄d esse non potest. c. quanto. de ꝓuil. Nec bis obuiat ratio sua scilicet ne idē subditus censeat diuerse cure. quia ex hoc non sequit q̄ sit diuerse. sed bñ subordinate cure. vt patet in quotidianis concessionib⁹. tā pape q̄z epoꝝ. Itē cū dicit non est iure cōcessum quod iure reuocatum est. Dico hoc verū in iure cōmuni. non autē q̄d reuocat in iure ꝓuinciali: vel sinodali: nisi quo ad determinatos subditos Itē cuz dicit q̄ parrochiam non sunt exempti lz fratres sint. c. p exemptionē. de ꝓuil. li. vi. Cō cedo. sed nō sequit ex hoc q̄ non possint absolui ab omnibus exceptis a iure reseruatis epis. q̄ sicut nec possunt impediri quin confiteant pfatis fratribus ita q̄ non absoluant fm eoꝝ auctoritatē p regulā accessoriū. de reg. iur. li. vi. q̄ auctoritas respicit fratres non subditos epi quam in actu possunt exercere quādo adest materia debita. que ē quorūcūq̄z volentiū confiteri de diocesi. d. cle. dudū. Itē cū concludit non absoluat frat quod non absoluit curatus. verū diceret nisi ei p aliū superiorē esset concessum. vt in istis ē. Nō ob. cle. religiosi. de ꝓuil. q̄ non absoluant in cathedris sedi apostolice. aut locorum ordinarijs reseruatis. quia subintelligit quo ad casus epales a iure. non a statuto. vel a consuetudine. quia cū excludant p. d. cle. duduz. sic oportet ista similiter eos excludat. ne leges ludibrio fiant. l. fi. §. vbi

autem. C. de bo. que li. ⁊ iura iuribus sunt con/
cordanda. l. vnica. C. de inoffi. do. de elec. cum
expediat. li. vi. Et sic firmiter tene in conscien/
tia. sicut etiam hoc idem tenet Jo. de lig. in. d. c.
ois vtriusq; sexus. nisi quando alicui casui esset
sententia excōmunicationis ipo facto annexa p
statutum ⁊ episcopis reseruata. quia tunc absol
uere non possent. Item quando videret expedi
re saluti anime alicuius: vel aliorum aliquē mit/
tere ad superiorē. tunc licet posset absoluere mit
tendus esset. quia debemus esse coadiutores co
rum. Et de hoc. ⁊ qui sunt casus episcopis a iu/
re reseruati. vide. 3. casus pmo.

29 ¶ Vtrum prefati fratres possint per episcopos
aut prelatos admitti sine accessu ministrorum
⁊ huiusmodi ad petendam licentiam ⁊ presenta
tionem electorum. ſ. Hosti. ⁊ Innocen. vt re
fert Vir. q; sic. si procedit de voluntate vtriusq;
partis. ar. l. cum pater. ff. de pac. do. vnde si ad
mittuntur ac si esset obseruata prefata forma a p̄
latis eandem habebunt auctoritatem sicut si ser/
nata fuisset. Si vero solum concedit licentiā au
diendi confessiones suoꝝ subditorum. tunc non
possent absoluere: nisi in quātum prelati eis con
cedunt ⁊ possent sibi quot vellent casus reserua
re. quia tūc non absoluunt auctoritate. d. cle. du
dum. sed ex mera concessione p̄latorū. Verū tñ
ē q; tales ex sola licētia admissi solēt vbiq; subdi
tos talū p̄latoꝝ audire sicut ⁊ ipsi p̄lati. nec du/
rat talis auctoritas nisi ad eoꝝ beneplacitum qō
nota bñ. Jdeo sint cauti pfessores. vt quādo nō
seruata p̄fata solēnitate petūt licētiā audiēdi con
fessiōes rogēt pfatos p̄latos similiter q; velint eos
admittere ac si cēt seruata p̄fata forma si auctori
tatē p̄fate cle. voluntbabere.

30 ¶ Vtrū ex cōsuetudine possit induci vt qs cōfi
teat ad libitū cui vult. ſ. vt in. c. si epūs. de pe. ⁊
re. li. vi. q; nulla consuetudine potest introduci
vt quis eligat sibi pfessorē sine sui superioris li
cētia. intelligo aut tacita. vtput q; vident ⁊ tolle
rant cum possint, phibere. aut expressa. Dicit ta
mē Jſta. in. c. conquerēte. de offi. or. verū quo
ad subditos. sed quo ad existentem in dignitate
noie dignitatis posset pscribere hanc curā. ⁊ fie
ret, ppius sacerdos ſm Ho. ⁊ allegat. c. ducū
el. ij. de elec. ⁊. c. cum olim. de prescrip. ⁊ est ve
rum post prescriptionem.

31 ¶ Vtrum sacerdos parrochialis debeat facilit
dare licentiam suis subditis alteri confitēdi. ſ.
S. Tho. in. iiij. di. xvij. q; q; multi sunt adeo i/
firmi q; potius sine confessione decederēt q; cō
fiterēt tali pſoptero. ideo dare dz. Vñ illi q sunt
nunis soliciti vt conscias subditoꝝ sciāt: multis
laqueum dānationis inicinnt. ⁊ per consequēs
sibi ipsis. hec. S. Tho. Nō credo verū nisi qñ
ppter hoc solicitant scire ne alios inficiant: aut
vt ceteri b scientes magis a peccatis preseruent
debet tamen exigere specificationem illius cum
quo vult confiteri. ⁊ si est eque bonus sicut ipe
concedat. Si vero non est eque bonus. non de/
bet dare. Et si ille confessor ad quem vult ire ha
bet alio modo auctoritatem audiendi. tūc dicat si
bi q; nō expedit ⁊ inducat vt nō vadat. ℔ si vult
ire relinquat eū arbitrio suo. quia sibi non imp
tabit als sic si male confiteret.

¶ Vtrū sit credendum dicenti se habere licen/ 32
tiam a suo prelato confitendi alteri. ſ. ſm Ri. i
iiij. di. xvij. ar. iij. q. ij. q; sic. ⁊ similit dicenti se
esse confessum. Ratio quia cognitio in foro pe/
nitentie dependet a voluntate subditi. ideo deb;
cum reputare idoneum ad eucharistiam sumen
dam si se asserit penitentem et legitime confes/
sum ei qui potuit absoluere. Si tamen sacerdos
haberet aliqua signa probabilia q; ille non dice/
ret verum non teneretur ei credere: nisi faceret
fidem sufficienter ei. non dico q; sit vere peni/
tens ⁊ vere confessus. quia ista non cadunt sub
probatione: sed q; illi vel illi est confessus q ipm
potuit absoluere. Fallit hoc i excōmunicato cui
non tenet credere nisi ꝓbet se absolutū. ⁊ in illo
qui habet perseuerantiaz in peccato. vtputa qui
tenet concubinam. ⁊ hmōi.

¶ Vtrum illi qui confitentur illis quibus da/ 33
tur licentia a papa vel legato. aut episcopo au/
diendi confessiones. vel qui habent licentiam a
predictis eligendi sibi confessorem saltem se/
mel in anno teneantur confiteri proprio sacer/
doti parrochiali. Respō. glo. Ber. in dicto. c.
omnis. tenet q; sic. sed male ⁊ falsē ſm commu/
niter docto. in dicto. c. omnis. ⁊ in. c. ij. de peni.
⁊ remiss. lib. vi. Sufficit enim licentia alterius
eorum vel sacerdotis parrochialis ſm Jo. an.
in dicto. c. ij. Multo fortius non tenetur si sint
confessi episcopo proprio. quia dicit parrochia/
lis presbyter. in. c. nullus. de parrochijs. ⁊ i. c.
ij. ix. q. ij. Et quicūq; alii teneret esset temerari
us. vt patet p extraua. Jo. xxij. q̄ incipit. Vas
electiōis que damnat predictaz opi. Ber. Cum
habentes licentiam a predictis possint etiam in/
nitis ⁊ contradicentibus parrochialibus sacer/
dotibus eorum subditos absoluere. Et vt dicit
Sanctus Tho. in quadam. q. de quol. q; nō po
test aliquis auctoritate cuiuscūq; hominis com/
pelli ad confitendum peccatum quod alteri
confessus est qui eum absoluere potuit. quia
confessio peccatorum est quoddam sacramen/

tale diuino imperio subiacẽs nõ humano. Addo tñ cũ sanc. Bo. in. iiij. di. xvij. q. si sacerdos parrochialis ẽ bonus ⁊ idoneus bonũ est ꝓsiliũ q. remittant ad eũ a quocũq; audiant. nõtñ necessariũ ẽ. nec oportet q. illa peccata a quibus sũt vere a talibus absoluti itez ꝓfiteant. sed possent ea tacere ⁊ alia occurrentia ꝓfiteri. Et dic etiam q. tutius est cõfiteri ꝓprio parrochiali sacerdoti seu ꝑlato q; alteri ꝑter multas deceptiões ⁊ il literalitates que sunt in alijs deputatis. Vñ semper ꝓsulo q. nemo dimittat ꝑprium parrochialez ꝑ alio deputato. nisi clare cõstet eũ quẽ eligit cẽ bone ꝓscientie. ⁊ debite peritie ⁊ melioris q; ꝑ prius parrochialis. q: si ineſt aliquis defectus i parrochiali magis excusat subditus ei ꝓfitẽdo q; alteri. cum superiores eum instituẽdo ꝑ sufficiente eum approbare videantur.

34 ¶ Quid si aliquis vult sepius cõfiteri in anno nũquid sacerdos parrochialis teneꝫ eum totiẽs audire. ſ. ſm Ri. in. iiij. di. xvij. q. sic. de necessitate ꝑcepti si ille qui vult confiteri de necessitate habet confiteri. Si vo nõ teneretur de ꝑcepto confiteri: nec sacerdos ꝓfatus obligareꝫ eũz audire nisi ꝺ consilio. Addit tñ Ri. q. si subditꝰ vult pluries confiteri ⁊ sacerdos noluerit audire. q. tunc talis libere potest ꝓfiteri alteri ꝓfesso ri. ⁊ ille potest eũz absoluere: nisi eius sacerdos eũ ad determinatũ ꝓfessoꝛẽ miserit. q. si nõ vult eũ audire nec aliũ determinatũ assignat. videtur tacite ei licẽtiã dare. vt ꝑ illa vice alteri cõfiteaꝫ cui voluerit. Sz sic clericꝰ si poterit absoluere ni si ab his a gbus ꝑprius sacerdos potuisset.

¶ Onfessio iiij. quo ad qualitatez illius cuius fienda est

Circa quod queritur.

1 ¶ Qualis debz esse ꝓfessor. ſ. q. dz habere. v. ꝓmo bonitatẽ vite. ſ. vt nõ sit i peccato mortali. de. pe. di. vi. c. i. Vnde exſis i peccato mortali qñ absoluit penitentẽ nisi ipe de sua mortali culpa peniteat. grauiꝫ peccat. ſm. ſ. Bo. in. iiij. di. xix. Immo mortaliꝫ. ſm Dir. ti. xv. li. i. ar. d. c. i. vide quod. s. ꝺiri clericus. viij. §. i.

2 ¶ Sed nunquid tali scienter confitens peccat mortaliter. Dic vt. s. clericus. viij. §. ij.

3 ¶ Secũdo debet habere sciam. Sed quantam sciam debeat habere necessario. ſ. ſm. ſ. Bo. in. iiij. di. xvij. ⁊ elicitur ex. c. nulli sacerdotum xxxviij. di. q. tantam sciam debet habere q. sciat discernere in peccatis cõibus qõ veniale ⁊ quod mortale. ⁊ q. sciat semp ad que peccata sua ꝓãs se potest extẽdere. Ratio q: alia pnia ꝑ mortali alia ꝑ veniali ẽ imponenda. Item q: si esset ali quod peccati genus ad qõ nõ posset manũ extẽ dere: nisi hoc cognosceret in periculũ anime eiꝰ audiret confessiones. ⁊ etiã ꝓfitentiũ: Vnde ho mines qui hoc cognoscũt tenenꝫ ꝓsulere discere/ tos. alioquin vter q; peccat grauiter. Et hoc vo luit dicere Aug. de pe. di. i. qui vult. Est ⁊ alia scientia qua quis scit per habitũ acquisitũ discer nere inter ꝓpetates peccatoꝝ. ⁊ hec est ꝺ bene esse. In talibus enim semp debet securiorẽ viã eligere ⁊ sapientes cõsulere. h ex. S. Bo. Et h tene. q; uis diuersi diuersa dixerint sup hoc. Ad uerte tamẽ q. si dubiũ versetur circa aliquod faci endũ vel dandũ. vel penã subeundã. tunc beni gnior opi. est eligenda. ff. de eo qꝺ cer. lo. l. qꝺ si ephesi. Vnde in. c. fi. de transact. dicit. In his super quibus ius nõ inuenit expressum ꝑ eccas equitate seruata: semp in humaniorẽ partẽ decli nando. ſm q. ꝑsonas cãs loca ⁊ tempora vide ris postulare. hec ibi. Hoc idem tenet Bar. in l. omnes populi. ff. de iusti. ⁊ iu. nisi forte cẽt ali quid faciendũ qꝺ facilit posset expediri. Si vero dubiũ esset vt abstineat. tunc securior ps est eli genda. ſ. abstinere. ſPur si diuersitas esset inter doc. ⁊ penitens ex aliqua rationabili cã vult ad herere vni opi. nõ est sibi deneganda absolutio sed sue ꝓscientie relinquẽdus. Quid aũt sit dubi um ⁊ opi. ⁊ quid fiendum in his. vide. j. Du biũ. ⁊ opi. Similit ⁊ sacerdos nõ debet asserere mortale id de quo nõ ẽ certus. ne initiat laqueos alteri. nec teneꝫ de singulis que audiuit determi nare si sunt mortalia vel nę. sed de quibus ẽ cla rũ. nõ de quibus sunt varie opi. vel etiã ipe pe nitẽs nescit exprimere mentẽ suã circa ꝓsensũ vl̃ morã. Hen. tñ in quoꝺ. sic distinguit. q. peccata sunt in duplici genere. Quedã iõ q; ꝓhibita. alii ter nõ ẽent mala. vt nõ audire missam in festo ⁊ hmõi. que sũt de iure positiuo mero. ⁊ talia debz scire ꝓfessor: nisi habeat cãz rõnalẽ que eũ excu set. puta q; absis ⁊ hmõi. Alia sunt peccata q; de se sũt mala. vt ea que sũt ꝓtra ius diuinũ. ẽt si ab hoĩe nõ sint. ꝓhibita. ⁊ hoꝝ quedã sũt capitalia. ſ. vij. quasi clemẽta. ⁊ ista oz scire de necessitate. Quedã sũt spẽs capitaliũ. vt illa q; recipiũt hoꝝ ꝑdictionẽ. vt fornicatio: ebrietas: ⁊ hmõi. Ita fornicatio luxuria ẽ: ebrietas gula ẽ. Et horum spẽs q̃dã iportãt malũ de substãtia sui actus. eo q. stati notata hñt annexũ malũ. vt fornicatio. ⁊ talis confessor teneꝫ scire vtrũ sint mortalia: vel nõ. Quedã de substãtia sui actus nõ hñt õformi tatẽ: ſz ex libidine faciẽtis. sicut cognoscere vxo rẽ ꝑpriã nõ ẽ peccatũ. ſz ex libidine sic ẽt ẽ mor tale qñ excedit limites matrimonij. ſ. ẽt si nõ cẽt sua. ⁊ talia nõ oz q. ꝺe necessitate confessor sciat vtrũ sit mortale. vel veniale. Alia sũt petã q; sunt

filie peccatorum capitalium. vt illa peccata. quorum fines terminantur ⁊ ordinatur ad fines capitalium. ſicut dolus acquiſitio rei iniuſte. ⁊ huiuſmodi. ⁊ de talibus nō ordinarius nō tenetur ſcire vtrū ſint mortalia vel nō. ſed curat' ordinarius. vt epiſcopus. archiepiſcopus. ⁊ ceteri alij ſuperiores tenenť ſcire. quia tenenť purgare pſicere ⁊ illuminare alios. Et ideo nouū ⁊ vetus teſtamentū tenenť ſcire. hec ille. Caueat igiť confeſſor ne ſit ꝓceps in dando ſententiā de mortali vbi ſunt varie opi. doc. ſicut de decimis ſoluendis. vbi nō eſt ꝓſuetudo de locis Jañ. ſꝫ ꝓſulat ſp qđ ſibi videť tutius. nec moueať ꝓpt dictum vnius doc. niſi rōnabilit. vt dicā. j. opinio. §. i.

4 ¶ Sed quid ſi ꝓfeſſor ꝓpter ſuā imperitiā dubitat de aliquo. ſ. q. optimū qđ poſſit eē in confeſſore poſt vitā ē ſcire dubitare. Vnde niſi ſciat ꝓ certo ſe legiſſe deciſionē alicuius caſus. vl nō habeat rōnes euidentes. ſemp debet dubitare ⁊ peritos ꝓſulere. vel ipe de nouo ſtudere. dicēdo peccatori vt reuertať. qz vult melius videre. vel ſaltē ſi ꝺ nō pōt facere abſolnat penitentē i quantū ſua auctoritas ſe extēdit. ⁊ iponat ei q cōſulat peritos. ⁊ deliberet facere qcqd faciendū ei fuerit declaratū. ⁊ ſufficit ⁊ ꝓ hoc facit in ar. c. ſi qs poſitus. ⁊. c. nullus. de pe. di. vij. vbi q̄ꝫ dicit tali dubitať. tñ abſolutio nō negať. De qua autē culpa teneať ꝓfeſſor. vide. j. culpa. §. v.

5 ¶ Tertio debet habere charitatē erga penitētē vt cū interroget ⁊ inſtruat. de pe. di. v. c. i. An ät teneať ꝺ neceſſitate facere interrogatiōes. ⁊ quō vide. j. interrogatiōes. in pn. ⁊ p totū.

6 ¶ Quarto debet habere pietatē in cōpaciendo peccatori. benigne eū cōſolando. infundendo vt nū ⁊ oleū. vt dicit in. d. c. oīs. vt potius velit ſaluum in purgatorio q̄ꝫ nimiā pniaz iponēdo deſpatū in iferno. nec exigat iuramētū. vel ꝓmiſſi onē a penitēte. niſi in caſibus in quibus ius ita vult. etiā ſi videat q nō iplebit q̄ ſibi imponet.

7 ¶ Sed pone q pſbyter parrochialis habeat alī quos parrochianos ſurdos mutos vel furioſos ⁊ hmōi. ſ. q debet facere poſſe ſuuz. vt inducat eos ad ꝓtritionez ⁊ pniam ſm q ē poſſibile. ſ. ſignis: aut nutibus. ⁊ hmōi. ⁊ ſi nō poteſt. ꝓficere oret deum. ꝓpis. ⁊ faciat orare populum. vt dñs eos illuſtret. ⁊ cum nihil omiſerit de contingentibus nō imputabiť ei. facit. de conſe. di. iiij. ſolet queri. ⁊. xlij. di. ephesis.

8 ¶ Quid ſi eger petat pſbyterū. ⁊ anteq̄ꝫ adiungat perdit loquelā vel efficit furioſus. ſ. q. vel ad nutum infirmi vel ad teſtimoniū eoz q ipſuz audierūt petere penitētiā. vel p̄ſopterū debet ei qcqd pōt humanitatis impēdere: abſoluēdo: vl recōciliando. ⁊ ſi poteſt ſine periculo ori eius eu chariſtiam infundendo. ⁊ ſufficit vnus teſtis in hoc. cum nulli fiat ꝑiudicium.

9 ¶ Vtrum adiudicatus morti petendo penitentiam ſit abſoluendus. ſ. q. ſic. ⁊ debent compelli officiales vt hoc permittant. ⁊ cogi eccleſiaſtica cenſura. cle. cum ſm. de pe. ⁊ re.

10 ¶ Quid ſi ſacerdos ſcit ꝺpedimentū in matrimonio alicuius ſui parrochialis ⁊ hmōi. ſ. ſm Mdo. ti. penitentia. vij. q. ſi pōt. ꝓbari teneť ſibi reuelare. qz cū ſit eius ꝓlatus teneť ad illud ꝑceptū. Mda. xviij. Si peccauerit in te frat tuus ⁊c. Si'aūt ꝓbari nō pōt ls ſciat nō teneť ei dicere. niſi credat q laboret ignorātia craſſa ⁊ ſuppina q̄ cum non excuſet. vel quando ꝓbabilit credit q pati erunt acquieſcere conſilio bonoruz ſup hoc in bis duobus caſibus teneť ei reuelare. alꝫ nō Jmmo ego credo q grauiter peccaret alit reuelando. quia eſſet occaſio peccati.

11 ¶ Quinto debet habere poteſtatē abſoluēdi ſꝫ vt qđ. ſ. dictum eſt.

12 ¶ Sed quid de ꝓfeſſoribus illis qui vel de iure nō tenēt beneficiū. vel ſunt intruſi aut excōmunicati. vel nō habēt licētiā audiendi ⁊ hmōi. ſ. q quantū ē ex parte taliū ſacerdotū decipiūt animas'. cū nō poſſint nec ligare nec ſoluere ꝺ parroch'. c. nullus. Sed quo ad cōfitētes diſtinguē dū ē. q aut habēt iuſtā cāz ignorātie. ⁊ ſic ſūt abſoluti quo ad deū. q̄ꝺiu talis ignorātia durat. ſꝫ ſi poſtea hoc ſciāt ſm Jnno. teneńt confiteri iterum ſacerdoti legitimo qui eos poſſit abſoluere ar. d. c. omnis. ⁊ de p. nō bap. c. veniēs. Diſti quo tñ hic ſm ſpe. de pal. in. iiij. di. xvij. q ſi impedimētū ē iuris diuini. puta qz nō ē baptizatus vel non ē ordinatus. ſic ls quo ad deum ſit abſolutus ꝓfeſſus tali q̄ꝺiu ignorātia durat. tñ cum ſcit teneť iterū ꝓfiteri legitimo ꝓfeſſori. nec papa poſſet diſponere de ꝺtrario. Si vero ipedimentū ē iuris poſitiui. tūc aut talis cū quo nō ē confeſſus habebať cōmunic. ꝓ plato. puta qz erat in poſſeſſione ⁊ cōfirmatus p ſuperiorem. ls ſi legitime obtinuerit beneficium. ⁊ confeſſus ē quis tali tanq̄ꝫ ſuo plato. qz ſic reputabať cōmunic. ⁊ ſic ipe credebat ex ignorātia facti. ⁊ tali cōfeſſus nō teneť iterare cōfeſſionē. ls poſtea ſciat non fuiſſe legitime poſitū. Si vo ex ignorātia iuris hoc ꝓuenit. vt puta qz vidit euz verbe rare clericū. ſed nō putabat excōicatū. ⁊ hmōi. ſic teneť ſm eūdē ſpe. reiterare. ⁊ ita tenēt doc. ⁊ glo. vltima. in c. nihil. de elec. Et ita ē verū de iure antiquo. ſꝫ hodie dic' q ꝓfeſſus ſcienter etiā cū eo qui ē ſuus plat. q̄ꝫ ſit excōicatus vel ſuſpēſus. nō teneť iterare. vt. j. excōicatio. viij. q. iij. Si autez

nō erat ꝓfirmatus sed intrusus. sic tenet iterare ꝓfessionē factā tali. postq̄z scit ꝑm Mda. in. d. c. nihil. Et ad. l. barbarius. ff. de offi. p. dicit q; loquit q̄n talis ponit in officio a supiore. Hoc tene in ꝓfessis cū suo plato. Secus in ꝓfessis cū ex ordinarijs volūtarie electis. sicut sūt religiosi. q; postq̄z sciūt de impedimēto credo teneant itera re confessionez ꝑm q̄ tenet Inno. ꝛ. s. dictū ē.

13 ℭ Utz sacerdos debeat absoluere eū q nō vult ab aliquo desistere. q̄ ipe ꝓfessor credit mortale eē. ꝛ. ꝑm Bof. i quol. cō. q; si ē certꝰ mortale eē q; nulla diuersitas ē int. doc. & hoc nullo mō dz cū absoluē. Si vo nō ē certꝰ. puta q; ē dubiū inter doc. ꝛ diuersa opi. tūc si ē ordinariꝰ ei⁹. tenet eum absoluere. Et si ipe ꝓfessor nō pōt formare sibi ꝓsciam qn sit pcm̄ i diuersitate doctoz tunc nihilom⁹ dicat ei ꝓsciaz suā ꝛ informet vt ꝓsulat pitos. ꝛ disponat facē q̄ tenet ꝛ absolnat e uz. ꝛ si pur penitēs nolet agnoscē tale gd pcm̄. nihil omin⁹ absoluat. q; ꝫ ꝓcedit ex rōne. ꝛ ñ ex ꝓteruia. q; ordinariꝰ dz seq cōe iudiciū eccl'ie. nō suū Si vo nō ē ordinariꝰ dz seq ꝓpriū iudiciuz. Et ideo si credit mortale. ꝛ nō pōt deponere ꝓsciaz nullo modo pōt eum absoluere sine peccato.

ℭ Onfessio v. quo ad absolutionē

Querit quō debeat fieri absolutio i foro pnie a pctis. ꝛ. q. p/mitti dz. Adiserat tui ꝛc. Indulgētā ꝛc. ne effectꝰ sacri impediat ex pte penitentis. Postea dicat Ego te absoluo ab oibꝰ pctis tuis. In noie pris ꝛ filij ꝛ sp. sa. Sz nūqd supradicta oia sint necessaria. ꝛ. q. nō. nisi. Ego te absoluo ab oibꝰ pctis tuis. In noie pris ꝛc. ꝑm Jo. de noto. i. iiij. di. xviij. q. v. Dicit tñ tho. i q̄dā. q. de quol. q; laudabiliꝰ addit ꝓfessor quicqd boni feceris sit in remissionē tuoz peccatoz. Et ad hoc addit Jo. ꝛ qcqd mali passus fueris. q; sic iniunctū a sacerdote valet tali ex duobus. vz ex vi operis ꝛ clauium. Et ideo ponat penitēti ita q; intelligat. nō secrete. vt faciūt aliqui qui p modū absolutionis illud dicūt. q; sic nō valet nisi ex vi operis.

1 ℭ Utrū absolutio debeat fieri ante iniunctionē pnie. sine satisfactionis. ꝛ. q. non. vt patet i cle. dudū. de sepul. ꝛ ibi Jo. an. Ista ꝑmo. debet audire ꝓfessionē. secūdo ponere pniam. tertio absoluere sacrali. Attū q; fit in ꝓtinēti videt ieiſſe. C. de pac. l. pctēs. Ideo nō obesset si absolutio priusfieret. ꝛ post pnia iniungeretur.

3 ℭ Utrū sacerdos parrochialis possit absoluere ab oibus suos subditos. ꝛ. fz cōit doc. in. c. de us qui. de pe. ꝛ re. q; sic de iure. ab oibus pctis quāc̄z grauibꝰ. exceptis his q̄ reseruant in iure epis. aut superioribꝰ vel que ex cā legitima sunt eis spāliꝫ iterdicta. ar. d. c. deꝰ q. cuiꝰ supscripti dicit. Epo ꝛ fratribꝰ eius. s. sacerdotibus. Et q̄ pcta reseruant vide. s. casus. Idem dic de excōmunicatiōe. vt. s. Absolutio primo.

ℭ Quid de his ꝓfessoribus q dc licētia sacerdotū parrochialiū vel alioꝝ plato ꝝ audiūt ꝓfessiones. ꝛ. q; nō pñt absoluere. nisi ab his q̄ eis ꝓcedūt. Et aduerte q; maiorē auctoritatē nō pñt eis dare q̄z habeāt ipi parrochiales sacerdotes dantes licentiā aut alij. c. nemo. de re. iur. li. vi. Excipe fratres minoꝛes ꝛ predicatoꝛes ꝛ electos ab his q de iure pñt eligere confessoꝛes. de quibus dic. vt. s. confessio. iij. §. vij. ꝛ. xxviij. 3

ℭ Utrū officiales epi habeāt auctoritatē i penitētijs casuū epaliū. ꝛ. ꝑm Jo. in sū. ti. de pe. ꝛ re. q; nō pñt absoluere in foro pnie. sed tñ i foro ꝓtētioso. nisi hoc eis exꝓsse ꝓcedat. Fallit hoc i vicario generali epi. qui etiam si nō sit sacerdos potest ꝫ alijs delegare. nisi sit exꝓsse ꝓhibituz ar. de ꝓcura. c. petitio. ꝛ. xciij. di. c. fi. 4

ℭ Utrū epūs cōmittēs alicui suā auctoritatē generaliꝫ audiēdi ꝓfessiones. ex hoc intelligatur q; possit absoluere a casibus epo spāliꝫ reseruatis. ꝛ. q; nō. q; in generali ꝓcessiōe nō veniūt illa q̄ nō cēt qs verisimiliꝫ spāliꝫ ꝓcessurus. vt in. c. fi epūs. de pe. ꝛ re. li. vi. ꝛ de re. iur. in generali li. vi. ꝛ de offi. vi. c. vltimo. cū suis ꝓcor. Sed si aliq̄ casū spāliꝫ reseruatū specifice ꝓcedat cū clausula generali. tūc bene pōt absoluere ēt de nō exꝓssis. ꝑm q; epūs pōt de iure. ar. c. q ad agēdū. de ꝓcu. li. vi. nisi casus eēt adeo grauis q; verisimiliꝫ nō venit in tali generalitate. sicut de iniectiōe violēta in psonā ecclesiasticā. de q̄ in. c. pucnit. de sen. ex. q nō venit nisi exꝓmat ꝑm Jo. mo. in d. c. q ad agēdū. Ego tñ credo q; i foro aie in tali generalitate etiam si nullum exꝓmat potest absolucre ab omnibusque verisimiliꝫ ꝓcessisset in spē q; verba generalia sunt generaliꝫ accipiēda. de deci. ad audientiam. ꝓsertim in fauoꝛe salutis animaꝝ. quo nihil est fauoꝛabilius. xviij. q. iij. si habes. de pe. ꝛ re. ne ꝓ dilatiōe. 5

ℭ Utrū epūs ꝓcedēs licentiā alicui vt eligat sibi ꝓfessoꝛē idoneū. eo ipo cōcedat licentiā absoluendi a casibus suis dicto ꝓfessoꝛi electo. ꝛ. q; non. nisi hoc exꝓmat: vel euidenꝫ ostet p alia signa q; ꝫ in spāli voluit ꝓcedē. c. si epūs. & pe. ꝛ re. li. vi. 6

ℭ Utruz vnus sacerdos possit absoluere ꝛ alius audire. ꝛ. q; non. quia sacramenta non sunt diuidenda. ar. xviij. di. quoꝛūdā. 7

ℭ Utrū ꝓpriꝰ sacerdos possit absoluere eam cū qua peccauit. ꝛ. ꝑm Ri. in. iiij. di. xvij. q; sic Intellige nisi sit casus reseruatꝰ p supiorē. Itē si non imminet ꝓiculū: aut ex pte sacerdotis aut ex 8

pte mulieris pp eoꝝ fragilitatez. Vñ si iminet tale piculū nullo mō ꝓfiteaꝫ. ſz petat licētiā alteri ꝓfitēdi: quā si nō vult dare malicioſe poteſt nihilominus alteri ꝓfiteri. Melius tñ faceret si eā ad aliū ꝓfeſſorē mitteret cū q̄ magis ꝑecūdaret.

9 ¶ Vꝝ ꝓfeſſor audiēs penitētē q hz caſū a quo nō pōt eū abſoluere poſſit eū abſoluere a caſibus ꝓtinētib⁹ ad ſe. ⁊ poſtea remittere eū ad ſupiorē ꝑ abſolutiōe alioꝝ ꝓtinētiū ad ipz. R. q hz ꝫb fuerit opi. tñ b ē verior quā tz Hen. de gā. i quol. in. q. xxx. q ſic. Et ita ſuat curia ⁊ cōis ꝓſuetudo. Vñ penitēs dz oia ꝓfiteri itegre de quib⁹ ē memor. ⁊ ſacerdos abſoluet a qbus pōt. ⁊ poſtea remittet eū ad ſupiorē vt abſoluat eū a reliquis. Nō q; ꝑ ꝓfeſſionē factā iferior oia pcā ſūt confitenti remiſſa. ⁊ tam peccator ē abſolutus a deo Abſolutio Vo ſacramētalis fīēda p eccleſiā duo facit. vnū q; ptē debite ſatiſfactiōi dimittat. Aliud q; abſolutū eccleſie militāti a q̄ p pctā ſuū ſepatus fuerat recōciliat. Oīs cni mortali peccāſ quātū ad ſe a cōione ſacroꝝ ⁊ eccleſie ſepatus ē ⁊ excōicatus. Nūc aūt neutri hoꝝ repugnat ſepare abſolutionē ⁊ facere eā p ptes. Satiſfactio. n. p ptes bñ pōt iniūgi. pōt gppe ſacerdos dicere. facias hoc vſq; ad. viij. dies. ⁊ poſtea reuertaris ad me. ⁊ iniūgā tibi reſiduū. Similit reconciliatio pōt fieri p ptes. ſicut pz de excōicato pluribus excōicationib⁹ qui pōt abſolui ab vna. poſtea ab alia. c. cū ꝑ cā. de ſen. ex. ⁊ idē glo. in. c. officij. co. n. ⁊ glo. in. c. ex pte. de offi. or. Vel pōt dici q ꝑma abſolutio cū ſecūda ē vna. Ita q ꝑma fit ſub ratihabitiōe de ſecūda ſubſequenda. Ita q factū in ꝑma ſuſpēdit nec hz effectū donec veniat ſecūda. ⁊ tūc ſecūda agēs in ꝓpria virtute prime ꝑcedētis agit totū q vnica abſolutio de omnibus agere deberet. ⁊ ſic ratificat ꝑmā. Immo illa cū iſta vnica ſimplicit ⁊ indiniſa reputabitur Et q̄z ita fit nō dz in ꝑma abſolutiōe aliq̄ ꝓditio apponi de ſecūda ſequēda: nec hz in ſecūda de ꝑma. q; de iure ſubintelligit vt non ſit neceſſe q exꝑmat hec ille. Et ſubdit vꝝ fore: dummō diſponat penitēs ire ad ſupiorē. alſs ſi videret eum rebellē de nullo dz eū abſoluere. q; tā i penitētē ſe oñderet. Et in. q. xxxi. ſubdit q; ſi iferior abſolueret ſub ꝓditiōe. i. ſi de illis abſoluat ꝑ ſupiorē vel ad tps. ſ. quouſq; ſupior abſoluet q nō valeret abſolutio. In. q. xxxij. dicit q; ſi ſupior ꝓmitteret iferiori tali mō. vz q abſoluē poſſit ſub tali ꝓditiōe. qō ēt ſibi ꝓfiteat. q; valet tal' ꝓmiſſio. ⁊ pōt fieri q; ꝓfeſſio nihil aliud ē q̄z ligamiſoſiko ⁊ idē ligamē ꝓlib⁹ pōt ſoldi. ⁊ tūc nō dz vigorē ꝑ ma ꝓfeſſio niſi ſub ꝓpoſito faciēdi faz. ſz ſi poſt modū ꝓfiteri ſupiori renuerit q̄ dimiſſa ſūt ñ redeūt. ſz nouū crimē icurrit. ⁊ ſi dictā ꝓditiōz acceptat dz eū abſoluē ſine oi ꝓditiōe appoſita ex parte abſolutionis. Si Vo ꝓmittat ſic vz poſſis ſub ꝓditiōe. ſ. q; nō valeat niſi ei ꝓfiteaꝫ. vl' eā ratā habuerit. nō valet talis ꝓmiſſio. nec abſolutio.

¶ Quid ſi talis caſus refuatus ſit excōicatori nū to qd poterit abſolui a ꝑtis ꝑpus. ⁊ poſtea mitti ad ſupiorē ꝑ abſolutiōe ab excōicatiōe. R. multi tenēt q; nō. q; cum excōicatus ſit ex ecclia nō pōt reponi niſi p eū ad quē ſpectat abſolutio iſpius. p ea q̄ no. in. c. pñti. de ſentē. ex. li. vi. Et hz hec opi. videaꝫ bona. tñ mihi magis placet Hzia. ſ. q; pōt abſolui a ꝑtis. ⁊ poſtea mitti ad ſupiorez vt abſoluaꝫ ab excōicatiōe. qō qdē pz ex ꝓdictis i ꝓcedēti. q. ⁊ hec ē benignior opi. Fin Mdo. ⁊ verior iudicio meo. Vñ nō ob. eoꝝ rō. q; tal' nō reponit i eccleſia. hz abſoluaꝫ ab alijs niſi p eoz ad quē ſpectat. nec dz ſe imiſcere diuinis donec ſit abſolutus ab excōicatione. Nec ob. etiā ſi dicaꝫ quō pōt ergo abſolui a ſacerdote ſi nō dz ſe imiſcere diuinis. q; etiā excōicatis nō ꝓhibetur talis imiſcio. Et qō dicit q excōicatus nō ē particeps ſacramētoꝝ. verum ē completiue. ſed nō iniciatiue. Nec ob. c. quicūq; xxiij. q. i. vbi dicit q qui ſe ſegregauit ab vnitate fidei vel ſocietatis Petri ⁊ Pauli non poteſt a vinculis peccatorum abſolui. nec ianuam regni celeſtis intrare. q; vt patet loquitur ō hereticis ⁊ alijs qui in ꝓpoſito malo ꝑſeuerant non de contritis. aliter nunq̄z poſſent abſolui. Aduerte tamen q; ſi foret in mora petende abſolutiōis. ſic nullo modo debet abſolui a peccatis: niſi certis coniecturis appareret q; nullo modo conſtitueret in mora ex tali abſolutione. Si vero non fuit in mora vel ſi fuit tamen veriſimiliter apparet q; amplius non erit credo q confeſſor debeat abſoluere a peccatis: nec enim grauare vt ꝓpius vadat pro abſolutione excōmunicationis. ꝑſertim quando cōmode hoc facere nō poteſt. Et ſic videtur velle Ri. in. iiij. diſt. xviij. arg. ir. q. iiij. in ver. ibi quia ꝓſumendum eſt vt in pluribus q; iuſte excōmunicati fuerant ⁊ q; niſi p cos ſtaret ab excōmunicatione abſoluentur ergo vbi ceſſat talis ꝓſumptio abſoluendus eſt. Hoc idē tenet Rodo. ti. de ſen. ex. §. xxviij.

¶ Vtrum peccans in alieno territorio efficia- 11
tur de iuriſditione illius in cuius territorio delinquit vt poſſit abſolui ab eo. R. fm Pa. in. c. cū contingat. de fo. compe. q; in foro penitētiali nō formatur quis forum alterius ſacerdotis ex delicto commiſſo in eius territorio etiam notorie facto. ⁊ no. per glo. in. c. i. xvi. q. i. ⁊ quod not. in c. i. de rap. Ratio quia penitētia imponit ꝑpter

offensam dei ⁊ aie ꝓprie ſm Jo. de ligna. Et ideo illi ſoli ſubijcitur quē habet loco dei: ⁊ qui eſt iudex anime ſue.

12 ¶ Utrū peregrini ⁊ viatores qui de licētia ꝓpij ſacerdotis cōfitentur alteri qui tamē habent caſus reſeruatos epis: poſſunt ab eo quez elegerunt in cōfeſſorem abſolui. ℟. ſm Rodo. q̄ ſic. marie ſi iſtituerit tēp⁹ generalis cōfeſſionis: vt i paſcha: dz tñ ei iniungi q̄ cum hēbit copiam ſui epi. iterū ei confiteatur illud peccatum reſeruatum: ⁊ ab eo recipiat penitētiam de illo.

13 ¶ Quid ſi ſacerdos abſoluit a quo nō pōt. ℟. ſm Ri. in. iiij. di. xviij. q̄ ſiue faciat ex malicia ſiue ex craſſa vel affectata ignorātia mortaliē peccat. Et ſz Dur. ti. de penitētia tenet dicere confeſſo q̄ talis confeſſio nō tenuit: vel obtinere auctoritate. ⁊ poſtea loqui cū eo de aliquibus quaſi dubitet. ne bene eū intellexerit. ⁊ ſic eū abſoluere. Quod itelligo ſi cōmode pōt ⁊ ſine ſcādalo. alis nō credo teneatur. q⁹ talis confeſſus ꝓpter bonā fidem excuſatur. ar. xxxvij. di. §. vltimo. Aduerte q̄ qñ quis cōfeſſus fuit ei qui eum nō potuit abſoluere: poſtq̄z hoc ſcit tenetur iterū cōfiteri illa eadem peccata: ſi adhuc ē memor ſacerdoti qui eū poſſit abſoluere ſz Ri. in. iiij. di. xvij. Sz tu diſtingue ſz q̄. ſ. dixi. Cōfeſſio. iiij. §. xij. Aduerte tñ q̄ ſi predictus cōfeſſor potuit eū abſoluere ab aliqbus lz non ab oībus. ſufficeret cōfiteri illa ſolū a qbus non potuit eū abſoluere ei q̄ habet proteſtatem. ⁊ non alia.

Confeſſio vi. quo ad penitētie iniūctionē. glo. in. c. ſunt plures. de pe. di. iij. tenet q⁹ regla riter ꝓ quolz mortali penitētia ſeptēnis obtetur Attamē tenetur ſm cōiter doc. in. c. deus q. de pe. ⁊ re. q̄ penitētie ſūt hodie arbitrarie p. d. c. deus q. ⁊ p. c. mēſuram. de pe. di. i. Jta q⁹ Jo. an. in. c. vt mēſure. de emp. ⁊ ven. tenet q⁹ canones penitētiales hodie de nihilo ſeruiūt: nihilo minus ſacerdos: ⁊ ſi poſſit recedere a dictis canonibus i iponendo penitētiam quā vult ꝓpter fragilitatē hominū. ⁊ pñr ex cā. ⁊ ꝓ hoc facit glo. bona. i. d. c. ſunt plures. tū bonuz ē vt eos canones ſciat. vt ſm eos ſciat ſe tēperare ⁊ peccatori inoteſcere quid meretur.

14 ¶ Sed qd ſi ſacerdos videt q⁹ nō ſaciet penitētiā vel nō vult ſubire. ℟. ſz Ado. ti. i. pnia. vi. q⁹ debet ſacerdos talē imponere quā ſine murmure ⁊ ſpōte velit portare: ⁊ nō alia ꝓpter periculū: ⁊ etiā cōcedat q⁹ ipe poſſit redimere ieiunia q̄ ei iposuit: ⁊ q⁹ remiſſiones ꝑlatoruz proſint ei: nec dz exigere iuramētū: vel ꝓmiſſionez de abſtinendo i futurū ab aliquo peccato: vel de faciē do q̄ ſibi iniūget. niſi in caſibus a iure exꝑſſis. ſed abſoluat eū ſimpliciter ſine ꝓditiōe cū ꝓteſtatione q⁹ ſi nō reſtituet aliena: vl̄ faciet debitum q⁹ cuacuabit fructū cōfeſſionis q̄z uis ſibi videat q⁹ nō ſit facturus ad quod obligat. Cautius tñ eēt qñ adeſt comoditas mittere cū ꝓmo ad ſatiſfactiē dū ⁊ q⁹ poſtea reuertat ſz cuāgeliū. Si comode nō pōt. ſufficit diſponat q̄z ꝓmū poterit ſatiſfacere. vñ ꝑſbyter nullatenus dz petōrez ꝓmittere a ſe deſperatū recedere. Et in his ꝓcordat Jnno. in. d. c. omnis. ⁊ Sco. in. iiij. di. xv.

¶ Quid ſi peccator ꝓfiteat. nō tñ vult abſtinere in futurū. ℟. q⁹ dz ſibi ꝓſiliū dare ⁊ penitētiā iniungere ⁊ hortari vt nō deiſtat benefacere. quia dñs citus ſeū illuminabit. ⁊ valēt ad multa bona ſm doc. in. c. q̄ quidam. de pe. ⁊ re. nō tñ dz eū abſoluere. quia peccaret mortaliē tam abſoluens q̄z penitēs ſm Ri. in. iiij. di. xvij. 1

¶ Utrum bona opa que penitēs faciet ſint magis efficatia ad expiādā culpam ꝑteritā q̄ñ p cōfeſſorē ei iniūgunt. ſic dicendo omnia bona que facies vel intēdis facere iniūgo tibi in remiſſionē peccatoꝝ. ℟. ſm Tho. in quol. q⁹ ſic. quia ſic valēt duplicit. Primo ex natura opis. Secundo ex vi clauiū. Et iō plus hūt expiare culpā ꝑteritā. Et ꝓpterea bonū ē q⁹ ſacerdos hoc ei iniungat taliter quod intelligat vt ſupra dixi. Confeſſio. v. in ꝑn. 3

¶ Utrū vnus cōfeſſor poſſit ex cā relaxare aut cōmutare pniaz quam alter impoſuit. ℟. breuit loquēdo de pnia ſacramētali q⁹ ſic. ſi talis habet auctoritatem abſoluendi a tali peccato ꝓpter qō fuit ſibi impoſita etiā ſi ille q̄ impoſuit eſſet ſuperior. Si vero nō habet auctoritatem abſoluēdi a tali peccato. non poterit eam nec relaxare: nec commutare niſi neceſſitas vrgeat: vl̄ pietas ſuadeat. pium enim tūc eſſet interꝑtari q⁹ ſuperior in huiuſmodi caſibus acceptet ſm Rodo. ar. c. latorē. xxxiij. q. ij. Blo. xxvi. q. vij. c. tpa. tenet q⁹ ep̄s poteſt diminuere pniam quā papa i poſuit. ar. d. c. latorez. Q̄ ego admitterē q̄ñ nō pōt haberi recurſus ad ſuperiorē comode ⁊ ex cā alis nō credo. Et h̄ ēt tenet Almar⁹. ⁊ ſeq̄t Lar. in cle. fi. de pe. ⁊ re. ⁊ ſm p̄dictam diſtinctionez cōcordabis opi. ꝓtrarias que recitant in. d. cle. fi. Fallit hoc ſz aliquos niſi alicui in pnia fuiſſz ipoſitū vt iret ad terrā ſanctā. q⁹ tūc ſine auctoritate pape nō poſſet ꝓmutare. ar. c. i. ⁊. c. ſup his de voto. iūcto. c. ex multa. eo. ti. Q̄ ego limito qñ iniūxiſſet vt iret in ſubſidiuz terre ſancte. alis nō per iura prealleg̃ata. Et ſm hāc diſtinctionē limita ⁊ intellige glo. ⁊ doc. i. d. c. i. Et ita tenet Ado. ti. pnia. iiij. ⁊ aſteñ. li. v. ti. xxxij. 4

5 ¶ Sed quero qui sunt canones pniales. ℟. q cos reduco ad vigiti. quoꝝ pmus habet. lxxxij. di. pbyter. vbi dat quilibet pbytero fornicatori. vel cōmittēti quodcūq; peccatū qđ inducit de positione pnia. x. annoꝝ. i quibus pmos tres mēses debet iciunare i pane & aqua tm. exceptis dñicis & festis pcipuis in quibus pōt recreari vino piscibus & leguminibus inclusus tm stando post ecclesiā debet vnū annū cū dimidio iciunare in pane & aqua. post vsq; ad. vij. annū iciunare debet tres ferias i pane & aqua. s. ij. iiij. & vi. nisi secūdā feriā velit redimere vno psalterio. vl denario. post tres sequētes annos. vi. feriaꝫ in pane & aqua iciunet. Quidā intelligūt in adulterio vel incestu solū. Sed tu dic etiā in fornicatione. Secūdus canō habet. iij. q. i. c. si quis sacerdos. & c. nō debꝫ. vbi dat pnia. xij. annoꝝ pbytero q cognouit filiā spūalē etiā quā audiuit i cōfessiōe. & si ē publicū. vel si ē ep̄s. xv. annis peniteat. & mulier dꝫ omnia pauperibus dare. & i monasterio ppetuo seruire deo. Tertius ē de spon. duo. c. accepisti. vbi ꝓtrahēti p verba de pnti cū aliquo alij desponsato. iponit pnia q iciunet i pane & aqua. xl. diebus. & vij. annis sequentibus peniteat. Quartus est in. c. de filia. & in. c. decuo tū. xxvij. q. i. vbi peccāti cū moniali vel religiosa. pnia. x. annoꝝ iniungit & ꝓsencienti. Quintus ē in. c. si quis cū duabus. & in. c. si quis cum matre. xxxiij. q. vltia. vbi ignorāti cognoscēs duas sororēs. vel matrē: vel neptē: vel amitam aut filiā. iponit pnia. vij. annoꝝ. Si sciēti puatur ppetuo ꝓiugio. Sextus ē de excess. p. c. clerici. vbi clerico peccāti ꝓtra naturā ppetua pnia i ponit detrusus in monasterio. Laico vo vsq; ad dignā satisfactionē iponit separatio a cetu fidelium. Septimus ē in. c. hoc ipm. xxxiij. q. ij. vbi incestuoso vel peccāti cū brutis iponit pnia plusq; vij. annoꝝ. Octauus ē in. c. admonere xxxiij. q. ij. vbi vxoricide iponit pnia aspera & ppetua. s. ne vinū vel ficerā bibat. carnes nūq; comedat. nisi in pascha & natiuitate dñi. Jn pane & aqua & sale viuat. iciunijs & oratiōibus intētus: vel intret monasteriū. Nonus ē in. c. latorem. xxxiij. q. ij. i matricidis gbus quasi cadē cū vxoricida iponit nisi q ista ē solum septēnis. Decimus ē in. c. ij. de pe. & re. vbi interficiēti pbytex iponit pnia. xij. annoꝝ. Undecimus ē in. c. accusasti. ꝺ accu. vbi accusantiū iniuste aliquē ad mortē. si occisus fuerit iponit pnia. xl. diex i pane & aqua. & vij. annis peniteat. Si vo mēbrū pdiderit tribus annis. Duodecimus in. c. gēq; vi. q. i. vbi puto iponit iciunīū. xl. diex i pane & aq̄. & pnia. vij. annoꝝ. Jdē de eo q cū inducit vl cō sulit vel cogit. & si erat seruꝰ. dñs tribus quadragesimis & legittimis ferijs. s. ij. iiij. & vi. i pane & aqua iciunet. c. g cōpulsus. xxij. q. v. Tertius decimus ē in. c. vt mensure. de emp. & ven. vbi xxx. diex in pane & aqua iciunū iponit falsanti mēsuras. sed grauior pnia iponit falsario lrax apostolicax in. c. dura. & in. c. ad falsarioꝝ. & in c. ad audientiam. de cri. sal. & in. c. nouimus. de ver. si. Quartusdecimus est in. c. de his vero. xxxiij. q. ij. & in. c. si quis. de pe. di. v. vbi dimittēti pniaꝫ solēnē iponit pnia. x. annoꝝ & exhibitio eucharistie in fine vite sue solū. Decimusqntus ē in. c. nemo p ignorātiā. de ꝓse. di. i. vbi pbytero qui clericū mortuū inuoluit in pala altaris iponit pnia. x. annoꝝ. & v. mēsiū. Diacono vo triū annoꝝ cū dimidio. Sextusdecimus est in. c. de viro. xij. q. ij. vbi cōmittēti sacrilegium imponit pnia. vij. annoꝝ. Jta q i tribus pmis carnes nō comedat: nec vinū bibat nisi i pascha & natali dñi. Jn alijs. v. annis tribus ferijs a carnibus & vino abstineat. Cōburēs tm ecclesiā xv. annis penitere dꝫ & refarcire. vt in. c. si qs. xvij. q. iiij. Decimusseptimus ē in. c. statuimus de maledi. vbi blasphemātibus publice deū vl sanctos. imponit illa pnia. de qua. ē. blasphemia. §. vij. Decimusoctauus in. c. ois. de pe. & re. vbi sacerdoti reuelanti ꝓfessionē imponit pena. de qua. §. ꝓfessio vltimo. §. xx. Decimusnonus est in. c. si quis dederit. xxiij. q. i. vbi dans cōmuni onē hereticō: vel accipiēs ab eo nesciēs hoc ꝓhibitū ab ecclesia. debet penitere vno anno. si erat sciēs. x. annis. Jtē q pmittit hereticū celebrare in ecclesia catholica p ignorantiā iuris. xl. diebꝰ peniteat. si sciens p annū peniteat. Qui aūt pro eius reuerētia & dānatiōe ecclesie. x. annis peniteat. Qui aūt trāsierit ad hereticos. vel alios ad hoc induxerit. peniat. xij. annis.

¶ Sūt multi alij canones in quibus pnia. vij. annoꝝ. aliqñ minor iponit. quos ptereo. q: ex quo regulare ē q p quolibet mortali fit septenis nō fuit necessariū eos exprimere. 6

¶ Ad regulas aūt pdictas dꝫ ꝓfessor semp hre oculū. & q̄q̄ ex cā. puta q debilis vel alteri obligatus. vel ꝓpt periculū ne eā faciat penitēs posfit relaxare pdictas penas cū vt dictū ē hodie sūt in arbitrio ꝓfessoris. tū bonū ē inotescere eā peccatori vt magis timeat peccare. & intelligat qd sit ei agēdū si vult absolui a pena peccati. vel in hoc mūdo vel in alio. q: credēdū ē ecclesiā instinctu spūs san. eas sic taxasse sicut deus p iusticia exigit: vel hic: vel in purgatorio a quocūq; taliter petrante. vt apte dicit in. c. hoc ipm. xxxiij. q. ij. Hoc ipm q canonū cēsura post. vij. annos re- 7

manere penitentē in statū ꝑstinū ꝓcepit. non electione ꝓprij arbitrij sancti patres. sed potius sententia diuini iudicij sanxerūt. ⁊ j. dicit. Hinc ēt ecclesiastica consuetudine ē vsurpatū. vt maiox criminū pnia. vij. ānox spacio ꝓcludat nisi vel officij excellētia: vel criminū magnitudo ꝑmissū spacium transcēdere cogat. hec ibi. Aduerte etiam q in foro pniali serie legitime dicunt. ij. iiij. ⁊. vi. feria. vt i. c. ꝑsbyt. lxxij. di. ⁊ i. c. ieiunia. de ꝓse. di. iij. facit de homici. c. ij. Et iō sancti ē in his penitētes affligere. si mō induci pñt.

C Onfessio vij. quo ad eius effectū

Vtrū ꝓfessio liberet a culpa peccati. ff. q sic. Mā ꝑm Aureo. in. iiij. di. xvij. q. i. nisi meritū xpi actualit applicet isti vt illi nulla culpa delet. q solū p meritū passionis xpi pcā remittunt. Cū ergo sacra sint mediatū applicatiuū passionis xpi ad nos. iō ois culpa delet mediatib⁹ sacramentis de facto exhibitis vt in voto. ꝓpterea cū pnia sit sacrm ⁊ peciat i ꝓfessione. q ꝑ eā hō se subdit ministris eccle q sūt sacrox dispēsatores. Ideo ꝓfessio ex vi absolutionis ꝓuicte culpā remittit nisi hō obicē peccati mortalis in actu ponat. ꝑm Sco. in. iiij. di. xiij. q. vltima. Nec ob. q in ⁊critione pcā remittunt. q. ⁊critio votū ꝓfessionis bz annexū. Et iō sicut baptismus liberat a culpa. non tātum ꝑm q actu pcipit. sed etiā ꝑm q in voto habet sicut pz in illis q iustificati ad baptismū accedūt: nec frustra postea baptism⁹ pcipit. sic ⁊ de ꝓfessione dicē dū ē q si qs ⁊rit⁹ acccederet ad ꝓfessionē. i actu absolutionis gra augeret. ⁊ etiam peccata remitterent. si precedēs dolox non suffecisset ad contritionem. ⁊ ipe tunc obicem gre non preberet. His etiam concox. S. Tho. in. iiij. di. xvij.

1 C Vtrū ꝓfessio liberet a pena peccati. ff. q sic triplicit. Vno mō ex vi absolutionis in voto: vt in actu liberat a pena eterna. sicut ⁊ a culpa. liberatus nihilominus remanet obligatus ad penā tpalem. ꝑm q pena ē medicina ꝓmouēs ⁊ purgās q restat in purgatorio paciēda: q gdē ē ūm proportionata viribus penitētis in hoc mundo viuētis. sed p vim clauiū in tñ minuit q remanet ꝓportionata viribus penitētis viuētis in hō mundo. Ita q satisfaciēdo in hac vita purgare se potest. secūdo q sacerdos pōt dimittere de pena debita ꝑm ℳpa. in. c. sicut dignū. de homici. Et de hoc habes. j. indulgentia. §. v. Tertio dimittit pena ex ipa nā actus confitētis q penā bz annexā erubescētie. ⁊ iō quāto plurib⁹ ꝓfitet qs de peccatis tanto magis pena minuit. ꝓptereā ꝓfessus ⁊ absolut⁹ in purgatorio minus punietur q̄s contritus tñ ꝑsertim ꝓpter duo vltima.

C Vtrus ꝓfessio generalis sufficiat ad delenda mortalia. ff. ꝑm ℜi. in. iiij. di. xxi. q sic peccata obliuta. Aduerte tñ. q ad remissionē mortaliū oblitox ⁊ ignoratox nō sufficit ꝓfessio generalis q̄ fit in ecclesia sine sacramētali si hō bz copiā ꝑsbyteri ⁊ facultatē ꝓfitēdi. sed tenet de eis generalit ꝓfiteri ⁊ a ꝑsbytero petere absolutionē ꝑm eundē ℜi. vbi. §. valet tñ ꝓfessio generalis ad delēda venialia. Vnde no. q confessio generalis sacramētalis q̄ fit in secreto sacerdoti de generib⁹ singulox. nō ō singulis genex valet ad remissionē pene ⁊ culpe venialiū ex quattuor ꝑm. S. Tho. in. iiij. di. xxi. ℘imo ex cōtritione penitētis. Secūdo ex humilitate cōfessionis. Tertio ex oratione sacerdotis. Quarto ex vi clauiū. Alia aūt ꝓfessio que nō ē sacramētalis sed solū generalis valet ex tribus ꝑmis tantūmodo.

C Onfessio vltimo. quo ad sigillū ⁊ eius celationē.

1 C Vtrū sigillū cōfessionis sit de essentia sacri. ff. Aureo. in. iiij. di. xxi. q sic. Mā de rōe sacri ē q sit signū efficax. Est enī sacrm sensibile efficiēs qđ figurat. Sed sacramētū istud significat ⁊ figurat q deus audit pctm. ⁊ q ꝓstituit forū secretus in quo mori dz pctm ⁊ extingui. ergo cum significatio sacramēti cōfessionis sit significatio occulte delectionis peccati ⁊ fori. Ideo ad rōnē eius ptinet vt nullo mō reueleť. Vnde q reuelat facit irritū sacramētū auferēdo confessioni naturam sue significationis ⁊ figurationis.

2 C Vtrū sigillū confessionis sit de iure nature. ff. Sco. in. iiij. di. xxi. q. ij. q sic. rōne charitat fidelitat. veritatis ꝓmisse tacite ⁊ vtilitatis quo sigillo multi ꝓfitent qui nō facerēt.

3 C Vtr papa possit ꝑcipere sacerdoti vt reuellet ꝓfessionē. ff. ꝑm ℜi. i. iij. di. xxi. q nō. Et si ꝑcipit. nō ē ei obediēdū. q secretū cōfessionis ē de iure nāli diuino ⁊ eccle sup q̄ papa nō pōt ꝑcipe Vel dic q cū sacerdos i actu cofessionis sit spālis vicarius ⁊ spālis quo ad illā spēm sit maior generali. c. studuisti. de offi. le. Ideo papa in hō nō ē maior cū sit vicarius gnālis. Hāc rationē ponit ℳpa. in. c. dilectus. de excel. p.

4 C Quid si interrogeť sacerdos an sciat aliquid de eo qđ audiuit in cōfessione vt p̄steť ei iuramētū vt dicat si aliqd audiuit in ꝓfessione. ff. ꝑm Sco. ⁊ ℜi. vbi. §. q dz rūdere se nihil scire vel audisse: supple ad reuelādum. sic ⁊ xps dixit Mar. xiij. q. nec filius hois scit de die iudicij. intelligit ad reuelādū gnālit. Vnde nō dz tacere. vt dicāt aliq. ⁊ male. sed audacter dicere q nihil scit. ⁊ q nihil audiuit. q. subintelligit ad reuelandū. Et in hoc cōcox. S. Bo. ea. di. ⁊ cōit doc. ⁊ ℳpa. i

d.c.dilect⁹.lz qdā dicāt q; pōt dicere se nihil scire vt hō sed vt deus. Ita dicit i.c.si sacerdos.d offi.or.Adelius ē vt dixi.s.ad reuelādū.qz non pōt negari quin sciat vt homo.

5 ¶ Vtrū liceat saltē reuelare de licētia confitentis.R.tenēt quidā q; sic illi qui vtilis ⁊ necessarius ē ad pficiēda que requirunt ad illud foꝛ.qz adhuc gerit psonam dei.sed alij persone non lz Et hmōi opi.ē.Ri.vbi.s.Sanct⁹ Bo. vero ⁊ Spe.⁊.S.Tho.ea.di. tenēt q; licite pōt reuelare nisi timeaꝛ de scandalo.⁊ hoc solum ei q; potest ꝓdesse ⁊ non obesse.ita tamē q; sacerdos cōstituat se nuncium confitētis. Sed magis mihi placet opinio ꝓfati Aureo. vbi.s.⁊ Land.ea.di.q; nullo modo licet.quia confitēs non potest dispensare in lege nature diuina ⁊ in essentia sacramēti. Et ideo cautius ē q; faciat sibi dicere extra confessionē h qō vult q; reuelet.

6 ¶ Vtrū ille cui reuelaꝛ peccatum alicuius ex alia causa de licētia confitētis tenēdo opinionez q; hoc possit facē teneaꝛ celare.R.S.Tho. vbi s.q; sic.sicut tenereꝛ ⁊ interpres celare.

7 ¶ Vtrū in aliquo casu liceat reuelare confessio onē.R.q; sic in sex casibus. Primus qñ sacerdos indiget consilio ita tamē q; dicēs peccatum sibi detectum in confessione nullo modo referat psonam confitentē taliū q; possit deueniri ad ei⁹ noticiam.istud patet in.c.officij.de pe.⁊ re.vbi papa non reꝓbendit legatum petentem consiliū de peccato quod asserit se in cōfessione habuisse in vſi. Vnde credo q; cōfessoꝛes nō peccēt moꝛ taliū qui aliquādo etiam dicūt se habuisse tale peccatum in confessione. quādo in tali generalitate ita dicūt q; nullo modo potest deꝓhendi persona que ipsum confessa est. licet sit periculosuz talia referre.nisi in casu necessitatis ꝓ cōsilio habendo ꝓpter scandalum ⁊ periculum ne deueniatur in noticiam persone. Secundus casus in quo licet reuelare est de licentia confitētis quod tamen non placet. vt dixi supra. Tertius casus ſm Inno.⁊ sequitur Spa.in.c. omnis. de pe. ⁊ re.est quando quis cōfitetur se velle facere alt quod malum.quia istud non est dictum in penitentiali foꝛo.⁊ ideo ꝓpter rationem istius sacramēti non teneꝛ celare. nec etiam ꝓpter ꝑceptuz legis nature seu diuine ratiōe ꝓmissionis saltez tacite de non reuelādo quia vt dicit Sanc. Bo. in.iiij.dist.xxi.intelligiꝫ q; debet celare. nisi veritas vl obedientia aliud exigat. vt ē in ꝓposito Nec ob.q; cōiū tenēt theo.ea.di.q; ñ liceat.qz dictū coꝛ limito ⁊ itelligo qñ gs ꝓfiteꝛeꝛ se hr̄e ꝑccatū de quo nō pōt penitere ⁊ a quo non pōt nec vult abstinere. ⁊ hoc ideo cōfitetur vt sacerdos ꝓhibeat consilium ⁊ oret ꝓ eo vt deus eum illuminet ⁊ huiusmodi.⁊ tale peccatum non vergit in periculum aliozum.sed tantum ipsius cōfitentis . nam tunc nullo modo potest reuelari. quia talis confessio disponit ad cōtritionem ⁊ cōsequenter ad peccatoꝝ in conspectu dei celationem ſm Ricar.in.iiij.distin.xxi.ar.iiij.q.ij. sed quando vergeret in periculum communitatis vel alterius. tunc si nullo modo vult cessare talis quin illud faciat. credo sine ꝓiudicio q; ñ solum potest . immo tenetur reuelare ei qui potest ꝓdesse ⁊ nō obesse vt malo obuieꝫ. Quartus casus est quando quis habet per aliam viaz peccatum sibi detectum in confessione ſm Sanctum Bona.⁊ Ricar. ⁊ communiozez opinio. Theo.in dicta.xxi.distinc. Verum est q; ꝓpter scandalum.non debet reuelare nisi ꝓ necessitate vel vtilitate illud dicat.vel nisi iuraucrit dicere veritatem ſm Innocē.in.c.omnis.de peni. ⁊ remiſ.⁊ recitat Spa.in dicto.c.dilectus.ō ex. pre. nunqz tamen debet dicere se habuisse illud in confessiōe.quia ſm Sco.vbi.s.peccaret moꝛtaliter. Et idem dic si reuelat aliquid plus qz sciat extra confessionem. puta scit semiplene aliqō factum extra confessionez ⁊ plene in confessione non lz sine peccato moꝛtali nisi semiplene exꝓimere.vel si habet dubie aliter qz dubie reuelare non debet. Quintus casus ē quādo eēnt aliqui qui condixerunt interficere ꝑsbyteꝝ cū eis euntē in nemoꝛe.quoꝝ vnus penitet ⁊ confiteꝫ añ nemoꝛis ingressum.nam tūc potest sacerdos retrocedere.lz ex hoc alij socij cognoscāt sociū confessum fuisse proditionem.ſm enim Sco.i.iiij. dist.xxi. generaliter dici potest q; signum quod de se ē indifferens ad significandum tale peccatum fuisse confessum.vel non fuisse. lz aliquib⁹ fit signum magis determinatum ex aliquo ꝑsupposito.non tamen ex se est signum relatiuum cōfessionis.nec ꝑ consequens simpliciter illicitū confessoꝛi. Quidam tamen tenent q; in tali casu tenetur potius intrare nemus ⁊ subire moꝛtem qz tali signo reuelare. Sed eis non credo. Adelius tamen faceret si aliquā causam fingeret cur intrare renuit . Sed si nō potest inuenire credo cum Sco.q; potest desistere ab ingressu: qzuis illi per tale signum deꝓhendat confessionem ei fuisse factam. Si tamen signum non esset indifferens.sed certum.nullo modo liceret signū facere.vel alio modo confessionem reuelare. lz potius tenetur ſm Ri.vbi.s. moꝛtem sustinere ne confessionez reuelet. Sextus casus in quo lz reuelare cōfessionem est quando id quod dicitur non est peccatum.nec ē circunstantia peccati

illius qui confitetur. Maz tale quid nō cadit sub sacramēto cōfessiōis, nisi eēt qd potēs deducere ad manifestationē peccati. Vnde si quis ꝓfiten do inserat q̄ in tali terra sūt boni fruct⁹: vel pul chrū castrū vel q̄ ex tali licito ℨctu dz dare centū ducatos alicui ꝛ hmōi. que nō sunt peccata. nec deducētia ad manifestationem peccati licite. fm Ri. vbi. s. potest manifestare. nisi talis innote/scat ꝓfessori q̄ talia sibi dicit sub sigillo secreti. q̄ tūc nō potest revelare. nisi fm q̄ sigillum secreti potest revelari. vt. ꝯ. dicam.

8 ¶ Quid si p̄bꝫ haberet aliquod peccatū mor tale qđ nō posset cōfiteri nisi ꝓfessionē sibi factaz revelaret. ℟. fm Ri. vbi. s. ꝛ Sco. q̄ nō debet ꝓfiteri durante tali casu illud peccatū. sed sufficit conteri de eo cum ꝓposito confitendi quādo po terit facere sine p̄eiudicio sigilli confessionis ꝛ revelatione persone confesse. Fortiori enim vin culo tenetur ad celandum confessionem q̄z peni tens ad confitendum.

9 ¶ Vtrum sacerdos qui audit duos in cōfessio ne. ꝛ vnus eorum dixit se peccasse cum illo alio sed ille alius confitendo hoc non dicit possit euz de hoc interrogare. ℟. q̄ sic in genere. ꝯ nō po test dicere q̄ alius sibi revelaverit. nisi ille extra confessionem sibi dixisset.

10 ¶ Vtrū sciēs p̄ ꝓfessionē aliquē excōicatū tene atur eū vitare. ℟. fm Ri. vbi. s. q̄ nō. etiam in secreto. Et ad. c. cū nō ab hoīe. de sen. ex. quod videt dicere ⁊trariū. respōdet q̄ intelligit quan do scit p̄ aliā viā in secreto q̄z p̄ ꝓfessionē. Sco. tū vbi. s. tenet q̄ debet eum vitare si potest sine proditione eius excōicatiōis. Si vo hoc nō po test facere quin eum prodat. nō tenet. imo tenet non vitare. quia fortiori vinculo ligat ad celan dum. s. per legem nature diuinam ꝛ eccleiasti cam q̄z aduitandū excōmunicatū.

11 ¶ Quid si sacerdos sciat p̄ ꝓfessionē q̄ aliquis dormiuit cū muliere i eccl'ia. ℟. q̄ hoc nō pōt re velare epō nisi i genere. dicēdo talis eccl'ia ē po luta ꝛ indiget recōciliatiōe. ar. c. significasti. de adul. ꝛ. c. si sacerdos. ō offi. or. Et hoc tutius ē ꝛ qđ teneāt q̄ nec etiā in genere debeat revela re. Quod verū credo quādo ē omnino ocultum q̄ sic nō indiget recōciliatione.

12 ¶ Vtrū abbas vel alius prelatus possit āmoue re subditū ab aliquo officio ꝓpter delictuz quod scit in confessione. ℟. fm Ric. ꝛ Sco. vbi. s. q̄ non. etiam si scit eū male vti tali officio: nisi quā do hoc facere posset sine suspitione petentis. ꝛ al terius cuiuscū q̄z q̄ cum āmoueat ꝓpter cōfessi onem. quia tunc posset. Sed ego credo istud ve ruz nisi quando talis subditus confiteret pecca tum a quo nō vult desistere ꝛ qđ vergit in peri culū aliorum. quia tūc credo possit cum officio p̄ uare qñ ad libitū ipius spectat ammouere vel cō firmare. vt. s. §. vij.

¶ Quid de p̄esbytero qui scit in cōfessione ipe 13
dimentum in matrimonio contrahendo: vel de canus in promouendo ꝛ per eum presentando ℟. q̄ secrete debet eos monere vt desistant. q̄ si contrahunt benedicat nuptias. si petit q̄ p̄sentet ordinādo. pñtet qñ alii facere nō potest sine ma/nifestatiōe ꝓfessiōis. facit qđ no. glo. ꝛ doc. in. c. vnico. de scru. in or. fa. Ratio quia etiam si dice ret. non sibi crederetur nisi quatenus posset p̄/bare. ꝛ sic frustra faceret.

¶ Quid est q̄ cadit sub sigillo confessionis. ℟. 14
q̄ directe se extendit ad omnia que cadunt sub sa cramentali confessione. vt sunt peccata. Indire cte vero cadūt omnia illa per que deprehēdi po/test peccatū vel peccator. Vnde fm Ri. vbi. s. quicquid p̄ se vel p̄ accidēs directe vel indirecte posset verecundiā: vl' ꝓfusionē vel malā suspti onē. vel aliquod aliud nocumentū generare pe nitenti ex peccato confesso. cadit sub isto sigillo. Vnde locus ꝛ tempus ꝛ similia ex quibus po/test deveniri in noticiā peccati cōfessi. nō simpli/ciꝫ ꝯ sub relatiōe ad p̄sonā que ipz ē ꝓfessa cadit sub isto sigillo. ꝛ durat etiam post mortem peni/tentis. fm Sco. vbi. s. Vnde est p̄ceptū nega tiuū qđ obligat etiā ad semper.

¶ Vtrū ille cui ꝓfessor revelavit ꝓfessionē tenet 15
atur celare qđ sibi revelavit. ℟. ꝯz Ri. vbi. s. q̄ sic. imo plato sibi p̄cipienti q̄ revelet non tenet. nec debet obedire. q̄ talis ꝓfessor qui sibi revela uit dedit de facto sibi potestatem loquendi. nō de iure. ꝛ ideo nullo modo lz ei revelare.

¶ Quid de illo qui audiuit a ꝓposito aut a casu 16
confessionem quā quis facit confessori. ℟. Ric. vbi. s. q̄ tenet celare de iure nature ꝛ diuino. ꝛ ideo nullo mō poterit sine peccato mortali revelare sine p̄sensu expresso penitētis. Et addit Sco. vbi. s. q̄ qui dolose ꝛ insidiose audiuit que quis confitetur peccat mortaliter.

¶ Vtrum persona cuz qua quis peccauit cadat 17
sub sigillo confessionis. ℟. Ri. vbi. s. q̄ sic. siue penitens potuerit suum peccatum confiteri sine expressione illius persone: siue nō.

¶ Vtrum penitens teneatur celare penitentiā 18
sibi a confessore iniunctaz. ℟. fm Ri. vbi. s. q̄ si penitens in manifestando qđ sibi a confessore ē iniunctū faceret p̄iudiciū fame ꝓprie a bꝫ vlla vtilitate aut confessori. q̄ si forte sciret qđ sibi in iūrit incurreret odium aliquoruz. ꝛ huiusmodi. tūc tenet celare. Si vo nec fame ꝓprie resultat

ꝑiudiciū. nec ſacerdoti. tūc ꝑōt reuelare ſi vult.

19 ¶ Que eſt pena reuelātis cōfeſſionē. ℟. q; vltra peccatū mortale debet detrudi in arto monaſterio ⁊ deponi. vt in. c. ois. de pe. ⁊ re.

20 ¶ Sed nunquid laicus reuelās cōfeſſionem ſibi factā ſit detrudendus in arto monaſterio. ℟. ſ̄pa. in. d. c. omnis. q; ſic.

21 ¶ Cui icōbit ꝓbatio q; talr reuelauit cōfeſſionē ℟. ſ̄pa. i. d. c. ois. q; ſi cōfeſſor ꝓfiteat ſe dixiſſe tale pctū. ſz negat ſe habuiſſe illd i cōfeſſiōe niſi ꝓbet ſe aliūde habuiſſe q̄z p cōfeſſionez ꝑ ſumeꝝ ꝺ cū. ſ. q; in cōfeſſiōe habuit. ar. vi. q. ij. placuit nō tū puniꝝ pena ordinaria. d. c. ois. ſed pena arbitraria. quia nō aperte conuincitur.

22 ¶ Vtr cadē ſit rō ꝺ ſigillo ꝓfeſſiōis ⁊ ſigillo ſecreti. ℟. q; ls ſigillū ſecreti ⁊ ſigillū cōfeſſiōis ſe hēant ſz iferi ⁊ ſupi. q; oē ſigillū ꝓfeſſiōis ē ſigillū ſecreti ⁊ ñ eꝺ rio. tū ñ ē eadē rō ꝺ vno ſic ꝺ alio. Vtr ē q; peccat mortaliꝝ frāgēs quodlibet iſtor ſigillor. Vñ ts ſco. vbi. ſ. q; ſiue ille q alicui aliq̄ dic̄ exꝓmat q; ea dic̄ ſibi ſub ſigillo ſecreti. ſiue. n. teneꝝ celar. dūmō itelligat q; ſub ſecreto ei dic̄. Et addit ℟i. vbi. ſ. q; ſi ꝓcor. q; ſi reuelat crimē. ꝓditiōis icurrit. Limita tū ſm. S. Bo. ca. di. vtr q; nullo mō ls reuelare ſigillū ſecreti niſi i duob⁹ caſib⁹. ſ̄Primus q̄n veritas id exigit. puta q; Ygit i piculū alior. Secūd⁹ q̄n obedictia cogit ad reuelādū. Vñ ꝺ iſta duo ⁊ iura/mētū ⁊ ꝓmiſſio ñ valēt. Vñ dic̄ pa. i. d. c. ois. q; ſi tal aſſumiꝝ i teſtē teneꝝ reuelare. q̄zuis ſub ſigillo ſecreti ſit ei dictū: ñ tū teneꝝ denūciare. q; aliud ē teſtimoniū dicē aliud denūciar. nā denūciare ñ teneꝝ qs qꝺ ꝓbare ñ ꝓt. vi. q. ij. placuit ij. q. i. ſi peccauerit. ij. q. vij. pl'iqz. Hen. tū de gā. ix. quol. dic̄ q; ſubdit⁹ q recipit aliqd ab alio i ſecreto ñ Ygēs i dānū cuiuſq̄z nō teneꝝ reuelare ēt ꝑlato ꝓpiēti vt ruelet. Et fz ħ limito. S. Bo. vt itelligat teneri ex obedientia q̄ ꝑlatus vult ſcire qꝺ ꝓt cedē i detrimētū religiōis. aut alteri⁹. al's nō. Sigillū Vo cōfeſſiōis nullo mō ls reuelare niſi ſm q; ſ. dictum eſt.

23 ¶ Vtr ꝓfeſſ. ſor dicēs aliq̄ ſibi ꝓfeſſā ꝺ pecc̄ ſuis ſit ruelator ꝓfeſſiōis. ℟. fz ℟i. vbi. ſ. q; ñ. q; nihil' ocultū manifeſtat. fz ſolū manifeſtū qꝺ ſcit ex ꝓfeſſionē. q; ſi direꝝ⁹ q; pctū nō habem⁹ ipi nos ſeducim⁹ ꝛc. i. Jo. i. Si Vo dice/ret q; ē ſibi ꝓfeſſus ꝺ magnis crib⁹ ⁊ mltis. bñ eēt reuelator ꝓfeſſiōis. Quidā ēt dicūt q; dicē talia Vba. ſ. ħ pctū audiui i confeſſione q; ē pctū mortale. ⁊ ſatis ad hoc vꝺ facere ter. d. c. ois. ſz ego hoc nō credo. Et ē veri ſm Sco. vbi. ſ. ni ſi p tale deueniaꝝ in noticiam perſone que cū cō miſit. ſ̄Periculoſum eſt tamen talia dicere.

Onfirmatio electoꝝ an ſit de neceſſitate petē/da. ℟. q; ſic. ꝺ iuꝝ cō i ita q; electꝰ ad regimē cuiuſcūq; eccl'ie aut religiōis. ſi adminiſtratiōi dignitati ſe igeſſerit añ ꝓfirmatiōz. ſiue tāq̄z plat⁹ vl' ꝓcurator. aut iconom⁹. aut alio nouo q̄fito coloꝝe i ſpūalib⁹ aut tpalib⁹ ꝑ ſe. vl' aliū i totū. vl' in ꝑte añ ꝓfirmatiōz ipo facto ꝑuaꝝ ꝺi iure qꝺ ꝑ electiōz i ipa dignitate hēbat. c. auaritie. ꝺ elect. li. vi. ℱallit hoc i caſu q̄n abbatiſſa electa a maiori ꝑte. nō tū a duab⁹ ꝑtib⁹ ipugnaꝝ ne cōfirmeꝝ q; interi ꝓt adminiſtrare. c. idēnitatib⁹. §. ſi Vo. de elec. li. vi. Itē fallit q̄n ꝓfirmatio a papa ē petēda. ⁊ electꝰ ē valde remot⁹. vz vltra italiā. tūc bñ ꝓt adminiſtrare i tpalib⁹ ⁊ ſpūalib⁹ añ cōfirmationē. Excepto q; nullā alienatiōez facē ꝓt. vt i c. nihil. de elec. Qꝺ verū credo q̄n nō ē in mora petēde cōfirmatiōis. al's habebit locū pena. d. c. auaritie. Et qꝺ dicit ter. de vltramōtano. credo habeat locū i citramōtano. q̄n curia eēt vltramōtes. vt tenet Jo. ⁊ Jo. an. i. d. c. nihil. ⁊ Bul. in. d. c. auaritie. Secus eēt ſi haberet ꝑ ꝓuilegiū vt nos fratres minores qui habemus q; electus generaliſ noſter ſtatim poteſt adminiſtrare.

¶ Vtr ꝑata habeāt locū in eꝑo. ℟. Be. in. d. c. auaritie. ſm Jo. an. q; ſic. Ex quo nota q; cōſtitutio penalis emanās ad coadiuuationē vl' executionē iuris antiqui interꝑtatur late vt includat cōtenta in iure antiquo. al's nō haberet locū in eꝑo. q; appellatiōe dignitatis nō cōꝑhendi tur eꝑalis. vt dicit glo. in. c. ij. de ꝓbeb. li. vi. Sed hic ſic. q; in iure antiquo includebaꝝ eꝑs. vt in. c. noſti. ⁊ c. qualiter. de elec. 1

¶ Vtr hēat locū ꝑata pēa i ſpatore. ℟. Ju. ⁊ Jo. i. c. legim⁹. xciij. di. q; ſi. ⁊ vt tz gl. i cle. vnica. ꝺ iureiur. i Y. reges romanos. ꝓt adminiſtrare ⁊ oēz iuriſditiōz exercere iper ij q̄zuis ſ̄Pau. ibidē teneat ↄ. iū. Sed placet mihi opi. glo. 2

¶ Nñ dz peti cōfirmatio. ℟. q; ſ. tres menſes poſt ꝑſtitū conſenſū. aliꝰ ligitio ceſſante ipedimēto. ſi ñ ꝑetaꝝ. vl' ab electore ib⁹. vl' ab eꝑo electo: vl' ab alio. q; ipo. electio ē nulla. c. q̄z fit. de elect. li. vi. In cathedralibus Vo ⁊ regularibus eccleſijs quarū cōfirmatio a papa ē petēda ſerua moderationem. c. cupientes. de elec. li. vi. 3

¶ A quo dz peti cōfirmatio. ℟. q; ſi electꝰ eſt exempt⁹ dz peti a papa. vel ab ei⁹ legato ꝺ latē. ſi ē aliqs ſup illa ꝓuincia. vt i. c. ſi abbatē. de elect. li. vi. Intellige q̄n talr exēpt⁹ ſubeſt imediate pape. ſecꝰ ſi mediate. vt ſūt ꝓuinciales miſtri ordinis mior q̄z̄uis ſint exēpti. tū bñt ſup ſe gnālē totⁱ⁹ ordinis a quo bñt cōfirmari. Tū ſ̄Pa. i. c. i. ꝺ ſup. ne. pla. tz q; abbates ēt exēpti ſūt ꝑ eꝑos 4

confirmãdi. Si aũt nõ sunt exempti debẽt cõfirmari p suos ꝓlatos imediatos superiores. vtputa cp̃s inferiores suos. Archiep̃s ep̃os suffraganeos suos. ¶Primas vel pr̃iarcha archiep̃os nõ exemptos. hec colligũt ex. c. cũ monasteriũ & ex. c. cum dilectus. & c. bone memorie. el pr̃imo. de elec. cum ibi nota. & lxiij. di. illud.

5 ¶ Quõ dz fieri ꝓfirmatio a supiore vl̃ ab eo cui d iure cõi. siue sp̃ali. puta ꝓuilegio. vl̃ ꝓsuetudie p̃scripta. siue ex delegatiõe ꝓfirmatio ptinet. ff. q dz vocari noiati si ẽ aliqs coelect⁹ sil̃ cũ eo. vel appet aliqs oppositor. als gnãlis i eccl̃ia in qua dz tal̃ pesse vocatio dz fieri. vt si q sint q se velint opponere ꝓpeant assignato termino pemptorio et si nullus az dz ipe cõfirmator diligent examinare & electiõis ꝓcessũ & psonã electi. maxime i sciẽtia & honestate vite & etate. q si indignũ ꝓfirmat vel illegitimũ mortaliũ peccat. & ẽ puat⁹ ipso iure a potestate confirmandi ꝓmum succesorem illius. & confirmatio ipo iure ẽ nulla. qũ non vocatis q sunt vocãdi si est aliquis coelectus vl̃ alius q velit opponere ℈ electũ vel electionẽ & non discusso negotio fit. hec habentur ex. c. nihil. de elec. & c. fi. de elec. li. vi. cum ibi no.

6 ¶ Sz nũqd si elect⁹ administrat post ꝓfirmatiõez nullã cadit in penã. de qua. s. in pn. ff. glo. i. d. c. fi. q si errauit in facto. puta credidit factã vocationẽ & discussionem. & sic non cadit. sed excusatur. sed si errauit in iure non excusatur a dicta pena. de re. iur. ignorantia. li. vi. cum concor.

7 ¶ Utr̃ p̃fata nullitas ꝓfirmatiõis bẽat locũ in postulatiõe. ff. gl. i. d. c. fi. q sic i admissione postulatiõis q̃ fit a supiore q postulatũ admittendo cõfirmat. sec⁹ i postulatiõe q̃ ẽ i eo q postulatur monachus elect⁹ a ꝓlato suo. Similit hz locũ in p̃fatiõe. vt ille cui fit p̃fatio seruet decretalem. d. c. fi. Nec ob. si dicas q cõstitutio videt̃ penal̃ & sic extẽdi non dz. q: nõ ẽ penalis. cũ non ꝑuet iure quesito sed querendo. vide ibi doc.

8 ¶ Utr̃ fit fuãdũ qõ dictũ ẽ. §. iij. p̃cedẽti i oib⁹ beneficijs ẽt simplicibus. ff. Be. i. d. c. fi. q sic siue habeãt curã aiar̃. siue nõ. q: cũ in oi beneficio requirat̃ examinatio & ꝓfirmatio electi seu p̃sentati seu postulati. s̃m Jo. an. post Ho. in. c. ꝓposuit. de concess. p. ergo fuãda sunt p̃dicta.

9 ¶ Utrũ in hospitali sil̃ ff. Lap. s̃m Be. vbi s. q sic. si dat̃ bñficiũ p viã p̃fatiõis vel electionis. Secus qñ non dat̃ in beneficiuz. q: tunc fit cõmissio: non electio: vl̃ collatio: seu p̃sentatio vt in clc. quia contingit. de reli. domi.

10 ¶ Utrũ ꝓlatus superior possit ꝓfirmare sine caplo. ff. Be. in. c. qm̃. de elec. li. vi. q Archi. hic post opi. recitatas tz q nõ vz ꝓfirmatio si in abñtia capituli fiat. ar. eox q̃ no. ꝺ offi. dele. cãz ff. de admi. tu. l. ticiũ & meuiũ. in pn. & ff. de exerci. l. i. §. si plures. Et hoc verum nisi consuetudo ecclesie haberet contrariuz. quia tunc valeret confirmatio de consuc. c. non est. li. vi.

¶ Onfirmationis sacr̃m ad gd vz. ff. melchiades papa i. c. sps sanct⁹. de ꝓfe. di. v. q valet ad augumẽtũ gr̃e ad confirmãduz ipugna ꝓtra vitia & diabolum & armat & instruit ad agones huius mundi & p̃elia.

¶ Utrũ sit necessariũ ad salutẽ. ff. q nõ absolute, qz baptizatus si statim decedit salual̃. vt pz i. d. c. sps sanct⁹. q̃zuis nõ sit ꝓfirmatus. tñ necessariũ ẽ. ita q ꝓtẽnens ip̃m susc̃ipere mortaliĩ peccaret. & dãnare t̃. vt colligit̃ ex. d. c. sps sanct⁹. cũ ibi no. Et ꝓpterea credo q notabilis negligẽtia ep̃oz in no ꝓferẽdo istud sacramentũ. sit eis peccatũ mortale p ar. in. d. c. sps sanctus. 1

¶ Utr̃ soli ep̃i hoc sacr̃m possint cõferre. ff. q sic. vt pz i. c. de bis. & duob⁹. c. se. de cõse. di. v. Tñ s̃m Jnno. in. c. quãto. de ꝓsue. papa posset dare licẽtiã sacerdotib⁹ vt conferr̃et. qz s̃m glo. i c. mãdamus. de conse. di. v. & sequit̃ Jnno. vbi s. ex demãdatione pape quilibet clericus potest conferre ordinem & sacramentum qõ habet. 2

¶ Quib⁹ dz ꝓferri istud sacr̃m. ff. q oibus fidelibus baptizatis tã sanis q̃z etiã morte pclitãtibus. vt pz in. c. vt ieiunij. & c. se. de conse. di. v. q̃zuis gl. sentire videat̃ q debeat dari solũ habẽtib⁹ ꝓfectã etatẽ. s. xij. annor̃ non credo verum. 3

¶ Utrũ pfecte etatis volẽs susc̃ipe istud sacr̃m teneat̃ ꝓfiteri ꝑus. ff. q q̃zuis teneat̃ confiteri de mortali si qõ ꝓmisit anteq̃z susc̃ipiat aliũ peccaret mortaliĩ. tñ ꝓfiteri non credo teneat̃ de necessitate. ar. d. c. vt ieiunij. in verbo moneantur. 4

¶ Utrum de chrisinate tantuz & illius anni debeat fieri. ff. q sic. cũ sit minoris necessitatis confirmatio q̃z baptismus. ar. c. quoniam. de sentẽ. ex. li. vi. & c. si quis de alio. de conse. di. iij. 5

¶ Utrũ oi tpe possit conferri. ff. q sic. ar. d. c. oẽs fideles. & c. de bis. & c. vt ieiunij. & c. se. de conse. di. v. Sed ep̃s debet esse ieiunus. vt in. c. vt ep̃i. de conse. di. v. sed non de p̃cepto. 6

¶ Utrũ ieiunus tñ debeat susc̃ipe. ff. q sic. ni si necessitas aliud suadeat. Tñ credo sit ꝓfilium: nõ p̃ceptũ. vt pz i. d. c. vt ieiunij. Et ꝓpterea dicit Ala. q melius ẽ ꝓfirmari post p̃dictũ q̃z ep̃o postea discedẽte non possit confirmari. 7

¶ Quid si qs oleo p chrisinate sit vnct⁹. ff. fz Ho. & Jnnoc. in. c. vnico. de sa. vn. qõ debet iterum chrisinate liniri. & debet illa oratio reiterari. signo te &c. Alie autem orationes que p̃e- 8

cedunt ⁊ sequuntur non iterantur.

9 ¶ Que ē forma hui⁹ sacramēti. ℟. q̄ i iure non iuenit nisi q̄ i fronte chrismate dr signari. Tū i pontificalibus cōiter habet. Ego te ꝓsigno signo crucis ⁊ confirmote chrismate salutis. In noie patris ⁊ filij ⁊c. Et hec est seruanda.

10 ¶ Utrū sit reiterabile istud sacrm. ℟. q̄ nō. vt c. dictum est. ⁊. c. sc. ea. di. Et peccaret mortaliter scienter iterans: secus si ignoraret: aut dubitaret. quia non dicitur iteratum qđ nescit factum.

11 ¶ Utrum non confirmatus possit tenere aliuꝫ ad confirmationem. ℟. q̄ non. c. in baptismate de consc. di. iiij. Et si tenet non contrahit cōpaternitatem. vt ibi patet concor. Tho. ⁊ ℣de.

12 ¶ Quot pñt tenere ad istud sacramētū. ℟. tātū vnus debet esse qui tenet. c. non plures. de cōse. di. iiij. Sicut ⁊ in baptismo. vt ibidem.

13 ¶ Utrū ille qui tenuit i cathecismo vl baptismo possit tenere i hoc sacramēto. ℟. q̄ cōsuetudo romana ē q̄ nō. sed ꝓ singulos singuli suscipiant. Tū fieri potest si necessitas cogit. alis non. vt in c. in cathecismo. de consc. dist. v. Sed no. q̄ hodie ex consuetudine est. vt q tenet in cathecismo tenet i baptismo. ⁊ iō sine peccato sit. Si tñ plures sūt q tenēt eēs efficiunt ꝓpatres susceptī. vt in. c. fi. de co. spi. li. vi. Et ideo vir nō dr tenere vxorē ⁊ econuerso. q̄ oritur impedimentum.

¶ Onfirmatio Summi pontificis ex certa scientia facit validum quod erat nullum respectu iuris positiui. fm Jo. de li. v t refert ℣da nor. in. c. cum super. de causa pos. ⁊ ꝓprie. facit firmum qđ alis est infirmum. Solēne qđ non ē solēne supplendo defectus solēnitatis omisse. ij. q. i. in ꝓmis. de transac. c. i. & concess. pre. q. Si vero fit in forma cōmuni non ē certa scia. nihil iuris tribuit. sed solū vetus conseruat. de cōfir. vti. vel inuti. c. dilecta. ⁊. c. i. in glo. ⁊ de concess. p. q. diuersitatē. ⁊ d ꝓui. q. itēriois. nec ꝓ ipaz dr rogar iuri cōi. d off. or. lz d fi. instru. dilectos.

1 ¶ Confirmatio ꝓprie non est qñ succesſor confirmat ꝓstitutionem predecessoris: seu ei⁹ gesta: vt dicit ℣da. in. c. i. de loca. ⁊ ē dictuꝫ Jo. Unde potius est ratificatio: vel innouatio. Sed cōfirmatio est quando superior confirmat factum inferioris. Qđ no. quia facit ad multa.

¶ Onfraternitas an sit licita. ℟. ℣de. de perusio tractatu de canoica portione epi scopi. c. iiij. q̄ fic. si fiat ex causa licita. facit glo. i c. si qui clericorum. xi. q. i. que dicit q̄ fraternitates bene admittunt. xlij. di. si quis despicit. Sz que fiunt ad malum ꝓhibentur. C. de mono. l. vnica. de hoc. d. Andreas barbatius in. c. officij. de testa. plene tractat Archi. etiam in. d. c. si quis despicit. Et vide. s. collegium.

¶ Utrū statutū confraternitatum quo cauet ne quis recipiat nisi soluat tñ liceat. ℟. ℣de. vbi. s. q̄ sic. si fit ꝓpter honestā causaz. puta alendis pauperibus ⁊ huiusmodi. d. c. si quis despicit. ⁊ ar. xxvi. q. ij. nō exemplo. Quidā tñ dicunt non licere. q̄ excludit pietatē. s. ne quis recipiatur nisi soluat. ⁊ videt magis equū. Si tñ statutū dicret q̄ receptus soluat tñ omni mense liceret Ludo. de ro. in no. dicit q̄ Archi. in. d. c. si quis despicit consuluit q̄ si sit statutum per verba affirmatiua sic valet. Si per verba negatiua. s. nullus admittat sic nō valet. allegat. c. ad apl̄icā. de sym. Et addit idem Ludo. q̄ si potestas innouit societatē in qua sit statutū inhonestum potest statum eo ipo cessare societatem fm Bart. in. l. sub ꝓtextu. ff. de extraor. cri. Et sequitur Bal. i c. i. §. conuenticulas. de pa. tc. in vsi. feu.

¶ Oniuratio Est qñ aliqui re/belli auctoritate i vnū se colligendo iuramenta inī se dederūt. xi. q. i. si qui clericoꝝ. Et nota q̄ coniuratio ⁊ conspiratio ꝓ vno eodē qz crie accipiūt. xi. q. i. coniurationū. vñ coniurare ē simul. vel vnuꝫ iurare. Conspirare Jo ē simul: vel in idē spirare. fm glo. in. c. constitutionē. de sen. ex. li. vi.

¶ Utrum oīs coniuratio sit illicita. ℟. q̄ ꝓprie conspiratio. vt patet ex ꝓcedētibus ē illicita. Dicit tñ aliquando largo modo conspiratio. seu cōiuratio qua aliqui coniurāt. vel in idem aspirant qđ de se est licitū ⁊ bonū. ⁊ tunc lz talis conspiratio. vt no. glo. in. d. c. si qui clericoruꝫ. als. i. q. i. concussiōis. xxij. q. i. c. i. no. Jnno. in. c. cū J ⁊ A. de sen. ⁊ re iudi. ⁊ ℣da. in. c. exhibita. d iudi. Uñ ergo gs coniurat vel rebellet prelato vel obedientie ⁊ huiusmodi sic ē conspiratoꝝ. vt patet de V. fi. constitutionē li. vi. ⁊ sic conspiratio de se est mortale peccatū. Jn dubio Vo semp presumit mala fm Jnno. in. c. i. de scis. ⁊ Uin. in. c. fi. de testi. co. ⁊ Jo. an. in. c. ij. de ver. si.

¶ Que ē pena coniuratiū vel ꝓspiratiū. ℟. lai ci debēt ercōicari. si ꝑ epm fm glo. in. c. fi. de testi. co. ⁊ fm Jo. ⁊ Jo. an. in vna libra auri cōdenari singuli. Jn ꝓstitutiōe federici d pace. te. c. hac edictali. Et si gs tumultū ꝑ aliquē fecerit: vel seditiosas voces emiserit capitalis ē pena. l. denūciam⁹. C. de his q ad ec. ꝓfu. ⁊. l. i. ⁊. ij. C. de sedi. ⁊. ff. de pe. l. aut facta. ⁊. C. d epi. ⁊ cle. l. ꝙuēticulam. vbi ꝓhibent cetus. vel turba ꝓgregari nisi inueniatur concessum expresse. ff. de col. illi. per totum. clerici debent exponi.

ℭ Onsanguinitas

Vide. ſ. matrimonium. iij. impedimento. vi.

ℭ Onscientia

℔ Conuenit cū lege naturali rationaliſcreature ⁊ cū ſinderiſi in hoc qđ eſt regulare. ſed differunt in modo. lex naturalis dictat ei bonū faciendū ⁊ malū fugiendū poſt hoc ſequit iudiciū in ratione. ⁊ ſic formatur ꝓſcientia. vltrius facto iudicio q̄ ſic debet eſſe ſequitur ſinderesis que eſt ſintiſa cōſcientie que ſtimulat volūtatem ad bonū faciendū. Et ſic patet q̄ ꝓſcientia ꝓprie eſt regula in ratiōe. ſinderes vero in voluntate inſtigando eam ad bonū ⁊ ſtimulando. hec ex Alc. in. iij. pte ſum.

1 ℭ Vtrū ꝓſcientia liget ad faciendū omne quod dictat p̄ modum p̄ceptionis vel ꝓhibitiōis. ℟. ſ. Bo. in. ij. ſen. di. xxxix. ar. i. q. iij. q̄ aut ꝓſcientia dictat aliquid quod eſt ſm legem dei. ⁊ ſic tenet facere: aut dictat p̄ter legem. ⁊ ſic tenet facere vel conſcientiam deponere. vtpote ſi dictat neceſſarium ad ſalutem feſtucā de terra leuare. ſi nō deponit ꝓſcientiam aut nō leuat mortaliter peccat. Aut ꝓſcientia dictat qđ eſt ꝓtra legē dei. ⁊ ſic nō ligat ad faciendū. ſed ligat ad deponēdū quia erronea erroꝛe repugnāte legi diuine. vñ q̄diu manet ponit hominē extra ſtatum ſalutis ⁊ ideo neceſſario tenet eā deponere. quia ſiue faciat qđ ꝓſcientia dictat: ſiue nō faciat. ſemp mortaliter peccat. ſ. faciēdo qđ dictat peccat mortaliter quia facit ꝓtra legem dei. nō faciēdo peccat mortaliter. quia faciendo bonū facit in p̄ceptum dei dum credit dictāte ſibi ꝓſcientia ꝑ deo diſplicere. Et ſic intellige. xxvij. q. i. §. ex his. de ſy. p̄. tuas. el. ij. de re. ſpoli. lras. de ꝓſcrip. c. fi. qđ fit ꝓtra ꝓſciaꝫ edificat ad gehēnam.

2 ℭ Quid ſi p̄latus p̄ecipiat aliquid q̄ ꝓſcientia ſubditi dictat etiaꝫ ꝓtra legem dei. ℟. ſan. Bo. vbi. ſ. q̄ tenetur eam deponere niſi clarū ſit illō foꝛe ꝫ legeꝫ dei. Et ſi neſcit de illa indicare debꝫ ſapientioꝛes ꝓſulere. vel per oratiōnē a deo declarationem poſtulare. vel dic vt habet in. c. in quiſitiōi. de ſen. ex. q̄ quando ſcit ꝑ certo qđ eſt ꝓtra legē dei. nō obediat. quia mortaliter peccaret. ſed potiꝰ tolleret etiā excōicationē. Si nō ſcit ꝑ certo. ſed ex leui ⁊ temeraria credulitate tūc ad ꝓſiliū ſui p̄lati deponat. Si vero habeat credulitatē ꝓbabilem ⁊ diſcretaꝫ: q̄ꝫuis nō manifeſtā ⁊ euidentem. tūc ꝓpter obedientiā faciat qđ ſibi p̄cipit. quia tenetur in tali dubio. ⁊ ꝓpter bonū obedientie excuſatur. ſed nullo modo ex ꝓpria voluntate faciat. quia nō lꝫ. imo mortaliū peccaret. quia qui amat p̄iculum ꝑibit in illo. Et iſtud eſt quod dicit tex. in. c. non ſolum. de regula. li. vi. Decet inquit ⁊ expedit. vt ꝓſcientie puritati nō deſijt iudiciū rōnis ne dū ſpūalis ꝓfectus q̄rit. inde ſalutis diſpendiū incurrat.

3 ℭ Vtrum confidēs de ꝓſcia famam negligēs peccet mortaliter. vide. ſ. fama. §. i.

ℭ Onſecratio

epiſcopoꝝ ⁊ archiepiſcoporuꝫ infra tres menſes poſt electionem ⁊ ꝓfirmationem differri nō debet: niſi neceſſitas aliud ſuadeat. lxxv. di. q̄m quidam.

1 ℭ A quo debet ꝓſecrari archiep̄s. ℟. q̄ ab omnibus ſuffraganeis ſuis qui tūc ad metropolitanā eccleſiā ſunt vocāti. de tem. oꝛ. ſi archiep̄s. ⁊ cum cōſenſu p̄matis. c. placuit. lxv. di. ita q̄ ſine eo nō recipit executionem ꝓſecratus. vt no. Jn no. in. c. nec epi. de tem. oꝛ.

2 ℭ Quis ꝓſecrabit epm. ℟. ſi ē exemptus ꝓſecrabit a papa: vel de eius mādato. Si vo nō ē exēptus q̄ archiep̄s cuꝫ duobus ꝓuincialibus ep̄lis. aut tres ꝓuinciales epi ex iuſſu archiepi Jta tū q̄ oēs epi ꝓuinciales ſūt p̄ cplaꝫ req̄rēdi vt ꝓſentiāt. vt in. d. c. nec epi. vbi dicit Jn no. q̄ ſi aliquis eꝓꝓ ꝓuincialiū ꝓtēnat in cōſecratione archiepi: vel epi q̄ poterit agere vt p̄ uetur executiōe officij. ſicut in electione agit vt caſſetur. de elec. q̄ ſicut ar. de elec. cum in veteri. de arbi. cum olim. lxv. di. nō debet. ⁊ etiā grauioꝛ pna ſibi poterit ꝰimponi.

3 ℭ Quo die debēt ꝓſecrari p̄dicti. ℟. q̄ die dominico hora tertiarū. l. di. qui in aliquo quaſi in fi. lxv. di. qđ die. ⁊. c. ordinatiōes.

4 ℭ Quō debet fieri. vide in. d. c. ordinatiōes. ſꝫ melius in coꝛ paſtoꝛali. Et quid ſit de ſubſtātia no. in. d. c. ordinatiōes. lxv. di. in ſūma.

5 ℭ Patriarchaꝫ aūt ⁊ p̄mas ac cardinales credo q̄ a papa ſūt cōſecrādi: vel de eius mādato ⁊ nō ab alio. ar. c. pudēda. ⁊ qđ ibi no. xxiij. q. i. Dicit etiā Pa. in. c. meminimus. de accu. q̄ quilibet p̄latus ꝓfirmatus a papa non pōt benedici: ſeu cōſecrari p̄ inferioꝛē niſi de licētia pape. vt i c. cum in diſtribuendis. de tem. oꝛ. niſi cōſuetudo aliud habeat. Papa vo cōſecrari dꝫ ab epo hoſtienſe. xxvij. di. in nomine domini.

6 ℭ Jn quo loco ſunt p̄fati conſecrandi. ℟. q̄ archiep̄s in ſua metropolitana eccleſia. vt in. d. c. ſi archiep̄s. Alij autem vbi placuerit. ad quem pertinet conſecratio. lxxi. di. c. fi.

ℭ Onſecratio

eccleſie a quo debet fieri. ℟. q̄ ab epo ꝓprio nō ab alio. niſi de licētia p̄ prij facit. c. tua fraternitas. de cōſe. ec. vl'al. Jſte epꝰ ergo nō poteſt etiam de licētia epi. nec etiaꝫ

reconciliare. vt i. c. aqua. eo. ti. Dicit tñ Inn. ibi dē q papa pluribus episcopis concessit vt possit per simplices sacerdotes reconciliare eccliam aq tñ prius p epm benedicta. Et sic patet q ex pcessione pape solū pñt reconciliare nō consecrare. Intellige de ecclesia cōsecrata: q eccla nō consecrata bñ pōt reconciliari per sacerdotem aqua ex orcizata tñ. vt i. c. fi. de pse. ec. vel al. q aq exorcizata pōt fieri p simplicē sacerdotē. Ex quo pz q nō oz fiat per epm: vel de lnia eius fm glo. in d. c. fi. Et est cōmunis opinio.

1 ¶ Quo tpe pōt cōsecrari. Nō. q i oi tempore tam festiuo qz nō. d. c. tua fraternitas.

2 ¶ Quō dz cōsecrari. Nō. q modus bñ in eorum pastorali. t aliqd de cōse. di. i. omnes basilice. t qō ibi not. fz a pastorali nō est recedendū.

3 ¶ Utrū aliquādo fit reconsecranda. Nō. Pa. in c. proposuisti. de cōse. ec. vel alta. q sic in tribus casibus. Primus qñ nescit an fuerit psecrata. vt puta q nō bz aliquod signū p quod appareat psecrata: nec scriptura: nec testis: t huiusmodi. de pse. di. i. ecclesie vel altaria: q nō dr iteratum qō nescit factū. c. solēnitates. el primo. de conse. di. i. c. veniēs. de pnes. nō bap. Secundus si parietes sunt combusti t decrustati. Nō q conse/cratio t linitio fit in ipsis parietib9. Et tō lz non corruant. si tamen comburant est reconsecrāda glo. est. de conse. di. i. ecclesijs. Secus si tectū cō buratur vel destruatur. q non est recōsecranda vt in. c. ligneis. de conse. ec. vel alta. Tertius si parietes ita corruerint q de nouo oportet ipsam reficere etiam de eisdē lapidibus. Et licet glo. t aliqui ibi velint q si nūc vna pars reficiat t postea alia q nō sit reconsecranda. Tamen Pan. vbi. s. tenet q dz reconsecrari. quia in spiritualibus consideramus veritatez t nō fictionē. vt notat Archi. i. c. i. de voto. li. vi. Ideo ē vez q nō est ineritate illa prima ecclesia: nec psecratio que fuit i illa prima est i ista. q nō est liquor qui pmiscetur. Et hanc opinionem sequitur Innoc. in Rubrica. eo. ti.

4 ¶ In quib9 casibus ecclesia poluit t indiget reconciliatione. Nō. Pa. in. d. c. proposuisti. ponit duos casus. Primus quando in ea effunditur sanguis. Et no. q effusio significat abundātiaz. pro quo vide bonum tex. cum glo. in. c. cum illorum. §. q si claustrales. de sen. ex. t ideo ex modica lesione. qzuis modicū de sanguine effluat: non indiget reconciliatiōe. Aduerte q ista effusio sanguinis oportet q sit facta ex contentione: vel ex iniuria fm Rodo. q si furiosus vel ligno cadente effunderetur sanguis non esset reconciliāda. Et hoc videtur velle Hug. de conse. di. i. ecclesijs. Et Ho. in. c. si ecclesia. de conse. ec. vel alta. Secundus quando in ea aliquis occiditur. lz sanguis non effundatur. puta q suspenditur t huiusmodi. Et intellige de homicidio violento vel iniurioso. fm nō. in. c. vnico. co. ti. li. vi. Secus in homicidio casuali: vel cum quis se defendēdo alium occidit. vel si sanct9 ibi occidat q tūc non ē recōciliāda. Sed glo. in. d. c. vnico tenet q in hoc vltimo casu poluit: t est recōciliāda. sed nō lauandus est locus vbi sanguis effusus est. t cōiter hoc tenetur.

¶ Sed quid si quis in ea letaliter vulneretur t extra ecclesiam moriat. Nō. glo. d. c. vnici. q re/cōciliabitur: etiam si sanguinē recolegisset i scutela. sed nō ecōtrario si vulneratur extra t confugit ad ecclesiam: lz ibi moriat: vel sanguis effundatur nō recōciliabitur. Sil'r dic fm Aug. si existens in tecto ecclesie fatigetur nō reconciliabit: q extra ecclesiam videtur factum. 5

¶ Quid si quis sane mentis se ipsum vulneret vel occidat i ecclesia irato animo. Nō. Be. in. d. c. vnico. q recōciliabitur si est publicū. ō sen. expingt. el primo. q homicida est. Secus si cēt furiosus t non sane mētis. ar. cle. si furiosus. de homici. Tertius qñ excōmunicatus sepelitur in ecclesia vel paganus. q si erat cōsecrata est recōcilianda t corpora predictoz proijciēda si discerni possunt ab alijs. de cōse. di. i. ecclesiam. t ō cōse. ec. vel alta. cōsuluisti. t ibi Pa. ponit istū cuz casu se. Quartus quādo fuit psecrata per notorium excōicatum. Mā ea que pfistunt in exterioribus bñdictionib9 t psecrationib9 facta per notorium excōicatum nō debēt p fideles exercitari añ recōciliationem. Quint9 fm glo. i. d. c. ppo suisti. qñ parietes successiue repantur. sed credo sit recōsecranda. Sextus qñ effundit semen. de adul. c. significasti. sed quādo est ocultū nō poluitur. vt tz glo. in. d. c. vnico. t ex. d. c. significasti in V. publice. Et fit publicū: vel ex cōfessiōe coz qui fecerūt: vel rei cuidentia. Et intelligunt qdā de oi effusione seminis criminosa. Secus de effusione que fit in sōnis. t ea que fit in mrimonio cā procreande prolis t huiusmodi. Contrariuz tamen tenetur cōiter. vt patet in glo. d. c. vnici. quod ibi not. vt habeat locū i omni polutiōe humana. Et hoc magis consonat tex. in. c. ecclesijs. de conse. di. i. t hoc tene. 6

¶ Quid si ecclesia nō erat cōsecrata. Nō. q qzuis ecclesia non sit consecrata tamē poluit seminis: aut sanguinis effusiōe: vt patet in. c. fi. de conse. ec. vel al. t dz lauari aqua exorcizata tñ per sacerdotem. vt ibidem. 7

¶ Utruz celebrans i ecclesia poluta efficiat irre 8

gularis. ff. Be. in. d. c. vnico. q nō. de sen. ex. is q. li. vi. tñ i ea nō dz celebrari. de pnil. tuarū. i pn. Dicit tñ Lap⁹ q talis ē suspēsus ab igressu eccle. de pui. eꝓx. li. vi. Et si cū tali suspēsione i eccla diuina celebraret vt pus suo agēs officio. erit irregularis. de sen. ex. is cui. li. vi.

9 ¶ Quō debet reconciliari ecclesia polluta. ff. q cū aqua de qua i. c. cōsuluisti. ⁊ in. c. aqua. de cō se. ec. vel alta. Et similiter cimiteriū. Sed melⁱ habetur in pastorali. Et sic serua.

10 ¶ Utrum faciēs ꝓsecrare eccl'am possit ꝓpelli ad ipam dotandā. ff. Pa. in. c. cū sicut. de ꝓse. ec. vel al. q sic. Et dos dz cē tanta q vnus pre/ sbyter cū ministro possit viuere habito respectu ad obuētiōes spuales. Et si cēt collegiata hr re/ spectus ad numeꝝ collegiatoꝝ. ff allut hoc in ec clesijs mendicantium.

11 ¶ Utrū possit erigi ꝓsecratiōe eccle. ff. q ñ. vide. ſ. Simonia. iij. §. xix.

Consecratio altaris est alia a ꝓse cratiōe ecclesie. c. i. de conse. ec. vel alta. Ideo vna sine alia fieri potest. de quo vide. s. altare.

Consecratio cimiterij quomo/ do debeat fieri ha betur in pastorali.

1 ¶ Quō polluit. ff. q si cimiteriū ē ꝓtiguū eccle sie tūc polluta eccla polluit cimiteriū. ſz nō ecōuer so. vt i. d. c. vnico. de ꝓse. ec. vel alta. lib. vi. Si vo nō ē ꝓtiguū eccle: vel si ē ꝓtiguū: sed nō pol uitur eccla. tūc polluit p sanguinis vel seminis ef fusionē: sicut dictū est de ecclesia. Itē qñ aliqs ex cōicat⁹ vel infidelis i eo sepelit. vt in. d. c. consu luisti. ⁊ in. d. c. eccl'am. cl. ij. Aduerte tñ q si es/ sent plura cimiteria ꝓtigua tamē parietē bñtia i medio se iungentem poluto vno non poluitur aliud ēt si p portam mediā hēat accessus de vno ad aliud. vt in. d. c. vnico.

2 ¶ Sed qd si polutio vel sanguinis effusio fiat i porta i medio posita. ff. Jo. an. vt refert Be. i d. c. vnico. q illud cimiteriū ē violatū. cuius cā paries ⁊ porta fuerūt facta qñ fit illi⁹ accessio. per l. ⁊ si nō sunt. §. pe. ⁊ vlti. ff. de au. ⁊ ar. lc. vbi di citur spectam⁹ q res cuⁱ rei ornāde cā fuerit adhi bita: non q̄ sit pciosior. Et iō legato auro. legata sunt vasa aurea. ⁊ legatis gēmis: gēma vasa. ⁊ fm hoc: siue gēme sint in aureis vasis: auro ce/ dēt. ⁊ idem de argento. cum. l. se. Et dicit Be. ibidē. q in dubio paries itermediⁱ vr principa/ liter factus vt faciat duo cimiteria nō accessorie. vt innuit tex. ibidem.

3 ¶ Utrū silr sit dicēdz si polutio vel effusio san guinis fiat i porta eccle. ff. Be. vbi. s. q Jo. ō imo. dicit q sic. qñ intra clausuraz hostij versus eccl'am ē facta. Secus si i parte q̄ est extra clausurā ar. nō. p Bar. in. l. i. ff. de dona.

¶ A quo dz recōliari. ff. q ab epo sicut dictū ē de eccla cū aq̄ bñdicta. vt in. d. c. ꝓsuluisti. 4

¶ Utrū debeat qs sepeliri in cimiterio poluto. ff. q non. vt in. d. c. vnico. 5

¶ Utruz corpa excōicatoꝝ hrticoꝝ aut pagano rū sint exhumāda qñ ꝓsecrare vult cimiterium: vel recōciliare polutū. ff. q sic. si discerni pnt. ō ꝓse. dist. i. ecclesiam. el. ij. 6

¶ Utrū reconciliata eccla: reconciliatū sit cimi teriū. ff. fm Archi. ⁊ Jo. an. in. d. c. vnico. q sic si ē contiguum. als secus. 7

Consecratio vestimētorū ⁊ va soꝝ ad diuinū cul tum necessariorum ad quez pertinet. vi de. s. Bñdictio. §. i. ⁊. ij.

¶ Utrū possint alienari. ff. q i vsus ꝓphanos. 1 nullo modo debēt conerti q̄ semel deo dicata sūt sed vetustate ꝓsumpta debēt ꝓburi ⁊ cineres in ecclesia reponi. c. que semel. ⁊ quod ibi nō. xix. q iij. ⁊ in regula semel deo. de reg. iur. li. vi. Vasa sunt tñ vasa eccl'astica ⁊ calices ꝓfracti seu minu ti vēdi in casibus ꝓcessis dr. quibus. s. Aliena/ tio. §. ij. x. q. ij. hoc ius. ⁊ in gl. pfate regule. In tegra non nisi alteri eccle vel loco religioso. vt i c. ligna. de conse. di. i.

Consecratio virginū quo tēpe dz fieri. ff. q i die epphe ⁊ in natalib⁹ apostoloꝝ. ⁊ per to/ tam ebdomadā resurrectionis ⁊ oi die dñico. vt nō. xx. q. i. §. velamen. ⁊. c. se. ⁊ in casu necessita tis. puta periculo mortis oi die ꝓuato. xx. q. i. ō uotis. ⁊ in glo. c. ij. de conse. cc. vel alta. Inno. in. c. i. de tem. or. ſz q etiaz in solēnibus festiui/ tatibus possint consecrari.

¶ A quo debēt ꝓsecrari. ff. q ab epo ꝓpo. vt 1 in. d. c. deuotis.

¶ Utruz illa q̄ est corrupta sit ꝓsecranda. ff. q 2 nō. xxvi. di. acutⁱ. ⁊. d. c. deuotis. ⁊. c. iuuēcu/ las. ea. q. Et q̄uis fuerit violenī corrupta tñ cō secrāda nō ē. qz ſz corona ei duplicēt q̄ztū ad me ritū nō tñ hēbit aureolā virginū. vt no. i ſuma. xxxiij. q. v. facit. c. ille famule. ea. q. Sz theologi tenēt ⁊ bñ q hēbit. ⁊ nec pp hoc non ꝓsecratur. ſz qa eccle nō ꝓstat an consenserit: vel ne.

¶ Quid fiet de ea q̄ occulte corrupta fuit ⁊ nisi ꝓ 3 secrēt iminet scādalū. ff. q epūs simulabit eā cō/ secrare faciēdo ea q̄ nō sunt de substātia ꝓsecra/ tiōis ⁊ omittēdo substātialia. qō ſz fiē ps i. c. i. ō bis q̄ vi me. ve. cā fi. ⁊ facit. c. vtilē. xxij. q. ij. ⁊ nomē virginitatis mutabit i nomē castitatis.

Onsentire vr̃ ſm Innoc. i. c. in geneſi. ⁊ elec. qñ quis tacet in actu honorabili ſeu concupiſcibili. ſed i actu vituperabili ⁊ preiudiciali ⁊ in q̃ eſſet verecundũ loqui ⁊ ꝺicere plerunq; videt diſſentire. l. filiuſſa. §. iuitus. ⁊ ibi glo. ff. de pro cu. ⁊ eſt glo. in. l. qui patitur. ff. man. ⁊ glo. i. c. plerũq; ij. q. vij. limitat Jo. de imo. in. c. vr̃a. de loca. ⁊ glo. i. c. diaconus. xxij. di. ⁊ i. d. l. q patitur qñ actus qui fit in preiudicium valet ẽt illo ꝺicente. Secus ſi nõ valet niſi preſens conſentiat. q; tũc tacẽs hr̃ ꝓ ꝺicte. Exẽplum primi vendo rem alienã ꝺño pñte ⁊ tacente. ⁊ ſic ñ valet. q; ẽt eo abſente vel ꝺicente potuit vendi in pñ iudiciũ vẽdẽtis. vt no. i. l. rem alienã. ff. de cõtraben. emp. ſicut ⁊ legare pñt rẽ alienã i pñ iudicium ſui hr̃ dis. vt nõ. i. c. filius. de teſta. Exemplũ ſecũdi. Jmpignorat qs rẽ alienã pñte ꝺño. ⁊ ſcit vꝫ. vt no. in. l. gaius. ff. de pig. ac. Et de hac diſtinctiõe bẽs tex. ſingularẽ. in. l. ſepe. §. cur ãt his. ff. de re iudi. facit. l. ſi ſeruus cõis. ff. de do. inter vi. ⁊ vro. niſi vr̃ donãs rem cõem ſibi ⁊ fratri pñte frate ⁊ nõ ꝺicẽte valet conceſſio. facit. c. ꝓtinebatur de his q̃ fi. a pre. vbi ſi plat⁹ cõtulit bñficium preſente capitulo ⁊ non contradicente tenet collatio. facit quod no. Bal. i. l. ſi tutor. C. in qui. cau. in inte. re. non eſt ne. vbi dicit q; ſi quis ſcit aliquem ſe gerere pro cius ꝓcuratore. tunc ſi contradicendo poteſt illũ impedire. ſi tacet ꝓſentit. Secus ſi non poteſt impedire. Similẽ deciſionẽ ponunt domini de rota in habentib⁹ cãm cõmunẽ ſi vnus illorum conſtituit procuratorem vt conſentire videant ſi poſſunt impedire. ⁊ quod no. Bal. in. l. ij. §. ſi vir. ff. ſol. ma. vbi dicit q; qñ ꝓſenſus requirit ad habilitãdam perſonam non ꝺictio habetur pro cõſenſu vt in. l. quo enim. §. i. ff. rem ra. ha. vbi dic̃ gl. non ꝺicere ratihabitioni par eſt. Ex quo arguit Bal. q; ſatiſfactum ẽ ſtatuto florentino ⁊. req; renti conſenſum conſanguineo ⁊ in contractib⁹ ſi ꝓſanguinei ſciunt nec contradicunt pro quo facit illud ſingulare dictum. Bal. in. l. potuit. in vltima. q. C. de iur. delib. vbi vult q; ſi pupillus maior infante vna cum tutore ingreſſus eſt poſſeſſionem q; per hoc hereditas eſt legitime comprehenſa. Nec ob. q; auctoritas debeat preſtari verbis expreſſis. vt facit. l. i. ad fi. ff. de auc. tut. q; hoc eſt verum circa actus expreſſos: ſed in tacitis tacite loquimur rebus iſtis. ⁊ factis. iuxta illud. ⁊ factis loquimur argumentũ. ar. i. l. de q; bus. ff. de legi. ⁊. l. itẽ q;. ff. de pac. facit qꝺ idez Bal. in. l. mandatum. C. man. in. ij. col. dicit q; ſocietas contracta cum patre intelligitur cũ filio renouata ſi iteruenit paciẽtia tutoris. Item aliud dictũ i. l. poſt mortẽ. ff. de adop. vbi idem Bal. dicit q; ſi filiꝰ virit ſeoſum a pr̃e negociãdo vt emãcipat⁹ p. xx. ãnos patre ſciente ⁊ patiẽte preſumitur emancipatus.

¶ Sed nunquid in actu negatiuo requirat̃ ꝓteſtatio ne videatur conſentire. ſ. q; in actu negatiuo abſtinens ⁊ tacens non habetur pro conſentiẽte. facit qꝺ no. Jo. ⁊ Jnno. i. c. olim inſ. de re. ſpo. ⁊ quod no. in cle. vnica. ⁊ pcu. iũcta gl. l. fi. ff. de pcu. Silr no. q; qñ duo ꝓponunt vni ⁊ ſolũ negat vnũ. vr̃ altez affirmare. vt in. c. nõ ne bñdicimus. de preſump. facit. c. i. de poſtul. prela. Sed bñ attende iſtam. q. quomodo tacẽs videtur ꝓſentire. q; videtur eſſe quaſi brocardica qꝺ. q; multas patitur limitationes. 1

¶ Utrũ exñtes i cõſilio ⁊ tacẽtes qñ aliqꝺ malũ tractatur ſint culpabiles. ſ. q; exñtes in conſilio involuuntur peccato. ⁊ tenenr̃ ad reſtõnez ꝺ dãno. ⁊ ſimiliter de quibuſcũq; alijs quãdo malo obuiare pñt ⁊ non faciunt. Ratio. q; qui tenetur loqui ⁊ tacet: conſentit in eius preiudiciuz. l. de etate. §. qui tacuit. ff. de inter. ac. ⁊. c. ſi poſt p̃ ſtitum. de conſe. li. vi. Quilibet aũt de vniuerſitate tenet votũ ſuũ exprimere in ꝓcernentib⁹ facta cõitatis ex debito officij. ar. in. c. i. de his que fi. a ma. par. ca. Et ideo ibi dicit Jnno. q; niſi ꝺicat ſi aliqua ibi male agerent̃ hr̃ ꝓ ꝓſentiente quo ad peccatũ ⁊ quo ad penã. Nõ quidẽ vr̃ quo ad culpã habeo p indubitatũ de quocunq; q poteſt obuiare peccato ne cõmittatur ⁊ non facit xxij. q. v. hoc videtur. Sed de pena non credo niſi in prelato vel cui ex officio competit. vt iſtis qui habẽt vocem i capitulo. ar. coꝫ q̃ nõ. i. c. ne gligere. ij. q. vij. vel niſi doloſe taceat ⁊ non, phibeat. ar. coꝫ q̃ nõ. in. c. quãtc. de ſen. ex. Et ſm hanc diſtinctionẽ limita Bar. in. l. vtrũ. ff. ꝺ peri. cꝛi. vbi vult q; ſolũ teneatur obuiare q eſt ſubiect⁹ illi qui ꝺz offendi. ſicut ſeruus filius. Et gl. in. l. culpa caret. ff. de reg. iur. ⁊ tex. inſti. de puiudi. §. alia. qui vult q; conſcius q̃zuis extrane⁹ ſit puniatur. intellige quando habet ex offo: vel quãdo doloſe non phibet vel in crie leſe maieſtatis. l. quiſquis. C. ad. l. iul. ma. 2

¶ Quãdo ꝺz preſtari ꝓſenſus. ſ. vt colligit ex Bar. in. l. ſi quis mihi bona. §. iuſũ. ff. de acqr. here. ⁊ Pa. in. c. cũ nos. de his q̃ fi. a pre. ⁊ alios doc. ibidem. q; quãdoq; i actu requirit iuſſus alicuius ⁊ tunc ꝺz precedere. vt in. d. §. iuſſum. Quãq; requirit auctoritas. i. ꝓſenſus auctorizabilis. ⁊ ꝺz iteruenire in ipſo actu ſm q; verbum ſonat: vel modicũ ante: ſeu imediate poſt. vt in d. §. iuſſum. ⁊ in. l. obligari. §. tutor. ff. de auct. 3

tu. ꝛ inſti. eo. §. tuto. Nō ꝫ requirit̄ lnīa. ꝛ dz ꝓcedere. c. lz. de regula. Nō ꝫ ꝓſilīū. ꝛ dz requiri añ ꝛ expectari rñſu. c. cū i veteri. de elec. Nō ꝫ requirit̄ ꝓ ſenſus. ꝛ tūc ſi de ſolēnitate actꝰ requirit̄ vt iteruenīat certo tpe nō pōt interuenire poſt. c. audit⁹. iūcto. c. qꝫ ꝓpter. de elect. Aut nō requiritur certo tpe. ſed ſimpliciter ad validitatē actꝰ. ꝛ tūc ſi actus tenuit pōt ꝓſentire ſemp. vſi canonicus cōtemptus in electiōe pōt ꝓſentire qñcūqꝫ vult. c. qō ſicut. de elec. Si vo actus no tenuit. ꝛ tūc pōt ēt iteruenire poſt factū. ſz validat actum. nō vt extūc. ſed vt exnūc. facit quod no. glo. i regula ratū. ꝛ i regula ratihabitio. ꝛ in regula nō firmat̄. de reg. iur. li. vi. Quod limito vex i alijs: ſed nō i ſacramēts.

4 ¶ Quid requirit̄ vt ratihabitio ꝓfirmet actū p̄cedentē. ℟. bal. in l. ſi. C. ad macedo. ꝛ i. l. obſeruare. §. fi. ff. d' of. ꝓcō. mlta dic. Sz tu dic clarius qꝫ primo oꝫ ſit factū noie meo. vt i dicta regula ratum. Intellige ſm glo. i. c. cū qs. d' ſenex. li. vi. factū noie meo qñ inea ꝓtēplatione fecit ij. qꝫ habeam ratū tāqꝫ geſtū noie meo. Mā poſſum hre ratū factū: ſed qualitatē facti nō. ſ. qꝫ ſit factū noie meo. l. ſicut iter dicto. C. ar. tu. ꝛ nō. i l. pomponius. ff. de neg. geſt. Et iſta eſt opinio Ja. de are. approbata i. l. i. §. deijcere. ff. de vi ꝛ vi ar. ꝛ per glo. ſm Bar. ibidem. i. §. ſed cū qs lz ſm Bal. ſit glo. Bria ibidem in. §. quotiens. Dicetamē aduerte qꝫ nō ſolum ratihabitio expſſa ſufficit. ſed etiam tacita i maleficijs. vtputa. qꝫ nō reuocat poſtqꝫ ſcit qꝫ eſt factum noie ei⁹. aut nō contradicit. vt li. non ꝓte. c. i. in fi. de offi. de le. c. olim. el primo. C. de iceſ. nup. l. cum ancillis. C. de defer. l. i. ꝛ no. glo. i. c. cū impoſitioni/bus. de iureiuran. li. vi. qꝫ tunc eſt ratihabitio p̄ſumpta. ij. q. i. notum. Secus eſſet in nō maleficijs. Tertio qꝫ actus nō requirat preſentiam: qꝫ que preſentiā requirūt ratihabitio non poteſt cō firmare. iſti. de auc. tu. §. tuto. Quarto requiritur ſm Joa. in. c. i. de cōuer. iſti. qꝫ extrema ſint habilia ad illum actū perpetrandū. ſ. tps in quo actus geſtus ē. ꝛ ratihabitionis tempus. quia ſi vnū iſtorū deficit nō ꝓcedit ratihabitio. qꝫ cū ratihabitio ſit fictio iuris. nō pōt ꝓcedere ſuper impoſſibili de quo plene per Bar. in. l. ſi is qui ꝓemptore. ff. de vſucap. Exemplum quidā noie i fantis iter fecit. Maio: factus ratum habet certe talis ratihabitio nō retrotrahitur. qꝫ impoſſibile erat tūc temporis tale mandare. Exemplum d' alio extremo. Ab aliquo habebā terminū ad aliquid agendū. amicus meus noie meo fecit. ego poſt terminum ratum habui: non retrotrahitur qꝫ ſicut poſt terminum non potuiſſem vere face re. ſic nec ficte. Ratio qꝫ vbi certum tempus eſt de ſubſtantia: ibi oportet obſeruari tempus. alꝫ actus ē nullus ipſo iure. ff. de excu. tu. l. ſcire oꝫ §. cōſequens. qꝫ recedere a tempore ē recedere a forma. ff. de ver. ob. l. qui rome. §. augerius. vi de bonam glo. i. l. ſi ego. ff. de neg. ge. i fi. ꝛ pro hoc facit tex. i. l. bonorum. ff. rē ra. vide bonam glo. in. c. qꝫ fit. de elec. li. vi. facit qō no. Lar. in cle. qō circa. de elec. vbi dicit qꝫ fictio non poteſt id quod ſm naturā ē impoſſibile. Exemplum. inſti. de adop. §. minorem. vbi quis nō pōt adoptare eū quem nō antecedit per tot ānos qꝫ cum generare poſſet. Similiter nō poſſet fingi qꝫ qs viueret hodie qui. ccc. ānis preteritis mortuus ē. inſti. de excu. tu. §. ſed ſi i bello. Quinto requiritur ſm Jnno. in. c. prudentiam. de offi. dele. qꝫ illud quod quis facit valeat. vt ſit aliquid. qꝫ qō nihil eſt. non poteſt ratum haberi. vnde excōmunicatus nomine alterius non valet. lz ille ratum habeat: niſi tempore qui poteſt excōmunicet. Similiter ſi quis iuriſditionem faciat nomine iudicis nō poteſt ratuꝫ haberi. qꝫ que facti ſūt ꝛ ſolēnitatem requirunt non poſſunt rata haberi. Et ideo cum ſentētia a non ſuo iudice lata: ſit nulla. de iudi. at ſi clerici. ꝛ cum alie ſolēnitates requirantur quas ipſemet qui ratuꝫ habere vult ſi omitteret non teneret qō facit: ergo nec ratum habere poteſt ſi ab aliquo omittatur. facit. d. l. obſeruare. in fi. Sexto requiritur qꝫ poſſit mandatum per alium fieri. qꝫ ſi per alium non poteſt fieri ratihabitio non retrotrahitur. vtputa facit quis adulteriū vel fornicationem nomine meo: non poſſum ratum habere. vt dicit glo. in. l. i. § quotiens. ff. de vi ꝛ vi ar. ꝛ Cy. in. l. non domi/nus. C. de accu. ꝛ in. c. ſciant cuncti. de elec. lib. vi. Limita iſtud verum in alijs que non ſunt delicta. ſed quo ad delicta. lz non ꝓprie cōmittat. ſed interpretatiue. ideo eadem pena punitur tā/qꝫ eiuſdem delicti particeps ꝛ mandatoꝛ. vt no. Bal. in. l. vnica. §. ne autem. C. de cadu. tol.

¶ Vtrum actus qui debet expediri per conſen 5
ſum in cōmuni preſtitum valeat ſi ſinguli conſentiant vt ſinguli non collegialiter. ℟. Joa. in. c. cum in eccleſia. de cauſa poſſeſ. ꝛ ꝓprie. qꝫ nō vt in. c. in geneſi. de elec. ꝛ. l. ij. C. de decurionibus. nec eſt ſpeciale in electione: qꝫuis glo. dicat contrarium in. c. i. de re. ec. non alie. lib. vi. Sed tu tene qꝫ non valet. Et hoc ſentit poſtmodum Joā. an. ibidem in nouella. ꝛ firmat Jo. cal. in. c. cum omnes. de teſti. ꝛ Bart. in. l. oēs populi. ff. de iuſti. ꝛ iur.

Conſeruator quis poteſt eſſe. ℟. qꝫ ſi datur a pa

pa oz q̄ fit eps vel superior prelatus: vel abbas vel habēs dignitatē vel psonatum i cathedralibus: aut collegiatis ecclesijs. Item q̄ nō sit ō iurisditōe vel dominio seu districtu ecclesiastico vl temporali illius cui dat̄, p ꝓseruatore exceptis illis qui regib⁹ & reginis dantur. Jtē q̄ nō sit cōseruator ꝓseruatoris sui. habent hec in. c. hac cōstitutione. de offi. dele. li. vi. & extra ciuitates vl dioceses i quib⁹ fuerint deputati: vel alibi q̄z i ciuitatib⁹: seu locis insignib⁹ vbi copia possit hr̄i peritoz, pcedere non pñt. nec aliquos vltra vnā dietā a fine dioecesis cozūdē trahere pñt. vt in. d. c. hac constitutione.

1 ¶ De quib⁹ possunt se itromittē. ℟. q̄ solum de manifestis iniurijs & violētijs: & si de alijs se intromiserint vel ad ea que iudicialē indaginē requirūt suā potestatē extēderint sunt suspensi per vnū ānum ab officio. & pars que hoc fieri, pcurauerit excōmunicationis sniam incurrit ipo facto a qua nō poterit absolui nisi p̄ satisfaciat integraliter de expēsis. vt i. d. c. hac cōstitutiōe.

2 ¶ Quid si reus negat notozium & actor vult p̄bare. ℟. q̄ ꝓseruator cognoscē poterit. q̄ qlibet iudex cognoscē potest an sua sit iurisditio. l. si qs ex aliena. ff. de iudi.

3 ¶ Quantū durat cozr officiū. ℟. q̄ vsq̄z ad obitum cōcedētis. & tūc expirat quo ad negocia non cepta. vt i. d. c. hac constitutione.

4 ¶ Circa munera & expēsas assessozr & notariorum tenet obseruare qđ de legatis statutū est. de quo vide. ſ. iudex. §. viij. cum sequētibus.

5 ¶ Quid de attētatis per cōseruatores ꝺ̄ premissa. ℟. q̄ irrita sunt ipo iure. d. c. hac cōstitutiōe. & hec vera sunt nisi in cozr litteris alia ptās eis darctur. vt fit cōmuniter. Et sic ꝑz q̄ hodie parum valet hec prouisio.

6 ¶ Sed quid si alius q̄z ille cuius ē cōseruator, p̄curaret vt se itromitteret de alijs nūquid eēt excōmunicat⁹. ℟. Be. i. d. c. hac ꝓstitutiōe q̄ nō. nisi participaret cū parte postq̄z excōicationē incurrit. q̄ tūc ligaret cadē excōicatiōe participando i crimine criminoso. al's nō.

7 ¶ Quis pōt absoluē istum. ℟. Archi. Joan. mo. & Jo. an. i. d. c. hac cōstitutione. q̄ ordinarius ex quo cōdito canonis nō sibi reseruauit.

8 ¶ Utrum possit vices suas alteri ꝓmittere. ℟. q̄ nō. nisi citationes & sniarum denunciationes nisi aliud specialiter in cozum litteris continc̄atur. d. c. hac constitutione.

¶ Onsilium est voluntatis. ꝓceptum necessitatis. .xiij. q. i. quod precipitur. tamen q̄ consilio domini non vtitur. minus boni adipiscit. c. quisquis. ea. q. Et merito arguitur qui consilia sapientium & recta suadentium. non vult recipere. lxxxiij. di. c. i. Et in dubijs dz homo requirere consilium. xvi. q. ij. visis. & di. xx. c. vlt. xi. q. iij. excellentissimus.

¶ Utrū quis teneatur ex cōsilio dato. ℟. q̄ aut dat quis consilium delinquenti: aut contrabēti. Si delinquēti quo ad peccatum indistincte iuoluitur sed quo ad penam seu restitutionē faciēdā distinguo aut talis erat facturus ēt sine consilio. & tunc si dedit cōsilium ope. tenetur insti. de ob. que ex delic. na. §. at vbi ope. ff. de fur. l. si quis vxori. §. i. ēt si cōsilium nō adhibuit ꝓncipaliē. ſz secūdario. ff. de fur. l. si pignoze. §. pe. insti. ō fur. §. ope. vtputa acōmodauit scalā ad ascēdēdū & huiusmodi. Si vo dedit cōsilium sine opere. al's facturo. nō tenetur. d. §. at vbi ope. Jllec obstat. l. i. §. si quis. ff. de ser. coz. q̄ est casus speci/alis in quo nō dz augeri malitia serui laudando. Vel pōt dici q̄ ibi non solum cōsuluit: sed ēt laudando incitauit. qđ magis ē. ꝓ hoc facit qđ not. in. l. sepe. §. fi. ff. de ver. sig. & in. l. i. in. fi. ff. man. Si vo non erat factur⁹. tenetur. l. si remunerandi gratia. §. plane. ff. man. sed non ei cui dedit consilium fm glo. in. l. nullus ex consilio. de re. iur. li. vi. sed ei contra quē & eius maleficij nomine. puta si fecit homicidium homicida est. l. di. si quis viduaz. & huiusmodi. Sed tu dic in conscientia teneri etiam ei quē male consulendo coꝛrupit quantum potest exhortādo ad bonum. ar. vi. q. i. deteriores. Si vo dat consiliuz contrahenti & tunc si est fraudulentum tenetur i distincte. ff. de dolo. l. q̄ si cum res. vbi ille q̄ cōsuluit dolose & sui lucri cā mutuare debitori non idoneo tenetur actione de dolo ei cui consiliū dedit. ad idē. ff. de ꝓcu. l. ij. Si vo non est fraudulentum non tenetur. vt i. d. regula nullus ex consilio. ff. de dolo. l. eleganter. in fi. Et hoc verum si est simplex consilium: q̄ si esset mandatum q̄zuis non sit fraudulentum. si est designata certa persona. puta mandat quis tibi vt titio pecuniam tradas. & sic tenetur indistincte. etiaz si al's erat facturus. ff. man. l. ij. §. tua & aliena. & ff. de nego. gest. l. iij. §. plane. Si vo non est designata certa persona. & tunc si al's non erat facturus tenetur vt in. d. §. plane. al's nō.

¶ Utrum ille qui debet aliquid agere cum consilio alicuius possit procedere si ille moꝛtuus est vel est absens vel non vult consulere. ℟. vt colligo ex Be. in. c. i. ne se. va. li. vi. & Jo. an. in. c. ex parte. de consti. q̄ aut consilium debet peti ex statuto vel ex consuetudine. & tunc potest procedere si ille moꝛtuus est: vel remotus: vl nō vult

dare quando periculosum est expectare respectu actus super quo requiri debet, sicut collatio beneficij. ꝛ huiusmodi. Si vo consilium non requiritur per statutum vel consuetudinem sed ꝺ mandato alicuius. Semi. ibidem tenet ꝙ non potest procedere. sed debet ad mandantē referri Et hoc verum ſm Vin. ꝛ Compo. nisi cōmissio facta fuisset sub nomine dignitatis: ꝙ si mortuus est expectabitur successor. ar. c. quoniaꝫ abbas. de offi. dele. ℙanor. vo limitat verum ni si imineat periculum ex dilatione. arg. l. si longius. §. si filius. ff. de iudi. ꝛ in. l. si cuꝫ dotem. §. sed si latitat. ff. solu. matri. Et hoc sentit Bart. in. l. i. §. si plures. ff. de exercito. Ratio ſm cum quia mandatum debet intelligi ſm iura. arg. c. ex litteris. de consti. ꝛ. c. ij. de rescript. Sed de mente iuris est ꝙ si potest haberi: habeatur. ꝛ si non potest haberi: ꝛ periculum sit in mora. procedatur ad consumationem actus. vt in. d. c. i. Et placet mihiꝙ sic videtur de mēte mandātis.

3 ¶ Vtrum actus gestus teneat si potest peti consilium ꝛ non petitur. ſꝛ. ℙanor. in dicto. c. ex parte. ꝙ si mandatoꝛ ex forma mādati voluit requiri consilium. non tenet actus nisi requiratur vt in. c. cum in veteri. de elec. Si vo est exdispositione legis. ꝛ tunc si lex a principio cum dedit potestatem mandauit consilium requiri: similiter non valet ex defectu potestatis quia habuit eam molificatam ꝛ qualificatam. Et sic intellige rez. c. nouit. de his que fi. a prela. ita ꝙ sine clausula decreti actus est nullus. aut habenti priꝰ potestatem mandaut superioꝛ vt procedat cum cōsilio: ꝛ tunc tenet. lꝫ fit puniendus. argu. c. dilectus. el secundo. de preben. vide glo. singulareꝫ in cle. i. de iure patro.

4 ¶ Vtrum obligatus petere consiliuꝫ teneatur illud sequi. Rñ. Be. in dicto. c. ꝙ aut peti debet ab eo a cuius potestate dependet principalitꝫ actus. vt ꝙ clericus non conueniatur coram alio episcopo sine consilio proprij: ꝛ sic tenetur sequi ꝛ iste est casus in. c. i. de fo. compe. cum glo. Si vo nō depēdet actꝰ ab eo sed vna cū alijs ꝺz iter esse. tunc si p alia iura ꝺz sequi. claꝫ ē ꝙ arbabit ꝛ ita procedit glo. in. c. ij. de coꝛ. vici. ſm intellectum Host. patet ꝺ in. c. studeat. l. ꝺi. ꝙ requirit consilium aliorum episcoporum in depositione sacerdotis. ꝛ intelligitur ꝙ sequatur propter c. felix. xv. q. vij. Aut non apparet per alia iura expresse ꝙ debeat sequi. ꝛ tunc si debet requiri a participe officij super illa oportet sequatur cōclusio est Inno. in. c. venerabilis. de off. dele. Mā coadiutoꝛ ibi datus habet officium super rebus ecclesie sicut prelatus cui datur. ergo debet sequi eius consilium. Aut non debet requiri a particpe officij: sed ab habente ius: ꝛ sic teneꝫ sequi. Vnde si mandatur prouideri alicui de ecclesia requisito consilio patroni. debet consiliū sequi cū habeat ius in tali, puisione ecclesie. dictū est Jo. an. in. c. dilectus. de offi. le. ꝛ in. c. i. de ca. mo. Aut non debet requiri ab habentibus ius: tunc si materia habeat ꝙ debeat sequi sequendū ē. puta si consulatur alicui ne ordineꝫ, ꝓpter irregularitatem. ꝛ ita procedit tex. in. c. ad aures. de eta. ꝛ quali. ꝛ ita cū intelligit Jo. an. in. d. regula nꝝ lus ex consilio. Aut mā non habet vt sequatur. ꝛ sic non teneꝫ sequi. de elec. cum in veteri. ꝺ arbi. cum olim. Adde ſm Jo. an. in regula nullꝰ: li. vi. in mercu. ꝙ si dicatur iuxta consiliū: vel ſꝛ consiliū talis teneꝫ sequi, Et ſm Ly. in. l. id qꝺ pauperibus. C. de epi. ꝛ clc. idem dicendum qñ ꝺꝛ de consilio talis. Secus si dicit cum consilio. Sed Jo. an. vbi. ſ. ꝛ Bar. in. d. l. id quod nō approbant hoc sed tenent ꝙ non tenetur sequi. Ego recurrerē ad intentionē mandātis.

¶ Sed pone ꝙ tali obligato sequi consiliū deꝫ 5
silium iniustū. ſꝛ. Jo. ꝛ sequitur ℙa. ꝙ nō debet sequi: qꝛ consilium importat ꝙ sit iustū. vt in l. titiū ꝛ meuiū. ff. de admi. tu. ꝛ no. Bar. in. l. i. §. si plures. ff. exerci. ꝛ ſm eundem Jo. posset proferre sniam contrariam. Quod verū ſm ℙa. de equitate. secus de rigoꝛe iuris. Quod verum credo: nisi periculum esset expectare: qꝛ tūc posset dare ēt de rigoꝛe iuris. vt. ſ. dictū ē.

¶ Quid si papa mandet collegio vt eligat vnū 6
cum consilio talis poterunt ne eligere euꝫ a quo consilium petere debent. ſꝛ. ℙa. in. d. c. cum i veteri. ꝙ non. ſm Jo.

¶ Quid de proponentibus in consilijs aliquid 7
quo proximi iniuste dampnificentur. vel ꝙ fiant iniqua statuta. ſꝛ. ſm Dur. ꝙ tenentur ad restitutionem insolidum: quando talis dampnificatio non fuisset facta nisi ex eorum propositione vl ꝛa mortale peccatum qꝺ ꝑmiserūt proponēdo.

¶ Onspiratio. Vide. ſ. Conspiratio.

¶ Onstellatio. Vide. ſ. Sortilegium.

¶ Onstitutio. alia ciuilis: alia ecclesiastica. Ciuilis ciuile vel forense ius appellatur. Eccleſiastica vo canonis nomine censetur. iij. distin. §. i. vbi dicit glo. ꝙ etiam aliquando constitutio ecclesiastica appellatur canon quando constituitur in vniuersali concilio. Aliquando decretum quando papa statuit de consensu cardinaliuꝫ ad nullius consultationem, extra de electio. bone.

el primo. quando ꝙ etiam solus. extra ve reseri. c. i. Aliquando epistola decretalis quando papa statuit aliquid ad alicuius consultationē. Aliquando dogma quod consistit in doctrina fidei christiane. Aliquando mandatum quod consistit in doctrina morum. Aliquando interdictum quo nulla pena addicitur. facit. c. si quis dogmata. xxv. q. ij. Aliquando sanctio quādo addit pena. xvij. q. iiij. si quis. Constitutio tamen ꝓ prie dicitur ꝙ princeps statuit. c. constitutio. di. stin. ij. large accipitur pro omni iure scripto. c. cum omnes. de consti.

1 ¶ Vtrum constitutio pape que a principio cōmuniter non recipitur ipso sciente ꝛ tollerāte obliget ad peccatum. Rñ. Panor. in. c. quia circa. de consangui. ꝛ affini. post do. Anto. ꝙ nō. pro quo facit quod not. iiij. dist. §. leges. & treu. ꝛ pace. c. primo. Si vo a principio a maiori parte recipitur. sic obligat: ꝙuis minor pars non seruet. Et sic intelligo. c. cum iam dudum. de preben. q. multa per patientiam tollerantur: que si deducta fuerint in iudicium: exigente iustitia non debet tollerari. vide quod dico. ſ. Consuetudo. §. x.

2 ¶ Vtrum omnes constitutiones emanate post compillationem decretalium habeant vim. ℟. ꝙ non. nisi de his fiat mentio in. vi. libro decretalium. vel nisi sint facte post dictum sextum. vt probatur in prologo dicti sexti. De hac materia vide infra lex.

¶ Consuetudo

est ius quoddam moribus institutū quod pro lege suscipitur. c. consuetudo. i. distin. ꝛ de hac hic loquor: non de illa consuetudine large dicta qua quis dicitur consuetus facere aliquid que est quoddam ius priuatum non publicum. vt ista de qua hic. vt. l. de quib⁹. ꝛ. l. cum de consuetudine. ff. de legi.

1 ¶ Quis potest consuetudinē introducere. Respon. ꝙ ille qui potest facere legem. quia a quo remouetur genus. ꝛ eius species. l. filius. in fi. ff. de dona. ꝛ. l. iurisgentium. §. si fraudandi. ff. de pactis. in glo. ergo a contrario sensu consuetudo est species iuris. instituti. de iure naturali. §. constat ergo.

2 ¶ Que requiruntur ad faciendam consuetudinem. ℟. ꝙ. v. de necessitate. vt habeat vim legis. Primum ꝙ sit rationabilis: quia de substantia legis est ꝙ sit rationabilis. iiij. disti. erit autem. Ideo consuetudo ratione carens nunq̄ habebit vim legis. Et not. ꝙ vt dicit do. Anto. in. c. fi. de consuetu. Et refert Semini. in. c. licet. de consti. lib. vi. consuetudo in tantum ē rationabilis inquantū participat de fine iuris. ffinis iuris canonici est felicitas anime. ffinis iuris ciuilis est bonum publicum. vt notat glo. de iureiuran. cum contingat. Et ideo consuetudo debet conuenire religiōi discipline ꝛ salutis. Si ergo istis est contraria. puta q̄ nutrit peccatum de se est irrationabilis: ꝛ non potest seruari sine peccato. viij. di. que contra ꝛ ser. c. se. ꝙuis cō ueniret iuri ciuili. sicut vsure que pro bono publico permittebantur. vel dic fm Dan. in. d. c. fi. ꝙ quando consuetudo aliquo bono fine instituitur dicitur rationalis: lz sit contra ius quod ē ratiōabile: q̄ illud vno respectu istud alio. Exē plum ius statuit ꝙ episcopus tractet negocia cū concilio capituli. c. nouit. ꝛ. c. quanto. & bis que fi. a prela. Et est ratio: q̄ firmius est iudicū plurimorum. c. prudentia. de offi. dele. ꝛ. xx. dis. de quibus. vbi dicitur. ffacilius inuenitur qđ a pluribus senioribus queritur: tamen cōsuetudo potest introducere contrarium: vt in. c. non est. de cōsue. lib. vi. que tamen erit rationabilis alia ratione: vz vt facilius expediantur negotia. Hoc vex: dūmō non sit ꝺ veritatē ꝛ bonos mores.

¶ Sed quero an aliqua consuetudo possit eē rationabilis que sit contra legem dei ꝛ naturalem. 3
℟. Pa. vbi. ē. ꝙ precepta dei quedam sunt moralia. vtputa que mores instruunt ꝛ informant sicut non occides. honora patrem tuum. ꝛ huius modi. ꝛ in istis potest consuetudo distinguere: limitare: ꝛ augere: si ratio naturalis suadet: nec ē peccatum: q̄ presumendum est ipsum deum sic voluisse cum noluerit omnes casus distinguere sed dederit regulas ꝛ potestatem vicario suo. xx iiij. q. i. quodcūq̄ ligaueris. Sz vbi rō nulla naturalis suggerit ius diuinū distinguere seu limitare: nulla lex potest: ꝛ minus ꝺsuetudo. ꝛ cā faciens dē errare. Et sic itelligetur. in. c. sunt qdā xxv. q. i. Quedā sunt precepta mixta. i. figuralia. Et istorum quedam sacramētalia. de quibus poterat ratio reddi ad litteram. vt de circūcisiōe ꝛ de purificatione post partū mulieris. Quedaz vo cerimonialia: de quibus rō reddi non poterat quo ad litteram. sed solum quo ad intellectū. vt illud. Non arabis cum boue ꝛ asino. ꝛ huius modi. Item quedam iudicialia sunt que non obligant hodie nisi fm ꝙ dicam. ſ. Decime. §. i. ꝛ contra ista valet consuetudo:

¶ Secūdū qđ requirit est ꝙ mores ꝛ actus ho 4
minum per quos introducitur consuetudo solū vt. d. l. de quibus sint tales ꝙ probabiliter arguant consensum populi illius qui potest facere cō suetudinem. d. l. de quibus.

¶ Sed quomodo possū presumere & ꝺsensu po 5

puli volentis introducere ꝯsuetudinē. ff. q ac/
tus aut ꝓcedunt a superiori ⁊ sunt actus iudicia
les. tūc si ꝯsensus populi accedat a principio vel
ex postfacto tacite: ⁊ sint frequentati: ita q̄ saltē
sint duo. vt due sñie ⁊ lapsus temporis sic ꝓsu
mitur ꝯsuetudo. q̄ habēt aptitudinē ad cōsuetu
dinem inducendā. ff. de inof. te. l. nā ⁊ his. ⁊. ff.
ad sīl. l. si quis. §. q̄ sub eodē tecto. Si vo tales
actꝰ nō sunt iudiciales. vt vendere: locare: ⁊ hu
iusmodi. aut actꝰ priuatoꝝ. vt est videre i portici
bus sup viā publicam: tunc nō sufficiunt duo ac
tus: sed requirit frequentia ⁊ multitudo actuuꝫ:
ita q̄ totus populus sciat. l. sed ⁊ ea. ff. de legi. ⁊
l. nā imperator ibidem. ⁊. ff. de insti. ac. l. ꝛ ⁊ si
pupillus. Itē q̄ actus fit taliter publici ⁊ ita no/
torij ſm cōem opi. doc. vt verisimiliter transie/
rint in notitiam totius populi. d. l. sed ⁊ si pupil
lus. §. proscribere. Et rō ē q̄ oz vt interueniat
tacitꝰ consensus populi si debet eē ꝯsuetudo qui
ex vno actu agnosci nō pōt q̄zuis sit notorius ni
si hēat cām successiuam ꝑ tps debitū ad introdu
cendam ꝯsuetudinē. vtputa si pons edificaret i
publico ⁊ haberet cām permanentē. sīr si būfi/
cium seculare conferr regulari ⁊ possidēt tēpo/
re habili ad ꝯsuetudinem efficit regulare. ⁊ ecō/
trario. vt in. c. cū de būficio. de ꝓben. li. vj. vl
nisi appareat de expresso consensu populi volen
tis introducere ꝯsuetudinē per illum actū sine q̄
ꝯsensu nunq̄ erit ꝯsuetudo. vt no. glo. in. d. c.
ꝯsuetudo. Et ꝛ glo. in. c. ita nos. xxv. q. ij. ⁊ in
c. cum ecclesia. de cā pos. ⁊ ꝓp. dicat q̄ binꝰ actꝰ
in criminalibꝰ facit ꝯsuetudinem. Intellige ō cō
suetudine large accepta. nō de ista de qua hic.

6 ¶ Tertium q̄ requiritur est vt fit introducta ex
certa scientia: non ꝑ errorem: q̄ si talis est error
qui tollat consensum nō pōt esse consuetudo. q̄
deficit cā. §. ꝯsensus populi. d. l. de quibus.

7 Quartū q̄ requirit est q̄ maior pars populi fit
vsa illa ꝯsuetudine. Intellige de maiori pte po/
puli habētis ꝯsensum habilē ad faciendū legem
vnde pueri: mulieres: ⁊ furiosi: ⁊ huiusmodi.
nō ꝯputant i numero. q̄ non possunt ꝯdere le/
gē. vt in. l. i. ff. de legi. ⁊ nō solū maior pars sed
oz sint due partes populi vel collegij. vt in. l. nl
li. ⁊ i. l. plane. ff. q̄ cuiusq̄ vni. alii sicut legē nō
possunt facere: sic nec consuetudinem.

8 ¶ Quintū q̄ requiritur est tps debitū. Sed q̄/
ro quantū tps requiraf. ff. ¶ Ba. in. d. c. fi. ō cō
suc. q̄ ꝛ varie sint opi. tñ istud sibi videtur q̄ ō
iure ciuili requirit tps. x. annoꝝ. q̄ iura requi/
runt tps longū ad introducendū ꝯsuetudinē. C.
que sit lon. ꝯsuc. in rubro. ⁊ in nigro. ⁊ ar. in. l.
ij. C. de seruitu. ⁊ longū tps est. x. annoꝝ. C. de
prc. lon. tē. per totū. ⁊ i gl. dicte. ff. C. q̄ sit lon.
cōsuc. Et hoc ꝛ Bar. in. d. l. de quibꝰ. ⁊ Ly. i
d. l. ij. De iure aūt canonico dic q̄ aut ꝯsuetudo
est preter ius: ⁊ sufficit tps. x. annoꝝ. facit glo. i
c. fi. de ꝯsue. li. vi. ⁊ in. c. consuetudo. xij. di. Li
mita ſm Inno. i. c. cū dilectus. de ꝯsue. nisi ve/
niret ad detrahendū iuri alicuius ecclesie parti/
cularis. q̄ tunc requirit tempus debitū ad pre/
scriptionē. Secus si eēt contra ecclesiā vniuersa
lem. Sed ¶ Ba. in. d. c. fi. et idē tps requirit con
tra eccl'am vniuersalē. Aut cōsuetudo est ꝺ ius
canonicū ⁊ requiritur tps. xl. annoꝝ. q̄ oportet
fit prescripta. vt in. d. c. fi. ⁊ in. c. iij. de cōsue. li.
vi. Dicit tñ do. Anto. in. d. c. fi. q̄ si papa scit.
sufficit tempus. x. annoꝝ. q̄ō est singulare. Si
vo ꝯsuetudo esset ꝺ ea que reseruata sunt prin/
cipi i signum specialis priuilegij: tunc tam de iu
re ciuili q̄ꝛ canonico requiritur tempus de cui⁹
initio memoria non sit. vt est tex. in. c. super qui
busdam. de ver. signi.

¶ Vtrū talis consuetudo tollat legē cōtrariam. 9
ff. q̄ sic. si superior scit ⁊ tollerat. facit glo. in. c.
i. de treu. ⁊ pa. ⁊ q̄ō ibi nō. Bof. vnde dicit do.
An. q̄ nō requirit alia prescriptio. q̄ ex quo su/
perior videt ⁊ tollerat nō vt velle vinculū inijce
re. ¶ Ba. ibi dicit q̄ sufficit binus vel trinꝰ actꝰ vt
tollat. Si vo superior ignorat tunc distingue. aut
lex ꝺria habet clausulā derogatoriam ad ꝯsuetu/
dinē. ⁊ sic non valet consuetudo. q̄ lex semp loq
tur. l. arriani. C. de here. Et hoc verum ſm do.
Anto. in. c. fi. de consue. nisi ex noua cā. vel etiā
antiqua verisimiliter non cogitata consuetudo i
ducer quā si princeps cogitasset admisisset. ar.
l. si hoiem. ff. man. est tex. iuncta glo. in cle. sta/
tutū. de elec. vel ſm Be. in. c. licet. de consti. li.
vi. nisi lex tm̄ resisteret ad finē vt consuetudinē
preteritam tollat. q̄ō patet q̄ñ non facit mentio/
nē de ea nisi vt eam tollat q̄ñ aliter non tolleret.
vt ꝓ in. d. c. licet. q̄ tunc potest induci noua cō/
suetudo. Et ita pōt ꝓcedere glo. in cle. statutū. ō
elec. ¶ Propterea ꝛ ¶ Pe. de perusio in tractatu ō
canonica portione. circa fi. q̄ pōt introduci no/
ua ꝯsuetudo ꝺ cle. dudū. de sepul. Si vo nō hz
clausulā derogatoriā: vz ꝯsuetudo ꝺ legem. ar.
ex facto. ff. de vul. ⁊ pu. sub. dūmodo sit conscri
pta quo ad tollendū ius canonicū: q̄ quo ad tol
lendū ius ciuile nō oz sit prescripta: sed sufficit ta
citus ꝯsensus populi. q̄ seculares habēt ius cō
dendi leges. et contra legem imperatoris ab ipo
imperatore. l. omnes populi. ff. de iusti. ⁊ iur. ⁊
ō possunt inducere consuetudinem. nō sic est ꝺ
ius canonicū. Sed oz prescripta sit ⁊ non sit tale
ius q̄ō prescribi nō possit. ⁊ ō q̄ laici nō possūt

prescribere spiritualia: sic nec cōsuetudinem idu
cere. c. masana. de elec. ēt si nō esset memoria de
eius inicio. vt no. Jo. an. in. c. ij. de preben. li.
vi. facit quod dicam. j. Ad simoniū. iij. Impe/
dimento. xvij. §. i. de statuto.

10 ¶ Sed pone q lex seu statutū hz excōmunica/
tionem ānexam i p facientes nūquid idez erit vt
p suetudo tollat. ff. vt colligo ex car. in prologo
cle. Jnno. t cal. d. An. t ſſda. in. c. i. de treu. t
pa. quidam tenēt q nō excusantur facientes con
tra. ēt qñ solum eēt preceptiua: q ex quo a prīci
pio ligauit p ueniētes ad peccatum nō tollit eius
dispositio: q tempus nō est modus tollende ob
ligatiōis. l. obligationū. la. ij. §. placet. ff. de ac.
t ob. Sed tu tene q si contrarium legis vel sta/
tuti nō est de se mortale peccatū remota lege vel
statuto. nō ligat fm q. ē. dixi d lege simplici. Et
sic tene q nō erunt excōmunicati facientes cōtra
rium ex quo per binū actū factum ē p legislatorē
scientē t valētē p dicere. t nō cōtradicentē. Vbi
autē ignorat requiritur tempus. xl. ānox. si est
ius canonicū: vel si est statutū episcopi. credo suf
ficiant. x. āni. vnde añi delinquentes sine rōabi/
li cā bñ ligabuntur t pena t culpa. sed post non
Nec ob. q ex quo tales peccauerunt nō poterit i
duci cōsuetudo. q succesſores possunt extimare
q ex iusta cā nō seruauerunt. facit tex. in. c. cum
olim. de cle. cōiu. t. xv. q. vlti. c. cū multe. vbi lo
quitur de lege penali abrogata per p riam cōsue
tudinē. Si Vo ex rōnabili cā nō seruauerunt p
decessores: sic ēt nō peccauerūt: nec ligati fuerūt
facit qđ nō. Archi. i. c. vtinā. lxxvi. di.

11 ¶ Quō iterrumpitur consuetudo. ff. ſſda. in
c. fi. d p suc. q si est completa t pfecta requiritur
tps. x. ānox. Et sic itellige Jo. an. ibidē. als nō
frangitur ēt per plures alios contrarios actus.
Si Vo nō est completa sufficit vnus actus con
trarius ita q de nouo oporteat incipiatur. arg. l.
vbi duo. ff. de re. iur.

12 ¶ Vtrū ex consuetudine possit introduci vt eri
gat aliquid p spirituali sine symonia. ff. ſſda.
in. c. suā. de symo. q sic. qū nō precessit exactio.
sed ex mera liberalitate t deuotione populi talis
consuetudo est introducta. facit. c. ad apostolicā
de symo. vbi dicit compellendos ad laudabilem
cōsuetudinem seruandam. Si Vo exactio prece
dēs dedit cām consuetudini. tunc nō valet cum
habeat initiū vitiosum. Et sic intelligit tex. i. c.
cum i ecclesie. de sy. si bñ ponderetur. Limita b
vt. j. symonia. ij. §. xxi.

13 ¶ Sed quantum tps requiritur ad istam p sue
tudinem introducendā. ff. ſſda. vbi. §. q tem/
pus. x. annorum. tum q clericos non astringit
sed laicos inter quos regulariter currit consuetu
do ex cursu. x. annorū. vt cōiter nō. in. l. de qui/
bus. ff. de legi. Jtē q pia. Et ideo etiam de iure
canonico sufficit prefatum tempus. vt no. glo. i
c. fi. de p suc. li. vi.

¶ Vtruz i omni pacto intelligatur actuz qđ ē 14
p suetum. ff. q sic. l. semp in stipulationibus. ff.
de reg. iur. tex est i. l. qđ si nolit. §. qui assidua. ff
de edi. edic. ff. de aqua plu. ar. l. si prius. §. pla/
cuit. C. loca. l. licet. t. ff. de lege cōmiſ. l. iiij. q in
cipit si fundus. ar. ff. de prescrip. ver. l. si tibi. p/
pterea dicit Bal. i. l. liberto. C. d oper. lib. q q
p durit oparios alio nō expresso tenet eis. puide
re i expēſis t ferramentis fm q est p suetum: t
nō al r allegat. d. §. placuit. Et bar. i. l. nemo ē q
nesciat. ff. de duo. reis. dicit q si cōsuetudo est q
doctor legat p substitutū. intelligitur q istud pos
sit. lz non sit actum.

¶ Vtrū p suetudo prava excuset a pena huius 15
seculi. ff. fm glo. iiij. di. in. c. deniqz. q sic. si cō
suetudinis pravitas nōdum ē declarata per ius.
Secus quo ad deū. qđ verum intelligo q nō ex
cusat quo ad deum quando ignorantia prave cō
suetudinis esset crassa. vtputa p ius naturale. xx
vij. q. ij. flagitia. Secus vbi cēt probabile dubi
um super cōsuetudinis validitate. nā tūc ignorā
tia legis nō est peccatū. vt i. l. regula. ff. de iur. t
fac. igno. t in. c. cū dilectus. de p suetu. t qđ no.
Jnno. i. c. p tuas. de sy. t glo. in. c. vno. de po/
stu. pre. li. vi. in V. decetero.

¶ Vtrum cōsuetudo interpretet priuilegia. in 16
dulgentias t statuta sicut t legem. ff. q sic. c. cū
dilectus. de consue. l. si de interpretatione. ff. de
legi. t quod no. Joan. an. in. c. quod dilectio. d
consan. t affini.

¶ Vbi habet locū cōsuetudo. ff. q i illis locis 17
vbi viguit. vt no. ſſda. in. c. cum olim. de con/
sue. Et ió nocet cōtra priuilegia gnālis studij in
loco vbi viguit. sed nō i alio loco. de quibus i au
ten. habita. C. ne fi. pro pa.

¶ Vtz papa reuocet cōsuetudinē pticularē si 18
d ea nō facit mētionē. ff. q nō. c. lz. d p sti. li. vi.

¶ Vtrū omnes teneantur seruare vnā p suetu 19
dinē. ff. q nō. lz qlibet suā. nec ēt p suetudinē ro
mane eccle vbi V sat cē fidē t articulos eius. nec
papa mandat vt seruetur. vide glo. in. c. i. de sū
ma trini. li. vi. t. c. nolite. xi. di. facit. c. quoniā.
de feriis. t ibi ſſda.

¶ Vtrum in bis que sunt mere facultatis idu 20
cat consuetudo prout est ius priuatū in preiudici
um facientis. ff. q nō. nec qz ex donatione me
re facta. vt no. i. l. i. ff. de ser. t per Ly. in. l. ij.
C. que sit lon. p sue. t p Jo. an. in. c. i. de cle. cō

ib. facit quod no. Inno. in. c. bone. el. ij. de po/stu. pre. vbi dicit q recipienti de longe veniẽtez nõ acquirit quasi possessio: nec cõsuetudo: lz plu/ries fuerit receptus. ⁊ Bar. in. l. cũ de in rẽ ver/so. ff. de vsuris. ⁊. l. operas. ff. de ope. li. dicit q lz rusticus dederit vnũ par caponũ p decẽniũ ex liberalitate. similiter init qs ad molẽdinũ tuũ nõ iducit ꝓsuetudo. q isti actꝰ sunt mere facultatis.

21 ¶ Quot actus requirũt vt quis dicatur habeꝛ aligd in ꝓsuetudinẽ. ff. q in ciuilibꝰ requirit q sint tot actꝰ q faciant prescriptionem. nam tres actꝰ aut quattuoꝛ non faciũt consuetudinẽ nisi sit legitime prescripta. vt no. glo. in. d. c. cum eccle/sia. de cã pos. ⁊ proprie. Verũ est q duo vel tres actus tuentur aliquem in possessione quousq; sit dubiũ. xviij. q. ij. seruitiũ. In criminalibus Ro introducit per binũ actũ. vt. s. §. v.

22 ¶ Vtrũ omnis cõsuetudo proprie dicta sit ob/ligatoꝛia sub pena mortalis peccati. ff. q nõ. ga q̃uis sit lex: siue habeat vim legis consuetudo. tamen sicut non omnis lex obligat ad mortale. sic nec omnis consuetudo. Sola ergo illa cõsue/tudo obligat ad mortale que introducta ẽ ea mẽ/te vt sit prohibitiua: vel preceptiua sub peccato mortali. quod potest perpendi quando cõmuni/ter tenetur ab omnibus q faciens contra pec/cat mortaliter.

¶ Ontemptus ſm Collec. i. c. i. de consti. pro/prie est quãdo ex sola volũtate non vult quis subijcere se statuto: vel precepto obedire: ⁊ nõ põt apparere quo ad foꝛ extrinsecuz nisi post monitionẽ. Sed si quis transgredit preceptũ ex concupiscentia. ira: vel negligentia: aut alia par/ticulari cã non peccat ex contemptu. Idem tenet Ste. vt refert Car. in cle. eos. de sepul. nisi qs ex particulari cã induceꝛet sepius ad iterãdũ. q tũc ẽt videt ꝓtẽnere ſm eũ. Et hoc vex quo ad pre/sumptionẽ nõ quo ad veritatẽ. q ẽt frequent fa/ctũ ex aliqua cã nõ est contemptus. Disponit tũ consuetudo ad contemptũ. vt no. Tho. fa fe. q. lxxxvi. ar. penulti. i responsione vltimi argumẽ/ti. pro his facit. xi. q. iij. c. excellẽtissimꝰ. vbi po/nit aliud esse peccare ex necessitate. aliud ex igno/rantia. aliud ex contemptu.

1 ¶ Vtrũ faciens ex contemptu ꝺ exhoꝛtationem superioꝛis peccet mortaliter. ff. vt colligit ex di/ctis doc. q aut facit contra: q̃ contẽnit auctoꝛita/tem ⁊ illũ negando. ⁊ talis contemptoꝛ non solũ peccat mortaliter. sz si talis superioꝛ est papa ve/lud hereticus debet puniri. vt dicit glo. in. c. ge/nerali. de elec. li. vi. ⁊ ſPau. in cle. i. de eta. ⁊ q̃/li. ⁊ est infamis. vt no. glo. vi. q. i. infames. Si Ro nõ contẽnit auctoꝛis potestatem: sed obseꝛ/uãtiam consilij: seu exhoꝛtatiõis. ⁊ sic solum pec/cat venialiter si consilium ẽ reuerẽtie: vtputa. q̃ subditꝰ deberet facere: tũ prelatꝰ nõ vult precipe/re: sed potiꝰ consulere. Si Ro eẽt necessitatis q̃ prelatꝰ consuluit: lz non nolit precipere forte pro/pter scandalum sic peccat mortaliter. vt no. i. c. ad aures. ⁊ in. c. fi. de tem. oꝛ. Si Ro consilium est perfectiõis nec etiam venialiter peccat. Et tẽ est perfectiõis q̃ licite potest dimittere. sic not. Archi. vi. di. c. testamentum. ⁊. xxv. di. §. alias Et sic itellige glo. ⁊ iura que allegat in. d. c. ge/nerali. ⁊ ibi Semi.

¶ Ontentio proprie est impugna/tio veritatis cum con fidẽtia clamoꝛis ſm Ambro. Largo au/tem modo est ẽt sine impugnatiõe veritatis: de qua dicit. xi. vi. di. in princi. nihil est impudenti/us arrogantia rusticoꝛum qui garulitatem auc/toꝛitatem putant.

¶ Quotuplex est contentio. ff. q triplex. vna 1
emulatiõis. ⁊ hec est de qua. i. coꝛ. i. ⁊ que hodie est in secularibꝰ erga doctoꝛes quando aliuz ma/gis laudare vident contendũt contra laudato/res. Item circa predicatoꝛes. circa religiosos: aut religiones. ⁊ lz de se non sit nisi peccatuz ve/niale. tamen multotiens eueniũt mortalia. puta detractiones aut aliud malũ. iuxta illud. vbi est zelus ⁊ contentio ibi inconstantia ⁊ omne opus prauũ. Jaco. iiij. Alia est disputatiõis. ⁊ hec po/test esse mortalis tripliciter. ſPrimo q̃ est cõtra veritatem etiam si nõ fiat cũ iꝺinato clamoꝛe. Et hoc intelligo de re alicuiꝰ importantie. pu/ta contra fidem: bonos moꝛes vel pertinentia ad vtiles doctrinas ⁊ notabiliter. Nam cõten/tio que fit inter pueros etiam contra veritatẽ nõ videt peccatum mortale. Secundo q̃ est contra honestatem. vtputa ita inoꝛdinate contendendo etiam pro veritate q notabile scandalum sequa/tur. als crit veniale inoꝛdinate contendere de fi/de ⁊ huiusmodi. Tertio q̃ materia est prohibita sicut publice disputare ⁊ contendere de fide ⁊ hu/iusmodi: nisi doctis ⁊ necessitate imineẽte: aut cõ/tendere in iudicio de eo quod facere tenet sicut il/li qui debent dare vt habeant dilationem soluen/di contendunt. Alia est contentio litigationis. ⁊ hec ẽ periculosa propter multa mala que ibi im/miscentur non tamen prohibita. als ius canoni/cum esset damnandum. ſPotest tamen esse illici/ta dupliciter. ſPrimo ratione iniustitie q̃ sciẽter litigat contra iustitiam. ⁊ sic est mortale pecca/tum. Secundo ratione scãdali. s. illius a quo pe/titur. Et hoc intelligo si est scandalum pusillorũ

nō phariseorum. Et tūc est phariseorum quādo declaratur eis sua non esse que ab eis petunt vt iniustam causam fouere. ⁊ tamen ex malitia nolunt debitum facere. sed turbantur ⁊ scandalizā tur. qz tūc non est necesse desistere. ſm notata in §. qz ergo. xiij. q. i. Alex. autem ſa ſe titulo de contētione dicit qꝫ contentio potest fieri pl'ib⁹ de causis. ¶Primo cā malignitatis. vt cū quis vult iniuste vincere: vel animas simplicium peruertere. ⁊ sic est peccatum mortale. ⁊ prohibetur. ij. thi. ij. Noli contendere verbis. Si tamen hoc sit in his in quibus nullū est periculū. ⁊ ex quadam leuitate non erit mortale peccatum. Secundo cā necessitatis. ⁊ hec non est peccatuz. Vnde glo. sup illud prouer. Non contendas aduersus hominem frustra. dicit nō vetat contentionem cōtra malefacientem: vt corrigatur qz frustra nō fit: sed certa necessitas cogit. Tertio ex causa excitationis. ⁊ hec non est mortale peccatum. Iz aliquando cōtingat esse veniale peccatū propter indebitū modum. Quarto causa eruditionis. ⁊ licet. Quinto ex quadam titulatione glorie vel honoris. ⁊ sic est peccatum veniale. sic fuit Luce. xxij. ¶Facta est contentio quis eorum ⁊c. Sexto ex causa conatus bone operationis. ⁊ hec precipitur Luce. xiij. Contendite intrare per angustam portam: ⁊ hec est meritoria.

Contínuum est partium iter se nō intermissa cōiūctio. Vnitas est sine mixtura.

1 ¶Contigua dicūt quoꝝ extrema se ꝓtingūt. v. phi. Et iō ē dꝛia iter cōtinua ⁊ ꝓtigua: qz ꝓtinua sine medio. cōtigua cū medio stāt. nō. Be. i. c. vnico. de ꝓse. ec. vel alta. li. vi.

Contractus est ſm glo. Ray. in ti. de negocijs secularib⁹ quasi in prin. vitro citro ꝙ obligatio ex voluntate ⁊ pacto surgēs partiū.

1 ¶Quot modis contrahitur. ſt. q. iiij. modis re. verbis. litteris. ⁊ consensu. instī. de obli. i fi. De quo dic vt. ī. Obligatio. §. iij.

2 ¶Quasi contractus autem est obligatio que ꝓuenit non ex contractu: vel maleficio: vel quasi. sed quodam medio: sicut quando quis agit negocia alterius sine eius mandato aut exercet tutelam: vel est curator ⁊ huiusmodi. vt instītu. de ob. que ex quasi cōtrac. na. per totū.

5 ¶Quomodo dolus ānulet cōtractum: vide infra. Dolus. §. ix.

4 ¶Utrum contractus intelligatur geri ſm cōsuetudinem loci. Iz non exprimatur. ſt. ¶Sda. in c. cum. Alb. de consti. q. sic. not. Barto. in. l. nemo est qui nesciat. ff. de duobus reis. sti. facit. §

Consuetudo. §. xiiij. Et nota ꝙ vt dicit gl. in. l. si vno anno. in versi. sed transactio. ff. loca. ꝙ ex qualitate ⁊ natura contractus verba accipiūtur contra propriam significationem. vt ibi. vbi donatio accipitur pro transactiōe. facit. l. in. l. eo. ti. ⁊ not. de reg. iur. l. non videtur. ⁊ ita talia sunt predicata qualia subiecta esse ostendunt. ⁊ e contra. xxxij. q. ij. apostolus. Et de hoc vide. ī. Religiosus. §. xix.

¶Contractus aliqui sunt bone fidei. s. emptio venditio: locatio: conductio: mandatum: depositum: societas: pignus: commodatum: ⁊ permutatio. Alij sunt stricti iuris. s. stipulatio: mutuum: ⁊ similia. Bone fidei dicuntur propter duo. ¶Primo qz si dolus dat causam eis non tenent. Secundo qz veniunt vsure ex mora. ⁊ iudex potest extimare ex bono ⁊ equo quid vēit recompensandum: vel restituendum: non sic i cōtractibus stricti iuris. vide glo. in. §. actionum. insti. de actio. 5

¶Cōtractus quidam dicūtur nominati. vt vēditio: locatio: ⁊ huiusmodi. qz habēt propria nomina eis solum cōueniētia. 6

¶Contractus alij dicūtur innominati: qui sunt iiij. ¶Primus do vt des. Secūdus do vt facias. Tertius facio vt facias. Quartus facio vt des. Et ideo dicuntur innominati: quia nomina eorum possunt alijs nominatis contractibus cōuenire. ⁊ isti sequuūtur naturam cōtractū nomiatorum qui eis assimulātur. l. naturales. §. sed si facio. ff. de prescrip. ver. 7

Contrítio ſm ꝙ nō. Sā. Bo. in iiij. di. xvi. ar. i. q. i. pri me partis est dolor volūtarie assumptus pro peccatis cum proposito cōfitēdi ⁊ satisfaciēdi. Et nota ꝙ sicut cōteri aliquid dicitur quādo i minimas partes frangitur ⁊ quasi annihilatur ſrāgi autem quādo solū i magnas partes diuiditur. sic methaphorice cor hominis durum dicitur q̄ diu diuine ispirationi quasi manui se tāgēti nō cedit. sicut durum est qđ tactui nō cedit. sed obuiat. i. dū i affectu peccādi moratur. Cōteritur autem quādo affect⁹ peccati ſm oēm sui p̄tem i eo totaliter destruit. i. quādo volūtas pfecte recedit. ſrāgit Vo solū quādo recipiscere i cipit q̄zuis nōdum totaliter conuertatur. Et sic dicitur atteri nō cōteri.

¶In quo differt contritio ab attritione. ſt. ſm ſran. ⁊ alios theo. ꝙ in duobus. ¶Primo qz attritio est dolor imperfectus. Contritio Vo ē dolor perfectus. Secundo qz attritio est dolor sine gratia gratū faciēte: ꝛ nō cōtritio. Et iō ꝓtritō ⁊ attritio mālr idē sūt sicut dom⁹ obscura ⁊ illumia 1

ta. Attritio quippe est lux aurore que crescendo fit meridies. i. ꝓtritio. Et aduerte fm. S. Bo. vbi. s. q. duob⁹ modis qs ꝓterit. Vna sup⁹ e/ leuās que ē spes venie ex ꝓsideratiōe diuine mi sericordie. Alia deorsum deprimens q̄ est timor pene ex ꝓsideratiōe diuine iustitie.

2 ¶ Vtrum dolor ꝓtritionis debeat cē maximus ſ. q. s. ar. ij. q. i. q. duplex ē dolor. Vn⁹ in vo luntate qui non est aliud q̄ꝫ peccati displicentia. ⁊ iste debet esse maximus in genere. i. in cōpatio ne ad alios dolores oīum temporaliū. Vnde in casu in quo contingeret vel cōmittere pecca / tum mortale. vel incurrere dānum temporaliū. aut mortem. quilibet tenetur magis eligere pe/ nam q̄ꝫ peccare: vel peccasse. Non debet tamen fm. S. Tho. in quol. descendere in spāli ad hāc penam. imo stulte facit qui se ipsum in hoc solici tat. Est alius dolor in sensualitate qui causat ex ꝓximo dolore. vel fm necessitatem nature ex mo tu superiorū virium quem sequuntur inferiores vel fm electionem ꝓout voluntas excitat dolo/ rem illum: ⁊ sic nō est necesse q̄ dolor ille sit ma/ ximus. imo nec etiaꝫ est necesse dolere isto mō.

3 ¶ Vtrum in dolore contritionis possit esse ex / cessus. ſ. S. Bo. vbi. s. q. ij. q. nō. ꝓximo mō accipiēdo ꝓo displicētia rōis. Sed secundo mo do ꝓout est passio sensualitatis sic. Vñ si aduer tit q̄ non pōt sustinere sine magno detrimento tenetur temperare. Si autem non aduertit ⁊ iō non temperat. non credo peccet quia dabat ope ram rei licite.

4 ¶ Vtrum homo semper debeat conteri. ſ. q s. ar. g. iij. q. ij. q. fic. Aduertendum tamen ē q. est duplex contritio seu detestatio peccati. q̄dam in habitu. ⁊ ad hanc tenetur etiam post peccati p fectam remissionē. qz vt dicit Aug. de sanc. vi. Cum deus absoluit aliquez a peccato obligat eū vinculo detestationis perpetue. Quedam est in actu. ⁊ ad hanc non tenetur semper sed ꝓo loco ⁊ tempore. s. cum recogitat peccata sua. intellige de mortalibus. qz de venialibus non est necesse habere contritionem. vt. s. Confessio. i. §. xxv iij. Aduerte hic q. fm Tho. in. iiij. di. xvij. non sufficit contritio generalis quando homo specia liter peccata sua mortalia habet in memoria que sibi adhuc non sunt remissa. sed oportet fit speci alis de eis. sed postq̄ꝫ sunt remissa sufficit gene/ ralis. Attende etiam fm Hen. de gan. in quol. q. circa peccatū possunt considerari. Ꝺꝛio sub/ stantia actus. Secundo aliquod bonū qđ̄ euenit ex peccato. puta filiū generatū ex adulterio. Ter tio ordinatio act⁹ ipsius adulterij. Nō tenet er go hō dolere ꝺ subſtātia act⁹. neq; ꝺ bono sequn to ex eo. sz ꝺ solū ordinatiōe act⁹. Et iō sz hō nō possit dolere de delectatiōe quā habuit. nec de fi lio generato. nihilomin⁹ nō ē ex statum salutis. sed sufficit doleat q̄ talē delectationē ⁊ filium ha buit ex inordiato mō ⁊ cū offensa dei.

¶ Vtrū hō teneat ꝓteri statim cōmisso mortali 5
ſ. q. nō. qz sicut ꝑceptū dilectiōis dei q̄ꝫtū ad ac tū iteriorē nō semp obligat. sz solū qñ mā occur reret ꝓtice nō speculatiue. s. cū ꝓsideret de⁹ vt diligendus: vel nō diligendus. tenet hō iudica re vt diligendus ⁊ diligere. sic ⁊ peccatū morta/ le ꝓmissū si mēti occurrit ꝓtice: vel vt mā dele cationis vel detestationis tenetur hō iudicare ꝺ testandū ⁊ detestari. fm ſPe. de pal. in. iiij. vel dic. vt. ſ. voluntas. §. vi.

¶ Quis est effectus contritionis. ſ. q. est re/ 6
missio culpe ⁊ pene. de pe. di. iij.

Contumacia

est quedā volūta ria iobedia qua qs monitionem iudicis implere ꝓtēnit: ita elicit⁹ ex. c. ij. de do. ⁊ cōtu. iūcta glo. i V. ꝓtu maciter. ⁊ ibi nō. quō fit multis modis ⁊ cōsistit ꝓtumacia ꝓprie i nō faciēdo voluntarie qđ̄ face re scit se debere. vt pz in. d. glo.

¶ Vtrū excōicat⁹ ꝑ ꝓtūacia absolui debeat añ/ 1
q̄ꝫ satisfaciat de expēsis ⁊ caueat de sistēdo i iudi cio. ſ. q. nō. si Ve fuit ꝓtumax. Sec⁹ si ꝑsumpti ue puta q̄ impedit⁹. tū nōduz constat si h allegat ⁊ petit. absolui debet. vt in. c. venerabilib⁹. §. idē est. de sen. ex. li. vi.

¶ Vtrū lite nō ꝓtestata testes ꝑsit recipi ꝺ cōtu 2
macē ⁊ procedere ad sniaz diffinitiuam. vide. c. quoniam frequenter. vt lite nō conte.

Contumelia

est vt colligit⁹ ex Tho. ſa ſe. q. lxx ij. ⁊ Ale. ſa ſe tractatu de ꝓtumelia. q̄ꝫ qs id qđ̄ ē ꝺ honorē alicui⁹ deducit in notitiā ei⁹ ⁊ alio⁹ siue ꝑ signa siue ꝑ Vba. Et differt a cōui tio ⁊ iꝓperio. Vlā ꝓuitiū iportat gnāl⁹ defectū culpe ⁊ pene. Cōtumelia Vo soluz culpe. Vñ si qs dicat alicui iniurioſe cū cē cecū: aut claudum cū sit cōuitiū dicit sz nō cōtumeliā. Si aūt iniurio se dicat eū furē nō solū ꝓuitiū. sz et cōtumeliam i fert. ⁊ h fm theologos. Sed fm legistas conui tiū dr̄ a collectione vocū cū in vnū plures voces ꝓferunt. ꝓuitiū appellatur quasi ꝓuociū. ita di / cit tex. in. l. item apud labeonē. §. conuitiū. ff. de iniur. ⁊ potest fieri et abſtti. vt cū qs ad domū tu am venerit te abūte: nec tū q dicit. sed ⁊ q ꝓcita uit alios ad vociferationē: ꝓuitiū fecit. vt in. d. l. itē apud. Et oz sit aduersus bonos mores vo ciferatio. s. ad ifamiā vl iniuriā vel inuidiā alicui⁹ al's non est conuitium ⁊ q icetu dictū sit. vt i. d.

t. itē apud labeonē. Improperium vo proprie est qñ aliquis iniurioſe alteri ad memoriā reducit quriliū qđ ꝓtulit ei neceſſitatē patiēti. Uñ ec/cle. xx. Exigna dabit ⁊ multa ip̄properabit. Acci/pit tamē vnū qñ ꝯ ꝓ alio. Uñ Ale. vbi. ſ. ita diffinit. Cōtumelia ē peccatū ex ip̄roperio ſmo/nis manifeſto tendēs ad nocumētū ꝓximi.

1 ¶ Utrum ꝓtumelia ſit peccatuꝫ mortale. ſ. ſꝫ S. Tho. ⁊ Ale. vbi. ſ. q. i peccatis vboꝝ ma/xime attēdēdum eſt quo affectu verba proferan/tur. Si ergo intētio proferentis ad hoc feratur. vt per verba que profert auferat honorem alteri/us hoc proprie per ſe eſt dicere conuitium vl̄ cō/tumeliam. ⁊ eſt hoc peccatum mortale nō minuſ ꝯ furtum. Si aūt verba conuitij vel cōtumelie. alteri diceret nō animo debonorādi. ſꝫ pp̄ corre/ctionē vel huiuſmodi. nō cōuitiū dicit vel cōtu/meliā, pp̄e ⁊ formalit. ſed p̄ accidēs: ⁊ māliter in quātū. ſ. dr̄ id qđ pōt eē ꝓuitiū vel ꝓtumelia. Uñ hoc pōt eē qñ ꝯ veniale peccatū. ſicut qñ ꝓuitiuꝫ nō multum eſt debonestans ⁊ profertur ex aliq̄ animi leuitate vel leui ira. abſ ꝯ firmo propoſi/to debonestādi. vtputa q̄ intēdit contriſtare le/uiter ſolum aliquē. quādo ꝯ nullū. vt i dubio ſe/quenti. vnde habēda ē magna diſcretio. vt mo/derate homo talibus verbis vtat. q̄ poſſet eſſe ita graue ꝓuitium q̄ auferret honorē ℈ quē pro/fertur ⁊ poſſet homo peccare mortaliter. ēt ſi nō intenderet de honoratione alterius. ſicut grauiter percutiens in ludo non caret culpa. Ettenet conuitiator vltra peccatum ſm Nico. de lira. p ſe vel p̄ interpoſitam perſonā dicere ſuā culpam contumeliato. vel ſaltem ſigna equipolētia ei oſtendere: niſi deprehēdat q̄ contumeliatus ei remittat iniuriā. puta q̄ ridet cū eo ⁊ huiuſmodi. Excipitur prelat⁹ ⁊ paterfa. qui corrigendo ꝯ excedat nō tenet petere veniā ſm Aug. i regula. dū mō nō fecerit a propoſito. ⁊ potius liuore vindicte. q̄ ſic tenerent ſimiliter petere veniā. De q̄ dic vt. j. correctio. i. §. ij.

2 ¶ Utrū liceat cā correctiōis dicē ꝓuitiū: vel cō/tumeliā. ſ. ſm Tho. vbi. ſ. q̄ ſicut licet Nbera/re vel in reb⁹ dānificare cā diſcipline. ita ⁊ cōui/tiuꝫ dicere. ſicut dñs diſcipulos ſtultos. ⁊ Paulus corinthios inſenſatos. Dicit tñ Aug. in li. de ſer. do. i mōte Raro. ⁊ ex magna neceſſitate ob iurgatiōes ſunt adhibēde in quibus nō vt nobiſ ſed vt dño ſeruiatur inſtemus.

3 ¶ Utrū homo teneatur illatas ꝓtumelias ſuſtinere. ſ. ſm. S. Tho. vbi. ſ. q̄ ſic. quātū ad p̄/parationē animi. ſ. qñ opus eēt ſicut ⁊ alia dāna ſed quantū ad actū nō ſemper. aliquādo. n. tenemur nō ſuſtinere. Primo qñ cederet i bonū ei⁹ qui dicit. vtputa ad reprimēdā ei⁹ audaciā ne ta/lia dicēt in ꝛta illud, puer. xxvi. rñde ſtulto iuxta ſtultitiā ſuā. Secūdo qñ ex ſufferētia alioꝝ ꝓfectus impediret. vñ Bre. i omel. ix. ſup ezechielē. bi iquit q̄ꝝ vita i exēplo imitatiōis ē poſita ꝺbēt ſi p̄ſt detrabētiū ſibi Nba ꝓpellere: ne eoꝝ p̄dicationē nō audiāt qui audire poterāt ⁊ i prauis moribꝰ remanētes bñ viuere contēnant.

Orea vtrū ſit licita. ſ. vt colligo ex dictis doc. q̄ ſic. ſi. vij. cōcurrūt. Primū tps debitū. ſ. q̄ nō ſit deputatū oꝛoni neceſſarie: vel pnie. vñ tenēt magri. vt refert Ri. in. iij. di. xxxvij. ar. ij. q. iiij. q̄ eſt peccatū mortale coreas ducere dieb⁹ dñicis ꝓpter dictū Aug. di. q̄ faceret melius femine indecoꝝ ſi lanā filarent ꝯ toto die in neomenijs ipudice ſaltare. Ad quidē credo vez q̄ omiſſa miſſa vl̄ p̄dicatione aut veſperoꝝ celebratione hmōi intēderēt: vl̄ per notabile ſpaciū. puta p̄ maiorē partem diei. alſ nō. facit. l. fi. C. de feriis. ⁊. c. qui dic. de conſe. di. i. Secūdum pſona ꝓueniens. nam eccleſiaſticis pſonis prohibent. xlvi. diſ. c. clericum. de conſe. di. v. c. nullus preſbyteroꝝ. c. nō oꝫ. el primo. ar. xxxiij. di. preſbyteri diaco/nes. Ita q̄ credo eos peccare mortaliter niſi forte modicitas ⁊ qualitas corrigendi excuſaret. puta i ſecreto ⁊ huiuſmodi. Tertium modus honeſtus. nam honeſtas eſt vnū iuris preceptum. inſti. ō iu. ⁊ iur. §. iur. precepta. Et ideo ſi fiet modo inhoneſto eſt peccatum mortale. vtputa geſtilationibus, puocantib⁹ ad libidinē: cantib⁹ turpibus: vel cum ornamētis laſciuis ⁊ inhoneſtis. facit prohemiū. ff. veteris. §. illud Vo. quis illos ludos appellet ex quib⁹ crimina oriunt. Quartum recta intētio. q̄ ſi fiat ad prouocandū ad libidinē: vel alio malo fine: vt ſiunt cōiter eſt peccatū mortale. Secus ſi ex aliqua leuitate ſupbie: vel inanis glorie. Nam ſi qđ itendit eſt peccatū mortale ſil̄ ⁊ ipſum opus ſi veniale. erit venia/le. ar. c. vide. i. q. i. ⁊. xxiij. q. i. noli. ⁊. c. militare. Quintum locus aptus. ſ. prophanus non ecclefia ſeu alia loca ſacra vel religioſa. q̄ videtur mortale corrigare in loco ſacro. ar. c. decet. de immu. ec. lib. vi. Sextum raritas corrigatōis. Nā Rod. dicit q̄ coreas ducēs ex cōſuetudine peccat mortaliter. Corrigantē autem raro ⁊ ſine corrupta intentione dicit nō audeo dicere q̄ peccet mortaliter. ſed nec audeo excuſare a mortali. cuꝫ ingerat ſe periculo alios, puocādi ad libidinē ⁊ exēplo ſuo alios ad ſimilia facienda prouocare. Septimū ſtabilitas corrigantis. Nam qui ita fragilis eſt q̄ ꝯ bona intentione corrigare incipiat. tamē non exit quin ad libidinē mortalem p̄/

uocet peccat mortaliter aduertens de tali sua fragilitate se ingerendo. q̄ eccl'astici. iij. Qui amat periculū peribit i illo. Et, ꝓpterea q̄ dicit Die. i quadā omel. Nō credo viro si dicat se illesum euasisse a talib⁹ spectaculis. cū Dauid ex eo q̄ vidit Bersabee lauantē se, puocatus fit i libidinem hec ille. Et ēt q̄ prefate conditiones non inueniūtur i coetis nr̄i tp̄is: ideo nō video quomō sine mortali peccato quis eas faciat ex ꝓsuetudine sicut cōiter fiunt. Dicit tñ Ale. Fa fe ti. d ludo. q̄ ludus vel saltatio qñq̄ prouenit ex spūali iocunditate. & sic ē meritorius sicut Dauid lusit & saltauit cor̄ archa dñi. Aliqñ, puenit ex recreatiōe vel exercitatione. & sic pōt esse sine peccato. Aliquādo ex dissolutione mētis lasciue & sic ē peccatū. s. mortale: vel veniale: fm qđ dictū est.

1 ¶ Vtrum inspectio coreax ludox: vel iocationū sit peccatū. R. Ale. vbi. s. q̄ ispectio quedā est in transitu non tēdens vltrius ad delectationē peccati mortalis vt fornicationis. & hec ē venialis. Quedā ē studiosa i qua. s. est fomentū peccati mortalis. & hec qñq̄ est peccatū mortale. intellige qñ aduertit de periculo: vel cogitatōnis morose vel operis. Itē, ioculatio quedā ē hystrionica: & quedā corealis mulierax lasciuiax: q̄dā cā exercitij vel fastidij tollendi siue accidie vitande. Inspectio ergo studiosa ioculatiōis prie & secūde vergere pōt in mortale peccatū. Tertie No & Quarte pōt ee venial. & aliqñ meritoria.

Correctio prelatoꝝ in puniendo subditos & increpādo nō dz fieri aio nocendi: q̄ sic peccaret mortaliter si deliberate & i notabili nocumento. secus si i modico malo vel indeliberate. ſz dz fieri zelo charitatis proximi. s. ad bonū subditi delinquētis vt corrigatur vel ad alioꝝ bonū: vt vel timeant similia facere: vel quietius viuant. vt. xxiij. q. v. prodest.

1 ¶ Qualis debet esse. R. q̄ miscenda est seueritas cum lenitate vt neq̄ multa asperitate vlcerētur subditi. neq̄ nimia benignitate soluant. vt plene dr̄ in. c. disciplina. xl v. di. per totaz dist. & potius dz declinare in beniuolentiam q̄z seueritatē. vt i. c. licet. ea. di. l. dis. ponderet.

2 ¶ Quid si excedat modum. R. q̄ pōt appellari ab ea etiam si sit religiosus qđ probatur in. c. reprehensibilis. de appel. in fi. Nullius enim neganda est defensio etiam si sit excōmunicatus. c. cum inter. de excep. Non tamē tenetur prelatus modū excedens petere veniam a subditis. vt in c. quando necessitas. lxxvi. di. Quod verū: ni si ex malignitate seu odio faceret. q̄ tunc tenetur petere veniam: q̄ tenetur iniuriarum. ff. ad. l. aquil. l. quēadmodū. §. magistratus. vt nō. in glo. in. d. c. quando. tex. est in. l. nec magistratibus. ff. de iniur.

¶ Vtrū peccet mortaliter prelatus non corrigē 5
do. R. q̄ si loquimur de punitione i peccato oio occulto nō tenet prelatus. imo nec debet nisi secrete. Si vo in peccato manifesto sic tenetur ꝑlatus de precepto eam facere sub pena mortalis peccati. ar. lxxiij. di. per totum. & ij. q. vij. qui nec sui. nisi in casu quādo videret non expedire cōitati: nec illi qui corrigend⁹ est. q̄ in. d. c. prodest. dicitur. siue plectendo siue ignoscendo. hoc solū agitur vt vita hominū corrigatur. & fm istū finē debet eā exercere vel omittere: facit. c. ipsa pietas. ea. causa. q. iij. & in. c. cōmensationes. xliij. di. & in. c. vt constituerēt. l. di. Si vo nō expediret cōitati nec ēt noceret & omittendo prouiceret delinquenti ad emendationē. licite omittitur & ex debito. Si non expedit delinquēti correctio sed tamē cōitati non est omittenda. Si vo loquimur de correctione que fit verbo vel doctrina. sic tenetur multo magis q̄z aliquis alius siue peccatū sit secretum: siue publicū. verum est q̄ secreta dz secrete corrigere. alꝰ si nō corrigit & cmē dat cū pōt peccat mortaliter. xliij. di. sit rector. intellige in criminalibus. & sic intellige glos. xxv. di. §. alꝰ ea demū q̄ dicit q̄ taciturnitas i prelato est mortale peccatū. & hoc ēt limita in secretis fz q̄ dico. j. correctio fraterna. §. vi.

¶ Vtrū prelat⁹ existēs i peccato mortali peccet 4
mortaliter corrigendo. R. q̄ sic. fm ꝓpe. d pal. in. iiij. di. xix. ēt si peccatū suū sit occultū: q̄ suspēsus est cor̄ deo. facit ad hoc. ij. q. vij. qui nec. & de pse. di. v. c. fi. hoc limitat idē ꝓpe. i plato i spiritualib⁹. secus de plato i tpalib⁹. q̄ si iudex suspēdit aliquē latronē nō peccat mortaliter fz sit ipe in mortali. Idem tenet. S. Tho. in. iiij. & sequitur Archi. l. di. in prelato corrigente predicādo i mortali ēt occulto q̄ peccat mortaliter. Secus si corrigit per modū magisterij publice docēdo. i. legendo scripturā sacrā. quia si est occultus vt dicunt quidā non peccat mortaliter: sed solū quando est notorius. q̄ scandalizat. Fran. in. ij. tz q̄ si peccatū est occultū & ei quē corrigit & alijs astantibus q̄ sine peccato corrigit. & auctoritates q̄ videntur dicere contrariū dicit intelligendas q̄ digne nō potest corrigere. Sed si peccatū est notoriū: sic nullo modo potest corrigere. q̄ scandalizat corrigēdo auctoritatē & predicationē. Tu aduerte q̄ si casu occurrēt correctōis i aliq̄ exns i mortali nō bz oportunitatē ꝓterendi de peccato suo. sic vera est opi. Fran. Sed si habet oportunitatem & non facit quod in se est vt conteratur cū fit

ſuſpenſus quo ad ſe peccat mortaliter officiū exe
quendo. c. fi. de tem. or.

¶ Correctio fraterna eſt admonitio charitatiua fratris de e/
mendatiõe peccatoꝝ ex fraterna charita
te ꝓcedẽs. ⁊ hoc eſt de ꝓcepto oĩb⁹. ℔ Ri. i. iiij.
di. xix. ar. ij. q. i. Et qꝛ ẽ ꝓcecptū affirmatiuū. iõ
nõ obligat niſi ꝓ loco ⁊ tpe debito.

1 ¶ Vtrum omiſſio fraterne correctionis ſit mor
tale peccatū. ſ. ℔ Ri. vbi. ſ. q. triplicit põt omitti
¶ Primo meritorie qñ hõ nõ corrigit. qꝛ nec tẽp⁹
nec locus eſt corrigẽdi ⁊ expectat illud. Secũdo
cũ peccato mortali. qñ. ſ. hõ ſperat poſſe fratrem
a peccato retrahere. ⁊ tñ ꝓp icõmodũ corpale: vl
temporale omittit. qꝛ tunc ordinẽ charitatis per
uertit plus diligens bonũ tpale q̃z aiam ꝓximi.
Tertio omittit cũ peccato veniali. qñ. ſ. ꝓp incõ
modũ tpale ſit tardioꝛ. tũ ſi credẽt poſſe reuoca/
re nõ dimittẽt. Adde. iiij. ℣m Tho. ℣a ℣e. q. xxx
iij. ar. ij. q. põt omitti ſine peccato. imo merito /
rie qñ metuit ne deteriores fiãt: vel ne alioſ a bo
na vita ipediãt. Adde. v. ℣m glo. i. c. q aliꝰ. de
bereti. i peccato cõmiſſo qõ nõ hz pſeuerẽtiã. qꝛ
nõ tenet corrigẽ qlibet: ſed ſolũ plat⁹. Sec⁹ ſi hẽ
ret pſeuerãtiam: qꝛ teneret qlibet: ſicut tenet in
peccato cõmittendo. Adde ⁊. vi. q. peccatum ſit
mortale vel veniale talis qualitatis q̃ hz cauſa /
re mortale. alꝫ de peccato veniali non tenet cor
rigere aliquem de ꝓcepto.

2 ¶ Vtrum teneamur q̃rere quos corripiamus.
ſ. ℣m Tho. vbi. ſ. q. non. qꝛ bñficia q̃ nõ debe
mus certe pſone: ſed cõiter oĩb⁹ ſufficit ſi ipendi
mus primis occurrentib⁹: aliogn oporteret nos
facẽ ℨ illõ puer. xxiij. ℳe q̃ras ipietatẽ i domo

3 ¶ Vtrũ ſubditi teneant corrigere ꝓla/ /iuſti.
tos. ſ. ℔ Ri. vbi. ſ. q. iij. q. loquẽdo de correctiõe
fraterna ⁊ bũili ſic. ſed de correctiõe icrepationis
vel punitiõis nõ. niſi manifeſte errarent i fide.
tũc. n. ſi nõ eẽnt ſuperiores iudicantes: vel no /
lent. iferiores poſſent: qꝛ hereſis reddit hereticũ
oĩ catholico iferiorẽ: nõ ſolũ quo ad foꝝ intrinſe
cuz: ſed ẽt extrinſecũ. facit ad hoc quod nõ. ij. q.
vij. in. c. ſecuti. ⁊ in. c. paulus.

4 ¶ Vtrũ exiſtẽs i peccato mortali excuſet a pre
cepto fraterne correctiõis. ſ. ℣m ℔ Ri. vbi. ſ. q.
ij. q. peccatoꝛ. aut ẽ occultus: aut manifeſtus ⁊ ẽ
correctio in publico ⁊ i oculto. ¶ Peccatoꝛi autem
manifeſto nõ hz corrigere i publico pp ſcandalũ.
qꝛ cũ talis correctio ſit aſſumptio verbi dei nõ de
bet pp ſui dignitatẽ manifeſte aſſumi p os mani
feſte polutũ ne Vbũ dei vileſcat i ꝓſpectu hoium
Si aũt peccatũ ẽ occultum. ⁊ corrigit i oculto aut
manifeſto ℣m q̃ factũ exigit. ⁊ ſi hoc facit humili
ter ſuã prauitatẽ recognoſcẽs. nõ peccat corrigẽ
do. imo tenet. qꝛ peccatũ nõ ab ſoluit hoiez a ꝓce
pto: nec ꝓpterea hõ ẽ pplexus. qꝛ ſi vult facẽ qõ ſ
ſe ẽ. dñs parat⁹ ẽ ſibi remittere peccatum.

¶ Quo ordie ẽ ꝓcedẽdũ i correctiõe fraterna. 5
ſ. ℣m Tho. vbi. ſ. q. peccata publica publice ſũt
corrigenda. In peccatis Vo occultis locuz hz qõ
dr ℳatth. xviij. Si peccauerit i te frater tuus:
vade ⁊ corripe cũ iter te ⁊ ipſum ſolũ. q̃ ſi videt
non, pficere dicat prelato ſecrete qui poſſit, pdeſſe
vt nõ. ¶ Da. in. c. nouit. de iudi. Et de hoc vide
ℨ. Denunciatio. §. iij.

¶ Quid ſi ſcio peccatũ alteri⁹ qõ q̃ ꝓmiſit igno 6
rant. ſ. vt colligo ex ℳo. i ti. de pnia. ⁊ ℳod.
q̃ ſi peccatũ ẽ tale qõ nõ excuſat ignorantia. tunc
aut nõ põt, pbari. qꝛ occultũ. ⁊ ſic ſi ſpero de corre
ctione teneoꝛ dicẽ. alꝫ nõ. ij. q. vij. plerũq̃z. qꝛ ef
ficeret peioꝛ. ſed debeo ſecrete reuelare ꝓlato qui
poſſit, pdeſſe. Si aũt põt, pbari. tũc ſi ẽ ꝓlat⁹ ſuus
teneꝛ ei dicere. qꝛ ei precipit. Si peccauerit ⁊c.
ℳat. xviij. Si Vo nõ eſt ꝓlatus: aut ſperat de
correctione. ⁊ ſic teneꝛ ei dicere. aut nõ ſperat: ſz
de deterioratione. ⁊ tunc nõ teneꝛ ℣m ꝓdictos:
niſi qñ ſequereꝛ ex tali peccato alioꝝ periculũ ſeu
malũ. vtputa qꝛ adminiſtrat ſacramenta cũ non
ſit ſacerdos ⁊ huiuſmodi. ¶ Da. tamẽ in. d. c. no
uit. tz q̃ indiſtincte tenetur. ſiue efficiaꝫ melioꝛ
ſiue peioꝛ. Quod credo veꝝ qñ facit ad bonum
alioꝝ talis correctio ⁊ ſperat q̃ fiet iuſtitia. alꝫ ſi
credo teneaꝫ. xi. q. iij. quando vbi apertus text.
Hic. Si Vo ignorãtia eos excuſat. nõ, credo te
neaꝫ dicere niſi qñ videret q̃ deſiſteret vel fieret
alicui ſacramento iniuria.

¶ Corporalia altaris debent eſſe
de puro pãno lineo
ab epiſcopo benedicta. non de panno in
tincto: aut de ſerico. c. conſulto. de conſe. di. i. q̃
nõ debent lauari per feminas nec tãgi. xxiij. diſ.
ſacratas. ⁊ de conſe. di. i. nemo. el. ij. Vnde mi
niſtri altaris debent habere peluim nouã quã, p
ipſis lauandis teneant: ⁊ aquam in ſanctuario
proijciant. vt in. d. c. nemo. Et ſimiliter de alijs
altaris paramentis dr ibidẽ. Sed hodie p ℨuaz
conſuetudinẽ derogatũ ẽ. ⁊ credo excuſet de alijs:
ſed nõ de corpalibus pp rõem poſitaz in. d. c. ſ.
ne fragmẽta dñici corpis male tractentur. ⁊ ideo
contraria ꝓſuetudo eſſet irrõabilis. ⁊ credo obli
get de ꝓcepto etiam hodie ex quo conſuetudo
nõ põt ei derogare. ¶ Similiter ẽt forte poſſet dici
de pala altaris eadẽ rõe. Sed nõ. q̃ credo ſuffici
at ſi ſolũ prima lauatura proijciatur intra ſanctua
rium propter litem rõnis ꝓdicte.

¶ Vtrũ poſt lauationẽ ſint ite ꝓſecranda. ſ. 1

q̄ nō. q̄ hz ānit⁹ recedat lauādo ⁊ de alio ponaꝫ nō ꝓpter hoc mutaꝫ forma: nec bñdictio fit in superficie ipsoꝝ. Idē dico si repetianꝫ dū ruptura nō fuerit tanta q̄ corrumpat formā. q̄ tūc est q̄ñ est tāta q̄ ꝓ corporalib⁹ vti nō possent. ꝓ hoc faciūt nō. in. c. i. de cōse. ec. vel al. vide de hoc ꝫ. Bñdictio. §. i. cum sequētibus.

Corpora sanctoꝝ vtrū possint trāsferri de loco ad locū. ff. q̄ nō sine licētia epi. de ꝓse. di. i. corpora Et hoc verꝫ q̄ñ iam erant tradita sepulture. l. vltima. ff. de reli. ⁊ sump. fu. Et de hac materia vide. j. Reliquie. per totum.

Corpore vitiat⁹ dr̄ qui hz mēbrum debilitatū: vel mutilatū: Debilitatū hz qui eoꝝ habet inefficax. vt oculum cecum. manum aridam. Mutilatum qui ipso caret.

1 ¶ Corpore vitiati vtrū sint ꝓmouēdi ad sacros ordines. ff. vt no. i sum. lv. di. q̄ aut sunt spōte vitiati i quocūq; mēbro. ⁊ tunc nō possunt ꝓmoueri ⁊ ꝓmoti deijciū. k. c. penitētes. ca. dist. q̄ sunt homicide. c. si quis. ea. di. ⁊. c. qui partem. ibidē. Jo. i apparatu tz q̄ pōt eps dispēsare si tale membrū est ocultum excepto in castrato. vn de dicit q̄ cum religioso pōt dispensare vt cū pede ligneo celebret. Si vo apparet nō potest nisi papa. quando fuit in culpa viciationis. de cor. vi. c. i. ⁊ de cle. pu. in duc. c. i. Dicit tamen glo. in. d. c. qui partem. q̄ si quis haberet digitos superfluos posset sibi pcidere sicut ⁊ vngues ⁊ dentes nimis prolixos. sed non firmat pedes. Addi/bi tñ placet q̄ñ posset fieri talis abscisio sine periculo vite ⁊ deformitate corporis: aut nō sunt spōte vitiati sed casu. vtputa ab hostib⁹ i vita. vel ꝓpter egritudinē voluntarij. siue a se siue a medicis. ⁊ tūc si nō parit nimiā deformitatē pñt ꝓmoueri. vt de cle. egro. c. pbyter. ex. Et sic itelligc. c. si quis. el. ij. ⁊. iij. lv. di. Si vo al's sunt vitiati a casu distingue. aut dabant operam rei illicite. ⁊ nō possunt promoueri. aut rei licite. ⁊ tūc si sunt vitiati i membris minimis siue occultis non repelluntur. vt in. c. qui partem. ⁊ i. c. eunuchus. lv. di. Si vo in magnis membris ⁊ manifestis nō possunt promoueri. vt si in oculo habet enorme vitium vel in manu. vt in. c. si euangelica. lv. di. Similiter si modicū q̄ generat scandalū d. c. presbyterū. de cor. vi. c. i. ⁊. ij.

2 ¶ Quid de ceco aut habēte maculā i oculo a nativitate: vl ex infirmitate: aut a casu sine culpa sua ff. q̄ si macula gnāt deformitatē nō pōt ꝓmoueri nisi dispensēt p papā vel nisi efficiaꝫ religiosus sm Jnno. de cor. vi. c. cum de tua. ⁊. c. ij.

¶ Quid de claudo ex cōsimili cā. vt. s. ff. q̄ si sine baculo pōt ire ⁊ stare. pōt ꝓmoueri. c. si qs. el. iiij. in ter. ⁊ in glo. lv. di. 3

¶ Vtrū anulsio vngule in pollice ipediat. ff. q̄ hoc tenēdum ē q̄ q̄cūq; vitiū corporis quōcūq; hz ꝓuenerit si redit ihabilē ad frangēdum hostiam ⁊ ꝫcādū impedit ꝓmouēdum. ⁊ ꝓmotus ministrare i altari nō potest. Similiter quodcūq; vitium corporis notabile: siue i oculo siue in manu: aut i spatulis sicut giboſus ⁊ huiusmodi. q̄ generat scandalum. al's secus. nisi vt dictum est. s. i. §. i. vt colligit i. c. i. ⁊ fi. d. cor. vi. Verū est q̄ iam ꝓmoti quib⁹ istud euenit post ꝓmotionē. pñt oia que sunt sacerdotalis ordinis exercere. ꝓter celebrationem misse. d. c. presbyterꝝ. Jntellige nisi fuerit culpa sua. 4

¶ Quis iudicabit q̄ñ dubitaꝫ an generet scādalum. ff. Jnno. i. c. i. de cor. vi. q̄ eps. vt i. c. ij. eo. ti. Jn religiosis exemptis su⁹ plat⁹ ordiari⁹. 5

¶ Quid si quis ex idignatiōe dēte sibi amputauerit: vel quodcūq; mēbr̄ secauerit. ff. Jnno. i c. significauit. de cor. vi. q̄ nō est irregularis nisi membrū vel partē mēbri amiserit q̄ gnēt deformitatē. Si vo nō generat deformitatē: tñ ē notoriū q̄ ex idignatiōe sibi abscidit partem mēbri nō pōt ꝓmoueri: vel ministrare i susceptis sine dispensatione. Silr̄ si ita secauerit q̄ claudicaret repellitur tāq; corpore vitiatus. 6

¶ Vtrum cadēs morbo caduco possit celebrare. ff. glo. i. c. cōiter. xxxiij. di. q̄ si cadit frequēter nō pōt. vij. q. ij. c. i. si vo raro nec emittit vocē ꝓfusam. pōt. dūmō hēat coadiutorē. vij. q. i. illud. ꝓmoueri tñ nō pōt. ex quo semel passus est. vt in. c. maritum. xxxiij. di. 7

¶ Vtrū demoniaci vl' amētes possint ministrare. ff. q̄ hz fuerint opi. vt no. i. d. c. cōiter. mihi placet q̄ si per ānū steterit liberi q̄ pñt ministrare fm discretionē epi. ꝓmoueri aūt nō debēt. vt c. clerici. ⁊. c. se. xxxiij. dis. 8

¶ Vtr̄ leprosi possint ꝓmouēi. ff. Hug. xlix. di. §. hinc ⁊ eni. q̄ nō. hz ꝓmoti celebrare possūt i oculto ⁊ ēt i publico alijs leprosis: nisi tñ inua luerit lepra q̄ ꝓ corrosionē mēbroꝝ cū reddidit ipotētē. ꝓsertim i digitis cū qb⁹ ptractare hz sacramētū eucharistie. Vide. j. leprosus. §. vi. 9

Corpus xpi. Vide. j. eucharistia.

Crapula quid sit. Rñ. glo. in. c. a crapula. de vita ⁊ hon. cle. est superfluitas ciborum. vñ crapula quasi cruda epula.

¶ Vtrum sit peccatum mortale. Dic vt infra. Bula. §. ij. 1

Credere in deū ē amando in ipz tēdere. de conse. dist. ij. credere. ⁊ de pe. di. ij. §. charitas. Vnde aliud ē credere deum. ⁊ credere deo. ⁊ credere in deū. vt no. glo. de ꝓsc. di. iiij. c. i. ⁊ de credulitate. vide. ℣. fides p totum.

Credulitas maledicentibus ō alijs improbatur. lxxxvi. dist. si quid. q; anteq; ꝓbet illud malū nō debem⁹ credē. ij. q. i. de⁹. xi. q. iij. in cū ctis. ⁊ c. q; uis. xv. q. vij. si qd. ⁊ q. viij. c. vlti. in fi. xxx. q. v. nullū ante.

1 ¶ Quottupler ē credulitas. ℟. vt notať in. c. in quisitioni. de sen. ex. q; duplex. quedam temeraria ⁊ leuis. vtputa quando audiuit aliquid a leuibus personis vel a paucis quibus credi nō debet. ⁊ hec deponēda est ad ꝓsilium sui pastoris. Quedā ꝓbabilis ⁊ discreta. puta q; videt soluz cū sola in latebris. vel q; cōiū ita dicit.

Rescere spūalū an quis possit cō pelli. ℟. vt not. in. c. qe

Rimen ꝓprie ē mortale peccatuz ℣. vt patet p Bx. i ol. xij.

Rimen ꝓprie ē mortale peccatuz vt patet p Bx. i ol. xij. facit. xxv. di. §. criminis. in ℣. quin fiat crimiale. dū placet. Largo aūt modo accipiť qñ q; p veniale etiā iuxta illud. Nemo sine crimie vixit. qñ q; p infamia. qñ q; p peccato depositione digno. vide glo. in. d. §. criminis.

1 ¶ Que sūt crimia suspēsiōe digna. ℟. d. An. in. c. at si clerici. de iudi. q; oia ex qb⁹ qs de facto ē infamatus. Intellige taliť q; populus scādalizeť. c. ij. de pur. cano. etiaz si sit eps sm Jo. an. post archi. in. c. i. de accu. in glo.

2 ¶ Que sūt crimia depositiōe digna. ℟. d. An. vbi. ō. q; oē delictuz causans irregularitatē que enumerāt doc. i. c. nisi cū pdē. §. ppt ꝓsciam. ō renū. in gl. magna. ō qb⁹. ℣. irregularitas ꝓmo Itē si ē diu ꝓtinuatū. lxxxi. di. pbyt. i glo. Itē fornicatio notoria. vel diu ꝓtinnata. vel scādala. c. q; sit. de excess. pla.

3 ¶ Que sūt crimina degradatione digna. ℟. qui ō. ibidē. q; omne crimen cum incorrigibilitate. c. cū non ab homine. de iudi. ℣ allit in hereticō. c. ad abolandā. ⁊ c. excōicamus. de hereti. ⁊ c. i. co. ti. li. vi. Itē in falsario lra apostolicarum c. ad falsariox. de cri. fal. Itē in sortilego. xxvi. q. ij. c. quicū q; sacerdotum. de homici. dubiū est. Et dic q; si intelligatur de verbali. ē verum. secus si de reali.

4 ¶ Vtrū criminosus ante pactaz penitētiā vel post possit celebrare sine dispēsatiōe. vel possit p mouerī ad ordines. ℟. sm glo. ⁊ Inno. in. c. ex tenore. de tem. ordi. q; aut crimē ē occultum. ⁊ sic potest. dū tamē vere peniteat. tex. ē in. c. fi. ō tē. or. Sufficit enim absolutio sacerdotis ex potesta te clauū. nisi sit tale crimē quod impediat executionē post pniam. vt in. d. c. nisi cū pdē. §. i. vt ē in crimie quod inducit irregularitatē. Vnde quo ℣. irregularitas ꝓmo. Si vero crimē ē manifestū. q; uis nō sit crimē enorme sed mediocre non potest sine dispēsatiōe. Et post pactam pniaz. Et dicit manifestum si conuictus ē in iudicio. vel ti more ꝓbatiois ꝓfessus ē. vel opis publicatione Nec obstat. c. ꝓsbyterū. ⁊ c. quenit. l. di. q; p illud nō ē ablata facultas dispēsandi cū vere penitētibus. ⁊ maxime vbi nō imminet scandalū. vt. l. di. vt constituere. ⁊ c. dño sancto. Et hec vera sunt in criminibus capitalibus. que dicunt mediocra. secus in leuibus. Et dicunt lenia que cōtingūt p imperitiā. vel culpaz sine dolo. vel si est dolus ē tamē cum re modica. vt no. in. l. inspiciendum. ff. de pe. ⁊ in. l. leuia. ff. de accu. ⁊ in. c. cum dilecti. co. ti.

¶ Quis potest dispēsare cū talibus. ℟. q; epūs i 5
criminibus minoribus adulterio. In maioribus aūt solus papa. vt no. in. c. at si clerici. ō iudi. nisi ex magna causa. vide. ℣. dispēsatio. §. v. ⁊ etiā nō posset qñ inducūt irregularitatē. vtputa q; celebrauit excōicatus. ⁊ hmōi. nisi in casibus in q; bus a iure cōcedit dispēsatio in irregularitate. vt ℣. irregularitas p totum.

¶ Crimē dicit publicū. quod ad publicum spe 6
ctat iudiciū. Et hec sūt que no. ff. de publi. iudi. l. i. que sūt. lex iulia maie. Et sub hac ꝓhibende sacrilegia. ⁊ residua. Lex iulia de adul. lex cornelia de sicariis ⁊ veneficis. Lex pō. de pari. lex iulia pec. Lex cornelia de testa. fal. An aūt in alijs Azo dicit q; sic. Intellige in instrumētis. nō in alijs scripturis sm accur. Lex iulia de vi publica ⁊ puata. de ambitu repetundarū. ⁊ de ānona ⁊ hmōi. in quibus lex exprmit qō sit publicū. vt i l. iij. in fi. ff. ō puarica. ⁊ ibi Bar. ⁊ Jo. de imola. in. l. fi. ff. de puar. delic. ⁊ in. l. ij. ff. de cōcuss. Sed sm ius canonicū omne crimē dicit publicū. q; ad publicū iudiciū spectat puiendū. vt in c. trina. de collu. in glo.

¶ Item publicorum iudiciorum. quedam sunt 7
capitalia. ex quibus mors aut exilium imponit. ℏ est aque ⁊ ignis interdictio. per has penas eximit caput de ciuitate. Nam cetera nō exilia sed relegatiōes. ꝓprie dicunt. quia tūc ciuitas retinetur. Quedā sunt nō capitalia. ex quibus pecuniaria aut in corpus aliqua cohertio pena est. vt in l. publicox. ff. de pub. iudi.

Vltima Vide infra. Oleum sanctum.

Vlpa alia latissima. fm Bar. in l. qđ nerua. ff. depo. Et idē ē q; verus dolus ⁊ manifestus. Alia latior. ⁊ ē dolus p̄sumptus. Alia lata. ⁊ hec est nō intelligere qđ omnes intelligerēt. vel maior ps ter. est in. l. late culpe. ff. de ver. sig. Sed no. q; cōmuniť glo. nō ponūt nisi latā culpam. ⁊ ter. in d. l. qđ nerua exponit latiorē ꝑ lata. Et sic colligo fm glo. in. d. l. qđ nerua. q; nomine doli', ꝑ prie nō ꝓhendiť qui ex culpa fecit. q; dolus differt re ⁊ nomie a culpa. quia dolus ē a ꝓp osito vt ꝑbať in. l. i. §. dolum. ff. de dolo. ℒ Culpa Vo nō. vt in. l. si ꝑcuratorē. §. dolo. ff. mā. ⁊ ꝑ h facit dictū Bal. in. l. quid ergo. §. pena. ff. de his qui no. infa. vbi dicit accusať quis de homicidio dolose facto. ⁊ ꝑbať culpa. an absoluer seu mitius augeť in eadem instantia. ℟. q; mitius augetur. ⁊ sic sentit q; dolus nō est realiť culpa. Dez est q; lata culpa est dolus p̄sumptus. ita q; vbi cūq; quis teneť de dolo venit ⁊ lata culpa. Sed tamē verus dolus nō ē. vt no. glo. in. c. bona fides. de depo. Et in conscientia vbi cessať p̄sumptio non habeť ꝑ dolo. Et quis debeat probare dolū vel latā culpā interuenisse. vide. ī. custos. §. i. Nota etiā q; lata culpa ē deuiatio incircūspecta ab ea diligētia quaz habēt homines cōmuniť ciusdem ꝓfessiois. Et ideo error artificis nō est lata culpa nisiq; ūdo errat i eo qđ cōiť homines in illa arte sciūt nō q̄ errat in eo qđ excellentissimi sciūt. Ita limitat Bar. i. d. l. qđ nerua. Unde si deposui pecuniā apud campsorē qui cōmuniť habebatur bone condicionis ⁊ nō erat. nō ē lata culpa. Et Bal. in. l. pignoriſ. C. de pigno. ac. dicit. Accessi ad molendinum. ⁊ in cursu bestium perdidi bestias. non est lata culpa. ex quo maior pars credebat securum accessum.

1 ℂ Uz lata cl'pa eqpeť dolo. vide. ī. dol⁹. §. iij.

2 ℂ Quid est leuis culpa. ℟. est omittere qđ diligens homo nō omisisset. vel facere qđ diligens hō nō fecisset. Exēplū. ℱ enerator nō excussit res pignoratas a tineis tali tpe quo diligēs fecisset.

3 ℂ Quid ē leuissima culpa. ℟. est nō preuidere qđ diligētissimus ꝓuidisset. l. si putator. ff. ad. l. aquil. vel omittere qđ diligētissimus nō omitteret. l. diuus. ff. de offi. ꝑsi. nō equitare vt diligētissimus equitaret leuissima culpa est vel nō curare facere qđ diligentissimus curaret.

4 ℂ Qua culpa tenetur qs ex contractu. vide. ſ. comodatuz. §. xi.

5 ℂ Qua culpa tenetur quis ex officio. ℟. ℘a. ī c. cū causaz. de testi. q; iudex teneť de dolo ⁊ lata culpa. sed nō de leui. Qđ credo verū in eo qui a superiore ponit in officio ꝑ obedientiā solū. sec⁹ de eo qui illud quesiuit. si modo alius diligenti⁄or fuisset. quia tunc teneť etiā de leui. Similiť di co q; nō teneť nisi de dolo ⁊ lata culpa agrimēsor ⁊ alij qui assumuntur ad calculū vel concordiam ter. est in. l. fi. ff. de no. ope. nū. ⁊ ibi Bar. ⁊ nota. glo. in. c. quia indicante. de prescrip. ℱ allit ꝺ in his qui exercēt aliquam artē sicut periti. hoc ē ꝓfitenť se peritos ⁊ magistros. quia teneť etiaz de leuissima. facit qđ notat glo. insti. de ob. que ex quasi delic. na. ⁊ tenet ℘a. in. d. c. indicante. Sed ego credo verū qñ diligētissimū quesiuisset nisi fuisset deceptus ex sua ꝓfessiōe. q; tūc de leuissima: aut diligentē. q; tūc de leui solū teneť.

6 ℂ Utrum in foro anime teneatur quis restituere damnum qđ dedit ꝓximo ex culpa sua. ℟. q; ly Inno. in. c. quia pleriq; de imu. cc. velit q; solum de dolo ⁊ lata culpa teneatur. ⁊ multi doc. ꝑ singulari dicto habeant. tamē ego credo q; tenetur de omni damno ex quacunq; culpa sua. de qua tenetur tam de iure ciuili q; canonico. p ea que dicam. ī. lex. §. iiij. Et ꝑ hac opi. est glo. cū ter. in. c. consuluisti. ij. q. v. que dicit q; teneť etiam quo ad deuz. si diligētiā debitā nō adhibuit. vt in. d. c. consuluisti. ⁊ l. di. clerico. ⁊ xxv. q. ij. in lectū. Dicit tamē q; nō puniť rōne homicidij. sed negligētie. vt. xv. q. i. c. inebriauerūt. ⁊ facit. c. fi. de iniur. ⁊ dā. da. qđ indifferenter loquiť ⁊ hoc ē tutius cū ipe Innoc. nullo iure ꝑbet dictū suū. qz. d. c. iebriauerūt. nihil facit ꝑ eo. imo potiꝰ ꝺ si bene ispiciať. lz adducat ꝑ se. Cū ꝺ cōcor. Jo. an. i. c. qñ ꝺ. ꝺ ꝑba. ⁊ ibi cū seqť ℘a. qz negligētia in ꝓprio facto culpāda ē. in alieno vitupāda. l. fi ꝓstāte. §. si marit⁹. ff. so. ma.

Vra a nmarū fm Inno. in. c. cum sanis. de offi. archi. stricte est potestas ligandi ⁊ soluēdi in foro pniali ⁊ hec nulli cōuenit plato nisi sacerdoti. vt ꝑbať xxi. di. in nouo. ꝺ pe. ⁊ re. c. ois. ⁊ hanc potestatē ligādi ⁊ soluēdi glibz sacerdos cū ordine accepit. lz nō in istos vel in illos qui sibi nō sūt cōmissi. Dicit etiā cura large. ⁊ ē potestas cisciendi ⁊ recipiēdi in ecclesia cogēdi ⁊ puniendi excessus xxi. di. §. i. Sub hac etiam est excōmunicare. interdicere. suspendere. ⁊ huiusmodi. que sunt ad morum correctionem. ꝺ elec. duduz. Et de vtra qz istar[illegible] intelligitur c. de multa. de poeni.

Vrialis dicitur qui neribus cuiusdam ligatus adulatur ꝑn

Vrialis dicitur qui neribus cuiusdam ligatus adulatur ꝑn

cipibus. xxxvij. di. nōne. li. dist. qui in

aliquo. Item curiales dicuntur aduocati in causa sanguinis. vel milites seu officiales sceua exercentes. li. di. aliquantos. ꝛ. c. se.

1 ¶ Utrū tales sint ad ordines ꝓmouēdi vel ad religionē. ℟. q. nō. nisi cū magna discussiōe. vt intelligaꝫ vtrū sit solutus a curialibus. vel si est irregularis. vel vt fugiat obligationem ꝛ hmōi vt in. c. legē. liij. di. ꝛ dicit q ꝑ triennū debēt ꝑbari. ꝛ ē bonū ꝓfilium. nisi aliqō rationale aliud suadeat. nō debet tamen recipi ad religionē. nec ordinari etiā si non est irregularis ꝛ si ex deuotione mouetur. nisi sit solutus a curia. li. di. c. i.

¶ Uriositas est postpositis diuinis ꝛ sanctoꝝ eloquijs scriptis philosophoꝝ ꝛ poetaꝝ rōne vnitatis vel delectatiōis intendere. xxxvij. dist. sacerdos. ꝛ. c. se. Item cum sacra scriptura non fm sanctoꝝ expositionem. sed fm secularē sapientiam ꝛ ꝓprij sensus vanitatem exponitur. c. vino. eadem distinctione. Item qui plura volunt sapere q̄ꝫ oporteat. aut de his de quibus non ē dubitādū. faciūt questiōes. de renū. c. qm̄ aliqui curiosi. li. vi. ex quibus cū ibi notatis. ꝑ q̄ velle cognoscere qō non conuenit est curiositas ⁊ ꝑccatum. quia inordinatio quedam.

1 ¶ Utrū sit ꝑccatū mortale. ℟. q. siue curiositas sit respectu partis intellectiue: siue respectu ptis sensitiue ē mortale peccatū in. vij. casibus. vt colligo ex Tho. fa fe. q. clxvij. Alc. fa fe. ¶ Prio rōne finis. puta q ꝓpter supbiā. vel aliquid q̄ sit mortale peccatū quer. ꝛ cognoscere vl videre aut audire ꝛ c̄. Secūdo rōne illoꝝ a quibus vult scire vel audire. puta a demonibus vel alijs a quibus sub ꝑcepto ꝓhibemur aliqd addiscere vel cognoscere. xxix. q. i. illud. Tertio rōne coꝝ q̄ cognoscere vel videre: aut sentire volumus. vt puta. q. sūt ꝓhibita. fic a ꝓposito velle audire peccatū illius q ꝓfiteꝫ alteri. ꝛ simili incātationes diuinatiōes. ꝛ hmōi ꝓhibita. aut coꝝ libroꝝ velle tenere. Simili dico de quocūq̄ꝫ ꝓhibito qō exercere nō ꝑt sine mortali peccato sicut sunt artes alique male: aut velle scire quō fit tale peccatum aut videre: aut sentire. nā talis curiositas ē peccatuꝫ mortale nisi in casu q̄ qs talia vellet scire vt posset ꝓdēnare ꝛ ꝓbare. facit. c. nec mirū. xxvi. q. v. Quarto rōne coꝝ que omittunt ꝓpter curiositatē. puta cuꝫ quis omittit addiscere necessaria ad salutem. vel ad suū officium. vt intēdat poetā. aut curioſ. fac̄. c. nōne. ꝛ. c. vino. xxxvij. di. Quinto rōne illius ad quē talis cognitio seu visio inducit. vtputa ꝛ ad errorē ꝓtra fidē vl ad peccatū mortale. sicut velle videre coēntes ꝛ alia spectacula. ex quibus ꝓuocatur ad mortale peccatū. vl audire hmōi. facit. c. ideo. xxxvij. di. Certo rōne modi. vt cū quis ꝓpter talia scienda vl videda facit ꝓhibita. puta suꝑstitiosa. vel dimittit audire diuina q̄ tenetur vt videat spectacula ꝛ hmōi. facit. c. qui dic. de ꝓse. dist. i. ꝛ. c. qui sine. xxvi. q. i. vel q ꝛ de bonis pauperū ecclesiasticus emit libros. vel soluit doctoribus qui ei legāt inutilia. facit. c. legāt. xxxvij. di. Septimo rōne eoꝝ qui inducūt ad talia faciēda. vtputa q̄ꝫ qs ex curiositate sua sciendi ꝓuocat aliquem ad dctra/hendū: vel auiditate videndi ꝓuocat ad faciēdū spectacula ꝓhibita. sicut sunt torneamenta ꝛ huiusmodi que fieri non possunt sine mortali. facit c. qui venatoribus. lxxxvi. di. de ꝓse. di. ij. ꝓ dilectione. in alijs cōmuniter est veniale peccatum.

¶ Ustos qui mercedez accipit non spāliter ꝓ custodia tenet de dolo lata ꝛ leui culpa. ff. loca. l. qui mercedez. in glo. ꝛ qō no. xxiij. q. iiij. tres personas no. Inno. in. c. q̄ꝫis. de reg. iur. Sed si spāliter ꝓ custodia mercedē accipet. teneret ēt de leuissima. vt in. d. gl. quā limita. vt. j. locatio. §. xxiij.

¶ Quid si neget dolo vl negligētia amisse qs ꝓ 1
babit. ℟. Innocē. vbi. s. q ipse custos. ar. ff. de cdē. l. si qs. §. vlti. Et hoc vex quo ad foꝝ ꝓtentiosū. secꝰ i foro ꝓscie. vt ꝑz ex dictis. j. lex. §. iiij. Idez dic de custode carceris. ff. de cu. ꝛ exhi. re. l. vlti. In alijs āt casib⁹ regulariter q dolū allegat dꝫ ꝓbare. ff. de ꝓba. l. quotiens. §. qui dolum.

¶ Almatus per sniam ad mortē an possit disponere de rebus suis. vide Alienatio. §. xxv.

¶ Utrum dānatus ad mortem possit fugere de 1
carcere vel quōcunq̄ꝫ. dic vt. j. Fugere. §. ij.

¶ Utr̄ hūtes de bonis alicui⁹ dānati ꝓp crimē 2
ei⁹ ꝛ postea restituti ꝑ ꝓncipē ad bona sua tenean̄ restituere. ℟. Bc. in. c. q̄ꝫis. de rescrip. li. vi. q. aut restitutio facta p̄. iudicat iuri q̄sito tertio q ea legitīe būerat. ꝛ sic ñ tenet restituē q ea hūit q ñ fit itegratio i tali casu. ꝛ iste ē casus. d. c. q̄ꝫis. ꝛ i iurib⁹ allegat⁹ i gl. ibidem. ꝛ faciūt no. ꝑ Bar. ꝛ Bal. i. l. gallus. §. ꝛ qd si tm̄. ff. de li. ꝛ po. Aut ꝑ restitutiōz ꝓncipis tali factā ñ ꝓiudicaꝫ nisi ipi ꝓcedēti. ꝛ sic reintegraꝫ ad oia que amiserat. ꝛ sic oia sūt sibi restituēda. ꝛ sic ꝓcedūt iura allegata ꝑ alia ptē. i. d. gl. ar. c. dilecti. de donacōi ibi no. Hoc tꝫ Jo. de imo. Et no. q ista faciunt ꝑ legitimato post mortē testatoris. vt non ꝑ iudicet veniēti⁹ ab itestato ēt si nō adierūt hereditatē. q ta⁹ legitimatio ē q̄dā restitutio natal⁹. l. fi. C. de nata. Secꝰ si añ mortē testatoris. q ꝑiudicat. q nullū ius adhuc habebat. l. post emancipationē. ff. de li. leg. vide etiam. j. gratia. §. i.

Almnificatus vtrū furtiue ⁊ secrete possit si bi satisfacere. vide. ī. furtū. §. xl.

Debitum coniugale ideo dicit. qz sub pena mortalis pec/ cati vir vxoi ⁊ vxor viro. petēti redde/ re tenent ſm cōi doct. ⁊ apl'm. i. co. vij. nisi ex rationabili causa excuset. Et assignant .a docto. vij. cause ꝓpter quas nō tenent reddere.

1 ¶ ſPrima dicit ꝓhibitio sancte ecclesie. Mā cō tra interdictū ecclesie ē peccatū mortale actus cō iugalis. Ecclesia aūt ꝓhibet ne quis ꝓsumet ma trimoniū certis temporibus. de quibus. ī. ma/ trimoniū. iij. ipedimēto. ij. Similit ꝓhibet ec/ clesia ne ante benedictionē cōiungant qui qs du cit eā que alteri nō fuit ꝓiuncta p matrimonium. Vnde ſm Rod. cognoscēs ante benedictionē vbi ē ꝓsuetudo q benedicant peccat mortaliter Quidā tamē vt dicit Ri. in. iiij. di. xxviij. q. vl tima. in fi. dicūt ꝺ esse verū respectu actus peten di nō respectu actus reddēdi. quia reddēs non peccat ſm Tho. in. iiij. ca. di. Ego vero istud ꝺ benedictiōe limito verū. nisi ex rationabili cau/ sa moueret ad petēdū. puta ꝓpter fornicationez euitandā cū nō possit cōtineri. ⁊ vxorē ducere vt benedicat nō possit ꝓpter dotē babēdā. ⁊ hmōi quia nec tūc mortalit peccaret. nisi eēt scandaluz in patria. ar. coz que dicā. ī. inobedictia. i ꝑn. Albertus etiā dicit q dictū Rod. ē nimis durū. ⁊ hoc etiā videt sentire Jnno. ⁊. d. Anto. in. c. i. de spon. quia lz ꝓsuetudo habeat vim legis: tñ lex ñ obligat ad mortale. nisi sit ꝑceptiua. ꝺ elec. c. generali. li. vi. ⁊ sic nō videt q peccet morta/ lit quando etiā simplicit ꝓsumaret ante benedi/ ctionē. nisi vt dixi esset scandalū. Et ideo vbi nō iminet scandalū ꝓsulendum esset istis spōsis qui faciūt multa peccata mortalia añ tempus condu ctiōis q quando notum est matrimonium in pa tria consumarent: ex quo ducere non possunt ꝓ pter dotem habendam.

2 ¶ Sed nūqd totiēs peccat mortalit quotiēs exi git sine rōnabili cā añ bñdictionem tenēdo opi. Ro. ſc. q nō nisi ꝑma vice. nisi nouo ꝓcēptu ex igat. Ex quo segt q possit in isto casu negare de bitū sine peccato nisi seruet statutū ecclesie.

3 ¶ Secūda cā dicit ipotētia qua quis non potest reddē debitū salua incolumitate sui corporis. qz ſm Ri. in. iiij. dist. xxxv. ar. i. q. i. de. s nō obli/ gauit virum mulieri contra ordinem nature re/ ctum que per ꝓius attendit ad actum nutritiuē quo conseruatur ꝓprium individuū. q̄s ad actū generatiue qui ordinatur ad conseruationē spēi ⁊ ideo nō tenet ad actū gnātiue in inotabile ꝑiu dicium incolumitatis corporis ꝓpꝛij.

¶ Vtrū tenet reddere debitz leprosō. ſc. ſm 4
Ri. in. iiij. di. xxxij. ar. iij. q. ij. q sic lz nō tenea tur cohabitare. qz nō ē sic periculū in reddēdo si cut in cohabitādo. vide. ī. leprosus. §. ij.

¶ Vtrū furioso vel fatuo sit reddēdum. ſc. ſm 5
Ri. vbi. s. q quotiēscūq potest reddi sine peri culo ꝓpꝛie persone tenet.

¶ Vtrū reddēs se ipotentē ad reddēdū peccet 6
ſc. ſm Ri. in. iiij. di. xxxij. ar. i. q. i. q ille q mō illicito scient reddit se ipotētē peccat mortaliter. si aūt ille q mō licito. puta iciunādo. orādo bona intētione. sit tñ sit rōnabile obsequiū. qz q̄zuis se reddat minus potētē. nō tñ totalit ipotentē.

¶ Tertia causa dicit crimen adulterij. vñ vir 7
vxoi adultere. vt ecōuerso nō tenent si innocēs ē reddere debitū. ſm Ri. in. iiij. di. xxxv. ar. i. q. i. quia lz quo ad vinculū nō possit tamē potest eā dimittere quo ad cohabitationē ⁊ thoꝛ. ſ al/ lit hoc in. viij. casibus. ſPrimus si ille sit forni/ catus. xxxij. q. vi. c. i. c. pe. ⁊ vltio. de adul. ⁊. c. significasti. ꝺ diuoꝛ. Secūdus si vxor vi oppſſa fit. ca. cā. q. v. ita ne. Tertius si credebat mari/ tū ꝓbabilit mortuū. xxxiij. q. i. cum p bellicam. Quartus si alt sub specie mariti cognouit eam. xxxiij. q. ij. in lectū. Quintus si maritus tradi/ dit eā adulterandā ꝑtim inuitā. de eo qui co. ꝓsan. vxo. suc. discretionem. Sextus si maritus post adulterium cognouit. ⁊ tollerauit eam. ar. xxxij. q. ij. si quis vxorē. Septimus si matrimo nio i ifidelitate ꝯcto vir dedit vxori libellū repu/ dij ⁊ vxor alteri nupserit. qz si ꝓuertere vir te/ neꝛ eā accipe. c. gaudemus. de diuoꝛ. Octauus ſm aliquos si vir abstinēdo ꝓtra volūtatē vxo/ ris ei occasionē dedit. xxvij. q. ij. si tu. Et placet mihi. lz ꝓtrariū teneat glo. ibidē.

¶ Vtrū peccet exigēdo debitū scient ab adulte/ 8
ro innocēs: vel reddēdo. ſc. ſm Ri. vbi. s. q. ij. q aut ē correctus: vel paratus corrigi. ⁊ sic nō peccat. Si vero fit incorrigibilis. tenet eā dimit tere. ⁊ sic peccat mortalit cognoscēdo. ter. c i. c. si vir. de adul. ⁊ in. d. c. si quis vxorē. siue sit ma nifestū siue occultū: dūmō sciat ipa. Quez ter. sic limito intelligēdū: quando innocēti non iminet periculū fornicatiōis ⁊ denegādo debitū ꝓuertet adulē. sed quando ex denegatiōe efficit peioꝛ ⁊ ex redditione nō facit tot peccata: ⁊ innocēti fit cuasio fornicationis nō video mortale peccatuz exigere ⁊ reddere. Quod etiam tenet Ugo. de castro no. in. iiij. di. xxxij. q. i.

¶ Vtr possit vir vxoi adultere necessaria mi 9
nistrare. ſc. q nō. si negādo emēdaret. qz vtili/ us esurienti panis tollit eū de cibo securus iustici

am negligit. v.q. v.c. non ois. & male merit⁹ dz egestate laborare. l. bona fides. ff. depo. §. i. & dō alijs penis adulterij. vide. s. adulteriū. §. iij.

10 ¶ Utrū teneat innocēs ad p̄ceptū ecclesie reddere adultero debitū. R. q; si adulteriū potest, pbare infra paucos dies nō tenetur ar. c. solet. de sen. ex. li. vi. Si vero nō potest pbare tenet. ar. x. q. iij. c. i. Et idē in casibus in quibus sepa rari p̄t matrimoniū. vt. j. matrimoniū. iiij.

11 ¶ Quarta causa dicitur votum emissiz ab am bobus de cōmuni consensu. vt. j. matrimoniuz iij. impedimēto. v.

12 ¶ Quinta causa dicit honestas. puta quia petit in ecclesia vel in publico. quia nō tenet sibi red dere debituz nisi honesto mō. i. cor. xiiij. omnia honeste & fm ordinē fiant in vobis.

13 ¶ Sexta causa ē scādalū. Mā vbi cēt scādalū cō sumare matrimoniū ante adhibitas aliquas so lēnitates fm morem patrie non tenetur redde re ante ullarum obseruantiam non tamen mor taliter peccaret reddens. sed bene exigens si sine rationabili causa faceret. vt. s. dixi. §. i.

14 ¶ Septima causa est religio quā quis vult itra re. quia non tenet reddere sed dz sibi statui tēp⁹ infra qō ingredi teneat. c. ex publico. de cōuer. p̄iu. vnde si nulla istaꝝ causaꝝ inest p̄cto matri monio p verba de p̄nti tenet exactus reddere.

15 ¶ Utrū nō reddēs petēti. quia nō vult cōcipe re excusēt. R. q; nō. A fortiori peccat mortaliū q ex ira vel alio malo fine nō vult reddere.

16 ¶ Utrū teneat petere. R. Ri. vbi. s. q; non. qz nemo tenet vti iure suo. Dō verum credo nisi i casu qñ nō petēdo alter caderet in aliqd̄ mortale quia tunc tenet.

17 ¶ Utrū teneat reddere nō petenti. R. Ri. vbi s. q. ij. q; sic nō trū petēti expsse sz etiā petēti per aliqua signa p̄ que p̄iecturat alterū affectare sibi reddi debitū p̄ingale. alꝰ si nō petit tacite vel ex presse ndn tenet reddere. Quertere aūt alteꝝ ne petat nō lz nisi cū debita sanctimonia. Unde di cit Aug. de ancona q; si ex negatiōe debiti alter scādalizat nō excusat a mortali denegās. Dō li mita nisi ex aliqua causa predictarum faciat.

18 ¶ Utrū p̄tracto matrimonio cū vna clādestine & publice postea cū alia teneat p̄me reddere de bitū. R. q; si nō p̄t reddi sine scandalo. puta qz ecclesia excōmunicat eum & huiusmodi q; tenet non reddere. quia ab omi specie mali est abstinē dū. i. thesalo. vltimo. alꝰ sic.

19 ¶ Sed nūqd cohabitabit cū scda ad p̄ceptū ec clesie. R. q; sic. & necessaria ministrabit si mō po test facē sine piculo coit⁹ seu adulterij cū dicta fa. qz qñ cū piculo ꝓbabili. tūc pactat excōicationē & nō cohabitet sz necessaria administrabit sepa tus quātū p̄t. cuz p̄ma ēt nō cohabitabit qñ sine scādalo cohabitare nō p̄t. & sibi iputet q sic ꝓtra xit. Et ideo ꝓsulēdū ē tali q; patriā mutet vbi cū p̄ma sine scādalo cohabitare possit.

¶ Utrū actus matrimonialis sit peccatum. R. fm Alex. in tertia parte in sum. in. vi. p̄cepto q; nō. Sed fit peccatū fm eundē ꝓa se tractatu. de adul. qñ p̄uat istis circūstantijs. 20

¶ Prima dicit recta intētio puta qz excedit fi 21
nes matrimonij facturus cū quacūqz alia: vl cū ea ēt si nō esset sua coiret. vel ꝓstituit ibi finē vlti mū. & sic ē mortale peccatū. xxxij. q. iiij. ozigo. & c. liberoꝝ. Aduerte tñ q; hoc intelligitur qñ hoc actu cogitat vt sit mortale. qz actibus nō habiti bus meremur vel demeremur fm Pe. de pal. in. iiij. di. xxxij. q. iij. Debet ergo intētio sister re infra limites matrimonij si talis actus dz esse sine peccato ꝫ ē q; nō cognosceret si nō cēt sua le gitima vxor. Et idē dic de vxore erga virū. Suf ficit tñ fm Ri. in. iiij. dist. xxxi. q. pe. q; actu vel habitu hanc intentionem hab at.

¶ Secūda dr cā. Mā ex triplici cā sine pcto eri 22
gīt & reddit. ēt cuz merito ex p̄missis dugb⁹. Pria ꝓlis pcreāde. ij. debiti reddēdi. iij. fornicatio nis vitāde cōmunii tñ tenet q; sit peccatū venia le exigere causa fornicationis vitande in se. vide glo. in. c. quicquid. xxxij. q. ij. Alia ex causa co gnoscere ē peccatū aliquando mortale. aliquan do veniale. vt in. §. sequentibus patebit.

¶ Utrū si fiat cā saciāde libidinis sit petū mor 23
tale. R. q; canonistaꝝ. xxxij. q. iiij. in. c. ozigo. & c. liberoꝝ & theologoꝝ in. iiij. dist. xxxi. & xxxij. fuit diuersa opi. Aliq tenēt q; sp ē petū mortale coit⁹ ꝓingal cā saciāde libidinis. Et dr qñ ꝑue nit voluptatē & cogitationē manib⁹ ꝓuocādo & calidis vtēdo vt possit pluries coire. sed magis cōit tenet q; nō ē petū mortale. dūmō si nō esset vxor nō faceret. & d. c. ozigo. & liberoꝝ exponūt qñ ita finaliter qrit delectationē q; ēt si nō cēt vxor nō curaret. Et hec opi. ē magis rōnabilis. quia apls dicit habeat vnusqsqz suā pp delectationē i ea & nō i alia q̄rēda pp fornicationē vitandā. nec segt q; ponat sibi finē. qz nō vltimum. Hāc. S. Bo. Ri. & Ale. & cōit theo. tenēt & placet. qz ꝓ ista fa opi. ē ter. Aug. i. ad cor. vij. i pn. vbi di cit. ꝓingal ꝓcubit⁹ generādi gra nō hz culpā. cō cupiscētie Vo saciāde. sz tñ cū ꝓinde hz culpaz ꝓ pter thoz fidem venialem. hec ille.

¶ Utrū cognoscere vxorē cā sanitatis sit licitū 24
R. Ri. in. iiij. di. xxxi. ar. ij. q. ij. q; fm quosdā sic. vel forte p̄t dici q; sit veniale petū & hoc ve rius. & sequitur Tho. in. iiij. di. xxxij.

25 ¶ Tertia dicit modus debitus naturalis. Et h̄ dupliciter. Primo quo ad vas. quia si fiat extra t ibi emittat semē indubitanter mortale grauissimum. xxxij. q. vij. c. adulterij. Secūdo quo ad modū standi naturalē. qui quidē est vt mulier iacet in dorso vir aūt in vētre incūbat ei. q̄ sic facilius ꝯcipiūt mulieres nisi p accidēs impediatur Deuiatio aūt ab isto est lateralis ꝯcubitus. t maior sedētis. t itez maior stantis: vel vroze supergrediēte. maxima horū est eoz qui retro more iumētoz. hunc vltimū modū quidam indistincte reputant mortale licet in vase fiat. Spe. de pal. vbi. s. Hen. boich. in. c. inquisitionem. de sen. ex. tenet q̄ supergressio mulierum similiter est mortale nisi aliqua necessitate vel rationabili causa fiat. puta infirmitatis. vel periculi aborsus. quia sic peruertens vsum t ritum sacramēti scienter etiam in accidentibus peccat mortaliter sicut tales Blo. Ray. tenet q̄ quilibet deuiatio a modo naturali si fiat causa voluptatis amplius fic querēde solū q̄ est peccatū mortale. Tho. vero in. iiij. di. xxxi. in lra dicit q̄ quidā dicūt forte signū mortalis ꝯcupiscētie aliquando. Aliquādo vero peccatū veniale. Aliquādo nullū quādo ex iusta cā puta infirmitatis. vel ꝓpter periculū ꝓlis suffocande. Alber. in. iiij. di. xxxi. dicit. q̄ nihil corū que facit maritus cū vroze suato vase debito fm se est mortale. sed pōt eē signū mortalis ꝯcupiscētie. Tu vero detestaberis omnes istas deuiationes t periculosas forte declarabis t persuadebis vt desistant quantū poteris. tamē sententiā non ꝯcipitabis. quia vroz permittitur. vt in ea homo delectetur ꝓpter fornicationem vitandam. Et ideo hoc tenebis q̄ qualitercunq̄z opus incipiat t quomodocūq̄z fiat: dūmodo in vase debito semen emittatur t taliter q̄ mulier retinere eū possit non erit mortale de se. Secus si mulier taliter staret q̄ ex hoc semen retinē non posset. quia eēt mortale. q̄z uis vir in vase emitteret. Et fm hoc concorda predictos doc.

26 ¶ Sed quid de ea qui fricationibus osculis t tactibus delectatur non intendēdo venire ad actū coniugalem sed finem in his ponere. R. Spe. de pal. vbi. s. tenet q̄ est peccatū mortale. Sed ego non credo nisi se vel alterum ad pollutionem extraordinariam prouocaret. t sic tene per ea que supra dicta sunt.

27 ¶ Quid de illo qui ante cōpletionē actus se retrahit nec semē emittit etiā extra vas ne habeat plures filios. R. Spe. vbi. s. q̄ nō peccat mortaliter. nisi ex hoc mulier ad seminandū. puocaret. Idez dicit de eo qui ne habeat filios abstinet. q̄ licz appetere non plures habere q̄z possit pascere. nec tenet actū inchoatū consumare vroze nō petēte. Et eadē ratiōe videt fm eundē posse dici de muliere que postq̄z est cognita a viro vadit statim ad mingendū. vel se cito erigit vt emittat semen ne cōcipiat. Sed de hac opinione valde dubito ꝓpter. c. aliquādo. xxxij. q. ij. q̄ videt innuere q̄ sit peccatū mortale. Sed posset dici q. d. c. loquit quando quis ex sola voluptate hoc facit vel quādo postq̄z ꝯceptio est facta querit aborsum. licz Spe. intelligit quando hoc fit ex rationabili causa. puta quia nō potest eos pascere t huiusmodi. t anteq̄z concipiatur in ventricula matris. t sic posset teneri licet sit periculosa. Dare autem vel recipere venena sterilitatis omnino est mortale. vt in dicto. c. aliquando.

28 ¶ Quarta dicitur tempus debitum. Nam tēpore festi oratiōis t cōmunionis est abstinendū.

29 ¶ Vtrū peccet mortaliter qui exigit siue reddit tēpore solēnitatis. R. fm communē doc. in. iiij. di. xxxij. q. nō. Limitat. S. Bo. ibidē. ar. iij. q. ij. nisi ꝓscientia obliget. quia credit mortale. vel nisi interueniat sacre dici ꝓtēptus. Ale. tamē secūda secunde in tractatu de adulterio tenet q̄ si cognoscit ꝓpter delectationē. s. explendā. q. est mortale. Quod verū credo quando interuenit contemptus sacre dici propter talem delectationem faciandam. Et sic concordat glo. que in summa xxxiij. q. iiij. cum Ale. concordat. als non. quia circunstantia que non cadit sub speciali prohibitione non potest mutare speciē peccati nisi vt dictū est quando ratiōe contēptus. Naz nullo iure cauet q̄ de p̄cepto non cognoscat vroz in festo. licz c. xxxiij. q. iiij. sunt de consilio vt patet intuenti. Et sic etiam tenet Ri. in. iiij. di. xxxij.

30 ¶ An possit communicare qui reddidit. R. fm Ale. vbi. s. t Sco. in. iiij. di. xxxij. q̄ sic. nec de necessitate precepti tenetur abstinere. sed nō debet ꝓpter reuerentiam sacramenti de bono cōsilio: nisi forte solēnitas aliud suaderet vt dicit d pollutione infra. Eucharistia. iij. §. xxix. Idez tenet glo. in. c. sciatis. xxxiij. q. iij. de exigēte: dūmō nō causa saciāde libidinis exegerit. Sz tu bene dic. vt in. d. §. xxix. cum sequentibus.

31 ¶ Quinta dicit qualitas psone cū qua est concubitus. vt non sit mēstruata. vel vicina partui.

32 ¶ Sed nunquid peccat mortaliter qui cognoscit tempore mēstrui. R. q̄ casus dubius est inter doc. Sed saluo meliori iudicio mihi videur distinguendum vt colligo ex dictis ac rationibus theologorum. in. iiij. di. xxxij. Aut ex tali coitu potest fieri generatio probabiliter: aut non. Si non. vtputa quia senex vel sterilis vel flurum habet t huiusmodi. t tunc non est peccatū mor-

tale. nec in exigente: nec in reddente ſm cōmuniter doc. Nec ob. q̄ illud leui. xv. ⁊ ezechi. xviij. dicitur preceptum morale, quia nō eſt morale reſpectu turpitudinis, alꝫ eſſet peccatum mortale. etiam quando habet continuum ⁊ ad quantūcūq̄ cuiuſcūq̄ turpitudinis ire. quod eſt cōtra doctō. cōmuniter. Eſt ergo reſpectu periculi, plis morale ſolum. facit. c. intelligentia. de ver. ſig. Si vero poteſt fieri generatio probabiliꝫ. vt cū non habet continuum fluxum. vel eſt debite etatis etiam diſtinguo. aut conſiderat periculum, plis. ſ. q̄ poſſit generari leproſa que alio tempore generaretur ſana. ⁊ contēnit, ppter ſuā delectationem habendā. ⁊ ſic peccat mortaliter tam exigens q̄ reddens iſto modo. Aut licet contēnat periculū, plis: tamen exigit vel reddit, ppter fornicationē vitandā in ſe vel in alio, non ꝓncipaliter, ppter delectationē. ⁊ ſic non peccat mortaliter taliter exigēs vel reddens, quia tenetur homo magis diligere ſalutē ſuā vel, primū q̄ bonū corporis, primi: aut non conſiderat periculū, plis nec de generatione. ⁊ tūc ſi exigit cauſa fornicatiōis vitāde in ſe: vel in alio. vel debiti reddendi non peccat mortaliter ly concipiatur, ples leproſa. quia cū det operā rei licite ly non debitā diligentiā poſuerit. tamē nō reputabiꝫ ad mortale. ar. cor̄ que not. in. c. inebriauerunt. xv. q. i. Si autē ſolum exigit cauſa libidinis. vel reddit. tunc ex futuro euentu cognoſcē ſi peccauit mortaliter. vl' non. quia ſi proles generabitur leproſa reputabitur mortale. quia dedit operam rei illicte. ar. c. i. de preſump. Si vero non generet leproſa erit veniale. Ideo ante euentū debet cōfiteri tanq̄ de mortali. c. iuuenis. de ſpon.

33 ¶ Quid de exigēte tpe partui vicino. ſ. Ri. i iiij. di. xxxij. ar. iij. q. ij. q̄ ſi ſine periculo aborſus. Vir pōt carnaliter copulari ſue vxori pregnāti poteſt exigere ſine mortali ⁊ mulier ſibi tenet reddere, quia matrimoniū nō ſolū ē in officiū. ſz etiā in remediū. Si aūt non poteſt ſine, ꝓbabili periculo aborſus. non debet nec reddere nec exigere. imo ſz Ide. de pal. vbi ſupra peccat mortaliter tā reddens q̄ exigens. quia nō curat occidere animā paruuli vna cū corpore. Aduerte q̄ maius ē piculū aborſus in ꝓncipio ꝓcept⁹. Ratio q̄ nia q̄ uis ſm Auice. matrix mulier ꝓ poſt i. pgnationē claudaꝫ. tūc ex delectatiōe mouet aliqn ⁊ aperiꝫ. ⁊ ſic materia nūdū pfecte coagulata diſperdiꝫ ⁊ effundiꝫ. ⁊ ideo vitupat. Mic. accedē tē ad pgnātē i. d. c. ozigo. Alō tūc erit petñ mortale ex quo nūdū ē formatus ſi hoc non intēdit.

34 ¶ Vtrū imediate poſt partum poſſit exigi. ſ. Ri. vbi. ſ. ar. iiij. q. i. q̄ non de congruo donec ſit purificata non tamen de neceſſitate ē abſtinēdū. Limitat Ide. de pal. vbi. ſ. niſi mulier eſſet ex ptu ifirma. ⁊ cēt ei piculū mortis. vl' agraua/tiōis ifirmitatiſ. ⁊ placet. Et. c. ad ei⁹. v. di. ⁊. c. ſi cā. xxxij. q. iiij. ⁊. c. ozigo. xxxij. q. iij. ⁊. c. nō ſolū. vij. q. vij, loquuntur de honeſtate.

¶ Sexta dicit conueniētia loci. quia non debet fieri in loco ſacro. vnde ſi ē conſecratus locus peccat mortaliter tā exigens q̄z reddēs, ppter ꝓtem ptū ſacramēti ſm Ale. vbi. ſ. ſi nō ſit neceſſitas, ppter quā non poſſit cognoſcere in alio loco. vt puta quia violenter ſunt recluſi p longū tps. q̄ tunc eſſet ō bono conſilio abſtinere nō de ꝓcepto ꝓcor. Ri. in. iiij. Sed Ide. de pal. vbi. ſ. tenet indiſtincte q̄ ē mortale. Sz nō credas ei nec valet eius ratio. ſ. q̄ nulla ſit neceſſitas ſicut in vrina. imo maioꝫ q̄ gs ſtet iuxta ignē lōgo tpe ⁊ nō calefiat nec etiā alia ratio. ſ. q̄ locus poluiꝫ. q̄ polutio nocturna in ſomnis etiaz poluit. ⁊ tñ non ē peccatum. Ideo tene cum Ale. ⁊ Ri.

Decanus idem eſt qō archidiaconus. ⁊ ideo dic vt ſupra Archidiaconus.

Decima Alia predialis. ſ. de his q̄ ꝓueniunt ex pdiſ. Alia perſonalis. ſ. de his que, pueniūt ex negotiatione artificio. ſcientia. militia. venatiōe. ⁊ huiuſmodi induſtrijs pſonaꝝ. Alie mixte. ſicut que, pueniūt de animalibus ⁊ eoꝝ fetibus q̄ partim ſunt prediales a predijs vnde viuūt: partiz perſonales, ppter cuſtodiā ⁊ eoꝝ curam de hoc habetur in. c. ad apoſtolice. ⁊ in. c. paſtoralis. de deci. ⁊ de parrochijs. c. fi.

¶ Vtrum ſint de precepto dande tempore gratie. ſ. Ale. in. iij. parte ſū. q̄ ſic. quecūq̄z cū neceſſitas eſt ⁊ petuntur a miniſtris eccleſie vel etiam ſi non petuntur: dūmodo ſit conſuetudo regionis. vt in. c. peruenit. ſed melius in. c. in aliquibus. ō deci. in fi. dicitur. Ille quippe decime neceſſario ſoluende ſunt que, debentur ex lege diuina. vel conſuetudine approbata. 1

¶ Sed nunquid ꝓſuetudo excuſet a ſolutiōe decimaꝝ. ſ. vt colligo ex Ale. vbi. ſ. Solutio decime vno modo eſt de iure nature ⁊ morale. ſ. in quantum conſciētia dictat q̄ deus honorandus ē de, ppria ſubſtantia: ⁊ q̄ aliquota pars ſubſtantie detur ad ſuſtētationem miniſtroꝝ dei. ⁊ hec fuit ſemper in precepto. vnde gene. xlvij. ſacerdotibus egypti cibaria ex horreis publicis miniſtrabaꝫ. Alio modo dicitur iudiciale ꝑceptum inquantum determinat certam. ſ. decimā partē dandam miniſtris ſm rationē equitatis mutue diſtributiōis vt ſit equalitas dati ⁊ accepti inter 2

seminantem spūalia ⁊ temporalia dantem ꝺm. q. possibile ē. ⁊ hec fuit in lege in p̄cepto simplicit exo. xxiij. ⁊ numeri. xviij. Ante legē ꝺo fuit de ꝓfilio. vt patet Ge. xxviij. vbi iacob vouit decimas q̄ facere nō potuisset si fuisset in p̄cepto. Tertio mō solutio decime ē qd cerimoniale quā tū ad aliquā significationē sicut ⁊ omnia antique legis facta ꝺm illud. i. cor. x. O ia in figura cōtigebāt illis. Qui enī decimā dat que ē pfectiōis signū. eo q̄ denarius numerus ē pfectus quasi p̄mus limes numeroꝝ vltra quē numeri nō p̄cedūt. sed reuertunt ad vno nouē ptibus reseruatis ꝓtestat quasi in quodā signo ad se ptinere ipfectionē. pfectionē vero que erat futura p xp̄m ē expectādā a deo. vnde cū iudicialia hodie nō obligēt nisi ꝓut p̄cipiunt ab eo qui potest. patet q̄ isto secūdo mō decime sūt de iure positiuo ꝓut vero sūt cerimonialia hodie ꝓhibent. Et in hoc ꝓcor. Ri. in. iiij. dist. xvij. ⁊. S. Tho. fa. 2e. q. lxxxvij. Et hoc tene. Iz Jnno. in rubrica ꝺ decī. ⁊ Ho. teneāt q̄ simplicit sint de iure diuino morali ⁊ naturali. Dō nō ē verū nisi vt dictū ē. Et in hoc decipiunt multi canonīste. Cū ergo queriť an ꝓsuetudo excuset a solutiōe ipa. Dico q̄ si sacerdos qui ministrat spūalia petit ꝓpter indigentiā ⁊ sustentationē nō excusať ꝓpter ꝓsuetudinē ꝓtrariam. Si aūt nō indiget teneť soluere ꝺm q̄ ꝓsuetudo sē hz: vel decimā: vel vigesimā: aut trigesimam aut si nihil soluit excusať: dūmodo ꝓsuetudo sit p̄scripta p ea que dixi. s. ꝓsuetudo. Sanctius. tñ ēet eas integre soluere. ⁊ p hoc facit. c. a nobis. de deci. vbi dicit q̄ quilibet tenetur soluere decimas: nisi a p̄latiōe ea. spāliť sit exemptus. qō quidē ē nō posset si essent simplicit de iure diuino. ar. iiij. di. erit. facit ēt qō no. Archi. xvi. q. i. ⁊ sequit Jſꝺa. in. c. in aliquibus. de deci.

¶ Vtrū papa possit dispēsare ne quis decimas 3
soluat. ff. Ale. vbi. s. q̄ p̄ceptū de decimis iquā tū ē iudiciale pōt ecclesia ordinare q̄ ⁊ quas debeant recipe ⁊ qui soluere. sicut fecit in multis religiosis. vt. s. dictum ē. Et hoc intelligit rōne necessitatis vel vtilitatis. alit nō debet facere.

¶ Sed queritur qñ dari debēt. ff. vt dicit in. c. 4
cū boies. ō deci. q̄ statim fructibus collectis. Et hoc quo ad p̄diales. quo ad psonales debēt solui in fine āni. Sz tu dic q̄ ꝺm ꝓsuetudinē p̄scriptā sūt soluēde. ⁊ si percunt. peribunt illi qui ē i mora. alꝫ non: sed cui debentur.

¶ De quibus debent solui. ff. q̄ de omnibus 5
fructibus terrarum. arboꝝ. animaliuꝫ. piscationum. venationum. fictuum. pensionum. molendinoꝝ etiam ad uentum balneoꝝ: fullonioꝝ. lapidiciniorum. methalarioruꝫ. Jtem de negocijs ⁊ artificijs ⁊ ceteris bonis. vt colligitur. xvi. q. i. ⁊. q. vij. ⁊ de deci. in multis. c. Iz hodie consuetudo seruanda est.

¶ Vtrū de illicite acquisitis. ff. Ale. vbi. s. q̄ 6
in psonalibus est distinguendū: aut transferť dominium in acquirentem. ⁊ sic teneť dare: Iz ecclesia nō debet recipere q̄diu persona ē in sce lere: ne videať approbare eius mores: sed si coꝛ rexerit poterit recipere. sicut in meretrice ⁊ histrione. ⁊ huiusmodi. Si aūt dominiū nō trāsferť. sicut in vsura. furto. rapina. ⁊ huiusmodi. sic nō teneť: nec ecclesia pōt recipere. Si ꝺo decime sunt p̄diales indistincte quilibet teneť quātūcūq̄ peccatoꝛ ⁊ iudeus ⁊ inuasoꝛ: ⁊ ecclesia potest recipere. quia non danť intuitu persone: sed quasi ex censu debito platoꝝ. facit. c. de terris. ō deci. Non tenentur tamen iudei soluere personales: decimas cum non percipiant sacramēta.

logos. qui dicūt decimas nō esse de iure diuino: q̄ nō negāt quin fuerit p̄cepte a deo i lege veteri sed q̄ nō obligāt vt lex diuina in quātū fuit iudicialia p̄cepta: sed solū vt p̄cepta ecclesie. Jnquātū aūt fuit a iure naturali ⁊ morali bene sunt de iure diuino debite etiā hodie. Et ideo ꝺclude q̄ si minister ecclesie indiget ꝓpter sustentationez ⁊ petit q̄ nō excusať ꝓpter ꝓsuetudinē ꝓtrariam.

nec audiant diuina. ar. d. c. de terris.

7 ¶ Qui tenent dare decimam. ff. Alex. vbi. ꝺ. q; omnes laici tam pauperes q3 diuites. Jte eti am iudei de ꝑdijs. d. c. de terris. vt. ꝺ. in. ꝯ. pre cedēti. xvi. q. vij. decimas. Jtē clerici de rebus patrimonij sui: nisi deseruiāt illi ecclesie cui debē tur eodē. c. ij. Jtē Ale. dicit. q; vbi esset ꝯsuetu do q; de fructibus possessionū ecclesie possent te stari in morte. simili tenerēt de ipis ad decimā Et sic intellige. c. ij. ꝺ deci. Jtē religiosi nisi sint exempti ꝑuilegio sedis apostolice. sicut sūt mo/ nachi albi. tēplarij. hospitalarij. t hieroſolimita ni: t multi alij de quo no. in. c. suggestū. cū mul tis. c. se. ꝺ deci. Dicit tñ Ale. vbi. ꝺ. q; ꝑuilegiū de nō soluēdis decimis nō liberat eos quin tene anť soluere in tribus casibus. ¶Primus cū pacti one tenenť: q3 ꝑuilegiū nō reuocat pactū ꝑcedēs nisi fieret mētio ſpālis i eo. vt i. c. ex mlt̄iplici. ꝺ deci. Secūdus cū parrochialis ecclesia cui debe banť enormit̄ ledit̄. ar. d. c. suggestuz. Tertius cū eas soluendo tacite renunciant ꝑuilegio. sed de hoc vide glo. t doc. in. d. c. suggestum.

8 ¶ Sed debeant dari. ff. q; ꝑdiales debēt dari illi ecclesie. in cuius parrochia ꝑdiū situz ē. vt in c. qñ. de deci. t in. c. fi. de parrochijs. nisi aliud habeat ꝯsuetudo. vt in. c. i. t. ij. t in. c. cōmissū. t multis alijs. c. de deci. ¶Personales vero de/ bēt dari ecclesie parrochiali in qua audiuit diui/ na: vel vbi recepit ecclesiastica s. cra. i. q. i. c. que sti. Adirte Vo debēt dari. vbi ꝯsuetudo ē: vel si nō ē ꝯsuetudo: si' pascunť in vna denť illi parro/ chie. Si vero partim in vna partim in alia diui danť. facit qꝺ no. in. c. ad apl'ice. de deci. t ¶Pa. no. diffuse in. c. cum contingat. eo. ti.

9 ¶ Vtrū soluēdo ei q; de iure ecclesiā nō tz sed ꝺ facto excuset. ff. q; no si scit. nisi ex iusto metu ex cuset: vel nisi ꝑ tollerantiā ecclesie q̄ cū nō ꝓtra/ dicat videť cōsentire. ſm Rodo. Et hoc vltimū verū nisi placeret eis ecclesiam fraudari.

10 ¶ Vtrū clericus qui habet sufficiēs patrimoni um vnde viuat ſm statum sue persone possit de cimas recipere. ff. Ale. vbi. ꝺ. q; sic. vt ꝓcura/ tor in necessitates pauperū vel vtilitates ecclesie expēdendas: non aūt in vsus ꝓprios conuerten das. imo si ipꝛoprios vsus conuertit cōmittit sa crilegiū si in malos incurrit indiciū. facit. c. quo niam. in fi. xvi. q. i. t. c. pastor. i. q. ij.

11 ¶ Vtrū decime possint ꝑscribi. ff. q; laici nul/ lo mō possunt ꝓscribere. vt eis soluanť. de ꝑ/ scrip. c. causam. Sed clerici si parrochiam habēt possunt de ꝓscrip. de quarta. Si vero non ha bent non possunt. Similiter t de religiosis di/ cendum est. ar. cozum que no. in. c. placuit. ꝺ ꝑ scrip. t in. c. cum contingat. t. c. se. de deci.

¶ Cui soluet qui antigtus nō soluit t nūc vult 12 satisfacere. ff. q; nō ei q ꝑscripsit. ſz eccl'ie parro chiali ſm Rodo. t Ray. Ꝺ vez credo si eccle sie parrochiali. tūc erāt soluēde. al's secus.

¶ Vtz sacerdos parrochial' possit remittere ꝺ cimas nō solutas tpe ꝓterito. ff. ſz Ro. q; sic. i totū vel i ptē. ex quo i posteꝛ vult abstinere t fa cere debitū suū. Sz mihi vr q; non possit. nisi sit paup cui remittunť. ar. c. fi. xvi. q. i. q3 cum sint pauperꝛ nō pūt in nō pios vsus ꝓuerti. Mā t su per alimēt̄ legatī nō valet trāsactio sine iudicis auctoꝛitate. l. cum hi quibus. ff. de trāsac.

¶ Vtrū laico possit ꝓcedi decima. ff. ſm doc. i 13 c. ad hec. de deci. q; nullus ꝓtractus potest iniri cū laico de decimis ꝑ quē dominiū directum vel vtile trāsferat in ipm. q3 videť alienatio quedā. vt ꝓbat ꝑ ter. cum glo. in cle. i. de re. ec. nō ali. Sed ꝓcessio ad modicū tēpus que nō videť alie natio bene pōt fieri. t etiā ad tēpus vite alicui? ex cā t cuꝫ auctoꝛitate ꝓlati ſm glo. in. c. q̄zuis. eo. ti. quia ꝓpter dubiū vite pōt dici modicū tē/ pus. Sed de hoc dicto glo. dubito ꝓpter ea que dixi. ꝺ. alienatio. ꝯ. xviij. t potius credo q; non possint ꝓcedi ad vitā alicuius nisi auctoꝛitate pa pe. Et hoc intelligo in laico q laicalit̄ viuit. Se/ cus in laico ꝓuerſo t religioso cui cōcedi possent ſm q; notant doc. in. d. c. q̄zuis. Jus vero deci mandi nullo modo potest cadere in laico. cuꝫ sit spirituale. vt in. d. c. no. Et hoc intelligo sine au ctoꝛitate pape qui solus potest ꝛz notata in. c. ij. de iudi. t tutus est in foꝛo anime si ex causa hoc papa facit. al's non. vt notat. d. An. in. c. a no/ bis. de deci. t sequitur ¶Pa.

¶ Vtrū laicus habēs in feudū decimas secura 14 ꝓscia teneat. ff. q; si scit se habere post ꝓciliū la/ teranen̄. qꝺ fuit celebratū. mccxxii. t sine aucto ritate pape nō pōt tenere. vt notať in c. ꝓhibe/ mus. de deci. Si scit se habuisse ante illud ꝓciliū vel post: sed cū auctoꝛitate pape t ex causa sic po test tenere. Si Vo ignoꝛat an ante: vel an inter uenerit auctoꝛitas pape: seu ex causa legitima. tunc Jo. vt refert Jo. an. in. c. cum apostolica de his quesi. a ꝑla. tenet q; nō pōt tenere. Jdez Archi. t Jo. mo. in. c. ij. de deci. li. vi. Sz Jo. an. tenet ꝓtra. iū qñ cōis opi. ē q; auctoꝛitate pa/ pe: vel ante illud ꝓciliū fuerint ꝓcesse. Que opi nio mihi placet maxime: qꝛa vnusquisq3 in fo/ ro anime ꝑsumendus est bonus nisi conſtet de malo. t ideo debet credere q; ꝑdecessoꝛes sui nō tenuissent nisi cum bono titulo.

¶ Vtrū talis laic? possit eas trāsferre. ff. q; nō 15 in laicū quocūq3 titulo ex quo trāsferat dominiū

vtile vel directum. Et ꝛ glo. in. c. ꝓhibemus. de decī. tenuerit q̄ auctoritate ep̄i posset. tū ꝓmunit nō teneť. ꝛ bene. Jn aliā aūt ecclesiā vel religiosum locū bene potest dare. vt in. c. cū apostolica. de his que fiūt a prelato. ꝛ hoc de consensu diocesani. ¶ Dignorare autem non potest ſm Jo. an. Sed Jo. tenet q̄ sic ꝛ ¶Pa. placet ꝛ mihi. vt cui plus liceat ꝛ minus.

17 ¶ Vtruꝫ ecclesia possit sine symonia redimere decimas ab aliquo iniusto detētore. ℟. q̄ pōt redimere q̄n ex tali pecunia nullū ius de nouo acquirit. alꝫ nō ꝛ. vt no. in. c. dilectus. el ꝓmo. de sy.

18 ¶ Vtrū liceat clericis accipere in pignus decimas detentas a laico. ℟. Ale. vbi. s. q̄ sic. sicut ꝛ quālibet aliam possessionem quam laicus detinet iniuste. nec tenentur fructus computare i sortem: dūmodo huiusmodi decime non pertineant ad alias ecclesias. sed ad suas. quia si ad aliaſ ꝓhibetur. vt in. c. interdicimus. de decī.

19 ¶ Quomodo ꝛ quando religiosi tenentur facere conscientiam ꝛ predicare de decimis. vide. ex cōmunicatio. vij. casu. xliij.

20 ¶ Que est remuneratio fideliter soluentium decimas. ℟. q̄ multiplex. ¶Prima habūdantia fructuum. Secunda sanitas. de quibus maī. iij. ꝛ in. c. renertimini. ꝛ in. c. decime. xvi. q. i. Tertia bonitas ꝓncipaꝫ. xvi. q. vij. maiores. Hoc tollit fiscus q̄ non accipit xp̄s.

Defensio Vtrū fit licita ad sue persone tuitionē ne ledatur ℟. q̄ sic. vt in. l. vt vim. ff. de iusti. ꝛ iu. ꝛ ibi Bar. ꝛ Bal. ꝛ alij in. l. sciaꝫ. §. qui cū alio ff. ad legē aquil. etiā religiosis sine licētia superioris. q̄n licētia comode haberi nō pōt. ſm Jo. de li. in tractatu de iusto bello. Ratio q̄ hoc ꝓpetit ꝺiure naturali. ꝺi. i. ius naturale. ꝛ quo ad actꝰ naturales religiosi nō censenť mortui. xvi. q. i. c. placuit. el. ij. l. deo nobis. C. de epiſ. ꝛ cle. ꝛ ēt aduersus suū superiorem pōt quis se defendere ar. c. ex parte. de accu. Et hoc verū si ille contra quē se defendit iniurioſe vult eū ledere. q̄ si iuste ꝛ ordine iusticie seruato ꝓcederet nō posset sine peccato se defendere. alꝫ sic: dūmodo fiat defensio cū moderamine inculpate tutele. Jstis enī duobus ꝓcurrētibus. s. q̄ fit ad repellēdū iniuriā ꝛ cū moderamine inculpate tutele licet. Aduerte hic q̄ nō ꝛ ꝓcusso repcutere etiā in ꝓtinēti q̄ hoc esset vindicta. l. non est singulis. ff. de re. iu. nisi timeret de ꝓcussiōe geminata. faciūt nota ta ꝓ Jnno. in. c. olim. de resti. spo. ꝛ quod nota. in sum. xxiij. q. i. facit. l. iiij. in ꝓn. ff. ad. l. aql.

1 ¶ Vtrū defensio possit tolli ꝑ papā vel ꝓncipeꝫ vel legē vniuersalē: vel municipalē. ℟. Albri. in. l. omnes. C. de epi. ꝛ cle. quidā dicūt q̄ non: cū sit de iure naturali. ꝛ videť expressum in cle. pastoralis. §. pe. ꝺ re iudi. Ms Gabriel ꝺ osse letis in suo tractatu tenet. q̄ si statuto cauetur q̄ possit ꝓcedi nulla data defensione q̄ valeat. ꝛ ꝓ hoc facit. quia licet appellatio sit spes defensiōis tamen tollitur in multis casibus. vt. C. quorum ap. nō re. ꝑ totū. Jtē quia iura volunt in multis casibus nullā dari defensionē. vt. C. de sic. l. fi. in fi. C. de adulte. l. in adulterij. C. de fal. mo. l. ij. cū similibus. Jſte obstat q̄ defensio sit de iure naturali. q̄ verū ē in defensiōe manuali. ꝛ ꝺ ista loquiť. d. l. vt vim. sed defensio danda ꝑ iudicē reo petenti: vel non petenti est de iure gentiū vel ciuili. ꝛ ideo per aliud ius tolli potest. Et hoc dicit esse verius. Albri. ibidem.

¶ Vtrū defensio ꝓ rebus liceat. ℟. ſm Jnno. in. d. c. olim. ꝛ Bar. in. d. l. vt vim. ꝛ glo. ꝛ doct. in. l. i. C. vnde vi. q̄ sic. ꝛ ꝓ rebus auferendis ne auferanť ꝛ ablatis vt recuperenť. Et hoc verum in ablatis si in continenti fit. i. anteq̄ꝫ ad alia negocia diuertat. tex. est. ff. de vi ꝛ vi ar. l. ideꝫ est. §. cū igitur qui armatus. Et dicit ¶Pa. in. c. significasti. el secundo. ꝺ homici. q̄ dicit i ternallum quādo relicta ꝓuna se diuertit ad alia non necessaria. Secus si comedit vel bibit. vel congregat amicos ꝛ huiusmodi. ff. de ver. obli. l. continuus. ꝓmo. ℟. ff. de duo. re. l. duos. §. vltimo. C. vnde vi. l. i. Et cum hoc fit a iure cōcessum non requiritur auctoritas superioris nisi de bono consilio. nec incidit talis in excōmunicationē si persona a qua aufert esset ecclesiastica etiam si in psonā imittit manum quando alias recuperare nō poterat. vt colligitur in. d. c. oliꝫ. ꝛ de appel. c. significauerunt. nisi a ꝓposito modum excedat. vt in. d. c. oli. in fi.

¶ Vtrum quilibet de populo possit quēlibet defendere impune. ℟. Bar. in. l. si quis in seruitutē. in fi. ff. de fur. ꝛ in. d. l. vt vi. ꝛ ibi gl. ꝛ xxiij. q. viij. §. i. in glo. ꝛ Ly. ꝛ ¶Pe. in. l. i. C. vnde vi. q̄ sic. Consulnit tamen Bar. in. d. l. vt vim ad tollendum omne dubium q̄ faciat sibi mādari vt ipsuꝫ defendat clamando defendite vel curite ꝛ similia. vt notat Bal. in. d. l. i. quia tunc ſm omnes licite ꝛ impune. facit in argumentuꝫ l. gracus. C. de adulte. Aduerte tamē q̄ irregularitatem non effugit qui ꝓ alterius defensione alium occidit. De quo vide infra. Homicidium. iij. §. iij.

¶ Quid dicitur moderamen inculpate tutele. ℟. glo. in. d. l. i. multuꝫ laborat. Sed Bar. ibi ꝛ in. l. furem. ff. ad legē corne. de sic. dicit q̄ inculpata tutela est id facere sine quo aliter se defen

dere non potest sine periculo persone: vel rerum. Unde non debet pati q̄ dampnificetur in aliquo si damnum est irrecuperabile. alias secus. vt in dicta. l. furem. Ex quo infert q̄ etiam si non possit effugere quin me percutias nisi te interficiam q̄ licite te interficio. quia cuius iniuria personalis sit maior q̄z realis. vt in. l. in seruorum. in fi. ff. de penis. & propter realē irrecuperabilē possit te interficere. vt in dicta. l. furē. ergo fortius ꝓ personali. facit glo. de resti. spo. oliz. el primo ad fi. & glo. in. c. significasti. el secundo. de homici. Et istud tenet Flo. in dicto. §. qui cum aliter. Bal. vero in dicta. l. i. dicit q̄ tria debēt esse vt sit moderamen. Primū eqlitas vt si cū ramis. cuz arm̄is. vt. ff. de vi & vi ar. l. i. §. viz vi. Sed ego B credo verū quādo potest repellere quia paruus vix cuz armis potest se defendere a magno q cū pugno forte cū interficeret. ar. iij. q. vij. §. tria. Secunduz temporis vicinitas. quia si post esset vindicta. contra. c. seditionarios. xlvi. di. Tertiū talis & tāta quāta ē necessitas. Adde. Quartū q̄ intentio sua feratur vt se defendat. q̄ actus ex intentione nomen accipit. non ex eo quod est per accidens. i. preter propositum in actibus moralibus. Unde duo effectus ex vno actu possūt venire. puta propie vite conseruatio & inuadentis occisio. Si ergo intenderet occisionē vt finē sic non liceret sine peccato mortali. Si autē suaz defensionē. sic denominabitur defensio. nō occisio. cū non debeat denominari actus moralis ab eo quod est preter intentionē. cū sit causa ꝓ accidens. vt patet. v. ethi. c. iiij. Et sic nō erit petrū.

5 ¶ Quid si excedit modum. Fz Innoc. Hosti. & do. Anto. in. c. olim causam. de resti. spo. q̄ si excedit a proposito sic tenetur de damno. Si autē non a proposito sic non tenetur ad aliquā satisfactionem. nisi forte ad cautelam. facit. l. si ex plagis. §. tabernarij. ff. ad. legez aquil. nec excōmunicationem incurrit. vt nota. in. d. c. oliz. el primo. & d. c. significasti. el secundo. Iz Ray. dicat q̄ est tutius q̄ petat absolutionem vel dispensationem. & est bonuz quando comode potest haberi. Dicit tamen dñs Anto. in dicto. c. olim. q̄ qui insequitur percussorem de facto & vulnerauit non debet puniri vt dolosus: sed vt culpabilis. quia inconsultus calor vicio calumnie caret. l. i. §. queri posset. ff. ad tur. iij. q. iij. §. nunduz. tex. est in. l. si adulterium. §. imperatores. ff. de adul. glo. xxiij. q. i. §. i.

Defunctus vide infra Mortuus.

Degradatio duplex. q̄daz verbalis. quedā actualis. Et hec actualis fit sic. quando clericus indutus vestibus sicut si in officio esz dispoliatur cum verbis ad h congruis. vt habetur in. c. de gradatio. de penis. lib. vi. Et dicit Be. in. d. c. q̄ actualis degradatio est executio verbalis depositionis. propterea tenet q̄ potest fieri sine numero episcoporum. sed non verbalis. quia oportet fiat a proprio episcopo & sit debitus numerus episcoporum. vt in. d. c. in tex. & in glo.

¶ Utrum verberans clericum degradatum sit excommunicatus. Fuerunt opi. Sed placet mihi opinio glo. in. d. c. degradatio. q̄ verberans degradatum actualiter non sit excommunicatus sed degradatum verbaliter sic. & est securior opinio. Dicit tamen Pda. in. c. ad abolendaz. de hereti. verum nisi post verbalem sequatur incorrigibilitas. quia tunc perdit etiā fm vnū intellectū c. cū nō ab homine. de iudi. & absqz alia traditione posset comprimi per iudicem secularem. 1

¶ Utrum iudex secularis possit iudicare degradatum actualiter. Fl. fm no. in. d. c. ꝺ gradatio. q̄ q̄zuis tutius cēt vt traderetur per iudicē ecclesiasticum. tamen ex quo actualiter degradatus ē potest per tex. prefati capituli. 2

¶ Utrum degradatus conficiat celebrādo. Fl. fm Archi. de conse. dist. iiij. in. c. ostenditur. q̄ sic. Et ista est verissima opi. q̄ caracter adeo imprimitur in aia: ꝓ hoiez non pōt auferri. Licet glo. l. distin. dixerit contrarium in. c. accedens. & multi alij. 3

¶ Utrum degradatus teneatur dicere officiuz si est in sacris. Fl. fm Rodo. q̄ sic. qō ꝓbatur p c. dolentes. de cele. miss. quia ex quo omnib⁹ ordinatis precipitur. & iste ordinatus sit & caractere habeat lz degradat⁹ officiū dicere tenetur. nō tamen debet dicere. Dñs vobiscum & similia q̄ ad dignitatem ordinis pertinent. 4

¶ Quis potest restituere degradatum depositum. Fl. q̄ solus papa. c. i. & ij. l. dist. Sic & prefes prouincie non potest restituere quem damnauit. ff. de questio. l. i. in. fi. 5

Delectatio in cogitatione vtrum sit peccatum mortale. Vide. s. cogitatio. §. ij.

Delegatus est is cui a sūmo pontifice vel ordinario committit cā: quo ad ecclesiasticos. Simlr dico de imperatore et alijs dominis: quo ad secularia. Quis pōt delegare. Fl. q̄ quilibet ordinarius & quilibet qui ex ordinaria iurisditōne aliquid pōt 1

Quis potest esse delegatus in ecclesiastico foro. Fl. q̄ delegatus pape. non potest esse quis: nisi sit in dignitate cōstitutus: aut canonicus ecclesie 2

cathedralis. vt in. c. statutum. de rescrip. li. vi. ⁊ q̄ habeat ad minus. xx. annos. nisi ex certa scia papa cāz cōmitteret nō existēti in dignitate: vel minori. de offi. dele. cū vigesimū. ⁊ de elec. cuz in cūctis. Alioꝛ pōt quilibet esse qui nō ꝓhibeꝫ Verū ē q̄ cāe spūales. vt de decimis. de iure patronatus ⁊ huiusmodi non possunt delegari laicis. sed clericis tm̄. de iudi. decernimus.

3 ¶ Vtrū guardiani ordinis nostri minoꝛ ⁊ pores fratrū mēdicātiū habeāt dignitatē. ℟. Be. in. c. nullus. de elec. gl. hic tz q̄ sic. Et ideo pñt eē delegati pape. ℣ acit qđ no. ſPa. in. c. cāz. de iudi. ⁊ in. c. cū olim. de ma. ⁊ obe. ⁊ Car. in. cle. ij. de rescrip. ⁊ ibi glo. ſPa. tū in. d. cle. ij. distinguit de poze. q̄ aut habet supra se in monasterio superiorem. sicut qui ē sub abbate. ⁊ iste nō habet dignitatē. sed ille qui nō habet supra se superiorem in monasterio habet dignitatē. q̄zuis nō sit perpetuus sufficit q̄ posset esse.

4 ¶ Quid pōt delegari. ℟. q̄ quedaz ptinent ad ordinē epalem. vt ꝓsecrare. ordinare. ⁊ ista delegari nō pñt nō habēti illū ordinē. alia oia possūt delegari nisi ꝓhibeāt a iure hec habenē. de offi. oꝛ. qđ sedem. de conse. ec. aqua.

5 ¶ Quid pōt delegatus. ℟. Be. in. c. pñtium. de testi. et glo. in. c. solet. de sen. ex. li. vi. que dicit q̄ delegata ptās ē stricti iuris. ⁊ ideo id solus pōt qđ ē ei ꝓmissuz ⁊ fine quo cā expediri nō potest. de offi. dele. c. i. ⁊. c. prudētiā. ⁊. l. ad legatū ff. de ꝓcur. ⁊ id pp qđ facilius expediri posset cā nō venit: nisi exꝑsse cōmittatur.

6 ¶ Vtrū delegatus possit subdelegare. ℟. q̄ delegatus a ꝓncipe potest subdelegare. no. Inno. in. c. pastoralis. de offi. dele. facit. l. i. ff. de offi. eius cui mā. ē iu. ⁊. c. sup questionuz. ⁊. c. fi. eo. ti. Et hoc verū nisi qñ certū ministeriū ei cōmittit. Limitat Inno. in. d. c. fi. de magno ministerio. sicut pdicare cruez. dispēsare cū irregulari pniam iniungere. absoluere excōicatos ⁊ hmōi. vel qñ p rescripti verba cōprehendit q̄ ē electa i dustria. vel fides eius. sicut qñ dicit. Cōfidim⁹ de tua industria. vel psonali exequaris. vel qñ negotiū nō ē bene expedibile p aliū. ℣ allit in legato sedis apostolice q etiā in pdictis pōt subdelegare. vt in. d. c. fi. patet. Delegatus aūt ab ifeꝛioze nō pōt nisi sit delegat⁹ ad vniuersitatē cāe ff. de iudi. l. cū ptoꝛ. §. i. ff. qs ⁊ a quo ap. l. i. §. i. vl nisi hoc sibi spāliť ꝓcedat fm Jo. an. p. c. is cui. de offi. dele. li. vi. vel nisi qñ vnū articulū totius cause cōmitteret. cle. i. de offi. dele.

7 ¶ Munquid poterit subdelegare nō existenti in dignitate: nec tz canōico ecclesie cathedralis. ℟. q̄ nō. vt cōmuniť tenet in. d. c. statutū.

¶ Quid de snia duoꝛ delegatoꝛ discordantiū. 8
℟. q̄ depēdet ex delegāte vt acceptet quā voluerit. Sec⁹ in snia arbitroꝛ ex ꝓmisso. qz nō tz Similiť ꝓsidentes loco pape in cōcilio gnāli nisi oēs ꝓsentiāt in actu gerēdo nihil faciūt. qz vni⁹ ꝓtradictio inficit totū. no. ſPa. in. c. nō ē. de regula. ⁊ in. c. pe. de sta. mo. Secus in snia duorum ordinariorum discordantium que tenet ꝓco. nisi in causa matrimonij libertatis. ⁊ testi. ⁊ hmōi fauoꝛabilibus. quia tūc tenet ꝑ actoꝛe. vt i. c. vltimo. de sen. ⁊ re. iud. intellige si agit vt matrimonium ⁊ huiusmodi teneant. aliter valeret ꝑ eo qui vt valeat agit: vel se defendit.

¶ Vtrū quis teneať acceptare subdelegationē 9
in casu quo subdelegare pōt. ℟. Inno. in. c. pastoralis. de offi. dele. q̄ sic. nisi qñ ꝓstat q̄ delegatus malicioſe se exonerat. vt in ter. pfati. c. pastoralis. nā tūc nō teneť. ⁊ si vellet eū cogere iusta ē appellatio eius. Secus si nō ꝓstaret. Et est dīa int delegatū a ꝓncipe ⁊ ab inferioꝛe. qz delegat⁹ a ꝓncipe potest cogere oēs. etiā si nō sint sui foꝛi C. qui ꝑ sus iurisdi. l. ij. ff. de mu. ⁊ ho. l. munerū. §. iudicandi. exceptis aduocatis qui alibi q̄z i foꝛo suo recipere iudicium nō possunt cogi. C. ō aduo. diuer. iudi. l. sancimus. in fi. Delegatus ab ordinario nō potest cogere hominez alterius foꝛi ff. de iurisd. om. iudi. l. vltima. ff. de tu. ⁊ cu. da. ab his. l. i. de offi. oꝛ. pastoralis. in ꝓnci. ⁊ in glo. pfati. c. pastoralis. de offi. dele.

¶ Vbi potest cognoscere delegatus pape. vi/ 10
de. s̄. commissio.

¶ Quando expirat iurisditio eius. ℟. re inte/ 11
gra expirat per scientiā mortis delegantis. l. eiꝰ qui. in ꝓn. ff. si cer. pe. de offi. dele. gratū. Itez per mortem illius contra quem mandatur re integra. de rescrip. significauit. ⁊ multis aliis modis. vt in. c. quoniam abbas. de offi. dele. ⁊ iml' tis aliis locis que omitto.

¶ Quō potest absoluere excōicatos a se. vide. 12
s̄. absolutio. ij. in ꝓn. ⁊. §. i.

¶ Quid si delegat⁹ nō vult facere fidē de māda 13
to suo. ⁊ ꝓpterea aligs nō vult ei credere cū nō teneať. vt i. c. cū i iure. ō offi. dele. ⁊ cū excōicat. ℟. ħz doc. i. d. c. q̄ ñ tz. qz delegat⁹ ñ hz auctoritatē excōicādi. nisi qñ'cēt sibi rebell'. ⁊ cū talis non sit ex iurisditiōis defectu. nulla ē excōicatio.

Dementia si est perseuerās excusat a culpa quantuz ad factum in ipsa commissum. xv. q. i. aliquos. xxxij. q. vij. quemadmodum. ⁊ ab irregularitate. vt in cle. vnica. de homi.

¶ Vtrū qui aliqñ fuit demens possit ꝓmoueri 1
ad ordines. vide. s̄. corꝑe viciatus. §. viij.

Demoniacus an possit ꝓmoueri. vide supra corpore viciatus. §. viij. Quō in dubio possit ꝓbari an quis sit demoniacus. ℟. q; si p. xxx. dies carnibus indifferenti vesci cogaꝫ. ⁊ maxime edinis que demones ꝓuocant. vt habeꝫ in c. ij. vij. q. ij. in tex. ⁊ in glo. si nullā sentiet lesionē appebit q; nō sit demoniacus.

Denunciatio quadrupler. pria cuangelica. q; ab cuangelio sumpta ℳat. xviij. ⁊ requirit. vi. ℙrimū q; sit frater. s. xpianus. xi. q. iij. ad mensam. Iz infidelis posset denūciari si cōtra legē nature. vel ꝓtra legē cor in moralibus offendit. quia papa habet iurisdictionē in eos i istis casibus. de quo. j. iudeus. §. xxvij. alʒ nō. Secūdū q; ꝑcedat secreta monitio in qua vt emendet vel desistat obsecrādus ē. Tertiū q; peccatū nō sit omnino ocultū. sed q; possit ꝓbari p testeʃ quia si esset omnino ocultū nō haberet locū. ⁊ se quit ℙpa. in. d. c. nonit. de iudi. ij. q. i. si peccauerit. imo si etiā vnus solus testis esset nō possz denūciari ad pniam iponendā. Quartū q; si nō desistit. vel emēdat se ad eius monitionem adhibeat testes qui sciūt. vel cū quibus possit eū conuincere. Quintū q; si se non corrigit dicaꝫ plato ⁊ denuncietur. Sextuz q; probet se eum bis monuisse. vt infra dicam.

1 ¶ Vtrū quilibet teneaꝫ ad supradictā denūciationē. ℟. doc. cano. in dictis. c. nonit. ⁊ si peccauerit varie loquunt. Sed videꝫ mihi dicēdū. ꝑ cōcordia. q; si loquamur ꝓut ē solū fraterna correctio. sic tenę opinionem Archi. in. d. c. si peccauerit. q; est omnibus de ꝑcepto. ſm qđ dixi. §. Correctio fraterna. Et ista correctio solū ꝓcedit ab actu charitatis. ⁊ ista ꝓprie nō dicit denūciatio cuangelica. nec requirunt supradicta. Si vo loquamur de denūciatiōe ꝓprie cuāgelica. ⁊ tūc distinguo ſm Jnno. in. d. c. nonit. q; aut loquimur de peccato ꝓpetrato qđ recipit augumentū vel multiplicationē: seu ꝓtinuationē mali. ⁊ etiā de ꝓpetrando. ⁊ sic quilibet qui credit se eā posse ꝑficere sine graui detrimēto. puta quia nō oporteret eū desistere a negotijs suis. vel incurrere i inimicitiā. vl aliud periculū teneꝫ de ꝑcepto. xxij. q. v. c. hoc videꝫ. Qđ verū intelligo quando talis est ꝓlatus p quē finis huius denūciatiōis obtineri possit qui est vt vel ille emēdet. nam si vel let ad aliud ꝓcedere ꝓlatus peccatoze emēdādo se. non potest de iure ſm doc. in. d. c. nouit. quia p istā viā nō queriꝫ nisi pnia peccati. vel si corrigi nō vult ad terroze al ioz excōiceꝫ ⁊ taliꝫ ꝓuideaꝫ q; ceteri timeant. Si vero talis nō sit ꝓlatus vel nō possit sine graui damno eā ꝓsequi. sic nō teneꝫ nisi solū qui ex officio hz. cui dicit. lxxiij. di. Error cui nō resistit approbat ⁊c. cū similibus. Si vero loquamur de peccato ꝓpetrato qđ nō habet ꝓtinuationē. sic dico q; solū tenent qui habēt ex officio. Rō qz hoc ꝓcedit ab actu iusticie ad istruēdū alios p exēplū. qđ gdē ptinet ad supioreʃ. xi. q. iij. ꝑcipue. ⁊. xxiij. q. iij. duo ista:

¶ Vtrū denūciationē cuangelicā semp debeat 2
ꝑcedere admonitio. de qua. §. dictuz est. ℟. q; si peccatū est publicum nulla requirit monitio ſm Archi. in. d. c. si peccauerit. iuxta illud. peccantē cōā omnibus argue. xlv. di. sed illud. Si vero peccatū est ocultū. ⁊ tardatio denūciatiōis inferret nocumētū. ꝓmo tēporale vel spūale. puta traditio ciuitatis. hereſis infectio. ⁊ hmōi. si milit sine monitiōe denūciabit. nisi constet q; ad eius monitionē desisteꝫ. Mā quilibet debet cōniti vt si potest eius fama non ledaꝫ. Si vero non sit nocumentū. ꝓmo nisi ipi peccanti solum. ꝺ bet ꝑcedere duplex monitio. vna p monentē solū que p iuramētū ipius habet ꝓbari. Alia per monentē ⁊ vno teste vel duobus. ⁊ p ipos ꝓbatur. Limitat ℟. in. iiij. di. xix. ar. iij. q. i. qui cō cordat cū supradictis. nisi ꝓbabiliꝫ crederet non ꝓficere p secretā monitionē. sed potius ille irritareꝫ contra corrigentem. ⁊ ꝓmonitus subterfugia quereret vt corrigi nō posset. iuxta illud ꝓuer. ix. Noli arguere derisorē ne oderit te. quia nō debet tūc monere. alʒ sic.

¶ Qui admittunt ad hanc cuangelicā denūcia 3
tionē. ℟. ſm glo. in dictis. c. si peccauerit. ⁊ nonit. q; admittunt omnes infames. mulieres minores. nisi ꝓmaneant in crimine. similiꝫ etiā ad testimoniū. Limitat Jnno. in. d. c. nouit. si solū pnia ꝺ crimine queriꝫ. vt ꝺz fieri in ista. ⁊ nō alias qđ tpale nec directe. nec incidenꝫ. qz tūc tm legitimi testes admittunt ſm eundē Jnno.

¶ Vtrū sit ordo iuris seruādus i ea. ℟. fz Jn 4
no. in. d. c. nouit. q; nō. ar. c. i. de dolo ⁊ ꝓtu:

¶ Secūda dicit canonica que a canonibus in- 5
uēta est que tamē habet ortū ſm Jnno. a lege veteri. Et ista est duplex. Quedā spālis ꝓpter illi soli cuius interest habere bonū ꝓlatū. ⁊ fit vt qs de beneficio ammoueaꝫ. ⁊ requirit trina monitio ſm ꝓmunit doc. ⁊ facit glo. ij. q. vij. c. quapropt. Alia est generalis ⁊ publica. Et hec ſm Jnno. etiā locuz habet in crimīnibus ꝓpetratis si crimina recipiūt augumētū ꝓpter multiplicationē actuū. vel ꝓpter ꝓtinuationez iniurie. alʒ nō. nisi solū de ꝓpetrādis. ⁊ de hac habeꝫ de iureiurando. c. quēadmoduz. in fi. Quo vero ad ꝓpetranda habeꝫ de spon. impu. c. ad dissolucn

dum. xxij. q. v. hoc videtur ⁊ non oportet in ista generali ꝓcedat secreta monitio ſm glo. in. d. c. ad diſſoluendum.

6 ¶ Tertia dicit iudicialiſ. Et hec ē dupler. Que dā publica que. ſ. ꝓpetit ex officio puro in qua ñ requirit monitio. ſed iudex ex officio ſuo ⁊ p̄ de nūciationem ſuoꝝ officialiū in ea, ꝓcedit, ⁊ habz locū tm̄ in notoriis. vt in. l. ea quidē. C. de accu. Et ſolū iudex qui habet merū vel mixtū imperi um tales denunciatores ꝓſtituere pōt. vt in. l. i. §. quies quoqz. ff. de offi. ꝓc. vz. Quedā ꝓuata que ꝓpetit leſo ꝓ ſuo intereſſe. Et iſta qñqz in fo ro ciuili ⁊ de plano expedit. etiā ſi nō ꝓceſſit mo nitio. vt qñ ille qui ꝓponit non pōt agere. puta q; ſeruus: vel poteſtati alterius ſubditus. inſti. de his qui ſūt ſui vel alie. iur. §. ꝓc. ff. de offi. p̄. vz. l. i. §. qđ aūt. Et idē dic de religioſis ꝓquerē tibus de iniuſtis grauaminibus ſuoꝝ p̄latorum Itē de his que ſpectāt ad foꝝ venale vt iuſto p̄/ cio vendant. Idez de ruſticis oppreſſis. In foro aūt canonico requirit triplex monitio ſm Io. ⁊ cōi doc. i. d. c. nouit. ſed ℔a. ibidē tenet ſuffi cere binā. ſicut in euangelica. Et hoc credo ve/ rū q̄ debet p̄cedere monitio: niſi timor impedi/ ret eam. Et lz iudex eccleſiaſticus indiſtincte ad mittat denūciationē euangelicā. non tm̄ iſtā: niſi qñ crimē ē eccleſiaſticū de ſui natura. vel ratiōe pacis: vel iuramēti: vel crimē notoriū nō audit in foro ſeculari: vel qñ eſt miſerabilis ꝑſona que eā ꝓponit. Itē qñ ꝓpter potentiam ſe nō pōt iu uare in foro ſeculari. quia eius dñs vel tirānus. Et hec differt ab euāgelica. ℔rimo quia nō ad mittit niſi ille cuius intereſt. Itē ille cuius inter eſt nō repellit ꝓtextu criminis. Itē in iſta nō re cipiunt. niſi legitimi teſtes. Itē in iſta nō ſolum regrit vt corrigat peccatū vt i illa. ſed etiā vt res reſtituat ⁊ leſus ſeruet indēnis. Itē in iſta ꝓce dit iudicialit. Vnde danda ē in ſcriptis ſtenda litis conteſtatio. ⁊ ſententia in ſcriptis ferēda nō in illa. lz iſta expediat de plano. ⁊ ideo dicit iudi cialis. quia in iudicio fit ⁊ iudicialiter proceditur lz non vſquequaqz. In illa vero non. Et ꝺ hoc vide ℔a. in dicto. c. nouit diffuſe.

7 ¶ Quomodo formabitur libellus. ſeu denūcia tio in iſta iudiciali. R̄. ſm Inno. in. d. c. nouit. ſic. Domine iudex. talis tenet librum meum cō/ tra conſcientiam ⁊ in periculū anime ſuē cuz ad me pertineat. Ideo peto officiū vr̄m vt cogatis eum ad ꝑnitentiam ⁊ reſtitutionem.

8 ¶ Quarta dicitur regularis. quia ſm diuerſas religiones ⁊ religioſoꝝ ꝓſtitutiōes expedit ⁊ p̄ ceditur ſimplicit ⁊ de plano. ⁊nō poteſt appella ri ſm Jo. an. facit. c. reꝓhenſibilis. de ap. Et ad iſtas vltimas nemo obligat: niſi qñ a ſuo ꝓlato cogitur. vt infra patebit.

¶ Vtrum teneatur quis ꝺnunciare alicui eius 9
peccatum quod ipſe qui commiſerit ignoratur. vide. ſ. correctio. ij. §. vi.

¶ Vtruz prelato precipienti denūciandū pecca 10
tuz alterius teneat ſubditus obedire niſi ſeruata forma euangelica. R̄. ſi peccatum eſt publicum. vel in nocumentum ꝓximi fienduz. dic q; ſic. vt ſ. patet in ꝓncipio. Idem dic quando non ſpera tur correctio: lz non ſit in nocumentum. vt ſupra dictum eſt. §. i. Si vero peccatum non eſt ad no cendum, ꝓximo ⁊ occultum ⁊ ſperatur correctio ſi ſecrete corrigatur. vt ꝓmuniter debet preſumi' ni ſi ſint ſigna ꝓbabilia in contrarium. tūc dico ſm R̄i. vbi ſupra q; publicam denūciationē debet p̄ cedere ſecreta monitio ex precepto diuino. cōtra q; prelatus non poteſt precipere: nec ſubditus obedire. ⁊ ſi frater ſe corrigit debeo ꝺſiſtere a pu blica denunciatione. Et ſic intellige. ij. q. i. ſi pec cauerit. ij. q. vij. accuſatio. Nam ex precepto dei teneor ſi poſſuz ſine detrimento boni ſpiritualis illius quem corrigo, famam ipſius non ledere. q; pretioſior q̄z temporalia. ⁊ valet ad bona tempo ralia. vt de teſti. c. teſtimonium. ⁊ de exceſ. p̄. inf dilectos. Item ad bona ſpiritualia. quia multi ti more infamie a peccato retrahunt qui qñ ſe infa matos cōſiderant. ſine freno peccant. Vnde gl. ſuper illud Mat. xviij. Vade ⁊ corripe euz ⁊c. dicit. ne publice correctus verecundiam perdat qua perdita in peccato remaneat. Secretam aūt denunciationem non eſt neceſſe precedat moni/ tio. Et ideo ſiue ſecrete monuerim. ſiue nō. ſiue ſecrete correxerit ſe ad meam monitionē ſiue nō tenetur ſecrete denūciare prelato ꝓcipienti. quia valet ad precauenda peccata reciduij. nec eſt in fame fratris preiudicium ſi talis ē prelatus. qua lis eſſe debet. Ratio ē quia quilibet tenetur obe/ dire ſuo prelato in his que pertinent ad eoꝝ offi cium ⁊ non ſunt contra deum vel animam. R̄. ſic obedire non eſt contra deum. immo ſm deum ⁊ intentionem euangelicam. in qua nō ſolum do/ minus intendit peccatorem corrigere. ſed etiam correcto de reciduio precauere. quia non eſt op⁹ valentibus. Mat. ix. ⁊ ſic prelatos medicos vo luit eſſe. Eſt etiam de his que pertinent ad offi/ cium prelatorum. Vnde Ber. li. de diſpenſatio ne ⁊ precepto. c. v. dicit. Regularis ꝓfeſſio qua ſe minor ſpōte ſubdidit maiori eque alligat. ⁊ cō munis equidem pacti reor vtrūq; neceſſitate te/ neri. vnum fidelis cure. alterum fidelis obedīē tie. Cura autem nō eſt tātum ad curanduz. lz et ad preſeruandum a peccato. qđ fieri non poteſt.

nisi peccator correctus in quo est ꝓnitas dereli/
cta cognoscatur. nec potest cognosci nisi per te q
solus nosti. ergo teneris dicere ad bonum fratris
tui. Unde videmus q semel lapsus in peccatum
carnis facilius relabitur. imo vix retinet huius
sententie est Aug. super leui. v. c. t. xxij. q. v. §.
hoc videt. Item Bual. in sū. Buli. de mara. t
ꝓmuniti omnes dqc. ordinis nostri. t. S. Tho.
in quol. Si tū per signa valde ꝓbabilia t psum
ptiones quasi violentas crederetur q ꝓlatus ex
illa denunciatione fratrem infamare vellet. tūc
crimen occultum fratris iam veraciter correcti si
bi denunciari non debet. Et hec que de denun/
ciatione publica dixi vera fm. S. Tho. fa fe.
q. xxxiij. ar. vij. in granibus peccatis. non in le
uibus que fame non derogant. Hec ob. his di/
ctum Aug. in regula qui dicit. q peccatū fratris
ꝓpus debet ostendi ꝓpositio q̄z testibus. quia vt
dicit Ri. vbi. s. q. ij. ibi loquitur fm q ꝓpositus
est singularis persona que potest t debet ꝓ
desse magis q̄z alius qlibet: sz ostendere ꝓlato tā
q̄z eccl'ie. i. sicut in loco iudicis residēti dz seq te
stiū inductionē. vt dictū est in ꝓncipio huius. c.

II ¶ Quid de eo qui iurauit denunciare omne cri
men qđ scierit. R. q tale iuramentum debet in
terpretari vt denunciet modo debito. facit. c. ex
parte tua. de cle. nō resi. cum similibus. Et ideo
si loquimur de denunciatione publica. sic nō po
test. nisi ꝑmo monuerit peccantem. Secundo q
possit ꝓbare eius dictum. Tertio q monuerit eū
ꝑsōte vno vl duobus per quos possit ꝓbare mo
nitionem. t. iiij. q noluerit se conuertere. quia
istis deficientibus si reuelaret faceret ꝓtra ius di
uinū. t sic peccaret mortaliť. vt no. theo. t cano
niste. maxime i. d. c. si peccauerit. Qđ limita ve
rū de omni peccato occulto qđ nō habet nocere ꝓ
ximo. vt dictū ē. s. Si vero loquamur de denun
ciatiōe secreta fienda ꝓlato. tunc dic q teneť siue
ꝓbare possit siue nō: siue monuerit indistincte.
si mō ꝓlatus sit qualis esse dz. alś nō. vtputa. q
crudelis. q bestialis. vel diffamator t hmōi. q i
tali nō dz nisi vt pius pater ordādo. monēdo cha
ritatiue inducēdo fratrē ad corrigēdū. t si nō pōt
dimittat eū deo. t apte ꝓbať i. d. c. si peccauerit.

12 ¶ Quid si iurauit vel ꝓmisit nō denūciare. R.
q si intēdebat q̄n ꝓmisit vel iurauit q ēt ad ꝑce
ptū ſpioris: vel ēt sine ꝑcepto ſpioris in'pctō
ꝓmittēdo nō reuelare. mortaliť peccauit ꝓmittē
do. t teneť nō obstāte iuramēto t ꝓmissiōe de/
nūciare i casu i quo denūciatio cadit sub ꝑcepto.
In alijs ār casib9 i qb9 ē de ꝓsilio nō teneť sz bñ
pt denūciare. si obstāte tali iuramēto vl' ꝓmissiōe
sine pctō fm no. xxij. q. iiij. in multis capitulis.

¶ Utrū ergo vl alio ſpiore ꝑcipiēte vt qlibet q 13
scit qs fecerit tale furtū teneat reuelare sub excō
catiōe late ſnie. sit reuelādū gcqd aliqs scit. R. vt
colligo ex supdictis. t p ea q̄ dicā. j. inq̄sitio. §. i.
q aut eps hz ifamatū aliquē de aliquo. t qz nō ple
ne ꝓbať admonet vt q scit dicat. tūc idistincte te
neť deponē gcqd scit. sz nō ꝑcesserit monitio t sz
nō possit ꝓbare. qz tūc nō venit vt denunciet: sz
vt testificeť de eo qđ scit. facit. c. i. ō testi. co. t qđ
ibi no. ff allit ħ in parētib9 t filijs q nec ēt volen
tes ad testimoniū aduersus se inuicē admittunť
ter. ē i. l. parētes. C. ō testi. t. iiij. q. iij. §. ītē pa
rētes. Et itelligit solū de ascēdētib9 t ō de scēdē
tibus. nō ō collateralib9 fm gl. in. d. §. ītē. Nec
ēt debent ꝓpelli vxor ꝑ vix. nec socer aduersus
genex. ꝓignū. sobrinū. sobrinex. t ex sobrinis
natū. t eos q i ꝑoni gradu sūt. vt. iiij. q. iij. §. ītē
l. iul'. ponit i. l. lege iulia iudicioꝝ publicoꝝ. ff.
de testi. vbi dicit gl. sobrini t sobrine sunt q ex fe
mis. puta ꝓsobrinis descēdūt. sicut ꝓsobrini q̄si
ꝓsorini. vt isti. ō gra. §. iiij. t. vi. Hoc limito
q̄n ꝓcedit crīalit. secus si ciuiliť. vt. j. familia. §.
vij. Si āt nō extat ifama ꝑ aliquē sz i gnāli inq
rit qs fecerit tale qd. vt fit cōit. sic teneť talē ad/
monere. fm ordinē euāgelicū vt ꝓuideat t emē
det qđ fecit t satisfaciat ei ꝑcipiēti. alś si nolue
rit tūc si pōt ꝓbare teneť reuelare. aliť erit excōi/
cat9. sz si ꝓbare nō posset nō teneť. Ita tz glo. in
c. sacerdos. de pe. di. vi. t. vi. q. i. c. si oīa. t. q.
ij. placuit. t. d. c. si peccauerit. ij. q. vij. plerūq;
facit. c. si sacerdos. de offi. or. Et rō ē qz tūc req/
riť vt denūciator: nō vt testis. Qđ no. qz sepe ve
nit i practica. Et p hoc infert Jo. de pla. insti. de
pub. iudi. q puniēs illū q scit aliquē ꝓmisisse cri
mē lese maiestatis. qz nō denunciauit. cū ꝓbare
nō posset q teneť ei ad oē dānū. Et idē tz Bal. i
quodam ꝓsilio. qđ incipit. Quāq; allegata sint
multa. Uñ qñ dicit q scit. intelligit de scia ꝓba/
bili. l. q accusare. C. de eden. facit. l. nostris. C.
de calū. Si tū esset talis ꝓlatus q secrete ꝓuide/
re vellet. deberet sibi secrete tanq; patri dicere.
xxij. q. v. c. hoc videť. Sz cū cōiter regrant vt ꝓ
cedāt iudicialiť. nō teneť nisi de eo qđ ꝓbare po
test. Et fm hoc limita qđ. j. dicā. furtum. §. xli.
t vide quod dicam. j. familia. §. viij.

Epositum est qđ custodiendū alicui datum est. vt ff. depo. l. i. in ꝓn.

¶ In quibus consistit depositum. R. glo. in. c. 1
bona fides. co. ti. q in rebus mobilibus t se mo
uentibus. nisi forte vbi a pluribus res que est in
controuersia ꝓ sequestro deponitur. vt in. c. ex
aminata. de iudi. t in. l. iz. ff. depo.

2 ¶ Vtrū dñiuꝫ ⁊ possessio trāsferaꝫ in depositariū. ℟. q̄ nō. ꝯ remanet apud deponētē. d. l. ꝯ.

3 ¶ De qua culpa teneꝫ depositarius. ℟. q̄ regulariter nō teneꝫ nisi de dolo ⁊ lata culpa. quia cōmunit sit gr̄a deponētis tm̄. vt patet in. d. c. bona fides. ⁊. d. l. i. §. vltimo. Sed in duobus casibus teneꝫ etiā de leui. ¶Primus si mercedē accepit, p̄ custodia. d. l. i. §. si quis seruū, ⁊. d. c. bona fides. Secundus si q̄uenit vt teneref. d. l. i. §. si q̄ueniat. vbi dicit̄ ꝓtractus ex q̄uentione lēge accipiūt dūmō nō q̄ueniat vt nō teneaꝫ ꝺ dolo. quia hec q̄uentio est ꝓtra bonos mores ⁊ cōtra bonā fidem. ⁊ ideo non est sequenda. d. §. si q̄ueniat. Et in tribus casibus teneꝫ de leuissima ¶Primus si causa depositarij apud eū sit res depositа. Secūdus si depositо se obtulit. intellige quando diligentissimum excludit. Tertius si cōuenit. vt in. d. l. i. §. sepe euenit. De casu fortuito non tenetur. nisi fuerit in mora restituendi. vel ex pacto q̄uenerit. d. c. bona fides.

4 ¶ Vtrū ecclesia teneaꝫ ꝓ depositо facto prelato ecclesie si perijt. ℟. q̄ nō. vt patet in. c. i. de ꝺpo. nisi sit versum in vtilitatē ecclesie. vt ibidem Secus si factū fuisset ꝑlato cū q̄sensu capituli. ⁊ alijs solēnitatibus que requirunt̄ vt obligeꝫ ecclesia. quia csi factū ecclesie depositum tūc. ⁊ sic teneaꝫ. Aliqui tamē tenēt. q̄ si depositū sit factuꝫ apud sacristiam deputatū ad custodiā vasoꝝ ⁊ ꝺpositoꝝ a ꝑlato ⁊ toto capitulo ecclesia teneaꝫ. vt in glo. in. c. i. co. ti. Similr̄ quando prelatus est cōsuetus bene administrare ⁊ gubernare bona ecclesie p̄sumetur in vtilitatem ecclesie conuertisse. Ita dicit Archi. i. c. hoc ius. x. q. ij. ⁊ bar. in. l. ciuitas. ff. si cer. pe. ⁊ latius p̄ Bal. in aut. hoc ius. C. de sacro san. ec.

5 ¶ Sed quis ꝓbabit versuꝫ in vtilitatē ecclesie ℟. q̄ ille qui dicit. l. ei qui. ff. de ꝓba. ꝛ Inno. in. d. c. i. ⁊ dicit spāle hoc in ꝺpositо ⁊ in mutuo vt in. d. aut. hoc ius. §. is creditor. x. q. ij. Sꝫ in depositо nō credo ego vex nisi q̄ñ ꝑ eius satisfactiōe oporteret vēdere res imobiles ecclesie. ꝛ q̄ñ potest satisfieri de fructibus nō oportet, ꝓbare versū in vtilitatē ecclesie. vt i. d. §. is creditor Similr̄ nec in alijs ꝓtractibus: excepto mutuo vide opi. diuersas in. c. quibusdā. de fideiuss.

6 ¶ Vtruꝫ depositarius possit res suas ꝓponere depositis q̄ñ ambas saluare nō p̄t. ℟. ſm distinctionē posita. ꝑ. cōmodatū. §. xvi. Et ꝛ. d. c. bona fides. videaꝫ velle cū cē i dolo si casu aliquo ꝛ saluas suas depositis ꝑditis. itellige vex quo ad ꝓsūptionē que cessat in foro aie.

7 ¶ Quid si depositū reddaꝫ sed deterioratū. ℟. q̄ teneaꝫ quasi redditum non sit. vt dicit tex. i. d. l. i. §. si res depositа. Ad intellige si dolo deterioratum sit. vel etiam culpa. q̄ñ de culpa tenebaꝫ q̄ tūc teneaꝫ restituere. vel totaꝫ extimationē si de terrioratio talis sit q̄ inutile factuꝫ est deponēti. aut si nō. saltem quātō deterius. ar. eoꝝ que no. in. l. i. in ꝓn. ff. de cdū. edi.

8 ¶ Quid si heres aut alius distraxit depositum factū mortuo. ℟. q̄ si dolose fecit teneaꝫ. si autem ignorās rē depositā ⁊ bona fide distraxit nō tenetur nisi de eo qđ ad eū q̄uenit. Similr̄ dic in comodato. vt in. l. i. §. vltimo. ⁊. l. sed ⁊ si non sit heres. ff. co. ti. Ad si minus vēdidit: vel p̄ciuꝫ nudū exegit fine dolo. tūc actiōes tantū p̄stabit deponenti: aut comodāti. vt in. l. ij. ff. depo. Si vero rem possit redimere ⁊ ꝑstare. nec velit. nō caret culpa. i. dolo. vt. l. planc. ff. ꝺpo. iuncta. l. dolus. ff. mā. Et ideo tenetur.

9 ¶ Vtrum depositor possit reuocare depositum semper q̄ñ vult. ℟. q̄ sic. d. c. bona fides. etiam si deposuisset vt sibi redderetur certo tēpore. vt i d. l. i. §. si deposuero.

10 ¶ Vtrū semp̄ sit reddendū depositum quando petitur. ℟. q̄ regulariter sic. ar. d. §. si deposuero ⁊. d. c. bona fides. immo denegans cōmittit furtum ⁊ cōdemnatus suo nomine efficit infamis. C. depo. l. qui depositum. Et nota suo nomine. quia si ꝓcuratorio. tutorio. curatorio. vel defensorio nomine ꝓdemneaꝫ nō efficit infamis. vt in l. furti. §. si quis alieno. ff. de his qui not. infa. ¶Fallit tamē h. s. q̄ teneaꝫ reddere in. iij. casib⁹. ¶Primus q̄ñ quis gladio depositо efficit furiosus. ⁊ sic eum petit. non tenetur etiam si iurasset semper reddere q̄ñ petet. xrij. q. ij. ne quis. Secūdus si deponēs post depositū fuit deportatus ⁊ bona eius publicata sunt. quia in publicū deferendum est depositū. nō ei qui depositit. vt. l. bona fides. in ꝓn. ff. depo. Tertius quando fur ⁊ dominus ꝓcurrūt in petitione. quia dominus ꝓponitur. d. l. bona fides. Quartus quādo fur depositit apud dominuꝫ cui surripuit. vel apud ꝓprietariū. vt in. d. l. bona fides.

11 ¶ Vtrū causa ꝓcessatiōis possit retineri depositū. ℟. q̄ nō. vt in. d. l. bona fides. Et ē singulare in depositо: ꝛ i alijs sit secus. ꝑ regulā. xxxij. q. vij. dñs. Ad verū ē de ꝓcessatiōe directa. sed de ꝓcessatiōe indirecta loquēdo bene potest fieri in conscientia simpliciter de quibuscunq; vt. s. Compensatio. §. ij. ꝛ quo ad fororum contentiosū foret distinguendū p̄sertim quando dolose denegat facere debitum.

12 ¶ Vtrum depositarius possit vti re depositа. ℟. q̄ nō. alr̄ committit furtū. vt. l. qui furtū. ff. de ꝺdi. fur. ¶Fallit hoc in duobus casibus. ¶Primꝰ

si pecunia non obsignata deponatur .l. quintus. ff. depo. Secus si signata. l. si saculū. ff. depo. Et idem dic de quibuscū q3 que ꝓfistunt i numero: põdere: ⁊ mensura cadē ratiõe. Secūdus si putauit dñm ꝓmissuꝝ. ff. de fur. l. q re. i ꝓnci.

13 ¶ Vtrum aliquis possit rē suā apud alium de positā furti accipere. ℟. ſm Sā. Tho. ſa ſe. q. lxvi. ar. v. q. non. q3 grauat depositariū ad restituendū vel se oñendū imunē. ⁊ ió si facit tenet eum releuare. Aō vex intelligo nisi ipse depositarius sciuisset rē depositam iniuste detentam a deponente: vel nisi vero dño eam petente simil cū vsurpatore cā sibi denegasset: q3 cum iniuste eā teneat videtur q3 sine peccato furtim possit si bi auferri. ar. l. ancille. C. de fur. ⁊ .l. bona fides. ff. depositi.

14 ¶ Cui credendū est qñ depositū non est ostensum depositario seu tabernario. vtputa. q3 depositum bursam vel saculū plenum. tū non ostendit quid erat intus ⁊ quantū. ℟. Mat. in cle. ne in agro. de statu mo. in. §. sane. q3 non credet deponenti nisi probet: neq3 stabitur eius iuramento q3 iuramentū non datur nisi quādo precedit semiplena probatio. vt in. c. fi. quod metus cā. vide. ī. Mauta. §. i.

15 ¶ Quomodo teneatur tabernarius ⁊ nauta ⁊ huiusmodi de his que deponuntur apud eos. vide. ī. Mauta. in ꝓin.

16 ¶ Ad quid teneat ꝺputatus ad custodiā librorum. vide. s. Custos. in ꝓin.

Derisio ſm. S. Tho. ſa ſe. q. lxxv est cū aliquis malū alicuius persone vel defectū in ludū vel risuꝝ ponit vt erubescat ⁊ verecūdet. Et propterea differt a ꝓuitio seu contumelia. q3 sicut finis ipsius est vt tollat honorē. sic deridens intendit ⁊ erubescat. ℑ fit aūt derisio in verbo cachino. ⁊ sic est derisio. Aliquādo fit naso rugato: ⁊ sic est subsannatio. Aliquādo factis. ⁊ sic est illusio. tamen in fine idem sunt. vt nō. glo. sup ꝑs. qui habitat in celis irridebit eos.

1 ¶ Vtrum sit mortale peccatū. ℟. q. s. ibidem q3 sic. quando irridendo oīo paruipendit aliquez ⁊ tam vilē existimat vt de ei9 malo nō sit curandū sed sit ꝓ ludo habendū: ⁊ tanto grauius quanto magis teneꝫ reuereri eū. Vñ irrisio dei ē grauissimū peccatū. Secūdū locū tenet irrisio sanctoꝝ ⁊ sacramētoꝝ. Tertiū parentū ⁊ prelatoꝝ. propterea chain fuit maledictus. ij. q. vij. ſnia. xv. q. v. c. i. Quartuꝫ iustoꝝ que grauis est q3 multi a bñ agendo retrahuntur. Irridere autē de malo proximi inquantū ē leue seu paruū ⁊ sine notabili vilificate proximi vel ꝑturbatione erit veniale peccatū ſm Ale. ſa ſe. ti. de derisiõe.

Desperatio est qñ ex falsa extimatione ꝓpter peccata que fecit: vel bona que omisit ꝺsperat de dei misericordia. credēs deū nolle vel non posse sibi parcere: vel in gratiā recipere.

¶ Vtrum sit grauissimū peccatoꝝ. ℟. q3 ex pte 1
nostra est grauiꝫ q3 odiū dei. q3 ꝑ spem reuocamur a malis ⁊ itroducimur ad bona ꝓsequēda. ió sublata spe hoies infrenate labuntur in peccata: ⁊ a bonis retrahunt. Vnde glo sup illud prouer. xxiij. si desperaueris. Nichil execrabilius ꝺsperatione quā qui habet ⁊ in gñalibus hui9 vite laborib9. ⁊ qꝺ peius est in fidei certitudine cõstantiā perdit. ⁊ ℑsi. ꝺ sum. bo. Perpetrare flagitiū aliquod moꝛis ē. desperare ē descendere in infernum. Diū tū dei qꝺ ꝓuenit ex eo q3 voluntas hois diuine bonitati ꝛatur ſm se ē grauius peccatū. similiter ifidelitas. Et itellige q3 ē grauissimū peccatū qñ hō scieni ⁊ aduerteni tenet q3 deus nolit parcere penitētib9 ⁊ gratiā dare redeuntib9. q3 sicut mot9 specieiq cõformit se hz ad extimationē veram laudabilis ē ⁊ meritoꝛi9. sic motus oppositꝰ. s. desperatiõis q se cõformat extimationi falsē ꝺ deo est vitiosus ⁊ mortale peccatū ⁊ grauissimū. secus si desperatio esset ī subito ⁊ idcliberato motu: cū aliquotiens ex ꝓplexione nāe causet: q3 eēt veniale: vel nullū peccatuꝫ. hec ex Tho. ſa ſe. q. xx. ⁊ Ale.

¶ Desperatio aliquādo ꝓuenit ex accidia: q3 ꝓ 2
pter tristitiā quam concipit erga bonū desperat posse per se vel per aliū illud pficere. Aliqñ ꝓcedit ex luxuria q hō deditus delectationib9 venereis fastidit bona spūalia ⁊ nō sperat ea quasi bona ardua. Aliquādo ex auaritia que hoiem q hz multa restituere ligat vt desperet. Aliquando ex nature complexiõe: qua homo meleconicus uncidit in eam.

¶ Vtrū sit de aliquo desperandū i hac vita. ℟. 5
q nō. c. nemo. de pe. di. vij. xxvi. q. vi. c. is qui tpe. ⁊. c. si presbyter. ⁊. c. agnouimus.

Detractio est alicne fame per occulta verba denigratio Et ꝺr occulta respectu eius de quo dicuntur. q3 in ei9 absitia, pferuntur. ⁊ differt fz Tho. ſa ſe. q. lxxiij. a contumelia. q3 ꝓtumelios9 per aperta verba dicta in facie intendit derogare honori. Detractor Aō in absentia proximi eius famaledit. Et sic pz q3 in modo. q3 iste occulte: ille aperte. ⁊ in fine differt: quia iste famam ille honorem auferre intendit.

¶ Quot modis fit detractio. ℟. ſm Ale. ſa ſe 1
tractatu eo. q. vij. modis. Prim9 est occultati/

uus qñ qđ̃ esset manifestanduꝫ necessario ad ho
norem ⁊ salutẽ aiarum nõ vult, ppalare. Vnde
Bilbertus. Brauis inquit rapacitas. cũ verã
alterius gloriam. ⁊ si mendatio nõ corrumpis si
lentio pterisi. Secũd⁹ ẽ negatiu⁹. s. cũ negat sci
enter alteri⁹ bonũ. s. dicẽdo nõ est vex q⁹ tal⁹ sit
bonus. Terti⁹ est deprauatiu⁹. s. cum dicit bonũ
factũ: sed mala intẽtioe: seu q⁹ secuta tot scanda
la sunt ⁊ hmõi. ℨ illud. xi. q. iij. c. Vbe qui dici
tis. ⁊c̃. Quart⁹ ẽ venenatiu⁹. s. cũ mala imiscen
tur bonis sicut fit cõiter: q⁹ dicũt prius bona: po
stea addũt mala ⁊ hmõi. Quint⁹ est publicatiu⁹
s. cũ occulta peccata manifestat his quib⁹ nõ dꝫ:
aut ordine quo nõ dꝫ. Sext⁹ ẽ augmẽtatiuus. s.
addendo vel ex mõ loquẽdi aggrauãdo factuꝫ.
Septim⁹ ẽ inuẽtiu⁹. s. falsa cria iponẽdo. siue p
dicti modi fiant Vbis claris: siue obscuris: siue
signis: vel litteris: aut alio mõ equiualẽti. q⁹ fa
ctis ⁊ signis logmur. de spon. cũ apud. ⁊. c. tue.

2 ¶ Vtrum sit peccatũ mortale. ℟. vt colligo ex
doctrina Ale. vbi. s. ⁊ Tho. vbi. s. q⁹ tripl'r dr̃
quis detractor. Prio mõ solum formaliter depra
uat. ⁊ hoc ẽ qñ ille qui dicit. occultat. negat. ⁊c̃. q̃
dam que de se nõ sunt i infamiã proximi. sed tñ
ea intentioe vt diffameť. ⁊ talis semp peccat mor
taliter. ℱ acit. c. cũ voluntate. de sen. ex. cũ simili
b⁹. Mõ teneť tñ ad restitutionẽ fame. Secundo
mõ dr̃ quis detractor materialiter tantũ. ⁊ ẽ ille
qui nõ aio infamãdi. sed ex loquacitate: vel alio
modo idebito occultando negando Vba profert
in infamiã proximi. ⁊ si talis occultatio. negatio
⁊c̃. de scifamant. puta q⁹ sunt ℨ honestatẽ vite ⁊
mor⁹ ⁊ apud illũ: vt illos quib⁹ occultat. negat.
⁊c̃. sequitur infamia proximi ℨ quem taliter de
trahit. tñc mortaliter peccat. ar. c. sepe contingit.
⁊. c. hi qui. l. di. Si Vo de se talia nõ infamãt. pu
ta q⁹ possunt itelligi ita de culpa veniali sicut de
mortali. sicut cũ quis dicit. talis ẽ magnus sup
bus. alterus. auarus. iracũdus. ⁊ hmõi q̃ possũt
accipi. ⁊ pro primo motu qui est venialis. ⁊ etiã
pro peccato mortali. tunc nõ peccat mortaliť talis
proferẽs ex loquacitate. q⁹ si proximi audientes
scandalizanť est eis imputandũ. cũ faciant ℨ illõ
estote misericordes. de reg. iur. q⁹ in meliorẽ p
tem debebãt iterpretari. Idem dicendum i his
que sunt modice iportantie. puta peccata venia
lia que cõiter nõ infamãt. Idẽ silr dic fm Sco.
in. iiij. di. xv. q. iiij. de eo qui ex loquacitate dicit
se audiuisse aliqua mala ifamatoria proximi. Rõ
q⁹ talis ex natura act⁹ non aufert illi famã in opi
nione audientis. q⁹ qui cito credit leuis est cor
de: dũmodo aliqnid nõ addat quo puocenť au
dientes ad credendũ: q⁹ tunc cẽt mortale fm Aã
dul. vbi. s. Similiter si ille cui dicit habebat euꝫ
pro scelerato. q⁹ iam infamatus erat apud eũ de
alijs ⁊ si nõ de isto. Tertio mõ dr̃ quis detractor
materialiter ⁊ formaliter. qñ. s. occultat vl' negat
vel dicit verba infamatoria ⁊ cũ intentione infa
mandi. ⁊ talis sine dubio magis mortaliter pec
cat q̃ raptores rex. vi. q. i. ex merito ⁊. c. dete
riores. Et q⁹ detractio sit mortale peccatuꝫ. ex se
facit. c. accusatio. ij. q. vij. ⁊. c. nemo periox. xi
q. iij. ⁊. c. homicidiorum. de pc. dist. i. ⁊. c. cleri
cus. cl. ij. xl vi. distin.

¶ Vtruꝫ ille qui per detractionem suam abstu 3
lit famã proximi. teneatur ad restitutionẽ. ℟. ꝫ
omnes doc. in. iiij. dist. xv. q⁹ sic. sicut q res ra
puit alienas. Distingue tamẽ sic. aut occultatio
negatio ⁊ similia de sui natura erant infamato
ria. ⁊ ea occultauit. neganit ⁊c̃. ei qui bonã opi
nionẽ habebat de proximo. ex quib⁹ nũc malam
habet nec sciuit aliunde. ⁊ sic indistincte teneť. s.
si dixit vex sine mẽdatio excusando proximũ. s.
q⁹ male dixit. ⁊ q⁹ nõ credat si occultauit reuelan
do ⁊ hmõi. Si Vo iposuit falsum dicẽdo se mẽ
daciter dixisse. ẽt si deberet remanere infamatus
q⁹ magis teneť seruare famã iuste proximo q̃ i
iniuste sibi. vñ si in publico dixit retractet i publi
co. si in occulto: i occulto. ℱ allit hoc in. vij. casi
bus. Primus qñ sequereť maior infamatio. vt
puta q⁹ nõ amplius forte recordant. ⁊ propterea
quando vult restituere famã: dicat ꝺ eo malo qđ̃
dixi de tali: nõ credatis. nec specificet quid. Se
cundus casus quãdo restitutio nõ posset fieri si
ne periculo probabili alicui⁹ mortalis peccati: vl'
mortis ℨ corporalis ⁊ huiusmodi: q⁹ tunc cum tale
malum sit proponendũ fame non tenetur. Ad
uertendũ tamẽ fm doc. q⁹ qñ restitutio fame nõ
potest fieri. infamator teneť ad aliquod equiua
lens in rebus. ar. c. ecclesie sancte Marie. vt li.
pen. ni. ino. Tertius qñ dixit his quibus debe
bat. puta prelato per denũciationẽ aut accusatio
nẽ. vel his qui poterant, pdesse nõ obesse. Quar
tus quãdo talia de sui natura nõ erant ifamato
ria. puta q⁹ poterant interpretari in peccatuꝫ ve
niale. Quintus qñ dixit se audiuisse nihil ipe ad
dendo ex quo credulitatẽ faceret. ⁊ sic non teneť
ad restitutionem fm Sco. in. iiij. ⁊ Landul. ⁊
Astẽ. Addũt tamen Astẽ. q⁹ si sequatur infa
mia nihilominus tenetur q̃uis simpliciter di
xerit se audiuisse nihil addendo. Scotus Vo di
cit q⁹ videtur durum dicere q⁹ creat genus pec
cati venialis quando ex in consideratione ta
lia refert. Sextus casus est quando ille cui dixe
rat sciuit per aliam viam postea. vtputa quod
tunc erat secretũ: nũc publicatũ ẽ p alios. Septi

mus quando ille oso erat infamis. salte apud illos cū quibus detraxit de eo.

4 ¶ Vtrū ille qui infamauit proximū indirecte. s. negando crimē sibi impositū ab accusatore in iudicio. aut denūciatore teneat. ſ. fm Sco. vbi. s. q non teneꝛ peccatū suum in iudicio ꝓfiteri: nisi modo t ordine. de quo. s. Confessio delicti. Et iō sibi iputet qui accusat de quo nō potest probare. Concor. Ri. ibidē. ar. v. q. iij. Debet tamē per verba sobria excusare cū dicendo nō credatis q maligne, pcesserit sed sic credebat aut aliquis eū seduxit t huiusmodi.

5 ¶ Vtrū audiens detractionē peccet mortaliter ſ. fm Tho. fa fe. q. lxij. ar. iij. q. ꝓsentire per audientiā detractioni potest eē dupliciter. Uno modo directe. qñ. s. quis inducit aliū ad peccatū detractionis. t placet ei pp odiū qō habet ad eū cui detrahitur. t sic est equale peccatū cū detractione. Et iō si detractio erit mortalis. sic t audito. ad ro. i. Non solū qui faciunt sed qui ꝓsentiunt. facit. c. nō soluꝫ. xi. q. iij. Alio mō consentit quis indirecte. s. quando non resistit cū resistere possit. Et hoc contingit aliquādo. non q: peccatū ei placeat. sed propter timoꝛē humanū: vel negligentiā: aut verecundiā: t tunc aliquando est mortale. puta q: prelat⁹ q teneꝛ ꝓsecere: vel propter scandalū: aut q: ꝓponit timoꝛē humanū caritati dei. alꝫ veniale ē. Cōcor. Ale. vbi. s.

6 ¶ Vtruꝫ infamās seipsum dicēdo aliqua mala que nō cōmisit peccet mortaliter. ſ. q si facit pp tormenta euitanda. sicut faciunt illi qui ad tortura ponuntur nō peccat. sed licite fieri pōt: q: talis ꝓfessio facta tali metu nō valet: nec ēt si fiat ꝫ aliū. Sed si non fiat ex tali metu peccat mortaliter. t tenetur retractare. ar. c. nō sunt audiendi. xi. q. iij. Blo. tamē in. c. i. xv. q. vi. tenet q ēt si facit propter tormenta peccat mortaliter. Sed ei nō credo: q: non est mendaciū pernitiosum: nisi forte in casu qñ ratificaret post tormēta ex qua ratificatione eēt occidēdus ipse: vel alius dāmificandus. q: sic mortaliter peccaret t teneretur retractare quo ad id quod falsē dixit de alio. ſz quo ad id quod dixit de se si propter dolorē tormentorū quē timeret iterū sibi infligi potius preelegeret mori q̄z ipm pati. credo nō teneꝛē de necessitate retractare.

D Jaconus debeꝫ assistere sacerdotibus t ministrare in omnibus que aguntur in sacramentis christi. predicare euangeliū. donare pacē t anūciare. xxv. di. plectis. §. ad diaconuꝫ. t. xciij. di. in multis capitulis.

1 ¶ Vtrū possit dispensare corpus christi. ſ. q si de cōse. di. ij. peruenit. nisi necessitate cogēte de iussu epi vel presbyteri. xciij. di. pūte. vel si longe cēt epūs vel presbyter t necessitas cogeret posset sine alia licētia. ea. di. c. diacones.

¶ Vtrū diaconus indutus ad cantandū euan 2
gelium possit cantare in choro. ſ. Mu. in. c. in sancta romana. xcij. di. tenet q: non. t si facit excōicatus est. vt in. d. c. Sed verius credo q illa ꝓhibitio tm̄ locū habeat in ecclesia romana i cardinali propter verbū ibi positum in hac sede. immo credo mereatur si ideo cantat vt choꝛ adiuuet: q: forte pauci sunt. Si Vo faceret quasi cōtenens officiū suum: vel ex iactantia: sic peccaret. Et ita posset intelligi dicta prohibitio prefati. c. quo ad rōem prohibitionis. sed nō quo ad penā excōmunicationis quia solum locū habet in cardinali. vt. s. dixi.

¶ Quomodo vtitur stolla. Vide infra. Sacerdos. §. v. 3

D Jaletica dissuadeꝫ. in. c. nō ne. t in. c. vino. t. §. hinc etiam. xxxvij. dis. per totum.

D Jes festus quando incipit. ſ. vt colligiꝫ ex glo. in. c. qñ. de feri. t glo. in. c. pronunciandum. de conse. di. iij. q: diuersis respectibus diuersis horis incipit. Quo ad officium incipit in vesperis. Quo ad esuꝫ carniū incipit a cene termino. Limita nisi protraheꝫ vltra mediū noctem cena t quādo dies sequens est dies iciunij: vel serta feria. q: sicut quo ad iciunium incipit in media nocte. sic t abstinentia carnium. Et dicitur terminus cene media nox quando dies iciunij vel serta feria sequitur fm ſPa. in. d. c. quoniam. Quo Vo ad cessationem ab operibus seruilibus fm ſPa. in. c. i. de ferijs incipit fm consuetudinē patrie. facit. c. quoniā. eo. ti. Et ideo si est consuetudo q incipiant festare in mane. tenēda est: dūmodo cessent vsq̄z ad aliud mane. si isero. sic serua. Vnū tamen est notandum q: ꝫz consuetudo possit determinare qua hora sit incipiendum festum. nō tamen potest diminuere quin ad minus per. xxiiij. horas non cessemus ab opere seruili semel in ebdomada. q: isto modo est de iure diuino: qō consuetudo non potest diminuere: ꝫz possit augere vel declarare. ſPotest etiam cōsuetudo augere vt faciamus festum plusq̄z per. xxiiij. horas. vt patet in. d. c. qñ. Quod limita nisi augēt tal⁹ q sabbatū videremur festaꝛ. q: tē nō v;. ar. c. qdā. ō apo. Incipit ēt dies alijs rspectib⁹ alijs horis. ſz nihil ad ꝓsciam. Et er pdēis p;qd dicē dū de barbitonsoꝛib⁹ t alijs artificib⁹ q laborant vsq̄z ad mediam noctem: vel vsq̄z mane dici fe-

sti: qz lz sint inducēdi vt desistant: nō tū condēnā di de mortali. ex quo sic ē ꝓsuetudo: dūmō ꝓtra hant festū postea vsqz ad sequēs mane. ita q; per xxiij. horas ipsum seruēt. quod nota.

1 ¶ Utrū die assignata ad aliquid faciendū alicui teneatur sine alia monitione. R. q; sic. qz tūc dies interpellat ꝓ hoīe. de locato. c. potuit. C. d cōtrahen. t co. sti. l. magna. C. de iur. emphi. l. ij. facit. c. ij. de concess. preben.

2 ¶ Quot miliaria cōtinet quelibet dies. R. q; in iudicijs fm leges. xx. vt. l. i. ff. si quis cau. t. ff. de ver. sig. l. in itinere. t quodlibet miliare hēt mille passus. t quilibet passus. v. pedes. vt. d. l. i itinere. in tex. t i glo. Sed i ꝺctib⁹ standū est arbitrio boni viri. vt attenta qualitate t ꝓditiōe ꝓmittentis limitet. vt. ff. de ver. ob. l. cōtinuis. §. cum ita. Sed glo. in. c. nō nulli. de rescriptis. vult q; attēdamus cōem vsum loquendi fz quez assignabunt miliaria. Et iō si ꝓsuetudo est q; dētur. xxv. illi stabit. t de illa itelligent rescripta. sed iudicio meo arbitrio boni viri est relinquendum: qui tū a cōi cōsuetudine recedere nō debet cum sit optima interpres legū. de ꝓsue. c. cū dilectus. ff. de legi. l. si de interpretatione. nisi sit cā euidens aliud dicendi.

Diffamatio vide. s. Detractio. Et no. q; pōt quis i plorare officiū iudicis vt cōpellat diffamantē cessare. t iudex tenetur. vt in. l. diffamari C. de inge. t ma. nō. Jnno. in. c. cōquerēte. de offi. or. propterea dicit tex. in. d. l. diffamari statuz ingenuoz: siue erroꝛ: siue malignitate quorundā per iniquū est. i. valde iniquū.

Diffidatus an possit occidi impune. t reb⁹ spoliari. vi de. s. Assassinus. §. ij.

Dignitas est fm Archi. i. c. i. de cōsue. li. vi. administratio rex ecclesiasticaz cū iurisditiōe propterea hre dignitatem ē fm Pa. in. c. de multa. de ꝓben. habere iurisditionē. s. quo ad foz ꝓtentionem sum ēt in modicis causis fm Pe. de ancha. in cle. si dignitatem. de ꝓben. sicut archipresbyteri i ecclesia pictauiēsi qui excōicant: suspēdūt: t absoluunt. vnde quilibet rector seu prior ecclesie collegiate dicitur habere dignitatez. vt notat Pau. in cle. i. de elect. t in cle. ne i agro. de sta. mo. t domini de rota decisiōe. clxvi. pro hoc facit tex. in. c. indēnitatib⁹. de elec. li. vi. vbi abbatissa dr habere dignitatē. Hoc tenet Car. i cle. ij. de rescrip. t ibi ē glo. que dicit hic cē approbata opi. abbatis in hoc. Limitat Jnnoc. i. d. c. de multa. si est perpetua. allegat. c. ij. de sta. mo. §. si. t lz non sit perpetua dūmodo possit cē ꝓpetua sicut ē in ministris ordinis minoꝛ sufficit. Jlaz dr cē perpetuum qō ē i potētia perpetua. vt no. Car. in. d. cle. ij. tex. est pro hoc in. c. clericos. i Y. perpetuam. iuncta glo. de coha. cle. t multi. Itē dr dignitas si in ecclesia vbi ē reputet ꝓ dignitate t habeat administratiōē temporaliū rerum perpetuā. lz nō sit numerata inter dignitates ecclesiasticas fm Jnno. ibidē. Ministri autē qui sine penitus iurisditiōe exercēt officiū aliquod. sicut ꝓcuratoꝛes: sindici: t sacriste: q pulsant campanas nō habēt dignitatem ēt si eēnt ꝓpetui. secus si haberēt iurisditionē. ff. de offi. ꝓcesa. l. vlti. fm eundem Jnno. Similiter dr dignitas que appellatur aliquo noīe de dignitatib⁹ iuris. vt archidiaconatus t huiusmodi. ēt si nō exerceret officium fz Jnno. ibidē. Ex qb⁹ pz q; vicarius epi nō hz aliquam dignitatē fm Pa. vbi. s. t differt a personatu dignitas: q; persona tus fm Archi. vbi. s. est quedā prerogatiua i ecclesia sine iurisditiōe vt habere stallū honorificū in choꝛo. in. c. in optionib⁹. in ꝓcessionib⁹ i voc̄ib⁹ dandis t similibus plusqz alij sui ordinis canonici. t nō tāqz alij in dignitate cōstituti: qzuis fm Jnno. vbi. s. aliqñ accipiatur pro dignitate Officium vo fm eundē Archi. vbi. s. est administratio rex ecclesiasticaz sine iurisditione. sicut sindici: procuratoꝛes: castaldi: de quib⁹. i. q. iij. saluatoꝛ. Itē vicedomin⁹ t sil'es q sicut pice hñt referre. tūc hñt officiū nō dignitatē.

¶ Utrum successoꝛ i dignitate teneat ex cōtractu 1
inito cum ꝑdecessoꝛe suo. R. Pa. in. c. i. de ꝓba. q; sic. si fuit initus noie dignitatis. etiā si fuerit initus cum subdito suo. Ita tz Ly. i. l. dignavoꝛ. C. de legi. t Jo. an. t cōiter sequentes. ēt si talis sit papa vel imperatoꝛ. facit. l. cesar. ff. ꝺ publica. t ēt q; talis obligatio ē de iure naturali cui princeps submittit. facit cle. pastoralis. §. ceteꝛ. de sen. t re iudi.

¶ Utrum dignitas possit appeti vel queri. R. 2
q; dignitas ecclesiastica non. imo ipso iure efficitur idignus t dz repelli. i. q. vi. sicut is qui. Dignitas vo. secularis si ē dignus t aptus pōt appeti t peti ab eo qui pōt cā dare ēt mediante ꝑcunia: dūmodo palam detur t petatur. vt. ff. de pollici. l. i. §. i. ff. de decurio. l. eos. t. ff. de offi. pretoꝛ. l. barbarius. in prin. Secus si clam. vt. C ad. l. iul. repe. l. fi. in prin. ibi non ambitu: vel p̄cio. Similiter lz dare pecuniam: vl' petere vt cō firmet. vt no. glo. singularis. in. d. l. cos. Jfacit pro his oib⁹ glo. in. l. vnica. ff. ad. l. iul. ꝺ ambitu. Similiter lz emere militiā. ff. de ac. emp. l. creditoꝛ. §. inter venditoꝛem. Quod limita si q;

rit vt ꝑsit: nō vt ꝓsit, quia sic peccat de quo vi
de. s. Ambitio. §. i. ꝛ infra Officiuz. §. i. ꝛ. iij.
Aristo. tamen. i. poli. c. vi. dicit q; licite appetit
principatus si tria cōcurant. ꝓmo q; habeat
amorez ad consistentez politiaz. Secundo potē
tiaz maximorū operū principatus. Tertio virtu
tutē ꝛ iusticiaz in vnaquaq; politia eam que ad
politiaz pertinet. vnde ſm cuz ly scienti se habe
re predicta tria appetere principatū ꝓpter vtili
tatez rei publice: sed nō ly ei cuz petere. vnde di
cit. ij. poli. c. vi. Non bene statutū est ipsuz pete
re qui principatu dignificabitur.

3 ¶ Utruz quis possit habere plures dignitates
ecclesiasticas: sil'. vide. s. Beneficiuz. §. xxxiij.
cum sequenti.

4 ¶ Utruz epūs possit dispensare cū eo qui. xx. hz
annū solum. vt possit habere dignitatez eccleſia
sticā sine cura animaꝝ. ſ'. q; sic. c. pmittim⁹. de
eta. ꝛ quali. li. vi. Officium quātūcunq; vile dr
dignitas quādo fit principe mandāte. ter. est in
l. nemo prefectus. C. de digni. Et sic verificaf.
l. vnica. C. de man. prin. vbi dicitur q; nulli cre
datur se mādato principis venisse nisi i scriptis
oñdat. ꝛ additur: nec vllius dignitate terreri: si
ue tribuni: siue notarij: siue comitis proferat
dignitatez hec ibi.

Dlapidator dicitur prelatus q res eccl'asticas alie
nat ꝛ male expendit qui dz ꝓponi. xij.
q. ij. apicos. ꝛ. xvij. q. iiij. nullus res.

1 ¶ Utruz suspecto de dilapidatione debeat dari
coadiutor. ſ'. q; sic. vide i. c. venerabili. d. offi.
dele. ꝛ in. c. ly Mely. §. quia vero de symo.

Diligere deuz debemus ex toto cor
de ꝛē. d. pe. di. ij. §. caritaſ
est. vide. s. Caritas.

1 ¶ Utrū teneamur diligere inimicos. ſ'. S.
Bo. in. iij. di. xxx. q. iiij. ꝛ. v. q; est affectus ꝛ ef
fectus dilectōis dupler. ꝓmi⁹ innocentie quo
nolumus nocere: ꝛ isto modo est in ꝓcepto. vñ
quilz tenetur nō optare eis malū inq̄tuz malum
est. i. ꝓ se. possumus tamē ꝑ accidēs optare eis
maluz. puta. si credimus q; sit expediens sibi vt
ecclesie: vel cōmunitati. sed inferre quo ad effe
ctū non lz: nisi sit officialis cui cōperit ꝛ zelo iusti
cie faciat: vel in casu permisso a iure. Alius ē af
fectus ꝛ effectus benificētie. Et hic ē dupler qd
an a caritate elicitus quo quis optat alij summū
bonuz: vel bona spūalia. ſ. gratiā ꝛ gloriā. ꝛ iste
est in precepto erga inimicos. Quidā est a cari
tate imperatus quo quis optat alij bonū tpale. ꝛ
prosperitatē transitoriaz ꝛ iste nō est in precepto
nisi in casu necessitatis. est tñ pfectionis optare
talia inimico nisi per accns inquantū putant ei.
vel alijs nociua: vel si est inimicus ecclesie: aut
cōmunitatis quia tunc esset iperfectōis optare si
bi bona tpalia. Intellige tamē ſm Alex. in. iij.
parte sum. tractatu de caritate. q; est preceptū af
firmatiuū quod nō obligat ad semp. i. cū non su
mus in consideratione: aut dormimus. sed so
luz ꝓ loco ꝛ tpe quādo de hoc cogitamus: vel ne
cessitatis casus occurrit. Limita etiā ꝓdicta ſm.
S. Bo. vbi. s. q. v. ꝛ Ri. ibidē. a. r. i. q. i. i esse
ctibus spetialib⁹. sed quo ad effectus generales
tenetur quis de ꝓcepto diligere inimicos. pu
ta. cū quis orat in generali ꝓ populo. ꝓdicat. fa
cit elemosinā generalem ꝛ huiusmodi. quia te
netur nō excludere eos a talibus. ꝛ etiā tenetur
ad effectū salutationis ſm Ri. ibidez que cōmu
niter impenditur nisi in casu quādo timeret cos
ꝓuocari ad malū aliq̄d: l'aliud icōueniens oriri.

¶ Utruz teneamur remittere signa rācoris ſ'. 2
ſm Ri. vbi. s. q. ij. q; sic si ꝓtit vemaz. Actio
nez autē nūq̄z. vel dic ſm Alc. vbi. s. q; est ran
coz q cōmittatur appetitū vindicte ꝛ hunc dimit
tere est precepti. vt. s. pz. ꝛ est punitio quā comit
tatur zelus iusticie. ꝛ hanc nullus tenetur remit
tere de necessitate. Nō. tamē q; sunt q̄daz signa
propinqua que gerunt ꝓbabilez suspitionē ran
coris. vt cū quis nunq̄z vult loqui iniuriāti: vel
cū obuiat diuertit. vel torto vultu respicit ꝛ hu
iusmodi: ꝛ talia nulli licet tenere: siue ante satis
factionē siue post. quia ab omni specie mali ē ab
stinendū. nam ex talib⁹ signis patet inimicitia.
facit. c. ij. de renun. li. vi. ꝛ. l. dolum. C. de dolo
vide quod no. in. c. cū adrianus. lriij. disti. vbi
glo. vult q; quādo quis alū non salutat presumi
tur eē inimicus. quā limitat ꝓpa. in. c. repellan
tur. de accu. verū quādo erat solit⁹ salutare. Sūt
alia signa remota: vt nō cōuersari amicabiliter
nō facere sibi mutua seruitia. non cōtinue ꝙuer
sari ꝛ huiusmodi. ꝛ si hoc facit vt magis viuat ī
pace: ꝛ ille magis cognoscat delictū suū nō pec
cat: al's petenti veniā ꝛ satisfacienti ꝓ posse nō
poterit sine peccato veniali tñ ista denegare. vi
de de hoc. ſ. Iniuria. §. vi. ꝛ. vij.

¶ Utrū diligere mundū sit peccatū. ſ'. ꝓz Alc. 3
ſa ꝓ tractatu de anaritia. q. ij. q; aut diligit ad
necessitatē. ꝛ sic non est peccatuz. Unde Beda
super Jo. ij. vtimini mundo ad necessitatē non
ad voluptatem. Aut diligit ad voluptatem, ꝛ su
perfluitatē: ꝛ sic ē prohibitū. Et lz ordinate quis
possit amare mundū. tñ difficile ē qñ est occasio
peccandi. Aut diligit mundus vt finis in eo cō
stituat. ꝛ propter se ꝛ lz nō sit in eo aliq̄d appetē
dū propter se: tñ extimatur in eis sufficiētia cum

non sit: ꝛ sic cadit sub prohibitione talis dilectio ꝛ istis duob⁹ modis dicitur. ¶ Nolite diligere mũ dũ. i. Jo. ij. ꝛ noie mundi intelliguntur tpalia. Est etiam diligere mũdum. i. longo tẽpore vel le stare in mũdo pp delitias. ꝛ sic est veniale pec catũ. sed perpetuo velle stare nõ potest esse sine mortali peccato: si est deliberatio voluntatis ſm Pe. de pal. in. iiij. di. xxi. velle stare propter ꝓ longari solũ non est peccatũ: sed si vt magis me reatur ꝛ meli⁹ operetur est meritorium.

Diligentiam qualẽ teneꝛ quis ponere i reb⁹ alicꝛ nis. vide. ſ. cõmodatum. §. xi.

Diocesis est vbi episcopus. xvi. q. iij. c. quicunqꝫ.

Discere debet quilibet anteqꝫ doceꝛ at. xxiij. di. c. bis igitur. i fi ne. ꝛ. xxxvij. di. relatum. ꝛ. lxi. di. c. in sacerdotibus. ꝛ. xvi. q. i. si clericatus. ꝛ qui reꝛ cusat discere diaboli membꝝ est. xxxviij. di. nul lus. ꝛ sacerdotes debent semp sacris literis inꝛ tendere. similiter ꝑdicatores. xxxvi. di. §. ecce. ꝛ xxxviij. di. ignorantia. et senes. ꝛ Aug. dicit se libenter a iuniore adiscere. xxiij. q. iij. si habes. circa medium.

Disciplina est vltrix male vite. x xiij. q. v. c. ad fidem. nõ amat filium aut seruũ qui cũ non diꝛ sciplinat. ca. q. c. non putes. mali sunt flagellanꝛ di non interficiendi. xxiij. q. v. c. i. ꝛ. ij. ꝛ per totam. q. facit elemosynam qui per disciplinã coꝛꝛ rigit. xlv. di. ꝛ qui emendat. ¶ Cum misericordia est temperanda. c. disciplina. xlv. di. ꝛ citra effuꝛ sionem sanguinis. ar. de rapto. c. in archiepatu vide supra correctio primo.

Discordia vtrum sit peccatũ moꝛ tale. ℟. ſꝫ Tho. ſa ſe q. xxxvij. articulo primo q⁹ discordia ẽ peccatum inquantum concordie cõtrariat. Nõ quidem potest esse dupliciter. ſ. per se aut per acꝛ cidens. per se. i. cum scienter ꝛ ex intentione. sic accipitur per se in humanis actibus ꝛ motibus dissentit a bono diuino ꝛ bono proximi in quo tenetur consentire. ꝛ tunc est mortale ex genere suo propter contrarietatem ad charitatem. ꝛ hoc est quando cognoscit tale quid ſm rationem eẽ fiendum. tamen non vult alijs assentire neꝛ viꝛ detur sequi opinionem alioꝝ tanqꝫ min⁹ saꝛ piens. vel ex odio: aut displicentia ad alium cui queritur prouideri vel alia ex causa. Et sic intelꝛ lige. c. oblationes dissidentium. xc. di. ꝛ. c. abijt xi. q. iij. ꝛ. c. ismael. di. lix. ¶ Limito hoc in rebus alicuius importantie. alꝫ esset veniale: sicut i puꝛ eris patet. ¶ Primi etiam motus huius discordie sunt veniale peccatum propter ĩperfectionẽ actus. Quando aũt discordia est per accidens qđ est quando in actibus humanis est preter intenꝛ tionem. sicut cum vnus dicit bonuꝫ tale quid aliꝛ us opinatur contrarium. tunc non est peccatuꝫ nisi sit cum erroꝛe circa ea que sunt de necessitaꝛ te salutis: vel cum pertinacia indebita. q⁹ chariꝛ tas est voluntatum vnio: non opinionum.

Discretio est mater omnium virtuꝛ tum. i. q. v. presentium. de offi. custo. c. i. Est necessaria in prelaꝛ to in corrigendo. l. di. põderet. predicatori. xliij di. si rector. §. vlti. Confessori. xxiij. q. iij. bis q. de pe. di. i. quẽ penitet. de pe. ꝛ re. c. omnis.

Dispensatio est iuris cõis relaꝛ xatio facta cũ cause cognitione ab eo qui ius habet dispenꝛ sandi ſm glo. i. q. vij. §. multoꝝ. alꝫ est. §. nisi rigor. ꝛ addit dispensare est diuersa pẽsare. Mã omnia hec de quibus ibi fit mentio pensare dꝫq dispensare vult. Et qui sint illa infero in qõne seꝛ quenti. ꝛ ideo ſm Ber. in li. de dispensatione ꝛ precepto: prelati sine cã rationabili vel saltẽ duꝛ bia: sed pro sola voluntate dantes licentiã veniẽ di⁹ legem sunt dissipatores non dispensatores. ¶ Que sũt cause legitime dispẽsandi. ℟. vt col 1 ligo per totã. q. vij. prime cãe sunt ser. ¶ Prima tps. ibidem. c. necessaria. ꝛ. c. qđ pro remedio. nã defectus nostri temporis quibus non solum merita sed corpora ipsa defecerunt districtionis illius non patitur manere censurã. xxxiij. disti. fraternitatis tue. Secunda vtilitas valet vt alij facilius reuertantur. xxiij. q. iij. ipsa pietas. ꝛ. i. q. vij. tali. Tertia qualitas persone ꝛ meriti ꝛ sciꝛ entie. d. c. tali. ꝛ. c. didici. cuꝫ alius eque dignus non sit. Quarta religio. lxxvij. di. c. monach⁹. de sen. ex. cum illoꝝ. Quinta multitudo rõe scãꝛ dali. vitandi. l. dist. vt constitueretur. Sexta neꝛ cessitas. d. c. tali.

¶ Vtrum dispensatio necessario requirat cauꝛ 2 se cognitionem. ℟. ¶ Pan. in. c. diuersis de clericis coniugatis: q⁹ in principe non: sed sufficit soꝛ la ipsius voluntas. in his que sunt iuris positiꝛ ui solum. vt no. Inno. in. c. cũ ad monasteriũ. de sta. mo. sed in inferioꝛe sic. vt no. glo. in. d. § nisi rigor: vnde si fiat sine cognitione cause ẽ dis sipatio non dispensatio. ꝛ venit puniendus. qꝛ egit contra legem. vide bonã glo. i. c. ij. de scis. vbi plene nõ. doc. tenẽt tũ quo ad cũ qui dispenꝛ sauit q⁹ non potest contrauenire neqꝫ eã reuocaꝛ re ex quo egit actum in quo potuit dispensare lꝫ non teneat quo ad superioꝛem. vt notat glo. in

dicto.c.diuersis.

3 ¶ Vtrum dispensatus sine causa legitima sit tutus quo ad deum.ff. vt colligo ex Inno. in. d. c.cum ad monasteriū.ꝛ Ipa.in.c.non est voti. de voto.q; aut loquimur de papa aut de alijs. Si de papa aut loquimur in his que sunt iuris diuini vt in voto: iuramento: ꝛ huiusmodi.ꝛ sic non potest dispensare sine iusta causa.aliter dispensatus non est tutus quo ad deum. Si autez subest iusta causa tenet dispensatio ꝛ est tutus ēt in voto castitatis ꝛ proprietatis ſm Inno. vbi ſ. Si vo loquimur de his que sunt iuris positiui potest sine causa ꝛ est tutus in cōscientia. quia eius est destruere cuius est cōdere: nec princeps tenetur legibus suis ligatus.l.digna vox.C.ō legi. Limitat tamen Ipa.de pluralitate beneficioꝝ in qua non potest sine causa legitima.ꝛ ita tenet Jo.an.in.c.de multa.de prebē. q; oia bona ecclesiarū sunt dei. vt in.c.cū ex eo. de electi. li. vi. Et ideo non est tutus taliter dispensat⁹ de q̄ dic vt.ſ. Beneficiū.§.xxv. ex quib⁹ infert Ipa. q; non est tutus religiosus cum quo dispensat sine causa iusta vt transeat ad latiorem religionez Similiter si preficitur ecclesie curate causa legitima non subsistente. puta q; nō est aptus ad officiū predicandi. vel exercitium cure. Vnde dicit glo. singularis in.c.monachi vagantes. xvi q.i.q; religiosus promotus ecclesie seculari nō vt prosit sed vt presit peccat mortaliter.q; facit ſ votum suum. Si loquimur de alijs a papa. sic clarum est q; non est tutus quo ad deū: nec quo ad ecclesiam. vt nō. Inno. vbi.ſ.quia cuicūq; alio a papa conceditur dispensare intelligitur q; hoc faciat ex causa legitima.ꝛ ideo debet fieri cū cause cognitione.quod nō bene.

4 ¶ In quibus potest dispensare papa. vide infra. Ipa.

5 ¶ In quibus casibus pōt epūs dispensare.ff. q; glo.in sūma.l.di.ꝛ in.d.§.nisi rigor.ꝛ doc.i c.at si clerici.de iudi. satis confuse loquuntur ꝛ contrarie. Sed tu dic clare: q; aut dispensatio ē i faciendo contra canones vel concilium: ꝛ sic nō potest: nisi hoc ei expresse a iure cōcedatur .c. cū dilectus.de tempo.or. Et sic intellige opinionē que dicit q; non potest nisi ea concedatur expresse. vt in.c.cum dilectus. Et sic collige q; episcopis conceditur dispensatio in omnibus criminibus minoribus adulterio. Nam peccans mortaliter notorie notorietate iuris non potest promoueri.xxv.di.primū itaq; in glo.ꝛ promotus deponitur.l.di.qui semel.ꝛ ideo indiget dispensatione que episcopis in criminib⁹ minoribus adulterio conceditur generaliter. vt notatur i di. c.at si clerici. conceditur etiam in aliquibus maioribus. vt de hereticoꝛ scismatico.l. distin. presbyteros. in glosa. Item in sacrilego .l. distin. si quis presbyter. Et quomodo i istis ꝛ multis alijs dispensat: infra.subijciam. In tribus tamen casibus potest episcopus dispensare contra canonem ꝛ concilium lz ei expresse non concedatur. Primo ratione consuetudinis vt quia consuetudo prescripta habet vt dispensare possit.c.fina.de consue.xi.q.i.quicunq;. consuetudo enim facit valere dispensationem que alias nō valeret.argu.de celebra.missa.pernitiosus.cuz suis concor.ꝛ argu.de transac.c.fina. Secundo ratiōe magne necessitatis vel vtilitatis de nouo emergentis:ꝛ inexcogitate tempore cōstitutionis: quia tunc episcopus potest dispensare. vt tenent domini de rota ꝛ Joan.de ligna.in.d.c. at si clerici.ꝛ sequitur Ipa.ibidem.ꝛ Bal. nō. in.l.omnes populi.ff.de iusti.ꝛ iure.ꝛ Bar.in l.si hominem.ff.mandati. Ponit exemplum qd̄ in ciuitate perusij fuit factum statutum ne quis deferret arma:ꝛ tamen priores posset dare licentiam portandi propter brigam ciuitatis quam de nouo habet.ꝛ etiam statuere.quia est casus nouus non preuisus a statuentibus etiam si iurassent seruare illud statutum vt no. Bal.in.ff.C qui ad bo.pos.ꝛ Bar.in secunda constitut. C. §.quibus. Facit.d.l.si hominem.vbi procuratoꝛ ex noua causa prohibet speciali procuratori: ne exequatur manumissionem sibi cōmissam.ꝛ bene: vt ibi. Ex quibus concludo episcopū posse dispensare in gradibus prohibitis in matrimonio quando impedimentum est occultum:ꝛ ad papam non potest haberi recursus ꝛ separatio non potest fieri sine notabili scandalo: sicut sepe euenit in mulieribus que cognite fuerunt q; consanguineis viri anteqz contraherent matrimonium. Tertio quando canon dicit dispensationem posse fieri: lz aliter expresse non indulgeat q; tunc episcopus potest.arg.c.nuper.de sentē. ex. Ita tenet Joan.de ligna.ꝛ Jo.cal.ꝛ origi naliter fuit dictum Inno.in.c.dilectus.de tēpordina. q; frustratorie intelligeretur de papa q; semper potest indulgere.ꝛ hoc etiam tenet glo.i c.postulasti.de cle.exco. Aut dispensatio est super eo quod iam est factum vt tolleretur.ꝛ sic potest episcopus nisi prohibeatur. vt in.d.c. nuper.ad boc.xxij.q.v. hoc vſ.ꝛ sic. Intellige haz opinionē illoꝝ q; dicūt q; epūs pōt dispēsare nisi i casib⁹ vbi expresse prohibetur sibi. Sed vt clarius scias quando ei conceditur ꝛ quō ꝛ qñ ei, phibetur. hic recolligo q̄ ad foꝝ pscientie ptinet qñ pro tabula totius istius sume. Et primo quomo

dispensat cuz apostata. vide supra Apostasia. §. vi. & j. Irregularitas primo. §. xxvij. Itē bis baptizato vide Baptismus. vij. §. viij. & to. & Irregularitas. prio. §. xiiij. Itē cū eo q recipit bñficiū de manu laici vide. Bñficiū. §. xij. Itez in clerico cōiugato vt hēat bñficiuz vide Bñficiuz. §. xv. Itē in illegiptio vt hēat beneficiū ibi dē. §. xvij. cū multis. §. se. Itē quō qs hēat bñficia plura. ibidē. §. xxxviij. Itē i bigamo. vide. Bigamia. §. ix. Itē vt qs ꝫhat mrimoniuz sin bannis. vide. s. Clandestinuz. §. j. Itē cū clerico existente in studio ne ꝓmoueatur ad sacerdotiuz & super residētia. vide. Clericus. vij. §. v. Itez in vitiato in corpore vt ꝓmoueatur. vide Corpore vitiatus. §. j. Itez in qbus criminib⁹ dispensat vide. Crimen. §. v. Itē i dignitate cū eo q hz xx. ānuz vide. s. Dignitas. §. iiij. Itez i pugnante in duello. vide. Duelluz. §. j. Itez in etate quō potest dispēsare. vide. Etas. Itē quō dispensat cuz homicida. vide Homicidiuz. ij. § i. & §. ix. & homicidiuz. v. §. i. & ij. & iiij. Itē cū eo qui est i bello iniusto. vide. Irregularitas. i. §. v. Itez quō dispensat cuz infami. vide. Infamia. §. xij. Itez quō dispēsat cū plātis ne ab offitio amoueantur qñ ꝓcedit ingrēdo. vid. j. Inquisitō. §. ix. Itez quō dispensat cuz illo q ligna pro hereticis ꝛburendis posuit vide. Irregularitas. i. §. xviij. Itē quō dispēsat in eo q ordinatur in excōicatione existens. vide ibidē. §. xxij. Itē cū eo qui duos ordines sacros vno die accepit ibidē. §. xxiij. Itē cum acolito q ministrat ad baptismū bis vni collatū. vide ibidem. §. xxiij. Itē quomodo dispensat cū eo qui suscepit ordinē ab epō excōicato: vel qui resignauit cpatui. ibidē. §. xxxi. Itē quomodo dispēsat cū eo q suscepit ordines extra tempora debita. ibidem. §. xxxv. Item cum eo qui ministrat in ordine quē non habet ibidem. §. xxxviij. Item cum publice penitente. ibidem. §. xlix. Item cum illegitimo. ibidem. §. lij. Item in impedimentis matrimonij. vide. Matrimoniū. iij. Impedimento. xviij. §. iij. Itē in solēniter penitente. vide. j Penitentia. §. v. Itē quō dispensat cū ordinatis a scismaticis. vide. Scisma. §. iiij. Itē quomodo i simoniaco in ordine vel in bñficio. vide j. Simonia. vi. §. ij. & iij. Itē in alia simonia. ibidē. §. v. Itē cuz sortilegis. vide sors. §. iiij. Itē quomodo dispensat cū pugnante in tornea mentis. vide. j. tornea mentū. §. vlti. Itez quo modo dispensat in voto sancti Jacobi. & ierlin. vide. j. Votuz. iiij. §. vi. Item in voto castitatis. ibidem. §. ix.

6 ¶ Utrum epūs in casib⁹ in qbus dispensare pōt. possit hoc facere sine capitulo. R. Archi. in. c. is g. de fil. presby. tenet q nō. sed ego teneo cuz gl. in. c. cū ex eo. de elec. li. vi. q sic.

7 ¶ Utrum abbas vel alius prelatus religiosoꝝ possit dispensare cū suis subditis. R. q non nisi inquantū eis a iure. vel regula. aut per priuilegium concedit. vt no. Inno. in. c. ij. de eo q fur. or. suscc. & do. Anto. in. d. c. at si clerici. & ibi dicit ꝟda. q est cōmunis opinio.

8 ¶ Sed in quibus casibus cōcedit abbati vt dispensare possit. R. q in decē. ꝟdrio i nouitio vt promoueatur ad sacros ordines. lxxvij. di. mōachus. Secūdo cum apostata monachus. vt possit ministrare & ascendere ad alios ordines. arg. l. di. c. fi. nisi in apostasia sit ordinatus vt de apostatis. c. fi. q ad papaz tunc pertinet vt ibidem. Tertio cū illegitimo monasteriū intrante vt ꝓmoueat in. c. i. de fi. presby. Quarto q non cōfiteant & eucharistiā sumāt sel'i mēse. dc. ꝑma d̄ sta. mo. Quinto q monachus dēt in capellanū ecclesie parrochialis: si epi & populi cōsensus accedat. l viij. di. c. i. & xvi. q. i. doctos. cū mltis aliis capitul'. Sexto q mōach⁹ hēat ꝓpā cellā. j. sēptā monasterij et cā. xviij. q. ij. nulli⁹. xx. q. vlt. c. fi. ad fi. Septimo i iciunijs. cibis. & esu carnium. filētio. & operib⁹ manuū ad que teneāt mōachus. vt de ꝟse. di. v. nō mediocriter. & c. carnē & c. nunqz. d̄ sta. mo. c. cū ad monasteriū. Sed Host. in. d. c. cū ad monasteriū. de esu carniū. vī tenere q nō pōt. sed ꝟ ipz ē gl. Inno. & ꝟda. i. d. c. cū ad monasteriū. imo dico plus q pōt dispensare in oib⁹ regule. exceptis trib⁹ votis per ar. a ꝟrio. in. d. c. cū in fi. Limitat ꝟda. ibidem: dūmō sit dispensatio nō dissipatio. vtputa ꝓ necessitate & alijs de quib⁹. s. §. i. Octauo in irregularitate de qua. s. abbas. §. xiiij. Allono i obseruātijs regule remittendis. xx. q. vlti. c. fi. in glo. de ꝟse. di. v. carnē. salte in his q̄ nō sunt de substātia. ar. de vi. & ho. cle. deus. pro cuius declaratione notādū fm Alex. q i regula beati bñdicti q̄dā sunt pure spūalia. vt charitas: būilitas: & cētē virtutes. Et i istis nō pōt abbas ꝺisponē Quedā sūt ptī spūalia & ptī corpalia: vt cātare: psallere: orare: & h⁹i. & de istis pōt abbas dispōere ñ tñ fm libitū volūtatis: ꝫ fm q bonū & equū viderit expdire fm occurrētia qō ꝓprie ē dispensare. Quedā ꝛro sunt q̄ sunt i obseruātijs corporalib⁹. puta cōmestio carnium: fractio ieiunij: & h⁹i. & tūc si a tali regula ꝑcipiunt. vel ꝓhibent nō pōt abbas ea mutare: nisi fm q ꝟuenit charitati. vt dicit beatus Bñdict⁹ in regula. i. q̄ sufficit rōabilis cā: alꝫ nō. Rō. q̄ lz abbas ꝑfit subditis: regula tñ ꝓcedit abbati & subditis: & iō ei⁹

obediẽtia ꝓponẽda. ⁊ cũ dr̃ in regula beati Benedicti. q oĩa de dispositiõe abbatis fiant intelligitur de illis de quib⁹ regula expresse nõ ꝓcipit: vel, phibet. Si tñ abbas monacho multũ laboranti cognita necessitate persone: ꝓcipiat q carnes manducet: dz sibi obedire: alr si ex sola volũtate ꝓcipiat: nllo mõ dz sibi obedire. vñ beatus Bñdict⁹ in regula. Q̃diu militant charitati imobiliter fra sunt ꝑcepta regule. ita. s. q mutari nõ possũt nec ab ipsis ꝓpositis sine offensa. Quid aũt debeat facere talis monach⁹ cui p̃ecipitur aliqd qõ ẽ ꝺ regulam ⁊ dubitat de cã legitima vel in ꝓscientia timet. vide. ꝯ. religiosus. §. xxix. Et qõ hic dicit Alc. de abbate serua i q̃cũq; prelato cuiuscũq; religiõis si ei pmittit ex regula dispensatio sicut fit ministris fratrũ minor q pñt dispensare i oĩb⁹ exceptis trib⁹ votis ⁊ q̃ sũt ꝺ dei p̃cepta ſm Dir. li. ij. ti. xix. ſm q conuenit charitati. Et hoc inuit beat⁹ ff rancisc⁹ cuz dicit. si qui fratrũ scirent ⁊ cognoscerẽt se nõ posse regulã spũaliter obseruare ad suos ministros debeant ⁊ possint recurrere. s. vt dispensẽt si conueniat charitati. vt dictũ est. ⁊ sic ꝑz in gbus ⁊ quando possunt prelati religiosoz dispensare in regula. qõ bñ nota.

9 ¶ Vtrũ potestas dispẽsandi sit late interp̃tãda ſc. ſm ſſa. in. c. fi. de symonia. q sic qñ dar̃ potestas dispensandi nõ exp̃essis psonis dispẽsandis tanqz pncipis bñficiũ. Et sic sentit glo. ĩ. d. c. fi. ⁊ sic itellige Bar. in. l. iij. ff. de verbo. ob. vbi dicit q si datur ptãs alicui legitimandi filiuz adulterinuz. itẽ incestuosum poterit legitimare adulterinũ ⁊ incestuosum sil. q in mã larga sub simplici veniunt mixta: vt i. l. si ita. ff. de li. ⁊ postu. Sec⁹ si exp̃imerent̃ persone cũ qb⁹ dz fieri dispensatio. ar. in. c. ſ cui. de ꝓben. li. vi. q oĩs recessus a iure cõi ẽ odiosus. vt ẽ tex. in. c. fi. de fili. presby. li. vi. ⁊ in. c. q dilectio. de ꝓsan. ⁊ ff fi. Et sic distingue canonistas tenentes ꝺ bart. in. c. per venerabilẽ. qui fi. sint le. Adde etiã qõ dico. s. Bñficiũ. §. xx. Aduerte tñ q ꝺz dispẽsatio sit stricti iuris. vtputa q ꝺ ius ẽ ⁊ stricte sit interp̃retãda. qñ. s. exp̃imunt̃ psone. vt in. d. c. q dilectio. ⁊ in. c. i. ⁊ ij. de fi. pres. li. vi. nihilominus extendit ad necessaria ꝓsecutiua: seu ad dependẽtia ex eo super quo est dispensatũ: qñ aliter nõ imp̃imeret actũ validum super eo in quo dispensatur. vt. s. Bñficiuz. §. xxiij. ff acit glo. ⁊ ſſa. in. c. q: in tantum. de p̃eben. ⁊ glo. in. c. fi quis in clero. vij. q. i. qui dicunt q dispensatus super pluralitate bñficiorum vr dispensat⁹ super residentia. vide quod no. Jo. in. c. cum in cunctis. de electione. ⁊ glo. in. c. nõ potest. de ꝓben. lib. vi. ⁊ de hoc vide. s. Clericus. vij. §. i.

¶ Sz nunqd extendet̃ dispensatio in affinitate ad publice honestatis iustitiã. ſc. ſſa. in. c. non dz. de ꝓsan. ⁊ affi. q nõ nisi in narratiõe affinitatis vnũ comprehendat aliud ſm glo. in arbore affinitatis. Sec⁹ est in dispensatione q̃ solũ gradus remotior est expressus. de quo vide Adatri moniũ. iij. Impedimento. vi. §. vltr. 10

¶ Quid si impetret̃ dispensatio tacita veritate vel ex falsa cã. ſc. q nulla est. vt in. c. ij. de fi. presby. li. vi. Et idẽ de q̃libet gra alia. vt no. in. c. ad audiẽtiã. el. ij. de rescrip. ⁊ ad. c. nõ potest. 11

¶ Vtrũ superior assumẽdo aliquẽ ad aliquod officiũ videatur dispensare eidem i ipedimento quod habet ad illud. ſc. Jnno. in. c. preterea. de testi. cogen. ⁊ in. c. veniens. de sul. pbr. videtur sibi ꝺdicere. ⁊ glo. in. c. quicunq; lxxxi. di. ⁊ in c. qui in aliquo. li. dist. Sed ego sic distinguo. q aut impedimentũ est notoriũ superiori: ⁊ tunc si est princeps intelligitur dispensat⁹: si ꝺo ẽ inferior si pot̃ dispensare ⁊ subest cã similiter ẽ dispẽsat⁹: alr non. ff acit pro hoc qõ no. Jo. an. in. c. ij. de scis. Aut impedimentũ est occultũ superiori tanqz iudici: ⁊ sic nõ intelligitur dispensat⁹ sz sibi imputet q illud tacuit. facit. c. cũ non ignores. de preben. ⁊ tenet Bar. in. l. ij. C. si seru⁹ vel liber. ad decu. aspi. 12

¶ Vtrum potestas dispensandi super irregularitate vel illegitimitate concessa a papa alicui duret post mortẽ pape. ſc. ff ede. ꝓsilio. lxxviij. q sic. q gratia semel facta per papã in personã aliquã non expirat per mortẽ pape: vt est casus de offi. dele. super gratia. li. vi. 13

¶ Vtrum per mortẽ tlli⁹ cui cõcessa erat talis auctoritas expiret dispensatio iam facta: si ille dispensatus vsus nõ fuit tali gratia. puta dispensatus fuit vt posset ordines accipere: vel in prelatũ eligi: nõ accepit ordines nec fuit ꝓmot⁹ ante mortem dispensantis nõ poterit ordinari vel ꝓmoueri. ſc. ff ede. vbi. s. q sic. ⁊ q nõ expirat quia dispensatio canonice semel facta ex superuenienti facto non retractatur. casus est in. c. ex tua. de fi. presby. ff acit quod not. de accu. c. de his. beneficia enim concessa in tempestiue reuocari nõ debent. de cõmo. c. vnico. de reg. iur. decet. lib. vi. ff acit quod no. de elec. li. vi. in glo. c. cuz ex eo. ⁊ ibidem in nouella. Jo. an. 14

Disputare de fide publice vel occulte cuicunq; laico ꝓhibitum est. ⁊ si contrafacit debet excõmunicari. de hereti. c. quicunq;. §. iubem⁹ quoq; li. vi. hec quoq; prohibitio fit i. c. sicut i vno corpore. eo. ti. in decretalib⁹. sed in. l. nemo. C.

de sum. tri. prohibetur ne dum laicis sed ēt clericis publice turbis coadunatis disputare de fide S. autē Tho. fa fe. q. x. ar. vij. tenet fore illicitū de fide disputare quādo quis disputat. aut quia dubitat de fide: ⁊ per disputationē experiri vult: q⁹ talis infidelis est. Aut q⁹ disputat coā simplicibus ⁊ titubantibus qui non sunt solicitati ab infidelibus sicut est in terris fidelium qui tanto firmius credunt quanto non audiunt motiua ⁊ argumenta infidelium. Sed disputare ad confundendum errores: etiam coram simplicibus qui sunt solicitati ab hereticis: vel infidelibus nitentibus corrumpere in eis fidem: si est sufficienter instructus ⁊ aptus ad confundendum errores: non solum non est prohibitū. imo est necessariū disputare ne taciturnitas esset confirmatio erroris. pro quo facit. l. quoniam. C. de epi. ⁊ cler. ⁊ xxiij. q. vi. vides. Similiter licet ad exercitiū coram instructis ⁊ firmis in fide disputare. ad q̄ facit. c. in mandatis. xliij. di. pro hac distinctiōe Tho. probanda. vide de hoc. xcvi. di. nos i gl. ⁊ Inno. in. c. ij. de sum. tri.

Diuinatio a per sis fertur inuenta. c. i. xxvi. q. iij. vnde diuini dicti sunt quasi deo pleni. diuinitate enim esse plenos simulant. ⁊ astutia fraudulenta hominibus futura coniectant. vt ibidē.

1 ¶ Quot modis fit diuinatio. ℟. vt p⁹. xxvi. q. iij. §. i. ⁊. c. i. ⁊. q. v. in. c. nec mirum. q⁹ multis modis. vnde nūcupatur diuersimode. vnde diuini dicuntur aliquādo arioli. aliquando aruspices. aliquādo augures. aliquādo nigromātici: ⁊ multis alijs noibus: sm q⁹ diuersimode qs vult scire futura: que omitto. q⁹ non est necesse: vide ibi si vis. Et de hoc vide. j. Hostē. §. 3.

2 ¶ Quō aūt demones possūt scire futura q̄ non hñt certā ⁊ infalibilē cām. ℟. sanct⁹ Bo. vbi. ē. ⁊ elicitur ex. c. sciendū. ē. 27. q. 4. q⁹ ex qu. tuor Primo ex ingenij acrimonia. vt q̄si cōsiderant ad qd inclinat affectio nostra. Secō ex multa experientia q̄ p̄siderant in talib⁹ accītalia. Tertio ex dolosa cautella. q̄si. s. ꝓponūt aliqd facere ⁊ p̄ dicūt. Quarto ex aliena doctrina: vt q̄ p̄mittit vt a bono angelo adiscant.

Diuortium est viri ab vxore vel econuerso legitima separatio. legitima dico. vt non fiat sine lege vel ratione: q⁹ quod deus coniūxit homo nō seperet. xxxi. q. i. §. sz obijcitur. Et dicitur diuortium a diuersitate mentium: vel q⁹ hi qui matrimonium. distrahūt in diuersas partes. cunt. l. i. ff. de diuorti. de quo dic. vt infra Matrimonium quarto.

Diuturnitas i malo auget pec ca um. d consue. c. ij. dicitur tanto grauiora sunt peccata: quanto diutius infelicem animā detinent alligatā cū suis concordantijs.

Doctor dicitur a docēdo. vnde ⁊ nomine doctorum veniunt magistri. ⁊ econtrario sm Pan. in. c. i. de loca. Vnde tex. in. l. quibus p̄cipua. ff. de V. signi. dicit cuiuslibet dicipline p̄ceptores magistros appellari a monendo vel monstrando. ⁊ hoc sm ethimologiam vocabuli. Nam doctores dicuntur a docēdo sicut magistri a magistrādo. Facit tex. in p̄oemio compilationis decretalium. vbi papa omnes magistros doctores appellat. sed noie scholariū non veniunt doctores nec magistri: nisi in larga significatione.

¶ Vtruz interpretatio doctoz necessitet. ℟. ꝯ 1
Pa. in. d. c. vestra. de coha. cleri. ⁊ mulie. q⁹ n: nisi inquantum iure probatur. vel ratione valida. vt not. in. c. i. de postula. p̄ela. de quo vide j. Opinio. §. i.

¶ Vtrū doctor vel magister possit r̄probari. ℟. 2
q⁹ sic. vt est tex. in. l. ij. C. de profes. ⁊ me. not. Bar. in. l. sed ⁊ reprobari. ff. de excu. tu. in p̄n. vbi tex. dicit de medico q⁹ potest reprobari. ⁊ est tex. etiam de medico in. l. vt gradatim. §. repro/ bari. ff. de mu. ⁊ hono. sed non sine causa. l. pō/ ponius scribit. ff. de nego. ges.

¶ Vtrū doctore dānato intelligantur ⁊ ei⁹ opa 3
seu libri reprobati. ℟. q⁹ sic. vt p⁹ per. c. frater / nitatis tuc. de here.

¶ Vtrū allegationes sint faciende a doctorib⁹ 4
in consilijs. ℟. Pa. in. c. vestra. de coha. cle. ⁊ mu. q⁹ in consilio decisiuo non. sicut nec in sentētia. vt dicitur in. c. sicut nobis. in glo. de sentē. ⁊ re. iudi. secus in consilio postulato a parte. ratio diuersitatis. q⁹ in primo est apprecbata fides consultoris. in secundo non. ⁊ ideo non creditur ei nisi quatenus probet.

¶ Vtrū doctor, pmotus corruptis doctoribus 5
debeat gaudere priuilegio doctorū. ℟. Archi. i. c. de quibusdā locis. xxxvij. dist. q⁹ non. allegat tex. in simili. in. l. vnica. ff. de atletis. facit text. iuncta glo. in. l. i. C. de ano. crui. li. xi. vbi dicit q⁹ stipendia sunt tradenda non p̄o titulis dignitatum vel numero scholariū sed sm merita. ⁊ iō glo. ibidē dicit preferri debere peritos scholares imperitis doctoribus. intelligit Pa. in. c. cleri/ ci. de iudi. de anteceſſione non de lectione. Ego credo q⁹ etiā in vtro q̄z debet preferri.

¶ Quis debet p̄cedere. ℟. Pa. i. d. c. clerici. 6
q⁹ theologus. post ipm canonista. post canonistā

legista. post medicus. vide ibi si vis.

Dolus aliqñ bonus ⁊ licitus ⁊ accipit, ps olertia sicut qñ qs aliquid simulat ne dānificet a proximo vt l. i. ff. de dolo. in ter. ⁊ glo. exēplificat de capto a ianuen. qui simulauit se ꝓcū qō quidē lz. vt. ff. ō ne. ge. l. ad quid nā. §. cū me. ⁊. ff. de leg. ij. l. cū pr. §. titio. ⁊. ff. si quis ob. ca. te. l. q autē. §. si patronus. ⁊ de hoc vide. ſ. Simulatio. Sz cōit dolus accipit in malo. ⁊ sic diffinitur in. d. l. i. a labone. Dolus malus est ois calliditas: fallatia. Machinatio ad circūueniēn. falleñ. ⁊ decipiēdū alterꝫ adhibita: fit tacendo in aīo calliditas. vt. ff de ac. emp. ⁊ ven. l. i. fit mentiēdo in Vbis fallatia. ff. de fur. l. falsus. §. si quis. Fit arte Vbozū machinatio. ff. de ac. emp. ⁊ ven. l. iulianus. §. idē. Ad circūuenteñ. ſ. reddendo singula singulis. ſ. circūuentionē caliditati. Fallentiā fallatie. deceptionē machinationi. ponit adhibita. ſ. contra ius ⁊ bonos mores pp differentiā doli boni hec in glo. ibidē. Et adde Fm Be. in. c. si commissarius. V. si Vo. de elec. li. vi. q quis dolose facit quando scienter rem sibi prohibitaz facit. differt autē dolus a fraude. q fraus proprie per facta fit. sed dolus per Vba ⁊ facta.

¶ Vtruz ignoātia iuris excuset a dolo: ⁊ cōsequenter a pena: ad quā incurrendā requirit dolus. ff. Ly. in regula. Ignoātia. li. vi. q sic: qz iuris error sit lata culpa: nō tñ ē dolus. vt. ff. ō bis qui nō. infa. l. i. vbi est glo. singularis. facit l. i. ff. de ambige. facit qō nō. Bar. in. l. si quis i tñ. C. vnde vi. vbi dicit q si minor credens si bi licere rē proprīā sine cuiuscūqz auctoritate occupat nō incurrit penā. d. l. si quis. qz non est in vero dolo. allegat. l. primā. C. si aduersus delictū. sequitur do. Anto. in. c. i. de dolo ⁊ contu. ⁊ allegat. l. si ex causa. §. si in cōmissum. ff. ō mi. ⁊ quod no. in. l. i. §. renunciando. ff. de noui ope. nun. pro hoc q excusat ignorantia a dolo. Cōtra. ⁊ ibi Bal. in. l. sed ⁊ si lege. §. scire. ff. de pe. here. vbi error iuris excusat ab inuasione ne quis dicatur predo. Idē tenet Saly. in. l. senatus. C de his qui sibi a scri. aliquid in testamēto in secūda colūna. est casus. ⁊ ibi Bar. in. l. in lege. ff. ō sicariis. idē tenet Ange. in. l. si quis id. §. doli. ff. de iurisdi. om iudi. vbi allegat Butri. Fortius dixisse q etiam ignorantia iuris naturalis excusat a vero dolo. ⁊ ad. l. ij. C. de iniust voca. q̄ videt contraria. Respondet q ibi non requirebatur verus dolus sed presumptus. ⁊ ita tenuit dictus But. in. l. regula. ff. de iur. ⁊ fact. igno. Limitat hec Ange. in. l. ij. ff. q quisqz iur. vera nisi sit doctor vel assessor cui turpe est iur. ignorantia. Et idē Ange. in. d. l. senatus. dicit q creditur allegāti se ignorasse ius ad excludendum dolū: ⁊ per ꝓsequens a pena que cēt imponēda propter dolū. ⁊ dicit ibi esse casum. Ex predictis collige q vbi ius vel statutum requirit verū dolū: q ignorans quantūcūqz sit culpabilis non incurrit penam ipsius: lz alio modo sit puniendus Fm modū culpe vbi Vo ius vel statutum requirit dolum presumptum: sic ignorans crasse. ⁊ supine non excusatur: qz est in dolo presūpto. Ꝫ pz in censuris ecclesiasticis que cū requirant dolum presumptū taliter ignorans eas non euitat. vt pz in. c. vt animarum periculis. de consti. lib. vi. secus si esset in leui culpa ignorantie. Quod bene nota. qz facit ad multa.

¶ Vtrū iniusta causa excuset a dolo. ff. q sic: ⁊ quēlibet. ita nō. Bal. in. c. vt animarum. in prin. secūde colūne. de ꝓsti. li. vi. vbi dicit q pturbās aliquē in possessione ex iniusta cā putans sibi licere: excusatur a pena statuti punientis in centū quod requirit dolū per nō. in. l. plagij criminis C. ad. l. fabiā. de plagi. nō. Jo. an. in ti. de arbitris. in addit. ad specu. ⁊ q excusat a penā legis etiam in iusta cā. nō. in. c. i. in fi. de elec. lib. vi. Idem Jo. an. ⁊ Bal. in autē. generaliter. C. ō epi. ⁊ cle. ⁊ multis alijs. ⁊ sequitur do. Ludo. ō ro. colūna. xxviij. in Rubrica. ō arbitris. Est ꝓ hoc glo. in. l. vnica. §. fi. in magna glo. ff. si quis ius dicen. non obtempera. Est Bar. ⁊ Angel. in. l. i. in fi. ff. de abigeis. Inno. in. c. de seruorum. de seruis non or. 2

¶ Vtrū lata culpa equiparetur dolo. ff. q nō: vbi requiritur verus dolus. vt dicit Bar. in. l. in actionibus. ff. de in litem iuran. ⁊ glos. in. §. suspectis. insti. de suspec. tuto. vnde dicit Bal. in. l. si quis id. in finali colūna. ff. de iurisd. omn. iudi. q quando delictum circunscribitur per dolum non sufficit culpa. secus in bis i quibus culpa venit punienda. allegat. d. l. senatus. ⁊. d. l. plagij criminis accusatio. Et vt no. Ang. i. d. l. si quis id. §. doli. q vbi fit mentio de dolo requiritur verus dolus. Vnū tñ notabis q ignorantia affectata q̄ ē qñ quis noluit vt dissimulauit scire equipolet scientie. c. eos. de tempo. ordi. lib. vi. ⁊ ideo est dolus nō culpa. 3

¶ Vtrū pena corpalis sit imponenda sine dolo. ff. q nunq̄z sine doli interuentu. glo. ⁊ bart. in. l. in actionibus. ff. de in litem iuran. ⁊. d. §. suspectis. ⁊ Bar. in. l. i. §. i. ff. si quis te. cē iussi. sue. ⁊ Bal. in. l. opera data. C. qui accu. non pos. ⁊ casus est in. d. l. in lege. vbi dicit Barto. q in penis corporalibus. vel in infamiam irrogantibus lata culpa non equiparatur dolo. 4

ꝛ glo. in. l. in actionibus. ff. de in lite. iuran. ap probata cõiter. ꝛ Bar. in. l. qđ ner ua. ff. depositi. ꝛ i. d. l. in lege. dicit q; in cã sanguinis: stat⁹: vel fame: lata culpa non equiparat dolo. iõ ve rus dolus requirit in illis. Ange. tũ in. l. i actionib⁹. ff. de in lite. iuran. tz contra ꝛ dicit consiliũ paduanũ ꝓ suluisse ꝫ Barto. in hoc. sed iudicio meo si consideret. l. ij. C. de nova. verior ẽ opinio Bar. ꝛ iura que Ange. adducit i ꝫ ũ continent casum specialem.

5 ¶ Vtrum incurrat qs sniam excõicatiõis a iure promulgatã sine dolo. ſ. vide excõmunicatio. vij. casu vlti. §. ij.

6 ¶ Vtrũ qs possit paciſci vt nõ teneat de dolo. ff. q; nõ. vt est tex. in. l. i. §. ſi quenias. ff. depositi. q; hec quentio est ꝫ bonã fidẽ ꝛ bonos mores ꝛ iõ nec sequenda. dicit tex. ibidez.

7 ¶ An quis possit tenere bona alicui⁹ q̃ ex statuto ad cũ venerunt pp delictũ alicuius si ipse dolo se egit: vt ille delictũ cõmitteret. ff. ꝫda. i. c. postulastis. de ꝓcess. ꝑben. q; non. ꝛ bene facit text. ibi in fine. cum sua glo.

8 ¶ Vtrũ dolus annulet contractũ spiritualẽ. puta votum ꝛ huiusmodi. ff. ꝫda. in. c. cũ dilecti. de emp. ꝛ ven. q; non. nec potest quis excipere de dolo quãdo fuit inductus ad bonũ: q; nõ ẽ ꝓprie dolus. puta dolo induxi te ad religionẽ: tenet ingressus. ꝟ acit quod legitur. ꝛ no. in. c. cũ dilectus. quod metus causa. ꝛ vide glos. nõt. in l. a diuo. ff. de ritu nupti. que hoc tenet etiam in matrimonio.

9 ¶ Vtrũ dolus annulet contractũ temporalem. puta venditionez ꝛ huiusmodi. ff. q; aut dolus per contrahentes dat cãm contractui. puta dolo duxi ad vendendum qđ non eras venditurus. ꝛ sic in contractib⁹ bone fidei non tenet ſm glos. ꝛ ꝫda. in. c. cũ dilecti. de empti. ꝛ ven. ꝛ glo. i. l. ij. C. de rescin. ven. ꝛ glo. cũ Bar. in. l. elegan ter. ff. de dolo. ꝛ placet. tz ꝫde. teneat contrariũ ꝫn ꝫctibus autẽ stricti iuris tenet ꝫci⁹. ſz agens ex eo elidit ope exceptionis. ff. de verb. obl. l. si quis. cũ aliter. ꝛ. C. de pac. l. cuz posica. ¶ Si ꝟo per aliũ a contrahentibus dat cãm contractui ẽt bone fidei tz contractus. sed agit contra mediatorẽ de dolo. d. l. eleganter. §. i. ff. de ꝓsenectis l. ij. ꝛ. iij. tenetur etiaz ille ꝓ quo fact⁹ est inquã tũ factus est locupletior. vt. l. fi. ff. de eo per quẽ factuz erit in principio ꝛ non plus. Aut dolus non dedit cãm contractui sed incidit in contractuz. puta eras venditurus sed dolo induxi te ad minus vendendũ. ꝛ huiusmodi. ꝛ sic tenet contractus. sed in cõtractibus bone fidei aget ex eo contractu vt suppleat precium. vt. ff. d ac. emp. ꝛ ven. l. iulianus. §. ſi venditor. Erit tamẽ i arbitrio emptoris: vel supplere precium: vel restituere rem: si deceptio sit vltra dimidiã iusti precij. c. cum causa. de empti. ꝛ ven. ꝛ. l. ij. C. de rescin. ven. ꝛ in conſcientia etiam si deceptio sit minus dimidia. ꝟn contractibus ſtricti iuris aget de dolo. d. l. elegãter. §. non soluz. in fi. Aut dolus nec dedit cãm contractui nec incidit in contractum: sed re ipsa cucnit sine dolo ꝛ facto partis. vtputa ambo ignorabant iustum preciũ: sic non est peccatum: nec restituere tenetur niſi repetatur. si a principio non plus emisset etiam si sciuisset plus valere. puta q; non expediebat pl⁹ sibi emere. Si autem plus emisset a principio si sciuisset ꝛ est deceptio notabilis tenetur restituere rem vel supplere precium. ar. d. l. si quis. cuz aliter. vbi equiparatur deceptio que venit re ipsa ꝛ ex proposito. ꝛ. d. c. cum dilecti. secus in ꝛ. o dico. Et ita intelligo. d. Anto. in. c. q; plerisq; de imu. ecclesiarum. Si ꝟo vter q; rei valorem sciebat. tunc dic. vt. ſ. Emptio. §. vij. Et ſm p̃dicta intelliges. l. ij. C. de rescin. ven. ꝛ. l. in cause. §. pomponius. ff. de mino. ꝛ. c. cum dilecti. ꝛ. c. cum causa. de emp. ꝛ ven. vbi dicitur licere contrahentibus vsq; ad dimidiã se decipere i contractibus bone fidei.

D Omesticus quis dicitur. vide ſ. Familiaris.

D Omicilium potest laicus habere in pluribus locis ſm Inno. i. c. ex parte. de fo. compe. si modo vtrobiq; instruct⁹ sit. allegat. l. assũptio. ff. ad mun. ꝛ. l. senatores. ff. de sena. ꝛ loquitur hic de instructo. de quo in. l. quesitum. §. sed ꝛ si fundus. ff. de fun. instruc. ꝛ instru. lega. vbi accipitur ꝓ omnibus pertinentijs necessarijs ad vsum. Addit Innocen. idem etiaz si haberet maiorem partem suorum bonorum: vel familiã: vl' si nihil hz assidue tũ ibi cõuersatur. C. vbi senato. l. ij. Sola tamen domus non constituit domicilium. ff. ad munici. l. libertus. §. sola Ex quo infero ꝛ er. d. l. assumptio. ꝛ. d. l. senatores. q; domicilium habet vbi quis est oriund⁹ l. ij. ff. de senato. Et similiter vbi pater suus fuit oriundus. Item vbi voluntarie sibi elegit. ſ. deferendo maiorem partem suorum bonorum. ꝛ clericus vbi beneficium obtinet requirens residentiam. ꝓ hoc est tex. in. c. cum nullus cleri cũ. de tempo. ordi. li. vi. Item vbi fuit ordinat⁹ vt no. glo. in. l. heres absens. §. apud labeonẽ. ff. de iudi. Item mulier rõne matrimonij. Itez ratione militie. Item ratione possessionis. Itez ratione cursus ꝛpis. ſ. decẽnij. Sed. d. glo. lo

quiē quo ad forū nō quo ad domicilium. Itē rōe
manumissionis. l. si quis a plurib⁹. ff. ad muni.
Itē vbi cōsequitur quis dignitatē efficiē ciuis
vide. s. ciuis. Quo vo ad cōfessionē ⁊ sacramē
ta necessaria nō voluntaria si al's nō hz ibi domi
cilium requiriē vt ibi habitet ꝑ maiorē partē an/
ni ſm Inno. i. c. oīs. de pe. ⁊ re. ⁊ non faciat in
fraudē ꝓpij sacerdotis. ſ facit. c. questi. xvi. q.
i. de deci. ad apostolice. nisi se transferat cuz aīo
ibi remanendi. qz statim ꝙ hospitiū ꝓstituit i alie
na parrochia cū aīo ibi remanendi. statim fit p/
rochian⁹ illius de parro. c. vlti. de deci. ad apo/
stolice. Quod ē ꝺ ēpos qui dispēsant i votis cū
scholaribus: vel conferunt eis ordines non ha/
bentibus domiciliuz. qz nō possunt: qz non sunt
necessaria sacramenta. Hoc tenet ſ Panor. i. c.
nullus. de parro.

Dominica dies. est instituta loco sabbati
qz eo die incohauit mundus. Sc. i. xp̄s
surrexit a mortuis. de ꝓse. di. iij. sabbato. Item
spiritus sanctus datus ē apostolis. ⁊ tex. dicit qz
quid a deo est ꝓstitutū insigne i huius dignitate
diei ē gestum. In hac die mundus sumpsit exor
dium. In hac per resurrectionem ⁊ mortis inte/
ritum. ⁊ vita accepit initium. lxxv. di. qō die. in
fi. Quomō ē de precepto. ⁊ quādo icipit. ⁊ qd fi
endum. vide. s. Dies. ⁊. ī. feria.

Dominium est ius habendi pos/
sidendi. fruēdi. ⁊ v/
tendi ac disponēdi de aliqua re pro libi/
to voluntatis. vel ſm aliquē determinatū modū
a qdā superioritate: vel auctoritate diffinitum.

1 ¶ Dominiū in ⁊ sup homines an sit ſm legem
naturalem. ff. Alex. in. iij. parte sume. ꝙ ē log
de natura aīe peccatum: ⁊ sic ei repugnat seruit⁹
⁊ est loqui de nā post peccatū. ⁊ sic lex naturalis
dictat necessariū dominiū ad cohercendū malū.
Vnde Aug. in lib. de ciui. dei. sicut deus hōi ⁊
aius corpi. ita rōz dñari ⁊ iperare libidini.

2 ¶ Dñium rerum an sit ſm legē nāe. ff. Alex.
vbi. s. ꝙ lex nāe circa cōionem ⁊ ꝓprietatem di
citat differenter. dictat aliquid. quia debitum. ali
quid. qz bonū. ⁊ aliquid. qz equū. vt debitum di
citat in statu necessitatis oia sint cōia. Et hoc mo
do cōicatio est in precepto ad sustētationē psona
rum. ⁊ inde sumiē. Oia q̄ vultis vt faciant vo/
bis homines ⁊ vos eadē facite illis. Mat. vij.
Respectu ēt psonarum quo ad multiplicationez
prolis dictat. ꝙ sit vxor propria ⁊ ſm omne tps
ſm illud preceptum. Nō tibi nō vis fieri: alteri
ne feceris. Thobie. iiij. Et hoc mō appropriatō
est in precepto vt bonū in statu nāe institute di/
ctabat oīa cōia. In statu vo lapse dictat bonū ēē
hr̄e ꝓpriū. tamen qz res cōes negliguntur.
tum qz cōio parit discordiam dictat vt equū. que
dam ēē cōia. vt aerem. mare. littora. ⁊ quedā ap
propriabilia. sicut sunt ea q̄ i nullius bonis sunt
que occupāti concediē. Et sic intelligē dominiuz
rerū esse de iure naturali. qz naturali equitate in
ductū ē. vt insti. de rer. di. §. singulorum. ff. de
acqui. re. do. l. adeo. §. eum quis.

¶ Quomodo acquiriē dominiū rer. ff. ꝙ qua 3
drupliciter. ſ Primo auctoritate legis nālis: vt
ꝙ ea que in nullius bonis sunt sint occupantis.
vt insti. de re. di. §. singulorum. Secundo aucto
ritate principis qui potest ex iusta cā rem alicui⁹
ei auferre ⁊ alteri dare. vt no. Inno. ⁊ cōmuniē
doc. in. c. que in ecclesiarum. de ꝓsti. ⁊ legiste. ī
l. fi. C. si cōtra ius vel pu. vti. vtputa pp delictū
puniendū ⁊ huiusmodi. al's nō. vt ibidē dr. ⁊ nō
solū principis sed ēt per statuta iferiorū habenti
um auctoritatē a principe sic statuendi. vt in. d.
c. que in ecclesia notaē. Tertio ꝑ cōsensum illi⁹
cuius est. ⁊ istud fit per donationē ꝑ permutatio
nem. per venditionē. per mutui dationem. ⁊ hu
iusmodi. Quarto iure ciuili q̄ statuit vt vsuca/
pionibus. prescriptionib⁹. adoptiōe. deportatio
ne. cessione. additiōe. bonor possessiōe. ⁊ hmōi.
de quib⁹ oibus habes. ff. de acqui. re. do. in gl.
l. i. ⁊ insti. de re. di. cū multis titulis sequentib⁹.
⁊ de his que ad nos pertinēt: dicam in capitulis
suis. Aduerte tamē differentiā inter spūalia ⁊ ti
spiritualia: qz i spiritualib⁹ ex solo titulo sine tra
ditione dominiū transit in aliū. vt est tex. in. c. si
tibi absenti. de preben. li. vi. ꝛz Inno. ⁊ cōiter
approbatur in. c. inter cetera. de preben. secus
in alijs rebus i quib⁹ requiritur traditio ad trās
lationē dominij nec sufficit solus titulus: nisi in
re data ecclesie. de quo. ī. Immunitas. §. xxxi.
Nec sola traditio transfert dominium: nisi aliq̄
iusta causa vera. vel putatiue vera precesserit. l.
nunq̄z nuda traditio. cū ibi nō. ff. de acq. re. do.

Dominus alicuius regni: duca/
tus cōitatus. vel ciui
tatis. aut terre quis dicatur legitimus.
ff. ꝙ dominiū iuste ⁊ legitime acquiriē aut iusto
bello. puta pugnādo cō infideles. vel cōtra aliquē
rebellem auctoritate superioris: vel principis.
vt. s. Bellum pz. aut per legitimā successionez
aut per consensum seu electionem populi haben
tis libertatē sibi eligendi dñm. aut per institutio
nem principis seu superioris habētis iurisditio
nē i tali ciuitate. aut castro. aut p legitimā prescri
ptionē cū bōa fide factā. vel ēptionē. permutatiōz
donationē. aut alio iusto titulo. de quib⁹ in suis

capitulis. Qui ꝓ alia via itrat: fur est ⁊ latro. ⁊ resignare tenet si potest sine notabili periculo aiaꝝ: corpoꝝ: aut reꝝ: tenetur et ad restitutiõez oium redituũ quos habuit ab illis locis sic vsur patis. ⁊ vt homicida est iudicãdus quantum ad eos quos fecit per se: vel per officiales suos occidere vel mutilare. lz illi digni fuerint pp male ficia perpetrata. xxij. q. v. si nõ licet. nec pót absolui nisi disponat se ad satisfaciendũ ⁊ dimittendũ si titulum iustificatũ habere non potest. ar. ꝺ pe. di. v. falsas. Intellige qñ ꝺ est claꝝ q ꝺz in iustũ titulũ vel nullũ. secus i dubio. vel cũ dimittere nõ posset sine periculo aiaꝝ. corpoꝝ. aut rerum. puta q; populus se ponet in seditiõe. ⁊ huiusmodi. sic nõ tenet resignare nisi volũtate solũ quãdo sciret ꝓ certo: vel qñ talia nõ imineret. c. si res. xiij. q. vi. Idem dic de officialibꝫ quos tales tirãni ponunt in officijs q nec salariũ possũt recipere nisi esset tale officiũ qꝺ eet necessariũ rei publice. vel vtile. qz tunc nõ peccarẽt recipiẽdo: nec salariũ restituere tenent. de quo in. c. i lris. de re. spo. ⁊ in. c. nihil. de elec. per doc.

1 ¶ Sed nũquid ciuitas pót sibi eligere dñm. ff. Fm Ho. in. c. nouit. de iudi. q nulla ciuitas potest se dare alicui dño. nec pót titulũ dominij iustificare. qz hoc eet in preiudiciuz iperatoris q ad ũllas que ei subijciunt: vel pape quo ad sibi subiectas. Quod vez est nisi ex priuilegio vel consuetudine haberent ius eligendi. qz consuetudo dat iurisdictionẽ. de arbi. c. dilecti. C. de eman. l. i. ⁊ vltima.

2 ¶ Vtrum dominis habentibus manifeste iniustũ vel nullũ titulũ tenẽãt subditi obedire. ff. q nó. Dicit tñ Tho. in sum. q ad vitandum scandalũ suũ ⁊ aliꝝ bonum est obedire. ⁊ reuereri i eis que nó sunt ꝺ deum. xi. q. iij. Julianus. sed habentibus iustũ dominiũ quantũcũq; mali sint tenent eis subditi obedire in licitis ⁊ que eis ꝑcipere pñt. i. ꝑe. ij. Obedite dñis vris nõ tantũ bonis. tẽ. ⁊ ad ro. xiij. qui potestati resistit. tẽ.

3 ¶ Vtrũ dominꝰ possit põere exactiões suis subditis. vide. j. Talia.

4 ¶ Vtrũ dñs teneatur ex facto familie. ff. vt colligo er. d. Anto. ⁊ Joan. de ligna. ac ꝑDa. i. c. licet. de resti. spo. ⁊ Bar. in. l. ne quid. ff. de incen. rui. ⁊ nau. q sic quãdo familia eius deligt i officio seu ministerio i quo ipse dñs est ꝓpositus ⁊ ipse vtit opere talis familie. qz sibi imputat. q talem elegit: qz honestam debebat ponere. l. i. ꝯ familie. ff. de publi. ¶ Similiter tñ tenetur nõ criaꝝ liter. vt in. d. l. ne qd. Ex q̃ patet q potestas seu rectoꝝ tenetur ex maleficio suoꝝ officialium. l. si post. C. de assesso. Idem dic de capitaneo q tenetur ex delicto suoꝝ armigerorũ. nautã. hospite. ⁊ similibꝫ. Addunt tñ supradicti doc. q si officiũ erat publicũ. vt potestatis ⁊ huiusmodi suffricit exhibere malefactorẽ. vt in. d. l. i. ꝯ. fi. secus si officium non erat publicũ: ⁊ nauta: ⁊ caupones ⁊ hmõi. l. vnica. ff. de fur. aduer. nau. Si vo familia nõ deliquit in officio dñi: non tenetur dñs quo ad foꝝ iudiciale: sed quo ad ꝓscientiam sic si est in culpa nõ corrigendo eã. nam tenetur verbo ⁊ exemplo eam corrigere. ⁊ si aliquis eoꝝ est incorrigibilis tenet eũ expellere: nisi quando ꝓsumeret q efficeretur peior. nam tũc faciat quod potest ⁊ excusat. als non. qz talibus dicitur. Ero cũ non resistitur approbatur. lxxxiij. dist. ero. cum similibus.

¶ Quo aũt famulo ifurmãti debeat merces. vi de. Familia. ꝯ. ij. Nũ tenet de robaria que fit i eius dominio. vide pedagium. ꝯ. viij. 4

Donatio

dr a dono: qñ dono datio. ff. de dona. cã mortis l. senatus. ꝯ. i.

¶ Donatio ꝓprie ẽ qua aliquis dat ea mente 1
vt statim velit accipientis fieri. nec vllo casu ad se reuerti. ⁊ propter nullam aliã cãm facit q; volũtatẽ ⁊ munificentiam exerceat. ff. de don. l. i. in prin. ⁊ hec donatio dr simpler. vt. C. de dona. ante nup. l. fi. ꝯ. i. ⁊ absoluta. vt. d. l. senatꝰ. ꝯ. i. ⁊ inter viuos. vt insti. de dõa. ꝯ. alie. nec obstat illi verbo vllo casu ad se reuerti. C. de reuocan. dona. l. fi. qz illa reuocatio fit potestate legis non contrahentium.

¶ Quot sunt species donationis. ff. q q̃uis 2
glo. i. l. i. in princi. ff. de dona. dicat tot quot sũt diuersitates voluntatũ. tñ glo. in. l. res vroris. C. de donati. inter vi. ⁊ vro. tñ tres explanat. Prima dr donatio iter viuos q̃ simplr vocatur donatio. Secũda dr cã mortis. Tertia dr inter virũ ⁊ vroꝝ. de prima hic dicã. de secũda in. c. se. ⁊ de tertia in. c. iij. se. Adde ⁊ aliã que dr pp nuptias. de qua in. c. iiij. se.

¶ Donatio que dr iter viuos q̃drupler ẽ. Alia 3
simpler ⁊ absoluta: q̃ simplr quis ꝺonat. de qua in. d. l. i. in prin. Secũda est cõditionalis. de q̃ i d. l. i. ꝯ. ij. que ẽ qñ quis ꝺonat sub cõditione. vt si fecerit vel si venerit ⁊ huiusmodi. Tertia ẽ modalis. vt. C. de dona. sub mõ. l. i. ⁊. ij. ⁊ ẽ qñ ꝺonat vt tale qꝺ fiat. ⁊ deꝫ vide. ꝯ. Cõdito. Quarta est remuneratiua bñficioꝝ. de q̃ i. l. aquili regulus. ff. de dona. vbi dr nõ eẽ merã donatiõez ꝛ offiũ magri remuneratũ q̃dã mercede ⁊ propterea ista nõ reuocat cã ingratitudinis.

¶ Quis nó pót donare donatione inter viuos 4
vt sciat̃ gs pót donare ꝓsequenter ⁊ cui pót dona

ri.ff.q.xxiij. sunt q donare nō pñt. hic nōlōqr de donatione q̄ dr̄ remuneratiua. ſz tm̄ de ſimplici: vel conditionali seu modali.

5 ¶ ℙrim⁹ q non est cōpos sue mentis: sicut furiosus. amens ⁊ huiusmodi. xv.q.i. merito. cle. si furiosus. de homi. ⁊.l. iulianus. ff. d cura. fu. nec curo an sit ei dat⁹ curato. q; ī ꝓscia: ex quo non est sane mentis non tenet. facit. l. modesti/nus. in fi. ff. de do.

6 ¶ Secundus ꝓdigus vt in. l. i. ff. de curato. furio. ⁊ hoc vex̄ postq̄z curato: est ei datus vel interdicta est ei alienatio. vt. l. is cui. ff. de ver. obli. etiā si vere non esset ꝓdigus. secus in tutore dato pupillo qui est adultus. ⁊ in curatore: q; ista pendent a natura. sed esse ꝓdiguz a declaratione iudicis ſm Bar. ibi. Nec sufficit pronunciatō q; nullus contrahat cū tali: q; requirit interdictio que debet fieri ipsi ꝓdigo vel sal/tem datio curatoris ſm Bar. in. d. l. is cui.

7 ¶ Tertius minor. xxv. annis: nisi ratum habeat post cōpletum. xxv. vt. C. si maio. ſ a. ra. habuerit. l. vlti. vel nisi cuz auctoritate tutoris vel curatoris. vt. l. pupillus. ff. de acqui. re. do.

8 ¶ Quartus filiusfamilias. vt. l. filiusfail'. ff. de dona. ſ allit si est filius in dignitate. ſm Inno. in. c. grandi. de supplen. ne. prela. li. vi. all'. d. l. filius. vl' sit filius senatoris vel alteri⁹ dignitatis: q; potest: nisi specialiter pater sibi denegauerit. Item si filiusfamil. habet liberam peculij administrationē: ⁊ iusta rōne motus donet vt matri ⁊ similibus coniunctis personis potest. als non. Item si habet peculium castrense vel quasi. potest. vt in. d. l. filiusfamil. in tex. ⁊ in glosa. Item in casibus de quibus in. §. sequen.

9 ¶ Quintus seruus religiosus vel monachus ⁊ similes qui nihil habent ꝓprij. xij. q.i. nō dicatis: nisi de licentia superioris. vt ibidem. ſ allit in religiosis ⁊ monachis si habent legitimaz administrationem. ⁊ ex causa legitima donent. sed sine ratione iusta non possunt. d. l. filiusfa. ī prin. ⁊. xij. q.i. q; tua. Intellige de mobilibus. ⁊ que seruando seruari non possunt. vt. s. alienatio. Jté si de licentia prelati stat in scholis cū consilio maioris partis conuentus. vel in peregri/nationē vadit. q; potest donare que alij scholares ⁊ peregrini honesti rationabiliter facere solent. vt tenet glo. in. d. c. non dicatis. all'. l. vlti. C. ad mace. l. si longius. ff. de iudi. Et etiaz donare possunt causa elemosyne ſm quod dicam. Elemosyna. §. vi.

10 ¶ Sext⁹ abbas ⁊ quilibet alius plat⁹ religiosus qui nihil dare pōt: nisi sicut dictū est de filijsfa. q habēt administrationē. liiij. di. abbati. nisi ꝑ statuta. aut consuetudinem aliud caueatur. ar. l. ꝓ hibere autē. §. non tm̄ aūt. ff. quod vi aut clam. de his que fiunt a prelatis. c. ea noscitur.

¶ Septimo vxor si non habet vltra dotem in elemosynā ſm q; dico infra. Elemosyna. §. vij. 11

¶ Octauus qui cōmisit crimen lese maiestatis C. ad. l. iul. ma. l. vltima. 12

¶ Nonus hereticus. q; ipso iure bona eius siūt confiscata. vt de hereticis. c. cuz ſm leges. li. vi 13

¶ Decimus qui ꝯbit incestas. ſ. iter ascendentes. ⁊ descendentes. aut nepharias. ſ. inter collaterales. vel inutiles alias prohibitas nuptias quia ipso iure bonoꝝ suoꝝ dominiū pdit. vt. d. c. cum ſm leges. ⁊ in aūt. de incest. ⁊ ne. nup. in principio. ⁊ ibi dicit procedere in quocunq; matrimonio illicito: dummodo fuerit sciens factum. puta consanguineaz ⁊ ius. ſ. quod ꝓhibz alias nō. ſ. si sciat ius sed non factum: aut factuz sed non ius. quia error iuris excusat a dolo. 14

¶ Undecim⁹ qui in aliqua re cadit in cōmissuz puta in agro vectigali: ipso vectigali non soluto: vel quando quis ocultat merces quarum vectigal est soluendus: quia ipso iure pdit dñium illius rei ⁊ huiusmodi. vt nō. in. l. cōmissa. ff. de publi. vbi dr̄. Nam q̄ cōmissum est statim desinit esse eius qui crimen ꝑpetrit: dominiuz q; vectigalis acquiratur fisco. ſ. vel ſm ordinem ciuitatis. ſm glo. ibidem. In isto tamen casu ⁊ tribus immediatis ꝓcedentibus licite a donatario retinetur quod est ei donatum ante sententiam declaratoriam que requiritur anteq̄z eis possint auferri. vt infra. ℙena. §. iij. 15

¶ Duodecimus qui cōmisit aliud capitale crimen a predictis ꝓpter q̄ bona eius sint publicanda post condemnationem non potest donare sed ante sic. vt. ff. de dona. l. post cōtractum ſm distinctionem. s. Alienatio. §. xxv. 16

¶ Tertiusdecimus Miles q meretrici vel cōcubine donare non potest. l. ij. C. de do. iter vi. ⁊ vxor. ⁊ per glo. ⁊ doc. in. l. miles ita heredem §. mulier. ff. de testa. mili. Idem dic de clerico doctore. ⁊ aduocato qui dicuntur milites ꝑ nō. in. l. miles. ff. de sen. ⁊ re. iudi. Sed Ly. in. d. l. ij. intelligū de milite armate militie non de militibus qui militant luxui. ⁊ appellantur milites dignitatis ⁊ gaudentes non milites operē. 17

¶ Quartusdecimus vir vxori ⁊ econtrario cōstante matrimonio. d quo dic. vt. ſ. Donatio. iij. 18

¶ Quintusdecimus pater qui filio: filie vel nō pōt donare aliqd. q; pater ⁊ filius censetur vna persona. vt. C. de impu. ⁊ alijs sub. l. vlti. ſ allit ſm glo. in. l. pater. C. de inoffi. dona. in qua tuor casibus. ℙrimus est causa dotis ⁊ donatiō 19

nis ꝓpter nuptias .l. pomponius filadelphus. ffi. famil. her. Secundus est eunti ad castra. naꝫ ei potest res mobiles donare. l. iiij. C. fam. her. Tertius ẽ ꝓpter aliquod diurnũ: vtputa ꝓ alimẽtis. Quartus ẽ vsufructus quẽ habet in aduentitijs: quẽ pater põt donare. Addo quintuꝫ quãdo vꝫ filius est emãcipatus. ar. de re. i inte. c. cõstitutus. Adde sextum quãdo donat ꝑ̃bñ merita ſm Bar. in. l. i. C. de colla.

20 ¶ Sextus decimus. qlibet donare ꝓhibetur vltra quingentos solidos. vt. C. de dona. l. pe. in fi. qd̃ est verum sine insinuatiõe prece dẽti. Excipiuntur. vij. casus. Primus in magistro militum qui res mobiles tã suas q̃ꝫ ex spolijs hostium habitas donare põt militibus. Secundꝰ casus qñ quis donat ꝓ reparatõe domus ruꝑte ex ruina vel incẽdio. Tertius in redẽptione captiuoꝝ. bi sunt i. d. l. pe. in glo. ibidẽ. Adduntur quartus in donatione imperiali. Quintus i donatiõe ꝓpter nuptias vsq̃ ad quantitatẽ dotis Sextus i donatione cã mortis. Addo ego septimũ in donatiõe in piam cãm. vt in. l. sancimus. C. de dona. Et lꝫ glo. ibidem. in. d. l. sancimus velit q̃ ī piã cãm non valeat sine insinuatiõe nisi vsq̃ ad octingentos solidos. tñ tu tene q̃ vꝫ. si cut tenet Bar. in. l. illud. C. de sa. san. ec. ꝓ idẽptitatẽ rõnis. d. l. pe. Cum insinuatione autem valet vsq̃ ad quãcũq̃ sũmaꝫ facta indistincte ab bis qui donare possunt. vt in. d. l. pe.

21 ¶ Quid si sit facta donatio duobus de maiori sũma q̃ꝫ quingentorum solidorum sine ſinsinuatione. ſ. q̃ non valet. Tex. est in. d. l. sancimꝰ. §. ne autem cõmunione.

22 ¶ Quid si donatio sit facta in singulos ãnos ciusdẽ quantitatis que singulariter non excedũt sũmã: sed simul oẽs sic. ſ. q̃ non vꝫ ſm Host. qz ẽ donatio vna. l. senatꝰ. §. fi. ff. de do. cã mor.

23 ¶ Sed qd si fiat diuisim per plures donatões vltra prefatam sũmam. ſ. Albri. in. l. illud. C. de sa. san. ec. q̃ nõ valet: qz ad hoc vt cesset necessitas insinuationis requirit. distantia in tẽpe. vt d. l. sancimus. §. fi. Sat enim vnus impetꝰ quẽ lex per insinuationem voluit refrenare. C. de in offi. dona. l. pater. Aliter prevalerẽt ꝟba rei ꝺ̃ l. ij. in fi. C. coia dele. vbi dicitur. Mos. n. non verbis sed ipsis rebus legem imponimus. Sat cit. ff. de castren. pecu. l. si forte. Nam vnus impetus facit plura esse vnum. ff. ad. l. aquil. l. illd̃ §. fi. eꝫ de or. cog. c. cum dilectus.

24 ¶ Sed nunquid reuocabit tota donatio si excedat sũmam facta sine insinuatione. ſ. q̃ non. ſꝫ solum excessus dictis. cccc. soldis. vt in. l. sancimus. C. de donatio. ꝛ quid valeat soldus. vide infra. Ludus. §. ij. in fi.

¶ Sed quid est insinuatio. ſ. Albri. in. d. l. illud q̃ cõsuetudo vꝫ admittere q̃ insinuatio ẽ per superiorẽ auctoritatis prestatio qd̃ vꝫ inuere glin antẽ. vt non fiant pignora. §. illud. vnde ad cautelã solẽt hec verba poni q̃ coꝝ eo donatio insinuata sit. ꝛ ita cõiter fit. lꝫ ꝓprie insinuatio fit ꝑ̃ existentis donatiõis in scripturã autẽticã redacte apud ꝓpetentem iudicẽ facta publicatio. ꝛ eiꝰ auctoritate in publica gesta seu acta facta reductio vt colligitur. l. in hac. C. de dona. iuncto. §. illud. in auten. vt fratrum filij. ꝛ in. §. non habẽte. de defen. ciui. ꝛ in. §. ꝛ hoc peruenit. vt nulli iudicum. vt sic inter tempus donationis ꝛ insinuationis posset deliberare an expediat. vt ī autẽ. de appel. itra que tempora circa principium.

¶ An insinuatio possit fieri die feriato. ſ. Albri. in dicta. l. illud. q̃ sic. qz non exigit cause cognitionem. Ergo quolibet die potest fieri. ff. qs ordo in b o. pos. ser. l. ij. ꝛ etiam qz est actus voluntarie iurisditionis. C. de ferijs. l. actus. 26

¶ Cui iudici debet fieri. ſ. Albri. in. d. l. illd̃. q̃ iudici loci. l. data. in fi. C. de donatio. 27

¶ Decimusseptimus donare non possunt q̃ do minium i re quã donare volunt non habent sic̃ sunt raptores: fures: ꝛ huiusmodi. qz nemo plꝰ iuris in alium transferre potest q̃ꝫ ipse habet. l. nemo. ff. de regu. iur. Sat acit. l. traditio. in prin. ff. de acquir. re. do. vide aliquas exceptiones in dicta. l. traditio. sed nihil ad nos. 28

¶ Decimusoctauus. prelati ꝛ alie persone eccle siastice que non possunt res ecclesiasticas mobiles vel immobiles pretiosas alienare: sine certa solemnitate. de qua. ſ. alienatio. Res autem mobiles prohibentur in vsus inhonestos alienare vide supra. Clericus. iij. §. iiij. 29

¶ Quomodo episcopus potest donare ꝓ ꝓstruendo monasterio. vide in. c. apostolice sedis. ſ. dona. qz paꝛ ad simplicẽ ꝓfessorem pertinet. 30

¶ Decimusnonus. illi qui sunt non soluendo creditoribus. vide. ſ. Alienatio. §. xxvi. 31

¶ Vigesimus illi qui propter causaꝫ illicitã donant. puta femine pro meretricio. Sed aduerte q̃ meretrici publice sine concubine valet promissio siue donatio. ꝟ Bar. Bal. ꝛ An. post Cy. in. l. affectionis. ff. de dona. ꝛ in. l. ij. C. de condi. ob tur. cãm. lꝫ glo. in. d. l. affectionis. velit q̃ vꝫ non quo ad actionẽ. sed quo ad exceptionẽ sed reprobatur a predictis: sed pro meretritio facto cum nupta. vidua vel virgine. qđ de iure ciuili punitur nõ valet promissio. sed donatiõe facta potior est conditio possidentis. nisi sit miles vt dictum est. ſ. Verũtamen fiscus posset auser 32

re a mulíere. vt notat ℭy. in.l.ij.ff. de condi. ob tur. causam. & in tex.l.Iutius.in fi.ff. de iur. fis. & ista est vera opinio. licet alij indistincte ve/lint q̄ non valeat. & male. & idem dic de donatione facta p̄o quocūq; q̄ lege punitur. & sic intel/lige. d.l.affectiones.

35 ℭ Vigesimus primus. illi qui iudici seu p̄sidi aut alijs officialibus quibus ē constitutū salariū suū aliquid donāt. siue ante siue post depositum officiū ꝓ aliquo beneficio tempore administra/tionis p̄stito. nā tam donās q̄z cui donat conui ctus quadrupli pena plectit. vt in.l.fi. C. ad.l. iul. repetun. Intelligit glo verū quando occulte dat. secus si palā ꝓpter.l.i.ff. de polli. que ē cō tra. Facit ꝓ ea tex.in.l.barbarius. ff. de offici. p̄fec. Iudices autem delegati eccl̄iastici nihil possunt recipere. nec eis donari. nisi solū esculē tū & poculētū q̄d in paucis diebus possit ꝓsumi: & mera liberalitate donatū. Idē dic de ꝓseruato re. vt in.c.fi. de offi. dele. li. vi. Idē dic de iudi ce seculari. de quibus vide iuder. §. viij.

34 Vigesimus secundus. Illi qui visitatorib⁹ suis ali quam pecuniam: seu eorum famulis. vel quod/cūq; aliud munus donare volunt. de quo vide. §. visitationem. §. iij.

35 ℭ Vigesimus tertius. illi q̄b⁹ per statuta munici palia ē ꝓhibitum nisi cum certo modo donare. & si donationē ꝓ anima possit ꝓhibere. vide im munitas. §. xlvi. & xlvij.

36 ℭ Vtrū donatio possit fieri absenti. ℟. q̄ sic. si/ue mittas qui ferat. siue iubeas q̄ ipe penes se q̄ habet de tuo teneat. sed ignoranti non potest. vt in.l.absenti. ff. de dona.

37 ℭ Vtrū donator teneat de euictiōe donatario. ℟. gl. in.l.aristo. ff. de dona. fm Azo. q̄ sic. ho die cū assimilet vēditioni. insti. de dona. §. alie. Sed ipa glo. distinguit q̄ aut fuit de ea ꝓmissus & sic tenetur. C. de euic.l.ij. Maz. ꝓ qualibet cau sa promitti potest de euictiōe. ff. de edi. edic.l. sci endum. Aut non fuit promissum. & tūc aut cepit donatio a datione siue traditione. & non tene/tur de euictione. sed de dolo si intercessit. aut ce/pit a pactione vel ꝓmissione. & tunc agi potest. vt in.d.l.aristo. & C. de iur. do.l.ad res. ff. de ver. ob.l. vbi autem. §. fi.

38 ℭ Vtrum donatum ab eo qui non potest dona re sit restituendus de necessitate a donatario. ℟. q̄ sic. fm q̄s patet per supradicta. & fm supradi ctas distinctiones.

39 ℭ Vtrum donatum ambassiatoribus acquirat eis vel domino. ℟. fm Bar. in.l.si vero. §. itē quicquid. ff. solu. ma. & per ℭy. in.l.fi. §. sed cū in secūdā. C. de fur. & per Bulier. in.l. qui pro

p̄tio. in. §. ꝓcuratos. ff. de ꝓcu. & glo. vtrobiq; q̄ acquirit ambassiatori si donat tanq̄z persone. Facit.l. socius qui. §. i. ff. ꝓ socio. vbi donatū so/cio occasione societatis cedit donatario nō societati ex quo donatū ē persone nō societati. secus si do/nat ratione officij. quia acquirit domino. ff. de ca stren. pecu.l. si forte. & l. miles. la. ij. Bal. in. c. postulasti. de concess. p̄bē. dicit q̄ in dubio debe mus attendere qualitatem doni. & si talis sit res q̄ potius creditur donata domino q̄z ambassia/tori. vtputa leo. & huiusmodi tūc acquirat domi no. alias no. Vel pot dici q̄ si ꝓsona ambassiato/ris antea erat nota tūc videat intuitu ꝓsone. Si vero solū ē nota ꝓpter officiū sic intuitu offici da/tū videat.l. si forte.l. miles. la. ij. l. dotem. §. he reditatē. ff. de castren. pecu.

ℭ Vtrū quādo donat vel legat isto mō: dono 40
vel lego tale terrā que ē infra tales confinales: q̄
ē. xx. ingerū. que tamē ē. xxx. vel lego vxori mee
talia iocalia que sunt precij cētū ducatorū. & tamē
sunt ducentorū: donatarius poterit ne bona con
scientia tenere. ℟. Bal. in rubrica de emp. & vē
di. C. dicit q̄ Jo. an. in addi. ad spe. ti. de emp.
& ven. refert & sequit dominū suū qui fuit Do
ardus ꝓ filio. cccxxij. q̄ potest totū retinere per
l. si fundū sub conditiōe. §. si libertus. in fi. ff. ō
le. i. l. cū pater. §. pater qui filio. ff. de le. ij. Sed
ipe Bal. dicit multū differre: an quis exprimat
ꝓceptū suū incipiendo a numero vel mēsura. vt
puta dono tibi quatuor modia terre in tali confi
nio. & tūc nō veniat plus. vt. l. si quis testamēto.
in p̄n. ff. de le. i. An exp̄mat per nomina ōsignā
tia certā speciē. vel corpus determiatū. lz postea
mensurēt. quia tūc mensura ē loco demōstratio
nis. que falsa nec viciat nec minuit id cui addicit
l. demōstratio. ff. de condi. & demon. Facit. l. si
vēditor. ff. de actio. emp. & vē. Hoc sequit Pe
trus in. c. per tuas. de dona. vbi dicit. q̄ si vir le
gat talia iocalia vxori que extimat centū. q̄ lz va/leant duplū nō poterit heres minuere. sed totū
habebit. Similit si minus valēt nō poterit plus
mulier petere. Idē dicit de vēditiōe seu emptiōe
Et sic solue.l.pe. i. §. fi. ff. ō ac. emp. & ven. per
hanc distinctionē. Vel breuius in emptiōe dic.
q̄ si p̄ciū taxat ꝓ modia nō habebit illud plus. se
cus si nō taxat per modia. Idē dic in vendente
si ē minus. vt tenetur fm predicta.

ℭ Vtrū donatio mera possit reuocari ex peni/ 41
tētia. ℟. q̄ nō. ar. c. veruz. de cōdi. appo. Facit
d.l. aristo. §. fi. Et ideo dicit Bar. in.l. fi. ff. de
condi. ob causaz. q̄ donatio ē ptractus nomina
tus & no. in.l. iur. gētū. ff. de pac. in p̄n. Hāz
nomē elegans: nec reuocat pnia sicut alij Jctus

noīati. vt.l.fi pecuniā. in ꝑn. ff. de ꝓdi. ob cāz.

42 ¶ Vtrū donatio mera reuocet ꝓpter aliquaz cāz. ℟. vt colligo ex.l.fi. C. de reuo. dona. ⁊ ex c.fi. de dona. cū ibi no. q͡ sic ꝓpter vndecī causas. ¶ Prima ꝓpter defectum causę ꝓpter quam res ē donata. c. qđ a te. de cleri. coniuga. de quo dic vt. j. §. xlvij. Secunda ꝓpter conditionem adiectā. c. verū. de condi. appo. de quo dic vt. j. §. xlvi. Tertia ꝓpter dati enormitatem. puta cū pater donat tantuz q͡ filio hereditas non remanet. xlij. q. ij. si quis iratcitur. dic vt. j. causa. x. ⁊. xi. Quarta cū donatarius manus violentas iniecit in donatorē. Quinta si atrocē iniuriā fecerit. ſ. verbalem aut cū fugauerit vel in carcerē intruſerit. ⁊ huiuſmodi. vt differt a precedenti. Sexta cū graue damnū rebus donatoris intulit puta in tota vel in maiori parte ſubſtantie poteſt etiam eſſe citra maiorem partem ſubſtantie. ⁊ iō erit arbitrarium ſm Jo. an. in. d. c. fi. Septima quando inferre ꝑſumpſit vite periculū: licet effectus non ſit ſecutus. ſ. ponendo inſidias. Octaua ſi conuentus in donatione poſitas nō ſeruauerit quas ꝓmiſit. Hec quinq͡ ſupradicta immediate habent in. d. l. fi. Adde ℔ glo. ibidē. Mona ſi donatarius negligit alere donatorē inopē qđ intellige ſm Cy. in. d. l. fi. verū ſi donatio cō ſiſtit in magna re ſeu qualitate. Et ſic limita. d. glo. per iura allegata in ea que loquunt. quādo libertas ē donata. vt. l. alimēta. ff. de liber. agno ⁊ aut. vt liber. de ce tero. §. illud. ff. de iure patro. l. diuus. la. i. ⁊. l. ingratus. Vnde donatō facta liberto reuocat ſolū ex obſequio nō preſtito ⁊ etiā emptū ab eo ex pecunia donata. vt in. l. i. C. de reuo. dona. ſed nō libertas. C. de libe. cauſa. l. ſolo. Sed hoc ē ſpeciale in liberto nō i aliis vt ex ſola non preſtatione res ex pecunia donata empta reuocet. vt i. d. l. i. no. gl. Adde no. ꝑ iſtis mulieribus ⁊ ſimplicib⁹ que fere omnia donāt ⁊ demum negliguntur alimentari a donatario. Si vero ſit modicū quid donatū: non reuocatur donatio ꝓpter alimenta denegata. Et ſic intelligit glo. in. l. in condemnatione. ff. de re. iur. que vult q͡ non reuocetur donatio ꝓpter alimēta denegata. Et nota in predictis cauſis reuocari donationē ꝑ donatorē. non per heredes etiam ſi talis ingratitudo ſic cōmiſſa in donatorem non in heredes. vt in. d. l. ij. §. fi. no. Decima cauſa ex ꝑſumpta voluntate donatoris vt propter natiuitatē filioꝝ ſupuenientē. ⁊ in hoc ſunt varie opiniones q͡ videt iura varia. vide ſi placet. Bar. in. l. titia. in. §. imperator. ff. đ le. ij. Vndecima cā eſt ℨ voluntatē donatoris rōne inofficioſitatis. Circa qđ nō. Bar. in. l. ſi vt allatis. C. de iofficioſa dona. ſic diſtinguentē. q͡ aut donatio eſt inofficioſa re. ⁊ conſilio. ⁊ tunc ſi eſt facta liberis reuocatur quatenus eſt inmoderate factum. vt. l. ſi liſat C. de inofficioſo. dona. Si vero ſit facta cīrcūſ. ſic reuocatur in totum. d. c. ſi quis iratſcit. Aut donatio eſt inofficioſa re ſolum: ⁊ ſic reuocat ſemp. q͡ tenus eſt inmoderate geſtū. Explificat Aug. in d. c. ſi qs. q͡ qui qs iratſcens filio exheredat eu⁹ ⁊ donat omnia ſua eccleſie: q͡ nō eſt ſuſcipiēn q͡ in officioſa re ⁊ conſilio. Si vero cōputat xp̄m filiū hūs ipſe alium. vel ſi hūs duos filios. xp̄m ꝓputat tertiū. vel habens duodecim: xp̄m ꝓputat tertiūdecimū: ⁊ oībus eque relinquit: ſic non facit inofficioſe ⁊ valet.

¶ Sz qđ ſi fuit facta monaſterio reuocabitur ꝓ 43
pter ſupuenientiā filioꝝ. ℟. ℔a. in. d. c. fi. q͡ in totū. q͡ monaſteriū eſt loco filij. ⁊ quia donatio eſt facta fauore anime: ſed ſolum reuocabitur quo ad legitimā debitā. hoc idem ſentit glo. etiā in donato eccleſie. xvij. q. vl. c. fi. ⁊ alia gl. xxvij. q. i. c. vtlex ꝓtinentie. Et hoc verum iure fori. ſ. iuris ciuilis. ſed iure poli. i. quadam naturali equitate reuocatur in totum. vt ſentit glo. in. d. c. fi. ⁊ in. d. c. ſi quis iratſcitur. ⁊ h rōne preſumpte voluntatis donatoris.

¶ Vtrū ſi ſit iuramēto firmata reuocabit ꝑ ꝑ 44
fatas cās. ℟. ſm. d. An. in. d. c. fi. q͡ ſic. ex ſubſtentia cōditionis que eſt in iuramento.

¶ Quid ſi dictum ſit per pactū q͡ nō poſſit reuo 45
cari preterita alicuius ingratitudinis. ℟. q͡ tale pactū nō tenet. q͡ equitati nāli ꝓiū eſſet. ſ. q͡ aliquis impune ingratitudinis vitium committeret. C. de inuti. ſtipula. l. ex eo.

¶ Vtrum donatio ꝓditōalis reuocet. ℟. q͡ pē 46
dente conditōe nō pōt. q͡ ex futuro euentu pēdet facit. l. potior. §. videamus. ff. qui po. in pi. ba. nec etiam purificata conditione. quia eſt vera et mera donatio. Si vero conditio deficiat non reuocatur. quia quod non eſt: reuocari non poteſt c. ad diſſolueñ. de deſpon. impu. erit ergo perinde ac ſi non fuiſſet donatum.

¶ Vtrum donatio facta ſub modo poſſit reuo 47
cari modo non ſeruato. ℟. vt colligo ex nō. per doc. in. c. verum. de condi. appo. q͡ aut modus fuit principalis cauſa: ſeu finalis contractus. et ita poteſt reuocari. vt dicit Bar. i. l. ij. §. fi. ff. đ dona. Facit. l. cum te. C. đ pac. inter emp. ⁊ vē. vbi reuocatur contractus nominatus nō impleto modo quando modus fuit cauſa principalis ꝓ trahendi. Et ſic intellige. l. ea conditione. C. de reſcin. vendi. Aut modus non fuit cauſa finalis donationis. ⁊ ſic non reuocatur ceſſante modo. Facit. l. mevia. ff. de manu teſta. vbi libertas le

gata tribus seruis sub hac conditiõe vt alternis vicibus luminaria accenderent super sepulchr̃ eius nõ reuocar̃. q̃uis modus non ipleat̃. quia ter. non ꝓsiderat vt causa finalẽ libertatis date modũ. sed vt causa ipulsiuã. Et si sumus in dubio si donatio ẽ in piã causa: fauore pie cause: vi debit̃ contẽplata pia causa ꝑ finali causa. vt vi/deat velle Bar. in. l. ea conditiõe. C. de rescin. ven. ⁊. l. si pecuniã. in pn. ff. de condi. ob causã al's nõ. Ex his iferr̃ q̃ donatio facta ecclesie sub modo nõ reuocar̃. si modus non seruet̃. nisi ex pssũ fuerit q̃ possit reuocari. Ratio quia donatũ ecclesie sub modo videt̃ donatũ ꝑ salute anime ꝓncipalit̃. c. requisisti. de testa. Facit glo. in l. si quis ticio. ff. de le. ij. Et ideo modus appositus non videt̃ causa finalis sed ipulsiua. ⁊ ideo cessante causa ipulsiua nõ cessat effectus. nisi sit exꝓsse actũ. ⁊ ꝑ hoc facit. d. l. mecuia. Facit ter. in. l. legatũ. ff. de admi. rer̃ ad ciuita. perti. iun/ctis que no. ibi Bar. ⁊ in. l. legatũ. ff. de vsufr. lega. ⁊ Bal. in. l. i. ff. de his que pene causa re/li. ⁊ in. l. cũ aliena. C. de lega. Mã in dictis. l. legatũ. ⁊. l. legatus. probatur q̃ si testator reliquit mille ad honorẽ suũ rei publice. vt inde fierẽt ludi annui. vel fabrica que iure impedient̃ fieri non possunt. q̃ illa pecunia conuertatur ad alium vsum qui cedat in honorem testatoris. nec reuocatur legatum: quia ad honorem suum est causa finalis.

48 ¶ Ipone'q̃ solus p̃latus ẽ qui nõ fuat modũ nũquid reuocabit̃ q̃n dictũ est q̃ possit reuocari. R. Vin. in. c. verũ. de cõdi. appo. tenet q̃ nõ q̃ delictũ p̃lati solius nõ nocet ecclesie. Regula de lictũ. li. vi. Et idẽ sequũt doc. cõmunit̃ in. c. bre ui. de iureiur. secus si p̃lat⁹ cũ capitulo. Aduerte q̃ aliud ẽ si donatio sit sub ꝓditiõe. q̃ si solus p̃latus eã nõ seruat nõ valet donatio. ratio q̃ in acquirendis solus p̃latus potest nocere ecclesie: non in acquisitis. vt nota. glo. ⁊ docto. xvi. que stione. vi. ꝯ. fina. ⁊ Innocen. in. c. fraternitatem. de dona.

49 ¶ Vtrũ cũ dictũ est q̃ possit reuocari requirat̃ sententia. R. fm Inno. in. d. c. verũ. ⁊ Io. d. An. ⁊ Lar. ibidẽ q̃ sic. Alij vt Bal. in. c. ecclerũ. de fo. cõpe. ⁊ in. c. illud. de presump. tenent contrariũ. ⁊ angelus in. l. pe. ff. de pac. ⁊ glo. in aut. vt de ectero nõ fiant cõmutatiões. ꝯ. i. Sed verius est ꝓmũ. q̃ nemo sibi ius dicit. xvi. q. vi. placuit. de prebẽ. cum qui. li. vi. C. vnde vi. l. si quis in tantam. q̃ si dictũ ẽ vt ꝓpria auctoritate: tũc poterit. vt tenet Io. in. d. c. verũ. ⁊ in. c. cũ dilecti. de dona. ⁊ cõit doc. in. d. c. verũ. Bar. in l. creditores. in. vi. col. C. de pigno. ⁊ no. Idez Bar. in. l. fi. ff. vt in pos. le. nisi eẽt sacra effecta. l. si quis curialis. C. de epi. ⁊ cle. Limito nisi eẽt de facto resistẽs. q̃ tũc pactum nõ valet. vt dicit Bar. in. d. l. creditores. prestaret eni materiã veniendi ad arma. qđ nõ licet.

¶ Quid si donatũ alicui sit ecclesie vl̃ alteri cũ pacto q̃ non possit alienari. R. fm. d. An. in. d. c. verũ. de condi. appo. q̃ aut ponit post contractũ donatiois ⁊ nõ ipedit alienationem. nec alíquid operatur circa contractum. l. donatio perfecta. C. de dona. que sub modo. Aut ante contractum perfectum. i. ante traditionem. tamen post obligationem. ⁊ tunc fm Cardi. in dicto. c. verum. nihil operatur tale pactum per glo. in. l. vnica. ꝯ. accedit. C. de rei vxo. ac. Aut pactũ apponitur tẽpore contrahende obligationis. ⁊ tũc aut reseruat sibi aliq̃d ius in re qua tradit ꝑ obligatõe. ⁊ etiã apponit ꝓhibitionẽ de alienatione ⁊ tunc non valet alienatio. l. si creditor. ꝯ. fi. ff. de di. pi. iuncta glo. ibidem ꝫ litterã pisanã que hz litteram negatiuã. s. nullã vẽditionez esse. Aut nullum ius sibi reseruat: sed alteri. ⁊ tunc secũdũ. d. An. eadem est ratio. vt non valeat alienatio Aut nec sibi nec alteri reseruat ius in re donata. ⁊ tunc si alienat o sequatur vz. sed aget qui pactum apposuit ad extimationem. l. ea lege. C. de condi. ob causam. ⁊. l. pe. ⁊ ibi Bar. ff. de pac. Aut apponitur prohibitio de alia re non alienãda. ⁊ non valet tale pactum. ⁊ ita loquitur. d. l. pe. nisi paciscentis interfit de non alienando. q̃ aget ad interesse. ita no. in. dic. l. penultima. Et hoc verum in priuato. In ecclesia autem si alienat semper videtur interesse dantis cum tali pacto. de non alienando. quasi sit fauorabile anime dantis. nisi quando alienaret in causa necessitatis. Intellige quando aliter prouideri non potest. quia sic donator si non voluisset turpiter intellexisset. nec valuisset ꝓhibitio. c. sicut bi. xlvij. dist. cum ibi no. in glo. c. i. lxxxiij. dist. vel quãdo alienaret ob magis piam causam. fm. d. An. vbi supra. Facit. c. licet. de regula. c. peruenit. el secundo. de iureiuran. ⁊. c. auruz. xij. q. ij. C. de sacro sanc. eccle. l. sancimus. q̃uis alij tenent contrarium.

¶ Sed quid si dictum sit q̃ non possit alienari: ⁊ si alienetur: tunc liceat ipsi ⁊ heredibus suis fũdum ad se reuocare. R. iuriste cõit tenẽt q̃ nõ possit alienari. se Ber. brix. in questionibus suis. q. iiij. tenet q̃ de equitate canonica potest ob piam causam: q̃n alia nõ habet que comode possit alienare. Et idem tenet glo. in. c. imperator leor. q. ij. Et no. q̃ hec supra posita distinctio valet de omni contractu in quo ab homine alienatiõis

ꝓhibitio apponitur. Si aũt ꝓhibitio fita lege ⁊ tũc nulla ẽ alienatio i.l. quẽadmodũ. C. d agri. cen. ⁊ co. ⁊. c. ecclesia sancte Marie. el primo. ⁊ ibi ℑpa. vt lite pen. Si aũt ꝓhibitio talis ponit ab homine in viã testamenti vel vltime voluta/ tis. tũc dic vt in. l. filiusfamil. §. diui. ff. de le. 1. dicit quomodo sine causa non potest oportet er go causa exprimat. vide diffuse ad propositũ no strũ infra. legatum. ij. §. xi.

52 ¶ Vtrũ, ꝓhibiti donare donatiõe mera condi/ tionali. vel sub modo: ꝓhibeant donare ꝓpter bene merita que dicit remuneratiua. ff. q. non. quia nõ ẽ ꝓprie donatio. vt colligit ex. d. l. aqui lius regulus. ⁊ qõ no. in. c. si quos. xij. q. ij. ⁊ in c. consensus. de re. ec. nõ alie. ⁊ Bal. in. l. iube mus. C. de sacro san. eccle. nisi ꝓhibeat donare quia nõ habẽt administrationẽ in rebus liberã quas volũt donare. sicut sunt ꝓmi. ij. iij. iiij. v. vij. viij. ix. x. xi. xij. xiij. vel ꝓhibeant donari, ꝓpter legitimas causas. sicut sunt. xiij. xx. xxij. vel qui nõ possunt donare nisi in dammus alioꝝ. vt sunt. xix. vide etiã q dico. ℑ. imunitas. §. liij. Ad uerte hic q ista verba quando quis dicit se dona re ꝓpter bene merita. si ꝓferant ab eo qui libe/ re potest donare: tũc inducũt ꝓbationẽ ini casdẽ ꝑsonas. sed si de necessitate regrerent bene me/ rita vt valeret donatio tũc nõ sufficiũt talia ver/ ba enũciatiua. q nõ ꝓbãt bene merita ꝑcessisse. l. si forte. ff. de castren. pecu. ⁊ ibi Bar.

53 ¶ Vtrũ talis donatio remuneratiua possit re/ uocari, ꝓpter causas quibus reuocat alia mera. vel conditionalis: vel modalis. de quibus dictũ est supra. ff. q. nõ. vt in. l. si pater. ff. d dona. te/ net ℑpa. in. d. c. fi. quia fm eum iura scripta lo/ quentia de donatione non habent locum de hac donatione remuneratiua.

54 ¶ Vtrũ donatũ consanguineo in dubio pre/ sumatur donatus respectu consanguinitatis. ff. q. sic. ⁊ nõ respectu remunerationis. tex. ẽ in. l. tutor. §. que a tutoribus. ff. de excu. tu.

Donatio ij. causa mortis ẽ cũ quis magis vult habere se q̃s cũ cui donat. magis q̃s cum cui donat. q̃s habere dẽ suũ dicit tex. in. l. i. ff. de do. ca. mor. ⁊ in l. senatus. §. donatio. eo. ti.

1 ¶ Tres sunt species donationis causa mortis. Quedã fit quando imineẽte periculo mortis ita dat vt statim fit accipientis. Alia fit nullo metu ꝑsentis periculi sed sola cogitatione mortalitatis vt ab homine sano. Tertia sp̃es cũ donat causa mortis non vt statim fiat accipientis sed tunc de mũ cũ mortuus fuerit. l. ij. ff. eo. ti.

2 ¶ Conuenit donatio causa mortis cũ donatiõe simplici quia vtraq; donatio est. Itez quia vtra q; inter viuos conficitur ⁊ traditꝰ. differt q ista ex pnia reuocat. illa nõ. vt. l. qui mortis causa. ff. eo. Itẽ quia in ista. v. testes. in illa duo sufficiũt vt. l. fi. C. eo. ti. in dubio ꝓsumit donatio inter vi uos: nisi ꝓbetur contrariũ. vel fit facta mẽtio d mortẽ. vt no. glo. in. d. l. fi.

¶ Quõ dignoscit a legato. ff. q si verba sunt 3
cõmunia vel equinoca. tũc per traditionẽ rei vt per obligationẽ qua se obligat legatario cogno/ scit. aut qñ nullum istoꝝ interuenit dicit legatũ. vide qd legit ⁊ no. i. l. ij. ⁊. l. marcell⁹. ff. eo. ti.

¶ Conuenit in multis cũ legato. quia vtraq; ẽ 4
vltima voluntas. Itẽ q vtraq; quinariũ nume rũ testiũ requirit. Itẽ q in vtraq; substitutio lo/ cũ vendicat. vt in. l. i. C. eo. Itẽ q nec infirma/ tionẽ exigit. d. l. fi. Itẽ q nõ ẽ ꝑfecta nisi morte secuta. vt. ff. eo. l. nõ videt. ⁊ multis alijs de q/ bus dic. vt no. in dictis. l. marcellus. ⁊ l. fi.

¶ Differt a legato quia legatũ fit nolenti. ſz nõ 5
donatio causa mortis. Itẽ sepius donatus causa mortis tradit a donante ſz legatũ nõ. Itẽ quia donatio in singulos annos est vna. legatum ve ro plura. l. senatus. eo. ti. Item filiusfa. non le gat. sed donat causa mortis de consensu patris. Item ſz testamentum falsum fit vel nullum do/ natio tenet. ſz non legatum. ff. de bis qui vt in/ dig. l. pe. §. vltimo. ⁊ multis alijs de quibus vi de per totum istum titulum. ff. ⁊. C.

¶ Quõ reuocatur. ff. fm glo. in. l. non ois. in 6
ꝑn. ff. si cer. pe. q tribus modis tex. ẽ instit. d dona. §. .i. ℑprimus si donatarius ꝓmoriat q̃s dona/ tor. Secũdus si penitet donasse. Tertiꝰ cessan te conditione sub qua donatio facta fuit.

¶ Quid si iurauit nõ reuocare. ff. q. põt reuo/ 7
cari in duobus casibus. ℑprimus ex noua cã. vt ℑ. sepultura. §. xl. Secũdus si donauit oia bona q tũc iuramẽtũ induceret votũ captande mortis ⁊ ideo nõ tenet. q cet vinculũ iniquitatis. petet tũ ꝑ⁹ absolutionẽ a iuramento.

¶ Quis potest dare causa mortis. ff. q omnis 8
qui testamentũ facere non potest. non potest do nare causa mortis. Excepto filio fami. qui ſz te/ stari non possit etiã iubente patre. potest tamen donare causa mortis patre permittente. l. tã is. ff. eo. ti. Itẽ qui non potest donare inter viuos. non potest donare causa mortis. l. filiusfa. ff. de dona. Vnde dicit Bal. in li. de cõsue. feu. in ru bꝛica de ꝓhi. feu. alie per Fede. c. i. q quãdo no mẽ donatiõis ponit ꝓhibitiue tũc includit etiã donatio causa mortis. puta statuto cauet ne mu lier possit donare. vnde nec etiã causa mortis. q a quo remouet genus: ⁊ quelibet eius spẽs. d.

l.filiusfa.§.pari ratione. Sed quando nomẽ donationis ponitur permissiue. tunc non includit donatio causa mortis. quia non est ꝓprie donatio. vt.l.i.§.1.ff.de dona. vnde feudatarius cui a domino permissum est donare. non potest donare causa mortis feudũ.

9 ¶ Utrũ donatio causa mortis valeat facta ab eo qui capitale crimen cõmisit. ℟. q̃ non. siue sit facta ante crimen cõmissum: siue post: siue ante sententiã: siue post: cũ ꝛ testamentum rumpatur ꝛ omnia publicentur. vt.ff.eo.l.si aliquis. ℣ alit in re donata vxori: vt.ff.de dona. inter vir. ꝛ vxo. l. cum hic. §. si marit⁹. ꝛ gl. i. l. res vxoris. C. de dona. inter vir. ꝛ vxo.

Donatio tertio inter virũ ꝛ vxorẽ constante matrimonio si valet. ratio est ne mutuo amore inuicem spoliarent donationibus nõ tẽperantes. vt ter. in. l. i. ff. eo. Intellige si alter fit ditior. ꝛ alt pauperior. vt in. c. donatio. de dona. inter vi. ꝛ vx. Vel intelige verũ in donatione pura ꝛ simplici de qua. ff. donatio ꝓmo. in ꝓncipio. Secus i donatione remuneratiua quia non ꝓhibet. vt i. l. qd aũt. §. si vir. ff. eo. ti. vbi patet q̃ si vir donat vnã rẽ vxori. ꝛ vxor aliã viro. fit hinc inde ꝓpẽsatio. Et per hoc notabiliꝫ dicit Bar. in. l. si diuortio. ff. de ver. ob. ꝛ est glo. in. l. si i voluntate C. de do. ꝓ q̃ plebeius potest constituere dotez nobili. cui nubere vult animo donandi ꝛ ꝓferat in tẽpus matrimonij. quia ẽ remuneratiua ꝛ nõ simpler. ℣ acit ad hoc. l. aquilius. ff. de dona. Et sic limita iura ꝓhibentia donationẽ. nec solũ ꝓhibetur inter virum ꝛ vxorez. sed in eos qui ad eos pertinent etiã. aut interpositas personas. vt l. si sponsus. §. generaliꝫ. ff. eo. ti.

1 ¶ Quid si viro mortis causa donare volẽti mãdat vir q̃ donet vxori. ℟. q̃ donatio ẽ nulla. q̃ videt ac si vir donaret. l. idẽ q̃z. ff. eo. ti. Sec⁹ si volenti legare mihi: mando q̃ leget vxori. non facit donationem inter virum ꝛ vxorem. l. sed si vir. §. qd legaturus. ff. eodem. Ratio quia i donatione causa mortis etiã sine traditione transfertur dominiũ reuocabiliter tamẽ. l. ij. ff. de publi. secus in legato q̃ cedit solum a tempore mortis: vt. l. a ticio. cum si. ff. de fur. ideo in ꝓmo casu q̃sito dominio viro non potest. sed in secundo sic. quia non acquirit nisi morte secuta. Hoc limita verũ quando iã donauerat causa mortis ꝛ q̃si solum dispoſuerat donare valebi: si mutato ꝓposito ad instantiam viri donat vxori. quia sic ratio cessat diuersitatis delegato.

2 ¶ Utrũ vniuersaliter non valeat donatio inter virũ ꝛ vxorem. ℟. q̃ non. Sed fallit in. viij. casibus. ℣Primus in donatione imperatoris facta coniugi. vel econtra est ter. in. l. penul. C. eo. ti. Secũdus si edes vxoris incendio exuste sunt donatũ ad carũ extructionẽ a viro valet. inquantuz edificij extructio exposulat. l. q̃ si vir. ff. eodẽ ti. Tertius potest maritus constante matrimonio remittere vxori dotẽ sibi ab ea ꝓmissam. i toto vel in parte. vt est glo. singularis. ꝛ ibi Ly. ꝛ Bal. in. l. si constante. C. d dona. ante nup. Sz remissio alteri⁹ debiti nõ valet. sicut nec assignatio alterius debitoris. quia hec omnia donatiões sunt. d. l. si sponsus. §. si debitor. Quartus si ex tali donatione non fit pauperior qui donat q̃zuis cui donatur fiat ditior. vt si maritus istitutus heres ab aliq̃ nõ adijt hereditatẽ vt ad vxorẽ subsistutã perueniat. vel si repudiet legatũ vt remanet apud vxorẽ oneratã ꝓ legato per testatorẽ. vl si rogatus restituere hereditatẽ vxori nõ detraheret quartã causa donatiõis. vt in. l. si sponsus. §. si maritus heres. ff. eo. vbi ter. neq̃ eni paupertor fit qui nõ acquirit. sed qui d patrimonio suo deposuit. Idẽ dicas quando donat rem alienaz l. sed ꝛ si constante. ff. eo. ti. Intellige in tali casu quo ipe donans non teneatur restituere. vtputa de licẽtia domini dantis sibi liberam facultatẽ donandi. donauit. Quintus si cu i donatuz ẽ nõ fit ditior. q̃zuis donãtor fiat pauperior. vt si donauit ad emenda vnguenta. d. l. qd autem. §. i. Idem si donat vxori pecuniaz vt ꝓ cognato suo sportulas soluat q̃zuis ipa vxor pecuniam ipsam mutuo fuisset acceptura. d. l. si sponsus. §. penl. Idem dic si soluat vectigal ꝓ ea fm Mo. Idez si dat ad oblatiões faciẽdas vel aliam piã causaz fm eundem. heres aũt vxoris si expenderet inutiliter non propter hoc minus teneretur. vt in l. qd de bonis. ff. ad legem falci. quia satis est q̃ donatarius effectus est locupletior. vt no. ℣Pa. in. d. c. donatio. eodem titulo. Sextus quando donat in tempus finiti matrimonij. vt tunc res fiat mariti vel vxoris cum mors fuerit secuta. l. sed interim. in ꝓn. ff. eo. Septimus quando donat causa mortis cuiuscũq̃z speciei sit ista donatõ causa mortis. vt in. d. l. sed interim. in ꝓnci. nisi ita fiat vt nullo modo reuocetur quia nõ valeret fm glo. in. d. l. sed interi. Octauus qñ vxor donat viro cã dignitatis vel honoris adipiscẽdi. l. qd adipiscẽde. ff. eo. ti.

¶ Quomodo confirmatur donatio inualida inter virum ꝛ vxorem. ℟. q̃ in duobus casibus. ℣Primo morte donantis ꝛ non reuocantis tacite vel expresse. vt. l. i. ꝛ iij. C. eodem tit. ꝛ. d. c. donatio. Limita verum q̃ morte confirmatur i donatione que non est vltra. cccc. solidos. quia 3

si esset vltra. cccc. solidos ꝛ sit facta siue insinuatione non confirmat̃ morte. nisi expresse tunc approbauerit. Si approbauit expresse in morte valebit. vt legatū qđ nō indiget insinuatiōe. alꝫ nō ſm glo. ꝛ Jo. an. in. d. c. donatio. Jtē q nō fuerit facta simplici ꝓmissione. quia si sic nō valeret l. papinianus. ff. eo. ꝛ ibi Bar. dicit verū nisi interuenisset traditio vera vl'ficta. puta q ꝓfitetur se habuisse. qꝛ sic ꝓfirmaret̃. Requirit ergo traditio in vita donantis. vt donatio morte cōfirmetur. vt. j. pactū. §. xv.

4 ¶ Sed dubitat̃ an intelligatur iste casus ꝺ morte naturali tantū q cōfirmet talē donationē. ſ. q nō. sed etiā de ciuili illa qua perdit libertas ꝛ seruus efficitur. vt. l. cū hic status. §. si donator. ff. eo. Secus si efficitur seruus pene. vt. C. eo. ti tu. l. res vxoris. Ratio diuersitatis ſm glo. in d. l. res est. quia vbi efficitur seruus hominis est dominus qui potest reuocare. sed non vbi efficitur seruus pene. Hodie tamē ex delicto non ꝺꝫ damnari vt sit seruus ſm glo. predictā. Jtē de illa que ingreditur religionē. Licet Vincen. in. d. c. donatio. teneat q non ītelligatur de ista religiōe. Sed Jo. an. ꝛ Lar. tenent q sic. quia ingrediens censetur mortuus. l. fi. C. de epiſ. ꝛ cle. ꝛ. xvi. q. i. c. monachi. Sed opinio Vin. videtur verior in matrimonio consumato per. d. l. res vxoris. que requirit morte talē qua matrimoniū dissoluitur. quod non est in ingressu religionis nisi quo ad exercitiū. sed in matrimonio non consumato tene opinionem Jo. an. ꝛ Lar di. Secundo confirmatur iuramento ſm ſpa. in. d. c. donatio. qui dicit q hec est cōmunis opinio Bar. in. l. si quis ꝓ eo. ff. de fideiuſ. ꝛ in. l. seius ꝛ augerius. ff. ad. l. fal. idem tenet. sed i. l. i. ff. de dona. inter vir. ꝛ vxo. videtur tenere cōtrarium per rationem glo. in. d. c. donatio. quia videtur contra bonos mores. Sed dic verū cōtra bonos mores ciuiles. sed nō ꝓtra bonos mores naturales ꝓtra quos nō valet iuramentū. ꝛ dic q confirmatur.

5 ¶ Quid si matrimonium non tenuit. ſ. q licꝫ donatio ipso iure valuerit. quia tamen indigna persona eius fuit qui nec maritus dici potest revocari poterit. l. si ex voluntate. C. eo. ti. Jntelige si ignorabant. Si vero vterq; scit impedimentum ꝛ matrimoniū non tenere fiscus repetit ff. eo. ti. l. cum hic status. §. vlti. Et si nō repetet poterit tenere bona ꝓscia. lꝫ de bono consilio deberet dare pauperibus.

6 ¶ Vtrum donatio inter sponsum ꝛ sponsam ꝺ futuro teneat. ſ. glo. prefata q sic. allegat. l. inter cos. ff. eo. vbi dicitur. valere etiā si codē die matrimonium postea contrahatur.

¶ Quomodo reuocatur donatio inter virꝫ ꝛ vxorē. ſ. q in. v. ſPrimo per penitētiā. d. l. cū hic status. Secūdo si alienet̃ res donata per donatorē. l. si maritus tuus. C. de dona. inter. vir. ꝛ vxo. ꝛ in. d. l. cū hic status. Tertio quando pignori obligatur res donata a donatore: nisi aliud exp̃mat̃. d. l. cū hic status. Quarto si p̃moritur qui donationē accepit. de do. inter vir. ꝛ vx. c. donatio. ꝛ si moriantur sil'tenet ſm glo. ibidē. Quinto cū diuortiū fit ex displicentia. d. l. cū hic status. nisi expresse voluerit donationem valere. l. si interim. ff. eodem ti. Secus si causa religionis. si tamen matrimonium restauretur post diuortium non reuocatur. d. l. cum hic. Et idem dic de donatione inter socerum ꝛ nurum vel generum. ꝛ inter consoceros qui copulatos matrimonio i potestate habent. d. l. cum hic status. §. oratio. ꝛ inter patrem ꝛ filium non emancipatū vide glo. in. d. c. donatio. que hoc tenet. Jn dubio vero quando p̃sumatur donare vestimēta vide peculium. §. xxi. 7

Donatio iiij. ante nuptias. vel ꝓpter olim dicebat̃ ante nuptias donatio. Sed hodie non est nisi donatio ꝓpter nuptias. vt. C. de dona. ante nup. vel ꝓpter nuptias. in. l. fi. ꝛ fit in recōpensatiōnē dotis. ꝛ potest̃ fieri a viro hec donatio siue ꝓpter q contractū sit matrimoniū siue post contractū. vt in. d. l. fi. ꝛ dicitur antiferna ab anti qđ est cōtra ꝛ ferna qđ ē dos quasi cōtra dotē.

¶ Vtrum requiratur equalitas cuꝫ dote in ista donatione. ſ. olim si fiebat in constitutione dotis tunc non regrebatur equalitas. vt. C. ꝺ pac. conuentis tam supra do. l. ex morte. ꝛ. d. l. fi. Si vero dos prius erat constituta oportebat equalitas. vt. d. l. fi. §. sancimus. sed hodie qualitercū q oportet sit equalitas tam in donatione ꝓpter nuptias cū dote q in lucro super vtroq; ꝓ aut. equalitas posita super. d. l. ex morte. 1

¶ Vtrum soluto matrimonio donatio propter nuptias reuertatur ad virū. ſ. q sic. vt. d. l. fi. si cut ꝛ dos reuertitur ad mulierē. C. de re. vx. ac. l. vnica. §. illo ꝓcul dubio. Et hoc verū nisi pactuꝫ aliud habeat. Jsta si pactū est q lucret̃ donationē ꝓpter nuptias. ꝛ vir lucrabit̃ dotē. ꝛ econtra quia. d. l. fi. dicit q pari passu vadunt. s. quo ad pactū quia quale erit de lucrando donationeꝫ vel dotē tale ꝛ de contrario. 2

¶ Sed ad quid valet donatio ꝓpter nuptias ex quo vxor eam non lucratur. nisi ex pacto ſpeciali vt. d. §. illo. nec fructus habeat dicte donationis vt. C. eo. ti. l. si liberis. ſ. q valet vt sit securior 3

in dote. vt dicit glo. in. d. l. fi. Nam res suas vir alienat consentiente vxore. ⁊ renũciare potest iuri hypothecario qđ habet in alijs bonis mariti. vt. C. ad velle. l. etiam. Sed in donationis ꝓpt nuptias alienatione aut obligatiõe nõ potest mulier renunciare iuri hypothecario ꝓ iure suo qđ habet in hac donatione ꝓpter nuptias: nec valet consensus mulieris. vt. C. ad velle. auĩ. siue auie. nisi interueniat iuramentum. vt in. c. licet. de iureiurã. lib. vi. aut duo alia concurrãt. Primum q̃ vxor consentiat post biennium secunda vice. Secundum q̃ tantũ sit in facultatibus viri vt idemmutati vxoris possit consuli: non solũ tẽpore contractus vt quidam dixerunt. sed etiaꝫ tẽpore quo vxor agere potest. vt no. in. d. auĩ. siue a me. vel q̃ per. xxx. annos tacuerit. lꝫ secũdo nõ consenserit. vt no. Pa. in. c. nõ puenit. đ emp. ⁊ ven. Itẽ viro dissipante bona sua potest agere sic ꝓ donatiõe ꝓpt nuptias sicut ꝓ dote. C. đ iur. do. l. vbi. de quo dic vt no. ibidẽ. Itẽ ꝓpad ulteriũ viri lucrãt. vt. ff. đ adulteriũ. §. fij.

4 ¶ Quid si solnatur matrimoniuꝫ aliter q̃ꝫ per mortem: nunquid pactum vel consuetudo potest facere q̃ vir lucretur dotẽ. ⁊ sic mulier remaneat sine dote. ff. fm Hostien. q̃ non. vt notatur in dicto. c. donatio. de donatio. inter virum ⁊ vxo. Et ideo prefatus. §. illo procul dubio. loqtur quando mulier decessit quo casu tunc vir lucratur ratione pacti solum fm Hostien. sed fm Lar. in dicto. c. donatio etiam ratione consuetudinis. q̃ qđ potest pactuꝫ. potest ꝓsuetudo. vt no. glo. in. c. non putamus. de ꝓsue. li. vi.

5 ¶ Queritꝭ statuto caueꝭ. q̃ si alter coniugũ premoriatꝭ. alter lucreꝭ dotẽ vel donationẽ ꝓpt nuptias an debeat itelligi de morte nãli vel ẽt de ingressu religiõis. ff. q̃ tm̃ de morte nãli nõ đ ista ciuili. pcrtim q̃ verba statuti sũt facti ⁊ in facto ꝓsistũt. c. i. de ꝓsti. nec recipiũt casus fictos. vt. l. iij. §. hec verba. ff. de nego. ge. imo nec expresse posset, puidere q̃ mulier ingrediente religionẽ vir lucrareꝭ ptẽ dotis cũ libertas religionis graueꝭ ꝓ diminutionẽ dotis qđ fieri nõ đꝫ. l. i. §. onerande. ff. quarũ re. ac. nõ daꝭ. ⁊ etiã quia đ sponeret statutũ de rebus psone religiose qđ nõ pot. c. fi. de re. ec. nõ alie.

6 ¶ Quid si ex pacto sit vt lucreꝭ alio ꝑmoriente. ff. q̃ pactũ manet validũ. q̃nimo purificaꝭ ꝓ ingressũ religiõis. vt. l. deo nobis. C. đ epi. ⁊ cle. ⁊ in auĩ. de sanctiſ. epi. §. si vero ꝓstante.

Dos est quedam donatio facta a patre mulieri: vel ab extraneo. vel facta a muliere ipi viro ꝓ oneribus matrimonij sustinẽdis, ita no. canoniste Bof. ⁊ Hostien. in. c. Raynutius. detesta. ⁊ per legistas in rubrica. ff. sol. ma. Est gppe ꝓpriũ patrimoniũ mulieris. vt. ff. de mino. l. iij. §. sed vtrũ. in fi.

¶ Quot sũt eius spẽs. ff. due. Prima đ ꝓfectícia. ⁊ ẽ q̃ a patre vel auo vel ꝓauo ⁊ hmõi. paterno ꝓ filia vel nepte ⁊ hmõi. de bonis coꝝ ꝓficiscit. vel q̃ alꝭ de mãdato coꝝ: vel noie coꝝ ⁊ ipi ratũ habẽt ꝓstituit. vt in. l. ꝓfecticia. in ꝓnc. ff. de iure do. ẽt si filia ẽt emãcipata. d. l. ꝓfecticia. §. fi. Secũda đ aduẽticia ⁊ ẽ illa quã dat mulier ꝓ se ipsa. vel glibet alius q̃ alꝭ nõ descẽdit a patre vel auo ⁊ hmõi. Itẽ aduẽticia ẽ si paꝭ cum deberet filie cũ volũtate ei⁹ dederit. vt. d. l. ꝓfecticia. in fi. Item ẽ alia distinctio. Aliq̃ dãt dos extimata: aliq̃ inextimata q̃ extimata tradit periculũ ptinet ad maritũ. Si vero inextiata ptinebit ad mulierem. l. plerũq; in ꝓncip. ff. de iure do. Fructus tũ ⁊ fetus rerũ dotaliũ lucrãt maritus. vt in. d. l. plerũq;. de quo ibi vide ⁊ p glo. i c. salubriꝭ. de vsuris. ⁊ canonistas ibi ⁊ p Bof. in sũ. ti. de dona. in. §. aduenticia. Limita tũ verum q̃ fructus lucratur si sustinet onera matrimonij. alꝭ non. sed restituẽ mulieri. ff. de vsu. videamus. la secũda. §. pe. Itẽ q̃ si dos esset in aialibus đꝫ maritus supplere de iã natis fetibus capita mortua. vt. d. l. plerũq;.

¶ Utrum dos possit esse sine matrimonio. ff. q̃ non. C. de do. ante nup. l. fi. ⁊ ideo solutum ꝓ dote vbi matrimonium fuit nullum non repetetur nomine dotis. sed conditione sine causa. ff. de condi. sine causa. l. fina. ⁊ est priuilegiata hec actio quo ad mulierẽ sicut actio de dote. vt tenẽt doc. in. c. de prudentia. de dote post di. resti. facit. l. ij. ff. de priuile. cre. ⁊ sic preponetur. fm q̃ ꝺicã. §. xi. ⁊. §. xij.

¶ Quanta đꝫ esse dos. ff. q̃ etiã in modico põt ꝓstitui. vt dicit glo. in. l. imperialis. C. de nup. in verbo dotalibus qđ est circa mediũ. l. Et quia dos succedit loco alimentoꝝ. vt no. per Bar. in l. ticio centũ. §. ticio genero. ff. de cõdi. ⁊ demõ. ⁊ per Bal. in. l. i. §. naturale. ff. de iusti. ⁊ inre. Ideo fm hoc extimabiꝭ ⁊ fiet pensatis conditionibus ⁊ alijs qualitatibus.

¶ Utrũ pater teneaꝭ dotare filiã que nupsit cõtra eius volũtatẽ. ff. fm Pa. in. c. i. de despõ. ipub. distinguo. aut nupsit indigno. ⁊ tunc non tenetur. glo. est no. in. c. đ raptoribus. xxvi. q. i. Qđ intellige fm do. An. in. c. accedens. de ꝓcura. ⁊ Imol. ibidẽ si ẽ indignus turpi indignitate. secus si esset indignus. i. nõ paris conditionis. Verũtamẽ poterit minorem dotem dare ex cõditione psone. ⁊ faciũt que habentꝭ i. l. cuꝫ post diuortium. §. gener. ff. de iure doꝝ. iuncta glo.

in.l.si volũtate.C.de dotis ꝓmiss. Aut eligit dignũ vel nõ indignũ.ꝛ tũc aut ꝓmisit dotẽ.ꝛ sic pater tenet eã dotare.quia lz pater nõ cõsenserit in tali ꝓmissiõe tñ filia ꝑ hanc ꝓmissionẽ releuat patrẽ a debito dotandi.ꝛ ideo tanꝝz in rẽ patris vertatur ista ꝓmissio tenebit pater de in rẽ verso.ita dicit Bar.in.l.obligant.§.lege.ff.de ac.ꝛ obliga.per tex.in simili in.l.ꝛ ideo.§.fi.ꝛ l.filius.ff.de in rẽ verso. Aut nõ ꝓmisit dotem ꝛ sic nõ tenet: quia ex quo inuenit sibi maritũ sine dote ꝛ maritus tenetur eã alere sicut filiã. vt aut.quibus mo.na.effi.le.§.pe.no. Inno.i.c. per nostras.de dona.inter vir.ꝛ vxo.ꝛ etiã si ꝓmoriat relictis filijs tenet sibi relinquere quartã partẽ suoꝝ bonoꝝ ꝓpatus vir. Secus si filios nõ habuit.vt no.glo.in.§.pe.ꝛ ideo cessat vtrũqz debitũ in patre.s.alimentoꝝ ꝛ dotis.ꝓmuz quia habet vnde alat se.s.ex bonis mariti.ꝛ dos succedit loco alimentoꝝ.vt supra dictũ est.ꝛ ita tenet Bar.in.d.§.lege.ꝛ Angel.in.l.si socer.ꝛ Bal.in.l.i.ff.so.ma.ꝛ in.l.fi.C.de do.ꝓ. Et sic limita glo.in.c.fi.xxxij.q.ij.que dicit ꝙ tenetur eã dotare verũ si ꝓmisit.alꝫ nõ, Non tamẽ habebit locũ statutũ quo cauet vt filia dotata nõ succedat in tali muliere.vt no. Ꝑa.in.d.c.accedens.nec excludit a successione saltẽ legitime sicut ceteri filij.multomagis tenetur pater dotare filiã que non contraxit contra eius voluntatẽ ꝛ contra patrẽ potest implorari officium iudicis regulariter.vt dotet filiã.l.qui liberos.ff.de ritu nup.no.in dicto.§.lege.habetur in.l.fina. C.de dotis ꝓ.

5 ¶ Vtrũ frater teneatur dotare sororẽ.ſ. Ꝑa. in.c.peruenit.de arbi. cõmuniꝝ tenet ꝙ sic no. glo.de laico in.l.cũ plures.§.penul.ff.de admini.tu.ꝛ in.l.nõ omni.C. co.ti. Ratio quia ſm Cy.in.d.l.nõ omni. causa dotis est fauorabilior ꝙz causa alimentoꝝ, ꝓpterea tenet Bar. i.l. fi.ff.de his qui. vt indi. ꝙ pater potest relinquere filie spurie dotẽ quia dos succedit loco alimentoꝝ.idẽ notat i aut.ex cõplexu.C.de incc.nup. ꝛ in.l.meuius.§.duobus.ff.de le.ij. Vnde sicut tenet alimentare.vt.ſ.alimenta.sic ꝛ dotare in casu necessitatis. Idẽ dic ꝛ fortius in clerico qui magis tenetur ad charitatem. vt in.c.i.ꝛ qõ ibi no.de emp.ꝛ ven. Et si non habet alia bona potest eã dotare ꝛ aliã consanguineã de redditibus ecclesie si est inops quod ꝓbat per.c. ꝓmũ.de coha.cleri.ꝛ mulie.ꝛ in.c.omnino confitemur.xxxi.di. quia sicut per.d.c. potest alere consanguineos pauperes de redditibus ecclesie ergo fortius dotare.cũ sit fauorabilior.vt dictũ ẽ Nõ verũ credo,dũmodo ꝓstituat ad necessitatẽ sue conditionis nõ põpã fastuositatiſ.ar.c.negociatorẽ.lxxxviij.dist.si ergo qui tenetur alimentare tenet dotare.

¶ Vtrũ vir possit constituere dotem vxori.ſ. 6
Ꝑa.in.c.ꝛ si necesse.de dona.inter vir.ꝛ vxo. ꝙ non post contractũ matrimoniũ. secus si ante matrimoniũ.quia potest.vt.l.i.ꝛ quod ibi not. C.de do.ante nup.nisi fit constituta vt tunc dominiũ adipiscatur cũ matrimoniũ fuerit subsecutũ.quia nõ valet.vt in.l.qõ sponse.C.de do.ante nup.quia nec ante matrimoniũ dominiũ transiuit.quia noluit.nec post matrimoniũ. quia nõ potuit.vt ibi gl. Fallit hoc in plebeio dotãte nobilem quia videtur donare in recompensationẽ cuz nobilitate.quia potest vt.s. Donatio.iij.in principio.

¶ Vtrũ res emphiteotica possit a patre dari in 7
dotẽ fine consensu domini.ſ. Specu. in tit.de loca.§. nunc aliqua.Y.ccc.ꝙ sic. non transfert tamen plus iuris qz ipe habet.vt in.c.nuper.de dona.inter vir.ꝛ vxo.

¶ Vtrũ feudatarius cõsimiliter possit.ſ. Jo. 8
an.in dicto.c.nuper.ꝙ non. Innocen. tamen ibi tenet ꝙ potest.ꝛ eũ sequitur Ꝑa.ibidẽ ꝛ etiam dicit in donatione propter nup. Ego concordo sic ꝙ vera est opinio secunda in feudo in quo succedit filia.ꝛ prima opinio in illo in quo non succedit.quia sic est ratio diuersa ab emphiteosi in qua succedit filia.

¶ Vtrũ vir possit repellere vxorẽ non soluta si 9
bi dote promissa.ſ.ꝙ sic.vt sentit Hosti.in.c. per vestras.de dona.inter vir.ꝛ vxo. Mã dos datur propter onera matrimonij sustinenda.vt in dicto.c.per vestras.ꝛ in.c.salubriter.de vsu. ꝛ in.l.si cũ dotẽ.§.fin aũt.ff.so.matri. ergo potest hec onera recusare si non habet vnde sumat emolumenta.bonus ter.est ibi ꝛ Bal.in.l.fi. C.ad velle.post Cy.in.l.qõ in vxorẽ.C. de nego.gest.ꝛ Bar.in tractatu de alimẽtis. Ex quo cõclude cũ nõ teneri,ad traditionẽ dote ꝓpus non soluta.secus de debito coniugali.

¶ Vtrũ maritus ducens vxorẽ sine dote tenca 10
tur eã alere de suo.ſ.ꝙ sic ſm statũ sue persone vt notant ꝛ volunt Innocen. Hostien.in dicto c.per vestras.ꝛ glo.in dicto.§.fin autem. Facit tex.in.l.ꝙ si nulla.ff. de religio. Ratio scõm Innocen.quia personam suam dedit ꝓ dote. vt i aut.qui.mo.natura.effi.legi.§.penul.ꝛ ff. vt in possess.lega.l.penul.dicitur ꝙ vxorem'debet alere vt filiam.

¶ Que sunt ꝓuilegia dotis.ſ.ꝙ multa. Ꝓmũ 11
ꝙ omnia bona viri sunt tacite hypothecata ꝓ dote, vt est tex. in.c. ex litteris. de pigno.

Secundū quia non perditur ꝓpter maleficiū viri nec etiam patris. vt no. glo. d. c. ex litteris. Fallit in vxore ꝓmipilarij qui in eo officio deliquit. vt. C. quibus modis pig. ta. contra. l. fatis notum. ꝛ. C. de ꝓmipi. l. vtilitas. Tertium quia ꝓponitur omnibus creditoribus etiā ꝑ oribus qui habent personales actiones vel tacitas hypothecas. vt in. l. assiduis. C. qui poti. i pigno. habe. Secus habentibus expressas. vt no. glo. in dicta. l. assiduis. ꝛ Hy. in regula qui prior. lib. vi. Sed tamen dico cum ℑDa. in dicto. c. ex litteris. q̄ si consuetudo est aliqua illam seruabo. l. si de interpretatione. ff. de legi. cuz similibus. Si vero non est dico q̄ fauore mulierum debet preferri etiam habentibus expressas hypothecas. quia si mulier vicit cum qui ad refectionem rei dedit. vt in auten. quo iure. posita super. d. l. assiduis. qui tamen preferꝛ anterioribus habentibus expressas hypothecas. vt. l. iterdum. ff. qui poti. in pigno. habeātur. ergo si vinco vincentem te multo magis vinco te. vt in. l. de accessionibus. ff. de diuersi. tempo. prescrip. adminus casus dubius ꝛ in facto dubio potior ē conditio dotis. vt in. c. fina. de re iudi. ꝛ not. in c. ex litteris. de proba. cuz hac opinione ē ℑDe. ꝛ Ly. ꝛ Jo. an. lz communiter docto. tenēt cū glo. in dicto. c. ex litteris. Et istud priuilegiū vt preferatur creditoribus transit ad filios eius ꝟz Alex. de imo. in. l. etiam. ff. solu. matri. ꝛ ibi est glo. ꝛ alia in. l. i. C. de priuile. do. licet Bar. dicat contrariū. Sed potest intelligi opinio Bar. vt non loquatur de heredibus suis. vt sunt filij sed de extraneis qui non habent hoc priuilegiuz vt. l. vnica. C. de priuile. do. Quartum q̄ eccle sia potest se impedire de dote. non soluz in fauorem viduarum. vt in. c. nuper. de dona. inꝛ vi. ꝛ vxo. sed etiam mariti petentis sibi dotem prōmissaz. vt in. c. per vestras. co. ti. Facit qđ no. Jnno. in. c. latoꝛ. qui filij sunt le. q̄zuis alij contrarium tenēt nisi accessorie. Quintum quia viro vergente ad inopiam iudice iubente potest dari pecunia dotalis mercatori cum pacto. vt capitale sit saluum. ꝛ de lucro percipiāt vir ꝛ vxor partem honestam compensato lucro cum damno sine vsura. vt. c. per vestras. de dona. inter vir. ꝛ vxo. Jta tenet Jo. an. ꝛ Lar. in. d. c. per vestras. ꝛ Fulgo. in. l. cum duobus. ff. ꝓ socio. §. item si in facto. ꝛ Bal. in quodaz consilio incipiente. Viso instrumēto facto inī. no. Jo. in sū. de vsuris. §. an aliquo. ℑDa. in. c. nauigāti. de vsuris. dicit se dubitare. Sed ego credo cō tractum vsurarium: nisi excuset ꝓm qđ. ī. dico. Societas ꝑmo. §. vij. Sertū q̄ fundus dotalis alienari non pōtēt de consensu mulieris. vt no. in. l. Julianus. ff. de fūdo dotali. C. ad velleia. aūt. siue anie. nec ēt in ipothecā dari. vt. l. vnica. §. ꝛ cū lex. C. de rei vx. ac. Nō vex est: nisi iuramētū interueniat. vt in. c. cū contingat de iure iu. ꝛ. c. licet de iureiur. li. vi. Multa sunt ꝛ alia ꝓuilegia in iure. de qbus vide si placet speculatorē eo. ti. hec omitto. q̄ nihil ad confessorē. Tene tamē q̄ his ꝓuilegijs gaudet. dūmodo mulier sit catholica. alias no. vt. C. de here. aut. item priui legium dotis.

¶ Vtrū eadē priuilegia hēat in donatōe ꝓpter nup. que hz in dote mulier. ℟. ℑDa. post Jnno. in. d. c. ex litteris. de pigno. q̄ aut mulier agit ad donationē ꝓpter nuptias tāquā spāliter sibi obligatā ꝑ dote. ꝛ tunc habet priuilegiū dotis. quia agit potius ꝑ dote q̄z ꝑ donatione ꝓp nup. Si vero agit vt eam lucretur. sic non gaudet: quia cessant rōnes priuilegij dotis: sed bene hz tacitā ipothecā. l. vbi. C. de iure do. Jntellige cōem si ꝓuilegiatā. vt ꝑferaꝛ alijs hūtibꝫ eā. Jn parafrenalibus aūt habes. ī. ℑParafrenalia. §. ij. 12

¶ Ad quem pertinebit dos soluto matrimonio ℟. q̄ licet maritus de subtilitate iuris efficiatur dīs dotis sibi date. vt in. l. rebus. C. ō iure do. ꝛ. l. doce ancillam. C. de rei ven. tū ad eū non ꝑtinet post mortē vxoris nisi in duobus casibus. ℑPrimus q̄n inerat pactū de lucranda dote: vel donatione ꝓpter nup. vt dictū supra in ꝑcedēti c. Secundus q̄n vxoꝛ intestata decedit deficientibus liberis ꝛ ꝓpinquis vir succedit. ꝛ econtra vxoꝛ viro. l. vnica. C. vnde vir. ꝛ vxoꝛ. Sed ꝑtinebit ad eum qui eam constituit. si stipulatus ē eā sibi restitui. siue sit extraneus. vt in. l. vnica. §. accedit. C. de rei vxo. ac. siue sit pater. Siautē non sit stipulatus. tunc si est extraneus qui eam constituit reddetur vxoꝛi si supersit vel heredibus eius. si autem est pater in duobus casibus erit filie. ℑPrimus si eam emancipauit. Secundus si pater premoꝛiatur ante eam: alias filia ꝑmoriente erit patris. etiam si extant liberi ex filia vt dicit Bin. per. l. dos. a patre. C. solu. matri. cum qua opinione cōmuniter transeunt canoniste. vt dicit ℑDa. in. c. fi. de do. inter vi. ꝛ vxo. ꝛ Bar. in. l. post dotem. ff. so. mat. ꝛ glo. in. d. l. dos. sed opinio contraria que vult q̄ restituatur liberis prevaluit in vsu. vt dicit. d. glo. sed filia superstite ꝛ patre. ꝛ non emancipata. tunc patri ꝛ filie. nec alteri sine consensu alterius reddetur. l. ij. ff. solu. ma. Si vero est mulier que sibi constituit dotem. tunc reddetur sibi. d. l. vnica. vel heredibus suis: nisi ratione adulterij perdiderit vt infra dicam. ℑPredicta limita vera: nisi sint 13

statuta que aliter disponant vt sūt cōīa.

14 ¶ Sed nunquid viro vergente ad inopiā po/test vxor petere dotē constante matrimonio. ℟. q̄ sic. si modo ipa eā non fit cōsumptura. de quo vide in. c. per vestras. de dona. inter vi. & vxo. & in. l. vbi. C. de iure do.

15 ¶ Vtrum vir propter adulterium vxoris lucre tur dotem. ℟. q̄ sic. si per sententiam fit diuorti/um. de dona. inter vir. & vxo. c. plerūq; vl̄ per exceptionem. vt dictum est supra. Adulterium. §. iij. Ad̄ limito dūmodo ipe vxoꝛ fidem nō fre gerit etiam vxore inscia. quia in conscientia quo ad lucrum dotis. credo q̄ illud habeat locum pa ria delicta mutua compensatiōe tolluntur. vt di/cit. l. viro. ff. solu. ma. cum concordan. ibi posi/tis. & ff. de dolo. in. l. si duo. cuꝫ alijs concoꝛ. vt in. c. intellexim⁹. de adul. cum alijs concordā. Item lucratur si vxoꝛ intrauit balneum cum vi ro alieno. fm glo. lxxi. dist. non oportet. Simi liter vxoꝛ donationem. ꝓpter nup. si vir cū mu/liere alia. allegat. l. vlti. C. de repu. ℣ allit i istis duobus casibus quando mulier habet filios. q̄ tunc filij habebunt dotem quo ad ꝓprietatem. & alia bona matris sue fm Jo. an. in. d. c. plerun/qꝫ. ℣ facit aut. sed hodie. C. de adul.

16 ¶ Vtrum amissa dote propter adulteriū si mu/lieri constet de impedimento tali q̄ non erat ma trimoniū recuperet eā. ℟. q̄ nō ꝓpter intentio/nē cū opere sub secuto. ar. c. nup. & c. vlti. de bi/ga. hoc tenet Host. Boffre. Lan. Ber. & Jo. Sed Tācre. tenet q̄ recuperet. & placet magis. ne pena excedat casū suū.

17 ¶ Vtrū heredes per exceptionem de adulterio possint retinē dotem. ℟. diuersa fuit opinio. sed mihi placet distinctio domini Signoꝛoli s homo deis quam recitat. d. Jo. ant. de sancto Beoꝛ. i c. plerūq; vbi supra. Aut maritus viuēs ignō/rauit adulterium. & sic possunt heredes excipere de adulterio: cuꝫ maritus non posset videri dissi mulasse & remisisse. nec potuit remittere iniuriaꝫ quam ignoꝛabat. vt. l. nihil interest. §. si cum fili us. ff. de inof. testa. & l. mater. §. i. co. ti. & l. le gitimam. ff. de peti. here. & l. vtilitatem. ff. de cō fir. tuto. & idem dico si dubitatur an sciuit. quia ꝓsumitur ignoꝛasse. l. i. §. illud. ff. de li. agno. & l. mariti. ff. de adulte. & l. verius. ff. de ꝓba. Si vero sciuit. & non est conquestus. vt potuit ō iure nouissimo etiam cōstante matrimonio. aut. sed nouo iure. C. de adulte. sed vxoꝛem retinuit cum fuerit leno. l. fine metu. C. de adulte. sic cuꝫ heredes tractent de lucro captando contra ipos replicabitur. de lenocinio mariti. l. cum mulier. ff. solu. matri. & sic paria delicta mutua compen/satione tollentur. ℣ facit quod notat Innocen. in dicto. c. intellexim⁹. & Ja. de arc. in. d. l. c. cuꝫ mulier. & in. l. rei. §. i. ff. sol. matri. Si vero post scientiaꝫ vxoꝛem non retinuit. & tunc si queritur de delicto principaliter heredes non possunt con queri. immo accusatio debet fieri & inscriptio. cū modificatione tamen quam facit glo. in aut. vt li cc. ma. & auic. §. quia vero. sed secundario sic vt repellant petitionem dotis. vt in. l. fi. §. scia. ff. de adi. lega. & sic concoꝛdā opiniones fm hanc distinctionem.

18 ¶ Vtrum vidua committens stuprum & petēs dotem a fratre mariti vl̄ heredē eius possit repel li per exceptionem de fornicatione. ℟. dominus Jo. an. vbi. s. q̄ sic. de rigoꝛe iuris. & perdet do tem. & sic remanebit apud fratrem: vel heredes mariti ex offensa facta defuncto. per tex. cuꝫ glo. & per id quod notat Bar. in. l. penul. C. de ad/ulte. & ff. de liti. l. fina. & l. i. §. & si forte. ff. de in iur. ita determinat ℘Dau. de ca. consi. cxix. Vi/de ibi multa ꝓ & contra.

19 ¶ Sed nunquid pater qui dedit dotem ꝓ filia perdet eam ꝓ adulterio filie. ℟. q̄ si non est sti/pulatus eam sibi reddi perdet: & sibi imputet. vt tenet Jo. an. in. d. c. plerūq; & Accur. in. l. con sensu. C. de repu. & in. l. si dotem. C. de iur. do. sed Dy. per. l. ij. §. item si voluntate. ff. solu. ma tri. dicit q̄ si filia est in potestate patris non ꝓ/iudicatur patri. quin possit agere ꝓ dote. & ita similiter dominus Anto. in dicto. c. plerunq;. per. l. fina. C. de repu.

20 ¶ Vtrum vir qui expulit vxoꝛem ꝓpter adul teriū non notoꝛium ꝓpria auctoꝛitate teneat̄ sol/uere mutuum q̄d̄ accepit vxoꝛ ꝓ alimentis. ℟. q̄ sic. quia adulterium non notoꝛiuꝫ non ꝓinat ipo iure alimentis. nisi sententia lata sit. ff. de do na. l. post contractum. cum sua materia. & ad il/lud quod dicitur q̄ mulieri obstat exceptio adul terij. verū est quo ad futura. sed non quo ad ali/menta que debentur ante sententiam latam. & ō hoc in. l. si instituta. ff. de inoffi. testa.

21 ¶ Vtrum frater qui viuente patre de bonis pa ternis dotauit filiam teneatur illam dotem con/ferre mortuo patre. videtur q̄ sic per. l. certum C. fami. hercis. & l. fina. cum ibi no. Sed Bal. in. l. fina. C. de do. promis. dicit casum singula/rem. vt non computet. sed ego do tibi glo. in. l. dotem quam dedit auus. ff. de coll. bo. que dicit si tempoꝛe mortis patris constabat matrimoni/um non esse cōmunicandum. allegat. l. filium. ō coll. bo. & l. primam. §. fi. ff. de coll. dotis.

22 ¶ Vtrū confessio qua vir confitetur se recepisse dotem constante matrimonio valeat. ℟. q̄ non.

nisi appareat de numeratione. Nam videt dō/nare Bal. in. l. i. in secunda colūna. C. de do. p̄ mis. ⁊ Ange. in. l. penul. ff. que res pi. ob. po. ⁊ Bar. in. l. fi diuortio. ⁊ ibi legiste. ff. de verbo. ob. ⁊ alij in. l. si voluntate. C. de do. p̄to. ⁊ p̄sū/mitur simulata constitutio. vt dicit Bar. in. l. i. C. de dona. ante nup. de hoc habetur in. l. i. vbi tex. C. de dona. cau. mor. non nu.

23 ¶ Quando debet restitui dos. ℟. q̄ si consistit in rebus immobilibus debet statim restitui so/luto matrimonio. Si vero consistit in mobilib⁹ rebus sic infra annum. C. de re. vx. ac. l. vnica. §. exactio. Intellige tamen in marito si potest: quia si dolo malo non est versatus non restituet nisi inquantum potest. ⁊ idem priuilegium ha/bebunt filij eiusdem matrimonij. caueb̄t tamen tam maritus q̄z filij de restituenda si ad pingui/orem fortunam veniunt. vt no. in. d. l. vnica. in §. circa aūt. ⁊ in. l. in condemnatione. ff. de reg. iur. ⁊ in. l. etiam. in principio. ff. solu. matri. nō tamen transit ad heredes extraneos istud priui/legium. l. maritum. ff. solut. matri. de hoc vide glo. in. c. mulieres. ⁊ ibi per canonistas. de do/na. inter vir. ⁊ vxo.

24 ¶ Sed pone quando fuit data dos erant res i/mobiles quas vendidit maritus ⁊ emit res mo/biles ex earum precio respondeo q̄ non compu tabuntur immobiles sed mobiles. casus est in l. cū in fūdo. §. si fundus. ff. de iure do. Et ideo limita dictū. s. q̄ sint mobiles vel immobiles tē/pore mortis viri. ⁊ ita iudicabuntur. nec valebit q̄ surrogatum sapiat naturam ⁊ē. quia nō est ve rum hic. ⁊ ideo non statim restituentur.

25 ¶ Vtrum maritus vel heredes expēsas factas in dote possint defalcare. ℟. glo. in. d. c. mulie/res. q̄ necessarias sic ipo iure. vtiles non minu unt dotem. sed petuntur act. mandati vel nego/ciorum gestorum. voluntarie etiam cum consen su vxoris facte solum permittūtur abradi. si p̄t sine lesione rei. C. de rei vx. ac. l. vnica. §. ſz nec ⁊ l. i. ff. de impen. in re. do. factis. Sed h̄ nō ha bet locum in expensis factis p̄to exactione vl̄ de fensione dotis. quia maritus est dñs fructū do tis. ⁊ sic tanq̄z dñs ipam tuetur. vt no. ff. de im/pen. in re. do. fac. l. ij. Et ideo non poterit repe tere. vt tenet Specula. ti. de dote post di. re. §. vl. V. illud etiam. ⁊ Jo. an.

26 ¶ Vtrum heredes tenentur alere mulierem relictam infra annum. ℟. q̄ sic. Q̄ d veruz est si non habet aliunde. vnde alatur. non tamen fm quantitatē dotis. quia si fructus excederent nō te nentur nisi solum ad alimenta. Et si aliqd de do te restituunt tenentur in residuo alimentorum. ita no. gl. i. d. §. exactio. ⁊. ff. d̄ ma. l. diuortio. in p̄n. Vnde si p̄ p̄stitit alimēta filie potest ea repetere. ab heredibus viri. ℣ acitq̄ no. Bar. in. d. l. diuortio. Si vo habet vnde alat. tūc he/redes nō tenent. ita tenet gl. in. d. §. exactio. ⁊ p̄ bat in. l. extraneo. ff. de ven. in pos. mit.

¶ Sed nunquid teneatur habitare cū heredibus 27
mariti. ℟. Bar. in. d. l. diuortio. q̄ nō. quia nō inuenitur in iure expressum. contrarium tamen videtur verius. quia infra annum dicit mulier quasi esse in matrimonio. C. de bo. ma. l. fi. ⁊ sic consuluit. d. Car. q̄ non poterit alimēta petere. si cōtra eoz voluntatem alibi sit demorata. dum modo honeste possit apud eos demorari.

¶ Vtrum licite mulier possit percipere certuz 28
quid p̄ alimētis ab heredibus mariti. donec do tem sibi restituant. ℟. q̄ sic. d̄ iure cōi iuxta no. per Bar. post Ly. C. de bo. aut. iudi. pos. aut. ei qui. Et per Aug. i. l. ticia. ff. so. ma. ⁊ Pau. de ca. ꝯsi. cclxxxiij. ⁊ Pa. in. c. d̄ prudentia. d̄ do. post di. re. recitat Jo. de ligna. in clc. ex gra ui. de vsuris. ⁊ sequitur dicentem q̄ valet statu/tum vt heres soluat certum quid p̄to cētenario. Limitat tamē idem Pa. hoc in ea que nō habet vnde aliunde viuat. sed nō mihi placet ista limi/tatio quando non accipit tale quid rōne lucri. ſz ratiōe interesse lucri cessantis. vtputa quia poti⁹ vellet habere dotem vt eam implicaret in possef sionibus vel alijs negociatiōibus de quibus ve risimili tm̄ vel plus haberet. al's nō liceret. Et sic intelligo Jo. de imo. in. d. clc. ex grauī. post Adat. de mat. qui tenēt nō licere sine vsura. pu/ta quia solum accipit ratione lucri.

¶ Vtrum vir licite accipiat possessionem in pi 29
gnus p̄ dote soluēda. vide. ſ. vsura. i. §. xxv.

Dubium fm Jsy. li. ethi. est mo/tus indifferens in vtrā q̄z p̄tē ꝺdutiōis. vel dic q̄ dubiū ē equali tas rationū cōtrariarū fm phm.

¶ In dubijs vbi versatur periculū aie semp tu 1
tior pars est eligēda. ⁊ in ipis q̄d certius est tenē dum. ⁊ q̄d sine periculo explicari potest. ita dicit Pa. in. c. iuuenis. de sponsa.

¶ Vtr i dubio d̄beam⁹ iterp̄tari vt poti⁹ qs ſ̄ sit 2
irregularis. ℟. vt colligo ex pa. i. c. cū tu fili p̄po site. d̄ testi. ⁊ i. c. ad audiētiam. d̄ homi. Aut log mur i foro aie. ⁊ sic debem⁹ iterp̄tari irregularē ⁊ sic de alijs. vbi dubitat d̄ aliq̄ delicto. vide gl. in. c. vnico. d̄ scru. i o. fa. Similiter dicēdū i foro quasi pniali. vtputa q̄ nō agit ad penam, pp̄ie. sed vt a ministerio abstineat. aut ab alio in quo subesset peccatum. sicut in cōtractu matrimonij. ℣ acit. c. significasti nob. d̄ homi. ⁊. d. c. iuuēis.

aut loquimur in foro contentioso. ⁊ sic debemus interpretari ꝑ nō maxime. vbi agit de pena. puta qz celebrauit qz collatio nō tenuit ⁊ hmōi. quia i penis melior interpretatio ē fienda. vt in regula i penis. ⁊ regula odia. li. vi. ⁊ idē dic in excōicati one. ⁊ similibus.

3 ¶ Quō sūt interpretanda ab alijs facta dubia ꝑ rimor. ff. c. estote misericordes. de reg. iur. qz i melio: ē ptē. vide. j. iudiciū. §. xvij.

4 ¶ Verba dubia sunt accipienda fm intentionez ꝓferentis. ff. de reg. iur. in ambiguis. ⁊ vt res potius valeat q̄z pereat. c. abbate. de ver. signi. al's fm cōmunē vsū. c. dist. contra morem. vide s. castitas. §. i.

5 ¶ In quo differt dubiū ab opinioe ⁊ fide ⁊ scia vide. j. opinio. in ꝓn.

6 ¶ In re dubia fidei: auctoritas ē requirēda ro mane ecclesie. xi. di. palam.

7 ¶ In rebus ambiguis absolutū nō dz esse iudi cū. xxxiij. di. c. habuisse. imo qñ dubiū ē in per sona: vel in facto: vel in iure. nullo modo senten tia ē ferenda. xxx. q. v. iudicantē.

8 ¶ Non dicit iteratū qđ dubitat factum. de pre sby. non bap. c. veniens.

9 ¶ Dubio exīte i iure mrimonij tuti⁹ ē j̄ statu ta boium diminere copulatos q̄z disiūgere cōiū ctos j̄ statuta dei. c. lz ex quadā. de testi.

DBellum ē pugna duor. vt dicit i. c. mononachiā. i. sin gulare certamē. ij. q. v. ⁊ fit ad ꝓbatiōz alicuius rei ita vt qui vicerit ꝓbasse videat qđ ē ꝓhibitū sub pena mortalis peccati. qz ꝓtra legez dei ibi nō tēptabis dīm deū tuū. Allat. iiij. ⁊ di cit in. d. c. ⁊ ideo nō solū offerēs sed acceptās cū dantibus auxiliū. ꝓfiliū vel fauorē ⁊ valētib⁹ ꝓ bibere ⁊ nō ꝓhibētibus peccāt mortaliť. Allat ro. c. i. digni sunt morte q ꝓsentiūt. ⁊ nō excusant ex ꝓsuetudie vel metu acceptātes. nisi vt. j. dicā qz potius debet quis quelibet mala tollerare q̄z malo consentire decernat. xxxij. q. v. ita ne. nec obstat qđ dauid cum golia exercuit qz auctoritate spūs sancti fecit. sicut ⁊ sanson. vt dicit glo. i. d. c. mononachiā. xxiij. q. v. si nō lz.

1 ¶ Que pena ē clerici in duello pugnātis. ff. q. debet deponi. ⁊ ē irregularis tamē eps potest di spensare. dūmodo mors vel membror diminu tio nō interuenerit. c. i. de cle. pu. indu. nec solū efficitur irregularis si ipe pugnat sed etiā si aliuz ꝓ se pugnare facit. vt in. c. ij. eo. ti. ⁊ quicū q̄z h mandat consulit aut defendit si modo homici diū sequat vel mutilatio. vt in. d. c. ij. dispensat tn eps cū clerico in beneficio. etiā habēdo solum ꝓ sustentatione. vt in. d. c. ij. cū ibi no. dūmodo non habeat curam animarum.

¶ Sed nūquid ille qui cogitur a iudice tali mo 2
do. q̄ suspendetur quia habet cuz pro coniuncto nisi duellum suscipiat. possit suscipere cum sit in nocens. ff. diuersa fuit opinio. vt no. in. c. i. eo. ti. sed mihi placet q̄ talis coactus tali coactione li cite suscipiat. ⁊ etiam in causa ciuili quando non iminet ꝑbabile piculū mortis. qz sicut licet se de fendere ⁊ res suas ⁊ alia facere que de se nō sunt mala. sic pugnare qñ alio mō nō potest euadere. Facit. c. interfecisti. de homi.

¶ Utrum clerici qui reliquias afferunt pugili 3
bus ad pugnandum sint irregulares si sequa tur homicidium. ff. q̄ si omnino sine ipsis erāt pugnaturi non erunt irregulares. al's sic. ⁊ sic i tellige opiniones diuersas. ⁊ concorda fm hanc distinctionem

¶ Quod dictum est de duello. Jdē dic de iudi 4
cio aq̄ feruentis vel ferri cādēti. c. fi. & pur. vul.

EBrietas est ꝓtuatio vsus intelle ctus facta ad aliqđ tem pus ex immoderato potu vini: vel cuiuſ cūq̄z alterius rei potabilis.

¶ Utrum ebrietas sit peccatum mortale. ff. vt 1
colligo ex Aler. in secūda secūde. ⁊ glo. xxv. di. §. al's ea demū. ⁊ doc. ibidē. q̄ aut raro cōtingit aut assidue. Si raro sic distinguo: q̄ aut inebri ans se cognoscit vini potētiā ⁊ suā complexionē dispositā ad ebrietatē: ⁊ tñ magis vult ebrietatez incurrere. q̄z a potu abstinere. ⁊ sic ē peccatum mortale. Aut inebrians se: nescit vini potentiaz ⁊ ignorat q̄ ex tali potu possit inebriari vel non aduertit ⁊ sic ē nullū peccatū vel veniale fm ex cessum in potu ⁊ negligentiā in aduertendo. Si vero assidua sit ebrietas sic est mortale peccatum non ꝓpter iterationem actus quia multiplicatio actuū venialiū non auget in infinitum. sed quia nō potest esse q̄ homo assidue inebrieť quin sci ens ⁊ volēs ebrietatē incurrat: aut saltē omittat diligentiā quā debet adhibere de necessitate ne i ebrieť cū habeat tēpus deliberatiōis reprimendi motus venīales ne ꝓcedant in regnuz peccati. Jlle vero qui ꝓcurat vt quis inebrieť cōmuni ter mortaliť peccat siue sequatur ebrietas siue nō siue sit peccatū mortale. in eo q̄ inebriať siue non qui ꝓsentit in damnum notabile ꝓrimi.

¶ Utz ꝓpter sanitatē liceat inebriari. ff. q̄ nō 2
sine peccato mortali. tā in operāte q̄z in patiente scienť verū ē q̄ fm. S. Tho. fa fe. q. d. cib⁹ vel potus qui esset superfluus sano nō erit superfluus infirmo. puta qz dať ei cā medicine ad ꝓuocādū vomitū ⁊ sine peccato: qñ talis infirmitas id re quirit: sed nō vsq̄z ad ebrietatē.

3 ¶ Utrū ebrietas excuset a peccato. ℟. q̄ excusat a tanto. sed nō a toto. Intellige quo ad penā: ꝫ quo ad culpaz excusat a toto qō fecit in ebrietate ex quo ē sine vsu totalis ratiois. ⁊ facit qō nota. xv. q. i. in. c. sanc. ⁊. c. si quis insanies. Quo vero ad penā ℣a. in. c. quia diuersitatē. de ꝓcess. p̄ben. tenet q̄ no iputat nisi id qō ex culpa ime/diate ,pcedit. nō qō mediate. ⁊ facit qō no. i ter. ⁊ in glo. xxiij. q. v. de occidendis. ⁊ in. c. ꝫ. ō te stibus. vnde dicit q̄ ꝫ quis excōmunicet ,ppter ſnā culpā nō tame iputat̄ postea ei q̄ beneficiuz non contulit infra tēpus debitū: nisi fuerit i mo ra petende absolutionis. quia culpa non ē causa imediata. sed excōmunicatio que ē pena. sic in ,p posito ꝫ sūptio potus superfluꝰ fuerit culpa. ⁊ cā imediata puationis vsus r..tionis. non tamen ē causa imediata homicidij vel alterius qō facit. ⁊ ideo non erit irregularis ſ mutā opinionē. Ri car. tamen in. iiij. di. xv. tenet q̄ erit irregularis ⁊ q̄ ei iputaꝝ ad penā omnia que sequunt, sed mihi placet magis opinio ℣a. ⁊ ,p eo ē tex. cuz glo. i. c. de cetero. de homicidio. nisi voluntarie inebriare voluiſſ3 vt postea nesciēs occideret. q̄ sic ei imputaretur. sicut tenet glo. in. d. c. de cete ro. etiā quod cū q̄z quod secutuz ē q̄z quis mediate processisset.

4 ¶ Utrū ebrietas largo modo dicta. qua quis ñ totaliter p̄uat̄ vsu rationis sed bene alterat̄. scit tū qō facit. similiter sit peccatū mortale. ⁊ excuset ℟. absq̄ dubio non excusat a malo qō perpetrat̄ ex quo scit qō facit: nec etiā credo talē excusari a peccato mortali qui sciēter tm̄ biberet q̄ talē grauedinē incurreret. tū ,ppter periculū ebrietatis tū quia sine notabili lesione r. tionis hoc fieri nō potest. In eo aūt cui hoc accidit inaduertēter si/ne raro siue etiā frequenter non credo sit pecca tū mortale. q̄z non facit a ,ppōsito ⁊ scienter. quia non ita tenet̄ talē alterationē vitare ficut ebrieta tē. que p̄uat vsu rationis totaliū.

5 ¶ Utrū teneāt geſta p talē ebriū. ℟. q̄ nō q̄ñ,p prie ē ebrius. sed q̄ñ nō ē ,prie ebrius sed cōfor tatus ⁊ scit qō facit tūc tenēt. ꝫ in multis succur/rat̄ ei vt in iuramento ⁊ ꝓfessione ⁊ similibus p miſericordiā iuris. vt. ō. dixi blaſſemia.

Ecclesia sumitur multipliciter. vt. [viij. di. c. quoꝝ vices. ⁊ vij. q. i. scire debes ⁊ ne prelati vices. c. vltimo. de verbo. signi. c. causa. ⁊. c. cū clerici. i glosis ⁊ ibi vide.

1 ¶ Eccleſia vniuersalis que ē collectio fideliū nō potest errare in fide seu eius articulo. nec q̄ꝫ ī bis que ad bonos mores necessarios ad salutē perti nent. quia xp̄s ,p ea orauit vt nō deficeret fides eius. ⁊ sic intellige. xxiij. q. i. a recta. In aliis aūt bene pōt errare. q̄ sequit̄ opinionē que pōt falli ⁊ sic intellige. c. a nobis. el. ij. de sen. excō.

¶ Eccleſia romana ibi ē vbi sunt boni. vt dicit 2
glo. in. c. q̄zuis. xxi. di. ⁊ sic p3 q̄ tpe mortis xp̄i remansit in sola virgine maria.

¶ Eccleſia an dicat̄ illa que non ē cōsecrata. ℟. 3
℣a. in rubrica de conse. ec. vel alta. q̄ nō,ppie sed Basilica. i. domus regis. alle. glo. cū tex. in c. i. de relig. do. ⁊ facit ad statuta. vt delictū com missū in eccleſia non consecrata non sit cōmissū in eccleſia. ꝫ ipropie acciptaꝝ vnū,p altero. Itē equinoce dicit̄ eccleſia oratoriū ꝫ ,ppie oratoriū sit locus aptus ad orandu3. quē quisq̄ in domo sua edificare potest.

¶ Eccleſia Matrix. Aliquando ē cathedralis 4
vt in. c. venerabili. de ver. sig. aliqñ ē baptisma lis seu parrochialis. vt in. c. ex transmissa. de p̄/scrip. ⁊ in. c. ad audientiā. el. i. de eccleſijs edifi. no. do. Car. in clc. ne romani. de elec.

¶ Eccleſia materialis cuius auctoritate deb3 fū 5
dari. ℟. q̄ auctoritate epi dioceſani. vt in aut. de eccleſia. ti. §. ſi quis aūt. ⁊ de conse. di. i. c. nemo el. i. ⁊ hoc verū in locis non exēptis. in exēptis ℘o nullus potest edificare sine licētia sedis apo stolice. vt in. c. auctoritate. de p̄uilegijs. li. vi. ⁊ sic intellige. c. de locoꝝ. cū. c. se. de ꝓse. di. i.

¶ Utruz debeat eccleſia edificari sine dote. ℟. 6
q̄ eccleſie mendicantiū sic. alie vero non. nisi in monasterijs que habent redditus. vt no. in. c. i. de censibus. ⁊ dos ē mansus terre: qui multipli citer dicit̄. vt no. glo. in. c. ꝫ canonicā. xxiij. q. viij. ⁊ in. d. c. i. no. ℣a. q̄ accipit̄ hic ,p dote ne cessaria ,p sustentatiōe ministri q̄ māsus dz eē li ber ab oi seruitute tpali. vt in dictis iurib⁹. ⁊ no. Inno. ⁊ Ho. ⁊ Jo. an. in. d. c. i.

¶ Quis tenet̄ ad eccleſie reparationē. ℟. ℣a. 7
in. c. i. de eccle. edifi. q̄ de iure tenet̄ ꝑlatus da/re quartaz partē redditus. si speciales non sunt ad hoc deputati. vel si consuetudo non transtu/lit onus fabrice in populo. nec valet consuetudo in contrariū. vt in. c. cognouimus. xij. q. ij. i. d. c. i. quod intelligē quādo superet aliquid detra ctis neceſſarijs sibi. al's non tenet̄ i m eundem ℣a. in. c. de his qui. de eccle. edifi. ⁊ qō dico de ꝑlato intelligo de omnibus beneficiatis in ea. vt dictis. c. i. ⁊. c. ō bis. Si vero consuetudo trāstu lit onus fabrice in seculares tenentur ipſi. arg. c. ad apostolicā. de symo. quod limito nisi eccle/sia habūdaret ⁊ ipi seculares in magna egestate eſſent. ar. c. aurū. cū similibus. xij. q. ij.

¶ A quo debet consecrari ⁊ de reconciliatione 8
eius vide. ō. consecratio eccleſie. De eius im/

nitate. vide. ſ. immunitas.

9 ¶ Vtrū oblatiões q̄ fiunt capelle cedāt eccleſie parrochiali. ſ. quā ē ſita. ſ. ℞a. ⁊ do. Anto. in c. paſtoralis. de his q̄ fiūt a ꝓla. q̄ ſic ꝓ locū a ſpeciali. in. c. ad audictiaꝫ ꝑmo. de ec. edifi. Inſert etiā. d. Anto. ibidē q̄ oblatio q̄ fit imagini picte in muro alicuius parrochie cedit eccleſie parrochiali. ℣acit glo. in. l. ſtatue. ff. de vſufr. ⁊ Angelus in ſua diſputatiõe q̄ incipit in refulgēti palatio. hoc limito verū q̄n fit intuitu eccleſie parrochialis al's nõ de quo. ſ. votū. iij. §. xxvi. Idem do. Anto. nõ. ſup. ſ. de prochijs q̄ oblatiões q̄ fiūt celebrāti in alterius eccleſia ſūt rectoris illiuſ eccleſie. niſi ſit epūs in ꝓpria dioceſi. vel archiepūs in tota ꝓuincia dum viſitat. q⁊ tūc epūs vel archiepūs cedūt. q⁊ tota dioceſis cenſet. ℞parrochia de rapto. c. i. de parro. c. ſuper eo. ⁊ ꝓuincia ē parrochia archiepi. c. romana. §. fi. de cenſi. li. vi.

10 ¶ Eccleſia non conſecrata an gaudeat eodē ꝓuilegio quo conſecrata. ſ. ℞a. in. c. fi. de conſe. eccle. vel'alta. q̄ ſic. quando auctoritate epiſcopi eſt edificata. mlta ꝓ hoc allegant i gl. ibidē.

11 ¶ Eccleſie parrochialis collatio ipō facto ē nulla ſi fiat ei qui nõ attigit. xxv. annum. Item collata ei qui non eſt ſacerdos ſi infra annum a tē/poze conceſſionis ⁊ adepte poſſeſſiõis nõ fuerit ſacerdos ordinatus vacat. ſ alteri conferri nõ poſſit niſi completo anno trāſacto. de quo dic vt ſ. clericus. vij. §. v.

12 ¶ Eccleſie parrochiali pñtat⁹ poteſt admitti q̄ꝫ uis nõ ſit in ſacris. dūmõ infra tēpus debitū poſſit ordinari in ſacerdotē. c. fi is. de inſti. li. vi. ſ fine pñta iõe inſtitui nõ pōt niſi diſpenſatiue ꝑm Jo. an. i. c. ꝓterea. de eta. ⁊ quali. or.

Electio ē alicuius ꝑſone idonee ad dignitatē vel fraternā ſocietatē ꝓuata forma canonice facta vocatō hoc colligit ex. c. cū in cūctis. ⁊. c. cū eccleſia vulterana. ⁊. c. quia ꝓpt. dē elec. ⁊. c. cū oli. ō arbi.

¶ Ad quem ptinet electio. ſ. de iure cōi ſpectat ad collegiū. Mlā quelibet congregatio debet ſibi de iure cōi eligere ꝓlatū. niſi ꝓſuetudo ſit in contrariū. de elec. c. i. xvi. q. vlt. congregatio. xviij. q. ij. abbatē. ⁊. c. ſe. vnde ad eam ſpectat etiam ſi duo ſolū vel tres fuerint de elec. c. i. de ꝓſue. c. cū dilectus. imo vt tenet glo. in. c. ij. de poſtu. ꝓte. Jnno. ⁊ Jo. ⁊ cōmunit doctores. Jus vniuerſitatis poteſt remanere in vno ſolo omnib⁹ alijs mortuis vel ꝓuatis ſuſpēſis vel excōmunicatis ter. eſt in. l. ſicut. §. ſed ⁊ ſi vniuerſitas. ff. q̄ cu iuſ. vniuer. cū glo. ⁊ Bar. vnde in iſto caſu poteſtas eligēdi ptinet etiā ad pauciores q̄ſi maior pars ē inhabilis ad eligendū. puta excōicati. vel ſuſpēſi ⁊ ſic mino⁹ ps repꝛeſentat totū collegiū cū inhabiles non cōprehendant in numero. ℣acit c. illa. de elect. bona glo. in cle. q̄ circa. de elec. Iſte tamen ſolus non poſſet ſe eligere. quia no tarē ambitioſus. c. per veſtras. de iure patro. pertinet etiā aliq̄n ex ꝓſuetudine vel ꝓuilegio ad alios q̄ꝫ de collegio. c. cumana. de elec.

¶ Vtrū ptās eligēdi deuoluat ad alioſ de collegio. q̄n alij ſunt ꝓuandi poteſtate eligēdi ꝓ ea vice. ſ. glo. in. d. c. ij. q̄ no anteq̄ꝫ ꝓuent. 2

¶ Quid ſi nõ vocēt alij qui ſūt ꝓuati vel inhabiles ad eligēdū. ſ. ℞a. in. d. c. ij. q̄ tenet electio ⁊ alia capitularia. ſ nūdū fit diſcuſſum an ſint ꝓuati. q⁊ ſufficit q̄ poſtea poſſunt conuinci. 3

¶ Vtrū cōuerſi ſint de capitulo ⁊ habeant vocē in electiõe ꝓlati. ſ. Ludo. de ro. in ſuis notādiſ tenet q̄ nõ allegat. c. ex eo. de elec. li. vi. niſi antiqua ꝓſuetudine hoc haberent ſ Jnno. in. c. ij. de inſti. Idē tenet ℣ederi. cōſilio. cvij. p tex. in c. ⁊ fi xp̄s. de iureiur. in verbo vos ⁊ ꝓuerſi. q̄ō eſſet fruſtratoꝛiū monaſterij veſtri. 4

¶ Vtrū electoꝛ poſſit vnū vel plures ꝓcuratoꝛes inſtituere ad eligendū. ſ. q̄ ſic. ſi ipſe ſit abſens ⁊ iuſto impedimento detinetur. ſed oportet q̄ ſi plures ꝓcuratoꝛes inſtituit q̄ quilibꝫ ſit inſolidum aliter non admittetur. ⁊ ſi ſimul concurrāt portioꝛ erit condito ꝓoccupantis. Si vo nullus coꝝ ꝓoccupat: aut capitulū admittet quē voluerit: vel ſi maioꝛ pars capituli nõ ꝓcordat. admittetur qui ꝓtioꝛ eſt inſtitutus. Jteꝫ oportet q̄ ꝓcuratoꝛ ſit de collegio ⁊ ſi nullus vellet eſſe nõ poſſet extrancū capitulo nolente deputare ne q̄ꝫ per lr̄as votū ſuū exꝑimere. Itē tertio oportet q̄ ꝓcuratoꝛ inſtitutus nõ eligat vnū ſuo noie ⁊ alteꝝ noie, ꝓcuratoꝛio q⁊ nihil valeret. niſi dūſ ſpeciale mandatum dediſſet de aliquo nominando. q⁊ tūc illum noie dñi ⁊ alterū ſuo noie poterit nominare. c. ſi quis. de elec. li. vi. 5

¶ Vtrū illi qui nõ ſunt ꝓfeſſi tacite vel exꝑreſſe in locis regularibus ſūt admittēdi. ſ. q̄ nõ. vt patet in. d. c. ex eo. nec illi q ꝓ coꝝ regulā vel cõſtitutiones ꝓhibent ſicut minoꝛes. 6

¶ Vtrū illi qui nõ ſunt ſubdiaconi habeant vocē in capitulo in cathedralibus collegiatis ſecularibus vel regularibus eccleſijs. ſ. q̄ nõ. etiā ſi ab alijs libere concedatur. cle. vt hi qui. de eta. ⁊ qua. Quidā tamē limitant quo ad illos qui nolūt ordinari laici. ꝓfeſſi tamē cū clericis admitti debent de iure cōmuni. vt in. c. meſſana. ō elec. nõ laici cōuerſi niſi vbi habet ꝓſuetudo q̄ admittant. vt no. glo. in verbo electiõibus. in. d. c. ex eo. vt in. d. cle. vt hi. q⁊ dictū. c. ex eo. excludit ſolum laicos conuerſos. 7

8 ¶ Quis nō pōt eligere. ff. fm Inno. ꝛ ☞Pa. in. d. c. ij. de postula. multi priuant̄ potestate eligendi. ☞Primo excōmunicati maiori excōmunicatiōe. c. constitutus. de appel. secus de minori. de cle. excō. mi. c. vl. Secūdo suspensi ab officio de consue. c. cum dilectus. Tertio interdicti. de elec. c. cū inter. Quarto quibus interdictuz ē eligere sine superioris licentia. de elec. c. fi. Quinto qui scienter celebrauerūt in loco interdicto. ō sen. excō. c. is qui. li. vi. Sexto illi qui in ea vacatione elegerūt scienter indignū. c. cū cūctis. ꝛ. c. innotuit. in fi. de elec. Et idē si peccauerunt in postulando. c. scriptū. eo. ti. quia ꝓ ea vice sūt ꝓuati potestate eligēdi si facta nominatione secuta fuit postulatio vel electio. Secus si nō sit secuta quia non sunt ꝓuati. c. perpetue. eodē. li. vi. Septio pupilli. c. cr eo. eo. ti. li. vi. Octauo laici conuersi. Nono non ꝓfessi. Decimo nō subdiacon. de quibus dic vt. s. dictū ē. Undecimo illi qui per laicalem abusum elegerunt cod. ti. c. quisquis. Duodecimo non eligentes infra tempus debitū. vt. ꝯ. dicā.

9 ¶ Quando debet fieri electio. ff. q̄ in cathedralibus vel regularibus ecclesijs infra tres mēses aliter deuoluitur ad superiorem proximum qui superior si infra prefatum terminum non eligerit deuoluitur ad alium superiorem ꝛ sic vsq; ad papam. vt in. c. ne pro defectu. de elec. nisi iusto impedimento fuerint impediti. deinde tenentur electores presentare electionez electo ꝛ petere cōsensū ei⁹ infra. viij. dies posq̄z comode poterūt alioquin sūt suspēsi p tres annos ab oibus beneficijs ipius ecclesie. c. cupientes. §. ceteruz. li. vi. eo. ti. In alijs vero ecclesijs debet ꝓuideri infra sex menses. aliter ad ꝓximū superiorē deuoluit vt in. c. de multa. de preben. ꝛ in. c. nulla. de cōcess. preben.

10 ¶ Utrū possit fieri electio ante sepulturā prede cessoris. ter. in. c. bone memorie. el. ij. eo. ti. tenet q̄ nō. si tū fieret valeret fm glo. ibidē.

11 ¶ In quo loco debet fieri electio. ff. q̄ potest fieri in quocunq; loco honesto maxime fm consuetudinem. vt in. c. causis eodem. dummodo non sit locus clandestinus. quia electiones que fiunt in cameris per occulta conuenticula reprobantur. lxxix. di. c. ij. ꝛ. c. si transitus. propterea electiones episcopoꝝ solēt fieri in ecclesijs. c. q̄ sicut. eodem titulo.

12 ¶ Utrū in loco interdicto facta valeat. ff. ☞Pa. i. c. i. de postu. prela. q̄ licet Archi. in. c. i nomine. xxiij. di. tenet q̄ non valet. tamen Hugo. vercellen̄. ꝛ Jo. an. ꝛ cōmuniter doc. post eū tenent. q̄ valet ꝛ postulatio ꝛ electio. quia sūt quidam contractus. ꝛ probatur per ter. d. c. Fallit hoc in electione pape. vt in. c. vbi periculuz. de elec. li. vi. eodem titulo.

¶ Qui sunt vocandi ad electionem. ff. q̄ omnes qui sūt presentes ad quos pertinet eligere ꝛ etiam absentes sunt vocandi fm q̄ consuetudo se habet. c. cozaz. codē ti. quia licet de iure absentes sint vocandi. vt in. c. quia propter. eodez ti. tamen consuetudo potest introducere vt nō vocentur. ꝛ valeat electio. vt notat ☞Pa. in. d. c. cōrā. ꝛ in. c. cumana. eo. ti. 13

¶ Quomodo sunt vocādi. ff. q̄ vel verbo vel scripto vel consueto signo campane ꝛ huiusmodi fm consuetudinē. 14

¶ Utrum possu statui terminus minor triū mēsium in quo si non conueniant licite procedatur ad electionem. ff. fm Jo. q̄ si due partes p̄sentes sunt ꝛ causa coartatiōis assignetur. sic potest quia tunc potest absens saltez vni de collegio cōmittere vices suas. c. quia propter. eodē ti. Si vero due partes absentes sint vl' non sit causa coartationis. sic non potest sed debet expectari vsq; circa finem triū mensium. Et sic intellige doc. ꝛ concor. in. c. cum inter vniuersas. ꝛ. c. cū nobis. eodem titulo. 15

¶ Utrum pulsata campana si minor pars sit ꝛ que cōuenit possit fieri electio. ff. ☞Panor. in. c. ex causis. eodem titulo. q̄ in negotijs que possunt expediri per presentes quod est regulare iuxta nota. per glo. in. c. ij. de testi. li. vi. sufficit vocatio per sonum campane. dummodo talis sit campana q̄ ipsius sonus possit peruenire ad intelligentiam existentium in loco. Sed in negotijs in quibus absentes sunt vocandi non sufficit vocatio per sonum campane. Sed absentes debent vocari per nūcium vel per litteras. vt in d. c. cum inter. ꝛ. c. quia propter. eodem ti. ꝛ ita videtur sentire Innocen. in dicto. c. in causis. ꝛ in. c. ij. de no. ope. nun. Sed quia Bar. i. l. omnes populi. ff. de iusticia ꝛ iure. tenet. q̄ quantū cūq; pulsetur campana. nisi cōueniant due partes vniuersitatis saltem nō valet qđ fit per. l. nominationem. C. de decurio. ꝛ in. l. nulli. ff. q̄ cui⁹. vniuersi. ꝛ. l. fi. C. de pre. decu. ꝛ sic cōmuniter transeunt legiste. Tu tamen dicas q̄ opinio legistarū est vera. quando cāpana pulsatur ab eo qui nō habet potestat̄. puta per aliquē de vniuersitate. quia minor pars de duabus vniuersitatis nō habet auctoritatē conuocandi vniuersitatē. vel quando pulsando non intelligitur ꝓ vocatione ad tale quid peragendū: sed indifferenter pulsatur. secus quando pulsatur per eum ad quē pertinet aduocare. ꝛ tali modo q̄ omnes 16

sciunt se vocatos. Et sic intelligē ꝛ limita. l. no/
minationē: ꝛ predictā. l. nullū. l. aūt fi. ꝑdicta ni
hil ad ꝓpositū. quia dicit q̄ decretū non debz ex
tabella recitari. Intelligo ibi tabella. i. tabellio/
nē quia istud non ē delegabile. ꝛ sic non facit ad
ꝓpositū. Iz Bar. exponat tabella ꝑ instrumen
to pulsatili. sed no. bene. ꝛ sic tenē q̄ valet quan
do sūt p̄sentes. ꝛ quādo pulsaꝝ per eū qui potest
vocari. ꝛ tali modo q̄ intelligāt se vocatos. Et
sic concor. dicta canonistarū. in. d. c. ij. ꝛ in. c. i.
de ma. ꝛ obe. ꝛ in. d. c. in causis. de boc vide. j.
statutū. §. xij. ꝛ. xiij.

17 ¶ Quid si aliquis sit in ciuitate vel monasterio
infirmus. ℟. ſm Io. q̄ scrutatores debent ire
ad eū ꝛ inquirere votū eius. sicut vota p̄sentiuz
quia p̄sens ē qui in ortis ē. ff. de ꝑcura. l. i. iun
cta. l. v. nec erit necesse ipsum in collatione: aut
alijs que sequuntur requirere. sed sufficit cōsen
sus in scrutinio habitus. ꝛ concor. Inno. Pos
set etiam talis procuratorem constituere vnum
de collegio cum iusto impedimento detineatur.
vt supra dictum est.

18 ¶ Utrū vno elector cōtēpto nec vocato sit ir
ritanda electio. ℟. q̄ sic. si ipe vult. potest etiā ra
tā habere si vult. c. q̄ sicut. eodē ti.

19 ¶ Utrū elector possit renunciare voci sue. ℟. q̄
sic. quia quilibet potest renunciare iuri suo. C. d
pac. l. si quis in conscribendo. Si tñ accedat ad
mittendus ē in omnibus que circa ipsaz electio
nē facienda restant. c. ecclesia vestra codē. i. ℟.

20 ¶ Quis debet eligi. ℟. q̄ melior. non simplici
ter. sed qui melior erit tali plationi. vnde Iero.
viij. q. i. Iz qui p̄stantior est ex omni populo. q
doctior qui sanctior qui etiā in omni virtute emi
nentior ille eligatur. lxxxiij. di. c. metropolitano
dicitur. optim⁹ debet eligi. Intelligē ſm iudiciū
conscientie eligentis.

21 ¶ Utrū peccet mortaliter qui non eligit melio
rē illi plationi ſm iudiciū sue ꝓsciētie. ℟. Hen.
de gan. in. iiij. quol. q. xxij. dicit q̄ si duo bona
ꝓponantur vni. si cetera sunt paria. puta eque p̄
cepta. eque facilia. ꝛ huiusmodi tenetur sub pec
cato mortali eligere melius bonū. ratio quia eli/
gendo minus bonū contēnit bonū vbi habet ra
tionē perfecti. s. maius. ꝛ sic p̄fert in sua electiōe
defectū boni ipi bono. ex quo duo sequunt absur
da. Primū q̄ statuit sibi in bono illo minori fi/
nē boni. in eo q̄ excludit maius seu q̄ ampli⁹
ē in maiori. contra quod dicit glo. super illud ad
phm. Non q̄ iam acceperim aut perfectus sim.
Nemo inquit fideliū ꝛ si multum ꝑficerit dicat
sufficit mihi. qui cui hoc dicit erijt de via ante fi/
nē. Secundū absurdum ē q̄ contēnendo illud.
bonū q̄ē amplius in maiori bono: cū non sit i
eo nisi ratio boni: contēnit in eo bonū quia bo/
nū. quare cū ratio boni contēni nō possit: nisi cō
tēnendo primū ꝛ summū bonū. quia omne bo/
nū est aliqua ratio p̄mi boni. ergo eligendo mi/
nus bonū contēnit p̄mū bonū nō solū indirecte
sicut quilibet alius peccator qui vellet si cēt possi
bile summū bonū. ꝛ etiā il[illegible]dilectabile. ꝛ ꝓpte
rea ne delectationē amittat contēnit summū bo/
nū. Iste vero non sic. sed absolute non vult sibi
illud bonū adesse. ꝛ ita neq̄z bonū simpliciter q̄
bonū. sed quia hoc. ꝛ sic simpliciter contēnit ab/
solute bonū simpliciter nolens in bono ꝓficere
q̄ est a bono deficere. ſm Bernar. ꝛ ſm glo.
ad phm. iij. Ad ea vero que sunt poza extendēs
dicit ad futura merita. a quibus si cessaret per/
deret ꝛ p̄terita. Secus si ex carnali affectione. q̄
talis affectio mutat rationē contētus. quoniam
iste qui p̄fert minus bonū sine affectione. non
contēnit nisi bonū quia bonū. q̄ non vult. ꝛ ita
directe ꝛ ex malicia. Ille vero qui ex affectione
p̄fert non contēnit bonū quia bonum. quia bene
vellet habere maius bonū. tamen ꝓpter affecti
onē p̄fert minus bonū ꝛ cōtēnit indirecte ma/
ius bonū. ꝛ sic ſm exigentiā illius affectiōis ꝛ li
bidinis in ea poterit esse contētus venialis. Ibi
le. Ex hoc ergo collige q̄ qui eque faciliter po/
test eligere meliorē ad illā plationē seu officium
si solūmodo ideo nō eligit meliorē quia nō vult
q̄ peccat mortaliter in quacūq̄z electione. Si ve
ro ideo non eligit meliorē ſm iudiciū sue consci
entie ex aliqua affectiōe. puta quia est sibi inimi
cus ille melior: vel quia minus idoneus est sibi
benivolus ꝛ huiusmodi. tūc distinguendū ē an
electio sit de maiori dignitate. puta papatu. epa
tu. ꝛ idem de omnibus curā animaꝝ habenti
bus. ꝛ sic peccat mortaliter. ar. c. nihil. de elect.
Si vero sit de alijs electionibus erit peccatum
veniale. dummodo sit dignus hoc est non habe
at aliquod canonicū impedimentuz his videtur
concordare Tho. vi. quol. q. vi. Iz obscure. quia
ibi dictis oportet addere que dicit de acceptione
personarum nec obstat quod dicitur in. c. cum
olim. c. cum dilecti. ꝛ. c. cum inter canonicos. ꝛ
ibi glo. ea. ti. q̄ sufficit sit dignus q̄. ℟. Tho.
vbi. s. q̄ ista intelligunt quo ad forum contentio
sum in quo nō reprobaꝝ electio dummodo sit di
gnus. Si autem eligit indignum in ecclesiasti/
cis. sic est mortale. In temporalibus vero non
credo mortale nisi in maioribus dignitatib⁹. pu
ta dominio in alijs autem officijs non. nisi sit
talis qui eligitur q̄ ex eius electione sit secuturū
aliquod notabile damnum in illis quibus habet

exercere tale officiū. vt q; tabellio qui nescit dicta re instrumenta vel iudex qui nescit dare sententiam ꝛ huiusmodi.

22 ¶ Utruꝫ eligentes incognitū saluēt ꝑscientiā ſ. ꝓpa. in. c. bone memorie. el. ij. de postu. prela. q; non. p ter. ibidē qui vult vt plenā habeant notitiā. Limito hoc vel per se vel p eos cū q̄bus conuersatus est. c. scriptum est eodem.

23 ¶ Que sunt canonica impedimenta. ſ. redūcunt ad. viij. ꝓmū si est malus ꝛ male vite. vnde dio⁹. in epistola ad demophilū monachū. qui nō est gratia illuminatus nō est iste sacerdos sed inimicus dolosus: deluſor⁹ sui ipsius ꝛ lupus contra dominicū populū pelle omina armat⁹ hec ille. Et ex hoc dicit Tho. vbi. ꝙ. q; existens i peccato mortali est indignus ad prelaturā ecclesiasticā ꝛ officiū spirituale exequendū. Secundum si est excōicatus maiori excōicatione. c. constitutis. el. i. de appel. Tertiū si est excōicatus minori excōicatione. c. fi. de cle. excō. mini. Quartuꝫ si est suspensus vel interdictus aut iterdictū non seruauit. c. i. de. postu. prela. c. cum dilectus. de ꝓsue. Quintū si non est legitime natus etatis debite ꝛ litterature ꝙuenientis. vt in. c. cū in cūctis eodē ti. vel habet aliquod de alijs impedimētis circa ordinañ. de quib⁹ vide. ī. Ordo. iij. Sextū si semel pp vitiū persone fuit reprobat⁹. c. sup eo. eo. ti. Secus si cassata fuit electio pp vitiosuꝫ processum. c. inmotuit. eo. ti. Septimū si est ep̄s q; nō potest eligi ad aliā dignitatē: sed dz postulari. c. fi. de postu. prela. Octauo in aliqua religione nō pōt eligi expresse nō professus in ea. c. nullus. eo. ti. li. vi. ꝛ cle. cum rōni. eo. ti. in ep̄m tū potest eligi nouitius. d. c. nullus.

24 ¶ Utrū electio de tali habente aliquod predictorum impedimētoꝝ sit nulla ipso iure. ſ. q; sic excepto in habente primū impedimentum ꝛ tertium q; est cassanda. vt ꝓ. in. d. c. fi. de cle. excō. mi. ꝛ electores sunt priuati ipa vice electione: ꝛ suspensi triēnio ab ecclesiasticis beneficijs ipo facto. vt in. d. c. cum in cunctis.

25 ¶ Quomodo dz fieri electio. ſ. q; tres sūt forme a iure nobis tradite. vt i. d. c. q; propter. e. ti. ꝛ iō electio que non fit ſm vnam ipsarū ē nulla ipo iure. vt ibidem.

26 ¶ ꝓma dr forma scrutinij in qua requirunt̄ ista ō necessitate. aliter eēt nulla electio. ꝓmū q; omnes qui debēt esse ꝛ volunt congregentur psonaliter simul. Secundū q; ab ipsis assumant̄ tres de collegio: ꝛ deputent̄ ad scrutāda vota oium de collegio: ꝛ nō sint nec plures nec paucio/res ſm cōem opinionē. ꝓsset tamē teneri opinio Hin. ꝛ Tancre. in. d. c. q; propter. quādo in collegio essent pauci q; sufficerēt duo: ꝛ qñ nō essent nisi duo sufficeret vnus vocatis testib⁹ ꝺz Inno. ꝛ placet ꝓpa. in. d. c. q; propter. tenēt et aliqui q; si predicti tres nō eēnt de collegio eligētium nō esset inualida electio: sed cōis opinio tenet q; oz sint de collegio: aliter sit nulla: ꝛ cōueīt magis littere. Tertiū q; isti tres exquirant vota singulorū in secreto. ſ. ab alijs de collegio. q; be ne possent eē alij testes qui nō sunt ēd collegio: dūmodo nō sint tales qui possent timorē incutere eligentib⁹: q; tunc possent refutari sicut ꝛ scrutatores si tales essent vel aliquis ipsoꝝ. ꝛ eēt iusta cā appellandi. ſm ꝓpan. in. d. c. q; propter. Quartū q; ista inquisitio fiat sigillatim non bini vel trini sunt vocandi. Quintū q; vota oium exquirant. q; si vnus conteneretur non valeret. Sextum q; scribant, vel per se ipsos vel per tabellionē vota oium. Septimū q; mox postq̄ fuerit in scriptis redacta vota oium publicentur in cōi ibi dicit glo. mox. ſ. incontinēti nullo actu ꝛrio ī termisso post vota scrutata ꝛ scripta. ꝛ vno contextu. Octauū q; facta publicatione fiat collatio numeri ad numeꝝ meriti ꝛ zeli. ad meritū ꝛ zelū Nonū q; facta collatione fiat electio p vnū de capitulo nomine capituli: ꝛ per verba singularis numeri. vt in. c. sicut. eo. ti. li. vi. dicat sic. Ego N. nomine meo ꝛ omniū vestrum qui mecū in ipsum consensistis eligo. N. in episcopū ꝛc. vel si ipse eligens non consensit dicat nolle omnium vestrū qui in ip̄m ꝛc. Decimuꝫ q; electio fiat de eo in quez maior ꝛ sanior pars totius capituli cōsensit. ꝛ sanior pars ꝑsumitur semper maior ps c. dudū. eo. ti. ꝛ in. c. ecclesia vestra. eo. tit. dicit vbi maior est numerus zelus maior presumit. Undecimū q; dicta electio solēniter ꝛ publice denuncietur. Duodecimū q; seruet ordo oiuz predictoꝝ successiue sicut enumerauī. Aliter si posteret nihil valet. Addunt aliqui multa alia q̄ dicunt foze de substantia huius forme: sed cōiter non tenet nisi de supradictis. Ex quib⁹ patet q; difficilis est ista forma in qua multi ꝛ docti deficiunt ignorantes pratica. vt dicit glo. in. c. cū ex pediat. li. vi. eo. ti. Dico ēt q; ē periculosa religiosis. ꝛ illis qui viuunt simul: q; cū intelligunt aliquos nō dedisse voces mō quo voluissent cōcipiunt aliqui passiones: ꝛ sepissime eligentes aliquo humano respectu non eligunt ſm iudicium conscientie. Unde ter. in. c. vbi periculū. in. §. ceterum. de elec. li. vi. dicit cum arbitrium vel ī ordinatus captinat affectus vel ad certū aliquid obligationis cuiusq; necessitas adijcit cessat electio dum libertas adimitur eligendi. hec ibi. Et ppea est alia forma securior ꝛ expeditior q̄ segt.

27 ¶ Secunda forma dicit forma cõpromissi. vt d.c.q; propter. s. cõmittendo aliquib⁹ uiris ideneis potestatem eligendi. Ista aũt cõmissio siue istõ promissum põt fieri dupl'r. Primo limitate. s. vt compromissarij teneãtur eligere illũ in quẽ maior pars totius capituli seruatis votis oium de capitulo sigillatim & secrete ab ipsis psentis: & ista est forma de qua in.c.cũ dilect⁹. e. ti. & in.c.cũ expediat. co. li. vi. & ista est melior oibus formis: q; electores nõ abdicant a se ptãtem nolationis. Et ad istã formã nõ requirit de necessitate nisi primo q; promittẽtes sint sil' pgregati: & oẽs q; debẽt & volũt interesse. Secũdõ q; cõ promittãt i vnũ vel duos tres: aut quot volunt siue sint de collegio vel nõ: dũmõ sint clerici nõ laici. c. contingit. de arbi. Tertiõ q; cõpromissari⁹ vel promissarij scrutẽt vota singl'or secrete & sigillatim. Quartõ q; eligat illũ i quẽ maior ps toti⁹ capituli psensit dicendo. Ego. n. promissari⁹ de psensu & volũtate promissarior meor si hz alios virtute cõpromissi in nos facti eligo i epm. M. in quẽ maior ps toti⁹ capituli psensit. Et si in prima scrutatiõe nõ psensit maior pars totius capituli replicare dz tam in ista qz in pma forma scrutinij donec psentiãt in aliquẽ. c. cum terra co. Et si dubitaret aliquis de fraude promissarij possent eligentes quilibet ipor sigillati facere fieri tres vel duas cedulas in quar q̃libet esset scriptũ nom; n alicui⁹ g est i opinione eligendi. & ipsis acceptis a promissario ponat vna de pdictis cedulis i qua sit scriptũ nomẽ illi⁹ quem vult noiare in aliqua scatula q̃ sit corã promissario quib⁹ a quolibet sic positis tunc promissarius corã oib⁹ extrahat oẽs dictas cedulas & postea eligat illũ in quẽ maior pars totius capituli psensit: & sic compromissari⁹ nõ poterit scire quis dedit vocẽ isti vel illi' nec fraudem facere. Et ad seruandã istã formã sicut & primã sufficit q; ma/ior pars totius capituli psentiat fm lapum quez sequit. Be. in. d.c.cũ expediat. qz nulli fit preiudiciũ cũ quilibet noiet quẽ vult. Fit secũdo compromissuz simpliciter. s. vt promissarij eligant quẽ volunt. & isto modo nõ põt fieri nisi oẽs consentiãt: als vno dicente nõ valeret q; si oẽs cõ sentiunt nõ requirit nisi vt eligant sic. Ego. M. promissarius de psensu cõpromissarior meorum virtute promissi in nos facti eligo in epm M. & si predicti nõ elegerint vel maior ps ipor elegerit indignũ scienter electio deuolui⁹ ad capitulũ quod in eos compromisit.

28 ¶ Tertia forma dr forma cõis inspiratiõis: ad istã formã requirit primo q; oẽs conueniãt i vnã personã: qz si vnus nõ pueniret nõ cẽt p inspirationẽ. ij. q; fuerit facta sine vitio symonie vel alicui⁹ tractatus specialis i quo noiet certa persona sed tractat⁹ generalis pro bono prelato i genere bñ concedit fm Jo. an. sed non spãlis: qz sic cẽt persuasio non inspiratio.

¶ Vtrũ supradicte forme sint seruãde in oi'ele 29
ctiõe. &. Da. in. d.c. qz propter. q; non: sed solũ habẽt locũ i electiõib⁹ epor & aliorum prelatorũ ecclesiar collegiatarum qui habent generalẽ iurisdictionẽ. quod pz per. c. ne pro defectu co. vbi prelatos appellat cathedraliũ & regulariũ eccle/siarũ. In electionib⁹ aũt alior beneficiatorũ a supradictis sufficiunt singulares psensus illorũ de capitulo dũmodo prestenẽ in capitulo. nec est necesse seruare aliquã formã istar: sed electus fim/pliciter a maiori parte & saniori hẽbit ius.

¶ Vtrum elect⁹ tenear psentire. &. Be. in. c. 30
si electio. co. li. vi. refert Archi. dicentem q; sic. als peccat mortaliter. si putat se dignũ ad prelaturã & illã sibi oblatam nõ acceptat. viij. q. i. in scripturis. qõ credit verũ. Jo. an. qñ non est eque idoneus per quẽ illi ecclesie possit consuli. Ego Yo dico cũ Ricar. in. iij. quol. q. xxi. q; in trib⁹ casibus tenetur consentire sub pena mortal' peccati. Primo qñ a superiore p obedientiã cogeretur. de renun. c. nisi. cum pridẽ. Secũdo quãdo fm iudiciũ sue psientie videt sibi verisimiliter q; non est qui velit & possit salutẽ aiarum procurare quã ipse posset. & ex hoc videt probabiliter ecclesie imminere notabile dispendiũ & periculum nisi assentiat. d.c. in scripturis. & c. olim. eadem cã. ij. q. F allit hoc in religioso qui si psentiret electioni de se facte cẽ suum monasteriũ sine licentia sui superioris petita & obtẽta ipso iure electio esset nulla: quaz licentiã solus prelat⁹ sine psensu capituli sui potest dare. c. si religiosus. de elec. li. vi. Similiter fallit in predicatorib⁹ minoribus & alijs mendicantib⁹ qui ẽt de licẽtia suor prelatorũ electioni postulationi, puisioni seu vocationi extra administrationẽ sui ordinis in discordia celebrate consentire non possunt aliter est irritum & inane. c. quoniã. co. li. vi. Tertio peccat mortaliter qñ per viã illicitã refugit. puta abscindendo se: nisi ex spãli instinctu spũs sancti. Si autez non cogitur p obedientiã: nec imminet probabile periculũ ecclesie si refugit, ppr pigritiã per viaz licitam peccat venialiter. Si Yo per humilitatẽ reputans se indignũ sic meret.

¶ Infra quot tempus tenetur' consentire elect⁹ 31
&. infra mensem a die psentatiõis electiõis aliter est nulla ipso iure: nisi superioris requiratur assensus. c. qz sit. de elec. li. vi. Quid si electio te/nuit de iure naturali. puta qz interuenit consen/

ſus eligentium: ſed non tenuit de iure q̄ obmiſ/ſa fuerunt ſubſtãtialia iuris. ℟. ſm Inn. quẽ ſe quũ cõiter doc. i. c. q̃ ſicut. de elec. q̄ electꝰ ſi ẽ cõfirmat⁹: ẽ verus prelatꝰ ⁊ nõ tenet reſignare.

Lemoſyna ſm ſanctum Bo. in. iiij. di. xv. par/te ſecunda articulo primo. q. iiij. accipit cõmuniſſime ſm q̄ comprehendit omne opꝰ miſericordie impenſum: ſiue proximo ſiue ſibi: iux ta illud eccleſiaſtic. xxx. miſerere aie tue. cõmuni ter ſm q̄ importat oẽ pietatis opus impenſum p̄ proximo corporale ſiue ſpirituale. proprie vo ſz q̄ importat opus pietatis impenſum, primo ad re leuandã indigentiã corporalẽ: ⁊ dr̃ ab eleo q̃ ẽ verbũ grecũ q̃ idem eſt q̄ miſereor: cuius impe ratiuus eſt eleyſon. i. miſerere a quo eleos. i. mi ſericordia. ⁊ ideo debet dici elemoſyna non e/lea vel elia.

1 ¶ Vtrum elemoſyna cadat ſub precepto. ℟. ſz Ricar. in. iiij. di. xv. ar. ij. q. ij. q̄ ſic ſub precep to legis nature. prime Jo. iij. qui habuerit ſub/ſtant ã huius mundi ⁊ viderit fratrẽ ſuũ necef ſitatem habere: ⁊ clauſerit viſcera ſua ab eo quo modo charitas dei manet in eo. ⁊ legis diuine. Matth. xxv. Eſuriui ⁊ nõ dediſtis mihi mandu care. ⁊ legis canonice. lxxvi. di. nõ ſatis. ⁊. vij q. i. omnes. ſed q̄ preceptum eſt affirmatiuũ nõ obligat niſi pro loco ⁊ tempore. Et iõ conſiderã da eſt facultas habentis ⁊ inopia indigentis. Si enim homo habet aliquid quod non ſit neceſſa/rium ſuſtentationi ſue nature: nec illoꝝ quibus tenetur prouidere: ſicut ſunt vxor filij ſerui. an/cille. pater ⁊ huiuſmodi. ⁊ ſit tanta neceſſitas q̄ i micãt ſigna probabilia extreme neceſſitatis ĩ pa upere tunc tenet de precepto. Si vo habet ali/quid ſuperfluũ nõ ſolum ſuſtẽtationi nature: ſed ẽt conuenientie ſui ſtatus tenetur de illo facere elemoſynam ẽt ſi non inuenirent tales qui eẽnt in neceſſitate predicta. Et ſi plures occurrerent quibus omnibus non poſſet ſubuenire: tenetur ceteris parib⁹ illi qui magis indiget. Si vo nõ habet vltra conuenientiam ſui ſtatus nec eſt qui ſit in extrema neceſſitate non tenetur de pcepto. concor. Tho. xxij. q. xxxij.

2 ¶ Quis debet preponi in elemoſyna. ℟. q̄ ipſe met deinde ſui. deinde noti. demũ boni. deinde extranei. de quo vide tex. pulchrum in. c. non ſa t. s. lxxvi. di. ⁊ tex. cum glo. in. c. quieſcamus. xlij. di. que quidem iura intellige ceteris parib⁹ vt dictum eſt: q̄ poſſet eſſe extraneus in tam ar/ta neceſſitate q̄ deberet preponi noto ⁊ conĩ/cto: qui non eſt in tali. ſed pater malus debet pre poni cuicunq̄ bono ĩ equali neceſſitate propter preceptum dei.

¶ Vtruꝫ deputatus executor ad diſtribuendũ 3 certa bona pauperib⁹ poſſit diſtribuere iter ſuos conſanguineos. ℟. Panor. in. c. Primo de co habita. cleri. ⁊ mulie. q̄ ſic. nam clericus poteſt ĩ pauperes conſanguineos de rebus eccleſie dare qui eſt diſtributor. vt in. d. c. i. ⁊. xvi. q. i. c. fi. ſic ⁊ prelatus ar. in. l. ſi mandauero. §. ſi tibi centũ ff. mandati. Sibi autem non poteſt diſtribuere. vt in dicto. §. ſi tibi centum.

¶ Vtrũ ei qui poteſt laborare ſit danda elemo/ 4 ſyna. ℟. q̄ non. ar. lxxxij. diſtin. c. epiſcopus quod verum intellige quando per laborem ſibi poteſt prouidere: ⁊ ſic limita. l. vnicã. C. de mẽ di. vali. de quo. s. colonus.

¶ Vtrum ſit danda peccatoribus. Reſpon. q̄ 5 ſic. vt in dicto. c. quieſcamus. ⁊ prima. q. ſecun/da. q̃ ꝓpio. niſi quando propter ſecuritatem cibi negligeret iuſtitiam: quia tunc ſubtrahendus ẽ. v. q. v. non omnis.

¶ Quis poteſt facere elemoſynam. Reſpond. 6 q̄ quilibet qui poteſt donare. de quibus dictum eſt ſupra. Donatio primo. ⁊ etiam aliq̃: i qui nõ poſſunt donare ſicut monachi. filij. ⁊ huiuſmo/di. qui ſunt in poteſtate alterius vt ſeruiẽ. qui in quattuor caſibus poſſunt facere elemoſynam ꝑ⁹. exiſtenti in magna neceſſitate poſſunt face re elemoſynam quando non eſt tempus vt poſ/ſunt habere recurſum ad ſuperiorem. vt notat Pan. in. c. ſi quis. de furtis. ⁊ no. glo. in. c. nõ dicatis. xij. q. prima. Secundus quando predi/cti de licentia ſuorum ſuperiorum peregrinan/tur vel ſunt in ſcholis quia poſſunt facere elemo ſynas quas alij honeſte peregrini ⁊ ſcholares cõ muniter faciunt. argu. l. vlti. C. ad maccedo. ⁊. l. ſi longius. ff. de iudi. ⁊. l. ij. ff. de iuriſdi. om. iu di. ⁊. c. preterea. de officio delega. ff acit gloſ. in clemen. ij. §. penul. de vita ⁊ honeſta. cleri. Ter tius quando vident aliquem in extrema neceſſi tate etiam contra ſuperiorum prohibitionez poſ ſunt ei elemoſynam dare. quia tunc omnia ſunt cõmunia iure diuino. imo tenentur ſm Ricar. vbi. s. q. vi. ⁊ glo. xij. q. i. i. c. nõ dicatis. Quan tus poſſunt de voluntate expreſſa vel preſump/ta. vtputa quia habent adminiſtrationem a ſuis ſuperioribus cõmiſſam. ar. ff. de dona. l. filiuſ/familias. §. i.

¶ Quid de vxore nunquid poteſt. ℟. q̄ ſi hẽt 7 bona parafrenalia nulli dubium eſt q̄ poteſt q̄ ſua ſunt. de quibus dic. vt infra parafrenalia. Si vo nihil habet preter dotem non poteſt face re elemoſynã. xxxiij. q. v. q̄ donatio. niſi. i. vij. caſibus. primus: ſecundus: tertius: ⁊ quartꝰ ſũt

de quib⁹. ꝛ. in precedenti dixi q filij ꝑñt. Quintus si ꝓsuetudo loci ita habet q uxores de pane ꝛ vino ꝛ hmõi faciant elemosynas: qz consuetudo dat iurisditionẽ. ꝛ lz viri aliquãdo ꝓhibeant dz sibi formare ꝓsciam ſm Rodoñ. ꝛ Jaco. de lau. in ſũma. q ideo faciũt ne nimis dent ſz temperate. Sextus qñ vtiliter gerit negocium viri. puta qz videt vixe crudelẽ ꝛ sceleratũ. ꝛ vt deus ſuſpendat irã vſq; illuminet dat moderatas elemosynas occulte. ſm Rodo. Nam pp elemosynas deus ſuſpendit flagella. vt. xvi. q. i. reuertimini. ꝛ iõ bñ facit mulier dando elemosynas occulte ſine ſcandalo viri vt deus cũ adiuuet. ff. acit. l. ſoluendo. ff. de ne. geſt. cũ ſi. ꝛ melius exẽplũ abigail primi. ℟. xxv. que liberauit virum a morte ꝓpter panes datos dauid cõtra volũtatem viri ſui. Septimus ſi vir aſſignauit ſibi certum quid ꝓ victu et ipſa abſtinet vt inde elemosynã faciat qz ſuũ videt. Octauus ſi mulier ẽ lucroſa. puta qz exhibita gubernatiõe domus ꝛ familie lucratur ex operib⁹ ſuis. nec intelligo deducendas expenſ. victus qz vir tenetur eã alimẽtare pp dotẽ. vt dictũ eſt. ꝛ. dos. ꝛ ẽt ꝓpter obſequia ab uxore exhibita. de hoc tñ vide. ℸ. uxor ℌ. ij. ꝛ q poſſit de lucro facere elemosynã. tenet ℌ. Tho. ꝛ Ricar. in. iiij. di. xv. ꝛ cõiter ſummiſte ſequunt hic cũ theologis. vt Ja. de lau. in ſũma. Diſtingue tamen ſic. q aut lucrũ eſt neceſſariũ ſuſtentationi ſue ꝛ viri: ꝛ ſic nõ poteſt facere elemosynã: qz magis tenetur ſibi ꝛ viro qz alteri. Si vo lucrũ ſuperabũdat. ſic poteſt: ꝛ idẽ dic de parafrenalibus. vide. ℸ. uxor. ℌ. ij.

8 ¶ De quib⁹ dz vl poteſt fieri elemoſyna. ℟. vt colligitur ex canoniſtis. i. q. i. in. c. nõ eſt putanda. ꝛ. xiiij. q. v. ꝛ per theologos in. iiij. di. xv. q põt fieri de omni re que eſt ꝓpria ipſius dãtis. ꝛ que nõ ẽ obligata reſtitutiõi alicui certe perſone ſiue licite ſit acquiſita ſiue turpiter. Qñ autez ſit reſtitutiõi obligata. vide. ℸ. Reſtitutio. ꝛ vſura ꝛ in multis alijs ti. Limita ẽt in rebus ꝓprijs ſm Ricar. vbi. ℌ. q. v. dũmodo nõ ſint neceſſaria ad ſuſtentationẽ nature ſue ꝛ ſuox: qz ordine charitatis magis dz ſe diligere qz aliũ: niſi eſſet talis perſona de cuius morte imineret notabile nocumẽtũ rei publice: ꝛ profectui aiarum: quia tunc eſſet perfectionis non neceſſitatis de tali dare elemoſynam.

9 ¶ Quot ſunt genera elemoſynaruz. ℟. tria. vt dr̃ in. c. tria. xlv. di. Primũ corporale. ꝛ hoc cõſiſtit i opib⁹ miſericordie corporalis que ſunt paſcere eſurientẽ: potare ſitientẽ: veſtire nudũ: hoſpitẽ recolligere: infirmũ viſitare: rẽdimere captiuũ: mortuũ ſepellire. vñ ℣ſus. Viſito: poto: cibo: redimo: tego: colligo: cõdo. Secunduz ꝛ tertiũ genus eſt ſpũale. ſ. remittere iniuriã: ꝛ corrigere delinquentez. vt in. d. c. tria. Addunt alia quinqz. ſ. ꝓſulere dubitantẽ: ꝓſolari triſtem: ſuportare oneroſos: docẽ ignorãtes: orar̃ ꝓ oib⁹ ỽ gb⁹. ℸ. Miſericordia. ℌ. i. Et que ſint dignioreſ vide Ri. vbi. ℌ. q. iiij. ꝛ. ℸ. Satiſfactio. ℌ. ix.

¶ Aduerte q dare elemoſynã intẽtiõe ſubleuã 10
di neceſſitatẽ proximi eſt opus miſericordie: ſed dare intentiõe recompẽſandi ꝓ debito diuine offenſe. ſic eſt opus iuſtitie. ꝛ ſic eſt ſatiſfactoria ꝓprie. ꝛ pertinet ad merũ dimiſſionis pene. ſed primo modo pertinet ad meritũ vite ſm Jaco. de lau. in ſumma.

¶ Utrum pauperib⁹ ꝓpetat aliqua actio ℸ diui 11
tes vt eis ſubueniant. ℟. Pa. in. c. ſi qs. de furq nõ. ſed bñ poſſunt implorare offiñ iudicis ſeu ſuperioris vt eos cogat. ꝛ eccleſia põt eos cogere. vt no. glo. in. c. ſicut bi. xlvij. di. ꝛ arg. in. c. nullus laicus. de iur. pa. Quod limita vez quãdo ſunt in tali neceſſitate ꝛ diuites in tali abũdãtia q tenentur eis facere elemoſynam de precepto. alꝫ non.

¶ Utrũ quis poſſit furari vt faciat elemoſynã. 12
℟. q non. qz non ſunt facienda mala. vt veniãt bona. xiiij. q. v. forte.

Mancipatio eſt relaxatio patrie poteſtatis: coram iudice ꝓpetente voluntate patris ꝛ voluntate filij concurrente ꝛ in vtriuſqz preſentia. dicta ex eo q extra manũ. i. poteſtatẽ patris ponit filius. elicitur ẽ ex. l. nõ nudo. C. de emã. li. ꝛ quod ibi not. ꝛ inſti. quibus modis ius patio. ſol. ℌ. preterea.

¶ Quis poteſt emancipari. ℟. infans de ſpe 1
ciali licentia principis.

¶ Utrũ teneatur pater emancipare filiũ. ℟. ñ 2
regulariter. qz patrie poteſtas inextimabilis eſt ff. de lega. i. l. filiuſſami. ℌ. vt quis heredẽ. Silr nec filius põt compelli vt emancipetur a patre. Limita niſi ex cã ſm Bar. in. l. quidam cum filium. ff. de ver. obli. lz aliter dicat glo. inſtit. qmo. ius pa. po. ſol. ℌ. fi. Mã in his que ſunt voluntarie iuriſditionis nõ põt quid fieri altero inuito. vt in autẽ. qui. mo. nat. effici. ſui. ℌ. ſi vo. Fallit hoc primo ſi pater male afficit filiũ verbrib⁹ ℸ pietatẽ. Itẽ ſi ꝓpellit eũ peccare i corpus ſuũ. Itẽ ſi filius eſt arrogatus ipubes: ꝛ pubes factus ꝓbat non ſibi expedire eſſe arrogatũ. Itẽ ſi pater agnouit ſibi relictum legatum vt emanciparet filium: quia in iſtis caſibus tenetur pater eum emancipare: vt not. Azo. in ſumma. C. de emancipa. li.

Emphitheosis dr ab em .i. in τ fitos .i. fides τ thesis .i. positio. q̄ res fidei acci/pientis cōmittitur: vel dr melioratiōis ℨct⁹ siue datio ad liuellū: τ est medi⁹ contract⁹: inter locationē τ venditionē de quo vide glo. in. c. potuit de locato. Uñ emphitheoticari⁹: vel emphitheota ē q accipit rē imobilē ppetuo τ hr̄ditario iure colēdā: vel meliorādā vel ad tp̄s. puta secūdā τ tertiā gnātionē. vt i aut. de nō alie. §. emphitheosim. Et quō ℨbit. nōt. i. l. i. C. de iure emphi.

1 ¶ Utrum ℨct⁹ emphitheoticus differat a ℨctu censuali. ℟. q̄ sic. q̄ p ℨctū emphitheoticū trāfit solum vtile dominiū. vt in. l. i. §. qui in ppetuū. ff. si ager vecti. Sed per censualē transfert non solum vtile: sed ēt directum. τ fit quādo dicitur: concedo tibi talem rē τ transfero in te q̄q̄d iuris hēo in ea τ soluit annuatim cert⁹ cēsus. text. est singularis in. c. ꝓstitutus. iuncta glo. ō reli. do. τ ēt si dicat concedo tibi talē rez i emphitheosim perpetuā transferēdo in te q̄q̄d iuris hēo in illa pro certa ānua pensione erit cōtract⁹ censualis. casus est singularis in. d. c. ꝓstitut⁹. τ illa verba in emphiteosim impropriant. vt. l. si vno. i pn. ff. locati. τ i isto ℨctu ñ hz locū pena. c. potuit. de locato. τ. l. ij. C. de iure emphi.

2 ¶ Utrū accipiēs emphitheosim vsq; ad tertiā generationē: nec dicit inclusiue: vel alia eq̄lē tiali. vsq; intelligat exclusiue. ℟. q̄ si vsq; ponitur a lege sup gradu. sic stat inclusiue. vt insti. ō succe. agna. §. fi. nō. C. vnde legitimi. l. certuz. τ in. c. nō debet. de ꝓsan. τ affi. Sed si ponit ab homine in ℨctu obligatorio: tunc ponit exclusiue. l. veterib⁹. ff. de pac. Sed quidā intelligunt hoc in eo q̄ augeret obligationē: sed in casu nr̄o non auget: sed facit eam transmissibilē: τ ideo i cludit sm Cal. τ placet Bal. tamen in. l. memi nisse. ff. de offi. proconsul. dicit in re ecclesie si dicatur. vsq; ad tertiā generationē stabit inclusiue Si Vo vsq; ad quartam stabit exclusiue: quia vltra tertiam generationē nō potest fieri inuestitura. vt in. d. §. emphiteosim.

3 ¶ Sed nūquid stipes cōputabit. ℟. q̄ nō. q̄ ac cipiens nō est generatio sui ipsius. τ in gradib⁹ stipes nō ꝓputat in numero. ff. de gradib⁹. l. iurisc̄onsultus. sicut vnus non est numerus: sed pncipium numeri.

4 ¶ Utz emphitheosis que fit de generatōe i generationē assimilet inuestiture feudali. ℟. q̄ sic vt no. Bar. i. l. si mihi. τ ticio. ff. de Vbo. obli. τ ter. cū Bal. i. c. i. de vasalo decrepite etatis.

5 ¶ Utrum ius emphiteoticū transeat ad extraneos hereles. ℟. q̄ fuerunt opiniones: ſz mihi placet opinio Jo. de imo. in. c. fi. de locato. dicētis q̄ sic ēt in re ecclesiastica. dūmō sit data cū illa solēnitate. c. i. de re. ec. nō alie. li. vi. τ. c. sine exceptōe. xij. q. ij. ō q̄ vid. ō. Aliēato. §. ij. iij. τ. iiij.

¶ Utrū pater qui accepit emphitheosim ꝓ se τ 6
suis filijs possit illā plegare vni filio ꝓ. ℟. Bal. in. c. i. in ti. an agnatus. in. vi. colūna. tenz q̄ sic emphiteosim: sed nō feudū: τ multi alij. Angelo vero consilio. xviij. tz. q̄ nō: q̄ ius est quesitum filijs nisi alteri filio ꝓ tātūdē de alijs bonis ꝓcle gasset. allegat. l. i. §. assignare. ff. de assi. liber. iūcta. l. si cū dotē. §. si pater. ff. solu. ma. vbi pater pōt diminuere ius filie ex ꝓma ꝓmissione: dūmodo tātūdē eidem relinquat quātū diminuit τ sic concorda dicta doctorum.

¶ Utz veniant filie q̄ñ accepit ꝓ se τ suis fi/ 7
lijs. ℟. fm Jo. de imo. in. c. fi. de locato. q̄ nō p singulare dictū Archi. in. c. si qs suadēte. xvij. q. iij. vbi voluit q̄ in mā ℨctū masculinū nō ꝓcipiat femininū per. l. veteribus. ff. de pac. hoc idem tenet Bur. de suc. qui fuit doctor. Archi. i legibus. τ Ray. de fozli. in. l. tres fratres. ff. de pac. τ Lu. de ro. consilio. xxxiij.

¶ Utrū emphitheota possit dimittere rem em/ 8
phiteoticam: τ se liberare quando vult. ℟. licet aliqui distinxerunt an sit obligatus ratione rei. τ sic possit. an ratione persone. τ non possit. vt dicit. d. Ō doar. Tū Jaco. est contra. tenens q̄ nullo modo potest. τ idem ℑDa. in. c. iudicatum de inu. ec. quia quod a principio est voluntatis. er post facto est necessitatis. l. sicut. C. ō ac. τ ob. Item quia personaliter est obligatus ad pensionem. l. i. τ. ij. C. de in. emphi. ergo tenetur personaliter. cum omnes actiones sint personales. insti. de act. §. appellamus. τ sic dimittendo rez obligaretur ad pensionem. quia personales actiones sunt affixe ossibus nostris. l. quis ergo. ff. de pecu.

¶ Utrum possit alium emphitheotā facere vel 9
alteri locare. ℟. q̄ sic. insti. locati. §. adeo. q̄ nō est ꝓprie alienatio vera.

¶ Utrū emphitheota cuiuscūq; etiam ecclesie 10
possit donare aut legare meliorationes quas fecit in re emphitheotica: vel ipsam rem emphiteoticam sine alia solēnitate. ℟. glo. in. c. fi. de locato. q̄ sic. τ cōmuniter sequuntur doc. Bar. tenz verum in emphiteota fisci. sed non i emphitheota priuati. in. fi. C. de iu. emphi. per. l. ij. C. codez. Sed Bal. in. l. vsufructu. ff. solu. ma. reprehendit Bar. τ dicit eum male intellexisse. d. l. ij. q̄ loquitur quando alienat ꝓpriet atem. τ sic ius dominij. sed quando alienat donando. vel legādo saluo iure dominico semper tenz donatio vel

legatum. vnde dicit ℑPa. in. d. c. fi. de locato. q̄ vbicūq; prohibetur venditio facta ꝓmemoratōe de precio. vt i. d. c. fi. ꝛ. d. l. fi. nō intelligitur de alia alienationis specie. vt in. l. fi. C. ꝺ̄ predi. curi. Et per hoc infert q̄ ēt permutare potest. ꝛ sic limita. l. statuliberi. §. quintus. ff. de statuliber. ꝛ quod no. in. l. ij. C. de vsuca. pro empto. vbi tenetur q̄ nomine emptionis ꝛ venditionis intelligitur omnis contractus. ℑPer quem domiuū rei transfertur. Tutius tamen est vt nō permutet sine consensu domini ꝓpter docto. multos qui tenent q̄ non potest permutare in. d. l. fi. ꝛ. d. c. potuit. pignori tamen obligare potest. l. tutor. §. fi. ff. de pig. ac. lz sit tutius facere cum consensu domini ſm Spe.

11 ¶ Vtruz possit vendere rem emphitheoticam ecclesie vel meliorationes predictas. ſ. ℑPa. in c. fi. de loca. q̄ sic. dūmodo hanc solēnitatē fuēt ℑPrimo q̄ requirat prelatum vel rectorē ecclesie qui dicitur ecclesia. vt. vij. q. i. scire. Secundo q̄ denunciet preciū qđ offertur vere. l. fi. C. de iure emphi. Tertio q̄ ecclesia non respondente labantur duo menses. Hec probantur in. d. c. fi. Quarto q̄ non vēdat prohibitis personis quas ponit glo. ibidē: ꝛ sunt oēs persone que nō sunt faciles cōuenire. sicut capitanei ꝛ huiusmodi. ex quibus preiudicium posset pati ecclesia: vt. ff. q satisfa. cogū. l. ij. Quinto q̄ non vēdat nisi vti le dominiū, sibi competens ꝛ melioratiōes quas in re fecit. Sexto q̄ prius nō ceciderit a iure suo puta non soluendo canonem. qz in. l. nemo. ff. de re. iur. dicitur. Nemo plus iuris in aliū trāsferre potest quam habet.

12 ¶ Vtrū predicta debeat obseruare superficiarius ecclesie quādo vult vendere qui est dūs superficiei qui super solo alicuius edificat domū donā do sibi censum paruū. ſ. Bar. in. l. i. §. pe. ff. de superfi. q̄ sic. per. l. ij. C. ne rei diuine vel tēporaliū. Sed. d. Car. est contra. Ange. Vo dicit ibidem Dictum Bar. equū: sed iure non ꝓbari. ꝛ ideo ante factum sequeñ. post factū Car. Nota tamen ſm Bald. in auten. qui res. C. de sa. sanc. eccle. q̄ qui cadit a solo cadit a superficie argu. d. l. i.

13 ¶ Vtrum prefata solēnitas sit seruanda i emphitheota priuati seu secularis. ſ. q̄ non. nisi solum vt requiratur dominus an emere velit meliorationes ꝛ non vendat talibus personis qui bus dominus cōmode non possit habere ius sum: vt potentioribus ꝛ huiusmodi. alꝫ caderet a iure suo. vt in. l. fi. C. de iure emphi. ꝛ no. gl. in. d. c. fi. de loca.

14 ¶ Vtrum frater fratri possit alienare sine prefata solēnitate. ſ. Bal. in. l. voluntas. C. de fideicōmissis. q̄ sic: quādo duo fratres habēt em phitheosim paternaz ecclesie ēt q̄ vnus potest in ra sua alienare alteri sine consensu ecclesie.

¶ Vtrum possit dari in dotem. vide. ś. Dos. §. septimo. 15

¶ Vtrum debeat fieri remissio canonis. i. an nue vel regularis solutionis propter guerram. ſ. q̄ lz sit diuersa opinio. tu dic q̄ si quātitas canonis est ita magna. q̄ si res locaret de anno in annum non plus perciperetur: tūc procedat opinio q̄ fiat remissio: non solum propter guerraz imo etiam propter aliaz sterilitatē vt dicit Bal. in. l. i. C. de iure emphi. ꝛ ibi dicit Bart. q̄ non est proprie contractus emphitheoticus tunc quā do datur tanta quantitas sicut ꝓ locatione. Si ño est modicus. vt cōmuniter fit: tunc non fiet remissio. ar. l. si merces. §. vis maior. ꝛ. l. ex cōducto. §. i. ꝛ. l. si vno. ff. locati. nisi substantia rei penitus ledatur. vel nisi fundus captus ab hostibus desperaret posset rehaberi: q̄ tunc fiet remissio: vide glo. in. d. c. fi. ꝛ. l. i. C. de iure emphi. Et idē dic de augmento rei q̄ non augeāt pēsio in casu in quo non minuitur propter eius lesionem. ſm Bar. in. l. i. C. co. ti. 16

¶ Vtrum fundo inundato a flumine liberetur emphitheota a canone. ſ. ℑPa. in. d. c. fi. q̄ sic. q̄ dō deperdit. l. ij. §. labeo. cum similibus. ff. de acqui. pos. Jtē fundus inundatus ꝛ occupatus ab hostibus equiparatur. l. cum vnus. §. fi. ff. de bo. auc. iudi. possi. Dō verum credo quā do non ē spes recuperationis: intellige si in totū perijt vel vltra dimidiā. Secus si sola medietas perijt: q̄ non liberatur. ar. l. etiam partis. ff. de vsufru. ꝛ. l. que de tota. ff. de rei vendi. lz alij velint q̄. vij. partes perierint si debet liberari. Sz magis placet qđ dixi. qz in dubio partis appellatione intelligitur dimidia. d. l. etiam partis. 17

¶ Vtruz destructa re emphitheotica: vbi gfa domo ex igne fortuito si reparet teneatur emphitheota perseuerare. ſ. ſm Micho. de ma. in. l. i. C. de iure emphi. q̄ non. qz illud dicit nouuz. ℑFacit quod dicit Barto. in. l. dāni. §. fi is qui. ff. de dā. infec. vbi vult q̄ si quis obligauit se alicui habenti domū in villa dare. de aqua recenti in estate. destructa domo destruitur obligatio. lz postea reficiatur. ℑFacit etiā quod voluit Bart. in. l. de pupillo. §. si quis riuos. ff. de no. oper. nunc. vbi dicit q̄ qui reficit de nouo. facit. l. inter stipulantem. §. sacram. ff. de verbo. obli. Jdem voluit Ange. in. l. i. §. si quis edificiū. ff. de no. oper. nuncia. ꝛ Bal. in. l. si vt proponis. C. de nup. vbi dicit. Dictat constitutio ecclesie q̄ ne- 18

mo faciat fortilicium nouum in consulto papa an filij possint reficere destructum castrum propter rebellionem patris: & dicit q̄ non. ita facit. l. cum alijs. C. de cura. furio. vbi si furiosus efficit sanę mentis expirat curatoris officium: nec reuiuiscit si postea redit in furiam sed debet sibi dari nouus. Idem facit quod no. doc. de ecclesia reparata an sit eadem. vt no. in. c. de fabrica. de consec. di. i. & in. c. propositi. & c. ligneis. de consec. ecclę. vel alta. & in. d. §. sacram. & ſm illud limita omnia ista.

19 ¶ Vtrum emphitheota non soluens canonem cadat a iure suo. R. q̄ si per triennium non soluit. a iure cadit si ē priuati. vt. l. ij. C. de iure emphi. Si Pro est ecclesie. per biennium non soluēs cadit ipso facto: nisi celeriter soluat: vt in. d. c. fi. & non dicitur celeriter soluere ſz Bal. in addi. ad Spe. ti. de locato. Si expectat libellum vel requisitionem. ſm glo. nō. in dicto. c. fi. ista celeritas erit in arbitrio iudicis vt considerata paupertate: & alijs iudicet: quod est valde equum. quia cum ista mora purgatio per celeritatem predictā non habeat locum i emphitheota priuati ſm Joan. de imo. in. l. insulam. ff. de verbo. obliga. & Ange. sed solum ecclesie que mitius agit. propter ea merito arbitrium boni viri magis est sequēdum in hac celeritate.

20 ¶ Vtrum emphitheota non soluens per biennium vel triennium cadat a iure suo. si dominus tenebatur sibi in tanta quantitate vel maiori. R. Pa. in. c. bona fides. de deposito. q̄ non: q̄ exceptio compensationis quo ad euitandam penam debentis soluere fit ipso iure. vt est terrus nō. iuncta glo. in. l. si constat. C. de compē. vbi doc. sic determinant.

21 ¶ Vtrum dominus recipiendo canonē ab emphitheota q̄ cecidit a iure suo pp nō solutionē p̄ iudicet sibi. R. Pa. in. c. fi. de loca. aut eum expulit. & sic non preiudicat sibi: aut non expulit. & tunc aut recipit canonē pro tempore post moram Octam: & sic preiudicat sibi: q̄ videtur per actum contrarium renunciasse iuri suo. c. solicitudinē. de ap. aut recipit canonem pro preterito cū protestatione q̄ non intēdit sibi preiudicare. & sic nō preiudicat aut nō fecit protestationē: sed simpliciter recepit. & i hoc fuerūt opi. Sed de subtilitate iuris dicen. q̄ nō p̄iudicat: q̄ i dubio nō vr̄ gs velle renūciare iuri suo. vt in. c. sup hoc. de rem̄. ff. de pba. l. cū de indebito. ſf acit glo. in. l. cū quid. ff. si cer. pet. q̄ dicit q̄ si tradō magnam quātitatē pecunie dicendo tolle. non p̄sumit donatio simpliciter ex hoc: sed mutuū vel depositū nisi aliud appeat respectu persone. Sic in proposito. & ſz glo. dicat verum esse q̄ recipiendo canonem preiudicat in primo: non in ecclesia que habet capitulum. tamen Pa. vbi. s. dicit q̄ non dicit vez: q̄ solus prelatus in acquirendo p̄iudicare potest. & deteriorē facere. vide glo. xvij. q. vi. §. pe. sentit Inno. in. c. ij. de dona. & doc. in. c. q̄m. de decimis. & ideo solus prelatus recipiendo canonem sine consensu capituli preiudicat ecclesie. Sed aduerte hic q̄ Pa. in. c. vt super. de re. eccle. non alie. Limitat ſf ede. cōsi. clxxiiij. qui tenet q̄ res emphitheotica redita ad ecclesiā propter non solutionem pensionis potest iterum dari ei qui cecidit a iure suo sine aliqua solēnitate & causis requisitis in alienatione rei ecclesiastice a prelato ecclesie. sic dicens hoc verum. vbi p̄ma causa concessionis duraret. puta quia erat castrum in feudum quod propter custodiā erat potius dānosum ecclesie & huiusmodi. quia non est noua alienatio: sed executio ordinationis antique. Sed vbi prima causa concessionis cessaret. puta q̄ ager datus ad excolendū tractu temporis excultus reuertitur ad ecclesiam. tunc dari ſi poterit in emphitheosim vel feudum sine debita solēnitate & causis requisitis in alienatione rei ecclesiastice. Et ſm hoc videretur vera opinio gl. predicte. Sed hoc non possit dari de nouo ei qui cecidit a iure suo propter non solutionem pensionis quando cessat causa propter quā fuit data in empoitheosim sine solēnitatibus & causis requisitis in alienatione rei ecclesiastice nō credo Pa. quando fit ei qui cecidit vel eius heredib⁹. q̄ videtur lex. d. c. fi. contra eum & consuetudo. ſz bene esset verum quando alteri q̄z ei qui cecidit vel eius heredibus vellet dari: vel quando iam ecclesia per aliquod tempus pacificam habuit possessionem talis rei. Et sic concorda opiniones.

¶ Quęritur in quot casibus emphitheota cadit a iure suo. R. q̄ in. v. casibus. Primus quā do negat pensionem domino petenti eā & negat se emphitheotam illius ſm Pe. helie. in trac. de cōtractu emphitheotico. Nō q̄ magis dz operari contumacia expressa q̄z tacita. l. fi ita expressū. ff. de condi. & demon. sed emphitheota nō solvente per triennium canonē res cadit in cōmissū vt. ſ. dicē. q̄ tacite negat dñiū recognoscere. ergo multo fortius vbi expresse negat. 22

¶ Secūdus casus ē q̄n vendit sine dñi voluntate rem emphitheoticam ſm eundem Pe. vbi. s. Nō limita ſm Spe. in ti. de loca. & Bar. in. l. sequitur. §. item labeo. ff. de vsuca. imolam & canonistas in. c. potuit. de loca. verum si res sit tradita. q̄ si non est tradita lz vendita non cadit in cōmissū: & ēt si esset tradita tamē hac lege vt si dñus 23

vellet emere pro tantūdē illi emptor restitueret eam. qr sic non cadit. vt no. Ange. in. l. volun/tas. C. de fideicōmissis.

24 ¶ Quid si vendidit r tradidit simpliciter ſ3 postea redemit. ſ. nihilominus cecidit a iure suo. qr per alienationē ius est quesitū dño. r ideo si/ne facto suo nō potest auferri ab eo.

25 ¶ Sed pone q' sūt duo domini rei emphiteotice r vēdidit rē de p̄senſu vni⁹ñ r nō alterius ſ. q' cadit solū p̄ pte illi⁹. qr nō plus puniri ꝺ3: q̄3 deliquerit. l. heres. ff. de his qui. vt indi.

26 ¶ Tertius casus est qñ res emphiteotica ē data p̄ se r suis filijs nepotibus r heredibus. tunc si filius vel nepos refutat hereditatē cadit: qr ea nō pōt habere: vt no. bar. in. l. vt iurisiurandi. §. si libe i. ff. de oper. liber. secus si nō poneret verbum r heredib⁹ eq: sic refutata hereditate nō caderet: qr concessio in primo casu requirit vtrū q3 vt. ſ. sit filius vel nepos r heres: vt in auten. de non alie. §. emphiteosi. r ideo feuda que trā seunt ad filios vt filios: ita si heredes sint dicun tur venire in hereditatis petitione: vt in. l. item videndum est. ff. de peti. here.

27 ¶ Quart⁹ casus ē qñ qs accepit emphiteosiz p̄ se vt suis filijs r morīt sine filijs legitimis re lictis solū naturalib⁹. qr reuertit ad dñm. Nō li mito fm Bar. in. l. ex facto. §. si quis rogat⁹. ff. ad tre. vez qñ emphiteosis ē data ab eccl'ia: qa p̄sumēdū ē q' de illegitimis nō cogitauit ſ3 qñ data ē a priuato emphiteosis sic veniet ad illegi timos in tali casu. Et sic itellige r limita spe.

28 ¶ Quint⁹ casus ē qñ emphiteota nō soluit ca nonē. de quo dic vt. s. §. rix.

29 ¶ Quid si sūt plēs heredes r oēs p̄ter vnū sol/uerūt pensionē. ſ. glo. i. d. c. fi. q' nō cadunt si soluerūt totā: secus si nō totā qr caderēt oēs r iō soluant totā r postea agāt ꝯ nō soluentem.

30 ¶ Vtrū heres ignorās rē emphiteoticā r nō solues cadat. ſ. glo. in. l. ij. C. de iur. emphi. et Bar. ibidem r glo. r Dy. in. l. cum filius. §. in banc. ff. de ver. ob. q' cadit. sed restituit de equi/tate. Idem dic de minore qui non soluit per. l. fi. C. in quib⁹ cau. in inte. re. non est necessaria.

31 ¶ Quid si dñs sit mortuus r hereditas iaceat p̄ triēniū in quo emphiteota nō soluit. ſ. q' nō poterit expelli. neq3 cadit: vt p3 p̄ p̄dicta.

32 ¶ Vtrum filia p̄ueī emphiteosi qñ istituta ē i certa re heres r iussa ē cē p̄tētā: r q' nō possit de bonis suis plus petē. ſ. Bar. in. d. §. si liberi. q' nō. qr. d. verba debent intelligi q' nō possit pe ti plus iure hereditario: sed nō iure emphiteoti co vel vt patronus. r posito q' p̄ ex dispositione sua posset filiā p̄uare ab emphiteosi: tñ illa ꝟba non important. Idem dic q' per talia verba nō p̄uat̄ qn possit petere dotē maternā fm eūdem Bar. et si bona sibi a p̄re relicta sint vltra legiti mā: qr bona ite ligunt deducto ere alieno r es a lienū est dos r similiter res emphiteotica.

¶ Vtr tutor pupilli q̄ ꝺ3 emphiteosim ab eo 33
nō soluendo per quinquēniū cadat. ſ. q' sic: qa iste tutor debuit exigere a se ipso. l. si pupilli. ff. ō nego. ge. fm ℔De. vbi. s.

¶ Vtrū laudemiū sit soluēdū qñ res emphiteo 34
otica transit ad aliū emphiteotā. ſ. q' sic. r ꝺ3 excedere quinquagesimā partē p̄cij rei emphiteo tice. l. fi. C. de iure emphi. sed de p̄suetudine ē riij. ps. fm Host. que seruanda est. Fallit ꝺ3 ℔De. vbi. s. i q̄tuor casibus i quib⁹ nō debetur.

¶ ℔Prim⁹ qñ heres rōe hr̄ditatis ēphiteosim 35
adijt fm ℔De. vbi. s. qr dñs p̄ laborē ꝺ3 laudē miū qr laborat mittēdo nouū ēphiteotā i possessionē sed i additiōe hr̄ditatis nō requirit talis la bor cū heres possit adire p̄pria auctoritate. vt in autē. de here. r fal. §. in oib⁹. Quidē tenēt Jacū p. l. fi. C. de iure emphi. vbi p3 q' cū qs de nouo adipiscit possessionē rei ēphiteotice tenet ad la udemiū ſ3 i additiōe hr̄ditatis ē sic. l. cū hr̄des. i prin. ff. de acqui. pos. §. debet. Itē p3 qr p̄ alie/nationē debet laudemiū: sed additio hereditatis ē alienatio: qr p̄ eā trāsfert dñiū q̄ debet. Sed p̄ mū credo verius nisi consuetudo sit in ꝯrium.

¶ Sed qd si ēphiteota dōauit rē emphiteoti 36
cam. ſ. ℔De. q. s. q' debet laudemiū: qr magis fauet. est illi q̄ rē habuit titulo oneroso. sicut qui emit q̄3 qui titulo lucratiuo. Et iō sicut p̄mus ꝺ3 sic r iste. r q' primus debeat hr̄ in. l. fi. C. de iure emphi. Itē qr legatū r donatio equiparant: sed ex legato debet. l. is q. ff. de le. iij. ergo r donata rius. Nec ob. q' emphiteota pōt dōare sine vo luntate dñi. qr hoc cōcesso nō sequit q' nō debea tur laudemium. contrarium tenet Spe. ti. de lo cato. s. q' non tenetur.

¶ Secūdus casus est qñ res emphiteotica fuit 37
vēdita r tradita. post re tradita fuit ex antiqua cā Secus si fuisset retradita ex noua: qr ista retradi tio eēt similis priori traditioni in qua fuit vendi ta. Itē ad multitudinē traditionū sequit multitu do laudemioz. l. quicūq3. C. de seruis fugi. Jn tellige ex noua cā. Secus in antiqua: qr non vi/detur alia traditio: sed prima.

¶ Terti⁹ casus ē qñ plures habētes rē emphi 38
theoticā cōem dnidūt eā iter se: qr cū hoc possint facere dño irrequisito. vt no. Bar. in. l. volun/tas. C. de fideicōmiss. Nō qr cā propter quā phi bet alienari in extraneū ē. qr extraneus nō ꝺ3 ne cesse recognoscere dñm. vt no. in. d. l. fi. q̄ causa

cessat qñ vēdit alteri emphitheote socio suo. ⁊ iō nō debetur laudemiū ſm Buil. ⁊ Bar. per. l. p diuersas, C. mandati. qz ista ē alienatio necessaria. Alij tenent qꝺ debeꝯ: qz añ diuisionē nullꝰ est dñs istius partis magis qz illius. sed post diuisionē qlibet est dñs partis suę. ff. de le. ij. l. meuius. §. duobꝰ. ergo videꝯ alienatio. Sed tu tene primā opinionē Bar. quā nō. i. l. ⁊ ideo. ff. de condi. fur. nisi cōsuetudo sit ī ꝓuum.

39 ¶ Quartꝰ casus qñ quis vēdit. sed re integra diſſessū ē a vēditiōe: qz dñs nō hz mittere nouuz emphitheotā i possessionē. Sz tū ſꝺe. vbi. ſ. dicit qꝺ debeꝯ: qz p eū nō stetit. Jō per nde est ac si misisset. Quod credo verꝫ de rigore iuris. Secus de equitate.

40 ¶ Vtꝫ emphitheota cadēs a iure suo pdat melioratiōes qs fecit i re. ff. ſꝺa. i. d. c. fi. qꝺ sic. x. q. ij. hoc ius. ⁊. i. d. l. ij. C. de iure emphi.

41 ¶ Vtrū emphitheota cadat ex meliorātiōe fcā ab ipo. ff. ſꝺe. vbi. ſ. qꝺ sic: qz cā finali cessante cessat effectus. l. adigere. ff. de iure pa. §. qzuis. sed cā finalis ē melioratio. vt. l. fi. C. de iure emphi. iō cadit. qz ſ rāgenti fidē fides frāgat eidē.

42 ¶ Vtrum dñs possit propria auctoritate expelere emphitheotā. ff. ſꝺa. i. d. c. fi. dicit Ly. pꝰ Accur. qꝺ non potest. qz emphitheota hz ius i re vt in. l. i. ff. si ager vecti. ⁊ iō propria auctoritate non debet expelli. facit. l. creditores. C. de pig. hec opinio est tutior.

43 ¶ Vtrū res ecclesie possit dari ī emphitheosiz ff. vt. ſ. Alienatio. in principio.

Optio ⁊ venditio ē alienatio q̄ dam q̄ dominiū ⁊ possessio rei vendite transferꝫ per traditionez ipsius dñi: vel si nō est dñs vsus capiendi cōditio in ementē, p ipa soluto precio.

1 ¶ An aūt veniat sub noīe vēditionis oīs alīcatio. Bal. in. l. voluntas. C. de fideicōmiſ. tz qꝺ nō: hz in ꝓncipio iuris ciuilis veniret: vt pz. l. staculiber. §. quintꝰ. ff. de statuli. vide quod dixi. ī Emphitheosis. §. x. Aduerte hic qꝺ emptio ⁊ vēditio tribꝰ modis pficitur. vt no. gl. insti. ō emptio. ⁊ vendi. in pn. ſPrimo quo ad hoc vt non possit discedi ab altera partiū fit p quention ē etiam conditōnalē. Secūdo quātū ad periculū qō transit ad emptoꝛē fit pure. vt. j. §. ri. Tertio q̄ ad translationē dñij vel vsucapiēdi ꝓditionem fit tradendo rē venditā. §. vendite. insti. de reꝛ diui. l. claudius. ff. de contraben. empt.

2 ¶ Emptio ⁊ venditio nō alr facit rē emptoris nisi aut precīū solutū sit. aut satis eo noīe factum: vel alr fidē de precio habuerit venditor: ⁊ tradatur res: vt. l. qō vendidi. ff. de ꝛben. empt. nec potest eē emptio sine precio. ſ. pecūie numerate. vt insti. de emp. ⁊ vendi. §. itē precīū. Nā vbi aliud pro alio datꝫ pmutatio est nō vēditio. ff. de cō traben. emp. l. i.

¶ Sed nunqd tradendo rē vēditor videatur fi 3
dē hre de pcio. ff. glo. in. d. l. quod vendidi. qō sic. nisi forte emptor dicebat pecuniā habere ad manus cū nō hret: ⁊ sic tradidit: vt. ff. de pi. act. l. si quasi. Sil'r hz fidē de precio si dedit diē solutionis emptori. arg. l. ad solutionē. C. de re iud.

¶ Vtrū quilibet q̄ pōt vēdere possit fidē habe/ 4
re de pcio: vt tradendo rē emptori trāsferat i euz dominiū. ff. qꝺ non. procurator fisci eccle ⁊ minoris. vt no. Bar. i. l. a diuo pio. §. hz si emptor. ff de rei ven. ⁊ Ly. in. l. in ciuile. C. de rei ven. ⁊ ē ter. in. d. glo. in. l. si procurator fisci. ff. de iure fis. no. ſda. in. c. cū olim. el. j. de offi. dele.

¶ Vtrū vendens possessionē vel domū ⁊ hu/ 5
iusmodi. ⁊ qz emptor nō hz precīū tradit eā cum pacto: qꝺ dōec sibi solverit precīū vult sibi soluat pensionē debitā ō ea re. sed pcio soluto nihil amplius vult: licite possit facere. ff. qꝺ sic. ter. est in l. curabit. C. de ac. emp. ⁊ ven. ⁊ ſm Azo. ī gl. Bar. ⁊ Bal. ibidem. ⁊ Sali. ⁊ Ange. in. l. Juhanus. ff. de ac. emp. ⁊ Jo. de ana. in. c. conquestus. de vsur. lz ēt iure canonū. ⁊ facit glo. in. c. ꝓquestus. quā cōiter sequūtur docto. de vsuris. Nec ob. qꝺ loquitur de eo qui est i mora post terminū: qz sic in mora potest constitui a principio. Et lz aliqui theologi ⁊ legiste: vt Butr. in. d. l. curabit dicāt vsurariū qñ solū pcipit fructū: qz si soluit. secus quando de pecunia sua lucratꝰ fuisset: vel ex ea aliquā vtilitatē fecisset. qz tē hz locū prima opinio. tamen mihi videꝯ qꝺ simpl'r: pria opinio sit vera: qz nihil iniustum facio si noloti/ bi dare possessionē meam vt fructus tuos facias nisi dederis mihi precium: etiam si illud volebā seruare in capsa.

¶ Quę non possunt vendi. ff. multa. ſPrimo 6
spiritualia. vt de hoc vide. Simonia. Secundo liber homo. dic vt. j. Seruitus. §. i. Tertio illa quorum vsus est solū malus. vt. ſ. Ars. Quarto res aliena. Quomodo autem teneatur q̄ emit vide. j. Restitutio pcio. in verbo emens. Quito res pupilli non possunt emi a tutoꝛe. l. cū ipe. C. de ꝛben. emp. ⁊ vendi.

¶ Quo precio possunt vendi vel emi res. ff. qꝺ 2
licet varie fuerint opiniones tam legistarum in l. i. C. de epi. audien. qz cano. in. c. i. ⁊. c. cum dilecti. de emp. ⁊ ven. Tamen saluo meliori iudicio ſm qꝺ colligo ex dictis Scoti. in. iiij. di. xv. Dico qꝺ res tm vendi potest quanti emptorem inuenit ⁊ econtrario emi potest quantum vendi

torem inuenit: dūmodo hec. quattuor concurrāt. ¶Primum scientia. s. q̄ nulla fit deceptio ex pte alterius: sed quilibet ipsoꝝ agnoscat rem ꝛ eius q̄litatem ꝛ valorem. ¶ Facit glo. penul. in. l. mortis causa capi. ff. de donatō. causa mor. Secundum libertas voluntatis. s. q̄ non faciat ex tali necessitate que excludat rationem voluntarij. Quomodo autem possit perpendi q̄ non fiat voluntarie. considera si talis res pertinet ad necessitatem, vt: sicut sunt granum: medicine: vinum: vestes: domus: ꝛ huiusmodi: sine quibus viuere quisq̄ non potest. quia talia non possunt vendi ad libitum: sed iustum precium debet taxari. Attēditur etiam q̄ non fit libera voluntate quādo quis vēdere vel emere vult tali precio propter euitandū notabile ꝛ enorme damnum. ¶Nam quando qs nisi venderet tali precio: vel emeret esset incursurus. puta amissionem maioris partis suorum bonorum: vel notabiliorem: certe ista necessitas et omnis timor qui caditin constantem excludit libertatem voluntatis secundum nō. in. c. cum locum. de spon. ꝛ in. c. abbas. qō me. cā. Secus i minori metu. ¶Nam dicit Sali. in aut. ad hec. C. de vsu. qō est contra charitatē addere afflictionē afflicto: qō non licet. l. diuus. ff. de of. p̄fi. Tertiū q̄ sit prudens: q̄ magna mentis lenitas redderet contractum illicitum. Quartū q̄ ille q̄ vendit vel emit plus debito possit donare. ar. c. ij. de dona. Si vero hec quattuor non concurrūt. tūc nō liceret emere vel vendere nisi iusto precio. et scienter notabiliter plus vendens: vel minus emens peccat mortaliter: ꝛ tenetur ad restitutiōez qō qdem precium debet attendi fm cōem estimationē. vt dicit. l. precia. ff. ad. l. fal. no. glo. in. c. hoc ius. x. q. ij. ꝛ eā sequūtur cōiter doc. Quō āt ista extimatio debet fieri q̄n nō est cōitas talis p̄mertij. dico q̄ pensatis raritate. laboribus ꝛ periculis iudicio boni mercatoris determinabit. galia regula non potest dari. ꝛ hoc in re mobili.

In imobili Vo extimatur fm fructus. fm glo. ꝛ Bar. in. l. ij. C. de rescin. ven. quem sequuntur cōiter doc. ꝛ tali precio deberet vendi ꝛ emi. de lō vide. ī. Extimatio. §. i. cū se. Si tamen predicta concurrant credo similiter: vt mobiles emi posse ꝛ vendi. Et no. q̄ quo ad valorem attendi debet tempus contractus emptionis. vt in. d. c. cuz dilecti. ꝛ. d. l. ij. C. de rescin. vendi. nisi sit dubium an tempore solutionis sit plus valitura. secūduz q̄ dicam infra. Vsura. i. §. xxiij. Aduerte tamen predicta non habere locum quādo plus vēditur ratione temporis: quia precium non solvitur. quia licet forte sciens ꝛ volens: tamen non excusaret vsuram. vt plenius infra Vsura. i. §. lviij. dicetur. vide etiaz quod dico supra Dolus §. ix. Limita etiam predicta. nisi in casu. de quo. ī. §. x.

¶ Vtrum venditor teneatur dicere defectusse/ 8
cretos ementi. ℟. vt colligo ex dictis per Ange. in. l. si quis cum aliter. ff. de act. emp. ꝛ vendi. et ¶Pa. in. c. iniustum. de rerum permu. cum distinctione. q̄ aut si sciret nullo modo emeret. puta q̄z equus habet defectum talem q̄ potius staret sine equo. ꝛ tunc nullo modo licet celare. Si vero emeret: licet non ita libenter. tunc si nullum periculum immineat vel damnum emptori: ꝛ res nō vendatur vltra iustum precium attento defectu latente. ꝛ emptor sit industrius non tenetur ei revelare: nec peccat non revelando quando solum facit vt iustum habeat precium. Et quod dico de defectu: intellige ꝛ de mistura alterius rei. vt puta vino lymphato speciebus quibus imiscetur. aliud q̄z extimetur. si autem imminet periculum vel damnum emptori seu alteri tenetur manifestare. aliter teneretur ad restitutionem damni si accideret. ar. l. in rebus. §. item qui sciens. ff. ꝙmo. ꝛ. l. Julianus. ff. de actio. emp. Aduerte tamen q̄ si vendens intendit vendere vnam rem ꝛ emens intendit emere aliam in substantia non valet venditio. vt si vendens intendit vnum agrum vendere. ꝛ emens alium emere. l. in venditionibus. ff. de contraben. emp. Idem die in materia: vt si vendatur auricalcum pro auro. d. l. in venditionibus. Idem dic in qualitate substantiali. puta in domo que est combusta. arg. l. quid tñ. ff. de contraben. emp. Secus in qualitate accidentali. vt puta in agro sterili quem credit vberē. xxix. q. i. §. is ita respondet. ¶ Fraudans Vo in quantitate. puta in falsa mensuratione vt faciunt tabernarij qui non implent mensuras: vel in numeratione ꝛ huiusmodi. lz teneat venditio: tñ tenetur restituere: nec consuetudo excusat eum.

¶ Vtrū liceat vendere rē fm q̄ vendens eā si/ 9
bi extimat vtilē q̄z ipse emens nō libere emat. ℟. q̄ sic. si ex tali venditione tale dānū incurrat quā tū plus vendit. vel qñ talē affectionē ad rē hz q̄ potius vellet eā sibi dimitti q̄z tali precio emī: ni si sit in tali abundantia q̄ gratis tencaī prorsus subuenire. cōcor. Tho. Fa se. q. lxxvij. Sed nō liceret vendere tantū plus quātū erit vtilis emēti. q̄ sic herba medicinalis valeret. c. ducatos. fz Sco. vbi supra.

¶ Vtruz liceat carius vendere rē que immutata 10
venditur in codez loco q̄z sit empta. vide. ī. Negocium. §. iij.

¶ Ad quē pertinet periculū rei vendite. si aliō 11

in pacto ſpecialiter nō eſt deductū .ſ. vt colligo ex .Azo. ⁊ Bof. q; aut venditio eſt ꝯditionalis: ⁊ tunc ante euentū conditionis periculū perēptionis pertinet ad venditorem. ſed deteriorationis ad emptorē. vt in. l. id quod . ff. de periculo ⁊ co. re. ven. Similiter ſi venditio fit in ſcriptis q; donec ſcriptura perficiatur periculū eſt venditoris. l. Jctus. C. de fi. inſtru. Limito hoc verū qñ conuenerūt: vt nō valeat anteq; ſcriptura fit facta. Secus ſi ſimpliciter ſit factus Jctus: poſtea faciunt ſcripturā. Idē dic qñ venditio fit in genere. puta aſini. q; genus, nō poteſt perire .l. in rōne. §. vex eſt autē. ff. ad. l. fal. Sed. ſec⁹ cēt qñ genus eſſet determinatum. puta ad aſinos q̄ſ habeo. Vbi grā. Vendo tibi vnū de ſeruis meis vel aſinis ⁊ huiuſmodi: ſi oēs pereunt venditor ē liberatus. ſicut in legato. d. l. in rōne. §. in certi. Poſti. tamē videtur tenere q; emptor poterit repetere precium quaſi ſine cā ſit apud venditorem. Secus in legato q; preciū rei legate nō eſt legatū. Et nō ſi perijt res legata aliud nō debetur. Sed mihi videt q; nec ēt precium poterit emptor repetere in caſu iſto nec excipere: vt non ſoluat niſi venditor eēt in mora. q; preciuz non ē niſi cū cauſa. ſ. emptionis. Et idē dico ſicut quādo aliquid alternatiue emitur. puta titius aut ſeius. Si titius perijt peribit emptori. ⁊ ſeius erit in obligatione ſolū. Si Vo ambo: ſic venditor liber erit: ⁊ peribit ſeius emptori qui ſolus remanſerat. facit. l. ſi i emptiōe. §. pe. ff. de ꝟben. emp. Aut venditio ſit pure. i. ſine ꝯditione ⁊ ſine ſcriptis ⁊ de re certa ſiue in ſpecie. ⁊ tunc ꝑm glo. in l. i. ff. de peri. et co. re. ven. dic q; in vino ⁊ ceteris que deguſtationē requirūt: ēt añ deguſtationē periculū eſt emptoris. Si Vo vendit nō i ſpecie: ſed ad menſurā: periculū eſt vēditoris donec fit menſuratū: ⁊ ibi multas diuerſitates poteris videre ſed iſtud ſufficit tibi conſeſſum. Similiter ſi nō exigit deguſtationē periculū eſt emptoris: excepto caſu publicatōis. q; ſi publicetur añ traditionē vel poſt, ꝓpter maleficiū venditoris periculū erit ipſius venditoris. l. fundus. ff. loca. ⁊ ibi glo. Sil'r per pactū. Mora dolus vel culpam periculū eſt venditoris. puta q; pactū fuit vt teneret. Item ſi fuit in mora tradendi rem. Si Vo tā emptor q̄z venditor fuerunt in mora: poſterior mora preponderat prie ⁊ illi nocebit q̄ ad periculū. Limita niſi poſterioris more ꝑmus morioſus fuerit cā: q; ſic non nocebit poſteriori. caſus eſt iuncta glo. in. l. ſi per emptorē. in fi. ff. de ac. empt. ⁊ ven. qō nō. Idem dic ſi venditor fuit in dolo vel culpa lata ſcu lem perditionis rei vendite q; periculū erit ſuū: ſicut in cōmodato ⁊ depoſito. Et idem dic de deteriorātione ſeu melioratione rei vendite q; pertinet ad emptorē qñ res eſt vendita in ſpecie ſm legiſtas: ſine numero ſm logicos quod idem eſt. Secus in fructib⁹ rei vendite qui pertinent ad venditorē donec p fecta ſit venditio: niſi venditor ſit in culpa. d. l. curabit. Hec ob. l. fructus poſt. ⁊. l. pe. C. de acti. emp. ⁊ ven. q; loquuntur in perfecta venditiōe quā voco perfectā quo ad hoc quādo preciū ē ſolutū vel habita fides de precio: vt not. in glo. l. i. C. de peri. ⁊ co. rei ven. ſ̄z alīs ſit perfecta quando res eſt tradita. ff. de actio. emp. ⁊ vendi .l. ſi quis alienum.

¶ Vtrum emptū de aliena pecunia ſit ementis 12
ſ̄. q; ſic. ſi noie ſuo emit. l. ſi ex ea. C. de rei vē. Fallit in empto ex pecunia eccleſie. 12. q. iij. c. i. ⁊. ij. ⁊. q. v. firū. Quod cadeo eſt vex q; ſi cl'c⁹ habens pecuniā de prebenda emerit prediū: amplius non poterit illū dare intuitu pietatis: ſ̄z pecuniā potuiſſet dare: q; ſtatim p̄diū fit eccleſie: ſi ue emerit noie eccleſie: ſiue ſuo: ſiue alieno .c. i. de pecu. cle. ⁊. c. inquirendū. Sil'r dic in empto de pecunia pupilli: vel minoris a tutore vel ,procuratore: q; minor ſibi vēdicare pōt. l. ij. ff. quādo ex fac. tuto. Idē dic de empto ex pecunia militis C. de rei vendi. l. ſi vt proponis. Sil'r dic in empto a marito vel vxore de pecunia ſibi ab altero eorum donata ſi efficiatur non ſolnendo qui donū accepit. l. vxor marito. ff. de dona. inter vi. ⁊ vxo. Hec limita quando pecunia non fuit alteri miſta: quia ſi fuiſſet miſta tranſiret in dominiuz ēt furis. l. ſi alieni nūmi. ff. de ſolu. ⁊ ſic non eſſet eccleſie vel prefatorum.

¶ Quomodo poteſt pater vendere filiū: ⁊ quō 15
liber homo poteſt vendi. vide. ſ. Seruitus. §. i. circa finem.

¶ Quid ſi res vendaf duob⁹. ſ̄. q; potior eſt 14
ſēs ſi res tradaf ſibi vel ꝑm⁹. ſi primo ſibi deb. ⁊ idē i donatione. l. quotiens. C. de rei ven. niſi ꝑm⁹ emiſſet noie eccle. ſpeciale eſt in hoc vt domiū acquiratur ſine traditione. ar. c. ex lris. d. cō ſue. ⁊ expreſſe. C. de ſa. ſanc. ec. l. vt inter diuinū publicū q;. ēt ſi ſecundus emiſſet. ⁊ ipe nomine eccleſie. q; preferret primus. ff. de procur. l. in cauſe. ſed venditor tenet crimie falſi. vt p;. ff. ad l. eor. de fal. l. qui duob⁹. Si Vo mutauit aut alteri in ſolutū dederit: vel aliter diſtraxerit poſt / q̄z eam obligauerat tenetur crimine ſtelionatus vt. l. iij. ff. de cri. ſtel'.

¶ Vtrum vendens vinū qui nihil dixit de ex 15
peditione vaſorum poſſit illud euacuare in terra ſi emptor nō euacuat. ſ̄. q; ſic. ſi vindemia ſuperueniat: vel ſi venditor eſt mercator qui ſolet

vendere ⁊ emere. ff. de peri. ⁊ co. re. ven. l. i. §. pe. ſm Boffre. Vnde tu dic ſm Hoſti. q̄ ſi in diget vaſis ⁊ eo āmonito nō vult: poteſt coram teſtibus vinum menſurare ⁊ effundere. Quod limito niſi emptor ſit in tali neceſſitate q̄ vendi/tor teneatur ei ſubuenire ex debito.

16 ¶ Vtruꝫ venditor teneatur de euictiōe empto/ri. ff. ſm glo. ⁊ ſpa. in. c. ſi venditori. de emp. ⁊ ven. q̄ ſic: niſi in trib⁹ caſib⁹. Primus ſi i p̄n cipio litis: vel ad minus poſt litē conteſtatā non denunciauit venditori: vt cum defenderet. vt. C de euictio. l. emptor fundi. ⁊. l. auctore. ⁊. ff. co. l. ſi rem. §. ſi.

17 ¶ Sed quid ſi ſciebat litē motam venditor. R. Bar. in. l. denunciaſſe. ff. de adul. videtur ſen/tire q̄ etiam teneatur denunciare. Rō ſm eū: q̄ quando denunciatio requiritur ad aliq̄d facien/dū: vt in caſu iſto. tūc nō ſufficit ſibi ſcia ſola: vt in. d. l. denunciaſſe. Secus cēt q̄ſi denūciatio re quiritur ad ſimplicē ſciam habendā: q̄ valet vt regula qui certus eſt. de reg. iur. li. vi. ⁊. l. i. ff. de ac. emp. ⁊ ven. Blo. tamē ⁊ Cy. in. d. l. em ptor. ⁊ Dy. in. d. regula q̄ cert⁹. tenēt q̄ nō tene tur denūciare. ⁊ multi alij. Tamē tuti⁹ ē q̄ denū ciet p. l. ſi p̄trouerſia. i Y. auctori. heredi. ve eiuſ euicia. C. de euic. ⁊ ſic fit denunciatio q̄ō ip̄ortat nō ſimpliciter iudicare: ſz p̄ officialē facere ei no tū litē motā: vt veniat ad defendendum.

18 ¶ Secundus caſus q̄n emptor citatus cōtuma citer affuit tpe ſententie. q̄ videt condēnar⁹ p̄pī ſuam p̄tumaciā. d. l. emptor. ⁊. ff. de euic. l. ſi iō. j. rnſo. Idem ſi venditore abſente nō appellauit a ſententia. l. berēnius. ff. de euic.

19 ¶ Tertius quādo p̄ iniuriā ſnā lata fuit ℨ em/ptorē. d. l. emptor. q̄ iniuria que fit emptori nō p̄ingit venditorē. l. ſi per imp̄rudentiā. i p̄n. ff. de euic. Idē dic ſi p̄ violētiā extraiudicialiter au/ferat. d. l. ſi p. ēt ſi notari⁹ poſuit q̄ obligat ſe de fendere de iure ⁊ de facto: q̄ illud de facto intel/ligit ſi lis moueat de facto nō de iure ſm Spa. vbi. ſ. q̄ violētia extraiudicialis non venit ſm nām Scīus. de quo dic. vt no. per Bart. in. l. ſti pulatio iſta. ff. de ver. ob.

20 ¶ Addo quartū caſum q̄ſi emptor cōp̄romiſit: ⁊ ſnam ſnam reportauit. l. ſi dictū. §. ſi in arbi/trū compromiſſero. ff. de euic. intellige hoc ve/rum ſi voluntarie p̄promiſit: q̄ ſecus ſi coactus ſ. vel a ſtatuto q̄ ſic vult vt inter conſanguineos p̄promittatur. ⁊ huiuſmodi. ⁊ hoc denunciauit vē ditori. ſm Bar. in. d. §. ſi in arbitrū. ⁊ Bal. in l. i. C. de peri. ⁊ co. re. ven. Quintus caſus quā do emptor potuit vſucapere ⁊ non vſucepit. d. l. ſi dictum. §. ſi cum poſſet. Sextus caſus ſi rem alienam ſcienter emit: niſi de euictiōe ſpecialiter ſibi cauerit. l. ſi fundum. C. de euic. Septimus ſi aliq̄d caſuale contingat. C. eo. de lega. l. ſi. de re. cc. non alie. c. ad nr̄am. vide alios caſus per Bo. in ſum. eo. ti.

¶ Quid ſi fecit pactū venditor q̄ nō vult tene 21
ri de euictiōe. ff. nihilominus tenebit ad p̄ciū re euicta vel emptorē. §. i. ff. de ac. emp. Sō li/mitat Ludo. de ro. in nō. q̄ſi pactū ſit in genere. ſ. a ēcūq̄ euincat. Secus ſi ſpecificat p̄ſona. q̄ tūc ēt non tenebit ad p̄ciū. caſus eſt in. l. q liber tatis. in p̄in. ff. de euic. ⁊ ibi glo. de hoc.

¶ Sz quātū teneat vēditor emptori re empta eui 22
cta i caſib⁹ i quib⁹ teneat de euictiōe. ff. q̄ i ſimplū tm̄. ⁊ ſi fuit i culpa i vēdēdo teneat ēt ad intereſſe. In foro tm̄ p̄tioſo i reb⁹ p̄cioſis arbitrio iudi/cis cogit duplū, p̄mittere. alit p̄dēnabit i duplū p̄ij p̄centi. ff. de euic. l. ij. ⁊. l. emptori.

¶ Vtrū venditor teneatur ad omnes expenſas 23
quas emptor fecit in iudicio q̄ cū non defendit venditor poſtq̄z ſibi hoc denunciauit. ff. Dan. vbi. ſ. q̄ ſic, ſiue obtinuerit ſiue non. vt. l. i. C. de euic. ⁊. l. venditores. ff. de ver. ob. ⁊ vtrobi/q̄ per Bar. Secus ſi non denunciaſſet vendi/tori litem motam.

¶ Vtrum emēs domū p̄ centū in q̄ poſtea iue 24
nit theſaur̄ valentē ducenta teneat. ff. Ludo. d̄ ro. tenet q̄ ſic. ⁊ dicit ſe conſuluiſſe ⁊ obtinuiſſe i curia q̄ in hoc habet locū remedium. c. cum cā. de emp. ſ. q̄ reſcindatur contractus vel reſtituat plus. Sed p̄riū de iure ē veri⁹. ſ. q̄ nō teneatur Rō q̄ theſaurus eſt res mobilis abſcondita ab ignotis dn̄is tpe vetuſtiore. vt. l. vnica. C. d̄ the ſauris. ergo domin⁹ nullus erat ipſius. vt caſus eſt in. d. l. i. l. nunq̄z. §. theſaurus. ff. de acq. re. do. Sic ergo remanebimus in diſpoſitiōe iuris cōis. vt ſit domini ſoli ſi data opera vel a caſu in uenit in ſuo: vel ſi data opa in alieno ſolo erit do mini ſoli. ſi Yo a caſu erit medietas dn̄i ſoli: alia inuentoris: vt in. d. l. vnica. Cū ergo iſte emp/tor ſit dn̄s ſoli erit ſuus. de hoc caſus ē in. l. a tu/tore. iuncta glo. ff. de rei vendi. vbi pecunia in/uenta per modū theſauri cedit emptori. Secus ſi nō eſſet per modū theſari vt murata ab aliquo in muro. vt dicit ter. in. d. §. Theſaurus: q̄ tūc non eſſet emptoris. Nec ob. q̄ venditor non vē dit theſaurū. q̄ concedo. ſed ſtamus i diſpoſitio ne iuris cōis: vt cedat domino ſoli: ⁊ hoc habeo p̄o indubitato ſi emptor nihil ſciebat de theſauro ſed ſi ſciebat ⁊ p̄roptercā emit: tunc videtur dubi um. Nicholaus tamen de lira ſuper math. xiij. i illa parabola de theſauro. ⁊. S. Tho. xxij. q. lx/vi. ar. v. videntur tenere q̄ licite ematur ⁊ de

subtilitate iuris est vex q̄ p̄ō licite fieri. sed de equitate videret q̄ aliquā partē deberet dare vēditori. vide de hoc si placet. qō no. in. l. si qs cuz aliter. ff. de ver. ob. sed quo ad cōscientiā ex quo sciebat videt inueniss: t si a casu. sic medietas erit sua. Si vero a ꝓposito. sic totū cedet dño soli vt. d. l. vnica.

25 ¶ Cū hoc sit q̄ iura nō cogāt rescindere ꝯctuz emptiōis vel supplere iustū p̄ciū: nisi qñ deceptio ē vltra vel citra dimidiā iusti p̄cij. vt. s. Dolus. §. ix. cui datur electio tunc. ff. q̄ qñ est vltra dimidiā electio erit venditoris ſm Azo. p ar. a ꝯrio qñ est citra dimidiā. tunc est ēptoris. vt no. Ber. in. c. cū dilecti. t. c. cū cā de ēp. t no. Ꝑa. in. d. c. cū dilecti. q̄ si periret res empta mino dimidia piret emptori. q̄ cū duo sunt in obligatōe alternatiue. vno pempto remanet aliud. l. plerūq̄z. ff. de iure do. t. l. sticum. ff. de Ꝟbo. obli. Et idē dic qñ est plus vēdita q̄ piret vēditori p cādē rōem. tamē p̄dicti nō tenētur nisi ad restituēdū id plus. quo vendidit: vel supplere illud minus quo emit vsq̄z ad iustū p̄ciū. t potēit agē deceptus vsq̄z ad. xxx. ānos siue agatur p̄ditiōe ex. l. ij. C. de re. vendi. que conditiōes cū sint p sonales sunt ꝑpetue. Siue ex eo ꝯctu. s. ex vendito. vt no. Ꝑa. t Inno. in. d. c. cū cā. Si Ꝟo ageretur officio iudicis. vt volūt aliqui sic non posset agere nisi vsq̄z ad q̄ttuor ānos. q̄ vsq̄z ad illud tēpus datur restitutio in integrū. l. vl. C. ō in inte. re. Ꝑa. tū vbi. s. vult q̄ etiā si agat offō iudicis detur vsq̄z ad. xxx. annos.

26 ¶ Vtrum mercator q̄ scit plures alios post se venire teneatur minus vendere q̄z sit cōis extimatio: vel dicere q̄ plures veniunt. ff. Tho. xxij. q. xxvij. q̄ non nisi de perfectione.

27 ¶ Quid de mercatoribus qui inter se conueniunt vt vnus solus vendat. ff. q̄ si hoc faciunt in lesionem rei publice sunt damnādi perpetuo exilio t bonis spoliandi. vt. C. de mono. l. vnica Secus si facerent ꝓpter aliquem bonum finē q̄ liceret. ō ista mā hēs supra. Dolus. §. ix. t. j. Negotiatio. t supra. Ars. §. i.

28 ¶ Vtrum ille cui datum est aliquid ad vendēdum pro. x. t vendidit pro. xij. teneatur illa duo restituere domino rei. ff. q̄ non. quia si illa duo sunt vltra iustum preciuz tenetur restituere emēti: ſm ea que dixi supra. §. vij. Si vero non excessit iustum precium: sed sua industria habuit: sic sibi acquirit. Nec ob. q̄ datur ei certa merces pro labore. quia illa datur: vt inueniat emptorez pro. x. t sic non tenetur necessario restituere. Secus si daretur sibi simpliciter vt venderet. quia tenetur vendere meliori precio quo potest: t totum dare domino ex quo mercedē habet pro labore.

¶ Quid de vendente possessionē vel emēte. j. tales confines que est plus vel minus q̄z sit dictum: vide supra. Donatio. §. xl. 29

¶ Queritur de. q. quottidiana vtruz valeat vēditio seu alius contractus collatus in alterius arbitrium. ff. q̄ si est incerta persona cuius arbitrium cōmittitur non valet. l. si merces. §. i. ff. locati: nisi in casu qñ simpliciter fuit cōmissuz in arbitriū boni viri. quia tunc intelligitur i arbitriū iudicis. l. vir bonus. ff. iudi. sol. t sic videtur cō missum in certam personam. Si vero persona cui cōmittitur est certa. tunc licet varia sit opinio in. l. in ementis. C. de emp. t ven. tamen dic ꝑz. d. Lucam de grassis. in. l. si quis arbitratu. ff. de verbo. obli. q̄ siue substātialia ꝯct9: vtputa p̄cium i venditiōe t similia. siue accidētalia. puta vendit seruus si rōes reddiderit t hmōi cōmittātur in arbitriū certe persone valet contract9 si ille voluerit arbitrari. nam sicut substātiale vltime voluntatis potest ferri in arbitrium heredis l. si sic. ff. de lega. i. ita in ꝯctibus. l. seruum qui filij. §. eū qui. ff. de lega. i. t ꝓ hoc videt casus in. l. si libertus inrauerit. ff. de ope. liber. vbi valet promissio liberti facta de operib9 ad arbitriuz patroni: t si male arbitratus fuerit potest cogi vt arbitretur sicut bon9 vir. Sic in proposito q si arbitrari noluerit vel non potest: sic non valebit. §. precium. insti. de emp. t ven. Si Ꝟo mortuus fuerit alter contrahentium si fuit cōmissum super ꝯctu pficiendo non poterit arbitrari. Si Ꝟo super ꝯctu perfecto sic non expirat ci9 arbitrium sed sicut contractus transit ad heredē: ita obligatio de stando arbitrio dicte persone ꝑz Bar. in. d. l. si quis arbitratu.

¶ Quomodo autem contract9 emptiōis t vēditionis rescindat pp dolū. hēs. s. dolus. §. ix. vl pp minoritatē p̄cij. quando ē citra dimidiā iusti p̄cij: vel pp alias cās. vide Hosti. in sū. eo. ti. t Azo. i sum. C. de rescin. ven. q̄ pax ad cōfessores sed sufficit quod dictū est. 31

Munitas. vide. j. Immūnitas.

Normis iniuria quādo dicatur.

ff. c. cum illoz. de sen. excō. exemplificat si membrū mutiletur: si effusio sanguinis fit. Et intelligunt doc. ibidē quando effusio ē in abundantia: t de membro ō quo sanguis de facili non exijt. Itē si in cp̄z aut in abbatem vel prelatū seu supiorē fit iniecta manus. insti. de iniur. §. atrox dicitur si quis vulneretur. Intellige si vulnus eget medicamine ci /

rugie vel emplastroꝝ: ꝛcu alioꝝ medicinalium ſm Mond. Itē ſi quis fuſtibus cedit ſi in teatro vel foro: aut i ꝓſpectu iudicis verberet. Itē ſm alios ſi i eccleſia vel cimiterio: aut dormito/rio verberet. ar. de ſen. ex. c. cuꝫ pro cā. xvij. q. iiij. quiſquis. ꝛ. §. qui autē. Itē ſi ſacerdoti idu/to veſtib⁹ ſacerdotalib⁹. C. de iniur. l. atrocem. Sed breuiter dic q iniuria dr̄ enormiſ. ſPrimo ex perſona ꝛ in iure nō habem⁹ expreſſū niſi qđ dictū eſt in. d. c. cū illoꝝ. ꝛ in. d. l. atrocē. ꝛ iſti. de iniur. §. atroꝝ. ꝛ. ff. eo. ti. l. prętoꝝ. §. atrocem. vbi dicit de magiſtratu parēte ꝛ patrono eo p̄ lato ꝛ ſacerdoti induto. vt. ſ. dictū ē. Secundo ex loco. vt puta ſi i cōſpectu p̄toris fiat ſeu plati. vt i. d. l. p̄toꝝ ꝛ in teatro vel foro. vt i. d. §. atroꝝ. ꝛ. l. ſꝫ eſt queſtionis in p̄in. ff. d iiurijs. Tertio ex tempore. ꝛ hoc ē arbitrarium. vt puta ludi vl̄ magne feſtiuitatis. Quarto ex re. puta. ex vul/nere. vnde dicit. l. Vulneris magnitudo atroci tatem facit ꝛ nō nunqꝫ locus vulneris. veluti o/culo ꝑcuſſo hec ibi. ff. d iniurijs. ita icipit. Qui/to ex modo. vnde dicit. ſPa. in. c. cū illoꝝ de ſen. exco. q ꝑcuſſio iecclesia vel in platea ꝛ exceſ ſus notorius dicit enormis. d. §. atroꝝ. ꝛ q eps non poteſt eū abſoluē ex talibus iiurijs notorijs factis eccleſiaſticis perſonis.

I ¶ Sed qs hēbit arbitrari. an ſit enormis iiuria ſr̄. q ille q habet abſoluere ꝛ ligare an ſit ſue iu/riſdictiōis. vt puta poſſit cuꝫ abſoluere vl̄ nc. ar. c. ſup lr̄is de reſcrip. ꝛ. l. ſi qs ex aliena'. ff. de iudi. Sed caueat vbi ius determinauit atrocē ne ipſe velit leuē. arbitrari. quia non abſolueret: ſed de/ciperet. Secus vbi ius non determinat.

E ſPiſcopus greccelatine ſpecula tor interpretatur. vt dicit. xxi. di. c. cleros. ꝛ viij. q. i. qui epiſ copatū. Speculare eni debet mores ꝛ vitā popu li ſibi ſubiecti ꝛ itendere ad eoꝝ ſalutem. Vnde eps hec negligēs eſt in peccato mōtali ꝛ dr̄ canis ipudicus ij. q. vij. qui nec. ꝛ dꝫ lectioni ꝛ oratiōi vacare. vt i. c. epi. ibidē. nec dꝫ hr̄e familiaritatē prauis hois. vt in. c. peruenit. cadeꝫ cā. ꝛ. q. imo preſbyteros: diaconeſ: clericos: boni teſtimonij debet pens ſe habere. vt in. d. c. epi. ꝛ. c. cū paſtoris. ꝛ de conſe. di. i. c. eps deo.

I ¶ Vtrū principalius debeat intēdere multipli/cationi ſpaliū. ſr̄. ſm Tho. in quoł. q nō. ſꝫ ci⁹ propria ꝛ precipua cura dꝫ cē circa cuſtodiā gre gis ſibi cōmiſſi orando: p̄dicādo: ſacramēta di/ſpēſando. ꝛ ſua. iuxta quod res exigit erogādo. ſPōtrū intendere multiplicatiōi ſpaliū ad vti litatē eccleſie quādo opportunitas adeſt ꝛ fieri poſ ſit ſine dāno ſpūalium notabili. al's nō. Ale. aūt ſa ſcti. de auaritia. dicit q eps nō poteſt congre gare ad ſui tuitionē: ſiue eccle: ſicut rex pōt ſꝫ dꝫ conuertere res eccleſie i vſū eccle quod facit paupe rib⁹ dando. Rō eſt: qr rex ad hoc conſtitutus ē: vt ſubditos in pace teneat ꝛ defendat ab aduer/ſarijs. ꝛ iō poteſt ad hoc congregare: nō ſic eps ſed vt faciat bonum eccleſie: qđ facit dando pau peribus. facit. xij. q. ij. aurū. Vnde tenet Tho. ſa ſe. q. clxxxv. q ſi bona eccleſiaſtica non diſpē ſat i pios vſus: ſed notabiliter deficit peccat mor taliter. Secus ſi in modico deficiat. Addit ta/men q ſi neceſſitas non imineat p pauperib⁹ q poteſt reſeruare in futurum: vel emere poſſeſſio nes vt tēpore neceſſitatis prouidere poſſit. Bo/na Vo primonialia pōt tenere ad libitum.

¶ Vtruꝫ liceat appetere epiſcopatū. ſr̄. q nō. 2
viij. q. i. qui epiſcopatum ibi dicitur. locus ſupe rior ſine quo popul⁹ regi nō pōt. ꝛ ſi ita retineat atq; adminiſtret vt decet: tñ indecenter appetit q̄ꝫ brē otiū ſanctū querit gra veritatis: negoci/um iuſtū ſuſcipit neceſſitas charitatis quā ſarci/nā ſi nullus iponit recipiēde atq; ituende Vita/tis vacāt. eſt. Si aūt imponitur ſuſcipiēda ē pp charitatis neceſſitatē. Sꝫ nec ſic oio veritatis de lectatio deſerenda ſed ſubtrahar illa ſuauitas vt non oppriuar iuſta neceſſitas. hec Augu. Er q̄ pꝫ q appetit illicite. Et quādo ſit mortale vide. ſ Ambitio p̄imo ꝛ oblatus recuſatur cuꝫ peccato mortali ſi eſt dignus. ꝛ eque dignus nō ē cui de beat dari. Facit ſimiliter ad hoc ei in ſcripturis ea. cā. ꝛ. q. vide. ſ. Electio. §. xxx.

¶ Quā iuriſditionē habeat. vide de of. or. p to 3
tum. qr ad confeſſores non pertinet.

¶ Vtrū eps poſſit ꝓcedere auctoritate nō epis 4
quā ipſe habet. ſr̄. ſPa. in. c. accedentib⁹. de ex/ceſ. prela. q nō ea que ſpectant ad ordinē epalez ſicut ordinare: criſmare: ꝓſecrare: ꝛ ſimilia. vt i c. aqua. de conſe. eccle. vel alta. Ea Vo que ſpe/ctant ad iuriſditionē epiſcopalē bene poteſt fi/cut cognoſcere de cauſa matrimoniali. iniunge/re publicā penitentiā: ꝓcedere indulgentiā: iudi care de clericis ꝛ huiuſmodi. vt. xvi. q. ij. viſis. p̄ter inſignia: vt vſus mitrie. ꝛ pontificalium q̄ ſolus papa ꝓcedit. ar. c. vt apoſtolice. de priuil. li. vi. ea ēt que ſunt iuriſditionis pōt concedere: q̄uis nondum ſit conſecratus nec ſacerdos. ſm eundem ſPan. vbi. ſ. poſt Jo. an. ꝛ Calde. vt ibi notat ſPano.

¶ In quibus poteſt epiſcopus diſpenſare. vi/ 5
de. ſ. Diſpenſatio. §. v.

¶ Vtrū eps cadat in penā ſuſpēſionis aut in/ 6
terdicti. ſr̄. q non ex nulla conſtitutione: niſi in ipſa de ipis epiſcopis fiat ſpecialis mentio. Si/

misse̅r nec eorum superiores: vt in.c. q̄ periculosum. de sen. excom. li. vi. Idem dic de suspensione a beneficio a iure posita. vt in. c. si compromissarius. §. huiusmodi. de elec. lib. vi. Secus de excommunicatione: vt notatur in dicto. c. qa periculosum.

7 ¶ Vtrū ep̄s possit dispensare in pluralitate bñficioꝝ. vide. s. Beneficium. §. xxxviij.

8 ¶ Vtruz executione de uoluta ad episcopū propter negligentiam executoris teneatur episcop⁹ seruare formā quam tenebantur executores. ſ. Bar. in. l. si puellā. C. si man. ita fu. ali. q̄ sic. ꝛ facit tex. in clc. i. de supplen. negli. prela. ꝛ quod no. Jo. an. in. c. publicato. de elec.

9 ¶ Vtruz mortuo episcopo expiret officium vicarij. ſ. Ilpa. in. c. i. ne se. vacan. q̄ sic. vt notat glo. in clc. fi. de procura. Idem videtur de officio prioris constituti ab abbate mortuo abbate. ar. ex nō. in. d. clc. fi. Secus si constitutus esset ab abbate cum capitulo. ar. c. ij. de sta. re.

10 ¶ Episcopus in sinodo debet cōstituē aliquos idoneos viros per totaz dioceſim quos debet iuramento astringere ad denunciandum sibi vel per eum misso quicquid perpenderint fieri contra voluntatem dei ꝛ totam christianitatem: qō pertineat ad iurisditionem ecclesiasticam vt habetur in. c. episcopus in sinodo. xxxv. q. vi. ꝛ tales appellantur testes sinodales.

11 ¶ Episcopus potest cogere religiosos mendicantes vt vadant ad processiones. c. nimis prauna. de excel. prela. Ex quo tex. dicūt doc. q̄ ex q̄ prohibetur eis ne ex leui cā compellāt cogere ad processiones sequitur q̄ ex magna ꝛ grani causa possunt vtputa nouo introitu epi vel legati vel i minēte peste aut alio flagello: vel in generalibus letanijs que sunt tres dies rogationum. hec nō. Ilpa. in. c. dilectus. de offi. ordi. Quod est verū nisi speciale priuilegiū habeant.

12 ¶ Ep̄s in ecclesijs baptisinalibus debet ordinare magistros qui doceāt pueros in studijs liārū liberaliū q̄z artium assidue vbi necessitas occurrerit. xxxvij. di. de quibusdam.

13 ¶ Episcopus singulis ānis sinodum teneat ad monendo clericos ꝓstitutiones legendo. ꝛ laicis predicando. vt. x. q. i. placuit. Item singulis annis si potest visitet oēs ecclesias: monasteria: ꝛ hospitalia sibi subiecta.

14 ¶ Ep̄s tenetur deputare in ecclesijs cathedra/lib⁹ ꝛ alijs conuentualib⁹ viros idoneos ad predicandū ꝛ confessiones audiendum aliter peccat mortaliter. silr quādo ipe nō ꝓpter amplitudiez dioceſis vel alia occupatiōe: tenet hre viros potentes in opere ꝛ sermone qui visitent ꝛ doceāt vice eorum plebes sibi commissas ꝛ eis prouideant de sustentatione: vt i. c. iter cetera. de of. or.

¶ Episcop⁹ dz quos vult ordinare inquirere ꝑ 15
mo de etate debita ad illum ordinem. dic vt. ſ. Etas. ꝛ de litteratura Nam ordinans subdiaconum vel diaconum qui nescit officium videtur peccare mortaliter. quia prebet ei causam peccando mortaliter. Quantum Vo ad illos quos promouet ad curam animarum q̄ habeant scientiaz necessariam. de quo. s. Confessio. iiij. §. iij. alias peccat mortaliter. Item non permittat q̄ notarius petat salarium in scribendo ordinandos. quia prohibitum est. i. q. ij. sicut episcopum. intellige ſm glosā. ibidem quando est salariatus: alias potest accipere aliquid dummodo episcopus non participet in lucro lz contrarium teneat gl. ibidem.

¶ Episcopus potest querere de titulo beneficij 16
sui subditi si non consensit in cuz. vt voluit ſ. c. de. consilio. xcviij. ꝛ idem dic de quocunq̄ alio cuius interest.

¶ Ep̄s ecclesiastica officia nō debet cōmittere 17
propinquis nec administrationem rex ecclesiasticarum. vt in. c. iudicatū est nobis. lxxxix. dist. cū. c. sc. sed byconomus debet esse clericus bone vite. vt probatur ea. di. per totum.

¶ Episcopus in conferendo beneficia debet at 18
tendere vt det dignis. aliter peccat mortaliter ſz Tho. ꝛ Alber. in. iiij. facit quod not. lxi. dist. c. in sacerdotibus.

¶ Episcopus in publico debet lineis uti: nisi sit 19
religiosus: super indumentis. vt in. c. clerici officia. de vi. ꝛ bone. cleri.

¶ Ep̄s tēpore interdicti pōt celebrare ꝛ celebra 20
ri facere vbicunq̄z ꝛ audire diuina. vt in. c. fi. de priuile. lib. vi. Quod limita. vt in. c. quod non nullis. de priuile. ſ. interdictis exclusis: submissa voce: ianuis clausis: ꝛ campanis non pulsatis: ꝛ ipse specialiter non sit interdictus: vel non fuerit causa ipsius interdicti.

¶ Ep̄s potest vbicūq̄z cū altari portatili celebra 21
re ꝛ celebrari facere. d. c. fi.

¶ Ep̄s nō seruās canones vel nō facies seruari ē piurus. nō. Ilpa. i. c. ego. de iureiurā. allat glo. in. c. sacerdotes. cl. i. ij. q. vij. que dicit q̄ a plato nō seruante canones pōt recedi sicut ab excōicato receditur ꝛ precisō. Quod intelligit dict⁹ Ilpa. verum quando ex ptemptu non seruat nec seruari facit. alias secus. 22

¶ Vtrū ep̄s pro psecutione sui corporis possit 23
fugere. ſ. fm. S. Tho. secūda secūde. q. clxxv. ar. v. q̄ vbi subditoꝝ salus exigit persone pñtā nō pōt fugere propi aliquod dānū tpale vel cor/

porale. imo tenetur sicut bonus pastor aiam ponere pro ouib⁹ suis. Vbi vo sufficiente in absentia per aliū posset saluti subditorū prouideri: tūc licite posset fugere nec est mercenari⁹ tūc. Hoc idem patet in. c. sciscitaris. vij. q. i. vide Inno. in. c. nisi. de renū. ꝛ glo. in. §. hoc totū. vij. q. i.

24 ¶ Episcopalis dignitas liberat a conditione seruili ꝛ ascriptitia. liiij. di. si seruus sciente. el ij. ꝛ etiam a ciuili fm canones. vt tenet glos. in. di cto. c. si seruus.

25 ¶ Episcopus si habet iurisdictionē temporalez in aliquo loco dz constituere iudicē laicum qui i cā precipue criminali faciat iustitiā: ꝛ potest etiā i speciali sup aliq̄ maleficio delegare vt faciat iustitiam: ꝛ nō efficitur irregularis: dūmodo per suā responsionē neq̄ directe vel indirecte indicet iudici q̄ debeat penā sanguinis irrogare sed soluz in genere q̄ faciat iustitiā ꝛ q̄ si dubitat cōsulat peritos: iudex aliter esset irregularis. c. ex litteris. de excessi. prela. Tenet tñ Rodo. q̄ etiā potest dicere q̄ puniat reū fm q̄ ius vult: dūmō non exprimat de morte vel de mutilatione: vt etiam nō. Hugo. dist. iij. c. ois aūt lex. presens tamen non debet esse vindicte sanguinis. vt in dicto. c. ex litteris.

26 ¶ Vtrū episcopus peccet mortaliter respondēdo in ordinatione sua cū interrogatur vtrū sciat nouum ꝛ vetus testamentū: q̄ scit. ff. fm Ric. in quol. iij. q. xxiij. q̄ fic. si est ita ignarus q̄ ne sciat in generali mandata dei. articulos fidei virtutes. ꝛ vitia ēt sacramenta. q̄ tunc mentit̄ pernitiose. Si vo non est ita ignarus quin sciat vetus ꝛ nouū testamentū quantū ad ea que necessariū est scire prelato. ꝛ sine quoz scientia non potest cōuenienter exequi officium suū tunc nō credit q̄ peccet mortaliter. lz in alijs sit indoctus. q̄ videtur q̄ cōsuetudo sic solum velit.

27 ¶ Vtrum religiosus promotus in episcopuz teneatur ad obseruantias regulares. ff. q̄ fic. vide. j. Monachus. §. vij. ꝛ religiosus. §. xxiij.

Errare est aliō p alio putare. Vn de Aug. xxxviij. dist. in. c. q̄nis. inquit. Quisquis se existimat scire q̄ nescit pro vero quippe approbat falsuz q̄ errozis est. ppriū. Ad idē. xxij. q. ij. in quibus. Et ideo in. d. c. q̄nis. dr q̄ non est consequens vt continuo erret quisquis aliquid nescit.

1 ¶ Vtrum error sit peccatum. ff. q̄ in his que non pertinent ad regnum dei capescen. vel non sic non est peccatum: aut si est, minimū est. vt in d. c. in quibus.

2 ¶ Errantes nō videnť sentire. l. nihil consensui. ff. de reg. iur. Rō babeť. j. Matrimonium iij. Impedimento. iiij. in prin.

¶ Error iuris an excuset a dolo ꝛ consequēter a pena que debetur propter dolum. ff. q̄ fic. vide. s. Dolus. §. i. 3

¶ Error cōis aliquando facit ius. ar. xcv. dist. c. ecce ego. quasi in fi. ꝛ in. l. barbarius. ff. de in offici. preto. 4

¶ Errorem suum quilibet debet corrigere. xxv. q. ix. §. q̄ ergo. ꝛ §. sequenti. 5

¶ Error quādo dicatur intollerabilis. ff. quādo aliquid cōiter vel in suo genere est peccatū. vt in. c. venerabilibus. §. potest. de sen. ex. lib. vi. Vel si contingat aliquod impossibile vt in glos. c. per tuas. de sen. ex. vel contra ius. vel legem. vel excōmunicet. q̄ bonum fecit. puta clemosynam. vide in. d. glo. 6

Erubescentia de bono est peccatū: ꝛ filia accidie. ꝛ contingit quadrupliciter. Primo cum erubescit de defectu nature. vtputa q̄ ē claudus ꝛ huiusmodi. ꝛ hoc est peccatz si est nimia. l vi. di. nasci. ꝛ. c. nunq̄z erubescam⁹. Secūdo cū erubescit dicere veritatem: vt predicare: testificari: corrigere. Et hec aliquādo ē mortalis si nō facit quādo tenet de precepto. Tertio cum erubescit confiteri mortalia peccata ꝛ si omittit propter hoc mortalis est. Quarto cū erubescit ieiunare: orare: ꝛ huiusmodi. ne dicatur sanctus ꝛ hoc est peccatū veniale q̄n omittit non necessaria: secus quando necessaria: q̄ mortale.

Eras determinata requirit̄ i multis necessario a iure: ita q̄ non tz gestū ante. Et primo in sponsalib⁹. vij. annorum completorum. vt in. c. vnico. de despon. impu. lib. vi.

¶ In matrimonio vo. xij. annoz in femina: ꝛ xiiij. in masculo. nisi malitia suppleat etatez: qō tunc est q̄n sunt potentes ad coeundū sil: vt not. in. d. c. vnico. In voto religiōis seu professiōe fiē da requiritur. xij. In muliere. xiiij. In masculo completus. vt habetur de muliere in. c. cum virum. de regula. ꝛ in. c. puelle. xx. q. i. ꝛ in. c. puella. xx. q. i. de masculo. in. c. significatum. de regula. ꝛ in. c. i. de regula. lib. vi. fallit in casu de q̄ j. Nouitius. §. ij. 1

¶ In ordinib⁹ capiendis prime tonsure ē. vij. annoz completorum: vt in. c. in singulis. lxxv. dist. ꝛ ēt trium minoz ordinū. vt in. d. c. in singulis. ꝛ quicūq̄z conferret ante predictā etatem nisi religionē intraret suspensus est ipo facto p annum a collatione eiusdē ordinis. de tem. or. c. nullus. li. vi. Acolitatus post. xij. annū vti. d. c. in singulis. Subdiaconatus est. ꝛ viij. annus 2

incohatus. Diaconatus vero. xx. Presbyteratus. xxv. vt in clc. generalē. de eta. ⁊ quali. ordi. Si tamen ordinetur ante dictā etatē quis: suscipit quidē caracterē ordinis. sed nō executionem vsq; ad cōpletū tēpus. vt no. in. d. cle. generalē nec ēps potest dispensare. vt ibi no.

5 ¶ In beneficijs regularibus in abbatissa. xo. ānoꝝ cōpletoꝝ. similiter ⁊ in priorissa: seu matre: vel ministra que habet regere monasteriū. vt in c. idēnitatibus. de elec. li. vi. In abbate. xxv. annorum inceptorum. per. c. cum in cunctis. in. §. inferiora de elec. vbi regulariter ad quālibet dignitatē obtinendam requiritur illud tēpus: licet non de abbate fit aliquid spāliter expressum. In prioratu collegiato. i. q̄ habeat sub, se collegium xxv. annoꝝ inceptoꝝ. ar. cle. nc in agro. §. ceterum. de sta. regula. In prioratu vero nō conuē tuali si habet curam animarū: quā habeat per se exercere requiritur. xxv. annorum inceptoꝝ: qꝝ oportet sit sacerdos. secus si non habet per se exercere. tunc sufficit etas. xx. annorum completorum. d. §. ceterum. In prioratu autem qui non habet curam animaꝝ requiritur etas. xiiij. ānorum cōpletoꝝ. quia oportet sit, pfessus. c. nullus de elec. lib. vi. Et ita tenet Dan. in. c. sup inordinata de preben. lꝫ ff. edc. dicat sufficere etatem vij. ānoꝝ: cui non credo. qꝝ oportet sit professus in religione: vt dictum est in beneficijs secularibus que habent dignitatē. In episcopo. xxx. annorum completoꝝ. c. cum in cunctis de elec. In feriora vero ēpatu requirunt q̄ attigerit. xxv. ānum. d. c. cum in cunctis. §. inferiora. Ēps tamen potest dispensare in dignitatibus vel personatibus curam animaꝝ non habentibus. vt. xx. annum cōpletū habeant. c. pmittimus. de eta. ⁊ quali. li. vi. In beneficijs vero simplicibus sūt opiniones. sed mihi placet opinio Calde. quam sequitur Ida. in. c. super inordinata. de prebē. q̄ si beneficiū sonat in nomen rectorie. vt puta q̄ est ecclesia vel capella per se stans habens ad regimen clericum. tunc requiratur etas. xiiij. ānorum completoꝝ. vt in. c. indecoruz. de eta. ⁊ q̄li. ordi. quia qui nescit se regere nec ecclesiā. Si vero non sonat rectoriā sed est beneficiū in ecclesia tunc si requirit maturitatē consilij. vt in canonicatu ecclesie cathedralis. Posti. ⁊ Archi. tenent q̄ requiritur etas. xiiij. ānoꝝ. quia ante non pōt iura sapientiū tractare: sicut dicimus i milite volente testari ante illam etatem in. l. licet. ff. de testa. mili. Si vero non requirit maturitatem consilij tunc. vij. annoꝝ est etas. ⁊ ista sunt beneficia in multis ecclesijs pro clericis pueris.

4 ¶ In electionibus monialium requiritur etas xij. annoꝝ completoꝝ. aliter nulla admittitur ad eligēdi. vt in. c. idēnitatibus. de elec. li. vi. In iuramento ⁊ testimōio requiritur pubertas. vt no. in. c. paruuli. xxij. q. v. ⁊ in. c. testes. iiij. q. iij.

¶ In testamentis ⁊ multis alijs que omitto: q̄ ad nos nihil requiritur pubertas in electione sepulture requiritur q̄ ad annos pubertatis perueniat. ar. c. licet. de sepul. li. vi. Quō cognosceꝫ qñ regritur etas ꝓpleta qñ de mente ignorāt statuentis vel disponentis. Respōdit Bar. in. l. si cui. ff. de le. i. q̄ qñ etas ꝓfertur in genitiuo requritur q̄ completa sit: in ablatiuo cū ꝓpositione insufficit sit incohata: sine prepositione regritur cōpleta. cle. i. de se. pos. In accusatiuo cuz Ybo significante rem perfectaz: vt prepositio. p. vel cū futuro coniunctiui requiritur completa. l. nō putabam. ⁊ l. si in annos. ff. de cōdi. ⁊ demon. sine tali Ybo si de fauore agitur. sufficit incohasset si de odio requiritur completus. l. ad rem publicā. ff. de nu. ⁊ ho. In accusatiuo cū ꝓpositione ad sufficit incohari. l. qui filiū. ff. ad treb.

EVagatio mētis est filia accidie: q̄ ꝓper tedium boni opis euagāt varia cogitando vt ipsum tedium euitet: ⁊ hec inducit ad multiloquiū ⁊ vani loquiū: ⁊ audieñ. noua. ⁊ facit instabilem in loco que tunc sunt mortalia cum fit per predicta contra aliquod preceptū alias veniale. hec ex sancto Thoma. fa se. q. xxxv. In oratiōe autem an sit peccatum. vide Oratio. §. r.

EVangelium legēs sacerdos vtitur stola sicut diaconus. xxxij. di. ecclesiastica. Euangeliū non sedendo vel genuflexo sed stando audire debemus. de ꝓse. di. i. apostolica.

EVcharistia .i. bona gratia ab eu qō est bonuz et caris gratia. ⁊ sic nominatur fm q̄ continet realiter xp̄m qui est plenus gratia. fm Yo qō est signum rememoratiuū passionis xp̄i: que fuit sacramentū verum dicitur sacrificiū. fm āt qō est signū demonstratiuū vnitatis ecclesie cui homines aggregantur per ipsaz dicit communio ꝓput vero est pfiguratiuū diuine fruitionis: que est in pria dicitur viaticum. q̄ prebet nobis viā pueniendi ad illam. vel q̄ datur transeuntibus de hac vita ad ipsum xp̄m. vnū tamen est sacr̄m in quo sunt tria. s. spēs visibilis. corpus xp̄i verum. ⁊ corpus xp̄i misticum. s. ecclesia. ⁊ fz q̄ dicit Hug. Primū est signū secūdi ⁊ tertij. Secūdū est res ⁊ signū ⁊ causa tertij. Tertiū est res secundi ⁊ veritas primi. de quo de ecle. missa. i. c. cum Marthe. §. distinguendū est.

1 ¶ Que est materia debita huius sacri. R. q; panis triticeus ⁊ vinū vitis. vsus. n. huius sacri ē refectio que ad sui integritatē cibū ⁊ potum requirit. Significatio ēt eius ē duplex. vna passio xpi in qua sanguis fuit separatus a corpore: alia est cibatio corporis ⁊ aie: ⁊ propterea propter cōuenientiam vsus ⁊ significationis duplex materia exigebatur.

2 ¶ Utrū possit confici de pane farris ⁊ spelte vl' siliginis. R. Iꝫ aliqui dixerint q; sic. tū tamē tenē q; nō pōt confici nisi in pane triticeo. i. frumēti. ſm Sco. in. iiij. dist. xi. ⁊ cōiter theologos.

3 ¶ Utrum in pasta facta de tritico possit confici R. ſm Sco. vbi. s. q; non.

4 ¶ Utrum possit confici in pane corrupto. R. q; non. qū tanta est corruptio q; panis species sol/ uunt: sicut qū ptinuitas soluit: ⁊ sapor ⁊ color ⁊ alia accidentia mutant. secus si esset aliqua dispositio solū ad corruptionē quā declarat aliqua immutatio saporis: q; sic potest confici.

5 ¶ Utrum in amido possit confici. R. Sco. vbi s. q; multo, pbabilius est q; nō. ideo peccat ⁊ iudicio meo grauiter. qui ex tali materia ꝓficit sciēter siue qui preparat: ille aūt qui ꝓficit ignorant. Iꝫ nō ꝓsecret: tū non ē idolatra ſm Sco. vbi. s. nec idolatrare facit: q; quantū in se ē māz cē ideneam ⁊ ab alijs adorandam supponit.

6 ¶ Utrū possit conf.ci in pane fermētato. R. ſz Sco. in. iiij. di. xi. q; sic. ⁊ tex. est in. c. litteras. ō cele. missa. ⁊ in. c. in sacro. de ꝓse. di. ij. Iꝫ grauit peccat latinus si celebrat in fermentato. ⁊ vt dicit Sco. forte ēt grecus grauiter peccat pp multa q; adducit ibidē. Iꝫ maxie q; xps i azimo ꝓsecrauit

7 ¶ Utrum possit ꝓfici i pane facto ō aqua rosea vel endiuie ⁊ hmōi. R. qdā theologi i. iiij. di. xi. tenēt q; non pōt ꝓfici de pane facto ex quocunqz alio liquore: sed oz sit factus de aqua vera alr ve re panis nō esset. Alij aūt theologi tenēt q; pōt ꝓfici q; aqua ipsa non requirit vt maneat in specie ppria: imo mutat in nām aliā. sed ego credo q; nō potest: q; christus confecit in pane facto ex aq naturali. ⁊ sic serua.

8 ¶ Utrū si grana alterius generis admisceant cū tritico possit ꝓfici. R. ſm cōiter theologos in iiij. di. xi. q; si admixtio sit predominās vel equalis est virt9 i vtroqz miscibiliū q; non pōt cōfici: q; mutat species ⁊ cognoscit ex colore ꝑcipue ⁊ sapore. Accidētia. n. magnā partē conferunt ad cognoscendū qō quid ē primo de aia. secus si nō est equalis admixtio q; confici pōt.

9 ¶ Circa materiā vini querit vtrū possit ꝓfici ō alio vino qz de vino vitis. R. ſm cōiter doct. in iiij. di. xi. q; nō. ⁊ rō potissima q; sic christus instituit. lu. xxij.

¶ Utz possit ꝓfici in aceto. R. Innoc. de offō 10
misse dicit q; sic: sed ſm theologos: maxime R. in. iiij. di. xi. dic q; nō pōt: q; vinū ⁊ acetū differunt ſm phm. viij. methaphisice. sicut viuum ⁊ mortuuz. In vino tū ſm Ricar. vbi. s. ⁊ cōiter alios qō accedit ad accedinē manente tamen ad/ huc forma substantiali vini pōt confici. Idē dic qū putrescit pfecta putrefactione que redire non pōt ad ꝓplexionē vini q; nō pōt ꝓfici: si Ao sit i via ad corruptionē pōt confici: sil'r si vino sit cuz sapore vinoso sapor aromaticus: vel pontic9 vel acerbus ex minus perfecta digestione vini.

¶ Utruz i agresto possit ꝓfici. R. q; non: q; ni/ 11
hil recipit speciē nisi sit in termino sue generationis: ⁊ ideo non est vinum.

¶ Utrū in musto possit ꝓfici. R. q; sic. si est ex/ 12
pressum extra vuam sed nō i eo qō ad hoc ꝓtinetur in vua matura. ar. de ꝓse. di. ij. c. didicimus ⁊ c. se. ⁊ hec est verior opinio q; sic nō est sub spē potabili sed potius edibili.

¶ Utrum possit ꝓfici in pusca seu i aqua vina/ 13
ta seu in aqua superfusa sup aceruos vuaꝝ postq; vinū est expressum aut in aqua rubea in q; lotus est pānus vino rubeo tinctus. R. ſm cōiter doc. q; nō qū tollit virtutē vini aqua addita: facit de consc. di. ij. c. cuz omne. ⁊ de cele. missa. c. pernitiosus.

¶ Quid si aqua equalit misceat vino. R. Ri. 14
vbi. s. q; aut fit ſm quantitatē equalē molis aut ſm ꝓportionē equalē Vtutis. ꝓmo mō nō tollit spēm vini q; est magis actiuū qz aqua: nec tū vinū posset cito in sui naturā aquā ꝓuertere: ⁊ ideo sola vini substātia trāsubstātiaret in sanguine. secundo mō generat tertia nā. ex duob9 q; nec ē vinū nec aqua sed nō statim: q; natura non operatur in instanti: qz uis eaꝝ termini sint in instanti: ⁊ iō tam cito posset sacerdos ꝓficere post talez appositionē q; illud qō fuit ibi vinū cū adhuc nō esset transmutatū ad ꝓpositionē nature tertie cō uerteret in sanguinē xpi. Si tū añqz ꝓferret verba ꝓsecrationis esset tertia nā cōstituta nō posset ꝓfici sanguis xpi: q; species ꝓponētiū ex quib9 p cētiā ꝓstituit vnū incōpositō nō remanēt ſz essentias nisi forte diminute: vel ſm qd qō dico pp opinionē illoꝝ q dicunt eas manere icōpletas. Aduerte q; Iꝫ vt dixi possit ꝓfici in mā panis vel vini qū admixtio vel corruptio nō tollit virtutē ipsoꝝ tū peccat qui sine necessitate ꝓficit pterqz in pane triticeo puro ⁊ incorrupto: ⁊ sil'r i vino nō acetoso ⁊ purificato, ppter irreuerentiam sacri ſm oēs doc. in. iiij. di. xi.

¶ Utrum debeat aqua admisceri in vino cali/ 15

cis. ſ. q. ſic. c. l'ras. de cele. miſ. & de ꝓſe. di. ij. c. i. & c. omne crimen. & qr hoc. vide ibidem. & in c. cum marthe. de cele. miſſa.

16 ¶ Sed nūgd ſufficit q̄ fuerit appoſita in dolio. ſ. S. Bo. i. iiij. di. xi. q. nō. ſed tūc dz appōi qñ ſacra miſteria icohant & ſi al's fuiſſet poſita.

17 ¶ Quid ſi omittat. ſ. q. nihilomin⁹ ꝓficit de ꝓſe. di. ij. ſcriptura. ſed peccat mortal'r q ſcienter eam nō apponit. ar. c. litteras. de cel. miſ. q Bo omittit ex negligētia ex hoc q̄ hūit diligentiaz ſe implenā peccat venialiter: ſed grauiꝰ. qz quantū iſtud ſacr'm p̄cellit alia ſacra & opa tūi in eo magis q̄z i alijs negocijs p̄poderat negligentia ſm ſanctū Bo. in. iiij. di. xi. Si aūt omiſit ex negligentia eo q̄ nullam diligentiā adhibuit mortal'r peccauit ſm Ale.

18 ¶ Nec aqua dz apponi. ſ. q. ſola aqua nālis ꝯ. in quadam. de cele. miſſa.

19 ¶ In quāta quātitate. ſ. q. lz aliqui canoniſte alit dicāt. tu dic q̄ modica aq̄ dz apponi maxime ſi vinū eſt debile. vt ſic ꝓuertat in vinū ſm ꝓbabiliorē opinionē q̄ cē nō poſſet niſi eſſet modica appoſitio. al'r ſi apponeret in tāta quātitate q̄ ſolueret ſpēs vini nō cōficeretur: vt dictum eſt.

20 ¶ Quid ficndū in illis partib⁹ vbi vinū hr̄i nō pōt. ſ. q̄ papa pōt diſpenſare vt ſine ſanguine corp⁹ xp̄i ꝓficerent: ne pp defectū ſacr'i icurreret maximū dānū: cū corp⁹ nō ſit ſine ſanguine i hoſtia. & ideo papam adeant.

21 ¶ Circa formā huiꝰ ſacr'i q̄rit q̄ ſit forma tranſubſtātiatiōis panis. ſ. q. ē iſta. Hoc eſt. n. corp⁹ meū. facit. c. cū marthe. §. ex eo. dr̄ d cel. miſ.

22 ¶ Vtrum hec ꝓiūctio. n. ſit de ſba forme. ſ. q. non: ſed ponit ibi ad denotādū ordinē ꝓſecratiōis ad vſum materie ꝓſecrate: q tū nō eſt de neceſſitate ſacr'i. vnde nec ꝓiunctio ſil'r. ſcienter tū omitti nō dz vbi vſus eccleſie illi⁹ antiquus hēt. ſm Bo Sco. in. iiij. di. viij. li. n. ibi ponit ad cōiungēdū ne. ſ. Vba forme ſine p̄cedētib⁹ pferāt Ideo credo mortaliter peccarēt: q ſcient omitterent tam in conſecratiōe panis q̄z vini: qz ita dz vſus generalis eccleſie romane.

23 ¶ Quid demonſtrat li hoc, pnomē demōſtratiuū. ſ. mihi placet opi. Ricar. de ſancto victore li. de trini. q̄ ibi ſit demōſtratio mixta. ſ. partim ad ſenſum & partim ad itellectū ſub h̄ ſenſu illō i qō h̄ trāſubſtātiabil' ē corp⁹ meū: qz ſicut iſta ꝓpoſitio eēt vera & magis ꝓpria ſi demōſtrādo cibū diceret hoc ē corp⁹ meū. ſ. illud in qō iſte cibus eſt trāſmutandus ē corp⁹ meū qñ virtute eius i ꝓpoſito: qz ibi virtute verboꝝ in cōplemēto & termino ipſius oſonis panis fuit vex corpus chriſti

Alij tñ aliter dicunt. vide in. iiij. ſntiaꝝ. di. viij.

¶ Vtruz ꝓſbyter dicēs ſolūmō ꝓfata Vba ſup 24
pane ꝓſecret. ſ. ſm Sco. in. iiij. di. viij. q. nō. rō qz dicēdo hoc eſt corpus meū non refertur ad corpus chriſti: & iō lz non ſint alia verba de ſubſtantia forme q̄z p̄dicta. tñ de neceſſitate requirit vt exp̄imant aliqua Vba ex quib⁹ ꝓfata forma ſolūmodo determinet ad corpus chriſti ſicut fit cum dr̄ fiat dilectiſſimi dñi noſtri Jeſu chriſti q pridie &c. aliter nihil fieret: & hoc tene q̄z quis quidam teneant contrarium & male.

¶ Vtrū ſacerdos poſſit quantūcūq̄z materiam 25
panis virtute p̄fatoꝝ verboꝝ tranſubſtātiare in corpus xp̄i. ſ. ſm Alex. in. iiij. tractatu de euchariſtia q̄ nō. ſed ſolūmodo illā quantitatem q̄ rōnabiliter pōt ſumi a fidelibus: qz ſic intentio domini dantis formā conficiendi fuit vt ſumeretur qō pz cū dicit. Accipite & comedite ſic eſt intētio eccleſie & debet eſſe cuiuslibet ſacerdotis conficiendi. vt ſumat in vſum ſacr'i iplicite vel explicite: & iō ſi intenderet conſecrare totū panem q ē in foro qz nō conformaret intentionē ſuam intentioni eccleſie ſic nō ꝓficeret non ex defectu virtutis verboꝝ que vna vice poſſet conficere tot hoſtias q̄ ſufficerent toti mundo ſi eſſet neceſſitas eccleſie ſed ꝓpter defectū intentionis illius q h̄ ſacr'm inſtituit qui non intendit in ludubrio vel ſtultitia fiat conſecratio ſed pro vtilitate eccleſie generalis vel particularis. & ſic pz q̄ multomin⁹ conſecrat qui conficit ad irriſionem veneficia & huiuſmodi. & lz Tho. in. iiij. di. xi. tencat q̄ immo conficit nō cures: ſz tene qō. ſ. diri. vi lz. S. Bo. i. iiij. di. x. & Ric. ea. di. & multi alij q̄z quis ēt opi. Tho. poſſit ſuſtineri ſm q̄ ēt Ri. ea. diſ. ſuſtinet ſi intelligat q̄ ꝓficiēs itēdat. primo ꝓficere lz ꝓſequēter ad veneficia: ſed prima magis videt rōnabilis: & ideo tene eam.

¶ Vtrū ſacerdos virtute verboꝝ p̄fatoꝝ poſ 26
ſit vnā ptē ipſius hoſtie ꝓſecrare ſine alia hoſtia ꝓinua remanēte. ſ. ſm Ri. in. iiij. di. x. q. ſic, ſi itēderet determinate ad alterā ptē: puta dexterā vel a tali ſigno citra: qz Vba nō operant niſi ſup illā materiā ad quā p̄ciſe fert itētio conſecrantis: ſecus eſſet ſi intentio conſecrantis non eſſet determinata magis ad vnam partem q̄z ad aliam ſed in vago: quia tunc ſi non intenderet niſi medietatem conſecrare ſolum nulla pars eſſet conſecrata quia reales operationes non ſunt circa ſingularia vaga: ſed circa determinata: & ideo oportet q̄ intentio ad quam ſequitur realis determinatio aliquod determinatum & determinate reſpiciat. Et ex p̄dcīs ſoluit alia qō d̄ ſacerdote q hz. xx. hoſtias & ex illis nō itēdit ꝓſecrare.

nisi. xviij. q. nulla cōsecrat nisi itētio sua se determinet determinate ad quas vult. xviij. Secus si credens q̄ sint solum. xx. ꝛ sunt. xxij. tamē intēdit ꝓsecrare quicquid est ante ipum. sic oēs sunt consecrate. Item patet q̄ hostie in altari ex oblivione reseruate ꝛ guta vini in pede calicis ꝛ huiusmodi non consecrantur. qm̄ ad eas nō refert intentio conficientis.

27 ¶ Quid si sacerdos acceptis pluribus hostijs consecrādis qm̄ venit ad actum ꝓsecrationis nō aduertit nisi ad eā quā hz in manu. ℟. ſm ℣. de ☞. in. iiij. di. xij. quidam dicunt q̄ nō sūt alie consecrate. Sed tu dic cū Sco. q. oēs sūt cōsecrate: q̄ nō requiritur de necessitate intētio actualis: sed virtualis que fuit qm̄ prefatas hostias accepit vt eas consecraret.

28 ¶ Circa formā vini ꝓsecrandi queritur que sit ℟. q. hec. ſ. Hic est enim calix sanguinis mei, novi ꝛ eterni testamenti qui ꝓ vobis ꝛ ꝓ multis effundet in remissionem peccatoꝝ. hec quotiens cunq̄ feceritis in mei memoriā facietis: vt i. d. ℣. ex eo nō. Vnde sanctus ℣o. in. iiij. di. viij. ꝛ multi doctores ibidem tenent q. solum de substantia forme predicte sunt ista verba. Hic ē calix sanguinis mei. Alia ℣o sequentia non sunt de substantia: sed pertinēt ad ornatū: ꝛ ad ostendū vsum vel dignitatem ibi accipite ꝛ bibite ꝛc̄. aut effectum: vt ibi noui ꝛ eterni. ꝛc̄. Alij tenent vt sanct⁹ Tho. in. iij. q. lxxviij. q. oia sunt ꝺ substantia forme vsq̄. Hec quotiens cunq̄ ꝛc̄. Sed Sco. ca. di. viij. dicit q. cum non sit nobis traditū ꝓ certo an ad formā substantialē pertinent aliqua verba post. li. sanguinis mei. iō periculosum est asserere q. precise sit in illis verbis: ex quo sufficiens auctoritas nō hr̄: ꝛ iō oia dic vsq̄ ad Hec quotiens cunq̄ ꝛc̄. ac si cēnt de substantia forme. hz cōiter doc. ꝓcedent cuz beato ℣o.

29 ¶ Nota q. que dixi. ſ. in consecratione panis: debent similiter dici de vini consecratione.

30 ¶ Silr de prolatione verboꝝ aut corrupta: aut diminuta: aut addita. dic vt. ſ. dictum est de baptismo. Baptismus. ij. §. xv. cū duobus se.

31 ¶ Circa ꝓuersionē que fit in hoc sacro per virtutem verboꝝ prefatoꝝ est firmiter tenenduz q. substātia panis ſm totā suā mām ꝛ formam existens actu trāsubstantiat i totū corp⁹ christi actu existens: ita q. materia in materiā: ꝛ forma i formā. ſ. corporeā transubstātiat solis accidentib⁹ remanentibus ſm sanctum ℣o. ꝛ ℟i. ꝛ ℙct. in. iiij. di. xi. ꝛ sanctū Tho. in. iij. q. lxxv. Sed ſm Sco. in. iiij. di. xi. ibi nō est ꝓuersio substantie in substātiā quantū ad esse substātiale simpliciter: sed quātū ad cē hic. q. corpi xpi nō acquiritur simplr esse: sed cē hic. ſ. sub specie panis. vñ de acquirit nouā pñtiam nō amittēdo antiquaz. panis ℣o desinit cē ibi nō acquirēdo aliquā pñtiam alibi. vnde hz illa desinitio panis ſm se ꝓsiderata sit anihilatio: ipsa tamē cōuersio nullo mō ē anihilatio: q. eius termin⁹ nō est nihil: sed nouā pñtia corporis xpi sub specie panis. Hec Sco. Et idē dico de substantia vini q. trāsubstātiatur in sanguine xpi. ita q. panis in corpus ꝛ vinum in sanguinē puz virtute verboꝝ trāsubstātiatur nō in aliquid aliud: sed q. corp⁹ nō est sine sanguine ꝛ ceteris humorib⁹ suis: nec sanguis sine corpore et venis ꝛ neruis suis ideo in hostia ē corpus xpi p transubstātiationē: ꝛ sanguis eius p ꝑmixtionē. permixt⁹. n. ꝛ diffusus est in corpe ꝛ iō vbicunq̄ est corpus xpi ibi est sanguis eius. Alia ℣o est ibi rōne coniūctionis cū corpore cui inseparabiliter est cōiuncta. Quantitas aūt ꝛ alia accidentia sunt ibi rōne inseparatiōis a corpore. Diuinitas ℣o rōe vnionis diuine cuz humana natura. Similiter in calice vinum transubstantiatur in sanguinē solū virtute transubstātiationis: sed q. sanguis nō est ibi effusus: sed i venis iō est ibi ēt corpus xpi per cōcomitantiā. ꝛc̄. vt dictum est in corpore. ꝛ ad hoc facit. c. firmiter. §. vna. de sum. tri. ꝛ fi. ca. ꝛ. c. in quadā. de ce. mi. Et hec oia fiunt in instanti cōpleta rōne verborum dei virtute assistente virtuti forme prefate. Est ēt totum corpus xpi ita in tota hostia quod ē etiam in qualibet eius parte in qua saluat̄ rō totius: cum enim sit totum homo genciū nō est mai⁹ ratio rō q. vna pars ꝓuertat̄ in vnā partē q̄z in aliam ita tenetur cōiter. Est ēt corpus xpi sub hostia quantū: sed nō modo quātitatiuo. q. hz sit ibi corpus quantū nō tñ comparat̄ ad species vt q̄z tum: sicut q̄zuis sit ibi clarz: ſi tamē vtūt claritate sua illūināndo mediū: ita q̄zuis sit q̄zt⁹ nō vtūt quātitate sua occupādo locū: sicut deus potest facere vt hoc sit ignis nō exercēdo combustiōis actum Est ēt corpus xpi sub hoc sacro: seu sub specie ſi localiter ꝓprie loquēdo: q. esse localiter ꝓprie ē esse dimēsiue siue cōmensuratiue. Est tñ corpus xpi in loco speciei. Et ex hoc sequitur q. corpus xpi est in pluribus locis simul ſm esse sacramentale: q. vere ꝛ realiter cōtinetur sub diuersis speciebus que sunt in diuersis altaribus. Est etiam i hoc sacramēto corpus xpi imobile localiter ꝛ p se loquendo: hz sit mobile per accidens. ſ. ad motum hostie: sicut anima mouetur ad motum corporis. vnde per accidens mouetur ad motū hostie ꝛ quiescit ad quietem alie hostie. Item mouetur sursum ꝛ deorsum simul ꝛ semel ad motuz diuersaz hostiaꝝ. hec ex ℟icar. in. iiij. di. x.

32 ¶ Sz nunqd ẋtiꝰ corpꝰ xp̄i versa hostia sicut mota mouet. R. Ri. vbi. s. q nō. q: lz ptes ordi nē bēant in ipso corpe absolute nō tñ p ꝓparatio nē ad spēm. Vñ nō pōt dici q pedes bēat i vna pte hostie: ⁊ caput i alia. ⁊ sic de ceteris mēbris. q: oēs ptes sunt simul sub qualibet pte hostie.

35 ¶ Utrum fracta hostia vel passa aliqd corpus christi patiat: sicut mota mouet. R. q nō. q: mutatio ⁊ passio inquarent in xp̄o aliquid absolutuz. sed motus localis nihil fm ẋpc. di. x.

34 ¶ Est ēt corpꝰ xp̄i penitus inuisibile oculo corporali fm Ricar. ⁊ Sco. di. x. q: nō pōt videri nec per nām: nec per glām: nec per miraculum oculo corporali: sicut nec existentia substātie spiritualis i loco ad cuius instar corpus xp̄i est sub sacro inquantū est ibi pns ⁊ p se rōne substantie ⁊ quantitas nō est ibi nisi per ꝓcomitātiā. vñ fm Ricar. vbi. s. si aliqñ apparet ibi spēs paruuli: vel frustrū carnis nō ē corpꝰ xp̄i. Maiores enim sunt dimēsiones corporis xp̄i qz ille que ibi apparent: ⁊ si ibi vere apparet corpus xp̄i non apparet vt sub sacro. vnde dicit Ricar. ibidē q illa parentia paruuli que aliqñ ibi visa est: vel describit in imaginatione vel in sensu cōi videntis: vl ēt si est realiter extra nō credo q ille dimensiōes fundentur in dimēsionibus speciei panis: lz tūc appareant: vnde species sacri sub qua cōtinetur corpꝰ christi latet sub illa figura que apparet nulla imutatione facta circa ipsam. ⁊ ꝓfunditur tñ ipa species quibusdam accidentibus carnis vel pueri que non sunt proprie accidentia corporis christi vel liniamenta.

35 ¶ Est tñ corpus christi visibile sub sacrāmēto fm Sco. vbi. s. per nām omni intellectui nō alligato sensibus in intelligendo: siue angeli: siue anime separate. Ricar. tñ vbi. s. tenet q non p naturā: sed tñ per gloriam: non solum in ẋbo: sed etiam in proprio genere.

36 ¶ Est etiam corpus xp̄i sub hoc sacrāmēto intangibile imediate ab alio: sicut nec substātia spiritualis tangit a loco. vnde quantūcūqz aliquis speciē penetraret christi corpus tangere nō posset fm Ricar. vbi. s.

37 ¶ Sūt autē i hoc sacramento accidētia sine subiecto primo. s. sine substātia virtute diuina. Itez sicut species sacrāmētales retinēt esse qđ bēbant prius ex virtute diuina: sic ⁊ agere. Vnde possūt exteriora corpora ⁊ sensus imutare: nō possūt tñ alia in sacramentum ꝓuertere: qđ nō fit sine verbo. Vnde aqua modica posita in sacrāmēto calicis lz fm aliquos cōuertat in vinum. ⁊ hoc virtute specierum illarum: nō tamē in vinum qđ sit vinū fm speciē: sed ē vinū fm mām tantū: sicut caro fm speciem cōuertitur i carnem fm materiam. Vel dic q ibi forma substātialis aque nō soluit sed alterat: qz mutatur color ⁊ sapor: ⁊ odor: ⁊ sensus peipit, ꝓprietates vini: ⁊ iō quantum ad sensum conuertitur in vinum. nunqz tñ in sacrāmētum. hec ex sancto Bo. in. iiij. di. xij.

¶ Quid cū accidētia sub quibus est corpus xp̄i in sacro corrumpunt. R. q accidētia illa aliquando imutant ex pte quantitatis sicut cū diuidit panis vel vinū in multas partes: ⁊ tūc si in ipsis ꝓtibus nō potest saluari nā panis vel vini desinit corpus christi sub ipsis esse. Sil'r dic de imutatione ex parte qualitatis: vt cū ita immutant color sapor ⁊ odor ⁊ alie qualitates panis ⁊ vini q nullo modo pōt ꝓpati nā panis ⁊ vini q nō manet corpus christi sub sacro. secus si corruptio accidentium vel qualitatis aut quantitatis non sufficit ad corruptionē panis ⁊ vini. qz sic nō desinit esse ibi corpus christi: vel sanguis sub sacrāmēto. Aduerte tamen circa corruptionē que est respectu admixtiōis alterius liquoris: qz si est vinū ⁊ addit in maiori quantitate vel equali sic soluit totaliter ⁊ tollit ꝓtinuitatem speciei cum ad omnes ei⁹ dimensiones perueniat. ⁊ sic incipit quo ad actum esse aliud nouū vinū: ⁊ sanguis ibi desinit ē sanguis christi. Credo tñ q si additū non sit notabiliter excedens propter dubium sit tutius vti toto illo liquore tanqz sacramento. Si ẋo additus sit minoris quantitatis sic non desinit esse ibi sanguis christi: nisi sub illis partibus ad quas peruenit vinum additum: que cum discerni non possint similiter toto illo liquore debemus vti tanqz sacramento. ⁊ idem dic de alio liquore addito. 38

¶ Utrum desinente esse eucharistia sub illis accidentibus redeat substātia ꝓposita. R. fm Sco. in. iiij. di. xij. post reprobationem multoꝝ modorum dictorum q sic redit substātia composita cui talia accidentia conueniunt quam etiam affigit: ⁊ hoc in instanti corruptionis ⁊ imeditate a deo. Prima pars huius sententie probatur: qz deus statuit illas species manere sine subiecto tātum in eucharistia: ergo statuit q non stante eucharistia non sint accidentia sine subiecto: ⁊ p cō sequens in instanti illius corruptionis fit aliqua substantia. Secunda pars probatur: qz si redijt aliqua substantia: non est alia qz illa que potest illis accidentibus affici. qz alia substantia non est eorum capax. Tertia pars. s. q non redit nisi imediate a deo patet. qz nullum aliud agens hoc agere posset hec Sco. 39

¶ Utrum species sacrāmētales possint nutrire R. vt pz ex supradictis sicut possunt ꝓuertī in cineres vel in vermes ⁊ huiusmodi sic per eandē 40

rōcm possunt ꝓcurti in corpus humanum.

¶ Eucaristia Secūdo. circa mini strum querit̄ qs po test ꝓficere istud sacrm. ff. q̄ solus pre/ sbyter pōt ꝓsecrare corp⁹: ⁊ sanguinē dñi nostri iesu christi. xxv. di. perlectis. ⁊ de sum. trin. ⁊ fi. ca. firmit. §. vna. hoc sequūt theo. i. iiij. di. xiij.

1 ¶ Quid si quis credat se presbyterū ee cum non sit ⁊ celebret. ff. glo. in. c. aplicam. de pres. non bap. q̄ nō ꝓficit in veritate. Sed tu dic vt supra Baptismo. vij. §. vltimo.

2 ¶ Vtrū quilibet presbyter possit hoc sacrm con ficere. ff. fm Ri. in. iiij. di. xiij. q̄ de iure ñ pōt nec irregularis nec iterdict⁹ aut suspensus ab ex ecutiōe eor̄ que sunt ordinis nec simoniac⁹: scis maticus. excōicatus: aut degradatus siue depo/ situs: vel quilibet publicus ⁊ notorius peccator. sed de facto si supra debitā materiā proferat ꝟba tū intētione debita vere ꝓficit quātūcū q̄ sit ne / phari⁹: q; caracter sup quē fundat ptās ꝓficien di ē indelebilis: ly mortaliter peccet confitēdo.

3 ¶ Vtrum plēs p̄sbyteri possint eandē hostiam ꝓsecrare. ff. ly diuersa sit opinio. in. iiij. dis. xiij. ego teneo q̄ nō: q; qui prius ꝓtulit verba ille cō secrauit alij nihil faciunt. Et iō credo in ordina/ tione presbyteror̄ sit melius nō dicere q̄s dicere verba cōsecrationis: nisi dubitaret̄ de episcopo q̄ nollet consecrare.

4 ¶ Vtrum corpe viciat⁹ p̄sbyter possit ꝓficere. ff. vt. s. Corpore viciatus. per totum.

5 Quid de p̄sbytero q̄ postq̄s indut⁹ ē recolit se de aliquo mortali. ff. q̄ si teneť celebrare ⁊ hz copiā idonei cōfessoris teneť confiteri. si ꝟo nō hz con teratur cū ꝓposito cōfitendi. ⁊ sufficit nec peccat si cū verecūdia accedit. Si ꝟo non tenetur cele/ brare: tūc nō dz celebrare nisi prius cōterat̄ ⁊ cō fiteatur: q; ad hoc tenet̄ fm. S. Bo. in iiij. di. xiij. ⁊ glo. in. c. de hoie. de celeb. mis. ⁊ alia glo. in. c. nihil. vij. q. i. ar. de sen. ex. c. ō cetero. ⁊. xx vi. q. vi. qui recedūt. Et hoc idē ly do. Anto. in d. c. de hoie. Sed alij tenent ꝟriū: q; sufficit con/ fiteat̄ semel in āno. Et ℞a. i. d. c. de hoie. dicit esse verius. ly primū tutus. Sed tu dic fm cōem opinionē theologor̄ q̄ primū veri⁹. tñ Ricar. i iiij. di. ix. distinguit q̄ si nō iminet scandalū vel persone aut populi: aut non icepit missam si ē sa cerdos sumens corpus xpi quantūcū q̄s contrit⁹ sed non confessus: dūmō hēat copiā idonei ꝓfes soris tps ⁊ loquellā ad confitendū q̄ peccat mor/ taliter. ⁊ sic dz dici q̄ non dz celebrare vel cōicare Si ꝟo aliq̄d triū predictor̄ iminet. s. vel scanda lū persone: vel populi nisi celebret: vel q;iā ince pit missam: sic sufficit contritio. Et sic pōt intelli gi q̄ tūc pōt celebrare. ar. c. de cetero. ⁊. c. a; nō / bis. el. ij. de sen. ex. ⁊ c. qui recedūt. xxvi. q. vi. addet tñ fm Ricar. in. iiij. di. xvij. q̄ q̄s habe at idoneū confessorem. sed tū expectat aliū cui de notius ⁊ securius confiteat: q̄ tunc absq̄s ꝓfessio ne ⁊ sine peccato pōt sumere eucharistiā cū ꝓtri/ tione sola. Quod limito dūmō sit confessus sel i āno. Itē q; teneť celebrare vel cōicare: alꝫ non credo si pōt desistere sine scandalo populi vel p/ sone: q; prius debet confiteri.

¶ Quid si celebrando recoleret se comedisse vl 6
bibisse. ff. q̄ in difficultatib⁹ semp accipiēdū est q̄d minus hz de periculo. Maius aūt periculū ē q̄d ē ℨ sacri ecclesie pfectionē: q; hoc ē sacrilegiū q̄s q̄d est pertinēs ad qualitatē sumentis: ⁊ iō si presbyter post consecrationē inceptā meminit se comedisse nihilominus dz perficere sacrm. Idē si meminit se excōicatum vel in mortali cū contri tione tñ debita: ⁊ sic nō peccat: sed fructuose su/ mit. Et in hoc concor. cōiter doc. Si ꝟo memi/ nit ante ꝓsecrationē. Tho. in. iij. q. lxxxij. ly q̄ tutius est dimittere missam inceptā: nisi scanda/ lū graue ímineret. Sed. S. Bo. in. iiij. di. xiij. tenet q̄ sine peccato pōt incohatā perficere cū p/ posito ꝓfitendi. ⁊ cū ptritione totuz suppleť: nec vī ibi ē cōtēpt⁹. Idē dicit ēt. S. bo. ibidē. ō eo qui meminit se irregularē: q; prohibitio ꝓpī ir/ regularitatē nō extendit se ad eū q̄ accessit sine cō scientia irregularitatis: ⁊ incohauit missam. Un de ꝓpī reuerētiā sacri ⁊ scandalū populi dicunt q̄ si dolet: ⁊ libenter faceret q̄d in se est a dño ect dispensatū p;o tunc. Idē dicerem ēt q̄n nō ince/ pit si non pōt desistere sine scandalo. nec i hoc ca su incurrit irregularitatē. ar. c. clerici. ⁊. c. lato / res. ⁊. c. fraternitati. que requirūt temeritatē de clerico excō. mini. per totū. Nec ob. c. apostolice co. ti. q; ibi sunt i culpa non itelligendo q̄d debēt Sed hic iste ē in necessitate. Et hoc credo veruz nisi foret scandalū phariseor̄ vel quis acciperet scandalū ꝓ aliqua admiratione: q; tūc non licet sine nota irregularitatis.

¶ Quid de eo qui incepta missa habet conscien 7
tiam q̄ non sit presbyter. ff. S. Bon. vbi. s. q̄ aī consecrationē dz dimittere missam infirmita tem fingendo aut conscientiam deponere.

¶ Sed quid faciet sacerdos qui ꝓpēdit nō esse 8
aquam in calice. ff. q̄ si hoc aduertit aī consecra tionē cā apponat: sed post ꝓsecrationē nullo mō q; non est de necessitate sacri. vt. s. dictum ē. Et de hac materia vide. ſ. Missa.

¶ Eucaristia. iii. circa sumptio/ nem eius quis tenetur sumere. ff. q̄ primo quilibet sa/

cerdos cū celebrat. de cō. di. ij. relatū. q; sacr̄m i sumptiōe complementū siue significatiōis accipit & si deficeret alius debet supplere pro eo q̄ sit ie/iunus si iam hostiam saltē cōsecrauerat. vij. q. i. nihil. ☞ Si vo dubitat an compleuerit cōsecrationez hostie. tūc s̄m Inno. in. c. pbyter. de sa. non iteran. Incipiendū ē ibi addēdo. s. dñs nr̄ Jesus xps. p̄die. q̄z t̄. q; nō dr̄ reiteratū qđ nescit fa/ctū. c. apostolicā. de presby. nō bap. ☞ Si autē certum ē q; non inceperat verba consecratiōis: tūc nō est necesse supplere. Si tū quis vellet supplere posset: sed nō deberet recipere si iam signa super hostiā fecerat: sed p̄sequēdū ē vbi deficit s̄m Ala. & placet: alīs icipiēdū ē a capite: & si pluries celebrat i die. semp dz sumere omissa purificatione in precedentib⁹ missis. Secūdo tenet quilibet christianus cū ad annos discretiōis peruenit. vt in. c. ois. de pe. & re. de quo dic vt. j. ff. ij. nisi ex rōnali cā de consilio proprij sacerdotis ad tēpus duxerit abstinendū. Tertio tenet quilibet i articulo mortis ☞stitutus ꝓpterea appellat viaticū. Vnde credo peccat mortaliter q̄ i tali articulo cō tenit sumere corpus christi. Quarto rōne statuti. Quinto rōne officij. sicut sacerdos qui tenet celebrare saltem in magnis festiuitatibus: vt. j. Missa. ff. xliij.

1 ¶ Quot modis sumitur. ff. q; trib⁹ modis. alīquādo sumit solū spūalit: aliq̄n solū sacrāliter: aliquādo sacramentaliter & spiritualiter simul.

2 ¶ Quid est mādūcare spūaliter. ff. s̄m sanctuz Bo. in. iiij. di. ix. q; manducatio spūaliter trās lata est a corporalib⁹: & iō sicut i mādūcatiōe corporali sunt duo principalia. s. mastication & incorporatio sic & in spūali sunt duo suo mō. s. spūalis mastication que est recogitatio p fidē. s. carnis xpi ꝓ nobis exposite i preciū in cruce ad redimēdū & spūalis incorporatio per charitatē. s. dum recogitans ei quē recogitat iungit ardore charitatis & ita ei incorporatur.

3 ¶ Q̄n dr̄ quis solū manducare spūaliter & nō sacramētaliter. ff. q; tunc q̄n sacr̄m est in voto & effectus eius percipit: q̄z sicut quidā aīāz baptizē tur ex desiderio baptismi pcipiunt effectū ipsius sic & in hoc sacro: nec frustra inducit postea sacrā q̄z plenius inducit effectum ipsa susceptio sacrā q̄z solum desiderium fz. S. Tho. in. iij. par. q. lxxx. Vel melius fz. S. Bo. i. ij. di. xl. q; nō eēt vna voluntas nisi ꝺduceret i op⁹ cū adest facultas.

4 ¶ Quid est manducare sacramētaliter solum. ff. fz. S. Bo. in. iiij. di. ix. q; est mādūcare sacramentum vt sacramentum. Ad hoc autem vt manducet sacramentum vt sacramentū necessaria est intentio: & intentionis regulatio. Intentio in q̄z est necessaria. quia si quis iret ad mensam & intenderet corpus reficere. & aliquis ꝓpane cōmuni sacramentum sicut panem offerret. & ipse omnino intenderet cibum sumere non diceret eum sacramentaliter manducare: necessarium est etiam vt huius intentio dirigatur s̄m fidem que est in ipo vel in altero. quia oportet credat q; sub illa specie aliquod spūale lateat qđ sumere intendat. vel oportet q; saltem sumere intendat qđ alios credere existimat. Iz ipe non credat & sic patet ꝓ quanto quis dicatur sacramentaliter manducare. quia. s. q; sacramentum vere existat ibi & ipe qui manducat illud vt sacramentū sumere intendat. siue quia credit esse verum sacramentum: siue quia existimat alios credere. hec sanctus Bonauen. vbi supra. Adde q; tunc solum sacramentaliter sumit quando propter aliquod impedimentum qđ in ipso sumēte est: vel malam eius dispositionem caret effectu & fructu ipius sacramenti qui est spūalis mādūcatio hoc est spiritualiter incorporari corpori mistico per fidem & charitatem. vel magis incorporari p augmentum fidei & charitatis que manducatio nō conuenit indigne suscipientibus.

¶ Vtrū vere in hoc sacramēto xps mādūcetur ff. s̄m Ricar. in. iiij. dist. ix. q; est in sumptiōe huius sacramenti quedam mādūcatio carnalis: qua comestum masticatur. & in stomachum trahitur. & postea digeritur. & vltimo in substantiā mādūcatis cōuertit. & sic vere mādūcat illa species sub qua realiter ꝺtinet vez corp⁹ xpi. Est & alia manducatio sacramētalis qua corpus xpi verū realiter sub illis speciebus panis contētuz sumitur. sed sic sumptū corporaliter nō mastīcat & si species sic in ore masticentur q; per digestionē ibi factā nō corrūpatur in eis forma ꝓpria: fz descendant in formam ꝓpriam in stomachum de/scendit & corpus xpi in stomachum per descensū speciei sub qua continetur. & tamdiu ibi manet corpus xpi q̄zdiu in eadē specie forma ꝓpria specierum saluatur. Si autē species panis tādiu in ore masticetur q; per digestionem in ore factam corrumpat forma ꝓpria in eis & nō descendat, i stomachum. tūc nec corpus xpi descendit in stomachū. & sic intelligitur illud. de conse. di. ij. c. tribus cū dicit. q̄z cito species dentibus atterit. tā cito in celū rapitur corpus xpi. Adde tamen s̄m sanctū Bona. in. iiij. di. ix. q; cū corpus xpi maneat sub illis speciebus q̄zdiu illa species sit habilis ad refectionem humanaz. quia ad hoc ē ista tuta & ad hoc ordinat. & hoc habeat cū ē extra stomachū & in stomacho. quia ibi reficit. & tādiu ibi corpus xpi manetur donec refectiōis opatio cō/

pleat. Jó sigs enomat illas: enomit corpus xpi: ⁊ si spēs pñt discernī ab alijs debent sumi cū re/uerentia ⁊ cremari: ⁊ cineres iuxta altare recūdi vt in. c. si per negligentiā de ꝯse. di. ij. Si autem species ille transeāt p stomachū idigeste ꝑ alīquā infirmitatē: tūc sunt eē proprietatē refectio/nis. ⁊ iō si vadant in secessum non est ibi corpus dñi. ⁊ hāc opinionē sanct⁹ Bo. vbi. s. dicit, pba bilē. ⁊ placet cū q̄ venit Ricar. vbi. s.

6 ¶ Quis pōt idonee suscipere sacr̄m eucharistie R. De. aureo. i. iiij. di. ix. q. ij. q̄ idoneus susce ptor est hō viator: adult⁹ fidelis mente p̄dit⁹. Je/iunus deuotus apparitione miraculosa nō, phi/bit⁹ sine ꝯscia peccati mortalis legitime cōfessus i ꝯuersatione crie nō notatus corpore mūdus a ministro idoneo tpe debito ⁊ recta intētiōe sum/ptus vbi. xv. notanda cōmemorat.

7 ¶ Dio dicit hō: q: lz angeli beati manducent xp̄m i sua spē iquantū ei vniūt i fruitiōe charita/tis pfecte ⁊ visione manifesta. non tñ ꝯtingit eis spūal⁹ māducare hoc sacr̄m qō ē per fidē credeī xp̄m cū voluntate sumendi hoc sacr̄m.

8 ¶ Utrū brutum possit sumere corpus xp̄i sacra mentaliter. R. vt. s. patuit q̄ non.

9 ¶ Sed nūgd si mus comedit illas spēs trāsibit corp⁹ xp̄i in eius ventrē. R. S. Bo. in. iiij. dis. xiij. gdā dixerunt q̄ sic per rōem supradictā. Sz alijs videt q̄ non: q: xps nō est sub illo sacro ni si eatenus quaten⁹ est ordinabilis ad vsū huma/nū. s. ad manducationē: sed sicut q̄cito mus ro/dit: ita ⁊ tā cito inhabile facit: ⁊ sacr̄m eē definit. Et hec ē opinio cōior s̄m sanctū Bon. ⁊ magis pia. Et sic patet q̄ solis hoīb⁹ dz dari nō brutis: vel quibuscūq; ēt angelis: q: illusio esset.

10 ¶ Secūdo dicit viator: q: nulli mortuo dz dari ⁊ si petunt illusio est.

11 ¶ Tertio dicit adultus: q: lz greci antiqt⁹ pue/ris darent. vt de ꝯse. di. ij. paruuli. tñ sacr̄alit̄ su mere non possunt: q: non vtunt sacro: vt sacro: sed vt cōi cibo pp carentiam diserationis.

12 ¶ Sed qñ est etas debita. R. Aureol⁹. vbi. s. q̄ relinquēdū ē arbitrio boni viri. Et lō dico q̄ tūc est etas debita qñ pueri bñt vsum rōis q̄ pñt ꝯcipere deuotionē hui⁹ sacri ⁊ discernere ⁊ diiu/dicare corpus xp̄i: ⁊ reuereri ab alio cibo: saltem ex alio⁹ instructiōe qō pōt esse in. x. vel saltez in xij. anno. vnde si apparerent i eis tunc signa di scretionis ⁊ reuerētie pñt sumere s̄m Tho. i. iiij di. ix. imo debēt saltē seī anno sumere. vñ tenē tur ad hoc eos iducere q cor⁹ habēt curam.

13 ¶ Quarto dicit fidelis: q: nulli infideli dz dari: imo nec infidelis pōt sumere sacr̄alit̄ ēt nisi bēat i tētionē sumēdi ipm vt sacr̄z eccle: lz ipe ñ credat

¶ Sed nūgd catheccuminis debeat dari. R. au 14
reo. vbi. s. q̄ non. q: non sunt de familia christi per baptismum.

¶ Quinto dicit mēte predit⁹. vsi demoniacis ⁊ 15
amentibus nō debet dari. distinguit tñ Aureo. vbi. s. aut talis amēs nūq; hūit vsum rōis. ⁊ tali nō dz dari. Aut aliq̄ habuit vsum rōis. Et tūc subdistinguit: q̄ aut ostendit signa deuotiōis eī ⁊ sic pōt cōicari: aut nō ꝓtendit signa deuotōis. ⁊ tūc recurrendū est ad tps ꝓteritū q: si ante infa/miam petijt ⁊ deuotionē ad ipm habuit pōt dari ⁊ debet i articulo mortis: si nō timeī de periculo cuomendi vel alterius irreuerentie vt hr̄ in. c. si qui. xxvi. q. vi. Si vo nullā deuotionē ad ipm habuit tpe sanitatis nec cū petijt debito tpe nul/lo modo eis dz dari. Idē dic de demoniacis s̄m p̄faram distinctionē s̄m Tho. in. iiij. di. ix. Et i tertia parte. q. lxxx. Amentib⁹ vo q habēt dilu/cida ītervalla pōt dari tūc qñ bñt vsum rōis s̄m Aureo. predictū. vbi. s. Multo fortius pōt da/ri illis q largo mō dicunt amētes. s. q bñt debilē vsum rōis: dūmodo possint aliquam deuotionē huius sacramenti concipere.

¶ Sexto dicit ieiunus: nā quicūq; aliq̄d come 16
stibile vel potabile post mediā noctē sumpsit nul lo mō pōt cōicare: siue digesserit siue nō. de ꝯse. di. ij. c. liquido. vij. q. i. nihil. de celebra. missa. c. ex parte. Excipit casus infirmitatis: q: si de co/rū periculo mortis dubitatur ēt post cibum sunt cōicandi ne sine cōione decedant. de conse. di. ij presbyter. Nec ob. c. sacra. de ꝯse. di. i. q: obꝛo/gatū est. ⁊ de hoc vide. j. Missa. §. iij. q. v. vi. ⁊ xiiij. cum tribus se.

¶ Septimo dicit deuotus. Nā sicut q cibū cor/ 17
poralē non pōt digerere vel masticare nō est ap tus manducare ipm: sic qui deuotionē nō hz: nō est dignus cōicare de ꝯse. di. ij. c. illo. ⁊ c. tribus gradibus. vnde. S. Bo. in. iiij. di. xij. Adaio/rē inquit efficaciā recipit hō i vna missa vel man ducare cū bona ꝑparatione q̄z i multis si se nō ꝑ paret diligenter.

¶ Octauo dicit apparitione miraculosa nō ꝓ 18
hibit⁹. Nā si apparet i forma pueri vel huiusmo di nō dz sumere s̄m p̄fatū Aureo. vbi. s. q: nō apparet sub spē conuenienti humane refectioni. Dicit tñ sanctus Tho. in. iij. p. q. lxxxij. q: con/sulendū ēt presbr̄o q̄ iterato corpus ⁊ sangui/nē dñi consecraret ⁊ sumeret. Sed ego nō credo q: que fūt miraculose nō sunt sub legibus. l. naz ad ea. ff. de le. Et ēt q: verisimiliter posset ēt in alia consecratione sic apparere. ⁊ sic esset proces/sus in infinitum.

¶ Nono dicit sine conscīētia peccati mortalis. 19

Mā suscipiēs cū ꝓscia peccati mortal' peccat' mortaliť ſm Aureo. vbi. ſ. ↄ cōit oēs: sed si ꝓsciam nō hz de mortali. Iz sit i mora lipctō: nō peccat mortaliter ſm Aureo. vbi. ſ. nisi sit ignorantia crassa: vel affectata: qz debitā diligentiā de ꝓmissis nō adhibuit. Landul. i. iiij. dist. ix. dicit q; diligentia debita ē qđ facit illa q̄ prudēs facit de re quā vellet studiosissime examinare. Et Sco. in iiij. di. ix. dicit q; tenet qs se exaīare ſm diligentiam mr̄e fragilitati possibilē. Addit tñ Aureo. q; qđ qs dolet de p̄teritis peccatis mortalib⁹ cōmissis: ↄ hz, ꝓpositū non peccandi. ↄ deuotionez ad sacr̄m q; pōt p̄sumere q; nō sit in mortali.

20 ¶ Utruz presbyter peccet mortaliť dādo ei quē scit i pctō mortali ꝓstitutū. ſ. ſm Ri. in. iiij. di. ix. q; si talis nō petit sibi dari sic peccat sibi dādo Si vo petit ↄ tūc distingue aut est notorius peccator: ↄ sic peccat si ei dat: qz hz ꝯ ip̄m legitimam exceptionē. Aut non ē notorius q̄zuis possit probari p duos testes vel tres. ↄ si petit i occulto: dz ei denegare: qz hz legitimā exceptionē ꝯ eum: ↄ moneat ne petat in publico vt dr̄. de conse. dist. ij. ne prohibeat qđ petit. Si vo petit publice tūc si est sacerdos extraneus nō dz sibi dare: qz legitimā hz cām de ꝓse. di. ij. tribus. Si aūt est sacerdos proprius parrochialis: sic dz sibi dare: quia nullā hz exceptionē quā in publico possit obijcere. de of. ordi. or. c. si sacerdos. Nec ob. q; sit inimicus peccatū sumere cū pctō mortali q̄z infamari: qz sacerdoti ministrāti corp⁹ xp̄i peius ē peccare mortaliter infamando iniuste peccatorē occultū q̄z q; ille mortaliter peccet. qz nullus dz mortale ꝓmittere vt aliuz a mortali liberet. ¶Peccator tñ occult⁹ ſm sanctū Tho. iij. p. q. lxxx. port⁹ dz eligere infamari q̄z indigne ad mensam xp̄i accedere. Nō credo vez qñ quis idigne accedit. ſ. cuz mala voluntate: puta qz non penitet de peccatis Secus esset de indigne sumente: qz non est confessus. de quo dic. vt. ſ. Eucharistia. ij. §. v. ↄ j. §. xxiij.

21 ¶ Sed nūqd eēt minus malū dare tali hostiaz non ꝓsecratā: vel nō cōsecrare ↄ sic sumere. ſ. q; nō. vt pz in. c. de hoic. de ce. mis. Jō dr̄ prouisus quidem falsa remedia sunt abijcienda q̄ sunt veris periculis grauiora: ibidem.

22 ¶ Quid si solū sit suspect⁹ de crimine mortali. ſ. q; si suspitio sit violenta ↄ notoria dicendū est sicut de eo quem scio in mortali. ſm q; ſ. dictum est. alſ non elicit. ij. q. i. c. ij. ↄ. iij. i glo. ↄ. xxxij. q. i. dixit dominus.

23 ¶ Utrū existens in pctō mortali peccet videndo corp⁹ xp̄i. ſ. q; nō. dūmō cū humilitate ↄ reuerentia videat. Similiter nō peccat tangēs ex necessitate. puta qz cecidit in terram ↄ huiusmodi ſm sanctū Bo. ↄ sanctum Tho. in. iiij. di. ix.

¶ Quid de illo qui Iz non sit vere in pctō mortali. tñ ſm conscīam scrupulosam se existimat. cē. ſ. q; peccat mortaliter: nisi eam deponat: qz quic quid fit ꝯ conscīētiam edificat ad gehēnam. vnde nisi sit ex. pbabili coniectura dz deponi. vt in c. inquisitioni. de sen. excō. qz vt dr̄ in. c. non solum. de regula. li. vi. decet ↄ expedit vt conscientie puritati nō desit iudiciū rōnis: ne dū spūalis profectus q̄rit salutis dispendiū incurrat. hec ibi 24

¶ Decimo addit legitime ꝓfessus qz quantūcū qz doleret de peccato cōmisso non sufficeret vt digne sumat: sed oz legitime confitear: aliter peccat mortaliter nisi vt est dictum. ſ. Eucharistia. ij. §. v. Tenet tñ Aureo. vbi. ſ. q; sacerdos parrochialis qui nō hz alium sacerdotē: ↄ religiosus i via cū socio non sacerdote q; pōt celebrare cū cōtritione ↄ cum proposito confitendi: ex quo non hz cui ꝓfiteatur: qz religiosus non pōt extra suuz ordinem confiteri in religione minoꝝ. Quod limito tñ vez qñ fine aliorum admiratione desistere non potest: aut quia tenetur celebrare. Idem dicas de eo qui volens cōicare coram sacerdote celebrante recolit aliqđ mortale non ꝓfessum legitime q; pōt cōicare cum contritione ↄ proposito confitendi qñ fine admiratione ↄ aliquali nota si posset desistere quin cōicaret nec hz aut tps: aut sacerdotē cum quo confiteri possit. 25

¶ Undecimo dicit i conuersatiōe crie non notatus. vnde histriomb⁹ ↄ hmōi non debet dari ꝺ conse. di. ij. pro dilectione dr̄. ¶Puto nec maiestati diuine nec euangelice discipline ꝓgruere tam turpi ↄ infami contagione fedetur. vnde ſm gl. ibidem. nec talibus: nec cuicunqz infami notorio manifeste danda est eucharistia. Si tñ reuertātur ad dīm: eis cōmunio ↄ reconciliatio nō negatur. vt ibidem dr̄ in. c. se. Non est tamen intelligendum sic vt statim debeat ei dari eucharistia: sicut fit a multis ↄ male. sed propter reuerētiam sacramenti debet differri vsqz post peractā penitentiam quam publice debet facere nisi articulus necessitatis vel pietatis aliquando in casu aliter fieri persuadeat. 26

¶ Utrum sit danda eucharistia suspendendis vel decapitandis. p suis maleficijs. ſ. q; sic. si peniteant ↄ pure confitentur. vel cupiant confiteri si possent: qz nec eucharistia nec sepultura est eis deneganda: ↄ missa pro eis posset celebrari ↄ oblationes offerri. xxvi. q. vij. c. i. ↄ vlti. ↄ dist. l. penitentes. ↄ. xiij. q. ij. pro obeuntibus. imo hodie in cle. i. de pe. ↄ re. ↄ pcipitur officialib⁹ q; eis administrare permittant si petunt. 27

28 ¶ Quid de excõicatis interdictis scismaticis ꝛ huiusmodi. ℟. q̃ nullo modo dꝫ eis dari. Addit corpore mundus. ſ. ab ea imundicia q̃ tolli põt. aliter non tollẽdo ſm Aureo. vbi. ſ. peccat graviter cũ tali imundicia ſumendo eucharistiã. Sꝫ imundicia que tolli non poteſt. puta lepra fluxus ſanguinis vel ſeminis: ꝛ alia infirmitas non impedit ſumptionẽ eucharistie. ſed bñ celebratiõez miſſe ſm q̃ dictum eſt. ſ. corpore viciatus.

29 ¶ Vtrum nocturna polutio impediat ſumptõez hui⁹ ſacramẽti. ℟. vt colligo ex ſan. Bo. in. iiij. di. xij. ꝛ Aureo. vbi. ſ. ꝛ eſt cõis opinio. q̃ aut polutio ꝓuenit ex cã peccati mortalis certa vel ꝓbabili puta ex crapula vel mozoſa cogitatione et hmõi. ꝛ ſic neceſſario teneꝫ abſtinere: aliter peccaret mortal'r vt colligit i. c. nõ ẽ. vi. di. ꝛ ẽ ar. i c. gſqs. xiiij. q. i. q̃ lꝫ ipa polutio ꝼꝫ ſe ñ poſſit eẽ pctñ mortale. hꝫ tñ pctñ mortale ãnexũ rõe ſue cãe. Iſtõ ego limito vez: niſi ꝓpoſꝫ ſumat aut celebret ꝓterat de peccato⁹ ꝛ ꝓfiteat: q̃ ſi conterit ꝛ cõfeſſus eſt de peccato: ꝛ neceſſitas vel ſcandalũ cogat ad celebrandũ vel ſumendũ nõ peccabit. ſine neceſſitate tñ nõ credo ẽt confeſſus poſſit ſine peccato ſumere vel celebrare: ſed bñ ſine mortali peccato ſm Jo. de ſaxo. in ſum. ꝛ ℣De. de pal. in iiij. Aut polutio prouenit a cã que ẽ peccatũ venial'r ſi ſine cã neceſſaria cõicet vel celebret: niſi i duobus caſibus ſm predictũ Jo. ℣Prim⁹ quãdo eſt dies feſtus in quo eſt conſuetũ cõicare. Secũduꝫ q̃ ĩmineret ſcandalũ niſi celebraret. puta q̃ ali⁹ non eſt vel eſt prelat⁹ q̃ ꝓſueuit celebrare ꝛ hmõi Similiter dico de illa que prouenit ex illuſiõe diabolica. ꝛ hoc pp duo. ℣Primũ pp imundiciã corporis. Secundũ pp euagationẽ mentis ſiue inptitudinẽ. Idẽ dic q̃ ĩ. puenit ex cã que nullũ eſt peccatũ q̃ dẽ ꝓgruo debet abſtinere. In hoc caſu ſanct⁹ Bo. vbi. ſ. ꝛ bene diſtinguit dicens q̃ aut ſentit inquinationẽ illã inclinaſſe multũ aliꝫ ꝛ ſic ꝓſilendum eſt q̃ faciat reuerentiam ſacro ꝛ abſtineant. Si autẽ ſentiat magis expeditaꝫ naturam ꝛ vlterius deuotio vel ſolẽnitas vel aliud q̃ multũ recompenſet. puta charitas alteriuſ qui cogeret celebrare in mortali vel compaſſio aiarũ ꝛ huiuſmodi ad ſumendũ vel celebrandũ trahat tũc arbitror dicit ipſum ſine remorſu ꝓſcientie accedere poſſe. Aut polutio prouenit ex diabolica tentatione. vtputa q̃ cũ maiori deuotione diſponit celebrare: aut rõne ſolẽnitatis ꝛ hmõi citi⁹ poluit: ſicut de illo legit in collationibus patrũ qui ſemper hanc patiebatur in feſtis q̃ erat cõicaturus: cui decretũ fuit vt ſemp cõicaret: ꝛ ſic ceſſauit talis illuſio: ꝛ ſic non debet abſtinere.

¶ Sed per quantũ tp̃s dꝫ abſtinere. ℟. q̃ per xxiiij. horas ſm Alb. ꝛ ſan. Tho. Sed ℣De. de pal. limitat verum cum accidit circa mediã noctem. ſed ſi ante mediam noctez accideret abſtinere non tenetur niſi quãdo prouenit ex cauſa mortalis peccati.

¶ Quid de coitu coniugali. ℟. credo diſtinguẽdũ foꝛe vt de polutione nocturna: niſi q̃ põt eſſe q̃ exigens peccaret mortaliter ꝛ tamen reddens inuit⁹ non peccaret: ꝛ ſic ſolũ in exigente caderet prohibitio non in reddente. ꝛ. c. omnis homo. de conſe. di. ij. ꝛ. xxiij. q. iiij. ſciatis. debet intelligi de conſilio in coitu in quo non eſt peccatuꝫ: vl' ſaltem ſolũ veniale. ¶ credo tamẽ q̃ exigens nõ digne ſuſcipiat: ſed per. xxiiij. horas ad min⁹ dꝫ abſtinere de bono conſilio non de precepto: vt no. in glo. in. d. c. omnis. ꝛ ſequit ℣De. de pal. ꝛ Tho. in. iij. parte. q. lxxx.

¶ Vtrum menſtruata vel mulier poſt partũ im mediate dꝫ abſtinere. ℟. q̃ nõ de neceſſitate. ſi tñ ex reuerentia abſtinet non peccat. di. v. c. ad ci⁹ ꝛ de pur. poſt par. c. vno: dũmõ cõicet ſm inſtitutionem eccleſie in. c. omnis. de pe. ꝛ re.

¶ Vtrum ſomniũ homicidij: vel alteri⁹ peccati mortalis ipediat ſumptionẽ hmõi ſacramenti. ℟. q̃ hmõi ſomnia non inducũt polutionẽ coꝛporis: nec tantaꝫ diſtractionem mentis ſicut ſomniũ fornicationis pp intentionẽ delectatõis: ꝛ iõ non impedit. Si tñ ſomniũ homicidij prouenit ex cã que eſt mortale peccatũ ipedit ſumptionẽ ſacri rõe ſue cãe ꝼꝫ ſanctũ Tho. i. iij. par. q. lxxx Intellige niſi prius ꝓterat ꝛ confiteatur.

¶ Tertiodecimo dicit a miniſtro ideneo. ſ. ſacerdote. de conſe. di. ij. peruenit. nam nullus tãgere debet etiam diaconus niſi in neceſſitate: vt ſi caſu caderet in terrã vel aliquo alio caſu. lxiij. di. diaconus. Verũ eſt q̃ diaconus cũ pſbyter ẽ feſſus vel al's ipotens ꝛ neceſſitas cogit de iuſſu pſbyteri põt diſpenſare: vel ẽt ſine iuſſu q̃ iuſſus expectari non põt. vt no. Hug. i. d. c. diaconos. aliqui ẽt tenent. vt no. ℣Pa. in. c. quanto. d. ꝓſue. q̃ etiam laicus põt adminiſtrare tpe neceſſitatis articuli mortis q̃ nec ſacerdos vel diaconus adeſt. allegat. §. vez. xxij. diſ. Item alij tenent q̃ in tali neceſſitate mortis: lꝫ per ſe euchariſtiam aſſumere. Hec obſtat. c. fi. xxiij. q. i. q̃ loquit de hereticis a quib⁹ non licet accipere. Sed tamen ℣Pa. tenet ℣riũ. ſ. q̃ non: lꝫ niſi ſacerdoti adminiſtrare. ꝛ credo ſit ſecurior opinio. q̃ i tali neceſſitate ꝓſtituto dr': crede ꝛ mãducaſti.

¶ Sed an debeat a ꝓprio ſacerdote ſolum ſumi

R: q potest sumi a ꝓprio epiſcopo ⁊ archipre/
bytero: de officio archipreſbyteri. c. iij. ⁊ a ꝓpo
ſacerdote ⁊ ab hūte licentiam ab eis: cauear reli/
gioſus: qr ſi miniſtrat excōicatione incurrit. vt
dr. ī. Excōicatio. v. caſu. xij.

36 ¶ Quartodecimo dicit tpe debito: q; quo ad ce
lebrationem miſſe requirit dies: ⁊ non nox: vt. ī
Miſſa. §. xli. Quo vo ad alios cōicare volen/
tes non inueni qn poſſit omni hora recipi: dum
mō ſint ieiuni. verū eſt q; mane diej ē congruen
tior hora. Itē q; non omittat qn ſumat ſaltem ſe
mel i anno in paſcha: qr ad hoc tenet qlibet fidelis
poſtq; ad annos diſcretionis puenit: niſi ex aliq
rationabili cā ad tps de ꝓſilio ꝓprij confeſſo/
ris duxerit abſtinendū. vt in. d. c. omnis. aliter
peccat mortaliter. Dō aūt qdam voluerūt intelli
gere pciſe de die paſce nō bene ſenſerūt. Dñs pa/
pa Eugenius declarauit ad remouēdas ambigui
tates q; ſufficit q; ſuſcipiat i die iouis ſcta ⁊ vlte/
rius vſq; ad dominicam poſt paſcha imediate ſe/
quentē incluſiue qñ magis ſine deuotioni videbi
tur expedire: ⁊ ſic ſatisfacit ꝓcepto: ⁊ credo q; ma
gis artant quo ad pueros ſub pena mortal pec/
cati habentes curā pueror: vt ad hoc ſacm eos
inducāt tpe paſce q; ipſe cū ignorantia eos excu
ſet ſaltem vſq; ad tempora. xviij. ānor: vel cir/
ca. Itē tpe debito. ſ. vt ſolū ſemel i die cōicet ſm
ſan. Tho. in. iiij. di. xij. ar. de conſe. di. i. ſufficit
Pluries aūt non licet: niſi vt dr. ī. de ſacerdote
in titulo. Miſſa. §. xlv. Item dic tempore debi/
to: vt. ſ. non vadat ſtatim ad ſumendū poſtq; cō
feſſus q in multis fuit peccatis ⁊ magnis: ſed dz
pluries confiteri prius ⁊ orationib; ⁊ ieiunijs ſe
odoriferum reddere. ar. de pe. di. i. non ſufficit.
⁊. c. in actione.

37 ¶ Sed nūquid vr rationabilis cauſa abſtinen
di cū qs dicit ſe odiū habere cōtra aliquē. R. q; ñ
nec aliō pctm mortale qr tenet deſiſtere ⁊ ꝓteri et
ꝓfiteri ⁊ cōicare: aliter non cōicans ſaltem ſemel
in anno excōmunicandus eſt. de conſe. diſt. ij. ſi
quis īntrat. ⁊. d. c. omnis.

38 ¶ Vtrum licet quotidie ſumere. R. ſm ſanc.
Bo. in. iiij. di. xij. q; quantū eſt ex parte ſacrāmē
ti cui virtus eſt hominibus ſalutaris: vtile ē ho
minibus ipm quotidie ſuſcipere. Facit. c. ſi quo
tienſcūq;. de conſe. di. ij. ſed ex parte ſumentis i
quo requirit vt cum magna deuotione ⁊ reuerē
tia ad hoc ſacramentū accedat: aliq; expedit quo
tidie ſumere: ⁊ laudabiliter qñ quotidie ſe prepa
ratū inuenit: ⁊ hoc voluit dicere Aug. de conſe.
di. ij. c. non iſte. Sic viue inquit vt merearis q̄ti
die accipere. Sed qr multotiens in pluribus ho
minibus huius deuotionis impedimenta occur
rūt pp indiſpoſitionem corporis vel animē nō ē
vtile omnib; ad hoc ſacramentū q̄tidie accedere:
ſed tñ qñ ſe preparatū inuenit: qr maiorē efficaci
am recipit hō in vna miſſa vel māducatione cū
bona ꝓparatione q̄z i multis ſi ſe nō ꝓparat diligē
ter. Etiō ſi qs cognoſcat exp̄imētalr q; ex frequē
ti ſumptiōe hui; ſacri feruor charitatis augeat i
eo: ⁊ reuerentia ad ſacm non minuit quotidie
dz cōicare: vel ſaltē frequenter. Si aūt ſentiat ꝓ
multā frequentationē q; reuerētia minuit ⁊ fer/
uor nō creſcit dz interdū abſtinere. vt poſtea cu;
maiori reuerentia ⁊ deuotione accedat.

¶ Quintodecimo dicit recta itētione. ſ. vt p ipm 39
vniamur xpo p charitatis amorez: ⁊ muniamur
contra diaboli tentationes.

¶ Vtrum debeat dari ad accipiēdū aliqd ex/ 40
perimentū. R. q; nō. ij. q. v. Soluiſti. ⁊ de pur.
ca. ex tua ꝓ. Hec ob. c. ſepe ꝓtingit. ij. q. v. q; il/
lud abrogatū eſt. vñ nec pp purgationē infamie
vel pp aliud temporale dz dari vel ſumi.

¶ Addo. xvi. in ſumptione ſm Durañ. vt. ſ. 41
ſumat diſcrete ⁊ leniter dentibus anteriorib; te/
ratur ⁊ liga molat ne aliqua pars eius dentib;
inhercat.

¶ Addo ⁊. xvij. ſm eūdez Durañ. ſ. vt nō ſta 42
tim poſt cōionem exp̄uat pp reuerentiam ſacra/
menti: ne ſi aliq pars ſacramēti inheſiſſet dētib;
exp̄ui ꝓtingeret. Itē vt non ſtatim vadat ad mā
ducādū aliū cibū. Vnde debet eſſe aliqua mora ⁊
tanta q; ille ſpēs ſint conſumpte vel alterate ꝓpt
reuerentiā ſacri. Vnde dz ſaltē aliquas oones
priuatas dicere añq; aliquē cibū ſumat: non req
rit tñ tale ſpaciū ſicut dicit in. c. trib;. de cōſe.
di. ij. q. illud abrogatum eſt.

¶ Quid ſi euomat. R. q; ſi per ebrietatem vel 43
voracitatē euomerit. laicus. xl. dies debet penite
re. c. ſi quis per ebrietatē. de ꝓſe. di. ij. clerici vel
religioſi per. lxx. Epi vo per. xc. Si vo per in
firmitatē euomerit per. lxx. dies penitere dz. d.
c. ſi quis per ebrietatem.

¶ Vtrum act; coniugalis ſit. p̄hibit; poſt cōio 44
nē. R. q; non: quo ad reddentē: qr tenetur ad h;
ſed quo ad exigentem eſt prohibitū eodē die: nō
tamē peccat mortaliter ſi exigit. ſed ſolum venia
liter ſm Alber.

Eucharistia. iiii.

circa effi/
caciam ſa/
cramenti huius quero quis ſit eius effe/
ctus. R. ſm ſan. Bo. in. iiij. di. xij. ⁊ cōiter ali/
os q; primo confertur gratia cum virtute charī/
tatis. Omnem. n. effectū quem facit cibus ⁊ po
tus quantum ad vitam corporalem: facit hoc ſa/
cramētū ad vitā ſpūalē. Jo. vi. Caro mea vere

est cib⁹. Vñ reficit spūal'r qđ sine gr̃a cē nō pōt. ꝛ conferr̃ gr̃a cum virtute charitatis: qz iste pānis nō est simpl'r panis sed ꝯiūctus cū diuinitate. ꝛ iō ē sicut carbo igni vnit⁹. Et amor nō est ocio/sus. Jō ꝑ hoc sacr̃m quantū est de sui virtute: nō tm̄ habit⁹ gr̃e ꝛ virtutis ꝯferr̃. sed ēt excitat̃ in actū. Et iō aīa spūaliter reficit̃, ꝛ per hoc delectat̃: ꝛ quodāmodo iebriat̃ a dulcedine bonitatis diuine. Secundo virtutes augent̃ sicut per cibū corpus augmentat̃. Tertio peccata venialia remittunt̃ sicut ꝑ cibū corpus restaurat̃ qđ quotidie deperdit̃. Vñ remittunt̃ pcta venialia q̄ minuunt charitatē: ꝛ plura ꝛ pauciora ſm q̄ homo magis vel minus se disponit. Quarto remittit̃ ēt mortale: qñ exñs in mortali nō hz cōscientiam ipſius nec affectū. Vñ reuerēter accedēs q̄zuis antea ō eo nō fuerit ꝯtrit⁹: ꝯsequit̃ gr̃am charitatis: que ꝯtritionē pficit ꝛ remissionē peccati: imo neduz valet sumēti: sed ēt offerenti. ꝛ illis ꝑ qb⁹ offert̃ ad remissionē pene debite: suis peccatis: ſm deuotionē maiorē vel minorē. Aduerte tū hic ſm ſpe. in. iiij. di. ix. q⁹ si quis fecit debitā diligentiam q̄zuis sit in mortali ignorans nō peccat hz mer̃t: ꝛ ei valet ad remissionē peccatoꝝ. Si vo fecit diligentiam nō debitā hz ſm suā fragilitatem quantū potuit sic nō meret nec ēt peccat. Si aūt non adhibuit diligentiam possibilē humane fragilitati sed fuit negligens in discutiēdo: ꝛ sic peccat mortaliter sumendo si est i mortali q̄zuis ignorans. Ad̄ limitat Ricar. in. iiij. di. ix. qñ si adhibuisset diligentiaz ſm humanā fragilitatē peccati mortalis recordatus fuisset. Quinto p̄seruat̃ hō a peccatis qz spūaliter roborat̃. Vñ Jn/no. inquit. Eucharistia liberat a malo conseruat i bono: delet venialia: ꝛ cauct mortalia huius ēt virtute sacr̃i virtutes augentur: oīum gratiaruz fructus eruberat.

1 ¶ Utrū in oib⁹ hēat efficaciā suam. ſt. q⁹ nō. hz oz. ſPrimo istū cibū ab alijs discernere per fidē Secūdo hospitiū p̄parare p sui ꝓbationē. Tertio i hospitio p̄parato recipere cū honore ꝛ deuotione: primū ꝛ ſm nō. prie. coin. xi. non diiudicans ꝛ probet aūt. Et quia multi hoc non faciunt iō imbeciles infirmi ꝛ dormiunt multi.

2 ¶ Utruz icurrat culpam mortalē q non recipit effectū huius sacr̃i. ſt. Sanct⁹ Bo. in. iiij. di. xij q⁹ hz vir iust⁹ ex quadā corruptione vel distractione non p̄parando se debite nullā vel modicā reportet efficaciā nō tū incurrit culpā mortalem. Secus aūt de illo qui nō suscipit effectū huius sacrāmēti q⁹ idigne accedit. s. existens in mortali ꝛ huiusmodi: qz sic mortaliter peccat.

3 ¶ Utrum istud sacr̃m hēat efficaciā i aliq̄ q est i pctō mortali. ſt. S. Bo. vbi. s. q⁹ hz nō sit artanda dei largitas q⁹ aliq̄n faciat ꝛ possit facere ois culpe remissionē: tū ſm foꝝ cōe ꝛ generalē rōez istitutiōis huius sacr̃i: qz sic datum est in cibuz illis qui sunt de corpore mistico xp̄i. ꝛ omnes talles hūt charitatē. Jō nō hz efficaciā in eo qui est in peccato mortali sed in solis iustis.

¶ Utrum venialia pcta ipediant effectū huius sacr̃i. ſt. ſm Tho. in. iij. q. lxxix. q⁹ non loquēdo de venialibus ꝓut sunt p̄terita. Sed ꝓut sūt i actu nō ipediūt ex toto sed in parte. Mā sicut dict̄ū est effect⁹ huius sacr̃i est nō solū adeptio habitualis gr̃e ꝛ charitatis: sed ēt q̄daz refectio actualis spūalis dulcedinis q̄ qdē ipedit̃ si aliqs accedat ad hoc sacr̃m mēte distracta ꝑ pcta venialia: non aūt totaliter augmētū spūalis gr̃e ꝛ charitatis. 4

¶ Utrum hēat maiorē efficaciam in sumptiōe pluriū hostiarū simul q̄z in vna. ſt. hz Tho. vbi s. q⁹ non. q⁹ hz sacerdos in vna missa consecret plures hostias: nō tū multiplicatur effectus hui⁹ sacr̃i: qz non est nisi vnum: nec est plus virtutis in multis hostijs consecratis q̄z in vna cuz sub omnib⁹ ꝛ vna sit totus christus. Jō sumēs plures hostias simul nō ꝑcipit maiorē effectum. Jn plurib⁹ vo missis multiplicat̃ sacrificij oblatio. ꝛ iō multiplicatur effectus sacramenti. 5

Eunuchus an possit ordinari. vide. s. Corpore viciatus. §. i.

¶ An debeat portare pulueremi. ſt. q⁹ non. lv. di. eunuchus. 6

Factio non est vbi quis sponte solu̇it. vide glo. ꝛ Lar. i cle. presenti. de censibus. ꝛ ibi dicit ſDau. q⁹ exigere ꝛ extorquere dicit violentiam. vt. ff. ō le. iij. l. fideicōmissa. §. si rem suam. Dicit tū q⁹ si p̄cessit extorsio hz sequat̃ volūtaria solutio q⁹ satis ē exactio. facit sile qđ nō. Hosti. in. c. preterea. de iure patro. ꝛ de penis. c. constitutus. Exactō aliqñ dicitur talia: de qua habes. j. Talia.

Faltatio filia superbie. vide. j. Superbia. §. ij.

Faminatio que debet fieri in ordinandis. vide infra. Ordo. vij. ꝛ in confirmandis. vide. s. Confirmatio.

Facepta itelligit̃ i gnāli ſmōe ꝑsōa loquēs. ō iu. iur. c. petitio

Faceptio firmat regulaz. vide. s. Alienatio. §. x.

Fcommunicatio. i. quid est. Respon. ſDa. sup Rubri. eiusdē tituli.

Excõicatio est cẽsura a canone vel a iudice eccle siastico ꝓlata priuans cõmunione sacroꝝ: ⁊ qñz hominũ. Facit ad hoc. xi. q. iij. c. audi.

1 ¶ Quotuplex ẽ excõicatio. ℟. q dupler. vna dr maiorꝫ ⁊ hec priuat a sacramentis: ⁊ consortio ho minum. ⁊ ab ingressu ecclesie ⁊ multis alijs de q bus no. in. c. a nobis. cl. ij. ⁊. c. si vere. eo. ti. xi. q. iij. i multis. c. Et hec dicitur anathema. vt. xi. q. iij. §. euidẽter. Alia dicitur minor: ⁊ hec sepat a sacramentis tantum. vt in. d. §. euidenter. Intellige percipiendis non ministrandis. c. si celebrat. de cle. exco. mi. ⁊ etiam ab electione passiua vnde reddit ipsũ excõicatũ inhabilẽ ad quodcunqz beneficiũ ecclesiasticum consequenduz. vt no. in. c. si celebrat. de cle. exco. ministran. vnde dicit Inno. ibidem q nec dignitatem aliquam cõsequi potest nisi p. ius absoluatur. ꝛetiã si eligẽtes hoc ignorãt. vt tenet glo. ibidem. ⁊ cõiter doc.

2 ¶ Quot modis infligitur excõicatio. ℟. q tam maiorꝫ qz minor infligitur duobus modis. Ali quando a iure cõmuni seu municipali vel statuto ⁊ hec dr excõmunicatio a iure. de qua. j. excõicatio. v. ⁊. vi. ⁊. vij. Aliquando infligitur a iudice potestatem habente. Et hec dicitur ab homine: vel a iudice. de quibus dicitur. ⁊ nõ. in. c. nuper eo. ti.

3 ¶ Quis potest excõicare. ℟. q excõicare excõicatione maiori proprie spectat ad officium episcopale. vt patet in. c. conijanct. xxiiij. q. iij. quia dicitur mucro episcopi. in. c. visis. xvi. q. ij. Itez secundum glo. in. c. nemo episcopus. ij. q. i. ⁊ in c. cum in cunctis. de elec. de iure cõmuni possunt omnes ecclesiarum prelati. vt in. c. cum ab ecclesiarum. de offi. ordi. vbi de hoc plene no. ⁊ voco prelatum ⁊ iudicem ordinariũ super plebem suã hic quẽcũqz ꝑm glo. in. d. c. cũ ab ecclesia ⁊ q proficitur collegio vel vniuersitati ecclesiastice ab eo qui habet administrationez cum iurisdictione. vt puta ab episcopo vel qui est electus a collegio siue vniuersitate: licet subsit alteri. puta episcopo. vt extra de electio. c. i. lxxxiij. di. legimus. ⁊ hoc verũ nisi episcopi prescripsissent ne possent excõicare: vel nisi vellent excõicare cum illa solẽnitate de q̃ i. c. debẽt. xi. q. iij. scilicet cũ xij. sacerdotib⁹ circũstãtib⁹ habentib⁹ candelas accensas in manibus: quia solum episcopi tali modo excõmũicare possunt: possunt etiam excõmunicare illi quibus ex consuetudine, vel indulgentia competit. vt capitulum. vt de rescrip. ex parte decani. Postic. etiam vult q in notorijs que non indigent indagine indiciali possint excõicare etiam sacerdotes prochiales: premissa tamen monitione: qõ possz tollerari vbi ex consuetudine haberent: vel episcopi prohibitio non obstaret. alias non. nec. c. cum inhibitio. de clan. despon. qõ allegat Post. probat hoc. potest etiam dici q qui potest facere statutum potest excommunicare: intelligo in ecclesiasticis: etiam si non sit sacerdos. Excommunicatione minori potest excommunicari quis siue simpliciter. de pe. di. i. in actione: siue ad tempus. lxxxvi. di. tanta. ⁊ ab illis qui possunt excõmunicare maiori. vt in dicto capitulo cum ab ecclesiarum notatur.

¶ Vtrum prelati excõmunicati interdicti suspẽ 4
si a iurisditione intrusi ⁊ huiusmodi possint excommunicare. ℟. q non. xxiiij. q. i. audiuimus. c. quia. de concess. preben. cum similibus. ⁊ qui non seruauit interdictum. c. fi. de concess. prebẽ. de quo tamen dic. vt infra excommunicatio. iij. §. ij.

¶ Vtrum ille prelatus qui tantum habet tẽporalem iurisditionem possit excõmunicare. ℟. q nõ 5
ar. de offi. ordi. c. dilectus.

¶ Vtrum sola consuetudo reddat aliquem ex 6
cõmunicatum. ℟. secundum Posti. q sic. quãdo est approbata per Papam: vel per alium prelatum quo ad suos subditos: quia perinde est. ac si esset statutum. alias non quãtũcunqz sit lõga.

¶ Qui possint excommunicari. ℟. q vniuersi 7
tas ⁊ collegium prohibẽtur excõicari ne contingat in noxios ligari. c. romana. §. in vniuersitatẽ. de sen. exco. li. vi. Si tamen excõicaret tenet sententia. vt ibidem no. glo.

¶ Vtrum excõmunicatus possit excõmunicari 8
℟. q sic ⁊ p ea dẽ causa ⁊ p diuersis: ⁊ ab eodez iudice: ⁊ a diuersis. c. engeltrudã. iij. q. iiij. c. excellentissimus. xi. q. iij. ⁊ de hoc vide glo. in. c. officij. eo. ti.

¶ Vtruz episcopus vel alius prelatus possit ex 9
cõicare non suum subditum. ℟. ꝑm cõiter doc. q non. dũmõ rõne delicti vel Jctus seu rei de qua agitur non sit effectus de eius iurisditiõe. vt no. in. c. i. de priui. li. vi. imo plus dico q ꝓprius p latus non potest ratam habere ꝑm Inno. ⁊ alios in. c. prudentiam de offi. dele. ẽt si sit lata in eius territorio: quia qõ nullũ fuit non potest ratificari: ⁊ excõicatio aut est nulla aut statim ligat. vt in. c. pastoralis de appel. nisi feratur sub conditione.

¶ Qui ligantur sententijs excõicationis quoz 10
cũqz prelatoꝝ prolatis per modum statuti. ℟. vt colligo ex Sda. in. c. a nobis cl. i. de sentẽ. exco. ⁊ Be. i. d. c. vt animaruz. ⁊ distinguo sic. q aut fit contra statutum ab existentibus in territorio statuentis. siue sint subditi siue forenses ⁊ sciunt statutum: ⁊ sic sunt excommunicati. Limitat hic

Jnno. vtrefert ℣a. i. d. c. a nobis. vez qñ statutū est aptū ꝓhibēdere tā subditos q̄z nō subditos. Si ℣o sūt ignorātes sic nō liganť: nisi ignorantia sit crassa vel suppina. Si ℣o fuꝝ statutū extra dioceſim statuentis sic nō liganť forenses. Subditi ℣o statuētis ligāť i quattuor casibus. ℣Primo si statutū agit originare cām i territorio ex facto negatiuo ꝓmisso i limitib⁹ alteri⁹ territorij. Exemplū: puta statuto caueť: q̄ quicūq; fecerit vbicūq; furtū: nisi. j. mēsem a die cōmissi criminis ꝓparcat coꝝ iudice delicti: vel coram nobis fit excōicatus iſte faciens furtū ligať nō rōne furti nō fiendi: q̄ est factum negatiuū in territorio alieno: sed ex ea parte q̄ nō ꝓparuit: q̄ ꝓparere est factū affirmatiuū ℣Primum faciendū in limitibus territorij statuentis. Rō q̄ predictū ad hoc potuit artari. vt in. c. ex tue. de cle. non re ſi. facit q̄ no. de rapto. c. pe. ꝛ. c. romana. §. ℣hentes. de fo. ꝓpe. li. vi. Secundo liganť qñ statutū ꝑn cipaliter cōcernit rē ſubiectā statuentis. puta epi scopus excōicat per statutū clericos nō residētes liganť clerici ēt extra dioceſim residentes. ratiōe rei qua ſubiecti ſunt epō q̄ ſita est i eius dioceſi ꝺ foro ꝓpe. c. fi. ēt ſi perſona ſit extra dioceſim vt ꝓbať in. d. §. ℣hentes. ꝛ per hoc q̄ hic ſequitur. Tertio vbi quis teneť ad aliq̄ faciendū. ꝛ illud nō facit factū vł. vbi illud facere debebat. vt. ff. de reg. iur. l. qui nō facit. ꝛ de vſu. c. i. lib. ℣i. ꝛ quod no. glo. magna in cle. i. vt lite non ꝓteſta. Quarto liganť qñ factus ē principiatū in territorio ꝛ ſit ꝓplectum alibi. facit q̄ no. Jo. an. in. c. i. de priui. li. vi. de sagittante i loco nō exempto cū ipſe ſit exempt⁹: vt efficiať ſubditus vtriuſq; iudicis. ꝛ per hoc p̄z q̄ religioſus faciens ℣ ſtatutū q̄ excōicat quēcūq; q̄ aſſentit ꝓlatōi extra ordinē nisi ꝓius reſtitutis libris est excōicatus ſi aſſentit: q̄ originatio facti fit in ſubiectiōe ꝓlati ſtatuentis ꝛ efficiať exempt⁹ ab'co poſt ꝑſtitū conſenſum. ꝛ sic determināt dñi de rota ꝑ no. per Jnno. in. c. ꝓterea requiſiti fuim⁹. de ap. de ūllo qui excōicauit ſi elegerit. Et iō limita ter. d. c. vt aia ℣z. q̄ ſtatuto nō lig: ntur extra territoriū delinquētes: qñ delinquēs ꝛ res circa quam delinquitur. ꝛ etiam ipm delictum ſunt totaliter extra ꝓuinciam ſeu territorium ſtatuentis.

¶ Qui liganť qñ ſnia, ꝑferť nō per viam statuti ſed ſnie bois. ℟. fm ℣Pa. ꝛ Be. vbi. §. Aut ꝓfertur generaliter ꝓ ꝓterita culpa. ꝛ sic ſi ligat cū q̄ eā ꝓmiſit eī territoriū ſniantis. ſz dñi ligat ſubditū qui eā cōmiſit i territorio q̄uis ſit eī territoriū tpe ſnie. Sed eū q̄ non ē subdit⁹ ſeu de territorio ꝛ ibi deliquerit ſiue, ꝑferať generaliter ſiue ſpecialiter ℣ eū nō ligat eū eī territoriū exiſtentē: niſi fuerit citatiōe ꝓuentus añq̄z recedēt vel niſi ad requiſitionē iudex, ꝓp⁹ ſub quo ōgit ipm citaret, put teneť requiſit⁹ vt iret ad reſpondēdū: q̄ ſi non faceret poſſet excōicari. Aut ꝓ ferť ſpecialiter ꝓ lata culpa ꝛ sic ligat ſubditū q̄ delinquit eī territoriū ꝛ ibi existentē. Rō q̄ cum coꝝ vtroq; ordinario poſſit ꝓueniri de ſo. ꝓpe. c. fi. Ergo pōt cogi per ordinariū ad cōparendū ꝛ ſi nō cōparet excōicari pōt. Et ꝛ nuncius exeq̄tur citationē eī territoriū ꝓpriū: tñ citatio decernitur facta in, ꝓprio territorio ipſius iudicis quo ad oēs effectus: niſi añ talem citationem alibi ceſſaret domiciliū q̄ tūc nō poſſet citari nec ꝓſequēter excōicari tanq̄z ꝓtumax fm cōem opinionē. ꝛ ℣Pau. in cle. paſtoralis. de re iudi. teneat q̄ ēt ſubdit⁹ extra territoriū citari nō poſſit. Aut ſnia ꝑferť generaliter vł ſpecialiter ꝓ culpa futura ꝛ sic equiparať ſtatuto quo ad ſubditos ſolūmō i hoc: vt non liget ignorantes nec eī territoriū delinquentes. Quo ℣o ad forenſes poſtea delinquentes nullo mō ꝓparať ſtatuto nec liganť: q̄ cū ſumat ſnia vires incontinēti ℣ quos, ꝑferť sic nō poteſt ꝓprehendere niſi ſubditos fm cōiť legiſtas in. l. cūctos populos. C. ꝺ ſum. tri. Et ad uerte q̄ iſta ſnia ꝓ futuris culpis non pōt ferri niſi mora exhibenda ſatiſfactiōe: vel culpa ſeu offenſa preceſſerit aut alia rōnabilis cā que in ipis ſententijs exprimēda est. vt i. c. romana. §. caueant. co. ti. li. vi. ſi tñ ferať ꝛz: ꝛ ſit iniuſta. vt ibidem tenet ℣Be.

¶ Vtrum archiepus in dioceſi ſui ſuffraganei 12
delinquēs liceť ſtatuto epi excōicantis taliter delinquentes: ꝛ ſimiliter epūs qui fecit ſtatutū ſi facit contra. ℟. q̄ diuerſa fuit opinio. vt p̄z per Archi. ꝛ Be. in. d. c. vt aiarum. tamē mihi placet opi. Jo. de ligna. in tractatu de cenſura eccleſiaſtica q̄ aut ſtatutum dicit q̄ quilibet exercens iuriſditionem in tali loco ꝛ tempore vel celebrans in pontificalibus ſit excōicatus: ꝛ tunc facientes contrarium non ligantur: q̄ ſic epūs vt epūs: ꝛ archiepiſcopus vt archiepiſcopus faciunt contra ꝛ non poſſunt ligari. Et ſic intelligit opi. dicentiū q̄ non liganť. Aut dicit ſtatutū q̄ faciens furtum vel aliud maleficium ſit excōicatus ꝛ sic ligať tur: q̄ non cōmittunt vt epūs vel archiepiſcopus ſed vt priuatus. ꝛ ſic intellige dicentes q̄ liganť Deſtruat ergo ſtatutum ſi non vult ligari: abſolui tamen poterit a ſuo confeſſore.

¶ Quid ſi archiepiſcopus particípat in crimine 13
excōmunicati ab epiſcopo ſuo ſuffraganeo. ℟. q̄ ligatur ſententia iuris: ꝛ erit abſolūcdus ab epiſcopo ſuo ſuffraganeo. c nuper. de ſen. excom.

¶ Vtrum inferiores prelati ab epiſcopis habe 14

ant territoriū. ℟. fm Jo. an. in. c. cum contin gat. de fo. compe. ⁊ sequitur Be. in. d. c. vt ara rum. q̄ non. Limita nisi essent exempti cum su is subditis fm Jo. de sancto georgio.

15 ¶ Quomodo ligantur subditi religiosoꝝ erēp torum extra loca delinquentes. ℟. Be. in. d. c. vt animarum. q̄ eo modo quo ligantur subditi episcoporum extra diocesim: quia subiecte eccle sie sunt eis pro territorio: vt sunt iudices perso naruꝫ ⁊ non loci simpliciṫ dic. vt. j. Snia. §. v.

16 ¶ An loca exempta sint ō territorio. vide Sta tutum. §. ij.

17 ¶ Vtrum ignorantes ligenṫ statuto excōican te factū dānatū: puta falsificantem instra. vide. j excōicatio. vij. ca u vltimo. §. ij.

18 ¶ Vtruꝫ excōicatio ex iniusta cā vel falsa liget ℟. q̄ non. quantum ad deum. xi. q. iij. §. ex his. sed quo ad ecclesiam si est ab eo qui iurisditionez habet super eum sic ligat: sed debet eam reuoca re vel absoluere quando cognoscit errorem suuꝫ vel iniusticiam: non obstante contradictione ad uersarij. sed caueat iudex ne pretendat errorem vel iniustitiam in preiudicium alterius partis in debite. c. sacro. de senten. excom. Et propterea caueat ille qui se tenet excommunicatum iniuste vel ex falsa causa ne excommunicationez conten nat: q̄ contēnendo eaꝫ peccaret mortaliter ⁊ pos set excōicari. xi. q. iij. §. cum ergo. nisi in casibus de quib⁹. j. excōicatio. iij.

19 ¶ Vtrum excōicās aliquē conditionaliter. pu ta si non soluerit titio hinc ad pascha liget cū si nō soluit: q̄ non potuit. vide pena. §. xiij.

20 ¶ Vtrū sententia excōicationis edita in fauorē alicuius liget si ille cuius fauore agitur consentit vt non faciat quod ei precipitur. puta mandaṫ ti tio sub excōicationis late sententie pena vt soluat Sempronio centum. j. pascha. Semproni⁹ est contentus prorogare terminum vsqꝫ ad penthe costē erit ne excommunicatus titius non soluens infra pascha. ℟. q̄ non. fm]ſde. in. c. i. de lo cato. facit. c. preterea. de appel. Bar. in. l. i. §. ⁊ post operum. ff. de no. oper. nunc. ⁊ Joā. an. in c. quicunqꝫ. de senten. excom. lib. vi. Ego addo notabile dictum Bal. in. l. maximum vicium. C. de liberis preteritis. vbi dicit statuto cauetur q̄ frater excludat sororem a successione patris. Mortuus est pater: filius habet multos credito res qui vult admittere sororem suam ad succes sionem: ⁊ sic renunciauit statuto: an creditores possint impedire renunciationem tanqꝫ in frau dem creditorum fiat: ⁊ determinat q̄ non. Et sic tene etiam de alijs penis. Intellige tamen si cō sensus prestatur ante commissam penam q̄ post penam inflictam consensus superueniens nō tol leret eam. faciunt notata per Bar. in. l. i. §. filiꝰ ns. ff. de lega. iij.

¶ Sed pone q̄ prorogato termino Titius non 21
soluit etiam in termino prorogato: erit ne excom municatus. ℟espon. q̄ non si prorogatio sit sine auctoritate iudicis. Secus si fieret cum auctori 2
tate iudicis prorogantis mandatum quod erat vt solueret in pascha vt soluat in penthecoste sub eadem pena: quia sic ligaretur. Aliter non. quia 3
secundum Baldum in. l. tale pactum. ff. de pa ctis. excommunicatio non potest nasci ex pacto sed ex sententia.

¶ Quare debet quis excommunicari. ℟. q̄ so 22
lum pro peccato mortali cui est annexa contuma cia. puta quia monitus non vult resipiscere: vt est textus in. c. nemo episcoporuꝫ. xi. q. iij. Nec mi rum quia nulla maior pena in ecclesia: vt in. c. corripiantur. xxiiij. q. iij. vnde dicit]ſpanormi. in. c. per venerabilem. qui filij sunt legitimi. q 3
vbicunqꝫ in iure ecclesiastico reperitur pena mor tis pro excommunicatione debet exponi. vt in di cto. c. per venerabilem. probatur. propterea di cit tertus in. c. cum medicinalis. de senten. ex com. libro sexto. q̄ iudex in ea proferenda debet se ostendere prosequi quod corrigentis est ⁊ me dentis. hoc ibi.

Excommunicatio. ii.

quomodo debet quis excōicari.

¶ Vtrum requiratur monitio precedens. ℟. q 1
sic. triplex: vel vna pro tribus coīā personis ido neis facta cum interuallo dierum nisi necessitas aliud suadeat. vt notat glosa in. c. statuimus. co. titulo. libro sexto. Aliter excommunicans sine monitione per mensem vnum est interdictus ab ingressu ecclesie ipso facto. vt in. c. sacro. eodem titu. nisi sit episcopus vel superior. in. c. quia pe riculosum. eodem titu. libro sexto. Aduerte ta men hic q̄ quando prelatus precipit sub excom municationis late sententie pena subdito ne faci at tale crimen: tunc non requiritur alia monitio: sed faciens cōtra: statim excommunicatus est cū habeat annexam contumaciam fm Jo. de lig. i tractatu de censura.

¶ Vtrum debeat proferri in scriptis. ℟espon. 2
q̄ sic. ⁊ causam excommunicationis expresse con scribere propter quam profert. Et exemplum huiusmodi scripture requisitus tenetur tradere infra mensem excommunicato⁹ quilibet aliter p mensem vnum ab ingressu ecclesie ⁊ diuinis of ficijs est suspēsus si est inferior epō. vt. i. c. cū me dicinalis. eo. ti. li. vi. Similiter i snia suspēsionis

t interdictiest seruandum sub eadem pena. vt ibidem.

3 ¶ Vtrum in hanc penam cadant prelati, religiosorū si hoc non seruant. ff. Lap. vt refert Ve. in. d. c. cum medicinalis q nō. co q cōtinue habeant monere t corrigere subditos. t sic oportet semper habere calamum. Ego autem credo verum. Primo quādo periculum esset in mora vt non posset seruare predicta. quod etiam tenet Jo. an. ibidem. t glo. in ver. temerarius. Secundo quādo statuta sui ordinis aliam formā traderent: t illam seruarent licet non istam. q vt no. in. c. qualiter t quando. el. ij. in fine. d accu. ordo iuris non seruatur in regularibus. Tertio crederem excusari si ex ignorantia ꝫ facerent. qa faciliter religiosi ignorant iura. vt in. c. veniens de simo. Alias ñ credo excusari. t sic limita Jo. an. ibidem. qui tenet q ligantur ista pena si non seruant predicta.

4 ¶ Vtrū sit certa forma ꝟbox determinata. ff. q non. oportet tamen q vtatur talibus verbis: que exprimant consensum iudicis de presenti ex cōmunicantis: sicut in simili dicitur. de spon. c. si inter virū. t de spon. duo. c. i. ar. a ꝫrio sensu in. c. audi. xi. q. iij. Non autem de preterito vel futuro. Vnde si dicat denunciamus talem excōmunicatum: quem tamen prius non excōicauit: non erit excōicatus. Similiter si dicat volo sit excōmunicatus vnus de istis duobus: neuter erit excōmunicatus. Et licet quidam dicant q si intētio sit excōmunicandi qualitercūq; loquatur erit excōmunicatus: non credo. sed tene quod dixi qr in excōmunicatione requiritur vltra intentionē expressio certa. quod etiam tenet Host. Et facit quod no. in. c. cum desideres. eo. ti. t no. Inn. in. c. cum olim. el primo. de priuile. Et idem dicendum de absolutione. Ex quibus collige q ex cōmunicandus. Primo debet moneri. Secundo debet subesse cā iusta. Tertio animus bonus iudicis. Quarto verba congrua. Et quito q p̄ feratur in scriptis. Et sexto q exemplum scripture si requiratur detur infra mensem.

5 ¶ Vtrum excōmunicatio maior possit ferri ad tempus. ff. q sic fm do. Anto. t etiam eius absolutio: vt recitat Pa. in. c. veniens. el secundo. de testi. vbi dicit q potest absolui vt testimonium det: t postea reincidat. sed suspēdi non potest: ꝫ oportet q aut totaliter liget. aut totaliter tollatur fm glo. in. c. pñti. de sen. exco. li. vi. potest bene ferri conditionaliter: t deficiente conditione nō ligabit: sed absolutio non potest fieri conditionaliter: qd intellige de conditione propria que suspendit actum. sed de cōditiōe preterita: que p̄pe nō est ꝺditio bñ pōt fieri. vt puta si feciſti sic ego te absoluo: sicut dicimus. Si tu non es baptizat⁹ ego te baptizo.

¶ Quid si dicat hēo te p excōicato. ff. q excōi- 6
catus erit. vt p̄z per ea que dixi. ſ. Liuis. ꝭ. i.

¶ Et quibus verbis cognoscitur quō excōica- 7
tio sit late sententie vel ferende. ff. fm Pa. in. c si diligenti. de foro compe. q quando pfertur sētentia in iure respectu preteriti temporis. vt puta excōmunicatus sit vel interdictus. tunc ipso iure regulariter ligat. c. cupientes. in. §. ceterum. et ibi tenet glo. in ver. suspensos. de elec. li. vi. facit. c. ij. de testi. cogen. t glo. hoc tenet in. c. quicūq; de here. li. vi. t glo. in. l. in criminali. C. de iurisdi. om. iudi. Et hoc verum nisi alio iure appareat q sint ferende sententie. vt no. in. c. ij. de foro compe. in ꝟbo sit sequestratus. t. xxx. di. per totum. vbi dicitur anathema sit. s. per sententiā ferendā. Si vero verba non sunt respectu preteriti temporis: tunc si sunt declaratoria sic ipso iure ligant. vt si dicat decernimus excōicationi subiacere t huiusmodi: vel viribus carere. p hoc tex. cum glo. in. c. nouit. de his que fi. a prela. Si autem ꝟba sunt dispositiua: tunc si sonant in futurū est canon ferende sentētie: nisi addatur aliqd ꝟbum qđ ostendat q ipso facto. vide bonā glo. in regula. in penis. li. vi. Item tenetur cōmuniter de hoc ꝟbo subiaceat q sit late sententie. licet sonet in futurū. Similiter ꝟbū habeat. vt no. in. c vnico. de iniur. li. vi. t probatur in. c. si quis suadente. xvij. q. iiij. Et sic intellige qđ dicitur in rubro. C. cōminationes vel epistolas.

¶ Vtrum cum dicitur sine a iure: sine ab homi- 8
ne precipio sub pena excommunicationis. sit lata sententia: ita q contra faciens incidat ipso facto. ff. q non. nisi aliud appareat ex coniecturis. ita concludit glo. notabilis que communiter tenetur in. c. vnico. de sagita. t in. c. ij. de simo. t i c. ij. de matrimo. contra interdic. eccle. contra. nec approbo distinctionem Hostiēsis t Hug. qui volunt q si profertur a iure sit late sententie allegat. xxx. di. per totum. sed parum faciunt. Si autem profertur ab homine: tunc non sit late sententie. sed primum tene.

¶ Vtrum vbicunq; fit mentio de excommuni- 9
catione intelligatur de maiori. ff. q si profertur a iudice est certum q sic. si aliud non exprimatur per tex. in. c. penulti. de senten. exco. Idez possꝫ dici quando profertur a iure. t ista est ratio. quia verba debent intelligi secundum communem cōsuetudinem. vt in. c. ex litteris. de spon. t. l. labeo. ff. de supe. leg. vnde quia communis vsus habet vt accipiatur pro maiori sic faciendum est.

Excommunicatio ẽj. in quibus casibus excõmunicatio ab hoie lata nõ tenet nec ẽ timẽda. ff. q. in. xv. ſm cõmuniter doc. in c. ſolet. ꝛ. c. preſenti. eo. li. vi. ¶Primus quando eſt a non ſuo iudice. de conſue. c. ad noſtrã. cum ſuis concordan. in glo. ꝛ hoc verũ niſi ex certa ſcientia quis conſenſiſſet in eum tangẽ in iudicẽ ꝓpzium. ff. de iuriſdi. om. iudi. l. ſi per errorem ꝛ. ff. de iudi. l. ij.

2 Secũdus quando eſt a ſuo iudice ſed excõmunicato. ꝛ ly aliqui tenent q; quãdo excõmunicatio ẽ occulta q; ratiõe publici officij tenet. tu tamẽ tene q; nõ valet. vt e tex. in. c. audiuimus. ꝛ. c. apte. xxiij. q. i. ꝛ tenet glo. in. §. i. xxiij. q. i. verũ ẽ q; excõmunicatus ab excõmunicato occulto nõ debet in aperto celebrare vel imiſcere ſe diuinis quia ſi nõ poſſet ꝓbare cũ excõmunicatũ ſcandalizaret populũ. ¶Da. in. c. veritatis. de dolo ꝛ cõtu. tenet poſt factũ iſtã opinionẽ. ſed ante factum dicit tenendũ q; valeat. ſed nõ credo niſi vt diri quo ad hoc vt non celebret in publico: niſi poſſit ꝓbare q; ſit excõicat⁹. Idem dic ſi ẽ a ſuo iudice ſ3 itruſo. xij. q. ij. alienatiõeſ. vel ſuſpenſo ſeu interdicto a iuriſditione. de conceſ. preben. q; cuꝫ ibi notatis.

3 ¶ Tertius caſus quando ille prelatus qui eam tulit violauit interdictum hominis. c. tãta. de excel. prela. Et hoc verum niſi fuiſſet abſolutus a dicta violatione. quia tunc teneret ſententia excõmunicationis ab eo lata poſt abſolutionem.

4 ¶ Quartus quando quis excommunicat ſubditum contra priuilegij ſui tenorem. de priuile. c. cum cappella. ꝛ. c. quanto.

5 ¶ Quintus quando ꝓlati excõmunicant ſubditos qui nolũt eos ꝓcurare vltra cuectiõis ꝛ perſonarũ numerũ taxatũ. in. c. cũ apoſtolus. de cẽſi. dum eos viſitant. vt in. c. quozundam. de ceſſibus prelato.

6 ¶ Sextus quando fertur a delegato impetrato ab excõmunicato in caſu non permiſſo. vt de reſcrip. c. i. li. vi. Nam ſolum poteſt impetrare excõmunicatus reſcriptũ ſup articulo excõmunicationis vel appellatiõis alꝫ non vt ibidem.

7 ¶ Septimus quando fertur contra inſinuantes vel exponentes ſuperioꝛibus aut apoſtolice ſedis legatis vel inquiſitoꝛibus ſtatum eccleſiarum monaſterioꝛum. ſeu locoꝛum ſuoꝛum. perſonarum. ꝛ rerum ipſoꝛum. vt in. c. quia pleriq; de officio oꝛ. li. vi.

8 ¶ Octauus quãdo delegatus excõmunicat cõtra intentionẽ delegantis. de pben. c. vlti.

9 ¶ Nonus quãdo excõmunicat quis poſt appellationem legitimã. vt in. c. ſolet. ꝛ. c. venerabilibus. eo. li. vi. ꝛ. c. per tuas codẽ. ff allit hoc vt no. ¶Da. in. c. venerabili. de cẽſi. quando prelatus ꝓcedit extraiudicialiꝫ vt pars ad cõſeruationem iuriꝫ ſuoꝛ. quia ſicut poteſt ſe defendere gladio materiali. ſic ꝛ ſpũali. nec tenet admittere ꝓbatiões in cõtrariuꝫ vel appellationẽ. vt in c. dilecto. eo. li. vi. Dõ limito verũ quando eſt i poſſeſſiõe. vel ſaltẽ nõ cõſtat q; nõ ſit in poſſeſſione. Secus eſſet quãdo cõſtaret cũ non cẽ in poſſeſſione. vtputa quia conſtat monaſterium eſſe exemptum: ꝛ conſtat epiſcopum non eſſe in poſſeſſione ipm viſitandi. qꝛtunc ſi excõmunicaret poſt appellationem non teneret.

10 ¶ Vtrũ appellatio poſt excõicationẽ iflictã ipaꝫ ſuſpẽdat. ff. ſm ¶Da. in. c. p tuas. eo. ti. q; non. ſed ſolũ defert iuriſditionẽ ad ſuperioꝛẽ. vt patet in. c. paſtoralis. ꝛ qõ ibi no. de appel.

11 ¶ Vtrũ allegãs ſententiã nullã: ꝛ nõ petẽs abſolutionẽ ad cautelaꝫ ſit audiendus. ff. ¶Da. in d. c. p tuas. q; ſic. ꝛ ly i. d. c. p tuas. ñ ponãt. niſi duo caſus i qbus dꝫ qs audiri. tñ bñ itelligit gra exempli. ꝛ ꝓterea ꝓ omni caſu in quo quis dicit ſentẽtiã nullã debet audiri qꝫuis nõ petat abſolutionẽ ſm cõmunit doc. in. d. c. per tuas. ꝛ i d. c. ſolet. Secus de allegãte ſententiã iniuſtaꝫ. quia non auditur ante abſolutionem.

12 ¶ Decimo quando cõtinet intollerabilẽ errorẽ vt in. c. p tuas codẽ. ꝛ dictis. c. ſolet. ꝛ venerabilibus. Et dicit intollerabilis erroꝛ qñ aliqd ſub vi pcepti cõtinet in ſententia qõ cõmunit vel in ſuo genere ẽ peccatũ. velut ſi excõmunicat quia elemoſynã pauperi tribuit: vel quia faciebat aliquid qõ in ſe bonũ ẽ. aut quia nõ operabat illud qõ ex ſuo actu illicitũ ẽ ꝛ prauũ. vt dicit in. c. venerabilibus. Addit glo. in. d. c. per tuas. q; eſt i tollerabilis erroꝛ qñ pcipit impoſſibile. Itẽ quando ꝓnũciat excꝛeſſe contra ius ſcriptuꝫ. vtputa quia dicit ꝓnũcio excõmunicationẽ valere qꝫuis ſit lata poſt legitimã appellationem. Sed hic aduerte quia aliquando erroꝛ ẽ expꝛeſſus ꝛ tunc clarũ eſt q; nõ ligat per ter. pdictos. Aut nõ eſt expꝛeſſus ꝛ ſic glo. in. d. c. per tuas. tenet q; ligat ſed ¶Da. in. d. c. cũ apoſtolus. tenet verã glo. qñ nõ conſtat notorie de erroꝛe. ſed quando notorie conſtat. vtputa q; quia voluit cũ ꝓcurare vltra numerũ debitũ excõicat q; nõ ligat. cle. paſtoral. §. piſſana. de re iudi. vt no. p Inno. in. c. fraternitatis. de fri. ꝛ male. ꝛ placet mihi iſta opi.

13 ¶ Quid ſi cõtinet erroꝛẽ facti puta. q; dicit excõmunico te qꝛ feciſti furtũ cũ nõ fecerit. ff. glo. in d. c. p tuas. q; ligat. ſed ego credo glo. verã niſi notorie ꝓſtaret de erroꝛe facti. qꝛ ſic nõ ligaret.

14 ¶ Undecimo qñ ſnia ꝓferr generaliter ꝺ nō faciētes puta reſtōcm: vel nō ſoluentes. ⁊ aliqs nō facit qz nō pōt qz ſic nō ligar ſm ꝺ e. conſilio lxxxriij. Nō ſm ꝺa. in. c. ꝺ. ⁊. ꝺ. de officio dele. qz ꝟba ſimilia debent intelligi ciuili modo ar. l. ſi cui. ff. de ſerui. vide pena. §. xiij.

15 ¶ Duodecimo qñ ſnia excōicationis ponit vt aliquid faciat quis in certo termino ⁊ termin⁹ ꝓrogatur ab illo cui debebat facere. de quo u:de. ſ excōicatio. i. §. xx.

16 ¶ Tertiodecimo qñ iudex ferens ſniam nō intendit ligare. qz excōicatio aſſumit vires ab intē tione excōicatoris. ſm ꝺa. in. c. ex pte. el. i. de offi. ordi. facit qđ no. glo. in. c. ij. de teſti. cogen. ⁊ in. c. ꝺ. ⁊. ꝺ. de offi. dele. ⁊ in. c. i. de iudi. ⁊ ſō qñ iudex generaliter excōicat nō reuelantes vel qui fecerunt aliquid ſi intendit aliquos exi/mere ab hoc non liganꝫ quod nō.

17 ¶ Quartodecimo qñ aliqs inferior a ꝺapa excōicat aliquē cū ꝑticipantib⁹ cū eo in caſib⁹ in quibus minor excōicatio incurritur. Mā ꝺ tales ꝑticipantes ipſo iure eſt nulla: niſi fuerint nomi natim moniti tribus vicibus. vel vna ꝓ tribus cū aliquo ꝫ dierū interuallo. ne cū tali excōicato ꝑticipent. c. ſtatuimus iuncto. c. ꝓſtitutionē eo. li. vi. ⁊ ſine dicta monitione excōicans eſt inter/dictus ꝑ menſem ipſo facto ab ingreſſu eccleſie. c. ſacro. eo. ti. ⁊ no. in. d. c. Statuimus. Sec⁹ ē de papa q pōt excōicare aliquē cū ꝑticipātibus. ⁊ ſic ligarent eadem ſnia. ⁊ ab ipſo ſolo eſſent ab/ſoluendi. c. qđ in dubijs. eo. Similiter ſm Jo. An. ⁊ Ab. ⁊ ſeqꝫ ꝺa. in. d. c. qđ in dubijs. Si qs iudex excōicaret ꝑdictos ꝑticipātes cū aliquo excōicato ab alio nō a ſe teneret excōicatio q̄zuis nō eſſent moniti. Et ſic in iſtis duobus caſib⁹ ti menda eſſet. alias non.

18 ¶ Quintodecimo qñ excōicatio ferr ſub cōdi/tiōe. ⁊ ante cōditōis euētū moriꝫ excōicato: quia ſic expirat ⁊ nō ligat poſt mortē eius ſm ꝺa. in. c. cū ad hoc de cle. nō reſi. ⁊ quelibet ēt alia ſnia expirat ex quo nō habuit effectū in vita ſententiā tis. facit. l. fi. ff. de pe. ⁊ ſimiliter dicit Be. in. d. c. vt aiarū qꝫ ſubditus q efficitur fori alterius pē dente cōditione nō ligaꝫ ſm Archi. ſed ſm Jo. An. ligatur niſi appellauerit de foro competēti. c. pe. de offi. dele. c. gratum. ⁊. c. relatum. ⁊ idē Jnno. tenet ⁊ verius.

19 ¶ In oibus ꝑdictis caſibus ſnia excōicatōnis nullo modo eſt timēda. nec quo ad deū. nec quo ad eccleſiam: qñ notorie conſtat de aliquo ipſorū Sed quando non conſtaret tunc qno ad eccleſiā eſſet timenda: ⁊ ipſam ꝓtēnēs peccaret mortaliꝫ ⁊ poſſet excōicari. ⁊ ſic intelligendū eſt capitulum ꝓnūn. xi. q. iij. vbi dr. Sententia paſtoris ſiue iuſta: ſiue iniuſta fuerit timenda eſt.

¶ Ex predictis ꝑz deciſio notabilis ⁊ quotidia ne qōnis. Ep̄s excōicat oēs qui ſciunt q̄ ſ accepit aliquid ſi non reuelant. an teneatur. Et dic q̄ ſi aliter non exprimit nō tenentur: niſi ſcientes et qui ꝓbare poſſunt. vt. ſ. denūciatio. §. xiij. Si autē exprimeret in ſnia q̄ ſiue ꝓbare poſſit ſiue non q̄ teneātur denūciare: ſic continet errorem intollerabilem: ⁊ non valet: niſi adderet q̄ q nō pōt ꝓbare teneaꝫ ſibi dicere tāquā patri ⁊ ꝓuiſo ri vt ſecrete ꝓuidere poſſit. ⁊ tunc teneрētur ei dicere ſm diſtinctionem quam habes. ſ. Denū/ciatio. §. x. Jtē alterius qōis. Ep̄s excōicat oēs non audientes miſſam in parrochiali eccleſia in feſtis. qz ſi aliud nō addit ſolum erunt excōicati qui ſine rōnabili cā eam non audiunt: aut in ca/ſu a iure: vel generali conſuetudine permiſſo. ⁊ ideo illi qui ꝓpter aliquam infirmitatem nō au diunt ⁊ huiuſmodi non erunt excōicati. Simli/ter qui audiunt in eccleſia minorū ⁊ ꝑdicatorum Si Ꝙo in ſententia adderet ſiue ex rōabili cā di/mittant: ſiue non: ſiue in caſu ꝓmiſſo a iure: vel a conſuetudine: ſiue non. ſic continet intollerabi lem errorem ⁊ non ligat: qz ſicut ep̄s attentando ꝺ ius nihil facit. c. vides. x. di. ⁊ qđ no. in. l. nō dubium. C. de legi. Jta etiā attentatū ꝺ conſue/tudinem generalē totius orbis eſt nullū. vt i. c. bis. ⁊. c. catholica. xi. di. qđ eſſet ſi poſſet ꝓhibi/bere ne audirent in eccleſijs minoꝝ ⁊ ꝑdicatoꝝ ⁊ huiuſmodi. Jdē dic q̄ mandat ne quis labo/ret in feſtis ſm ꝑdictā di. Jtē qñ ꝓcipit alicui vt ſoluat in tali termio ticio centū ſm ꝓfatā dī. ⁊ fa ciunt ad ꝑdicta qđ dic. ſ. pena. §. xiij. vbi plene videbis ꝓ hac materia ⁊ ſimiliū qōnum.

Excommunicatio iiij. ī

caſib⁹ incurritur mino: excōcatio ipſo iure. Ad qđ dicendū eſt q̄ licet plures caſus nu/merentur in iure nihilominus oēs reducunt ad iſtos duos. Quoꝝ ꝓius eſt peccatum mortale. Nam quotienſcūqꝫ qſ peccat mortaliter eſt excōi catus minori excōicatōe ipſo facto. vt ꝑz in. c. au di. xi. q. iij. vnde ſi celebrat vel recipit eccleſia/ſtica ſacra niſi ꝓus conteratur de peccato peccat mortaliter. c. fi. de cle. exco. mini. Quod limita vt. ſ. Baptiſmus. v. §. xi. Et hec excōicatio mi no: eſt ſolū quo ad deū ſi peccatū eſt occultū. vt in d. c. audi. Si Ꝙo eſt notoriū ſic excōicatus eſt ēt quo ad eccleſiā. vt in. c. veſtra. de coha. cle. ⁊ mu li. de quo dic vt. ſ. Cleric⁹. viij. §. iij. Et ad iſtū caſum reducit illd qđ dr in. c. miror. xvij. q. iij. ⁊ in. c. tanta. de ſimo. ⁊ in. c. ſi qs deinceps. xvj

q. vij. cū sil'ib⁹. Scōs casus ē cū qs participat cū excōicato maiori excōicatione i locutiōe: oratione: salutatione: comestione: t similibus de quibus dic: vt. j. Excōicatio. viij. per totum.

Excommunicatio

§. de casibus in quibus quis incurrit ipso facto excōicatōez maiorē: t aqua nō pōt absolui nisi a sede ap'lica.

¶Primus casus ē i. c. si qs suadente. xvij. q. iij. iūcto. c. nō dubū. t. c. veniēs. t. c. ad eminētiā. t. c. cū illoz. t. c. de monialibus. eo. ti. cū. c. religioso. eo. tī. li. vi. vbi excōicant qcūq; suadente diabolo i clericū vel monachū vel monialē cano nicū aut cuiuslibet religiōis ꝓuersum vel ꝓuersam aut nouiciuz quēlibet cuiuslibet religionis violentas manus iniecerint pro cuius casus declaratione queruntur infrascripta.

1 ¶Quando dicatur injicere suadēte diabolo. ff. q. qñ dolose facit: naz dolus regrif. vt excōicatio hec incurratur. vt no. Jo. an. in. c. quante. i nouella. de senten. excō. t est tex. apertus in. c. i. t in. c. cum voluntate. eo. ti. ex quo patet q. percutiens clericum in. viij. casibus nō est excōicat⁹.

2 ¶Primo si indeliberate sicut facit ludēs pcussus aliqñ sine deliberatiōe repentit. vt. i. d. c. i. ꝟz Mdonal. q. b ē ꝺditio ludi. vt pcussus ꝑiter re percutiat ne videatur inferior in ipso ludo.

3 ¶Secundo si ex ludo t ioco intellige leuiter. t non in derisionem. vt in. d. c. i.

4 ¶Tertio si cā correctiōis vt i. d. c. cū volūtate. itellige ꝺ bis qb⁹ ē pmissū fic fuit plati q p se ipos clericos vel religiosos ꝟberare pñt exceptis episcopis quib⁹ nō ꝟz aliqué pentere. vt i. c. nō licet. lxxxvi. di. sed per aliū faciāt. vt. v. q. v. illi qui Mō tñ per laicū si clericus est qui verberandus est. vt in. c. vniuersitatis. co. ti.

5 ¶Quid si sit plat⁹: sed nō illius clerici quē verberat. ff. q. ē excōicat⁹. q: sm ¶Da. in. c. vt fame eodem: oportet sit suus plat⁹: t secūdo q. ad ꝺcuz spectet correctio: q: nō sufficit hēat auctoritatē in ciuilibus sicut rector vniuersitatis ꝟz aliter istis duobus non concurrentibus erit excōicatus.

6 ¶Utrū verberantes ex mandato plator exercuisset. ff. q. si est iferior ēpo prelatus ꝺz ipse ꝟberare nisi causa vrgeat aliter est excōicatus tā precipiens q̄z obediens si per aliū facit. vt in. d. c. vniuersitatis. Si Yo ē eps vel si nō ē eps t cā vrgeat excusaī verberans de coz mandato. vt i c. ex tenore eodē. dūmodo sit clericus monach⁹ vel cōuersus si verberare vult clericū monachū vel ꝓuersum: q: ꝟz p laicū possit capi clericus ex necessitate vel monach⁹ aut ꝓuersus: vt in. c. vt fame eodē. tñ ꝟberare nō licet aliquo modo nisi cā subsistente: aliter excōicat⁹ esset. vt i. d. c. vniuersitatis. t hic capio laicū pro seculari. ¶Pprie: vt i. d. c. vniuersitatis. t fic ꝺsuetudo iterpataī. d. c. vniuersitatis. vt. p cā rōabili t p ꝓuersos seu laicos religiosos possint ꝺ mādato plator ꝟberari

7 ¶Utrum plat⁹ vel ali⁹ de ci⁹ mandato detinēs clericū sit excōicat⁹. ff. q. non. nisi modū excedat vtputa cū clericus gete se capi t duci pmittit: t capiens calce vel pugno ipingit. vt dicit Jo. an. i c. si clericos. co. li. vi. vel nisi clericus fideiusso/riā de parendo daret: q: tūc nō pōt detineri: nisi excessus enormitas: vel alia rōabilis cā aliꝺ suaderet. vt in. d. c. si clericos.

8 ¶Utrū plat⁹ verberās clericuz ex odio non cā correctionis sit excōicatus. ff. q. sic. ar. d. c. cum volūtate. Sed not. sm Mdonal. ti. excōicatio q. nō requiritur q. prelatus verberans cogitet de correctione sed sufficit sit pson q̄ hz auctoritatez a iure verberandi t cā subsit. ꝓpter quaz debeat puniri. vñ pentere ex correctione est pentere pro culpa digna correctiōe: que sinia t si sit benigna securius tamen est sm eūdē vt saltē habitu cogi/tet de correctiōe: q: ꝟz tūc mouear ex ira nō erit excōicat⁹. ſz lōge meli⁹ē vt differat dōec ira gesceat. vt dr i. c. illa ꝓpositoz. t. c. ira. t. c. cū ap̄. xi. q. 3.

9 ¶Utrū magr possit filr cā disciplie ꝟberare. ff. q. sic. c. i. t. c. ex tenore. t. c. cū volūtate. §. fi. eo. ti. nec distinguit an clericus sit in sacris aut in minoribus sicut nec in prelato in dictis. c.

10 ¶Utrū pr vl dñs familie vel ꝓpiqu⁹ filr possit ff. q. sic filī i minorib⁹ clici. d. c. cū volūtate. fac. l. si filiꝰ. C. de pa. po. t. l. vnica. C. de emēda. p/pin. xlv. di. §. necesse. ad fi. tenz Jo. ꝺ lig. pe. ꝺ peru. t ¶Dau. q. ēt si pr familias ꝟberaret existē tē i sacris cā correctiōis nō erit excōicatus. t plz post factū ꝟz añ factū tenerā cū ¶Da. i. d. c. cū volūtate q. icidat. Nec ob. dicto ꝓfatoz doctoz rō gl. i. d. c. cū volūtate. q: vt dicit ¶Da. ibidē. t i. c. cōstitut⁹. ꝺ i ite. re. sola dignitas epal'. ū sacer ordo libat a pria ptāte. ar. c. p venerabilē. q fi. sint le.

11 ¶Silr pōt pslr vel qlibet ali⁹: rōe officij qō hz i eccla: q: cui offiñ ꝑmittit: t oia sine qb⁹ offiñ exeg nō pōt. ar. c. i. de of. dele. Et si tal' clic⁹ pturbat offiñ i eccla ꝟz bñs offiñ nō hēat magisteriuz sup eū: pōt tñ cū expellere t ꝟberare. vt no. Jnno. t Hosti. i. c. veniēs. co. ti. ¶Da. ēt ibidē dicit q. ēt si nō hz plationē excusaī i tali ca su pcutiendo. Silr pñt facē scenes clici cā deuotiōis in pueros clicos t iuniores i minorib⁹ ordinib⁹ ꝓstitutos. vt in. d. c. cū volūtate. §. fi. t hec intellige de leui pcussione nō grauī: q: tñ oēs supradicti si excederent modū dūmodo nō ex proposito nō erūt excōicati. vt no. Ber. t Jo. in. d. c. cuz volūtate.

12 ¶ Quarto ratiõe cohertiõis potest detineri sine excõmunicatiõe. puta cõtinuat actũ malũ nec potest cõpesci aliter fm Jnno. in. c. si vero. cl. i. co. ti. quia iudex potest cũ capere ⁊ quilibet alius. ⁊ ligare dũmodo q̃z primũ restituat plato suo. Si multi modo potest fm ℔a. in. d. c. si vero familia potestatis inueniens clericum de nocte q; potest tũcre ne velut facere aliqd malũ. quia ẽ contra cũ presumptio. c. ꝓsulunt. de offi. dele. Item quando capit ꝓpter malũ qd egit vt ducaꝫ ad p̃ latũ suũ vt puniaꝫ. ⁊ dubitatur de fuga eius fm ℔a. in. c. cũ nõ ab homine. de iudi. facit in ar. C. de decurio. l. generali. Jdem dic si creditor timet de fuga clerici debitoris fm Jnno. ⁊ ℔a. in. c. vt fame. co. ti. facit. l. ait prętor. ff. de his q̃ in frau. credi. Jtẽ potest si fecit aliquod delictuz detineri per. xx. horas ad vocãdũ testes ne sit locus inficiationi facit. l. capite quinto. ff. de adul. ⁊ in auꝫ. vt licc. ma. ⁊ auie. §. is quoq̃.

13 ¶ Quinto rõne defensionis tam sue q̃z suorum seu etiã alioꝝ lz detinere cũ ⁊ ad iudicem ꝓpriũ ducere fm ℔a. in. d. c. cũ nõ ab homine. ⁊ etiaz percutere mutilare ⁊ occidere cũ moderamine i culpate tutele. imo dicit glo. in. §. i. xxiij. q. viij. q; nec etiã peccat. sed ℔a. in. c. olim. cl. i. de resti. spo. nec solũ ꝓ defensione persone. sed etiam rerũ lz percutere. vt in. d. c. olim. ⁊ c. dilectus. de sen. excõ. li. vi. ⁊ in. l. furẽ. ff. de ficta. non tamen occidere. vel mutilare licet. quando ablatũ ẽ recuperabile per iudicem fm Bar. in. d. l. furem. quia sic incurreret excõmunicationẽ: secus si esset irrecuperabile ablatũ. vt in. d. c. olim. ⁊ i d. c. dilectus. ⁊ no. in. d. l. furem. ⁊ de hac materia vide. ſ. defensio. Jdem dic de auxiliatoribus taliũ. Aduerte hic q; lz nõ sit excõmunicatus faciens violentiã clerico ꝓ recuperatione rerũ sibi ablatarũ: tamẽ si hoc facit ex iteruallo postq̃z clericus peruenit ad locũ destinatũ ⁊ adeptus ẽ possessionẽ perfectã rerũ ablataꝝ incidit in excõmunicationẽ fm ℔e. de censu. ecclesiasticis ⁊ quãdo dicaꝫ ex interuallo vide. ſ. defensio.

14 ¶ Sed pone q; excedat modũ percutiens clericũ causa defensionis. ſ. fm ℔a. in. d. c. olim. q;, ꝓpter hoc non erit excõmunicatus: dũmodo ex ꝓposito non faciat. quia vt dixi requirit dolus vt incidat in excõmunicationem. facit glo. in c. significasti. el. ij. de homi. ⁊. l. si ex plagȳs. §. tabernarius. ff. ad. l. aqui. vide bonaz glo. i. d. c. cum voluntate. ⁊ in principio. xxiij. q. i. Secꝰ si ex proposito. Et dicitur excedere quando non seruat moderamen in culpate tutele. de quo habes. ſ. defensio. §. iiij.

15 ¶ Sed pone q; fugiendo potest euadere sed nõ fugit ⁊ sic percutit inuasorem. ſ. fm Bar. in. l. i. C. vnde vi. ⁊ sequit ℔a. in. c. olim. el ꝑmo. de resti. spo. q; licite potest percutere. quia fuga est quedam iniuria. l. Item apud labeonem. ff. de iniur. ⁊ dicit Cy. in. d. §. tabernarius. q; fuga reddit quem viliorem. hoc limito verũ qñ cẽt talis q; fuga cẽt ei confusio. cũ ergo iniuria corporalis sit maioꝝ q̃z iactura rerũ. l. in seruoꝝ. ff. de penis. ⁊ ꝓ iactura reꝝ licebat percutere vt dictum est ergo a fortiori ꝓ iniuria corporali. ſz tamen non euitaret irregularitatem si occideret Clc. si furiosus. de homici.

16 ¶ Sexto ratione turpis operationis cũ vxore. matre. sorore vel filia a clerico facte. Mã sic cum talibus personis inueniens cũ fine excõmunicatiõe percutit: nec distinguo inter leuem ⁊ atrocẽ percussionẽ cũ ius nõ distinguat. vt in. c. si vero el ꝑmo. eo. §. vl. cũ etiã lex permittat occidere. vt ff. de adul. l. qõ lex ait. §. qõ ait. ℔eccat tñ grauiter si mutilat vel occidit. vt no. i. d. c. si vero. excõmunicat⁹ vero non est. lz aliqui dixerint q; sic. Ego tamen quia difficile est ,iustum temperare dolorem. vt. C. de adulte. l. gracus. tenerem q; esset excõmunicatus occidẽdo vel mutilando qñ maturo consilio ⁊ pensato animo id faceret non ex calore ire subito quia tunc cessaret ratio qua ea non excusat ab excõmunicutiõe. ⁊ lex ab occisione. al's non sit excõmunicatus.

17 ¶ Quid si inuenit nõ cũ p̃dictis psonis aut aliqua earũ sed cũ aliqua alia consanguinea. ſ. fm ter. d. c. si vero. q; erit excõmunicatus percutiẽs quia prefata concessio nõ extendit ad alias personas. ℔o. tamen extendit filiam ad neptem ⁊ vxorem ⁊ ad sponsam. vt in aut. vt licc. matri ⁊ auie. §. quia vero. ⁊ Jnno. matrem ad ascendẽtes. ⁊ filiam ad descendentes. prima tamen opinio tucior est vt non extendatur. ar. optimum in l. pure. ⁊ quod ibi nota. ff. de adulte. vbi nomine patris cui licet filiam in adulterio occidere nõ veniunt ascendentes.

18 ¶ Quid si non inuenit in actu coitus cũ p̃dictis psonis ſz in o culis amplexib⁹. ⁊ hmõi signis, ꝑpings coit⁹. vel explẽdi. vl expleti. ſ. ℔o. vbi ſ. q; si hmõi fiãt in loco suspecto nõ erit excõmunicatus verberãs eũ. Secus si in publico oscularetur fm morem patrie.

19 ¶ Vtrũ post expletũ opus nephariũ cuz aliqua prefatarũ ex interuallo percutiens sit excõmunicatus. ſ. Dire. li. iij. ti. ij. q; sic. nisi forte ter monuisset eũ. vt in aut. vt licc. ma. ⁊ auie. §. is quoq̃. ⁊. C. de adul. aut. si quis ei. vbi patet q; si teste coram testibus monuit suspectũ. ⁊ postea inuenit cõfabulari cũ vxore potest cũ occidere credo

tamen q̄ sit etiam excōicatus si monuit ter. dum modo non inuenſat cum in actu aut propinquitatibus. ar. d. c. si vero. posset tamen cum capere post talem monitionem inueniens eum colloquentem & indici presentare. argumentum in. l. capite. v. ff. de adulte.

20 ¶ Quid si procurat vt clericus vocetur ab vxore ad turpitudinem & sic cū verberat. ℟. Mona. vbi supra q̄ excommunicatus est tam ipse q̄z vxor: quia in dolo sunt.

21 ¶ Utrum mulier petita de turpitudine a clerico licite eum percutiat. ℟. Mona. vbi supra q̄ sic. si eam inuitam tangebat: vel vim corporalez inferebat: dummodo faciat cum moderamine inculpate tutelle. Secus si eam non tangebat: sed solum verbis eam impetebat. Quod vtrum credo quando solum verbis potuit eum repellere. alias licite eum percutit: nec etiam excommunicata est si zelo castitatis accensa modum excederet: non ex proposito sed subito & improuise. ar. eorum que notantur in glo. principio. xxiij. questione prima.

22 ¶ Septimo ratione perditionis priuilegij clericalis: quod quidem perditur multis modis. aliquando ratione inhoneſtatis. de quo vide supra Clericus. ℟. §. iij. cum sequentibus. & Clericus. x. §. primo. Aliquando ratione bigamie. de quo supra Bigamia. §. x. cum sequentibus. Aliquando propter qualitatem persone sicut clerici coniugati si non deferunt habitum & tonsuram sine aliqua monitione omne priuilegium perdunt secundum Johan. Mo. & Archidia. in capitulo Johannes. de cleri. coniuga. tex. est in. c. vnico. de clericis coniugatis li. vi.

23 ¶ Sed nunquid si isti reassumunt habitum et tonsuram gaudeant priuilegio. ℟. Joban. mo. & Archi. & Joban. de ligna. q̄ sic. per Cle. primam. de vita & honestate cleri. Alij dicūt quod nunquam: sed primum verius. Aduerte tamē hic q̄ est dupler priuilegium secundum ℣Pa. in c. primo. de aposta. scilicet fori. vt tantum conueniantur sub iudice ecclesiastico. Aliud canonis si quis suadente. de quo hic. ℣Primum cum maiori difficultate perditur q̄z secundum. quia nec ex sola dimissione habitus: aut immixtione enormium & huiusmodi perditur. vt in capitulo si index. eo. libro sexto. sed bene quando q̄z ꝑz vt dictum est.

24 ¶ Aliquando propter depositionem. vtputa quia est degradatus actualiter. de quo vide supra degradatio.

Aliquando propter hereſim: quia hereticus p̄dit omne priuilegium. c. excōmunicamus. de hereti. ita tenet Jnno. in capitulo si vero. & sequitur ℣Pa. in capitulo contingit. el primo. co. ti. Aliquando propter excōmunicationem secundum aliquos. Cōmunior tamen opinio est q̄ percutiens excōicatum clericum est excōmunicatus. quia non amittit priuilegium ſm Jo. Vincen. Bofre. Jnno. Jo. an. nō. de hoc. in. c. multi. ij. q. i. & in. c. excōicato. xxv. q. v.

¶ Septimo ratione ignorationis. ℣Puta quia comam nutriebat: nec aliquid apparebat de clericatu. & sic credebat laicum. vt in. c. si vero. el. ij. co. ti. vel si habebat habitum non cum videbat. quia de nocte erat. quia secundum Hoſtiē. & Jnno. in. c. cum non ab homine. de iudi. & d. c. si vero. oportet ergo intendat percutere clericum: vel intendere debeat vt sit excōmunicatus. Si vero videret ei tonſuram licet non crederet clericum esset excōmunicatus percutiens. quia credere debebat. Jntellige si ille erat clericus: quia aliter non esset excōmunicatus. etiam si clericum credidisset qui clericus non est. per. d. c. si vero. secundum Ber. & Jnno. nec etiam irregularis est secundum ℣ ede. consilio. xiij. si in tali dubio celebrasset. vt sequitur ℣Pa. in. d. c si vero. 14

¶ Octauo ratione qualificationis facti. nam oz ad hoc vt quis incidat in excōmunicationem percutiendo clericum q̄ peccet mortaliter. quando ergo iniectio manuū est taliter qualif. cata q̄ peccatum mortale non est: excōmunicatio nō incurritur: sicut probatur in puero qui non est doli capar qui percutiendo non incidit. vt in. c. i. co. ti. propter quod teneo cum ℣Pe. de perusio q̄ fugiens inimicos si equum vel gladium violenter ō mann clerici accipiat. vt se defendat non incidat in excōmunicationem. quāuis Ber. Brix. et Tancre. teneant contrarium. Sed verius est dictum ℣Petri per rationē suam qui dicit sic. Nullus sapiens diceret hunc peccasse mortaliter. Et cum excōmunicatio non inferatur nisi pro mortali. xi. q. iij. Memoꝛe. ergo non erit excōicatus. quod no. bene pro multis. Jdem dic si quis violenter includit clericum ne ād inimicis ledat quia si fit violentia non tamen inest dolus secūdum Jnno. in. d. c. nuper. duo enim requiruntur. s. animus dolosus & opus ſm nō Jo. an. in. c. perpetue. de elec. li. vi. Similiter socius quāuis turbatus clericum impellit non ex deliberatione. sed ex subito motu non erit excōicatus. vt tenet Ricar. in. iiij. di. xviij. facit tex. in. §. no. tan. & q. iij. incōsulte calor calūnie vino caret. & ob hoc nullā penā erogari oz. & ꝓterea dicitur Si gs suadente diabolo. qō, ꝓpte no. dolum & 25

mortale peccatum.

26 ¶ Nunc restat videre quis dicat clericus vel monachus. ff. q. noie clerici hic ꝓhendit ois habens aliquem ordinem etiam primā tonsurā solum. vt de eta. t quali. c. cū contingat. t no. d. ꝙdc. de ancha. c. i. de clc. cōiuga. li. vi. Nomie monachoꝝ vel monialiū veniunt hic oēs ꝓfessi quācūq; regulā approbatā. Et nomine nouicio rum veniunt ingressi religionem approbatā vt probent si in ea manere debent. Nomine vero conuersorum t conuersarum hic veniūt omnes qui mutato habitu se t sua alicui de religionibus approbatis dedicauerunt perpetuo. siue sint ma sculi: siue sint femine. Et licet glo. in. c. quisquis xvij. q. iiij. tenear q conuersi t penitentes gau deant priuilegio clericali. Et per hoc inferat ab aliquibus q mulier inclusa vt totaliter vacet deo t heremite qui contemptis mundanis: vt deo va cent deserta loca inhabitant. Et conuersi ecclesia rum secularium qui se t sua dedicarunt deo: t in cedunt tonsorati. vel mutauerunt habitum t in tersunt cōmuniter horis diuinis t huiusmodi. si miles sicut sunt fratres t sorores tertij ordinis sā cti ff rancisci qui viuūt in congregatione sicut ce teri religiosi q gaudent isto priuilegio ita q ver berans eos sit excōicatus. Hoc tamen ego non teneo post factum: sed bene ante factum. tum ga non sunt religiosi proprie eo q tria vota non ꝓ mittūt vni de religionib⁹ approbatis. t eras pñt esse mere seculares si volunt. tum etiaz q nec sūt conuersi religionis approbate. t ter. in. d. c. non dubium. t alibi non loquitur simplicīter de con uersis: sed de conuersis religionis. multo min⁹ heremite qui cā questus. vt sunt cōmuniter no stri temporis sibi formant habitum: t iki conuer si ecclesiarum qui sibi proprietatem suoꝝ retinēt t fratres tertij ordinis prefati qui in domibus ꝓ prijs cum vxoribus t filijs viuunt gaudent isto priuilegio. ar. c. duo. sūt. xij. q. i. t quod nō. bo. t cōmuniter doc. in. d. c. non dubium. t Lar. in cle. i. de deci.

27 ¶ ꝙPostremum sciendum est: quid est inicere manus violentas. t dic q est omnis violentia q̄ fit per sone. vnde fm ꝙPanor. in. c. nuper eo. ti. canon. d. c. si quis suadente ponderat potius ef fectum violentie q̄z ipsum modum inferendi vio lentiam. t hoc patet in. d. c. nuper. vbi detinens clericum in custodia publica vel priuata: vel in domo aliqua: quāuis manus non iniciat est excō municatus. ex quo libere non potest ire. Itē iu riosa manus iniectio absq; violentia in clericū facta inducit hāc excōicationē. y in. c. contingit. el primo. eo. ti. Ex quo p; q nō solū q cū ꝓcutit: etiā volūtariū est excōicat⁹: sed ēt si clericus seip; cutit ex ira vel odio: sicut faciunt q tedio vite vl alia desꝑatione ducti seipsos interficiunt vel mu tilant. vt tenent cōiter doc. in. d. c. cōtingit. Si militer qui spuit vel aquā aut aliud effūdit super eum: vel ponit custodes vt capiant eū si exierit ō domo. Similter si vis fiat rebus sibi inherenti bus, vtputa equo cui iſedet. vel quid aliud q̄ eripitur violenter. Aut scindit siue frangit. vt; Lar. in clc. i. de penis. nisi sit res quā pcepia au ctoritate capę potest. q; tunc non incidit.

¶ Sed qd si solo metu inducat vt ei aliquid det 28
ff. dire. li. iij. ti. ij. q nō est excōicatus. Similit qui eū in aliqua domo obseruant solū: vt ei vere cūdiam aliquā faciant. Nec etiam qui eū dormit vel non sentit furtiue zonam vel bursam vel qd simile aufert: q; in huiusmodi violētia persone n fit: vel rebus sibi coherentibus. Concor. Lar. in cle. i. de penis. Item nec est excōicatus q licet habeat animū ledēdi: nō tī cum tangit. licet vi bret ensem sup caput eius: vel si tangit ei vim nō infert nec lesionē. q; ꝓba sunt cū effectu accipie da. c. relatū. de cle. nō resi. nec obest conatus sin effectu. de spon. c. iuuenis.

¶ Vtrū ꝓsequēs clericū. vt ꝓcutiat: t ipse fugi 29
ens cadit t ledit sit excōicat⁹. ff. Rod. q nō. nisi quasi coactus vt euadat se precipitet: vel in aliud periculū se igerat. Sed ego credo q sit tutius di cere q sit excōicatus. q; satis manū imponit. t ē securius hoc tenere.

¶ Mādās etiā dē inicere manus. q; vt dē in. c. 30
mulieres. eo. ti. is ꝙe cōmittit cuius mādato vl auctoritate fit. t iō est excōicatus si mandatarius clericū ꝓcussit. vt in. d. c. mulieres.

¶ Quid si mandator reuocauit mandatū sed an 31
teq; veniret ad noticiā mādatarij ꝓcussit. ff. licz Inno. teneat nō esse excōicatū. tamē fm Ber. t Hosti. vt refert dire. vbi. s. nisi re integra re nocauerit mandatariū. t eū certificauerit sup hoc erit excōicat⁹. ar. l. si mādasset. ff. manda. ō ꝓcu. ex insinuatōe de rescrip. ex ꝓte decani. Hoc etiā tenet Jo. xxvi. di. tibi domino.

¶ Quid si post mandatum mortuus est manda 32
tor re integra. ff. fm dire. vbi. s. q; lz mandata rius postea ꝓcusserit non erit tamē mandator ex cōicatus. q; supstes tm ligatur. xxiij. q. i. quod cū q; lz si notoriū sit de mādato: t signa penitētie non ostenderit non sit sepeliendus i sacro nec ec clesia orabit ꝓ eo rōne peccati notorij. vt; Ho. t Ber. t Innoc. ꝙPa. aūt. in. c. a nobis. cl. ij. eo. ti. videtur tenere q nisi mādatarius habue rit noticiā de eius morte erit excōicatus: etiā si pe nituerit in morte t est tutius. licet de rigore iuris

non sit excõicatus: cum in Vitate mãdatũ reuocatũ fuerit morte, vtno. idem Ifda. i. d. c. mulieres.

33 ¶ Quid si non mandauit: sed dixit aliqua Verba dolose, vt inducat ad pcutiẽ. ff. q si talia fũt Vba que cooperentur mãdato vel consilio. puta dicit faceret mihi singularẽ ꝓsolationẽ: vel semp vellem ei bonum qui pcuteret: nulli dubiũ q si sequitur pcussio ex hoc erit excõicatus. vt in. d. c mulieres no. quia non refert quid ex egpollentibus fiat. Vnde vt refert Bar. in. l. si quis mihi bona. §. iussum. ff. de acq. here. q dominus Veratus a quodã dixit coram famulis suis: nisi a lind de tali audiero anteq̃ domum reuertar ero male contentus. pp quod famulus interfecit percussorem fuit punitus ipse dñs de homicidio. et ꝓpterea dicit Ifda. in. c. ex lris. de excess. pla. q non refert an directe vel indirecte aliqd consulat vt ꝓbat in. d. c. ex litteris i cõo: qui dixit oẽs dicunt q malũ est si euaserit cui homicidium imputatur. ꝛ facit ad hoc. l. certum. ff. si cer. pe. ꝛ. l. cũ quid eo. ti. facit qđ no. Bal. ꝛ Ang. ꝛ Raph. ꝛ Inno. in. l. quid ergo. §. pe. ff. de lega. i. qui volũt q instigans ꝛ solicitans aliquem vt pcutiat sit excõicatus si sequatur percussio. Secus autẽ si non sunt talia Vba q nõ erit excõicatus.

34 ¶ Cooperans auxilio vel consilio non solum est excõmunicatus: sed etiam prohibere valens si non obuiat ne Veretur. c. quante. eo. ti. qđ i. dubitatum est ꝑm omnes: in eo sub cuius potestate est verberãs. In alijs autem qui nõ bñt ex officio si non prohibent dolose similiter est indubitatum q sunt excommunicati. Si vero hoc nõ facit dolose: sed quia non vult se imiscere rumoribus vel ex timore vel negligentia non prohibẽ tenent communiter doctores q non est excommunicatus. in. d. c. quante. vbi Jo. an. i nouella dicit notabile verbum. in hunc inquit vel alium canonem nullus incidit: nisi sit in dolo. ar. ff. d a. dulte. l. penulti. ff. de ficca. l. i. Idem Jo. de ligna.

35 ¶ Sed quid de clerico qui volũtarie subicit se Veribus ãn ipse sit excõmunicatus. ff. q non. vt tenet Ifda. in. c. contingit. el primo. Nec obstat quia non obuiat: quia non facit dolose: sed i satisfactionẽ: ꝛ vt maius forte malum euitet. nec etiam obstat quod participat in crimine. q scõm Jo. an. in. c. delictum. de regu. in. li. vi. in mercurialibus. talis Veberans vno ictu plures ict⁹ dat. ꝛ est solum excõicatus vna excõmunicatiõe. quia ꝓ vno facto hr. hoc idẽ no. Bar. i. l. nũquã. ff. de priua. delic. ꝛ q sit verior opinio patz in. d. c. contingit. vbi dicit ter. excõmunicãdum talem clericum.

¶ Ratum habens q aliquis nomine suo inicit manus violẽtas in clericũ excõicat⁹. q ratihabitio mãdato cõparat. Secus si nõ sit factũ nomine eius: quia licet ratum habeat: non tamen excõmunicatus: quãuis peccet mortaliter. de. ff. exco. c. cum quis. li. vi. 36

¶ Queritur vtrum prefati inicientes manus i ecclesiasticã psonam sint semper a sede apostolica absoluẽdi. ff. q distinguẽdũ est inter iniuriã leuã mediocrẽ ꝛ enormẽ: vt pro iniuria leui qlibet episcopus possit absoluere iure suo. auctorita te. c. puenit. eo. ti. pro iniuria vero mediocri nõ põt eps absoluere nisi priuilegiatos. ꝛ q sint no. in. c. si vero. el primo. eo. ti. ꝛ in. c. quũ. de vi. et ho. cle. vbi hoc est priuilegiũ clericoꝝ cõmuniter viuentium ꝛ claustraliũ. In iniuria autem enormi regulariter nullus potest absoluere cura sedẽ apostolicã. vt in. d. c. si quis suadente. vel legatorum eius: de quo vide legatus. §. iiij. nisi in casibus de quibus. ẽ. §. xxxviij. 37

¶ Sed nũquid inferior eo qui hẽt quasi episcopalem iurisditionem poterit absoluere sicut episcopus põt in iniuria leui vel mediocri. ff. q cõiter tenetur q nõ. q. d. c. puenit loquitur ꝺ episcopo ꝛ non de inferiori: q dicit fraternitati. naz inferiores dicuntur filij. vt in. c. q̃z graui de crimi. falsi. Fallit hoc in habentibus auctoritatem episcopalem a papa quia possunt sicut episcopi quoscũq̃z in foro penitentiali absoluere. Similiter fallit in prelatis religiosoꝝ quorũcũq̃z qui si sunt sacerdotes possunt absoluere sibi subditos se adinuicem percutiẽtes dũmodo iniuria ñ sit enormis vt in. c. cum illorum. eo. ti. ꝛ extenditur istud ꝑ/nilegium ad magistrum ꝛ fratres hospitalis ierosolomitani. vt in. c. canonica. eo. ti. qui possũt absolui a suo priore si presbyter est. ꝛ dicitur ille prelatus qui non habet super se maiorem in conuentu: non autem ille prior trium vel quattuor q instituitur ꝛ amouetur ad arbitrium superioris nisi super hoc habeant priuilegium speciale: põt tamen eps cõmittere hanc auctoritatem absoluẽdi inferiori. vt no. in. c. fi. de offi. ordi. ꝛ similit prelati religiosoꝝ: cum illud competat iis ex priuilegio ratione dignitatis. vt in. c. eis quibus ꝺ offi. ordi. in ter. ꝛ in glo. ꝛ. c. fi. de off. dele. loqꝫ quando cõmissio fit ratiõe persone. qđ bene no. pro limitatione. d. c. fi. 38

¶ Sed quid si prelatus predictorum religiosorum non est sacerdos: vel est excommunicatus: vel mortuus: vel aliter impeditus. Respondetur secundum Hostiensem q in defectu ipsius semp est ad eps proprium recurrendum 39

vt ꝓz in.c.monaci.t.c.cum illoꝛ.t.c. canonica co.ti.t cõcoꝛ.cũ hoc ffede.in quodã consilio. et Be.in.c.religioso.pp rõnem ne euagandi tc. Sed ffla.in.d.c.monaci.tenet contrariũ in religiosis exemptis.t dicit similiter in cõtrariũ facere nõ.per Jo.an.in regula scienti.de reg.iu. in mercurialib⁹. Et hoc credo verius.p.c.pe.d offi.oꝛ.t tex.iuncta glo.notabili in cle.pe.de sẽ. exco. Jbũt ergo ad papã. de quo vide infra exẽptus.§.vi.

40 ¶ Quis absoluet abbatem excõicatũ ꝓ iniectione.ff. ffla.in.c. vniuersitatis. q cẽs. vt in d.c.monaci: nisi iniuria sit enormis. vel nisi sit exemptus.

41 ¶ Utrũ si regularis pcutiat regularẽ alterius claustri: platus pcutiẽtis possit absoluere. ff.fz ffla.in.d.c.cum illoꝛ.cũ Mosti.t Ber. q dz aduocari plat⁹ pcussinõ vt absoluat'fz vt iniuriã remittat.al'r absoluí nõ dz.t istud est Vius.licet do. Anto.teneat q ambo debẽt absoluere. vel ꝑmittere vnus alteri vices suas.

42 ¶ Utrũ regulares extra claustrum se percuti entes possint similiter absolui.ff.q licet Most. dicat q nõ. Ego teneo cum ffla.in.c.cuz illoꝛ. q eoꝛ prelatus poterit eos absoluere.qz dicta.c. cum illoꝛ.t.c. canonica loquũt indistincte. nec repetunt in claustro.

43 ¶ Sed qd si regularis pcusserit clericum secularem sue vel alterius diocesis. ff.q ꝓpr⁹ cẽs absoluet cã in casu in quo posset clericũ suum si pcussisset aliuz absoluere. vt i.c. religioso.co. ti.li.vi.t nõ ꝓprius plat⁹ suus. nisi sit exemptus taliter q etiam ratione delicti non possit cõueniri. nisi sub suo plato. qz absoluet a suo prelato de consensu episcopi.

44 ¶ Queritur quid tenendũ sit de monialibus que se inuicem percutiunt. ff.q absoluentur ab epõ: in cuius dioceſi sunt earum monasteria. et hoc non solum non exempte: sed etiam exempte ita tenent cõmuniter doctoꝛes t glo.in.c.d mo/nialibus.co.ti. nisi aliud habeant priuilegiũ.

45 ¶ Quid de sororib⁹ sancte Clare t.s.Domi nici.ff. ffla.in.d.c. de monialibus. dubitat an possint absolui a suis platis.fz hodie clauz est per priuilegia ipsaꝛ q possunt.

46 ¶ Utrum nouicius qui iniecit manus violẽtas ante nouiciatum possit absolui a suo prelato. ff.fm Jo.an.in.c.cum illoꝛ. extra de sen.exc. t Be.in.d.c.religioso. q abbas non potest absoluere nouiciũ tempoꝛe nouiciatus. nisi sit exꝑsse vel tacite ꝓfessus.t lz Jnno. t Mosti. in.d .c.monaci.t Archi.in.d.c.religioso videantur tenere contrarium.s.q possit. tamen eos limita quando percussio fuit facta tempoꝛe nouiciatus non ante. nisi sint priuilegiati.

¶ Quid si nouicius pcutiẽs in nouiciatu t ab 47
solutus egrediatur.ff.q si egrediat nisi se repre/sentet quãprimũ cõmode poterit ei qui de iure eũ absoluere poterat incidet in candẽ. vt in.c.cos. co.ti.li.vi. Hec.omnia locum habent qñ iniuria est lenis: vel qñ est mediocris vel grauis. nõ quando iniuria est enormis: qz a papa soluz: vel ab eius legato possunt absolui: vt in.c.ad eminẽtiam.eo.ti.iuncto.c.cũ illoꝛ.eo.ti. Quando autem iniuria dicitur enormis. vide supra. Enormis. Quando nõ.grauis vel lenis aut medio/cris relinquitur arbitrio iudicis fm ffla. in.c. peruenit.eo.ti.

¶ Queritur in quibus casibus exꝑsse cõcedit 48
epis. vt ab enormi vel graui iniuria absoluant. ff.q in.vij. casibus.

¶ Primo in articulo vel periculo mortis con/49
stituto. vt in.d.c.si quis suadente.t.d.c.nõ dubium.t.c.ea noscitur.§.fi.t.c.quod de his.co. ti. nec solum episcopus sed quilibet sacerdos se/cundum modum de quo supra Absolutio.iij.§. xvj. Et qs dicatur in periculo mortis. vide mors .§.vi.

¶ Secũdus in habente legitimũ impedimẽtũ ꝓp 50
qd nõ possit adire papã vel aliũ q ptãte hẽat absoluẽdi. vt in.c.de cetero.t in.c.qd de his eo.t in.c.eos.co.li. vi. Et qd sit legitimũ impedimẽtũ ff.q est omne qd arbitrio boni viri rõnabiliter impedit. vtputa qz hz capitales inimicitias.d.c. de cetero.etiã ex culpa sua.l. nec timoꝛe. ff.quod me.ca.de spon. veniens. vel est infirm⁹. vt in.c qd de his eo. licet nõ sit periculũ mortis. vel est pauper nõ mendicans q vivit ex artificio qd nõ põt in via exercere: vel si mendicãs sibi. vel vxori. vel alteri subueniebat qd alibi nõ posset. Secus in mẽdicãte qui solũ sibi hẽt ꝓuidẽ. qz si cũdo t mẽdicãdo posset necessaria inuenire ñ possz absolui. vt no. ffla.in.c. ea noscitur eo. vel est multum senex in.d.c.quãuis.t h⁹ mõi. Impo/netur tamen eis vt cessante impedimẽto se repręsentent: exceptis senibus.qz senect⁹ nũquã deficiet: t lz videantur fortes.tñ qz periculũ est absoluẽtur fm Jnno.t Mosti.in.d.c.quãuis.t de istis i/pedit' dic vt supra absolutio.iij.§.xvi.

¶ Tertius in nobilibus magne potentie qui ñ 51
possunt terras suas relinquere ꝓius tamen an/teqz absoluantur intimanda est eoꝝ condicio summo pontifici: t secundum eius consiliuz absoluentur: nisi sit periculum in mora.c.mulieres .§.i.eo.ti.

¶ Quartus in mulieribus cuiuscũqz condicio/52

nis sint. d. c. mulieres. & qualitercunq; p̄cusse/rint etiam atrociter.

53 ¶ Quintus in his qui sui iuris non sunt sicut sunt filij famul. serui & huiusmodi. etiam si filius habet. & ipse familiam. Et hoc intellige in iniu/ria mediocri simpliciter. in enormi vero nō p̄nt absolui: nisi fecerint in fraudem. vel nisi quādo dominus vel paterfamilias non existens in cul/pa ex eo⁹ absentia graue dānum incurreret: qa tunc possunt etiam ab enormi absolui: nisi sit fa/cta per dolum. vt no. in. c. relatū. eo. ti. Nec di/stinguo in filijfamilias ſm ſpa. in. d. c. relatū & placet qz sufficit q⁹ non sint sui iuris.

54 ¶ Sed an hoc idē erit in viro qui in fraudem vxoris fecit: vel in libero. ſ. gl. in d. c. relatum q⁹ non quia cū hoc edictū sit ꝓhibitorium nō extē/ditur nisi ad expresse exceptos ar. c. cum illoruꝫ. eo. ti. & no. ſpa. in. d. c. relatum. Hosti. tamen ibidem tenet q⁹ idē erit iudiciū sicut de supradi/ctis: qz tales psone non sunt sui iuris. & placet mi/hi. d. c. mulieres: qñ patronus vel vxor graue damnū pateretur ꝓpter eoꝝ absentiam. ar. d. c. relatum. Cū autē efficiūtur predicti sui iuris vel liberi tenentur se presentare apostolice sedi.

55 ¶ Sextus in iuuenibus nec distinguo an sint sui iuris vel non: siue sint diuites vel non. quia simpliciter non tenentur ire. quia eoꝝ itineratio periculosa est. vt no. ſpa. in. d. c. ea noscitur. im ped mento tamen iuuentutis sublato tenentur se presentare pape. vt no. in. d. c. quāuis.

56 ¶ Septimus in hostiario vel officiali qui p̄/textu officij arcendo turbam percussit clericum. vt no. in. c. si vero. el primo. eo. ti. Hoc intellige verum in mediocri non autem in graui p̄cussiōe vt no. ibidem. & hic accipio grauem ꝓ enormi mediocrem ꝓ graui. Nam ſm Monal. inter enormem & leuem est media que grauis dr̄: que vt dixi arbitrio iudicis extimabit ex qualitatibus & circūstantijs. ff. de Obo. ob. l. ꝓtinuus. & ō vo/to. c. q⁹ super his. Aduerte etiam hic q⁹ si officia/lis laicus aliter q̄z arcendo turbā inicit manū in clericum q⁹ non potest absolui nisi a papa quali/tercūq; leuiter percusserit: qz iniuria est grauis. qz vsurpat sibi iurisditionē i clericū. ita no. ſpa. in. d. c. si Vo. & ibi ter. apertus. Quod verū in/telligo quando hoc facit tanquā officialis. Sec⁹ si percusserit tanq̄z persona priuata: quia nisi eēt iniuria grauis non esset mittendus ad papā.

57 ¶ Octauus pueri impuberes qui doli capa/ces p̄cusserūt. vt in. c. i. eo. ti. siue ante puberta/tē petāt absolutionē siue post. c. fi. eo. ti. hec tenē/tur se presentare cessante puericia. d. c. fi. & c. q̄z/uis. qz tūc dr̄ de iuramento. & c. quāuis exci/dit pueros. Vel dicit ſpa. in. d. c. fi. q⁹ benefici/um semel idultū mīoꝝ ex quo cepit hr̄e locū nō ex/tinguit p supueniētiā maioris etatis. qō nota.

Casus .ij. est in. c. quereti. de off. dele. ꝫ i obedictē sue delegati vltra annuꝫ de quo dic vt. ꝫ. absolutio. ij. in prin.

Casus .iij. est in. c. dura. de crie fal. vbi ex cōicati ex generali sententia suoꝝ dioceſanoꝝ hītes litteras apostolicas falsas: ni/si infra. xx. dies postq̄z cognouerint se hr̄e litte/ras falsas illas destruxerint aut resignauerint illis non possunt absolui post lapsum dictoꝝ. xx. dieꝝ nisi a sede apostolica: vel de eius spāli man/dato. Aliqui tamen tenent q⁹ isti. xx. dies incipi/unt currere a die noticie. ſ. q⁹ habēt predictas lit/teras falsas. vt Hosti. sed ſpa. in. d. c. dura. & q⁹ incipiunt currere a die excōicatōis ꝓplate p or/dinarios contra tales: ita q⁹ nisi illa p̄cesserit nō erunt excōicati. & hoc credo verius. saltem post factū. & hac etiam sniā ligantur si excōicatio p̄ces/serit: quāuis ipsis litteris falsis nō fuerint vsi.

¶ Quid de falsarijs litteraꝝ apostolicaꝝ. ſ. q⁹ 1
omnes tam clerici q̄z laici qui per se vel per aliū vitū falsitatis exercuerint cū fautoribus & defen/soribus suis sūt excōicati ipso facto. & hodie p ꝓ/cessum annualē factū in die cene dñi nō possunt absolui citra sedē apostolicā. necnō falsarij sup/plicationū grām vel iusticiā concernentiū per pō/tificem vel vicecāzellariū aut regentem officium cancellarie signatarum.

¶ Vtrum vtentes litteris apostolicis falsis sint 2
excōicati ipso iure. ſ. q⁹ sic si sunt laici. tñ poterūt absolui a suis ordinarijs. vt pz ꝓ. c. ad falsariaꝝ de cri. fal. clerici vero nō sunt excōicati ſm ſpa. in. d. c. ad falsariorū quāuis Hostie. teneat con/trarium.

¶ Vtrū corrigentes lras pape sint excōicati. ſ. 3
ſm Vo. vt recitat ſpa. in. c. ex litteris. de fide i/stru. q⁹ sic etiam si vnā figuram siue litteram vel etiam dimidiā abraserint deleuerint: aut cāz cla/uerint sine licentia illius ad quem spectat postq̄z littera est bullata vel signata: nec possunt absolui citra sedem apostolicā. Posset tamen impetrās totam literā lacerare seu bullam si illa non vult vti. ex quo pz q⁹ etiā simpler notarius qui litte/ras apostolicas scripserit: non potest illas corri/gere postq̄z sunt bullate vel signate sine licentia officialis ad hoc deputati. hoc tamen & vbi limi/tat Ri. in. iiij. di. r. ar. xij. q. iiij. verū si talis ab/rasio: vel correctio: seu mutatio faciat: vt bulla q̄ ante erat inualida efficiatur valida vel si erat vti/lis sit magis vtilis.

¶ Vtrū impetrans litteras domini pape tacita 4

veritate: vel suggesta falsitate sit excõicatus. ℟. Ri. vbi. s. q. iij. q. ly sit falsarius: nõ tñ est falsarius litteraꝝ domini pape. q. Vas litteras impetrat. ↄ nõ est excõicatus.

5 ¶ Vtr recipiẽtes lras aplicas exñtes ipsi in curia de manu alteriꝰ ꝯz pape vel officialiũ ad hoc deputatoꝝ sint excõicati. ℟. q. sic si sunt laici. vt in. d. c. dura. attamẽ ſz Jo. an. ↄ pe. de ãcha. in d. c. dura. quia quotidie fit ꝯ non ligat.

Casus iiij. est in. c. significauit. co. ti. vbi excõicãtur clerici q participant i diuinis officijs tã in ecclesia ꝙz alibi ſpõte ↄ sciẽter cũ excõicato a papa ſnialiter vel iudicialiter scõm cõem lecturã. ly glo. ibidẽ aliter sẽtiat. ex quo colligę q quinqz regrãt vt ista excõicatio incurrat. ℙrio q sint clerici. Scõo q sciẽt. Tertio q spõte. Quarto q in diuinis pticipẽt. Et quinto q ille cũ quo pticipant sit excõicatus a papa iudicialiter. ↄ isti non possunt absolui nisi a papa. vt in d. c. significauit.

Casus v. est in. c. tua nos. co. ti. vbi oẽs incendiarii, ꝓprie dicti postꝙz fuerint publice excõicati ↄ denunciati nõ possũt absolui citra sedem apostolicam.

Casus vi. est in. c. ꝙquesti. co. ti. vbi effractores cum spoliatione ecclesiaꝝ postquã fuerint denũciati non possũt absolui nisi a sede apostolica. ℙro cuius casus ↄ precedẽtis maiori euidẽtia est sciendũ q incendiarij ↄ effractores ecclesiaꝝ cum spoliatiõe sunt excõicati ipso iure. sed incendiarij aliocꝝ lococꝝ nõ: nisi excõicẽtur: vel per statuta vel alio mõ. Ante tamẽ denũciationem non sunt mittendi ad sedem apostolicam. Sed si aliq predictoꝝ denũcientur excõicati publice tunc non possunt, absolui nisi a papa. ſz cõez ↄ verã opi. ī. d. c. tua nos. ↄ. c. ꝙquesti.

1 ¶ Qui dicãtur incendiarij ꝓprie. vide. ſ. Incendiarius. in principio.

2 ¶ Qui aũt dicãt effractores. ℟. q. sunt illi q dolo malo: aut per iniuriã violenter pictem fodiũt aut vitreã fenestrã frangũt: seu sarraturã: vl hostia: vel cardines: seu vectes: dũ tenent hostia firmata: aut ipsũ tectũ ecclesie ſm Archi. Alij autẽ qui faciunt enormia in ecclesia: vt rapiendo corpus xpi ↄ huiusmodi: frangendo calices ↄ simplia non sunt effractores, ꝑpe: nec excõicati ipso iure ſm Hosti. ↄ Jo. de ligna. nec ẽt si excõicarentur ↄ denunciarentur essent mittendi ad papam: sed possent ab illo qui eos excõicauit absolui. oꝛ ergo q spoliatio fiat cum effractione. vnde sola effractio ꝑ se nec sola spoliatio facit aliquẽ incidere in hunc casum: vt denũciatus sit mittẽdꝰ ad papam. quod no. q. pauci aduertunt: sed sic ẽ vt in. d. c. conquesti.

¶ Sed nũquid hic noĩe ecclesiaꝝ veniãt monasteria ↄ loca pia. ℟. ſm ſPa. in. d. c. tua nos q sic. ꝑ tex. liij. di. c. abbati. §. hac quẽcie. no. glo. i c. grãdi. de sup. ne prela. li. vi. ↄ in. c. fi. de sen. ex. Ratio est quia ista excõicatio ꝓncipaliter est i fauorem ecclesiarum. ↄ ideo latissime accipiť respectu ipsarum. licet alꝫ non veniant monasteria neqz pia loca nomine ecclesie. quia in iure ponũtur vt diuersa. vt ꝑz in. c. sciant ꝙcti. de elec. i vi. ↄ in. d. c. fi. de sen. exco. Addit etiam ſPa. in. c. fi. de ecclesijs edi. q ecclesie non ꝙsecrate ↄ hospitalia veniunt hic noĩe ecclesiarum. Intellige si auctoritate episcopi aut pape sunt edificata. aliter non essent loca religiosa. vt no. in. c. ad hec. de reli. domi.

¶ Vtr effractor cũ spoliatõe domꝰ exñtis i spacio priuilegiato ecclesie sit excõicatꝰ. ↄ post denũciationẽ habeat ire ad papam. ℟. q non. qz talis domꝰ nõ dr locꝰ religiosus. nisi sit ecclesie vl clericoꝝ. vt in. c. qsqs. xvij. q. iiij. Et effractores loco non religiosoꝝ etiam post denunciationem non sũt mittẽdi ad papam. vt ꝑz in. d. c. conquesti. ↄ allatis ibi in glo. Intelligo hic q nõ sint ecclesie vel clericoꝝ quo ad dominiũ: sed tali modo q dicanť loca religiosa.

¶ Sz qñ dicunť tales publice denunciati. ℟. q quõcũqz publice denũcienť siue nominatim siue in genere. puta denũciam⁹ excõicatos oẽs q fecerũt tale incendiũ vel effractionem talis ecclesie: seu loci religiosi ↄ huiusmodi. vt ꝑz in. d. c. tua nos. qõ non distinguit aliter.

¶ Vtr incendiarij sint absoluẽdi ẽt ante denũciationẽ añqz satisfecerit dãnũ passis. ℟. q non. vt no. in. c. pessimam. xxiij. q. vlti.

Casus sequentes vsqz ad casũ. xi. sũt. i. vi. li. decretalium.

Casus vij. est in. c. fũdamẽta de elec. vbi excõicanť. ℙrimo oẽs q sine licentia sedis apostolice noiationi electioni vel assumptioni in senatorem capitaneũ patriciũ aut rectorem: vel ad regimen vrbis rome assentiunt: vel se intromittũt per se vel per aliũ vltra ãnuale spaciũ: nisi ex ipsa vrbe naturaliter sint oriũdi aut cõtinui habitatores: nec habẽt extra territoriũ talez ptãtem q possent enacuare rõnem cõstitutõis ꝑdicte. Itẽ secũdo excõicať intẽdẽtes vel obedientes ciſdẽ sic assũpti. Itẽ tertio excõicanť q ipsos nominauerũt elegerũt vel assũpserũt. Itẽ quarto excõicať dãtes auxiliũ consiliũ vel fauorez publice vel occulte tã nominatoꝛib⁹ ↄ assũptoꝛib⁹: ꝙz nomiatis ↄ assumptis. nec oẽs ꝑdicti possunt absolui nisi a papa.

Casus viij. est in. c. clericis. de imu. ecc. ſz qz hodie nō ligat per cle. vnicaz co. ti. ideo pertranſeo.

Casus ix. est in. c. felicis. de pe. vbi ercō/municanť. ℣rio oēs inſecutores cardinaliū ro. eccleſie hoſtiť. vel clericoꝝ aut religioſoꝝ famulie pape vel cardinaliū p̄dictorum. Itē ſcdo p̄cuſſores ⁊ captores. Itē tertio ſocij talia facientiū vel mādantiū. Itē quarto q factū ratū hūerint vel p̄ſiliū dederint aut fauorē. Itē quinto q tales poſtea ſceptrauerit vel defēſauerit ſcieť Itē ſexto ercōicāť p̄ncipes ſenatores cōſules poteſtates rectores ſiue alij domni ⁊ coꝝ officiales q. ſ. mēſem a die noticie bite de p̄dicto delicto ñ puniūt p̄dictos reos ſm tenorē. d. c. felicis: nec poſſunt abſolui niſi a papa: exceptis iſtis vltimis .ſ. p̄ncipes ⁊c. q poterūt abſolui a ſuis ordiarijs Aduerte hic q inſecutio ſumiť i malā ptē. ⁊ cape intelligiť cū effectu. qz ſi nō capiať ſed fiat inſultus ad domū vt ei fiat iniuria: vel ſi obſideant vel claudūt in domo: nō vt eos ibi cuſtodiāt ſed vt eis inferāt ℣ecūdiā non habebit locū pena iſta. ſm qō no. Inno. in. c. nuper. co. ti.

Casus x. ē in. c. gēnqz. eo. ti. vbi ercōicāť oēs dātes licētiā alicui occidēdi capiendi: ſeu aliꝰ in p̄ſonis aut bonis ſuis: vel ſuorū grauādi eos q ſnias ercōicatōis vel interdicti tulerūt ℈ quēcūqz: ſiue eos occaſiōe quoꝝ ſūt p/late: vel obſtātes tales ſnias: ſeu aliter ercōicatis nolētes cōicare: niſi licētiā ipſam ſi fuit ad p/ſonas grauādas reuocauerint anteqz in aliquo ſit ꝓceſſum: vel ſi dicta licētia fuit ad bona eoꝝz capienda. niſi. j. octo dieꝝ ſpaciū reſtitutionē fecerint fieri vel ſatiſfactionē ⁊ licētiā reuocauerit Itē ſecūdo ercōicāť oēs q p̄dicta licētia data: vti auſi fuerint. Itē. iij. q aliqd p̄miſſoꝝ ad que cōmittenda dari licētia ꝓhibeť cōmiſerint ſuo motu: niſi vt dictū eſt re integra ſi ad p̄ſonas. ⁊ ſi ad bona infra octo dieꝝ ſpaciū reſtituerint vel ſatiſfecerint. In qua ercōicatione oēs p̄dicti ſi p ſpacium duoꝝ menſiū manſerint non niſi per ſedez apoſtolicā poterūt abſolui.

1 ¶ Querit idem Archi. qd veniat noīe ſuoꝝz. ⁊ ſ. q veniūt oēs q ſūt ſub ptāte coꝝz. vt inſti. de his q ſūt ſui vel ali. in. p totū. Itē q veniunt cōſanguinei. vt in. c. ſciant ꝑti. de elec. in vi. Itez domeſtici. vt. C. de his q ad ecc. confu. l. preſenti §. ſane. ⁊ q dicanť domeſtici familiares. vide familiaris.

2 ¶ Item grauare dicūť q ꝓhibent ne eis coquatur molať vendať ⁊ huiuſmodi.

Casus ſequentes ſunt in cle. vſqz ad caſū .xvij.

Casus xi. eſt in cle. multoꝝ. de bere. vbi ercōicāť oēs ingſitores hereticē p̄uitatis iferiores epīs q odio gra vel amore lucri aut ꝓmodi tpalis obtētu ℈ iuſticiā ⁊ ꝓſciam ſuā omiſerint ℈ quēpiā ꝓcedere. vbi fuerat ꝓcedēdū ꝓ hereſi. Itē ſecūdo ercōicāť p̄dicti ſi obtētu eodē prauitatē ipſā hereſis: vel ipedimētū ſui officij alicui iponēdo p̄ſumpſerint aliquē quo quo mō verare non poſſūt abſolui niſi a papa. niſi in mortis articulo p̄miſſa ſatiſfactōe. intellige ſi pōt fieri. aliter non valeret abſolutio. Vnde aduerte ſm Car. in cle. p̄dicta q ad incurrēū iſtam penā oportet fiat ℈ iuſticiā ⁊ conſcientiam copulatiue. Itē no. q quoquo mō verent aliquem ſine in cūationibus fideiuſſionibus ⁊ ſimilibus incurrunt iſtam penam ſm ℣au.

¶ Quid ſi omittūt ex timore vel ad euitandum ſcādalū. ſ. glo. q nō incidūt in hāc penam. 1

Casus xij. ē in cle. religioſi. ℈ p̄iuilegijs vbi ꝓmo ercōicāť oēs religioſi qui clericis aut laicis ſacramentū vnctionis extreme vel cuchariſtie miniſtrare preſumūt: vel ſolēnizant matrimonia ſine licentia ſpāli p̄ſbyteri parrochialis. Itē ſi p̄dicti abſoluūt ercōicatos a canone preterq̄z in caſibus a iure exp̄ſſis: vel per p̄iuilegia ſedis apoſtolice conceſſa eiſdem. vel ſi abſoluunt a ſententijs ꝓmulgatis p ſtatuta ſiue dalia vel ꝓuincialia: ſeu a pena ⁊ a culpa nec pūt abſolui niſi a papa.

¶ Queritur an ligenť oēs religioſi. ſ. ſz Car. ibidē q nō: ſz ſolū religioſi religiōis approbate: qz alij non ſunt ꝓprie religioſi. vt in. c. vno. ℈ voto. li. vi. ⁊ ꝛz gdā iſtud reſtringāt ad religioſos exēptos. vt ℣e. de ſta. tū cōiter teneť q habeat locum etiā in nō exēptis ⁊ in religioſis p̄fectis eccleſie parrochiali. ſi aliꝰ q̄z ſuis parrochianis miniſtrant ſm glo. in clemen. i. de deci. ⁊ ℣au. ibidem. 1

¶ Quid ſi nouicius faciat aliquid predictoꝝ. ſ. ſm Car. q ligatur. ar. c. religioſo. de ſen. excō. in. vi. 2

¶ Utrū religioſi ꝓuerſi ſimiliter. ſ. Cardi. q ℣e. de ancba. ⁊z q non ligantur ſicut nec monicales: ex quo ordinem non habent. ſed Zenze. ⁊z q ligantur. ⁊ videtur verius. 3

¶ Utz religioſi miniſtrātes aliꝰ religioſis ſacramenta p̄dicta ligenť prefata pena. ſ. Car. q ℣e. de ſta. dicit quēdā cardinalem conſuluiſſe. q nō ſm Lap. ⁊z q Verbum clericis intelligiť ⁊az de regularibus q̄z de ſecularib⁹. ſed Verbum laicis etiam ꝓhendit religioſos vel monachos laicos. Sed primum credo verius per ea que di xi. ſ. Clericus primo. 4

5 ¶ Vtr̃ tpe mortis possint ministrare eucharistiã licite. ℟. Car. ℣au. ⁊ Lap. q̃ nõ. Jo. ⁊ archi. xxvi. q. vj. si presbyter. Jnno. ⁊ Hosti. i. c. ois. de peni. ⁊ re. tenẽt q̃ sic vt recitat directorio li. i. ti. xv. ⁊ hoc credo verũ si alius sacerdos si potest haberi qui ministret.

6 ¶ Vtr̃ rector ecclesie q̃ nõ est sacerdos vel vicarius rectoris possit dare lniam dictis religios̃ ministrãdi p̃dicta sacra. ℟. Car. q̃ sic. ⁊ sic fua lz alij teneãt ℣riũ. Similiter ℣au. tenet q̃ episcopus ⁊ archip̃sbyter ciuitatis possint predictaz licẽtiã dare. ⁊ Jen. ⁊ Ste. idem tenẽt de vicario cp̃i in spũalib⁹ vel delegato: aut cius p̃iario. tutius est tñ fm ℣au. non recedere a littera: non tamẽ est necessarium.

7 ¶ Quid est solẽnizare mr̃moniũ. ℟. Car. i. d cle. i. q̃ Jen. dicit q̃ ꝓhẽdit̃ ois solẽnitas: que obs̃uat̃ iuxta ritũ ecclie ⁊ religiõis. de spon. c. i. siue fiat bñdictio solẽnis: siue dicat missa spãlis sup̃ ℣bẽtes ⁊ b⁹mõi. Jnducẽ ãt fed⁹ mr̃monij vel pronũciare ℣ba inter ℣bentes nõ est cis ꝓ bibitũ fm Jen. ⁊ Ste.

8 ¶ Vtr̃ ℣bũ excõicatos a canone intelligat̃ solũ de maiori excõicatione. ℟. Car. vbi. s. q̃ sic. fm Lau. ⁊ nõ de minori. facit. c. si quẽ. ⁊. c. nup de sen. ex. Jdẽ tenet Lap. ⁊ facit. c. i. de rescrip. li. vi Be. aũt in. c. vnico de his que vi li. vj. di. cit q̃ etiam intelligit̃ de minori. q̃ lex penalis ꝓ hibens absolutionẽ ab excõicatõe ĩcludit etiã minoris absolutionẽ. pro hoc est glo. in cle. i. de ꝓ uilegijs. Jtem vbicũq̃ fit mẽtio de excõicatiõe: ⁊ materia in qua proferr̃ est proportionabilis etiam minori de vtraq̃ intelligitur. vt no. glosa ℣de. in. c. presidentes. de here. in. vi. Et lz hec opio sit rutior: tamẽ prima mihi vr̃ verior.

9 ¶ Queritur de quo canone intelligit̃. ℟. Car. vbi. s. ℣au. ⁊ Lau. q̃ intelligit̃ de quocunq̃ a papa promulgato: quia ille proprie per excellentiam dr̃ canon. lz aliquãdo improprie accipiat̃ ꝓ illo episcopi. vt. iij. di. §. porro.

10 ¶ Quid si supradicti absoluunt excõicatos per sententiam hominis etiam pape. ℟. glo. Lau. ℣au. ⁊ Jen. ibidẽ tenẽt q̃ nõ ligãt̃ prefata pena. q̃ si voluisset itelligi expressisset. ar. c. ad audientiã. de deci.

11 ¶ Vtrũ nomine sententie hic veniat excõicatio solũ. ℟. glo. ⁊ ℣au. ibidẽ q̃ etiã venit suspẽsio ⁊ interdictũ. sed Car. dicit q̃ verius est q̃ solũ intelligit̃ de sententia excõicatõis qõ bene ꝓbat littera p alternatiuã. q̃. s. dicit de his q̃ absoluũt excõicatos a canone. ⁊ postea subicit vel a sententijs per statuta. ⁊ sic restringit̃ ℣bum sententijs per verbũ excõicatos. ar. in cle. religiosi. de priuilegijs. ⁊ de rescriptis. c. ij

¶ Quid de sñijs latis p statuta legatoꝝ de qb⁹ 12
hẽs ỹ offi. le. c. fi. ℟. fz Lau. ⁊ seq̃t Car. q̃ ibi dẽ ẽ sicut de statutis synodalib⁹ vel ꝓuincialib⁹.

¶ Vtr̃ religiosi p̃dicti absolucẽtes a pena tm̃ li 13
genr̃ p̃dicta cẽsura. ℟. fm Jen. quẽ seqtur Car. q̃ nõ. q̃ littera loqtur copulatiue a pena ⁊ a culpa. d. cle. religiosi. de priuile.

¶ Quid si p̃dicti religiosi absolnũt a peccato ⁊ 14
non ab excõicatione quam quis incurrit ꝓ peccato. ℟. Jen. ⁊ Car. tenent q̃ nõ incidãt in penã ⁊ placet ne fiat extensio.

¶ Vtrũ religiosus ignorãs penã hãc: ⁊ admi 15
nistrans sacramẽtũ eucharistie vel extreme vnctionis sine licẽtia rectoris parrochialis. nõ tñ i cẽtẽptũ ipsi⁹ icurrat hãc penã. ℟. Car. se consuluisse plr̃az. d. cle. que dicit p̃sumpserint. qõ nõ. dolũ ⁊ temeritatẽ ministrãtis q̃ nõ ligaꝝ. ⁊ placz mihi per ea que dixi. s. dolus. §. v. ⁊. j. Excõicatio. vij. Casu vltimo. §. ij.

¶ Vtr̃ recipiẽtes prefata sacra a dictis religio 16
sis sine licẽtia suoꝝ rectoꝝ parrochialium sint excõicati. ℟. q̃ non prima vice. vt patebit infra. Excõicatio. viij. §. i.

¶ Vtr̃ sit credẽdũ. Dicẽti se hr̃e lr̃iaz. ℟. glo. 17
q̃ sic. ⁊ pcor. Lau. ℣au. ⁊ Ste. q̃ nemo videt̃ immemor ꝓprie salutis. i. q. vij. sanctimus.

¶ Quid de mercenarijs Scholarib⁹ ⁊ b⁹mõi 18
℟. glo. q̃ sufficit licentia sacerdotis parrochialis in cuius parrochia inhitãt: nisi cũ recreatõis vl alia tpali statim reuersuri ad ꝓpria aduenissent. q̃ sic non sufficeret.

Casus rij. est in cle. i. de pe. vbi excõicat̃ glibet q̃ iniuriose vel temere percusserit: cepit: aut bãnierit aliquẽ cp̃m seu q̃ p̃dicta mãdauerit. vel facta ab alijs rata habuerit vl socius fuerit his faciẽdis: aut cõsiliũ: aut fauorẽ dederit vel defensauerit eo sdẽ: nec põt absolui: ꝓter q̃z in articulo mortis: nisi a papa ⁊ cum absoluentibus fuerit in articulo mortis non vz absolui nisi ꝓius caueat idonee q̃ parebit pene imponende ⁊ penitentiam domino auriliante faciet. Jtem secũdo excõicatur oẽs officiales quocũ q̃z nomine censeantur qui in aliqno predictorũz fuerint culpabiles. nec valent absolui nisi vt p̃dictum est.

¶ Sed qd si ep̃s nõdũ erat ꝓfectus. ℟. glo. q̃ ñ 1
erit locus isti pene. q̃ non est ep̃s ỹ cle. mi. cle. ij. Secus de eo qui renũciauit ep̃atui. q̃ habebit locum in eo illa pena.

¶ An hẽat locum predicta pena in inclusione fa 2
cta episcopo ad verecundiam. ℟. Car. q̃ non q̃ hic capere accipit̃ pro detinere: sicut ⁊ ĩ. c. felicis.

de pe. li. vi. accipiť vt suprad̃ictū ē.

Casus xiiij. est in cle. cupientes. in. §. fi. de pe. vbi excōmunicant oēs religiosi ⁊ clerici seculares q inducūt ad vouēdū iurādū ⁊ c̄. de eligēdā sepultura apud ecclesias ipōrū. de quo dic. vt. j. sepultura. §. xxxv.

Casus xv. ē in cle. grauis. de sen. ex. vbi excōmunicant omnes dñi tēporales etiā si sūt episcopi qui in terris seu locis eorū interdicto suppositis cogūt quomodolibet diuina officia celebrare: aut qui voce p̄conia seu per cāpanarū pulsationē ad officia cadē audiēda alios p̄sertī excōmunicationis aut interdictisententia inodatos euocant vel qui excōmunicatis publice aut interdictis, p̄hibēt ne de ecclesijs exeant dū missarū solēnia agūt a celebrantibus moniti generaliter vel specialiter vt exeant. Jtē scūdo si excōmunicati publice ⁊ interdicti qui in ip̄is sūt ecclesijs postq̄ fuerint nominati moniti a celebrātibus vt exeant remanere p̄sūpserint sententiā excōmunicatiōis incurrūt a qua solū a papa possūt absolui. Et sic collige q̄ hec pena ē contra cogentes. euocantes, p̄hibētes. ⁊ remanentes. Jtem aduerte quod verbū quomodolibet cōp̄rehēdit omnē modū cōpulsionis realem vel personalē: directū vel indirectū. vtputa consanguineos vel ip̄os in p̄sonis aut rebus grauando. vt no. glo. in. d. cle.

3 ¶ Quid si euocarēt nō excōmunicatos vel non interdictos. ff. Car. post ☩Dau. ibidē q̄ incidūt in p̄dictā penaz cū locus sit interdictus. ⁊ dictio p̄sertī stat ꝓ maxime.

4 ¶ Vtrū hec pena habeat locū i cessatiōe a diuinis posita in dictis terris. ff. q̄ sic. quia quando cessatio a diuinis est generalis habet vim interdicti. vt in. cle. i. eo. ti. in. §. in cessationibus. secus si cessatio esset specialis.

5 ¶ Quid intelligiť hic nomine diuina officia. ff. Car. post ☩Dau. ibidē q̄ restringiť solū ad missas. ⁊ ideo si aduocarent ad alia officia p̄ter missas nō haberet locū hec pena.

4 ¶ Quid si p̄dicti p̄cipiāt nō subditis suis vel p̄dicta nō faciant in terris ip̄orū sed in alienis. ff. ibidē Car. q̄ nō haberet locū hec pena.

5 ¶ Vtrū predicti aduocantes secrete per nūciū ad diuina ligentur prefata pena. ff. Car. ibidē post ☩Dau. ⁊ Zen. q̄ non nisi voce p̄conia. vt voce tube. aut comu vel per cāpanarū pulsationem aduocent.

6 ¶ Quid si ꝓpellūt i loco nō interdicto. ff. ☩Dau. ibidē q̄ nō hz locū hec pena.

7 ¶ De quo interdicto intelligiť. ff. glo. ibidē q̄ tā de interdicto a iure q̄z ab hoie.

Casus xvi. ē in cle. cū ex eo. co. ti. vbi excōmunicant fratres minores recipientes tpe interdicti illos de tertio ordine ad diuina. Sed q̄ hodie vacat p̄ p̄uilegiū dñi Sixti q̄rti p̄tās̃co q̄ non ligati.

Casus sequentes sunt per processū curie annualem factū in die cene domini vsq̄z ad casum. xxij.

Casus xvij. ē contra hereticos gazaros patarinos. ⁊ alios quocūq̄z noie censeant ac ꝓtra oēs fautores. receptatores. ⁊ defensores eorundem.

Casus xviij. ē contra piratas. cursarios. ⁊ latrūculos maritimos ac oēs receptatores eorūdē cū dātib⁹ eis auxiliū cōsiliuz vl̄ fauorē. Et dicit̄ pirata quicūq̄z i mari de p̄hē dat̄ nisi habeat iustū bellū cōtra eos quos dephēdat̄ qđ no. q̄ pauci aduertūt credētes q̄ nihil qs indifferenter depheđeť in mari nō sit pirata ⁊ nō incidit in hanc penā sed falsū ē.

Casus xix. ē contra omnes qui in terris suis nouā pedagia imponunt vel p̄hibita exigūt sed a sponte soluētibus pedagia recipiens non incurrit excōmunicationem s̄m glo. ⁊ ☩Dau. in cle. q̄n. de imu. ec. quia exigere est ab inuito extorquere.

Casus xx. est contra omnes falsarios bullarū apostolicarū de quo dictū est. supra casu tertio.

Casus xxi. est cōtra illos qui equos arma ferrū: lignamina: ⁊ alia p̄hibita, dō ferūt saracenis: turcis: ⁊ alijs x̄pi nominis inimicis qbus x̄pianos oppugnant. p̄ cuius intelligētia queruntur infrascripta.

¶ Quid venit hic nomine armoz. ff. gl. in. c. ita quorundā. de iudeis. q̄ etiā fustes. ⁊ lapides p̄ machinis veniūt. sed non lapides p̄ edificijs fiendis in. l. ij. C. que res exporr. non de. dicit q̄ loricē: scuta: archus: sagite: spate: gladij: ⁊ sella nomine armoz veniūt. Ego vero dico q̄ illa nō cōmuniter sunt p̄ vsu offendendi vel defendendi se ⁊ nō p̄ alio vsu veniūt nomine armoz. Jlla vero quibus possumus vti p̄ armis ⁊ p̄ alio vsu. puta p̄ instrumēto dicunť arma ex intentione vtēdi his p̄ armis defensiōis vel offensiōis. alis nō. vt no. in cle. ne. in agro. de statu mona. Et ideo gladius ad icidēdū panē nō venit noie armoz s̄m ☩Pa. in. c. clerici. cl. i. de vi. ⁊ ho. cl.

¶ Quid venit nomine ferri hic. ff. q̄ accipitur 2
b ferrū ꝓ ferro infecto. vel facto sub quacūq̄z forma. vt in. l. ij. C. que res exporr. nō de. qđ tū limato p̄ rōnē exp̄ssaz i. d. l. ij. de ferro. p qđ possent pugnare vel se munire. q̄ brochete ⁊ similia nō

credo sint sub ipo cōprehensa.

5 ¶ Quid intelligit sub nomine lignaminuz. R. q intelligit quodcūq; lignū p qđ naues galeas aut alias machinas possent facere ad impugnā dum vel defendendū se a xpianis: secus de alijs lignaminibus quibus non possunt vti ad offen dēdum. vel defendendum.

4 ¶ Quid intelligit noie ꝓhibitoꝝ. R. q sūt oia quibus possunt christiani impugnari: vel ipsi in fideles ne impugnentur a christianis munīri q̄ omni tēpore ꝓhibent. Similiter quecūq; victu alia vel mercimonia tpe guerre cū eis habite ab aligbus christianis legitime. Tempore Vo pa cis mercimonia quecū.q;: t victualia non sunt ꝓ hibita eis deferri: nisi in dispendium christiano rum fieret. puta quia timentes de guerra muni unt se: vel vt inuadant christianos. Tenet tamē Inno. t Vo. in. c. significauit. de iudeis q pro redimendis captiuis tempore guerre arma etiā sine pena excōicationis possunt deferri. qđ ante factum non tenerem: sed bñ post factuz. de alijs Vo mercimonijs non est dubiū inter doc. ꝓpter ꝓdictum. c. significauit. q ꝓ redemptione capti uoꝝ possunt deferri etiam tempore guerre.

5 ¶ Quid si tempore pacis deferant arma: t alia ꝓhibita nō tamē ea intētiōe vt impugnent chri stiani. R. q nihilominus ligātur si sunt talia qui bus possūt impugnari fm glo. Jo. an. t do. an. ac Ꝑa. in. d. c. ita quoꝝdā. Quidā tamē tenēt q nō ligātur nisi ea intentione deferāt vt christi ani impugnentur: vel ne possunt infideles ipu gnari: t conuenit satis hec opinio cum tex. in. d. c. ita quoꝝdā. lz ꝑma opio sit tutior: maxime an te factum.

8 ¶ Vtrum deferentes ꝓhita infidelib⁹ t pen tē tibus postea ea reportātes t nō dimittētes infi delibus ligentur. R. q nō. q: Vba cuz effectu sūt accipienda. Jdē dic de deferētib⁹ arma ꝓ sui tui tione ad terras infidelū q nō ligantur: nisi po stea ea ipsis venderent q: sic ligantur. Si autem statim vendita recuperarent nihilominus liga rentur. Jdem dic de ꝓmutatione.

7 ¶ Quando dr tēpus guerre. R. q dicitur q̄n a liquis ꝓnceps christian⁹ auctē ꝓncipis. vel papa facit cū eis bellū quo ad illū dñm. puta Soldanū vel Turchū: nō quo ad alios dominos infideles nisi essent tali in subfidium.

6 ¶ Aduerte hic q lz Nicola⁹ Bōifacius t Cle mens multos ligauerint circa ꝑdicta tñ q: hodie vacāt ptrāseo. solūmō remanēt excōicati exercen tes regimē in galeis aut nauib⁹ infideliū i. c. ita quoꝝdā. lz nō est papalis sz ordiari⁹ potcrit ab solucre. Vez est q tā isti q̄z suprascripti ñ debēt absolui nisi qgd acqsierint ex tali cōmercio dāna to expēdant in subsidiū christianoꝝ. t vltra tāt dem de suo si possunt.

¶ Quid de dātib⁹ cordaz vel anchorā: t bⁿi vt 9
possunt negociari cū ifidelib⁹ tpe pacis. R. q req rit līa aplica: q: p talia pñt xpiani ipugnari.

¶ Vtr portātes clauos paruos t cultellos pro 10
pane icidēdo sint excōicati. R. q ñ. q: nō ꝓhen dūt sub noie armoꝝ: vel ferri vl alioꝝ ꝓhitoꝝ.

¶ Vtr portātes ferrū arma: t alia ꝓhibita de 11
vna terra sarracenoꝝ ad aliā: vel sarracenos cū armis suis. vt puta de marica i alexādriā sūt ex cōicati. R. q ñ. nisi hoc fiat i dispēdiū xpianoꝝ si cut declarauit Bre. ix. i exuagā. i que incipit po stulastis.

Casus .xxij. ēz ipediētes seu inadētes vi ctualia: vel alia ad vsū ro. curie ne cessaria adducētes: seu ne ad ipsa adducāt vel dē rātur ipediētes aut ꝓturbātes t cōtra defenso res talia facientium.

Casus .xxiij. ēz oēs q illos q ad sedē a postolicā veniūt t recedūt ab eadē temeritate ꝓpa capiūt spoliāt t detinēt: aut ex ꝓ posito ꝺliberato Vberare mutilare vel iterficē p sumūt. t z oēs q talia fieri faciūt vel mādāt.

Casus .xxiiij. ēz illos q iurisditione or dinariā vel delegatā non hītes morātes in eadē curia temeritate ꝓpa capiūt spo liant t detinent: aut ex ꝓposito ꝺliberato Vbe rare mutilare vel interficere presumūt. t q talia fieri faciūt seu mādāt.

Casus .xxv. est z oēs illos q p se vel p aliū seu alias ōfūq; psonas secu lares vel ecclesiasticas ad romanā curiā sup eoꝝ causis t negocijs recurrētes. Illaq; i ea ꝓsequē tes aut ꝓcurātes: vel ꝓcuratores ipsoꝝ: vel ad uocatos seu iudices sup dictis causis deputatos occasiōe tāꝝ vel negocioꝝ bⁿmōi: Vberāt muti lāt: vel occidūt: aut bonis spoliāt: t z dātes auxi liū cōsilium vel fauorem in predictis.

Casus .xxvi. ēz oēs illos q ne pareāt lris aut mādatis aplicis: t lega toꝝ t nūcioꝝ: t iudicū: delegatoꝝ eorūdē gram vel iusticiā ꝓcernētib⁹: decretisq; sup eis t re iu dicata seu ꝓcessib⁹ executorialib⁹ nō bito prius eoꝝ beneplacito t assensu: ne ue tabelliōes t no tarij sup bⁿmōi lūteris t ꝓcessib⁹ executorialib⁹ instra seu acta cōficere: aut ꝓfecta pti cuius interest tradere sub grauiss mis penis prohibere: statuē seu mandare presumūt. t cōtra dātes auxiliū cō silium vel fauorem.

Casus xxvii. est z oēs q se ab obia ro. pontificis pertinaciter subtra

here: vel quōlibet recedere p̄sumunt. ⁊ ꝯ dātes auxiliū consiliū vel fauorem p̄dictis.

Casus xxviij. est ꝯ oēs qui iurisditionez ad ecclesiasticas p̄sonas ptinentē vsurpant per se vel per aliū: seu alios directe vel indirecte: aut in eisdem consiliū auxiliū vel fauorem p̄stare non verentur.

Casus xxix. est ꝯ oēs mutilantes: vulnerātes: interficientes: seu capiētes ⁊ detinentes: seu depredantes romipetas ⁊ pergrinos ad vrbez cā pegrinationis ⁊ deuotionis accedentes: ⁊ in ea morantes: vel recedentes ab ipsa cum oibus in his dantibus consiliū auxiliū vel fauorem.

Casus xxx. est ꝯ oēs illos q p se vel p aliū directe: vel indirecte sub quocūq; titulo vel colore occupāt: detinent: vel hostiliter discurrūt seu inuadūt in totū: seu in partē alimā vrbem: aut alias ciuitates: vel terras ⁊ loca ⁊ iura ad romanam ecclesiam spectantia cū adherentibus: fautoribus: ⁊ defensorib⁹ eox: seu dātibus auxiliū cōsiliū vel fauorem in eisdem.

Casus xxxi. est ꝯ quoscūq; p̄sumētes absoluere quēlibet p dictū p̄cessum excōicatū: nisi in articulo mortis p̄stita prius ꝺ stando sancte matris ecclesie mandatis satisfactione vel sufficienti cautione etiaz p̄tertu cuiuscū q̄z priuilegij vel concessionis apostolice nō faciētis plenam ⁊ expressaz de predicta ꝓhibitōe mētionem: nec absolutio aliter impensa valet. Et lz ℙaul⁹ secūd⁹ plures alios casus posuerit quos in nulla concessione volebat intelligi nisi specialiter exp̄imerentur. Tamen Sixtus quart⁹ solūmodo ad p̄dictos supra exp̄ssos se restrinxit. ⁊ ideo casus ℙauli in dicto ꝓcessu omitto.

1 ¶ Aduert e etiā q̄ p̄fatus Sixtus in extrauagan. q̄ incipit. Et si dñici gre. excōicat oēs absoluētes a q̄cūq; p̄dictaꝝ excōicationū p ꝓcessuz factaꝝ. vel dispensantis in voto vltramario: sanctoꝝ ℙetri ⁊ ℙauli: sancti Jacobi: ⁊ castitatis ex quacūq; cōcessione ab ipso Sixto habita: nisi de. d. extrauagāti de Ꝟbo ad Ꝟbū in ipsa ꝓcessione fiat mentio. Et bñ aduertant confessores quo ad illos q ꝓfessiōalia habuerūt ab ipso. exceptis illis cōfessiōalib⁹ que data fuerūt tēpore cruciate mihi ꝓmisse. q̄ quo ad illa nō valet dicta extrauagās. sicut pz in bulla p̄dicte cruciate. Et ego auribus ꝓpr̄js ab ipso audiui.

2 ¶ Sunt ⁊ alij casus p extrauagātes ī qb⁹ snia excōicatōis insligit ipso facto. ⁊ nō pōt ipendi absolutio nisi p sedē apostolicam. Et q̄ multe sūt reuocate. aliq̄ ñ sūt i vsu solūmō ponā q̄ cōiter hñt in vsu. ⁊ sūt sequētes vsq; ad Excōicatio. vi.

Casus xxxij. ē sub ſtica de sepul. ⁊ ē Bonifacij. viij. vbi excitantur omnes exterātes: vel in frusta incidentes: aut in aquis coquentes vt carnem ab ossibus euellāt corpora defunctoꝝ. vt alibi tumulāda deferāt. vbi nō. q ad incurrēn p̄dictam penam oportet tria cōcurrant. ℙrimum q ille mortuus circa cuius cadauer volunt facere predicta: sit mortuus in terra: vbi viget cultus christianus: quia si esset mortuus in terra infidelium nō caderent in penā faciēdo p̄dicta. Secūdum q predicta faciant cadauera mortuo. Tertium q faciant animo vt alibi tumulañ deferāt: quia si facerent ex odio vel propter erruginam non inciderent in penam predictam.

Casus xxxiij. ponit de regularibus. vbi ℳartinus excōicat oēs religiosos mēdicantes euntes ad ordines seu monasteria nō mēdicantium: vt ibi sint fratres. etiaz sub pretextu cuiusuis licentie ēt apostolice gnālis. Itē ſo excōicat ipsos recip ētes. Sz hec pena ñ extenditur ad euntes ordinē cartusiēn.

Casus xxxiij. ponitur de simonia. vbi ℙaulus secūdus excōicat oēs q̄cūq; dignitate p̄ditos. q quōlibet dando vel recipiendo simoniā cōmiserit: aut qui fuerint mediatores. vt ipsa fiat in ordine vel beneficio.

Casus xxxv. est sub ſtica de snia excōicatiōis. de quo Jo. an. in. c. nemo. de simo. facit mentionē ꝯ dātes aliqd p gra obtinenda apud sedē apostolicā. quā ptranseo. q reuocata ē per cle. v. vt dicit Jo. cal. ⁊ recitat Jo. de lignano ibidem.

Casus xxxvi. ponit sub ſtica de priuile. vbi excōicāt qui libellos famosos: aut cāthilenas vel rithimos faciūt: detinent: vel publicāt i ifamiā stat⁹ ordinū minoꝝ ⁊ p̄dicatoꝝ ⁊ est Alex. quarti. que incipit Ex alio.

Casus xxxvij. ē i dicta extrauagāti vbi excōmunicāt p̄dicātes docentes vel defentantes. q p̄fatoꝝ ordinū fratres non sunt in statu perfectionis. ⁊ q nō licet eis de elemosinis viuere. Aut q nō possunt p̄dicare: siue confessiones audire de licentia ℳo. pon. seu aliox p̄latoꝝ ordinarioꝝ: sine consensu curatoꝝ.

Casus xxxviij. ē ibidē ꝯ faciētes violētiā dānabilē i locis p̄dictoꝝ ordinū. ⁊ tā isti q̄z dicti. in. xxxvi. ⁊. xxxvij. casu p̄cedēti nō p̄nt absolui nisi a sede apostolica. aut a ꝓfuturis dictoꝝ ordinū: p̄ter q̄z i articulo mortis.

Casus xxxix. ē ꝯ oēs ītrātes monasteria sancte clare: ⁊ ordinis p̄dicatoꝝ q ipso facto sūt excōicati si intrant: p̄ter q̄z in casib⁹ p eox regulā ⁊ statuta concessis.

Excommunicatio vi. de casibus excōmunicationū qui reseruāt̄ in iure epi solū qui sūt duo. Primus ē in. c. quenit. eo. tit. de quo dic vt. §. excōicatio. v. casu. i. §. xxxviij. Secūdus casus ē in cle. cum ex eo. eo. ti. Ꝫ frēs nunotes recipiētes. ad diuina tpe interdicti fratres tertij ordinis. Sz qz hodie vacat p̄ priuilegium dñi Sixti quarti. ideo ptrāseo.

Excommunicatio vij. de casibus excōmunicationū nō reseruatis a iure alicui. t a quibus potest absoluere quilibet ordinarius. vt patet. §. absolutio. i. §. ij.

Casus primꝰ ē i. c. administratores. xxiij. q. v. vbi excōmunicantur omnes principes t off ciales qui tertio admoniti ab episcopis vel ecclesiasticis prelatis recusant eis facere insticiam super eorum causꝭ.

Casus ij. est in. c. lz. de elec. vbi excōmunicaī ille qui electus a pautionibus qz a duabus partibus cardinalium in summuz pontificem: assentit electioni de se facte. Secundo excōmunicanī oēs qui talē recipiūt p papa.

Casus iij. est in. c. quoniam. d offi. ordi. contra illum qui se ingerit in ecclesia in qua est episcopus se pro episcopo gerens: sine consensu illius episcopi.

Casus iiij. est in. c. i. de loca. vbi excōmunicanī magistri: t scholares bononie conducentes hospicia domoꝝ alioꝝ magistrorum t scholarium in lesionē. vel impedimētū inhabitantiū: nisi ꝑtus tempus conductionis sit elapsum: vel nisi de consensu ipoꝝ magistrorū vel scholariuz inquilinoꝝ. Et no. q. nomine magistroꝝ veniūt doctores. sed nomine scholariū non veniūt existētes in studijs, p scholaribꝰ vt sūt cartarij t scriptores fm Jo. an. t Bofft. qzuis p̄dicti gaudeāt priuilegio scholariū. vt no. in aut. habita. C. ne filius p patre. t h tene qz/uis Jnno. t Lau. teneant q cetiam ligantur.

1 ¶ Utrū locatores ligentur prefata pena. ſ. gl. in. d. c. i. tenet q non. Bar. in. l. fi. C. de accepti la. t in multis alijs locis. t Be. in. c. ij. d cōfes. li. vi. t in. c. cupientes. de elec. li. vi. tenet q ligantur. sed tu dic fm Sa. in. d. c. i. q vbi per se esset eadem ratio in correlatiuis. sic esset vera secūda opinio. sed in casu nostro non est eadem ratio. t ideo est verior opinio glo. qz locator certat de damno vitando. sed conductor certat d lucro vel comodo. t in odiū alioꝝ aliquando. facit c. super eo. de vsuris. vbi pena non extendit ad mutuo accipientem. quia nō ē eadē ratio. t cle. i. de consan. t affini. Idem dic in statuto qd̄ imponit penaz vendēti frumentū q non extendat ad ementem. facit qd̄ dico. ſ. lex. §. vi. t. ſ. pena. §. v. posset tamen locator incurrere predictā penam ex participatione. Nam conductor ipaz incurrit tractando de conductione. t ideo si post tractatum in alio tempore venit ad locationē erit locator excōmunicatus per. c. nuper. eo. ti.

¶ Utrū debeant p̄dicti expectare tempus finitū locatiōis. ſ. Jo. an. tenet q nō. sed solū tempus cōductiōis fiēde. sed Sa. tenet q tuti⁹ ē expectet t videt magis cōuenire ter. d. c. primi. 2

¶ Utrū ista excōmunicatio sit tm̄ localis. ſ. cōiter tenet q sic. sed Jo. tenet q sit gnālis ad oia studia q̄ sūt sub dñio pape. t glo. in. l. ne cui. C. locati. t istud ē tutius p̄ plogū in verbo doctoribus t scholaribus bononie commorantibus. qz cōprehenduntur etiam alibi existentes. 3

Casus v. est in. c. non minus iūcto. c. ad uersus. de imu. ecclesiarū. vbi excōmunicani ꝓmo omnes officiales laici quoūcūq; loco qui angarias: t exactiōes indebitas ecclesijs t ecclesiasticis personis iponūt. Secūdo excōmunicanī predicti qui iurisditionem plaxt auctoritatem quam habent in suis hominibus euacuant. Nam tam isti qz alij ꝓmi si moniti cōpetenter nō desistāt ipo facto: tam ipi qz fautores coꝝ sūt excōicati nec debent absolui donec satisfecerint ꝓpetent. Tertio excōicāt successores p̄dictoꝝ officialiū nisi infra mensem excessuz suoꝝ p̄decessoꝝ purgauerint t satisfecerint.

¶ Pro quoꝝ intelligentia est aduertenduz fm Sa. in. d. c. aduersus. q succesor nō est excōicatus ipo facto. nisi predecessor dliquerit ꝑtextu officij ad comodum ipius officij vel vniuersitatis. secus si deliquit ad comodum ꝓpriū. vel ad libidinem suam satisfaciendam. nam tūc ipe reꝰ solus tenetur. t ipe. vel eius heres conueniri debent iuxta illud quod legit t not. in. l. i. t. ij. ff. ad. l. iul. repe. in. c. i. de solu. 1

¶ Querit an p̄fatus officialis teneat satisfacere de suo: etiam si nihil habuit si cōitas in cuius vtilitatem est versum erto tū nō vult satisfacere. ſ. fm Sa. in. d. c. aduersus. q sic per argumētum p̄dicti. c. t p no. p Jnno. in. c. sicut dignū. de homi. aduerte tamē fm Bof. q cōitas in cuius vtilitatē est versum si ē affecta locupletio: tenet satisfacere. facit. l. iulianus. ff. d actio. emp. 2

¶ Sed pone q officialis seu rector non ꝓsensit sed restitit quantū potuit: nūquid tenet ad restitutionē si nō dimisit officiū. ſ. fm Jnno. in. c. nouerit. de sen. exc. t Jo. an. in. d. c. aduersus. q sic. t cum videntur sequi cōmuniter doc. 3

4 ¶ Quid de successore qui non negligit inducere vniuersitatē vt satisfaciat: sed eam iducit ꝓ posse ꝛ tñ nihil facit. R. q̄ tenet dimittere officiū vt sic cōitas cogat ex necessitate officialis satisfacere. ꝛ h est tutius ſm cōiter doc.

5 ¶ Vtrum dantes consilium predictis siue oēs consiliarij talis vniuersitatis teneantur. R. ſm ⁊Spa. in. d. c. aduersus. q̄ si dederunt cōsilia ad hec grauamina inferenda: ꝛ moniti non reuocauerint indubie sunt excōicati. vt in. d. c. aduersus. ꝛ in. c. nouerit. de sen. ex. ꝛ tenetur quilibet ipsorum insolidum ad satisfaciendū ſm Inno. in. d. c. sicut dignum. Si vero tacuerūt ita q̄ nō consuluerunt nec pro: nec contra. tunc dic q̄ involuuntur pena ꝛ peccato cum his qui expresse consenserunt. vt no. Inno. in. c. i. de his que fiunt a ma. par. capi. de quo vide supra consentire. §. ij Si autem expresse contradixerunt: ꝫ nō diuiserunt officium: an inuoluantur peccato et pena. Innocen. in. d. c. nouerit recitat opiniōes contrarias: tamen ego tenerem q̄ licet non diuiserint officiū non tenentur per no. per Inn. in. d. c. i. nisi essent tales q̄ ex cessatione consilia tiōis inducerent cōmunitatē ad desistendū.

6 ¶ Vtrū predicta pena habeat locuꝫ in quocūq̄ successore officialis excōmunicati propter quod cūq̄ delictū. R. secundū Inno. q̄ non. sed soluꝫ habet locum in successore excōmunicati ex causis predictis. vel aliter qualitercūq̄ propter libertatem ecclesie violatam. vel nisi ſm Hosti. succesſor foueret factū damnatū: propter quod predecessor fuit excōmunicatus. puta quia tenet clericū positū in carcere a predecessore suo: vel quid simile. facit. c. ſi concubine. de sen. exco.

7 ¶ Vtrum iudex secularis compellens clericuꝫ vel etiam secularem personaꝫ que alias est de foro ecclesiastico. etiam sine distr ctione persone sit excōmunicatus. R. secundū ⁊Spa. in. d. c. aduersus. q̄ si monitus non desistat excōmunicat⁹ est ipso facto. quia turbat iurisdictionē ecclesiasticaꝫ. vt est ter. in. d. c. non minus. ꝛ tenet Hostiē. et Jo. an. hodie autem per processuꝫ curie sunt excōmunicati excōmunicatione papali. vt. §. Excōmunicatio. v. casu. xxviij.

8 ¶ Sed que sunt persone que non possunt iudicari a seculari iudice. R. q̄ sunt ⁊Primo oēs illi q̄ gaudēt priuilegio canonis. si quis suadente. ꝺ quibus dixi supra. Excōmunicatio. v. casu. i. exceptis clericis coniugatis. de quib⁹ dic vt supra Clericus. vlt. §. pe. Secūdo sunt omnes persone astricte perpetuo seruitio ecclesie: vel p̄dictis qui gaudent priuilegio p̄dicto. si qs suadente. v no. ⁊Spa. in. c. nul us. ꝺ fo. ꝓpe. ꝛ ⁊F ede. facit. c. ꝛ p exceptionē. de priuile. li. vi. in Vbo perpetuo. Secus si nō sūt ꝑpetuo oblati. Et sic limita glo. i. c. clericū. xi. q. i. Tertio sunt oēs de familia cp̄i ſm cōem opi. vt no. ⁊Spa. in. d. c. null⁹. Quarto vxor clerici q̄ defert tonsurā ꝛ habitū. ꝛ nō est bigamus. tex. est in. l. fi. C. de incol. Mulieres in quit ter. honore marītoꝝ cigim⁹: ꝛ genere nobilitamus: ꝛ foꝝ ex coꝝ persona statum⁹. ꝟ. ibi. Quinto rectores hospitaliū pioꝝ si sunt ꝑpetuo obligati ſm cūdē ⁊Spa. i. d. c. null⁹. al's nō. Sexto fratres tertij ordinis beati ℱ rācisci: ꝛ sorores ſm Bar. in. l. i. ff. de pe. ꝛ. l. semper. ff. de iure. imu. ꝛ. d. An. in. d. c. null⁹. ꝛ hodie non est dubiū. vt pz ex priuilegio dñi Sixti quarti. q̄ dicit bulla aurea. Jesuate aut heremite ſm cōem opinionē nō ptinēt ad foꝝ ecclesiasticū: q̄ cras p̄sit esse seculares.

Casus. vi. ē in. c. non magno. ne cle. vel mo. ℌ quoscūq̄ religiosos tacite vl' exp̄sse professos: audiētes leges vel phisicā. nisi ℣. spaciū duoꝝ mensiū ad claustrum redierint. Adde quod dicam. ℣. casu. xxvij.

Casus. vij. est in. c. fi. ne cle. vel mo. vbi excōicatio ℌ religiosos de qua in p̄cedenti casu extendit ad archidiaconos decanos plebanos prepositos cantores ꝛ alios clericos p̄sonatū habentes: ꝛ oēs sacerdotes. nisi infra spacium duoꝝ mensiū destiterint audire leges vel phisicam. ⁊Pro cuius casus ꝛ precedētis declaratione.

¶ Querit q̄ incipiūt currere p̄dicti duo mens. R. ſm. ⁊Spa. in dict' capitulis. q̄ quo ad religiosos incipiūt a die exitꝰ monasterij. vt predictas sciētias audirēt. In decanis vo ꝛ alijs ꝺ quibus in. vij. casu incipiūt ſm ⁊Spa. a die exitus ꝓp oꝝ lariū cū effectu auditiōis ꝑfataꝝ sciaꝝ. 1

¶ Quid si nō exeūt ꝓprios lares: nec religiosi monasteria. sed in domibus proprijs aut monasterijs audiunt scientias predictas. R. ſm ⁊Spa. in. d. c. fi. ꝛ est cōior opinio q̄ non exūt excōicati ꝛ sic tene quānis qdam teneant q̄ nihilominus sunt excōicati. 2

¶ Vtrū religiosi qui exeūt mōasteria ex aliqua alia rōabili cā. ꝛ sic audiunt predictas scientias ligent pena p̄dicta. R. ſm ⁊Spa. in. d. c. fi. q̄ non. quia vt ligentur dicta pena requirit vt exeāt monasteriū. ꝛ secūdo vt exeāt ista intentione. ſ. studendi in predictis sciētijs. ꝛ tertio q̄ stēt ꝑ duos mensēs ex mōasteriū. siue audiāt. siue nō. Et q̄ pz q̄ si exiret ex monasteriū ex aliqua rōabili cā nō vt audiret predictas sciēnas. ꝛ ex tali rōabili cā p̄senerās extra monasteriū vltra duos mensēs. Interim audiret predictas sciētias non esset 3

excõicatus. secus si solũ starz ⁊ ꝑncipaliter extra monasteriũ. vt audiret. qz tũc tẽpus duoꝝ mensiuz inciperet a die cessationis cãe ꝓꝓ quã exiuit ⁊ dispositionis standi extra vt audist.

4 ¶ Quid si religiosus exiuit vt audiret ꝑdictas scias: postea mutato proposito audit theologiam ff. Jnno. tenet q nihilominus ligat. Sz Jpa. in. d. c. fi. tenet q non est necesse vt reuertat ad monasteriũ: nec incurrit penam: sed cautius est vt faciat q abbas significet ei q studeat theologie: ⁊ sic censetur reuersus ad clausꝝ. ⁊ hoc erit magis tutum.

5 ¶ Vtrũ religiosus legẽs predictas scias in suo mõasterio ligẽt predicta ꝑna. ff. mihi plz opio Jpa. in. d. c. fi. q nõ ligatur nec similiter decani ⁊ alij. de quibus in. vij. casu.

6 ¶ Sz nũqd peccãt ꝑlati studẽtes in camera ꝑlata: vel mõasterio in legib⁹. ff. Jpa. in. d. c. fi. q nõ. si hoc faciũt ad finẽ intelligẽdi melius canones. secus si ꝑncipaliter studerẽt ꝓꝓ ipsã sciaz ciuilẽ. Jdem dic de predictis tenentibus libros predicte scientie.

Casus viij. est in. c. cleric⁹. ne cle. vl'mo. vbi excõicant oẽs sacerdotes q p⁹ monitionẽ officiũ viceco mitis: aut prepositi secularis hũerunt. ⁊ cõiter doc. in. d. c. clericus dñt comprehendi nomine sacerdotũ oẽs exĩtes i sacris. Et sic tene.

Casus ix. est in. c. i. de fisima. vbi excõicãt oẽs inuitãtes ordinationibus vel alienationibus factis a scismaticis. de quo vide Scisma. ℣. ij. ⁊. iij.

Casus x. in. c. excõi. de rapto. vbi excõicant oẽs q xp̃ianos naufragiũ patiẽtes dãnata cupiditate spoliant rebus suis: nisi ablata restituãt qz ꝑmũ poterũt. fm Jpa. in. d. c ⁊ vr ẽt tenere sic glo. ibidẽ. ⁊ ẽ tutius. fm autem Jo. an. regrit monitio vt restituãt. aliter ãte monitionẽ nõ erũt excõicati. Sed non placet.

Casus xi. ẽ i. c. ad falsarioꝝ ꝺ crie falsi. ꝺ quo hẽs. ℟. Excõicatio. v. casu. iij.

Casus xij. est in. c. nouẽit fraternitas tua de sen. exco. vbi excõicãt. Jprimo oẽs illi q statuta edita ⁊ ꝓsuetudines introductas contra ecclesie libertatem fecerint seruari. Sc̃ꝺo excõicant oẽs qui cadẽ statuta nõ fecerint deleri qz ꝑmũ sciuerint. Ad limito Num: si hñt ptãtez delendi. Tertio excõicãt statuarij ꝑdicti. Quarto scriptores ꝑdictorum statutoꝝ. Quito ptãtes consules rectores ⁊ consiliarij locoꝝ. vbi ꝑdicta statuta edita fuerint. Sexto quicũ qz iudicant fm ꝑdicta statuta. Septimo qui iudicata redigunt in publicam formam.

¶ Quid ꝺ ꝺ ecclesiasticã libertatẽ. ff. fz Jpa. in. d. c. nouerit. q ẽ omne illud qꝺ statuit ꝺ priuilegiũ datũ vniuersali ecclesie a deo. Vt illud. Ad cũqz ligaueris sup terrã. xxiij. q. i. vel a papa. vtputa q ad pias cãs legata valeãt coram duobus testibus ⁊ huiusmõi. vel ab imperatore. vt Vbi gra q nullus iudicet clericos ⁊ ecclesiasticas psonas: nisi eoꝝ prelatus ⁊ similia. secus si tale statutũ cẽt ꝺ priuilegiũ datũ alicui pticulari ecclesie. qz nõ essent excõicati fm cõiter doc.. Adde tamen fm Bar. in aũt. cassa. C. de sac. san. ecc. q statutum quo clerici efficerent timidiores: ⁊ laici audaciores cẽt ꝺ libertatẽ ecclesiasticam. vt Vbi gra. si statueretur q qui pcutit clericũ soluat. x. q Vo laicum. xx. 1

¶ Sed qd si ponatur in fine statutoꝝ q si essent aliq ꝺ libertatẽ ecclesie hẽant ꝓ ñ scriptis. ff. fz Jpa. in. d. c. nouerit. ⁊ Bar. in. d. aũt cassa. q non sufficit ad euitandã excõicationẽ predictam. sed oportet q deleri faciant. 2

¶ Vtr sciẽtes statuta: sed ignorãtes cẽ ꝺ libertatẽ ecclesie ligent. ff. Jnno. tz q nõ ligãt. Jo. de ligna. tz q nõ sũt audiẽdi. sed tu tene opinionem Jnno. que est verior. 3

¶ Vtr ꝓsiliari⁹ aut officialis q ñ ꝓsensit fz ꝺ dixit talib⁹ statutis fiẽdis: nec ea fuari fecit sit excõmunicatus si non dimisit officium. ff. fm Jo. i sum. titulo. de sen. exco. q sic. Sed ego dico fz q. ℟. casu. v. ℣. v. 4

¶ Ñ ligãt supradicti. ff. Jpa. in. d. c. nouerit q statuẽtes dictãtes scribentes: aut seruare faciẽtes statum ligant. Officiales Vo ⁊ consiliarij tũc ligant qñ ea sciẽtes fuauerunt: vel vt fuarentur opam dederũt. aut cũ possent ea deleri nõ fecerũt aut officio nõ renũciauerũt. Jntellige tamẽ q ꝺz dari eis aliquod tẽpus ad delendũ vel renũciandũ. qz nõ icõtinẽti post sciam tenẽt currere. ar. i. l. ratum. ⁊ in. l. dicim⁹. ff. de solu. 5

Casus sequentes vsqz ad casum. xxxv. sũt in. vi. decretalium.

Casus xiij. est in. c. vbi piculũ de electõne vbi excõicant oẽs. Jprimo q mutant scripturã vel nũciũ: vel secrete loquũt cardinalibus: vel alicui coꝝ exĩtib⁹ in conclaui ꝓ electione pape. vbi no. q missio aut locutio oportet q sit secreta fm Archi. ⁊ Be. ibidẽ. aliter si cẽt excõicatus. ꝓꝓ quod dicit Be. q qñ statutũ enumerat plura prohibita: ⁊ vltimo ꝓhibito qualitatem aliquã restrictiuã adiũgit: illa qualitas restringens referr ad oia numerata. Jtẽ secũdo excõicant oẽs dñi rectores alij qz officiales cuiuscũqz dignitatis aut ꝓditõis existãt q diligẽter nõ obseruant: aut fraudẽ circa ea ꝓmittũt que sibi ꝓcipiũt

obseruãda in morte pōtificis mortuis i eox ira vt hr i. d. c. vbi piculū. qđ itellige fm Be. ibidē vex nisi tales officiales ipedirēt de iure vel ō facto ad talia seruãda. q; sic nō ligarentur.

Casus .xiij. est i. c. sciant pcti. de elec. vbi excōicāt oēs q p se vel p alios spoliando: seu alias iniuste psequēdo grauare pīū ferint in beneficijs seu alijs bonis suis clericos: vel quaslibet psonas ecclesiasticas: aut eox consanguineos: vel ecclesias mōasteria seu loca ceia ex eo q; tales psone ecclesiastice: ad quos spectat electio noluerūt vel nolūt eligere cū p quo rogabant. Et no. fm Archi. t seqr Be. ibidē q; per Vbum spoliando intelligitur: siue auferant latēter: siue vastent quocūq; modo: siue inuadant i mobilia: siue rapiant mobilia per vim t publice siue fraudent per dolum.

1 ¶ Querir an predicta pena bēat locum: si grauant affines. Rr. fm Be. ibidem q; non.

2 ¶ Vsq; ad quē gradū intelligūr isti consanguinei. Rr. fm Be. ibidē q; vsq; ad. vij. gradum.

3 ¶ Vtr hec pena bēat locū i pīnatōe postulatōe vel cōfirmatione. Rr. fm glo. in. d. c. q; sic. dūmō bēat fieri a clerico vel psona ecclesiastica. secus si patronus eēt laicus. Idē dicit Be. ibidē in cōferēte t postulāte. Ex quo collige q; pstō pēalis quatenus pcernit fauorē ecclesie ē extēdenda ad aliū casū q; exp̄ssum: dūmō casus ad quē fit extē sio concernat fauorē ecclesie. facit qđ. s. dixi. Ex cōmunicatio. v. casu. vi. §. iij.

4 ¶ Vtrū mādatarius sit excōicat⁹. Rr. fm Ioē. de anch. quē sequitur Be. ibidem q; aut mādatarius scit qualitatē facti. q; scit hoc fieri in contēptum eligere debentis. t tunc est excōicat⁹. t sic limita t intellige glo. ibidē. Si Vo ignorat qlitatē facti: tūc q; nō facit in cōtēptū canonis nō erit excōicatus. facit. c. si Vo. de sen. ex. t plz hec opinio Jo. de imo. sed punietur aliena pena.

Casus .xv. est in. c. generali de elec. vbi excōicāt primo illi qui regalia. i. colectam que fit nomine regis vel imperatoris: seu vectigalia concessa ecclesijs a rege: aut custodiā seu guardiaz sicut i ecclesia Parmensi. vbi laici debent custodire: donec ecclesie sit prouisum vel aduocationis seu defensionis titulum. quod idē est quia aduocatus dicitur defensor in ecclesijs monasterijs: aut alijs pijs locis vacantibus de nouo vsurpando bona ecclesiarum monasteriorum aut locorum ipsorum occupare presumunt cuiuscūq; sint dignitatis. vbi no. fm Be. ibidē q; duo requiruntur vt sint excōmunicati. primuz q; predicta iura de nouo vsurpent. t dicuntur de nouo si a quadraginta annis citra secūdū Bar. p. c. fi. de Ofue. Secūdū q; Vtute illius vsurpationis bona vacātiū predictox occupent. aliter ñ sunt excōicati. t addit Bar. q; nō solum si. s. nominata iura: sed etiā quodcūq; aliud p quod occupent bona predicta vsurpent: incidunt in penā predictā. secdo excōicant clerici predictaruz ecclesiarum. monachi monasteriorum: t persone certe locorū eorūdem qui predicta fieri procurāt intellige fm Jo. an. si ꝓcurant opere: consilio: psuasione: aut cooperatione.

Casus .xvi. est in. c. idēnitatibus. de elec. vbi excōicāt deputati vel vocati ad dirigendas moniales in electionibus: qui se nō abstinent ab his per que inter eas super faciēdis electionibus ipsis oīri posset discordia: vel exorta nutriri. vbi dicit Be. q; non euocatus ad electionem: vel vocatus ad alia q̄z ad dirigendam electionem non incurrit hanc penam: licet nutriat discordiam: t non solum ista pena habet locuz in electionibus monialium: sed etiam in his qui non renunciant proprijs: sed viuūt sicut canonici seculares in secularibus ecclesijs.

Casus .xvij. est in. c. hac Ostitutōe. ō offi. deleg. vbi excōicāt quilibet ꝓcurans: vt conseruator sibi datus se intromittat de alijs q̄z de manifestis iniurijs. de quo dic vt. s. conseruator. §. i.

¶ Est t alius casus in. c. cū gentes de offi. leg. de quo dic vt. j. legatus. §. vlt. 1

Casus .xviij. est in. c. vnico de his que vi metus ue cau. vbi excōmunicātur omnes illi qui absolutionem: vel reuocationem quācūq; a sntia excōicatōis suspensionis vel interdicti extorserint p vim: aut metū. qđ intellige fm glo. t archi. ibidem. si absolutio seu reuocatio sit facta. q; si iudex noluisset absoluere seu reuocare non haberet locum predicta pena t si vis aut metus sit illatus.

¶ Quid si sntia erat iniusta. Rr. q; nihilomin⁹ li gabūtur pdicta pena: si p vim vel metū obtinuerunt reuocationez. ar. xi. q. iij. c. i. t siue faciat p se siue per aliū. c. mulieres. de sen. exco. 1

¶ Quid si obtineret talis absolutio p vanū metum de quo timere nō debebat. Rr. fm Bar. ibiō t archi. q; non ligabūr. q; ꝓpe nō appellar metus talis timor. l. metum cum. l. seqē. t. l. nō timorem. ff. quod me. cā. 2

¶ Vtrum habeat locum predicta pena in absolutiōe a minori excōicatōe sic obtenta. Rr. q; non. ar. c. si quem. de sen. exco. 3

Casus .xix. ē in. c. mulieres ō iudi. vbi excōmunicatur q fingit cām: vel facit fraudez vt iudex personaliter vadat ad mulierē

p t

ꝓtestimonio ipsius capiēdo. vbi dicit glo. q̄ iudex. vt posset visitare dñam faciebat eā nominare in testē si tū iudex nō iret ad eā lz fingat eā nō ire currere ista pena fm Jo. an. ibidem.

Casus .xx. est in. c. ad apostolice de re. iudi. qō q; vacat omitto.

Casus .xxi. est in. c. hoc cōsultissimo. ō re. ec. nōalie. vbi excōicāt oēs compellētes cuiuscūq; cōditiōis sint ꝑlatos vel ecclesiasticas ꝑsonas ad submittēdū ecclias: subiciendo bona imobilia: vel supponēdū iura ecclesiax laicis: vel recognoscēdū seu ꝓfitēdū se tenere ab illis tāq; a superioribꝰ: vel ad statuendū eos laicos tāq; patronos vel aduocatos eccliax seu bonorūz ipsax in ꝑpetuū: seu ad nō modicū tps sine capituli ꝯsensu ꝯ lītia spāli aplice sedis. vt no. ꝛ. gl. ibidē. q̄ vt incurrāt ista pena regrit. ¶Primo q̄ sint bona imobilia vel iura q̄ i imobilibꝰ ꝯputāt Secūdo q̄ supponāt tāquā sint sua: vl recognoscāt ab eis. Tertio q̄ non fit ad modicū tēpꝰ. q; si fieret ad modicū tēpus ex aliqua iusta causa cū consensu capituli nō incurreret hec pena. Quarto q̄ fiat sine lītia capituli ꝯ pape. Secūdo excōicāt oēs laici q̄ ex lītia pape ꝯ ꝯsensu capituli cō tractus inierūt de eccl'isticis imobilibꝰ: vel inierint in futuꝝ si aliqd pluſq; ipoꝛtat natura ꝯtuū ipsoꝝ: vel pactū in eis factū vsurpauerūt vel exercerūt: si moniti legitime nō desistūt ab huiusmodi vsurpatōe: restituēdo ēt taliter vsurpata. vbi dicit archi. q̄ si ē ꝯcus emphitheoticus accipiāt qō est a iure ꝑmissū ꝯ nō vltra. Ēt sic de alijs cōtractibus iniitis. Item dicit q̄ non sufficit abstinere a tali vsurpatione ad euitandū penam ꝓdictam: nisi vsurpata restituantur.

Casus .xxij. est in. c. vnico de religioꝰ do. vbi excōicātur nouum ordinē aut religionē inuenientes: vel habitū noue religionis assumētes. intellige. ſ. vt cum alijs simul viuant: alꝰ secꝰsum assumere nō ꝓhibent. Secōdo excōicāt oēs fratres mēdicātiū ordinū post concilium lugdunense institutoꝝ: qui aliquid in ꝑpetuo hꝛe nō ꝑsit ex coꝝ regula: si aliquem recipiunt ad ꝓfessionē: siue si domos vel loca eoꝝ alienant sine lītia sedis apostolice spāli. aut etiā fm archi. si alienant bona mobilia. Excipiūt ab ista pena fratres minores ꝯ ꝑdicatores ꝯ heremitax sancti Aug. ꝯ carmelitax. vt ꝑz in. d. c. Cōcilū autem predictum celebratum fuit ab Jnno. iij. ā no. domini. M.ccxv.

Casus .xxiij. est in. c. q̄zq̄z. de cen. vbi excōicāt qcunq; ꝑ se: vel ꝑ alios suo noīe: vel alieno ab ecclesijs vel ecclesiasticis personis exigūt pedagia vel guidagia ꝓ rebus suis ꝓprijs quas deferūt vel deferri faciūt nō cā negociationis. Jntellige si sunt ꝑsone singulares: qui hoc faciunt. Secus si eēt vniuersitas: vel collegiū q; nō excōicāt sed subiciāt eccl'iastico interdicto. Quid aūt sit negociatio ꝓpe. vide. ē. cle. ricus. ix. §. ij. hodie tū papalis est. vt. ē. dictū ē. Excōicatio. v. casu. xix.

Casus .xxiiij. ē i. c. cl'icis. de imu. ecc. Sz q; ꝑ cle. vnicā. co. ti. est reuocatus pertranseo.

Casus .xxv. ē in. c. q̄si ō imu. ec. vbi excōicāt oēs q̄ ipetratores lfax apostolicax vel alios ad foꝝ ecclesiasticū recurrētes sup cauſ que ad idē foꝝ de iure vel antiqua ꝯsuetudine ptinere noscunt ꝯpellunt seu ꝯpelli ꝓcurant: aut per se vel ꝑ aliū ipediūt ne coram iudicibꝰ eccl'iasticis delegatoꝝ seu ordiarijs possint iusticiā obtinere nel querelā de dictis cauſ coram eis ꝓponere iudices ecclesiasticos: vel ipetrātes aut litigātes seu litigare volētes aut ꝓpinquos ipsorū seu res illoꝝ aut ecclesiax suax ēt ꝑ captiones modis ne alijs q̄buscūq; aggrauāt cū dātibꝰ aut rilijū cōsilijū vel fauorē ad ꝑdicta. nec tales obēt absolui nisi prius integre satisfecerit tā iudici eꝰ iurisdictionē ꝓturbauerūt q̄z ꝑti ꝓturbate de iniuria dānis ꝯ expēsis ꝯ interesse partim papalis est. vt ꝑz. ē. Excōicatio. v. casu. xxv.

Casus .xxvi. ē in. c. eos. de imu. eccl. vbi excōicāt oēs seculare dñium habētes q̄ suis subditis interdicūt ne ꝑlatis aut̄ clericis seu ꝑsonis ecclesiasticis quecūq; vendāt aut emant aliqd ab eisdē. nec ipsis bladū molāt coquant panē aut alia obsequa exhibere ꝓsumant. vbi no. fm Be. ibidē q̄ ꝑdicta pena locū habz solū in illis qui hūt dominiū. ꝯ nō in alijs ꝯ qñ ꝑdicta interdicūt suis subditis. secus si ꝑdicta interdicunt non suis subditis.

¶ Quid si fiat tale ꝓceptū vel statutū ne qs possit vēdere vel alienare nō subditis vel illis q̄ nō portāt onera cōis. fl. fm Be. in. d. c. eos q̄ non ligantur predicta pena: q; nō est ꝺ libertatē ecclesiasticā. ex quo nō fit mētio de ecclesijs vel ecclesiasticis ꝑsonis: nisi illud itelligeret de ipsis. vñ pōt iudex ecclesiasticus ipsos cōpellere. vt declarent q̄ habeant locū quo ad laicos: nō quo ad ecclesiasticas personas. I

Casus .xxvij. ē in. c. vt piculosa ne cle. vl' mo. vbi excōicāt tria genera personax. ¶Primo oēs religiosi tacite vel expresse ꝑfessi aliquā religionē approbatā temere habitum sue religionis dimittētes. vbi no. q̄ ad incurrēdū hāc penā duo requirūt. ¶Primū q̄ dimittant extra monasteriū egrediēdo. q; si intelligeretur q̄ essent excōicati dimittendo in monasterio existendo. sequerentur duo inconuenientia. ¶Prio

q̄ ter. fuisset superfluus dicēdo in scholis vel alibi Sufficisset eim dicere vbilz q̄ eē nō dz. vel dicit glo. in ſtica. ff. qō me. cā. Secūdo sequeret q̄ religiosus dormiens sine habitu eēt excōicatus. quia temere dimittit. Ɔ. c. vidua. xx. q. i. t Ɔ. c. sanctimonialis. xxiij. di. ad hoc de vi. t ho. cle. c. fi. in fi. que iura volūt q̄ semp habitu vti dz. qō eēt valō amarū. Vbū si ligaret sine habitu dormiēdo. qō nō est credēdū ſm Jo. an. in. d. c. vt piculosa i nouella. Et iō dic q̄ oz dimittāt habitū vt sint in scholis vel alibi extra mōasteriū. q̄ sic euagandi hūt materiā. vt vult rō. d. c. als quāuis dimittant in mōasterio nec ex eggrediūt nō credo ligēt. quia cessat rō. l. ſ. mā euagādi. Secūm qō reqrit vt in curra hec pena est vt dimittāt temere. ſ. sine rōabili cā seu licita religioso. q̄ lz extra mōasteriū appareāt sine habitu t cū dimittāt: tū si hec faciūt ex cā licita religioſo quā iplere nō possūt Ɔmode cū habitu. puta pp balnea vel piscationē licite fiendā nō ligant pp Vbū temere. t no. in glo. ibidē. t i c. i. de sen. excō. li. vi.

1 ¶ Sed qd si religiosus deferat habitū ſz occulte puta sub vestib⁹ laicalib⁹ sine rōabili cā t eē monasteriū. ſ. Jo. an. in. d. c. de⁹ g de ui. t ho. cle. et glo. in cle. ij. co. ti. videt tenere q̄ sit excōicatus. Ista. āt i. d. c. de⁹ tz q̄ ñ. t ego post factuz similit teneo. q̄ Ɔstō penalis nō dz extēdi ad casū nō habētē oiodā rōez. vt no. Jo. an. in rla odia. ō. re. iur. i. vi. in mercurialib⁹. lz ante factū sit tenēda opi. Jo. an. t glo.

2 ¶ Quid si assumit habitū alterius religiōis. ſ. q̄ mihi plz opi. Be. ibidē. q̄ nō incurrit predictaz penaz. Et ita cōsuluit Lap. allone. xxxiiij. Nec ob. Vbū sue religiōis. q̄ vna est religio genera/liter sumpta quo ad tria vota.

3 ¶ Scdo excōicāt oēs religiosi q accedūt ad quoius studia lraz. itellige ex clausturū. nisi a suo pre/lato cū cōsilio maioris ptis sui Ɔuentus sibi cūdi ad studiū licentia p̄mittuo sit concessa.

4 ¶ Nūqd ligabit abbas sine p̄fata licentia vadens. ſ. Be. ibidem q̄ non.

5 ¶ Tertio excōicāt oēs doc. siue magri q religiosos habitu suo dimisso leges vel phīcam docēt vel in scholis suis p̄sumunt retinere.

Casus xxviij. est in. c. gcūq̄z de here. vbi excōicāt oēs qui p̄sumpserint eccle/siastice sepulture tradere hīticos credētes recep/tatores defensores vel fautores eoz scienter: nec debent absolui nisi pp̄rijs manibus publice ex/tumulent huiusmōi corpora dānatoz.

1 ¶ Quid est tradere ecclesiastice sepulture. ſ. ſz Archi. q̄ est taliū cadauera in cimiterio ecclesie tumulare. vel ēt alibi ad modū christianoz cum

psalmis t oz̄ōibus ad sepulturā deducere. xxiij. q. ij. qui diuina. t. c. quesitum.

¶ Qui autem dicantur fautores receptatores t 2
huiusmodi. vide. ſ. hereticus.

Casus xxix. est in. c. vt inquisitiōis ō hīti. vbi excōicāt p̄lates dñi tpales: rectores vel coz officiales: seu baliui q de crimine heresis cognoscunt vel iudicāt: siue si captos p eodem crimine absq̄z eoz vel inquisitoz licētia a carcere liberant: vel executionē pro huiusmōi crimine eis a diocesano vel inqsitoribus iniūcta non implent. put ad coz spectat offiū. Item si directe vel indirecte p̄sumunt sententiā diocesanorum vel inquisitoz aut. p̄cessum impediret vel si diocesano vel inqsitorib⁹ us p̄sumpserint se opponere in his que ad p̄fatū fidei negociū incūbūt. aut aliter impedire cū omnibus dānbus eis in p̄dictis auxiliū cōsiliū vel fauorem. Limitat tamē Matheus ibidem vez si facit aio impediēdi officium. Secus si impediret aio offendendi quia ē inimicus suus. q̄ sic nō esset excōicatus: licet impediret.

Casus xxx. est in. c. vnico. de scisma. Et q̄z vacat hodie omitto.

Casus xxxi. ē in. c. i. de homi. vbi excōicātur oēs q p̄ asassinos aliquē interficiunt. de quo dic vt. ō. Asassinus. ſ. i.

Casus xxxij. est in. c. i. de vsu. vbi excōicāt oēs p̄sone singulares ecclesiastice ep̄is inferiores que vsurarijs alienigenis Ɔcedunt domos ad fenus exercendū. de quo vide infra vsura. ij. ſ. xiij.

¶ Quis dr oriundus. ſ. q̄ is q ortus est ibi vl 1
in vico ciuitatis illius. ff. ad munici. l. qui ex vico vel etiam si pater eius inde originem duxit. ff. c. ti. l. assumptio. ſ. filius.

¶ Quid si vsurarius nō sit de terra oriūdus. ſz 2
de dñio sub cuius est terra. ſ. ſm Lar. t ſ rā. ibidem non habet locum hec pena.

¶ An predicta pena Ɔhēdat Ɔducētes iudeos 3
ſ. Lar. in cle. i. ō vsu. Be. in. c. vsuraz ō vsu. in. vi. t Pau. t Bal. in quodā cōsilio. qō inci/pit. Inter iudeos. t Lau. t Rodol. in suo tractatu de Ɔctibus tenent q̄ sic. Et sic tene. lz aliqui teneāt Ɔrium. v. ſ. vsura. ij. ſ. xiij.

Casus xxxiij. est in. c. vnico de iniur. vbi excōicant cōcedētes repzesalias Ɔ p̄sonas ecclesiasticas vel coz bona. vel si generaliter concessas p̄textu cuiusuis Ɔsuetudinis ad easdem referūt seu extēdūt nisi infra mēsem a die Ɔcessionis reuocēt. Intellige si sunt persone singulares. Itē nō. ſm Archi. ibidē q̄ cōcedere p̄tinet ad cōcedētes t extendere ad eos gbus tales

repꝛeſalie ſunt conceſſe.

1 ¶ Quid ſi ante menſē ꝓceſſerūt ad actū. ℟. gl. ⁊ Be. ibidem q̄ ſunt excōicati q̄ ꝓhibent actuꝫ ⁊ precipit reuocationem infra menſem.

Caſus xxxiij. eſt in. c. felicis de pe. ℣ quo hēs ſ. Excōicatio. v. caſu. ix.

Caſus ſequētes vſq; ad caſuꝫ. xxxvi. ſūt in clementinis.

Caſus xxxv. eſt in cle. vnica de ſeq̄. poſ. vbi excōicātur oēs q̄ ſequeſtratio/nem que debet fieri per ordinarium loci de bīfi/cio non poſſeſſo pacifice p̄ triēniū integrū p̄ ſen tiā diffinitiuā ℑ poſſeſſorē apud ſedē apoſtoli cam dūtaxat in petitorio vel poſſeſſorio ꝓmulga tam ipedire: vel fructꝰ ſeq̄ſtratos q̄ ſupſūt oneri bus tenētꝫ ſeq̄ſtratū bīficiū occupare p̄ſumpſe/rint a qua nō abſoluāt niſi vſurpata reſtituant ⁊ ⁊ impedimentum remoueant.

1 ¶ Quid ſi ſeq̄ſter ꝙuertit fructꝰ in vtilitatē bīfi cij. ℟. gl. ℣Dau. ⁊ Zen. q̄ ñ pōt pp Ybū rſtituat

Caſus xxxvi. eſt in cle. i. de ſepul. vbi ex/cōicant oēs q̄ interdicti tēpore i ca ſibus non cōceſſis a iure: vel excōicatos publice .ſ. maiori excōicatōe nō minori ſm Jnno. in. c. ſacris de ſepul. aut noiatim interdictos. Jntelli ge a diuinis ⁊ ꝓticipatōe ſacꝝ ſm ℣Dau. q̄ in terdicti a iuriſdictōe vel ab aliquo offō nō ꝓuāt ſe pultura: vel vſurarios mānifeſtos ſcienter ſepelire p̄ſumūt i cimiterijs nec dēnt abſolui niſi ꝓus ſa/tiſſecerint illis q̄bus iniuria facta ad arbitrium. dioceſani.

1 ¶ Vtꝝ ad icurrēdū p̄dictā penā regrat q̄ locus ſit bīdictꝰ. ℟. ſm Car. ibidē q̄ ſic. q̄ nō dr̄ cimi teriū niſi p̄ bīdictionē. ar. c. nemo. de ℘ſe. di. i. ⁊ hoc verius: lꝫ aliq̄ teneāt ℑriū: quoꝝ opi. pōt eē Ya q̄ſi locꝰ dim brēt ꝓ bīdicto lꝫ i Yitate nō eēt.

2 ¶ Quis dr̄ publice excōicat. ℟. fꝫ glo. i. c. exce ptōem ō excepti. q̄ ſi agit de pena icurrēda reſpe ctu cōicatiū ipſi excōicato itelligit ſi iudex tulit ſe/tētiā in loco vbi publice iudicare cōſueuit p̄ſtitꝰ officialibꝰ ſuis ⁊ ptibꝰ. vel alīa abſite ꝓ ꝓuāciaꝫ al' ſec. Sꝫ glo. in. d. cle. i. vult q̄ ex q̄litate foꝛi et ex multitudine aſtātiū vel paucitate dicat publicū vel nō publicū. vñ ſm cādē glo. ſepliēs occulte excōicatū. lꝫ ſciat nō incidit in penā. ℣Da. in. d. c exceptionē limitat ō vex q̄ñ nō eēt excōicat ſm modū quē dicit gl. i. d. c. exceptionē. aut ſi eēt tī ſepeliēs ignoꝛabat ⁊ magis plꝫ. quo Yo ad excōi catū dr̄ publice excōicat ex quo a iudice fuit excōi cat. ipſo p̄ſite vel ꝓuāciter abſite. lꝫ ñ fuerit de/nūciat ſm ℣Da. i. d. c. exce.

3 ¶ Quis dicat noiatim interdictus vel excōicat vide nominatim.

¶ Quid ſi vſariꝰ mānifeſtus fecit cautionē. ℟. 4
Car. in. d. cle. q̄ poterit ſepeliri licite. ⁊ ita tꝫ gl. ⁊ Matheus ibidem.

¶ Vtꝝ hec pena liget ſolū humo vel tumulo im 5
ponētes an cōcomitātes vel portātes ſeu officiā/tes. ℟. ℣Dau. tꝫ q̄ ſolū tumulo iponentes. Ste. tꝫ q̄ oēs ēt ℘comitātes. Blo. dicit caſū dubium. Ego credo niſi fiat fraudulēt q̄ ſolū ē excōicatꝰ i ponēs i tumulo cū mādātibꝰ ⁊ auctē p̄ſtātibꝰ ſi/mul cū platis doloſe ñ ꝓhibētibꝰ: ſꝫ p̄mittētibus ſepelire ⁊ officiātibus ſm moꝛē ſepulture.

Caſus xxxvij. ē i cle. i. de deci. vbi excōi/cāt oēs religioſi adminiſtratiōnē vl bīficia nō bīntes q̄ noualiū aut alias decias eccle/ſijs debitaſ ⁊ ad eos nō ſpectātes ſibi appꝛopare p̄ſumūt: ſeu q̄ de aialibꝰ familiaꝝ aut paſtoꝝ ſuo rū vel alioꝝ ēt aialiū imiſcētiū eoꝝ gregibꝰ: aut q̄ de aialibus que i fraudē eccleſiaꝝ emūt ēptaq̄ vēditoꝛibus vel alijs ab ipſis tenenda tradūt ſeu q̄ de terris q̄s tradūt alijſ excolēdas decias ſoluē nō ꝓmittūt aut ꝓhibēt: ſi poſt reſtitutionē factā ab eis quoꝝ intereſt non deſtiterint. ſ. menſem vel ſi de bis que ℑ p̄miſſa vſurpare vel retinē preſūp ſerunt ifra duos mēſes eccleſijs dānificatis emē dā nō fecerint cōpetēt. nec debēt abſolui niſi āte ſatiſfactionē condignam fecerint.

¶ Quid de decis debitis ꝓuato ex ꝓuilegio vel 1
feudo. ℟. glo. ibidē nō eſſe locum iſti pene.

¶ Quid ſi p̄dicti lꝫ nō ꝓhibeāt alijs. tñ ipſi non 2
ſoluunt decias cū debeāt. ℟. glo. ibidē. ℣Dau. et Zen. q̄ nō erunt excōicati aliter peꝛoꝛis eſſent cō ditionis q̄ꝫ laici nō ſoluentes decimas.

Caſus xxxviij. eſt in cle. i. de ſta. mo. vbi excōicāt duo genera ꝑſonaꝝ. ℣Pri mo oēs mōaci ⁊ canonici regulares adminiſtra/tionē aliquā nō bīntes q̄ ſine lītia ſpāli ſuoꝝ ꝓlato rū ſe trāſferunt ad curias principū vt dānū aliq̄ ſuis prelatis aut mōaſterijs inferāt. Vbi no. fꝫ glo. ⁊ Car. ibidē q̄ ad incurreñ hāc penā duo re quirūtur. ℣Prio q̄ itrauerint curiā. q̄ ex ſolo eri tu clauſtri ob hāc cām non ligarēt. Secūdū q̄ re quirit eſt vt cā dānificādi mōaſteriū vel prelatuꝫ curiā intrauerint. vñ lꝫ dānū nō intulerint. vtpu ta q̄ penituit eos. tñ ex quo ꝑp hāc cām curiā itra uerūt ligāt. licētiā Yo bre vel nō bre nō puto pō derandum. vt dicit glo. ibidem.

¶ Quid eſt adminiſtratio. ℟. Car. in. d. cle. ⁊ 1
Aau. q̄ ꝓ adminiſtratōe debem itelligē preceptoꝝ tēporaliū fructuū nō aūt ſpūaliū officioꝝ.

¶ Jtē ſcdo excōicāt monaci q̄ ſine licentia obtē/ 2
ta abbatū ſuoꝝ tenēt arma intra ſepta monaſteri oꝝ. vt dicit Car. q̄ ſepta eſt clauſura monaſte rij quam non licet egredi niſi de licentia.

3 ¶ Quid si talis est abbas q parit cōtumeliā creatori: vel inungit monacis intollerabilia: vel eos, plegtur odio capitali poterunt ne monaci fine licentia arma sumere. Si alijs remedijs nō pñt sibi prouidere. ff. Card. ibidem q sine predicta pena pñt assumere. xi. q. iij. c. Julianus.

4 ¶ Quid si tenent arma in aliquo monasterio ñ in suo. ff. q nō crūt excōicati. Et no. q nomine armoꝝ intelligūt ea que cōiter sunt ad inuadēdū vel defendēdū. Si vo essent talia quibus posset vti vt armis vel vt instrīs: ficut baculꝰ lapis furcha ꝛ huiusmōi. tunc talia sumūt significatū ab intentione deferentis. Itē no. q prefati casus non hñt locum in alijs monacis nisi in nigris.

Casus .xxxix. est i cle. attendentes. de statu. mo. vbi excōicātur impedientes visitatores monialium quarūcūq; ꝛ etiā canonicaꝝ regulariū in his que pertinent ad officium visitationis earūdem. Vbi no. fm Lar. ibidem q ad incurrēū predictā penā oz. ꝓmo q ipedimentum effectualiter presteturꝫ. Secundo q admonitio vt desistant sit eis facta per visitantez. Tertio q monitio non precedat impedimentū. alꝫ nō ligarentur ista pena. Et dicit sufficere vnicā monitionem etiam generaliter factam. dūmodo fiat a visitante.

Casus .xl. est in cle. i de reli. do. vbi excōicātur oēs statū bigbinaꝝ assumentes vel assūptū sectātes. Secūdo excōicātur religiosi qui dictas bigbinas fouēt in coꝝ statu: seu vt assumāt dictū bigbinatū dant eis consilium fauorem vel auxilium directe vel indirecte.

Casus .xli. est in cle. vnica. de ꝓsan. ꝛ affi. vbi excōicāt oēs scienter ꝯtentes matrimoniū in gradibꝰ cōsanguinitatis vel affinitatis prohibitis. Itē sēdo ꝯtētes cū monialibꝰ Itē tertio religiosi vel mōiales aut clerici i sacris cōstituti ꝯtentes matrimoniū cū quibuscūq;.

1 ¶ Quid si ignorauit qñ cōtraxit: ſz postea sciuit gradū, phibitū. ff. cū glo. ꝛ Lar. in. d. cle. q nō ligatur ista pena: nisi contrahat de nouo quātūcūq; cohabitet. licet peccet mortaliter.

2 ¶ Vtrum contrahens cū impubere sibi consāguinea vel affine ligetur predicta pena. ff. Card. ꝛ Lau. ibidem q non ligaꝫ q: spōsalia potiusꝫ isti iuris interpretatōe ꝯhūt ꝺz mrīmoniū. c. vnico. de despō impu. li. vi. ꝛ ꝯtētes spōsalia nō ligāt p̄dicta pena. vt tz gl. Ste. ꝛ ſdau. ibidē. qō itelligē nisi p copulā carnalē efficiāt mrīmoniū.

3 ¶ Vtrum contrahens cum furiosa sibi affine ligetur predicta pena. ff. q non.

4 ¶ Quid si solum ꝺxit per Vba de presenti: ſz ñ cōsummauit. ff. glo. q nihilominus ligaꝫ.

¶ Quis dicaꝫ religiosus vt incidat in istā penā ff. glo. q glibet tacite vel expresse professus aliquā religionem approbatam. 5

Casus .lii. est in cle. nolētes. ō hereti. vbi excōicāt oēs igsitores seu cōmissarij sup heresi deputati q pretextu officij igsitōnis quoquiq; mō illicito pecuniā extorquēt ab aligbꝰ Itē sēdo si sciēt p̄dicti acceptēt bōa ecclesiarum. Itē tertio si fisco ēt ecclesie ob clericoꝝ delictū applicent bōa ecclesiaꝝ. vt dicit Lar. q hec pena ñ cōphendit epos. ꝛ est Vio: opi. ſz aliq ꝯdicant. Itē dicit q noie pecunie intelligīt quodcūq; extimabile. facit. l. i. ꝛ ij. C. de ꝓst. pecu. ꝛ. i. q. i. totū. Itē dicit q solū hz locū ista pena qñ p̄textu officij hoc faciūt. Et aduerte q p̄dicti nō pñt absolui p̄terq; in mortis articulo: nisi prius satisfecerint de pecunia sic extorta: nec ꝑuilegiū aut pactū vel remissio valet ꝯ hoc. vt in. d. cle.

Casus .xliij. est in cle. vnica. de vsur. vbi excōicant ptātes capitanei rectores consules iudices consiliarij: aut alij quis officiales quarūcūq; cōitatū qui faciūt statuta scribūt vel dictāt q vsure soluātur: aut q solute nō restituāt cū repetūtur. Itē sēdo q scienter iudicare fm illa statuta ꝓsupscrit. Itē tertio si p̄dicta statuta hactenus edita de libris cōitatū ipsaꝝ nō deleuerint si hñt ptātē sup hoc. ſ. tres mēses. itelligētā de potestate iurq; facti fm glo. ꝛ Lar. ibidē. Itē qrto quicūq; p̄dictoꝝ p̄sumētes obſuare p̄dicta statuta seu ꝓsuetudines effectū coꝝ hūtes quoquo mō. ſz alij a p̄dictis fuātes talia statuta nō sūt excōicati fm Lar. ibidē. Itē no. q is q scribit vel dictat vt incidat in penā predictā ꝺz hec faciat tanq; officialis fm ſdau. aliter nō ligareꝫ. Similiter non ligatur scribens sniam conformē statuto: nisi poneretur tenoꝝ statūm in sententia.

¶ Quid si faciūt statutū pp vsurarios rep̄mendos vt ñ exigāt nisi tñ. ff. gl. ꝛ Lar. q nō ligāt 1

¶ Quid ō dñus q cū iudeis vsuras exercētibus pacta faciūt. ff. Lar. ibidē q sic sūt excōicati fm Lau. marie si vsure exigātur a xp̄ianis: sicut qñ faciunt pacta cū xp̄ianis vsurarijs. 2

Casus .xliij. est i cle. cupientes. de pe. vbi excōicātur oēs religiosi mēdicantes q loca de nouo accipiūt ad hitādū. Itē sēdo p̄dicti q accepta loca bucusq; mutāt vel trāsferūt i alios quouis titulo. de quo dic vt. ſ. Loca. Aduerte tñ q licz sit nouū qō fuit ꝛ postea reficiē. vt no. xviij. q. ij. de mōachis. tñ fm Lar. hic nō ꝓhibentur loca destructa reficere. Limitat ſdau. Vnū nisi ipsa loca desierint esse de eoruꝫ dñio. ꝛ postea ex nouo iure acquirunt.

¶ An āt p̄dicti mēdicātes possint augmentare 1

toca iã capta. ℟. Lap. ꝯsilio. clxxxviij. q sic sñi ꝑ dicta pena. facit. c. fi. de ꝓcess. ꝓben. li. vi. ⁊. c. ꝯsuluit de iude. ⁊ cle. i. de sup. ne. ꝑla. quia aliud est de nouo cape aliud augmẽtare, ꝓterea hic nõ accipit locus. vt in. l. locus. ff. de ℣. sig. ſz capit ꝑ alio loco diuerso pluraliter. vñ pp augmẽtati/oncm nõ dñt hre duo loca. Itẽ tertio ibidem ex cõicãtur oẽs religiosi q aliqua ꝓferre ꝑsumunt i ſmonib⁹ suis vel alibi ista intentõe vt a decima/rũ debitaꝝ ecclesijs solutõe retrahãt audientes. Vñ tria regrunt vt incidãt in ꝑdictam penam. ℙrimũ q dicãt intẽtõe retrahẽdi. Scõm q de/cime a gbus retrahere intendũt sint debite. Ter/tiũ q dicãt psonis audiẽtib⁹ que ex debito debãt soluere dictas decimas. Itẽ quarto ibidẽ excõi canr oẽs religiosi q, ꝑdicare ꝑsumpserint negli/gentia nõ purgata de ꝓscia facienda circa decias nõ soluẽtibus cõfitẽtib⁹ vt soluãt. ℙro quo ẽ ſ/endũ q in. d. cle. ꝓcipit sub iterminatõe maledic/tõis eterne q in ꝓria dñica quarta ⁊ vltima qua/dragesime: ⁊ in festis ascẽsiõis dñice pentẽ nati/uitatis beati Joãnis baptiste: assũptõis, ⁊ natiui tatis beate ℣ginis Mdarie ꝑdicãdo populis ſi a ꝑlatis ecclesiaꝝ aut coꝝ vicarijs vel loca tenẽti/bus cozũdẽ fuerint reqsiti audiẽtes exꝑsse de so/lutione decimaꝝ informẽt. Itẽ secũdo ꝓcipit ꝑ/dictis religiosis q requisiti a ꝑdictis ꝓscias faciãt illis quoꝝ confessiões audiunt q decimas soluẽ non omittãt q ſi post talẽ reqsitionẽ sciẽter post posuerint ꝯfitentib⁹ ꝯsciam ꝓfacere de huiusmõi soluendis decimis tã diu ab offo ꝑdicatiõis ipso facto sunt suspẽſi: donec cõfitẽtib⁹ ipsis nõ fece/rint ꝯsciam ſi hoc ipſũ sibi dicẽdi cõmode facul/tatem habuerint. ⁊ iõ hoc nõ faciẽdo ꝑdicãdo in terim sũt excõicati ipso facto. oz ergo q ꝯsciaz fa ciant sibi ꝯfitentib⁹ ſi ꝓmode possũt antecẽz predi cent. aliter non euitant predictam penam.

Casus .xxxv. est in cle. i. de sen. exc. vbi excõicãt oẽs religiosi cuiuscũqz oz dinis ⁊ ꝺitõis exñtes qui interdictũ ipositũ a sed apostolica. vel a quocũqz ꝓlato qõ mater eccle sia fuat nõ fuauerint. Idẽ dic de cessatib⁹ ge/neralibus a diuinis. ⁊ ligat hec pena etiam ſi in/terdictum sit nullum.

Casus xxxvi. q aliqñ ẽ papalis. alñ epa/lis. alñ nõ nõ. in. c. eos de sen. ex. li. vi. vbi illi q a ſnia canõis vel hõis pp mortis piculũ vel aliud ipedimẽtũ fuerint absoluti ab a/lio qz ab eo a quo de iure erãt absoluẽdi. ſi libera ti a tali ipedimẽto qcito cõmode poterũt cõtem/pserint se ꝑsentare illi q legitime debebat eũ absol/uere ⁊ satisfacere, ꝓut ab codẽ eis iniungẽt ipso facto ſniam excõicatõis incurrũt ⁊ ab eo solo po/terunt absolui a quo a ꝑma excõicatiõe erãt absol uendi. Idem dic de illis qui cũ absoluũt a papa vel legatis ipsius a qbuscũqz sententijs iniungit eis vt se ordinarijs aut alijs qbuscũqz repzesen/tent ꝓ susceptõe ꝑnie vel ꝓ satisfactiõe ipẽdenda his qb⁹ iniuriã fecerũt ſi nõ faciũt ꝯ ꝑmũ ꝯmode poterũt eãdẽ ſniam ipso facto incurrunt. de quo vide. ſ. absolõ. iij. §. xvi. Et aduerte h q Jo. an. dicit q istud hẽt locũ tam in ſnia iuris qz ho/minis. ⁊ ita sequuntur domini de rota.

Casus xxxvij. q est alñ papalis. alñ epal. alñ ñ est in. c. nup. ⁊ in. c. ſi cõcubi nc. de sen. exco. ꝯ pticipãtes cũ excõicatis. ꝺ quo dic vt. ſ. excõicatio. viij. §. i.

Casus alius est ꝑ cruagãtẽ pauli ſi positã sub ſtica de re. ec. nõ alie. vbi excõi cãt alienãtes res ecclesiasticas siue faciẽtes pac/tũ p qõ ipsoꝝ dñium transferaꝝ ac oẽs cõceden tes ipothecãtes infeudãtes: vel in emphiteosim ꝓcedẽtes aut locãtes nisi in casib⁹ a iure ꝓcessis: exceptis fructib⁹ ⁊ bõis q fuãdo fuari nõ possũt. Itẽ secõ excõicãt qui taliter alienata recipiunt.

¶ Gũt ⁊ multi alij casus excõicationũ tam papa 1
les qz ꝑ statuta ordinarioꝝ in coꝝ dioceſibus, ꝑ mulgati quos omitto breuitatis cã. ⁊ etiam, ppt ea que inferam in sequenti qõne.

¶ ℙro declaratõe omniũ ꝑdictoꝝ casuũ tam in 2
ſto. c. qz i duob⁹ ꝓcedentib⁹ querũt infrascripta.

¶ Utrũ ignorantes ꝑdictas ſnias excõicationũ 3
ligentur quo ad deũ ⁊ conscientiã faciẽdo vel o/mittendo id pp quod ſnia excõicatiõis ꝯponit. ℟. Aut ignorantia est affectata crassa vel suppia ⁊ sic ligarenr ſm cõiter doc. ꝑ tex. clarus in. c. vt animaꝝ periculis de consti. li. vi. Aut ignoran/tia nõ est affectata nec crassa aut suppina. Et sic quo ad forum ꝓscie ex nõ. in. c. cognoscentes. de consti. ⁊ in. c. a nobis. cl. i. de ſnia excõicatõis. ⁊ in. d. c. vt aiaꝝ distinguo. Aut id quod ꝯmittit vel omittit pp quod excõicatio infligit non est, ꝑ hibitum vel ꝓceptũ a lege diuina: sed solũ a iure positiuo vel ꝑ statutũ. Et tũc talis ignorãs nõ li/gat ſnia excõicatõis. q: ad cã incurrendã regrit dolus ver⁹ vel ꝑsumptus sicut est lata culpa. l. q nerua. ff. depositi. hoc tz Jo. an. in. c. quãte. co. ti. in nouella: vbi dicit notabile ℣buz. Nõ q in hunc vel quẽcũqz canonem nullus incidit nisi sit in dolo. Hoc idem tenere videt Jnno. in. c. cũ medicinalis. co. ti. li. vi. ⁊ facit qd no. Bar. in. l quicũqz. C. de fuis fugi. vbi dicit q vbicũqz lo/qmur de pena capitali vel corporali subintelligit dolus, de h vide. ſ. ℙena. §. vi. ergo a fortiori subintelligit in excõicatõe qua punit aiam. Cuz ergo talis nõ sit in dolo vero, vt pz. ꝺ. Dolus. §

i. nec pre sumpto q; nō ignorat crasse nec suppie. qō est lata culpa. ergo non ligabit sīa excōmunicationis. facit qō no. Inno. in. c. nouerit. co. ti. vbi dicit q; faciens statutū ꝯ ecclesiasticā libertatem ignorans forte contra ecclesiasticā libertatem non ligat sīa excōicationis. Item hoc p; ea que no. in. l. qui ꝯ. t in. l. fi quis incesti. t in aut. incestas. C. de incest. t inuti. nup. vbi p; q; ignorantia iuris excusata pena imposita vetitas nuptias ꝯbenti. facit. l. si adulteriū cum incestu. §. i. ff. de adul. Aut id quod cōmittit vel omittit pp quod excōicatio infligitur est contra legez diuinam t ꝓmittens scit forte ꝯ legē dei. licet ignoret esse ꝓhibitum per ius cōe vl p decretales aut statuta quecūq; t in hoc est diuersitas inter doc. Mā glo. in. d. c. a nobis. t Bart. in. l. cunctos populos. C. de sū. trī. t fi. ca. videt tenere q; ligatur q; est in dolo faciendo rem quaz scit sibi eē ꝓhibitam. p; quibus facit. l. nec exemplum. C ad. l. cor. de fal. t. c. cum illoz. in fi. eo. ti. huius opi. vr etiam Sco. in. iiij. di. vi. Cōtrariū tenet Jo. an. in. d. c. vt aiaz. t quo ad excōicationem d. Anto. t Spa. in. d. c. a nobis. t Be. in. d. c. vt aiaz. Sed ꝓ concordia sic distinguo aut loqmur de excōicatōibus que infliguntur a iure cōi: aut p extrauagantes vel statuta quecūq; sup facto dānato a lege diuina que cōiter i diocesib9 publicantur t sciunt. vt est illa de nō ꝯbendo i gradu ꝓhibito de non ꝟberando clericū t similib9 t sic ligatur. q; est lata culpa ignorare qō omnes sue conditōis sciunt. q; si est boni sensus non ignoraret talia si faceret que cōiter hoies sue conditionis faciunt. s. si iret ad ecclesias t ad ꝑdicationes t similia ipsa non ignoraret. Cuz ergo talis non sit extra culpam ignorantie sic non euitabit penā. Et sic intelligo t limito glo. t Bar. tenentes q; ligant. Aut loqmur de excōicatōibus iuris cōis t extrauagantiū vel statutoz quoruncūq; super facto dānato a lege diuina que cōiter nō publicant in diocesibus nec sciunt. Et sic cū talis ignorans sit extra oēm culpam ignorantie nō ligabitur pena excōicatōnis: nisi sit persona cui ex officio ignorare sit ꝓhibitum. t sic intellige t limita Jo. an. t. d. Anto. cū ceteris qui tenent q; non ligat sīa excōicatōis. Rō est q; quātitas pene dz ꝓportionari quātitati culpe. c. felicis. ō pe. li. vi. sed talis peccans solū offendit legem diuinam contra quā se scit facere. nō āt offendit cōditē canonis cū ipse canonē ignoret t sine oi cl'pa. ergo solū dz puniri pena. l. diuine quā preuaricatur nō pena excōicatōis que nō ligat: nisi rōne ꝓtēptus regulariter. vt in. c. sacro eo. t. c. nemo epō. xi. q. iij. cū similibus q ꝓtēpt9 nō ē in cāu nostro quo ad canonē vel statutū qō ignorat: q; vbi datur ignorātia cessat cōtēptus sm. d. An. i d. c. a nob. facit. c. fi. q matri. accu. po. Itē quod no. Inno. t doc. in. c. si vero. el. ij. eodē. vbi p; q; peccatiens clericū ignorās clericū ee nō est excōicatus. lz faciat factū dānatū. l. diuina. q; non contēnit canonē cum ignoret clericū esse t sic nō ligatur. Nec ob. q; sepe in excōicatōib9 dr q; sufficiat affixio in valuis. S. Petri rome. q; id dz intelligi quo ad ꝓsūptionem fori contentiosi: vel quo ad illos q sunt in culpa: vt non possint publicari in eoz terris. Aliter sequeretur q; quilibet tenere, retur hre ꝓcuratorem in curia: vel studere iuri canonico. qō est impossibile multis.

¶ Vtz mādās fieri aliqd qō ꝓhibet aliqua p; fata ꝟ excōicationū sit ipso facto excōicatus. ff. fz distinctionē. de qua. j. mandatū. §. i. 4

¶ Sed qd si qō mandauit non habuit effectum ff. q; non est excōicat9 in nullo casu ꝑdictoz. nisi solum in illo de quo. s. in casu. xxxi. s. in. c. i. de homi. in alijs autē casibus vt incidat in excōicationē non sufficit q; solum mādauerit: sed oz effectus mādati sequatur. vt no. in. c. felicis. ō pe. li. vi. p Boff. t alibi p doc. 5

¶ Vtrū ratū hīs maleficium qō aliqua ꝑdicta rū excōicationū ꝓhibet ligē similiter cū faciente ff. q; ligatur si tamen interueniant que regrūt vt rati habitio hēat locū que vide. s. ꝓsentire. §. iiij 6

¶ Vtz ꝓsulētes vel fauorē dātes inducētes alios ad aliqō predictoz faciēdū similiter sint excōicati. ff. q; nō. nisi vbi exꝓmit et ꝯ dātes ꝓsiliuz auxiliū vel fauorē. t excepto si darēt cōsilium auxiliū vl' fauorē ad factū dānatū postq; ille cui dāt ꝓsiliū auxiliū vel fauorē iā ē ligat9. q; sic ligaret eadem pena t ab eodē eēnt absoluendi. vt in. c. nuper. de sen. excō. t. j. excōicatio. viij. §. i. 7

¶ Quero de quo consilio intelligit qñ excōicatio infligit cū dātib9 ꝓsiliū. ff. vt colligo ex Lar. in cle. si quis de pe. q; intelligit de fraudulēto cōsilio non de nudo qō nihil addicit ad peccatū. vt no. in. d. c. nuper. in glo. ij. t in. c. sicut dignum de homi. Et dicit Spau. q; consiliū prestatur suadendo rogando mandādo instruendo vel vtilitatem inde se cuturā ostendendo. vt no. Inno. i c. ad audientiā. de homi. Item dicit Spau. q; ex nudo consilio regl'r quis nō tenetur. vt insti. mādati. §. tua tū gra. Et dr nudum consilium vel simplex fauor illius qui ad maleficium faciendū nihil addicit. puta q; sic omnino faceret t cū tāto aio: sed vbi quis magis efficaciter inducitur: lz alias esset facturus tunc non est nudum consiliū nec simplex fauor vt ellicio ex glo. in. d. c. felicis Item nō. secundum Spau. in dicto. c. felicis. 8

q̄ ad incurrēdā penā excōicationis. oz consiliuz fauoz vel auxilium sint circa factum damnatum per quod incurritur excōicatio q̄ si ,eēt circa alia non haberet locum.

9 ¶ Quis dicaī defensoz vel receptatoz hēs. ℣. hereticus. §. xxiij. cū sequētib⁹. t fm p̄dictā declarationē ligabūī i quocūq; d̄ ipsis fit mētio spāl.

10 ¶ Quis dicatur socius. R̄. gl. Car. t ℣Pau. i d. c. felicis q̄ est ille qui aliquid coopatur ad actū dānatum. Vnde no. q̄ qñ sūt plures ad deliquēdū. t nullus est principalis tūc dicuntur agentes Sed qñ vnus est principalis t alius cooperans: tunc stricte dicitur socius in censuris. licet large socius criminis dicatur tripliciter. s. cōcomitans fauens: t nō corripiens. vt. xvi. q. iiij. ita plane. lxxxvi. di. facientis. t in. d. c. sicut dignum. §. ij. t tales regr non puniuntur eadem pena.

11 ¶ Queritur q̄ in plerisq; casibus excōicationum p̄dictaz dr̄ q̄ non sūt absoluendi nisi p̄ius satisfecerint vel aliud fecerint. Vtrum teneat absolutio ante satisfactionem t impletionem illoruz que mādātur in dictis casibus. R̄. t p regula est tenendū q̄ vbicūq; ius vtitur isto Vbo potest negatiue. q̄ tunc absolutio impensa contra id qđ sic iponitur est nulla. vt p̄z per glo. in regula p̄ma. de reg. iu. li. vi. Idē dic quādo canō vtitur Vbo nō valeant. t tales casus sunt. xi. t. xiij. t. xvij. t oēs casus sequentes vsq; ad casum. xxxj. inclusiue s. Excōicatio. v. t. xlij. s. Excōicatio. vij. vbi ār canon vtitur Vbo nullatenus. tunc fm Zen. in cle. vnica. de seque. non valet. sed fm Car. ibiđ valent. Sed ego dico q̄ vbi als absolutio alicui pertinet de iure tunc tenet absolutio si omittatur qđ p̄cipit canon fieñ. quātūcūq; vtatur verbo nullateñus: aut Vbo non mereatur vel non absoluatur. sed vbi absolutio de iure non competit tali. puta quia conditoz canonis sibi vel alteri reseruauit t soluz concedit in aliquo casu. Vbi gra in articulo mortis t huiusmodi sub aliqua forma fit sub qbuscūq; Vbis velit. tunc non valet absolutio nisi seruata modificatione seu forma in ipso canone expressa. facit glo. in cle. i. de iure patro. in Vbo inhibentes. quod bene nō.

Excommunicatio. viij. d̄ p

ticipātib⁹ cum excōicatī maiori excōicatiōe. t quia diuersimode participatur diuersas inferam questiones per quas intelligere quis poterit quando participando ligatur maiori excōicatione vel minori. aut qñ licite t sine peccato participat.

1 ¶ Vtrum participans cum excōmunicatis i crimine incurrat aliquā censuram. R̄. q̄ aut excōicatus cū quo participat est excōicatus: cū dantibus ei auxilium p̄silium vel fauoreē. t tūc si participat in eodem delicto: siue anteq̄z fit excōicatus siue p⁹. s. dando auxilium consiliū vel fauoꝛem ad ipsius facies vel cōtinuasi sic ligaī eadem sntia excōicationis. t ab eodē solo potest absolui a quo potest excōicatus cum quo sic participauit. aut talis non est excōicatus cū dantibus ei auxiliū consiliū vel fauoꝛem. t tunc si participat cum eo dando auxilium p̄silium vel fauoreē in facto dānato anteq̄z ille cōmiserit factū pp quod excōicat⁹ est sic soluz peccat mortaliter. Si autē participat posteq̄z ille p̄miserit factū dānatū. t est excōicatus sic ligatur eadē excōicatōe. t ab eodē poterit absolui a quo potest excōicatus cum quo participauit. t sic intelligo. c. nuper. t. c. si concubine. de sen. ex.

¶ Quid si participat non in eodem delicto p̄o 2
pter qđ excōicatus est ille cū quo participat. sed in alio peccato mortali. R̄. q̄ peccat mortaliter. t solum est excōicatus minori excōicatōe: nisi talis fuisset excōicat⁹ a papa cū pticipāntibus ei in casibus non concess. s: q̄ sic ligaretur eadem sententia. si aūt eēt excōicat⁹ cū pticipāntibus ab inferioꝛibus a papa. dic vt. s. Excōicatio. iij. §. xvij.

¶ Vtrum pticipans in diuinis ligetur eadez eē 3
sura. R̄. q̄ aut talis cum quo pticipat fuit excōicatus sntialiter. t nomiatiz a papa. t sic si sunt clerici dic vt. s. Excōicatio. v. casu. iiij. Si Vo non sunt clerici. dic q̄ peccant mortaliter. t sunt excōicati solum excōicatione minori. ar. c. significante eo, ti. fm cōem opi. doc. in. c. sacris. qđ nec. cā. Aut est excōicatus a quocunq; inferioꝛi a papa. t denunciatus. t sic clerici participantes in diuinis peccant mortaliter: t est eis interdictus. ingressus ecclesie. vt habes. ℣. Suspēsio. i. §. xxiij Laici Vo solum peccant mortaliter. Aut est excō municatus generaliter a papa vl a quocūq; alio p̄lato seu a canone vel per statutum. t sic tam clerici q̄z alij non peccant nec sunt excōicati etiā minori excōicatione: nisi sit talis excōicatus p̄ sacri lega iniectione manuū in psonā ecclesiasticaz: ita notoꝛie q̄ nulla possit tergiuersatōe celari t h̄ per extrauagantez factā in concilio constantiensi sub Martino. v. t vt dicit Archi. F lo. in sūma sua habuit ipse a duob⁹ notabilibus fide dignis q̄ fuerunt p̄sentes q̄ fuit acceptata in. d. concilio ab oibus. t est ppetua. F uit etiam vt habui ego a fide dignis confirmata t approbata in concilio cōstantiensi cuius tenoꝛ talis est. Ad euitandū scādala t multa picula que Scientiis timoratis contingere possunt christi fidelibus tenoꝛe p̄sentiuz misericoꝛditer indulgemus q̄ nemo deinceps excōione alicuius sacroꝛ administratōe vel receptione: aut alijs qbuscūq; diuinis intus t extra p̄

textu cuiuscūq; censure aut sñie ecclesiastice a iur̄ vel ab homine generaliter ꝓmulgate teneat̄ abstinere: vel aliquē vitare aut interdictū ecclesiasti cum obseruare: nisi sñia vel censura huiusmodi fuerit illata ꝑ psonā collegiū vniuersitatē ecclesiā cōitatē vel locū certū a iudice publicata vel denūciata spāliter ⁊ expresse cōstōibus apostolicis ⁊ alijs in ꝓriū faciētib⁹ nō obstātibus quibuscūq;. Saluo si quem ꝓ sacrilega manuū iniectione in clericum sñiam latam a canone adeo notorie cōstiterit incidisse q; factum non possit aliqua tergiuersatōne celari nec aliquo suffragio excusari, nā a cōione illius: lz denūciat⁹ nō fuerit volum⁹ abstinere iuxta canonicas sanctiones. hec. D. extrauagans.

4 ¶ Utz participāte scū ꝑdictis excōicatis noiati denunciatis a quocūq; prelato in alijs q̄z in crīminibus ⁊ diuinis peccēt mortaliter. ſ. ꝓpa. in d.c. sacris recitat diuersas opi. ⁊ dicit q; cōis opinio est q; solū peccat venialiter ⁊ est excōicat⁹ minori excōicatione nisi in sex casibus. Quoz primus est qñ cōicat in ꝓtēptum clauium. Secūdus ꝑ ꝓceptū superioris. ar. c. ij. de ma. ⁊ obe. Tertius qñ in diuinis. Quartus qñ in crīe mortali. Quintus qñ ē excōicat⁹ cū ꝑticipātib⁹ sibi. Sext⁹ si cōio sit nimis frequēs. Et lz ꝑdicta opio sit satis rōabilis: tū magis mihi placet opi. sci Bonauenture in. iiij. di. xviij. q. pe. q; z q; solus peccat mortaliter in duob⁹ casibus cōicans in actu exterioi alijs a crimine ⁊ a diuinis. ſ. qñ cōicat in cōtēptū sñie late. aut scdo qñ credit ꝓbabiliter q; ex tali cōione sñia venit in contemptū. Sed si ꝓbabiliter extimat q; sñia nō magis ꝓtēneā ex sua cōmunione ⁊ cū rūore hoc facit ex q̄dā affabilitate aut pusilanimitate ⁊ h⁹ mōi: sic solū peccat venialiter. ⁊ ligat̄ minori excōicatōe: cū qua sñia ꝓcor. Tho. i. iij. ca. di. q. ij. ar. iiij. ⁊ ¶ De. ca. di. Intellige ꝑdicta si cōicat in ꝓhibitis que sunt vltra crimē ⁊ diuia ista q̄ cōtinentur in isto Vsu. Os orare vale cōio mensa rigat̄. O s. i. loquutio quā Guido ⁊ Hugo in. c. qñ multos. xi. q. iij. extēdunt etiā ad litteras recipiendas vel mittendas. ⁊ nuncios ⁊ munera. Assurgere autem vel ei reuerentiā facere aut inclinare se salutāti vel mouē labia. dūmodo nihil dicat non inducunt minorē excōicationem ſm Rodo. cum pene sint restringende per regulā odia. de re. iur. in. vi. Orare per hoc ꝓhibet̄ non solum participatio in diuinis ⁊ sacramentis: sed ⁊ ēt ne qs oret in ecclesia: vel extra simul cum excōicato. Dicit tū Jnno. i d.c. nuper q; si excōicatus sit in ecclesia vel i alio loco non cā orādi: sed ꝓ alio negocio q; non ꝓhibetur qs ibi orare cū in oōne sibi nō cōicet, et placet mihi lz Hosti. ibidē teneat ꝓriū. Vale. p̄ ꝓhibet̄ salutatio q̄z fīēda excōicato: hz loco ei⁹ debet dicere deus emēdet vos. vel si scribit loco salutatōis dicat spūs sanioris cōsilij ⁊ huiusmodi quia sic non est ipsum salutare modo quo ꝓhibetur. Cōmunio per hoc ꝓhibet̄ ne qs facto cōmunicet excōicato. puta cooperādo i aliquo exercitio: vel habitādo in domo cuz excōicato. Dicit tū Jnno. in. d. c. nuper q; si ego ⁊ excōicatus sumus in aliqua domo: ego ꝓ meis negocijs ⁊ ipe ꝓ suis q; nō dicor cōicare ei: sed qñ ego ⁊ ipse simul ꝓ eodem negocio cohabitamus. Similiter dicit q; si ego ⁊ ipse haberemus vnā solam cameram cōmunem q; liceret mihi in ea cum codez. excōmunicato iacere comedere ⁊ huiusmodi: dum modo non cōmunicent ei in eadē mensa: nec in eodem lecto aut locutione vel oōne. Adensa p̄ ꝓhibetur comestio vel potatio cum excōicato. ⁊ de his oibus hr̄. xi. q. iij. c. sicut. ⁊ i tribus. c. se. ⁊ no. in. d. c. nuper.

¶ Sunt multe persone que licite cōicare possūt 5
cum excōicato. de quibus. xi. q. iij. c. qñ multos que cōphendūt his Vsibus. Vtile: lex: humile: res ignorata: necesse. hec anathema quidē faciūt ne possit obesse.

¶ Utile. ſ. cum quis ꝑticipat ꝓ sua vtilitate. 6
puta petendo ab eo debitū z quo ei tenetur extra. eo. c. si vere. ⁊ etiā i iudicio pp̄ h̄ pōt cū cōuenire Item pp vtilitatē aie excōicati vz cum corrigendo vel inducendo ad penitentiam. licet etiam interponat alia Vba vt magis effīcaciter possit eum inducere. c. cum excōmunicato. xi. q. iij. facit. c. cum voluntate eodem ti. ꝓpterea ad predicatiōnem admittuntur de consc. di. i. c. episcopus. facit. c. rīso nostro. eo. ti. excusantur etiam ꝓpter hoc qui causa predicationis vel confessionis habitant inter eos ⁊ elemosynas recipiunt ab eis: quando alias id facere bono modo non possunt eis non cohabitando. d. c. cum voluntate. Item licite possum ꝑticipare cum excōmunicato ꝓ salute aie mee ⁊ ꝓ vtilitate tēporali. puta querendo ab eo consilium: cū alios peritos hr̄e ī possū Dicit tū Ray. q; in hoc nō sūt multū laudē habēne: sed discrete ⁊ cum intentione solum vtilitatis predicte consequende ⁊ non alio modo. Et tā diu possunt participare ꝓ salute aiaz ipsoꝝ excōicatoꝝ q̄z diu spē de eoꝝ connectione ꝓbabiliter habent ⁊ non plus.

¶ Lex. ſ. inf̄monij. ꝓpterea vxor cohitādo vi- 7
ro ⁊ obediēdo q̄z uis sit excōicat⁹ non peccat nisi excōicatio cēt inflicta pp̄ tale matrimoniū.

¶ Sz nūqd licitū sic sit viro cōicare cum vxore 8
excōmunicata. ſ. quidam dicunt q; nō. sz tu tene

q̄ similiter licite cōicare pōt q: ad iparia nō iudi
canť vir ť vxor. c. gaudemus de diuor. verū est
q̄ si vir cū debeat esse caput mulieris. xxxiij. q. v
hec imago. nō inducit uxorem ad petēdā absolu
tionē fm q̄ debet ť tenet peccat mortaliter. c. ne
gligere ť esset excōicatus miori excōicatōe. secus
q̄n nō pōt eam cogere ť suscepit necessaria ab ea
vel efficeretur peior.

9 ¶ Sed qd si vir vocat ad mensam excōicatum.
nūqd mulier poterit licite cū eis comedere. R. q̄
nō. sed comedat in alia mensa diuersa ab illa.

10 ¶ Humile sub hoc excusanť filij serui ť ācille.
Rodo. tū intelligū de filijs q̄ sunt in patria ptāte
secus de emancipatis q: tenenť euitare cum nisi
ipsi cōmensales eius essent ť ab eo necessaria ha
berent. q: sic excusarenť. Idem dicit Hugo. de
patre respectu filij q̄ tenetur vitare filium excōi
catum. nisi ab eo recipiat alimenta. ť idem tenet
Inno. qd limitandum puto: quando non facile
potest aliunde necessaria habere.

11 ¶ Excusentur etiā serui ancille rustici seruiētes
ť oēs alij subditi de familia excōicati qui ñ adeo
curiales sunt vt cox ꝓfilio scelera ppetrenť tales
eis ꝓsone ex quo erāt āte sniam latā ad familiare
obsequiū exhibēdū astricti: excusanť cōicando ēt
post sniam. c. iter alia. eo. ti. Idē itelligas de nu
tricibus ť illis q̄ ꝛrerūt societatē vel alio mō per
aliquē ꝛctū eis erant obligati. Qd limitat Ho.
ť Ber. q̄n sine cox incōmodo ñ pōt abstinē. fil'r
ꝛductor mercenarij facere pōt quāuis postea ex
cōicenť. Idē dic de vassalib' ť hūīb' ēphitcosis
ab eis q̄ possunt eis reddere pensionē ť alia ad
que obligantur fm veriorem opi.

12 ¶ Sz quid dicem' de illo q̄ vel ex ꝛctu vel ex iu
ramēto teneť aligd̄ soluere vel dare alicui in cer
to terio q̄ postea excōicať. R. q̄ sup h̄ fuit diuersa
opi. inter doc. sz mihi plz opi. Post. q̄ si tal' ob
ligatus pōt desistere a tali solutiōe vel datiōe sine
suo incōmodo vel dāno q̄ non teneť: nec dz eu
excōicato pticipare dando vel soluendo qđ ꝓ
miserat: q: in oi iuramēto vel obligatōe subintelli
gť ista clausula. s. si talis ꝑmanserit cui liceat cōi
care. ar. xxij. q. ij. ne quis. nec peccat non adim
plendo qđ ꝓmiserat si facit ex zelo ecclesiastice di
scipline. secus si faceret solum ex cupiditate aua
ricie. q: sic peccaret quo ad deum.

13 ¶ Quid si quis ꝛhat cum excōicato nūquid excu
sabiť pticipando postea. R. q̄ si hoc facit ex ma
gna sua necessitate. puta q: nō pōt aliter viuē bo
no mō sic excusať p. c. si vere. eo. ti. Si autē non
fuit ꝓpulsus a tali necessitate sic nō excusabiť pti
cipādo cū eo: si mō ꝛrit sciēs cū excōicatū. h̄ elici
unť ex dictis doc. in. c. nos sanctoꝛ. xv. q. vi. ť i
c. veritatis de do. ť ꝓtu. ť in. c. si vere.

¶ Res ignorata. s. q̄si ignorādo cū excōicatū p- 14
ticipat qđ itellige vex nisi ignorātia sit crassa vel
affectata ť sic non excusaretur.

¶ Sed qd si audiuit de aliquo q̄ sit excōicať nū 15
quid teneť eū vitare. R. q̄ aut ꝓbabiliter credit
cū excōicatū. puta q: hoc būit a psonis gravib' ť
fide dignis. ť sic teneť. si āt ñ credit ꝓbabiliť ex
cōicatū sic ñ dz eū vitare: sz deponat ꝓsciam. s. q̄
nō sit excōicať: q: multi mīta loquūť. ť q̄cito cre
dit leuis ē corde: qđ si nō pōt cā deponere tūť eū
vitare. ar. c. ingstitioni. eo. ti.

¶ Vex semel excōicatus sit semper vitand'. R. 16
q̄ sic nisi constet de absolutione per regulam. Se
mel malus. de re. iur. in. vi. ť est bonus tex. ꝓ
h̄ in. c. ꝓposu. t. de cle. exco. mi. qđ limito quo ad
ꝓsciam vex nisi cēt talis persona de qua ꝓbabi
liter posset credi dicto suo affirmāti se esse solutū.
ar. c. ex pte. de offi. ordi.

¶ Necesse pp necessitatē cōicās excōicato excu 17
satur. vnde si necessitas ē absoluta que dr vir sic
clax ē q̄ excusat p. c. sacris. ō his q̄ vi vel me.

¶ Sz qd de necessitate ꝺditionata q̄ ē metus. R. 18
q̄ aut metus ē talis q̄ caderet in constantem viz
ť sic ex tali metu pticipans etiā in diuinis nō pec
cat nec minorē excōicationē incurrit. nisi pticip3
in crie. vel nisi cā excōicatōis esset ꝓ fide defen
sanda. rō q: ex quo gs nō teneť obedire ꝑlato pci
pienti q̄ se exponat morti vel cruciatui. ť huius
modi nisi ꝓ fide ť cōi salute qđ als nō pōt defen
sari. vt p3. ē. caritas. §. v. ť. j. religiosus. §. xxix
Sic nullus tūť euitare excōicatos q̄si id facere nō
pōt sine tali piculo. q: ꝑceptū de excōicať vitan
dis cum sit iuris positiui non potest ad hoc ligať
aliquem. Si autem metus non sit talis sic partici
pans ex tali metu non euitat minorem excōmuni
cationem. ť fm hoc intellige. d. c. sacris. dum di
cit q̄ ꝓ nullo metu debet quis peccatum morta
le incurrere. q: ꝓsupponit talem facere cōtra p̄
ceptum qđ seruare tūť. vel dic q̄ logť de pticipa
tione in crimine vel de metu q̄ nō caderet in con
stantem ť fm p̄dictā di. ꝓcorda. doc. q̄ sunt varij
in. d. c. sacris q: ad eam non aduertunt.

¶ Quid de necessitate victus ť huiusmodi. nū 19
quid talia possint peti ab excōmunicato. R. q̄ sic
fm cōiter doc. in. d. c. si vere. ť in. c. inter alia. e.
ti. Vnde breuiter concludendo dico q̄ quando
cōico excōicato non in eius fauorem aut cōmodū
sed ꝓ euitando meo dāno vel subleuanda mea
necessitate nō incido in minorem excōmunicatio
nem. dūmō non participem in crimine aut in di
uinis extra casū iusti metus. ar. cox q̄ nō. i. d. c.
nos p̄decessoꝛ. ť. c. veritatis.

20 ¶ Quomodo debeo euitare excōicatum. ℟. q aut est occult⁹ ⁊ sic debeo eum euitare in occulto puta exeūdo ecclesiam fingēdo aliā cām ⁊ huius modi: ⁊ taliter q non prodam cū. ar. c. si tñ. vi. q. ij. ⁊. c. cū non ab hoc. eo. ti. Et voco hic occultū excōicatū illū q cōiter hr̄, p non excōicato: lz alii qui pauci sciant. ⁊ nisi sit eius prelatus q cum eo cōmunicat. quia talis prelatus teneť cum monē vt ecclesiam creat: ⁊ si non vult si potest probare debet cum publice increpare. Si vero est publice excōicatus. puta quia cōmuniter scitur sic ōz cum publice euitare. vnde si intrat ecclesiam cā orandi vel audiendi diuina debet eū publice monere vt exeat: q si nollit potest ad ꝓceptum sacerdotis violenter eici si modo ꝓ non imineat periculum effusionis sanguinis: vel saltem debent de ecclesia ipsi exire.

21 ¶ Quid faciet sacerdos si incepta missa perpēdit ibi excōmunicatū esse. ℟. q si est occultus nō ōz dimittere officiuz. vij. q. i. nihil. limita nisi sit prelatus suus: ⁊ possit hoc probare: quia tunc faciet vt dictum est in. §. precedenti. si Vo est publice excōmunicatus. Si publice moneat eū vt exeat: q si non vult exire ⁊ sacerdos nūdū incohauit canonem debet dimittere missaz. ar. c. omnis xxiij. q. i. ⁊ hic nomine canonis intelligo a Te igitur ⁊ vltra ſm Archi. in. c. de hymnis. de cōse. di. ij. quāuis dns. Alex. vincen. in. c. cū marthe. de cele. mi. recitat Hosti. Jnno. ⁊ ℣a. tenere q canon incipit a Vbis consecrationis. Si Vo incohauit ꝓsequatur vsqz ad sumptionē sacramenti: qua facta iterꝫ moneat eum vt exeat q si non vult exire dimittat post cōmunionem ⁊ in sacristia cam dicat.

22 ¶ Vtrum participans cum excōmunicato ēt ab inferiori suo vel a se ligetur minori excōmunicatione. ℟. ſm ℣a. in. c. cum desideres. eo. ti. q sic si est inferior a papa. ⁊ addit q etiam si vel let cum habere ꝓ soluto nihilominus ligareť, qz non potest eum tali modo absoluere.

23 ¶ Vtrum excōmunicatio transeat in tertiā ꝑsonam. ℟. q non nisi qñ participātes ligāť etiaz maiori excōmunicatione.

Excommunicatio

vltimo. de malis

que inducit maiorē excōicatio. vt ostendatur quantum est timenda. Vbi sciendum q. xxi. malum inducit.

1 ¶ Primo priuat participatione aliorꝫ. nam excōmunicatus tenetur euitare alios ſm ℣a. i. c. nulli. de sen. excō. ⁊ cōtēnendo euitare alios totiens peccat mortaliter. facit. c. illud. de cle. excō. mi. ⁊. c. sicut. ij. q. iij. vñ licet excōicato possint cā humanitatis in substētationē vite etiā nō expectata extrema necessitate necessaria vite ministrari. vt alimēta vestes ⁊ hospitiū ſm glo. in. c. qñ. xi. q. iij. tñ vtensilia ⁊ alia instra sine qbus viuer̄ pōt non sūt ei ministranda. Solūmodo ergo in casu in quo homo ex ꝓcepto caritatis teneť cōicare cū eo pōt ſm Theo.

¶ Secundo excludit hominē a sacris ecclesie. 2
iij. q. iiij. engeltrudam⁹.

¶ Tertio priuat suffragio ecclesie qđ suffragiuz ſm theo. in. iiij. di. xxij. valet ad quattuor. vz ad augmentū gratie quam habent: ad merendā gratiam quam non habent. Ad protectionē dei habendam. ⁊ ad defensionem ab hostibus ꝓmerēdam. Et propterea dr̄ tradi sathane. in. c. nihil. ij. q. iij. vnde sacerdos excōicatus nō potest dicē dominus vobiscum in officio. 3

¶ Quarto nō pōt interesse diuinis officijs: aut cū alijs orare in ecclesia als peccat mortaliter nec debet ex̄ ita prope stare q audiat. de pe. ⁊ remi. c. qđ inte. posset tñ sol⁹ in ecclesia orare. 4

¶ Quinto excludit a regno celoꝝ. xxiij. q. i. qs/ quis. ij. q. iij. nemo. 5

¶ Sexto si ingerūt se diuinis exñs ī aliquo ordīe irregularis efficit vt. j. irregularitas. i. §. xl. 6

¶ Septio efficit infamis. vi. q. i. infames. Bal. tñ hoc refert ad excōicationē notoriā. 7

¶ Octauo nullū bñficiū ecclesiasticū pōt acquirere. c. postulasti. de cle. exco. mi. ⁊ in. c. bone in fi. de eta. ⁊. quali. 8

¶ Nono nō potest eligere de appella. cōstitꝰ. 9

¶ Decimo si sic excōicat⁹ recipit bñficiū: lz absoluať postea ⁊ ei cōcedať tamē fructus anteriores restituere tenetur. c. sacro. eo. ti. ⁊. c. pastoralis. in fi. de appella. 10

¶ Vndecimo ab officio ⁊ beneficio est suspēsus d. c. pastoralis in fi. 11

¶ Duodecimo obligati ei ex debito fidelitatis: sicut sūt vasalli non teneńť ei quādiu durat excōicatō ſm ℣a. in. d. c. veritatis. 12

¶ Tertiodecimo nō pōt contrahere matrimonium sine peccato mortali lz teneat. 13

¶ Quartodecimo non valent litterę impetrate a papa per eum super alio articulo. c. ipso iure ō rescriptis. li. vi. 14

¶ Quintodecimo nullus potest ꝓ eo orare intellige solēniter. 15

¶ Sextodecimo nō pōt ꝓstitui ꝓcurator de ꝑba. post cessionē: nec ꝓcuratorē cōstituere. c. fi. ō ꝓcura. qđ limita Vum vt actor. secus vt reus ad defēdēdū se. c. itellexim⁹. de iudi. 16

¶ Decimoseptimo q stans excōicat⁹ p anū pōt priuari oib⁹ bñficijs. si que hz. xi. q. iij. rursus. 17

ꝛ.c. quicũq;. qđ limitat glo. in. c. cũ cõtumacia ꝺ here. li. vi. ꝛ Inno. i. ꝺ. c. cũ bone. ꝛ ꝺo. An. i. c i. ꝺ iudi. vex si excõicat⁹ fuit ꝓ cã criali. sec⁹ si ꝓ ciuili. qz si stetissz ꝓ mille ãnos ñ possz ꝓuari. gl. ẽ singularis in. c. ꝓtingit. de dolo ꝛ ꝓtu.

18 ¶ Decio octauo q; ꝺz solue ꝓ singulo ꝺie vnũ grossũ anteq; absoluat ꝑm statutũ aliquox eꝓox qđ qdẽ licz videat simoniacũ p. c. ad nr̃am. ꝛ. c. nemo ꝺ simo. tenet Hosti. ꝛ Jo. an. in. c. ad aures. de simo. deminãt ꝯriũ. ꝛ q; licitũ est: qđ itel ligo vex si fit i penã ꝛ vt citꝰ q̃rat absolutionẽ.

19 ¶ Decimo nono nõ valẽt ꝺctus facti p excõicatum rõne publici officij si erat publice excõicat⁹. vnde actus publici ꝛ ciuiles nõ tenent. puta quia tutor exñs interponit auctoritatẽ alienãꝺi: seu suscepit ꝓcuratoris officiũ vel administrationẽ bonox eccleſie: aut instrumẽta conficit: siue vt arbiter laudũ ꝓtulit: qz tales sunt actus publici. Si Vo cõpromissũ fuit in eum vt in arbitratorez ita q; arbitramẽtum accipiat effectuz ex cõsensu ptiũ vt est quando reducit partes ad cõcorꝺiã bñ tenz nõ ex vi sue fnie sed consensus partiũ. Desta ãt per occulte excõicatum rõne publici officij bñ tenent si modo officiũ est publicũ auctoritate ꝛ vtilitate. secus si fuisset publicũ auctoritate. sed vtilitate ꝓuatum ꝑm ſꝺa. in. c. post cessionẽ ꝺe ꝓba. quo tñ ad actus spũales si sunt tales in quib⁹ imꝓimitur caracter sic tenent. vt collatio ordinũ ꝛ huiusmoꝺi: lz indigeat dispensatiõe talꝛ ordinatus vt ſ. irregularitas. i. §. iij. Alij aũt act⁹ spũales in quibus non imꝓimit caracter. vt collatio beneficij ꝛ huiusmõi tenent q̃ publice non ẽ excõmunicatus rõe publici officij. l. barbarius. ff. ꝺe offi. ꝓto. sunt tñ retractanꝺi si is in cuius fauorem sunt facti sciebat eũ excõicatũ. sed ꝺubitat ꝺe excõicatione. an teneat rõe publici officij lata ab excõicato occulto. ſꝺa. in. ꝺ. c. veritatis ꝺe ꝺo. ꝛ ꝓtu. tenet post factum ad penam irregularitatis euitandã q; non valeat ꝛ placet. Electio etiã licet videatur quo ad capitulũ ptinere ad officium publicum. tamen quo ad singulares nõ est officium publicũ sed est quedam fraternitas. ꝛ ideo nõ tz facta ab excõicato etiam occulto. Alij ãt cõtract⁹ sup tpalibus initi nõ rõe publici officij sed ꝓuati vt emptio venꝺitio ꝛc. cõiter tenetur q; tenent. vt no. ſꝺa. in. c. si vere. eo. ti. ꝛ in. ꝺ. c. veritatꝫ quãis multi ꝺoc. teneant fore nullos ꝯctus.

20 ¶ Vigesimo ñ potest testũ facere ꝑm aliquos cõmunnus tamẽ tenetur q; põ testari. vt no. Albꝛi. in. l. i. C. ꝺe here. insti. ꝛ Car. in. c. q̃sq;. ꝺe vsu. li. vi. ꝛ ſꝺa. in. c. ad ꝓban. ꝺe re iudi. ga equipatur relegato.

21 ¶ Vltimo ꝓuatur ecclesiastica sepultura quia cui non cõicam⁹ vtuo: nec mortuo cõicare debemus. c. sacris. ꝺe sepul. quod limita nisi absoluatur. vide multa alia si placet in. ꝺ. c. ad ꝓbandũ. ꝛ in. c. veritatis. ꝛ i. c. si vere notata a doctorib⁹.

Excusatur quis a peccato ex decẽ

Primo ex alienatione mentis illicitum agens quam alienatio nem adꝺucit q̃ cũq; facti qualitas. sicut Loth quãꝺo voluit filias prostituere vt liberaret quos susceperat. vt ꝺicit Aug. in. c. qđ aut. xiiij. ꝺi. Aliquanꝺo furoꝛ siue insania. Aliquanꝺo ebrietas. Vnde q̃ndo ex toto quis est extra scipsum excusatur a toto. vt pz in. c. aliquos scimus. ꝛ. c. illa cauenda. xv. q. i. ꝛ. c. inebriauerunt. ibiꝺem patet q; est puniendus pro ebrietate: sed nõ ꝓ ꝓmisso in ipsa. ꝛ sic videtur tenere glo. ibiꝺẽ. ꝺe quo vide. §. Ebrietas. §. iij. Secundo ex coactione. intellige absoluta. facit. c. non est. xv. q. i. ꝛ. l. ꝺi. c. pſbyteros. Tertio ex ignorãtia siue erroꝛe. intelige vt. j. ꝺicam. Ignorantia. §. iij. facit pro hoc xv. q. vi. si a sacerꝺotibus. xxxiij. q. ij. in lectum Quarto excusat consuetuꝺo. ꝺe quo. §. Consuetuꝺo. §. ix. Quinto necessitas. ꝺe conse. ꝺi. v. ꝺi. scipulos. Sexto pietas. vt pz in. c. conquestus. ꝺ ferijs. Septimo iocatio ꝛ ludus. vt in. c. i. ꝺe ſe. ex. ꝛ. xv. q. i. illud relatum. ꝺũmoꝺo non sit noxius ar. ff. ad. l. acgl. l. nam ludus noxius i culpa est. Octauo q̃ fecit diligentiã ꝺebitã. vt in. c. Johãnes. ꝛ in. c. quiꝺã vt asseris. ꝺe homi. Nono indeliberatio mentis. xxiij. q. iiij. nabuchodonoſoꝛ. Decimo ex obeꝺientia supioris. xiij. q. v. c. ꝺixit ꝺñs. xi. q. iij. quiꝺ ergo. xxiij. q. i. qꝺ culpatur. Intellige si non sunt contra legem superiois. vt. xi. q. iij. si ꝺominus. ꝛ. c. sc.

¶ Vtruz clericus cui epus pcipit vt vaꝺat romã possit se excusare. quia alij sunt meliozes ꝛ magis apti. ſ. glo. in. ꝺ. c. quiꝺ ergo. ꝛ. xxiij. q. i. c. fi. q; non. quia in legationibus orꝺo non est seruanꝺus. ff. ꝺe legatõ. l. sciendum. §. pe. Itez q; Jo. vltimo. respoꝺit ꝺñs petro. qꝺ ad te tu me sequere.

Executoꝛ proprie ꝺicitur qui rem iuꝺicatam ꝺucit ad effectum. vt ꝺicit glo. in. c. super qõnum. ꝺe offi. ꝺele. ꝺe quo hr̃. ij. q. vi. c. ci qui appellat. Vꝺ. ab executoꝛe. ꝛ in. c. nouit. ꝺe appel. ꝛ multis aliꝫs locis qui aliquanꝺo ꝺr̃ merus executoꝛ q̃n cã est cognita a superioꝛe ꝛ mera executio sibi manꝺatur. vnde ab isto appellari non potest tam ꝺe iure canonico q̃z ciuili. vt ꝺe re iuꝺi. c. qđ ad consultationez. ꝛ. ꝺ. Vꝺ. ab executoꝛe. ꝛ. C. quox ap. non re. l. ab executoꝛe. nisi executoꝛ sñe moꝺum excedat. vt ꝺicit tex. in. ꝺ. l. Aut nisi⁹ male interp̃tetur sententiam ꝛ huiusmoꝺi. ꝺe quibus per gl.

in.d.c.qđ ad consultationem. Aliquando vero dicitur mixtus. ⁊ est quando aliquid a superiore mandatur exequēdū simpliciter. vnde talis debz admittere rōnabiles exceptōes.c. ex pte.el.ij.đ offi.dele.⁊.c.cā te decet de cta.⁊ quali.⁊ in.c.cū a deo.de rescript. Et hoc verum nisi cōstet q̄ superior ex certa scientia sic velit. vt no.glo.in.d.c ex parte. Et ab isto executore mixto potest appellari si aggrauat vel iniuriatur. vt. C. de appel.l. si quis pronocatione.

1 ¶ Quis potest esse executor in causis ecclesiasticis.ff.merus executor pōt esse quilibet clericus. Adixtus Vo non nisi in dignitate constitut⁹. vel canonicus ecclesie cathedralis si cōmissio fit ei ratione litterarum apostolicarum vel legatorum: aut delegatorum apostolicorum. Secus si ab alijs.q; tunc quilibet clericus potest esse. vt p3 per no.i.c.statutum. de rescrip.li.vi.

2 ¶ Executores testōm: siue fideicōmissarij q̄ possit dari. ff.q; siue testōr sit clericus: siue laicus pōt deputare executores tam laicos q3 clericos secularesque etiam religiosos quoscūq3. dūmodo religiosi a suis superioribus obtineant licentiā exequendi exceptis fratribus minoribus quib⁹ est prohibitum in cle.exiui in. §. pinde vir sanctus de V. sig. Fallit hoc ſm Bar. in minorica qñ distributio debet fieri in fratres ipsos vel monialles Sancte clare subiectas cure ipsorum heredevoluntarie soluente. quia sic frater minor potest eē executor.⁊ q; taz clericus religiosus q3 laic⁹ possz esse executor.nō.in.c.religiosus de testa.li.vi.⁊ per doc.in.c.tua nobis.⁊ ibi ſpa.⁊ in.c. Johānes.de testa.etiam si sit minor.xv.annis secundum glo.in.d.c.religiosus.⁊ hoc de consuetudine. Et sequitur Albū.in.l. nulli licere. C.đ epi. ⁊ cle.dūmodo adultus sic. Item non admittitur seruus nec surdus mutus,pdigus furiosus q3/uis aliq tenuerint q; etiam seru⁹ ⁊ pupill⁹ possit esse. vt ibi no. Albū. ſz est verius q; non.

3 ¶ Utz fcia possit deputari. glo. Jo.an.in.d.c religiosus tenet q; consuetudo que est optima interpres legū hz q; sic ſpa.in.d.c. tua nobis.Dicit q; al's fuit consultū q; nō potest. Sed Bal.tz cū Jo.an.⁊ plz,quia mulier non coparet vt p/curatrix: ſz intentat actionē nōie proprio. de quo q eūdem Bal.in.l.id quod pauperibus.⁊ in.l. si qs ad declinandā.C. de epi.⁊ cle. Et sic fi ob. .l.neq3 femia.ff.de ,pcur.⁊.l.alienā.C.eo.⁊.l. ij.ff.de reg.iu.⁊.ij.q.vij.§.tria. q; vt dixi non vt ,pcuratrix comparet.

4 ¶ Utrum possint deputari mixti.s. secularis et religiosus simul vel clericus. ff.q; sic. ſm Jo. an.in.d.c.Joannes.

¶ Utrū cum simpliciter deputant tres vel quat tuor executores. vno mortuo alij possunt ,pcedere.ff.q; sic. vel etiā si vineret ⁊ nolet exequi possent ipi exequi. vt est tex.in.d.c.religiosus. 5

¶ Quid si vnus executor viuit sed ē in remotis ff.q; nihilominus ceteri exequent. vt in.d.c. religiosus. imo ſm glo.ibidē nō est necesse vocet tūc sicut ⁊ in electiōe. vt in.c.q; ,ppter.⁊ in.c.cū inter vniuersas. de elec. Secus si nō mlt⁹ distaret q; tūc vocādus ect.⁊ si in termino assignato non venerit ,pcedēt ceteri. Et h intellige qñ simpliciter fuit deputati. Sec⁹ si cū aliqua limitatiōe. puta q; vnus sine alio nō possit ⁊ hmōi. quia tūc seruandū est q; testator statuit. vt in.d.c.religiosus. 6

¶ Utrū officiū ,pfati executoris trāseat in heredibus.ff.glo.in.d.c.religiosus.q; nō. nisi testator exp̄esserit. Et hoc tene p dictū tex. lz aliq reuerint q; trāseat p.l.cū vnus.⁊.l.a filio.in pn. ⁊.l.alimēta.in pn.ff.de ali.⁊ ci.le. Alij vero q; re integra nō transibit: sed non integra sic. vt de elec.c.in causis.⁊.l.mandatum. C.man. 7

¶ Quid si fit ꝺputat⁹ executor abbas. S. ſpro culi an eo mortuo successor eius exequetur. ff. glo.in dicto.c. religiosus. q; si abbas mortuus erat propinquus testatori non transibit ad successorem: quia videt electa persona ex affectione sine nomē ei⁹ fuerit exp̄ssū vel si. facit ad hoc. xij. q.iij.pontifices.de testa.requisisti. Si autem nō erat propinquus.tūc si nomē erat exp̄ssū non trā sibit. Si Vo nō erat exp̄ssum transibit. de offi.đ le.qm̄ requisisti. 8

¶ Querit an teneat deputat⁹ executor accepta/re.ff. ſpa.in.d.c. Joānes q; nō. nisi tacite acceptasset vel exp̄sse.q; nō possz renūciare. Et dicit tacite acceptare qñ aliqd fecit qđ ptinet ad hoc,⁊ huiusmodi. Item si sciēter recepit lras quibus sibi offiū deferebat.ar.l.i.§.i.ff.de ,pcur. aut si ipse cōsensit qñ testator ad illud officiū cū deputabat. ad hoc.l.vxori.§.i.ff.ad.l. cor. de fal.facit.l.ex smia.ff.de te.tu. ſpossz tñ eps in legatis ad pias cās citra acceptationē ꝓpellere si nō vt executorē saltem vt delegatum. sicut in qualibet alia delegatione. vt. C. qui pro sua iurisdi.l. vnica.⁊.c.pastoralis.de offi.dele. 9

¶ Quando tenētur executores exequi.ff. ſpa. in.c.nos quidem. de testa. q; aut testator prouidit sibi de tempore.⁊ illud seruat. Vtrum tamen semper nota. q; licet testator mādet aliquid fieri infra certum tempus computandum a die mortis. intelligi ur⁊ suppletur⁊ scientie⁊ adite hereditatis. vt ,pbat tex.in.l. statuliberos. §. si quis heredi.ff. de statuliber. facit text. iuncta glo.in.l.fina.§.si autem dubius. C. de iu. delib. 10

Si ꝙ testator non prouidit sibi de tempore. tūc ꝙ dicit in. c. si heredes. de testa. q̄ si res legata est in patrimonio testatoris potest absolui sine mora. Nam dominiū illico adita hereditate trāsit in legatariū. vt in. l. si tibi homo. §. cum seruus. & qd ibi no. ff. dele. i. & in. l. cum res. i pn. ibidem dicitur q̄ si nō soluatur sine mora heredes cōdēnant ad prestandū vsurā & omnē vtilitatem. Idē etiā si esset pecunia legata. vt in. l. si domus. §. in pecunia. ff. de leg. i. vbi dr̄ q̄ ad solutionē tempus modicū dandū est. Sed gl. ibid illud breue tempus dicit fore. x. dies a precepto iudicis: vel saltem arbitrariū pēsata quātitate et qualitate hereditatis. & si nō bz dz reperire vndecūq; l. si pecunia. ff. de le. ij. Et hoc tene quo ad obligationē. quo aūt ad penā. s. vt cogāt̄ soluere cū omni emolumēto & interesse. dic q̄ in legatis ad pias cās est tempus sex mēsiū. vt i aut̄ de eccle. ti. §. si autem legatū. Idem dicerem in legatis ad nō pias causas per ar. a maiori. in. d. §. si autem legatum. & hoc a die insinuationis testamenti q̄ si per annū a die monitionis per iudicem sibi facte non implet quecūq; relicta p̄uat̄ tota hereditate & veniet ad substitutos. vel si nō sunt veniet ordine seruato coheredibus adeuntibus: vel generali fideicōmissario & ceteris. ſz q̄ habeť in aut̄. amplius. C. de fideicōmiſ. lz possit iudex cogere etiā ante p̄fatū tp̄s executores vł heredes alio remedio.

II ¶ Vtr executore nō exequēte deuoluat̄ ad episcopū execution. ſ. ꝙ. in. d. c. nos quidez q̄ si p̄cessit duplex monitio post negligentiā debeāt exequi statim in legatis ad pias causas deuoluť nec requiritur aliud tempus. vt vł innuere ter. in aut̄. de ec. ti. §. si autem. qui hoc iussit sūt. Et sic intelligerem nō. per Bar. in. d. aut. amplī. Si sola vnica monitio p̄cessit expectatur ann⁹ ā te q̄z deuoluat̄ ad ep̄m. Sed aduerte q̄ hodie episcopi per statuta disponūt vt currat ānus a die mortis admonēdo generaliter quoscunq;. & sic post ānum deuoluitur intelligendo a die mort̄ & scientie & adite hereditatis. v supra dixi. Limitat ꝙ Ri. in. iiij. di. xxxv. hoc verum si habet bona in p̄ōptu. de qbus possit infra annum legata implere. alias non deuoluitur ad episcopum. Quod nō.

I2 ¶ Queritur quidam reliquit cētum pauperibus dec̄landis per sempronium. an elapso āno declaratione non facta episcopus possit eligere pauperes vigore statuti prefati in precedenti. q. ſ. Bar. in. l. cum quidam. ita. ff. de le. ij. & segt̄ ꝙ. in. d. c. nos quidem q̄ non. quia statutum loquitur de executore. & in eo haberet locū vt nō posset amplius se intromittere. ar. c. litteras. de sup. ne prela. sed habens declarare nō est executor. sicut dicimus dr̄am inter iudicem qui declarat & executorem. C. de exe. rei. iud. l. executorē. qō no. quia probat q̄ frater minor qui nō potest esse executor bene posset esse declarator & similiter consultor. cum nullo iure prohibeatur. ō quo dic vt infra. §. xxvi.

¶ Vtrum prefata deuolutio habeat locum taz 13
in legatis ad pias causas q̄z non pias. ſ. ꝙ. i. c. si heredes. de testa. q̄ in legatis ad pias causas non est dubium. In alijs autem est diuersitas inter doc. Sed ipse ꝙ. sic concordat q̄ aut ep̄s vult se impedire ante q̄z heres sit p̄uat⁹ hereditate. s. ante lapsum anni. & sic potest se impedire & compellere. Similiter si heres incidit i penam p̄uationis: sed de facto eaz possidet. q̄ nemo eam petit. nam tunc cessat ratio. d. aut̄. amplius que vult vt hereditas cum onere exequendi transeat ad alium. & habebit locum. d. c. si heredes. qō logtur generaliter. Nec ob. q̄ non dz ep̄s impendere officium suū nō imploratū ad vtilitatē p̄uatā Z determinata in. c. bone memorie el primo. de postu. pla. q̄ pro quo impendit ē miserabilis persona. & ideo potest. vt ibi no. q̄ defunctus est destitut⁹ oi auxilio. & iō merito etiam non imploratus potest iudex impendere officiuz suū. Aut vult se impedire postquā puenit ad alios brēditas pp p̄uationē primoz. & sic nō potest respectu executiōis: sed bn̄ respectu cōpulsionis fiende heredi nouo vt exequat̄. q̄ tūc habebit locum. d. aut̄. amplius. Et sic concorda. d. c. si heredes. cum. d. aut̄. amplius.

¶ Quid si testator exp̄sse ꝓhibuit ne ep̄s se ipe 14
diat. ſ. ꝙ. in. c. tua nobis. de testa. q̄ quo ad compulsionē executoz nō valet q̄ sicut ipse si vi ueret non posset se eximere a foro epi. ita nec executores subtrahere potuit. vt p̄z in. d. c. tua nob Quo ad deuolutionē executōnis dicit idem ꝙ. ibidē q̄ si testator ꝓuidit de alio executore in casu negligentie primi ille exequet⁹ nō ep̄s. ar. in. l. nulli. & in. l. si quis ad declinādā. C. de epi. & cle. Aut solū ꝓhibuit episcopis exequi. tunc in legatis ad pias causas nihilominus exequeť nō obstante prohibitione. ter. bonus est in aūt. de ec. ti. §. si quis autem pro redemptione. cū duobus. §. se. & in dicto. c. tua nobis. In alijs autez non.

¶ Vtrū executor hēat actionē Z brēdz. ſ. ꝙ. 15
in. c. iohānes. de testa. q̄ aut est purus executor. & sic nec de iure ciuili nec canonico bz. ſz pōt imꝑplorare officiū iudicis Z detinentes bona defūcti ar. in. l. hereditas. in. fi. ff. de pe. hr̄. & in. l. gnt⁹

ff. de an. le. Et hoc voluit Dy. i. l. lucius. §. menia. ff. ad tre. ꝛ Bar. in. l. si qs ticio. ff. de le. ij. Blo. in. d. §. menia limitat verū: nisi in legatis ad pias cās. q: tunc dicit hic actionem cōtra heredes. allat. l. nulli. C. de epi. ꝛ cle. Idē tꝫ glo. i. d. l. si quis ticio. Si Vo nō est purus executor sed legatarius: sicut qñ Vba disp̄is cōferūt i cū tacite vel expresse. Exēplꝫ dicit testor relinquo t cio centum: ꝛ volo illa restituat scyo: tūc poterit agere contra detinentem bona tāqꝫ legatarius. ꝛ est vtile: quia si def. ceret fideicōmissum ex p̄sona fideicōmissaria accresceret sibi ꝛ non heredi. vt in. d. l. si quis ticio. Idem erit vbi tacite confertur in eum dispositio. puta qz est particeps illius relicti. sm glo. in. d. §. menia. ꝛ in glo. d. l. si quis ticio. ꝛ ibi vide.

16 ¶ Vtrū executor possit vendere bona defuncti ꝓ executione vltime voluntatis. ff. Ipa. in. d. c Johānes q: si est executō vniuersalis. puta quia omnia sunt distribuenda pauperibus. sic poterit d. l. nulli. Si Vo est particularis non potest: nisi testator expresse concesserit. vt i. l. alio herede. ff. de ali. ꝛ ci. le. Sicut cōiter hodie est in testamētis datur libera vendendi auctoritas ipsis ꝓ executione vltime voluntatis. Et qd ipotēt dēa Vba vide Bar. in. d. l. alio. Et cautela est q: addatur sic. Dās eis generale mādatū cū libera administratione agendi: exigendi: distribuendi ꝛc.

17 ¶ Vtrum cum testator relinquit centū ꝓo restituendis male ablatis: ꝛ non reperiūt male ablata vsqꝫ ad illā sūmā residuū sit distribuēdū. ff. Ipa. in. d. c. tua nobis. Ja. de are. i tractatu executionis. vt refert ꝛ segt Bal. in. d. l. si qs ad declinādā. distinguit q: aut testator ꝓhibuit in aliū vsum cōuerti. ꝛ sic cedet heredi residuū: quēadmodū qñ deficit aliud legatū. vt. d. l. fi. ff. de au. ꝛ arle. Aut simpliciter disposuit. ꝛ tunc debet dictum residuum dari pauperibus. v in. l. legatuꝫ. ff. de vsu. ꝛ vsufruc. le. quia sicut destinatū in vnū piū vsum. si non potest debet conuerti in alium piuꝫ vt in. c. nos quidem. de testa. ꝛ facit in ar. d. l. legatum. sic ꝛ hic. Et hoc puto verissimū. qō tenet etiā Jo. an. in addi. ad Spc. in ti. de instru. edi. §. nunc vero aliqua. V. ꝛ scias. Et marie secūdū Ipa. vbi. ē. quia ex quo expressit certam quantitatem p̄sumendum est illam deberi: tꝫ non appareant creditores. Et idem dicit foꝛ seruandū in cautione quam faciunt vsurarij. vt etiam no. in c. quāquā de vsur. li. vi. Consulo tū hoc fiendū de consilio epi vel heredis. ꝛ istud sequendum in conscientia quātuis alij distinguant si executor est nudꝰ minister. ꝛ sic reddet heredi. d. l. si qs ticio ꝛ. l. codicil. in p̄in. eo. ti. Si vero nō est nudus executor: tunc residuum erit ipsius executoris.

Posset hec opi. in conscientia procedere quādo legasset dicto executori cum expressione creditorum secūdū q: in libro suo inuenict ꝛ huiusmodi quia tunc residuum sūme videretur voluisse legare executori. vt. l. pater. §. tusculanus. ff. de le. iij ꝛ. l. filio. §. matri. ff. de adi. le.

¶ Vtꝛ executor cui testatō dedit aliqd ad distri 18
buendū vbi ei videbit ꝛ placuerit: teneatur illud distribuere in pios vsus. ff. q: sic fi aliud non apparet de mēte testatoris. facit. c. cum tibi. d testa. Sed melius Vbū videbitur. ꝛ Vbū placuerit q: refertur ad arbitriū boni viri. ff. de fideicōmiss. li. l. thais. §. sorore sua. ꝛ. l. fideicōmissa libertas. ij. Bonus autem vir arbitrabitur magis ad salutem anime testatoris dispensandū q̄z alias. d so. compe. c. conquestus. Et ad salutē magis facit vt inter pauperes dispensetur. l. id quod pauperibus. ꝛ. l. nulli. ꝛ. l. si quis ad declinādū. C. de epi. ꝛ cle. nec impeditur dispō testatoris: tꝫ nō sint expresse persone quibus debeat fieri. vt in dictis legibus. Item quia debemus iterpretari voluntatem testatoris in meliorē ꝛ fauorabiliorem causam ꝓpter regulam. quia in testamentis fit melioꝛ interpretatio. c. cum dilecti. de dona. ff. de re. iur. l. in testamentis. ff. de ui. tri. oleoqꝫ le. l. iij. Cum ergo nulla sit melioꝛ q̄z vt in pauperes christi dispensetur. ita fiet aliter si non fiet episcopus reuocare poterit ꝛ debet executionem. Pe. tamen de pu. tractatu de cano. poꝛ. epi. c. ix. tenꝫ q: medietas debet dari pauperibus: ꝛ medietas pijs locis. Nihil tamen all'at. ꝛ est satis equa.

¶ Vtꝛ executor etiā cū consensu epi possit immu 19
tare vsum destinatum per testatorem in meliorē vide infra Legatum. ij §. xi.

¶ Vtrū religiosus exemptus deputatus execu- 20
tor si in exequendo deliquit possit puniri ab ordinario. ff. q: sic. tex. est i cle. vnica. de testa. vbi et eis religiosis imponitur vt reddant rōem de executione ordinarijs. ꝛ similiter ordinarijs vt exigant. Limitat Ri. in. iiij. di. xlv. ar. v. q. ij. vez in religiosis qui habent exēptionem cōem qui nō possent cōueniri rōne contractus vel delicti: seu rei. vt in. c. i. de p̄mule. li. vi. Secus in alijs qui eti ex p̄dictis conueniri nō possūt: qz nō possunt tales puniri ab ordinarijs. ꝛ placet.

¶ Vtrum prelatus religiosi q dedit licentiam 21
acceptandi executionem religioso possit eam reuocare re etiam non integra. ff. glo. i. d. cle. vnica. q: sic. cum religiosus non habeat velle nec nolle ꝛ executio fiet per collegam: aut si alius deputatus non est per epm.

22 ¶ Vtz executoz possit distribuere in filios vel ꝓsanguineos ꝓpꝛios. vide. s. Elemosyna. §. iij

23 ¶ Vtz dilatio executionis pie ꝓeiudicet aie testatozis. ff. fm Ri. vbi. s. q. iiij. q. sic, cuius rō est duplex. ꝓma qꝛ ecclesia ꝛ pauperes nō excitantur ad oꝛandū: sicut facerent si eis dareť legatum. Acceleratio autem feruētiū oꝛōnum ꝓo anima defuncti multū valet ad eius alleuiationē ꝛ celeriozē expeditionem. Secūda rō qꝛ sicut aia in caritate decedens ꝛ aliquid purgabile secū poꝛtans in hac vita meruit vt elemosyne si ꝓo ea dētur ꝓsint non ad augmentū gratie. sed ad alleuiationem ꝛ breuiationem pene. Et iō quāto citius impletur tanto citius alleuiatur. ꝛ econuerso quanto tardius impletur tanto tardius liberatur non tamen ꝓpter hoc si nūq̄z implerentur ꝓpe tuo starent in penis. sed solum multo tardius liberantur. Ex quo pz q̄ grauissime peccant ꝛ magnam ꝓditionē faciunt qui q̄scitius possunt nō exequūtur. vnde vocantur necatoꝛes egentiū in c. qui oblationes. el primo cū duobus. c. se. xxiij. q. ij. ꝛ in. c. qui oblatōes. el. ij. Et dicunť venire ad exinanitionē fidei: ꝛ q̄ habendi sunt sicut qui non credunt iudicium dei. Idē dicendū de restitutione quam statuerunt fieri. vnde in cronicis minoꝝ legitur q̄ quidam impediebatur intrare paradisum quousq̄z facta fuit restitutio. quia nisi fiet luce in penis. facit ad hoc. c. in Iris. de rap.

24 ¶ Sed nūquid excusantur ꝓfati executoꝛes si ꝓpterea tardāt vt res defuncti melius vēdanť ff. fm S. Tho. in quolibet. q. moꝛa modici temꝓoꝛis non videť esse magnū periculū. Nī si executoꝛ q̄ modicū tēpus differat vt rebus defuncti melius venditis ampliozes elemosynas facē possit. licite facit. Quod intelligo vbi q̄n tātum est augmentū q̄ ꝓeualet tarditati. puta q̄ elemosyna illa quam habuisset de illis rebus cito venditis ꝛ tempus tardationis in quo penam sustinuit non iudicātur tantum satisfactoꝛia quātū est elemosyna que elicitur ex tardatione. alꝰ non licerz qꝛ non est faciendum malus mihi ꝓo bono alteri. Et hoc pz ex eo quod subiungit. Si vo inquit. s. Tho. per multū tēpus differat. vt in modico ampliozes elemosynas faciat non excusať a culpa qꝛ forte defunctus a purgatorio liberať interim. Et sic frustratur remedio quo multū indigebat. ffa ciat ergo q̄ magis rōnabiliter videtur expedire anime defuncti.

25 ¶ Quid si qs deputauit executoꝛē cū ista cōditione. vt exequat cū ꝓsilio talis. ff. q. aut dixit cū consilio. ꝛ sic executoꝛ licet teneať petere cōsilium tū non teneť seq. Si vo dixit q̄ exequať fm consilū sic teneť seq ipsū. vt tz Albꝛi. iu. l. nulli. C. de epi. ꝛ cle. vide. s. Cōsilium. §. iiij.

¶ Quid si sit frater minoꝛ ille eꝰ cōsilio exeq dz 26 ff. q̄ diuersa est opi. inter doc. Sed tu dic q̄ frat minoꝛ licet non possit esse executoꝛ: pōt tamē esse cōsultoꝛ. qꝛ executoꝛ oz q̄ sit ꝺctatoꝛ pecuniarū ꝛ venditoꝛ rerum ꝛ huiusmodi que nullo mō conueniunt fratri minoꝛi. sed dare consiliū in nullo derogat sue ꝓfessioni. Et sic per hoc cuacuať rō Be. in. c. fi. de te. li. vi. q. tenet q̄ nō pōt eē cōsiliarius tali mō q̄ aliter nō possit fieri dispēsatio: nisi fm suū cōsilium. Et sic fm predicta limita. Mā si testoꝛ reliquit. c. danda paupibus declarādis per fratrē minoꝛem. hoc non derogat sue ꝓfessioni ꝛ licet. De hoc per Bar. expresse in tractatu minoꝛicarum.

Exemptus dī qui non subest iurisdictiōi ordinarij vt pz ꝛ no. in. c. cum persone. de priuile. li. vi. Solus ergo papa vel legatꝰ de latere pōt cognoscere de causis contra exēptū. vt no. in. c. qō trāslationem. de offi. le. secus in alijs legatis. vt ibi. vnde eximeť ꝓprie est apostolice sedis. xvi q. i. frater. vi. q. iij. nunc vero. nō. Jo. an. i glo. d. c. i. de priuil. li. vi.

¶ Quot modis dať exēptio. ff. vt no. ff Pa. in 1 c. tua ꝛ. de priuile. q̄ duobus modis. ff Primo ratōe loci. puta mōasterij vel ecclesie ꝛ huiusmodi. ꝛ in istis habet locum. c. i. de priui. li. vi. q̄ rōne delicti cōmissi extra locum exemptum. vel ratiōe contractus alibi initi. vel ratione rei alibi site pñt coram ordinario conueniri ꝛ ab eo puniri. Et exempta ecclesia vel monasterium intelligunť exēpti etiam ipsius monaci vel canonici clerici etiaz ꝛ conuersi perpetuoq̄z oblati: non autem eiusdez ecclesie ꝑbyter qui parrochianoꝝ curā bēt: quo ad ea que ad eādem curam pertinent. nec ipsi parrochiani. vt in. c. per exemptionem. de priuil. li. vi. Eximitur etiam exempto monasterio fm gl. in. d. c. ipsius cimiterium: ꝛ domus ꝛ theatrū cū ortis ꝛ arcis que sunt iuxta ecclesiam. ar. xij. q. i necessaria. ꝛ. c. nulla. xvij. q. iij. diffiniuit. Idē dic in dormitozio ꝛ domibus clericoꝝ que sūt iuē ecclesiā cum eoꝝ ortis. ar. d. c. necessaria. ꝛ diffinit. Sed̄o dať exēptio rōe ꝑsone ꝛ nō loci. vt i ꝓuilegio ꝓcesso capellanis ꝛ familiaribus pape. ꝛ de talibus nō bēt locū. d. c. i. q̄ nec ēt rōne delicti pñt puniri ab ordinarijs. aluter eoꝝ ꝓuilegiū eēt inutile. qđ eē nō dz. vt in. c. si papa. de priuil. li. vi. ex qbus oibꝰ cōclude q̄ exēptus rōe alicꝰ loci vel rei nō censeť exēptus rōe alterius rei vel loci Nī ꝓuilegiū cōcessum ꝑsonis respectu certi loci non extēdiť vltra locū. Nī censeť ꝓuilegium potius reale q̄z ꝑsonale. vt no. ff Pa. in. c. cū ea

pella. de priui. secus in exēptione respectu psone vt pz. Aduerte q si canonici alicꝰ ecclesie exīmāt ipsi soli sūt exēpti. non aūt ecclesia vel alij eius clerici. Si aūt clerici cuiuslibet ecclesie exīmāt tunc taz canonici qz alij clerici sunt exempti: nō autē ecclesia nisi aliud exprimat. vt in. d. c. p exēptionē. nec etiā conuersi vel oblati. vt dicit glo. ibidem.

2 ¶ Quibus vbis probat exēptio. R. q multipliciter. vt probat in. d. c. si papa. puta si dicatur in priuilegio a papa vel sniando ecclesiam iuris beati petri eristere: siue ad ius proprietatē romane ecclesie pertinere. vel ad romanā ecclesiā spāliter aut fine medio t simpliciter pertinere. vel si dicat q ecclesia sit libera: seu q potiat romane ecclesie libertate: siue q eps non audeat illic cathedram collocare: seu aliquod imperium exercere: vel ptātem: aut q erimit a ptāte epi. Item si recipiātur in pprios subiectos per huiusmodi t filia cognoscit exemptio. vt ibi pz. secus si reperient sub defensione. vt m. c. ex pte. el. ij. de priuil. vt i proprios filios. q non essent exempti. vt ibi dr. t ibi vide. t qs ibi nō.

3 ¶ Vtrum exemptus teneatur citatus ab ordinario cōparere. R. Pa. in. c. cū ordinē. de rescrip. q aut est notorie exēptus t iam diu tolleratus priuilegio exemptionis: sicut sunt mendicātes: t sic non tenet nec valebit snia sup principali: quia ē a nō suo iudice. neqz tāqz contra cōmunē. Ad hoc. ter. in. l. non vr. ff. de iudi. t bonus ter. in cle. pastoralis. §. pisana. t ibi bona glo. ff. de re. iudi. t glo. in. c. veniens. de accu. t. ij. q. iij. si episcopus. t per Inno. in. c. ij. de dila. t Bar. i l. ij. ff. si quis in ius vo. non ie. licet in alijs termunis. Si vo nō cōstat ita notorie: tunc tenetur cōparere t allegare priuilegium t in loco ꝛgruo t securo infra terminum competentem ordinario ostendere. secundū q dicitur in. c. cū persone de priui. li. vi.

4 ¶ Vtz pendente lite sup validitate priuilegij. seu an fuerit concessum vel non debeat quis priuari vel interdici vsu possessionis. vel quasi etiā si possessio sit contra ius. R. Pa. i. c. i. vt lit. pēni. Inno. q non. ter. est in. d. c. cum persone. i §. q si tales. cum. §. sc. t hoc idez tenent ibi doc. vt dicit Jo. mo. vt ibi no. Be. q pēdente lite ſ est turbandus in possessione sua: etiam si possideat contra ius cōe. dūmodo ex aliqua probatione: licet non sufficienti ad finalem intentum ipse iustificet possessionē. t ita videt sonare ibi ter. vn/de Jo. an. in glo. vltima ibidē dicit. Jsō. quāt fauoz priuilegio debetur. Est enim ex se priuilegiū fauorabile qz prescriptio odiosa. de deci. c. ex parte. t. c. tua. de re. iur. octa. hec Jo. an.

¶ Quid si exēptus litigat coram ordinario t non allegat exēptionē an perdat eā. per hoc R. Pa. in. c. i. de sen. t re. iudi. q non nec tz snia. Nec ob. taciturnita. quia etiam si voluisset nō potuisset in illum consentire. vt in iudice de arbi. cū tpe. t hoc tenet Jo. an. in rla. scienti. li. vi. in mercuri alibus. facit quod no. in. l. i. C. vbi de cri. agi oz Nō est fin Pa. in. d. c. cum tpe. quia exemptus non pōt renūciare exēptioni: qz tāgitur nedū fauoz exēpti: sed et suprioris qui ipsum eremit. vt i c. ad apostolicā de rla. t in. l. si quis in conscribēdo. C. de epi. t cle. Albri. tamē in. d. l. si gs tz q exēptus pōt renunciare priuilegio exēptois. per d. l. si quis. Et ad. ll. contrarias respondit q loquuntur de priuilegio iuris cōmunis introducto in fauozem ordinis clericalis renūciari nō pōt sed suo priuilegio spāli bene potest. t verius credo quando ipse impetrauit. Et prima opinio est vera quando superioz proprio motu aliquē exemit. Quod nō. bene.

¶ Vtrum exemptus possit absolui ab epō ab excōicatione inflicta a canone quam sibi conditor canonis non reseruauit. R. Pa. in. c. significasti. de fo. compe. Jt ede. consi. xiij. t Jo. de lign. in cle. ne in agro. de sta. rla. tenent q sic. Sed Jo. an. in rla scienti palle. dicit q nō. Pa. hoc segt. quia non est sue iurisditionis: nec potest se submittere sine licentia pape ratione dicta in precedenti. q. in fi. Excipe tamen videtur Jo. an. in c. religioso. de sen. ex. li. vi. excōicatos pro iniectione manuum violēta p rōem ter. ibidem. s. ne materia euagandi. cū tñ ꝺriū teneat in cle. cuz ex eo. de sen. ex. in gl. fi. Et propterea teneo q nec in illo casu. c. religioso. nec in alio exemptus possit absolui ab episcopo: nisi vbi specialiter ei committitur a papa. t. d. c. religioso loquitur de non exemptis quos antea non poterat absoluere pp c. cum illorum. de sen. ex. Et hoc tene. q si de exemptis intellexisset sic dixisset sicut dicit in. d. cle. cum ex eo. in fi.

¶ Quid pōt exercē archieps vel eps in loco exempto. vide. s. Archieps. §. iij.

¶ Vtrū exēptus ratione loci ſi deliquerit alibi: vel contrahat aut res ipsa consistat possit in loco domicilij conueniri aut puniri per ordinarium. R. q non. nec habet potestatem remittendi cū ſ conueniat. vt in. d. c. i. de priui. li. vi. Similiter ſ delictum vel contractus vel res ipa litigiosa sit in loco exempto non poterit ipedire se. Intelligitur ergo. d. c. i. q rōne delicti vel ꝯctus pūt p ordinarios conueniri. s. ſ inueniant extra locū exēptum vel remittētur. vt no. in. d. c. i. Sūt tñ quidam exēpti rōne loco t psone q ēt rōne delicti:

aut contractus vel rei nullo modo possunt cõue/
niri. vt fratres minores ꝑdicatores ⁊ cistercien/
ses ⁊ multi alij.

9 ¶ Utrũ delinquens in loco exempto ligetur sta
tuto epi. vide infra Statutum. §. ij.

10 ¶ Utrũ cum statuto epi cauet ne quis accedat
ad quelibet monasteria monialium sub pena ex/
cõmunicationis quam incurrat ipso facto sint ex
cõmunicati q accedunt ad mõasteria exẽpta mo/
nialium. ℟. q̃ sic si sine licentia illius ad quẽ per
tinet accedunt. Ratio quia sine prefata licentia ac
cessus est prohibitus. vt in. c. periculoso. de sta.
mo. li. vi. Et ideo si episcopi vt compescant tales
accessus addunt penam licite faciunt. ⁊ ideo ligã
tur. nec dicendum q̃ delictum cõmittatur in loco
exempto solũ: sed etiã in nõ exẽpto. vꝫ cum acce/
dunt ãteq̃z puenerint. Itẽ ꝓ per hoc quod no.
Bar. in. l. relegatoꝝ. ff. de interdic. q dicit q̃ ci/
uitas pp cõmodũ ciuitatis vel odiũ eoꝝ ad quos
non vult vadant prohibere põt ciuibus suis ne
vadant ad talem terram. hoc no. ℣a. in. c. po/
stulasti. de so. compe. ergo similiter in casu pre/
dicto. Et hoc tenet. d. ℣bi. de perusio in. c. vt
aiaꝝ. de consti. li. vi. secus si prohiberent ne quo
quo mõ sine eoꝝ licentia quis accederet: q̃ nisi ꝑ
fidentes monasterijs essent culpabiles in admit
tendo non valeret eoꝝ statutũ cuꝝ esset contra ius
cõe. vt in. d. c. periculoso ℈ quod eps non põt sta
tuere nisi ex iusta cã. vt tenet Bal. in. l. oẽs po/
puli. ff. de iu. ⁊ iure. ⁊. do. Anto. in. c. vestra. de
loca. possunt. imo obligaꝝ primates archiepis/
copi ⁊ epi vniuersi sub pena eterne maledictiõis
in propria dioceſi monasteria exempta que ime/
diate subsunt romane ecclesie auctoritate aposto/
lica cogere vt seruant clausuram. vt in. d. c. peri
culoso. Similiter debent ea visitare cadeꝝ aucto
ritate singulis annis. vt in cle. attendentes ℈ sta.
reg. ⁊ hoc de precepto ſm glo. ibidem pp ℣. de/
beant quod est preceptuũ. vt in. c. oblate de ap.
⁊ in. c. vt fame de sen. ex. lꝫ in. c. i. de despon. im
pu. sapiat honestatem.

11 ¶ Utrũ exempti possint oratoria vel capellas i
locis non exemptis edificare. ℟. q̃ nõ: nec in sic
constructis celebrare vel celebrari facere. nisi de
licentia dioceſani loci. vt in. c. auctoritate. de pri/
uile. li. vi. Intellige nisi ex licentia pape hoc face
rent. aliter dioceſani eos cõpescere possunt. vt in
d. c. auctoritate. Et intellige de oratorijs publicꝫ
q̃ in privatis possunt. vt no. glo. ibidem. Hec
intelligo in publicis factis oratorijs q̃ nõ possũt
celebrare. vexq̃ epi ꝓhibitionẽ fecissent: ne in
eis celebraretur. alias q̃ cõiter in eis celebratur
si fiat de cõsensu illius qui curam eoꝝ habꝫ suffi/
cit sine alia licentia episcopi.

¶ Utrũ in locis exemptis predicta in precedẽti 12
q. facere possint. ℟. q̃ non. nisi licentia vel priui
legio sedis apostolice habeãt spãle. vt in. d. c. au
ctoritate. §. inhibemus.

¶ Utrũ cãs ⁊ lites suoꝝ hominũ ac liberoꝝ seu 13
censualiũ possint exempti assumere. ℟. q̃ nõ. vt
in. d. c. auctoritate. §. causas.

Exemplum malum dantes pre/
cipue prelati ⁊ q ha/
bent alios regere mortaliter peccant. Et
vt dr̃. xi. q. iij. precipue tot mortibus digni sunt:
quot perditionis exempla ad alios transmittunt
ar. lxxxi. di. nemo. lxxxviij. di. peruenit ad nos i
fi. ij. q. vij. paulus. ⁊. c. cum pastoris. xvij. q. i. q
bona. De hac mã no. infra Scandalum.

Exequie pompatice. curatio fune/
ris condicio sepulture po
tius sunt viuorum solacia q̃z mortuorum
subsidia. xiij. q. ij. c. anime. §. curatio. Dicit ter.
in. c. non extimemus. ca. q. dicit corpori humão
quicquid impenditur non est presidium salutis:
sed humanitatis officiuꝫ ſm affectum quo nemo
carnem suaꝝ odio habet. Unde oportet vt q̃zdiu
potest pro carne proximi curam gerat cuꝫ ille ide
recesserit qui gerebat. hec ibi. Et de hoc vide. ſ.
Sepultura.

Exheredatio filiorum hodie ſi
potest fieri nisi pr̃
habeat iustam causam quam debet descri
bere in testamento. vt. C. de inoffi. te. autẽ. sed
hodie.

¶ Sed que sunt iuste cãe. ℟. xiij. que ponunt i
autẽ. vt cum de ap. co. §. cãs. ℣Prima si filius ⁊a
rentibus manus intulerit. ℣Secunda si graue in
iuriam eis fecerit. Tertia si eos criminaliter ac/
cusauerit de causa que non sit aduersus principẽ
vel rem publicam. Quarta si cum maleficis con
uersatur. Quinta si maleficus efficiatur. Sexta
si vite parentum insidiatur. Septima si cum no/
uerca sua aut concubina patris sui se immiscuerit.
Octaua si pro persona ipsius vel debito eius in
carcerati in quãtum potest fideiubere noluerit.
Et hec octaua cã intelligitur solum de masculis.
℣Nona si ꝓhibuerit eos facere testamentũ. Dece
ma si contra parentũ voluntatẽ inter arenarios
⁊ minimos perseueraucrit cum pater illius pro/
fessionis non fuerit. Undecima si filia virã luxu
riosũ elegerit cũ parentes eã vellẽt ꝑ posse nubẽ
⁊ dotare: nisi neglexerint eã nubere vsq̃z ad. xxv
annũ. Duodecima si pentibꝰ furiosis debitã cu
rã nõ ipẽderit. Tertiadecima si de carcere pẽtes
deducere neglexerit. Adde. xiiij. si volũtatẽ vlti

riam executioni demandare noluerit. vt. ſ. exe/cutor. §. r. ct. xv. ſi filius eſt hereticus: cum pater ſit catholicus. vt. d. §. cauſas.

2 ¶ Similiter filius pōt patrē exheredare. ſPrio ſi de crimine cū accuſauerit. excepto crimine leſe maieſtatis. Secundo ſi vitefilij inſidiatus fuerit Tertio ſi vxori ſue vel concubine ſe cōmiſcuerit. Quarto ſi teſtari in quo poterat, phibuit. Quito ſi non egit curam eius cum eſſet furioſus. Sexto ſi captus a ſarracenis non redemit. Et ſi nouū i teſtatus ibi non ſuccedet ſed eccleſia. r dabuntur bona eius pro redēptiōe captiuoꝝ. vt in. d. autē. cum de ap. co.

3 ¶ Vtrum in iſtis caſibus in quibus pōt exhere dare poſſit alimenta ſimiliter denegare. ſ. Jo. an. r ſPa. ſegtur in. c. qntauallis. de iureiu. vbi etiā in glo. ponunt predicti caſus q̄ ſic. Et idē tz Bar. in. l. dinus adrianus. ff. de parici. per. l. ſi quis a liberis. ff. de li. agno. Et idem tenet ſPa. in. c. ex litteraꝝ. de eo qui du. in ma. quā po. per adul. de patre ingrato contra filium. Que limita niſi ipſos penitcat. pro quo facit glo. in. l. fi. C. d epi. r clc. r tex. in. c. non licet. xix. q. ij. vbi dicit q̄ p religionis ingreſſum purgat oīs ingratitu/do. r qō no. Spe. in ti. qui fi. ſunt le. V. qd ſi fi/lia. r ſegt ſPa. vbi. ſ. q dicit q̄ ſi filia fornicatrix vult penitere de peccato pater tenetur eam alere. ar. c. ferrū. l. di. r per ꝓns dicit ſPa. vbi. ſ. q̄ et tenetur eam dotare. qz cū dotis non minus eſt fa uorabilis q̄z cauſa alimentoꝝ. vt no. Ly. in. l. nō omni. C. de admi. tu. r Bar. in autē. ex ꝓxplexu C. de ince. r inuti. nup.

4 ¶ Vtrū liceat exheredare filiū vt heredē faciat eccleſiam. ſ. Aug. in. c. gcūq̄z. xvij. q. iiij. Qui cū q̄z exhēdato filio hēdem vult facere eccleſiā q̄/rat aliū qui ſuſcipiat non anguſtinum.

5 ¶ Vtr frater exheredet a fratre. ſ. q̄ ſic in tri/bus caſib⁹. ſPrim⁹ ſi inſidiat⁹ eſt vite ipſi⁹. Se cundus ſi de crimine inſcripſit contra eum. Ter tius ſi in bonis eius nōbiliter leſit. Et hoc ēt hēt locū q̄n mort ab iteſtato frater: vt nō ſuccedat ei frater. vt in autē. de nup. §. ingratitudinem.

6 ¶ Vtrum vir r vxorē: r ecōtra vxor vir poſſit exheredare. ſ. q̄ ſic. vt no. in. d. §. cās.

Exorbitantia a iure cōi non de bent trahi ad ſeql lam. de reg. iu. li. vi. que a iure cōmu/ni exorbitant nequaquaz ad conſequentiam ſunt trahenda.

Exorciſte ex greco in latinum ad/iurantes ſiue increpan tes vocantur. dicut tex. in. c. cleros. circa fi. xxi. di.

¶ Quid pertinet ad eorum off.cium. ſ. tex. in 1
c. perlectis. xxv. di. ad exorciſtam pertinet exorciſ mos memoriter tenē manuſq̄z ſup euergumios i. lunaticos r obſeſſos a demonibus r cathecumi nos in exorcizando imponere. hec ibi.

¶ Cum ordinatur debet accipere de manu epiſ/copi libellum in quo exorciſmi ſunt ſcripti cum i/ſtis vbis. Accipe r cōmenda memorie. rē. vt i c. exorciſta. xxiij. di.

Exorciſmus eſt adiuratio cōtra diabolum. vt de cō ſecra. di. iiij. in. c. ante. xx. dies.

¶ Quid vz exorciſmus ante baptiſmū. ſ. Ri. 1
in. iiij. di. vi. ar. vltimo. q. i. per ipſum virtute di uina artatur ptās diaboli ne poſſit de cetero tātuz quantū ceteris pibus poſſet ſi non eſſet exorciza/tus r maxime impediendo ne baptiſmū ſuſcipiat facit ad hoc. c. ſicut noſtis de conſe. di. iiij.

¶ Quid ſi aliquis baptizetur ſine exorciſmo. ſ. 2
Ri. vbi. ſ. q̄ debet poſt baptiſmum exorcizari fa cit. d. c. noſtis. Rō q: licet in baptizato paruulo non ſit peccatū: tñ in eo remanet actualiter fomes peccati. Et ſō etiam poſt baptiſmum habet effica ciam rependi diabolum.

¶ ſPer quem debet quis exorcizari. ſ. q̄ per ſa 3
cerdotē. de conſe. di. iiij. ſacerdotes. r de hoc ui/de. ſ. Cathecizmus. quia idem eſt.

Expenſe tam in cibarijs q̄z in ve/ſtibus debent fieri ſm di gnitatem illius cui ſunt preſtande r facul tates illius qui debet preſtare. hoc colligitur in. l habitatio. ff. de vē. in poſſeſſ. r in. l. ſed r ſi qdē §. i. in. V. veſtiri. ff. de vſufruc. Et propterea di cit Bal. in. d. §. i. q̄ abbas dbz melius veſtiri q̄z monachus: magiſter in theologia q̄z alij fratres doctoꝝ q̄z ſcholaris. Et idē dic de cibarijs per ele gantē doc. Bal. in. l. i. C. de epi. audi.

¶ Vtrum ille qui alium vulneranit teneatur ad 1
expenſas. ſ. q̄ ſic ad omnes quas pro curatione fecit. vt. ff. ſi qua. pau. fe. di. l. ex hac. r. ff. de his qui deie. vel effu. l. vltima. vide glo. in. c. ſi quis membroꝝ. xxiij. q. vltima. r in. c. i. de iniurijs.

¶ Vtrum in extimandis facultatibus ſit haben 2
da ratio expenſarum. ſ. q̄ ſic. vt no. glo. in. ca. quoniam de vi. r bo. cle. vnde illi fructuſ extimā di ſunt qui ſuperſunt deductis expēſis. C. d fruc. r li. ex. l. i.

¶ Vtrū expenſe fate i re aliena ſint attendende. 3
ſ. q̄ aut erat poſſeſſor male fidei. r ſic de rigore iuris non poterit habere niſi ſolum illas quas fe cit gratia fructuum querendoꝝ congregandorū aut conſeruandoꝝ: qua etiam a male fidei poſſeſ ſore deducuntur. vt in. l. ſi a patre. §. fructus. ff.

de peti. he. ꝛ. l. plane in fi. ibidem. ꝛ in. d. l. i. alꝫ si quas fecit amittit. vt. l. ex argento. ff. de condi. fur. ꝛ insti. de re. di. §. ex diuerso. Sed in foro cō scientie fm Aldo. ti. Usura. v. poterit etiam repetere eas quas fecit ad conseruationē rei vt pascē do equum ꝛ huiusmodi: vel ad opportunā melioratiōnē: vt curādo aial morbosū: nutriēdo porcum ꝛ huiusmodi. ꝛ placet per rōnem dictaꝝ. ll. Simliter dic de eo qui scripsit vel pinxit in re aliena: seu edificauit q̄ in conscia poterit petere: et ille in cuius re expensas fecit tenetur nō inquātū expensa vꝫ sed solum inquātū sibi dicta res ē plꝰ vtilis arbitrio boni viri. Si autem erat possessor bone fidei fic poterit oēs expensas quas fecit tollere si sine lesiōe rei potest fieri. l. iulianus. la. iij. ff. de rei vē. vel si non possunt tolli dñs rei soluet eas. l. in fundo. eo. ti. aut vendere ei rem in q̄ expensas fecit. quia. ff. de peti. he. l. si qd possessor. §. sicut ante dicitur q̄ quis non dꝫ culpari de administratōe rei quā tenet vt suā bona fide. Idez dic qñ fecit credens vtiliter gerere negociū primi sui. ff. de neg. ge. per totum.

4 ¶ Expense non veniunt nomine dānorum vel interesse: quia expensa est quam quis facit eundo redeundo: vel maiorem familiam tenēdo: aut adhibendo: aut ad uocatis soluendo ꝛ huiusmodi. Damna vō vel interesse sunt in re vel circa rem. ꝛ ideo q remittit vnum non videtur remittere aliud. vt de iniurijs. c. in nostra. in tex. ꝛ in glo.

5 ¶ Expense dicuntur necessarie: que si facte non fuissent perijsset: aut facta fuisset deterior res circa quam sunt facte. Utiles sunt que rem meliorē faciunt ꝛ deteriorem fieri non sinunt. Voluntarie vō sunt que rem tantum ornant: sed fructum non augent. l. impensas. ff. de v. si. Quomodo autem debeantur quando sunt facte in re aliena scienter ꝛ bona fide. vtputa in re locata. habes. ī locatio. §. xxi. ꝛ. ī. Comodatum. §. xiij. Ad. dos §. xxv. ꝛ. ī. Peculium. §. xxij.

Experientia facit artem In experientia casum. i. metaphisyce. vnde in. c. q̄ sit. de elec. li. vi. in prin. dicitur magistra rerum. ꝛ. ff. de le. iij l. legatus. §. ornatricibus dicitur q̄ probet cuilibet artificio nutrimentū. ꝛ in. c. vt considereť. l. di. dicitur. Cogunt enim multas inuenire medicinas multotiēs experimenta morbotiēs.

Expositio sacre scripture ꝛ canonum ex causa persōa loco ꝛ tempore debet fieri. vt. xxvi. di. c. sciendum. ꝛ. c. se. Quorū modi quia medulitus non indagantur in erroris laberinthū nō nulli i trādēdo umpingūť cū ante indicāt q̄ intelligant ante inculpant q̄ iterando lecta perquirant. hec Isi. ꝛ habetur in. d. c. sciendum.

¶ Utrum liceat varijs modis sacram scripturā vel iura exponere. ℟. gl. in. c. quid hoc est. l. di. q. aduocatus potest varijs modis iura exponere Quod limita verum quando eadem ratio legis hoc requirit. aliter non excusantur. quia vt dicitur in. c. intelligentia. de v. si. intelligentia dictorum ex causis est assumenda dicendi: q̄ non sermoni res: sed rei debet sermo esse subiectus. ꝛ in c. in his eo. ti. dť. Verba intentioni debēt deseruire cum suis concor. ibi no. in glo. Idem dic de sacra scriptura que exponitur quattuor modis. Primo secūdū historiā. historia est rei geste narratio. ab histrion qō est videre vel cognoscere q̄ apud veteres nemo scribebat historiaꝫ nisi interfuisset. Secundo allegorice. a leon. qō est aliud ꝛ gore. quod est dicere vel locutio. ꝛ est quādo per vnum factum datur intelligi aliud: quod est credendum. Tertio anagogice ab ana quod est sursum: ꝛ goge quod est ductio. ꝛ est quādo per vnū factum datur intelligi desiderandum. s. gloria. Quarto tropologice. a tropos qō est conuersio ꝛ logos qō est sermo. ꝛ est quando per vnum factum datur intelligi faciendum. Et propterea dicit Iero. in. c. heresis. xxiij. q. iij. Qui aliter scripturam intelligit q̄ sensus spūs sancti flagitat a quo scriptura est. ꝫ ab ecclesia non recesserit: tñ hereticus potest appellari: ꝛ de carnis operibus est eligens que peiora sunt. hec ille. facit ad hoc. c relatum. xxxvij. di. Nō bene nō.

Expositus filius infans a patre: sive ab alio eo sciente: vel ratum habente eo ipso liberatur a patria ptāte. Idē in seruo ꝛ liberto expositis qui liberantur a dominica ptāte. Idē in languidis cuiuscūq̄ etatis sint expositis. vel si alicui alimenta negari contigerit ipie. vt in. c. vnico. de infan. expo. Si vō eo ignorāte vel inuito sit expositꝰ poterit eum repetere. sed restituet expensas infra. x. dies post cplam contestationis factam. vt ibidem no. ꝛ in. c. fi. lxxxvij. di.

¶ Utꝝ recoligens talem expositum acquirat alicui ius in eo. ℟. q̄ non. vt in dictis iuribus. 1

¶ Utrum expensas factas possit repetere. ℟. q̄ si sunt alimenta vel causa alimentoꝝ facte non repetet: nisi in duobus casibus fm glo. in. d. c. fi. Primus si ptestatus est q̄ volebat repetere. vt ff. de negť. ge. l. nemīnius. Hoc limito nisi esset persona que ad hoc teneretur: sicut ecclesia que tenetur alere pauperes. q̄ qualitercūq̄ ptesteť nō repetet. vt. c. sacroꝝ. xij. q. ij. ꝛ. l. alimenta. C. de neg. ge. ꝛ qō ibi no. Limito secūdo q̄ in conscia 2

poterit repetere persona que ad hoc non tenebaꝫ
ly non fecerit protestationem quando a principio
habuit animum repetendi. ar. cox que no. ī. ler
ī. iiij. Secundus casus est quando exposit⁹ ꝛ col
lectus non vult ducere filiam collectoris in vxoꝝ
C. de nup. l. patrem. Si vero sunt alia ab alimē
tis que expendit. puta in erudiendo puero in ali
qua arte ꝛ huiusmōi repetere poterit. C. de infa.
ex. l. i.

3 ¶ Sed nūquid excusentur predicti exponentes:
si ex necessitate. puta quia eos alere non poterāt
exposuerunt. ff. glo. in. d. c. fi. q̄ non. quia de/
buit cum mittere in xenonem. s. hospitale. vt. C.
de ca. tol. l. vnica. ī. sed scimus. q̄ si talis locus
non erat: tunc videtur glo. dicere q̄ excusatur ꝺ
filio: sed de seruo non. per. d. l. vnicam. ꝛ in aūt.
de nup. ī. ꝛ multo potius. Sed ego credo verū
quo ad penā predictā. in. ī. i. sed non quo ad deū
quia quantum in ipso est occidit: nisi forte exposi
tio tali modo fieret q̄ nullum periculum exposito
imineret.

Expressio quando q̄z nocet. Vñ. l
nō nūquā. ff. de condi.
ꝛ de. dicit. Nonunquā contingū vt quę/
dam nominatim expressa officiāt: quāuis omissa
tacite intelligi potuissent nec essent obfutura. Jn
de dictum est expressa nocent non expressa nō no
cent. hec ibi facit ad hoc. l. si quis. ff. de here. isti.
ꝛ glo. in. c. consulti. de procu. ff. de reg. iu. l. ex/
pressa.

Extimatio rei quando debeat fie/
ri. ff. q̄ tempore con/
tractus. vt in. c. cum dilecti. de emp. ꝛ vē
di. ꝛ i. l. ij. C. de rescin. ven.

1 ¶ Quantum fieri debeat. ff. glo. in aūt. de ali. ꝛ
emphi. ī. sanctissimas. q̄ debet fieri secūdū red/
ditus quos res extimanda affert. facit tex. ibidez
ꝛ in aūt. de ec. titu. ī. si autem annale. ꝛ tex. in. l.
si quos. C. de rescin. ven.

2 ¶ Qualiter fiet secundum redditus. ff. q̄ tan/
tum debet valere res quot fructus producit i. xxv
annis. vel si est res que debetur ecclesie in. xxxv.
annis. vt in. d. ī. si ante annale. vbi est tex. de tri
ginta quinq̄z annis. ꝛ ibi no.

3 ¶ Quid si res est non fructuosa. ff. q̄ extimabi
tur fm q̄ cōmuniter a ꝓpreciatur. l. precia. i ꝑn.
ff. ad. l. fal. Et hoc habet locum hodie cōmuniter
in omnibus rebus. ꝛ q̄ dicitur. res tantum valet
quantū vēdi pōt ꝑ. l. i. ī. si here. ff. ad treb. ꝛ. l. q̄
rebaꝫ. ff. ad. l. fal. ꝛ. l. si qs vxori. ī. vlti. ff. ꝺ fur.
ꝺz intelligi vez non habito respectu ad effectōez
singularū ꝑsonaꝝ: sed cōium. vt in. d. l. precia:
nisi affectio esset roabilis respectu extimantis. de
quo dic vt. s. Emptio. ī. vij. ꝛ. ix.

¶ Utrum extimatio faciat venditionem. ff. q̄ 4
fic in duobus casibus. Primus cum eo animo
fit extimatio vt ipsa prestetur. secus si fiat vt appa
reat quanti res sit facta deterior. vt. l. ij. inter vi/
rum. C. de in. do. Quod tunc apparet quando ī
pacto est vt transacto certo tempore res que extī/
mata data est reddatur. q̄z tunc non facit venditi
onem. vt. d. l. si inter. Secūdus cāus est qū res
simpliciter datur extimata in contractu: de cuius
natura est vt transferatur dñiuz. vt in. l. quotiēs
ꝛ. l. plerūq̄z. ff. de iure do. ꝛ. l. extimatio. ff. so. ma.
Exemplum mulier dedit rem extimatam. c. viro
suo censebitur vir emisse. Fallit hoc quando na/
tura contractus repugnat vt faciat venditionem
vt in. l. seruos. ff. fa. her. Ereplū ego ꝛ tu sum⁹
heredes ꝛ facimus extimationem de hereditate.
tunc non facit venditionem.

¶ Utz extimatio faciat transire periculum in ac 5
cipientem. vide. s. Casus. ī. vi.

Extrema vnctio. vide. ī. Vnctio
extrema.

Fabule ociose vel secularium nego
ciorum non debet recitari i
conuiuio clericoz aut religiosoz. vt in. c
conuiuia. ꝛ in. c. pro reuerētia. xliij. di. nec fabu
larum oblectamenta excitantiū mētem ad incen/
tiua libidinum. c. ideo. xxxvij. di.

Facilitas venie incentiuū prebet ꝺ
linquēdi. xxiij. q. iiij. est
iniusta. de vi. ꝛ ho. cle. c. vt clericoz. vñ
Stephanus papa dicit. Ecclesiastici vigoris oz/
do ꝓfundiꝫ si aut temere illicita ꝑsumanꝫ: aut nō
concessa impune tēptenꝫ proinde si negligenter
ea que male vsurpantur omittimus. excessus viā
procul dubio alijs aperimus.

Facultas dicitur quando sine
difficultate pōt qs fa
cere. vt no. Jnno. in. c. in ꝑsti. ꝛ in. c
romana. de sen. ex. li. vi.

Factum legitime retractari non
debet. lz casus postea e/
ueniat a quo ī potuit incohari. de reg.
iur. li. vi. Jsta. in. c. discretionē de eo q̄ co. ꝓsan.
vxo. sue. dicit verā regulā qī factū iā est perfectū
puta matrimoniuz: licet superueniat affinitas nō
retractatur. ꝛ. l. si a me fuerit. ff. de iudi. cū alijs
que videntur contraria intelliguntur quando fa
ctum non erat perfectum sed solum incboactum:
quia tunc retractatur.

¶ Utrum sit dicendum factum quod non du/ 1
rat. ff. glo. in. c. ad nostram. de regula. q̄ quan/
do ex facto volumus iudicare animum. tunc est

verum q̄ non dicitur factum. s. ad aio faciendi q̄ō ſi durat. ⁊ ibi ponit multas cōcor. Adde tex. in. c. nā ⁊ ego. de .V. ſi. cum concor. in glo.

2 Vtrum factum illegitime cenſeatur factum. ℟. q̄ non. vt in. c. veniens. de preſby. non bapti. ſicut inutile. ⁊ nullum pariꝰ iudicantur. c. inter coporalia. de tranſla. prela. ſic etiam dicitur non eſſe. qui minus idoneus eſt. vt in. l. i. ff. quod cuiuſq; vni. facit tex. cum glo. in. c. fraternitatis. de fri. ⁊ male. Vnde Bar. per. d. l. i. dicit q̄ ſi procurator non facit fidem de mandato. perinde eſt ac ſi non comparuiſſet: ⁊ dominus tanquā contumax debet puniri. Item excipere ⁊ non probare idem eſt ſicut non excipere. c. cum ſuper. de conceſſ. pre. Et paria ſunt quo ad iuris effectum nō eſſe ⁊ non apparere. l. duo ſunt ticij. ff. de te. tu. Item non fieri ⁊ tarde fieri: vel eo modo quo fieri non debꝫ. ar. c. auditis. d̄ procu. ff. q̄ ſatiſda. co. l. quotiens. ⁊ ibi glo.

3 ¶ Vtrum plus ſit facto conſentire q̄ꝫ verbo. ℟. q̄ ſic. glo. eſt in. c. in cauſis. de elec. vide glo. i. c dilecti filij. el. ij. de ap. vbi plus factis loquimur. ℣ actum alienum promittens quomodo teneaꝫ. vide infra Sponſalia. §. xiiij. ℣ actum vbi promittitur venit quod intereſt in obligatione. ff. ſi quis in ius vo. non ie. l. cum quis.

¶ Alcidia vide infra Legitima.

¶ Alſarius dicitur quis diuerſimode. vt no. in. c. in memoriam. xix. di. ⁊ in. c. quiſquis. xi. q. iij. ⁊ de cri. fal. per totum.

1 ¶ Vtrum ſit falſarius qui abſentium' nomina in inſtrumento ponit: vel qui ſigillum furtiue ſurripit. ℟. q̄ ſic. vt no. in. c. quanto. ⁊. c. ea. de his que fiunt a prelatis. Item ſecundum Bar. i aūt preſby. C. de ſacroſanc. eccle. falſitas non ſolum cōmittitur in dicendo falſum. ſed etiam in tacendo verum.

2 ¶ Vtrum aperiens litteram alterius vt legat ſit falſarius. ℟. glo. in. c. cum olim. el. ij. de offi. de le. tenet q̄ debet puniri tanquā falſarius. allegat c. olim. de reſcrip. ⁊. c. ad audientiam. de cri. fal. Inno. vero tenet q̄ iſte minus peccat q̄ꝫ ſi falſificaſſet ſigillum apponendo adulterinum. tamē falſarius eſt: prodter quod dicit Jſſe. de anch. q̄ ſolum debet puniri pena extraordiaria. c. de cāis de offi. dele. ⁊ concurrunt cōiter doc. ⁊. c. allegata per glo. loquuntur de falſario qui facit raſuraꝫ viciando litteram. vt in. d. c. olim. vel apponendo ſigillum adulterinū. vt. d. ca. ad audientiam. Bar. dicit q̄ ſi aperit oſtendēdo aduerſario' mittentis poteſt puniri vt falſarius. ar. bonū in. l. i. §. is qui. ff. ad. l. cor. de fal. .V. is qui depoſita inſtrumenta oſtēdit aduerſario incidit in crimē falſi. Dō no. contra notarios ⁊ aduocatos qui oſtēdunt iura partis aduerſario. Si .V. aperit: ſz nō oſtendit aduerſario. ſic non pnnitur crimine falſi. ⁊ videt tex. in. d. c. cum olim. ⁊. ff. de cri. ſtelli. p totum. ⁊ ad. l. qui teſtū. ff. de fal. dic q̄ eſt ſpāle in eo qui aperuit teſtū clauſum vt puniatur pena falſi. Ex quo colligē q̄ peccat mortaliter aperiēs literas alteri⁹ vt legat niſi ſpem habeat in ratihabitione. Quod intelligo quando aduertēs ⁊ ſtudioſe facit cum veniat puniendus crimine ſtellionatus. Quod limito verum niſi haberentur pro derelictis. puta eas proiecit vel lacerauit ⁊ hmōi quia ſi tales legit pro aliquo bono fine. licet al' curioſitas eſt non tamen mortalis de ſe.

¶ Vtrum lacerans vel comburens vel celans 3
ſcripturas publicas vel priuatas que ad aliū ſpectant ita q̄ amplius non apeant ſit falſarius. ℟. q̄ ſic. vt eſt caſus. ⁊ ibi Bart. in. l. paulus. ff. de fal. vbi dicit tex. legis cor. pena omnes teneri qui etiam extra teſtamēta cetera falſa ſignaſſent. ſed ⁊ ceteros q̄ in rōnibus tabulis lris publicis. alia ue qua re ſine ſignatione falſū fecerint. vel vt verum non appareat quid celauerint ſurripuerint: deleuerint ſubiecerint ⁊ reſignauerint eadem pena affici ſolere dubium non eſt. hec ibi glo. in .V. ſurripuerint. dicit ſic vt non eſſet comburendo. Et ſic patet quid dicendū de falſantibus libros mercatoꝝ conburentibus: vel occultantibus vel alias ſcripturas. ⁊ vltra dictam penam teneē ad reſtitutionem totius intereſſe. tex. eſt in. l. qui tabulas. ff. de fur. de quo vide infra. Reſtituto. i. in verbo ſcripturas.

¶ Vtrū falſificans monetam ſit falſarius ⁊ pec 4
cet mortaliter. ℟. q̄ ſic fm Jo. an. Jſſe. et Jo. de ymo. in. c. quanto. de iureiuran. ⁊ patz p̄ter. ibidem. vbi dicitur q̄ ſeruans falſam monetam agit inique. ergo fortius falſans. pz etiā per eūagā. Jo. xxij. qua excōicat oēs tales in regno francie ⁊ tenetur reſtituere oē dānū datū illi perſone cōmunitati vel populo dānificato. vt no. p̄fati doc. vbi. ē. vel ſi neſcitur ſpālis perſona: ſaltem pauperibus. ar. coꝝ q̄ no. in. c. cū tu. de vſuris. ⁊ in rla peccatū. de re. in. li. vi. ⁊ vide Jo. in ſū. ti. de cenſi. §. ex quibus. .V. quid ſi moneta Idem dic ſecundum Bira. obdo. de illo qui recēpit falſam ignoranter q̄ꝫ poſtea ſciens erpendit pro bona. Quod limito in pecunia alicuius importantie. ſecus in denario vſuali. ſicut dico d̄ farto. j. furtum. §. xlij.

¶ Quot modis falſatur moneta. ℟. q̄ trib⁹ mo 5
dis fm cōiter doc. in. d. c. quanto. Primo i for-

Scribēs i.e. trat nōie vſurij vo Jnno ⁊ Jgnorāter prum Jſſe do .c. tū ſpāle. i.e. d̄ pena. c. ſpāle i ſ. d̄ hū. q̄ ſimt ſpāle. ſin. q. m. bonū glo. i. c. i mmocēs. ij. Dſſt. fur. l. c. §. q̄ ⁊ rōne. ff. d̄ fal. ⁊ ſcr. cū glo. i. l. dnus i ſ. ꝓnatus. C. d̄ fal. ⁊ bal. i. l. quotiēs. C. d̄ fal.

ma. s. quando imponitur signum illius qui eam cudi non facit. vt in. l. falsi nominis. et in. l. q nomine. ff. de fal. ⁊ in. d. c. quanto. Secūdo ex materia methalica. s. quando fit de ere vel de stagno vel non de debita liga. vt in. l. paulus. ff. ō solu. sm Bar. vel cū talis materia imiscetur vbi non debet. vt in. l. qui nummos. ⁊ in. l. cornelia. ff. de fal. la prima. Tertio ex pondere. Nam ista tria requiruntur de substantia monete. vt in. l. i. §. i. ff. de contrahen. empt.

6 ¶ Sed q̄ro q̄ō pōdus debet habere. ſ. sm gl. ⁊ doc. in. d. l. i. ⁊ Bar. in. l. ij §. i. ff. si cer. pe. q̄ de iure tantus debet esse valor mōete: ⁊ tantum pondus quantum erat prius in materia non deductis expensis: nec laboꝛe que de iure debēt fieri de publico. Sed secundum Innocen. quē cōmuniter sequuntur doc. ⁊ seruatur ex consuetudine tantum debet esse in pondere quantum erat in materia deductis expensis ⁊ laboꝛe. quia nemo suis expensis tenetur eam facere. ff qui. ex cau. ma. l. i. ⁊ c. qui sentit. ō re. iur. li. vi. Immo plꝰ credit Inno. q̄ si princeps indiget poteriꝫ inde sentire aliquid lucrū ⁊ sic minuere a predicto pondere. Sed ℔a. in. d. c. quanto. de iureiuran. limitat verum. nisi spargatur extra regnum: quia cum damno non subditoꝝ suoꝝ non potest quam credo verissimam. Credit Inno. etiaꝫ q̄ princeps cū consensu populi possit minuere. hoc est q̄ sit minoris ponderis q̄ꝫ deberet. ⁊ tamē expendatur ac si esset iusti ponderis. Ratio quia q̄ libet potest renunciare iuri suo. vij. q. i. q̄ꝫ periculosum. ⁊ dicit sufficere consensum maioris partis magnatum regni. quia negocium regni reputatur negocium vniuersitatis. ar. in. l. ij. §. sanctissimus. C. de iureiurādo propter calum. Sed ℔a. vbi. ō. dubitat de hoc. cum tractetur de prejudicio singulorum eoꝝ. ar. eoꝝ que no. in. c. cum omnes. de consti. ⁊. C. que sit lon. consue. i Rica. Et ego credo requiri consensum singuloꝝ nisi quando ex alia causa propter hoc alleuiarent puta ab angarijs ⁊ huiusmodi per ea que no. in dictis iuribus. Dicit tamen Inno. non sufficere consensum populi vt expendatur extra regnum.

7 ¶ Vtrum princeps fraudet monetam quando reprobat valentem ⁊ minus valentem acceptat. vt de reprobata habeat bonum forum ⁊ illam cōflari faciat ⁊ cudi. ſ. Ho. vt recitat ℔a. vbi. ō. q̄ sic. facit tex. in. l. eleganter. §. qui reprobos. ff de pi. ac.

8 ¶ Vtrum radentes vel tondentes sint falsarij. vel subtilius ex aqua particulam auri vel argenti tollendo ita q̄ cognosci non potest. ſ. q̄ sic. vt in glo. d. c. quanto. ⁊ tenentur ad restitutionē dā

nificatis. vel si ipsos ignorant pauperibus de necessitate. c. fi. de iniurijs.

9 ¶ Vtrum illi qui singulos denarios ponderāt ⁊ grauioꝛes retinent ⁊ conflari faciunt sint falsarij. ſ. vt colligo ex Ho. Jo. an. ℔de. de ancha. ⁊ Inno. vbi. ō. Si illi qui cudunt pecuniaꝫ quia aliqui denarij sunt quandoq̄ minus: propterea dimittunt alios plus in pondere quia non possūt equaliter omnes sculpere. tunc tales sunt falsarij ⁊ tūc ad restitutionē cōtati: quia coꝛpus pecunie dānificauerunt. Si autē omnes denarij sunt iusti ponderis: sed aliqui sunt amplioꝛis ⁊ illos radunt: dūmodo remaneant iusti ponderis: seu cō flant non credo falsarios. licet male faciant: ⁊ nullo modo sit eis consulendum. Dō si nolunt abstinere: non credo eos foꝛe extra statum salutis propter hoc.

10 ¶ Quid de falsario litterarum apostolicarum. vid. ō. excōmunicatio. v. casu. iij.

11 ¶ Vtrum falsificans mensuras ⁊ pondera tenetur. ſ. q̄ vltra mortale tenetur ad restitutionē totius damni dati. vt patet ex. c. ij. de emp. ⁊ vē. ⁊ deberet. xxx. diebus in pane ⁊ aqua penitere. vt ibi licet sit arbitraria hodie. Idem dic de vtente scienter falsis. Et falsans mensuras tenetur. l. coꝛ. de fal. ff. de extraoꝛ. cri. l. ānonā. circa fi. que est pena publicationis omniū bonoꝝ cum deporꝛtatione si liber est. si seruus vltimū supplicium. vt l. i. i fi. ff. de fal. Vtēs Ro falsis pōt puniri in dupli ⁊ relegari in insulā. ⁊. ff. de fal. l. pe.

12 ¶ Vtrum instrumenta confecta per falsum notarium sint nulla. ſ. vt colligit ℔a. in. c. fraternitatis de here. per Inno. ibidem aut loquuntur de instrumentis confectis post falsitatem p̄missā vel etiam ante tamē nūdū dānatū sed tolleratū in officio. ⁊ sic valent pretextu officij: lꝫ post ea dānctur. facit. l. barbarius. ff. de off. p̄. Aut loquimur de instris cōfectis post dānationē notarij. ⁊ sic nō valent. vt. l. si aliquid. C. de suscep. prepo. ⁊ arcba. facit tex. in. l. si quis ex argētarijs. §. fi. ff. de eden. Bar. tamen in. l. i. ff. ad. l. iul. repe. limitat verum quando notarius fuit dānatus pp falsitatem cōmissam in officio tabellionatus. ⁊ sic loqtur. d. l. si aliquid. secus si alias fuisset damnatus de falso cōmisso ex alia cā extra officium tabellionatus: sicut in quodam consilio ipse Bar. consuluit ꝓ quodā notario dānato. quia extraxerat duas cartas de libꝛo cōmunitatis valebāt eiꝰ instra. lꝫ sit infamis effectus. Et hoc veꝝ dūmō illud officium non habeat in se dignitatē. vt quia est notarius principis. l. i. C. de man. prin. vel salarium de publico. vt quia est notarius in bācho quia tunc non valerent. alias sic.

10 ¶ Vtrum instrumētū factū a ℳotario nō dā/nato quod hēt diuersa capitula sit falsum si falsita tem hēt in vno capło. ℟. ℐpa. vbi. ꝫ. q aut falsi tas ꝓuenit ex vitio notarij. ⁊ tunc aut concernit substātialia instrumēti. puta qꝫ in indictione aut die. ⁊ tūc totū corruit. vt no. i. c. inter. de fi. istru. ⁊ in aūt. vt ꝑpo. no. impera. circa ꝑn. Aut con/cernit substātialia negocij. ⁊ tunc distingue. Aut capitula sunt cōnexa: ⁊ tūc totū reꝓbat. Aut nō sunt cōnexa sed separata. ⁊ sic solum illud capłm falsum reꝓbat. Et sic limita Bar. in. l. si ex falsis. C. de transac. qui tenet q qñ venit ex vitio notarij totum corruit. qđ ℐnno. etiā tenet. Si vero falsitas est circa extrinseca: vt qꝫ scripsit contrahē tes esse consanguineos: vel aliqđ aliud qđ nō facit ad negocium. łz hoc sit falsū non reꝓbat ꝓp hoc instrm. qꝫ hoc non est vitiū ℳotarij. Et idē dic in teste. Et idem voluit ℐnno. in. d. c. fraternitatis. vide glo. in. d. l. si ex falsis.

¶ Fama est illese dignitatis status legibus ⁊ moribus cōꝓbat⁹. l. cognitionem. §. extimatio. ff. de va. ⁊ extraor. co. ⁊ in glo. c. vŕa. de coha. cle. ⁊ mu.

1 ¶ Vtrum fama sit defendenda. ℟. secundū gl. i c. senti. xi. q. iij. q. aut sumus inter tales qui parati sunt inimicari. ⁊ sic peccat mortaliter qui eam nō defendit ꝓ posse. Et sic intellige. c. non sunt audiendi. ca. q. ij. c. nolo. xij. q. i. ⁊ de consecra. di. i. iubemus. Aut sumus inter tales qui solum parati sunt reꝓhendere nō imitari. ⁊ sic sufficit nobis cōscientia nostra: ⁊ non tenemur defendere. Et sic intellige. c. quid obest homini. cum. v. c. sc. xi. q. iij

2 ¶ Quot modis ledit fama. ⁊ quō sit restituēda vide. ꝫ. Detractio.

3 ¶ A quib⁹ est abstinēdū ꝓp famā cōseruādam. vide. ĵ. Scandalum. §. iij.

4 ¶ Fama ꝓprie est quando tota ciuitas vel vicinia vel maior pars acclamat aliquid. vel dic q est communis locutio ex verisimilibus coniecturis surgens. vt colligitur ex no. in. c. si duo. xxv q. vi. ⁊ in. c. super eo. de eo. qui co. consan. vxo. sue. ⁊ in. d. c. vestra. Vnde primo oꝑtet q sit ex verisimilibus coniecturis. quia alias ꝓprie non est fama quo ad iuris effectum: sed sunt vane voces populi. de quo per Bar. in. l. de minore. §. tormenta. ff. de questio. per glo. ⁊ doc. in. c inquisitionis. ⁊ in. c. cum oporteat. de accu. ⁊ nō sunt audiende. vt in. c. ij. de elec. ⁊ ter. in. l. de/curionum filij. C. de ꝑnis. l. diuo marcho. C. ꝺ ma. te. ⁊. l. si ꝓuinatus. ff. qui. ⁊ a qui. Vnde dicit ℐpa. in. c. veniens. el. i. de testi. q testis deponens de fama debet reddere rōnem: seu causam sufficientez sui testimonij. Secūdo requiritur q sit saltem maior pars. quia vt dicit ℐpa. in. c. cuz in tua de spon. q dicta paucoꝝ non infamant. Et ꝓpterea differt fama a rumore: qꝫ rumor est qñ aliqua pars vicinie aliquid asserit. sed fama q̄zdo maior pars. Vnde se habet in plus. vt dicit glo. in. d. c. super eo. ℐpro quo no. q nomine partis venit media pars. vt in. c. ij. §. i. de decī. li. vi. ⁊ in. l. nomen filiaꝝ. §. portionis. ff. de ℣. si. Sed quando additur aliqua: tunc verificatur in qualibet minima particula. qꝫ dictio aliqua restrigit. Attamen łz requiratur maior pars ad famam faciendam. tamen ad probandum sufficiunt duo testes. vt no. glo. ij. q. i. §. qñ. el. ij. ⁊ in. l. ūj. ff. ꝺ testi. ⁊ no. Bar. in. d. §. tormenta. Et contra ꝓbationem fame admittitur ꝑria ꝓbatio. ⁊ si secunda est clariō offuscatur effectus prime. Et ideo eo casu quo infamia sufficeret ad torturam: si probaretur per aliam partē bona fama tolleretur ꝓsūptio ꝓma. ⁊ sic ꝓbat ter. in. d. c. cum in tua. ⁊ qđ no. Bar. in. l. fi. C. de questio.

¶ Familia quid comprehendat. ℟. Archi. de ꝓui. łz. li. vi.

Dicit q triplex est familia quedā ꝓpetua ⁊ religiosa: vt religiosi clerici ⁊ cōsimiles. ⁊ tales gaudent ꝓuilegio conuentus vel collegij ꝺ stamo. recolētes. C. loca. l. mūtes. Aliter tenerent duplici iure ℨ. c. cognouimus. cū sy. xij. q. ii. ⁊ ꝺ hac loquitur. c. cuz olim. de arbi. Est ⁊ alia. s. q̄ non ecclesiasticos tantū comprehendit: sed etiam laicos: sicut sunt vxor filij nepotes serui famuli: qui in eius domo eius sumptibus viuūt cōtinue de qua intelligitur. ff. de publi. l. i. §. familie. C. ad. l. coz. de fic. l. si forte: que ponitur de pe. di. i. ⁊ de here. c. filij. li. vi. i fi. ⁊ de testi. c. i ſris. vbi ꝺ hac. ⁊. iij. q. v. c. i. Et de tali intelligitur qđ dicit in. d. c. licet. de quo vide. ĵ. Interdictū. vi. §. iiij Est ⁊ alia familia que nec est perpetua nec mercenaria: sicut clerici ⁊ religiosi ⁊ alij ecclesiastici dicuntur de familia ecclesie. de quibus. xvi. q. vi. ꝺ lapsis. Est ⁊ alia de qua in. l. fi. C. de ℣. sig. vbi nomen familie cōprehendit parētes liberos: omnesq propinquos ⁊ substātiā ⁊ libertos etiā ⁊ patronos: necnon ⁊ seruos. ⁊ hec significatio habz locum in fideicōmissis: vt ibi pz.

¶ Ad quid tenetur ꝑsa. ℟. q ad duo tenet de ꝑcepto. s. ad administrationē necessarioꝝ ad vitam: ⁊ ad disciplinā tam verbo q̄z exemplo moꝝ vt colligitur primo ad thimo. v. ⁊ ad ephe. iij. ⁊ no. in. §. necesse. xlvij. di. aliter est peccatum mōtale de sui natura: nisi excuset aliqua circūstātia. puta necessitas ⁊ huiusmodi. vel nisi sit famulus de quo in se. iij. §. dicam: vel sit circa ea que non.

sunt necessaria ad salutem omissio connectionis. & sic intellige. xxiij. q. iij. duo ista. & q. v. ñ putes.

2 ¶ Sed nūquid infirmanti teneat subuenire qui ex mercede locauerat operas suas. ff. quo ad expensas ſm Bar. in. l. si cū dotē. ff. sui aūt. ff. solma. & in. l. in rebus. ff. como. q ad magnas expensas non tenetur. Quod limito ℣um rōne famulatus. secus si teneret vt pauperi. Quo vero ad salarium. Jo. an. do. Anto. Jo. de ymo. & ſpa. in. c. i. de cle. egro. & cōiter doc. tenent q non q̄ casus contingens in persona: que locauit operas liberat conductorē a prestatōe mercedis. l. si vno. §. item cum quidā. & quod ibi no. ff. locā. & qđ no. in. l. in reb⁹. ff. como. & glo. in. l. fi. §. idem iuris. el. ij. ff. ad. l. ro. de iac. Hoc tamē limitat ſpa. vbi. s. quando salariū debetur solū rōne persone. Secus si daretur rōne alioz etiaz Vñ potestas qui habet famulos & iudices quib⁹ habet soluere. lz infirmetur vl moriatur: tenetur nihilominus heres. & ideo ipse potest petere & ō bitores debent ei soluere. ter. est in. l. pecuniam i pn. ff. de condi. ob cām. facit quod no. in. l. diem funcio. ff. de offi. asse. Imo. videtur tenere qđ debeatur salarium in. c. pp sterilitatē de loca. facit. c. i. de cle. non re. li. vi. & ibi Be. per illū ter. dicit doctori vel famulo ñ debet subtrahi salariū pp infirmitatem. allegat quod habetur in Spe. de cle. no re. §. postōz. ℣. quid si mercenarius. Et istō lz Sali. i. l. licz. C. loca. & pulcre. Ang. i disputatione. Exorta guerra. facit. l. quesitum. ff de re iudi. Et hoc procedit indubitanter. vbi cōsuetudo sic est. quia tunc debetur. quia illud videtur actum quod est consuetum. l. q̄ si nolit. §. qui assidua. ff. de edi. edic. Sed vbi consuetudo non est tene q̄ non debetur: nisi vt dictum est. & in casu speciali. vt. C. de aduo. di. iudicioz. l. post duos. vbi aduocato debetur salarium ex publico cōstitutum. licet moriatur infra annum. secus esset de salario promisso a parte: quia non debetur nisi pro rata temporis secūdū Bar. in. d. l. diē fūcto. Similiter in. l. cum heres. §. sticus. ff. ō stati. vbi quando per seruum non stat quin seruiat: nihilominus libertatem legatam propter hoc cō sequitur. de quo dic vt. §. Locatio. §. xv. vbi pulchre tangitur hec materia.

3 ¶ Utrū cū dñs non pōt corrigere suam familiaz vel aliquē ipsoz teneat ipsū expellere. ff. q̄ si nec ℣ba nec ℣bera emēdāt: sed subtractio necessariorum seu expulsio corrigeret tenetur expellere ar. coz que no. i. c. nō ois. v. q. v. Si ℣o licēti⁹ peccaret expellēdo faciat quantū pōt. & lz ille ñ se cōrigat excusaſ. vt p3 i. c. q3tūlz. & c. se. xl vij. dī.

4 ¶ Utrū possit cā correctōis ℣berare clericos. vide. s. Excōmunicatio. v. casu. i. §. iiij.

¶ Utr pfa. teneatur de furto familie. vide. s. Dñs. §. iiij. & j. Obligatio. §. pe. & vltimo.

¶ Utr failia epi gaudeat priuilio fori. ff. ſpa. i c. nullus. ō fo. ꝛpe. cōiter tenetur q̄ sic. 6

¶ Utr failia vel aliqs coz teneat reuelare delicta dñi sui requisit⁹ p obedictiā supiozis. ff. q̄ nō si crialiter vult. pcedē. vt. iiij. q. iij. c. lege iulia. el ij. Si āt ciuiliter sic credo teneat. q̄ nulla. l. repellit. vt no. glo. iij. q. v. c. i. Ad credo vez q̄ nullū malū sibi imineret ex hoc. al's sec⁹ q̄ nō teneor cū malo meo facere bonū primi tēporale. 7

¶ Utr dño failie q̄ fecit iurare failiaz de ℣itate dicēda sit parēdū. ff. ſm Duran. aut iste dñs est truculēt⁹ & pbabiliter hr̄ fcrus. & sic nō tñ: quia illicitū fuit iuramētū. Si ℣o est māsuetus: & pbabiliter credit q̄ nō pcedet nisi rōabiliter. tunc distingue q̄ aut res puta asportate erāt ad custodiā suā deputate. & sic sicut pōt psequi asportantem sic & domino reuellare. Si ℣o nō erāt deputate ad eius custodiam: tūc si pōt pbare teneť dicere veritatē. Si ℣o nō pōt pbare nō dz reuelare nisi tali q̄ possit pdesse & non obesse. & si alio mō iurauit non fuit licitum iuramentū nec obligatoriū. Idē dicit Hug. de testib⁹ synodalibus q̄ non tenetur denunciare cpo lz iurauerint nisi crūnia que pñt pbare. lxxiij. q. iij: si quis. al's esset pditor. ij. q. i. si peccauerit. nisi hoc faciat secrete illi qui habet corrigere paternaliter. ar. xxij. q. v. hoc vī. De hoc vide. s. Denūtiatio. §. x. 8

¶ Utrum obligatus pcurare aliquam familiā vel fratres alicuius domus teneat excrescente familia vel fratribus in numero. ff. ſm ſpau. q̄ si familia vel fratres habebant numerum determinatum. tunc non tenetur. Si autem indeterminatū: vt sunt fratres miores alicuius cōuētus. sic tenetur. facit. c. quanto de censi. si tñ nimis grauareť p iudicis officiū sibi puidebitur. Et sic p3 q̄ quo ad conscientiam non tenetur. 9

Familiaris quis dicatur. ff. ſm gl. iij. q. v. c. i. quod large dicuntur omnes qui cohabitant cū aliquo. vt in. c. in litteris. de testi. & c. insinuante de offi. dele. Blo. in. d. c. in litteris. dicit familiares appellantur consanguinei colonus ascripticius mercenarius filius in potestate libertus seruus & omnes habitantes in domo. Domestici vero sunt quibus ratione patrie ptātis vel dñice iperari pōt ſm glo. in. d. c. in lris. Quādo eiz dī familiares domestici intelligūtur omnes qui i expensis alicuius cōmēsales cōtinue existūt: etiaz si aliqñ abesse p eius negocijs gerēdis cōtingat vt no. in. c. fi. de ℣. si. li. vi.

¶ Amiliaritas cum mulieribus prohibetur eccle
siasticis. xxxij. di. interdixit. ⁊ duobus. c
sc. xxxiiij. di. quozūdam. lxxxi. di. clericus. xviij.
q. ij. cognouimus. de coha. cle. ⁊ mu. p̄z totū. vid
s. Clericus. v. imo vt dicit Iero. in. c. hospi
tiolū tuum. xxxij. di. non potest digne cū deo ha
bitare qui feminarum accessibus delectatur. ¶ Fa
miliaritas nimia parit contemptum. de iudeis. c
⁊ si iudeos.

¶ Atum qui credit mortaliter peccat
. xxvi. q. vij. non obſuetis.

¶ Auere peruerſ. dem est. ac si ipse
faceret. xi. q. iij. qui consen
tit. lxxxiij. di. nemo. ⁊. c. sc. xxiij. questio
ne quarta. si quis.

¶ Auto? quis dicatur. vide. ſ. here
ticus. §. xxiiij.

¶ Emina non debet tonsari etiā cā
rionis. c. vxoratus in fi. d
conuer. coniu⁹. Et intelligitur non solu3
de tonsura que dicitur clerica. sed etiā de rasura:
q̄ fit per abscissionē capillo⁹ vsq3 ad aures. facit
xxi. di. q̄cūq3 mulier. ⁊. xx. q. iij. c. ij. ⁊ cle. atten
dentes. de sta. rla. Glo. tamen in. d. cle. videtur
tenere q̄ consuetudo contraria excusat. ⁊ q̄. c. q̄
cūq3 mlr. Intelligitur de illa que vult remanere
in seculo nolens religioni deseruire: sed mundia
li viuere. ⁊ placet. ¶ Peccat ergo mortaliter talis
tonsurans se. cum in. d. c. quecūq3 mulier sit ex
cōicanda. Q̄ d̄ et itellige nisi ex necessitate hoc fa
ceret. vel cā religionis seu mūdi contemptus.

1 ¶ Quare femina citius pubescit. ſ. glo. in. l. ij
C. de his qui ve. eta. ipe. q̄ mala herba cito cre
scit. Sz est alia rō quā reddūt doc. in. c. lras. d d̄
spon. ipu. ſ. q̄ sex⁹ mulieris ē debilio⁹ ⁊ citius de
ficit. ⁊ iō citius pficit. sicut in alijs videmus.

2 ¶ Que sunt illa que mulier non pōt exercere. ſ.
multa. Mlō potest predicare: nec docere publice.
xxxij. di. mulier. nec pfessiones audire: nec alijs
benedicere. vt in. c. noua. de pe. ⁊ re. Itē nec tā
gere sacra vasa. xxiij. di. sacratas. nec sactas pal
las contingere. nec incensum circa altaria d̄ferre
vt in. d. c. sacratas. Item nec actum alicuius o⁹
dinis exercere. vt in. d. c. noua. ⁊ in. c. tāta. d̄ ex.
pre. ⁊ no. in. c. dilecta. de ma. ⁊ obe. Item nec iu
dicis nec magistratus gerere officium: nisi in ca
sibus de quibus in glo. xv. q. iij. §. i. nec postula
re: nec procurare nisi in propria causa ⁊ suorum.
vt no. in. l. femine. ff. de re. iu. ⁊. iij. q. vij. §. tria
xv. q. iij. §. i. Itē nec testis esse. de quo dic vt. ſ.
Testis. §. v. nec personaliter posset trahi ad iu
diciū cā ferendi testimoniū: aut alia qualibet cā q̄
in iure non exp̄imitur contra eius voluntatem.
⁊ si est religiosa non potest etiā si vult trahi ad iu
dicium ex quauis cā personaliter. c. mulieres. de
iudi. li. vi. Item nec viri habitu vti sub pena ana
thematis. xxx. di. si qua mulier. Item nec accusa
re nisi in certis casibus. de quibus. xv. q. iij. §. i.
in ter. ⁊ in glo. Item non potest se obligare: seu
ppriam substantiam p̄o debito viri nisi creditū
sit conuersum in suam vtilitatē. vt in aūt. vt nul.
iudi. §. ⁊ illud Vo. Item non debet incarcerari:
vel detrudi p̄o aliquo debito. vt ibidem.

¶ Enus est vsura. sed differt in hoc
ab vsura. quia vsura est lu
crum de capitali acceptum. ¶ Fenus vero
est lucrum de vsura. Vnde Bracsimus. Est v
sura suos cum quis tradit mihi nummos. Spe
lucri fenus duplex vsura vocatur. Quod quidez
fenus improbum exercentes sunt infames. l.
improbum. C. ex qui. ca. infa. irro. De quo dic
vt infra Vsura. quia cōmuniter vnum p̄o alte
ro accipitur. vt in. d. l. improbum.

¶ Erie dicuntur quia prestant vacati
onem ab his que fiunt in foro
iudiciali: ⁊ operibus seruilibus: quaru3
alique sunt ob reuerentiam dei introducte. vt in
c. conquestus. de ferijs. ⁊. C. eo. ti. l. dies festos.
Alie sunt ob reuerentiam principis vel ciuitatis
vt dies natiuitatis suc: vel dies principij de im
perio. C. eo. ti. l. omnes. Alie sunt ad requiem
laboris: vt tempus Messium ⁊ vindemiarum.
de quibus in dicto capitulo conquestus. ⁊. ff. eo.
ti. l. i.

¶ Vtrum partes possint renunciare dictis fe- 1
rijs. ſ. q̄ primis ⁊ secundis non. tertijs sic. vt i
d. c. conquestus. ⁊. xv. q. iiij. in summa.

¶ Vtrum nullo modo possit quis compelli ad 2
iudicium in prefatis ferijs. ſ. q̄ non. nisi in casi
bus. de quibus. ff. eo. l. i. ⁊ de quo in. c. vltimo.
de iudi. ⁊ nisi necessitas vrgeat. puta quia res e
rat peritura. vt exempla habes in. l. i. ij. ⁊. iij. ff.
eo. ⁊. l. i. ff. de dam. infec. Aut pietas. puta cau
sa debilium vel miserabilium personarum. d. c.
conquestus. quia in operibus misericordie non
est habenda distinctio dicru3. ar. lxxvi. di. vtinā
de consecra. distin. v. nunquā. ⁊ summa. Ratio
est que p̄o religione facit. ff. de reli. ⁊ sump. fu. l
sunt persone.

¶ Festū seu ferie solēnes: que in honorem dei 3
sunt introducte: ⁊ in quib⁹ abstinendū est ab ope
ribus seruilib⁹ que sunt. ſ. sūt. ſ. scripta posita i
c. cōquestus. de ferijs. s. Natiuitas dñi. S. Ste
phani. S. Jo. euāge. Sāctor Innocētiū. S.
Siluestri. Circūcisio dñi. Epiphania dñi. septē

dies dominice passiois. Resurrectio domini cuz vij. diebus sequentibus. Pentecostes cū duobus sequentibus. Natiuitas beati Joānis baptiste. Sanctoz. xij. apostoloz. S. Laurētij. purificatio Marie Vginis. Annūciatio eius. assūptio eiusdem: z Natiuitas ipsius. Dedicatio sūcti Michaelis archangeli. Festum omniū sanctoz. Dies dominici. Omnes alij dies quos episcopi in suis diocesibus cum clero z populo duxerint celebrandos. In. c. pronunciandū de cōse. di. iij. vbi prefate solēnitates ponuntur: addunt̄ etiam tres dies rogationū. Dedicatio cuiuscūq; oratorij. Festum sancti Martini pontificis z confessoris. In. c. crucis. d. nostri. de cōse. di. iij. ponit̄. Festuz inuentionis sācte crucis. In cle. si dominum. de reli. z ve. san. ponit festum corporis christi. Adde secunduz Jo. an. quem sequit̄. d. Anto. z etiam Pa. in. d. c. cō questus. cum non reprobet festa quattuoz doctorum ecclesie. Sed in istis z omn. bus alijs predictis standum est cōsuetudini fm Jo. z Pa. i d. c. conquestus. Similiter de festo sancti Bartholomei quo ad diem in quo fiat. c. consilium. de obser. ie. Vnde hodie dies passionis z septimana resurrectionis z dedicationis oratorij z q̄t tuoz doctoz z euangelistaz non seruantur. Sed limita vt videlicet intelligamus q cōsuetudo deroget prefatis festiuitatibus: dūmodo non sit dominicus dies. vel eo maioz sicut est festum natiuitatis dñi: resurrectionis: ascensionis. pentecostes z epiphanie. vt in. c. licet. de ferijs. dicitur i glo. quam sequūtur doc. vbi addit Jo. an. assūptionē Vginis gloriose. ar. c. fi. de sen. ex. li. vi. quia non credo valere consuetudinem in contrarium: cum videantur quasi iuris diuini. vt patet in. d. c. licet.

4 ¶ Vtrum consuetudo possit alias a prefatis festiuitates introducere: ita q de precepto teneant̄ ad illa. ff. q. fic. sicut potest facere aliam legem z quando sit vide supra. Consuetudo. §. ij.

5 ¶ Vtrum episcopus cum clero solum possit indicere festum. ff. q. non. sed oportet q faciat cū populo. vt supra patet.

6 ¶ Festū imaculate conceptionis gloriose Vgis matris dei Marie. lz ecclesia romana antiquit9 nō celebrauerit. vt pz p Tho. in. iij. pte. q. xxvij z per. S. Bo. in. iij. di. iij. z p glo. de ose. di. iij in. c. pnunciandū. q2 eius puritas nūdū erat reuelata: tū hodie de ipsa conceptōe facit solēne officiū z festū cū largitōe indulgentiaz que in festo corporis xpi sūt date illis qui intersunt diuinis z hoc pp multa miracula p que manifestum est q sine peccato originali fuit concepta. Et ideo hodie ad euitanda scandala precipit̄ sub pena excōmunicatōis late sententie a qua non possint absolui nisi a romano pontifice: preterq; in mortis articulo omnibus cuiuscūq; status gradus ordinis z conditionis fuerint: ne de cetero ausu temerario presumant in sermonibus ad populuz: seu alis quomolibet affirmare q tenentes Vginez eē preseruatam a peccato originali in sua concepti/one polluatur iabe heresis vel mortalis peccati9 vl festum ciusdem conceptionis celebrantes: neq; tenere libros vel legere aut habeř pro veris hoc continentes. Similiq; pena etiam ligantur qui ausi fuerint asserere q contrariam opinionē tenētes. s. q. sit concepta in peccato originali incurrant heresim vel mortale peccatum. hec habenť i extrauag. Sixti quarti. q̄ incipit. Graue nimis.

¶ Quid d̄ istis festis. S. Antonij. S. Nicolai 7
S. Catherine. z hui⁹modi que ex consuetudie celebrantur. Ignorāt tamen an ex tali consuetudine sint introducta q̄ bēat vim legis preceptiue ff. q. non credo peccare mortaliter nō seruantes: nisi esset scandalū. Nō q2 non sunt introducta vt de precepto: sed ex deuotione. Vbi autē esset scādalum. sic ibi est consuetudo obligatoria. ex quo tādiu est q est prescripta: z reputať obligatoria.

¶ Nūcipit dies festus: vide. s. dies. in pn. 8

¶ A quibus est abstinēdū dieb9 festiuis predi/ctis. ff. q. ab omni opere seruili: nō solum peccati sed et mechanicis vt agricultura. vt d̄ in. c. licz de ferijs Pro cuius intelligentia est notandum fm Ri. in. iij. di. xxxvij. ar. iij. q. iiij. q. opus seruile d̄ tripliciter. Aliquādo materialiter solū sed formaliter liberum. vt vbi gza scribere non pp tēporale lucrū: sed ad edificationē aiaz propter diuinū cultum z huiusmodi. z istud nō prohibeť imo cōcediť. vt pz in. d. c. cōquestus. vbi eā pietatis que als phibētur pmittitur. facit. l. diuus. ff de ferijs. vbi ea que faciunt ad disciplinā militarem possunt peragi diebus feriatis. Secūdo d̄ opus seruile formaliter solū materialiter aūt liberum est. vtputa cum aduocatus cogitat de bis q̄ die crastina debet proponere propter lucrum tēporale rusticus de aratione terre z ordinatiōe boum. z lz ab isto abstinere debeamus in dieb9 festiuis nō tamen astringimur de precepto. Vnde nō peccat mortaliter talia faciens nisi per hoc op9 excludatur illa vacatio quam debet cultui diuino ex necessitate quā explicabo in se. q. que sit. Tertio dicitur opus seruile materialiter z formaliter seu finaliter. z hoc est omne opus corporale ordinatum: sicut ad proximum z proximum finem ad bonum corporis temporale seu ad lucrum. z istō est illud quod prohibetur de precepto diebus fe/ 9

stiuis. Vnde semper peccat mortaliter ipsū faciens nisi excusetur propter istoꝝ quattuor. vnuꝫ ſm. ſ. de may. in tractatu de. x. preceptis. ¶Primū operis modicitas seu paucitas: que nō impedit spiritus libertatem. Secundum necessitas operis que non possit peruenire cōmode nec differi: vt decoctio ciborum pro illo die: vel necessitas coactionis quam faciunt domini. aliter eoꝝ bona prescriberent. facit. c. licet. de ferijs. Tertiū cordis pietas. vt in. c. conquestus. de se. vt. s. dicum est. Quartum publica vtilitas. vtpote pro pace ⁊ concordia ꝑ ponte ⁊ huiusmodi: que etiaꝫ sunt pia. quodlibet enim istoꝝ excusat q̄ non sit mortale: saltem laborare in diebus festiuis. Ex quibus patet quid tenendum sit de multis questionibus: que reducuntur ad infrascriptas questiones. xxiij.

10 ¶ ¶Prima de mulieribus que aliqua pūcta ponunt vel scopant domum: vel de illo qui vendit vnam solum rem: vel qui putat ramum: facit coquinam: itinerat modicum: ⁊ huiusmodi q̄ non peccant mortaliter propter modicitatem operis. Ratio q̄ ſm. S. Bo. in. iij. di. xxxvij. sup litteram. ⁊ cōiter theo. ratio prohibitionis operū est: vt vacemus deo. ⁊ quia ista modica non impediunt vacationem predictaꝫ: licet aliqualiter minuant. ideo non est peccatum mortale talia facere nisi quis talibus per notabile tempus occuparetur vel vsqꝫ ad vltimam defatigationem. quod qdē arbitrio boni viri relinquendum est vt attendat si ratio legis euacuatur vel non. sed solum minuatur. faciunt ad hec que no. in. c. intelligentia. de ẏbo. sig.

11 ¶ Secunda de carnificibus qui per notabile tēpus occupantur: quia si faciunt propter necessitatem quam nec peruenire possunt. puta q̄ estas ē vel sunt plura festa. excusant. alias nō.

12 Tertia de tabernarijs qui si faciunt propter necessitatem excusantur. Secus si ad ebrietatem ad ludum ⁊ huiusmodi. Et idem dic de hospitib⁹.

13 ¶ Quarta de his qui panem: herbas: fructus ⁊ huiusmodi vendunt: quia si faciunt pro necessitate dici festi excusantur. alias non sicut qui vendunt multa que sunt solum ad gulositatē: nisi eēt modicitas distractionis: sicut est in his que vendunt candellas ⁊ canistria inzucharata ⁊ huiusmodi: in quibus non oportet facere precia: sed q libet scit q̄ tantum habet soluere. ⁊ sic solvit. ⁊ accipit pro quo soluit sine alio strepitu: quia in modico distrahitur.

14 ¶ Quinta de medicis minutoribus: aromatarijs ⁊ huiusmodi. de quo dic q̄ licet: quia medicinalia sunt necessaria.

¶ Sexta de cursoribus ⁊ mulionibus qui sine necessitate magna differre nō possunt: ⁊ alijs viatoribus ⁊ conductoribus rerum. ⁊ dic q̄ excusāt 15
Itineratio tamen non sic stricte prohibetur quia potest quis etiam itinerando intendere deo. Et ideo nisi sit vsqꝫ ad vltimam fatigationem non credo sit prohibita: vel cum omissione diuinorum.

¶ Septima de ferratoribus equoꝝ. dic q̄ excusantur. q̄ sicut illi necesse habent ābulare. sic istiꝫ principaliter pp necessitatē eoꝝ quibus seruiūt. q̄ꝫ lucrum habeant. 16

¶ Octaua de facientibus vitros. similiter de tinctoribus ⁊ coctoribꝰ latex qui dicunt fornasarij ⁊ huiusmodi: qui sine magno dāno desistere non possunt. dic q̄ licet. 17

¶ Nona de molēdinis siue cum iumentis: siue ad aquam: vel ad ventum. Dic q̄ si faciunt propter necessitatem illorum quibus inseruiunt excusantur: quāuis etiam posset dici q̄ molendina ad aquam ⁊ ventum non sint prohibita laborare cum ex modico opere hōis excreceri possint non videntur euacuare ratiōem huius precepti. Melius tamen est abstinere ⁊ securius nisi necessitas requirat. 18

¶ Decima ꝺ rusticis qui compellūt a dominis laborare. Dic q̄ si iusto metu faciunt est necessitas que excusat. alꝫ nō. Idē dic ꝺ famulis filiabꝰ. vxore ⁊ huiusmodi. 19

¶ Vndecima de conducentibus laboratores i festis. ⁊ qui exigunt debita a suis debitoribus. Dic q̄ si alijs diebus non inuenīunt excusantur dūmodo diuina non dimittant. 20

¶ Duodecima de euntibus ad mercata vel nūdinas. Dic q̄ si auditis diuinis ꝓpter necessitatem faciunt. puta quia non alio loco vel tempore talia possent vendere vel emere pro bono cōitatis: aut vt ex lucro prouideant sibi ⁊ sue familie. vel vt dent pauperibus ſm ¶Dc. de pa. in. iij. Ex quo prelati sciunt ⁊ tollerāt excusantur a mortali: nisi forte a prelatis locoꝝ essent interdicta. Intelligo verum in festis minoribus dominica. quia talis tollerantia prelatoꝝ videtur derogare illi festo. Secus in maioribus. quia non credo liceat: nisi pro necessitate vel pietate solum: quāuis prelati non interdicāt. q̄ tunc locū habet illud. Multa per patentiā tollerantur ⁊c. ſ. de may. in tractatu. x. preceptoꝝ tenet q̄ solum est peccatum mortale. ¶Primo si dimittit missam. Secundo si episcopus precipit ne fiant. Addo ⁊ tertium quādo solū fit ex lucri cupiditate. c. i. de ferijs. 21

¶ Terciadecima de bellatoribus. Dic q̄ propē necessitatem licet. 22

23 ¶ Quartadecima de habentibus segetes vel fenum in agro pp inundantiam aquaꝝ ⁊ huiusmodi. dic q licet colligere.

24 ¶ Quintadecima de habēte domū que ruinaz minaꝛ. dic q pp necessitatē repare licet.

25 ¶ Sextadecima de doctore q vt expediat illum qui de longe venit facit consilium. dic q licet.

26 ¶ Decimaseptima de venatoꝛib⁹. ℟. q nō licz q si nō licet in q̄dragesima ⁊ dieb⁹ ieiuniꝝ ſm gl. lxxxvi. di. in. c. q venatoꝛib⁹ q̄zomin⁹ in die festo. ℳō credo tū peccēt mortaliter q dieb⁹ festiuis ipsis intendunt nisi id faciant cā lucri principaliter vel dimissis diuinis.

27 ¶ Deciaoctaua de cithariſtis ⁊ aliis sonatoꝛib⁹. ℟. si ad laudem dei ⁊ sanctoꝝ pulsant. vel pp re creationē alicui⁹ ⁊ hmōi pia vel necessaria excusant: si ꝓncipaliter pp hoc faciunt. lz secūdario ꝓpter lucꝝ. sec⁹ si pp cām nō piā vel necessariam: vel pp lucrum ꝓncipaliter. q nō excusant: nisi si cut alij ex quattuoꝛ predictis.

28 ¶ Decimanona de laboꝛantibus agros pauperum vel reficientib⁹ domos coꝝ vel labgrāti/bus circa edificationē eccleſiaꝝ aut monasterioꝝ ⁊ huiusmōi. Dic q licet si fiat pp ꝓpitatē ⁊ deum non ꝓpter carnalem amoꝛem vel spe remuneratōis future. quia opera ꝓpitatis ⁊ miſericoꝛdie non debent ceſſare diebus festiuis. dicto ca. conqueſtus.

29 ¶ Vigesimo de studentibus. Dic q si studiū fit principaliter ad illuminationem ꝓprij intellectus ⁊ aliorum. licet consequenter veniat lucꝝ non erit peccatum. vt tenet ℐſpa. in. c. i. de se. ar. c. cum ex eo. de elec. li. vi. qa studiū tale est ꝓpi publicam vtilitatem. maxime in theologia ⁊ iure canonico. Studere autem ꝓncipaliter ꝓpter lucrum non licet.

30 ¶ Vigesimaꝓma de scholaribus legentib⁹ i diebus festiuis potius vt doceantur q̄z doceant: assuefaciant se. Dic q licet secundū ℐſpa. vbi. s. dūmodo principaliter ñ faciant ꝓpter lucrū. ſz ſi in consequētiam non nocet. ar. l. i. ff. de aucto. tu. ⁊ in. l. rogasti. §. i. ff. si cer. pe. ⁊ in. c. quid ꝓ derit. lxi. di.

31 ¶ Vigesimasecūda de scriptoꝛibus. ℟. q scolaribus lectiones seu recolectas notare scribere: vel sermones: aut legendo libꝛos corꝛigere non est illicitum. dūmodo non nimis intendant huiusmodi sicut qui de quinterno ad quinternū scribunt. vel non faciant causa lucri habēdi. ⁊ de picturibus qui diebus festiuis vt addiſcant stant in eccleſijs ad deſignandū. Scribere tamen ſpūalia ⁊ pp ſpiritualem causam non est illicitum: etiam in quantitate. d. c. conqueſtus.

¶ Vigesimatertia de laboꝛātibus circa pōtes reficiendos. viā aptādā poꝛtus repandos. Dic q licet. dūmō nō pp lucꝝ principaliter: q publica vtilitas sub noie pietatis comprehēditur. 32

¶ Vigesimaq̄rta de faciētib⁹ serta ⁊ alias vanitates. dic q ſi licet eo q nulla publica vtilitas ſieſt 33

¶ Sz ſi queras ꝓ quanta necessitate predicta liceant. ℟. q licet quidam in. c. licet de se. dixerit licere ꝓpter necessitate vite sustentande solum. tamen hoc non credo vez cū prefatū. c. licet. quod loqtur de allectib⁹ que nō sūt necessaria ad vitaz. quia sine ipsis viuere possumus sit contra eos. et xp̄s in ℳath. xij. c. Cuius vestrū bos vel ꝓasinus cadat in foueā nō exhet illū. ⁊c. ꝓpea dicēdū ſm Tho. ſa ſe q non solum ꝓpter necessitate ꝓuisionis que pertinet ad conseruādū personā suaz vel alioꝝ ⁊ rex: sed etiā ad quodcūq̄z dānū vitādum. ⁊ satis confirmatur hoc dictum per. l. i. ij. ⁊. iij. ff. de ferijs. ⁊ melius. xv. q. iiij. in ſūma. et qō no. in. d. c. conqueſtus. Jtē etiā necessitas excusat qua laboꝛat ꝓ acquirendo aliquo vtilq̄ alio tempoꝛe nullo modo hꝛi posset. sicut pz in. d c. licet. vbi piscari allectia concedit: q alio tēpoꝛe non possent hꝛi. Et idē de quocūq̄z simili. Ratō est q nō est tā arta obseruatio dominice: quo ad opera sicut fuit ſabbati. Et lz ille q laboꝛat hēat lucrum: tamen si ꝓncipaliter seruit ꝓpter necessitatem illoꝝ ꝓ quibus laboꝛat excusatur. sicut si illi laboꝛarent excusarentur.

¶ ℳō. tamen q ad hoc vt necessitas vel pietas, excusent prefatos oēs oz q non dimittāt diuina illa q̄bus necessario est insistendū diebus festiuis nisi forte esset tanta necessitas q arbitrio boni uiri excusarent. Jtē secūdo quando inest necessitas ꝓ acquirēdo aliquo vtili regrit dispensatio: si potest haberi cōmode ⁊ ab eo ꝓ si potest: vel a ꝓ prio sacerdote si episcopum cōmode adire nō pōt Jtem tertio q si prouenit aliquod lucꝝ ex ꝓuia. lz ꝓncipaliter fiat pp necessitatem alioꝝ q̄ faciat aliquas elemoſynas in recompensationē. hec nō. in. d. c. licet. quānis nō credā istud ſm eē ne ceſſarium. securum tamen est. 34 35

¶ Vtrū op⁹ mortalis peccati sit ꝺ istud ꝑceptū Sabbata sanctifices. ℟. ſm ℳico. de lira super Exo. xx. q sic. cum sit opus totaliter seruile. vñ erunt duo peccata mortalia. ſ. quia fornicatus est ⁊ quia opus seruile fecit in festo. Et hoc verū ſm Ale. in. iij. p. ſum. tractatu de isto ꝑcepto rōne reatus. sed ratione actus non erit nisi vnum solū ⁊ sic erit circumſtantia cadens sub spāli prohibitione. ⁊ ideo necessario confitenda. ℐſpecratū aūt veniale non rumpit festum ſm. S. Tho. vbi. ꝺ ar. iiij. 36

37 ¶ Vtrū citatio facta ad diē feriatuz teneat. ℟. glo. in. c. vltimo. xv. q. iiij. q. si citat vt respōde/ at die feriato est nulla ipso iure. ff. de ferijs. l. i. ⁊ sic cū liqueat q̄ est nulla non teneꝫ cōparere. secꝰ si esset dubium an teneat citatio vel ne. q̄z ire ad allegandū priuilegium ferie. iij. q. ij. si epi. et ibi glo. Si autem citet non ad respondendū: sed vt compareat die feriato bene tenet citatio. vt. ff. de adul. l. miles. §. seraginta.

38 ¶ Vtruz causa agitata in die feriato teneat. ℟. q̄ non. etiam si de consensu ptium processerit. in telligo de ferijs ob reuerentiam dei statutis. pro ptereā omnis ꝓcessus iudicialis debet cessare de precepto. vt in. c. i. de fe. nisi necessitaſ vel pietas aliud requirat. vt no. xv. q. iiij. in sūma. ⁊ in. d. c. conquestus.

39 ¶ Vtrū actus q̄ pertinent ad volūtariā iurisdi tionem: vt emancipare: contractus inire: iusticiā facere: scribere: instrumenta conficere: ⁊ huiuſ/ modi valeant in diebus predictis. ℟. ſDa. in. d. c. conquestus q̄ sic. vt videtur expressum in. l. ac tus. C. de ferijs. lz peccent mortaliter facientes: nisi excusentur propter aliquod de quattuor. de quibus. s. dictum est. §. ix.

40 ¶ Quibus est insistendū in prefatis festiuita/ tibus. ℟. dicit ter. in. c. iciunia. de conse. di. iij. Die aūt dominica nihil aliud agēdū est nisi deo vacādum nulla opatio in die illa sancta agaſ nisi tñ hymnis ⁊ psalmis ⁊ cāticis spūalibꝰ dies illa transigatur. hec ibi. Et licet talibus sit insistēdū: tñ non ꝺe precepto nisi. v.

41 ¶ ſPrimū vt ꝓteraſ vel saltem atteraſ de pec/ cato mortali cōmisso: in quo iterum est. ⁊ hoc pro batur: quia de precepto tenemur vacare deo i ali qua hora diei festi fm oēs. sed hoc facere nō pōt: qui est in mortali: nisi de eo conteratur vel attera tur. propterea dicitur Leui. xxiij. Sabbatum re quietionis est affligetiſq; animas vestras. ⁊ utq; Anima que non fuerit afflicta die hac peribit. et q̄ hoc sit de precepto in eo q̄ se esse in peccato nō tali recognoscit habeo pro indubitato per ea que diri supra. Contritio. §. v. Sed de eo qui nō ad/ uertit nec recogitat est magis dubium. sed credo potius cum teneri saltem generaliter in aliq̄ ho/ ra dolere ⁊ esse male contentū de peccatis oibus saltem in genere. aliter nō video quō excusetur a mortali ppea i missa p̄mittiſ ꝓfessio vt sit admo/ nitio. Ad hoc faciūt q̄ dicā. ī. Obligatio. §. viij.

42 Secūdū vt audiat missam integrā. de ꝓse. di. i. oēs fideles. ⁊. c. missas. Dicit tñ ℟i. in quolibz i. q. xx. q̄ si ex vero contemptu omittaſ vel inter pretatiuo est mortale. Et vocat contēptū interꝓ/ tatiuū q̄n sine aliqua legitima cā ad non audiēdū missam in festis assuefacit. Voco ego legitimam causam corporalem infirmitatez. habere pueros tenellos vel infirmos consuetudinem patrie que habet vt mortuo aliquo nō egrediantur per tem pus: similiter ne puelle nubiles ducanſ ad missā dūmodo non ducātur ad coreas ⁊ spectacula aſs non excusanſ. Castellani ⁊ similes vel timoꝛ ini micoꝝ vel aliquid aliud qō fm rectum iudicium legitima excusatio debeat appellari. Si aūt omit tit ex aliqua passione animi vel pigricia: vel non causa rōnabili: si tñ ad hoc non est assuetus est ve niale peccatum. Si vo ex legitima cā erit nullus peccatum. Et quod dico de tota die de pte nōbili secus de modica. puta introitu. ⁊ huiusmodi. q̄ ter. vult vt totam vsq; ad būdictionem includiue audiat. in. d. c. missas. Item dicit Archi. in. d. c omnes fideles fm Aug. q̄ istud preceptum nō remouet qn causa necessitatis vel honestatis: seu ex causa minus iusta non possit ante finem misse quis discedere sine hac pena. Quod limita nisi ducat in consuetudinem. Idē dic si non audit sa cerdotem eam dicentem q̄ excusanſ qñ cōmode audire non possiunt. dūmodo existāt ibi p̄ntialiꝫ. Idem dic q̄ excusantur seculares qui nesciūt di/ scernere inter missam de officio vel votiuam si au diunt votiuam in die festo. sed nō sacerdotes pu blice eas dicentes. ⁊ etiā seculares si hoc sciūt di/ scernere nisi audiāt illam de officio. de quo hēs i fra Missa. §. xxiij. Si āt audiſ in parrochia vel alibi an sufficiat. vide. ī. Missa. §. lix.

¶ Tertium est vt in oratione persistat. Nam 43
cum oratio sit de precepto. vt infra O ratio. vide tur q̄ dies festus sit tempus determinatum. Et hoc est indubitatuz q̄ homo tenetur in aliqua ho ra orare. Vnde si stat ad missaz illud sufficit nisi voluntarie alijs intendat. quia tunc non sufficie/ ret cum sit vacandum deo in aliqua hora saltem de necessitate fm omnes.

¶ Quartum est vt audiat predicationem si est 44
qui predicet. Quod verum intelligo de illis qui nesciunt necessaria ad salutem: ⁊ secundum eaz distinctionem quam supra posui de missa. §. xlij. Alios autem non credo teneri nisi ratione scan/ dali. Et. c. sacerdote. de consecra. distinc. prima. Intelligo de eo qui egredietur ex contemptu vel cum scandalo aliozum q̄ tunc peccat mortaliter. ⁊ venit excommunicandus. vt ibi dicitur. alias non.

¶ Sed quero quod magis est preeligendum ī 45
festo. an auditio misse. an predicatiōis cū vtrūq; non potest audiri. ℟. q̄ auditio p̄dicatōis. quia ratio legis in hoc magis militat. vt patet intuenti iura. de consecratione distin. i. in. c. oēs fideles.

ꝛ.c. sacerdote. ꝛ.c. episcopus nullū: que magis rōne audiendi scripturas sanctas ꝛ verbū dei p̄cipiunt missam audiri q̄z alia ratione: facit ad ħ i.q.i.c. interrogo vos.

46 ¶ Vtrum audiens missam dicendo suas oro nes satisfaciat. ℟. q̄ non licet non credā q̄ peccet mortaliter: q̄n ex deuotione facit. sed melius ēet omittere nisi quādo sacerdos dicit secretas. Ad uerte tñ q̄ non excusarem a mortali illū qui dice/ret aliqua ad que tenetur. puta officium q̄n dicit missa ꝛ est de p̄cepto: vt audiat. ar.c. ex litteris de p̄oba. cum ibi nota. in ver. vices duo ꝛ: sec⁹ si missa esset de consilio audienda.

47 ¶ Quintū ad quod tenent omnes ſm aliquos in diebus festiuis est oblatio quam quilibet tene tur facere in p̄dictis festis. De quo dic vt. j. De oblatio. §. primo.

48 ¶ Sūt ꝛ alie ferie que canonice dicūt. s. ij. iiij. ꝛ. vi. de quib⁹ in. c. de illis. xi. q. iij. in quib⁹ car nes non debem⁹ comedere: sed hodie ꝓ filiuz est ſm Hosti. ꝛ Inno. nisi. vi. feria: vt in .c. ieiu/nia. de conse. di. iij. ꝛ additur dies sabbati d̄ quo in. c. sabbato. de conse. di. iij. ꝛ distin. v. in. c. q̄ dies. dicitur in sabbato debet a carnibus abstine re qui particeps religionis christiane desiderat esse nisi festum. s. natiuitatis: vel infirmitas im/pediat. hec ibi. Sed hoc est p̄ceptū vbi consue tudo est. vt in. c. consilium. de obserua. ie. Vbi autem consuetudo non est q̄ non comedant carnes in sabbato. consilium est ſm glo. in. d. c. q̄ dies. de conse. di. v.

49 ¶ Sed si natiuitas domini veniat in. vi. feria vel sabbato nunquid carnibus vti possumus. ℟. q̄ sic: nisi quis se voto vel regulari obseruantia: astrinxerit ad non comedendum. vt in. c. fi. de obseruan. ieiu.

FEudum est beneficium q̄d ex be niuolentia concedit ita q̄ proprietas rei immobilis beneficiarie pe nes dātem remaneat. Vsusfructus autem illius rei ita ad recipientem transeat vt ad eū heredes/q̄z suos masculos ꝛ feminas si de hoc nominatiz est dictum in perpetuum pertineat ad hoc vt ille siue sui heredes fideliter domino seruiant: siue il lud seruitium sit nominatim expressum quale de beat esse siue non. tex. est in. c. i. §. fi. sub rubrica in qui. cau. feu. amit. in li. de consue. feu. Vnde nō. q̄ si feudū dat vt ex eo p̄stet seruitium rea/le non est p̄prie feudū sed contractus innoiat⁹ ſm Ly. in autē. ingressi. C. de sa. sanc. ec. ꝛ ex/emplificat Bal. in p̄fato li. in rubrica. de pace constan. in V. libello ꝛ. vbi dicit q̄ in q̄busdam partib⁹ lombardie p̄o feudis ecclesie solui par

caponū vel spatula porci ꝛ hmōi. fm eū equipa/rat emphiteosi. Similiter si esset emptū nō ha/bet naturam feudi ſm Bal. vbi. s. de feu. dato. c. i. ꝛ in. l. qui se. C. vnde li. Sed quando ponit onus personale vt ire ad parlamentū regis vel exercitū vel caualcatam ꝛ hmōi: tunc p̄prie est feudū ꝛ regulat lege feudorum.

¶ Quotuplex est feudū. ℟. Bal. in prologo p̄fati li. super p̄in. q̄ multiplex. Aliud regale. Ali ud non regale. Item aliud simplex. aliud condi tionatū. i. non sub conditione datū sed sub quali ficatione: vt cum concedit feudum habitationis. Item aliud antiquū seu paternū. s. q̄ fuit illius q fuit cōis parens agnationis. aliud nouū. Item aliud paternū cuius nā aspicit tm masculos desce/dentes vsq̄z ad. iiij. gradum ꝛ nō plus. sed si ad dit ꝛ antiquum extendit vltra. vt not. Bald. de suc. feu. §. hoc quo q̄z. in fi. Aliud maternū cui⁹ natura aspicit primo masculos: deinde femīnas. Item aliud habens p̄priam nām feudi. aliud i p̄priam. Item aliud reale quod transit ad he/redem. Aliud personale q̄d solū ad vitam alicu/ius concedit. Item aliud ligiū vbi iurat fidelitas ℨ omnem hominem. Aliud non ligiū in quo pri or dñs excipit. Item aliud franchum. s. a seruiti is ꝛ operib⁹ exhibendis. aliud non franchū. Itē aliud annale ꝛ est feudū guardie ꝛ castaldi ꝛ pro mercede alicuius rei. Castaldus est is cui res do mini gubernanda mandat: vt in. l. iubem⁹. C. de sa. sanc. ec. aliud non ānale. Item aliud no/bile q̄d nobilitat possessorem. aliud burgense. s. q̄d nō nobilitat. Item aliud ecclesiasticū. ꝛ b tri plex. Primū q̄d dat ecclesie. Secundū q̄d reci/pit ab eadem. Tertium q̄d datur vel recipit a cle rico. aliud sacramentale. Et quando q̄s inuestit de ducatu dicit dux. de comitatu comes. de mar chionatu marchio. Qui autem est a principe in/uestit⁹ vel a potestate de aliqua plebe d̄ capitane us. Qui autem a capitaneis antiquo iure d̄ val uasor. Qui autem a maiorib⁹ valuasorib⁹ sunt in uestiti dicunt valuasini. s. minores valuasores. hoc dicit Bal. in. c. quis dicatur dux marchio. i p̄in. in li. de consue. feu. 1

¶ Quis p̄t feudū dare. ℟. Bal. de his q̄ feu/da. pos. §. abbatissa. q̄ quilibet tā masculus q̄z fe mina: tam nobilis q̄z rusticus: dūmodo habeat legitimam suorum bonorum administrationem vt in. c. i. §. noui. per quos fi. inue. Hosti. tenet q̄ etiam potest minor. xiiij. annorum si feudū sit vetus: si vo sit nouum oportet q̄ sit pubes ꝛ in/rauerit non contrauenire. 2

¶ Vtrum prelatus possit rem ecclesie infeuda/re sine alia solēnitate vel licentia. ℟. q̄ sic anti/ 3

r

quum: q̃ quis sit reuersum ad eccl̃iaz ẽt non obstante iuramento qđ faciũt prelati de nõ alienando. cũ modificatione tũ de qua. s̃. Emphit. eo fis §. xxi. De nouo aũt nõ põt. vt in. c. fi. de feu.

4 ¶ Quis põt inuestiri. ff. fm Hosti. q̃ qlibet ẽt seruus dũmodo sciẽte dño faciat. Et tam per se q̃z per procuratorem potest quilibet inuestiri.

5 ¶ Quot modis acquirit feudũ. ff. Ho. q̃ q̃ttuor modis. Primo p̃ inuestiturã dando sibi possessionẽ corporalẽ. Secũdo p aliqđ equiualens i uestiture. sicut cũ dñs dicit. vade in possessionez talis fundi ⁊ tene. p feudo. Tertio p p̃scriptionẽ vt si. xxx. annis tenuit feudũ ⁊ dño seruiuit: lz in uestitus non fuerit. Quarto per successionem.

6 ¶ Quis succedit in feudo. ff. Bal. de his qui feu. da. pos. §. ⁊ q̃. q̃ hic reperit tale capitulum. Fideli absq̃z liberis ex se descendẽtib⁹ ⁊ i feudũ succedẽtib⁹ si qdẽ feudũ fuit cõis pentis frẽs. defuncti cũ filijs premortuoz fratrũ in stirpem succedant. his Ro nõ extantibus ad agnatos proximiores id volumus ptinere: ⁊ si qdẽ i pari gradu sunt pariter admittit. si Ro ex vno est vnus ⁊ ex alio plures nõ in stirpem sed in capita succedere debere ordinamus. hec ibi.

7 ¶ Vtrum femina succedat. ff. Bald. in. d⁹. §. ⁊ q̃. dicit glo. hic q̃ nõ. nisi in trib⁹ casib⁹. Primo qñ notiata ẽ inuestitura. Secũdo qñ feudum redemit a dño. Tertio qñ dñs ei dedit ppi seruitiũ p̃ris. in qb⁹ casib⁹ ab aliquo ex parentib⁹ nõ est inquietanda. vt i. c. si quis sine filio mas. quẽ ad. feu. ad fi. per. Adde quartum si feudũ sit datum ad nullũ seruitiũ: q̃ non extantib⁹ masculis succedet femina fm Bal. in. d. §. ⁊ q̃. Quintuz qñ feudũ erat questitũ iure emptionis fm Odofre. i sum. sua. potius ex natura ℞ctus q̃z feudi.

8 ¶ Vtrum ℞cesso feudo titio p se ⁊ descendentibus filijs masculis ⁊ feminis filiab⁹ filia fiml cũ masculo supstite admittat. ff. Bal. in ℞ica cp̃z vel ab: aut abba. feu. da. ñ pos. §. cũ ẽt q̃ nõ. sed masculus solũ: q̃ nã feudi est vt p̃ferat masculus Et si postea filius decedit sine filio nõ admitteret femia soz: premortui fratris q̃ sel' exclusa fuit p masculũ: ⁊ iõ reuertit ad dñm. qđ verũ ẽ i feudo simplici ⁊ feto. sec⁹ i feudo ℞cesso ad certũ seruitiũ qđ femina posset explicare p se vel p alium: quia tunc admittet cum masculo simul. ff. de vsufru. accre. l. si quis titio. ⁊ l. si mulieri. fm Jaco. de bel. qui dicit q̃ fuit in facto in regno apulie. Ex quo infert Bal. q̃ statutum excludens feminaz extante masculo semel exclusam non ampli⁹ succedere nisi vt fratri habet succedere: non vt patri mortuo sine masculo.

9 ¶ Vtrum clericus succedat in feudo. ff. vt colligo ex diuersitate opi. pro concordia q̃ aut feudũ erat sibi apertũ. ⁊ tũc si promouear ad sacros ordines sic renunciare vł: q̃ transit ad statum compatibilem. facit. c. de multa. de preben. ⁊ cle. gr̃a de rescrip. nec poterit isto casu seruire per substitutum: nisi esset feudũ ex quo prestaret solũ seruitium reale: qđ non est proprie feudũ vel feudũ ex quo prestaret seruitiũ qđ nõ repugnat eius ordini: q̃ tunc succedet eo q̃ p clericatuz non pdunt iura successionis. xij. q. iij. c. i. cũ si. Si Ro, primo uet solũ ad minores ordines succedet: q̃ põt seruire per substitutũ: vt vult glo. in. c. i. de bñ. fe. Aut feudũ nõ erat sibi apertũ: puta q̃ erant tres fratres. ⁊ primogenit⁹ possidebat feuduz. ⁊ ipse erat vltimus qui effect⁹ est cardinalis. Postea mortui sunt alij fratres sine herede. ⁊ tunc succedit: q̃ non põt dici q̃ habuerit aiuz renũciandi. nec ẽt facultatem. ⁊ tũc de equitate iuris admittetur q̃ possit seruire per substitutũ lz secus d iuris rigore nisi tale esset seruitiũ qđ de sui nã posset p quẽlibet explicari. q̃ tunc ẽt de iuris rigore succedit. ar. l. continuus. §. si ab eo. ff. de ver. obli. Et hec est determinatio Bal. in. l. quisquis. C. de episco. ⁊ cleri.

¶ Quid si efficit religiosus quis succedet. ff. 10
Odofre. ⁊ Oldo. in autẽ. ingressi. C. de ss. sanc. ec. q̃ transit ad monasteriũ eo mõ quo erat pe/nes ingressum. l. si quis. C. de epi. ⁊ cle. Inno. in. c. in p̃tia. de. pba. limitat vez si seruitium ad qđ tenetur põt prestari ab ecclesia: als ad dñm reuertet. C. de ca. tol. l. vnica. §. ne aũt. Albu. in d. aũt. tenet q̃ fm ius ℞suetudinis feudoz reuertit ad dñum indistincte. vt est casus. si de feu. cõtro. fue. c. qui clericus. ⁊ de va. mi. qui benc. ar. de. c. primo.

¶ Sed quid si pater obtinuit pro se ⁊ suis here 11
dib⁹ ⁊ successoribus quibuscunq̃z transibit ne ad extraneum vel legatarium vel clericum. ff. bal. in. l. i. ff. de re. di. ⁊ sequitur Ludo. de roma,. in l. id tempus. §. i. ff. de vsuca. q̃ sic. sed ipe Bal. in. c. i. §. donare. ti. qualiter olim feu. po. ali. corrigit se ⁊ dicit q̃ dictio quibuscunq̃z itelligitur d̃ succedentibus ab intestato. arg. l. si quando. C. de inoffi. testa. Vnde dic q̃ non veniet extraneus. Ratio q̃ res non debet regulari fm naturã contractus. sed contractus ipse fm naturam rei deducte in eo. vt. l. stipulatio ista. §. si quis. ff. de ver. ob. vbi lz stipulatio sit transmissibilis in heredem de sui natura. vt in. l. veteris. C. de contraben. sti. tamen non transmittitur quando res in ea deducta non est transmissibilis: vt est videre in feudo nec legatarius etiam veniet nec clericus. Et sic dictio quibuscũq̃z restringitur p nõ.

in.l.i.C.de sa.sanc.eccle.ꝛ per Jaco. de are. in l.i.§. Item nunciatio.ff.de no.ope.nunc. Li/mita tñ de clerico fm q̄ dixi. s̄. in.q. ix.

12 ¶ Sed nunquid succedet frater vel filius fratris quando quis fuit de nouo beneficio inuestitus si decedit sine liberis. ſ̄n. q̄ non. sed ad dominum reuertetur. vt in titu. de natura. fuc. feu. Et quod dictum est. s̄. q̄ deficientibus filijs veniunt agnati intelligitur ō feudo acquisito ab antiquo. i. ab eo qui fuit communis parens totius cognationis.

13 ¶ Vtrum vasallus possit vni ex filijs prelegare totum ius feudi. ſ̄. Bal. in ti. de probi. feu. alie. q̄ non vllo modo nisi de volūtate ꝛ consensu filiorum. q̄ lex feudorum dicit q̄ ad omnes equaliter perueniat. vt in ti. qui feu. da. pos. §. sed cum hoc. Limita nisi sit ducatus vl̄ marchionatus: ꝛ huiusmodi qui debentur primogenito solum. Ja. tamen lotharius tenet q̄ illud. c. i. ō fuc. feu. vbi dicitur q̄ vltima voluntas vasalli nihil valet in feudis limitatur ad eam dispositiōez que est vltima voluntas. secus in stipulatiōe. q̄ in coherentibus persone pater pōt stipulari vni coheredum. vt. ff. de pac. l. anus. ꝛ sic posset assignare in totum. arg. l. filio. §. fi. ff. de ri. nupti. cum multis alijs.

14 ¶ Vtrum feudum possit dari in dotem. ſ̄n. glo. in. c. fi. de feu. q̄ sic ad tempus vite feudatarij ꝛ non plus.

15 ¶ Vtrum vasallus valeat grauare filium heredem vt de vino quod educitur de vinea feudali det omni anno pro anima sua. ſ̄. Bal. in ti. de fuc. feu. c. i. q̄ sic. q̄ testatur de fructibus non de feudo qui fructus sunt res propie heredis. vnde non dicitur alienario feudi quando alienant fructus separati. ff. de do. l. in edib⁹. §. ex reb⁹.

16 ¶ Ad quid obligatur vasallus domino. ſ̄n. q̄ ad. vi. q̄ no. de vſi. feu. in. c. i. de for. fi. ꝛ. xxij. q. v. de forma. ꝛ de iureiurando. ego. Primū ne sit ei in aliquod dāmnum corporis sui ꝛ q̄ impediat proposse. Secundum ne dānum in temporalibus faciat vel vtilitatem impediat. Tertium ne reddat ei difficile vel impossibile quod facere cum velle videt. Quartum ne reuellet eius secreta per que vel minus tutus: vel nocere ei possit. Quintum ne sit contra eius iustitiam vel honestatem. s. maculando vxorem vel filiam eius vel famam dicto facto vel consensu'. Sextum vt fideliter ei prebeat consilium auxiliū ꝛ fauorem. Adde septimum q̄ tenetur iurare fidelitatem nisi ex pacto sit remissum. Formam autez iuramēti ponit Jos. sic. Ego. A. iuro super sancta dei euangelia q̄ ab hac hora in antea vsq̄ ad vltimū diem vite mee ero fidelis tibi. M. domino meo. cōtra quēcūq; q̄: excepto imperatore vel rege. Intelligе in cā iusta. ꝛ etiam debet excipere si habet alium dominum antiquiorem. Adde octauus q̄ tenetur fm q̄ conuentum est vel natura feudi ꝛ regionis ipsius seu consuetudo requirit.

¶ Sed quid si dominus moriens reliquit plures filios: vtruz iurabit omnib⁹. ſ̄. q̄ sic. si oēs equaliter succedunt. Hosti. tamen tenet q̄ non: sed solum vni. similiter iurabunt omnes filij seu heredes vasalli si feudum indiuisum habent. Si vo ad vnum peruenit: ille solus iurabit. 17

¶ Vtrū vasallus possit per alium seruire. ſ̄n. Bald. in. c. murus. episcopum. vel abba. feu. da. non pos. q̄ si seruitium debet fieri principi vl̄ non potest fieri per substitutum nisi de voluntate principis. vt. C. de murile. l. si quis ex corpore. Et ideo si incurrit talis infirmitas q̄ seruitiū exhibere non potest perdet feudum nisi esset ex casu fortuito sine culpa precedente: vtputa q̄ a latronibus cecatus: q̄ tunc non perdet ne detur afflicto afflictio. ar. C. de fur. auten. naui. ꝛ. C. de episco. audien. l. tam demētis. 18

¶ Quō amittit feudū. ſ̄. q̄. xij. modis. Primus si vasallus efficit clericus vel religiosus. ō quo dic vt. s̄. in. q. ix. ꝛ facit. xxiij. q. viij. §. i. qa arma non portat. Secūdus si heres vasalli stetit per annū ꝛ diē q̄ nō petierit a dño inuestiturā feudi. Intellige hic ꝛ in sequenti si ē maior. xiij. annis vel puella. xij. vt no. in. c. veritatis. de iureiurā. per Pa. Tertius si vasallus mortuo domino ab eius heredibus infra tempus predictū inuestituram non petierit de quib⁹ duob⁹ habet i qui. cau. feu. amit. c. i. Sed p̄dicta legitima quādo iurauit persone solū. vt cum dicit. Juro tibi. Secus si iurasset sibi ꝛ successorib⁹ vel sub noīe dignitatis. q̄ non teneꝰ amplius iurare successoribus nisi magna longinquitate periret memoria: vt nō. Pa. in. d. c. veritatis. Itē nisi esset miles. q̄ habet annū ꝛ mensem. Item nisi iusta cā eū impedierit vt haberē de probi. feu. ali. per lothariū. c. q̄m inter dñm. Quartus cū vasallus tribus vicib⁹ requisitus coram paribus ꝛ huiusmodi fidelitatem iurare noluerit: q̄uis dominus sit paratus facere inuestituram. Quintus si vasallus interficit proprium germanum suum vel filiū germani sui vel aliud commiserit quo paricida nuncupari posset vt totam hereditatē haberet. Sextus si vasallus dimittit dominum in prelio: non mortuum vel ad mortem vulneratum. Septimus propter multas causas ingratitudinis que enumerantur quib⁹ modis feu. amit. c. i. ꝛ ij. ꝛ de feu. fi. col. non amit. c. i. ꝛ. ij. puta con/

cubuit cum vxore: filia vel sorore ⁊ huiusmodi. Decrauus si scienter negauerit feudum vel partē aut conditionem ei⁹. secus si ignoranter. Mon⁹ si infeudauerit feudum alia lege q3 ea quam habet ipse vel in talem vasallum qui feudu3 seruare non potest. Decimus si dominū accusauerit aut testimoniū contra eum tulerit i cā criminali. Et quidam dicunt etiam in causa ciuili. Undecim⁹ si vocatus a dño q⁹ secum vadat in expeditiōe publica. puta vocatus ab imperatore vt secū vadat pro corona suscipienda ⁊ hmōi non venerit nec aliū acceptū domino miserit: vel stipendia militie non dederit. Duodecimus si feudū alienauerit. Isti casus habent in sum. Hosti. ti. eodē.

20 ¶ Sed queritur an alienans feudum sine consensu domini ipso facto cadat. ff. Ipa. in. c. vlt. de feu. q⁹ sic. ⁊ potest sine alia sentētia expelli ⁊ alteri conferri: ēt si aliēnādo diceret. saluo iure domini⁹ sm Bal. que sit cā bene. amit. c. i. q⁹ factū sequens est contrarium. ar. c. eā te. de iureiur. ⁊ quod no. ibi. Secus si diuisset. Et aliter vel alio modo non intendo: q⁹ operantur vt domino ꝺicende non videatur facta alienatio. Et hoc verum nisi aliqua captio domino posset interuenire. puta daret castellum tali quem dñs expellere postea non posset.

21 ¶ Quid si non alienat nisi partem. ff. Jo. an. quē sequitur Ipa. vbi. ꝺ. q⁹ solum perdit illā partem quā alienauit. ēt si esset maior: pars. de. pbi. feu. alie. imperialem. §. i.

22 ¶ An possit alienare pro anima. ff. q⁹ non. nec q3 legare: nec3 disponere pro aia. vt in. c. i. qualiter feu. ali. licet. nec ēt de iure canōico f3 Jo. in sum. de imu. eccle.

23 ¶ Quid si alienat suas cōmoditates ad tēpus longissimū. ff. Bal. in ti. de pace constā. iu. fir. in. viij. carta q⁹ nō cadit: dūmodo actu3 sit q⁹ dominium vtile non transeat. allegat glo. singularem. in. l. codicillus. §. instituto. ff. de le. ij. Idē dicit in emphiteota. Idem tenet Bar. in. d. §. instituto. vbi dicit q⁹ vendens fructus dom⁹ ad centum annos nō videt alienare. Sed non placet: sed si vult alienare faciat sic. Vendo vel concedo fructus vel ipsam perceptionem fructuum cū hoc si dño placuerit vel dñs non reuocauerit. Et sic saluo ⁊ saluato honore ⁊ iurisditione ⁊ consensu dñi: ⁊ si de iure possum nec aliter, nec alio mō. Si autem dño non placuerit: vel non consenserit vel reuocauerit vel de iure non possum: res sit inempta vel venditio vel alienatio sit irrita ⁊ ipso iure nulla. ⁊ sic erit tutissima cautela nisi sit captio domini. vt dixi.

24 ¶ Utru3 possit pignori dare. ff. Ipa. vbi. ꝺ. q⁹ non. q3 que prohibentur alienari generaliter a lege vel per testatorē vel per pactum contrahētiū prohibent pignori dari. l. fi. C. de re. ec. non alie. Secus si a iudice. l. in quorum. ff. de pign. Nō q3 per constitutionem pignoris de facili peruenitur ad distractionem rei. Et propterea vno phibito, phibet oē p quod peruenitur ad illud. l. oratio. ff. de spon. cū pcor. ibi in glo. positis.

¶ Ad quem reuertet feudum vasallo priuato. 25
ff. Bal. qui. mo. feu. amit. §. aut si libellario: q⁹ si priuat ex dolo cōmisso in persona dñi ad dominu3 reuertitur. vt que sit prima cā amit. bene. c. i. §. deni q3. Quando Jo delinquit extra persona: tunc veniunt agnati ⁊ non dñs. Quādo Jo ex causa alienationis: tunc sunt opi. f3 Bal. ibidem dicit q⁹ si fecit in fraudem agnato. tūc ipi agnati veniunt non dñs. Si Jo non in fraudē fecit tunc reuertitur ad dominu3: tñ filij vl' agnati imo etiam filia masculis non existentibus debet redimere a domino ⁊ cogitur dñs eos inuestire. vt de bis qui feu. da. pos. §. cum Jo. Nō intellige si feudū ñ erat nouum sm Ja. de beluiso. Bar. tamen vt recitat Ipa. vbi. ꝺ. in. l. cum. ff. de inter. ⁊ releg. ⁊. l. vt iureiurandi. §. si liberi. ff. de oper. liber. dicit q⁹ si pater cōmisit delictum propter quod directe venit priuandus feudo. puta q⁹ alienauit ⁊ huiusmodi vel cōmisit aliquid ꝺ tenorem iuramenti. tunc nocet filio etiam si processisset ab anteriori generatione. ar. in. l. i. ff. si quis ali. te. pro. ⁊ in. l. cum ratio. §. fi. ff. de bo. prescrip. vbi patet q⁹ si quis prohibuerit aliquem testari: vel interfecit consanguineu3 cui debebat succedere ab intestato fiscus occupat hereditatē. nec veniunt aliqui consanguinei qui sunt prohibenti vel occidenti gradus inferioris: vt ibi p3: cum nō. Si Jo delictum non est propter quod directe sit priuandus: sed per quandam consequentiam: puta q⁹ dānatur propter aliquod maleficium. ita q⁹ eius bona veniunt publicāda. tūc procedat distinctio Dy. in regula non debet. li. vi. qui distinguit ⁊ tenet q⁹ si feudum a patris persona habuit originem nocebit filio. Secus si est a genere vlteriori: q⁹ tunc non nocet. Cum qua distinctione transit Jo. an. ⁊ do. Anto. in. d. c. fi. de feudis. Distinctio tamen Baldi mihi videtur equior.

¶ Utrum vno legatario deficiente accrescat feudum alteri. ff. Ipa. vbi. ꝺ. q⁹ non. nisi fuisset expressum. vide Bar. in. l. si mihi. ff. de V. obligatio. 26

¶ Utrum masculus vasalli mei sit meus vasallus. ff. q⁹ non. sicut nec libertus liberti mei ē meus libertus. ff. pro socio. l. nam socij. 27

28 ¶ Vtrum filius repudiata hereditate pris possit feudum tenere. ff. fm Hostien. q non. Sed aut totum debet retinere: aut totuz repudiare: ni si dominus de nouo bñficio inuestiat agnatis cõsentientibus. Agnati Yo bene possunt feudum retinere repudiata hereditate. vt in constit. ff e. an agna. vel fi. de fun. re. he. poss. feud. re. c. si contingeret.

29 ¶ Vtruz vasallus inuito domino possit refutare feudum. ff. Jo. de Imo. in. c. i. de feu. q nõ. allegat glo. singularem in. c. fina. de capi. q cuven. t Spa. in. d. c. i. Idem tenet glo. in. c. que in ecclesiarũ. de consti. Bar. Yo in. l. is cũ quo ff. de aqua plu. ar. t Dy. consil. xliij. t Jaco. de bel. in. d. c. fi. sic cõcludunt q si est datum ad certum seruitium non potest. Si Yo ad seruitiũ incertum: tunc potest anteqz illud seruitum sit indictum: q nundum est purificata obligatio. facit in simili glo. in. l. incola. ff. ad munici. nisi iurasset specifice non posse refutare fm Bal. in prelud. feu. ff allit si dominus esset in prelio. t tunc vellet refutare: q dñs tunc non posset sibi prouidere de equali vasallo. ar. l. filie mee. ff. so. mat. Mam cedere feudo est quoddam dinoxiũ. t nõ valet nisi possit consuli indẽnitati domini. Yo. in. c. vno. de va. qui contra consti. lo. feu. alie. tz q potest. Sed tu tene opi. Bar.

30 ¶ Vtrum dominus teneatur vicem rependere vasallo fideli. ff. q sic. als censebiť malefidus vt in li. feu. de fo. fi. c. i. in fi. facit. xxij. q. v. de forma. xcv. distin. esto subiectus. t debet priuari feudo per superiorem si perfide se habet contra vasallum suum.

31 ¶ Vtrum ecclesia possit sine vsura recipere in pignus feudum t facere fructus suos. ff. fm. c. i. de feu. q sic. dũmodo interim non recipiat seruitium a vasallo. Et istud habet locum etiam in feudo laicali fm cõiter doc. t tz glo. ibi sit contraria non curabis de ea. Dicit tamen Cardi. ibidem quez sequitur. d. Anto. t cõiter alij q si feudum esset liberum non posset retinere fructus: q prefatum. c. i. intelligitur quando non est liberum. Sed iudicio meo non habuit respectuz ad seruitium: q cõiter seruitium non tñ valet quãtum fructus feudi aliter non esset beneficiuz feudum. Et ideo mihi videtur saluo meliori iudicio q ter. fundauerit se super naturam feudi: que est vt dominium rectum remaneat apud dominũ t vtile penes vasallum: sed cum obligatiõe saltẽ fidelitatis: tz nullum seruitium sit debitum. Et ideo dimissa obligatione de consensu ipsius vasalli. consolidatur ipsum dominium vtile cuz directo: non ex aliena re sed propria. t sic non oportet attendere an sit liberũ vel ne. sed q nullo modo retineat cum obligatum ad aliquod. Et sic declaret q interim est absolutus ab omnibus ratione feudi debitis.

¶ Quid si dominus recipit interim seruitium a vasallo. ff. q si vasallus facit tanqz ex debito: tunc fructus teneretur restituere: nisi protestetur ar. in. l. ij. C. de iure do. t in. c. cum. Ad. de cõstitu. Secus esset si ex liberalitate sciens se non teneri vasallus exhibet consueta seruitia. 32

¶ Vtrum idem sit in emphiteosi t locatione. ff. q sic. vnde Spe. in ti. de feu. §. quando. ver. xl. q feudum t contractus emphiteoticus t hiuelarius sunt eiusdem nature. Et dicit Bal. in prefata. viij. carta. in ti. de pa. constan. verum in feudis in quibus non debetur seruitium. sed certa quantitas pecunie vini t huiusmodi. als non. Sed quo ad hoc non video quin liceat recipere fructus liberando a seruitio ratione iam dicta. tz Jo. an. t Jo. t alij dixerint indigere declaratione papali: sed non placet. Et dico q vbicunqz lex feudalis non est contra iuris ciuilis aut naturalis rationem habet locum in emphiteosi. als non. vt tenet Bar. in. l. si mihi t titio. ff. de ver. obli. t Bal. in. c. i. de inue. de re. alie. fac. Aduerte etiam in conscientia q meliorationes que communiter in contractu emphiteotico fiunt ñ posset ratione mutui tenere. Ideo prefata oia limito tam in hoc dubio qz antepreceden̄ti de feudo t emphiteosi vbi melioratio non est facta q tunc licet. Item quando est a causa libera: quia si exburs̄asset quantitatem pecunie vel quid aliud domino pro ipso habendo sic non liceret quãdo fructus disproportionarentur a seruitio siue a fictu. Quod bene nõ. q pauci aduertunt. 33

¶ Vtrum idem sit in vsufructuario obligante proprietario. ff. fm Jo. in sum. q sic. si habet a causa libera a proprietario. als non. vbi fructꝰ disproportionant a seruitio. 34

Fictio. vide. ī. Simulatio: t quomodo fictio iuris valet t qñ vide. s. Consensus. §. iiij.

Fideicommissum t motis cã donatio legatorum appellatione continentur. ff. de le. iij. l. t si fideicommissum. sed fideicommissum ideo factum est quia fideicommissa olim petebantur ex fide heredum: sed hodie fere exequata sunt fideicommissa t legata. habent tamen aliquas differentias. de quibus vide in glo. d. l. t fideicommissum. t quod ibi no. t est tex. in. l. i. ff. de lega. i.

Fideiussor est qui pro alienis debitis intercedit. Et differt a mandatore: q̄ mandator interuenit a principio. fideiussor vo potest accedē taz ante factum q̄z post: vt habeā in auten. presente. C. de fideiuss. propterea tā in. ff. q̄z in. C. c. ti. ad ditur ꝛ mandatoribus.

1 ¶ Fideiussio non tenet quando est accessoria ei quod non tenet glo. in. c. grauis. de censi. cum concor. ibi positis.

2 ¶ Quis potest fideiubere. ff. q̄ quilibet qui habet liberā administrationē suorum bonorum.

3 ¶ Utrum mulier possit fideiubere pro viro. ff q̄ non. ꝛ si fecit non tenet ipso iure. l. ij. in glo. ff. ad se. consul. vele.

4 ¶ Utrum mulier possit fideiubere p altero. ff. q̄ non. fm qđ no. in. l. q̄uis. ff. ad vele. Et fm q̄ ibi distinguit ponuntur. vi. casus in quibus mulier potest fideiubere. Primus quādo fideiubet pro precio dando vt quis manumittat seruum. Secundus quando pro dote alicuius mulieris. Tertio quando renunciauit beneficio veleyano cercioꝛata de eo. Quartus quando accepit precium pro fideiubendo vel aliquid loco pcij. Quintus quādo in fraudem fideiussit. vt deciperet. Sextus quādo pignus vel fideiussorem pro alio dedit ꝛ post biēnium a dicta cautione numerādum iterum ad idē se obligauit vel pignus vel fideiussorem dedit. Secus si infra biennium consensit: q̄ non valeret.

5 ¶ Utrum clericus possit esse fideiussor. ff. q̄ p laico nullo modo potest. ꝛ si facit est abijciendus vt in. c. i. de fideiuss. Sz aliqui limitant in frequētia fideiussionis ꝓpter verbum inseruiēs. in. d. c. positum. qđ notat frequentia. i. valde seruiēs sicut ꝛ ponitur in. l. gallus. §. ille casus idifficil. i. valde difficilis. ff. de lib. ꝛ po. Sed mihi vr q̄ nullo mō debeat fideiussor eē ꝓ laicis. vt i. xi. q. i. c. te quidē in ter. ꝛ i glo. nisi i casu necessitatis i quo sicut obligatur subuenire indigēti. vt. xvi. q. i. videtes sic ꝛ fideiubere. Et hoc tz glo. in. d. c. te quidē. ꝛ glo. in. c. pe. co. ti. Sz pro eccl'a vel pro alio clerico bñ potest fideiubere: vt in. c. ij. co. ti. ꝛ in. d. glo. d. c. te quidem.

6 ¶ Sed nunquid obligatur si fideiusserit. ff. sic vt in. c. peruenit. ꝛ in. c. constitutus. co. ti.

7 Limitat tñ Io. q̄ solum tenet de patrimonio suo vel de redditibus beneficij quos facit suos: non autem in preiudicium ecclesie. Archi. in. c. statutum. de rescrip. li. vi. tenet q̄ nec ēt de fructibus beneficij. Sed cōis opi. est in contratriuz ꝛ cum opi. Io. ꝛ sic tene.

8 ¶ Utrū religiosus possit fideiubere. ff. q̄ non vt in. c. pe. co. ti. nec ēt si esset abbas nisi hoc fiat de maioris partis conuentus capituli ꝛ abbatis licentia. vt ibidem.

¶ Utrum heres fideiussoris obligeꝛ sicut fide 9
iussor. ff. q̄ sic. l. pōt accipi. ff. de fideiuss.

¶ Utrum fideiussor q promiserat aliquē pstita 10
re liberec si talis pro quo fideiussit post fideiussionem cōmisit capitale crimen propter qđ fuit condēnatus ad mortem vel bānitus ꝛ fugit. ff. q̄ sic vt est casus in. l. sed ꝛ si quis rei. ff. si quis cau. i prin. ꝛ no. in. l. si decesserit. ff. qui satisda. co. Et ibi dr̄ q̄. d. Albr. cū fideiussisset pro quodā scholari Bononie accāto de quodā maleficio de eo p sentando sub pena mille librax. post quā fideiussionem accusatus fuit prefatus scholaris ab alio: de alio maleficio qui fugit ꝛ nō comparens citatus: fuit bānitus ꝛ diffidatus fm consuetudinez Bononie ꝛ condēnatus ad mortem: postq̄z condēnationem obtinuit q̄ non erat obligatus sue fideiussioni. Et hoc vex nisi fideiussor esset in dolo vel lata culpa respectu maleficij postea perpetrati: q̄ in conscientia tenerec ad restitutionē dā ni proximi. al's non.

¶ Utrum fideiussor rei decapitādi cui dict' re' 11
fuerat assignat' ꝛ fugit fit ipse decapitandus. ff. Ly. in. l. ad pmentariensem. C. de custo. reo. ꝛ Bar. in. l. si quis reū. ff. de cu. reo. q̄ non. sz pecunialiter puniec. Nō q̄ nemo pōt se obligare ex cōtractu ad penā capitalē. q̄ nemo est dñs membroꝝ suoꝝ. xxiij. q. v. si nō lz. ꝛ in. l. liber hō. ff. ad. l. aquil. Si tñ fuerit in dolo punic pena arbitraria. vt no. in dictis locis. ꝛ in glo. c. cū hō. xxiij. q. v. Hec ob. d. l. ad cōmentariensem. q̄ logtur de illo qui hēt ex officio custodiam qui punit eadem pena qua erat puniendus incarceratus si est in dolo fuge vel in negligentia. vt ibi no.

¶ Utrum possit quis interponere fideiussoreꝫ 12
in causa criminali. ff. Pa. in Rubrica de fideiuss. q̄ si non venit imponenda corporalis pena potest: al's non. Et sic intellige. c. si clericus. de sen. ex. lib. vi. facit. d. l. si quis seruum. iuncta. l. diuus pius. ff. de custo. re. ꝛ est bonus ter. in. d. c. cum homo. ꝛ ibi etiam glo. ff allit in muliere: de quo dic: vt in autenti. vt nulli iudi. §. necessarium.

¶ Utrum cum plures insolidum sunt fideiuso- 15
res debeat diuidi debitum inter eos. ff. Pa. i c. peruenit. co. ti. q̄ sic. si sunt omnes presentes ꝛ soluendo. ꝛ hoc postulent ante litem contestatam. ff. de fideiuss. l. si dubitet. §. i. Et istud est beneficium diui adriani positum. C. de consti. pe. l. diui adriani. ꝛ habes in effectu. insti. co. ti. §. si plures. ꝛ hoc verum nisi huic beneficio renun/

ciassent.

14 ¶ Vtrum presente debitore principali ꝛ in/ discusso possit conueniri fideiussor. ff. q. non vt in auten. presente. C. co. ti. ēt ſm ſpa. in. d. c. p nenit. si constituerit se principalem debitorez: vt sit cōiter hodie. Et hoc verum est nisi renuncia/ uerit huic beneficio. vt. C. de duo. re. sti. auten. Hita. ꝛ nisi debitor notorie sit non soluendo.

15 ¶ Vtrum creditor teneatur cedere actiones su as fideiussori. ff. q. sic. Intellige quas hz cōtra eum pro quo fideiussit. aliter potest ei denegare solutionē debiti. vt. l. modestinus. ff. de solut. ꝛ l. fideiussoribus. ff. eo.

16 ¶ Vtrum debitor teneatur satisfacere fideiusso ri de omni damno. ff. q. sic. Intellige qō ei euc/ nit ex sua culpa propter fideiussionem. c. ij. ꝛ. iij. co. ti. ꝛ de fo. compe. c. fi. q; officium suū nulli de bet esse dānosum. ff. de fur. l. si seruus cōmunis §. quod vo. ff. ad velle. l. ij. §. i. ff. quēadmodū te. aperi. l. sed si quis. ff. qui. ex cau. maio. l. vide licet. iiij. q. iij. §. venturis. ꝛ in glo. d. c. ij.

17 ¶ Vtrum repetere possit vsuras quas soluit fi deiussor pro creditore. ff. Jo. an. in regula dā/ num. lib. vi. in mercu. ꝛ sequitur ſpa. in. d. c. ij q; aut simpliciter erat solum obligatus ad debitū soluendum. ꝛ sic non repetet: sed sibi imputet si soluit q; non erat obligatus. facit. l. centum. ff. de eo quod cer. lo. nisi soluisset vsuras vt interes se. Et hoc verum quando fideiussor obligasset se non solum simpliciter: sed etiam in omnē casum venientem ex debito principali: quia teneretur ō augumento debiti. vt. d. l. centum. ꝛ. l. quero. § i. ff. loca. ꝛ. l. mora. ff. de verbo. obli. al's simpli/ citer fideiubens non tenetur ad interesse: nec ad augumentum debiti. vt no. glo. in. d. c. iij. ꝛ se/ quuntur doc. ꝛ ideo sibi imputabit si soluet iure fori: hz iure poli debitor tenetur si ipse erat obli/ gatus in vero ad interesse: seu augmentum cre/ ditori. al's non. Aut obligauerat se fideiussor ad vsuras soluendas. Et sic secundū legistas: ꝛ ca nonistas distinguitur: quia si soluit sponte: non repetet secundum glosam. in dicto capitulo secū do. quia indebite erant. vt in capitulo debitores de iureiurando. Si vero soluit coacte: sed non opposuit exceptionem: non repetet. Si autem opposuit. sed per iniquitatem iudicis fuit coac/ tus soluere. Et sic non posset repetere nec debi/ tor tenetur per legem exceptionem. ff. eodem ti/ tulo. ff. de euictio. l. si per imprudentiam. Sed in contrarium: secundum Theologos. ꝛ in con scientia tene firmiter q; tam in isto casu quan/ do soluit coacte q̄z etiam quando sponte soluit. eo quod sic promisit eas soluere q; possit repe/ tere ꝛ quod debitor sibi teneatur. quia sic intelli/ gitur mandasse vt soluat debitum. vt lege si pro curator. ff. de condition. indebi. Et sic sibi im/ putet debitor qui cum fideiubere fecit pro vsu/ ris nisi soluerit in fraudem vt faueret vsurario. quia sic non repetet. Aut non solum fideiussit soluere vsuras. sed etiam iurauit. Et sic repe/ tet secundum omnes: quia licet posset petere ab/ solutionem a iuramento. non tamen tenetur se/ cundum Bofredum: quia licet teneatur fide/ iussor excipere. vt notatur in glosa. dicto capi/ tulo secundo per multa iura: non tamen tene/ tur agere.

¶ Vtrum fideiussor remaneat obligatus pro 18
rogato termino a creditore. Respon. secundum Panormita. in capitulo constitutus. eodem ti/ tulo. communiter tenetur q; aut fideiussor erat obligat9 ad tps solū. puta vsq; ad annū: ꝛ sic nō tenet post ānū, prorogato termino p legē itez q̄ri/ tur. §. qui impleto. ff. locati. vbi patet q; si loca/ ui tibi domum vsq; ad annum dato fideiussore. Si conducis postea tacite ad aliud tempus: fi/ deiussor non tenetur nisi de nouo promittat. Ā/ ut obligatio erat pura: licet solutio dillatata sit ad tempus: ꝛ sic licet solutio sit prorogata non tamen liberatur. Ratio. quia nulla facta proro/ gatione termini tenetur fideiussor etiam post ter minum sicut ꝛ reus principalis. argumentum. capitulo cum dilecti. de dolo. ꝛ. lege celsus. ff. de arbitris.

¶ Vtrum fideiussor ante tempus possit age/ 19
re contra debitorem vt liberet eum. Respon. q; sic. in tribus casibus. Primus si diu in debiti solutione stetit. Secundus si dissipare bona sua debitor incepit. Tertius si condemnatus fuit su per fideiussione. de quibus habes in. c. fi. eo. ti. ꝛ vide quod ibi not.

¶ Vtrum fideiussor pro alienatione rei dota/ 20
lis vel donationis propter nuptias constante ma trimonio teneatur de euictione. Respon. ſpa/ nor. in capitulo cum contingat. de iureiurando. Barto. in lege cum lex. ff. eodem titulo. ꝛ Jo'. andre. post multas opiniones. videntur con/ cludere q; si mulier vendit non tenetur nec ipse: nec ipsa mulier. dicta lege cum lex. sed si vendit maritus vel alius tenentur vendens ꝛ fideiuſ/ sor vel ad rem tradendam vel ad interesse. secun dum quod notatur in lege rem alienam. ff. de contrahenda emptione. argumentum. leg. ꝛ si is. C. de pre. mini. Ratio: quia lex non resi/ stit venditioni ꝛ actioni personali. sed aliena/ tioni. idest translationi dominij. Vnde vxor nō obligatur. q; teneretur ad translationē dominij.

l. ex empto. i prin. ff. de ac. emp. ⁊ ven. nec fide iussor qz hꝫ ret regressum contra mulierem. Et hꝫ verum nisi mulier iurasset: qz si iurasset teneret tam ipsa qꝫ fideiussor. Et hec opi. placet omissis alijs multis in. d. c. cum contingat. per Joan. ⁊ do. Anto. tactis.

20 ¶ Utruꝫ fideiussor possit aliquid recipere sine vsura a debitore. ℟. quidā tenent qz non qz esset vsura. Nō qz videtur qz fideiussio sit quoddam mutuū interpretatū. Sed ego credo qz nō sit vsura aliqd accipere. Dūmodo fraus neqꝫ dolus interueniat. puta qz conuenit cuꝫ aliquo: ne credat debitori nisi fideiubeat vt sic lucrari possit: quia tunc non liceret. als sic. qz hic nō est mutuū vere neqꝫ ēt interpretatū. Sed si rōe facti aliquid acciperet: hō esset iniustitia ⁊ contra charitatē quādo nullū periculum habet vel laborē in fideiubēdo sed qñ aliquid accipit rōne periculi cui se exponit vel forte laborū ⁊ ceterorum que faciliter incurrūtur i talib⁹ fideiussionib⁹ esset omnino licitū aliquid accipere: moderate tamē. ⁊ sic est contract⁹ innominatus: non mutui.

¶ Fides dicit duplic iter. s. pactionis ⁊ consensus. vt hꝫ i. c. i. de spō sa. duo. Omnis pactio quantūcūqꝫ sim plex dr fides. Vnde veniens contra promissionē dicit venire ꝯ fidem prestitam. Et sic capitur in. l. i. ff. de pac. ⁊. ff. de consti. pecu. l. i. Uñ dicitur fides quasi fiet. ⁊ hec respectu promissionis de futuro. Alia est que est consensus de presenti Et hec facit matrimoniū: vt no. in. d. c. i. de hoc habes ēt. j. Juramentum. i. §. vi.

1 ¶ Utrū fides sit frangenti seruanda. vide. infra Juramentum. v. §. xvij.

2 ¶ Est ⁊ alia fides que dr substantia sperandaꝝ rerum. arg. non apparentium ad hebr. xi. c. Et de ista intellige q̄. j. dicā i toto isto capitulo.

3 ¶ In quo differt fides ab opinione. Respon. vt infra Opinio.

4 ¶ Que pertinent ad fidē. ℟. Tho. ſa ſe. q. xi. ar. ij. q. directe ⁊ principaliter articuli fidei. Indirecte vo ⁊ secūdario ea cr quib⁹ si nō crederet seqret alic⁹ articuli corruptio. Et circa vtraqꝫ potest esse heresis eo mō quo ⁊ fides.

5 ¶ Quot sunt articuli fidei. ℟n. cōiter dr q sunt xij. qz quilibet apostolorum qui fuerunt. xij. suū posuit. ⁊ oēs insimul oēs articulos approbauerunt. Sed verius dicendū est q sunt. xiiij. septē pertinētes ad diuinitatem. ⁊. vij. ad humanitatē xpi qui oēs ponunt in symbolo minori qui sunt infrascripti. Primus quem posuit Petrus ē. credo in deū patrem omnipotentē creatorē celi ⁊ terre. In quo tria continent. Primū vnitas deitatis, ibi credo in deū: non deos. Secūdū distinctio persone patris ibi patrem omnipotentē. Et vt dicit Ri. in. iij. sen. hic omnipotentia includit oēm scientiam: summā bonitatē: prouidentiam respectu omniū ⁊ oēm perfectionē. Tertiū creatio omniū ibi creatorem celi ⁊ terre. i. visibiliū p terram ⁊ inuisibiliū per celū significans. Secundus articulus quē posuit beat⁹ Andreas est. Et in Jesum christū filiū eius vnicum dñm nostrū: eius dicit. i. patris. ⁊ vnicū: qz solus vnus est filius: ⁊ dominū nostrum. s. iure creationis gubernationis ⁊ redemptionis. Tertius articul⁹ quez posuit Joannes est. Qui concept⁹ est de spiritu sancto natus ex Maria virgine. Quartus quez posuit Jacobus maior est. Passus sub pontio pillato: crucifixus mortuus est ⁊ sepult⁹. Quintus articulus quem posuit Thomas est. Descendit ad iferos: tertia die resurrexit a mortuis. In quo ptinent duo articuli. Primus descendit ad iferos. s. ām aiam. Secūdus resurrexit a mortuis. s. gloriosus ⁊ imortalis. Sext⁹ articulus quē posuit Jacobus minor est. Ascendit ad celos. sedet ad dexteram dei patris. Ascendit enim non solū super omnes celos. i. super oēm creaturam corporalem: sed ēt super omnē spiritualem: qz, pter dignitatem vnionis oēs excellit. ephe. i. ,p, terea addit: sedet ad dexteram dei patris. i. i potiorib⁹ bonis patris. Septim⁹ articulus quē posuit Philipp⁹ est. Inde venturus est iudicare viuos ⁊ mortuos. i. eos q in eius aduentu viui reperient ⁊ in momento morient: ⁊ postea resurgent cū eis q primo erant mortui. Octauus articulus quem posuit Bartholomeus est. Credo i spiritum sanctuꝫ. qui. s. est tertia persona in trinitate. Nonus articulus quem posuit Matheus est. Sanctam ecclesiam catholicam. i. congregationem fidelium. Decimus articulus quem posuit Simon cananeus est. Sanctorum cōionem remissionem peccatorum. Et iste articulus cum illo quez posuit beatus Matheus est vnus articulus ⁊ ad vnum ⁊ eundem articulum pertinet qui est de operatione dei per quam dat nobis eē gratie. Et est sensus. Credo in spiritum sanctuꝫ facientem sanctam ecclesiam catholicam. i. vniuersalem in qua est communio sanctorum. ⁊ remissio peccatorꝝ. Et ideo non debet dici. In sanctam: sed sanctam. vel est sensus. Credo catholicam ecclesiam esse sanctam. s. per operationē dei ecclesiam in quam habentem cōmunionem sanctorum ⁊ remissionem peccatorum. Tamen ad hunc articulum reducitur fides d sacramentis. qz in eis communicant fideles ⁊ sunt instrumenta sanctificandi. ⁊ ex consequenti peccata remittē

di. Vndecimus articulus quem posuit Judas Tadeus est. Carnis resurrectionem. Duodecimus articulus est quem posuit Mathias. Vitā eternam. Et est sensus istorum duorum. Credo q̄ deus resuscitabit nos ⁊ dabit nobis vitā eternam. s. bonis. ⁊ ex consequenti sequitur q̄ dabit malis penam eternam. hec ex Ricar. in. iij. distinc. xxv.

6 ¶ Utrū simplices qui in subtilitatibus fidei errant peccent. ℟. Tho. 2a 2e. q. ij. ar. vi. q̄ non. si non pertinaciter perueꝛse doctrine inherent in particulari ꝓtra vniuersalis eccle fidē. Spe. Voti. de hereti. ⁊ Aluarus. vt refert Jo. de li. tenēt q̄ peccant mortaliter: ⁊ sunt heretici. Specu. allegat. xxiij. q. i. scisma. C. de hereti. l. ij. ⁊ de iudeis vocan. l. venia. xxxvij. dist. c. fi. Aluarus Vo allegat. vi. q. i. quero. xvi. q. i. si cupis. xxij. q. ij. i ipsarum. Sed ego credo veram opinio. Sanc. Tho. immo plus dico q̄ aliquando talis error posset esse meritorius. vtputa aliqs audit aliquē predicatorem famosum vel episcopum predicasse aliquem errorem. ⁊ simplex credit animo obediendi fidei. paratus tamen corrigi. nam ex intētione opera iudicantur. c. cum voluntate de sententia excom. Aliquando cum peccato veniali: vt puta vetula credit trinitatem esse vnam feminaz ⁊ quia credit ecclesiam sic tenere sic credit: ⁊ tamē non est heretica: q̄ conditionaliter credit si ecclesia sic tenet ⁊ credit. Aliquando est cum mortali vt est quando homo scienter credit aliquid quod est contra articulos fidei vel determinationez ecclesie. ⁊ hoc patet ex. c. dānamus. in fi. de sum. trini. Ad iura que adducit Specu. l. ij. cum sua glo. est contra ipsum. l. venia. nihil facit ad materiam. c. scisma. loquitur de hereticis paratis se corrigere. Ad iura Aluari que videtur velle q̄ ignorantia non excusat. loquuntur de ignorātia iuris naturalis que non excusat. Et hoc tene: sic tenet ēt Inno. in Rubrica. de sum. tri. ⁊ Lar. in cle. vnica. de sum. tri. Vide ēt qō. j. dicam. Hereticus. in princi.

7 ¶ Utrum omnes teneant̄ habere fidem explicitam. ℟. fm sanctū Bo. in. iij. dist. xxv. ⁊ conuenit cum eo. Ricar. ibidem q̄ credere explicite ⁊ distincte est fidei proueꝛe. ⁊ non est necessariū nisi illis qui fidem necessario alijs habent manifestare: qui. s. officium docendi ⁊ predicādi susceperunt. Credere Vo implicite est fidei diminute. ⁊ non sufficit habenti vsum rationis: q̄ cum quedam sint notorie diuulgata nō posset qs illa ignorare sine contemptu ⁊ totali negligentia sue salutis. Credere Vo partim implicite. s. quosdā articulos ⁊ quosdam alios explicite est necessarium ad salutem. Tenent̄ enim etiaz simplices ad illos articulos explicite credendos quos eis manifestat non tm predicatio sed etiam ecclesiastica consuetudo: vt est de vnitate ⁊ trinitate quā ex signatione noscere possunt cum dicūt. In nomie patris ⁊ filij ⁊c. Item de natiuitate passione ⁊ resurrectione que festa predicant. ⁊ remissionē peccatorū quam ex actu presbyterorum noscere possunt. Ideo ab ignorantia talium nullus excusat̄ vtens ratione: q̄ non potest esse sine negligentia ⁊ contemptu: nisi fm Ricar. vbi. s. illi qui bus Christus nec per se nec per aliū: nec per inspirationem interiorem locut⁹ est. q̄ tales non tenentur credere explicite nisi id quod credebatur in lege nature. Tenet etiam Ale. de aler. 2a 2e. titulo de perplexitate conscientie q̄ puer in carcere sarracenorum inclusus ab infantia fm Aug. de questionibus noui ⁊ veteris testamenti. si nō fuerit a quo didicerit nec ad eum rumor doctrine fidei peruenerit imunis erit. ⁊ cū non habeat in potentiam omnino credendi. dicit Ale. q̄ si faciet quod in se est deus illuminabit eum vel p̄ occultam inspirationem: vel per angelum: aut per hominem.

¶ Utrum sit necessariū ad salutem confiteri ea 8
que sunt fidei. Respon. q̄ sic. pro loco ⁊ tempore. fm Tho. 2a 2e. q. iij. ar. ij. puta quando si aliquis interrogaretur de fide ⁊ taceret: ⁊ ex hoc crederetur vel q̄ non haberent fidez vel q̄ non cēt vera: vel alij per eius taciturnitatem a fide auerterent̄ ⁊ huiusmodi casibus in quibus bonoꝛ debitus deo ⁊ vtilitas proximis impendenda subtrahitur nisi confessio fiat est necessaria de precepto. In alijs autem casibus non est necessaria ō precepto sed de consilio si modo vtilitas fidei speratur. Vituperabilis est confessio fidei quando solum est ad perturbationem infidelium dicente domino. Matth. vij. Nolite sanctum dare canibus. facit. c. in mandatis. xliij. di.

¶ Quid de illo qui licet interius credat. tamen 9
propter timorem. facit aliquem actum infidelitatis. puta exhibet reuerentiam idolo portat aliquā vestem designatam ad aliquod determinatum signum infidelitatis: ⁊ huiusmodi. ℟. peccat mortaliter. q̄ fm Aug. xxxij. q. iiij. sicut. Sanctius est mori q̄z vti idolatico. hec ille. Secus esset si ꝰ designaret determinate infidelitatem sicut legimus in beato Sebastiano qui vtebatur clamide militari ex bono zelo: vt lucraretur animas christo. ⁊ huiusmodi.

¶ Utrum liceat prece vel precio aliquē adducere 10
ad fidē. vide. j. Judeus. ℣. xxxiij.

¶ Utrū liceat disputare de fide. vide. ō. Dispu 11

tatio. De hac materia vide. ſ. Infidelitas.

Filius quidã dñ ſpuri⁹. ⁊ ꝓprie ẽ natus ex mre nobili ⁊ pfe ignobili: vel pfe incerto ⁊ mre vidua. Sed i iure ſpuri⁹ dñ omnis nat⁹ ex illicito coitu. ꝓterq̃z de ꝯcubina i domo retenta ab eo q nõ ẽ ꝯiugat⁹ vt no. i. c. tãta: q fi. ſunt le. ⁊ no. Bar. i. l. gener ff. de his q. vt idig. q̃zuis nat⁹ de adulterio, ꝓpter noie voceꝫ mãcer. deutro. xxiij. ⁊ in. c. niſi cum prudem. §. pſone. de renun. ⁊ ois talis ſpuri⁹ in nihilo ſuccedit pñi: vel ꝯiunctis p lineã pñam: q nõ dñ agnat⁹. de quo ter. i. c. dicat aliqs. xxxij q. iiij. ⁊ glo. i. c. p venerabilẽ. q fi. ſunt leg. ⁊ qõ no. i autẽ. ex ꝓpleru. C. de ince. ⁊ inuti. nup. ⁊ i ſti. de ſuc. co. §. vulgo. ⁊ inſti. ad orphi. §. nouiſſime. Immo nec pater põt talẽ inſtituere heredez aũt. lz. C. de na. li. ⁊. d. c. dicat aliquis. Vñ dicit ſpa. in. d. c. per venerabilẽ. q baſtardi nobiliũ nõ dicũt de parentela parentũ: q ſordes nõ computanꝫ inter ꝑcipuos. C. ad orphi. l. ſi qua illuſtris. nec arma parentũ portare poſſunt. ⁊ ẽ ſnia Bal. in. l. cũ legitime nuptie. ff. de ſta. ho. ⁊ ſequtur. d. Anto. in. d. c. per venerabilem.

1 ¶ An tales ſuccedant mñi. Diſtingue q aut eſt vulgo queſit⁹ ⁊ ꝓprie ſolũ ſpuri⁹: ⁊ ſic ſuccedit cũ legitimis filijs: niſi mr ſit illuſtris femina. vt in. d. l. ſi qua illuſtris. ⁊ ibi per gl. ⁊ Bar. ⁊ Inſti. de ſucceſ. cogna. §. vulgo queſit⁹. Idẽ dic de notis. Aut ſunt ẽt mãzeres: ſicut nati de ea q̃ nõ poterat eſſe legitima vxor ſiue q alteri nupta vel ipſe: ſiue q ꝯſanguineus vel affinis: ⁊ ſic in nihilo ſuccedunt: vt in. d. auten. ex complexu. põt tñ hñdes eos inſtituere ſm Adar. ⁊ Aldo. ⁊ videꝫ tenere glo. in. d. c. tanta.

2 ¶ Queriñ an parentes ſuccedãt prefatis ſpurijs ff. ſpa. in. d. c. tãta. q non in eo caſu quo ipſi ñ ſuccedũt parentibus. ⁊ hoc verum de quibuſcunq filijs illegitimis.

3 ¶ Quero an pfati ſpurij poſſint inſtitui hñdes ab alijs extraneis. ff. ſpa. in. c. cũ haberet. d eo qui dur. in ma. quã po. per adul. q. ſic. q non ꝓ hibentur niſi parentes: vt no. glo. in aũt. q. mo. na. effi. ſni. §. vlti.

4 ¶ Utrum parẽtes poſſint pfatis ſpurijs aliqd relinquere rõne alimentoꝝ. ff. q. ſic. vt no. bar. in. d. auten. ex complexu. Immo teneꝫ de equitate canonica eos alere ſm facultates coꝝ. ⁊ tam pater q̃z mater: tum q tales nõ ſunt in poteſtate nec patris nec matris. Inſti. de nup. §. ſunt ⁊ alie perſone. ⁊. l. vulgo ꝯcepti. ff. de ſta. ho. tũ q alimenta debentur inſtinctu nature que ſic matrem obligat ſicut prem. vt no. Inno. in. c. ij. de regula. ⁊ ſpa. in. d. c. cũ haberet. Secus de iure civili. vt in. d. auten. ex ꝓpleru. Unde dicit Bal. in l. ſi. §. ſi a ſocero. ff. de his que in frau. cre. q de equitate canonica põt pr dcare ſpurio. vt habeat pro alimentis. Et ſilr legare pro alimentis. not. Bar. in. l. ſi. ff. de his qui. vt indi. ⁊ Ly. in. l. ñ omni titulo. C. de admi. tut. dicit q ẽt ſpuria dz dotari. vt no. Imo. in. l. lucio. la. ij. §. i. ff. de le. ij. Limita ꝑdicta niſi cẽt in nimia quantitate in fraudẽ legata. Et ꝯclude q prefati contra predicta a patre recipiendo de eius bonis tenetur reſtituere etiam in conſcientia.

¶ Filius alius dñ notiꝫ: vt no. i. d. §. ſunt ⁊ alie perſone: qui aliquando dñ naturalis tantũ: q̃zuis ſpurij etiam ſint naturales tantum. ⁊ talis eſt ille qui eſt natus ex coitu neq̃z dãnato: neq̃z approbato de iure ciuili: vt eſt filius concubine ſolute in domo retente a ſoluto que poſſet eſſe eius vxor legitima. puta q non eſt conſanguinea nec affinis. vt in. l. in concubinatu. ff. de concubi. ⁊ iſte ſuccedit patri ab inteſtato in duab⁹ vncijs totius hereditatis: dũmodo non exiſtant filij legitimi vl vxor legitima: vt in auten. liceat patri. C. de natura. li. q filijs legitimis exiſtentib⁹ vel nepotib⁹ non põt niſi vnam vnciam relinquere ei ⁊ matri ⁊ non vltra. vt. l. matre. C. de natura. li. Sed ſi nihil reliquerit ei: in nullo ſuccedet. ſz tamen dz alimentari a legitimis. 5

¶ Sed nunquid ſi nõ habet filios legitimos poterit tales heredes inſtituere. ff. q ſic. etiam in totum legitima tamen reſeruata parentib⁹ ſi habet vt no. in. d. auten. liceat patri. Et lz Boſſre. teneat q non ſuccedat. cum hodie talis coitus ſit reprobatus. vt in auten. de leno. col. iij. ⁊ in auten. ſcenicas. colla. v. ⁊. C. de concubi. l. vnica. tamẽ ego teneo cũ glo. in. d. c. tanta. ⁊ in. c. niſi cum pdem. de renun. q ſuccedunt etiam de iure canonico. quia ex quo ius canonicum non ſtatuit oppoſitum non debemus in hereditatibus recedere a diſpoſitione iuris ciuilis. facit. c. per venerabilem. qui filij ſint legi. ⁊ ſequitur ſpanor. in. d. c. tanta. 6

¶ Filius alius dicitur legitimus tantum. ⁊ iſte eſt adoptatus vel arrogatus. Et dicuntur legitimi tantum: quia non natura ſed legis inſtitutiõe ſunt filij. vt de cogna. leg. in rubro ⁊ nigro. Et iſti ſuccedunt patri legitimo ſimul cum filijs legitimis naturalibus. vt nõ. C. de adopti. l. fina. ⁊ Inſti. de here. que ab inteſt. def. §. item adoptiuos. ⁊ in. l. ſi pater. ff. de adoptio. vide. ſupra. Adop. §. i. ⁊ ij. 7

¶ Filius alius dicitur ſpiritualis ⁊ legitim⁹. ſicut eſt ſuſceptus ꝺ baptiſmo vel chriſmate. Et iſte in nihilo ſuccedit. quia cuius ſit ſpiritualis non ex- 8

tendit se ad temporalia. ¶ Filius autem dicitur spiritualis tantū: sicut sunt omnes christiani pape. ⁊ de diocesi episcopi: ⁊ de parrochia presbyteri: vt in. c. omnes. xxx. q. i. Et isti similiter in nihilo succedunt parentibus suis isto modo.

9 ¶ Filius alius naturalis ⁊ legitimus. naturalis dicitur. q̄ naturaliter est generatus legitimus q̄ ex legitima parentum coniunctione approbata p leges: isti succedunt ab intestato parentib⁹ omnibus alijs exclusis: vt in auten. de hered. que ab inte. Limita nisi in casu in quo aliqui specialiter admittunt̄: vt dictum est in filijs adoptiuis: ⁊ sunt quasi domini viuentibus parentibus: solum eis deest administratio. vt insti. de hered. qua. ⁊ dif. §. sed sui. Vnde ex consuetudine lege iunata filij comitum appellantur comites: vt filij regum reges etiam in vita parentuꝫ. vt. xxiij. q. i. c. fi. ⁊ per Bar. in. l. fi. C. de digni.

10 ¶ Vtrum filius naturalis tm̄ efficit legitimus per sequēs matrimoniū inter patrem ⁊ matrem eius. R. Spa. in. d. c. tanta. q̄ sic. quicunq; sit filius naturalis: si tempore quo genit⁹ fuit poterāt esse legitime vir ⁊ vxor, in matrimonio parentes eius. Et ly Bar. in. l. pe. ff. de concubi. velut solum hoc esse verum in concubina in domo retenta postea pro vxore capta, tamen canoniste communiter tenent contrarium: ⁊ hoc teneas. Sec⁹ esset si tempore generationis nō potuisset eē matrimoniū inter parentes: q: licet per dispensationem vel alio modo sit postea contractum matrimonium: non tamen erunt legitimi. Sm̄ Joan. and. in quadam apostilla Bal. in li. feu. ti. si de feu. contro. fuc. vult q̄ nisi interueniat instrumē tum dotale. vt volunt iura. insti. de nupt. §. ali quando. ⁊ insti. de here. que ab inte. defe. p⁹ pn. ⁊ in auten. qui. mo. natu. effi. sui. §. fi. q̄uis seq̄ tur matrimoniuꝫ non limitatur. Sed ego teneo contrarium: sicut tenent moderniores canonisteē cōiter ⁊ in pratica sequuntur legiste.

11 ¶ Vtrum filij nati ex clandestino matrimonio sint legitimi. Respon. glo. in. c. quod nobis. qui fi. sunt legi. q̄ si nullum est impedimentum post approbationem matrimonij erunt legitimi siue sint nati ante approbationem matrimonij: siue post. Et hoc sequuntur omnes ⁊ probatur in. c. ij. de clande. desponsa. Nam approbatio retrotrahitur ⁊ perinde est ac si a principio fuisset contractum in faciem ecclesie. immo plus dicit Alanus q̄ ly clandestine contrahentes non presumātur coniuges. vt dicit glo. in. c. latoꝛ. qui fil. sunt le. tamen hoc procedit respectu nubentium: sed respectu filiorum presumuntur coniuges quod est notandum. Ex quo infert Spa. in. d. c. latoꝛ. q̄ natus ex viro ⁊ muliere simul cohabitantibus presumitur legitimus: q: fauore legitimationis presumitur inter eos matrimonium. pro quo facit. l. in libere mulieris. ff. de ritu nup. Et marime procedit si vocabant se coniuges. vt no. Jn. no. in. c. ex parte. de resti. spo. dicit etiam Hos. q̄ si multo tempore simul tanq̄ coniuges cohabitarunt presumendum est esse matrimoniuꝫ. facit quod nō. ipse in. c. illud. de presump. Si autē erat impedimentum: tunc sunt opi. Jo. an. ⁊ d. Anto. tenent q̄ post approbationem legitimantur postea separentur. Blo. tenet q̄ hoc est verū in natis post approbationem: sed non in ante natis. Joā. cal. tenet q̄ nullo modo legitimantur. Et hoc putat Spa. verum de rigore iuris. facit. c fi. in. §. si quis. de clan. despon. Et hanc teneo, pter prefatum. c. fi. vbi est tex. apertus. vide de hoc. s. Clandestinum quando dicatur in prin.

¶ Vtrum natus de sponsa de futuro sit legiti- 12
mus. Respon. Spanoꝛ. i capitulo per tuas. qui filij sunt legitimi. q̄ sic. si nullum sit impedimentum. alias secus: secundus q̄ dictū est i prece. q.

¶ Vtrum filius qui cōmuniter reputatur fili- 13
us viri ⁊ vxoris teneatur credere vxoꝛi dicēti eū illegitimū. vide. s. Adulteriū. §. v.

¶ Vtrum ex tractatu parentum quis constitua- 14
tur filius. Respon. Spanoꝛ. vbi. s. q̄ ex nominatione filij ⁊ tractatu vt filij constituitur quis in possessione filiationis etiam si sit natus extra domum. Vnde ibidem dicit dominus Anto. quē sequitur Spanoꝛ. vbi. s. ⁊ not. Butri. in. l. quidam. ff. de probatio. q̄ tractatus parentum. puta quia illi tractabant eum vt filium: ⁊ ipse eos vt parentes probat aliquem filium alterius. immo plus vult glosa in capitulo transmisse. qui fi. sunt legi. q̄ probatio huius tractatus prefertur negationi parentum. Item do. Anton. in. d. c. vult q̄ etiam sola famā probet filium si nihil probetur in contrarium.

¶ Quid si probetur q̄ vxoꝛ eo tēpore cōmisit 15
adulterium quo talis conceptus est. Respondet Spanorm. in dicto capitulo transmisse. ⁊ capitulo per tuas. eodem titulo q̄ si pater seu maritus cohabitabat eo tempore cum vxore reputatur legitimus. quia cum possit esse filius vtriusq; debemus fauore filiorum presumere q̄ sit filius mariti potius q̄; adulteri: pro hoc est text. in lege miles. §. defuncto. ff. de adulterijs. l. quia semper. ff. de in ius voca. Idem dic de filio nato de concubina retenta in domo. vt semper presumatur filius concubinarij. vt habes glosam singularem in capitulo michael. de filijs presbyteroꝛum. Secus si fuisset absens tanto tem-

pore q̄ nō potuisset eū generare. vt. ff. de his qui sunt sui: vel alic. in. l. filiū.

17 ¶ Utrū filius natꝰ ex illis q̄ post matrimoniū ꝛcū de cōi ꝛsensu fecerūt votū: vel qñ alter itra/uit religionē ꝛ repetit fuit sit legitimꝰ. Vide. ſ. de matrimoniū. iij. Impedimentū. v. §. v.

18 ¶ Utrū appellatiōe filioꝝ veniant nāles tantū ff. ſpa. in. c. in ꝓsentia. de ꝓba. q̄ aut appa ret de tacita voluntate diſponentis: vt q̄ ē eadē rō de legitimo ſicut de naturali. ꝛ tunc veniūt ēt naturales: ſiue tractetur de pena: ſiue de cōmo/do: ſiue in legibꝰ: ſiue in ſtatutis vel teſtamentiſ ꝛ bnōi. Si vo nō apparet de mente: tunc ſi tra ctaē de cōmodo veniūt ēt naturales. xxxv. q. vij. c. vnico. Et hoc ex benigna interꝓtatione poti uſ q̄ ex ſignificatione ꝓꝓria: quia ex ꝓꝓria ſi gnificatione nomine liberoum vel filiorum ve/niunt ſolūmodo naturales legitimi non adopti/ui vel naturales tū. vt in. l. ſi ita quis. §. fi. ff. de le. ij. nō veniūt ēt vbi tractaē de cōmodo: ſpurij ꝛ ex coitu dānato nati.

19 ¶ Utruꝫ filius denominet a patre. ff. q̄ ſic de iure. vt in. c. ij. de conuer. infi. ꝛ inſti. de le. ag. tu. §. i. Et hoc q̄ ſequit familiā ꝛ agnationē pa/tris. Nec ob. c. rainutius. de teſta. q̄ fm Joā. an. illud erat per ſuperbiā: q̄ mater erat nobili/or. Vnde filius ſequitur p̄uilegiū patris in tri bus. Primo quo ad honores. Secundo quo ad curialem conditionem. C. de decurion. l. eos. l. exemplo. ꝛ. l. nullus. Tertio quo ad originē. ff. ad munici. l. i. vide glo. in. c. dicat. xxxij. q. iij. ꝛ glo. in. l. cum legitime. ff. de ſta. ho. De illegiti/mis dic. vt in. §. ſc.

20 ¶ Utrum illegitimꝰ ſequaē ꝓditionē ſiꝝ pris. ff. q̄ nō de iure: ſed matris fm glo. quam ſequū tur cōiter doc. in. c. i. de coniu. ſer. que vult q̄ p/tus ancille erit penes dūm ancille. l. ꝛ ſeruoū. in ꝓin. ff. de ſta. ho. ꝓo quo facit tex. in. l. partuꝫ. C. de rei ven. ꝛ not. in. c. vnico. de na. ex li. vē. ꝛ in. c. fi. de ſer. non or. ꝛ inſti. de in. perſo. §. fi. Nec ob. c. liberi. xxxij. q. iij. vbi dr̄ ſemper qui naſcitur deterioē partem ſumit: ſed expone dete rioē. ſ. matris que fragilioꝝ eſt. Hoc tū limitat ſpa. i. c. lꝫ. de ꝓiu. ſer. vex nisi ꝓſuetudo vl' ſta tutū hēat aliud. ſicut hodie ē q̄ natꝰ ex ancilla nō eſt ſeruus ſi pater eſt liber. Quod not.

21 ¶ Utruꝫ pr̄ ꝛ mr̄ teneanē alere filios. ff. q̄ ſic de quo vide. ſ. Alimēta. §. i. niſi in. v. caſibus. quos no. ſpa. in. c. cū haberet. de eo qui dux. in ma. quā po. p adul. Prim⁹ ſi filius eū accuſauit vt. l. ſi quis a liberis. §. itez iuder. ff. d̄ li. agno. Secundus ſi pater eget ipſe: q̄ non tenetur vl/traq̄ꝫ poteſt. d. l. ſi quis. §. ſed ſi filius. Tertiꝰ ſi filius cōmiſit crimen ingratitudinis contra pa'/trē. l. ſi patrē. C. de alen. libe. Quartus ſi filius habet artē vel aliud vñ viuat. d. §. ſed ſi filius. ꝛ §. alimenta ibidē. Limita tū boc fm Bar. in ſra ctatu alimentoꝝ niſi ſit filius nobilis q̄ cū decē/ceat in tali arte operari. Quintꝰ ſunt oēs cāe ex q̄ bus pater pōt exheredare filiū: ita ꝛ denegare ali menta. de quibus vide. ſ. Exheredatio. ꝛ infra Ingratitudo. §. iij.

¶ Sed ſi diuortiū fiat apud quē dꝫ ali. ꝛ qbꝰ ex 22
penſis. ff. q̄ extimabit iudex penſatis circunſtā/tijs: puta q̄ minor triēnio apud matrem ꝛ huiuſ modi. vt no. in. l. vnica. C. de diuor. fac. ꝛ apud quē li. edu. ꝛ in auten. ſi pater ibidem poſita vbi dicitur q̄ ſi pater fuit cā diuortij nutrietur apud matrem expenſis patris: ſi modo mater non cō uolauit ad ſecūdas nuptias. ſi vo mr̄ dedit cām apud patrē expenſis matris locupletis: niſi pater minus idoneus ſit. q̄ tunc apud matrem locuple tem: niſi alter coū eſſet infidelis: q̄ apud fidelē ſunt alendi vt patet per ea que dixi ſupra. Bap/tiſmus. vi. §. xi.

¶ Utrū filius magis teneaē ſubuenire patri q̄ꝫ 23
extraneo. ff. q̄ patri ēt infideli q̄ꝫ extraneo fideli ceteris paribus: vt no. glo. xxi. di. c. i. ꝛ. xlij. di. quieſcam⁹. ꝛ. lxxxvi. di. non ſatis.

¶ Eſt filius q̄ nō habet niſi vnū panē ꝛ habet 24
patrem qui fame perit: ꝛ filium ſiꝝ cui debet ſub uenire. ff. Ly. in. l. ij. C. de pa. qui ſi. di. q̄ pote/tus patri q̄ poſſet eum vendere. Ego addo quia ius diuinū ſic eum obligat: quod dicit. Honora patrem ꝛc. Et quādo dicitur q̄ amor magis de/ſcendit q̄ꝫ aſcendat. l. iſti quidem. §. fi. ff. q̄ me. cā. l. liberoꝝ. ff. de ver. ſig. ꝛ. l. liberi. ꝛ ibi gloſ. ff. de inoffi. teſta. Reſpon. Ja. ibidem. q̄ verū eſt quo ad ordinem dilectionis: non tamen quo ad effectum obligationis. nam per natiuitatem fi liorum non debet conditio aui fieri deterior: quia iam habet illum obligatum. Sed in cōtrarū ſa/cit quod no. Bar. in. l. ſi quis a liberis. in. §. fi. vel parēs. ff. de li. agno. vbi dicit poſt glo. q̄ pa ter tenetur alere filium de iure naturali. ꝛ filius tenetur alere patrem de iure gentium. ꝛ ſic videē fortius vinculum quo tenetur pater filio q̄ꝫ quo tenetur filius patri. Contrarium tamen determi nat in. l. i. in fi. ff. de in. ꝛ iure. facit ēt contra q̄ nō. Bar. in. l. non quēadmodum. ff. de li. agn. vbi vult q̄ ſi quis habet patrem ꝛ filium diuites ꝛ indiget alimentis q̄ potius dꝫ petere a pr̄e ſuo q̄ꝫ a filio ratione predicta.

¶ Utrum filius poſſit nubere ſine lnīa patris 25
ff. q̄ ſic. tam maſculus q̄ꝫ femina: q̄ꝫuis non ex pediat. vide. ſ. Dos. Et quō tenetur eaꝫ dotare

q̄ nupsit sine scitu patris in .§.iiij.

26 Utrum possit vouere, vide .j. votum .ij.§. v.

27 ¶ Filiussa, viuente matre emancipatus acquirit vsufructum in maternis bonis pro virili.i. p̄ media parte si est vnus filius ⁊ pater pro alia p̄ mortem matris: casus est. C. de bo. mater. l. si viua matre. Idem dic in nepotibus ⁊ pronepotibus. Idem dic si sunt plures filij. q̄ p̄ virili parte simul cum patre. Sed si aliqui sunt emancipati. aliqui in patria potestate pro virilibus partib⁹ venient omnes. sed vsusfructus non emancipatorum remanebit apud patrem. vt i. d. l. si viua.

28 ¶ Sed nunquid idem erit in alijs bonis aduēticijs. ff. q̄ non. sed solum in maternis. vt not. glo. in. d. l. si viua.

29 ¶ Utrum filius possit agere contra patrem. ff. Ida. in. c. non est. de spon. q̄ sic ratione peccati. als non. est admittendus. vt no. glo. in. c. si ecclesia. xxiij. q. iiij. Sed glo. in. c. queritur. ij. q. vij. tenet q̄ pōt in castrensi cā ciuiliter nō i alia. ff. de iudici. l. is nulla. ⁊ etiam in quasi castrensi. vt. ff. de fur. l. si quis vxori. j. rūso. non tamē de furto sed actione in factum. C. de dolo ma. l. superstite. Et hoc non existens emancipatus: ſ̄ emancipatus bene potest agere petita venia ⁊ impetrata. C. de in ius vo. l. vlti. sed i criminali cā non auditur. ij. q. i. prohibentur. nisi iniuriam in ipsum commiserit. vt. C. de pat. potestate. l. congruentius.

30 ¶ Ad quid tenētur filij parentibus. ff. vt colligo ex Ale. de ales. in. iij. par. sum. in tractatu de. iiij. precepto. q̄ ad tria de precepto. Primus est q̄ tenetur eos diligere. Nō q̄ cū filius sit obligatus animę patris ⁊ matris ex cuius operatōnis virtute generatus est tenetur ei rependere. qō non potest in alio nisi amando. q̄ sic consolatur eos cum hoc perpendunt. Et hoc est q̄ dicit Iero. li. de bonore parentuz. Redde amoris vicem. ⁊ Joan. xiiij. vt cognoscat mundus. ꝛc̄. q. d. exemplum capiendo q̄ diligo patrem: ⁊ ſ̄ sufficit q̄ consistat in corde. sed oportet ostendatur i signo: nec debet cē amor quo obligamur omnes diligere: sed specialis ⁊ precipuus. Et propterea non excuso a mortali filios qui nunq̄z signa amoris ostendunt parentibus imo semper loquūtur dure ⁊ videntur eos habere exosos. Secunduz ad quod tenetur et obedire in his que pertinent ad dispositionem rei familiaris: et multo magis in necessarijs ad salutem. vt sunt ea que pertinēt ad bonos mores. In his scienter contēnēs obedire mortaliter peccat. Secus si ex inaduertentia vel raro sine contemptu: q̄ videtur veniale. Ad alia autem obedire est de consilio solū. Ter

tium est q̄ debēt eis in necessarijs subuenire: si ue sint infirmi vel alia necessitate. vſi mortaliter peccāt qui cum possint eoz necessitatibus nō subueniunt nisi forte esset quid minimum.

¶ Utruz malicia patris noceat filijs. ff. q̄ sic. quantum ad penā temporalē. vt pater. C. ad. l. iul. maie. l. q̄s. ⁊ i. c. cū q̄z. de here. li. vi. ⁊ i. c. nisi. cū pridem. §. i. de renun. lvi. di. nunq̄z. ⁊. c. nasci. Item etiam ad penam eternā propter malum exemplum vel malam curam. vt de Hely. i. ff. i. facit. c. si gens. lvi. di. Similiter malicia filij inducit presumptionem contra patrem. vi. q. i. qui crimen. xxxvij. di. legant. 31

¶ Utrū possit filius intrare religionem ⁊ an teneatur ad eius ministrationem ingressus: vide j. religiosus. §. xi. ⁊. §. xxxi. 32

¶ De filijs illegitimis ordinandis. vide. j. ordo. iij. §. xiiij. 33

¶ Quomodo filij acquirūt sibi ⁊ non alijs tribus. vide. j. peculium. 34

Finis aliquando inspiciēdus est: aliquando medium: aliq̄n̄ principium: vide multas allegationes in. c. scientes. de censi. Et est questio brocardica.

Fiscus est bursa cesaris vel principis. xvi. q. vij. maiores. vel potest dici q̄ fiscus hodie ē saccus sine cō scientia qui imbursat omnia quesita male. ff. de calū. l. in heredem. ⁊. ff. de inoffi. te. l. papinianus meminisse.

¶ Utrū fiscus preferat alijs creditoribus. vide j. Restitutio. ij. §. xvi. 1

¶ Fiscus turpia lucra ēt ab hīdib⁹ extorquet ſ̄ crimina sint extincta. d. l. in heredem. in prin. 2

Fagella. quō sunt satisfactoria. vide. j. satisfactio. §. viij.

Fetus de mortuis iprobatur. xiij. q. ij. q̄z preposterum.

Fomes est langor nature q̄ carnis concupiscentia appellatur. xv. q. i. §. vt itaq̄z. Qui quidem non est peccatum sed pena peccati. ibidem. §. i.

Forma est que dat esse rei ſm Inn. in Rubrica. de consecra. ecclē. vel alta.

¶ Quid si omittatur forma in sacramentis. ff. q̄ nihil fit. i. q. i. qui perfectionem. in glo. 1

Fornicatio est omnis illicitus coitus. vt. xxxij. q. ij. §. q ergo. ⁊ in. c. meretrices. ca. cā. q. iiij. §. Sz proprie fornicatio est inordinatus concubitus naturalis quo solutus solutam naturali vsu cognoscit. Et intelligitur solutus quolibet vinculo. ſ.

coniugij: consanguinitatis: affinitatis: ordinis: religionis seu voti. Etiã dr naturalis ad driam illi⁹ vsus qui dr contra naturam. vt nõt. in. d.c. meretrices. Et sic est propria species luxurie. vide. j. Luxuria. §. ij.

1 ¶ Quid de clerico fornicatore. vide. s. Cleri/cus. v. t. viij. §. iiij.

2 ¶ Vtrum accedẽtes ad meretrices excusentur ppt ignorantiã nesciẽtes cẽ phibitũ. ff. q non: imo peccãt mortaliter accedẽdo: t totiẽs quotiẽs q ignorãtia iuris nãlis t diuini in tali casu claro neminem excusat. i. q. iiij. p totũ. Itẽ peccat mortaliter si qs iduxit aliqnẽ ad eas qui hoc nõ intendebat. de pe. di. i. noli. t. ij. q. i. notum.

3 ¶ Que differentia ẽ inter fornicationẽ ppric. i/cestũ: stuprum. tẽ. vide. j. Luxuria. §. ij.

Fortitudo vera est per quam qs mediocriũ timet t audet ad hoc iclinat⁹ ex habitu pp bonũ fi/nem qui est conseruatio boni cõis in piculis mortis. vt elicit a pho. iij. ethi. Est autẽ fortitudo vt ibidem dr circa timores t audacias quasi coba/bitua timox t moderatiua audaciax t qdẽ cir/ca timores periculox mortis est fortitudo simpli citer. circa vo alia est fortitudo fm quid. Actus enim fortitudinis principalior est substinẽ. i. im mobiliter sistere in piculis q3 aggredi. q. iij. ethi. i substinendo tristia marime dicunt alig fortes.

1 ¶ Vtrum homo teneatur substinere mortem. vide. s. charitas. §. v.

Fortis est exercendarum litiũ locus a fando dictus. c. fortis. de verbo. signi.

1 ¶ Quõ fortit quis fox. ff. glo. in. c. i. iij. q. vi. p istos versus. Cõtract⁹ crimen reus res religio q3. Vir ró fil⁹ vel pronocat atq3 recusat. Exe dit iussus vel si consentit vter q3. Et ibi vide ex/positionem cum allegationibus.

Fratres quomodo diuidunt acq/sita per aliquem ipsorum vide. j. Peculium.

Fraus non potest esse sine dolo. sz bene dolus sine fraude. Jõ fraudi inest dolus sicut spẽs generi. Jta dicit ysa. in. c. ex tenore. de rescrip.

1 ¶ Fraus t dolus nemini dz patrocinari ter. cẽ d. c. ex tenore. facit. xvi. q. vi. c. i. xx. q. iij. consti tuit. xxx. q. i. dictum est.

2 ¶ Fraus legi fit aliqñ de persona ad psonã: sic qñ mulier vult donare viro t econuerso. cũ non possit. vt de dona. inter vi. t vxo. c. vlti. suppõit aliã personã. puta q⁹ soluat eius creditori: vt. ff. de do. inter vir. t vxo. l. hec ró. §. vlti. Sili⁹ tu/tor qui nõ pot emere rem pupilli interponit aliaz personam que emat. Aliqñ fit rei ad rẽ. sicut cuz quis dat frumentũ filiofa. vel simile vt vẽdat p eo q⁹ pecuniã mutuo dare nõ pot. l. iiij. §. i. ff. ad macc. q. idẽ ẽ ac si mutuaret. ar. xiiij. q. iij. pleri/qz. i. q. i. sunt nõnulli. Aliqñ fit vnius ẽctus ad aliũ ẽctũ ẽrium. vt cum vxor vendit viro q⁹ do/nare intendit. l. si sponsus. ff. de do. inter vi. t vx. ar. xvi. q. iij. si sacerdotes. Aliqñ fit vni⁹ ẽctus ad aliũ ẽctũ sil'em. vt cũ mulier q̃ fidciubere non pot: facit se principalẽ debitricẽ. l. q3uis. §. si cuz cẽm. ff. ad vel. t. l. se. Et oẽs tales puaricantur legẽ t in conspectu dei nõ excusant. facit qõ nõ. in. c. intelligentia. de verbo. sig. t in. c. quanto. de priui. t in. c. constitut⁹. de concess. preben.

¶ Fraudare nemo videtur eos qui sciunt t cõ/sentiunt. ff. de reg. iur. l. nemo. 3

¶ Fraudẽ vr facere ẽt is q nõ facit qõ dz face/re. ff. de his q̃ in frau. cre. l. in fraudem. 4

Frigiditas quomõ impediat ma trimoniũ. vide infra matrimonium. iij. impedimento. xvi.

Fructus fm Bar. in. l. ex diuer so. ff. de rei ven. Qui/dam sunt nãles. vt poma t huiusmodi. que nã, producit t sicut producit vtimur. Alij sunt partim nãles: partim industriales. vt lac. lana. segetes. vinũ. t hmõi. qui nãles sunt inquantuz a nã. t industriales inquantũ in aliam speciẽ ex i dustria ipsis vtimur. Jn. d. l. ex diuerso. t. l. cer tũ. C. de rei ven. cõiter dicit q⁹ relinquit arbitrio boni viri an sint nãles vl industriales. vt si plus versat de industria hominũ dicant industriales vt de vino: lana: caseo: t hmõi. ar. l. querit. ff. d sta. ho. iij. q. iij. hermofrodita. Si vo magis d nã dicantur naturales. Alij solũ sunt industria/les. sicut fruct⁹ qui acquirunt ex artificio vel ne/gociatione t hmõi. qui alio modo dicunt ciuiles eo q⁹ non proueniant ex re sed ex prouisione ho/minis percipiuntur pp rem: vt est pensio dom⁹ t hmõi. vt in. l. si naues. ff. de rei ven. t. l. domũ C. co. ti. Et istox quidã sunt honeste perceptox qdã inhoneste: vt si locani domũ ad exercenduz q̃stũ inhonestũ. l. ancillarum. ff. de peti. here.

¶ Vtrum bone fidei possessor faciat fructus rei i quã bona fide possidet suos. ff. vt colligo ex. l. c. grauis. de resti. spo. t. d. l. ex diuerso. cũ ibi no. q3 longa est distinctio doc. quo ad fox contentio sum cã omitto t solũ dico quo ad obligationẽ re stitutionis i conscietia q⁹ oẽs fructus tã nãles q3 idustriales: siue possideat cũ titulo: siue sine titu lo tenẽtur restituere si extãt: si vo cõsumpsit te/netur solũ restituere inquãtũ fact⁹ ẽ locupletior.

puta qz in eā rē expēdit in quā oportuisset expendere tantū de suo: vel aliqua emit ex gb9 amplianit patrimoniū suū. facit. d. l. certū. t. l. si me t ti tiū. ff. si cer. pe. Verūtū diminuet de fructib9 industrialib9 quantū industria sua est extimanda i dicto negocio exercitata in vtilitatem seu augumentū dictoz fructuū accipiendoz: qz nemo militat stipendijs suis. Si vo nō est fact9 locupleti oz non tenet de consumptis. ff. de peti. he. l. vlt ex quo dolo non desit possidere.

2 ¶ Vtrum prefati bone fidei possessores possit vsucapere fructus p̄dictos. ff. Ida. in. d. c. grauis q fructꝰ nāles indubitabiliter vsucapiūt per triēnium: vt no. in. l. sequit. §. i. ff. de vsuca. fac l. in bello. §. si quis seruum. ff. de capti. Alios āt cuz fecerit suos nō pōt vsucapere. qz qō meū est vsucapere nō possum. d. l. in bello. t vr ter. i. d. l. sequit. §. lana. Sed bñ vsucapit aduersus iudicis officiū per qō tenebat restituere: qz possum p̄scribere rē meā aduersus actionē qua poteram cogi ad restitutionem eius. vt est ter. in. d. §. si qs seruū. Et hoc voluerūt glo. t Bar. in. d. l. sequit. i. §. fructꝰ. Et sic pz q i p̄scia post triēnium bona fide trāfactū erūt sui oēs ḡliter cū qz. nec tenet restituere. De possessore male fidei quo tenetur. vide. ī. Restitutio. i. in v. possessor.

3 ¶ Sed nō. q fructꝰ sunt illi qui supersunt deductis expensis que fiunt gratia fructuū querendorum congregandoz: t conseruandoz. ff. de pe. here. l. si a dño vel patre. §. fructus. t. l. plane. i fi. t. C. de fruc t li. ex. l. i. vbi dr hoc fructuū nomine continetur qō iustis sumptib9 deductis supereſt. Nam nullus casus interuenire potest q hoc genus deductionis impedire possit. ff. fam. her. l. fundus qui. i. rūso. ff. so. ma. l. fructꝰ. Vn de fructus intelligit deductis necessarijs impensis. ff. de oper. ser. l. fructus. ff. de vsur. l. qō in fructus. t. ff. man. l. qui mutuam. in fi. t in glo. d. c. grauis. t vide. s. Expense. §. iij. Vnde dicit ter. in. d. §. fructus. intelliguntur deductis expensis que querendoz: collocandorum: t cōseruandorum eorum gratia fiunt. t non solum i bona fidei possessoribus naturalis ratio expostulat verum etiam in predonibus. hec ille.

Fugere an possit prelatus pro persecutione. vide. s. Episcopus. §. xiij.

i ¶ Vtrum incarceratꝰ p delicto suo possit fugere ff. si tenet iniuste. ē clarz q sic. Si vo tenetur legitime. tūc distinguo q aut tenet nō pp mortē in ferendā vel aliqd membrū abscindēdū. ſz pp aliud puta ad punitionē t hmōi. t sic nō licet. facit qō no. glo. in. c. ius gentium. di. i. Si vo tenet ad mortem vel abscisionem membri. tunc fm dñm Anto. si peccatū est manifestū peccat fugiendo: si fugit vt in peccato perseueret. Si vo vt penitet non: tūc si fugit nō tenetur se restituere. Secus si occultum: qz potest fugere. Nam nullo iure tenet q debeam expectare mortem nisi violētia alicui fieret in fugiendo: qz tunc haberet iniustū bellum. Idem dico de concordantib9 cum eo vel auxiliantib9: dūmodo fiat sine violentia alicuius t animo compassionis: non animo fouendi tales in peccatis t sine scandalo alicuius maxime custodis: nec distinguo vtrum sententia vel non: qz ḡliter cū qz sit credo fugere possit si bono mō vt dixi potest facere. facit glo. in. c. inter cetera. § sed cum bis. xxij. q. iij. i fi. que dicit q lz reo corrumpere aliquem pro vita conseruanda. facit. ij. q. iij. §. notan. in fi. facit. l. i. ff. de bo. eorum qui mor. sibi conscie. vbi dicit ter. Ignoscendū censuerūt ei qui sanguinem suum qualitercū qz redēptum voluit. t. S. Tho. 2a 2e. q. lxiv. dicit q si quis esset dānatus vt fame periret posset cibum sumere. imo videt tenere q tenetur si potest ipz sumere. Similiter dic de fuga. sed q tenet non credo nec comedere vltra condēnationem vel fugere: sed posset patienter ferre pro peccati sui satisfactione.

¶ Quid de eo qui queritur vt capiatur an possit fugere. ff. q siue sententia contra euz data sit vel non potest fugere. non tamen cum violentia officialium qui vellent eum capere: qz ipsi habēt iustū bellū contra eum. iij. q. v. non putes. xi. q. iij. qui resistit. t sic eos impugnando mortaliter peccaret. Similiter auxiliantes.

Funus debet fieri in sumptib9 fm dignitatem vel facultatem defuncti. l. si quis sepulchrū. §. sumptus. ff. de reli. t sumpti. fu.

¶ Funeris impensa semper ex hereditate deducitur que etiam omne creditū solet precedere cuz bona soluendo non sunt. l. funeris. cum duab9 ll. se. ff. de reli. t sump. fu. Hoc limita in sumptibus necessarijs nō ad pompam vel statum: qz non liceret ex alijs debito in conscientia.

¶ De suo expedit mortuum funerari. Jō muli 2
er de dote quasi de proprio patrimonio funeret. l. in cum. ff. de reli. t sump. fu.

Furiosus an possit in aliquo casu se obligare. ff. i. c. sicut tenor. de regula. q non. cū nō consentiat. Vñ nō. q ēt bñ faciendo non p̄sumit sane mētis. Ex quo infero q lz faciat testamētum tāz glibet mētis 2pos nō valet. Idē vr si daret bona sua pro aia. facit. c. fi. de fur. ab inte.

1 ¶ Utrum possit baptizari. Vide supra Baptismus. vi. §. x.

2 ¶ Utrum debeat ei dari corpus christi. vide. ꝛ. Eucharistia. iij. §. xiij.

3 ¶ Utrum imputet sibi illud quod facit ad penam vel culpam. ff. q. non. facit cle. si furiosus. de homici. nā satis suo furore punit. ff. ad. l. pō. de pari. l. pe. in fi. ff. de offi. presi. l. diu⁹. i. rūso. ¶ Pati ēt pōt iniuriā. sed nō facere. ff. de iniur. l. illud relatū. q̄ lex ponit in. c. illud. xv. q. i. Unde qō facit perinde est ac si sine facto psone accidisset. ff. de admi. tu. l. vlti. in fi.

¶ Utrum proprie est actio rei alicne mobilis corpalis fraudulosa inuito dño facta aīo lucrandi: siue ipsi⁹ rei: siue vsus rei: siue possessiois. ff. c. l. i.

4 ¶ In quo differt fur a latrone. ff. ¶ Da. in. c. ij. de fur. q. fur ꝓprie dr q de nocte furat. Latro āt q de die. facit. d. l. i. q̄ dicit q. fur dicit a furno. i. nigro. eo q obscure ꝛ ō nocte plerūq; fit. Bar. Ño in autē. sed nouo iure. C. de ser. fug. dicit q. fur dicit qui furat clā sine aggressura. Latro Ño cū aggressura: siue cū armis: siue sine. vt in. d. aūt. sed nouo. Capiuntur tamen sepe equiuoce. vt in. c. tua. de homi.

5 ¶ Utrum sola volūtas constituat aliquē furem. ff. q. non. quo ad homines. vt p3 in. d. l. i. §. i. ꝛ iō oportet sit actio. Secus q̄ ad deū. de pe. dis. i. vulgaris. ꝛ. c. ꝓpterea. xiij. q. vlti. c. vlti. q. ꝛ p̄ceptū. Non concupisces rem proximi tui. ꝛ ē mortale peccatū cū limitatione fm q. ¶. dico furtū mortale esse. §. xxxiij.

6 ¶ Utrum in re, ꝓpria possit esse furtū. ff. q. nō. nisi ali⁹ hꝫ in ea aliquod ius. puta q̄ ipignorata vel cōmodata ꝛ hmōi. vt. ff. e. l. si res. §. i. ꝛ. l. si is qui re3. in fi. propterea dicit rei alicne. Idē dic si credebat suā l3 non esset q̄ non cōmittit furtū. insti. vi bo. rap. §. q̄ tamen. sed quo ad pnā sic propter erroneam cōscientiam.

7 ¶ Utrum in re immobili: puta in agro ꝛ hmōi vel non corporali: vt sunt actiōes ꝛ seruitutes cōmittat furtū. ff. q. non. ff. e. l. verū. i. rūso. propterea dr mobilis corporalis.

8 ¶ Utru3 fine alio furandi cōmittat furtum. ff. q. nō. vt. l. furtū. ff. de vsuca. in prin. ꝛ instit. de ob. q̄ ex quasi delic. na. §. furtum autem fit. xiij. q. vi. c. vlti. ꝛ. d. §. q̄ tamen. propterea dicitur fraudulosa.

9 ¶ Sed quid si credebat propria auctoritate rem suam posse accipere. ff. q. furtū non cōmittit sed perdit ius qō habebat in re. d. §. q̄ tamen. ꝛ. §. sc. Et hoc de iure fori: secus de iure poli.

10 ¶ Quid si credit dñm permissuꝝ. ff. q. non cō mittit furtum. ff. e. l. si is q rem. Intellige si suberat cā legitima credendi: al's non.

11 ¶ Quid si dominus videt ꝛ non contradicit. ff. q. si non contradicit ex timore vel verecūdia perinde est ac si contradiceret. l. pe. ff. eo. al's videtur consentire. lxxxiij. dist. error. ſ allit hoc i casu. l. si quis seruo. C. de fur. vbi persuadens seruo vt tollat rem a domino: l3 seruus eam tollat domino sciente: tamen talis tenetur furti ꝛ serui corrupti.

12 ¶ Utrū rapiens ancillam animo fornicandi sit fur. ff. q. non. l. verū. la. ij. al's incipit certus. ff. eo. propterea dicit animo lucrandi.

13 ¶ Utrum ille qui solum vsum vel possessionem vsurpat sit fur. Respon. q. sic. l. distin. qui saccū ff. eo. l. qui iumenta. sicut vtens re deposita vel re commodata ad alium vsum ꝛ huiusmodi. ꝛ tenet ad restitutionem estimationis ipsius vsus.

14 ¶ Quot sunt species furti. ff. q. multe. ¶ Prima dicitur sacrilegium. vt. ¶. Sacrilegium. Secunda dicitur peculatus. ſ. de re religiosa vel publica. ff. ad. l. iul. pecu. l. i. xxiij. q. iij. quid ergo. Tertia abigeatus. ſ. dispergendo gregem ꝛ in de furando. ff. de abige. l. i. §. i. Quarta dicitur plagiatus. ſ. l3 hominis liberi vēditi vel empti scienter. ff. de plagia. l. i. ꝛ. iiij. Et eodem modo si seruū alienū solicitauerit vel asportauerit: vel ad aliā regionē furtiue duxerit. C. de plagia. l. i.

15 ¶ Nota etiam q. furtum aliquando dicitur manifestum. ſ. cum fur deprehenditur cum re priusq̄ veniat ad locum destinatum: siue deprehendatur ab eo cuius est res: siue ab alio. ff. e. l. iij. Aliquando dicitur non manifestum. ſ. cum nō deprehenditur cum re furtiua: vel si deprehenditur cum re furtiua: tam delata ad locum destinatum erat. l. siue igitur. ff. eo.

16 ¶ Quot modis participat quis in furto ꝛ tenetur ad restitutionem si principalis non restituit. ff. x. modis. ¶ Primo cooperatione: sicut faciēs ferramina pro furtis faciendis vel scalas vel faciens scortam: vel alio modo prestans opem vel consilium. Nam tales tenentur furti. Instituta. de obligatio. que ex quasi delic. nascun. §. interdum. ꝛ. ff. eodem. l. is qui opem. ꝛ. ff. de ficta. l. nihil interest. ꝛ tenetur insolidum. Et si nihil habuit quando sine sua cooperatione non fuisset furatum. al's non nisi de peccato mortali.

17 ¶ Utrum dantes signum: puta fumi quo parati ad furtum vel rapinam vadant teneantur. ff. fm Innocen. ꝛ Hostien. q. sic. Similiter illi qui verbis animatiuis aut instrumentis bellicis: vt fiūt tibicines. Itē q ignē ponūt i vna domo: vt illuc alij curētes alias domos pdēt ꝛ cō/

similes ſm eoſdem ⁊ inſolidum reſtituere tenentur ſi alꝫ non fuiſſet factum ſine eorum opere q̄ ſi factum fuiſſet ſine ipis etiã tenentur ſm q̄ magis vel minus fuerunt efficaces in hoc.

15 ¶ Vtrũ illi qui cũ raptoribus vel furibus ⁊ huiuſmodi vadũt vt ipſos defendant ab illis quos damnificare volũt indebite teneanꝫ. R. Innoc. ⁊ Io. in. c. ſicut dignum. de homici. q̄ ſic. ſiue aſſociauerint eos vt retraherẽt a rapina. ſiue nõ dummodo raptores ſiue fures non iuiſſent ſi ipi eos non aſſociaſſent. Vnde ſm predictos tenentur reſtituere in conſcientia id q̃ prędicti rapuerũt. vel que coꝝ auxilio rapta fuerunt. puta quia cui rapiebantur ſe defendiſſent ſi ipi nõ fuiſſent vel quia tales non iuiſſent ſi eos nõ aſſociaſſent vel non tantum rapuiſſent. Similiter tenentur qui pacificandi animo cũ eis vadunt tamen adꝰuerſarijs timorem incutiunt quo res ſuas nõ audent defendere niſi eiſdem hoc ſignificent. quia dant cauſam efficacem. Concor. Vir. ti. reſti.

16 ¶ Vtrũ cũ multi cõcurrũt ad furandũ vel rapiendũ. nec habẽt aliquem capitaneũ ſeu dominũ ſup ſe. nec vnus magis animauit alium q̃z alius ipm teneanꝫ quilibet inſolidũ. R. Inno. in. d. c. ſicut dignũ. ⁊ ſequiꝫ ibidem. Oſtia. diſtinguit ſic aut vnus fuit in culpa in ſubtractiõe facta p aliũ aut nõ. Si ſic. aut dedit cõſiliũ. ⁊ ſic teneꝫ inſolidũ in cõſcientia: ſiue pncipalis inueniatur: ſiue nõ: ſiue damnum paſſus cõtra pncipalem velit agere ſiue nõ. Si tamen pncipalis eſſet abſolutus a dampno paſſo. tũc etiã liberatur q̄ dedit cõſiliũ. niſi ad cũ aliquid perueniſſet. quia id teneꝫ reſtituere. Ecõtrario tamen ſi abſoluatur cõſultor nõ liberaꝫ pncipalis per regulã. Acceſſoriũ ꝺuenit ſequi naturã pncipalis ſui. de reg. iur. li. vi. Aut nõ dedit cõſiliũ ſed auxilium. puta quia aſſociauit ⁊ hmõi. ⁊ ſic teneꝫ inquantũ damnũ eſt plus datũ ex auxilio ſuo. Et ſi in totũ. puta quia res erat põderoſa ⁊ vnus ſine alio portare non poterat vel vnus ſine alio nõ iuiſſet: vel niſi cuꝫ aſſociaſſet. teneꝫ in totũ. ff. de fur. l. ſed ⁊ ſi quis furripuit. §. ſi duo. Et ratio diuerſitatis eſt inter dantem cõſiliũ ⁊ auxiliũ. quia conſiliũ vagaꝫ ſuper totũ furtũ. Auxiliũ vero nõ. ſed ad id ſuper quo preſtaꝫ. Aut nõ fuit in culpa ſubtractiõis rei alterius. ⁊ ſic nõ teneꝫ reſtituere niſi inquantum ipe aſportauit. Io. tamẽ indiſtincte tenet q̄ omnes teneanꝫ inſolidũ: etiã q̃z uis vnus per ſe poteſſet. allegat. l. ita vulneratus. §. fi. ff. ad legẽ aquil. ⁊. l. ſi plures. ff. ar. fur. ce. ⁊. l. i. §. fi. ff. ſi quis te. li. eſſe inſ. fuc. Sed iſte leges loquuntur quo ad penã. quia omnes teneanꝫ inſolidũ. vt notat glo. in. d. l. ſi plures. Sed in conſcientia tene cũ Inno. ⁊ Oſtia. vbi nõ habet locũ pena niſi poſt condẽnationem q̄ ſolũ teneaꝫ ad reſtitutionem. vt dictũ eſt. Aduerte tamẽ q̄ quando plures dolo malo dederũt damnũ alicui. ſi vnus reſtituat alij liberati ſũt. l. ſi pl'res. ff. de dolo. Nec credo in cõſcientia etiã de neceſſitate teneantur p̃mo ſatiſfacienti. quia obſtat ſibi turpitudo ſua: niſi iſte fuiſſet cauſa ſine qua non induxiſſet eum ad tale quid faciendũ. ſed de bono conſilio debet dari pauperibus ſi quid habuit.

¶ Secundo participat iuſſione ſeu mandato ⁊ 17
tenetur inſolidum ad reſtitutionem de omni dãno etiam ſi nihil habuit vtilitatis. ⁊ ſimiliter exequens. ar. c. Iulianus. xi. q. iij.

¶ Tertio ꝺſilio. de quo dic vt. §. ꝺſiliũ. §. 18

¶ Quarto ꝺſenſu. Intellige vt teneaꝫ ad reſti 19
tutionem ſi cõſenſit expreſſo ꝺſenſu ſm Ricar. in. iiij. di. xv. ſine quo furtũ nõ fuiſſet factũ. alꝫ cõſentiẽs ſolũ mortali peccat. ſed reſtituere non teneꝫ. Et ſic intellige ⁊ limita. ij. q. i. notã. cũ notatis in glo. que volũt vt ꝺſentiens liceꝫ eadem pena. de hoc vide. §. conſenſuſ. §. ij.

¶ Vtrũ ille qui audiẽs aliquem ſuo nomine in 20
tuliſſe damnũ ꝓximo habet ratũ teneaꝫ ad reſtitutionem. R. Oſtia. ti. reſti. q̄ ſic in ſolidũ. xi. q. iij. qui cõſentit cũ duobus. c. ſe. ⁊ de reſti. ſpo. c. cũ ad ſedem. quia ſm ſco. talis eſt cõſenſus inter ꝓtatus. Limitat tamẽ Oſtia. verũ quando ex tali ratihabitiõe damnificati impedirentur recuperare dãna. Credo ego etiam q̄ tenetur q̃z uis nõ impedirentur recuperare: dummodo tale damnũ nõ fuiſſet datũ ſi nõ preſumpſiſſet talis damnificans eũ ratũ habere.

¶ Quinto palpãdo. ſ. adulãdo vel laudãdo cũ 21
ſubtilem. ſtrenuũ ⁊ hmõi. ⁊ teneꝫ inſolidum ſm Ricar. vbi. §. ſi ꝓbabiliter creditq̄ ex hac adulatiõe ſũt moti ad dãnificandũ ꝓximũ. quia talis adulatio eſt quidã cõſenſus. lxxxvi. di. c. nemo. ⁊. ff. de ſer. coꝝ. l. i. §. pſuadere. q̃z uis Oſtia. vbi §. teneat hoc verũ in particulari adulatore nõ in generali. tamẽ tu tene idem ſm q̄ Ricar. dicit. Idem de detractore qui eſt cauſa ſine qua nõ.

¶ Sexto recurſu. ſ. qñ dãnificãtes habẽt ad cũ 22
recurſũ ſicut ad patrociniũ preſtãtes ſm Ricar. vbi. §. xi. q. iij. qui cõſentit peccãtibus.

¶ Septimo receptatiõe. Illã ſcienter receptãs 23
rem furtiuaz ⁊ furem teneꝫ furti. vt eſt ter. in. l. eos. ⁊ ibi Bal. C. de fur. nõ tamen puniꝫ ac ſi furtũ feciſſet. ſed ſicut qui furto operaz preſtitit. Et ita intelligit Bar. in. l. furtũ. ff. de fur. d. l. eos. ſed quoad reſtitutionem teneꝫ ſm Innoc. ⁊ Io. in. c. ſicut dignũ. de homi. de omni damno qđ ex receptatiõe aut defenſiõe factũ eſt qđ ſa

ctum non fuisset. ℜceptatione vero rerum furatarum tenetur si ex sua receptatione res que furata est habita non est a vero domino. d. l. eos. ar. l. q vas. §. i. ff. de fur. Et hoc si scienter fecit l. quo naufragiū. ff. de inceñ. ru. & nau. §. nō tamē. Secus si ignoranter vel vt rē redderet dño. q̄ tūc nō teneret. vt in. d. §. non tantum.

24 ¶ Sed qd si iā receptauit an teneaī eas res restituere dño. ℜ. ℳo. resti. v. q̄ sic. nisi imineat ꝑiculū in restituēdo: vel latroni vel alteri ꝑsone.

25 ¶ Octauo participatione. s. rei furtiue comedēdo vel alio modo scienter recipiendo nisi in casu extreme necessitatis. & tenetur ad restitutionem i quantum participauit. Et hoc verum nisi res furata transisset in dominium furis. puta quia pecunia & est mixta cum alia: vel granum: vel vinū & ē cum alio mixtū taliter q̄ nullo modo posset discerni ab illo cū quo ē mixtū: quia tūc trāsit in dominiū furis. l. si alieni nūmi. ff. de solu. & l. nam & si fur. ff. si cer. pe. & in. l. si frumentum. in ꝓn. ff: de rei ven. & recipiens non tenetur restituere nec peccat si fur ē soluēdo. al's sic. Secus si ignoranter & in bona fide consūpsisset: nec factus est locupletior. al's si extat vel factus est locupletior postq̄ scit tenetur restituere. nisi ꝑm q̄ dixi. §. fructus. §. i. & ij.

26 ¶ Si nō obuiādo ꝑm ℜi. vbi. §. s. qui clamādo vel alio modo posset ꝓhibere ne furū fiat & nō facit. Intelligo q̄ tenetur quando dolose nō ꝓhibet qñ nō habet ex officio. ar. eoꝫ que no. in. c. quāte. de sen. excō. Et sic limita ℜi. vbi. §. Secus quādo nō ꝓhibet ex negligētia: vel quia non vult se imiscere rumoribus vel altero periculo. Et sic intelligo & limito glo. in. c. non inferenda. xxiij. q. iij. & in. c. dilecto. de sen. excō. li. vi. vel quādo habet ex officio. vt sūt ꝓlati. officiales. tutores: & huiusmodi. q̄ tenenī ar. c. facientis. lxxxvi. di. cū sy. & qō no. in. d. c. sicut dignū. & tenet Bal. in. l. qñ iudices. C. de ap. & ℳy. i l. quoniā multa facinora. C. ad. l. iul. de vi. pu. & Bal. in. l. mancipia. in ꝓn. C. de ser. fu. q plus dicit q̄ non faciens restituere cū possit ex negligentia iudex tenetur ipe. Et Sco. similiter dicit q̄ non faciens restituere cū possit ex officio & debeat q̄ tenetur insolidū. Et hoc intellige ꝑm eundem Sco. quando hoc faciendo non vergit periculum rei publice seu malum cuidens vel ꝓpric persone: quia si sic non peccaret nec teneretur ad restitutionem non faciendo: dummodo ꝓponeret his cessantibus obuiare.

27 ¶ Decimo nō manifestās. s. requisitus in iudicio vel extra tali modo q̄ res restitueret si diceret veritatem quā sine periculo ꝓpric ꝑsone potest dicere & etiā alterius persone q̄ teneī insolidum. Vnde si in iudicio requisitus tacet vel nō vult respōdere & dicere veritatem quam scit ꝑm Bal. in. l. ꝓsbyteri. C. de epis. & cleri. efficitur testis falsus & tenetur ad restitutionem insolidū. facit qō nota. ℑda. in. c. qui cum fure. de furt. & Bar. in. l. ciuile est. C. eo. ℑ allit hoc si sciret in confessione. c. dilectus. de excess. ꝓla.

¶ Sed quero vtrū teneat simil & reuelare furē 28
ℜ. glo. in. d. c. qui cū fure. q̄ de iure ciuili nō teneī. q̄ potest aliquid accipere. vt indicet. ff. de ꝑscrip. ver. l. solent. ff. de cōdi. ob tur. cau. l. iij. §. vlti. sed de iure canonico sic. Sed mihi videī dicendū ꝑm Innoc. in. d. c. dilectus. & in. d. c. qui cū fure. & de symo. c. nemo. & Bar. Ang. & Rapha. in. d. l. ciuile ē. q̄ tā de iure canonico q̄z ciuili ad instātiā partis nō teneī nisi reuelare furtū: nō furē ad penā: sed iudex ex officio imploratо vel dū ꝓcedit per iquisitionem generalem potest cōpellere ad indicādū furem. ar. l. iiij. & l. cōgruit. ff. de offi. ꝓcōs. Et sic recte episcopi possūt admonere & excomunicare nō indicātes nō solū furtum: sed etiā fures: quia superiores tenenī ex purgare ꝓuinciā malis hominibus. Limito ꝫ quādo non imineat periculum mortis in fure ꝑm Hosti. & multomagis sibi. Et etiā limito ꝑm ea que dicā. ſ. inquisitio. §. i. & ij. & §. denunciatio. §. xij. Nec obstat predictis si dicatur q̄ ad instañ partis tenetur quis ꝓhibere testimonium cōtra furem. ar. l. nullum. C. de testi. quia aliud est indicare aliud perhibere testimonium: quia quādo quis testificat iā fur ē detect? ꝑ accusationē ꝫ nō sic qñ indicat. & ideo nō teneī ad instantiā partis.

¶ Vtrū inueniens rē alienā cōmittat furtū acci 29
piēdo eā. ℜ. ℑda. in. c. ex litteris. co. ti. q̄ aut habebaī ꝑ derelicta. & sic nō cōmittit. Aut nō habebaī ꝑ derelicta. & sic cōmittit. l. falsus. §. q alienū. ff. eo. ti. xiij. q. v. c. si quid inueniſti. & c. mī. ti. nisi accipet aio reddēdi dño. vt no. glo. in. d. c. si quid. ℑ allit hoc in thesauro occulto. de quo dic vt no. glo. in dicto. c. si quid. & vide. s. emptio. §. xiiij. & ſ. inuēta. per totum.

¶ Quid si nō iuenitur dñs cuius erat. ℜ. ℑda. 30
vbi. s. dabitur pauperibus. ar. c. eū tu. de vsuris. & in aut. omnes peregrini. C. eo. de suc.

¶ Vtrū inueniēs aīal dās sibi dānū in sua pos 31
sessione qui ipm accipit & ducit ad domū suā committat furtū. ℜ. videī q̄ sic. vt in. l. iij. ff. eo. Sz dic q̄ si aio celādi. cum dño furtum cōmittit. Si vero nō aio celādi. Sed quia ignorat cuius sit incipit q̄z quis. ff. ad. l. aquil. nā nō licet in eo agere aliquid mali: sed dominum admonere vt suum re-

cipiat. ⁊ de damno satisfaciat. vt ibidem.

32 ¶ Vtrum emens rem furatā teneatur restitue/re. vide. j. restitutio primo. in v. emens.

33 ¶ Vtrum quis possit vsucapere in re furtiua vl vi ablata cōtra dominum rei. ſ. q nō tā quo ad furem q3 quo ad eius heredes ⁊ etiā quo ad eum qui emit quāmcunq3 bona fide emerit: seu quo ad quēcūq3 quocūq3 titulo habuerit. insti. o vsuca. §. quod autem dictum est. De quo tamen dic vt. j. prescriptio. §. ix.

34 ¶ Vtr furtū sit peccatū mortale. ſ. q sic. quia cōtra p̄ceptū Exo. xx. Nō furtū facies. in quo p̄cepto nō solū ꝓhibetur furtū ꝓprie acceptum. vt ſ. diffinitum ē. sed etiā omnis illicita vsurpatio rei aliene. xiiij. q. v. penale. xxxij. q. iiij. meretrices. ⁊ quātūcūq3 modica. vt. xiiij. q. vlti. c. vltio ⁊ insti. de re. di. §. gallinaꝝ. vbi dicit glo. q etiā in vno ouo. Nō limita quo ad peccatū mortale. qñ. ſ. volūtas etiā maiora subtraheret: vel qñ intendit dare notabile nocumentū ꝓprimo. alꝫ minima accipere nō erit peccatū mortale. facit. c. ⁊ si questiōes. de symo. vbi nō cōmittitur symonia i modico. ⁊ in. l. eleganter. §. vltimo. ff. de dolo. dicitur. Nam nisi ex magna re ⁊ euidenti caliditate nō debet actio dari de dolo. ⁊ ibi gl. dicit magna. i. vltra duos aureos. Nō limito verū circa magnū dñz. sec⁹ circa cōes ꝑsonas q vl magnū facit ad h. de ꝑse. di. ij. c. re uera. in p̄n. vbi dicit q omnes in deserto mortui sunt. cum tamen Caleph ⁊ Josue supernixerint.

35 ¶ Vtrū vxor que habens virū ꝓdigum celat de bonis eius contra eius ꝓhibitionem vt sibi ⁊ viro prouideat tempore necessario cōmittat furtū. ſ. Rodo. q nō. nec peccat nec tenetur obedire viro p̄cipienti sibi q ei omnia tradat: q3 fic esset dare gladiū furioso.

36 ¶ Vtrum furans ex necessitate peccet mortaliter ſ. Ida. in. c. quoniā. de symo. q quedā sūt mala in se. vt adulterare. periurare ⁊ huiusmodi. ⁊ illa pretextu paupertatis non sūt committēda. vnde in ipis habet locum illud. c. ita ne. xxxij. q. v. ⁊. c. sacris. de his que vi. me. cā fi. q potius debet quis quelibet mala tollerare q3 malo cōsentire: nec ignoscitur pretextu paupertatis si talia cō mittantur. l. palam. §. nō ē. ff. de ri. nup. vbi dicitur. Non est ignoscēdum ei qui obtētu paupertatis turpissimam vitam egit. Quedam sūt mala que tamen necessitas excusat vt furtum. quia tēpore necessitatis omnia sūt cōmunia. xlvij. di. sicut hi. Et ideo nō ꝓmittit furtū nec peccat mortaliter qui tpe extreme necessitatis cibum vel vestitū ⁊ hmōi furatur vt nō pereat eo q nō ꝓtractat rem inuito dño. facit. c. discipulos. de ꝑse. di. v.

Si vero nō ē necessitas extrema. q3 magna excusatur a tanto: sed non a toto. Et sic intellige. c. si quis. eo. ti. Posset etiaz excusari a toto qñ ille a quo accipit habūdat vt dicā in sc. §.

¶ Sed nunquid tenetur restituere talis si veniat ad pinguiorem fortunaz. ſ. q si necessitas fuit magna solum. sic non tenetur precise restituere: sed vel restituere si pōt comode sine magna inedia: vel quādo nō excusat a toto penitere tres hebdomadas. vt in. d. c. si quis. Et ista extimatō relinquitur arbitrio boni viri qñ debeat dici magna vel non. Si vero ē extrema non tenetur restituere: quia de iure sunm factum ē. Posset etiā dici q licet aliquis nō sit in extrema necessitate q sine peccato ⁊ obligatiōe ad restituendum potest occulte ⁊ bono modo accipere rem alterius qñ. ſ. ille ita habūdat. ⁊ iste taliter necessitatur q de p̄cepto sibi tenetur subuenir qñ quādo sit. vide. ſ. elemosyna. §. i. Nō no. Et qđ dixi licere existēti in extrema necessitate dic etiā licere alteri ꝓ eo faciēti. qui alio modo ꝓuidere non potest sm. ſ. Tho. Limita tamē ista vera nisi ille cui furatus est esset in equali necessitate: quia sic non liceret. ⁊ restituere tenetur si abstulit. De quo vide. j. restitutio. iij. §. iij.

¶ Vtrum committat furtum ⁊ peccet qui xp̄ianos captos ab infidelibus furatur ⁊ liberat. ſ. q non. quia nullo modo poterant eos habere captiuos. vt. C. ne iu. xp̄i. man. ba. vel. in rubro ⁊ nigro. Et ideo cum iniurioſe eos teneant nō peccat qui eos liberat. Similiter dicendum esset de eo qui liberat detentum iniuste a xp̄iano. facit qđ no. xxiij. q. ij. dominus.

¶ Sed nunquid liceat res infidelium capere. ſ. q si esset indictum bellum contra eos liceret. d. c. dñs. alꝫ nō. sicut nec a xp̄iano.

¶ Vtrum ille qui non potest habere sibi debitum possit furtiue sibi satisfacere. ſ. q sic. l. si nō sortem. in p̄n. ff. de condi. inde. ar. de or. co. c. cum dilecti. immo dolus cum dolo compēsari debet. l. si duo. ff. de dolo. ⁊ paria delicta mutua cōpensatione tolluntur. c. intellerimus. de adulte. cum concordat. suis. Et hoc verum credo si nullum istorum. iiij. concurrit. Primum q possit iudice sententiante suum rehabere: quia nemo debet sibi iusdicere. Secūdum scandalum sui vl ꝓximi innocētis cuius forte custodie erat res cōmendata. Tertium periculuz mortis corporalis vel alterius lesionis magne. Quartum periculum mortalis peccati. ſ. periurij ⁊ hmōi: quia aliquo istoz interueniente non lz. immo si accepit ⁊ iminet piculū aliquod istoz triū postremo dictoz tenetur restituere. ar. c. cū ex iniuncto. §. sup

quoq3. de no. ope. nun. ¶ Concordat ¶Pa. in. c. olim. el ꝓmo. de resti. spo. Vbi addit ſm Inn. q3 ſi quis nō habet copiā ſuperioris poteſt, ꝓpa auctoritate ſibi ius dicere. ar. c. per venerabilē. q ſi. ſūt leg. ⁊ bona glo. in. §. ius gentiū. di. i.

41 ¶ Sed quid ſi epiſcopus vel alius ꝓlatus ꝓcipit ſub pena excōmunicatiōis q3 qui habuit aligd de rebus talis teneat reſtituere ⁊c̄. Numquid talis qui ſibi furtiue ſatisfecit teneat. ſ. q3 nō. quia ex quo licite poteſt ſibi in recōpenſationem detinere iam ſuū eſt factum. nec amplius eſt alterius nec etiā ſi diceret in ſententia. q3 etiaꝫ qui animo recōpenſandi. vel qualitercūq3. quia tūc ſententia ꝓtinet expreſſe intollerabilem errorē. Et ideo nō tenet nec ſimiliter ligatur qui nō reuelat quādo ſcit talem retinere animo recōpenſandi certus de debito q3 talis debet habere. ſecus ſi nō ſit certus q3 talis debeat habere. quia lz ipe dicat. non credo excuſaret non reuelando. quia multe fraudes aliter poſſent fieri. Quomodo teneat reuelare ⁊ quando. vide. s̄. denūciatio. §. rij.

42 ¶ Utrū liceat accipere rem meā apud aliū depoſitā. ſ. q3 nō. l. ſi quis. C. depo. nec etiā ſi eēt comodata. l. ꝑtextu. C. como. in cōſcientia tamē licet ſi comodatario vel depoſitario nullū dānuꝫ poteſt euenire ſm Oldericū. ⁊ Oſt. allegat. l. bona fides. §. i. ff. depo.

43 ¶ Utrū liceat furari vt faciat elemoſynas. ſ. q3 nō. xiiij. q. v. c. forte aliquis cogitat. ūmmo tenetur reſtituere ſi fecit ⁊ q̄z ſuis ſit vſurarius cui furatur. tamen non licet niſi faceret ꝓ exiſtentiā in neceſſitate ſm qd dictū eſt. s̄. §. xxxvij.

44 ¶ Utrū ſi res furata pereat liberet fur a reſtitutiōe. ſ. q3 nō: quia fur ſicut ⁊ quilibet alius malefidei poſſeſſor ſemper eſt in mora. vnde ſi deterioraꝫ etiā tenet ſm eā extimationem in qua melius valuiſſet apud dominū a tempore poſtq̄z eā accepit. ¶ Facit. c. grauis. ⁊ qd ibi no. in glo. d reſti. ſpo. ⁊. l. in re furtiua. ff. de condi. fur. ⁊ in. l. nauis. §. generaliter. ff. de re. v en. Excipitur caſus quando rem domino loco ⁊ tempore obtulit ⁊ ipe recipere recuſauit. quia purgauit moꝛā. d. l. in re furtiua. nec tenetur ſi perierit vel deteriorata fuerit. l. vlti. C. de condi. fur.

45 ¶ Utrū teneat fur ad reſtitutionez fructuū rei ſ. q3 ſic. nō ſolū percepto⁹ ſed etiā percipiēdos a vero domino ſeu quos percepiſſet. d. c. grauis ⁊. d. l. in re furtiua. §. ſi ex cauſa.

46 ¶ Utrum fur poſſit repetere ſeu retinere exp̄ſas quas fecit i re furtiua. ſ. q3 nō. niſi vt dictū eſt. s̄. expenſe. §. iij.

47 ¶ Utrum filiusfamilias vel vxor religioſus ⁊ hmōi poſſint cōtra voluntatem patriſſamil'. vel mariti ⁊ hmōi reſtituere rez furatā ab eis. ſ. q3 ſi res extat apud eos q3 tenent. l. in ciuilem rem. C. de furtis. Dō intellige ſm qd dictū eſt. s̄. §. xiiij. ſi ſine periculo fieri poteſt. ſi vero nō extat ſed eſt cōſūpta vel alienata. tūc ſi preciū vel res ēuerſū in vtilitatem domini vel mariti poteſt bono modo de bonis domini vel mariti reſtituere etiā eo cōtradicēte. Et voco hic vtilitatē dñi etiā ſi ſe veſtiuit vel calciauit ſm cōuenientiā ſui ſtatus ⁊ hmōi. Si vero expendit inutiliter. vtputa in vanitatibus ⁊ hmōi. nō poteſt cōtra voluntatē dñi reſtituere niſi habeat vltra dotem vl' peculiū caſtrenſe vel quaſi cōcor. mōak'. reſtō. ij.

48 ¶ Sed quid ſi maritus ipe furatus eſt vl' pater poterit ne vxor vel filius reſtituere cōtra ſuā voluntatem. ſ. q3 ſic. ſi res eſt in eius poteſtate. d. l. in ciuilem rē. ſed ſi eſt in poteſtate patris vel mariti nō. Si tamen facerent bona fide nō peccarēt mortaliter quia nō cōmittūt furtū cum nō ſit fraudoſa nec animo lucrandi. ꝓcor. Rodo. ⁊ Jo. xiiij. q. v. c. vltimo.

49 ¶ Utrū actio furti deꝫ contra quēcūq3 furem. ſ. q3 ſic. facit. l. impuberem. ff. eo. Intellige ſi ē doli capax. Item nō ſolū cōtra furem. ſed cōtra eū qui dedit opem vel ꝓſilū. l. is qui rem pignori. §. ſi tu. ff. eo. ¶ Facit in patre cōtra filiū. ⁊ ecōtrario. ⁊ in vxore cōtra maritū. ⁊ ecōtrario ꝓpter matrimonio. ſed deꝫ eis actio rex amotaꝝ. l. ſi quis vxori. ff. eo. ⁊. l. fi. C. eo. ti.

50 ¶ Que pena furis. ſ. q3 ſi agatur criminaliter pena eſt vt fuſtigeꝫ vel vt exulet vel alio modo puniaꝫ arbitrio iudicis: nō tamē vt occidaꝫ vel ō mēbreꝫ. vt. C. de ſer. fu. auc. ſed nouo iure. Et hoc verū ſi eſt ſimplex latro. ſecus ſi cū armis ſine violenter aggrediꝫ in domibus vel in itinere vel in mari. vel ſi palā furripit. quia tūc ſuſpēdiꝫ. l. capitaliū. §. craſſatores. ⁊. §. famoſos. ff. ō penis. Sed quid de cōſuetudine qua ſuſpendūtur omnes latrones quātūcūq3 ſimplices ſi vltra certā ſūmā furati fuerūt. Ray. tenet q3 neceſſitas pacis cōmunis ⁊ frequens incorrigibilitas hūmalicie hominū facit rationabilem dictā ꝓſuetudinem. Si vero agaꝫ ciuiliter. tūc ſi ē manifeſtū pena quadrupli. vt inſti. de obli. que ex delic. na. §. pena. ⁊ §. fi. Et poteſt hec pena peti etiā poſt annū ⁊ imprepetuū. Inſti. de perpe. ⁊ tpa. act. §. furti. Et licet ꝓmo egerit criminaliter. poterit iterū agere ciuiliter ⁊ ecōtrario. C. quādo ciui. ac. preiu. cri. l. vnica. ⁊. l. fi. ff. eo. ti. An aūt hec pena in ꝓſcientia ſit ſoluēda. dic q3 nō. vide. ſ. ler. §. uij.

51 ¶ Utrum fur poſſit occidi a priuato. vide homicidium. i. §. v.

52 ¶ Vtrū fur sit excōmunicatus qui furatur calices paramēta ⁊ hmōi sacra. ℟. Ioā. in. c. ex literis. eo. ti. q. nō. nisi cū furto vl fregerit hostia ecclesie vl armaria vel fenestras ⁊ hmōi. facit. c. ꝓquestus. de so. ꝓpe. ⁊. c. ꝓquesti. de sen. excō. ⁊ qō ibi no. vide excōicatio. v. casu. vi.

53 ¶ Vtrū fur qui suspendit sit sepeliendus in cimiterio. ℟. Ioā. in. c. ij. eo. ti. q. sic ⁊ oēs alij q pp sua delicta vita ꝑuant. ⁊ ēt oia alia sacra ministrāda si penitēt de pctō. vt ē tex. in. c. fi. xiij. q. ij. nec valet ꝓsuetudo ī ꝓtrū. cle. i. de pe. ⁊ re. glo. tū in. d. c. fi. dicit verū quo ad sepulturā dū modo fiat de auctoritate ꝑncipis: allegat. ff. d ca dane. puni. l. i. ⁊ bene. nec cle. logtur nisi de sacramētis reprobās ꝓtrā ꝓsuetudinē.

¶ Eneralis clausula ꝓtinet omnia nisi cōtraria mēs appareat testatoris. ff. de peculio. l. qui pe nu. legat. C. de inoffic. testa. l. siquando. in glo. Non enim videtur quis generaliter concedere qō spāliter nō ē ꝓcessurus. C. que res pigno. ob li. po. l. i. in glo. nec etiā maiora exꝑssis: nisi specialiē cōmittant. ff. de ꝓcu. l. pōponius. in ꝑnc. ⁊. l. mandato.

1 ¶ Generali p speciale ꝓcul dubio derogat. de rescrip. pastoralis.

2 ¶ In generali mādato multa sūt que nō intelliguntur nisi exꝑmant de offi. le. c. i. in glo.

3 ¶ In generali locutiōe ꝑsona loquēs intelligit excepta. c. petitio. in glo. de iureiur. cū ꝓcordantijs ibi positis. vñ si. ꝑmisi tibi dare aliqd cōtra omnē hominē nō teneor dare cōtra me.

¶ Ladius non est reddēdus furioso effecto etiam si iurasset. xxij. q. ij. ne quis arbitretur. Et facit ad ꝓbandum q ex iuramento vel voto nō tenet hō qñ venit ad eū casum in quo nullo mō iurasset vel iurare nō potuisset.

¶ Loria uana Vide vana gloria.

¶ Ratia accipitur multiplicit aliquādo ꝓ amore ⁊ sic accipitur i c. i. como. aliqñ ꝓ cōcessiōe beneficij: seu alicuius indulgētie vel auctoritatis. sicut cle. gre de rescrip. ⁊ facit tex. ꝑdictus ꝓ eo. ⁊. l. ticius. ff. d ob seq. patro. Aliqñ accipit ꝓ dono spūs sācti. i. q. i. gra. ⁊ in cle. i. de magistris in gl. ⁊ p magistr in secūdo sen. Et hec ē duplex. s. gra gratis data Et hec stat cū peccato mortali. Et ē omne bonum additū naturalibus nostris. sicut gra ꝑdicādi ꝓ phetādi. faciēdi miracula ⁊ hmōi. Alia dicit gratū faciēs. Et hec ſm Ricar. in. ij. di. xxvi. ar. i. q. i. nō differt a charitate ſm aliquid absolutum. Et ideo idē ē realiter q charitas ſm Frā. de may. in. ij. di. xxix. q. que nō possūt sēparari sūt idē re aliter. Sed ꝓ rōnes formales respectiuas differūt q habēt habitudines diuersas habentes distinctos terminos. Charitas enim dicit ad obm. s. essentiā diuinā sed nullus ē in gra essentie diuine sed volūtatis. ⁊ ita differunt formaliter. ⁊ placet ꝫ alij teneāt aliter. hec nūqz pōt esse cū peccato mortali. ⁊ sine hac nullus saluabitur. De quo vide p theologos in. ij. di. xxvij. ⁊. xxviij.

¶ Vtrū bānitus ꝓpter aliquod delictū cuiꝰ bona sunt ꝓfiscata si a dño recipiat ad gram eo ipso sit restitutus ad bona: ⁊ remissa sibi culpa. ℟. q. dā tenēt q sic ꝓp tex. in. l. i. §. fi. ff. de questi. vbi dicit Bar. q bānitus qñcūqz recipitur ad gram ꝑncipis videtur restitutus. Idē videt ēt sensisse in. l. fi. ff. de sniam pa. Sed salicetus i. d. l. fi. dā nat dictū Bar. ⁊ dicit cū Ly. ibidē q nō restituitur. ⁊ magis placet p tex. in ti. de pace cōstan. in ꝑncipio in verbo plenitudinē gre nostre receptꝰ ⁊ ibi dicit Bal. q qñ quis recipit ad plenitudinē gre q remittunt culpe ⁊ restituūt ad fauores. Ergo qñ solū simplicit ad gram recipit nō restituit ⁊ merito. ℣ acut ēt qz rescripta fisco dānosa ī dubio sūt restringenda ad minꝰ ꝑiudiciū. ar. l. si qñ. C. de op. publi. ⁊ Bar. itelligēdus ē qñ facies graz mādat sniaz vl bānū cāzelari: qz addu cit. §. fi. ꝑdictū qō no. Vide. s. dānatꝰ. §. ij. 1

¶ Vtrū gra ꝓcessa secundo mō accepta ꝓcessa alicui ꝑ papā expiret ꝑ mortē ciꝰ. ℟. qdā doct. tenēt q si gra ꝓcessa bz ānexā iurisditionē ⁊ sit ꝓcessa sine lris q expirat. Si vo nō bz ānexā iurisditiōz. sic nō expirat ēt si sit ꝓcessa solo verbo. Sz Jo. an. in plogo sup. vi. li. in nouella tz simplicit q nō expirat ēt solo verbo ꝓcessa. Idē tz archi. ibidē ⁊ ē verius p cle. dudū. de sepulturis. 2

¶ Quid de gra ꝓcessa ab iferioribꝰ pape. Vtr expiret morte. vide indulgētia. §. vij. 3

Radus ꝓsanguinitatē ⁊ affinitatis quō cōputantur. Vide. ī. matrimoniū. iij. impedimēto. vi. ⁊. xv.

Verra quō ⁊ quando sit licita. vide. s. bellū.

h Vla est inordinatus appetitus ſm Aug.

Quot sunt eius species. ℟. Vre. xx. li. moza. ⁊ ponit de cōse. di. v. quinqz modis sunt gnqz. Prima spēs est qñ hora ꝑuenit debita de 1

quo habes de ꝓse. di. i. c. solēt. Secūda qñ cibos lautiores querit q̄z ꝓueniat eius qualitati. ꝺ quo xli. di. c. i. ij. ⁊. iij. Tertia qñ nimis studiose ⁊ accurate cibos p̄parat de quo dic. vt. xli. dist. c. iij. Quarta qñ nimis comedit vel bibit q̄z mensura refectiōis exigat. Quinta qñ cū nimio desiderio affectaꝝ de quo di. xli. c. i. vnde versus. ¶Prope/re laute nimis ardenter ⁊ studiose.

2 ¶ Vtrū gula sit peccatū mortale. ſ. Ale. ꝺ ales in ꝓpendio suo. q. appetitus comedēdi vel bibēdi pōt esse. v. modis. ¶Pmo modo cibū vel potū solū mō appetēdo. ⁊ hoc nullū ē pctm: qz naturale est. Secūdo qñ tali appetitui adiūgit delectatio in cibo vel potu. Et sic ē veniale peccatū. Tertio qñ tali appetitui adiūgit trāsgressio alicuius p̄cepti puta qz frāgit ieiunij de p̄cepto ad qꝺ obligat sic ē mortale peccatū. Quarto qñ tali appetitui finali affectu inhęret. puta paratus facere quecūq; vt eū sequat sic ē mortale. ⁊ grauius sicut fecit. esau. Quinto qñ p̄ talē de'ectationē appetitus ducit totā vitā suā hmōi delectatiōbus deputare sicut diues q epulabat quotidie. Et h̄ ē multū vicinū mortali. addo. vi. ꝑ clariorī intelligentia. qñ tali cibo vel potu seu tāto scienter ⁊ aduerteni vti vult qꝺ notabile nocumētum ꝓprie ꝓsone p̄iat. puta tū bibit vel comedit aduertenter q. pdit vsū rōnis: qz tunc peccat mortaliter. Similiꝫ si comedit aliqd scienter quo notabilem infirmitatē vel mala incurreret esset mortale. qz ꝓtra p̄ceptū Mat. xxij. diliges ꝓximū tuū sicut te ipm. Secꝰ si iadvertenter nisi ita esset frequēs q. teneret aduerte re. sicut dicimus de ebrietate. xxv. di. §. alias ea demū. vel etiā secus si modicū nocumentū ex tali cibo incurrat aut verisimiliter credat incurrere. sicut infirmꝰ q. potꝰ vult pati augumētū febris q̄z sitī ⁊ hmōi. qz tūc ē veniale.

3 ¶ De ieiunio ⁊ hora comedēdi ⁊ cibis quibꝰ vesci. lz. vide. ī. ieiunīū.

4 ¶ Quot sūt filie gule. ſ. q. sūt. vi. ¶Pria ebrietas. Secūdo ebetudo mētis. Tertia iepta leticia. Quarta multiloquiū. Quinta scurilitas. Sexta inūditia. de qbꝰ in suis capitulis.

Habitus aliqñ dicit qdā qlitas animi acqsita ex frequētatis actibus vel ex vno multū vehemēti quo aīa faciliter disponit ad aliqd faciendū q differt a dispositiōe: qz illa defacili mobilis. sed habitꝰ de difficili ſm Ari. in p̄dicamento qualitatis. aliqñ dr vestis seu tegumentū quo hō tegit de quo in. c. p̄cipimꝰ. xxi. q. iij. ⁊ ꝺ vi. ⁊ ho. cle. c. deꝰ q.

1 ¶ Quō autem sit peccatū in vestimento ꝛc ornatu. vide Ornatꝰ.

2 ¶ Quali habitu debēt vti clerici. ſ. gl. i sū. xxi. q. iiij. q. ꝑūt vti pānis ēt p̄cios ſm ꝓsuetudinem regiōis vt ꝓforment se moribꝰ eoꝝ inter quos vi/uunt. ⁊ ne vilescat clerical' dignitas. vt. lxxx. di. epi. de q̄ vide. s. clericus. iiij. ⁊. j. ornatꝰ.

¶ Qualis debet esse habitus religiosi. ſ. similiter ꝑz statuta siue regule. ita tñ q. ꝓueniat religiōi ⁊ penitentie. vt. xx. q. i. c. vidua. 3

¶ Quo tpe ꝺz vti habitu religiōis. ſ. q. oī tpe seu lectulo gesces. seu in quocūq; loco ꝓsistens. vt dicit in. d. c. vidua. 4

¶ Vtrū peccet mortaliter religiosus dimittēs habitū. ſ. q. sic sine cā rōnabili ⁊ ē excōicatꝰ de quo vide. s. excōicatio. vij. casu. xxvij. 5

¶ Vtrū liceat tā clerico q̄z religioso ex cā rōnabili ocultare habitū seu trāsformare. ſ. q. sic. vt in. d. c. clerici officia. 6

¶ Vtrū vir possit vti veste mulieris vel ecōtrario. ſ. q. ñ. imo videt pctm mortale. qz pōt excōicari. vt. xxx. di. si qua mulier. ⁊ ſm aliquos sunt excōicati sed nō credo. 7

¶ Quid de vtēte habitu monachali vel alio religioso cā ludubrij. ſ. gl. in. c. cū decorē. de vi. ⁊ ho. cle. q. ꝓhibitū ē. Et sic videt mortale peccatū. ⁊ grauiter puniendus. vt in. aut. de san. epi. §. vl. C. de epi. audi. l. minime. 8

Hebetudo mētis ē grossities intellectus qua hō nō potest ptingere ad cognitionez rei. ntī per multa ei sit exposita. nec tūc ēt pfecte pōt ꝓsiderare oīa q̄ ptinēt ad rōnē rei. ⁊ dr hebes eo q. acuto opponit. Acutū eni ē penetratiuū. ita hebes si ue obtusū ē q. nō pōt penetrare. Vnde inquātū iportat debilitatē mētis circa ꝓsideranda sic opponitur dono intellectus qꝺ subtilitē penetrat. ⁊ differt a cecitate mētis: qz ista iportat omnimodā p̄uationē cognitiōis spūalis. sed hebetudo nō. qz nō totaliter p̄uat cognitiōe.

¶ Vtrū hebetudo sit peccatū. ſ. q. in tāū quantū hz rōnē volūtarij sicut ⁊ cecitas mētis. vt patet in eo q ē affectus circa carnalia ⁊ de spūalibus subtiliter discutere fastidit vel negligit. Hec oīa ex sancto Tho. ſa pe. q. xv. ar. ij. Ex quo patet. q. nō est mortale nisi qñ volūtarie ita implicat se terrenis q. omittit illā discussionem que dē necessitate salutis est. sicut in confitendo peccata vel i cognoscendo necessaria ad salutem. ⁊ est filia gule ſm Bre. xxxi. moraliū. 1

Edificans in solo alieno de suo de iure efficitur hedificiū dñi soli. insti. de re. diui. §. ⁊ ex diuerso. Secus si in littore maris vt piscatiōi intendat casā edificauerit. qz q̄z diu casa durauerit sua ē. vt in. l. in tū. ff. de re. diui. ſ allit hoc q. hedi/

ficiū nō efficitur dñi fundi. qñ hedificatū ē de re/
b⁹ eccleſie. qz ſolū cedit edificio. xij. q. ij. aplicos
ſm Jo. ibidē. ⁊ i. c. inueſtigādū. de peculio. ſm
Ber. Intellige tū q⁹ eccleſia ſoluet p̄ciū ſoli. Si
milit ītellige p̄dicta qñ ſcienʒ qs hedificat in alie
no ſolo: qz ſi bona fide credēs hedificare in ſuo:
hedificat in alieno in ꝓſcia teneʒ dñs ſoli vel ad
vēdēdū ſūdū vl' ſatiſfaciēdū ꝓ hedificio arbitrio
boni viri. Si Ro qs hedificat ō alieno i ſuo ſolo
tūc hedificatū ē ſuū. l. adeo gdē. §. cū i ſuo. ff. ō ac
grē. re. do. ſz reſtituet extimationē de iure ſi fue/
rit ꝓdēnatus i duplū. d. §. cū i ſuo. ⁊. l. gema. ff.
ad exhiben. ⁊ ſi deſtrueret hedificiū poſſet pete/
re ſuū puta trabē. ſi mō duplū nō fuerit ꝓſecutus
inſti. de re. diui. §. cū in ſuo. ⁊. d. §. cū in ſuo. Sz
in ꝓſcia ſi nō fuerit ꝓdemnatus ſufficit reſtituat
extimationem ſolū.

1 ¶ Utrū hedificans cū dāno vicini ſui teneaʒ ad
reſtitutionē. ſ. q⁹ nō. ſi nō facit aio nocēdi, pri/
mo. ſed ſibi ꝓſulendi. l. i. §. demqz. ff. de aq̄ plu.
ar. Mā vſqz ad celū p̄t qs eleuare ſuū hedificiū
ſi ē ſibi vtile ⁊ ſeruitutē nō hz. l. altius. ff. ſi ſui.
vē. Et tz gl. in. c. cū eccleſia. de elec. in verbo in
iuriaʒ. Secus ſi aio iniuriādi, p̄rio hoc faceret.
nā tūc ſiue denūciatio noui operis ſit facta vel nō
Jn ꝓſcia teneʒ. d. §. demqz.

2 ¶ Utrū teneaʒ edificās demoliri hedificiū ſuis
ſūptib⁹ aliq̄. ſ. q⁹ ſic. qñ poſt denūciationē noui
opis ſiue iure: ſiue iniuria hedificauit. ff. ō ope.
no. nū. l. ſto: ait. §. i. extra eo. ti. p totū.

3 ¶ Quādo quis poſſit edificare caſtrū vel noua
edificia. vide. ē. emphiteoſis. §. xviij.

4 ¶ Utrū quis poſſit in alieno aliqd facere inui/
to dño. ſ. Ange. de aretio. inſti. de lege ſuffia.
cani. tollen. q⁹ ſic qñ faciēti, pdeſt. ⁊ dño nō no/
cet. vt ibidem. ⁊ in. l. i. §. fi. ff. de aqua plu. arcē.
Secus ſi lederet. C. de ſerui. ⁊ aqua. l. aquam. ⁊
ff. ſi ſerui. ven. l. ⁊ ſi forte. in p̄n. ⁊. l. ſicut. §. pe.
Idem dicit q⁹ nemo poteſt facere in ſuo qđ alteri
nocet. ⁊ ſibi nō, pdeſt. ⁊ q⁹ ſi facit animo nocēdi
tenetur de dolo. d. l. i. §. demqz. ⁊. ff. de dam. in
fec. l. pculus.

h Ereditas vocaʒ aſ. i. pōd⁹. xij.
vnciariū ⁊ diuidit in
.xij. pteſq̄ vocāʒ. xij. vncie q̄ vocāʒ duer
ſis nōib⁹. ſecūr vncia. ſ. vna. Alia ſertās. i. ſexta
ps hereditatis que ſūt due vncie. Quadrans. i.
tres vncie que ſūt quarta pars. Triens. i. quattu
or vncie que ſūt tertia pars. Quincunx. qñqz
vncie. Semis. i. ſex vncie. Septūr. i. ſeptem vn
cie. Bes. i. octo vncie. Dodrās. i. nouez vncie
Dextans. i. decem vncie. Decunx. i. vndecim
vncie. Appellatione vero aſſis duodecim vn/
cie cōtinenʒ. vt inſti. de here. inſti. §. hereditas.
ſm Jnno. etiā in. c. ex lris. de iure patro. Here
ditas ē quodā ius vniuerſale. ⁊ ea vēdita vel da
ta tranſit ius patronatus. ⁊ omnia iura. Et ideo
hereditas ē ſucceſſio in vniuerſū ius q⁹ defūctus
habuit tpe mortis. l. nihil. ff. de verb. ſigni.

¶ Ad quos debet hereditas deuenire defuncto r
aliud non diſponente vel inualide. ſ. q⁹ in laicis
de iure cōmuni. Primo veniunt legitimi deſcē
dentes ſi ſunt omnibus alijs excluſis. ⁊ ſi ſunt p̄
mi gradus multi equaliter ſuccedunt. Si vero
ſunt nepotes ⁊ vlteriores ſolum ſuccedunt in ſtir
pes. i. in eam partem quam pater eorum ſi viue
ret haberet: nec diſtinguitur an ſit maſculi vel fe
mine etiam adoptiui: quia indiſtincte omnes
admittuntur. vt. C. de ſuis ⁊ legi. here. auʒ. i ſuc
ceſſione. Si vero deſcendentes non ſunt. tūc ve
niūt aſcendentes. Puta pater auus abauus ⁊c.
cum fratribus ⁊ ſororibus ex vtroqz parente cō
iunctis defuncto vel eorum filij quos fratres vel
ſorores ſeu filios ſi non licet ſuccedunt aſcenden
tes. ſalua ſemper p̄rogatiua gradus. ſ. q⁹ pater
p̄fertur auo. ⁊ ſic cum excludit ⁊ ſic de ceteris.
Et ſic ſolum venit de aſcendentibus qui eſt, pri/
mo: defuncto cum fratribus. ſi ſunt in capita. ſz
cum filijs fratrum in ſtirpes excluſis fratribus
ex vno parente tantum. Si autem dicti aſcendē/
tes ſunt in equali gradu. puta ex parte patris in
p̄mo vel ſecūdo: ⁊ ex parte matris ſimiliter in p̄/
mo vel ſecūdo: ⁊ hmōi. ſic equaliter paterni ꝓ di
midia ⁊ materni ꝓ alia dimidia ſuccedunt q̄zuis
ſint plures perſone ex pte vna q̄z alia: puta auus
⁊ auia. ex vna parte ⁊ ex alia ſolum auus vl' auia
vt in auten. de here. ab inte. §. i. ⁊. ij. ⁊ in auten.
defuncto poſita. C. ad tertullianum. ⁊ qō ibi no. ?
in glo. Aliter qui eſt in p̄rximiori gradu defun
cto ſiue paternus ſiue maternus ſit admittitur. vt
in dicta auʒ. defuncto. q⁹ ſi nec aſcendentes ſint
veniunt collaterales. Et primo fratres ⁊ filij ali
cuius fratris p̄mortui qui. ſ. erant coniuncti ex
vtroqz parente defuncto de cuius hereditate agi
tur. non tamen in capita ſed in ſtirpes: quo ad fi
lios fratrum p̄mortuoʒ ipi fratres bene ſucce
dūt in capita. ⁊ iſti p̄feruntur fratribus qui ſūt
ex vno parente ſolum. vt. C. de legi. here. auʒ.
ceſſante. Dicit tamen Bar. in. l. omnes. C. cō/
munia. de ſucceſ. q⁹ qñ parentes veniūt ad ſucceſ ?
ſionē in bonis queſitis ex linea materna. p̄ferū/
tur parētes ex linea materna. Et in bonis pater
nis parētes ex linea paterna. l. iij. C. de bo. ma/
ter. Similiter quando ſunt duo filij ex diuerſo
matrimonio p̄feruntur in lucro matrim. nij
illi q̄ ſūt nati ex illo matrimonio alijs natiſer alio.

2 ¶ Sed nunquid cū fratribus ꝑfatis veniāt filij filij alterius fratris. ff. fm Bu. q nō. ff. q cuz eo qui in alie. po. l. sed si ex parte.

3 ¶ Vtrū filij filioꝝ ꝑfatoꝝ fratrū ꝑferāt fratribus ex vno parente solū. ff. q sic.

4 ¶ Vtrū filij filioꝝ soli sine patruis & amitis sup stites admittantur in capita. ff. Azo. & Host. q sic q̄nis sint filij diuersoꝝ fratrum: sed nō nepotes. s. nati ex eis.

5 Secundo nō existentibus ꝑdictis vel aliquo eorum veniunt fratres ex vno latere tantum coniūcti & eoꝝ filij qui ꝓferūtur patruis defuncti.

6 ¶ Tertio ꝑfatis nō existentibus ꝑferuntur qui gradu sūt ꝓximiores defuncto. & si pares sūt pariter admittunt. vt. C. de legi. here. aut. post fratres. & extendit ꝫputatio vsq̄z ad decimū gradū & vltra ctiā: vt habet. xxxv. q. v. c. ad sedem. licet imperator solū dixerit de decimo gradu exꝓesse. Et in ꝑfata successione tam ascendentium q̄z descendentiū seu collateraliū cessat oīs differētia tam serus q̄z emācipatiōis: hoc tñ attēdo: vt cū agit de successione patris solos ꝓsanguineos admittas: ō rebus vero maternis vterinos. ff. i lij vero naturales tñ vl' spurij fm angelū i aut. quō natura. effi. sui. §. fi. si sūt ex eodem patre ñ ex eadem matre nō succedunt ad inuicem vnus alteri. Si vero sunt ex eadem matre: tūc vnus succedit alteri ab itestato: q cognoscūt ad inuicē l. ij. ff. vnde cogna. Si vero vnus spurius decederet relicto fratre spurio & alio legitimo ex eadē matre: tūc venit legitimus & excludit illegitimus q̄ qñ de successiōe tractat ille frat ꝑferr̄ q pluribus neribus ē ꝓiūctus. vt dictū ē. De succcessione vero fratrū ad inuicē serua qō dictū ē: & durat in infinitū quousq̄z memoria possit haberi de cognatiōe insti. de gra. cog. p totū.

¶ Prefatis aūt omnibus ascēdētibus descēdētibus & collateralibus deficientibus, veniet vir ad successionē vxoris & vxor viri. vt. C. vñ vir & vx. l. vnica. qō si nō est veniet fiscus. vt. C. de bo. vacan. l. i. Si vero esset pactū vel statutū aut cōsuetudo ꝓtra oia vel aliqd ꝑdictoꝝ illud serua si tale ē q iuri cōi possit derogare.

8 ¶ Si vero loquimur in clericis ab intestato morientibus distinguūt aut sint bona ꝓpria clerici. de quibus libere poterat disponere. De quibus dictū ē. s. clericus. xiij. Et in talibus succedunt agnati fm qō dictū ē. s. Si vero nō hz succedet ecclesia cui seruiebat tpe mortis: vel altare si solū seruiebat altari qō habebat bona distincta ab eccl'ia ipi altari deputata. vt no. xij. q. vlt. c. vl. in aut. de eccles. tit. §. si quis cps. ff. allū hoc in ꝑsoꝝteris ex seruitute ꝓmotis ad sacerdotiū cū ꝓsensu dñoꝝ: q̄ de eoꝝ bonis si ab intestato decedūt fiunt quattuor partes quarum vna episcopo: altera ecclesie: tertia pauperibus: & quarta parentibus assignetur. & si nō sint idonei vrputa heretici xxiij. q. ij. sane. & hmōi. episcopus in vsum ecclesie distribuat. vt in. c. ij. de succe. ab inte. Nec est abrogatum. vt ibi doc. cōmuniter tenent. hz glo. voluerit q sic. Si vero sunt bona ecclesie de quibus disponere clerici nō possunt succedit ecclesia vt in. c. i. de succe. ab inte. & c. i. & c. relatū. cl. ij. & c. requisisti. de testa.

¶ Quid de successiōe in feudis. vide. s. ff eudū §. vi. cū sequentibus & emphiteosis. vide emphiteosis. §. v. cū duobus sequentibus. 9

¶ Quid de seruis manumissis decedentib⁹ ab intestato. ff. q succedent descendentes vel collaterales fm q dictū ē. excepto q patronus vendicat partem nō tñ totū. vt insti. de succe. liber. §. sed nostra ꝓstitutio. & ibi vide ō corū successiōe. Bar. in. l. defuncto. C. si in frau. patro. dicit q si vnus patronus vixit ꝑferr̄ filio alterius patroni. & filius patroni ꝑfertur nepoti alterius patroni. 10

¶ Vtrū clerici laicis succedāt fm q dictum ē. & in eo ordine. ff. q sic indubitanter. quia iura ꝓcal legata nō excipiunt eos immo etiā religiosi. Intellige qui possunt habere ꝓprium in communi etiā si dū laici erāt cōmiserunt vicia ingratitudinis. vt. xix. q. vl. c. fi. ff allū hoc in feudis. De quo. s. ff eudū. §. ix. 11

¶ Vtrū filius aliquādo excludat ab hereditate patris vel alius de predictis. ff. q sic in. v. casibus. Primo si pater fuit hereticus: q ipo iure bona hereticoꝝ sūt ꝓfiscata. de here. c. cū fm. li. vi. Secūdo si pater cōmisit crimē lese maiestatis l. quisqs. C. ad. l. iul. ma. & vi. q. i. §. verū hoc. Aduerte tñ q pena incapacitatis nō extendit ad filios nisi quādo crimen est cōmissum in cum q nō recognoscit superiorem. Secus si ē cōmissuz in eū qui recognoscit superiorem: q̄z sit crimē lese maiestatis. vt. l. i. ff. ad. l. iul. ma. nō tamen quo ad incapacitatem quo ad filios fm salice. in d. l. quisquis. Et etiā aduerte q crimen lese maiestatis cōmittitur a subdito tñ cle. pastoralis. de re iudi. Tertio si pater erat patronus vel habebat aliquod ius seu feudum in ecclesia qō deberet trāsire ad filios & ipe interfecit vel mutilauit rectorem vel clericū illius ecclesie: q ipo iure pdit omne ius & dignitatem & ad filios nō perueniet de penis. c. in quibusdā. q talia deuoluuntur ad ecclesiā cui iniuria facta est: imo filij talium vsq̄z ad quartā generationē in clericoꝝ collegio nullatenus admitti nec in aliqua religiōe ꝓfiteē 12

plati nisi fuerit cū eis dispensatū. vt in. d. c. in q/ busdā, eps tū dispensare pōt. ex quo ꝓdūt cano nis nō sibi reseruat. ar. c. nuper. de sen. excom.
Quarto si filius vel alius qui pōt succedere furi oso debitā curā nō impēderit sed succedet ille qui cū in sua domo ꝓpijs sūptibus vsq; ad finē vi te ,pcurauerit euacuata etiā institutiōe illius qui neglexit. si mō talis in scriptis āmonuerit eos vt curā haberēt. vt in aut. cū de appel. cogno. §. cās vbi etiā dicit glo. q; lz nullus extraneus cū ,pcu/ rauerit. tū hereditas ab agnatis auferet. vt. ff. de his qui. vt indi. l. lz. vbi institutus indignus iudicatus ē successiōe qui p negligentiā suā t cul pā id egit vt nullier a qua institutus fuerat more ret. vbi dicit glo. s. nō adhibēdo medicū vel ma lū. Quinto si in captiuitatē eos quibus succede re deberet moꝛi p suā negligentiā ꝓmisit. vt i. d. §. cās. t sic succedet ecclesia ciuitatis ex qua oriē vt ibidē. t etiā in casibus in quibus pōt exhere/ dari. vt. s. exheredatio. §. i.

13 ¶ Vtrū filius posst exheredari p patrem. ff. vt s. exheredatio. t fr frem. t vir vxorē. ibidē.

14 ¶ Vtrū dns qui de ꝓsuetudine totum accipit q erat illius qui sine filijs moꝛtuus ē teneatur. ff. fm Hosti. si talis ꝓsuetudo ꝓscripta ē excusatur quia potest allegare q hoc pactū ab initio fuerit quia terra sua erat.

15 ¶ Quō succedent filij legitimi. vide. s. Filius in pn. cū se. verū ē q Azo tenet q naturales tū succedūt ad inuicem de succe. cogna. §. vulgo. sz Hosti. ꝓtradicit aut. qui. mo. nā. effi. sui. §. fili um. sed tu dic vt. s. §. vi.

16 ¶ Quis succedet damnatis ex aliquo delicto ad moꝛtē. ff. q descēdētes vel ascēdentes fm q di ctū ē. s. sed collaterales nō. nisi vsq; ad tertium gradū. vxores vero taliū solū habebūt dotē t do nationem ante nup. Si vero dotē nō habuerint accipient ptē legibus diffinitā. Blo. dicit. quan tū ex more lucrarent siue habeāt filios siue nō. t si neminem ꝓdictoꝝ habeāt fisco applicātur. vt C. de bo. dāna. aut. bona.

17 ¶ Vtrū bona ingredientis religionē ab intesta to ,pueniāt monasterio. ff. Ioa. in. c. in pītia. de ,pba. q quo ad fratres minoꝛes nō: quo autē ad ꝓdicatoꝛes t alios mendicātes sic, nō tū vt i/ mobilia aut iura ppetua sibi retineāt: sed vt vē dāt t iploratiōe officij iudicis. Idē dic in oībus alijs relictis ꝑter q; p religiōis ingressū et in fra trib⁹ minoꝝ⁹. s. q petēt iploratiōz officij iudicis t vt vēdāt: quo aūt ad alios religiosos nō mēdi cātes indubitāter succedit monasteriū.

18 ¶ Sed q̄ro q monasteriū succedet cū mendicā tes nullū habeāt. t aliqui trāsferāt ad placitū p/ latoꝝ. ff. Ioa. vbi. s. q nō ,pueniunt in ꝓdictis monasterio pticulari. sed erūt in potestate illius q ꝑest. vt ,puideat ,put sibi videbit.

¶ Vtruz nouitio moꝛiēti ab intestato succedat 19 monasteriū. vide. j. nouitius. §. xi.

¶ Quid si ingrediēs erat vsufructuarius solū 20 ff. Ioa. vbi. s. q trāsibit in monasteriū vsusfru ct⁹. sed solū durabit i vita ingrediētis. t nō plus.

¶ Quid de collatis tali ingrediēti ea lege vt nō 21 alienent. ff. Jo. an. tenet q succedet monasteriū p ar. l. i. ff. de fun. instru. t. l. pat. §. iulia. agrip pa. ff. de le. iij. t in eo qō no. de iure patro. ex lit teris. Ioa. vbi. s. ꝓtariū tenet. t quidā alij per ar. l. peto Lucij ticij. ff. de le. ij. Facit qō legitur t no. in. l. si ita quis. §. ea lege. ff. de ver. ob. Ego vero sic ꝓcedo distinguendo. Si ,pbibita ē alie natio vt in familia remaneat. sic est vera opinio Jo. an. per. d. l. peto. §. fi. a contrario sensu. Si vero vt ad extraneū peruenīat ,pbibitū ē. sic non succedet monasterium.

¶ Sed quero qñ accipiet q sibi debetur aliquis t 22 er hereditate ingrediētis siue fecerit testamentuz vel non. ff. Ioa. vbi. s. Bar. dicit q qñ moꝛs ista ciuilis operat omnē effectū quē moꝛs natu/ ralis. sicut ē in ingredientibus ordinē minoꝝ q nihil in cōi vel particulari pōt habere: tūc statim habebit post ingressuz cū effectu. i. ,pfessionē ex ꝑssam. ar. l. deo nobis. C. de epi. t cle. sed qñ ñ operat omnē effectuz in ꝺ quē moꝛs nālis. puta q habēt saltē in cōi. tūc dz expectare moꝛtē natu/ ralē ipius ingredientis t interī ꝺ ispositio si fecit erit in suspenso. Et cum hac opinioē trāsit Cy. t dns. Anto. t Ioa. in. d. c. in pītia. Limita tū ni si in testō aliter de tpe determinasset: q illud erit seruādū. Item limita vera ꝓdicta. nisi quo ad fi lios legitimos. qui legitimā habebūt ex equitate statim post ingressū. nō aūt alimēta fm ꝓdictos doc. Ꝺ verū credo qñ legitima eis sufficit: aliē nō saltem in ꝓscientia. sed vel monasteriū ꝺabit eis stati qꝺ debent habere ex bonis ingressi vel statim alimenta ꝑstabit. donec eis talia bona ꝺ derit. Facit ad hoc. d. l. deo nobis. §. nā t mari tus. t qꝺ no. ibi in glo.

¶ Hereditas quō diuidit inr fres q hūt peculiū 23 castrēse vl q̄si. aut aduēticiū vide peculiū p totū.

h Eres aliqñ ,primū. i. ,pmū signifi/ cat nō vlteriozē. vt. ff. ꝺ ver. sig. l. sciēdū. sed regulariter nomē here dis p multas successiōes accipit. vt. d. l. Sciēdū. t. l. vlti. C. de here. instit. vbi heres heredis te/ statoꝛis dicit heres. vide glo. in. c. ex trāsmissa. de fi. ꝑby. Aliqñ tū descēdētes post ,pmū here/ dē vocāt ,pheredes. vt tenet gl. in. c. fi. ꝺ pecu.

cle. ꝙuis alias ꝓheres dicaꝫ qui se putat here/
dē cū nō sit. ff. de pe. here. i. l. ꝓherede. ꝛ insti.
de interdi. §. adipiscēde. Aliqñ quilibet descen/
dēs cui relinquiꝫ aliqd dicaꝫ ꝓheredes. vt in. d.
glo. Nomine vero suoꝝ heredū nō veniunt ex
tranei heredes. de quo p Bar. ꝛ alios in. l. gal/
lus. ff. de libe. ꝛ postu. Ꝺ limita verū in his q̄
nō trāscūt ad heredes extraneos.

1 ¶ Vtrū deus instituerit q̄ aliqs sit heres. ℟. q̄
sic. vt patet in. c. non omnis. xxxij. q. ij. ꝛ. q. iiij.
dicat ibi. Ecce ancillam ꝛc. Non enim erit he/
res filius ꝛc.

2 ¶ Vtrum heres institutus soluꝫ in certa re qui
ꝓprie non dicitur heres sed legatarius, vt i. l.
quotiens. C. de here. insti. possit in foro anime
non dato alio herede adire totam hereditatē fm
q̄ vult. l. i. in. §. si ex fundo. ff. de here. insti. ℟.
Ꝺa. in. c. quia ingredientibus. de testa. q̄ ℣ c.
consilio. xxxvi. ꝛ multi alij docto. in sacra pagi/
na consuluerunt q̄ sic. quia ius humanum nō cō
trarium diuino debet seruari in foro anime. Er
go licite poterit: limitant tamen dummodo dolo
se non sit inductus testatoꝛ ad instituendum euꝫ
in certa re: vtputa quia persuasit q̄ nō posset ha
bere regressum ad alia bona.

3 ¶ Quid si ita sit institutus in certa parte hoc ad
dito. ꝛ volo q̄ de bonis meis plus non possit pe
tere sed sit cōtentus ꝛc. ꝛ instituitur alius heres
vniuersalis qui nō vult addire hereditatem. an
supꝛascriptus possit ipe eā adiꝛ. ℟. videtur q̄ sic
ar. d. §. si ex fundo. ꝛ. d. l. quotiēs. Sed ꝓtrariū
ē verū q̄ nō potest. vt in. l. quotiēs. §. sed si duo
ff. de here. insti. vbi patet q̄. §. p̄dictus si ex fun
do. ꝛ p̄dicta. l. quotiens. habet locū. qñ volūtas
testatoꝛis ē simpler ꝛ nō restricta exꝓesse. vt i ca
su isto. Et ideo venient succedētes ab intestato.
q̄ testamētū nō reperiꝫ habere heredē. ꝛ nō pōt
quis p parte decedere intestatus. ꝛ p pte testa/
tus. l. ius nostrū. ff. de re. iur. Si dicis quō pōt
ꝓhibere q̄ nō plus peteret. ℟. p. l. domus. §. fi.
ff. de vsufr. vbi testatoꝛ ꝓhibet ius accrescēdi. ꝛ
casus ē in. l. i. ff. de iniusto. rup. testa.

4 ¶ Vtrū heres teneatur ex delicto vel quasi delī
cto defuncti. ℟. vt colligo ex Bar. in. l. i. ff. de p̄
uatis delictis. q̄ aut actio ē penalis ex vtraq; p
te. vtputa qñ petitur pena que ē applicāda parti.
Mātam ex parte rei q̄ actoꝛis est penalis. Et sic
nō tenetur aliquo iure. Si vero actio est penalis
ex pte rei ꝛ ꝓsecutoꝛia rei ex pte actoꝛis. vtputa
q̄ ago p satisfactiōe dāni mei ꝛ sic de iure ciuili.
si delictū fuit cōmissū circa cōtractū qui quidē cō/
tractus tenuit sic tenetur heres: q̄ nō fundaꝫ in/
tentio actoꝛis imediate ex delicto sed ex ꝓtractu:
puta quia agiꝫ actiōe cōmodati vel depositi ꝛ hu/
iusmodi. ꝛ non ex dolo vel delicto. Casus ē in. l.
ex depositi. ff. de ac. ꝛ obli. ꝛ. l. ex ꝓtractibus ibi
dem. ꝛ bonus tex. in. l. si hominē. §. datur actio.
ff. depo. Si vero fuit cōmissuꝫ delictū circa ꝓtra
ctū qui nō tenuit. vtputa quia dolus dedit causaꝫ
ꝓtractui. quia nō tenet. vt in. c. delicti. de emp. ꝛ
ven. sic nō tenetur. quia cū agere nō possit ex cō/
tractu cū nō sit: oporteret ageret ex delicto ꝫ he/
redem ꝛ crimina morte extinguñ. xxiij. di. quo
rundā. ꝛ nullus post mortem pōt accusari. xxiiij.
q. ij. c. i. ff. de bo. eo. qui au. sen. mor. si. ꝫ. l. vl.
xxxiij. q. ij. admonere. nisi i casib⁹ hereſ. xxiiij.
q. ij. sane. vel si hereticos instituit heredes. ℴ he
re. c. si gs ep̄s. vel si in crimine notorio decessit.
vt no. in glo. d. c. quoꝛūdā. ꝛ. xxiij. q. ij. in sūma
vel generaliter dic qñcūq; cōmisit defunctus cri
mē pp qđ ipo facto pena sic inflicta a lege sicut i
hereſi ꝛ crimine lese maiestatis: q̄ tunc accusaꝫ ꝛ
agitur ꝓtra heredē nō vt puniatur ex illo delicto
sed vt bona auferātur ab eo que in cōmissū ceci/
derūt. ℣ acit. l. cōmissa. ff. de publi. ꝛ tex. bonus
in. c. ij. de ꝓscrip. li. vi. al's nō teneꝫ heres p quo
cūq; delicto commisso a defuncto siue in ꝓtractu
nullo siue extra omnē ꝓtractū: nisi in duobus ca
sibus. ℣ Ꝺimus si lis fuit ꝓtestata cū defūcto. vt
l. vnica. C. ex delic. defun. Ratio q̄ in iudicio q̄
si ꝓtrahimus. vt in. l. iij. §. idē scribit. ff. de pecu
lio. Et ideo videtur initus ꝓtractus cū defuncto
p ꝓtestationē litis. Secūdus si aliquid pueniꝫ ad
heredē ex delicto defuncti. quia in tm tenetur ꝛ
nō plus. vt in. d. l. vnica. ℣ allit in conditiōe fur
tiua: quia in. l. si p fure. ff. de ꝺi. fur. dicit text.
furti actio petit penam petit legitimā ꝓditio. rem
ipam. ꝛ sequitur cōditio rei furtiue: q̄ rei habet
p̄secutionē heredem quo q̄ furis obligat nec tā/
tū si viuat seruus furtiuus sed ꝛ si decesserit. ſ. vi
uo fure vel mortuo. De iure aūt canonico tenet
Bar. indistincte teneri quando quis agit p satiſ
factiōe dāni ꝓtra heredem. ꝛ hoc sequūtur cōmu
niter doc. Et sic intelligēde sūt glo. in. c. ex p̄sen
tiū. de pigno. de solu. c. i. de rapto. in litteris. de
vsu. tua nos. Ꝭntellige inquātū hereditas se ex/
tendit. Et placet in ꝓscientia. l; Ꝺa. in. c. fin. ℴ
sepul. solū admittat verū qñ defunctū penituit. q̄
iura canonica loquūtur q̄ teneꝫ qñ defunctū pe/
nituit. vt no. glo. singularis in. c. a nobis. el. ij.
de sen. ex. q̄ tūc agiꝫ ex quasi ꝓtractu nō ex deli/
cto. Si ℣o nō penitnit, nō teneꝫ fm cūdē Ꝺa. ꝛ
glo. dicti. c. a nobis. nisi quatenus de iure ciuili
tenetur.

¶ Vtrū heres teneatur soluere legata in testa/ 5
mento minus solēni facta. ℟. q̄ in foro iudiciali

nō de quo dicendū. vt in. l. si veritas. ꝛ. l. fin. C. de fideicōmiſ. Sed in foro anime pendet hec q̄ſtio ex alla. ſ. vtrū ex volūtate defuncti oriaꝝ obligatio naturalis. ꝛ cōmuniter vltramōtani tenēt q̄ nō. Citramōtani q̄ ſic. De quo vide per canoniſtas in. c. fin. de ſolu. ꝛ per Bal. ꝛ legiſtas in. l. cū quis. C. de iuriſ. ꝛ facti ignorantia. Et ibi dicit Albꝛicus q̄ opinio citramōtanoꝝ ē communis opinio. ꝛ ſic tene eā. q̄ verioꝛ. Et qua opinione do. Anto. motus dicit ſe ꝓſuluiſſe in facto i quo tm̄ vnus teſtis fuerat adhibitus q̄ tenebaꝫ hereſ in foro anime. Ida. aūt in. c. q̄ pleriq̄. de imu. eccleſiarū diſtinguit q̄ aut defunctus nō egit ſolēniter relinquere. ſed totū ꝓmiſit fidei heredis. Et ſic tenēt ciuiliter ꝛ naturaliter. Et ſic in vtro q̄ foro caſus ē notabilis ſm vnā lecturā quā ſequitur Bar. in. d. l. fi. Aut nō ꝓmiſit fidei heredis: ſed ſimpliciter relicta fecit ſine ſolēnitate debita ꝛ indiſtincte tenetur heres in foro anime ſi ei de hoc ꝓſtet. Ratio q̄ ſolēnitates fuerūt iducte ad falſitatē tollendā. Vbi ergo ꝓſtat q̄ nulla falſitas interuenit debet ceſſare: ꝛ diſpoſitio legiſ ꝛ ſeruari equitas ꝛ obligatio naturalis que oꝛitur ex diſpoſitiōe defuncti. l. eū amplius. §. is natura. debet. ff. ō reg. iur. ꝛ ꝑ hac opinione facit q̄ dō no. Inno. de elec. in. c. ſicut. ꝛ. l. inſtrumēta. C. de fideicōmiſ. Ego dico q̄ ſi erat legās doctus: ꝛ nō erat neceſſitas que excluderet ſolēnitatē debitam. ꝛ ſic non valeat. quia videtur voluiſſe potius illudere. Si vero erat ignoꝛās vel forte nō potuit ſolēnitatē obſeruare. ſic valeat in ꝓſcientia alio nō ꝓſtāte de mēte. vide de hoc. ĵ. Teſta mētū. §. ix. ꝛ. x. ꝛ legatū. ij. §. viii.

6 ¶ Vtrū heres teneatur ſatiſſacere ex ꝓtractu vl quaſi defuncti in quo ipſe defunctus erat obligatus vltra vires hereditarias. ſĺ. q̄ ſi fecit inuētariū nullo modo tenetur. Si vero nō fecit inuētariū in foro aīe nō teneꝫ ſm Jo. an. ꝛ. do. An. ꝛ Ida. in. d. c. q̄ pleriq̄. In foro vero ꝓtentioſo ſic vt in. l. fina. C. de iur. delib. Fede. tamen cōſilio. xxi. dicit q̄ etiam teneatur in conſcientia vltra iures. Sed ꝑmaopinio videtur equioꝝ quo ad ꝓſciam.

7 ¶ Vtrū hereditate erauſta p̄legata poſſit heres aliquid de ipſis legatis detrahere. ſĺ. q̄ aliq̄ſ detrahiť falcidia. aliq̄ſ trebellianica. aliq̄ſ legitima de quo dic vt. ĵ. legitima. Similiter ante oia deducere pōt expenſas funeris ꝛ alias neceſſarias quas fecit cā hereditatis: vt i teſtō ꝛ in inuētario ꝛ hmōi: q̄ ſic dz eē inuuis a grauamine ſicut eſt a lucro in. l. ſeimus. §. ꝛ ſi p̄fatā cū q̄ndā. l. ſequētibus. C. de iure delibe.

8 ¶ Vtrū heres ſcienter ſoluens legata. nec retinens ſibi falcidiā poſſit repetere vel ſi ignoꝛanter. vide ſolutio. §. xxi.

¶ Quid ſi plures ſunt heredes an quilibet te- 9
neatur inſolidu3 ad omnia debita vel legata. ſĺ. q̄ regulariter quilibet tenetur ſolu3 ꝓ parte hereditaria. C. de act. here. l. ꝓo hereditarijs. Jſ alit hoc in. vij. caſibus. Idem quando defunctus aliter diſpoſuit. ff. de lega. ij. l. cum ab vno. Secundus ſi obligatio ſit propter impenſas funeris vroris. qui non ſolum obligantur heredes. ſed vir ſm portionem quam habent. puta ſi vir habet centum ꝛ heredes. cc. tunc vir tenetur ꝓ tertia. ꝛ heredes ſolum ꝓ duabus. Tertius ſi bona defuncti erant expreſſe vel tacite hypothecata debitoꝛibus. quia vno exiſtente non ſoluendo tamen alij obligantur. Quartus in alimentis legatis quando ſic per iudicem eſt diffinitum vel defunctum. l. iij. in principio. §. ꝑmo. ff. de alimen. lega. Quintus quando res legata poſſidetur ab vno inſolidum dicta. l. ꝓo heredi tarijs. ꝛ. ff. como. l. ſed mihi. §. heres. Sextus quando obligatio ꝓfiſtit in implendo pollicitationem factam a defuncto ad honoꝛem dei vel ſanctoꝝ vel rei publice. ff. de polli. l. ꝑma. §. ſi quis ꝛ. l. ex pollicitatione. Septimus quando obligatio eſt indiuidua. ff. de verbo. obliga. l. in executionibus. §. ſerua. ꝛ de hoc habes in glo. d. l. ꝓ hereditarijs.

¶ Quid ſi heres ē pupillus nūquid differeť ſo- 10
lutio debitoꝛum vel legatoꝛuꝫ. ſĺ. q̄ nō. vt. l. ſub ꝑtextu. C. de act. here.

¶ Vtrū dilatio reſtitutiōis facta ab herede ꝓ- 11
longet ſtatum in purgatorio defuncti ꝛ quo modo epiſcopus poteſt compellere heredes nō exequentes vel alios executoꝛes ꝛ multa alia ad hoc vide. s. executoꝛ.

¶ Vtrum heres rogatus reſtituere hereditatē 12
poſſit alienare aliquid de ea. Reſpō. q̄ non. C. communia. de le. l. fina. niſi in caſibus poſitis in auten. res que ibidem poſita. qui ſunt iſti. ſ. cauſa dotis ꝛ donationis ꝓpter nup. ꝛ loquitur in liberis non in extrancis. poteſt tamen retinere ſibi quartam trebellianicam. vt in. c. Raynutius. ꝛ. c. Raynaldus. de teſtamentis. Si vero rogatus eſt reſtituere quicquid ſupererit de hereditate. tunc ad minus quartaꝫ partem ſeruabit ſubſtituto. vt. C. ad trebell. auten. contra rogatus. Et vide de hoc in glo. in dicto. c. in preſentia. Aduerte ſm glo. in dicto. c. in preſentia. q̄ licet quis ſit pure rogatus reſtituere hereditatem nulla facta mentione de filijs. Si tamen poſtea habuerit filios: vel nepotes ſubſtitutio euaneſcat. C. de fideicommiſſ. l. cum acutiſſimi. C. de in-

sti. ⁊ substi. l. generaliter. ff. de condi. ⁊ demon. l. cum auus.

13 ¶ Utrū bona ingredientis religionem nō capacem vt sūt mendicātes: qui nec in cōmuni debēt habere sint ꝓpinquoꝝ. ff. cōmunis opinio est. q ad succedētes ab intestato veniant per aut. bona. C. de bo. ꝑscript. Sed hoc limita nisi ꝑdicta bona fuerint ei relicta sub conditione si decesserit sine liberis restituendū: quia tunc debent erogari ad pias causas. Casus est singularis i aut. de sancti. epi. §. sed ⁊ hoc ꝑsenti. in fi. Et hoc sequitur Angelus in disputatiōe q̄ incipit. Mobilis q dā genere. Hec oia limita vera: nisi iploratione officij iudicis ea vellēt vēdere ⁊ precium in suas necessitates cōuertere: quia succederēt. vt. ē. hereditas. §. xvij. dictum est.

14 ¶ Utrum heres dedicans se monasterio excludat substitutum. ff. gl. in. d. c. in presentia. q sic si est priuatus ⁊ etiam cum rogatus est restituere priuato. Secus si substitutus vel cui rogatus est restituere esset ecclesia vel locus religiosus vt alia pia causa: quia non excluderet. vt in. d. §. ⁊ hoc presenti. vnde sumpta est aut. nisi rogati. C. ad trebel.

15 ¶ Sed quid si non ingreditur monasterium ⁊ efficitur clericus. ff. glo. in prefato. c. in presentia. q non euanescit substitutio nisi duo concurrant. Primum vt perpetuo maneat in ecclesia. Secundum vt redditus expēdātur in pias causas. vt in prefata aut. dicitur. Sed Pa. ibidem restringit ad clericum conuersum alicui monasterio: sed magis placet: vt simpliciter intelligaꝫ sicut glo. intelligit.

16 ¶ Utrum conuersio seu dedicatio sui ipius ⁊ suarum rerum ecclesie seculari euacuet substitutionem. ff. glo. in. d. c. in presentia. q aut fit clericus dic. vt. §. precedenti. Aut non fit clericꝰ. Et sic nō expirat: ⁊ alij dicāt q etiā expirat. Sed ꝑmū verius. secūdū equius.

17 ¶ Quid si quis ingreditur religionem in fraudem substituti. ff. Pa. in dicto. c. i presentia. ab bas tenet q non euacuat substitutionem: qꝝ dolus ⁊ fraus nemini patrocinatur. c. sedes. de rescrip. ⁊ placet communiter doct. ff acit. xx. q. iij. §. fina. Ubi inductio facta causa bonorum impedit acquisitionem eorum. ergo fortius quando fraus interuenit.

18 ¶ Utrum heres instutus cum conditione si sine liberis ex se legitime descendentibꝰ vel ex corpore suo nascentibus si ingrediatur monasterii euanescat substitutio. ff. Pa. in. d. c. in presentia. post diuersas opiniones recitatas concludendo cum Bar. ⁊ Ly. in. l. si ita quis. ff. de le. ij. q euanescit. ⁊ credo sit verior. concor. Archi. ⁊ Jo. xix. q. vl. c. si qua.

¶ Sed quid si non intrauit sed instituit monasterium heredem. ff. Archi. in. d. c. si qua. q nō euanescit substitutio ſm Boff. 19

¶ Utrum heres teneatur soluere legatum causa dotis factum si illa ingrediatur monasterium ff. Pa. in. d. c. in ꝑsentia. q sic. ⁊ idez si esset ei relictū causa donatiōis ꝓpter nuptias. 20

¶ Utrum substitutio expiret facta sub ista conditione si ingrediatur monasterium vel si nupserit vel non nupserit. ff. Pa. in. d. c. in presentia q non: quia cōmuniter tenetur q habetur conditio ꝓ non adiecta in substitutione que impedit religionis ingressum: sicut illa que impedit matrimonium carnale. l. cum tale. ff. de cōdi. ⁊ demō. l. ij. C. de indic. vidui. Et ideo mulier non tenetur restituere relictum sibi cum onere restituendi si nupserit. l. quotiens. ff. de condi. ⁊ demon. Ubi legatum factuz si non nupserit tenet: q̄zuis faciat contrarium. l. filie. ff. de condi. ⁊ demon. Idem dicit Albri. in. l. deo nobis. C. de episc. ⁊ cle. q puella cui relinquuntur centum si nupserit Si vero religionem intrauerit. l. q nihilominꝰ si intrauerit habebit cētum: quia in casu predicto omnis conditio dilatio ⁊ grauamen: remissa intelliguntur: cum predicta institutio succedat loco debiti bonorum subsidij: vt est expressum. C. de ioffi. testa. l. quoniam. in prioribus. Et hoc dicit verum in filia cui bonorum subsidium debetur. sed in extranea non: sed solum si conditio extet ⁊ etiam non haberet filia quando legitima esset si bi legata: ⁊ istud esset vltra bonorum subsidium Et de hoc vide eundem ibidem diffuse. ⁊ in dicta. l. quoniam in prioribus. Ricar. malumbra disputauit ⁊ tenet q si relinquaꝫ alicui centū si nupserit. ⁊. l. si ingrediaꝫ religionē q nihilominꝰ ingrediēdo habebit centū: nec distinguit: an sit filia vel extranea: ⁊ ē verū. Et sic tenc. 21

¶ Statuto cauetur. q filie extantibus masculis filijs non succedant sed debeant de bonis paternis dotari ⁊ esse contente. queritur si patre mortuo qui reliquit filium ⁊ filiā: ⁊ anteq̄z frater sororem dotaret mortuus ē relicta filia sua: dicta amita debeat habere soluz dotē vel tanq̄z heres. ff. Albri. in. l. publico. C. ad. l. iul. de adult. quidā tenent q sic: quia neptis non succedit vt masculus: sed verius videt ſm bugolinū de la fontana q succedet neptis non amita. Ratio quia ex morte patris iam ius fuit quesitum filio. ⁊ illud trāsmittit filie. vt. C. de ca. tollen. §. in nouissimo. q in hoc representat personam patris sui. ar. C. de here. vel ac. ven. l. empta. ⁊ sufficit semel ius 22

fuisse quesitū. vt. ff. qō met. causa. l. videamus. De quo vide. s. feudū. §. viij. Sed si filiꝰ ꝓmor tuus fuisset ante patrem relicta filia. vera est opinio ꝓma. quia tale statutū est factū. quia ꝑ masculos conseruaꝝ agnatio. vt. ff. de ven. inspi. l. i. §. pe. Ergo nō debꝫ ponigi ad scrū femineū. vt in d. l. publico. vide. s. excōicatio. i. §. xx. Quō frater pōt admittere sororē in fraudē creditoꝝ.

25 ¶ Utrū heres teneaꝫ seruare ordinē in soluendo creditoribus vel legatarijs. ff. q; sic. q; creditoribus ꝓus satisfacere debet siue ex cōtractu vel quasi. aut delicto vel quasi sint postea legatarijs. Si tū ꝓus soluerit sine dolo legatarijs ꝓus venientibus nō poterit inquietari a creditoribus: si nihil ei remāsit de hereditate. sed habebūt regressū cōtra legatarios. Quis aūt in creditoribus sit preponēdus. vide. j. restitutio. ij. §. xvi.

24 ¶ Quis potest heres instituī. ff. q; omnis qui nō ꝓhibeaꝫ a iure. ar. de spō. cū apud. Et quis ꝑ hibeaꝫ. ff. q. xiij. ℣Primo hereticus aut paganꝰ de here. c. si quis episcopo. Secūdo credētes receptatores ꝛ defensores hereticoꝝ. de here. c. ex cōmunicamus. el ꝓmo. §. credētes. Tertio apostata. Quarto collegiū illicitū. Quinto deportatus. C. de here. insti. l. i. Sexto dānatus ob crimen famosū. Septimo insecutor cardinaliuꝫ. de penis. c. felicis. li. vi. Octauo excōmunicatus. Mā qui tempore institutiōis vel mortis vel additiōis hereditatis erat excōmunicatus nō valet institutio. Secus si post institutionem fuit excōmunicatus: sed ante mortem absolutꝰ. vel post mortem fuit excōmunicatus ꝛ ante additionem absolutus tenet institutio. ff. de here. insti. l. sed si in ꝺditiōe. §. solemus. ꝛ. l. si alienū. §. in extraneis Nono spurij nati ex dānato coitu. de quibus. s. filius. in ꝓncipio. Decimo incestuosi cū monacha. xxvij. q. i. si quis solicitauerit. in gl. Vnde cimo crimen lese maiestatis cōmittentes. de pe. di. i. c. si quis tamen in militibus. Duodecimo. Simoniaci fm aliquos: quia parificanꝫ ledentibus maiestatē. Terciodecimo illi qui nō possunt habere. nec in ꝓprio nec in communi. vt sūt fratres minores. cle. exiui. §. cupientes. de verbo. signi. De materia heredis. vide. s. hereditas. ꝛ j. legatū ꝛ testamentum.

h Eremita dicīt qui vere ꝛ puram solitariam eligit vitam xvi. q. i. qui vere.

1 ¶ Utrum possit habere ꝓprium. ff. glo. in. d. c. qui vere. q; sic. ꝛ est tex. xix. q. iij. §. econtra.

2 Que est strictior vita. an heremitarū an religiosoꝝ. ff. glo. vbi supra dicit. q; monachoꝝ. Intelligein heremitis qui nō sūt religiosi.

¶ Utrū heremita gaudeat ꝓuilegio clericali. ff. glo. vbi supra q; sic. ꝛ dicit. ꝑ hari per. d. c. qui vere. sed iudicio meo nihil probat: nisi q; sūt digni honore. Et ꝓpterea dico cū Jo. de ligna. in cle. per litteras. de prebē. q; sicut laici nati sūt. ita laici perseuerāt ꝛ sub iurisditiōe imperatoris cū eis nō aduenīat aliquid eripiēs eos ab ipius iurisditiōe: qō duplex est. vꝫ receptio ordinis vel ꝓfessio ad aliquā religionē approbatā. in. c. fi. de religio. do. xvij. q. iij. si quis suadēte. de senten. ex cō. nō dubiū cū similibus. ꝛ sequitur ℣Sa. in. c. nullus. de fo. compe. lꝫ sit equum dicere q; sūt de clesiastice psone ꝛ de foro ecclesiastico per. c. nulla ratiōe. xciij. di. ꝛ. c. si aūt. xi. q. iij. 3

¶ Utrū religiosi possint vitā heremiticā eligere. ff. q; sic. de licentia suoꝝ prelatoꝝ ꝛ cellas sine habitacula in heremo siue locis. vbi nō sit bominū habitatio de propinquo capere ꝛ mutare: possūt etiā religiosi mendicātes. vt in. c. cū ex eo de excess. prela. li. vi. Sed ꝑlati nemini debēt dare licentiā: nisi iā in societate perfectis: cū sit periculosissimū solitarie habitare iperfecto. cui dicīt. Ve soli. quia cū ceciderit nō habet subleuantem. Et ideo sanctus Tho. ſa ſe. q. clxxxviij. dicit q; vita socialis necessaria est ad exercitiū perfectiōis. quia mutuo se instruūt verbo ꝛ exemplo. ꝛ correctiōe que ad perfectionem perducūt. Solitudo aūt competit iā perfectis. qui aliorum regimine nō indigent. Et ideo si absq; exercitio precedenti talis vita assumaꝫ periculosissima. nisi suppleatur per diuinam gratiā. h ille. 4

h Ereticus est fm archi. in. c. qui cunq; de here. li. vi. ℣Primo qui tenet cōtra quattuor cōcilia. Item qui aliter sentit de sacramentis. s. corpore xpi baptismate. cōfessiōe ꝛ alijs q̄z sacro sancta ꝑdicat ꝛ obseruat ecclesia. c. cū ad abolendā. de here. Item qui conatur auferre ꝓuilegium ecclesie romane sibi a xpō traditu; vt in. c. omnes. xxij. di. q; est vt sit caput omnium ecclesiarum. Item dubius in fide. c. dubius. de here. Item omnis scismaticus. xxiiij. q. iij. inter hereſim. Item omnis simoniacus. i. q. i. quisquis. Item omnis p̄cisus ab ecclesia. iij. q. i. c. ij. Item omnis iterp̄tans male sacrā scripturā. xxiij. q. iij. hereſ grece. Itē qui nouā opinionem iuenit. xxiij. q. iij. hereticus est. Itē qui trāsgrediť ꝑcepta apostolice sedis. xcix. di. nulli. Item qui nō tenet articulos fidei. Sed loquendo de heretico ꝓprie. vt sit excōmunicatus. ꝛ subiaccat alijs penis cōtra hereticos statutis. Dic q; tria requiruntur fm Alexandrales ſa ſe. ti. de hereſi. ℣Primū falsa credulitas in rationali. i. fm glo. xxiij. q. iij. §. q; ve-

ro sermo. q; erret in articulos fidei ⁊ eius sacramentis. vt in. c. ad abolendaz. de hereti. Addit Pau. in clemen. vnica. eo. ti. q; etiam ille q falsam ⁊ extortam expositionem in diuinis scripturis ponit cōtra id qđ tenet ecclesia. Intelligo. s. p articulo fidei est hereticus. Blo. tamē in cle. i. §. sane. de vsu. dicit indistincte de tenēte aut gnēte puersum dogma vel falsas opiniōes q; hereticus ē Lardi. in. d. cle. etiā voluit hoc extēdere ad tenentem contra canones. ⁊ multi doc. ibidem. sed ego dico clarius: q; falsa credulitas cōtra fidem ē dupliciter. Primo directe ⁊ ꝓncipaliť. Et hoc ē omne qđ ē ꝓtra articulos fidei. Secūdaindirecte ⁊ secūdario. sicut ea ex qbus sequitur corruptio alicuius articuli sicut dicere aliquid falsum in scriptura diuina ꝓtētum. q; ē corruptō illius articuli de spiritu sancto qui locutus ē p; p phetas. Similiť dicere q; ecclesia male determinauit in aliquo circa fidē ē ꝓtra illud. sanctā ecclesiā catholicā ⁊ hmōi. Secūdū q; requiritur vt quis sit hereticus ē puers. volūtas in cōcupiscibili. Tertiū impugnatiōis ꝓtinacitas ex pte irascibilis. s. q; ptinaciter h̄ teneat: quia lz quis erret in fide ⁊ alijs predictis. Si tñ patus ē corrigi nō ē hereticus. ter. ē. xxiiij. q. iij. dicit apostolus. ⁊. c. qui in ecclesia. ⁊ glo. ibidē. ⁊ glo. in. c. nec l'cuit. xvij. di. ⁊ ter. planus. in. c. hec ē fides xxiiij. q. i. ⁊ in. c. dānamus. de sū. trī. in Vbo p; tinacit. ꝓpterea dicit Aug. q; q errorē nō defendit. imo paratus ē intelligere rēnē nō ē putādus hereticus. Similiť ille q dubitat ex animi ifirmitate: nō tñ ptinaciť insistit. Et. c. dubius. de hereti. intelligatur qñ in dubio ptinaciť insistit.

1 ¶ Qua pena puniuntur hereticī ꝓpie. R. vt colligo ex diuersis iuribus q; vltra mortale peccatū. xiiij. penis. Prima q; ipso facto sūt excōmunicati. ď quo. §. excōicatio. v. casu. xvij. Nec dū hereticus excōmunicatur: sed etiaz suspectus de hereſi: nisi ad arbitrium cp̄i se purgauerit. c. ad abolendā. §. laicus. de hereticis. ⁊. de sen. excō. vt fame. Et si excōmunicationē p annū sustinuerit animo indurato: tūc vel vt hereticus cōdemnabitur. c. excōmunicam⁹. §. i. de here. cum contumatia. de here. li. vi. Requiritur tñ vt specifice sit vocatus vt de fide rñdeat fm Jo. an. ibidē ⁊ se de tali suspitiōe purget.

2 ¶ Sed quid sit ocultus omnino: puta q; tenet heresim in corde solū erit excōmunicat⁹. R. glo. in. §. i. xxiij. q. i. q; sic. Idē tenet Ray. ⁊ Bos. ⁊ Jo. de anco. in suis sūmis eo. ti. ⁊ glo. in cle. i. de hereti. quā sequitur Lardi. qui allegat multa iura ad hoc. Archi. aūt in. c. cū quis. de here. li. vi. allegat multa ꝓ ⁊ ptra. Et finaliť relinquit disputationi. Sed salvo meliori iudicio mihi videtur dicēdū q; si heresis sit solū in corde: nec aliquid ostēdatur i signo vel opere q; nō ē excōmunicatus. Et h̄ tenet Pe. de palu. in. iiij. ⁊ Jo. in. c. mulieres. de sen. excō. ⁊ sequitur glo. in. c. cum quis. de sen. excō. li. vi. loquendo de eo qui ratā habet verberationē clerici solūz in corde q; nō ē excōmunicatus quo ad ecclesiā. Nec ob. contra que allegat glo. in. d. cle. i. q; Decedo q; si aliqđ p̄cipit ecclesia in ope faciendū ex: vel nō faciendum cum tali intentiōe vel animo: q; faciēs contra ligatur etiā quo ad ecclesiā: licet ecclesia non iudicet ex quo occultū ē. Et ita loquūtur iura per d. glo. allegata. Nam in. d. cle. i. inquisitoz omittēs ꝓcedere ꝓtra conscientiā ligatur. Ecce qđ ꝑcipitur fiendum. cle. i. de sta. mona. loquitur de actu exteriori: quo quis ad curiaſ principum vadit eo animo vt offendat. Ecce precipit abstinēdum ab accessu tali aio. Et omnia alia semp habēt opus annexum faciendū vel nō faciēdū. si bene attendātur. Et ideo quātūcūq; sit occultū tale opus factū tali animo vel nō erit ligatus. Secuſ vbi cogitatiōi cordis nihil additur operis: quia solum deum habent vltoꝛem. C. de iureiur. l. iureiurandi. xxiij. di. c. habuisse. ⁊. l. di. §. ħ illud ℣. quoz. Si vero aliquid ostendat in signo. s. verbis factis ⁊ huiusmodi. sic erit ligatus quantūcūq; sit occultuſ. Et sic patet q; ecclesia ligat omnino occulta. Et tamen nō ligat ea que solum consistunt in corde sine aliquo opere adiuncto facto vel omisso. Et sic concorda doc. in h.

¶ Quid de illo qui osculatur sepulchrum mar- 3
cometi vel aliquid facit ad eius venerationem sicut alij infideles. R. Alex. d' ales 3a 3e ti. de apostasia q; si faciunt quia ita credunt ⁊ ideo ꝓfitentur. sic sunt apostate hereticī ⁊ excōmunicati. Si vero hoc faciunt solum verbo vel propter metū non in corde. sic peccant mortaliter: non tamen sunt hereticī nec excōmunicati.

¶ Secunda pena est q; nemo cum hereticis de- 4
bet habere negociationē negz in domo vel terra sua eos tenere vel fouere. Facit. c. sicut ait. eo. ti. Et fm Pa. ibidē extenditur. d. c. ad omnes hereticos. licet loquatur de tollosanis. Et no. q; licet cum nullo excōmunicato sit participandū: tamen cū hereticis multominus. Vnde lz nō excōmunicētur oēs participātes cū eis eadē excōmunicatiōe: tñ credētes: fautores: receptatores: defensores hereticoz bene ligātur. vt patet. §. excōicatio. v. casu. xvij. posset tñ aliquis sine peccato participare cū eis in eis que spectāt ad eoz salutem. similiter ⁊ filij vxoꝛ ⁊ huiusmodi qui iudicio boni viri aliť comode facere non possunt: nec

ineſt piculum puerſiõiſ⁊ ẽt ceteri in caſibus in quibus licet participare cũ ercõicatis. de quibus hẽs ſupra Ercõicatio. viij.

5 ¶ Tertia pena ẽ q᷑ bona ip̃oꝝ ip̃o facto quo crimẽ incurrũt hereſis applicanꝫ fiſco in terris. ſ. i perij ſi ſũt ſeculares iudicis ſecularis. Jn terris vero eccleſie: vel ſi ſũt clerici applicanꝫ fiſco eccleſie: niſi clericoꝝ bona eſſent eccleſie: vel ipi haberẽt ſtipẽdiũ ab eccleſia: q᷑ applicabunꝫ eccleſie a qua ſtipendiũ habebãt vel cuius erãt. vt in. c. vergẽtis. co. ti. hec in. c. cũ ſm. co. ti. li. vi. Verũtamẽ executio ipius ꝓfiſcatiõis vel occupatio dictoꝝ bonoꝝ nõ fiet donec ꝑ aliquã perſonam eccleſiaſticã fuerit ſniatũ ſup᷑ prefato crimine hereſis ꝓtra ipſum hereticum. vt in. d. c. cum ſm. de quo vide. ſ. ſ̃Pena. §. iij.

6 Sed qd ſi in vita ipſoꝝ hereticoꝝ nõ fuit ſniatũ ipſos hereticos. ſ̃. ſ̃Da. in. c. fi. q᷑ ſi poſt mortẽ ipſoꝝ ſniatũ fuerit ſup᷑ eoꝝ crimĩe nihilominus applicabuntur fiſco. vt in. c. ij. de reſcrip. li. vi. q᷑ ꝓfiſcatio fuit facta in vita ipſoꝝ eo ipſo q᷑ inciderunt in hereſim. Et de hoc eſt tex. in. c. accuſatus co. ti. li. vi. in. §. in eo vero caſu.

7 Quid ſi habet filios catholicoſ. ſ̃. ℔ glo. in ſuma. xxiij. q. vij. ⁊ in. c. vergentis eo. ti. q᷑ nihilominus confiſcantur. Et ſic nihil habebunt de bonis parentum filij. nec etiam agnati. Vnde per. d. c. vergentis corigitur. auten. de neſtorianis. C. de hereti. que volebat vt deuoluerentur ad filios vel agnatos catholicos bona hereticorum. quod ⁊ ſequitur Archi. in principio. xxiij. q. vij. Et Cyn. in. l. quiſquis. C. ad. l. iul. maieſtatis Bo. dicit hoc verum in terris eccleſie. ſed non in alijs. Et iſtud vltimum eſt magis pium. q̃uis primum ſit verius.

8 ¶ Quarta pena ẽ q᷑ hereticj: credẽtes: recep/tatores: defenſores: ⁊ fautores ip̃oꝝ̃q filij vſq̃ ad ſecundã generationẽ nullũ eccleſiaſticũ beneficiũ vel officiũ publicũ adipiſci pñt. vt in. c. ij. e. ti. li. vi. Hoc intellige de ſecũda generatione ꝑ lineã patris qui ẽ filꝰ ⁊ nepos: ſed ꝑ lineam maternã nõ niſi ad primũ gradũ. ſ. filiã extẽdit: vt i c. ſtatutum. el. ij. c. ti. li. vi. Et ẽt niſi emẽdati tales hereticj: fautores: receptatores: ⁊ alij cẽnt ⁊ reincorporati eccleſie parati ad penitentiã peragendã fuiſſent. vt in. d. c. ſtatutũ.

9 ¶ Quinta pena eſt q᷑ ſi quis vir eccleſiaſticus ad preces hereticj: fautoris: receptatoris: ⁊ aliorum ſimiliũ peſtilentiũ dignitates perſonatus ⁊ quecũq̃ alia eccleſiaſtica beneficia ſcienter ẽ adeptus ipſis ẽ priuatꝰ ip̃o facto ⁊ ihabilis ad ſilia. ſi vo ignoranter ſolũmodo ſic habitꝰ eſt priuatus vt. d. c. quicunq̃. li. vi.

¶ Sexta pena ẽ q᷑ filij hereticoꝝ ip̃o facto quo ſententiatũ ẽ ꝓtra eoꝝ parẽtes de hereſi efficiuntur ſui iuris ⁊ effecti intelligũtur a die cõmiſſi criminis. Vnde emãcipatio facta nõ valet poſt cõmiſſum crimẽ. vt in. d. c. quicũq̃. 10

¶ Septima pena ẽ q᷑ vxores que contraxerunt matrimoniũ cũ illis quos ſciebãt hereticos amittunt dotes ip̃o facto. Secus ſi ignorabãt. l̃z poſtea ſciuerit. vt in. c. decreuit. eo. ti. li. vi. 11

¶ Octaua q᷑ appellare nõ poſſunt hereticj: credẽtes: receptatores: fautores ⁊ defenſores eoꝝ vt in. c. vt inquiſitiõis negociũ. eo. ti. li. vi. 12

¶ Nona ẽ q᷑ ꝑ hereticos: credẽtes ⁊ alios ꝑdictos admittũt ercõicati ⁊ ptices vl̃ ſocij cris ad teſtimoniũ. vt in. c. i fidei fauorẽ. eo. ti. li. vi. Et officiales l̃z ſint ercõicati pñt ꝓtra eoſdẽ ſuũ exercere officiũ. ſi requiſiti fuerint ab ipis vel inquiſitoribus vel eoꝝ delegatis: ⁊ licite pñt eos requirere. vt in. c. p̃ſidẽtes. co. ti. li. vi. 13

¶ Decima q᷑ hereticis ſiue ſint cõiuncti ſiue extranei nihil eſt relinquendum ſeu nõ poſſunt inſtitui heredes. vt in. c. ſi quis epiſcopus. cũ. c. ſequenti. ⁊ qõ ibi no. de here. Secus faciẽtes ſi ſũt epiſcopi vel clerici ſũt ercõmunicati. vt in dictis capitulis notatur. 14

¶ Vndecima q᷑ vaſalli hereticoꝝ ⁊ quicũq̃ alij qui hereticis aliqua obligatiõe erãt aſtricti vt famuli liberti ⁊ hmõi ip̃o facto liberãꝫ. vt dicitur ⁊ notatur in. c. fi. eo. ti. ſ̃Propterea ſi aliquis ꝓmiſſet eis hereticis ſoluere ſub pena vel iuramẽto certo die nõ tenetur. vt no. glo. ibidẽ. Et hoc intellige ſi ẽ manifeſtũ ipm̃ hereticũ incidiſſe perfidiã. Et dicit phil. idẽ etiã ſi ſit ocultus: dummodo ꝓbari poſſit. ſed Jo. an. limitat dictum ſuum verum. ſi ad ꝓbationem ꝓceſſum eſt: quia tunc ꝓbatio facit delictum manifeſtum. vt in. c. cum olim. de verbo. ſig. Secus ſi nõ eſt ꝓceſſum ad ꝓbationem ſ̃Da. vero ibidem vult q᷑ a die cõmiſſi criminis ſunt liberi: q̃uis non poſſit allegari predicta abſolutio niſi facta manifeſtatione per ſententiam. Ego teneo cum ter. q᷑ eo ipſo q᷑ eſt manifeſtum in hereſim incidiſſe tales abſoluti ſunt quantuncunq̃ ſententia non feratur contra eos: quia per exceptionem eoꝝ petitionem elident. 15

¶ Duodecima pena ẽ q᷑ damnati preſentibus ſecularibus poteſtatibus aut eorum baylinis reliquanꝫ animaduerſione puniẽdi clericis prius a ſuis ordinibus degradatis. vt in. c. ercõmunicamus. el. i. eo. ti. ⁊ iſta animaduerſio eſt pena ignis de conſuetudine. l̃z de iure ſit pena mortis vt in. l. arriani. C. de hereti. iuncta. l. vltimum ſupplicium. ff. de penis. 16

17 ¶ Sed quero quid si hereticus dānatus p eccle
siā velit redire nūquid ei parcetur. ℟. Jo. an. in
quadā apostilla. in. d. c. excōmunicamus. tenet
q; sic. Et idem glo. singularis in. c. excōmunica
m⁹. el. ij. co. ti. Sed licet istud sit humanum: ta
men ego credo de iure contrarium. Nā vt acce
ptetur oportet q; continuo post deprehensionem
erroris ad fidei catholice vnitatem sponte recur
rat ad errorem suum ad arbitrium p̄sidētis pu
blice abiuret ⁊ satisfactionem condignā exhibe
at. vt in. c. ad abolēdā. eo. ti. q̄ñ facit qui erpe
ctat condemnationem. Et dictū. c. excōmunica
mus. el. ij. q̄ videtur cōtrarium. loquitur de de
prehenso nō cōdemnato. Archi. tamen in. c. vt
cōmissi. eo. ti. li. vi. dicit q; relapsi dumtaxat nō
parcit. semel tamen lapſ parcendū ē. ex quo vo
lunt ad fidem redire. Et vt dixi hoc est mitius.

18 ¶ Vtrum rediens sponte ad veritatem fidei ⁊
reconciliatus recuperet bona. ℟. q; nō. sed solū
modo euitat penā mortis. Et q; olim debebat de
trudi in perpetuum carcerē ad agendā peniten
tiā: hodie per inquisitores vna cū p̄sidente po
test cōmutari. vt in. c. vt cōmissi. eo. ti. li. vi. Et
similiter recupabit bona si ex misericordia ei con
cedātur. aliter non. vt in. d. c. vergentis.

19 ¶ Tertiadecima pena. q; nullus clericus debet
ei p̄bere ecclesiastica sacramenta. neq; tradere
ecclesiastice sepulture. neq; elemosynas aut ob
latiōes eorum recipere. aliter clericus p̄uādus
est suo officio regularis sua p̄uilegia in illa dio
cesi vbi contrafecerint non ei seruentur. vt in. c.
excōmunicamus. el. i. eo. ti. Hodie tamen qui
cūq; tradiderit ecclesiastice sepulture est excōmu
nicatus ipō facto per. c. quicūq;. eo. ti. lib. vi. de
quo. ſ. excōmunicatio. vij. casu. xxviij. Sed hec
omnia limita: nisi penituerit ⁊ signa manifesta pe
nitentie in eis apparēt: quia tunc ecclesiastica sa
cramenta possunt ⁊ debent dari etiā si forent re
lapſi. vt in. c. super eo. de here. li. vi.

20 ¶ Quartadecima q; nullus tabellio publica in
strumenta vel scripta ꝓ hereticis credentibus.
fautoribus ⁊ ceteris facere potest. nec aduocatus
in aliqua causa vel facto potest eis patrocinium
p̄stare. nec litigātibus sub eorum examine: ali
ter ipō facto sunt suspēſi ab officio. ⁊ perpetuo in
fames. vt in. c. si aduersus. eo. ti. Intellige ſm
Hā. ibidem. nisi reuertātur ad fidem. quia tunc
possunt p̄dicta ꝓ eis impendi.

21 ¶ Qua pena puniuntur credentes. fautores re
ceptatores ⁊ defensores hereticōrū. ℟. q; xviij.
penis. Prima quia sunt excōmunicati ipō facto
de quo supra excōmunicatio. v. casu. xvij. Secū
da q; si post excōmunicationem infra annum sa
tisfacere cōtempserint ex tunc ipō iure sunt infa
mes: vt neq; ad publica officia seu cōsilia seu ad
eligendos ad huiusmodi aliquos: neq; ad testi
monium admittuntur. sunt intestabiles: etiā nec
ad successionem admittuntur. Nullus eis coga
tur respōdere super aliquo negocio. sed bene ipi
alijs. Si sunt iudices ⁊ dāt sententiam nulla est.
Nec aliquis potest cās agitare sub eis. Si aduo
cati sunt: non sunt admittendi ad patrocinium.
Si tabelliones instrumenta per eos confecta ni
hil valent. sed cū auctore suo damnantur. si ve
ro clericus fuerit ab omni officio ⁊ beneficio de
ponatur. Hec habentur in. c. excōmunicam⁹.
el. i. eo. ti. Ex quibus collige. xij. penas cōtra p̄
fatos. Adde quartā. qntā. octauā. nonā. tertiā
decimā. ⁊ q̄rtādecimā in p̄cedētib⁹. ſ. dictas.

¶ Quis dicitur credens hereticis. ℟. Archi. i 22
d. c. quicūq;. eo. ti. li. vi. q; ille qui ore. ꝓprio di
cit se velle mori in fide talis heretici. vel qui dicit
se credere erroribus eorum. ad hoc de peniten
tiā. i. c. potest. similiter qui adorauerit reueren
tiā suo more exhibuerit consolationem vel com
munionem in morte seu in infirmitate ab heret
icis receperit: vel similia ꝓpetrāt que ad ritū eo
ꝝ ptinēt credētes dicunt. q; plus factis q̄ verbis
loquimur. ar. de appel. dilecti. el. ij. Et loquor
de his factis in quibus error exprimit. q; in alijs fa
ctis vt visitare eos vel alimoniā p̄bere nō ē cre
dere. sed potius fauere. Credētes tñ eoꝝ errori
bus hereticī sunt. c. excōmunicam⁹. el. ij. eo. ti.

¶ Quis dicitur receptator. ℟. Archi. vbi. ſ. q; 23
ille qui scienter recipit hereticos ⁊ si nō frequen
ter. q; licz ſm gramaticū sit verbum frequētatiuū
tñ in iure ꝓ simplici verbo ponit. vt ꝓbatur. ff.
de recepta. l. fi. In iure ciuili receptator dicitur
qui latenter recipit ⁊ celat. vt conseruatus man⁹
iudicis euadat. vt. l. i. ff. de recepta. ⁊. l. ꝯgruit.
ff. de officio p̄sidis. ⁊. l. vlti. C. de his qui la.
ocul. Et sic accipitur etiā de iure canonico nisi so
lum in casu isto hereticoꝝ. Ratio q; spāliter om
nis receptio ꝓhibetur. vt in. c. sicut ait eo.

¶ Qui dicuntur fautores. ℟. Archi. vbi. ſ. q; 24
si sunt persone que publica potestate fūgātur ex
sola omissione dicūtur fautores. puta si ab eccle
sia condemnatos non fugāt vel non puniunt si
cut debent ⁊ p̄cipitur in. c. ad abolendā. eo. ⁊ i
c. excōmunicamus. el. i. eo. Hoc ꝓbatur. xxiij.
q. iij. qui potest. ⁊. q. v. qui vicijs. ⁊. q. viij. p̄e
terea. ⁊. xvij. q. iiij. ſ. qui autem. Item dicit idē
Archi. q; si p̄lati non faciunt carceres ad custo
diā hereticoꝝ vel similia que ad eoꝝ officiū perti
nēt ex auaritia nō dicuntur fautores. q; id in fa
uorem hereticorum nō faciūt. secus si ꝓpter eos

non faciũt. Si sunt p̃uate psone ꝫ non capiãt hereticos ex omissiõe sola non dicũnt fautores: sed si celant eos postq̃ iurauerunt indicare pñt dici fautores cũ peccẽt mortaliter in h̃ celãdo veritatẽ. xi. q. iij. quisqs. Idẽ dic de p̃uatis astrictis p̃ iuramentũ ad idicandũ ⁊ celãt in casu in q̃ tenent̃ idicare qõ qñ sit. vide. ſ. Inquisitio. §. xi Secus in alijs p̃uatis nõ astrictis: q̃ nisi omittãt dolose non dicũnt fautores. Ex cõmissiõe vocẽs dicũnt fautores: q̃ vel verbis excusant eos vel laudãt ⁊ hmõi. vnde si p̃dicta vba ꝓuocant simplices ad amorẽ hereticorũ. ⁊ deuotionẽ quã habẽt ad eccl̃iã hẽant minuere. ⁊ talia nõ dicãt ex lubrico lingue: q̃ lubricũ lingue ad penã non dꝫ trahi. ff. ad. l. iul. maie. l. famosi. tũc fautores dicunt̃. xi. q. iij. nõ solum. ij. q. i. c. fina. Multo magis fautores sunt q̃ facto eis fauent. puta alimoniã ministrãdo: ipsos liberando: vel per que liberari possunt dando ⁊ similia. ad hoc. xxiij. q. iiij. est iniusta. ff. de furtis. l. ſi pignore. Et idꝫ dicit i eo q̃ pcĩ eos liberat. ar. xiiij. q. vi. c. i.

25 ¶ Qui dicãt defensores. ſ. q. ſ. Archi. q̃ q cunq̃ defendentes errorẽ hereticorũ ⁊ tales dicunt̃ hereſiarche. Itẽ dicunt̃ defensores illi qui personas ipsorum defendũt resistẽdo viribus vl potentia ne ad manus iudicis veniãt puniendi: vel examinandi. Et de hoc. xxi. q. v. p totũ. xxxiij. q. ij. ſi custos. vel ne fiat executio: vt in. c. ex litteris. de offi. dele. Nota tñ q̃ defendens hereticũ ne ledatur a p̃uato vel qui in iudicio eidem patrocinãt credens eũ hr̃e iustam cãm non dicit̃ defensor vel fautor ẽt si postea apparcat q̃ non erat iusta cã: q̃ hec est iusta defensio q̃ talibus reseruãt. Secus ſi ꝺ̃ ſciam ei patrocinãt: q̃ defensor est. ita nõ. Lar. in cle. i. de penis.

26 ¶ Quõ hr̃tici fautores credẽtes defensores receptatores eorũ ⁊ ẽt infamati. de hereſi recipiãtur ad pniam. ſ. q̃ ad arbitriũ epi p̃ius debẽt abiurare errorem ⁊ p̃mittere p̃ scripturam q̃ tenebunt firmiter fidem catholicam. ⁊ hoc publice vl p̃uate sicut crimẽ est publicũ vel p̃uatũ. i. q. vij. quotiẽs. de ꝑse. di. ij. ego berẽgarius. ⁊. d. c. ad abolendã. postea dꝫ absolui fm ecclesie formã de qua hr̃. xi. q. iij. cũ alijs. de sen. ex. cũ deside/res. Et postea impõi q̃ talib⁹ solet iniungi. vt i dictis. c. quotiens ⁊ ego. Si tamẽ tꝑs nõ adest ⁊ signa pnie in extremo demonstrẽt possunt absolui sine solẽnitate prefata fm Ho. ⁊ Inno. in. c. a nobis. cl. ij. de sen. excom.

Ermofroditus. dr̃ ille qui hẽt vtrũq̃ serũ. ſ. virilem ⁊ femineum.

1 ¶ Vtrũ possit esse testis i testamẽto. ſ. glo. iiij q. iij. Itẽ idoneꝰ. Ho. hermofrodita. q̃ nõ. sic̃ nec mulier. insti. de testa. §. testes. In iudicio tñ sic eo mõ quo mulier. Et h̃ intelligo q̃n magis ꝫ̃ femina q̃ꝫ de viro. Secus cẽt si sexus virilis magis incalescret. Si Ho est parilitas: glo. p̃dicta nõ determinat. Sed dicerẽ non admitti nisi quatenus mulier admittit̃.

¶ Vtrum possit ordinari. ſ. q̃ nõ. q̃ est monstruosus. ar. xxxvi. di. illiteratos. ⁊. xlix. di. c. vlti. Si tñ ordinat̃ ⁊ sexus virilis magis incalescit recipit caracterẽ: als nõ. etiam ſi equaliter incalescret fm Rodo. 1

¶ Vtrum possit ꝺ̃here ⁊ an debeat ꝺ̃here cũ viro vel cũ muliere. ſ. glo. p̃dicta q̃ sexus magis incalescẽs dꝫ attendi: ⁊ sic determinari. 3

h Ironia est mẽdaciũ in verbis vel factis dictũ: vt quis min⁹ extimet̃ q̃ꝫ seipsum existimet. vt puta cuꝫ aliquis asserit de se aliquod vile: qõ in se non recognoscit. aut negat aliquod magnũ qõ tamẽ existimat in se esse. ⁊ est aliq̃ peccatũ veniale: q̃n id qõ dicit vel ostendit in se eẽ vel nõ esse nõ ẽ scandalũ nec ꝓprie fame vel alteri⁹. Aliq̃n est mortale q̃n esset in scandalum ꝓprium vel alioꝝ vel quãdo hoc fieret ex inordinata ambitiõe: vt p̃ficere tur alicui p̃latureꝰ spũali. puta q̃ vadit male vestitus ⁊ despect⁹ pp hoc solum vt p̃ficiat̃ ⁊ deliberate. Et intellige si est indignus: vel ſi pp honorẽ solum ⁊ hmõi fm q̃ dixi ambitionẽ eẽ mortale. de quo vide. ſ. Ambitio. Et de tali dr̃ ecclesia. Est qui nequit se humiliat: interiora autẽ ei⁹ plena sunt dolo. als esset veniale peccatum talis ambitio cum tali hyronia. Et sic intellige dictuꝫ Aug. i. c. cũ humilitatis. xxij. q. ij. minora tamẽ de se dicere salua veritate ⁊ maiora abscondere ꝓpter hũilitatẽ nõ ẽ hyronia nec peccatũ fm gen⁹ suum fm san. Tho. xxij. q. cxiij.

h Ystrio quis dicatur. ſ. q̃ ille q̃ ꝺ̃ ꝑsona sua ludũ facit.

¶ Vtrum sit peccatuꝫ. ſ. S. Tho. xxij. q. clviij. q̃ nõ. ſi fiat moderate ⁊ loco ⁊ tpe ⁊ ꝑsonis ꝺgruis ⁊ gestib⁹ vel verbis honestis vt ꝓ sublenatiõe animi alicui⁹. vñ ⁊ licite tales recipiunt aliquid ꝓ mercede. Et sic non intelligit̃ de istis. c. donare. ⁊. c. qui venatoribꝰ. lxxxvi. dist. nec. c. ꝓ dilectiõe. de ꝑse. dist. ij. als autẽ ludum facere de ꝑsona cũ gestib⁹ inhonestis aut turpibus seu i loco aut tpe ꝓhibito est mortale peccatũ: vt ꝓꝫ per. d. c. ꝓ dilectiõe. in quo denegatur ei coꝝꝑtiõ: ⁊ talibus donare est peccatũ mortale si fiat ꝓ coꝝ ludo exercẽdo. Secus si fiat pp necessitatem ad naturã sustentandã vel ne ab eis infamarentur fm Rodo. 1

2 ¶ Vtrū tales histriones, phibiti possint ordina
ri. ℟. ſm glo. i. d. c. donare q̄ nō. vt i. c. maritū
xxxiij. di. q̄ ifames ſt. ſiij. q. i. c. i. ff. de his q̄ nō.
infa. l. ij. §. vlt. Limitat tñ ℣a. i. c. cū decorez.
de vi. ⁊ hone. cle. vex q̄ñ bis exercuit artē illam
ī publico. ℣ acit. l. palā. ff. de ri. nup. xxv. q. ij.
ita nos. Inno. ℣o i. d. c. cū decorē. vult vt sit in
famis q̄ hēat hoc offiū i curia: vel q̄ assuescat se
ī illo actu: alīs non sit infamis: ⁊ est opinio ma
gis pia. ⁊ mihi placet.

h Omagium est qñ quis facit pro
missionē alteri ge
nib⁹ flexis ⁊ manib⁹ itra manus illi⁹ po
sitas: ita q̄ efficit hō illi⁹ nullius alteri⁹ fidelitate
salua. ⁊ talis appellat homoligiū: ⁊ fit solū īpe
ratori vel regi ⁊ hmōi q̄ nō hñt super se superio
rē ⁊ talis hois ligius differt a vasallitico i quo re
seruat saltē iperatoris fidelitas vel auctoritas.
nec pōt quis eē hōligius duorum: sed bñ potest
esse hōligius vnius ⁊ vasallus alterius vel plu
rium. De quo homagio nō. ī glo. cle. pastoralis
ī. §. rursus. ℣. homoq̄ ligius. de re iudica.

1 ¶ Vtruz sit simonia pro re spūali, puta bñficio
ecclesiastico homagiū exigere. ℟. q̄ sic. vt ē tex. ī
c. ex diligenti. de simonia. ⁊ ī. c. fi. de re. iur. Ra
tio q̄ homagiū est seu ꝓtinet tpale ꝓ modū illius
cui prestat: q̄ efficit eius subditus ⁊ obligat sibi
ad certa seruitia. ℣ idelitatis aūt iuramentuz bñ
potest exigi sine simonia: q̄ tñ obligat vt sibi sit
fidelis ⁊ prestatur potius dignitati q̄z persone.
Et hoc vex q̄ñ est ī tali dignitate cui debeť fideli
tas talis: alīs etiam esset simonia ſm vnam lectu
ram. in. d. c. ex diligenti.

h Omicidium. ī. dř voluntariū
qđ aio ⁊ intē
tiōe occidēdi hoiez ppetrat cū effectu. vñ
dř hōicidiū hois ab hoie facta occisio. Et ist⁹ cō
mittitur facto: p̄cepto: p̄silio: defensiōe: ⁊ dissua
siōe: cooperatiōe: aiatiōe: auxiliatiōe. ¶ Pro quorū
declaratione multa dubia subinferuntur.

1 ¶ Vtrum homicidiū volūtariū ab hoie factum
vt est hō sit petñ mortale. ℟. q̄ sic semp: q̄z p̄
ceptū. ¶ Nō occides exo. xx. imo terribile peccatū
vt p̄z. l. di. c. fi q̄s volūtarie. vbi vult tex. q̄ ipo
nat ei pnia: vt semp. ſ. hoīs statutis iaceat ad ia
nuā eccle ⁊ cōionē ī exitu vite sue nō recipiat. di
cit glo. fi nō fecerit predictā pniam. Et notanter
dixi esse mortale peccatū homicidiū voluntariuz
ab homine vt hō est. ¶ Nō aūt ab hoie vt a lege si
ue: vt est legis minister. q̄ nō ē petñ dūmō non
desit iustus ordo: iusta cā: iustus aius. Deeſt iu
sta cā: q̄ñ aliq̄s sine demerito occidit. Justus ani
mus: cū ex liuore vindicte occidit. Justus ordo
cum occidit ille cui lex nō cōmittit. vel cuz occidit
non eo ordine quo lex statuit: de quo. xxiij. q. v. ī
c. reos. ⁊ per totam. q.

¶ Vtrum liceat alicui occidere seipm aut muti/ 2
lare. ℟. q̄ nō. sine mortali peccato. q̄z nemo mē
broz suoz est dñs. xxiij. q. v. ſi nō licet. ⁊ ī. l. li
ber hō. la. j. ff. ad. l. aql. ¶ Propterea dicit Aug.
i. d. c. ſi nō licet. His ergo exceptis quos vel lex
iusta gnāliter vel ipse fons iustitie deus spāliter
iubet occidi quisquis hoiem vel seipsum vel quē
libet occiderit homicidij crimine tenet. hec ille.
℣ allit hoc i mutilatione que fit cā medicaminis:
que licet. Et de hoc. iv. di. c. ſi quis. el. j. ⁊. ij.

¶ Vtrum liceat alicui occidere seipm ne aliquis 3
cogat eū ad peccatū. ℟. q̄ nō. vt in. d. c. ſi nō licz.
⁊. xxiij. q. iiij. displicet. Vñ Micro. i. c. nō ē nñz
xxiij. q. v. dicit. vñ ⁊ ī psecutionib⁹ nō licet mihi
ꝑpa manu perire absq̄ eo vbi castitas periclitat.
hec ille. Et lz alīq̄ ex hoc dicto direrint q̄ vbi ca
stitas impugnat: lz se occidere. Hoc ē falsum vt
p̄z ī ꝓallegatis. c. Et iō hec dictio absq̄ ponit ī
clusiue sicut ibi. ¶ Pulchre sunt gene tue absq̄ eo
qđ ītrinsecus latet. Sic ⁊ dictio vsq̄ ēt inclusiue
ponitur. ff. de pigno. ac. l. j. xiij. q. ij. ebzon. Et
qđ legitur de sanſon q̄ se iterfecit. ⁊ idē de aliquo
alio dicendū q̄ hoc fuit ex speciali reuelatiōe dei.
vt dř ī. d. c. ſi non licet.

¶ Quid ſi iudex occidat malefactorē ordine iu 4
stitie nō seruato. ℟. q̄ peccat mortalit. sicut ⁊ qñ
ex aio vindicte vel ex cupiditate occidit: q̄z iuste
qđ iustū ē exequeris dicit tex. ī deutro. ⁊ nō. i. d.
c. reos. qđ. credo vex: nisi ex aliqua vrgēti cā hoc
faceret ⁊ notorie ꝓstaret occisū dignuz morte. Et
ꝓ hoc facit. c. de occidendis. ⁊. c. officia. Sz me
lius. c. non frustra. iij. q. v.

¶ Vtrum liceat occidere furē. ℟. glo. ī. c. cuz 5
hō. xxiij. q. v. q̄ latronē insidiātem ī itineribus:
⁊ nocturnum depopulatorem agroz lz cuilibet
occidere. C. quādo licet. vni sine iudi. l. j. ⁊. ij. La
tronē seu furē nocturnū silr licet. diurnū ℣o nō
nisi armis se defendat. vt i. c. ſi pfodiens. de ho
mi. Limitat tñ ℣a. i. c. i. de homicidio. ⁊ ꝑdic
ta glo. vex: q̄ñ aliter nō pōt ꝓhendi. ℣ acit. l.
furē. ff. de ficca. ⁊. c. ij. de homi. Limitant ēt ſo
dicentes q̄ q̄ñ fur nocturnus vel diurnus cogno
scitur. ⁊ res possunt rehaberi p iudicem q̄ nō li
cet occidere. ℣ acit q̄ nō. Bar. in. d. l. furē. aliť
sic. ⁊ non solū p eum cui furatur: sed ēt p quēlibz
Irregularis tñ cr it tam iste occidēs q̄z etiam iu
dex de quo in precedenti dubio dictum est etiaz ſi
seruaret ordinem iustitie.

¶ Vtrum vxor a viro filia a patre committen/ 6
do adulteriuz simul cum adultero possit occidi.

R. q pater i ipso actu i domo propria vel in domo generi pot iterficere vtrum q3. ff. de adult. l. nec in eo. t. l. se. Marito et ignoscitur si occidat adultex quo ad mitigationem pene. C. de adul'. l. gracus. si modo cum adulterum deprehendat in domo sua cum adultera. vt. l. marito. ff. de adul. al's nō de iure antiq: sed de iure nouo potest post tres denunciationes factas vbiq3 occidere. vt in auten. vt liceat matri t aute. §. penl'. t vlti. Dicit tamen glo. in. c. inter hec. xxxiij. q. ij. q lz tales. t similes excusentur a pena ciuili: non tamen excusantur a culpa seu a peccato homicidij. vnde in. c. qui. xxiij. q. vlti. dr qui sine aliqua publica administratione maleficum: furem: sacrilegum: adulterum: periurum: vel quelibet criminosum iterfecerit trucidauerit aut membris debili tauerit velut homicida iudicabit. t tanto graui? quāto nō sibi a deo pcessaz potestatē vsurpare timuit. Aduerte tñ q aliud est qñ lex aliqd pmittit nō puniendo: vt in occidendo adulterum. Et sic nō licet sine mortali pctō. Aliud est qñ lex concedit: sicut qñ diffidat aliquē. vt in. c. p humani de homici. li. vi. t similib'. q2 tūc si aliquis talem occidit non aio vindicte: sed zelo iustitie. sic non peccat fm Jo. an. in addi. ad Spe. q2 facit vt minister legis. quod lz. xxiij. q. v. nō ē crudelis'. Et sic pcorda istud qd hic dr cū eo quod dr in dubio precedenti. Ille aūt qui aliquem occidit defendēdo se vel primum non proprie dr homicida. ō quo dic. vt. j. Homicidium. iij.

7 ¶ Vtrum sit homicida qui percutit mulierem pgnantem. R. q si partus erat tam formatus t ex percussione interijt homicida est: secus si nō erat formatus: hec probantur. ff. de penis. l. si quis aliquid. §. qui abortionis.

8 ¶ Vtrum letaliter aliquem percutiens qui percussus postea ab alijs occisus est fit homicida. R q sic. vt est tex. in. c. significasti. cl. ij. eo. tit. Similiter si non apparet an letaliter pcusserit vl ne tñ hōicida est: itē hōicida ē si aium occidendi habuit t percussit q3 uis non letaliter si postea ab alijs percussus interijt. vt in. d. c. significasti.

9 ¶ Mandato seu precepto cōmissum homicidiū imputatur non solum mādatario: sed etiam mādāti: q2 vt dr in. c. mulieres. de sen. excō. Is Jo cōmittit cuius mādato delictum cōmitti probat'. Et ideo fie peccat mortaliter. aut excusatur sicut si ipse faceret: t perinde determinandum est de mandatoribus quo ad irregularitatem sicut de mandante percuti clericum quo ad excōicationē vt. s. Excommunicatio. v. casu. i. §. xxx. t trib? sequentibus.

10 ¶ Vtrum prelatus habens iurisditionem temporalez qui iniungit suo officiali q super tali maleficio inquirat t iustitia exequatur sit irregularis t homicida si officialis mandatum exequens aliquem occidi faciat. Respon. q. nō. q2 dicit tex. in. c. episcopus. ne cle. vel mo. li. vi. q lz clericis non liceat causas sanguinis agitare: eas tamē cū iurisditionem habent temporalem debent t possunt metu irregularitatis cessante alijs delegare hec ibi.

¶ Consilio etiam efficitur quis homicida quando ex consilio sequit homicidium nec solū quando pfiliū est directe de morte alicuius sed ēt qñ cōsulitur in cā propinqua ad mortem. s. aliquid ex quo sequitur mors: vt nō. Pda. in. c. ad audientiā. eo. ti. Et hoc itellige quo ad cām propinquā fm Jnno. ibidem. vbi cōsulit res illicita ex qua mors sequit. Sed vbi consulit res licita. puta cōsuluit vt maleficus capiatur: vel vt exponat se p patria vel fide christiana. q lz homicidium sequatur non imputatur ei. F acit. xxiij. q. viij. oī timore. t melius. c. hortatu. t precibus adriani. t sic non est homicida fm cū. Sed ꝫ est qđ no. Jo. in. c. ex litteris. de exce. prela. t per Pda. in. c. i. de furtis. t est tex. in. c. si quis viduam. l. distin. t in. c. sicut dignum. eo. ti. t ibi determinatur q clericus vel alius interrogatus de pena delicti si respondet q est mors est homicida. si casus imminet de presenti per dicta iura. Sed ego concordando dico q dicit verum Jnno. quo ad peccatum: sed quo ad irregularitatem dicit verū Jnno. quando est in consulendo rem licitam. t non homicidium: t qñ homicidium posset non accidere: lz verisimiliter debeat euenire. sicut dictuz ē. s. Bellum. q lz prelatis dicere pugnate virilit t huiusmodi. Et dictuz Hosti. t Pda. intelligitur quo ad irregularitatem non quo ad peccatum in eo qui consuluit super morte que infalibiliter exequetur: q2 dicunt q si non imminet casus de presenti q lz clericus consulet q est pena mortis puniendus malefactor: non propterea est homicida. s. quo ad irregularitatem: nec etiā quo ad peccatum: nisi malo animo hoc faciat. vt. j. Irregularitas. primo. §. iiij.

¶ Vtrum p̄sules alicui vt alium iterficeret qui volens interficere interfectus ē fit homicida. R. q quo ad peccatum mortale est indubitatum quo autem ad homicidium quidam: vt Jnn. t Ho. in. d. c. ad audientiam. referunt q si verisimile erat q non poterat interfici ab illo non erit homicida. nec consequenter irregularis. Si Ho verisimile fuit q poterat interfici: sic erit homicida. Sed Jo. an. in. c. fi. eo. ti. lib. vi. t Pda. in. d. c. ad audientiam. tenent indistincte talem cōsulto-

rē hom̄icidā cēseri quo ad penā irregularitatis. Et i istud magis assentit ēt Jnno. ⁊ est verius.

13 ¶ Quid de eo q̄ ꝓsulit i gnē q̄ adulteri sunt occidēdi vel alij q tñ de iure nō sunt occidēdi. ff. fz Rodo. si reputabat iuris peritꝰ ⁊ errauit non in apicib⁹ iuris sed in iure claro ⁊ certo. sic est irregularis si ꝓsultus ex suo ꝓsilio confisus aliquem occiderit. Si vo nō erat reputatꝰ peritꝰ: fz simplex vel idiota aut errauit i subtilitate aliq̄ i q̄ fuit opiniōes diuerse. sic non erit irregularis: dūmō casus nō imineret de presenti: vt. s. dictū est.

14 ¶ Vtrum ꝓsulens alicui vt aliquē interficeret q̄zuis ille cui dedit cōsilium per multū tp̄s stetterit anteq̄z interfecerit sit homicida. ff. fm Jnn. vt ſpa. recitat ⁊ sequit i. d. c. ad audiētiā. q. sic. q̄ debebat reuocare consiliuz. Et si putabat ami cum nō desistere. debebat hoc inimico intimare: vt caueret: alꝰ nō euadit q̄zuis doluerit de consilio. Non credo tñ q̄ debeat reuelare specifice illum cui dedit consilium: sed bono modo seruata eius fama auiset inimicum. ⁊ sufficit. ex quo consilium reuocauit.

15 ¶ Quid de consulente alicui vt se exponat p patria vel iure suo. ff. Jnno. i. d. c. ad audiētiā. q. nō ē homicida nec irregularis ēt si interficiatur. xxiij. q. iij. ꝓ membris. ⁊. q. viij. hortatu. si tñ sciret eū ibi moriturū: sic videt homicida ⁊ irregularis fm Jnno. ⁊ Vo. ibidez. Quos limita q̄si cōsuluit ꝓ iure proprio ita se exponere. Sz secus esset si ꝓsuluisset q̄ p rp̄o morte sustineret vel ꝓ ecclesia ēt p pria: q̄ scit moriturū non est homicida: nec irregularis. Et sic itellige Jnno. ⁊ Hosti. vbi. s.

16 ¶ Defensiōe cōmittit homicidiū: puta associando homicidā ad factū homicidij. vt cū si oporteat defendat ⁊ talis q̄zuis ēt ci homicidiū dissuadeat tñ fm Vo. homicida erit. facit. c. hēricus. de cle. pu. i due. Nec i hoc distinguit an alꝰ esset facturus vel ne quo ad irregularitatē. Sed quo ad restitutionē bene est distinguendum: q̄ si alꝰ erat facturus non tenetur.

17 ¶ Permissiōe ēt cōmittit homicidiū nō prohibēdo cū pōt: vt p̄z in. c. nō iferenda. ⁊. c. se. ⁊. c. fi. xxiij. q. iij. Sed lz glo. in. d. c. nō inferenda. hoc referat solū ad platos: tuⁿ tñ dic q̄ cū iura loquantur vniuersaliter. Jō est distinguendū in illis q nō sunt plati nec hñt ex officio an dolose omittāt prohibere. Et sic credo homicidas si aliquis occidit. Si vo nō dolose hoc nō, phibēt: sed ex negligentia vel pusilanimitate: aut q̄ nolūt se immiscere rumorib⁹: vel nolūt aliū hmōi rumoribus immiscere sicut mater filiū vxor virū ⁊ hmōi. nō credo eē homicidas. Et ad hec facium notata in. c. quāte. de sen. ex. p Jo. an. ⁊ sequētes lz peccent: ⁊ forte mortaliter qñ sine periculo omni pñt obuiare p iura ꝓallegata: nō tñ sunt irregulares nō obuiātes nisi dolose vt occideret desisterent.

¶ Vtrum cū quis vult aliquē interficere iniuste nisi ego dem sibi aliquā certā pecuniā meā tenear. ff. glo. in p̄in. lxxxiij. di. q̄ quidā dicūt sic: q dā nō. Jpsa videt tenere q̄ non nisi sit prelatus Sed ego credo q̄ siue sit prelatꝰ vel nō q̄ tenetur aliter peccatū mortale nō euadit si mō habet vltra necessitatē se vite ⁊ illoꝝ quibꝰ tenet, pudere q̄ sicut tenet existēti i extrema necessitate subuenire. sic ⁊ tali. Ex quo alio mō non potest eum a morte liberare. 18

¶ Vtruz nō reuellās tractatū homicij sit homicida si sequat. ff. Spa. i. c. petrus. eo. ti. Aliqui dicūt q̄ nō: sufficit q̄ phibuerit. Joā. an. distinguit q̄ aut dolose non reuellat: ⁊ erit homicida. aut nō dolose nō reuellat: ⁊ nō erit homicida. ⁊ hoc placet Spa. ibidē. Ego credo q̄ si nō reuellat illis qui possunt prodesse ⁊ non obesse q̄ erit homicida quātūcunq̄z prohibuerit. Et de hoc vide Jnno. in. d. c. petrus. 19

¶ Vtrum iniuriatꝰ ab aliq̄ audiens amicos suos vel parētes velle vindicare sit hōicida si nō, phibeat exp̄sse. ff. fm glo. in. d. c. petrus. q̄ si homicidiū sequitur erit homicida nisi exp̄sse ꝓdicat q̄ tractātibꝰ talia si nō ꝓdicit vt ꝓsentire. Silis casus est. i. q. iiij. q̄ prelatus. 20

¶ Coopatiōe ēt ꝓmittit hōicidiū: vñ in. c. sicut dignū. §. i. eo. ti. dr̄ q̄ illi q ad capiendū ip̄m aio feriēdi aut occidēdi accesserint: lz manꝰ in eū nō imposuerit: tñ ex quo mors secuta ē hōicide sunt Facit ēt. c. studeat. l. di. Vbi percutiēs aliquem q interijt ex percussione siue directe. puta q̄ vulnus letale fuit siue occasionaliter. puta q̄ ex percussione de equo cecidit vel de alio loco ex quo casu iterijt homicida ē. Et sic itellige de coopatiōe simili i quocūq̄z homicidio: vtputa q̄ multi vulnerauerunt: de quo etiam. xxiij. q. vlti. c. fi. 21

¶ Vtrum exhibēs p̄sticiam suā in bello iniusto aiando ꝓsulēdo vel inimicis timorē incutiendo sit homicida si aliquis ibi occidit. ff. Spa. in. c. significasti. co. ti. q̄ sic. Secus eēt i bello iusto vt s. bellū. ⁊ in. c. petitio tua. in glo. co. ti. 22

¶ Vtrum exhibēs p̄sticiā suā vbi fit homicidiū sit homicida ⁊ irregularis. ff. q̄ si ē prelatꝰ ibi habēs iurisditionē ē homicida ⁊ irregularis ꝺ exce. p̄la. c. ex lris. Alij vo nō. vbi ex sola curiositate stāt ad videndum: peccāt tñ graviter clerici. 23

¶ Vtruz ingitor hēticoꝝ sciēs q̄ cū, pnūciauerit talē hereticū occidet efficiatur irregularis ꝓ nūciādo. ff. fm Vo. i. d. c. ad audiētiā. de hōi. 24

q. non. xxiij. q. viij. legi. ⁊. q. v. si audieris.

25 ¶ Iniatione icurrit homicidiū. vt ꝓz in. d. c. sic dignū. Limitat tñ Jsa. ibidē vex qñ icitatio seu iniatio ē ad hōicidiū spāl'r: q⁹ tūc teneť. Secus eēt si eēt incitatio ad odiū i genere: q⁹ nō teneret de delicto postmodū ide secuto. Jdez dic qñ aiatio est ad factū licitū: l⁹ homicidiū sequat. Sic cū p⁹clar⁹ hortatur in bello iusto vt viriliter pugnēt de quo vide. ſ. Bellum. §. iij.

26 ¶ Auxiliatione ēt ꝓmittit hōicidiū: vt i. d. c. si cut dignū. Vñ dicit Jsa. i. d. c. q⁹ pstās quodcū cū q⁹ auxiliū quātūcū q⁹ modicū i delicto ꝓmittēdo teneť: ēt custodiendo vestimēta. Q⁹ dixti ingue si vis bñ intelligere: q⁹ aut auxiliū pstat ad perpetrādū factū legitimū ⁊ iustū: ex quo tñ facto sequitur homicidiū. Et sic nō teneť de tali hōicidio tal' auxiliator quo ad pcuñ: sed q̄ ad irregularitatē. Si auxiliar⁹ fuit directe homicidio bñ teneť. Secus si idirecte: sicut dictū ē de auxiliāte pugnātes in bello iusto ⁊ hmōi. Aut pstat auxiliū sup facto illicito: ex quo sequit homicidiū. Et sic homicida reputat quātūcū q⁹ auxiliū sit idirectū. Et sic loq tur. d. c. sicut dignū. Si'r si auxiliū pstat sup hōicidio ppetrādo siue iuste siue iniuste incurrit irregularitas: si homicidiū factum est.

27 ¶ Vtrū clericus accomodās arma alteri sit irregularis si ille interficit. ſ. q⁹ si in bello iusto vl' vt se defendat ꝯ iniuriantem nō erit. Secus si in bello iniusto. c. fi. de homi. De materia homicidij quo ad irregularitatē. vide. ſ. irregularitas. i. §. j. cum multis sequentibus.

h Omicidium. ii. casuale dicit. qđ ꝓter vo ũtatē cuenit ⁊ ex casu fortuito: d quo. l. di. §. ecōtra. cum multis capitulis sequentibus.

1 ¶ Vtrum sit homicida quo ad culpā vel penaz qui a casu boiez occidit. ſ. vt colligo ex glo. ber. i. c. sicut. de homicidio: q⁹ aut dabat operā rei illicite ⁊ adhibuit oēm diligentiā quā debuit. Et sic excusat: ac si non fecisset. c. ex litteris. el. i. ⁊. c. dilectus. co. ti. ⁊. l. di. si duo. Si vo non adhibuit debitā diligentiā iputat ei quo ad culpā ⁊ penam ſ. irregularitatis. l. di. de clerico iacēte. pōt dispēsari cū eo vt i ordine suscepto ministret ſm Jo. i d. c. de clerico. Si vo dabat operā rei illicite: si ue adhibuit diligentiā vel nō imputat ei: vt i. c. quantum. l. dist. Ex quo patet quid tenendū de multis questionibus.

2 ¶ Quid de clerico qui rixam faciens supuenit ei⁹ amicis occiderūt cū cū quo rixabat. Ad quā respondēdū ē q⁹ ē homicida ⁊ irregularis. ita no. Jsa. in. c. petrus. co. ti. ⁊ doc. ibidē. ⁊ facit ter. ibidem. Limitat tñ Jsa. si rixā illicite exercebat. al's nō. q⁹ si fuit sine culpa: factū aliorum nō debet sibi iputari. c. signif. casti. el. ij. co. ti. Limita hoc ēt ſm Jo. in. d. c. ad audientiā. verū si nō, phibuit quātū potuit. Si'r nō eēt homicida nec irregularis si inimici illius cū quo rixam faciebat supuenissent ⁊ occidissent: ꝯz uis rixa fuisset illicite: q⁹ nō intuitu clerici eū occiderunt: sed ꝓpter inimicitiam quam habebant contra eū. Jta nō. doc. in. d. c. significasti. el. ij.

¶ Quid de eo q pcussit latronē q asportabat res 3
suas: ex qua pcussione fugere non potuit: ex quo ab alijs postea occis⁹ ē. ſ. q⁹ ē homicida ⁊ irregularis ſm cōiter doc. in. c. significasti. el. ij. co. ti. ⁊ in. c. decetero. ibidē. q⁹ dedit operā rei illicite. Sed si tenem⁹ q⁹ ēt clericus licite ꝓ defensiōe rex possit percutere nō erit irregularis dūmō le taliter nō pcusserit nec aio occidēdi fecerit: ⁊ magis placet qz opinio doc. q⁹ dictū. c. decetero loq tur de cā ꝓpinqua homicidij vt sit irregularis. Secus i cā remota. vt est in casu isto ex quo non habuit aiūm occidēdi. Et ꝓ hoc facit. d. c. significasti. ⁊. c. exhibita. co. ti. ⁊. ff. loca. l. qui domū. i fi. Et vr sensisse glo. in. d. c. decetero. ⁊ i. c. tua. de homi. nisi forte dicas: q⁹ lz daret operā rei licite. tñ debuit cogitare q⁹ si vulneraret eū nō valeſ fugere q⁹ occideret ex quo erat verisi'le. Et sic erit irregularis. Sed mihi nō placet. Jmā vt habeť i d. c. tua. clericus vulnerās graviter furē igressū suā domū: lz fur postea captus sit duct⁹ ad officialem: qui officialis mittens clerico ꝑdicto: vt exponeret si qua sciret de predicto fure interfigna: sed nuncijs. tribuens cultellum ⁊ sotulares quos a fure abstulerat: si in nullo alio se impediuit: lz talis fur occidatur non est irregularis: ergo nec a fortiori predictus.

¶ Quid de eo qui videns latronē clamauit: ex 4
quo clamore capt⁹ fuit ⁊ occisus latro. ſ. q⁹ ē homicida ⁊ irregularis: vt tz Jnno. ⁊ Jo. ⁊ segť Jsa. in. d. c. significasti. el. ij. ēt si nō habuit animū ad mortem: q⁹ debuit cogitare de homicidio qđ cōiter sequit in tali clamore. Et hoc credo verū ſm Jsa. ibidem: si cōiter sequit: al's nō: ex q̄ animū nō habuit vt occideret. Si'r nō ē irregularis qñ clamauit ꝓ suā liberatiōe: q⁹ ille volebat eum interficere. Secus si ꝓ rebus vel alijs vt. j. dicitur. homicidiū. iij.

¶ Quid de ludente cū pregnante que dispergit 5
ſ. ſm Jo. an. ⁊ sequitur Jsa. in. c. sicut ex lrax eo. ti. si odio ludi erat gratilis ⁊ ludus fuit licitus rōe persone: vt q⁹ marit⁹ frater vel alia persona ꝓiuncta non erit irregularis: q⁹ nō est in culpa aliqua. eo qđ ludus leuis nō est prohibit⁹ i pgnante: dūmodo persone conueniat ludenti cuz

ca. als sic.

6 ¶ Quid de clerico vel quocūq; alio q̄ implorat officiū iudicis, p recuperādis suis rebꝫ, ꝫ sciat, p certo q̄ sine sanguinis effusione nō poterit recuperare. ff. q̄ nō ē irregularis fm Jo. an. Et est tex. i. c. ij. eo. ti. li. vi. dūmō p̄mittat protestatiōez q̄ non intendit ad vindictam sanguinis. ⁊ b̄ tene ꝫ Vincen. tenuerit ꝓ̄ium: q̄ ita declaratum est i. d. c. ij. Et credo vex: qñ alio mō nō pōt recuperare. Et sic intellige p̄fatū. c. ij. qñ mortē nō intēdebat sed recuperationē suā: q̄ si intētio erat maculata erit irregularis: si mors vel mutilatio est secuta fm Hosti. Et sic itellige. c. ex litteris. de excess. p̄la. ⁊. xxiij. q. v. c. ij. de pe. di. i. c. pīculose. Jdem tene ēt si furem capiat ⁊ iudici tradat fm limitationem p̄dictam.

7 ¶ Quid si post suspēsionē seu occisionē letē ⁊ hꝫ ratum. ff. q̄ nō erit irregularis: q̄ lex, primo/ tionis attendit factum. xv. q. i. c. fi.

8 ¶ Quid de sacerdote qui, p edificatiōe eccl'e vel domus aduocauit aliquem in adiutorium qui a casu interijt. ff. q̄ non est irregularis si nihil de contingentibus omisit. c. fi. eo. ti.

9 ¶ Quid de ludēte cū alio q̄ a casu occidit sociū. ff. q̄ si ludebat cū p̄sonis cū qbꝫ erat licitū ⁊ ludo licito ⁊ verisil'r ex cōditione ludi talis casus euenire nō debebat nō ē irregularis: vt pꝫ in. c. latores. eo. ti. vbi clericus ludēs cū clerico qō hꝫ. ⁊ nihilominus vnus ipsoꝝ alterꝝ accipiens ⁊ p̄sternens ad terrā cultellū sibi infixit ⁊ mortuus est: ⁊ tamen p̄stratus nō est irregularis: q̄ cōditio ludi nō erat p̄sternēdi: ⁊ iō nō fuit in culpa: sꝫ p̄sternēs. Si Vo nō ꝓsiderauit ꝓditionē ludi ex qua tale quid euenire poterat erit irregularis: vt i. c. ꝓtinebaꝫ. eo. ti. vbi volens equitare sup̄ socium qui habebat falcem i latere occisus est. ⁊ socius est irregularis. q̄ ꝓditio ludi erat vt qui tetigisset baculum alterius sup̄ cū equitaret. Et ideo debebat depōere falcem; ex quo ludi ista erat cōditio. Si tamē p̄hibuisset ne cū equitaret, tenet Jsa. in. d. c. q̄ nō eēt irregularis. Jo. tñ ⁊ alij tenent q̄ etiam p̄pter ludi ꝓditionez: q̄ potuit euenire. Sed Jsa. opinio magis placet: pōtta/ mē epīscopus dispensare in casu quo efficiē/ irregularis: vt i subdiaconat⁹ officio ministret si subdiaconus erat: vt in dicto. c. continebatur.

10 ¶ Quid de eo qui dat poculū amatoriū. ex quo sequitur homicidiū q̄uis nō itēderet. ff. q̄ homicida est ⁊ irregularis: vt no. Jsa. in. c. si aliquis eo. ti. Facit. l. si quis aliquid. §. qui abortionis. ff. de penis. Ikō q̄ dat operā rei illicite. Secus si nō sequit̄ homicidiū: puta q̄ fetus nondū erat formatus: q̄ hꝫ peccet mortaliter q̄ūq; dat aliquid ad potādū vel ex libidine vel odio ⁊ hmōi. vt nō possit gnāre aut ꝓcipere vel nasci soboles ꝓcepta vt pꝫ i. d. c. si aliqs. tñ irregularis nō ē: vt ibi gl.

¶ Quid de eo q̄ isequēs aliū q̄ ex fuga cecidit ⁊ 11
mortuus ē. ff. q̄ ē homicida si fugiēs timebat de grauī malo sibi infligendo nisi fugeret. Secus si de leui ⁊ causa ludi. Vnde Jsa. in. c. exhibita eo dicit q̄ si quis ꝓiecit lapidem: vt alium percuti at: dūmodo percuss'o non possit esse grauis: ⁊ alius ne percutiatur fugiens cadat ⁊ occidaꝫ nō erit irregularis: vel si ꝓiiceret lapidez a remotis ⁊ alius timens fugeret ⁊ corruēs iteriret: fil'r nō est irregularis. Secus si vt graniter percuteret: vel iactus potuisset granem percussionez facere nisi alius fugisset: q̄ tūc tenetur de homicidio: q̄ tūc notius esset ludus etiam in pueris.

¶ Quid de illo puero qui vesicam porci inflatā 12
violēter frangēs ex terremotu mulier grauida expauefacta fugiēs dispersa est. ff. q̄ nō est homicida: nec irregularis per doctrinam. Jsa. in. d. c. exhibita. q̄uis Jnno. Abbas: ⁊ Vincen. videantur sentire q̄ tam in isto q̄z in p̄cedēti imputeē ei homicidium. Sed mihi vī durū nec tex. in. d. c. videtur velle vī nō quelibet cā dz attēdi sed ꝓpinqua ad hoc vt sit irregularis. Facit. ff. ad. l. coz. de sicca. l. nihil interest. i glo Jsō. n. q̄ faber facit cultellum est homicida: si tñ aīo nocendi facit ⁊ minorem diligentiam adhibuit: tūc consideratur cā remota fm Ber. in. c. ō cetero. ⁊. c. p̄ter byterox. de homi. Vnde cum quis percutit alium vulnere non mortifero: tñ ex imperitia medici vel in curia vel expositione ad labores et suores ille moritur non est irregularis fm Ber. in. c. exhibita. de homi.

¶ Quid de clerico qui venando vel se exercen/ 13
do iaculum ꝓiecit ⁊ alium a casu interfecit. ff. q̄ teneē ō homicidio ⁊ est irregularis siue adhibuerit diligentiā vel ne: q̄ dabat operā rei sibi illicite. c. qui arborem. §. fi Vo. l. di.

¶ Quid de custodientibus infirmos q̄ ad eoꝝ 14
petitionem dederūt ei vinum vel aliquid hmōi. ff. q̄ si certum est eos mortuos ꝓpter hoc. ⁊ ipi hoc potuerūt p̄uidere q̄ irregulares sunt: nō debent tamen facere sibi hanc conscientiam q̄ ꝓpter hoc sint mortui fm Rodo. q̄ bono animo id fecerunt: nisi sit euidens culpa vel dissoluta negligentia. Et si habent conscientiam debent deponere ad consilium boni viri: nisi contra p̄ceptum medici expresse dedissent: q̄ non excusarē tur: vt no. in. d. c. tua nos. de homici. Jdē dic ō vertentibus infirmos vnde vel apostema frangitur vel ānelitus obturatur ⁊ suffocatur.

¶ Quid de parentibus qui a casu ꝓprios fili 15

os occiderũt. ℟. si ex culpa graui vel leui tenẽtur de homicidio: vt p3 i glo. c. fi. de his qui ꝓpn. fi. occi. Ita dat eis ꝓ culpa graui pnia. vij. vel. v ānorum. ℣ Ro leui trium. Si autem nulla culpa precessit: non tenentur. Ita tamẽ ſm Hoſtiẽ. ⁊ ℣a. ⁊ alios doc. in. d. c. fi. q. si culpa sit occulta siue grauis vel leuis nõ debet dari pnia publica ℈ quod faciunt multi q imponunt publicam penitentiam: de qua in. c. capite. l. di. ⁊ male . q. fieri nõ debet talis pnia: nisi crimen adeo fuerit graue q. totã cõmouerit vrbem. vt in. d. c. i capite. ¶ Collocare tamẽ apud se filios tenellos parentes non debent aliter sunt in culpa. ij. q. v. ℣ Rsulnisti. ⁊ eis imputat̃ hõicidiũ si sequit̃: nisi forte ita pauperes essent q. nõ possent eos pānis fouere contra frigora: q. tunc tenendo apud se in lecto si de bitam faciunt diligentiam in reliquis non tenẽt aliqua culpa: q. duob⁹ malis concurrentibus minus eligitur. xiij. di. nerui. ⁊ iõ si est minus periculum collocare penes se q̃ alr tenere excusant̃.

16 ¶ Quid de tenentibus a alia que aliquẽ interfecerunt. ℟. si nõ fuerunt in aliqua culpa nõ tenentur de homicidio: als sic. puta q. erant ferocia ⁊ non tenuerunt ligata ⁊ huiusmodi. ar. c. bi qui arborem. ⁊ c. sepe. l. di. ⁊ quod nõ. iii. c. de occidendis. xxiij. q. v. Et hoc tene ſm Hoſ. ⁊ Jn. in. c. ad audientiam. de homi. videatur tenere q. nullo modo sit irregularis.

17 ¶ Quid de illo qui vocat milites ad defensionẽ sui iuris si aliquis ibi occidat̃. ℟. nõ tenet̃ de homicidio: vt in. d. c. de occidendis. ⁊ q. iij. ea / dem causa. c. maximianus.

18 ¶ Quid de medico cui preter volũtatẽ infirmus mortuus est i manib⁹ seu sub cura. ℟. si ista quatuor ꝓcurrãt nõ ꝯ culpã. ℣ Primũ q. istud offiũ sibi ꝓueniebat: q. nõ erat ei prohibitũ exercere sicut ẽ clericis ⁊ religiosis cirogiã i. c. fniam. ⁊ c. nõ magno. ne cle. vel mo. Secũdũ si erat peritus in arte. Tertiũ si exhibuit oẽm diligentiã ſm artẽ. Quartũ si informauit de his q̃ sunt ℈ria egritudini infirmi. Ita istis seruatis nõ iputat̃ ei homicidiũ. ita no. ℣a. i. c. ita nos. eo. ti. als tenet̃ de eta. ⁊ quali. c. ad aures.

19 ¶ Quid de eo qui impellit̃ i aliũ ⁊ ille moriat̃ vel de eo qui declinans eũ qui volebat percutere percussus est alius ex tali declinatione ⁊ occisus. ℟. ſm Mu. in. c. sepe. l. di. non est irregularis: nec homicida: nisi in fraudem fecerit.

20 ¶ Quid de eo qui mandauit aliquẽ verberari i bibendo ne interficiat vel mutilet. ℟. si mãdatarius interficit vel mutilat seu interficit̃ vel mutilatur ꝓpter talem percussionẽ faciẽdã. Homicida iudicat̃ mandator: q. mãdãdo i culpa fuit. c. is q. eo. ti. li. vi. qm̃ Visit̃ hoc posset euenire debuit cogitare ibidẽ. Idẽ dic de eo q mãdat aliquẽ capi. qm̃ Visit̃ mors poterat ꝓuenire. ⁊ ꝑ quo ad eũ qui iuste ⁊ ex offo mãdat. Secus in alijs: q. q̃ / litercũq3 mors sequatur irregulares sunt q̃zuis verisimiliter non debebat euenire.

¶ Quid de illo q volenti fugere inimicos ꝓp timorem mortis consuluit vt remaneret ⁊ pacẽ procuraret ꝓpter quod remansit ⁊ occisus est. ℟. non tenetur quando bono animo fecit habens probabilem causam credendi q. ex remansione non imineret periculum. puta q. inimici erant eius consanguinei vel tales amici q. eos poterat cohibere. Secus esset si non habuit probabilem causam credendi vel si habuit non tamen fecit quantum potuit: q. sic imputaretur ei homicidium: vt in. c. tua nos. eo. 21

¶ Quid de eo qui misit puerũ ad aquãdũ equũ monẽs vt caueret a flumie qui submersus ẽ. ℟. si rõabilr potat dubitari ẽ irregularis aliter nõ. 22

¶ Quid de illo qui cũ corrigia que hẽbat gladiũ verberans famulum interfecit. ℟. q. est irregularis: quia probabiliter debebat credere occasionem non remouendo gladium. 23

¶ Quid de illo qui interrogatus de malefacto re ipsum eis ostendit. ℟. si probabiliter potuit cogitare q. ad mortem eum quererent est irregularis: als non. De hoc etiam habes. ℈. Jrregularitas. in principio. Et ibi vide multos casus. 24

h Omicidium. iii.

cõmittit̃ ne cessitate. ſ. defensionis: que quando ⁊ quomodo liceat. vide. ℈. defensio.

¶ Quid si violentia inferr̃ rebus solũ. Vtrum occidens ꝓ ipsis saluandis excusetur. ℟. ℣a. in. c. significasti. el. ij. eo q. nõ clericus nec etiam ꝓ ipsis recuperandis: vt in. c. suscepimus. eo. Si Vo est laicus de iure ciuili est clarum q. pot̃ i pune occidere si aliter saluare non poterat eas. vt in. l. furem. ff. de ficca. ⁊ in. l. itaq3 ff. ad. l. aquil. ⁊ hoc habebit locum in omni foro contentioso seculari. Sed quo ad irregularitatem tam clericus q̃ laicus occidens vel mutilans ꝓ ipsis saluandis erit irregularis: vt patet in. c. suscepimus. eo. Nota glo. xxxiij. q. iij. in principio. An autem peccet mortaliter occidendo ꝓ rebus saluandis: dic vt supra defensio. ℈. tertio ⁊ quinto. 1

¶ Quid si violentia inferr̃ persone solum: vel persone ⁊ rebus simul. ℟. ℣a. in. d. c. significasti. q. aut potest euitare fugiendo aggressorem: ⁊ sic clericus tenet̃ fugere ꝑ. d. c. suscepimus. Jn laico Vo. Bar. i. l. i. C. vñ vi. videtur tenere q. nõ tenet̃ fugẽ: q. fuga ẽ iniuria. vt. l. ita apud la 2

beonē. ff. de iniur. ⁊ dicit Ly. in. l. si ex plagijs. §. tabernarius. ff. ad. l. aquil. q̄ fuga. ꝛeddit fugientē viliorem. Ergo sicut ꝫ ꝓ iactura reruꝫ multo magis ꝓ iniuria corporali q̄ est maioꝛ iniuria. l. in seruoꝛ. ff. de penis. Tu dic q̄ sine in clerico siue in laico si pōt fugere nō licet occidere vel mutilare: aliter incidit in penā irregularitatis fm Ray. ⁊ Ber. Bof. tñ ꝫ q̄ post peractaꝫ pniam poterit in susceptis ordinib⁹ ministrare sine dispensatione: sed nō ascēdere ad maiores. ⁊ ita itelligit. c. de his clericis. l. di. Si Vo aliter nō pōt effugere nec euadere: nisi mutilet vel occidat sic licite tā clerie⁹ q̄ꝫ laicus occidit vel mutilat ⁊ sine oi pena irregularitatis: vt in cle. vnica. co. ⁊ sine oi peccato ita q̄ statim ꝓhyter posset celebrare fm Jo. de ligna. tractatu ō iusto bello. ℣ acit c. olim. el. i. de resti. spo. dūmō non faciat aio vl ciscendi. ℣ acit ꝓ hoc. c. ij. eo.

3 ¶ Quid si interfecit ꝓ defensiōe persone alterius quā aliter nō poterat saluare. ℟. q̄ licz hoc possit sine oi pctō qñ volebat iniuste talē psonaꝫ interimere: tñ irregularis efficit: vt nō. i. d. cle. vnica. cod. vide. s. clericus. x. §. vlti.

h Omicidium. iiij.

. ſ. spūale ꝓmittit i aia solū: multis modis. ℣Primo ꝑlat⁹ nō argues. xliij. di. ephesijs. Secūdo adducēs sub ditos i desperationem ꝓpt austeritatē. xl v. dist. recedite. Tertio qūq̄ defraudet res ecclesie. xij q. ij. q xpi. ⁊. c. qui abstulerit. Quarto nō soluēs legata defunctoꝛ. xiij. q. ij. qui oblationes. cum duob⁹. c. sc. ⁊ dicunt mēbra diaboli. xij. q. ij. cuꝫ deuotissimā. Quinto de reb⁹ alienis faciens ele mosynas. iiij. q. v. imolans. xvi. q. i. decie. Sexto alios ad malū ꝓuocans. de ꝓse. di. iiij. queris de pe. di. i. noli. Septimo decimas debitas non soluendo. d. c. decime. Octauo ꝓuocās ad iuramentum quem scit falsē iuraturū. xxij. q. v. ille. Nono odiū alteri gerendo. de pe. di. i. homicidiorum. prime Jo. iij. Decimo alteri detrahendo d. c. homicidioꝛ. ⁊. vi. q. i. summa iniquitas. Vndecimo mouēti pniam negādo. xxvi. q. vi. agnouimus. Duodecimo de se malā suspitionē dando. xi. q. iij. non sunt audiendi. Terciodecio oppressionē vel iniustitiam: aut iniquitatē exercendo. de pe. di. i. omnis. Quartodecimo cā libidinis explende vel odij meditatione bōi vel mulieri aliquid faciendo vel ad ꝓcurandū dando: vt nō possit generare aut concipere: vt in. c. si aliqui. ō homicidio.

h Omicidium. v.

quo ad penā . ſ. irregularitatis: ⁊ alīs de iure canonico. Vtruꝫ oīs homicida sit irregularis. ℟. q̄ sic. glibet q occidit post baptismū ꝑ industriā ⁊ ꝑ insidias. vt notat ℣Da. i. c. i. de homicidio. ⁊ ibi pz expresse. ⁊ ēt est irregularis oīs homicida volūtarie occidens siue ex iustitia siue legis aut canonis pmissiōe: siue ex vindicta siue sine pctō siue cū peccato solūmodo excipit ille qui occidit nō valens aliter euadere: ⁊ hoc itelligo si ꝫ occidēs vsum rationis: q̄ oīs furiosus infans ⁊ dormiens si occidunt nō sūt irregulares. cle. vnica. eo. ti. Vñ iudex quantūcūq̄ ex iustitia ꝓcedit est irregularis. li. di. aliquātos. ⁊ accusatoꝛ aut testis vel ēt notari⁹ sniaꝫ scribens vel proferens aut attestationes scribēs vel legens dū publicant. Aduocat⁹ itellige ꝺ reū vel ēt ꝓ reo si mors infligat accusatoꝛi: assessoꝛ ⁊ q̄ libet alius officialis i cā mortis vel mutilationis mēbri ir regularis est. vt no. i. d. c. aliquātos. ⁊ ꝑ totū. extra ne cle. vel mo. sniam. ⁊ in glo. i summa. li. di. Et nō solū qñ quis interficit vel mutilat per se sed ēt ex mādato: ꝓsilio: defensiōe: pmissione: coopatione: aiatione: auxiliatione: fm q. §. i. i. c. huius tituli declaratū est fore homicidas solum excipio quo ad irregularitatē eū qui nō obuiat cū possit: q̄ ꝫ sit homicida fm q̄ dixi. §. nō tamen credo erit irregularis nisi fm q. §. dixi. Homicidiū. i. §. xvij. q. lex ꝓmotionis factū requirit. xv. q. i. si quis nō ira⁹. Et ꝓ hoc oībus facit. c. sicut dignū. eo ti. et si occisus vel mutilatus sit paganus. l. di. clericum. homicida Vo casualis i casu in quo ei imputat sil'r irregularis est: alīs non Et qui sunt dictū est in. ij. c. huius ti. Homicida sil'r ex necessitate non excusat: nisi ꝓ euasione sue persone: vt dictum est. c. iij. huius ti. Homicida Vo spūalis nullo mō irregularis efficit. per baptismū ēt tollitur irregularitas homicidij ante cōmissi. vt. §. Baptismus. vij. §. iij.

¶ Vtrum cū homicida voluntario solus papa possit dispensare. ℟. fm. cōiter doc. in. c. sicut dignum. eo. ti. q̄ sic. q̄ꝫ⁹ glo. tenuerit q̄ nec etiā papa possit. Sed tu tene cū cōiter doc. q̄ potest. imo dicit ℣Da. in. c. ego. de iureiur. q̄ clerici pñt vti armis ēt offensibilibus de inia pape q̄: solum est ꝓhibitum de iure positiuo. sed eo iferior nemo pōt dispensare quātūcūq̄ ēt sit occultus. c. vltimo. de tempo. ordi. Vincenti⁹ tñ tenet q̄ si oīo occultum est: ⁊ egit pniam q̄ non indiget dispensatione: q̄ ecclesie non est obnoxius: q̄ peccatuꝫ occultum. xxxij. q. v. christiana. nec deo ꝓpter pniam qua ei satisfecit. Et iō celebrare potest ⁊ vti ordinibus sine alia dispensatione. Lau. Vo ⁊ Jo. pcoꝛ. cū Vin. si mō dispensatio ēpi intercesserit. ℣Da. Vo in. c. ex tenore. de tempo. oꝛ. tz q̄ si est oīo occultū ꝓut occultū distinguit ꝺ ꝓbatū

bile sic respiciendo legem promotionis publicā sic non indiget. Sed si aspiciamus ad legē scie in formatā ex lege positiua: sic indiget dispensatiōe qđ intelligo de dispensatione nō papali: sed epali vt satisfaciat conscie. Et ad. c. fi. de temp. or. qđ vī contrariū. Rñdeī q loquitur de dispensatiōe non papali: sed episcopi que est necessaria: vt tz Lau. ⁊ Jo. ⁊ videī tenere ēt Jpa. ne quis scrupulositate se iudicē i cā propria existimando oio occultuz qđ forte non est: qđ not. q facit ad multa.

2 ¶ Utrum cum homicida casuali qui est i culpa inferioz papa possit dispensare. fl. Jpa. in .c. cō tinebaī. eo. ti. q eps pōt dispensare i minoribus solum. vt in. c. ad audientiā. eo. ti. Archieps vo vt cōmissarius pape pōt in subdiaconatu tm̄. In diaconatu vo vel presbyteratu solus papa dispē sat: vt in. d. c. continebatur.

3 ¶ Utrum mutilatio membroz extra casum infirmitatis perficetur quo ad peccatū mortale: ⁊ quo ad irregularitatez ⁊ eius dispensationem homicidio. fl. glo. singularis in cle. vnica. co. ti. q fic. facit. c. aliquātos. li. di. cū multis alijs ibidē. ⁊. c. clericis. ne cleri. vel mona. ⁊. c. in archiepatu. de rapto. c. is qui de homici. li. vi. ⁊ alijs. allegatis in dicta glo.

4 ¶ Utruz eps possit dispensare cū homicida circa bñficium. fl. fm Jo. q circa simpler pōt. sed circa curatū non. sed solus papa. ar. c. fi. de fili. presby. Jo. Jpa. in. c. fi. de pug. in due.

5 ¶ Quid si non mutilat sed debilitat an sit irregularis. fl. Jpa. in. c. de diacono. q cle. vel vo. q non. ar. i. q. i. sicut vrgeri: qz membrum debilitatū sit quasi inutile quo ad operationē: tñ valet saltē ad decorē: ⁊ in penis facienda est minoz interpretatio. pcord. Baspar. in. d. c. diacono. In Trium tamen facit qđ nō. Cy. in autē. sz nouo. C. de ser. fugi. Vnde Bar. i. l. ij. ff. de pub. iudi. in fi. dicit q mutilatio ppzie est: qñ mēbruz leditur: ita q nō pōt exercere suū officiū. Hoc pbatur in. l. idem ophilius. in prin. ff. ō edil. edi. Truncatio vo est qñ ex toto abscindit membrū d. cle. vnica. Non dicit truncat: sed mutilat. Et iō intellige q non est irregularis: qñ quis nō debilitat ex toto: sed quando ex toto: ita q nihil potest facere: sic teneo q sit irregularis per .d. cle. vnicam. ⁊. c. qui percutit. xxiij. p. vlti.

6 ¶ Utrum truncatio vel mutilatio digiti inducat irregularitatem. fl. do. Lardi. in cle. predicta q non: sed cum fit in principalibus membris fm Landul. all'. c. i. de cle. pug. in due. qđ loquit de membro. Jpo quo not. q membrū propzie sumptū ⁊ stricte est fm Bar. ⁊ Jo. de imo. in. l. ij. circa fi. ff. de publi. iudi. pars corporis habens officiū separatum ⁊ distinctum sicut manꝰ ad pandū ⁊ pes ad ambulandū. Facit. c. singula. lxxxix. dist. iuncta glo. Facit ter. in. d. c. sicut vrgeri videoz: ⁊ in ꝛ uten. pdicta. sed nouo iure. Digitus aūt non est propzie membrum: sed pars mēbri seu officium mēbri: vt. l. non sunt liberi. ff de sta. ho. ⁊. d. l. idez ophilius. Et iō optime tenendum non esse irregularem talem truncatozem vl mutilatozem.

¶ Qua pena punit pater qui occidit filiū vel filiꝰ q occidit patrem. fl. Jpa. in. c. i. de his qui fi. pro. occi. fm leges ponaī in sacco decozio cū cane simia vipera ⁊ gallo: ⁊ sic proijciaī in flumie. Si nō hī portatur in insulā aferis deuozandus l. vnica. C. de his qui pa. vel fi. p zo. occi. ⁊. l. i. ff ad. l. pom. de paricidis. 7

¶ Qua pena puniunt alij homicide. Clericus debet deponi ⁊ sine alia incozrigibilitate tradi curie seculari: hoc intellige quando voluntarie occidit. Si vo a casu: tunc glos. in. c. fi. de his q fi. occi. dicit q si a casu nulla culpa precedente: sic nī la penitentia imponit: nisi forte ad cautelā: qz bona mentiū est culpā agnoscere: vbi culpa nō est c. consilium. §. ij. de obseruā. iciu. xxv. di. ad eiꝰ ⁊ de pe. ⁊ re. c. quesitum. Si vo culpa precedente: dic vt. ś. Homicidium. ij. §. xv. 8

¶ Ad quid tenentur homicide: vide. ſ. Restitutio primo. in. v. homicida. 9

h Omo constituit ex aīa ⁊ corpore altero istoz deficiente non est hō: vt patet ex. c. cum christus. ō here. ⁊ in. c. in quadam. de cele. missa. ⁊ in. c. ficut. de homici.

¶ Utrum liber hō possit dari in pignus ⁊ i subsidium aliaz rerum deficientium. fl. q non. Facit. c. latoz. de pigno. imo pdit recipiens eū in pignus debitū: ⁊ tantūdem de suo dare teneī detento vel eius parentibꝰ: vt no. glo. in. c. ex rescripto. de iureiur. ⁊. C. de act. ⁊ obli. autē. oio. Vbi dicitur q quadruplum restituat. Hō qz illa que non sunt in nostro cōmertio obligari nō possunt l. i. §. eam rem. ff. que res pigno. Sed liber hō nō est dominus membrorum suorum. l. liber hō. la prima. ff. ad. l. aquil. Et ideo pulchre dixit Bal. in. l. ij. C. de patrib' qui fi. distra. q illa. l. ij. habuit ortum a legibus antiquis fm quas pater poterat occidere filios. l. in suis. in fi. ff. de li. ⁊ po. que hodie est correcta. Et ideo solum permittitur venditio cā paupertatis seu egestatis victus: qz filius sic venditus potest se redimere precium offerendo ipse vel alius pro eo vel mancipium. vt in dicta. l. secunda. 1

¶ Utrum liber hō possit dari in obsidem. fl. q 2

de iure nō pōt nisi per papā ꝛ imperatorē: vt no. in.l.obsides.ff.de testa.ꝛ.l.diuus.ff.de iure fi/sci.ꝛ per eum qui non recognoscit superiorē: vt no.Bar.in.l.famē.ff.de publi.iudi.ꝛ in.l.ho stes.ff.de cap.ꝛ in.l.i.§.de qua.ff.de postulat. Tñ de consuetudine vsurpatum est contrariū ſz glo.in.l.ij.C.de patribus qui fi.distra. Et sic ō facto seruatur: vt etiā ciuitas que recognoscit su periorē det obsides ꝛ alij similes ꝛ habet talis cō suetudo vim legis.l.de quib⁹.ff. de legi. imno videtur licere de iure cōi dare obsides p̄o pace seruanda ſm glo.in.c.vt p̄idic.xxiij.q.viij.sed non p̄o pecunia.vt in.d.c. ex rescripto.ꝛ.d.l. ex rescripto. et. d.l.i.qꝫ liber homo nō potest ob ligari p̄o pignore. nec potest haberi in eo ius pi gnoris: sed tantū ius retentionis.

h Onestas requiritur in omni ne/gocio: qꝫ est vnum p̄/ceptū iuris. isti. de iusti. ꝛ iur. §. iuris p̄ce pta sunt h honeste viuere. ꝛc. In matrimonijs. ff. de ritu nup. l. semper. in coniunctionib⁹. non solum qꝫ licet considerandum est. sed ꝛ qꝫ bone/stum sit. hec ibi. In lege di. iiij. erit aūt. i voto. c. magne. de voto. In iuramento. xxij. q. v. de for ma: nec fisco rem quā vendit retractare p̄mittit p̄opter honestatem. l. vlti. C. ne fiscus rem quā ven. cum. l. x. Nec actio furti datur viro ꝺ vxo/rem: nec patri contra filium vel econtrario p̄op ter honestatem. ff. de furtis. l. si quis vxori. i p̄n. ꝛ. §. i. C. de fur. l. fi. Nec arrogatio. l. nec ea. §. pe. ff. de adop. p̄opterea. dicit tex. in. l. ex dāni i fecti. in p̄in. ff. de dāno infecto. honestus mod⁹ seruandus est ꝛ non immoderata cuiusqꝫ luxu/ria sequenda est p̄opterea dicitur in. l. filius qui ff. de condi. insti. Nam que facta ledunt pietatez extimamus verecundiam nostram. ꝛ vt genera liter dixerim que contra bonos mores fiunt: nec nos facere posse credendum est. hec ibi.

h Onor est maximum exteriorum bo/norum. vnde potentatus ꝛ di uitie p̄opter honores desiderabilia sunt quarto ethi.

1 ¶ Cui debetur honor. ℟. qꝫ solum virtuti ſm philosophum. iiij. ethico.

2 ¶ An sit honor p̄eferendus vtilitati. ℟. qꝫ sic. ar. in. l. inlianus. ff. si quis ob. ca. te.

3 ¶ Vtrū possit appeti honor sine peccato. ℟n. qꝫ non. Vnde philosophus. iij. ethi. dicit qꝫ nō sūt vere fortes qui p̄opter honores faciunt fortia. Nec ob. qꝫ honor est p̄emiuz virtutis. iiij. ethi. ꝛ p̄opterea sit appetibilis: qꝫ illud est verum qꝫ est p̄emium virtutis ex parte alioꝝ: qui. ſ. nō ha bent maius qꝫ retribuant. p̄opterea dicit idē phi losophus ibidē. qꝫ honor est p̄opter virtute: nō virtus p̄opter honorem. Nec ob. qꝫ idē ph⁹ di cit qꝫ honorum amator plusq̄z oportet: vel vñ nō oportet vituperabilis est. Ergo sine peccato ali/quando potest appeti: qꝫ ꝺcedo quando non p̄o pter seipsum appetitur: sed ad gloriam ꝛ laudem dei vel salutē aiarum: als semper peccatum est.

¶ Vtrum sit mortale peccatuz inordinatus ap 4
petitus honoris. ℟. qꝫ sic. ſm qꝫ ambitio est mor tale peccatū: de quo vide ambitio: als non.

¶ Vtruz oblatus honor sit suscipiendus. ℟. qꝫ 5
non. nisi ſm qꝫ dicitur. i. q. i. non est in fi. Quis/quis igitur sacerdotium non ad elationis pom/pam: sed ad vtilitatem adipisci desiderat p̄ius vi res suas cū eo qꝫ est subiturus honore metiat vt si est impar abstineat: ꝛ ad id cum metu etiam cui sufficere existimat accedat. hec grego.

¶ Vtrum querenti sit dandus. ℟. qꝫ non. imo 6
auferend⁹: vt. i. q. vi. c. sicut bis. Fugienti vo ē dandus ibidem. ꝛ. viij. q. i. in scripturis.

¶ Vtrum doctor qui in docendo p̄incipaliter 7
querit suum honorem peccet mortaliter. ℟. Dē ri. de ganda. primo quol. q. xxxiiij. qꝫ qui vtit ali quo p̄incipaliter ad quod non ordinatur in quo deum contēnit peccat mortaliter. Et sic conclu/dit qꝫ doctor qui p̄incipaliter querit honorem su um in docendo: ꝛ sic p̄efert honorem suum ho/nori diuino peccat mortaliter. qꝫ vt dicit Augu. li. i. de doctrina christiana ad fidem spem ꝛ chari tatem tota militat diuina scriptura que p̄incipali ter ordinatur ad honorem dei. In quo deus con tēnitur si p̄incipaliter ad alterius honorem ordi netur. Sed sane intellige ꝛ limita verum quādo legit aliquid quod est p̄incipaliter ordinatum ad honorem dei. vt cum predicat ꝛ huiusmodi. qꝫ secus credo quando legit aliquid quod non ē p̄n cipaliter ad honorem dei vt sunt leges ꝛ multe sci entie que ad pacem hominum ꝛ vtilitatem p̄in/cipaliter ordinantur: qꝫ tunc non contēnitur de/us. Et sic non erit mortale peccatum: ꝛ de hoc vi de vanagloria.

h Ora canonica p̄out hic accī/pio est officium diuinum certa hora dici naturalis deo p/soluendū ab ecclesiasticis personis.

¶ Quot sunt hore canonice. Respon. ſm glos. 1
in clemen. i. de celebra. missa. qꝫ sunt. vij. ſ. matu tinū: p̄ma: tertia: sexta: nona: vespe: ꝛ ꝺpletorii.

¶ A quibus debent dici. Respondē. qꝫ ab om 2
nibus ecclesiasticis personis. Facit. c. fi. xcij. di.

¶ Vtrum omnes ecclesiastici teneantur de p̄/ 3
cepto ad omnes horas canonicas dicendas. Re spon. ſm glo. in dicto. c. fin. qꝫ sic. ꝛ eam videtur

sequi Innocen. in. c. i. de celebra. missaruz. Sed doc, communiter in. d. c. i. dicunt q̄ non omnes tenentur. Sed solum triplex genus ecclesiastico rum. ¶Primū genus est illoꝝ qui sunt beneficiati. hoc patet per. d. c. fi. vbi dicit. ecclesie deputati. s. per beneficium: ꝛ sic soluitur opinio glos. predicti. c. fi. ℣ acit. c. cum secundum. de prebē. Secundum genus sunt existentes in sacris: lz si sint beneficiati: probatur per. d. c. primū. ꝛ in. c. dolentes. co. ti. ꝛ quod ibi no. Et q̄zuis ¶Pa. in d. c. i. dicat esse tutius q̄ etiaz existentes in minoribus q̄zuis non sint beneficiati teneantur: ex q̄ in partem domini sunt assumpti: tamen ego non credo nisi de bono consilio. Tertium genus est illoꝝ qui per professionem vel votum ad id faciendum se obligauerunt. c. licet. de voto.

4 ¶ Vtrum clericus beneficiatus existens in minoribus cum est absens ex causa legitima ꝛ deseruit ecclesie per vicarium teneatur ad horas canonicas. Respon. ſm ¶Panoz. in dicto. c. i. q̄ sic. ꝛ hoc est de mente Innocen. in. d. c. i. ꝛ Jo. an. ꝛ est tutius. lz abbas ꝛ quidam alij dicant q̄ non tenetur: quos credo dicere verum si nullam vtilitatem in absentia reciperet ab ecclesia: alꝫs non est vera opinio: cum non solum beneficium detur: vt seruiat ecclesie. sed etiam vt oret pro his qui beneficium constituerunt. Concoz. cum hoc Lar. in. d. cle. prima.

5 ¶ Vtrum clericus excōmunicatus teneatur ad horas. Respon. q̄ si est minoꝛi excommunicatione innodatus potest ꝛ debet dicere etiam cum aliis ſm q̄ infra dicam. Si vero est excommunicatus maioꝛi excōicatione: sic solus tenetur dicere sine. Dominus vobiscum. ꝛ etiam degradatus si est i sacris: vel si non est in sacris si tamen tenet beneficium. ℣ acit q̄ legitur ꝛ notatur in. c. legi. xvi. q. prima. in prima glo. ꝛ concoz. cōmuniter doc. in hoc.

6 ¶ Vtrum papa possit dispensare vt prefati non teneantur ad horas canonicas. Respō ſm ¶Pa. in dicto. c. primo q̄ non. quin septies in die tenentur laudare deum. Jn modo autem dicendi dispensare potest.

7 ¶ Vtrum dimittens officium ex infirmitate excusetur. Respon. secundum Innocen. in. d. c. i. q̄ sic. si est talis infirmitas in qua directe vel occasionaliter sibi obesset vel obesse timeretur si celebrationi intenderet. Dicit tamen ¶Panoz. in d. c. i. q̄ si nocumentum esset leue vt i febre quartana vel longa vel modica: non excusaretur si nō diceret.

8 ¶ Quid si ex obliuione aliquam horam dimittit. Rerspon. non credo sit mortale peccatum. debet tamen supplere quod omisit: ꝛ doleat de negligentia sua. Jnno. autem in. d. c. i. videtur sentire q̄ confessoꝛ posset ei imponere aliam penitentiam etiam si voluntarie dimisit. licet consulat vt imponat q̄ suppleat que omisit nisi quando videret non proficere. Sed hoc tene de bono consilio: ꝛ q̄ confessoꝛ possit ei imponere aliud quod sit ad laudē dei: puta. vij. psalmos ꝛ huiusmodi tenet Tho. in quol. ꝛ ¶Pe. de pal. in. iiij. di. xv. etiam si dimisit voluntarie.

¶ Vtrum non habens librum vel carens visu ꝛ huiusmodi excusetur: si non dicat horas. Respon. q̄ sic. arg. cle. fi. de vita ꝛ honesta. cleri. dū tamen suppleat per psalmos vel pater noster: ꝛ huiusmodi. 9

¶ Vtrum prefati obligati ad horas peccēt moꝛtaliter ipsas omittendo ex negligentia. ℟. Henri. de ganda. in quol. tenet q̄ peccat mortaliter omittendo: nisi rōne infirmitatis vel alterius cause legitime impediat. Riga. Vo anglicus in quol. dicit q̄ si dimittat ex negligentia: non auderez dicere q̄ mortaliter peccaret. Si Vo ex fastidio diuini cultus vel contemptu: sic mortaliter peccat Credo etiam q̄ consuetudo in huiusmodi dimissione sit mortale peccatum. Hec Riga. que opinio est humanioꝛ. 10

¶ Vtrum clericus beneficiatus non dicens officium teneatur restituere fructus quos iterum recepit ab ecclesia. ℟. Jo. cal. in. d. c. i. dicit q̄ sic: q̄ propter officium datur beneficium: vt in. c. diuersis. de cle. coniuga. Et ideo cum aliquid datur propter causam: causa non secuta repetitur. ff ꝛ. C. de cōdi. causa da. ca. non se. per totū. Do. Lar. tenet contrarium. ꝛ ¶Pa. dicit q̄ prima est nimis rigida. Sed ego credo q̄ lz sit rigida tamen est vera: ꝛ iō sequenda. Et responsio ¶Pa. ad motiua Calde. non est valida: q̄ lz dentur reditus vt viuat: vt dicit. c. diaconi sunt. xciij. di. ꝛ c. ij. de preben. non quidem tamen simpliciter: sed vt viuat ſm cultum dei. ꝛ facit pro hoc. c. clericus victum. xci. distin. arguendo a maioꝛi. ꝛ ß tenet etiam Lau. in clericis qui non implent officia sua: sed voluptatibus vacant q̄ tenentur fructus restituere. 11

¶ Quid debeat dici pro hora. ℟. Lar. in cle. i. de celebra. missa. Laudunus dicit q̄ si est constitutio vel consuetudo illa seruetur. xij. dist. nonit. quia nec hoc vel illud dicere est in precepto: cum diuersi diuersa dicant. de conse. distin. v. in die resurrectionis. Verum est q̄ clerici seculares debent dicere secundum ordinem romane ecclesie. dicto capitulo in die. vel secundum ecclesiā metropolitanam. xij. di. c. fi. nec reprobatur vsus ali- 12

cuius ecclesie antiquus fm Laudunū. vbi cleri/ci sunt ꝓtēti trib⁹ psalmis. ꝛ eccla romana vl̄ me tropolitana hoc nō seruet. Secus eēt si ꝑsuata p/sona ꝺ sibi faceret. Aduerte ēt q: dicit directoriū li. i. ti. viij. q clerici ordinati ad titulū sui primo/nij pñt dicere quodcūq; offm volūt: q: non obli/gant ad istā vel illā eccl̄am. Jn regularibus ℣o dicit seruandā eoꝝ regulā vel statutū in hoc. xij. di. c. fi. Et hoc vꝝ nisi sint priuilegiati vt clerici ꝛ religiosi q sunt cōmensales domestici alicuius cardinalis seu epi gram ꝛ cōionem sedis aposto/lice habentis q licite se eis conformare debent. vt in cle. fi. de cele. miss.

13 ¶ Quid de eo q ex dispensatiōe est bñficiatus i duabus ecclesijs. ℟. q ꝺz dicere offm fm illā in quā tenet facere residentiā: q si ad nulli⁹ residen/tiā tenet. tūc credo q ꝑ est se ꝑformare illi eccle/sie i qua se reperit officia celebrare. Si ℣o dicit ꝑ se tūc fm Tho. i quolibet vl̄ q debeat dicere fm ordinē illius ecclesie i qua ꝺz maiorē dignitatez: quouis forte alia bēat pinguē⁹ bñficium. Ad̄ cre do ꝺ bñ cē. nō ꝺ necessitate forte verū: cū possit di cere qd̄ vult. vt satis ꝑz per nō. in. c. i. ꝺ cel. miss. per Jnno. ꝛ alios doc.

14 ¶ Utrū peccet mortaliꝫ q ad libitū suū mutat of/ficiū ꝑsuetū. ℟. credo q fic i clerico ꝓbēdato ꝛ re/ligioso. Sec⁹ i alio ordinato ad suū ꝓmonium.

15 ¶ Utrū monach⁹ ꝓpositꝰ ecclesie seculari tenea/tur dicere offm monachale. ℟. q si perpetuo est assumpt⁹: ꝛ sic translatus. sic cū nihil bēat cōe cū monasterio. xvi. q. i. ne ꝓ⁹ cuiuslibet non dicet monachale: sed illi⁹ ecclesie ad quā translatus est ꝛ placet Jo. xvi. q. i. c. iij. ꝛ Hos. in sūma. ꝺ sta/mo. ꝛ Jo. i sū. co. ti. Secus eēt si nō esset trans/latus nisi ad tps. q: debet dicere monachale: ꝛ ꝺ videt sentire glo. in cle. fi. de ecle. missa. Et facit tex. ibidem in argumentum.

16 ¶ Quid si dicendo officium in choꝛo cū alijs ex aliqua necessitate intermisit psalmū vel lectionez ℟. fm Jnno. in. c. dolentes. de cele. missa. q nō tenetur illud reassumere ꝛz fit cauti⁹ reassumat. dūmō non subtrahat vocem suam ab offō choꝛi. imo plus dico q ēt si aliquid omisit ex negligen/tia sua. q non ꝺz supplere subtrahendo vocem ab officio choꝛi: sed postea suppleat si aliquid no tabile omisit. Si ℣o esset versus vel quid mi/nimū suppleat per aliquē psalmum vel pater no ster. Jdem dic fm Henri. ꝺ gan. in quolibet q si quis non ex malicia: ꝛz cū cā legitima non in/cr sit in principio officij vel finī q non oꝝ a capite re incipere vel finē perficere ꝓpter perfectionem charitatis: q̄ vnū coꝛp⁹ reputantur. ꝛ qd̄ vn⁹ di/xit extimatur alter dixisse. Et hoc vꝝ nisi choꝛus multū in principio processisset: vel multum de fi ne restaret. hec ille.

¶ Utrū teneatur quis dicere id qd̄ ſz ꝑsuetudi 17
nem choꝛi aliquis solus dicit vel associatus: quā/do dicit officium in choꝛo. ℟. q nō. fm Pet. de pal. in. iiij. di. xv. q id qd̄ dicit vnus reputaꝫ di/ci ab omnib⁹: q̄n ex aliqua rōnabili cā ita est con/suetum vt solus tale quid dicat.

¶ Utrū dicēs offm si ꝓtermittat vnā horā ex 18
obliuiōe vel quid silē. puta lectionē vel psalmū te neaꝫ itez reiterare totū. ℟. vt colligo ex doctrina Jnno. vbi. s. ꝛ sequit Laudu. q non. sed sufficit supplere qd̄ omissū ē. Nā qui dimisit unum vel psalmū primi nocturni cum aduertit: ꝛ est in iij. nocturno. nō oꝝ reincipiat disturbādo offm: vel q dixit tertiā ꝛ aduertit nō dixisse primā non oꝝ dicat iterum tertiam. Sed post offm suppleat omissum: ꝛ doleat de negligentia. Dicit Ant. de pal. vbi. s. q q notabiliter male dixit offm: si vlt cuadere mortale do recidere totū. Sed si modicū dimisit: puta psalmū vel versum vel dictionē te/netur illud repetere post offm vel aliqd loco eius dicere: si vult euadere peccatum veniale.

¶ Utrum debeat dicere pr̄ nr̄ post horas. ℟. 19
q sic. post vesperas ꝛ matutinū. de ꝑse. dis. v. c. id semp. ꝛ de ꝑsuetudine dr̄ in fine oīum horaꝝ: q: matutinū accipiť ꝓ omni offō vsq; ad nonaz: ꝛ ꝓ⁹ vespere oē aliud qd̄ restat: vt ꝑz in. d. c. id semper. ꝛ. c. conuenit. ibidem.

¶ Qua hora sunt dicende hore canonice. ℟. de 20
bent dici tempore suo. s. matutinum in nocte pri ma in ortu solis. Et sic de ceteris: nisi ex necessi/tate: vt hic. ſ. dicam.

¶ Sed nūqd i sero poterit qs dicere matutinū 21
sine pctō. ℟. vt ex ꝓdictis ꝑz: q sic. si ex rōnabili cā facit. q: fm Tho. i quos. Addelius ē si deo debi tas laudes ꝓueniēdo reddam⁹ ꝛ alia honesta offi cia postea faciam⁹ q̄z si ꝓ vnū aliud ipediaꝫ. Se/cus eēt si faceret non ex rōnabili cā: q: sic eēt pec catum. ar. c. clericus. el. i. xci. di.

¶ Utrum sit mortale petū nō dicere horis debi 22
tis sine cā rōabili. ℟. q nō. nisi qs faceret in con temptū dei vel ecclesie: cū nullū ius ꝓcipiat q di caꝫ horis debitis: nisi cle. i. de cele. miss. q̄ vl̄ ꝑce ptua ꝓ verbū sancim⁹. ſ. q offm horis debitis i cathedralib⁹ regularib⁹ ꝛ collegiatis ecclijs de uote psallaꝫ. Et iō credo q peccarent mortaliť ꝓ/lati. si i ꝓfatis ecclijs horis debitis nō facerent di cere: ꝛ ēt illi q vel sunt bñficiati i ꝓfatis ecclesijs vel suūditi ꝓlatoꝝ regulariū: cum imponiť eis a prelatis si nō dicerent. Hec accipias horam de bitam ita ad punctum: sed grosso modo ꝛ largo: sicut dicere matutinū in aurora vel q̄si censeaꝫ in

media nocte. ꝛ hmõi. alꝫ ãt a ꝑticularib⁹ ꝑsonis vel ĩ alijs eccl̃ijs a ꝑdictis nõ dicẽ bonis debitis erit ꝑcñ̃ veniale sine rõabili cã. Ex cã Vo rõnabili ẽt in predictis eccl̃esijs liceret. vtputa qꝫ processio est fienda vel predicatio ꝛ huiusmodi. Et propterea preueniunt tempus debitum.

23 ¶ Vtrũ matutinũ sit dicendũ anteq̃ꝫ missa dicatur. v. de. ỹ. missa. §. ij.

24 ¶ Vtrum idẽ sit de prima. vide ibidem.

25 ¶ Vbi debẽt dici bore canonice. ℟. q ĩ eccl̃ia vt nõ. glo. xcij. di. i. c. fi. Sed hoc intelligo q̃ ad clericos q i ipsa sunt bñficiati pp Vbũ positũ i. d. c. fi. eccl̃e deputat⁹. g̃ vr clericus bñficiat⁹ q ꝑ cet mortaliter sine rõabili cã ibi nõ dicens offm̃: qꝫ dicit ibi ter. i. d. c. fi. q q nõ ꝓuenerit depona tur a clero. ꝛ q̃ ad eccl̃as collegiatas vel regulares. clax ẽ q ẽ de ꝑcepto: vt ibi dicaꝯ. vt pz i cle. i. de cele. miſ. nõ. Inno. in. c. i. de cele. miſ. quo ad alias non credo.

26 ¶ Sed nũgd peccet totiẽs mortaliꝫ quotiẽs nõ ꝓuenit clericꝰ bñficiatꝰ vel religiosus ad choꝝ sine rõabili cã. ℟. q nõ credo. qꝫ mã nõ vr̃ ita põderosa: ꝫ qñ duceret in ꝓfectudinẽ: vel qñ offm̃ eccl̃e pateret iacturã i celebratiõe: tũc non excusarẽ a mortali. Et sic limito ꝛ itelligo. d. c. fi. ex alia qua tñ rõnabili cã ꝫ prelatis ꝛ alijs se absentare: dũmõ offm̃ dicãt eundo vel stando i domo sua. Nec ob. c. eꝑs. de ꝓse. di. iij. Nõ vr̃ innuere sufficere eꝑo. si die dñico ad eccl̃am ꝓueniat. qꝫ illõ c. nõ dat lniam absentie: sed nõ vult vt ꝓ alia cã q̃ꝫ inf. rmitatis ꝛ silis absit diebus festiuis. Et q alijs dieb⁹ debeat itereſſe facit. c. puenit ad nos. vij. q. i. ꝛ. c. eꝑus vilem. xli. diſ. ceſſante. intelige impedimento.

27 ¶ Quo ad attentionẽ seu deuotionẽ. Quer̃ vtrũ peccẽt mortaliter nõ dicẽtes offm̃ deuote ꝛ studiose. ℟. glo. in cle. i. in verbo fruct⁹. de cel. miſ. tꝫ q sufficit dicere ore: ꝫ nõ corde. Et cuꝫ ea ꝓcurrũt multi canoniſte in. c. dolentes. de cele. miſ. Alij aũt tenẽt q est de ꝑcepto vt dicaꝯ deuote ꝛ studiose per. d. c. dolentes. Vt sic ꝺuotio de notet attentionẽ: ꝛ studiositas modũ dicẽdi. Sꝫ tu dic ſm ꝗdem. de pal. in. iiij. di. xv. q attentõ ad officiũ sicut ad quodlibet bonũ op⁹ põt requiri duplex. ꝗmo vt officiũ ab intẽtiõe ꝓcedat. ꝛ isto mõ attentõ requirit ad officiũ. nõ solũ propter meritũ: sed ẽt ad euitandũ peccatũ: qꝫ nullũ opus ẽ meritoriũ nisi ex intẽtione ꝓcedat. aliꝫ non esset humanũ: eũ hõ sit hõ per rõem ꝛ voluntatẽ. Si militer ad euitandũ trãſgressiones ꝑcepti: qꝫ preceptũ daꝯ hoibus. Et iõ oꝫ q non ꝓcedat ex sola imaginatiõe q̃ cõis est nobis ꝛ brutis. Sꝫ ex deliberatiõe q̃ requirit attentionẽ. Scõo mõ vt tollat offm̃ attẽtio ꝓcomitẽs actualiꝫ. ꝛ hoc nõ regritur. nec̃i offõ nec ĩ alijs bonis oronib⁹ vel opib⁹ qꝫ ẽ ipossibilis hũane fragilitati. ℟equirit̃ tñ q ozãs sciens nõ distrabat mẽtẽ ab offõ: qꝫ ẽ nõ posset eẽ sine mortali peccato vel veniali. Illã euagatio q̃ ẽ ꝑter itentionẽ ꝛ pp ꝑcedentẽ occupatioꝫ licitã nõ est ꝑcñ̃. Secus si pp illicitã. Sed euagatio q̃ est aduertentis ꝛ solũ ſm actũ iteriozẽ: lꝫ sit temeraria ꝛ grauis forte: nõ tñ est mortale nisi pp ꝓtẽptũ: qꝫ eccl̃a nõ hꝫ iudicare de iteriozibus actib⁹ mere pp qõ miniſter eccl̃e lꝫ dicendo offm̃ aliud cogitet: nõ vr̃ trãſgreſſor ꝑcepti ex nã facti Si aũt euagatio mẽtis sit ex hoc q aliquis scienter se occupat ĩ actu exteriozi q nõ secum patit̃ attẽtionẽ: sic vr̃ eẽ mortale pcñ̃ ꝛ directe ꝟ ꝑceptuꝫ. c. dolẽtes. de cele. miſ. vbi ꝑcipit̃ vt studiose pariter ꝛ deuote dicaꝯ. hoc nõ obseruãt q occupãtes se ĩ actu exteriozi scienꝫ sibi attẽtionẽ subtrahũt. Idẽ Tho. i. iiij. di. xv. dicit q qñ aliqs mentẽ ex ꝓposito distrahit ad alia ĩ orãdo: sine culpa nõ ẽ: ꝛ ꝑcipue si ĩ alijs spõte se occupat q̃ mẽtẽ distrahũt: sicut sunt exteriora opa. Et si mens ad ꝗ̃ũ euageꝯ: erit culpa mortalis. Si aũt sine hoc q ꝑcipiamus: mens ad alia euageꝯ: vel culpa caret. vl̃ minima erit: nisi ꝑcedens cogitatio: ex qua cõtingit euagatio talis esse dicatur ĩ culpa: hec ille. Et ꝺ teneas limitando tñ dictum Thome vez quo ad oronẽ que est de ꝑcepto: sicut ẽ offm̃: ꝛ hmõi. nõ aũt quo ad oronẽ q̃ ex deuotione est ꝛ voluntate solũ. Aduerte tñ ſm Tho. xxij. q. lxxxij. ar. i. q deuotio nihil aliud esse vr̃: q̃ꝫ volũtas q̃dã promptę se tradẽdi ad ea q̃ ꝑtinent ad dei famulatum Silr attẽde ſm Tho. i. iiij. di. xv. q regrit̃ q attentio remaneat ĩ oronẽ: nõ ꝑ essentiaꝫ act⁹: nec sufficit q sit ĩ habitu solũ: sed q sit ſm virtutẽ q̃ ẽ mediũ qd iter ꝑdicta duo. Et tunc vr̃ manere ꝓ virtutẽ: qñ accedit ad oronẽ cũ itentiõe aliqd ipe trãdi vel deo debitũ obsequiũ reddẽdi: ẽt si ĩ, ꝑsecutione mens ad alia rapiaꝯ: nisi tãta sit euagatio q oio depereat vis prime itentiõis. Et iõ oꝫ q sepius hõ cor reuocet ad seipm̃. Et ex his pz qd tenendũ de ꝓfabulantibus ꝛ alias dissolutiones facientib⁹ ĩ offõ: aut ipsum dicentibus facietdo ali quod exercitium manuale: quod bene nota. Et ſm predicta intellige ꝛ limita. d. c. dolentes. ꝛ doc. ibidem.

¶ Vtrũ clericus cãtãs ĩ eccl̃esia offm̃ diuinũ vt placeat populo ꝑcet. ℟. ꝗda. i. c. vt quisquis. de vita ꝛ bone. cle. q sic grauit̃. Vnde dicit ꝗ si do. Deum moꝛib⁹ ꝗtimulat q populũ vocib⁹ mulcet. ꝺ acit quod dicitur ꝛ notaꝯ. xcij. diſ. c. i. ꝛ. ij. De quo tamen vtrum sit mortale vel veniale vl̃ nullũ. Dic vt. ỹ. placere. 28

h Ozor futureuite est filia luxurie i quantū reputat bonum eternum vt bonum arduum: q; propter delectationes venereas non appetit: immo fastidit bona eterna ac si non essent ardua ⁊ summa.

h Ospitale quod alio vocabulo dr̄ sinodochium: aliud dr̄ religiosum: aliud non religiosum. Hospitale religiosum dicitur quādo auctoritate epi / scopi edificatum est. c. ad hec. de religi. domi. ⁊ tunc pertinet ad ipsum episcopum: non vt disponat de redditibus ad libitū: sed vt ordinet vt dispensent ad vsum destinatū. ar. cle. q; contingit. de reli. do. Hospitale qđ non est religiosum est illud quod sine auctoritate epi constructū est: nec episcopus potest se de eo intromittere. sed patronus qui edificauit ad libitū disponet: vt in. c. inter dilectos. ⁊ ibi per Inno. de dona. Et q̄zuis eps exercuerit ibi vnū ius episcopale: non potest tñ per hoc alia exercere fm Fede. consi. xxv. quia de possessione vnius articuli non est inferendus ad alios articulos: vt in. c. cum contingat. de de ci. Nec obstat. c. primum. de reli. do. q; locus ō quo loqtur necessario: debebat esse subiectus alicui episcopo. ⁊ ideo presumitur pro eo qui exercuit vnum ius in eo. Simile infert Jo. an. in regula. quod alicui. lib. vi. in mercurialibus q; patronus qui exercuit ius presentandi alio non apparente presumitur patronus ex quo ius patronatus ad aliquem debet pertinere ⁊ alius nō appareat. nisi iste qui exercuit actus patroni: nō sic in casu nostro: q; hospitale necessario non est religiosum: vt patet. Limita tamen hoc verum: q; episcopus non potest se intromittere quando nō est religiosum. fm Pa. in. c. i. ⁊. c. de sinodo / chijs. de reli. do. verum nisi patronus qui ipsum hedificauit esset mortuus: q; tunc ad curam episcopi pertineret vt voluntas defuncti pia mandaretur executioni: vt videtur tex. in auten. ō ec clesi. titu. §. si quis edificatione. ⁊. §. seq. Vnde Iz talis locus non teneatur episcopo respondere: in episcopalibus tamen episcopus curam habere potest. ex quo pius locus est. Quod verum nisi testator qui ipsum hedificauit aliter expresse disposuisset: quia illud seruandum. vt in dicto. § si quis. Ex quo patet q; quilibet potest hospitale hedificare etiam cum oratorio. fm Hostien. ⁊ Pano. in dicto. c. ad hec. sine alia auctoritate. Sed in oratorio non potest celebrari sine licentia episcopi. de consecra. dist. i. c. vnicuiq;. ⁊. d. c. inter dilectos.

¶ Quis potest prefici pro rectore hospitalis. R. Pa. in. d. c. de sinodochijs q; religiosi non possunt deputari nisi talia hospitalia habeant curam animarum: vel nisi hospitale esset subiectum monastei io: ⁊ monachus deputaretur per abbatem tanq̄z obedientiarius fm Fede. consi. clv. Clerici seculares possunt esse rectores: sed non possūt habere in titulum beneficij. vt in cle. q; contingit. de reli. do. ⁊ cle. per litteras. de preben. Laici omnes possunt institui rectores: dūmodo sint viri idonei ⁊ prouidi ⁊ boni testimonij: qui sciāt velint ⁊ possint loca ipsa ⁊ iura eorū vtiliter regere: vt in cle. predicta. q; contingit.

¶ Quid debēt facere predicti rectores. Respō. 2
q; debent ad modum curatorum ⁊ tutorum: inventarium prestare ac inuentarium facere de bonis ipsorum locorum ⁊ annuatim reddere rationem ordinarijs sub quibus sunt vel ab eis deputatis. alioquin collatio: prouisio: ⁊ ordinatio talium est nulla ipso iure. vt in. d. cle. q; contingit. Verum q; non extenditur hoc ad hospitalia militarium ordinum aut aliorum religiosorū. Intelligitur tamen omnibus rectoribus sub obtestatione diuini iudicij ⁊ per obedientiam vt redditus in vsus pauperum conuertant ⁊ non in alios. rectores tamen militarium ⁊ religiosorum hospitalium sufficit prouideant fm eorum ordinū instituta ⁊ antiquas obseruantias pauperibus. qđ est limitādum: quando qđ superest exponunt p fide vel pie. als non excusantur. si male expendunt in non pios vsus: q; negari non potest: qn tales redditus sint instituti propter pios vsus.

¶ Quid de administratione sacramentorum ⁊ 3
celebratione in ipsis hospitalibus pauperibus ibidem. Respon. q; debet seruari antiqua consuetudo quo ad exercenda ⁊ ministranda spiritualia supradicta. vt in. d. cle. q; contingit.

¶ Intelligitur omnibus ad quos de iure vel cō 4
suetudine vel statuto vel priuilegio pertinet cura hospitalium q; bona deperdita alienata indebite in statum debitum reducant ⁊ reforment vt rectores iuxta facultates prouentuum insistant sustentationi ⁊ receptioni miserabilium personarum. In quo si negligentes fuerunt ordinarijs iniungitur: vt ipsi si non sunt exempta auctoritate propria. Si vero exempta sunt auctoritate apostolica compellant ad predicta faciendā per censuram ecclesiasticam compescendo tā eosdem q̄z quoscunq̄z contradictores cum dantibus auxilium consilium vel fauorem. Non obstantibus quibuscūq̄z priuilegijs quo ad hoc. d. cle. q; contingit.

h Ospitalis quomodo debet esse clericus, vide supra. Clericus. iij.

h Ostiarius dr̃ idē q̃ ianitor. naz i veteri testō. primi paralipo. v. Hostiarij electi sunt ad custodiā tēpli vt nō ingrederetur i illud imūd⁹ spūs i oi re. Hñ hostiarij dicti sunt eo q̃ pfint hostijs tēpli. Ipsi. n. tenentes claues oia intus extraq̃ custodiunt atq̃ inter bonos ⁊ malos habētes iudicium fideles recipiunt. ⁊ infideles abijciunt. xxi. di. cleros. in fi. ⁊. xxv. di. perlectis.

h Osti seruāda est fides promissa. xxiij q. i. ⁊. xxij. q. iiij. mnocēs. Nō limita. vt. j. Juramentum. v. §. xvij.

h Humilitas vera requirit tria. Primū sui ipsi⁹ ni/ hilationem. hoc est q̃ reputet se omnib⁹ viliorem. Et hz cognoscat se habere aliqua dona dei que alij non habent. tanto magis debet in se vilescere cogitans q̃ si de⁹ talia alijs dedisset gratiores deo essent q̃z ipse. Et sic cum veritate potest se existimare viliorem omnibus ⁊ magis ingratum. Et hoc est quod voluit dicere Beda in om'. sabbati tertie dominice quadragesime. Cū alium inquit peccantem conspicimus mor aīum deorsum inclinemus. ⁊ q̃z abiecti ex nostra fragilitate sumus. si nos diuina pietas non sustentet humiliter inspiciamus. hec ille. Et Joā. xiij. Cum feceritis hec omnia dicite: q̃ serui inutiles estis: quasi dicat ex consideratione humili obligationis quam habemus: q̃ cum augētur dona rationes etiam crescunt donorum. Secundum promptam aliorum obtemperationem. Unde dr̃ renun. c. nisi cum prudem. tunc veram humilitatem ostendis cum per eam locum sublimem effugies. ⁊ tamen per obedientiā non dimittes. Nā vera humilitas facit vt quisq̃z magis alijs de se credat q̃z sibi ipsi: q̃ dicit Bre. si se meliorē alijs non crederet nequaq̃z aliorum consilia sue deliberationi postponeret. Et hoc verum in omni dubio q̃ potius debet alijs credere q̃z sue opinioni. secus in alijs. Tertium q̃ requirit humilitas est: vt bona dei que in se habet abscondat: ⁊ se solum vilem ab extra demonstret: nisi in quantum honor dei ⁊ bonum proximi aliud requirit. Nam non esset humilitas quādo pro salute proximi ⁊ ad edificationem aīarum posset ostendere ⁊ predicare dona dei que habet si ea occultaret: q̃ dr̃ Matth. v. Luceat lux vestra ⁊c̄. Non tamen debet magis vilescere in apparentia q̃z i/ portet condicio sua ⁊ qualitas respectu eoz cū q̃/ bus viuit: q̃ sic potius esset superstitio q̃z humilitas. xli. di. c. quisquis rebus. in prin.

J Actantia proprie importat q̃ hō verbis se extollat sm Tho. xxij. q. cxxij. ar. i. Et patet ex. c. imitare. vi q. i. Et procedit sm Brego. in li. xxiij. moralium. Aliquando ex superbia sicut a cā interius motiua: q̃ ex hoc q̃ quis per arrogantiam interius supra se eleuatur. plerunq̃z exterius maior quedam de se iactat. Et propterea ponitur a Brego. ibidem. Tertia species superbie: hz nō sit idem quod superbia: sed est tanq̃z a cā impellente. Aliquando Jo procedit ab inani gloria. sicut a cā finali inquantum ſ. iactator intendit: q̃ per suā iactantiam gloriaz consequetur. Et ideo ponitur etiā a Bre. filia inanis glorie ratione finis. vt not. Alex. de ales. xxij. ti. eo.

¶ Utrum iactātia sit peccatū mortale. ſ. vt colligo ex Alex. ⁊ Tho. vbi. ſ. q̃ sic quadruplicit. Primi duo modi sunt inquātum considerat ex se. Secundi duo inquātū ꝯsiderat ex cā vel fine. Primo est mortale peccatum qñ iactator pfert: qđ est contra gloriā dei. sicut ille de quo Ezechi. xxviij. Elevatum est cor tuum: ⁊ dixisti deus ego sum. Tales sunt qui iactant se suis meritis habere aliqua dona dei: vel a se habere: vel illi qui de peccatis mortalibus que fecerunt vel non. iactāt se: vt strenui videāt: vel ēt laudāt alios ⁊ iactant de peccatis mortalibus que fecerunt: vt no. glo. in. d. c. imitare. Secus esset de veniali: quia nō est contra deum. Secundo est peccatum mortale qñ iactātia est ꝰ charitatem proximi: sicut cū qs iactādo se prorumpit i ꝓtumeliā proximi: sicut pharisseus. Lu. xviij. Non sum sicut ceteri velut: ⁊ hic publicanus. als autem iactare se de eo qđ nō est contra gloriā dei vel charitatē proximi ex se ē veniale. Tertio est mortale pcm̄ quādo ꝓcedit ex tali superbia vl vanagloria que sit mortale peccatum. Si Jo non erit mortale peccatum talis superbia vel vanagloria: sic nec iactantia ex eis ꝓcedens. Quomō autem superbia vel vanagloria sit mortale. vide supbia ⁊ vanagloria. Quarto est mortale qñ procedit per appetitū lucri i dānū. primi notabile. sicut cū qs se iactat magnum medicū: aduocatū peritum: multas sanctitates facere: sicut ceratani ⁊ huiusmodi: qui falsē in nocumentum proximi se iactant: secus si nō ēēt i nocumentū proximi: q̃ ēēt veniale peccatū. Intelligē ēt si sit nocumentum alicuius importātie: q̃ id quod minimum ē: rō apprehendit quasi nihil ij. phi. nisi itēderet ēt nocere in multo: si posset.

¶ Utrum iactātia possit esse in factis sicut i dictis ſ. q̃ proprie nō: sed equivalēter sic: sicut cum qs i vestibus: in equis: in domibus: i conuiuijs: i familia: in pulchritudine: ⁊ huiusmodi. vt appareat dines de magna domo ⁊ nobili prosapia: ⁊ huiusmodi. Et sic erit mortale peccatum: sicut

iactãtia in dictis: si p̃dicta que facit sint p̃ gloriaz dei ⁊ charitatẽ proximi. vel ex superbia ⁊ vana / gloria mortali vel in deceptionem proximi.

¶ Œconomus dr̃ cuiꝰ ecclesia / stica gubernanda mãdatur. vt. lxxxix. di. qz in quibusdam ⁊ idẽ est iconomus q̃ sindicus: ⁊ dz eẽ cleric⁹ nõ laicus. vt patet in. d. c. ⁊ c. indicatũ. ibidẽ. ⁊ in c. qñ. in quibusdam. xvi. q. vij. de quo dic vt. ſ. laicus. §. i. Sed aduerte q̃ est differẽtia inr ac / torem p̃curatorẽ ⁊ sindicum seu iconomum fm glo. in. c. erga epm. ij. q. vij. qz actor constituit a nõ dño ⁊ auctoritate iudicis. ⁊ ad p̃tes lites tm. ¶ Procurator vo semp a vero dño cõstituit sine ad vnã litẽ siue plures siue p̃sentes siue futu / ras. Sindicus autẽ siue iconom⁹ ab vniuersita / te ꝓstituitur ſ. u a collegio: ⁊ ad vnã cãm ⁊ plẽs ⁊ p̃tes ⁊ futuras: ⁊ auctoritate epi. d. iura. calũ. c. imperatorꝝ. i fi. Canõ tñ oẽs administratores eccle: vocat, procuratores. i. q. iij. saluator. vide gl. ibidem. ⁊ in. d. c. imperatorꝝ. cum suis allegatio nibus. Tenet tamẽ ¶pa. in. d. c. imperatorꝝ. q̃ si ad vnã certã cãm soluz constituit q̃ põt fieri si ne auctoritate superioris. als non.

¶ Dulia est quedã reuerẽtia siue ado ratio. de qua. s. Adoratio. per totum.

¶ Œiunium fm. S. Bo. in. iiij. di. xv. parte fa. ar. i. q. iiij. dr̃ cõmunissime, p abstinẽtia ab oi mortali. Isa. lviij. Nõne hoc est iciuniũ qd̃ elegi. dissolue colligationes colli tui. dr̃ ẽt cõmunit omnis afflictio que consistit i vigilijs flagellis et disciplinis. ¶Proprie aũt dr̃ iciuniũ afflictio carnis per subtractionẽ cibi ⁊ pot⁹ facta fm institu / tionẽ eccle. Et sic diffinit iciuniũ fm Boffre. ẽ subtractio prãdij: ⁊ post cenã cuiuslibet cibi pri / uatio vsqz in diẽ sequẽtẽ. ⁊ abstinẽtia a carnibus ⁊ trahentibus sementinã originem ab ipsis. vt a lacte a caseo ⁊ ouis. Elicit hec diffinitio. iiij. dis. c. deniqz. Et ponitur a ¶pa. in Rubrica. de ob seruatione iciuniorum. ¶Pro cuius declaratione queruntur dubia infrascripta.

1 ¶ Vtrũ sit aliqua hora determinata i q̃ i diebus iciuniorꝝ sit comedẽdum. vt q̃ sit cena. ibi post cenã: ergo vsqz ad cenã est abstinẽdũ. Sz breui ter notãdum ẽ q̃ in iure nulla hora est determi / nata p̃ comestione in die iciunij: nisi soluz hora vesperorꝝ tpe q̃dragesimali. vt i. c. solẽt. de ꝓse. di. i. que iõ deputata ẽ vt sicut celebratis vesperis nõ restat aliud officiũ diurnũ: sic fictone iuris vi deamur. xl. dies iciunare. de quo p Archi. i. d. c. solẽt. ⁊ p ¶pa. in Rica. de obser. iciu. Et ideo seruanda est consuetudo circa horam comestiõis que cõiter est in hora none vel circa fm Archid. in. d. c. solent.

¶ Sed nũqd frãgit iciuniũ qui añ prefatã horã 2
mãducat. R. videtur q̃ sic in. xl. per tex. in. d. c. solẽt. qõ dicit q̃ nõ sunt credẽdi iciunare q añqz vespertinũ celebretur officium manducãt in. xl. Sed non credo ẽt in. xl. frãgat iciuniũ qui añ sta tutã horam comedit ẽt si p̃ notabile spaciũ ꝓueni at nisi faceret in fraudẽ iciunij: qz si quis attẽdat ad Vba p̃fati. c. solent. potius loquitur de perfe / ctione q̃z de necessitate. Et ltz glo. in. xxv. dist. §. als ea demum teneat q̃ sit peccatum mortale an / te horã comedere. Tñ. c. i. de ꝓse. di. iiij. qõ alle gat p̃ sua opinioẽ nihil facit pro ea. Addelius for te faceret, p ea. c. vtinã. omni tpe. lxxvi. di. qõ in nuit consuetudinẽ p̃rie estimãdã legẽ: qõ quidez admitterẽ qñ talis ꝓsuetudo esset introducta ca mente vt frangeret iciunium q añ predictaz ho / ram comederet: qõ quidẽ nõ credo nisi vt dixi qñ in fraudẽ iciunij fieret. Et iõ cõcludo cũ Aug. i d. §. als ea demum: qõ quotiẽs quis corpore san⁹ alijs iciunãtib⁹ prãdere voluerit. ſ. ante horã qõ est peccatũ veniale. Et sic tene. Si Vo ex cã ro / abili nullum peccatum erit qõ quidẽ tz ẽt Inno. i p̃fata Rica. Et sic dicit debere intelligi. d. c. solẽt Aduerte tñ fm doctrinã sancti Tho. in. iiij. dis. xv. q̃ vbi hora comedendi in die qñ non iciunat esset hora tertie. In die iciunij hora comedendi ẽt sexta. Vnde dicit q̃ qz iciuniũ ecclesie dz esse penale ⁊ satisfactorium. Iõ supra tps cõiter co / medẽdi aliquid additur nõ aũt tñ q̃ penitus hu mor cibi assumpti exsiccetur aut virt⁹ naturalis de bilitetur: vñ paruo residuo tpe. ſ. a sexta vbi cõi / ter sumit cib⁹ nona occurrit i qua cibus fm insti tutionẽ ecclesie sumendus est in diebus iciunij. hec ille. Ex quo patet q̃ si esset tertia veniret. vi. Quod bene not.

¶ Vtrũ plus q̃z semel comedẽ sit frangere iciu 3
nium. R. q̃ varia fuit doc. opi. Bof. ⁊ cõmuniter theologi in. iiij. sen. tenẽt q̃ sic. si comedat p̃ mo dum cibi. Et iõ indiffinitiue dr̃ cuiuslibet cibi p̃ / uatio. Secus fm eos si aliquid sumeret p̃ modũ medicine: sicut sunt electuaria ⁊ hmõi. Et hz In no. in Rica. de obserua. iciu. solũ licẽt pro remo uenda infirmitate vel fugienda. Sed pro conser uanda sanitate: vbi non ẽ signum infirmitatis: nõ licet nisi quatenus licet vti alijs cibis. Alij te nẽt q̃ nullo iure cauet q̃ solũ semel in die iciunij comedamus. Et ꝓterea dicunt licere pluries i die comedere sine fractione iciunij: dũmõ fiat ex rõnabili cã: ⁊ fm ꝓsuetudinẽ illoꝝ inter quos vi uit. Et huius opinionis vr̃ fuisse ¶pa. in p̃fata

rubrica. ¶Ratio fm cū: qz cum nō habeamus ins specificū recurrendū ē ad ꝓsuetudinē loci. ff acit c. vtinā. lxxvi. di. Et ad dictū Io. in. c. ij. co. ti. qui dicit q ꝓsuetudo in ieiunijs indictis ab eccle sia nihil potest facere. Dicit verū qñ ꝓsuetudo ex toto aufert ieiuniū. ⁊ nō habet rationabilē cau sam in se. sed fuit indicta vt homines se vētri de dicēt ꝓpter temporalia gaudia: alꝫ secus vt no. glo. in. d. c. ij. Et ꝓptērea dicit idem ¶Sa. puta rem tamen q aliquid comedere, ꝓ collatiōe de se ro magis ad sustentationem nature qz ad delitias nō sit peccatū nec frangere ieiuniū: dūmodo fiat fm cōsuetudinem loci ⁊ temperate. hec ille. ff a/ cit, ꝓ hoc qō no. Inno. in. d. rubrica q prādere pluries in die ieiunij ē cōtra ꝓsuetudinem appro bataꝫ ecclesie. ⁊ sic videt sentire q nō sit de iure specifico. Item Inno. dicit ibidem q cisterciēn ses fecerūt statutū vt seruientes alijs aliquid su/ māt in die ieiunij ⁊ licite. Item q seruientes do minis qui faciūt credentiā nō frangūt ieiunium. Alibi vero videtur q opinio que tenet q soluz semel debeamus comedere sit verior. si nō ver/ ba. sed mentem legis volumus amplecti in. c. q dragesima. de ꝓse. di. v. Et ideo cōcludo q co/ medens plus qz semel in die aliquid coꝫ que cō/ muniter in cibū solent sumi: vt panem fructus ⁊ herbas: quia etiā sancti. herbis vsi sūt, ꝓ cibo frā gat ieiuniū nisi comestio ordinet potius ad medi cinā q; ad cibū respectu intentiōis comedentis ⁊ ꝑncipaliter ex modo ⁊ quātitate sumptū ad id or dinet. licet ꝓsequenter aliqualiter nutriat. vtpu/ ta quia indigens potu ⁊ timens ne dilauet stoma chū ⁊ noccat aliquid sumit siue sit electuariū siue etiā panis vel fructus ⁊ hmōi. ꝓ cuitando nocu mento potus nō ad sustentationez q nō frangat ieiuniū. nec restringo me solū ad ele. tuaria vt q/ dā. sed vt dixi ad panem fructus ⁊ quodcūqz ali ud qō sumitur per modū medicine. ar. c. ad eius v. di. Et hoc etiā videt tenere ¶Sc. de pal. in ḡr to. Cōuenientius tamen ē a pane abstinere cum sit ꝑncipalioꝫ cibus in vsu. nisi sit alteratus. ⁊ ni si sit carentia alterius rei. Nec obstat q talia nu/ triāt. quia fm Tho. in quarto. di. xv. ecclesia nō attēdit in statuēdo id qō quocūqz mō nutrire po test. sed id qō ꝑncipaliter ad nutriēdū ordinatuz ē. h ille. Et sic tene. qz finis legis nō frustrat ex hmōi sūptiōe.

4 ¶Vtrū pluries bibere vinū vel aquā frāgat ie iuniū. ff. Inno. in ꝑdicta rubrica q nō. sine an te pastū siue post. ¶Posset tn fm Ric. in. iiij. di. xv. ar. iij. q. vij. frāgere ieiuniū: qñ vz qs in ma ne bibere vinū vel ceruisiā nō ad extinguendū si tim sed famē. Simūliter etiā nō frāgit ieiuniū q eti am ante pastū comedit ficus aut polentā aut ali/ qd hmōi ꝑ modū medicine ne deficiat in die ieiu nij fm ¶Sc. de pal. in. iiij.

¶Quibus cibis frāgit ieiuniū. ff. fm Ricar. 5
vbi. s. q ꝑ esū carniū. ⁊ sic transcūt cōmuniter doc. in ꝑfata. ff. Archi. in. c. rogatiōes. de ꝓse. di. iij. ff acit. d. c. deniqz. ⁊. c. ꝓsilium. co. ti. De ouis Vo ⁊ caseo ⁊ alijs lacticinijs. Bef. i ꝑfata diffinitiōe videt tenere q similiter frāgāt. Inn. in ꝑfata rubrica dicit q potest statui vt ꝓpter pe/ nuriā pisciū vtamur istis lacticinijs in alijs ieiu nijs ꝑter quadragesimam. Tu dic q cū nō habe mus ter. exꝑssū qui ouа ⁊ lacticinia ꝓhibeat nisi solū in. xl. vt in. d. c. deniqz. q ꝓsuetudo seruan da ē in alijs ieiunijs extra quadragesimam. fm Ricar. vbi. s. q. v. ⁊ ¶Sa. in. d. rubrica. ff acit. d. c. vtinā. ⁊ ē cōmunis opinio. Et ideo possunt comedi vbi ꝓsuetudo ē in omnibus ieiunijs ꝑ ter quadragesime ieiunia. alꝫ nō lz. Nō tamē di cerem frāgere ieiuniū q etiā comederet ouа ⁊ la/ cticinia extra quadragesimā vbi ꝓsuetudo nō est qñ nō ꝑ gulositatem. sed ex aliqua rōnabili cā fa ceret. Nota etiā fm Io. in sū. co. ti. q quicūqz ꝓceditur vsus ouoꝝ ⁊ casei intelligitur ꝓcessū q etiā potest vti sanguine. i. lardo. ar. c. presbyter. lxxxij. di. ⁊ ibi glo.

¶Vtrū ieiuniū cadat sub ꝑcepto. ff. fm Ric. 6
in. iiij. di. xv. ar. iij. q. ij. iij. ⁊. iiij. quia ieiuniuz aliquando accipit largissime, put ē actus nature ⁊ sic quilibet ieiunat antequ comedat. ⁊ isto mo/ do nec ē actus virtutis. nec de ꝑcepto. Secūdo mō accipit large, put ē actus virtutis abstinētie. s. frenare delectatiōes gustus per ꝓparationem ad cibū fm regulaz rōnis: siue semel comedat in die siue pluries. Et sic cadit generaliter omnib⁹ sub ꝑcepto. Nō intelligas tn q semper mortalit peccet quādo excedit. sed solū qñ rō virtutis tota liter extinguit. Et hoc ē in casibus quando gula ē mortalis. de quo vide. s. gula. Tertio mō acci pitur, ꝓprie, put abstinemus etiā ab illis quibus vti possemus saluo actu virtutis. Et sic accipit i diffinitiōe ꝑmissa ⁊ omnibus superioribus ⁊ fm cōmunem intelligentiā vocabuli. ⁊ isto mō cadit sub ꝑcepto in duobus casibus. s. qñ ex iuramēto gs vl ex voto se obligauit. Secūdo qñ ex ꝑcepto ei indicit ab ecclesia vel ab alio prelato. ff acit. d. c. vtinā. de ꝓse. di. v. c. ieiunia.

¶Sed quero qñ ⁊ quibus diebus ieiuniū indi 7
cit ab ecclesia. ff. q in ifrascriptis tēporib⁹. ¶Pri mo quadragesima tota exceptis diebus dñicis. vt in. c. quadragesima. de ꝓse. di. v. vbi dicit q sūma obseruatiōe ē obseruāda. ⁊ incipit in quar/ ta feria que ꝑcedit ꝑmā dominicā quadragesime

quo ad seculares. vt i. d. c. quadragesima. Quo autem ad clericos incipit secūda tertia post domi nicā quadragesime. vt in. c. deniq3. iiij. di. Sed cōmuniter tenetur q̄ est ꝓfilium nō ꝓceptum: sed solum in quarta feria p̄dicta. Secūda quattu or tempora. vt i. c. statuimus. di. lxxvi. statuim⁹ inquit vt quattuor tempora anni ab omnib⁹ ho minibus cum ieiunio obseruētur. ¶Prima tem pora cadunt in quadragesima. s. quarta feria. ⁊ vi. ⁊ sabbato post p̄mā dn̄icā quadragesime. Se cūda cadunt. iiij. ⁊. vi. feria ⁊ sabbato post pent. Tertia cadūt. iiij. ⁊. vi. feria ⁊ sabbato post exal tationē sancte crucis. Vltima cadūt. iiij. ⁊. vi. fe ria ⁊ sabbato post festum sancte Lucie. vt patet i c. de ieiunio. lxxvi. di. ⁊ p totum. Tertio omnes vigilie duodecim apl̄oꝝ sunt in obseruatiōe ieiu nij celebrāde p̄ter vigilias apl̄orum ¶Philipi ⁊ Jacobi ⁊ beati Johānis euāgeliste. vt dicit tex. in. c. ꝓfilium nostrum. eo. ti. ⁊ sunt hec. s. vigilia sancti Matthie ¶Petri ⁊ ¶Pauli. Jacobi. Bar tholomei. Matthei. Symonis ⁊ iude. Andree ⁊ Thome. Quarto vigilia sumptiōis dn̄e. vt in c. i. eo. ti. Quinto vigilia natiuitatis dn̄i nostri. in. d. c. i. Sexto vigilia omnium sanctoꝝ ⁊ san cti Johānis baptiste ⁊ sancti Laurentij ſm Jn no. vbi. s. ⁊ cōmuniter doc. Nullo tñ iure inue nitur exp̄ssum: sed rōne ꝓsuetudinis hoc dicunt. quia vt dicit Ricar. in. iiij. di. xv. ar. iij. q. viij. si in aliqua regiōe ē aliquod ieiunium ꝓsuetum q̄ tñ nō ē p̄ceptum per ius scriptum nihilominꝰ ob seruādum ē ab cristentibus ibidem. Facit. p hoc c. ꝓsuetudo. di. i. ⁊. c. ecclesiasticarum. ⁊. c. i his rebus. xi. di. Sed dico ego verum q̄n ꝓsuetudo habet omnia requisite de quibus. s. cōsuetudo. Septimo vigilia pentecostes. vt. lxxvi. di. c. de ieiunio. Et licet Gratianus teneat q̄ sit de ꝓfilio in. §. necessario. ea. di. Tñ verius videt q̄ sit de p̄cepto ſm glo. Jo. ibidē in. d. §. Et patet etiā ter in. d. c. de ieiunio.

8 ¶ Quid si vigilia aliquarū p̄fatarū solēnitatꝫ veniat in dn̄ica. R. q̄ in sabbato p̄cedēti ieiunā/ da ē. vt in. c. i. ⁊. ij. de obseruā. ieiu.

9 ¶ Nñ dz celebrari vigilia Sācti Matthie tpe bi sexti. vide. s. bisextus.

10 ¶ Sunt ⁊ alie vigilie seu ieiunia indicta ab ec/ clesia sed nō de p̄cepto. vt cōmuniter tenet. s. ad uentus dn̄i. De quo in. d. c. ꝓfilū ⁊ rogatiōes. de quibus in. c. rogatiōes. d. ꝓsc. di. iij. Jtē. iiij. ⁊. vi. feria. vt in. c. ieiunia. ea. di. ⁊ sabbata oia. vt in. c. sabbato. ea. di.

11 ¶ Vtrum ieiunia indicta de p̄cepto ab ecclesia possint trāsferri de die in diem. R. ſm Jnno. in p̄fata rubrica q̄ sic sicut dicitur fieri in frācia vbi sūt ecclesie sancti Quintini. vbi vigilia omnium sanctorum ieiunat tertio die p̄cedenti. Limitat b ¶Pa. in. d. rubrica dūmō fiat auctoritate epi. ar. c. ij. de obser. ieiu. in fi. ⁊ bene.

¶ Vtrū p̄fata ieiunia de p̄cepto ab ecclesia pos 12
sint redumj vel in aliud cōmutari. R. Jnno. vbi s. q̄ nō nisi cā vel necessitas in ieiunante subsit. Dō intelligo ab inferiore a papa. Secus ē de ie iunio voti vel penitentie. De quo. s. ꝓfessio. vi. §. iiij. ⁊. j. votū. iiij. §. ij.

¶ Vtrū omnes teneātur ad ieiunia indicta ab 13
ecclesia de p̄cepto. R. Jnno. vbi. s. q̄ sic omnes qui sūt sane mentis dōli capaces ⁊ potentes ad ie iunādū cum peccare possint ⁊ peccata deflere. vt in. c. i. de relic. pue.

¶ Vtrum semꝑ peccent mortaliter p̄fati qñ sol 14
uunt ieiunia ecclesie que sunt de p̄cepto. R. glo. i §. al's aūt ea demū. xxv. di. ⁊ cōmuniter doc. te/ nēt q̄ sic. si sine rōnabili cā qs ea soluat. Domi/ nus Car. in. c. ij. de obser. ieiu. tenet q̄ nō. nisi ex ptēptu vel inobediētia hoc faciat. vtpnta q3 ñ vult se subijcere p̄cepto supioris. Et dicit hoc te/ nere Archi. in. d. §. alias. Sed Archi. ibidē re/ citat Jo. de fant. hoc tenentē. Sed ego distiguo ſm q̄. j. dicā inobediētia. in. p̄n.

¶ Que sunt rōnabiles cause excusantes a ieiu/ 15
nio. R. vt colligo ex Ric. vbi. s. ar. iij. q. iiij. cū quo ꝓcurrunt cōmuniter doct. q̄ sūt. v. ¶Prima etas vt sunt pueri qui ſm aliquos vsq3 ad puber tatē excusantur a ieiunio. ar. c. ex lr̄is. de spo. im pu. vel ſm alios vsq3 ad plenā pubertatez q̄ ē in xvij. in muliere. ⁊ in. xviij. anno i masculo. Aut ſm alios vsq3 ud. xxv. annū. ar. l. si qs aliq. C. d̄ bis q ve. eta. ipe. Host. in. c. iij. de obser. ieiu. ⁊ cōiter theologi tenēt q̄ vsq3 ad vigesimū alij vi/ gesimumpmū annū excusant. ar. c. cū vicesimū. de off. dele. Jntellige q̄ nō tenent ad oia ieiun a sed bene ad aliqua eis ꝓmēsurāda ſm augmētū ⁊ ꝓpinquitatē ad dictū vigesimumpmū annum ſm Tho. in. iiij. di. xv. ¶Propterea dico b remit tendū arbitrio boni viri vt pēsata qualitate etat̄ ita iudicet. ar. c. de causis. de offi. dele. Et idē di co de senibus: lz qdā dicāt eos nō teneri post an nos. lv. ar. l. ij. §. fi. ff. de decurio. in ter. ⁊ in gl. ibidē. vbi excusant a muneribus ꝑsonalib⁹ post lv. annū. excepto a tutela. ⁊ cura. a qbus solū ex/ cusant post. lxx. annū. C. qui eta. l. vnica. Secū/ da cā ē infirmitas: q3 in eis natura debilis ē ⁊ ci bū necessariū in vna vice si sumerēt nocerēt. Et idē dico de debilibus eadē rōne. Tertia labozio sitas. sicut i illis qui laborādo victū acquirūt: seu rōne itineris vel alio mō nō p̄sit simul cuz labore sufferre ieiunū. Aduertendū q̄ ītētio maioris lu/

cri nō excusat fm Astē. Sil'r non excusant q no lūt ꝓducere oparios nisi iciuniū soluāt nisi cā sit necessaria fm Astē. q festinātiā regrit. Quarta mēdicitas qñ cibū necessariū in vna vice hre nō pñt. Quita q̄litas mulieris p̄ gnātis aut nutrientis ex appetitu eñco: aut nutrimēto fet⁹ nō pñt iciunare sine piculo vel eax vel fet⁹ seu pueri: nō solū excusant: imo tenent soluere iciuniū fm Ro. vñ dicit. s. Tho. in. iij. di. xv. q. subtractō cibi p iciuniū si ipediret ea q̄ necessarie sūt agēda cū quibus ꝓuinit ex socicrate vel officio tenetur: nō essz licita sed diceretur rapina.

16 ¶ Sed nūqd seruientes mēsis nobiliū aut legentes ad mēsam religiosoz q aliqd plibāt ne deficiant ī legēdo vel fuiēdo soluūt iciuniū. ſ. Rod. q nō si hoc faciūt positis mēsis vel paxillis ita q pp ꝓtinuationē tpis dici debeat totū vna mensa Idē dicēdū de illis q iā incepto prādio portāt enceniū ad vicinū. vel aliqd aliud faciūt: t postea redeūt ad comestionē pficiēdā.

17 Utz vrores pp̄ ꝓhibitiōez virox excusent. ſ. fz Inn. i rubrica d obſ. ie. q si a iciunijs idictis ab eccl'ia: fz a volūtarijs sic. xxxiij. q. vlt. manifestū. Credo tñ q pſbyt ꝓpri⁹ pp̄ scādalū viri cui aliquo mō nō pōt obuiari posset dispēsare cū eis ar. c. vt ꝓstituere. i fi. l. di. q. ꝑceptū iuris positiui nō obligat quē cū scādalo. ar. c. ij. de no. op. nū. t. c. nihil. de pscrip. cū similibus.

18 ¶ Utz pegrinātes ex deuotiōe excusent. ſ. q sic: si tal' pegrinatio nō pōt deferri t sil'cū ea iciunare nō pñt. Nec ob. q ꝑceptū dz pponi ꝓsilio. q fz Astē. intētio dātis hmōi ꝑcepta nō ē excludere alias pias cās t magis necessarias. Sec⁹ est de ꝑceptis legis nature q̄ ꝓhibēt hoc q d fm se ē malū. Idē. s. Tho. vbi. s. Et addit q dz fieri cū dispēsatiōe supioris. Idem dic de quacūq alia opatiōe bona. puta obediētia plati pdicatiōe auditiōe ꝓfessionū t hmōi. ar. c. nō mediocriter. de conse. distinc. v.

19 ¶ Queriſ si alie cāe p̄dictis possint assignari q excusent a iciunio idicto ab eccl'ia. ſ. q sic mlte. Et ideo tā in pfatis causis q̄z in alijs est notādū q si cā sit cuidēs ex quo nō pōt ex toto iciunare: licite hō p seipm pōt frāgere iciuniū: pserti ꝓsuetudine iterumēte: vel qñ recursus de facili nō pōt hri ad supiorē. ar. pfati. c. ꝓsilium. ¶Si vo sit dubia vel nō ex toto tollit facultatē iciunādi: sed solū in pte: vtputa debilitas vel pegrinatio aut labor t hmōi dz ad supiorē recurri q potestatē hz in talibus dispēsandi fm Astēn.

20 ¶ Quis ē supior qui possit in hoc dispēsare. ſ. Io. in. c. ꝓsiliū. de obſer. iciu. q. ē eps nec sufficit licētia simplicis pſbyteri etiā ex insita cā nisi sūma necessitas imineat: ita q ad epm nō possit haberi recursus sine piculo. Rod. aūt dicit arbitrio boni viri limitādū p quāta necessitate sit frāgendū potius qz p doctrinā generalē: t sic cū ꝓprio sacerdos sit ordinarius iudex cōscientie: videtur q ipe possit. Ego vero credo q si loquamur de dispensatiōe que ē quedā relaxatio iuris: q tunc pertinet ad episcopum solum: qui causa subsistente in iciunare debente potest dispēsare t in aliud bonum cōmutare talia iciunia. Et causa legitima est debilitas persone siue proueniat ex defectu nature siue laboris. ar. d. c. consilium. in fi. Si vo loquamur de declaratione. ſ. vtrum sit causa legitima vel non. sic credo sufficit illa confessoris p̄prij qui est bonus vir t etiam consilium medici. sed medicus peccat si sine rationabili causa vt frāgat consulit. ar. c. quid culpatur. xxiij. q. i. Et sic intellige Rodo.

¶ Utrum non iciunans vno die teneatur altero die iciunare. ſ. q licet ter. c. i. de obser. iciu. videatur velle q sic quasi sit obligatus ad duo. ſ. ad iciunandum. t illo die. ſ facit etiam ad hoc in ar. c. cum dilecti. cum notatis in glo. in ỽ. forma. de dolo t contuma. Tamen per. c. ij. de obser. iciu. Ego teneo q non tenetur: quia ibi non imponitur frangentibus. vt alia die iciunēt. ſ a cit ad hoc quod no. Inno. in. c. i. de cele. miſ. ō illo qui dimisit officium. q non tenetur illud reassumere quasi sit seruitus cuiuscunq dieī t varietur ex tempore. Nam si teneor pſtare operas certo tempore t impedior nō sum obligatus alio tempore: quia nō sūt eedez opere sed variātur ex tempore. vt est ter no. in. l. si non sortem. §. liber tus. ff. de cōdi. indebi. Itē si relinquit mihi vsu fructus p biēnium futurum t impedior nō possū petere vsumfructum alterius biennij: q̄ non est idē vsufructus. l. ſi vsufructus mihi. ff. de vsufru. t reddi. t habita. t ter. c. i. dz intelligi ō trāslatiōe fiēda er cā pp solēnitatē. 21

¶ Sed nūqd toties peccat mortaliter quoties comedit ī die iciunij fracti sine cā. ſ. Jo. ō neapolit. q̄z sic. q̄ vr reduci ad ꝑceptū negatiuz fz magis plz opi. durādi i. iiij. q. nō nisi semel: ni si comedēs nouo ꝓcepto mētis pluries comedaret: q̄ tūc toties peccaret mortaliter. Et hec ē cōiōr opi: aliter obligaretur ad impossibile: q̄ er q̄ semel iciuniū fregit. iā illud nō potest amplius facere illo die. Et ideo ꝑceptū ē sibi factū impossibile. Secus esset de iciunio quadragesime: q̄ licet fregerit vno die pōt tñ iciunare t tenetur altero die. Et sic quot dies omittit in quadragesima tot peccata mortalia cōmittit. 22

¶ Utrū liceat iciunare i dominica t alijs festis 23

solēnibus. ℟. q̄ sic. nisi quis faceret quasi volēs deuiare a ꝓsuetudine populi xp̄iani. quia turpis ē omnis pars que suo toti nō ꝓgrunt. potest etiā esse illicitū ſm Tho. vbi supra si adeo pertinaciter ieiuniū teneret q̄ nō crederet p deuotionem festi vtilitatē ieiunij ꝓpēsari posse. Idē dic q̄ ex alia supstitiōe hoc faceret.

24 ¶ Vtrū ieiuniū factū in peccato mortali ꝓsit ℟. q̄ sic quantū ad obedientiam mādati. si ē pceptū ab ecclesia vel ex voto ⁊ huiusmodi. Secundo valet ad macerationez. Tertio ad omnia alia ꝙ ad q̄ valēt opa facta ext ra charitatē. de qbus ℣. satisfactio. §. vi.

25 ¶ Diuersis intentionibus ieiunatur. vnde versus. Abstinet eger. egens. cupidus. gula. simia virtus. Eger vel quia nō potest comedere vl' pter medicinam. Egens quia nō habet. cupidus ne expendat. Bula. vt postea auidius comedat. Simia. i. hypocrita vt laudet virtus. i. virtuosus vt mercetur.

Ignorantia

Alia bona qua qs ignorat ea q̄ ei eēnt occasio peccati. vt i. c. q̄uis. di. xxxviij. Alia neq̄ mala neq̄ bona qua quis ignorat que nō expedit scire. Alia mala qua quis ignorat que scire expedit. Et hec multiplex ē. Alia iuris: alia facti. Ignorantia iuris: alia iuris diuini: alia iuris naturalis: alia iuris canonici ⁊ ciuilis: ⁊ de istis scribit. xxxviij. di. in sūma. ⁊. i. q. iiij. §. vlt. in ter. ⁊ in glo. hic aūt nō intēdo tractare de ignorātia facti: q̄ hec excusat. vt in regula ignorātia. li. vi. sed de ignorātia iuris. ꝓ eius declaratione querunt plura.

1 ¶ Vtrū ignorātia mala sit peccatum. ℟. q̄ aut ignorantia dicit ꝓuationem cognitionis necessarie ad salutē. Et sic ſz. S. Bona. in. ij. di. xxij. q. penul. potest esse dupliciter. ¶ imo ita q̄ ē in nobis sed nō a nobis. ⁊ hoc mō culpa nō ē. ⁊ cū non simus eis ꝓncipiū in ipa. nec meremus nec demeremur. Secūdo ita q̄ ē in nobis ⁊ ex nobis ⁊ hec ignorāt a ē culpa. ⁊ hec fit tripliciter. ¶ Primo mō cum sumus in via virtutis volūtarie ab ea recedimus i viā erroris nos p̄cipitātes. Et h̄ ē ignorātia erronea. vt in hereticis. Secūdo mō cū ad viam possumus pertingere veritatis cupimus in tenebris esse. Et hec ē ignorātia affectata. Tertio mō cuz ex quadā pigricia ⁊ negligētia nō curamus veritatem addiscere. Et h̄ dr̄ crassa ⁊ supina. Sed ꝓma maior culpa q̄z secunda. ⁊ secunda q̄z tertia. Et de hac dicitur in. c. ignorantia. xxxviij. di. ⁊ in. d. §. fina. Si vero ignorantia dicit priuationem cognitionis eorum que nō sunt necessaria ad salutem. sic non est peccatum. vt. xxij. q. ij. in quibus rebus.

¶ Sed que sūt necessaria ad salutem scire. ℟. ſz Tho. prima se. q. lxxvi. q̄ omnes tenentur scire cōmuniter ea que sunt fidei ⁊ vniuersalia iuris precepta. Singuli autem ea que ad eorum statuz seu officium spectant. 2

¶ Vtrum ignorātia excuset aliquem a peccato. ℟. ſm. S. Bona. vbi. ſ. q. vltima. q̄ si tāta sit. q̄ ꝓuet rationem voluntarij ⁊ rationez ꝓtempt⁹ excuset a toto. sicut ē ignorātia inuincibilis que ꝓuat simpliciter cognitiōe iuris. sicut in furioso ⁊ i infante. nisi in talem ignorātiā venisset ex culpa sua. quia tunc nō excusat a toto. sed a tāto. de quo dic vt. ſ. ebrietas. §. iij. Itē dic ſm Tho. i quol'. de eo qui habet sufficiens impedimentum ꝓpter qd̄ scire nō potuit. puta fuit in carcere vel in terris ad quas cōstitutio pape nō peruenit ⁊ hmōi. q̄ nō peccat faciens ꝓtra ꝓstitutionem. Si vero ignorātia omnino nō ꝓuat rationem voluntarij ⁊ rationem ꝓtemptus. sic distinguo ſm Ricar. eadem di. ⁊ li. q̄ aut ē ignorātia cōmissionis qua quis nō vult scire. vt liberius peccet: que dicitur affectata. Et sic nec excusat nec alleuiat peccatum Aut ē ratione omissionis. qua quis negligit scire que tenetur. que satis faciliter potuisset scire. Et hec dicitur crassa ⁊ supina. ⁊ hec excusat a tāto ſ. q̄ nō ē tā graue peccatum. sed nō excusat quin sit mortale. si ē circa ea que sunt p̄cepti diuini aut nature. xxiij. q. i. si quis dederit. ⁊. xxxviij. di. c. qui ea. Si autem sit circa ea que sunt p̄cepti iuris positiui. sic credo q̄ aliq̄s excuset a mortali ſm eā distinctionem. de qua dicam. ℣. in obediētia. Et ſm predictam intellige qd̄ dicit. vi. q. i. quero. ⁊ xxiij. q. i. c. scisma. ⁊. xxxij. q. vij. quemadmodū xxviij. q. i. §. ex his.

¶ Ex predictis ⁊ ad euitādū ꝓfusionem multorū que circa ignorātiā scribuntur. aduerte q̄ si ex ignorātia quis facit aliquid qd̄ nō ē ꝓtra legē dei nec nature. credens nō esse ꝓhibitum aliqua lege cum tamen sit ꝓhibitum. ⁊ talis ignorātia nō ē affectata nec crassa vel supina. puta quia laborat ꝓ viribus scire sibi necessaria. puta si ē mulier vel rusticus mercator ⁊ hmōi. vadit libenter ad p̄dicatiōes ⁊ alia loca vbi declarātur talia. ⁊ facit q̄ cōmuniter faciūt alij de sua qualitate ⁊ cōuenit facere. Si ē religiosus studet libēter interrogat. ⁊ hmōi. q̄ talis ignorātia excusat cū ab omni pena etiā excōmunicatiōis in iure posita quo ad forū anime etiam ab omni culpa. per ter. clarum i c. fi. qui matri. accusa. pos. ⁊ per rationem. c. cognoscētes. de consti. Absurdū enim esset ad penā obligari ignorantem. ℣ facit. l. fi. ff. de decre. ab or. facien. Jura vero que videntur innuere 4

cōtrariū fundant se super p̄sumptione. vt euidenter colligit glo. in. l. j. C. de interdic. matri. approbata per doc. ibi. ⁊ in. l. fi. ff. de ritu nup. ⁊ in. l. qui cōtra. C. de ince. ⁊ inuti. nup. Et magis apte colligitur ex his q̄ notantur in. d. c. cognoscētes. vbi determinatur q̄ volens ꝓbare ignorantiam ad euitandam penam sit audiendus. Hec non intelligo de p̄latis officialibus. medicis. artificibus ⁊ huiusmodi. qui exercere habent aliqua officia. ex quibus damnum notabile posset inferri. p̄mo ex ignorantia: quia non debent officia talia assumere: nisi sint sufficiēter instructi ad ea exercenda. aliter eis imputatur. Si autem ignorantia sit affectata non euitat penaz: quia in dolo est. Si vero sit crassa vel suppina: puta quia nescit qđ communiter omnes siue conditionis sciūt puta quia p̄dicatur. sed ipe predicationez nunqz vult audire vel non curat interesse. vbi talia publice declarantur. cum tamen comode possit. nō euitat penam. vt in. c. vt animarum. de constit. li. vi. De istis dicitur. xxxviij. distin. c. fin. Qui enim rebelliter viuit ⁊ discere atqz agere bona recusat. magis diaboli q̄z xp̄i membrum esse ostenditur. ⁊ potius infidelis q̄z fidelis esse monstratur. Si vero id contra qđ facit ex ignorantia est contra legem dei. tunc distinguo: aut expressum ē ⁊ explicitum in lege dei vel nature. Et sic ignorantia non excusat a mortali peccato. xvi. q. i. si cupis. nec etiam consequenter excusat a pena iuris diuini nec positiui. ſm Sco. in. iiij. dist. vi. Facit qđ no. glo. in clemen. eos. de consangui. ⁊ affi. Facit. l. venia. C. de i ius vocā. ⁊ c. ignorātia. i. q. iiij. Quod limita quo ad penam iuris positiui ſm q̄ supra dixi. excōmunicatio. vij. casu vltimo. §. ij. Si autem non est explicitum ſz reducibile. maxime cum subtilitate. sic credo excusari a culpa ⁊ a pena illos qui non sunt ignorātes ignorantia affectata. crassa aut supina. Et enim durum esset dicere. q̄ peccat mortaliter qui facit ſm subtilitatem contractum illicitum. credens licitum. ⁊ huiusmodi. Facit ꝑ hoc. xv. q. i. merito ⁊ c. ſi. xxxvij. di.

5 ¶ Utrum ignorantia iuris tollat bonam fidem quo ad faciendum fructus suos. ſꝛ. q̄ non ter. ē in. l. sed ⁊ si lege. §. scire. ff. de petitio. here. Nō limito nisi sit affectata vel crassa.

6 ¶ Que differentia inter ignorantiū nescientiam ⁊ errorem. ſꝛ. q̄ ignorantia est nescire qđ scire tenetur ⁊ debet. xxxvij. di. c. fi. Nescientia ē ignorare qđ scire nō teneť. Error ē vnū ꝑ alio putare. xxij. q. ij. i quibus. ⁊. xxxviij. di. c. q̄zuis. Sz melius ſm Fran. in. ij. Nescientia simplicē negatonē scie iportat. Ignorantia vero scie p̄uationem. Unde ignorantia nihil aliud est nisi carere scientia quā quis natus est habere. Hoc ceni ē de ratione cuiuslibet p̄uatiōis. Quando q̄z autē ignorantia ē aliquid scientie cōtrarium que dicit ignorantia puerse dispositiōis. puta cum aliquis habet habitū falsoꝝ p̄ncipiorum ⁊ falsarum opinionum: ex quibus impeditur a scientia veritatis. Error autem est approbare vera ꝑ falsis. Unde addit actum quēdam super ignorantiaz: quia potest quis ignorans esse sine hoc q̄ sententiam ferat super ignotis. ⁊ tunc est ignorans ⁊ non errans: sed quādo iam falsam sententiā fert de his que nescit. tunc ꝑprie dicitur errare. Et q̄z peccatum in actu cōsistit. Error habet rationem peccati. q̄z sine p̄sumptiōe esse nō potest. q̄ quis sententiā ferat de his que ignorat maxime in quibus periculū cōsistit. Nescientia vero de se nec rationē culpe vel pene habet. Unde q̄ aliquis nesciat q̄ nō est aptus natus scire nō ē necq̄z culpa necq̄z pena. quia est etiā in beatis. vt dicit Wyoni. in. v. c. ecclesiastice ierarchie.

¶ Legitimus filius qs sit ⁊ quō succedit. ⁊ q̄t sunt differentie. ⁊ quomodo legitimatur vide. filius ⁊ legitimatio.

¶ Magines sanctorum quare depingūtur. ſꝛ. Bre. in. c. perlatum. de consc. di. iij. sic inquiens. qđ legentibus scripturas hoc ⁊ idiotis p̄stat pictura cernentibus qui in ipa ignorantes vident quod sequi debeant in ipa legunt qui litteras nesciunt. vnde p̄cipue gentibus ꝑ lectione pictura est. hec ibi.

¶ Utrum imagines sanctoꝝ sint adorande. ſꝛ. glo. in. c. venerabiles. de cōsc. di. iij. q̄ sic adoratiōe dulie que solū reuerentiā exhibet nō latria. ⁊ ideo nō sūt violāde. de ꝑse. di. iij. platū cum duobus. c. sequentibus. 1

¶ Utrū imago xp̄i sit pingenda sub forma agni ſꝛ. q̄ non. sed in forma humana. vt in. c. sertam sanctam sinodum. de consc. di. iij. Dicit tamen glo. q̄ non est ꝓhibitum pingere xp̄m in specie humana ⁊ sub ipō agnū. sed solum pingere ip̄m in agno ꝓhibetur. 2

¶ Utrū liceat imagines sanctoꝝ in aggrauatiōnē cessatiōis aut excōmunicatiōis in terra ꝑsternere lapidibus aut spinis supponere ⁊ hmōi. ſꝛ. q̄ nō. q̄ id fieri districte ꝓhibeť i. c. si canonici. de offi. ordi. li. vi. 3

¶ Utrum liceat sculpere signū crucis in solo vel silice aut marmore humi positis. ſꝛ. q̄ nō. C. nemini. licc. sig. sal. l. vnica. ⁊ videť esse p̄ceptū: q̄ vult grauissima pena puniri. vbi dicit glo. forte 4

mortis. ex quo valde reph̄ēsibiles sūt q supra se/pulturas humi positas cruces imp̄mūt.

Misericordia est filia auaricie quā subuenit indigētib⁹. vide auaricia. §. iij.

Immundicia est filia gule qua quis ꝓuocat se ad vomitum vt sepius comedere possit. Vel tantū comedit q̄ necesse habēt euomere cō/muniter est veniale peccatum. Aliquādo tamen mortale sicut quādo comedit intendens euome/re pp delectationē gule: nulla alia cā bona addu ctus ad hoc. vel qñ ex hoc generat sibi notabile nocumentum in corpore nec ꝓpterea vult desi/stere hoc aduertēdo. Aut qñ hoc facit vt habeat pollutionē in nocte dormiēdo ꝛ hmōi.

Immunitas est quasi sine mu/neribꝰ data liber tas ab in qō est sine: vel immunitas qua si puritas ide dr̄ qs īmunis a pctō. de pur. ca. c. fi. Dicit ēt emunitas. qō idē est q libertas q̄si ex/munia. i. munera data libertas ab e qō est extra.

1 ¶ Ad quid se extendit īmunitas ecclesie ꝛ cimi/terij. ℟. q ad. xxix. ℣. Primo quia secularia placi/ta non sunt in ecclesia vel cimiterio tractanda. ec clesiastica tamen possunt. vt in. c. i. de immu. ec cle. ꝛ. c. cum ecclesia. ꝛ sententia data in ea ē nulla ipo iure. ꝛ marie sentētia sanguinis que sub ana themate ꝓhibeꝫ ibi ferri in. d. c. cū ecclesia. Limi ta nisi sit data alia a sanguine p viā volūtarie iu/risditiōis: q̄ sic tenet fm ℣Pa. in. d. c. cū in eccle sia. de causis ecclesiasticis aūt bene tenet ar. c. q̄ fronte. de appel.

2 ¶ Vtrum quis possit doctorari in ecclesia. ℟. Jo. an. in. c. decet. eo. ti. li. vi. q. sic. ꝛ plꝫ ℣Pa. i d. c. cum ecclesia.

3 ¶ Vtrum ꝓtractus facti in ecclesia teneant. ℟. ℣Pa. in. d. c. cū ecclesia. fm glo. in. d. c. decet. q sic. q̄ illud. c. cū ecclesia. cū sit penale nō debet ex tendi ad cōtractus. Ex quo aduerte q̄ dispositio odiosa ꝓcepta sup quasi ꝓtractu non extendit ad ꝓtractū purū. Mā in iudicio quasi ꝓtrahimus. l. iij. §. idē scribit. ff. de pecu. Idem dic de ꝓcepta supra ꝓtractu puro: nō extendi ad quasi ꝓtractū ita dicit Bar. i. l. more. ff. de acq. here. vbi vult q statutū ꝓhibet mulierē ꝓtrahere sine certa so/lēnitate q̄ potest nihilominus adire hereditatem q̄ tūc vere ꝓtrahit: sed quasi ꝓtrahit cū debitori/bus hereditarijs ad qō vide qō legit in. l. apud iulianū. ff. q. ex ca. ipo. car. §. pe. ꝛ fi.

4 ¶ Secundo non debent in ecclesia vl cimiterio fieri conclamationes: seditiōes: impetus: vni/uersitatum cūctiōes ꝛ publica parlamenta nego/ciatiōes nūdinarū ꝛ fori. vt in. c. decet. de immu. ec cle. co. ti. li. vi. Jo. an. tñ tenet q̄ parlamēta ꝛ so cietates ꝓ actu pictatis aut spūalitatis p̄t fieri. vt refert ℣Pa. in. d. c. cū ecclesia.

¶ Sed nūquid peccat mortaliter qui aliqd p̄dicto ꝓ in eis facit. ℟. q̄ nō. vnde dicit text. in. d. c. decet. ordinarij loco ꝓ hoc faciant obseruari sua/denda suadeant interdicta ꝓpescāt. Ex quo ꝓclu do q̄ illa que totaliter ipedirēt oratiōnē tpe debi to sint ꝓhibita sub peccato mortali: alia nō nisi ex se sint mala: vel qs ex ꝓcēptu faceret. Et sic intel lige. c. pe. ꝛ fi. xlij. di.

¶ Tertio q̄ in ecclesia nō debēt sepeliri nisi epi 6
vel abbates vel digni p̄sbyteri aut fideles laici. xiij. q. ij. nullus. Et intelligūt quidā de laico fide li qui miracula facit a virtute fidei. Alij de quoli bet fideli cuius bonitas fuit manifesta. Jo. Vo intelligit ō quolibet fideli in dignitate ꝓstituto vt comite: rege: impatore. Sed hoc hodie nō seruatur ꝛ male: q̄ de iure ciuili nullus dz i ecclesia se peliri. vt no. Albri. in. l. nemo apl'or. C. de sac. san. ec. ꝛ etiā Azo. ibidē in sūma.

¶ Quarto nō debet ecclesia incastellari: nec in 7
ꝓpugnacula edificari vt inde fiat guerra: vel vt ibi recipiantur qui guerrā faciūt nisi iusta necessi tate ꝛ auctoritate epi. de custodia cuctha. c. relinq. s. vt boni viri defendant a malis. Et hoc cōiter tenēt doc. fm ℣Pa. in. d. c. cū ecclesia.

¶ Quinto intra ecclesiā vel cimiteriū nō debēt 8
suppellectilia poni vel hospitari in ea nisi ꝓ ne/cessitate. alꝫ videt mortale in isto ꝛ in ꝓcedenti. vt in. d. c. relinqui.

¶ Vtrū vendītio candelarū que fit in ecclesia sit 9
ꝓhibita. ℟. q̄ videt sit tollerabilis. Nec obst. q̄ dominus eiecit vendētes in templo: q̄ ibi fiebāt pacta ꝛ multa ꝓturbātia cultū diuinū. Sed in vē ditiōe candelarum nullus sit strepitus. Et ideo nō ꝓhibetur. Secus esset de alia negociatiōe: q̄ illa est ꝓhibita.

¶ Sexto q̄ in ecclesia vel cimiterio nō debet vl 10
la violētia fieri vel aliqs violenē extrahi aut eius ꝓfana frangi. vt in. c. sicut antiqtus. xvij. q. iiij. nec ea q̄ in ea posita sūt p vim aut furtū auferri. alit sacrilegiū ꝓmittunt. c. qsqs inuētus. xvij. q. iiij. Et sic peccāt mortaliꝫ. vt in. d. c. qsqs pꝫ.

¶ Vtrū excōicatus ꝓfugiēs ad ecclesiā gaudeat 11
prefata immunitate. ℟. q̄ sic: quia cum lex nō excipiat. nec nos.

¶ Vtrū seruus fugiēs ad ecclesiā possit violen 12
ter extrahi. ℟. q̄ aut venit sine armis. s. vt dño se subtrahat. ꝛ sic reddet dño. ꝓstito tñ ꝓus iuramē to de īpunitate. c. inē alia. eo. ti. Aut venit cū ar/mis. Et sic ꝓtinuo extrahit. l. si seruꝰ. C. de his

qui ad ec. ꝯfu. intellige ꝓmissa ipunitate.

13 ¶ Vtꝝ iudex ꝯfugiēs ad ecclesiā gaudeat isto ꝓ
uilegio. ff. fm gl. i. l. i. C. de his q ad ec. ꝯfu. q
nō. Et dicit ℑsda. i. c. int alia. c. ti. q ē verior ꝙz
opi. gl. d. c. int. q lex ꝑdicta iducit ꝓsūptiōz iur.
ꝛ de iure ꝫ quā nō admittit ꝓbatio. l. di. fex. q
ꝯfugit nō ꝓp zelū fidei: sz ꝓp euasionez debito ꝛ
vel crūninū. Jnn. tñ ē cū gl. ꝑfati. c. int. Ego di
cerē q si venit ad eccl'iaz ꝛ petit baptisinū q gau
debit: alꝫ nō: q vī veniss vt effugeat ñ cā fidei.

14 ¶ Vtrū clerici ꝛ religiosi cōfugiētes gaudeant
ista iunitate. ff. ℑsda. in. d. c. int alia. q nō gn
a ꝑlatis suis nō possint extrahi ꝛ flagellari ꝛ hu
iusmodi dūmō nō faciāt ex odio sed cā disciplinę
vide p eū diffuse si placet.

15 ¶ Vtrū ꝯfugiēs ꝓp debitum gaudeat ꝓuilegio
ff. ℑsda. in. d. c. int alia. q legiste i. l. pñti. C. de
his q ad ec. ꝯfu. distinguūt. aut ē debitū ꝓp tribu
tū. s. debituz ꝓncipi. Et sic extrahit. vt in aut. de
mā. ꝓn. §. publicoꝝ Vo tributoꝝ. ꝛ ibi no. i gl.
Sed ℑsde. vt refert Ly. tz q nō extrabet. sz ibi ci
tabit. ꝛ si se defendet bene qdē: sin aūt, ꝓcedet ad
missionē i possessiōe bonoꝝ. ꝛ ita itelligit dictam
aut. ꝛ plz ℑsda. Si vero debitū ē ꝓp aliud: tūc ñ
ꝛrabet ꝓpter fm oēs. d. l. pñti. Sz in mō ꝓcedēdi
sūt opi. Mihi plz opi. Jaco. de raue. q dicit q da
bit sibi securitas stādi ꝛ ꝛcudi ex eccl'iam p. xxx.
dies infra quos respōdebit aduocatus ad iudici
um ꝛ iudex si dabit sententiā ꝛtra cū ꝯ demnabit
q aut redeat ad ecclesiā aut pareat sententie. ꝛ cū
hac opi. transit Ly.

16 ¶ Vtrū cōmittēs maleficiū ꝛ vadēs ad ecclesiā
gaudeat isto ꝓuilegio. ff. ℑsda. in. d. c. int alia. q
sic quo ad duo ꝓncipalit. ℑdimū vt nō possit ide
violent extrahi. Secūdū vt nō possit amplꝫ de il
lo dānari ad mortē vl' ad aliā penā coꝛporalē seu
coꝛpis afflictiuā. ℑpotest tñ pecunialit dānari vl'
alia pena ex coꝛpe ꝛ cogi ad pnias agēdā ꝛ aliā sa
tisfactionē: ita tñ q violent nō ꝛrahat fm cōiorem
opinionē. Et aduerte q lz egrediat ō ecclesia. ex
quo semel confugit ad eam: non potest amplius de illo coꝛporaliter dānari. ꝛ hoc dicit gl. in. c. re
um. xvij. q. iiij. Et fuit snia Hugo. vt firmat. ꝛ
sequitur Archi. ibidē.

17 ¶ Excipiūtur ab ista iunitate dicta. ē. §. r. qt
tuoꝝ genera hominum. ℑdimū latronum publi
coꝝ qui palam ꝛ publice furantur. vt sunt pi
rate: vel illi qui publice stant in stratis vt deꝓhē
dentur omnes trāseuntes. Secundum ē noctur
num depopulatoꝝ agroꝝ. ꝛ differt istud genus
a ꝓmo fm Jnnoc. quia istud in nocte segetes de
struit. dum ibi se absondit vel iacet. vel quia vl
tra homicidia ꝛ depꝛedationes quas faciūt i stra
ta publica ꝯburunt agros illoꝝ qui eis nō ser
uiunt vel sunt contrarij. Conueniunt tñ ista duo
genera: q quodlibet deꝓdaꝫ in stratis. Tertiuz
genus ē illoꝝ qui aliqō maleficiū enorme ꝯmit
tūt in vna ecclesia vt defendant ab alia. Secus si
ꝯmitterēt extra ecclesiam vel cimiterium sub spe
vt defenderēt ab ea: q gaudēt. vt in. c. fi. eo. tit.
Et lz loquatur de homicidio vel mutilatione: tñ
ctiaz habet locum in alijs delictis grauibus. fm
ℑsda. ibidem ꝓpter ꝛemptitatem ratiōis. Secꝰ
esset in non enormibus. Sed quid si cōmisit ma
leficium in ecclesia: sed non sub spe vt defendaꝫ
ab ecclesia. ℑsda. in. d. c. fi. vult vt non defendaꝫ
alij contra. ꝛ magis placet per. d. c. fi. Quartuz
genus fm ℑsde. de ancha. est raptoꝝ virgūꝫ
homicidaꝝ ꝛ adulteroꝝ ꝓ aut. de mā. ꝓn. §. Nō
si delinquētes. Sed cōmuniter tenetur ꝛ verius
q est correcta illa aut. ꝓ ius canonicum. ꝛ q gau
dent hac iunitate.

¶ Vtrū cōfugientes ad ecclesiam tpe belli sint 18
capiendi. ff. q nō. si ipas nō incastellauerūt aut
inde pugnauerūt. ar. c. fin. eo. ti. nec res eoꝝ ibi
repositę. nisi essent ad pugnandum. vt in. c. sicut
antiquitus. xvij. q. iiij.

¶ Vtrum detentus sub iuramento redeundi di 19
missus confugiens ad ecclesiam sit educendus.
ff. Jo. an. in addi. ad Spe. ti. de iureiur. q si in
iuste detinebatur non redibit. maxime si iminet
periculum mortis vel mutilationis. sed petet ab
solutionem a iuramento. Secus si iuste detine
batur: quia tunc compellendus est redire vt vo
luit Barto. in. l. relegati. ff. de penis. Non ta
men debet pati ecclesia vt inuitus abstrahatur:
nisi prestita cautione de impunitate mortis vel
truncationis.

¶ Vtrum violenter abstrahens aliquem de ec 20
clesia nisi in casu permisso teneatur illum restitue
re. ff. ℑsda. in. d. c. inter alia. cum Bar. in. l. pre
senti. C. de his qui ad ec. confu. q de iure potest
peti se restitui: cum de facto sit ꝓuatus. Con
co rd. Oldra. consilio. liij. ꝛ ecclesia potest age
re cum sit spoliata libertate. vt in. c. miroꝝ. xvij.
questione. iiij. Et ideo non liberantur nisi resti
tuant etiam si dominus prestaret iuramentum
vel cautionem de seruo extracto. Et facit ad que
stionem. An captus in territorio alieno possit pe
ti. ꝛ q sic. per. d. c. miroꝝ. ꝛ firmat Bart. in. l. si
cui. ff. de accusa.

¶ Qua pena punitur de iure ciuili qui tales vi 21
olenter extrahit constringit aut requiem aut ve
stes vel victum negat. ff. respon. q̄ō crimen le
se maiestatis incurrit ꝛ vltimo supplicio ferien
dus dicta. l. presenti. De iure canonico de

bet excõmunicari ꝛ condemnari pecunialiter: ꝛ ſi poni ſibi publica penitentia: nec reſtitui cõmunioni: niſi reſtituat quem violenter extraxit. vt in d.c. miror. iuncto.c.ſi quis contumax. ꝛ.c. quiſ quiſ. ꝛ qõ ibi no. xvij.q.iiij. Et ſic patet q̃ peccãt mortaliter tales. Et no. q̃ nedum in eccleſia vel cimiterio habet iſtud ꝓuilegium. ſed etiam p. xl. paſſus. ſi eſt eccleſia maior. ſ. matrix. vel p. xxx. ſi eſt minor vt capella. xvij.q.iiij. ſicut antiquitus. frater. c. miror. Capelle tamen que ſunt intra ambitum muroꝝ ciuitatis vl̃ caſtri ſeu ville ponuntur in. xxx. paſſuũ obſeruatione ſm Jo. xvij.q.iiij. quiſquis. Et no. ſm Iſido. q̃ paſſus eſt menſura quinq; pedum. pes vero. xv. digitoꝝ. vide glo. in.d.c. ſicut antiquitus. vbi hoc dicitur. Limita iſtud ſpacium quando vadit ad requiſita nature. Secus ſi iret vt accederet ad alias domos. vt i.c. diffiniuit. xvij.q.iiij. q̃ poſſet tũc capi infra dictũ ſpaciũ.

22 ¶ Quis facict expenſas cõfugiẽti ad eccleſiam. ſ. Jda. in.d.c. in alia. q̃ ipſe ſi h3 de ſuo vel habebit ſi põt vt viuat. q̃ ſi non põt vel nõ habet ð ſuo. eccleſia ſibi ꝓuidebit ſm Archi. poſt Hugo. in.c. diffiniuit. xvij.q.iiij.

23 ¶ Utrũ exiſtẽs in eccl̃ia ꝛ vulneraꝝ exiſtẽtẽ ex̃ violet imunitatẽ. ſ. Jda. i.c.ſi. eo.ti. q̃ ſic: q̃ ð dictũ fuit ibi p̃ncipiatũ ꝛ hẽbit locũ. c.ſi. eo.ti.

24 ¶ Utrum mandans fieri delictum exiſtens in eccleſia violet imunitatem. ſ. Bar. in.l.ſi vt. ponitur. ff. de fideiuſ. ꝛ latius p cum in.l. non ſolum. §. ſi mandato. ff. de iniur. ter. in clemẽ. paſtoralis. in v. deciperet igitur. ð ſentẽ. ꝛ re. iud. vbi innuitur q̃ citatio facta extra territoriũ ciuitatis non valet. Ergo videtur q̃ debeamus attendere locum vbi mandatũ erequitur. non vbi mãdatur. Sed ego dico q̃ ẽt attribuet factũ in loco vbi mãdaꝝ: qñ exequens exeq̃ neceſſitate iuris. Ad qð facit qð. j. dicã mãdatũ. §. i.

25 ¶ Utrum eccleſia nõ ꝓfecrata gaudeat pfata i munitate. ſ. fuerũt opiniones. ſed mihi plꝫ opinio glo. Jo. quã ſequitur Jda. in.c. eccleſia. eo q̃ ſic. ꝛ ibi videt ter. etiaꝫ monet ſe q̃ palatiũ epi gaudet hac imunitate. vt. xvij.q.iiij.c. id ꝓſtituimus. Ergo multo fortius eccleſia. Jtẽ facit quia oĩa ꝓuilegia ꝓceſſa eccleſijs extẽdunt ad hoſpitalia in.l. oĩa ꝓuilegia. C. de epi. ꝛ cle. Jtẽ q̃ de. ꝓximo faciẽdũ ẽ habeꝫ ꝓ iam facto. vt.l. nõ tm̃. in p̃n. ff. de excuſa. tu. ꝛ in.l. penl. ff. de teſta. milit. Hãc tenet Lar. in.d.c. eccleſia. ꝛ Jo. de ligna. poſt Laur. in cle. i. de pe. ꝛ re. Jntellige ſi auctoritate epiſcopi ſũt fũdata. Et facit q̃ ipſe no. in.c.ſi. ð ec. hedi. ꝛ tenet Lau. in.d. cle. i. ꝛ placet Jda. in.d.c. eccleſia. ꝓ d.l. oĩa. al's nõ.

¶ Utr eccleſia interdicta ſimiliter gaudeat. ſ. Boff. ꝛ Vin. q̃ ſic. ar. p̃fati. c. eccleſia. ꝛ ſequũtur cõmuniter doc. 27

¶ Utrũ ꝓfugiẽs ad corpus xp̃i ſiliꝫ ſit defenſandus. ſ. Jo. q̃ ſic. l3 hoc in iure non exp̃maꝫ: q̃ vbi maior ẽ rõ: ꝛ ibi maius ius ꝛ mulier tangẽs fimbriã xp̃i ſaluata ẽ. Mat. ix. 28

¶ Septimo eccleſia h3 imunitatẽ q̃ eius ruſtici nõ p̃nt eius rura deſerere. ꝛ aliꝫ ſe trãſferre. vt i c. ij. co. intellige ſm glo. ibidẽ de illis qui glebe ſũt aſtricti. ꝛ q̃ ſint vide. ſ. colonus. 29

¶ Octauo quilibet poteſt regulariter rẽ ſuã ecclefie relinquere. l. generali. ꝛ l. iubemus. C. de ſa. ſan. ec. ꝛ ẽt donare inter viuos ſine inſinuatione in infinitũ. l. illud ibidẽ. ꝛ i aut. de nõ alie. re. ec. §. ſi minus. q̃uis glo. in.d. §. teneat ꝓtrariuꝫ ſed p̃mũ verius. vt. ſ. donatio. §. xx. 30

¶ Nono transferꝛ dominiũ rei in eccleſias ſolo pacto. i. ſola nuda. pmiſſione. l. vt ſi inter diuinũ C. de ſa. ſan. ec. in glo. ꝛ hãc ſequit Albri. ibidẽ Et idem ẽ h3 Rodo. qñ datur aliquid eccleſiaſtice ꝓſone intuitu eccleſie. Jn emptiõe tñ requirit ſolutio p̃cij vel fides de p̃cio aliꝫ dominiũ nõ acq ret ſm glo. p̃dictã. 31

¶ Decimo quicquid fuerit emptũ de pecunia ecclefie reuerti dꝫ ad eã. xij.q.iij.c.i.ij.q.v. fituꝫ. Et hoc ſiue ſit emptũ noie eccleſie vel nõ. de pecu. cle. c.i. ꝛ c. inquirendũ. 32

¶ Undecimo q̃ non tenetur ad munera mere ꝓſonalia. Et dicuntur munera mere ꝓſonalia q̃ animi ꝓpriſione ꝛ corporali laboꝛe ſine aliquo gerentis detrimento ꝓpetrantur. vt in.l. ſi. in p̃n. ff. de mu. ꝛ bo. Quoꝝ munerum mere ꝓſonaliũ quedam ſunt ſordida vt cloache mundande. calces coquende. arene fodiende. foſſati vel ſtabuli mundandi ꝛ hmõi: de quibus in.l. maximaꝛ. C. de excuſa. mu. Et ad hec non tenentur eccleſie nec eaꝛ mancipia: aut clerici vel eoꝝ vroꝛes aut familie ꝛ coloni. vt. xvi.q.i.c. generaliter. §. nuaꝛ. ꝛ §. placet. ij. C. de epi. ꝛ cle. l.ij. ꝛ l. nemine. C. de ſa. ſan. ec. que vult q̃ in aduentu p̃ncipis teneantur: nõ valet quo ad clericos eccleſias at q3 ſeruos qui ſunt dominio eccleſiaꝛ ſubiecti: quia iure diuino ſunt exempti. vt in.c. ſi impator xcvi. di. ꝛ no. Jnno. in.c. ij. de maio. ꝛ obe. Facit. l. reſcripto. ꝛ qð ibi no. Bar. ff. de mu. ꝛ bo. Et hoc intelligo de familia ꝓpetua eccleſiaꝛ ꝛ earum ſeruis: ſed bene valet quo ad colonos liberos qui ſerviunt ꝓ mercede: cum ſint ſub imperioꝛe: iuxta no. in.c. iudicatuꝫ. lxxxix. di. ꝛ ab ipo 33

26 ¶ Utrum hoſpitale ꝛ ꝓuata oratoria ſimiliũ gaudeant. ſ. Boſ. q̃ ſic ſi auctoritate epiſcopi ſũt fũ

a multis exempti. vt in. l. i. ⁊. ij. C. de epi. ⁊ cle. Et ideo potuit eorum immunitatem limitare. vt in simili no. glo. in. c. cum ſm leges. de here. li. vi. Nam tales tenentur ad gabellas ⁊ alia onera ꝺ parte eis contingente ꝟ ſ ede. conſilio. iij. Sūt ⁊ quedam alia munera pſonalia que non ſūt ſordida: ſed habent annexum honorem: vt ſunt officia ſecularia. ⁊ ſic non tenentur clerici p. c. ſacerdotibus. ⁊. c. ſed nec ꝓcuratiōes. ne cle. vl' mo. vnde in. l. placet. C. ꝺ epi. ⁊ cle. dicitur. ¶Placet noſtre clementie vt clericis nihil cōmune cū publicis actionibus vel ad curiā ptinentibus cuius corpori non ſunt annexi habeāt. hec ibi. Ex quo patet q̄ non ſunt de vniuerſitate nec in eam vocē poſſunt habere. vt tenet Inno. in. c. dilect⁹ ꝓpe finem. de exce. p̄. Sunt etiam quedam alia munera pſonalia que non habent nec honorem nec vituperium annexum: vt legatio tutela vel cura ⁊ huiuſmodi licet enim ab iſtis ſint exempti. vt i l. generaliter. C. de epi. ⁊ cle. poſita in. c. generaliter. xvi. q. i. tamen ſm glo. iuncto tex. in. c. peruenit. lxxxvi. di. poſſunt ſi volunt legitimam tutelam clerici accipere non datiuam: aut teſtamentariam: ſed epiſcopi ⁊ monachi non. lxxxviij. di. epiſcopus. ⁊. xvi. q. i. monachi. Tutelam autē miſerabilium perſonarū omnes clerici ⁊ monachi poſſunt ſuſcipere: quia officium pium eſt: vt i d. c. peruenit. Et in omnibus p̄dictis muneribꝰ perſonalibus quo ad eccleſias ⁊ clericos habent locum p̄dicta tam in ordinarijs q̄ extraordinarijs muneribus ſeu indictis vel ſuperindictis: vt in. l. placet. C. de ſacro ſanc. eccle. ⁊ aut. item nulla cōitas. C. de epi. ⁊ cle. ⁊. c. q̄q̄. de cēſi. li. vi. Et que dicanť ordinaria vel extraordinaria. indicta vel ſupindicta. vide. ſ. munus.

34 ¶Vtrum clerici teneantur cuſtodire ciuitatem ſeu opidum. ſ. ¶Da. in. c. peruenit. eo. ti. q. nō niſi marima neceſſitas ſubeſſet: vt notat gl. xvi. q. i. §. placet. que quidem per laicum non debet diſcerni. ſm Hoſtien. in ſumma. ſed per epiſcopum ⁊ per eum compellātur. vt in. c. eccleſia ſancte Marie. de conſti. puta quia aliter non poteſt defendi ſine eis. Nam tunc tenentur. ar. l. nullus penitus. C. de curſu pu. ⁊ in dicto. c. peruenit. Nam quilibet debet ſuam patriam defendere. Facit tex. in. c. penul. de homici. Vbi tempore inuaſiōis poſſunt clerici vna cum laicis arma ſumere ⁊ pugnare nec ſunt irregulares lz multi ſint occiſi: dūmodo ꝓpijs manibus nullum occiderint q̄uis vulnerauerint.

35 ¶Vtrū teneanť ire ad bellū vbi volūt alios impugnare. ſ. ¶Da. in. d. c. peruenit. q̄ nō. etiam ſi ageret de recuperatiōe terre ſancte: q̄ clericatus reddit eos ihabiles ad pugnādū ēt cū ſarracenis vt ꝓbať in. c. ex multa. in. §. fi. ꝺ voto.

¶Duodecimo eccleſia non tenetur ad munera patrimonialia ſeu realia'. Et dicūtur patrimonionum munera que ſumptibuſ patrimonij ⁊ dānis adminiſtrantis expediuntur. vt in. l. fi. §. patrimoniorum. ff. de mu. ⁊ ho. Et hec munera ſūt duplicia. Quedam ſunt mere patrimonialia. Et hec tripliciter indicuntur. ¶Primo rei de eo q̄ꝺ findū eſt de ipa re. vt q̄ nauis eccleſie vel equus vel currus vadat ad ſeruitium rei publice. Secundo imponuntur ſuper eo q̄ꝺ percipiť ex ipa: vt. ſ. detur certa pars fructuum: ⁊ de iſtis habes in. d. §. patrimoniorū. Tertio imponuntur ipi rei de eo q̄ꝺ nō percipitur ex ipa re nec eſt in ipa re: vt p̄eſtare certam quantitatem pecunie annuatim. de quo habes in. l. hactenus. §. i. ff. de vſu fru. ⁊ in. c. i. de cenſi. An autem eccleſia teneatur ad iſta. ſ. ſm ¶Da. in. c. fi. de vi. ⁊ ho. cler. q̄ ſi tales res quibus imponuntur talia munera habebant onus tale perpetuum annexum ⁊ inuariabile ac certum: ſiue ex diſpoſitione publica puta p̄ncipis: ſiue ex diſpoſitione p̄uata. vt. c. quāto. de cenſi. ⁊ anteq̄ venirent ad eccleſiam: ſicut patet exemplum ꝺ tributo. vt in. l. imperatores. ff. de publ. ⁊ in. c. i. in fi. de cenſi. vbi innuitur q̄ q̄libet poſſeſſio ab antiquo ē onerata onere ſoluendi tributa: ⁊ ſic eccleſia de talibus rebus tenetur: quia res tranſit cū onere ſuo. de deci. paſtoralis. ⁊ de pig. ex litteris. Facto⁹ tū q̄ italia tanq̄ p̄nceps ꝓuinciarum non obligatur hodie ad talia tributa. vt no. in. l. i. ff. de cenſi. Si vero nō erāt onerate tali onere certo ⁊ inuariabili q̄ū ꝓuenerunt ad eccleſiam: ſic non tenetur eccleſia q̄uis eſſen toncrate onere incerto ⁊ variabili. vt ſunt iſte deſcriptiones que fiunt hodie: q̄ extimantur bona cuiuſcūq̄ vt ſoluat plus vel minus ſm impoſitionem coll ecte. Et hanc opinionem tenet Inno. i. c. nō minꝰ. eo. ti. Et recitat ¶Da. ibidē Jo. de ligna. in cle. p̄ſiti. de cēſi. ⁊ Jo. an. poſt Archi. in. c. i. co. ti. li. vi. ⁊ placet. lz aliqui teneant q̄ ſi poſſeſſiōes p̄us erāt aſſcripte vt tantum ſoluatur ꝓ ſolido vel libra q̄ tūc teneať eccleſia: ſed ꝓma tutior. lz iſta nō ſit cōdēnanda. Sunt tamē aliqua onera que ratiōe naturali ſuccūbūt ipiſ rebus. vt reficere ante domū viā ⁊ ſic eccleſia teneť. vt no. Bar. in. l. ad inſtructiōes. C. de ſac. ſan. ec. Item in purgatione putei neceſſarij tote vicinie in qua ē eccleſia. vt no. Spe. ti. de cenſi. Itē ſoluere ad portaz vel pontem ꝓ plauſtro ꝓ ipius pontis vel porte cōſeruatiōe: q̄ deſtruunt viā. vt no. in. d. l. ad inſtructiōes. ⁊ no. Bar. ꝺ pace cōſtā. Et ideꝫ de ſimilibus. Mandus vero

ecclesie qui est dos ecclesie fm cõmunem opinio
nem doc. debet esse liber ab omni munere ante/
q3 consecretur. vt in. c. i. de censi. ⁊ debet esse tã/
ta quantitas terre ex qua vnus rusticus cũ sua fa
milia viuere possit. vt dicit glo. xxiij. q. viij. fm
canonicã. Sunt ⁊ quedã munera patrimonialia
mixta. Et dicuntur mixta q2 habent onus cũ sum
ptu. ff. de mu. ⁊ ho. l. fi. §. mixta. participant eni
de onere personali quatenus habent onus anne
xum. ⁊ cum patrimoniali quatenus sunt cũ sum/
ptu ⁊ hec dupliciter iudicunt. Primo psone ha
bito respectu ad rem seu bona patrimonij. ⁊ hoc
differt a tertio modo iponendi onera in reb⁹ me
re patrimonialibus. qnia ibi quelibet res tenet
p munere qđ eam respicit ⁊ non vltra. d. l. ipa/
tores. hic vero est psona obligata. ⁊ p consequẽs
omnes res patrimonij. l. aufertur. §. fiscus. ff. đ
iure fisci. ⁊ ad ista non tenetur ecclesia nec etiam
laici non subditi: licet habeant patrimonium i lo
co. l. rescripto. §. fi. ⁊ ibi p Bar. ff. de mu. ⁊ ho.
nisi aliud habeat cõsuetudo quo ad laicos. vt no.
Bar. in. l. vna. C. de capitatione ciuium. non q̃
ad ecclesiam. quia consuetudo non valet. aut. cas
sa. C. de sa. san. ec. iuncta aut. Item nulla cõitas
C. de epi. ⁊ cle. Et isto modo potest intelligi tex.
c. non minus. co. ti. ⁊. c. fi. đ vi. ⁊ ho. cle. ⁊. c. q3
q3. de censi. li. vi. Secundo modo imponuntur
psone nulla facta mentiõe. de re. ⁊ sic dicit capitõ
q2 iponit p capita nõ habito respectu ab bona pa
trimonij. vt. d. l. vna. ⁊ ad ista similiꝝ nõ tenetur
ecclesia nec clerici: q2 nõ sũt subditi ipatori. d. c.
q3q3. imo nec laici ciuiles sz'tm rustici. vt in. d. l.
vna. no. Bar. ⁊ hec oia ꝓcedũt regulariꝝ.

37 ¶ Sed dubitatur de concernentibus pietatẽ vt
instructio pontium ⁊ viarum. ff. Inno. dicit q
ecclesia tenetur p. d. l. ad instructionez. ⁊ p. c. ij.
co. ti. similiter in edificatiõe muroꝝ ciuitatis vel
ville. Similiter glo. in. d. c. nõ minus. Idẽ Vi
cen. ⁊ Io. ⁊. d. Lar. ⁊ Phili. ⁊ Pe. de anch.
⁊ Albr. in. d. l. ad instructionẽ. Addens q2 idez
putat de fontibus ⁊ puteo cõi. ar. ff. ne quid i lo.
pu. l. ij. §. viarũ. ⁊ dicit huius opinionis eẽ Wy.
⁊ Old. Sed in ꝓtrariũ ẽ cõis opinio canonista
rũ in. c. fi. de vi. ⁊ ho. cle. ⁊ in cle. psenti. de cẽsi.
⁊ p Io. de ligna. ⁊ p Bart. in. l. rescripto. ff. de
mu. ⁊ ho. ⁊. d. l. placet. ⁊ glo. xvi. q. i. §. nouaꝝ.
Io. an. ⁊ Pa. in. d. c. nõ minus. p multa moti/
ua. Et ideo dic q. d. l. ad instructionẽ. ⁊ similes
nõ valẽt. q2 lz. c. i. cũ similibus. de no. ope. nun.
dicãt standum legibus ex quo in canonibus non
reperitur ꝓtrarium tamen hoc nõ ẽ verũ qñ lex im
perialis est damnosa ecclesijs seu ecclesiasticis p
sonis: quia tunc non tenet nisi specifice approbe
tur ab ecclesia. vt est cõmunis opinio doc. in. c. fi
na. de solu. ⁊ in. c. ecclesia sancte Marie. de con/
sti. ⁊. c. fi. de rc. ec. nõ alie. ⁊. x. di. si in adiutoꝛi/
um. Distinguo tamen sic q3 Pa. in. d. c. nõ mi
nus. q2 aut necessitas vel pietas imminens con/
cernit vtilitatem ecclesiarum a remotis p quan/
dam consequentiam. ⁊ tunc est tex. apertus in. d.
c. nõ minus. q2 nõ tenẽtur nisi sponte vellint ap
ꝓbante episcopo cum clero ⁊ prius consulto ro/
mano pontifice p. c. aduersus. co. ti. Aduerte ta
men q2 si tanta esset necessitas vel pietas q2 non
posset sine scandalo ⁊ piculo haberi pus romani
pontificis recursus q2 tunc sufficeret deliberatio
cleri cum episcopo. Facit. c. fi. de ec. edi. ⁊ qđ ibi
no. Aut necessitas vel pietas cõcernit de directo
⁊ pncipaliter vtilitatẽ ecclesiarum ⁊ laicoꝝ: vtpu
ta q2 ꝓxima societas territorium ciuitatis incẽdit.
deuastat pdia in quo ecclesia multas possessiões
habet. ⁊ tũc ecclesia debet cõtribuere nõ tamẽ ad
deliberationẽ solum populi: sed oportet q2 cler⁹
⁊ populus pncipalit ꝓueniãt ⁊ deliberent: q2 qđ
oẽs tãgit debet ab omnibus approbari. in cle. i.
⁊. ij. de cẽsi. ⁊. c. ad hoc. de offi. archi. Facit ⁊ ta
mẽ Pa. vbi. s. in. d. c. nõ min⁹. q2 si clerus nol
let sine legitima cã ꝓsentire q2 possent laici iploꝛa
re auxiliũ supioꝛis ecclesiastici vt ꝓpellat eos. vt
in. c. nullus. de iure pa. in ar. ⁊ in hoc casu nõ ha
bet locũ dispositio. d. c. aduersus. de ꝓsultatione
romani põtificis: q2 hec ipensa nõ fit pp publicã
vtilitatẽ sed ꝓpter puatam ecclesiarũ. ⁊ sic sumus
extra casum ꝓfati. c. aduersus. Facit cle. prima ⁊
secunda. de censi.

¶ Tertiodecimo hz imunitatẽ q2 ecclesie vel cle 38
rici nõ tenent ad gabellas q̃ hodie iponunt in vi
no ⁊ similibus fm Pa. in. d. c. nõ minus. infi.
p. d. aut. itẽ nulla cõitas. tenet Bal. in. d. l. pla
cet. C. de sa. san. ec. nisi gabella fuisset ipposita p
oneribus ad q̃ tenet ecclesia: q2 tũc succedit loco
onez. vt voluit Butri. in. d. l. ad instructiões.

¶ Vtrũ ecclesia teneat ad gabellas si aliqd do/ 39
nat vel legat ei fm statuta quoꝝdam. ff. q2 nõ.
xxiij. q. viij. §. q3uis. cũ duob⁹ sequentib⁹. Idez
si donatur clerico. ar. c. fin. de vi. ⁊ ho. cle. ⁊ ibi
Pa. ⁊ qđ no. in. c. similiter. xvi. q. i.

¶ Quid si clerici⁹ trãsferat res eccl'ie ad aliũ lo 40
cũ negociatiõis cã. ff. Pa. in. d. c. fi. q2 nõ po/
test exigi pedagium vel gabella: quia delictũ cle/
rici nõ potest nocere ecclesie. vide Fede. ꝓfi. cc.
secus si sunt sue nõ ecclesie.

¶ Vtrũ clerici debeant soluere gabellã ꝓ vino 41
vel frumẽto qđ vẽdunt ex ꝓbẽda sua habito. ff.
Bal. ⁊ Pe. ⁊ Ly. in. l. ois. C. de epi. ⁊ cle. q2 ñ
nec etiam ad portam. Idez Bar. in. d. l. placet.

nec etiã ſm ℣da. in. d. c. fi. de patrimonio debet ſoluere gabellas vel pedagia. facit cle. ꝑſenti. de cẽſi. ⁊ c. q̃ꝫq̃ꝫ. eo. ti. li. vi.

41 ¶ Quid de gabella que ponit ſup carnibus vino ⁊ hmõi. quã eccleſie ſoluũt indirecte cũ emant carnes ab illis qui vẽdũt pp talẽ gabellã. ℟. ſm ℣Ricar. in quol. q̃ ſi ꝑſules ponũt talẽ gabellã ꝓpter abuſiũ ⁊ exceſſũ coꝝ. ſic nõ lꝫ: ſꝫ ſoluãt ꝺ ſuo ꝓprio. Si vero ponũt pp cõmunẽ vtilitatẽ tam clericoꝝ q̃ laicoꝝ. ſic lꝫ eis. Si vero pp vtilitatẽ laicoꝝ ꝓncipaliter. indirecte vero clericoꝝ ⁊ a remotis: puta q̃ ꝓſperitas ciuiũ redũdat in vtilitatẽ eccleſie ⁊ ꝓſonarũ eccleſiaſticarũ: tunc diſtinguo: aut faciũt aio extorquẽdi pecunias ab eccleſiaſticis quas alio mõ nõ ꝓnt. ⁊ ſic nõ lꝫ. Aut nõ aio extorquẽdi ab eccleſiaſticis hoc faciũt: q̃ etiã ſi nõ eẽnt eccleſiaſtice ꝓſone que emerẽt talem gabellã ponerẽt: tũc lꝫ eis habita auctoritate dñi tẽporalis ⁊ habita moderatiõe ne ponatur magis ſuper bis que ſepius emũtur a clericis: aut ab extrancis: aut a paupibus q̃ ab alijs ciuibus: ⁊ ſic clerici non poſſũt conqueri: cum poſſunt alibi emere: licet non ita comode. hec ꝓbantur. ff. de no. ope. nũ.

43 ¶ Que pena collectantiũ eccleſias vel clericos ℟. ſm ℣da. in. c. aduerſus. ꝺ imu. ec. d. Anto. in ſuis reportatiõibus voluit q̃ poſtq̃ꝫ fuerint excõicati ſeu inciderũt excõicatiõnẽ poſt monitionẽ p. c. nõ minus. ſiue tollerenꝫ ſiue ignorenꝫ: non teneãt ſnie: aut ſt: tuta taliũ ipſo iure: ſiue ſint edita ꝓtra eccleſiã: ſiue ꝓtra quãcũq̃ ꝓſonã etiã laicã. Alij volũt q̃ ſubito ex quo cũ effectu collecta/ uerũt ipſo iure ſint nulle. ⁊ huius opi. vr ℣da. ⁊ mihi placet. q̃ ex verbis ꝓmiſſi colligitur mens diſponẽtis. vt. l. fi. ff. de here. inſti. ⁊ p Bart. in l. ambitioſa. ff. de decre. ab or. fa. Ex quibus ꝓz q̃. d. c. aduerſus volnit aliqd addere ad ius antiquũ qꝺ ꝓz in verbo addicimus. ibidẽ. De alia aũt pena. vide. ſ. excõicatio. v. caſu. xxviij. ⁊ excõicatio. vij. cãu. v. Tenenꝫ etiã vltra petitũ mortale ꝓmiſſii ad reſtitutionẽ omnium ablatorum. xiiij. q. vi. c. ſi res. cũ ſimilibus.

44 ¶ Quartodecio hꝫ imunitatẽ q̃ nec eccl'ia nec monaſteria vl' hoſpitalia tenẽt ad lucratiuam deſcriptionẽ. vt in. §. ſancim⁹. xxiij. q. viij. Et no. q̃ lucratiua deſcriptio ẽ quarta ꝑs bonoꝝ q̃ a curialibus relinquebanꝫ: q̃ꝫ fiſcus vẽdicat exceptis relictis curialibus ⁊ eoꝝ ꝓiunctis. de quo habes C. q ⁊ a gbus quarta ꝑs. l. i. ⁊. ij. ⁊. C. de impo. lucra. deſcrip. l. vnica.

45 ¶ Quintodecimo q̃ laicoꝝ ſtatuta nõ habẽt locũ ſup rebus eccleſie. c. fi. de re. ec. nõ alie. vide. ℣. ſtatutũ. §. vij. ℣Predictũ ꝓuilegiũ. Limitãt q̃ dam verum niſi papa approbaret tale ſtatutum. vt in glo. c. eccleſia ſancte ℣Marie. ꝺ conſti. Qꝺ vex credo ſꝫ Bal. ibidẽ. q̃ſi exꝑſſe ⁊ notanꝫ ap ꝓbãt a papa. ſecus ſi generaliter approbaret ſtatuta: q̃ nõ valerẽt ꝓtra eccleſiã ꝑ talẽ approbationẽ: cum ſit contra libertatem eccleſiaſticaꝫ: ⁊ ſic tene: ⁊ vide eundem Bal. in. c. i. per quos fiet inueſtitura.

¶ Sed quid de ſtatutis laicorum impedientib⁹ 46
quo quomodo liberam facultatem donandi eccleſijs: aut ꝑ aniũa. ℟. ℣da. in. c. relatum. cl. i. de teſta. q̃ non valent. vt no. in. l. i. C. ꝺ ſa. ſan. ec. ℣ facit quod no. Jo. an. in. d. c. fin. de immu. ec. li. vi. vbi dicit q̃ non obſtante ſtatuto quo quis ꝓhibetur donare forenſibus: ſeu non ſuppoſitis iuriſditioni q̃ poterit donari eccleſie: quia nõ poſſunt inferiores tollere ꝓuilegiꝫ ſuperiorꝭ. Et hanc opinionem fouet aperte Bal. in. l. generali. C. de ſacro ſanct. eccle. Et idem in aut. caſſa. codẽ titulo. ponit aliam queſtionem notabilem. Statuto cauetur q̃ teſtamentum infringatur per heredes infra ſex menſes: aliter ſit irritum ipſo iure. Clericus eſt heres ⁊ nõ infringuat nunquid ſit nullum teſtamentum. Et reſpondet q̃ non: q̃ ſtatutum non aſtringit clericum nec fortius eccleſiam quando fuiſſet heres inſtituta. Et ex his infert ℣Pano⁹. in dicto. c. relatum. q̃ q̃ꝫuis ſtatuto cauetur q̃ mulier non poſſit donare eccleſie ſeu ad piam cauſam ſeu teſtari ⁊ ſe obligare eccleſie vel ad pias cauſas ſine preſentia duorum agnatorum ſuorum. tamen poteſt donare: teſtari: ⁊ ſe obligare eccleſie vel ad piam cauſam ſine hac ſolemnitate: quia relicta vel donata eccleſie vel ad pias cauſas debent determinari ſm canones ⁊ nõ ſꝫ leges vel ſtatuta que ſũt pars iuris ciuilis l. omnes populi. ff. de iuſti. ⁊ iure. Jdem tenet dominus Anto. in dicto. c. relatuꝫ. ⁊ per Bar. in. l. i. C. de ſum. tri. Sed Bal. in. c. eccleſia ſancte ℣Marie. ⁊. c. que in eccleſiarum. de conſti. tenet valere ſi diſponat ſtatutum. de re immobili. Sed ꝓtra cũ eſt caſus in. c. fi. de re. ec. nõ alie. ⁊ ibi. imo ⁊ bene.

¶ Vtrum laici poſſint ſtatuere ſuper mortua/ 47
rijs. ℟. Jo. de imola in dicto. c. fina. q̃ ſic. quatenus diſponit in bis que non applicantur eccleſie. Addit ℣da. ibidem: aut concernunt diuinum cultum vel refrigerium anime: quia cuꝫ hec ſint anncra iuri ſpirituali non valeret. vtputa q̃ nõ dentur niſi tot cerei vel non inuitentur niſi tot clerici ⁊ huiuſmodi. Jgitur ſolum valet in concernentibus pompas mundanas que ſunt potius conſolationes viuorum: q̃ꝫ ſuffragia mortuorum: nec eccleſia talia approbat: vt in capitu.

quã ꝓposterum .xiij.q.ij. Et sic transeunt communiter doc. in.d.c.fi. Et quia dicit Bal. in.l. i. C. de lati. liber. tollen. per istum text. q equi ⁊ arma ducti ad sepulturam militis. ⁊ cerei debent remanere apud clericos vel fratres sepelientes quasi sequella cadaueris. ar. l. medico. §. fi. ff. ꝺ au. ⁊ ar. le. ideo nõ valeret statutum laicoꝝ.

48 ¶ Utrũ istud ꝑuilegiũ. d.c. fi. de re. ec. nõ ali. de quo. s. i. §. xlv. extendaꝫ ad res patrimonia/les clericoꝝ. ſ. glo. in. c. ecclesia sancte Marie. de ꝓsti. q sic. ⁊ in. c. fi. de vi. ⁊ ho. cle. ⁊ i. c. ex literis. de pigno. ⁊. xvi. q. i. in. c. sil'it. ẽ etiã gl. singularis apud legistas ſm frã. ũgni. in. l. fi. §. patrimonioꝝ i verbo põtifex. ff. ꝺ mu. ⁊ ho. habes l. decernimus. C. de epi. au. Jn ꝺ ũ faciũt q ꝺico. j. pscriptio. §. xxxviij. Et credo verius.

49 ¶ Sextodecimo q nec ẽt plati aut psone ecclesi astice pñt ecclesijs nouos cẽsus ponẽ aut veteres augẽ aut alio mõ ũare. vide hoc. s. cẽsus. §. i.

50 ¶ Utrũ archiepi aut epi possint aliqd exigẽ ab eccles ijs vl'a clerici. ſ. Joa. i. c. cũ apl's. ꝺ cẽsi. q dũ visitãt pñt exigẽ obuẽtionẽ q̃ eis ꝺcedit in d. c. cũ apl's. aliud ñ. de q̃ vide. j. visitatio. §. iij. Talias ãt ⁊ exactiões eis facere nõ pñt. ſz ad charitatiuã subuẽtionẽ pñt cõpellere. si rõnabilis ⁊ manifesta sit cã. puta vult ire romã ꝓ cõi vtilitate vel necessitate ⁊ hmõi. ⁊ nullo mõ põt pscribi istud subsidiũ charitatiuuꝫ. Ab oratorijs autẽ ⁊ alijs locis nõ relig osis ẽt rõne visitatiois ñ pñt exigere ꝓcurationẽ. c. vlt. de cẽsi. ⁊ ibi Joa.

51 ¶ Utrũ rector ecclesie possit rẽ ecclesie ꝓ sua necessitate obligare. puta q erat infirmus vel egebat idumentis. vel ꝓ necessitate ecclesie. ſ. Joan. in. c. ex pñtiũ. de pigno. q sic. ⁊ successor tenebit ⁊ cũ eo trãseũt cõit doc. Sed ego limito sic. q aut ecclesia bene babũdabat fructus ⁊ sic nõ tenebit successor: q fructus futuri tpis reseruanꝫ successori: vt de ipis viuat p. c. pñti. §. porro. ꝺ offi. or. li. vi. Aut fructus nõ sufficiebãt ad necessitatẽ ⁊ sic ẽ vera opi. Joan. Distinguit etiã Joa. in d. c. ex pñtiuꝫ. ⁊ bene. q si ecclesia erat ipotens a pncipio qñ eã ipetrauit. ⁊ fic sibi iputet nec poterit obligare nisi ꝓ sua vita ſz tenebit viuere de industria aut fortius ex primonio: non aũt vẽdere vel obligare rẽ ecclesie. ter. ẽ no. cũ glo. xxi. q. i. c. i. Facit. c. clericus victũ. xci. di. Si vero est facta ipotens postq̃ eã accepit ẽt in isto casu nõ potest eã obligare. sed ꝺz agere ꝺ parrochianos vt pstẽt sibi necessaria ex quo seruit eis in diuinis ⁊ ẽ eã licita subtrahẽdi parrochianis diuina. vide bonã glo. de ꝺse. di. i. hõ rpianus.

5: ¶ Utrũ debeat fieri ꝺpẽsatio cũ pditis ex negligẽtia administratoris ecclesie cũ acqsitis ex eis dilgẽtia. ſ. Joe. de ancha. in. c. ꝺsensus. de re. ec. nõ alie. q sic allegat. l. cũ queriꝫ. ff. de admi. tu. ⁊ l. gaius. ⁊ ibi Bal. cũ segẽ. ff. de vſ. ſz ꝺ eos facit qꝺ no. Joa. in. c. ex pñtiuꝫ. de pigno. Ubi tenet q si rector ecclie potuit acquirere aliqd ecclesie ⁊ nõ fecit q tenet ipi ecclie. ⁊ ꝓ ħ hẽs text. cuꝫ gl. xij. q. iiij. c. fi. ad istar tutoris q ad ħ tenet. vt i. l. qegd. C. arbi. tute. ⁊ fic pz q ẽt tenet de leui culpa. vt pz in. d. l. qegd. si nõ laborat vt acqrat ecclie ⁊ in. d. c. fi. Sz hoc nõ itelligaſ q teneaꝫ laborare psonaliter vel ex doctrina aut artificio vt acqrat: sed solũ cũ solicitudine i reb⁹ ecclesie ⁊ ex tali solicitudine acqsitũ ẽ eccl'ie. ⁊ iõ nõ põt dari i recõpensationẽ. ſz. d. Joe. intelligit de acqsito ꝓ exercitiũ corporale vel alio mõ in quo acquirit sibi. de quo habes. s. clericus. xiii. de quo bñ põt recõpẽsare. ⁊ sic intellige. l. pipm all'.

¶ Utrũ plat⁹ ecclesie possit de rebus ecclesie dare remunerãdi cã. ſ. gl. i. d. c. ꝺsensus. q sic Facit. c. si quos. ⁊. c. cũ redẽptor. xij. q. ij. Et dicit glo. in. d. c. si pr. §. i. ⁊ in. l. filiifamil'. in pnc. ff. de dona. ⁊ ter. in. l. ẽt. §. ex pterito. ff. de mavidi. Facit. l. cũ plures. ff. de admi. tu. ⁊ qõ no. Bal. i. l. i. C. mã. Uñ dicit idẽ Bal. in. l. iubem⁹. C. de sa. san. ec. q ptextu bñficij colorati nõ põt plat⁹ remunerare amicũ suũ. ⁊ iõ vera merita debẽt cẽ. Facit gl. i. d. c. si quos. ex quo aduerte q remuneratio nõ ẽ restricta ad regulas iuris gl. ẽ singularis i. l. acqlius regulus. ff. de dona. ⁊ facit. d. §. i. Adeo q qlibet administrator dona/re põt remunerãdi cã. l. tutor ſm dignitatẽ. §. fi. ff. de admi. tu. ⁊ ex gl. c. eps q mãcipiũ. xij. q. ij. sil'iũctis. Addit ẽt. d. Anto. ⁊ Joa. i. c. cetex. ꝺ dona. q ẽt põt dare ex cã alia: puta vt eccl'ia beat amicos ꝓ sua defensiõe ⁊ hmõi. Limitant tñ in isto casu ⁊ cã remunerãdi veruꝫ: dũmõ res que donaꝫ sit mobilis ⁊ minima: vel de fructib⁹ q: imobilia ⁊ etiã mobilia magna non potest nisi cum debita solẽnitate ⁊ causis. de quibus. s. alienatio. §. ij. ⁊. iij. ⁊. iiij. 53

¶ Decimoseptimo se extendit imunitas eccle/sie ita q ecclesia si caret, ꝓprio plato nõ currit sibi pscriptio licet plat⁹ superior possit ꝓ ea agere ſm Jnno. in. c. olim. el. i. de resti. spo. ter. est in. c. i. de re. ec. nõ alie. li. vi. lz Bar. in. l. ij. ff. de aqua. plu. ar. dubitauerit. 54

¶ Decimooctauo q res ecclesie nõ pñt alienari sine certa solẽnitate. vide. s. alienatio. 55

¶ Decimonono q vnã ecclesiã nemo põt l ede re qn videaꝫ oẽs ledere: q pticulares ecclesie sũt mẽbra vniuersalis ecclesie. Facit. c. loquitur. xxiij. q. i. sicut in simili dicit q tãgit aurẽ totũ bomineꝫ tetigisse dicaꝫ. c. vulgaris. de pe. di. i. 56

57 ¶ Vigesimo q̄ de personis ecclesiasticis nemo potest iudicare nisi iudex ecclesiasticus de so. cō/pe. per totum. Et que sint iste persone habes ex/cōicatio. vij. casu. v. §. vij.

58 ¶ Vigesimo9no q̄ de rebus ecclesiasticis ⁊ ēt patrimonialibus clericoꝝ aut de causis spūalib9 iudex secularis iudicare nō potest. Et de istis vi de. s̄. excōmunicatio. vij. casu. v.

59 ¶ Vigesimosecūdo q̄ loca pia sūt sub iurisditione ecclesie. c. ad hec. de reli. do. ⁊ in. cle. quia cō/tingit. de reli. do. fm ꝯSa. in. c. cū sit generale. de so. cōpe. ⁊ ideo ledentes ea sūt sacrilegi cēsen/di. d. c. cū sit generale. sed ledēs in bonis clericorū sine violentia psone nō cōmittit sacrilegiū: ly super ipa sit iurisditio iudicis ecclesiastici. vt̄ī. c. si clericus. de so. compe.

60 Vigesimotertio q̄ relicta in testamento minus solemni facta ecclesijs ⁊ pijs locis valent. c. cum esses. c. relatum. c. indicante. de testa. de quo. ſ. legatum. i. ⁊. ij.

61 ¶ Vigesimoquarto q̄ ecclesia vel eius possessiones nō pūt̄ p alienis debitis obligari ⁊ obligās ē suspēsus ab administratiōe tpaliū ⁊ spūaliū. de solu. c. ij. q̄ tū suspēsio pōt p ēpm relaxari: ꝯsulto idēnitati ecclesie ꝑmo. c. ex pte. el. i. de ver. si. nō ꝓpbendit tū hec suspēsio ēpos. c. q̄ periculo/sum. de sen. ex. li. vi.

62 ¶ Vigesimoquinto q̄ excōmunicāt̄ vsurpātes regalia. custodiam ⁊ huiusmodi. de quibus. s̄. excōmunicatio. vij. casu. xv.

63 ¶ Vigesimosexto q̄ clericus qui ecclesiā ex collatiōe laici tz. si nō resignauerit suspēdēdus ē ab officio ⁊ beneficio laicus excōicādus. de iure pa. c. ꝑterea. ⁊. c. relatū. iuncto. c. si aūt vobis. xi. q. iij. ⁊. c. cū nō ab hoīe. de iudi.

64 ¶ Vigesimoseptimo q̄ in choꝛo nō debent laici cum clericis stare. de vi. ⁊ ho. cle. c. i. de conse. di. ij. sacerdotum.

65 ¶ Vigesimooctauo q̄ ecclesia ⁊ ecclesiastica oꝛnamēta nō debēt in vsum secularium ꝙuerti. de cō se. di. i. ligna. ⁊ qnq̄. c. sc. de re. do. c. ad hec.

66 ¶ Vigesimonono q̄ ludi teatrales cum laruis ⁊ similibus inhonestis nō possūt fieri in ecclesia. c. cum decoꝛem. de vi. ⁊ ho. cle. secus de honestis qui ducūt ad deuotionem. ar. de ꝯse. di. ij. semel ⁊ di. iiij. queris quasi. in fi.

67 ¶ Qua pena puniuntur violātes ecclesiasticā īmunitatē. ſ̄t. q̄ diuersa fm q̄ diuersimode vio/latur. Mā si qui violāt quo ad ꝑmū puniūt̄ nulli tate sententie. vt dixi. s̄. Si contra fm erit solum mortale peccatū. Si ꝓtra tertiū. nec mortale pec/catū ē, ꝓpter ꝓtrariā ꝯsuetudinez. Si ꝓtra quartū vltra mortale nō adtuuātur ab ecclesia. Sicō tra quintū videtur mortale. Si ꝓtra sextū peccāt mortaliter ⁊ alia pena de qua dixi. Si ꝓtra septimū ꝓpelluntur. Si ꝓtra octauū credo teneāt̄ ad restitutionem de dāno dato vltra mortale q̄ cō/mittit. Idem dic si ꝓtra. ix. x. xi. xij. ⁊. xiij. ⁊ pu/niuntur pena. vt ibi dixi. Si ꝓtra decimūquartum idem dic. Similiter si ꝓtra. xv. dicit Albri. i. aui. cassa. C. de sa. san. ec. q̄ faciētes statuta cō tra libertatem ecclesiasticā puniuntur pena ꝑtiōis iurisditiōis ⁊ mille marcarum. Rectores. statutarij. scriptoꝛes. iudicātes ꝓtralia statuta sūt ipō iure infames ⁊ eoꝝm sententie nulle ⁊ alij actus legitimi nihil valēt. vt patet in coꝛpoꝛe. vn de hec aut. sumitur in originali q̄ multi habent post libꝝm feudoꝝ ⁊ ē ꝓstitutio Federici iunioris. ⁊ ctiā sūt excōmunicati. vt. s̄. excōmunicatio vij. cāu. xij. Si ꝓtra. xvi. ibi dixi. Si. ꝓtra. xvij. xviij. ⁊. xix. peccāt mortaliter. Similiter si cōtra xx. xxi. ⁊. xxij. Si. ꝓtra. xxiij. vltra mortale tenē tur ad restitutionem. Si cōtra. xxiiij. xv. ⁊. xvi. patet ibi. Si ꝓtra. xxvij. male faciūt. Si cōmittūt contra. xxviij. est nullitas alienationis ⁊ peccant mortaliter. Similiter si contra. xxix. mortale pec catum est.

Impedimentum vide. ſ. mrimonium. iij.

Imperium mex est habere gladij potestatē ad am maduertendum in facinoꝛosos hominesq̄ ⁊ potestas appellat̄. Mixti vero iperiū in dā da possessiōe ꝓsistit. vt in. l. imperiū. ff. de iurisd. om. iudi. ⁊ vide ibi. glo.

Impossibile dicitur aliquando illud q̄ nō como de possumus facere ⁊ sic sumitur in. c. cathenēsis ecclesie. lxi. di. ff. de ver. sig. l. nepos. ꝑculo. Impossibile dicit̄ q̄ nō ē honestū vt de cō/di. insti. l. filius. Impossibile dicit̄ q̄ nō iuste potest fieri. xxiij. q. ij. sanc. el. i. ⁊ est in ar. q̄ illud possumus q̄ de iure possumus.

Impubes dicitur masculus do/nec cōpleuerit. xiij. annum. Femina autem. xij. quia in ista etate homines incipiūt pubescere. l. fi. C. q̄ tu/toꝛ vel cura. ⁊ insti. qui. mo. fi. tu. in ꝓn. Et hoc verum quo ad tutelā. sed quo ad matrimonium ꝓtrahendum tādiu ē impubes masculus vel fe/mina q̄sdiu nō ē potēs ad generādum. vt in. c. i puberes. de dspō. ipn. in ter. ⁊ in glo.

¶ Impubes vel furiosus capitalem fraudem. i. penam ꝓpter quā capite puniendus est cōmittere nō pōt. ff. de edi. edic. l. cum autem. §. i. Fa

cit. C. de fal. mo. l. i. in fi.

2 ¶ Impuberes torqueri nō debēt terreri tamen solēt ⁊ habēa vel ferula cedi. ff. ad senatus cōsul. silemanū. l. i. §. impubere aūt.

Incantatio

vide. Sortilegium. Superstitio. ⁊. §. diuinatio.

Incarceratio

vide. §. Carcer.

Incendiarius

quis dicatur ꝑ ꝓrie. ff. Mo. ⁊ Doff. q; ille qui ciuitatem. castrū. domū segetem ⁊ similia aliena incendit malo studio vt odio vel vindicta vel animo iniuriandi. vt in. c. pessimā. xxiij. q. viij. xij. q. i. c. cū dcuotissimā. ꝺ iniur. si quis domū. Secus si incēderet ex negligētia vel casu vel iusto bello. q; talis nō ꝓprie dicit incēdiarius. Itē incēdiarius ꝓprie dicit qui malo studio ignē secit apponi: aut ꝑsiliū dederit aut auxiliū scienī. vt in. d. c. pessimā.

1 ¶ Vtrū tales incēdiarij ꝓprie sint excōicati ipō iure. ff. vt. §. excōicatio. v. casu. v.

2 ¶ Qua pena puniunt incendiarij. ff. q; de iure ciuili. dicit ter. i. l. qui edes. ff. de incēdi. Qui edes acerui ue frumēti iurta domū ꝓsitū ꝓbus serit. ꝓuictus verberatus ignī necari iubetur. si mō sciēs ꝓudēsq; id cōmiserit. Si vero casu. i. negligentia aut noxā sarcire iubet: aut si minus idoneus sit leuius castigat. ibi. Ex quo patet illud. Qui nō pōt soluere in ere luat in corpe. ff. ꝺ iurisd. om. iu. l. si qd id. §. in seruos. ⁊. ff. de i ius vocā. l. fi. ⁊. ff. de penis. l. i. infi.. Quo vero ad ius canonicū vltra mortale si scienī ⁊ voluntarie fecit vel ex lata culpa. teneī ad restitutionē totius dāni dati. c. si egressus. cū. c. se. de iniur. ⁊ ibi cō munit doc. Facit. l. si fortuitu. ff. de incendi. Si vero fuit in leui vel leuissima culpa sic similit teneī ad restitutionem. si mō tenebaī de leui vel leuissima culpa. nō credo tū peccauerit mortaliter. Si aūt nihil omisit ꝺ ꝓtingētibus nō teneī. Qui aūt qs teneaī de leui vl leuissima culpa habes. ē. culpa. §. iiij. ⁊. v. Et aduerte q; tales incendiarij culpabiles nō solū tenenī de dāno incēdij. sed ēt ꝺz rebus ꝑditis ꝑ incēdio. ar. c. fi. de iniur.

3 ¶ Vtrū rapiēs res illoꝝ q paciunt incēdiū tenean ad restitutionē. ff. q; sic. c. si qs domū. de iniur. nisi haberēt ꝑ derelictis. puta q; ignis tū i ualuit q; nullus sine piculo vite pōteis succedere ⁊ ꝺis dimittebat eas ꝑ derelictis. tūc si qs eas caperet nō teneret restituere de necessitate. ar. l. si quis merce. ff. ꝑ derelicto.

4 ¶ Vtrū destruēs domū vicini timore incendij ne sua ꝓburaī teneaī ad restitutionē. ff. Mir. ti. de incēdiarijs. q; nō si erat iustus metus. puta q; iā ignis pucnerat ad domuz vicini. vel ꝑbabilit dubitaī. q; ips erat vētosum ⁊ bmōi. l. iij. §. qō ait ꝓtor. ff. de incē. rui. ⁊ nau. Vñ dicit tex. i. l. si alius fecerit. §. ē ⁊ alia exceptio. ff. qō vi aut clā. Nullā iniuriā aut dānū dare vī eque pituris edibus. facit. l. si qs fumo. §. qō dr. ff. ad. l. aql. Si aī nō fuit iustus met⁹. nūc teneī ad simplū dānuz ꝺz Io. Addit tū Io. q; si a vicinitate dom⁹ alicui⁹ ē dirupta iusto metu incēdij. q; iudex ex officio ⁊ sūma eqtate ꝺz facere q; vicini ei satisfaciant glibet ꝑ ꝑte sua. ar. l. i. §. eqssimū. ff. ad. l. ro. de iactu. ⁊. l. interdū. ff. q po. in pigno. ba.

Incertorum

restitutio. vide in fra. Restitutio. ij. §. xi. ⁊ se.

Incestus

ē cōsanguineoꝝ vel affiniuz abusus. Vnde incestuosi dicunī qui consanguineis vel affinibus abutuntur. xxxvi. q. i. §. cum ergo.

¶ Vtrū incestus sit grauius adulterio. ff. q; sic xxxij. q. vij. §. sūt. n. ⁊. c. se. vincit tū a pctō ꝺ natura. vt in. d. c. qō incipit. Adulterij malū. 1

¶ Vtrū accedēs ad monialem cōmittat incestū ff. q; sic. xxvij. q. i. virginibus: q; spōsa dei ē qui ē pater noster. xij. q. ij. qui abstulerit. nec solū incestum: sed ⁊ adulterium: quia sponsam alterius corrumpit ⁊ etiam sacrilegiū. vt in. d. c. virginibus. sed tamen nō sūt tria peccata sed vnū solum ſm Hugo. licet sortiatur diuersa nomina. 2

¶ Vtrum incestuosus possit contrahere matrimonium. ff. ſda. in. c. i. de eo qui cogno. cōsan. vroris sue. q; nō. sed nec etiam exigere potest debitum a ꝓpria vroze quā ꝑius habuit antecꝺz incestuz cōmisit. xxvij. q. ij. qui dormierit. nisi dispensetur cum eo. ⁊ si exigit peccat mortaliter ſm Vincen. quia facit contra ꝑceptum canonis. ar. c. ij. de ma. ⁊ obe. sed tu tene. vt. ī. matrimonū. iij. impedimento. ix. in ꝑn. 3

¶ Sed quid si contrahit de facto. ff. ſda. in. c. transmisse. de eo. qui cogno. consangui. vroris sue. q; tenet matrimoniuz ⁊ reddere tenetur debitū. exigere autem non poterit sine peccato mortali nisi dispensetur cum eo. ſdanoz. tamen in. c. litteris. de ꝓsumptiōibus. videtur velle q; ista pena. s. q; non possit contrahere vel exigere incestuosus solum locum habeat quando constat de incestu qualitercunq; ar. dicti. ca. litteris. ⁊ placet mihi. 4

¶ Quis poterit dispensare vt talis ꝓtrahat vel post contractum exigat. ff. ſda. in. d. c. i. q; si incestus est vere commissus: vt puta quia cognouit consanguineam vroris sue, cum qua iam consti- 5

mauit matrimonium vel cum consanguineis ꝓ
pijs. qđ est vere incestus. vt in. d. §. cum ergo.
tunc episcopus nō poterit dispensare nisi ex cau
sa. puta ratione iuuentutis ⁊ huiusmodi. quo ca
su bene poterit. c. si duo. xxxv. q. vi. Idem tenet
⁊ dicit cōmuniter tenere doc. in. c. transmisse. de
eo qui cogno. consang. vt etiā exigere possit. Si
vero incestus nō est vere cōmissus. vt puta quia
cognouit consanguineam sponse nundum cogni
te. sic episcopus poterit dispensare etiam sine cau
sa vt contrahat. nō tamen cum sponsa illa de futu
ro. si cōmixtus est in vase ⁊ ibi cōsumauit cū eius
consanguinea. sed cum alia que sibi nō sit affinis
poterit etiam sine dispensatione. vt est glo. in. c.
quidam. xxvij. q. ij. cum ter. Quidam predicta i
telligunt de eo solum qui cōmisit incestum cū cō
sanguinea vxoris sue. sed de alio incestuoso non
habent locum. ita ꝙ potest ⁊ contrahere sine dis
pensatione ⁊ exigere debitū post contractū. Sed
contra videtur tex. c. si duo viri. xxxv. q. vi. ⁊. q.
iij. c. de incestuosis. vbi tex. clarus. ⁊. c. nec eam
⁊. xxxij. q. vij. si quis viduam. Et ideo dic ꝙ ge
neraliter omnis incestuosus ꝓhibetur con rahe
re. Nec obstat ꝙ titulus de eo qui cogno. cōsan.
vxoris sue. solum loquitur de incestu cum cōsan
guinea vxoris: quia vnum ius suppletur per re
liquum. ⁊ de hac materia vide matrimoniuū. iij.
impedimento. ix. in pn.

¶ Inconsideratio est quando i
ter diuersa q̄
occurrunt non bene iudicatur ⁊ determi
natur quid est faciendum. ⁊ ideo inconsideratio
est ex defectu circa actum iudicij. sicut considera
tio pertinet ad iudicium rectum. Dō quidem re
ctum iudicium in hoc cōsistit quando vis cogno
scitiua apprehendit rem aliquam sm ꝙ in se est.
quod ꝓuenit ex recta dispositione virtutis appre
hēsiue: sicut patet in speculo qđ si fit bene dispo
situm apparent imagines recte. Si vero sit ma
le dispositum apparent torte vel obscure. Dō au
tem virtus cognoscitiua sit bene disposita ad reci
piendum res prout sunt contingit radicaliter ex
natura consummatiue ex exercitio ⁊ munere gratie
⁊ directe quidem ex virtute cognoscitiua ex eo ꝙ
non est inbuta prauis opinionibus sed veris ⁊ re
ctis. Indirecte vero ex bona dispositione virtu
tis appetitiue ex qua sequitur ꝙ bene iudicat dō ap
petibilibus. Defectus autem recti iudicij ad vi
cium inconsiderationis pertinet ex eo ꝙ contem
nit vel negligit attendere ea ex quibus rectum iu
dicium procedit. ⁊ sic in circunspectus est ad non
intuendum circūstantias negocij. loci. temporis
persone ⁊ huiusmodi ⁊ pericula que possunt con
tingere. Et quia hoc maxime facit luxuria ꝓpte
rea ponitur filia eius.

¶ Inconstantia similiter est filia
luxurie: que est
quando quis non stat constans in bono
proposito sed sine causa rationabili ex aliqua pas
sione: precipue ex amore concupie facit contrari
um illius quod deliberauerat. Ideo sicut precipi
tatio est ex defectu circa actum consilij. ⁊ inconsi
deratio circa actum iudicij. ita inconstantia circa
actum precepti deficit. quia deficit in precipien
do que sunt consiliata ⁊ iudicata. ⁊ licet ira ⁊ inui
dia que impediunt rationem ad aliud: causent in
cōstantiā. tamen luxuria eaz extinguit. hec ex san
cto Tho. xxij. q. v. iiij.

¶ Iudicium quid ē Respō. Bal.
in. l. ea quidem. C. dō
accusa. Iudicium plenum. est diuinatio
rei per signa sufficientia per que animus in ali
quo tanꝯ vero quiescit ⁊ plus inuestigare non
curat. vt. C. de rei vendi. l. iudicia. Semiplenū
vero iudicium est presumptio fortiter mouēs ani
mū ad aliqđ credēdū vel dicendū. de quo in. l. cū
ꝓbatio. ff. de ꝓba.

¶ Qualiter probatur iudicium. Respon. q ad I
minus per duos testes. vt est glosa singularis. ⁊
ibi docto. in. l. fina. C. famil. herc. ⁊. Bar. in. l.
fi. ff. de questio. ⁊ vt preiudicent reo oportet ci
tetur ⁊ iurent testes. alias non preiudicat. vt nota.
in. l. si quis. ff. de adul.

¶ Vtrum vnum iudicium sufficiat. ſ. q regu ⁊
lariter non. sed oportet sint plura. vt notat glo.
⁊ Bar. in. l. prima. §. occisorum. ff. ad ſyleya. ⁊
Bal. in. l. congruit. ff. de offi. preſi. teneret tamē
processus si non opponeretur q̄uis plura non p̄
cessissent indicia: sed tamen damnari non posset
etiam si in tormentis est confessus ⁊ post ratifica
uit. vt est ter. cum glo. ⁊ ibi Bart. in. l. penulti.
de questio. secus si sponte ⁊ sine tortura est cofes
sus sm ꝑſſe. de anch. in cle. i. de homici. Suffice
ret tamen aliquando vnum indicium: puta vnus
testis integer ⁊ bone fame qui testificatur q vidit
cōmittere tale maleficiuz: tunc potest poni ad tor
turam ad inquirendum. no. glo. ⁊ docto. in. l. si
quis. C. ad. l. iul. maie. ⁊ Bart. in. l. i. §. ij. ⁊. l.
maritus. ⁊. l. pe. ff. de questio. Item confessio ex
traiudicialis rei si est homo male vite ⁊ conditio
nis sufficit: vt dicit Bar. in. l. fina. ff. de questio.
Item inuenis inuenitur exire de domo pulchre
mulieris vel inuentus est cum ea in locis secret
⁊ aptis ad fornicandum. vt no. i. c. lris. de ꝓsup.
⁊ hmōi. ⁊ ita videtur relinquēdū arbitrio iudicis
quando vnū sufficit.

3 ¶ Vtrum sufficiunt indicia si reo non deꝛ copia ⁊ aduocato suo. ff. q. ñ. vt. l. custodias. ⁊ ibi gl. Bar. Ang. ⁊ Imo. ff. de pub. iudi. Limitat ange. in. l. si vacãtia. C. de bonis vacã. nisi qñ iudex pcedit ex mero officio ⁊ nõ ad q̃relã. vt not. d. Ant. in. c. qualit ⁊ qñ. cl. ij. de accu.

4 ¶ Vtruꝫ fama sit sufficiẽs indiciũ. ff. q. nõ. vt tꝫ Bar. in. l. i. §. idẽ cornelio. ff. de questio. nisi iũgaꝫ cũ alijs indutijs. ℣ fama tñ cũ vno teste i ciuilibus facit plenã ꝓbationẽ. vt in. c. veniens. el. i. de testi. secus in criminalibus.

5 ¶ Vtrum particeps criminis interrogatus vl̃ spõte dicendo facit indicium ꝓtra sociũ. ff. q. nõ vt no. Bar. in. l. i. §. si seruus. ff. de questio. facit qđ no. glo. in. l. si filium. C. de li. cã. Similit nec pater vel filius aut alij cõmẽsales de quibus in. l. parẽtes ⁊ liberi. C. de testi. faciũt indicium vt no. Bar. in. d. §. idẽ cornelio. Et hec pcedũt qñ nulla alia indicia vrgentia pcedũt ⁊ ideo socius de socio nõ est interrogãdus. l. fi. C. de accu. ℣ allitrinascisinis. vt no. glo. in. l. non ideo minus. C. de accu. ⁊ in delictis in offensam generalitatis. vt no. Bar. in. l. reperi. ff. đ questi. sicut sũt latrones ⁊ hmõi.

¶ Indignatio est filia ire qua nõ valet videre vl̃ audire eũ cui irascit ⁊ cõmuniter ẽ veniale peccatũ nisi p accidẽs. s. rõne scãdali vel q̃ dene gat loqui vel rñdere i casu quo tenet de pcepto. de quo vide. s. Diligere. §. iij.

¶ Indulgentia fm Archi. ⁊ seq tur Be. in. c. in dulgentie. de pe. ⁊ re. li. vi. qñq̃ dicit remissionem pene. ij. q. iij. in fi. Quãdoq̃ cõcessionem gr̃e vt lite pen. c. fi. de pui. dudũ. Quandoq̃ dispẽsationem. lxxvij. d. c. fi. in fi. de elect. dudum. el. ij. Quandoq̃ ius cõmune. xxxij. q. ij. interfectores. ⁊. xxxv. q. vi. de incestuos. Nũq̃ accipitur ꝓ vacare seu operã dare. vnde dicitur indulgere gule noli que vẽtris amica ẽ. Sz hic accipio indulgentiã ꝓ indulgẽtijs que dãtur i ecclesijs ⁊ huiusmodi que sic diffinitur. Indulgentia est quedam remissio pene debite ꝓ peccato post ꝓtritionẽ habitã de eo. hoc colligit ex no. in. c. qđ aũt. de pe. ⁊ re.

1 ¶ Qualis ẽ ista pena que p indulgentias remittitur. ff. glo. in. d. c. qđ aũt. recitat quinq̃. ⁊ ego addã duas. ⁊ sic fuerũt septẽ opiniões. Prima tenet q̃ solummõ remittitur illa pena quaꝫ deus ꝓ supplemento statuit imponendam in alia vita illis qui solummõ fecerũt penitentiã fm q̃ canones imponunt sed illã quã canones imponũt faciendam nullo mõ remittit: sed hec opinio ẽ falsa: tum quia ꝓtra ter. aptum in. c. cum ex eo. de pe. ⁊ re. vbi dicitur q̃ per indulgentias pnialis satisfactio eneruatur: tum etiã quia p̃supponit q̃ canones penitenciales necessario sint exequendi ꝓtra ter. in. c. deus qui. eo. ti. qui vult q̃ penitẽtia hodie per arbitrium discreti sacerdotis sit moderãda. ⁊ sic ẽ arbitraria. ℣ acit ad hoc. c. mẽsurã. de pe. di. i. Secũda tenet q̃ solum remittit penã taratam a iure seu canone penitẽtiali: sed non eã quã diuina iustitia statuit imponendã. ⁊ hec ẽ falsa. tum quia p̃supponit vnum falsũ ꝓtra euãgelium q̃ ecclesia nõ possit absoluere quo ad penã cum etiã absoluat quo ad culpã per virtutem sacramenti fm Sco. in. iiij. di. xiiij. etiaꝫ quo ad deum. cum dicatur ℣ dat. xvi. xxiij. q. i. Quod cũq̃ ligaueris super terrã ⁊c. tum etiã quia sic indulgentie essent nociue: quia absoluẽdo eos a pena huius mundi transmitteret tales ad grauiora tormenta in purgatorio. Tertia opinio tenet q̃ remittunt penã debitã peccato. ⁊ quo ad deum ⁊ quo ad ecclesiã. sed ꝓcedens onerat se ad satisfaciendum ꝓ illo cui dedit. ⁊ hec similiter falsa. tum quia aliquando sunt tã modica merita ꝓcedentis q̃ nõ sufficiũt sibi. tum etiã quia nullus ꝓcedens ad hoc se obligare intendit ⁊ nemo obligatur nisi qui animum obligãdi habuit. l. obligationum ff. de ac. ⁊ obli. Quarta opinio tenet q̃ remittit solum illa pena debita peccato. ꝓ quo nõ satisfecit ex negligentia: siue quo ad ecclesiam siue quo ad deum. nõ aũt illa quã ꝓtempsit facere seu noluit. ⁊ hec ẽ falsa. tum quia remunerare vult negligentiã ꝓtra. l. nõ. ff. ex qui. cau. ma. nõ enim negligentibus subuenitur sed necessitate rerum impeditis. hec ibi. tum etiaꝫ quia p̃supponit q̃ quis possit ꝓtemnere penitentiã ⁊ esse capax indulgentie. cum talis in peccato mortali sit. qđ falsum ẽ. Quinta opinio tenet q̃ remittuntur etiaꝫ pena inferni. allegat ter. de pe. di. iij. c. vltimo. vbi patet q̃ bona facta in peccato mortali valent ad tollerabilius iudicium subeundum. sed hec similiter ẽ falsa. tum quia illud. c. nõ intelligitur q̃ talia bona minuãt penã inferni debitã peccatis. sed quia malum nõ cõmittendo ⁊ faciendo bonũ nõ augetur. tum etiã quia expresse tenet cõtra. c. tres sunt. de pe. di. i. ⁊ de conse. di. iiij. omnis. vbi patet q̃ pena eterna nullo modo potest remitti nisi per contritionem. ppriã loquendo de eo q̃ peccauit actualiter. s. de adulto. ℣ acit. c. maiores. de baptismo. in. §. hic vero dicimus. Sexta opinio tenet q̃ per indulgentias remittitur pena tarata a deo ⁊ etiaꝫ a sacerdote impposita si mõ ipe sacerdos qui eam imposuit hoc sibi concesserit vt eam per tales remissiones vel in partẽ vel

in totum possit redimere. ⁊ hec similiter non videtur vera. lꝫ glo. in. d. c. qđ aũt. ⁊ multi canoniste eam tenuerint. tum qz videtur artare ptātem superioris quasi non possit remittere penam ipositā ab inferiori suo. ℈ id quod legit. ⁊ no. i. c. qđ super his. §. rursus de voto. tum etiā qz videtur ℈ tex. prefati. c. cum ex eo. in ℣bo enerua. Septima opinio tenet, qꝫ prefate indulgētie valet ſm ſ ran. de may. i tractatu de ptāte clauiū pro quo ad augmētū gratie. Nam ſm Aug. Caritas meretur augeri ſed per opa meritoria facta ab exite in gratia meretur augmentū gratie ergo ⁊c. quia non datur nisi facientibus opa de sui natura meritoria. Secundo quo ad augmentum glorie. qz cum nullus possit lucrari indulgentiam nisi p fidē: ⁊ fides sit ℣rus cui ꝓmittitur visio dei. ergo ⁊c. Tertio valent quo ad penam debitam in purgatorio. quia quando alicui aliquod debitum est remissum ab eo qui habet ptātem perinde est: ac si solutum esset. sed sicut ecclesia imponendo penitentiam remittit penam purgatoriam. ergo remittendo per indulgētiam absoluit ab ea. Quarto valent quo ad penam impositaꝫ a sacerdote ꝑ partem vel totum ꝓut sonant. ⁊ hec est ℣a opio quam sequuntur Goffre. Jo. an. ℣a. in. d. c. qđ aũt. ⁊ cōiter alij canoniste. ⁊ Theo. in. iiij. se. di. xx. Ex quo ꝑ qꝫ ille cui imposuit sacerdos penitentiam. vij. annoꝝ ieiunando oꝝ accipiendo indulgentiam. vij. annoꝝ absolutus est. licet melius sit eam facere. ⁊ hanc pro purgatorio reseruare pro residuo: si imposita nō fuisset cōdigna.

2 ¶ Queritur quantū remittitur per indulgentiā de prefata pena vel debita pena i purgatorio. vl in hac vita pro peccatis ꝓmissis. ſ. qꝫ diuersa fuit opinio inter doc. canonistas ⁊ theo. Nam quidam dicunt qꝫ valent ſm internā suscipientis denotionem ⁊ non plus. ⁊ huius opinionis videt fuisse Ray. Sed hec est falsa quia: sequeretur, qꝫ sine exteriori operatōe valerent qđ est ℈ cōmuniter Theo. in. iij. di. xx. vbi volunt qꝫ nisi quis faciat illud pro quo datur indulgentia nullo modo ipsam cōsequatur quātūcūqꝫ habeat bonam voluntatem. licet consequatur meritum bone volūtatis. Secunda opinio tenet qꝫ valent secundum deuotionis quantitatez ⁊ dati seu laboris magnitudinem. vnde licet dicatur qui posuerit manꝰ adiutrices tali ecclesie habeat de indulgentia quadraginta dies. tamen si vnus dat plus altero vel de magis longinquo venit ad visitandum ecclesiam in qua est indulgētia. vij. annoꝝ participabit magis ꝙz ille qui dat minus vel venit de ꝓpe Sed hec opinio implicat contradictionē eo qꝫ nō esset indulgentia sed cōmutatio. aut oportet dicere qꝫ ecclesia predicaret falsum si non ambo haberēt quadraginta dies. vel septem annos. Et ideo est tertia opinio que tenet qꝫ tantum valet quantum valeret ei penitentia tot dierum vel tot annoꝝ ab eo facta in hac vita: pro quot datur indulgentia. hoc est qꝫ tantum minus punietur in purgatorio quantum si fecisset pēniam per tot dies vel annos quot sonat indulgentia. ex quo concludunt qꝫ si cut pēna facta cum maiori feruore ⁊ austeritate p annum. plus valet ceteris paribus ꝙz facta cum minori. sic illi qui plus dat ⁊ plus laborat cordiz annus efficacioris pēne ꝙz alij. ⁊ ideo plus habebit de remissione quāuis ambo remissionē totannorum habeant. Et hec opinio non placet mihi. quia videtur derogare ℣bis indulgentie: cū dicatur qꝫ datur indulgentia tot annoꝝ: ⁊ debeat intelligi de annis vere ⁊ optime penitentie fiende: quia ℣ba in potiori significato sunt intelligenda ⁊ latissime in beneficio principis de ℣. sig. c. oliz tibi. Quarta opinio tenet qꝫ quo ad remissionez extensionis pene tantum valent bis qui ⁊ de ꝓpe cum modica elemosyna sicut bis qui de longe ⁊ cum multa elemosyna ſm qđ continetur in forma. sed quo ad remissionem pene intēsiue. ⁊ quo ad dispositionem sui ad recipiendū augmentum gratie sunt impares: quia qui plus dat ⁊ magis laborat ceteris paribus plus habebit. hec aute opinio nisi velit dicere qđ dicit tertia opinio implicat contradictionem: nisi quo ad illam dispositionem augmenti gratie: quia illud est ℣issimum. Ratio quia si non debeo ferre nisi pēniam septem annoꝝ: si dimittatur mihi extensiue similiter ⁊ intensiue remittetur. Quinta opinio est qꝫ tantum valent quantum sonant. ⁊ tantum multum danti quantum parum: vel modicum laboranti quātū multum. quia indulgentia est quedaz liberalitas que non respicit merita sed largitatem concedentis. Et hec quāuis sit magis cōmunis opinio nō mihi placet: cum videatur irrationabilis. Nec illud Aug. xx. quo dicitur. An non licet mihi facere quod volo an oculus tuus nequam est cōtra me. quia loquitur ille tex. de dato ex suo proprio: non ex alieno. Sexta opinio est qꝫ nō plus remittunt de pena: nisi quantum meretur ille labor vl illa operatio: etiam si talis indulgentia non esset: aliter videretur ecclesia inducere christianos ad dimittendum opera alia satisfactoria ⁊ solum intendere huiusmodi indulgentijs. quod esset absurdum dicere. ⁊ ideo dicunt qꝫ solum quo ad nomen dat indulgentiam vt christianos potius inducat ad talia facienda. ⁊ adducunt dictū Jnno. qui dicit qꝫ propter indulgentias, generales non minus tenetur penitentiam agere homo in hac

vita. Sed hec opinio est falsissima: tum quia presupponit ecclesiam predicare falsum: ⁊ facere malum sub specie boni. quod nullo modo ly etiaz ꝓ vita alterius saluanda. c. super eo. de ꝛ ſu. tū etiaz qz fundat se super falso intellectu ad Jnno. quia est intelligendus Jnn. de pñia prout est extincta inclinationis ad malum ⁊ preseruatiua: nō ꝓ ut delet penam pro peccato preterito. ¶Et ideo est septima opinio quam puto verissimam. vz ꝙ indulgentia quantum ad augmentum gratie ⁊ glorie tantum valet quantum est interna deuotio suscipientis ⁊ non plus. quantum vero ad remissionem pene debite in purgatorio: vel impposite a sacerdote in pñia. Dico ꝙ indulgentia tantū dimittit quātum sonat: dūmodo ſm sanctum Bo. ⁊ sanctum Tho. in. iiij. di. xx. homo faciat quod sibi imponitur ſm ꝙ euz decet facere. vñ si pauper dat vnum denariū ſm ꝙ ei conuenit dare: sic habebit indulgentiā que datur ponigentibus manus adiutrices: sicut diues qui dat vnum ducatū Sed non econtrario qz si diues vellet dare vnū denarium: non censebitur porrexisse manus adiutrices. ⁊ sic non habebit tantum de indulgētia sicut nec rex diceretur auxilium dedisse alicui dādo obolum. sed ſm ꝙ conuenit regi dandū. Similiter si ꝓpter honorādā ecclesiam datur indulgentia visitantibus eque habebit eam qui de ꝓpe sicut qui de longe venit. dūmodo visitet sicut ei ꝓuenit. ſ. nō furtim: ñ sine socictate magna: si ē dominus ⁊ huiusmodi. aliter non tantū habebit. et hec opinio saluat ecclesiā vt non predicet falsa. qz veram dat indulgentiam vt sonat. ¶Concludit rationabilitatē vt intelligaꝫ ꝙ id quod imponiꝫ dz fieri ſm ꝙ conuenit facienti. ⁊ excludit dissipatio nem thesauri dū pſupponit rōabilē largitatē in dispensatore. Addit tamen sanctus Bo. vbi. ſ. ꝙ ly homo non faciat qđ iniungitur in indulgentia ſm ꝙ eū decet q ꝓpterea non dz dimittere qn faciat illud ſm ꝙ sibi placet. qz ly nō habeat tm ꝺ illa indulgentia: tamen plus hēbit de remissione pene ꝓ tali facto q̄z nō hēret ꝓ alio simili ceteris paribus facto. vbi nō daꝫ talis indulgētia. Jnn. ⁊ Bo. tū tenent ꝙ dūmō quis faciat qđ iponitur eā hēbit. Sed magis placet opio sancti Bo. nec per hoc sequitur ꝙ homo debeat dimittere alia opera meliora vel satisfactoria: ⁊ huiusmodi solū intendere. qz ly iste plus dimittāt de pena. alie tū sūt magis meritorie premij essentialis qđ est melius ⁊ pſeruatiue a recidiuo ⁊ subiugatiue carnis dominio rōnis. Aduerte hic ꝙ aliqñ dicit. Damus indulgentiā omniū peccatoꝝ: vel centū annoruz de pñia sibi iniuncta. quia tunc solum remittitur penitētia impposita a confessore. ⁊ ideo si moreret non statim euolaret. quia nō imponitur eque cōmuniter. Aliqñ dicitur. Damus indulgentiam omnium peccatoꝝ de quibus contriti ⁊ ore confessi sunt. ⁊ sic oblita non remittuntur vel ignorata. Aliquando simpliciter datur remissio omniū peccatoꝝ. ⁊ tunc si nullum peccatuz ꝓst cōmisserit statim euolaret ad gloriam si moreretur. Jntelligе etiam ꝙ opinio Sancti Bo. predicta non intelligitur quando indulgentia datur sic. Damus indulgentiam cuicūq; dicenti decem pater noster: vel danti vnum ducatū tali loco ⁊ huiusmodi. quia in talibus non requiritur condecentia persone vel status. sed effectus impositi ꝺ operis. Sed intelligitur sanctus Bo. qñ imponitur aliquid generaliter. quia tunc intelligitur ꝙ illud debet implere secundum ꝙ facienti conuenit. Nota etiam ꝙ isti anni vel dies indulgentie nō sunt anni celi vel purgatorij: sed anni huius vite quod est dicere ꝙ tantum diminuunt de pena: q̄z tum si per annum vel per tot dies feciſſet penitētiam.

¶Sed quero vtrum dies isti vel anni indulgētie sint vtiles vel continui. ſ. ñ. Hostiensis. in. c cum ex eo. de pe. ⁊ re. ⁊ sequitur Jſta. ibidem ꝙ dies erunt vtiles. annus vero continuus. Vult dicere ꝙ si sacerdos imposuit alicui vt ieiunet q̄draginta dies: siue continue: siue interpolate accipiendo indulgentiam quadraginta dieruz erit absolutus. Si vero debet agere penitentiam per annum qualiscunq; sit illa penitentia. puta ieiunandi per annum qualibet septimana bis vel ter ꝙ ista solūmodo tollitur per indulgentiam anni. ita ꝙ indulgentia non diuiditur per dies: sed valet respectu anni integri prout penitentia est ānualis. Sed ego hoc vltimum credo verum quando indulgetur annus de iniunctis penitentijs: prout aliquando dicitur. vt in dicto. c. cum ex eo Secus autem credo quando simpliciter datur annus indulgentie. quia credo sit vtilis: ⁊ sic dimittit de pena debita peccato in foro anime. siue sit impposita a sacerdote: siue a iure: siue a diuina iusticia. cclxv. dierum si est plenaria statim euolat si in tali statu moritur: nec purgatorium sentiet secundum. Hosti. 3

¶Quomodo intelligetur indulgentia. ſ. ñ. ꝙ certa doctrina non potest dari: sed inspiciantur eius verba. ⁊ sic secundum ꝙ sonāt intellige ar. de primle. c. cum ⁊ plantare. Subintelliguntur tamen aliqua semper: scilicet ꝙ dans habeat potestatem: ⁊ suscipiens sit debito modo dispositus. de quibus infra dicetur. ⁊ tertio ꝙ faciat quod in 4

ipſis continetur: ⁊ ſecundum q̄ ei conuenit facere. Item aduerte q̄ quando datur indulgēcia ſic puta a p̄mis veſperis vſq; ad ſecundas vel vſq; ad octo dies: ſic ſolum ſemel habetur: etiam ſi intrat decies. ſecus ſi diceretur q̄ totiens quotiens quis viſitauerit. vel quando eſt perpetua ſecūdū Sanctum Tho. in. iiij. di. xx. ⁊ Lal. qui allegat c. primum de filijs preſby. li. vi. ⁊. c. non poteſt. ℟. ij. de prebē. li. vi. ⁊ ſequitur Jo. an. ⁊ Be. in dicto. c. indulgentia. Ad tō. tamen vt recitat Lar. in cle. prima de p̄nile. tenet q̄ etiam habe bit totiens quotiens viſitat: etiam quando eſt tē poralis. ⁊ ſequitur ipſe Lar. ⁊ in cle. ij. de pēn. ⁊ re. ⁊ credo verius.

5 ¶ Quis poteſt dare indulgentias. ℟ñ. q̄ ſolus papa poteſt dare plenarias ⁊ in toto orbe. q̄ ipſe ſolus eſt aſſumptus in plenitudine poteſtatis. d. c. cum ex eo. ⁊. xxiij. q. i. quodcūq; Item legati domini pape poſſunt de iure facere perpetuas indulgentias in terminis ſue legationis. ſicut ⁊ perpetua ſtatuta. de offi. lega. c. vltimo in textu. ⁊ in glo. Item Archiepiſcopi in ſua prouincia ⁊ epiſcopi in ſua dioceſi: dūmodo non excedant ſummam dierum quadraginta: ſiue ſit pro anniuerſario eccleſie: ſiue pro quacūq; alia cauſa. In dedicatione vero baſilice poſſunt cōcedere vſq; ad ſummam vnius anni ⁊ non plus: ſiue dedicetur ab vno epiſcopo aut archiepiſcopo: ſiue a pluribus. vt in dicto. c. cum ex eo. ⁊. c. noſtro. eodem ti. Hoc no. Lardi. in dicta clemen. ij. q̄ ſi excedant hunc numerum non valent. vt in. c. indulgentie. de pe. ⁊ re. li. vi. Quod intellige ſecundū glo. ibidem quo ad exceſſum: non quo ad numerum conceſſum. Alij autem prelati inferiores ſiue ſeculares ſiue regulares vt Abbates ⁊ huiuſmodi non poſſunt facere aut dare indulgentias. vt no. glo. in dicto capitulo noſtro. niſi ex ſpeciali conceſſione aut p̄nilegio: vel alia cauſa legitima. puta preſcriptione ⁊ huiuſmodi id ei competat. vt in. c. accedentibus. de exce. prela. Poſſūt tamen cōmunicare bona ſui collegij. Item ſacerdotes omnes in foro penitentiali poſſunt dare indulgentiam illis quos poſſunt abſoluere. ita refert dominus Lardi. in clementina religioſi. de p̄nilegijs. Aluarus hoc tenentem argumento .c. deus. qui de peni. ⁊ remiſſ. Sed tu vide glo. in capitulo Menſuram. de pe. di. i. que hoc tenet Hoc idem tenet Dañ. in capitulo ſicut dignum de homi. allegat. c. quem penitet. de pe. diſtin. p̄ma. Hoc idem tenent Innocentius ⁊ Ber. in dicto capitulo q̄ autem. Sed de quanto non determinatur: niſi q̄ Aluarus dicit q̄ poteſt dare indulgentiam annorum vel dierum ſicut ei vi debitur: dūmodo diſcrete faciat. Hoc idem tenz Innocentius. vt refert ⁊ ſequitur Archidiacon in dicto capitulo indulgentie. Et ad iura que videntur contraria. ℟ñ. Archidiaconus q̄ eſt verum de generalibus aut publicis remiſſionibus que facere non poſſunt. vel debēt intelligi de penitentia iniuncta a ſuperiore. puta epiſcopo quaz remittere non poteſt. xxi. diſtinctione Inferior. Quod limita ſecunduz quod dixi ſupra Confeſſio. vi. ℣. iiij.

¶ Quid ſi prefati prelati non ſunt ſacerdotes. 6
℟ñ. Lau. in Clementina ſi dominiuz. in fine de reli. ⁊ vene. ſanctorum. q̄ nihilominus poſſunt dare. argumen. d. ca. quod autem. de elec. tranſmiſſam. licet Hoſtie. dicat q̄ non deut: niſi ſint preſbyteri.

¶ Utrum durent poſt mortem concedentium. 7
℟ñ. q̄ ſic. ſecundum Innocen. in capitulo quod translationem. de offi. lega. ⁊ eſt dictum ſolemne Facit quod no. Lappus in capitulo finali. de reſcrip. libro ſexto. ⁊ ſequitur Beni. ibidem facit quod no. in glo. ⁊ Doctores in capitulo cum ad hoc. de clericis non reſidentibus. ⁊ Laudunus in clemen. fi. de elect. Et facit ad litteras q̄ſal conſuductus non expirat morte concedentis. Vide gloſam ſingularem. in capitulo cuz eo. de elec. libro ſexto. Nec obſtat. l. fi. ff. de penſ. quia loquitur in penalibus. Quod bene nō. Dañ. vero in capitulo finali de offi. lega. Idem tenet quo ad indulgentiam: de qua hic loquor. Sed ō indulgentia ſeu licentia. vtputa eligendi confeſſorem: vel non reſidendi in beneficio non. Sed tenet q̄ expirat morte concedentis: Vel finito eius officio: niſi ſit facta cum caute cognitione: et conſenſu ſui capituli. quia eſt in p̄iudicium ecclеſie. Et ſic tene q̄ in conceſſione p̄iudicatiua conceſſa per inferiores Pape ſine cauſe cognitione expirat. Secus eſſet ſi concederetur a Papa. vel non eſſet alteri p̄iudicatiua. Et ſic concorda doc.

¶ Quid ſi tales dantes ſint in peccato mortali. 8
℟ñ. ſecundum Hoſtien. q̄ nihilominus valent propter officium quādiu tollerantur ab eccleſia. Facit capi. Dictum eſt. prima queſtione ſecunda.

¶ Unde aſſumuntur iſte indulgentie. Reſpō. 9
communis opinio doctorum: tam Theologoruz in quarto q̄z Canonicorum in dicto capitulo indulgentie. Et Clementina vnica. de reli. ⁊ ve. ſanctorum. ⁊ in dicto capitulo quod autez c. q̄ ſūt ex abundantia meritoꝝ que vltra menſuraz demeritorum ſuorum ſancti ſuſtinuerūt ⁊ xp̄i. Sz

ego teneo cum ℣ran. de may. in tractatu de in/dulgentijs q; cum merita sanctorum sint vltra cō dignum remunerata a deo: ⁊ sic exausta q; soluz dantur ex merito christi ⁊ passionis eius cui⁹ mi/nima gutta sanguinis vel sudoris sufficeret ad ex/piationem omnium peccatorum que vnquā fue/runt perpetrata aut perpetrabuntur quia eius re/spectu nihil sunt omnia. vt in. c. dānamus. circa fi. de sum. tri. quia vere dolores nostros ipe po/tauit. de cele. mi. c. cum Marthe. cuius dispensa/tio tradita est super terram illi qui curam habet mistici corporis ⁊ clauem totius ecclesie militan/tis. de transla. c. quanto. ⁊. xviij. q. i. c. qōcūq;.

10 ¶ Sub qua forma sunt concedende questorib⁹ ℟n. q; secundū formam que scribitur in dicto. c. cum ex eo.

11 ¶ Vtrum prefati prelati possint concedere in/dulgentias non suis subditis. ℟. q; non. nisi in duobus casibus. ℣dimus est in. c. nostro. ō pe. ⁊ re. vbi archiepiscopi cōcedunt simpliciter p to tam prouinciam. licet non sint eius subditi nisi in casibus a iure expressis. Intellige tamen q; non valent nisi existentibus de prouincia non aduc/nientibus quibi non habent domicilium. Secū/dus casus est quando illi qui volunt eas accipere habent licentiam a ꝓprio epō ℣z aliquos. vt no. Inno. in. c. qō autem. de pe. ⁊ re. Alij vero di/cunt q; etiam de licentia proprij sacerdotis par/rochialis psit ipsas accipere. Et cum hoc transit Hosti. Sul. vero in Spe. dicit q; tuti⁹ est q; ha/beatur consensus epi ⁊ fm eūdem sufficit etiā cō/sensus metropolitani sui. d. c. nostro. Addit etiā Su. ibidem q; ex cā iusta potest epūs statuens in dioceſi sua concedere. vt indulgentie sue prosint venientibus de dioceſi aliena. ℣acit. d. c. qō aūt non tñ posset concedere q; indulgentie ab alijs e/piscopis in eius dioceſi concesse valeant. ex quo p3 q; illi qui habent litteras diuersoz epoz dan/tes indulgentias facientibus eis elemosynas nō valent: nisi quo ad indulgentiam proprij episco/pi: vel nisi habeant licentiam a proprio epo vel sa/cerdote: vt tales indulgentie ei prosint. de fo. cō/pe. signif. casti.

12 ¶ Sed qd si epūs cōcedit indulgētiā. ⁊ archiepūs similiter tale qd faciētib⁹. ℟n. q; oēs subditi epi hēbunt vtrā q3. alij ℣o habebunt solam archie/piscopi fm ℣o. in. d. c. cum ex eo.

13 ¶ ℘ro quibus causis indulgentie sunt fiende ℟ fm cōiter doc. q; ꝓ dei laude ⁊ gloria que pre/cipue relucet in sanctis eius. Sancti ℣o bonorā/tur in constructione ecclesiarum ⁊ cōmemoratōe ℣tutum. ⁊ iō recte dantur celebrantibus eoz fe/sta exūtibus predicatiōibus: visitantibus eorum ecclesias ⁊ huiusmodi. Item secundo ꝓ cōmuni vtilitate ⁊ defensione fidei: terre sancte: ꝓmotōe studij ⁊ huiusmodi.

¶ Vtrum possint dari pro temporalibus tātū. 14 ℟. q; non simpliciter: sed bene pro temporalibus ad spiritualia ordinatis fm. S. ℣o. vbi. ō. ⁊ sic non est simonia.

¶ Vtrū pro spūalibus tm. ℟. q; sic. sicut Inn. 15 iiij. dedit indulgentiā. x. dierū orantibus ꝓ rege ℣rancie ⁊ pdicantibus crucem.

¶ Vtrum pro remissione iniurie. ℟n. Sāctus 16 ℣o. q; non. quia in datione indulgentie dz attē/di illud quod sit mere voluntatis non necessita/tis. Sit etiam quid tarabile: sit etiam aliquo mo/do penale si recte dantur. quorum primum defi/cit in proposito.

¶ Quibus prosunt indulgentie. ℟. vt colligo 17 ex Inno. ⁊ ℣o. in. c. qō autem. de pe. ⁊ re. ⁊ ēt a rheo. in. iiij. di. xx. q; vt valeant requiruntur se/cundum aliquos. vij. ℘rimum q; sit contritus ⁊ confessus. videtur tamen satis rōabile q; hoc i/telligatur secundum ecclesie interpretationē. vñ ille qui fuit confessus in pascha ⁊ post cecidit i mō/tale peccatum si conteratur de eo ⁊ deliberet con/fiteri in quadragesima futura censebitur cōfessus ⁊ contritus. ⁊ sic habebit indulgentiā. ⁊ lz hec sit pia opinio quam ℣da. in. c. ois vtriusq;. de pe. ⁊ remiss. tangit. ⁊ Jo. an. in. d. c. quod autem. ⁊ in glo. in cle. vnica. de reli. ⁊ ve. sanctoz. ⁊ Lar. ibidem tenet. tamen tutius est q; confiteatur ma/xime cum vix sciant seculares vere conteri. si cō/fiteri non potest cōmode conteratur. ⁊ credo eam habebit: non autem existens in mortali. s. non cō/tritus.

¶ Secundum q; habeat deuotionem fidei qua 18 credat tantā ptātem esse apud ecclesiam. q; lz non habeamus manifesta testimonia ante tēpus Bre/gorij. tñ credendū est q; āte etiā faciebāt licet non ita frequenter: q; āte sua tpa raro fieri poterant ita solēnes ⁊ catholici: quia erant magis perfecti: non ita indigebant.

¶ Tertium q; sit subditus eius qui facit. fm qō 19 dictum est supra.

¶ Quartum q; faciat illud pro quo datur indul 20 gentia. alias non valet: quāuis habeat bonā vo/luntatem. Nam ℣z Tho. in. iiij. xx. di. non instā/te conditione non potest quis consequi qō sub cō/ditione conceditur. Nec ob. q; deus respicit bo/nam voluntatem. xiiij. q. v. si quid. quia vez q3/tum ad augmentum gratie ⁊ glorie. sed non quo ad accidentalia cuiusmodi est remissio pene. va/let tamen per accidens talis bona voluntas. q; in quantum augmentat gratiam. per consequens ⁊

contritionem auget. ⁊ ita optatur ad remissionem pene.

21 ¶ Sed quid si aliquis facit pro eo. ℟. q̄ si indulgentiam concedens exprimit valebit. alias nō valebit si hoc exprimit: etiā si ille pro quo facit sit mōtuus: non per modum indulgentie sed suffragij. ⁊ hec est cōis opinio theologorū. ⁊ etiam tꝫ Inn. in. d. c. q̄ō autem. Nec ob. q̄ dicas papaꝫ no hꝫ auctoritatem super mortuos. quia hoc est verum p se ⁊ directe. ⁊ sic non valent mortuis indulgentie: sed per modū suffragij bene valent. Alij aūt tenent. vt refert Lar. in. d. clementina. ij. q̄ q̄ē a papa taliter data q̄ etiam pro mortuis possit fieri id quod imponitur. q̄ō valet ſm Tho. in. iiij. ⁊ Ilde. ⁊ Aug. de ancho. in libro de potestate pape. Et ad illud q̄ō dicitur Ad at. xvi. Quodcūq; ligaueris super terram. tē. ℟. referri ad papam cristem super terram. q̄ cum mortuus fuerit amplius ligare vel soluere non potest. Requirit tū si debet valere pro alio q̄ tam ille qui accipit q̄ꝫ ille pro quo accipitur sint in statu gratie. aliter non valeret: neq̄ꝫ per modum indulgentie: neq̄ꝫ per modum suffragij. Et placet mihi.

22 ¶ Utrum religiosus possit facere id ꝓ quo datur indulgentia vt eam habeat. ℟. q̄ licet nō habeat ꝓprium: nec pro sua voluntate possit exire clausstrum. superior tamen potest ei dare licētiaꝫ aliquid dandi vel visitandi loca sancta. ⁊ sic eā habebit sicut alij: non tamen dꝫ dimittere religiōis obseruantiam propter ipsas. quia plus meretur quo ad premium essentiale religionem seruando q̄ꝫ indulgentias capiendo: licet minus quoad dimissionem pene.

23 ¶ Utrum ille qui dedit indulgentiam si facit illud pro quo dedit hēat eam. ℟. Inn. in. d. c. cuꝫ ex eo. ⁊ Bnil. in Spe. ⁊ Archi. in. d. c. indulgētie q̄ non. l. vnica. C. ne quis in ca. su. ⁊. l. inquisitio. C. de solu. Theologi in. iiij. di. xx. dicūt q̄ licet principaliter non possit prelatus sibi dare indulgentiam. tamen data alijs etiam sub eadē forma pōt ea vti. ⁊ sic tene q̄ valet vt tenet Baspar in. d. c. nostro. ⁊ sequitur Be. in. d. c. indulgentie. de pe. ⁊ re. li. vi.

24 Quintum q̄ tantū det pro quanto nollet sustinere penam sibi iniunctā. vñ quantū daret ne haberet ieiunare tot diebus tantuꝫ dicunt dꝫ dare si vult eam habere. sed hoc cōiter non tenetur a doctoribus. vt tenet Ilde. in. d. c. q̄ō aūt. sed sufficit faciat ſm q̄ ei conuenit. vt dixi. s.

25 ¶ Sextum q̄ ille qui eam vult accipere ñ possit facere debitam penitētiā: vt peccatum suum reqrit: quia si posset facere ⁊ non faceret non valeret indulgentia. sed hoc falsum est. vt. s. patuit. ⁊ iō non requirit necessario ista duo.

¶ Septimū q̄ subsit necessitas in cā pro qua dat 26
tur. Sed hoc similiter non est verum. quia etiam sine necessitate pōt dari. vt. s. patuit. ⁊ sic patet q̄ quattuor tātūmodo sunt necessaria.

¶ De pena religiosoꝝ ꝓnunciantiū vel predi- 27
cantium indulgentias indiscretas. habetur i clē. religiosi de ꝓbā. vbi pꝫ q̄ peccant mortaliter. q̄ ꝓhibetur eis in virtute sancte obedientie sub pena maledictionis eterne. Et dicuntur predicare indulgentias indiscretas ſm glo. quando pronunciant indulgentias non concessas. i. quas non habent. Lar. in. d. clē. religiosi. dicit q̄ etiam si sūt concesse eis dūmodo sint indiscrete: adeo q̄ eis non potuerunt concedi dicuntur indiscrete secūdum Ilde. qui dicit q̄ dicuntur indiscrete q̄ cōcedens excedit quantitatem. d. c. cum ex eo. Idē etiam dicit Zenze. q̄ indiscrete dicuntur quādo probari non possunt. ar. de proba. quoniam ⁊. c. post cessionem. ⁊ de fide instru. c. ij. sed quomō peccent mortaliter tene q̄ solum est quando pronunciant indulgentias non veras aut non validas.

¶ Septa leticie est filia gule que quā do sit peccatum. vide Ludus. §. ij.

¶ Infamia est lese dignitatis qualitas reprobata quantū ad vitam ⁊ mores per argu. a contrario sensu sicut fama est illese dignitatis status: vita ⁊ moribus comprobatus: ⁊ in nullo diminutus. l. cognitionū numerus. §. extimatio. ff. de vari. ⁊ extraor. cogni. Et ideo infamis dī cuius status vita ⁊ moribꝰ est reprobatꝰ. sicut colligit. ff. de iure vo. l. sed ⁊ si hac lege. §. pretor in gl. ⁊. ff. de obse. a libe. l. bonori. ⁊. l. licet.

¶ Quotupler est infamia. ℟. tripler. s. factiꝫ ꝓ 1
uenit ex cōi hominū locutione. de qua per Bar. in. l. de minore. §. tormenta. ff. de questionibus. Secunda iuris. Tertia canonica.

¶ Quō incurrit infamia facti. ℟. q̄ aliq̄n icur- 2
ritur a crimine: ita q̄ crimen est ꝓria cā infamie ⁊ hec repellit a testimonio in causis grauioribus ⁊ in cā criminali: sed in alijs admittūt: ſm q̄ plus ⁊ minus sunt infamati. Aliq̄n cātur infamia facti ab alio. puta q̄ fuit icarceratꝰ: vel fuit ꝓp crim repulsus a testimonio. vt in. c. testimoniū. De testibus: vel cū pr̄ p Yba turpia istituit filiū br̄dē. di cēdo filiū meū ꝓditorē nequā ⁊ huiusmodi insti tuo heredē. vel ei lego. vt. C. ex qui. ca. ifa. irro. l. ea. que pater. Itē cātur p Yba iudicis dicentis alicui postulāti calūniaris vel bene faceres si ad frugem melioris vite te conuerteres ⁊ huiusmōi

vt in. l. ybū. ꝛ in. l. interlocutio. C. eo. ti. Adultis etiā aljs mōis icurrit. vñ qñ apud bonos et graues viros infamat ex aliquo facto: sic icurrit infamiam facti. d. l. lz. ꝛ. vi. q. i. sunt plurimi. vt no. in. c. licet ex quadam. de testi. Infamiā enim nō faciūt dicta paucoꝝ nec multaꝝ leuiū psonarū dūmō apud graues ꝛ bonos nō sit opio lesa. Et nō q̄ hic graues dicunt q̄ nō sūt leues. puta ē bō bone fame ꝛ opionis antiquus. sicut būmeritus dr̄ q̄ nō demeruit. ff. de le. ij. l. cū pr̄. §. rogo ꝛ. l. cū qdā in p̄n. ꝛ de scrut. c. vno. Vñ ꝛ senib⁹ maior fides adhibet. ff. de fide istru. l. vltia. ꝛ ar. ff. fami. hercis. l. si que sūt. vbi heres i maiori pte p̄ ponit illiq in minori parte est heres.

3 ¶ Quem effectum operatur hec ifamia, ſ. q̄ p̄mo repellit a dignitatib⁹. c. iter dilectos. de excep. p̄la. q̄ vilibus ꝛ indignis portē dignitatis pateſ nō debent. ꝛ de re. iur. infamib⁹. li. vi. Jtē repellit a testimonio. Jntellige in causa criminali: nō autem in ciuili. nisi fm q̄ diri de infamia que hz ortum a crimine. Jta no. Jo. an. ꝛ Jſpa. in. c. testimonū de testi. ꝛ in. c. ingressionis. §. pe. ō accu. Ricar. tī in. iij. di. xxv. tenet q̄ ifamia facti ipso iure nō interdicit⁹ act⁹ legitimos. alle. c. si qs p̄byter. de purga. ca. sed sūt talibus interdicenda: donec purgationē canonicā fecerint. c. ex tuaꝝ ō pur. ca. Jtem repellit a promotione ordinum. de accu. Omnipotēs de⁹. lxxxi. di. tantis daniel. et suspendit tā promotū fz q̄ crimē impedit secūdū Jnno. de postula. p̄ela. c. fi. de elec. c. sup eo. de renun. c. nisi cum prudem. Jtē indicit querelā in officioſi testamēti ꝛ testiū fratris si ifamis heres a fratre fuerit institut⁹ ꝛ rūpit. C. de in offi. testa. l. fratres. Jtē purgationē inducit si iudici videbitur. de accu. veniens. ꝛ ibi Jo. de hoc in glo. in l. nullā. C. ex qui. ca. infa. ali. irro.

4 ¶ Quomodo tollitur hec ifamia facti. ſ. Jſpa. in. c. ex diligenti de simo. q̄ tollit p̄ ꝛriū factū vt no. Jo. vi. q. i. c. omnes in glo. Jſpotest etiā p̄n/ceps disponere vt talis infamia non habeat effectū. vt no. Jſpa. in. c. cum te. de sen. ꝛ re. iudica.

5 ¶ Quomō incurritur infamia iuris. ſ. q̄ p̄ sententiā. ꝛ regulare est q̄ non incurrat infamia iuris in criminibus publicis nisi per sententiam. l. i. ff. de hi. qui. no. infa. nō. Dy. in. d. regula infamibus. ꝛ Jſpa. in. c. exceptionem. de excep. Et que sint publica crimina habetur insti. de pu. iudi. per totum. de quo vide supra Crimen. §. vij. Jtem incurritur infamia iuris ipso facto in casibus in quibus iure cauetur q̄ incurratur ipso facto. vt cum imperator militi aufert insignia: vel mittit aliquem in exilium. l. q̄ ait. §. ignominiosa ff. de hi. qui. no. infa. Jtem qui exercent improbum fenus exigentes vsuras vsurarum. iij. q. vij §. porro. ꝛ ibi vide bonum tex. cum glo. Jtez cū aliquis deprehenditur in adulterio. l. palam. §. que in adulterio. ff. de ritu nup. vel contrahit si/mul cum duabus: vel simul habet duas sponsas l. qd igitur. ff. de bi. qui. no. infa. de bigamis nuper a nobis. Jtem qui lenocinium exercuit vel filias vel neptes prostituerit. l. atletas. §. ait pretor ff. eodem. ꝛ ibi de multis. Jtem qui pugnauit cū fera. ff. de postu. l. i. §. bestias. ꝛ multis aljs. de quibus vide in. d. §. porro. ꝛ. d. l. atletas. Et nō q̄ regulariter omnes infames fz leges sunt etiā infames fm canones. probat⁹ hoc tex. notabilis i c. omnes vero. vi. q. i. no. Jnno. in. c. qualiter ꝛ quando. el. ij. de accu. Similiter omnes qui ex culpis suis ad ordines non possunt promoueri. vt in. d. c. omnes. est tex. ꝛ ibi vide bonam glo. de hoc. ꝛ. d. §. porro.

¶ Vtrum confessio delicti in iudicio reddat aliquem infamem infamia iuris. ſ. Bar. in. l. infamem. ff. de publicis iudi. notat Jſpa. in. c. at si clerici de iudi. q̄ non quia iudicium pretor videtur requirere ad hoc vt sit infamis q̄ sit condēnatus de crimine. l. i. ff. de bi. qui. no. infa. ꝛ in causa criminis confessus non habetur pro condēnato. vt. l. si confessus. ff. de custo. ꝛ exhi. re. ꝛ ideo Bar. in. l. furti. ff. de bi. qui. no. infa. dat cautelam vt soluat quando requiritur sententia ad infamiam incurrendam cōdēnationē ante sententiaz ꝛ sic euadet. ar. l. si reus. ff. ō procura. Similiter nō aliam cautellā. ſ. q̄ talis non litiget per se sed p̄ procuratorem. quia licet ipse condemnetur ꝛ procurator procuratorio noie: tamen in hoc casu nec dominus nec procurator efficietur infamis. vt p̄bat in. d. l. furti. §. si quis alieno. per tex. ꝛ glo. ꝛ ibi Bar. hoc no. ꝛ doc. ꝛ no. q̄ loquitur quando qs conuenitur vt condēnetur actione famosa vel ex crimine: ex quo sequitur ifamia prima: tamē cautella non valeret vbi infamia irrogatur ipso iure vt in. c. testimonio de testibus. q̄ p̄ solutionē videretur reus cōfiteri crimen. l. ad solutionē. C. de re. iudi. ꝛ. l. qñ. ff. de bi. qui. no. infa. 6

¶ Vtr̄ prelatus efficiatur infamis si remoueat propter dolum. ſ. Jſpa. in. c. licet heli. de simo. ꝛ ibi glo. q̄ sic. sicut iura volunt in tutore. 7

¶ Vtrum infamia iuris tollat executionem ordinum. ſ. Jſpa. vbi. ō. q̄ sic. ꝛ etiam exercitium cuiuscūq; dignitatis. vt dicit tex. in. l. infamia. C de decuri. ꝛ ideo prelatus non expectet sententiā sed resignet sponte a principio. ꝛ sic euitabit infamiam. 8

¶ Sed nūquid talis infamia priuat titulo beneficij ꝛ aliis dignitatibus ipso facto. ſ. Jſpa. in. c. 9

querelā. de iureiuran. pnto q̄ sic in dignitatibus ⁊ honoribus citra titulos beneficiales ꝓbatur ex tex. l. ij. §. miles. ff. de bi. qui. no. infa. vbi gl. dicit q̄ sicut infamia p̄iuat ipso facto militem militia vt ibi. sic pari ratione p̄iuat militia celesti i alijs dignitatibus ⁊ honoribus. Idem videt velle glo. in. l. frustratorius. C. de re. mili. In beneficialibus autem non inuenio ter. dicit Ioā. in. d. c. querelam hoc dicentem. Vnde non debem⁹ imponere hanc penam spūalem in ipsis ex quo iure canonico non cauetur expresse. vt in simili dicit gl. in. c. fi. de iure patro. Fateur bene idē Ioā. q̄ collatio facta infami ipso iure est nulla regula i familibus. de re. iur. li. vi. ⁊. l. ij. C. de dignita. facit. c. inter dilectos. de exce. p̄ela.

10 ¶ Vtrum condēnatus de falso cōmisso in offō testificandi efficiatur infamis. R. i. c. cum dilect⁹ i fi. de or. cogni. q̄ sic. si directe fuit condēnatus. secus si directe non fuit actū ꝯ eū: sed vt repelleret a testimonio. ar. d. c. cum dilectus. ⁊. l. lucius. ff. de bi. qui. no. infa.

11 ¶ Vtrum sententia arbitri infamet. R. q̄ nō. ſ. ex q̄ fit iudicis ordinarij. l. quid ergo. §. ex com promisso. ff. de bi. qui. no. infa.

12 ¶ Quis potest tollere infamiā iuris. R. Ioā. i c. ex diligenti. de simo. dicit q̄ per solum p̄ncipem tollitur quo ad eos qui sibi sunt subiecti. sed non quo ad subiectos pape. sed per ipsum papaz solum. vt in. l. i. ff. de postu. ⁊ in. c. cum te. ō sen. ⁊ re. iudi. ⁊ hoc directe. sed indirecte potest aliqn̄ do episcopus vt cum dispensat in casib⁹ sibi a iure permissis. vtputa condemnatus de adulterio efficitur infamis. ⁊ tamen episcopus potest dispēsare super adulterio. ⁊ sic consequenter in ifamia sed non p̄incipaliter seu directe. Et de hoc vide Bar. in dicta. l. prima. ⁊ in. l. infamem in fi. ff. ō publi. iudi.

13 ¶ Vtrum papa possit restituere laicum nō subditum sue iurisditioni. R. q̄ non. ij. q. iij. §. hinc colligitur. nisi forte esset sibi necessarius in clericatu. ⁊ tunc ipse tantum posset: ⁊ non alius illos autem de patrimonio suo restituere potest ⁊ illos qui iuri aliorum non subsunt ⁊ omnes clericos. vt in. c. per venerabilez qui filij sunt legitimi. norant Ber. Innocen. ⁊ Hostien. in dicto. c. cum te. Similiter tenent doctores q̄ etiam collegium Cardinalium potest sicut ⁊ papa. sed Ioā. in dicto capitulo cum te. tenet contrariuz: scilicet q̄ nō potest.

14 ¶ Vtrum Reges possint tollere infamiam iuris. R. q̄ non illi qui subsunt Imperatori secundum Innocen. sed bene illi qui non recognoscūt superiorem secūdū dominū Anto. in dicto capitulo cum te.

¶ Vtrum restitutus per Imperatorem indigeat alia dispensatione vt promoueatur. R. nō. sc. cundum Ioā. in dicto capitulo cum te q̄ non dūmodo egerit penitentiam. vel dic q̄ episcopus poterit dispensare respectu crīminis: quod fuit notorium vt promoueatur: ex quo restitutus est per Imperatorem vel Regem: qui non subest Imperatori. 15

¶ Quomodo incurritur infamia canonica. R. q̄ ex quolibet peccato mortali. vt. vi. q. prima infames ⁊ in glo. in summa ibidem. ⁊ ista durat donec sublatum sit crimen. vt in dicto capitulo infames. ⁊ glo. in. c. illi. xerta questiōe prima. ⁊ ideo post penitentiam cessat talis ifamia. hec no. Ioā. in. c. ex diligenti. de simo. 16

Infidelitas

Vtrum sit peccatuz R. secundum Aste. q̄ infidelitas dupliciter potest sumi. Primo negatiue pure. ⁊ hec est in illis qui nihil vnq̄z audiuerunt de fide christi. ⁊ isto modo non habz rationem culpe sed pene. quia talis ignorantia diuinorum est secuta propter peccatum primorum parentum. ⁊ sic tales infideles non dānantur ꝓpter infidelitatem: sed propter alia peccata que sine fide non possunt remitti. Et per hoc facit Io. xij. Si non venissem: ⁊ locutus eis non fuissem: peccatum non haberent. ſ. infidelitatis in christū secundum Aug. Secundo modo sumitur infidelitas contrarie: scilicet inquantum contrariantur ⁊ contemnunt credere quod audiunt. secundum illud Isa. l. Domine quis credidit auditui nr̄o. ⁊ in hoc proprie ratio infidelitatis complet. ⁊ sic est mortale peccatum ⁊ grauissimum inquantum magis elongat a deo: non tantum quo ad affectionem: sed etiam cognitionem. ⁊ ideo magis punietur quilibet infidelis pro isto peccato ꝯz quicūq̄z alius pro quocūq̄z alio ceteris paribus.

¶ Vtrum omne quod facit infidelis sit peccatū R. Asten. glo. super illud ad ro. c. xiiii. ⁊. xxviij. q. i. §. ex his. Omne quod non est ex fide peccatum est. dicit q̄ non omnis vita infidelium peccatum est: sed quando solum faciunt aliquod opus ex infidelitate: vel relatum ad ipsaz: vt quādo sarracenus iciunat: vt legem machometi seruet hoc mandantem. vel Judeus sabbatizat: et huiusmodi. ⁊ sic mortaliter peccat. alias secus. q̄ possunt facere multa que sūt de genere bonoꝝ: in quibus non est peccatū. An ātē vēdētes eis: vel alio titulo concedentes aliqua qbus vtūr ad corū ritum peccēt mortaliter dico saluo meliori iudicio 1

q; si quis hec eis venderet vt tales ritus facerent sic peccaret mortaliter q; cooperaret eor peccato. Sed vendens eis simpliciter aliquas res licz illi talibus vtant fm ritus eorum non credo peccet mortaliter, aliter ecclesia que eos tollerat t pmittit habitare inter christianos videret ponere laqueum dānationis christianis cum sciat q; quasi omnia vtantur fm aliquā conditionē suar sectarum sic iudeus carnes palmas cedros t similia: vtitur fm suam legem.

2 ¶ Quot sunt species infidelitatis. R. Asten. q; si infidelitas attendatur fm comparationem ad fidem sic sunt tres. Nam peccatum infidelitatis consistit in renitendo fidei. t sic aut nundum suscepte: vt in gentilibus siue paganis. t sic est prima spēs. Aut fidei suscepte. t isto modo vel suscepte in figura vt in iudeis. t sic est secunda species: vel suscepte in manifestatione Vitatis. vt in hereticis. t sic tertia species. Si Vo attendatur i fidelitas fm errores ad diuersos articulos fidei: sic non sunt determinate spēs infidelitatis cum possint multiplicari in infinitum.

3 ¶ Que est peior infidelitas. R. Astē. q; illa hereticorum est pessima. vñ Se pe. Ho. Melius eis erat non cognoscere viam Vitatis q; post cognitam retrorsum conuerti.

4 ¶ Utrum infideles sint ad fidez cogendi. vide quod dixi supra Baptism. vi. §. xij. t supra F ides. §. ix.

5 ¶ Utrum sint in eorum ritibus tollerandi. R. Astē. q; Iz infideles peccēt in eor ritib9: tamen possunt tollerari sine peccato pp duo. vel pp bonum quod prouenit ex eis: sicut in ritib9 iudeor hoc bonū habemus q; fides nostra habet ab eis testioniū in talib9 ritib9 in quibus figurabar. vl secūdo possunt tollerari sine peccato pp malū vitandū vel scandalū aut dissidium: quod puenire posset: vel impedimentū salutis eor qui sic tollerati paulatim conuertuntur ad fidem: t propter primū sunt tollerandi indei. pp fm solum alij in fideles. alias non.

6 ¶ Utrū fideles possint cū infidelib9 cōuersari. R. Asten. q; si in aliquo casu ecclesia interdicerz pp aliqd peccatū eor indirecte puniendū sic non liceret. Si āt ecclesia nō interdiceret: tūc distingue aut fideles sūt firmi t fic nō, phibēt cōuersari cū eis: maxime si necessitas subest. aut sunt debiles in fide t simplices: de quor subuersione, pbabiliter potest timeri. t sic prohibendi sunt: maxime ne magnam familiaritatem habeāt: neqz sine necessitate conuersentur.

7 ¶ Utrum infideles qui non recognoscunt dominium ecclesie licite possint rebus suis spoliari R. Mo. in. c. qd super bis de voto q; sic. per illd Mat. vlti. Data est mihi ois potestas in celo t i terra: quam quidem transtulit in vicarium suum secus si recognoscunt dominiū ecclesie. nec sunt infesti christianis. pro hoc habes tex. cum glosa. xxiij. q. vij. si de rebus Inno. in. d. c. qd sup bis tenet q; non possunt: nisi sint infesti xpianis: vel aliter delinquūt in lege nature. t facit pro eo tex. c. dispar. xxiij. q. viij. Sed mihi magis placet opinio Mo. t maxime in infidelibus occupātib9 prouinciam Jerosolomitanā: que cum sit conseccrata sanguine christi t multor martyrū non dz esse sub dominio infidelium. t hoc intellige q; pōt spoliari auctoritate dñi pape nō a puata psona.

¶ Utrum infidelibus sit credendum in preiu 8
dicium aliorum. R. Sda. in. c. i. de here. q; non. ar. d. c. primi ex quo sunt infideles deo nō presumuntur fideles hominibus. t ideo testes nō admittuntur contra xpianos. ij. q. vij. nō potest. et c. pagani.

¶ Utz liceat assumere habitum infideliū. t sic 9
se simulare infidelē. R. Rod. q; si fiat ex rōabili cā. licet sicut fecit Sanctus Sebastianus: dūmō in tali vestimento non sit aliquod signū: vel aliquis caracter pncipaliter constitutus ad discernendū cōfessores alicuius infidelitatis. qr sic nō liceret: qr per tale signū mentiret contra fidei professionē. sine cā Vo rōabili nullo mō licet.

¶ Utz dubitare de fide sit peccatū mortale. R. 10
q; sic. qr dr. Dubius i fide ifidelis est. c. i. de here. sed tūc dubitat cū nō magis declinat ad vnam pte qz alia. secus si titubat vel vacillat. sz tñ nō firmat se nisi sup fide Va. de hoc vide. §. Hereticus in pn. Et vtz sit disputādū de fide. vide. s. Disputatio. Infideles an possint precio induci ad fidem. vide. j. Judeus. §. xxiij.

Firmus famulus an debeat habere salarium. vide. s Familia. §. ij.

Gratitudo Utrum sit peccatum. R. Sde. aureo. in. iiij. di. xxij. q. ij. in fi. q; ingratitudo pōt cadere dupliciter. Aut tanqz circūstantia actus. sicut est quando aliquis peccans ex aliquo alio fine bēt tamen ingratitudinē tanquam circunstantiam. vt est quilibet: qui licet receperit multa beneficia a deo: tamen voluptate ductus cōsentit fornicationi: t isto modo non est peccatuz per se: sed circunstantiam peccatum aggrauans Alio modo consideratur igratitudo per se: sicut quando non est alius finis mouens ad tale faciēdum. nisi qr despicit beneficia: vel puipēdit: vel non recogitat. t sic est peccatum spāle.

1 ¶ Vtrū sit mortale peccatū. ℟. ſm Tho. xxij. q. ſi ea que ꝓtermittit facere ſunt neceſſitatis ſic eſt mortale. Aut ea que cōmittit ſunt contra id quod neceſſario dz cauere. ⁊ ſic ſimiliter eſt mortale. vl̄ qñ ex ꝓtēptu prętermittit recognitionē beneficij: vel recōpēſationē. al's eſt veniale.

2 ¶ Vtrū pp ingratitudinē reuocet donatio. vid s. Donatio primo. §. xlij.

3 ¶ Vtr pr̄ rōe ingratitudinis filij. puta q̄ eū accuſauit. ⁊ ex omni cauſa ex qua pōt eū exheredare poſſit alimēta ei denegare. vide ſupra Exheredatio. §. iij.

4 ¶ Quot mōis ꝓmittit ingratitudo. ℟. ſm. S. Tho. xxij. q. cvij. q. trib⁹ modis. Primo nō recognoſcendo beneficia dei ⁊ hominū vt dz. ppea dicit Sen̄. q. ingratiſſimus eſt qui obliuiſcit beneficiū. Secūdo qñ nō laudat ſeu regraciat bñfactorē. Tertio qñ nō recōpenſat bñficio ꝛcepto. ſ. faciendo bonorem vel ſeruitiū bñfactori tpe ſuo. Adde. iiij. qñ in mēte ſua ꝓtēnit bñficiū receptū vel ip̄ſū bñfactorē quaſi ei iniuriā fecerit dādo beneficiū. Quito qñ murmurat ꝺ bñfactore: vel beneficio eius cum vilificans. Sexto qñ facit iniuriam vel aliquid in cōtemptū illius benefactoris reddens malum pro bono.

5 ¶ Vtr ingratis ſint bñficia ſubtrahenda. ℟. q̄ aut ex bñficio p̄ſumit̄ q̄ attrahent̄ ad gratitudinē: vel ad minus malū. ⁊ ſic nō ſūt ſubtrahenda. aut inducūtur ex beneficijs ad peiora: vel ad pſeuerandū in malum: ⁊ ſic ſubtrahi debent. ita no. in. c. non oīs. v. q. v.

Iniuria quid eſt. ℟. q̄ quadruplici ter accipit̄. Primo gn̄aliter ⁊ ſic eſt omne q̄ nō fit iure. F acit. c. quid dicam. xiiij. q. iij. Secūdo accipit̄ ſp̄aliter. ⁊ ſic ē iniqtas vel iniuſtitia iudicantis: quaſi ius iniquū ⁊ iniuſtum. Tertio iniuria dr̄ culpa. vt in. l. acq lia. Quarto accipit̄ ſingulariter ⁊ pp̄rie. ⁊ ſic fit Aliqñ re quando manus violente inferūtur. ff. co. l. i. §. iniuriam. xvij. q. iij. Si quis ſuadēte. Aliquādo fit Vbis conuitiādo vel contumeliam dicendo. F acit. c. olim. eī. co. ti. F it ⁊ tertio mō. ſ. litteris: cum videlicet librum vel cartā vel biſtoriam ad infamā alicuius pertinentē conſcripſit compoſuit vel edidit: vel dolo malo fecit vt aliquid horum fieret. puta dimiſit ſcripturā cadere in platea. ar. ff. de V. ſign. l. late. nec diſtinguit̄ vtrū nomine ſuo vel alterius ediderit. vel vtrū nomen exp̄ſerit illius quē intendebat infamare vel non. dūmodo aliter per circūſtātias cognoſci poſſit. Eodē mō tenetur ſi ſine ſcriptura in notā vel ſignum aliquod iſtor prodidit. puta veſte lugubri vtitur in iniuriam alicuius: vel comua poſuit in porta ⁊ huiuſmōi. ff. de iniur. l. item apud labeonem. §. ait prętor ne quid infamādi cā fiat. ⁊. v. q. i. c. quidam maligni ſpūs. ⁊ de iſta quarto mō dicta hic loquor.

¶ Quid de illo qui dicit alicui. latro. fur. homicida ⁊ huiuſmodi. cum dicat verum. ℟. ſz Ho. q. ſi facit animo accuſandi vel denūciandi ad puniendum delictum ⁊ probauerit nō punitur nec tenetur iniuria. ff. co. ti. l. cum qui in prin. vbi dicitur. peccata enim nocentiū nota eſſe ⁊ expedire: ⁊ oportere. ⁊. C. eo. ti. l. ſi quidem. ⁊ idem ſi faciat excipiendo vt eum repellat a teſtimonio. de teſti. c. ex parte. vel ab ordine aut beneficio de accuſat̄. c. ſuper his. quia hec a iure conceditur. et nemo facit iniuriam qui vtitur iure ſuo. de elec. c cum eccleſia vulterana. Si Ho dicit ad infamandum tantum quod p̄ſumitur quādo non habet cām iuſtam dicendi tunc iniuriam facit ⁊ condēnandus eſt. d. l. ſi quidem. ⁊. l. iij. C. eo. vi. q. i. ex merito. ⁊. c. deteriores. ⁊ no. Ho. ⁊ Ber. i. c ſi culpa. co. ti. 1

¶ Quis poteſt facere iniuriā. ℟. q̄ ille tñ qui ⁊ pati eam poteſt. F allit hoc in furioſo ⁊ puero q̄ non eſt doli capax: cui iniuria fieri pōt. ipſi tamē alijs non poſſunt facere. ⁊ idem de dormiente. Aduerte tñ q̄ nemo iniuriā pōt facere: nec teneť de iniuria. niſi q̄ ſcit ſe iniuriā facere vel ſcire debeat. etiam ſi ille cui fit neſciat: q̄ ſi qs per iocum petat: aut dū certat nō tūť iniuriaꝝ. hec bñť. ff. co. l. illud. ibi ēt dr̄ nāq; hi pati iniuriā pñt nō facere cū iniuria affectu facientis conſtat. v. q. i. §. illud cle. ſi furioſus. de homici. 2

¶ Cui datur actio iniuriarum. ℟. q̄ illi qui eam patitur. ⁊ nō q̄ nedū iniuria fit in pſona ꝓpa alicuius: ſed etiā ei dr̄ fieri ſi fit in filio. vel ei quem habet in ptāte. Inſti. eo. §. patitur. dum tamen iniurians ſciat eū filiūfamilias: lz ignoret cuiꝰ datur etiaz actio filiofamilias in noie ſuo. l. filiuſſā. ff. de ac. ⁊ obligat. Item in ſponſā vel vxorem. ⁊ ſic dať actio viro ⁊ mulieri. ⁊ ſi ſit filiuſſamil'. etiā patri. l. i. §. vlti. ff. eo. nō tamē eā que fit viro in iuriā patitur ſpōſa vel vxor. q̄ vxores a viris nō viri defendūť ab vxore. l. ij. ff. eo. de ſpōſa. dr̄ in l. Item apud labeonē. §. ſponſi. m. Item dať heredi ob iniuriam factam cadaueri defuncti cuius eſt heres. Idem ſi fama defuncti ſit laceſſita. d. l i. §. ſed ſi forte cadaueri. Itez datur dño ob atrocem factam ſuo. d. l. Item apud labeonem. §. p̄tor ait. ⁊. §. ſe. ⁊ Inſti. eo. §. ſeruus. Item datur epiſcopo ꝓ iniuria facta clericis ⁊ abbati in ſuis mōacis. vt no. in. c. parrochianos. de ſen. ex. 3

¶ Nunquid maurone in veſte meretricali dep̄henſe fiat iniuria ſi intēptetur. ℟. q̄ non. facit. c. 4

in audiẽtia. de sen. exco. Non iniuriatur mrimonio sm Io. ⁊ Ber. qui ipsum ignorauit. C. de adul. l. si ea. sicut nec militie qui militẽ ignorat. ff loca. l. si ignorãs. secus si in habitu honesto.

5 ¶ Utrum iniuriam quis posset repellere. R. q defendendo solum lz. sed percutiendo fuit diuersa opinio Hug. in. §. si vero. ira. l. di. tenuit q ñ licet Ber. vero ⁊ Lau. in. c. suscepimus. de homici. restringit hoc ad clericos. Sed ego dico fz doctrinam Alex. in tertia parte sũme q etiam percutiendo licet necessitate cogente. si iniuria aliter vitari non potest: ⁊ nedum laicis: sed etiam clericis. de quo vide. ñ. Clericus. x. ⁊ homicidiũ. iij. ⁊ defensio. §. iij.

6 ¶ Utrum iniuriatus teneatur eam remittere. R. glo. in. c. si quis contristatus. lxxxx. di. q non. quo ad actionem. s. vt satisfactionez habeat. xxij. q. iij. si illic. imo dicit q bene facit agendo. vt satisfaciat. xl v. di. ⁊ qui emendat. xxij. q. v. de occidendis. quia iniuriator tenetur nedum petere veniam: sed etiam satisfacere de damno dato ex iniuria si potest. aliter non potest absolui: nisi iniuriatus remisisset actionem iniurie liberaliter quo ad conscientiam. Sed rancorem cordis etiam in iniuriante non satisfaciendo tenetur iniuriatus dimittere. vt de pen. di. v. capitulo vltimo. Immo nunquam debet admittere eo quia non licet alicui odio habere. xxij. q. iij. cum in lege. xi. q. ij. c. in turba.

7 ¶ Quomodo dimittitur seu tollitur actio iniuriarum. R. q tribus modis. Primo remissiõe. vt per supplicationem aut preces. xxij. q. iij. si illis. aut per pactum. ff. de pac. l. si tibi decem. §. i. Secundo remittitur dissimulatione. ff. de iniur. l. non solum. §. i. ⁊ Insti. eo. §. vltimo. Unde si iniuria illata ⁊ per annum vtilem: si est per metũ aut continuum: si alio modo est illata non agit' abolet. l. si cum exceptione. §. in cause. ff. qd metũ. ⁊. C. de iniur. ⁊ quod no. in glo. l. si non conuitij. Posset tamen indirecte agere etiã post annum per viam exceptionis. puta si esset excõmunicatus iniuriator: ne absolueretur secundũ Hostien. ⁊ Sa. in. c. ea noscitur. de sententia exco. Item tertio remittitur actio iniuriarum salutatione deosculatione comestione ⁊ huiusmodi signis Nam huiusmodi signa sunt reconciliationis: sicut subtractio est signum inimicitie. vt no. glo. in c. cum Adrianus. lxiij. di. ⁊ in. c. cum super abbatia. de offi. dele. Quod intelligo verum: nisi a principio pronocasset aduersarium: citare eum faciendo. quia tunc per osculum ⁊ predicta signa si tolleretur: nisi expresse renuncietur vel tranfigat Et sic intellige predictam. l. non solum. §. primo Non credo etiam q tollatur actio iniuriarum: si homo exhibet signa que necessario tenetur exhibere inimico. quia per illa non dicitur quis reconciliatus. ⁊ pro hoc facit quod no. Bart. in. d. l. si tibi decem. q infirmus sacerdoti dicendo q remittit iniuriam sibi illatam: intelligitur remisisse odium ⁊ non satisfactionem iniurie. quod nõ. Item tollitur actio iniuriarum quotiescũq; quis incitat iudicem vt torqueat iniuriantez eo ipso qõ ipsum torquet aut condemnat ad vindictam: remittitur iniuria. Unde aliam satisfactionem pro iniuria petere non poterit. vt est bonus textus. ⁊ ibi Bar. in. l. sed ⁊ si vnius. §. si ante iudicem. ff de iniur. nisi protesteris q per hoc non vis tibi p̃iudicari: quin pro tuo interesse possis agere actionem iniuriarum. vt. l. fi. ff. de iniur. Item remittitur per mortem: quia iniuriarum actio non trãsit ad heredem ante litis contestationẽ moriente iniuriato. vt. l. iniuriarum in principio. ff. de iniu. Et hec omnia limita secundum Sa. in. c. olim. de iniur. quo ad actionem iniuriaꝝ vera. sed nõ quo ad damna ⁊ expensas. quia per hoc non tollitur quin agere possit ad restitutionẽ. ar. c. i. de iurijs. ⁊ sic serua in conscientia. ⁊ etiam si iniuriatus non agere tenetur ad interesse ⁊ damnum: quod intulit nisi ipse remittere velit. vt in. d. c. i. Nõ tamen secundum Host. in sum. ti. de pe. q si iniuriatus nollet componere cum iniuriante: vt nimis grauaret cum tunc iniuriator in conscientia posset tenere arbitrium iudicis penitentie. ar. c. veniens. de iureiur. ⁊. c. ij. de arbitris.

¶ Aduerte etiam quia si quis soluat pecuniam 8
pro remissione iniurie obtinenda infamis efficit nisi pactum fiat auctoritate iudicis. ff. de bi. q. no. infa. l. furti. §. pactus. no. Jo. in. d. c. si illic. Similiter esset infamis si esset condemnatus per iudicem: siue ciuiliter: siue criminaliter agatur. ff. de bi. qui. no. ifa. l. atletas. §. vltimo. Et ideo cũ agitur contra aliquem constituat procuratorem: vel faciat compromissum. vt supra dictũ est. Infamia. §. vi.

¶ Quando autem iniuria dicatur enormis: vel 9
atrox. vide enormis.

Iustitia

Utrum sit peccatũ mortale. R. secundum sanctum Tho. xxij. q. lxx. articulo. i. q. xi. q iniustitia est dupler. Una illegalis opposita iustitie legali: ⁊ hec secundum essentiam est vitiũ speciale: inquantum respicit obiectum speciale scilicz bonum cõmune quo cõtenit. sed quo ad occasionẽ est vitiũ generale: q; per cõceptũ boni cõmunis potest hõ ad oia peccata deduci. sic etiã oia vitia inquãtum sunt contra bonum cõmune rõem.

habent iniustitie quasi ab iniustitia. Alia iniusti/tia dicitur secundum inequalitatem quandam ad alterum prout. s. homo vult habere plus de bōis scilicet diuitijs honoribus: ⁊ minus de malis. s. laboribus expensis. ⁊ sic habet materiam spālem ⁊ est vitium speciale oppositum particulari iusti/tie. de qua infra. Justitia. ℣ acere autem iniustū ex genere suo peccatum mortale est: quia infert no cumentū proximo: quod est contra caritatē. Ex cusatur autem vt non sit mortale peccatum: vel ra tione ignorantie secundum phum. v. ethicorum Item ratiōe parvitatis: vt si quis auferat pomū alicui: quia deficit a ratione perfecta eius quod ē iniustum facere inquantum reputari potest non esse omnino contra voluntatem eius qui hoc pa titur. ⁊ hoc probabiliter.

Inobedientia Vtrum sit pec/catum mortale. ℣. distinguendo. Aut est circa precepta divina ⁊ sc. enter vel ex ignorantia que non excu sat. de qua supra. Jgnorantia. §. iiij. sic semper ē mortale. facit. xxxij. di. §. pozo. ⁊ lxxxi. di. c. si q presbyteri sunt. vbi dr Idolatria. ⁊ xiiij. q. i. gs quis. Si vo fiat contra ex ignorantia: que excu/sat sic non peccat mortaliter. Aut inobedictia est circa precepta iuris positiui. ⁊ tunc distinguo: q aut talis lex seu precceptum per longa tempora nō fuit receptum papa sciente ⁊ transgressores non puniente: ⁊ sic non est mortale peccatum: imo excusantur. ℣ acit quod no. ℣da. in. c. cum olim de cle. coniuga. vbi declarat grecos non peccare licet accipiant vxorem clerici eorum. Ex quo no. q quando lex generalis recipitur in vsum a cer/to genere personarum ⁊ ab alio non: q non ob/seruantes non peccant saltem post longa tempo/ra. §. leges. iiij. di. ⁊ quod no. doc. in. c. i. de treu. ⁊ pa. nec obstat quod ibi tenet Mos. quia logtur quando talis prevaricatio est peccatum de sui na tura: quia tunc non excusat non receptio. Secus esset si essent eiusdem generis: ⁊ maior pars acce ptasset. quia licet superior non puniret: tamen mi nor pars non excusaretur: sed haberet locū. mul ta per patientiam tollerantur ⁊ cē. c. cum iam du/dum de preben. Idem dico si talis lex fuit recep/ta: sed per consuetudinem abrogata q non pec/cant inobedientes vt. s. diri. Consuetudo. §. ir. ⁊ x. Aut talis lex non est abrogata neq; per con trariam consuetudinem: neq; per non acceptati/onem. ⁊ tunc fuit diversa opinio inter doc. quidā dicunt vt Collectarius in. c. i. de consti. ⁊ multi alij q talis inobedientia non est mortale peccatū nisi fiat ex contemptu. ⁊ huiusmodi opinionis vi detur fuisse beat⁹ Ber. li. xi. de precepto ⁊ dispē. vbi dicit. non qualiscūq; mandati preteritio cri/minalem inobedientiam facit: sed repugnare et nolle obedire. Idem in libro. viij. dicit si Vbuz loco vel tempore silentij per obliuionem surrep/tum fuerit contra preceptum: veniam facillime i petrabit. quia et iam vir peccatum reputabitur. Idem in libro. xij. Ibidem dicit. si iubente seni ore mihi silentium verbum elabitur reum me eē fateor: sed venialiter. Si vero ex contemptu sci/ens ⁊ deliberans sponte in verba prozumpo pre uaricatorem me constituo ⁊ criminaliter. hec ille Alij tenent q predicta opinio est vera: nisi fiat ex consuetudine contra legem quia sic etiā esset mor tale. Et huius opinionis videtur Ricar. de me/dia villa in quolibet. i. q. xix. Alij vero dicunt cō sideranda verba legis. quia si precipit per verba communia. vtputa. Statuimus ordinamus ⁊ si milia: sic verum est q non est mortalis inobedi/entia nisi sit ex contemptu. Et quid sit contemp/tus. vide supra contemptus. Si vero lex loqui/tur per verba preceptiua seu equipolentia: sic est mortalis inobedientia. quāuis non fiat ex contē/ptu: dūmodo scienter ⁊ sine causa rationabili. et pro hoc facit. c. ij. de ma. ⁊ obe. ⁊ c. qō precipitur xiiij. q. i. Et huius opinionis videtur ℣Dan. in ℣ica de observa. icin. Alij vero tenent vt sanct⁹ Tho. in. iiij. di. xv. ar. iij. q. i. q precepta iuris positiui magis obligant ex intentione legis lato/ris q̄z ex ipsis verbis. Et ideo transgressor talis magis est reputandus qui obuiat intentioni legis lato/ris q̄z qui deviat in aliquo a legis ordinatio/ne. Intentioni autem legis latoris obuiat qui ex contemptu vel sine aliqua rationabili causa prece ptum non seruat. Secus in casu in quo probabi liter credi potest: si legis lator adesset eum obli/gare non vellet talis non est reputandus precep ti transgressor: nec peccat mortaliter. Et hec vi/detur coincidere cum opinione Ricardi que ma gis mihi videtur equa. ⁊ ideo sequenda: quam etiam sequitur Archidi. lxxvi. distin. in capitulo vtuam. ⁊ Be. in capitulo generali. de elec. libro sexto. ℣ acit pro hac opinione glo. in capitulo qs/quis quarta. q. quinta. ⁊ c. honoratus. lxxiij. di. ⁊ lxxxiiij. distin. capi. i. ⁊ x. distin. quis aut. Et quod no. ℣Danor. in clementina prima. de etate ⁊ qualitate. Nam durum valde videtur q prela tus intendat semper inicere laqueum mortalis peccati in suis preceptis. Et ideo solum credo sit in contemptoribus ⁊ illis qui prevaricationez ⁊ inobedientiam ducunt in cōsuetudinē q̄ ē qdā contemptus interpretatus: ⁊ quia sic ex toto fru/straretur finis legis. sed iobedientia que nō ex cōtē/ptu: neque ex consuetudine procedit. Credo q

fit veniale peccatum: cum hec nō ex toto frustret finem legis: nec sit totaliter contra intentionem eius. Similiter dicendum de inobedientia prelatorum aut superiorum. Multo magis excusatur a mortali qui facit contra ex ignorantia non affectata crassa vel suppina. Si vero inobedientia sit cōtra consilia: aut lex consilij est perfectionis. vt Math. Vade & vende omnia. & sic non est peccatū. Et sic intellige glo. i. d. c. generali. de elec. li. vi. & iura que allegat. Si autem lex est consilij reuerentie. qō est quando subditus deberet facere tm superior non vult precipere: sed potius consulere vt absit incat. vt no. glo. in. c. ad aures. d tē. po. or. sic peccat venialiter. vt no. Archidi. in. c. testm. vi. di. & xxv. di. §. alias ea demum.

1 ¶ Vtrū inobediētia statuti penalis sit peccatum ☞. Henri. de gan. in quolibet. iij. q. xxij. q. aliquādo in statuto sunt duo precepta. puta cum dr Statuimus ne qs faciat tale quid & qui fecerit soluat talem penam. & tunc obligat ad culpam & penam. Et sic intellige glo. & Be. in. c. vt animarum periculis. de consti. li. vi. & Inno. in. c. qō super bis. de voto. & Jo. an. in. c. relatū. ne cle. vl mo. & Be. in. c. ppetue. de elec. li. vi. q dicunt q statutū penale preceptiuū lz contineat aliam penā cō poralem obligat ad mortale. Aliqn Vo est vnus solum pceptū. puta cū dr. Statuimus q si qs secerit tale qd soluat talē penā. & sic obligat solū ad penā ex forma statuti. Ex intētiōe Vo statuentis obligat ad culpā si passim temerarie aut cū leui p uaricē. Aduerte etiā q in cōscientia neqz i prio casu neqz in secūdo tenet ad penā: nisi post dēnationē fm glo. c. fraternitatis. i fi. xij. q. ij. & qō lz statutū ñ sit preceptiuū ex forma: tñ obligat ad mortale qñ iponit penā mutilatōis vl mōtis corpalis.

Aquietudo mentis est fi lia a uaricie que cōiter est veniale peccatū nisi per eā omittātur necessaria ad salutem.

Aquisitio est alicuius cris manifesti saltē per famā ex bono & equo iudicis competentis canonice facta inuestigatio secundum Ho.

1 ¶ Quotuplex est ingsitio. ☞. vt colligo ex Pa. in. c. qualiter & quando. el. ij. de accu. q triplex ē Quedam generalissima qua inquiritur super statu totius prouincie vel diocesis. & in hac non est opus q infamia precedat. nec habet locum dicta diffinitio. quia prelatus tenetur eam facere. c. cū venerabilis de censi. & c. romana. de censi. libro vi. Quedam est generalis qua inquiritur super statu alicuius ciuitatis castri vel alicuius loci. Et de hac non loquitur prefata diffinitio. quia nō requiritur infamia. vt in. c. i. de offi. or. l. congruit ff. de offi. presi. Tertia est inquisitio specialis que fit contra certam personam. & hoc potest fieri dupliciter. Primo non ad imponendam penam: sed ad peccatum euitandum ex debito officij. vt puta q matrimonium non contrahatur propter impedimentum. de diuor. c. ponzo. xxxv. q. vi. si duo. Et idem dic quando vult inquirere de aliquo canonico impedimento eadem ratione secūdum Ho. Item vbi agitur de restitutione usurarum & debitores propter iuramentum impediuntur petere. Item generaliter quando vult inquirere de aliquo crimine: non ad priuatum cōmodum: sed tantū ad penitētiā peccati. & tunc nō requiritur infamia pcedens secundum Inno. & sequitur Pa. in. d. c. qualiter & quando. facit. c. cum dilectus. & c. nihil. cum similib⁹. de elec. et c. fi. de clā. despon. & qō no. per Inno. in. c. i. de postu. prela. Secundo potest fieri inquisitio specialis ad penam imponendam. & tunc si fit ad denūciationē purā officialis. sic ñ or pcedat ifamia l. ea qdē. C. d accu. c. i. d testi. cogē. sz or fit notoriū. als nō credit ei. de quo tñ dic. vt. iiij. q. iiij. § vlti. als āt non precedēte infamia procedere non pōt i ingsitiōe ad penā iponēdā. vt i. d. c. qlij & qñ & no. Pa. in. c. ad nostrā. el. ij. de iureiuran.

¶ Sed queritur qualis ifamia dz pcedere. ☞. Pa. in. d. c. qual & qñ. q si fit ingsitio p platz secularē or fit talis & tāta q sine scādalo vl piculo dissimulari nō possit. vt i. d. c. qualiter & qñ. Si Vo p prelatū regularē. puta abbatē vel priorē cōuētualē. sic dz fuari dispositio pfati. c. qualiter. Si p regulares inferiores: sic puto q non requiratur tāta infamia: sed solū fama publica cum indicijs vt suspitionibus aliquibus. aliter in causa criminali non credo iudex possit procedere ad aliquem actum: vel capture: aut arcstationis persone: vel tormentorum: aut inquisitionis infamationis. vt no. Inno. & Jo. an. in. d. c. qualiter & quando. & d. An. ibidē similiter Ange. i. l. si vacātia. C. de bo. vaca. & Bart. in. l. de minore. §. tormēta. & l. fi. ff. de questi. In alijs autem a pdictis. s. a captura: aut relōne & ceteris pdictis si non seruatur ordo ad vnguem nō obest Pa. tamen tenet in. c. pe. de accusa. q etiā sine infamia p claustrales pōt fieri inquisitio. Quod Vuz credo vbi tractaretur de modico preiudicio. Secus si procederetur ad depositionem ab ordine aut i carcerationem & hmōdi. Si vero inquisitio specialis ad penam fiat contra alios a predictis claustralibus. sic non potest fieri nisi fama publica precedente. & talis fama debet deferri iudici sedenti pro tribunali ad banchum. als i secreto nō

valet. ita no. Ang. in. d. l. si vacãtia. ⁊ cũ aliis in dicijs seu suspitionib⁹ aliter non potest procedeꝛ iudex ad aliquem actum. vt dixi.

3 ¶ Quomodo ꝓcedet prelatus in inquisitiõe. ſ. q⁹ ꝓmo dz descendere ad locum vbi cõuersaꝛ ꝑso na ꝺ quã vult inquirere: q⁹ ibi vitas melius ingritur. vt in. c. postꝯz. ⁊ qõ no. in glo. de ele. Et hꝫ intellige si põt cõmode. alꝫs non teneꝛ. Secundo si inquisitio est generalis dabit iuramentũ clericꝭ si est contra ecclesiã super his que sciunt vel credunt in sua ecclesia reformanda tam in capite qꝫ in membris: exceptis cribus occultis de mera vitate dicenda. vt in. c. qualiter ⁊ quando el. ij. i fi. de accusa. Nec iuramentũ vel interdictũ seu excõicatio lata ab abbate vel alio ꝺ subditos ne reuellent inquisitoꝛi valet neqz ligat eos. de of. oꝛ. c. plericz. li. vi. Si vo est spãlis citabit illum cõtra quem vult inquirere. d. c. qualiter. el. ij. §. dz v. q. ij. si ꝓlates. Tertio procedet ad receptionez dictoꝝ eoꝝ clericoꝝ quos iquirit: vel testiũ si qui producuntur ab aliquo: ꝓsentibus tamen eis: cõtra quos ingrit per nisi contumaciam se absentent: ⁊ ea que eis obiciuntur ⁊ nomina testiuꝫ sunt eis exponenda. ff allit hoc in casu de quo infra Inquisitor. §. ij. Quarto exceptiones tam cõtra testes qꝫ alios ⁊ replicationes legitimas admittet: vt deponendi falsum audacia prohibeaꝛ. vt in dictis. §. debet. ⁊. c. si primates.

4 ¶ Vtrum ille contra quem fit iquisitio possit negare infamiam precessisse. ſ. q⁹ sic. ⁊ sic oportebit q⁹ primo iudex hoc cognoscat. vnde si infamatus non inuenitur non poterit iudex procedere. alꝫs sic. c. cum oporteat. de accusa. ⁊. d. c. qualiter el. ij. ⁊ licet accusatoꝛ probet eum infamatum: nihilominus reus poterit probare q⁹ sit bone fame ar. de pur. ca. cum in iuuẽtute. ⁊ potentius est ꝓuilegium bone fame qꝫ infamie. ar. c. licet in fi. ꝺ accu. ⁊ no. Ber. in. d. c. qualiter. el. ij.

5 ¶ Vtrum ille contra quem inquiritur possit recusare iudicem si habet illum suspectum. ſ. q⁹ sic c. cum speciali. de appella. vtputa quia ex odij fomite procedit: vel quia est criminosus. ar. iij. q. vij. iudicet. Ista tamen quo ad omnia non sunt seruanda in inquisitione regularium: quia facilius ⁊ liberius possunt a suis administrationibus amoueri. d. c. qualiter. el. ij. Quod limita nisi in graui preiudicio infligendo. ar. d. c. qualiter el. ij in fi. in vbo facilius ⁊ liberius.

6 ¶ Vtrum inquisitoꝛes generales possint procedere ad inquirendum de veritate criminum etiã non receptis testibus super infamia. ſ. Joa. in c. cum dilecti. de accusa. q⁹ sic. satis est q⁹ eis constet de infamia propter frequentem clamoꝛem, secus est in delegato ad vnam causam tantum. vt i c. cum oporteat de accusa.

¶ Quis potest inquirere. ſ. q⁹ quilibet prelatus contra suum subditum. Immo tenetur: ne sanguis subditoꝝ exquiratur in dic iudicij de eoꝝ manibus. de officio oꝛ. c. irrefragabili. de regula. c. vlti. ff acit. c. licet hely. de simo. xxxvij di. legant. ⁊. d. c. qualiter. el. ij. 7

¶ Vtrum monaci ⁊ religiosi possint deputari generales inquisitoꝛes a sede apostolica. ſ. fñdz Joa. in dicto. c. cum dilecti q⁹ sic monaci. vt in. c statutum. de rescript. li. vi. Nõ quod dicit Joa. in. c. causam. el primo. de iudi. q⁹ appellatiõe fratrum in statutis ⁊ odiosis non veniunt monaci. Idem dic in monialibus vt non veniant appellatione sororum. ⁊ dicuntur proprie fratres mendicantes similiter ⁊ sorores. non medicantes vero ⁊ habitantes solitarie monaci vel mõiales appellantur. 8

¶ Vtrum episcopus possit dispensare in criminibus ne prelatus amoueatur ab officio. ſ. fñ. Joa. in dicto capitulo qualiter ⁊ quando. el secũdo. q⁹ sic quando procedit per viam inquisitionis. ⁊ facit. c. inquisitionis. de accusa. circa principium. vbi dicit q⁹ potest superioꝛ penam moderari: nisi tale sit crimen q⁹ impediat ordinis executionem ⁊ beneficij retentionem: etiam post pactam penitentiam. Ergo vbicunqz ista cessant: quãtũcunqz graue sit crimen: etiam mains adulterio poterit: Medum episcopus: sed quilibet superioꝛ dispensare: vt non remoueatur ab administratione. 9

¶ Vtrum de iuribus singularium personarũ fit procedendum inquirendo: vel extra ordinem sine instantia partis. ſ. fñ. Joan. in. c. ad nostrã. el. ij. de iureiurando q⁹ non. sed libello oblato et seruato ordine iuris. Quod etiam sequitur Joan. in. c. fi. de foꝛo compe. etiam si factum allegaꝫ notoꝛium. facit. l. ad peremptoꝛium. ff. de iudi. ⁊ l. properandum. C. eo. vbi patet q⁹ iudex non debet citare absentem: nisi parte petente. Et si aliter citat non valet citatio. vt no. in capitulo prio. de iudi. Quod limita ſm Bart. in. l. iiij. §. hoc autem iudicium. ff. de dam. infect. nisi sit causa miserabilium personarum: que se iuuare non possunt. 10

¶ Quid si testes interrogentur super occultis criminibus. ſ. fñ. q⁹ non debent respondere si inquisitio sit generalis. nisi de crimine de quo infamia precessit. d. c. qualiter ⁊ quando. el. ij. multo minus si inquisitio sit specialis contra aliquem. Si vero infamia precessit contra aliquem. tũc testes dicent super omnibus que sciunt de eo quod 11

inquiritur Vitatem: etiam si illud qđ sciunt sit occultum. vt si de fornicatione agitur ꝛ vocatur aliquis qui simul cū eo fuit debet dicere secretas circunstātias etiā eas quas secreto nouit: dūmodo sit infamatus de crimine super quo fit inquisitio. puta cum tali muliere cōmisit fornicationem. sed si tantum de fornicatione esset infamatus non expressa aliqua tunc non debet testis reuellare fornicatricem occultam. hoc nō. Innocētius ꝛ hostiensis in. c. qualiter. el primo. Jo. ꝛ. Archi. ij. q. v. habet hoc.

12 ¶ Vtrum ille contra quem fit inquisitio teneat dicere veritatem super certo crimine interrogatus. ff. q sic si fama sit contra cuz. de quo vide supra Cōfessio delicti. in prin.

13 ¶ Quid est indicium: ꝛ quomodo per indicia potest procedi contra aliquem ad inquisitionem. vide. s. Jndicium.

Inquisitor hereticorum minor episcopo esse non pōt: nisi quadragesimum etatis sue annū attigerit. Cle. dolentes. de hereticis.

1 ¶ A quibus possunt tales inquisitores institui. ff. glo. in. d. cle. dolētes. q per ministros vel p uinciales illorum ordinum quibus a sede apostolica est cōmissum. Item ab episcopis vel capitulis sede vacante. vt in. d. glo.

2 ¶ Vtrum prefati inquisitores possint alijs committere vices suas. ff. glo. d. cle. q sic ꝛ cōmissarios quos dant vocamus vicarios: vel substitutos. cle. i. §. porro. §. notarij. de hereti.

3 ¶ Vtrum inquisitores prefati possint se impedire de diuinationibus aut sortilegijs aut vsuris. ff q de diuinationibus ꝛ sortilegijs si manifestā sapiunt heresim possunt se intromittere. vtputa qꝛ faciūt manifestas inuocationes demonum attribuendo demonibus aliquod diuinum. Secus si solum inuocant ad exercendum opera que naturaliter possunt. quia tunc talis inuocatio non sapit heresim secundum Oldra. alias non possunt etiā si sapiunt heresim: sed non manifeste. similiter nec de vsuris. tex. est in. c. accusatus. §. sanc. de here. li. vi.

4 ¶ Sed nunquid inquisitores poterunt ipsi cognoscere: an sapiat heresim vel ne. ff. q non. qꝛ iurisditio est sibi attributa existente cōditione. vt no. glo. in dicto capitulo accusatus. ꝛ glo. in. c. i. de offi. dele. li. vi. que videtur contraria intelligenda est vera qꝛ inquisitor potest cognoscere an sapiat manifeste heresim quando certum est qꝛ sapit heresim: sed dubitat an sit manifesta vel nō.

5 ¶ Que phibentur prefatis inquisitoribus. ff. q non extorqueant pecuniam pretextu officij inquisitionis quibusuis modis illicitis. Jtē qꝛ nec scienter acceptent bona ecclesiarum ob delictum clericorum: aut fisco applicent: qꝛ si contrafecerint tazꝛ ipsi qz eorum cōmissarij: ꝛ etiā episcopoꝛ aut capitulorum sede vacante sūt excōmunicati ipso facto: nec poterunt absolui ante satisfactionem pecunie sic extorte nisi in mortis articulo. Cle. dolentes. de here. Jtem districtius inhibetur eis ne abutantur quōlibet portatione armoꝛ. Jtem qꝛ non habeant nisi officiales necessarios. d. cle. dolentes. Jtē precipitur tā ep. scopis qz alijs inquisitoribus qꝛ non imponant maliciose aut fraudulenter crimen heresis alicui: aut qꝛ impediant executionem officij inquisitionis falsē. Jtem qꝛ odio gratia. vel amoꝛe lucri: aut cōmodi tēporalis obtentu contra iusticiam ꝛ contra conscientiam non omittant procedere vbi est procedendum. alꝛs episcopus per triennium suspensus est ab officio: ꝛ eius superioꝛ hoc faciens. Jnferiores Vo episcopis sunt excōicati excōicatōe papali. Cle. multorum. de here. Nō bene no. cōtra istos inquisitores q citāt aliquos pro hereticis qui tamen nō sūt quia sunt excōmunicati ipso facto. Jtez qꝛ nō pōt de crimine heresis inquirere contra episcopos nisi in litteris apostolicis exp̄sse vt possint hec facere continentur. vt in. c. inquisitores. de hereti. li. vi. Jtem inquisitores ordinis minoꝝ nō possūt se intromittere de ordine predicatoꝝ. Nec inquisitores de ordine predicatoꝝ de ordine minorum pretextu cuiuscūqz heresis. vt in priuilegijs eoꝝ aliter sūt excōicati ipso facto. ꝛ est papalis p extra uagantem Nau. secundi.

¶ Vtrum inquisitores hereticorum possint procedere cōtra illos xp̄ianos qui ad ritū transeūt in deoz. ff. q sic. dūmodo metu mortis absolute seu precise non fuerint baptizati. c. contra xp̄ianos. de here. li. vi. 6

¶ Vtrū officium inquisitionis eis ab apostolica sede cōmissum expiret per mortem romani pontificis concedentis. ff. q non. vt in. c. ne aliqui. de here. li. vi. 7

¶ Vtrū inquisitores possint indicere silentium oibus predicatoribus. ff. q non. nisi solū questuarijs quādo continget cōgregationē fieri pro negocio fidei vel dictoꝝ questuarioꝝ predicatio eidem negocio impedimentū afferret. c. vt officius inquisitionis. de here. li. vi. 8

¶ Vtrum inquisitores prefati possint conuocare clerum ꝛ populum ciuitatū vel castroꝝ: aut aliorum locorū. ff. si. q sic. prout negocio fidei viderint expedire. Similiter conceditur eis: vt adnocent peritos quoslibet, vt in sententijs huiusmodi proferendis consilium prebeant, ꝛ q tales 9

peritos aduocatos vt eis obediant in prefatis cō
filijs dandis in virtute obedientie possint coger
c. vt cōmissi. de here. li. vi. Ex quo aduerte q nō
possunt precipere sub obedientia r minus sub ex
cōmunicatione clero r populo: vt vadant ad co
rum predicationes contra quod sepius faciūt di
cti inquisitores r nō valet.

10 ¶ Vtrum inquisitores prefati possint procedeꝛ
contra aliquos sine episcopo. ℟n. q citare capere
re ac tute custodie mancipare: necnon in vincu
lis ac manicis ferreis ponere r inquirere contra
illos quos iustitia pro huiusmodi crimine concc
dit possunt: sed tradere carceri: ita atroci qui ma
gis est ad penam q̄s custodiam: aut exponere tor
mentis: aut ad sententiam contra illos nō potest
episcopus sine inquisitore: vel inquisitor sine epi
scopo aut delegato capituli sede vacante si sui ad
inuicem copiam valeant habere infra octo dierū
spacium postquā se requisierint. r si secus presu
ptum fuerit irritum est ipso iure. Clemen. prima
de here. r ibi ponitur de carcere r clauibus r offi
cialibus. r dic vt ibi.

11 ¶ Quomodo procedent inquisitores prefati cō
tra aliquem. Respon. q si per viam accusatōnis
seruent ordinem suum. Si per inquisitionem fa
ciant que supra dixi de indicijs r inquisitiōe. Ex
cipitur tamen q accusatores vel testes seu depo
nentes quando propter potentiam personarum
ꝓra quas deponunt aut accusant graue periculū
immineret eis: si nomina eorum publicarētur: tūc
non publice sed secrete coram diocesano: vel eo
absente vicario ipsius quando inquisitores pro
cedunt. vel episcopus aut eius vicarius corā in
quisitore: si cōmode potest r aliquibus alijs per
sonis prouidis r honestis iurisq̄ peritis totum
processum super quo deliberandum est manife
stent. r de ipsorum consilio ad sententiam vel cō
dēnationem procedere possunt. r plena fides ta
libus testibus adhibetur: licet eorum nomina nō
fuerint promulgata: r possunt precipere inquisi
toꝛes prefatis honestis personis sub pena excō
municationis: quam incurrant ipso facto ne re
uellent predicta nomina. Episcopus tamen non
potest precipere inquisitori: nec inquisitor episco
po. Sed ℣Papa precipit in virtute obedientie vt
teneant secreta. Cessante tamen tali periculo de
bent accusatorum: r testium nomina publicari: r
absq̄ aduocationum r iudiciorum strepitu r fi
gura. vt in capitulo fi. de here. libro sexto. Item
q̄ procedendo per viam inquisitionis excommu
nicati r participes: vel socij criminis admittun
tur ad testimonium contra hereticos receptato
res: defensores: fautores: r credentes eorum: si
ex circunstantijs vera dicere presumantur. c. in
fide. de her. libro sexto. Secus si procedatur per
viam accusationis vel exceptionis: quia tales nō
admittuntur secundum Johan. Andre. ibidem
Item religiosi omnes qui ante religiōis ingres
sum erant Notarij: quantuncunq̄s sint in sacris
libere istud officium tabellionis possunt exercere
quo ad omnia que ad officium inquisitionis per
tinent: non obstante aliquo statuto contrario. c.
nulli. de rescrip.

¶ Item nota q statutum loci per quod officius 12
inquisitionis directe vel indirecte impediretur:
vel quomodolibet retardaretur episcopo iure est
nullius roboris: r per censuram ecclesiasticam
possunt cogi rectores illorum locorum ipsa reuo
care vel moderare vt non impediant. c. statutus
de here. libro. vi. Et etiam possunt aduocare bra
chium seculare per cēsuram ecclesiasticam cōtra
hereticos. vt in. d. c. vt officium.

¶ Item statutum de duabus dictis. in capitulo 13
non nulli. de rescript. non impedit inquisitionis
officium. vt in dicto capitulo statutum. Item se
cundum Jo. an. possunt procedere contra here
ticum: licet alibi cōmiserit crimen si in sua inqui
sitione inuenitur.

Insignia

vtrum possit quis sibi
assumere. ℟n. ℣Dan.
in capitulo dilecta. de excess. prela. cō
muniter tenetur q sic. r arma sicut r nomen assu
mitur ad placitum vt agnoscatur ab alio. Insti.
de le. §. si quis in nomie. r. l. ad recognoscēdos.
C. de ingenu. r manu.

¶ Vtrum insignia alterius possit quis assume 1
re. ℟n. ℣Dano. in dicto capitulo dilecta q sic. si
cut r nomen. quod limitat verum: nisi illi cuius
sunt pretenderent aliquod damnum. vtputa faci
noroſius assumens arma alterius posset ille offen
di loco facinoroſi. r talis implorare potest officiū
iudicis. r iudex potest prohibere: quia ad cū spe
ctat quies populorum. l. i. §. quies. ff. de off. pre
fec. vr. Idem dic vbi interest rei publice: sicut si
aliquis accipit insignia boni artificis qui non est
ita bonus. et ita decipiuntur populi. De hoc ha
bes per Bar. in tractatu de insignijs r armis.

¶ Vtrum quis possit assumere insignia digni 2
tatis. Respon. q non. si non habet illam digni
tatem. alias est falsarius. l. eos. Et quod ibi no.
ff. de falsa. Facit. c. i. de cleri. non or. mi.

Inscriptio

secundum aliquos est
quando accusator pro
fitetur vera que in libello fiunt. vel ꝑm a
lios cuius profitetur se velle prosequi vsq̄ ad finē.

Sed secundum alios: ⁊ verius inscriptio est qñ accusator se obligat ad penam talionis. i. similez quia talio proprie idem est q̄ representatio ad cō/simile. ⁊ hanc tenet Jo. an. ⁊ glo. in. c. super his de accu. ⁊ ꝑbatur in. c. tue. de ꝓcura. ⁊ sequitur ℙa. in. d. c. super his. ⁊ de istis opinionib⁹ dr̄ in. l. si cui. in pri. ff. de accusa. ⁊. l. in causis. C. d accusa.

1 ¶ Utrum accusanti sit necessaria inscriptio. ſ. glo. ⁊ doc. in. c. super his q̄ sic. nisi in. viij. casi/bus. ⁊ ibi vide. ⁊ licet inscriptio non fiat: tamen deficiens debet puniri pena talionis ſm Accur. in. l. ij. C. defi. instru. ⁊ Bar. in. l. si cui ꝑdicta.

Institutio

seu instituere ſz Jos. est ecclesie vel ecclesia/stici beneficij collatio.

1 ¶ Quis potest instituere. ſ. de iure cōi. episco/pus. Item cap'lm sede vacante. de insti. ⁊ si capitulum. li. vi. Item̄ ille qui habet ex delegatione e/piscopi. de insti. ex frequentibus. Item̄ qui habet hoc de consuetudine. c. cū venissent. de insti. dū/modo sit clericus. talis tamen ab isto institutus non debet administrare: nec possessionem eccle/sie adipisci: nisi de consensu diocesani ⁊ eius au/ctoritate. d. c. ex frequentibus. Item abbates in ecclesijs sibi subiectis pleno iure possunt curā cō/mittere sine pñtatione eꝑo facta. ar. a contrario. de preben. c. in latheranensi. de capel. mo. c. pres/byteri. li. vi. xvi. q. ij. visis.

Intentio

accipitur dupliciter: vel prout est motus: vl'mo/tiuū voluntatis: vel prout dicit finē intē/tū. ⁊ isto secūdo modo hic accipio.

1 ¶ Utrum intentio habitualis sufficiat ad meri/tum bone actionis. ſ. S. Boñ. in. ij. dis. xli. q. vlti. primi. ar. in fi. q̄ si loquamur de intentione habituali qua quis refert ad deum l generali oia opa diei vel anni. sic talis non sufficit ad meritū Sed si loquamur de intentione habituali qua gs refert aliquod opus ad deum in primordio illi⁹ o/perationis vel alterius ad quā illa consequenter se habet: ita q̄ opus sequens directe habet ad o/pus primum ordinationē vel consequētiā. sic ta/lis sufficit ad meritum. Unde si aliquis intendit pro eo dare. c. marchas ⁊ incipit hodie dare vnā cogitando de deo actualiter: postea dat alias ⁊ ni hil de deo cogitat tamen actiones ille sunt ei oēs meritorie ⁊ fructuose. ⁊ per hunc modum est i vi ris religiosis qui in pncipio ex caritate deuoue/runt portare religionis pondus. quicqd enī fa ciunt qd ad sue religionis obseruātiā spectat ex p ma intentione est eis meritoriū ad salutē: nisi q̄ abſit ꝑria intentio superueniat. Si autem opus alterius generis inciperet oporteret q̄ intētio re nouaretur vt illud opus essē meritoriū. Unde si religiosus ad ea que ad religionem non spectant vult se exercere oz q̄ intentionem renouet. q: illa habitualis ad illa non se extendit. ⁊ iō nō est pue securitatis ⁊ vtilitatis religionem intrare. Dicit etiā idem. S. Bo. ibidem q̄ intētio hitualis q̄s/uis de deo non cogitet actualiter: tamen si ex sola boni operis cōsideratione caritas prompta vel a liqua alia virtus caritate informata ad ipsum bo num opus inclinat ipsum est meritoria. sicut vir obediens meretur obediendo prelato precipien/ti sibi etiam si nihil cogitet de deo: sed solū consi/deret qd̄ est bonum obedire.

¶ Utr̄ opus ab intentione recipiat quātitatem 2
sine boni quo ad bona: sine mali quo ad mala. ſz S. Bo. di. xl. ar. i. q. ij. q̄ quātitas bonitatis et malicie cognōscit quātitati intentionis ſm q̄ quā/titas intentionis attenditur quātum ad actum in tendendi. sed inquātū attenditur ex pte intenti nō semper cognōscit. Unde glo. super illud Math. xij. bonus homo tē. dicit quantū bonus intēdis tm̄ facis. Dicit idem. S. Bo. q̄ si li tantū ⁊ q̄stū sunt aduerbia sic dicunt quātitatē actus intendē/di. ⁊ verum est generaliter sine respectu malorū vel bonor̄. q: q̄stum actus intendendi est magis intensus in bonitate vel malicia tm̄ operatio exte rior est bona vel mala. omne enim meritum vel demeritum ad actum voluntatis reducitur: li cir cunstantie exteriores aliquo modo faciant ad vo luntatis depranationem. Si Voli tantū ⁊ q̄stum sunt nomina: tunc dicunt quātitatē ex parte intē/ti. ⁊ sic non verum generaliter. quia non semper operi exterius facto mensuratur intētio: quia fre quenter homo intendit magnum bonum ⁊ non facit: ⁊ minimum bonū ex humilitate: ⁊ facit ma gnum.

¶ Utr̄ op⁹ ab intentione recipiat qualitatē. ſ. 3
bonam vel malā. ſz. S. Bo. vbi. ꝫ. q. i. q̄ inten tio bona vel mala dr̄ dupliciter. ℙrimo mō bōa dr̄ in qua est perfecta ⁊ bona ordinatio operis ad finem. ⁊ hoc mō nō tm̄ respicit bonitatem finis: sed etiam rectum ordinem eius qui est ad finem. Et hoc est qd̄ dicit Ber. ad Eugenium exponēs illud. Si oculus tuus simplex. q̄ ad hoc q̄ ocul⁹ sit simplex requiruntur duo necessario. ſ. q̄ veri tas sit in electione ⁊ caritas in intentione. q̄ est di cere q̄ amat qd̄ est amandum: ⁊ eligit quod est e/ligendum. Ordinatio mala dicitur in qua est in/directa. ⁊ sic est vex generaliter q̄ ſm intentionē qualificatur opus exterius. Secūdo modo dicit intentio bona: quia quod finaliter intendit est bo num. ⁊ isto modo non qualificatur: q: si qs furat

vt faciat elemosynā vel mentiř: vt ꝓuertat aliquē nō dř facere: sed quo ad maliciā nō hz instantiam qz malitie intentionis iputař oē opus factū quale cūqz sit: qz deus coz interrogat principaliter. z ō ĩstis intelligitur magis cordis ĩspector est dñs qz operis. xv. q. vi. c. i. z illud rēā linguam non facit nisi rea mens. xxij. q. i. c. hoīes. z. c. se. z minister legis volūtarie occidens malefactorez homicida reputař. xxiij. q. v. c. cū minister. z illud qō no. xli. di. gsquis. z. xxi. q. iiij. c. omnis iactātia Nō obstat q nō sic est i bono: qz plura requrūtur ad constructionem qz ad destructionem.

4 ¶ Utrum intētio bona absqz operibus valeat ad meritum. ſ. S. Bo. vbi. s. q si ille hz facultatē bene operandi z oportunitatē operādi: sic ñ sufficit intētio: qz nec bona voluntas debet dici qz semiplena. Si vo facultas non adest tunc bona itētio z bōa volūtas sufficit ad meritū vite eterne

5 ¶ Uruz opera exteriora addāt aliqd supra meritū bone voluntatis. ſ. S. Bo. vbi. s. ar. ij. q i. q aut loquimur de pmio substātiali: z sic de cō digno nihil addit opus extrinsecum: qz quātitas meriti pensatur ex quātitate radicis. de congruo tamē absqz dubio opus priuilegiatū addit supra bonā itētionē z volūtatē pro eo q voluntas in illo opere pparař z disponiř ad susceptionē maioris grē p quā digna ē maioꝛi retributione. Si autē loquimur de premio accidentali sic opus extrinsecum addit supra bonā voluntatē sicut priuilegiatū: z alia etiam que dispositiue addūt ad rōem meriti qz excitant actū voluntatis ad bonū: z radicationē z conseruationē gratie. z illud Martini. palmā tñ tē. intelligiř nō de palma que est arcola: sed de palma que est respectu premij essentialis que dicitur aurea.

6 ¶ Utrum euentus sequēs addat ad bonitatez z maliciā actus exteriozis. ſ. Tho. ꝑma. Fe. q. xx. ar. v. q aut est pcogitatus: z sic addit. Aut nō ē precogitatus. z tunc aut per se sequitur: vt i pluribꝰ: z sic addit. Cōstat. n. actū ex genere solo eē meliorē ex quo sequi pñt plura bona: z peiorē ex quo plura mala. Aut sequitur per accidēs: z vt in paucioꝛibus. z tunc non addit: nō. n. iudicař de re aliqua qō est per accidens: sed tñ qō ē p se.

7 ¶ Utrū quis p intētionem possit opa sua vł alioꝝ alteri applicare. ſ. fm Asten. q sic. z fit tripliciter. Primo mō in singulari: vt cū pro alio determinate satisfacit: z sic quilibet pōt alteri bona sua cōicare. Secūdo mō in spāli: vt cū qs orat pro congregatione sua z suis familiaribus z benefactoribꝰ. z ad hoc ēt ordinat opa sua satisfactoria. z sic ille qui preest religioni pōt illa opera cōicare alij applicando intentionem coꝝ qui sunt de sua congregatione ad hunc determinate. Tertō mō in generali z sic qui preest ecclesie generali pōt opera illa cōicare applicando suam intentionem ad hunc vel ad illum: z ideo qui preest ecclesie generali pōt cōicare ea que sunt congregationis z huius hominis: sed non econtrario: prima cōcatio z secunda non dicitur indulgentia sed tā tum tertia propter duo. Primo qz per cōicatiōes illas primas lz absoluař homo a reatu pene quantum ad deū nō absoluiř tñ quantū ad satisfactionē ad quam est obligatꝰ ex precepto ecclesie vel confessoꝛis sed per tertiam sic: vt. s. pz idulgentia. Secūdo qz in vna congregatione nō est sufficientia meritoꝝ: vt sibi z alijs valere possint sicut est in ecclesia romana precipue propter meritum xpi. z ille solus qui ipsi preest pōt per intentionē suam applicare opera aliorum alijs que dicuntur indulgentie. alij aūt bñt ex eius concessione.

¶ Utrum actio, pcedens a volūtate deliberati/ua sit p intentionez ad deū nō ordinař sit mala seu pctm. ſ. vt colligo ex sancto Bo. in. ij. di. xli. q. i. ar. iij. q aut hoc, pnenit p inordinatam affectionem siue ꝓuersionem ad creaturā. z sic est mala ex conuersione. Aut, puenit pp operantis negligentiam. z sic est mala ex omissiōe. Aut pp opaz operantis infirmitatē z miseriam: z hoc neutro modo est mala sed indifferens: deus enim decreuit pp suam pietatem z pp nostrā infirmitatem multas operationes nō imputare nobis neqz ad meritū neqz ad demeritū. z p̄sequēter tales opationes respectu nostri nō videnť bone moraliter nec male: vt cū quis loquiť alicui ex nāli pietate: vel alium salutat ex vrbanitate: vel facit ex necessitate nature. puta comedit vt reficiař ambulat vt recreeť: nec tñ hoc refert in deū. tales. n. actiones non sunt meritorie: qz ad deū non referunť dicere q essent demeritorie dux videretur cū non fiant pp inordinatā ꝓuersionem ad creaturā: nec omittunť ad deum referri agentis negligentia qz tñ pp quandam infirmitatē que est in nobis ex coꝛpore coꝛruptibili aggrauante aiam. Nec obstat bis Bre. super illud Matthe. xiij. Deomni vbo occioso tē. vbi dicit q verbū occiosum ē qō caret rōne iuste necessitatis vel pie vtilitatis: qz vt dicit Ricar. in. ij. di. xl. non semp oz q actꝰ explicite ad finē q ē deꝰ referař vt non sit occiosus sed q referař ad bonū finē vel ciuilē vel coꝛporis necessitatē aut honestam recreationem. Solū ergo ille dř occiosus qui non refertur ad aliquē bonū finem. Demeritoꝛiꝰ autem vite eterne solus est actꝰ qui ordinař p intētionē ad deū: aut merito cōdigni si fiat ex charitate: vł ꝓgrui si fiat extra charitatem. Demeritoꝛiꝰ vo si non referař in deum

er iordinata conuersione vel omissione.

9 ¶ Vtrum bonitas actualis volūtatis addat aliquam bonitatē super bonitatē ipsius habit⁹ gratie. ff. fm Ricar. vbi. s. q actualis volūtas elicita a volūtate potentie per gratiam addit habitui gr̄e bonitatē aliquā a deo remūerabilē quātū ad primū subāle ita q̄ primū subāle habitui gr̄e t actibus interioribꝰ volūtatis per gratie habitū elicitis correspondet. vñ pp̄ tales actꝰ plus habebit de p̄mio subāli q̄z si sine ipsis a corpore decessisset.

Interdictum

dicitur ab interdico iterdicis quod idem ē qđ prohibeo. t sic pertinet ad iterdictū iuris canonici ex quo iterdicit̄ administratio aliquoꝝ sacramētoꝝ: t celebratio diuinorum vel executio aliquoꝝ spūaliū fm Inno. t sic ē ecclesiastica censura. Aliq̄ dr interdictū. i. iter dnos datum vel iter dno dicta: vt Insti. de interdic. i prin. t isto modo accipit i iterdictis a lege ciuili siue a pretore. t quedā sunt publica t ista sunt. ir. quedā sunt priuata t b̄ sunt. xxviij. de quibus vide glo. t doc. in. c. pastoralis. de cā pos. t. ppri. t i. c. item cū quis. de restit. spo. t de istis hic non itēdo tractare: sed vide si placet in speculo. eo. ti. Sed de iterdicto primo mō dicto nec ēt itēdo dicere de iterdicto quo aliquod particulare spūale iterdicit̄. puta cū quis iterdicit̄ ab officio vel a beneficioꝰ t hmōi: q̄ de hoc dico. ī. Suspensio. Sz hic intēdo solū tractare de iterdicto: ex quo i aliq̄ terra vel ecclesia vel alique persone iterdicū̄ a celebratiōe diuinoꝝ peceptiōe sacroꝝ aliq̄ꝝ pulsatōe cāpanaꝝ t ceteris: de qb⁹. ī. dicā Interdictū. v.

1 ¶ Quot sunt spēs iterdicti. ff. q. due. Vna hominū: alia locoꝝ. Interdictū hominū: aliud gnāle: aliud spāle: aliud singulare. Bnāle iterdictū hoīum est cū iterdicit̄ populus regni: castri vel ville aut ciuitatis. Et sic aduerte q̄ qñ iterdicitur ppl's vel vniuersitas vel cōe: q̄ tūc nec locus nec clerus est iterdictus. Itē fm Cal. nec psone ecclesiastice que ex toto sunt translate i ecclesiā: q̄ ꝺ populo nō sunt. xij. q. ij. duo. ficē qñ interdicitur clerus tantū: nō est iterdict⁹ populus nec vniuersitas vel cōe: q̄ sunt diuersa clerus t populus. ꝺ sen. ex. si. fnia. li. vi. Dñ clerici possunt celebrare sicut prius. fm Joā. an. in. d. c. si fnia. s. alta voce pulsatis campanis: iterdictis tamen exclusis: q̄ prohibitio. c. qđ in te. de pe. t re. t. c. nō ē vobis de spon. t moderatio. c. alma. de sen. ex. lib. vi. Intelligit̄ qñ locus est iterdict⁹: t nō expresso loco i fnia iterdicti: nō hz locū cessatio diuinorum t alia q̄z suis sit gnāle. Cal. tñ tz q̄ ꝺz seruari moderatio. d. c. alma. Sed non credo ci. Dic ergo q̄ possunt clerici alta voce celebrare sicut prius: t in ecclesijs suis alta voce: t q̄ i isto casu possunt admitti omnes qui nō sunt de populo illo t non sūt cā interdicti. tenet Archi. in. d. c. si fnia. t Fede. cōsilio. lxx. Sil'r fm Cal. illi possunt admitti qui de illo erāt populo sed domicilū transtulerunt. Asteñ. tamen li. vij. ti. xvi. tz q̄ nō: nisi absoluā̄tur ex quo semel fuerūt interdicti: sed dicū Cal. est verius t sequitur Be. in. d. c. si fnia. t etiam absentes excusanť donec sciāt. c. apostolice. ꝺ clero. mi. postq̄z sciunt tenentur seruare.

¶ Vtrūz populus nō interdict⁹ si fiat de pp̄lo tal'r 1
interdicto efficiāť interdict⁹. ff. fm Cal. q̄ sic.

¶ Vtrūz bānit⁹ q est de populo interdicto sit am 3
plius interdictus. ff. q̄ sic. si ad tempus est bannitus: q̄ adhuc ciuis est t de populo. l. relegati. ff. de interdic. t relegatis.

¶ Sed nūquid habitantes in ciuitate qui nō sūt 4
neq̄z ciues neq̄z de pp̄lo illius liganť interdicto. ff. q̄ nō. d. c. si fnia. sed liganť illi q̄ sunt facti ciues ex gratia: lz ibi non habitent.

¶ Vtrum impuberes pp̄li interdicti sint fil'r. ff. 5
Jo. de deo. q̄ si nō sunt doli capaces non sunt interdicti. secus si sunt doli capaces.

¶ Quid de mulierib⁹ q̄ viris ꝺdicūt t alijs hoi 6
bus q̄ posse resistūt. ff. Jo. de deo. q̄ nihilominus ex q̄ sunt de illo pp̄lo q̄ sunt interdicte.

¶ Spāle iterdictū hominū est cū iterdicit̄ aliq̄ 7
collegiū vel vniuersitas i populo icluſa: puta studiū papie t hmōi vel capitulū. Nam interdicto capitulo vel collegio vel vniuersitate singule persone de ipsa sunt interdicte. fm Jo. an. t Be. in d. c. si fnia. t istud comprehendit tam clericos q̄z laicos qui sunt de illo collegio vel vniuersitate.

¶ Sed quid si iterdicat̄ familia alicuius nunqd 8
clerici de eius familia erunt interdicti. ff. Rod. q̄ sic: nisi specialiter eximanť. Dñ aduerte hic fz Archi. t sequitur Be. in. d. c. si fnia. q̄ interdicto collegio vel vniuersitate clerici qui non sunt de illo collegio vel vniuersitate poterunt ianuis apertis t pulsatis campanis alta voce celebrare excōicatis t interdictis exclusis. Secus vbi cēt interdict⁹ locus: q̄ nō p̄nt nisi fm q̄. ī. dicam.

¶ Vtrūz si iterdicanť doctores oēs alicuius ci 9
uitatis itelliganť iterdicti clerici qui sunt doctores ff. q̄ nō per glo. in. d. c. si fnia. Sil'r si iterdicū̄t clerici nō veniunt religiosi nō habētes dignitatē t de hoc vide. s. Clerie⁹. i. Be. tñ in. d. c. si fnia dicit q̄ clero iterdicto veniunt clerici seculares regulares conuersi t conuerse: qui ita sunt ad ecclesiam translati q̄ proprie de populo dici non p̄nt. De quo dicto valde dubito: t potius credo contrarium nisi aliud constet de mente: per ea que. s. dixi. Clericus primo.

10 ¶ Quid si vnus de pplo interdicto ingredit monasteriū an possit diuinis interesse fine relaratiōe interdicti generalis vel specialis. ff. nd. ff. ede. & sequitur Be. in. d. c. si smia q sic. q definit esse de populo: ergo purgatur eius lepra sine alia relaxatione.

11 ¶ Singulare interdictū hominū dr cū aliq certa persona interdicit vel etiam incerta: vt cū dicit. Qui fecerit sic sit interdict⁹ ipso facto. & isti quocūq vadūt sunt semp interdicti: nisi absoluant si interdictū nō est ad tps. Nō aduerte & nō. bñ q tales interdicti sine gnāliter sine spāliter vel singulariter nō pñt exercere aliquē actum ꝓcessor tpe interdicti: de quibus. j. dicet qui ptinēt ad ordines aut ad celebrationē diuinor: aliter essent irregulares vel suspensi sm q infligitur pena violantibus interdictum. vt. j. dicet. & de tali interdicto non loquitur. c. alma.

12 ¶ Vtrum interdicti generaliter specialiter vl singulariter sint vitandi ab alijs. ff. sm Host. Inno. & Ber. q sic in diuinis officijs quādo ꝓpria noie seu alia certa locutiōe per smias sunt designati. Alij aūt nō sunt vitandi nisi a iudice specificet nisi cor offensa per quam sunt interdicti ēt multum notoria ita q nulla tergiuersatione posset celari. c. tua nos. de coha. cle. & mulic. Sed tu dic vt. §. Excōmunicatio. viij. §. iij.

Interdictum. ii.

locorum. Aliud generale: vt cum interdicitur regnum vel ꝓuincia vel dioecesis. Aliud spāle vt cū interdicit ciuitas aliq castrū vel villa. Aliud singulare: vt cū interdicit certa ecclesia vel capella vel certe ecclesie: & sic interdicto loco aut gnāliter vel spāliter aut singulr nō sunt interdicti hoies vel clerici talis loci. Nisi ēt illa loca pñt audire diuina & sepeliri si ibi elegerint sepulturā: vel ibi mortui fuerint: q nō sunt interdicti nisi fuerint i culpa interdicti ponendi ter. i. d. c. si smia. nō. Pa. in. d. c. qō i te. & d. c. nō est vobis. Aduerte tñ q id qō statuit i interdicto generali locorum hz locū in interdicto speciali loci. Et hoc ideo q interdicta ciuitate vel villa intelligitur tota interdicta generaliter: & iō habentes priuilegium q tpe generalis interdicti possint celebrare submissa voce intelliget gnāle interdictum: qñ etiā aliqua terra est interdicta q ad illam terrā. vt dicitur & nō. in. c. cū parish⁹. & verbo. signi. Inno. tamen & Host. tenent q interdicta ecclesia aliqua in penam populi: lz multi ex eis non deliquerit: sed solum vel dñs vel vniuersitas q talis populus ēt qui non est in culpa non poterit alibi eligere sepulturam apud ecclesiam non interdictam nisi ex priuilegio speciali habuerint. sed hoc non credo verum: quia. c. qō allegat. s. vt priuilegia: de priuile. loquitur qñ populus est interdictus.

¶ Quid si iudex dicat interdico regnū francie. ff. q interdictū extendit ad totā terrā que adheret ei tēpore late smie siue rōne dñij siue rōne feudi. de postu. prela. c. i. vel sm glo. in. d. c. extēditur ēt ad terras q adherebāt ei prestādo auxiliū tpe interdicti prolati. si Vo dicat interdico terras regis francie: tunc sm Rodoñ. non extenditur ad feuda: q pene sunt restringende: sed contra eū est tex. d. c. i. in Vbo terrax ipsi⁹. & iō dic sic ēt interdicta. q i feudis hz vtile dñiū: & ēt icludūtur terre in quib⁹ solum hz vsufructum sm Jo. an. & sequit Be. i. d. c. si smia. si Vo aliquā terrā haberet in pignus nō esset interdicta: q nō est ipsi⁹ q ad ꝓpriū. secus si diceret q interdicit oēm terram quā tenet: q sic esset interdicta. c. cū Bertol dus. de re iudi. q credito: habet possessionem veram pignoris. ff. de vsuca. l. serui. 1

¶ Sed quid si habet terram cōmunem cum alte ro. ff. Be. in. d. c. si smia. q si est indiuisa nō cō prehendetur ne iustus patiatur. secus si est diuisa quia pars sua subtiacebit. 2

¶ Vtrum interdicta ciuitate veniāt eius suburbia. ff. q sic. & ēt ptinētia edificia. Et idē dic de interdicto castri vel ville: lz ꝓprie nō hēant suburbia. vt in. c. si ciuitas. de sen. ex. li. vi. 3

¶ Sed quero quid dr suburbiū aut cōtinēs edificiū. Jo. de deo dicit q suburbia intelligunt illa q sunt. j. vltimam portam & faciunt cū ciuitate publicas functiones & vocantur ad consilia & contiones. Vel dic sm Be. q dicuntur burgi extra & prope ciuitatem in quibus domus sunt contigue. Vel dic q suburbia dicuntur domus per quas est iter rectum eundi ad ciuitatem vel locū & continentia edificia sunt pulchre domus circa ciuitatē nō intra suburbia vbi nō sunt burgi dicte introducentes ad ciuitatē. Blo. in. d. c. si ciuitas. dicit q arbitrio iudicis ē relinquendum que dicantur continentia edificia: q non dicit tex. cōtiguis. sed continentibus. Legisse Vo in. l. ij. & l. edificia. & l. qui in continentib⁹. ff. de ver. sig. quasi in idem coincidunt. Ego Vo quo ad hoc attenderem ad rōnem legis expressam & dicerez oia illa dici continentia edificia que ita sunt ꝓpe ciuitatem q in illis celebrando contēneretur ecclesiastica censura: puta q quasi ita commode eo conuenire possunt sicut si non esset interdictum. sed vbi non contēnitur propter hoc. puta distat p miliare & est valde laboriosus illuc ire nec possint populus potest eo conuenire tunc non acciperet sub hac significatione. 4

5 ¶ Vtrum dño vẽdẽte terrã interdictã siue generaliter siue specialiť: aut singulariť alicui dño q̃ nõ est in culpa cessẽt interdictũ. ℟. q̃ nõ ƒz Be. in. d. c. fi snia. q̃ secum portat onus suum.

6 ¶ Vtrum dño emẽte terrã post latã sniam interdicti ꝺ oẽm suã terrã: fit illa terra interdicta. ℟. ƒz Be. i. d. c. fi snia. q̃ nõ. nisi lato: interdicti expreſſ fiſſet nedũ terram habitam ſed habendam.

7 ¶ Vtrum interdicta eccla ſit interdictũ cimiteriuz vel eius capella. ℟. q̃ ſic. ſi capella vel cimiteriuz ſunt ꝓtigua eccle: alꝫ nõ. ꝛ ió in nõ cõtiguis poſſet celebrari. d. c. fi ciuitas. §. fi.

¶ Interdictum. iii. tam perſonaruz q̃z locoꝝ quis poteſt ponere. ℟. q̃ omnes illi qui poſſunt excõicare vel ſuſpendere rõne iuriſditionis ordinarie vel delegate quam habent ſuper illos quos volunt interdicere: de ver. ſig. querenti. de offi. dele. c. q̃ pontificali. lib. vi. Et quis poteſt excommunicare. habes. ſ. Excom municatio. i. §. iij.

1 ¶ Vtrum epiſcopi poſſunt interdicere perſonas ſingulares eccleſiaſticas vel ſeculares aut eorum loca vel terras que habent priuilegium ne poſſint interdici. Reſpon. q̃ ſic. ꝛ etiam excõicare: niſi talia priuilegia ſint conceſſa regibus vel reginis aut eorum filijs vel religioſis non ratione perſone ſed ordinum vel locorum. vt in. c. ne ali qui. de priui. li. vi. nec etiam poſſunt interdicere exemptos etiam indirecte. puta interdicendo ne eis vendant aut cõmunicent: ꝛ contrafacientes ſunt puniendi. c. quanto. de priuile. ratione tamen delicti ꝛ contractus poſſẽt. vt ſupra Exemptus. §. viij.

2 ¶ Vtrum canonici eccleſie cathedralis poſſint ponere in aliquo loco vel eccleſia interdictũ. ℟. q̃ non ſine aſſenſu epiſcopi. c. que ſunt. de bis q̃ fi. a ma. par. ca.

3 ¶ Pro qua cã poteſt poni interdictum. ℟. q̃ ꝓ ſubſidio pecuniario vel debito pecunie vel alterius quantitatis. laicus aliquis non poteſt interdici niſi ex ſpeciali auctoritate ſedis apoſtolice ꝛ expreſſa: alꝫ non tenet ſi ponatur per extrauagantem. Bonifacij. viij. que incipit. Prouide attendentes. Ponendum eſt igitur pro culpa aut domini aut populi ꝛ huiuſmodi non ſingularis alicuius perſone que officium non habet generale. vt patet in. c. ſane. de offi. dele. ꝛ in. c. non eſt nobis. de ſpon.

4 ¶ Quõ debet poni. ℟. q̃ precedẽte monitiõe ꝛ in ſcriptis q̃ ſcriptura ꝓtineat cãm ſicut ꝛ de excõicatione dictum eſt. ſ. Excõicatio. ij. §. i. ꝛ. ij.

5 ¶ Vtrum ſit aliqua forma verboꝝ ſeruãda. ℟. q̃ nõ neceſſario ſed ſufficit dicere. Nos propter talem cauſam regnum vel caſtrum vel eccleſiam talem ſupponim⁹ interdicto ꝛ huiuſmodi. vt no. in dicto. c. ſane. ꝛ. c. non eſt nobis.

¶ Interdictum. iiii. In quib⁹ caſibus incurrit interdictũ. ℟. q̃ generale interdictũ ꝛ ſpãle locoꝝ i nouem caſibus incurrit ipſo iure. Primo⁹ qñ ciuitas i qua moꝛit ſummus pontifex nõ ſeruat diſpoſitionẽ. c. vbi periculum. de electõne li. vi. q̃ tũc ipſo fcõ ẽ interdicta: vt ibidem. Secundus quãdo ciuitas dat auxilium: cõſiliũ: vl fauorem: i ſecutoꝛib⁹ cardinalium aut clericoꝝ vel religioſoꝝ de familia domini pape vel cardinalium captoꝛib⁹: aut percuſſoꝛib⁹ vel mandatoribus predictoꝝ aut ſocijs talia facientiũ: vel ſi infra menſem ſaltem tales delinquentes nõ punierit ſi põt ipſo facto ẽ interdicta: de penis. c. felicis. lib. vi. excipit Roma. Tertius qñ collegium vel vniuerſitas ab eccleſijs vel ab eccleſiaſticis perſonis exigit pedagia gudagia vel alia per ſe vel per aliũ de rebꝫ ſuis quas nõ cã negociandi deferunt aut ad huiuſmodi ſoluenda compellit: tunc ipſo facto omnis ciuitas caſtrũ vel villa aut alius locus dicte vniuerſitatis vel collegij ſubiacet interdicto. de cenſi. c. q̃z q̃z. li. vi. Quartꝫ quãdo collegium vel vniuerſitas aut archiepi vel epi ꝛ alij tam ſuperiores q̃z inferiores eccleſiaſtici ſuſtinent penã quã incurrerũt i conducẽdo aut locãdo domos vſurarijs alienigenis que eis imponit in. c. i. de vſuris. li. vi. per mẽſem: de qua habes vſura. ij. §. xiij. nam poſt menſem terre oẽs ipſoꝝm ſunt interdicte q̃z diu ijdem vſurarij i eis cõmoꝛãtur. vt i. d. c. i. Quintꝫ qñ clerici vel religioſi inducũt aliquem ad vouendum aut promittẽdũ de ſepultura ſi i eoꝝm eccleſia vel cimiterio eũ ſepeliant. tunc ſi infra decẽdiũ eccleſie vbi de iure venit ſepeliẽdus oia que occaſione ſepulture habuerũt non reſtituẽt etiam ſi nõ petant: ꝛ eadauer ſi petaꝛ ipſo facto eoꝝ eccleſie ꝛ cimiteria ſunt interdicta. c. aiarum periculis. de ſepul. li. vi. ꝛ tã diu durat donec plene ſatiſfecerint: vt ibidem. Sextus qñ ciuitas cõmittit aliquid i epm ſuum: vt capiatur. percutiaꝛ: bannieꝛ ipſo facto eſt interdicta. Ele. ſi quis ſuadẽte. de penis. Septimꝫ quilibet locus vel loca in quibus epiſcopus detinetur inuitus ſunt interdicta ipſo iure. d. clc. ſi quis ſuadẽte. Octauus quando religioſi exempti eccleſias ꝛ decimas recipiunt a laicis ſine conſenſu dioceſanoꝝm: vel excõicatos admittũt ad diuina ſeu interdictos nominatim aut inſtituũt vel deſtituũt i conſultis epiſcopis in eccleſijs non ſibi pleno iure ſubiectis: vel quando hoſpitalarij ꝛ templa/

rij plus q̃z semel in ãno celebrãt in ecclesia posi/ta in loco interdicto vel defendũt ne ꝓfratres ex/emptoꝝ seu ipsoꝝ oblati q in totũ non se trãstule/runt possint iudicari a locoꝝ ordinarijs. tunc ec/clesie eoꝝ ipso facto sunt iterdicte ſm glo. in. c. i. de iniur. li. vi. ⁊ Archi. i. c. eꝑorum. de priui. li. vi. ⁊ sequntur ſſDa. in. c. cũ ⁊ plantare. de priui. ⁊ facit. c. si quis suadente. xvij. q. iiij. q̃uis glo. in d. c. cum ⁊ plantare. ⁊ cõiter doc. ibidem tenent q nõ sint ipso iure. ℣z prima opi. mihi vr̃ veri/or. Nonus ecclesia dr̃ interdicta qñ est poluta hu/mano sanguine vel semine. de quo dic vt. s. Lõ/secratio ecclesie. §. viij. Decimo icurrit interdictũ regi castri vel loci qñ dñs eorum impedit ne lega/tus aut nunci⁹ pape possit exeq suũ offiũ ⁊ tã diu donec pfisterit i tali ꝓuincia. fac̃ exuagãs q̃ icipit sup gẽtes ⁊ reg̃ posita sb ti. d of. leg. Aduerte tñ h q̃z i supradictis casib⁹ aliq terra vel ciuitas vl ecclesia ipso iure subijciatur interdicto nõ tñ tene/tur quis illud seruare ante declarationẽ per iudi/cem fiendam: ita q in ea celebrans añ dictã decla/rationẽ nõ incidit i penas statutas cõtra non ser/uantes iterdictum. de quibus. §. dicet. Interdi/ctum. vij. ⁊ hoc ppt ꝓstitutionẽ constañ. conci/lij. de qua. s. Excõicatio. viij. §. iij.

¶ In quib⁹ casib⁹ incurritur iterdictuz generale vel speciale persona ipso iure. ℟. q. in quattuoꝝ casibus. ſſprim⁹ qñ eps cõmunitas vel vniuersi/tas imponit: exigit vel recipit collectas ab eccle/siasticis ⁊c. de quib⁹ in. c. clericis. de immu. ec. lib. vi. seu qñ bona deposita in ecclesijs arestauerit: occupauerit: vel arestari aut occupari fecerit: seu dederit in his auxiliũ: ꝓfilium: vel fauorẽ sciẽter ipso facto est interdicta: nec absoluit nisi de specia/li mandato sedis apostolice. nõ obstantib⁹ qbus/cũq̃z priuilegijs: vt in. d. c. clericus. Secundus quãdo vniuersitas vel collegium permittit in ter/ris suis vsurarios alienigenas ꝺducere domos vel eis locat ad exercendum fenus ipso facto est i/terdicta. c. i. de vsuris. li. vi. Tertius qñ persona ecclesiastica regularis aut secularis quantũcunq̃z exẽpta ⁊ cuiuscũq̃z ordinis aut stat⁹ existat scien/celebrat vel celebrari facit in locis interdictis nisi ſm permissionẽ iuris vel excõicatos publice. vl interdictos ad diuina officia vel sacramẽta aut se/pulturã admittit: tunc ipso facto ẽ interdicta ab i/gressu ecclesie. ⁊ tãdiu donec satisfecerit ad arbi/trium eius cuius sniam contempserunt. c. episco/porum. de priuile. li. vi. Modie tñ sepelientes ex/cõicatos publice aut notatim iterdictos sunt ex/cõicati ipso facto. cle. eos. de sepul. Quartus qñ vniuersitas ꝓcedit represalias aut concessas extẽ/dit ad personas ecclesiasticas vel eoꝝ bona: nisi infra mensem reuocet ipso facto est interdicta. c. ⁊ si pignorationes. de iniur. li. vi. Sunt alij ca/sus interdicti: de quibus. §. Suspensio. primo q potius suspensiones nominant q̃z interdictũ cuz ẽt casu tertio precedenti.

Interdictum.v. que prohibẽ/tur tpe iterdicti vel i loco iterdicto exerceri. ℟. q. oẽ spi/rituale: quod reducitur ad ser. vt clarius intelliga/tur ſm q colligo ex Inno. ſſDa. ⁊ cõiter doct. in d. c. nõ est vobis. ⁊ c. fi. de excess. prela. ⁊ c. q in/te. de pe. ⁊ re. ⁊ c. fi. de sen. ex. li. vi. Dñi aduer/te ⁊ not. dñi q quicquid pertinet ad aliquod ser in/fra positorum intelligitur semper prohibitum tẽ/pore interdicti: nisi vbi inuenitur in iure speciali/ter concessum.

¶ Et primo prohibetur oẽ exercitium deputatũ 1
certo ordini ecclesiastico. Et hoc ꝓcedit siue sint clerici presbyteri siue inferiores: vt not. ſſDa. in/c. ij. de cle. excõ. mi. Et dicitur exercere officium deputatum certo ordini. puta qñ dicit epistolã vt subdiaconus euangelium vt diaconus: vel offe/rendo calicem: vrceos: ⁊ hmõi: vt lector vel exor/cista: ⁊ huiusmodi: vel dicendo matutinũ ⁊ aliud officium vt ebdomadarius ⁊ similia que cõueni/unt alicui ordini. ff acit. c. si quis episcopus. cl. ij/xi. q. iij. vnde talia exercentes sunt irregulares ipso facto. Secus esset si exerceret aliquod quod non est deputatum certo ordini ecclesiastico sicut cantans responsoria vel psalmos non officiando principaliter. sed tanq̃z quilibet alius laicus. Itẽ nec auditio diuinoꝝ pertinet ad certum ordinem ⁊ talia exercentes tempore interdicti non erunt ir/regulares nisi auctorizãdo audirent diuina. pu/ta q̃ prelatus facit celebrare: q̃ sic esset irregula/ris ſm glo. in cle. archiepiscopo. de priuile.

¶ Vtrum benedictio solẽnis episcopi sit prohi- 2
bita tali tempore. ℟. q. sic. q̃ eam facit ratione or/dinis. xcv. di. c. ecce ego. nisi in festiuitatibus: de quibus infra: non autem simplex prohibet⁹: nec benedictio pere vel baculi peregrinorum: q̃ nõ pertinent ad ordinem. ⁊ idem potest dici de be/nedictione vestimentorum illorum qui volunt in/trare monasterium vel tertiuz ordinẽ beati ff rã/cisci q licite potest fieri.

¶ Secundo prohibetur ministratio sacramen/ 3
torum exceptis eo modo quo conceduntur de iu/re. de quo vide. §. in. c. se.

¶ Tertio prohibetur celebratio diuinorum: vt i 4
c. responso. de sen. excom. de cle. excom. mini. c. ij. ⁊. iij. Sed quid venit hic nomine diuini offi/cij. dic solũmodo ordinatum in breuiario vel mis/sali. vt. §. ꝑz. ĩ. c. se. §. i. cum sequentibus.

5 ¶ Quarto prohibetur collatio ordinum nisi. vt ſ. dicam in. c. ſe.

6 ¶ Quinto prohibet ſepultura eccleſiaſtica. tñ extra cimiteriū ꝛ eccłam lꝫ ſine officio: cū officio nō aliter clericus incurreret penas poſitas ꝑ tales. de quibus. ſ. dicetur. in. c. ſe.

7 ¶ Sexto pulſatio campanaꝝ. ar. d. c. alma. Si tñ laici pulſarent ſine eoꝝ ꝓſenſu clerici excuſant ſm Jo. de deo. Hoc intelligo de pulſatione prohoris canonicis: qz Aue maria vel campane ꝺ feſto vel pro alio ſigno ꝯꝫ pro horis non credo ſint prohibite.

8 ¶ Septimo apertio ianue eccłe tpe celebratiōis officij: niſi prout. ſ. dicetur in. c. ſe.

9 ¶ Vtrum prefata ita prohibeant in eccleſijs exẽptis: ſicut i alijs. ſ. q. ſic. vt in. c. auctoritate. de priui. li. vi. ꝛ ita ſeruabūt ſicut faciunt alie eccleſie celebrando ſm modificationem. c. alma. de ſent. excō. lib. vi.

Interdictum. vi.

Que conſtituunt tpe interdicti gñalis locoꝝ vel ſpecialis vel ſingularis. ſ. q. vndecim.

1 ¶ Primū celebratio officioꝝ diuinoꝝ ꝛ miſſaꝝ in eccleſijs ꝛ monaſterijs ſicut fiebat ante interdictum cum iſta modificatione. tñ. ſ. ſubmiſſa voce. ianuis clauſis: campanis non pulſatis. ex cōicatis ꝛ interdictis excluſis in. d. c. alma. §. ad dicimus. Aduerte hic q iſtud. c. alma. loquit de generali ꝛ ſpeciali interdicto tam hominum ꝯꝫ locorum: nō de ſingulari interdicto alicuius eccleſie ſm glo. in. d. §. addicimus. ꝛ ideo ibi nō poſſet celebrari. Quod nota bñ: q pauci aduertūt.

2 ¶ Sed quero a quibus celebrari debent prefata diuina. ſ. Archi. in. d. c. alma. q a prepoſitis clericis eccłaꝝ vel monaſteriorum monachis: niſi ꝛ ipſi eẽnt interdicti. vt. ſ. interdictum. i. §. xi.

3 ¶ Qui poſſunt admitti ad iſta diuina. ſ. q nullus niſi clerici aut monachi illarum eccleſiarum i quibus celebrantur. vſi aliaꝝ eccleſiarum clerici vel monaſteriorū monachi nō poſſunt admitti ꝑ Archi. in. d. c. alma. Cal. tamen vt refert Be. in. d. c. alma. tenet q poſt factum non eſſent irregulares: ſed ante factum non auderet conſulere q quis admitteret religioſos vel clericos extraneos. ſ. ſederi. conſilio. lxxxvij. dicit q videtur abſurdum tales non admittere. ꝛ Joā. and. dicit q eſt nimis durum tenere q non admittantur. Et credo q ſit verius q poſſunt admitti omnes clerici aut religioſi aliarum eccleſiarum. ꝛ verbum canonici ꝯꝫ clerici eccleſiarum reſtringit diſtributionem non auditionem ſeu celebrationem quam permittit ſicut prius poterant intereſſe. ꝛ nunc ſimiliter. ſ. facit ad hoc. d. c. q i te. Seculares ſi ante de terris non interdictis nullo modo poſſunt admitti. vt in dicto. c. licet. ar. c. quoniam epiſcopi. de priuile. li. vi. quia quod per priuilegium vni conceditur alteri denegatur q̃ proba. ur.

¶ Vtrum cum alicui ſingulari perſone conceditur vt modo premiſſo. ſ. ianuis clauſis. ꝛc. poſſit celebrare vel audire diuina tempore interdicti. eius familiares qui non dederūt cauſam: ꝛ domeſtici poſſint admitti ad audiendum ꝛ celebrandum ſibi officium diuinum. ſ. q. ſic. vt in. d. c. licet vobis. §. conceditur. Et quid comprehenditur ſub iſtis. vide. ſ. familia. niſi ob iſtam cām in fraudem ſint aſſumpti. c. vltimo. de verborum ſigni. lib. vi. 4

¶ Quid ſi non ſit ſingularis perſona ſed puentus aut collegium cui conceditur auditio diuinoꝝ tempore interdicti. nunquid eius familiares domeſtici ſimiliter ſint admittendi. ſ. q. non. vt in d. c. licet vobis. §. non ſic. niſi ſuper hoc habeant priuilegium. vt ibi. 5

¶ Quid ſi in conuentu vel collegio non ſunt niſi tres quorum duo ſunt infirmi nunquid tertius poterit celebrare cum familiari. Reſpon. Oſtien. in. c. q non nullis. de priuile. q. ſic. ne priuilegium ſit inutile ſicut conceditur ſingulari perſone vt in. d. c. licet. dummodo non dederit cauſam interdicto. vt in. d. c. licet. Archi. dubitat. ſed ego credo verum dictum Oſtien. 6

¶ Quomodo debet intelligi priuilegium quo conceditur aliquibus religioſis q tempore interdicti poſſint recipere ad diuina confratres ſuos. Reſpon. q debet intelligi de illis confratribus qui lꝫ in ſeculo remanent tamen eorum ordini ſūt oblati mutato habitu ſeculari: vel etiam qui inter vivos bona ſua dederunt eis retento vſufructu in vita ſua. vt in. c. vt priuilegia. §. i. de priuileg. ꝛ in. c. cum ꝛ plantare. §. de confraternitatibus. ibidem. 7

¶ Quid ſi priuilegiati vt admittantur tempore interdicti dederunt cauſam interdicto vel eorum culpa: dolo vel fraude ſint interdicti ſententia, prolata: vel ad perpetrandum delictum. cuius occaſione interdictum latum extitit dederunt auxilium: conſilium: vel fauorem. Reſpon. q non obſtante priuilegio nullo modo admitti poſſunt. vt in. d. c. licet. §. fi. 8

¶ Que miſſa poteſt celebrari. Reſpō. Beni. in dicto capitulo alma. recitat ꝛ ſequitur Joan. And. ꝛ Cal. q etiam peculiaris. licet Joan. mo. tenuerit q ſolum conuentualis poterat celebrari. 9

¶ Conceditur aliquibus vt tempore generalis 10

vel specialis interdicti locorum possint celebrare in suis festis ianuis apertis sicut minoribus ⁊ p̄dicatoribus nunquid poterunt tales alios admittere ad celebrandum. Respond. Innocenti. ⁊ Hostien. in. c. vt priuilegia. de priuile. q̄ si priuilegium sit eis datum personaliter non possunt ⁊ tunc personaliter conceditur cum dicitur: concedimus vobis vt possitis celebrare. Si vo personaliter non esset datum sicut cum dicitur: concedūꝫ vobis vt in vestris ecclesijs celebretur: tunc possunt admittere alios ad celebrandum. ⁊ sic est priuilegium fratrum minorum ⁊ predicatorum.

11 ¶ Vtrum seculares ⁊ quicunq; alij possint extra ecclesiam predicta diuina officia ascultare. R. Hostien. q̄ excommunicatis ⁊ interdictis non licet audire diuina. nec q; licet clericis ita alte dicere q̄ audiantur de foris. Intellige studiose. possunt enim ita alte dicere q̄ se audiant in choro ad inuicem etiam si sic dicendo audirentur ab extra arguñ. d. c. alma. Similiter non est eis aperienda fenestra vel hostium vt videant elevationem corporis christi ⁊ huiusmodi. nec pax extra portā da: nec ad offertorium post euangelium admittē di. Ad predicationem tamen possunt admitti libere: nec distinguitur an dederit causam vel non vel sint excommunicati vel non: vt in. c. respon so. de senten. excom. iuncto. c. episcopus nullus. de conse. di. i.

12 ¶ Vtrū dicentes officium per viam vel extra ecclesiam tempore interdicti generalis vel specialis locorum frangant interdictum. R. q̄ si hoc faciant studiose vt seculares audiant. sic violant interdictum: vt probatur ar. c. fi. de priuile. lib. vi. vbi patet q̄ etiam celebratio diuinorum extra ecclesiam prohibetur tali tempore. Secus autem si sic dicendo a casu seculares transeuntes audiant tum q; quod modicum est ratio apprehendit q̄si nihil. secundo phisi. tum quia non contra rationem legis.

13 ¶ Vtrum liceat clericis vel laicis in loco interdicto legere euangelium vel psalmos ⁊ huiusmodi. respondeo q̄ sic. sicut ⁊ predicare. sicut ante dictum est.

14 ¶ Vtrum tempore generalis vel specialis interdicti locorum possint seculares ⁊ alij orare in ecclesia oratione priuata. R. Mondal. q̄ sic. q; talis actus non continetur sub aliquo prohibitorū: vt patet. s. Item tenet Rodo. q̄ etiaꝫ si sint ipsi orātes interdicti vel illa ecclesia possunt orare oratione priuata.

15 ¶ Vtrū introductio post partum ⁊ benedictio nuptialis possit celebrari tempore interdicti. R. Do. tenuit q̄ non licet.

¶ Secūdū qd̄ p̄cedit ē celebratio diuinoꝝ offiꝝ 16
⁊ missaꝝ alta voce ⁊ solēniter ianuis aptis: pulsatis cāpanis ⁊ oib⁹ interdictis admissis: solūmō excōicatis exclusis. Et hoc solū p̄cedit i festiuitatib⁹ natalis dñi. pasce ad pēthecostes ⁊ assumptionis virginis glorioſe. Ita tū q̄ illi q̄z cā interdictū est latū altari nō appropinquēt: vt i. d. c. alma. Extē dit h̄. c. ad festū corpis xpi ⁊ ciꝰ octauā p Adartinū. v. ⁊ Eugeniū. iiij. i cruā. q̄ incipit. Excellentissimi. Sz aduerte q̄ ista celebratio fieret ab interdictis psonis eēnt irregulares. vt. s. p̄z. Silr si eccl̄a eēt spāl̄r interdicta. q̄. d. c. alma. intelligit q̄n interdictū ē gn̄ale loci vl̄ spāle ſm glo. ibidem.

¶ Vtrū hñtes priuilegia vt i suis festiuitatib⁹ ce 17
lebrare possint: vel in suo iocūdo aduētu: vt dō tē plarijs dr̄ i. c. vt priuilegia. de priuil. possint celebrare nō seruata moderatiōe hui⁹. c. alma. R. Joā. an. ⁊ archi. i. d. c. alma. q̄ nō. q; eoꝝ priuilegia p istud. c. reuocant̄ quo ad h̄. Secus si priuilegia obtinuerunt post istud capitulū alma.

¶ Quero q̄ hora dies icohabit̄. R. Jo. mo. i. d. 18
c. alma. q̄ qñ dies incipit lucescere: q; dies dr̄ a diā qd̄ ē clarꝫ. ⁊ mane ⁊ vesperā p̄hēdit iuē illud. facūē vespe ⁊ mane dies vn⁹. de of. dele. c. p̄sulit. i autē. d iudi. §. sedebūt. Jo. an. ibidē. dicit q̄ incipit i vigilia festi ad vesperas q̄ ad celebrationem offiꝝ. de feri. c. ij. ⁊ q̄ ptinuare poterūt vsq; ad vesperas crastine dici iclusiue. Sz pletoriū ⁊ reliqua post vesperas cātare nō poterūt ſm formaz p̄dictā. c. alma. p iura allegata. Archi. Vo p̄cor. cū Jo. an. sed addit q̄ i vesperis p̄pletoriū ptinetur. xi. q. iij. si qs ep̄s. el. ij. ⁊. xcij. dis. c. vlti. vbi Laur. Hugo. ⁊ Jo. h̄ nō. Et hoc dicit, pbari p d. c. ij. vbi Alc. dicit q̄ sicut magnitudo dieī exigit tardi⁹ termiari ⁊c. Itē, pbat q̄ p̄dicta p̄cessio c. alma. est gratiosa ⁊ fauorabilis: ⁊ sic ē larga interpretatio fienda. c. q̄uis. de prebē. li. vi. ⁊ hoc sequitur Be. in. d. c. alma. ⁊ sic habet consuetudo. ⁊ sic tene. Vnde Federi. consilio. cri. dicit q̄ sicut generaliter permittitur celebratio diuinorum officiorum sic intelligenda est permissio generaliter. de quo de coniugi. lepro. c. ij. de priuilegi. quia circa. maxime cum hoc sit fauorabile. ⁊ per consequens ampliandum. ⁊ sit priuilegium principis. ⁊ sit late interpretandum. Et ideo in istis festiuitatibus potest episcopus altaria ⁊ virgines consecrare. ⁊ vela benedicere: ⁊ illa imponere monialibus: ⁊ calices ⁊ paramenta benedicere: ⁊ similia. vt est benedictio aque: benedictio abbatisse: ⁊ abbatis: quia sub nomine dominorum ista veniunt: quia sacramēta nō sunt cū sint tm̄. vij. hec Fede. Similiter pōt sacerdos be

nedicere sponsas: aquã: hmõi. ⁊ aspersionẽ facere: candelas ⁊ olium sil'r bñdicere. Intellige tñ q̃ fiant a personis nõ interdictis: q̃ pertinent ad ordinẽ: vt de aqua. de cõse. di. iij. c. aquã. De bñdictione paramentoꝝ ꝑz de conse. di. i. c. vestimenta. ⁊. c. ꝓsulto. de sacra vnctiõe. c. vnico. in fi. de consecratione eccle. vel alta. c. penul. aliter essent irregulares. vt ꝑz. Secus esset de alijs que rõne ordinũ nõ ꝓueniunt vt bñdictio mẽse: gratiarũ actio post mensam ⁊ similia. Limitare tñ bñdictionẽ mense ⁊ gr̃aꝝ actiones licere: dũmõ nõ fiet in forma officij. An aũt alijs tpibus a dictis festiuitatib⁹ hoc possit. ℟. ℣ ede. ibidẽ. q̃ sic. ſm moderationem. d. c. alma. ⁊ ſm q̃ diuina officia possunt celebrari: als non.

19 ¶ Tertiũ qõ ꝓcedit est pnia quoꝝũcũq; tam infirmoꝝ q̃z sanorum dũmõ excõicati non fuerint. Intellige si fuerũt excõicati pp delictum pp. q̃ interdictũ est positũ: nõ de excõicatis ex alia cã: q̃ si sic sunt excõicati nõ ꝑñt absolui ꝓterq̃z in articulo mortis ⁊ exceptis illis quoꝝ culpa latum est interdictũ: vel dederunt auxilium: consiliuz: vel fauorem delicto propter quod latũ est interdictum: nisi ꝓius satisfecerint si possunt: vel de satisfactiõe do prestiterint idoneã cautionẽ: aut si hoc nõ possunt nisi iurauerint q̃ cum poterunt satisfacient. ⁊ ad satisfactionẽ faciendã per illos qui possunt ⁊ tenenť dabunt auxiliũ: ꝓsiliũ: ⁊ fauorẽ: ac iuꝝ posse suũ laborabũt: ad hoc fideli'r: vt i. d. c. alma.

20 ¶ Vtrum absolutio gñalis possit fieri tpe interdicti. ℟. Jo. cal. q̃ sic: q̃ nõ est officiũ diuinũ: ſz hec nõ est bona rõ q̃: bñ pertinet ad ordinẽ: vnde si talis faciens absolutionẽ generalẽ esset interdictus. efficereť irregularis. sed ió ſz q̃ sicut penitentia omnibus conceditur. ita ⁊ absolutio siue generalis siue particularis.

21 Quartũ qõ conceditur est sacrãmẽtum eucharistie qõ morientib⁹ tantũ ꝓmittitur. c. ꝓmittimus. de sen. excom. ⁊ ẽt dãnatis ad mortẽ. cle. i. ℣ pe. ⁊ re. sed nunquit debeat eis deferri cum campanella. ℟. Cal. q̃ sic. ſm morem consuetum.

22 ¶ Vtruz sanis possit dari. ℟. q̃ nõ ẽt si sint sacerdotes nõ celebrantes: q̃ qõ nõ est cõcessum intelligitur ꝓhibitũ in ꝑfatis. ij. q. v. consuluisti. nec obstat. c. qõ in te. de pe. ⁊ re. vbi dr̃ concedi viaticũ cui concedit pnia: q̃ verum est ⁊ propzie tunc dr̃ viaticum: qñ datur morientibus sed quãdo datur sanis non ꝓpzie dr̃ viaticum sed eucharistia: ⁊ ideo sanis siue clericis: vel laicis denegatur. Intellige in clericis nisi qñ celebrant: q̃ tũc cõicare tenenť. Jo. cal. vt refert Be. in. d. c. alma. dicit q̃ est duꝝ dicere q̃ etiam clericis fit interdictum corpus xp̃i. Vnde Be. ibidez dicit q̃ clericis illius ecclesie põt ꝓcedi corpus xp̃i: q̃ nõ ẽ eis ꝓhibita participatio sacramentoꝝ nec officiorum diuinoꝝ: vt in. d. c. patet. q̃ ꝑñt secrete celebrare: ⁊ sic sumere corpus xp̃i: ⁊ hoc magis ꝑz ⁊ tene quia verius est.

¶ Vtrum saltem debeat dari corpus xp̃i illis secularibus quibus conceditur audire diuina. per c. alma. vt dictum est. ℟. Archi. in. d. c. q̃ licet. aliqui dixerint q̃ sic: tamen verius est q̃ non. q̃ in. c. si ſnia. de sen. excõ. li. vi. ponuntur vt diuersa audicio diuinorum ⁊ perceptio sacramentorũ. Et ideo tene q̃ non potest dari. 23

¶ Vtrũ mulieribus pregnãtibus ꝓpzinquis partui. ℟. ℣ Pa. i. d. c. qõ in te. fuit diuersa opio, sed sibi placet vt consideret conditio mulieris ⁊ si iminet periculum mortis probabiliter tunc potest eis ministrari viaticum: ⁊ placet: idem in intrantibus mare ⁊ obsessis ſm predictã distinc. 24

¶ Vtrum ꝓcedatur extrema vnctio. ℟. q̃ non vt dicit ℣ Pa. i. c. responso. de sen. excõ. ⁊ do. an. de butrio. in. c. non est vobis post alios. de spõ. nec etiam clericis ſm Jo. an. ⁊ Cal. 25

¶ Sed nunquid officium recõmendationis anime concedatur. ℟. Cal. q̃ sic. q̃ videtur annexũ sacramento penitentie. 26

¶ Quintũ qõ ꝓceditur ẽ sacramentũ baptismi ne dũ parulox sed etiam adultorum: vt in. c. q̃niam. de sen. er. li. vi. Et catheciznus: ⁊ totũ officium baptismi tanq̃z accessoriũ conceditur. ⁊ ꝛ Cal. q̃ si etiam quis baptizaret i ecclesia interdicta specialiter non incurreret irregularitatez: q̃z / uis si honeste alibi posset fieri non liceat. 27

¶ Sertum confectio chrismatis in die iouis sancta. d. c. quoniam. Intelligit tñ Archi. ibidem: q̃ nõ potest confici alta voce neq̃z campanis pulsatis ſz cũ moderatõe. c. alma. ſ. ianuis clausis ꝛc. 28

¶ Septimũ q̃ cõcedit est sacramentum confirmatiõis qõ etiã adultis potest exhiberi. d. c. q̃n. 29

¶ Octauũ qõ conceditur est sacramẽtũ mrimonij qõ legitime põt tali tẽpore contrahi. sed bñdictio nuptialis ſm Hosti. ꝓhibet ℣ Pa. in. c. ñ est vobis: vbi de hoc no. de spon. dubitat. ſz mihi videtur q̃ concesso principali concedatur ⁊ accessorium. c. accessorium. de reg. iur. li. vi. Attamen securius est abstinere nisi in diebus in quibus licet celebrare publice. 30

¶ Nonũ quod conceditur est sepultura ecclesiastica que solum clericis concedit qui seruauerunt interdictũ: sine pulsatione campanaꝝ tñ ⁊ solẽnitate ⁊ cum silentio. d. c. quod in te. sed hodie etiã credo possint sepeliri cum officio sine nota dicto. per ar. c. cui licet. de re. iur. li. vi. ſm moderationem tñ. c. alma. ſm ℣ ede. consilio. lxx. ⁊ etiã cũ 31

campanis ⁊ alijs consuetis in diebus in quibus potest publice celebrari.

32 ¶ Sed quid si ecclesia est spāliter interdicta nunquid ibi sepelientur. ℟. Inno. ⁊ Jo. in. c. tanta. de excess. prela. q̄ fm quosdā nō possunt ibi sepeliri. Posti. tñ tz q̄ sic: q̄ qō facit interdictū generale gnāl'r facit: spāle spāl'r. l. si duo. in fi. ff. ō admi. tu. ℣a. in. c. q̄ in te. tz q̄ clerici eccl'e spāliter interdicte possint ibi sepeliri. Alij vo q̄ non sunt clerici talis ecclesie spāliter interdicte debent in ecclesia alia non interdicta sepeliri.

33 ¶ Utrum penitentes ⁊ absoluti sint tumulandi in ecclesia vel cimiterio similiter sicut clerici. ℟ doc. q̄ non. si tamen de facto sepelirent nō sunt exhumandi. Sed si alibi sepeliantur cessante interdicto tunc sunt ad ecclesias deferendi.

34 ¶ Utrum cōfratres qui ex priuilegio religiosorum quoꝝ sunt ꝓfratres admittunt ad diuina: possint sepeliri i ecclesia interdicta. ℟. q̄ nō. tz in alijs libere possint eligere sepeliri. d. c. ꝓuilegia.

35 ¶ Utrum sepultura ecclesiastica ꝓcedatur oibꝫ in diebus in qbus licet celebrare solēniter: vt dictum est. ℟. Cal. tz q̄ sic. nisi specialiter sint interdicti vel causam dederint interdicto: ⁊ placet mihi sua opinio: tz Jo. an. ⁊ Jo. de ligna. ⁊ Be. i d. c. alma. tenent contrarium quo ad laicos. ff e de. etiam tenet ꝓsilio. cri. q̄ clerici officiando istis festiuitatibꝫ circa sepulturā nō efficiūt irregulares

36 ¶ Utrum priuilegiatꝫ tpe interdicti sup admissione ad diuina ⁊ receptione ad sacra possit sepeliri in cimiterio. ℟. Cal. q̄ sic. ⁊ idem videtur etiam si solum esset priuilegiatus super auditione diuinorum solum non facta mentione sacramentoꝝ p regulam cui cōicamus viuo ⁊ etiam mortuo.

37 ¶ Utrum mortuaria ⁊ alie oblationes possint recipi ꝓ defunctis tempore interdicti vel ab ipis interdictis. ℟. q̄ sic. si mortui sunt penitentes, ⁊ pro eis orandum est. xi. q. iij. quicunq̄ intra.

38 ¶ Decimum quod conceditur est ordinum collatio. vt no. Inno. in. d. c. non est vobis. Videt tamen velle q̄ solum clericis possint dari sed nō laicis. sed ℣a. in. d. c. ⁊ in. c. quod in te. dicit q̄ posset attentari q̄ ex necessitate poterunt etiā laici ordinari i loco interdicto sicut dictū ē de chrismate cum non fiat baptisimus sine eo. d. c. quoniam. q̄ ex quo conceduntur aliqua que non nisi p clericos possunt conferri consequenter permittuntur ⁊ ea sine quibus. ar. c. quoniam. de sen. ex. li. vi. ꝓ sine necessitate nec laici nec clerici possunt ordinari in loco interdicto: sed alibi ordinētur si ipsi non sunt interdicti quia possunt.

39 ¶ Undecimum qō conceditur: sed est speciale epis ⁊ alijs superioribus vt ybilibet possit cuz altari portatili celebrare: ⁊ celebrari facere ⁊ audire diuina q̄cuis sit interdicta terra: ciuitas vel castrum seruato tamen quod dictum est. s. ianuis clausis: campanis nō pulsatis: interdictis exclusis vt in. c. fi. de priuile. li. vi. habetur ⁊ nō. simile ꝓuilegiū habent fratres minores ⁊ predicatores. c. q̄ in his. de priuile. ⁊ nō. in. d. c. fi. in glo. Secꝰ si esset interdicta ecclesia vel aliquis locus singularis q̄ nec episcopus nec fratres predicti posset ibi celebrare. vt not. Jo. an. in. c. quesiuit. de cle. non residen. ⁊ sequitur ibi ℣anor.

¶ Duodecimum qō conceditur imo precipitur omnibus obligatis ad dicendum officium vt illud quotidie ⁊ integre dicant: tz ipsi specialiter ⁊ singulariter sint interdicti sigillatiz tamen debēt dicere sic ut dictuz est de excōicatis. s. hoze. §. v.

Interdictum. vii. violantes incurrunt penas. vij.

¶ Prima est irregularitas hanc icurrit omnis clericus q tz nō sit ipse interdictus tamen exerceat aliquid deputatum certo ordini i loco interdicto nisi fm qō permittitur a iure. vt. s. dictū est. Intelligit b ff ede. consilio. vij. verum q̄n publice ⁊ palam more solito celebratur: sicut dicimus ō excōicato vel interdicto sicut prius celebrante. i cle. pe. de sen. excom. Similiter existens interdictus simpliciter si exerceat aliquid deputatum certo ordini vbicunq̄ ē irregularis. c. is qui. ⁊. c. is cui. de senten. excom. lib. vi. ⁊. c. cum eterni. de sententia ⁊ re iudi. lib. vi. 1

¶ Secunda q̄ supradictus est ineligibilis ita q̄ non potest eligere nec eligi. d. c. is qui. 2

¶ Tertia q̄ supradictus sit impostulabilis ita q̄ non potest postulari. c. i. de postula. prelato. 3

¶ Quarta q̄ talis est beneficijs ecclesiasticis spoliandus: ⁊ si monachus vel monialis est debet retrudi in artiori monasterio ad agendū penitentiam. c. postulastis. de cleri. excom. mini. 4

¶ Quid si talis celebrat non in loco interdicto nec ipse interdictus sed tamen personis interdictis. ℟. q̄ non est irregularis. est tamen interdictus ei ingressus ecclesie donec satisfaciat ad arbitrium illius cuius sniam contempsit. c. episcoporum. de priuile. lib. vi. Sil'r fm ff ederi. vbi. s. Quando admittuntur laici aliunde venientes ad diuina in ecclesia non interdicta existente in loco interdicto generaliter vel specialiter. 5

¶ Sed quid si tales clerici exercent ea que non sunt deputata certo ordini: vtputa cantare in choro legere psalmos: vel epistolam sicut faciunt alij laici. ℟. fm Inno. in. d. c. tanta. ⁊ sequitur ℣a. in. c. ij. de cle. excō. mini. q̄ non incidunt in pe- 6

fatas penas. iurisditionalia tñ exercere pñt: vñ de ⁊ excõicare ⁊ absoluere pñt si ipsi nõ sunt interdicti. dicit tñ ℔a. in. d. c. ij. q. non debent absoluere cum illa solẽnitate. c. a nobis. cl. ij. de sentẽ. excõ. sed ei non credo quo ad absolutionẽz: quia absolutio ab excõicatione siue cũ illa solẽnitate siue sine ea non potest impẽdi ab interdicto: sed si ille qui ipendit nõ fit interdictus: tũc absoluere potest ẽt cũ illa solẽnitate: q. cũ absolutio pmittitur ergo ⁊ solẽnitas ꝓsueta. Inno. tñ ⁊ Mo. ⁊ Lau du. ꝓcordant cũ ℔a. ⁊ addunt q. efficeretur irregularis qui absolueret cũ pfata solẽnitate: sed eis nõ credo rõne predicta. Itẽ fm Buliel. durãdi filr est irregularis clericus qui solẽniter in cimiterio sepelit hoiem interdictũ. ar. c. i. de postu. prela. sed ego dico filr si hoiem nõ interdictũ sepelit in loco interdicto solẽniter. s. cũ offõ solito. ratio q. istud ꝓpetit certo ordini fm q. cõiter seruatur. nor. ẽt aliam penã in cle. eos. de sepul. de qua. s. excommunicatio. vij. casu. xxxvi.

7 ¶ Quinta pena ẽ q. clericus qui non seruat interdictũ loci est suspensus ab officio ⁊ bñficio. d. c. tanta. de excess. prela. in ter. ⁊ in glo. ⁊ sequunt cõiter doc.

8 ¶ Sexta pena est contra religiosos ãscũq;. s. excõicationis qui nõ seruant interdictũ cũ matricez ecclesiã loci seruare sciunt: qõ intelligo de gnãli interdicto: q. si singlr ecclesia matris ẽct interdicta nõbz locũ i cle. ex frequentibus. de sen. ex. si vo matrix ecclesia nõ seruaret solum icurrerent pene quas ⁊ clerici incurrunt: de quibus in isto capitulo dicitur.

9 ¶ Vtrum laici nõ seruãtes interdictũ icurrãt aliquã penã. ℟. q. nulla inuenit in iure ipis ipposita. peccãt ẽtñ mortaliter si bñ facerẽt i ptẽptũ eccle: alis nõ nisi i ãttuor casib⁹ positis i cle. i. d sepul. ⁊ cle. grauis. de sen. ex. d gb⁹ hẽs. s. excõicatio. v. casu xv. ⁊ excõicatio. vij. casu. xxxvi.

10 ¶ Sed nunqd laici tenẽt de eccla exire si sacerdos recipit interdictũ ad diuina. ℟. Mo nal. q. nõ neq; peccat audiendo sed solus sacerdos.

11 ¶ Vtrum clericus simpler g hz tñ primã tõsuram incidat i penas predictas sicut alij clerici. ℟ Mo. q. sic. fl in officio suo cantet. s. tanq; psalmista. vt in. c. psalmista. xxiij. di.

12 ¶ Vltima q. clericus decedens interdictus priuatur ecclesiastica sepultura. d. c. is cui.

Interdictum. viii.

quõ relaxatur. ℟ q. aut interdictum fert ad tẽpus sicut cui quis interdicitur vsq; ad ãnũ vel donec satisfecerit: vel talis ibi moretur: ⁊ tũc nõ requirit absolutio aliqua post tale gd: q. ãno transacto vel satisfacto vel recedendo tali interdictũ est amotũ ipso facto ⁊ licite post hoc celebrat quis. Ita not. ℔a. i. c. non est vobis. de spon. nec distinguo an sit a iudice vel a iure: q. in vtroq; hz locuz quod dixi. ⁊ idem dic de quacũq; alia suspensione tã iuris q̃z hois. Secus de sententia excõicationis ad tẽpus q. requirit absolutio. ita no. doc. in. c. fi. de mat. Ẽcto. contra inter. ecclesie. ⁊ ibi reddũt rõnem eẽ q. excõicatio requirit certam formam i absolutione: sed i interdicto vel suspensiõe sufficit ꝓstet de mente iudicis: ⁊ hz aliqui dubitent de excõicatiõe lata a papa ad tps. tamẽ tene q. requirit absolutio: nisi aperte constet papam velle cum absolutũ eẽ fm do. Anto. ⁊ sequitur ℔a. i. d. c. fi. Si vo interdictum vel suspensio nõ est lata ad tempus sz simplr: tunc requirit absolutio. ⁊ si est a iure pot absoluere ordinarius vel legat⁹ sedis apostolice: nisi cũ conditor iuris sibi vl alteri reseruauit: ar. c. nuper. ℣. in. ij. de sen. ex. Si autem sit a iudice sic ille qui tulit potest absoluere vel eius superior tñ ⁊ non alius. aut de mandato eius qui eam tulit. xxiij. q. i. si petrus.

¶ Vtrum sit seruanda aliqua forma in eius absolutione. ℟. Mo. q. sic. dicendo reuoco: vel remoueo vel absolno ⁊ similia verba. Debent etiã iniungi eis vt satisfaciant fm q. dr de excõmunicationis absolutione: q. i hoc ambulat pari passu vide. s. absolutio. iij. ℣. i. 1

¶ Vtrum interdictum possit ad cautelam relaxari. ℟. q. generale interdictum non potest. c. psenti. de senten. excom. li. vi. Sed si interdictum sit singulare contra personam sic potest relaxari ad cautelam: ar. a contrario sensu. d. c. psenti. Ratio q. specialiter interdicto omnia sacramenta negantur donec absoluatur. ⁊ sic idem ei q. ⁊ de excommunicatiõe a qua quis absoluitur sub conditione. vt in. c. solet. de senten. excom. li. vi. hoc tenet Joan. an. ⁊ Bar. in. d. c. presenti. Limita hoc si penitet. al's non. quia sic relaxatio daret causam peccandi nisi forte in casu sicut cuz absolnitur inuitus ab excommunicatiõe: de quo. s. absolutio. iij. ℣. vij. 2

¶ Vtrum episcopus vel alius possit suum interdictum suspendere. ℟. Lau. Tancre. ⁊ Vin. q. sic. vt nõ. i. c. ad hec. cl. iij. ⁊ c. directe. ⁊. c. pterea. de appel. 3

¶ Vtrum per appellationem sequentem suspẽdatur interdictum latum. ℟. q. non. nisi eius effectus sit suspensus ad tempꝰ: q. sic potest appellari a sententia suspensa sicut a conditionali. d. c. pterea. Et hoc intellige de interdicto vel suspensione. Secus in snia excõmunicationis cuius effectus nunq; potest relaxari nisi in toto absoluat. 4

c. cum desideres. de sen. excom. hoc no. Hosti. in. d. c. ad hec. Hoc intellige de interdicto a diuinis ⁊ sacramentis ⁊ aliis spualibus. Secus esset in interdicto a temporalibus. vtputa q̄ nō ingrediatur possessionem talem. ff. de appel. l. constitutionis. vnde Jo. an. in. d. c. is cui. restringit solum in mere spualibus per que ligatur aia: ⁊ideo per appellationem suspenditur interdictū a beneficio ⁊ suspensio. de quo vide. ſ. Suspensio. ij. §. primo.

5 ¶ Vtrū priuilegium concessum a legato a latere quo interdicti tempore valeat celebrare interdictis ⁊ excōicatis exclusis valeat quantum ad sententias suas ⁊ suorum successorum ordinariorum ℟. ſm Laudu. q̄ sic nisi specialiter a successore reuocetur. ⁊ tenet idem q̄ etiam valet quo ad sententias pape. ar. d. c. dilectus. el. ij. de reseri.

6 ¶ Vtrum papa dante licentiam celebrandi i ecclesia specialiter interdicta relaretur eo ipso interdictum. Respon. ſm Hosti. in. c. vt priuilegia. q̄ non.

7 ¶ Vtrum de auctoritate episcopi possit quis celebrare in ecclesia interdicta. ℟. ſm Hostien. in d. c. ad hec quoniam. q̄ non. q̄ istud pertinet ad solum papam. de priuile. c. cum ⁊ plantare. Secus esset in cessatione a diuinis: q̄ posset episcopus excipere quos vult ⁊ subijcere ⁊ tempus et modum determinare ſm Jnno. in. d. c. vt priuilegia. Et idem tenet in ecclesia per cum interdicta: allegat. d. c. dilectus. sed non potest concedere vt persona interdicta vel suspensa celebret nisi pro delicto alterius sit suspensa ab eo.

Jnterdictum. ix. indiget relaxatione: q̄ ipso iure non tenetur quis seruare. ℟. q̄ in duobus casibus.

1 ¶ Primo quando fertur contra participantes cum excōmunicatis in casu quo minorem incurrunt excōmunicationem sine canonica monitiōe premissa. tunc nullum est ipso iure sicut ⁊ suspensio quelibet. Jntellige si feratur ab inferiori a papa. c. statutum. de senten. excom. lib. vi. Et dicitur canonica monitio ⁊ legitima quando nominatim admonentur. alꝫ non. vt in. c. constitutionem. co. ti. ⁊ li. contra alios. Vel ꝫ debeat precedere monitio quando fertur pro contumacia ſm Jnno. in. d. c. ad hec quoniam. tamen tenet simpliciter si proferatur sine scriptis ꝫ̄ quis iudex incurrat penam. de qua in. c. i. de sen. excō. li. vi. ⁊. §. excōicatio. ij. §. ij. Sed magis breuiter dic q̄ in illis casibus in quibus sententia excōmunicatiōis non tenet: sic nec interdictum. de quo vide. §. excōmunicatio. iij. per totum. Secundo quando interdictum est latum propter aliquos: ⁊ ipsi nō seruant cum. ter. est in. c. petisti. de priuile. Sed adverte ſm Hosti. ibidem q̄ si ciuitas vel ecclesia est interdicta propter aliquem. i. propter eorum delictum. tunc ꝫ ipsi violent alij tamen seruare tenentur. si autem sit positum pro eorum querela ad eorum vtilitatem: tunc si ipsi non seruant nec alij seruare tenentur. ⁊ sic efficitur nullum. d. c. petisti. ⁊ sic eum intellige.

¶ Vtrum q̄i interdictum est nullum: tamen matrix ecclesia seruari teneantur religiosi illud seruare. Respon. q̄ sic. aliter incurrunt penam excōmunicationis. cle. ex frequentibus. de senten. ex com. in glo. ⁊

Jnteresse ſm Barto. in. l. vnica. C. de sen. que pro eo q̄ interest proferr. propriē ⁊ stricte est extimatio alicuius vtilitatis nō habite propter alicuius factum iniustum vel concessionem iustam: ⁊ est duplex. aliud lucri cessantis. ⁊ hoc est quando homo impeditur a lucro quod fecisset si talis pecunia sibi restituta fuisset vel si talis lesio sibi non fuisset illata ⁊ huiusmodi. Aliud est interesse damni emergentis: ⁊ hoc duplex. aliud in re: aliud extra rem. Jnteresse damni emergentis in re vel circa rem. quod etiā dicitur intrinsecū ſm Bar. vbi. §. ⁊ istud est ipsa res seu eius extimatio: vel id quod prouenit immediate ex ipsa re vt fructus ⁊ partus ⁊ huiusmodi ponitur exemplum. vendidisti mihi vinum quod valebat. xx. ⁊ tibi tradidi precium nec dedisti nunc valet. xl. si traditum fuisset tantum habiturus eram. ⁊ de hoc. ff. de ac. emp. ⁊ ven. l. si sterilis. §. cum per vēditorē. Jnteresse extra rem vel extrinsecum est quod prouenit non ex ipsa re sed propter ipsam rem: exemplum: vendidisti vinum nec tradidisti sed si tradidisses ex eo potuissem negociari ⁊ lucrari. vendidisti granum ⁊ q̄ non tradidisti serui mei fame perierunt: ⁊ istud quando petatur in contractibus habes in. l. iulianus. §. i. ff. de act. empt. ⁊ vendi. l. cum venditorem. C. de ac. emp. ⁊ ven. ⁊. ff. de verbo. obli. l. si insulam. ⁊ quando tenetur in ꝓsciētia. habes. vsura. i. §. xxx. interesse q̄i habet certam quantitatem vel spēm duplum exercere non pōt. ⁊ quando excedit duplum hēs i. d. l. vnica. in tex. ⁊ in glo. ſ quo ad consciam hēs ſ. vsura. i. §. xxx.

Jnterpretatio legis Ad quez pertinet. Respondeo. q̄ interpretatio legis diuine vel canonice pertinet ad papam. c. ꝑ venerabilem. qui filij sint legitimi. Sed inter

pretatio legis ciuilis inquātū concernit clericos fil'r pertinet ad papam. vt in. c. i. de iura. calum. Inquantū autem concernit laicos ptinet ad ipatorē. l. fi. C. de le. q̄ est eius interpretari cuius est cōdere de reg. iur. li. vi. Et hoc itellige verū generaliter sed quantū ad vnā cām' pōt iudex ēt interpretari. vt no. Inno. i. c. cum speciali. de ap. vide bonam glo. in. c. i. de postula. prela. facit. l. vnica. C. de profesſo. qui in vrbe nisi esset ita arduum q̄ firmus intellectus dari nō possit: q̄ tūc recurrendum est ad principem'. l. pe. ⁊ fi. C. de le. hoc ſpa. in. c. i. de iura. calum.

1 ¶ Vtrum interpatio priuilegij ptineat ad principē solū. ſ. ſpa. in. c. q̄. de iudicijs. q̄ aut dubiū est super potestate. ſ. si potuit dare. ⁊ sic nulli inferiori a principe. lꝫ vt in. c. i. de transla. prela. xvij q. iiij. §. qui autem. ix. q. iij. cuncta. per mundū. Aut dubiū ē sup validitate vel surreptione. ⁊ sic pōt inferior iudex fm cōiter doc. Aut dubitatio est circa verba solum. ⁊ tunc si casus est clarus ⁊ decisibilis de facili. sic potest inferior cognoscere ad preiudicium partium fm cōiter doc. Ratio q̄ inferior interpretatur legem superioris in preiudicium partium. vt no. Inno. in. d. c. cum speciali. facit. c. inter alia. de sen. excō. ⁊. d. l. fi. Si Vo ca sus est dubius sic pertinent ad principē si ei⁹ pūtia de facili pōt haberi. ar. d. c. q̄. ⁊. d. c. int alia. ⁊ in. l. ex facto. §. i. ff. de vul. ⁊ pupil. substi. q̄ si de facili nō pōt adiri princeps, ꝓter longā distātiam: sic poterit interpretari per rōnem naturalē ⁊ verisimilem que potest notari per expressa verba: ꝓ hoc est casus in. d. l. ex facto. §. ij. vbi iurisconsultus interpretatur legē ex naturali rōne. Itē q̄ nō. Inno. in. c. cum spāli. facit ter. in. c. cū psone. de priuile. li. vi. Aut dubiū versat circa intentionē principis: ⁊ non potest decidi sine magno dubio: ⁊ sic interpretatio est solius principis. ad predicta facit ter. in. c. venerabilē. d. elec. dicit ēt Specu. in ti. de lega. §. nunc ostēdēdum q̄ eps potest interpretari iurium allegationes. d. pigno. significante. ⁊. d. c. venerabilem. procedit in ardno negocio: vt dictum est.

2 ¶ Vtrum in ſctibus sit interpretatio faciēda. vt res potiꝰ valeat q̄ꝫ pereat. ſ. q̄ sic. de fide instru. c. iter dilectos. in glo. ⁊ ff. de re. du. l. quoticns i actionib⁹. de Vbo. sig. c. abbate. §. ſ quod fuit. Si Vo res valeret fm intellectū vtriusq̄: tūc accipiendū est illud quod est magis verisimile. ff. d. re. du. l. cū in testō. ⁊. ff. de ver. ob. l. cum qui. ⁊ q̄ cōsuevit. xxviij. di. de siracusane. ⁊ q̄ magis conuenit iuri. de consue. cū dilectus. §. fi. vbi interpretatio fit contra cum qui legem potuit aptius dicere. ff. de pac. l. veterib⁹. de priuile. c. q̄ in glo. Interpretatio in contractib⁹ fit plena. In testamentis plenior. In beneficijs quo q̄ꝫ plenissima. de dona. c. cum dilecti. Interpretatio locutionum debet fieri fm personas que loquunt vel quibus loquitur. xxvi. di. deinde in glo.

Interrogationes in confessione vtr sint faciende a confessore. ſ. q̄ sic. p tex. clarum. Aug. de pe. di. vi. c. i. vbi dicit. Diligēs inquisitor: ⁊ subtilis inuestigator sapienter ⁊ q̄si astute interroget a peccatore q̄d forsan ignorat vl' puerecundia velit occultare. hec ille. Et nota q̄ confessor tenet sub pena mortalis peccati eas interrogatiōes facē q̄s cognoscit necessarias ꝓfitenti ꝓ validitate confessiōis habens probabilē opinionē q̄ ꝓfitēs ex obliuiōe vel ignorātia seu negligētia omittit. ar. c. sit rector. xliij. di. Sec⁹ esset q̄n hūs, probabilē opinionē q̄ ꝓfitēs talia scit ⁊ aduertit: q̄ sic pōt credē eū vel nō ꝓmisisse vel al's ꝓfessū fuisse. ⁊ sic nō tenet interrogare nisi forte vidēt q̄ ex verecūdia nō audēt dicē. Dimittē aūt interrogat ex i aduertētia aut obliuiōe nō credo sit pcm̄. Ex negligētia vo dimittē interrogatiōes q̄s, probabil'r ꝓscia sibi dictat faciendas de necitate vī mortale peccatū p ea que dicā. ſ. negligētia. §. i. multo magis vī mortale q̄n sciēt: ⁊ sine oi rōabili cā volūtarie dimittit. tenet. n. ꝓfessor circa ꝓfitētē facere ex pcepto charitatis ea q̄ vellet sibi fierēt rōabil'r ptinētia ad necitatē salutis sic ē itegre ꝓfiti ⁊ i via salutis dirigē al'r puaricat illō pceptū. Diligēs, primū sic teipm. Nō tñ dꝫ ꝓfessor cē nimis scrupulosus i iterrogādo oia q̄ possibile ē ꝓmisserit pcōr: sꝫ solū circa ea dꝫ iterrogare q̄ probabiliꝰ credit cōmisisse. Quid dꝫ attendē ꝓfessor circa interrogatiōes. ſ. fm Asten. q̄ tria. Primū q̄ interroget de pctis nō de fabulis vel alijs mūdāis fm q̄ nō interroget nisi de pctis ꝓsuetis. ⁊ q̄ cōiter sūt nota explicite. Querere. n. d̄ pctis icōsuetis ⁊ enormib⁹ nisi i gnāli ⁊ a lōge ⁊ p quādā circūlocutionē nocet ꝓfitēti: q̄ sepe discit q̄d nescit: ppea dī puer. xi. q inuestigator cē malo⁊ oppmet ab eis. ⁊ i. l. i. §. q̄dam. ff. de q̄. phibet fieri q̄ spālis i preiudiciū alti⁹. Tertiū ē q̄d nō descēdat nimis ad particulares circunstātias pctōr carnaliū. q̄ vt dicit pbs. iij. ethi. Delectabilia q̄ztomagis ꝓsiderantur tanto magis sunt apta mouere ⁊ nocet talis interrogatio: ⁊ cōfessori: ⁊ confitenti. Sufficit. n. habere vltimā spēm pcti in huiusmodi ⁊ circūstātias que cadūt sub spāli, phibitione ⁊ a longe ⁊ cū verbis honestis: vñ nullo mō descēdat ad alia spāliter: puta mulier ꝓfitetur q̄ fuit cognita ex vas debitū nō q̄rat. postea i quo loco vel quō ⁊ hmōi. sicut faciunt quidā q̄ potiꝰ sunt cōta

minatores q3 ꝓfessores q sepissime peccāt mortaliter delectādo se de hmōi iterrogationib9. ⁊ ꝓpi delectationē faciēdo eas. Secūdo de qb9 sunt interrogatiōes faciēde. Rr. q sunt faciende de pcis cōib9 sicut ē trāsgressio decē pceptoꝝ: ꝓmissio septē pctoꝝ capitaliū: abusio qnq3 sensuū: ⁊ de circūstantijs q̄ mutāt spēm: ⁊ aliq̄n q̄ aggrauāt nō/biliter nō oēs de oib9 sed de illis q̄ contingūt in tali statu: q3 derisio ecclē q̄rere a femia de militia cē. Nō vt ꝓfessor simpler hēat formā interrogādi ⁊ ānotabo talē ordinē q erit q̄si vna tabula totius istius angelice sūme circa ea que ptinēt ad ꝓsciē tiam. Attende ergo o confessor qui salutifere vis confessiones audire ad infrascripta.

¶ Presentato tibi penitēte debes primo interroga re cū de quo loco vel terra est si aliter eā nō agnoscis: vt ex hoc intelligere possis: si habes auctoritatem ad eum cōfitendū: q3 si es sacerdos parrochialis nō habes potestāte nisi super illos q sunt de parrochia tua: sm q3 hēs. ē. ꝓfessio. iij. §. iij. ⁊. §. ix. ⁊ sex sequētib9. Idem dic similiter de illo cui cōmissa est audientia ꝓfessionū a parrochiali sacerdote. Si vo ē tibi ꝓmissa ab episcopo talis auctoritas vel ab eius vicario generali in spūalibus vel ab alio habēte iurisditionē3 q̄si ēpalem. Tunc si es frater minor vel frater de ordine predicatorum aut heremitaꝝ: ⁊ huiusmodi ⁊ talem auctoritatē habes per pūtationem factam f3 formā cle. dudum. de sepūl. de quo hēs. ē. confessio iij. §. xvi. vel es admissus ac si esset seruata talis forma sic potes audire oēs de illa diocesi vel iurisdictione illius: ⁊ in illa diocesi solum ⁊ non extra illam. Si vo nō es presentatus sm formā dicte cle: nec admissus ac si esset seruata: sed solū tibi concessit licentiā audiendi ꝓfessiōes sic potes vbiq3 eius subditos audire. de quo vide. in. d. § xvi. ⁊ sequen. Et si inueneris q̄ habes auctorita/tem eum confitendi. Interroga. ij. de ei9 statu ⁊ ꝓditione si aliter eū non agnoscis: vt perpendere possis si erit capax absolutionis vel ne. Nam si inueneris eū in tali offō vel in tali arte quā exercere nō potest sine mortali: tunc indica ei a principio: ne forte eū audiendo: ⁊ postea volens eum absoluere scandalizetur de te: posses tū talem qui habet aliquid qđ non vult dimittere sm q̄ tenet admonere q̄ si vult confiteri libēter audies eum sed absoluere nō posses: nisi dimittat q̄ exercere non potest sine mortali. ⁊ quō l3 eum nō absoluas talis ꝓfessio valet ei ad multa bona: p̄sertim vt deus citius illuminet eū ad pniam sm q̄ dī i. c. qđ quidam. de pe. ⁊ re. Et his dictis si voluerit cōfiteri poteris eum audire ⁊ monita salutis dare. ⁊ aliquā penitentiam sed nullo mō absolutionem:

q3 sic peccares mortaliter. de quo habes. ē. cōfessio. i. §. xiiij. ⁊ cōfessio. vi. §. ij. ⁊. iij. Interrogatiij. quantū est qđ non fuit ꝓfessus ⁊ cui ꝓfessus fuit. ⁊ si debita bona voluntate fuit ꝓfessus: ⁊ si fecīt pniam: ⁊ si aliquid retinuit scienter qđ nō fuit confessus: vt ex istis possis scire de quanto tēpe h3 confiteri: ⁊ si ꝓfessiōes facte sint reiterande: ⁊ q̄n hoc sit hēs. ē. confessio. i. §. viij. cū multis se. Interroga. iiij. si adhibuit diligentiā vt suorum peccatoꝝ hēat memoriā. ⁊ si inuenires qđ nō. puta q3 oꝝ reiterare confessiones de multo tpe: ⁊ ipe penitēs hoc nō cogitabat: ⁊ propterea nullā posuit diligentiam super pcis ꝓfessis: tunc admonendus est vt vadat ⁊ cōet reducere ad memoriam sua peccata discurrēdo per status quos habuit: per officia que exercuit: per societates quas tenuit: per loca in quibus habitauit: per exercitia q̄ operat9 est: vt sic integre ꝓfiteri valeat ⁊ quantam diligentiā debeat ponere: habes. ē. ꝓfes. i. §. xij.

¶ Predictis factis ⁊ iuncto q̄ facta diligētia sm posse suū est dispositꝰ ad digne cōfitēdum: debes eū dem penitētē inducere: vt genu flexo dicat humiliter cōfiteor deo ⁊c. vsq3 mea culpa: si scit ea3 dicere ⁊ q̄ stet facie versa lateri ꝓfessoris: si est mulier vel iuuenis: ⁊ nō permittas q̄ aspiciat i faciem tuā: q3 multi pp hoc corruerūt: ⁊ postea bōis verbis ⁊ persuasionib9 iduc eum vt dicat peccata sua. Et si scit ordinate dicere noli eū impedire sed solū vade supplēdo: vbi ipse deficit i exprimēdo circūstātias vel declarādo quō est mortale ⁊ teneꝰ abstinere vel ad restitutiōem vel est excōica/tus ⁊ hmōi. si vides q̄ ipse penitēs hoc nō itelligit vel nō perpēdit: vel si nescit ordiate dicere fac vt cōfiteatur saltē graniora que magis grauāt ei9 ꝓsciētiā: vt ex illis possis scire de quibus debeas eum iterrogare. Et dictis aliquib9 de grauioribus. Si vides q̄ nescit ordinate dicere. Incipe tu iterrogare eum sicut i infrascriptis videbis: nō tamē oēs de oibus vt dixi: sed nn de his que vi9 similiter presumit cōmisisse vel rōne stat9 vel exercitij aut cōditiōis persone. Et caue ne eum exasperes pp aliquod peccatū donec totaꝝ cōpleuerit ꝓfessionem ne forte puerecūdia nō integre cōfitea/tur: sed ꝓpleta ꝓfessione: tūc eum reprehēde ⁊ argue sm q̄ videris ei expedire.

Ordo aūt iterrogādi fit iste circa petā cognoscenda ⁊ dicēda. primo circa decem pcepta.

Circa primū pceptū decalogi qđ est. Nō habebis deos alienos ⁊c. Exo. xx. qđ quidē quō itelligat. hēs ¶ Preceptū. §. iij. ex cui9 expositione sic facies interrogationes.

Si adorauit aliquā creaturā vel cū primo apparet fecit ei aliquā oꝝonem ⁊ hmōi.

Si adorauit diabolū ēt sub angelo lucis apparē te: q; mortalia sunt. vide adoratio. §. x.
Si inuocauit demones vel fecit aliquod pactum cum eis. vide sors. §. iij.
Si vsus ē nigromātia aromātia ⁊ hm̄i. vide ibid̄
Si vsus est sortibus vel incantationibus ad sciē dum occulta vel furta ⁊ hm̄oi. vide ibidem.
Si voluit scir̄ fūra p vanā ispectōez creare ibidē
Si qñ obuiauit lepori vel alteri animali credit p̄ sagium alicuius futuri ibidem.
Si qñ mulier pregnās petit ignē ⁊ hm̄oi vtr̄ ad sciendum futura. vide ibidem.
Si vsus ē lr̄is pūctis astrolabio apertione libri: ⁊ huiusmodi ad sciendum futura ibidem.
Si obseruauit sōnia vt idiminaret. ibidem. §. v.
Si voluit colere deuz fm ritum iudeorum. vide superstitio. §. i.
Si vsus fuit ligaminibus aut caracteribus p̄ sanitate danda. vide superstitio. §. i.
Si fecit ānulū qñ legitur passio xp̄i vel caracterē in tali die: ⁊ huiusmodi. vide ibidem. §. ij.
Si vsus fuit arte notoria vel eam didicit. Vide ibidem. §. iij.
Si vsus ē herbis ꝫ demones. vide ibidē. §. vi.
Si vsus est brevibus ligandis ad collu; vel portandis. ibidem. §. vij.
Si incantauit animalia. ibidem. §. viij.
Si carminauit infirmos. ibidem. §. ix.
Si dixit vel fecit dici missas vel psalmos: vt quis moreretur. ibidem. §. x.
Si colligēdo herbas obseruauit aliqua vana ibidem. §. xi.
Si aliqđ fec̄ vt sciret ifortuniū alicui⁹. ibid̄. §. xij
Si p̄ maleficiū d̄struxit aliud malū. ibidē. §. xiij.
Si credidit feminas ire de nocte vel conuerti in catas ⁊ huiusmodi. ibidem. §. xiiij.
Si hz libros de predictis sortilegijs vel superstitionibus tenetur eos comburere: alr̄s non est absoluendus. vt. s. Curiositas. §. i.
Si obseruauit dies egiptiacos. vide supstō. §. vi.
Si dedit poculū vt amaret ab aliquo videt̄ mortale: q; omnino superstitione vtitur.
Si credidit q; ex ꝓstellatione cogatur quis ad bonum vel malum. vide sors. §. iij.
Si vsus est sacris vel sacr̄alibus p̄o danda sanitate ⁊ huiusmodi. vide sacramentum. §. vi.
Si acceptauit duellum vel obtulit vel fuit causa vt fieret. vide Duellum.
Si accepit ferrū candens vel dedit p̄o manifestanda veritate. vide purgatio. §. i.
Si est hereticus vel fautor hereticorum. vide hereticus: in p̄incipio. ⁊ per totum.
Si fuit dubius in fide. vide hereticus. in p̄in. cip'o. ⁊ infidelitas. §. i.
Si apostatauit a fide. vide Apostata. in p̄in.
Si fecit actū ifidelitatis tiore mortis. ibidē. §. pe.
Si portauit vestes infidelīū. ibidē. §. vltimo.
Si nimiā p̄ratica hz cū iudeis. vide iudeus. §. i.
Si balneū itrauit cū iudeis. vide balneum. §. iij.
Circa secūdū p̄ceptū. Nō assumes nomē ⁊c. q; modo intelligat hēs p̄ceptum. §. iiij. ex eius expositione sic formabis interrogationes.
Si vota facta ñ iplenit vel deliberauit ñ iplere cū posset: ⁊ teneret peccauit mortal'r: ⁊ qñ teneat vl' nō. vide votū p̄. p totum. ⁊ votum. iij. p totum.
Si assensit impedimento non implendi votum. vide votum. ij. §. xij.
Si facta vota sine determinatione temporis: nimis tardauit. votum. iij. §. ij.
Si in casu quando obligatur ad vota parentum non ea implenit. ⁊ qñ sit. vide votum. iij. §. viij.
Si impetrauit dispensationem voti sine causa legitima. vide Votum. iij. §. x. ⁊. xi.
Si fecit votū sciēs q; vouere nō poterat. vide votum. ij. §. ix. ⁊ qui non possunt habes ibidem.
Si fecit votum de re mala fienda que fit mortale peccatum: peccauit mortaliter vouendo. ⁊ tenetur facere contrarium: secus esset de re peccati venialis: ⁊ quomodo non obligat. vide votuz. i. §. v. ⁊ facit ad hoc quod not. in. c. periurium. §. i.
Si fecit votum de re bona sed p̄opter malum' finem. vide Votum. i. §. iij.
Si apostatauit ab aliqua religione vel ordine. vide Apostasia. §. ij. ⁊ per totum.
Si blasfemauit deuz vel sanctos. vide blasfemia ⁊ quot modis blasfematur ibidem.
Si maledixit deū vl' sāctos. vide maledictio. §. i.
Si noiauit deū vel sctōs' obp̄obrioſe vel p mēbra verecūda aduertēter: peccauit mortal'r ēt si fecit ex ioco. q; ꝫ p̄ceptum p̄dictū directe.
Si sacramentis ecclesie fecit aliquod enorme: puta concubendo vel huiusmodi: q; mortale est cōtra p̄ceptum p̄dictum.
Si sacramenta recepit vel administrauit in peccato mortali: mortale peccatum est nisi in casu. de quo baptismus. v. §. xiiij.
Si iurauit falsum qđ credebat verum. vide periurium. in p̄in.
Si iurauit vez cū tm̄ crederet dicē falsū. ibidem.
Si iurauit falsū sciēs se mēdaciū iurare. ibidem.
Si iurauit aliqđ malū se factur̄. ibidem. §. i. ⁊ iuramentum. iij. §. vij.
Si iurauit in cōi sermone sine debita discretiōe. ibidem. §. ij. ⁊ Iuramentum. §. x.
Si iuramento affirmauit id de quo dubitabat. vide periurium. §. iij.

Si iurauit per verbum: credo quod tamen non credebat. ibidem. §. iiij.
Si credidit contrauenire iuramento cum tamen non contrafaceret. ibidem. §. v.
Si iurauit ex metu falsum. ibidem. §. vij.
Si indurit aliquem ad iurandum quem sciebat falsse iuraturum. vide iuramentum. iij. §. xi.
Si iurauit vituperose per deum vel sanctos. ibidem. §. xij.
Si iurauit non sm intentionem dantis iuramentum. vide iuramentum. iiij. in prin.
Si non compleuit qđ sub iuramento promisit in casu quo tenebatur & quando hoc fit habes iuramentum. v. per totū. & quomodo est mortale peccatum non implere quod iuramento promisit. habes periurium. §. i.
Si fecit se absolui a iuramēto sine causa legitima vide Juramentum. vi. per totum. & de cā legitima: que sit & quis potest absoluere a iuramento.
Si qñ tenebat orare voluntarie se occupauit in his que distrahūt mentē. vide More. §. xxvi.
Si simulauit sanctitatem quam non habebat. vide Simulatio. §. vltimo.
Si adiurauit homines: vel demones: aut alias creaturas. vide Adiuratio. per totum.
Circa tertium preceptum. Sabbata sanctifices: eius expositionem. habes. ij. Preceptum. §. v. ex cuius declaratione sic sunt formande interrogationes.
Si existens corpore sanus & non occupatus in spiritu alibus bonis stetit ociosus. nec aliqđ operatur tempore non festiuo: vnde viuat: vel vnde tribuat egentibus: quia magnus excessus ociositatis videtur mortale peccatum. de quo vide preceptum. §. v.
Si in diebus festinis de precepto nō habuit attritionem de peccatis mortalibus cōmissis: de quibus non fuit contritus. vide ferie. §. xli.
Si vacauit ludis aut cōrcis. de quo vide Correa per totum. & ludus per totum.
Si non vacauit deo in dictis festis saltem in aliq̄ hora: quia mortale vide ferie. §. ix.
Si fecit hastiludia quia sunt prohibita quibuscū/q̄ diebus sicut torneamenta sm Ricar. in tertia distin. xxxvij. ex consimili ratione. vt in. c. prio. de tornea.
Si fecit opus manuale vel fecit fieri in predictis festis in casibus non concessis. vide. Ferie que opera licent & que non. & que sint festa precepta: & quando est mortale opus seruile in die festo: & quando incipit festum. vide ibidem per totum.
Si audiuit missaz integram in predictis diebus. vide ibidem. §. xlij.
Si existens in missa occupauit se in vanis. vide Hora. §. xxvi. & Ferie. §. xliij.
Si audiens missam in predictis diebus dixit orationes quas tenebatur dicere ex voto vel penitētia aut ratione ordinis. vide Ferie. §. xlvi.
Si audire predicationem contempsit in festis. vide ibidem. §. xliij.
Si non fecit oblationem in missa ad quam tenebatur. vide Oblatio. §. i.
Si in diebus festiuis de precepto commisit aliqua peccata mortalia. vide in. d. §. v. & Ferie. §. xxxvi. Et quia difficile est scire dicere que peccata commisit in festis. & interrogare in quolibet peccato si illud commisit in festo est difficile. potes sine alio scrupulo peccatorem interrogare sic. peccasti mortaliter in festis. & si dicit q̄ sic interroga secundo in quot festiuitatibus. Et si nescit interroga eum si quasi in omnibus vel in maiori parte ipsarum vel in minori. Et tertio interroga si i eodem festo aliquando bis vel septies & sepius. & sic sufficit quo ad istam circunstantiam absq̄ hoc q̄ exprimat speciem peccati q̄ commisit vel absq̄ hoc q̄ in quolibet peccato quod confitetur interroges si fecit in festo quod bene nota.
Circa quartum preceptum. bonora patrem &c. cuius expositio habetur Preceptum. §. viij. & ex qua interroga: vt infra. 4
Si non dilexit patrem vel matrem. vide Filius §. xxx.
Si non ostendit eis signa dilectionis sed dure se habet cum eis. ibidem.
Si dixit eis verba iniuriosa vel verberauit quia videtur mortale per dicta. in dicto. §. xxx.
Si non obediuit eis. vide ibidem.
Si non subuenit eis indigentibus. ibidem.
Si non seruiuit in infirmitatibus eorum. vel fecit seruiri. ibidem.
Si maledixit eis. vide Maledictio. §. primo.
Si non fuit executus eorum voluntates seu legata facta post eorum mortem. vide Executor. §. xxiij. & xxiiij. & Heres. §. v. vl q̄ ad. §. xij. & legatum. i. & ij. per totum.
Circa quintum preceptum. Non occides. vide Preceptum. §. ix. ex quo sic interroga. 5
Si habuit animum offendendi proximum in persona vulnerando: mutilando: occidendo: & huiusmodi. vide in dicto. §. ix.
Si vulnerauit vel occidit aliquem. vide ibidem.
Si commisit homicidium spirituale. s. inducēdo aliquem ad peccatum mortale vel alijs modis de quibus habes Homicidium. iiij. per totum.
Si procurauit abortum alicuius mulieris. vide Abortum per totum.

Si incarcerari fecit aliquem indebite: vide Carcer. §. i. ij. x. iij.
Si pueros tenellos tenuit iuxta se in lecto ꝛ suffocauit dormiēdo. vide Homicidiū. ij. §. xv.
De multis modis quib⁹ f. t homicidiū ꝛ cuz pcō mortali hēs homicidiū. i. ij. x. iij. per totum.
Si aspexit spectacula i quib⁹ iminebat periculuz probabile mortis vel mutilatiōis mēbroꝝ vt torneamēta hastiludia ꝛ hmōi peccauit mortaliter i duob⁹ casib⁹. ¶Primo qñ tali aīo aspexit q etiā si preciperet ei ne staret ad vidēdum: nihilominus nō desisteret. Secūdo qñ eius aspectio est causa vt fiāt sine qua nō fierent. alꝫ est venale peccatū de se: nisi forte ratiōe scādali: vt i clericis religiosis ꝛ huiusmodi.
Circa. vi. preceptum. Nō mechaberis. vide preceptum. §. x. ex cuius expositione sic forma interrogationes.
Si fecit fornicationem. vide ibidē i. d. §. x.
Si cōmisit adulterium. ibidem.
Si stuprum perpetrauit. ibidem.
Si sacrilegium operatus est. ibidem.
Si incestuosus fuit. ibidem.
Si fuit sodomita. ibidem.
Si alio modo per se se poluit qualitercūq;. vide Luxuria. §. ij.
Si volūtarie cogitauit de hmōi peccatis propter delectationē. ibidem.
Si volūtate desiderauit aliqd ipsorum cōmittere ibidem. Vnde hic aduerte q totiēs peccat mortaliter: quotiēs hoc deliberate appetit perpetrare ex diuersis interuallis temporis vel personarū: puta qz nūc desiderat vnam personam ad male faciendum: postea occupat⁹ i aliquo alio alia cogitat: demū postea iterum recordatur de illa persona: ꝛ iterum eam concupiscit: Similiter quando nūc vnā personā ꝛ postea aliā desiderat: qz in istis casibus sunt diuerse auersiōes alique ratiōe temporis: alie rōne materie. vnde qz i hoc peccato carnis magis sunt iuoluti homies cōiter q3 in alio: ꝛ multum imorati i interrogatiōe de huiusmodi est periculosum ꝛ pfessori ꝛ cōfitenti: vt dictum est. Ideo vt expedite possis que sunt necessaria pertransire. Talem modū tenebis. Si illa persona que cōfitetur est persona spiritualis vel mulier aut aliquis verecundus ꝛ qui non est cōiugatus presertim puella interrogabis eam. primo si cōmisit aliquod peccatum inhonestatis: vt luxurie: opere: vel voluntate. Si nihil dicet ꝛ tamen tibi videbitur q sit inuoluta in aliquo. Tūc interrogabis eum de cogitationibus. Si delectatus est cogitare de huiusmodi carnalibus. ꝛ inuento q sic: declara ei quomodo est peccatū mortale: vt habes. §. Cogitatio. §. ij. ¶Postea procede ꝛ interroga: si delectata est audire loqui de huiusmodi: vel videre: vel tangere se vel aliam personam propter huiusmodi delectationem: ꝛ quotiens: ꝛ si in diebus festis magis q3 in alijs. ꝛ si inueneris q talia commisit potes postea interrogare si habuit aliquam polutionem propter talia per se vel cum alia persona vt sic caute inducas eam ad confitendum: que ex verecundia forte taceret. Si vo persona que confitetur interrogata primo generaliter si aliquod peccatum luxurie cōmisit: ꝛ respondet q sic: interroga si fuit cum femina vel femina cum masculo: ꝛ inuento q sic, interroga si erant soluti vel non: si affines vel cōsanguinei. Si religiosus vel religiosa ꝛ huiusmodi: vt scias si fuit fornicatio vel adulterium: ꝛ huiusmodi. Et inuento q in huiusmodi est inuolutus. Tunc non oportet interrogare de cogitationibus morosis quia communiter sunt in talibus deliberate in malum si possibilitas adesset. Ideo circa tales interrogabis primo de cogitationibus deliberatis in malum istud. Et quia numerum difficile est ꝛ varietatem personarum exprimere: sufficit tibi quo ad necessitatez confessionis: vt interroges quantum perseuerauit in talibus cogitationibus. puta a tempore quo alꝫ confessus est quod est annus vel plus. secundo interroga q3 sepe tales cogitationes habuit. puta bis in die vel in ebdomada: aut plus omnibus computatis: vel si forte maiorem partem temporis in huiusmodi occupauit. Tertio interroga si sic in diebus festinis: sicut in alijs circa predicta vacauit: vel forte plus i festis. Quarto interroga si i ecclesijs vel locis sacris eas habuit. Quinto interroga si sic desideranit coniugatos religiosos consanguineos ꝛ huiusmodi. sicut alios indifferenter. Sexto interroga si sepius variauit mentem de vna persona ad aliam: secundum q occurrebant memorie vel magis stetit in desiderio cum vna persona. Et sic sufficit quo ad cogitationes: q3 alio modo numerum vel tempus aut locum exprimere nesciat. Et idem seruandum est i omnibus peccatis que sepissime cōmissa sunt p̄ sertim quo ad quattuor prima.
¶Postea interrogabis cum si vt suum posset consequi desiderium malum dedit operam inducendo conceas. ui dando munera: in faciendo matrimonias: cantando: sonando: procando: loquendo: ambasiatas mittendo: litteras scribendo. ꝛ huiusmodi. ꝛ quantum se occupauit in istis ꝛ a quāto tempore ꝛ si diebus p̄cipue festis vel i ecclesijs aut locis religiosis. Vel si fuit persona cui p̄dicta fiebāt: interroga si ꝓsensit vt talia fie-

rēt vel exhibuit se ꝓspectui talis vel recepit litte/
ras aut munera: ⁊ quantum tempus pseuerauit
⁊ si in festis vel in ecclesijs. Maz faciētes ⁊ ꝓsen
tiētes i huiusmodi omnes mortaliter peccāt. Et
si munera sūt que inducāt ad amorē carnalem co
genda est vt pauperibus eroget. Si vero talia ñ
sūt. nō ē cogēda nisi de bono ꝓprio si ille donare
potuit. dę quo habes donatio ꝑmo. ꝑ totū.

¶Postea habes eō interrogare de opere luxurie.
Et si dicit q᷑ peccauit cū femina masculus siue fe
mina cum masculo nō habes querere nisi tātum
ꝑmo si erāt soluti vel cōiugati affines vel religio
si ⁊ hmōi vt scias que spēs sit luxurie de quo ha/
bes luxuria. §. ij. Secūdo interroga si stetit natu
raliter in vase debito si dicit q᷑ nō. Moll querere
quomodo vel in quo loco corꝑis cognouit eaz
quia nō expedit sufficit dicat q᷑ nō in vase debito
sed extra pollutus ē siue inceperit in vase siue nō
Tertio interroga. si sic peccādo cum tali quesi/
uit euitare generationem vel stetit tali mō q᷑ nō
posset fieri. Quarto quotiēs vel quātū pseuera/
uit ⁊ si in festis vt in plus vel i ecclesia ⁊ sufficit.
Si dicit q᷑ peccauit ꝑ se polluendo seipm volun
tarie nō oꝑtet querere de mō sed soluz quotiēs
vel quantū pseuerauit vt supra dictū est de cogita
tiōibus. Et secūdo si desiderauit facere malū cuz
aliqua psona qī talibus dabat operā. ⁊ que sint
ille psone. s. si soluti vel affines ⁊ huiusmodi.
Si dicit q᷑ peccauit cum alio masculo polluendo
se cum eo non oꝑtet querere. de loco corꝑis ꝛ
de quotiens: festis vel loco sacro: aut si persona
erat sibi consanguinea. vel religiosa ⁊ huiusmo/
di. ⁊ si cum diuersis personis. Et si consensit ꝑ/
pter lucrum vel munera ꝓsulat: vt det pauperi/
bus taliter acquisita.
Si confitetur q᷑ peccauit cum brutis nō oꝑtet
querē de nomine bruti vel loco corꝑis sed de q̄
tiens. ⁊ si in festo vel in ecclesia. Et sic pertransi
re. qđ bene notabis.
Si fuit mediator peccatoꝝ carnalium. Mam ta/
les grauissime deum offendūt. vt patet in. c. no/
li. de pe. di. i. ⁊ tenētur quantum possunt taliter
inductos reducere ad bonū ⁊ sunt inducendi ad
restituendū quicquid ꝓpter hoc lucrati sunt.
Si seduxit virginem ꝓmittendo eam accipere i
uxorem ⁊ hmōi. vide stuꝑum. ꝑ totū.
Si habuit pollutionē dormiēdo. vide pollutio.
per totum.
Si ꝛxit cū aliq̄ clādestine. vide clandestinū.
Circa. vij. p̄ceptū. Mō furtū facies cui⁹ expositō
habeť p̄ceptū. §. xi. vnde sic interroga.
Si fecit furtū ꝓprie dictū ⁊ quid sit. vide furtum
in ꝑn. ⁊ qñ sit mortale. ibidē. §. xxxiij.

Si ꝓmisit rapinam que est quando violenter ac
cepit alienum maius peccatum ꝓmisit q̄z furans
vt in. c. penale est. xiij. q. v.
Si res naufragantium accepit. vide naufragiuz
per totum.
Si pedagia iniusta vel a quibus nō debuit exegit
vide pedagium. ꝑ totū.
Si exactiōes vel talias exegit. vide talia. ꝑ totū.
Si bellum iniustum fecit vel in eo fuit. vide bel/
lum. ꝑ totū.
Si participauit in dando damnū ꝓmo operan
do. mandando. ꝓsulendo. ꝓsentiendo. adulādo
receptādo. defensando. comodādo. emēdo. Mō
obuiādo ratū hūdo nō manifestādo ⁊ hmōi. de q
bꝰ hēs furtū. i mťć. §. ⁊ restitutio ꝑmo. ꝑ totū.
Si inuenit aliquid qđ non restituit. vide inuenta
per totum.
Si aliqua ꝑscripsit mala fide. vide ꝑscriptio.
Si ꝓmisit vsuram. vide vsura ꝑmo. ꝑ totū.
Si mutuauit pecuniā vel granū vinū ⁊ hmōi vt
aliquid lucretur. vide ibidem in ꝑn.
Si mutuauit sup aliqđ pignus vel eius fructus
bēat donec pecūia sibi tradať. vide pignꝰ. §. xv.
Si emit aliquid ꝑ minori q̄z valeret pp̄ ꝓuentio
nem solutiōis. vsura ꝑmo. §. lxiij.
Si vendidit ꝑ p̄cio cariori pp̄ dilationem solu/
tiōis. ibidē. §. lviij.
Si fecit cambia ficca ⁊ huiusmodi illicita. ibidem
§. li. cum pluribus se. §.
Si dedit pecuniam in societatem nolens scire ali
quid de periculo. vide societas. §. vij.
Si dedit animalia in socidam volens habere ca
pitale saluum. vide societas. ij. ꝑ totuz.
Si accepit sub vsuris sine necessitate vl ab eo qui
non erat paratus. vide vsura secundo. §. ij.
Si accepit in dono aliquid ab eo qui donare nō
poterat. vide donatio. i. §. xxxviij.
Si accepit a personis ecclesiasticis aliqua bona
ecclesiarum. vide alienatio. §. xiij.
Si incendit ecclesias vel fregit aut loca religiosa
vide excōmunicatio. v. vel alio modo fuit incen
diarius. vide incendiarius.
Si fecit concussionem comminando nisi mihi de
deris ⁊c. vide concussio. per totum.
Si vt haberet aliquid consensit in aliquod opus
peccati mortalis. vide auaritia. §. ij.
Si per symoniam aliquid acquisiuit. vide symo
nia. per totum. ⁊ dicam circa status.
Circa. viij. preceptum. Non dices falsum testi/
monium ⁊c. cuius expositio habetur preceptum
§. xij. ex qua potes sic interrogare.
Si dixit mendatium in iudicio vel extra ꝓra do
ctrinā ꝛpiane religiōis vel in damnum ꝓximi.

vide mendatiū. §. ij. ꝛ. iij. ꝛ testis. §. xxx
Si noluit testimoniū dicere ꝓductus in testē. vide testis. §. xxvi. ꝛ. §. xxvij.
Si vsus fuit astucia. vide astucia. §. i.
Si accepit pecuniā vt nō diceret veritatem. vide testis. §. xxviij.

9 Circa nonū ꝑceptū. Non concupisces domum ꝓximi tē. ꝛ. x. Non desiderabis vxorem eius q̄ liter intelligantur habes ꝑceptū. §. xiij. Ex q̄bus potes sic interrogare.
Si voluit habere res ꝓximi sui qualitercūq; sine cū iusticia vl cū iniusticia ꝛ deliberate q; peccatū mortale ē ꝓtra istud ꝑceptū secus esset si optaret habere salua iusticia q; sic vel nullū vel veniale esset peccatū. vide auaritia. §. i.
Si fuit ꝓtētus hr̄e amatores vel amatrices hmōi de q̄bus dic vt. §. cogitatio.
Si posuit se ad fenestras vt videret. dic vt supra dic circa ꝑceptū nō mechaberis.
Circa. vij. peccata mortalia ꝓmo interroga de superbia ꝛ sic forma interrogatiōes.
Si ꝓpter inordinatū amorem excellētie egit aliquid cōtra diuina precepta. vide superbia. in ꝓncipio. ꝛ. §. i.
Si estimauit habere bonū q̄d hꝫ a se non a deo. vide supbia. §. ij.
Si bona que habuit credidit a deo sibi data ꝓpter sua merita ibidē.
Si se iactauit hr̄e bona q̄ nō habebat ibidē.
Si despectis alijs singulariter appetit videri habere q̄d nō hꝫ ibidē.
Circa filias supbie interroga ꝓmo de ambitiōe. vide ambitio quid sit in ꝓncipio.
Si desiderauit beneficia ecclesiastica ꝓncipaliter ꝓp honorē vel bonū tpale. vide ambitio. §. i.
Si appetiuit dignitatem sciens se indignum. ibidem.
Si q̄esiuit dignitates ꝑ vias illicitas ibidē.
Si emit officia. vide officiū. §. i.
Si mutuauit sup ꝑis officijs ibidē. §. iij.
Si ꝑ ptialitatē q̄esiuit officia vt omni modo ad illuct ptē mortaliter peccauit ꝓpter inordinationē voluntatis.
De. ij. filia que dicit ꝑsūptio quid sit. vide ꝑsūptio. ij. in ꝓn.
Si posuit se ad faciendū que erāt supra facultatē suā. vide ꝑsūptio.
Si crescuit officiū q̄d nesciebat in piculū ꝓximi vide ibidē.
Si exposuit se piculis peccatoꝝ mortaliū ꝓbabilit mortaliter peccauit. Si aduertebat de piculo. vt patet ꝑ ea que notaui Cogitatio.
Si nimis presumpsit dedici misericordia. vide ꝑ sumptio.
De tertia filia que dicit curiositas. vide curiositas. quid sit in principio. Si fletit ad audiendū peccata que aliquis confitebatur. vide confessio. vltimo. §. xvij.
Si voluit adiscere vl videre aut audire que fieri non possunt sine mortali peccato. puta fornicationes ꝛ incantatiōes ꝛ hmōi. vide curiositas. §. i.
Si voluit adiscere a quibus nō debuit vt demonibus ibidem.
Si voluit experiri que nō licent vt si incātatiōes habēt effectū mortalit peccauit ibidē.
Si attēdēs curiosis dimittit adiscere vel intēdere necessarijs ad salutē ē mortale petīn ibidē.
De. iiij. filia que ē ingratitudo.
Si desperit beneficia dei aut alterius. vide ingratitudo. §. i.
Si nō retribuit benefactori ibidē.
Si benefactori iniuriatus ē ibidē.
De. v. filia que nūcupat iudiciū temerariū qd sit vide iudiciū. §. xvij.
Si iudicauit in malū determinate factū alterius. vide ꝑsūptio. i.
Si vsurpauit iudiciū nō habēs officiū. vide iudiciū. §. xvij. quō multiplicit dicit temerariū.
De. vi. filia que dicitur adulatio.
Si fuit adulator alicuius de peccato ꝓpetrato. vide adulatio. §. i. ꝛ. §. v.
Si adulando ꝓuocauit aliquem ad superbiam. vide ibidem.
De. vij. filia superbie que dicit irrisio ꝛ quid sit. vide derisio. in ꝓncipio.
Si derisit ꝓximū. vide derisio. §. i.
Si derisit sacra vel volētes seruire deo ibidē.
De. viij. filia que est tēptare deus ꝛ quid sit. vide temptare deum.
Si exposuit periculo ꝓbabili mortis sine necessitate. vide intimiditas ꝛ temptare deum.
De nona filia que est pertinatia ꝛ quid sit. vide Pertinax.
Si fuit nimis ptinax in suo sensu. vide ibidē.
De vltima filia que est arrogantia. vide arrogātia quid sit
Circa vanam gloriam que quomodo aliquando est capitale peccatum. aliquando filia superbie. vide vana gloria.
Si noluit laudari de eo quod est contra deum. vide ibidem. §. i.
Si ꝓtulit gloriā suā deo ibidē.
Si ordinata ad nostrā salutem retulit ad gloriaꝫ ꝓpriam ibidem.
Si constituit finem in laude hominum ibidem.
Circa filias vane glorie ꝓut est capitale vitiū in

terroga ꝑmo de ornatu indebito ⁊ quando sit indebitus habes ⁊ ornatus ꝑ totū. ⁊ sic interroga.
Si mala intentione ornauit se. ibidē
Si inhoneste ibidē.
Si nimis superflue ibidē.
Si nouas inuentiōes adinuenit. ibidē.
De inobediētia que est. ij. filia. vide inobedientia. per totum.
De inobediētia circa ꝑcepta ecclesie sic interroga.
Si obseruauit festa ꝑcepta ab ecclesia. ⁊ que sint habes serie. §. iij.
Si ieiunauit in vigilijs ꝑceptis. vide ieiunium. §. vij. que sunt ꝑcepta.
Si confessus est semel in anno. vide confessio. ij. §. ij. ⁊. iij.
Si suscepit sacramentū corporis xp̄i semel in anno. vide eucharistia. ij. in ꝑn. ⁊ p totū.
Si audiuit missam in festis ꝑceptis. vide serie §. xlij.
Si fecit torneamenta seu consensit vt fierent. vide torneamentū. per totū.
Si ꝓtraxit matrimoniū clandestine. vide clāde/stinū. per totū.
Si fecit aliquod eox̄ qō ꝓhibeꝫ sub pena excōis late sñie. de quo vide excōicatio. v. ⁊. vi. ⁊. vij.
Si fuit excōicatus ab aliquo.
Si participauit cū excōicatis. vide excōmunica/tio. viij. p totū.
De inobedientia certarū personarū habes infra circa status.
Si fuit inobediens suis ꝓlatis vl̄ dñis. vide obedientia. ⁊ vide inobedientia.
Si fecit ꝓtra ꝓscientiā. vide ꝓscientia. §. i.
De iactantia q̄ē. iij. filia. vide iactantia. in ꝑn.
Si iactauit se ō aliquo peccato mortali facto. vide ibidē. §. i.
Si iactauit se in vituperiū alioꝝ. vide ibidē vel̄ deceptionē alicuius ibidē.
De pertinatia que ponitur ab aliquibus filia superbie habes. s̄. §. xiij.
De ipocrisi. vide simulatio. §. iij.
Si simulauit sanctitatē in deceptionē populi vel vt assequereꝫ ꝓlatiōes ibidē.
De discordia que est. vi. filia vane glorie. vide discordia.
Si noluit cōcordari cū alijs in his que erāt bona pp elationē suā. ibidē.
De cōtentione que ē. vij. filia.] vide ꝓtētio.
Si būit ꝓtētioꝫ pp emulationē alicuius ibidem.
Si ꝓtēdit disputādo ꝓtra veritatē. ibidē.
Si ꝓtēdit in iudicio ꝓtra iusticiā. ibidez.
Si ꝓtēdit ita iordiate q̄ scādalū facit aliq̄ ibidē
Si subornauit aliquos in electione vel testimonio ⁊ huiusmodi. vide subornatio.
Si nimis vilipendit se. vide ironia.
De astutia. si vsus est simulatione. vide astutia.
Circa auaritiā que est capitale peccatū. vide auaritia. in ꝑn. quid sit.
Et quia consistit in retinendo acquirendo ⁊ appetendo sic interroga.
Si retinuit que restituere tenebatur. vide restitutio. iij. per totū. ⁊ quis teneꝫ. habes restitutio. i.
Si non soluit creditoribus in termino cum posset. vide solutio. §. xxv.
Si retinuit superflua ⁊ non fecit elemosynas. vide auaritia. §. iij.
Si non fecit elemosynaz de arte sua: puta medicus pauperi infirmo. aduocatus clientulo. pauperi. de quo vide aduocatus. §. x. ⁊ medicꝰ. §. v.
De auaritia in acquirendo. vide auaritia. §. ij. ⁊ satis patet. s̄. in. vij. ꝑcepto.
De auaritia in appetendo. habes auaritia. §. i.
Si appetiuit illicite vel illicita vel multuz animo suffocato. vide ibidem.
Circa filias auaritie. prima est proditio.
Si prodidit castrum vel terram inimicis vltra mortale tenetur de omni damno.
Si ꝓdidit res, primi volentibus eas auferre iniuste vltra mortale similiū teneꝫ ad restitutionez.
Si habita sub sigillo secreto vel confessionis reuelauit habes confessio vlti. §. i. ⁊. §. xiij.
Si apperuit lr̄as alterius sigillatas. vide falsarius. §. ij.
Si secreta dñi sui reuelauit in eius damnū vltra mortale teneꝫ ad restitutionē. vide feudū. §. xvi.
De fraude que est secunda filia habes fraus.
Si fecit fraudem legi ibidem. §. ij.
Si fraudauit iustaꝫ gabellaꝫ. vid̄ pedagiū. §. vi.
Si vendidit vnam rem ꝓ alia. puta vinū limphatum ꝓ puro corrupta ꝓ sanis pecus ꝑ castrato ⁊ huiusmodi. habes emptio. §. viij.
Si aliquam fraudem fecit in deceptionem ꝓximi. vide dolus. §. ix.
De fallatia que est tertia filia. habes falsarius.
Si falsificauit aliq̄d istr̄m bullā vl̄ libr̄. vide excōicatio. v. casu. iij. ⁊ falsariꝰ. §. i. cū sequentib⁹.
Si dēstruxit istr̄a vl̄ scripturaſ. vid̄ falsariꝰ. §. iij.
Si occultauit scripturas. vide restitutio ꝓmo i littera scripturas.
Si falsificauit sigilla ꝓlatoꝝ. vide falsarius. §. ij.
Si falsificauit mensuras ibidem. §. xi.
Si monetam ibidem. §. iiij. cum sequentibus.
Si ex fal a causa obtinuit aliquod beneficiciū ecclesiasticū vltra mortale tenetur renūciare si alis non obtinuisset. vide rescriptū. §. iij.
De inquietudine mētis qua quis nimis solicit⁹

est circa tpalia. ⁊ tunc est mortale peccatū quādo per eam quis omittit necessaria ad salutem. alʒ ē veniale peccatum. vide inquietudo.
De violentia que est. v. filia satis patet in. vij. p̄cepto ⁊ in titulo ℜapina.
De misericordia que est. vi. filia qua nō subue/nit qs indigēti habes auaritia. §. iij. ⁊ clyna. §. i.
De acceptione personarum que est. vij. filia ha bes acceptio personarum.
Si in iudicio accepit personā vel in distribuēdis officijs vel bñficijs vel clynis. vide ibidē p totū
Si in electionibus non elegit magis dignū. vi/de electio. §. xxi.
De turpi lucro q̄ est. viij. filia. vide turpe lucrū ⁊ tale est peccatum quale illud pp qđ acquirit.
De ludo qui ꝓuenit aliquando ex auaritia. vide ludus. per totum.
Si lusit ad pillam vel alium ludum in quo versa tur industria. vide ludus. §. ij. quando licet.
Si ludit ad ludum in quo versatur fortuna. ibi/dem. §. iiij.
Si stetit ad inspiciēdū ludētes. vide ibidē. §. vi.
℔rodigalitas est contraria auaritie sed tamen peccatum. vide ꝓdigalitas.
Si superflue expendit res in pompis equis ⁊ hu iusmodi. notabilis excessus videtur mortalis. vt patet ☽ matus. §. vi. ⁊ ibi vide.
Circa luxuriam que est capitale vitium. vide lu xuria. ⁊ de hoc habes. ꝫ. vi. p̄cepto.
Circa vero filias luxurie quarum ꝑma est cecitas mentis. de qua. Cecitas mentis. in p̄ncipio.
Si ita occupatus fuit in mundanis mente q̄ ne/scit aliquid de deo itelligere vel necessaria ad sa/lutem. vide ibidem. §. i.
De p̄cipitatiōe que est. ij. filia. vide p̄cipitatio.
Si fuit p̄ceps in operibus suis contemnens con siderare vel in periculum vide ibidem.
De inconsideratione que est. iij. filia luxurie. vi de inconsideratio.
Si fuit incautus maxime vbi imīnebat piculum vel vbi tenebaꝫ de leui velleuissima culpa q̄ licz excusetur aliquando a mortali nō tamen ab obli gatiōe restitutiōis. vt habes culpa. §. v. ⁊. vi.
De amore sui quo quis querit delitas ⁊ quietem vide amor sui.
De amore seculi qui est. v. filia luxurie habes di ligere. §. iij.
Si voluit ꝑpetuo stare in mūdo. vide ibidem.
Si dilexit mundum constituens ibi finem vl ad voluptatem. vide ibidem.
De horore futuri seculi ex quo homo vellet nun q̄ mori. vide diligere. §. iij.
De incōstātia que est. vij. filia habes incōstātia.
De odio dei quod est octaua filia luxurie habes odium dei.
De stultiloquio aut scurilitate que sunt filie lu/xurie dic si vsus est verbis libidinosis aut inho/nestis aut gestibus vel ad prouocandum alios: vel vnde probabiliter habent ꝓuocari ad luxu/riam est mortale peccatum. Idem dic de turpilo quio. vide scurilitas.
Circa gulā que ē aliud capitale peccatū sunt for/mande interrogatiōes circa eius spēs.
Si ꝓuenit horā in comedendo.
Si nimis laute comedit.
Si nimiū studiū apponit.
Si nimis comedit.
Si cum nimio ardore seu appetitu ⁊ quādo gula sit mortale peccatum in predictis habes gula.
De eius filiabus. quarum ꝑma est ebrietas. vi/de ebrietas quando est mortale peccatum.
De hebetudine mentis que est secūda filia. vide hebetudo.
De inepta letitia. scias q̄ non est mortale pecca/tum: nisi per ipam dissolueretur quis in ea que sunt mortalis peccati. vt corrizando in casu ꝓpō bito ⁊ huiusmodi. alʒ est veniale peccatum.
De multiloquio que est quarta filia habes mul/tiloquium. per totum.
De scurilitate que ē. v. filia habes scurilitas.
Si fecit actus ita scurriles q̄ ad prouocandu ad luxuriam sunt effieaces videtur mortale.
De immundicia que est sexta filia gule. vide im mundicia.
Si comedit vel bibit vt posſit luxuriari q̄ ē mor tale secus ē si vt satisfaceret vxori in redditiōe de biti. q̄ sic nullū peccatū vl veniale qui hoc fecit vt magis delectaret cū vxore.
Circa inuidiā que ē aliud capitale peccatū. vide inuidia. ⁊ quō ē mortale peccatū.
De eius filiabus. quaꝝ ꝑma ē odiū ꝓximi. de q̄ vide odiū dei. ⁊ sic interroga.
Si desiderauit malum proximi ⁊ quanto tempo re perseuerauit ⁊ si sepe in huiusmodi occupauit mētē q̄ q̄tiens deliberate desiderauit malū ꝓxi mi totiens mortaliter peccauit si erat notabile ma lū ⁊ per diuersa tempora. Similiter quādo in ea dem cogitatiōe transibat nunc de desiderio mali in rebus ad desideriuꝫ mali in psona vel in filijs q̄ sicut sunt diuersa subiecta ita videntur diuersa mortalia peccata.
De tristicia in prosperis que est secunda filia. si tristatus est de bono notabili proximi deliberate propter inuidiam est mortale peccatum vt prela tus de maiori prelatione. doctor de maiori con/cursu. scholaris de maiori ingenio. Cuius de ma

ioꝛi bonoꝛe ꝟ Mercatoꝛ vel artifex de maioꝛi creditu spiritualis de maioꝛi fama ⁊ huiusmodi. vi de inuidia.
De leticia in aduersis ꝓximi. idem dic vt. s. Et vide ibidem.
De susuratiõe. vide susuratio.
Si quesiuit seminare discordias reportando malum alteri de altero. ibidem.
De detractione. vide detractio. p totum. quomodo ẽ mortale peccatum. ⁊ quomodo teneꝛ p totũ.
Si dixit malũ de ꝓximo falsꝫ. ibidem.
Si vere dixit sed quibus nõ debuit. ibidem.
Si augmentauit malũ. ibidem.
Si audiuit libenter detractiones. ibidem.
Circa irã q ẽ aliud capitale pctũ. ꝺ q habes ira.
Si appetiuit vindictam de ꝓximo. ibidem.
Si noluit loqui cum ꝓximo nec reconciliari. vide diligere deum. §. ij.
De filiabus eius quaꝝ ꝑma ẽ tumoꝛ mentis dic vt. s. in ꝑma filia inuidie. §. xix. ⁊ de implicatiõe in huiusmodi cogitationibus de vindicta fienda ꝑm regulam supꝛadictam. ibidem.
De. ij. filia. s. indignatione habes indignatio.
De. iij. filia que est clamoꝛ. vide clamoꝛ.
De. iiij. filia que est contumelia seu conuitiũ habes contumelia ⁊ conuitium. Aduerte hic q licet quis non dicat conuitium vel contumeliam. vt ei auferat honoꝛem. sed causa correctionis. sed tamen dicit talia que de se notabiliter ledunt. puta mulieri q est putana ⁊ huiusmodi ⁊ audientes scandalizantur de tali cui dr. q fic credũt esse nõ excusaretur a mortali peccato.
De. v. filia que est ira. habes ira.
De maledictiõe que ẽ. vi. filia habes maledictio.
De blasphemia dictum est. s. §. vi.
De bello similiter. §. xi.
De seditiõe que est. vi. filia. habes seditio.
Si tenet partialitatem vel eam sequitur paratus qualitercũq ꝑ parte est i statu damnatiõis nec potest absolui: nisi disponat dimittere.
De murmuratiõe habes murmuratio.
Si murmuꝛauit contra deum deliberate tenens eum iniustum quia mortale.
Si contra prelatos ipos temerarie iudicando. mortale est.
Circa accidiam que est vltimum capitale peccatũ vide accidia.
Si dimisit necessaria pp accidiã. ibidem. §. i.
Si penituit se benefecisse. ibidem.
Si incurrit infirmitatem notabilẽ pp tedium est mortale q̃ potest se iuuare. vide accidia. §. i.
De filiabus eius quarum ꝓma est desperatio. vide desperatio.

De secũda que ẽ malitia que ẽ peccatũ in spm sanctũ qꝫ habet ser spẽs. ꝓma dr ꝓsũptio. de misericordia dei sine meritis. Secũda desperatio q desperat de misericordia dei. Tertia ipugnatio veritatis agnite vt liberius possit peccare. Quarta inuidentia fraterne gr̃e. ex qua vellet omnes essent mali ⁊ nullus bonus ne esset sibi confusio male viuere. Quinta obstinatio. Sexta impnia vide peccatũ. §. iij.
De. iij. filia q ẽ pusillanimitas. vide pusillanitas Si desist bona facere ad q tenebat ex pusillanimitate. vt puta corrigere fratrem. vide correctio fraterna. §. i. ⁊ similia. Si vero dimisit nõ necessaria ẽ veniale peccatũ.
De. iiij. que ẽ ociositas dictũ ẽ. s. in. iij. ꝑcepto. ⁊ habes in ri. ociositas.
De. v. filia q ẽ pigritia seu toꝛpoꝛ. vide toꝛpoꝛ.
De. vi. q ẽ euagatio mentis in illicita habes euagatio mentis.
De. vij. que ẽ negligentia. vide negligentia.
Si fuit negligens in addiscendo necessaria ad salutẽ in cõfitendo. i suscipiendo sacra. in opibus misericordie exercẽdis que q̃ sit mortale peccatũ patet negligentia. §. i. Aduerte hic quia si quis ex negligẽtia õmittit iplere vnũ ꝑcepti. puta de cõfitẽdo semel in anno solũ ẽ vnũ peccatũ mortale. sed si deliberauit sepius nolle cõfiteri tot sunt peccata mortalia quot sunt deliberationes facte p intualla tpis. qõ no.
Circa opa misericordie spualia que sũt cõsule. castiga. dimitte solare. fer. oꝛa.
Si noluit dare ꝯsiliũ petẽti i his q̃ ptinẽt ad salutẽ vl in re. vnde notabile dãnũ pot euenire ꝓximo cũ tã posset mortale ẽ vel q̃ hẽbat ex officio.
Si nõ coꝛꝛexit quos debuit ⁊ tenebat. hẽs correctio ꝑlatoꝝ ⁊ correctio fraterna.
Si dimisit rancoꝛẽ ꝯ ꝓximũ. dictũ ẽ. s. §. xix.
Si nõ fuit cõsolatus tribulatos posset eẽ mortale in ꝑlato q̃ subditi ex tali õmissiõe inducũt in desperationẽ vel aliud malũ. ⁊ ipe bono mõ posset salua disciplina.
Si nõ oꝛauit ꝓ oibus posset esse graue in illis q viuũt de elemosynis magna negligentia.
Circa opa mĩe coꝛpalia q̃ sunt visito. cibo. poto. redimo. tego. colligo. cõdo. q̃ tũc cũ ꝓuaricãt sũt mortale pctũ q̃ ex coꝛ õmissione notabiliꝫ ledit ꝓximus. ⁊ hõ pot bono mõ facere. puta si ꝑlatus visitaret infirmũ quẽ visitare posset nõ desperaret sed confiteꝛeꝝ. Eget cibo ⁊ potu ⁊ hẽs vltra ꝯdecentiã tui status. Est in captiuitate ⁊ redimere posses de supfluitatibus tuis.
Est nudus ⁊ tu caudam ducis. Est sine domo ⁊ tu habes ampla pallatia. Ex dictis. s. auaritia ⁊

elemosyna potes colligere qñ homo tenetur de p̃cepto.

Circa quinq3 sensus qui sunt visus, gustus, auditus, odoratus, ⁊ tactus. in quibus sepius potest eē mortale. vt si voluit videre que sūt mortal' peccati in eo qui facit vel inductiua ad mortale de quo habes curiositas. Idem dic de auditu. Gustus aūt ⁊ odoratus cōiter sunt venialia. Tactus qñq3 mortale cū cā luxurie vel mozose delectationes. vt. s. cogitatio.

Circa p̃cepta eccl'ie que gnāliť tāgūt oēs dictū ē. s. in. ij. filia inanis glozie. §. xv.

Nūc de statib⁹ aliq̄ ptcularia sūt ponēda in qbus sūt interrogādi vltra ea q̄. s. posita sūt ꝺ̄ p̃cepta ⁊ in peccatis capitalibus. ⁊ p̃mo.

Circa pueros doli capaces sūt interrogādi de inlectiōe manuū violēta in psonā ecclesiasticā ex q̄ possent esse excōicati. ꝺ quo hēs. s. excōicatio. v. §. i. cū multis se. postea de ꝺfessiōe ⁊ cōione fiscerūt de pnia. de inobedięcia. de mēdatijs. de ibo nestate. auditiōe misse. de furtis ⁊ similibus in q bus cōiter illa etas solet peccare.

Circa xp̃ianos in cōi. Si susceptū sacr'a necessitatis ⁊ q̄ sint. vide sacr'm. §. vi.

Si portauit habitū infidelium. vide apostasia. §. vltimo.

Si nimiā familiaritatē hz cū iudeis vel cū infidelibus. vide iudeus. §. i.

Si fecit ꝺtra ꝺscias. vide ꝺscia. §. i.

Si habuit ratū aliq̄ malū factū noie suo. vide cō sensus. §. v.

Si alicui ꝺsuluit aliq̄ peccatū vel malū. vide cō siliū. §. i.

Si ꝺtēpsit aliquā exortationē superioris. vide cōtentus. §. i.

Si qñ tenebať habuit ꝺtritionē de peccatis. vide ꝺtritio. §. xiij. ⁊. v.

Si conzerit quos sciuit velle delinquere. vide correctio fraterna. §. i.

Si denūciauit p̃latis peccata que sciuit. vide denūciatio. §. i.

Si in dubijs tutiozē ptē elegit. vide dubium. §. i. ⁊. ij.

Si cristēs excōicatus vel interdictus ⁊ monitus a celebrātibus vt exiret ecclesiā noluit exire. vide excōicatio. v. casu. xv.

Si famā suā neglexit. vide fama. §. i.

Si incarceratus fugit. vide fugere. §. i. ⁊. ij.

Si vsus ē habitu femineo vir exūs vl' ecōtrario aut religiōis. vide habitus. §. vij. ⁊. viij.

Si fuit histrionus. vide histrio. §. i.

Si ipressit'i terra vel in lapide humi posito signū crucis. vide imagines. §. iij.

Si fecit aliq̄ enozme in ecclesia. vide immunitas. p totū.

Si sciuit necessaria ad salutē. vide scia. §. ij.

Si fuit excōicat⁹ ab aliquo iudice. vide absolutio ij. ⁊ excōicatio. i. p totū.

Si iniecit manus violētas in psonā ecclesiasticā vide excōicatio. v. §. i. cū multis seq.

Si noiatim interdictos. excōicatos. vel vsurarios sepelierūt. vide excōicatio. vij. casu. xxxvi.

Si ꝺrerūt mr̄imoniū in casibus ꝺsanguinitatis vel affinitatis ꝓhibitis. vide excōio. vij. cāu. xli.

Circa ambassiatozes dñoz vel cōitatū.

Si steterūt absentes sine cā vel, p factis suis in expēsis dñoz vel cōitatū. vide abūs. §. i.

Circa tutozes vel curatozes aut administratozes rerū alienarū.

Si infideliter, se habuit in cōmissis fraudādo vel dilapidādo: aut nō bene ministrādo. vide administratio. §. i.

Si exegit vsuras, p pupill': aut alio mō fecit, p eis ꝺct⁹ illicitos. vide restō. i. in lr̄a vsurarius.

Circa ꝺiugatos.

Si ꝺtrarit clādestine. vide clādestinū. vel ī gradu ꝓhibito. vide matrimoniū. ij. p totū.

Si ꝺsumauit aliq̄ bñdictiōez. vide debitū. §. i.

Si negauit debitū petēti vel reddidit se ipotentē ibidē. §. vi.

Si cognouit cā faciāde libidis ibidē. §. xxiij.

Si cognouit hūs itētiōz ad alterā ibidē. §. xxi.

Si vsus ē matrimonio extra vas vel mō indebito. ibidē. §. xxv.

Si tpe mēstrui. ibidē. §. xxxij.

Si in dieb⁹ festiuis vl'in ecclesia. ibidē. §. xxviij. ⁊. §. vl.

Si p̃gnatiōis tpe. ibidē. §. xxxiij.

Si p tact⁹ hūit pollutiōz ex̄ vas. ibidē. §. xxvi.

Si exegit vl' reddidit debitū adultero vel adultere. ibidē. §. viij.

Si ꝺrit excōicatus: vel in peccato mortali exūs: q2 peccauit mortaliter ꝺtrahēdo p verba de p̃sti. vide matrimoniū. ij. §. vl.

Si nō ꝺtrarit eā intētiōe qua debuit. vide matrimoniū. ij. §. vl.

Circa vrozes. Si fuit litigiosa in domo: ⁊ de'reliquis. de qbus. s. §. xx.

Si hūit dotē de vsuris. vide restō. i. sub lr̄a vsurarius.

Si fuit inobediēs viro. vide obedientia ⁊ inobedientia. p totū.

Si ꝓcurauit sterilitatē vel vsa est supstitiosis. vt hr̄et filios. vide mr̄imoniū. ij. §. xxiij. cū du. sc.

Si dedit bona viri ꝺ ci⁹ volūtatē. vide clym. §. vij. ⁊ vide furtū. §. xxxiiij. ⁊. xxxv. ⁊. xlvij.

Si habuit bonā curā de filiabus maxime: ⁊ si do
cuit eas vanitates ⁊ hmōi: i qbus sūt multa mor
talia: nō duxit ad nuptias p̄dicatiōes: sed coreas:
patet p supradicta qñ ē mortale.
Si vsa ē ornatu idebito. vide ornatus. p totū.
Si violauit fidē viro. vide adulteriū. in p̄n.
Circa viros si stetit nimis in remotis cā cupidita
tis ꝓtra volūtatē vxoris. vide debitū. §. vi.
Si nō seruauit fidē vel hz ꝓcubinā: qz non ē ab
soluēdus: nisi a se eiciat. vide ꝓcubinarius. §. i.
Circa patrēfamilias. Si alimēta dedit qbus te
nebaꝫ. vide alimēta. p totū.
Si soluit ōcimas ōbitas. vide decima. §. i. ⁊. ij.
Si fecit elemosynas. vide elemosyna. §. i.
Si mistrauit nccia familie tā corpi qz aie docēdo
⁊ hmōi. vide familia. §. i. ⁊ filiꝰ. §. xxi.
Si nō dotauit seu maritauit filias tpe debito. vi
de dos. §. iiij.
Quō teneꝫ ex facto familie hēs dñs. §. vl.
Si ꝓuocauit familiā suā nimis exasperādo. ⁊ fu
riose ⁊ ceteris. vt. s̄. ira.
Si nō ꝓcurauit vt ꝓfiteꝛeꝫ semel in anno ⁊ com
municaret videꝫ mortale peccatū.
Circa filiosfamilias. Si furatꝰ ē res pris sui vt
expenderet in supflnis vel ludis aut alijs malis
qz ē mortale. Secus si accepisset ꝓ faciēdis sibi
vestimētis: aut calciamētis: aut alijs necessarijs
qz sic liceret. ex quo pater nō ꝓuidit vt tenctur. ⁊
de reliquis. vt. s̄. §. viij.
Circa doctores ⁊ magistros.
Si quesiuit magisteriū seu doctoratū pp honorē
p̄ncipalit. vide honor. §. iiij. ⁊. vij.
Si fecit se ꝓmoueri ad doctoratū exñs ineptus ⁊
ignoras vr mortale p. c. i. ⁊. c. q̄sto: ō magris.
Si legit p̄ncipalit pp honorē. vide honor. §. vij
Si legit scias ꝓhibitas vel psonis ꝓhibitis. vi
de magister. ⁊ que sūt psone ꝓhibite. vide excōi
catio. vij. casu. vi. ⁊. vij.
Si ex pacto receptus ē in canonicū vt scholas re
gat. vide magister. §. x.
Si exegit exists salariatus a scholaribus aliqd.
vide ibidē. §. xi. xij. ⁊. xiij.
Si exegit aliqd p lnia docēdi dāda ibidē. §. xv.
Si admisit ignoratos ad doctoratū mortalit pec
cauit: qz ex tali fcō dicit mēdatiū pnitiosum.
Si nō exegit iuramētū a doctorādo qꝰ nō expen
det pluſqz dz i doctoratiōe ibidē. §. vltimo.
Si exñs i mortali notorie docuit publice in theo
logia: qz mortalit peccauit ꝓz ꝓdctrū. vide ꝓdce
dicare. §. vij.
Si seruauit iuramenta vniuersitatis. vide iura
mētū. vi. §. ij. ⁊. iij.
Si iactauit se de doctrina alios vituperando ali
quando ⁊ in pluribꝰ potest esse mortale. vide. s̄.
§. xv. ⁊. xix.
Si notabilit fuit negligēs circa ꝓfectū scholariū
videꝫ mortale. vide negligentia.
Si verberauit aliquē crudelit videꝫ mortale: qz
solū leuis castigatio eis pmissa ē. c. cū volūtate. ō
snia excōicatiōis. ⁊ si erāt clerici esset excōicatus.
vide excōicatio. v. casu. i. §. x. ⁊. xi.
Si iniusto mō puta detrahēdo vel p sectas sub
trarit scholares alterius doctoris: qz vltra morta
le teneꝫ ad restitutionē si iā intrauerāt fm Jo. ō
ligna. secus si nōdū intrauerāt.
Si impediuit ꝓpter odiū vel partialitatē doctorā
dū: vel in collegio recipiendū idoneum: qz vltra
mortale teneꝫ ad restitutionē dāni.
Circa scholares si seruauit iuramēta vniuersita
tis. vide iuramentū. vi. §. ij. ⁊. iij.
Si fecit sectas ꝓ rectore fiendo mlta mortalia ibi
aduenīunt.
Si elegit rectorem insufficientem videꝫ mortale
fm aliquos: sed hoc nō determino in vniuersita
tibus scholariū.
Si studet in ꝓhibitis scientijs. vide magister. ⁊
s̄. excōicatio. vij. casu. vi. ⁊. vij.
Si sepe ꝓtendit ꝓtra veritatē ne succūbere vide
atur. vide. s̄. §. xv.
Si studet pp malū finē qz tale peccatū qlis finis
vel pp honorē. vide honor. §. vij.
Si studuit curiosa dimittēdo necessaria ad salutē
ē mortale peccatū. vide curiositas.
Si tractauit cum aliquo ciue bononiensi de con
ductiōe hospitij alterius scholaris. vide excōica
tio. vij. casu. iiij.
Circa medicos. Si exists ignoras medeꝫ. vide
medicus. in p̄n. ⁊. §. i.
Si in medendo nō fuit secutus traditiōes medi
cine. sed voluit facere expimenta ex capite suo in
piculū notabile ꝓximi ibidē.
Si ꝓlōgauit infirmitatē. ibidē.
Si ꝓsuluit aliqd ꝓtra salutem aie ꝓ sanitate cor
poris. ibidē. §. vij.
Si nō admonuit infirmū efficaciter vt ꝓfiteꝛeꝫ i
p̄ncipio infirmitatis. ibidē. §. viij.
Si p̄gnāti aliqd dedit vt filius moꝛeꝫ peccauit
mortalit: qz ñ sūt faciēda mala. v. bona eueniāt.
Si dedit medicinam de qua dubitabat an noce
ret ibidē. §. ij.
Si nō annūciauit mortē infirmo ibidē. §. xij.
Si nō debito mō visitauit infirmos posset aliqñ
esse mortale.
Si paupibus nolnit mederi gratis. ibidē.
Si habuit partem cū aromatario. ⁊ pp hoc gra
uat infirmos emere ab eo cum coꝛ damno: quia

sic teneretur eis ad restitutionem. ex quo ei solue
rūt. secus si ex hoc nullū bñt dānū.
Circa aromatarios. si in cōponēdis medicis nō
posuit q̄ medicus ordinauit. sed vnum ꝓ alio vel
corrupta ⁊ q̄ virtutē ñ habebāt ex vetustate ꝓ bo
nis ⁊ hmōi ex ḡbus sequit vel ꝓlōgatio infirmi
tatis vel aliud malū ꝓmo infirmo. qz vltra mor
tale teneť ei ad restitutionē.
Si vēdidit venena vel q̄ faciūt abortū ⁊ hmōi illt
de qb⁹ sciebat ñ debē vti ad bonū. vide ars. §. ij.
Si sophisticauit aromata ponēs in spēbus vnuz
ꝓ alio vel in strupis aut in cādelis ⁊ hmōi. vide
emptio. §. viij.
Si vēdit diminuto pōdere aut falso. ⁊ hmōi. vi
de falsarius. §. xi.
Circ mercatores. Si portauit ꝓhibita infidelib⁹
vide excōicatio. v. casu. xxi.
Si negociať pp malū finē. vide negocium. §. ij.
Si in loco sacro tenuit mercatū. vide imunitas.
§. i. ⁊ negociū. §. ij.
Si carius vēdidit q̄z emit in eodē loco. vide em
ptio. §. x. ⁊. ſ. negociū. §. iij.
Si vendēs ꝓ alijs aliqua vēdit ꝓ. xij. ⁊ solū. x.
dat dñis rex ibidē. §. vl.
Si vēdidit vnū ꝓ alio vel corrupta ꝓ bonis. vi
de ibidē. §. viij.
Si vsus ē falsis mēsuris ⁊ hmōi. vide falsarius
§. xi.
Si vēdidit rē plus iusto p̄cio aut pp tp̄s solutio
nis ⁊ hmōi. vide emptio. §. vij.
Si fecit cambia. vide vsura. i. §. li. cū sequētib⁹.
Si aliq̄s ꝑct⁹ vsurarios. vide vsura. i. p totum.
Si ꝓposuit cū alijs vt vēdāt vno p̄cio in dānum
rei publice qz vltra mortale teneť dānificatis. vi
de negociū. §. ij.
Si erpēdit falsas monetas sciēs ē mortale ⁊ teneť
ad restōez lz ipe ēt fuerit deceptus ab alio.
Si bonas monetas radit. vide falsarius. §. iiij.
cū seqnentibus.
Si emit res raptas vel furatas. vide restitutio.
i. in lťa emens.
Si infideliter se habuit in societate quā hz cū aliq̄
vide societas. i. ⁊. ij. p totū.
Si vēdidit in festis vel cum mēdatijs piurijs ⁊
alijs illicitis. vide negociū. §. ij.
Circa ꝓsonetas. Si mediator fuit ꝑctū vsura
rior. vide restitutio. i. in lťa vsurarius.
Si male ꝓsuluit sciēs ī aliq̄ ꝑctu qz vltra mortale
teneť de dāno dato. vide dolus. §. ix.
Si decepit in p̄cio dās intelligere vni q̄ vult tñ
⁊ alii q̄ nō pōt bťe nisi tñ. vide emptio. §. vl.
Circa artifices. Si fecit artē cui⁹ op⁹ ē ad maluz
vt tarillos ⁊ hmōi. vide ars. §. ij.
Si accepit ifignia alteri⁹ magťi. vide insignia.
De fraude in arte in mensuris ⁊ hmōi.
Circa lanifices. Si vēdit pānū vni⁹ lane ꝓ alia
vel tincture. vide emptio. §. viij.
Si soluit laboratoribus de pāno aut vēdēdo vl
tra iustū p̄ciū ⁊ emendo ꝓ vilioꝛi. vide vsura. i.
§. lviij.
Si filatoribus dedit. xiiij. vncias ꝓ libra tenetur
ad restitutionē nisi sic a ꝓncipio cōuenisset.
Si pānū nimis traxit. vide emptio. §. viij.
Si nō soluit laboratoribus. vide solutio. §. xxv.
Circa tabernarios. Si vēdidit vinū limphatum
ꝓ puro. vide emptio. §. viij.
Si miscuit in vino nociua ibidē.
Si tenuit meretrices vel lusores oīa pcā ei ipu
tabuntur.
Si scienť administrauit ad ebrietatē alterius. vi
de ebrietas. §. i.
Si ex culpa sua pdidit sibi tradita ī custodia. vi
de custos. in p̄n. ⁊ nauta. in p̄n.
Circa macellarios. Si vēdidit carnē corruptā ꝓ
sana de pecude ꝓ castrato ⁊ hmōi. vide emptio.
§. viij.
Circa pistores. Si fecit panē nimis pōderosum
vl imiscuit aliā farinā ⁊ hmōi. vide ēptio. §. viij.
Circa sutores. Si fecit vestes ipudicas q̄ nō p̄t
deferri sine peccato mortali. vide ars. §. ij. ⁊ hoc
q̄ sit. vide ornatus totum.
Si malecicidit ex cl'pa sua. vide culpa. §. v. ⁊. vi.
Si furať de panno serico ⁊ hmōi. vide furtum p
totum.
Circa aurifices. Si vēdidit aurum alchimicū ꝓ
vero. vide emptio. §. viij.
Si cudit monetā sine licētia ꝓncipis. vide falsari
us. §. iiij. cū sequentibus.
Si radit eā vel facit aquā vnde aliquid iminue
ret. ibidem.
Si emit lapidez p̄ciosū ꝓ vili ab illo qui ignora
bat. vide emptio. §. vij.
Circa alchimicos. Si laborauit in dicta arte. vi
de Alchimia.
Circa datiarios. Si exegit datia iniusta. vide pe
dagiū. §. i. cū sequentibus.
Si exegit a ꝓsonis ecclesiasticis ibidē. §. iiij.
Si iputauit fraudē datij. vbi nō erat vltra morta
le teneť ad restitutionē totius dāni.
Si fraudauit socios vltra mortale teneť ad resti
tutionem.
Circa musicos ⁊ histriones. Si pulsauit his q̄ ex
libidine corizabāt vel illicite. vide correa.
Si gestus ipudicos ꝓuocātes ad peccatū morta
le fecit. vide histrio.
Circa laboratores ⁊ rusticos. Si nō laborauit fi

deliter in notabili excessu eēt mortale peccatū.
Si ꝓmisit bestias nocere in agris ⁊ hmōi teneť ad restitutionē si fuit in culpa.
Si fraudauit dñm in pte sibi dāda teneť ad restitutionē nisi domin⁹ in alio grauasset cū. vide furtū. §. xl.
Si nō seminauit possessiōes vel coluit quas tenebat sicut debuit. vide culpa. §. v. ⁊. vi.
Circa venatores. Si i dieb⁹ festis pdita missa vl̄ ꝑ totā dicit se occupauit. vide feria. §. ir.
Si dedit dānū in agris: qr teneť si ē notabile ad restitutionē.
Circa locatores. Si scieni locauit equū piculosū aut vas vicios̄u. vide locatio. §. xiiij.
Si ꝺductor fuit in culpa pditiōis rei locate, ibidem. xiij. §.
Si petijt mercedē quā nō debuit vel soluit min⁹ q̄z debuit. ibidē. §. xij. ⁊. §. xv.
Circa laboratēs i filādo lanā. vel tingēdo setā. ⁊ hmōi q teneť ꝓmo si furāt secūdo si male laborāt vel destruūt. de quo vide locatio. §. xiij.
Circa reuēditores rex. Si finxerūt q̄ nō poterāt vēdi. nisi ꝑ tāto ⁊ tū vel erāt q emerēt, ꝑ pl⁹ vel ipi, ꝑ modico emerēt. vt ꝑ pluris vēderēt teneť ad restitutionē q̄ ꝑ fraudē acgsierūt.
Itē si vēdiderūt, ꝑ plus q̄z tribuant domino. vide emptio. §. xxvij.
Circa iudices. Si habuit iurisditionē ab aliq̄ nō vero dño. vide dñs. in ꝓn.
Si dedit iniquā sniaz scienť vel ꝑ ignorantiā aut negligētiā. vide iuder. §. xxi. cū sequē.
Si ex⁹ ignorās nō elegit bonū assessorē. ibidē. §. xxij.
Si elegit assessorē in fraudē cū nō indigeret. vide iuder. §. xvi.
Si accepit pecuniā vt iudicaret vel nō iudicaret. aut vt iniq̄ ꝺ iusticiā. vide iuder. §. viij. cū multis sequētib⁹. ⁊ suspēsio. i. §. xx.
Si nō seruauit ordinē iuris vl̄ mortale. nisi aliq̄ cā vrgēs ad hoc ipelleret.
Si reo dedit dilatiōes indebitas qr vltra mortale teneť parti lesē ad restitutionē.
Si reo fecit interrogatiōes ad quas nō tenebať respōdere. vide ꝺfessio delicti. ꝑ totū.
Si posuit ad torturā sine legitimis indicijs. vide tortura. §. i.
Si allegatiōes⁹ friuolas admisit. qr vltra mortale teneť lesō ad restitutionē.
Si appellationē legitimā nō admisit vel friuolā admisit qr vltra mortale teneť ꝑti lesē. ꝑm q̄ dico appellatio. §. xv.
Si pauperibus nō ꝓuidit de aduocato. vide aduocatus. §. x.
Si penā relaxauit vl̄ auxit. ij. vide pena. §. xviij
Si arestauit aliquē vl̄ bona ci⁹ descripsit vel officiales misit. vt sic pecuniā extorqueret ꝺ iusticiaz vel aliqd aliud inuenit ex quo pecunias haberet qr teneť ad restitutionē.
Si in sñia apposuit culpā obscuraz. vt ille ꝺ quē dabať se posset defendere ꝺ iusticiā. qr vltra mortale teneť ad restōz de dāno dato ꝑti.
Si ꝑtē nō ꝺdenauit i expēsis cū debēt ⁊ peteret qr vltra mortale teneť ad restitutionez ꝑti.
Si vt extorq̄ret pecunias mō suo fecit q̄ id q̄ō iure ordinario debebat expedire facēt iuť dlegato.
Si purgauit, puiciā malhoib⁹ vid iuder. §. vij.
Si iudicauit ꝑm allegata ꝺ veritatē quā sciebat. vide iudicare. §. vij.
Si sniaz alicuius censure ecclesiastice, ptulit sine monitiōe ⁊ scriptis. vide suspēsio. i. §. xvi.
Si iudicare p̄sūpsit nō sibi subditos nec rōne rei vel delicti. vide iudicare. §. xvij.
Si, ptrarit sniaz i lōgū vt pecunias extorqueret mortalit peccauit ⁊ teneť ad restōz non solū pecunie accepte a pte q̄ iusticiaz habebat sz ⁊ ad omne dānū q̄ habuit ex tali dilatiōe.
Si interposuit auctatē i aliquo ꝓtractu mulieris vel minoris in cox dānū pp pecuniā vel amicitiā qr vltra mortale teneť ad restōz leso.
Circa officiales dñox ⁊ cōitatū.
Si ꝓmiat⁹ ē alicui nisi ei daret ⁊c. vide ꝺcussio.
Si exegit iniusta grauamina de mādato sui sup̄ioris qr vltra mortale teneť ad restōz toti⁹ exacti. si ille nō vult restituere in cuius vtilitatē ē exactū.
Si execut⁹ ē iniquā sniaz. vide iudicare. §. vij.
Si nō obuiauit malis quātū potuit bono mō. vide cōsentire. §. ij.
Si fuit, pditor terre vel castri habes. ꝫ. auaricia. in ꝓma filia.
Si fuit officialis tirāni aut iniusti dñi. vide dñs. in principio.
Si nō accusauit quos tenebať ex offō qr si ex iuramēto tenebať erit mortale pctū. alꝫ nō semp.
Si emit offā vel sup ipa mutuauit. vide officiū.
Si habēs soluere de pecunia dñi vel cōitis alijs extorsit tū, ꝑ ducato⁹ exūs ipe salariatus. qr restituere tenetur.
Si quos inuenit de nocte dimisit pp pecuniā cōtra statuta qr videť mortale.
Si seruauit statuta q̄ iurauit in ꝓn. officij.
Circa ꝓsiliarios dñox vel cōitatū. Si exūs in cōsilio ꝓsensit alicui malo. vide cōsensus. §. ij. ⁊ cōsiliū. §. i.
Si dedit fraudulentū ꝓsiliū. ibidē.
Si, ꝓposuit aliqua in cōsilio in dampnum aliquorūz. quia vltra mortale tenetur ad restitutionem

damni totius quando sine eo nō fuisset.
Si ꝓsensit ad aliqua statuta fienda que erāt iniu sta aut ꝓra libertatē ecclesie. vide ibidē. ꝛ excō/ catio. vij. casu. xij. ꝛ casu. xliij.
Si res cōitat' ꝑmisit delapidari vel ex iutilib⁹ cō missiōib⁹ aut q̄litercūq; vide administratio.
Circa arbitros vel arbitratores. Si iniquaꝫ de/ dit sniaꝫ scienter, vel ex ignoratia. vide iudex. §. xxi. cū sequētibus.
Si ꝑmisit expirare ꝓpromissū. vide arbit'. §. i.
Si ꝑ spūali dedit tpale i recōpēsationē. vide ibi dē. §. vij.
Si ꝓ pace abstulit ab vno. ꝛ dedit alteri. vide ibidem. §. vi.
Circa accusatores. Si accusauit aliquē mala intē tiōe. vide accusatio. §. vi.
Si accusauit aliquē calūnioſe. vide ibidē. §. viij.
Si iurauit nō accusare ibidē. §. vi.
Si accepit p̄ciū vt nō accusaret. ibidē.
Si accusatus respōdit calūnioſe. ibidē. §. xiij.
Si accusatus tacuit veritatē. ibidē. §. xxij.
Circa aduocatos. Si ibibū⁹ a iure aduocare ad/ uocauit. vide aduocatus. §. i. cū multis sē.
Si defendit iniustā cāz ibidē. §. xij.
Si amisit cāz iustā ꝑ suā ignorantiā vel negligē tiā ibidē. §. xij.
Si imoderatū salariū extorsit ibidē. §. xiiij.
Si nō aduocauit, ꝑ pauperibus ibidē. §. x.
Si fecit pactū cuz clientulo de quota litis ibidem §. xiiij.
Si reuelauit aduersario secreta clīctuli. vide fal/ sarius. §. ij.
Si cāz vsurariā defendit q: vltra mortale tenet ad restitutionē.
Si frustratorias dilatiōes quefuit q: tenet ad re stitutionē parti lese.
Si falsas leges vel instra ꝓduxit vel instruxit cli entulū de falsitate dicenda.
Si q̄litercūq; fuit cā alicui⁹ dāni i hmōi aduoca/ tiōe: q: vltra mortale tenet de dāno ptі lese.
Si solūmō attēdit ad ordinē indiciariū ꝛ non ad merita cāe sicut hodie cōit faciūt aduocati. ꝛ tū nō excusant a mortali: ꝛ ab obligatiōe restitutiōis dā ni si defendūt cāz iniustā quo ad merita quātūcū qz quo ad modū ꝓcedēdi sit iordiata: q: ordo nō ē inuētus: nisi ꝓp deceptiōes cuitādas.
Circa ꝓcuratores. Si defendit cāz iniustā mor/ tale ē ꝛ tenet ad restitutionē lesо.
Si infideliter vel negligenter se habuit. vide lo/ catio. §. xxiij.
Si i positiōibus ponēdis vel respōdēdis ꝑiura uit vl' fuit cā ꝑiurij mortalit peccauit.
Circa notarios si ex ignorantia dictauit male in/ strumēta vel testā ꝓp q̄s ꝓrini dānificati fūt. vi de culpa. §. v. ꝛ. vi. ꝛ. j. tabellio. §. vi.
Si instra q̄ recepit ñ posuit i ꝓtocoll' suis: ex ma gna negligētia vł mortale petiū i instris ex q̄bus ex eaꝫ pditiōe ꝓrimi possent notabiliter ledi.
Si malicioſe ocultauit vl' detruxit instra. vide fal sarius. §. iij.
Si falsauit instra addēdo aliqd q̄s nō fuit exp̄ssū vel alio mō vide falsarius. in ꝑn.
Si nō bene informauit in renūciatiōe alicuius iu ris ponēda i instro ptē q̄ erat ignara: q: tenet ei de dāno eo q ē cā deceptiōis ꝓrimi.
Si fecit instra in fraudē vsurarū. vide restitutio i. in lra vsurarius.
Si petijt indebitū salariū tenet restituere facit q̄ dico emptio. §. vij.
Si notari⁹ cp̄i petit ab ordinandis salariū nō fm istm fz fm q̄litatē ordinis: q: ē symoniac⁹ quātū cūq; ñ sit salariat⁹. vide symonia. iij. §. xxij.
Si recipit instra ꝑ testō renūciatiōe donatiōe v alia obligatiōe illi⁹ q nō erat sane mentis q: vltra mortale tenet ad restōez leso.
Si scripsit dictauit vel redegit in publica forma statuta ꝺ ecclesiastica libertatē vl' fauorē vsuraꝫ vide ercōicatio. vij. casu. xij. ꝛ casu. xliij.
Si rogat⁹ ꝑ pauperib⁹ noluit grat' facere q: tenet fm q̄ dico de aduocato Aduocatus. §. x.
Circa litigātes. Si calūnioſe accusauit aliquē. vi de accusatio. §. viij.
Si mala intētiōe ibidē. §. iiij.
Si accusatus dedit pecuniā accusatori vt desiste/ ret ibidē. §. xi.
Si calūnioſe se defendit ibidē. §. xiij.
Si nō respōdit veritatē interrogatus q̄n tenebat vide ꝓfessio delicti. in ꝑn.
Si litigauit sciens iustā cāz habere. vide litigio sa. §. ij.
Si bñs iustā cāz litigauit nō ꝑ media iusta fz ide bita: vtputa cū mēdatijs piurijs ꝛ hmōi mortali ter peccauit fm Tho. xxij. q. lxix. nō tamē tenet ad restitutionē.
Si aliqd obtinuit ꝑ iustā sniaz. vide snia. §. vij.
Si appellauit cā afferrēde more. vide appellatio §. xv.
Si rōne studij vl' artis fraudulent ꝓuenit aduer sarium coram aliquo iudice. vide argumentatio. §. iij.
Si babēs ꝓseruatorē ꝓcurauit vt intromitteret se de nō notorijs. vide cōseruator. §. i.
Circa testes. Si requisitus in iudicio noluit di/ cere veritatē. vide testis. §. xxvi.
Si falsum testimoniū dixit ibidē. §. xxx.
Si dubiū ꝑ certo ꝓpositit. vide piurium. §. iij.

Si pecuniã accepit ꝑ testimonio ferendo. vide testis. §. xxviij.
Circa tutores vl' curatores. Si bn̄ administrauit i vtilitatib⁹ pupilloꝝ. vide administratio. p totũ.
Si ꝯsumauit bona ipoꝝ vel sibi appropriauit qꝫ tenet ad restitutionẽ vt patet ibidẽ.
Circa executores testõꝝ vel vltimaꝝ volũtatuꝫ: Si alimẽtauit relictũ. vide dos. §. xxvi.
Si soluit debita defuncti. vide heres. §. v. ⁊. vi.
Si legata ipleuit vel nimis distulit. vide executor. §. xxiij. ⁊. xxiiij.
Circa curiales. Si fuit adulator vt obtineret beneficia ⁊ hmõi. vide adulatio. p totũ.
Si ꝓpositi dñis aliqua vnde possent extorquere pecunias indebite. vide ꝯsiliũ. §. i.
Si bona ꝯfiscata inique sibi fecit donari qꝫ tenet restituere.
Si fuit leno ꝑ dño mortalia multa in hoc sepe cõmittuntur.
Si totũ tp̄s expẽdit i ociositate. vide p̃ceptum. §. v.
Si reportauit mala de alio vt eum poneret in inimicitiã dñi. vide susuratio.
Si delectatus fuit dicere mala de alijs vel audire vide detractio.
Circa p̃cipes ⁊ dominos seculares.
Si hꝫ dñiuꝫ ex iusto titulo. vide dñs. in p̃n.
Si neglexit facere iusticiam petentibus: qꝫ vltra mortale tenetur eis ad restitutionem dãni qȭ pas si fuerũt ex b. facit q⁹ habes iudex. §. xxi.
Si fecit iniusticiã alicui mlt̃omag⁹ tenet ibidem.
Si quesiuit ponere diuisionẽ in populis vt posset regnare qꝫ mortale ẽ. vide susuratio.
Si iposuit collectas indebitas subditis suis. vide talia. in p̃cipio. ⁊. §. i.
Si exigi fec̃ pedagia iniusta. vide pedagiũ p totũ
Si fuit ambitiosus ad maius dñiuꝫ ꝓpterea ꝑ curauit bella vel aliud iniustũ qꝫ vltra mortale tenet, de omni dãno. vide ambitio. §. i.
Si fecit ꝯfederationẽ cũ aliquo de defendẽdo se iuste vel iniuste mortaliter peccauit.
Si hũit bellũ iniustũ ⁊ qñ sit iniustũ hc̃s bellũ. §. iiij. ⁊ quõ tenet ibibẽ in. §. v. ⁊. x. ⁊. xi.
Si posuit officiales malos. vide dñs. §. iiij. ⁊ administratio. §. ij.
Si vendidit officia. vide officiũ.
Si ea q̃ erãt cõitatis sibi appropriauit tenet restituere. vide talia. §. ij. ⁊. x.
Si incarcerari fecit aliquẽ indebite. vide carcer. §. ij. ⁊. iij.
Si bãniuit aliquẽ indebite. vide bãnũ. §. i.
Si nõ ꝑmisit testari aliquos. vide talia. §. x.
Si coegit nubere filiã alicuius alteri vt ei succedat potest esse mortale ꝑ̃ qualitatem rei.
Si fecit fieri torneamẽta vel hastiludia vel spectacula inhonesta. vide ludus. §. vi.
Si iiusticiã vẽdidit. vide iudex. §. xix. ⁊. xx.
Si fecit statuta vel leges iniq̃s. vide lex. §. xxij. ⁊ excõicatio. vij. casu. xij. ⁊ casu. xliij.
Si vassallos indebite grauauit vel spoliauit. vide talia ꝑ totũ.
Si ipe vassallus existens fuit infidelis dño suo. vide iudum. §. xvi.
Si tollerauit vsurarios ꝓpter lucrũ suum. vide vsura. ij. §. xiiij
Si nõ purgauit, puinciam malis hominibus. vide iudex. §. vij.
Si ꝓpter auariciã ꝓmutauit penã corporalẽ i pecũiariã qꝫ vltra mortale tenet lesis: si ꝓpter hoc aliqua scelera facilius perpetrantur.
Si nõ tenuit vias securas. vide rapina. §. i.
Si pupillos ⁊ miserabiles ꝑsonas nõ voluit audire nõ dãdo publicas aliq̃ audiẽtias: qꝫ vltra mortale tenetur ꝺ dãno qȭ eis infertur. vide culpa. §. v.
Si angariauit rusticos in laboribus ⁊ maxime i festis. vide talia. per totum ⁊ ferie.
Si tenuit nimias põpas aut expẽsas. vide ornat⁹
Si nimis occupauit se in ludis ⁊ venationibus. vide ludus ⁊ venatio per totum.
Si dedit dãnũ in agris ꝓpter venationes. vide venatio. §. ij.
Si nõ correxit familiã sed paꝝ curauit eos ꝺpescere a peccatis. vide correctio. i. ⁊. ij. per totum. ⁊ quõ tenet. vide dñs. §. i.
Si fuit excõicatus vel a iudice vel ꝓpter aliqꝺ i frascriptorum.
Si inici fecit manus violẽtas in ꝑsonas ecclesiasticas. vide excõicatio. v. casu. i. p totũ.
Si fecit incendi vel frangi ecclesias vel loca religiosa ibidem casu. v. ⁊. vi.
Si fuit insecutor alicuius cardinalis vel de familia pape aut cardinalis vel alicuius cp̃i. vide excõicatio. v. casu. ix. ⁊ casu. xiij.
Si fecit fieri aliquã iniuriam illis qui tulerũt aliquas sententias excõmunicationis vel interdicti vel qui fuerũt causa vt ponerent vel obseruauerũt. vide ibidẽ casu. x.
Si fuit fautor hereticorum eorum vel impediuit officium inquisitoris. vide hereticus. per totum. ⁊ excõmunicatio. v. casu. xvij. ⁊ excõicatio. vij. casu. xxviij. ⁊. xxix.
Si coegit celebrare tpe interdicti. vide excõicatõ v. casu. xv.
Si fuit receptator pirrataꝝ vel cum eis participauit. vide ibidem casu. xviij.

Si imposuit noua pedagia vel exegit ꝓhibita. ibidē casu. xix.
Si permisit deferri ꝓhibita infidelibus. ibidem casu. xxi.
Si impediuit victualia ne ad curiam portarētur ibidem casu. xxij.
Si volētes ire romā vel redeuntes cepit pcussit ⁊ huiusmodi ibidem casu. xxiij. ⁊. xxiiij. ⁊. xxv.
Si ipedmit ne obediretur lr̄is apostolicis. ibidē casu. xxvi.
Si vsurpauit iurisdictionem ecclesiasticā ibidem casu. xxviij. excōicatio. vij. casu. v.
Si romipetas detinuit vel spoliauit. ibidem casu. xxix.
Si inuasit terras ecclesie. ibidē casu. xxx.
Si se subtraxit ab obedientia romani pontificis. ibidem casu. xxvij.
Si corpus alicuius defuncti fecit incidi vt alibi sepelirē ibidē casu. xxxij.
Si tertio admonitus ab ep̄is voluit eis facere iustitiā. excōicatio. vij. casu. i.
Si exegit vel exigi fecit pedagia a ꝑsonis ecclesiasticis vel alia onera. ibidē casu. v.
Si xp̄ianos naufragiū patiētes spoliauit bonis. ibidē casu. x.
Si grauauit ꝑsonas ecclesiasticas vel eor̄ ꝑsanguineos q̄ noluerūt eligere quem volebat ibidē casu. xiiij.
Si regalia vel custodiā ⁊ hmōi sibi vsurpauit in ecclesijs vacātibus ibidē casu. xv.
Si extorsit absolutionē ab aliqua censura p̄ metū ibidē casu. xvij.
Si ꝑpulit p̄latos ecclesiasticos ad summittendū ei bona ecclesiarū. ibidē casu. xxi.
Si interdixit suis subditis ne coquant molant ⁊ hmōi ꝑsonis ecclesiasticis. ibidē casu. xxvi.
Si ꝓcurauit aliquē occidi facere p̄ assassinos ibidē casu. xxxi.
Si ꝓcessit rep̄salias ꝓ ecclesiasticas ꝑsonas ibidē casu. xxxiij.
Si ipediuit visitatiōes mōialiū. ibidē cāu. xxxix.
Si immunitatē ecclesiasticā violauit capiēdo hoies in ecclesia. vide immunitas. p̄ totū.
Si p̄sentauit indignos existēs patronus alicui ecclesie. vide ius patronatus. §. xviij.
Si fecit ꝓmoueri indignos ⁊ si ꝑ pecunia q̄ vltra mortale ē symoniac⁹. vide symonia. iij. §. i.
Si voluit q̄ ꝑmo būficia ab ipo petant q̄z a papa mortale ē nisi aliqua rōnabili cā faceret puta ne i dignis darent ⁊ hmōi.
Si fidē seruauit ꝓmissā. vide pactus. §. iiij.
Si soluit seruitoribus suis ⁊ creditoribus. vide solutio. §. xxv.

Circa ecclesiasticas ꝑsonas ⁊ ꝑmo circa clericos in cōmuni.
Si ē irregularis ⁊ q̄ñ vel quō incurrit habes ir regularitas ꝑmo ꝑ totū.
Si ē suspēsus ⁊ in q̄bus casibus incurrat cā. vide suspēsio ꝑmo ꝑ totū.
Si recepit ordines symoniace vel a symoniaco. vide symonia. vi. §. ix.
Si recepit ordines in pctō mortali. vide ordo. ij.
Si executus ē ea que sūt ordinis in peccato mortali. vide clericus. viij. ⁊ eucharistia. ij. §. v. ⁊ eucharistia. iij. §. xv. ⁊. xviij.
Si existēs excōicatus vel interdictus aut suspensus ministrauit. vide irregularitas ꝑmo.
Si nō portauit tonsurā vel habitū. vide apostata §. i. ⁊. ij. ⁊ clericus. iiij. §. i. ij. ⁊. iij.
Si imiscuit se negotijs secularibus. vide clericꝰ ix. §. iij. cū sequentibus.
Si exercuit inhoneſta clericatui. vide clericus. x. per totum.
Si ē debite litteratus. vide clericus. ij. per totuz ⁊ ep̄s. §. xxvi.
Si fuit ordinatus ante etatem debitam. vide etas per totum.
Si dimisit horas canonicas dicere. vide hora. §. iij. cū. viij. §. sequentibus.
Si dicēdo volūtarie se occupauit in aliquo alio. ibidem. §. xxvi.
Si nō benedixit mensam nec grās reddidit post cibū. vide clericus. xij.
Si exercuit officiū ordinis sine debitis paramētis vel mō. vide missa. §. xxxv.
Si celebrauit in ecclesia. poluta vide consecratio ecclesie. §. viij.
Si celebrauit tempore interdicti. vide interdictū vij. per totum.
Si celebrauit ad faciendum maleficia. vide missa. §. lij.
Si celebrauit non iciunus. ibidē. §. iij. cū duobꝰ sequentibus.
Si in altari execrato. vide altare. §. ij.
Si plusq̄z semel in die. vide missa. §. iij.
Si cum hostia vel vino corruptis. vide eucharistia. i. §. i. cū sequentibus.
Si cū euagatiōe mētis. vide missa. §. xij.
Si nimis raro celebrauit. ibidē. §. xlij.
Si ante diē. vide eucharistia. iij. §. xxxvi. ⁊ missa. §. xl.
Si extra ī aliq̄ nōzio dicto. vide clericꝰ. 8. §. iiij.
Si habita pollutiōe celebrauit eadem die. vide eucharistia.
Si ꝓmisit alicui dicere missas. ⁊ non dixit. vide missa. §. v. cū sequenti.

Si existēs bigamus, portat tonsuram. vide bigamia. §. xij.
Si nimiā habet ꝯuersationē cū mulieribus. vide clericus. v. §. ij. ⁊ alijs sequentibus.
Si participauit cū excōicatis in diuinis. vide excōio. v. casu. iiij. ⁊ excōio. viij. §. iij.
Si fuit falsarius litterarū apostolicaꝝ. vide excō municatio. v. casu. iij.
Si sepeliuit interdictos excōicatos vel vsurarios. vide excōio. vij. casu. xxviij. ⁊. xxxvi.
Si vsurarijs manifestis alienigenis domos cōcessit ad fenus exercendū. ibidez casu. xxxij.
Circa beneficiatos vltra p̄dicta interrogetur de infrascriptis.
Si obtinuit beneficiū p symoniā vel p p̄ces carnales: aut aliō turpe. vide adulatio. §. ij. ⁊ symonia. iij. ⁊. v. ⁊. vi. p totū.
Si est indignus ꝓpter litterarū ignorantiaz: vl' aliud canonicum impedimentum. puta quia infamis irregularis. corpore viciatus. ⁊ huiusmodi quia sic tenetur resignare in manibus valentis ac cipe resignationē. de quo vide beneficiū. §. xliij. ⁊ nisi fuerit cū eo dispensatū vel in casu. vide corpore viciatus. §. iiij.
Si obtinuit beneficiū nō intendēs clericari. vide clericus. vij. §. v. ⁊. vi.
Si permutauit beneficia. Vide ℙermutatio. §. iiij.
Si renunciauit beneficio symoniace. vide renūciatio. §. ix. ⁊. x.
Si facit residentiā in beneficio suo. vide clericꝰ. vij. in multis. §.
Si habet plura beneficia quoꝝ vnuz sufficeret. vide beneficiū. §. xxxiiij.
Si fecit quattuoꝛ partes de fructibus beneficij. vide clericus. iij. §. i.
Si habens patrimoniū seruauit vt viueret ō ecclesia. ibidē. §. ij.
Si expendit fructus beneficij in vsus inhonestos. ibidē. §. iiij.
Si male tractauit ecclesiā: ⁊ eius hedificia. vide clericus. iij. §. i.
Si vasa ⁊ paramēta ad diuinū cultū tenet ꝛmunda. vide vasa sacra.
Si alienauit bona ecclesiastica que seruādo seruari poterāt: sine legitima cā ⁊ cū debita solēnitate. vide alienatio. p totū.
Si locauit sub annuo censu vices suas alteri. vide symonia: ⁊. §. xxv. cū. ij. sequētibus.
Si induxit ad vouendum vel iurandu de eligē da sepultura in sua ecclesia. vide excōmunicatio. v. casu. xiiij.
Si leges vel phīsicam audiuit. vide excōmunicatio. viij. casu. viij.
Si habentes eligere non eligerunt mel iorē. vide electio. §. xxi.
Si appetunt episcopatū aut p̄lationē supiozem. vide eps. §. ij.
Si male administrauit bona ecclesiastica. vide administratio.
Circa prelatos habentes iurisditionez maxime epos vltra p̄dicta.
Si electus se fecit ꝓfirmari. vide cōfirmatio p̄latoꝝ. per totū.
Si nō coꝛrexit publicos criminosos. vide coꝛrectio. i. §. iij. ⁊ eps in p̄n. ⁊. §. x.
Si posuit indignos in officio vel beneficio. vide eps. §. xviij. ⁊ administratio. §. ij.
Si fuit nimis pomposus in ornatu ⁊ huiusmodi vide ornatus. per totū.
Si indebite dispensauit in votis habet votū. iiij. per totum.
Si in alijs. vide ℙispensatio. in princip. cum multis. §.
Si aliquid exigit ꝓ licentia ministrandi vel docendi. vide magister. §. xv.
Si contulit ordines indebite quibus non debebat vel quando vel non modo quo debebat. vide ordo. i. ij. iij. iiij. v. vi. ⁊. vij.
Si non examinauit ordinandos sed ordinauit indignos. vide ordo. iij. §. xxiij.
Si sacramentum confirmatiōis non tenuit nota bilis negligentia videtur mortale. vide confirmationis sacramentum. §. i.
Si crisma ⁊ oleum sanctum nō ꝓsecrauit in cena dñi omni anno. vide oleū. p totū.
Si non fecit consecrationes ecclesiarum altarium ⁊ vestimentoꝝ quibus debuit ē graue pctm.
Si non habuit testes sinodales. de quibus vide eps. §. x.
Si non visitauit singulis annis diocesim. ibidem. §. xij.
Si non deputauit in ecclesijs cathedralibus ⁊ cōuentualibus viros ad predicandas ⁊ audiendas confessiones. vide ibidem. §. xiiij.
Si ordinauit in diaconū vel subdiaconū qui nescit officiū. vide ibidē. §. xv.
Si non est vsus lineis si non erat religiosus ibidem.
Si nō seruauit nec fecit seruari canōes. vide episcopus. §. xxij.
Si contulit beneficia symoniace. vide symonia. vi. per totum.
Si plura contulit vni. vide beneficiuz. §. xxiiij. ⁊. xxxvij.
Si ratione consanguinitatis. vide acceptio per-

ſonarū. §. iiij. ꝛ. §. x.
Si nō ꝓuidit ō bñficio illis quos ordinauit. vide beneficiū. §. x.
Si viſitādo accepit munera ipe vel aliquis de ſuis. vide viſitationē. §. iij.
Si poſuit indebitas collectas. vide taliam. in pn. ꝛ. §. i.
Si vſurpauit bona vacantiū eccleſiarū. vide beneficiū. §. xxxix. ꝛ. xxxx.
Si non ſoluit debita iuſte contracta a ſuo prede ceſſore. vide dignitas. §. i.
Si queſtuarios pro lucro permiſit indiſcreta predicare. quia tenentur ipſi. reddere rationē domino de omni malo. ꝛ ſatisfacere ſubditis de omni dāno dato ꝓpter hoc. c. fin. de iniurijs. ꝛ vide ſymonia. iij. §. viij.
Si iceria ſibi appropriauit. vide reſtitutio. ꝛ. §. xiiij. ꝛ. xv.
Si teſtamenta ꝛ legata nō fecit implere. vide executor. §. xi.
Si non tenuit bonū vicariū cū ipe nō attendat tenetur de omni dāno.
Si iniuſtam ſententiam dedit ꝛ alia ſupradicta ō iudicibus.
Si in excōmunicando non ſeruauit debitam formā. vide excōicatio. ij. per totū.
Si in diebus feſtiuis non interfuit diuinis. vide hora. §. xxv.
Si exemptos moleſtauit indebite mortaliter peccauit. ſi in aliquo notabili hoc fecit.
Si conſecranit corruptā ſcienter ꝓ moniali. vide conſecratio virginū.
Si viſitauit monaſteria monialiū. ꝛ fecit vt ſeruent clauſurā. vide. ſ. exceptio. §. x.
Si hoſpitalarios viſitauit ꝛ fecit vt facerent debitū. vide hoſpitale. §. ij. ꝛ vltimo.
Si dedit malum exemplum ſubditis. vide exemplum.
Si magiſtrū tenuit in eccleſia. ꝛ fecit in alijs teneri ꝓ pauperibus ꝛ clericis. vide magiſter. §. vij. ꝛ. ſ. epiſcopus. §. xij.
Circa confeſſores. ſi audiuit confeſſiones nō habens auctoritatem. ꝛ ſi vis ſcire ſi habes auctoritatē. vide confeſſor. iij. per totū.
Si abſoluit a quibus non potuit. vide quid poteſt. Confeſſio. iij. ꝛ. v. ꝛ Caſus. ꝛ a quibus excommunicationibus habes Abſolutio. i. §. i. ꝛ iij. iiij. ꝛ. v. ꝛ Abſolutio. ij. in principio. per totum. ꝛ de modo abſoluendi Abſolutio. iij. per totum.
Si abſoluit manifeſtos vſurarios. vide vſura. ꝛ. §. viij.
Si diſpenſauit ſine auctate. qꝝ peccauit mortaliter.
Si nimis feſtinanter interrogauit vel non interrogauit. vide hic in ꝓncipio.
Si interrogauit ꝙ non debuit ex delectatione. vide. ſ. §. i.
Si reuelauit confeſſionez. vide confeſſio vltimo per totum.
Si exiſtens in mortali audiuit confeſſionē. vide clericus. viij. §. i.
Si audiuit confeſſiones principaliter ꝓpter lucrum. vide ſymonia primo. per totuz. ꝛ ſymonia ij. §. vi.
Si habet ſcientiam debitam. vide confeſſio. iiij. §. xxxij. circa predicatores.
Si predicauit in mortali peccato exiſtens. vide predicare. §. vij.
Si habet ſcientiam debitam. ibidem. §. vi.
Si predicauit mendatia. vide mendatiū. §. iiij.
Si predicauit ꝓpter honorem. vide Honor. §. vij.
Si ꝓpter lucꝝ. vide ſymonia. ꝓ totū. ꝛ ſymonia ij. §. vi. ꝛ ſymonia. iij. §. ix.
Si predicauit ſine licentia quia mortaliter peccauit toties.
Si ꝑdicauit indulgentias indiſcretas. vide religioſus. §. lxv.
Circa inquiſitores hereticoꝝ. ſi extorſit pecunias vide inquiſitor. §. v.
Si bona eccleſiarū applicauit fiſco ibidē.
Si abuſi ſūt armoꝝ multitudine. ibidē.
Si malitioſe iposuerūt crūē vel impedimentū ſui officij alicui. ibidē.
Si obmiſerūt ꝓcedere ꝓtra ꝓſcientiam ex amore lucro ꝛ huiuſmodi. ibidē.
Si inquiſitor vnius ordinis ꝓceſſit ꝓtra fratrē alterius ordinis. ibidē.
Si impediuit ſe de diuinationibus. vide ibidez. §. iiij.
Circa religioſos in cōi. ſi intrauit ꝓ ſymoniā. vide ſymonia. iiij. ꝓ totū.
Si intrauit latiorem habens votum ſtrictioris. vide religioſus. §. xxxiiij.
Si nō fuit obediens. vide religioſus. §. xxix.
Si ꝓprietarius fuit. ibidē.
Si ꝓtra votū caſtitatis. ibidē.
Si officiū dixit. vide hora. ꝓ totū.
Si ſeruauit alia ꝑcepta regule vl' ꝓſtitutionū obligātia ad mortale. vide religioſus. §. xxviij.
Si elegit meliorez. vide electio. §. ij.
Si infamauit alias religiones. vide detractio. per totum.
Si voluit ꝓſentire electioni. ibidē. §. xxxvi.
Si ſecreta ſui ordinis reuelauit in ſcādulū ipius peccauit mortaliter. qꝝ ꝑditor ē.

Si in visitatione non reuelauit que debebat. vi/de denūciatio. §. x.

Si fecit aliquid ꝓtra ea que generaliter ꝓhibent religiosis. vide religiosus. §. vltimo.

Si recessit a monasterio sine licentia prelati. vi/de apostata. §. iiij.

Si frequentauit monasteria monialiū. vide mo nasterium. §. viij.

Circa monachos. si seruauit que sibi precipiun/tur. ⁊ que sint vltra regulam habes. ſ. Mona/chus. §. x.

Circa abbates. si habuit curā sibi cōmissoꝝ. eos vita ⁊ doctrina instruēdo. vide abbas. §. xxiij.

Si dispensauit cū eis sine causa legitima. vide di spensatio. §. vij.

Si imposuit monasteriis aut ꝓratibus nouas pensiões vel aurit veteres vel applicauit sue mē se. vide abbas. §. xxvi.

Si seruauit regulam ⁊ sibi precepta. vt. ſ. Mo/nachus.

Si recepit apostatas. vide abbas. §. xviij.

Circa abbatissam: si fecit se benedici vbi est con suetudo. vide abbatissa. §. ij.

Si fecit seruari clausurā. vide monialis. §. iij.

Circa hospitalarios. si fecit inuentariū. vide ho spitale. §. iij. ⁊. iiij.

Si tenuit hospitalitatē. ibidē. §. vltimo.

Si bona hospitalis conuertit ad alium vsum. vi de legatum. ij. §. xi.

Si perierūt ex negligentia sua. vide Admini/stratio.

79 ¶ Aduerte quia prefatas interrogationes solū posui quia circa predicta communiter est mortale peccatum. licet aliquando non propter imperfe/ctionem actus: ⁊ dimisi multas interrogationes que sunt cōmuniter venialia peccata. eo quia nō sunt necessario confitenda talia peccata nisi quan do dubitat an sint mortalia. Item secundo ratio ne statuti obligantis ad peccata venialia confitē/da tamen tunc sufficeret confiteri in genere. Itē tertio videtur ꝙ teneatur confiteri venialia quan do esset periculum ne traherent ad mortale. Nā cum tunc teneatur de ipis penitere multo fortius confiteri propter euitandum mortale ad qđ indu cunt quādo hoc aduertit. Additur ab aliquibus quartus casus in quo tenetur quis confiteri veni alia scilicet quādo nullum habet mortale. ⁊ in pa sceha teneatur confiteri ꝙ tunc confiteatur venia/lia. Sed quia vt diri qualitercūqꝫ quis teneatur confiteri venialia sufficit confiteatur illa in gene re. nisi i casu quādo dubitat an sit mortale. Ideo pertranseo ⁊ sufficit quo ad venialia confiteatur sic. peccaui multis modis. cogitatione. delectatō ne. omissiōe. dissolutiōe. locutiōe. visu. tactu. gu stu. odoratu. ⁊ multis alijs modis de quibus om nibus tam mortalibus qꝫ venialibus dico meam culpam. Item nō omittat confiteri oblita ⁊ igno rata fic. Item dico meam culpā de omnibus pec catis meis mortalibus que ignoro aut oblitus sū nec vnqꝫ legitime confessus forte ex mea ignorā tia vel negligentia. quia valet talis confessio vt re mittantur vel reducantur ad cognitionem ⁊ non teneatur reiterare confessiones. qꝫuis multa fue rit. tunc oblitus confiteri si modo diligentiā sm suam conditionem fecit quibus omnibus cōplet faciat terminare peccatorem suam confessionem sic dicendo. Ideo precor beatissimam ⁊ gloriosā virginem mariam omnes sanctos ⁊ te pater ora re ꝓ me. Quibus pactis confessor increpet corri gat ⁊ dulciter admoneat peccatorem abstinere a societatibus ⁊ causis peccatoruꝫ. Non tamen exi gat iuramentum vel ꝓmissionem de aliquo. nisi solum de his in quibus iura sic voluerunt vt i ex cōmunicatiōe ⁊ huiusmodi postea imponat ei pe nitentiam talem quam statim possit complere an te recidiuationem ꝓ sacramentali. ⁊ postea ali/am quam videat ꝙ peccator verisimiliter faciet. vnde caueat ne imponat penitentiam talem quaꝫ verisimiliter non implebit. quia esset potius illū illaqueare qꝫ soluere. Esset bene bonum illi noti ficare quam penitentiam meretur. vt sic magis ti meat. postea concedat ei illam indulgentiam quaꝫ potes de quo circa indulgentia. §. v. Deinde ab solue euꝫ sic. misereatur tui omnipotens. Indul gentiam ⁊ absolutionem. dominus noster Jhs xps te absoluat. ⁊ ego auctoritate ipius. absoluo te a vinculo excōmunicationis maioris vel mino ris inquantum possum ⁊ restituo te sacramentis ecclesie. Iterum te absoluo ab omnibus peccatis tuis mortalibus ⁊ venialibus confessis oblitis ⁊ ignoratis. ⁊ circunstantijs eoꝝ. in nomine pa tris ⁊ filij ⁊ spiritus sancti amē. ¶ Postea iponas ei sic taliter ꝙ intelligat. Omnia bona que faciet ⁊ mala que patienter sustinebis impono tibi in remissionem tuorum peccatorum. vade in pace. Et si haberet casum vel excommunicationem a qua non posses absoluere impone ei ꝙ vadat ad eū qui eū potest absoluere: nec ingerat se sacramē tis donec de eo sit absolutus. nisi ratione scanda li euitandi si excōmunicatio ē occulta.

¶ Testatus quis dicitur decede/re quattuor modis. ꝓmo si nullū testamentū fecit. secūdo si fe cit sed nō iure. tertio si fecit iure tm postea ruptuꝫ ē posthumi natiuitate. vel irritum factū ē capitis diminutione testatoris. quarto si nulli sunt here/

des ex eo testamento. vt in auĩ. de here. ab intestato. in. ꝑn. possunt addi ⁊ duo alij modi ex post facto. ꝑmus. s. ꝑ querelã expugnato testamento secũdus ꝑ bonoꝝ possessionẽ ꝓtra tabulas vide Azo. in sũma. C. de suis. ⁊ legip. here.

¶ Timiditas vnde causatur ff. fm sanctuꝫ Tho. xxij. q. lxvi. q aliquando ex defectu amoris ꝓprij. vt cũ quis minus debito amat vitã ꝓ prãa ⁊ ea que ordinantur ad eã. Aliquãdo causatur ex elatiõe animi de se ꝑsumentis ⁊ alios ꝓtẽnẽtis. Aliqñ aũt causaꝫ ex soliditate seu stultitia.

1 ¶ Vtrũ sit peccatũ. ff. q sic vndecũqꝫ causet ni si soliditas sit inuincibilis ⁊ ẽ rõ. iij. etbi. intimiditas est ꝓtra fortitudinẽ ꝑ defectum nõ timendi vbi esset timendũ: sicut timoꝝ ꝓtra fortitudinẽ ꝑ excessũ timẽdo vbi nõ timendũ est.

2 ¶ Quando ẽ peccatũ mortale. ff. illa que causatur ex defectu amoris ⁊ elatiõis tunc est mortale peccatũ quando fine necessitate exponi se periculo ꝓbabili notabilis lesionis corporis. ⁊ multo magis anime. vel nõ curat de eius notabili lesione omittendo ꝓuisionẽ debitã facere. tertia vero q causatur ex soliditate cõmuniter ẽ a veniali: nisi ꝓueniat ex lata culpa in his in gbꝰ iminet periculũ ꝓbabile notabiľ nocumẽti: ⁊ ꝓpterea omittit debitã ꝓuisionẽ nisi vbi soliditas ẽ inuincibilis.

¶ Intrusus dicitur qui nõ canonice sed ꝑ violentiã occupat honores vl beneficia ecclesiastica. vnde fur est ⁊ latro ⁊ ẽ in peccato mortali ⁊ tenetur restituere oĩa q̃ inde recipit. c. ḡuis. de resti. spo.

¶ Inuenta an sint restituẽda. ff. q q̃ dã sunt que fuerunt i domo alicuius ⁊ talia inueniens tenetur restituere. imo furtũ cõmittit qui ea animo nõ restituendi accipit. l. falsus. §. qui alienũ. ⁊. §. se. ff. de furtis. ⁊. xiij. q. v. c. si quid inueniſti. Siue talia amiserit dñs ipaꝝ ex ruina vel incendio vel naufragio. vt. ff. de incẽ. rui. nau. ꝑ totũ. Idem dico de iactatã in mare causa nauis alleuiãde. ff. ad. l. ro. de iac. l. q alleuiãde. Et ibi no. in gl. vl qualitercũqꝫ amiſit. ⁊ hoc verũ nisi haberent ꝓ derelictis ⁊ tũc credit ff ede. ꝓ filio. cvij. q habeant ꝓ derelictis si dñs tacet: nec ꝑ se nec ꝑ alios ꝙquirit quia. d. l. qui alleuiãde. videtur stati imponere necessitatẽqꝫ ꝙquirendi res amissas: ⁊ sic ista negligentia nõ querendi tollit ꝑmã ꝓsũptiõꝫ quaꝫ facit lex. s. q nõ habeantur ꝓ derelictis nisi aliter cõstet ꝑ qualitatẽ: ⁊ actus de voluntate dñi cuꝫ nemo ꝓsumaꝫ iactare res suas. d. l. falsus. §. si iactãtiũ. ⁊. d. l. q alleuiãde. Ꝺ no. ꝓ limitatione coꝝ que dico. ĵ. naufragiũ. §. iij. nec talia inẽta quando nõ habentur ꝓ derelictis possunt vsu capi. quia in eis deficit titulus ꝓ derelicto. vt i. l. si quis merces. ff. ꝓ derelicto. Vnde cõsuetudo aliquoꝝ qui iactata in mari vel a fluminibus ꝓrata occupant videť exp̃sse reprobata p. d. l. q al leuiãde. ⁊ ibi gl. no. ⁊ lꝫ loquatur ď iactať i mari tñ idẽ ẽ de ablatis a flumine cũ parũ differant ab illis. Vt dicit tex. insti. de re. diuisione. §. vl. ff a cit auĩ. nauigia. C. de furtis. Quedã sunt que nũ q̃ꝫ fuerũt in dñio alicuius. vt lapilli in littore maris fere siluestres: ⁊ huiusmodi. ⁊ talia fiunt occupantis siue bestie capiãtur in fundo ꝓprio. siue in alieno. dũmodo nõ fuerit ꝓhibitus intrare a domino fundi. Siue fuerint antea vulnerate ab aliqua dũmodo eas nõ ꝓsequeretur insti. de re. di ui. in multis. §. ⁊. ff. de acqui. re. do. l. iij. nisi ſecus sit de consuetudine. quia tunc stabitur cõsuetudini. l. q si nolit. §. qui assidua. ff. de edi. edic. fm glo. in. d. l. iij. §. illud. Similiter si essent capte in rethe alieno nõ credo sit accipientis. fꝫ gl. in. l. in laqueꝫ. ff. de acqui. re. do. ⁊ insti. de re. diui. §. singuloꝝ. licet rigoꝝ iuris videatur velle q sint capientis ibidẽ. ff ere vero siluestres sed domestice facte sicut pauones: columbe: apes in alueo ⁊ huiusmodi taꝫ diu sunt possidẽtis q̃ꝫ diu habent animũ reuertendi domũ sed si bis aufugiant. nec horis debitis nõ ipedite reuertuntur fiunt capientis. quia consuetudine inducitur ꝓ binũ actũ. l. iij. C. de epi. au. ⁊ sic nõ dicuntur habere animũ reuertẽdi. Animalia vero naturaliter domestica. vt galline ⁊ huiusmodi. semper sunt dñi ⁊ capiẽs ea tenetur restituere cũ fructibus: puta ouis ⁊ hmõi. §. gallinaꝝ. insti. de re. diui. ⁊ ff. ď acqui. re. do. l. naturalem. §. pauonum.

¶ Vtrũ inueniens thesaurũ teneatur restituere 1
ff. q si in suo solo inuenit sic suuꝫ erit. si vero in alieno solo ⁊ a casu sic medietas erit sua ⁊ alia medietas erit dñi soli. Si vero data opera. totũ erit dñi fundi. insti. de re. diui. §. thesauros. ⁊. C. de thesau. l. vnica. nec est verũ quod dicit glo. in. c. si quid. xiij. q. v. q inuẽtus in loco sacro vel religioso sit inuẽtoris: fꝫ erit fm distinctionẽ p̃dictã vt expresse patet in. d. §. thesauros.

¶ Quid ď terra ꝑ alluuionẽ addita terre alteri? 2
ff. distinguẽdo quia insula nata in mari est occupantis. In medio vero fluminis ẽ cõmunis habentibus p̃dia iuxta flumẽ ex vtraq̃ parte. si vero nõ est in medio. est illi? cuius ẽ ꝓximior. ager vero a flumine diuiso circundatus remanet cui? erat. Et si flumen mutat alueũ. ꝑmus alueus efficitur coꝝ qui p̃dia circa eũ habent. ⁊ secũdus alueus est publicus ⁊ si reuertitur ad ꝑmũ. secundus alueus erit coꝝ qui habent p̃dia circa eum.

Similiter ager inundatus aqua ipsa recedēte remanet eius cuius erat. Hec habētur instī. ō re. diui. §. insula. ⁊ sic serua: nisi consuetudo sit i cōtrarium vel statutum.

3 ¶ Sed quomodo tñ restituere ille qui nescit⁹ sit. ℟. q; si res non habebaꝫ ꝓ derelicta teneꝫ facere denunciare publice: ⁊si post nō cōparet⁹ sit: errogabit in pauperes ſm Hosti. vel si ipe ē pauper retinebit auctoritate cp̄i vel sui cōfessoris ſm Ray. ⁊ orabit pro illo cuius erat. Si Vo ꝓbabiliter potest presumere q; dñs eaꝫ habebat ꝓ derelicta sic poterit vsucapere. l. idem qō. ff. pro dereli.

Investitura ꝓprie est possessionis rei traditio. im proprie ām est alic⁹ corporei loco possessionis in manibus positio. Vñ quādo dñs dat vasallo hastam vel aliquod simile dicens se facere i uestiturā. vt in ti. gd est investitura inuestire dr.

1 ¶ Utrum sit fienda cora testibus. ℟. q; sic. non q; non valeat sine testibus ⁊ instro: sed vt Vitas ꝓbari possit. ⁊ quidem si fiet de beneficio nouo: tunc si pares. i. vasallos hēt cora tribus vel salte duobus ex eis tñ facere. si Vo pares. i. alios vasallos non hēt faciat coram alijs idoneis testibus Si autē inuestiat de veteri beneficio pōt fieri coram quibuscūq; idoneis testib⁹. vt in ti. Qui testes sunt necessarij: ⁊ etiam si est clericus qui iuestituram facit de rebus proprijs. de rebus vero ecclesie admittuntur oēs testes idonei ſm Hos.

Invidia ſm Wa. li. ij. est dolor de alienis bonis. sed aduerte q; cum obiectū tristitie sit malum ꝓpū Jō de bono alterius potest esse tristitia ꝓut apꝫ benditur vt malum proprīū. ⁊ ſm hoc quadrupliciter. Primo mō iquātū ex eo nobis aliquod periculum imminet. s. ne ab eo ledamur: ⁊ hec tristitia non est invidia: sed effectus timoris. vt dicit pbus secūdo retho. ⁊ potest esse sine peccato: vt dicit Bre. xrij. mor. Alio mō apprehēditur i quātū est diminutiuū ꝓprie glorie vel excellētie. ⁊ hec tristitia est ꝓprie invidia ſm pbum vbi. ſ. ⁊ ex genere suo est peccatū mortale. Job. v. parvulū occidit invidia: cum sit contra caritatem. sūt tamē primi motus invidie qñq; etiam in pfectis ex surreptione: qui sunt venialia peccata. ⁊ est simile de invidia parvuloꝝ: in quibus non vere ē vsus rōnis ⁊ de motu invidie ſm q; est passio sē sualitatis. Tertio mō apprehendit bonum alterius inquātum deest nobis qō alius hēt: ⁊ sic tristatur: ⁊ hec tristitia non est invidia: sed ꝓprie dicitur zelus ſm pbum vbi. ſ. Et sic est de bonis bōestis est laudabilis ſm illud. p. cor. xij. Emulamini carismata meliora. Si autem sint de bōis tēporalibus: aut de bonis inhonestis pōt cē peccatū: ⁊ sine peccato ⁊ aliquādo cū mortali. puta cū talia sunt contra deum. Quarto modo apprehenditur bonū alterius ꝓut pōt cedere in dānum multoꝝ iniuste: ⁊ sic non est invidia ſm Greg. nec peccatū. puta cū gs tristat de ꝓsperitate alic⁹ tyrānī: q; videt q; magis tyrānizabit.

¶ Quot sunt eius filie. ℟. ſz Bre. xxxi. mor. v. ſ. Odium. susurratio. detractio. de quib⁹ hēs in locis suis exultatio in aduersis: ⁊ afflictio in ꝓsperis ꝓprii inquātū eueniunt ꝓximo cōtra conatum inuidentis: sed qñ tristat de ꝓsperis ſz q; habent quādā gloriā sic est invidia nō eius filia. Emulatio Vo ⁊ invidia idē sunt generaliter. lz ꝓ prie invidia attendat in actu interiori. Emulatio Vo in actu exteriori. vt dicit glo. super illud gal. v. emulationes invidie.

Ypocrisis. vide simulatio.

Ypotheca quid sit ⁊ de ea vide pignus per totum.

Ira est quedā passio appetitus sensitiui ꝓprie qua quis vindictā appetit: que qdē passio in tātū est bona inquātū regulatur a rōe. Si Vo ordinē rōis excludit est mala. Ordo aūt rationis in ira pōt attendi quātū ad duo. Primo quātū ad appetibile in qō tendit qō est vindicta. vñ si quis appetit q; ſm ordinem rōnis vindicta fiat sic dr zelus. ⁊ est laudabile. Si autem appetat q; fiat vindicta qualiter cūq; etiā ō ordinē rōnis: sic est ira ex genere suo peccatum mortale: q; ꝓtrariat caritati ⁊ iustitie. posset tñ esse peccatū veniale pp iperfectionē actus. ⁊ hoc vel ex pte appetētis. vt cū appetitus p̄uenit iudiciū rōis: nec sequitur consensus ad cū: vel ex parte appetibilis: vt cuz appetit in modico vindicare: qō si inferatur non erit mōtale. vt trahere puerum per capillos ⁊ huiusmōi. Secūdo attendit ordo rōnis in ira quātū ad modū irascēdi. vt. ſ. motus ire nō imoderate feruescat iteri⁹ vel exterius: qui ordo si pretermittat non erit sine peccato: etiā si iustam appeteret vindictaz: sed non erit mortale ex genere suo. sed posset cē mortale peccatū. puta si ex vehemētia ire excidat a dilectione dei vel proximi.

¶ Quomodo progreditur. ℟. q; tres hēt modos. ſ. primo in corde vindictam appetendo. de quo Mat. v. Qui irascitur fratri suo. ſ. per iram mortalem. Secūdo in signis manifestat: ⁊ ideo subiungit. Qui dixerit fratri suo racha quod est interiectio irascentis. Tertio in facto nocumētū inferendo liuore vindicte. si prīm⁹ grad⁹ ē mortal⁹ ⁊

multo magis. secūdus est grauior. tertius ē gra/uissimus si deterius noceat.

2 ¶ Quot sunt eius filie. R. Bñ. xxx. mo. q vi. s. Rixa tumor mentis. cōtumelia. clamor. indigna/tio. z blasphemia. Adde. vij. s. bellū. z. viij. s. ma/ledictio. z. ix. s. seditio. de quibus in locis suis.

¶ Irregularitas est impedimē/tum seu repul/sio executionis diuini officij: seu sacramē/ti ex canonica cōstitutione. pueniens. ar. de tēpo. or. c. vlti. z dr stricte irregularitas quasi extra re/gulas alior quo ad ordinationē. quia requirit dis/pensatio. dr etiā magis large irregularis qui nō/potest ministrare in susceptis. nec ascēdere ad ma/iores. hec introducta est a iure positiuo. vt. ij. q. vij. §. itē daniel. lz in veteri testamēto fuerit pre/ordinata in psona Dauid. de pse. di. i. c. i.

1 ¶ Irregularitas in quibus casib9 incurrit ipso iu/re. R. q aliqñ ex delicto. aliqñ ex defectu corporis aliquādo ex defectu sacri. de quibus hēs p doc. in c. nisi p. §. psone Vo de renun. sed pro clariori i/telligentia: casus ex quib9 aliqs efficit irregulars boc est q nō pōt pmoueri. vel si pmotus nō pōt exercere suū officium. explicabo inferius qui re/ducuntur ad. xxiij.

2 ¶ Homicidio ex hōicidio: vel trūcatiōe: aut mutilatio/ne mēbror. vt. s. Homicidiū. v.

3 ¶ Sed quid si fuit in leuissima culpa homicidij. R. q non est irregularis. Facit tex. in. c. quesitū de pe. z re. in Vbo verū si p i curiā. z ibi no. pa. z p limita. z intellige qd dixi. s. Homicidiū. ij. in prin. z infra. §. xvij.

4 ¶ Vtr clericus respondens iudici sic. pro tali cri/mine debetur pena mortis: fit irregularis. R. Bñ. Pa. in. c. ex litteris. de exce. prela. sic distinguen/do sm Ho. q aut crimen iminet puniēdū de p/senti. Et sic si ex consilio suo generali vel spāli se/quatur homicidiū est irregularis. in. c. si quis vi/duam. l. di. Si Vo ex sua rōsione non sequit ho/micidium. quia oīo iudex erat dispositus illū occi/dere: z iste interrogatus fuit a quodā alio z hui9 modi: sic non est irregularis. Similiter nō ē irre/gularis: quādo crimen nō iminet puniendus de/presenti: quāus respondeat q mereť mortez. Et sic intellige glo. in. d. c. ex litteris.

5 ¶ Vtrum existens in bello si aliquis ibi occidat fit irregularis licet ipse non occiderit. R. q si bel/lum est iniustum omnes irregulares sunt qui fue/runt ex parte iniuriantiū si illuc iuerunt: vt bellā/tibus prestarent auxiliū consiliū vel fauorē. mul/to magis si vt aduersarios lederent sm Inno. z Ho. in. c. petitio. de homi. secus si causa pacificā/di: vel causa iusta iuerunt. ar. a Prio sensu. in. c. quantum. l. di. z. c presbyterum. de homi. tñ vez ē sm Ray. z Rod. z Sul. q ab epo poterit cū predictis dispensari.

¶ Vtr exītes ex parte se defendentiū in bello 6
iusto sint irregulares. R. q sic omnes qui occidūt nisi sit talis necessitas q alias propriam vitam e/uadere non possint. Alij autem qui non occidūt nec mutilant nō sunt irregulares: lz ibi multi occi/dantur. imo lz clericis hortari ad bellum: si fit p rem publicā: aut ecclesiam: aut fidem catholicā: n tamen arma sumere. vide. s. bellū. §. iiij. vñ pa. in. c. penul. z vlti. de cle. pcu. refert. z sequit ho. tenentē q clericus qui prestat opē oppressis: vel obsessis iniuste: z adiuuat repellentes iniuriā: p iciendo lapides z huiusmodi. dūmodo neminem ipse occiderit q non est irregularis.

¶ Vtr prelati z alij qui iter sunt vindicte sāgui/nis sint irregulares. R. q non sm Asten. nisi ad 7
hoc dederint auxilium consiliū vel fauorē vel nisi interfint tanquā auctoritatē prestantes. vt habet in. c. litteris. de excess. prela. Pa. tamen in. d. c. litteris tenet q tales prelati si habent iurisdictionē temporalem ibi q efficiuntur irregulares: exbi/bendo pñiam vbi vindicta fit sanguinis. si mors vel mutilatio sequitur: quia videntur prestare o/pem. l. di. si quis viduam. secus de prelatis qui n habent iurisdictionem temporalē i loco: grauiter tamen peccāt: q. Z. c. sniam ne cle. vel mo. faciūt.

¶ Quid de prelato qui non liberat hominez ab 8
iniusta morte cum potest. vel non pascit fame mo/rientem cum possit. R. Asten. q licet mortalissi/me peccet non tamen est irregularis. quia lex pro motionis factum requirit. xv. q. i. si quis iratus. Sed ego credo potius contrarium. s. q sit irre/gularis quando sciēter z voluntarie permittit eū mori: si tamen moriatur. ar. c. Petrus. de homi. z. c. Matthēs. de simo. q in isto casu non solū est omissio sed ēt cōmissio. sicut z in dictis inrib9 pz.

¶ Vtr Vberās aliquem causa correctiōis si ex 9
vulnere mortuus sit efficiatur irregularis. R. ñ. q sic. dūmodo ex illo vulnere sit mortuus. secus si decessisset alia infirmitate ex vulnere non secu/ta. c. presbyterum. z. c. decetero. z. c. ad audien/tiam. de homici.

¶ Quid si postquā conualuit recidiuauit. R. ñ. q 10
nihilominus irregularis est. quia semper causa subfuit. de pe. di. iij. si quis semel. z. d. c. ad audi/entiam. nō. b. in. d. c. presbyterum. quod credo quando recidiuum fuit sine culpa alia. ar. c. prete/rea. de cle. pcusso.

¶ Quid de illis qui simul proiciunt lapides. z 11
lapis vnius aliquē interficit. R. q omnes si igno/rant a quo proiectus sit debent abstinere ab offo.

ar.c.significasti.el.ij.de homi.fm Boffre. Facit.c.continentia.de cle.pcusso. Alij ꝺicunt dicendo neminem in dubio repellen. ar.d.c.continentia.t.c.petitio.de homi debet intelligi qñ cō scientia cum remordet. Vnde nemo eoꝝ est repellendus nisi se repellat.ar.c. presentiū. de cle. pcusso. Hosti.tenet ꝙ relinquendi sunt conscientie suc. Et ideo si aliquibus ex eis videtur ꝙ ipsi neminem interfecerunt non erunt irregulares. Si vo conscientia eis dictat ꝙ sic. sic abstineant d.c.significasti.t hoc tene in proicientibus iniusto bello. secus crederem si causa ludi t nō adhibita debita diligentia.

12 ¶ Quid de clericis q cū alijs trahunt ad māganellos. vñ aliquis occisus est: aut ꝓbabiliter credit. R. ꝙ irregulares sūt. c. sicut dignū. de hōici. Alij autē dicunt ꝙ lz clericis turrim vel murꝫ impetere: t machinis ipugnare t suffodere. lz nō intendat eis personaliter pugnare. vñ si homicidiū ex hoc facto preter eoꝝ intentionem eueneŕit non imputabitur eis. sed ꝙ sint irregulares vī tutius etiam in bello iusto.

13 ¶ Quid de illo qui dicit ducēnt latronē. claudite os ne clamet. vel videte ne tales liberent eū. R. ꝙ irregularis est si mors ꝓbabiliter fuisset impedita. alꝫ non.

14 ¶ Quid de interrogato si talē vidit t ꝺicat. vl si non potest ire nisi per duas vias dicit ꝙ ꝑ istaꝫ non iuit. t illi eum insequētes occidūt. R. ꝙ si scit vel scire debuit ꝙ persona talis querebatur ad mortē: vel mutilationē irregularis est. secus si ꝓbabiliter,credidit ꝙ pp aliaꝫ cām. t eius intentio nō fuit corrupta. fꝫ Rod. t Buil. duran.

15 ¶ Vtrum clericus qui,pugnantibus arma ministrauit sit irregularis. R. ꝙ sic si aliquis occidatur. ar.c.sicut dignum. de homi. Et appellatōne armoꝝ veniunt etiam fustes t lapides. ff. de V. signi. l. armoꝝ. fm tamen Inno. t Host. in.c. sententiā. ne cle. vel mo. non est irregularis clericus si in bello iusto ministret balistam alicui tātū: vt se defendat t sua: nec credit illum aliquez velle occidere: sed tantū se defendere t sua. similiter si lanceā vel ensem ministret tñ vt se defendat t tñ ille occidit. sic vī ꝺiceñ etiā vt in primo casu. fꝫ tutius est ꝺicēdū fm Host. vbi. s. ꝙ in vtroq; casu sit irregularis. quia non licet clerico ministerium ita immediatum in mortem alicuius prebere. de penis.c.ꝙ in dubijs.

16 ¶ Vtrum clericus qui cum socio latronem capit t ligat: t postea clerico inscio socius latronem ne fugiat occidit. R. ꝙ irregularis est. quia fines licite defensionis exceſſit. c. suscepimus. in glo. ō homici.

¶ Quid de illo ꝙ vadēs ad spaciū sup equū: q ex petulātia fractis habenis occidit puerꝫ. R. ꝙ nō ē irregularꝫ. qz nec volūtate nec facto occidit: nec rei illicite dabat opam. ſ acit.c. dilectꝰ de hōi. dicit tñ ibi Ber. ꝙ si de facili frenū potuit frāgi erit irregularis. ar.c. significasti. el primo. de hōi. vl si pp eius impitiā equus lasciuiuit. vt insti. ad. l. acgl. §. ipetu quoq;. vel pp eius iporētiaz. similr si que debuit ꝓuidere t facere nō ꝓuidit nec fecit. d. §. impetu quoq;. 17

¶ Vtrū portātes ligna pp zelū fidei ad cremandū hereticos sint irregulares. R. fm Rod. ꝙ si ligna que portauerūt fint coopata ad mortē sūt irregulares t a papa solū dispēsandi. Si āt nihil coopauerūt. puta qz iā erat mortuus anteqz fuissent accensa: sic si sūt irregulares. vel saltē eps pōt eoꝝ cis dispēsare. si āt dubuāt sic sine dispēsatōe pape nō debēt mistrare nec ꝓmoueāt. c. hi qui. l. di. c. ad audientiam. de homi. 18

¶ Vtz clericus bīdicēs aquā feruētē vel ferrū cādēs: vel pugiles sit irregularis. R. Ray. ꝙ sic si mors sequat. t Rod. ꝺicit hoc esse tutius tenēꝫ vide. s. etiā de hoc homicidiū. i. t. ij. 19

¶ Sz pro maiori intelligētia omniū ꝓdictoꝝ nō 20
aliquas regulas. ſ Pria est ꝙ nec iudex aliqs vel magister seu doctor in dubio debet aliquem iudicare irregularem. ar. de pe. di. i. §. pene. Secunda ꝙ in dubio quilibet debet se reputare irregularem. vt in. d.c. ad audientiā t ideo in foro aie maxime qñ quis nō est de hoc infamatus est reliquēdus ꝓscie sue. vt i.c. ex litteris. de hōi. has duas ponit Jo. in. d.c. ad audiam. Tertia ē ꝙ ad hoc vt qs incurrat irregularitatē ex homicidio est necesse ꝙ interueniat vel consilium: vel preceptum vel factum: vel defensio: vel coopatio occidentis Hanc ponit Inno. in. d.c. ad audictiā. Quarta est ꝙ oꝫ ꝙ causa homicidij vt fit irregularis sit ꝓpinqua. ff. ad. l. coꝝ. de sicca. l. nihil interest. secus est de remota causa seu occasione. Non enim iō qz faber cultellū facit homicida est. c. tua. de homi. i. R. t. d.c. exhibita. Et hoc Vum fm Ber. de cā remota: nisi animum nocendi habuerit: aut minorem diligentiam habuit qꝫ deberet habere: vel non cogitauit que cogitare debebat. c. presbyterꝫ in fi. de homi. Quinta regula ꝙ infans occidens non est irregularis: nisi sit doli capax. cle. furiosus. de homi. nō Jsa. in. c. i. de delic. pue. t Jo. an. ibidem. vbi ponit exemplum. Bre. de puero. v. annorum blasphematore rapto a diabolo. Sī militer ꝺic de furioso. facit ꝓ hoc. l. i. C. de fal. mone. vi. regula ꝙ existens solum in culpa leuissima homicidij non est irregularis. vt. s. in. §. ish dictum est.

11 ¶ Vtr prelat⁹ q subdit⁹ suū quātūcūq; deliq/rit incarcerat cum tali afflictione q in paucis die bus moriatur sit irregularis. ſ. Jo. de lig. in cle. i. de pe. t re. q sic t ideo dicit q carcer nō dz esse nimis crudelis: nec dz tm coꝛ vita attenuari q i paucis diebus Vifimiliter moriaſ: sed pane t aq̄ sustentari: sicut vult. c. nō minus. de V. sig. segſ Jſda. in. c. cum non ab hoie. de iudi.

22 ¶ Secūdo ꝓbitur irregularitas accipiendo oꝛ dines in excōicatōe maioꝛi existendo. vt in. c. i. ō eo q fur. t in. c. cum illoꝛ de sen. ex. Et licet ifeꝛio/ꝛ a papa talē possit aliquando absoluere ab ex cōicatione in qua erat: non tamē poterit dispēsaſ secū in tali irregularitate: nisi de mandato pape. siue scienter in excōicatōe exīs ordines accepit: si ue ignoꝛāter. s. facti memoriā ñ hns. aut ex igno rantia iuris: h nō credēs sibi esse ꝓhibitū. vt i. d c. cū illoꝛ. Si tñ efficiaſ talis religiosus post tan dabilē cōuersationē per aliq̄ tempus in religio ne pōt eps cū eo dispēsare auctoꝛitate apostolica. vt in. c. fi. de eo qui fur. oꝛ. Dispēsat etiā abbas cū mōacis sm q̄ dictū est. ō. Abbas. t q̄ diri ō excōicato. hēt locū sm Ray. in suspenso vel iter dicto vel simpliciter vel a talibus ordinibus si ip sos recipit sic suspensus.

23 ¶ Tertio contrahitur irregularitas qñ aliquis minoꝛes ordines t subdiaconatū vno die suscipit c. cū. h. de eo q fur. vel cum duos simul sacros oꝛ dines recipit. c. fi. de eo qui fur. oꝛ. siue h faciat. vno die V vel ficticio: sicut cū quis continuat ie iuniū vsq; ad dominicā: q̄ est vnus dies fictici⁹ de tēpo. oꝛ. c. lras. Sed cū istis pōt eps dispēsaſ vt in ordinibus suscept⁹ nō furtiue possint mini strare: dūmō eis non fuerit ꝓhibitū sic oꝛdinari sub excōnis late sntie pena. q̄ tunc non posſ nisi sm q̄ diri de excōicato ordines accipiente. Sz i ordine sic furtiue receꝑto vel ad maioꝛes nō pōt: nisi solus papa dispensare sm Jo. an. t vſ sequi Jſda. in. c. i. de eo qui fur. oꝛ. t facit tex. ꝓfati. c in fi. innecto. c. ſe. t. d. c. litteras. ꝓ hoc intellige nisi religionem intrauerit. q̄ pōt eps auctoꝛitate pape dispensare. vt. d. c. fi. t etiaz abbas. c. ij. de cle. qui fur. oꝛ. su.

24 ¶ Quarto ꝓbiť irregularitas ꝑ iteratiōnē sa/cramēt oꝛ illoꝛ i q bus ipꝛimitur caracter sciēter factā. siue quo ad administrātē: siue quo ad susci pientē. ar. lxviij. di. c. i. t de conse. di. v. dictum. Et lz gdā teneāt h generaliter de oib⁹ sacris in q b⁹ ipꝛimiť caracter: tamen Sco. in. iiij. di. iij. q. vlt. tenet t bñ q ꝑ iteratōe solū bapti ꝓbitur: sed nō ꝑ iteratōne alioꝛ sacꝛoꝛ: cū irregularitas sit pena que nō dz iponi nisi vbi inueniť de iure ex preſſū. t iō cū nō iueniať nisi de bapto. vt in. c. ij de apo. iō dic q scienter rebaptizās sm Hosti. si cler. cus ē sm canones deponendus est. ar. c. q bis. t. c. cos. de conse. di. iiij. si laicus excōicād⁹ nec potest ordinari. Vñ etiam Acolitus q mini/sterū prebuit scienter ꝑsbro rebaptizanti si publi cū sit non dz ad ordines ꝓmoueri: nisi r eligionē intret: q̄ tunc potest per epm secum dispensari. Si V o sit occultū post pñiam poterit ꝓmoueri. d. c. ij. licet quidam t male sm Jſda. ibidē intelli/gunt illud. c. intelligere q iste acolitus rebaptiza uerit vel fuerit rebaptizatus. Si V o rebaptizat quis ignoꝛāter ignoꝛātia facti exhibita ꝓius di/ligentia debita oio excusaſ: sed ex ignoꝛātia iuris non excusaſ. q̄ sm Sco. i. iiij. di. vi. est ō ius di uinum. Rebaptizatus V o scienter est irregula/ris. ignoꝛāter V o si postq̄z sciuit t ratum hūit si/militer irregularis est. l. di. cōfirmañ. t. i. q. vij q in qualz. Si āt nō ratū hūit: sed tñ ignoꝛāter est rebaptizatus ignoꝛātia facti sm Jo. nō est irre/gularis: sz pōt ꝓmoueri. sm V o V of. idiget dis/pensatione epi cui nō credo. ar. c. placuit. i. q. iiij nec ob. d. c. qui bis. t q̄ ibi no. q̄ sm Sco. istō c. cum accipiať ex pñiali Theodoꝛi epi cāturien. infligere non potestirregularitatē: nisi forte dica tur q oia. c. a Bratiano in decreto posita sunt a papa confirmata. Sz h nō est manifestū. Addo et ego q cōfirmatio simplex nihil addit. xij. di. p cepť. de ꝓfir. vti. vel inuti. c. cuz dilecta. cū. c. se/quentib⁹. t de priui. c. q̄ intentionis. iō etiā si fo rent cōfirmata nō inducerēt irregularitatē. Et si dicať q̄ lz ille eps nō poterit ius condere: tñ po tuit indicare ius cōditū: sicut facit ibi: cū dicit sm canones. ſ. Sco. q̄ glosatoꝛ debuit hūc canonē allegare. t ideo cōcludit Sco. q̄ sicut ignorantia ꝓbabilis excludit cōferentē ab irregularitate: sic t susciꝑientē. ignoꝛātia V o iuris rebaptizati nō excusatur a pena irregularitatis.

¶ Sz qd si qs dubitat an sit baptizat⁹ l confirmat⁹ vel oꝛdiat⁹. ſ. q̄ pōt iterari. q̄ nō dī iteratū q̄ nescit eē factū. de ꝓse. di. i. solēnitates. t di. iiij. si nullā. t de ꝑsbytero. non ba. veniens intellige si debitā diligentiam ꝓius fecit. de conse. di. iiij. cū ita q̄z. dz tamen baptizans his V bis vti. Si tu ñ es baptizatus. ego te baptizo t̄c. vt. ō. Baptis/mus. vij. §. r. 25

¶ Quid si coacte fuit rebaptizatus: ſ. q̄ si co/actio fuit absoluta sic excusaſ. Si V o fuit condi/tionalis sic non cuadit irregularitatē. vt no. in. d. c. eos. de conse. di. iiij. 26

¶ Quito ꝓbiť irregularitas apostatādo a fide catholica: sicut fecit Julianus apostata. vt in. c. Julianus. xi. q. iij. vcꝛ est q si apostataueꝛit ꝑ pter iustū timoꝛē si erāt sacerdotes solus Jſpapa 27

dispensabit. Si vero diacon inferioris gradus: aut laici episcopus poterit dispensare. Si aũt apostatauerunt sine aliquo timore: sed voluntarie: sic nullus nisi papa dispensat cum eis. vt in. c. presbyteros. l. di. Jmo. Innoc. in. c. i. de apostat. et Jo. ibi. dicit q̃ omnes tales apostate hodie sunt vere heretici: ⁊ in ipsis habent locum omnia iura de hereticis ⁊ pene contra eos statute: de irregularitate apostatarũ a religione. vide supra apostasia. §. vi.

28 ¶ Sed nunquid idem erit de fideli facto heretico. R. q̃ si clericus erat poterit post p̃iam ⁊ abiurationem in ordine susceptο ministrare. sed in suscipiendis tam clerici q̃z laici sunt irregulares. vt. i. q. vij. saluberrimum. Jdez dic de eo qui in contemptum ecclesie ab hereticis se fecit ordinari cum quibus solus papa dispẽsat prima. q. vij. cõuenientibus.

29 ¶ Sexto incurritur irregularitas cum quis incurrit infamiam iuris vel facti. de quo supra infamia. exemplum habes infra sortes. §. iiij. in sortilegio manifesto.

30 ¶ Septimo incurritur cum quis ordinatur ab episcopo excõmunicato. quia executionem cõferre non potest qui eam non habet. i. q. i. gratia. et c. statuimus. ⁊. q. vij. daibertum. Si tamen hoc fecit ignoranter sic episcopus dispensare potest tã in susceptis q̃z in suscipiendis. Si vero scienter: solus papa. de episcopo qui reh. epi. c. ij. Jdem dico de ordinatis scismaticis. vt de scisma. fraternitati. fm Ber. ibidem. Vnde nõ q̃ licet heretici. excõmunicati. simoniaci. in ordine vel beneficio. scismatici. depositi. suspensi. interdicti. ⁊ degradati. verum corpus christi conficiant: ⁊ ordines dent veraciter: si veram formam seruent ecclesie. xix. di. scõm. ⁊. i. q. i. dominus. ⁊. c. q̃ quidam. ⁊ de consec. di. iiij. ostenditur: tamen a talibus ordinati executionem non habent ⁊ sic dicũt irrite tales ordinationes de scisma. c. i. secundum tamen distinctionem premissã dicunt etiã Jo. ⁊ Jo. q̃ coacti vt a talibus reciperent ordinẽ ex metu qui potest cadere in constantem virum non indigent dispensatione: ⁊ magis placet. vel ep̃s poterit dispensare. hodie tamen ista habent magnam modificationẽ ex ꝯstitutione ꝯcilij constantiensis vt. s. Excõicatio. viij. §. iij. ⁊ ideo non incurritur hec irregularitas: nisi quo ad illos quos tenemur euitare per dictã constitutionẽ: non quo ad alios.

31 ¶ Octauo incurritur cuz qs recipit ordines ab eo qui renunciauit epatui: sic distinguẽdo. quia si resignauit solũ loco: ⁊ nõ dignitati. quia sic remanet ep̃s: si de licentia ꝓpꝛij epi quis ab eo recepit ordines nõ est irregularis. Si vo sine licẽtia ꝓ pꝛij prelati sic irregularis est de or. ab epo. q resi. c. i. Si vero talis ep̃s resignauit nõ solũ loco: sed etiã dignitati: tũc ordinatus a tali cũ licẽtia sui epi in minoribus ordinib⁹ nõ est irregularis: fz si sine licẽtia sui ꝓlati vel maiores ordines a tali suscepit sciẽter vel ex ignorãtia crassa. sic irregularis est ⁊ solus papa dispẽsat. Si aũt ex ignorãtia ꝓbabili sic etiã irregularis est: fz ep̃s põt dispẽsare. vt in. d. c. i. Et ex hoc pz q̃ epatus est ordo in quo ipꝛimitur caract̃. qz vere ꝓfert ordies ⁊ caracterẽ ꝓpꝛ qz nõ reordinãt: sed dispẽsant vt ministrẽt.

¶ Nono incurritur cũ qs recipit ordines ab alieno epo sine lĩtia sui ꝓlati fm aliquos: ⁊ ordinator est suspẽsus ꝓ ãnũ a collatõe omniũ ordinũ. de tẽpo. or. c. eos. li. vi. Jntellige si ordinatus erat clericus. aliter nõ incurrit. Jtẽ intellige de ãno cõtinuo ⁊ integro. c. quida de elec. li. vi. fz fm glo. in. d. c. eos. ⁊ Bo. fz ordinator sit suspensus. ordinati tñ sic nõ sũt ipso iure irregulares: fz sũt suspẽdedi p. c. q̃ trãllationẽ. ⁊ ibi. Jdẽ tz. d. Antl de tẽpo. or. ⁊ si celebrẽt anteq̃z suspẽdãt nõ efficiũtur irregulares. ⁊ hoc segt Jo. Bual. Buil. ⁊ magis placet: licet graviter peccent celebrãdo ãte q̃z eorũ prelati habeant ratam talẽ ordinationem vt no. in. d. c. eos. Jallit hoc quando prelati sunt suspensi manifeste pp alienor ordinationẽ. qz q̃z diu sic sunt suspensi eius subditi possunt sine eoꝛ licentia ab alienis vicinis ep̃is ordinari. vt in. d. c. eos qui. Et manifesti sunt vel per iuris euidẽtiam. qz cõuicti vel confessi sunt in iudicio: aut qz manifeste ordinauerũt alienum: ⁊ non solum predicta locum habent in ep̃is: sed in abbatibus ⁊ q buscũq̃z ordines conferentib⁹. Sed quo ad vltramontanos ab episcopo cisinontano ordines suscipientes sine licentia episcopi de cuius dioceſi transierunt originem. vel in cuius dioceſi beneficiati sunt que constet per patentes litteras cãm rõnabilem continentes. qz ipsos nollit vel nõ possit ordinare. Tenet q̃ sunt suspensi ipso iure tali suspensione q̃ si celebrant efficiunt irregulares: nec poterunt a tali suspensione absolui nisi a papa. vt in c. i. de tempo. or. li. vi. Sed hec pena habet locuz in quibuscunq̃z ordinibus receptis ab epo italico ab vltramõtano quocũq̃z fm cõem opinionẽ i. d c. i. sed non habebit locum in italico ordinato ab vltramontano epo. vt ibi tenet glo. Similiter si habebit locum in crũtibus intra montes si ordinent ab italico epo. vt ibi no.

32

¶ Quero quis potest dare predictã licentiam accipiendi ordines ab alieno epo. R. q̃ ep̃s de cui⁹ dioceſi est oriundus ordinandus. vel ep̃s in cui⁹ dioceſi beneficiũ habet ecclesiasticũ vel domicilĩũ

33

licet non sit oriundus ibi. Itē ēpō agente ī remotis pōt eam dare eius vicarius generalis in spiritualibus. Sede Vo vacante: capitulū dare pōt. Alij autem officiales ēpōr ⁊ ēt archidiaconi nō possunt. c. significasti de offō archi. nec quicūq; alij inferiores prelati religiosi: vel alij nisi sint p papam ꝓuilegiati. vel ſm Jo. an. nisi habeant hꝰ ex prescripta consuetudine. Religiosi tamē ī pōratibus non exēptis p suos prelatos deputati pōres: ⁊ corr socij possunt dū ibi morant a locorū ordinarijs ordinari. lz non sint ibidem oriūdi. c. cū nullus de tempo. or. li. vi.

34 ¶ Vtr possit absoluere ⁊ dispēsare cū istis de licentia missis ēpūs cui mittūt: sicut posset suus ꝓpr⁹ prelatus. ſ. q; sic quia omnia vident cessa sine quibus ordinatio nō potest expediri. c. preterea. de offi. dele.

35 ¶ Decimo incurrit irregularitas: cuz quis ordines recipit extra tēpora statuta. di. lxxv. c. vlti. de tēpo. or. c. ij. ⁊ c. cum qdam. ⁊ c. ꝓsultationi. Jnno. tñ credit ⁊ Vo. q; non sunt ipso iure suspensi ab ordine suscepto: sed debent suspendi ar. c. litteras in fi. de tē. or. ⁊ sic exponunt dictum. c. cum qdam ibi debes expertes reddere. ſ. p sniaz do. Anto. in. c. litteras de temp. or. tenet q; ordinatus est suspensus ipso iure: sed ordinātes sunt suspendēdi. ⁊ hꝰ est verius. vt pz in. c. ij. de tēp. or. Cōcedit tñ epūs dispensatio in suscepti: vt ministrent in. d. c. ꝓsultationi. sed ſm Rodo. ſi poterit dispensare in suscipiendis cū ibi non dicatur nisi de suscepti. Nō tñ ille epūs qui ordinauit poterit dispensare. sed eius successor. ſm do. An. in d. c. consultationi.

36 ¶ Vndecio icurrit cū qs ꝑ saltū ꝓmotꝰ administrat in ordine supiori ſm Vo. in sūma: ⁊ solꝰ papa dispensabit. sed Archi. in. c. solicitudo. liij. di. tenet q; talis nō est suspēsus: nisi sicut ille q; ē i mortali: ſz est suspēdēdus. ⁊ iō si celebrat anteq; suppleat omissū peccat mortaliter sed nō efficitur irregularis. ⁊ est verius. vt in. d. c. patet.

37 ¶ Sed nūquid suscipit caracterē ordinis supiorꝭ talis. ſ. q; sic ꝙz cōiter Theo. ⁊ ē veriꝰ. ſ. allit hoc in ēpō q nisi sit sacerdos non suscipit caracterē epāle ſm Ray. sed veriꝰ credo q; suscipiat caracterez: sed nō executionē si nō est sacerdos. ex litteris de exce. prela. sed si est sacerdos lz non habuerit aliquē alioꝝ ordinū etiā suscipit executionē. q; pōt ꝓferre oēs ordies preter illū quē non bz. i. q. i. c. gra. ⁊ q. vij. dai bertum: lz peccat mōtaliter. Et si daret illū ordinē quem non hēt incideret in penam. de qua in sequenti. §. dr. Et ille non esset ordinatus.

38 ¶ Duodecimo incurritur cū qs administrat i ordine quē nō hz. vt in. c. i. ⁊. ij. ď cle. nō or. mi. Et nō q; ꝑdicta pena locū hz ſi exercet aliqd deputatū certo ordini tanūz in officio constitutus. puta diaconus legit euāgeliū vt diaconus. Subdiaconus epistolā vt subdiaconus. ⁊ hmōi. secus si legeret nō tāquā in tali officio. sicut si monialis legit euāgeliū in matutino. xxvij. q. i. diaconissā in glo. ⁊ clericus deficiēte subdiacono in solēnitatibus idutus sine manipulo cantat epistolā. vt no. in. c. vt qsqs ꝑsbr. de vi. ⁊ ho. cle. q; nō est irregularis ſm Vo. ⁊ Jnno. ibidē. ſſda. Vo in. c. vt qsqs de vi. ⁊ ho. cle. tenet q; nō effugit irregularitatē: si cū vestibus sacris cantat epistolā vl euangeliū. secus si sine vestibus cantat epistolam q; licet. facit qō no. lxxxij. dis. nō liceat. ⁊ magis placet. q; hec opio est Nissima si sic idutus administrat calicē diacono vel presbro: qō est ꝓprium officiū subdiaconi: ⁊ principalis actus ordinis talis. ⁊ opio Vo. ⁊ Jnno. dz intelligi qū solū cātat epl'am etiā cū dalmatica sed sine manipulo ⁊ sine oblatione calicis diacono: sed vt simplex clericus Et cū talibus sic administrātibꝰ ī ordinibꝰ nō susceptis. vt dictū est nō licere. Nō dispēsat nisi papa: ſm Vo. ⁊ Bo. vt ad maiores ascēdat. sed in susceptis poterit epūs dispēsare. Ber. Vo i. c. ex litteris de cle. non or. mi. tenet q; epūs pōt dispēsare Et vt ad maiores ascendat. Sz tene ꝓmū ꝙz ſſda. in. c. quāto. de cōsue. ⁊ in. d. c. ij. limita etiā predicta Va in exercētibus actū deputatū ordini sacro q; ſm Tho. in. iiij. di. xxiiij. Officia q̄ttuor ordinū minoꝝ exerceri licite possūt a nō ordiatis. Itē q; tale qd exerceat nō ex ludo seu ioco: q; licet peccet mortaliter nō tñ erit irregularis. xv. q. i. illa i fi. q; volūtas ⁊ ꝓpositū maleficia distinguūt. c. cū volūtate de sen. exco. ħ seqtur Jos. Itē q; nō sit mere laicus. q; ſm dirrecto. li. iij. ti. viij. nō icurret irregularitatē mere laicus administrās i aliquo ordine. ⁊ placet quāuis Cal. in. c. ij. de cle. exco. mi. teneat ꝯriū. Itē q; hoc non faciat ignoranter: q; si probabiliter credebat se ordinatū nō erit irregularis.

¶ Sed pone q; qs in ordiatōe sua omisit aliqd quod certum est non esse de substantia: sed tamē debet suppleri. Nunquid si anteq; suppleat administrat in tali ordine erit irregularis. ſ. q; nō. nam licet nō debeat ministrare donec fuerit supletum quod est omissum. vt in. c. i. de sa. nō ite. tamē q; ista suspensio non est pp delictū suū. ideo peccat mortaliter ante suppletionē ministrādo: ſz nō est irregularis. ſ. acit qō no. ſſda. in. c. ſi celebrat de cle. exco. mi. de vitiato corpore ministrāte q non efficitur irregularis ſm cum. Quidam tamen tenent q; est irregularis: sed nō credo vez 39

quia nullo iure probatur.

40 ¶ Tertiodecimo incurritur irregularitas qñ excōicatus interdictus: vel suspensus quis extis celebrat: vel facit aliquid attributum certo ordini ecclesiastico etiam minori. puta accolitatus extra/ciste ⁊ huiusmodi sm cōem opinionē. vt no. bo. ⁊ Jo. an. ⁊ ℔da. in. c. ij. de clc. exco. mi. ⁊ dispē/satur solum per papam. vt i. c. i. de re iudi. li. vi. ⁊ in. c. i. de sen. exc. li. vi. Secus si attēptat aliqd exercibile etiā per laicos. vt quia cantat Regem eternam: vel Psalmi ⁊ huiusmodi: qz licet grauiter peccet non cuitando cōionem sibi inter/dictam: tamen non efficitur irregularis. vt in. c. tanta de exce. prela. nisi quis audiret diuia aucto rizando. Vt quia episcopus facit cora se celebra/ri. quia tunc irregularis efficitur. Secus si audi/ret non auctorizando. vt vult glo. in clc. ij. de pri uile. ⁊ ℔da. in. c. illud de clc. exco. mi. Et ita itel/ligit Jo. an. qui dicit qz celebrans ⁊ concelebrās exponit. s. auctorizando qz efficitur irregularis.

41 ¶ Sed quid si ignorat se excōmunicatum inter dictum vel suspensum. ℟. Rodo. qz si est ignorā tia, pbabilis facti. puta quia miserat procuratorē qui tamen procurator non cōparuit: ⁊ sic fuit ex/cōmunicatus sic excusatur nec efficitur irregula/ris celebrando anteqz sciat. Secus si ignorauit crasse. puta quia citat⁹ noluit comparere ⁊ sic fuit excōmunicatus. quia non excusatur ab irregula/ritate. ⁊ sic intellige. c. ap'lice. de clc. exco. mi. Idē Rodo. dicit de eo qui probabiliter dubitat de ex/cōmunicatione. puta quia conscius de culpa quā fecit existimat se fuisse excōicatum. quia si fuit ⁊ ce lebrauit irregularis est. Item dicit ℔da. in. d. c. illud: qz habens noticiam excōicationis p solā fa mam si non abstinet irregularis est. si modo ve/rum comperit postea. Sed aduerte sm glo. i. d. c illud qz dicta paucox non faciunt famam d' accu. c. inquisitionis. nec tenetur credere. licet dicatur ei ab aliquibus. xi. q. iij. non solum ille. qd' vex est: nisi ex conscientia culpe vel dicti plurīū insurget notabile dubium: quia sic non effugeret irregula ritatem non abstinendo.

42 ¶ Sed quid si iudex dicat. suspendo te ab offi/cio vel beneficio. ℟. ℔da. in. c. latores de clc. ex/co. mi. Bof. in. c. quanto de magistris dicit non valere talem sententiam ratione incertitudinis. l iij. C. de sententijs que si cer. quā. d. Anto. dicit aut constat de intentione: ⁊ sic seruā. aut non con stat: ⁊ sic tutius est abstinere ab vtroqz: tamen si non abstinet nō efficitur irregularis. Et hoc tenz ℔da. ibidē dicens. Nā licet sententia inusta li/get: tamē hoc debet intelligi verum qñ de ea ap/paret: sed hic non apparet an ab officio vel a bñ/ficio voluerit suspendere. Et ideo nō efficit irre gularis. ipsam non seruans.

¶ Vtr excōicatus minori excōicatiōe fit irregu 43
laris si celebrat. ℟. ℔da. in. c. si celebrat. de cleri. ex. mi. q: non: quia potest exercere que sunt iuris/ditionis: ⁊ conferre sacra. ⁊ collatio tenet ⁊ hab⁹ suū effectū. tamē peccat mortaliter scienter hoc fa ciendo ⁊ sine necessitate. Nō aūt quare nō efficit irregularis ē. qz excōicatio minor non inducit su spensionē ordinū vel officij: sed tñ priuat ptcipa tione sacrox. vt in. d. c. si celebrat.

¶ Utr ois suspensus celebrās sit irregularis. 44
vide. j. suspensio. iij.

¶ Xiij. incurritur irregularitas rōe crimis. vt 45
xxv. di. c. primū. ⁊. xlviij. di. ca. qñ. ⁊. i. q. vij. si qs oēm. sed distingue vt no. in. c. ex tenore d' tē. or. ⁊. s. dixi crimen. §. iiij.

¶ Quis āt pōt dispēsare in hac irregularitate. 46
vide. s. dispensatio. §. v.

¶ Xv. incurritur irregularitas ex bigamia vt 47
extra de bigamis per totū. ⁊ de hoc ⁊ quis potest dispensare. vide. s. bigamia. §. viij. cūse.

¶ Xvi. incurrit cū qs in sacris exīs ꝓhibit ma/ 48
trimoniū. dic vt. s. bigamia. §. ix.

¶ Xvij. incurrit per solēnē pñiam factā. l. di. 49
ex penitentibus. pōt tñ eps dispēsare in minoribꝰ ordinibꝰ pp necessitatē ecclesie. l. di. placuit. In maioribus autem solus papa. l. di. ex penitenti/bus. ⁊. li. distin. qui in aliquo. dicit tñ Innocen. ⁊ Hostiensis qz hoc non seruat curia. ⁊ sic vide/tur qz hodie non habeat locum hec irregulari/tas.

¶ Xviij. incurritur cū qs celebrat in loco inter/ 50
dicto. vt in. c. is q' sen. ex. li. vi. ⁊ a solo papa di spensat. de quo. s. interdictū. vij. §. i. vel super al tari enormiter fracto. vt. j. missa. §. xxxvi.

¶ Xviiij. incurritur vitio aduenīente in corpo 51
re: siue a proposito: siue a casu. de quo dic vt. s. corpore vitiatus.

¶ XX. incurritur ratione illegitimitatis. vt in 52
c. i. de fi. presby. ⁊ in. c. is q. co. ti. li. vi. verus est qz in minoribꝰ ordinibꝰ pōt eps dispēsare: sed ad sacros ordines non potest cum eis dispēsare nisi papa. vt in. d. c. i. Sed si efficiant religiosi possūt promoueri de iure cōmuni ad omnes ordines et sacros. vt in. d. c. i.

¶ Quid si illegitimatio sit secreta: ita qz solum 53
ipse illegitimus eam sit. ℟. secundum dirrect'. in ti. de fi. presby. quod peccauit mortaliter si se or/dinari fecit. c. fi. de temp. or. nec credo debeat vti susceptis sine dispensatione.

¶ Quomodo quis dicatur illegitimus. vide. s. 54
filiꝰ per totum.

55 ¶ XXi. Incurritur cum quis adultus vsq; ad egritudinē differt baptismum accipe. lvij. di. c. si quis. ⁊ hoc verum nisi postea eius studiū ⁊ fides probabilis fuerit: aut hominum raritas exegerit. alias non potest ordinari sine dispensatione pape ar. prefati. c. nec per baptismum tollitur hec irregularitas. vt dicit glo. ibidem. q; idem nō potest parere oblōnē ⁊ liberationē. ff. de solu. l. qui homines. §. vlti. ⁊ hoc est quia ecclesia presumit qō non ex voluntate: sed ex necessitate baptizatur: vt in. d. c. si quis.

56 ¶ XXij. Incurritur si religiosus clausꝰ egreditur ad audiendū leges vel philosophā si ante duos menses non fuerit reuersus: ⁊ solus papa dispensat in hac. c. vl. ne cle. vel mo.

57 ¶ XXiij. Incurrit irregularitatē glibꝫ eps̄ ps̄byter aut diaconus qui pretextu iniuste excōis hz recursum ad Impatorē: ⁊ a solo papa dispēsabit xxi. q. vlti. ca. pe. ⁊ in. c. si quis eps. xxiij. q. vltia ampliatur ad omnes qui sunt sub ecclesiastica regula predicta irregularitas: sed non ipso iure: sicut in predictis. De hac materia vide infra ordo iij. per totum.

¶ Regularitas quomō tollat̄ ℟. tribus modis. ℣. Dño p baptismū delet̄ ois irregularitas ℨcta ante baptismū cū peccato ſm archi. xxvi di. c. deinde. ⁊ ℣a. in. c. gaudem⁹ō dnor. ⁊ etiā illa que venit ex sequella peccati: sicut est infamia. Itē ois irregularitas hōicidij: siue fuerit cū peccato: siue nō. Facit pro hoc. c. si quis viduā. l. di. ⁊. c. i. ⁊. c. si quis post. li. di. irregularitas Vo bigamie pp defectū sacti non tollitur. xxvi. di. acutius. ⁊. d. c. deinde. ⁊ hec est cōior opio: ꝫ alij tenuerint q; nulla irregularitas deleat̄ p baptismū vt fuit ℟i. de mediauilla i. ij. quolibet. q. xx. Alij Vo tenent q; illa irregularitas que ꝓuenit ex homicidio siue peccato nō delet̄. vt no. ℣a. in. d. c gaudemus. sed tu tene qō dixi. s. baptismus. vij §. iij. q; Vior est. vt ꝓz in dictis iuribus.

1 ¶ Secūdo tollit̄ p religionis ingressum. vt no. glo. in. c. ij. de apostat. ꝫ nō ois ſm p̄dictā glo. ꝫ ea solū que nō ꝓuenit ex delicto ꝓpo. vt in. c. i. d fi. ps̄by. ita q; potest promoueri ad ordies sine dispensatione: sed non ad dignitatē vel platonē sine dispēsatione. vt. c. fi. de fi. ps̄by. ⁊ Host. in. c. ij. de apost. ⁊ sic dicit intelligēdā aut̄. de monac. in prin. vbi dicitur q; religionis ingressus' omnē tollit irregularitatem. Sed tu dic ſm ℣a. in. d. c. ij. q; non tollit nisi tantum illā de qua est in iure expressum q; tollatur. Inducit bene facilioꝛē dispensationem.

2 ¶ Tertio tollitur per dispensationem pape. vñ in omni irregularitate potest dispensare: cum omis irregularitas sit de iure positiuo. ij. q. vij. Item daniel. ⁊ licet Inno. de renun. c. nisi in Vbo irregularitas. ⁊ hoc cōmuniter tenetur. Ēpi autē quomodo dispensare possunt dictum est. ⁊ habet̄ s. dispensatio. §. v.

¶ Risio. vide. s. interrogatio in fi. liabus superbie. ⁊. s. derisio

¶ Ronia Vide ironia per. b.

¶ Istrio Vide histrio per. b.

¶ Judeus dicitur ille qui ad lr̄am legem mosaycam sequitur tenendo circūcidendo: ⁊ alia legalia faciēdo ad litteram. Ideo christiani qui nimis adherent littere iudaizare dicuntur. de sacra vn. c. vni co. §. pe. qō facere non debēt. v. dis. §. i. ⁊. vi. di. §. pe. de cele. mi. c. cum marthe. §. ceterum de Ps̄ti. translato.

¶ Que sunt que ꝓhibentur iudeis indirecte ab ecclesia que christiani non debent tollerare. ℟ñ. xvij. primo ne habeant cōionem assiduaꝫ christianorum maxime simplicium. vñ christiani non debent comedere cum eis: nec habitare: nec eos ad sua conuiuia recipere. xxiij. q. i. nullus. ⁊. c. oēs dicit tamen Hugo. in. d. c. omnes: q; si cibos ñ discernunt licet comedere cum eis. sed vbi cibos discernunt nullo mō licet. coꝛ quoꝫ azima christianis est prohibitum comedere. quia est cib⁹ discretus ab eis qui inhibet̄ in. d. c. omnes. Et clericus contrarium faciens debet deponi: ⁊ laic⁹ excōicari. d. c. nullus Rod. tamen tenet q; in necessitate liceret comedere. qō verum credo nō vt azima: sed vt panem. ⁊ nō q; cōio in mercimonijs cum iudeis non prohibetur nisi aliqñ in penam. vt in. c. post miserabilem de vsu. sed soluꝫ nimia familiaritas. vt in. d. c. null⁹. ⁊. c. ad hec de iudeis. cū similib⁹. vñ admōitus nolēs abstinere ab coꝛ nimia familiaritate peccaret mortaliter.

¶ Sed queri̊t vtr̄ liceat christianis eis seruire. ℟. ℣a. i. d. c. ad hec. Host. voluit q; sic extra domū: sed in domo non. c. iudei eodem. sed ℣a. et melius: dicit q; nec extra domum assiduc. cū ibi non faciat mentionē de domo. ⁊ iō ꝓhibet̄ assidua familiaritas ⁊ continua cōuersatio tā i domo ꝙz extra domū. ꝓpterea christiani in familiari seu assiduo seruitio iudeoꝛ esse nō debent. Intellige qñ psone iudeoꝛ intersunt. secus essꝫ si edificium edificent ad vtilitatē iudeoꝛ mercede cōstituta: ⁊ huiusmodi: vel laborent agros. facit. d. c. null⁹.

¶ Vtr̄ christianus possit habere seruū iudeum. ℟. q; sic. vt in. c. ⁊ si iudeos. eo. ti. xxiij. q. viij. c.

dispar. nō tū dz cū eo morari ita q cū bēat famili/
are. xxviij. q. i. sepe. t. c. nullus. t. c. oēs.

4 ¶ Vtz liceat mulieribus christianis nutrire fi
lios iudeorum. ff. ¶Da. in. d. c. ad hec. t glosa et
Jo. an. t. do. Anto. tenent q nō. neqz in domo
neqz extra domum. Sed dns Lar. dicit q solūz
phibentur in domo pp tex. prefati. c. ad hec q di
cit in domo. sed ego dico etiā extra domū nō licet
quādo nimia familiaritas t cōuersatio ex hoc p/
trahitur. alias extra domum nō est phibitū. ar. d
c. nullus. iuncto isto. c. ad hec.

5 ¶ Sed nonne eps poterit dispensare: vt etiam i
domo nutriant. ff. ¶Da. in. d. c. ad hec q non et
ita consuluit dns Lar. quia ista prohibitio ē i ho
norem fidei.

6 ¶ Vtrum iudeus possit habere christianū ascri
pticium vel originarium. ff. q sic. vt in. c. mul/
torum. co. ti. sed seruum nullo modo. vt ibidē.

7 ¶ Secundo non debent mederi christianis. vñ
in. d. c. nullus t. c. omnes prohibetur christianis
ne in suis infirmitatibus iudeos aduocent: neqz
medicinas ab eis recipiant. dicit tamen glo. i d.
c. nullus q medicinalia possunt christiani a iude
is emere: t postea preparare ea: sed non medici/
nas preparatas.

8 ¶ Tertio prohibetur ne cum christianis balne/
entur in vno balneo simul. d. c. nullus. supradi/
cta oia phibēt laicis sub excōis pena. clericis ve
ro sub pena depositōis. t sic peccant mortaliter ō
facientes. Limitarē tamen de medico: vez nisi i
casu necessitatis qñ alium habere non posset quia
necessitas facit licitum: quod alias non est. c. cōsi/
liū in fi. de obserua. ieiu. hoc idem tenet Hug. et
similiter est dicendum quādo licet habeat alium
medicum sed non sufficientem.

9 ¶ Quarto ne iudei ex testō christiani aliquid ca
piant. C. de iudeis. l. i. Item non potest aliquis
christianus aliquid congregationi iudeoz: vl iu
deo aut pagano in testamento relinquere. t si fe/
cerit etiā post mortem anathema iudicabit. xxiij
q. ij. sane el. ij. nisi legaret. intellige extreme ne/
cessitati alicuius.

10 ¶ Quinto ne procedant in publico sine habitu
distincto: vel signo quo discernantur a xpianis.
vt in. c. in nō nullis eo. ti. t hoc vez tam in ma/
sculis qz in feminis. t debet esse patens signum:
non sub plica vel mantello sm doc. in. d. c. in nō
nullis.

11 ¶ Sexto phibēt eis ne nouas synagogas eri
gant. vt in. c. consuluit. eo. ti. possunt tamen anti
quas rehedificare: vel ruinosas resarcire: ita tū
q noua edificatio non perdat antiquam formam
qz vbicūqz mutatur pristina forma. vtputa qz fit
preciosius vel magis amplū: tunc dicitur nouz
edificium: t cadit sub phibitione noui edificij. vt
phatur ex tex. istius. c. consuluit. Facit q in simi
li no. in glo. in. c. admonere. xxxiij. q. ij. t i c. pb/
byter. lxxxij. di. que vult q sagumine licet vti illis
diebus quibus vtimur ouis t caseo. lz nō liceat
vti carnibus quasi sit mutata forma t per ons rei
substātia. t etiam facit qđ no. in. ca. cum cām. de
testi. in Vbo in tēpore t in glo. in. l. iulianus. §.
sed t si quis. ff. ad exhiben.

¶ Sed quid si antiqua synagoga ex toto corruit 12
t funditus. ff. ¶Da. in. d. c. consuluit q non po/
terunt reedificare. quia esset nouz facere ex quo
funditus est destructa. Facit ad hoc quod legitur
t no. in. l. inter stipulantem. §. sacram. ff. de V.
ob. vide bonam glo. in simili in. c. iij. de iure pa
tro.. Et nō q si nouas synagogas erigere presū/
pserint in qnquaginta libris auri sunt puniendi.
C. de iude. l. hac victura.

¶ Septimus non possunt prefici alicui publico 13
officio inter christianos: nec ad aliquam dignita
tem vel ministerū. vt in. c. cum sit. t. c. pe. codez
t. xvij. q. iij. constituit. t. d. c. nullus. vñ i. l. fi.
C. de iude. dicitur q nullum honorem: nullā di/
gnitatem: nullam preeminentiā inter christiāos
possunt habere intellige de nouo. secus esset i an
tiqua. quia tolleratur: t per istam. l. infert Bar.
q non possunt doctorari: cum sit dignitas t pre/
eminentia doctoratus. nec ob. l. generaliter. §. fi.
ff. de decurio. que permittit iudeos promoueri ad
dignitates quia intelligitur inter seipsos iudeos:
non inter christianos. Vnde infert ¶Da. in. c. ex
spāli. eo. ti. q etiam omne premium per qđ chri
stianis aliquod grauamen posset ingeri est. phi/
bitū iudeis t paganis. t ideo licz vendantur eis
redditus regalis t possint illud emere. vt in. d. c
ex spāli: tamen collectio non poterit per ipsos fie
ri: sed per christianos. quia sic colligendo posset
iudeus committere fraudes: t tenetur dare pau/
peribus quicquid lucratus est ex tali officio. vt in
d. c. cum sit. t hoc sm quidentiam epi.

¶ Octauo phibēt ne i triduo ante pascha t ma 14
xime in die veneris sancti hostia vel fenestras ap/
tas teneāt: aut in publicū exeant extra eo. ti. c. q
super his. t in. c. non nullis.

¶ Nono ne decimas prediales retineāt: sed vt 15
ecclesijs soluant. de deci. c. de terris.

¶ Decimo ne testimonium dicant contra chri/ 16
stianum de testi. iudei imo repelluntur ab oibus
actibus legitimis. ij. q. vij. alieni. t hoc verū nisi
in casu hereſis si quis ad eos reuerteretē tunc pro
testibus admittuntur. vt in. c. contra christianos
de here. li. sexto. sed bene coguntur christianum

contra eos testimonium dicentem admittere i. d. c. iudei.

17 ¶ Undecimo non possūt ꝓuenire xp̃ianū apꝰ iudeū: sed bene apud iudices xp̃ianos arbitrum. in cā ciuili tamen possunt eligere iudeum. vt. C. de iudeis. l. iudei. ſnia tamen dꝫ exequi per ordinarium christianum iudicē vt ibi.

18 ¶ Duodecimo ne emāt seruū christianū: vel ñ xp̃ianum si modo vult baptizari. c. i. ⁊ c. vlt. eo. ti. vnde si iudeus emit christianū seruum: vel q̃li tercūqꝫ acquirat statim efficitur liber nullo precio dato. liij. di. mancipia. Si ꝙ seruū nō christianum emit ꝑ sibi seruiēdo: tunc voluntate patefacta q̃ vult effici xp̃ianus statiꝫ vendicat sibi libertatem nullo dato precio. c. fraternitatem. liij. di. si autem talem nō xp̃ianū emit nō ꝓ sibi seruiēdo: sed cā mercimonij: tunc si fuit expoſitꝰ ad vēdendū infra tres menſes qui incipiunt currere a die emptionis ſm Hoſt. in. d. ca. fi. vel ſm Jo. an. ⁊ ꝟſda. in. c. i. eodem a die quo petijt christianitatem: tunc non liberatur ab eius seruitute nisi dentur iudeo. xij. ſoldi ꝓ quolibet bono seruo: qui ſoldi debent eſſe aurei ſm Vin. Bo. ⁊ ꝟſda. quoꝝ. lxij. faciunt vnam libꝝ auri. C. de ſuſce. prepo. ⁊ archa. l. quotiēſcūqꝫ certa ſūma ſoldoꝝ ⁊ videtur ſentire glo. in. l. quicūqꝫ. C. de ſer. fugi. ⁊ ꝑ iſta opione facit glo. C. de fal. mo. l. ſi qs nūmos. ſed ſm Ber. ⁊ Hoſti. in. d. fi. c. dabūt de moneta que eſt in vſu in illo loco. ar. ff. de le. iij. l. nūmis. ⁊ ff. de le. i. l. ſi ſeruus pluriuꝫ. §. ſi numerus. ⁊ magis placꝫ. Et aduerte q̃ dicit ꝓ ſeruo bono. ergo defalcabitur ſi ille non ē ita bonus. quia ibi bonus accipitur ꝓ optimo ſecūdū ꝟſda. in. d. c. i. ſi vero non expoſuit venalem ſupra dictos tres menſes. tunc ſtatim liberatur nullo p̃cio dato. ſd. c. fi.

19 ¶ Utrum Vnaculus. i. natus ex ancilla iudei: ſi vult effici christianus liberetur ſimiliter. ſꝛ. q̃ ſic nullo dato precio. l. deo nobiſ. C. de epi. ⁊ cle. §. vltimo.

20 ¶ Sed qd ſi aliquis talem emat qui cauſa mercimonij fuerat emptus a iudeo. ſꝛ. q̃ non efficitur eius seruus: ſed reſtituet ei precium. xij. ſoldoꝝ. ⁊ erit omnino a ſeruitute liberatus. inſti. de noxa. ac. §. domnus.

21 ¶ Sed pone q̃ nō dꝫ precium. ſꝛ. q̃ ſi ſit in manu iudei. puta quia nemo eſt christianꝰ q̃ velit eū emere. Tunc nihilominus liberabitur: ⁊ hoſtia tum queret preciū. ff. de manumiſ. l. iij. §. ſuis aūt vl'ſi nullo mō poteſt bñe ſeruiat ſibi ꝑ q̃nq̃ēniū vt no. glo. xxxvi. q. i. de raptoribuſ. Si ꝙ ſit in manu christiani: tunc ſi alio modo habere nō poteſt precium ſeruiet ei tantum q̃ ſeruicium compenſetur cum precio. ⁊ ſic liberatur. ff. de cap. ki bello. Hoc verum niſi precium fuiſſet datum ꝑ aia ⁊ nō animo repetendi. ar. ff. de neg. ge. l. neſe nimus. ⁊. ff. de reli. ⁊ ſump. fu. l. ⁊ ſi quis. §. idem labeo. aut.

¶ Tertiodecimo ne vſuras exigāt: ſed exactas 22
reſtituant. vt in. c. poſt miſerabilē de vſuris poſſunt compelli ad hoc per principes ⁊ debent vt in d. c. q̃ ſi non faciunt debent compelli per iudicē ecclesiaſticum cenſura eccleſiaſtica. vi dicit Hoſt. ⁊ Jo. an. in nouella in. d. c. poſt miſerabilē. ꝟa cū. c. poſtulaſti de iudeis. ⁊ qō ibi no. vñ ꝓncipes terraꝝ peccant mortaliter non cogendo eos ad reſtituēdū vſuras. ⁊ ſimiliter christiani ſi ipſis non reſtituentibus monerentur ne cum eis haberent ꝓmertium ſi poſt monitionem eis factam ꝓmertium cum eis haberent. vt in. d. c. poſt miſerabilem. ⁊. c. quanto de iudeis.

¶ Quartodecimo ne intēptent contra catholicā 23
fidem quicquam deteſtabile. ſicut eſt q̃ nutrices christiane proiciant lac in latrinas poſtq̃ ſuſcepe runt corpus christi. vt in. c. ⁊ ſi iudeos eodem. et huiuſmodi.

¶ Quintodecio ne quēq̃ qui non eſt ſue natio- 24
nis aut ſecte preſumant circūcidere etiā ſi ſit eoꝝ ſeruus. vt. l. vnica. C. ne xp̃ianū mā. ⁊ ibi eſt eis pena capitalis. i. ꝑpetui exilij que dr̃ capitalis. vt ff. de penis. l. rei capitalis. Aliqñ dr̃ mors nālis vt ibidem in prin.

¶ Sextodecimo ne iudeus xp̃ianā in vxorē acci 25
piat. l. ne quis. C. de iudeis: qō ſi fecerit crimen adulterij punietur. vt ibidem.

¶ Septiodecimo ne fidē catholicā impugnet ꝑ- 26
nerſo dogmate aliter pena ſanguinis punitur. vt in. d. l. bac victura in omne eunm.

¶ Utrum eccleſia poſſit punire iudeos ⁊ paga 27
nos ſi delinquūt. ſꝛ. q̃ ſic ſi delinquit cōtra. l. naturalē: qꝫ illā omnes recipiūt. Jtē iudeos ſi agūt ꝟ. l. veteris teſtamenti ſm Aug. de anch. in li. ꝺ poteſtate pape.

¶ Jtem nō ſm eūdē q̃ iudei per papam ⁊ alios 28
principes quibus ſubduntur debent cogi ad laborandum manibus propꝛijs. alias fiunt partices turpis lucri ⁊ peccatoꝝ que faciunt. Nec obſtat. c. ſicut de iudeis. vbi dr̃ q̃ nullus exigat coacta ſeruitia ab ipſis niſi conſueta. qꝫ illud intelligitur de ſeruitijs ad vtilitatē dñoꝝ ſolum.

¶ Jtem nota q̃ puniūr̃ pena ignis qñ aliquem 29
ex ſuis qui vult christianꝰ eſſe ſaris aut alio furoris genere intēptat. vt. l. iudeis. C. de iudeis.

¶ Que ꝓhibentur christiani facere contra iu- 30
deos. ſꝛ. q̃ nouem. ꝟPrimo q̃ violenter non debent cogi ad fidem. vt in. c. ſicut de iudeis. ꝺ quo

dic vt supra baptismus. vi. §. xij. Secundo q̄ nō offendantur neq; in personis neq; in bonis sine iudicio terrene potestatis. d. c. sicut iudei. Tertio q̄ non impediantur obseruare suas consuetudines in suis festiuitatibus. dūmodo nihil faciāt in obprobrium christiano⁹. xlv. distin. qui sincera. ⁊ dicto. ca. sicut iudei. ⁊. l. iudeis. C. de iudeis. Quarto q̄ non exigantur coacta seruitia ab eis q̄ non sunt consueti facere dicto. c. sicut. de quo dic vt supra baptismus. vi. §. xij. Quinto q̄ non fodiantur eorū sepulchra siue corpora humata obtentu pecunie nec eorum cimiteria quisquam mutilet vel minuat dicto. c. sicut. ⁊ cōtrafacientes christiani sunt puniendi officio ⁊ beneficio si sunt clerici. si laici excōmunicandi. vt in dicto capitulo sicut. Sexto q̄ non debent in sabbatis eorū ad iudicium trahi. C. de iudeis. l. die sabbati. ⁊ dicto. c sicut. Septimo ne impediātur sua prout melius poterunt vendere: sicut nec christiani. C. de iudeis l. nemo. Octauo q̄ si conuertantur ad fidem nō spolientur bonis iuste acquisitis: neq; debita sue cessione: ⁊ si ablata fuerint precipitur potestatis⁹ eorum locorum sub pena excōmunicatōis q̄ ea faciant restituere. c. iudei el. ij. eo. ti. Ex quo infert Hos. q̄ non perdunt agnationem suam. Vñ debent succedere attinentibus suis: ⁊ multo minus bona legitime acquisita cuius contrarium existimant vulgares qđ erroneum est. Item q̄ non prohibeantur conuerti ad fidem ⁊ baptismum suscipere: etiam si sunt serui christianorū. ar. c. due sunt. xix. q. ij. remanebit tamen seruus si prius erat seruus alicuius christiani: cum seruitus sit approbata a deo iure diuino: ciuili: ⁊ canonico. xij. q. ij. ⁊ si quo q̄ vsq; ad. c. ecclesia⁹. dulcius tam̄ tractandus est q̄ alij serui qui non sunt christiani ar. de ma. ⁊ obe. per tuas.

31 ¶ Utr̄ eor̄ filij sint baptizandi ipsis inuitis. vide. §. baptismus. vi. §. xi.

32 ¶ Utrum ecclesia peccet permittēdo iudeos ritus suos obseruare. R̄. q̄ non. quia non approbat sed permittit. quod autem permittimus nolētes precipimus. i. concedimus. quia maloꝝ hominum voluntatem ad plenum nō possumus ꝓhibere. xxxi. q. i. hac rōne.

33 ¶ Utrum pecunia ⁊ alijs blandimentis possimus allicere iudeos ⁊ alios infideles ad fidem. R̄. gl. i. c. debz homo. xxiij. q. iiij. q̄ sic. allegat. c quod aūt. xxiij. q. vij. ⁊. c. qui sincera. xlv. di. Si militer sub tali conditione potest christianus aliquā dncere in vxorē vt fiat christiana. xxviij. q. i. caue. ⁊ sic in spūalib⁹ licite fit pactū vbi agit̄ de cōuersione alicuius ad fidem. ⁊ sic nō ob. i. q. ij. q̄z pio. q̄ aliud ē vēdere donū dei vel aliud spūale. Aliud est ꝓp tpalia inducere ad spūalia. q̄ ꝑmum illicitū. de simo. per totū: sed nō secūdū. vt in iuribus ꝓallatis. Vñ Gulcester dona ꝓmisit ꝙuertēdis. vt no. in. d. c. q̄z pio ⁊ caplin q̄z pio loquit de dono religionis q̄ pecunia minime debet vēdi. de quo vide simonia. iij. §. vi.

34 ¶ Utr̄ bona vsurariorum iudeoꝝ possint ab aliquo vel dono vel exactione vl̄ ratione pene vl̄ quocūq; alio titulo lucrativo vel oneroso acceptari. R̄. q̄ sic dūmodo nihil contra iustitiam fiat: sed retineri an possint distingue. q̄ si sunt nō solnēdo restituenda sunt non ipsis: sed quibus debēt ipsi Si vero sunt solucndo: dic vt infra Restitutio ꝑmo. in ꝑ. vsurarius. §. xvij.

¶ Vider quis potest esse. R̄. q̄ glibet q nō ꝓhibet. ar. c. cū apō ō spon. ⁊. l. mutus. ff. de ꝓcura.

¶ Sed q̄ sunt q̄ ꝓhibentur. R̄. q̄ surdus mut⁹ ⁊ ꝑpetuo furiosus impubes feie seruus excōicatus. Item consanguineꝰ rei ⁊ inimici actoris: vel alia cā suspecti. Item imperiti: seu illitterati: de q̄ bus emitto breuitatis causa. 1

¶ Utrum iudex vel prelatus malus peccet iudicando subditos. R̄. si. secundum Alex. in. iij. q̄ sic mortaliter. De quo dic vt supra Correctio. i. §. iiij. 2

¶ Utr̄ iudex possit iudicare sine actore. R̄. q̄ ordinarie ꝓcedēdo nō. Hos. acit. c. si legitim⁹ ō accu. extraordinarie āt sic. vt in ingsitōe ⁊ denūciatōne vt. §. inquisitio ⁊ denunciatio. 3

¶ Utr̄ iudex possit compellere ptes ad faciēdū ꝓpositionē. R̄. q̄ si cā est ciuilis q̄ nō. nec etiā ꝑn cepo ex ptāte ordinaria. l. i. ff. de noui ope. nunt. tamen si lis est longa ⁊ intricata multū. ita q̄ ō facili nō potest decidi: iudex pōt cōpellere partes ad concordiam ter. videt iudicio meo in. c. placuit. lxxxx. di. dicit etiam Hos. in Rica de treuga ⁊ pa. q̄ ad pacem bene potest. ⁊ debet reducere ptes: ⁊ etiam compellere tam iudex secularis q̄z ecclesiasticus respectu subditoꝝ suorum. lxxxx. di. si qs contristatus. c. placuit. tenet etiam Bart. in. l. cōgruit. ff. de officio presidis. 4

¶ Utrum iudex possit compellere potentiores viri contumelijs afficiant viliores. R̄. q̄ sic. ⁊ tenetur. l. illicitas. §. ne potentiores. ff. de officio presi. 5

¶ Utruz iudex teneatur ⁊ possit ꝓpellere aduersariū ad ꝑstañ cautionē de nō offendēdo nec actorem: nec suos: qnādo talis Hisimiliter timēs implorat eius officium. R̄. q̄ sic. vt in. d. §. ne potētiores. ⁊ ibi ꝑ Bar. ⁊ bonus tex. i. l. denūciam⁹ C. de his qui ad ecc. confu. ⁊ ibi per Ly. Hos. acit tex. in. c. de benedicto. xxxij. q. i. ⁊ i. c. in lras i fi. 6

de resti. spo.

7 ¶ Utrum iudex teneat ex necessitate officij pur
gare prouinciam malis hoibus. ff. q. sic. tex. est i
l. iij. t. l. congruit. ff. de offo presi. propter quod
dicit Bal. i. l. galus. ff. de lib. t postu. t Raph.
t Imola. q. licet statutus ciuitatis dicat q. potest
puire: q. li Vbum potest importat necessitatē. d.
l. galus in prin. Et ideo si non facit teneť de ne/
gligentia. ff. acit quod no. Bal. t Angelus i. l.
mancipia. C. de seruis fugi. debet ergo iudex de
licta inquirere aliter tenebitur in sindicatu. t hoc
verum in iudice qui habet merum imperium. l.
imperiū in prin. t qō ibi no. Bar. t in. l. iubere
cauere. ff. de iur. om. iu. t in. l. i. ff. de off cio ei⁹
cui man. est iu.

8 ¶ Utr iudex possit aliquid petere pro labore iu
dicando. ff. q. de iure canonico iudex ordinari⁹
vel delegatus ecclesiasticus nihil potest petere. vt
in. c. cum ab omni de vi. t ho. cle. t. c. statutus de
reseri. li. vi. t licet loquatur de delegato tamē idē
tenetur in. d. c. cum ab omni per Spa. t Jo. an.
t ceteros. de ordinario est etiam glo. in. c. nō licz
xi. q. iij. De iure Vo ciuili ordinarius secularis
petit sportulas solum: nec aliud potest petere. iij.
q. iij. offeratur que sportule sunt munera a. l. nō
diff nita. vt in aut. generaliter. C. d epi. t cle. De
legatus Vo etiam a principe non habet nisi duos
aureos in principio t duos in fine quando cā ex
cedit centum aureos: q. si non excedit nihil ha/
bebit. in aut. de iudic. §. nec autem labor. nō glo. i
d. c. cum ab omni. Excipiuntur esculenta t pocu
lenta. i. comestibilia t potabilia si sunt talis quali
tatis q. in paucis diebus possint consumi secūdū
Archi. t glo. in. d. c. statutum t sint ex mera libe
ralitate oblata. q. sic possunt ab omnibus recipi.
Alia aut oia etiā si sit vnus denarius ꝓhibentur
ocs iudices accipere. vt. ff. de of. presi. l. plebisci/
to. t. l. solent. ff. de of. procon. §. fi. no. glo. in. l.
ij. C. de condi. ob tur. cām facit. l. i. C. de pe. in.
q ma. iudi. Et si accipiāt vt expediāt cās. et si recipi
ant alia pī ꝓdicta esculēta t poculēta teneť restituē
de necessitate. ar. d. c. statutū. t. c. exigit de censi.
li. vi. imo si sit iudex delegatus ecclesiasticus qui
talia recipit non potest liberari ex remissione sibi
facta a dante talia nisi restituat. t si restitueret in
fraudem vt postea ille sibi donaret non valerz fz
glo. in. d. c. statutū. Secus autez si sine fraude re
stitueret t ille postea liberaliter iterum donarz fz
glo. predictū. sed ego verā credo: si post iudiciuz
finitū sine fraude dat liberaliter. aliter non.

9 ¶ Utrum officiales inferiores t nuncij t hui⁹/
modi possint aliquid exigere a litigantibus t hu
iusmodi. ff. fm Alex. de ales in. iij. pte sū. q. sic
fm consuetudinē terre: sed p vim vel īmoderatā
ꝓbitatē recipe non possūt. t hoc qñ nō habent
redditus deputatos. Dicti. tamen in sū. tenet. q.
ēt si habent redditus deputatos pñt aliqd pūi re
cipere. dūmō nō p vim vel ꝓbitatē īmoderatā
Assessor Vo nō pōt si hēt salariū deputatū. aliter
teneť restituere. ar. c. cum ab omni.

¶ Sed quid si iudex secularis habet proficisci eē 10
domicilium. ff. q. siue sit iudex ordinarius secula
ris: siue eius delegatus potest petere expensas. d
c. statutum. sicut t testis cum proficiscatur eē do/
micilium. iiij. q. iij. §. venturis. q. nemo cogitur
militare suis sumptibus: ea tamen moderatione:
ne partes enorme dānum patianť. ar. x. q. iij. illō
t si pauperes litigātes sint tūc dz abstinere etiam
a sumptibus iudex delegatus. vt in. d. c. statutuz
t ordinarius etiam secularis non debet hre spor
tulas i aut. de man. prin. §. si tibi quo qz.

¶ Sed nūquid delegat⁹ ordinarij ecclesiastici sic 11
habebit expensas cum proficiscūtur extra domici
lium sicut delegatus principis vel ordinarij secu
laris. ff. q. sic tam pro victualibus qz pro vectu/
ris equorū t similium nisi esset delegatus ad vni
uersitatem causarum: vel ad vnam t malicioſe:
quia tunc ordinarius habet prouidere de suo. ar.
c. inter cetera de offi. or. t glo. in. d. c. statutuz. fz
glo. in. d. c. cum ab omni tenet indistincte q. non
potest delegatus ordinarij. fz ordinarius debet si
bi facere expensas. sed opinio prima videtur ma
gis equa.

¶ Utr ordiarius fil'r possit petere expēsas qñ ꝑ 12
ficiscitur eē domū. ff. q. nō nisi cū ꝓficiscit ꝓ cō/
secratōe ecclesie. vt in. c. cum sit romana de simo.
Et cū visitat ꝓuinciam suam. de censi. c. cū apls
t. c. exigit. eo. li. vi.

¶ Utr iudex ordiarius aut delegat⁹ q recipere 13
pñt expensas tenēt̄ cōputare illas quas domi
fecissent. ff. glo. tz q. sic. in d. c. cum ab omni. sed
Spa. in. d. c. cum ab oi. tenet q. nō: t magis ē be
nigna: quāuis prima sit tutior.

¶ Quid si delegatus eccl'iastic⁹ nō hz reddit⁹ l' 14
beneficiū. eccl'iasticū sufficiēs vū viuat. ff. Spa. i
d. c. cū ab oi. q. poterit petere id qđ pōt petere iu
dex delegat⁹ ꝓncipis secularis. vt dixi. §. per ar.
a Prio sensu: sed magis mihi placet Pria opio q.
non poss t: nisi forte pp talem cām occuparet ab a
liquo honesto exercitio de quo viuit. q. tūc tenerē
opinionem Spa. veram.

¶ Utrum consuetudo excuset seu valeat qua dā 15
tur sportule ordinario t delegato ecclesiastico. ff.
do. Lardi. in clemen. statutum de elec. distinguit
q. aut precessit exactio. t sic non valet nec excusat
talis cōsuetudo. aut consuetudo non būt ortum

ab exactione. & sic possunt partes ꝓpelli ad obser
uādū laudabilē cōsuetudinē. c. ad apl̄icā. de si
mo. ℨ hec distinctio quo ad ꝑmū ē ℣a. q; qñ ꝑ
cessit exactio ē ℨ honestatē & mētē istius. c. cū ab
oi. & facit. c. ex multis. i. q. iij. sed quo ad secūdū
nō credo verā. q; si nō ꝓcessit exactio sic cuꝫ sit ex
mera liberalitate donatū non inducit cōsuetudo:
sed quelꝫ donatio hꝫt effectū suū iuxta ea q̄ no. i
glo. & Bar. in. l. cū de in rē ℣so. ff. de vsuris. fa
cit. l. si certis ānis. C. de pac. nec valet. d. c. ad a
postolicā. q; logr̄ qñ aliqd fuit datū in piā causam
q; tūc videt voluisse laici inducere ꝓsuetudinē. &
ō dico cum glo. in. d. cle. statutuꝫ. de elec. & Jo.
an. ℐſda. & cōiter doc. in. d. c. cum ab omni quod
non valet talis consuetudo. & lꝫ Car. dicat vbi. s̄
q; non peccat mortaliter recipiendo. dūmodo nō
immoderate qñ est ꝓsuetudo. q; habet ꝓ se docto
res famosos ꝓ hoc iuxta nō. ff. de re. iudi. l. cō
probatis. & de postu. c. vnico. li. vi. hoc nō credo
verū: nisi in eo qui nescit discernere: que sit ℣ior
opinio & quis habeat validiores rōes. nec etiam
credo istum excusari a restōne fienda.

16 ¶ Vtrum iudex ordinarius vel delegat⁹ eccle
siasticus possit a ptibus petere salariū ꝓ assessore
ſ. ſm cōiter doc. in. d. c. cum ab omni q; non or
dinarius: q; debet scire canones de quibus ℣sat
cora se. Et ideo si nescit & indiget assessore proui
deat de suo. Delegatus tamen licite petit: dūmō
fraudulēter nō faciat. vtputa q; dicit se indigere:
cū non indigeat. d. c. statutū. §. assessore: vel par
ticipare vult in lucro cū assessore: q; sic cum faciat
fraudem legi peccaret mortaliter: & teneret ad re
stitutionē partibus.

17 ¶ Vtr̄ salariū possit petere ꝓ notario. ſ. de
legatus pōt: dūmō nō ꝑticipet ipse cum eo. vt i. d
c. statutū. sed de ordinario dubitatur: q; videt q
de suo debeat ꝓuidere suis officialib⁹. ſ ego cre
do q; possit petere.

18 ¶ Vtrū datū iudici nisi in casu permisso possit
repeti. ſ. q; si dedit vt corrūperet iudicem sic nō
potest repetere. & ſm glo. in. c. qui recte iudicat.
xi. q. iij. cōiter sic ꝓsumit. ideo multi tenent q; ñ
repet. sed si dedit vt iustam daret ſniam: quam
alꝫ nolebat dare: vel vt non daret iniustā. & sic ñ
liberat iudex dando paupibus. q; repetere pōt i
conscia: vbi non stamus ꝓsumptioni sed ℣itati
i. q. i. iubemus. de simo. nemo. xi. q. iij. nō licet.
Si aūt dedit simplr vt iudicet amittit ꝓncipalem
cām. vt. ff. de ꝓdi. ob cām. l. ij. §. fi. & sic nō repe
tet: sicut qñ dat vt ꝓ se iudicaret. facit glo. in. d.
c. qui recte. quod limito ℣uꝫ. nisi quādo aliꝫ nol
let iudicare. nisi daret q; posset repetere & sibi te
neretur restituere.

¶ Vtrū cōmittatur simonia dando pecuniam 19
ꝓ ſnia. ſ. glo. i. q. iij. vendentes. q; non. quia
in ꝓphanis nō cōmittitur simōia: lꝫ grauiter pec
cet: nisi in casu quando iudex aliter nō vult dare
iustam ſniam. q; tunc nec peccat cuꝫ redimat ve
rationē suā. sed potest dici ſm ℐſda. in. d. cum ab
oi. q; si do pecuniā vt habeam ſniam ꝓ me: qua
volo cōsequi spūale: vel annexum sibi q; tunc sit
simonia. Sed ego nō admitto hoc in casu prędi
cto. ſ. cum iudex non vult fine pecunia iustā dare
ſniam: quia cum redimam vexationem meā non
credo q; sit simonia: si modo habeo iam ius in ta
li re. secus si per ſniam de nouo acquirerez: q; sic
esset vera opinio ℐſda.

¶ Vtrū ſnia lata intercedēte pecunia sit nulla 20
ipso iure. ſ. glo. in. d. c. cum ab omni. & sequitur
ℐſda. q; sic. i. q. vi. §. venales. C. qñ ꝓuo. n ē ne.
l. venales. in ter. & in glo. ſnia tñ arbitri tenet. lꝫ
agens ex ea repellatur exceptione doli. C. de ar
bi. l. iij. & in glo. predicta. secus si per gr̄am dat.
quia tunc non est nulla ipso iure. sed datꝫ restitutō
vt in. d. glo.

¶ Vtrum iudex teneat ad restōem parti: si ei⁹ 21
negligentia aliquod dānum incurrit. ſ. glo. i. c
qñ contra. de ꝓba. in ℣bo negligentiā q; sic. et
eam sequūtur doc. ℐſda. autem in. d. c. qñ contra
ait q; in foro anime est ℣a opinio si fuit in dolo:
vel lata culpa, alꝫ non. sed de hoc dico latius. s̄.
culpa. §. v. & vi.

¶ Sed qñ dr̄ ꝓmittere negligētiā. ſ. Post. q; 22
tunc quando negligit terminare cām: vel habet
tabellionem: vel aduertere quid scribat: vel non
ꝓuidet de aduocato vt tenetur. vt. s̄. dictū ē ad
uocatus. vel non curauit reuoluere libꝫ & hu
iusmodi que suo officio incūbunt: multo magis
tenetur si ex dolo dat dānum. vñ si iniquā sniam
dedit vel aliqd aliud fecit ℨ ꝓsciam & ℨ iustitiā in
grauamē alterius ptis vltra restōem ad interesse
teneat. vt. C. de pena iudi. qui ma. iudi. l. nouo iu
re. xi. q. iij. quattuor. xxiij. q. ij. dominus deus. &
q. v. administratores. si est ecclesiasticus, iudex or
dinarius vel delegatus si ℨ conscium & cōtra iu
stitiam hoc fecit ipso facto est suspensus p annuꝫ
ab executione officij. vt in. c. cum eterni. de re iu
di. li. vi. Si ℣o dānificauit ptem per imprudēn
tiam sic teneat similiter ad resti. in culpa cum fuit:
cū se insufficientē sciuit vel scire debuit: & tñ cām
iudicare ꝑsumpsit. & hoc ℣um in ordinario. de
legatus autem qui necessitate obedientie iudicat:
& bona fide: & de consilio peritoꝝ lꝫ iniuste iudi
cet non tenetur ad restōem: nec peccat: sed ei⁹ aſ
sessor tenebit. l. ij. ff. q; quisq; iur. si modo eū ele
git qui habebatur ꝓ docto & bone opinionis. &

ita credidit cum doctum ad hoc, alias non excusa
retur si vellet procedere secundum caput suum:
vel imperium vel malum scienter eligeret assesso
rem ſm ℣odo.

15 ¶ Vtrum iudex incidat in penā statuti imponē
tis penā nō terminati ſniam infra certū diē si nō
terminat. ℟. ℣pa. in. c. licet. de ꝓba. q̄ sic: si fuit
requisitus. q̄ nō teneť impēdere officiū suum ad
vtilitatē ꝑuatā: nisi requirať. vt. l. iiij. §. hoc aūt.
ff. de dāno infec. ⁊ ibi Bar.

24 ¶ Vtr̄ iudex secularis teneať p̄stare brachiū
suū iudici ecclesiastico. ℟. q̄ si eius subditus resi
stit sibi de iure. vtputa p̄cepit ei aliqd appellauit
ad superiorē: eps dicit q̄ si potest ⁊ petit brachiū
seculare contra eū: tunc dico q̄ non tenetur. Ita
no. ℣pa. in. c. i. de of. or. secus si resistit ei de fac
to. vt ibi no. Idē dic in exēpto q allegat exēptōez
quā eps nō admittit appellať: nō teneť iudex se
cularis ep̄m iuuare.

25 ¶ Vtr̄ iudex post latā ſniam, diffinitiuā possit
eā interpretari seu declarare. ℟. q̄ nō delegatus
nec ordinarius: aut inferiores: nec arbiter. maio
res autem bene possunt declarare: sed nō mutať
aut corrigere. vide in. c. i. de postulando in glo. ⁊
quod ibi no. ⁊ ℣pa. ibidem interlocutoriā ℣o sē
tentiam p̄t corrigere ⁊ reuocare. de accusa. c. q̄l'r
⁊ quando. el primo.

26 ¶ Vtrum iudex possit penā minuere vel auge
re. vide infra pena. §. xviij.

27 ¶ Vtrum non condemnans partem aduersā
in expēn teneatur ipse de suo restituere alteri par
ti. ℟ñ. q̄ sic. l. sanctimus. C. de iudi. quod limi
tat glo. in capitulo fi. de rescrip. verum si fuit pe
titum. alꝫ non.

Iudicare

Vtrum liceat ex suspi
tione. vide. ſ. p̄sūptio.

1 ¶ Quid est iudicare simpliciter ⁊ pure
℟. non est remouere ordinem iuris. sed tantum
subtilitatem pniciosam. q̄ p̄dicta ℣ba iportāt ex
suo ꝓpio significato idem q̄ sine malicia ⁊ sine
plica ⁊ inuolutione. ad ꝫ glo. in clemen. sepe. de
℣bo. signi. in verbo simpliciter. ⁊ ordo iudicia
rius non est inuentus ad inuoluendum. vt in. c.
dilecti filij de iudi. ⁊ ideo non remouebitur secū
dum ℣pa. in. d. c. dilecti.

2 ¶ Quid si dicatur procedas sine solēnitate iuris
℟. ℣pa. in. d. c. dilecti. q̄ censetur sublata solēni
tas iuris ciuilis ⁊ canonici: sed non diuini ⁊ iuſ
gentium. ⁊ ideo duo testes sufficerent. licet forte
plures requirerentur. similiter etiam si sunt infa
mes. quia infamia est de iure positiuo. in. ca. per
tuas. de fimo. non tamen recipiuntur non citata
parte. quia citatio est spēs defensionis: que est de
iuſ gentium: nec potest tolli. cle. pastoralis. de re
iudi.

¶ Quid si dicatur iudices prout volueris. ℟ñ. 3
℣pa. vbi supra q̄ intelligitur solum dolus exclu
sus. ar. in. l. creditor. §. lutius. ff. man. ⁊ ideo nō
potest tollere ius alterius sine causa. sicut nec cō
mittens. quia nemo plus iuris in alium trāsfert:
q̄z ipse habeat de dote post diuor. resti. c. nuper.
⁊ propterea dicit Bar. in extrauaganti ad repri
mendum. q̄ ille cui committitur vt faciat q̄ vult:
vel sicut libuerit. licet non teneatur sequi regulas
iuris ciuilis remanet. tamen ligatus regulis iu
ris naturalis gentium: seu naturalis equitatis:
quod idem est. vt in clementina pastoralis. de re
iudi. vbi imperator inualide egit: quia excessit re
gulas iuris naturalis.

¶ Quid si dicatur iudices secundum ℣itatem: 4
⁊ equitatē. ℟. ℣pa. in. c. litteras. de iur. cal. q̄ de
bent seruari solēnitates etiā rigorose iuris positi
ui. d. An. dicit q̄ rigorosas non tenetur seruare.
⁊ placet mihi.

¶ Quid si dicatur: iudices, put tibi videbiť. ℟. 5
℣pa. in. c. i. de iudi. q̄ debet iudicare iudicio in
tellectus cui congruit hoc verbum videbitur. ita
no. Bar. in. l. quid tamen. §. si arbiter. ff. de ar
bitris. Et idem cum dicitur relinquo vel cōmitto
arbitrio tuo vel prudentie tue vel iudicio tuo: tūc
denotant arbitrium boni viri ratione regulari. si
cut cum dicitur: vt visum tibi fuerit: vel tibi vide
bitur. Ita no. ℣pa. in. c. i. de seque. pos. similiter
hec verba. si extimaueris. si arbitratus fueris. si
tibi placuerit. vt probatur in. l. fideicōmissa. §. q̄z
q̄z. ff. de le. iij. ⁊ in. l. thais. §. sororem. ff. de fide
cōmiſ. vbi ter. nō. vide ter. cū glo. in. c. ij. de cor.
vitia. ⁊ per Bar. in extrauaganti ad reprimen
dum. ⁊ ℣pa. in. c. i. de consti. Et ideo tenetur seq
oēs regulas iuris ciuilis ſm Bar. in extrauagā
te. allt. l. i. ff. d arbi. Et ꝓpterea aduerte q̄ oia ℣
ba exceptis istis. volo, libet, arbitriū plenū vel li
berum. vt ibidem no. Bar. important arbitriuz
boni viri.

¶ Quid si dicat sine strepitu ⁊ figura iudicij sim 6
pliciter ⁊ de plano. ℟. cle. sepe. de ℣. sig. ⁊ ibi vi
deas quomō p̄t omittere oia que non sunt de iu
re gentium vel naturali.

¶ Vtrū iudicandum sit secundum allegata ⁊ p 7
bata. an secundum q̄ iudex cognoscit ℣itatem.
℟. q̄ diuersor fuit diuersa opinio Jo. ⁊ Archi.
iij. q. vij. iudicet Ber. ⁊ Host. d of. or. c. primo
Inno. de censi. c. venerabilis. Hosti. de postu.
prela. c. bone. el primo. tenent q̄ si agatur in for
ma iudicij sic iudicabit ſm allegata ⁊ probata po
tius q̄z ſm ℣itatem. ff. de offi. presidis. l. illicitas

§.i.d.c.iudicet.xi.q.iij.sūmopere. vi.q.ij. si tñ
t.c.placuit.q; aliud facit vt iudex aliud vt homo
vt in.d.c.ij. de offi.or.xxiij.q.iiij.si ecclesia. Et
ideo iudicabit secundum conscientiam quam ha
bet vt iudex: non quam habet vt homo. in dicto
capitulo secundo.t de offi. delega. pastoralis.§.
quia vero.facit.c.si omnia iudex. vi.q.i. Host.
tamen t Archi. dicunt q; si imminet periculū aie
vel leditur publica vtilitas quod tunc de iure t ō
facto supplere potest: t debet pro periculo anime
quod possit.facit de elec.cum vobis.§. his igit.
de excep.exceptionem pro vtilitate publica.arg.
C.de procu.l.litem.ff.de postu.l. quos prohibz
Hugo tenet q; nullo modo debet iudicare cōtra
veritatem: sed debet delegare causam.ff. de iur.
om.iudi.l.pretor. Modo. dicit q; si innocentem
condemnet ad mortem vel mutilationem mem
brorum: aut condēnandum exponat etiam ad p
ceptū superioris q; peccat mortaliter. Secus aūt
esset in alijs penis pecuniarijs vel causis ciuilib9
glo.in capitulo pastoralis.de of.or. t in.ca.i.de
offi.or.t Ricar.in quolibet.iij.q.xxv. t Tho.
xxij.tenent cum prima opinione: sed saluo melio
ri iudicio: ego dico q; aut iudex procedit in iudi
cio: aut extra iudiciū. Si in iudicio sit tene q; nul
lo modo potest iudicare contra veritatem: quam
pro certo scit: nisi cum peccato mortali: siue sum9
in criminalibus: siue in ciuilibus. tū primo q; ē
contra preceptum diuinum. Exo. xxiij. non su
scipies vocem mendacij. Et infra neqz in iudi
cio plurimorū acquiesces sententie: vt a veritate
deuiet: t post innocentem t iustum non occides
tamē etiam quia dicitur in.c.qui scādalizauerit ō
re.iuris vtilius scandalum nasci pmittitur qz ve
ritas deseratur. Hec ibi t in.c. postulatus do9.
iij.q.vij.dicitur q; non ante iudicandus est qz ad
conscientiam nostrā reuertamur: t quid placeat
deo: siue displiceat debemus dirimere.t in.c.tūc
xi.q.iij.dicitur tunc vera est absolutio presidentis
cum interiz sequitur arbitrium iudicis.ergo a ꝯ
trario.nec absolutio t multominus condēnatio.
Item in.c.sūmopere ibidem dicitur q; sm q; i.l.
diuina t humana constitutum est debet iudicare:
t post non ex corde nostro sed precepto diuino ꝯ
dēnationis sententiam proferamus.t in.c. cū c/
terni.de sen.t re iudi.li.vi.ibi dī in ferendis sē
tēcijs ꝓculis habeat solū deū illius imittātes exē
plum qui querelas populi tabernaculū ingressus
ad dominū referebat. vt sm eius impium iudica
ret.hec ibi. Ergo non sm falsas allatōes. Item
ter.clarus est in.d.c.cum eterni si qs ingt Inn.
iiij.autem iudex ecclesiasticus ordinarius aut de
legatus fame siue ꝓdigus, t ꝓprij ꝓsecutor bo/
noris ꝯ ꝓsciam t ꝯ iusticiā in grauamen alteri9
ptis in iudicio qcūz fecerit per grām vel p sordes
ab executōe officij per ānū nouerit se suspensū ad
extimationē litis pti qz leserit nihilominus cōdē
nandus.hec ibi. Ecce q; nō dicit ꝯ allata: sz ꝯ cō
scientiā t p sordes falsoꝝ. Itē t alia rōe credo q;
nō excusetur a mortali: q; officiū iusdicēris latissi/
mū est.dicit.l.i.ff.de iurisd.om.iu. Si iudex pōt
vt in pluribus iudicare,put sue ꝓscie rōali videt
vt patz in.l.appellari.ff. quis t a quo appellatur
ibi.t qō optimum est statuere.facit.ff. de arbi.l.
qualē. vbi dicitur omni modo dicat quod sibi vi
detur. Item in.c.ad nostram.de consue. dicitur
postqz tibi de meritis cōstiterit sniam ,pferre va/
leas: sicut ordo postulat rōis auctoritate presentiū
nō obstante ꝓsuetudine concedimus facultatē.fa
cit.l.rem non nouam.C.de iud.q; iudices iurēt
oīmō sese cū veritate t legum obseruatione iudi/
cium disposituros. Item.C. de iudi.l. placuit.i
omnibus rebus precipuam esse iustitie eqtatē qz
stricti iuris rōnem. Hec ibi. Facit ad idem.c.fi.
de transac. Et ideo sepe quando volunt sciunt in
uenire colores pro iniustitia defensanda ita in isto
casu tenentur vt contra veritatem non iudicēt di
ligentissime facere quod falsitas detegatur. vt.ij.
q.i.deus omps.t si nullo modo detegere possūt
tunc potius debent officium resignare qz contra
iustitiam sententiare. Facit pro hoc qō no.glo.in
c.pastoralis de officio delegati. Vbi dicit merus
executor si scit sniam latam auctoritate litteraꝝ fal
sarū vel per falsa instrumenta vel p dolū aduersa
rij qō nō dz exeq cā. Sz remittere ad superiorem.
vt in.c. decetero de re iudi.t.c.si quando.de of/
ficio dele.C.si ex falsis instrumentis.l.iudicati.ff
de iudi.l.si pretor.§.marcellus. t ad ter.ibidem
qui dicit t si sciat illam sententiam iniustam quod
tenetur exequi si non potest aliter absolui a man/
dato.Ar.d.glo.q; intelligit de iniustitia solēnita/
tis iuris.t ita exponit iniustitia.i.contra ius liti/
gantis. Secus si esset iniqua: t dicitur iniqua qñ
est contra Vitatē.q; sic nō tenetur obedire.vt ibi
dem all. Sed si non hēt superiorē cū nulli subsit:
nisi deo.multo minus dz contra certā scientiā cō
dēnare inocētē,p quocūqz testionio.ppea dicit.l
pūtem.ff.de pe.Sactius ē nocētē ipunitū reliquer
qz innocentem dānare. t sic concludo quod con
demnare aliquem nullo modo licet iudici contra
veritatem: de qua ipse certus est. absolucre āt bñ
potest si ,pbationes non sunt legitime: qzuis iu/
dex sciat,p certo eus culpabilē. quia iura illud vo
lunt ēpsse vt nemo publicet peccatū alterius qō
non potest ,pbare. vt in.c.si sacerdos. de offo iu
dicis.l. illicitas.§. neqz licitas.ff. de offi. presi.

ꝛ.ff.de fur. iuncta glo. l. eadē oꝛōe in fi. ꝛ.c. si tm̄ cp̄s. vi.q.ij.ꝛ.c. sapiens. iij.q.vij.ꝛ in.c. mēnā ij.q.iij. absoluit infamat⁹ ex quo defecerūt accu/ satoꝛes in ꝓbando. Et hāc opi. vr tenere Nico. de li. sup Exo. xxiij. nec ob. ca. iudicet. iij.q.vij. q̄ nō dicit fm allata: sed dicit iuxta leges ꝛ iura ꝓ nunciet qō est dicere. iuxta quod statuerūt leges ꝛ iura ꝓcedat in ꝓcedēdo ꝛ diſcuriendo: ꝛ det sē tentiā que quidem volūt vt vnicuiq; reddat qō debeꝯ. l. i. ff. de in. ꝛ inre. nec ēt ob. c. coꝛ g. et. c. se. xi.q.iij. q̄ loquūt quō i exaiatōe testiū dz ps ci tari ꝛ oꝛdo iuris ſuari in coꝛ diſcuſſiōe. nō enim dicit q̄ deꝯ ſnia fm coꝛ dictuz. Immo. innuit ꝯ trariū si bene attendat. nec etiā ob. c. nos iquēq; ij.q.i. cum. c. deus oīpotēs ibidem ꝛ aliquib⁹ a/ lijs. q̄ls dicant neminē cōdēnādū nisi conuictū: non tamen ſequitur q̄ omnis conuictus ſit cōdē nandus: ex quo iudex est certus de falſitate. ītno capl'm iudicantē. xxx.q.vlti. demōſtrat oppoſitū vbi dr. tā diu actio ventiletur quouſq; ad rei ve ritatē ꝓueniatur: frequēter etiā interrogare opoꝛ tet ne aliqd forte p̄termiſſū remaneat qō anecti ꝯ ueniat. h̄. ibi. Et ideo dicā cum de bona fide agr̄ non est de apicib⁹ iuris diſputādū. ff. man. l. fide iuſſoꝛ. §. quidē actio. nec ſimiliter ob. d. l. illicitas q̄ ibi dr̄ p̄ſes ꝓincie id ſequat nō ſimpl'r. §. ad/ dit q̄ eum cōuenit ſequi ex fide coꝛ que ꝓbabūt ꝛ breuiter nūq; inueniēt ius qō dicat q̄ iudex te/ neatur iudicare fm allata ꝛ ꝓbata: ſed bñ fm oꝛ dinem iuris. ꝛ ſic intellige oꝛdinem. ſ. in ꝓcedē/ do ꝛ examinādo ꝛ etiā ſentētiādo. Sed ius non vult q̄ in ſententiando aliquis puniatur qui est i nocens ꝛ contra Ꝟitatem. vt ſupra patet. ergo ñ debet iudicare contra veritatem quam ꝓ certo ſcit. Ad id quod dicunt de ſcandalo iam ꝓz p.c. qui ſcandalizauerit ibi vtilius ſcandaluz ꝛc. vt. §. Similiter non obſtat q̄ iudicat: non vt homo: §z vt iudex. quia illud verum est: ſi eſſemus extra ea que ſunt contra legem deī que non ſunt peccata. ſed in ꝑuaricatione p̄ceptoꝝ deī non habet locuz illa diſtinctio. quia nō iudex puniatur: ſed homo quāuis fecerit vt iudex. Si vero loquamur quā/ do iudex ꝓcedit extra iudiciū. vt in officijs dan dis ꝛ alijs que eius arbitrio cōmittunt. ſic nō ba bet dubium quin teneatur ſequi ꝓpriam cōſcien tiam: non allegata. vt. ff. de iurisdi. om. iudi. l. i. ꝛ. ij. in diſpenſationibus. vt. i. q. vij. exigūt. In criminibus etiam extraoꝛdinarijs ex cauſa que ſi bi videtur poteſt penas temperare. ff. d̄ pe. l. aut facta. ꝛ. l. capitalium. l. di. vt ꝯſtituerē.

8 ¶ Quid de officialibus quibus mandatur exe/ cutio ſententie iniuſte. ſ. Alex. de ales. in tertia parte ſūme de quinto ꝓcepto. ꝛ Ricar. in quo/ libet. iij. q. xxv. q̄ ſi ſententia continet intollerabi lem errorem vel iniuſtitiam manifeſtam non de/ bent obedire: alias non peccant exequēdo. quod ego limito quādo nō ſunt certi de inocentia cōdē nati: quia in dubio excuſantur. ſed q̄ ſunt certi ō iniuſtitia: ſic credo peccant moꝛtaliter obediēdo. vt in ꝓcedenti. §. dictum est.

¶ Vtrum iudex ſecularis poſſit iudicare de his 9
que ſunt peccata. vt vſura ꝛ huiuſmodi. ſ. Iſpa. in. c. cum ſit generale. de foꝛo compe. q̄ ſic. dum modo non diſputetur vtrum ſit peccatum ꝓpri paliter. vt patet. ff. ꝛ. C. de condi. indebi. per to/ tum. ꝛ quod me. cauſa. ꝛ vi. bo. rap. ꝛ de furtis: ꝛ ſimilibus. ꝛ hec est cōmunis opinio. ꝛ hoc est verum. quia coram eo poteſt obici de iuramento ſi non vertitur dubium de eius validitate. vt in. c lex debet. xxiij. q. v. Sed ſi dubitatur vtrum ſit vſura vel ne: peccatum vel ne. tunc iudex ſecula/ ris non poteſt: ſed ad eccleſiam est recurrendum c. per venerabilem. qui ſi. ſunt legi. ꝛ in cle. vna de vſuris Et ideo ex dictis pz q̄ poteſt iudex ſecu laris compellere ad reſtitutionem vſurarum. q̄ etiam de iure ciuili reꝓbantur hodie ſecunduz cōmunem opinionem. ſ allut hoc in crimine he/ reſis: de quo nullo modo poteſt ſe intromittere: niſi exequendo. Excipiuntur multi alij caſus in glo. ꝛ per doc. in. d. ca. cum ſit generale. Sed tu dic fm Iſpa. nullum alium eſſe: niſi vt dictum ē: cum agitur de dubio. ſ. vtrum valeat iuramentū vel ne ꝛ huiuſmodi. q̄ tunc non poteſt. ꝛ ſic tene Et vide glo. xxxij. q. v. c. chriſtiana religio. ꝛ ibi per Archi.

¶ Vtrum iudex teneatur iudicare ſecundū ſta/ 10
tuta ſeu conſuetudines locī inter illos quoꝝ vn⁹ est ſibi ſubditus: alter non. ſ. Iſpa. in. c. qō cle/ ricis. de fo. compe. q̄ aut ſtatutum concernit ſo/ lēnitatē actus exhibendi tempoꝛe ꝓtractus. ꝛ tūc ſiue ſit ſtatutū laici ſiue clerici nō valebit actus ni ſi illa ſolēnitas fuerit obſeruata. quia ſubditus ñ potuit contrahere cum non ſubdito: etiam ſpre/ ta lege ſui ſuperioris. Immo peccauit. c. ij. ō ma ioꝛi. ꝛ obedien. ꝛ ca. requiſiſti. de teſtamentis. et nulla fuit contracta obligatio: lege ſibi reſiſtente: ꝛ inhabilitante conſenſum ſuum. l. cum ler. ff. de fideiuſſ. ꝛ quod no. in. c. ſi diligenti. de fo. ꝯpe. ꝛ in capitulo cum contingat. de iureiurā. ꝛ ſic cō tractus nō tenuit cum debeat eē vtriuſq; obliga toꝛius. l. labeo. ff. de Ꝟ. ſig. ſicuti videmus q̄ do natio facta etiam nō ſubdito vltra quingentos au reos ſine inſinuatione non valet. l. ſancimus. C. de dona. Et ideo iudicabitur ſecundū hoc ſta tutum in vtroq; foꝛo inter clericum ꝛ laicū. facit

qđ determinat ff ede. ꝓsilo. xxvij. q cessio actionis ꝓtra plebeũ facta nobili ab ecclesia nõ valet: ex quo statuto ꝓhibetur ne nobilis cã possit recipere. ratio quia statutũ disponit in casu licito ⁊ iter subditos ⁊ nõ in fraudẽ libertatis ecclesiastice. ex quo patet q laicus tenetur in testando seruare omnes solẽnitates legis sue. alꝫ nõ valebit quantũcũqꝫ instituat clericum. nisi hoc fecerit ꝓ anima sua. quia in talibus sufficit seruare dispositionẽ iurisgentiũ. c. relatũ. el ꝑmo. de testis. ⁊ l. i. C. de sa. san. ec. Similiter si statuto cauetur ne res dotalis sine certa solẽnitate possit alienari nõ valet alienatio ipa nõ seruata etiam facta clerico nec ꝓ hoc dico q statutũ laicoꝝ ligat clericos sed tñ subditũ ⁊ impedit obligationẽ oriri. l. nõ dubiũ. C. de legi. Et ideo si clericus vult illũ obligare faciat q seruet seruanda. Aut statutũ cõcernit psonã. vtputa q debeat aliquid facere post cõtractu vt apprehendere possessionẽ infra certum tẽpus aut ꝓbare ꝓ tot testes ⁊ huiusmodi. ⁊ tũc clericus nõ artatur respectu statuti laici etiã litigãs in foro seculari nec laicus respectu statuti clerici nec forensis. vt no. Bar. in. l. cunctos populos. C. de sũ. tri. vbi dicit q etiã si tale statutũ cõcernens psonã indirecte tãgit bona quia nõ ligãtur. Exemplũ statuto cauetur q ꝑmogenit⁹ succedat certe forensis nõ ligatur. etiaꝫ si habeat ibi bona. Secus si concernet ꝓncipaliter bona vt si diceret q bona deferantur ad ꝑmogenitũ. facit. l. i. ff. de tuto. ⁊ cur. dã. vbi licet ꝓses ꝓuincie possit dare tutorẽ nõ tamen cũ qui nõ ẽ eiusdem ꝓuincie. vel habet ibi domiciliũ ⁊ sic fuit disputatũ ꝑ dominũ Lau. in. q. sacri cauetur statuto mutine q si res possessa ab aliquo cuincatur ab eo q possessor nõ teneatur eã sibi restituere. nisi dato sibi ꝓcio quo emit Bononiensis litigat mutine ꝓtra mutinensem. obtinet sententiã. nunquid dabit sibi ꝓciũ. certe nõ. quia illud statutũ nõ porrigit vires ad forenses licet ibi litigent. ff facit ad hoc qđ no. do. ffde. de aucha. in. c. canonum. de cõsti. Et quo infert ffda. vbi supra q q̃zuis statuto cauetur q usurarius nõ teneatur restituere pignus etiã si ꝓbet quis se esse dominũ nisi restituto ꝓcio ꝓ quo ẽ inpignoratũ q nõ extendet ad rẽ clerici vel forensis inpignoratã dño inscio quia si res ẽ clerici nõ subijcitur iurisditiõi laicorũ. c. fi. de vi. ⁊ hon. cle. Si vero laici extranei ⁊ ibi sit delata furtiue. ⁊ ꝓtra voluntatẽ dñi nõ potest dici de iurisditiõe statuentis sicut diximus de re mobili que nõ ẽ ꝑmãsura. vt no. in. c. fi. de foro cõpe. ff facit. l. heres absens. §. mãquid. ff. đ iudi. Aut statutũ dat modũ dicendi causam. ⁊ tunc si ꝓfigit legẽ iudici iudex tenetur ⁊ sub eo potest allegari. Exemplũ statuto cauetur q iudex sequatur libros mercatoꝝ. ⁊ tũc in foro seculari facit fidẽ in ꝓiudiciũ subditoꝝ nõ aũt clericoꝝ vel extraneoꝝ. Si tamen vult recipere libꝝ ꝓ se vigore statutoꝝ tenetur recipere cõtra se. ar. c. cũ olim. de censi. cũ ibi no. Si vero nõ ꝓfigit legẽ iudici sed logꝫ generaliꝫ adhibeaꝫ fides libris mercatorũ tũc vbiqꝫ põt allegari ꝑ subditũ statuẽtis nisi in casu qñ nõ vult suscipere cõtra se.

¶ Vtrũ iudex ecclesiasticus possit iudicare laicũ subditũ ꝓncipis laici vel etiã ꝓncipes laicos. ℟. q sic ratiõe spũalitatis. ffputa si causa ẽ spũalis. vt de dictis matrimonijs ⁊ huiusmodi. vel rõne peccati cuiuscũqꝫ mortalꝭ. vt not. in. c. ij. ⁊. c. nouit. de iudi. alꝫ nõ. 11

¶ Vtrũ laicus possit iudicare in aliquo casu clericũ. ℟. q siue cã sit spũalis. vt de decimis matrimonijs. siue criminalis vt de hereti vel usuris ⁊ hmõi. siue tpalis nõ põt. vt in. d. c. ij. possẽ tñ auctoritate sibi delegata ab epo in cã tpali mere de clerico iudicare. alꝫ nõ. vt. d. c. ij. ff allit etiã hoc qñ clericus ẽ degradatus ⁊ traditus curie seculari. qz tũc põt. 12

Judicium ẽ duplex vnũ ordinariũ ꝑm legẽ dei. aliud temerariũ. ffPrimũ ẽ duplex. s. iudicium discretiõis. de quo in. l. cum ꝓtor. ff. de iudi. ij. q. vij. §. tua. Vnde dicitur furiosus caret iudicio. ⁊ istud cõceditur omnibus in manifestis ⁊ certis. aliud ẽ cohertiõis ⁊ hoc cõceditur. aliquãdo ꝑlatis. ⁊ aliquãdo alijs. ⁊ istud aliquando dicitur extraordinariũ. i. delegatũ. vt no. Ber. Inno. ⁊ Jo. in. c. quoniaꝫ. ⁊ ibi in glo. de ꝓbat. Item extraordinariũ dicitur quando nõ ꝓcedit in figura iudicij sed iudex ꝓcedit ex officio suo i modũ inquisitiõis vel denunciatiõis. vt de accusa. c. sup his. ⁊. c. qualiter. cl. ij. Item in causis electiõis. postulatiõis. aut ꝓuisionis sup dignitatibus. psonatibus. officijs. canonicatibus. ꝑbendis. seu quibuscũqꝫ alijs beneficijs ecclesiasticis. aut sup decimis. matrimonijs. ⁊ usuris. i quibus ꝓcedendũ ẽ simpliciter ⁊ de plano dicit extraordinariũ. de quibus no. in. c. oli. de accu. ꝑ Innoc. ⁊ Jo. ⁊ in. c. statuta. de here. li. vi. ⁊ Jo. mo. ⁊. Jo. an. Item potest dici extraordinariũ quando iudex ecclesiasticus cognoscit de tpalibus rebus laicorum ratione peccati annexi. de iudi. nouit.

¶ Quot modis iudiciũ reddit nullum. ℟. q tripliciter. ffPrimo rõne iudicis icõpetẽtis. puta qñ hꝫ potestatẽ sup eũ quẽ iudicat. vt de iudi. c. at si clerici. cũ suis cõcor. 1

¶ Vtrũ quilibet laicus possit se subicere cuilibꝫ 2

iudici qui p̃est. ℟. q̃ fic si vult. l. i. ff. de iudi. ⁊. l. i. C. de iur. om. iudi. ⁊ intelligit̃ velle ⁊ ꝓsentire q̃ si cit cū nō esse suū iudicē ⁊ tū litigat sub eo. vt i l. ij. ff. de iudi. Sed quid si ille cui vult se subice/re nō habet iurisdictionē in actu. vide. s. ꝓfessio. iij. §. iiij.

3 ¶ Vtrū similiter clericus. ℟. q̃ nō sub iudice la ico etiā ꝓpter tpalia bona sua. c. si diligēti. de fo. ꝓpe. nisi agēdo ꝓtra laicū sub iudice laico ꝓueni reꝯ etiā de crimine ciuiliter tamē: q̃ tūc tenet re/spondere. vt glo. no. de iudi. c. at si clerici. Sed ⁊Da. ibidē tenet q̃ etiā sūt solēnes doctores. qui tenēt q̃ nō potest ꝓueniri. vide p cū ibidē. Sed aduerte q̃ in cā spūali seu annexa nō habet locus recōuentio cōa seculari iudice. ar. c. tuaz. de or. cog. ⁊. c. latoꝛ. qui. fi. sunt legi. ⁊ sic tenēt cōmu/niter doc. in. d. c. at si clerici. sed in tempoꝛali cre do q̃ sic.

4 ¶ Vtrū laicus laicū super re ciuili possit ꝓueni re sub papa. ℟. fz gl. ri. q. i. in olita. ⁊ ⁊Da. i. c. lz ex suscepto. de fo. ꝓpe. q̃ nō nisi in. xvi. casib⁹ ⁊Dicimus q̃ hoc habet ꝓsuetudo. vt in. c. si cleri cus. de fo. ꝓpe. Secūdus q̃ sumus in terris sub iectis ecclesie quo ad tpalē iurisdictionē. vt in. d. c. no. Tertius q̃ cā sup qua adit̃ spectat ad eccle siasticū de iure. vt in. c. tuā. de oꝛ. cog. ⁊. c. cuz sit generale. de fo. ꝓpe. Quartus q̃ vacat iperiū. ⁊ adit̃ papa in cā spectāte ad iperatoꝛē. vt in. d. c. lz. Quintus q̃ dat negligētia ꝓncipis in iusti cia administrāda. vt in. d. c. lz. ⁊. d. c. cū sit. Se/xtus q̃ ipetrat a ꝓsona miserabili ⁊ oppꝛessa. vt in. c. ex parte B. de fo. ꝓpe. Septimus quando iudex secularis qui nō habet in ꝓuincia superio rē non vult facere iusticiā. vt no. in aut. vt diffe. iudi. §. i. ⁊. ij. Octauus in cā recōuentiois. iij. q. viij. §. cuius in agēdo. Nonus ſm Jo. in cau/sis moꝛtuarioꝝ a defunctis derelictoꝝ. in aut. de eccleſij sti. §. si aūt. Decimus q̃ secularis iudex i uocat auxiliū ecclesie. xxiij. q. v. administratoꝛes ſm Jnno. puta q̃ subditi sūt sibi inobedientes. Vndecimus rōne admistratiois assūpte a laicis q̃ intellige vt no. in. c. iudicatuz. di. xij. si eccle/siarum serui vel homines seruientes indebite a laicis collectantur. c. ecclesiaruz seruos. xij. q. ij. Et in aut. itē nulla cōias. C. de epi. ⁊ cle. Deci mustertius q̃ in ꝓuincia nō ē iudex aut superi/oꝛ laico tūc pōt aditi eps. vt ē casus in aut. vt dif ferre iudi. §. si vero ꝓtigerit. Decimusquart⁹ q̃ aliq̃d ē ambiguū ⁊ vt difficile int̃ iudices variat̃ vt in. c. p venerabilē. q. fi. sūt legi. Decimusqn/tus q̃ agit̃ p viā denūciatiois euāgelice. vt i. c. nouit. de iudi. Decimussextus q̃ cā ꝓphana ē annexa seu ꝓiūcta cū cā spectāte ꝓncipaliter ad eccle siā. Exemplū ponit glo. de dote. vt in. c. de pru/dētia. de dote post dino. re. ⁊ hoc q̃ nō agit̃ ꝓn cipaliter de dote sed ex ꝓsequētia. ⁊ circa p̃dicta vi de p̃dictū ⁊Da. i. d. c. lz cū multis declaratiōib⁹.

¶ Secūdo reddit̃ nullū iudiciū rōe ꝓsone agēt̃ 5
puta q̃ ē minoꝛ ⁊ agit sine auctate curatoꝝ. C. de iudi. l. ꝓperādū. i fi. ⁊. C. q legi. ꝓsonaz in iudi. habeāt. l. i. Sil'it̃ si ē seru⁹ vel monach⁹ ⁊ hmōi. Jtē excōicatus. Similes eni nō possūt agere nisi i casib⁹ exp̃ssis a iure.

¶ Tertio reddit̃ nullus ex defectu rei. vtputa q̃ 6
nō pōt tractari sub tali iudice sicut ius patrona/tus. de iudi. c. quanto vel res ecclesiastica. c. de/cernimus. de iudi.

¶ Qui sūt q̃ nō p̃sūt vocari ad iudiciū. ℟. q̃ nul 7
ti de qbus. ff. de in ius vocā. l. ij. ⁊. iij. ⁊ sūt con sul. p̃fect⁹ pꝛetoꝛ. ⁊Magistratus q̃ hz iperiuz mer vel mixtū nec eps dū sacra agit: nec ille q vxoꝛē du/cit: nec illa q̃ ducit̃ in vxoꝛē. nec q funus familia re ꝓsequit̃ vel iuxta moꝛtuū faciētē obsega. nec q pp religionē loci se mouere nō pōt vt regularis vel inclusa. ⁊Donūt̃ alibi alij vt sūt infantes ⁊ fu rioſi. ff. de ꝓdi. fur. l. ij. ⁊ hoc verū p se. sed bene p tutoꝛes ⁊ curatoꝛes. Jtē nec seruus dñm. nec lib ertus pꝛonū in famosis actiōibus nisi venia i petrata in ius vocare pōt de quibus no. in dictis ll. de in ius vocā. ⁊ sequentibus.

¶ Quid si pupillus vocat̃ in iudiciuz ⁊ nullus 8
eū defendit. ℟. nullū erit iudiciū. ff. de re iudica. l. ꝓtumacia.

¶ Vtrū mulier possit vocari in iudiciū. ℟. q̃ ñ 9
ꝓsonaliter nisi in casibus exp̃ssis a iure. ⁊ hoc in tellige ꝓtra eius volūtatē. Secus si vellet. vt in c. mulieres. de iudi. li. vi. Et sūt isti casus exp̃ssi a iure in quibus vocat̃. ⁊Dicimus in cā criminali ff. de pub. iudi. l. penul. §. ad crimē. Secūdus i ferēdo testimonio in cā criminali q̃ pōt admitti de quo vide. ꝛ. testis. §. v. Tertius q̃ ē tutrix fi lioꝝ si nō vult actoꝛē ꝓstituere. insti. de cur. §. vlt. Vtrū aūt mulieres religiose possint si ipe vo lūt fieri vocari ad iudiciū. ℟. q̃ nō ꝓ nulla cā. ꝓ sonaliter intellige. vt in. d. c. mulieres.

¶ Quid si citenꝯ de facto aliq̃ mulieres ꝑ p̃mis 10
sa. ℟. q̃ irritū ē ipo iure. vt in. d. c. mulieres. i/mo ē excōicatus f. ngēs cāz vt iudex vadat ad mu lierē ꝓ ferēdo testimonio: ſz ex cā vera si ea ꝓ te/stimoniū ē necessariū dz iudex ad eas ire vel si ñ decet aliū mittere. vt in. d. c. mulieres.

¶ Qualiter puenit̃ iudiciū. ℟. qnattuoꝛ modis 11
Timoꝛe. cupiditate. odio. ⁊ amoꝛe. xi. q. iij. quat tuoꝛ modis.

¶ Qua hoꝛa pōt iudiciuz exerceri. ℟. q̃ de no 12
cte ñ ē honestū. d offi. dele. ꝓsuluit. tū si iudex ꝓ

cedit de nocte cū lumine cādele ad litis ꝓtestatio nē vel ſnie ,plationē valet qđ agit. lz facere non debeat. dūmodo aliud nō impediat qz multa ,phibent que tamē facta tenent. de regula. ad apoſtolicā. de iureiur. quēadmodū. §. ſi q; poſt. de hoc no. in aut. de iudi. §. ſedebūt.

15 ¶ Utrū tpe vel hora feriata poſſit. ℟. q; nō. vide. §. ferie. in ꝑn. cū duobus. §. ſequē.

14 ¶ Utrū iudex poſſit iudicare vltima die ſui officij. ℟. q; nō. vt in. l. cū qui. ff. de iuri. om. iudi. tenet tū ſi iudicat vt in. l. meminiſſe. ff. de offi. ,pcōſul. & hoc intellige in ordinario qz delegatus etiā vltima die iudicat. vt in. c. cōſuluit. de offi. dele. Bar. tū in. l. cū q. limitat vex poſt aduētum ſucceſſoris. qñ ante licite iudicat. d. l. meminiſſe.

15 ¶ Quo loco. ℟. q; in loco ſue iuriſditiōis niſi ō ꝓſenſu partiū & iudicis territorij. ir. q. ij. cꝑm cū duobus ſequētibus. c. vide gl. in. c. vt litigātes: de offi. ordi. li. vi. ff allit etiā hoc in cꝑo expulſo. Sed que ſūt volūtarie iuriſditionis poſſūt vbiq; exerceri. l. ij. ff. de offi. ,pcon. & c. nouit. de offi. lc. & ibi glo.

16 ¶ Quomodo debet iudicare. ℟. q; ſedere debet vt no. in. d. §. ſedebūt.

17 ¶ Temerariū iudiciū qđ vniuerſaliť ,phibetur dř ſex modis. ꝑmo ex ꝑte iudicātis p. vſurpationē ,officij ſibi nō ipoſiti. Ꝛecūdo pp indignitatē. Ro. c. xiiij. tu quis es qui iudicas. Tertio ,ppt ignorantiā ex parte vero rei ē. Quarto qñ iudicať ꝓſona quantū ad euentum futurū. qz nemo deſperādus ē. de pe. di. vij. nemo. Quinto qñ iudicať intētio incerta. Sexto qñ iudicať factū occultū: qz de incertis & occultis temerariū ē iudicare ſm glo. ſup illud Mdat. vij. nolite iudicare & cē. & ꝑme ad cor. iiij. & de reg. iur. c. eſtote. & in ꝑdictis modis cōiter ē peccatū mortale: qz ꝓtra ꝓceptū xꝑi. Mdat. vij. nolite iudicare. vide ꝓceptū. §. vij. & §. ſꝑſuptio. ꝑmo.

IUramentum ſꝑimo eſt aſſertio vel negacio de aliquo licito poſſibili & honeſto facre rei attestatiōe firmata ſm Bof. Hoſtien. Archi. & in aut. de mā. ꝑn. §. lz neqs. & no. xxij. q. i. §. i. vnde dicit iurare qz quaſi ꝑ iure introductū ē vt qđ ſub inuocatiōe diuini teſtimonij dř ,p; vero habeať.

1 ¶ Quot modis iurať. ℟. q; duobus modis. ꝑmo ſolo ſermone ſicut in veteri lege dicebant viuit dñs vivit aīa mea. & addat mihi dominꝰ. i. ℟. xij. xxij. q. i. & iurabāt. In ꝑmitiua eccleſia. teſtis ē mihi deus. deū inuoco in teſtē. veritatē dico in xꝑo & nō mentior. teſtis ē mihi ꝓſcia. xxij. q. i. ſi peccatum. & ſic deus te adiuuet. xxxv. q. vi. de paretela. Itē ꝑ euāgeliū xꝑi ꝑ crucē ꝑ ordinē ſacrū ꝑ ſanctos. vt no. in. c. ſi aliqua. xxij. q. i.

¶ Sed vtrū liceat iurare ꝑ creaturas. ℟. ſm. ſ. Bona. in. iij. di. xix. ar. ij. q. ij. q; iurare ꝑ creaturas aliqñ ſit ꝑ inꝑrecationē: vt cū dicit. ita vt nat filius meus. & iſto modo nō inuocatur creatura ad teſtificandum ſed oppignorať ipa creatura creatori: ſm q; dicit Aug. & lz iurare ſic: quia lz omnis creatura ſit creatoris tamē ſolatiū eius nobis a deo conceſſum ē. & ideo tanqz noſtrum deo oppignorare poſſumus. Aliqñ iurať ꝑ creaturas & inuocantur in teſtem ſm ſe & ſic nō lz iurare: quia ſic eſſet credere in eis eſſe aliquid numinis ratione cuius veritas poſſet dici & ꝓfirmari. Et ſic intelligitur iſtud Mdatt. v. nolite iurare neqs per celum cē. & iſtud. xxij. q. i. ſi quis per capillum. & c. conſidera. Aliquando inuocatur creatura in teſtem inquantuz relucet in ea diuine veritatis veſtigium & ſic iurare ē iurare ꝑ deum qui relucet in ea & ſic licet iurare: & de hoc habes per Hoſtien. Boffre. & Ber. in. c. & ſi xꝑs. de iureiuran. 2

¶ Quid de acceptantibus iuramentum idolatrarum vel cogentibus eos iurare per deos ſuos ℟. ſan. Bona. vbi. §. ar. iij. q; in iuramento facto per idolū ē duo conſiderare aut idoli venerationē & ſic nō licet: nec recipere nec exigere. Aut conſideratur verbi ꝓfirmatio ſolū: & ſic licite exigit marie, ꝑ bono cōi: ſicut fecit iacob ab laban. xxij. q. i. mouet te. 3

¶ Utrū ſit iuramētū dicere in veritate dico vobis. ℟. Mda. in. d. c. & ſi xꝑs. q; ſic. qz interponit deū q; ē veritas ad ꝓfirmationē actus. hoc limito verū qñ hoies gbus ſit babēt illud ,p iuramēto: & ille q iurat ſic intēdit iurare. alꝫ nō credo. de q̄ dic vt. ſ. piuriū. in ꝑn. 4

¶ Utrū ſit neceſſe dicere iuro. ℟. pa. i. d. c. & ſi xꝑs. q; nō. lz ſufficit qđ ad ꝓfirmationē veritatis qs interponat deū iplicite vel explicite. 5

¶ Utrum omnis fidei ꝓteſtatio ſit iuramentuz ℟. Mda. in. c. querela. de iureiur. q; ſic. ſed non ecntrario: quia nō omne iuramētū ē fidei ꝑſtatio: quia tūc dicitur quis ꝑſtare fidem qñ ,pmittit aliquid per fidem meam vel ſic deus me adiuuet & huiuſmodi. & ſic fidei ꝑſtatio nō includit niſi iuramentū ,pmiſſoriū & nō aſſertoriū vel ſm alios differt a iuramento q; fit ꝑ libꝝ vel rem ſacrā. fidei aūt ꝑſtatio nō fit cū interuentu rei ſacre ſed melius dic q; fidei ꝓteſtatio eſt cum aliquid ,p mittitur per fidem ſine verbo iuro iuramentum vero ē eum dicat iuro ꝑ deum vel ꝑ aliquid. vnde lz quo ad peccatū mortale nō ſit dř ia. quia ſm Archi. in. c. i. de ſepul. li. vi. & Innc. & communit 6

doc. in. c. ⁊ si xp̃s. de iureiur. sicut iuramentuz ẽ dicere iuro tibi p fidẽ meã vel euangeliũ sic etiaz iuramentũ ẽ dicere, pmitto tibi p fidem meã siue sub fide mea. verũ ẽ q; quo ad penaz pluriȝ puta depositiõis in clerico. vt in. c. querelã. de iureiu rã. nõ incidit qs nisi exp̃sserit verbũ iuro. ⁊ sic i tellige iura que ponũt vt diuersa iuramentũ ⁊ fi/ dei p̃stationẽ. vt in. c. puenit. de fideiuss. ⁊ in. c. q̃ relã. ne pla. vices suas. ⁊. c. ij. de spon. simplex vero, pmissio dr̃ q̃ nec iuramẽta nec fidei p̃statõ ne firmatur.

7 ¶ Secũdo mõ iurar̃ cũ inter uẽtu alicuius facre rei sicut cũ iurar̃ in manu ep̃i vel sacerdotis aut sup euãgelia vel coꝛpus xp̃i. aut crucẽ ⁊ hmõi vt lxiij, di. tibi dño.

J Uramentum ij. Quotuplex ẽ. Nñ. q; du/ plex aliud iudiciale aliud extraiudiciale. Iudiciale ẽ quia defertur i iudicio ⁊ istud aliquan do dicitur iuramentuz de calũnia quo quis iurat se bona fide nõ animo calũniãdi causam mouisse vel rñdere seu aliquid aliud, pponere. vt. C. de iur. cal. l. ij. §. i. ff. fa. ber. l. inter coheredes. §. q familie her. Et no. q; calũnia ẽ falsa petitio vel in iusta repulsio facta sciẽter. ar. coꝛ que no. ff. ad turpil. l. i. §. calũniari. ij. q. iij. §. notãdũ. ⁊ istud iuramentũ nõ tñ debet esse de p̃terito sed etiã de futuro. d. §. qui fa. ber. Aliquãdo solũ dicit iudi ciale ⁊ dicit iurare in litẽ ex eo q; ppter litez siue rẽ in litẽ. i. iudicio petitã p̃star̃. vnde aliqs dar̃ a iudice qñ deficientibus, pbatiõibus habens vnũ testẽ vel famã, p aliquo ꝛpellit cũ iurare sup quo ẽ fama. ⁊ dr̃ necessariũ q; ps cui defert nõ pot̃ si/ ne cã recusare. vt in. c. fi. de iureiur. in p̃n. iũcta supscriptiõe. ⁊ in. l. generalit. C. de non nu. pec. Appellar̃ etiã decisoriũ q; p̃star̃ ad litis decisionẽ vnde dicit̃ q; maioꝛẽ hz auctoritatẽ q̃z res iudica ta. vt in. l. ij. ff. de iureiur. ⁊ istud, pducit act̃. de inre ciuili. l. actoꝛi. C. de iureiur. Aliqñ ẽt istud iudiciale dar̃ a pte pti ⁊ istud bñ pot̃ recusari. vt i d. c. fi. Extraiudiciale vero iuramẽtũ appellatur volũtariũ q; volũtate ⁊ ex quẽtiõe ptiũ suscipit ⁊ istud aliqñ dr̃ assertoriũ qñ asserit aliqd sic cẽ vel nõ cẽ. vt i. c. si vero. de iureiur. Aliqñ dr̃ obli/ gatiõis introductoriũ vel, pmissoriũ sicut quãdo pmitto tibi dare vel facere aliquid. vt in. c. cũ cõ tingat. de iureiur. Aliqñ dr̃ ꝛfirmatoriũ sicut cũ filia renunciauit bonis paternis ⁊ iuramentũ in terposuit tali renunciationi. vt in. c. ij. de pactis. li. vi. ⁊ in aut. sacramenta pubeꝛ. C. si aduersus venditionez.

J Uramentum iij. d̃ bis q̃ ꝛfi derẽda sũt i oi iuramento. vnde scias fm Ho. ⁊ Bof. q. viij. sũt attẽdẽda. ⁊ pmo.

¶ Quis potest iurare ⁊ dico q; omnis qui ẽ do/ 1
li capar. vnde nec pueri q nõ sũt doli capaces ob ligank ex iuramẽto. xxij. q. v. c. puuli. nec furio/ sus. xv. q. i. merito. nec etiã admittunk ad iuran dũ. d. c. puuli.

¶ Secũdũ cui fidẽdũ ẽ iuramẽtuz. Nñ. q; i iudicio 2
iudici ꝛpetẽti. ex iudicũ pot̃ fieri cuicũq;.

¶ Virũ clerici possint iurare. Nñ. q; nõ. cuicũq; 3
laico sup euãgelia. xxij. q. v. nullus ẽ. hoc intelli ge nisi de licẽtia p̃lati sui. vt in. c. i. de iura. calũ. Ъ verũ si iurat tanq̃z superioi. ⁊ sic intellige. d. c. nullus aliter. sic etiã sine licẽtia. vt in. c. ex rescri pto. ⁊. c. puenit. de iureiur. Item nõ potest iura re de calũnia nisi de licẽtia sui superioris nisi ille coram quo litigat sit eius superioꝛ sed habita licẽ tia potest etiam in manu laici iudicis. xxij. q. viij. c. nos. Item, phibetur iurare in actu testificandi sine licentia supioris. vt in. c. q̃q̃z. xiiij. q. ij. Et intellige in manu laici. exceptis ergo tribus casi/ bus p̃dictis pot̃ iurare licite ẽt in manu laici ⁊ si/ ne licẽtia alia. vt i. d. c. ex rescripto. ⁊ puenit no. Ꝑda. in. c. i. de iura. calũ.

¶ Tertiũ qd pot̃ iurari. s. p qua re. Nñ. q; p oi 4
re licita iusta ⁊ honesta. nã p re turpi illicita vel iniusta factũ iuramẽtũ nõ tenet. ar. c. vlt. de pa/ ctis. ⁊ clarius. j. patebit.

¶ Quartũ p qõ pot̃ iurari dictũ ẽ supra iuramẽ 5
tum primo.

¶ Quintũ ad qd seu cur. s. p finc bono ⁊ licito. 6
q; cuius finis bonus ẽ ipm quoq; bonum ẽ. ar. viij. q. iij. c. artaldus. nã si, p cã mala illicitũ ẽ. vt sũt cõiuratiões cõspiratiões ⁊ hmõi. ar. d. c. vlt. de pac. de re iudi. c. i.

¶ Utrũ iurãs sine causa legitima peccet morta 7
liter. Nñ. q; si iuret qs sine causa necessaria vt ista necessitas compbendat vtilitatem nõ solum, pri mi sed etiam, ppriã: quia aliter non creditur ei sic nõ peccat mortaliter. Facit. d. §. alꝫ ea demum. ⁊. c. florentinum. lxxxv. di. in glo. q̃uis sit peri/ culosum. vt patet in. c. ita ergo. xxij. q. i. inter. ⁊ in glo. Si vero iuret, p causa legitima vel inho/ nesta aut illicita. cõmuniter ẽ peccatum mortale. xxij. q. iiij. §. illicitũ. quia assumptio ẽ noĩs dei in uanum. ⁊ pbatur in. c. sicut nostris. de iureiur. ⁊ ibi sentit glo. ⁊ Inno. ⁊ Ꝑda. Facit. c. q sacro. xxij. q. iiij. Hoc intellige qñ aduertit. ⁊ de cã illi cita. ⁊ de iuramento fm q; dico piuriuz mortale. j. periuriũ.

¶ Sextum quomodo fit iurandum. Nñ. q; tres 8
debet habere comites. s. veritatem iudicium ⁊ iu sticiam. Diere. iiij. de iureiur. ⁊ si xp̃s. §. Jaco

bus. xxij. q. ij. aiaduertendū. Ratio ē ſm ſanctū Bona. vbi. ſ. in littera quia iuramentū ꝓparat ad tria. ſ. ad rez de qua fit ⁊ ſic debetur veritas q̄ ē adequatio rei ad ſermonē ad iurantē. ſecūdo cō parat a quo ꝓcedit ⁊ ſic debet iudiciū. ſ. diſcretiōis tertio ꝓparat ad cāz ꝓ qua fit ⁊ ſic debet iuſticia. ſ. vt cā ſit iuſta.

9 ¶ Vtrū ſemper ſit peccatū mortale qñ p̄dicta deficiūt. ſ. ſ̄da. in. d. c. ⁊ ſi xp̄s. q. nō ſemp ſed ali qñ veniale ſm quantitatē culpe. vt no. Archi. in d. c. aiaduertendū. qō melius patebit. ſ. piuriū. in p̄n. cū gnqz. §. ſe.

10 ¶ Vtrum iurās ſine iudicio diſcretionis peccet mortaliter ſicut faciunt illi qui in quolibet verbo iurāt. ſ. q. cū iuramentū ꝓhibeat nō qz ſit malū ſed ꝓpter piculū periurij. Ideo ſi talis iurat falſum nō excuſat a mortali p ea que dicā. ſ. piuriū in p̄n. ⁊ ſm illā diſtinctionē. Si vero iurat verū ſic nō erit mortale peccatū. Verū ē q. tenetur abſtinere ſicut a mortali ꝓp periculū qui a de tali dicitur eccleſiaſtici. xxxiij. vir multū iurans impleb̄itur iniquitate.

11 ¶ Vtrum inducens alium ad iurandum quez ſcit falſo iuraturū vel nō ſeruaturū iuramentum peccet mortaliter. ſ. ſm Ric. in. iij. di. xxxix. q. aut facit vt perſona publica ad inſtantiā partis: ⁊ ex ordine iuris ⁊ ſic nō peccat. ſi vero facit vt p̄ſona publica. tamen contra ordinez iuris: aut vt p̄ſona p̄uata ſic peccat grauiter. ſcd domin⁹ Card. in cle. vnica. de iureiur. dicit q. talis vincit homicidā. xxij. q. v. ſi quis ꝓuictus. ⁊. c. ſc. ⁊ ſic patet q. ē mortale. ⁊ ex hoc concludit ſ̄da. in. c. clericus. de coha. cle. ⁊ mulie. q. nunqz ē deferēdū iuramentum illi contra quem ē vehemens ſuſpitio de tranſgreſſione: ⁊ deferens peccat intellige mortaliter ſm diſtinctionem dictam. alle. c. ille. xxij. q. v. ⁊ facit optime tex. dicti. c. clericis. vbi non vult clericos cogi iurare dimittere concubinas qō no. contra dantes ſecularibus iuramenta ⁊ ſimilibus qui non ſeruant. ⁊ ideo ponant potius penam ⁊ hoc quia tale iuramentū ē cōtra iuſticiam. Non credo tamen mortaliter peccare illuz qui dat iuramentum etiam vt perſona p̄uata illi quē ſcit falſū iuraturū qñ ille ē ita diſpoſitus iurare: puta qz obtulit ſe iurare qñ hoc facit ex aliqua rōnabili cā. ⁊ de iſto nō loquit. c. ille. ſed de eo q. induxit nō diſpoſitū iurare.

12 ¶ Vtrum iurans vituperoſe per membra ihoneſta peccet mortaliter. ſ. q. tales ꝓpter ſūt blaſphemi. vt patet in. c. ſi quis per capillum ibi alio mō blaſphemia tē. xxij. q. i. ⁊ ideo ſi peccat mortaliter ſicut dictum ē de blaſphemia. ſ. in p̄ncip. Nam verbum alius facit poſitionem eiuſdē qualitatis regularitatis lz habeat exceptionē aliquando. vt in Jobe. ⁊ alij duo latrones. ⁊ no. ſ̄da. i. c. accedēs. de p̄ben. ⁊ ideo alio modo preſuppo nit blaſſemiā. ſecus ſi iuraret per aliquod membꝝ honeſtum ⁊ cum reuerentia: vtputa per ſanctuz cap̄ dei. ⁊ raro non conſuetudinarie. ſecūdū Vo ſic eſſet veniale.

¶ Septimo attendendum ē in iuramento quando tempus enim reddit iuramentum illicitum vt quando iuratur in iudicio diebus feriatis niſi ꝓ pace ⁊ aliis pijs cauſis vt de ferijs. c. cōqueſtus qō autem fiat a ieiunis eſt de honeſtate. xx. q. v. honeſtum. 13

Juramentum

iiij. Quomodo iuramentū interpretandum ē. ſ. ſz Inno. in. c. veniens. de iureiurā. q. in iuramento determinato ſuper aliquo ſingulari ſic interpretatur i foro aie ſm intentionem iurantis. facit. c. humane aures xxij. q. v. ſed hoc ego limito verum quando ille q dat iuramentū ſeu exigit doloſe ⁊ iniqz facit: ſicut cū vir preſtat iuramentum vxori ſuper adulterio Nam cum talis iniqz a tali confeſſionem exigat poterit iurare ſm ſuā intentionem qō ē veruz. lz ſm intellectum audientis ſit falſum ſm Rodo. quem ſequit Aſtē. li. i. ti. xviij. ar. vij. Facit qō no. theologi in. iij. di. xviij. vbi circa litterā dicit Ric. q. obſtetrices nō peccabant lz non reſpondiſſent ad intentionem pharaonis: quia non fuit ei data auctoritas ad aliquid agendum contra deum. Similiter quando quis ex iuramento exigit ab aliquo q d ipe non poteſt ſine peccato impleꝛe. poteſt habere intentionem cum iurat illud facere. ſ. quantuz poterit ſine peccato. ſicut ſi mulier que habet impedimentum excōmunicata: qz nō poteſt ꝓbare in mortis articulo cum oporteat eam iurare de ſtando cū viro debet intelligere ſic ſ. quantum poterit ſine peccato ⁊ nō periurat. vt no. in. c. litteras. de reſti. ſpo. Si aūt ille qui preſtat iuramentū ē in bona fide ⁊ in caſu licito pſtat tūc habet locum. c. quacunqz ar. xxij. q. v. quia ſi ſcienter non iurat ſm intentionem preſtātis peccat mortaliter ⁊ ē periurus ⁊ etiam credo q. tenetur ſicut ille intellexit impleſ. ar. c. quacūqz. nec obſtat q. ſicut votum doloſum nō obligat ſic nec iuramentum quia votum fit deo ꝓpie: ſed iuramentum fit homini: ⁊ obligatio contrahitur alij in voto quia per intentionem aliter in iuramento quia per deliberatam verborum atteſtationē. Si autem vterqz fuit in ſimplicitate. Sed vnus vno modo intelligebat alter alio modo ſic interp̄tatur. ſm intentionem iurātis in foro anime. vt no. in. §. ex his omnibus colligitur. xxij. q. v. in

foro autem contentioso ſtabitur verbis. vt in.c. ex litteris. de ſpō. Si vero verba habēt duplicez intellectū in ſtipulatiōibus ⁊ alijs cōtractibus cō tra ſtipulantē ⁊ vendentē interp̄tabunt̄. l. inter ſtipulantē. §. i. ff. de verbo. obli. ⁊. l. labeo. la p̄/ ma. ff. de cōtraben. emp. Jn iudicijs in p̄n. int̄ p̄tes ꝑ actore in medio ꝑ vtroq; in fi. ꝑ reo. ex tra de ꝓba. ex litteris. vt eccleſia. benefi. c. vt no ſtrū. Jn delictis aūt ⁊tra delinquentē niſi aliud appareat de ꝓba. c. i. Si vero loquamur de iura mēto generalit̄ p̄ſtito ꝑ obedētia p̄ſtāda māda tis ſic dicit Jnno. in. d. c. veniēs. qō interp̄tetur vt nō extendat̄ niſi ad ea de qbus cogitatū ē vel debuit cogitare. vt in. c. qntauallis. de iureiu. de deci. ex multiplici. de reſti. ſpo. audita. xxij. q. ij. ne gs. Alij dicūt q̄ interp̄tet generaliū niſi fit cō tra p̄us iuramētū. vt in. d. c. veniēs. vel ⁊tra iuſ vt in. d. c. qntauallis. vel ⁊tra p̄ſūptionē cōez q̄ ſi ꝑ mādari credidiſſet nūq; iurāſſet. ar. c. petitio de iureiur. Ego credo q̄ in foro aīe interp̄tabit̄ ſm intentionē iurātis niſi fuerit dolosa.

1 Vtrū iuramētū p̄ſtitū in mā iuris reſtringat̄ ad limites iuris. ſ. Jſta. in. c. tua nos. de eccle. edificādis. q̄ ſic. ita q̄ recipit omnes limitatiōes ⁊ reſtrictiōes quas recipit ius illud. ff acit ter. in l. fi. C. de ꝓdi. inde. ⁊ in. l. fi. ff. qui ſatisda. cog. ⁊ no. p̄ Jnno. ⁊ glo. in. c. dilecti. de arbi. vbi di cit q̄ cū q̄ſiurat ſtare ſnie arbitri ſub pena q̄ non obligat̄ niſi vel pere ſnie vl ſoluere penā: ⁊ ideo ſi ſoluit penā ſufficit. Similit̄ ſi iurauit nō ſub pe na q̄ teneā vel ſeruare ſniam vel ad intereſſe. ff. de arbi. l. diem. §. fi. q̄ intelligit̄ iſta clauſa. Ego pebo ſententie vel ſolua penā: q̄ iſte intellectus ē ſibi datus a iure Jſta. in. c. quintauallus. ꝺ iure iur. dicit verū in ſententia arbitri: ſecus in ſentē tia arbitratoris: q̄ in tali ſententia no ē talis da/ tus intellectus. Jtem ꝑ hoc facit glo. in. d. c. tua nos. ⁊ Jnno. in. c. cū omnes. de cōſti. qui dicūt q̄ ꝑlatus qui iurauit nō alienare bona eccleſie q̄ poteſt nihilominus alienare in cā neceſſaria. vt in. c. fi. de eccle. edi. ⁊ etiā vtili cū in ꝺ caſu neceſ/ ſitas ⁊ vtilitas equiparent̄ a iure. xij. q. ij. ſine ex ceptiōe: ⁊ ſic iuramētū intelligit̄ de alienatiōe illi cita ſolū. ff acit. c. petitio. de iureiu. vbi iurās nō ē ⁊tra aliquē intelligit̄ illicite ſecus legitime etiā ꝑ ꝓpria vtilitate. ff acit etiā. c. ex pte tua. de cle. nō reſi. vbi iurās reſidere in eccleſia pōt iuramē to nō obſtāte ſe abſentare ꝑ neceſſitate vel vtilita te eccleſie. Jtē facit q̄ no. in. c. ꝓut nobis. ꝺ do lo. vbi ille qui iurauit pere mādatis eccleſie vl iu dicis ſi ſe grauat̄ poteſt appellare: q̄ iuramentuz nō ſe extendit ad hoc q̄ ē generaliū latū ⁊ q̄ no. in. c. ex tenore. de ſen. excō. vbi tenet idē Jſta. ꝑ etiā ex cauſa noua ſupueniēte vel ſi erat p̄us erat occulta. poterit ille qui iurauit reſpōdere coā alt quo iudice nō obſtāte iuramento generali illū re cuſare: nec obſtat p̄dictis q̄ iuramētū habet clan ſulam ſeu vim clauſule. Si nō valet quod ago vt ago: valet quantū poteſt: vt in. c. quanto. ⁊. c. ad noſtrā. de iureiur. no. in. l. cū pater. §. filius ma trē. de leg. ij. ⁊ ꝑ Bar. in. l. ſi quis ꝑ eo. ff. de fi deiuſſ. ⁊ in. l. ſciendū. ff. de verb. ob. Et ideo de bet aliquid operari q̄ nō faceret ſi p̄dicta eſſent vera: q̄ aliquid operat̄ tum q̄ adicit vinculuz ⁊ ligat ſtrictius iꝑm iurantē ⁊ quādoq; accumulat fozū foro. vt in. c. fi. de fo. ꝓpe. li. vi. Jn caſu au tē vbi nihil operaret̄ vel parū: tūc bene verum ē q̄ habet vim illius clauſule ſed hoc nō ē in caſib⁹ p̄dictis quia ſtrictius ſtringit ⁊ ideo ſufficit. ff a/ cit etiā ꝑ p̄dictis q̄ō no. do. An. in. c. ex litteris. de ſpō. ⁊ ſequit̄ ibidē Jſta. q̄ ſicut equitas ꝓpria facit. vt in ſtipulatiōibus ꝓpriis ꝑmittēdo ſim/ pliciter factū alienuz in dubio interp̄tet ꝑmiſiſſe ſe facturū ⁊ curatuꝝ quātū in eo ē. vt in. l. quotiēſ ff. de ver. obli. Jta equitas iuris canonici hoc in ducit in materia canonica. vt patet in. d. c. ex litte ris. ⁊ in glo. ibidē vbi parētes qui ꝑ filijs inrāt ſpōſalia nō peccāt. lz nō ſequant̄ niſi ex eo ꝙ defe/ ctu. nō q̄ illud iuramentū intelligit̄ quantū in eis ē ſe facturos. Jtē facit q̄ō no. Jſta. in. c. cū cleri/ ci. de verbo. ſig. vbi dicit q̄ iuramentū generali ter p̄ſtitū debet reſtringi quātū pōt vt minus ob/ liget iurātē: q̄ vbi tractat̄ de obligatiōe ē faciēda ſtricta interpratio. alit̄. c. ad noſtrā. el. iij. de iure iur. ⁊. c. p̄nū. eo. ti. li. vi. ⁊. l. quicquid aſtringē de. ff. ꝺ ver. ob. Jtē in. c. quēadmodū. dicit idē Jſta. q̄ iuramētū in aliquo ⁊tractu recipit oēs cō ditiōes ⁊ limitatiōes ⁊ ſub auditiōes quas habet ille ⁊tractus ⁊ ſimiliū ſi apponit̄ in diſpoſitiōe vl obligatiōe q̄ regularit̄ ab illa. facit ꝑ ḃ. l. fi. C. ꝺ nō nu. pe. ⁊ no. ꝑ Bar. in. l. ſi ſocietatē. §. arbi troꝝ. ff. ꝑ ſocio. q̄ō bene no. q̄ faciūt ad multa in materia iuramenti ⁊ voti vide ad hoc q̄ō. j. d. §. v. ⁊. vi. Jtē ſi iuro alicui dare cras pecuniā intel ligit̄ niſi fuero ab eo abſolutus: q̄ pōt ⁊ ꝓrogare terminū ⁊ abſoluere. vt in. c. i. de iureiur. Jtem ſi iurauī pecuniā tibi reddere ad certū tp̄s ſpe fu ture mutuatiōis intelligit̄ ſi pecuniā mihi mutua ueris. C. de nō nu. pe. l. indubitati. Jtem ſi iuro tibi dare dotē intelligit̄ ſi nuptie ſubſecute fuerit ff. de iure do. l. ſtipulationē. Jtē ſi iuro tibi red/ dere bladū vel vinū. intelligit̄ eiuſdē bonitatis. ff. ſi cer. pe. l. cū quid. itē ſi quis iurauit facta pa ce cū aliquo de nō cū offendēdo ſub certa pena ta lis ꝑmiſſio referr̄ ⁊ reſtringit̄ ad offenſā rōne in imicitie ꝓteritę nō ad nouā ex poſt facto inſurgē

tem ex noua cā ſm Bar. in l. aut facta. §. cā. ff. de pe. ſequit̄ Jſda. in. c. cū inī. de renū. Jtē ſi aliqs renūciauit cū iuramēto iuri qđ hz vel habere ſperat in aliqua re aut hr̄e pōt nō intelligit̄ ad iuſ ſupueniēs ex noua cā vel noua ſpe. vt dicit Jſda. in. d. c. cū inter.

2 ¶ Sed quid ſi ꝑlatus iurauit nō alienare bona eccleſie ſine licentia pape aut ſuperioris. ſ. Jſda. in. d. c. tua noſ. q̄ interp̄tat̄ vt nō poſſit alienare ſine licentia: q2 deſignatio huius verbi licentia ē q̄ debet ꝑmo peti etiā in caſu licito quaſi ꝑlat⁹ re/ſeruet in ſe cognitionem. vtrū caſus ſit licitus vl̄ nō, ꝑ ꝺ facit in ſimili. c. lz. de regula. Jtē q2 ſi itel ligeret̄ de illicita, ſolū: ſic iuramentū nihil valeret q2 nec cū licētia ſuperioris poteſt fieri. ergo opor tet intelligat̄ de omni licita: ꝓcord. Jo. an. ibidē ſed bene nō obſtāte iuramento poſſet alienare ſi ſuperiori nō poſſet adiri ar. optūū in. l. tutor q repertoriū. ff. de admi. tut. vbi ex cā neceſſitatis poteſt tutor inuentario nō facto adminiſtrare bo na pupilli qđ alis neceſſitate ceſſante nō poteſt. fa cit ad hoc quod no. Jo. xij. q. ij. c. ſine exceptiōe t. c. placuit. Hugo. t Archid. in. c. abbatibus. eadem cauſa t. q. t Jo. de fant. in clemen. ꝑma de rebus eccle. non alie. vbi dicit in caſu illius cle men. alienationem poſſe fieri: impune ſi neceſſi/tas non capit tantam dilationem t tenuit Jſdau. in diſputatione que incipit cōdemnatus. Sequit̄ hoc Car. in. d. clemē. ꝑma. t Jſda. c. fi. de eccle. edi. quod no. ꝑ religioſis habentibus ꝑlatos in remotis.

3 ¶ Vtrū iuramentū illius qui iurauit aliquā acci pere ſit interp̄tandū vt poſſit intrare religionem ſ. Jſda. in. c. cōmiſſū. de ſpō. ſm vnā lectu. que ſibi placet q̄ ſic: t ideo interp2etat̄ q̄ eaz accipiet niſi ingrediatur religionem: nec obſtat q̄ vt con trahat ibi conſulitur: t poſtea ingrediatur: quia iſtud fit ꝓpter vulgi opinionem ne appareat per iurus cū in veritate nō ſit. Si vero diceres quo/modo inueniat̄ iſta interp2etatio. ſ. q̄ ſubintel/ligit̄ niſi moriat̄ t̄c. vel dic q̄ habet̄ in. c. puenit el. ij. de iureiur. vbi dicit̄ ꝓmiſſū non infringit q in melius cōmutat.

4 ¶ Vtrū iuramētū interp̄tabit̄ vt habeat locum in caſu ficto. ſ. Jſda. in. c. ex parte. el. ij. de cleri. nō reſi. q̄ ſi iuramentū nō tendit in aliquā leſio/nem illius: qui iurauit t facit ad bonū illius. cui p2eſtitū ē. tūc ſubeſt cauſa large interp2etandi. vt in. d. c. ex parte. vbi ille qui iurauit reſidere ſi ſe abſentat ꝑ neceſſitate eccleſie. habet̄ ꝑ reſidente Si vero iuramēti obſeruātia tendit in damnum iurantis vel illius cui fit. licet reſpiciat vtilitatem alterius tm̄: tūc non verif̄catur in caſu ficto pro/bat̄ iſtud ħz cōmunē lecturā in. c. ad noſtrā. el ꝑ mo. de iureiur. vbi dicit̄ q̄ iuramentū debet ſer/uari in caſu ſpecifico t nō in caſu ficto. Nā ibi te net Jnno. t Jo. an. q̄ debitor qui iurauerat nō moleſtare creditorem ſuper pignore donec ſol/uiſſet ſibi debitū q̄ nō ſufficit: q̄ creditor ſit ſatiſ factū. ex fructibus pignoris ſed oportet ꝑmo q̄ fi at realis ſolutio debiti lz ficte ſoluerit ex quo per/cepit debitum ex fructibus pignoris. Facit. l. lu tius. ff. de condi. t demon. vbi no. q̄ cōditio de bet fieri in forma Bar. tamen in. l. amplius. ff. rem ra. ha. determinat cōtrariū in iſto caſu: quia inſſus dare ſeu ſoluere implet conditionem com penſando. l. ſi peculiū. §. i. ff. de ſtatu lib. Jtem i peditus iuſta de cauſa facere qđ ꝓmiſſit: nō eſt ꝑ iurus. l. ſi. ff. qui ſatiſda. cog. t. c. ſignificāte. de pigno. Sed ſi tibi non ſoluo q2 tu mihi non ſol/uis facto tuo impedior: ergo non ero periurus. Et hec opinio mihi videtur verior de iure. nec ē contra caſū noſtrū: q2 iſte debitor certat de dam/no vitādo. t creditor nullū dānū hz. t ideo habe bit locum fictus intellectus in tali caſu. t ſic p2o cedit opi. Bart. t dictum. c. ad noſtram. non ꝑ bat contrariū.

¶ Vtrū in omni iuramento debeant ſubaudi/ri multe conditiōes. ſ. glo. in. c. quemadmodū. de iureiur. q̄ in iuramēto aſſertorio nulla cōdi/tio ſubintelligit̄. Jn iuramento vero ꝓmiſſorio bene ml̄te ſubintelligūt̄. vt ſi deo placuerit. xxij. q. ij. beatus. §. i. Jtē ſi placet pape. vt in. c. veni entes. de iureiur. t alie de qb⁹ in. d. glo. que meli us patebūt in ſe. c. Et no. ſm ꝑdictā glo. q̄ ꝓpt hoc iuramentū nō ē cōditionale t etiā ſm Jſda. ibidē ſi erꝑmanſ. vt i. c. ſignificaſti. t qđ ibi no. de elec. t in. l. iij. ff. de le. i. t. l. aliqñ. ff. de ꝓdi. t demō. Sed tu dic vt. ī. matrimoniū. iij. ipedi/mēto. iij. §. i. 5

¶ Et hec oia que de interp̄tatiōe iuramēti dixi intellige qñ ille qui iurat nō hz erp̄ſſe t ſpecifice animū obligādi ſe ſuper aliquo determinato cō/tra interp̄tationē. q2 tūc nō valeret interp̄tatio vt no. in. c. veniēs. ꝑ pa. de iureiur. t facit. c. iura/mēti. xxij. q. v. in ar. 6

¶ Quid ſi iurat ſuper re nō ſubiecta pape. ſ. Jſda. in. c. ꝓſtitutus. de reſcrip. q̄ in rebus vl̄ in ribus nō ſubiectis ſibi nō ſubintelligit̄ illa cla. d. c. veniēs. ideo papa nō pōt abſoluere a iuramē to ꝑſtito ſup2 reb⁹ nō ſpectātibus ad cū ſine cā rō nabili. vt no. glo. in. c. quāto. de iureiur. t. c. cū inter p. de renū. 7

¶ Iramentum v. de obligatō ne iuramēti, ꝑ miſſorij, vtz ſemp ſit obligatorij. ſ. vt colligo.

er Archi. in. c. si aliqd. xxij. q. iiij. ⁊ canonistis i c. si Vo. de iureiur. ⁊ theo. i. iij. di. xxxix. q⁹ sic vt j. piurii. §. i. Fallit ꝺ i. xxvi. casibus se.

1 ¶ Primus quādo iuratur aliquid qđ ē peccatū mortale: quia istud vergit in interitum salutis eterne q⁹ pena eterna punit. c. vnū ex ariū. xxv. di. vnde qui iurauit spolia diuidere nō tenet: q⁹ debet reddere. c. ea te. de iureiur. vel spoliare ꝓximū nō tenetur ſm Jo. an. in. d. c. ea te. ⁊ illud qđ dr. xxij. q. iiij. §. ecce refert ad conscientiā erroneā qua se credebat teneri ꝓpterea nō seruādo mortaliť peccat.

2 ¶ Secūdus quādo qđ iurat ē peccatū veniale i se. q⁹ similiť vergit in dispendiū ꝓprie salutis. q⁹ p tpa impediť homo vt nō cito ꝓueniat ad salutē eternā. c. qualis. xxv. di. ⁊. c. ij. de pac. li. vi. bugo. tenet q⁹ si seruat tale iuramentū peccat mortaliť. q⁹ facit ꝓtra istud. c. in malis. xxij. q. iiij. Sz Rodo. tenet q⁹ solū venialiter qđ verum ē quando simpliciter cōmittit veniale. sed si ideo cōmitteret. q⁹ iurauit dic q⁹ mortaliť peccaret q⁹ nomē dei assumit in malū.

3 ¶ Tertius qñ iurat aliqd q⁹ ē ꝓtra cōsilia euāgelica. puta q⁹ nō efficietur eps. religiosus ⁊ hmōi nec obstat. c. florentinū. lxxxv. di. q⁹ nō dicit q⁹ teneat votū sed peccauit mortaliter iurādo ꝓtra secundā partem iusticie que ē facere bonum sicut si iurasset contra primam partem que ē declinare a malo.

4 ¶ Quartus qñ iuramentū excludit opus pia intentione faciendum ꝓ deo. vt cū iurat q⁹ nihil dabit ꝓ deo vel ꝓsulet ꝓximo. vel nō consolabitur talē. vel nunqz erit fideiussor. vel nunqz mutuabit pecuniā ⁊ hmōi. q⁹ deus nō acceptat talia iuramēta cū dicat ꝓtrariū faciendū ex charitate fraterna ibi. quecunqz vultis vt vobis faciant homines ⁊ vos eadē facite illis. c. placuit. de maio. ⁊ obe.

5 ¶ Quintus qñ iuratur aliquid q⁹ ex se ē indifferēs tamē melius esset facere ꝓtrariū qz nō facere vel nō facere qz facere. sicut quādo quis iurat q⁹ nō tenebit talē in suo seruitio vel nō loquetur cū tali de tali re. vel non ibit ad domū suā. vel non coquet ad furnum suum. q⁹ tamen melius esz facere contrarium. Intellige istum casum verum quando quis solum ex se iurat. quia secus esset si conuenisset cum ꝓximo ad tale faciendū ex aliq̄ bono respectu. ⁊ ita iurasset ei. quia bene esset obligatus.

6 ¶ Sextus ē qñ iuramētū ē ꝓtra bonū publicuz sicut qñ quis iurauit q⁹ subtrahet se ab onere publico istud no. Sda. in. c. ꝓuenit. el. ⁊. de iureiu. Facit. c. si diligēti. de so. ꝓpe.

7 ¶ Septimus qñ iuramentuz vergit in dispendiū ꝓprie salutis corporalis quēadmodum nō teneret si vergeret in dispēdiū salutis alteri⁹. xxij. q. iiij. c. i. cū. iiij. c. se. ita nec in ꝓpriā. c. si nō lz. xxij. q. v. xxij. q. iiij. §. illicitum. Blo. in. d. c. si vero. restringit hoc verū quando directe. secus si occasionaliter. ⁊ ponit exemplū de vno qui iurauit stare rome de mense augusti. quia lz ibi moriantur multi. non tamen semper. ⁊ ideo tenetur stare. Sed Jo. an. restringit dictū glo. verum ni si ex iminenti infirmitate vel complexione iudicaretur sic iurās ex tali mora moritur⁹. Ex quo colligo q⁹ quādo verisimiliter ex qualitatibus presumitur de morte habet locū q⁹ non obligat. Et ꝓpterea Sda. increpat cartusienses ⁊ reputat eos nō in bono statu in. c. verū. lz male iudicet. quia sunt in bono statu ⁊ deo seruientes: nec exponūt se periculo mortis corporalis. sed carnez abdicāt vt a vicijs animus sit liber. Multa alia possent adduci ad ꝓbandum q⁹ sunt in bono statu sz breuitatis causa omitto. Idem dic q⁹ iuramentū nō obligat quādo cedit in mutilationem. quia nemo membroꝝ suoꝝ ē dñs. l. liber hō. in pn. ff. ad. l. acqui. limita istud. vij. verū. nisi mors vel mutilatio esset infligenda ex iusticia. q⁹ tūc non posset ꝓtra iuramentū fugere. vt. s. carcer. §. iiij. ⁊. s. fugere. §. i.

8 ¶ Octauus nō obligat iuramētū qñ quis iurat ex calore iracūdie. ſm Jo. an. in. c. ex litteris. de iureiur. sicut in simili dicit glo. singularis. in. c. ex litteris. de diuoꝝ. q⁹ confessio facta ex calore iracūdie nō valet qđ limitat. d. Ant. verum quando calor iracūdie fuit tātus q⁹ deliberate istud iuramētū nō fecisset. Quia hec volūtas nō ē discreta Facit glo. in. c. dudū. de ꝓcur. si. ꝓuga. q̄ dicit q⁹ calor iracūdie nō obligat. Et idē dico qñ iuratur abrupte. facit qđ no. Jnno. i. c. lr̄aturā. ō voto. ⁊ Ri. di. xxxix. ar. iij. q. ij. sup. iij. sniaz.

9 ¶ Nonus qñ iuramntū ē metu extortū. intelligē si animū obligādi se nō habuit. als bene tenet ſm cōiter doc. sed si nō habuit animū obligādi se q⁹ nō obligetur. patet ex iā dictis. ⁊ facit gl. in. c. auctoritatē. xv. q. vi. an aūt peccauit sic iurando cuz tali animo. dicit Sda. in. c. si vero. co. ti. q⁹ si ē homo perfectus peccauit venialiter. als no. Sz ego dico q⁹ nec ꝑfectus nec iperfectus peccauit ēt venialiter. Et ꝓ hoc facit q⁹ in simili dr in. c. ne quis. xxij. q. ij. intelligē vt colligit ex. d. c. negq̄ qñ iurādo habuit animū solū inducēdi iuramētū ad reuerentiā dei nō ad obligationē suā ⁊ in mente habuit aliquā circūstantiā debitā qua vexz iurabat. puta ꝓmitto q⁹ dabo tibi cētū cū ista subauditiōe. s. si sū mihi obligatus ex debito ⁊ nō aliť. lz h nō exꝑmať ⁊ hmōi. q⁹ sic vtit sillatiōe licita que lz

vt in.c. vtlē.xxij.q.ij. Secus ecē si iurādo crē/debat se obligatū ex iuramēto ⁊ tñ nō intendebat obseruare. qz sic eēt peccatū mortale. vt in.c. que relā. de iurciur. ℣facit.c.ille.xxij.q.v. ⁊ qđ not. glo.in.d.c. auctoritatē.

10 ¶ Sed qs si sumus in dubio an habuit animuz obligādi se vel nō. ℟. ℣da.in.d.c. si ℣o, qđ ē p/sumēdū qđ nō hūit animū obligādi. ar.c. sup eo. de renū. ⁊.l. cū de indebito. §.i. ff. de ꝓba.

11 ¶ Quero quare magis ecclesia obligat in iura/mēto etiā metu extorto q̄z in voto. cū iuramentū ⁊ votū ambulent pari passu. ℟. ℣dano. in.d.c. si vero. qđ ex hoc quia iuramentū frequentius ac cidit. ⁊ ne detur materia deierādi. Tamē quātuz ad veritatē obligatiōis pari passu obligatiōis/vadunt votum ⁊ iuramētū. vt in.c. debitores. not. in.c.i. de iurciur. ⁊ in.c.lz. ⁊ in.c. magne. de voto. Ex quo infert ℣da.in.c. verū. de iureiur. cū glo. ibi qđ nō seruātes iuramentū metu extortum nō sunt puniēdi tanq̄z ꝑ directo periurio. ℣o. etiā ⁊ ℣o.an. ⁊ do. Ant. ⁊ sequit ℣da. ⁊ tenet in d.c. verū. qđ nō peccat mortaliter tale iuramentū nō seruās. sed venialiter. facit tex. in.d.c. verū. qui dicit qđ ꝑ mortali crimine nō sunt puniendi. ⁊ no. qđ loquitur in eo qui iurauit animo obligā/di se: quia si animū nō habuisset nō esset dubium Cōclude ergo sic qđ si habuit animuz obligādi se qñ iurauit qđ tenet seruare: nisi vergat in dispen/diū ꝑ ꝓie salutis: aut alterius cōditiōis de supra dictis: sed nō de ꝑcepto: ita qđ mortaliter peccet. Si vero nō habuit animū obligādi vel sumus i dubio. sic nō obligatur ad seruādum. vt ē t.x. in c.i. qđ meius causa. ⁊ qđ dicitur in.c. si vero. de bet intelligi ad timorē. ne passim quis ꝓtraueni/at. sed cum bona maturitate ⁊ licentia superioris Similiter.c. licet. de iureiurā. li. vi. ℣facit ꝑ hoc quia ibi dicit nō vi vel metu extortum. ⁊ ibi tenet Archi. ⁊ multi in.c. cū ꝓtingat. eo. ti. verū qđ nō tenet iuramentū metu extortum in casu a lege ꝑ/hibito. ℣facit aui. sacra puberū. C. si aduer. vē. sed si nō ē in casu a lege ꝑhibito. sic tenet iuramē/tū fm Vincen. ⁊ sequitur ℣da.in.d.c. cū cōtin/gat. q̄zuis metu extortū. fm tamen qđ dixi. §. sub peccato veniali. Et hec intellige in iuramento ꝑ/missorio ex metu qui pōt cadere in ꝓstantē extor/to. ⁊ ꝓtra iusticiā. qz si esset iuramentū assertoriū nō excusaret pp metū si mēdaciū iurareta pecca/to mortali. xxxij.q.v. ita ne. ⁊ de his que vi vel me.c. sacris. no. glo. in.d.c. auctoritatem. nec si militer in iuramēto ꝑmissorio excusat leuis me/tus: nisi vt dictū ē quando nō habuit animū obli gandi se.

12 ¶ Decimus nō obligat iuramentū. qñ res sup/qua ē iuramentū factū nō ꝑdurat in eodem statu sed vdnit ad talē statū qđ temerariū eēt tūc talit iu/rare. puta quis iurauit qđ non efficietur miles vl negociator. vel non recipiet feudū a tali domino postea venit ad paupertatē. ita qđ nō potest vine/re nisi efficiatur miles vel negociator ⁊ huiusmo/di. ratio quia si a ꝓncipio fuisset iste casus ⁊ iura/sset iuramentū fuisset temerariuz. ⁊ ideo potest ꝑ/ꝓria auctoritate ꝓtrauentre fm Archi. in.c. ani/maducrtenduz. xxij.q.ij. ℣facit ꝑ hoc. xxij.q.ij. ne quis. ⁊ dicit glo. i. d.c. quemadmodū semper subintelligi in iuramento. s. si res in eodē statu ꝑ manebit. Idez de illo qui iurauerat reddere gla diū homini sane mentis quem nō reddet effecto furioso. xxij.q.ij. ne quis. Item cuz quis iurauit aliquā accipere. ⁊ illa contraxit per verba de ꝓsti cū alio. Similiter quādo quis cū habūdaret ꝑ/misit tenere obstagia: nūc non potest nisi mendi cet: ⁊ cum non conuenit mendicare nō teneā. ar. c. querelā. ⁊ c. bzeui. eo. ti. Secus fm ℣o. si cū non dedecet mendicare vel si tempore iuramen/ti, ꝟ conditio inerat. s. qđ oportebat mendicare: qz tenetur. Item quādo quis iurauit nō mutare se/pulturā vel testamētū: quia potest ex noua causa vt. ī. sepultura. ℣facit qđ no. ℣da. in.c. verita/tis. ō iurciur. vbi dicit qđ si iurauit respectu digni tatis vel alterius qualitatis existentis in iurante vel in alio cui iuratur qđ illa deficiente non teneā. ℣duta iurauit tibi quādo eras epūs obedire: nūc cū sis depositus nō teneor. c. venerabilē. de elec. vel iurauit tanq̄z canonicus vel scholaris. ar. d. c. venerabilē. ⁊ c. cū inter. p. ⁊ qđ ibi not. de rc/nū. ⁊ tenet ℣ede. ℣filio. cl viij. sed istud dictū suū limitat ℣da. qñ iurauit nō simplicit sed vt talis. secus si simplicit qz semp obligatur si verba iura mēti ꝟportāt. ar. xxxij.q. viij. c. vnico. nisi vt dictū ē veniret ad talem statū in quo si vellet iurare eēt temerariū. qđ bene no.

¶ Undecimus quando ē contra bonos mores 13
naturales: vt puta quia prebet occasionem delin/quendi. vt in.c. quēadmodū ꝑdicto. ⁊ in regula non ē obligatorium. de reg. iur. li. vi. Exemplū vir iurat non agere contra vxorem rerum amo/tarum: quia non valet. vt. ff. de pac. do. l. conue/nire. Ratio quia tale iuramentum prebet occa/sionē mulieribꝰ furādi. Similiter qui iurauit nō denūciare aliquē nō teneā. quia ē contra bonum anime delinquentis ⁊ charitatis. ij.q.i. si pecca/uerit. ⁊ de iudi. c. nouit. ℣facit. l. si vnꝰ. §. pacta ff. de pac. limitat tū istud exemplū ℣o. in.d.c. quēadmodū verū qđ non tenetur nisi quādo vel/let denunciare solum pp comodum ꝑtium: qz sic nō liceret. ℣facit. c. ad nostrā. cl. i. de iurciur.

sed oz denunciet vel agat pp bonū cōe ꝓncipalit. ⁊ si secūdario ,ppter bonū ,ppriū.

14 ¶ Sed quid de accusatione, dic vt. ſ. accusatio. §. vi.

15 ¶ Duodecimus qſi iuramentū cē ꝓtra votū vel iuramentū vel ,pmissionem ꝑus factā. vt in. c. si cut ex litteris. de spō. ⁊. c. quāto. de iureiur. ⁊ in c. intellecto. eodez titulo. Intellige si ,pmissio ēt fuit siuplex ſm Ho. ⁊ Sa. ⁊ Innocē. in. d. c. sicut. q̄uis post Innoc. teneat ꝓtrariū in. c. ve/niens. de iureiurā. sed non est verum per. c. iu/ramenti. xxij. q. v.

16 ¶ Sed quero vtrum actus gestus contra ꝑmū iuramentum sit ipo iure nullus. ſ. Sa. in. d. c. intellecto. q si actus dependet a mera voluntate iurantis: puta quia nullo iure ,pbibetur sic te/net. Vñ dicit Innoc. in. c. dilecto. de ꝑben. q si quis iurauit non alienare libruz: ⁊ tamen aliena uit tenet alienatio. licet sit periurus. Facit. c. vlti ma voluntas. xxij. q. ij. in glo. vbi tangitur q qui iurauit non mutare testamentuz si mutat tenet se cundum: licet sit periurus: nisi in casu de quo. ſ. §. xij. Ho. in. c. cū marthe. de celebra. missa. te/net q nō valet scdz testñ. Sed Jo. an. in regu la q semel placuit. li. vi. tenet q valeat quia nul/lo iure cauctur q sit nullum factum per quod sit contra iuramentum: quod verum est quando actus depēdet a mera facultate iurātis. Si autē dispositio actus non dependet a mera voluntate iurantis: puta quia interdicitur a lege fauore ipi us iurantis. exemplum in muliere ⁊ minore qui non possunt alienare vel alium contractum fa/cere sine certa solemnitate: ⁊ tunc actus iuratus contra primum iuramentum non valet ipo iure ⁊ sic intelligo glo. c. licet. de iureiurā. li. vi. ratio quia actus sine iuramento erat ipso iure nullus obstante prohibitione legis. ratione autem iura menti sustineri non potest. quia iam obligauerat se deo per primum iuramentum ⁊ sic secundum iuramentum fuit illicitū. ⁊ idem dic quādo actus prohibetur ratione publice vtilitatis. ⁊ iste ē ca/sus. d. c. intellecto. Dic ergo q si lex seu statutū non resistit actui iurato q si fiat contrarium non est ipo iure nullus. secus si resistit. Ita tenet Ar chi. in. c. si a sede. de ꝑben. li. vi. Baspar de cal de. in. c. cum contingat. de iureiurā. ⁊ Spec. de emp. ⁊ ven. quod no. p cautela mulierum que ti ment ne inducantur ad aliqua facienda in eorum ꝓtestimonium. q iurent prius in manu alicuius co ram testibus se nolle tales alienatiōes vel renun ciationes facere: dummodo quando contrariuz faciūt intēdāt nō facere ꝓtra iuramētū ꝑmū. ſ. nō effectualiter renūciare sed solū verbalit. q sic nō erunt periure in conſciētia eo q primū iuramen tum intellexerunt effectualiter non verbaliter so lum.

¶ Decimustertius non est obligatorium iura/17
mentum quando ille cui est prestitum frangit fi/dem iuranti. sed nota ſm Sanoz. in. c. peruenit el secundo. de iureiuran. q quandoq; due obli/gationes respiciunt se ad inuicem: puta promisi tibi equum propter quod alius promisit mihi cē tū. ⁊ sic si ego non seruo promissum: nec ille tene bitur mihi de centum. ⁊ sic intellige illud. Fran genti fidem fides frangatur eidem. ff. pro socio. l. si conuenerit. in fi. xxviij. q. ij. si infidelis. ff. de inoffi. testamen. l. si instituta. C. de pac. l. cum ,p ponas. la secunda. ⁊ sic intelligit dictum. c. per/uenit. ⁊. c. constitutus. de penis. Idem dico quā do conditionaliter promisi: puta iurau ire romā si dederis centum si non das non teneoz: quia ,p missio mea non purificatur nisi a tempore existē tis conditionis. l. cedere diem. ff. de verbo. sig. insti. de verbo. obliga. §. ex conditionali. Quan doq; autem obligationes non referuntur ad in/uicem: sed ad diuersa. Exemplum promisi tibi simpliciter centum: ⁊ non ex hoc sed simpliciter promisisti mihi aliquid facere: tunc licet ego non impleam promissuz. tamē alter tenetur. quia nō promisisti mihi ratione promissionis mee: ꝙ sim pliciter ⁊ de specie ad speciem non fit compensa/tio. vt nota. in. c. ij. de deposito. hoc tenuit Ey. i dicta. l. cū proponas. ⁊ sic intellige. c. noli. xxiij. q. vi. vbi dicitur q hosti seruanda est fides: nec obstat. c. qō deo patri. xxxij. questione. v. de vo to viri ⁊ mulieris. vbi licet alter frangat. alter ta men tenetur seruare: quia ibi simpliciter quilibet eorum vouit deo non conditionaliter. ⁊ ei est ob ligatus.

¶ Sed quid si ille cui iurauit non implet promis/18
sum ex necessitate aliqua: puta quia non potest. Respō. q nihilominus ego non teneoz ad iura mentū factum propter illud: quia videt tacite sub tali cōditiōe iurasse. ⁊ hoc tenet dominus Anto. ⁊ Sa. in. c. sicut. el. iij. de iureiurā. ⁊ placet. licz alij teneant. hoc verum solum non teneri quādo ex negligētia alius nō attēdit vel ex volūtate.

¶ Vtrum ille qui iurauerat seruire sub certa 19
mercede soluenda quolibet mense qui non potu/it implere seruitium propter defectum solutionis Puta quia non potuit stare in loco. nunqnid po terit agere pro interesse suo ex quo per eum non stetit. ſ. Albe. in. l. ediles. ff. de edil. edic. q sic ꝑ hoc bonus ter. in. l. si in lege. §. colonus. ⁊ in l. qui operas. ff. loca. secus si non impleuit seruitiū cū posset: qz nō habebit salariū ꝑ pdictā. l. ediles.

§.i.ꝛ per.l.iulianus.§.offerri.ff.de act. emp.ꝛ vendi.

20 ¶ Vtruꝫ iurans vel ꝓmittens nō expellere in quilinum possit expellere. si non soluit pensionē ſ.q̄ sic ſm ℑſdanor.in.c. tua nos. de iureiurā. Facit.l.quero.§.inter locatorē.ff.locati. vbi patet q̄ si conductor preterit id quod tenetur ex natura contractus. non teneri ei locatorem ex promissione locationis. Idem dic in patre qui promisit non exheredare filiuꝫ. Intelligitur nisi crimen ingratitudinis commiserit.l.quidam cuꝫ filiuꝫ.ff.de verbo.obligati.ꝛ generaliter ſꝫ Bar to.in dicto.§.inter locatorē. Dic.§.facit ad omnes contractus in quibus aliquid vltra citraq̄ promittitur vt quilibet nō teneatur seruare quod promisi si per aduersam partem non seruatur id propter quod sunt promissa dicto.§.offerri. Similiter si vir iurauit non dimittere vxorem. Intelligitur nisi faciat contra legem coniugij. vel si promisit dotem potest dimittere si non soluit iuxta notata in.c.vestras.de dote post dinor.resti. Itē si iurauit te nō offendere. Intelligit nisi cām offensiōis ꝓmiseris.l.qui seruū.ff.de verbo.obli. Facit quod notat in.l.cū pater.§.libertis.ff. de lega.ij.ꝛ quod nota.in dicto.c.quemadmodum.in glo.

21 ¶ Decimusquartus quando mandatū legis vl superioris vult cōtrariū iuramento. puta iurauit tibi dare decē. Iudex precipit ne tibi dare debeā ex aliqua legitima causa.non teneor.c. significauit.de censi.l.fi.ff.qui satisda.cogū. vel de lege. puta fuisti excōmunicatus post iuramentū tibi facti de aliquo tibi dando. non teneor nisi absolueris. de quo tamē dic.vt.s. excōicatio.viij.§.rij. Ideo i oi iuramēto subintelligit. Saluo iure superioris vel alterius ſꝫ Jo.an.in.d.c. quēadmodū. Facit.c.veniēs.eo.ti.

22 ¶ Decimusquintus quando iuramentuꝫ est in preiudicium alterius. puta canonici iurant quod si aliquis eorum efficiatur episcopus seruabit quedam in preiudicium episcopalis dignitatis. ℑmō talis factus episcopus non tenetur. vt in.c. sicut est nostris.de iureiuran. Idem dic si cardinales iurassent in preiudiciuꝫ sedis apostolice q̄ assumptus in papam non teneretur. Similiter cuꝫ vir iurauit non stare cum propria vxore. Intellige propter odium quia non tenetur ꝛ etiam propter continentiam. Sed tunc ad requisitionē vxoris tenetur reddere. sed non exigere: quia illud ē solum in preiudiciuꝫ suuꝫ. vide quod notatur in.c. tua nos.de iureiuran.in glo.hoc videtur tenere Hostien. Tācre. Boffre.ꝛ Jo.an. Idē dic cū quis promisit tenere secretum.quia quando est alteri nocium non tenetur: quin possit ꝛ debeat revelare illis qui possūt prodesse ꝛ nō obesse.xxij.q.v.hoc videtur. Sentit glo.in.c.ego.de iureiuran. Similiter intelligitur q̄ non tenetur revelare nisi producatur in testeꝫ.quia ſꝫ Jnnocen.in.c. qualiter ꝛ quando.el primo.de accusatio.tenetur dicere etiam si cogitasset de hoc quando iurauit. Facit.c.quia plerīq̄.de officio ordi.lib.vi.ꝛ.c. constitutio.el primo.de testi.ꝛ.c.olim.de accus. Item cum quis exigit iuramentum ab aliquo de veritate dicenda. Si talis est homo ferus de quo presumitur verisimiliter q̄ procedet non seruato ordine iusticie.sic non tenetur revelare quod scit etiam si posset probare similiter: ꝛ q̄zuis non sit crudelis sed qui procedet ordine debito nō debet revelare ei que non potest probare. ar.c. si peccauerit.ij.q.i.ꝛ.ij.q.vij.plerūq̄.hec ℑRodo. illis tamen qui possunt prodesse sed non obesse tenetur si iurauit.ar.xxij.questione.v. hoc videtur. Idem dic de eo qui iurauit non prestare auxiliū tali. Intelligitur scilicet iniuste ſm Jo.an. allegat.c.petitio.de iureiuran.ꝛ.c. primum. de his que fiunt a maio.par.ca.ꝛ.c.grauem.de excess.prelato.etiam si iurasset de iusto auxilio non dando non obligatur: quia iuramentum non ligat ad illicita ꝛ contra ius.dicto.c.quanto.eodē titulo. Idem dic de illo qui positus in dignitate ꝛ alienans bona iurat non revocare q̄ non tenetur. vt in.c.intellecto.eodem titulo.quia est in p̄ iudiciuꝫ alterius scilicet dignitatis.c. cū cōtingat in fi.eodē titulo.c.ij.de pact.lib.vi. Et hoc tenet etiam si non iurasset prius non alienare: licet gl. sentiat oppositū in dicto.c. intellecto. per predicta.ꝛ hoc intelligo in notabili alienatiōe per quā leditur dignitas notabiliter. Secus esset i re modica quia proprium est principum donare.c.i. d donatio.ꝛ in iuramento facto a prelato de nō alienando nisi consulto papa non debet referri ad modicam alienationem: quia iuramentum non extēditur ad verisimiliter nō cogitata.c. veniēs eo.sentit Fede.ꝓsilio.ccij. Ideo iuramētū filio rūfa.ꝛ minoꝝ ꝛ vroꝝ ꝛ seruoꝝ nō valet in preiudiciū illoꝝ qui eoꝝ curā habēt: ꝛ ideo possūt ea irritare sicut ꝛ vota. ſꝫ Mlico.de li.sup.c.xxx.numeri.secus in alijs: puta voto castitatis sicut de voto habes.ī.votū.ij.

¶ Decimussextus quādo iuramētū ē ꝓtra legē positiuā vel statutū: ꝛ lꝫ fuerint multe opiniōes. vt recitat ℑſda.in.c.cū contingat. de iureiur.tamen istud mihi videtur verius dicendum circa istud.quod aut lex positiua seu statutum aliquid prohibet propter bonos mores conservandos ꝛ contra hāc nō valet iuramētum. vt in regula.nō 23

est obligatorium. de reg. iur. li. vi. Exemplum i muliere q̄ viuente viro dedit fidē adultero de cō trahendo post mortem sui viri cum eo non valet Et intelligo de bonis moribus naturalibus: qr sic lex ē idispensabilis ꝛ inuariabil'. v. di. in ꝑn. ꝛ. viij. dist. que contra bonos. Secus in bonis moribus ciuilibus: quia iuramentum cōtra ipos valet. c. significante. de pigno. vbi valet iuramē tum contra pactum legis cōmissorie. Aut lex seu statutum fundatur super bono publico ꝓncipaliꝫ ꝛ sic nō tenet iuramentum factum cōtra: quia pactis vel iuramentis ius publicū remitti nō potest ad. l. ius publicū. ff. de pac. Aut lex seu statutū non ē fundatum in bonis moribus naturalibus nec super bono publico ꝓncipaliter: sed in odiuz aliquoꝝ. ꝛ sic tenet iuramentum quādo potest si ne dispendio salutis impleri lz nō sine dispendio rerum temporalium. vt in. d. significāte. ꝛ in. c. debitores. de iureiur. Idem dicendum quando lex ꝓncipaliter ē fundata super fauore ꝓpato lz cō sequenter ꝛ secundario super publica vtilitate q̄ iuramentum ligat. Et iste ē casus ꝑprie. c. ij. de pac. li. vi. ꝛ b quādo non continet aliquam turpi ditatem contra bonos mores naturales: nec ex parte iurantis: nec ex parte materie super qua ꝑ statur: nec contra bonum publicum ꝓncipaliter. Et ratio quare teneat iuramentum. in istis duo/ bus casibus ē: qr iurādo nō peccauit qr talis lex potius ē pulegiatiua q̄z ꝓceptiua. ꝛ ideo eiꝰ con trarium nō ē i dispendiuz salutis eterne: sed solū rerū temporaliū. Aut si peccauit trāsgrediendo tñ potest seruare sine peccato. ꝛ ideo tenet iura/ mētū. c. ꝛ si xps. de iureiur. iūcto. ¶. illicitū. xxij. q. iiij. secus aūt esset qñ ē ꝓtra bonos mores na/ turales vel ꝓtra ius publicū ꝓncipaliter: qr sine peccato seruari nō pōt.

24 ¶ Vtrum talis contractus factus cōtra legem vel statutum ꝓncipaliter fundatū super fauore vl' odio ꝓpato. ita firmetur iuramento q̄ etiā here/ des obligentur. ff. ꝟba. in. d. c. cum contingat. q̄ cōmunis opinio ē qđ sic: quia iuramentum cō firmatorium validat actum inualidū ꝛ ex eo oriꝝ actio. vt in aut. sacra pubeꝝ. C. si aduersus vē. limita nisi dolo vt vel metu sit iuramētum extor tum. vt in. c. cōtingit. co. ti. ꝛ. c. licet. eo. li. vi. ꝛ in. c. ij. de pac. li. vi. ꝛ dicta aut. sacra pubeꝝ. se/ cus esset in iuramento introductorio obligatiōis puta iuro tibi dare centū nulla cā ꝓcedente: quia iste nō ē modus inducendē obligatiōis nisi in li berto. vt in. l. vt iurciurādi. in ꝑn. ff. d ope. lib. ꝛ. l. fi. ff. de lib. causa. ꝛ ibi Buil. de cu. ꝛ Bar. in. l. iusiurandum. la. ij. ff. de iureiur. ꝛ ideo nō ligaret heredes de iure ciuili sed de iure canoni/ co si fuit in culpa nō implendi. ꝛ iuramētum erat simplex: puta iurauit dare. x. ꝛ penituit de pecca/ ti' suis credo q̄ tenear p id qđ diri. ¶. heres. §. v.

¶ Sed quid si in ꝑdicta. l. vel statuto fundato su 25
per bono ꝓpato vel odio dicar nō valere ꝓtractū nūqd valebit si iuramentū interponar. ff. q̄ sic. ff acit qđ no. Imo. in. c. ij. d regula. vbi dicit q̄ in istis spūalibus ius nāle ꝑferr iuri positiuo.

¶ Quid si addatur statuto q̄ si seruata non fuit 26
solēnitas debita ꝑsumit dolū vel aliā illicitā causā ff. q̄ si ꝓstat ꝓtractū esse verū ꝛ nō ficticiū aut do losū quo ad ipm minorē ꝛ huiusmodi, p quo fit sic iuramentuz ligat tam in foro anime vbi creditur ꝑ se ꝛ ꝓtra se. vt in. c. significasti el ꝑmo. de ho/ mi. ꝛ no. in cle. i. de penit. q̄z etiā in foro ꝓtentio so qr cessat ratio statuti. Si vero fuerit dolus vel fraus tūc si statuto suberat cā ꝑsumendi dolū. vt quia cōmuniter in loco decipiebant dolose mino res tunc saluabitur opinio Bal. ꝛ Bar. ꝛ alioꝝ qui tenent iuramentum nō valere: qr nō tollit ꝑ/ sumptionē statuti legitime inductā. secus esset si statuto nō suberat cā ꝑsumendi fraudem qr tūc li gat iuramentū.

¶ Sed quero cēs statuit q̄ quilibet clericus ab 27
sens reuertar infra certū diē sub pena excōmuni catiōis clericus de licētia cēi iuerat ad studium ꝛ iurauerat creditori suo nō recedere ante eius so/ lutionē: queriꝝ an obliget iuramentū vel ꝓceptū ꝑlati seu legis. ꝛ videt q̄ iuramentū sit nullus qr ꝓtra obedientiā superioris nō potest seruare sine interitu salutis. d. c. cū ꝓtingat. ꝛ. c. ij. de pac. li. vi. sed ꝟba. in. c. veniētes. de iureiur. dicit. ꝛ est dictū Jo. an. in mercurialibus i regula i malis ꝓmissis. li. vi. q̄ ex quo cū licentia cēi fuit in stu dio ꝛ ꝑ necessitate studij ꝓtraxit debitū. vr se ob ligasse cū licētia cēi qr vno ꝓcesso ꝓcedunt oia si ne qbus illud nō hz effectū. c. ꝓterea. ꝛ. c. prudē tiā. de offi. dele. ꝛ. l. ad rē mobilē. ꝛ. l. ad legatū ff. de ꝓcu. ꝛ sic nō dz recedere sz seruare iuramē tū. secus si sine licētia cēi vel nō ꝑ necessitate stu dij sz ꝑ lasciuia: qr tūc iuramētum nō valet ꝓtra obediētiā superioris. Idē dico in prē reuocāte filiū m q̄ dicto mō iurauerat. ꝛ idē de quolibet sub dito: ꝛ facit ꝑ mercatoribus q̄ ꝓtra ꝓhibitionem suoꝝ dñoꝝ vadūt ad certa loca ꝓhibita fm q̄ ꝑ/ hibere possunt. vt in. l. relegatoꝝ. ff. de interdi. ꝛ re. ꝛ qđ ibi no. quia nō poterunt se obligare ad ibi standū nisi superiores tacite vel expresse con/ sentiant.

¶ Decimūseptimū nō obligat iuramētū qñ iu/ 28
ramētū ponit sup ꝓtractu simulato. sz distingue fm ꝟba. in. c. cū contingat. q̄ aut simulatio ē de ꝓsensu vtriusq̄ partis tā super contractu q̄z sup

iuramẽto ⁊ tunc si ex iusta causa. puta iusto timore vel quia indigebat mutuo concepit pignus in forma venditiõis vt credito⁹ lucraretur fructus ⁊ sic nõ obligat iuramentũ quia defuit consensus ⁊ fuit iusta causa simulandi ad hoc. c. i. qõ metus causa. ⁊. l. fi. C. de nõ nu. pe. Si vero ex iniusta causa fit puta causa fraudandi gabellas vel aliter ad deceptionẽ ꝓmi simulauit vnũ cõtractũ esse aliũ. ⁊ iurauit singula cõtenta in instrumento vera. tũc eo ipo ẽ periurus quia simulatio intentionis ex iniusta causa nõ excusat. vt no. in. c. interrogasti. xxvij. di. sicut ille qui ꝑce vel ꝑcio deposuit falsũ. c. i. de cri. fal. ⁊ volens ꝓtrauenire nõ debet audiri. sed si iurasset solũ nõ cõtrauenire illi cõtractui quẽ simulabat in deceptionem ꝓmi. lz grauiter peccauerit iurãdo in damnũ ꝓmi tamen nõ obligatur quia defuit cõsensus. vnde respectu dei nõ exigitur absolutio a iuramento. ar. c. tua. de spõ. sed in foro cõten. cõpellit ob seruare nec auditur volens allegare turpitudinẽ suã. ⁊ hoc verũ inquantũ ẽ solũ in ꝓiudiciũ suũz ⁊ nõ imunet periculũ anime. Aut simulatio solũ erat super cõtractu ex parte vtriusqz sed iuramẽtũ intervenit ne agat cõtra tacite vel expresse ⁊ bene cõtractus feneraticius detegeretur. ⁊ tũc iuramentũ obligat ⁊ ꝓinde ẽ ac si iurasset soluere vsuras. ℣ dicit qõ no. ℒ. ꝙ. in. l. si ex cautione. C. de nu. pe. vbi cõcludit ꝙ iurãs nõ opponere exceptionẽ de nõ nu. pe. obligatur. lz simplex renunciatio nõ valeret. In foro tamen anime si nõ habuit intentionem obligãdi se nõ tenetur. vt diri ⁊. Similiter si cõtractus simulatus nõ potest seruari sine peccato vt cõtractus symoniacus. lz ꝓciatur sub alio cõtractu quia tũc iurãs sciens peccat mortaliter. ⁊ tenetur nõ seruare. xxij. q. iiij. ꝓ totũ. Aut simulario fuit ex parte iurantis tñ sup cõtractu solum ab eo simulato vt quia aliud gerebat in corde: aliud in verbis: vel vsus ẽ verbis duplicibus calide iurãdo. ⁊ tũc ſm ℣a. in. d. c. cũ cõtingat. intelligitur ſm intentionem recipiẽtis. ⁊ sic deus videtur recipere. xxij. q. v. quacũqz. ⁊. ⁊. ex his omnibus. ⁊ licligat iuramentum ſm distinctionem. de qua supra iuramẽtum. iiij. in ꝓncipio.

29 ¶ Sed quod remediũ erit qñ iuramentũ intervenit ne in cõtractu simulato vsure petãtur ex q̃ iurauit nõ agere contra tacite vel expresse. ℟. ꝙ ad verba iuramenti ẽ recurrendũ ꝙ si verba excludũt actũ ⁊ exceptionẽ tacite vel expresse tũc debet nũciet ecclesie que poterit eũ absoluere. d. c. quẽ. admodũ. ꝙ si iurauit nõ denũciare nõ valet iuramentũ vt dictũ ẽ. intelligo quãdo ꝓncipaliter facit ex zelo salutis ꝓmi. lz secũdario ꝓp suã vtilitatem qz si ꝓncipaliter faceret ꝓp suã vtilitatem nõ credo tutus sit in ꝓscia ex quo iurauit nõ denũciare. ⁊ sic intelligo ⁊ limito. c. i. ⁊. c. debitores. de iureiuran.

¶ Decimooctauo nõ obligat iuramentũ rõne impossibilitatis vel necessitatis. aut magne difficultatis post venientis. Nã de impossibilitate dicit impossibiliũ nulla ẽ obligatio. ff. de regu. iur. de necessitate ⁊ magna difficultate dicũt doc. in. c. q̃ relã. de iureiur. ⁊ in. c. breui eo. ꝙ excusat a piurio ratio quia deus respicit animuz nõ manum. xiiij. q. v. si quid inueniſti. ⁊ facit. l. fi. ff. qui sat. cog. vnde dicit Inno. in. c. venerabilẽ. de elect. ꝙ vrgẽte necessitate põt qs ꝓpria auctoritate frãgere iuramẽtũ si nõ pot hri ſuptor⁹ a quo petatur absolutio. xi. q. iij. antecessor. 30

¶ Sed quid si tpe iuramenti credebat se nõ posse implere vel nõ habebat ꝓbabilẽ causam credendi ꝙ posset facere. ℟. Io. ꝙ peccauit mortaliter iurãdo qz defuit in ꝓmo veritas. in secundo iudiciũ. ⁊ sic ẽ piurus. secus si. ꝓbabiliter credidit posse facere. 31

Decimonono. nõ ẽ obligatoriũ iuramentũ quã do quis nõ habuit animũ obligãdi se cũ iurauit. puta quis ex dolo inductus iurauit ꝙ omnino si iurasset nisi dolus fuisset. etiã si dolus vẽit re ipa quia nõ tenet. facit. l. tres fratres. ff. de pac. ⁊. l. si sor⁹. C. de colla. ⁊ ℣ ede. ꝓ filio. exev. vbi determinat filiã minorẽ seductã a fratribus que renũciauit bonis paternis. credens ꝙ nõ valet qñ multoplus q̃z dos sua. ꝙ nõ valet quando mꝰto plus valet. quia vbi dolus ẽ ibi excludit volũtas. l. i. ff. de dolo. tenet sanctus Bona. vbi. ⁊. q. iij. ar. i. ꝙ vniuersaliter nõ obligat iuramentũ. si animũ obligãdi nõ habuit dz tñ idẽnitati ꝓmi satisfacere si dolose decepit eum ſm Ricar. eadem di. ar. i. q. ij. ⁊ an peccet mortaliter iurando. dic vt. ⁊. ⁊. ix. facit. c. veniens eo. ⁊. c. quintanallis ibidem. 32

¶ Vigesimo nõ obligat quando iuramentũ cõ mutatur in melius. vt in. c. puenit. cl. ij. de iure iur. sed hoc habet duas limitationes. ꝓma ꝙ hoc ẽ verũ quando vtrũqz nõ potest impleri ſm dominũ ant. in. d. c. puenit. Nã tũc quando iuratũ ẽ impeditiuum vel turbatiuũ maioris boni lz sit tutũ habere licentiã a superiore tamen nõ ẽ necessaria. quia potest cõtrauenire iuramento. allegat. c. cõmissum. de spon. ⁊. c. licet. de regula. allego. c. scripture. de voto. vbi hoc tenet Innoc. apertefacit gl. in. c. monach⁹. xx. q. iiij. ⁊. xxiij. q. v. noluit. secus esset si bonum iuratum nõ eet impeditiuum maioris boni. sed vtrũqz posset fieri quia sine auctoritate superioris nõ posset con- 33

trauenīre iuramento. Iz eps posset dispensare vt ptrauenīat rone maioris boni fm Inno. i. c. de bitores. co. ti. Similit dic si eet dubiū an eet ma ius bonū necessario requiri dispsationē epi. ar. c. i. de voto. Secūdo limitatio ē q vera est dicta regula qñ iuramentū nō cōcernit ,ppriā vtilitatē alicuius: q: si cōcernēt nō essz vera etiā si vnū sit totaliter impeditiuū alterius nec ,pdest in hoc au ctoritas superioris. Jf acit qđ no. in. c. quanto. co dē ti. z in. c. cū inter. p. de renū. z Jo. an. i mer/ curialibus in regula in malis. de reg. iur. lib. vi. Illā debitor qui iurauit vnā rē dare nō pōt dare meliorē aliaz ,p illa inuito creditore. l. ij. §. i. ff. si cer. pe. z insti. qui. mo. tol. oblig. in pn. nisi ve/ lit in ,ppriā religiōis obseruātiā ptmutare z vnū ē ipeditiuū alterius. z hoc placet fauore religiōis z etiā sequit Pa. in. d. c. pcenit.

34 ¶ Vigesimumpmū nō obligat iuramentū fm aliquos quando id qđ iuratur cōsistit in facto vt teneatur pcise ad factum: ratio quia fm aliquos de iure ciuili obligatus ad factum sufficit si soluat interesse. vt in. l. stipulatiōes. nō diuiduntur. ff. de ver. ob. z in. l. si quis ab alio. in fi. ff. de re iu di. quia fm cōmuniter doc. tenetur vel ad factuz vel ad interesse z nō pcise ad factū. vt no. Bart. in. d. l. stipulationes. sed ego dico contrariū. s. q pcise teneatur ad factum de iure diuino z canoni co. z hoc intellige si potest impleri z non sit con tra bonos mores z aliquod pdictor in quo non obligat iuramentum z ,pbatur hoc per. c. pmuz. z. c. qualiter. de pac. z. c. iuramēti. xxij. q. v. Jf a cit. c. licet. de voto. z. c. er litteris. ij. de spon. z c. nouit. de iudi. z dictuz. c. z si xps. z hoc videt sensisse Bart. c. vbi. s. qui vult q vbi obligatio descēdit a lege compellitur quis pcise ad factū. ar. in. l. qui liberos. ff. de ritu nup. cum similibus. Idem dicit si a testatore: nisi inducatur spes ser/ uitutis persone. vt in. l. ticio. §. ticio. z. ff. de con di. z demon. hec regula esset vera quando quis ,pmisit factum alienum quia non tenetur nisi fa/ cere quantum in ipo est bona fide. de spon. ex lit teris. nec obstat q dictum ē. s. iuramētuz. iiij. §. i. quia ibi non tenebatur pcise stare sententie sed vel parere vel prestare penam: z hoc etiam non haberet locum quando ,pmittens pcise intende/ bat se obligare ad parenduz sententie: vel potest dici q verum est q sufficit pstare interesse sine p iurio quando factum esset inutile parti si pstaret vel ē factū ipossibile q: tūc nō obligaret iuramen tū sup tali facto pstitū.

35 ¶ Vigesimūsecundū non obligat quando quis iurauit seruare qđ nō est. puta iurauit seruare sta tuta intelligitur de factis. z si addidit q per idem iuramentum prestitū obseruabit. etiam 'que fient non obligatur ad illa que fiēt ratiōe iuramēti ita q sit periurus: sed bene ratiōe ,pmissiois obliga bit. vt in. c. clericus. co. ti. sed iste casus nō ē rati one eius qđ non est: sed q: seruare futura nō iu/ rauit: sed promisit solum per iuramentum pri/ us prestitum non tamen tunc factum: z ideo si iu raret seruare etiam facienda teneretur. aliter eet periurus.

¶ Vigesimumtertium non obligat iuramentū prestitum circa ea que subduntur potestati alteri us: puta vxor que iurauit peregrinationem vel abstinentiam similiter seruus monachus z hu/ iusmodi. z ideo non possunt implere cum eis cō tradicitur a viro domino vel abbate. z de hoc dic vt infra votum. secundo facit quod. s. dixi. §. xxij.

¶ Vigesimumquartum non obligat iuramen/ 37
tum quando animo euadendi soluz quis aliquid iurat q metus causa perlatum. xxxi. q. ij. Lotha rius. in fi. vnde qui iurauit redire ad carceres. si carcer est iniuriosus non tenetur redire q metus causa. c. i. secus esset si non esset iniuriosus: quia tenetur etiam si imineret periculum mortis. fm glo. in clementi. pastoralis. de re iudica. z Bar/ to. in. l. relegati. ff. de penis. Et ideo istud est ve rum quando vult euadere illud quod indebite su stinet. z sic vt euadat iurat nō intēdēs se obliga/ re: secus esset si intēdebat se obligare qñ iurauit: q: tūc dic vt. s. §. ix.

¶ Vigesimumquintum non obligat iuramen/ 38
tum quando iuramentum est conditionale vel ,p pter causam: quia nisi conditio extet vel causa nō obligatur de condi. appo. c. verum. de iureiurā do. c. peruenit. el secundo. z hoc intellige quādo tota obligatio ponebatur in conditionis euen/ tum: vel propter causam: alias teneretur. vnde iurans ire ad sanctum Jacobum vt fratrem su/ um videat z peccata sua redimat. licet frater suus decesserit tenetur nihilominus ire propter alias causam.

¶ Vigesimumsextum non obligat quando sin 39
gulares firmant statuta collegij cum iuramento dictis statutis sublatis per ipsam vniuersitatem. vt dicit Jo. an. in. c. i. de his que fi. a ma. par. ca pi. quia non obligat nisi remanentibus statutis. vnde eis sublatis per vniuersitatem tollitur iura menti vinculum: quasi iuramentum liget singu/ los vbi singulares contraueniūt: secus si contra ueniunt collegialiter tollendo statutum. Pa. ve ro in. c. dilecto. de pben. distinguit z bene q: aut singulares de collegio iurant vt singulares. z sic ē vera opinio Jo. an. Exemplz statuto cauetur

q̄ nullus det vocem non matriculatus. Jurauerunt singuli seruare statutum. Similiter q̄ nullus vadat de nocte statuunt: iurant seruare statutum certe: quia hoc concernit obseruantiam singulorum. ideo si collegium tollat statutuz nō peccabunt contrauenientes quia iuramentū erat statuto accessoziū ⁊ remoto principali remouetur ⁊ accessoziū. Si vero iuramentū astringit eos ad obseruantiam vt collegialiter sic sine periurio non possunt contrauenire etiam collegialiter causa rationabili non subsistente exemplū. vt in. d. c. dilecto. Nam canonici iurantes vt etiam collegialiter non recipiant quia non est dubium q̄ vt singuli non possunt eligere canonicos. Ꝑdaulus vero in clemen. i. de regula dicit si iurant statutū seruare q̄ si collegialiter contrauenium non sūt periuri: quia tollunt statutum ⁊ per consequens iuramētū. Si vero iurant suare ꝓtenta in statut̄ specialiter puta non ibo ō nocte ⁊ huiusmodi nō habito respectu ad statutum sic sunt periuri si cō trauenium qualitercūq;. Aduerte tamen quod in casu in quo non possunt contrauenire collegialiter debet intelligi nisi per causam concernentem fauorem publicum quia sic possent cōtrauenire non obstante iuramento quia istud intelligit exceptū. vt no. Ꝑda. in. d. c. dilecto. ⁊ fm p̄dicta intellige glo. in. c. in his. xi. di.

40 ¶ Vtrum successores in aliquo collegio vl'vniuersitate in qua predecessores fecerant statuta et iurauerant ea seruare teneantur sub pena periurij talia statuta seruare. Respon. q̄ non quia obligatio iuramenti est personalis ex parte iurantis nec extenditur ad successores quantum ad periurium. licet teneantur ipsum seruare de solu. c. i. de vsuris. c. tua. de iureiuran. c. veritatis. sed ex parte eius cui iuratur transgreditur personaz vnde ꝓmittens obedientiā ꝓlato ⁊ successoribus eius non tenetur iterū ꝓmittere successori. quia ē ei obligatus sicut antecessori cui ꝓmisit. Ꝑallit in liberto qui tenet ⁊ dz ꝓfessionē facere infra annū nouo prono. xij. q. ij. sepe fit. not. Jnn. ⁊ Ber. in. d. c. veritatis.

41 ¶ Vigesimumseptimum quando quis iurat incaute ⁊ hoc ꝓpter aliquam necessitatem implere nō potest. xxv. di. c. vnū oziariū. §. alias ea demū exemplū pone de matre que iurauit filiū verberare ⁊ huiusmodi minima: quia videtur venale tale periurium ꝓmissoziū: q̄ non videt deꝰ acceptare cū maioꝛi obligatiōe quā natura coꝛ i portet vt ibi patet.

42 ¶ Vtrū in dependētibus ab aio alicuius vel cōscia sit standū eius iuramento. §. Ꝑda. in. c. vidua. de regula. q̄ sic. vt extra de sen. excō. c. si vero. el. ij. de homi. significasti. ⁊. c. vidua. ꝑdicto q̄ vr ꝓtrariū. q̄ intelligit q̄n certa ꝓsūptio extrinseca cōiecturat animū q̄ tūc nō statur in ꝓiudicio alterius al'sic.

¶ Iuramentum vi. quo ad absolutionem gs potest absoluere a iuramento licito tam ex parte iurantis quaz recipientis. §. Ꝑda. in. c. quāto. de iureiuran. Aut iuramentum fuit prestitum in materia spectante principaliter ad papā vtputa cum canonici iurauerunt nō recipere vltra talem numerum aliquem in canonicum ⁊ huiusmodi. ⁊ sic papa potest etiam sine causa absoluere quia in tali iuramento intelligitur excepta auctoritas pape. vt in. c. venientes eo. Et hoc voluit Host. in. d. c. quanto. Aut fuit prestitum in alia materia ⁊ tunc aut est ad honoꝛem dei ꝓncipaliter. ⁊ sic sine causa nullus potest absoluere nisi solus deus. ⁊ sic intellige Jo. an. post vicen. i c. ij. de spon. Nam papa non potest remittere sine causa obligationē deo quesitaz. ij. q. iij. si manet. xxij. q. iij. si is qui. Ex quo infertur q̄ sicut papa nō potest alium absoluere in hoc casu sic mꝫ tominus seipsum. c. fi. de insti. ⁊. c. per vestras. de iure pa. Aut subest iusta causa sic tam papa potest q̄z episcopus ⁊ q̄ eps possit no. Jnno. in. c. debitoꝛes. de iureiur. Et ideo subsistente iusta cā poterit episcopꝰ cōmutare ⁊ interpretari fm do. An. in. d. c. quanto. ⁊ spe. in ti. de legato. quādo s. dubitatur de eius validitate ⁊ alijs dubijs ⁊ et absoluere fm Jnnoc. quem sequitur Ꝑda. in. c. cum contingat eo. sed est differentia inter papaz ⁊ episcopū. quia eps non potest nisi respectu sue diocesis. papa veroꝛ respectu totius oꝛbis vel respectu magnaꝝ psonaꝝ aut magni dubij est reg rēdus. ⁊ sic potest intelligi. c. venerabilē. de elec. ar. c. fi vero. cum similibus. eo. ti. Alius autem citra episcopū vel qui nō habet episcopalē iurisditionem nō potest absoluere in iuramento sicut nec in voto dispēsare. vt no. in. c. i. de voto. Sz que ē cā legitima absoluendi iuramento pstito in materia spectante ad honoꝛem dei. §. q̄ pp scādalum euitandum. vt no. glo. in. d. c. quanto. ⁊ Jnno. in. d. c. venerabiliem. vel maioꝛ vtilitas vt no. Jnnoc. in. d. c. debitoꝛes. ⁊ ē ter. in. c. p̄uenit. el. ij. eo. vel subest alia iusta causa de quibus. xv. q. vi. nos sanctoꝛ. ⁊. c. auctatē. Et credo q̄ hoc sit relinquēdū arbitrio ipoꝛ vt ex pdictis colligāt quō in alijs debeāt iudicare. Si vo materia in qua ē pstitū nō ptinet ad papā nec ad honoꝛem dei. sic papa potest ex causa absoluere. vt in. c. quanto. de iureiuran. ⁊ in. c. ij. de voto. alꝫ nō respectu laicoꝛ sibi in tpalibus non sub-

ditoꝝ. vt in cle. pastoralis. de re iudi. ⁊ q̄ nō not. ī c. que in ecclesiarū. de cōsti. ⁊ in. l. fi. C. si contra ius vel vti. pu. ſſ acit q̄ no. ī. obedientia. §. ij. Similiter dic q̄ potest episcopus ex causa legitima absoluere a iuramēto licito. ⁊ dī cā legitima q̄n ineſt turpitudo ex parte recipiētis. Vnde dicit ſſpa. in. c. i. de iureiur. q̄ si notorie cōstat de turpi receptiōe poterit episcopus absq; hoc q̄ citet vel rogat suscipientē relaxare ⁊ absoluere. puta cū qs ex metu exegit iuramentū sup eo de quo alʒ de iure nō tenet vt exemplificat idē ſſpa. i. c. ad nostrū. cl. iij. co. ti.

1 ¶ Vtrū in omnibus p̄dictis in quibus dixi iuramentū nō obligare possit quis ꝓpria auctoritate cōtrauenire. ſ. vt colligo ex Inno. in. c. cum quidā. de iureiur. q̄ quando est dubiū an sit obligatoriū tūc nemo p̄ter auctoritatē superioris potest cōtrauenire nec iudex secularis in casu ī quo ē dubiū inter doc. an sit obligatoriū vel ne potest se intromittere sed remittere ad iudicē ecclesiasticū. Ita no. ſſpa. in. d. c. cū cōtingat. Quādo vero nō ē dubiū de iuramenti obligatiōe tūc si potest seruari absq; dispendio salutis debet absolutio peti ꝓpter reuerentiā sacramenti. Si vero sit in dispendium salutis tūc potest homo ꝓpria auctoritate cōtrauenire. Et no. hic q̄ in dispendiū salutis dicitur omne illud q̄ charitati dei derogat vel eius perfectiōi vel disponentibus ad eā Videtur tamen ſſpa. in. c. cum quidam. de iure iur. tenere nō ee necessariā absolutionē supioris et q̄n p̄t seruari sine interitu salutis nisi solū ne noteꝝ de trāsgressiōe iuramēti. hoc ē dicere ꝓpt scādalū. ⁊ sic credo q̄n. ſ. ē clarū q̄ nō obliget iuramentū. q̄ no.

2 ¶ Vtrum iuramentum q̄ cōcernit fauorem iurantium tantum sit remissibile per eos qui iurarunt. ſ. Jo. an. in. c. ij. de spon. ⁊ Jo. de lign. in cle. i. de vsuris. q̄ sic. ⁊ facit. d. c. ij. secus si cōcerneret cultum dei vel religionem. vel pietatez puta iurarunt duo sibi inuicem q̄ religionem intrabunt q̄ dicent duo psalteria vel q̄ de lucro eorum dabunt certam partem pauperibus ⁊ huiusmodi. quia nō possunt sibi remittere. Similiter nō possunt si sibi iurarūt id ad q̄ tenebantur puta q̄ nō facient furtum q̄ mercatores nō falsificabunt merces ⁊ huiusmodi. Similiter etiam non possunt remittere quando iurant super aliquo faciendo vel nō faciendo q̄ nō pertinet ad eū cui iuratur sed simpliciter. puta iuro tibi q̄ nō negociabor vel non faciam talem artem si tamen tale iuramentum respiceret incomodum alterius puta cōmunitatis vel aliorum. nō valeret vt dictuz est. Similiter nō teneretur quando iurando de aliquo faciendo vel nō faciendo intendebat fi ille cui iurabat similiter faceret. q̄ sic si ille non seruat nec iste tenetur. ſſ acit quod no. Jo. Jnnocen. ⁊ Ber. in. c. peruenit. ij. ⁊ facit. c. ficut. cl. iij. de iureiur.

¶ Vtrum vniuersitas que iurat aliquid seruare vel facere vel nō facere teneatur quando maior pars facit contra. ſ. Rodo. q̄ si quādo iurarunt habebant aliquam conditionē in mente fm illam debent seruare. puta si alij omnes vel maior pars seruabit. ⁊ ego. Si vero nullam conditionem habebat sed dubitatur an fuerit simpliciter. vel sub aliqua conditione tunc si iuramentuz spectet tantum ad comodum iurantium ⁊ medietas vel maior pars seruat ⁊ hoc vergat in damnum seruantium ⁊ lucrum non seruantium benigne interpretandum est q̄ aliquibus non seruantibus alij non tenentur seruare. Si vero nullum incomodum patiuntur seruantes nō ē tutum contra uenire sed denuncietur prelato. vt vel cogat seruare vel sibi inuicē remittere. Si vero concerneret comodum aliorum a iurantibus non posset nec sibi remittere nec alijs non seruantibus non seruare sine piurio si simpliciter iuraret. Et si dubitant an simpliciter iuraret vel sub conditiōe dimittant incertū. ſ. non seruando ⁊ seruent quod est certum. 3

¶ Vtrum l'cite quis possit petere absolutionez a iuramento in casibus vbi tenet. ſ. fm ſſpa. in c. quanto. co. ti. q̄ aut iuramentum continet turpitudinem ex parte suscipientis. ⁊ maxime cōcurrēte materia turpi super qua prestatur sed ex pte iurantis nullum iminet peccatum sic potest peti absolutio non obstante ꝓditione aduersarij. Casus est in. d. c. debitores. ex quo patet q̄ filiusfa. qui cum iuramento renūciauit macedoniano potest petere absolutionem ī terris. vbi cōmuniter hodie filij non inducuntur ad tantum malum. ⁊ hoc est tutius fm do. An. in. d. c. quanto. ⁊ placet ſſpa. q̄znis posset de subtilitate iuris dici q̄ ñ tenet iuramentum si bene ponderetur. l. i. ff. ad macedo. quia emanauit ad compescendum libidinem peccantium ⁊ sic ꝓpter bonum publicuz corporis ⁊ anime contra q̄ iuramentum nulluz est. c. si diligenti. de p̄scrip. ⁊ c. cōtingit. cl p̄mo. de sen. excō. Jtē q̄ iuramentū nō solū ē nullum quando continet in se peccatum sed etiam quando potest p̄bere occasionem peccandi. c. cum ab omni. de vi. ⁊ ho. cle. ⁊ c. naz ꝓpisc̄etiā. de cōsti. ⁊ c. sicut ex litteris. de iureiur. Aut iuramentum est contra legem que est in fauorem p̄uatoꝝ vel odium. vt in muliere minore ⁊ hmōi. ⁊ tūc si potest seruari sine dispendio salutis absolutio nō 4

potest peti. c. si vo. cum similibus. eo. ti. quod intellige verum quando sine dolo: vi: vel metu: sed sponte ⁊ scienter est iuratum. Si vo iuramē tum fit in contractu ⁊ datur enormis lesio ꝫ iura uerit non contrauenire: tamē poterit absolutio nem petere: q̄ presumit̄ dolus. l. omnes. §. luci us. ff. de his que in frau. cre. l. qui testamētū. ff. de proba. ⁊ nihil interest vtrum interueniat do lus a proposito: vel re ipsa. l. si quis cum aliter. ff de verb. obli. Et verba iuramēti debent intelli gi ciuili modo. s. q̄ non contraueniat nulla ratio ne vel causa exceptis grauibus lesionibus. ar. l. creditor. §. lucius. ff. man. Intellige nisi sciēter iurasset: q̄ cessat dolus ⁊ re ipsa ⁊ ex proposito. ⁊ ideo non poterit. Sic ēt si non intellexerit enor mem lesionem ꝫ dixerit non contrauenire: neq̄ magne neq̄ parue vt ponunt notarij non prop tera prohib etur quin possit petere absolutionez de hoc vide. s. arbiter. §. r.

¶ Iurisditio ſm Azo. dr̄ aditione quod est potestas ⁊ iu ris quasi iusta ⁊ legitima potestas.

1 ¶ Jurisditio sine coertione non valet: de offi. de le. c. pastoralis. vnde dicit ter. in. c. fi. ff. de offō eius cui iur. ma. Jurisditio sine modica cobertio ne nulla est iurisditio.

2 ¶ Jurisditione cōmissa omnia sine quibus ēr plicare non posset intelligitur cōmissa. fil'r. ff. de iurisdi. om. iudi. l. ij.

¶ Ius est ars boni ⁊ equi. ff. de iusti. ⁊ iur. l. i. Jus cōstare non potest nisi fit aliqs iurisperit⁹ p quē possit quoti die in melius perduci. ff. de origi. iur. l. necessa rium. Jus diuidit̄ in ius naturale gentiū: ciuile: ⁊ publicū: de quo vide di. i. per totum. ⁊. ff. d̄ iu sti. ⁊ iur. per totum. Utrū facta contra ius vale ant. vide. j. ler. §. xviij.

¶ Ius patronatus ē ius ho norificuz oneros̄m ⁊ vtile alicui competens in ec clesia. p eo q̄ de diocesano ꝫsensu eam cōstruxit fundauit vel dotauit ipse vel is a quo cām habuit ſm Jo. an. ⁊ ℔da. in ſtica. de iurepatro. ⁊ dr̄ ho norificum: q̄ habent honorem pñtandi rectorez q̄ sine eius pñtatione si episcopus vel alius pre latus instituit ipso iure est nulla per. c. decernim⁹ xvi. q. vij. ꝫ Jo. an. in. c. ij. de offi. vica. lib. vi. nisi quando patronus fuisset negligens in pñtan do: q̄ elapso tempore bñ instituit. ℔dapa vo bñ posset sine pñtatione patroni. ⁊ fil'r legatus d̄ la tere si patronus sit ecclesiasticus: non tamē pos set predictus legatus, si cēt secularis. vide glo. in cle. per litteras. de preben. ⁊ iste est casus. c. cum dilectus. de iurē patro. onerosum dr̄ q̄ patron⁹ tenetur defendere ecclesiam ne bona indebite di lapidenť. xvi. q. vij. filijs. Unde pñtatus tenet̄ reddere rōem de administratione patrono. Jn tellige si patronus est ecclesiasticus non secularis vt nō. in. c. cum ⁊ plantare. de priui. ⁊ ℔da. i. c. ex litteris. ⁊. c. cum propter. eo. ti. Non tamē val de stricte dicendo quid expendat quotidie sed in gnē. Jta nō. ℔da. in. c. ex litteris. de iure patro. Utile dr̄ etiam q̄ si veniret ad inopiam tenetur ecclesia ex redditibus: vltra necessaria remanen tibus alimentare patronū pinguius ꝫ alios pau peres. c. quicūq; ꝫ. el. ij. ca. cā. ⁊. q. ⁊. c. nobis. i fi. de iure patronatus. Et nō q̄ ius patronatus ha bens aliqs dicitur patronus aliquando aduocat⁹ ⁊ vicedominus custos guardiā habens eius fre quentationis vel processionis ſm Hos. c. prete rea. co. ti. ⁊ in. c. in singulis. in fi. de sta. mo. ⁊ iō supponunt pro eodem.

¶ Quibus modis acquirit̄ ius patronatus. ſ. 1
q̄ ex tribus. ℔primū q̄ fundauit ecclesiam. i. fun dum ad edificandum dedit. d. c. nobis. ⁊. c. ab batem. xviij. q. ij.

¶ Secūdum est ex ꝓsōne ecclesie. c. monasteri 2
um. xvi. q. vij. ⁊ hoc intellige si facit de consensu episcopi. cum alio modo ecclesia fieri non debe at. de consc. di. i. nemo de iure pro. qñ. ⁊. c. no bis sicut. xvi. q. vij. filijs.

¶ Sed quid si ad refectionē dedit. ſ. q̄ non acq 3
ritur ius patro. ſm Lau. ar. ff. ne quid in lo. pu blico. l. i. §. vicinales. qō verum est qñ non ē oio destructa. Secus si fundit⁹ erat destructa ⁊ de cō sensu reparauit q̄ par inde est. ac si de nouo fecis set de iude. consuluit. ⁊ in autē. vt nullus fab. ora toꝛij. dom. §. i. ꝫ primus qui edificauerat amittit ius patronatus si non dederat fundum: vel ſm glo. in. c. quoniam eo. dotem. etiam si de eadem materia sit reparata.

¶ Tertium est ex dotatione. d. c. filijs. ⁊. c. qui 4
cunq; ibidem. Et hoc intellige de dote data an te consecrationem: q̄ post ꝰsecrationem nō indu ceretur: q̄ nulla seruitus rei sacre potest imponi. ff. de serui. l. seruitutes. la. ij. §. vlti. ⁊ qō hunua ni iuris desinit esse: seruitutem non recipit. ff. cō munia predio. l. caueri. tū Jnno. ⁊ Hos. tenent q̄ si non habet dotem ⁊ sibi detur post consecra tionem q̄ acquitur ius patronatus: q̄ sine substā tia rerum non posset ecclesie deseruiri. i. q. iij. si quis obiecerit: ⁊ magis placet ⁊ no. q̄ nisi dēt̄ p dote vel rōne dotis non habebit ius patronatus sed erit benefactor ſm ℔da. in. d. c. quoniam. Li mitat etiam hoc ibidem ℔da. q̄ ex dotatione post consecrationem efficitur patronus. Nec quādo

fundatoꝛ non potest cõpelli ad ipsam dotandam
sicut fit in aliis capellis. qđ nõ.

5 ¶ Vtrũ possint esse plures in dote ꝓstituenda. ff.
Inno. q͡ fic. Et quilibet erit patronus. vult etiã
glo. lxiij. di. i sũma ꝛ fic limita glo. in d. c. gcũ q͡.
que vult q͡ dãs modicã dotẽ non sit patron⁹. qz
vex est quãdo vnus solus dat. secus si plures si-
mul dant sufficientẽ. Jdẽ dic in fundatione ꝛ he
dificatione. ꝛ sic patet q͡ multi possunt esse patro
ni. puta quia vnus dedit fundũ. alter hedificauit
alter dotauit. vel plures hedificauerunt vel dota
uerunt.

6 ¶ Vtrũ ius patronat⁹ transeat ad heredes. ff.
pa. i. c. i. de iure pa. q͡ fic ẽt extraneos. ita q͡ si pa
ter instituit filiũ in certa re: et eẽncũ heredẽ vni-
uersalẽ ius patronat⁹ transibit in extraneũ non i
filiũ. ꝛ si plures sunt heredes in oẽs transit. vt in
. d. c. i. ꝛ cle. fi. eo. ti. ꝛ nõ solũ transit ad masculos
los sed etiaz ad feminas heredes. ff acit. c. fi. de
excessi prela. sentit glo. in. c. quoniã inuestiturã.
xvj. q. vij. ꝛ ideo filius qui repudiauit hereditatẽ
paternã nõ erit patron⁹. fm ff eõ. cõsilio. cxi. ¶ Et
hodie determinatũ est per dictã cle. fi. q͡ succedunt
non per capita sed per stirpes. vnde si plures suc
cedũt vni ex duob⁹ patronis etiã omnes habent
loco vni⁹. et licet vnus habeat plus de heredita-
te q͡z ali⁹ dumodo non sit heres in certa re consti
tutus equaliter erit patronus.

7 ¶ Vtrũ ius patronatus possit diuidi inter here
des. ff. pa. i. di. c. i. q͡ non qualitercũq͡z itelliga-
tur ista diuisio. cũ ipsũ ius sit incoꝛporale. possũt
bene cõuenire patroni vt alternatis vicibus pre-
sentent. d. cle. fi. Similiter si habẽt plures eccle-
sias possunt cõuenire vt presentet vnus in vna:
ꝛ alter in altera. quia sicut diuisio permittitur i tẽ
poꝛe: ita ꝛ respectu locoꝝ. et ista non est diuisio q̃
prohibet in. d. c. i. de iure patronatus.

8 ¶ Vtruz ius patronat⁹ possit adiudicari vni ex
heredib⁹. ff. pa. in. c. querimoniã eo. ti. q͡ non.
quia si equaliter diuidũt non apparet quare hoc.
Si inequaliter diuidũt et tunc si datur ꝓ restaura
tione illi qui min⁹ habet illiciũ est et symoniacũ.
. c. preterea. eo. ti.

9 ¶ Vtrũ ius patronatus transeat cũ vniuersita-
te bonoꝝ. ff. q͡ fic. xvj. q. vij. nemi. de reꝝ pmu
ta. c. ad questiones. ꝛ c. vlt.

10 ¶ Vtrũ transeat donatione. ff. q͡ fic. c. ex insi-
nuatione. ꝛ c. consultationibus eo. ita tamẽ q͡ si
est laicus non potest donare cuicũq͡z laico sine li
cẽtia episcopi. vt in. c. nullus. ꝛ c. preterea eo. ti.
sicut nec aliquod aliud ius spirituale. Si vero do
naret ecclesie aut loco religioso tunc sedz aliquos
põt sine licẽtia episcopi. vt nõ i dicto. c. nullus. ꝛ
. c. ex insinuatiõe. ꝛ c. illud. et. caplo. significasti.
eodẽ titulo.

¶ Vtrũ possit dari in feudũ. ff. q͡ fic cũ vniuer ii
sitate. c. cũ sedm eo. ti. ſz specialiter nõ.

¶ Vtrũ vẽditione transferatur. ff. q͡ si speciali 12
ter vẽdatur est symonia. si emit intẽtione vt pos-
sit presentare quẽ vellit vel priuare. ꝛ debet spoli
ari ille qui emit ꝛ ecclesia debet esse libera secũdũ
Inno. Si vero emeret cum vniuersitate tẽpoꝛa-
liũ cũ quibus transit etiam ius patronatus nõ est
symonia ſz host. et cal. vt patz ex. c. ex litteris eo.
ti. qđ verũ credo cuz non emit principaliter talia
bona tẽpoꝛalia ꝓpter ius patronatus consequẽ
dũ. qz si pricipaliter ꝓpter hoc emeret esset symo
nia ita nõ. pa. in. c. qz clerici. eo. ti. Jtẽ sedm Jo.
an. in. c. vnico co. li. vj. si dicat vendo tibi villã ꝛ
ius patronat⁹ quod habeo in ea nõ valet venditõ
secus si simpliciter vẽdit villã. vt in cle. pastoꝛa-
lis. de re iudica. Et ideo emptoꝛ vel feudatarius
cũ acquirãt directũ vel vtile dominiũ rerũ similit
acquirũt ius patronat⁹ licite sicut alios fruct⁹ ha-
bent. ff. de cõtraben. emp. l. dolia.

¶ Vtrũ vẽdens oia iura que habet in tali villa 13
que nõ est sua intelligat vẽdere ius patronatus
quod ibi habet. ff. q͡ nõ. quia ad hoc vt transeat
oportet q͡ res que vẽditur talis sit. q͡ etiã sine ex
pressione vniuersitatẽ vel ius patronat⁹ in se con
tineat. sicut est villa vel castrũ quod in se continet
honoꝛẽ iurisdictionẽ districtũ. ꝛ ius patronatus
ff. de verbo. signi. l. pupillus. §. territoꝛiũ. ſz quã
do dicit vẽdo tibi oia iura resoluitur hec vniuer
salis in singulares. scz vendo tibi hoc et illud. cũ
autẽ ius patronat⁹ sic nõ possit vẽdi sic in tali vni
uersali nõ cõprehẽdit. Sed si sit aliquod vniuer
sale q͡ multa iura in se cõtineat vt est hereditas:
bene trãsit cũ illo ius patro. ff. de pe. he. l. Jtẽ vi
dendũ. §. finali. ꝛ duab⁹ sequẽtibus.

¶ Quid si vẽdat quis palatiũ vbi habet capellã 14
que forte habet multa priuilegia: ꝛ multos reddi
tus transiet ius patronatus cũ palatio. ff. q͡ fic.
ar. l. si mercedẽ. §. si cũ funduz. ff. de act. emp. qz
ad capellã non est nisi per palatiũ nõ. hosti. ꝛ Jn
no. in. c. ex litteris. eo ti.

¶ Vtrũ possit pignoꝛi obligari. ff. verioꝛ opio 15
est Jnno. q͡ non etiam cũ vniuersitate. quia cum
creditoꝛ non possit vti pignoꝛe si vacaret ecclesia
nemo posset presentare.

¶ Sed infra quantũ tempus debet patronus p̃ 16
sentare. ff. q͡ si est laicus habet quattuoꝛ mẽses.
si clericus ser a tẽpoꝛe vacationis. c. eã te decz. eo.
titulo. ꝛ est tex. in. c. vnico co. li. vj.

¶ Sed nũquid poterũt variare. ff. q͡ fic si est lai 17
cus antequã episcopus cõfirmet. vt in. c. qđ aũt.

ꝛ.c.cū aūt.ꝛ.c.pastoralis.eo.ti.si est ecclesiastic⁹ patron⁹ non potest vartare postꝫ presentauit.d. .c.pastoralis.cū.c.predictis.eo.ti.

19 ¶ Vtrū pītans indignū priuetur iure presētādi.ff.q si est clericus qui presentat indignū priuatur ea vice.ter.est in.c.sicut in fi.de supple.negli.plato.ꝛ.c.iij.de ec.hedifi. Si vero est laicus nō priuatur vt ellicitur subtiliter de offo. ordi.c. cū vos.hoc tenet Inno.ꝛ hosti. ꝛ Ber. in.d.c. cū vos.et archi.in.c.suscepti depreben.li.vj.peccat tamē mortaliter scienter presentādo indignū: quia infideliter agit in officio sibi cōmisso.vide. administratio.

19 ¶ Vtrū quis possit presentare seipsuꝫ.ff.q nō sed bene filiū.dūmodo fit idone⁹. ff ac.c.per vestras.eo.ti.ꝛ ibi nō. Ber.ꝛ hosti.et pa.ponit in .c.cōsuluit.eo. ti. similiter possit presentare vnū ex seipis.ff acit.l. vbi adsūt.ff.de iuto. tenet glo. in dicto.c.consuluit.

20 ¶ Vtrū presentat⁹ a maiori parte patronorum sit admittendus. ff.pa.in.c.quoniam.eo. ti. q aut presentatio fit ab istis sicut a collegio. et tūc requiritur maior pars respectu totius capituli. sm Jo.an. et videtur ter.in.c.ecclesia.el. primo de elec. Aut presentatio fit ab istis vt a singularib⁹ vt cōmuniter fit a laicis.ꝛ tūc admittitur qui presētatur a pluribus. verbi gratia sunt ser patroni. tres presentant: admittitur qui presentatur a tribus: vt a pluribus presentatus. quod bene nota quia facit ad multa.

21 ¶ Vtruꝫ oporteat q sint simul quando volunt presentare.ff.pa.in.d.c.quoniaꝫ. q si agunt vt collegiū oportet omnes vocare. aliter poterūt cō tempti ānullare presentationē. Si vero agunt vt singuli.ff ede.ꝑfi.xcvij.tenet q nō. Sed Bar. in lege omnes populi.ff. de iustitia et iur. tenet q siue a collegio vt collegiū est: siue a plurib⁹ vt singularcs: consensus est explicandus.dūmodo maior pars preiudicet minori: semper debent simul esse.per.l.iuris gentiū.ff.de pac.ꝛ hoc ē verius quo ad vocationē. quia forte si fuissent presentes induxissent ad cōsensū alterius. et pro hoc facit.c.ij.ꝛ qō ibi nota.de arbi.li.vj.

22 ¶ Sed quid si tantuꝫ sunt duo patroni et duos presentant.ff. Jo.an.i.c.cum autē.eo.ti. q episcopus poterit quem voluerit eorum instituere.et est bona glo.i.c.si plēs.xvj. q.vij. hoc tenet Inno.in.c.i. eo.ti. et calde.et car. in.d.c.cum autem.et pa.in.c.eā te.eo.ti.et placet. licet alij contrarium teneant.

23 ¶ Vtrum patronus possit aliquid exigere. puta aliquos cereos in cognitione iurispatronatus

ff. Jda.in.c.preterea.eo.ti. q non nisi tempore fundationis a diocesano istud fuisset sibi reseruatum.nec valet si ipse patronus fundando sibi aliquod seruitium reseruet. nisi episcopus auctoritatē prestiterit. vnde si episcopus auctoritatē prestitisset posset tale ius vendere titulo remanente apud eum.et hoc credo verum si dedit dotem piguem et abundantez. secus si solum necessariam ad sustentationem ministrorum. quia tunc nullum seruitium poterit sibi retinere. Jtē nota.pa nor.in.c.i.de cē. Jallit hoc quando locus religiosus proprijs expensis ecclesiā hedificauit. quia tunc talis locus habet in ea omnia temporalia sicut episcopus spiritualia. vt de priui.c. cū et plantare et etiam ius presentādi.de supple.negli. prelato.c.sicut.

¶ Vtrum liceat clerico suscipere ecclesiā de manu laici patroni.ff.pa.in.c.preterea.eo.ti. q nō et si facit peccat mortaliter.et licet non sit suspensus ipso iure. tamē debet cōmuniōe priuari. Ex quo infert Jda.q si talis impetrat a papa nō expresso q prius habuit a laico non valet. Ex quo debet cōmunione priuari, vt in.d.c. preterea. et ea.postulasti de rescrip. 24

¶ Vtrum laicus hedificans capellam in ecclesia et eam dotās acquirat solum sibi iuspa. an ecclesia simul. ff. Jda.in.c.ad audien. de ec. hedi.q ecclesia simul. quia non potest negari quin ecclesia ponat fundum ex qua datione ius patronat⁹ acquiritur.c.pie mētis.xvj.q.vij.et ideo simul concurret cum laico in presentatione. Similiter si clericus hedificat ex bonis ecclesie capellam non ipse vel parentes eius acquirunt iuspatronatus: sed solum ecclesia ex cuius bonis est hedificata. 25

¶ Vtrum ex delicto patris publicatis omibus bonis eius priuetur filius iure patrōatus quod hēbat pater. ff.q si publicatio fit ab imperatore vel iudice seculari nō priuat iure patronatus nec pro aliquo crimine etiam lese maiestatis: potest imperator priuare laicum ipso. quia habet istud a papa. Jta nota.glosa.et archi. in.c.filijs.xvj. q. vij. Jntellige hoc verum quando non est in aliqua vniuersitate seculari. quia si esset ex priuatione illius vniuersitatis secularis transiret.ꝛ vide bo.glo.in.c.satis peruersū.di.lxvj. q dicit.q licet pater commiserit etiam lese maiestatis. Ex quo filij efficiuntur infames.l.quisquis. C.ad.l. iul.maie.vj.q.i.si quis cum militibus. Jfilij tamen clerici non efficiuntur infames et non perdunt beneficia: et sic nec iuspatronatus, etiā filij qui non sunt clerici nisi cū vniuersitate. 26

25 ¶ Quid si laicus hꝫ ius patronatus cum eccle
sia simul habebit ne sex mensesad pñtandu. ſ.
ſm Jo.an. ⁊ Archi. in. d.c. vnico. eo. ti. lib. vi.
q sic. ita q rone cõionis priuilegium eccleſię trã
ſibit ad laicum: ad inſtar eius qđ dr de eo qui hꝫ
rem cõem cum pupillo que nõ potest vſucapi vel
preſcribi propter pupillum. vt in .l. ſi cõem. ff.
quēad. ſer. amit. ita per eccleſiam conſequit qđ p
ſe conſequi non poſſet de conceſ. preben. c. penſ.
Idem dic quando clericus ⁊ laicus habent pñta
re q habet tempus ſex menſium ſm Jſpan. in. c.
eam te. eo. ti. qz maius dignum trahit ad ſe min⁹
dignum. c. q in dubijs. de conſe. ec. vel alta. ⁊ hꝫ
tenet Jo. an. lꝫ Hoſti. aliter. Et intellige de pa
trono eccleſiaſtico qui hꝫ ius patronatus rone ec
cleſie: qz ſi haberet rõne patrimonij eſſet idez per
omnia ſicut in laico ſic ⁊ in clerico. c. cum dilectuſ
eodem. ⁊ gl. in cle. ſi. eo. ti. no. Jſpa. in. d.c. eaz
re. ⁊ in. d.c. cum autem. qđ nõ.

¶ Uſtitia ſm q eſt habit⁹ virtutis: poteſt accipi quattuor modis. ſm Ri. in. iij. di. xxxiij. ar. v. q. iij. Primo cõiſſime. ſ. pro qualibet rectitudine ani
mi ⁊ ſic quelibet virtus eſt iuſtitia quedã: ⁊ ſic dif
finitur ab Anſel. li. de veritate. c. xij. Juſtitia eſt
rectitudo voluntatis propter ſe ſeruata. Secũdo
pro rectitudine per quam homo iuſtificatur i con
ſpectu dei. ſ. pro charitate. ⁊ ſic diffinitur ab Au
li. lxxxiij. q. lxi. iuſtitia que per cetera diffunditur
eſt dilectio dei ⁊ proximi. Tertio q qualibet vir
tute ordinata per iuſtitiam legalem ad bonũ cõe
⁊ ſic eſt idem cum qualibet virtute. differens ta
men ſm rõnem. Quarto pro habitu determinã
te voluntatem ad firmiter volendum ſeruare re
ctitudinem debitam in operationibus que ſũt ad
alterum. Et hoc dupliciter: aut ad alterum vt eſt
perſona ſingularis. ⁊ ſic eſt iuſtitia particularis
diſtincta per eſſentiam ab alijs virtutibus que ſic
poteſt diffiniri. Juſtitia eſt conſtans ⁊ perpetua
voluntas ius ſuum vnicuiq tribuens. ff. de iu
ſti. ⁊ iur. l. iuſtitia. Alio modo ad alterum: quod
eſt cõitas: ⁊ ſic eſt iuſtitia legalis. ⁊ hoc eſt oi vir
tuti generalis inquantum precipit omnia exterio
ra cuiuſlibet virtutis ad bonũ cõe referri ſm q
vult phus. v. ethi. c. ix. Eſt tamẽ vna virt⁹ ſpal
diſtincta in eſſentia ab alijs virtututibus: vnde
non eſt generalis alijs per predicationem: ſed p
virtutem.

1 ¶ Que ſunt partes eius ſubiectiue. ſ. ſm phm
v. ethi. due. ſ. cõmutatiua que dirigit vnaz priua
tam perſonam ad aliam in his que conſiſtũt mu
tuo inter duas perſonas ad inuicem. Alia diſtri
butiua que eſt ordo eius quod eſt cõe ad ſingulas
perſonas quem dirigit iuſtitia diſtributiua cõiuz
ſm proportionabilitatem.

¶ Uſtificatio impij quattuor requi
rit. primũ motũ liberi arbitrij contritionẽ
animi. Jnfuſionem gratie: ⁊ remiſſionẽ culpe.

¶ Laicus dicitur a laos grece ⁊ latine populus ſm Iſi. vij. ethi. ⁊ ſunt illi qui poſſunt habere vrozem poſſi
dere propzium de quibus. xij. q. i. duo.

¶ Utrum laicus poſſit eſſe procurator: vel iu/ 1
dicus rerum eccleſiaſticarum. ſ. Jſpa. in. c. decer
nimus. d iudi. Collectarius dicit q generalis ad
miniſtrator eſſe non poteſt loco prelati abſentis:
vel illius qui reputatur abſens vt eſt minor. vt in
c. ij. de eta. ⁊ qua. or. Sed ſi prelatus preſit ſpũali
bus bene poteſt cõmitti cura temporaliũ laicis:
maxime vbi clericus nõ reperitur idoneus. alle/
gat nõ. per Jnno. ⁊ placet Jſpa. qui allegat glo.
in. c. iudicatũ. lxxxix. di. ⁊ iõ dictuz. c. decernim⁹
loquitur q non poteſt eẽ iconomus. i. habere ge
neralem adminiſtrationẽ oium bonorum eccle/
ſiaſticorum tam temporalium qz ſpũalium: ⁊ ſic
preſit omnibus ſed bñ poteſt eſſe iconomus ec/
cleſie in temporalibus. c. in noua. xvi. q. vij. hoc
idem tenet Baſpar. de cal. ⁊ Hoſt. ⁊ Jo. an. in
c. vnico. de ſindico.

¶ Utrum poſſit eſſe procurator clerici laicus ad 2
eligendũ. ſ. q non. vt no. doc. in. d.c. decerni/
mus. qz vbi bẽt exercere actum ſpũalem iudicio
ſuo non poteſt conſtitui laicus: vt no. i regula qđ
alicui ſuo non licet. de re. iur. lib. vi. Et ſic limita
c. primũ de procu. li. vi. vt ſolum habeat locum i
iudicialib⁹ vbi ẽt in cauſis ſpiritualibus admitti
tur ad agendum: ⁊ defendendum.

¶ Utrum poſſit laicus eſſe vicarius epiſcopi. 3
ſ. ſm doc. q nõ. vt no. i. d.c. i noua. ⁊ i. d.c. con
tingit. de arbi. ⁊ in. c. vno. de ſindico. Facit glo.
in. d.c. decernimus. que dicit q cauſe ſpũales nõ
poſſunt cõmitti laicis etiam tanqz delegatis per
epiſcopum. Et hoc intelligo q non poteſt eſſe vi
carius epiſcopi in ſpiritualibus. ſecus ſi epiſcop⁹
habet iuriſditionem temporalem in loco: qz bene
poteſt laicum ſuum vicarium facere. vt in. c. fin.
ne cle. vel mo. li. vi. Sed in ſpiritualibus tenent
docto. q nec etiam clericus coniugatus. c. ioan/
nes. de cle. coniuga. ⁊ in. c. vnico. de cle. coniu/
ga. libro ſexto.

¶ Utrum laicus poſſit predicare. ſ. Jſpa. in. c. 4
decernimus. q ſic. ſi committitur ei ab epiſcopo
vide bonũ glo. xcvi. di. c. bñ qdẽ. Facit. c. cuĩcr i
iũcto. de here. vide glo. i. c. addicim⁹. xvi. q. i. ſz
nõ teneas dũ dicit etiam mulierem.

¶ Latria grece idē est q religio latine. sc/ candū augusti. x. de ciuitate dei capitulo quarto. vnde dicit ibidē. q cultus deo debitus quattuor nominibus nominatur. duobus apud grecos. scilicet Latria. ⁊ theusebia idest cultus diuin⁹ vel bonus. et duobus apud latinos. scilicet religio et pietas. qui correspondēt prefatis duobus. differt tamē latria ꝓprie a theusebia. quia hec respicit cultū dei interiorem q ꝓprie pertinet ad virtutes theologicas. sed latria respicit seruitutē exteriorē que pertinet ad iustitiam. vt elicitur a sancto Bona. in tertio. di. ix. q. ij. ar. iij. et sic est virtus cardinalis ꝓprie. ⁊ q̄ aliqui doctores dicunt q est virtus theologica intelligitur secūdū qd est theusebia.

1 ¶ Qui sunt actus latrie. ℟. q sunt due species actuū latrie. prime speciei actus sunt illi quos ꝓducit mediātibus virtutibus quibus imperat ordinans eos in dei reuerentiā. et sic religionis actus per modū iperij ponitur Jaco. i. esse visitare infirmos. qui est actus elicitus a misericordia ⁊ imaculatū se custodire: qui elicitur a temperantia. Secūde sunt illi quos producit per se ⁊ immediate per quos homo ordinatur tantum ad deum ⁊ inter hos habz aliquos interiores tanq̄z principales et per se. vt est deuotio. et oratio. Aliquos vero exteriores quasi secūdarios ⁊ ordinatos ad interiores qb⁹ ipsa vtit q̄i signis ad excitādā mētem ad actus spirituales. Et in aliquibus horuz exterior corpus ad venerandū deo exhibetur vt in adoratione. Jn aliquibus vero deo ō reb⁹ exteriorib⁹ offertur. ⁊ ℔ vel promittendo. vt i votis. vel in dando. vt in sacrificijs: oblationibus: primitijs: decimis ⁊ huiusmodi.

2 ¶ Horuz sacrificium sit latrie. ℟. q triplex est sacrificium primum bone operationis. ⁊ istud ē omnium virtutum. fm orationis ⁊ istud ℣tutū theologicarum est. tertium est immolatiōis ⁊ istō est latrie speciale.

¶ Latro in quo differt a fure. ℟. q latro furatur de die. sed fur de nocte. Jura tamē sepius vnū pro altero accipiūt. vt patet in capitulo primo de homicidio.

1 ¶ Quis dicatur publicus latro vel depopulator agrorum. vide. j. imunitas. §. xvij.

¶ Laudemium est quedā solutio qn quagesime partz vl extimationis rei fienda domino ab eo q de nouo acquirit emphiteosim. de quo dic. vt. j. emphiteosis. §. xxxiij.

¶ Lectoris officium est lectiones pnūciare: ⁊ ea que prophete p/nūciauerūt populis predicare. xxv. di. per/lectis. ⁊. xxi. di. cleros.

¶ Quomō debet ordinari habetur. xxiij. di. c. lector. sed melius in pastorali episcopo. 1

¶ Legatum quid est. ℟. q est donatō quedaz a testatore relicta: sed ab herede prestanda. quia debetur post mortem testatoris. et post aditā hereditatē ab herede colligit. insti. de leg. §. i. et hodie fideicōmissuz ⁊ legatū fere idē sunt. et fere adequata sūt. et qcqd iuris est in vno: est etiā in alio. sed fideicōmissuz dictū est: quia olim fideicōmissa pendebāt ex fide heredū. ⁊ ideo fideicōmissarij dicuntur quib⁹ legata soluēda fidei cōmittunt. dicuntur etiam testamentor executores.

¶ Quis potest legare. ℟. q solū illi qui possūt testari. ff. de le. i. l. ij. et qui possunt testari.. vide. j. Testū. §. i. Legatū enī reliqui non potest nisi in testamēto vel codicillo. Vnde testari: codicillari: ⁊ legare ad hoc equipollent: vt qui potest vnū possit et reliquū. ff. de iure codicil. l. diui. §. codicillos is domū. ℣allit hoc in legatis ad pias causas. vt. j. legatū. ij. §. vij. 1

¶ Cui potest legari. ℟. q regulariter illi soli q potest heres instituī. et qui potest instituī. vide supra. heres. §. xxv. ⁊ q sit persona certa. aliter non valet. l. vulgo. ff. de statu hoim. ℣allit tamē hoc in aliquibus casib⁹. de quibus in. §. sequentibus. et legatum. ij. §. ij. 2

¶ Sed nūquid pater possit legare filijs spurijs ratione alimentor. vel relinquere dotes filiab⁹ spurijs. cū dos succedat loco alimētor. qui tamē spurij nō possunt instituī heredes. ℟. q sic. secūdū Bar. in aūt. ex cōplexu. C. de ince. nup. vid supra. Filius. §. iiij. 3

¶ Utrū fratribus minoribus possit legari. ℟. q sic. cle. exiui. de verbo. signifi. §. cupientes. dū modo non sit valor hereditatis vel tanta ei⁹ pars q presumat fieri in modo et forma legati fraudulenter pro successione hereditatis de qua non sūt capaces. 4

¶ Utrū cum legat fratribus mendicantib⁹ anniuersariū perpetuū liceat eis recipere. ℟. secundum ℣Pe. de pal. in epla ad magistrū ordi. predicator. q sic. recipiendo gratis ⁊ petendo ex iuditiū. quia hoc non est habere redditus. sed in iuditio petere ea tanq̄z redditus sibi debitos est cōtra professionē eor. Jdē dicit ō censib⁹ annuis ac etiā de redditib⁹ fratrum ad vitā. Farineri ordinis minor generalis in consti. dicit q non licet fratribus inducere aliquē ad talia legata faciēda q si facta fuerint in iuditio nō petant. quasi tacite inuat qd dicit petrus: q extra iuditiuz peti possūt per modū elemosyne. Nec obstat qd dicunt alig

non licere. nisi quando dans sciret nō teneri se ad talia dāda et tamē ex sua liberalitate dat. quia licz in cōscientia ille teneaf scōm qō infra dico: ꝛ pro pterea det. nihilo⁹ fratres ea petere possūt ex iudi tiū per modū elemosyne. sicut licēt petere elemosynā ab illo qui hz vltra necessitatē sui status: qui q̄zuis ipe teneaf facere elemosynā nō tñ p hoc sequitur q̄ frater mior nō possit ab eo petere. Aduer te tñ q̄ annuos redditus ad modicū tps. s. decez annoꝝ legatos possūt petere mēdicātes in iudicio exceptis fratrib⁹ minorib⁹ q hz de talibus sint capaces non tamē possūt i iudicio talia p se petere vt i. d. cle. exiui. §. verū. de ver. signi. Similiter sunt capaces annui reddit⁹ et in ppetuū q̄n ē ad certū vsuz diuini cultus. puta vinū. p missis frumē tū pro hostijs fiendis. ꝛ huiusmodi sm. d. Car. i d. §. ꝛ sic edc. de se. secus pro victu vel vestitu.

6 ¶ Vtrū quis possit legare ecclesie construende ff. Ida. in. c. nos quidem. de testa. q̄ sic. sed nō donare q̄ non valz donatio. c. abbate sane ō re. iudi. li. vi. Ratio diuersitatis ponit a Bar. i. l. seruos ad custodiā. ff. de ali. ꝛ cibaria. le. q̄ donatio regrit personā ꝛ sciam. ideo abūti non pōt donari. l. abūti. ff. de dona. c. si tibi abūti. de prebē. li. vj. ꝛ etiā incerte persone potest legari dūmodo ex euentu possit certificari. l. cū pater. §. surdo. ff. de le. ij. secus si certificari nō posset euentu quia nō posset ei legari. vt nō. glo. d. c. nos.

7 ¶ Vtrum legatum factū ecclesie sancte Marie cum plures sint sit nullum. ff. Ida. in. c. indicante de testa. q̄ non. sed dabitur ecclesie parochiali si sic nominatur. vel pauperiori que tale habet nomen. Bl. vero in. d. c. nos quidem dicit q̄ si nulla ecclesia sancte Marie sit in loco dabit ecclesie cathedrali vt nō. in glo. p̄fati. c. indicante facit. l. q̄ cōditio. ff. de cōdi. ꝛ demon. vbi si testator māduit aliquid fieri in foro ꝛ non dixit in quo itelligit de foro illius municipij vbi habitat. ꝛ hoc de autoritate ep̄i ꝛ executoris. similiter q̄n legaf ecclesie fiende ꝛ nō dicitur de loco ep̄s ꝛ executor pro uidebūt de loco vbi debeat fieri. ꝛ hoc fauore pie cause nisi aliter constet de mēte testatoris.

8 ¶ Quid si legatarius moritur ante conditionis euentum. ff. Ida. in. d. c. nos quidem. q̄ aut legatum est factum persone intuitu seu contemplatione anime: puta. quia alie persone fuisset relictus: tunc defficiente illa persona debet conuerti relictum ad aliuz piū vsum vt voluntas defuncti in effectu impleatur: sicut dicimus in legato facto ad aliquid faciendū in ciuitate propter perpetuaz memoriaz defuncti: q̄ alibi fiet si in loco vbi ordinauerat fieri non possit vt. l. legatum. ff. de vsu fruc. lega. Si vero relictum fuit contemplatione persone vel coll'ij certi nō habito respectu ad piā causam tunc defficiente legatario expirat legatuz ꝛ remanet apud grauatū. vt in. l. pater. §. tuschus lanus. ff. de lega. iij. C. de cadu. tol. l. vnica. §. si autem aliquid sub conditione. Si autem dubitatur an habuerit respectum ad animam vel ad personam. tunc in dubio fauore religionis debem⁹ presumere. q̄ ad piam causam reliquerit. ar. l. sūt persone. ff. de reli. ꝛ sumpti. fune. Et hic nō. ꝛ sequitur Bar. i. d. §. tuschulanus. Et hec deputatio ad alium vsum pium debet fieri de consensu ep̄i ꝛ heredis simul. d. l. legatū. ꝛ nō in cle. quia contingit de reli. do. ꝛ facit ad questionem legati facti puelle pro ea maritanda que moritur an sit dandum alteri quia si factum est ituitu persone. puta q̄ seruiuit ꝛ huiusmodi non dabitur alteri Si vero ituitu aie sic dabitur alteri ꝛ similiter de q̄cūq; legato q̄ō nō pōt cōseq suū effectū Qō nō.

¶ Vtrum legatum factū duobus re cōiunctis si 9
vnus repudiat: vel moriat viuo testatore: vel deportetur ꝛ huiusmodi: accrescat alteri. ff. Ide. de perusio tractatu de canonica portione ep̄i q̄ sic. l. re coniuncti. ff. dele. iij. ꝛ. l. vnica. §. his ita. C. ō cadu. tol. non autem accrescit cōiunctis cognatione legali. l. mulieri ꝛ titio. ff. de condi. ꝛ demon. ꝛ dicunt verbis ꝛ re ꝓiunctis. puta q̄n stic⁹ legat petro ꝛ martino re tantū cū diuisim. puta lego petro sticum meū. Itē lego martino sticū meuz. vt instit. dele. §. si eadē res in tex. ꝛ in glo. Itē verbis ꝛ nō re q̄n titio ꝛ seyo lego funduz equis portionibus. ꝛ prefertur coniunctus verbis ꝛ re alijs coniunctis re tñ. Sed an coniunctus verbis tñ prefer atur coniūctis re tñ ē opinio diuersa ſz dic q̄ eq̄liter veniūt. vt nō. i. d. l. re cōiūcti.

¶ Quid de legato facto a b aliquo alicui ecclesie to
sub conditione. s. si ibi sepelliatur qui legās moritur excōicatus ꝛ nō sepellitur ibi. ff. Bar. post idi. in. l. mules. §. re an. ff. de adul. q̄ nihilomin⁹ soluetur legatum ecclesie. cuz facto legantis ꝛ ei⁹ culpa acciderit ꝛ sequitur Bal. in. l. si quis ad declinandū. C. de epi. ꝛ cle. ꝛ. l. i. C. de his que pene no. facit ter. nō. in. l. nulli. C. ō epi. ꝛ cle. Ratio quia in legato ad pias causas attendit duplex fauor. s. legantis ꝛ cui legatur. licz ergo in notorio peccatore cessz fauor animc eius non tamen cessat fauor ecclesie cui reliquit. Item quia illa cōditio est impossibilis. ꝛ ideo non vitiat legatum l. obtinuit. ff. de condi. ꝛ demon.

¶ Quid si legatur alicui aliquid sub conditione si habuerit liberos vtrum si ingreditur religionem debeat habere. dic q̄ sic. vt. ō. dixi Heres §. xiij. cum sc.

¶ Si titio pecunia legata fuerit: ꝛ eius fideicō- 12

missum sit vt alienum seruꝰ manumitteret. nec dominus cum vendere velit nihilominus legatum capiet. quia per eum non stat quo minus fideicommissum prestet. Nam ⁊ si seruus mortuus esset a legato non submoueretur. l. si titio. ff. de lega. i.

13 ¶ Si in singulos annos aliquid alicui legatum sit plura sunt legata ⁊ primi anni erit purum. sequentium conditionale. s. si viuat. ⁊ ideo eo mortuo non transmittetur ad heredem. l. si in singulos. ff. de annuis legatis.

14 ¶ Quidam testamentuꝫ faciens legauit filie sue nupte. x. ducatos pro quolibet anno pro vestimentis vt induat se: que filia steterit per quattuor ānos q̄ non induit se: nec a fratribus pecuniam ipsaꝫ petijt. Queritur an possit petere pecuniam preteritoꝝ annoꝝ. R. q̄ non. ar. l. quidam predia. ff. de vsufruc. lega.

15 ¶ Quid si legatarius moritur ante legantem. R. q̄ deficit legatum: ⁊ remanebit heredibus legantis: secus si moreretur post mortem testantis: sed anteq̄ꝫ heres adiuisset hereditatem: quia tunc debetur heredibus legatarij. l. vnica. §. sed vt manifestetur. C. de cadu. tollen.

16 ¶ Vtrum legatum factuꝫ episcopo presumetur factuꝫ contemplatione ecclesie. R. ℣da. in. c. requisisti. de testa. q̄ in dubio ad coniecturas est recurrendum. vt si est factum ei a persona coniuncta non presumatur: q̄uis dixerit relinquo h̄ episcopo. Similiter si diceret relinquo domino Johanni non expresso episcopo. ⁊ sic erit suum. ⁊ succedunt propinqui ab intestato. c. quia nos. de testa. Si vero ab extraneo legetur sic presumitur factum contemplatione ecclesie. Idez dic per omnia de quocunq̄ habente administrationem seu prelationem in ecclesia. Et nō. q̄ extraneus hic accipitur qui non est ei coniunctus in quarto gradu affinitatis vel cōsanguinitatis. vt est tex. in aut. licentiam. C. de episco. ⁊ cle. ⁊ in aut. de eccles. titu. §. interdicimus. Idem glo. xij. q. iij. c. i. ⁊ est communis opi. q̄uis aliq aliter teneant vt. s. Clericus. xiij. §. v.

17 ¶ Cuius contemplatione presumetur legatum factum non habenti administrationem in ecclesia qui tamen est ecclesiasticus. R. ℣da. in. d. c. requisisti. q̄ in dubio presumetur factum intuitu persone si talis potest habere proprium. Si vero non potest habere propriuꝫ puta quia religiosus. sic presumitur factuꝫ intuitu monasterij seu ecclesie. facit. l. deo nobis. C. de episco. ⁊ cleri. c. vnico. xviij. q. i. Et sic quando factum est intuitu ecclesie non poterit disponere nisi sicut de alijs rebus ecclesie quod nō.

¶ Vtrum legatuꝫ factuꝫ filiofamilias in dubio; presumatur factum intuitu patris. R. ℣da. in. c. Raynutius. de testa. Bar. in. l. cuꝫ aliquis. C. de iure delibe. dicit q̄ si fit per ista verba: lego filio Martini: non intelligitur contemplatione patris maxime si exprimatur nomen filij: puta titio filio Martini: ⁊ nominatio patris intelligitur facta causa demonstrationis. Nec ob. d. l. cum aliquis: quia loquitur in seruo quia exprimitur qualitas que si esset vera de iure acquireretur domino legatum: ⁊ sic videtur contemplatione domini factum. sed secus in filios: quia filiatio non facit relictum acquiri patri: quia posset esse emancipatus. ⁊ maxime hodie cum in aduenticijs acquiratur filijs proprietas: sed si fierꝫ de patre mētio. ⁊ de patria potestate. idem esset sicut de seruo sed de hoc dubitat ℣da. quia filiationis qualitas non impedit proprietatem acquiri filio. ⁊ ideo videtur q̄ solum vsusfructus acquiratur patri.

¶ Vtrum legatum factum canonicis omnibus i; talis ecclesie etiam si exprimantur nomina presumatur ecclesie contemplatione factum. R. dominus ℣detrus vbi. s. q̄ sic per. l. ciuibus. ff. de reb. dub. vbi dicit ter. ciuibus ciuitatis legatum vel fideicommissum datum ciuitati relictuꝫ videtur. quod verum est secundum glo. nisi sit datum vt singulis. quia non acquiritur ciuitati. sed ipsis ciuibus. ℣ acit. l. annua. §. a titia. ff. de annuis lega. secus si vni non habenti administrationem vel prelationem qui est simplex canonicus. quia sibi acquiretur non ecclesie vt dixi. ⁊ hoc verum nisi probaretur q̄ intuitu ecclesie legatum fuit. vel nisi legatarius fraudem adhibuit. d. c. requisisti. in fi. ℣ acit. l. nonnunq̄ꝫ. ff. ad treb.

¶ Vtrum cum legatarius non potest vti legato 20 nisi respectu ecclesie. puta legat quis iter per fundum suum clerico quo vadat ad ecclesiam intelligat contemplatione ecclesie in dubio. R. ℣de. vbi. s. q̄ sic. ⁊ sic acquiritur ecclesie. ⁊ ita intelligitur quod nō. glo. in. l. non plures. C. de sac. sanc. eccle. ne legatum sit inutile. vide quod nō. doc. in. l. i. C. de sa. san. ec.

¶ Quid si qs leget sic: lego ℣detro ⁊ filijs eiꝰ 21 possessionē vl aliud. R. q̄ ℣detrꝰ hēbit medietatē. ⁊ filij eiꝰ aliā medietatē p̄sequēter. ff. d̄ vsufr. accre. l. si qs titio. ⁊ d̄ testa. c. Raynaldꝰ. in glo. vñ nō refert i hoc cāu siue leget titio ⁊ meuio vl titio cum meuio. vt in dicta. l. si quis titio. quod nō.

¶ Quid potest legari. R. q̄ res testatoris ⁊ 22 res heredis nec refert an sciuerit vel igno-

rauerit esse suaz vel heredis. vt insti. de lega. §. si quis rem suam.

23 ¶ Sed nunquid res aliena a testatore possit legari. ff. q. sic. si sciebat testator esse alienam: & heres tenetur eam emere & prestare. vel extimationem soluere si talis sit que extimari possit. vt insti. de le. §. non solum. & §. quod autem. cum tali distinctione q aut res que legatur erat testatori pignorata. & sic in ea hz ius soluz: & tunc non presumitur nisi legatuz illud ius esse quod in eo habebat. & sic nó dabitur extimatio. vt in. l. serui electione. ff. de le. i. Aut res legata erat res testatori cõis simul et alteri. & sic intelligiẽ soluz legasse p tem suã: nisi dirisset totã talem rem: q sic extimatio debeẽ. vt nõ. Bar. in. l. cuz alienaz. C. de lega. Aut res oio est aliena & tunc si ẽ heredis debetur res oio. tex. est in. l. vnum ex familia. §. si rem. ff. de le. ij. Si vo nõ est heredis sz alterius & si scienter legauit debetur extimatio. d. l. cum alienam: dũmodo sit talis cuius cõmertium haberi possit: alias esset iutile legatũ. puta si legatur res sacra vel principis. l. apud iulianũ. ff. de leg. i. Si vo legatur ignoranter & coniuncte psone cui alias fuisset relicturus si sciuisset esse ẽt alienã debetur extimatio. d. l. cũ alienaz. & Bal. in. l. i. C. de sa. san. eccle. tenet ecclesiã esse coniũctaz psonaz cũ sit mr oium fideliuz. xij. q. ij. qui abstulerit. Sed Pa. in. c. filius noster de testa. nõ tenet q ecclesia hic habeaẽ pro coniũcta psona: sz solum coniũctus ex sanguine vt in. c. nõnulli. de rescrip. & quod debeaẽ coniũcte persone itelligiẽ qñ errat gnãliter. sed qñ errat ex cã specifica. puta q credebat suaz ex emptione facta a pupillo que nó valebat. tũc vitiatur legatũ in totũ ẽt factum coniuncte persone. vt nõ. in. d. l. cum alienam.

24 ¶ Sed nũquid qõ predictũ est in qõne precedẽti habebit locũ in foro canonico & aie. ff. pa. in. c. filius. de testa. dicit q cõis opinio tenet q sic. sed ipse credit q nõ habeat locũ in conscia. rõ q i. d. c. filius noster dr q lege dei viuimus nõ legibus vr annuere hoc esse contra legẽ dei. & ideo null9 subiect9 obic iuris canonici poterit hanc dispõez legis obseruare & etiã in repetitione. c. cuz esses. de testa. ita tenet rõ. q dispositio quelibet dz attẽdi sm rõem certaz. c. intelligentia. de ver. signi. & ideo pz per dictũ. c. filius. q ẽ dria in hoc inter ius ciuile & canonicũ. & q dispõ. c. filius astringit omnes quos astringit ius canonicũ. Ego admitterẽ dictũ suum quando heres nimis grauaretur q sic non videretur fuisse de mente defuncti sz est error deceptum: sed quando constaret de mẽte defuncti. puta q sciebat dispõnem iuris ciuilis sic credo etiam in conscientia habeat locum: quia perinde est ac si legasset rez illam si emi posset uel saltem extimationem.

¶ Vtrum legata domo debeatur ort9. ff. pa. in c. Raynutius. de testa. q si ortus coheret domui sic debetur. ff. si serui. ven. l. testatrix. & ff. de act. emp. & vendi. l. si creditor. in fi. quod limito vex quando eadem ianua claudit domũ & ortum: secus si sic non coheret quia non debetur. Et sic intellige glo. in. c. fi. xij. q. ij. & pa. vbi. s. in. d. c. filius. 25

¶ Vtrum legatis aliquibus rebus. & postea vẽditis per testatorem teneatur heres. ff. q sic nisi vendendo testator habuerit aium adimendi legatum. insti. de lega. §. si rem suam. & in dubio probabit heres saltem per quattuor testes voluntatẽ defuncti mutataz. vt in glo. d. §. si rem suaz. Idẽ dic si rem legatam pignori tradidit q nisi habuerit aium adimendi legatum tenetur heres eaz luere. & legatario tradere. vt insti. de le. §. sed & si rẽ in tex. & in glo. In conscientia credo verũ quando testator in morte noluit mutare testamentum secus si morte preuentus non potuit in vltimo aliquid disponere: q tunc presumerez q animo adimendi legatum alienauerit. 26

¶ Vtrum legatum quo mihi liceat cedere lapides in solo testatoris transeat ad meos heredes ff. q non. tex. est in. l. apud iulianum. §. si quis. ff. de leg. i. rõ sm glo. quia est ius personale. 27

¶ Vtrũ possit legari quod nũdum est in rerum natura. ff. q sic: dũmodo sit futurum: vt fructus futuri in tali fundo: aut quod nascetur ex ancilla & huiusmodi. insti. de leg. §. ca quoq; res. 28

¶ Vtrum iura act. & seruitutes & huiusmodi incorporalia possint legari. ff. q sic: nisi vinens testator debitum exegerit vel remiserit & in dubio psumitur legatum voluisse adimere exigẽdo vel remittendo. insti. de lega. §. cum autem. in tex. & in glo. 29

¶ Vtruz debitori possit sua liberatio legari. ff. q sic. insti. de lega. §. si quis debitori: nisi testator viuus exegerit. insti. ibidem. §. cãm. 30

¶ Sed quero an in dubio presumetur legatum factum creditori fuisse factum animo recompensandi. ff. Bar. in. l. si cum dotem. §. si pater. ff. so. ma. & cõiter moderni in. c. officij. de testamẽtis distinguunt q aut relictum sit per debitorem necessarium qui er necessitate iuris tenetur ad debitum: & sic presumitur animo recompensandi factum: vt in. d. §. si pater. vbi dicitur q si pater q tenebatur dotem dare filie sue legat eidem aliqd in testamento q illa non poterit petere legatum & dotem: quia videtur legasse animo compensandi cum dote debita. Aut legatum fit per debitorẽ 31

voluntarium. puta q; ex sua voluntate obligauit se ad debitum: ⁊ sic in dubio non presumitur factum animo recompensandi: nisi sit expressum vt probatur in. l. vnica. §. sciendum. C. de rei vx. ac. vbi habetur q; maritus qui tenetur restituere dotem vxori post mortem legauit aliquid simpliciter vxori potest vxor vtrunq; petere. Similiter dic de legato facto cuicunq; creditori a debitore. ad hoc. C. de bere. instit. l. si compensandi. ff. de lega. i. l. lucius. in prin. ⁊ ff. de lega. ij. l. vlti. §. penulti.

32 ¶ Vtrum per suggestionez: sollicitudinem. vel importunitatem faciens adimere legatum factuz alicui: ⁊ faciens sibi relinqui teneatur. ℟. dominus Bertho. cepola i suis cautelis q; tenetur actione de dolo vel in factum subsidiaria ei cui adēptum est: vel cui non est relictum ex sollicitudine eius. ff. de doli excep. l. i. nō. Ang. in. l. fin. C. si quis aliquem testa. prohi. ℣ acit. l. i. ⁊ ibi nō. C. de pe. bo. subla. li. io. Sed melius dic vt. ℣. Restitutio primo in verbo impediens.

33 ¶ Quid valet vxori legatum quo legatur ei dos sua. ℟. q; valet quia plenior est actio ex legato q̄z ex dote. instit. de lega. §. sed si vxori. quia sicut dicit ibi glo. legatum statim debetur. dos vero si cō sistat in mobilibus debetur post annum solum. Item valet quia non habebit prebare dotem talis quantitatis si exprimatur. alias sic. C. de fal. can. l. iij.

34 ¶ Quero quid debeatur quando legatum fit in genere. ℟. q; si illud genus est generalissimum. sic nullum est legatum. Exemplum si diceret. lego substantiam vel rem. Si vero genus est subalternum. vt lego animal. corpus: ⁊ huiusmodi. sic similiter nullum est. quia dando muscam liberaretur. Si vero genus est insertuz. puta quia est species specialissima: tunc aut res eius generis hz certos fines a natura designatos. vt bos equus ⁊ huiusmodi: aut habet fines ex sola distinctione hominis: vt fundus: vt. ff. de le. i. l. quod in rerum. §. fi. Aut facto hominis: vt domus vl fundus. quod per factum hominis de duobus fit vnum diruendo parietem ⁊ huiusmodi: vt. ff. cō munia predio. l. si quis duas. §. i. Si loquimur ō prio sic fuit varia opio sz plz mihi opio Jo. quā seqr Accur. in. l. legato gnālii. ff. de lega. i. ſ. q; aut testator quos reliquit seruos vel boues incertos ⁊ de incertis sunt in suo patrimonio: ⁊ tunc eligit legatarius. vt instit. de lega. §. si generalii. dum tamen non eligat optimuz. d. l. legato. Aut nō sunt in suo pmōio. ⁊ sic electio erit heredis vt. ff. de tritico le. l. iij. in principio. ⁊. l. iiij. Similiter vbi testator de certis seruis sensit incertū puta quia legauit vnum de seruis suis. sic electio erit legatarij. l. qui duos. ff. de lega. i. Si vero loquimur de ſo. sic non valet: quia videtur derisorium: quia heres prestando fundum vnius digiti vel vnguis liberaretur. d. l. quod in rerum. §. si quis autem. Si vero loquimur de tertio: tunc aut legans domuz in genere relinquit domos aliquas: aut non. si sic. electio erit legatarij. Si nō legatum erit derisorium. ff. de le. j. l. si domus in principio. Aduerte tamen q; quando electio datur heredi in rebus legatis in genere. ⁊ illud genus est talis qualitatis q; in ipso sunt quedaz que nihil valent: ⁊ magis expedit non habere q̄z habere: tunc nō potest talia dare: sed debet dare mediocrem. vt in. d. l. legato. ⁊. C. de dona. l. si qs argentuz. §. i. ⁊. C. cōmunia de lega. l. fi. §. i. Si vero summus extra talia. tunc poterit heres dare minimum in tali genere. l. si ita scriptuz fit. in fi. ⁊. l. apud iulianum. §. seyo. ff. de lega. i. ff. de regu. tur. l. semper in obscuris. ff. de verbo. obli. l. si ita stipulatus. ℣ altit hoc in legatis ad pias causas. quia debetur id quod est melius fauore pie cause. vel saltem mediocre. puta legatum est vas dabitur argentcum inter aurum. ⁊ auricelcum: seu eneum. Jta habetur ⁊ nō. in. l. titia. §. seya. ff. de aur. ⁊ arg. leg. ex qua Bar. ibidez dicit q; si legatur calix intelligitur argenteus: si pla neta intelligitur de serico: ⁊ similibus.

¶ Quid si quis legauit quattuor lagenas olei 35
que sunt in tali vase: que non sunt nisi due. vel ō pecunia que est i tali capsa legat vni. xxx. alij. xx. alij. x. ⁊ non sunt nisi. xxx. ℟. q; solum debetur quod inuenitur. l. si quis testamento. ff. de lega. i. ⁊ vnicuiq; pro rata defalcabitur. puta ille cui xxx. legauerat non habebit nisi. xv. cui. xx. x. ⁊ cui. x. v. debebuntur. vt ibi dicitur. ℣ acit. l. cuz certus numerus. ff. de tritico vi. ⁊ ole. le. ⁊ de lagenis est casus in. l. si quis seruum. §. si quis. ff. de lega. ij.

¶ Quid si testator errat in nomine. ℟. q; non 36
officit dummodo constet de quo sensit. l. si in nomine. C. de testa. ℣ acit. ff. de le. i. l. iij. ⁊ instit. de lega. §. q; si aliud. Similiter falsa demonstratio non officit. puta cum dicit. lego seruum meum quem emi a ticio: cum tamen sit emptus a diuo. dummodo constet de seruo. Instit. de lega. §. si quis in nomine. Similiter falsa causa non vitiat legatum. vt si dicit. lego tale quid ℣ petro q; fecit mihi tale seruitium: cum tamen non fecerit. instit. de lega. §. longe. sceus si conditionaliter. vt ibidem.

¶ Vtrum legans ancillam Bertam: ⁊ po- 37
stea vendens eam emit aliam cui nomen Berte

imponit: an debeatur ista fa. ff. q; sic. ff. de condi. ⁊ demon. l. filie sue. §. titia vx.

38 ¶ Vtrum legans mihi omnia sua mobilia intelligantur omnes fructus etiam. ff. q; sic omnes q tempore mortis testatoris erant a solo separati. ff. de re. ven. l. fructus. Sed non habebo ex tali legato nomina debitorum suorum: nisi aliter constet de mente: quia nomina debitorum nec sunt mobilia nec immobilia. sed in. iij. specie. ff. de rebus. l. a diuo pio. §. in venditione. Item q; non est nostrum quod nobis debetur. sed tantum illud quod possumus vendicare. ff. de aur. ⁊ arg. le. l. ij. Sed tu de hoc dic vt. s. Alienatio. §. viij ⁊ idem dic de lignis ⁊ lapidibus ad hedificium preparatis q; non veniunt. ar. ff. de le. iij. l. ligni appellatio. §. fi. Idem in lecto legato venit ornamentum eius. vt in. d. l. librorum. §. fi. eo. ti.

39 ¶ Vtrum legatis vestibus vxori. veniant aurea vel argentea ornamenta dictarum vestium videtur q; non: quia accessoria preciosiora suo principali non accedũt. Bal. de ro. in no. tenet q; veniant etiam preciosiora: ⁊ accedant principali. vt l. ⁊ si non sunt. §. perueniamus. ff. de aur. ⁊ arg. le. ⁊ Bar. in. l. cum aurum. ff. de au. ⁊ ar. le. ⁊ dicit glo. falsam in. l. ij. ff. de pecu. le. que vult q; accessiones preciosiores non extinguantur destructo principali.

40 ¶ Quid si legat centum Titio si voluerit. ff. q; non transibit ad heredem titij: si titius non expresserit se velle. l. si ita legatum fit. §. illi si vollet. ff. de le. ⁊.

41 ¶ Quid si habens lancem maximam. minorem ⁊ minam legat lancem minorem. ff. q; debetur medie magnitudinis: si aliud non appareat. ff. ꝺ au. ⁊ ar. lega. l. qui lancem.

42 ¶ Item si legat cirographum: intelligitur legasse actiones in eo cõtentas. l. qui cirographum ff. de le. iij.

43 ¶ Vtrum testator qui legauit vni fundum: alij vsufructum fundi: debeat intelligi legasse vni / cuiq; ipsorum dimidium vsusfructus dicti fundi ff. Bal. de ro. in no. q; sic. l. si alij. ff. de vsufru. lega. secus in iudicis sententia. vt. l. ⁊ puto. §. i. ff. famil. hercis. quod verum est si aliud de mente non constet.

44 ¶ Vtrum si legans sic dicit. lego centum. Titio: ⁊ si illos perderet iterum relinquo ei alios cẽtum: eius heres teneatur plusq; semel restituere ff. q; non nisi semel. ff. de leg. iij. l. fideicomissa. §. si quis decem.

45 Si legatur alicui vsusfructus sub certo tempore puta vsquequo talis peruenerit ad. xx. annos q; uis talis moriatur: nihilominus vsusfructus durat vsq; ad tempus. xx. annorum secus si moriatur vsufructuarius ante. xx. annos. quia expirat Si vero legatur sub incerta conditione. puta do nec talis fuerit furiosus vel remãserit ⁊ huiusmodi quorum euentus incertus ẽ si cõditio euenerit expirat. Si autem moriatur in furore nihilominus durabit vsq; ad vitam vsufructuarij. l. ambiguitatem. C. de vsufruc.

¶ Quid habebit ille cui relinquitur victus ⁊ vestitus. siue alimenta. quod idem est. ff. debet habere cibum. potum. vestimenta. lectum. habitationem. ⁊ ea sine quibus viuere non posset. ff. de ali. ⁊ cibaria. le. l. legatus. ff. de verbo. signi. l. victus. non tamen ea que ad disciplinam pertinent d. l. legatus. 46

¶ Quid si dicit. relinquo q; vxori mee sit domina ⁊ usufructuaria omnium bonorum meorum. ff. q; per hoc quod dicit dominaz habebit gubernationem domus ⁊ familie. ⁊ eius curã. per hoc q; dicit vsufructuariam habebit victum ⁊ vestitum. Similiter si diceretur relinquo eam dominam ⁊ dominatricem bonorum meorum. intelligitur q; secundum qualitatem patrimonij bono rifice habeat sua necessaria ⁊ sit gubernatrix domus ⁊ sic sapientes ⁊ cõmunis vsus interpretantur. vt nõ. glo. in aut. hoc locum habet. C. Si secundo nup. Et sic fecit Dauid cum dicitur de eo constituit eum dominum domus suc. i. rectorem ⁊ sic ponitur in greco quod est. ff. man. l. creditor §. lucius. Dominus tamen Bertho. cepola in tractatu suo de seruitutibus dicit verum sola alimenta esse relicta per illa verba dominam ⁊ vsufructuariam si filij sunt instituti: secus si extranei vt est glo. in. d. auct. hoc locum. ⁊ ibi per omnes ⁊ Bart. in. l. titia cum testamento. §. fi. ff. de lega. ij. ⁊ Bal. in. l. vnica: C. de indic. vi. quod intellige superstantibus filijs: secus si morerentur filij viua matre. quia tũc efficeretur proprietaria vt nõ. singulariter Bar. per tex. in. l. sicut in annos. ff. quibus modis vsuf. amit. 47

¶ Quid si dicit lego vsufructum omniũ bonorum meorum vxori mee. vel relinquo vxorem meam vsufructuariam. ff. q; insolidum habebit vsumfructum omnium bonorum. ita q; poterit facere de illis quicquid placuerit: etiam si essent vltra quantitatem alimentorum. vt. ff. de vsu. le. l. vxori mee: nisi filios haberet in quo casu filij haberent saltem legitimam partem in vsufructu secundum dominum Ꝺ dofre. sicut ipse notat in aucten. nouissima. C. de inoffi. testa. que limitat. d. l. vxori quo ad filios: sed non quo ad extraneos. 48

¶ Vtrum legans vxori sue habitationem: seu 49

vſumfructum habitationis domus ſue: quod idē eſt. l. cum antiquitas. C. de vſufruc. Et in eodē teſtamēto legando dictam domū alteri ademerit dictuꝫ legatum vroris. ff. q̄ nō tex. eſt in. l. ſempronio in prin. ff. de vſufruc. vbi probatur qđ legato generali vſusfructus vel habitationis nō derogatur per legatum ſpeciale ipſius rei. Et ibi Bar. dicit q̄ non eſt alibi tex. pro hoc.

50 ¶ Quid ſi dicit relinquo ticio fundum ad vſufructuaꝝ. ff. dominus Bartho. vbi ſupra eſt q̄ eſt relicta proprietas. Similiter quando dicit relinquo fundum ad gaudimentum per. l. proculus. ff. de vſufruc. & ibi dominus Flo. qui tamē diſtinguit verum ſi extranei ſunt inſtituti. ſecus ſi filij dilecti: & placet in conſcientia. licet alij indiſtincte velint q̄ proprietas ſit relicta nō vſufructus.

51 ¶ Quomodo pōt fieri legatū. ff. q̄ poteſt fieri quibuſcunq; verbis aptis tamen & idoneis. vt ſi dicat. lego. do. dare iubeo. volo. rogo poſco. opto vt def. l. ij. C. cōmunia de le. Itē poteſt fieri pure. vt cum dicitur lego tali. c. & in diem. vt lego tali vſq; ad paſcha. Ex die. vt lego tali a paſcate in antea. & ſub conditione per ſi. vt lego tibi c. ſi filiam meam accepis. vel per cum: vt lego tibi centum cum fueris. xiiij. annorum tūc ineſt cōditio hec dum completus fuerit. xiiij. annꝰ & non aliter. C. ō lega. l. fi. Fallit tamen in libertate vt videatur potius eſſe relicta in diem puta ſi dicit ſeruum meum liberum iubeo cum filius meus erit. xxv. annorum. C. de fideicom. lib. l. cōmiſſoria. Et vt ſcias differentiam inter legatum quādo fit pure. & quando fit ſub conditione. vel in diem nō. q̄ quando legatum fit pure ſtatim mortuo teſtatore cedit legatario. vt infra. §. lvj. Quādo vero fit ſub conditione ante conditionis euentum non cedit legatario. & ideo ſi morietur ipſe legatarius antequā conditio impleatur remanebit apud grauatum. & non tranſmittet ad ſuos heredes. Limita hoc in legatis ad pias cauſas. vt ſupra §. viij. Quando vero legatum fit in diem. tunc ſi dies eſt incertus omnino: ſic legatum eſt conditionale. l. dies. ff. de condic. & demon. & l. ſtipulatio iſta. §. inter certam. ff. deꝰ verbo. obliga. & l. ſi dies. ff. quando dies le. ce. & glo. nō. i l. ſeyus ſaturninus. ff. ad trebel. Si vero dies ē certus omni certitudine. vt puta. cum legatur titio in paſcha futuro vel q̄n curret. m. cccc. xc. & huiuſmodi. vel dies eſt certus ad minus in ſe. licet ſit incertus in proprio ſubiecto. puta. cum relinquitur talis poſſeſſio titio quando erit. xxv. annorum. quia iſtud tempus eſt certum in ſe: quia ſuo curſu perire nō pōt q̄n veniat illud tempus ſed in proprio ſubiecto & ſub tali qualificatione bene eſt incertuꝫ: quia talis poteſt mori anteq̄ ſit. xxv. ānorum. Et tunc legatum factum tali tempore vel die cedit legatario ſtatim a die mortis teſtatoris quo ad tranſmiſſionem: quia ſi legatarius moreretur poſt mortem teſtatoris: & ante illuꝫ diem vel tempus nihilominus legatum debebitur eius heredibuſ. vt patet in. l. vnica. §. cuꝫ igitur. C. de cadu. tol. Intellige niſi aliud impediat. l. ſi ea queſtio. C. de his qui. vt indi. hoc patet in. l. ſi cum heres. ff. quando dies le. ce. & l. heres. in principio. ff. de condi. & demon. vbi patet q̄ quando quis legat Titio poſſeſſionem cum morietur. licet ſit incertum quando morietur: tamen quia certum eſt q̄ morietur & ideo legatum eſt ad diem certum & ſic debebitur eius heredibus: ſecus ſi legaret ſic. heres dato poſſeſſionem titio cuꝫ morieris: vt ſic eſt conditionale quia eſt in diem incertum: eo quia ignoratur quis prius ſit mortuus an heres vel titius. Et ideo ſi titius premoriatur legatum remanebit apud heredem grauatum. Item aduerte q̄ dictio ſi non ſemper facit conditionem. nam quando apponitur tempori preterito vel preſenti. non facit conditionem. l. inſtitutio talis. in fi. ff. de condi. inſti. & l. eas. in principio. & l. ſi ita ſtipulatus fuero hanc ſūmaꝫ. ff. de condi. & demon. Nec ob. l. ſi ſic. ff. de le. i. quia improprie loquitur. Quando vero ſi reſpicit euentum futuri temporis cuius euentus eſt certus omni certitudine: ſic non facit conditionem ſecōꝫ Bar. in. l. i. ff. de condi. & demon. Idez dic quando conditio eſt impoſſibilis. l. i. ff. de condi. inſti. Sed quādo euentus eſt certus an ſed incertus quando vt mors. ſic facit conditionem ſecunduꝫ Barto. vbi. ſ. & glo. in. l. in omnibus. ff. de re. iur. ſimiliter facit conditionē quando euentꝰ eſt oīo incertus. Itez dictio ſi aliquā ponitur pro qz. l. videamus. in princi. ff. de in litē. iura. l. titiuꝫ & meuiuꝫ. ff. de admi. tu. aliquā ponitur pro q̄uis. l. fina. C. de libe. & eoruꝫ lib. Aliquando ponitur ſimul cuꝫ dictione & ſic. ſ. & ſi. & ſtat pro quānis. l. i. §. nūciatio. ff. de no. ope. nū. & diffuſe vide Bar. vbi. ſ. Dictio vero cū. aliquando habet vim copule. l. illi cuꝫ illo. ff. de vſufruc. le. & ſic non facit conditionem niſi antea appareat voluntas diſponentis. l. ſi fuerint. §. fi. ff. de teſta. ma. & l. ſi ancilla. ff. de le. i. Aliquādo vero cum. eſt coniunctio videlicet quando apponitur verbo preteriti: vel preſentis temporis: & ſic non facit conditionem: ſed ponitur cauſatiue cuꝫ pro quia. vel aduerſatiue pro quānis. l. ō monſtratio. §. i. ff. de condi. & demō. & ibi Bar.

Aliquando reperitur aduerbiū. ſ. cū pro quādo quod eſt quādo apponitur verbo futuri tēporis. ⁊ ſic videtur q̄ tunc nō ſit differentia iter ſi: ⁊ cū et q̄ vtrūq; faciat cōditionē. l. qui promiſit. ff. ō cōdic. inde. cū multis alijs. in glo. ō. l. demōſtratio. ſed quia multe. l. videtur ⁊trarie Bar. ibidē dicit. q̄ eſt triplex differētia. pria. q̄ ſi principaliū denotat cōditionē. ſcōario vero tēpus. q̄ nulla ē cōditio que in ſe nō habeat tēpus futurū. Cū vo denotat p̄cipaliter tēpus q̄ eſt aduerbiū tempo ris. ſcōario cōditionē. ꝓbaī in. l. ſi titio. ff. qñ dies le. ce. Et iō qñ ponitur circa ſubſtantiaz obligationis vel circa voluntatē que exp̄imitur per verbū futuri ſubiunctiui ſi ponitur p̄ ſi nō valet ſed bene per cū: vbi gra. Stipulatio q̄ fit ſic, p̄mitto tibi centuz ſi volueris ñ valz: ſecus ſi dicat p̄mitto tibi cētū cū volueris. l. centeſimus. §. fi. ff. de ver. ob. q̄ in primo conditio ē exp̄ſſa per ſi. Jn. ij. ē tacita per cū. ⁊ exp̄ſſa nocent. l. non nunq̄z. ff. de condi. ⁊ demō. Fa ꝺria eſt. q̄ ſi legaſ mihi decem cum petiero non facit conditionem. l. ſi decem cuz petiero. ff. de ver. ob. ⁊. l. titia. ff. de cōdi. ⁊ demō. ſed bene ſi lego decē ſi petiero. vt nō. in. ꝺ. l. ſi cū decem. q̄ per ſi eſt cōditio exp̄ſſa per: cum. tempus p̄cipaliter. Et ideo cum talis tp̄is exp̄eſſio ſapiat exactionem p̄ſenti ſiue executionem. nullam ſuſpenſionem inducit. l. liber hō. §. decem. ff. de ver. obli. Tertia ꝺria ē. q̄ ſi. ſiue appōaī circa diſpōz ſiue circa executōez facit diſpōez ꝑditōalē. l. qb⁹ dieb⁹. §. qdā ticio. ff. de condi. ⁊ de. Sed cum fit diſpōez cōditionalem in vltimis voluntatibus. vt. d. §. q̄dam ticio. ⁊ ibi nō. ſecus in contractibus. ſz bene facit diſpoſitionem reſoluendam ſub conditione. vt. ff. de in di. adiec. l. ij. ⁊ ibi bona glo. limita tamen q̄ cum facit diſpoſitionez in vltimis voluntatibus conditionalē. verum quando addicitur diſpoſitioni vltime que concernit voluntatez diſponendi ſiue diſpoſitionez. l. ſi cui legetur. ff. de leg. i. niſi quando relinquitur coniuncte p̄ſone: q̄ tunc in dubio facit diez. d. l. ſeyus ſaturninus. ff. ad tre. ſed ſecus quando diſpoſitio cōcernit preceptuz ſoluendi: ſiue executionem. ⁊ tempus certum ſaltem in ſe ſicut eſt tempus certe etatis: q̄ tunc non facit conditionem: ſed dilationez quia de natura. cum eſt facere tempus. l. bis verbis. ⁊ ibi Bal. C. quando di. le. ce. Aduerte etiam q̄ licet dicatur lego tibi centum ea conditione vt facias tale qūid: quod tale legatum non eſt cōditionale: ſed modale. l. meuia. ff. de ma. teſta. ⁊ l. ij. ff. de dona. ⁊ ſic verbum ea conditione accipitur impropriē ſm Bar. in. d. l. quibus dieb⁹.

52 ¶ Vtrum relictum in diem debeatur cum fructibus iter medij temporis. ſ. q̄ ſi gratia legatarij fuit appoſitus dies. puta q̄ puer. ſic debetur. Si vero dies fuit appoſitus gratia heredis: ſic non debentur: ⁊ ſic concorꝺa. l. in fideicōmiſſaria. ff. ad tre. ⁊. l. in fideicōmiſſi. §. cum polidius. ff. de vſuris. ⁊. l. cum. ff. de annu. leg. ⁊ eſt glo. in. ꝺ. l. ex his verbis.

¶ Sed pone q̄ legatum conditionale nō imple 53
tur: nō ex defectu legatarij: ſed alio modo. ſ. q̄ aut conditio reſpicit factum eius cui relinquitur ſolum: vtputa ſi manumiſſerit ſeruuz ſuuz. ⁊ tūc ſi conditio deficit per caſum: quia moritur ſerus mortе naturali: ſic conſequetur legatū. l. que ſub conditione. §. quotiens. ff. de condi. inſtit. niſi fuerit in mora. l. pe. ff. de condi. ⁊ demon. Si vero deficit per aliū puta. quia fuit interfect⁹ tunc aget contra interfectorem. lege acquil. l. inde Mlerati us. §. idem Julianus. ff. ad. l. acquil. Et ſi occſor eſt non ſoluēdo de equitate ꝺz admitti ad legatum. l. ticio. §. fi. ff. de condi. ⁊ demon. ⁊. l. fi. ff. de eo per quem fa. erit. Si vero conſiſtat in facto eius cui relictum eſt ⁊ alterius etiam: tunc ſi per caſum fortuitum euenit ne impleat amittet legatum: niſi fauore alimentorum. l. annua. ff. de annu. le. Si vero non per caſum ſed per factum alterius ſic non amittet: ſed ipſum habebit. hec diſtinctio probatur in. l. in teſtamento. ff. de cond. ⁊ de. ⁊ in glo. l. i. C. de inſtit. ⁊ ſubſtitu. ⁊ eſt egſima: niſi aliud dicas Jn aliquo caſu fauoꝛ libertatis. l. cum ita legatur. ff. de condi. ⁊ demon. Limita etiam illud quo dicitur. quod quando condicio non impletur per factum eius verum q̄ legatum deficit niſi conditio eſſet inhoneſta: quia ſic habetur pro non adiecta. ꝺ. l. cum ita.

¶ Vtrum legatum factum ſub conditiōe. ſi nu 54
pſerit ſempronio: expiret ſi non ei nupſerit. ſ. q̄ ſic. ſi honeſte poſſit ei nubere. ſed ſi ſit indignus eius nuptijs tenet legatum licet ei non nubat: q̄ conditio que perpetuam viduitatem inducit remittitur: ſed non que temporalem ⁊ quod vni p̄mittitur alteri prohibetur: ⁊ quod in vno prohibetur: in ceteris permittitur. hec habentur ex. l. cum ita legatum ſit. ⁊ in. l. cum tale legatum. §. meuie. ff. de condi. ⁊ demon. Jdem ſi legatum ſit vt nubat ſecundum arbitrium ſempronij: q̄ proinde eſt ac ſi non ſit adiecta. l. filie ſue. ff. de cōdi. ⁊ demon.

¶ Qua actione petuntur legata. ſ. non ſolum 55
per actiones perſonales ſed etiam: per in rem ⁊ hypothecariā i reſ mortui. ⁊ idē dic in fideicō miſſi. vt inſti. ꝺ le. §. nūa. ⁊. C. eōia de le. l. i.

¶ Quando poſſūt peti legata. ſ. q̄ non poſ 56
ſunt peti: niſi addita hereditate: niſi in lega-

tis ad pias cās. de quo. ℣. legatum. ij. §. ix. vnde scias q; dñium rei legate posſq; addita est heredi tas ipso iure transit ab eo qui legauit ad legatari um recta via. ff. de fur. l. a titio. Nō glo. i. c. ray naldus. de testa. Et iō extunc pertinent ad lega/ tarium fructus rei legate. nō glo. in. l. in legatis. C. ad trebel. l. a titio. ff. de fur. l. legatum. la fa. ff. de le. ij. ⁊. l. si tibi bō. §. cum seruus. ff. de leg. i. Fallit hoc qñ legatur res aliena. l. cum alienaꝫ C. de leg. ⁊. l. non dubiū. ff. de leg. iij. itē in lega to relicto in genere. l. apud offidiū. ff. de op. leg. Idem in legato alternatiue. l. huiusmodi. §. si sti chum. ff. de leg. i. ⁊. l. stichum. ff. de le. ij. Item in legato facto in diem: q; nisi aduenīente die nō transit. l. sempronius. ff. de vsufru. le. Item quā do aggrauat heredem ad vendendū rem. l. vxo/ rem. ff. de leg. iij.

57 ¶ Quo ordine capient legatarij. ℟. q; nullum ordinem obseruamus sed simul omnes equaliter tuemur. dicit tex. in. l. is cui. §. si plures. ff. vt in posſes. leg.

58 ¶ Quibus modis efficitur caducū legatuꝫ. ℟. q; primo qñ qō legaī in testamento habeī pro nō scripto: ⁊ hoc contingit tripliciter. aut q; decessit legatarius quem testato; viuere credidit. Aut q; qō legaī non est in rerum natura: nec potest esse vt equus mortuus quem testato; viuere credidit aut quia rei legate nullum est commertium vel que alienare prohibentur. ⁊ vt dicit Azon. q; etiam si sit cōmertium sed cum grandi difficulta te: vt in predijs necessarijs cesaris non valet le/ gatum nec extimatio etiam dabitur: vt insti. ō le/ ga. §. sed si talis res: nisi voluntas testatoris ap/ pareret velle extimationem dari quando extima ri possunt. ff. de le. i. l. si quis inquilinos. excipiī fm eundem casus quando quis redemit homieꝫ liberum ab hostibus q; poteſt liberari a pignore qō tacite habeo in co. l. senatus. ff. de lega. i. Itē aduerte q; si commertium rei legate sit in cōmu/ ni sed non alicui sicut dānato tamen valebit lega tum ⁊ prestabit talis dānatus. Si vo cōmertiuꝫ non sit ei cui prestari debet: aut propter eius deli ctum: puta q; hereticus aut propter sectam: puta q; iudeus qui non potest habere mancipiū xp̄ia/ num: tunc nec res nec extimatio debetur aut pro pter conditionem status: vt q; est seruus cui mili tia nō debetur. aut propter vitium corporis. q; claudus ⁊ legatur stipendiū cursoris. ⁊ sic si scie bat testato: dabitur extimatio: al's non. Item a que sunt coniuncta edibus ne vrbs deformetur non sunt in cōmertium. ff. de lega. i. l. cetera. itez nec res sacre. secūdo dicitur legatū caducum i ca su caduco tripliciter. aut q; legatarius premoriī q; testato: aut efficitur seruus pene: aut q; testū inprobe inofficiosum dicit. ff. de inoffic. testa. l. papinianus. §. meminisse. aut etiam propter gra ues inimicitias exortas inter legantem ⁊ legata/ riū. si tñ redeant ad amicitiā reintegraī legatū ſq propter leues inimicitias nō efficiī caducum. vt ff. de adi. le. l. iij. in fi. ⁊. ff. de his qui. vt indig. l. si inimicitie. tertio dicitur proprie caducū qō post mortem testatoris deficit quacūq; rōe: vt si legata rius spernat vel conditio sub qua legatū est lega tum deficiat. C. de cadu. tol. l. vnica.

¶ Vtrum factū legatū sub cōditioe: puta si fece 59
rit pontem in tali loco reddaī caducū si ille cui im poniī prius fecerat. ℟. q; sic. p. l. conditionū. ff. de ꝓdi. ⁊ de. Sed tu dic q; quo ad actionē ꝓsequē dam non sufficit aliquid fieri fato. q; non vt ob/ temperare qui fato facit. vt in. d. l. in fi. sed q; ad penā cuitandā nō refert qualitercūq; fiat. l. ea q/ dem. C. si manci. ita fue. alie. Et sic p; q; non de betur legatū predictū. Et q; si fieret excōicatio cō tra non implentes legata talis non ligaretur: sil'r nec aliam penā incurreret si esſet appoſita. Facit quod no. Ludo. de ro. ⁊ Bar. in. l. cum seruus ff. de verbo. obliga. ⁊. l. forma. §. si cum ego. ff. de censi.

Legatum. ii. ad pias cās est oē qō relinquitur p aia: vt sentit glo. ⁊ clarius Bart. in. l. si quis titio. ff. de le. ij. Itē qñ relinquiī aliqd mi/ serabilibus personis: vt pupillis. viduis: pere/ grinis pauperibus: ⁊ hmōi. auxilio proprio de/ stitutis fm do. ℣De. de peru. tractatu de canoni/ ca portione epi. all'. lxxx vij. di. c. i. hec ei psone i iudicio ⁊ extra quadam prerogatiua letanī. C. qñ impera. iter pu. ⁊ vi. per totum. ⁊ in. l. si quis ad declina. C. de epis. ⁊ cle. ⁊ in auten. de eccles. tī. §. fi. de verbo. sig. c. super quibusdam. in fi. ⁊ ℘ verum de pupillis ⁊ viduis miseris pauperibus non diuitibus. c. ex tenore. de fo. compe. c. signi ficantibus. de offi. dele. Item qñ relinquitur ec/ clesie vel alijs pijs locis. c. fi. de testamētis. ⁊ pia loca sunt hospitalia: monasteria: ⁊ quelibet loca alia. in quibus senes pauperes ⁊ languide perso ne aluntur: ⁊ alia charitatis opera exercentur. d. l. si quis ad declinandam. ⁊. l. orphanotrophos. ibidem. ⁊. d. §. fi. ⁊ de reli. do. c. de senodochijs. Item secundum quosdam quando relinquitur ad custodiam ciuitatis vel aliorum locorum cō/ munium seu publicorum. ar. c. ij. de immunita. ecclesia. C. de donat. l. penul. §. ij. sed clare. l. il/ lud. C. de sacro sanc. eccles. ⁊ que ibi not. Item quando relinquitur ad refectionem pontiū ⁊ via rū. vt dicit gl. i. l. i. §. ad mūicipiū. ff. ad. l. fal. sil'r

muroꝝ et fossatoꝝ ciuitatū vel castroꝝ et simi
liū. ⁊ hoc si necessitas imineat. alias nō. ar. l. ad
instructiones. C. de sac. ss. ecc. ⁊. l. omēs pro ui/
ciaꝝ. ⁊. l. ad portus. C. de operib⁹ publicis. ⁊. l.
vnica. C. de quib⁹ munc. ⁊. l. plt. C. de priuil. do/
mus. aūt. ⁊. c. ij. ⁊. c. non minus. c. aduersus de
imu. ecc. ⁊. C. ad legē falci. autē. similit. Itē qñ
legatur in ornamētis ecclesie. pro luiarib⁹. ꝑ fa/
brica ecclesie vel libris aut alijs ad diuinū cultuꝫ
pertinentib⁹. siue sit ad tēpora vel perpetuū cul
tum. c. fi. de testa. ℣ acit glo. i. d. aūt. fil'iter. Itē
quando relinquūtur pro redimendis captiuis. l.
nulli. C. de epi. ⁊ cle. i aūt. ō ec. ti. §. si qs. Itē qñ
reliquitur pro puellis maritandis. ℔m Bar. i. l.
. i. ff. sol. mat. ⁊ in. l. si ego in pr̄in. ff. de iure doc.
⁊ in. l. 2. §. fi. ff. de donati. ar. c. fi. ō ferijs. vbi di
cunt doc. ꝙ dos est pia causa. et ideo relictū ꝑ do
te est ad piam causā. Itē quando reliquitur ꝑ ali
mentis. Intellige egētiū. xij. q. ij. auꝝ. Itē gnā
liter qō deo reliquitur pro aīa reliquī censeť. d. §.
ad municipiū. Et ideo dicit ꝙ proprie dicitur re/
lictū ad pias causas quando reliquitur pro bono
re dei vel sanctoꝝ. vel pro salute anime. siue id re
liquatur ecclesijs siue pauperibus. siue locis pu/
blicis. quia piū est quod fit propter cultū diuinū.
secus si fieret pro honore mundi vl ꝑ perpetua fa
ma. quia non dicit piū. verūtamē in dubio presu
metur quicad relictū fuerit supradictis fuisse reli/
ctū pro deo et pro anime salute. et sic legatū ad pi
am causam.

1 ¶ Sed quero. vtrū quando relinquitur ꝑ ma/
le ablatis icertis dicatur ad pias causas. ſ. Jo.
an. in additi. ad spec. ti. de instrumēti edic. ꝙ sic
si relinquatur pauperib⁹ vel ecclesijs. ⁊ similib⁹
alias nō. vnde dicit. ꝙ poti⁹ consideratur cui le/
gat: q̄z q̄re legat. l. illud. C. de sac. ss. ecc. vbi di/
cit glo. ꝙ quando legať diuiti pro aīa nō est ad pi
as causas. secus si non diuiti. d. l. si quis titio. qō
verū est quo ad presūptionē. secus quo ad verita
tem que principaliť respicit intentionem.

2 Quid si quis legat centū non expressa causa pro
pter quā legat: nec persona cui legat. ſ. Jo. an.
vbi s. ꝙ illud est legatū ad pias causas. vt nō Al
bri. in. l. ad instructionē. C. de ss sanc. ec. legatū
incertū etiā relictū ad pium vel publicuꝫ vsum vt
viaruꝫ et pontiū refectio valet. vt. ff. de lega. ij. l.
quidā in testamēto.

3 ¶ Vtrū relictū cōsāguineo pauperi sit ad piā
causaꝫ. ſ. Bal. in. l. i. C. de ss. san. ec. ꝙ nō nisi
dicat pro aīa: et pro deo hoc facere. ⁊ facit pro hoc
ꝙ nota. Bar. in. d. l. i.

4 ¶ Vtrū legata ad pias causas gaudeāt eodē pri
uilegio cum relicto ecclesie. ſ. pa. in. c. relatum
el prio. de testa. ꝙ sic. quia ecclesia priuilegiať ꝑ/
pter animā cōtemplatione dei. ℣ acit ꝙ nō. Jo.
an. in. c. i. de in itegrū restitu. l. vj. vbi voluit. ſ.
sicut ecclesia potest petere restitutionē in integrū
ita ⁊ alia pia loca possunt.

5 ¶ Vtrū de legatis ad pias causas possit detra/
hi falcidia vel trebellianica. ſ. pa. in. c. Raynal
dus de testa. cōuniter tenetur ꝙ nō. quo ad fal/
cidiā. sed quo ad trebellianicā. Bar. in. l. mar/
cellus. ff. ad trebel. Bal. in. l. id quod pauperi/
bus. C. de episco. et cle. ⁊ multi alij tenent. ꝙ nec
etiā detrahatur. sed Jo. an. tenet contrariū i glo
sa sua. et etiam multi alij. vt nō Albri. in. l. si qs
ad declinandam. C. de episco. ⁊ cle. et licet prima
opinio sit magis pia: tamen secunda non est con
denanda.

6 ¶ Quot testes requiruntur in legatis vt valeāt
vide. ℣. testm̄. §. 5.

7 ¶ Vtrū legata facta ad pias causas sine institu/
tione heredis valeant. ſ. ℑpa. in. c. iudicante ō
testamen. ꝙ si noluit mori intestatus non valent.
insti. de le. §. ante heredis. sed vbi quis eligit mo
ri intestatus sic valēt. nedum legata ad pias cau
sas: sed quecūq; alia legata. et in dubio videť vo
luisse mori intestatus qui facit talia legata. quod
probat textus. d. c. indicante. et facit quod legiť.
et nō in. l. 3. ff. de iure codicil.

8 ¶ Vtrum ex defectu testamenti vitientur lega/
ta ad pias causas. ſ. ℑpa. in. d. c. indicāte. ꝙ nō
secundū vnam opinionē. vt nō in. l. prima. C. ō
sacrosanct. eccles. ⁊ in. l. eam quam. C. de fidei/
cōmiss. ℣ acit pro hoc qō nota. Bar. in dicta. l. i.
et Bal. in. l. illa institutio. ff. de here. insti. qui te
nent. ꝙ cū quis reliquit sua respectu pie cause dis
positioni ticij ꝙ valet. licet non valeat testamētuꝫ
quando heres ponitur in voluntate alterius. de
quo. ℣. testm̄. §. bis. ratio diuersitatis est. quia ta
lis cuius arbitrio committitur habet regulam iu
ris diuini. humani: et gentium. limitans ei⁹ vo/
luntatem que est vt pre omnibus deo ⁊ religioni
debeantur. et ad redimenda peccata. xiij. q. ij. ani
me. de pe. di. i. medicina. Et ideo aliud non po/
test facere. sed in prophanis nulla est regula limi
tans. et ideo posset aliud velle q̄z testator. et pro/
pterea cum voluntas testatoris sit incerta ideo est
captatoria. idest adulatoria seu deceptoria. secun
dum glosam. in capitulo. cum tibi de testa. Ad/
uerte hic secūdū Bar. in sua minori ca. ꝙ aut te/
stator voluit vt testamentum valeret iure directo
testamenti. et non aliter. et sic testamentum ē nul

lum. heres ad quem veniunt bona non tenetur i conscientia. aut voluit q; si nō iure testamenti. saltem valeret iure codicillorum ⁊ omni alio modo quo posset. Tunc ille ad quem bona peruenerūt tenetur in conscientia implere legata defuncti. et sic est presumendum. nisi quando testator prouidit. sibi puta alium substituendo. vel quando ordinauit quid fiendum. si quod ordinauerat non habebit effectum. ℣ acit. l. cum proponas. C. de here. instit. Idem dic secūdū Bartholum. in. l. in testamento. ff. de fideicō. liber. et ℣da. in capitulo primo. de succe. ab inte. q; licet voluntas defuncti non fuerit perfecta ratione publicationis: fuit tamen perfecta ratione voluntatis. vt puta. quia testamentum manu sua conscripsit volens postea redigi in publicam formam. sed morte vl' furore preuentus non potuit. quod nihilominus heres tenetur. Idem dic si incepit facere testamētum nec potuit complere. q; legata facta valent. quia non potest negari quin sit perfectus consensus ratione voluntatis. licet non ratione operis. Idem Bartholus. in. l. cum quis. C. de iuris ⁊ facti igno. tenet q; si testamētum est nullum quia deficit voluntas defuncti. vel quando est nullum ex preteritione heredis ignorando q; eum habeat sic legata non debentur. quod limitto nisi sint talia q; si etiam sciuisset se habere filiū fecisset. ar. xvij. q. iiij. c. fi. sed quando testamentū est nullū quia non sunt testes sufficiētes. vel deficit aliqua solennitas iuris ciuilis. tunc quando constat heredi. de voluntate defuncti. vel per duos testes potest probari obligatur naturaliter iure gentiū ad implendam voluntatem defuncti. q8 nō.

9 ¶ Quid si heres renunciet hereditati: vel non vult adire. ff. ℣da. in capitulo. relatum. el primo. de testi. q; nihilominus legata ad pias causas valebunt. quia non subijciuntur talibus solēnitatibus iuris ciuilis.

10 ¶ Vtrum legatum ecclesie hedificande seu monasterio debeat solui cum fructibus itermedij tēporis. ff. ℣da. in capitulo nos quidem. de testa. q; sic. vt consuluerunt Bartholus. ⁊ ℣ran. de alber. q; ter. prefati. c. nos. dicit q; relicta ecclesie construende debent solui sine diminutiōe. ℣ acit pulcer tertus in. l. si ita relictum. §. pegasius. ff. de le. ij. vbi dicitur. q; si reliquitur predium in certum diem. puta post. x. annos. vel cum legatarius erit pubes debetur predium cum fructibus intermedij temporis. si dies fuerit apposita fauore legatarij. sic i casu nostro dies apponitur fauore ecclesie vel monasterij. quia si fuisset constructa tempore testamenti legasset simpliciter et non in diem. quod bene nota.

¶ Vtrū legatum ad certum vsū possit ad alium vsū conuerti. ff. de peru. vbi supra. Aut ipse vsus potest impleri de iure et de facto. puta. quia legauit quis vt mōasterium fiat in tali dioceſi. epūs est contentus ⁊ sic licet de iure de conse. distin. prima nemo nullum est impedimentum in facto quia est pecunia ⁊ cetera necessaria. nec est qui aduersetur: ⁊ sic potest fieri de facto ⁊ tunc dico q; non potest conuerti in alium vsum: ⁊ iste est casus. d. c. nos quidem: ⁊. ff. de admi. re. ad ciui. perti. l. prima ⁊ de hoc est casus in. l. nulli. C. de episco. ⁊ cleri. immo si per legatarium non impletur tale legatum redit ad heredes: ⁊ pro hoc est casus in. c. cum dilectus de donati. ℣ acit quod nota. de condic. appo. c. verum. Et hec intellige vera nisi in legatis ad pias causas: vel nisi interueniat dispensatio pape vel alterius: vt. ſ. dicaꝫ. Aut ille vsus potest impleri de iure: sed non de facto puta propter guerras vel quia pecunia est modica: vel non est locus in ecclesia vbi legatur pro capella fienda ⁊ huiusmodi: ⁊ iste casus est in. l. legatum. ff. de admi. re. ad ciui. perti. Et in. d. c. nos quidem ibi impleri non potest quod verbum etiam intelligitur de impotentia facti de rescrip. c. sciscitatus ⁊ tunc potest fieri commutatio auctoritate superioris: etiam si in testamento sit clausula q; non possit conuerti ad alium vsum q̄z deputatum. ratio quia voluntas testatoris debet interpretari secundum ius commune: vt res magis valeat q̄z pereat. c. abbate de verbo. signifi. ⁊ ideo cum de iure communi possit in alium vsuꝫ conuerti non obstabit talis clausula. Et ex his dicit. Bu. in Spe: ti. de edic. instru. in. §. nūc aliqua. q; si michi legatur vt vadam vltra mare. et nullus audet ire q; consequar legatum. licet non vadam. dūmodo vadam ad similem locum. Similiter si testator legat pro labore itineris vel penitentie sibi iniūcte vt vadam romam. et propter impedimentum non possum ire. q; consequor legatum. dūmodo vadam ad locum similem. d. l. legatū excipitur quod legatur pro succursu terre sancte. quia si nunc non possum expectabitur tēpus. et seruabitur legatū. c. magne de voto. Ludo. de ro. in no. dicit q; legatum factum pro calice vel reparatione ecclesie. si ecclesia non habet opus: de hoc poterit per episcopum solum fieri conuersio in alium vsum pium. Aut vsus potest impleri de facto sed non de iure. et tunc aut hoc est quia non est ad aliquem finem honestuꝫ. puta legat quis centum vt fiat ludus theatralis in ecclesia: qui est illicitus de iure. capitulo cum decorem. de vita ⁊ honestate clericorum. ⁊ sic legatū

inutile est ⁊ non fiet conuersio. ar. eorum qđ no. in glo. l. i. ff. de condi. insti. vel non potest fieri ō iure: non qz non fit ad finem honestum: sed quia ius prohibet. ⁊ sic fiet conuersio in aliuz vsum honestum: vt est casus in. d. l. legatum. ff. de vsuf. le. ⁊ sic intellige. c. nos quidem. in verbo non potest impleri. ſ. de iure. Exemplum testatoꝛ legat qꝫ predicatoꝛes ⁊ minoꝛes se conferant ad habitandum in suis domibus: ⁊ celebrent ibi diuina pro salute anime sue de iure hoc non potest fieri. c. vnico. de excess. prela. li. vi. cle. cupientes. de pe. tamen vsus est honestus qz pro anima ⁊ laude diuina. Similiter legat vt fiat ecclesia in tali loco. ſi potest fieri propter priuilegium quod habent predicatoꝛes ⁊ minoꝛes ⁊ huiusmodi. ⁊ ideo fiet i loco congruo ⁊ honesto. Facit ad supradicta qđ supra dixi donatio. i. §. xlvij.

12 ¶ Cuius auctoꝛitate fiet talis commutatio. ſ. do. pe. vbi. s. qꝫ si non subest causa. puta qz pōt de iure ⁊ de facto impleri: tunc solus papa pōt. l. legatum. ff. de admi. re. ad ciui. perti. ⁊ cle. quia contingit de religi. do. Si vo subest cā legitima potest diocesanus etiam si potest implere de iure ⁊ de facto nisi testatoꝛ prouidisset quid fit faciendus de legato vsu non impleto: qz si prouidisset nō posset fieri commutatio. vt no. Bar. in. l. liberto. § lucius. ⁊ ibi tex. ff. de an. le. ⁊ qꝫ episcopus ex cā legitima possit cōmutare in alium piū vsum. Facit qđ no. do. an. in. c. verum. de condi. apo. vbi vult qꝫ non obstante prohibitōe testatoꝛis ne alietur: nihilominus potest in magis pium. Vide supra. donatio. i. §. li. Idē tenet Roge. ⁊ hugo. Item Ange. ⁊ imo. in. l. i. ff. de consti. prin. vbi volunt qꝫ iusta subsistente necessitate possunt relicta per testatoꝛem in alium vsum conuerti. vt no. per Bar. per illum tex. in. l. fi. ff. de ope. publi. ⁊ in. d. l. legatam. Ex quibus concludo qꝫ voluntas ⁊ legata testatoꝛis circa pias causas possunt sine causa etiam per papam mutari in alium vsum pium ⁊ per epm cā subsistente solum q̄zuis alij cōiter tencant contra de episcopo. in cle. quia contingit quam limito quando sine cā vult fieri cōmutatio: qz tunc pertinet ad solum papam: alꝫs non. Facit qđ. ī. dico. §. xvij. facit pro hoc qđ dicit Ludo. de ro. vt. s. no. in. §. precedenti.

13 ¶ Queritur vtrum in tali cōmutatione requiratur consensus heredis grauati. ſ. pe. ſvbi. s. qꝫ si non potest impleri de iure vel de facto requiritur consensus heredis grauati ⁊ ecclesie cui fit legatum. ⁊ ita loquitur. l. legatum. ff. de vsufru. le. ⁊ similiter dic quādocūqꝫ ex causa legitima debet fieri commutatio.

14 ¶ Quid si dubitetur an sit cā legitima vt fiat cōmutatio: vel ecclesia cui legatur: aut heredes nō consentiunt in cōmutatione. ſ. pe. vbi. s. qꝫ sol⁹ episcopus poterit. C. de nup. l. i. ⁊ si ecclesia cui legatur consentit vt fiat cōmutatio ⁊ heredes contradicunt: nihilominus episcopus faciet ecclesie legatarie fauoꝛe voluntatis defuncti adimplē de ⁊ non heredi. ⁊ iste est casus in. d. l. legatum. Facit hoc in legato pro monasterio fiendo qđ sine consensu heredis non potest commutari: nisi fuerit negligens: qz tunc etiam sine eius consensu potest episcopus elapso termino, dicto. c. nos quidem.

¶ Qui potest suum officium impendere vt legata suum consequantur effectum. ſ. ſpa. in. d. c. nos. qꝫ etiam iudex secularis etiam in legatis ad pias causas est tex. in auten. de eccles. titu. §. si quis edificationem. sil̄r tam secularis q̄z ecclesiasticus potest compellere vt legata soluantur que fiunt non certe persone: vel si certe: tamen talis ē qꝫ non potest in iudicio petere vt sunt fratres minoꝛes. d. §. si quis secus esset si non ad piam cām fit legatum ⁊ certe persone factum. tūc qz oꝫ qꝫ solum ad instantiam partis compellat. 15

¶ Vtrum episcopus in legatis ad pias cās possit se intromittere. ſ. ſpa. in. c. si heredes. de testa. qꝫ si testatoꝛ prouidit sibi de executoꝛe non potest nisi in defectum. vt. s. Executoꝛ. §. xi. ⁊ in. c. tua nos. de testa. ⁊ in auten. de eccles. titu. §. si quis pro redemptione. Si vo testatoꝛ non prouidit sibi de executoꝛe. tunc in legatis pro redemptione captiuoꝝ ⁊ pro alimonijs pauperū pro uidebit episcopus: vt in. d. §. si quis autē pro re. ⁊ l. nulli. C. de epis. ⁊ cle. In alijs autem heres vt in. d. c. si heredes. ⁊ c. tua. ⁊ c. nos. de testa. nisi in negligentiam. vt. s. executoꝛ. §. xiij. 16

¶ Vtrum legatum factum pro construendo hospitali pauperum: in quo poneretur rectoꝛ ad arbitrium certi prelati possint heredes mutare i hedificationem monasterij religiosoꝝ. ſ. Lappus abbas in cle. qz contingit. de reli. do. vt refert do. an. in. d. c. nos quidem. qđ Jo. an. cum quibusdam iuristis consuluit qꝫ sic: cum licentia episcopi: etiam contradicente illo prelato: qz qui melius facit non aliud. sed idem facit. c. peruenit el. ij. de iureiur. sed plus est ecclesiam religiosoꝝ facere q̄z hospitale. Facit. c. scripture de voto ⁊ regula plus semper de re. iu. li. vi. ergo ⁊c. Sed contra videtur. xiij. q. ij. vltima voluntas. de cele. missa. cum marthe. cuz similibus. vbi patet qꝫ voluntas defuncti pro lege dz seruari. ergo forma mandati dz diligentissima accuratione seruari. nec eo casu plus continet in se qđ est minus vel econtrario. de preben. cū de officio. lib. vi. 17

Ad hoc. ff. do. An. q̄ ista sunt ꝟa ꝓ materia odi
osa vel ambitiosa ⁊ sic restringibili. de preben. cū
uis. h. vi. Sed opio Jo. an. loquit in materia fa
uorabili: ⁊ maxime aīe defuncti: in qua fit plena i
terpretatio. c. cum dilectus de dona. Unde veri
similiter presumitur q̄ defunctus non contradi
xisset demonstrando sibi vsum vtiliorē. facit ad ꝫ
qđ no. Bar. in. l. fi. ff. de ope. publi.

15 ¶ We cautella danda illi qui vult legare ꝑ aīa
1 ⁊ tūnet parentes. vide infra pactum. §. xiij.

Legatus est cui a papa certa pria vel prouincia cōmittitur gubernanda ſm Bof. vñ gerit vices pa
pe: ⁊ est ordinarius in prouincia. c. legatos ō of
ficio le. li. vi.

1 ¶ Quomodo faciet fidē si requiratur. ff. q̄ ꝑ lit
teras suas. l. vnica. C. ō man. prin.

2 ¶ Quot sunt spēs legatoꝝ. ff. due. Quidā sunt
iprozie legati nuncij ⁊ non iudices: ⁊ sunt illi q̄
sepe mittuntur a papa ꝑ ambassiata: vel ad aliqđ
nudum ministeriū exercendū. de quibus di. i. iuſ
gentiū. ⁊. lxxxvij. c. nobilissimus ⁊ quasi per to
tū. ⁊ istos qui impedū ꝺz tradi hostibus vt sit ſer
uus. l. vlti. ff. de legationibus. Et ibi loquit de le
gatis quoūcūq̄ etiā hostium: ⁊ ſm canones sūt
excōicandi. lxxxiiij. di. si quis ita. no. glo. in. d.
c. iuſgentiū. Quidā sunt legati iudices quos pa
pa facit ordinarios i certa prouincia. ⁊ de istis lo
quitur diffinitio premissa. ⁊ titulus de officio lega
ti: ⁊ isti sunt in triplici dīa. ſPrimi sunt legati na
ti: q̄ natus in sua dignitate efficitur legatus pape
vt archiepūs cantuarieſi q̄ eo ipo q̄ archiepūs ē lega
tus est pape. vt in. c. i. de offō legati. ⁊ isti dicunt
legati rōne dignitatis. Secundi sunt legati de la
tere: vt sunt illi qui mittuntur de curia pape: etiā
si non sunt cardinales. ſm glo. in. c. pe. de officio
legati. Sed ſpa. in. c. i. eo. ti. ꝫ ⁊ bene: q̄ solum
cardinales dicuntur legati de latere maxime ho
die. Tertij sunt legati qui nec sunt de latere: quia
non cardinales: nec sunt nati quia non in tali di
gnitate: ⁊ sunt illi quibus papa cōmittit legatiōis
officium in aliqua prouincia vel sua vel aliena. vt
in. c. volentes. eo. ti. ⁊ tales dicunt legati rōe ꝑso
ne non rōne dignitatis: vt primi.

3 ¶ Utrum legati nati vel rōne persone habeant
iurisditionem in exemptos. ff. ſpa. in. d. c. i. q̄
non. ⁊ ꝓbatur in. c. i. de ꝟ. sig. li. vi.

4 ¶ Utꝝ possint predicti legati absoluere ꝑ inie
ctione manuū violenta in ecclesiasticum. ff. q̄ le
gati nati non possunt nec in prouincia nec extra:
nec subditū nec extraneum. Rō ſm ſpa. in. ca.
pe. de offō legati. q̄ clerici ꝑderent priuilegiū. c.
si quis suadente. xvij. q. iiij. cum nullus haberet
ire ad papam ꝓ absolutione eo q̄ dignitas est ꝑ
petua. Intellige ſm ſpa. ibidem de iniectione a
qua episcopi non possunt absoluere. q̄ ab illa a q̄
episcopi absoluunt multo fortius ipsi cum sint oꝛ
dinarij. Legati ꝟo rōe persone possunt absolue
re subditos exītes in ꝓuinciam. similiter extra
neos in sua ꝓuincia delinquentes ⁊ exītes. ſub
ditos ꝟo suos extra prouinciā suā nō possunt ab
soluere. ſm glo. ⁊ cōiter doc. in. d. c. pe. nec etiaꝫ
de consensu indicis illius ꝓuincie. ſm ſpa. ibi
dem. sed Jo. mo. ⁊ Jo. an. quos sequitur Bc.
in. c. i. eo. ti. li. vi. tenent q̄ possunt. ⁊ magis pla
cet hec opinio. Subditos etiam suos ⁊ in sua pro
uincia que extra prouinciam iniecerunt manum
violentā in clericum ſm ſho. non possunt absol
uere. Sed Spec. recitat aliquos tenere q̄ possūt.
⁊ mihi plus placet: sicut possunt etiam eos punir
de delicto extra cōmisso. extraneos ꝟo aliūde ve
niētes ligatos absoluere non possunt. Legati vō
a latere possunt absoluere quoscūq̄ tam in ꝓuin
cia eis decreta q̄ extra: tam subditos q̄ extraneos.
ſm glo. ⁊ cōiter doc. in. d. c. pe. Hosti. tamen li
mitat non habere locum: cuꝫ iniuria est enormis
quia reseruatur pape. all'at. c. si vero. ⁊. c. cum il
lozū. de sen. exco. cuꝫ filibus. Sed tu tene q̄ ſpīt:
etiam in enormi ſm Jo. an. Jura ꝟo excipien
tia enormem iniuriam non loquunt in legato a la
tere sed in alijs inferioribus. Et hoc seq̄t Archi.
in. c. i. de offo le. li. vi. ⁊ cōiter doct. ff allit hoc in
duobus casibus. ſPrim⁹ q̄ sunt in presentia pa
pe. Secundus q̄ sunt reuocati ante regressū ſm
ſpa. in. c. penul. de officio le. quia tunc absolueꝛ
non possunt.

¶ Quid possunt facere dicti legati. vide in. c. le- 5
gatos de offo le. li. vi. ⁊ que non possunt facē ha
bes in glo. c. q̄ translationem de offō le. ⁊ in mul
tis. c. li. vi. co. ti. que omitto cum hodie illi q̄ hīt
in vsu legati multa possint ex speciali concessione
que ex eozum litteris potius q̄ꝫ ex doctrina cogno
scitur.

¶ Utrum legatus possit processum delegati im- 6
pedire: aut eius sniam irritare. ff. q̄ non. c. stu
duisti de offo le.

¶ Legatus an possit absoluere excōicatū a se in 7
sua prouincia extra prouinciā exīs. ff. ſm Inn.
q̄ sic si non sit reuocatus in foro pīiali. sed i foro
contentioso non: nisi reuertat in ꝓuinciā. Intel
lige nisi egressus esset cū aio ſi redeūdi. q̄ sic expi
rat legatio.

¶ Quid de impediētibus legatos vel nūcios a 8
postolicos ne exerceant eoꝝ officia. ff. q̄ excōica
ti sunt ipso facto ⁊ terre: regna vel loca predictoꝝ
sunt interdicta taꝫ diu q̄ꝫ diu in contumacia per

stituerunt eoꝝ dñi. c. super gẽtes ⁊ regna. vt hẽt in quadã extrauagãti sub ti. de offo legati. ⁊. c. si qs autẽ legationem. lxxxiiij. di.

Legitimatio filioꝝ illegitimoꝝ quot modis fit. ℟ri. modis. Primꝰ qñ pr offert cum inter vinos seruitio curie ciuitatis ex qua est oriũdus: vel si pr est oriũdus de veteri roma. s. Cõstãtino poli: vel noua offerat cum curie cuiuscũq; ciuitatis metropolis. vt insti. de nup. §. vlti. Secũdus qñ pr offert eũ impatori ⁊ fit curialis. in aũt. gbꝰ mõis nã. effi. sui. §. si quis igit. Tertiꝰ qñ pr filiã suã nãlem in mrimonio copulauerit officiali curie ciuitatis de qua est oriũdus. vel si pr ẽ oriũdꝰ de veteri: vel noua roma copulet officiali ciuitatꝭ metropolis. vt. C. de nã. lib. l. iij. in fi. Quartus qñ nullo alio legitio exĩte vel si exĩsit nõ ꝺicit ꝙ ꝓsentit: filius nãlis pr̃e defũcto ꝓfert se ipsũ curie isto mõ. vadit ad regimẽ ciuitatis: ⁊ dicit vos ego/getis tali officiali ego offero me curie ⁊ seruire in tali officio: si curia recipit eũ erit legitimus. vt in d. §. si quis igitur. Et itellige tales filios naturales ꝓ talem oblationẽ legitimatos: vt succedãt patri ab intestato: nõ tamẽ alijs cognatis ex pte pris nec ipsi eis. vt in. d. aũt. §. filiũ Vo. Quintus qñ pater deficiente prole legitima offert principi prces ꝓ filijs naturalibus vt sint filij legitimi successores ẽt fine matrimonio: dũ tñ princeps ꝓcessus admittat. d. aũt. §. illud tñ. Sextus qñ pr in testõ dicit eũ sibi velle succedere si tñ filius post mortez pris principi supplicauerit: ⁊ testm ostẽderit: tũc cim dono principis ⁊ legis heres erit legitimus. dũmõ volũtatẽ patris sequat. vt i. d. aũt. §. si vero is q. Septimꝰ qñ pr i extrema volũtate noiat filiũ ⁊ heredẽ instituit. C. de nã. lib. aũt. itẽ si qs. qõ limita fm q in casu sequenti. Octauus qñ in publico instro. s. scripto ꝓ notariũ: aut etiam si sit scriptũ propria manu cũ subscriptõe triũ testiũ filiũ naturalẽ noiauit filiũ nec adiecit naturalẽ. Bal. in. c. inotuit de elec. tenet q; os addat suum quasi dicat in sua ptãte ⁊ sic legitimũ. nec sufficerz sola noiatio fm Bal. ibi. Et si sũt plures filij naturales ex eadem matre nati ꝙ testimoniũ tantuz dederit vni: tamen oẽs erunt legitimi. Et hoc intellige qñ ꝓles legitima non supest fm glo. in. c. ꝓ tuas q fi. sunt legi. quã sequũt cõiter doct. Mo/nus qñ pr filiũ ex ꝓcubina noiat filiũ legitimũ ꝙ d. An. in. d. c. per tuas. qõ intellige si mater talis est q potuit eẽ vxor sua qñ generauit vt in aũt. vt lice. ma. ⁊ anie. §. ad hec. Rõ ibi ponitur q; ex tali noiatõe vr testimoniũ phibere: q; cũ matre legitimũ hũit vel hẽat matrimoniũ. Ex quo ꝓcludo q; si mater vel ipse aliũ accepisset in cõiugiũ viuẽ tibus ipsis nõ legitimaret talis noiatio. qõ nõ bñ alis sic: ⁊ si ex alia vxore haberet filios venirẽt isti cũ illis ⁊ similiter si post. Decimꝰ qñ pr ꝓbit matrimoniũ cũ illa que est mater filioꝝ naturaliũ ipsius patris. de quo ꝺicimus quando legitimãtur per papã: Impatorẽ aut principes qui non habẽt superiorẽ aut hñtes ptãtem ab eis. ⁊ de predictis vide in. c. per tuas. per docto. ibi qui fi. sunt legitimi.

¶ Vtz papa possit taliter legitimare vt succedãt in hereditate ⁊ admittantur ad alia temporalia. ℟. Pda. in. c. ꝓ venerabilẽ qui fi. sunt legi. Varia fuit opinio. sed i practica seruatur opio Bar. in aũt. ex complexu. C. de incc. ⁊ inuti. nup. s. q; non potest in terris sibi non subiectis: marie qñ tales sunt adulterini vel incestuosi. ⁊ pro hoc est bonus tex. in. c. dicat aliquis. xxxij. q. iij. ⁊ in. c. vnico. xxxv. q. vij. sed quo ad spũalia non est dubium. 1

¶ Vtrum illegitimus sed legitimatꝰ per sequẽs matrimonium sit legitimus quo ad omnia. ℟ñ. fm Pda. ⁊ glo. in. c. tanta. qui fi. sunt legi. q; sic. ⁊ licet dominus Anto. ibidem tenear q; nõ in statutis. quia statutum non comprehendit fictum. l. iij. §. hec Vba. ff. de nego. ge. ⁊ sic isti ficte sunt legitimi ꝓpter Vbum habeantur. quod est Vbum fictum. tamẽ magis placet prima opinio. quia qñ Vbum habeantur ꝓfertur ab habente potestatem paria sunt ꝺicere habeantur ꝓ legitimis: ⁊ sunt legitimi. Fit. c. ex parte de spon. ⁊ quod ꝺicit Bar. in. l. si is qui. ꝓ emptore. ff. de vsuca. ⁊ in. l. si maritus. ff. de adul. vbi vult q; ꝺicere habeantur ꝓ ciuibus ab habente ptãtem. Idẽ est ac q; sint ciues. ⁊ sic tenc. 2

¶ Vtrũ talis succedet in feudo si ꝺictũ ẽ q; trãsferatur ad posteros ex se legitime descendẽtes. ℟. Bal. in. c. naturales. si de feu. con. fue. ꝺicit q; ñ Sed Jaco. de belui. ⁊ cõmuniter doct. in. c. latoz. q fi. sunt legi. tenent ꝙñ. s. q; succedet. ⁊ ter. d. c naturales intelligitur de legitimato per rescriptũ principis. quia cum illa legitimatio sic stricti iurĩ tãquã dispẽsatio ꝺ ius est restringenda. c. q; dilectio de ꝓban. ⁊ affi. sed mrimoniũ tãquã favorabile purgat precedentia. ⁊ ideo succedet. 3

¶ Vtz legitimatꝰ ab Jmpatore vel hñte ptãtez ab eo fit legitimus quo ad spũalia. ℟. Pda. in. d. c. ꝓ venerabilẽ q; non. ⁊ ideo nec ad ordines ⁊ alia spũalia admittet. vide gl. r. di. c. lege sequitur Bar. in. d. aũt. ex cõplexu. nec ẽt erũt legitimi in dñio illoꝝ qui nõ recognoscũt Jmpatorem quãtũ ad ea per que fieret alteri preiudicium. pura ad successionem bonoꝝ ab intestato. vt no. in. d. c. per venerabilem. 4

5 ¶ Vtrum comites hũtes ptãtem legitimandi ab Impatore possint legitimare in preiudiciũ agnatoꝝ. ℟. d. An. in. d. c. per venerabilẽ q̃ nõ. nisi pater ⁊ agnati consentiant. quia, hec potestas tãꝯ alteri preiudicialis est restringenda. l. i. §. si quis a principe. ff. ne quid in lo. publi. Sed Bal. i rubrica codi. est ℨ cum quando simpliciter est concessa auctoritas legitimandi. sed credo vꝫ dictũ Bal. in filijs naturalibus tantum: sed in spurijs ⁊ alijs ex dãnato coitu non credo: nisi exp̃sse concedantur. ℱ acit qõ no. Jo. an. in addi. ad Spe. in ti. qui fi. sunt legi. q dicit q̃ si spurius duplicit .s. ex patre vxorato ⁊ matre maritata impetrat a papa vel ab Jmpatore rescriptũ legitimatiõis q̃ non valet si non exp̃ssit. ℱ acit qõ no. Jſpa. in. d. c. per venerabilẽ. vbi dicit q̃ icestuosus vel adulterinus nisi id exp̃imat semp̃ rescriptũ legitimationis erit surrepticiũ. quia omne tacitum per id quod papa vel princeps non ita de facili p̃cessisset si illud sciuisset facit rescriptũ surrepticium: ⁊ vide at. c. postulasti de rescrip. ℱ acit etiam quod no. Jo. ⁊ Bof. in sũma q̃ꝫ papa legitimet aliquez ad dignitates non intelligitur legitimus quo ad epatum ⁊ alias maiores: sed tñ quo ad inferiões de concess. preben. c. dilectus. vide ẽt. ē. dispensatio. §. ir. Aduerte tamen hic qõ dicit Ang. i aũt. quõ nã. eff. sui. §. si quis igit̃ q̃ pr̃ põt legitimare filium in preiudicium filioꝝ legitimoꝝ: sed filius illegitimus non potest se legitimari facere in legitimoꝝ preiudicium.

6 ¶ Vtrũ legitimatus simpliciter intelligat̃ etiam quo ad dignitates. ℟. Jo. q̃ sic sicut simpliciter restitutus ad oĩa restituit. C. de sententiã. pa. l. i. quãuis Bof. teneat contrarium.

7 ¶ Vtꝫ papa dispensando in matrimonio cõtracto in gradibus prohibitis de iure canonico legitimet filios ante conceptos. ℟. q̃ non: sed bene postea cõcepti erũt legitimi quo ad oĩa. ⁊ si exp̃sse legitimet ante p̃ceptos nõ erũt quo ad oĩa: sed solum quo ad spũalia ⁊ tẽporalia in terris pape non in alijs. vt in. d. c. fi. q fi. sunt le.

Legitima portio est triplex .s. legitima trebellianica ⁊ falcidia. Jprima debet de iure nãe tãtũ filijs ⁊ ipsis mortuis debetur nepotibus ex eis legitime natis nec eis potest iponi grauamen super ipsa p legata aut fideicõmissa: ꝫ bñ possunt grauari per debita. non potest etiam eisdem imponi conditio vel modus. ⁊ si apponatur pro non adiecto habetur. C. de inoffi. te. l. omni modo. ⁊. l. se. ⁊ hec est tertia pars hereditatis si sunt ꝯtuor filij vel pauciores. Si vero sunt gnc̃ꝫ vel plures: tũc erũt predictas totius hereditatis quã inter se dividunt equaliter. C. de inof. testa. aũt. nouiss. ma. Et aduerte q̃ ista legitima aliquando sic dicitur. vt in. d. l. omnimodo. Aliquando dicitur debita pars. vt in. l. scimus. C. de inof. test. Aliquando dicitur debitum simpliciter. vt i aũt. de trien. ⁊ se. §. i. Aliquando debitum bonorum subsidium. vt. C. de inof. dona. l. si totas. Aliq̃ dicitur debita iure nature. vt in aũt. de trien. ⁊ se. §. hoc nos.

¶ Vtrum ista legitima possit per statutum: vel consuetudinem in totum tolli. ℟ñ. Albz. dicit in l. quoniam in prioribus. C. de inoffi. testa. quod communiter doctores ⁊ etiam vltramontani tenent q̃ non. Alij magni tenent q̃ potest in totum tolli. Sed prima verior videtur. posset tamen statutum vel consuetudo diminuere vel distinguere eam: sed non in totum tollere. Ratio quia sicut a natura alimentatio filij a patre dependet. ff. de iustitia ⁊ iure. l. prima. §. hinc descendit. Jta post mortem patris alimentatio filij ab hac portione iuris nature dependere videtur. vt innuitur in aũt. de trien. ⁊ se. §. i. ad fi. ⁊. §. prohibemus. aũt. ibi si vult filiorum ⁊c. pro hoc facit insti. de iure naturali. §. i. ⁊. ff. de pac. l. ius agnationis ⁊ ceia Jſpa. tamen distinguit ⁊ bene in capitulo Raynutius de testa. q̃ aut filius non habet vnde viuat a lunde. ⁊ sic est vera opinio vltramontanorum. Aut habet vnde viuat: ⁊ sic vera est secunda opinio. Aduerte tamen q̃ in legitima filius non potest grauari per fideicõmissum secundum cõmunem opinionem per. l. quoniam in prioribus. C de inof. te. ⁊. l. cum patronus. ff. de le. ij. ꝫ Bar. ⁊ Wy. dubitauerint in. l. i. ff. ō vul. ⁊ pupil. sub. Sed succedentes ab intestato ipsi filio si contingat filium decedere impuberem possunt grauari ⁊ est casus in. l. fundum per fideicõmissum cuꝫ l. se. ff. de le. i. ideo dicit Bal. in. l. cum virũ. C. de fideicõmis. q̃ substitutus filio impuberi potest grauari vt restituat legitimam filio debitam. Et si verba sũt dubia. puta testator dixit post mortem filij mei impuberis hereditas integra restituatur scio: nec exp̃ressit per filium: vel succedentes ab intestato filio meo: vel per substitutum dato filio meo fideicõmissum debebitur in legitima etiã secundum Bar. in. l. qui duos. ff. de vul. ⁊ pup. sub. ⁊ cõmuniter sequũtur scribentes ibi. ⁊ refert Jſpa. fuisse consultum per Jo. de ymo. ⁊ fulgo. i capitulo Raynutius de testa. licet Bar. in. l. coheredi. ff. de vul. ⁊ pupil. sub. aliter dixerit.

¶ Quid si filius instituatur in minori parte. ℟. q̃ nihilominus aget vsꝫ ad supplementuꝫ. d. l.

omnimodo. q2 hec legitima datur in bono⁊ sub/
sidium de iure nature.

3 ℂ Secunda trebellianica a trebelli auctore sic di
cta debetur hec iure institutionis. ⁊ est quarta ps
hereditatis totius: sicut cum quis instituto hꝛo
rogatur vt restituat alij hereditatem sine liberis
moriendo: iste sic institutus poterit retinere quar
tam partem totius hereditatis. insti. de fideicom.
here. §. sed quia. C. ad trebe. p totum. Institut⁹
tamen heres in certa pte hāc nō hēbit fm Bal. i
l. i. ff. ad. l. falci.

4 ℂ Tertia falcidia a falcidio autore debetur iure
institutionis: ⁊ est quarta pars totius hereditatis
quam quis retinet quando institutus heres fuit:
⁊ supra dodrantem. s. tres partes hereditatis est
aliquid legatum vel fideicōmissum de testa. Ray
naldus.

5 ℂ In quibus casibus cessat falcidia. Rñ. q i sex
casibus. Primus in his que legantur sic vt non
possint alienari. vt ad successores eius cui relicta
sunt debeant peruenire. C. ad. l. falcidiam. aūt. ꝯ
in ea re.

6 ℂ Secundus in his que ad pias cās relinquunt
ecclesiasticis personis. aūt. Generaliter. C. ad. l.
falci. legatis factis alteri ecclesie vel pio loco: q; currit
institu priuilegium cum priuilegio: ⁊ sic concurrentib⁹
legati priuilegijs vtuntur iure cōi. Facit. l. assiduus. C
priuilegia qui po. in pi. ha. Nō Ida. in. c. in pīcia de. pba.
priuil. Idem tenet Dy. ⁊ sequitur Albri. i. l. si quis ad
qui pōt declinandam. C. de epi. ⁊ cle. Et hoc idem etiam
Idem tenet Dy. ⁊ sequitur Albri. i. l. si quis ad
declinandam. C. de epi. ⁊ cle. Et hoc idem etiam
si indirecte relinquatur fm Bal. in. l. si aūta. §. ti
tio. ff. de condi. ⁊ de. puta cū relinquitur fundus
cū pacto vt restituat ecclesie.

7 ℂ Tertius in testamento milītis. C. ad. l. fal. l. i
testamēto. ⁊. d. c. Raynaldus.

8 ℂ Quartus in male ablatis certis vel icertis le/
gatis ⁊ alijs alienis. l. imponenda. C. ad. l. falci.

9 ℂ Vtrum pater legans tantum⁹ pro male ablat⁹
q; legitima iure nature debita minuitur obliget fi
lium vel illum cui debetur. R. Adonal. q; si talia
male ablata non possunt ꝓbari nō tenetur heres
soluere vt debitum. s. vt res alienum: sed vt lega/
tum: ⁊ ideo si legitimam minuit non tenetur sol/
uere. secus esset in illo cui falcidia competit. q2 cuꝫ
talia legata sint ad pias cās cessat hodie. vt dictuꝫ
est. ⁊ ideo non detrahet.

10 ℂ Sed quid faciet talis qui tot habet restituere
incerta que ꝓbare nō pōt que exhaurīūt quasi to
tam hereditatem si non potest inducere filium vt
sit contentus restituere. R. fm Adonal. q; non fa
ciat testamentum: sed codicillū: in quo ordinet q;
omnia bona sua distribuātur pauperibus ꝓ ma/
le ablatis in certis asserens q; plura sunt q̄ꝫ omnia
bona sua.

ℂ Quintus si testato2 certus de sua quantitate 11
patrimonij ꝓbibeat expresse deduci falcidiā.

ℂ Sextus si heres nō fecerit inuentariū fm mo 12
dū ⁊ tēpus statutū. hi duo hītur i aūt. sed cū testō2
C. ad. l. falci. Idē si. j. tempus legitimū nō paru
erit volūtati testatoris. vt in. c. Raynaldus. in fi.
de testamētis.

ℂ In qbus casibus cessat trebellianica. R. q; i tri 13
bus casibus. Primus in legatis ad pias cās. vt
dixi. s. Legatum. ij. §. v. Secundus si testato2 ꝓ
hibuit. vt in aūt. de here. ⁊ fal. §. si Vo expressi.
Nō quia cum testato2 possit tollere falcidiaꝫ: mul
to magis trebellianicam: que minus est priuilegi
ata. vt. ff. ad. l. falci. l. in quartam. lꝫ Ꝛrium teneat
glo. in aūt. sed cum testato2. C. ad. l. falci. Sꝫ ve/
rius est q; potest. vt in. d. §. si Vo. Tertius est qñ
substitutio euanescit. vtputa q2 ingreditur religio
nem ille qui rogatus si sine liberis decederet: vel
non maritaretur ⁊ huiusmodi. vt in aūt. nisi ro/
gati. C. ad trebel. Addo quartum quando iudi/
[illegible] adit hereditatem q2

ℂ Vtrum legatis multis factis tam ad pias cās 14
q̄ꝫ non pias excedentibus facultatem hereditatis
debeat fieri detractio tam de legatis ad pias cau/
sas an solum de alijs. R. Albri. in. d. l. si quis ad
declinandā q; sic cōiter de oībus. nec ob. q; cessat
falcidia in predictis. q2 non est falcidia: sed decla/
ratio legati inaniter facti ab initio. vt. ff. ad treb.
l. i. §. si is quadringinta.

ℂ Quid computatur in istis legitimis. R. Ida. 15
in. c. Raynutius de testamentis q; in legitima q̄
dicitur falcidia que prouenit iure institutōnis nō
computantur nisi ea que venerunt iure institutio
nis heredi: non autem legata: vel alio modo pro
uenientia. In quarta vero trebellianica compu/
tantur non solum que veniunt heredi iure insti/
tutionis: sed omnia que proueniunt ei ex testamē
to. puta iure legati vel donationis non alia proue
nientia extra testamentuꝫ. In legitima vero que
prouenit iure nature computantur non solum ea
que prouenerunt ex testamento quocunq; titulo:
sed etiam undecunq; sint profecta. vt patet in iu/
ribus allegatis in glo. d. c. Raynutius. ⁊ in. l. in
quartam. ff. ad. l. falci. Distinguit tamen Ida.
ibidem circa hoc vltimum sic: q; aut pater dona/
uit filio ob causam. puta dotis vel donatꝫ propter
nuptias: ⁊ illud computatur cum legitima. Aut
donauit simpliciter: ⁊ si donatio tenuit. puta quia

donauit emancipato vel propter merita sic nō cō putabitur. Si vero non tenuit in vita patris: licz sit confirmata morte computabitur cum legitima de quo vide z dic vt in aūt. ex testamento. C. de colla. z in. l. filium quem habentem. C. de fami. ber.

16 ¶ Vtrum quis possit deducere duas legitimas portiones. scilicet legitimam debitam iur nature z trebellianicam: olim fuerunt opiniones in. l. q̄z q̄z. C. ad. l. falci. Sed hodie dic cum Bart. in dicta. l. q̄z q̄z. z in. l. papinianus in. §. meminisse ff. de inoffi. te. z Bal. in dicta. l. filium quem habentem z canonistas in. c. Raynutius z. c. Raynaldus de te. q si substitutio seu rogatio sit pure facta: aut ad certum diem q per inde est: ac si sit pure facta: tunc non poterit detrahere nisi vnam quam voluerit. Si vero rogatio sit facta sub conditione vel ad incertum diem sic poterit detrahere ambas duas: z sic concorda ius ciuile cum canonico: quod videtur discordare in hoc. z hec est cōmunis opinio fm ꝑ. in. d. c. Raynutius. z rōnem diuersitatis vide ibi per eum.

17 Vtrum legitima portio que debetur iure nature amittatur propter delictum patris in lesam maiestatem. ff. dominus Cardi. in clementina pastoralis de re. iudi. in ℣. ceterum tenet q non. vñ dicit q filij audita condemnatōne patris furtim z dolose si capiunt suam legitimā non tenentur satem in foro anime ad restitutionem faciēdam ꝓncipi: quia possunt tenere de iure nature que ꝓ positiuum ius non potest tolli. ar. in. d. ℣. ceterum ꝓ hoc ō testa. Raynutius. §. quia vero. quia pater non potest priuare filium legitima: nisi in cāu ingratitudinis. vt. C. de inoffi. te. l. qñ in priorib⁹. facit. c. ius dictum de ver. si. in aūt. de here. z fal. §. si quis autem non implens. dicitur q etiā per reatum inobedientie nō potest priuari filius legitima. Sed Zen. in. d. ℣. ceterum tenet cōtrarium. ratio quia per contractum potest tolli legitima. debetur enim deducto cre alieno. ff. de inof. te. l. papinianus. §. quarta autem. Sed in delictis quasi contrahimur. quia per quasi contractum se obligat ad penam. ff. de iure fisci. l. imperatores. no. glo. ff. de postula. l. i. §. bestias. Idem tz Jo. de lig. quia legitima est quota bonorum quam pater habebat tempore mortis. nihil autez habet qñ sunt confiscata. ff. de inter. z rele. l. iij. z quod nō ff. de iure patro. l. diui fratres. Et licet de rigore z subtilitate iuris istud sit verius: tamen mihi magis placet opinio Lar. tanquā magis benigna: z caz teneo. ratio quia per titulū lucratiuū z per donationem non potest pater alienare in preiudiciū filij. C. de inoffi. dona. per totum. z de donatis. c. fi. z quod ibi no. sed fiscus hoc capit ex titulo lucratiuo. z ideo non potest in preiudicium filij. Et ad rōnem Zen. dico veram quando per quasi cōtractum dānificauit principem in bonis ex cuius dāno pater esset ei obligatus ad restitutionē. alis nō quia tunc non est res alienum: nec proprie pōt dici q pater teneatur ex quasi contractu: sed simpliciter ex delicto. Ad Jo. de li. iam patet responsio quia in fraudem filij titulo lucratiuo facta alienatio non valet.

¶ Vtrum falcidia z trebellianica amittatur per negationem fideicōmissi in qualitate vel quantitate factam ab herede illi cui fideicōmissum est factū ff. fm Bal. in. l. scimus. §. licentiam. C. de iure deli. q sic si ille probauerit qualitatem vel quātitatem fideicōmissi. nec aliquam ex ipsis poterit detrahere. 18

Legitimus filius quis dicatur. Vide supra ꝓ filius.

Leno quis dicatur. ff. glo. in. §. q si in adulterio. xxxij. q. i. q est q dānatam adulteram ducit: vel qui reconciliat sibi eam. vt. C. de adul. l. castitati. vel qui sciēter tenet adulteram. vt in. d. §. qō si. vel qui recipit pecuniam pro adulterio. ff. de adul. l. i. §. leno cinij. Limita prefata in tribus primis casibus vera nisi emendatam teneret. Item lenocinium cō mittit qui questuaria mancipia habet. quia hoc ñ est minus q̄z proprio corpore questum facere. l. palam. §. lenocinium. ff. de ritu nup.

Leprosus separatur ab habitatione hominum. vt in. c. i. de conin. lepro.

¶ Vtrum lepra post veniēs dissoluat matrimonium. Respon. q non. vt patet in dicto. c. i. z. ij. eodem titulo. Sed sponsalia bene solut. vt ꝓ in c. fi. eodem titulo. 1

¶ Vtrum vxor teneatur cohabitare cum viro: vel econtrario vir cum muliere leprosa. ff. secundum glo. in dicto capitulo primo q non in cadez domo vel lecto: sed bene tenetur ei debitum reddere. vt in dicto capitulo secundo. Sed ꝑ. Decolus in quarto. di. xxxij. dicit q vbi non posset sine sua verisimili infectione etiam reddere debitum q non tenetur. z ponit regulam q nullus tenetur reddere debitum vbi est periculum verisimile de vltimata infirmitate. z facit ad hoc quod dixi supra Debitum. §. iij. 2

¶ Vtrum leprosi teneantur ad decimas. ff. glo. in capitulo secundo de eccles⁹ edi. q sic. nisi de ortis z terris z fetibus animalium suorum que sole excipiuntur in dicto. c. ij. z ideo de alijs tenent 3

ficut alij christiani.

4 ¶ Vtrum leprosi possint habere ecclesiaz ⁊ ꝑs/byterum qui eis celebret. ℟. q fic si tot sunt simul q eam cum cimiterio possint construere: dūmo/do veteribus ecclesijs de iure parrochiali non fa/ciant iniuriam. d. c. ij.

5 ¶ Vtrum leprosi possint promoueri. vide supra Corpore vitiat⁹. §. ix. q non: ne qz celebrare nisi vt ibi dicitur.

6 ¶ Vtz sacerdos ⁊ leprosus factus possit in par/rochiali ecclesia prelationis officio fungi. ℟. q si sine scandalo ⁊ abhominatione populi non po/test illud exercere: debet ab officio remoueri. ita tamen q secunduz facultates ecclesie administrē/tur ei necessaria quouscz viuerit. vt in. c. tua nos de cle. egro. Rectoribus Vo ecclesiarum qui sine scandalo illoz̄ qui sunt sani non possunt seruire altari: dandus est coadiutor qui curam habeat a/nimarum cui adiutorii ad sustentationem cōgrua portio de facultate ecclesie eiusdem assignetur. vt in. c. de rectoribus de cle. egro. Ex quo patet q si prohibēbitur celebrare quando sine scādalo potest vt in secreto ⁊ huiusmodi. ar. d. c. de rectoribus.

Ex secundum q rōalis creatura ordi/natur ad gratiam omissis alijs excepti/onibus legis ſm Fran. de marro. in. ij. senten. est ars honeste viuendi ligans hominem ad sui obseruantiam aliter non esset lex nisi ligaret.

¶ Quotuplex est lex. ℟. vt colligo ex Sco. in. iiij di. xvij. tripler. Prima dicitur lex nature: ⁊ isto modo aliquid dicitur dupliciter de lege nature. Vno modo tanqz principia practice nota ex ter/minis vel conclusiones necessario sequentes ex eis. ⁊ hec strictissime dicūtur de lege nature. Se/cundo modo dicitur de lege nature ⁊ large id qō est verum practicum consonum principijs ⁊ con/clusionibus legis nature in tantum q statim no/tum est omnibus illud conuenire tali legi. Secū/da lex dicitur positiua diuina que continetur i his que sunt in veteri ⁊ nouo testamento. ⁊ liez Bra/tianus vocet ipsam legem nature limita eum qō est verum: prout est posita ab auctore nature: et distinguitur contra ius positum ab aliquo qui nō est auctor nature. Tertia lex dicitur positiua: hoc est posita ab hominibus. Multa enim ecclesia sta/tuit ⁊ Imperatores vltra ius diuinum propter ob/seruantiam honestiorem in moribus: ⁊ propter reuerentiam maiorem in suscipiendis ⁊ admini/strandis sacramentis. De prima ⁊ secunda hēs infra Papa. §. i. ⁊ preceptum per totum: de qui/bus hic tractare non intēdo, sed de tertia lege po/sitiua que quidem lex positiua tantum habet de re/citudine inquātū a lege nature derivatur. Si ve/ro discordet ab ea iam non erit lex: sed corruptio legis. vt Aug. in primo libro de lib. ar. Non vi/detur inquit esse lex que iusta non fuerit. Vñ in/quantum habet de iustitia in tantum habet de ve/ritate legis. ⁊ hoc est quod dicit Isi. in. c. consue/tudo. di. i. Lex erit omne quod ratione constituit. Nam secundum Fran. vbi supra quia principia legis nature non possunt eodem modo applicari omnibus propter multam varietatem rerum hu/manarum: ideo exinde prouenit diuersitas legis positiue.

¶ Quis potest facere leges. ℟. secundū Bal. in. l. omnes populi. ff. de iustitia ⁊ iure q quan/tum quis habet de iurisditione tantum habet de auctoritate condendi legem vel statutum: nec vl/terius extenditur: nisi bi quorum interest consen/tiant vel ad minus sint presentes ſm Inno. in. c. i. de loca. ⁊ in. c. a nobis el primo de sen. exc. all't c. fi. de his que fiunt a prelatis. Ratio ſm domi/num Matth. in. c. cum laicis o re. eccle. nō alic. quia potestas statuendi dependet a iurisditione ⁊ imperio in statuente ⁊ subiectione quo ad eum in quem statuitur. c. ecclesia de constitu. c. bene qui/dem. lxxxvi. di. glo. ⁊ Bar. in. l. i. ff. de iurisd. om. iudi.

¶ Vtrum lex canonica vel quelibet alia lex seu constitutio vel statutum obliget ad mortale pecca/tum ex transgressione eius. ℟. Pa. in. c. clerici officia de vita ⁊ ho. cle. q non semper: sicut nec lex ciuilis inducit semper decapitationem. Con/sidera ergo q aut lex habet in se materiam precep/tiuam ⁊ verisimiliter excogitatam multum a cō/stituente: ⁊ tunc non cures de verbis: quia ver/ba sunt accomodanda materie. ter. est cum glo. i c. rogo. xi. q. iij. ⁊ pulcher ter. in cle. exiui de V. sig. ⁊ sic dic q inducit mortale. Si vero non con/stat de materia vbi quis esset certus de mente sta/tuentis q vult inducere ad mortale: sic inducit. Facit quod no. glo. in. c. iij. ⁊. c. per venerabilē qui fi. sunt legi. ⁊ ibi per Pa. Aut cum nescitur de mente latoris: tunc considera q aut verba sint preceptiua. puta precipimus. iubemus. sic obli/gat ad mortale. facit. c. quod precipitur. xiij. q. i. Aut vtitur verbis imperatiui modi ⁊ si materia non est necessaria nec multum pōderosa nō obli/gat ad mortale. vt exemplū. si quis te percusserit in vna maxilla prebe tē. quia est consilij. xiij. q i. paratus. Si vero materia est necessaria ⁊ mul/tum ponderosa: sic inducit mortale. ter. est in cle. exiui in. §. Item quia preter ea de Vbo. sig. Exē/plum in ps. Vouete quod est consilij. quia votū

1 2 3

sit de super errogatione: ꝛ reddite. istud est ꝑce/pti. quia quod est promissum est debitum. de pac. c. i. ꝛ debitum reddere est preceptum iustitie. l. iu stitia. §. inf̃ precepta. ff. de iusti. ꝛ inf̃. F acit quia obligare se est voluntat̃. sed reddere est necessi/tatis. vt in. l. sicut initio. C. de ac. ꝛ ob. Aut vtit̃ ꝟbis inhibitorijs: vt iubemus. prohibemus. in terdicimus. ꝛ huiusmodi. ꝛ sic inducunt mortale fm ℣a. in. c. nam ꝓcupisciam de consti. Aut loquitur per ꝟba cõia. vt decerno. statuo. ꝛ si/milia. ꝛ sic non obligant ad mortale. vt dicit idez ℣a. in. d. c. nam ꝓcupisciam. similiter est ꝟbũ cõmune. innouo. ꝛ ordino. siue in plurali dicant siue in singulari. Aut loquitur per ꝟbum debet ꝛ sic inducit mortale. quia debet ex suo proprio si gnificato importat necessitatẽ. vt glo. in cle. attẽ/dentes de sta. regu. Idem dicit glo. in. c. propo suit de appe. ꝛ per Bar. in. l. iij. C. de pigno. et in. l. sepe. ff. de of. presi., puincie ꝛ alijs allegat̃ in. d. cle. attendentes per glo. ꝛ quãuis rõne ma terie aliqñ sit congruitatis in. c. i. de despõ. ipu. ꝛ no. glo. in. d. l. sepe. ꝛ. l. ij. tamen dicit ℣a. in c. i. de dolo ꝛ contu. Imꝓpꝛietates sunt vitãde non ad sequentiã trahende. c. propterea. ꝛ. c. fi. ꝛ qõ ibi no. de ꝟbo. sig. ideo solum habebit locũ q̃ fit consilij in casu spãli rõne materie que cõsul/tiua est. Aut comin̄atur sub pena excõicatiõis. et sic inducit mortale. quia nisi pro mortali null⁹ ex cõmunicatur. xi. q. iij. nullus. ꝛ. c. nemo epõz. ꝛ de sen. excõ. c. i. li. vi. F acit ad hoc in ar. c. prete rea. de. of. dele. ꝛ. l. ozõ. ff. de spõ. ꝛ. l. ij. ff. de iu/risdi. om. iudi. quia eadem obligatione qua obli gat excõicatio similiter ꝛ illud per quod ad ipsam ꝑuenitur. F acit quod no. in cle. qñ de vi. ꝛ ho. cle. vbi tenet Stephanus q̃ peccat mortaliter ℈/faciens sanctioni. ꝛ dicitur sanctio ꝓꝓie ꝓstitu/tio seu lex penalis. vt ibi no. glo. Aut loquimur per ꝟbum obedientie: vel sub pena maledictio nis eterne: vel sub indignationis oipotentis dei ꝛ huiusmodi sic inducit mortale. vt in. c. vnico ℈ sta. regu. li. vi. Aut consuetudo habet vt talia ꝟba obligent ad mortale: vt sic inducent. argu. ca. dilectus de consue. ꝛ. l. minime. ꝛ. l. si de interp̃ tatione. ff. de legi. tex. est in. d. cle. exiui. §. itẽ qa preter ea. Sed aduerte hic q̃ vbi ex se inducit ad mortale non semper peccat mortaliter contrafa/ciens. vt supra inobedientia dictum est. ꝛ ibi vi/de in pncipio.

4 ¶ Vtrum in foro conscientie lex canonica ciui/lis vel alia etiam preceptiua semper sit seruanda ℟. q̃ non in. xi. casibus. vt colligo ex Inno. i. c. quia plerĩq̃ de imu. ec. ꝛ de homi. in. c. sicut di/gnum. ꝛ ex consilio. xxi. F ede. Jo. cal. ꝛ ℣a. i prologo decretaliũ. ꝛ Jo. an. in. c. q̃ℨ de vsu ris ꝛ alijs. ℣dimus quãdo lex positiua distin/guit inter forum contentiosum ꝛ cõscientie. q̃ sic non seruabitur in foro penitentiali auctoritate ip sius legis. c. tua. ꝛ qõ ibi no. de sponsa. Secũd⁹ q̃ ius fundat se super p̃sumptione ꝛ nõ super ve ritate. q̃ in foro conscientie attendimus ad veri/tatem: vt credamus confitenti de omnibus. quia solum agitur de ꝓciudicio ipsius aníne. c. signi ficasti de homi. Ideo si sit ꝟitas ℈ p̃sumptionez non seruabitur. vñ licet heres non fecerit inuen tarium tamẽ in cõsciẽtia nõ tenebit̃ nisi inquãtuz hereditas se extendit: quãuis ius aliter velit. q̃ p̃ sumit plus esse in hereditate. vt in aũt. de here. ꝛ fal. nõ. hoc ꝓbatur in. d. c. tua. ꝛ in. c. litteras in fi. de resti. spo. ꝛ i. c. a nobis et primo. de sen. ex. ꝛ vide Bal. in. l. i. C. de sa. sanc. ec. Tertius q̃ lex non est ad vtilitatem cõem: ꝫ princeps pp vti litatem propriam edidit. F acit. iij. di. c. erit autẽ lex. ꝛ dicitur iniusta tunc lex ex fine secundũ pa. i c. canonum de consti. Quartus quando lex non distribuit eque onera subditis: sicut debet facere bonus pater famil. quia sic est iniusta ex forma se cundũ ℣a. in. d. c. canonum. Quintus quãdo excedit auctoritatem constituentis. vt patet in sta tuto episcopi qõ non ligat delinq̃tes extra dio/cesim suam ꝛ suos subditos. vt in. c. vt animarũ de consti. li. vi. F acit. l. fi. C. de iurisdi. om. iu. ꝛ sic dicitur iniusta ex auctoritate. ꝛ pro istis tri/bus casibus facit quod no. Bar. in. l. vectigalia ff. de publi. vbi dicit q̃ gabella licite fraudatur q̃ iuste non est imposita. Sextus quando est pena lis: quia ante condemnationem nõ tenetur quis soluere in foro anime penam. vt est glo. singula ris in. c. fraternitas. xij. q. ij. de quo dic vt infra pena. §. iij. Septimus quando ratio legis cessat in foro anime. Jlaz licet lex non exprimat ratio/nem seu causam: nos tamen debemus eam con/secutare. ꝛ ad limites illius limitare: vel ampli are eam iuxta theoricam doc. in. l. non dubium. C. de legi. Exemplum in ciuitate obsessa statui/tur q̃ porte ciuitatis maneant clause: Et hoc pro vtilitate communi. vt in pluribus. pone q̃ con/tingat hostes insequi aliquos ciues: ita q̃ in dã/num cederet ciuitatis: nisi aperirentur porte: tũc sunt aperiende: quia esset nisi aperirentur cõtra bonũ ꝛ vtilitatem cõmunem. verũ est q̃ non per tinet ad quẽlibet hoc iterp̃tari nisi periculũ sit subi taneũ: vel sit manifestũ legis latorẽ illud itẽdisse sed solũ ad regentem ciuitatez ꝛ huiusmodi. Jtẽ

aliud exemplum statuto cauetur q; vxore morien
te sine liberis vir lucretur dimidiam dotis: quã/
uis non exprimatur causa: tamen nos debemus
coniecturare causam huius statuti, videlicet sum
ptus mariti: quos facit in ducendo vxorem ad do
mum: nec alia causa potest esse, ⁊ sic si non ducit
eam non debet lucrari. Secus esset si sic lucrare/
tur mulier: sicut vir, quia tunc causa extimaretur
affectus maritalis. ⁊ ideo etiam si non duxisset lu
craretur. hoc no. Panor. in capitulo ex publico.
de conuer. coniu. facit quod idē Pa. no. in capi/
tulo quia in insulis. de sta. mona. vbi dicit q; lex
debet ampliari ⁊ restringi ad limites rationis ex
presse: etiam si verba non patiantur. vt in. l. adi/
gere. §. quãuis. ff. de iure patrona. ⁊ i. l. cum pa
ter. §. dulcissimis. ff. de lega. ij. ⁊ in. l. pater. §. fi
dum. ff. de lega. iij. F acit. c. cum dilecta. de con.
vti. vel inuti. ⁊ bonus textus in regula. fi. de reg.
iur. libro sexto. ⁊ quod no. Bar. in. l. item queri
tur. §. qui impleto. ff. loca. ⁊ idem Panor. in ca/
pitulo. i. de iura. calū. dicit q; etiam in penalibus
seu odiosis quando ratio est expressa extenditur ⁊
ampliatur dispositio legis. vt in dicta regula fi. et
quod ibi no. Hy. ⁊ Jo. an. in mercurialibus. et
quod no. in dicto. §. dulcissimis. secus esset in pe
nalibus secundum eundem Panor. in capitulo
i. de sen. ⁊ re iudi. in simili sub terminis facilio/ri/
bus vel paribus. vt no. Innocen. in capitulo cū
speciali. de appella. Item iste casus probatur. q;
ratio legis plus debet attendi q̃z lex ipsa. l. i. C.
que sit lon. consue. ⁊ prima distinc. c. consuetudo
ibi dicitur. lex est quicquid ratione constitit. vnde
Bal. in capitulo primo de consti. dicit q; lex con/
stitit in substantia rationis. ⁊ Bar. in. l. cum mu
lier. ff. soluto matrimo. dicit q; ratio legis et mēs
legis idem est. ⁊ propterea dicit glo. in. l. prima ⁊
secunda. C. que sit lon. consuetudo q; non min⁹
debet attendi ratio legis q̃z lex ipsa. hoc intellige
de ratione finali: que dicitur ipsa lex secundum
Bal. in capitulo dilectus el. ij. de rescrip. ⁊ in. l.
si quis seruo. C. de fur. dicit q; ratio finalis est a/
nima legis. Item vbicunq; habet locum ratio le
gis habet locum etiam lex. C. de interdic. l. i. secū
dum Archi. ⁊ sequitur Be. in capitulo vbi per
culum. de elec. libro sexto. immo plus etiam si v
ba contradicant. vt. l. scire oportet. §. aliud in v/
bo. ⁊ si maxime verba legis. ff. de excusa. tuto. si
enim in foliis: sed in sensu consistit euangelium
. c. marchion. i. q. i. ⁊. ca. intelligentia. de verbo.
signi. F acit tex. in. l. iij. C. de lib. prete. vbi enim
inquit manifestissimus est sensus testatoris inter
pretatio verborum nusquam tantum valet vt me
lior sensu existat. Bal. etiam in. l. cōmissorie. C.
de pac. inter emp. ⁊ ven. dicit q; iudici licet sit im
posita necessitas seruandi statutum secundum for
mam prout iacet ad litteram. ar. l. i. §. si is qui na
uem. ff. de exercito. tamen non habebit locuz hec
necessitas: nisi saluo intellectu: quia littera occidit
spiritus viuificat. ⁊ facit pro hoc glos. in capitulo
illo vos in v. pignus. de pigno. Et ad iura que
dicunt legem seruandam etiam in foro anime. dic
q; verum quando est eadem ratio in vtroq; foro
quia sic non cessat in foro anime ita. ff. Panor. i
capitulo tua in fi. de vsuris. ⁊ quomodo ratio vel
causa finalis potest cognosci. vide supra causa. §.
v. O ctauus quando verba legis non adaptan/
tur ad aliquem casum: nec eius dispositio adapta
bitur si de mente aliter non constet. Hoc est no
tabile dictum Bar. in. l. iiij. §. totiens. ff. de dā.
infec. ⁊ in. l. ita autem. ff. de admini. tu. ⁊ ibi dicit
statuto cauetur q; soluantur pro gabella de quoli/
bet contractu ser denarij pro libra. istud non ha/
bebit locum in re extimabili. quia cum verba nō
adaptentur nec dispositio. F acit. c. idēnatibus.
§. sed cum eas. ⁊ ibi Bemi. de elec. libro sexto. et
Barto. in. l. constitutum. ff. de test. mi. Monus
quando lex ciuilis licet non sit improbata de iure
canonico fouet lucrum odiosum proximo vel ri/
gorem quendam. Exemplum in capitulo filius
noster de testa. vbi licet lex ciuilis disponat vale/
re legatum rei aliene: tamen non est seruanda in
foro anime: quia fouet lucrū odiosum heredi: nec
est fundata super naturali equitate aperte non cō
stito de voluntate defuncti. ⁊ facit in simili. c. ex p
te in fi. de censi. ⁊. c. dilecti de iudi. ⁊. c. i. de dolo
⁊ contu. de quo dic vt supra Legatum. i. §. xxiij.
Decimus quando lex est iniusta siue ex forma vl
ex fine vel ex auctoritate. vt dictuz est. iij. iiij. ⁊. v
casu: siue etiam qualitercunq; inducat ad peccatū
contra legem dei aut iuris canonici. vt sunt leges
que concedunt vsuras contra. c. super eo de vsu/
ris. Item que concedunt incantationes cōtra vē
tos ⁊ nubes: sicut. l. eorum. C. de male. ⁊ mat. cō
tra. xxvi. q. v. ⁊. vi. in multis. c. notata. Item que
concedunt prescriptionem cum mala fide contra
regulam possessor de reg. iuris. libro sexto. Item
que permittunt deceptionem inter contrahentes
vsq; ad dimidiam contra illud. Qui non egit do
lum ⁊c. Item que nolunt aliquez obligari ex nu
do pacto contra. c. iuramenti. xxij. q. v. Item que
nolunt valere legata ad pias causas: nisi per tot
testes probentur contra. c. relatum. ⁊. c. cum cēs
⁊. c. indicante de testamentis. Item que volūt te/
neri heredem ex delicto defuncti, contra nō. in. c

in litteris. de rapto. ⁊ in capitulo tua nos de vsu/ris. Item que nolunt spurium alendum contra naturalem pietatem. Item que prohibent vel p/mittunt: aut disponunt super contrahendis ma/trimonijs dissoluendis: ⁊ huiusmodi contra ca/nones. Item que prohibent comprehensam in adulterio teneri in. l. crimen. ⁊. l. castitati. C. de adul. contra. §. subauditur. xxxi. q. i. intellige si vult corrigere se. Item que concedũt concubina tum contra illud Exo. xx. Non mecaberis. Itẽ que priuate persone concedunt homicidium con tra illud. Non occides. ⁊ de huiusmodi habes in locis suis diffusius. Aduerte tamen q̃ quãdo lex seu statutum aliquid denegat propter equum bo num publicum. vtputa q̃ non soluens gabellam non audiatur: vel instrumentum quod non est re gistratum in libris communis reputetur falsum habebit locum in conscientia etiam secundũ Bal dum in capitulo si quis per triginta. Si de feu/do contro. fue. Idem exemplificat Bart. in ex/trauaganti ad reprimendũ in verbo denunciatio nem in maccedoniano ⁊ veleiano: quod nõ. Vn decimus quando lex ciuilis non fuit moribus v/tentium recepta. ⁊ canon non disponit. aliter ex/presse non obligat de necessitate. vt no. Panor. in. c. litteras de iuramen. calum. De lege cano/nica vel statuto. dic vt supra Constitutio. §. i. q̃i non fuit moribus recepta.

¶ Vtrum clerici ⁊ alie persone ecclesiastice tene antur seruare leges aut statuta laicoruꝫ. Respõ. Panor. in capitulo ecclesia sancte marie de con/sti. Aut lex disponit specifice super rebus eccle sticis ⁊ bonis earum: ⁊ sic est nulla tanquam cõ/dita ab eo qui non habet potestatem. ⁊ sic non est seruanda. quia nec Imperator aut alius secula/ris habet potestatem super ecclesias: aut eccleſia/sticas personas. vt in dicto capitulo ecclesia. Et hoc verum nisi in duobus casibus. Primus est quando est priuilegiatiua: quia potest quis priui legiare etiam non suum subditum. sic intellige. c nouit de iudi. vbi allegatur lex Theodosij. Se/cundus quando lex est fundata super naturali ra tione. quia tunc debet seruari non ratione legis sed ratione iustitie naturalis. l. scire oportet. ff. d excusa. tuto. §. qui non iuste. Aut lex disponit ge neraliter non faciendo mentionem de clericis vl ecclesiasticis: sed non potest seruari sine peccato vt in prescriptione male fidei: ⁊ sic non est seruã da a quocunqꝫ. c. fi. de prescrip. ⁊. c. licet mulie/res. de iureiuran. libro sexto. Aut est generalis rationabilis: nec contradicit canonibus: ⁊ tũc si est fauorabilis seruanda est etiaꝫ quo ad clericos ⁊ ecclesiasticas personas. vt in capitulo secundo requiris de appella. Vnde statutum quod dispo nit. vt existentibus masculis: mulier non succe/dat: potrigitur etiam ad clericos. vt no. Panor. in capitulo constitutus. de restitu. in integ. Simi liter priuilegium concessum hominibus alicuius loci comprehendit etiam clericos illius loci. licet non exprimat. Facit. c. dilecti de foro compe. nõ Jo. de lig. in capitulo clericus de foro compe. et Bal. in. l. cunctos populos. C. de sum. trini. ⁊ nõ quando talis lex generaliter disponẽs potest se habere ad cõmodum ⁊ incõmoduꝫ non potest dici preiudicialis. Exemplum statutum disponit q̃ primogenitus succedat: certe secundogenitus licet sit clericus non succedet. Similiter i statuto quo masculi excludunt mulieres nõ succedet mu lier quãuis sit effecta religiosa. Et ideo omnes le ges disponentes super contractibꝰ emp. vendi. locato: commodato: ⁊ huiusmodi. si non contra dicunt canonibus sunt seruande: etiam quo ad ecclesiasticas personas. Facit. c. i. de noui. oper. nunc. ⁊ est de mente Host. ⁊ Jo. an. in capitulo primo vt lit. pen. Secus si simpliciter afferret p̃ iudicium vt qui non facit inuentarium: vel qui i fra tale tempus non adiuit hereditatem sit priua tus: ⁊ huiusmodi quia nũquam potest esse ad cõ/modum ecclesiasticorum. ⁊ ideo non tenentur. Similiter quando statuitur ne possit aliquid vẽ di non subditis. Aut lex ciuilis est generalis ⁊ ra tionalis: sed deuiat a iure canonico: tunc in foro seculari seruabitur: sed non in foro ecclesiastico: neqꝫ in terris subiectis dominio ecclesie quia tũc debet seruari lex canonica in vtroqꝫ foro. Facit c. fi duobus de appella. ⁊ quod no. in capitulo q̃ clericis de foro compe. Aut lex ciuilis disponit su per materia ad ecclesiam pertinente: non dispo/nendo ipsam materiam: sed tollendo lucrum qõ alias dederat: vel imponendo penam actionum explicanti. Exemplum primi de raptore contra/hente matrimonium cum rapta: in quo casu lex priuat omnibus bonis datis sibi a raptore: ⁊ sic non valet. vt vult glo. nõ. in. c. de puell. xxxvi. q. ij. ⁊ eã sequi videtur Fede. consi. xxxv. ⁊ mihi placet quia videtur intimidare matrimoninm. ⁊ sic non est seruanda etiam quoad non ecclesiasti cos. Exemplum secundi lex punit mulierem cõ/trahentem infra annum luctus. vt. C. de secun. nup. quasi per totum. ⁊ non valet ratione predi/cta. Sed hoc limito nisi pena apponeretur fauo/re filiorum: sicut lex que imponit penam matri: que agnouit tutellam filij transeunti ad secunda vota non petito tutore filio. vt in. l. omnẽ matri

C. ad tertu. quia tunc valet. ¶ Aut lex ciuilis dis/ponit circa accidentia temporalia ad actum spiri/tualem vt in dote: ⁊ tunc si non contradicit canõi valet. c. Raynutius ⁊. c. Raynaldus de testamẽ tis. ⁊ quod legitur ⁊ notatur in capitulo secundo de do. post diuor. re. ¶ Et hoc verũ nisi intimidet contractionem matrimonij. Si vero contradicit canoni tunc pendet ab illa questiõe cuius fori sit causa dotis. ⁊ Jnno. in capitulo de prudentia de do. post diuor. re. ⁊ ſſda. tenent q̃ est mixti fori. ⁊ sic lex seruabitur in foro suo: ⁊ canon in suo fo/ro. ⁊ locus erit preuentioni. c. cum sit generale d̃ foro compe. ¶ Aut lex ciuilis procedit circa actum spiritualem presumendo ⁊ lex canonica inueni/tur contraria. puta lex presumit matrimoniũ si masculus ⁊ femina simul habitant. l. in libere. ff. de ritu nup. si sit libera: ⁊ non faciat questum de corpore. vt ibi lex canonica presumit adulterium sine fornicationem. xxx. q. v. aliter. ⁊ sic standuꝫ est in vtroq̃ foro iuri canonico. quia lex imitatur canones. c. clerici de iudi. ¶ Et secundum hoc limi ta iura que dicunt leges seruandas: que non cõ/tradicunt canonibus.

6 ¶ Vtrum in penalibus fiat extensio legis. ſſñ. Jo. de Jmo. ⁊ sequitur Be. in. c. si postquã de elec. li. vi. q̃ secundum mentem comprehensiuã fic: ⁊ fortius in fauorabilibus: sed secundum mẽ tem extensiuam non sit in penalibus. c. statutum de elec. libro sexto. Jn alijs autem non penalib⁹ fit extensio ex idẽptitate rationis. vide de hoc gl. ⁊ Bemi. in. c. sepe de tempo. ordi. li. vi. ⁊ infra ſſdena. §. v.

7 ¶ Sed quomodo mens comprehensiua legis monstratur. ſſñ. Jo. de Jmo. ⁊ Be. in. d. c. si postquã de ele. li. vi. q̃ ex quattuor. ſſPrimo ex cõmuni vsu ſſborum: quia preualet omni rigo/ri ⁊ significationi ſſborum. ff. de leg. iij. l. libro/rum. §. q̃ tamen cassus. ⁊ de consue. c. cum dile ctus. Secundo si aliter intelligendo sequeretur absurdus sensus cum debeat esse possibilis ⁊ ho nesta. iiij. di. erit autem. ⁊ nõ. Bar. in. l. omnes populi. ff. de iusti. ⁊ iure. Exemplum lex dicit q̃ occiderit hominem capite puniatur. si ad litteraꝫ deberet intelligi sequeretur q̃ occidens se defen/dendo: vel furiosus esset occidendus contra cle. si furiosus de homi. quod est absonum. Tertio monstratur mens comprehensiua quando i illa est expressa ratio. quia ex illa vt dictum est colligi tur mens legis. ¶ Facit cle. i. de elec. Exemplum in. c. ex parte de postulan. vbi prohibitio de ad/uocando facta monachis extẽditur ad canonicos quia licet sint diuersi tamen quia constitutio fun/dat se super religione: ideo extenditur etiaꝫ ad ca nonicos. ⁊ ideo omnis constitutio que habet re/spectum ad religionem: licet loquatur de mona/chis comprehendit etiam canonicos ⁊ omnes q̃ promittunt tria vota. secus si loqueretur de reli/gione cum aliqua qualificatione. puta monacus niger ⁊ huiusmodi. Quarto comprehẽdit mẽs legis quando per eandem constitutionem: vel p̃ aliam apparet id quod ibi est positum: gratia crempli fuisse positum. sicut in. l. i. ff. vti possi. di citur q̃ licet ſſba edicti loquantur de ede: tamen in fundo etiam habet locum. vt in. §. hoc interdi ctum in omnibus ibidem.

¶ Qualiter deprehenditur mens extensiua le/ 8
gis. ſſ. Jo. de Jmo. ⁊ Be. vbi supra q̃ cõpre/henditur ex idẽptitate rõnis non scripte. vt in. l. i. C. de interdic. ⁊ re. ¶ Facit. c. inter ceteras. de re scrip. ⁊. c. ij. de transla. prela. ¶ Nam de similibus ad similia idem iudicium est. vt in dicto capitulo dicitur.

¶ Vtrum lex seu constitutio cõcernat futura so 9
lum. ſſ. ſſda. in. c. cognoscẽtes de cõsti. q̃ sic: ne afficiat aliquos sine culpa. ⁊ hoc nisi caueatur in lege vt extendaꝫ etiã ad preterita.

¶ Vtrum cum lex vel statutum loquitur per ſſ 10
ba preteriti tẽporis indulgendo aliquid extenda tur ad futura. ſſ. ſſda. in. d. c. cognoscentes q̃ ñ ne detur materia delinquendi. vt est tex. limitãs hanc materiam in. l. cum lex. ff. de legi. per quã dicit Bar. q̃ si statuto cauetur q̃ quilibet bãnit⁹ soluens. x. crimatur de bãno: non habet locũ re spectu eorum qui bãnitur de futuro. q̃ daret̃ ma teria delinquendi. secus si cessaret hec ratio. quia licet loquatur per verba preterita vl̃ presentia ex tenditur ad futura. quia lex semper loquitur. l. ar riani. C. de here.

¶ Quomodo interpretatur. vide supra Jnter 11
pretatio in principio.

¶ Quando lex incipit ligare. ſſ. q̃ ad hoc q̃ lex 12
sit oport⁹ vt constituatur. secũdo vt promulget̃: ⁊ publicatio est vltimus actus perficiens legem secundum glo. in cle. prologo per. l. humanũ. C de legi. Et ideo postq̃ est solẽniter edita ligat sta tim scientes sine expectatõne alterius temporis. vt no. ſſda. in. c. i. de postu. prela. ⁊ glo. ⁊ pan. i c. ij. de rc. ecc. non alie. li. vi.

¶ Sz qñ presumit̃ scia legis. ſſ. ſſda. in. d. c. co 13
gnoscentes q̃ in legib⁹ ⁊ ſſtitutõib⁹ inferiox tẽ pus est arbitrariũ ſm loci qualitatẽ ⁊ cõditionez psonax. Jn legibus ãt Jmpatox p̃sumit̃ scia p⁹ duos menses a publicatione facta in puincia. vt in aũt. vt facte noue consti. Jn const.tutione ſſo

pape Jo.an. i data li. vi. vult vt liget post duos menses a publicatione facta Rome. sed rationes sue non mihi placent. & ideo idem dicam qđ cōstitutione Impatoris: & sic videtur etiam tenere Jsda. in. d. c. cognoscentes. & ly papa dicaţ hēre pedes plūbeos hēt mī cēpos & archiepos: p quos notitiam dare potest.

14 ¶ Vtrū volens probare ignorantiā sit admittendus. ſ. Jsda. in. d. c. cognoscentes q̄ sic sine aliquo dubio. vt in. c. fi. q mat. accu. po. & in. l. finali. ff. de decre. ab or. Et sic pz q̄ in conscia nō ligaţ ignorās sine culpa sua. aliter supflue & frustratorie admitteręt ad probandū ignorātiā. Et hoc est sine dubio qñ lex requirit dolum. facit gl. in. c. ad falsarios de cri. fal. als secus esset. vide ſ. Ignorantia. §. iiij. & distingue vt ibi.

15 ¶ Quomodo tollitur lex seu constitutio per cōsuetudinem. vide. ſ. Consuetudo. §. ix. & x. & j Statutum. §. xxi.

16 ¶ Vtrum tollatur per legem contrariam. ſñ. Jsda. in. c. cum accessissent de constitu. & Bart. post Ly. vt in dicta. l. omnes populi dicunt q̄ sic licet non fiat mentio de prima: nisi habeat clausulam derogatoriam ad secundam. quia tunc op⁹ esset facere mentionem de prima. ar. l. si quis in principio. ff. de le. iij. & in. c. nōnulli de rescrip. Aliqui tamen in dicta. l. si quis dicunt q̄ si loquamur de priuilegio vel rescripto & testamento que sunt priuata lex: sic oportet fiat mentio quādo habent clausulam derogatoriam ad secundum. Si autem loquimur de legibus & statutis non oportet fiat mentio etiam si habent clausulam derogatoriam ad secundum per cle. dudum de sepultu. quia cum presumantur omnia scire videntur scienter velle revocare statuendo in contrarium. sed secus est in priuata: que est in facto: & mihi placet.

17 ¶ Vtrum ex non vsu inducatur cōsuetudo derogatoria legi. ſ. vt colligo ex Jsda. in. c. Johānes de cle. coniuga. q̄ aut non vsus hēt in se actum tacitum contra dispositionem iuris: & tūc inducitur consuetudo. Exemplum lex defert hereditatem cōmuniter & equaliter filijs tam masculis q̄z feminis. l. maximum vitium. C. de lib. pr. sed ꝯsuetudo defert primogenito: vel solum masculis: & secundus genitus vel femine nūquā sunt vse illa lege. ideo consuetudo inducitur propter actum contrarium legi. Si vero non vsus non habet actum contrarium nec tacitum nec exꝑssuz legi: sic non inducitur consuetudo contra legem per non vsū. sic verbi gratia: licet forte sint plus q̄z centū anni q̄ nullus vendidit hermofroditus non tamen est abrogata. l. queritur. ff. de sta. ho. que vult vt extimetur ſm statum prevalentē. Similiter licet non agam contra eum qui mihi damnum dedit actione legis acquilie: non tamen per hoc abrogatur illi legi. quia illa lex non necessitat ad agendum: sed dat facultatem.

¶ Vtrum actus gestus contra legem sit nullus ipso iure. Respon. q̄ non in quattuor casibus. Jsdimo quando causa prohibitionis nō est perpetua sed temporalis. vt in capitulo primo de mat. contra. inter. ecclesie. & dicitur temporalis quando est restricta ad certum tempus. puta ꝓhibetur matrimonium propter veneratione⁊ certi diei. Similiter de professione facta infra annū que prohibetur in capitulo ad apostolicam de regularibus & trā. Secus si prohibitionis causa ē perpetua. puta cum prohibetur aliquid propter malum quod inde sequi potest: vt matrimoniuz propter consanguinitatem & huiusmodi. & sic intellige. l. non dubium. C. de legibus. & c. vides x. di. & c. contradicimus. xxxv. questione tertia. & c. non oportet. xxxiij. q. iiij. Et ista est theorica glo. in capitulo tua fraternitas de spon. duorum Secundo quando prohibitio legis concernit principaliter fauorem alicuius: talis prohibitio habet potius vim exhortationis respectu illius pro cuius fauore principaliter fit. quia potest renunciare. pro hoc. iiij. di. §. hec & si legibus. hoc ponit Jsdanor. in capitulo ad apostolicam de regula. & infert quod posset per hoc intentari: licet statuto caueatur: ne mulier possit contractum facere sine presentia duorum agnatorum q̄ valeat cōtractus sine eorum presentia: si statutum expresse non annulet actuz factum. Jf acit. l. si quis in cōscribendo. C. de pac. facit. d. ca. ad apostolicam. vbi patet obligationem acquiri deo: licet sit actus prohibitus a lege fauore profiteri volentis. Tertio quando lex dat certam formaz super eo quod alicui conuenit ex sua potestate. Exemplum episcopus ex sua iurisditione potest absoluere ab excommunicatione: vbi condito⁊ canonis sibi non reseruat. Attamen lex dicit q̄ non absoluat: nisi faciat sic vel sic. Si facit contrarium tenet tamen absolutio: secus quando lex dat potestatez illi qui eam alias non habet cum tali forma. quia si non seruat formam nihil facit. hoc capitur ex. d. Gar. in clem. i. de iure patro. & concor. glo. ibidem. et Jsdan. Quarto quando lex punit contrafacientem. quia tenet si expresse non annullet factuz cōtra: secus quando non punit: sed solum prohibz quia sic non tenet: & sic loquitur lex non dubium 18

C. de legibus. hoc ponit dominus Cardinalis in clementina prima de rescrip. diuersa tamen circa hoc est doctorum opinio: quibusdam dicentibus q̄ in omnibus casibus facta contra legem sunt ipso iure nulla: nisi lege speciali actus sustineatur secundum Jo. an. in dicto capitulo ad apostolicam ꝛ cum eo communiter doctores. Sed mihi placent dicti quattuor casus: in quibus valent gesta contra. l. qui faciunt ad magnam declarationem dicte. l. non dubium: ꝛ per quos clarius potes intelligere quando factum contra legem alia lege sustinetur. q̄ tunc quando aliquis de predictis quatuor casibus concurrit.

19 ¶ Utrum facta in fraudem legis teneant. ſ. ſñ. q̄ non. vt no. Bar. in. l. si libertus minorem. et ibi ter. ff. de iure patro. Secus essz si fieret i fraudem hominis etiam principis. vide ſpa. in capitulo dilectus de preben. ꝛ quod no. in dicta. l. si libertus: Et quomodo fit fraus legi. vide supra ſ fraus. §. ij.

20 ¶ De ista materia legis. vide supra Consuetudo ignorantia. ꝛ infra Statutum. vnde appellatione legis comprehenditur consuetudo. ſ acit c. i. iuncta glo. prima ꝛ secunda de spon. vnde cō suetudo est quedam lex. l. de quibus. ff. de legi. et di. i. consuetudo.

21 ¶ Aduerte secundum Inno. in capitulo fi. de rebus ec. non alie. ꝛ sequitur ſpa. i capitulo. i. de resti. in inte. q̄ vbi ius canonicum in alia materia dat regulam specialem q̄ non debemus illam distinguere per ius ciuile. verbi gratia canon indurit suam solēnitatem in alienatione rei ecclesiastice. ideo non debemus seruare illam iuris ciuilis positam in auten. hoc ius. C. de sa. san. ec.

22 ¶ Utrum condentes leges iniquas peccent: ꝛ ad quid tenentur. Respon. q̄ licet de iure tales leges seu statuta non valeant. viij. distinc. que cōtra. ꝛ. xxxij. q. vij. flagitia. tamen facientes ꝛ consentientes peccant mortaliter. de quibus Isa. x. Ve qui condunt leges iniquas. ꝛ si sunt contra libertatem ecclesiasticam sunt excommunicati. vide supra Excommunicatio. vij. casu. xij. ꝛ tenentur restituere omne damnum quod prouenit alicui ratione talis legis. Et omnes voluntarie obseruantes similiter mortaliter peccāt: ꝛ omnia acquisita occasione talis legis tenentur restituere: sicut in simili dicam de participantibus cum raptoribus. ꝛ non solum dicuntur inique quādo sūt contra legem dei ꝛ nature: sed etiam quando sunt contra ius positiuum ad pauperes opprimēdos ꝛ iustitiam impediendam. secundum Hosti. q̄ no. bene.

¶ Utrum lex indulgens aliquid quod potest intendere in alterius preiudicium intelligatur saluo interesse partis. ſ. q̄ sic. vt tenet Bal. & pa. iura. fir. ꝛ ſpa. in. c. i. de iudi. 23

¶ Lex commissoria quid sit. vide infra ſpactum. §. xvij. 24

Jbellarius contractus

qui dicitur datio ad liuellum. idem est q̄ emphiteosis. ꝛ ideo ibi vide. ꝛ de laudemio soluēdo: quāuis quidam vt Bar. in. l. si finita. §. si de vectigalibus. ff. de dam. infec. teneant q̄ differt. quia emphiteosis fit a domino sed datio ad liuellum fit a non domino. scilicet vasallo emphiteota ꝛ huiusmodi: sed temporibus nostris cōmuniter non differt: nisi quando fit illicite ꝛ vsurarie. vt ps. j. Usura primo. §. xliij. ꝛ. §. lxiij.

Jbellus famosus est

compositio in scriptis facta in infamiaz alicuius eius quod probare non vult: ꝛ in publico iactata.

¶ Que pena componentis libellum famosum: vel inuentum qui non combusserit vel destruxerit: sed dolose manifestauerit vim ipsius. Respō. secundum glo. in sūma. v. q. i. si conuictus est secundum leges decapitatur siue deportatur. v. q. i. hi qui inuenti. ꝛ. l. vnica. C. de fa. libe. ꝛ fit inte stabilis. iiij. q. iij. ob carmen. ff. qui testa. face. nō pos. l. qui. secundum canones verberandus est. vt in capitulo. i. v. q. i. ꝛ anathematizandus. vt i dicto capitulo hi qui. ꝛ. c. ij. eadem. q. sed si sponte confitetur non timore probationum mittus agitur cum eo. v. q. i. c. ij. ꝛ sic punitur ad arbitriuz iudicis. de officio delega. de causis in fi. Si vero vellet probare quod in eo cōtinetur non punitur vt in dicto capitulo secundo quia expedit crimina nocentum nota facere. ff. de iniur. l. euz qui in pncipio. ꝛ. C. de iniur. l. iij. Quod verum intellige secundū Alzo. ꝛ Hosti. in iudicio. quia extra nemo debet alium prodere. vi. q. i. sūma. de penitē. distin. i. homicidiorum. 1

¶ Utrum teneatur talis restituere famam. ſ. q̄ sic alium libellum in contrarium faciendo. ꝛ vltra hoc tenetur leso satisfacere de alio dāno. vt supra Detractio. §. iij. 2

Jber dicitur ille qui

nullius subest potestati. ff. de capti. et postli. reuer. l. non dubito. §. liber autem populus.

1 ¶ Liberam habet potestatem quando sine alterius consensu quis potest disponere. ꝛ non aliter in. c. fi. de postula. prela.

2 ¶ Quid excludit verbum libere. ℟. q̄ omnem moram ꝛ conditionem. c. extirpandum. §. penultimo de preben. ꝛ. c. si beneficia. de preben. libro sexto. ꝛ de officio ordi. c. ordinarij. §. quod si forte libro sexto. Et ibi per Jo. an. ꝛ Archi. de homici. pro humani li. vi. Imo secundum alios de notat quandam prerogatiuam absolutam: seu dominium super actum cui adicitur. vt. l. procuratoꝛ cui libera. ff. de procura. ꝛ. l. iusiurandus qđ ex conuentione. §. fi. ff. de iureiurando de electꝰ. c. cum nobis olim in fi. vide per Bar. in. l. alio. ff. de ali. ꝛ ciba. lega. ꝛ ℙanoꝛ. in. c. cum liberū. de sepul. ꝛ in capitulo vestra de loca. Vnde liberum dominium non habet quis super actum qui quando vult illum exercere impeditur aliqualiter. Omnis enim prohibitio siue temporalis: siue perpetua contradicit libertati. l. libertas. ff. de sta. ho. quod no. quia facit ad multa.

¶ Jbertus est seruus manumissus De quo vide infra manumissio.

¶ Ittera an preiudicet scribenti. ℟ñ. ℙa. in capitulo fraternita/ti de cleri. non residē. concludendo post Bar. in. l. Iutius. ff. de fideiusso. Aut sunt littere generales sicut cum dicitur presentium latoꝛi adhibeas fidem: ꝛ huiusmodi. Et isto casu cum iste latoꝛ non possit contrahere vel aliquid intentare in preiudicium scribentis: si cui scribitur sibi mutuaret pecuniam: ꝛ huiusmodi non preiudicaret scribenti. vt in. l. fi. C. quod cum eo qui in ali. potesta. quia potius sunt littere recōmendaticie: nisi aliud addatur. puta sub periculo meo ꝛ huiusmodi. vel nisi dolose dedit illi litteras: quia tunc tenetur. ar. l. quod vendito. ff. de dolo. Si ℵo sunt littere magis speciales. puta quia dicitur in eis tali de mea intentione plene informato adhibeas plenam fidem. quia tunc tenetur: ꝛ aget actꝰ mādati contra scribentem: ille cui scribuntur: sed nō debet ei credere in aliquo quod ei approprietur. Facit. l. si ℵo remunerandi. ff. man.

1 ¶ Quid de eo qui litteras alterius apperit. vide s̄. Falsarius. §. ij.

2 ¶ Utrum damnificans proximum ex litteris teneatur ad restitutionez. vide infra Restitutio. i. in ℵ. scriptura.

¶ Ittigiosa res dicitur de cuius dominio causa inter petitoꝛem ꝛ possidentem mouetur iudicio. vide. s̄. cessio actionum. §. ij.

¶ Utrum res littigiosa possit alienari. vide ibi dem in prin. 1

¶ Utrum litigans teneatur ad restitutionem expensarum ꝛ dānoꝛum parti aduerse. Respon. q̄ sic si sciebat iniustam causam fouere: aut si a principio non sciuit: tamen in processu cause cognouit iniustitiam: ꝛ non desijt tenetur. ar. in capitulo dominus de secun. nup. ꝛ in. l. si quis infitiatus. ꝛ ibi Bar. ff. de positi. 2

¶ Ittigiosus. Idem est quod contentiosus. de quo vide supra Contentio. ꝛ Viscoꝛdia. ꝛ grauius peccat per se q̄z adulatoꝛ: quia littigiosus frangit amicitiam. ꝛ sunt illi proprie q ad omnia contrariantur causa contristandi de nullo curantes. vt dicit pbus. iij. ethi.

¶ Utrum littigiosus debeat ordinari. ℟. q̄ non xlvi. di. §. i. 5

¶ Oca. An liceat mendicantibus dimittere. Respō. q̄ capta ante concilium. de quo in capitulo cuz ex eo de excess. prela. libro sexto non possunt: aliter sunt excommunicati ipso facto. Clemen. cupientes de penis. sed capta post illud concilium bene possunt dimittere secundum Lap. quem sequitur dominus ℙetrus de ancha. ꝛ Be. in dicto capitulo cum ex eo. ꝛ in dicta Clementi. in verbo hactenus. i. vsq̄z nunc. quia secundum ℙapiam hactenus per. h. aspiratum facit duas partes. scilicet hac ꝛ tenus idest vsq̄z nunc. Ex quo infert Be. q̄ fratres ordinis mei Bononie in monte potuerunt dimittere primum locum quem ceperant ꝛ alium capere: cum habeant licentiam capiendi vnum locum in dicta ciuitate.

¶ Utrum dicti mendicantes possint loca de nouo capere. Respon. quod non ad habitandum: que sint propinqua habitationibus hominum sine licentia sedis apostolice: que de constitutione Bonifacij expressam faciat mentionem. Secus esset de locis in heremis. vbi non est propinqua hominum habitatio. quia illa de licentia suoꝛum prelatoꝛum ꝛ capere ꝛ mutare possunt. d. c. cū ex eo. Et nō q̄ illud capitulum non prohibet transitum singulorum fratrum de loco ad locum qui ē permissus ex causa. c. licet de regula. cum similibus: sed prohibent nouum capitulum: siue nouum conuentum capi. vel locum ad locum mutari. secundum dominum ℙde. de ancha. vbi supra. Et sic patet q̄ captio cascarum: vel mutatio 1

quas mendicantes capiunt ad habitādum ex trā situ vel pro infirmaria ⁊ huiusmodi nō cadit sub ista prohibitione: sed solum quando pro nouo cōuentu. seu capitulo capiunt.

2 ¶ Vtrum loca exempta sint in dioecesi taliter q̄ in ea delinquentes incidant in excommunicationem per statutum dioecesani impositam contra taliter delinquentes. Vide infra Statutum. §. secundo.

3 ¶ Vtrum prefati mendicantes possint augmētare loca sua sine licentia pape. Respondetur secundum Lappum. vt recitat Be. in dicto capitulo cum ex eo q̄ sic. quia ista acquisitio: ⁊ post acquisitionem edificatio est de actibus iaz permissis. l. ab ea parte. ff. de proba. ergo isti iuri antiquo stabitur nisi quatenus ei derogatum est per. d. c. cū ex eo: quod tantum in duobus immutat scilicet in acquisitione habitationis in loco de nouo: ⁊ secūdo in mutatione ⁊ translatione quib⁹ in nullo casus noster concluditur. Item prohibitus acquirere nouum ius in re non prohibetur augmenta re ius iam quesitum ante prohibitionem. vt in capitulo fi. §. ij. de concess. preben. libro sexto. sic in proposito. Vide d̄ hoc supra Excōmunicatio. vij casu. xliij.

Locatio. est persone vel rei ad vsuz facta concessio mercede in pecunia numeranda conuenta. als si res vel species daretur non esset locatio: sed contractus innominatus. scilicet do vt facias: ⁊ ageretur prescrip. ver. ff. depositi. l. i. §. si quis seruum. et ideo locator dicitur qui sub mercede pecuniaria locat domum suam ⁊ huiusmodi conductor qui ipsam accipit soluendo pensionem. vt in dicto. §. si quis. Aduerte tamen q̄ contractus inominatus inducitur secundum naturam contractus nominati cui assimilatur: nisi aliud actum fuerit. vt in dicto. §. si quis. sequitur Bar.

1 ¶ Quid potest locari. Respon. q̄ omnes illeres que vendi possunt: nisi sint seruitutes prediales. vt iter. actus. via. ⁊ cetera que locari nō possunt. vt est textus ⁊ glo. i. l. locare. ff. locati. Seruitutes autem personales: que sunt vsusfructus bene possunt locari. ff. de vsufruct. l. arboribus: sed non seruitus vsus. vt in Justi. de vsu. ⁊ habi. §. minus. sed si fit ab vsufructuario extinguitur locatio per mortē ipsius vsufructuarij. vt. C. de iur. do. l. fi socius. ⁊ per maximam ⁊ mediam capitis diminutionem. insti. de vsufr. §. finitur. A proprietario autem fieri non potest locatio seruitutis personalis.

¶ Locare non potest aliquis prelatus religio- 1
sus ad vitam: nec ad certum tempus. scilicet longum redditus vel partem cōz: aut iura: aut possessiones monasteriorum: vel aliarum administrationum sibi commissarum: nisi necessitas vel vtilitas exposulet conuentus: ⁊ cuz consensu cōuentus: vel si non habet: tunc cum consensu fiat superioris. aliter suspensus est ipso facto: nec conductori acquiritur aliquod ius. Secus ad modicum tempus. hoc no. in clemen. monasteriorum de re. ec. non alie.

¶ Vtrum fructus decimarum possint locari ad 2
annuum censum laicis. Respon. Pa. in. c. vestra de loca. q̄ sic.

¶ Vtrum beneficiatus, possit locare redditus 3
sue ecclesie sine alia licentia. Respon. Pa. in dicto capitulo vestra q̄ sic. Intellige non magnum tempus. puta pro nouem annis potest. Facit gl. in clementina prima de re. ecc. non alie. nec valet statutum seu prohibitio superioris in contrarium hoc impedire: propter verbum libere quod ponitur in littera. d. c. vestra.

¶ Sed quid si ante tempus locationis finitū mo- 4
riatur. Respon. q̄ extinguitur locatio quia comparatur clericus vsufructuario vel vsuario. c. vltimo de pecu. cle. ⁊ ideo extinguitur sicut ius vsufructuarij. de dona. c. consultationibus de pigno. c. vltimo. secundum Jo. mo. qui sic no. in capitulo hoc consultissimo de re. ec. non alie. libro sexto ⁊ si soluit pensionem non rehabebit a successore in eodem beneficio: nisi fit conuersum in vtilitatem ecclesie. vt no. Hostiensis in capitulo. ij. ne prelati vices suas.

¶ Vtrum sacerdos possit locare operas suas. 5
Respon. q̄ pro diuinis officijs dicendis nūquaz licet de simo. c. cuz in ecclesie ⁊ multis. c. aliter cēt simoniacus: sed pro temporalibus bene potest locare. licet tamen ei pacisci cum aliquo q̄ moretur in aliqua ecclesia vt celebret ibi diuina: ita tamen q̄ non habeat intentionum ad diuina: sed ad mānsionem quam ibi facit: vel ad laborem quem sustinet: vel ad damnum quod ratione more patitur. vt in capitulo ad questiones de re. permu. pe. ar. ⁊ no. Inno. in. c. penultimo ne pre. vi. su.

¶ Vtrum scholaris recedens possit ponere a- 6
lium loco sui in domo vel camera conducta. Respon. Pan. in capitulo inter dilectos de fide instrumen. q̄ sic. quia conductor potest locare alteri. l. nemo. C. loca. nisi aliud conuenissent. vt in dicta. l.

¶ Sed an possit hoc facere inuitis socijs. Blo. 7

insti. loca. in fi. dicit q licet possit alteri locare. ratio tamen societatis prohibet que prevalet iuri locationis: cum videatur electa industria persone. insti. pro socio. §. solnitur. Idem tenet Specu. & iudi. §. ij. Et clarius Azo. per. l. perceptione. ff. de his qui deie. vel effu. & addit q si scholaris nō degit in domo vt debet versari potest contra cuz agi actl pro socio: sed vtili q; directa datur quādo contrahitur societas ad cōmodiorem vsum: & vberiorem questum de qua leges loquūtur. vt no. Spe. vbi supra. Ex quo vide q in materia odiosa non veniet socius in domo. Et ideo si statutu; dicit q socius teneatur pro socio non veniet soci⁹ in domo: quia non est propie ista societas. Et in odiosis verba stricte capiuntur. l. iij. §. hec autez verba. ff. de nego. ge. & in. c. in nostra. de iureiurando. Insuper dicit Pa. in dicto capitulo inter dilectos q si male versatur & non possit compesci aliter a sua insolentia q poterit expelli per. l. si cō uenerit in fi. ff. pro socio. & quinta questione q̄rta in loco.

9 ¶ Utrum locari possit domus propinqua alteri magistro ita q voces adinuicem confundātur Respon. q non. & si fecerit primus poterit expellere vltimum. C. de stu. li. vr. ro. l. vnica in fi. et hec causa tractari potest in ferijs tempore messis secundum Hosti. de iudi. c. significauerunt. Et idem posset dici de quocunq; alio qui impediret lectionem prefati magistri. ar. d. l. vnice.

10 ¶ Cui potest locari aliqua res. Respon. q omnibus qui possunt emere: nisi sit miles vel curialis quibus non possunt locari predia ad colendū ne amisso vsu armorum ad opus rurale se transferant. vt. C. loca. l. milites. l. curialis. & l. vltima. subuenitur tamen ignoranter facienti. ff. loca l. si quis ignorans. vbi dicitur q pōt exigere mercedē. Non enim contemnit disciplinam qui ignorauit militem. Idem videtur in clericis & monachis nisi ex causa necessitatis. extra ne clc. vel mo. c. i. & c. secūdum. vbi hoc no. Bernardus & hostiensis.

11 ¶ Usq; ad quod tempus potest fieri locatio. Rn. q & ad tempus: & in perpetuum. vt. ff. si ager vectigalis. l. i. & dicuntur vectigales agri qui in perpetuum locantur. scilicet quādiu vectigal soluatur. vt dicta. l. i. & succedit heres in locatione & conductione si moritur conductor infra tempus locationis in iure conductionis. secus in vsufructu qui personalis est & extinguitur cum persona. C. loca. l. si quis domum. §. si fructuarius.

12 ¶ Quando est merces soluenda. Respon. secundum Azo. & Bofre. q si actum est quando sit soluenda id seruabitur. alias consuetudo regionis & si non appareat de consuetudine id quod minimum est. scilicet in fine. ita no. Jo. & Ber. de censi. ex parte. facit de re. iur. in obscuris libro sexto. ff. de verbo. obliga. l. qui hoc anno. & l. eū qui. & ff. quando dies usufruc. le. ce. l. i. §. si tibi & hec vera in stipulationibus. in alijs vide in. l. i C. quando dies le. ce. & in dicta. l. qui hoc anno. & Inno. in. c. propter sterilitatem de loca.

¶ Sed nunquid potest locator inquilinum expellere ante tempus finitum conductionis. Rñ. q sic in quattuor casibus. Primus si non solnit pensionem per biennium: sed si paratus sit soluere audiendus est. ff. loca. l. quero. intellige si alⁱ de sequentibus non inest. Secūdus si domus locata sit necessaria sue habitationi. intellige ex necessitate superueniente cui aliter prouidere nō potest. vt. l. edem. C. locati. aliter non diceretur necessitas si posset prouidere alio modo. Secus ect si tempore locationis aliam domum non habebat quia sibi imputabit nec expellere potcrit. ff. loca. l. si quis domum. §. huic subiungi. Tertius cum domus eget refectione quia minatur ruinā: que tamen tempore locationis non minabitur. & in isto casu & precedenti fiet remissio pensionis p rapta temporis. c. propter sterilitatem de loca. & d. l. edem. & d. l. quero. §. inter locatorem. vel p uidebit de alia domo eque idonea. ff. eodem. l. cū plures in principio. Sed an ea refecta poterit cōductor petere in ea reponi. Rñ. q sic glo. iuncto text. l. si duo. §. cum inquilinus. ff. vti possi. & ibi per Bar. Quartus quando conductor in domo p uerse conuersatur sine lesione rei: vt puta tenet publicas meretrices & sic non remittitur pensio secundum Hosti. vel uersatur peruerse cum lesione rei: tenendo porcos in solario. incidit arbores. non colit suo tempore. & tunc remittitur pensio. sed aget ad interesse dominus de damno dato fm Hosti. i. di. c. ppter sterilitatem. Et fm hanc distinctionem concor. doc. in. d. l. edem. & in. d. c. propter. qui videntur contrarij. 13

¶ Utrum inquilinus possit similiter propter necessitatem dimittere domum ante finitum tempus contra voluntatem domini. Rn. Pa. in. d. c. propter sterilitatem q sic fm Vin. & Jo. an. hoc tenet etiam glo. in. l. si in lege. §. si domus. ff. loca. Ex quo potest inferri q propter pestem potest dimitti. quia est probabilis necessitas. & facit ter. in. l. habitatores. ff. eo. ti. & sic in conscientia esset seruandum: quāuis in foro contentioso forte aliter teneretur. 14

15 ¶ Vtrum sit minuenda pensio rei locate qñ cō/ductor non potuit vti re conducta. ff. q aut quis locat res. ⁊ si stat per locatoris voluntatem: quo minus re conducta non vtatur conductor: sic tñ ei ad interesse. l. si de fundo. C. locati. Si vo nō ex voluntate sed per casum fortuitū ex eius parte vel ex parte rei locate contingentē sic pēsio remittitur pro rata. Exēplū ex pte locatoris. puta quia pp delictum eius fundus locatus publicatus est. Exemplū ex pte rei veluti si edes locate cruste fuerint: vel ager terremotu corruit. vt. l. si quis domum in fi. ⁊. l. ex conducto. §. i. ⁊. l. sed addes. § si quis. ff. loca. Item dicendū qñ ex necessitate locatori aduenīente oportuit conductorē expelleret: vel pp refectionē domus. l. qui insulā in prin. et l. si fundus. ff. co. ti. Si vo stat p conductorē: vl per eius culpam quominus re locata vtatur: nihilominus totam pensionem soluere tenet. l. colonus. §. nauem. ff. locati. Si vero ex casu fortuito ex quo re locata vti non potuit similiter tenetur quando locator alteri locando vi similiter mercedem habuisset. alꝫ non. vt pz ex. l. fi. §. i. ff. ad. l. ro. de iactu. facit. l. sed addes. §. cum quidam. ff. locati. Sed in casu quando quis locauit operas: nec per eum stat quominus eas soluat: sed per cō ductorem: sic talis conductor etiā si impediat cāu fortuito: nihilominus pensionem prestabit. vt ē casus in. d. §. cum quidam. Dō vex credo in cō scientia quando talis locator non habuit cui locā do operas: acquireret mercedem pp talem locationem: quā mercedem habuisset si tali non locasset. Si vo stat per locatorem quominus opas pstaret: tunc si non impeditur casu fortuito tenet ad interesse omne: nec mercedem habebit. Si vo impeditur casu fortuito: sic remittitur pensio ꝓ rata temporis. vt est casus in. l. si vno. §. item cum quidam. ff. loca. Idem in. l. si hi. C. locati. ⁊. l. aduocationis. C. de condi. ob cām. non autez tenetur ad interesse. Et si iam incoasset opas: vel fecisset aliquas expensas ad se ꝓparandū: ⁊ tali casu fortuito impeditur repetet eas expēsas quas fecit ꝓpter hoc. vt in. l. si pecuniā in prin. ff. de cōdi. ob cām habetur de eo qui parauerat se ire ad locum: ⁊ impeditus fuit per tempestatez. Fallit hoc vt ñ remittatur pensio quando ex casu fortuito stat per locatorem in aduocato. quia non repetitur salariū ab eius heredibus ipso moriente. l. i. ff. de va. et extraor. cog. Idem de quocūq; hñte officiū publicū. ⁊ sic loqtur. l. arboribus. §. de illo. ff. de vsuf. ⁊. l. diem functo. ff. lo. ⁊. l. diem functo. ff. de officio asse. Item fauore libertatis. vt in. l. cū heres §. stichus. ff. de sta. liber. hec cliciuntur ex Azo. ⁊ Bart. ⁊ alijs in dicto. §. cum quidam. Et hoc tene: nisi consuetudo aliter haberet vt supra fami lia. §. secundo.

¶ Sed quid si locata re conductor vsus fuit: sed 16
sterilitas in eius fructibus contigit. ff. Pa. in. d. c. propter sterilitatē q si sterilitas ꝓuenit ex casu fortuito: vel ex vitio rei sine culpa coloni. vtputa quia timet magnā sicitatē: vel aquaꝝ abundātiā: vel frigus vel grandinē ⁊ huiusmoi: ⁊ nō pōt re compensari cum fertilitate anni precedentis vel sequentis imediati. dūmodo duret eadem locatio fm Jo. in sūma. eo. ti. sic fiet remissio pro rata. puta erat solitus colligere. xv. modios: ⁊ soluebat. iij. aureos non recolligit nisi decem: sic non soluet nisi duos aureos: nisi sequenti anno vel p̄ cedenti recollegit. xx. modios. Et idem dicas et si soluatur certa species: quia licet non sit. ꝓpter ctus locationis: vt dixi: tamen quo ad hoc idez erit iudicium. Predicta tamen non intelliges de partiario qui cum domino lucrum ⁊ dānum partitur. q non fit remissio. vt no. glo. in. d. c. pp sterilitatem. Et quāuis doc. fuerint varij in. d. c. ꝓpter. ⁊ in. l. ex conducto. ff. co. ti. quando dicatur sterilitas mihi placet marme quo ad conscientiaz qō Jo. an. ⁊ Pa. in. d. c. ꝓpter sterilitatē sequūtur. vt. s. dicatur sterilitas quando non colliguntur nisi due partes de tribus solitis. secus esset i alio modico. Sed aduerte q si fructus affuissent: sed postꝫ recolleci fuerunt marcuerunt: vel cū erāt recolligendi exercitus preteriens ipsos destruxit ⁊ huiusmodi: nō dicetur sterilitas: nec fiet remissio pensionis. vt in. l. ex conducto. §. si vis. ff. lo. ⁊. l. dānum. C. eo. ti.

¶ Sed quid si sit fertilitas nungd augmentabit 17
pensio. ff. fm Pa. vbi. s. q aut h̄ contingit: q fructus plus valent solito. ⁊ sic non fit augmentatio: sicut nec fieret minutio si min⁹ valerent. Aut ꝓuenit per industriam coloni: ⁊ sic non augmētabitur pensio: ne sua industria sibi sit dānosa. vt ff. eo. l. ex conducto. ⁊. l. fi. C. de alluui. Aut contingit pp bonitatem rei: ⁊ similiter nō fit. Aut cō tingit melioratio casu fortuito. puta locaui molendinum: ex quo conductor solum percipiebat qñquaginta ꝓpter alia molendina que nunc sunt dstructa percipit centum: ⁊ sic fiet augmentatio pēsionis pro rata sicut fieret remissio ꝓpter sterilitatem: casu fortuito contingente. quia contrariorum eadem est disciplina. xxxij. di. hospitiolum. ⁊. l. i. ff. de his qui sunt sui vel ali. iu. hoc idem tenz gl. in. l. si merces. ff. eo. ti. Propterea aduerte q ꝓtractus locationis ⁊ conductionis est contractus bone fidei. vt insti. de actꝫ. §. actionum. ⁊ iō merces dz conuenire arbitrio boni viri. l. fi in lege locatoris in pn. ff. locati. aliter restituere obligat.

18 ¶ Quid si quis cōducit molendinū ꝓ se ⁊ suis heredibus ꝓ certa mercede in ꝑpetuū: ⁊ diuisis filijs fit multiplicatio in infinitum. nunquid tenebitur molendinū molere illis omnibus illo ꝑcio quo conuenit. ff. fm ꝟPile. in suis. q. xlviij. q. ⁊ Hugo q. nō. q. nō videtur de hoc cogitasse. l. si quis in vna. ff. de periculo ⁊ cōmo. rei ven. Sz Albr. in aut. hoc ius. C. de sa. san. eccle. dicit q. ītmo teneꝛ de stricto iure. ad quod facit. l. si seruitus ita. ij. ff. de serui. vrba. ꝓdio. Sed de equitate ꝓscientie tene ꝓmā.

19 ¶ Vtrū locās fundū alicui ad mediū nulla facta mentiōe de arboꝛibus: nunquid colonus habebit partem fructuum arboꝝ. ff. q. nō. sed locatoꝛ habebit omnes. l. fructus. ff. de vsur. Et si colonus destruat arboꝛes tenebitur. Similiter eius culpe imputatur. si aliquis eius odio arboꝛes excidat. l. si mereces. §. culpe. ff. loca. Quod limita fm glo. in. d. §. culpe. verum quando ꝓpter culpam suā seu dolū tale odium est causatū. alꝫ nō.

20 ¶ Nunquid postq̄z colonus seminauit agruz si dominus eū vendat alicui poterit expelli per emptoꝛē. ff. q. nō. sed medietatem fructuū habebit vel ꝓut cōuenerant: si tamen vēditoꝛ omnes fructus accepisset aget colonus cōtra venditoꝛez. ff. de lega. i. l. nihil. speciale tamen ꝓuileginz habet colonus fisci. fm Rodoneū. Hic aduerte q. succedēs in re locata si ē de beneficijs ecclesiasticis. ⁊ sit facta ab habente administrationē. ⁊ cū debitis solēnitatibus ⁊ causis de quibus. §. alienatio. Et ad debitū tempus teneꝫ stare locatiōi. ⁊ si ecclesia foꝛet lesa posset petere restitutionē in integrū. c. i. de resti. in integ. ⁊. c. i. de re. ec. nō alic. Si vero nō habebat administrationem. vt sūt canonici simplices. sic nō teneꝫ stare. quia equipatur vsufructuario qui nō potest locare vltra tempus vite sue. l. si quis domū. ff. loca. nisi cū cā rōnabili ⁊ auctoꝛitate ep̄i fecisset. Cum vero res locata nō ē ecclesiastica. tūc successoꝛ vniuersalis tenetur stare. l. viam veritatis. C. loca. Successoꝛ vero particularis in dicta re nō teneꝫ stare nisi locatoꝛ habuisset administrationē plenā. vt maritus in ꝑdio dotali. quia sic teneꝫ. vt i. l. si filio. §. fi. ff. so. matri. Idē in tutoꝛe respectu pupilli. l. si tutele. ff. de admini. tuto:

21 ¶ Quid si conductoꝛ aliquid expendit in re conducta. ff. fm Io. si expendit necessario. vel vtiliter auxit. edificauit vel instituit aget cōtra locatoꝛem. vt restituat expensas. ff. loca. l. domus. ⁊ in. d. l. sz addes. §. si inquilinus. ⁊ ibi glo. sz clarioꝛ ter. ē in. l. colonus. ꝓmo. ff. co. ti. Si tamē posset tollere impensas sine lesiōe rei nō teneꝫ locatoꝛ. sed ipe eas tollere posset. vt in. d. §. si inquilinus. Predicta nō intelligas de expensis factis ꝓ pascēdo animali locato vel colēda possessiōe ⁊ hmōi. sed de alijs. puta curatiōe morbi. reparatiōe ruine. vel plātatiōe vineaꝝ ⁊ hmōi. vide etiā qō dico. §. edificās. in ꝑn.

¶ Vtrum in locatiōe possit interuenire vsura. 22
ff. q. sic. ē vsura ex parte cōductoꝛis. videlicet qñ rōne mutui interꝓretati. puta q. ante tempus solutionis pensionem solum habito respectu ad ꝓuentionem temꝑoꝛis. vel mutui veri minuit de pensiōe debita. ⁊ sic restituere tenetur. Faciūt no. i. c. ad nostrā. de emp. ⁊ vē. ⁊ in. c. illo vos. de pigno.

¶ Ex qua culpa teneꝫ ꝯductoꝛ de re cōducta lo- 23
catoꝛi. ff. q. de dolo lata culpa ⁊ leui. q. gra vtriusq̄z cōtrahit. institu. quibus mo. re. cōtrahi. obli. §. vlti. lz alij teneāt q. etiam teneaꝫ de leuissima sed ꝓmū cōmuniter teneꝫ glo. ⁊ doc. in. l. si quis domū. §. celsus. ⁊ in. l. si mereces. §. qui colūnā. ff. loca. Et qō dico de cōductoꝛe idē dico de locatoꝛe. Et licet Mar. in. §. qui colūnā. velit teneri locatoꝛem operarū ad transuehendas colūnas. ⁊ similia. que faciliter frangunt etiā de leuissima ꝓpter ter. qui ibi dicit culpa abest si omnia facta sūt que diligentissimus quisq̄z obseruatus fuisset. ⁊ dicat foꝛe speciale in hoc casu. glo. ibidez tenet cō trariū. Tu tamen sic cōcoꝛda. q. aut aliquis locat operas in re que requirit diligentissimā curā. vt puta polire adamantem. incidere broꝛcatū ꝓ veste fienda ⁊ hmōi. ⁊ tenebit de leuissima. d. §. qui colūnā. Aut nō locat operas i re talis importātie Et sic vera ē glo. q. teneꝫ soluz de leui. Hec obstat glo. in. l. qui mercedē accepit ꝓ custodia. ⁊ i l. dominus. ff. co. ti. vbi dicit q. si specialiter mercedem accepit ꝓ custodia q. tenetur de leuissima. Pro cuius intelligentia aduerte q. quando quis mercedez accipit ꝓ custodia si simnus in ꝓtractu in quo solū tenebaꝫ de lata culpa. vt in depositio. sic acceptio mercedis ꝓ custodia faciet vt teneaꝫ de leui. ⁊ sic intellige. c. bona fides. de depositio. ⁊ l. i. §. si vestimenta. ff. depo. Si vero sumus i cōtractu in quo teneꝫ de leui culpa sicut in locato. sic acceptio mercedis ꝓ custodia rei locate faciet vt teneaꝫ de leuissima. ⁊ sic loquitur. ⁊ intellige. l. q mercedem. ⁊. l. dominus ꝑdictas. Nō bene no. ꝓ soluendis multis ꝓtrarietatibus. Hec solū teneꝫ de culpa sua. sed etiā ullox quox opere vtitur Si ipe diligentiā nō adhibuit. l. si mereces. §. qui colūnā. ff. locati. ⁊. l. item queriꝫ. per totū. xxiij. q. iiij. tres ꝑsonas.

¶ Vtrū locās vasa vitiosa ignoranter ⁊ ꝑpte- 24
rea vinū effusum ē. vel marcuit teneāt ad restitutionē. ff. q. sic. ad restitutionē interesse vini: nec ignoratia cū excusat. secus esset in pascuis locatis

vbi herba pestifera erat quam ignorabat. quia ꝛ animalia cōductoris sint mortua, nō tenebitur locator. vt in. d. l. sed addes. §. i. vbi dicit gl. b esse speciale in locato vt interesse extra rem hic veniat. Jn conscientia tamen nō haberet locum dicta l. nisi quando locasset talia vasa, ꝑ bonis. secus si simpliciter exhibuisset videnda per conductorē. ignorans ipe an sint bona vel ne. quis tunc cum nō sit in aliqua culpa nō teneretur. A fortiori tenetur ad restitutionem interesse qui scienter locat rem vitiosam. ar. d. l. sed addes. Et quod dico i vasis intellige in omni re vitiosa. ex qua dānus ꝓmo euenire potest. Quod nota pro illis qui locant equos qui voluunt se in aquis si destruantur vestes tenentur. ⁊ similes. secus in commodato

25 ¶ Quid si nauta ponat res meas in alia nauī quam vbi posueram. ⁊ perierunt. ff. q tenetur dicta. l. item queritur. §. i. ⁊ hoc verum si inuito domino. Si vero bona fide ⁊ sine culpa. non tenetur. similiter non tenetur etiam si dolose posuisset quando vtraq; nauis periit in eadem nauigatiōe. ff. ad. l. ro. de iac. l. fi. §. i. qꝛ ꝛ sit in culpa infideliter rē tuā cōtractādo. nō tamē ex tali culpa est amissa. ex quo omnino peritura erat. quod bene no.

26 Quis probabit affuisse dolum vel latam culpaz ff. fm Hostien. q conductor. puta pastor sicut argentarius debet probare amisisse rationes cuz ruina vel incendio. l. si quis ex argentarijs. §. vltimo. ff. de edendo. Jdem de custode carceris. l. vltima. ff. de custo. ⁊ exhibi. re tamen als qui dolum allegat probare debet. l. quotiens. §. qui dolo. ff. de probatio. Ego tamen hoc non teneo sed dico q quando quis tenetur solum de dolo ⁊ lata culpa. q incumbit probatio dicenti cum fuisse in dolo vel lata culpa. sed quando tenetur de leui vel leuissima. tunc tenetur probare casu amisisse. Et sic loquuntur dictus. §. vltimus. ⁊ dicta. l. vltima.

§ Verum nō dicit nisi deductis expēsis. l. illud. in glo. C. de colla. ⁊. ff. ꝑ socio. l. mutius.

§ Vdus ⁊ iocus alius spiritualis ⁊ diuinus. ⁊ iste est ille qui ꝑuenit ex magna mentis deuotiōe. de quo in ps. Omnes gentes plaudite: quem exercuit. Dauid añ archā dñi saltabat. ij. ff. vi. ⁊ iste sanctus ⁊ virtuosus ē.

1 ¶ Est ⁊ alius ludus qui dicitur humanus qui fit ad recreationem suam. vel aliorum. vel causa virtutis experiende. ⁊ iste aliquando dicitur theatralis a loco apto ad theorandum scilicet speculādū. Aliquando larualis. que larue sunt deformitates hominum per appositionem colorum vel rerum que vulgariter dicit maschere. Aliquando histrionalis in quo quis de persona sua facit ludū qui vocatur vulgariter stragitator. Alius illorū qui ludunt al bagatelle que sunt rerum honestaꝝ demonstrationes. Alius bastiludialis in quo luditur cum astis. i. lāceis qui dicitur vulgariter giostra. Alius torneamentorum qui hodie non est in vsu. in quo quidam includebant se in quodam circuitu ad pugnandum. Quidam pilealis. balistal'. saltalis. scacalis. correalis. ⁊ huiusmodi. qui habēt nomina ab eo in quo exercēt que plura sūt q̄ꝛ vocabula. vt. l. natura. ff. de p̄scrip. ver.

¶ Vtrum talis ludus humanus sit prohibitus ff. q de se non est malus. sed aliquando ratione alicuius circunstantie est prohibitus etiam de p̄cepto. Primo ratione loci. Nam tales ludi nullo modo possunt fieri in ecclesia: aut loco sacro. c. cum decorem. de vi. ⁊ ho. cle. ⁊. c. decet. de immu. eccle. li. vi. Vnde non excusarez a mortali qui talem faceret in ecclesia: nisi foret quid modicū. cuz videatur iure diuino ꝓhibitus ibi. domus mea domus orationis vocabitur. Demonstratiōes vero que fiūt ad honorē dei. puta passiōis xp̄i ⁊ vite alicuius sancti nō sunt ꝓhibite ibi fieri: que nō ꝓprie vocantur ludi. vt no. in. d. c. cum decorem. Secūdo ꝓhibentur tales ludi ratiōe periculi lesionis corporalis: sicut torneamenta ⁊ huiusmodi. de torneamentis per totum. Vnde omnis ludus in quo probabiliter imminet periculum mortis corporalis ꝓhibetur sub pena peccati mortalis. quia contra preceptū dei. Mat. xx. diliges ꝓximū tuū facit ler cruenta iuncta glo. C. de gladi. ⁊. l. naz ludus. ff. ad. l. aquil. secus quando non imineret ꝓbabiliter: licet aliquando accidisset ⁊ raro. Tertio ꝓhibetur rōne persone. Nam clericis ml̄to magis religiosis ꝓhibetur omnis ludus cum armis. vt in. c. cōtinebatur. de homi. quia ⁊ arma portare nisi cā defensionis sunt ꝓhibiti de p̄cepto. vt in. c. clerici arma. de vi. ⁊ ho. cle. Simliter ꝓhibetur eis ludus histrionalis. vt no. in. c. donare. lxxxvi. di. de q̄ dic. vt. s. histrio. Quarto ꝓhibetur ratiōe scandali. vtputa clericis ⁊ religiosis aliquem ludū exercere in publico. ex quo seculares scādalizarent esset peccatū mortale. fm qd. j. dico scandalū. §. ij. Jdem dico quando gs ex tali ꝓuocaret alū ad scādalū mortalis peccati. sicut in cōcis. ⁊ multo magis si sibi imineret ꝓbabiliter tale scandalū. ⁊ hoc aduerteret peccaret mortaliter. secus si de scādalo non aduerteret: qꝛ nisi foret in lata culpa nō credo peccaret mortaliter. Aduerte tamen q clericis ⁊ religiosis ē ꝓ-

hibitus rõne honestatis clericalis omnis ludus in quo ex ꝓpria ꝑsona faceret ludũ in publico. si/cut cẽt saltatio. corizatio. ⁊ hmõi. Vnde nõ excu sarẽ eos a mortali. ar. c. ꝓ dilectiõe. in fi. de ꝯse. di. ij. ⁊ qõ no. doc. in. d. c. cũ decorẽ. secus in se/creto cũ aliquibus domesticis. Itẽ ludus larual' ẽ eis interdictus qz nõ possunt mutare habitum. nisi ex cã rõnabili. vt. s. excõmunicatõ. vij. cãu. xxvij. Et lz Jaco. de are. in. l. si quis cum sciret. ff. ꝓ emptore. ⁊ Ey. ⁊ ffDe. in aui. de san. epis. ⁊ cle. in. §. interdicimus. el. ij. teneãt q ludus sca/cox ꝓhibeatur clericis. Ratio fm Mar. i. d. §. interdicimus. quia non minus facit eos deuiare a diuinis officijs in quibus debẽt insistere. vt. l. generalit. C. de epi. ⁊ cle. sicut ludus alearũ qui ẽ eis ꝓhibitus ibidẽ. Ego tamẽ dico verã esse p dictã opi. etiã in omnibus ludis qñ ꝓpter eos di mitterẽt debita diuina ad que tenent. al's ñ. Vn de lz ludere ad scacos. vt tenet Ri. in. iiij. di. xv. sicut alijs secularibus: nisi rõne scandali: vel in/honestatis clerical'. vtputa publice ludẽdo. Qui to rõne cupiditatis. vnde tenet Mar. vt no. Lar di. in cle. ij. de vi. ⁊ ho. cle. q ludẽs ad scacos cã cupiditatis peccat mortaliter. Q intelligo verũ quando talis cupiditas cẽt mortalis de se. de quo quãdo sit mortalis. vide. s. auaritia. §. i. Et idez dic quando fieret ex quacũq alia mala intentiõe foret mortale. si intentio ẽ de eo qõ ẽ peccatũ mor tale. Attende tamen q quãdo talis ludus huma nus fit causa lucri ꝓncipaliter est illicitus. Vnde peccãt venialiter. quia debẽt ludere ꝓncipaliꝫ cã recreatiõis. ⁊ solatij. ⁊ exercendi ingeniũ vel vir tutẽ corporis. Verũ ẽ q faciliter inducit ad mor tale. qñ fit ꝓncipaliter cã lucri. vt patet ex experi/entia. ⁊ vituperãdus. lz lucratũ nõ fit nisi de bo/no ꝯsilio pauperibus erogandũ. Sexto rõne tẽ/poris puta quia dies festus ꝑceptus. Maz cũ tali die ꝓhibeatur omne opus seruile. ero. xx. nõ vi deo quõ bastiludia talibus diebus ⁊ hmõi: in qui bus requirit multa seruitus possint fieri sine pec cato mortali. In alijs ludis i quibus modica ser uitus ineſt nõ cẽt mortale. lz fiat in festo: nisi ꝓ to tũ diem se in hmõi occuparent dimissis diuinis. Hoc qõ dixi de bastiludijs q sit mortale peccatũ tenet Ricar. in. iij. di. xxxvij. Sz si ex nulla ista/rũ circũstantiarũ fiat illicitus nõ erit peccatũ. si fi at cã honeste recreatiõis. vl' virtutis: aut ingenij exercẽdi. Aut si erit peccatũ erit veniale. de cor/rea. tñ vide. s. correa. Aduerte q in ludis q fiũt cã virtutis exercẽde. vel ingenij. nõ lz ludere ni si ꝓ vnũ soldũ. vt in. d. aui. alearũ ⁊ soldi. lxrij. faciũt vnã libram auri. C. de su. prepo. ⁊ Archi. l. quotiensciq. Sed tu hoc limita fm ꝑsonam ad istam rationem sic. si non concedit̃ nisi vnus soldus in ludo magnis. ergo grossus solum par/uis.

¶ Est ⁊ tertius ludus qui dicitur diabolicus: q: operatione diabolica est inuentus ad inducẽdos homines ad peccatum ⁊ iste est in triplici differẽ tia. ffDimus consistit in ludibrijs: que ludibria sunt rerum inhonestarum demonstratiões. ⁊ ta lis ludus omnibus ꝓhibitus est tam exercere q̃z videre. Vnde quãdo tales demonstrationes ha bent ꝓuocare ad lasciuiam videntes tũc peccant mortaliter tam exercentes q̃z voluntarie videtes Facit qõ. s. dixi. curiositas. Vnde dicit tex. in ꝓ emio. ff. quis enim ludos appellat eos ex quibus crimina oriuntur. hec enim fieri nullo patimur mõ. hec ibi. Secundus ludus dicitur ludus alee ⁊ sub isto comprehenditur omnis ludus qui initi tur solum fortune. vt ludus cartarum. taxillo. ⁊ hmõi. Tertius ludus dicitur mixtus. q partiz innititur fortune. ⁊ partim industrie. vt ludus ta bularum cum taxillis. quia respectu taxillo vers sat fortuna. respectu tabula ducendarũ versa/tur industria. 3

¶ Utruz isti duo ludi vltimo dicti sint ꝓhibiti. R. q sic. vt patet in aui. alearum vsus. C. de re/li. ⁊ sumpti. fu. ⁊ in. c. episcopus. xxxv. di. ⁊ licet Hugo. in. d. c. episcopus. teneat q semper pec/cat mortaliter ludẽs ad predicta: tamẽ nõ credo verũ. nec dictũ. c. episcopus. facit ꝓ sua opinione quia dicit deseruiens. ⁊ dictio. de. auget. vt. ff. de posit. l. i. in principio. Ideo ꝛ glo. ibidẽ ⁊ Ro doſi. peccat mortaliter ille qui valde seruit ludo. i. ducit in consuetudinem. al's aliquando ⁊ raro non credo foret mortale. Nec obstat dicta aui. ale arum ludus: quia ipos prohibet per verbum de cernimus. quod non inducit ad mortale. vt dixi. s. lex. §. iij. Clericis tamen ⁊ religiosis videtur esse mortale ludere: aut ludentes ad ipos videre vt in auten. de sanc. episcopis. §. interdicimus. ⁊ ibi sequitur glo. Sed ego hoc non credo. quia imperator non potest precipere clericis ideo idem dico de clericis quod de laicis q peccant mortaliter quando tales ludos ducunt in consue tudinem: nisi ratione scandali. vt supra dictum est de ludo humano. Ratio quia isti ludi nõ sũt prohibiti: quia mali sint de se: sed ideo sunt mali: quia prohibiti: ⁊ causa prohibitionis sunt mala que communiter ex ipsis sequuntur: que non sic cuenũt in raro ludẽtibus sicut incõsuete. ⁊ q ꝓ hibitio nõ se extendit nisi ad deseruiẽtes talibus ludis. Ideo tene qõ dixi. Verũ ẽ q ẽ periculosum talibus ludere ꝓpter multa peccata que cõiter in ipis fiunt. 4

5 ¶ Sed quid si quis ludit ad ꝑfatos ludos gratis cā recreatiōis vel cā cōuiuij ex ꝓsuetudine nūqd peccat mortaliter. ff. glo. in. d. §. interdicimus. videtur tenere q̄ sit clericus. Sed ego attēdēdo ad narrationem. d. aut. alearū vsus. t ꝓsideran do q̄ debeamus euitare cōnectionem iurium. c. cū expediat. de elec. li. vi. Dico q̄ nō ꝓhibetur. i mo licite potest i eis ludi gratis. vel in aliquo mo dico siue causa cōuiuij siue cā recreatiōis. Et sic i telligo. l. qđ in cōuiuio. ff. de aleato. Et intellige modicū respectu ꝑsone que ludit. t tale modicuz qđ etiam faciliter donaret. qz in hmōi ludis sic fa ctis cessat ratio ꝓhibitiōis. nisi rōne alicuius cir cūstantie de quibus. s. §. ij. esset mortale. Nec ob stat. d. c. eps. q̄ nō distinguit sed absolute loquit de omni aleatore: ergo nec nos debemus distin guere. qz hoc verū esset nisi ratio nos induceret ad distinguendū sicut hic facit. c. marchion. i. q. i. vbi dicitur nō putemus in ꝟbis scripturaꝝ eē cuāgeliū ſz i sensu nō in ſupficie ſz i medula: non i sermonū foliis. ſz in radice rōnis. hec ibi.

6 ¶ Vtrū inſpectores ꝑdictoꝝ ludoꝝ ꝓhibitoꝝuz peccent mortaliter. ff. glo. in. d. §. interdicimus videt tenere q̄ sic si sunt clerici. Sed tu dic q̄ si ue sint clerici siue laici inſpectores. q̄ aut ex aſpe ctu coꝝ inducunt efficaciter aliqui ad ludendum t sic si ludētes peccant mortaliter. sic inſpectores Si vero eos nō inducunt ad ludū ex coꝝ aſpectu nec ad ꝓtinuādū ipm sic si aliud mali nō admiſce tur nō peccant mortaliter eos videntes t aſpiciē tes. nisi essent tales qui corrigēdo possent eos fa cere desistere a tali ludo qui ē peccatū mortale in ludēte. q: tūc talis peccaret mortaliter nō corrigē do sed aſpiciēdo. qz videt ꝓsentire errāti. lxxxiij. di. erroꝛ. cū similibus. periculoſū tñ ē tales aſpice re ludētes in ludo ꝓhibito. quia facilit posset eis placere talis ludus deliberate qđ cēt mortale. vt no. theologi in. ij. ſnīaꝝ. di. xxiij.

7 ¶ Vtrū acquisituz in ꝑfatis ludis diabolicis sit necessario restituendum. ff. q̄ si ille qui dedit seu amisit nō poterat alienare nec donare sicut filiuſ famil. seruꝰ. t alijs de quibus. s. donatio. i. t tūc sine dubio lucratū ē restituendum patri vel dño. vel illi qui dedit. sicut cū quis lusit vltra summaz cccc. solidoꝝ. qz sicut donare nō potuit. nec lu dere. vt. s. donatio. i. §. xx. t ideo sibi ē restituē dū. t sic de similibus. t in hoc cōcordant omnes doc. Si vero poterat alienare. tunc distinguo q̄ si interuenit fraus. puta qz lucratus fuit cū falsis tarillis. aut alia deceptiōe. t sic similiter ꝓcordāt doc. q̄ tenet necessario restituere ei a quo habuit imo dicit Bal. in rubrica. C. de ꝓdi. ob tur. cāz. q̄ tenent furti tales. t etiā ludentes scienter cum illis qui nō possunt alienaſ. ar. l. seruus cuiusdā. ff. de cōdi. indebiti. nec facit suū qđ lucrat. l. fal sus. C. de furtis. Aut nō interuenit aliq̄ fraus. t ille qui perdidit potuit alienare. t in hoc ē diuer sitas inter doc. Nā cōis opi. fm Aſten. ē q̄ tene atur dare pauperibus. t hoc ſequunt cōiter cano niste in. c. clerici officia. de vi. t ho. cle. Alij disti guūt de ſubditis imperatoꝛi. vel nō. Sed tu breuiter dic q̄ iz opinio ꝑdicta sit multū rōnabilis vt pote. que retrahit homines ab hmōi ludis. tamē nullo iure ꝓbat q̄ necessario sit faciēda. sicut nec alia turpiter acquisita. Nec obstat q̄ eps auxilio ꝑsidis potest talia lucra si nō repetunt ab his qui amiserūt exigere t pauperibus distribuere. vt di cit tex. in. d. aut. aleaꝝ vsus. t sic videtur q̄ sint pauperū qz iz possit auferre in penā nō tamē seq tur q̄ ipi teneant dare. sicut nec in alijs casibus in quibus f. scus turpiter acquisita potest tollere. vt in. l. i. C. ad. l. iuſ. repe. t i. l. i. ff. de iure fisci. Et faciūt que infra dicā restitutio. i. in verbo tur piter acquisitus. t sic tene quo ad necessitatem re stitutiōis. Bene tamē faceret epus si talia acciper t daret pauperibus. Similiter ꝓfessores debent ea erogari facere pauperibus. vt in quo deliquit in eo puniatur. Si tamē nollet nō ē ei denegāda absolutio. Aduert tamē q̄ vbi leges imperiales ligāt q̄ illi qui amiserūt si vellēt repetere possent vsq; ad. l. annos. t sic repetendo tenerent eis ō necessitate restituere. vt in. d. aut. alearum. Nec obstat qđ dicūt quidam esse abrogatā per nō vsū quia non ē verū. vt patet ex dictis. s. lex. §. xvij. Sed vbi lex imperialis nō ligat sicut in terris pa pe t ſimiliū. nō posset repetere. vbi lex imperia lis viget si epi nō accipiūt lucrata: possunt officia les facere. vt dent paupib⁹ vel in publicos vsus vt in. d. aut. alearū.

8 ¶ Sed pone q̄ ludens in casibus in quibus te netur restituere lucret. t postea cū eadez persona in alio ludo perdat nūquid poterit ꝓpensationez facere. ff. q̄ si in eodem ludo clarū ē q̄ sic. t vo co hic eundem ludū quando se nō diuerterunt ad alia. ar. l. ꝓtinuus. in ꝑn. ff. de verb. ob. Et facit qđ no. Bar. in. l. inficiādo. §. infans. ff. de fur. Si vero in diuerso ludo. puta quia hodie lucra tus fuit t cras cuz eodem amisit. sic de ſubtilitate iuris nō poterit ꝓpēſationem facere si ille cū quo lusit sit de illis qui nō tenet de necessitate restituere. sed de equitate ꝓscientie credo q̄ possit. Facit qđ no. Joa. in. c. filius. de testa. t. c. ex parte. in fi. de censibus.

9 ¶ Que pena ꝓtra tenentes ludū alearū ꝓhibi tū. ff. q̄ ꝑmo domus in qua ludit debet publica ri. vt in. d. aut. alearū vsus. in verbo domibus

eorum publicatis. Secūdo si tenens ludum verberetur nō oritur actio ex tali iniuria: nec punit verberans vel damnū ei dās quādocūq; ꝛ vbi cū qz factū fuerit siue tēpore quo luditur siue alio ſm Bal. in dicta rubrica. ꝛ Bar. ꝛ ē tex. in. l. i. §. notādum. ff. de alea. Tertio q; si fuerit ei aliquid subtractum tempore quo in eius domo luditur. siue lusoribus. siue ab alio nō poterit repetere. nec habet rei persecutionem nec etiā penalē furti. vt ē tex. in. d. l. i. §. i. ff. de alea. tamē in cōscientia pauperibus ē dandū. ar. c. cū tu. de vsu. Quarto qui aliū cōpulit ad ludendū etiā ex metu qui nō cadit in constantē potest puniri iudicis arbitrio. ꝛ potest poni i carceribus. vt in. d. ter. §. i. ibi. qui cōpulit. Vnde generaliter intelligo il lū cōpellere eo ipoq; stat cū altari parato. hoc est prestat domū. taxillos. scammuz. lumina ꝛ hmōi. nā istis suasionibus ꝛ illecebris dicitur cōpellere iuuenes qui nō possunt refrenare iuueniles calores. l. fi. §. filij autem. C. ō bo. que liber. sicut dicimus in materia macedoniani in. l. i. ꝛ iij. ff. ad macedo. ꝛ per totū. Aliter nisi ita acriter intelligeretur dicta lex effectū nō haberet. qō nō ē dicēdū. l. si pretor. in pncipio. ff. de iudi. que lex predicta potest etiam intelligi in omnibus alijs qui blanditijs ꝛ suasionibus inducūt homines ad ludū. q; dicantur compellere. sicut dicimus de raptoribus virginū. q; nisi esset qui solicitaret. qui dolosis artibus circūueniret. non faceret eā puellā in tantum dedecus se se ꝓdere. tex. est in. l. vnica. §. ij. C. de rapto. virgi. Quinto q; omnis cōtractus celebratus inter ludentes ad inuicem nō tenet vt no. Bar. in. l. si quis cū sciret. in fi. ff. ꝓ emp. nec vendens in ludo teneretur de euictione vt in. l. si filiofamil'. §. i. ff. quarum re. ac. non datur. Sexto q; mutuans pecuniam lusoribus. vt ludat secū nō potest eam repetere. vt ē glo. ordinaria. in. l. i. in pncipio. ꝛ in. l. fi. ff. de alea. ego credo etiam hoc verū generaliter in quocūq; qui scienter mutuant ludere volenti q; nō repetet. ꝛ videtur casus in. l. verum. §. penul. ff. de mino. nec dicas q; loquitur de minore vt etiaz loquitur l. si vero non remunerandi. §. si adolescens. ff. mandati. quia idē ē de maiore. vt dicit glo. in. d. §. si adolescens. Itē quia dicta. l. veruz loquitur qſi minor etiā ꝓuilegiatus mutuat minori etiā ꝓuilegiato. ꝛ tamen ibi lz sint in pari ꝓuilegio. potior ē ꝓditio illius q ꝓdit pecuniā. Facit qō not. Bar. in. d. l. si quis cū sciret.

¶ Luxuria est solutio in voluptates ſm Isi. in li. ethimolo/giarū. Voluptates autē maxime veneree soluūt animū hominis. ꝛ ideo luxuria ē pnci

paliter in eis. Secundario aūt dicitur esse in quibusdam alijs pertinentibus ad excessum ſm gl. ad gal. v. vbi dicit. q; luxuria ē qdā supfluitas.

¶ Quot sūt spēs luxurie pncipaliter. ſt. q; sunt ser de quibus habeť. xxxvi. q. i. §. sed nō omnis. s. Fornicatio simplex. Adulteriū. Incestꝰ. Stupū. Raptus. ꝛ vitiū cōtra naturā. Adde excessum in actu coniugali de quibus habes infra preceptum. §. x. 1

¶ Vtrū sit peccatū mortale. ſt. q; sic. sed not. q; luxuria habet initiū in corde cogitando causa delectatiōis. ꝛ istud ē peccatū mortale ſm distinctionē positam supra. Cogitatio mortalis. Adultomagis si vltra cogitationē peccati mortalis addatur sensus. puta quia vult delectari in videndo. tāgēdo. loquendo. ꝛ huiusmodi. licz nolit consummare opus. Itē ē peccatū mortale deliberatus consensus in opus si facultas adesset. Mat. v. Qui viderit mulierē. s. desiderando corde deliberate ad mecandū iam mecatus est. s. ꝓpter peccatū mortale. ꝛ illius speciei cuius ē materia quā appetit. puta si solutā Fornicatio. si coniugatā adulteriū ꝛ hmōi. que circumstantia est confitenda cū mutet speciē ſm aliquos. sed ego nō credo. quia solū est contra vnā ꝓhibitionē. s. Non concupisces primi tui vroꝛē. vel cōtra aliud. nō rem. licet sit bonum confiteri cā. sed multo magis est peccatū mortale cū consensit in operationem. Vnde si ē pollutio soluz sine alterius cōmixtione sic dicitur mollities vel immūditia. Si vero coitus sit ad rez alterius speciei. sic dicitur bestialitas. Si autē ad rem eiusdē speciei sed indebiti sexus. sic dicit sodomia. Si quarto sit ad rē eiusdem speciei ꝛ debiti sexus. sed nō seruatur naturalis modus coeundi. vel quantū ad instrumentū nō debitum. vl quantum ad monstruosos concubēdi modos sic bi quattuor modi dicūť peccatū contra naturam. Si cum alio eiusdem speciei ꝛ in debito vase ꝛ ō bito modo fit tal' pollutio aut ē cū soluta. ꝛ sic fornicatio: aut cū ꝓiugata. ꝛ sic adulteriuz ꝛ hmōi. ꝛ sic semper peccatū mortale si est voluntaria ꝓter matrimonium. 2

¶ Quod est grauius horum. ſt. peccatum contra naturam est maximū. ꝛ isto infimum ē mollities. grauissimum bestialitas. medium sodomia post peccatum contra naturā maius ē incestus. post incestū ē adulteriū. Verū intellige accipiendo in suo sūmo. quia maius peccatū ē coire cum matre q; alterius vroꝛe. Adulteriū ē maius stupro. vtrūq; aute aggrauatur per violentiā. vnde raptus virginū ē grauius stupro. ꝛ raptꝰ vroris grauius adulterio. hec omnia aggrauanť ſm rationē sacrilegij. Infimū omniū predictorum ē 3

fornicatio que cõmittit sine iniuria alteri⁹ psone.

4 ¶ Quot sunt eius filie. ff. Ysa. ponit quattuor ex parte sermonis. nã sermo debet esse decẽs. cõtra qd ẽ turpiloquiũ. Secũdo licitus. cõtra qd ẽ scurilitas. Tertio expediens. cõtra qd ẽ ludrica. Quarto sale ꝓditus. s. sapientie contra qd ẽ stultiloquiũ. Est ꝛ quinto cecitas mentis. Sexto precipitatio. Septimo incõsideratio. Octauo amor sui. Nono est odium dei. Decimo amor mundi Undecimo horror futuri seculi. Et duodecimo ignorãtia. de qbus. s. interrogatiões.

5 ¶ Utrũ in tactibus ꝛ osculis ꝛ hmõi sit peccatũ mortale. ff. qꝫ sic. qñ deliberate fiũt cã delectatiõis luxuriose fm qꝫ. s. dixi. cogitatio. secus qñ fiunt causa amicitie.

M Agister fm Hostien. dicitur is q alicuius rei siue negocij preceteris curam gerit. l. i. §. magistrũ. ff. de exerci. Et hoc nomẽ magister dicitur a mo nendo siue monstrando. ff. de verbo sig. l. qbus ꝑcipua. ꝛ de magistris. c. qꝫ. Sꝫ ꝓprie magister vocat qui docet gramaticã vel alias facultates. ꝛ sic accipitur de magistris. c. quia nonnullis. ꝛ in cle. i. co. ti.

1 ¶ Qualis debet esse magister. ff. qꝫ debet esse idoneus. ꝓuidus. ꝛ discretus. in scia quam vult docere. c. i. ij. ꝛ iij. co. ti. ꝛ idoneus ẽ qꝫ ꝓmo moribus. ꝛ post facũdia alios anteceллit. l. vnica. C. de ꝓfessori. Nã q alios docet nõ debet habere ne cesse ab alijs doceri. ar. xxxvi. di. §. ecce. Debet etiã habere bonã ꝓuersationẽ testẽ doctrie. lxiij. di. valẽtianus.

2 ¶ Utrũ religiosus debeat ad magisterium assumi. ff. qꝫ si ingerit se vt fit cõmuniter hodie non debet. xvi. q. i. monachus. cũ multis. c. ꝛ. q. vij. c. in noua. Si vero nõ ingerit se sed mittit a ꝑlato suo ad quẽ ꝑtinet. sic ꝓfit ꝛ debent assumi. xix. q. i. sic viue. ꝛ. c. si clericatus. ꝛ. c. doctos. ꝛ extra co. ti. c. i. ꝛ pe.

3 ¶ Que scientie legi possunt. Nñ. qꝫ omnes que faciunt ad instructionẽ anime. corporum. vel rerũ: nisi sint reprobate. ꝛ sunt iste que legi possunt singulariter.

Gramatica de qua. Quicqd agãt artes ego semper ꝑdico ptes.

Dialetica de qua. Ade fine doctores frustra colucre sorores.

Rethorica de qua. Est mihi dicẽdi ratio cũ flore loquendi.

Musica de qua. Inuenere locũ p memodulamina vocũ.

Geometria de qua. Terrũ mẽsuras ꝛ eaꝝ signo figuras.

Arismetica de qua. Explico p numerum que sit ꝓportio rerũ.

Astrologia ō qua. Astra vias qꝫ poli varias mihi vẽdico soli.

¶ Utrũ mathematica possit legi. ff. qꝫ matheſis cũ aspiratione medic ad exercitiũ non licet docere. quia significat artẽ diuinandi: ꝛ est reprobata vt. C. de male. ꝛ mathe. l. nemo. ꝛ. l. culpa. Sed ad instructionẽ doceri posset. xxxvij. di. legim⁹. Sed ego credo qꝫ etiã ad instructionez nõ liceat: quia cuius vsus malus ẽ ipm quoqꝫ malus ẽ. vt dicit in ꝓmo sen. di. i. Sed alia mateſis que habꝫ plꝰ breuẽ bene licita ẽ que est de quattuor. vltimo dictis scientijs. vnde versus. Scire facit mateſis dat diuinare mathesis. 4

¶ Theologia ꝑ oĩbus doceri potest co. tit. c. qꝫ nõnullis. Jus canonicũ ꝛ ciuile de ꝓilegijs cũ de diuersis. li. vi. 5

¶ Sed quid de poetis qui vt in pluribus sũt ad animos iuuenũ corrumpendos. ff. qꝫ distinguẽdũ ẽ de libris gentiũ. Nã quidã libri sũt qui vt in pluribus sũt de lasciuijs. vt Ouidius de arte. ꝛ similes. ꝛ tales legere vel audire omnino ꝓhibitũ ẽ. Et sic intellige. c. sacerdotes. ꝛ. c. legantur. ꝛ. c. ideo. xxxvij. di. Sunt alij libri gentilium seu poetarũ qui vt plurimũ multũ vtilitatis afferunt licet in eis aliquando sit aliqua turpia inirta: ꝛ tales libros legere vel audire causa eruditionis vocabuloꝝ: vt per eos sciant loqui recte atqꝫ ornate non est ꝓhibitum. ꝛ sic loquitur. c. turbat. eadem distinctione. cum duobus. c. sequentibus. dummodo sit talis magister qui fabulas lasciuas ab breuiet ꝛ obscure legat. Et sic limita glosaz in summa distinc. xxxvij. vide etiaz quod dicam. §. scientia. 6

¶ Ubi debent magistri institui ad legendũ. ff. qꝫ in omnibus locis: vbi facultates ecclesie ſuppetunt: siue sit cathedralis: siue alia ecclesia que habeat facultates sufficientes ad hoc debet poni magister qui legat in gramatica cui cõpetens beneficiũ assignetur: seu percipiat fructus vnius prebẽde: ꝛ tãdiu solũ qꝺiu perseuerat in docendo clericos gratis. illius ecclesie: ꝛ alios pauperes. In metropolitana vero ecclesia debet esse magister qui doceat in sacra pagina: ꝛ de his que pertinẽt ad curã animarũ. xxxvij. distinc. de quibusdam. ꝛ eodẽ titulo. c. i. ꝛ. c. quia nõnullis. Modie vero statutũ est qꝫ romana. parisiẽ. orimeñ. bononiẽ. salmaticneñ. ecclesia habeat duos viros peritos ad instrueñ. in ligua hebraica. caldaica. ꝛ arabica. clemen. i. eodẽ titulo. ꝛ ibi ponitur cui⁹ sumptibus. 7

¶ Quid si non vacet aliqua prebenda. ff. quili 8

bet de ꝓbendat' debet dare tantū q̄ faciant vnaꝫ ꝓbendā si supereſt ad coꝛ neceſſitateꝫ. ar. c. fi. de his que fiunt a maio. par. capi. ⁊ de eccle. edi. c. de his. vel si non supereſt expectent donec vacat ꝑma. ar. c. dilectus. el ſecundo. de ꝓben. ℔ Ber. ⁊ Mo.

9 ¶ Sed pone q̄ ſit ꝓbenda vna aſſignata magiſtro: nunquid tenentur canonici eligere alium canonicū: cum magiſter non ſit canonicus. ⁊ ſta tuto cum iuramento firmato caueatur q̄ ſint tot in numero. Reſpon. q̄ non auctoritate illius cō cilij. c. quia nonnullis. eodē titu. nec faciunt contra iuramentū nec currit eis tempus: quia nō dicit vacare talis ꝓbenda: niſi quando magiſter deſiſtet a legendo.

10 ¶ Vtrum magiſter poſſit eligi in canonicum ſub illa conditione. vt doceat. Reſpon. q̄ non. quia debet ceſſare omnis condito ⁊ pactio. alias eſſet ſymoniacum. Sed ſi vacaret aliqua ꝓbenda: tunc ea vacante poſſent ſtatuere. vt iſtud on⁹ ſit ei annexum. ita no. Hoſtien. ⁊ Ber. in dicto c. quia nonnullis. ℭ Iuxta Hoſti. videatur tenere q̄ etiam in ꝑmo caſu non eſt ſymonia. ſed ꝑmutatio de ſpirituali ad ſpirituale. c. ad queſtiones. de re. permu.

11 ¶ Vtrum talis magiſter cui aſſignata eſt ꝓbēda vel prouiſio de eccleſia poſſit aliquid exigere a ſcholaribus. Reſpon. q̄ non. etiam preterea cuiuſcunq̄ conſuetudinis. in. c. primo. eodem titulo. ⁊ ſi exigit a clericis illius eccleſie. vel a pauperibus alienis committit ſymoniam ſm Hoſti en. in. c. quia. eodem titulo. ⁊ Johan. Barto. Bzir. ⁊ Archidiac. in. c. de quibuſdam. xxxvij. diſtinctione. Et hoc intellige ſi redditus ſunt ſufficientes: ſecus ſi ſit pauper. nec habet prouentus ſufficienter aſſignatos: quia magiſtri neceſſitas ſublenanda eſt dictū. c. quia nōnullis. quia ſic nō eſſet ſymonia ſm Alexan. nec eſt vendere ſcientiam ſed laborem ſuum. facit. l. ij. ff. de ori. iur. ſicut ⁊ epiſcopus: licet non poſſit facere exactiones: tamen ex neceſſitate exigit ſubſidium charitatiuum. c. cum apoſtolus. §. prohibemus. de cē ſi. ⁊ c. cum ſit. de ſymo. ⁊ c. conquerente. in fi. de offi. or.

12 ¶ Quid de alijs magiſtris. Reſpon. q̄ ſimiliter non debent exigere aliquid quando ſunt ſalariati debite in ſtudijs generalibus a quocūq̄ ſm Pano. in dicto. c. quia nonnullis. In alijs extra ſtudia generalia. ſimiliter non poſſunt a pauperibus: ſed bene a diuitibus alienis. ⁊ etiaꝫ ſm conſuetudinē. l. q̄ ſi nolit. §. ſi aſſidua. ff. de edili. edic. ℔ acit. l. ſi fundus. ff. de euic. ⁊ quod no. Bar. in. l. nemo eſt qui neſciat. ff. de duobus reis. Si vero non ſunt ſalariati poſſunt exigere: ſz non a pauperibus. de cenſi. c. licet. Et hoc intelige vera q̄ poſſunt exigere quando non eſt ſibi prouiſum ſufficienter. ⁊ loquor hic non de his qui legunt vt addiſcant. vel ꝓpter honorem: quia tales non gerunt vtiliter negocium alienum ſed ſuum. ff. de nego. geſt. l. ſi pupilli. §. ij. ſed de illis qui ad vtilitatem ſcholarium legunt: vt ſunt docti.

¶ Munquid omnes magiſtri poſſint oblata a 13
ſcholaribus ſponte recipere. Reſpon. q̄ ſic. c. dilectus filius. el ſecundo. in fi. de ſymo. x. q. iij. piſcis. quia quedā ſunt que licet inhoneſte petantur tñ honeſte recipiuntur. l. i. §. ēgdē res. ff. de va. ⁊ extraor. cog.

¶ Vtrum magiſter ꝓpter lucrum datum ſi 14
bi a ſcholaribus concedens eis vacationem vel celebrationeꝫ feſti peccet. Reſpon. Rodoſi. q̄ ſi hoc facit ꝓo recreatione eorum non eſt ſymonia ſed tamen turpe lucrum. ſecus ſi faceret ꝓpter feſtū colendū vel nō colendū. quia eſſet ſymonia ſm Ray.

¶ Vtrum poſſit ſine ſymonia aliquid exigi ꝓo 15
licentia docendi danda. Reſpō. Hoſti. ⁊ Boſfre. q̄ ſymonia non eſt: ſed turpe lucrum de neceſſitate reſtituendum ei qui dedit ſi erat idoneus: quia non turpiter dedit: ſed potuit redimere veracionem ſuam. c. dilectus. el primo. de ſymo. ſecus ſi non erat idoneus: quia cum turpiter dederit non ei reſtituitur: ſed pauperibus de bono conſilio eſſet dandū. vide quod no. Ber. in. c. prohibea. ſ. eodē titulo. Idē dic de epiſcopo qui nō vult dare licentiā ſuo clerico cūdi ad ſcholas: niſi aliquo ſibi dato. Rodoſi. tamen credit ſymoniacum epiſcopum: ſi ꝓpter lucrum dat licentiam ꝓo quinquennio a iure conceſſo. c. ſuper ſpecula. eodem titulo. Similiter ſi ad manus tempus quando habet reſpectum principaliorez ad ſoluendum cum a ſpirituali officio quod debet eccleſie. Si vero ꝓpter moram in ſtudio faciendam. ſic turpe lucrum eſt: non ſymonia: ſed mortale peccatū.

¶ Vtrum quis poſſit peti licentiam docendi in 16
theologia. Reſpond. ſm ſanctum Thomam in quol. q̄ ſic. cum communicare ſcientiaꝫ ſit opus charitatis. Quod intellige verū quādo hoc querit ꝓpter bonū finem. ſz ꝓpter ſuperbiā. ⁊ extollentiā non liceret.

¶ Vtrum ille qui obtenta licentia fecit expen 17
ſas in conuiuijs ſecundum conſuetudinem poſſit alium ſubſtituere cum pacto q̄ reddat ſibi expenſas. Reſpond. Rodoſi. quod ſic. dummodo ſubſtitutus legat vice ſua: ⁊ conſuetudo ſit

substituendi. Si vero totū ius suū in cū transfert sic nō potest aliquid etiam p interesse suo pacisci. z multo minus de certa portiōe emolumenti percipiēda: nec ē ptra q ecclesia tradit tali mō. q; beneficia sūt assignata p sustentādis clericis. ꝫ istud p laboze docēdi.

18 ¶ Utrū peccent mortaliter admittentes ad doctoratū nisi exigāt iuramentū q nō expendent vltra tres mille turonenses argenteos in tali doctoratus vel magisterij solēnitate. ℟. q sic. z sunt suspensi per sex menses ab huiusmodi promotione etiam si sunt episcopi. vt in clemen. vltima. de magistris.

¶ Aioritas nō queritur a seruo dei sed inferioritas. xl. di. multi. xciij. di. diaconi sūt.

¶ Aledictio ppie est imprecatio seu optatio mali alicui facta sub ratiōe mali. ⁊ est inquantuz est malū. intendens ipm malū. vt colligitur ex. c. deus. xxiij. q. iij. Large autē accipitur etiā p blasphemia dei vel sanctoz. vt in. c. statuimus. de male. z omnis talis maledictio phibetur. xxiij. q. iij. si igitur. xlvi. di. clericus. z. c. i. de male.

1 ¶ Utrū sit peccatū mortale maledictio. ℟. q aliquando quis imprecatur malū alteri sub ratione boni. vt scilicet conuertatur. vel nō habeat causā faciendi mala. vel ei qui meret maledici. sic nō ē peccatū fm Alexan. secunda secunde tractatu de maledictione. quando sit cū alijs debitis circunstantijs. imo maledictio isto modo erit bonū. licz sit malū ei cui maledicitur. sed quando quis maledicit p se. tūc semp ē peccatū mortale si sit cuz deliberatione ratiōis. z de malo notabili. secus si ex ipetu vel de re minia. Dicit tñ Alex. q si talia ducanť in cōsuetudinē posset esse mortale ppter contēptū.

2 ¶ Utruz liceat maledicere creature irrationali. ℟. fm Alex. vbi. s. q maledicere creature irrationali fm se considerate ē ociosū z vanū z p consequens illicitū. Maledicere aūt eis put ordinātur ad hominē. sic ē idē peccatū ac si fieret homini. z ita mortale. sicut dictū ē. z de talibus intelligitur illud. maledici regnuz dei nō possidebunt. xxiij. q. iij. §. illicita. z de pena maledicētiū deuz vel sanctos. vide. s. blasphemia.

¶ Aleficium dicitur aliquādo sortilegiū vel incantatio vt. xxvi. q. v. nec mirū. z de hoc. j. sortilegiū. z quomodo potest destrui. vide. j. superstitio. §. xiij. Aliquando dicitur quodcūqz crimen vt furtū. rapinā z hmōi. vt instit. de obliga. que ex deli. na. Est etiā quasi maleficiū nocumentuz qđ fit p primo pter p positū. vt insti. de oblig. que ex quasi delic. na. p totū.

¶ Allicia dicitur tripliciter. Primo p habitu vitioso ex quo procedit q homo ē valde inclinatus z promptus ad agendum opera illius vitij habituati. z sic est peccare ex malitia. i. ex electione mali propter illam inclinationez habitus vitiosi. sed non est peccatuz in spiritum sanctum. Secundo dicitur malicia contemptus. z abhominatio rerū spiritualium procedens aliquando ex inordinata tristitia mentis. z isto modo est filia accidie. Tertio malicia dicitur peccatuz in spiritū sanctum. de quo dic vt. j. peccatū. §. iij. Et istis duobus modis semper ē peccatum mortale malicia. ex qua in contēptuz bona spiritualia vel diuina habentur. si ē in deliberatione voluntatis fm sanctum Tho. 2a 2e. q. xxxv.

¶ Andatum dicitur quando quis ad satisfactionez sue voluntatis iponit aliquid alicui nulla data pecunia: seu quocūqz alio. interueniant quecūqz verba. ita tamen q sint que mandantur ad vtilitatē seu satisfactionē mandantis. Si vero sunt ad vtilitatē illius cui p mittitur. sic dicetur persuasio. z persuasoz non mandatoz. vt nota. Bar. in l. non solum. §. si mandato. ff. de iniur. Si autē data pecunia si est circa delictuz. sic dicitur mandatuz accipiens assissinus. de quo in. c. pro humani. de homici. lib. vi. z dicta. l. non solum. Vbi vero non est circa delictum mandatarius dicitur locatoz. z mandans conductoz. nec est mandatū proprie.

¶ Utruz mandans delictuz includatur sub dispositione iuris vel statuti punientis cuz qui fecerit tale delictuz. Respō. Panoz. in. c. mulieres. de senten. excom. sic distinguit aut verba scripta sunt in rez. puta dicit ius siue statutuz pro homicidio imponatur talis pena. z sic includitur ex p pria significatione verborum. quia de homicidio quod mandauit tenetur. l. hec verba. ff. de adulte. z. l. aut qui aliter. §. hec verba. ff. quod vi aut clam. z vtrobiqz per Bart. z per Ly. in. l. nō ideo minus. C. de accusatio. Aut verba sunt scripta in personam. vt quia dicitur. si quis cōmiserit homicidiū puniatur tali pena. z sic si cōmittit per instrumentum quod necessario operatur necessitate facti sicut mittens sagittam z huiusmodi. vel operatur per instrumentuz necessitate iuris. sicut quando procuratoz vel subdito aliquid mādatur licitum. sic includitur mandans. quia ipse vere facit quoniaz actus attribuitur principio. facit. l. item mella. §. i. ff. ad. l. aquil. z pro hoc ex. 1

in.l.si pater.in fine.ff.de manu.vin.t.l.iij.§.si procurator.ff.q quisq; iur.t ideo statutuz puniens proponentem exceptionē contra instrumentuz.mandans procuratori proponere tenetur pena statuti. Si vero instrumentuz per quod explicatur operatur voluntate propria non necessitate facti vel iuris. vtputa quia mandauit delictū cōmitti.mandatarius non tenetur obedire.tunc in dispositione iuris cōmunis mandator comprehenditur.non ex propria significatione.sed interpretatione iuris. quod vult parum interesse vel per se vel per aliuz facere. vt dicit tex.in.l.i.§.de iecisse.ff.de vi t vi arma.sed non habebit locum in statuto in quo fictio non habet locum.l.iij.§. hec verba.ff.de nego.gest. Et hoc tene.l; Bal. in dic.l.non ideo minus. aliter distinxerit. Distinguo tamen fm Bal.in.l. omnes populi.ff. de iusticia t iure sic q; aut statutum indulget.t sic comprehenditur.quia cessat odium. t favor ē ampliandus.regula odia.libro sexto. Aut punit t tunc aut de pena regulari que non multuz exorbitat a iur communis dispositione. t sic includitur. quia tunc statutum debet interpretari. fm ius commune. vt in.c. cum dilectus. de consuetudine.nota Innocen.in.c.causam q̄. de re/scriptis.t Barto.in dicta.l.omnes populi.quā quidem penam ius commune vult vt comprehendatur. vt supra dictum est. Aut punit pena irregulari.t que erborbitat a communi iure. Et sic non includitur.sed habebit locum in casu suo t hoc senserunt doctores antiqui in simili in.l. q cunq;.C.de seruis fugiti.in illa questione nunquid masculinum concipiat femininum.quod in odio regulari comprehenditur.sed in irregulari non. Nec obstat predictis.c. mulieres. de sententen.excommuni.in verbo vere quod videtur innuere q; non interpretatiue. quia illud verum est fm Barto.in.l.sed si vnius.ff.de iniur. in peccato.sed non in pena.t quod non vere comprehendat. Facit.c.vt fame. de sentent.excommu. vbi tex.inquit facere videantur. Ergo interpretatiue ad idem.de clc.pu. in duel.c.ij. Vbi pugil vere homicida dicitur.t mandans non. licet teneatur de homicidio. Item quia tex. ponit vt diuersa facere t mandare.l. distinctione.si quis viduam.t.de homici.c.sicut dignum. Ergo in penis irregularibus a iure communi per statuta non habebit locum. vbi fictio non habet locum. vt diri. Idem dic q; quo ad effectus naturales qui ex ipso facto proueniunt vel requiruntur nūq; sunt paria facere per se vel per aliū. Facit qđ no. Barto.in dicto.§. deiecisse. vbi vult q; non est idem adulterium facere per alium.sicut per se sed quo ad effectus ciuiles q; ꝓsistūt in reprēdis iniurijs.sic tene qđ. s. dixi. Et sic intellige. Et limita glo.in.c.sciāt cūcti. ō elec.li. vi.t iura in ea allegata.

¶ Vtrum mandatarius non seruans formam mandati faciat aliquid validum. Respon. q; nō quia gesta contra formam mandati sunt nulla. t non solum quando fit expresse contra formam. ſz etiam quando fit preter.t citra formaz.quia quā do ad actum datur certa forma. paria sunt agere contra citra.t preter formam. Vide text.cum glosa.in.c.is cui.de electioni.lib.sexto.t.c. prudentiam.de officio delega.facit.l. diligenter. in principio.ff.mandati.no. Panor.in.c.fina.de resti.spo. 2

¶ Quid de mandato qualificato.ſz. fm Pa.i dicto.c.fi.q; distribuitur in duo mandata.t si nō potest ipleri in facto seu substātia debet implēri in modo seu qualitate. Ex quo infertur q; si duo mandantur etiā data certa forma licet nō possint simul ipleri debet tamen fieri qđ potest t valebit actus. Facit qđ no.per glo.t doc.in.c.cōstitut⁹. de rescrip. 3

¶ Quid de eo qui mandauit delictum qđ post multum tempus ille exequitur.concludit Inno. in.c.ad audientiam.de homici. qđ tenetur si nō reuocauit expresse vel tacite. vtputa quia feci pacē cū inimico vel parentelā. vt.l.iij.§.fi.t ibi gl. t Bar.ff.de adimē.lega. Et hoc sequit Bal.in d.l.nō ideo minus. 4

¶ Vtrum mandans teneatur mandatario de casu fortuito. Respon. Panor.in.c.sicut. de iureiuran.q; agens actione mandati petit damna que verisimiliter contingere potuissent quasi mādans ea debuerit cogitare a principio fm Inno. in dicto.c.sicut.t sic petit expensas t damna.ar. ff.de nego.gest.l.nensenius.t sic dicit intelligēdam.l.inter causas.§.non omnia.t.l.si quis alicui.§.impendia.ff. mandati. nisi damna contigissent ex casu fortuito qui verisimiliter non fuisset cogitatus.d.§.non omnia. t hoc tenet etiam Jo.an.in regula damnum in mercuriali.li.vi. Et intellige predicta in eo qui gratis suscipit mādatum.nam mandatū debet esse gratuitū.l.i.§. i.ff.mandati. t ideo isti stipēdiarij qui veniūt p precio non possunt agere ad damna. quia non sunt mandatarij. vt dictū ē. Itē illi qui causa pietatis vel parentele t hmōi hoc faciūt. xxij.q.iij. non inferenda. Similiter nec illi qui ex debito tenētur. xi.q.iij.si dūs.t.c.iulianus. vide qđ no. in.d.l.nensenius. 5

¶ Vtrum mandatū expiret morte mandatoris ſz.doc.in.c.gratū.t.c.relatū.de officio delega. 6

q re integra expirat. l. mandatū. C. mādati. alʒ nō. Quō res dicaʒ integra ꝛ quō nō. vide ibidez per doctores.

¶ Manifestum nos rescribimus intelligere qđ vel per confessionem vel probationem legitime notum fuerit: aut euidētia rei que nulla possit tergiuersatiōe celari dicit tex. in. c. cū olim. in fi. de ver. sig. ꝛ ibi dicit glo. q ꝑ manifestū dʒ qđ nō eget ꝓbatiōe.

1 ¶ Vtrū in dispositiōe vbi fit simpliciter mentio de manifesto debeamus accipere manifestū ꝓ ꝓie ꝛ put ē species distincta a notorio. ff. ſ. ſ. ſſa. in dicto. c. cū olim. q debemus cōsiderare materiā subiectā. vt no. in. c. rogo. xi. q. iij. ꝛ etiaz vsū loquēdi. ar. c. ꝗzuis. de verbo. sig. In dubio vero debemus capere ꝑ ꝓie. Ad h. l. nō aliter. ff. deleg. iij. ꝛ in. c. fi. de verbo. signi. ꝛ maxime in penalibus.

¶ Manumissio est libertatis datio. nam dum quis in seruitute est: manui ꝛ potestati ꝓ suppositʒ ſt. sed si manumissus ē. liberatur a manu ꝛ potestate domini. vt insti. ō liber. §. i. ꝛ xij. q. ij. cū redemptor.

1 ¶ Quis potest manumittere. ff. q is qui habet administrationem rerum suarum. ꝛ. xviij. annum inceperit inter viuos libertatem dare potest. instit. quibus ex cau. ma. non pos. §. penult. In vltima vero voluntate qui testari potest scilicet in. xiiij. anno. potest ꝛ manumittere. vt in dicto. §. penul. ꝛ. C. qui manu. non po. auʒ. sed hodie nouo iure. Item episcopus potest manumittē seruos ecclesie bene meritoſ. xij. q. ij. si quos ō seruis. potest etiam ꝛ non bene meritos. dūmodo det ecclesie ꝓ vno duos eiusdez meritū ꝛ peculij. xij. q. ii. episcopus qui. Intellige de bonis ꝓpꝛijs. Item causa miserationis potest. d. c. cū redemptor. Abbas potest etiam cum consensu episcopi ꝛ monachoꝝ. xij. questione. ij. abbatibus. vel si consuetudo sit q posſit vel nō possit. illam seruꝫ. de his que fiunt a ꝓcla. si cū. ꝛ. c. ea noscitur.

2 ¶ Quid si quis sit seruus pluriuz nunquid ꝓtest manumitti ab vno illoꝝ. ff. q sic. sed manumissor teneʒ alios seruare indēnes. C. de cōi seruo ma. l. i.

3 ¶ Vtrū valeat manumissio in fraudē creditoꝝ facta. ff. q nō. C. qui manu. nō po. l. i. ꝛ insti. ex qui. cau. ma. §. i.

4 ¶ Vtrū possit manumitti ille q ꝑpter delictū incidit in seruitutē. ff. ſſa. in. c. ita quorundā. de iude. q nō ſm Jo. an. Facit. l. ij. C. quibʒ ad li. ꝓcla. non licet.

¶ Quomodo fit manumissio. ff. multis modis insti. de liber. §. multis modis. Vbi inter alios dʒ q pōt fieri in secreto. vt si dicat dñs. esto liber vel per eplaz vel ꝑ testiū vel per quālibet vltimā voluntatem. 5

¶ Quomodo reuocaʒ manumissio. ff. ꝑpʒ omnes cās ingratitutinis ex quibus reuocaʒ donatio. de quibus. ſ. donatio. i. §. xlij. in auʒ. vt liberi de cetero. §. illud. 6

¶ In quo differt manumissus ab ecclesia. a manumisso a priuato. ff. q primo. quia ꝑpter operaſ non prestitas reuocatur in seruitutē. vt. xij. q. ij. diaconi. secus in alijs. vt. C. de libe. cau. l. solo. Secundo quia filij eorum remanent obnoxij ecclesie sue patrone. xij. q. ij. de libertis. sed alij nō C. de liber. ꝛ eorum li. l. i. ꝛ. ij. Tertio quia serui ecclesie possunt manumitti cum hoc q non possit alteri ꝗz ecclesie sua bona reliquere. xij. q. iij. c. i. ꝛ. iij. 7

¶ Vtrū in manumissiōe possit dñs aliquod seruitiū spūale sibi ꝓponere. puta q sibi dicat horas. ꝛ hmōi. ff. q sic. ita q si seruare noluerit etiam si ordinatʒ fuerit degradet. ꝛ pristine seruituti subiciaʒ. c. nullus. de seruis nō or. 8

¶ In quibus ꝓfistit ius patronatus. ff. vt not. in. l. fi. C. de bo. lib. in glo. ſ. primo. vt nō ꝓponat turpē actionē: aut exceptionē aduersus patronū Secūdo reuerentiā ei debet tā in faciēdo ꝗz non faciendo. Tertio prestare debet ei alimēta si alʒ nō habet. Quarto patronus habet ius reuocādi cum in seruitutem ratione offense cōmisse contra ipsum. Quinto patronus habet ius succedendi liberto. Vnde tenetur libertus ei relinquere legitimaz que est tertia pars suoꝝ bonoꝝ si in bonis habet plusꝗz centum aureos. ꝛ nullos liberos habet cum decedit: si vero minus ꝗz centuz aureos habet in substantia non tenetur ei aliquid relinquere. q si mortuus fuerit ab intestato nullo liberorum relicto sic succedet in totum. Vide ibidē ꝛ instit. de succeſ. libertorum. §. sed nostra constitutio. 9

¶ Athematici fine aspiratione dicūt diuini. sed cuz aspiratiōe significat sciaz quadriuialem. vnde versus. Scire facit matheſis: sed diuinare mateſis. de quo vid. ī. sortilegiū ꝛ superstitio. ꝛ. ſ. diuinatio. Vnde tales nō debēt ad limen alterius domus accedere. alʒ ꝓremari debēt: nec aliquis eos suscipere seu consulere. alʒ debent deꝓtari ꝛ bona eoꝝ confiscari. ꝛ diuiatoꝛ gladio vltoꝛe feriri. vt. C. de male. ꝛ mat. l. nullus. l. nemo. ꝛ. l. culpa.

Matrimonium i. qđē ē ꝓiūctio maris ⁊ femie iter ꝑsonas legitias indiuiduā vite ꝓsue tudinē retinēs. xxvij. q. ij. §. i. isti. ō pa. po. i ꝑn. ⁊ i. iiij. sen. di. xxvij. ō ꝑsūp. illud q̄z nobis.

1 ¶ Utr̄ mr̄imonium sit sacr̄m noue legis. ſ. q̄ mr̄imoniū pōt dupliciť accipi: aut quātū ad eius īstitutionē. ⁊ sic nō ē sacr̄m noue legis. q̄ fuit añ nouā legē īstitutū. alio mō quo ad ei⁹ effectū. ⁊ sic lz fuerit añ nouā legē īstitutū. non tū habuit vim ꝓferēdi gr̄az sicut mō in noua lege in qua nō est euacuatū sed ꝓfirmatū. ⁊ factū gr̄e causatiuum. ⁊ sic ē sacramentū noue legis. Hec Rica. in. iiij. di. xxvi. ar. iiij. q. ij.

2 ¶ Quid ē in isto sacr̄o materia ⁊ forma. ſ. fm Ri. vbi. s. eadē. q. verbū ꝑmo ꝓlatū ē materia ⁊ verbū secūdo ē forma. q̄ sicut verbū accedens ad verbū ꝓcedēs q dicit accipio te i meaz vxorē ē forma huius. ſ. dicēdo. ⁊ ego accipio te in meū vi rū vl̄ cōtrario Ber. in. c. tua nos. ō spo. vult q̄ verba sint forma. ⁊ ꝓsensus sit materia.

3 ¶ Quid ē res ⁊ quid ē sacramētum in matrimonio. ſ. Ricar. vbi. s. ar. ij. q. iij. q̄ exꝑssio consensus siue exterior ꝓiūctio ē sacramentum tātū. Res ē dupler que ꝑ illud sacramentū significať ſ. charitas quā signat ⁊ dispositiue causat. Alia ē vnio xp̄i ⁊ ecclesie quā signat sed nō causat. Ipa aūt charitas ē res tm̄ ⁊ nō sacr̄m. obligatio vero interior ꝑ mutuū ꝓsensū exꝑssa siue ꝓiūctio exterior ē res ⁊ sacramētū.

4 ¶ Utrū gr̄a gratū faciēs ꝓferať in hoc sacramē to. ſ. Ricar. vbi. s. q̄ sic. si digne ꝓtrahāt er diuina institutiōe.

Matrimonium ij. quō cōtrahiť dic q̄ ad legitime contrahendum. debent fieri bāna: ⁊ quomodo publice contrahendū est. de quo vide s. clandestinū.

1 ¶ Per quid ꝓtrahiť. ſ. q̄ ꝑ mutuū ꝓsensū verbis exꝑssus. c. tua nos. de spo.

2 ¶ Utrū sine mutuo consensu animoꝝ possit cōtrahi matrimoniuz. ſ. fm cōiter Theologos q̄ quo ad deū ⁊ veritatē nō pōt esse matrimoniū. si nō ambo ꝓsentiāt: simul dicāt: aut faciant quicqd voluerint ab extra. xxvij. q. ij. sufficiat. lz ecclesia aliud indicet. vt in. c. is q. de spō.

3 ¶ Utrū requirať q̄ ꝓsensus ꝑsteť simul eodem tpe. ſ. Joa. in. c. dilectus. de spō. tenet q̄ de substantiale iuris necessario requiriť vt simul eodē tpe ꝑsteť. q̄ dicit gl. in. l. ꝓsensu. ff. de act. ⁊ obli. ⁊ i. l. i. ff. de ꝓtrahē. emp. q̄ in ꝓtractibus q ꝑficiunť iure gētiū debēt ꝓsensū sil̄ ꝑstare. Et spe. in ti. ō spō. dicit q̄ rn̄sio alterius debet seq̄ imediate ꝑ. l. continuus actus. in ꝑn. ⁊. l. i. ff. de ver. ob. Ho. vero i. c. ex lr̄is. quē sequiť Jo. an. dicit q̄ sufficit ꝓsentiat ꝑ ꝑus ⁊ duret in ꝓposito suo. ⁊ postea alteri⁹ ꝓsensus accedat ex post facto. ⁊ ē verior opi. Hostī. vt est ter. in. d. l. i. §. si vero p̄sens interogauit. vbi dicitur interuallū medij temporis nō vitauit obligationem. secus si nō perseueraret in primo ꝓposito. quia sic esset vera ꝓma opinio q̄ non esset matrimonium quantūcūq̄ alter cōsentiret postea.

¶ Utrū verba exꝑmētia ꝓsensum de p̄senti sint necessaria ad matrimoniū contrahendū. ſ. cōiter theologi in. iiij. di. xxvij. ⁊ moderniores canonistę. vt no. Joa. in. c. tue fraternitati. de spō. tenēt q̄ nō sūt necessaria etiā in loquī valētibus: dūmo ꝑ alia signa exteriora ꝓsensus exꝑmať. vt ꝑ nutū ⁊ hmōi. Et istud tene. lz alij dicāt alit. ſ. a cūt ꝑ hoc: q̄ legata ⁊ fideicōmissa solo nutu relin quī possunt etiā a loqui valente. vt. C. de fideicōmiss. l. ⁊ in epistola. ⁊. ff. de lega. iij. l. nutu. c. cuz apud. de spon. vbi dicitur q̄ sufficit consēsus. ergo non requiruntur verba precise: cū per alia possit exꝑmi: quia illud dicitur sufficere quo posito nihil aliud requiritur ad substantiam actus. vt no. glo. in. c. statutum. de rescrip. li. vi. Item non refert quid de equipollentibus fiat. c. licet ex quadam. de testi. Item patet q̄ mutus potest cōtrahere. vt in. c. cum apud. de spon. ergo verba non sunt necessaria. vt patet in. d. c. tue fraterni tati. ⁊ in glo. in. d. c. sufficiat. Et ideo si quis dicet accipio te in meaz vxorē ⁊ si consentis vt sit matrimoniū da mihi osculū. ⁊ illa dat. erit verus matrimoniū. lz nullū verbū dixerit de matrimonio ꝓtra inter. ec. ꝓtrac. c. i.

¶ Utrum sine aliquo sensibili signo exꝑmēte consensum de ꝓsenti contrahatur matrimoniū ſ. fm cōmuniter theologos vbi. s. ⁊ canonistas in. d. c. tue fraternitati. q̄ non. quia ē sacramētū ⁊ de ratione sacramenti est q̄ sit in eo aliquod sensibile signum. ⁊ ideo dicit glo. in. d. c. tue. q̄ ad esse matrimonij duo concurrunt necessario. vnū materia. ſ. consensus. aliud forma. ſ. verba vel signa consensum exꝑmentia. Aduerte tamen q̄ si pater contrahit ⁊ dicit verba ꝓ filia ꝓsente ⁊ tacēte q̄ erit matrimoniuz. quia verba parentum ⁊ taciturnitas filiorum ꝓsentium ⁊ verba intelligentium equipollent sensibili signo exꝑmēti consensuz interiorem. Ad verū intelligo si ipi ꝓ quibus contrahuntur aliquo signo annuunt als non credo q̄ sola taciturnitas sufficiat. Et sic intellige ⁊ limita gl. in. c. non omnis. §. cū diciť. xxxij. q. ij. ⁊ in. d. c. tue fraternitati. ⁊ sanctum. Tho. ⁊ Ri. in. iiij. di. xxvij.

4

5

6 ¶ Vtrum consensus de futuro cum carnali copula faciat matrimonium. R. fm Ricar. in. iiij. di. xxviij. q. quo ad deum & rei veritatem sine cõsensu reali de presenti non potest esse matrimonium. c. tua nos. de spon. Et ideo distinguit sanct⁹ Bona. eadem disti. q. aut copulatur tibi affectu coniugali ita q. vir credit copulari cum sua vxore. & econtrario. & sic copula facit matrimonium propter consensum tacitum de presenti quo videtur implere velle quod promisit scilicet eam accipere nunc de presenti sicut antea promiserat de futuro. Aut cognoscit eam affectu fornicario. & sic nõ est matrimoniũ quo ad deum. sed presumptũ quo ad ecclesiam contra quam presumptionem non admittitur probatio. vt in. c. is qui. de spon sa. si tamen contraheret de facto cum alia. teneret secundum matrimoniũ fm Ricar. vbi. s. quod no. bene.

7 ¶ Quomodo cognoscentur signa que exprimũt consensum de presenti. R. q. recurrendum est in foro anime ad intentionem. q. si de intentione ne scitur. sic dicendum est q. si aliqua verba precesserunt ab vno eorum. vel ab aliquo alio in eorum presentia. & sic postea signa sic fm verba determinabitur de signis. vtputa si alter dicit. Ego te accipio in vxorem & si tu similiter consentis accipere me in virum bibe: vel annue capite & huiusmodi. sic erit matrimonium. Si vero precedentia denotãt ꝓsensum de futuro. sic & signa. Ad si nulla verba ꝓcesserũt. sic non iudicabo ꝙ matrimonio. ex quo de intentiõe non ꝓstat. Tutius tñ ẽ ꝙ matrimonio ꝓsumere. q. nullũ periculũ imminet. als sic.

8 ¶ Quomodo verba cognoscẽtur in dubio quãdo de intentione nõ ꝓstat. R. q. verba quedaz sũt clara que demonstrant consensum de presenti. sicut cum quis dicit. accipio te in meam vxorem. & illa replicat. & ego accipio te in meum virum & similia. Quedam sunt dubia vnde nota q. verbuz placet & verbum volo denotant secundum tempus presens fm dominum Anto. in. c. ex litteris el primo. de sponsa. verbum autem infinitiuum nihil perfecte significat. sed determinabitur fm verba precedentia vel ad presens vel futurum. Vnde si verbo volo vel placet addatur verbum infinitiuum denotans actum non dependentem solum a libera voluntate proferentis. non inducitur dispositio de presenti sed de futuro. puta cũ dicit placet vel volo ascendere arborem. Si vero verbum infinitiuum denotat actum qui procedit solum a voluntate proferentis libere. Et tunc si denotat principium actus non inducitur dispositio de presenti. Exemplum volo tecum contrahere vel volo te desponsare. & sic non erit matrimonium. Si vero denotat executionez actus. sic inducitur dispositio de presenti. Exemplum. volo te habere in vxorem. vel dicatur placet mihi te retinere pro vxore. & sic erit matrimonium. quia qui vult consequens vult & antecedens. vt in. c. preterea. & in. c. prudentiam. de officio delegati. In hoc tamen multum instant docto. sed pertranseo. & vide si vis Bart. in. l. cunctos populos. C. de sum. tri. & canonistas in dicto. c. ex litteris.

¶ Quid si dicat promidebo tibi tanquam vxori 9
mee & illa similiter idem respondeat. R. Respõ. fm Host. in. c. ex parte. de spon. q. ꝙ matrimonio cõ iudicandũ.

¶ Vtrum si dicatur viro vis talem pro vxore 10
& respondet placet. & similiter idem dicit mulier sit matrimonium. R. Respõ. vt patet ex dictis matrimonium est. no. etiam Host. in. c. sponsam. de spon.

¶ Quid si dicat promitto tibi q. non dimittam 11
te pro meliori vel peiori vxore. R. Respode. secundum Hostien. in dicto. c. ex parte. q. matrimonium erit. Nam in talibus & similibus dubijs indicandum est pro matrimonio. ar. de sentẽ. & re. iudi. c. fina.

¶ Vtrum vir dicens promitto tibi q. habebo te 12
pro legitima vxore. & similiter respondet mulier contrahat de ꝑsenti. R. q. sic. vt in dicto. c. ex parte. in ter. & in glo. iij. q. v. c. nec illud. §. sed obijcitur. quia verbum habebo potest referri ad tempus presens. de ma. cotra inter. eccl. contra. c. ex litteris. & ideo fm Host. & Soffre. subaudiendus est de cetero vel hoc tempore. secus esset si diceret. promitto tibi q. ducã te in vxorem fm Jo. in dicto. c. nec illud. quia sic essent sponsalia. & similiter dicit Panor. in dicto. c. parte. q. erit matrimoniũ si dicat promitto tibi q. nõ habebo aliã vxorem nisi te. & illa similiter respõdet. secus si diceret nõ accipiã aliã in vxorem. quia nõ erit matrimonium.

¶ Quid si dicat promitto tibi q. retinebo te per 13
petuo mecum & illa respondet similiter. R. q. nõ est matrimonium. nisi dicat q. vult eam tenere i vxorem. in auten. qui. mo. natu. effi. le. §. penul. Jo. tamẽ in. c. i. xxx. q. v. & glo. in. c. solet. xxxij. q. ij. tenet q. de iure canonico est matrimoniuz. & ita tene in dubio. Sed qñ constat de mente nõ ẽ curandũ de verbis quo ad deum & conscientiaz. q. quãdo ambo intendebant contrahere de ꝑsenti. semp erit matrimoniũ etiã si verba sonabãt cõsensũ de futuro. ar. c. intelligentia. de verbo. sig. cũ similibus.

14 ¶ Sed quid dicendū cū aliquis dixit verba ex/ ꝓmentia ꝓsensum de ꝓsenti vel de futuro: ⁊ se/cuta copula postea dicit q̄ nunq̄z talia verba ꝓ/tulit animo contrahendi sed solū animo extorq̄ē di copulam. ℟. q̄ alter nō debet credere quia nec tenetur. Unde in. c. per tuas. de ꝓbatiōibus di citur. Illimis indignū ē iurta legitimas sanctio/nes. vt q̄ sua quisq̄z voce dilucide ꝓtestatus ē in eo casu ꝓpꝛio valeat testimonio infirmare. Si pur temerarie credit q̄ dicat verū. sic non debet nec petitionē alterius etiā in carnalem copulam cōsentire nisi de nouo dicat se velle ꝓtrahere. Si autem dicat postea se esse mentitum ⁊ petat debi/tum tunc credat ⁊ reddat. Si vero credit nō esse virum ⁊ permanet in ꝓma temeraria credulitate sic nō debet reddere. q̄ faceret ꝓtra ꝓscias ⁊ si nō reddit peccat ēt. q̄ vir renocando qđ ꝓus dixerat expirat illud ꝓus dictū. q̄ renocatio ꝓcordat ver bis quibus ꝓsensit de ꝓsenti. hec Rica. vbi. s. di. xxvij. ar. i. q. iiij.

15 ¶ Sed pone q̄ ꝓfatus nō eam duxit nec vult ducere sed potius aliā accepit. ℟. q̄ in foro eccle/sie si potest ꝓbare mulier q̄ ꝓtrait per verba de ꝓsenti vel de futuro secuta copula carnali q̄ co/get eam ducere: nec admittetur ꝓbatio in ꝓtrari um. vt no. in. c. is qui. đ spon. sed in foro anime si aliam nō accepit cogendus ē vt eam accipiat: si cuidenter non apparet q̄ potius se decipi finxit. puta quia magna ē disꝓportionabilitas. Si ve ro aliam duxit animo contrahendi ⁊ in ꝓmā nō consensit. nō debet etiam ad ꝓceptū ecclesie secū/dam dimittere: sed potius pati humiliter etiā ex/cōmunicationem. ⁊ tali modo cū secūda habitare q̄ nō generet scādalum alijs. quia ꝓmum matri moniū nō fuit ex quo consensus ex parte alterius defuit. sed secūdū. Et đ tene quia cōmuniter tene tur. vt no. Joa. in. d. c. is licet quidam dicant q̄ licet ꝓmum nō fuerit matrimoniū tñ ēt secūdū nō pōt eē. q̄ ecclesia talē inhabilitat ad ꝓtrahenduz cū quacūq̄z alia a ꝓma in. d. c. is q fidē.

16 ¶ Quid faciet ꝓfata mulier que nō potest ꝓ/bare contractum matrimonium quia fuit clande stinū. ℟. si statim vir renocauit ⁊ patefecit q̄ nō consentit. Aut si sit multa disꝓportionabilitas. ex quibus verisimiliter potest credere q̄ nunq̄z i eam consenserit ⁊ similia. sic credo q̄ si ille transi uit ad secunda vota: aut omnino renuit eam acci pere q̄ poterit ei credere ⁊ cū alio cōtrahere: ma xime si sic iurat ⁊ ex qualitate vite sue potest ꝑsu/mere q̄ nō mentiret in hoc. al's nullo modo de/bet contrahere cū alio sed viuere in castitate. ⁊ si bi imputet q̄ fatue egit clandestine contrahendo Sed si pur de facto contraxit ⁊ ꝓbabiliter credat q̄ talis ꝓfatus nō habuerit animū in eā ꝓsenti endi sic poterit exigere ⁊ reddere. Si vero nō đz aliquā ꝓbabilitatē ad hoc credendū. credo q̄ te/neat reddere sed exigere nō possit. Si vero cre/deret q̄ ꝑfatus tūc ꝓsenserit đz postea neget: nec poterit exigere nec reddere ar. eorum que no. in c. inquisitioni. de senten. excō. Ad̄ no. quia sepe in practica euenit.

¶ Quid si quis post contractum matrimoniuz 17
nō animo consentiendi sed decipiendi credēs ex consilio ꝓtoꝛ tale matrimoniuz tenere cognoscit ꝓfatam mulierem tanq̄z coniugem credens sic firmiter esse. ℟. q̄ talis copula nō facit matrimo/nium quo ad deum. quia ex quo nullum vinculū ꝓcesserat quo ad deuz copula nō facit matrimo nium. vt no. in. c. is qui. de spon. vbi dicūt doc. q̄ si sponsalibus solutis sequit copula nō induci tur matrimonium ex quo vinculum sponsalium ē solutum. Idem dicūt vbi interuenerit ꝓmissio de contrahēdis sponsalibus in futurū. ℣ facit. l. fi. ff. de condi. ob cām. Item error iuris nō indu cit consensum matrimonialem. quia nihil tam cō trarium. consensui quam error. l. si per errorem ff. de iurisdi. om. iudi. ℣ facit qđ not. Bar. in. l. multum. ff. de condi. ⁊ demon. vbi dicit si iudex errat in fundamento iurisditiōis nō valere pro/cessum licet in veritate haberet iurisditionem. ⁊ ꝓbatur in. c. scisitatus. de rescrip. iuncto. c. pru dentiam. de officio delega. vbi iudices delegati cum clausula. Si non omnes ⁊c. Si ꝓcedunt si ne alio ignorantes impedimentum ⁊ credentes posse fine eo ꝓcedere nō valet ꝓcessus: đz habeāt iurisditionem. quia errant in fundamento iurisditiōis. ita iste errauit in fundamento matrimo/nij. cū consensus sit eius fundamentum ⁊ de substantia eius. vt in. c. tue. de sponsa. ⁊ similibus. Unde si talis accepit aliam nō potest eam dimit/tere in foro anime aut religionem exire. si quaz ꝓ fessus est. ⁊ statur eius confessioni in đ vltimo. vt no. glo. in. d. c. is qui. ⁊ ibi per doc. ⁊ in. c. signi ficasti. de homici. Idem consuluit do. Alex. de neuo in facto.

¶ Utrū matrimoniū possit cōtrahi inter absen 18
tes per ꝓcuratorem. ℟. q̄ sic. xxxij. q. ij. honorā tur. de conuer. coniuga. c. ex parte. el. ij. in ter. ⁊ glo. si tria concurrāt. Primo q̄ spāliter mande tur eidem de matrimonio cōtrahendo. Secūdo q̄ specificetur eidem de certa ⁊ spāli seu determi/nata ꝓsona cū qua ꝓtrahat nomine cōstituentis. Tertio q̄ ꝓstituens ꝓseueret in eadem volunta/te vsq̄quo ꝓcurator cōtraxerit. Nam ꝓcurator quātūcūq̄z generaliter sit ꝓstitutus nō poterit cō trahere matrimoniū ꝓ cōstituente. nisi exꝑsse id

habebat in mãdatis. nec hoc sufficit nisi determi
netur certa persona cũ qua contrahere debeat in
mandato. hec ꝓbantur in text. ⁊ glo. de ꝓcura.
c. procuratoꝛ. lib. vi. nec prefata sufficerent si mu
taret animũ. vt patet ex dictis hic supra licet eccle
sia nisi expresse reuocaret iudicaret ꝑ matrimo/
nio: tñ quo ad deũ ⁊ conscientiã non esset matri/
moniũ: ex quo consensus deficit tempoze quo ꝑ/
curatoꝛ cõtrahit.

19 ¶ Sed pone q̃ procuratoꝛ in mãdato habet spe
cialem potestatem de contrahendo matrimonio
sed non determinationem persone cum qua de/
beat contrahere. tamẽ habet oꝛetenus vel per lit
teras aut alio modo. ℟. q̃ si contrahit cũ illa erit
matrimonium. ¶ Nec obstat glo. in dicto. c. procu
ratoꝛ. que tenet contrarium. quia intelligenda ẽ
quando alio modo non specificauit specialez per
sonam per rationem suam. Verũtamen stulta ẽ
que cũ tali ꝓcuratoꝛe contrahit nisi faciat fidez q̃
ad contrahendum secũ sit specialiter ꝓcuratoꝛ de
putatus: q̃ sic ille posset negare q̃ nõ misit eũ vt
cõtraheret cũ illa: sed cũ alia. ⁊ in foꝛo ꝓtẽtioso ex
cluderetur.

20 ¶ Vtrum per solas litteras possit contrahi ma
trimoniuz inter absentes. ℟. vt patet ex dictis q̃
sic. si duo concurrunt. Vnuz q̃ mittens litteras
quibus exprimit q̃ talem accipit in vxoꝛem de p̃
senti si ipa consenserit. q̃ perseueret in eadem̃ vo
luntate vsq̃quo illa cui littere mittuntur expresse
consentiat. Secundum q̃ illa persona exprimat
consensum receptis litteris alicui alteri vel per lit
teras scribat ipsum consensum. aliter nisi expri/
mat quantũcũq̃ consentiat non erit matrimoni/
um ſm Rodoñ. ar. d. c. bonoꝛantur. ⁊. c. veni/
ens. qui de. vel vouẽ. ⁊. c. ex publico. de cõuer.
coniuga.

21 ¶ Sed nunquid statim vt litteras rescripserit q̃
bus similiter ⁊ ipm accipere exprimat in virum:
aut alij manifestauerit sic. talis mihi scripsit q̃ me
accipit in vxoꝛem. ⁊ ego notifico vobis q̃ simili/
ter ego accipio eum in virum erit matrimonium
℟. videtur prima facie q̃ non. donec ad noticiaz
alterius perueniat. quia antea non est consensus
i. simul sensus: sed dissensus. i. separatus sensus
⁊ facit ꝓ hoc. l. consensu. ⁊ quod ibi not. ff. de
acti. ⁊ obliga. Sed tamen ego credo q̃ statim. vt
expressit sit matrimonium. quia ibi sunt substan/
tialia matrimonio scilicet cõsensus expressus am
boꝛum ⁊ cum substãtilia sint sufficit ar. eoꝛuz que
no. per Bar. in. l. prolataz. C. de sen. ⁊ interlo.
om. iudi. ⁊ istud tene. Ex quo enim vel nuntio h̃
expressit vel p lras sic ẽ ꝑsensus. q̃ simul ambo
ꝑsentiũt ⁊ cũ signis necessarijs. ar. ad hoc in. d.
c. bonoꝛantur.

¶ Quid si dicat promitto vobis tribus soꝛoꝛi/ 22
bus q̃ vnam de vobis accipiam in vxoꝛem. ⁊ il/
le omnes respondent placet. ⁊ postea cognoscit
vnam ex illis. ℟espon. ſm Hostien. q̃ matri/
monium cum illa erit. quia ipo facto consentit. c.
dilecti. ⁊. c. vt nostrum. de appe. Et hanc opini/
onem tene. licet glo. in. c. ex litteris. el secundo. ꝺ
spon. teneat contrarium. ⁊ multi doct. quam ve/
rã intelligerez si quis ꝓmitteret tribus feminis
non consanguineis. quia vnam cognoscẽdo pos
set aliam nihilominus accipere ſm fidem. sed nõ
sic in casu propposito. ⁊ ideo pro matrimonio est
iudicandum nisi cognouisset eam animo fornicã
di solum.

¶ Quero in quid est consensus qui facit matri/ 23
monium. ℟. ſm opinionem Ricar. in. iiij. dist.
xxi. ar. ij. q. i. q̃ ad hoc vt consensus faciat ma/
trimonium oportet sint ibi tria bona matrimonij
implicite ⁊ in habitu saltem scilicet q̃ contrahen/
tes consentiant. ¶Primo in vinculi inseparabili/
tatem ratione cuius est in matrimonio bonũ sa/
cramenti. Secũdo in bonũ fidei quantũ ad eius
essentiale qꝺ ẽ nõ negare vsũ sui corporis si ꝓxi/
mꝰ alꝰ petat nisi deus a debito reddendi liberauerit
Sed quantũ ad accidentale bonum fidei seu ac/
cessoꝛium qꝺ est non exhibere alteri quam suo cõ
iugi vsum sui corporis non est necessarium: sed
solum ad bene esse matrimonij. Tertium bonũ
prolis quantum ad eius essentiale quod ẽ eã suisci
pere conditionaliter scilicet si deus eam dederit
vel non procurare aliquod impedimentũ ne ꝑ/
les veniat. sed quãtũ ad eius accidẽtale bonũ. s.
absolute velle ꝓlẽ ⁊ eã educare nõ ẽ necessariũ.
Vnde si quis ꝓtraheret cũ intentiõe sepabilitatis
nõ dico quo ad thoꝛũ sed quo ad vinculum: q̃ sic
esset ꝓtra bonũ sacramenti: aut cũ intentiõe dene
gãdi se ipm alteri cõiungi perẽti fine alia diuina re
uelatiõe. q̃ ꝓtra ſm bonũ. s. fidei. Aut cũ intẽtio
ne nõ suscipiendi ꝓlẽ si deus eã daret: aut nõ eaz
educandi: aut ꝓcurandi venena sterilitatis ne ꝑ
les cõciperẽt aut nascerẽt vel educarẽt. q̃ contra
tertiũ bonũ matrimonij. s. ꝓlis matrimonium ta
lis nõ ꝓtraheret. Et ideo oportet p̃fata habeat in
intentiõe saltẽ implicite. Explicite vero sufficit q̃
in ꝓtrahendo intendat illud. qꝺ inter ꝓtrahẽtes
requirit ad matrimoniũ. ¶Maria aũt verũ matri
moniũ ꝓtraxit cũ Joseph. Iz nõ intenderet ꝓsenti
re in carnalẽ copulã. q̃ erat certificata q̃ Joseph
nũqz eã requireret ⁊ si eam requisisset q̃ deus ab
solueret a tali obligatiõe. Similiter ille qui ꝓtra
hit q̃zuis nõ habeat animũ cõsumãdi sed religio
nem intrandi. quia cum intrat absolutur a deo

a tali obligatione.

24 ¶ Vtrū intentio libidinis vel pulchritudinis aut diuitiaꝝ excludat matrimoniū. ℟. fm sanctū Bo. in. iiij. di. xxx. q multe cāe pñt eē iductiue ⁊ sine pctō dūmō nō sistaꝝ i eis. vñ si moueret sicut cā pncipalis ē minus honesta ⁊ esset ꝫ sacramēti vtilitatē: nō tñ ptra sacramēti veritatē. nisi ita eēt finis q nō quereret nisi libidinē vel diuitias: nō vxorem ducere. qz sic esset ptra veritatem sacramenti.

25 ¶ Sed nūquid ptrahēs ex alio fine ijꝫ ꝓlis habende peccet. ℟. ꝺe. de paꝛ. in. iiij. ꝺiſt. xxxi. q sic venialiter quādo ptrahit pncipaliter ꝓpter vitandā fornicationē: si modo sit talis qui fm communem spem possit habere filios. alꝫ nō. Vnde ly finis matrimonij ꝑmus ⁊ per se sit intentio generādi. tñ quādo pncipale factū ē impossibile sicut in sene vel sterili ly de secūdario qui est intentio vitandi fornicationem facere pncipale. Alie aūt intentiones sicut reformatio pacis. ⁊ alie honeste si pncipaliter ⁊ p se intendaneꝫ. sic ē peccatū veniale. sicut cū vir cognoscit vxorem ꝓpter sanitatē. vel baptizaꝝ vt saneꝫ. Alij vero volunt q sit mortale quia cū matrimoniū sit sacramentum nō potest fine peccato mortali pncipaliter intendi finis extraneus. sicut si quis baptizaretur pncipaliter ꝓpter questū. nō curās de gra baptismali. sed istud dicit idē ℣Petrus q ē nimis durū. ſz tñ nō ē sine rōne. ⁊ ideo securius ē: tenet tñ idem q ptrahēs pncipaliter pp voluptatē peccat mortaliꝫ. Si vero quis ptrahit secundario ꝓpter diuitias. pulchritudinem ⁊ hmōi. non ē peccatum. nisi sit inhonesta intentio.

26 ¶ Vtrū ptrahēs in peccato mortali peccet mortaliter. ℟. fm ℣Petrū ꝺicū q sic. qz dicit Aug. i. q. i. p ℣Sayram. q sacramēta talia sunt vnicuiqꝫ cū quali ꝑscia quis accedit. Sed nūqd teneaꝫ cōfiteri videꝫ tenere q sic. sed ego nō credo de necessitate nisi in ꝓposito. intellige q peccat ptrahēdo p verba de ꝑsenti.

Impedimentum matrimonium iij. que impediunt vt non contrahatur. ℟. q sunt. xviij. quorum duo ꝑma impediunt de necessitate ꝑcepti ita q peccat mortaliter ptrahens. tamen ptractū de facto non dirimūt. Tertiū vero impedit solū ad tempus ⁊ aliquādo iperpetuū. Alia vero sequentia tali mō impediunt q etiā si de facto ptrahaꝫ nō tenet nec ē matrimoniū postea ptractū. ⁊ ptrahēdo peccat mortaliter nō in omnibus. sed solū quādo ptrahit ptra impedimentum. v. vi. vij. viij. ix. x. xij. xiij. xiiij. xv. xvi. ⁊ aliquādo incurrit excōicationem. si ptrahit in impedimento consanguinitatis vel affinitatis vel voti solēnis aut ordinis. vt ſ. excōicatio. vij. casu. xli. ⁊ quis potest dispensare vt quis ptrahat in ipīs impedimentis. vide. ℣. ipedimētū. xviij. §. ij. ⁊. iij.

Impedimentum ꝑmū dicitur interdictū ecclesie. ⁊ istud interdictū ē duplex quodaꝫ generale quo ꝓhibeꝫ clandestine ptrahere matrimoniū omnibus. de quo dic vt. ſ. clandestinū. Aliud ē interdictū spāle quo alicui a iudice specialiter ꝓhibeꝫ ꝓpter aliquā causaꝫ legitimā ne ptrahat. ⁊ istud interdictū non potest fieri nisi ab eo qui potest de causa matrimoniali cognoscere. sicut ē episcopus vel alius ordinarius. ⁊ qui habeat peritiā canonum. de consan. ⁊ affi. c. i. Vnde contrahens cōtra istud interdictum peccat mortaliter. ⁊ si causa ꝓpter quā factū ē interdictū ē ꝑpetua. sic omnio separabuntur data sñia diuortij. ꝓbato impedimēto de matri. contra inter. eccl. ptra. c. vltimo. Si vero erat temporalis sic tenebit matrimoniū sed in pena debēt ad tēpus separari. de matri. contra. inter eccl. ptra. c. i. ⁊. ij.

Impedimentum secundum dicit feriarum. Maꝫ vt notat ℣Spanor. in. c. capelanus. de ferijs. ꝓhibentur nuptie celebrari ab a ductu vsqꝫ ad epphaniam inclusiue. licet Hostien. dicat etiam includi octauam. sed tu tene non includi. quia. c. ñ oportet. xxiij. q. iij. nihil dicit de octaua. nisi cōsuetudo esset. quia illa seruanda. l. si de interpretatione. ff. de legi. Item a septuagesima vsqꝫ in octauam pasche inclusiue. quia in dicto. c. capelanus. dicitur post octauas. ergo non in octaua. Item a ꝓmo die rogationū qui ē secūda feria ante ascensionē dñi vsqꝫ ad octauā pēthecostes iclusiue. qz lra dicit in. d. c. capellanus. post. vij. dies post festū penthecostes. nō enī cēnt. vij. dies nisi dñica includereꝫ. ℣ facit qō ibi dicit tres septimanas que nō cēnt nisi icludereꝫ. ⁊ exponc lraꝫ cū dicit post. vij. dies festi pentꝫ. qō caret octauis nuptie suspendantur in dominica que sequitur ⁊ deinceps ⁊c. vt intelligas de dñica secunda post penthecostes: nō quia oportet expectare vsqꝫ tūc sed qz si vult celebrare eas in die solēni vt cōiter fit oportet expectet vsqꝫ tūc.

¶ Vtr i ꝑsatꝫ tpib⁹. ꝓhibeaꝫ totaliꝫ ℣ce⁹ mīmo nij. ℟. pa. i. d. c. capellan⁹. q ñ. qz mrīmoniū sine alia celebritate ſz solū p ℣ba de ꝑsti cozā facie eccl'ie ꝑt oī tpe ℣bi cū ñ inueniaꝫ aliq cā. ꝓhibois qz i tali ꝓsensu nullū ē pctū. imo ē sacrim. vt i. c. ōbiū. ō biga. ſz solū. ꝓhibeꝫ solēnitaſ nuptialꝫ. vt sūt conuiuia ⁊ alie fiſes solēnitateſ. ⁊ solēnis traductio ⁊ carnis cōsūtio. vt ꝛ gl. i. d. c. capellan⁹.

Qui autem facit contrarium peccat mortaliter: quia contra interdictum ecclesie contrahit de matri. contra. inter eccle. ꝓtra. per totum. Tenet tamen ꝓde. de pal. q̄ solum erit peccatum mortale quando ꝑma vice ꝓsumat: nō postea. nisi faceret in contemptum ecclesie. Ego credo etiam q̄ si mulier que alium habuit virum ⁊ vir qui aliam habuit vxorem contraherent simul ⁊ consumarēt sine alia solēnitate conuinij q̄ nō peccarent mortaliter q̄ in eis cessat rō ꝓhibitiōis ꝓdicta.

Impedimentum tertium dicit cō/ditio. ⁊ hic accipio hanc conditionem ꝓprie. s. ꝓut ē suspensiua actus. de qua habes. ī. conditio. §. ij. que fit per hanc dictionem si. Vnde si quis contrahat cū aliqua sub ista conditione. si pater suus erit contentus. ⁊ hmōi nō erit matrimonium donec ꝓditio impleatur. ⁊ si nunq̄ impleretur nunq̄ esset matrimonium. Ad cuius declarationem ē sciendū. quia conditiones sunt in quadruplici genere. s. honeste. turpes. indifferentes. ⁊ impossibiles. honeste sunt omnes ille que faciunt ad condecentiam matrimonij vt q̄ parentes sint contenti. vl̄ que nō derogant honestati. vt si dederis mihi dotem. si pater tuus remiserit mihi iniuriam ⁊ huiusmodi. Et iste si apponant̄ in matrimonio ipz impediunt vt non sit donec conditio veniat in ē Vnde si ille qui sub tali conditiōe ꝓtrahit mutet animum ⁊ dissentiat. vel aliam sine cōditiōe accipiat anteq̄z cōditio impleatur. iam nō erit matrimonium ꝑmum: lz postea ꝓditio eueniat. Verū ē q̄ si nō trāsiuit ad secunda vota. ecclesia cōpelet cum vt eam accipiat. ex quo conditio aduenit. de cōdi. appo. super eo in tex. ⁊ glo. ff allit hoc i duobus casibus. ꝑmus si pendente cōditiōe cōmiscantur carnaliter. Et intelligē ſm q̄. ī. di xi matrimonium. ij. §. vi. vel cōsensus de ꝑsenti absolutus aduenit. de cōdi. appo. c. d̄ illis. ⁊. c. super eo. ⁊. c. per tuas. quia tūc erit matrimoniū de ꝑsenti absolutum. Secūdus casus ē si cōditio ē necessaria. vt cū dicitur accipio te in meā vxorem. si sol fuerit in cancro in estate. ⁊ hmōi. quia ex quo omnis talis cōditio ē extrinseca necessario. statim ē matrimonium. quia talia futura sunt taz ꝑsentia in causis suis. ter. ē apertus in. l. si pupillus. §. i. ff. de noua. Vnde nec ꝓprie debet dici cōditio. l. heres meus. ff. de cōdi. ⁊ demō. Hoc tenet Hosti. Car. ⁊ ꝓa. in. d. c. per tuas. de cōdi. appo. ⁊. S. Bona. in. iiij. di. xxviij. ⁊ sanct⁹ Tho. in. iij. di. xxvij. Sed cōtrarium tenet glo. Jo. Boffre. ⁊ Jo. an. in. d. c. per tuas. ⁊ dicūt q̄ si trāseant ad secunda vota tenebit secundū matrimonium contractum ante conditionis euentū

Ego vero credo in foro contentioso veriorem secundam opinionem. In foro autem anime iudicādum ē ſm eoz intentionem. Si enim nō intendebant tūc cōtrahere sed in tempus cōditiōis: sic nō erit matrimonium. ⁊ sic erit vera secunda opinio: quia lz stipulatio sub cōditione que omnino ē extrinseca nō sit conditionalis. est tamen in diem ita q̄ nō debetur aliquid anteq̄z veniat. vt no. in d. §. i. facit. l. heres meus. in ꝑn. ff. de condi. ⁊ dēmon. vbi lz legatum factum ticio cū morietur nō sit conditionale. tamen nō tenetur heres soluere anteq̄z moriatur. esset bene conditionale si legarentur centum ticio cum morietur heres. Ratio quia si moreretur legatarius ꝑmo q̄z heres. legatū expiraret morte legatarij: sed nō in ꝑmo casu: quia trāsiret ad heredes. vt in. d. l. heres. Et sic patet q̄ cōditio que omnino ē extrinseca aliquando facit contractum conditionatum. aliquando nō. ⁊ quando nō ē conditionatum. est tamen in diē. ⁊ sic nō erit matrimonium de ꝓsenti: nisi aliud intendat.

¶ Sed nunquid cōditio que necessario subintelligitur in cōtractu si exꝑmatur faciat conditionalem. ſ. q̄ nō. vt in. l. hec verba testatoris. ff. de lega. i. ⁊ in. l. cōditiōes. ⁊. l. aliquando. ff. de condi. ⁊ demon. Nam legatum factum sub ista ꝓditiōe. si heres hereditatem adierit nō ē cōditionale. quia necessario subintelligitur. vt in dictis iuribus patet. Sed si cōtractus posset fieri etiaz nō existente illa conditiōe sic. si apponatur facit contractum conditionalem. ⁊ ſm hanc distinctionez ꝓcor. Archi. ⁊ Jo. an. in. d. c. vnico. de spon. li. vi. qui videntur contrarij. Sic ergo patet quomodo matrimonium vel sponsalia nō sunt ꝓditionalia quando dicitur contraho cum tali si ipa in me ꝓsenserit ⁊ hmōi. secus si diceret si deo placuerit. ⁊ hmōi: quia nō necessario insunt: q̄ potest ē matrimoniū ꝓtra volūtatē dei. 1

¶ Sed pone q̄ quis contraxit sub conditione si patri suo placuerit. pater ꝑmo dissentit. lz postea mutata volūtate ꝓsentit. ſ. q̄ nō erit matrimonium per. l. boues. §. hoc sermone. ff. de verb. sig. ⁊. l. hec conditio. la picola. ff. de condi. ⁊ demō. quia ista conditio. si pater meus cōsenserit debet verificari de ꝑmo ꝓsensu. ex quo quia nō fuit. iō expirauit. Vnde sicut copula carnalis que d̄ sui natura habet purificare ꝓditionem. nō purificat quando inuenit extinctum vinculum. vtputa q̄ superuenit affinitas post matrimonium conditionaliter contractum ante conditionis euentum. Aut quia conditio expirauit ⁊ nō fuit impleta. sic ⁊ in ꝓposito. ⁊ hoc tene postq̄z aliam accepit. lz do. Car. in. d. c. super eo. dicat tenere matrimo/ 2

niū si taliter contrahentes perseuerabant ūn ꝓmo ꝓposito.

3 ¶ Sed qd si ꝓfatus pater nec cōsensit nec dissensit expresse. ff. credo q̄ non erit matrioniū. p l. q heredi. §. i. ⁊ per. l. meū. ff. de cōdi. ⁊ dēmō. vbi ꝓ q̄ conditio dz ipleri in forma specifica: ergo requritur q̄ expresse consentiat Hosti. tū. ⁊ segꝫ Lar. in. d. c. super eo. dicūt q̄ tenet matrioniū ⁊ q̄ sit spāle in matrioniū. Et hec opinio tenenda. vbi ad secūda vota nō ē deuentū. alīs primū verū ē. de iure iudicio meo.

4 ¶ Vtrū matrioniū contractū sub conditione cū sint affines: si dīs papa voluerit dispensare: tenet aduenīēte conditione. ff. ſDa. ⁊ Inno. in. d. c. super eo. videnī tenere q̄ nō. ꝓo qbus facit. l. inter stipulantē. §. sacrā. ff. de ver. ob. ⁊. l. continu⁹. §: cū qs. eo. ti. facit. l. apud Julianū. ff. ꝺ le. i. Sed in cōtrariū q̄ teneat. ē. d. An. ⁊ gdaz alij in. d. c. super eo. ⁊ est verior ꝓ. l. si rē meā. ff. de ver. ob. Vbi possū stipulari rē meā in tps cōditionis. qñ mea nō erit. licet nūc cū sit mea nō possiz. Facit fil'r. l. iij. iūcta. l. pe. ff. ꝺ ope. pub. Vbi valet mandatū ꝓuiati de opere publico faciendo principe annuente. qꝺ tñ alias non valeret. Nec ob. d. §. sacrā. ⁊. §. cū qs sub conditione. q̄ ibi vitiū erat in re q̄ non erat in cōmertio: nec pōt ē̄ iz non sic ē in casu nostro. q̄ sublato impedimto ꝓhibitionis per dispensatōez nihil obstat. Facūt nō in. c. in cāis. in fi. de elec. ⁊ in. c. nisi cū pridē. i fi. de renū. Itē nec. l. apud iulia. ꝓdicta. q̄ dz intelligi verū cē conditionē foze impossibilē q̄ pendz ex volūtate ꝓncipis. in his q̄ ꝓcipi nō solet concedere. vt ibi pz. q̄ ibi logtur de ꝓdijs in patrimonio Cesaris redactis. q̄ Cesar non solet alienare nō insolitis cōcedi dispensatiue. vt ē ter. in. l. iter cedit. ff. de cōdi. ⁊ de. Et ideo hanc ꝓtē tene. añ iz transeat ad ea vota. ꝓo q̄ facit qꝺ nō. Bar. i d. l. si rē meā. sed postq̄z transiuit posses tenere primā.

5 ¶ Vtz teneat conditio si donaueris mihi centū accipio te in vxoꝛē. ff. q̄ nō. ter. ē i. l. si ita stipulat⁹ fuero. §. si tibi nupsero. ff. de ver. ob. Nō limita qñ talis stipulatio fit nō cā dotis: vel qñ nō ſbest iusta cā petendi illꝺ. alīs sic. Vnde dicit ibi Bar. q̄ si nobilis ꝺtraheret cū plebea. non esset inhonestū. si in recōpensationē nobilitatis aliqd exigeret.

6 ¶ Sed pone q̄. B. contrarit cū. A. ſb ꝓfata conditione. ⁊ ante conditionis euentū contrarit cū. C. ſbeadē cōditione demū. A. ⁊. C. eodē tēpore dat centū: qꝺ istoꝝ erit matrimoniū. ff. q̄ neutrū rōe incertitudinis. Facit. l. si ita fuerit. in prin. ff. de re. du. ⁊. l. duo sunt ticij. ff. de testa. tu te. Item q̄ contractus conditionalis suscipitur ab implemēto. l. cedere diē. ff. de ver. signi. ⁊ ideo pinde ē ac si cū duob⁹ contraherz simul eo dē tpe. Nec ob. l. potior. §. videam⁹. ff. qui po. in pig. ha. l. nec emptio. in prin. ff. de cōtraben. emp. Vbi iplementū conditionis trahitur ad diem contractus celebrati. vt pinde habeatur ac si a principio fuisset contractus purus. vt sic ꝓmū videatur valere. q̄ predicta iura intelligūtur qñ non ē in potestate gerentis scōm tolere: q̄ si esset in potestate eius tollere vt in cāu nostro bene tollerctur. vt in. d. l. potior. in prin. Nec sm pōt primo preiudicare: q̄ nō est maius vinculū qz ꝓmū Et hoc teneas q̄ cōmūis opinio ē: nisi conditio impleta fuisset citius ab aliquo coz. q̄ illud esset matrimoniū.

7 ¶ Vtrū contrahens cū aliqua cuz conditione. si te inuenero virginē teneat. ff. Fz Lar. in. d. c. ꝓ tuas. q̄ si ista conditio intelligatur: si te inuenero per aspectū matronaꝝ ⁊ huiusmodi. Sic tenet cōditio. Si Vo referatur si te inuenero Vginem. s. ꝓ copulā. ⁊ sic reicitur tanq̄z turpis. ⁊ tz matrioniū. lz non sit virgo. Et sic intellige glo. in. d. c. per tuas. ⁊ cōiter doc. qui eam sequūtur.

8 ¶ Quid si dicat si ꝓmiseris me coire tecū accipiam te in coniugē. vel dabo tibi centū. ff. q̄ non erit matrioniū per copulā. q̄ pōt se liberare dando centū.

9 ¶ Quid si dicat contrahā tecū si ꝓmiseris coitus aut ꝓmitto tibi q̄ si vxoꝛē accipiā te accipiā si per miseris me coire tecū. ff. q̄ ꝓo matrionio ē iudicandū in prima copula. sed nō ante copulā. q̄ fm Inno. lz ista conditio sit inhonesta tñ suspendit cōtractū. sed purificaꝫ in prima copula. Alij dicunt q̄ si intelligaꝫ de copula matrioniali. sic ē hōesta ⁊ suspendit si de alia fornicaria. sic dz haberi ꝓ nō adiecta. vt nō. in. c. duobus. de spon. duo. ⁊ sic erit matrioniū etiā ante copulā. ⁊ vī verius.

10 ¶ Conditio que ē de ꝓto vel de ꝓtī aliquo non ꝓpzie conditio est. vt in. l. institutio talis. ff. de cōdi. insti. vitiat tamēn si nō fuit.

11 ¶ Alie conditiones sunt turpes. ⁊ inhoneste. ⁊ si sunt contra substantialia matrionij. vt cōtra inseparabilitatē: aut contra bonū fidei. vel contra bonū prolis. eo modo quo de substantia sunt. de q̄bus quando sunt substantiales dixi. s. matrimoniū. ij. §. xxiij. sic vitiant ⁊ non vitiantur. vt patet in. c. fi. de condi. appo. facit. c. detrahe. i. q. i. ⁊. l. cum hijs. §. si ꝓtor. ff. de transac. q̄ remota ꝓte substantiali nō potest consistere aliqd. Si vero non sunt contra substantialia matrimonij. sic vitiatur. ⁊ nō vitiant. ⁊ sic pinde ē ac si fuisset cōtractū sine cōditōe. vt nō. in. d. c. fi. Ex hoc pz

solutio multaꝝ qõnũ. Nũ ꝓtrahens donec aliaꝫ meliorẽ inueniat nihil facit: Itẽ si venena sterilitatis ꝓcurabis. Itẽ si non seruabis mihi fidẽ alium uolo posse accipe ⁊ huiusmodi qꝫ nihil fit. Aꝯ sec⁹ ut puta. si te adulterãdã ꝓstitues, licet canoniste teneãt communiter q̃ non sit mr̃imonium. Tu tamẽ dic q̃ est matrimonium ⁊ conditio reiciẽ. qꝫ non ẽ ꝓtra eẽntialia mr̃imonij: vt. s. dixi.

12 ¶ Alie ꝓditiones sũt impossibiles. vt si celum digito tetigeris ⁊ huiusmodi. ⁊ tales reiciuntur facꝛe mr̃imonij ⁊ hñtur ꝓ nõ posite. vt in. d. c. fi. licet i alijs ꝓtractibus a matrimonio vitiẽt cõtractũ. vt in. d. c. fi. ⁊. §. impossibilis. instit. de hꝛe. insti.

13 ¶ In sũma nõ. q̃ ad hoc vt ꝓditio quelibet suspẽdat mr̃imoniũ vt nõ sit ante eius euẽtuꝫ oꝫ q̃ vij. ꝓcurãt. ¶ Primũ q̃ sit apposita i ꝓncipio cõtractus matrimonij. Mã si mr̃imoniuꝫ eẽt ꝓtractum pure ꝑmo: ⁊ postea poneꝛet cõditio nõ posset cum suspẽdere nec rescidere. c. dicit. xxxij. q. i. facit qõ nõ. d. An. ⁊ ¶ Pa. i. c. i. ỽ condi. appo. Scõm reqꝛitur q̃ i ꝓditione vter qꝫ ꝓsentiat exꝑsse. Nũ ly vnus ponat ꝓditionẽ si alter exꝑsse icã nõ ꝓsentit ẽt si taceat mr̃imonium erit puruꝫ. vt nõ. i. c. fi. de condi. appo. Et q̃uis ꝓditio eẽt ꝓtra substãtialia matrimonij. nihilominus mr̃imonium teneret. vt ibidẽ nõ. facit. c. aliq̃n. xxxij q. ij. saltẽ quo ad ecclesiã. Tertium q̃ ꝓditio non sit necessario futura. de quo tñ dic. vt. s. i ꝓncip. aut q̃ non sit turpis aut impossibilis. qꝫ sic habetur ꝓ ñ adiecta: excepta illa que ẽ ꝓtra substantialia matrimonij. Quartum q̃ ñ iꝛueniat ꝓsensus de pñti absolutus post ꝓditionẽ ⁊ añ ei⁹ euentũ. Quintũ q̃ nõ iꝛueniat carnalis copula añ euentũ ꝓditõis. qꝫ sic statim erit matrimoniũ si fuerat ꝓtractũ ꝓ Vba ỽ pñti sub illa ꝓditõe. ẽt si ꝑcesserat ꝓditõis defectus. dũmodo alter erat ignoꝛãs puta. qꝫ ꝓtraxit si patri placeret. ⁊ pater cõtradiꝯ tñ alter ignoꝛat hoc: ⁊ ꝓsentit i copulã matrimoniũ erit. vt nõ. d. An. i. c. per tuas. ỽ cõdi. app. adducit i simili. nõ. i. c. ex pte decani. de rescrip. ⁊ similiter Host. ibidẽ. qõ tñ credo veꝛ. quo ad foꝛũ contentiosũ. ⁊ ẽt in foꝛo ꝓscientie. si ãbo matrimonialiter itẽdebãt copulari. alias non. vt. s. Ad matrimoniũ. ij. §. vj. Sextũ q̃ fit ꝓpꝛie ꝓditio nõ modus. ly tñ ¶ De. de pal. i. iiij. q̃ idẽ fit dicẽdum de modo sicut ỽ ꝓditione. ⁊ sm eãdẽ diffinitionẽ: excepto q̃ qñ modus ẽ possibilis ⁊ honestus nõ suspẽdit obligatõem. sicut facit ꝓditio. tñ tenetur iplere nisi eius fauoꝛe sit appositus. qꝫ tũc nõ teneꝛ. si solũ ei⁹ fauoꝛẽ respicit. Cõditio vero apposita ꝓ modũ cãe: siue cã sit Va siue falsa sm ¶ De. ꝓdictũ habeꝛ ꝓ nõ adiecta i mr̃imonio: ni si esset necessaria. puta. ꝓtrabo tecũ qꝫ es libera. qꝫ si esset serua nõ valeꝛet. Idẽ qñ dicit ꝓtrabo tecũ. qꝫ es Joãnes filiꝰ titij. ⁊ huiusmodi. qꝫ si cẽt errꝛ ꝓditionis vel ꝓsone. ⁊ sic vitiaret mr̃imonium. Septimũ q̃ ꝓditio ñ fit de ꝓterito vel pñti. sed de futuro. vt. s. §. x.

Impedimentum

iiij. dicitur erroꝛ naꝫ quicqd ipe dit cãm de sui natura ipedit ⁊ effectũ. Consensus ãt vt. s. dictum ẽ. ẽ cã mr̃imonij. ⁊ iõ qõ euacuat ꝓsensum euacuat mr̃imoniuꝫ. Consensus Vo est actꝰ voluntatis q̃ ꝓsupponit actum itellectꝰ. qꝫ vt dicit Aug. v. de tri. Inuisa diligere possumus i cognita nequaq̃ꝫ. Et qꝫ erroꝛ ipedit cognitionez iõ ⁊ ꝓsensum q̃ seqtur ex cognitione. ꝓpterea dꝛ q errat. ñ ꝓsentit. l. si ꝓ erroꝛẽ. ff. de iuris. om. iu. Nũ in. l. cum testamentuꝫ. C. ỽ iur. ⁊ fac. igno. dicit cũ errãtis voluntas nulla sit. ⁊ i. l. nõ iccirco ibidẽ cuꝫ errãtis ꝓsensus nullus sit. facit. xxviij q. ij. §. his ita rñdeꝛ.

¶ Vtꝛ matrimoniuꝫ dolo ꝓtractum teneat. ſ. glo. i. c. cum dilect⁹. qõ me. cã. q̃ fic: ly dol⁹ dederit cãm ꝓtractꝰ. ⁊ idẽ i glo. l. a duo pio. ff. ỽ ritu nup. ⁊ i. c. ꝓstituit. xx. q. iij. Limitat ¶ Pa. i. d. c. cum dilect⁹. ⁊ nũ veꝛ. nisi sit talis dol⁹ q̃ excludat consẽsum: qꝫ sic ñ teneꝛet. ſ facit qõ nõ. Joan. i. c. vnico. ỽ como. ⁊ facit. c. cuꝫ locuꝫ. ỽ spõ. qõ nũ nota qꝫ facit ad multa. vt i votis. iuramẽtis. ⁊ huiusmodi. spiritualib⁹. qꝫ cõiter tenctur. q̃ tenẽt. vt i dictis glo. 1

¶ Vtꝛ ois erroꝛ impediat matrimonium. ſ. q̃ ñ. sed solum ille erroꝛ q̃ ẽ ꝓtra substãtialia matrimonij. Duo ãt icludit mr̃imonium eẽntialiter. s. duas ꝓsonas q̃ coniungunt. ⁊ mutuaꝫ coꝛpis potestatẽ iuicẽ. ¶ Primum tollit ꝑ erroꝛẽ ꝓsone. Scõm ꝑ erroꝛẽ cõditionis seruilis. qꝫ seruꝰ non potest libere libertatẽ sui coꝛpis alteri tradere sine consensu dñi sui. Et ideo hij duo erroꝛes solum impediunt mr̃imonium. Alij ãt erroꝛes ẽt si sint ad bñ eẽ mr̃imonij ñ impediunt. vt puta credebat q̃ pater eẽt contẽr⁹: uel q̃ eẽt diues: vel nobilis: vel pulchra. ⁊ huiusmodi cum illa sint accidẽtalia mr̃imonio. non impediunt. d. §. his ita reꝑdetur. 2

¶ Circa primum erroꝛẽ. s. ꝓsone ẽ notãdum. q̃ ad hoc q̃ aliqꝫ erret i ꝓsona oꝫ q̃ ꝑ visum vel famã: uel audituꝫ habeat notitiã aliquã ꝓsone. cuꝫ qua contrahere itẽdit. qꝫ vt dixi i pen⁹ icognitum nec consensum nec amoꝛẽ possum⁹ dirigere ar. l. cum ab eo. §. massã. ff. ỽ contrahẽ. ẽp. vnõ credens abñtem sibi aliqualiter notum pñtem ⁊ ꝓsentit ñ i pñtem q̃ ẽ ali⁹: ſ in abñtem consentit errat in ꝓsonã. qꝫ errare ẽ aliuꝫ ꝑ alio accipe. xx 3

ij.q.ij.i qbus.xxxviij.di.q̃uis. Sed si nulla ꝺ abſtue bz cognitionē ñ errat ſz ꝺcipitur in pñte. ꝺ quo ponit exẽplum ꝺ eo q dicit ſe filiuz magni regis in genere. uel pmogenitum magni comitis. ⁊ huiuſmodi. ⁊ ſic ẽ error fortune ñ pſone q non ipedit, vt dictum ẽ.xxix.q.i.§.error. Idẽ cuz ali qua ſcit aliquẽ bre filios multos. nullum tñ eoꝝ cognoſcit: ſi aliqs eoꝝ dicat ſe pmogenitum. ⁊ illa conſentiat i cum pp ſpem ſucceſſionis bonoꝝ paternoꝝ erit error fortune ⁊ ñ ipedit. ſicut no. Hugo.xxix.q.i. in prin. Ealde.tñ i.c.ij.de cõiugio ſeruoꝝ. ⁊ Jo.xxix.q.i.i ſumma. ⁊ Wo. in ſumma tenẽt q; iſto vltio caſu ẽ error pſone ⁊ ñ eſt mrimonium. ⁊ credo ſit Ywius: niſi forte itelligisset conſentire abſolute i pñtem quẽ tñ putabat alium: ſed ſi conſenſus ferebat i eum ñ vt i pñtez ſed i pmogenitum erit ueꝝ. q; non erit matrimonium.

4 ¶ Circa ſecundum errorẽ. ſ. conditionis ſeruilis eſt ſciendum. q; triplex eſt conditio ſtat⁹. ſ. melioꝝ cum qs Ybit cum libera quã credit ſeruam ⁊ econuerſo. Scõs equalis cum. ſ. ſeru⁹ Ybit cum ancilla quã credit liberã. Terti⁹ deterioꝝ. vt cum liber contrahit cum ancilla quã credit liberã vel econuerſo. Prim⁹ error non ipedit mrimoniuz q; non leditur i aliquo ſic contrahẽs. Hec ſcõs ſimiliter q; eque ledit vterq; vñ i neutro errore decipitur: nec bz q; obiciat alteri. ar.xxix.q.ij. p totum. ⁊ ꝺ diuoꝝ.c. ſignificaſti. Terti⁹ Yo error ipedit matrimonium. xxix.q.ij. ſi quis ingenuus Ratio eſt q; alter tñ ledit ſine culpa ⁊ grauiter. q; i bono plus quã ñ habebit i ſua ptãte: ⁊ i bono fidei. q; non poterit ei reddere debitum libeꝝ. et in bono ſacramenti. ſ. in ſepabilitate cohabitationis. Sz potiſſima ratio quare iſte tertius error ipedit mrimoniuz eſt eccleſie conſiluno. Alij ãt duo errores non ipediunt ſm communẽ opi. tã doc. theo. i. iij. di. xxxvj. q̃z cano. licet qdã contrarium teneãt. vt Boſ. ⁊ Wo. i ſumma. ſed ñ cures de eis. Sed communem opi. teneas quã ſequtur Inno. ꝺ ꝓiugio ſeruoꝝ. i.c. ꝓpoſuit.

5 ¶ Wtꝝ ſcienter Ybens liber cum ancilla vel cõſorio teneat mrimonium. ff. q; ſic. tex. eſt. xxix. q. ij. ſi qs liber. ⁊ ſic liber tenetur ſeq ancillã. ſm Pa. i.c.i. de coniugio ſeruo.

6 ¶ Wtꝝ liber contrahens ignoraãter cum ſerua cui i ꝑſ data eſt liberta ſi teneat matrimoniuz. ff. q; nõ. q; vt dicit lex. ſtatu liber. i prin. ff. ꝺ ſtatu libe. ea que iteri facit. vt ſeru⁹ facit. ſi vt liber.

7 ¶ Quid ſi ꝺñs tradit alicui libero ſuã ancillam vt liberã i mrimonio quã tñ Ybens ignorat. ancillã. teneat mrimonium. ff. q; ſic. q; ſtati efficit liberã. ut i auth. de nuptijs. §. ſi Yo ab initio. ⁊ ꝺ tenet glo. in.c. ꝓpoſuit. ⁊ Pa. ꝺ coniugio ſeruorum. ⁊ Boſ.

¶ Wtꝝ Ybens liber cũ ancilla ignoranter: ⁊ poſtea hoc cognoſcens cõmiſcetur cidẽ per copulaz teneat matrimoniũ. ff. fz glo. i. ꝺ.c. ꝓpoſuit q; habens conſciam ex pbabili cã. ⁊ diſcreta q; alter ẽ ſeru⁹. ſi cognoſcat eam. piudicat ſibi. ⁊ erit matrimoniũ. ⁊ ſic itellige. xxij.q.iiij. inocens. ff. ꝺ pe. he. l. itẽ veniũt. §. añqz partes. Si ãt ex leui. ⁊ temeraria cã cui nõ ꝺz credi. tũc ñ piudicat ſibi tituꝝ bans pro ignoraãte habend⁹ eſt. C. ꝺ condi. ide. l. vlt. ff. de libe. ho. exhi. l. iij. §. ſi quis volentẽ. Mõ enim cuilibet referenti credere tenetur. tex. eſt. ff. q; cũ fal. tuto. l. ij. ibi ⁊ ſi dictũ ſit ei ⁊ bona fide nõ crediderit. Aduerte hic q; ſi ſeru⁹ contrahit cũ libera que cũ ſeruõ ignorat peccat mortaliter cõmiſcendo ei. ex quo ſcit matrimoniũ nullum eẽ. ſec⁹ ſi ignoraret matrimoniũ non tenere: ⁊ idem dic de quocũqz qui ſcit certitudinaliter q; matrimoniũ ñ tenet ex quocũqz ipedimento. Quando Yo bz ſcientiam uel conſciam ideſt firmã credulitatem ꝺ ipedimento q̃uis clare ñ ſciat ſimiliter peccat mortaliter cognoſcendo: ſiue talis conſcia ꝓcedat ex pbabili cã uel temeraria. niſi eam deponat. Quando Yo bz ſcrupulum conſcie. i. q; dubi⁹ eſt. tunc ſi ex leui uel temeraria cã debet deponere ⁊ ſic petere ⁊ reddere poteſt ſine peccato. Si Yo dubium ẽ ex pbabili cã poteſt reddere ſed nõ petere ꝺz. aliter exponeret ſe piculo ⁊ peccaret mortaliter. ſed reddendo nõ. q; i dubio obediendum ẽ. ⁊ excuſatur. xxiij. q.i. qd culpaꝝ.

¶ Wtꝝ talis habens pbabilem cãm credendi p̃ iudicet ſibi ſi ad mandatũ eccleſie reddat debitum ff. ſm Tanc. Inno. ⁊ Jo. An. ⁊ Pa. in. ꝺ.c. ꝓpoſuit q; ſic. quia niſi velit cum ea eſſe tanquã cum vxore propria non debet in hoc obedire. ⁊ ẽ verior opinio. licet Hoſti. ⁊ glo. i. ꝺ.c. ꝓpoſuit. teneat q; debet obedire niſi ſit certus. ſed iſtud non teneas quia non debet contra conſcientiam formatam venire. ar. de reſti. ſpo. c. litteras. ſed in prebendo alimenta ⁊ huiuſmodi. bene debet obedire niſi ſit certus.

¶ Vtrum liber contrahens cum ancilla ignoranter quã poſtmodum dominus eius facit liberam teneatur ſtare cum ea. ff. q; non. quia matrimonium nullum fuit: ⁊ ſemper ei cõmiſcuit ex p̃mo conſenſu qui nullus fuit. ar. C. ad velleya. l. q̃uis. ſm Boſ. ⁊ Jo.xxix.q.ij. ſi quis ingenuus. ⁊ Ber. in.c. vlt. de coniu. ſeruo. quidam tamen tenent q; ſit matrimoniũ ſi poſt manumiſſionem illa cognouit cum contrahere intendens. quia impedimento ſublato per hoc nihil impedit ⁊ verius credo.

11 ¶ Vtrū liber contrahēs cuz ascriptitia. aut originaria ignoranter teneat matrionium. ff. scdm Hugo: xxviij. q. ij. in principio. q sic. qz edi/ctū de matrionio est prohibitoriū. z contrahēt tales possūt. C. de agri. ce. z colo. l. vlt. ideo tenet.

12 ¶ Quid de libero contrahente cum filia serue. vbi de consuetudine patrie ē q partus sequatur patrē. vt in. c. lz. de coniu. seruo. ff. q si consuetudo sit prescripta. lz mater eius sit serua. q verū erit matrioniuz. vt in. d. c. licet. dūmodo pater sit liber.

13 ¶ Sed pone q liber qui contraxit cū serua ignoranter. postmodū sciens seruā nihilominus vult matrioniū esse. sed illa nō vult. nunqd erit. ff. q nō. sed vex est q cōpelleretur ab ecclesia. nisi trā fisset ad secunda vota.

14 Vtrū liber possit. ppria auctoritate ancillā quaz ignoranter accepat vxorē dimittere. cōperto. q fit serua. ff. q quo ad thoruz certū ē q sic. quo vero ad cohabitationem tenet Ricar. in. iiij. di. xxxvj. q non. si contraxit in facie ecclesie. aut coram testibus: secus si clādestine. sed Hostiē. z multi alij sūt contrarie opinionis. quando seruitus est notoria: sicut z in adulterio. de quo habes. j. mātrimoniū. iiij. in principio. z. §. i. Sed ego dico q opinio Ricar. ē Va quo ad cohabitationē. vt p3 i. c. porro. de diuor. sed quo ad redditionē vl petitionem debiti est vera secunda opinio. z fm hanc distinctionē intellige z limita. d. c. porro.

15 ¶ Quid si seruus contrahit matrioniū cū ancilla vel cū libera que scit cū seruū. ff. q lz de iure ciuili matrioniū nō teneat: vt in. l. cū ancillis. C. ō inces. z inuti. nup. tamē de iure canonico tenet. cui stādū ē in hac materia spūali. vt in. c. pe. z vltimo. de secun. nup. z nō. Bar. in. l. priuilegia. C. de sa. san. ec. z est glo. in. c. ij. de re. iur. li. vj Vnde nota q aut talis seruꝰ vel ancilla contrahit cū voluntate dñi sui. z tunc magis tenetur ad reddendū debitū vxori q3 ad seruitiū dñi. qz ex quo consensit ad matrioniū videt consensisse ad accessoria. c. prudentiā. de offi. dele. z. l. ad legatuz ff. de pcura. nec pōt cuz dñs taliter distrahere q impediat reddere debitū loco z tpe debito. Aliter fm Sco. in. iiij. di. xxxvj. q. i. peccarz mortaliter dñs. Et idē dic si sunt diuersoz dñoz si ambo cōsenserunt. Et sic intellige z limita Tancre. z alios qui videntur velle q non pōt eos vendere. s. taliū q redditio debiti impediat. aut contraxerunt dño cōtradicente. aut ignorante. z sic licet teneat matrioniū tū magis tenetur dño q3 petenti debitū. vt nō do. An. Lar. z Spa. z cōiter doc. in. c. i. de coniu. ser. z poterit eos vendere ad libitum Verūtamē vt dicit Sco. vbi. s. de bono z equo dz in eoꝝ venditione attēdere q sibi possint reddere debitū. imo dico q de necessitate tenet. si cū equali cōditione vtili sibi hoc pōt facere. alias nō z sic itelligit Sco.

¶ Vtr liber q contraxit matrimoniū se vendēs 16
in seruū. aut qualitercunq3 si efficiat seruꝰ dissoluat matrimoniū. ff. q nec valet venditio qua se vēdidit qz nō habet potestatē sui corpis. xxxiij. q. v. qō deo. nisi vxor ad hoc cōsētiat. Hoc limitat Sanctꝰ Bona. in. quarto di. xxxvj. verū quantū ad cā seruitutē qua ipediretur quo ad redditionē debiti. secus in alia seruitute q nō ipedit. Aduerte tū q lz error ipediat matrimoniū nō tū obligat ad culpā cōtrahentes q errant. nec etiā scienti cōtrahentes cum seruis solūmodo peccat z credo mortaliter seruꝰ vel ancilla q sciēter cōtrahit cū libera. ignorāte eū seruū vel ancillā. qz vt eis quātū in ipso ē dolū z in re notabili inferre z multo magis peccāt mortaliter si cōmiscētur cū eis lz ñ peccent ipsi liberi existentes in bona fide.

Impedimentum

v. dicitur votuz s. castitatis. Vñ nota q omne votum castitatis emissum obligat ad id quod ē cōtra vnū quod ē de essētia matrionij. vt supra patuit. z ideo ipsū matrioniū ipedit z si fit tale votū solēne. taliter ipedit q non tenet matrimoniū post cōtractū sed est nullū. Si vero nō sit solēne sed solū simplex ipedit qdē. sed tamē post cōtractū tenet. vt nō. i. c. rursus. c. consuluit z. c. ifinuāte. qui cle. vel vouē. xxix. cā per totū. nec cures de opiniōe Hugo. quā dicit Ber. in d. c. rursus tutior em. qz nō est veruz. qz licz vtrū q3 votum equaliter obliget quo ad deū. tamē ecclesia noluit statuere vt matrioniū post cōtractū nō teneat. nisi solū de cōtracto post votū solemne vt patet per. c. vnicum de voto. lib. vi. z est cōis opi. tā canonistarū. xxvij. q. i. z qui cle. vel vouen. q3 theo. i. iiij. di. xxxviij. Quid autez sit votū simplex vel solēne. vide. j. votū. i. §. viij.

¶ Vtrum cōtrahēs post votum simplex peccet 1
mortaliter. ff. fm Basp. Cal. i. d. c. rursus. q aut quādo cōtrahit habet aium cōsumādi matrimoniū. z sic peccat mortaliter quia facit cōtra votū. xxvij. q. i. in multis. c. Aut nō habuit aium consumādi sed religionē itrādi ante consumationem. z sic nō peccauit mortaliter cōtrahendo. qz in nullo facit cōtra votū. z sic concorda opi. contrarias.

¶ Sed pone q habens votum simplex castitatis cōtrahat. nūquid poterit cōsumare sine peccato mortali. ff. q si cōtraxit animo nō cōsumādi sed itrādi religionē. sed postq3 cōtraxit mutat ppositū z alter exigit debitū q reddēdo nō pec/ 2

cat mortaliter. q; ad hoc tenet nec mutando ꝓ/
positū peccat mortaliter. q; nō erat illud ꝓpositū
firmatū sub voto. ⁊ sic poterit esse q; post votuz
simplex castitatis qs cōtrahat matrimoniū ⁊ cō
sumat sine peccato mortali. secus si fecisset votū
religionis. q; tz possit ꝓtrahere sine mortali cū ꝓ
posito nō cōsumandi. nō tñ poterit consumare si
ne mortali peccato. q; ante cōsumationē pōt illō
iplere. sed nō sic in p̄fato casu. q; in religione ta/
lis nō tenetur itrare. ⁊ non itrans tenet reddere
exactus. nec ob. c. Virginitatis. xxvij. di. q; intelli
gitur de cōiungente se carnali aīo post votū. Ad
uerte hic. ⁊ in. §. p̄cedenti. q; si talis contrahēdo
cū intentōe itrandi religionē. si videret q; illa cuz
qua cōtrahit notabiliter ledet. puta. q; cū maiori
difficultate inueniet aliū virū nō credo euaderet
mortale. nisi intēderet ei satisfacere ⁊ oio tenere
tur ei satisfacere de damno.

3 ¶ Utz talis q; cōtrarit post votū simplex castita
tis possit similiter exigi sine mortali peccato. ℟.
glo. in c. agatosa. xxvij. q. ij. ⁊ in. c. qdem. ⁊ i. c.
placet. ō cōuer. cōiug. tz q; nō. sed glo. in. c. si qs
votū. xxvij. q. i. recitat quosdā tenere q; solū pri/
ma vice peccat mortaliter. ſ; nō postea. q; p mri/
moniū sequēs votū extinguit. ut nōt ibidē i. c. ō
viduis. ⁊ sequtur Jo. in. d. c. rursus. ⁊ cōit doc.
Et hanc opi. dicit Lar. in. d. c. rursus verioz. z.
de iure. Sz Jo. an. ⁊ cōiter sequentes i. d. c. rur
sus. dicūt primā opinionē tutiorē quā theo. i. iiij
di. xxxviij. cōiter sequūtur. posset tñ p̄dicta diuer
sitas reduci ad concordiā. vz vt prima opio hēat
locū qñ qs si nō peteret redderet se nimis onero
sū alteri pti. marie si ille qui fecit votuz sit vir. q;
sic petendo. ꝓpter istū respectū nō peccaret. ⁊ ſa
opinio loquatur ⁊ itelligatur qñ qs solū perit ad
satisfactiēdū suo appetitui. ut sic nō possit peteꝛ si
ne peccato mortali. Si qs tamen vellet simplici i
tenere q; post cōsumatū matrimoniū non peccet
exigēdo ēt ad satisfaciendū sibi. noli eū cōdēnaꝛ
de mortali. q; de iure nō vr minus vera q̄z secū/
da. licet sit tutius nō exigere si pōt. q; si nō potest
abstinere ab exigendo petat dispensatōez ab eo
vt possit exigere. ⁊ q; eps ex cā possit dispensare
in hoc casu tenēt cōiter moderniores in. d. c. rur
sus. ⁊ cā legitima dispensandi ē tale periculū. q;
difficile est vt in medijs vndis quis siti laboret.
Nam ⁊ eps dispensat ꝓpter periculum fornicati
onis vt post votum simplex castitatis quis con/
trahat. vt in. c. veniens. qui cle. vel vo. Itez cū
incestuoso ut notat glo. in sū. xxxiij. q. ij. §. de pēi
tentibus. ergo ⁊ in isto casu.

4 ¶ Utz supradictus mortua vroꝛe possit aliam
accipere. ℟: ſm Hugo. ⁊ Archi. xxx. q. i. de eo.
⁊. xxxiij. q. ij. antiqui. q; nō. q; votuz nō erat ab
latum. sed exequutio voti. de conuer. coniu. c. q
dam. Et idē dicit Arch. de vroꝛe que ad p̄ceptū
viri fregit vota abstinentie. ⁊ huiusmodi. sed
tu dic. ut. ſ. uotum. i. §. xiij.

¶ Sed pone q; ambo qui fecerāt votū castitatis 5
simplex contrahant simul. nunquid tenet matri/
moniū. ℟. Jo. xxvij. q. i. de viduis. tenet q; nō
Alij vo dicūt q; imo tenet sed neuter poterit exi
gere. ⁊ hoc ē verius. ſpa. vo dicit in. c. tua nos
de iureiur. q; si suspitio ē de incōueniētia q; eps
ex officio reintegrabit ut vter q̄z possit exigere. ut
nō. glo. in. c. nosce. xxx. q. i. ⁊ in. c. quod deo pa/
tri. xxxiij. q. v. sed si fine dispensatōe coniungēt.
tenet Inno. in. c. dudū. de conuer. coniu. q; pro
les nō erit legitima: q; nō ē amplius matrimoniū
quo ad exercitiū carnis. Idē tenz glo. lxxj. di. c.
ministri. Idē dic si post contractū ābo fecerunt
votū castitatis. vt nō. ſpa. in. c. carissimus. ō cō
uer. coniuga.

¶ Quid de illo qui post votū simplex iurauit ali 6
cui de eā accipieñ. ℟. agat penitentiā de iuramē
to q; nō valet. c. rursus. q cle. vel vo. Similiter
nō tenet votuz simplex post iuramētū p̄stitū de ꝛ
bendo ſm Jo. ⁊ Bof. nisi sit de religione itrā
da. q; pōt intrare religionē. c. cōmissū ō spon.

¶ Utz habens votū castitatis querēs an tene/ 7
at matrimoniū si cōtrahat fit ei respondēdū. ℟.
quidā dicūt q; nō. q; si dicat q; sic. dabit ei causaz
peccandi. si dixerit q; nō mentietur. Alij aūt di/
cunt q; pōt respondere q; tenebit. q; ⁊ papa hoc
facit. Ego vero credo q; pōt rñdere q; tenebit.
dūmodo talit er grauet factū q; nō sit iputandum
rñdenti. sed ei qui ex bono malū accipit. si postea
contrahat. marie quādo videt q; votū nō seruat
q; nō video quō ñ possim dicē facere volenti oio
maius malū q; potius illo dimisso faciat minus.
xiij. di. nerui. cum similibus.

Impedimentum sextuz dicitur cō
sanguinitas que ē vinculū p̄sonaꝝ ab eodē stipite ascendentiū uel
descēdentiū carnali, ꝓpagatōe ꝛctū ꝛz Jo. in sū
ma. co ti. Dec cōsanguinitas bz tres lineas ſm
cōiter doc. vna ascendentiū altera descendentiū.
tertia collateraliū. A prima qlcz trahit originē si
cut pr̄. ⁊ auus proauus. attauus. tc̄. ⁊ idē dic de
matre. auia tc̄. Jn ſa ꝓpetuaꝝ mēoria ⁊ genus.
vt ē filius. nepos. pnepos. abnepos. ⁊ sic filr. fi
lia. neptis tc̄. Tertia respicit illos. qui nec ipsi a
nobis. nec nos ab ipsis traxim⁹ originē. tñ ab eo
dē sanguine sūt ꝓpagati. vt duo frēs ⁊ eoꝝ filij q
patrueles dicūtur. ⁊ filij p̄fatoꝝ. ⁊ idē i feminis.
hec ꝓbantur. xxxv. q. iiij. c. i. ⁊ per totū. ff. ō gra.

l.i.t.l.iur.consultus. Hz ēt hec consanguinitas gradū q describitur sic. Brad⁹ē habitudo distātiū psonaꝝ. qua cognoscit quota generatois distantia due psone distant iter se. t colligitur in.c. lfis. t.c. quod dilectio. de ꝓsan. t affi. ſꝺcto cui⁹ itelligentia nō. iiij. regulas. ſꝺ. ima q aliter cōputat grad⁹ collateraliū in linea de iure canōico. Aliter de iure ciuili. Nā duo frēs siue frater t sor faciūt vnū gradū de iure canonico. ſz de iure ciuili faciūt duos. t iō in mr̄imonio attendim⁹ ad ius canonicū. Nō. hui⁹ diuersitatis reddit. xxxv q. v. in. c. ad sedē. t ibi vide. Scōa regula q psona addita psone p carnis ꝓpagationē i linea ascēdentiū vel descendentiū addit gradū dēpto stipite q iō demitur. q. filius est de sanguie pris t mr̄is vnde nō sit descensus p duos gradus: sed mūp vnū de pre ad filiū: vel ecōuerso. Nō q. fit vn⁹ nō est numer⁹. sed p̄incipiū numeri. sic hic. Itē si qs vult facere vnā fenestram regritur necessario due colūne. sed si alia vult addere sufficit vna sola. sic in ꝓposito. Terna regula ē q i linea trāspersali toto gradu psone descendentes a stipite distant iter se quoto distant a stipite. vnde nepos ex vno filio. t ꝓnepos ex altero filio distant a se in ſo gradu ex vna pte. t in tertio gradu ex altera pte. Quarta regula ē. q. qñ psone distant inequaliter a stipite dz cōputari fm gradū magis remotū a stipite. vt quātū ille remotior distat a stipite. tm̄ itelligaⁿ inter se distare vt. c. vl. de ꝓsan. t affi. nt. Et si ꝓsuetudo esset in patria q cōputatio inciperet a, ppinquōi. illa esset seruāda ꝓpter scandalū. vt in. c. qō dilectio. de ꝓsan. t affi. Nō credo, rerū in ſbendo. sed in ſcto tene vt dixi q. a remotiori dz fieri nisi fm. i. dicā in impedimēto. xvij.

¶ Sed quero vsqz ad quē gradū ꝓsanguinitatis impeditur mr̄imoniū. ſ. q. de dictamine legis nature impeditur mr̄imoniū filij cū matre t filie cū patre. Deū. ij. relinquet homo pr̄em t mr̄em t adherebit vxori. sed magis ē ſ ius naturale q filius habeat mr̄em in tali turpitudine vt subiectaz t, ppterea pbs. viij. de aīalibus narrat de camelo q cū cooperuisset matrē post cognoscens iterfecit ingeniatorē. Sil iter de equo q cuz ꝓcubuisset cū matre coopta. discopertā cognoscens, piecit se de alto t interfecit se. Ex dictamine legis diuine ꝓhibentur mr̄imonialiter copulari ꝓsanguinei i primo gradu t ſo in linea inequali ꝓsanguinitatis t affinitatis vt pz leui. xvij. Ex statuto legis ecclesiastice, phibetur matrimoniū vsqz ad quartū gradū iclusiue. c. nō dz. de ꝓsan. t affi. Hec ex Ricar. in. iiij. di. xl. Vnde contrabentes ifra tales gradus nulla longinquitate annoꝝ defendunt̄ gn fint incestuosi. d. c. nō dz. Quidam hāc ꝓhibitioem vsqz ad quartum gradum dicunt verā in collateralibus. sed in descendētibus tenēt q est ꝓpetua, phibitio. Nō q. maior reuerentia dēbetur pentibus remotis qz ꝓpinqs t huius opinionis ē Ricar. vbi. s. ſꝺc. Hu. Ho. t Azo. i. l. nemini. C. de nup. Sz ego credo cū Bef. q. nō sit, phibitio etiam in talibus nisi vsqz ad quartum gradum. q. cum. d. c. nō dz loquatur indistincte de ꝓsanguinitate nec nos distinguere ꝺbem⁹

¶ Quid si duo ſbant simul quorum vnus distat a stipite quinto gradu vel sexto. alter primo vel secundo. ſ. q. mr̄imoniū tenet. t qz⁹is hoſt. dicat ſ̄m si alter sit in secundo vel tertio. sed nō si sit in primo. q. vna caro cenſetur cū stipite. tamen hoc non teneo. nec alius doctor hoc tenet. t ideo tene q. tenet matrimoniū. vt etiā tenet Hir. Ex quo ꝓclude q. ipetrans dispensationē a papa vt posſit ſbere in tertio vel quarto gradu cōsanguinitatis. qz⁹is ex alio latere psona cū qua vult contrahere sit in secūdo. nihilominus valet dispensatio fm ſꝺa. in. c. quod dilectio. de cōsan. t affi. q. quāuis dispensatio contra ius sit stricte interpretanda. tam̄ interpretari pōt fm dispōnem iuris cōis. quod vult vt computatio fiat a gu remotiori. t sic non erit subrepticia talis impetratio. qz⁹is nō sit expſſum q. ex alia parte erant in secūdo gradu coniuncti. A fortiori poterit cuz talibus dispensare ille cui generaliter ꝓcessa ē auctoritas dispensandi in tertio vel quarto gradu. vt pz supra. Dispēsatio. §. ix. Et sic ꝓsuluit Jo. cal. vt recitat. d. Jo. Anto. de sancto georgio. in d. c. quod dilectio.

Impedimentum septimum dicit cognatio spiritualis que quidem est quedam proximitas personarum prouenies ex sacramenti datione vel ad illud tentione. Nam sicut homo per carnalez cognationem accipit esse nature. ita in regeneratione accipit esse gratie. t de hoc habetur. xxx. q. i. omnes. de cognatione spirituali. c. vlt. Vnde si talis cognatio precedit matrimoniū non solum impedit. sed dirimit post contractū. xxx. q. i. c. i. t d cogna. spiritu. c. veniens. Si vero sequitur non dirimit. sed impedit quo ad exactionez debiti carnalis si sine necessitate contrahitur. vt. xxx. q. i. ad limina. t scienter non per errorem. c. si vir. de cogna. spi. altas nō fm Theo. in. iiij. di. xxxij. Ber. vero t rodoñ. in. d. c. si vir. videntur innuere q. scienter sine necessitate contrahens ipsam cognationem spiritualem potest etiam exigere. quia nullo iure inuenitur prohibituz. hoc idē tenet Lar. ibidem. sed tutius est petere dispensationem fm ſꝺa. in. d. c. si vir. t hosti. quia glo.

xxx.q.i.in.c.nosce.ꝛ Jo.An.ꝛ.d.Ant.o.in.d.c.si vir.tenent q̄ non potest exigere.ꝛ cum ipsis tenet.S.Tho.in.iiij.di.xlij.ꝛ potest episcopus dispensare vt exigat fm ſſDe.de pal'.exactus tamen reddere tenetur.

1 ¶ Ex quibus sacramentis contrahitur cognatio spūalis.ſ.q̄ ex tribus solū.ſ.ex baptismo cōfirmatione.ꝛ cathecismo.vt nō.in.iiij.senten.di.iiij.ꝛ habetur in.c.q̄zuis.de cogna.spi.li.vj. Attamen cognatio que contrahitur in cathecismo licet impediat contrahendum: non tamen dirimit contractum de cogna.spi.c.contracto.ꝛ.xxx.q.i.si quis filiastram.ꝛ est clarum per.c.per cathecismum.de cogna.spi.li.vj. Et quid sit cathecismus.vide.ō.cathecismus.

2 ¶ Qualiter computantur gradus in cognatiōe spirituali.ſ.ſſPa.in ſſlica.eo.ti.q̄ non hz gradus.sed habet tres species. ſſPrima dicitur paternitas que est inter regeneratum ꝛ regnāntē siue regnāns ministret sacr̄z siue teneat ad sacr̄z ēt si tenentes sint plures.vt in.c.q̄zuis.eo.ti.li.vj Secunda est compaternitas que est inter regenerantem ministrantem vel tenentem.seu tenentes ad sacramentum ꝛ genitores regenerati ꝛ ministrans vel tenentes si sunt coniugati ꝛ consumauerunt matrimonium transmittunt hanc compaternitatem etiam ad vxorem siue vir. ita q̄ vxor cognita vel vir efficitur compater genitorum legati ab altero eorum.eodem ti.Martinus.ꝛ li.vj.eo.ti.c.nec dum.ꝛ xxx.q.iiij.si quis.secus si vxor non esset cognita.xxx.q.iiij.post vxoris. Jdeo successiue quis potest habere duas comatres vxores. Tertia species dicitur fraternitas q̄ contrahitur inter regeneratum ꝛ filios regenerantis ministrantis vel tenentis ad sacramentuz xxx.q.iij.pitatium.ꝛ eo.titu.ex litteris.siue sint nati ante hanc compaternitatem siue post:eo.i.c.tua nos. Filij vero quorum neutro ad compaternitatem est deuentum possunt inter se libere contrahere.nisi consuetudo contrarium haberet q̄ scandalum generaret.contractum tamen teneret.vt cōmuni teneatur in.c.virum.eodem ti.nisi esset talis consuetudo de qua.j.dicam que dirimit. Impedimento.xvij.

3 ¶ Utrum filius vxoris ex altero viro sit frater spiritualis filij spiritualis mariti dicte vxoris prius cognite anteq̄z teneret vir eius dictum filiuz ſſ.De.in.c.primo.de cogna.spi.li.vj. Dicit q̄ do.An.tenet q̄ non.quia non reperitur expressum. Jpse vero De.videtur tenere contrarium quod tenendum est ante factuz: sed post tene opinionem primam per rationem de qua in sequenti.ſ.

4 ¶ Utrum pater spiritualis licite possit contrahere cum sorore carnali filij spiritualis.ſ.q̄ fic: ꝛ etiam cum eius filia ꝛ etiam cum filia spirituali filij sui carnalis.quia licet cognatio spūalis a patre in filium transeat non tamen econuerso. Unde non habet ramos ꝛ cum edictum de matrimonio sit prohibitorium.de spon.c.cum apō. xx.q.iij.ſ.si quis.ꝛ.c.se. Jdeo non egredietur personas expressas que in summa sunt.r.in baptismo.ꝛ similiter dicas.r.in confirmatione. vt patet in.c.iij.eo.ti.li.vj.ꝛ per totum titulum decretalium.eo.ti.ꝛ sunt conbinate. Prime sunt inter baptizatum ꝛ leuantem. Secunde inter leuātem ꝛ parentes leuati. Tertie inter baptizatum ꝛ filios leuantis. Quarte inter leuantem ꝛ vxorem prius cognitam leuantis. Quinte inter vxorem prius cognitam leuantis ꝛ parentes leuati.

5 ¶ Sed nunquid extendetur ad filios illegitimos leuantis ad filium leuatum.ſ.ſſAn.in.c.martinus.eo.ti.q̄ sic.fm cōiter doc.tex.est.c.fi.eo.ti.xxx.q.iij.in summa etiam ad spurios.

6 ¶ Nunquid etiam ad filios adoptiuos.ſ.q̄ non tenet glo.in.ſ.quod autem.xxx.q.iij.

7 ¶ An extendatur ad fornicarie cognitam sicut ad vxorem cognitam.ſ.secundus Arch.ꝛ Jo.An.in.c.primo.eo.li.vi.q̄ non.ꝛ dicit ſſPa.in d.c.Martinus.q̄ est communis opinio.ꝛ ideo eam tene quam etiam tenet Ricar.in.iij.di.xxxxij.nec cures de opinione cōtraria.

8 ¶ Queritur an vir ꝛ vxor in matrimonio consumato communicent sibi passiones spirituales sicut actiones.ſ.ſſPa.in.d.c.Martinus.q̄ nō vnde filius ex altero conceptus si teneatur ad baptismum non efficitur leuans ipsum. nisi solum compater illius cuius est filius non alterius.quāuis in matrimonio sit ei coniunctus.xxx.q.iij. si quis ex vno.ꝛ glo.in.c.i.eo.ti.li.vi.

9 ¶ Utrum vir ꝛ mulier qui simul leuauerunt vnum filium possint simul contrahere.ſ.fz Jnno.q̄ sic.ꝛ facit tex.cum glo.xxx.q.iiij.c.fin. Et sic patet q̄ vir ꝛ vxor simul vnum leuare possunt licet nō sit honestum.

10 ¶ Utr nō baptizatus leuans vel baptizans aliquem cōtrahat hāc cognationem.ſ.fm.Richar.vbi.ō.ꝛ Tho.ꝛ ſſDe.q̄ nō.q̄ oium cognationum spiritualium que per sacrm cōtrahūtur ꝛ oium sacrorx baptismi ē fūdamētū.vt i.c.i.ō p. ſſ bap. Bto.tñ i.c.in baptismate ō ꝛſe.di.iiij.tz q̄ licz suscipiens non efficiatur cōpr.fit tñ baptizans q̄zuis nō sit baptizatus. Et placet mihi. q̄ cum non possit dici quin sit pater illius quem baptizauit.ergo erit compater.secus in suscipiente

qz ex quo nō pōt eē pater ſuſcepti. per.d.c. in baptiſmate. ergo nō erit cōpater. Secꝰ in cognatione ſpirituali paſſiua. ſm glo. in.c. primo. xxx.q.i qz ſi quis tenet filiū nō baptizati vel tenens filiuz alicuius baptizati efficitur cōpater patris filij lenati ⁊ alterius cōiugis illius xp̄iani: lz non ſit baptizata. concoꝛ. Alber. Item dic qꝙ baptizatus lz nō cōfirmatus tenens in cōfirmatione nō contrahit cōpaternitatem. vt ſupra. Confirmatio. §. xj.

11 ¶ Vtrum nō tangens ſed ſimulans ſe tangere ⁊ reſpondens cū alijs patrinis efficiatur compater. ff. qꝙ non niſi tangat: vel tenendo dum baptizatur. vel leuando de ſacro fonte: vel tenendo ad confirmationem. hoc ſequitur Jo. An. in regula. qui per alium. de re. iur. li. vi. facit. c. de bijs. ⁊. c. ad limina. xxx. q. i. ⁊ Archi. in. c. primo. eo. ti. li. vi. allegat. c. primum. ⁊. c. omnes. xxx. q. i

12 ¶ Quid ſi teneat ⁊ non reſpondet per hoc intēdens non effici compater. ff. ſecundū Rodoñ. qꝙ nihilominus efficitur. quia reſponſio non eſt de ſubſtantia. ſed tactus ſeu tentio vl leuatio. Et quāuis aliqui teneant qꝙ neceſſario requiruntur verba. alij qꝙ ſaltem ſigna p̄z verbis. vt recitat. Be. in. c. ne dum. eodem ti. li. vi. tu tamen tene qꝙ tactus ⁊ leuatio ſunt ſatis ſigna equipolentia p̄ verbis.

13 ¶ Quid ſi non tangit puerum ſed linteum ſolū in quo puer eſt involutus. ff. Archi. in. c. quāuis de cogna. ſpi. li. vi. qꝙ nihilominus contrahitur cōpaternitas ſm Hugo. Idē tenet Jo. an. ⁊ nō Archi. zo. q. iij. c. ſi. ⁊ ſatis videtur facere ter. i d. c. quāuis in verbo acceſſerit Pe. de pal'. videtur tenere qꝙ requiratur tactus.

14 ¶ Vtꝝ iſta cōpaternitas poſſit ꝯhi p, pcuratoꝛē Marſili⁹. ⁊. Lar. vt recitat Pa. i. c. veniēs. e. ti. tenēt qꝙ ſic. Jo. An. ⁊ Arch. vbi. ꝯ. tenent qꝙ nō. Sed mihi placet opinio Pa. vt añ ꝯctū mri moniū teneaꝫ qꝙ ibi ē cognatio ſpūalis poſt ꝯctū tenēda ē alia opinio. ſ. qꝙ nō ꝯhaꝫ. Et ideꝫ dic in vniuerſitate an poſſit ꝯhere fil'r hāc cognationē p, pcuratoꝛē qꝙ ante factū ſic vt ſinguli de vniuerſitate ſint cōpatres. qz diſpō cōcepta in vniuerſitate reſoluit vt cōcernat ſingulos de ipa ſi actus nō cadit in vniuerſitate vt res nō pereat. facē ter. in. c. ſi ſnia. de ſen. excō. li. vj. ⁊ glo. i. c. romana in. §. i vniuerſitatē. de ſen. excō. li. vj. ſed poſt factū tene cū ff ede. cōſilio. xv. qꝙ nō pōt ꝯbi. qz nō habet aiaz ⁊ nō ē baptizata.

15 ¶ Sed nunqd pcuratoꝛ erit ipe cōpater in caſu quo nō poſſit ꝯhi p, pcuratoꝛē. ff. Jo. An. vbi ſupra tenet qꝙ ſic. qz licet nō itenderet obligari: tñ qz re iteruenit. ⁊ iō ēt extra qđ agit naſcit obligatio. vt. l. ſi is q. in fi. ff. como. Sed ꝯtū tenet ff ede. cōſilio. xv. ⁊ eā Vioꝛē credit Pa. in. d. c. veniēs. facit qđ nō. Pe. de anch. q dicit qꝙ tenēs filiū alteriꝰ quē credebat filiū vniꝰ cū quo itēdebat cōp̄nitatē ꝯhere nō ꝯhit cōpaternitatē cū nō ſit filiꝰ illius. Et iō dic ante ꝯctū verū qđ dicit Jo. An. ⁊ poſt ꝯctū verā opinionē ff ede.

¶ Vtꝝ baptizās vel cōfirmās efficiat cōpater. ff. olim fuit dubiū. hodie claꝝ. in. c. i. eo. ti. li. vi Vnde qcūqz baptizat: ſiue in neceſſitate ſiue habeat volūtatē ꝯhendi cōpaternitatē ſiue nō: dūmodo baptizet efficitur cōpater: ſiue ſit maſculus ul feia. Nec ob. l. cōſenſu. ⁊. l. in oībus negocijs. ff. de act. ⁊ ob. qz hñt vitatē qñ nihil volūtarie fit ſed hic licet nollit eē cōpater. tamē vult baptizare vel tenere ⁊ iō ꝯhitur. facit. d. l. ſi is q. in fi. qz q vult p̄incipale neceſſario vult ⁊ acceſſoꝛiū. Nec ob. qđ dictū ē de, pcuratoꝛe ſm opi. ff ede. qz, pcuratoꝛ nō tenet noie ſuo ideo nō valz nec p̄incipale nec acceſſoꝛiū. 16

¶ Vtꝝ ſpūales filij poſſint iter ſe ꝯhere. ff. qꝙ ſic ⁊ ēt cū adoptiuis. ut nō. in. c. vnico. ō cog. le. 17

¶ Vtꝝ p̄ poſſit tenere filiū illius q tenuit ſuum l ff. Pa. in. c. ſuper. c. ti. qꝙ ſic. qz nō ē, phibitū. 18

¶ Vtꝝ epūs poſſit diſpēſare vt ſint plures q teneant ad baptiſmū vel cōfirmationē. ff. qꝙ ſic ſ3 dñicū de ſancto Beoꝛgio. in. d. c. quāuis. 19

¶ Sed nūqd peccēt plures tenētes. puta duo l' tres ſine epi diſpenſatōe. ff. ſi ſm moꝛē patrie cōiter tenēt videt excuſari a peccato ſm Jo. an. ⁊ Archi. in. d. c. quāuis. 20

¶ Quid de baptizato in domo p neceſſitatē vel alio reſpectu. ⁊ poſtea i eccleſia ſoleniter. ff. Tā cre. tenet vt recitat glo. lxviij. di. §. qđ vero. qꝙ ſi qs miles baptizaret. miles ſuſcipit ſacrm. aliter nō fieret iniuria ſaro de cōſc. di. iij. oſtēdit. hoc idē vr tenere glo. in. c. ij. de apoſta. Sed tu tene cū glo. in. d. §. quod Vo qꝙ nō ēverū. qz nō ip̄imitur nouꝰ caracter. Et ſic tenēdo cōclude qꝙ ſolū cōpaternitas ꝯhetur p illos qui tenuerūt i domo ⁊ nō p alios q tenuerūt in eccleſia: niſi forte illa que ꝯhitur p catheciſmū ſi in domo nō fuit catheticizatus. ſed hec vt dixi nō dirimit matrimoniū poſt cōtractū. 21

Impedimentum octauū dicit cognatio legalis

que ē, ppinquitas pſonaꝝ ex adoptione, puerōs.

¶ Quot ſunt eius ſpēs. ff. tres. Vna eſt quaſi deſcendentiū. que eſt iter adoptātē ⁊ filiā adoptatā. vt in. c. vnico. de cogna. le. Secunda ſpēs eſt quaſi collateraliū q̄ ē iter liberos naturales adoptātis q ſūt in eiꝰ ptāte. ⁊ adoptatū. l. q in adoptionē. ff. de adop. Itē iter duos filios. filioꝝ adoptiuoꝝ ſm glo. in. d. c. vnico. iſti. de nup. §. ſpēſ 1

aūt. Tertia spēs ē quasi affinitas que ē inter adoptātū ⁊ vxorē adoptantis ⁊ ecōuerso iter vxorē adoptati ⁊ adoptantē. sed nō inter patrē adoptātē ⁊ matrē adoptati. sm Tho. ⁊ Ilde.

2 ¶ Vtr hec cognatio legalis impediat matrimoniū ꝯhendū ⁊ dirimat ꝯctū. ff. sm Hugo. ⁊ Ric ar. in. iiij. di. xlij. Jo. de ligna. ⁊ glo. ⁊ Ilde. in c. vnico. de cogna. le. q; sic. q; dicit adoptione durante nuptie non possunt inter eos cōsistere. ad idē in. c. i. ⁊ in. c. per adoptiōem. xxx. q. iij. Jo. An. ⁊ Specu. tenēt q; nō dirimat. licet impediat. Aduerte tamē q; in p̄ia spēs ⁊ tertia semp impedit/ unt. sed secūda nō: nisi ad tps idest ꝯz diu fūt in eiusdem patris ptāte. sed ea soluta vel morte vel emancipatione filij adoptiui vel naturalis vl alio modo quo adoptio habet solui nō p̄stat impedimentū. hoc patet insti. de nup. §. i. iſ. ⁊. iij. ⁊ eo. ti. c. vnico. ⁊. xxx. q. iij. ita diligere debet homo.

3 ¶ Vtrū cognatio legalis trāseat ad nepotē. s. filiꝰ filij adoptiui. ff. q; sic. nec tñ hec cognatio hz gradus. q; i eodē gradu attīnet pr̄ filio ⁊ nepoti.

4 ¶ Vtrū filiꝰ q nō trāsit in potestatē patris ado/ptantis possit cōtrahere cū filia naturali adoptantis que ē in eiꝰ ptāte. vel ecōuerso. ff. Hug. xxx. q. iij. in p̄in. Host. ⁊ Inno. tenēt q; sic. sed sm Ilde. in. d. c. vnico. ⁊ glo. in. d. §. quod autem. ⁊ cōiter doc. tenēt q; licet nō trāseant in ptātē adoptantis. tñ impeditur ne contrahere possit cū natu/rali. q; per adoptionē acq̄rūtur quedā iura que p emancipationē dissoluuntur. l. pe. C. de adop. ⁊ ius canonicū idistincte tenet. ⁊ logtur de adoptato nō de arrogato. Jō idem ius. ⁊ sic pz q; etiā filiꝰ illegitimus qui nō ē in ptāte patris nō potest contrahere cum filia adoptiua patris.

5 ¶ Vtr filiꝰ naturalis arrogātis possīt ꝯhere cū filia filie adoptiue. ff. q; sic q; cū mulier nemi nē habeat in sua potestate eius filia nō pōt transfire in ptātē arrogatoris matris. ⁊ ideo nulla cognatio iest inter eos. ff. de adop. l. si pater. Secus ē ē in filia filij arrogati q̄ in eiꝰ potestate erat quando fuit arrogatus q; contrahere non posset cū ea sm Hosti.

6 ¶ Vtr filij adoptiui possīt ꝯhere inter se. ff. q; sic: sicut nō. Hugo. xxx. q. iij. ita diligere. sed Hostiē. non admittit in arrogatis q̄z diu sunt in potestate adoptantis. sed in adoptiuis sic.

Impedimentum ix. dicitur crimis nam quedā sunt cria q̄ impediūt mr̄imoniū ꝯhendū de rigore iuris sed nō dirimūt cōtractū. Et sex. nō. in gl. c. q pr̄e sbyterū. de pe. ⁊ re. ⁊ ij. gl. xxx. q. ij. in. §. de penitētibus Ilde primū est incestus de quo dic. vt. s. Incestus. Secundū vxoricidiū. Tertiū raptus spō se alterius. Quartū leuatio, ppij filij malitiose facta de sacro fōte. Quintū p̄sbyticidiū. Sextū acceptio monial' in vxorē. Septimū de solēniter penitentiꝫ. sed tñ eps posset dispensare rōe inuētutis xxx. q. ij. antiqui. Sz tu dic q; sufficit licētia ppij sacerdotis. imo de cōsuetudine nō suaf iste rigor vt petaf dispensatio sm Ray. ⁊ Rodoñ. Vnde Jo. i. c. i adolescētia. xxx. q. ij. tenet q; iuuenis in cestuosus sine dispensatiōe pōt cōtrahere. sed nō senex. ⁊ tutius tñ est petere dispensatōz quāuis ēt nō esset cōdēnandus si non peteret. de quo dic vt. s. Incestꝰ. §. iij. ⁊. iiij.

¶ Que sunt crimina que impediūt contrahen̄ ⁊ 1
dirimūt cōtractū. ff. q; sūt duo. primū. cū quis viuente vxore, ppria cōtraxit p verba de p̄sēti cuz alia: vel ecōuerso vxor cū alio vel fidē de cōtrahēdo dedit. ⁊ ad qlibet istorū secutū sit adulteriuz. vt i. c. fi. de eo q dixit quā pol. p adul. xxxi. q. i. relatū. Aduerte q; ad hoc qō qlibet istorū sit impedimentū requirit. p̄mo q; vter qz sciat q; alter corū hz cōiugē. q; si cū ignorante aliqs cōtraheret posset esse matrimoniū iter eos pꝰ morte vxoris p̄ie vt est casus i. c. i. e. ti. Dō limitat Ilde. ibidē si super iducta fuit ignorans toto tpe vite vxoris. ⁊ dicit ignorās quādiu nō habuit certitudinez vel p babilē opinionē. vt i. c. iquisitioi. de sen. exco. al' si certiorata d vita p̄ie vxoris p̄mitteret se cognosci nō posset iter eos eē mr̄imoniū. d. c. fi. ⁊ sequūtur cōit doc. ⁊ idē dic p oia qñ data fide sequit ad ulteriū. q; parificant. d. c. fi. Secūdo requirit q; sit fides data de ea accipiēda vel eā de facto acceperit in vxorē. q; si fides data nō fuisset de ea accipienda in vxorē nō esset impedimentū. Et aduerte q; aliqui volūt. vt ponit Ric. i. iiij. di. xxv. q; si solū nude, p̄misit q; nō erit impedimentū. sed oz sit fides data vel iuramentū interposituz. sed magis credo q; ēt er nuda, p̄missiōe oriat istud impedimentū: maxime ante factū. Tertio requirit q; pꝰ mr̄imōiū ꝯctū vl fidē datā sc̄f adulteriū. q; solū adulteriū sine cōtractu vel datōe fidei nō inducit illud impedimentū. nec cōtractio seu datio fidei sine adulterio. vt. c. significasti eo. tit. xxxi q. i. c. i. Quarto requirit q; matrimoniū primū esset validū. q; si p̄ma vxor nō erat legitima non erit impedimentū. vt in. d. c. significauit. licet dederit fidē cum adultero. ⁊ sufficit q; primū mr̄imonium sit contractum per verba de p̄senti. licet nō sit consummatum. ⁊ etiam si esset separatum quo ad thorum. vt in. c. significauit. ⁊. c. ex litteraz. eo. ti.

¶ Sed quid si quis dedit fidem vni mulieri vi/ 2
uente propria: sine copula tamen. ⁊ postea mortua vxore accepit tertiā. Et ista ītia viuēte cognouit illam cui dederat fidem primo. ff. sm. Jo. an

in.c.fi qs.eo.ti.q nō poterit mortua tertia eā habere vroꝛē.qꝛ constāte legitimo mr̄imonio ōdit fidē ⁊ cognouit nec mr̄imoniū iter mediū hz remouere ipedimētū. ℣ facit.c.in scripturis. viij.q.i.⁊.l.singularia.ff.si cer.pe. Sz Baspar calderini tenet ℣riū.⁊ segtur ℣an.in.d.c.si qs.qꝛ ipsum vr̄ recessisse a fide illi data.⁊ p ꝯsequēs nunc reputur solū adulteriū qō nō hz ipedire.d.c.significasti.⁊ hec tenēda post factū sed ante illa. Jo.an.

3 ¶ Utrū ℣bens cū vna de facto viuente eꝰ vroꝛe qua mortua ℣bit cū tertia licite possit stare cuz ea.ℛ.fm glo.que cōiter placet doctoribus.in.c.i.eo.ti.q fic si cū ista tertia mortua prima vroꝛe ℣rit anteq̄z ꝯsentiret tacite vel exp̄sse cū illa quaz ō facto tenebat.qꝛ mr̄imoniū nullū erat.licet etiā illa cēt ignorans viuente prima: tū anteq̄z cū alia ℣bat cōpellendus est cum ea ℣bere si ignorabat cum hr̄e vroꝛē.sed ipsa nō ⁊ si cū pluribus iscijs ℣rerat locꝰ erit gratificationi fm Jo.

4 ¶ ℣pone q qdam pmittit fidem Berte q si sibi ℣sentiet post mortē sue vroꝛis accipiet in vroꝛē illā quā sibi consanguinea Berte cōsulet que ℣sanguinea cōsulit q accipiat Bertā. ℛ. scōm Asteñ.q si talis Berta vel ille q pmisit pbabiliter credebat q ℣suleret de berta.sic nō poterit cē mr̄imoniū iter eos.qꝛ cēt in fraudē. Si tū q fidē dedit aut Berta.hoc nō extimabāt: sed de alia q̄ ipsi Berte cēt grata ⁊ huiusmodi: sic poterit eaz Bertā hr̄e post mortē sue vroꝛis fm consilium eius consanguinee.

5 ¶ Scōm crimē ē cuz quis machinatus ē i mortē alicuius ut possit in vix vel vroꝛē alterum hr̄e ℣po cui⁹ intelligentia.aduerte pꝛio q si adulteriū ñ iteruenit oz q ābo.s.vroratus ⁊ illa quaz vult hr̄e in vroꝛē sint machinati i mortē alterius ⁊ q mors seq̄tur cū effectu. Aliter si vnus solū machinatus fuisset mortē cū effectu alterius nō cēt ipedimentū qn illū hr̄e posset ꝓpter quē habendum mortē alteri⁹ pcuranit. vt nō. Jo.an.⁊ sequitur ℣da.in.c.sup hoc.co.ti.licet doc. varie loquanť in.c.i.de cōuer.infide. Si ℣po adulteriū iteruēit sufficit machinatio vnius tm̄ cū effectu vt sit ist̄ō i pedimēt̄ū. ℣ facit.c.fi quis viuēte.xxxj.q.i.⁊ sic intellige.d.c.super hoc. Sed si effectus homicidij nō interuenit.machinatio ēt cum adulterio non iducit istud ipedimentum. vt nō. Jo. A.in.d.c. super hoc.

6 ¶ Sed pone q iter fecit alteꝛ sed nō ea intentōe vt alteꝛ hr̄et in coniugem sed ob cām aliam. ℛ. q ipedimentū istud nō erit fm Ber.⁊ Hosti.i d.c.super hoc. Jdē dic ut supra per omnia si homicidium mandauit vel consuluit ⁊ sequutū est.

¶ Quid si ratum habuit.ℛ.q si nō sit opatus aligd vt occideret ratihabitio nō iducit istud ipedimētū.sine sit factū homicidiū noie suo.sine nō fm glo.in.c.si quis viuente.xxxj.q.i.⁊ gl.in.c.i.de conuer.infi. Bicē.⁊ Jo.An.⁊ ℣da.in.d.c.i.qꝛ edictū de mr̄imonio ē ꝓhibitorium.c. cuz apud.de spon. 7

¶ Quid si alter coꝛ q machinat: sunt sit in fidelis.ℛ.q nihilominus cōuersus nō p poterit eam habere.pro qua habenda vix eius occidit.ar.d.c.primi.de conuer.infide. 8

¶ Quid si habēs vroꝛem cōmittit adulterium cū berta ⁊ sibi dicit: si nō haberē vroꝛē accipez te in vroꝛe.postea interficit vroꝛē. nō tamē co,ppposito vt Bertā accipiat.ℛ. Baspar.calde.⁊ recitat do. An.de sancto Georgio.in.d.c.sup hoc. q poterit bertā accipe in vroꝛē qꝛ nec hic ē fidei datio p verba ꝑmissa.nec homicidium fecit co,ꝑposito: nec adulteriū cū dicta machinatione. Sed Lar.ipsum reprobat: dicēdo q nō teneret matrimoniū cum dicta berta.qꝛ nō attenditur quando adulteriū iteruenit.an machinatio iteruenerit ex ꝓpposito habendi eam an non. Et istud tene ante factū.sed post factū tenerem opinionem Lalde. que est verioꝛ de iure. 9

Impedimentum decimum dicit cultus dispitas

Nam nullus fidelis siue baptizatus potest contrahere cū non baptizata ēt si sit cathecumina nec simpliciter nec sub condītōe conuertendi ad fidē ⁊ si ℣bit matrimoniū nullū ē.xxviij.q.i.c.caue.⁊ c.cū nō oz.⁊ ibi nō. Hugo. sponsalia vero sub ꝓditione si conuertať bene valent. Vnde q̄zuis non baptizatus crederet omnes articulos fidei. tamē mr̄imoniū contractum cum tali a baptizato non tenet. vt.d.c.caue.

¶ Vtr matrimoniū possit cē inter ifideles.ℛ. q sic. vt pz.in.c.gaudemus.de diuoz. vnde si infideles ꝓuertantur possunt stare i matrimonio ℣cto fm ritus coꝛ nisi fuerit ℣ctum in gradibus diuina lege prohibitis.de qbus habes.ō. Impedimentum.vj. Dicit tū ℣de.in.iij.di.xxxix. q posset cē q coꝛ matrimoniū nō esset contra legē nature nec diuinā.⁊ tū nō teneret.puta qꝛ esset ℣ctū ℣ coꝛ statuta ipm annullantia. qꝛ si nihil pūt talia statuta contra matrimoniū in quātuz sacramentum est possunt tamē i quātum est fedus humanum sicut solum ē in ifidelibus ⁊ ideo si conuertēntur tales oporteret q denuo contraheret. quod nota pro limitatione.d.c.gaudemus. 1

¶ Vtr mr̄imonium ifidelium excuset actuz cō iugalem.ℛ.fm sanctum Bona.in.iij.di.xxxix. q sic quo ad culpam ⁊ ꝑnam si affectio il-

bidinosa non ĩueniat non tñ aegrũt palmam q; nulla datur eis gr̃a ꝓpter defectum fidei.

3 ¶ Vtr̃ ifidelis cõuertẽs se ad fidẽ possit vxore dimissa aliã fidelẽ accipere. ff. Ioã. in. c. q̃sto de diuor. q; eo ipo q; alter coniugũ nõ vult cohabitare fideli cõuerso. vel si vult cohabitare nõ sine iniuria creatoris vel sine peccato dissoluitur matrimoniũ in ifidelitate ꝟctum ⁊ põt ꝟbere cũ alia fideli. nec oz iudex statuat tp̃us. sed sufficit clare ꝑpendat q; nõ vult ei cohabitare ſm Ioã. in. c. gaudemus. de diuor. Si vo vult cohabitare sine eius iductione ad malũ uel sine in peccato sic nõ põt cum alia ꝟbere ifideli viuente. sed non tenetur cohabitare cũ ea si nõ vult cõuerti. xxviij. q. ij. si infidelis. Mõ. Rica. in. iiij. di. xxxix. Si tamen anteq̃z aliã accipiat per verba de p̃senti cõuertatur illa que prius erat obstinata tenetur eaz accipere nec aliaz poterit ducere vt notant. cõiter theo. i. iiij. di. xxxix.

4 ¶ Quid si infidelis hẽat plures vxores. ff. q; illa cũ qua primo cõtraxit eius erit ⁊ si sil' duas accepisset sic nulla erit ei⁹ vxor. nisi vna illarum baptisset ipedimentũ quo eã accipere nõ potuisset. quia tunc alia esset eius vxor.

5 ¶ Quid de vxore que repudiata alteri nupsit. ff. q; vir nõ poterit ei obicere fornicationem sed tenetur si vult ei cohabitare sine peccato eã accipẽ si vlt vxorẽ hr̃e aut saltẽ ꝓtinẽ. d. c. gaudem⁹ i gl.

6 ¶ Vtrũ vir cõuersus possit intrare religionem vxore volente ei cohabitare. ff. q; sic ſm hugo. i d. c. si infidelis. Si vero cõuersionis ei⁹ sit aliq̃ spes nõ dz intrare ſm sanctum Tho. in. iiij. di. xxix. q; si non est spes ꝓuersionis p̃t intrare pri⁹ vxore requisita de cõuersione.

7 ¶ Vtr̃ vno ꝓiugum ad ifidelitatẽ reuerso dissoluatur mr̃imoniũ ꝟctum iter ifideles. ff. q; nõ c. q̃suit. de diuor. vnde Inno. i. c. q̃sto. ꝺ diuor. dicit q; sacr̃m fidei. i. baptismus ratum efficit cõiugij sacramẽtum.

8 ¶ Quid si fidelis ꝟbat cum heretica vel sismatica. ff. q; tenet mr̃imoniũ ſm cõiter Theo. i. iiij. di. xxxix.

9 ¶ Vtr̃ mulier cõuersa ad fidẽ gaudeat priuilegio dotũ. in. l. assiduis. C. qui po. in pig. ba. ff. Ioã. in. c. pe. de diuor. q; sic. allegat multa.

10 ¶ Quem dz sequi. ples ifidelis. ff. si ẽ adult⁹ sequatur quẽ voluerit. si ãt minor cũ salus eius dependeat a pentibus dz sequi fidelem vt ꝓbatur i. c. ex litteris. de cõuer. infide.

Impedimentum vndecimũ dicitur. metus seu coactõis qõ ipedit ⁊ dirimit mr̃imoniũ ex ipo ꝟctum. c. cũ locum. de sponsa. Sciẽdum tñ q; duplex ẽ coactio. de qua. in. l. i. ff. qõ met⁹ cã. s. absoluta p vim. vt puta. cum quis capitur. ligat ⁊ hec nõ põt cadere in ꝓsensũ sed bñ in copulã carnalẽ vnde in casu quo copula faceret matrimoniuz sic coacta copula nõ facit. ar. l. distin. pbiteros de spon. veniẽs el. ij. xxxi. q. ij. c. i. ⁊. ij. Qued am est coactio conditionalis. s. coactõ per metũ vñ si metus sit iustus vt ille qui põt cadere in cõstantẽ. s. mulierẽ quo ad mulieres quas minor met⁹ excusat vt nõ. gl. in. d. c. cũ locũ vel virũ quo ad viros. Ideo tex. in. c. cõsultationi de spõ. ꝓpter hoc dicit metus q; possit cadere in ꝓstantẽ. sic mr̃imonium tali metu cõtractũ ipo iure ẽ nullũ. vt tenet glo. in. c. veniẽs el primo de spon. ⁊ cõiter doc. secus si ꝓtrahat ex minori metu q; sic ꝓtractũ tenet ⁊ de hoc vide ⁊ dic vt. ſ. Metus. §. vij. ⁊. viij.

¶ Quid si ratificet ꝑ sequentẽ consensuz tacituz 1
mr̃imonium metu ꝟctum. ff. q; mr̃imonium erit verum si alter pseuerat in pristino cõsensu libero q; lz consẽsus tacitus p se nõ sufficiat ad mr̃imonium ꝟbendum sufficit tñ cum expressione exteriori q̃ pcessit ſm Rica. in. iiij. di. xxix. qõ notabis

¶ Quid si mr̃imonium metu ꝟctum confirmet 2
iuramento. ff. magis ꝓbabilit ſm Rica. in. iiij. di. xxix. q; nõ tenet. q; qõ nõ est non põt ratificari. ⁊ de hoc dic vt. §. Iuramentum. v. §. ix.

¶ Vtrum ꝑ culpã sequentẽ ratificet. ff. q; nõ ni 3
si cõsentiat in mr̃imonium lz p̃sumat cõsensisse si non reclamat si potest ſm Ioã. in. iiij. di. xxix.

¶ Quid si metus mortis carceris: ⁊ huiusmodi 4
qui possunt cadere in constantem non inferatur persone que habet ꝟbere sed eius filijs vel filiab⁹ ff. q; nihilominus reddit matrimoniuz nullum ſm Ricar. vbi. s. Nam idem iudiciuz fit de metu qui infertur persone ꝓprie cum eo qui infert persone filij ⁊ vxoris ⁊ huiusmodi.

Impedimentum xij. dicitur ordinis. vnde aduerte q; si quis post susceptionem ordinis sacri. s. sacerdotij diaconi aut subdiaconi contrahit matrimonium dirimitur. vt in. c. vnico. de voto. lib. vi. ⁊ est excommunicatus ipso facto. vt in cle. cos de consan. ⁊ affi. Si vero contrahit post susceptionem minoz ordinum non dirimitur. sed i officiis nõ ministrãt si sunt clerici occidentales. ⁊ beneficia nõ assequuntur ⁊ ideo ordo sacer impedit ⁊ dirimit. non sacer solum impedit.

¶ Sed quid si sacer ordo superueniat mr̃imoꝺio 1
iam ꝓtracto nunqd dirimit. ff. dic vt. ſ. mr̃imonium. iiij. §. viij. cum sequentibus.

Impedimentum xiij. dicitur ligaminis. s. cum qo alteri coniugi est ligatus.

¶ Vtr alligatus alteri per sponsalia possit cum alera contrahere. vide sponsalia. §. xxiij.

2 ¶ Vtr obligatus mrimonialiter alteri possit cũ alia ꝯbere. ℟. q nõ t is q noie suo nõ iussu eiꝰ i cuius ẽ ptate: vel noie eius quã hz in ptate bina spõsalia ꝯcrit: vel binas nuptias fit ifamis ipso iure. l. i. in fi. ff. de his qui nõ. infa. t efficit biga mus hz qõ diri. s. Bigamia t dz ieiunare p. xl. dies in pane t aqua qõ vocãt carenã. s. quadragesimã sic dictã: q caret cibis. t. vij. sequẽtibus annis penitere. c. accepisti. de spon. duoꝝ.

3 ¶ Vtr ex dispensatõe pape post matrimoniũ ꝯ cũ possit quis alteri nubere. ℟. q si mrimoniuz nõ est cõsumatũ papa põt dispensare vt nõ. in. c. ex publico. de cõuer. cõiuga. Vnde dicit Host. vnũ mirabile qõ recitat ℣a. in. d. c. ex publico. q papa ex consensu vtriusqz sponsi põt ex ptate absoluta dissoluere mrimoniũ nõ cõsumatũ nulla alia cã subsistente. sed de ptate ordinata nõ potest sine causa t cũ hoc dicto Ho. transeũt cõiter doc. Si vo matrimoniũ ẽ consumatũ inter fideles sic papa nõ potest dispẽsare q cũ matrimõiũ cõsumatũ cõsistat in facto nõ põt hri p ifecto. xxx ij. q. ij. si paul⁹. l. in bello. §. factẽ. ff. de captiuis.

4 ¶ Vtr mulier credens virũ mortuũ possit ꝯbere cũ alio. ℟. q si verisil'r presumitur de eiꝰ morte sic cõtrahere põt hz aliquos. vt nõ. in. c. frequenter. vt lite nõ cõtestata. sed tu dic q oz bẽat certũ nunciuz de morte viri de spon. in ptia. de secũ. nup. c. dñis. nisi velis dicere q satis ẽ certificata qñ hz violentas suspitões post expectationẽ aliq lẽ. Et aduerte q vnus testis sufficit. vt i. d. c. in ptia. Excusatur ẽt ab adulterio qñ ꝓbabiliter credidit mortuũ vir t cũ alio ꝯrit. xxxiij. q. i. t. ij cũ p bellicã an ãt possit exigere debitũ vel reddere dic vt. s. iiij. Impedimto. §. viij.

5 ¶ Quid si qs credẽs vxorẽ viuere suã que tamen mortua ẽ cõtrahit cũ alia. ℟. q mrimoniũ est ex quo nõ viuit fm rodoñ. Hugo. tñ in. d. c. cuz p bellicam. dicit q si credebat hoc sibi licere ẽt viuente sua erit matrimõiuz. si modo ꝓia mortua ẽ. Si vero nõ credebat licere sic matrimoniũ nõ erit q nõ maritali affectu sed adulterio ei coniungitur nisi postq̃z scit q est mortua ei cõiungatur maritali affectu ꝓseuerante alia pte in effectu maritali alias nõ t ẽ verius.

Impedimentum xiiij. dicitur publice honesta iustitia que ẽ ꝓpingtas ex sponsalibꝰ. ꝓueniens robur ex institutõe ecclie trahẽs ꝓpter eiusdẽ ecclesie honestatẽ. vnde ipedit t dirimit tã matrimonia q̃z ẽt sponsalia seq̃ntia nõ ꝓcedẽtia. vt i. c. ex sponsalibus. de spõ. li. vj. Et ista publica honestas iustitie cũ sit qõdam filꝛ affinitati ideo vsq̃ ipedit fm illos gradus fm quos affinitas ipedit vsq̃ ad q̃rtũ gradũ incluſiue. de quibus dicetur. §. xv. Impedimẽto.

¶ Quot sũt spẽs publice honestatis iustitie. ℟. 1
q olim duc. quaꝝ ꝓia q̃ cõtrahebatur ex his nup. puta. ℣Petrus vxorẽ hẽbat. quo mortuo eiꝰ vr. accepit aliũ virz de quo habuit filiũ vel filiã talis ꝓles cũ nullo cõsanguineo ℣Petri poterat ꝯbere sed hodie sublata ẽ. per. c. nõ debet. de consan. t affi. Alia que hodie habet locũ. ẽ q̃ ꝯbitur ex spõsalibꝰ de futuro vel ex matrimonio de ꝓsenti non dũ cõsumato fm ℣a. in. c. sponsã. de spon. Vn de nullꝰ cõsanguineus sponsi põt accipe talẽ spõsã vsq̃z ad quartũ gradũ icluſiue nec ecõuerso. c. Inuenis. t. c. ad audiẽtiã. de spon. t si accipit si erit eius vxor q̃ diruitur.

¶ Quid regrit vt sponsalia iducant ꝓfatũ ipe- 2
dimẽtũ. ℟. q qnq̃z. ℣Prio q sint contracta a maioribꝰ septẽnio ter. ẽ in. d. c. ex sponsalibus: t ut dicit ℣a. in. c. Inuenis vbi regritur etas certa respectu discretionis nõ põt ꝓueniri. vt patet i etate ad confectionẽ testamti. vt in. l. qua etate. ff. de testa. t idẽ nõ. in. c. puberes. de despõ. impu. Jõ oz cõpleuerit ꝯbẽtes. siue ꝓ qbꝰ ꝯbut. vij. ãnos

¶ Sz nũqd si maior ꝯbit cũ minori septẽnio. ꝓ 3
xima tamẽ septẽnio. oritur publice honestatis iustitia. ℟. q nõ fm ℣a. in. c. iuuenis. de spon. t in. c. fraternitati. de eo qui cognouit cõsanguineam vxo. sue. t ibi ex defectu consensus. vt in. d. c. ex sponsalibus.

¶ ℣Pone q talis maior cohabitauit cũ minori 4
septẽnio desponsata t itero ueniat extraordinaria polutio: vl'sit dubiũ. an eã tẽptauit. ℟. fm ℣a. vbi. s. q ex quadã eqtate oritꝛ publice honestatis iustitia. sed tamẽ nullo iure ꝓbatur.

¶ Scõm qõ regritur vt iducaꝛ istud ipedimen- 5
tũ ẽ q nõ sint cõtracta sub cõditione. Mã ante cõditois euentũ nõ oritꝛ istud ipedimẽtũ. vnde posset cõtrahere cũ aliquo cõsãguineo sponsi añ conditois euentũ.

¶ Quid si qs cõtrahit cum aliqua cũ ista condi- 6
tione. si deo placuerit t postea iuenitur eius affinis. vel aliud ipedimẽtũ hñs quo cũ ea cõtrahere nõ põt de iure. ℟. q nõ oritur publice honestatis iustitia: q fuerũt ꝯditõalia: t iõ potit ꝯbeꝛ cũ eiꝰ ꝯsãguinea. nec ob. q dicta ꝯditio subintelligebaꝛ ẽt si ñ fuisset apposita. q si nõ apponeret exꝑsse nihil nominẽt pura. hz exꝑsse apposita faciũt ꝯditionalia. fm Ho. i. c. ad audiẽtiã. ℴ spõ. t Jo. and. d. c. ex spõsalibꝰ vbi qõ diri. s. iij. ipedimto. §. i.

¶ Quid si apponatur aliqua conditio que ha- 7
betur ꝓ non adiecta. vt. s. patuit. iij. impedi-

mento. ſ. nihilominus ſpōſalia pura erūt ⁊ oriē
tur iſtud ipedimētū. vt i. c. vlt. de cōdi. appo.

8 ¶ Tertiū quod requiritur vt ſit iſtud ipedimen
tū. oportet q ſpōſalia ſint certa: q in icertā perſo
nam nō iferatur cōſenſus nec oritur iſtud ipedimē
tum.

9 ¶ Quartū oportet q nō defecerit conſenſus. un
de ꝓſanguineus furioſi ꝓtinue pōt eius ſpōſam
ducere quā in amētia deſpōſauit cū cōſenſus de
fecerit. c. dilectus. de ſpon. xxxij. q. vij. neq;. Li
mitat hoc ¶De. de pal. ⁊ bene verū q̄ defecer cō
ſenſus ē apparens vt in pueris ⁊ amētibus. ſec⁹
eſſet q̄ ē latens: ſicut in illo qui cōtrahit nō ani
mo cōtrahēdi. ſed deciptēdi q; tūc oriē iſtō ipedi
mentū. q; eccleſia iſtituit iſtud ipedimentū ꝓpter
appētā honeſtatis. ⁊ iō ipedit q; de ītētōe nō pōt
ꝓbari ꝓbrāt p Vice. Archi. ⁊ Jo. An. ⁊ Jmo.
⁊ Be. i. c. vnico. de ſpō. li. vj. q tenēt q̄ loco con
trahēs ſi d loco apte cōſtat nō iducit publica ho
neſtas. ergo ſi nō cōſtaret iducerētur.

10 ¶ Quintū q nō ſint cōtracta poſt matrimoniuz
vel ſpōſalia ꝓius facta. q; ſi qs cōtraxiſſet matri
moniū vel ſpōſalia. ⁊ poſt viuēte ꝓia ſpōſa con
traheret cū aliqua eius cōſanguinea. nō dirimen
tur ſpōſalia ꝓcedētia. d. c. ex ſpōſalibus.

11 ¶ Quid ſi ſpōſalia cōtrahentes habuerit tp̄s ō
bitū ⁊ fuerit pure cōtracta ⁊ cū certa ꝑſona ⁊ cum
cōſenſu. ſed tñ fuerūt nulla de iure. puta cum af
fine. vel cum religioſo. vel in ſacris. aut cum ma
leficiato. ⁊ huiuſmodi. ſ. q nihilominus oritur
publice honeſtatis iuſticia: quia in matrimonio
attenditur potius honeſtas. l. ſemper. ff. de ritu
nup. Nec ob. q nulla oriatur obligatio. ſed be
ne publica honeſtas q̄ impedit matrimoniū con
trahendū ⁊ dirimit cōtractū.

12 ¶ Sed qd ſi minores ſeptēnio cōtractis ſpōſali
bus ꝑſeuerāt vocantes ſe ſponſū ⁊ ſpōſam. vel ſi
mˢ tacēt. vel ſe inuicem oſculātur uſq; poſt ſeptē
niū. ⁊ ex hoc manifeſte apparet eos perſeuerare
in cadē uolūtate. ſ. q ſi ex talibus ſignis mani
feſte apparet q ꝑſeuerāt i eadē uolūtate poſt ſep
tēniū cōpletū oritur publice honeſtatis iuſticia ut
no. in. d. c. ex ſpōſalibus. Alias ſi nō manifeſte
apparet. licet ꝓdurēt in eodē, ꝓpoſito non oritur
iſtud ipedimētū ut colligitur ex. d. c. ex ſpōſalib⁹

Impedimentum

xv. ē affinitatis que quidem affi
nitas ē ꝓximitas ꝑſonaꝝ ex copula carnali. pro
ueniēs omni parentela carens. unde affinitas me
diāte cōſanguinitate ⁊ carnali cōmixtione ꝓpagat
ideo cōſanguinitatē imitatur. Sed i hoc differt. q;
ꝑſona cōiūcta ſiue addita alicui ꝑſone. ꝓ. ꝓpaga
tōem ſit ꝓticeps eiuſdē nature licet idifferēti gra
du. vnde nō mutat genus attīnētie. ſ. tñ gradū.
ſed perſona addita ſiue cōiūcta ꝑ copulā carnalē
alicui ꝑſone nō ſit ꝓticeps eiuſdē nature. ſ; quaſi
cōiūgitur ab extrinſeco. vñ cōiungitur alio genē
cōiunctionis ſed i eodē gradu. Et ideo ꝑſona cō
iūcta per carnis copulaz ſanguini alteri⁹ iducit
primū genus affinitatis. perſona Vo addita ꝑ co
pulā ꝑſone que primū iducit genus facit ſcōm ge
nus. ⁊ perſona addita ſecunde iducit tertiū gen⁹
Vbi gratia vxor fratris mei ē mihi affinis in pri
mo genere ⁊ in eodē gradu quo frater meus ⁊ re
liqs cōſanguineis meis in eodē gradu quo ſunt
mihi ⁊ in primo genere. Alia ꝑſona que nō ē mi
hi cōſāguinea: nec affinis aliūde ſi cōiūgatur cuz
ꝑfata vxore fratris mei: erit mihi affinis in ſcōo
genere ⁊ cōſanguineis meis. ⁊ in eodē gradu q̄
ſumus fratri meo. Tertia Vo ꝑſona aliunde.
nec cōſanguinea: nec affinis: ſi cōiūgatur ſecūde
ꝑſone cōiūcte vxori fratris mei erit mihi i tertio
genere affinitatis ⁊ cōſanguineis meis. ita nō. i
c. nō debet. de cōſan. ⁊ affi.

¶ Quomodo ipedit affinitas matrionū. ſ. q 1
ſi ꝑ ſponſaliā ipedit ꝓtrahendū ⁊ dirimit ꝓtractū in
ꝓmo genere tñ hodie: ⁊ vſq; ad quartū gradū i
cluſiue. vt in. d. c. nō debet. licz olim ipediret ēt in
ſcōo ⁊ tertio genere. vt. xxxv. q. iij. per totū. Vñ
ꝑſona cognita carnaliter ab aliquo cōſāguico nō
poterit ꝓtrahere cū aliquo de illa cōſanguinitate
qui nō diſtat vltra quartū gradū ab eo cōſāgui
neo qui eā cognouit. ⁊ ecōtrario. Et ſi ꝓtrahit ñ
tenet matrimoniū. ⁊ in linea recta itelligitur ꝓbi
bitū in infinitū ſm vnam opinionem quā nō teneo
vt. ſ. dixi. ipedimentū. vj. ꝯ. i.

¶ Quid ſi affinitas ſupueniat matrionio iaz cō 2
tracto ꝑ verba de ꝓſenti licz nō cōſumato. ſ. q nō
dirimit cum. vt in. c. i. de conſan. ⁊ affi. ⁊ ille per
quem ꝓtracta ē affinitas nō poteſt petere debitū
ſine peccato mortali. ſed bñ tenetur reddere vere
vel iterꝑtatiue petēti. ¶De. de pal. tz q ſi matrio
niū nō eſt cōſumatū. q nec etiā reddere pōt ſine
mortali peccato. q; poteſt religionē itrare. Sed
hoc nō credo. q; poſſit nō tñ tenetur itrare.

¶ Sed nūquid epiſcopus poterit diſpēſare cum 3
tali vt etiam exigere poſſit ſine peccato. ſ. vt. ſ.
Jnceſtus. ꝯ. v.

¶ Vtz remaneat affinitas poſt mortē ꝑſone co 4
gnite. ſ. q ſic. q; ē vinculū ꝓpetuū.

¶ Vtz coitus fornicari⁹ cauſet affinitatē. ſ. q 5
ſic: q; per oēm coituz ordinatū ad carnis propa
gationē per quē cōſāguinitas cōtrahi poſſit con
trahitur affinitas. nō autem per coitum extra vas
vel ſodomiticū. ⁊ huiuſmodi. xxxv. q. iij. extraor
dinaria. ⁊ de eo qui cogno. cōſā. vx. ſuc. c. frater

nitatis .t. xxxv. q.x. fraternitatis. Bof. tamē tē net absurdū ꝺbi affinitatē ꝑ fornicariū coitū etiaꝫ ordinatū ad gnārōem. t ideo tenet q ñ ꝺbitur ni si ex primitate, ꝓueniens ex nuptijs. vt pꝫ. i. l. ñ facile. §. sciendū. ff. ꝺ gradibus. Sed ꝺzū cōiter tenet t sic serua. Et ille. §. sciendū. loquitur ꝺ affinitate per quam deferī hereditas ad aliquem.

6 ¶ Quid si clauſtꝝ pudoris itrauit sed semen nō emisit. ſ. q affinitas non ꝺbitur. Et si mulier sola emisisset: §ꝫ q̄zuis clauſtrū ñ itret. sed tū semen si intus mittit ꝺbitur affinitas q pōt fieri gnātio sicut fit i balneo: vel i demonibus succubis t incubis.

7 ¶ Quid si vir itrās clauſtꝝ emittit semen t nō mulier. ſ. ꝑa. in. c. fraternitatis. de eo qui cognō. conſan. vr. ſuc. Inno. ibidem tenet q non ꝺbitur affinitas: sed q oꝫ simul emittāt tā vir q̄ꝫ mulier. Idem tenet Ho. i sū. t Hugo. i. d c. ex traordinaria. sed ipe ꝑa. dicit q Ho. i. d. c. fr̄nitatis. dicit q sufficit q vir emittat i clauſtro pudoris. licet mulier ñ emittat: q fm medicos pōt fieri gnātio. Et hoc ſegtur ffede. conſilio .ccxc. Et uſ ſeq ꝑa. t iudicio meo ēt Inno. in. d. c. fr̄nitatis. t Rodo. t ꝑe. de pal. in. iiij. al'r Beata Ygo non potuiſſet effici mater t Ygo. ſi oporteret mulierez ſciare.

Impedimentum ſextūdecimū ꝺr i potentia cocūdi que qdem eſt vitiū animi vel corꝑis uel utriuſq̄ quo qs ipeditur alij carnaliter commiſceri.

1 ¶ Quot ſunt eius ſpēs. ſ. q tres. ꝑdrima dicitur nālis ut frigiditas i viro. Artatio in muliere Et defectus etatis i utro q̄ꝫ. vel altero. Altera ē accītalis que ꝓuenit a cā extrinſeca t accītali. ut caſtratio. Et tertia maleficialis que a demonib⁹ ꝓuenit

2 ¶ Circa frigiditatem t artatōem. dic breuiť q ad hoc vt ipediat matrimoniū contrahendū t dirimat contractum requirī ꝑmo q ꝑceſſerit tale impedimentuꝫ mr̄imonium q: ſi adueniret poſt cōtractum ñ dirimeret. licet eſſet rōabilis cā diſpenſationis fiende ꝑ papam ut alter apt⁹ contraheret cum alio. ſi nundum erat matrimonium conſummatū. ut nō. ꝑa. i. c. ex pte. t i. c. ex publico. de cōuer. coniuga. Et idem dic ꝺ ipotentia accītali fm eundem ꝑa. allegat. c. q ſedem. t. c. conſultationi. de fri. t male. Sedo regrīť q ſit tanta q nullo modo poſſit coire hoc eſt fm ꝑe. de pal. q ſit talis q impediat actum perpetuo ſaltem: q: licet ipediret effectum gnātionis. ſed ñ actum q̄ eſt emiſſio ſeminis i uaſe ñ eēt ipedimentū. tertio q ſit ꝑpetuum ipedimentum ita q nullo medicamine aut remedio poſſit remoueri. q: ſi poſſet ſine piculo mortis remoueri non dirimeret. Hnō. i. c. i. t. ij. xxxiij. q. i. t ꝺ frigi. c. i. t. ij. t quaſi ꝑ totum. Hec facio viz i frigiditate que eſt a nā aut in illa que eſt ꝑ ſenectutez. q: q̄ñ ñ poteſt iuuari ipedit. vt notat Ricar. i. iiij. di. xxxiij. Et eadem rōe dic ꝺ nimia caliditate que coitum ipediret. fm ſanctum Tho. ea. di. Quarto q ſit ignorans cñ ꝺbit ꝺ tali ipotentia. q: fm ꝑe. de pal. q ſcit ſe: uel alium ipotentem t cum accipit ñ poteſt āpli⁹ cum dimittere quo ad vinculum. q: eſt vex mr̄imonium. t hec quattuor dic etiā regri in ipedimento accidentali vt dirimatur.

¶ Sed qd de eo q hz Ygam erectā ſed ñ poteſt 3
emittere ſemen ꝓp ipedimentum nāle vl' accītale. ſ. ꝑa. i. c. i. ꝺ frig. t malefi. glo. tenet q pōt ꝺbere t tenet mr̄imonium. q: poteſt mulierem, ꝓuocare. ſed cōiter tenet ꝺzium. q: ex quo ñ poteſt br̄e actum gnāndi. poteſt mulier dicere ego volo effici mr̄. vt i. d. c. i. in fi. t ſic tene ſi añ ꝓceſſit ꝺctum mr̄imōij tale ipedimētū t ñ ſit remediabile

¶ Vtx mulier, ꝓpter artitudinē ſeꝑata a ꝑmo 4
viro t conuncta ſo que efficitur habilis. ꝑmo ꝓpter vſū ſecundi ſit reſtituēda ꝑmo. ſ. ꝑa. in. c. fraternitatis codē. q ſi ñ poterat ꝺiungi ꝓrio viro antea ſine piculo mortis ꝑ aliquod remedium q ñ reſtituť ſed ſtabit cum ſo. q: in ꝓrio non fuit mr̄imoniuꝫ vt tenet Abbas t ꝑe. t ſegtur Jo. An.. in. d. c. fraternitatis. in fi. qō vex limita q̄ñ apte appet de diſſolutione mēbroꝝ ābox. alias ēt reſtituēda. q: videtur eccleſia decepta. t ſic cōcorda docto.

¶ Circa etatē vero vt nō diri. Etas ad ꝺbendū 5
ſponſalia ē ſeptē ānox ꝓpletox. vt i n. c. ex ſponſalibus. de ſpon. li. vj. Sed in mr̄imonio requirī q vir hēat completuꝫ xiiij. annuꝫ. t mulier. xij. vt in. c. pubēs. t. c. continebatur. de deſponſa. ipube. Vnde ſi añ illud tꝑus contrahať ñ erit matrimoniuꝫ ſed ſponſalia. c. vnico. de deſpon. ipube. lib. vi. Et hoc vex niſi malitia ſuppleret etatē. t tunc ē fm Tancre. t Hoſti. c. de illis. el ſecundo. de deſpon. ipube. quando ſe inuicē cognouerunt. aliter non. Sed tu dic, cum Jo. an. q ſufficit q ſint expti copulā carnis ſi non inuicē ſaltē cum alijs. Vnde exponī illud malitia. i. vigor nālis. ſeu potentia cocundi ſupplet etatē. qō patet in. d. c. ꝺ illis ibi potuerunt cōiungi. Et iura que dicunt q matrimoniuꝫ tenet. ſi ſunt ꝓximi pubertati. licet doc. in hoc ſit diuerſa interꝑtatio. Tū tu hec intellige cum Hoſtiē. in ſum. q ē ꝓxima etati quando ē viri potēs quod per experientiā poteſt ſciri. ꝺ. c. puberes. t. c. a nobis. de deſponſati. ipube. Vnde glo. in ſum. xx. q. i. refert. Bř. dicentē q puer nouē annox reddi-

dit nutricē pregnantez. Et Alber. in quarto. dicit se vidisse puellā nouē annoꝝ concepisse: ꝛ in decimo peperisse

6 ¶ Sed quid si puer pubes ꝛ habilis etate ad cō trahendum contrahit: ꝛ est impotens ad cōcumdum. ff. glo. tenet q matrimonium non est validum. in. c. puberes. ꝛ sequitur ibi Ioa. de de sponsa. impube. Quia qui habere actum generandi non potest non dicitur pubes. ergo assimilatur impuberi. ꝛ facit istud. c. puberes. in fi. Doctores tamen cōiter tenent q non separabitur. sed expectabitur tēpus plene pubertatis. scilicet decēocto annoꝝ. l. ītē mella. ff. de alim. ꝛ ciba. le. ꝛ hec est humanior ꝛ verior: q ex quo ipe dimtuꝫ non est perpetuū non restat qn fit matrimoniū. aliter infirmus impotēs nunc ad cocumdum non posset contrahere. quod falsum est. ꝛ ideo erit matrimonium. sed si in. xviij. non poterit iudicabitur ipedimtum perpetuum. ꝛ sic dissoluetur.

7 ¶ Sed nunquid peccāt qui ꝯbunt mrimonium añ debitā etatē. ff. fm Ioa. de. de pal. in. iiij. q sic mortaliter si fine iusta cā ꝛ licētia epi ꝯbunt. q ꝯ phibitionē. c. ij. de despon. impu.

8 ¶ Sed pone q minor septennio fuit cognita a sponso maiore. xiij. ff. Jo. de deo q erit matrimonium. sed Ioa. in dicto. c. continebāt tenet q non erit quantuncunqꝫ fuerit cognita qꝛ non hꝫ consensum aptuꝫ ad matrimonium ꝯbenduꝫ nisi eēt multum discreta ꝛ doli capax.

9 ¶ Pone q dicti impuberes q post septēnium ꝯxerunt mr̄. monium qđ iuris interptatione sunt sponsalia. vt in. c. vnico. de despon. impu. li. vi. p seuerant vsqꝫ ad plenā pubertatē ꝛ in pubertate interuenerunt oscula ꝛ āplexus. ꝛ dona. nunqd erit mr̄imonium. ff. q si interuenit copula: ter. ē clarus. in. d. c. vnico. q sic efficitur matrimonium. Si vero copula non interuenit neqꝫ consensus exp̄ssus post pubertatē. sic opi. ē diuersa. Jnno. tenet q ñ efficit p quoscunqꝫ alios actus eē copulā uel nisum ad eā. Hosti. Yo fuit variꝰ in c. attestationes. ꝺ ꝺspon. ipu. ꝛ in. c. ad id ꝺ spō. Archi. in. d. c. vnico post multas opi. videē concludere q ñ sit matrimonium nisi interueniat ulꝫ nouꝰ consēsus exp̄ssus: vel copula. vel traductio ad domum. ꝛ h vt seq Alanus. Vicē. ꝛ Bof. in. c. lras. ꝺ despon. impu. Ioa. in. c. fi. ꝺ spon. tenet q p oscula iocalia. ꝛ āplexus ꝛ huiusmodi. signa efficitur matrimonium. allegat glo. ꝛ Jo. An. in. d. c. vnico. Ray. tenet q si qñ ꝯxerunt ñ intendebant ꝯbeē mr̄imonium. sic ñ erit nec matrimonium nec sponsalia. Matrimonium quia etas impediebat sponsalia qꝛ hoc non intēdebāt. nec Yba ad hoc possunt referri. ꝛ sic aduenīente pubertate ēt si sequatur copula non erit matrimonium nec uexꝝ nec p̄sumptum. Si Yo qñ contrarerunt intendebant contrahō. si nō ut agebant. saltē quantum valere poterat. sic erunt sponsalia ꝛ nō inducēt matrimoniū. nisi aut per copulam. aut per consensum euidenter expressum. ꝛ sic intelligit tex. ꝺ. c. vnici. Ego Yo saluo meliori iudicio iuxta illud. l. claudꝰ felix. in fi. ff. q po. in pi. ba. dico q ad hec ut sponsalia efficiāt mrimonium vexꝝ oꝝ interueniat nouꝰ consensus in matrimonium exp̄ssus cuꝫ aliqbus signis uniuocis ꝺ ē q talia signa nō possūt fieri legitime. nec solent fieri. nisi cuꝫ vxore in legitimo mr̄imonio cō iuncta. Jstud cōiter sequunt theologi. in. iiij. ꝺi. xxviij. patet in ar. per. l. minorē. ff. de ritu nup. ꝛ per. ꝺ. c. attestationes. ꝛ quod ibi nō. ꝛ ideo si post pubertatē āboꝝ nouum consensum habuerunt oñsum per aliquod signuꝫ quod solummodo coniugibus exhiberi solet: sic indubitanē mr̄imoniuꝫ efficitur. Si Yo nouum talem consensum in pubertate non habuerunt. sed simpliciter perseuerauerunt in tali opinione p̄ma nihil ꝺ nouo determinantes. tunc reduco doc. ad concordiam. Et dico q si interceſſerunt actus q non solēt fieri nisi cum vxore vt traductio ad domuꝫ. habitatio mutua seoꝝsum. ꝛ huiusmodi. sic talia signa faciunt mr̄imonium p̄sumptum. Et sic intelligo ꝛ limito dictū glo. Yo. ꝛ Ioa. ac cc croꝝ. Si āt signa exhibita post pubertatē sūt signa que ēt spōsis ꝺ futuro exhibēbitur. ut in aliqbus locis oscula ꝛ āplexus ꝛ huiusmodi. sic nō faciūt mr̄imonium nec, vexꝝ nec p̄sūptū. qꝛ hoc nō, pbat eē quod ab hoc cōtigit abesse. l. neqꝫ natales. C. de pba. c. ij. de transla. prela. ꝛ sic intelligo Jnno. cū ceteris. Jstā concordiā videtur tenere. ꝺo. An. in d. c. attestatōes. ꝛ de illis ultimis nō loqtur. d. c. vnicū. qđ patet in Ybo cōstiterit euidenter. nec glo. ibidē si benc pōderet qꝛ dicit se amplexebāt ñ simpliciter. sed addit ut cōuges.

¶ Circa Yo impedimtū naturale vel accidēta- 10
le est sciendū fm. Ioa. in. c. i. de frig. ꝛ malefi. q quando nō potest per aspectū probari sēper ꝺbet ad minus habitare per triēniū anteꝫ matrimoniū dissoluatur. vt in. c. fi. codē. Secus in impedimto quod potest per aspectū probari. ut in. d. c. fraternitatis. Vel per iuramtū propriū cū septima manu propinquoꝝ. ut in capitu. lauda. bilē eo. ti. qꝛ statū pōt dirimi.

¶ Quid ꝺ spadone vtroque testiculo. ff. q/ 11
dam tenent q non dirimitur. quia sēdm. Auicenam potest erigere virgam ꝛ semen emittere. licet non possit generare. Sed secūdū Ioa.

in.e.quod sedē.de fri.ꝛ male.doc.cōit tenēt q; ñ potest ꝓtrahere: ꝛ sic nō tenet matrionium ꝛ diri mitur: secus si cēt castrat⁹ tñ vno testiculo.ꝛ sic potest intelligi tex.ꝛ glo.in.l.si serua.§.si spado ni.ff.de iure do.vide glo.i.c.bij q.xxxij.q.vij. Sed ego tenco q; ex quo hz actū generādi q; tenz matrimōiū licet ñ habeat effectū.vt.s̄.dictū est. aliter steriles nō posset ꝓtrahere.quod falsū est. ꝛ fm hoc limita glosas predictas.

12 ¶ Circa Vo maleficiatos. Aduerte q; aliquan do quis ē maleficiatus respectu oium.ꝛ sic ꝓtra here ñ pōt.ꝛ si ꝓtrahit post primū mr̄imōiū ꝓtra ctum ꝛ ꝓiūgitur cū secūda redire tenet ad ꝑmaz q; patet: q; ipedimētum nō erat perpetuū.ꝛ ideo primū matrimōiū fuit firmū. Si aūt sit maleficia tus respectu vni⁹ persone.sic nō restituetur quā uis cognoscat secūdam.q; primū matrimoniū fu it nullū ꝛ secūduz fuit validū.

13 ¶ Sed nūquid indicabitur ipedimētum ppetu um quod remoueri posset per aliquod maleficiū. ℟.fm s̄actum Bona.in.iiij.di.xxxiiij.ꝛ s̄actuz Tho.cadē di.q; sic.quia ñ potest homo per ma leficiū inuocare demōes pro aliquo casu.

14 ¶ Si queratur de abhominatōe.vtrum impe/ dit matrimōiū tenet s̄actus Tho.vbi.s̄.q; ē idez indiciū quod de maleficio cū sit causa extrinseca ꝛ accidētalis. Et hoc intellige q̄n ex tali abhomina/ tōe i Imagiatiua fātasia aut extimatiua ꝓcipitur talis horor q; nullo mō pōt habere actum gene/ rādi cum tali.

15 ¶ Sed qd si inueniatur aliq⁹ qui vellet destruer maleficiū cuz alio maleficio.vide.ſ.Superstitio §.xiij.

16 ¶ Quero qd si dubiū sit.an tale ipedimētū im potētie cocūdi p̄cesserit matrimoniū ꝓtractum per verba de p̄nti an ñ.℟.Sda.in.d.c.fraterni/ tatis q; ꝑsumetur p̄cessisse ex quo nūq; potuit co/ gnoscere.facit i ar.l.iij.C.de edi.edic. Et ꝺ idez sequitur Ricar.i.iiij.di.xxxiiij.q; debemus pre sumere q; sicut p̄cessit ꝓsumatōem ita ꝛ ꝓtractōez Nam ex futuro ꝑsumitur cē preteritū.vt nō.i.c. scribam eisdē.de presump.ꝛ sic doc.magis vidē tur i hanc opionem iclinari.ꝛ plz mihi.lz glo.in s̄ima.xxxiil.q.i.dicat q; presumēdū ē subsecutuz Nec ob.c.lz ex quadam in fi.de testi.vbi dicit q; i dubio ꝑ matrimōio ē presumēduz.q; dic̄ Sda. vbi.s̄.q; est verū q̄n matr̄moniū potest haber̄ su um effectuz.s.cuitationē fornicatōis vel bonum prolis. Et hāc mirabilē limitatiōem tenet etiam

Impedimentum decimūseptimū no fm aliquos di/

Impedimentum decimūseptimū fm aliquos di/

citur cōsuetudinis vel statuti.pro cuius intelligen tia queritur.

¶ Vtrū ꝓsuetudo possit cōtra matrimoniū. ℟. 1
fm Sda.i.c.super eo.de cognatōe spuali.q; aut ꝓsuetudo habilitat.als ihabiles per ius canōicū vt puta q; ꝓtrahatur i.ij.vel.iij.gradu ꝓsangui/ nitatis.ꝛ huiusmodi.ꝛ sic nō valet.vt probatur i.d.c.super eo.fm verā significatōem iuncto.c. quod super his.de ꝓsan.ꝛ affi.ꝛ hoc tenet Ho/ sti.quasi sit irrōabilis. Ex quo ifero q; ꝓsuetudo nō approbata a papa nō potest tollere ipedimen tum publice honestatis cū ꝓsuetudo nō valeat cō tra honestatem ecclesie.c.cū decorē.de vi.ꝛ ho. cle. Aut ꝓsuetudo solū inhabilitat alias habiles. vt i filijs duop̄ compat̄ per quop̄ neut̄ vētuz est ad cognationē spiritualē.ꝛ tūc valet vt nō cō trahat. Facit.V.ita q;.ꝛ.V.cet̄.d.c.sup eo. ꝛ.d.c.olim.de cle.ꝓiuga. Aut ꝓsuetudo nō solū ihabilitat vt ñ ꝓtrahatur.sed ēt habet vt dissolua tur ad temp⁹: ꝛ sic valet: vt voluit Inno.q; pec cauerunt ꝓtenēdo consuetudinē patrie.xxx.q.v aliter. Aut taliter ihabilitat.q; si fuerit ꝓtractum hz vt dissoluat i perpetuum.ꝛ tunc si est approba ta per papam saltē tacite sic valet vt pbatur i.d.c. super eo.fm lecturā Hosti. Sed si nō apparet ō approbatione pape.tunc nō valet fm Hosti.in d.c.sup eo.ꝛ ꝓpterea dicit casuz prefati.c.nō ex tendēdum. Sz Sda.tenet ꝓrarium. vbi cuz de ꝓsuetudine ꝓcurrit scādalum: quia sicut papa po test ius diuinuz iterpretari ꝛ addere ꝛ diminuere vt nō. Inno.in.c.que i ecclesiaꝝ.de consti. Ita ꝛ ꝓsuetudo.vt tenet idem Inno.i.c.fi.de ꝓsue. ꝛ hoc etiam sentit glo.magna in.d.c.super eo.q̄ uult q; ubi esset consuetudo q; nō contraherentur i quintum gradum si ex ꝓtractu gnārēt scādalum non valz mr̄imonium.q; ut dictuz ē. Consuetu do ꝓtinēs i se scādalum ex pteritōe potest ihabili tare alias habiles.sec⁹ si a ꝓncipio nullum fuisz ipedimētuz.q; tūc scādaluz supueniens ñ potest dissoluere q; pp scādalum non ē recedēdū a veri tate iuris diuini.c.ij.de no.ope.nun.ꝛ i regula q scādalizauerit.ō re.iur. Sz.d.An.d.Butri. d.c.sup eo.limitat sic. Dō aut ꝓsuetudo hz con/ cursum iuris antiq et tunc dirimet i perpetuum. itē ueniēte scandalo.nisi ita dirimatur. Si uero non habet concursum iuris.ꝛ tunc si a nouo iure approbet ul̄a papa sil̄iter dirimet.q; si ñ hz ꝓcur suz iuris ār q ul̄ nouo vl̄ approbationē pape tunc non potest creare nouum impedimētum ad diri mendum in perpetuum.ꝛ hoc ē uerissimum.ꝛ dictum Sda.intellige de consuetudine generali quam papa scit ꝛ approbat non de particulari.ni si fm di.do.Anto.

2 ¶ Quid ñ consuetudo mariti ⁊ vxoris sit diuersa. R. Ioa. in. c. i. de spon. Aut consuetudo disponit super solẽnitate ꝯtrahendi. ⁊ debet obseruari consuetudo patrie vbi matrimoniũ ꝯtrahit: etiaꝫ si ambo essent peregrini vel forenses. q̃ nõ cẽt violanda ꝓsuetudo patrie cũ scandalo alioꝝ. vt in. c. que contra. viij. di. ⁊. l. si frigidus. ff. de cuic. ⁊. l ij. C. quẽadmodũ testa. aperiañ. Aut ꝓsuetudo disponit super executione vel alijs seruãdis post ꝯctum: ⁊ dꝫ attendi cõsuetudo domicilij ipsi⁹ mariti. l. fi. §. idẽ rescripserũt. ff. ad munici. Vnde si consuetudo est domicilij mariti q̃ maritus lucretur certam ptem dotis: licet in loco sit alia consuetudo: tamen seruabitur consuetudo domicilij mariti ⁊ lucrabiť. vt est de mente Bar. in. l. exigere. ff. de iudi. vbi tex. cũ glo. ⁊ in. l. cũctos populos. C. de sũ. trí. ⁊ sequitur Bal. in rubrica ff̃ de inuestitura. de re. alie. facta. c. vltimo. Sed limitat Ya̅ nisi error interuenerit. q̃ mulier ignorabat ⁊ contrarit simpliciter fiducia iuris cõmunis. ar. ff. de iuť ⁊ fac. igno. l. regula. ⁊. ff. de ꝓba. l. cũ ꝫ indebito. Alij tenent q̃ si cõtrarit in loco mulieris ille loc⁹ ispiciať. si in loco viri ille attendatur. si in loco tertio cõsuetudo viri obseruetur. q̃ est caput mulieris. de spon. c. i. Sed opinionem Bar. sequitur do. Anto. qui addit q̃ si maritus mutaret domiciliũ post contractũ matrimoniũ q̃ debet attendi consuetudo domicilij ꝛpe cõtractus ⁊ non domicilij vt dissoluiť matrimonium. q̃ debet attendi locus vbi orta fuit obligatio: ⁊ nõ vbi recepit purificationẽ. ⁊ facit tex. in. ca glo. fm intellectũ quẽ sequitur in. l. si vxor. ff. de iudi.

3 ¶ Vtr statutũ patrie valeat circa matrimoniũ R. Ioa. in. c. i. de sponsa. do. Ant. sic distinguit q̃ aut statutũ patrie disponit circa substãtialia matrimonij. puta inualidando matrimoniũ vel psonas. ⁊ sic non valet. Ex quo pꝫ q̃ leges ꝓhibentes matrimoniũ inter tutorẽ ⁊ pupillã. rectorẽ ꝓuincie ⁊ ꝓuincialẽ ⁊ huiusmõi nõ tenẽt. Idẽ dicas si bilitaret inhabiles. de quo vide p. F ede. cõsilio. xxxv. vbi tꝫ q̃ generaliter statuta laicoꝝ circa matrimoniũ sũt nulla. q̃ hec materia nõ est de foro seculari: sed ecclesiastico. vt in. c. tuã. de or. cogni. facit qđ no. Bar. in. l. ticia. ff. so. ma. ⁊ ꝓ doc. in. c. fi. de secũ. nup. Aut statutũ disponit inferendo penã circa substãtialia ipsius: ⁊ inferendo dãnũ: ⁊ sic non valet. vt disputat Jo. an. i. c. statutũ de here. li. vi. Ex quo pꝫ q̃ nõ valet statutũ inferẽs penã ꝓhenti cũ minore. xxv. ãnis. nisi pũtib⁹ agnatis. q̃ intimidať matrimoniũ qđ libe rum debet esse. c. cũ locũ de spo. Baspar tamen de Cal. in. c. ij. de clan. despon. dicit consultũ fuisse q̃ valet statutũ in isto cãu ⁊ simili. Sed Ioa. magis placet opi. Jo. an. ⁊ est magis cõis. ꝺ quo vide in. d. c. i. per do. Jo. Anto. de sancto geor/gio. Q̃ si q̃ statutũ ponit penam auferẽdo lucrũ quod lex secularis attulerat. sic valet fm d. Ant. Sed F ede. vbi. s. ⁊ Ioa. tenent cõtrariũ. Q̃ꝫ statutũ non disponit circa substantialia mr̃imonij: sed circa dependẽtia. puta circa dotem. ⁊ sic valet fm Inno. ar. c. Raynutius ꝺ testa. Q̃ꝫ circa solẽnitates disponit: ⁊ sic valet: ⁊ peccãt nõ seruãtes. Ioa. tꝫ cõtrariũ. q̃ nõ ptinet ad laicos Sed in dic verũ q̃ non valet statutũ in solẽnitatibus. alijs adhibitis in tali contractu: ⁊ maxime que non faciũt ad certitudinẽ matrimonij. ⁊ sic intelligo dictũ Ioa. ⁊ limito Bar. in. l. edicim⁹. C de murile. ⁊ Bal. in. l. i. ff. de iusti. ⁊ iure. qui tenent q̃ suadẽte publica vtilitate lex ciuilis potest penam apponere subditis suis. ⁊ sic per accidẽs erit licitum. s. statuere circa solẽnitates matrimonij. qđ alꝫ nõ esset licitũ. l. grachus. C. ad. l. iul. de adul. quãuis ipsi teneãt generaliter valere penam appositã circa matrimoniũ contrahẽdũ. Et similiter dictum predicti do. Anto. ⁊ dictũ Ioa. erit verum. vt dixi in alijs solẽnitatibus: que nõ faciunt ad honestatem matrimonij: vel eius certitudinem. q̃ sic nõ ligaret.

¶ Sed nũqd p̃dicta habebũt locũ in sponſ. R. 4
fm do. Jo. an. p̃dictꝫ in dicto. c. i. q̃ sic per. l. oꝛõ. ff. de spon. facit tex. in. c. cũ hẽret. de eo qui du. in ma. quam pol. per adul. vbi equipañ matrimonium ⁊ spõsalia. Et hoc vꝛ quo ad dispositionem: sed non quo ad penã. q̃ pena apposita circa matrimonia non habet locũ in spõsalibus. fm glo. cõiter approbatã. in cle. eos in. Ÿ. con/trahere. de cõsan. ⁊ affi. qđ no. bene.

Impedimentum decimũoctauuꝫ dicitur priuationis quando. s. aliquis est surdus mutus ⁊ cecus nam talis non potest contrahere: ⁊ si contrahit ñ tenet: sed dirimitur fm aliquos. Rõ q̃ qui nũq̃ uidit nec audiuit: nec potest scire qđ sit matrimonium: non potest contrahere nec cõsentire i matrimoniũ. Sed istud ego limito ꝓꝫ Io. ⁊ Ioa. i c. cũ apud. de sponsa. verũ si nullo modo põt exprimere consensũ suũ. sed si posset exprimere cõsensũ suũ in contrahendo ꝓ aliqua signa: sic erit matrimoniũ contrahendo. q̃ lꝫ ignoꝛet quid sit matrimoniũ prout sacramẽtũ est: nõ tamen ꝓut est vinculũ quod a iure naturali elicit. quo rõ dicat vt alicui inseparabiliter adhereat ad generationem ꝓcurandã. Difficillimũ tamen est hoc tales posse ostendere per aliq̃ signa. Similiter furiosus priuatus iudicio rõnis non potest contrahere

D

vt no. in. c. dilectus filius de sponsa. nisi hēret in cida interualla: ⁊ tūc cōsēture possz. Idem dic de ebrio.

1 ¶ Nō pro intelligantia omniū p̄dictoꝝ singulare dictū Jo. in. c. si vir. de co. spi. q̄ vbi doc. ⁊ magri per suas gl. matrimoniū solutū: nec ius expressū adducūt si repitur vnus doctor vel magister scribens ꝯ̄riū matrimoniū sustinēs ipse ē sequēdus. ar. c. licet. exquadā de testi. qz ſm eaz tollerabilius est aliquos ꝯ statuta hoium copulatos dimittere simul: qz sic cōiunctos ꝯ statuta dei separe. d. c. licet. Jstud dictū segtur ⁊ recitat pa. i d. c. si vir. Sed limitat dicēs: nisi cōis opi. hēret quasi tex. pro se: ⁊ ꝓpterea exponit id qō dr̄ in. d c. si vir. s. q̄ est sequēdū in hoc quod humanius dicit. i. rōnabilius ⁊ equius. Jdē fere dicit in. c. fi. de sen. ⁊ re. iudi. ⁊ dicit confirmari dictū p̄fatū Jo. per dictū. c. fi. sed limitat nisi opio illius doctoris euidēter esset falsa: vel nisi ꝓbabilibus rōnibus posset conuinci. Addo ⁊ aliā limitatōez ⁊ dico verum p̄fatū dictū qñ matrimonium sustētatū potest hēre suū effectū. Fz q. s. dixi. Matrimoniū tertio impedimēto. xvi. in fi. alz qñ nō pōt hr̄e suū effectū matrimoniū non esset iudicandum pro eo ad dictū vnius ꝯ cōem opinionē.

2 ¶ Vtz papa possit dispensare in oibus impedimētis p̄dictis. ℟. q̄ quedā sūt ipedimēta que remouent cōsensū: sicut est impedimētū tertiū. s. cōditionis: ⁊ quartū. s. erroris psone: ⁊ vndecimū. s. metus seu coactionis: ⁊ decimūoctauū. s. puationis sensus. Uñ sicut papa non potest supplere consensum sine quo nō est matrimoniū: sic nec i ipsis potest dispensare vel ipsa tollere. Alia sunt impedimēta ex statuto ecclesie cuiusmodi est impedimētū primū. s. interdictū ecclesie: ⁊ secūdū. s. feriarum: ⁊ quartū. s. cōditionis fuilis. qz vt matrimoniū ꝯctū cum ancilla a libero non teneat. ⁊ est ex statuto ecclesie ſm Rī. in quarto di. xxxvi. ⁊ Jde. de paſ. Et quintū. s. voti castitatis. ⁊ septimum. s. cognationis spūalis. ⁊ octauū. s. cognationis legalis. ⁊ nonū. s. criminis. ⁊ decimuz. s. disparitatis cultꝰ. ⁊ duodecimū. s. ordis. ⁊ quartūdecimum. s. publice honestatis. ⁊ sertūdecimū. s. impotentie coeundi. Nam posse generare nō est ō substantia matrimonij. aliter senes ñ posset contrahere: quod falsum est. ⁊ ideo est ex statuto ecclesie. Et impedimentū decimūseptimū. s. consuetudinis: ⁊ in istis papa potest dispensare. Similiter dico de impedimento. vi. s. consanguinitatis. ⁊. xiij. s. ligaminis. ⁊. xv. s. affinitatis: quo ad aliqua que in ipsis solum sunt ex statuto ecclesie: sicut est in consanguinitate ⁊ affinitate: vt qs non possit contrahere in secundo gradu, in linea equali. ⁊. iij. ⁊. iiij. ⁊ similiter in impedimento ligaminis quo ad hꝰ ne quis possit contrahere cum alia post matrimoniū contractū cū aliqua ꝑ Vba de p̄ti solū. Et in hoc cōcordāt cōiter doc. qz quo ad votū solēne aliqui tenuerint q̄ papa nō pōt dispensare. sicut Tho. xxij. q. lxxxviij. ⁊ quidā alij Sed tu tene q̄ potest. vt etiā ipse Tho. i. iiij. di. xxxviij. ⁊ Ric. eadē di. ⁊ Henri. de gan. in. v. quolibz q. xxix. ⁊ ē cōis opi. tā theo. qz canonistarum. Alia sunt impedimenta iuris diuini ⁊ legis nature. de quibus hēs. s. Jmpedimētū. vi. §. i. s. ꝯ sanguinitate ⁊ affinitate vsqz ad secūdū gradum in linea inequali. Et in istis vtz papa possit dispensare. sic fuit diuersa opi. canonistaꝝ in. c. litteras de resti. spo. ⁊ in. c. per venerabilez. q fi. sint legi. ⁊ in. c. ꝓpoſuit de cōcess. ꝓben. quibusdam dicentibus q̄ non pōt per. d. c. litteras. Sz tu dic ⁊ tene q̄ lz papa nō possit tollere dicta impedimēta generaliter: tamē in aliquo casu spāli legitima cā subsistēte pōt i dictis ipedimētis ꝯsanguinitatis ⁊ affinitatis dispēsar. vt ēt tz Jo. an. ⁊ recitat ⁊ sequit̄ Jſpa. in. d. c. litteras. de quo vide. ꝯ. papa. §. i. An aūt possit similiter dispensare in impedimento ligaminis in quātū est de iure diuino. s. vt post matrimoniū cōsumatū quis cōtrahat cū altero teneꝝ cōiter q̄ non. ⁊ sic serua indubitanter: quo ad hoc vt quis possit dimittere vxorē vel vxō virū: quo ad vinculum post matrimoniū ꝯsummatum. Similiter ēt quo ad hoc vt vxor possit hēre duos viros: sz quo ad hoc vt vnus vir possit habere duas vxores. credo papā posse dispēsare qñ genus fideliū esset reductū ad pauciſſimos viros de quo dic vt. ꝯ. Jſpapa. §. i.

¶ Sed nūquid ēps similiter poterit dispensare 3
in aliquo p̄dictoꝝ impedimētoꝝ. ℟. q̄ in interdicto ecclesie spāli facto a suo inferiori pōt ⁊ i ipso impedimēto crīs: qñ cria solū ipedīūt matrimoniū ꝯ̄ bēdū. de qbꝰ. s. Jmpedimētū. ix. in pn. Sz i interdicto facto a supiori suo: vel in cribus q̄ ipedimunt ⁊ dirimūt post ꝯctū. de qbus. s. in. d. ix. ipso impedimēto. §. i. ⁊. v. Aut in alijs quibuscūq; ipedimētis mr̄imonij ne ꝯhar̄ nō pōt ēps dispēsare nisi i casibꝰ de qbꝰ. s. Dispēsatio. §. v. Ēpm posse dispensare ꝯ canonē vel cōciliū dictū est.

¶ Quid de illo qui audiuit ꝓpetuū impedimentū 4
forte inter se ⁊ vxorē suā. ℟. ſm Rod. q̄ si audiuit a fide dignis tūt igr̄re. alz ēet affectata ignorantia. ⁊ si ꝯcipiat ꝓbabilē opi. ex dicto tali ñ dz exigere debitū: sz solū reddere donec itelligat ꝯitatē diligēter inquirēdo. Si ꝯo inquirēdo nihil inuenit vel audiuit hoc nō a fide dignis: sic dz deponere ꝯsciam nec peccaret mortaliter si ñ crederet quāuis audierit a fide digno, vtputa a sacerdote

vel cõpatre ⁊ hmõi. q; ñ obligaꝛ cuicũqꝫ credere niſi ꝓbet: ſꝫ ſufficit igrat: ⁊ ſi aliud ñ iuenit non credat.

5 ¶ Nũquid ſacerdos teneaꝛ reuelare ipedimentum. vide. ſ. Cõfeſſio. iiij. §. x.

6 ¶ Vꝛ vxoꝛ teneaꝛ ſeq; vꝛ trãſſerẽtẽ ſe ad aliaz patriã. ff. q; non ſi ꝓbabiliter dubitat de morte ſua: vel q; vellet eaz exponere ad ſcortũ: vel ſi vir vellet ire va gabũdus cũ tũ nõ eẽt qñ ꝺ̃xit. Mã in iſtis caſib⁹ ſi tñ eũ ſeq. al's ſic. ita no. doc. in. c. ó illis de ſpõ. ⁊ in. c. i. de cõiugio lepꝛo.

Matrimonium iiij. quo ad ſe/pabilitatẽ.

vꝛ ſit ſepabile mr̃imoniũ poſtq; ſemel legitime eſt ꝺ̃ctũ ꝑ ꝟba de pñti ⁊ cõſumatuz. ff. q; ó pot itelligi dupl'r. Aut quo ad hoc: vt alter poſſit alteri mr̃imonialiter coplari altero dimiſſo. ⁊ ſic nũqz ẽ ſapabile mr̃imoniũ iter fideles ꝺ̃ctũ ⁊ cõſumatũ. vt pz in. c. gaudem⁹ de diuoꝛ. nec papa poſſet in hoc diſpenſare. vt pz in. c. ex publico. ó ꝺuer. ꝓiu. ſec⁹ i mr̃imonio ꝓſumpto inter fideles ó quo. ſ. Mr̃imoniũ. iij. ipedimẽto. x. Aut quo ad thoꝛ ⁊ cohabitatõnẽ tñ. ⁊ ſic ſepari pot ꝓp. v ſſꝺrio ꝓp adulteriũ. vtputa q; alter fornicatus ẽ xxxij. q. i. dicit dñs ó quo dicit ſ. Debitũ. §. vij Secũdo ꝓp vitiũ ſodomiticuz ſm Hugo. Lau. Jo. cal. do. Anto. ⁊ ſſꝺa. in. c. maritus de adul. q; noie fornicatois itelligiť ois illicit⁹ coit⁹. xxxij q. vij. nõ ſolũ. ⁊. q. iiij. mercetrices. quãuis Inn. in. d. c. marit⁹. ⁊ gl. in. c. oẽs. xxxij. q. vij. teneãt ꝺ̃riũ. ſed ꝑmũ vꝛ verius. q; maioꝛ in hoc fit iniuria mr̃imonio q; in alia pollutõe. Et idẽ poſſ; dici de q̃cũqz alia pollutõe bita cũ alia ꝑſona q̃liter/cũqz q; pot ſepari. ſecus in pollutõe quã qs hẽt ꝑ ſe ipſũ ſolũ ſm Rod. ⁊ gl. in. d. c. oẽs. Tertio ſi alter q̃rit alteꝛ trahere ad aliqđ aliud peccatũ mõtale. ſm gl. i. d. c. oẽs ſactiõcs. ⁊ Inn. i. d. c. maritus. ⁊ in. c. queſiuit de diuoꝛ. ⁊ ſſꝺa. in. d. c. q̃ſiuit. Ad vꝛ itellige ſi aliter cõpeſci nõ poteſt. Quarto pp hereſim. ⁊ ſi anteq; cõuertať intrauerit religionem etiam ſine auctoritate eccleſie ſi redibit ad eũ ſi ꝓuertať poſtea: ſiue hereſis fuerit notoria: ſiue nõ ſm ſſꝺa. in. c. de illa. de diuoꝛ. ſi ó religionẽ ñ itrauit ꝓpellet redire ad eũ ſi conuertať ab hẽſi ſi ſine auctoritate eccl'ie ſe ab eo ſepauit: q; uis alij al'r ſẽtiãt. vt no. pa. i. d. c. ó illa.

1 ¶ Sꝫ nũqd ſilr i ꝑdictis caſib⁹ ſepatio poterit fieri ſine iudicio eccl'ie. ff. q; ſi ꝺlictũ ẽ notoriũ pot ꝓp auctoritate dimittere eã ñ tñ lucrabiť donatione pp nuptias vel dotẽ. ſm Jo. an. i. c. plerũq; de dote poſt diuoꝛ. re. ſi nõ hẽt penes ſe. q; petere nõ poterit. ſꝫ ſi hẽt penes ſe ꝑ exceptionẽ adulterij lucrabiť ꝺ̃ petẽtẽ ſm ſſꝺa. i. d. c. plerũq;

Si vo delictũ non eſt notoriũ: ſic ſolũ ꝺz fieri auctoritate eccleſie quo ad ſepationẽ cohabitatiõis. aliter inſtãte altero ꝓpellet cohabitare: ſed quo ad redditionẽ debiti pot ꝓpria auctoritate denegare. Ex quo ſibi ꝓſtat de delicto alteri⁹. ff. aciũt no. in. d. c. plerũqz. ⁊ in. d. c. gaudemus.

¶ Quo dicẽ notoriũ. vide. ſ. Adulteriũ. §. vũi. 2

¶ Vꝛ ſepati pp ſpũalem fornicationẽ ſint abſoluti a debito reddendo: ſicut ſepati pp fornicationẽ carnalẽ. ff. q; ſic ſm Hoſti. ⁊ ſſꝺa. in. c. q̃ ſiuit de diuoꝛ. Quod itellige quo ad eũ qui ẽ innocens: ſed quo ad eũ qui culpabilis eſt quãtũcũqz ſnia diuoꝛtij ſit lata: ſiue ꝓp fornicationẽ ſpũalez ſiue carnalẽ ſi innocens petit cum ſibi reconciliari ꝺz: ⁊ ipſe teneꝛetur ſibi reddere debitũ. q; qđ faꝛe meo introductũ ẽ nõ debet retoꝛqueri in dãnũ meũ. l. q; fauoꝛe. C. de legi. niſi itraſſet religionẽ: vel ſuſcepiſſet ſacros ordines q; nõ poſſet repetere. nec alter teneret reddẽ. hoc ſeq; Ber. in c. litteris tuis. de diuoꝛ. ⁊ Ho. ibidẽ

¶ Quinto ſepaꝛ ꝓp ſactimoniã. ſſꝺro cuius declaratione plura ſunt quereda. 4 5

¶ Vꝛ ambo coniuges poſſint vouere continẽtiã. ff. q; ſic de cõi cõſenſu: de quo dic vt. ſ. Mr̃imoniũ. iij. ipedimẽto. v. §. v.

¶ Vꝛ alter ſolũ poſſit vouẽ caſtitatẽ ſine ꝓſẽſu alteri⁹. ff. q; ſic in ſuũ ꝓiudiciũ: ſꝫ nõ alteri⁹. vñ poſt votũ exigere nõ poterit ſine peccato mõtali: ſꝫ bñ reddere tñ ť ẽt exigere qñ reddẽt ſe nũnis oneroſũ alteri nõ petẽdo. facit. c. quidã intrauit. ⁊ qđ ibi no. de conuer. coniu. 6

¶ Quid ſi alter conſenſit vt alter voueret ſtatu non mutato. ff. q; conſenticns nihilomin⁹ poterit exigere ſm Jnno. ⁊ ſeq; ſſꝺa. in. c. i. de conuer. ꝓiu. ſi ipſe cõſentiẽs nõ vouit: ⁊ ille q; vouit teneť reddere: ſed nullo mõ exigere. ẽt ſi nõ exigendo eſſet oneroſus alteri. q; concedẽdo licẽtiã in hoc ſibi ꝓiudicauit. 7

¶ Sed nunquid poterunt mutare ſtatum. puta effici religioſi: vel alter ordinari. ff. vt colligo ex ſſꝺa. in. d. c. i. Aut hoc ꝓcedit ex cõmuni cõſenſu Et tũc ſi alter vult effici eps requirit q; vꝛ ꝓpus ſit profeſſa in aliquo monaſterio: etiam ſi non ſit ſuſpecta de incontinentia. vt in. ca. ſane. de conuer. coniuga. Eſt enim ſpeciale hoc. Si vero nõ vult effici epiſcopus: ſed ſubdiaconus. diaconus vel preſbyter: aut religionem intrare tunc poteſt de cõſenſu alterius partis: quãuis altera pars ñ vouerat cõtinẽtiã. facit. c. ſignificauit. ⁊ qđ ibi no. de ꝺuer. ꝓiu. ſꝫ nõ debeat quis ordiari ad ſacros ordines vel recipi ad religionem: niſi vꝛ faciat votum ſimiliter caſtitatis. vt in. c. cum ſis de cõuer. coniuga. 8

9 ¶ Sed pone q̄ cū consensu alterius vir fit fa
ctus religiosus vel sacerdos. nūquid ille qui con
sensū dedit poterit alium repetere. ff. q. i hoc sūt
opiniones. Abbas in. d. c. i. Inno. in. d. c. gdā
tenent q̄ si est iuuenis poterit: ⁊ ad eius petitōē
debet ingressus vel ordinatus reuocari. Cal. te
net q̄ non poterit ipsum repetere: sed bene iplo
rare officiū iudicis: ⁊ iudex ex officio ne adulte
rū ꝓmittat per remanentē in seculo educet alte
rum de monasterio vel ordine: ⁊ coget reddere
debitum. Alij volunt: ⁊ hoc magis mihi placet.
q̄ si ille qui dedit licentiā est iuris consciꝰ q̄ nō
poterit repetere. nec ex officio ei restituet. q̄ dā
do licentiam taliter mutandi statū videt voluisse
castitatē: saltem dūrāte vita alterius. q̄ qui vult
vnū videt velle ⁊ omne illud per quod pueniꝝ
ad illud. ff. prudentiā. de offi. dele. ff acit. c. vi
dua de regula. Sed ingressus alterius non de
bet fieri nisi alter voueat cōtinētiā. vt in. c. cū sis.
de conuer. cōiuga. ergo dādo licentiā videt vo
uere. Si vo istud ius ignorauit: sic restituetur ei
saltē ex officio. hoc tenet glo. in. c. q̄ vroꝛē suam.
xxxiij. q. v. ⁊ in. c. seriatim. xxxij. di. ⁊ fm cā con
corda opiniones.

10 ¶ Quero nūquid iste restitutꝰ post mortē vro
ris vel alterius ptis teneat redire ad monasteriū
ff. q̄ sic: q̄ est vere religiosus. ex quo vroꝛ con
sensit. facit. c. ex pte el primo. de conuer. cōiuga.
⁊ quod ibi no. Bal. Idem dic de ordinato ad sa
cros ordines q̄ tenetur viuere caste ⁊ clericali
ter.

11 ¶ Quid si quis intrat religionē: vel accipit oꝛ
dines sacros vroꝛe ꝺicente vel ignorāte. ff. q̄
vroꝛ poterit eum reuocare. d. c. quidam. ⁊ ipse te
netur sibi debitū reddere: sed non poterit exige
re: nisi quādo nō exigēdo efficeret nimis onero
sus alteri parti. vt dictū est. ꝺ.

12 Pone q̄ vroꝛ sciuit ⁊ nō contradixit nec licen
tiam dedit: sed dissimulauit. nūquid reuocare po
terit. ff. q̄ sic. vt no. in. c. cōsuluit. de conuer. cō
iuga. Idem dic si consensit ex timore iusto. vt in
c. accedens co. ti. Idē dic si per dolū consensit. c
veniens co. ti.

13 ¶ Pone q̄ vir vroꝛe cōtradicente vel dissimu
lante intrauit vel ordinatus est i sacris ⁊ cū vroꝛ
nō repetijt in vita sua. licet potuisset poterit ne ta
lis post mortem vroꝛis exire. ⁊ aliam accipe vro
rem. ff. fm Cal. ⁊ sequit Pa. in. d. c. i. nō quia
cā cessante que invalidabat eius ingressum cessat
⁊ sequela. Et sic tene. q̄ꝫq̄ Inno. in. d. c. quidā
multum variauerit.

14 ¶ Sed nūqd si talis reuocet ab vroꝛe. ipsa mō
tua tenebit redire ad monasteriū: vel viuere cle
ricaliter in castitate. ff. q̄ quo ad illuꝫ qui sacros
ordines recepit non est dubiū q̄ teneat viuere in
castitate: ⁊ si contraheret de facto cum alia nō te
neret matrimoniū. vt in. ca. vnico de voto li. vi.
Sed ō illo, qui solū religionē professus fuit ē opi
nio diuersa inter doc. Sed ego credo q̄ nō tene
tur redire q̄ obligatio semel extincta non reuini
scit. l. si res. ꝟ. aream. ff. de solu. sed solū caste, vi
uere. q̄ eam quātū in se fuit potuit valide, ꝓmittē
Et secundū hanc distinctionem potes concorda
re doc. in. d. c. quidam. Et ita limita ⁊ itelligē. d
c. quidam.

¶ Quid si talis non solum non vult redire ad 15
religionē: sed de facto mortua prima vroē ꝑtra
xit cū alia. ff. q̄ ꝫ. d. Anto. in. d. c. quidā teneat
tutius esse dicēdū q̄ nō teneat matrimoniū: tamē
mihi videt q̄ sit tutius tenere q̄ teneat si fuit re
uocatus ab alia vroꝛe. Rō quia vt matrimoniū
non teneat oꝛ votū sit solēnizatū per ꝓfessionē ta
citam vel expressam vni de religionibus approꝛ
batis. vt in. d. c. vnico. sed iste non fuit professus
q̄ votū fuit nullū quo ad ius positiuū. quia paria
sunt non profiteri ⁊ invalide profiteri. ar. c. ij. de
transla. prela. Item videt tex. pro hoc in. d. c. q̄
dam vbi non cōpellitur redire ad mōasteriū. fi
cut facit in. c. ex parte el. i. co. ti.

¶ Vtr sponsa violenter cognita a viro possit i 16
trare religionem ipso inuito. ff. Pa. in. c. verū
de conuer. coniug. segtur opinionē Ber. briti.
qui tenet q̄ potest: q̄ nō videtur cōmunicasse cō
pus suū ex quo invite fuit cognita. ff acit. c. ille āt
xxxij. q. v. Posset dici esse vtrum hoc: vbi illa nō
fuit i culpa tardatiōis ingressus. vbi autem fuit i
culpa nimis tardando ingressum sic non posset i
trare. q̄ ille exegit quod sibi debebat. ⁊ sic est ex
tra culpam. Et fm hanc distinctionem cōcordari
possūt opiones quas recitat Jo. an. in regula. q̄
contra. de reg. iur. li. vi. in mercurialibus. ⁊ fm
hoc etiā oportet dare vnam limitationē ad. c. ex
publico. de conuer. coniu. vt videlicet intelligat
quod deus coniunxit. s. per carnalem copulā vo
luntarie habitam: vel ex debito extorta: ⁊ est sin
gularis. Attamen ego hoc nulli consulerem: sed
potius iudicarem matrimoniū cōsumatū ita q̄ al
ter alteri matrimonialiter coniungi non possit al
tero viuēte: cui sic carnaliter fuit copulat⁹. Ald.
⁊ Rodonen. tenent q̄ si, sponsa erat de futuro.
q̄ poterit: ⁊ placet quia est verum: nec habet du
bium.

¶ Vtrum matrimoniū non consumatū inter fi 17
deles legitime contractuꝫ sit dissolubile. ff. q̄ aut
fuit contractum in etate indebita. s. infra annos
pubertatis. ⁊ sic cum peruenerint ad etatē debitā

si alter eoꝝ vult dissolueꝛ. vt i. c. accessit ꝺ despō. ipu. Et idē dic si solū alter erat i etate debita q̄ cū puenerit ad etatē poterit dissoluere. vexꝝ ē q̄ hoc ꝺz fieri auctoritate ecclesie. vt no. glo. in. ꝺ. c. accessit. Aut fuit ℣ctū in debita etate: ⁊ tunc si alter vult solū promoueri ad sacros ordines nō potest nec dissoluit mrimoniū. vt cōiter tenitur in. ꝺ. c. i. Aut vult intrare religionē: ⁊ sic pōt ⁊ dissoluitur matrimoniū statim p ꝓfessionē factā: ita q̄ alter qui remansit in seculo libere pōt ℣bere cū altero: sed ante ꝓfessionē nō. vt in. c. vexꝝ. ⁊ in. c. ex parte el. ij. de cōuer. cōiu. ⁊ intelligē p ꝓfessionē tacitā vel expꝛessam factā ⁊ vni de religiōibus approbatis aliter nō dissoluit. vt in. ꝺ. c. vnico. Ex quo i fert ℣ba. in. ꝺ. c. ex parte el. ij. q̄ ꝛ sponsus efficiatur mantellatus vel de tertio ordine nō dissoluitur matrimoniū. quia ꝛ fit modus approbat⁹: nō tamē religio. Similiter nō dissoluit p ingressū solum religionis approbate: nisi vt dixi tacite vl expꝛesse profiteatur. Vnde si quis intrare vellet ⁊ non profiteri non posset altero inuito. Aduerte tamen q̄ sunt quedam mulieres de tertio ordine sancti Francisci que viuūt collegialiter ⁊ ꝓ fitentur tria vota religionis ex concessione apostolica. Et ideo talis ꝓfessio bene dissolueret matrimoniū non consumatū: sicut declarauit Sixt⁹ papa quartus: siue ante sit ℣ctū: siue post dictā ꝓfessionem cōtraberet.

18 ¶ Et quia sepe a doc. ⁊ in sacra scriptura fit mētio de coniunctis per propꝛia noia vt ipsa quisq̄ꝝ intelligat sub breui cōpendio inferius clare demonstrabo. Murus ꝺr vꝛor filij patri ⁊ matri viri sui. Bener dicitur vir filie patri ⁊ matri vꝛoris sue. Socer dicitur predict⁹ pater: ⁊ socrus p̄dicta mater dictis nuru ⁊ genero. Nouerca dicit secunda vꝛor filijs ex alio matrimonio viri. Vitricus dicitur secundus vir filijs ex alio matrimonio vꝛoris. ℣Priuigni ⁊ priuigne dicuntur predicti filij ⁊ filie alteri copꝛato. ℣Patruus ⁊ amita sunt frater ⁊ soꝛor patris. Auunculus ⁊ matertera sunt frater ⁊ soꝛor matris. ⁊ istis si addit magn⁹ sunt frater vel soꝛor aui vel auie. ℣Patrnelles sūt filij duoꝝ fratꝝ q̄ habent ēt patruū ⁊ amitā. Cō/sobrini sunt filij duaꝝ soꝛoꝝ inter se qui bñt etiaꝫ auunculū ⁊ materterā. Amitini ⁊ amitine sūt filij fratris ⁊ soꝛoris inter se.

¶ Edicus tripliciter pōt esse i culpa de morte infirmi. ℣Prio ante factū. s. qñ intromittit se de eo quod ignoꝛat: vel ad ipsū non spectat vel nō sufficit ad agendū solus. Secūdo in facto. q̄ ꝛ peritus: nō tamē sequitur traditiones artis: sed fantasiaz sui capitis vel experimenta noua. Intelligē nisi experimenta noua: vel sua fantasia sit rōabilis q̄: liceret. Tertio post factū quando est negligens circa custodiam infirmi. ita no. Bar. Jnn. ⁊ Jo. in. c. tua de homici.

¶ Vꝛ cuētus mortalitatis debeat medico ipu 1
tari. ℟. q̄ nō si diligentiā quā debuit ⁊ potuit exhibuit. ff. de offi. pꝛesi. l. illicitas. §. sicuti. vide. ē Homicidiū. ij. §. xviij. Et aduerte q̄ medic⁹ tūc in foꝛo aie nō solū qñ volūtarie ledit. puta pꝛolongādo infirmitatē ⁊ hmōi: sed etiā qñ ex ignorantia vel impitia: vel nō sequēs traditiones artis aliquē lesit. vt no. ℣De. in aūt. sed hodie. C. de iudi. nā ipitia medici culpe anumerat. l. si quis fūdum. §. celsus. ff. locati. ⁊. l. impitia. ff. de re. iu. ⁊ in glo. i. q. iij. nō est iputāda. Limitat hoc pa. in. ca. ad aures. de cta. ⁊ quali. vexꝝ qñ assumpsit officiū volūtarie. Secus si ex necessitate quando ex ignoꝛātia ⁊ imperitia ledit. vtputa vtīq̄ aliqb⁹ exptis alias ⁊ bona fide. q̄ sibi imputet q̄ talē elegit ex quo dicebat se imperitum.

¶ Quid si dubitat medicinā nociuā. ℟. q̄ nullo 2
mō debet dare: sed tutioꝛē partē eligere de p̄sūp. c. illud. de homi. c. petitio. q̄ securius ē hoiem relinquere in manu dei q̄ꝝ medicinas dare: de qb⁹ dubitat ꝛ Jnn. in. c. tua nos de homi. ⁊ ibi pa. Et intellige eum in dubio qñ nō bēt aliqd ex quo ꝓbabilius extimet ꝓfecturā q̄ꝝ nociuā. Secus si haberet aliquā ꝓbabilitatē potius de vtilitate q̄ꝝ de nocumēto. q̄ sic posſ dare adhibita debita diligentia ⁊ studio: quasi sic nō propꝛie est in dubio sed in opinione vel titubatione.

¶ Vꝛ sit in culpa medic⁹ qñ medicinā fm ar/ 3
tem dedit: sed ex defectu spēꝝ vel admistione alia fit nociua. ℟. q̄ non si debitā diligentiā adhibuit. c. aplice. de cle. exco. mi. fm Jnn. ⁊ Jo.

¶ Vꝛ cirugicus icidēs aliquē q̄ pp incōsuetā 4
dispositionē venaꝝ: vel q̄ ꝓpter insolitū timorē vel tremoꝛē qui venit super eum mortuus est sit in culpa. ℟. q̄ non si debitā diligētiā adhibuit: et erat peritus. ar. c. ex litteris. de fri. ⁊ male. ⁊ hoc vexꝝ si ñ dubitabat dē hoc. q̄ si dubitabat debuit emittere. vt no. Jnno. ⁊ Jo. ne clc. vel mo. c. sniam. ⁊. ꝺ. c. tua nos.

¶ Vꝛ medicus tenēatur gratis curare. ℟. q̄ 5
sic si est pauper infirmus. fm glo. lxxiij. di. §. i. Si vo diues est non tenet cū nemo cogat ꝺe suo facere beneficiū. x. q. ij. p̄carie ⁊ licite recipit mercedem suam. xiij. q. v. c. non sane.

¶ Sed quid si infirmus sit diues: tamen ex auā 6
ritia non vult soluere medico: debet ne medicus eum mori permittere. ℟. q̄ non. sed debet ei medicinas ⁊ alia necessaria facere suis expensis q̄s postea repetere poterit cum sanus effectus fuerit

q; vtiliter gessit negociuꝫ eius. ff. de nego. gest. l. pponius ⁊ si moriat repetet ab heredibus. quia sufficit si vtiliter cepit gerere. licet eucntus nō sit secutus. l. sed an vltro. ff. de nego. gest. nec pōt ei obici q; cā pietatis hoc fecerit: nisi sit ei ꝓpiquus vt. l. alimenta. C. de nego. ge. q; tūc oꝫ ꝓtestetur q; gratis nō intēdit hoc facere. al's nō rpeteret. d. l. alimēta. nō. hoc glo. in. d. §. i.

7 ¶ Vtꝫ peccet mortaliter medicus cōsulēdo ali quid ꝺ̄ aiam ꝓ salute coꝛporali. ℟. q; sic. ⁊ ne hoc faciat ꝓhibetur ei sub pena excōnis. in. c. cum infirmitas. de pe. ⁊ re.

8 ¶ Vtꝫ similiter peccet mortaliter si non admonet infirmū vt confiteaꝛ. ℟. q; sic. q; facit ꝺ̄ ꝓcep/tū. vt in. d. c. cū infirmitas. nec pōt dici abrogatū ꝓ ꝓtrariā cōsuetudinē. q; nō consuetudo: sed coꝛruptella est ⁊ ꝺ̄ bonos moꝛes. ⁊ ideo nō valet ꝫ Io. in. d. c. cum infirmitas. Excusaꝛet tñ medi cus in casu repentino qui indiget celeri remedio q nō ante ipsū infirmū induceret ad cōfessionem Et aduerte q; nō sufficit admonere: sed ꝺ̄ iducē cū effectu. vt in. d. c. nō. nihilominus si infirmꝰ nollet confiteri non credo ꝓp hoc medicꝰ debeat desistere a medicamine. q; intelligendum est mo neas ⁊ inducas effectualiter quātum ex ꝑte medi ci. sicut ⁊ in. c. fi. de eo qui cogno. cō. vx. sue. ℣ a cit. l. stipulatio ista. ff. de ℣bo. obli. non ex ꝑte i/firmi. q; si dimitteret cū forte moꝛeretur desꝑa tus: qui sanatus postea poterit conueꝛti. ⁊ sic ꝓce ceptū ecclesie videretur contra ꝓceptū dei de cari tate ꝓximi. qō nullo mō credēdū est. ℣ acit ter. cū glo. ꝓ hoc. lxxxiii. di. in ꝓin.

9 ¶ Sed nunquid ad hoc tenetur medicus in oi infirmitate. ℟. q; non: saluo meliοꝛi iudicio: sed so lum in infirmitate periculosa sm se. Rō q; sicut infirmus non tenetur confiteri de necessitate ꝓcce ptī in omni infirmitate: sed solū quando est peri/culosa. sic nec medicus tenetur cum inducere. ls sit optimum q; medici inducant in omni infirmi tate. Et dico periculosā. i. q; posset ꝓbabiliter in ducere periculum mortis. secus quando est daꝛ q; non est periculosa.

10 ¶ Vtrū infirmus teneatur obedire medico. ℟ Inno. ⁊ Io. in. d. c. tua q; nō de ꝓcepto. si tñ infirmus accipit aliquid: vel facit ex certa scientia vel ex affectata: vel ip̄obabili ignoꝛantia: ꝓp qꝺ notabile malū incuꝛrit peccat mortaliter. aꝛ. c. si non licet. xxiij. q. v. Idem dic de seruientibus q; ei aliquid administꝛant tale. Secus si nō esset no tabiliter lesiuū quāuis aliqualiter modicū. tamen q; aliquādo sitis magis cruciat ꝫ febris: ⁊ inter duo mala minus eligendū est. xiij. di. duo. Et si ex tali administꝛatōne moꝛs sequeꝛet vel mutila tio mēbꝛi essent seruientes irregulares. secus si ex leui ignoꝛātia vel culpa hoc fecerunt.

¶ Vtꝫ ars medicine sit ꝓhibita clericis ⁊ reli 11
giosis. ℟. clericis in sacris: religiosis ⁊ clericis i minoꝛibus beneficiatis: non licet vi nisi gratis: ⁊ vbi periculum non iminet. ne clc. vel mo. c. mꝛ ta. Cirugiā ℣o que indiget incisione vel adusti one cum sanguinis effusione sm Ber. in. ca. ad audientiā. de falsa. oio exercere nō possunt. quia simpliciter est eis interdicta. c. sniam. c. super spe cula. ne clc. vel mo. de homi. tua nos. de postu. c ꝓmo.

¶ Vtꝫ medicus teneatur nūciare mortē infir 12
mo quā ꝓnoscit cito vēturā. ℟. Io. de neapoli in quolibet. xi. distinguit q; aut ꝓbabiliter credit q; talis ꝓnunciatio erit multū vtilis anime infir/mi. vꝑuta q; confitebitur cum sit in peccato mor tali ⁊ ordinabit testm̄: ex quo euitabunt multe li/tes: ⁊ sic tenetur per se vel per alīū ei manifestaꝛ aliter peccat mortaliter. q; dānificat ꝓximū indi recte: cū non impedit dānum eius cum pōt. Idē dic si est in dubio an sit vtilis vel non. Qꝺ si ꝓ/babiliter credit q; talis annunciatio non erit vti/lis inf. rmo. puta q; iam ordinauit facta sua: ꝫ foꝛ te erit potus dānosa coꝛpoꝛi: tunc non tenetur ei dicere de necessitate ꝓcepti: licet sit melius dicer q; melius se disponet: ⁊ bonū aie semper est ꝓce/ponendum bono coꝛpoꝛis.

¶ Vtꝫ medicus possit ꝓmoueri. ℟. si peritus 13
erat ⁊ nihil omisit de ꝓtingentibus sm ꝓbabili/tatem sue conscie pōt ꝓmoueri. al's non. de eta. ⁊ quali. c. ad aures. ff. de vari. ⁊ extraoꝛ. cogni. l. ⁊ si medicus. concoꝛ. Inno. ⁊ Bos.

¶ Vtrum medicus qui conuenit ꝓ. x. duca/ 14
tis cum ticio liberare eum de aliqua infirmitate. puta quartana ⁊ huiusmōi: ⁊ liberat eū: ꝫ. i. mo dicū tēpus ticius reincidit in eādē infirmitatē te/neatur iterum ꝓ illis. x. euꝫ liberare. ℟. vꝝ q; sic quia non extinxit infirmitatē: sed cessare fecit an/gustiam ipsius. Item quia non videtur curasse: cum vitiose curauit. Item quia ℣ba cum effectu sunt accipienda q; ideo debet intelligi cum cura/ret perfecte. In contrarium videtur q; non tene atur. qnia de presenti infirmitate tantum videtur cogitatum. ⁊ ideo soluto eo quod debetur subla/ta est obligatio in perpetuum. quia in infinitum non debet obligari. nam infirmitas euitatur. ff. loca. l. martinus in glo. Sꝫ tu dic q; aut redijt ex culpa infirmi. ⁊ sic non tenetur. l. quod qs ex cul pa. ff. de re. iur. Si nō ex culpa infirmi: tunc aut statim redit. ⁊ sic teneꝛ q; non vꝝ eū liberasse. aut ex interuallo: ⁊ sic non tenetur. vt. ff. ꝺ̄ re. iur. l. qequid.

Embrum proprie quid sit. vide s. Homicidiū. v. §. vi. Et ideo in statutis ita accipitur: nisi aliud appareat de mente statuentis. vt no. Bar. in l. ij. ff. de publi. iudi.

Endacium fm Aug. est falsa vocis significatio: cū intētione fallēdi. xxij. q. ij. §. ille ergo

1 ¶ Que differentia est inter mendaciū t falsiū. ſ. q mentiri ē ꝫ mentē ire. Nā ille q dicit q putat aliud: siue illud sit verū: siue falsū mentit. c. is ā ij. q. ij. ſ falsū. ℞o pōt qs dicere sine mēdacio cuz .ſ. credit vez qđ tñ nō est: t si debitā adhibuit diligentiā nō peccat. q si nō: peccat venialiter. vt i c. hoies. xxij. q. ij. nisi in casu in quo teneret debitam diligentiā adhibere. puta in actu testificandi vbi imminet notabile dānū prorio: vel in iudicio. q: sic esset mortale: vel cū vult iurare. xxij. q. ij. c. animaduertendum.

2 ¶ Quot sūt gnā mēdaciox. ſ. fz Aug. in. c. ꝑmū. xxij. q. ij. q sunt octo. ſPrimū in doctria regionis xpiane. t fz Alex. in 3a 3e. religio hic accipitur nedū pro eo q nos religat ad ea que sunt fidei: sed etiā prout religat ad bonos mores. q: i his duob⁹ cōsistit religionis christiane sūma. Secundū est vt aliquē ledat ininste in corporalibus cū nullius vtilitate: sicut falsus testis in cā crīali. Tertiū est q alicui nocet: sed tñ alteri ꝓdest. vt testimoniū in cā pecuniaria. Quartum est quod fit sola mentiendi vel fallendi libidine: vt cū delectatur in astutia mendacioz ꝓpōne nō hūs respectū nec ad nocendū: nec ad adiuuandū alicui: sed solū q: placet sibi. Quintū est qđ fit placendi cupiditate: vt mēdaciū adulationis. Sextū est qđ nulli nocet t alicui ꝓdest. ſ. ne pecunia sibi auferat: idebite vel iniuste ledatur. Septimū est quod silr alicui est vtile ad corpus. ſ. vt morte euadat. Octauū est quod similiter prodest alteri: vt ỽginitatē seruet. Sed fm Alex. vbi. s. t. S. Bo. in. iij di. xxxiij. t Ric. ibidem. ¶Mendaciū hēt pro suo formali cōpletiuo intentionē fallendi. t iō fm intentionē mentientis diuersum erit mendacium i specie. Si enim intendit solū ꝓdesse: sic erit mendacium officiosum. Si delectate: sic est ociosum. Si ledere sic est perniciosum. ſPernicioſū continet tres primas differentias. q: aut in spūalibus t sic est primū. Aut in corporalibus: t sic est secūdū. Aut in tēporalibus. t sic est tertiū. Officioſū continet tres vltias spēs. ſ. si i tēporalib⁹. Sic est sextū. Si in corporalibus: sic septimū. Si in spūalibus: sic est octauū. Ociosū cōtinet quartā t quintam spēm. q: aut vult delectare scipm: t sic ē q̄rtū Aut alterz: sic est quintū. ſPrimum istoz est grauius t vltimum leuius.

¶ Vtrum omne mendacium sit peccatū. ſ. q sic. c. sup eo. de vsuris cū similib⁹: t etiā mortale peccatū est fm. S. Bo. Ale. t Ri. vbi. s. ſDimo rōe sue specici: siue per se t sic tantū tres ꝑme species sunt peccatum mortale. vñ quicūq; mētit contra veritatem diuinā eam mendacio occultādo: vel corrumpendo peccat mortaliter. Similr circa ea quoz cognitio pertinet ad hois bonum. puta ad pfectionē scientie t informationē morūz erit mortale. q: contra caritatem dei t proximi. Secus si esset circa aliquid quod nō refert ad salutem vtrum sic vel sic cognoscat. q: essz veniale Idem dic q: est mortale qñ est in nocumentū corporis proximi: vel rez de aliquo alicuius ꝛmportantie etiā si alteri ꝓdesset. secus si in dānum alicuius rei minime. quia non esset ꝫ caritatē. t iō veniale. Secūdo est peccatū mortale per accidēs Et hoc dupliciter. ſPrio rōe intentionis. puta q ita afficitur q non curaret offendere deū vel prorūnum notabiliter. q: ꝓponit mendacium caritati dei t proximi. multo magr si intendit dicēdo mēdaciuz iniuriare deum: vel ledere notabiliter ꝓximū: etiā si non ledat peccat mortaliter. Secōdo rone scandali. vt cum quis dicens mendaciū probabiliter scandalū sequi aduertit: tñ nō curat sed dicit mendaciū t peccat mortaliter. Et in hoc cōcordant cōmuniter Theo. in. iij. di. xxxviij. Additur t tertium ex quo fit mortale. ſ. cum dicitur i iudicio. Vnde fm Durandū omne mendaciuz ꝓter iocosuz quod in iudicio dicitur de his que ad iudicium pertinent est mortale. quia subuertit veritatem iudicij: quod cedit in perniciem vniuersitatis. t placet quando dicitur ỗ eo de quo tenetur dicere veritatem. alr non: t quando sit habes supra Confessio delicti. t supra Furtum. §. xxvij. t infra testis. §. xxvi. Additur t quartum ex quo efficitur mortale secundum Hosti. ſ. rōe contemptus. scilicet cuz quis pro nihilo habet dicere mendacia iocosa sicut vera: sicut faciunt ioculatores t similes. ar. xxv. di. §. alias ea demū. Quod limito verum quando etiam si esset mortale nollet abstinere. aliter non. t sic incidit cum primo. Additur t quintum secundum alios. scilicet ratione perfectionis. sed istis non assentio: nisi vel quando perfectio est talis q: obligauit se voto vel iuramento in nullo casu mentiri: vel ratione scandali. vt dictum est. Et ita cōmuniter tenent doctores. Facit quoc supra dicta. Circunstātia. §. iiij. In alijs autē casibus cōmuniter est veniale peccatum: nisi conscientia eis dictaret q: eēt mortale. q: sic esset eis si contra tale dictamē dicerent mendacium peccatum mortale.

4 ¶ Vtrum predicator vel doctor semper peccet mortaliter mentiendo. ff. ℣e. in. iij. di. xxxviij q. nō. nisi scādalū vel cōtēptus doctrine sit ānex9 q. si hoc sciens mentitur peccat mortaliter. Sil'r si diceret ꝯ id qđ est faciēdū ex necessitate. sec9 si ex cōsilio nisi rōe scandali. vt dixi.

5 ¶ Vtr licеat ꝓ alterius vita conseruāda mēti/ri. ff. q. non. d. ca. super eo. ⁊ qualitercūq3 dicat mendaciū semper est peccatū saltē veniale. xxij. q. ij. per totū. Quidā excipiūt iocosū: qđ ꝓprie non videtur mēdaciū. q. vt dr in. c. ne quis. xxij. q. ij non fallit. q. nouit ille cui dicitur iocandi causa fu isse dictum.

6 ¶ Vtrū solum sit mendaciū in Vbo. ff. q. non. sed etiā in simulatis operib9. xxij. q. v. caucte. et iō qđ dixi de mendacio: idē dic de omni simulati one quā quis facit vt proximū decipiat. sm sāctū Tho. secus de simulatione que fit ꝓp bonum. de quo dic vt. ī. Simulatio.

Ensa

epiſcopor non debet ſplende re auro vel argento. xli. diſt. epiſcopus vilem ſuppellectilem.

1 ¶ Quid debet esse ⁊ abesse in mensa clericorū ⁊ religioſor. hēs. ē. Clericus. ij. per totū.

Ensuras

Vide supra Falsari9. §. xi.

Ercatio

Vide. ī. Negociatio.

Eretrix

que dicatur. ff. q. illa que multor libidini. patet. xxxiij. di. vidua. alibi dicitur q. meretrix ē cuius turpitudo venalis est. xxxij. q. iiij. meretrices. ⁊ requiritur q. xl. homines admiſerit. sm glo. in. d. c. vidua. allat. c. latores. de cleri. exco. mi.

1 ¶ Vtrum sit prohibitum commiſceri cum eis. Respon. sic de iure diuino. ⁊ peccat mortaliter. d. c. meretrices.

2 ¶ Vtr accipiēs meretricē in vxorē mereat. ff. q. sic. si facit vt cā a malo retrahat. xxxij. q. i. non est culpādus. secus si alio malo fine.

3 ¶ Vtruz teneatur reſtituere quod acquirit ex tali queſtu. ff. q. non sm Inno. in. c. quia pleriq3 de imuni. eccle. ⁊ cōmuniter doctores: sed bñ de bono ꝓfilio: niſi acceperit ab his qui alienare ñ possunt. ⁊ qui sint. vide. ē. Donatio. vel etiaz ꝓ fraudem quia sic teneretur.

Eritum

proprie dicitur actio que fit vt ei qui agit sit iuſtuz aliquid dari.

1 ¶ Quotupler est meritum. ff. sm. S. Bona. in. iij. di. iiij. ar. ij. q. ij. q. tripler. ℣Primum dici tur congrui. ⁊ istud est quando quis ex actione ñ habet debitum recipiendi: sed tamen illi cui fit de cet dare. sicut cū hō atteritur de peccato suo. licet non mereatur gr'am: tamen conuenit deo vt faci enti quod in se est ex sua bonitate det. Secunduz est meritum digni: ⁊ istud est cum aliquis iuſtus rogat pro aliqua ꝓſona que est in peccato. dignū quippe est q. iuſtus exaudiatur. Tertium est meritum condigni: ⁊ istud est quando agens habet debitum recipiendi. ⁊ ideo cum prima ratio dan di sit amor: impoſſibile est q. aliquid poſſit fibi fa cere debituz qui amicitia caret. propterea extra caritatem nō poſſūt mereri de condigno.

¶ Vtr aliquis poſſit mereri ⁊ demereri in eo/dem actu. ff. q. non quāuis actus aliqs sm gen9 nature poſſit esse meritorius: ⁊ in genere moris demeritorius. vt patet. xxij. q. ij. si quelibet. vbi Brego. loquens de mendacio obſtetricum dicit Iam benignitatis caruz merces quē eis in eter na potuit vita retribui premiſſa culpa mendacij i terrena est recōpenſatione declinata. 2

¶ Quō autem intentio ſufficiat ad meritum vel opera. vide. ē. Intentio. 3

Etus

est inſtantis vel futuri pericu li mentis trepidatio. ff. quod me. ca. l. i.

¶ Quotupler est met9. ff. q. dupler. ſ. leuis. ſ. quo timet quis leue malum vel minaſ multas q3 minās implere non habet poſſibilitatē. Est secū/do metus probabilis siue grauis qui dicitur iu/ſtus metus. ⁊ iſte est ille qui potest cadere in con ſtantem virum vel mulierem. vt cuz quis potēs inferre minatur mortem aut grauem cruciatum corporis. vt in. c. cū dilect9. extra co. ti. Aut ſui/tutē seu ſtatus ſubuerſionē. puta q. ſcindet iſti ſa vel priuilegia libertatis: vel detinebit in carcerē: aut ſtuprationē. vt. ff. co. ti. l. iſti qdē. iſti. co. ti. §. i. ij. ⁊. iij. Et itellige qñ ꝑdicta vel aliqđ ꝑdicto rū minaſ: nedū in ꝓſona ꝓpa: ſz ēt in ꝓſona libe roꝝ aut vxoris aut ſil'iuz ꝓſoaꝝ. vt ī. d. l. iſti. ī fi. 1

¶ Vtr met9 iuſt9 cauſet ex impio vel ſupplica tione regis vel dñi. ff. ℣Da. in. c. vl. q cle. vl' vo. q. nō. niſi sit ꝓ ſuetus tyrānice tractare nō obtēpe rāteꝫ ſuis ꝑcib9. q. tūc bñ cāt. vt tenet Jo. an. in d. c. vl. ⁊ Bar. in tractatu de tyrāno. facit qđ idē Bar. no. i. l. ad inidiā. C. qđ me. cā. vbi dicit q. ſola reuerētia mariti ſi cāt iuſtū metū i vxore: niſi ꝑceſſerint mine vel Vbera. ⁊ idē voluit Inno. i c. cām matrimonij. de offi. dele. 2

¶ Vtr met9 ꝑdēdi bōa tēporalia vel grauē iā cturā in eis. puta maiorē ptē fit iuſtus. ff. ℣Da. in. c. Abbas extra co. ti. q. sic si nō pōt ſuſtentari ſine illis bonis q̄ qs tūnet ꝑdere. q. alibi dicit q. 3

ſpūalia nō pſūt diu cē ſine tpalib⁹. i. q. iij. ſi gs ob iccerit. ⁊ glo. in. l. aduocati. C. de aduo. diuer. iu di. dicit nō. pecuniā vitā hoīs. facit ꝓ iſta opione c. preſbr̄os. l. di. ⁊. l. pe. C. eo. ti. ⁊ di. c. abbas.

4 ¶ Vtr̄ metus excōis ſit iuſt⁹. ſ. glo. in. c. olim inter. de re. ſpō. q; ſic. ſed Jo. an. diſtiguit q; aut iuſte cōminaī ⁊ nō excuſat. q; culpa ſua incid ⁊ in metū. l. ſi mulier. ff. eo. ti. aut iniuſte cōminaī: et ſic eſt iuſt⁹: cū grauis ſit pena iter hoīes cōuerſari ⁊ carere hominū cōmertio. l. biḡ ſanctā. C. de apoſta. c. ſacro de ſen. ex. Æt hāc diſtinctionē ap probāt dñi de rota deciſione. xl.

5 ¶ Vtr̄ timor ifamie ſit iuſtus. ſ. glo. in. l. nec timore. ff. co. ti. q; timor ifamie facti nō cāt. vtpu ta q; aligs dicit q; malū dicet de eo: ſed metus ifa mie iuris talis q; hz̄ iuris effectū iuſt⁹ eſt. vt in. l. nec alicuius. §. fi. ff. co. vbi pz̄ q; deꝑhēſus i ali quo delicto q̄cd facit ne ꝓdaī ex iuſto metu facit q; ꝓditus pōt pati mortē vel cruciatū ⁊ h⁹moi. ⁊ hec oīa intellige q; cānt iuſtū timorē qū gs nō hēt facile remediū, puidēdi. q; ſi poſſet ꝓuidere ſibi. puta adeūdo ſuſpiciōē vel alio mō nō ꝓuideret nō eēt iuſtus metus ſed ſibi iputareī. ar. c. fi. ō elec. ⁊. l. qb⁹ dieb⁹ in ꝑn. ff. de ꝓdi. ⁊ demō. ⁊. l. q pōt facere. ff. de re. iuř. ⁊ c. paſtoralis. §. preterea. ō offi. or. quod limita. vt. j. §. x.

6 ¶ Vtr̄ met⁹ iuſt⁹ excuſet a peccato. ſ. q; non a toto: ſed ſolū a tāto. nō tū ēt a tāto q; ſi illud eſt de genere peccati mortalis q; fiat veniale. c. ſacris. extra eo. ti. c. ij. de homi. ij. q. i. in ꝑmiſ q; debet potius q̄libet mala tollerare q̄z malo ꝓſentire de cernat. xxxij. q. v. ita ne. Limita tū ꝓdicta ad ea q̄ ſunt iuris diuini. ſecus in his que ſūt peccata mō talia ex diſpōne iuris poſitiui. quia ſic excuſaret a mortali. vt pz̄. ſ. Jnobedientia in ꝓn.

7 ¶ Vtrū contractus factus ex metu iuſto ſit nul lus. ſ. vt colligo ex Jſa. in. c. cū locū. de ſpon. ⁊ in. d. c. olim inter. q; aut Ꝟctus reqrit libex con ſenſum: aut nō. Si ſic tūc Ꝟctus eſt ipſo iure nul lus. Rō q; hz̄ coacta volūtas ſit voluntas. xv. q. i. merito. tamē nō eſt volūtas libera. ⁊ ſic deficit qualitas libertatis que eſt de ſubſtātia Ꝟctus. ⁊ iō nullus. Jn aliis autē vbi nō requiriť liber con ſenſus nō eſt null⁹ ipſo iure. q; vt dixi coacta vo luntas pur volūtas eſt. vt plene legi. ⁊ notaī i. l. ſi mulier. §. fi. ff. co. ti. ſed ventūt acta reſcidēda actione qō me. cā. vel officio iudicis.

8 ¶ Que ſunt illa in quibus requiriť liber conſen ſus. ſ. q; primo oia que ſunt meritoria. vt pſiia. ꝓfeſſio. clemoſyna. ⁊ huiuſmodi que ſi fiant ex ta li metu excludūt meritū. ⁊ perinde eſt ac ſi non fo rent facta. Excipiūtur illa in quibus imꝑimitur caracter. vt baptiſmus ⁊ huiuſmodi. q; Ytute ea racteris aduenīente libera volūtate cōualeſcunt: ſed non alia. vt in. c. de iudeis. xlv. di. Jſ Propte rea Criſo. ſuper Mat. xxij. Qui ſolo timoꝛ fuit deo penā quidem enadet: ſed p̄miū nō acquiret. quia non vult deus vt timeaī vt dñs: ſed vt ame tur vt pius pater. Jſ acit tex. Aug. de pe. di. vij. c nullus in fi. Quē ſero penitet inquit nō ſolū opō tet deū timere iudicē: ſed iuſtum diligere. non tm̄ penā timeat: ſed anxietur ꝓ gloria. hec ille. Se cundo matrimoniū. facit. ca. notificaſti. xxxiij. q. v. ⁊. c. veniens el. ij. de ſponſa. ⁊. d. c. cum locuꝫ Tertio dotis ꝓmiſſio vel ſolutio i. l. ſi mulier. §. ſi dos. ff. eo. ti. q; ſi ꝓncipale nō tenꝫ nec acceſſo riū. de re. iur. li. vi. Quarto iuriſditio. vñ ꝓro gatio eius ex iuſto metu eſt nulla. l. ij. ff. de iudi. ⁊ glo. in. d. l. ſi mulier. Jtē electio ꝓlati p metuꝫ facta eſt nulla. c. vbi periculū. §. ceterū de elec. li. vi. Quinto auctoꝛitas tutoꝛ extoꝛta per metū eſt nulla. l. i. §. vl. ff. de auto. tu. Sexto abſolutio ab excōicatōe. de quo. ſ. Excōicatio. vij. caſu. xvij. Septimo teſtes teſtoꝛ. vñ ſi in vinculis tenenť: aut ab hoſtibus nō valet. l. q teſtamēto. ff. de te ſta. Octauo votū. limito verū quo ad metū mun danū qui incutiť ab hoīe ad hoc vt vouear: nō ät quo ad metū aliū ꝓp quē euadēdū aligs vouet q; ſic tenet votū. Rō diuerſitatis q̄r votū teneat ex a liquo metu factū q̄ſi metus nō infertur vt vouear ſed ex alio reſpectu ⁊ nō p̄tia cōfeſſio tē. Et q; ta le votū ſit pietati diuine ⁊ miſericordie quā inter pellat vt cū liberet a malo inſtanti. Et ideo qui ñ pōt nō miſereri acceptat ꝓmiſſionē ⁊ ſubſidium impendit: ſed in p̄tia. confeſſione. ⁊ huiuſmodi. non concurrit ſolū miſericordia ſed ⁊ iuſtitia. vñ miſericordia dei acceptat inquātū non derogat di uine iuſtitie. ſ. vt non ſint ſine merito ⁊ recōpen ſatione: ſed vt ſint digna vita eterna: hoc nō pōt q; derogaret diuine iuſtitie que non vult niſi vo luntariū libera volūtate ad ſe cōuerſū i. c. ſicut no bis de regula. ⁊ in multis aliꝫ nō. glo. in. d. ca. abbas. ⁊. d. l. mulier.

¶ Quid de iuramento metu extoꝛto. ſ. vt. ſ. Jurameñtū. v. §. ix. 9

¶ Quid ſi quis veniat in talē metū ex culpa ſua ſ. q; non ſubuenītur ei nec hēt: ſeu cōpetit ei ali quod remediū. d. l. ſi mulier in ꝓn. vbi liberta cōmiſſo crimine ingratitudis ⁊ timens ne reuo cetur in ſeruitutem ꝓmittit aligd dño cōmuni ſeruitutē nō audiaī. ſ quo ad ꝓciam diſtingue. q; aut talis timō poteſt iuſte incuti tali. puta q; cō miſit crimen capitale cōminaī quis cum vellet ac cuſare ꝓp quē timorē ille dat centū. talis licet tur piter accipiat pecuniā vt deſiſtat ab accuſando: ta men reſtituere non tenetur ō neceſſitate ſi modo 10

le donare potuit. Si vo timor incutitur iniuste quo ad deum. puta pr cõminatur iterficere adulterum cum filia. qđ licet de iure ciuili. vt in. l. nec in eo. ff. de adul. tamẽ quia non licet quo ad deũ. Jõ ex tali timore extortum non poterit tenere in conscientia: nisi in quantũ est in recõpensationez sui interesse. puta fame lese. ꝛ huiusmodi. alis nõ ꝑacit ter. cum glo. in. c. inter hec. xxxiij. q. ij.

11 ¶ Vtrum agens certũ quid ex metu ꝓsumat consentire ex taciturnitate sequentis tẽporis. ſ. glo. iuncto ter. in. c. accedẽs. de conuer. ꝓiu. q. ñ nisi interueniat aliquis actus positiuus approbatiuus ꝓmi actꝰ. vt i. l. ij. ꝛ. l. pe. C. co. ꝛ ꝑ Inn. i c. super eo. de renun. ꝛ facit. c. ad id quod đ spõ. vbi spõsa que metu ꝺrit si cohabitat viro spõte ꝑ sumitur matrimoniũ: maxime si interuenit copla facit. c. vnicum. de despon. ipu. li. vi.

12 ¶ Vtz probanti metum ex quo amisit bona sua stetur eius iuramẽto circa quãtitatẽ bonoꝝ. ſſi. ſſa. in. c. fi. extra eo. q sic si iniuste metũ icussit: ꝛ cõtra cũ q incussit. secus si ageret ꝺ villã in cuius territorio est factum. nam oportet ꝓbet per alios: ꝛ potest adducere socios ꝛ familiares ꝓpter difficultatẽ probandi. bonus ter. est in. l. consensu. C. de repu. ꝛ in. c. veniẽs. el. ij. de testi.

13 ¶ Vtruꝫ metus ꝓbabilis vel leuis similiũ annullet. ſ. q nec excusat: nec rescindit: nec ãnullat. ꝛ dr ille qui cadit in virũ leue: aut vecordem qui timet vbi timẽdũ nõ est. ꝛ dr meticulosus. ff. co. l. metũ. q: non tollit actũ requirentẽ libez cõsensuꝫ. vt no. ſſa. in. d. c. veniens. el. ij. đ spõ. sed quo ad ꝺsciam. dic vt. j. §. xv.

14 ¶ Vtrum ille qui per metũ extorsit aliquid teneatur. ſ. Dir. co. ti. q sic. ꝛ fꝫ leges potest agi contra eum etiam quo ad penã si agat. j. ãnũ. sed post annũ non: sed solum quo ad rei psecutionez q: ꝓtorie actiones sunt ꝓpetue quo ad rei persecutionem: sed quo ad penã sunt tẽporales. insti. de perpe. ꝛ tempora. ac. in ꝓin. ff. de vi ꝛ vi. ar. l. i. §. sed si per metũ. ff. q me. cã. l. si cũ exceptiõe §. i. ij. ꝛ. iij. secũdum tamen canones etiam ad penam post ãnum quia nulla conditio temporis potest opponi. iij. q. i. c. reintegranda. ꝛ ibi ꝑ doc. ꝛ non solum tenetur de bis que habuit per talẽ metum: sed de omnibus que amisit ille cui talem intulit metum. d. l. si cum. §. pedius. q: metus fuit cã seu actio amissionis. d. l. si cum. §. in hac actõe concor. Inno. ꝛ Hosti. in. c. fi. co. ti.

15 ¶ Quid si metus sit solum ob timorem reuerẽtie. ſ. q datum ex tali timore est oio restituendũ: si datum sit ꝺ voluntatẽ dantis. ꝑ acut. l. i. §. que honorande. ad fi. ff. qua. re. ac. non da. Vñ quã docunqꝫ non adest voluntas domini reruꝫ in dãdo nisi ex metu: acceptum est restituendum: nisi fuerit in culpa metus. ꝺm q supra dixi. §. r. Jlle obstat. l. vani. ff. de re. iur. ꝛ. l. metum. ff. q me. causa. quia loquuntur quo ad forum cõtentiosũ.

¶ Jn quo differt metus a vi. ſ. Panor. in. d. c. sacris. q metus est vis conditionata. ſ. cum dicit. interficiam te si non feceris sic. ꝛ huiusmõi. c ad audientiam extra eo. et fit sine violẽtia corporali. Vis autem est quedam coactio qua quis ligatus cogitur facere aliquid corporaliter. Et dicitur vis absoluta: ꝛ hec excusat a toto: si intrinsecus non consentit. quia non dicitur quis agere: sed potius pati. đ. c. sacris. Lex autem magis large accipit dicens. Vis est impetus maioris rei: cui resisti non potest. ſ. cõmodc. ff. q me. ca. l. i. ꝛ ij. de pac. quãuis li. vi. 16

Milites nostri temporis licet non habeant insignia obseruantie veteris: habent tamen insignia obseruãtie none. ꝺm Bal. in. l. i. C. qui bo. ce. poss. allat in ar. c. translato. de consti.

¶ Quis non potest esse miles. ſ. q impugnãtes securitates nauigantium: ꝛ hostes publici et infames milites esse non possunt. vt in. l. prima. in ℣. optimos fidelissimosqꝫ cõmilitones. ff. de testa. mili. 1

¶ Vtrum miles possit incarcerari ꝓ debito ꝺ tractus vel vltime voluntatis. ſ. Bal. vbi supra q non. Sed Bar. in. l. miles. ff. de re iudꝫ limitat ad debitum contractum in castris solum. 2

¶ Quomodo instituuntur: ꝛ de eoꝝ priuilegijs hẽs in. l. pe. ff. ex qui. cau. ma. in glo. 3

¶ Vtrum ars militie sit licita. ſ. q sic. si debito modo fiat. xxiij. q. i. militare. de quo dic vt supra bellum. Licet etiam militibus se exercere in his: que nulli sunt nociua causa exercitij. puta in cursitationibus equorum in proiciendo tella: ꝛ huiꝰ modi in quibus non imminet probabile periculum proximi: sicut in torneamẽtis iminet. ꝛ ideo prohibent. facit ad hoc. ij. ſ. primo. vbi Dauid precepit vt docerent filios Jsrael arcum. i. artez sagittandi. 4

Jnor quis dicatur. ſ. q ille qui nõ habet. xxv. annum completuꝫ ff. de mino. l. i.

¶ Vtrum minor possit petere restitutionem in integrum: non solum in lesione que demit de patrimonio: sed etiã in lesione lucri cessantis. ſ. q sic vsqꝫ ad quadrieniũ postqꝫ impleuit vigesimũ quintũ annũ. De his tamen solũ in quibus lesus est infra. xxv. annũ. vide glo. in. c. ij. de resti. in integrum. 1

2 ¶ Vtrum teneant̃ gesta cum minore sine auctoritate curatoris. ff. ffda. in. c. in presentia. de. p/ba. q; si intrat religionem potest alienare omnia sua bona. quia fingitur mori. l. deo nobis. C. de epi. ⁊ clc. sed non intrando nō potest alienare ēt in pias causas.

3 ¶ Minor si renunciauit beneficio ecclesiastico: non restituitur. quia in spiritualib⁹ vt maior ad/mittitur: ⁊ agit ⁊ conuenitur. ff. de mino. l. ait p̄/tor. in glo. in prin.

M Iserabiles personę que dicant̃. ff. sm Inno. in. c. significantibus. de offi. delega. ⁊ ffda. i c. licet de censi. q; sunt ceci ⁊ alij morbo laboran/tes: qui possunt auxilium ab ecclesia implorare: q̄s nunis aggrauant̃ in collectis. facit. d. c. significantibus. ⁊ quod ibi no.

1 ¶ Vtr ceci ⁊ alij morbo laborātes perpetuo ex cusentur a muneribꝫ. ff. ffda. in. d. c. licet q; sic. a personalibus que imponūtur psonis. vt. l. vni ca. C. qui mo. se excu. A realibus autem mune/ribus ordinarijs non excusātur: nisi princeps ve/lit ea remittere. C. de vaca. mu. ⁊ demune. patri quasi per totum. secus si sunt extraordiaria. quia non tenentur ad illa. l. vnica. C. de super. indic. Facit. c. indicatum. lxxxix. dis. ⁊ quando dicātur realia ordinaria vel extraordinaria. Vide infra Munus.

M Issa sm Hugo. de sancto vic. de sacramentis. li. xi. dicitur q̄si trās missa: eo q; populus per ministerium sacerdotis qui mediatoris vice fungitur inter deus ⁊ homines. preces vota. ⁊ oblationes transmittat deo.

1 ¶ Missa a quo debet celebrari. ff. q; a solo sacerdote rite ordinato. de sūma tri. c. i. §. vna. de cō/secra. di. i. c. i. in fi.

2 ¶ Vtrum existens in mortali: vel pollutus nocturna pollutione licite celebret. vide. ō. Eucharistia. iij. §. xviij. ⁊. §. xxix.

3 ¶ Vtr sacerdos qui non est iciunus possit celebrare. ff. sm Sco. in quarto di. viij. q; non. vij. q. i. nihil. de conse. di. ij. liquido. ⁊ taliter debet esse iciunus q; citra mediā noctē nihil sumpserit quātūcūq; minimū: etiā si sit spēs vel electuariū: vel medicina. q; canon dicit nullus post cibū po/tūq; quēlibet minimū sumptū missas facere p̄sumat. vij. q. i. nihil. imo plus ibi dicit glo. q; etiaz si ante mediam noctē sumpsisset cibū: ⁊ adhuc sē tiret ernctationes ⁊ cibū: nō dz celebrare. de con. di. ij. tribus. ⁊ Mo. de accu. i. c. si constiterit.

4 ¶ Quid de reliquijs cibi remanētibus in ore. ff. q; si casualiter deglutiant̃ nō impediūt. q; nō traiciūt p̄ modū cibi vel pot⁹: sed p̄ modū salue sm. S. Tho. in tertia parte. q. viij.

¶ Quid si sacerdos in mane lauando os deglu ciat stillā aque. ff. q; pōt celebrare: nisi fecerit̄ ꝓposito. ar. xxiij. q. v. de occidendis. xv. q. vi. c i. cōco. Ric. in. iiij. di. viij. Tho. Vo dicit verū nisi traiciatur in magna quantitate. 5

¶ Quid si cibus sit digestus: sed tamē non dor minit p̄ totā noctē. ff. q; pōt celebrare. q; solum quies. tempus. ⁊ digestio requiruntur sm Jo. ⁊ Ber. brix. ⁊ Arch. in. d. c. nihil. ⁊ Mo. ⁊ ffda. in. d. c. si constiterit. Iz ibi glo. videat sentire con trarium: sed male. 6

¶ Quomodo debet celebrari. ff. ñ. q; debet ser/uari ordinarium misse: tam in dicendis q̄z etiaz in actibus. 7

¶ Vtr debeat celebrare capūe discopto. ff. q; sic. de con. di. i. c. nullus. vñ q; sine rōabili cā celebraret capite coperto peccaret mortaliter. secus si ex aliqua rōabili cā pp Vbum tenere positū in. d c. nullus. 8

¶ Quid si post inceptam missam desistat. ff. q; si sine rōabili cā dimittit peccat mortaliter. alias non. vt in. d. c. nullus. 9

¶ Quando euangelium legitur omnes debēt stare: non sedere: nec genuflexi manere. vt in. c. auctoritate. de con. di. i. 10

¶ Vtr debeat aliqd aliud dici a sacerdote q̄z qđ continetur in missali. ff. q; non. ar. c. visum. ⁊ c de nominibus. de con. di. i. Cogitari tamen p̄sit quecūq; deuota. sm. S. Bo. sed nō exprimi. 11

¶ Vtrum requiratur attentio. ff. sm Rigar. anglicum in quol. q; sic. vñ Dio⁹. de ecclesiasti/ca ierarchia. Ad sanctissimū cūtes sacrificiū mū/dari cōuenit ab ipsis vltimis aic fantasmatibus. vnde desperans se posse habere probabiliter cor dis stabilitatem peccat grauiter accedendo. si ta/men sperat ⁊ ex infirmitate distrahitur min⁹ pec cat. hec ille. 12

¶ Quid si omittat aliqd. ff. q; peccat mortaliter si sciēter facit. tñ p̄secrat: si ibi sit materia debita: ⁊ forma cū intētione cōficiendi. de quo dictū ē. ō Eucharistia primo. Et hoc itelligę q; peccat mor taliter sciēter dimittēdo aliqd notabile. puta cuā gelij. vel ep̄lam. secretas. ⁊ hmōi. sec⁹ esset de a liquo Vbo solo alio a forma cōsecratōis. Jdē dic si omittat tps debitū paramēta ⁊ reliqua necessa ria: qđ est mortale q̄n fit sciēter. 13

¶ Quid faciet sacerdos si missam dicendo ppē dat non fuisse debitā materiā ministratā. ff. sm cōmuniter Theo. in quarto distinctiōe octaua q; sine defect⁹ sit i hostia: siue i vino. ⁊ aduētit aliq̄z 14

cōsecratiōis canonē iceperit: sic accipiet aliā hostiā si defectus est in hostia: vel vinū si est i vino. ⁊ reincipiet si est in hostia defectus ab illa oratōe. Suscipe sancte pater. qua dicta: omissis alijs dicet. Veni sanctificator ⁊c. Et sic omnibus alijs omissis, psequatur vbi erat quando aduertit. Si vo defectus fuit in vino incipiet ab illa oratione Deus qui humane: cū ozōe Offerimus ⁊c. Et alia. veni sanctificator ⁊c. ⁊ alijs dimissis ꝓsequat vbi dimiserat. Si iam cōsecrauerat ⁊ post consecratione deprehendit: q2 defectus erat i vino debito sic accepto cū aqua solum: incipiet ab illa oratione. Simili mō vsq3 ad oratione3. vñ ⁊ memores ⁊ alijs omissis prosequat vbi dimisit. Si vō defectus erat in hostia ⁊ iam consecrauerat vinū sic accepta alia hostia incipiet ab illa oratōe. Qui pridie ⁊ loco illius relatiui: qui dicet Domin⁹ nr̄ ihesus xp̄s pridie q3 pateretur ⁊c. vsq3 ad ozōne3 Simili modo ⁊ omnibus alijs omissis prosequatur vbi dimisit. Et notanter sic dixi. q2 si solū dicerct. hoc est corpus meū: non cōsecraret secūdu3 Sco. ⁊ Landul. in quarto. di. viij. q. iij. q2 ozō illud significat quod exprimitur Vbo. non quod ē in intētione proferentis. ⁊ ideo si nulla fieret mētio de christo: intelligerentur illa Vba de corpore sacerdotis vel sanguine: nō de christo. ⁊ sic nō cōsecraret.

15 ¶ Quone q nō aduertit de defectu: nisi post sūptionē hostie que nō erat triticea aut debita. R̄ñ fm cōiter doc. vbi. s. q nō obstāte q nō sit ieiunus: nihilomin⁹ accipiet aliā hostiā debitā ⁊ incipiet. vt dictū est. Dñs noster ihesus xp̄s pridie q3 vsq3 ad simili mō ⁊c. ⁊ postea alijs omissis sumu3 eam: ⁊ prosequetur vbi omiserat.

16 ¶ Sed qd si sumpto corpore inuenit aquā loco vini in calice quā bibit. R̄. Tho. in. iii. parte. q. lxxxiij. tenet q est alia hostia ⁊ aliud vinu3 sumēdum ⁊ consecrandū. Quidam alij dicunt q ꝓpter scandalum nihil est reiterandū: ⁊ maxime cuz nō sit ieiunus. Sed tu tene opinionem Sco. vbi. s. q solū ē accipiēdū vinū cū aqua ⁊ dō. Simili mō postq3 Dominus noster ihesus christus cenauit: accepit calicem ⁊c. vsq3 vnde ⁊ memores: ⁊ sic alijs omissis dicat. Sāguis domini nostri ihesu xp̄i custodiat animam ⁊c. ⁊ sumat. quia istud pōt fieri sine scandalo. Nec obstat q non sit ieiun⁹. q2 est maius preceptū q sumatur integre q3 ieiuno stomacho. vt p3 in. c. cōperimus ⁊. c. relatu3. de consecra. di. ij.

17 ¶ Quid faciet sacerdos si quando hēt aquā in ore antequ3 deglutiat aduertit. R̄. Directoria li. i. ti. xvij. q. si potest sine scandalo sputet in calice et extrahet particulam hostie: ⁊ aquā reponet i alio vase: ⁊ sic accipiat vinū ⁊ consecret. vt dictū est: ⁊ in eo ponat particulā hostie. ⁊ sumat postea illam aquam si pōt facere sine periculo vomitus: vel si timet de vomitu reponat aquam in sacrario. Et idē dicerē de particula q idē esset cōburēda ⁊ cineres in sacrario reponēdi: quādo sine periculo vomitus recipere non possem.

18 ¶ Quero quid faciet sacerdos qñ musca vel aranea cadit in calice. R̄. q si cadit ante cōsecrationē proiciat illud vinum ⁊ accipiat aliud cū aqua: ⁊ faciat fm q. s. dictū est. §. xiij. Si vo cadit post cōsecrationē extrahat eam ⁊ lauet cū vino: nisi esset res venenosa vel que ꝓuocaret vomitū. q2 tunc oia simul eēnt reponeda i vase alio ⁊ aliud vinu3 cū aqua sumēdū ⁊ ꝓsecrādū. vt dictū est i. §. xiij ⁊. xvi. fm Archi. Hugo. ⁊ Jo. de santo. in. c. si p negligentiā. de con. di. ij. q2 nihil abominabile sumi dz occasiōe h⁹ sacramenti. vt no. glo. in. d. c. si per negligentiā. ⁊ finita missa accipiat sāguinē illū ⁊ igne cōburat cū aliqua stupa: vel panno lineo in ipso madefacto ⁊ cineres ponat in sacrario.

19 ¶ Quid si gutta sanguinis ceciderit. R̄. q si ceciderit sup tabulā ⁊ similia lābatur si pōt fieri sine horrore: ⁊ postea locus radatur ⁊ rasura ꝓburat ⁊ cinis iuxta altare recondat: ⁊ sacerdos. xl. diebus peniteat. Si vo ceciderit sup linthеū abluat trib⁹ vicib⁹ calice suppositō: ⁊ aqua ablutōis iuz altare condat: ⁊ sacerdos peniteat quattuō dieb⁹ nisi puenerit ad tertiū linthеuz: q2 tūc nouem. Si vsq3 ad quartū. xx. diebus peniteat. de con. di. ij c. si per negligentiam.

20 ¶ Quid si sumendo sanguinem remanet particula in calice. Respondeo debet digito ad labiū calicis adducere ⁊ sumere: ⁊ nullo modo apponat vinum ante eius sumptionem. quia vinum citius descenderet. ⁊ sic sumeret non ieiunus secūdum Sco. in quarto distinctione. viij. Quānis ego arbitrer q etiam si apponeret vinum. ⁊ sic simul sumeret nō peccaret. lz vinū citius descēdat q2 q fit tali mō dz fieri simul p ea que notantur i capitulo quia propter de elec. ⁊ in. l. cōtinuus. ff. de Vbo. ob.

21 ¶ Vtrum hostia non consecrata que est in altari: vel gutta vini que est in pede calicis: vel aliter a vino quod est in calice sepata consecretur. R̄ñ. q non. nisi hoc intendat sacerdos prima questione prima. detrahe.

22 ¶ Quid si omisit aquam ponere in vino. R̄. q si aduertit ante consecrationem hostie debet eam apponere reiterando. vt supra dixi. §. decio q̄rto. quādo defectus est in vino. quod si aduertit post

consecrationē hostie: sed ante cōsecrationē vini apponat nihil reiterando fm Modonal. Si post consecrationē vini aduertit: nūc fm. S. Tho. in. iij. parte. q. lxxxiij. nullo modo apponat. qr appositio aque non est de necessitate sacramenti. vt dixi ē. Eucharistia. i. §. xvij.

23 ¶ Quid si vinum in calice congeletur. ff. q sacerdos debet ipsū ante cōsecrationem resoluere: vt habeat rationē actualem potus si tamen nō resoluit adhuc cōficit. qr vinū cōgelatū nō differt a nō congelato: nisi qualitate accñtali.

24 ¶ Quid si ex frigore hostia dilabitur in calicē ff. q debet vlterius ꝓcedere: nec est necesse aliquid reiterare. fm Tho. in. iij. parte. q. lxxxiij. ꝛ fm Inno. vt recitat Landul. in quarto. di. x. si aliqua pars remansit in manu frāgat illā ꝛ partes mittat in calicē. qr prima causaliter cecidit.

25 ¶ Quid si sacerdos non recolit se aliq̄ dixisse. ff. q sacerdos non debet propter hoc turbari: qr qui multa dicit nō recolit oia. Si tamē ꝓbabiliter cōstet aliqua omisisse si quidem sunt de necessitate sacramenti. puta forma consecrationis debet reiterare ab illa forma: ꝛ cuncta per ordinē prosequi. Si vo non sunt de forma cōsecrationis sic nō dz resumere in mutando ordinem officij. ꝛ dz vltrius ꝓcedere fm Tho. iij. pte. q. lxxxiij.

26 ¶ Utrum semper sacerdos celebrans debeat sumere corpus ꝛ sanguinem. ff. q sic. de consecra. di. secunda per latum. Si sacerdos deficit i missa alius qui sit iciunꝰ debet supplere. vt. ē. Eucharistia. iij. in prin.

27 ¶ Quid si aliquis casus necessitatis alicui euenerit. puta infirmitas ꝛ huiusmōi: poterit ne sacerdos illi hostiam dare: cū aliam nō habeat consecratā. ff. q non totam sed bene partem: ꝛ aliaz partem ipse sacerdos sumere. fm. S. Tho. i. iiij di. xij. Et idem credo etiam si non sit infirmitas. sed alia rōabilis cā.

28 ¶ Quid si hostia inueniaꝝ fracta ante cōsecrationem. ff. nihilominus pōt ꝓsecrari. nisi sit scādalum in populo. quia tunc aliam accipiet. qr fractio ꝛ quadratura ꝛ huiusmodi non vitiant sacramentum.

29 ¶ Utr in memēto viuoꝝ vel mōtuoꝝ debeat fieri aliquoꝝ nominatio. ff. q nō est necesse: nisi solū vt supplicātis deuotio: reddatur affectꝰ. ar. xiij. q. i. cum grauia. ꝛ. c. nō extimemus. nō. gl. de cōse. di. i. c. visum. ꝛ se. ex quo pz q tātū singuloꝝ noia sunt exprimēdo quāto ex eoꝝ noiatōne augmētatur deuotio celebrātis. qr nō minus glz bēt sub generali q̄z si specialiter fieret. de ꝓse. di. v. non mediocriter. ꝛ no. glo. in. d. c. visum.

30 ¶ Utr prefatio propria debeat dici in missa cō memorationis seu votiua. ff. Pa. in. c. consilium de cele. missa. q sic ꝓpria si habet. Et solū sūt. x. ab ecclesia approbate. ix. habentur in. c. inuenimus. de conse. di. i. ſ. Natiuitatis domini. Epiphanie. Quadragesime. Paſce. Ascēsiois domini. Pentbecostes. Sācte crucis. Sāctoꝝ apostoloꝝ ꝛ sancte trinitatis. ꝛ in. c. sanctoꝝ. lxx. di. ponitur decima de domina. Alie sunt delende ō missali: nisi ex spāli priuilegio sit cōcessum. vt fratribus minoribus de beato Francisco p Sixtuz quartum.

¶ Utrum Gloria in excelsis deo debeat dici i missis votiuis. ff. q non. vt in. c. cōsiliū. de cele. missa. Nec etiā Credo in vnū deū dicitur. Iz consuetudo derogauerit illi iuri quo ad Gloria i excelsis: que dicitur in missis votiuis beate Vginis ꝛ quo ad alios etiam in missis spūs sācti. Moderes tamen habent ex priuilegio vt possint dicere gloria in excelsis in missis spiritus sancti: quas ꝓ ecclesia dei celebrant. Dicit tamen Posti. in dicto. c. consilium. deuotam consuetudinem nō reprobamus. 31

¶ Utrum perfusio post sumptionem sanguinis debeat fieri cum vino. ff. q sic vt de celebra. missa. c. ex parte. 32

¶ De quo debet missa celebrari. ff. Pa. in. c. quidam laicoꝝ. de cele. missa. q debz celebrari ō eo de quo fit off ciū. vñ missam peculiarē audiēs vel dicens nō satisfacit precepto ō audiēda missa qr illa que ꝑcipitur est missa de festo. vel que fm officium debet dici. vt in. d. c. quidā laicoꝝ. Credo tamen q seculares ꝓp ignorantiā excusentur sed non celebrantes. ꝛ ꝓpterea in. d. c. quidam. ꝛ. c. ad hoc. de conse. di. i. dr q tales misse peculiares seu votiue debent celebrari i occulto. ꝛ hoc intelligo in diebus in quibus quis tenet de precepto audire missam. vel i ecclesia collegiata seu cōuentuali in qua quotidie est celebrāda vna missa de officio. vt in cle. i. de cele. missa. ꝛ sic intelligo ter. in. d. c. quidam laicoꝝ. qr si sit alius qui celebrauit missam de officio: ꝛ non sit de precepto q missa audiatur potest quis missam votiuā dicere sine omni scrupulo: ꝛ in publico ꝛ in secreto. nec sufficit fm Modonal. q audiat Introitum ꝛ huiusmodi in diebus in quibus tenetur de officio audire. quia missa dicitur cum canone. vt pz in dicto c. quidam. 33

¶ Utrum missa de sāctis tātū valeat animabꝰ defunctoꝝ: sicut si dicaꝝ ꝓ defunctis. ff. Mo. in c. ij. de cele. missa. q sic. ꝛ q. do. Hugo Car. docebat q celebrādo pro domina faciebat celebrare pro defunctis. ꝛ ecōtrario. d. c. ij. ꝛ de conse. dis. ij. quotiēscunq̄z. Cauc tamen qr si promisisses 34

ſpecialiter pro defunctis ꝓpriã miſſã dicere non
ſatisfaceres miſſam dicẽdo de dña rõe ꝓmiſſionis
Itẽ aduerte q̃ hoc eſt vez q̃n maior deuotio qua
qs dicit miſſã de dña ⁊ huiuſmõi ſupplet vel ſãcti
interceſſio. alꝫ nõ niſi quo ad vitatẽ ſacramẽti:
ſed nõ quo ad veritatẽ oratiõũ. q̃ plus valet ꝓ
defunctis dicta ſm ꝟſde. in. iiij. di. xlv.

35 ¶ Cũ quibus dz miſſa celebrari. ℟. q̃ prio cuz
idumẽt' debitis: que ſz Inn. iij. vt recitat Dir.
li. i. ti. vij. ſunt calciamẽta amictus alba cingulus
manipul' ſtola planeta. ar. xxij. di. eccleſiaſtica.
xxv. di. vnũ. xi. q. iij. epũs de penis degradatio
li. vi. Et qualia debẽt eẽ predicta dicẽdũ q̃ ſm
conſuetudinẽ rõnalẽ regionis ſeu cõgregatõis. ar. l
de quibus. ff. de legi. Et an debeãt eẽ bñdicta cõ
muniter tñ q̃ ſic: exceptis calciamẽtis: ⁊ ẽt cin
gulo quod de cõſuetudine nõ bñdicit ſm Ric. in
quarto di. xiij. ⁊ Sco. ea. di. Secũdo cũ igne. de
cele. miſ. c. vl. Et celebrãs ſine igne dz officio ⁊
bñficio ꝓuari ibidem. Tertio cũ calice: corporali
b' altari lapideo: ⁊ trib' tobalijs ſup eo ⁊ miſſali
hoſtia azyma. vino ⁊ aqua que in minori quãtita
te debet poni q̃z de vino. vt in. c. perniciosus. de
cele. miſſa.

36 ¶ Vtz peccet mortaliter qui ſine aliquo predi
ctoz celebrat. ℟. q̃ ſic qui ſine igne ⁊ aqua vel in
pane fermẽtato ſi eſt ſacerdos latinus: vel i vaſe
ligneo. vt pz in. c. litteras de cc. miſ. vbi dr̃ q̃ dz
talis ſacerdos deponi ab officio ⁊ bñficio. Et idẽ
ſi in vaſe vitreo vel de auricalcho: aut ere. de cõ
ſe. di. i. vt calix. Idẽ ſi ſine altari lapideo ⁊ conſe
crato corporalibus caſula ſtolla manipulo cingu
lo alba amictu. vt in. c. i. de conſecra. di. i. nõ tamẽ
efficit irregularis cũ non inueniatur iure cautz
hoc: ſiue faciat ſcienter: ſiue ignoranter ſm Ric. ⁊
Sco. in. iiij. di. xij. niſi celebret ſup altare cuor
miter fractũ. q̃ ſic eſſet irregularis. de ꝓſe. diſ. i.
eccleſie: non tñ ſi celebrat ſuper altare non conſe
cratũ. ſz mortaliter peccet. de conſe. di. i. ecclesie.
⁊ c. concedimus cum duobus. c. ſe. Et hoc intelli
ge ſi ſcienter facit: ſecus ſi ex obliuione manipu
lum vel ſtollã omiſiſſet. De calciamentis ãt habẽ
dis non credo ſit preceptum cũ nõ inueniat i in
re. Vnde ſi qs ipſa omitteret nõ ex cõtemptu: ſz
q̃ non habet non peccaret. ar. d. c. i. ſſDatet hoc
q̃ calciamenta non ſũt de neceſſitate. q̃ ſic oporte
ret hẽre ſpecialia quibus nõ vterent niſi celebrã
do: cuius ꝓriũ ſeruatur cõiter.

37 ¶ Sed vtrũ ſine miſſali poſſit dici. quidam di
cunt q̃ peccat mortaliter celebrãs ſine miſſali: in
quo ad minus non ſit canon tum q̃ exponit ſe pi
culo errandi: tum q̃ conſuetudo ita habet vt ſine
libro in quo ſit canon non dicatur. Et placz quia
ſepe optime memorie viri in hoc errãt. Canõ ſz
cõmunionẽ opinionẽ dicitur. a Te igitur vſq; ad
cõmunionẽ. ⁊ ſm Durã. debet dici expedite: ne
muſce venientes. i. vane cogitationes pdãt ſua
uitatem vnguenti. i. orõis ⁊ ne populus faſtidiũ
concipiat: non tamen nimis feſtinanter ne ſacrifi
cium fiat ſine ſale diſcretionis ⁊ deuotionis. ⁊ dz
legi in libro ne error contingat. Idem dicerem d
tribus tobalijs ſi non haberent q̃ ſufficeret vna
Et nota q̃ ꝓceptũ eſt clericis q̃ vaſa ⁊ veſtimẽta
in quibus celebrari debet ſint' mundã ⁊ nitida in
c. relinqui nolumus. de cuſto. eccl'. ⁊ ideo peccat
mortaliter faciens contrarium. xiij. q. i. quod ꝓ
cipitur.

¶ Quarto debẽt eſſe ſaltẽ duo preſẽtes celebra 38
tioni miſſaz. de cõſecra. di. i. hoc quo qz. Et hoc
verum in miſſa publica: ſed in miſſa priuata pot
dici vno preſente ſuitore ſolum qui reſpondeat i
perſona totius populi. vñ nemo ſacerdos ꝓ ſe ſo
lus poteſt celebrare. vij. q. i. illud de fi. ꝓby. c.
ꝓpoſuit in fi. Episcopus Ro fine diacono cele
brare non pot niſi neceſſitas cogat. lxxxiij. di. di
aconi ſunt. in glo. in Y. habet.

¶ Vbi debet miſſa celebrari. ℟. q̃ in omni loco 39
conſecrato ab epiſcopo poteſt libere celebrari. de
conſe. di. i. ⁊. c. i. ⁊. c. ſicut. ⁊. c. ſequenti. ⁊. c. nul
lus. Et hoc verum niſi ſit interdictus ⁊ pollut'.
ꝺ quo. ſ. Conſecratio eccleſie. §. viij. ℣ allit hoc
in. c. auctoritate. de priuile. li. vi. vbi ꝓhibetur ce
lebrari in eccleſijs conſtructis ab erẽptis in locis
non erẽptis ſine licentia epi. Item licet minori
bus ⁊ ꝓdicatoribus celebrare in omni loco hone
ſto cum altari portatili ab epo cõſecrato ſaluo iur'
parrochiali. qꝺ qdẽ ius ſm Ric. nonũ in extra
uagãti que incipit. Mos attẽdentes ꝓſiſti circa ob
latões decimas ⁊ primitias ſolũ. ⁊ hoc ſiue ſit con
ſecratus locus vel nõ. dũmõ nõ ſit interdictus vl'
pollutus. ⁊ ſic intellige. c. in his de priui. vbi hoc
ꝓuilegiũ ponitur ſimiliter epis. ſz in. d. c. ſi. de ꝓ
uile. li. vi. de quo. ſ. Interdictũ. vi. §. xxxix. Ad
uerte q̃ ſacerdos dz tenere hoſtiã ⁊ calicẽ q̃ con
ſecrat ſuper lapidẽ conſecratũ. ſm ꝟſde. de pal. ⁊
dz lapis eſſe ita magnus q̃ ſaltẽ poſſit ſuper eo ca
pi totus pes calicis cũ hoſtia. de quo vide Altare
Mõ etiã q̃ quicun qz celebrãs vel faciens celebra
ri diuina in ciuitatibus caſtris vel villis: niſi qua
tenus a iure el' ꝓcedr̃ ẽ ei interdictus ingreſſus ec
cleſie ipſo facto cuiuſcũqz ordinis vel ꝓuilegij ſit
munit'. c. epoz. de ꝓuil. li. vi. Idẽ ſi i locis a iu
re vel a iudice ꝓhibitis. vt ibidem.

¶ Vtz de licentia epi poſſit celebrari in loco nõ 40
conſecrato. ℟. vt colligo ex Inn. in. c. i. de con.
ecc. vel alta. ⁊ ab Archi. poſt alios in. c. miſſaz.

de conse. di. i. ⁊ a ℔da. in ℟ica de conse. eccl. vel al., p concordia q̄ in sua dioceſi poteſt epiſcopus dare licentiam vt in eccleſia non cōſecrata vel oratorio poſſit qs celebrare cū altari portatili conſecrato ex neceſſitate. vt no. glo. de ꝓſe. di. i. vni cuiq3. ⁊. xviij. q. ij. quidā. Jn alijs aūt locis nō poteſt dare niſi quādo eccleſia deeſt. vt in. c. concedimus. de conſe. di. i. ar. d. c. fi. q̄ fruſtra concederetur epūs illud priuilegiū ſi haberēt de iure cōi. Aduerte tñ q̄ in loco fluctuāti: vt in mari et fluminibus celebrare nō licet alicui. ſz extra ſuaz dioceſim non poteſt dare licentiā celebrādi in loco non conſecrato.

41 ¶ Qua hora poteſt miſſa particularis celebrari. ℟. q̄ ab aurora vſq3 ad nonā etiā in cōuentualibus eccleſijs poteſt quottidie celebrari. de cōſe. di. i. §. in iciunijs. ⁊. c. neceſſe eſt ⁊ hoc ſequitur Sco. in quarto. di. xiij. Jſ ec ob. c. nocte. ⁊. c. ſolent. de conſe. di. i. ⁊. c. nō licebat. xliij. di. ⁊. c. q̄ a patrib⁹. ⁊. c. fi. lxxv. di. ⁊. c. vlti. lxxvi. di. quia intelligitur de ſolēnibus miſſis. ſm Hoſ. in ſū. de cele. miſſa. Solēnis vero debet dici in cōuētualibus eccleſijs hora ſua. ſ. in vigilijs ⁊ in quadrageſima ⁊ quattuor tēporibus hora nona. Jn feſtis hora tertia. Jn profeſtis hora ſexta. quod tamen cōmuniter nō ſeruaſ. q̄ tardius dī i feſtis q̄z alijs diebus non feſtiuis. ⁊ excuſauſ. vt p3 in iur̄ prealle. Et ſic intellige glo. in. c. i. de cele. mi. ⁊ alios doc.

42 ¶ Vtz poſſit dici miſſa de nocte. ℟. ſm Hō. vbi. §. q̄ non: niſi in natiuitate dñi: vel niſi ſm Rodo. de licētia ep̄i vel ſupioris iminēte neceſſitate. puta q̄ infirmus morīt: nec hī euchariſtia. alſ eam ante auroꝝ celebrās peccat mortaliter. Jdē dicēdū de celebrāntibus ante dictū matutinū ar. xi. di. c. in his. ⁊. c. eccleſiaſticaz. ⁊ extra de celebra. miſ. c. i. ⁊ vl. ſm Hō. Similiter de prima dicendū eſt vbi eſt ꝓſuetudo ſm Hō. quā quidē ꝓſuetutudinē attēdo ad primā que dī in choro: nō ad eā que dī a primato. vñ in religione minoz cū multe miſſe dicanī de cōſuetudine ante primā: nō credo q̄ volēs miſſā dicere teneaī p̄mo dicere p̄mam. q̄ ſic oporteret bis eā aliq̄n dicere. ſ. p ſe ⁊ poſtea in choro q̄ nō eſt neceſſe. ar. c. p̄mi ō cc. miſ. ⁊ ſic p3 q̄ poſſūt dicere miſſam licite ante q̄z dicant primam.

43 ¶ Quotiēs debet miſſa celebrari. ℟. i eccleſijs conuētualibus ⁊ collegiatas debēt quottidie due miſſe celebrari. ſ. vnā, ſm officiū: ⁊ alia, p mortuis. vt in. c. cū creatura. de cc. miſ. in tex. ⁊ in glo. ⁊ collegialiter debent dici. ⁊ dicit ℔da. ibidem q̄ peccant non ſeruantes. tñ cōiter nō ſeruaſ. ⁊ ſic ñ peccant.

¶ Vtrū quilibet ſacerdos teneaī quottidie celebrare. ℟. q̄ non etiā in dieb⁹ feſtiuis. vt p3 in. c. quottidie. de cōſe. di. ij. exceptis hīitib⁹ curā aiaz qui ad min⁹ i dieb⁹ feſtiuis teneī celebrare: niſi p aliū ſatisfaciāt populo. ar. c. i. de cc. miſ. Aduerte tñ q̄ ſi ſacerdos ob ſui indignitatē ⁊ ſacramēti reuerentiā abſtineat non peccat. ſm. S. Bo. in quarto di. xij. puta q̄ pollutus ⁊ huiuſmōi. ſi vero ſtat p̄o quadā in curia ⁊ negligētia ſua: ita q̄ ad minus non celebret in p̄cipuis feſtis. ⁊ maxime in illis in quibus ſeculares deuoti ſolēt cōmunicare. peccat quidem ⁊ ſi nō mortaliter ſaltē graūiter. vt p3 per. c. dolentes de cc. miſ. vbi vāl de tales reprehēdūī. Ric. Ho in quarto. di. xiij. tz q̄ tenētur in talibus diebus celebrare. Jdē tz S. Tho. in tertia pte. q. lxxxij. ⁊ ſic videī q̄ non excuſentur a mortali q̄ ſine rōabili cā in talibus diebus nō celebrant. Vſi dicit idē. S. Tho. q̄ tz quo ad actus ordinis q̄ pertinēt ad corpus chriſti miſticū nō teneaī niſi q̄ hz ex prelatōe. vt p̄dicare abſoluere ⁊ hmōi: tñ celebrare tñī vt deo ſacrificiū reddat. et ſi nulli hominū teneaī. Jdē et p̄it in. iij. di. xij. ⁊ p̄t timere ne tāz ſeruus neglā q̄ abſcōdit pecuniā domini ꝓdēneī. Quottidie āt celebrare laudabile ē ſi mō ex hmōi celebratōe nō minuaī reuerētia debita ad ſacrm ⁊ deuotio. Si āt minuereī tūc aliquādo ceſſandū ē. de quo vide Euchariſtia. iij. §. xxxvi.

¶ Vtz inſtitutō beneficij q̄ quis celebret omni die obliget inſtitutū ad ſic celebrādū. ℟. ℔da. in c. cōſuluiſti de cc. miſ. ⁊ in. c. ſignificatū de p̄bē. q̄ nō q̄ talis inſtitutio eſt illicita ⁊ daret māz peccandi. ⁊ iō taliter inſtitutus debet accipere interpretationē ab iſto tex. c. ſignificatū. vt. ſ. itelligaī q̄ debet celebrare. ⁊ teneaī quāto frequētius p̄t ſalua honeſtate ſua ⁊ debita reuerentia ⁊ deuotione ad ſacrm: ⁊ ſic intellige de quocūq3 beneficiato. Similiter dic quando inſtitueretur ad dicendum miſſam peculiarem quottidie. q̄ hoc nō obſtante poteſt ⁊ debet dici de feria. ca. quidam. de cc. miſſ. Et ſic patet q̄ quis aliquando teneī frequentius celebrare.

¶ Vtrū quis poſſit pluries dicere miſſam i die ℟. ℔da. in. d. c. conſuluiſti q̄ non. Jſacit. d. c. cōſuluiſti. ⁊. c. referēte eo. ⁊. c. ſufficit. de ꝓſe. di. i. niſi i duob⁹ caſib⁹. ℔p̄im⁹ in die natiuitatis in quo tres poſſunt celebrari. ſiue dicaī vna in media nocte: alia in aurora: ⁊ tertia in hora debita: ſiue dicāī ſimul i die vel vna: ⁊ poſt iteruallū duas: vel ecōtrario. q̄ ſic hēt ꝓſuetudo. ſz āte auroram ñ dz dici niſi vna. ſ. illa de media nocte. Secundus reſpectu alicuius neceſſitatis. vtputa q̄ aliqua magna perſona venit. puta ep̄s ⁊ ſimiles

ꝛ quos non decet transire dīē q̄ nō audiāt missā
c.f.. de p̄nitle. li. vi. Et idem dic de quolibꝫ alio
magno viro. ar. c. primi. de cele. missa. Similiꝫ
credo qñ esset dies festus p̄ceptus ab ecclesia: et
aliqui non audierunt missam: lꝫ non sint ita ma
gni domini per eādem rōnem. Item si aliqs in
firmaretur ad mortē ꝛ nō haberetur corpus xp̄i
p̄ eo cōmunicādo. Addit glo. tertium casum ibi
dem. s. si esset consuetū in aliqua ecclesia q̄ dicāt
due misse. vna p̄o viuis. alia p̄o mortuis. ꝛ ne
mo est qui sit aptus nisi vnus soluꝫ: tunc poterit
ambas dicere. Quartus pp pauptatē ecclesiarū
vel raritatem sacerdotū. xxi. q. i. c. i. ifi. ꝛ d̄ elec.
c. dudū. x. q. iij. vnio. Quitus quādo due misse
p̄rie occurrunt dicende, puta de vigilia ꝛ de fe/
sto: ꝛ non est nisi vnus sacerdos qui possit. extra
de celebra. missa. c. i. ꝛ. c. referēte. ſꝫ Ber. ꝛ bo.
in. d. c. cōsuluisti. Intelligetū in omnibus p̄edi
ctis casibus q̄ p̄t plures dicere. dū tamē purifi/
cationē nō receperit: ꝛ sit ieiunus. alꝫ nullo mō
liceret. de cele. missa. c. ex pte. Item q̄ non dicat
nisi duas. quia plures non licet nisi in natiuitate
fm cōiter doc.

47 ¶ Quid si postꝫ sumpsit cōmunionē hēt ho/
stiam consecratam que supfuit. ſ. fm ꝟde. q̄ si
cōmode non habet vnde honeste cōseruet licet ei
sumere: dūmodo sit ieiunus. ar. de conse. di. ij. c
tribus gradibus. Secus esset dicendū de reliqs
que etiam licet acceperit purificationē ante q̄ꝫ de
ipsis aduerteret. tamen postea sunt sumende: tū
quia nō possunt sic seruari. imo leuiter amitterēt
pp eoꝝ paruitatē. Et in isto casu cr quo ē in actu
purificationis ꝛ recollectionis reliquiaꝝ. quicqd
fit dr fieri incōtinēti. i. quasi simul sumeret omia
ante q̄ꝫ censeatur non ieiunus. per ea que no. i. c
olim cl primo. de resti. spo. in glo. ꝛ per Bart. i
l. i. ff. de verbo. obli. Quod bene nota p̄o scru/
pulosis.

48 ¶ Quid de illis qui pp adulationes secularīū
plures missas celebrāt in die. ſ. q̄ peccāt morta
liter. vt in. c. sufficit. de conse. di. i. Multo magꝭ
si pp pecuniam. q̄ simoniacus est saltem menta
lis: si pactum non interuenit expressū. Si vo in
terueniet esset mentalis ꝛ realis ꝛ teneret restituē
qcqd accepit pauperibus ꝛ de necessitate. vt. j. si
monia. vij. in p̄ncipio.

49 ¶ Pro quibus debet dici missa. Respon. q̄
generaliter p̄o omnibus viuis ꝛ defunctis mor
tuis in statu purgatorij. d̄ p̄scra. distin. prima. c
visum.

50 ¶ Vtꝝ sit dicenda p̄ paruulis mortuis. ſñ.
sanctus Tho. in quarto q̄ sic p̄ pueris baptizat
nō qꝝ eis p̄osit ad remissionē pene quā nō tolle/
rant: nec ad augmentū glorie: sed potius celebra
tur ad cōmēdādū redēptōis misterium.

¶ Vtrus liceat orare p̄o excōmunicato. ſ. bo. 51
in ſūma q̄ sic. in memento etiam specialiter. ꝛ ēt
in alijs orationibus: que foriter dicuntur gene/
raliter: tamen non specialiter. qꝝ non licet. de sē.
excō. nuper.

¶ Quid dicendū si p̄sbyter qui p̄misit alicui 52
dicere vnam missam de domia: ꝛ alteri ſ patim
aliam p̄o anima matris ꝛ patris eius. ꝛ tertio p̄
salute sua ꝛ similibus: dicat solum vnam missam
de dña cum collecta. Deus qui nos patrem ꝛ ma
trem ꝛ aliā collectā. Omnipotēs sempiterne de⁹
miserere famulo tuo. ꝛc. Intendēs p̄dictis oībus
satisfacere. ſ. q̄ super hoc fuit diuersa opio. Vñ
p̄ intelligentia est sciendū q̄ missa quelibet q̄ dr
respectu opis opati: generaliter valet oīb⁹ viuis
ꝛ defunctis existibus in caritate qui non sunt i pa
tria. Secundo valet singulariter illi qui eam di/
cit si digne celebrat. Tertio valet spāliter si sunt i
statu gratie illis qui faciunt eam dicere p̄o se: vel
quibus predicti: vel sacerdos per intentionē ap/
plicant. Quātum igitur ad generalē participa/
tionem sacerdos nihil potest disponere: nec de/
bet quantū ad singularem. similiter non debet or
dine caritatis eam alteri tribuere. quia nemo de/
bet p̄sumere se habere vltra necessitatem de me
rito. Quātū vo ad tertiam specialem que est al/
teri applicabilis per intentionem. dicendum est
q̄ non minus habebit quilibet horꝝ trium q̄ꝫ si p̄
singulo eorum singulariter eam dixisset. Nō qꝝ
deus non equaliter. neq̄ꝫ vno mō acceptat meri
tum missse applicatū isto tertio modo sed ſꝫ q̄ sue
bonitati videtur: considerata deuotione ꝛ ceteris
que concurrūt in eo qui eam dicere facit. Vnde a
liquādo vna missa posset liberare vnā animam
de purgatorio cū tāta caritate mouere posset seqs
ad faciendum eam dicere: quā non faceret libera
re alius faciēdo dicere viginti vel triginta. ꝛ sic
quātum ad hoc talis sacerdos satisfecit. quia gli/
bet p̄dictoꝝ trium non minus habebit de meri/
to q̄ꝫ si p̄o quolibet eoꝝ singulariter vnā dixisꝫ
Et sic intelligo opinionem illoꝝ qui dicunt non
minus valere vnam missam p̄o omnibus q̄ꝫ si
singulariter p̄o quolibet diceretur. de conse. di.
v. in. c. nō mediocriter. Nec ob. q̄ dicunt quidā
q̄ meritū tali modo acceptum est finitum. ꝛ ideo
quāto pluribus diuiditur minus quilibet hēbit.
quia verum si quilibet totum haberet: nisi alteri
cōmunicaretur: sed non est sic. sed tātum quilibꝫ
habet de ista finitate quātum videtur diuine bo/
nitati. ꝛ est tātum q̄ sufficeret p̄o omnibus ani/
mab⁹ liberādis: si modo sic merita nra mererēt

quia missa respectu operis operati nihil aliud est q̄z applicatio meriti passionis xp̄i. qđ per tale sacrificiuz immediate applicatur illi ꝓ quo dicitur. ⁊ ideo sicut lz multis dictū meritū passionis xp̄i applicetur. nihilominus qlibet non minus habebit q̄z si solū sibi fuisset applicatum. quia nullius ex toto potest cū habere. sed in tantū in quantuz videt diuine bonitati ip̄m ꝓ tali acceptare ꝑ m eius qui dicere facit deuotionem. Et ꝓpterea ꝓpter meritū passionis xp̄i quod per sacramenta applicaꝫ nō minus efficacie habent si simul multis conferantur q̄z si ꝓ vno solo: sed quilibet tantuz habebit quantū videtur diuine bonitati ꝓ quolibet acceptare. Hoc patet in baptismo. quia si multi baptizantur in necessitate nō minus habebūt de remissione. ⁊ sic de alijs sacramētis. Secus ꝺ alijs bonis a sacramentis. eo quia cū nō sint applicati ua meriti passiōis xp̄i. Ideo si pluribus cōmuni cabūtur quilibet minus habebit respectu operis operati. Et ex hoc patet quare missa magis valet ad remissionē peccatoꝝ ⁊ sacramenta q̄z alia opa quia est ꝓpter meritū passionis xp̄i qđ deo patri offertur ꝓ remissione illoꝝ quibus applicaꝫ. qđ nō fit in alijs bonis. Quo vero ad meritū generale. sic nō satisfacit. quia quanto plures misse dicuntur. tanto magis anime viuentiū existentiū in gr̄a. ⁊ anime in purgatorio releuātur. vnde magis fuissent releuate si dixisset tres missas q̄z si solū vnā. Vnde quantū ad hoc nō satisfacit: pr̄sertim quando plures misse dicte fuissent si ipe non acceptasset. ⁊ ideo tenetur satisfacere vl̄ in missis vel in alijs bonis per specialem applicationem. Que credo si fiant nō solū in vna missa. sed etiaz in pluribus ⁊ in alijs oratiōibus ⁊ bonis sufficiēter satisfaciet. sicut faciūt boni religiosi qui intendūt satisfacere: nedū in missis. sed etiam in religs oratiōibus. Vnde credo attenta consuetudine. ⁊ etiam quia nō pautiores misse ꝓpter hoc dicunt q̄ religiosi qui sic ꝓ duobus aut tribus vel alijs celebrant simul. vt dictū ē qui etiam intendūt specialiter in omnibus missis ⁊ alijs bonis que faciunt predictis satisfacere q̄ optime satisfaciūt. nec illi qui talibus faciūt dicere minus habebūt ꝺ subsidio misse. sed etiā super habūdanter q̄z si aliter dicere facerent. Aduerte tamen q̄ si specialiter ꝓ mississet dicere missam de domina. vel de spū sancto vel in tali altari. aut tali die teneꝫ seruare pro missū. aliū nō satisfaceret. ꝓmissiōi dicēdo missam de alio vel in alio loco. Et sic ꝺ corda opi. q̄ no. in d. c. nō mediocriꝫ. ⁊. in. iiij. di. xlv.

53 ¶ Vtrū idem erit si sacerdos ex motu suo diceret vnam missam ꝓ tribus quo ad meritū speciale. ſ. q̄ nō. quia sic ad meritū tale non concurrit nisi sola motio sua. que vna non tantū valet sicut due vel tres respectu operis operātis. ⁊ ideo minus habebūt de isto merito speciali. Idez dic qđ vnus facit vnā ꝓ pluribus dicere per candē rationem. Et istud ē qđ dicit theo. vbi. s. q̄ vna missa specialiter ꝓ aliquo dicta plus ei valet q̄z qñ dicitur generaliter ꝓ multis. Secus esset si ipe sacerdos ꝓ aliquo diceret vnā missam ⁊ in eadem intenderet satisfacere ꝓ aliquo alio qui cum rogauit. vt eā dicat ꝓ anima sui patris. quia sic respectu operis opantis non minus valeret. q̄ sic ibi sūt due motiōes qđ nō ēēt in ꝓmo casu.

¶ Quid ꝺ illo qui celebrat vt deus ꝑdat aliquē 54
vel aliquos. ſ. q̄ peccant mortaliter. ar. xxvi. q. v. quicūq̄z. nec nocet ei ad cuius perditionem fit cū natura sacramēti sit vt ꝓsit. ar. xi. q. iij. catholicā. no. Jo. ⁊ Archi. i. q. i. dictū. Posset tamen excusari a mortali quando tales sūt inimici rei publice ⁊ impeditores bonorū. vt dictū ē. s. iuidia.

¶ Vtrū statim post celebrationez misse sit comen 55
dendū. ſ. q̄ non de iure. vt in. c. tribus. de ꝺse. di. ij. sed de cōsuetudine non seruatur illud ius. Debet ergo fm Ssa. in. d. c. ex parte. de celeb. miss. taz diu stare donec ille reliquie sint verisimiliter in corpore corrupte. Addo etiā q̄ donec aliqs gr̄as post missam deo retulerit.

¶ Vtrū tantuz valeat missa boni sacerdotis si 56
cut mali. ſ. fm q̄ colligo ex. S. Bona. Ricar. ⁊ Sco. ⁊ sancto Tho. in. iiij. di. xiij. q̄ quo ad sacramentū sic ē equalis. i. q. i. c. intra. Quo vero ad orationes que in ipa dicuntur in quantū ꝓsequuntur ex persona totius ecclesie. sic similiter tātū valet. In quantū vero habēt efficatiā ex deuotione orantis sacerdotis sic plus valet missa boni sacerdotis q̄z mali. Et ideo bene facit qui libentius audit missam boni sacerdotis. dūmodo in substātialibus nō credat excedere. quia periculose erraret fm ꝓdictos doc.

¶ Quis teneꝫ audire missaz. ſ. q̄ de ꝓcepto q̄ 57
libet q nō ē excōicat⁹ nec interdict⁹: aut legitime impeditus diebus festis ab ecclesia ꝓceptis. de quo s. ferie. §. xlij. De bona honestate quilibet omni die maxime ep̄s vel religiosus aut ecclesiasticus ar. c. fi. de ꝓuil. li. vi. Et qñ sit mortale peccatum nō audire in festo vide in. d. §. xlij.

¶ Vtrū a quolibet sacerdote eā dicēte sit audiē 58
da. ſ. ⁊ dic vt. s. clericus. viij. §. ij.

¶ Vtrū sit audienda in ꝓpria parrochiali eccle 59
sia in diebus festinis. ſ. fm Ssa. in. c. vt domicis. de parro. q̄ sic. nisi ex aliqua causa legitia alibi audire velit. puta quia parrochianus ē cōcubinarius publicus. vel vt deuotius audiat. q̄ melius officiatur vl̄ ꝓpter predicationē ⁊ huiusmo

di. Si vero alibi audiuit ex contemptu ꝓpꝛij sa/cerdotis dicit ꝙ facit contra ꝓceptum superio/ris. ⁊ qui eum admittit dicit ꝙ quodāmodo com mittit furtum. Sed tu dic ꝙ de iure in maximis festiuitatibus sicut sūt festa domini nostri. ⁊ bea te marie. ⁊ Johannis bapt. ⁊ similia quilibet te/netur audire missam: aut in ecclesia parrochiali: aut in publico oratorio facto a populo ſm glo. in c. si quis extra. de conse. di. i. Et a fortiori potest audire in ecclesijs mendicantium ⁊ religiosoꝝ auctoꝛitate sedis apostolice edificatis. In oratoꝛijs autem ꝓuatis audientes nō satisfaciunt sicut est in domibus disciplinatorum. Sed an peccēt mortaliter taliter audientes si postea non audiūt in parrochiali vl̄ publico oratorio: aut ecclesia re ligiosoꝝ. dico ꝙ non. quia nullo cauetur iure ꝙ hoc fit ꝓceptuꝫ. Nec ob. c. si quis extra. quia ibi nullum verbum ē positum laicis qđ sit ꝓcepꝛtiuum: sed solum clericis ne celebꝛent predictis festiuitatibus in talibus oratoꝛijs sine iussu vel ꝓ missione episcopi. Similiter non ob. qđ ibi dicit ꝙ ad parrochias ē legitimus ordinarius cꝫ con uentus. ergo ad alias non erit legitimus. qꝛ nō sequitur cum contineat absurdum sensum. qꝛ ibi dicitur ꝙ in ciuitatibus: aut parrochijs in prędi/ctis festis audiatur. ergo etiam alibi ē legitimus conuentus. Non ob. etiaꝫ predictum. c. vt domi nicis. quia si quis bene attendit nihil ꝓcipit lai cis: nec etiam omnibus sacerdotibus: sed solum sacerdotibus parrochialibus imponitur ꝙ eiꝛci ant illum qui contempto ꝓpꝛio sacerdote. ergo si audiat in aliqua ecclesia que nō sit parrochia ⁊ sa cerdote non parrochiali non debet expelli. ergo licite potest audire. Et ꝙ solum parrochialibus ꝓcipiat. patet in verbo alterius. qđ ē relatiuum ex duobus tantū. ⁊ alius alia aliud ex pluribus. lꝫ ꝓmiscue vtamur. Et ideo nisi haberet parro/chiā nō dicitur alterius. qꝛ p̄dicta relatiua faciūt positionem regulariter eiusdē qualitatis. Itē po sito ꝙ eēt aliquod ius ꝓceptiuuꝫ eēt abꝛogatum per contrariam consuetudinem. vt. ē. consuetu/do. §. ix. patet.

Misericordia ſm Augu. ix. de ci ui. dei est aliene mi serie in corde nostro cōpassio qua si pos/sum⁹ subuenire cogimur. Est etiaꝫ mia diminu tiua penarum. quam impedire non potest exces/sus ire. Et nota ꝙ misericordia. pietas. ⁊ clemen tia ⁊ mansuetudo conueniūt in quantū in eun/dem effectum concurrunt. qui scilicet est probibe re mala proximoꝝ. sed differunt quantum ad motiuum. quia misericordia hoc facit ex amicitia quam habet cum proximis. Vindictas vero ex re/uerentia quam habet ad aliquem superiorem sci licet deum vel parentem. Mansuetudo in quan tum remouet iram incitantem ad vindictaꝫ. Cle mentia vero hoc facit ex animi lenitate in quantū iudicat equum esse. vt quis amplius non punia/tur. Crudelitas tamen que culpam attendit: sed modum in puniendo excedit opponitur ꝓpꝛie clementie que dicit quandam animi lenitatem si/ue dulcedinem per quam quis est diminutiuus penaruꝫ. Seneca vero li. ij. de clementia. dicit ꝙ clementia ē lenitas superioꝛis ad inferioꝛē. Mā suetudo aūt cuiuslibet ad quēlibet. Sepissime ta/mē accipit misericordia ꝓ clementia. ⁊ mansue/tudine. ⁊ pietate.

¶ Que sunt opera misericordie spiritualia. Re I spon. ꝙ septem in hoc versu contēta. Consule. s. dubitantem per doctrinam. Castiga. s. per coꝛre ctionem. Solare aflictuꝫ. Remitte iniuriā. Fer defectus aliorum. Ora ꝓ omnibus ⁊ doce igno rantes. Et que sūt opera misericordie coꝛporalia habes. ē. elemosyna. §. ix.

Moderamen inculpate tutele qđ est. vide. ē. defen/sio. §. iiij.

Modestia dicit a modo quę aliquan do est in moderando mo tum animi ab excellentia per humilitatē. Aliquando a pertinentibus ad cognitionem. vt est studium. Aliquando quo ad coꝛporales act⁹. ⁊ actiones. vt decēter fiant. ⁊ non scurriliter. ⁊ hu iusmodi. Aliquando vero quo ad apparatū exte rioꝛē. Et ideo modestia ē circa minoꝛa. Tēperā tia vero ē in refrenatione delectatiōis boni diffici lis. Et ꝓpterea differt ab ea.

Mollities opponitur perseueran/tie ſm philosophuꝫ. vij. ethico. dicitur enim ꝓpꝛie ſm philoso/phum mollis qui recedit a bono ꝓpter tristiti/as causatas ex defectu electionum quasi cedēs de bili mouenti. Dicitur etiam alio modo mollities ꝓout est contra castitateꝫ. que alio modo dicitur immundicia seu voluntaria pollutio. vt patet ex gl. i. coꝛ. vi. ibi. nec adulteri: nec molles. vbi gl. i. mulierbria patientes. Et isto modo semper est mortale peccatum. vt ibi patet. Sed primo modo non semper. sed quando recedit a bono necessa/rio faciendo.

Monachus grece latine singula/ris dicitur. quia debꝫ esse singularis. i. separatus a conuersati one seculari. vt. xvi. q. i. c. i. iuncta glo. ibidem. Vnde ibidez in. c. monachus. dicitur monach⁹ non doctoris. sed plangentis officium habet qui

vel se vel mundū lugeat. ꝛ dñi pauidus prestolet aduentū. hec ibi.

1 ¶ In quo differt monachus a conuersis ꝛ oblatis. Respon. ℣Dano. in. c. non est. de regula. q̄ conuersi sunt qui obtulerunt se ꝛ sua mutando habitum. tamen seculares sunt. quia non ꝓmouentur ad ordines. ¶ Oblati vero sunt qui se ꝛ sua obtulerunt monasterio. habitu tamen non mutato. Et vt dicit glo. xxvij. q. i. vt lex. ℣Isti conuersi ꝛ oblati magis astringuntur monasterio q̄z monachi. vnde nec etiā causa artioris religiōis possūt trāsire ad alia monasteria q̄z q̄z petāt a supiore licentiā. quia efficiunt quasi serui monasterij. ¶ Monachi vero hodie ꝓmouentur ad ordines. xvi. q. i. in multis. c.

2 ¶ Vtrum monachus possit prefici in aliqua ecclesia. ℟. ℣Dano. in. c. monachi. de sta. mo. q̄ solus non. vt in. c. ij. eodē ti. ꝛ in cle. ne in agro. §. ad hec. eo. ti. ¶ Cuz socio vero monacho potest ꝺ licentia sui abbatis. aliter nō. lviij. di. c. i. ꝛ. ij. q̄ nō habet nec velle nec nolle in hoc. c. si religiosus. ꝛ. c. quorūdā. de elect. li. vi.

3 ¶ Vtrum monachus possit habere curam animarum. Respō. ℣Dano. in. c. i. de capel. mo. q̄ non in ecclesia vbi monachi collegialiter habitāt sed debet ab epo capellanus institui qui populuz regat de consilio monachoꝝ. In alijs autē locis ꝑnt deputari. vt patet in. d. §. ad hec. dūmodo ñ solus. vt dictū ē.

4 ¶ Vtrum possit monachus fieri canonicus ecclesie secularis. Respon. q̄ non. c. in noua. xvi. q. vij. de electio. cum causam que inter fm Jo. lxxiij. di. quorundam.

5 ¶ Vtrū monachus possit prefici ecclesie quorūcūq̄z regularium. ℟. q̄ nō. vnde si eligit̄ quis alterius religiōis in prelatum nō valet electiō. cle. cum rationi. de elec.

6 ¶ Vtrum possit eligi in episcopū. ℟. q̄ sic. vt in d. cle. cum rationi.

7 ¶ Vtrum monachus deputatus alicui ecclesie etiā episcopatus teneatur ad obseruantiā regule sue. ℟. q̄ sic. quātū ad tria substantialia regule. ꝛ vt habitū deferat etiā si fit epūs. de vi. ꝛ ho. cle. c. clerici officia. in fi. nec ex eo q̄ habet administrationē dicit̄ habere ꝓpriū. q̄ cā tñ habet rōne officij sibi ipositi. de sta. mo. c. monachi. §. i. In obediētia vero distinguit̄. q̄ si trāsit ad epatum ex toto absolui a iurisditiōe abbatis. xviij. q. i. c. vnico. Si vero trāsfertur ad ecclesiā secularē quō nō ē subiecta abbati suo: nec in spūalibus nec in temporalibus ex toto eximūtur ab obedientia abbatis xvi. q. i. in parrochia. si vero sit solū subiecta abbati in tpalibus. sic eximit̄ ab obediētia abbatis quo ad spūalia. xvi. q. ij. visis. ꝛ. c. sane. Si vo sit subiecta quo ad spūalia solū. sic eximit̄ quo ad tpalia. Si vero sit in omnibus subiecta. sic ex toto obediet abbati. Quo vero ad alia a tribus votis ꝛ ab habitu nō eximit̄ absolute. Nam ab esu carnū teneť abstinere sicut ante. nisi dispensareť cū aliquo monacho a papa. vt solus p̄ficereť alicui ecclesie. ꝛ sine scandalo illoꝝ cū quibus viuit nō posset abstinere. q̄ tunc comedere posset. fm Bof. allegat. c. quisquis. xli. dist. factus episcopus. fm Jo. ꝛ videtur sequi glo. in. c. carnem. de conse. dist. v. etiam potest comedere. Jeiunia vero ꝛ silentium ꝛ vigilias seruare non teneť. vt dicit̄. xvi. q. i. c. nemo. Et breuiter si attendātur verba. d. c. nemo. dico q̄ ab illis solūmō absoluitur p̄ceptis regule q̄ comode nō pōt seruare cum exercitio platiōis sibi ipōsito. sed illa q̄ nedū non impediūt officiū platiōis imo potius adiuuāt credo q̄ teneať seruare. Nō bū not. Et sic intellige xvi. q. i. monachū.

¶ Szqd de officio. ℟. vide. s. hoze. §. xv. 8

¶ Sed pone q̄ predictus monachus indiget aliqua dispensatiōe ad quem recurret. ℟. q̄ si talis ecclesia subest abbati in spūalibus ad ipm abbatē recurret. Si vero subest epo. tūc epm habebit loco abbatis. c. si quis monachus. xvi. q. i. Si vero sit exempta illa ecclesia ꝛ imediate sub papa. sic oportebit ad ipm papaz recurrat. ar. eoꝝ que dixi. s. exemptus. §. vi. 9

¶ Que sūt que p̄cipiunt̄ vel ꝓhibeť monachis spāliū in iure. ℟. q̄ sūt. x. que notant̄ in. d. cle. ne in agro. ℣Primū qō p̄cipit̄ ē delatio habitus debiti fm formā in. d. cle. posita. Secundū q̄ omni mense confiteant̄ ꝛ suscipiāt eucharistie sacramētū. Tertiū q̄ ille q̄ preest exponat regulā vulgariter in capitulo vel ab alio exponi faciat. Sed p̄dicta solū astringūt monachos nigros. vt in. d. cle. no. Quartū ne vtātur camisijs. vt in. c. cum ad monasteriū. de sta. mo. Quintū q̄ seruet̄ silentium continuū in dormitorio refectorio ꝛ oratorio. In claustro vero certis horis ibidē. Sextū q̄ faciant capitula de triennio in triennū. c. in singulis. eo. ti. Septimū aucupatiōes ꝛ venatiōes inhibentur eis. d. cle. ne in agro. Octauū ne ad curias p̄incipum vadāt vt suis monasterijs damnū inferant. aliter sūt excōmunicati illi qui administrationem non habent. Nonū ne arma infra septa monasterij teneant. Et de isto ꝛ superiori. vide. s. excōmunicatio. vij. casu. xxviij. Decimū ne carnes comedāt: nisi i necessitate. vt in. d. c. cū ad monasteriū. Multa sūt alia que nedū eis sed etiā omnibus religiosis sūt ꝓhibita. que vide j. religiosus. §. lxv. 10

11 ¶ Quid de monachis qui in illis monasteriis comedūt carnes in quibus memoria nō extat q̄ nō comederūt. ff. d. Car. ꝓsuluit vt recitat ℔pa. in. d. c. cū ad monasteriū. q̄ ipune pōt comedere vt ex quo ipi nō fuerūt auctores nec appet ex qua cā fuit introductum pōt p̄sumi ex aliqua cā legitima introductū. Secus q̄n ex corruptella. q̄ non excusant. de ꝓsue. c. cum tāto. Sed de hoc dic vt ℣. religiosus. §. xxij.

12 ¶ Vtrū appellatione monachoꝝ veniāt alij religiosi. ff. ℔pa. in. c. ex parte. de postulando. q̄ quando cōstitutio emanat respectu religiōis. licz laquatur de monachis. tamen extenditur ad omnes religiosos cuiuscūq; religionis. Et hoc nisi possit assignari ratio diuersitatis inter eos ꝛ monachos. qō no.

13 ¶ Vtrū monachus possit confiteri episcopo vel pniario. ff. ℔ Rodo. q̄ sic. nisi sit exemptus vl̄ p̄uilegiatus a papa.

M Onasterium an obligeť ex facto monachi. ff. q̄ nō. neq; ex delicto. neq; contractu. nisi in duobus casibus. ℔Primus si hoc sit versum in vtilitatem monasterij. quia in tantū tenetur: ꝛ non plus. ar. x. q. ij. hoc ius. Secūdus si a cōuē tu sit cōmissa administratio. quia in tantū in quātum se extendit administratio in tantum obligať ꝛ non plus. ℔m Innocē. in. c. olim. de p̄uil. Et hoc intelligo tam in monacho q̄z abbate. ℔ facit i ar. q̄ nō obligeť. insti. de aucto. tuto. in p̄n. vide glo. xi. q. i. de p̄sona.

1 ¶ Vtrū possit acquiri p monachū obligatio alteri monasterio. ff. sic etiā p monachū fugitiuū. vt ff. de acqui. pos. l. i. xviij. q. i. abbates.

2 ¶ Vtrū relictum monacho cum tali conditione q̄ nihil acquiratur monasterio valeat. ff. q̄ non nisi talis conditio intelligatur q̄ nihil acquiratur monasterio respectu vtilitatis: nō respectu iuris sicut no. Bar. in auť. excipitur. C. de bo. que liber. quia tunc valet. qō ē dicere q̄ conuentus p/mittat illum administrationē habere relicti. sicut ꝛ seruus dicitur habere ꝓprium. vt. l. is qui suis ff. de manu. ꝛ facit quod legitur ꝛ no. in glo. l. lucius. §. tres heredes. ff. ad tre. Nō quidez dictū Bar. Limito verum quando talis administratio refertur ad casum licitum. ſ. vt dispenset in pios vsus. qō religiosis lz etiā. de testamē. c. ij. li. vi. vel vt conuertat ad vsum vestimentoꝝ. vel libroꝝ ꝛ hmōi. Non aūt liceret vt posset administrare ad libitū illa bona tanq̄z ꝓpria etiam de licētia pape. d. c. cū ad monasteriū.

3 ¶ Quid si abbas nō vellet cōsentire vt p̄dictam licitā administrationē susciperet. ff. Relictū nō valebit ꝛ remanebit apud grauatū. l. vnica. C. dē ca. tollē. ꝛ glo. in. d. §. tres heredes.

¶ Vtrum bona ingredientis pertineant ad monasterium iure successionis. an iure traditionis inter viuos. ff. q̄ magna ē ꝛtrouersia inter doc. ꝛ glo. iuſ. ciuilis. de quo vide Albri. in auť. ingressi. C. de sa. san. eccle. Sed tu tene verius esse q̄ iure successiōis. Attamē si lesū fuerit potuit restitui ad minoris similitudinem. vt. C. si vt ab here. se ab. p totū. 4

¶ Quid de bonis ingredientium ordinem minoruz: aut aliorum qui nihil possunt habere. ff. Albri. in. d. auť. ingressi. recitat opiniones quatuor. ℔Prima q̄ habeantur ꝓ derelictis. Secunda q̄ pertineant ad uenientes ab intestato. Tertia q̄ ad episcopū in cuius dioceſi subsunt. Quarta q̄ acquirantur ecclesie romane cui subsunt ꝛ īde alanť. Et hec ē verior. dē quo nō me extēdo. q̄ habēt oēs tales p̄uilegia in hmōi. quibus oportet stare. ꝛ vide. ē. legatū. i. §. v. 5

¶ Vtrū acquisita per monachū expulsum vl̄ fugitiuum efficiantur monasterij sui. ff. vt colligo ex no. ab Inno. in. c. cum olim. de p̄uil. ꝛ Io. īti. de infantibus expo. ꝛ alios. q̄ si monasterium noluit cuz recipe vel maior pars capituli. sic erūt ēpi vel alterius monasterij si ipm est ingressus. Si vero solus abbas vel minor pars fuit in culpa. sic acquiret monasterio suo. Si autem non curauit redire talis monachus. ꝛ totum monasterium videns cum vagabundū neglexit. sic similit acquiret episcopo vel alij monasterio si quod ingreditur. sicut dē seruo dicitur in. l. qō seruus. ff. de stipu. seruo. q̄ fit apprehendentis. Nō si monasteriū repetijt. sed nō potuit obtinere aliquo impedimento. sic acquirit monasterio suo. in auť. de san. epi. §. si monachus. ℔Prelatus enim potest monachum fugitiuum vendicare cum omnibus bonis per eū acgsitis. c. abbates. xviij. q. ij. Aut si forte ad aliud monasteriuz sit translatus ꝓpter peccatū suum. puta quia ponitur in alio monasterio ad penitentiam faciendaz ꝛ hmōi. xxvij. q. i. c. si qua monacharuz. sic bona illa que ꝓpio monasterio attulerat, quo ad vsufructum erūt secundi monasterij. xvi. q. vi. de lapsis. ꝛ post eī⁹ mortem redibūt ad p̄mū. Si vero transit ad secūdū monasteriū licite. quia strictius vel quia ꝓmouetur in prelatuz alterius. sic tenent aliqui in. c. q̄ ate. de cle. cōiuga. q̄ quicquid acquiret postea erit secūdi. sed alia p̄mi. ꝛ videť ter. ꝓ hoc. xvij. q. i. in. c. vnico. Alij dicūt q̄ omnia sibi vndecūq; p uenta erūt secūdi vel dignitatis quia videntur accedere ad personā lz expresse fuerunt collata tempore ingressus ratiōe predicta. ꝛ illud. c. vnicum. 6

loquitur de acquisitis ex industria monachi quia erūt penes ꝑsonā monasterium in quo ea acquisiuit. ⁊ hoc vltimū sentit dominus Lar. in. d. c. ꝙ a te. Ista. vero ibidem tenet vt bona patrimonialia sequantur personam. ar. huius. c. ꝙ a te. ⁊. c. ex transmissa. de renun. ⁊. l. ij. ff. de colle. illici. ⁊ hoc sequi videtur Ho. ⁊ Jo. an. in. d. c. ꝙ a te. ⁊ magis placet mihi opi. Lar.

7 ¶ Utrum monasterium possit grauari noua cōsuetudine. seruitio. vel onere. ff. ꝙ nō. nisi a ꝑncipio de consensu episcopi a patrono sit ei imposita. vt in. c. scientes. de cens. nō tamen intelligas ꝙ in dote necessaria possit etiam a ꝑncipio imponi aliquod onus. sed intellige in alijs a dote ꝑdicta.

8 ¶ Utrum quis possit frequentare monasteria monialium. ff. ꝙ non. nisi ex causa manifesta ⁊ rationabili. alꝫ post admonitionem frequentantes si sunt clerici deponunt. si laici excōicentur. c. monasteria. de vi. ⁊ ho. cle.

9 ¶ Utrū monasteria duppla femina ꝛ religioꝛ sint licita. ff. ꝙ nō. vt in. c. diffinimus. ⁊. c. in decima. xviij. q. ij.

10 ¶ Utꝛ quis possit ꝑficī duobus monasterijs ff. ꝙ nō. sicut nec pluribus ecclesijs curā habentibus animarū. nisi vnū dependeat ex alio. de ꝑben. c. cū singula. li. vi. imo plus si monachi vnius monasterij ꝓratus vel ecclesias aut administratiōes seu officia vnius monasterij ꝓsueta per eiusdem monachos gubernari sine licentia pape cōmitterēt monacho alterius monasterij sūt ꝑpetui auctate ꝓuidēdi ea vice ⁊ recipiētes fiūt ineligibiles ipō iure. d. c. cū singula. §. fi.

1 ¶ Utrū abbas possit vsufructū alicuius rei relictū monacho ei auferre. ff. ꝙ sic. p no. in aut. ingressi. C. de sa. san. eccl. ⁊ in. c. ij. de sta. mo. Sz quid si addaꝫ si molestet monachū cadat a legato gl. in. l. lucius. §. tres heredes. ff. ad treb. Hāc questionē formāt ⁊ ibi Bar. ⁊ per Ly. in. l. quoties. in fi. C. de dona. que sub mō. ⁊ per Bar. ⁊ Bal. ⁊ Jo. de imo. in. l. si alienū. in ꝓnc. ff. de here. instituendis. Et cōclude ꝙ si legans disponat per viā pene nō valet. qꝛ ipositō pene sup facto impossibili de iure vel de facto nō valet. vt. l. cerdonē. ff. ꝺ op. liber. ⁊. l. i. C. de his q̄ pe. nomine. Sed si vult non possit molestari dicat lego vel relinquo vsufructum tali monacho donec ⁊ quousq; abbas faciat ei questionem ⁊ ex tunc non relinquo. ita dicit Bal. in dicta. l. i. in. vij. q. ⁊ Paulus de castro in. d. §. tres heredes. Sz in eo qō habuit monachus ante ꝓtroversiam potest abbas ꝓtroversiam facere ⁊ illi auferre ꝑm ꝑdictos.

M Onialis non debet habere singularem habitationem sed cōmuniter tam in ecclesia q̄z in refectorio ⁊ dormitorio esse debet. xviij. q. ij. pernitiosam. vt sibi sint testes castitatis ⁊ honestatis vt in aut. de mona. §. cogitandū.

¶ Nō debet loqui monialis cū aliquo monacho nisi cū socia. vel ꝑsente abbatissa ⁊ breuiter. c. diffinimus. ⁊. c. in decima. xviij. q. ij. 1

¶ Utrū possit cātare in choro cū monachis. ff. ꝙ nō. vt in. d. c. pnitiosam. 2

¶ Utrū moniales teneant seruare clausurā. ff. ꝙ sic omnes. vt in. c. periculoso. de sta. re. li. vi. Nec obstat ꝙ quidam dicūt ꝙ nō potest eis indici vita artior ipis inuitis. quia hoc nō pertinet ad artiorem vitam. sed ad conseruationem honestatis debite. ⁊ ideo nō excusant a peccato mortali q̄ nō obseruant clausuram cū possint. potest tamen abbatissa exire ꝑ homagio faciendo cum honesta societate. ita tamen ꝙ ad alia nō diuertat. Similiter si eēt aliqua que notabili morbo laborans sine aliarū infectione ibi esse non posset. vt in. d. c. periculoso. vbi ꝓlatus ipa ꝛ precipitur q̄ ꝓuideant. ⁊ ꝙ nō permittāt patere accessus quarūcūq; ꝑsonaruz ad eas. nisi ex rationabili causa ⁊ manifesta ⁊ ꝙ singulis annis eas visitent. ⁊ illa que sunt ita exempte ꝙ imediate subsūt pape debz episcopus auctoritate apostolica visitare. vt no. i clemētes. de sta. mo. ⁊ in. d. c. piculoso. 3

¶ Utrū tencat receptio monialium nō mendicātium facta vltra numerū earū que possint sustentari sine penuria de ꝓuentibus monasterij. ff. ꝙ nō. imo ipo iure ē nulla. d. c. piculoso. 4

M Oneta quot modis falsatur. vide s. falsarius. §. iiij. ⁊. v. ⁊ de qua dz fieri solutio. vide. j. solutio. §. ij.

M Ora incurritur cum quis nō facit id quod facere tenetur ⁊ eo tpe. vt no. in. c. vltimo. de locato.

¶ An requiratur monitio vt quis constituatur in mora. ff. ꝙ si dies ē appposita obligatiōi nō requiritur quia dies interpellat ꝑ homine. d. c. vltimo. ⁊. C. de contraben. ⁊ co. stipula. l. magna. ꝺ quo vide obligatio. §. viij.. Si vero dies nō est appposita obligatiōi nec alia cōditio sic requiritur monitio ꝑm Bal. in. l. nō ignorat. C. de fructi. ⁊ li. expen. ⁊ Ange. in. l. si manumissori. C. de ob se. pa. pre. ⁊ Ista. in. c. licet beli. de symo. ⁊ in. c. ij. de accusati. Jacit lex in fidei cōmissi ⁊ ibi ē casus aureus. ff. de vsuris. ⁊ in. l. quidam iberus in verbo qua de re volo vt cum ibero loquaris. ff. de serui. vrba. predi. ⁊ id quod legitur ⁊ notaꝫ in. l. debitores. ꝑsentes ꝑ us de nunciatiōibus cō 1

ueniendi sūt. C. de pigno. ⁊ in. l. si ex legati cau/sa. ff. de verbo. signi. ⁊ in. c. accusatio. ij. q. vij. li cet gl. dicat in. d. c. licet beli. q; in pecuniarijs ad monitio ē de honestate nō de necessitate. Tamen Jodouicus de roma in suis notandis tenet q; si debitor citat̄ sine monitiōe ⁊ confiteť debitū q; ō bet actor condemnari in expensis si poterit, pba re q; nō fuit monitus. quia debitori incūbit, pba tio: ⁊ sic negatiua. Ratio q; ius presumit q; cre/ditor monuerit eū. quia cōmuniter sic solet fieri. vt dicit in. d. l. in fideicōmissi. Et istud ē verissi/mū de iure fori. Sed de iure poli teneo q; si credi tor ex timore etiā reuerentiali nō audet petere de bitū vel ignorat. q; tūc etiā sine monitiōe constitu atur debitor in mora, als nō. quia ex quo scit q; ei debetur ⁊ sine omni respectu pōt petere ⁊ nō pe/tit videť cōsentire q; teneat. Et sic intellige. l. in omnibus obligationibus. ff. de re. iur. ⁊ theolo/gos in quarto. Attendite q; morosus tenetur eti am ad restitutionem damni dati ei, cui non soluit ⁊ lucri cessantis. sm; ea que dico. j. vsura. l. §. xiiij. ⁊. xxx.

2 ¶ Quomodo purgatur mora. ℟. q; ex celeri so lutione ante requisitionem factā. vt no. in. d. c. vl timo. Facit. c. cū Bertoldus. de re. iudi. ⁊. c. ex tue. de cle. non resi. Aduerte hic q; mora ⁊ culpa equiparātur: nisi in hoc q; mora ē purgabilis. l. si seruū. §. sequitur. ff. de verbo. obli. Et sic pōt intelligi. l. si is. in fi. ff. de iure do. Et ideo si res que ē restituenda vel damna eodem modo esset peritura apud dominum vel eum cui ē dāda nō teneť morosus. l. si. §. i. ff. ad le. ro. de iac. ne cre ditor lucret cū aliena iactura. Hoc sequit̄ fulgo. in. l. qō te. ff. si cer. pe.

3 ¶ Sed quid si dubitat̄ an peritura fuisset. ℟. q; debitor morosus nō liberat̄. q; interp̄tatio fit con tra cū. l. cū res. §. fi. ff. dele. i.

MOrs est triplex corporalis spiritualis ⁊ gehennalis, de pe. di. vltima c. vltimo.

1 ¶ Vtrū quis possit sibi infligere mortē corpora lē. vide. s. homicidiū. i. §. ij.

2 ¶ Vtrū mors temporalis sit satisfactoria p; pec/catis. ℟. Sco. in. iiij. dist. xxi. q; mors naturalis quantūcūq; sit necessaria. tamen si voluntarie ac ceptetur est sufficiens pena p; omnibus peccatis venialibus. ⁊ forte p; magna parte pene debite p; mortalibus. Ex quo infertur ⁊ q; multo magis est satisfactoria mors que infligitur alicui etiam pro peccato suo si voluntarie ⁊ patienter susti/neatur.

3 ¶ Vtrum mortuus resuscitatus restituatur in i tegrum. ℟. vt elicitur per glo. ⁊ Archid. in. c. ij. xxxij. q. vij. ⁊ per Jo. an. ⁊ ſPanor. in. c. frater nitatis. de fri. ⁊ male post Vinc. ⁊ Ber. bzir. q; quo ad ea que imprimunť in anima non perdidit ⁊ ideo nō restituitur. Vnde sacerdos resuscitat⁹ nō reordiatur nec baptizatus ⁊ huiusmodi. Jo. an. idem sentit etiam in pfessione. Iz caracter nō imprimatur, quia obligatio acquiritur deo qui ñ moritur. c. fi. de condi. appo. Sed ſPanor. tenet cōtrarium in hoc. quia talis obligatio est restricta ad tempus, ppterea, pfitentes dicunt. toto tem/pore vite mee, pmitto tē. Et hoc credo verius ⁊ opinio Jo. an. militaret quando quis simpliciter pmitteret saluare talem regulam. In alijs autē in quibus nec caracter imprimitur. sed adherent corpori. Jo. an. dicit q; non restituitur nec recu/perat. quia actio semel extincta non reuiniscit. c. ex transmissa. de renun. Sed glo. in. l. ex his. ff. de legi. ⁊ in. l. seruus effectus. ff. de actio. ⁊ obli/ga. tenet q; recuperet indistincte. Vnde dicit q; rumpet testamentum quod ante fecerat ⁊ recupe rat bona. Archi. vbi supra tenet q; restituitur q; si iure postliminij. Et idem tenet Jo. de fant. ⁊ bene. Ratio quia si restitutio principis in integꝝ refertur ad omnia. l. i. C. de sen. pas. ij. q. iij. quo tiens. in fi. ergo fortius restitutio dei. Sed tu dic q; sicut non extinguitur obligatio illius qui, pmi sit nauem alienam. sed solum cessat cuius domi/nus nauem destruat animo reparandi eam ex eis dem lignis quia eadem nauis censetur. vt in. l. q res suas. §. aream, pmisisti. ff. de solu. Sic in, p/posito quia dominus dissoluit talem animo vt po stea ex eisdez pulueribus resuscitaret. Et opinio contraria posset seruari quando fuisset morte re/solutus non animo restaurandi. quia tunc nauis licet restauretur non est eadez. sed in isto casu nō potest esse. In matrimonio tamen certum est q; non restituitur nisi de nouo contrahatur iterum. quia semel fuit dissolutum ex morte. ⁊ ideo nō re cuperat iure postliminij. vt in. l. non vt a parte. ff. de capti. ⁊ postlimi. reuer. secus in alijs. vt di ctum est. Bar. etiam in. l. i. C. de sa. san. eccl. te/net q; resuscitatus iterum moriturus. vt Lazarus recuperat ⁊ renocat testamentum. sicut per nati/uitatē filioꝝ. sed resuscitatus nō amplius moritu rus nō rūpet.

¶ Vtrum spolians mortuos peccet. ℟. q; sic. ⁊ 4
grauissime punitur sm; leges. vt de sepul. viola. l. pretor. §. aduersus eos. ⁊ pbus. iiij. ethi. latro/nibus tales annumerat.

¶ Vtrum mors ciuilis equipararetur morti natu 5
rali. ℟. Be. in. c. susceptum. de rescript. lib. vi. Archi. ibidem. ⁊ do. Anto. in. c. licet. de offici. delega. plene prosequitur. Sed tu cōclude. q; aut.

verbum moꝛs pꝛofeꝛtur a iure in matꝛa ſtꝛicta ⁊ exoꝛbitanti a iure cõmuni. Et in dubio intelligi tur de moꝛte naturali. vt i. d. c. ſuſceptũ. ⁊. l. iij. §. hec verba. ff. ꝺ nego. ge. ⁊ ibi gl. ⁊ Bar. Aut ius non eſt ſtꝛictum in quo ſcꝛibitur moꝛs. ſed ẽ extendibile ex idemptitate ꝛationis. Tũc ſi moꝛs ciuilis non habet peꝛ omnia eundem effectũ quo ad id de quo agitur quem habet moꝛs naturalis. non extendetur neq; equiparabit moꝛti naturali vt ꝺicit gl. in. ꝺ. c. queſitum. ⁊ in. ꝺ. c. licet. alꝫ ſic Si vero veꝛbum moꝛs ꝓfeꝛtur ab homine. tũc in ꝺubio non equiparatuꝛ: quia veꝛbũ hominis ꝺebet ꝛefeꝛꝛi ad moꝛtẽ naturalẽ. vt in. l. ex ea pte §. inſulã. ff. ꝺe veꝛb. ob. Jo. aũt. xvi. q. i. placuit ꝺicit q; ꝛegulaꝛiũ moꝛtis appellatiõe intelligit naturalis moꝛs.

6 ¶ Quis ꝺicatuꝛ eſſe in moꝛtis peꝛiculo. ſ. infiꝛmꝰ quotiꝺiana febꝛe. ℴ bſeſſus i loco vbi machine iacıuntuꝛ: vel a talibus hoſtibus qui eum volunt occiꝺeꝛe. Nauigatuꝛus peꝛ loca peꝛiculoſa. vel iturus peꝛ loca inſiꝺioſa. Aut etate confectus ⁊ huiuſmoꝺi. vt patet. ff. ꝺe ꝺona. cã moꝛ. l. moꝛtis cauſa. cũ tꝛibus ſequentibus. Vel ꝺic q; aꝛbitꝛium boni viꝛi eſt ſequenꝺum. vt penſatis conꝺitionibus iuꝺicet ſi pꝛobabiliteꝛ timꝛ net peꝛiculum moꝛtis ⁊ tunc ꝺicatuꝛ in peꝛiculo moꝛtis.

7 ¶ Vtꝛum liceat ꝛequiꝛeꝛe a moꝛiente q; ſibi ꝛeuelleꝛet ſtatum ſuum poſt moꝛtem. ſ. ſm Tho. in quo�al. q; ſic. ꝺumnoꝺo hoc ſubintelligatuꝛ ſi ꝺeo placueꝛit. ⁊ hoc nõ fiat ex infiꝺelitate vel ꝺubitatione fiꝺei.

Mlier Vide. ſ. femina.

Mltiloquium ſm Aleꝛ. ſecũ ꝺa ſecunꝺe. ꝺ multiloquio ꝺicitur vt eſt multituꝺo locutionis cum ſuperfluitate. vel pꝛeteꝛ vtilitatem vel neceſſitatem. Et ſic intelligitur illuꝺ ,puer. x. In multiloquio nõ ꝺecꝛit peccatum. Aliuꝺ tamen ẽ ,ppꝛie loquenꝺo multiloquiũ aliuꝺ veꝛboſitas ſiue linguoſitas. q; linguoſitas ſonat in ꝓtẽptũ ,p uenientẽ eꝛ ꝓſuetuꝺine ſuꝑflue ⁊ inoꝛꝺinate locutiõis. Mꝺultiloquiũ vero nõ ꝺeteꝛminat tantũ quantum linguoſitas. ſeꝺ ſtatũ genꝛe. ⁊ licet ſit veniale. tamen linguoſitaſ põt eſſe moꝛtale. Vnꝺe Job. i. Munquiꝺ veꝛboſus iuſtificabit: quaſi ꝺicat nõ.

Mnus tꝛibus moꝺis ꝺicitur. Ali quanꝺo capitur pꝛo ꝺono. q; quiꝺem eſt pꝛopꝛie iꝺ quoꝺ ſponte pꝛeſtamus ⁊ eꝛ nulla neceſſitate vel iuꝛis officio. q; quiꝺem ſi non pꝛeſtaꝛetuꝛ nulla eſſet ꝛepꝛehenſio vt. ff. ꝺe veꝛbo. ſigni. l. munus pꝛopꝛie. Differt tamen quia munus eſt ꝺonum cum cauſa. Donum veꝛo ſe habet in plus. quia etiam aliquanꝺo ſine cauſa. vt patet in. l. inteꝛ ꝺonũ ⁊ munus. ff. ꝺe veꝛbo. ſignifica. Aliquanꝺo capitur pꝛo officio cum honoꝛe. Aliquanꝺo pꝛo honoꝛe ſine onꝛe. vt habetuꝛ ꝺe his omnibus in. l. munus tꝛibus moꝺis ꝺicitur. ff. ꝺe veꝛbo. ſig. Vnꝺe in ꝺ. l. munus. ,ppꝛie eſt qꝺ neceſſario ſubimus lege imperio ue eius q poteſtatẽ habet iubẽꝺi. Et ꝺe iſto hic tꝛacto.

¶ Quotuplex eſt munus. ℜeſpon. q; tꝛipleꝛ. 1
Quoꝺam ſoꝛꝺiꝺum quoꝺ conſiſtit in vilibus officijs. vt in aꝛena ſoꝺienꝺa. calce coquẽꝺa. ⁊ alia exempla in. l. maꝛimaꝛum. C. ꝺe eꝛcu. munꝛ. Et poteſt ꝺaꝛi iſta ꝛegula in ipſis agnoſcendis ſm Baꝛto. in. l. vnica. C. ꝺe mulieꝛibus. quia ſicut illuꝺ eſt honoꝛ. quia in loco ꝛeputatuꝛ honoꝛ. vt notat Jnnocen. in. c. ꝺe multa. ꝺe pꝛebẽ. ita illuꝺ eſt vile quoꝺ ꝛeputatuꝛ vile ⁊ habet officia vilia ⁊ hec tantum ꝺãtuꝛ vilibus peꝛſonis nõ maioꝛibus. vl humilioꝛibus. C. ꝺe ſuſce. pꝛepo. ⁊ aꝛcha.

¶ Quoꝺꝺã munus ꝺicit honeſtũ cũ honoꝛe an 2
nexo ⁊ iſta munꝛa appellantuꝛ honoꝛes in. l. cui muneꝛis. ff. ꝺe mu. ⁊ ho. ⁊ iſta ſunt officia ſeu ꝺignitates publice. ꝺ. l. vnica.

¶ Quoꝺꝺam ꝺicitur munus honeſtum ſolum: 3
quia non habet nec honoꝛem nec vilitatem annexum: vt eſt tutela. cuꝛa ⁊ huiuſmoꝺi. ff. ꝺe excuſa. tuto.

¶ Quomoꝺo ꝺicũt ꝑfata munꝛa ꝑſonalia me 4
ꝛe. ſ. q; tũc qñ, explicanꝺ laboꝛe coꝛpoꝛali ſolũ ſine ſũptu vel ꝺetꝛimẽto ꝛeꝛ ,ppꝛiaꝛ. l. fi. in ꝓnc. ff. ꝺe mu. ⁊ ho.

¶ Quanꝺo ꝺicuntuꝛ patꝛimonialia ſeu ꝛealia. 5
ſ. q; tunc pꝛopꝛie quanꝺo conſumptu ,ppꝛio fiunt ab alijs.

¶ Quãꝺo ꝺicunꝺ mixta. ſ. ꝑſonalia ⁊ patꝛimonialia ſeu ꝛealia. ſ. q; qñ cũ laboꝛe coꝛpoꝛali a nobis explicanꝺ ⁊ cũ ſũptu noſtꝛo vt colligit. vt. ꝺ. l. fi. §. patꝛimonioꝛ.

¶ Quomoꝺo ꝺicuntuꝛ oꝛꝺinaꝛia pꝛefata munꝛa ſiue ꝑſonalia ſiue ꝛealia. ſ. q; oꝛꝺinaꝛia ſunt quãꝺo habẽt certã ⁊ oꝛꝺinatã pꝛeſtationẽ peꝛ aliquã legẽ vel ſtatutũ ſeu ꝓſuetuꝺinẽ longã. vt. ff. ꝺe vaca. ⁊ excuſa. munꝛ. l. in honoꝛibus. §. q muneꝛis publici. 6

¶ Quomoꝺo ꝺicantuꝛ extꝛaoꝛꝺinaꝛia. ſ. q; qñ 7
nõ p legẽ vel ſtatutũ vl conſuetuꝺinẽ imponunꝺ ſeꝺ ſm volũtatẽ ꝺñoꝛ ſm Baꝛ. ⁊ patet in. l. vnica. C. ꝺe vaca. pub. munꝛ. Vnꝺe peꝛ accidens iſta iponunꝺ.

8 ¶ Aliquādo ista munera dicunt indicta vt quā do ꝓnceps imponit per.l.aliqꝫ munus. vel per statutū qđ a ꝓncipio erat extraordinariuz sed nūc efficit ordinariū.

9 ¶ Aliquādo dicit super indicta vt quādo supra ordinarium aliquid imponit, ꝓpter necessitatem occurrentem. ff acit.l.vnica. C. de super indicto Est & alia distinctio Bre. super illud Isa. xxxiij qui excutit manū suā ab omni munere q tripler est. Munus a manu ab obsequio & ligua de quo ĵ. symonia. v. in ꝓn.

M Urmuratio fm quandā apostillā super illud sapientie ꝓmo. Custodite vos a murmuratione. Est quedā querela cū impatia in his que homo deberet patienter ferre. & cōmittit aliquando ꝓtra deū per displicentiam eo q nō tribuat ꝓsperitatem vel aduersitatē fm merita hominum vel quia imittit tribulatiōes vel nō regit mundū mō nostro & tamen iniuste. q Iere. xi. Justus quidem tu es domine si disputem tecū. lz nobis sint occulta talia iudicia. Aliquādo ē ꝓtra platos. de quibus dicit. xc. di. Alienus sit a fratruz vnitate qui murmurauerat. & idco apostolus. Ne murmuraueritis &c. ꝓme cor. ij. & qñ fit peccatū mortale. dic q tūc quādo ex ipa sit ꝓtra aliqđ ꝓceptuz dei. puta q dicit vel credit deū iniustum vel iudicat temerarie & hmōi.

M Utilatio quid sit. vide. s. homicidiū. v. §. vi.

M Utus per signa pōt petere sacramenta & ci sūt dāda. xxvi. q. vi. g recedūt. & c. sc.

1 ¶ Utrū possit ꝑhere mrimoniū. vide. s. mrimoniū. ij. §. iiij. & mrimoniū. iij. ipedimēto. xviij.

M Utuum ē qđ de meo sit tuū. ff. si cer. pe. l. ij.

1 In quibus rebus cōsistit, ꝓprie mutuum fr. q in rebus que cōsistūt in numero vt pecunia & hmōi pōdere. vt massa auri. vel argenti. & huiusmodi. vel mēsura. vt vinū. oleū. triticū. & que vsu consumunt. vt in. d. l. ij. & insti. qui. mo. contrahitur obligatio. in ꝓn. Unde Rodoñ. mensurā restringit ad mensuraz qua grana vel liquida mensurant nō ad illā qua panni vel terre. Et ad uerte q: debet dari mutuū vt reddatur nō eadem res in numero sed similis in genere. siue tantundem & eiusdē vtilitatis & precij & eodem mō. Unde si dedit pecuniā. nō illā restituet sed similem. & hmōi. aliter transiret vel in comodatum: aut ꝺ positū. vel aliū ꝓtractū. l. ij. ff. de ꝓtrahen. emp. & l. ij. ff. si cer. pe. Et nota q hic nō accipitur genus fm porphirium. sed ponitur specialiter ꝓ q busdam rebus que consistunt in numero. pondere & mensura. Unde tenet Azo q si quis mutuo dedisset pondus argenti & reciperent pecuniā ad numerū q ē mutuū si pecunia sit argentea. q: idē genus redđit & tantundem facit. l. i. §. vlti. ff. de auro & argē. lega. & ꝓpterea si res mutuata perit periculū ē mutuū accipientis etiā si casu fortuito. l. incendiū. C. si cer. pe. insti. qui. mo. re contrahi. obliga. §. itē. Secus si data eēt pecunia i bursa ꝓsignata. q: nō ē mutuū. l. si ab initio. ff. si cer. pe. oz ergo q tradaf vt sit accipiētis mutuū nō cō signata aliť nō erit mutuū.

¶ Utrū dare mutuuz petenti sit de precepto. fr. 2
fm. Sco. in. iiij. di. xv. q habens pecuniā sibi, ꝓ aliquo tempore inutilem mortaliter peccat si eam nō mutuat indigenti & petēti: q: facit ꝓtra ꝓceptū nature & xpi. Luc. vi. mutuum date. & Mat. v. Sed si ei esset vtilis puta negociādo vel aliud de ea faciēdo tūc distingue fm q. s. diri de cca. §. i. quomō ē de precepto & fz illam distinctionē a fortiori dic de mutuo qđ no.

¶ Quomodo in mutuo sit vsura. vide. ĵ. vsura 5
ꝓmo p totū.

N Aufragium ē naue fracta submersio rerū & corporū q plerūq casu fortuito ꝓtingit, ꝓpter vim tēpestatis vel fluminis. l. deꝑcatio. & p totū ff. ad. l. ro. de iac.

¶ Utrū rapientes aliquid de naufragio teneantur. fr. q sic ad restitutionem. nec excusat aliqua consuetudo. d. l. deꝑcatio. & ff. de incen. rui. & nau. l. si quis ex naufragio. nec excusantur a peccato mortali si rapiūt intentiōe retinendi. nec excusantur ex aliquo ꝓcepto. quia contra preceptū dei leuitici. xix. Diliges ꝓximū tuū sicut te ipm. Episcopus aut alius prelatus debet deponi. Laicus anathematizari. xxiiij. q. ij. illi qui & de treuga. c. innouamus. fm leges infra annum in quadruplum. Post annū in simplū puniuntur. l. i. ꝑ ꝓn. ff. de incen. rui. nau. Et hoc verum nisi sint nauigia que exercent pirraticam prauitatem. vel nisi xpiano nomini inimica. vt in consti. ff ede. addecus. §. nauigia. C. de furtis. aut. nauigia.

¶ Quid de dominis qui conueniunt cum nau- 2
tis de certa quantitate danda ne deꝑhendentur in naufragio. fr. q tenentur restituere quicquid hac ꝺ causa accipiūt. nisi spōtanea liberalitate eis daretur. fm Rodoñ. bene liceret statutum quo quis lucratur tantum, ꝓ rebus recuperatis i mari naufragijs. intellige si fit, ꝓpter vtilitatem naufragoz qui aliter nō recuperarēt res suas. sed pirent in mari.

¶ Utrum inueniens res iactatas in mari vel ex 3

naufragio teneatur eas restituere re. ℟. ℣a. in c. cum dilecti. de accusa. q aut erant ꝑ derelictis. ⁊ sic fiunt capientis. quia qꝫ in nullius bonis est efficitur naturali ratione capientis insti. de re. di ui. Si vero nō erāt ꝑ derelictis. sed fuerunt ꝑcte vt euaderent periculū maris. tūc cum proiici ens remaneat dominus eas occupans animo re tinendi cōmittit furtum. vt in glo. d. c. cum dilecti. ⁊ l. qua ratione. §. vlti. in fi. ff. de acquirē. re. do. ⁊ ē excōmunicatus. vt in. c. excōmunicationi de rapto. si nō restituit qꝫ primum poterit. Et qꝫ nis Jo. an. ibidem dicat requiri monitionem an teqꝫ incurrat excōmunicationem. Tamen ℣a. ibidem dicit q quo ad deum ⁊ conscientiam ē ex cōmunicatus. si qꝫ primum poterit restituere nō faciat. ⁊ multo fortius hoc habet locum in his qui rapiunt violenter res naufragorum. Si autem simpliciter accepit non considerando an eēnt derelicte. vel ne excusatur a furto. vt ē ter. no. in. l. falsus. §. si. iactū. ff. de fur. Et ēt ego credo ab excōmunicatione. ar. d. l. falsus. ⁊ bis que no. Jo. an. in. c. quāte. de sent. excō. in nouella. We quo vide. s. inuēta. in ꝑn. ⁊ limita vt ibi.

4 ¶ Sed queritur an sit presumendū q tales res sint ꝑ derelictis. ℟. idem ℣a. vbi. s. q excōpie cturis potest presumi. Nam si librum obtusum pannis ⁊ bene sigillatum ꝓjcit presumitur non habuisse ꝑ derelicto. secus si apertum. ⁊ sic in si milibus. Similiter quādo nō statim quesiuit. de quo. s. inuēta. in ꝑn.

N Auta caupo ⁊ stabularius tenētur de leuissima culpa. non de ca su. l. ⁊ ita. §. ad ℔ edicto. ff. nau. ca. ⁊ sta. ⁊ dicitur nauta qui nauem exercet. non remiger vt. l. i. eo. ti. §. nauram. Similiter caupo. ⁊ stabularius qui ℔ exercent. ⁊ institores eorūz. vt in. d. l. i. §. fi. Hec obstat. l. i. §. fi vestimenta. ff. depositi. vbi depositarius non tenetur nisi de leui culpa. quia ē speciale in istis vt teneātur de leuissima culpa. Sed ego in conscientia nō credo teneantur nisi de leui. vt. ff. nau. ca. ⁊ sta. l. nauta. Et dicta. l. ⁊ ita loquitur in odiū taliū qui solent fraudē facere. vt ibi patet in. §. at hoc edicto. Et ideo cū fundet se super presumptione non habebit locuz in conscientia. nisi specialiter accepisset mercedē ꝑ custodia. vt. s. locatio. §. xxiij. vel nisi quando res requirebat diligentissimam custodiā quaz scienter accepit custodiendam. quia sic tenetur de leuiss ma.

1 ¶ Sed quomodo probatur datum tali in pecunia. ℟. q si consueuit portare talem quantitatem pecunie. tūc credet suo iuramēto. als si. nisi quatenus ꝓbet. ar. ff. de re. mi. l. nō oēs. §. a barbaris. nā talis dz numerare pecuniā in ꝓspectu hospitis. ff. depo. l. i. §. si cista.

¶ Utrum naute ⁊ prefati dantes claues camere 2
domino deponenti excusentur si perdatur. ℟. fz glo. in. l. debet. ff. nau. ca. sta. §. item si predixerit. q si a ꝓncipio dedit claues ⁊ predixit q nollebat teneri excusat. als nō. Similiū teneť qñ a ꝓncipio nō dedit claues sed postea. lz ꝑdixerit p. l. sicut. C. de act. ⁊ ob. nisi ille exꝑsse ꝓsensisset nolle illū teneri.

¶ Utrū prefati habeant locuz in eo qui hospita/ 3
tur aliquem non tanqꝫ caupo sed sicut ciuis. sine mercede sicut fit quando rex venit in ciuitate aliqua ⁊ distribuit suos per domos. ℟. q nō. vt. l. fi. ff. si messor fa. mo. dix. ⁊ ar. ff. de alleato. l. i. §. item notandum. ⁊ ideo si gratis fit tenetur solum de dolo ⁊ lata culpa.

¶ Utrum naute possint preponere res suas de 4
positis quādo vtraqꝫ nō pōt saluare. vide. s. comodatū. §. xvi.

N Ecessitas tripler. ꝓma sine qua vita corporalis sustentari nō potest. ⁊ de hac dicit primo. Jo. iij. Qui habuerit substantiam huius mūdi ⁊ viderit fratrem suū necessitatem habere ⁊c. Secūda necessitas dicitur opportuna. sine qua vita comode sustentari nō potest. ⁊ ad hanc remouendam in ꝓmo quilibet ex pietate inducitur ad ro. xij. necessitatibus sanctoꝝ cōmunicantes. de quo dic. vt. s. anaritia. §. iij. Tertia ē ꝓficua sine qua vtiliter vita nō sustentatur. vtputa habēdē libros ꝑ studendo. ⁊ huiusmodi. ad quam succurrendā perfecto amoris inflamat ꝑ ꝓma necessitate secūda ⁊ terna. lz mendicare pensatis circūstantijs Et ecclesiastici possunt redditus habere ecclesiasticos. als nō. nisi cū dānatiōe ꝓm Henric de gādauo. in. iiij. quol. q. xxvi. Et sic intellige glo. in c. ꝑcarie. ⁊. c. sc. x. q. ij.

¶ Utrū illud qđ dicitur necessitas facit licitum ⁊ 1
nō subijcit legi i. c. lz. de ferijs. intelligat đ ꝓma solū. ℟. q đ ꝓria solū ⁊ ℔ intellige qñ tale qd qđ ē contra legem nō ē malū de se. vtputa quia ex aliqua circunstantia potest licite fieri. quia talis necessitate occurrente non requiritur alia dispensatio. sed ꝑ ꝓria auctoritate quis potest cōtrauenire. Similiter dic ꝑ secūda necessitate dūmodo recōpensatio aliqua fiat. sicut dicit do. Anto. in. c. i. de ferijs. q lz doctoribus ꝓsulere ꝑ fozēfibus in festo dūmodo aliquā elemosynā in recōpensationē faciāt. Facit glo. in. c. presbyter. in verbo denarium. lxxxij. di. ⁊ melius dictū. c. licet. sed ego credo sit tutius habere dispensationem a prelato in ista secūda. Jn tertia vero necessitate omnino re

quiritur dispensatio. aliter non faceret licitū. Et ſm hoc intellige glo. in. l. i. §. cū in eadē. ff. ad. l. ro. de iactu. que dicit q̄ tpe neceſſitatis oia ſūt cō/ municāda. ꝛ qđ ibi dicit Ange. ſ. q̄ tpe caritie ſi medicus fureť panē nō incidere in penā. facit. c. iij. de fur. ꝛ ſimilia. que loquunť de neceſſitate: q̄ aliq̄ſi de p̄ma aliq̄ſi de alijs.

Negligentia eſt omiſſio alicuius q̄ fieri debet ꝛ po teſt. vnde nō p̄t eē negligentia. vbi quiſ nō eſt in mora. de elec. c. vlti. ꝛ de ꝓceſ. p̄e. q̄ di uerſitatem. no. in. c. ſi cōpromiſſarius. in p̄n. de elec. li. vi. Et ideo aliq̄ſi negligētia dicit lata cul/ pa. vnde. ff. man. l. ſi fideiuſſor. in p̄n. dicit diſſo luta negligētia ꝑpe dolū ē. i. lata culpa. Et q̄ſi di catur lata culpa. no. in. l. nomina. C. arbi. tute. cū ſuis cōcor. ꝛ. s̄. culpa. in p̄n. Nomine etiā ne gligentie ſimpliciter venit leuis culpa etiam ꝛ le/ uiſſima. vt patet in. c. allegatis. facit. xxviij. di. c. de ſiracuſaē. ꝛ. c. cū ex eo. in fi. ꝛ. c. cōmiſſa. §. porro. de elec. li. vi. ꝛ hoc ē q̄ſi quis tenetur de le ui vel leuiſſima culpa. alſ nō. Nomine vero ne gligentie magne venit lata culpa. vt. ff. de acti. ꝛ ob. l. i. §. is quo q̄ apud. vbi tex. quaſi apertus. Aliquādo vero icludit dolū. ſ. cū lex imponit pe/ nam negligenti: q̄ tūc ſub negligente includit do loſam negligentiam. vt no. Bc. in. d. c. ſi com/ promiſſarius.

¶ Vtrū negligentia ſit peccatū mortale. ſ. q̄ ſi quis omittit ex negligentia facere illa ad quetēc tur de p̄cepto vel ex officio in his vbi verſať no tabile damnū ſibi cōmiſſo. ſic ē mortale peccatū de ſui natura. Et hoc nulli dubiū in his que ſunt de iure diuino p̄cepta. vel ex officio cōmiſſa. In his aūt que ſunt de iure poſitio ſolum. nō credo ſemp ſit mortale. niſi includat in ſe dolū vel contē ptū. vt. s̄. patet in ti. de inobedictia. Et ſic intelli ge ꝛ limita gl. in. c. ea que. de offi. archi. ꝛ. lxxxi. di. c. dictū. ꝛ. xi. q. iij. placuit. xij. q. ij. idigne. In alijs aūt q̄ nō ſunt de p̄cepto. negligētia cōit ē ve niale peccū. vt p̄z. xxv. di. §. alſ ea demū. ꝛ h̄ ve/ rū niſi faciat totaliť excedere a charitate dei. q̄ ēt ſic eēt mortale peccatū ſm Tho. xxij. q. liiij.

¶ Vtrū teneať ad reſtitutionez de damno dato p̄mo ex negligētia in officio ſuo vel alio opere vide. s̄. culpa. §. vi.

Negotium ſeculare quid eſt. ſ. q̄ cū ſit multiplex nō poteſt diffiniri. ſed ex aliquo ꝛ enumera tiōe poſſumus alia ſimilia iudicare ſicut fit. xxv. di. §. criminis appellatio. ꝛ. xxij. q. v. de liguri/ bus. ꝛ extra ne cle. vel mo. c. i. dicitur ergo nego ciū ſeculare. p̄mo cuz quid plus iuſto appetiť. qđ turpe lucrū ē. Item ꝛ munera iniuſta accipe vel dare. Et vniuerſaliter omnia p̄ que homo ſecula riter viuit in aliquo peccato. dicit ſeculare negoci um. hoc patet in. d. c. i. Itē dicit ſeculare negoci um mercācia ſeu negociatio. Item omne quod fit p̄ lucrādo. ſicut artes: ꝓcuratiōes cā p̄: ꝛ negoci oz̄ factiōes: ꝛ hmōi. Vnde dicit negociuz quaſi negans ociū. de verbo. ſig. c. forus. §. ꝓſtat. ꝛ p̄ ſeculare q̄ ſecularibus rebus habēdis ipenditur Vel ſm glo. in ſū. xxi. q. iij. dicit. Primo p̄ mer cācia. Secūdo p̄ cauſis ſecularibus tractandis. Tertio p̄ adminiſtratiōe rerū ſecularū. de hoc ha bes. s̄. clericus. ix. §. i.

¶ Que negocia ſecularia ꝓhibenť. ſ. q̄ ſecula 1
ribus ꝓhibenť illa q̄ ſine mortali fieri nō poſſūt. Sz clericis ꝛ religioſis ſūt iterdicta multa. vt p̄z in. d. c. i. ꝛ habes. s̄. clericus. ix.

¶ Vtrū negociatio que ꝓſiſtit in vēdēdo ꝛ emē 2
do: que alio mō vſitatiori dicit mercancia ſit licī/ ta. ſ. Alex. in tertia p̄te ſūme. tractatu de iudicia libus. cū quo cōcor. Inno. in. c. i. ne cle. vel mo. ꝛ Jo. an. in. d. rubrica. ꝛ Jſida. in. d. c. i. q̄ de ſe nō ē mala nec illicita. Sed poteſt eē illicita ratio ne circūſtantie: cauſe: p̄ſone: modi: tp̄is: loci: cō/ mercij. Ex circūſtantia cauſe. ſ. q̄ſi ꝓpter cupidi/ tatē vel aliq̄d aliud malū fit. ꝛ ſic tale peccatuz eſt qualis finis p̄ quē fit. Vnde ille q negociādo in tendit lucrū tanqz vltimū finē. ꝛ cupit ſine labore ꝛ ſolicitudine ex auaritia diuitias congregare eiſci etur de tēplo paradiſi ſm Alex. ꝛ ſic patet q̄ effici tur mortale peccatū ei. Negociari aūt ꝓpter ꝓp̄i am neceſſitatē vel pietatē. ſ. ad diſpenſandū in pi os vſus lucrū. vel ꝓpter rei publice vtilitatē: vl̄ ꝓprii ē cā legitima: q̄ facit vt ſit ſine peccato aliq̄ nō. Circūſtantia p̄ſone facit illicitā. ſ. ſi ē clericuſ vel religioſus. de quo. s̄. clericus. ix. Oportet er go ſit ſecularis qui negociator debet eē. Ex circū ſtantia modi fit illicita. ſ. quādo exercetur vel cuz dolo vel cū mēdaciis vel alijs pactis ſeu piurijs Et ſi ſunt peccata mortalia: ſicut mendaciū qđ di cit intentiōe decipiēdi. p̄imū etiā in magna re ſi poſſet vel piuriū: ſic negociatio ē mortale pecca/ tū. Itē ex circūſtantia tp̄is. ſ. feſtiui ab eccleſia p̄ cepti. de quo dic vt. s̄. feric. §. xxi. Itē ex circūſtā tia loci. ſ. diuino cultui deputati: ſicut ē eccleſia vl̄ cimiteriū. In eccleſia enim nō p̄t fieri ſine pec/ cato mortali niſi magna neceſſitas excuſet. vt pa/ tet p. c. decet domū dei. de imu. ec. li. vi. iūcto. c. reling nolumus. de cu. euchariſtie. Et hoc intel/ lige de actuali cōtractiōe rez̄ que ſine ſtrepitu fie ri nō p̄t. Secus eēt in venditiōe cādelaz̄ que ſi ne ꝟbis fit. Aut in cōuentiōe alicuius rei emen de vel vēdende poſtea: q̄ nō eēt mortale peccatū

Item ex circunstantia cõmercij: q̃ quidem ẽ dãnosum rei publice: sicut cum quis emit vilius. vt carius vendat ꝛ cũ dãno rei publice. sicut sunt illi qui totũ granũ emũt: vel omnes merces ꝛ hmõi. vt postea vendãt modo suo. Si vero cõmercium ẽ vtile rei publice. sicut illud quo merces portantur de terra vbi habũdãt ad aliã vbi deficiũt: vel illud quo de vna re fit alia sicut faciũt artifices de lana pannũ. de cera cãdelas. ꝛ huiusmodi. vel illud quo quis conseruat res quas emit vt vendat tempore debito: eo quia quilibet nõ potest statim emere. sic istis licet negociari si alie circũstantie adsũt. Alijs aũt ẽ dãnatiõis. ꝛ de his loquit̃ Cris. lxxxviij. di. cijciẽs. ꝛ no. Sco. in. iiij. xv. dist. q. ij. ar. ij.

3 ¶ Vtrũ ille qui carius vendit q̃z emit in eodẽ loco licite hoc facere possit. ff. Alex. vbi. s. titu. de legibus. q̃ si id ꝓ se emit ꝛ postea processu temporis nõ indiget. licite vendere potest ꝓ pcio occurrenti: q̃uis sit carius q̃z quando emit: q̃ non ad hoc emit ꝛ lucrũ aduenit ratiõe temporis. Si vero emit vt venderet tempore quo cariusꝰ erit sic si fecit ꝓ vtilitate terre sue. s. ne homines postea indigerent ꝛ non inuenirent: ꝛ ipe aliquid lucraretur ꝓ sua sustentatione ꝛ sue familie. vel si a casu aliquid emit ꝓ bono foro: ꝛ postea inuenit qui illud vult emere ꝓ carioꝛi: ꝛ concurrant ea que dico. s. emptio. ꝯ. vij. cum alijs circunstantijs p̃ dictis hic. sic licet laicis sed non clericis. Si autez fecit solum vt lucraretur sine aliqua vtilitate rei publice. immo potius cũ damno: sic peccat moraliter: vt patet per dictum. c. cijciens. ꝛ de istis intellige illud. c. quicunq; tempore. xiiij. q. iij. vbi turpe lucrum dicitur tempore vindemie vilius emere vt carius vendat. istis concordat Hugo. ꝛ Lau. xiiij. questione quarta. si quis. ꝛ Tho. xxij. q. lxxvij. ꝛ Panor. in. c. primo. ne cler. vel mo. Non tamen tenetur ad restitutionem talis turpis lucri de necessitate. sed de consilio ꝑm Rodoñ. Nisi forte fuisset causa talis excrescentie: puta quia totum emit vt carius. postea posset vendere: quia sic teneretur ad restitutionem damnificatis. si tale damnum alꝫ nõ occurrisset. Quid de artificibus qui faciunt artẽ que non est nisi ad malũ. vide. s. ars.

N **Eophitus** dicit nouus in fide vl̃ religiõe. vt. xl viij di. c. q̃m. ꝛ. c. sicut.

1 ¶ Vtrũ neophitus in fide possit ordinari. ff. q̃ non etiaz ad minores ordines. vt patet in. ꝯ. i. ꝛ d. c. q̃m. eadẽ di.

N **Ygromantia** vide. ꝯ. sortilegium.

Ominatim quis dicit̃ interdict⁹ vel excõicatus. ff.

Pa. in. c. in lateranẽsi. de p̃. q̃ vbi agit̃ de pena incurrẽda ipo iure. sic nõ dicit̃ qs noiatim: nisi exprimat̃ ci⁹ ꝓpriũ nomẽ q̃ ꝑ iportat etymologia vocabuli: ꝛ in istis odiosis nõ ẽ recedẽ dũ a ꝓpria significatiõe verborum: nisi de mente constet. vt in. c. statutum. de elect. lib. vi. Nisi circũstantie sint ita expresse ꝛ stricte q̃ ex toto important vices ꝓprij nominis: facit ꝓ hoc. l. ij. ff. de libe. ꝛ posthu. ꝛ insti. de exhe. libe. ꝯ. noiatim ꝛ in. l. quotiens. ꝯ. si quis nomẽ. ff. de bere. insti. facit. l. certũ. ff. si cer. peta. vtputa dicit̃ filius petri qui nõ habet nisi vnicũ filiũ ꝛ hmõi. Et sic intellige ꝛ limita Inno. in. d. c. in lateran. hoc etiã sequitur glo. ꝛ Imo. in clc. i. de vi. ꝛ ho. cleri. in verbo noiatim. Si vero nõ agitur de pena incurrenda ipo facto. tunc etiã dicit̃ noiatim expressius qui per circũstantias nõ sic strictas exprimit̃. Et sic intellige ꝛ limita glo. ꝛ Pan. in clc. i. de vi. ꝛ ho. clc. in ver. noiatim. ꝛ glo. in. c. constitutionẽ de sen. excõ. lib. vi. Puta si diceret̃ magister carpentarius talis loci: iunior: ꝛ huiusmodi: qđ nõ. bene. Et ad glo. in. c. a nobis. el. i. de sen. excõ. quã videt̃ seq cõmuniter doc. dic q̃ intelligitur q̃ ita sunt excõicati quasi noiatim fuissent expressi sed nõ q̃ dicant̃ noiatim excõicati: qz qs põt excõicari: lz nõ noietur.

N **Otozium** dicit̃ triplex ꝑm glo. in c. vestra. de coha. cler.

N **Otozium** dicit̃ triplex ꝑm glo. in c. vestra. de coha. cler.

ꝛ mu. ꝛ ibi Pa. sequit̃. s. notoriũ ꝓsumptionis: ꝛ istud ẽ q̃n ius vehemẽter aliqđ ꝓsumit: vt in filiatiõe que ex cõiecturis a iure inductis dicit̃ notoria: ꝛ idẽ ẽ istud notoriuꝫ sicut ꝓsumptio iuris. Secũdum est notoriũ iuris: qz in iure siue in iudicio oritur: sicut cum quis cõuincit̃ in iudicio: vel sponte confitet̃: vel ꝑ sniaz condemnatur in iudicio. Tertium est notoriuꝫ facti: ꝛ istud est cum populus est testis alicuius facti: ꝛ non est locus inficiationi. vt notat Archidi. ij. q. i. de manifesta. ꝛ bonus ter. in. c. cuꝫ dilecto. de pur. ca. Et dicitur notoriũ facti clara ꝛ famosa locutio ex euidentia rei surgens: que tergiuersatiõe aliqua celari nõ põt. vt ꝑbatur in. c. tua. de coha. clc. ꝛ mu. ꝛ. c. euidẽtia. de accu. Et istud notoriũ facti ẽ triplex. Primũ facti ꝑmanẽtis vt q̃ palatium dñoꝝ ẽ in platea. ꝛ sic dr̃ notoriũ q̃si res nota oibꝰ volẽtibus videre cã. facit aut̃. qui semel. C. quõ ꝛ q̃n in. ꝛ. d. c. euidẽtia. Secũdũ ẽ facti transeuntis ꝛ non redeuntis. vt si in cõspectu populi sit aliquis interfectus: similiꝫ vox preconis: quia note

rium est ꝓ tunc. nō ꝓ nunc. ⁊ sic intellige qđ no. glo. in dicta aut. qui semel. Tertium est facti interpolati. exemplum in eo qui paratus est mutuare sub vsuris. ⁊ de meretrice quia nō semper mutuat vel peccat. Sed Bar. post Jaco. de butri. in. l. ciues. C. de appella. dicit ꝙ notoriū ē ꝙ habet actū permanentem. vt edicta in albo ptorio. ⁊ ꝙ in platea est palatium dominoꝝ. Illa aūt que nunq̄z habuerūt actū permanentem vt vox ꝓconia. ⁊ hmōi. nō possunt transire in notorium. sed bene in manifestū.

1 ¶ Sed quot hominū scientia requiritur ad faciē dum notorium facti. ff. fuerūt varie opiniones. Sed mihi placet opinio gl. in. d. c. de manifesta. que dicit sufficere scientiam. x. hominum ad minus. Quam sic intelligo. vt colligo ex ℔da. in dicto. c. vestra. ꝙ si vicinia ñ habet. x. homines seu personas nō potest oriri notoriū. Si vero habet x. personas solum oportet omnes sciant. si autez habet plus oportet ꝙ omnes sciāt vel maior pars ⁊ illa pars nō fit minor. x. personis. Et ꝙ talis vicinia faciat notorium. habes bonū text. in. d. c. cū dilecto. Et sic patet ꝙ nō requirit scia totius populi. vt volūt aliqui.

2 ¶ Vtrum in notorijs sit ordo seruandus iuris. ff. ℔da. in. d. c. vestra. ꝙ vbi agitur de cōsanguinitate ꝓbanda requiritur. sed in alijs nō nisi sola citatio. Et hoc intellige verum vbi cōstat ꝙ nulla defensio cōpetit. vel potest cōpetere. Sed vbi potest ꝓpetere sic ē necesse seruare. sed nō omnis solēnitas solita. Similiter requiritur ꝓbatio notorij ꝙ duos testes ad minus. no. glo. in. l. iij. ff. de testi. nisi sit notorium facti permanentis. vt in. d. c. cuidentia.

Quale in priuilegijs ptis locis concessis. intelligit omnis ager de nouo ad cultū redactus. de quo nō exstat memoria ꝙ aliquando fuisset cultus. de verb. sig. c. qđ ꝙ nouale.

Quitius ꝓprie dicitur qui habitu religiōis accepto nōduz ꝙ aliquā ꝓfessionē astrictius. experit religiōis austeritatē.

1 ¶ Quis possit esse nouicius ꝓprie. ff. ꝙ quilibz qui ē ratiōis capax. ⁊ pubes. xx. q. i. ꝙ totuz. ⁊ de regula. c. cū simus. ⁊ glibet qui pōt cē religiosus ⁊ qs sit. vide. ℨ. religiosus. §. iiij. Vnde lz ante annos pubertatis. vel oblatus a parentibus: aut alias quis possit suscipere habitū. tñ ꝓprie nō est nouicius. q̄ expiri nō potest quid sit castitas. nec malitia pōt supplere etatē. vt in. c. ad nostram. ⁊ c. significatū. ō regula. ⁊ ideo oz ꝓpleuerit. xiiij. annū masculus. femina vero. xij.

¶ Per quantū tēpus debz quis cē nouicius. ff. 2
ꝙ regulariter p annū. vt in. c. cōsaldus. xvij. q. ij. ⁊ in. c. ad aplicam. de regula. Tamen q̄ istud tēpus dar in fauorē nouicij. vt expiat. ⁊ similiter monasterij. vt ꝓbēt si ꝓ eis ꝙuenit. Jdeo plato cū ꝙuētu ꝙsciētie. ⁊ interueniēte voluntate nouicij pōt ante annū ꝓfiteri. ⁊ tenet ꝓfessio. lz male faciant plati si sine magna discretiōe hoc faciāt. vt in d. c. ad aplicaz. ff allit hoc in monachis q̄ habent monasteria in insulis multū rigidis. qbus ꝓbet. ne ante. xviij. annū aliquē recipiāt ad ꝓfessionē. vt in. c. q̄ in insulis. de sta. re. Quā quidez ꝓhibitionē Jo. an. ⁊ post eū ℔da. in. d. c. q̄ in insulis extēdūt ad fratres miores: ⁊ pdicatores. vt nō recipiāt ad ꝓfessionē aliquē ante. xviij. annū ⁊ placet mihi ꝓ ideptitatē rōnis exp̄sse. vbi dz fieri extēsio legis. vt. ℨ. dixi. ler. ℨ. vi. Etiā fallit in omnibus mēdicātibus. qui nō pñt recipe ante annū ꝓpletū ꝓbatiōis ad ꝓfessionē. vt in. c. nō solū ⁊. c. ꝓstitutionē. de regula. li. vi.

¶ Sed quid si quis nō obstāte ꝓhibitiōe recipiatur ad ꝓfessionē ante ānū ꝓbatiōis. vel ante tempus debitū. ff. Nō si quis recipiat ad ꝓfessionē ante annos pubertatis ꝓfessio nulla ē ipo iure. vt in dictis capitulis. ad nostrā. ⁊. c. significatū. Et hoc in quacūq̄z religiōe. Si vero quis recipiatur ante. xviij. annū. vbi nō ē recipiend⁹. Mo. tenet ꝙ etiā nulla sit ꝓfessio ꝓpter. d. c. q̄ in insulis. ⁊ cōmuniter ipsum recitando transeunt doc. ⁊ facit ꝙ sua opinione. l. nō dubium. C. ō legi. ⁊ regula que contra ius. de re. iu. lib. vi. ℔da. videtur dubie loqui. an sit obligat⁹ illi religiōi quā professus est tantum. Sed tamen ꝙ sa tem in genere sit obligatus affirmat. Sed ego credo ꝙ nō religioni in genere. sed in specie illi quā ꝓfessus est obligatur. quia talis ꝓhibitio ꝓncipaliter respicit fauorem ꝓfitentis. cui ipe potest renūciare Et hoc iudicio meo aperte ꝓbatur p. d. c. ad apostolicam. vbi patet ꝙ abbatib⁹ ꝓhibetur receptio ante annum. aliter nō punirentur facientes ꝓtrarium. ⁊ facta tenent. Et sic ad. l. nō dubium. ⁊ regulam que contra ius. potest dici ꝙ non ē nulla. quia alio iure sustentatur. s. d. c. ad apostolicam. Si autem loquamur de ꝓfessione que fit ante annum ꝓbationis sic tenet. vt dictuz est. Jlisi in religione mendicantium in qua professio facta ante annum probatiōis completum nō obligat nisi religiōi in genere. nō autem illi quā quis ꝓfessus ē sm ꝙ infra dicā. Et illi tales qui receperūt aliquē scienter peccauerūt mortaliter. Et nō pñt amplius ad ꝓfessionē recipere. ⁊ vlterius debent puniri pena que ꝓ grauioribus culpis solet infligi. vt in. d. nō solū.

5

4 ¶ Sed nunquid si durante suspensione predicta recipiet aliuz ad pfessionem efficietur irregularis. ff. Be. in. d. c. nō solum q non. quia oportet q actus qui fit post suspensionem sit actus de attributis certo ordini. cuiusmodi non ē receptō ad pfessionem. Jgit nō erit irregularis. ꝯzuis alij dicāt q sic. ⁊ nō bene.

5 ¶ Sed quis poterit absoluere a dicta suspensione. ff. Be. in. d. c. nō solum. tenet q solus papa quia cum. c. nuper. de sen. excō. non habēt locuz in inferioribus eō. ⁊ isti sint exempti. Ergo cū ab eō nō possit absolui necesse habent ire ad papā. Sed ego cum tenea q. d. c. nuper. habeat locum etiam in curato vt apte loquitur ideo poterunt absolui a prelatis suis. Et sic concorda opiniones que sunt in. d. c. nō solum. ⁊ recitat Be. sic distinguēdo q. Aut suspēsio ē ad tps. ⁊ solus papa absoluit. nec hz locū. d. c. nup. Aut nō ē ad tps. ⁊ sic hz locū. ⁊ hoc tene qō sequit glo. ibidez de quo vide. s. absolutio. i. §. iiij.

6 ¶ Utrū predicta pena. c. non solum. habeat locū in monialibus sancte Clare ⁊ predicatoz. ff. Be. q sic. cū dño Lappo. ⁊ lz ex pulegio habeant ppriū. ⁊ non mendicent per hoc non tollitur quin sint de ordine mendicantium. nec pulegiū in vno valet ad omnia. Quod limito de illis prime regule sancte Clare. Sed de minoristis non credo cum ex regula habeant ppriū. Et attende ad eorum regulam. an habeant ppriū. ⁊ sic nō extendit ad eas: an nō possint habere. ⁊ sic extendit. ꝯzuis ex pulegio habeāt possessiones. vl de facto nō mēdicēt.

7 ¶ Quero quando incipit annus pbatiōis. ff. q a die ⁊ hora impositiōis habitus. dūmodo sit pubes quo ad alias religiones. sed quo ad minores. ⁊ pdicatores. ⁊ monasteria i saluaticis insul oz hēant annū. xvij. pletū. vt pz p pdicta. c. ad nām. c. significatū. ⁊. c. qz in insulis.

8 ¶ Munquid furiosus potest eē novicius. ff. q nō. accipiendo noviciatum, p anno, pbationis vt de regula. c. sicut teno. Unde si steterisset in religiōe per centum annos nunqz poterit, pfiteri ⁊ si, pfitetur, pfessio nulla ē. sicut nec matrimoniū contrahere. vt. ff. de spon. l. furo. Nec ratificat per ratihabitionem postqz fuerit sane mētis. Si cū nec, pfessio facta ante annos pubertatis. nisi per delationem habitus inducentis, pfessionem tacitam postqz ē sane mentis. ⁊ complecuit annos pubertatis. aut per, pfessionem expressam se obligauerit. vt patet per. c. i. de voto. li. vi. facit. c. sicut teno. de regula. ⁊ placet mihi. ꝯzuis. Jo. ⁊ cōmuniter eum sequentes videantur tenere q ratificetur. si non contradicit, sed perseueraverit postqz ē sane mētis ⁊ pubes factus. ⁊ idem dicūt de impubere. sed tu tene istud perseuerare. vt dixi cum delatione habitus inducentis, pfessionez tacitam.

¶ Utrum novicius possit exire. ff. q sic libere 9
sine omni licentia. vt patet in. c. statuimus. de regula. ppter verbū libere nec incurrit in aliquā inhabilitationez quo ad ordines vel beneficia ecclesiastica vl secularia ex tali egressu. patet hoc ex. c. postulasti. de regula. Fallit hoc in illo q, pfessus ē tacite. vt patet in. d. c. statuimus.

¶ Quid de bonis que donauit religioni ante in 10
gressuz. vel in ipo ingressu. ff. Jsta. in. c. qō a te de cle. conjuga. q si donauit omnia. tūc in dubio videt donasse causa mortis. Unde causa cessante per, pfessionem tacitam vel expressam. renouca tur inde recedendo. ar. l. scia. in fi. p. ff. ff. de dona. causa mor. ⁊. l. non omnis. in pn. ff. si cer. pta. Facit qō no. Bar. in aut. ingressi. C. de sac. sanc. eccle. Et idem dicit Bar. ibidem de illo cuius, pfessio non tenet ꝯzuis, pfitens crederet tenere qō recuperabit. qō, pbat per. l. si pater. ⁊. l. nec apud. C. de here. instit. vbi quis credens aliquem fratrem vel filium. ⁊ hac contemplatiōe reliquit bona sua. reperto contrario auferuntur ab eo. ⁊ venūt ad succedentes ab intestato. vt. d. l. si pater. Si vero non donauit omnia sed aliqua solum. ⁊ sic dico nō videtur donasse causa ingressus. ⁊ ideo nō recuperabit. ar. eoz que habentur in. c. beneficium. ⁊. c. constitutionem. de regula. li. vi. Et sic limita ⁊ intellige Jo. ⁊ Jsta. in. d. c. statuimus. qui videntur cōtrarij. Similiter nō recuperat si donauit nō causa ingressus. sed ex interuallo. vt in. c. fi. de dona. ⁊. l. perfecta donatō C. de dona. que sub modo. Idem dicit Bart. vbi. s. de illo qui sciebat, pfessionem nō tenere q donata non recuperabit. quia videtur donasse. l. cuius per errorem. ff. de reg. iur. ⁊. l. campan⁹. ff. de oper. liber. Et intellige quo ad turis presumptionem ⁊ in dubio. Sed in conscientia vel alio mō vbi pōt sciri q solū donauit cā ingressus. ⁊ nō alio mō. sic recuperabit quia semper videtur datū cā mortis.

¶ Quid de bonis novicij morientis ante, pfes- 11
sionem tacitam vel expressaz. ff. Ey. ⁊ multi alij doc. in. d. aut. ingressi. tenuerūt q debent spectare ad monasterium: quia ibi moriendo videt mori vt monachus. Idem tenet do. Ant. in. c. in p̄sentia. da, pba. Bar. in aut. si qua mulier. in fi. C. de sa. sanc. ec, p pfata opi. allegat. c. fi. de suc. ab intesta. tamen nō firmat sed dicit relinquēdū canonistis. Jsta. in. d. c. in pſentia. distinguit ⁊ bene. qō aut intrās expresse cōtulit bona sua mo

nasterio. Et sic est vera opi. p̄dictoꝝ qđ sunt monasterij. si nō expresse renocauit. Si vero exp̄sse nō cōtulit sed simpliciter intrauit causa ꝓbatiōis sic succedent ꝓmiores ⁊ nō monasteriū. Nam cū iste nō fuerit religiosus cū effectu. c. religioso. de sen. excō. li. vi. Bona ei⁹ nec tacite nec expresse trāsierūt in monasteriū. ꝓsertim cū adhuc haberet facultatem faciendi testamentū. Ideo ꝓmiores succedent.

12 ¶ Quomodo nouicius efficit tacite ꝓfessus. Et q̄ tribus modis efficitur tacite ꝓfessus. ¶Primo fm Jo. an. ⁊ do. Anto. ⁊ ¶Pa. in. c. vidua. de regula. quādo se ingerit actibus qui solum cōueniunt ꝓfessis de iure vel cōsuetudine. ⁊ hoc facit ex certa scientia. s. sciens solū cōuenire talem actum ꝓfessis. Item q̄ hoc faciat spōte. ⁊ non ex metu. Item q̄ per triduū in eodem ꝓposito perseueret aut loco perseuerante triduo q̄ fecerit cū habitu, professoꝝ distincto in forma scissura vel colore. Aliter vnoꝝ istoꝝ deficiente. nō inducitur ꝓfessio tacita. puta si facit nesciens competere solum ꝓfessis vel ex metu. vel sine perseuerātia triduo. dūmodo loco perseuerantie triduo nō ponatur habitus ꝓfessoꝝ. quia idem facit qđ triduum. Secūdo inducitur tacita ꝓfessio ex delatiōe habitus ꝓfessorū. Dummodo faciat p̄mo scienter sciens solum conuenire ꝓfessis. ⁊ sciens q̄ ex tali hac assumptione de iure vel consuetudine inducitur ꝓfessio. fm Jnno. ⁊ do. Anto. Item secūdo q̄ habit⁹ professoꝝ sit distinctus in colore vel forma aut scissura. Tertio q̄ sponte. Quarto q̄ detur ei ab eo q̄ potest incorporare religiōi. Aut eo consentiente accipiatur fm ¶Pa. in. d. c. vidua. ⁊ facit. c. porrectum. de regula. Quinto q̄ detur perseuerātia triduo in eius delatione. ⁊ sic intellige. c. institutōnem. in fi. de regu. li. vi. Quidam tamen excipiunt duos casus in quibus nō requiritur istud quantum scilicet perseuerantia triduo. ¶Primus si in infirmitate suscipitur. ¶Facit. c. sicut. el. secūdo. de regula. Et secūdus quādo quis ꝓpus vouerat intrare ⁊ intrando suscipit habitum ꝓfessoꝝ. ¶Pa. vero in. c. ad nostram. de regula. dubitat de hoc Sed ego audacter credo q̄ etiam in istis duobus casibus requiratur perseuerantia triduo. per. d. c. constitutionem. in quo nihil excipitur. nec ego credo. Sexto q̄ dferatur habitus in monasterio quia quantūcūq; deferatur extra monasteriū nō cēsetur ꝓfessus. vt in. c. vt clerici. de regula. no. ¶Pa. in. c. ex rescripto. de iureiur. Sed hic nota dictū abbatis in. c. cū illoꝝ. de sentē. ex. q̄ vbicūq; fuerit monachus. dūmodo sit sub obedientia abbatis semper fingitur in claustro. ⁊ ideo istud sextum intelligitur quādo extra monasteriū idest extra obedientiaz alicuius prelati defertur. qđ nō inducitur tacita ꝓfessio. quia cessat ꝓsumptio. eo q̄ si vellet ꝓfiteri intraret monasterium. seu poneret se sub obedientia abbatis vel prelati. Tertio inducitur ꝓfessio tacita per delationem habit⁹ nouicioꝝ non distincti in forma. colore. vel scissura vltra annum. cle. eos. de regula. Jntellige in monasterio fm qđ. s. dictum ē. q̄z quis sit distinct⁹ alia distinctione occulta. puta quia benedicitur. ⁊ huiusmodi. Si vero distinctio in scissura. colore vel forma se patenter exhibeat. sic nunq̄z inducit ꝓfessio. etiam si feratur per. xx. annos. vt notat in cle. eos. in glo. ⁊ ¶Pa. in. c. ex parte. de regula. Addit ab aliquibus. sed ego nō teneo. Quartum inducens tacitam ꝓfessionem quando quis habuit absolute ꝓpositum mutandi vitam. ⁊ patet per. c. consulti. ⁊. c. statuimus. de regularibus ⁊. c. beneficium. ⁊. c. non solū. de regula. lib. vi. Sed quomodo hoc intelligatur. fuit diuersa opi. Sed verior ē opinio q̄ tunc ꝓpositum dicitur absolutum mutandi vitam quando quis facit votuz perseuerandi in religiōe ⁊ non aliter. Vnde q̄z quis quis ingrediatur religionem cum ꝓposito p seuerandi non ꝓpter hoc efficitur tacite ꝓfessus. imo plus dico q̄ etiam si feciſſet votum de intrando. non ꝓpter hoc efficitur tacite ꝓfessus. immo potest redire ad seculū sicut alij nouicij. Et quod plus ē satisfecit voto. vt. ſ. votum tertio. §. xviij. Et q̄ non inducat tacitam ꝓfessionez factum votum de intrando vel voluntas perseuerandi ꝓpatur aperte per. c. ex transmissa. de renū. vbi iudicio meo ē ter. clarus. si nō cauilletur. imo plus dicit dominus Cardi. in consilio facti. ⁊ sequitur ¶Panor. in dicto. c. consulti. q̄ etiam ille qui fecit votum de perseuerando non efficitur tacite ꝓfessus per delationem habitus nouiciorum distincti vnde si postea egrederetur ⁊ contraberet matrimonium. dicit matrimoniuz tenere. ⁊ ad. c. non solum. ⁊ alia capitula que videntur cōtraria. Et q̄ loquuntur q̄ talis non potest redire ad seculū sine peccato mortali ex quo absolute habuit ꝓpositum mutandi vitam. s. fecit votum perseuerādi sed nō dicūt q̄ sit tacite ꝓfessus. ⁊ ideo istud tene quia verius.

¶ Hic aduerte q̄ sicut ꝓfessio expressa que dirimit matrimoniū postea contractum nunq̄z inducitur quantūcūq; quis voueat nisi fiat in manib⁹ illius qui habet potestatē recipiēdi ⁊ incorporādi religiōi quaz ꝓfiteri fm Be. in. d. c. cōstitutionē ⁊. c. vnico. de voto. lib. vi. ⁊ Lap. ⁊ Jnno. Jo. mo. ⁊ Jo. an. in. d. c. porrectum. Vel nisi qñ fuit facta in manu alterius recipientis noie dicti ꝓlati. ⁊ ipe ratificauit anteq̄z ꝓtraheret. sic pari ra 13

tione in tacita. Et ideo ingressio in actibus, pfessorum: vel delatio habitus ⁊ huiusmodi supradicta si debent inducere tacitā, pfessionē oportet fiant scientibus illis qui possūt incorporare: ⁊ consentiētibus, aliter nō inducit quātūcūq; qs talia faciat, qō no. qr sepe in practica.

14 ¶ Nota etiā q, pfessio tacita que fit infra annuz nō obligat tacite, pfessū illi religiōi pcise sicut expressa. vt ostēdit tex. in. d. c. ꝓstitutionē. Sed bñ obligat illā religionē in qua tacitā, pfessionem fecit sibi. quia eum expellere nō poterit. aliter non eēt iste religiosus vere: ⁊ sic si cōtraberet teneret matrimonium. cuius contrarium dicit tex. in. d. c. vnico, de voto. li. vi. Ratio quia si illa nō teneretur sibi in qua, pfessus ē tacite multo mīº alia ⁊ sic si nulla vellet eum recipere remaneret religiosus nullius religionis. qō ē impossibile. ⁊ ideo nō poterit eum inuitum expellere ex quo consensit vt tacite, pfiteretur. Illa autem, pfessio que fit per delationem habitus vltra annū obligat illi religiōi in specie. cle. eos. de regula. In foro tamē anime nō tenetur nisi religiōi in genere. si modo per talem delationem nō habuit animū obligādi se. Ex hoc potes colligere ⁊ concordare. quo ad cōscientiā doctoꝝ fic. ¶Professus tacite in vna de religiōibus approbatis nō teneť illi precise: ꝫ solū vni in genere ⁊ si ꝓtrahit nō tenet matrimonium. ¶Professus expresse in religiōe mendicantium infra annū si nō intendebat, se obligare nisi illi qua, pfessus ē nō teneť. nec illi quā, pfessus ē, nec alij. sed libere potest redire ad seculū. Si vero se intendebat obligare saltem religioni in genere sic nō pōt redire ad seculū. si tamē ꝓtrahit tenet matrimonium. Si tacite, pfiteatur obligatur religioni. ⁊ si tamen contrahit non tenet matrimonium. Ratio quia tacita professio non probibetur in religionibus etiam mendicantium. vt in dicto. c. non solum. sed solum expressa. ergo quando habentes potestatem incorporandi sunt passi vt tacite profiteretť se obligauerūt illi. ꝫ ipe ex beneficio iuris nō sit pcise obligatus eis.

15 ¶ Vtrum requiratur q annus probationis sit cōtinuus vel sufficiat interpolatus. ff. fm Bar. to. in. l. interdum. §. quotiens. ff. de publi. requiritur annus continuus. ⁊ facit prefatus tex. vbi seruus dicitur nouicius qui nō stetit in vrbe per annum continuum. ff facit. l. vnica. C. de profe. qui in vrbe constan. Nam intermissione temporis diuersificantur mores ⁊ opera hominum. vt in. l. si nō sortem. §. libertus. ff. de cōdi. indebi. ff facit etiam quia quando iura faciunt mentionē de certo tempore debet intelligi de tempore continuo. vt notat glo. in rubrica. ff. de varijs ⁊ tempo. prescript. ⁊ in. l. genero. ff. de his qui not. infa. ⁊ per Jo. andre. in. c. i. de electio. lib. vi. ⁊ videtur ter. in. c. cupientes. §. ceterum. Ibidem sequitur istam opinionem Jo. de ligna. ⁊ post eum ¶Dano. in. c. ad apostolicam. de regularibus. Et adducit ¶Dano. illud quod legitur ⁊ notatur in. l. vbi fideiussor. ff. de solut. vbi formatur questio notabilis. ¶Done q statuto cauetur bannitū pro centum ducatis impune posse offendi. bannitur quis respectu vnius debiti pro quinquaginta. ⁊ respectu alterius debiti pro alijs quinquaginta. ⁊ concluditur q non potest talis offendi impune. quia ex quo debita sunt diuersa non debent coniungi ad faciendum vnum totum. ⁊ sic est ibi casus q quinquaginta ⁊ quinquaginta nō faciunt centum. ⁊ sic in casu nostro quia intermissio temporis minuit austeritatem regule. Quia durius est, continuare per annum continuum ꝙz per annum interpolatum. ⁊ istud tene. ꝙz Ber Bzir. ⁊ Specu. in titulo. de sta. regula. ⁊ glo. de regu. iur. in regula cum qui certus est. li. vi. teneant contrarium. Vel fm alios dic q loquitur quando quis per totum vnum annum probauit religionem ⁊ postea egreditur. qui postea rediens non oportet probet iterum per aliuz annum. sed licite statim recipi poterit. quia verū ē. ⁊ sic serua.

¶ Vtrum sit necessariuz q nouicius deferat ha- 16
bitum illius religionis quam vult profiteri. an sufficiat delatio alterius habitus. Respon. q licz glo. in. c. super eo. de regula. arguat. tamen tenet cum Tancre. q requiritur delatio habitus illius religionis quam vult profiteri. Et ita habet consuetudo que est optima legum interpres. l. si de interpretatione. ff. de legibus. Et q deferant in monasterio. quia extra monasterium delatio habitus cuiuscūq; nunꝫz inducereť tacitam, pfessionē. d. cle. eos. ꝫz possit talis compelli vel ad dimittendū habitū talē. vel ad intrandū monasterium. vt not. ¶Dano. in. c. vt clerici. de regula. ⁊ limita. vt. §. §. rij.

¶ Vtrum valeat protestatio impedire tacitam 17
professionem. Respon. q sic fm Hosti. ⁊ Jo. an. ⁊ ¶Da. in dicto. c. vt clerici. ⁊ glo. in dicta clemen. eos. Et ideo qui non vult tacite profiteri, protesteť. q per delatiōes talis habitus non intendit tacite, pfiteri.

¶ Vtrum nouicij obligentur ad precepta regu- 18
le. Respondeo q non. nisi eo modo quo alij christiani. Debent tamen induci vt eam seruent quatenus probent eius austeritates. licet aliquid sit indulgendum eis ne retrocedant. vt in. c. qō scripsi. xxxv. q. iij.

19 ¶ Vtrū nouicius possit eligi in ꝓlatuꝫ alicuius religiōis. ℟. q̄ nō ad ꝓlatōes alicuius religiōis vt patet in. c. nullus. de elec. li. vi.

20 ¶ Vtr nouicij possint ordinari. ℟. q̄ nō. etiaꝫ ad ꝓmātōsurā. vt in. c. monasterijs. xix. q. iij.

21 ¶ Vtrū sit excōmunicatus qui nouiciū percutit violenter. ℟. q̄ sic. de sen. excō. li. vi. c. religio/so. Sed aduerte hic q̄ accipitur large etiā ꝓ eo q̄ ē infra annos pubertatis indutus habitū religio nis in monasterio. possent tamē pater ac tutores ūpuberem reuocare si sine eorum consensu in/trauit. xx. q. ij. c. ij.

22 ¶ Vtrū beneficiū ingredientis religionem va cet. ℟. q̄ nō. Nec infra annū. ꝓbatiōis eius po/test alteri cōferri: nisi de eius ꝓsensu. vel nisi con stet q̄ habeat animū absolute mutādi vitā. Sed per alium deseruiet assignata sibi eiusdem bene/ficij portiōe congrua. vt notatur i. c. beneficium de regula. li. vi. Et ſm Jo. An. ibidem. Reliq fructus beneficij conseruabuntur. vel in vtilitatē ecclesie expendentur. c. quia sepe. de elec. lib. vi. Nec interim ipe nouici eos bēbit: q̄uis Ber. bix. tenuerit q̄ immo sui erūt. ⁊ predicta ꝓuisio mādabit executiōi per episcopum. c. cum ex eo. de electio. lib. vi.

23 ¶ Sed nunquid poterit beneficium nouicio cō ferri. ℟. q̄ nō. Ad episcopatū tamen eligi potest de elec. c. nullus. li. vi.

24 ¶ Vtrū canonicus in nouiciatu debeat vocari ad electionem ep̄i. ℟. Jo. an. in. d. c. beneficiū. q̄ nō. Sed secus esset. de patrono: vel eo ad quē nō iure collegij sed iure singulari electio pertinet quia debet vocari.

Aptie

gd sint habes. s. matrimo niū. i. q̄ idē sūt.

1 ¶ Quo tpe sūt celebrāde habes. s. ma/trimoniū. iij. ipedimēto. i.

2 ¶ Vtrū sint benedicēde. ℟. q̄ sic. si nullus ipo rū alijs nuptijs ꝓtractis fuit benedictus. Si ve ro alter eoꝝ in alio matrimonio fuit benedictus nō debet iterari. quia alter sine altero non debet benedici sed benedictio dimitti. Tho vero i. iiij. di. xlij. tenet q̄ vir go lz contrahat cū bigamo de bet benedici. quia saluatur aliquo modo signifi/catio. Hoc credo vex vbi consuetudo hoc habet ſm Ber. in. c. vir autem. de secundis nup. Alit ꝓsbyter benedicēs bigamos debet ad sedē apo/stolicā mitti suspēsus ab officio ⁊ beneficio. vt in d. c. vir aūt. Sed verius dic ſm Jo. and. q̄ ista pena intelligit ꝓtra sacerdotes qui benedicūt se/cūdas nuptias viuente altero. Item cōmuniter tenent doc. cū Jo. ibidē q̄ nō ē suspēsus ipo iu re sed suspendendus.

Nunciatio

nouī operis ē ꝓhibi/tio facta illi qui aut edi ficat: aut edificij forma mutat in alterius ꝓiudiciū q̄ ē edificiū nouū facere. vt. ff. de nou opc. nū. l. pe. §. opus nouū. Sed qui antiquū re/fecit opus nouū nō facit. d. l. i. §. si quis edificiū. Intellige nisi ex toto esset destructū. vt no. in. c. cōsulunt. de iudc. Vnde nihil aliud ē nūciatio ni si ꝓhibitio nouī operis. d. l. i. §. nūciamus. ⁊ eo dē ti. c. significātibus.

¶ Quibus de causis fit denūciatio nouī operis 1
℟. q̄ tribus. ¶ Primo gr̄a iuris ꝓprij conseruan di. Secūdo dāni depellendi. Tertio publici iu/ris tuendi. d. l. i. §. nūc videmus. ⁊. §. nūciatio.

¶ ¶ Pro quibus operibus potest fieri nunciatio 2
hec. ℟. q̄ tantū ꝓ illis operibus que solo cōiūcte sūt: vel in solo fiūt. quoꝝ edificatio vel demolitio videt opus nouū. vt. d. l. i. §. hoc aūt edictuꝫ. Et ad futura nō ad ꝓterita fit vt ibidē.

¶ Vtrū hec denūciatio siue ꝓhibitio se extendat 3
ad ecclesiam aut locū religiosum. ℟. q̄ sic. cū non sint in ꝓiudiciuꝫ alterius construenda. vt in. c. i. eo. ti. Fallit in casu quādo episcopus ꝓpter ne cessitatem populi altā ecclesiam vult edificare. lz sit in ꝓiudicium aliarū ecclesiarū. de ecclc. edi. c. ad audientiam.

¶ Vtrū hec nūciatio se extēdat ad purgationeꝫ 4
cloacarū ⁊ riuoꝝ. ℟. q̄ non. quia publice vtilita/tis ⁊ securitatis ē riuos ⁊ cloacas curare. ff. codē l. de pupillo. §. si quis riuos.

¶ Qualiter fit hec nūciatio. ℟. tripliciter. ¶ Pri 5
mo per pretoris inhibitionem. Secūdo cum sim plici verbo inhibendo. Tertio per iactum lapilli sic dicendo nuncio tibi opus nouum per iactū la/pilli ⁊ statim ꝓiciat lapideꝫ in opere ipo. Et istō tertiū ē melius. quia ꝓma ⁊ secūda nūciatio con/stituit in possessione: ⁊ certificat possessorem cum qui vult edificare. sed per iactū lapilli non. vt. d. l. ō pupillo. §. meminisse. ⁊. d. l. i. §. in opis. Dī cūt tū aliq̄ dz fieri iter iactio lapilli. ar. ff. ō re. iu di. l. ꝓtumacia. xij. q. ij. idigne. de ꝓsti. c. ex lris.

¶ Cui debet fieri hec nunciatio. ℟. q̄ domino 6
vel procuratori. seruo. puero. vel fabro. seruilli q̄ fabricat. d. l. de pupillo. §. nunciare. Et debet fie ri in re ꝑsenti ⁊ ipo opere ⁊ nō tantū dño. sed il/lis qui ibi sunt.

¶ Quot modis remittitur hec nūciatio. ℟. q̄ ꝛ 7
tuoꝝ modis. ¶ Primo verbis expresse. ff. eo. ti. l. nō solū. §. sciendum. Secūdo per transactionem ff. eo. ti. l. i. §. inde queritꝫ. Tertio morte nūciato ris. d. l. nō solum. §. morte. Quarto sat. sdatione Verū ē q̄ denūcians habet tres menses ad deli berandū an velit docere de iure suo: aut recipere

cautionem de demoliendo in quibus denunciat? non poterit edificare. Sed si infra tres menses n ostēdit de iure suo post ipsos tres menses caueat denunciatus de ope demolicdo ⁊ edificet. C. eo. ti. l. vnica. ⁊ in. c. vlti. eo. n.

¶ Quis effectus nunciatois. ℟. q quicqd edificatū est post eam demoliri debet expensis ipsi? edificantis. d. l. i. § . i. ⁊ l. prēor. §. i. codē ⁊ extra eodem per totum.

O Bedientia que est bonis ad deum sic diffinitur ab Anselmo. O bedientia est affectio voluntatis coniuncte deo: sicut econtrario. Inobedientia est affectio voluntatis diabolo instrumētaliter copulate. q: sicut hō per instrm operatur: sic diabolus per inobediētiā separat hominem a deo. Be. iij. ⁊. xi. q. iij. §. euidēter. O bedientia que est hominis ad hoiem est debita reuerentia minoris ad maiorem.

1 ¶ Vtr quis teneatur obedire in oibus suis maioribus. ℟. q triplex est supioritas. Prima est i spūalibus. Secūda est in tpalibus: quo ad regimen rei publice. Tertia est in tēporalib?: quo ad regimen ppie familie. Et iō frm Alex. in. iij. p te sūme in tertio precepto. obedientia limitatur ꝫ gradum supioritatis. Illi. n. qui preest spūalib? obediendū est in spūalibus necessarijs ad salutez vel ad hoc pertinentib?. sicut pape episcopo ⁊ ceteris prelatis ecclesiasticis ab his qui subiciuntur iurisditioni eoꝝ. dominis ⁊ principibus quia presunt tēporalibus ad rem publicā ptinētibus: sic eis in hoc est obediendum ab coꝝ subditis. si mō potestas coꝝ non sit vsurpata frm Ri. in secundo di. vltima. q: si est vsurpata non tenentur nisi ppter scandalum. Et aduerte q ecclesiastici non sunt subditi dominoꝝ tēporaliū: ⁊ ideo non possunt eis aliquid precipe. de consti. c. ecclesia. Patri autem carnali cum preest cure rei familiaris debetur ei obedientia a filijs. in his que pertinent ad dispōnē rei familiaris. Dñ talib? in pfatis nō obedientes sciēter ⁊ sine rōabili cā: ⁊ i re alicuius importātie: aut ex ptēptu peccāt mortaliter: nisi forez illud qō pcipit ꝫ pceptū dei vel in salutz dispēdiū: aut ꝫ pceptū supioris ad ipm pcipiētē. In alijs āt que ad coꝝ supioritatē nō ptinent nō est necessariū obedire. Eliciuntur ista a. c. si qs ō ma. ⁊ obe. in glo. ⁊. viij. q. i. sciendum. xi. q. iij. si dñs. ⁊ similibus. Dicit tñ Tho. fa fe. q. ciiij. q in his que ptinēt ad interiorem motum voluntatis non tenetur homo homini obedire. qō limita vez: nisi opus exterius secū nō posset perfecte pfici sine applicatione animi. q: tunc non hēret veritatē: ꝫ tenet obedire applicando animū ad perficiendum quod precipitur.

¶ Vtrum pape sit obediendū in omnibus. ℟. 2
Pa. in. c. inquisitioni. de sen. exc. q si preceptū sapit peccatum: tunc non est ei obediendū. quod intelige etiā de veniali. xl. di. in fūma. Si Vo pceptum non sapit peccatū: tunc ab ecclesiasticis psonis est sibi obediendū. ꝫ videatur durus. xix. di. in memoria: nisi quādo ex obediētia presumeretur status ecclesie perturbari vehementer: vel aliud malum futuꝝ seu scandalū. Nam tunc etiā si preciperetur sub pena excōicatōis late snie non est ei obediendū. vt no. Pa. in. c. si quādo. ⁊ i. c cum adeo de rescrip. Ex quo infert Pa. in. d. c si quādo. q quādo mandat aliquid ex cuius exc/cutione psumitur scandalū futurum in ciuitate nō est ei obediendū. q: hoc fit auctoritate legis. vt in d. c. si quādo. ⁊ in aūt. vt nulli iudicum. sed debz rescribere Pape. Limita. ij. q non tenētur obedire frm Pa. in. c. cum olim. de cle. coniu. quādo papa cum maiori parte concilij indiceret contrarium certo generi personaꝝ post pmotionē eis resistentibus. quia continētia persuaderi pōt impari non potest. xxxij. q. i. Integritas. Et sic potest dici q nec papa potest indicere eis vitā strictiorem contra eoꝝ velle. lxxiij. di. gesta. ⁊ qō ibi notatur. ⁊ in regula q omnes tangit de re. iuris li. vi. Item si papa credat mandatum iustum ⁊ iuste facere: sed tamen subdito constat mandatum in se continere peccatum non est exequēdum vt in. c. litteras. de resti. spo. A secularibus autē est obediendū pape in spiritualibus ⁊ ecclesiasticis que pertinent ad salutē ⁊ bonoꝝ morum ⁊ necessarioꝝ conseruationem. In temporalibus vero non tenentur ei obedire: nisi sint ei subiecti vl rōne cause vel ratione persone. Vnde si preciperet seculari nulla rōne sibi subdito: q det sibi bona sua non tenetur obedire. Idem dic de episcopis ⁊ alijs prelatis spūalibus quo ad temporalia Et similiter de prelatis secularibus: quo ad spiritualia. ⁊ hoc sequitur Innocentius in dicto. c. in quisitioni.

¶ Vtrum subditi seculares teneantur obedire 3
dñis suis volētib? eos subicere alterius dñio. ℟ q non. q: nō pōt hoc facere sine coꝝ volūtate. c. dilecti. de ma. ⁊ obe. ⁊. c. fi. eodem.

¶ Vtrum in omni obedientia sint intelligende 4
alique conditiones. ℟. glo. in. c. ij. de voto q sic. s. si possibilitas adest. facit. c. querelā. ⁊. c. breui de iur iur. ⁊. l. paulus. ff. que sentētie sine appere. Item admittit omnem rōnabilem causam. vt no. Pa. in. c. magne. de voto. facit. c. si quando de rescrip. ⁊. c. ex parte. de officio dele. ⁊ qō no. Archi. in. c. vtinam. lxxvi. di.

F

5 ¶ Vtz ꝺ obiam currat ꝑscriptio. ℟. q᷑ non. qz semp est in mala fide. l. i. C. de fuis fugi. ⁊. c. fi. de regula. ⁊ in glo. c. sicut nobis. de regula.

6 ¶ Vtrum subditus dubitans ne id quod preci/pit sit ꝺ deū vel non: teneaꝫ obedire. ℟. q᷑ sic. i/mo excusatur. vt in. c. quid culpaꝫ. xxiij. q. i. nisi sit de his in quibus ignoꝛãtia nõ excusat. c. ad au/res. de tẽpo. ordi. imo bonū sine quo põt esse sa/lus ꝺz dimitti pp obiaz. xi. q. iij. quid ergo. ꝺz tñ subditus q̃ztū põt in tali dubio inquirere.

7 ¶ Vtrum sacerdos teneaꝫ denunciare excõica/tū quẽ sit innocentẽ ad preceptū epi. ℟. ꝫ Tho. in quolibet. q᷑ si solum mandet denũciationẽ obe diat. Si ꝟo mandet excõicationẽ dicit: q᷑ si ꝓba re non poteſt eius innocentiã q᷑ debet obedire. Sed ego dico q᷑ nullo mõ ꝺz obedire. qz hẽt ex/cusationẽ paratã: dicendo q᷑ aut ꝓmittat cause co gnitionem: aut ipse excõicet si non vult cõmitteꝛ. ⁊ ipse denunciabit. aliter nõ debet ꝺ ꝓsciam obe/dire. vide. s. Judicare. §. vij.

8 ¶ Vtrum obia in his que qs per se vult fit me/ritoria. ℟. q᷑ sic si fiunt ꝓncipaliter. qz placẽt. ita no. viij. q. i. sciendũ. ⁊ illud Bre. ſm hanc distinctionẽ est i/telligendum.

9 ¶ Vtz clericus teneaꝫ obedire epõ precipienti sibi q᷑ det libꝛos suos alteri: vel q᷑ resignet bene ficium. ℟. ſm Ray. q᷑ nõ. qz non pertinet ad epi scopum hoc precipere. vij. q. i. quia frater. quod intelligo quãdo sine cã hoc precipit. Sed cũ cã p cipiendo sic tenetur. puta quia clericus est ieptus ⁊ vult dare idoneo pp bonum ecclesie. ar. c. cum apostolus. §. Prohibemus. de censi. xvi. q. i. p/dicatoꝛ. ⁊ de magꝛis. ca. super specula. dũmõ li/bri ⁊ tales res sint de bonis ecclesiasticis non ꝓ prijs. qz sic non teneretur. c. requisisti. de testa. ꝺ iure patro. c. cũ dilectus.

10 ¶ Vtz monachus religiosus nõ exẽptus magꝛ teneaꝫ obedire epõ q̃z suo prelato. ℟. q᷑ nõ. lviij. di. c. i. ⁊. ij. ⁊. xij. q. i. non dicatis. ¶ De obia reli/giosoꝝ vide religiosus. de hac materia vide su/pra Inobedientia.

O Blatio vt dicatur ⁊ fit tria requirũ tur. Primũ ex parte offe/rentis. s. vt sit christianus. qz ab infideli/bus ecclesia non recipit oblationẽ: sed extimatio nem oblationũ ꝓ interesse. vt in. c. quanto. de vsu. Secũdũ ex parte eius cui offertur. vt sit eccle sia. qz qõ fit ꝓuate persone: non oblatio: sed do/nato est. Tertiũ ex parte rei donate. vt. s. sit lici/te acquisita. qz illicite acquisita nõ recipiunt ꝓ ob latione. c. quia in oibus. de vsu. c. ex trãsmissa. de deci. ⁊ glo. in sũma. xiij. q. v. hec Pa. in. ca. causa de Vbo. sig.

¶ Vtz oblationes sint de precepto. ℟. q᷑ obla 1
tio accipitur largo mõ ꝓ omni quod offert eccle sie: siue in vita: siue in morte. ℣ acit. c. in nostra. ꝺ sepul. siue sint mobilia siue imobilia. xij. q. i. vi dentes. ⁊ hec non sunt de ꝑcepto: nisi qñ a defun ctis sunt legate. xiij. q. ij. qui oblationes. nã tunc peccãt mortaliter nõ soluentes. Aut quãdo quis se obliganit quoquo mõ. Accipiẽ secũdo oblatio ꝓprie ⁊ stricte ſm cõem vsum loquẽdi. ⁊ est obla tio que fit sacerdoti in missa. ⁊ hec est de precepto in precipuis festis ſm Hosti. allat. ca. oĩs rpia/nus. de con. di. i. Pa. Jo in. d. c. cũ dicit. Hoc verum vbi sacerdos indigeret. alꝫ ãt dicit relin/quendũ cõsuetudini. qz nõ reperitur iure cautuz q᷑ talibus diebus ex necessitate fiant tales oblati ones. Archidi. Jo in. d. c. oĩs rpianus. ⁊ glo. ⁊ Lau. ⁊ Hugo ⁊ Ray. tenent q᷑ non sunt de ꝑ/cepto. ⁊ ſm Hugo. illud qõ dr. nõ appebis i cõ spectu mõ vacuus: fuit cerimoniale ⁊ iura que vi dentur inuere q᷑ sint de precepto intelligi debent de alijs oblationibus legatis ecclesijs vel ex vo/to debitis. Ego ãt istud credo verius q᷑ nõ sint de precepto etiam rõne cõsuetudinis. quia nemo offert nisi cui placet: ⁊ sic consuetudo non põt in troduci. vt. s. Consuetudo. §. ij. Solũmõ ergo erunt de ꝑcepto rõne pauptatis sacerdotis: quã/do parrochiani sui sunt diuites ⁊ abundãt. quia tunc possunt cogi ab epõ ꝓ subtractionẽ diumo/rum. ar. prie. coꝛ. ix. sed si sũt eque paupes: sicut sacerdos sic non tenentꝫ ſm Jnno. ⁊ gl. ⁊ Ray. Sed dicam illud. lxxxxi. di. Clericus inquit vic/tum ⁊ vestitum suo artificio: vel agricultura sine officij sui detrimẽto preparet. Laudabile tñ con/silium est vt semper offerant in precipuis festis a liquid in missa. ⁊ sic intellige. d. c. oĩs ⁊ similia. ⁊ hec est cõmunis opinio doc.

¶ Cuius erunt oblationes que fiunt: vel in ec/ 2
clesia capella: vel imagini: vel celebranti. vide. s ecclesia. §. ix.

¶ Quoꝝ oblationes prohibentꝫ recipi. ℟. glo. 3
in. c. oblatões. lxxxx. di. q᷑ Primo ꝓnaꝝ desi/dentiũ. Secũdo opprimẽtũ paupes. Tertio sa/crilegoꝝ. Quarto q᷑ extrahit seruũ violẽter de ec clesia cõfugientẽ ad ipsã. Quinto raptoꝝ. Sex/to vsurarioꝝ. Septio meretricũ. Alioꝝ ꝟo non sunt respnẽde. qz est penale. vt ibi dicit glo.

¶ Vtz sacerdos possit recipe oblatões que ei 4
offerũt ꝓ missis dicẽdis: q̃s penitẽti iniũxit i pe/nitentia vt faceret dici. ℟. pot. ꝫ spes mali est. et nõ si põt psumere q᷑ penitẽs aliq̃ scãdalũ ex hoc concipiat: vel aliqs alius ꝺz respuere ⁊ ad alium mittere. c. cũ ab omni de vita ⁊ ho. cle.

5 ¶ ſPone q̄ fit cōſuetudo in aliqua eccleſia q̄ p̄/
poſitus hēat oblatōes que fiunt i dominica. ⁊ ſa
criſta illas que fiunt in feſto ſancti Laurētij. De
nit. d. feſtū in dñica quis hēbit. ff. Bart. in. l. p̄
conſul. ff. de offi. pconſu. q̄ erunt p̄epoſiti p̄ dī
ctam legem. q̄ inſpicitur potius qđ eſt naturale:
q̄z accidentale.

O Bligatio eſt iuris vinculum quo
neceſſario aſtringimur
ad aliquid dādū vel faciendū. vt inſti. de
ob. in prin.

1 ¶ Obligatio ſine cōſenſu nulla eſt. l. i. ff. de pac/
tis. ⁊ nemo obligaꝛ niſi qui animū obligandi ſe
habeat. ff. de ac. ⁊ ob. l. obligationū la prima. fa/
cit glo. in. c. iij. de voto.

2 ¶ Quotuplex eſt obligatio. ff. q̄ tripler. ſPri
ma dr̄ naturalis tm̄ que in ſe continet naturalem
equitatem. hec contrahitur per vinculum natura
le. ſ. conſenſū. ⁊ pōt fieri inter oēs homines rōis
capaces. ſed in foro cōtentioſo hec ineffica ē ad
agendū. l̄z in foro cōſcientie liget. vt. j. ſPactum
ſ. iiij. Secūda dicitur ciuilis tm̄: que eſt cū q̄s ci/
uili iure tātū eſt aſtrict⁹: ſed naturalis eg̃tas diſſu
adet eū teneri: ſicut cum quis ſpe future numera
tionis fecit inſtrumentū: in quo confitetur ſe rece
piſſe centū: que tamen non recepit. ⁊ hec nō obli/
gat in foro conſcie: niſi in quantum a prelato co/
geretur. ſm Inno. in. c. quia pleriq̄z. de immu.
eccle. Tertia dr̄ naturalis ⁊ ciuilis ſimul: que eſt
cum quis cum ſolēnitate iuris potens ſe obligaꝛ
obligat ſe ad aliqđ q̄ naturalis eg̃tas vult eū obſ
nare. ⁊ de iſtis br̄ inſti. de ob. per totum. Et hec
obligat in vtroq̄z foro ſm omnes doct.

3 ¶ Quot modis ꝟbitur tertia obligatio. ff. q̄ q̄t
tuor modis. ſPrimo ex cōtractu. vt emptiōe. vē
ditione. locatione. ⁊ huiuſmodi. Secundo ex q̄ſi
contractu. ſ. cum quis gerit negocium alterius ſi
ne mandato eius. Tertio ex maleficio. vt ex fur/
to. rapina. ⁊ huiuſmōi. Quarto ex quaſi malefi/
cio. ſ. cū quis non directe deliquit ſz quaſi vt cum
ex eius domo aliqđ eſt effuſū q̄ alteri nocuit. ¶ In
ſtituta ſub diuerſis ſſicis. Item contrahitur q̄t/
tuor modis. ſPrimo re. vt in mutuo. cōmodato
depoſito. ⁊ huiuſmodi. Secundo ꝟbis in ſtipu
lando. Tertio litteris. vt qñ in litteris confitetur
ſe recepiſſe aliquid quod tamen ñ recepit. Quar
to ſolo conſenſu. vt in ſocietate mandato emptōe
venditione vel locatione. ¶ In his non requiritur
ſcriptura nec p̄ſnīa: ſed ſufficit eos qui ꝟbunt cō
ſentire per ſe vel per nunciū: vel per epl̄am. ſe/
cus in alijs. q̄z vltra ꝟſenſum requirit: vel littera
res: vel ꝟba. hec hſñt diffuſe inſti. qui mo. re. ꝟ.
obligatio. ⁊ ſub alijs ſſicis.

¶ Vtz in gñali obligatiōe veniāt q̄ ſpāliter gs 4
nō fuiſſet. p̄miſſurus. ſz. ſm Bar. in. l. i. C. que
re pi. ob. po. q̄ nō. vñ dicit q̄ ſi qs obligauit oia
bona ſua nō itelligit obligare ea q̄ nullo mō ſpā/
liter eſſet, obligaturꝰ. puta pānos. lectos. ⁊ alia
ſuppelectilia ſine qbus viuere nō poſſumus.

¶ Vtz papa poſſit abſoluere ab obligatōe qua 5
gs alteri tenet. vide. ē. Juramētū. vi. in prin.

¶ Vtz obligatio ſemel extincta poſſit inſtaura 6
ri. ff. q̄ non. ter. in. l. cū ex cā. C. ō remiſ. pig. ſz
oportet alia fiat ſi debet ineſſe.

¶ Vtz obligatio diſſoluatur aduenīēte termio 7
ff. ſPa. in. ca. ſicut ex litteris de ſpon. capiendo
mentē Boſ. que placet do. Anto. ⁊ eſt amica ve
ritati. q̄ aut terminus apponitur ad ſoliciūdum
iplemētū obligatōis: ⁊ tunc lapſus termini nō li
berat ab obligatione. ar. l. obligationū. §. placet.
ff. de actio. ⁊ obli. ⁊ ar. c. cum dilecti. de dolo ⁊ ꝯ
tu. ⁊. l. celſus. ff. de ar. Et tunc ponit ad ſolicitan
dum implementum quando apponitur termiꝰ
ꝑctui tam pfecto. puta contraxit quis ſponſalia. ⁊
poſtea. p̄mittit q̄ infra certum tempus ducet eam
nō diſſoluitur elapſo termino. Aut terminus ap
ponitur ad finiendā ſeu limitādā obligationē. ⁊
tunc lapſus termini liberat ab obligatione ſi p̄ eū
non ſtetit quin ipleret in termino. Et iſto mō dr̄
appoſitus quando apponitur ad ſolicitādū p̄nci/
pium contractus. puta promiſimus adinuicē tali
tēpore conuenire ad ꝟbendum ſponſalia clapſo
die liber eſt per quem non ſtetit.

¶ Vtz obligatus ſtatim teneatur. ff. ſPa. in. c 8
licet heli. de ſimo. q̄ aut dies eſt appoſita obliga
tōi: ⁊ ſi ſunt eiuſdē fori reus ⁊ actor teneꝛ reus ſi
ne interpellatōe offerre: ⁊ ire ad domū eius. quia
dies interpellat p̄o hoie. c. potuit ō loca. ⁊. l. ma
gna. C. de ꝟben. ⁊ co. ſtipu. Si non ſunt eiuſdē
fori non tenetur reus ſpōte ire ad foꝝ alterius vl̄
ad domū: ſed dicat in domo ſua paratus ſum ſol
uere ſi ſit qui recipiat. ⁊ ſufficit iuxta nō. in. l. itez
illa. ff. de p̄ſti. pecu. ⁊ ibi Bar. ⁊ Albr̄. in. l. iu/
bem⁹. C. de epi. ⁊ cle. q̄ſ no. p̄ limitatōe. c. potu
it. de loca. Intellige niſi aliud ſit ſpāliter i pacto.
Aut dies ñ ē appoſita: ⁊ ſic requirit monitio. vt
in. l. ſi ex legati. cā. ff. de ꝟ. obli. ⁊ vide. ē. Ado
ra. §. i. ⁊. j. Solutio. §. xix.

¶ Vtz obligatus legere duobus annis ⁊ impe 9
ditus ex aliqua cauſa non fecit teneatur legere a/
lijs duobus poſt illos ſequentibus. ff. ſPa. in. c
Significauerunt de iudi. q̄ nō. quia alie ſūt ope
illoꝝ duoꝝ ſequentum ⁊ alie precedentiū. q̄z ope
ꝑſonales mutāt ex curſu tēporis vt in. l. ſi ñ ſortē
§. libertus. ff. de cōdi. inde. ad idē facit. l. ſi vſuſ/
fructꝰ in biēniuz. ff. de vſufruc. vbi finito tēpore

finiturius. ⁊ hoc voluit Bart. in. d. terminis in l. ⁊ ideo hesitatur. ff. de ℣bo. ob. Sec⁹ dicit vbi factū ad qđ qs tñr nō diuersificaꝛ ex tpe. q⁹ tūc elapso tpe ad qđ tenetur integratur tempus.

10 ¶ Vtr pactū seu ꝓmissio obliget quādo turpitudo tñ ℣satur ex parte recipientis obligatōem ℟. Ilda. in. c. debitores de iur iur. q⁹ non. p⁹ ibi: q⁹ ꝓmissio de soluēdis vsuris nō obligat, quia si obligaret etiā naturaliter solū cogeret soluere ratione pacti. vt in. c. i. de pact. sicut cogit quādo i teruenit iuramentū. Nō q⁹ cū lex resistit etiā alteri ℑbenti non nascit obligatio ēt nālis. vt in. l. cū lex. ff. de fideiusso. ⁊ ibi plene per Bar.

11 ¶ Sed quare obligatur magis ex iuramēto q⁹ ex ꝓmissione: cum deus non faciat differētiam inter iuramētū ⁊ simplicē loquelā. vt in. c. Iuramenti. xxii. q. v. ℟. Ilda. i. d. c. debitores q⁹ iō ē. q⁹ simplex ꝓmissio est nulla. ⁊ ideo hꝫ ꝓ ñ facta ꝓp turpitudinē recipiētis. secus in iuramēto. q⁹ cui fit. ſ. deo non turpiter accipit: nec iurans peccauit. Ilpromissio eim dirigitur in hominē. Iuramentum autem in deum.

12 ¶ Vtr administrator non habens expressum mandatū ad penā apponendam: vel ambasiator possint obligare constituentes ad penam: quam apponunt ꝓo obseruatione eius qđ promittunt. ℟. Ilda. in. c. ij. de preca. q⁹ sic. facit. l. bene a zenone. C. de qua. ꝑscrip. ⁊. l. fi. ꝓcurator Cesaris ff. de iur fisci. ⁊. d. c. ij. vbi prelatus potest apponere penam ⁊ obligare se ⁊ successores. dūmodo contractus sit rōabilis. ⁊. c. dilecti. in fi. de arbi. ⁊ quod scribitur in. c. nulli. de re. eccle. non alie. vbi rector ecclesie potest obligare sine cōsensu episcopi oia bona ecclesie generaliter ꝓo obseruatione ꝑtus alicuius. q⁹ solum sibi prohibetur specialis ipotheca. Qđ limita verum: nisi contractus non teneret: aut esset nullus q⁹ contra ius. quia pena tollit. secus si esset null⁹ q⁹ preter ius. quia teneret pene appositio. d. c. dilecti. vide glo. in. c accessorii. li. vi. ⁊ ter. cum glo. in. c. significanti. bus. de offi. dele. Limita secūdo nisi pena ēt ꝓter naturā ꝑtus. vt in. d. l. fi, ꝓcurator. vbi non tenetur fiscus ad duplū vel triplū. licet ꝓcurator obligauerit se si euinceretur res quam vendit. se cus qñ ꝓo obseruantia contractus apponitur. vt in. d. l. bene a zenone.

15 ¶ Vtr pater obligetur ex cōtractu filij. ℟. Jo. de pla. insti. qđ cum eo. ſ. in rē. q⁹ si ℣sū est ī vtilitatē patris. puta q⁹ mutuo accepit pecuniā vt se vestiret ſm cōuenientiā suā ⁊ huiusmōi. ⁊ sic tenetur. l. ij. ſ. labeo idem. ff. de in rem ℣so. ⁊. d. ſ. in rem. Si ℣o non est ℣sum in vtilitatem ꝑris: sed potius mutuo accepit vt faceret pompas: vel luderet ⁊ huiusmodi: sic non tenetur nec pater ꝓ filio nec dominus ꝓo seruo. l. q⁹ si seruus. ſ. sed si sic accepit. ff. de in rē ℣so. nisi eius iussu feciſſet. l. i. ff. qđ iussu. Si tamen haberet pompas teneꝛ restituere creditori. l. ij. ſ. sed si rem. ff. de in rez ℣so. Similiter tenetur pater si habet peculiū filij deducto tamen ꝓtius q⁹ ipse pater in dicto peculio debet habere. l. sed si damni. ſ. peculium. ff. ꝺ peculio. Idem dic de mercatoribus qui ꝓponunt institores q⁹ tenentur de contractibus factꝫ nomine ipsorum. ff. de instito. per totuz. q⁹ videtur contrahere ꝓponente qui contrahunt ꝑpposito. l. fi institorem. ff. si cer. pe. Idē in exercitore nauis. l. i. in ꝓin. ff. de exer. ac.

¶ Vtr ille ꝓo quo quis agit eius negocia vtiliter obligetur eidem. ℟. q⁹ sic. ar. l. cum pecuniā ff. de nego. ge. ⁊ quod no. glo. in. l. i. ſ. ſꝫ nō nullos. ff. de tutel. ⁊. l. sed si ideo. ff. so. ma. 14

O Bses potest dari liber homo ꝓo pace seruanda non ꝓo pecunia de iureiuran. c. ex rescripto. ar. ad idem. ff. de testa. l. obsides. ff. de iure fisci. l. dinus. Et illud quod dicitur q⁹ liber homo non potest obligari extra de pigno. c. i. ⁊. C. que res pigno. ob. po. l. quifilios. Intelligitur q⁹ non potest obligari vt in eo sit ius pignoris: sed tantum ius retentionis. ita tenet glo. in. c. vt pridem. ſ. item eisdē xxiij. q. vltima. ⁊ in. c. exposita de arbi. Item hō redemptus ex captiuitate tenetur seruire per gnquēnium: nisi soluat precium. C. de postliminio reuer. l. vltima. Item sicut pater potest vendere filium propter famem. sic ⁊ obligare. C. de patri qui fi. distra. l. ij.

O Bstinatio est quedam pertinacia. ⁊ ideo dic vt infra pertinax.

O Ccasionem prebens alteri peccandi vtram peccꝫ ℟. Landul. in quarto di. v. q. vltima. in fi. q⁹ dupler est occasio. Quedam actiua. ſ. cū qs est quasi coadiutor in peccato: vel aliquid tale facit quod facere non debet. vnde alius accipit ere plum ⁊ occasionem male operandi. sicut qui i. ul sine necessitate comedit carnes: ⁊ alijs dat occasionem male operandi: ⁊ istud est peccatum: ⁊ tale quale illud cuius est occasio. Quedam est occasio passiua quando scilicet quis facit quod facere debet. ⁊ ex hoc accipit alter occasionem peccandi: ⁊ talis non peccat. quia facit quod facere debꝫ quod limita. vt infra Scandalum. ſ. tertio ⁊ qrto. Vide de hoc etiam supra Causa. ſ. vi.

Cultum dicitur dupliciter ſm ꝓpa. in c. ex litteraꝝ. de tempo. or. ¶Primo ꝓut diſtinguit̄ ꝟ ꝓbabile. Alio mō ꝓut diſtinguit̄ ꝟ notoriū. Et tunc licet aliqui ſciant: tñ notoriū non eſt quando aliqua tergiuerſatione celari pōt.

Dium dei eſt filia luxurie: ſed odiū ꝓximi eſt filia inuidie l'ire. 1

¶Vtr̄ ſit peccatum mortale. ſ. D diū dei maximum peccatoꝝ eſt. qr vnūquod qz qō eſt ꝓp ſe eſt potius eo qō ē ꝓp aliud. In odio dei voluntas auertit̄ a deo ſm ſe. In aliis vo peccatis non auertit̄ a deo ſm ſe: ſed ſm aliud. in quantum appetit aliquid inordinate qō hēt auerſionez ānexam a deo. Et eſt odium ꝓximi quod cū opponatur caritati eſt peccatū mortale de ſe. Et tūc opponitur qō: vel quando non facit ꝓximo qō tenet̄ de neceſſitate: vel appetit facere: vel facit ꝓximo aliquod nōbile malū. Vnde ꝓxime. Jo. ij. Qui odit fratrem ſuū homicida eſt. per accñs tñ ꝛ ꝓpter iperfectionē actus pōt eſſe venale. puta cū non eſt in deliberatione voluntatis: ſed in ꝓmo motu ſolū. Item qñ malū quod ꝓximo deſiderat eſt modicū: nec notabile malū vellet hēre. Item qñ odit peccatū ꝓximi: non naturam ſm Tho. xxij. q. xxxiij. Itē quādo malū nō vt malū vellet ꝓximo: ſz ſub rōe boni. puta zelo iuſtitie. l' ad bonū ſeu cōnectionem illius cui vellet: ꝛ huiꝰ modi. qr tunc ꝓprie non hēt rōnem odij. Et qz/uis illa que cōmittunt̄ exterius quantum ad leſionem ꝓximi ſint grauiora. tñ quātū ad voluntatis deordinationē odiū ꝓximi eſt peccatū grauiſſimuz eoꝝ peccatoꝝ que ſunt ꝟ ꝓximū. ꝛ oritur ex inuidia directe. ſm Brc. xxxi. mor. Diſpoſitiue vo ex ira. Ricar. tamen in ſecūdo ſniaꝝ refert quoſdam tenere q ꝓ potius oriꝝ ex ira. ſz aliqō odiuz ex inuidia oriatur.

Fficium diminū vide. ſ. Hore. 1

¶Vfficiū ad qō tñ exequēs non meretur ꝓmiū neceſſario ꝓmiſſum generaliter facienti. Vnde cum ꝓmittit̄ aliquid generaliter capiēti bānitū nō debet̄ famulo poteſtatis capiēti. qr ad hoc tenebaꝝ ex officio ſuo. facit. l. ꝓgruit. ff. de offi. ꝓſi. ꝛ. c. i. d offi. or. no. ¶Spa. in. c. eccleſijs de cenſi.

2 ¶Vtr̄ ꝓ hūdo offō tēporali poſſit aliqd dari ſ. Bc. in. c. ꝓ humani. de homi. li. vi. tz. q. ſic. ſi duo cōcurrant. ¶Primū q publice det non occulte. qr clandeſtine dare reꝓbaꝝ. ff. de poli. l. i ꝛ. ij. ff. de admi. tu. l. non exiſtimo. Nec ob. l. fi. C. ad. l. iul. de abi. que ꝓhibet aliquem ad officium ꝓmouēdū ꝓtio vel ambitione: ſed ꝓbate vite. quia ſm glo. loquit̄ quando ſecrete datur Secundo ſi cupit ꝓeſſe ꝛ nō ꝓeeſſe. Addeterthum ſi eſt idoneus. alꝰ non. ff acit. viij. q. i. qui ep̄atum. ſecus in officio eccleſiaſtico. vide de hoc ſ. Dignitas. ſ. ij.

¶Vtrū officialis poſſit aliquid recipe qñ gratis tñ ipēdere offiñ. ſ. q nō. vt in. l. fi. C. ad. l. iul. de ābi. vbi ꝓhibet̄ aliquid recipere: cum qs ē i adminiſtratōe etiā poſt depoſitū offiñ ꝓ aliquo p̄ ſtito būficio tp̄e adminiſtratiōis. de quo vide. ſ. Juder. ſ. viij. cum ſequentibus. 3

¶Vtr̄ liceat mutuare ſuper officia dñis. ſ. ſz S. Tho. in epiſtola ad ducisſam brabantie. q ſi ex pacto mutuum detur vt officium recipiatur ſic vſura eſt. quia ꝓ mutuo accipiunt officij ptātez Hoc ego limitarez in officijs ſecularibus: que nō dantur gratis: ſed venduntur. ſecus eſſet in officijs que debent gratis dari. quia ſic non eſſet vſura ex parte dantis mutuū: cuz nihil accipiat q ꝓ pēcunia extimandum ſit. ſz ex officio ꝓſiter aduenit lucrum. quia illud lucrum aduenit rōne laboris: ſed potius eſt iniuſtitia ex parte nolentis aliter dare talia officia. In ſpūalibus autem officijs indu 4

Leum ſanctum dicitur tripler qō ꝓ epiſcopos in die cene conſē ꝓ epiſcopos in die cene conſecratur. ¶Primuz ꝓncipale dicitur criſma ſanctum: quod de oleo ꝛ balſamo fit. ꝛ cū iſto bñdicuntur fontes baptiſmales. calix. ꝛ patena. ecclefia. ꝛ altare. ꝛ puer baptizatus in Vtice ꝛ fronte. ꝛ epiſcopi quando conſecrantur: in manibus ꝛ in capite. ꝛ omnes fideles cum criſmanť. ꝛ iſtō eſt annuatim conſecrandū ꝛ innouandū. c. ſi qs de alto. de con. di. iiij. ꝛ grauiter punit̄ ſacerdos qui in baptiſmo vtitur de alio q̄z de nouo. vt i. d c. ſi quis. Secundū oleum ſanctum eſt catecumi noꝝ. ꝛ dicitur oleum benedictum ſiue ſanctum: ꝛ iſto inunguntur baptizandi inter ſcapulas: ꝛ in pectore: ꝛ manus ſacerdotis cum ordinatur. Itē principes ꝛ Reges in brachio ꝛ humero. Item eccleſia ꝛ altare ante criſmationē. Tertium oleū ſanctum eſt quo inungūt infirmi in articulo mortis. de quo. j. Vnctio.

¶Vtrū alio tempore poſſit confici prefatū oleū q̄z in die cene. ſ. q primū non. de con. di. iiij. oi tēpore. de ſen. excō. qñ. li. vi. de aliꝰ duobus ñ inuenitur ꝓhibitum. 1

¶Vtrum oleum non ſacrum additū ſacro effi ciatur ſacrum. ſ. vt. ſ. A qua bñdicta q ſic. 2

Dinio eſt aſſenſus intellectus ad'a liquid: non quia ſufficiēter moueatur ab obiecto ꝓprio: ſed ꝓ quādam rōabilem electionem voluntarie declinans in vnam partem magis q̄z in aliam: cū dubitatōe

tamen ⁊ formidine alterius ptis. ita tamen q̄ ad illā partē quā formidat nō dr̄ rō expressa conclu/dēs: formidatur tñ pp debilitatē rōis alteri⁹ ptis ℣ides ℣o est cum certitudine absq; tali formidi/ne. Scientia ãt est assensus itellectus moti ab ob/iecto per se ipsum cogniti: sicut i principijs p̄mis vel per aliud sicut in cōclusiōibus: quax est scia. ℣ec. S. Tho. xrij. q. i. ar. iiij. dubiū ℣o ē mo/tus indifferēs in vtrāq; partē ꝺ dictōis. ꝺ quo. ℨ ℣ubiū. ℨ crupulus est cum intellectus ex leuib⁹ coniecturis seu medijs ⁊ mulū debilibus mouet ad vnā partē. ⁊ hec etiā dr̄ suspitio ⁊ pusilanimi/tas sp̄s que repellēda est. vt dr̄. vi. q. i. ℣ues in fi. ℣ is cim suspitio potius abicienda est q̄z acce ptanda. Et de his hēs per Lar. in cle. ne romāi de elec. ⁊ in. c. litteras de p̄esum.

¶ Cui opiom est adherendū in varietate. ℟. di/stinguendo. Aut vna opinionū hēt ,p se legē vel antiquā consuetudinē approbatā: ⁊ aliam non. ⁊ sic illa est p̄ferenda. q; minime mutāda sunt que certam sniam semp hūerūt. l. minime. ff. de legi. Aut nō est lex nec cōsuetudo ,p aliqua ipsax: vel est ,p vtraq; ⁊ tunc debent cocordari: vt dicaf in vno casu vnā obtinere: ⁊ aliaz in alio si fieri pōt. vt in. c. luteras de resti. spo. xxv. q. ij. §. his ita re spondeť. de cogna. spi. c. i. Cōuenies eim est iu/ra iuribus ꝺcordare. dicit tex. in. c. cū expediat. ꝺ ele. li. vi. ⁊ l. i. C. de in offō. doti. ⁊ l. ꝑcipimus i fi. C. de appel. Et soluitur aliqñ ℨrietas ,p aligd ⁊ simpliciter. vt. xij. q. ij. fine exceptōe de his que fi. a ma. ,p. ca. cū apostolica. aliquādo ,p aliter. de elec. c. q; sic. ⁊. c. publicato. aliquādo ,p secundū. vt de elec. cumana. ⁊. c. cum in iure. Si ℣o non possunt ꝺcordari tūc cōis opinio sequēda est. q; i causa dubij ,p multitudie est p̄sumēdū. ita tz glo. in. c. fi. de pe. di. i. Bar. in. l. p̄cibus. C. de ipu. ⁊ alijs sub. ⁊ glo. in. l. ois diffinitio. ff. de re. iu. ⁊ i cle. i. i fi. de sū. tri. dicunt doc. q; in dubijs ⁊ ꝺ cisius adherēdū est carrocio doctoꝛ. q; cōis opi nio doc. inducit ,pbabilem errozem. vide tex. iū/cta glo. in. c. vnico. ꝺ postu. pre. li. vi. ℣ acit tex. i l. ij. ff. de iuſ. ⁊ facti. ígno. Nō. Bar. in. l. de eo C. de pe. iudi. qui ma. iudi. quod limita ℨ Be. in. c. i. de sū. tri. li. vi. verum nisi vera ⁊ certa rō ℨria assignetur. vtputa ſm Jo. an. in. c. i. de cō/stitu. quia notorie dicit male. vel quia rōnabiliter potest conuinci. Nam vt dicit ℣da. in. c. tua nos de vsuris licite iudicaf ℨ cōem opionem doctoꝛ. ⁊ etiam glo. quando iure non ,pbatur. vel per ra tionem cui non possit respōderi. Jta etiā no. do. Anto. in. d. ca. tua nos. ⁊ facit tex. in. l. i. §. cūq; hec materia. C. de vete. iuſ. enuc. ibi non oēs in oīa: sed certi per certa vel meliores vel deteriōes inueniuntur: sed neq; ex multitudine auctoꝛ qꝰ melius ⁊ equius est iudicato: cum possit vnius ⁊ forte deterioris snia multos i aliqua parte supare ꝺ ibi. Si autem nō apparz que sit cōis: tunc pre/ponenda est illa que validioribus rōibus firmat ar. insti. de empti. ⁊ vendi. §. itez ꝑcū. C. ꝺ edic. diui adri. tollen. l. edicto. ℣ acit. c. dño sancto. §. ecce inquātum. l. di. ⁊ maxime si talis opio fit sub tilioꝛ. vt dicit tex. in. c. capellanus de ferijs. Aut vna opinio nituꝛ rigoꝛi scripto: ⁊ alia eqtati scri pte. ⁊ sic ista p̄ponitur. c. vno. ꝺ re. p̄mu. li. vi. ⁊ l. placuit. C. de iudi. ⁊ per Ly. in. l. i. ⁊. C. de legi. ℣ allit in odiū iudeoꝛum contra quos rigor p̄fertur equitati. c. ij. de iudeis. Jn alijs autem opinio benignioꝛ debet obseruari. l. benignus. ff. de le. ℣ acit. c. fi. de transac. tenet hoc ℣dau. in d. cle. ne romani in p̄in. Et benignioꝛ dicitur il la que fauet iuramento testamento libertati matri monio religioni ⁊ sacramento. facit. c. ij. de cog. spi. l. sunt persone. ff. de reli. ⁊ sump. fu. Simil⁹ illa que soluit q̄z que ligat. rña odia. li. vi. l. arria/nus. ff. de ac. ⁊ obli. Aut sunt antiqui doctoꝛes ⁊ sic moderni non eis p̄ponūť: nisi nouis rōib⁹ ⁊ causis ad aliud sentiendū inducātur. Mā aliqñ intellectus iunioris p̄spicacioꝛ est q̄z senis. dicit tex. in. l. gallus. ff. de libe. ⁊ postu. lxiij. di. §. ve/rum. Aut sunt theologi ⁊ canoniste vel legiste: ⁊ tunc in materia iuris diuini veteris vel noui te/stamenti p̄fertur Theologus. Jn materia ℣o iuris positiui. canonista in materia canonistali. le gista in materia legali p̄ponitur. Aut sūt q̄tuoꝛ doctores ecclesie qui sibi cōtradicunt: ⁊ tunc i sub tilitatibus ⁊ qōnibus p̄ferť Aug. Jn transla/tionibus ℣o Hieronymus. Jn simonib⁹ Am/brosius. Jn moralibus Bregoꝛius. xx. di. §. i. ℣ acit qꝺ no. glo. in. c. sicut. xv. distinctione. Aut diuersitas est inter papam ⁊ concilium: ⁊ tunc in concernentibus fidem concilium p̄ponitur. q; oꝛbis maioꝛ est vrbe. Jn alijs autem papa est p̄ ponendus. vt in. c. sunt quidam. xxv. q. prima ⁊ di. xix. Anastasius. Et intellige papam p̄feren dum omnibus: quando tāquam papa sic deter/minat aut statuit. ℣ acit. c. de libellis. xx. di. Se/cus si arbitraretur sicut doctoꝛ. quia non ꝓciudi caret opinionibus aliorum. vt notat Jnno. in. c. lutteras. de resti. spo. Dicit tamen ℣da. in. c. tua de decimis. q; quando dictum alicuius sancti in uatur auctoritate iuris diuini: potius est standuz ei q̄z interpretatōi pape. vt dicit glo. xx. di. c. i. cū hoc potius spectet ad ecclesiam vniuersalē q̄z ad p̄uatā p̄sonā. Quod quidē dictū est mirabile ⁊ valde dubito cuz ad papā pertineat ius diuinū interpretari vt supra dictum est. Sz potest dici q;

verum dicit glo. prefata quando papa diceret cō/tra auctoritatem iuris diuini expresse: sed quādo interpretando vel declarando dicit: sic preponi/tur omnibus. Et sic intellige glo. in. c. hec est fi/des. xxiij. q. i.

2 ¶ Vtz sequens opinionem doctorum non sub tiliter inuestigatam que post modum apparet fal sa excusetur a peccato. ℟. Pa. in. c. capellanus. de ferijs q sic: q3diu non apparuerit falsa. ff acit glo. iuncto ter. in. c. vnico de postu. prela. li. vi. z in. c. fi. de spon. duo. z in. ca. cum venerabilis de consue. facit. l. regula. z quod ibi notatur. ff. ō iur. z fac. igno. z quod notat Inno. in. c. p tuas el. ij. de simo. z glo. Boffre. z Tancre. in. d. ca. capellanus. nō. Oldra. in. l. quesitum. §. i. ff. de fun. instruc. instru. q3 le. q sequens opinionē sui doctoris excusatur ab impensiōe expensaz: qz p babiliter quis sequitur opiones sui doctoris. l. di cere. §. vnde videndū. ff. de arbi. Istud tamē li/mita verum in his que non sunt contra dei prece pta. z. l. naturalem insertā mentibus hominum: quoz ignorantia neminem excusat. de quo dic vt §. Ignorantia. Nec ob. predictis illud. c. iuue/nis de spon. vbi dicitur q in dubijs tutior pars ē eligenda. z Ecclesiastici. iij. qui amat periculum peribit in illo. ergo videtur se exponere periculo qui in diuersitate opinionum non elegit tutiorem quia hoc verum esset quando ꝓprie dubium est: sed quando est opinio secus est. quia nec tunc su/mus in dubio: nec ꝓsequēter exponit se quis pe/riculo. qō bene no. Item nec ob. etiaz illō Aug. de pe. di. vij. si quis. vbi dicit dimitte incertum z tene certū. quia alia est certitudo i moralibus: a/lia in naturalibus. Propterea dicit plūs primo e thicoz q disciplinari ē i vnaquaq3 re certitudinē querere iurta exigentiā materie. eque enim vitio sum est persuadentem querere mathematicum z moralem demonstrationem. Non enim consur git certitudo moralis ex euidentia demonstratio nis: sed ex probabilibus coniecturis grossis z fi/guralibus magis ad vnam partem q3 ad aliam se habentibus. Dicitur autem probabile qō plu/ribus z maxime sapientibus apparet veruz. naz si Joachim non fuit hereticus: licet tenuerit fal/sum contra fidem. vt patet in. ca. damnamus. de summa tri. z fi. ca. quia ab ecclesia talis articulus nūdum erat damnatus. multo magis excusaꝫ qs sequendo opinionem doctoris: quando talis opi nio ab ecclesia non est reprobata cum tali volun/tate: q si non crederet veram nō ei adhereret: cer te in isto non potest esse contemptus: z sic nec pec catum inobedientie. z ergo tenet certum sibi cer/titudine morali: z dimittit dubium sibi. s. opinio nem contrariam.

O Ratio ſm. S. Bona. in quarto. di. xv. parte. ij. ar. i. q. iiij. accipitur cōmunissime ſm q comprehen dit omnem actum bonum. sicut accipit glo. i. ad Thes. v. Non cessat orare qui non cessat bene fa cere. Accipitur secundo cōmuniter ſm q comꝑ hendit omnem actum contemplatiue relatum ad deum. Accipitur etiam ꝓprie oratio ſm q est ascensus mentis in deum ad aliquid degustandū vel impetrandum vel exsoluendum. Et isto mō accepta diuersimode diffinitur. vt patet per ho. in ſumā. ti. de penis. z Jo. An. in Ec. vnica de reli. z ve. ſan. Vnde secundum Aug. in li. de Ver bis domini. O ratio est quedam petitio. z alibi di cit. O ratio est pius mentis affectus directus in deum: z plerūq3 ne pigritetur in vocem prozum pens. ff acit ad hoc de conse. di. i. c. quando autē Vel secundum Damas. li. xxiij. O ratio est ascē sus mentis in deum: vel petitio decentium. facit c. fi. xx. di. Vel oratio secundum Ray. est conge ries vocum ad aliquid impetrandum in deum tē dentium. Vel ſm Hugo. de sancto victore. O ratio est deuotio quedam ex compunctione proce dens. De enim descriptiones orationi conue/niūt ſm diuersos eius effectus. z ꝓpterea orō ali quando dicitur oro noie ꝓprio. z hoc fit qñ mens ſua ascēdit in deū: vel p quā aligd deo vouet vel offertur. z sic ei ꝓpetit diffinitio. ij. Aug. z ꝑma Damas. Aliquando dicitur obsecratio qua quis ꝓ cōmissis venā deprecaꝫ: z alia expedientia ad salutez petit: z sic ei ꝓuenit ꝑma diffinitio Aug. z. ij. Dama. z alia Ray. Dr tertio postulatio: z hoc est qñ quis cōstitutus in feruore spiritus z ca ritatis fraterne etiam pro salute aliorum orat z pe tit. Quarto dicitur graz actio per quā qs recolē do beneficia dei tam preterita q3 ꝑsentia z futura to tus in deum attractus quoddā spiritu compunc/tionis regratiando deo totus fit illi deuotus. z sic ei competit diffinitio. Hugo. Et de istis dicitur prime ad Thimo. ij.

¶ Vtz oratio sit Vtus latrie. ℟. ſm Ri. in. iiij. di. xv. ar. iiij. q. ij. q sic. in quātū qs orat deuz vt sibi exhibeat honorē in recognitionez sūmi dñij. cū latria nō sit aliud nisi exhibitio honoris testifi cantis in eo cui exhibet sūmū dñium. In quantū ꝓo quis orat deū: vt per hoc satisfaciat de pecca/tis suis vel alioz: sic est actꝰ ꝑsie: nec miz quia i genere actuum moz idez actus exfine sortitur di uersas spēs. vt p3 in. v. ethicorum. c. iiij. vbi me cans propter lucrum est auarus z ꝓp concupiscē tiam est luxuriosus.

2 ¶ Quis est orandus vtrū solus deꝰ. ℟. fꝫ ℟i. vbi. s. q. iij. q. duplicter quis potest porrigere alteri preces. aut vt tanꝫ per ipsum implende. aut vt tanꝫ per eius impetrationem adumpleantur ¶Primo mō solus deus est orandus. quia illa bona que ꝓncipaliter sunt petenda. s. gratia ⁊ salus vel que nobis deseruiunt ad eoꝝ acquisitionez a solo deo dantur: nec ab alio dari possunt taliter. s. ad acquisitionem glorie ⁊ gratie. Secundo mō orandi sunt sancti qui a deo impetrant exauditionem oratiōis nostre. Vñ Apocl. viij. dr. Ascēdit fumus aromatū de orationibus sanctorum de manu angeli coram deo. maxime gloriosa virgo Maria super ceteros est: oranda isto secūdo mō quia plus valet qꝫ ceteri omnes ceteris paribus Et propterea cum oramus deū vel xp̄m dicimus miserere: vel da nobis. sed cum oramus sanctos dicimus orate pro nobis.

5 ¶ Sed quero nūquid sancti vident orōes nr̄as. ℟. fm ℟i. vbi supra q licet alie sanctoꝝ naturali cognitione nō cognoscāt oīa que fiunt in hac vita ⁊ maxime interiores motus cordis. quia solꝰ deꝰ scrutatur corda. de fimo. c. tua in fi. tamen in Verbo vident ea que decet eos de nostris actibus cognoscere: de quoꝝ qualitate sunt illi actus quib⁹ eos oramus orando. qz ad eorum gloriam pertinet q⁹ ad eos habeamus necesse recurrer̄. ⁊ q⁹ ipi prebeant nobis auxilium ad salutem.

4 ¶ Quō debet fieri oratio. ℟. vt colligo ex ℟ic. vbi. s. q. v. vi. ⁊. vij. ⁊. Tho. xxij. q. lxxxiij. ho. ⁊ Jo. an. vbi. s. q⁹ debet fieri cum. vij. ꝺditōib⁹ seu socijs. Et primo cum humilitate Judith. ir. Humiliū ⁊ mansuetoꝝ semper tibi placuit deprecatio. Ecclesiastici. xxxv. O ratio humiliantis se ꝛc̄. ps. Exaudisti orōnem humilium. Nec humilitas duo debet hēre. ¶Primo diffidentiam ꝓpe Verbis. hoc est reputes te indignum exauditiōe. Secundo cōfidentiā de dei misericordia ne desperes: sicut ecclesia facit que semp in fine orōnis dicit. per dñm nr̄m iesū xp̄m ⁊c̄. quasi. d. O dñe ñ ad me aspicies: sed ad misericordiā saluatoris. ⁊ ad aduocatā Mariā. sic vide qꝫ in letanijs dicit per passionē. per crucem ⁊c̄.

¶ Secundo cum bona dispositione: seu contritione suoꝝ peccatorū. quia cum is qui displicet ad intercedendum mittit̄ irati alius potius ad deteriora ꝓuocatur. Dicit Bre. iij. q. vij. in grauib⁹. ⁊. xlix. di. §. i.

6 ¶ Vtꝝ orō peccatoris exaudiat̄. ℟. vt colligo ex ℟i. ⁊. S. Tho. vbi. s. q⁹ aut peccator aliqua petit vt peccator. i. fm desideriū peccati. ⁊ tunc non exauditur ex misericordia: sed bene quādoqꝫ ad vindictam. dū ꝓmittitur amplius ruere in peccata. Vnde Aug. Quedā negat deus ꝓpitius q̄ cōcedit iratus. Et sic intelligitur illud. puer. xvij Qui declinat aurē suā ne audiat legē: orō ei⁹ execrabilis erit. Aut peccator orat ex desiderio bono nature. ⁊ sic deus exaudit non quasi ex iustitia: qz talis nō meretur: sed ex misericordia: si tamen alie cōditiones ꝯcurrant.

¶ Sed quid si orat ꝓ alio: nūquid exauditur ℟. q⁹ aut orat vt minister ecclesie. ⁊ sic exauditur i. q. i. c. dictū est. Aut orat vt ꝓuata persona: et sic non exauditur peccator ꝓ alio orans. Et sic intellige. c. si quis inquit. ⁊. c. ipsi sacerdotes. ⁊. c. sacrosancta. ⁊. c. necesse. i. q. i. Verum est q⁹ si ille qui inducit peccatorem ad orandū ꝓ se sit bon⁹ tunc peccator exaudietur: non ꝓ suo sed ꝓ merito poscentis. d. c. dictum est. Sed aduerte q⁹ hic: ⁊ in §. precedenti accipitur peccator ille qui est in mortali: nec de eo est attrictus vel contritus. qz ꝛ quis esset in peccato. tamen de eo dolet ⁊ ꝓponit abstinere ⁊ satisfacere: tunc non habet locum isto sed illud quod dicit Aug. super Jo. omel. xliij. Si enim peccatores deus non exaudiret frustra ille peccator publicanus oculos in terra demittēs: ⁊ pectus percutiens diceret. Domine ꝓpitius esto mihi peccatori: cuius contrarium ibi ꝑz. quia descendit iustificatus. ⁊ ideo tales exaudiūt.

¶ Tertio debet esse oratio associata cum breuiloquio. Mat. vi. Cum orauerītis nolite multum loqui. Facit de con. di. v. c. non mediocriter. sed contrarium xp̄s Luc. xviij. dicit. semper oꝛ orar̄ ⁊ nūquā deficere. Item Luc. vi. dicitur q⁹ pernoctauit orando. Et Lucl. xxij. dicitur q⁹ prolixius orauit. Facit. lxxvi. di. c. nosse Ad quod dicendū q⁹ oratio nō solum secundum suam causam: que est desiderium caritatis: sed etiam fm se ipsā pōt esse diuturna. Et quod ego dico q⁹ debet esse breuis. Hoc intelligo taliter ne in moratibus nobis aliud cordi nostro inserat inimicus. Et ideo sancti patres aliquantulū orabant: ⁊ postea aliqd operis faciebant. deinde ad orōnem redibant sic ⁊ nos non ita debemus ꝓlungare orationem q⁹ in ipsa repleamur vagationibus: sed potius eam breuem facere vt cum feruore eam expleamus. Et hoc est qō dicit Aug. ad ꝓbā. multū log in orando est rē necessariā supfluis agere Verbis. Cū plerūqꝫ hoc negociū plus gemitibus qꝫ sermōnibus agatur. Et hic loquit̄ de orōne volūtaria nō de illa que est de necessitate. vt officium clericis. ⁊ huiusmodi.

¶ Vtꝝ orō debeat esse vocalis. ℟. fm ℟ic. vbi. s. q. iij. q⁹ dupler est orō. Quedam cōmunis. s. que per ministros ecclesie in persona totius popli deo offertur. ⁊ talis debet innotescere populo ꝓ

quo offertur vt excitetur ad deuotionē: ⁊ ne possit suspicari in ministris ecclesie illius ordinis omissio. ⁊ ideo talis debet esse vocalis. Aliaꝫ ōrō singularis persone. s. que offertur ab homine: in quantum est singularis persona: siue ꝓ se oret: siue ꝓ alio. ⁊ talis oro quāuis nō sit necessarius: q̄ sit cum sensibili voce: nisi ad hoc hō sit obligatus ex voto: tamen quādoq̄ expedit ad meritum: vt mentali adiungatur vocalis: vt per vocalem fortior cordis amplius excitetur. Ex quadam enim naturali vnione anime ad corpus motus corporis diuersimode affectiōes anime excitant ⁊ immutant. Si tamen in casu vocalis oratio remitteret interiorem feruorem: tunc nō esset vocaliter orandum oratione singulari. q̄n q̄ etiam ex excessu feruoris mentis ꝓrumpit hō in vocalem orationem. ¶Pōt etiam fieri vocalis oratio ad redditionē debiti. vt ps hō sm totum q̄ habet deo seruiat. Et illō Mat. vi. orantes nolite multum loqui. Intelligendū est sm Aug. ad ꝓbandū q̄ nō est loquendum multum. s. vt multa locutio sit efficax ad exauditionē quo eloquentiores erimus. q: deꝰ ꝓncipaliter ad intentionem aspicit. ¶Propterea subiunxit Aug. ibidem non deest multa precatio: si feruens ꝓseuerat intentio.

10 ☞ Quarto requirit oratio q̄ fiat cum bōa intētiōe ⁊ feruenter. Sz hic querit. Vtr oratio vocalis sine mentali attentōe sit efficax. R. sm Ric. vbi. s. q. vi. q̄ tripler est efficacia orationis. ¶Prima ē i merendo seu satisfaciendo. Secūda est in ipetrādo. Tertia est orantē spūaliter ⁊ sensibiliter reficiendo. Vñ nulla istaꝝ hēt vocalis oratio: nisi eā cōcomitet cōcors meditatio. ¶Moralis cim nō ē actꝰ exterior: nisi per cōpationē ad actū rōis interiorē aduerte tis. q̄ intentio debita ⁊ actualis si adsit in ꝑn. vocalis orationis. Iz postea mens euagetur: nisi talis euagatio interrūpat primam intentionem p ōriā intētionē sic est meritoria ⁊ ipetratiua oratio vocalis sine attentōe per vtutem prime intentionis. sicut cū quis per bonā intentionē incipit pegrinari vl elemosynā dare: totum sequens ē merituꝫ vtute intentōis prime. quāuis cesset sua intentio actualis. Sed talis oratio sine attentōe nō hz tertiam efficaciam. s. spūaliter reficiendi orantem nisi quādiu eā cōcomittatur attentio actualis. Et sic intelligitur illud prime cor. xiiij. Si orem lingua: ⁊ spiritus meus nō orat mēs mea sine fructu est. s. spūalis refectōis.

11 ☞ Sed q̄n dicetur ꝓ euagatiōem interuenire cōtrariā intentōem. R. Iz Ric. nō declaret. Dic q̄ tunc q̄n hō volūtarie: alia cogitat nō pertinētia ad orationem. Et de hoc vide. s. Hore. ꝑ. xxvi. Et quō est peccatū. Vnde dicit Cypri. de oratione dñica.

Quō audiri de a deo postulas: cum ipse te nō audias. Et Ber. cāmur nobis deesse gram: sed instius ipsa gratia ꝙqueritur nōnullos deesse sibi. Et Cassianus. Mūquam orat quisqs etiā flentis genibus: si vagatiōe distrahitur. ¶Propterea dicit Cypri. Nihil aliud cogitet alius q̄z id solū q̄ precatur. ¶ acit de cōse. di. i. c. q̄n aut. ⁊ di. v. nū quā. Et est etiā aduertendū q̄ triplex pōt applicari intentio orōni vocali. s. aut applicando eam ad Vba que dicunt. aut ad illud quod petitur. aut ad illum cui oratio porrigitur ⁊ quocūq̄z istoꝝ modoꝝ adsit intentio nō est inefficax oratio ad satisfaciendū Et ego dico nec ad impetrādum vel reficiendū. Sed secunda intentio melior est q̄z ꝑma. ⁊ tertia q̄z secunda. Vnde Hugo de Vtute orādi. ¶Dura inquit oratio est quando ex abundātia deuotōnis ita mens accenditur: vt cum se ad deum postulā dum cōuertitur pre amoris eius magnitudine et petitiōis sue obliuiscatur. Nam aliq̄n nimia attentio ad Vba posset esse impeditiua orōnis. s. q̄n hō vult nimis in ꝑticulari cogitare de Vbis. ga sm phm. ij. topicoꝝ. Nō possumꝰ multa cogitare simul. vnde sufficit q̄ prima intentio sit talis q̄ sufficiat ad integrā informatōem Vboꝝ. Et iō Hugo vbi supra dicit. Dō perfecta cē oio nequit si eā meditatio nō cōcomittetur aut precedat His omnibus ꝓcor. Tho. vbi. s. De hoc vide Hore. ꝑ. xxvi.

☞ Quinto requirit oratio q̄ vtilia ad salutē petat 12
⁊ sic est petere iuste.

☞ Vtr sit aliqō determinate petēdum in orōe 13
R. sm Ri. vbi. s. q. iiij. Quedā sūt quibus ñ possumus male vti. sicut Vtutes. gratia. ⁊ gloria. et talia determinate petenda sūt in orōe. Quedā sūt quibus possumꝰ vti bñ ⁊ male: sicut habere diuitias. filios. vxorem ⁊ hmōi. ⁊ talia nō sūt determinate petenda in orōe: sed sub ꝙditōe. s. si deus ꝓuidet illa ad salutē nr̄am vtilia. Quedā sūt quibꝰ vti bene nō possumus. sicut peccatis ⁊ hmōi malis: ⁊ talia ñ sūt a deo petēda in orōne.

☞ Sed cur aliquid petimus cū deus sciat qua i 14
digemus. R. sm q̄ dicit Aug. in epl'a ad ꝑbā. Ille qui nouit quid nobis necessarium sit priꝰ q̄z petimus nō voluntatem nr̄az vult sibi p petitōez nr̄am innotescere. quia cam nō pōt ignorare: sed vult exercere: in oibus desiderium nr̄m quo possumus capere qđ ipse prepat dare. hic ⁊ Greg. xxiij. q. iij. Obtineri inquit nequaq̄z possunt: q̄ predestinata nō fuerunt: sed ea que sancti viri orando efficiunt ita predestinata sunt vt precibus obtineantur. ergo nō oramus vt deus aliqd sciat: vel vt eum inuitemus: sed vt obtineamus qđ volunt precibus obtineamus.

15 ¶ Sexto q constāter fūdatus in fide petat. vñ Jaco. i. postulet aūt in fide nihil hesitans.

16 ¶ Septimo q petat perseueranter.

17 ¶ Utrum oratio sit semper meritoria. ℟. secūdum Ric. vbi. s. q non. quia merito debeť merces fm iustitiam. ⁊ ideo oró facta in peccato mortali non est meritoria, ppie loquendo de merito Addo etiam q non est meritoria quāuis nō fiat i peccato mortali: si non adsit debita attentio saltez actualis in pncipio. fm cōmunē opinionē Theolo. in. ij. di. xli. Si tñ talis attētio adest erit meritōia nisi interrūpať: vel nisi in oróne necessaria. puta in officio respectu clericoꝝ sit notabilis negligentia in reprimendo vagatōes. q: sic esset peccatum de quo. s. More. ℣. xxvi.

18 ¶ Ad quid valet oró siue de eius effectu. ℟. q valet ad vincendas tēptatōnes. Vñ Hiero. sup Mat. xiij. in tēptationē intrat qui orare negligit Secūdo ad augmētāda merita. Tertio valet ad ipetrādū postulata. vt p3 ex supradictis. Quarto valet ad vincendos hostes. xxvi. di. c. vltio. de Moyse q orās vincebat hostes. Quito ad secretoꝝ diuinoꝝ reuelationē. viij. q. i. si ergo. Sexto ad celestiū degustationē. vnde sine ipsa nō gustantur diuina.

19 ¶ Utꝝ semp exaudiať. ℟. fm Ricā. vbi. s. q. vij. q si fit pro se ⁊ debito mō semp exaudiť. ℣ nō sp statim: sed ꝓ illo tpe quo diuina miśicordia ꝓspicit exaudītionē vtiliorem esse oibus pensatis. Aut si ꝓ aliis: ⁊ sic non sp exaudiť. Aug. omel. cij. super Jo. dicit Exaudiūtur oēs sancti ꝓ ipīs nō aūt pro oibus exaudiūť. Subdit tñ quanto digniores fuerint orantes ꝓ populo: tanto facilius in necessitatibus ꝓ quibus clamant exaudiuntur Hoc eim non ꝓuenit ex defectu oróis: vt si exaudiať pro alio orans debito modo. ℣ pp idispositionē illius ꝓ quo orať. q obstinat⁹ forte ē. vñ Rabanus sup Mat. xxi. Quotiēscūq orātes non exaudimur. ideo fit q ꝺ auxiliū nostre saluť petimus: vel q: eorum pro quibus petimus pernersitas nc impetremus obsistit: vel in futurum petitionis differtur effectus vt desideria crescant ⁊ perfectius gaudia capiant que requirunt. Hec ille.

20 ¶ Utꝝ oró sit in precepto ita q quilibet teneať ℟. fm Oldericū q sic ad oróem mentalem. Et ego dico q ēt ad vocalem tenentur ipfecti ⁊ cōmunes hoies. q: mentalē oróem non possent habere sine vocali. ⁊ q oratio sit de precepto oibus ℘robo róne sic. Nō tenetur ꝺ iure naturali ad omnia illa q̄ recta rō dictat nō posse sine ipsis salutem consequi p3 ea necessitate qua quis vult aliquid ea necessitate vult illud sine quo tale quid si potest hēre. ij. phioꝝ. Finis ponit necessitatem his que sunt ad finem. l. oratio. ff. de spon. sed hō nō pōt salutem cōsequi sine oróne. ergo ad eā tenetur de necessitate. Et q hō non possit saluari sine oratōe p3. Nam fm apl'm ad phil. Nō sum⁹ sufficientes a nobis ēt bonū cogitare. ergo multo minus opari nisi ex gr̄a dei nobis doneť posse quod quidem non donat regulariter adultis: nisi petant per argumentū a ꝺrio. Jo. vi. ℘etite: ⁊ accipietis. Facit. xxiij. q. iiij. ca. obtineri. ergo cum sine bona opatione nullus possit saluari. q: habitabit in tabernaculo dei qui operať iustitiam fm. p̄s. ⁊ bona operatio non possit esse sine oratione. ergo ꝓpositum confirmatur. ¶ Exodi. xx. Memento vt diem sabbati sanctifices. qō sine oratione fieri non potest. Item Luc. xviij. Oportet semper orare. Super quo Crisō. dicit. Oportet necessitatem dicit. Corroboratur exemplo in practica qua cōmuniter hoies non timent deum quia non habent oróem. Ecōtrario si est aliqs timor dei inuenies in hūte gr̄am oróis. Meri/to ergo dicit Hiero. vbi. s. In tēptationē intrat qui orare negligit. Et sup illud Mat. xvij. Hoc genus demonioꝝ nō eicitur nisi in oróne ⁊ ieiunio. Nō sanat oculum q nō sanat calcaneū. Jeiunio sanantur pestes corporis. oróe ℣o pestes mentis. Sed aduerte q istud p̄ceptum de oróe est affirmatiuū qō soluz obligat ꝓ semp: aliquos plus: aliquos minus. Quanto enim quisq̄ ē debilior: tanto magis indiget auxilio oróis. Et iō certa meta l' hora nō est determinata. sed tñ quilibet de precepto teneť quantū iudiciū suę rōis dictat sibi fore necessarium orare vt a peccatis desistat ⁊ i bono perseueret. Clerici tñ ⁊ religiosi habent determinatum modū ⁊ tēpus oróis ꝺ quo s. More. Similiter illi quibus in penitentia per cōfessorem est iniunctum: vel qui ex voto habe/rent. Alij autem non videntur habere determinatū tēpus. nisi q fm. S. Tho. in. iiij. dis. xv. Seculares tenentur diebus festiuis diuinis offi cijs interesse: vt ministris ꝓ populo orantib⁹ suā intentionem cōforment.

¶ Que oratio est efficacior. ℟. fm Ri. vbi. s. q. viij. q oratio dñica. q ostendit. ℘rimo auctoritatis dignitas: quia christus eam fecit: ⁊ discipulos docuit. Mat. vi. Secundo sententiosa ciꝰ breuitas. Tertio petitoꝝ vtilitas. Nam oia que desiderare debemus ⁊ petere in hac continentur Vnde Aug. ad probā. Licet alia ẏba dicamus orando: nihil aliud tamen dicimus ℣ quod i ista oróe positum est: si recte ⁊ congruenter oremus Vnde aduerte q eo ordine posita sunt quo desiderare ⁊ petere debemus. Exhibetur. ℘rimo 21

reuerentia illi cui porrigenda est oratio. cum dr. ¶Pater noster qui es in celis: in quo captat beni/ uolentiam dei orans. Secundo quia finis magꝰ desideratur q̄z que sunt ad finez. Ideo primo pe tuntur que respiciunt finem q̄z que sunt ad finez Respicientes finem sunt due petitiones. ¶Pria est. sanctificetur nomen tuū. Hoc est fm Aug. li. ij. de sermone dñi in monte: cuz dicim⁹. Nos admonemus desiderare: vt nomē eius qđ semp est sanctum: etiā apud hoies sanctū habeaꝫ. hoc ē nō ꝓtēnatur: qđ non deo: sed hoibus ꝓdest. Se cunda est. Adueniat regnū tuū. vñ fz Aug. vbi s. in hoc excitamus desideriū nostrū ad illud re/ gnū vt nobis veniat: ꝛ in ea regnare mereamur Vnde per primā petimus vt deus ab hoib⁹ glo rificetur. per secundā vt ad dei gloriam veniam⁹ ¶Petitiones respicientes que sunt ad finē. Que/ dam sunt respectu boni: que sunt due. ¶Prima ē ℔ fiat voluntas tua: sicut in celo ꝛ in terra. In qua fm Aug. vbi s. petitur meritum quo beatitudi nem mereamur: quod consistit in obediendo mā datis dei. ꝛ ideo sicut ab angelis i celis fit dei vo luntas: sic ꝛ a nobis in terris per veram obiam. Secunda est. ¶Panem no. quo. da no. ho. In q̄ petitur victus quotidianus ad sustentationē ne/ cessarius. vel victus anime. i. eucharistie sacrm tāquā instrm quo possumus nos iuuare. Que/ dam petitio est respectu mali culpe. ꝛ hec est. Di mitte. n. d. n. s. ꝛ. n. d. de. nostris. Vñ Aug. vbi s. debita peccata dici manifestū est. ꝛ i hoc admo nemus nos quid facere debeamus vt remissiōez peccatoꝝ habeamus. fm Aug. ad ꝓbā. vt ibi. fi cut ꝛ nos di. de. nostris. Quedam est que respi/ cit mala inclinantia nos ad peccatū: que ē. Et ne nos indu. in tē. quod non ita intelligitur: vt non permittat nos tēptari. qꝛ quādoqz bō in tēptatōe ꝓbatur ad bona ꝛ humiliaꝫ ad deum. Sed sic in telligitur vt nō deserti diuino adiutorio alicui tē/ ptationi: vel consentiamus decepti: vel cedamus afflicti. fm Aug. ad ꝓbā. ꝛ ideo aliud est tēptari aliud est in tēptationem induci. Quedam respi/ ciunt malum pene que est. Sed libera nos a ma lo. In qua admonemus nos fm Augu. vbi. s. Mōdum nos esse in illo bono: vbi nullum pa/ tiemur malum. Vnde de hac oratione dicit Isi. primo li. de sū. bono. c. xxij. Fidei symbolum. et dominica oratio ꝓ tota lege paruulis ecclesie ad celorum regna sufficit. Et Aug. in ench. c. xv. ꝺ quotidianis ꝛ breuibus leuibusqz peccatis: sine quibus vita non ducitur quotidiana oratio fide/ lium satisfacit. Eorum enim est dicere. ¶Pater noster ꝛc.

O Ratorium priuatum quilibet ī domo ꝓpria habe re potest: sed non debet habere formā ec clesie: nec ibi aliquis dz celebrare: nisi sit priuilegia tus: vel de licentia epi. aliter dz deponi celebrās. de con. di. i. vnicuiqz. ꝛ. c. clericos. ꝛ. c. si qs.

¶ Qua immunitate gaudet. vide Immunitas. § xxvi. ꝛ in quo differt ab ecclesia. vide. s. Eccle/ sia. §. iij. 1

O Rdo primo fm Hugo. de sā. vic. est signaculū quoddaz in quo spūalis ptās ꝛ offiū traditū ordinato. ꝛ fm S. Bo. in. iiij. di. xxiij. signaculū hic stat ꝓ si gnaculo in aīam diuinitus impressio.

¶ Quot sunt ordines. ℟. q̄ sūt. vij. vt habeť ꝓ magistrū in. iiij. di. xxiij. c. i. s. Hostiariat⁹. Le ctoratus. Exorcistatus. Acolitatus. Subdiaco/ natus. Diaconatus. ¶Presbyteratus. ¶Pria tō sura eiz non est, ppie ordo. sed dispositio ad or/ dines. fm Ri. eadē di. Facit. xxiij. di. de psalmi statu. Qui psalmistatus idem est qđ prima ton/ sura. Et in hoc concordant cōiter Theologi. sed canoniste tenent q̄ sunt nouem ordies: fm nouē ierarchias. s. prima tonsura seu psalmistatus: et ordo episcopalis. Et q̄ prima tonsura sit ordo. ē ter. in. c. cum contingat. ꝛ ibi do. Anto. ꝛ canoni ste. de eta. ꝛ qua. or. Similiter q̄ episcopatus sit ordo: ꝛ q̄ imprimatur caracter indicio meo. Fa cit inconuincibiliter. tex. in. c. i. de ordinatis ab e piscopo: qui episcopi. re. vbi patet q̄ licet refigna uerit: nihilominus confert ordines. licet non ex ecutionem q̄ non posset si caracterem indelebilē non impressisset ordo episcopalis. ꝛ sic fm cano/ nistas erunt nouem ordines. ꝛ de eoꝝ officijs vi de in suis titulis. 2

¶ Vtrum in omni ordine imprimatur caracter ℟. fm Ricar. vbi supra q̄ sic. ꝛ quid sit vide su/ pra Caracter. 3

¶ Sed nunquid ꝑrigitur caracter baptismi. ℟ q̄ sic de necessitate. c. veniens de pre. non bap. Secus de sacramento confirmationis. quia non confirmatus si ordinetur recipit caracterē ordis 4

¶ In quo actu ipmīt caracī i quolz ordie. ℟. fz Ri. vbi. s. ¶Pro gnāli regula tenēdū ē q̄ in su/ sceptōe illius exteriozis signi imprimitur caracī i quolibet ordine: in quo signo ꝓncipalis ptās quā respicit ille ordo significatur expressius. ad quaz concurrunt alie⁹ instrī traditio ꝛ ꝛbi expressio: quo verbo expressius determinatur instrumenti significatio. Et ideo quia principalis ptās: quam respicit ordo Hostiarij expressius significatur in clauium Ecclesie datione q̄z in aliquo alio: 5

quod circa ipsum fiat. Et potās lectoris in hoc q̄ ab epō sibi traditur codex lectionū diuinarū. Et potās exorcistē per hoc q̄ de manu episcopi recipit librum exorcismorū. ideo in cōr datione ipsi mitur. Et potās acoluti ſm. S. Bo. Ri. t ſpe. t alios respicit principaliter portare cereos. t iō imprimitur per hoc q̄ accipit candelabrū de manu episcopi. Alij dicunt vt Tho. q̄ imprimitur per hoc q̄ traditur vrceolus. quia principalius ſp id significatur eius potestas. Sed verius est primum vt patet. xxi. di. Cleros. vel dic q̄ vtrunq; debet accipere. vt in. c. Acolitus. xxiij. di. t in. c. perlectis. xxv. di.

7 ¶ Sed querit an requirat q̄ talia instra accipiā de manu episcopi. R. q̄ non de necessitate secūdū Ri. in istis ordinibus minoribus. sed sufficit p̄ ꝯ sunt ab episcopo instructi qualiter in offō suo debent agere: instrumentum accipiant ab Archidiacono de mandato episcopi t voluntate: i cui⁹ acceptione imprimitur caracter. quia instrumēti traditio principalius est ab epō ꝯ ab archidiacono. Et p̄ ista opinione est tex. in. c. acolit⁹. xxiij. di. In maioribus bene oꝫ q̄ de manu epi. xxiij. di. c. subdiaconus. Potestas subdiaconi p̄z per hoc q̄ accipit de manu epi patenam t calicem vacuum. ideo in hoc imprimitur caracter. quia p̄n cipalis actus eius est vasa dominici corporis: et oblationes offerre diacono. Et legere epistolam est secundarius actus nō principalis. ꝓptercā legitur etiam a non subdiacono. potestas diaconi non potest exprimi quātū ad eius principalē actū: q̄ est potestas portādi corpus xpi in patena: t dispensandi corpus xpi. t ideo exprimit quātum ad eius actum secūdariū in traditione libri euāngelioꝝ: in qua imprimitur caracter ſꝫ Ri. t Tho. Alij dicunt q̄ imprimitur caracter in manus epi ipositione. vt. S. Bo. t ſpe. t pro hac opi. facit. xxiij. di. c. diaconus. iuncto. d. c. cleros. Potestas sacerdotis confertur quādo ab epō dicitur Accipe spūm sanctū: quoꝝ tē. t huiꝰ opi. est. S Bo. t ſpe. Alij dicunt vt Sco. in. iiij. di. xxiij q̄ ibi sunt due forme ptiales. In quarū altera cōfertur potestas conficiendi eucharistiam. In reliqua potestas absoluendi in pñia. t istis conjunguntur due materie. hoc est duo signa visibilia. Propria forme prime est traditio calicis t patene cum hostia. t vino. t verbis. accipe potestatē celebrandi tē. Secunde forme est impositio manus episcopi super caput cum Ybis. Accipe spiritum sanctum. vt sic episcopus concorditer agat sūmo episcopo christo: qui pñs ꝺtulit potestatē apostolis conficiēdi ꝯ absoluendi. hec ille. Et b credo verius quo ad pñmam materiā correspondentem prime forme. Sed quo ad secundā mām correspondētem secūde forme que est manus impositio epi cū illis Ybis accipite. Non credo q̄ tex. in. c. vlti. de sacra vncti. inuit. q̄ manus ipositio nō est de substātia forme. q̄ si omissa fuerit nō debet reiterari: sed supplerī. nec similiter predicta Yba accipite. q̄ sunt quedaꝫ pastoralia que ipsa nō būt: sed būt alia Yba q̄ ponitur man⁹. Epatus Yo ordo quo ad caracterē suscipit i vnctione capitis ex crismate. Sed hoc non est verū p c. vnicū in pn. de sacra vnc. vbi dicit supplēdum qō est omissū. Imprimit ergo ex ipositione manuū epoꝝ super caput eius vt pōt elici ex. c. epōs. iuncta glo. xxiij. di. Nec ob. c. vlti. de sacra. si ite. quia loquitur de impositione que fit diacono t sacerdoti que nō est de essentia psalmistatus: seu pma tonsura que confertur cum ei capili abscindū tur.

¶ Que sunt necessaria i quolibet ordie. R. q̄ vt 8
colligo in diuersitate doctorum dicendū est q̄ oia statuta in pastorali debent intelligi ita necessaria q̄ si aliquid omittatur nihil fiat: t necessario totū sit iterandum: nisi omissa sint de illis de quibus i iure est expressum q̄ nō sunt de necessitate. vt vnctio. vt in. d. c. vnico. de sacra vncti. Et manus i positio in ordinatione diaconi vel presbyteri. d. c. vlti. de sacra. non iterā. Et quedam orationes alie ab illis que dicuntur quādo aliqua instrumētā tradūtur. Et quedā alia forte minima que ex se patent non esse de substantia ordis: sicut q̄ sit genuflexus: t similia: que magis sunt ad deuotionem excitandam. Item tempus. de tempo. oꝝ. c sanc. Item etas. di. lxxvij. subdiaconus. Itez q̄ ab episcopo proprio recipiat: t non simul plures accipiat de sacra. non iteran. c. i. t. vlti. Itē q̄ a latino vel greco episcopo recipiantur. de tēp. oꝝ. q̄ translationem. Item missa in minoribus ordinibus t huiusmodi.

¶ Sed nunquid tactus corporalis instrumenti 9
sit de substantia ordinis. Tho. i quarto. di. xxiij tenere videtur q̄ sic: t verius credo. quāuis alij dicant q̄ solum porrectio instrumenti: t manus extensio sit de substantia. ar. l. quod modo. ff. de acquiren. possess. quia in sacramentis requiritur tactus corporalis. vt patet in baptismo. vnctione t huiusmodi. Et hoc patet i pastorali. secus dicūt quidā de ipositōe manuū. q̄ nō requritur tact⁹. ſꝫ Boff. t Hosti. tenent q̄ similiter est necessari⁹ per. c. fi. de sacra. nō iteran. Ego teneo q̄ licet in impositione manuum non tangat q̄ non sit aliquid supplendum. Et similiter in instrumētis in quibus caracter ex cor traditiōe non imprimit:

sed sufficit porrectio. licet sit melius tangere. Secus in traditione instrumenti ꝛ: ex qua caracter i primitur.

10 ¶ Sed nunquid oportet tangat ambabus manibus. Item oia. puta patenam simul cum calice ꝛ huiusmodi. ff. q non credo: sed sufficit solū tāgat modicū quid alicuius rei que nullū interme/dium discontinuans habeat ad totum. ar. c. vnici. de cons. eccles. li. vi.

11 ¶ Utrum sufficiat traditio euāgelioꝝ pro libro exorcismoꝝ: vel super pellicium pro dalmatica ꝛ huiusmodi. ff. q non. nisi in eodē libro continerentur oia simul: ꝛ tūc hēret intentionē tradēdi illū librū q pertinet ad illū ordinem.

12 ¶ Quid si episcopus facit actus ꝛ alius dicit Yba: vel ecōtrario. ff. nihil valet. q sacramēta sūt vnitatis que diuidi non possunt. de con. di. ij. ga passus. ꝛ. xviij. q. i. loquitur. Fallit hoc in minoribus ordinibus. vt dictum est.

13 ¶ Utr requiratur necessario expressio Yboꝝ cū traditione instri. ff. fm Inno. in. c. presbyter de sa. non itte. q sic. ita q si pars illius orationis sit dimissa a capite est incohanda. ꝛ bene. q materia cuiuslibet sacramenti est instrumenti traditio. forma Yo est expressio Yboꝝ.

14 ¶ Quid si aliquid sit omissum. ff. q si omissū sit de necessitate seu substantia ordinis sic totū est iterādū. Si Yo non sit nisi de bene esse. vt ea que nō sunt de necessitate: sic in alia ordinatione ē supplendū. ꝛ ab eodē qui prius ordinauerat si pōt: ꝛ non ab alio. fm Inn. vbi. s. Nisi quādo ꝑmus nō potest perficere: nec āte suppletionē pōt exeq ea que sunt illi⁹ ordis. ar. lii. di. solicitudo. hec ex Inno. ꝛ Hostien. ꝛ Boffre. in dicto. c. presbyt nec poterit talis suppletio fieri nisi tempore debito ad ordinationes tenēdas. ar. prefati. ca. solicitudo.

15 ¶ Sed quō supplebit quādo aliquid ē omissuꝝ ff. si erat de substantia. l dubiū. an sit de substantia fm Inno. vbi. s. totum replicabitur. Si Yo certum est q non erat de substantia tunc indutus quādo ordines dantur veniet ꝛ accipiet quod est omissum solū. Propterea qui non habuit ipositionē manuū fm Yo. solūmō cā accipiet. q: fm cū nō est de substātia. vt dictū ē. Et si quis presbr in sua ordinatōe hūisset ipositionē manuū: sed si fuissent dicta predicta Yba. accipe spūꝝ sanctū ꝛē sed alia fm aliqua pastoralia ēpoꝝ: tūc nihil iterādum est vel supplendū.

16 ¶ Utrum in collatione ordinum conferat gra gratum faciens. ff. Ri. in quarto di. xxiij. q sic si suscipiatur digne.

17 ¶ Utrum caracter vnius ordinis de necessitate ꝑsupponat caracterē alterius ordinis. ff. q nō fm cōter docto. in quarto di. xxiij. Sed quo ad executionem sic. de quo dic vt supra Irregularitas primo. §. xxxvi.

¶ Utr ordo liberet a fortuna fulli. ff. fm q sic eṗatus vel sacerdotiū sive sit fullis: vel ascriptitia. vel curialis. xlv. di. seruus si sciente. 18

Rdo secūdo a quo potest dari. ff. fm Yo. in. c. cum contingat de eta. ꝛ qua. ꝛ sequitur Pa. in. c. quāto de consue. q prima tonsura que clericatus dr: vel psalmistatus qui idem sunt potest dari a quocūq; sacerdote parrochiali suis subiectis. Et istud tenz Hugo. Ray. Jo. Inno. ꝛ etiam Archi. in. ca. nullus eps. de tempo. or. li. vi. Boffre. tenet q non potest. Et sic videtur habere vsus ecclesie romane. Ego cum Jo. an. in. d. c. cum contingat. dico q si habet supra laicum quasi eṗalem iurisdictionem potest. c. abbates. de priui. li. vi. si nō hēt sic non potest. Et hoc sequitur do. Anto. in. d. c cum contingat. Abbas Yo si est presbyter: ꝛ ab episcopo benedictus vel recusatus bñdici pōt dare tres ordines minores. s. clericatum vel primā tonsuram: hostiariatū ꝛ lectoratū in suo monasterio ꝛ suis monacis: seu illis qui vt efficiantur monaci illuc accesserunt. ꝛ etiam secularibus omnibus super quibus habet quasi eṗalem iurisditionem. lxxi. di. c. i. ꝛ ij. Et etiam in alio monasterio potest eos conferre si est innitatus ab eoꝝ abbate: ꝛ illud monasteriū fit exēptum. als nō. ar. lxix. di. c. i. Tenet tamen Jo. lxix. di. §. i. ꝛ ca. i. q hodie abbas prefatus potest etiam dare alios duos minores. s. exorcistatum: ꝛ acolitatum. Et hoc sequitur Hosti. ꝛ do. Anto. in. d. c. cum cōtingat. de hoc no. in c. Abbates. de priui. li. vi.

Episcopus Yo potest dare omnes ordines omnibus de sua dioceſi oriundis: aut qui in sua diocesi habent domicilium vel beneficiū: aut de licētia episcopi cuius est subditus ordinandus: Vel capituli sede vacante: vel vicarij generalis epi/copō in remotis agente: vel sui prelati si sunt religiosi exempti. hec no. in. c. nullus. de tempo. or. li. vi.

¶ Sed quid si sacerdos vel episcop⁹ aut abbas ordinat aliquem non sibi subditum. vt supra dictum est. ff. fm Inno. in. c. i. de supplen. negli. prela. q nihilominus caracter confertur. ar. ir. q. ij. lugdunensis. De pena Yo tam ordinantis q̄z ordinati. vide. s. Irregularitas. i. §. xxxij. 1

¶ Utrum papa possit dare licentiam non episcopo conferendi ordines sacros. ff. Inno. in. ca. quanto de cōsuetudine q sic. dūmodo ille cui datur talis licentia habeat ipsos ordies: quos alteri 2

vult dare. als non.

3 ¶ Vtr epūs qui resignauit epatui: vel degradatus. hereticus. aut excōicatus est conferre possit ordines. ff. fm Ri. vbi. s. di. xxv. q si fuit legitime epūs ordinat⁹: t confert ordines t caracter ip mitur. sed non executio. t de hoc vide supra Jrregularitas. i. §. xxx. t. xxxi. mortaliter tamē peccant scienter a talibus ordinem suscipientes secūdum eūdem Ricā. vbi. s. Et similiter supradicti ordinantes nisi in casu. de quo. s. Jrregularitas primo. §. xxxi.

Rdo tertio quibus pōt dari. ff. nō. q oibus masculis q a iure nō p hibentur ordinari. Mulierib⁹ aūt nullo mō potest dari. Et si de facto detur nihil fit. qr caracterem non suscipiunt. vt no. Ri. in. iiij. di. xxv. ar. iiij. q. i. Nec ob. c. presbr. t. c. mulieres xxxij. di. in quibus vocatur presbra. t. ca. diaconissam. xvij. q. i. t. c. sacratas. xxiii. di. quia nō ē ab ordine: sed a prelatione dicitur abbatissa diaconissa: t a viro presbytero dicitur presbytera. l a viduitate: t sacrate dicūtur a voto ex quo se deo consecrarunt. Quidam tamen dicunt q nec etiaz illiq̄ nō hñt vsuz rōis sunt capaces. vt no. Ri. vbi. s. q. ij. Sed de hoc valde dubitarem: si dare tur an susciperet caracterem. t potius teneraz q fic. ar. ca. christianus. t. ca. silvester. xi. q. i. t qđ no. in. c. vel non est cōpos. de eta. t quali.

1 ¶ Sed qui sunt qui prohibentur ordinari. ff. p mo illi qui non habent debitam etatem. t que sit respectu cuiuslibet ordinis. vide. s. Etas.

2 ¶ Secundo illitterati. vt in. c. nullus episcopus de tempo. or. li. sexto. Vtrum autem suscipiet caracterem si ordinetur. dic q fic. ar. c. veniens de presby. non bapti. Et de hoc vide Clericus. ij. §. i. t. ij.

3 ¶ Tertio crimino si. vñ exsites in mortali nō debent promoueri. de tempo. or. c. ex tuarum tenore. t. c. ad aures. Et si notoria sunt crimina mortalia peccarent mortaliter eos ordinans. al⁹ non vt no. in. c. quesitum. de tēpo. or. Ipse tamen q suscipit peccat mortaliter: siue sit publicuz: siue secretum. Et quotiēscūqz exhibz se vt minister ecclesie peccat mortaliter: t totiens quotiens hui⁹ modi actum facit. Vnde qui tangit res sacras q̄ si ex officio suo peccat mortaliter. Secus si ex necessitate t sicut qnlibet laicus facere potest secundum Tho. i quarto. di. xxiij. facit ad hoc. c. multi. xl. di.

4 ¶ Sed nunquid sufficit contritio. ff. licet sit diuersa opinio. nihilomin⁹ ego credo verius fore q sufficit excepto qñ vult dicere missā. de quo dic vt. s. Eucharistia. ij. §. v.

¶ Quarto bigami. vt in. c. acutius. xxvi. di. t qđ bigamis p totū. de quo vide. s. Bigamia. 5

¶ Quinto solēniter penitentes. l. distin. ca. cr penitentibus. t. xxxvi. di. illitteratos. de quo vide penitentia. §. v. 6

¶ Sexto neophiti. xlviij. di. §. phibent. t. c. qm t rō ponitur ibidem. c. sicut. 7

¶ Septio curiales q pp alīqs offiū curie sunt obligati. li. di. c. i. ij. t. iij. liij. di. legē absoluti Vo a curia nō phibēt. lxi. di. osius. nisi al⁹ sit ifames vel irregulares. vt in dictis iuribus. 8

¶ Octauo rōcinijs obligati. de quibus dic vt. j Rōcinia. §. i. 9

¶ Nono seruj. de istis dic vt infra Seruitus. § iij. t. iiij. 10

¶ Decimo co: poze viciati. hēs de hoc. s. corpe viciatus. §. i. 11

¶ Vndecimo illegitime nati. t quis dicatur illegitimus. vide filius. 12

¶ Vtr illegitim⁹ intrās religionem possit p moueri. ff. q sic de iure cōmuni fm Hostien. t Ber. in. c. i. de fi. presby. sed ad prelationem ñ potest sine dispensatione pape. de fi. presby. c. is qui. li. vi. 13

¶ Quid si non intrat religionem. vide. s. Jrregularitas. i. §. lij. 14

¶ Vtr dispēsatio cū illegitimo vt ad clericatū l ad ordines. pmoueat debeat intelligi de oib⁹ ordinibus. vide. s. Clericus. i. §. iij. 15

¶ Duodecimo peregrini t ignoti ordinari non debent. Peregrini sūt q nō sunt oriundi de episcopatu. vel nō hñt ibi domiciliū aut bñficiū. vt i c. cū nullus. de eta. t qua. ordi. li. vi. Ignoti sunt quoz origo t vita t regularitas nō est nota epō. xxiij. di. c. epūs. t. ij. q. vij. quereñ. Nā peregrini ordinari nō debēt: nisi hēant litteras au ēticas vt j. Peregrinus. §. iij. similiter ignoti. nisi p⁹ eraiatione precia cognoscant. 16

¶ Deciotertio ifames. t qđ b vide. s. Jnfamia. 17

¶ Deciquarto oēs irregulares t qui sint. vide s. Jrregularitas. i. 18

¶ Decioquinto oēs suspensi: aut interdicti: vel excōicati. t de istis hēs. s. Interdictum. iiij. §. i. t. j. Suspensio. i. 19

¶ Decioexto oēs ordinati in diaconos vel sub diaconos a papa nō pūt sine eius licētia ab alio or dinari ad supiores ordines. c. in distribuendis de tēpo. or. t in. c. filium. i. q. i. 20

¶ Decioseptimo Hermofroditus. xxxvi. di. il litteratos. xlix. c. fi. t si ordinetur nō suscipit caracterem: nisi prevaleat seruus virilis. si qualis esset nō susciperet fm Ro. 21

¶ Decioctauo ꝓiugati: nisi velint religionem 22

intrare: vel ad sacros ordines promoueri. c. fi. & tēpo. 02. li. vi. de quo dic vt Matrimonium. iiij §. viij.

23 ¶ Sed qd si eps ordiat aliquez pfatoꝝ. ſcñ. q; mortaliter peccat. ſm Tho. in. iiij. di. xxiij. niſi cum eis diſpenſaret in caſibus in quibus pōt. Et vltra hoc ſi ordinat infantē: niſi religionē intrarz Aut coningatū niſi velit ad ſacros ordines pro/moueri: vel religionem intrare. vel illiteratum: ſuſpenſus eſt p ānū a collatōe oiuz ordinū. vt nō in. c. cos. ꝛ. c. nullus. de tēpo. 02. li. vi.

24 ¶ Vtrum prelatus poſſit cogere clericū ad or/dines ſuſcipiēdos. ſc. ſm cōiter doc. in. c. q̄ris & eta. ꝛ qua. q; ſi hēt bñficium poteſt cogere: niſi le gitime excuſetur. de quo vide ibidē. Si vo non hz bñficū eccleſiaſticū nō pōt cogere: ꝛ ordinās innitum qui non eſt beneficiatus eſt ſuſpenſus a celebratione miſſe per annum. ꝛ debet deponi. lx xiij. di. c. i. ꝛ. ij.

25 ¶ Vtz coacte ordinatus ſuſcipiat caracterē. ſc. q; ſi coactio ſit cōditionalis. puta vt euadat mor/tem ſic ſuſcipit. ar. c. vbi iſta didiciſti. lxxiij. di. et c. & iudeis. xlv. di. ꝛ. c. q; quidā. i. q. i. q; volūtas coacta volūtas ē. xv. q. i. merito. ſz ſi coactio ſit ab ſoluta. puta q; p vim ordiat: ſic nō ſuſcipit carac/terem. facit. c. maiores in fi. de baptiſ.

26 ¶ Sz nūqd talis ordinatus metu cōditionali te neat cōtinere. ſc. q; nō. ſi met talis fuit q; potuit cadere in ſtātē vixp. c. platū. de his q̄ ui. me. ꝛ in. c. ad aures. de eta. ꝛ qua. 02. q; integritas ē res voti non pcepti. c. integritas. xxxij. q. i.

O Rdo. iiij. quo tēpore debet dari. ſc. q; pma tōſura pōt dari oī tpe ſm Ho. ꝛ ſequitur do. Anto. in. c. con/ſultationi. de tēpo. 02. Minores ordines poteſt eps quilibet in diebus dominicis dare vni vl du obus ꝛ nō pluribus. ſm Hoſ. i. c. de eo. de tēp. 02. vbi ter. eſt. Sed Inno. ꝛ Hoff. ibidē tenent q; etiā plurib⁹ q̄z duobus pōt dare. dūmō nō vi/deatur ordinationē generalē facere. Sed opinio Ho. cum inhereat littere eſt tutiō. q; in re dubia tutius eſt ſeruire Xbis edicti. l. i. §. ſi is. ff. ō ex/erci. ac. ¶ Papa confert ſubdiaconatum in om/nibus dominicis diebus ꝛ alijs feſtis precipuis di. lxxv. c. vlti. Et Hoſtiē. dicit in. d. c. de eo. q; oēs ordines ꝛ oi tpe pōt pferre papa. ar. c. ad ho/norem. de aucto. ꝛ vſu pal.

1 ¶ Sz nunquid pōt eps dare quattuor ordines minores in alijs feſtis q̄z de quibus in. c. fi. ō fe/rijs. ſc. do. Anto. in. d. c. de eo. recitat quoſdam tenere q; ſic: ꝛ quoſdam q; nō. ſed ſoluz in illis fe ſtis in quibus Xgines pſecrari poſſunt. ꝛ Ho. dicit hoc eſſe tutius, tex. tamen dicit in. d. c. ō eo. dominicis ꝛ alijs diebus feſtiuis.

¶ Vtrum abbates ſimiliter poſſint dare quat/tuor ordines in predictis diebus dominicis: vel feſtiuis ſicut epiſcopi. do. Anto. in. d. c. de eo. ꝛ i c. cum contingat. de eta. ꝛ quali. tenet q; ſic. imo ſm Oſti. videtur q; potius his diebus debeāt dare q̄z in quattuor temporibus ne videantur ge neralem ordinationem facere. ꝛ placet. Alij ordi nes debent dari ab epiſcopis tantum in ſer tem/poribus anni. ſ. in ſabbatis quattuor temporum anni. Et in ſabbato mediāte ebdomade quadra geſime: in quo cantatur. Omnes ſitientes. Et i ſabbato ſancto. lxxv. di. per totuz. ꝛ de tempō. 02 di. per totum.

¶ Sed nūqd tēpus eſt de ſubſtātia ordinū. ſc. 3
q; nō. c. ſane. de tempo. 02.

¶ Que pena conferentis ꝛ ſuſcipientis ordies 4
extra prefata tempora. ꝛ quis poterit diſpenſare. vide. ō. Irregularitas primo. §. xxxv.

¶ Vtrum poſſint conferri poſt prandium. ſc. 5
q; non. tamen ſi conferuntur tenent ſecūdū hug. lxxv. di. ordiationes. ꝛ Ber. Lau. Jo. ꝛ Boſ. in. d. c. de eo Ray. vero ponit iciunium ordinā/tis ꝛ ordinati inter illa que ſunt in dubio: an ſint de ſubſtantia vel ne. ꝛ pterea tenet q; totum ſit reiterandum. quia non dicitur reiteratum qō ne ſcitur factum. c. veniens. de preſby. non bapti. Contrarium tamen credo verius in minoribus ordinibus per notata i. d. c. litteras. ꝛ. lxxv. di. q; a patribus: in quibus miſſa non eſt de neceſſi tate: Sed in maioribus dicerem cum Ray. cum miſſa ſit de ſubſtantia. vt notat do. Anto. in. d. c litteras.

O Rdo. v. vbi debet conferri. ſc. q; i eccleſia epiſcopali. ar. lxxvij. di. c. i. Sed de conſuetudine dāt vbi vo/lunt. lxxv. di. in palea.

O Rdo. vi. quo ordine debet accipi. ſc q; gradatim incipiēdo ab infimo aſcendendo vſq; ad ſupremum. ſcilicet prima tonſura ſeu pſalmiſtatus: hoſtiari/atus: lectoratus: exorciſtatus: acolitatus: ſubdia conatus: diaconatus: preſbyteratus: ꝛ epiſcopa tus. lix. di. ſi officia. lxxvij. di. c. i.

¶ Quid ſi quis vno vel pluribus premiſſis ad 1
ſuperiorem ordinet. vide ſupra Irregularitas. § xxxvi.

¶ Quot ordies pſit ſimul pferri. ſc. Inno. ꝛ 2
Ho. in. c. de eo. de tēp. 02. tenēt q; pma tōſura ꝛ q̄ttuor miores non poſſunt dari vna die. per. ca. litteras. ꝛ per. c. dilectus eodem ti. ꝛ in iſto. c. de eo nihil dicitur ō pſalmiſtatu. ꝛ hoc ſequitur do.

Anto. in. d. c. de eo. glo. tamen in dicto. c. de eo, tenet q̄ omnes minores simul vna die possunt cō ferri. ⁊ Boffre. facit pro ea ter. in d. c. de eo. vbi dicit minores ordines. ⁊ sic omnes minores. xix. di. Si romanorum. Ego seruarem consuetudinem in hoc. sed vbi non apparet de consuetudine tunc tenerem opinionem Hostiē. ⁊ Inno. que videtur verior. q̄. d. c. de eo superius expresserat solum de quattuor minoribus: ⁊ postea addidit minores. ⁊ ideo ista indefinita restringēda est ad supra expressa. Facit. l. pomponius in prin. ff. de pcu. vnus autem sacer ordo cum predictis minoribus: vel duo sacri ordines eadem die vni persone conferri non possunt: nec in hoc dispensari potest: nisi per papam. vt no. Inno. ⁊ Host. in c. dilectus. de tempo. or. sed conferri debent singuli per se ⁊ per certa interstitia tempor. lxxvij. di. in singulis. ⁊ c. quicunq;. vnde licet aliqs ordinator continuaret iciunium vsq; ad dominicā de manc: ⁊ ordinandus: non tamen posset qui in sabbato vnum susceperat: alium die dominico recipere. quia censetur pro eodem die. c. litteras. de tempo. or. Facit allit hoc secundum Ber. in episcopo qui in sabbato potest in sacerdotē ordinari: ⁊ i dominico in episcopū consecrari.

5 ¶ Que pena conferentis ordines contra prefatam formam. scilicet duos sacros vno die: vel minores cum vno sacro. R̄. secundum Ber. in. ca. dilectus. de tempo. ordi. q̄ suspensus est a potestate ordinandi: donec per papam cum eo dispensetur. Sed do. Anto. in. c. litteras eodē ti. dicit q̄ non est suspensus: sed suspendendus ab ordinibus dandis sic collatis. Sed ordinatus bñ est suspensus ipso facto: ⁊ a solo papa potest absolui in. d. c. litteras. in fi. de quo vide. s. Irregularitas primo. §. xxiij.

O Rdo vij. quomodo debet conferri R̄. q̄ primo debz p̄cedere scrutinium siue examinatio per Archidiaconum in de iure cōmuni de officio Archi. ad hoc ⁊ c vt nostrum. ⁊ de elec. c. nihil est. §. episcopi. s. de vita moribus ⁊ qualitatibus ⁊ ceteris que requiruntur in ordinato. s. q̄ nullum impedimentum de suprascriptis habeat. Item q̄ sit sobrius non ebriosus. xxxv. di. ⁊. xliij. per totum. Item prudens. xxxvi. di. vsq;. xl. di. Item ornatus virtutibus. xl. di. vsq; ad. xlij. Item castus. xlij. di. §. pudicos. ⁊. xxvi. di. vsq; ad. xxxv. ⁊. lxxvi. dist. per totum. Non litigiosus. xlvi. di. lxxx. di. lxxvij. di. lxxvi. di. peruenit. Non cupidus. xlv j. di. ⁊. d. c. peruenit. Item domui sue bene p̄sidens. lxvij. di. §. necesse. lxxvi. di. lxxix. dist. lxxxi. dist. Item iciunus. lxxv. di. q̄ a patribus

Secundo debet missa celebrari ab eo qui vult ordinare. Vnde aliqui vt Ray. tenent q̄ si missa omittatur nihil fit: sed totum iterandū est. Hugo tamen ⁊ Jo. vij. di. in. c. ordinationes el primo. ⁊ Ber. in. c. q̄ sicut. de elec. tenent q̄ non est de necessitate. quod credo verum in minoribus. secus i sacris. quia est de substantia. vt supra ordo iiij. §. v. Facit allit in prima tonsura: que cōmuniter hodie sine missa datur. Et si vnus dicit missam ⁊ alius consecret: nihilominus tenet ordo. vt dicit Ber. ⁊ Hugo. vbi supra. licet fieri non debeat Quod limito verum in minoribus: sed non in sacris. Tertio debent habere ordinandi indumēta pertinentia ad ordinem quem volunt suscipere. Quarto q̄ ordinans in quocunq; ordine sciuet ritum pastoralis: maxime circa correctionem instror in quibus caraci confertur: dicendo verba conuenientia: ⁊ faciendo vt ordinandi tangāt corporali tactu pro maiori cautela: ⁊ nihil omittat de ordinatis in pastorali. quia vt dixi excepto loco. tempore. etate. vnctione. impositione manuū tactu corporali. iciunium. missa in minoribus. ⁊ q̄ sit ꝓprius episcopus vel non: ⁊ orationibus aliquibus que non dicuntur cum aliquor corporalium traditione. omnia alia ab istis creduntur ita de necessitate q̄ si aliquid omittatur cōmuniter tenetur. q̄ nihil fit: ⁊ totum est iterandū Fm aliquos. licet vt dixi teneant theologi q̄ in aliqb confertur caracter. ⁊ sic fm eos: si alia omitterēt essent solū supplenda: ſz qz hoc nō bēnus exp̄ssū tenendū est securū. vt dixi.

¶ Sed nunquid cum quis interrogatur ⁊ examinatur tenetur dicere peccatum suum. Respō. secundum Inno. in. c. inquisitionis. de accusa. q̄ non: nisi etiam post penitentiā impediat executionem ordinis: vel fm Hosti. potest respondere: si aliquod horum cōmisi egi penitentiam: nec indigeo dispensatione. 1

¶ Vtrum episcopus possit suo subdito sine causa legitima denegare collationem ordinis. R̄. q̄ aut est regularis: ⁊ sic non tenetur ei conferre: imo suus prelatus potest hoc sibi denegare: Nec contra sui prelati voluntatem potest promoueri. ⁊ sic loquitur. c. ad aures. de tempo. or. Aut ē secularis ⁊ sic non tenetur episcopus. Aut est i dignitate ⁊ beneficio: ⁊ sic non potest episcopus ei denegare. ⁊ sic loquitur. c. ex tuarum tenore. de tempo. or. 2

¶ Vtrum ordinans indignum scienter peccet mortaliter. Respon. secundum Asten. li. v. ti. v q̄ sic. quia infideliter agit cum domino qui eū dispensatorem constituit. 3

O Rnatus q̄ requirūtur vt sit sine pec
cato. ℟. q̄ scr. ꝛ itelligo tā
de ornatu vestimentorū ꝛ corporis vironꝫ
ꝛ mulierꝫ q̄ꝫ de ornatu domoꝝ ꝛ suppellectilium

1 ¶ Primū recta intentio. s. vt non fiat per sup
biā vel libidinem. sed ex legitia causa. Maꝫ vt di
cit Criso. in. c. sicut. xxxij. q. v. Sicut enim pec
catū opus sine voluntate non facit. ita iusticia ex
opere nō cōsumatur. nisi voluntas affuerit. Mā
vir ornans se vel mulier vt nō appareat in con
temptū honestus personis. vel vt placeat vir vxo
ri sue. ꝛ vxor viro ꝛ huiusmodi. ex tali intentio
ne licitus est quilibet ornatus si modo alie adsint
conditiones de quibus infra. Si autem fiat pro
pter aliam intentionē sic tale erit peccatū quale est
peccatū intentio. Vnde Augu. de sermone do
mini in monte. Exponēdo illud. cum ieiunatis
nolite fieri sicut hypocrite ꝛc̄. In hoc autem in
quit. c. maxime aduertenduꝫ est nō in solo nito
re rerum corporaliū atque pompa. sed etiam in
ipsis foeditatibus ꝛ lutuosis esse posse iactantiam. ꝛ
eo periculosiorem quo sub nomine seruitutis dei
decipit. hec ille. Ex quo patet q̄ ꝛ superabundan
tia ꝛ defectus ꝛ etiam mediocritas ornatus ex in
tentione mala semper mala est. Discutiatur er
go prima intentio ornatus. ꝛ si sit ad prouocāū.
alios ad libidinem sic est mortale peccatuꝫ. quia
nō solum concupiscere sed velle concupisci extra
statum matrimonij. damnabile est scdm Augu.
simpliciter si fit pp elationē. vanam gloriaꝫ. ꝛ superbiā
q̄ sit mortalis. ꝛ q̄n fit. vide Superbia ꝛ vanagl'ia.

2 ¶ Sed nunquid mulier nupta possit se orna
re vt placeat alicui viro. ℟. q̄ licet quidaꝫ indisti
cte teneāt q̄ nō per dictuꝫ apostoli prime. cor. vij
cuꝫ dicit. mulier que nupta est ꝛc̄. Tu tamen te
ne illud nupta accipi quātuꝫ vel ad rem. vel intē
tionem. Et ideo illa mulier que intendit nubere
vt placeat alicui pro vxore. si se ornat non habet
praua intentionem. sed bene illa que cum non in
tendat nubere vel nō potest cum aliquo queritei
placere. ꝛ in hoc concor. docto. cōiter. Aleran. ꝛ
S. Tho. xxij. q. clxix. facit. c. non satis. lxxxvj.
di. Et do. Luc. ij. Si oculus tuus simpler fue
rit ꝛc̄. i. si intentio tua recta vel nequam fuerit.
opus indifferens erit rectū vel nūq̄ꝫ

3 ¶ Secunduꝫ quod requiritur in ornatu est ho
nestas. Nihil enim inhonestū potest esse licitum
Vnde sicut sine iusticia nemo ingredietur re
gnum dei. ita sine honestate que est vna de par
tibus eius essentialibus. l. iusticia. §. iuris precep
ta. ff. de iusti. ꝛ iure. Et ppterea Pau. ad Tal.
v. ponit impudicitiam vnuꝫ de excludentibus a
regno dei. Directe autem habet inhonestatem il
le ornatus ex quo mulieres vel viri ostendunt lo
ca impudica: ꝛ licet viri non ostendant nude suf
ficit ad impudicitiaꝫ taliter eorū formas ostende
re q̄ sm rationē rectaꝫ impudicitiaꝫ ostendunt.
Sicut faciunt qui vestimenta ita brevia portant
q̄ omnia signa virilis mēbri apparent. Simili
ter continet impudicitiam q̄ mulieres taliter vesti
menta aperiant q̄ pectus ꝛ mamillas osten
dant. Vnde tales non audeo excusare a morta
li quando notabiliter in hoc excedunt. Excusaré
bene viros quando tali habitu vterentur ex ali
qua necessitate. puta equitando: ꝛ coram talibus
qui non habent prouocari ad lasciuiaꝫ sicut cum
iuuenes ludunt in deploide simul ꝛ huiusmodi
ꝛ idem dico de mulieribus in domo coraꝫ viris
suis: aut alijs mulieribus aliter non. Hec valet
q̄ sic est consuetuꝫ quia corruptella est. l. q̄ nō ra
tione. ff. de lega. que potius auget peccatū. c. fin.
de consue. Similiter sm aliquos videtur impu
dicuꝫ q̄ mulier habeat caput discopertum. Sed
Augusti. in epistola ad possidiuꝫ videtur tenere
q̄ hoc sit veruꝫ quo ad dececiā non necessitatem
Inquit enim capillos nudare feminas quas ꝛ ca
put velare. Apostolus iubet: nec maritatas de
cet. hec ille. Et gl. super illud prime cor. xi. Mu
lier velatuꝫ habere debet caput: dicit q̄ alique ex
cusantur: a peccato quando hoc nō faciūt ex vani
tate sed ppter cōtrariam consuetudinem: ꝛ sic te
ne q̄ cuꝫ hoc de se nō sit impudicum excusat con
suetudo. ꝛ hoc sequitur. S. Tho. vbi. s.

4 ¶ Sed nūquid fucantes se: seu colorantes se:
aut alia figmenta adhibentes. vt puta. adulteri
nos crines ꝛ huiusmodi faciant contra honesta
tem taliter q̄ peccent mortaliter. ℟. circa hoc est
diuersa opinio inter doc. S. Tho. vbi. s. tenet
q̄ huiusmodi fictiōes nō possunt esse sine peccato
non tamen semper est mortale. Sed solū quādo
fit ppter lasciuiaꝫ vel in dei contēptum. Alex. in
iij. parte sūme recitat quosdam tenere. q̄ si talia
fiant ad occultandum defectuꝫ puta morpheaꝫ in
facie vel nuditatem capitis quia non videtur pec
catum mortale. Si vero fiant ad fingendam pul
chritudinem maioreꝫ. sic fore mortale peccatum.
Ipse vero aler. dicit q̄ licet hec opinio sit huma
nior tamen tutius sibi videtur dicere. q̄ omnino
sit peccatuꝫ mortale. ad quod facit dictum Cipri
ani de habitu virginum qui ait. Adamus deo in
ferunt quando illud quod ille formauit reforma
re contendunt impugnatio est ista diuini operis
preuaricatio veritatis. Deum videre nō poteris
quando oculi tibi non sunt quos deus fecit: sed
quos diabolus infecit de inimico tuo tincta cum
illo pariter arsura. hec ille. Et dictum Iero. ad

Mauricī filiā. Crimen est post crismatis sancti/ficationem cuiuslibet pigmenti succo vel pulue/re sordidari. Et dictum Augusti. de consecrati. distinctio. v. c. fucare. vbi ostendit q̄ est adulteri/ne fallacie ꝛ inhonestatis. Ego vero in occultanti bus defectum tenerem opinionem. S. Tho. In alijs autem que talibus vtuntur ad fingendam maiorem pulchritudinem recitarem eis opinio/nes predictas ꝛ inducerem pro posse ad dimitten/dū ostendens periculuz. q̄ si pur vellent tenere opinionez. S. Tho. nō negarem eis absolutio/nem. sed me exonerarem ꝛ super ipsos vel ipas relinquerem

5 ¶ Tertium q̄ requiritur in ornatu conuenien/tia persone. Nam religiosus debet habere habi tum religiosum aliter esset excōicatus vt. s. excōi catio. vij. casu. xxvij. Clericis aliquibus nō li/cet vti vt supra. Clericus. iiij. Vnde tenet Vl/de. q̄ si religiosi vel religiose ferrent habitū non conuenientem sue professioni q̄ peccant mortali/ter si non in modico excedant. Idem dic de mu/liere que vtitur habitu virili vel econtrario. s. q̄ peccat mortaliter. quia facit contra preceptum de tronomi. xxij. ꝛ videtur sequi. S. Tho. vbi. s. quia dicit q̄ specialiter est prohibitum. Addit ta/men q̄ posset quis tali habitu vti sine peccato ,p/pter aliquam necessitatem vel causam vt occulta/ret se ab hostibus: vel quia aliud non habet ve/stimentum ꝛ huiusmodi. Facit ad hoc. c. clerici officia de vi. ꝛ ho. cle. ꝛ quod ibi no.

6 ¶ Quartum q̄ requiritur in ornatu ē parsimo/nia ꝛ moderatio. s. ne sit superfluus vel quo ad multitudinem ꝛ diuersitatem vt in multis vesti/bus iocalibus ꝛ huiusmodi: vel quo ad preciosi/tatem vel quo ad curiositatem. Nam vsus super fluus est omnino vitiosus. vnde ad Bal. v. In ter alia que excludunt a regno dei cum fuisset di/ctum de fornicatōe ponitur luxuria vbi dicit glo. i. quelibet superfluitas itelligе notabiliter excedēs vt sit mortalis. Vnde Tho. vbi. s. dicit q̄ facie/tes ornamenta superflua ꝛ curiosa peccāt ꝛ quan do superfluitas ē notabiliter excessiua non ē du/bium inter doc. quin sit mortalis. sed difficultas est in cognoscendo quando dicatur notabili ex/cessiua. vnde pro hoc intelligendo mihi videtur dicendum. q̄ ornatus dicitur superfluus quādo excedit conditionem status persone ad quam cō/ditionem cognoscendam. Tria sunt tempora cō sideranda tanq̄z tria specula ex quibus intellige tur. quando dicatur superfluus. Primum tem/pus preteritum. s. qualiter peruenisti ad talez cō ditionem puta dominium, nobilitatem. ꝛ diuiti/as. Si quippe per rapinas. vsuras. falsos con/tractus ex quibus restitutioni teneris obnoxius ad talem conditionem peruenisti uti non pote/ris multitudine: diuersitate preciositate: vel curi ositate qua alij vtuntur cōiter existentes in tali conditione ꝛ statu sine peccato mortali. Nam re bus obnoxijs restitutioni non licet vti sine pec/cato mortali ad statum vel pompam. de restituti/one spoliato. c. sepe contingit. ꝛ hoc est quod di/cit. Isa. lx. c. Vestimentum admixtum sangui/ne cibus erit ignis. ꝛ Jer. ij. ca. In alis tuis in/uentus est sanguis animarum pauperum. Et q̄z uis super incertis restituendis possit prelatus Ecclesiasticus dispensare vt quis de eis viuat se cundum qualitatem conditionis naturalis alicu ius. Si tamen hoc facit ad superfluitatem ꝛ sta/tum solum. est in statu damnationis tam dispen/sans q̄z dispensatus. facit quod nō. in. c. duduz. el secundo. de elec. ꝛ in. c. ꝛ si li. xij. questiōe. ij. Solummodo eis dispensare licet de incertis vt viuere possint secundum eorum conditionem: quia ille qui est consuetus vti cibis delicatis: vel vestibus nō posset sic grossis vti sicut qui ad hoc est assuetus. ꝛ ideo oportet multum temperate hoc faciant. Si vero ad talem conditionem per/uenisti non per talia que necessario sunt restituen da sic credo: ꝛ si non sis naturaliter nobilis nihi lominus poteris te ornare secundum illum sta/tum ita q̄ ex hoc non erit iudicandus tuus orna/tus notabiliter superfluus. Secundum dicitur tps pūs scilicet si ornatus talis conuenit tue con ditioni. Maiori enim dignitati conuenit maior ornatus dicto capi. clerici officia. Et ideo vt sci/as quid tibi conueniat attende q̄ cuz nulla sit ma ior dignitas q̄z diuina: ꝛ tamen in ipso cultu di/uino debet ornatus esse temperatus. vt patet in c. gloria episcopi. xij. questiōe. ij. a fortiori orna/tus prelatorum ecclesiasticorum. Idem dic q̄ or natus imperatoris qui omnes mundanos super eminet. vt in. l. cum multa. in fi. C. de bonis que liber. debet esse temperatus. Ceterorum vero tanto magis temperatus debet esse quanto infe/riores sunt ab ipsa imperatoris dignitate. Et q̄z uis ita sit de iure nihilominus consuetudo hodie attendenda est. quia vt dicit Augusti. xli. di. c. i. Quisquis rebus preterеuntibus strictius vtitur q̄z se habeant mores eorum cum quibus viuit. aut intemperatus. aut superstitiosus est. quisq̄s vero sic eis vtitur. vt metas consuetudinis bo/norum inter quos conuersatur. excedat aut ali/quid significat dicit glo. puta infirmitatem ꝛ legi timam causam aut flagitiosus est. In omnibus autem talibus non vsus rerum sed libido incul/panda est. Quid igitur locis. temporibus ꝛ per

ornatus sup fluus

sonis conueniat diligenter attendendum est. nec tenere flagitia reprehendamus. hec ille. Ante si vis agnoscere si excedis considera cōitatez bonorum inter quos viuis qui sūt equalis dignitatis. nobilitatis. diuitiarum abundantie .ꝛ notanter dixi cōitatem bonorū nō aliorum. Et si fm eorū cōsuetudinez vteris preciosis. vel multitudine. aut curiositate non iudicabo excessuz. Nisi occurreret tibi casus in quo aliqui proximi essent in extrema necessitate. quia tunc dicas fm Ambro. in c. sicut hij. xlvij. di. Quisq; sufficiat sumptui. s. tue necessitatis ꝛ familie violenter obtentum est.

7 ¶ Sed nūquid ille qui est equalis in diuitijs nobilibus possit ornare se secundum q̄ communiter nobiles faciunt licet ipse sit ex infimo genere. ſ. q̄ sic. Nisi quo ad deaurata que de iure conueniunt doctoribus ꝛ militibus. Ratio quia nobilitas hodie non attribuitur secundum virtutez sed secūdum pompam ꝛ opinionem. Fallit etiaz hoc quo ad comparationem prelatorum. domi/norum. ꝛ officialium quibus licet aliquis esset ipsis ditior nō liceret se ornate secundum q̄ tales p̄lati vel domini vel officiales cōiter faciunt. Concludo ergo q̄ si quis vtitur ornatu precioso vel multiplici aut curioso secundum conditionez status presentis. vt cōiter faciunt presenti tempe bo ni diuites vel nobiles sibi equales nō peccat.

8 ¶ Tertium tempus considerandū est tempus futurū hoc est q̄ cōsideret si in tali ornatu poterit se tenere taliter q̄ in futurū non habeat cōmittere aliqua peccata mortalia. Nam si est necesse aliq̄ mortalia cōmittere vt in tali ornatu se teneat sicut illi qui ꝓpter talia habent necesse in partibus remotis ad negociandum morari dimissis vxoribus ibi. ꝓpter eoruz ibecillitates multa mortalia cōmittunt ꝛ huiusmodi. Nam tunc talis ornat⁹ est superfluus ꝛ illicit⁹. secundum ergo predicta tria .tempora potest cognoscere. quando habet superfluitatem ꝛ q̄zuis sit difficillimum cognoscere quando habeat notabilem superfluitatem que sit peccatum mortale nisi scōm primū tempus ꝛ tertium. Tamen detestandi sunt quia vt in pluribus habēt de superfluo. ꝛ sic de peccato vtpote q̄ sunt occasio multorum peccatorum. Nam primo inducunt ad lasciviam. Sō impediunt multa matrimonia. ꝛ tertio prebent materiam inordinate cupiditatis ideo ps. xxx. O dixti observantes vanitates supervacue.

9 ¶ Quintum q̄ requirit ornatus vt sit licitus: ē vt nō apponatur circa eum nimia sollicitudo. fm enim. S. Tho. vbi. s. Nimia sollicitudo circa ornatum ēt si nō sit deordinatio ex parte finis reddit cū illicitum. Et q̄zq̄z ista sollicitudo nimia nō sit mortalis nisi q̄ ꝓpter ipsaz dimitteret necessaria ad salutē nihilominus saltē ē veniale pctm

¶ Sextū q̄ regrit vt ornat⁹ sit licitus est vt nō sit scandalosus. primo dicit Alex. de all. in fa fe q̄ licet se ornare p̄ciosis vestibus fm nobilitatez psone: ꝛ cōsuetudinē terre. ꝛ dignitatem officij. ita tamē q̄ absit libido in volūtate. ꝛ scandalū in exteriori opere: nec mirū q̄ Aldat. xviij. ve homini illi per quē scandalum venit. Aduerte tamen q̄ licet aliqs prouocet ad concupiscentiam ꝓpter ornatū alteri⁹ si ille qui ornat se b̄ nō intendit: nec est excessus in ornatu erit potius scandali passiū ꝛ occasio accepta. Sed quādo est in ornatu excessus p̄sertim incitatiu⁹ ad libidinem vt in mulieribus inuentionibus nouas inuentiones seu vanitates. ꝛ credūt. pbabiliter q̄ alig prouocanť ad libidinem nō excusanť a mortali si de hoc nō curant sed potius volunt portare. Si vero non credunt probabiliter q̄ prebeant occasionem ruine alteri sic difficillimum est determinare de mortali licet aliqualiter excedant. Verum est q̄ periculosus est excessus in ornatu prouocatiuo ad libidinē vt in mulieribus facientibus fozas nouas quas singulariter diabolus prouocat ad ornandum se magis q̄z viros: quia magis sunt efficaces ad illaq̄/andū animas. Et ideo licet nō possit fnia dari de mortali pro quanto excessu nihilominus semper inducende sūt ad dimissionem ꝓpter periculū. ꝓpter q̄. cōminatur eis dom⁹. p Isa. iij. c. In illa inqt die. s. iudicij auferet dūs ornamentum calciamentorum ꝛ torques. s. colaria ꝛ monillia .ꝛ armillas. s. ornamenta brachiorū. vt maniche rechamate vel longe. mitra. s. macagnones vel lunetas. discriminalia. i. pectines ad pectinandum caput: vel ceructos. perefileidas. i. ornatus talorum in fine vestis vt sunt caude vel fimbrie. mitrenulas. i. cathenas paruas circa collum. olfatoriola in aures gēmas in fronte pendentes. ꝛ mutatoria. i. diuersas vestes ꝛ lintheamina vt faciūt romane supra vestes. acus ꝛ specula. sindones ꝛ camisias. vittas. i. bidelos pro capillis colledis ꝛ theristra. i. vestes estiuas vt sunt iornee. a. eria q̄ est estas ꝛ erit pro suani odore fetor: ꝓ zona funiculus: ꝓ crispanti crine caluiciū: ꝛ pro fascia pectorali cilicio. hec ibi. Sis ergo prudens o cōfes/sor vt nō p̄cipites sniaz vbi ñ ē p̄cipitāda. ꝛ caut⁹ vt ñ flares qō sp ē fstrigēdū q̄ cū cōiter i ornatu ñ sint ꝓditōes ꝑ se posite sit q̄ ꝑñ i ipo peccatū. ergo taliť ornātes se dāt opā rei illicite ꝛ ppea inridice iputať eis malū qō. pbabiliť ex eis euēit. s. lasciuia facit. c. eū q. ꝛ. c. q̄ztū. l. di. ꝛ qō no. i. c. sic dignū ꝺ ho. iō detestādū. pp qō merito saluatō. Lu. xvj exp̄ssit q̄ diues dā nat⁹ iuebať purpura ꝛ bisso

Ociositas est cum quis quiete necessaria saluti corporis accepta vacat ab aliquo opere spirituali vel corporali. ꝛ hec est filia accidie. Et quando sit peccatum mortale. vide. s. Accidia. §. i. ꝛ. ij. ꝛ §. Preceptū. §. v.

Actum autem dicitur a pactione inde est pacis nomen appellatum. ꝛ est pactio duorum plurium ve in idē placitum seu consensus. vt dicit tex. in. l. prima. ff. de pac. Et ideo omnis contractus generaliter dicitur pactum. sed cum habeat nomen specificū ab ipso contractu denominatur. vt venditio locatio. cum vero non habet nomen dicitur pactus a genere.

1 ¶ Que differentia est inter pactum. pollicitationem. conuentionem. stipulationem. ꝛ promissionem. ℟. q pactum est consensus duorum vel plurium ad aliquid faciendum vel dandum verbis expressum. ita q verba premittantur a promittente. ꝛ consequenter a recipiente. Si vero verba premittantur a recipiente sic erit stipulatio. exemplum dabis mihi decem. ℟. dabo. promittis facere sic. ꝛ tu respondes promitto. instit. de verbo. obligatio. in principio. §Pollicitatio vero est solius offerentis promissio. nec requiritur presentia persone cui fit pollicitatio. l. prima. ꝛ. l. pactum. ff. de pollici. Et nō. glo. in cle. romani. de iureiurā. ꝛ glo. in. l. prima. C. de iure do. Dicens q pollicitatio fit sine interrogatione precedente. ff. de pollici. l. iij. promissio cōmuniter fit rogatione. de quo dic vt. j. §Pollicitatio. in principio. Et potest promissio referri vel ad pollicitationem vel ad stipulationem. vel ad nudum pactum. ff. de edi. edic. l. sciendum. §. dictum a promisso. Conuentio vero est nomen magis generale q̄z pactum. quia scholares in scolis. ꝛ fratres in capitulo conuenire dicuntur. ff. eo. l. i. §. conuentionis nerbum.

2 ¶ Quottuplex est pactum. ℟. duplex aliud vestitum aliud nudum.

3 ¶ Sed quomodo dicatur pactum vestitum. ℟. q. vj. modis. §Primo re. secundo verbis. scilicet stipulādo. tertio litteris. quarto consensu. ꝛ ō his habes exempla. s. obligatio. §. iij. quinto coherentia contractus. puta vendidi tibi domum cum tali pacto q ego debeā morari in ipsa domo per annum quod quidem valet quia vestitur coherentia contractus. scilicet venditōis. alias essz nudū. sexto intercentu rei. puta promisi tibi aliquid dare vt faceres mihi vel dares aliud. Unde statim cum dedero tibi quod promisi vestitur pactum ex parte mea. ꝛ ideo intercentu eius es mihi obligatus ad faciendum quod promisisti. p bantur ista. instit. de verbo. obligatio. ¶ Induz vero dicitur quando non vestitum aliquo predictorum vel non continet causam: quia traditio rei sine causa nullius est efficacie. l. nūquā nuda traditio. ff. de acqui. re. do.

¶ Utrū ex nudo pacto siue ex sola promissione homo obligetur. ℟. q de iure canonico ꝛ in conscientia sic sub pena mortalis peccati. vt no. in. c. i. de pactis. ꝛ in. c. iuramenti. xxij. q. v. Quod limito verum fm collectarium ꝛ sequitur §Pa. in c. prudentes. de dona. ꝛ in. c. si cautio. de fide instru. quando exprimitur causa. vt promitto tibi ō cem quia vendidisti mihi talem rē vel mutuo cōcessisti ꝛ huiusmodi. quia si sit nudum sic q nulla causa est adiecta nō obligat etiā in cōscientia. Ratio quia presumitur per errorē promisisse ꝛ sic nō potest allegari obligatio naturalis cū nihil sit tam contrariū consensui q̄z error. xxix. q. prīa. §. i. ꝛ l. si per errorē. ff. de iurisdi. omniū iudi. Aduerte tamen q si quis dicit promitto tibi centum donare q tunc liberalitas promissionis presumitur causa donādi. ꝛ sic nō est sine causa. Similiter si promittitur aliquid loco pio quia presumitur obligasse se fauore pie cause. nec presumitur ibi error. c. fi. de succe. ab inte. Limito etiam ꝛ verum q ex nudo pacto obligatur. scilicet quando nude paciscens habuit animū obligandi se. q fm cōter. Theologos in. iiij. disti. xxxviij. nemo ex q̄cunq̄z promissione obligatur. nisi qui habet animū obligandi se. facit. c. litterarum. de voto. ꝛ. l. obligationum. la prima. ff. de actio. ꝛ obligatio. Alias si non habuit animū obligandi nō tenetur sub pena mortalis peccati ad pactum nudum seruandum: nisi subesset causa que ad hoc obligaret de necessitate precepti. puta. promisi patri meo vestem qui moritur ex frigore quia tenetur q̄cuis nō habuerit aīum obligandi se. Datur. iij limitatio. s. si conditio vel rationalis causa nō aduenit postea que si a principio affuisset non promisisset: quia si talis causa adueniret ꝛ propter ea non impleat nudum pactum nō peccaret mortaliter fm Jo. de notho. in. iiij. di. xxxviij. ꝛ fm sāctum Tho. fa se. qō. ij. quod bene nō. Addo ꝛ quartū. s. q sit honestum. licitū. possibile ꝛc. de q bus. j. dico de pacto vestito.

4 ¶ Utrū oriatur actio ex nudo pacto. ℟. Inno. in. c. nouit. de iudi. ꝛ multi alij q non. sed solum competit officium iudicis implorare. Sed ego credo q oriatur de iure canonico. vt tenent §Hosti. Jo. An. do. Anto. ꝛ §Pa. cum glo. in. d. c. i. ō pactis. ꝛ Archi. in. c. quicunq̄z suffragio. xij. q. ij. ad minus conditione ex canone predicti. c. iu-

5

ramenti. quod intellige in casu quãdo obligat ad mortale peccatũ alias non.

6 ¶ Utr̃ oẽ pactũ vestitũ obliget. ℟. q̃ nõ. vt no. ℣Da. in. c. pactiones. de pactis. Et quando hoc sit q̃ nõ obligat. dic vt dixi. s. Juramentum. v. q̃ vbi iuramentũ nõ obligat nec pactũ. Item pactũ dolo initũ nõ valet. c. cũ vniuersor̃. de rerum ꝑmu. Intellige quo ad dolosum. Item si sit alteri captiosum. ff. de rescin. ven. l. si id quod pure. i fi. Itẽ ea que ꝑmittũtur ob nimiã reuerentiam alicuius nõ obligant. l. i. ff. qua. re. ac. nõ da. itẽ quando pactũ ꝓtinet turpitudinem. l. si vnus. §. pacta. que turpem cãm. ff. de pac. ⁊ omne pactum ꝓ ius dicitur turpe. c. faciat hõ. xxxij. q. ij. ꝑm tm distinctionẽ. de qua in. §. viij. Item pactum i cõuentionibus inoiatis nõ obligat si ille cum quo ꝓxit nõ implet ex parte sua ꝓctum. vt. l. naturalis. §. i. ff. de pr̃c. ver. ⁊ l. ex placito. C. de re. ꝑmu. Ideo cũ gs conuenit cum aliquo dare sibi centum vt nũq̃ petat tale qd talis nũq̃ poterit petere centũ q̃ nunq̃ poterit iplere. q̃ semp poterit petere secus si conuentio fiat. ꝑmitto tibi centũ si remittas mihi fideicõmissum. q̃ talis poterit petere eo q̃ põt remissionem facere hec Bar. C. de pac. l. conuentiones.

7 ¶ Utrũ pactũ initũ per fratres minores vel prẽdicatores. aut alios mendicãtes cum rectoribus pochialium ecclesiar̃ super iuribus parochialibus. puta erbibitione sacramentor̃. Jure funerandi ⁊ similibus vel sup alijs quibuscunq̃ valeat. ℟. q̃ si factũ est per guardianos vel p̃tores cũ consensu suor̃ conuentuũ vel locorũ valet. licz nõ interuenerit licentia sui generalis aut principalis. aut capituli. aut sedis apostolice. quo ad fratres minores. Dũmodo alias sit honestũ ⁊ licitũ de pactis. c. quãuis. li. vj.

8 ¶ Utrum pactũ iuramento firmatum quod in se continet turpitudinem. s. peccati. vel ẽ ꝓ ius valeat. ℟. ℣Da. in. c. pactões. de pactis. quod si cõtinet turpitudinem ex parte vtriusq̃. s. tirantis ⁊ recipientis non valet. xxij. q. iij. per totum. Similiter si continet turpitudinem solum ex parte tirantis. vt in regula non est obligatorium. li. vj. Si vero solum continet turpitudinem ex parte recipientis. sic tenet ⁊ obligat. c. debitores. de iure iurã. Ratio q̃ iuramentum principaliter dirigitur in deum in quo nulla potest versari turpitudo. Si vero non est firmatum iuramentum an obliget. vide supra obligatio. §. x.

9 ¶ Utrũ pactum de non cedendo bonis suis valeat. ℟. ℣Da. in. d. c. pactiones q̃ sic: nisi sit notoria paupertas. q̃ tunc illicitum est: q̃ in effectu tunc videtur se obligare ad carcerem quod nõ potest cũ nemo sit dominus membror̃ suor̃.

¶ Utr̃ pactum factum patri a filia dum nupturi tradereꝰ. q̃ dote contenta nullum ad bona patri monialia habebit recursũ tenebat. ℟. q̃ nõ nisi sit iuramento firmatum. de pactis. c. q̃uis. li. vi.

¶ Utr̃ pactum quod est ꝓ substantiã ꝓctus nec in cõtinet turpitudinẽ valeat. ℟. q̃ si ponẽtur p̃ viã modi vitiaꝝ ⁊ nõ vitiat ſm ℣ran. de ramponib⁹ in repetitione. l. fi. C. de cõdi. ob cãm. Unde pactum q̃ precariũ duret inuito domino nõ valet. vt in. c. precariũ de precario. ⁊ l. cũ precario. ff. de preca. Similiter si cõstituo procuratorem ⁊ promitto nõ reuocare nõ vz ita dicit Bar. in. d. l. cũ precario. ⁊ Ange. in. l. ij. ff. de procu. ⁊ Bal. in l. ⁊ in perpetuum. ff. de procu. Et si promisit sub pena nõ tenetur ad penam reuocãdo. facit glo'. i c. ij. de consue. li. vj. ⁊ Ange. in consilio. ccxrij. Sed fi' apponatur per viã cõditionis nõ vitiaꝝ. sed vitiat. facit. c. fi. de conditi. appo. ⁊ quod no. Bar. in aũt. ingressi. C. de sa. san. ec. Sed contra videtur. l. vbi mortis causa ita donatur. ff. de dona. cã mortis. solue vt ibi per Bar.

¶ ℣Promitto tibi ter te hospitari in domo mea tuas per multos annos q̃ nõ venis nũqd petere poteris estimationem. ℟. Joã. An. in addi. ad Spe. de censi. refert suos magistros disputasse q̃ non: ⁊ sic tene licet videatur q̃ teneatur. per tit. ff. de alimen. ⁊ cibaria lega.

¶ ℣Pactum de hereditate viuentis regulariter non valz. q̃ inducit votũ captande mortis. vt. l. fi. C. de pactis. ⁊ ibi per doc. ⁊ per Bal. in libro de vsib⁹ feu. de feudo dato. iuicẽ. l. cõmissorie. c. si quis. ⁊ per canonistas in. c. venerabilẽ de elec. ⁊ ℣Da. in. c. nulla. de concess. pr̃e. Et ibi sic distinguendo. Dicit. q̃ aut pactũ de futura successiõe fit ad cõseruandam legitimã successionẽ ⁊ sic vz. vt insti. de legi. agna. succe. §. fi. q̃ pactum est legi consentaneum. Aut fit ad legitimã successionem minuendã ⁊ tunc nõ valet. l. pactum. ff. de pact. Sed si iuramento firmetur valebit. in. c. ij. de pac. li. vi. Aut fit ad legitimã successionem prẽdendã seu ad tollendam liberam testi factionem ⁊ sic non vz: quia contra bonos mores. vt. l. stipulatio hoc modo. ff. de verb. obli. Adeo q̃ ſm Bar. etiam iuramento non firmatur per regulam nõ est obligatorium. de reg. iur. lib. vj. vt in d. l. stipulatio no. ⁊ in. l. fi. C. de pac. Sed ego ſi credo. q̃ licet sit contra bonos mores non tamen naturales sed solum ciuiles. ⁊ ideo firmatur. d. c. ij. de pactis.

¶ Utrum habens parentes magnos quos timet ⁊ uolens prouidere aie sue reliquit medietatem omnium bonorum suorum pauperibus. ⁊ dicit

si contingeret me facere aliud testm̃ in quo ꝓsanguineos meos istituerē per quod reuocareꝫ prẽsens iudiciū ex nūc tibi .p. notario publico tanꝯ psone publice stipulanti ⁊ recipienti ,p dictis paupibus :dono irreuocabiliter ⁊ inter vinos dictaꝯ medietatem bonorum meorum constituens me ex nunc eam possidere precario nomine facit tandē aliud testamentū. Modo queritur vtrum pauperes valeant aliquid habere ex tali donatione .ℛ. Bal. vbi supra q fuerunt opiniones. vna q sic que est domini Dy. ff. de testamentis .l. heredes pala. §. fi. ⁊ in regula. quod semel placuit de reg. iur. li. vj. Alia q nō. q iste cōtractus donatōnis videtur impedire liberā testamenti factionem. ff. d verb. ob. l. stipulatio hoc modo. Sed aduerte q nos sumus extra casuꝫ doctoꝝ. Nam hic iteruenit traditio. vnde ⁊ si donatio esset infirma ⁊ sine cā tamen dns volens transferre dnium. trāsfert. ff. de condi. ob ca. l. iij. §. subtilius. vel q causa ē ipsa. liberalitas. vt. ff. de donatio. l. hoc iure. Item ipsa pietas vt. ff. de condi. indebi. l. cū his §. si in ea opinione sit mulier. ⁊ no. insti. de obli. q̃ ex quasi Ꝯctu. §. ex quibusdam ad hec. C. de sac. san. ec. l. fi. volens ergo sustinere opinionē Dy ni faciat q procedatur ad traditiōis actum. q etiā sub conditione fieri potest. vt. ff. de acqui. pos. l. qui absti. ⁊ cautius si interueniat traditio corporalis q̃ꝫ si precaria q precarium forte nō valet. Tu cogita ego dimitto te sine decisione. hec Bald. Sed tu tene q si vult vt valeat donec alicui publice persone iter vinos sub tali conditione ⁊ tradat q sic valebit indubitanter.

15 ¶ Vtꝝ cū vir facit testamentū ⁊ legat vxori certū quid hoc acto q si mutaret testamentū siue non ista vxoꝝ iure donationis inter vinos. debeat habere certam domuꝫ quā sibi legauerat: ⁊ domuꝫ mutauit testm̃ nulla facta mentione de dicta dōatione. An mulier debeat habere dictam domum videt q nō. d. l. stipulatio hoc modo. ¶ Contrariū dico q ista donatio est presens ⁊ pura quia dixit. siue mutauero siue non ⁊ ideo nō est ,apposita in penam testamenti mutati. ¶ Aue tamen quia nisi interuenerit traditio nō confirmatur mortꝫ ⁊ sufficit q traditio interueniat tempore donationis vel postea viuo donante. ff. de donati. inter vi. ⁊ vxo. l. papinianus. alias incipit si quis pro vxore ⁊. arg. in. l. ij. C. si quis alteri vel sibi .ℏ Bald. vbi. s.

16 ¶ Quomodo interpretantur pacta obscura. ℛ q in dubio contra ea qui cum apposuit ⁊ potuit apertius declarare. ff. de pac. l. veteribus.

17 ¶ Pactum legis cōmissorie quid est. ℛ. in contractu venditionis est pactio qua redditur in cassum quod venditum est si non seruatur quod est ,promissum. vt in. l. i. ⁊. ij. ff. de le. cōmissoria ⁊ fit ista vendo tibi fundum ea si. j. talem diem non soluēris precium inemptum sit. In pignore autem fit sic: nisi lueris pignus. j. certum tempus sit peractum: vel sit mihi prosoluto.

¶ Vtrū generaliter fit reprobatum. ℛ. q non vt. ff. de le. cōmisso. per totum vbi patet q valet i contractu venditionis. sed in pignore generaliter est reprobatum. vt in. l. fi. C. de pactis pigno. ⁊ in. c. significante. de pigno. ⁊ ideo ipso non obstante pignus est restituendum. nisi iurasset i tali pacto. vt in. d. c. significante. 18

¶ Vtrū istud sit pactum le. cōmissorie ꝓ pignore tibi hanc rem ⁊ si non luero. j. mensem nunquā possim luere .ℛ. Bal. vbi. s. de vsu. feu. de feudo dato inuicem. l. cō. q sic licꝫ non dicatur q dominiū sit apud creditorem ista est glo. no. in. l. vlti. C. de pac. pigno. 19

¶ Vtrū possit fieri istud pactum cum fideiusso re vꝫ si non extraxero te de obligatione q pignꝰ quod pro indemnitate tibi dedi loco indemnitatis fit tuum. ℛ. Bal. vbi. s. glo. dicit hic q valet quia speciale est in his qui pro alio sunt obligati quia hoc modo possunt indemnes seruari. vt. ff. de contraben. emp. in fi. 20

¶ Vtꝝ in dote valeat hoc pactum. Si tibi pecuniam non restituero talem funduꝫ loco permutationis assigno. ℛ. Bald. vbi. s. videtur q sic: q ista est ,quedam permutatio. vt. ff. de iure doti. l. ita constante. ⁊. l. fi. Item speciale videtur in dote. vt. ff. de solu. l. calipodius. 21

¶ Vtꝝ valeat istud pactū obligo tibi talem fundū pro. x. ⁊ si non soluero tibi infra mensem habeas cum emptuꝫ iusto precio. ℛ. Bald. vbi. s. q sic. ⁊ est mirabile quod licet nō sit collatum i alicuius arbitriū declarandi precium valet: q istud pactuꝫ est pars alterius contractus validi. iste ē casus mirabilis. ff. de pigno. l. si fundus. §. fi. 22

¶ Vtꝝ cū mutuasti mihi. x. nullo pignore constituto hoc acto q si non soluero. j. mensem talis domus mea sit tua pro illis decem valeat tale pactum. ℛ. qui. s. ibidem q sic: quia non est pactuꝫ pignoris. vt. d. l. fi. ff. de contraben. emptio. vbi tex. est notabilis. 23

¶ Vtꝝ cum pactum. l. cōmissorie est appositus nō ipsi cōtractui pignoris. sed diu postea valeat. ℛ. qui. s. ibidē. q sic: vt. ff. de pigno. act. l. titi⁹. vel vbi interuenit pactū rogatu debitoris ⁊ eius gratia: non voraginc creditoris. Et dicūt q er in teruallo valet ad excipiendum non ad agendum vt refert Bar. in. d. l. calipodius. 24

Palla dicitur lineus pannus consecratus. qui extenditur super altare: ⁊ super quo extenditur corporale. ⁊ a quo dz benedici: vide supra benedictio. §. 1.

Pallium vt hic sumitur est speciale ornamentum archiepiscopor in quo plenitudo officij confertur. de auctoritate. ⁊ vsu. pa. c. nisi specialis.

1 ¶ Quando debet peti. R. infra tres menses a tē pore consecrationis vel cōfirmationis. si ante nō fuit consecratus aliter pōt remoueri. c. qm̄. c. di. nec ante debet se archiepm̄ nominare. d. c. nisi. Nec etiam potest anteq̄z habeat ipsum palliuz cō cilium conuocare conficere crisma dedicare basilicas. ordiare clericos nec cpos consecrare. c. qō sicut. de elec. §. pe.

2 ¶ Utrū archiepus possit suuz pallium alteri accomodare. R. q; nō. imo debet cum eo sepeliri quia personam eius non transit. c. ex tuarum. ⁊. c. ad hoc de auctoritate ⁊ vsu. pa.

3 ¶ Utrum semper debeat celebrare cum pallio archiepus. R. q; taz in sua q̄z in aliena dioceſi pōt absq; pallio celebrare vel sandalijs. In sua vo dioceſi nō semper debz celebrare cum pallio. sed tm̄ in diebus illis qui i ecclesie sue p̄uilegijs sūt expressi. extra ecclesiaz nō debet eo vti vt in processionibus. c. fi. de auctoritate ⁊ vsu. pa.

4 ¶ A quo dz peti. R. q; a papa. d. c. quoniā. ⁊ etiam a patriarcha. c. antiqua. de p̄uile.

Papa sumus est inter omnes. q; ipe solus habet plenitudinem potestatis. vt patet. ij. q. vj. qui se scit.

1 ¶ Utr̄ papa possit dispensare in omnibus preceptis moralibus legis nature vel diuine. R. Lanonisse in. c. litteras. de resti. spo. ⁊ in. c. propoſuisti. de cōcess. preben. ⁊ in. c. cū ad monasteriuz. de statu. mo. ⁊ in. c. per venerabilez. qui filij sūt legi. varie ⁊ confuse loquuntur. nec ex eorum doctrina potest hec questio declarari. Sed vt clare i telligatur sic distinguo vt colligo ex doctria Scoti in. iij. di. xxxvij. ⁊ Alex. in. iij. parte. ⁊ Heri. in. v. quol. q. xxix. ⁊ Fran. in. ij. sniaz. q; sūt aliqua de lege nature. seu diuina tāq̄z principia practice nota ex terminis. que sunt hec. Finale bonū est appetendū. Malū itellige moris est fugiēdū: q; aut auertit a finali bono vt est cupiditas moralis. Aut retrahit ab ipso vt est cupiditas venialis ⁊ ista sunt oio idispēsabilia aliq̄ sūt de lege nāe vt cōclusiones necessario sequētes ex principijs p̄dictis vt ista deus ē diligend⁹. ⁊ proxim⁹. Et in istis nulla pōt cadere. dispensatio vñ isto mō ius naturale dr̄ immutabile. vt dr̄ in. c. ius naturale. iiij. di. Rō est q; rō legis que ē id qō dicūt pred cta duo principia ab eis nō pōt separi in aliquo casu. vñ q; primū p̄ceptū decalogi ⁊ sm̄ sunt de huiusmōi. Jō simpliciter sūt idispensabilia. Tertiū vo p̄ceptū q̄ztū ad cultū deo exhibendū. aliqli similiter ē de huiusmōi. Jō quātū ad hoc ē indispēsabile lz quo ad determinatōem tp̄is sit dispensabile. vt pz in. c. lz. ⁊. c. cōquestus. de ferijs. Sūt ⁊ alia de lege nāe nō tanq̄z principia. aut ꝯclusiōes necessario a primis p̄ncipijs deducte sz q; sūt mlt̄ū ꝯsona p̄dictis p̄cipijs ⁊ ꝯclusiōib⁹: cuiusmōi sūt p̄cepta de tabule ⁊ oia moralia data i lege moysi ⁊ Euangelica. Ex primo. n. principio ⁊ cōclusionibus necessarijs sequētibus ex eo nō est quo ad, primū nisi vnū p̄ceptū. s. diliges eū. sed q; p̄rimus fuit mutatus p peccatū ⁊ factus ,pnus ad malum ideo addita fuerunt plura precepta tanq̄z multum consona primis principijs ⁊ conclusionibus predictis. Et in istis quantum ad rationem ipsorum nō potest cadere dispēsatio. sed bene quātum ad obseruātiam sāctionuz sicut ⁊ Augu. i lib. cōfessio. ponit exemplum dicēs. q; sicut medicina est ars immutabilis tamē medicus aliquādo mutat precepta languētibus: ⁊ tamē ratio precepti artis. in se est immutabilis. vnde licet papa nō possit dispēsare vniuersaliter in preceptis secūde tabule quia vt cōmuniter. ⁊ i pluribus in eis iest ratio legis. Tamē si occurreret casus particularis in quo deficeret ratio legis propter causas speciales impedientes obseruationem preceptorum legis ex applicatione ipsoruz ad diuersas materias Tunc papa posset dispēsare. Aliter vt dicit Ricar. i. iiij. di. xxxviij. Nō videret deus fuisse bonus paterfamilias nisi dimisisz pastorem super gregem suum qui posset consulere omnibus occurrētibus ⁊ necessario expediētis Nec etiam posset dici q; papa sit generalis commissarius dei assumptus i plenitudie potestatis cuius cōtrarium determinatur. ij. q. vj. qui se scit ⁊. xxiiij. q. i. quodcūq̄z. Et quod dico de preceptis secunde tabule idem dic de omnibus preceptis veteris ⁊ noui testamenti. Unde do. Archiepus. in summa dicit se audiuisse a fide dignis q; papa Martinus quintus habita consultatione cum multis doctissimis viris in sacra theologia ⁊ iure canonico dispensauit cum quodam qui acceperat germanam suam in vxorem propter multa mala ⁊ scandala que euenissēt si eam dimisisset ⁊ que euitari nō poterāt. nisi sic dispensaret Et idem ego dico de similibus. argumentum secūda questione prima. c. multi. in fi. ⁊ dicto. c. qui se scit. cum similibus. Et sic scōm hanc distinctionem intellige ⁊ limita. d. c. lras. ⁊ sil'ia q̄ videtur dicere. q; cōtra legem diuinā ⁊ euangelicam

aut aplīm nō potest papa dispensare. vt in. c. sunt gdā. xxv. q. i. qz vex est vbi ratio legis nō cessat Et in p̄dicta opi. cōcurrūt oēs canonistę. si bene itelligātur qñ dicūt q̄ papa pōt declarare, interpretari. z litare ac distinguere ius diuinum quod nihil aliud ē dicere. nisi videre, vbi rō cessat vel non. vt sic nō dispensęt vel dispensęt. z sic tene firmiť.

1 ¶ Sz quis poterit scire qñ rō legis deficit in aliquo casu. ſ. q̄ istud aliqñ habem⁹ ex exēplo ipsius dei qui multotiēs dispensauit in sua lege. vñ i filiī casu possum⁹ z nos cognoscere. Sz qñ talis dispensatōis vel filiis nō habem⁹ exēplum in sacra scriptura. tūc ad solū papā ptinet ipsius dēclaratio. cui dictū ē. Quodcūq; ligaueris sup terrā. in. d. c. qōcūq;. qui gdē multa declarauit. vt i materia voti. iuramēti z huiusmodi. Et aliqñ etiam ex ipa nostra rōe colligimus vt facimus i gladio depositō quē dicimus nō esse reddendū deponēti effecto furioso. vt in. c. ne qs. xxij. q. ij. z similibus. Vñ firmiter credo q̄ si aliqs petens dispēsationē in aliquo casu ꝯ legē dei nō interponat im portunitatē munex vel precū. ſz simpliť ponet se i manib⁹ ipius pape exprimēdo casū suū q̄ de⁹ nō pmittet errare vicariū suū in dispensando.

3 ¶ Vtz papa possit dispensare in oib⁹ q̄ sūt iuris positiui. ſ. q̄ quāus aliq canonistę teneāt q̄ nō pōt dispensare ꝯ statū vniuersalē ecclesie. vt i. d. c. sunt gdā. Itē in bis in gbus decolorarentur status ecclesie. p. c. z si illa. i. qō. vij. Ego tñ dico q̄ vniuersaliter pōt dispēsare. ſz tñ nō ēēt tollerāduſ si dispēsaret cōtra predicta sine rōabili cā pur dispensatio teneret. z sic tenet cōiter.

4 ¶ Vtz papa possit dispensare i gradibus consanguinitatis. nō solū, put nūc. sed ēt, put ex tunc ſ. fm Jo. an. in. c. p venerabilē q filij sint legitimi. q̄ si ꝯtū ē in gradu, phibito diuina lege pōt dispensare, put nūc. sed nō, put tunc. ſ. vt filij sint legitimi. q ante dispensatōez nati fuerant. Sz in mrimonio humana lege phibito pōt dispensare ne dū, put nūc. sed etiā, put ex tunc. Quod limito vz quo ad istū ultimū. nisi ius ēēt q̄situ alteri. puta qz patre mortuo succesſerūt iā agnati. vnde lz postea legitimaret filiū nō excluderet agnatos ſz in iure querēdo valeret. vide legitiatio. §. i. z. ij.

5 ¶ Utruz possit dispensare in bigamia. vide. §. bigamia.

6 ¶ Sed qd de obligatōe quesita laico q ei nō subest quo ad tpale iurisdictionē. ſ. ꝑda in. c. ij. de voto. q. si talis obligatio solū ꝯbitur ex fidei prestatōe. sic papa pōt ex cā ab ea absoluere z dispensare. vt in. c. q̄sto. de iureiur. Secūdō si alūde ēēt quesita. qz cū talis obligatio sit de iuregentiū. nō poterit per papā tolli. ¶ le. pastoralis. de re. iud. z no. Jnno. in. c. que in ecclesiarū. de consti. z legiste in. l. fi. C. fi cōtra ius vel vti. pu.

¶ Que sūt que reseruātur pape. ſ. q̄ absolutio ab excōicatōe in. xxxix. casibus. de qbus. §. Excō municatio. v. Itē dispēsatio in multis. de qbus §. dispensatio z irregularitas. Itē cāe grauiores facit. c. i. de iura. calū. z. c. multis. xvij. dist. z. c. quot. xxiiij. q. i. z. c. vt debitus. ō appel. z q̄ sunt vide in. ca. q̄ translatōem. de officio. leg. in glo. q̄ hic omitto. qz pars pertinēt ad cōfessores. 7

¶ De eo qui gerit se, p papa. nō electus a duab⁹ ptibus cardinaliū. z de observandis in eius electōe. habes. §. Excōicatio. vij. casu. ij. z casu. xiij. 8

¶ Vtz papa possit decidere ꝯ aliō statutū in cā fidei sine cōcilio. ſ. q̄ non. vt in. c. Anastasius. xix. di. qz papa potest errare in fide. xl. di. si papa. sed nō tota ecclesia. c. a recta. z ibi bo. glo. xxiiij. q. i. 9

Araferna dicitur a para qō est iurta z ferna qō est dos quasi iurta dotē. Vnde bona parafernalia dicūtur oia bona vxoris extra dotē. vt dicit glo. in ſ. Ica. C. de pac. cōuen. Azo. in summa C. de iure do. Bald. in. l. ij. C. de sen. q̄. fi. cer. q̄sti. z in. l. fi. C qui po. in pig. ha. z in. l. ob matritū. C. ne vx. pro mari. z in. l. si mulier. C. de pac. conuen. Et de istis habes ter. in. l. si ego. §. dotis. ff. de iure do. z glo. i. c. plerūq;. de dona. inter vi. z vxo.

¶ Vtz statutū loquens de dote extendatur ad parafernalia bona. ſ. q̄ sic. fm glo. in. c. ex litteris. de pigno. Albri. in. l. vbi adhuc. i. xxij. columna. C. de iure do. z in ſ. Ica. C. ō re. vx. q. ac. z in. l. de quibus. in. iiij. col. ff. de legi. 1

¶ Vtz bona parafernalia sint priuilegiata sicut dotalia quo ad hoc vt bona viri sint hypotheca ta sicut pro dote. ſ. glo. in. c. ex litteris. de pign. z glo. in. l. fi. C. de pac. conuen. q̄ sic. Vñ si spā lem sibi pro his hypothecam a viro exegit illa erit contenta. Si autez nullam exegit habebit hypothecata omnia bona viri pro omnibus prefatis bonis. vt in dicta. l. fi. z de quibus habet vir administrationem. De aliis autem que vxor penes se retinet nō habet hypothecam in bonis viri. fm ꝑda. in dicto. c. ex litteris. Jsta tamen hypotheca nō est priuilegiata sed cōis fm Jnno. z Jo. an. in. d. c. ex litteris. 2

¶ Vtrū maritus debeat habere fructus dictoꝝ bonorū parafernalium. ſ. q̄ nō naturales quādo dominiū eoꝝ non est translatum in virum q̄ nunquā presumitur translatum nisi probetur. vt no. glo. in. d. l. fi. sed solū potest habere cōmodū bonoꝝ aliorum propter labores in exigendo. ad 3

uerte hic q̄ quando maritus debet habere fructꝰ nihilominus si aliquid superest q̄ nō fit consumptum dicitur pertinere ad ipsam vxorem. per ea que nō. in. l. vbi adhuc. C. de iure dot. ⁊ in .l. fi. C. de pac. cōuen. ⁊ ibi Bal. dicit Bar. consulu/ isse.

4 ¶ Sed nūquid in deferendo in domum mariti dicta bona. ⁊ ea eidem assignando transeant in dñium mariti. ff. q̄ nō. vt in. l. fi ego. §. dotis. ff. de iure do.

5 ¶ Ex qua culpa tenetur vir si male. d. bona administrat. ff. q̄ de dolo. lata culpa ⁊ leui culpa. vt no. in. d. l. fi.

6 ¶ Sed qua actione repetuntur. ff. q̄ si dñium cozū trāstulit in maritū cōdicet conditōe certi. uel sine cā. vel ob causam. Si aūt nō transtulit dñium ad exhibeñ. si nō nitus fit maritus āmouere Vel rerū āmotaꝝ si fit nirus āmouere. vt in. d. §. dotis. Vel fm glo. ibidem aget depositi. quā/ do eas custodiendas maritus accepit. vel mandauit quando vxor mandauit custodiam earum ma/ rito.

Parentis Appellatione nō tantū pater sed ⁊ auus ⁊ proauꝰ. ⁊ deinde omnes superiores continentur. Sed ⁊ mater ⁊ auia ⁊ proauia. ff. de verb. sig. l. appellatione.

1 ¶ Parentes quō tenētur alere filios. ⁊ filij parentes. habes. s. Alimenta. ⁊. s. Filius. §. xxi. Et quomodo tenentur ex contractu filiozum. s. obligatio. §. fi. ⁊ ex delicto. s. Dñs. §. iiii.

Paricida est qui parentem occidit vsq̄ in infinitum in linea ascendentium ⁊ descendentium. Et nō solum qui occidit. sed ⁊ omnes qui sunt conscij ad hoc vel operaz in aliquo dederunt. vt. l. j. ⁊. iij. ⁊ iiij. ⁊. l. vtrum. ff. de parici.

1 ¶ Que pena paricidarum. ff. primo Ygis debet cedi. deinde in sacco cozij cōsuti cum cane: gallo vipera. ⁊ simia. ⁊ sic iactari in mari. vel flumine. Et si flumen vel mare non est prope bestijs

Parrochia dicitur locus in quo degit populus alicui ecclesie baptismali deputatus certis finibus limitatus. Vnde plures ecclesie baptismales nō debent esse in eisdem limitibus. xvj. q. i. plures baptismales. facit. c. i. xiij. q. i. de his que fiunt a prela. c. pastoralis. Aliquando parrochia dicitur totus episcopatus. c. primo. de rapto. de parro. c. super eo. de officio. archi. c. ij. §. penulti. Mo. Mosli. ⁊ Bo. in sūma. eo. ti.

1 ¶ In quo consistit ius parrochiale. ff. q̄ i. vij. Primo vt in diebus dominicis ⁊ festiuis populus audiat missam in sua parrochiali ecclesia. de quo dic. vt. s. Missa. §. lix. Precipitur tamen in virtute obedientie ⁊ sub interminatione maledictionis eterne religiosis omnibus ne dicant aliqua verba. intellige infamatoria vel falsa vt retrahant laycos ab ecclesiarum suarum frequentia vel accessu. in clemē. religiosi. de priuile. Secundo consistit ius parrochiale in decimis. xvj. q. ij. in multis. de decī. c. ad apostolice. de quo supra. decime. Tertio in oblationibus. x. q. i. quia sacerdotes. ⁊. c. sanctorum. ⁊. c. sequē. Quomodo autem obligantur ad oblationes. vide. s. oblatio. §. i. Quarto in penitentijs accipiendis. in capi. omnis. de pe. ⁊ re. vide. s. Confessio. iij. Quinto in exhibitione sacramentorum. Sexto in sepulturis. Septimo in benedictione nubentium. de quibus. de sepul. per totum. xiij. q. ij. placuit. de simonia. c. suam. ⁊ vide in suis locis. Bre. tamen. ix. in priuilegio quod incipit. attendentes declarat q̄ in priuilegijs minoribus concessis. ubi dicitur saluo iure parrochiali. intelligi debere circa oblatiōes decimas. ⁊ primitias. solum. ⁊ nō i alijs.

¶ Quomodo efficitur quis de parrochia aliqua. ff. q̄ acquisitione domicilij ibidem vt sup̄. Domicilium. Item quo ad sacramentum confessionis. ⁊ eucharistie. Efficitur etiam cuz quis per maiozem partem anni: puta per plus q̄z per sex menses in ea moram facit licet ibidem nō trāstulerit domicilium fm Pa. in. c. omnis vtriusq̄z tē. Et de hoc vide supra Confessio. iij. §. x. ⁊. xj. 2

Patis appellatione quid continetur vide. s. fama. §. quarto

Patientia est suas ⁊ suozum iniurias ac cetera mala equanimiter ferre. xxiij. q. prima. §. primo.

¶ Vtrum semper sit habenda. ff. q̄ sic intus. sed ab extra nō quando nō expedit saluti proximi xxiij. questōe prima. paratus. quia vbi hostis nō personam. sed fidem querit si sibi non resistitur nō patientia sed negligentia est. xxiij. questiōe. iij. Maxi mianus. Et patientia prelatorum quavitia nutriūtur pestifera est. xxiij. questōe. iij. in stum licet aliquando tolleretur aliquod malum laudabiliter propter maius malum cuitandum: xxiij. questōe. iiij. ecce. ⁊. c. sequēti. Sed quando expedit saluti proximi sic etiam est habenda ab extra et sic intellige illud Au. vj Si quis p/ cusserit te in unam maxillaz prebe ei tē. fm Au. quantum ad preparationem animi. et alteram si eius saluti expedit dicto: §. i. aliaꝰ non sicut nec 1

christus eam prebuit in conspectu pontificis per cussus dicto. c. paratus.

Patria potestas est de iure ciuili introducta. ꝛ soluitur. Primo cuꝫ pater transit in potestatem alterius. puta efficitur religiosus. Et ideo cuꝫ sit in potestate abbatis non poterit habere filium in potestate. vt i l. arrogator. ff. de adop. facit. c. cum sciamus. ō regula. ꝛ nō. in aut. ingressi. ꝛ aute. si qua mulier. C. de sa. san. eccle. Item secundo soluitur quando filius post pubertatem profitetur in religione approbata. vt notat glo. in. c. primo. xx. qō. ij. ꝛ glo. in. l. si ex causa. §. papinianus. ff. de minoribus. sed ante pubertatem non potest profiteri patre inuito. quia non definit patria potestas per ingressum ãte pubertatem. ꝛ ideo tenetur patri obedire. imo nec pater potest offerre filium impuberem religioni matre contradicente. secundū Jnno. ꝛ nō. Spa. in. c. secundo. de regula. quia obedientia qua filius tenetur matri est de iure naturali ꝛ diuino. sed patria potestas de iure ciuili. ꝛ ideo in istis spiritualibus magis consideratur ratio naturalis q̄z ciuilis. Nec auꝰ similiter patre contradicente eadem rō.

Patriarcha greca lingua summus patrum interpretatur xxj. distinctione cleros. dicitur etiam primas quoniam idem est. vt. lxxxix. distinctione prouintie. ꝛ sunt quattuor principales. scilicet Romanus. Constantinopolitanus. Jerosolomitanus. ꝛ Alexandrinus. Alij quoq; sunt Aquilegis Biturien̄sis. Cantuarien̄sis. Bradenſis. ꝛ Antiocenus. vt notat glo. in. d. c. cleros.

¶ Quid possunt facere. ſ. q̄ crucem ante se deferri faciunt nisi in vrbe ꝛ vbi est papa vel eius legatus. Appellatur ad eos omissis medijs. itez supplet negligentiam metropolitani ꝛ quedam alia de quibus. ꝛ in. c. antiqua. de priuile. ꝛ. d. c. prouincie. ꝛ. ix. questō. iij. conquestus. ꝛ de officio ordi. pñti. li. vj. ꝛ de appella. sollicitudinem.

Patronus habes supra Jus patronatus.

Peccatum est in triplici genere. Quoddam dicit originale. quod nihil aliud est nisi carentia iusticie originalis debite in primo parente accepte secūduꝫ Ansel. in li. de conceptu virginali. Et istud est omnino inuoluntarium ꝛ in vniuersali ꝛ in particulari. Solūmodo fuit voluntariuꝫ voluntate aliena. ſ. ade. Et ꝓpterea potest remitti sine actione ꝛ sine passione voluntatis ullius in quo est. vt per baptismuꝫ. de quo in. c. maiores. in. §. hic vero dicimus de baptismo. Que qdem iusticia originalis fuit quoddam auxiliuꝫ diuinū super naturale necessarium homini rōe sue cōpositionis. q̄ cum sit compositus ex anima ꝛ corpore ex itellectuali ꝛ sensuali que quodāmodo si sue nature relinquātur. intellectū aggrauant ꝛ impediunt ne libere ad sūmum contemplationis pertingere possit. Jdeo data fuit sibi iusticia originalis per quā si mens hominis subderetur deo etiaꝫ ei subderentur omnes vires inferiores. vt libere in deum posset tendere. cuius subtractio fuit facta per peccatum originale. Cuius duplex est pena Una tarata peccato. ſ. priuatio iusticie originalis. ꝛ carentia visionis diuine. Alia est pena comitans. ꝛ huiusmodi sunt infirmitates. mors. ꝛ alia mala que sequuntur. sicut si iudex pro peccato imponeret penam eruitionis oculorum ad quam se querentur postea multa damna. Nec ex Fran. de maio. in. ij. sententiarum. Quoddam dicitur veniale. ꝛ istud aliquando est voluntarium voluntate propria ꝛ simpliciter. sicut quando ex deliberatione quis dicit mendacium iocosum xxii. q. ij. c. primū. Aliquando vero partim ē pena sicut motus inordinati qui oriuntur nobis ex corruptella preuaricationis adde. Jpartim vero est culpa. quia licet nō sit a voluntate propria antecedente oritur tamen a voluntate concomitante ꝛ nō prohibente. vel non precauente cum possit. prohibere. vel precauere tales motus inordinatos. de istis dicitur. xxv. di. §. aliaſ. Et ad remissionē eius cōcurrunt tria. ſ. pena presens gra concomitans. ꝛ meritū antecedens. Quoddam dicit mortale quod quidem ē voluntarium ꝛ in vniuersali ꝛ in particulari. ꝛ ideo non potest sine nostra actione dimitti. vt in. d. §. hic vero dicimus. Et de isto intelligitur illud Augu. lib. primo retractata c. xij. ꝛ li. de vera religione. Jpeccatum est adeo voluntarium. vt si non sit voluntariuꝫ nullo modo sit peccatū. ꝛ. xv. q. prima. §. sed hoc non generaliter.

¶ Quomodo potest discerni peccatum mortale a veniali. ſ. q̄ precepta divine legis naturalis ac humane indicant quid sit mortale vel veniale. Nam quicquid est contra ipsa de se habet rationem mortalis peccati. nisi vel ratione surreptionis. vel modicitatis. vel rationabilis cause quo ad precepta humana vel dispensationis superioris excusetur. Jpeccatum vero veniale non est contra legem aliquam. sed est preter legem. quia nō obseruat modū ratōis quem lex sancta intēdit Nec ex. ij. sniarū. di. xxiij.

¶ Jn quo differt culpa peccati a pena. ſ. q̄ culpa seu macula est quedam relatio ad actum presentem vel preteritum quam diuina voluntas si

cit illum qui fecit reputans indecentem ineſſe mo
rali. Ex qua idecentia relata ad actum preteritu3
vel preſentem naſcitur obligatio ad penam ex de
terminatione voluntatis diuine. Et ideo aliud ē
remittere culpam aliud penam. Quando enim
deus non concipit hominem ſub iſta indecentia
tunc remittitur culpa. Quando vero nō concipi
tur ſub obligatione ad penam tunc remittitur pe
na. Ex quo patet q̄ eſſe morale non conſiſtit in re
extra. ſed in extimatione. ℣Propterea dicit philo
ſophus. i. ethicorum. q̄ aliquādo f. lij videntur
trahere infecilitatem a parentibus. Et ibidē di
citur q̄ honor eſt honorantis. quia honorās agit
virtuoſe ⁊ bonum in ſe morale. honoratus autē
nihil facit. Similiter iniuria que fit ymagini di
citur fieri ymaginato. de hoc vide ℣Dc. aure. in
iiij. di. xiiij. q. iij. ⁊ ſic licet peccatum nō ſit i eſſe
naturali poſt actum ipſius eſt tamen ineſſe mora
li. ⁊ ideo dānatur ſi nō deletur.

3 ¶ ℣Peccatū q̄ dicitur in ſpm̄, factum. ℟. q̄ ē q̄
qs cōtēdit abicere vel remouere illud q̄ electionē
peccati poſſet impedire. verbi gratia. Inſtiga
tur quis ad peccatum ⁊ occurrit ei diuina ſeueri
tas puniens illud peccatum. ⁊ talis iſtud abicit
ſtudioſe promittens ſibi impunitatem ut pecet
liberius. Et iſtud eſt proprie peccatum in ſpiri
tuꝫ ſanctum. ⁊ dicit etiā malitia ⁊ blaſphemia in
ſpiritū ſanctū ⁊ eſt ſpeciale peccatum ⁊ grauiſſi
muꝫ. Sunt autem. vi. que impediunt peccati ele
ctionem que ponuntur in. ij. ſen. di. xliij. Duo
ex pte diuini iudicij. Duo alia ex parte donorum
dei. Et duo vltima ex parte peccati. Et ꝓpterea
ſunt ſex ſpecies peccati in ſpiritum ſanctum. ℣Pri
me due ſunt preſumptio qua ſine meritis de mi
ſericordia dei preſumunt ⁊ deſperatio qua deſpe
rant de indulgentia peccatorum. contra duo pri
ma. ſ. contra timorem dei ⁊ ſpem. Secunde due
ſunt. ſ. impugnatio veritatis agnite. ⁊ inuiden
tia fraterne gratie. contra ſecunda duo. ſ. agnitio
nem veritatis fidei ⁊ auxilium interioris gratie
quam etiaꝫ in alijs nolet creſcere. ⁊ dolet ſi videt
in fratres. Tertie due ſunt. ſ. obſtinatio ⁊ in peni
tentia. contra tertia duo. ſ. cōſiderationē turpitu
dinis peccati ⁊ breuitatem ipſius delectationis.

4 ¶ Vtrum actus qui ex ſua ſpē eſt veniale pecca
tum poſſit eſſe mortale. ℟. q̄ ſic tripliciter. ℣Prio
rōne finis cum cōſtituitur in eo. vel in quantū re
fertur ad mortale peccatum ſicut ad finem. puta
cum quis dicit verbū ocioſum cum tali intentiōe
q̄ ēt ſi eſſet prohibitū de precepto nihilominus di
ceret. vel dicit vt prouocet aliquam mulierem ad
fornicañ. ⁊ ſic intellige illud Augu. xxv. di. ℣.
crimínis. nullum peccatum adeo veniale. q̄n fi
at criminale dum placet. glo. ſic. dum placet com
placentia fruitionis ſeu finis. Secundo ratione
croncitatis cum ex cōſcientia erronea credit mor
tale ⁊ illud cōmittit. xxviij. q. i. oēs. Tertio rōne
conſenſus in delectationem. de quo. ℣. Logita
tio. hec ex ſancto Bona. in. iiij. di. xvj.

¶ Vtrū oē peccatum ſit reiſſibile. ℟. fm. Alex. 5
de al. in. iij. parte ſūme tractatu de incarnatōe dei
q̄ aliqua peccata dicuntur irremiſſibilia negati
ue que nullo modo remitti poterunt. ſicut ſunt
peccata ſolum angelorum malorum ⁊ hominum
damnatorum. Aliud peccatum ab iſtis non eſt ir
remiſſibile negatiue. Aliqua peccata ſunt irremiſ
ſibilia priuatiue. ⁊ ſic omnia peccata ſunt irremiſ
ſibilia quia vt dicit Iero. ℣Pro minimo peccato
non habent vnde ſatiſfaciant ſimul homines vni
uerſi. quia nemo aliquid ex ſe habet quo remittan
tur. Tertio dicuntur peccata irremiſſibilia con
trarie. eo q̄ contrarie diſponunt ad gratiam per
quam remitti poſſunt. ⁊ ſic peccata in ſpiritum
ſanctum proprie ſunt irremiſſibilia. vt patet intu
enti. non quia non poſſint remitti ſed quia con
trarie diſponunt hominem vt remiſſionem con
ſequatur.

¶ Vtrum voluntas ⁊ opus exterius ſit vnum 6
peccatum. vide preceptum. ℣. xiiij.

P Eculium dicitur quaſi puſſilla pe
cunia ſine patrimoniū
puſſillum. ff. de peculio. l. depoſiti. Aliqñ
dicitur omne patrimonium cuiuſlibet homi
etiam liberi. vt. ff. ad trebel. l. cogi. in prin. ⁊ mul
tis alijs modis dicitur peculium. vt notat glo.
in ℟rca. ff. de peculio. Sed hic intendo tractare
de peculio quod filius acquirit viuente patre. ⁊
ſub ipſius poteſtate exiſtens.

¶ Quot ſunt eius ſpecies. ℟. quattuor. ℣Pri 1
ma dicitur peculium profecticium ſcilicet quod
proficiſcitur ex rebus patris. Vnde glo. in. l. cū
oportet. C. de bo. qꝫ lib. dicit q̄ lex capitur large
vt comprehendat omne id quod occaſione pa
tris obuenit. l. addito. ff. de acqui. here. Et iſtud
acquiritur patri quo ad proprietatem ⁊ vſumfru
ctum. Similiter dic de acquiſitis a clerico ex bo
nis eccleſie vel eius intuitu q̄ ſunt eccleſie quo ad
ꝓprietatem ⁊ vſumfructū. Et ideo non poteſt di
ſponere niſi vt a iure conceditur. vt. ℣. Cleri
cus. xiij. Secundum dicitur aduenticiuꝫ. ſ. quod
acqritur ex induſtria vl ex dōatiōe fcā aliūde qꝫ in
tuitu pris alit aliūde pucnit ex cuētu vl fortuna
ſeu induſtria Exciperes q̄ ab iperatore vl auguſta
donāt q̄ qñ caſtrēſe iudicāt. C. de bo. q̄ li. l. cū mi
ta. Idē dic de donato a rege. q̄ ſtatuti loquēs de
iperatore generali itelligit fore ſtatutū de rege

particulariter ſm no. per Jnno. in. c. ſuper qui buſdam. de ver. ſigni. ⁊ in iſto aduentitio filius familias acquirit dominiū ſiue p̄prietatem. ſed pater habet vſufructum donec virerit. Niſi remiſerit vel niſi ab aliquo ſibi detur vel relinquat hoc pacto. vt ad patrem nō pertineat vſusfructꝰ. vel niſi ſuccedat filius vna cum patre in hereditate fratris vel ſororiſ. Vel niſi quando pater nouit aſſentire filio adeunti hereditatem aliquam. Vel niſi pater cōmiſerit inceſtas nuptias. Vel niſi patre minus legitime diuertente bona filijs applicentur. Jnſti. per quas perſo. no. acqui. §. ſancitum in glo. Item ſi filius recipit dotem patre non conſentiente nec ſe obligante ſecundum Bar. in. l. contra. ff. re. amo. quia in iſtis patri ñ acquiritur vſusfructus nec quicq̄ aliud. Sed ſi eum emancipauerit. tertia pars vſusfructus aliorum aduenticiorum remanebit apud patrem ſolum. vt in. d. §. ſancitum. ſed ſi p̄moriatur filij erit ſpecialiter ⁊ totaliter. nec cōmunicabit cum aliſs fratribus. Si autem filius p̄moriatur anteq̄ pater. totus erit patris niſi filios reliquerit. nam tunc filij erunt loco patris. Vnde dicit ter. in. d. §. ſancituꝫ. Si id quod ſuis laboribus. vel proſpera fortuna ei acceſſit hoc in aliuꝫ perueniet luctuoſum ei fiet.

3 ¶ Tertiū dicitur caſtrenſe quod a parentibuſ cognatis aut alijs degenti in militia donatur. vel quod ipſe filiusfamilias in militia acquiſiuit qō niſi militaret acquiſiturus non fuiſſet. nam quod erat ⁊ ſine militia acquiſiturus id peculij eius caſtrenſe nō eſt. ff. de caſtren. pecu. l. caſtrenſe cuꝫ ibi notatis.

4 ¶ Quartuꝫ dicitur quaſi caſtrenſe quod acquiritur a viris diſertiſſimis patronis cauſarum. viris deuotiſſimis memoratalibus. ſ. notarijs ⁊ agētibus i rebus. nec non magiſtris ſtudiorum liberalium artiuꝫ. archiatriſq̄ꝫ. i. medicis ⁊ omnibuſ omnino qui ſalaria vel ſtipendia recipiunt publica. C. de inofficio. teſta. l. cum antiquis. Ex p̄dictis patet q̄ notarij cōmunes non acquirunt i quaſi caſtrenſe. ſed ſoluꝫ notarij cōmunis vel dominoruꝫ aut officialiū qui deberent habere ſalariuꝫ de publico.

5 ¶ Sed quid de acquiſitis per clericos. filiofamilias. ff. quod res omnes quolibet modo ad eoruꝫ dominiuꝫ venientes habebunt ſuas ad ſimilitudineꝫ caſtrenſis peculij. ita q̄ de ipſis ad libitum diſponere poterunt ⁊ teſtari legitima legata filijs vel parentibus. vt in aucten. de ſan. epiſ. §. preſbyteros. ⁊ ponitur. C. de epiſ. ⁊ clc. aucten. preſbyteros. quod limita verum niſi acquirant ex bonis eccleſie vel eius intuitu: quia tunc non poterunt diſponere. de quo dic vt. ſ. Clericus. xiij.

¶ Vtruꝫ acquiſituꝫ per muratores. aut carpen- 6
tarios. ⁊ alios laboratores in rebus cōmunibus qui etiaꝫ habent ſalariuꝫ ex publico ſit quaſi caſtrenſe. ff. q̄ nō. quia non ſoluꝫ requiritur q̄ id quod acquirunt ſit ex publico. ſed oportet q̄ ſit ex publica cā. vt puta publico officio aduocationis notarij cōis vel officialiū. ⁊ huiuſmodi. aliter nō erit quaſi caſtrenſe. Sali. tamen in. l. fi. C. de in officio. teſta. tenet q̄ ingenierij dñorum vel cōis id qō acquirunt habebūt p̄o quaſi caſtrenſe.

¶ Sed nūqd aduocati qui ex aduocatione aliqd 7
acquirunt nō ex publico. ſed a clientulis habebunt p̄o caſtrenſi. ff. ſm Bal. in. d. l. fi. q̄ ſic. q̄ credit loco publici ſalarij. Ex quo eis hodie nō ſoluitur ex publico. l. fori tui. C. de aduo. diuer. iudi. ⁊ ibi dicit Barto. q̄ ſimiliter erit quaſi caſtrenſe id quod acquirunt aſſeſſores ſm glo. ibidē. Jdē dic ſm Bar. in. l. ſi mulier. ff. de caſtren. pecu. de relictis aduocato p̄o emendis libris vel equo cā eundi ad officia. ⁊ huiuſmodi.

¶ Vtr donatuꝫ filiofamilias. militi aduocato. 8
aut aliud officiū publicuꝫ habenti ſine alia expreſſione ſit caſtrenſe vel quaſi. ff. ſm Bar. in tractatu de duobus fratribuſ q̄ aut donantur res ne ceſſarie militie ſiue apte. vt equus ⁊ arma militi. libri aduocato. tunc indubio dicetur eſſe caſtrenſe vel quaſi a quocunq̄ donētur eiſdem. l. miles p̄cipua. ⁊ l. caſtrenſe. ff. de caſtren. pec. Si autem donantur ea que nō ſunt apta ad militiam non erit caſtrenſe. etiaꝫ ſi expreſſe dixerit. vt. l. ſi forte. ff. de caſtren. pecu. ⁊ quod ibi tenet Dynꝰ. ⁊. C. eo. ti. l. p̄ia. Et hoc veruꝫ niſi in duobus caſibus. Primus quando ille qui donat ſolum ex militia vel aduocatione ⁊ huiuſmodi notus eſt Secundus caſus eſt quando talia donata licet nō ſint apta ad militiam vel aduocationem. tamen dantur expenſe vt vendantur p̄o emendis armis. libris ⁊ huiuſmodi neceſſarijs ad dicta publica officia. Alia vero que poſſunt eſſe apta ad militiam ⁊ ad alia. vt ſeruus. tunc ſi ſpecialiter ⁊ nominatim ad ipſa ſint data. ſic erunt quaſi caſtrenſe. Secus ſi ſimpliciter ſine expreſſione. quia nō erunt caſtrenſia. niſi vt dictum eſt. ſint data a noto ſolum ex militia. l. ſi militi. ff. de ca. pecu. ⁊ qō notat Bar. in. d. l. ſi forte.

¶ Quid de donato filiofamilias qui non eſt 9
miles. nec in aliquo publico officio cum iſta expreſſione qō ſit ei caſtrenſe vel quaſi. ff. ſecundum Bart. in p̄dicto tractatu. q̄ lꝫ appoſi

tio taliū verborum non valeat. nisi vt fit aduenticium: vt dicta.l.si forte. operabitur tamen vt patri non acquiratur vsusfructus quod potest facere donans. vt. C. de bo. q̄s li. aūt. excipitur. & sic licet vitietur expressiū nō vitiat tū tacitū. l.i. ff. qui. mo. pi. vel hypo. sol.

io ¶ Utr libri ēpti a patre filio suo sint quasi castrense. ff. secūdū Bar. in. d. tractatu. & in. l. i. §. nec castrense. ff. de col. bono. q̄ aut pater tradidit & se donare expressit. & tunc si filius erat advocatus acquirit sibi in quasi castrense. l. i. C. de ca. pe. & l. castrense. ff. co. nec pater poterit sic datum revocare. l. si filius, C. fami. herci. Si vero nō erat doctor tempore donationis. sed scholaris tunc nō potest dici quasi castrense. quia conditio persone hoc nō patitur. Nam scholares nō gaudent privilegijs quo magistri & doctores. l. pria. in fi. C. de stu. libera. Et facit quod nō. in. l. fin. C. de iurisditi. omniū iudi. quod verum intelligē, nisi ante mortē patris complcuisset studium suum. quia sic cepit quasi militare. & tunc erunt quasi castrense. l. sine emancipatis filijs. C. d donatio. & l. donationes. in concubinas. §. pater. ff. eo. Nota tamen q̄ licet nō fuerit doctor. nec effectus ante mortē patris. si pater ei non emancipato libros dedit. sed eos non est adeptus nisi post emancipationem q̄ erunt sui. quia confirmatur donatio. d. l. sine. & d. §. pater. Idē dic de quocunque donato a patre filio emancipato. vel etiam nō emancipato si modo emancipatus voluntate patris possedit q̄ erit filij. nec pater postea poterit revocare. d. l. sine. Secus si post emācipationem tenuisset donata ante eam contra voluntatem patris. Similiter idem dic q̄ confirmatur dicta donatio morte etiaꝫ si non erit ipse emancipatus. & sic post mortē patris talia erunt sua. nec comunicabit cum fratribus alijs. l. filie. C. fami. herci. secūduꝫ opinionem approbatam in glo. d. l. sine. Aut pater non tradidit nec expressit se donare. & sic licet emerit nomine filij sui. nihilominus erūt patris & communicabit eos cuꝫ alijs fratribus post mortem patris. l. prima. i principio. C. de ca. pecu. requiritur enim traditio vt videatur donare. l. ij. C. si quis alteri vel sibi q̄ si nescitur. an donauerit vel ne. tunc secundū Bald. in additionibus ad prefatuꝫ tractatuꝫ Bar. ad coniecturas est recurrenduꝫ. secūdum ea que. ī. dicaꝫ in. §. xxxij. Aduerte hic secūdum Bar. i aūt. ex testamēto. C. de coll. q̄ donatuꝫ a patre filio emancipato est conferendū post mortē & computabitur in eius parte. Sed donatum filio existēti in sua potestate. licet nō valeat in vita ipsius patris tamen assumit sibi vim post mortem & habet viꝫ legati. vt in. l. in donationibus. C. ad. l. falci. & l. donationes. la prima. C. de donatio. iter vi. & vro. Et sicut legata & fideicōmissa nō cōferuntur. l. a patre. C. de coll. sic nec talis donatio. Fallit hoc in tribus casibus. Primus quando emergitur iequalitas. l. pcl't. C. de coll. Secundus quando pater hoc expressit. Tertius quando dedit vt haberet in peculio. l. si donatione. C. de coll.

¶ Utrū omne acquisituꝫ ex pecunia patris a filiofamilias sit profecticiuꝫ. ff. fꝫ. Barto. in prēdicto tractatu. & in. l. cuꝫ oportet. C. de bo. q̄s lib. q̄ id quod acquirit filiusfamilias ex bonis patris sive, sit pecunia. sive sint possessiones sibi ab eodem date sine labore & industria sua. puta dando possessionem alteri colono: vel pecuniaꝫ mercatori. ex qua habuit de lucro tale lucruꝫ erit profecticiuꝫ. Sed id quod acquirit ex predictis bonis ex labore suo. vel industria. puta laborando agr predictū. vel negociando de pecunia predicta sicut lucruꝫ quod fit ex pecunia pro parte attribuitur persone lucranti. & pro parte pecunie. l. pria. C. pro socio. & l. si nō fuerint. §. prio. ff. eo. si tale lucrum erit pro parte que debetur possessiori vel pecunie erit profectitium & pro parte que debetur operi persone lucrantis erit aduentitium. dicta. l. cuꝫ oportet. post princi. vbi patet q̄ omne lucruꝫ proueniēs ex persona filij est aduentitium. Nec obstat. l. si ita. §. fi. ff. de vsu. & habita. & l. per seruum. §. fi. ff. de acqui. re. do. quas allegat Spe. qui tenet contrariuꝫ. quia loquuntur in seruo qui acquirit domio ex opere persone sue Et hoc tene: nisi ex pecunia patris fecisset vsuram. quia licet glo. in. dicta. l. cum oportet. teneat contrarium. tamen tu tene cum Bar. ibidem q̄ tale lucrum non erit nec profectitium nec aduentitium. sed totuꝫ restituen. per ipsum filiū. & glo. intellexit quando vsure licite erant de iure ciuili quod hodie nō est. c. super eo. de vsuris. II

¶ Utruꝫ filiusfamilias qui lucratur vigore statuti ex morte vroris sue dotem vel partem debeat eam habere pro aduentitio. ff. Bar. in dicto tractatu. q̄ aut filius sustinet onera matrimonij de lucro sue persone. & tunc filio erit aduentitium. Si vero non ipse sed pater sic erit profectitium. & sic. intellige opi. Dy. in. l. si cum dotem. §. nūc transgrediamur. ff. solu. matri. qui tenet q̄ non est aduētitium sed cōmunicabit post mortē patris cum alijs fratribus. per. l. ij. C. fami. herci. Si vero partiꝫ pater & partum filius sustinet. tunc p̄ rata oneris partium erit profectitiuꝫ & partiꝫ aduētitiū. l. sed & si quis. §. i. ff. de vsufru. & l. si seruus cōis. §. fi. ff. de stip. seruo. 12

13 ¶ Vtr donatū vel relictū ab extraneo filiofamilias sit aduentitiū. ſ. ſm Bar. i predicto tractatu: q aut datū ē ptemplatione patris. ꝛ ſic erit, p fectitiū. Si vo datū ē cōtemplatōe filij. ſic erit aduentitiū in. l. ſed ſi plures. §. arrogato. ff. ō vul. ꝛ pu. ſubſti. ꝛ. l. additio. ff. de acq. here. ꝛ. l. ſ3 ꝛ ſi qd doneť. ff. de vſufru. ꝛ nō. gl. in. d. l. cuz o3. Si aūt nō apparet cuiꝰ ptemplatōe ſit datū depze hendiť ex futuro euentu. puta qñ relinqtur filio. vt poſt mortē patris habeat. ſic pſumitur q ptē platōe filij. Si vo vt tñ viuēte patre. ſic pſumiť ptemplatōe patris datū. Sil'iter ex opecōprehen ditur. puta filiꝰ faciēdo merchantiā acqſiuit ami citiā cū aliquo ex qua aliqd ſibi donauit. qz tūc erit ſibi aduentitiū. l. ſocīū q. §. fi. ff. pro ſocio. ꝛ ibi ē caſus expſſus. qz cōtemplatōe filij. Jō no. q oēs leges que dicūt inſpicīē dū cuiꝰ cōtēplatōe debent itelligi de cā, prima. d. l. ſocīū. qñ in damnū acq rentis nō ꝓſideratur cā remota. l. fi. ff. coniun gen. cū emancipat. libe. ſed bene quantū ad con modū. l. ſi forte. ff. de ca. pecu.

14 ¶ Vtr oē acqſitū per filiūfamilias ſit pſumen dū ex bonis patris in dubio ꝛ ſic ꝓfectitium. ſ. Bar. vbi. ſ. q aut reſultat ſuſpitio delicti. niſi ſic preſumatur. puta. qz filia preſumetur turpiter ac qſiuiſſe qz aliter nō potuit habere. ꝛ ſic credeť ex bonis patris acqſitum. vt ſuſpitio delicti euitet. l. ſi defunctus. C. arbi. tute. ꝛ. l. quintus. ff. ō do na. inter vi. ꝛ vx. ꝛ. l. ēt ſi vxoris noie. C. eo. aut ſuſpitio delicti euitatur. ꝛ ſic preſumetur ex bonis filij. d. legibus. Aut nec euitatur nec oꝛtur pſūptio delicti ꝛ ſic recurrendū ē ad cōiecturas. C. ō epi. ꝛ cle. aūt licentia. Et hec oia ſunt ſeruāda eti am in plato. tutoꝛe. vxoꝛe. ꝛ huiuſmōi. qui circa bona alioꝝ verſantur in cōſcia. licet glo. in. d. l. etiam. ꝛ in. d. l. cum o3. aliter dicat.

15 ¶ Vtr donatū filio a patre ſit aduentitium. ſ. Bar. vbi. ſ. q aut ꝑceſſerūt merita filij que ſi ex traneus feciſſet ei donaſſet. ſic donatio tenet a ꝓn cipio ꝛ erit ei aduentitiū. vt tenet glo. C. de inof fi. teſta. aūt. vnde ſi parēs. Et cōcoꝛ. Jaco. but. Aut non donat ꝓpter merita ſed ut filio. ꝛ ſic eſt ſimplex donatio que nō valet. niſi morte confir metur. vt. ſupra patuit. §. x.

16 ¶ Sed ad quid valet dictum peculium aduen ticium filio cū vt dictum ē vſusfructus ſit patris. nec de eo poteſt diſponere niſi vt. ſ. Religioſus §. lvj. ſ. q valet vt poſt mortē patris non tenea tur illud cōicare cum alijs fratribus. ſed erit ſpe cialiter ſuum. l. fi. C. de colla. ¶ Peculiū vero ꝓ fectitiū ad nihil valet filio. niſi ad hoc ne publice tur in caſu quo alia bona patris publicantur. vt in. l. fi finita. §. de vectigalibus. ff. de dam. infe. Et quod ibi notat Bar. poſt mortem tamen pa tris erit cōe cū alijs fratribꝰ.

¶ Vtrum de peculio caſtrenſi vel quaſi filiuſſa 17
milias poſſit teſtari. ꝛ ad libitū diſponere. ſ. q ſic ſecūdū omnes docto. quia illud acquirit ſibi ꝛ quo ad dominium ꝛ vſumfructum nec illud cō municabit cum fratribus poſt mortem patris. d. l. cum antiquis. C. de inoff. ci. teſtamen. ꝛ mul tis alijs.

¶ Vtrum pecunia data filiofamilias a patre ꝓ 18
ſtudio ſit ei imputanda poſt mortem patris in p te ſua ab alijs fratribus tempore diuiſionis. ſ. Bar. in. d. tractatu q ſi apud patrem nihil erat quod eſſet filij non imputabitur ei in partem. l. q pater. ff. fami. herciſ. Si vero apud patrem erat pecunia filij ex caſtrenſi vel quaſi peculio. tunc i dubio preſumetur q pater adminiſtrationo no mine egerit id de pecunia ipſius filij: ꝛ ſic imputabitur ei in partem. facit quod no. in. l. fi. C. de dotis promiſſi. Sed iudicio meo mihi videtur q pater dando filio pro ſtudio vel filie pro dote q preſumatur dare de ſuo. quia pietas paterna ad hoc inducit. Secus in extraneo. niſi patris ſub ſtantia eſſet tenuis ꝛ filij habundans: quia ſic te nerem cum Bar. alias non.

¶ Quid ſi pater dedit pecuniam filio pro emē 19
dis libris ꝛ ipſe luſit. vel in meretricibus expen dit. ſ. ſm. Bar. in aūt. quod locum. C. de col la. q poſt mortem patris computabitur ei in ſuā partem. argu. d. auctentice. ſicut mulieri que paſ ſa eſt conſumi dotem computabitur ei in partez ſuam. vt in dicta auctentica. quod locum. Idem dic de donato pro emancipatione a patre filio q erit computandum ei tempore diuiſionis ſecūdū Bar. in. l. prima. §. nec caſtrenſe. ꝛ in. l. vt libe ris. C. de colla.

¶ Vtrum filius qui incepit ſtudere viuente pa 20
tre de eius mandato poſſit poſt mortem patris ō cōibus bonis perficere ſtudium. ſ. Bar. in. d. tractatu q nō. nam factum patris erga filium in iciatum eatenus obligat heredem quatenus pa ter erat obligatus. l. ꝛ ſi filium. ff. de mu. ꝛ ho. iū cta. l. honoꝛes. §. is qui. ff. de decu. ꝛ. l. ſi filia. §. idez ſcribit. ff. fami. herc. propter quod cōcludit Bal. in addi. ad dictum tractatum. q ſi vult per ficere ſtudium faciat de ſuo. vel ſi vult doctoꝛari ſimiliter faciet de ſuo. quia eſt nouus actus. l. ſer uus legatus. §. ſed ſi cū mihi ex teſtamento. ff. de lega. i. nec fratres ei tenenť ſi nolūt

¶ Vtr tempoꝛe diuiſionis fratrum veniant ex 21
penſe facte a patre vxoris filijfamilias ꝛ alia oꝛ namenta. ſ. Bal. vbi. ſ. ꝛ Bart. in. l. in bijs. ff. ſolu. ma. q de conſumptis filius non tenetur.

nec alius frater posset dicere. ego ducam meaz & tantudem expendaz de cõi. nisi pater aliter caue/rit in testamento. l. iij. §. fin. ff. de inu. & bo. & ibi per glo. & l. ex parte. §. fi. ff. fami. herciscũ. De extantibus aũt vt sũt vestes. & alia ornamenta si sũt necessaria ad quottidianũ vsũ nõ cõferũtur. sz sũt vroris. & a principio tenuit donatio inter socz & nuz. l. ex annuo. ff. de dona. inter vir & vroxem & l. si dos. cũ sua glo. ff. ad le. fal. Si vero nõ sũt necessaria ad quottidianũ vsũ. sed sunt precioſa: tũc illa qualia sũt debent conferri. l. illud vesti/mentũ. ff. de pecu. nec potest dici q̃ morte sit con firmata donatio quia nõ presumũtur donata. Iz dicatur maritus vr̃ donat vobis istam coronam vel brocatum. sz ad vsum cõcessa. l. mortis. in fi. ff. de dõa. inter vi. & vx. Similiter dic in factis, p filia. l. cũ hic status. §. ozõ. ff. co. & p predictis fa cit. l. fi. ff. solu. ma. & quod dicit Bar. in. l. si vt certo. ff. commo. Ange. tamen. in. l. si ex re do/mini. ff. de stipul. ser. per glo. ibi positã. deter/minat q̃ vestes lugubres date mulieribus effici/untur ipsarum. de dote vero data filie filij ab auo ipsius quomodo non sit cõicanda. vide. s. dos. §. xxi.

22 Vtrum expense facte a patre in peculio filij ad/uentitio sint cõmunicande inter fratres post mor tem patris. ſ. fm Bar. in. d. tractatu. q̃ aut fue runt necessarie. vel ad perpetuam vtilitatẽ. & tũc filio imputabuntur. l. fi. §. fi. C. de bo. q̃s libe. & l. iubemus. C. ad trebe. nisi pater fecisset animo non repetendi. ar. l. si in arca. ff. de condi. inde. q̃ si de animo nesciturr. tũc si sunt parui sumptus presumentur donati. l. si seruum. ff. de dona. in/ter vi. & vro. Si sunt magni sumptus. ita q̃ exce dant fructuum q̃titatem. tunc videtur habuisse animum repetendi. nisi in causa alimentoruz vel simili expendisset. l. nensenius. §. preterea. ff. de nego. ge. Secus si non excederent fructuum q̃titatem. quia tunc videtur donasse. ar. d. l. fi. § si autem res. C. de bo. q̃s li. In impensis tamen que facit vir in rebus vroris gratia fructuuz que rendorum conseruandorum & colligendorum si/ne vlla distinctione sibi facit. l. fin. ff. de impensis. Et non repetet ab vroze vel eius heredibus. In alijs autem si sunt modice non repetuntur. l. oio ff. de impensis. Si sunt magne repetet. d. l. oio vbi alique etiam ponuntur exceptiones quas om mitto. quia parum ad nos. Sed in conscientia se/quere quod dixi. Si vero dicti sumptus non fue runt necessarij nec ad perpetuam vtilitatem. sed solum ad fructuum vtilitatẽ. tunc non sunt comu nicandi. quia onera pertinent ad eundem patrez & expense. Et etiam idem dicendũ de eo quod ex pendit in datijs & collectis. cum habeat vsumfru ctuz. l. si pendẽtes. §. sed & si quid. ff. de vsufruc. & l. neq̃ stipendiuz. ff. de impensis. Nec obstat. l. vnica. §. sed nec ob impensas. C. de re. vxo. actõ. quia vir habet dotem propter onera matri/monij. ideo non debet grauari onere impensarũ Nec hoc erit in alio vsufructuario. quia simplici/ter habet ex alia causa. vt expractu vel quasi. hijs concordat Bal. vbi supra.

¶ Vtrz patre obligante se pro delicto filij sit to 23
tum computandum in parte dicti filij post mortez patris. an de tota hereditate cum alijs fratribus. ſ. Bal. vbi. s. q̃ si dictus pater b fecit naturali pietate sic omnes fratres debent pro parte sua sustinere. l. liber captus. C. de captiuis. Sed si fecit ex necessitate. puta dictante hoc statuto. vt notat glo. super. ſ. ca. C. de decre. decu. tũc nascitur na turalis obligatio inter patrem & filium ex tali ge/stione negoziorum eius que tranſit ad heredes. & ideo soluet de parte sua & non de comuni. l. igi/tur. ff. de libe. cã. & quod notant doc. de eo qui co gitur soluere condemnationem alterius. in. l. ij. §. fi. ff. de ver. ob.

¶ Vtrz patre dante damnum in bonis aduenti/ 24
cijs filij teneantur fratres emendare de comuni ſ. fm Bal. vbi supra. q̃ aut dilapidatio est so/lum fructuum. & sic non tenentur. d. l. cum opor tet. Quod limita verũ quando pater habet vsum fructum in dictis bonis. secus quando ille qui le/gauerat prohibuit vsumfructuz queri patri quod potest fieri. vt tenet glo. in aũt. vt liceat matri & auie. & aũt. excipitur. C. de bonis q̃s liberis. quia tunc tenerentur. Si vero dilapidatio pcernit rei perpetuam deterioationem vel intolerabilem le sionẽ. sic etiã tenent. d. l. cum oz. §. sed cũ tacitas Vtrum debitum contractum post mortez patris ab vno fratrum sit soluendũ de comuni. ſ. Spe. ti. de iudicijs. q̃ nõ nisi ex actum sit ratione cõis vti/litatis vel societatis. Similiter nec dos debz sol ui de cõmuni nisi sit versa in cõem vtilitatẽ. Idẽ dic de cõdẽnatione soluta p vnũ quod nõ soluet de cõi. nisi maleficiũ fecisset pro cõi vtilitate scien tibus socijs & acceptantibus in cõmuni eius vti/litatem. quia sic eet cõmunis. quia ex quo sponte susceperunt lucrum habebunt & damnum condẽ nationis. Si vero ignoranter acceptauerunt lu crum factum iniuste. tunc socius auferet illud & satisfaciet. l. si igitur. ff. pro socio. & sic etiam ipse solus soluet condemnationem etiam si effet socij omnium bonorum secundum Spec. vbi supra. Et licet de iure ex quo communicauit lucrum illicitum non posset illud auferre nisi post condemnationem lege quod enim. ff.

.pro socio. Nihilomin⁹ qñ sacerdos iniunxit ei vt satisfaciat illis quos lesit. Intelligitur nō solū his ꝓtestata sed ēt sīa lata. ⁊ sic ꝓceptū sacerdotis ē sīa ff. Bo. i. c. fi. de sepul. Siliter militās mili tet de suo. uel maritās filiā. vel tenēs filiū in stu/dio faciāt de suo. nisi aliter sit ꝓuētū iter eos. l. si soci⁹, ꝓ filia. ff. pro socio. ⁊ recitat Bald. i. d. l. si patruus. C. cōia vtri. iu.

26 ¶ Vtr lucr quod facit vnus fratr cū pecunia hereditaria mercādo sit cōicandū cū alijs fratrib⁹ ff. fm Bal. vbi. s. i. d. l. si patruus. q aut fecit noīe cōi ⁊ sic cōicabit aut fecit nomine ꝓprio ⁊ sic non cōmunicabit. l. titiū ⁊ meuiū. §. altr. ff. de admi. tu. quod vr ē nisi sit tutor vel curator alior fratr. q sic lucr quod fecit ex pria mercan tia ēpta de pecunia cōi debet esse cōe. licet nomīe suo fecerit. Aliud aūt lucr quod fecit de pecunia ēptionū iterata ⁊ noīe suo erit suū ⁊ nō cōicabit. Idē dic de illo qui negociatur de pecunia mino/ris aut ecclesie. ut i. l. si vt, ꝓponis. C. de rc. ven. Si Vo nescitur cui⁹ noīe fecerit. tūc si ꝓtinuauit negociū solitū cū alio fratre mortuo sup stitibus fi lijs fratris indiuisa substātia possidētibus sic vr cōi noīe fecisse. ar. l. nā ⁊ seru⁹. ff. ō neg. ge. §. si viuo. Si Vo fecit negociatōes isolitā sic ꝑsumet q noīe, ppio. nisi ex libro rōnū aliud apperet. cō cor. Bar. i. d. l. si patruus.

27 ¶ Qūo i dubio cognoscetur Jcta societatē taci/te iter frēs vel quoscūq alios qui simul stāt ita q oia lucra sint cōicāda. ff. fz Bal. i. d. l. si patru⁹ q quāuis nullus ipsor negocier. pōt tñ ex acti/bus appere socialis effectus. sicut ē iter nobiles q nō faciūt q̄stuarias mercātias: tñ quecūq sala/ria: q̄scūq dotes acqrūt i cōi ꝓferūt. vñ nēo pt ne gare eos ee sociales actus ex qbus ꝑsumitur ītē tio ⁊ volūtas vt dicūt Ja. de are. Rizar. ⁊ oldr. ei⁹ discipuli ad qualitatē ergo actuū ē recurrēdū Mā i talibus ꝑsumitur mēs qualis ex actib⁹ colli gi pōt. ar. l. duo frēs. ff. de acq. here. ⁊ l. reꝑben denda. tu magis es. C. de istitu. ⁊ substitu. Sili ter dico fz eūdē Bal. vbi. s. q ꝑsumitur Jcta si vn⁹ negociatur ⁊ alter quecūq sibi eueniūt puta ex redditu ꝓbende vel ex dotibus ⁊ huiusmodi: ponit i cōi: ⁊ ita faciūt hic ide. Itē ꝑsumitur socie tas ēt ex actib⁹ in vna mercātia vel arte ⁊ alter i alia vt i aduocatis ⁊ tabellionibus. Mā lucror. q cōicatio societatis ē Jctio seu ichoatio. Siliter di cit idē Bald. vbi. s. q si vnus hz curā dom⁹ ⁊ alius cēt aduocat⁹. vel alr lucraret ⁊ poneret in domū. vr Jcta societas. Idē dicit. si vn⁹ ē maior ⁊ alter minor ⁊ pupillus hz tutorē qui cōicat ⁊ ei cōicatur. Idē dicit q si actus sūt vniformes socie tas restringitur tñ ad questus q veniūt ex ipsis: sed i actib⁹ diformib⁹ ⁊ in se varietatē habentib⁹ ꝑsumitur societas gnāliter Jcta: nec ꝓfidero an vn⁹ pl⁹ lucretur ⁊ alter minus i hac generali soci etate: sed equaliter oia sunt pciēda. l. si soci⁹, ꝓ fi/lia. ff. pro socio. vnde, ꝓ clariori itelligentia nō. q societas tacita vel exꝑssa aliqñ ē oium bonor ⁊ tē ē qñ exꝑesse agitur q sint socij oiuz bonor: ut ē ter. i. l. iij. §. i. ff. pro socio. ⁊ i. l. cobiri. eodem. ⁊ isti tales cōicant oia que acqrūt ex quacūq cā la/borando vel negociādo siue ex donatis. siue ex le gatis: siue ex hereditate ⁊ huiusmōi. Itē stipen/dia que dātur militibus. l. q stipendia. C. de pro cura. ⁊ salaria quecūq habētur ex castrēsi vel q̄si l. cū duob⁹. §. idē papinianus. al ē lex. ff. pro so cio. Et i isto casu frater teneť maritare filias alte/rius fratris nisi aliud exꝑsse actū sit. l. si soci⁹, ꝓ fi lia. ff. pro socio. nō tamē tenetur cōicare que acqsi uit illicite neq teneť ad cōdēnatōem quā pro sua culpa alter, ꝓmeruit. Aliqñ ꝑbitur societas gene raliter ois questus vel q̄stus ⁊ lucri. qō tñ ē dice re sicut ois questus. l. sed ⁊ si additiať. ff. eo. de q̄ logtur. d. l. cobiri. cū gnq le. se. ⁊ isti cōicāt oia q̄ ꝓueniūt ex opa. i. solertia alteri⁹: sed nō donatio nē simplicē siue cā mortis. vel legata. l. hereditа tē. nec debita alteri⁹. nisi que fiūt cā questus. uel so cietatis. Aliqñ sūt socij certe rei. s. cōiuēdi qr vt uūt ad vnū panē ⁊ vinū vel certe negociatōis ut lucror q̄ cōsequūtur. licet in diuerfis negociatio nib⁹ vel opibus ex quibus lucrātur. quāuis ali/qñ alter ponat opam alter pecuniā. aliqñ vtrūq; de qbus. ſ. societas ꝓprio. Et ex ꝑdictis potes itel ligere optie istā materiā.

¶ Ponе q duo frēs rustici colētes terras vn⁹ 28
habet filios scidētes terrā alter nō. quo diuident fruct⁹, ꝓueniētes ex cultura. ff. fm Bal. in. d. l. si patruus. q diuidētur i capita. qr societas respi cit capita eor qui operas ponūt i societate. Istud limita vbr quo ad lucr quod debetur persone. fz quo ad lucr quod debetur bobus vel terre q̄ sūt cōia nō diuidetur per capita sed i stirpes. fm eū dē Bal. i quodā cōsilio. ⁊ Bar. i. d. l. si patru⁹

¶ Quid si sint duo frēs quor vnus posuit opā 29
alter pecuniā i societatē ⁊ casu oia cōbusta sūt. ff. fm Bal. vbi. s. q ille qui posuit operā teneť al/teri ad medietatē capitalis. p. l. si cū duobus. §. si icboanda. ff. pro socio. ⁊ ita ēt tenet Ja. de are. i. l. i. C. pro socio. glo. i. d. l. si patruus tenet Jcti un sed tu tene quod diri. societas. i. §. r.

¶ Vtr lucr vroris alterius fratris sit cōicādū. 30
ff. Bal. i. l. si vroē. C. ō Jdi. iser. ⁊ do. Ybal. de pusio in. l. cū duobus. ff. pro socio. q aut mu/lier eadē opa facit sicut boies in laborādo. ⁊ sic ip sa debet habere ptē lucri ⁊ diuidetur i capita. vt

ꝫ. dictum ē de filijs. Aut vxor exercet aliquā artem vel mercantiam vel ē obstetrix vel cirogicha ⁊ tūc si ponebat omnia lucra in cōmuni. ⁊ similiter viri ꝓtracta ē societas. quia mulier cū viro potest cōtrahere societatē. fm eundem Bal. in. d. l. fi vxorem. ⁊ sic lucra erūt cōmunia. Aut vxor tenebat separatum lucrum. vel ex alijs cōiecturis patet q; nolebat contrahere societatem. tūc de operibus cōmunibus ⁊ obsequialibus que fiūt a mulieribus in domo fm qualitatem persone. vt facere lectum. cochinam. ⁊ hmōi. non potest lucrum cōsequi: quia tenetur operari in domo in qua recipit alimenta. vt in glo. l. sicut. ff. de oper. liber. ⁊ Bal. in. l. gaio scio. in fi. ff. de ali. lega. ⁊ Ange. in. l. i. C. de legi. here. ⁊ in. l. si cuꝫ dotem. ff. solu. matri. imo si desisteret a talibus obsequialibus operibus ⁊ parue extimatiōis ꝓpter faciendā artem pars lucri talis artis deberet cōmunicari cū viro ⁊ alijs fratribus fm iudiciū boni viri. Dō limita verū nisi haberet alimenta iure legati: quia tūc non tenetur operari in domo dantiū talia alimenta. fm Bal. ⁊ Ange. vbi. s̄. Si aūt vltra talia obsequialia exerceat aliquam artem ⁊ in ipis lucretur potest sibi retinere tantū, ꝓpium ⁊ non cogitur cōmunicare. Dō no. ꝓ intelligentia eoꝝ que dico. ī. vxor. §. ij. Et qđ dixi de vxore idem dic de filiabus alterius fratris: excepto q; acquirēt patri. ⁊ solū illud lucrū erit eis adueniciū.

31 ¶ Vtrū fratres qui sūt socij omniū bonorum si vnus eoꝝ habet filias possit eas dotare de cōmuni. ff. Spec. tenet q; non. nisi sit pactū inter eos per. l. si socius, ꝓ filia. ff. ꝓ socio. Idē tenet ꝓpe. de perusio in. xiij. li. ꝓlioꝝ suoꝝ. Contrarius tenet Bal. in consilio qđ incipit factū tale. dominus Bbal. in. d. l. cū duobus arguens ꝓ ⁊ ꝓtra finaliter dicit q; quilibet potest adherere cui parti voluerit. Sed iudicio meo ꝓma opi. vī verior qñ nō sūt socij omniū bonoꝝ: sed qñ sūt socij omniū bonoꝝ vera ē secūda opi. ⁊ fm hoc ꝓcorda. p̄dictos. vt. s̄. xxvij. §.

32 ¶ Quid si vnus fratrū dotauit filias alteri⁹ fratris scientis ⁊ patiētis. ff. q; poterit repetere dotes qz vtiliter gessit negociū. Nec obstat q; extraneus dotando filiā alterius videt donare dādo dotem. l. ex morte. C. de pac. conuē. quia hoc verū quando solus hoc facit. Secus si cum patre simul faceret. ⁊ ita consuluit Bal. in dicto cōsilio. vbi. s̄. hoc intellige qñ nō ē ꝓtracta societas omniū bonoꝝ. vt. s̄. patet.

33 ¶ Vtrū cū fratres stant simul post mortem patris ⁊ vnus de fructibus laboꝝ suoꝝ. vel ō alijs bonis posuit in domo ꝓ cōmuni victu possit repetere illud plus in diuisione. ff. do. Bbal. vbi s̄. q; illi qui extant sūt sui nisi ꝓtracta sit societas i illis. Si aūt sūt ꝓsūpti tunc fi inter eos erat ꝓtracta societas cōuiuendi qz viuebāt ad vnū panem ⁊ vinū tūc nō habeꝫ cōsideratio ad illud plus: qz societas iure ꝓsumpti intelliguñ. vt ē casus i. c. si duo fratres de fratribus de nouo bene. inesti. in vsibus feu. ⁊ hoc nō ratione fraternitatis vel cohabitationis sed cōis mense fm Bald. in. c. si duo. qđ no. qz quotidiana in fratrib⁹ quoꝝ vn⁹ habet maiorē familiā altero. Si vero societas cōuiuendi nō erat inter eos. ꝓnta qz vnus minor inter quos nō ꝓtrahit. l. in conditionibus. §. fi. ff. ꝓ socio. vel alter furiosus vel ꝓdigus cui erat interdicta administratio vel monachus ⁊ similes. ⁊ tūc expense nō iputanꝫ inter fratres que sūt facte ꝓ alimētis nisi ꝓtesteꝫ q; non intendit donare. l. nēsenius. ff. de neg. gest. vel nisi qz reddit⁹ cōes erāt sufficiētes ad alimēta sed ꝓseruabat frumētū vt melius venderet. vel qz naturali charitate nō tenebaꝫ alimētare. ar. l. fi. ff. de pe. here. fꝫ Bal. in. l. filie cuius. C. fami. her. Item qñ ille qui fecit impensas erat pauperior. vt no. in. l. alimenta. C. de neg. gest. ꝓ Jaco. butri. ⁊ Bal. q; ꝓma charitas incipit a se ipō. l. presens. C. de serui. ⁊ aqua. Et sic Bal. in. l. si paterno. C. de nego. gest. tenet de rusticis quoꝝ vnus multa posuit in domo ꝓ alimētis q; pōt petē qñ in filijs alimētatis nō erāt ope aliqles correspōdētes alimētī. qz cōiter rustici sūt paupes quoꝝ oculus ē porcellus. vt dicit glo. in. l. illicitas. ff. de offi. p̄si. ⁊ raro habēt pecunias. vt dicit Bal. in. l. idez. C. locati. Jdeo nō ꝑsumiꝫ donare cū ipe nō habeat supflua qđ no.

¶ Vtrū cū vnus fratrū ponit lucra sua ꝓ reparatione cōmunis patrimonij. vel emit boues ꝓ colendis possessionibus cōmunibus possit illud repetere. ff. d. Bbal. vbi. s̄. q; sic exꝓresse p̄ter. in. l. ex duobus. ff. de neg. ge. ⁊ Bal. in. l. filie. C. fami. herci. 34

¶ Sunt duo fratres vnus legitimus alius spurius qui societatem contrahunt omniū bonoꝝ in vita patris ipoꝝ: queritur an moriente patre ei⁹ hereditas transeat etiā ad spurū. ff. Bal. in. l. i. C. ꝓ socio. q; sic nō vi successionis vel relicti sed iure societatis. qđ no. ꝓ cautela. tu qui vis spurium succedere in hereditate cuꝫ legitimo vt facias eos ꝓtrahere societatē in simul omniū bonoꝝ. 35

Pecunia aliquādo capitur largissime ꝓ omni re mundi. l. q. iij. totū. ⁊ in. l. nominis. ff. de ver. si. dicitur nominis pecunie appellatioue rem significare ꝓculus ait. vbi glo. rem. s. omnem que sit

vel eē possit in patrimonio. ⁊ sic rei appellatio la
tior ē q̄z pecunie. vt in. l. rei. ff. eo. q: res sacre ⁊
liber homo qui nō possūt eē in patrimonio sunt
res ⁊ nō pecunia. Sed stricte ⁊ ꝓprie pecunia ac
cipitur ꝓ pecunia numerata. xliij. q. iij. c. i. ij. ⁊.
iij. ⁊. ff. de le. i. l. talis scriptura. in ꝑn. Secūdus
etiam quattuor magros expositores regule beati
Francisci pecunia accipiť. ꝓ oi re qua qs vtiť ad
aligd ꝓ ꝑcio dādū: vñ dicūt q: nō licet fratribus
minoribus aliqua recipe quibus vtanť ꝓ precio
ad aliqua emēda.

1 ¶ Sed pone q: aliqs vult dare fratri minori alt
quā rē qua frat nō idiget nūqd potrit eaz recipe
vt vēdat ⁊ de ꝑcio alia necessariā emat. R. q: nō.
q: sic eēt recipe pecuniā sz bene pōt eā recipe alio
nūqz eā distrahēdi ipe sed ꝓcuratori ordinis assi
gnādi vt ipe eā vēdat vel in necessariā cōmuter:
q: sic nunqz ē pecunia q̄ ꝓhibeť in regula recipi
q̄z diu ē in manu eius: sed postqz ē assignata pro
curatori. Car. vero in cle. eriuit. §. porro. de ver
bo. si. dicit q: hodie denarij ⁊ pecunia ꝓ eodē ac
cipiūť ⁊ sic exponit verbū vel ꝓ. i. i ꝑdicta regu
la minoz. vt sit sensus nō recipiāt denarios. vel
i. pecuniā ꝓhibēdo cuiuscūqz generis monetā. sz
magis placet opi. quattuor magistroz.

2 ¶ Utrū mutuās. x. in auro teneať recipe in ar
gēto dñ ipō inuito vel in diuersa forma. puta flo
rētinos ꝓ senēsibus mutuatis. R. Pa. i. c. quā
to. de iureiur. colligēdo mētē Bar. in. l. Paulus. ff. ō solu. Aut mutuauit. x. libras in. iij. flo
renis. ⁊ tūc sufficit restituere. x. libras etiā in alia
moneta: q: videť extimatos illos florenos ꝓ de
cē libris vēdidisse ficut dicimus in dote cū traditť
extimata. l. cū dotē. C. de iure do. ⁊ idē dic in de
posito. Aut fuit dictū mutuo vel depono decē li
bras in florenis ⁊ piculuz ⁊ comodū ptinet ad de
bitorē seu depositariuz: vnde teneť restituere sm
extimationē existentē tpe solutiōis fiende. ar. d.
l. cū dotē. Aut fuit simpliciter factū mutuuz. puta
mutuo tibi centū florenos ⁊ tūc si ē passurus ali
quod dānū recipiendo in alia forma non teneť re
cipe. d. l. Paulus. Si vero nullū dānū ē passu
rus sic teneť vt in. d. l. Paulus. Sed in alia ma
teria nō teneť recipe: q: mutuū debet restitui i eo
dē genere ⁊ eadē bonitate. vt in. l. cuz quid. ff. si
cer. pe. ⁊ aliud ꝓ alio inuito creditore solui non
potest. l. ij. ff. si cer. pe. Consuetudo tamen ē vt
soluatur in alia materia ⁊ seruanda ē: quia videť
actuz q̄ ō est consuetū. l. q: si nolit. §. q assidua. ff.
de edili. edic. ⁊ consuluit Oldradus. In deposi
to autem considera si fuit actū vt pecuniam con
funderet cum sua. ⁊ idē dic q: de mutuo: aut tene
ret separatam ⁊ sic eā reddet ⁊ nō aliam in forma
aut materia.

Pedagium dicitur a pedibus da
tur eni a transeuntibus in locis ꝓstitutis a ꝓncipe: vel ab eo
qui habet super hoc auctoritatem. Buidagium
vero datur ꝓ ducatu per terram alicuius vt secu
rius vadat. Salinarium autem datur pro sale vt
s. possint emere vel vendere. Hec habenť in. c.
super quibusdam de verbo. sig. in gl. Vnde pe
dagium idem significat q: vectigal. vt no. domi
nus Pe. de ancha. in. c. q̄z. de censi. lib. vi. ⁊
soluiť qñqz solū ꝓ trāsitu ꝓsone vt ferrarie. Ali
quādo ꝓ rebus quas qs defert ñ vsus sui causa.
Tributū ē q: ꝓstatur fisco. ⁊ idem est q: census
vel pensio.

¶ Quis potest imponere pedagia: guidagia: ⁊ 1
saltnaria. R. q: ꝓnceps vel rex: aut ille cui a latera
nensi concilio fuit concessum: vel qui ex longa cō
suetudine de qua nō extat memoria in contrariū
hoc habet. vt no. in. d. c. super quibusdam. alś si
habentes auctoritatem ab aliquo ꝑfatoz exigen
tes sunt excōicādi de censi. innouamus. ⁊ de iure
ciuili sūt ppetuo exilio dānādi. C. noua vectiga. i
sti. nō po. l. vlti. Sed hodie ex quo ciuitates italie
habent merū ⁊ mixtū imperiū obtinuerūt ō facto
vt imponere possint ista pedagia. vt no. Jo. an.
⁊ Pa. i. d. c. sup quibusdā. Alij aūt qui de facto
imponūt seu imposita exigūt: nisi habeāt auctori
tatē ab aliquo ꝑdictoz rapinaz cōmittūt. Similit
nō sufficit q: vna ps ciuitatis ꝓsentiat: sed opoz
tet q: maior ps ꝑtim eoz quibus tāgit fm do.
Baspar. calde. in. c. fi. ō ma. ⁊ obe. facit. l. in cō
cedendo. ff. de aqua ⁊ plu. ar. Regula. Ad oēs
tāgit li. vi. ⁊ sic patet q̄ ē cā efficiēs.

¶ Utrū ꝑfata pedagia possint imponi ab habē 2
tibus potestatē sine iusta cā que pōt dici cā finalis
seu formalis. R. fm Ray. q: nō. ⁊ exigēs cōmit
tit rapinā si sine legitima cā imponit. Et causa le
gitima ⁊ iusta sunt publice necessitates: qs Bar.
in. l. vniuersi. C. de vecti. appellat stipendia. pō
tes publice. domus. defensio strate: ⁊ hmōi. fa
cit. c. si qs romipetas. xliij. q. iij. iūcto. c. innoua
mꝰ. de treu. ⁊ pa. ⁊ i. c. puenit. ⁊. c. cū apls. ō cē
si. ⁊. l. vectigalia. ff. de publi. ⁊ ibi ꝓ doc.

¶ De quibus debēt solui pedagia. R. q: solum 3
modo de his que cā negociatiōis vel mercimonij
deferunť. C. de vecti. l. omniū. vnde de his que
quis facit portare ꝓ necessitate ad vsum sue vite
⁊ familie nō potest exigi pedagiū. ⁊ nec valet con
suetudo in contrariū fm Jo. Ber. in. d. c. sup
quibusdam. imo vult lex vniuersi. C. de vecti. q:
decapitetur qui de rebus ad ꝓpriū vsum vel gra
ruris colēdi: vel ad se defendendū emptis vel de

latis exigit pedagiū: vnde in his fraudantes nō peccāt. Sed attende q̄ aliq̄ pedagiū dicitur etiā collecta que posset imponi sup̄ bonō in suos subditos ⁊ sic nō liceret fraudare. q̄ ex legitima causa imponit: sed forenses nō tenerentur. ⁊ h̄ dicit cā materialis.

4 ¶ A quibus possunt exigi pedagia. ff. q̄ ab oibus exceptis clericis ecclesijs ⁊ alijs ecclesiasticis p̄sonis ⁊ si quis a talibus exigit p se vel per interpositam p̄sonam si est persona singularis excōicatus est ipo facto. Si collegium vel vniuersitas ciuitat'. castri. vel ville subijcitur iterdicto donec restituerint extorta. Intellige dūmodo p̄fati non cā negociatiōis deferāt. hec habent in. c. q̄z q̄z. & cēsi. li. vi. Et quō indirecte possūt exigi. vide. s. immunitas. §. xxxviij. cū. iiij. §. sc.

5 ¶ Sed quid de imponentibus nona pedagia fine auctoritate legitima: vel augumentantes antiqua: vel exigentes iniusta: siue ex causa efficienti siue ex causa finali vel materiali. ff. q̄ raptores sunt ⁊ tenentur ad restitutionem eis a quibus extorserūt vel eoꝝ heredibus si sciunt eos: vel saltem pauperibus si eos ignorāt. ⁊ hoc de necessitate p̄cepti. c. si res. xiiij. q. vi. ⁊ hodie p̄ p̄cessū curie sūt excōicati excōicatiōe papali. vt. s. excōmunicatio. v. casu. xx.

6 ¶ Vtrū fraudātes pedagia vel guidagia peccēt ⁊ teneanꝫ ad restitutionē. ff. fm cōiter docto. in d. c. innouamus. ⁊ maxime ſſda. q̄ sic. si sūt legitima auctoritate imposita: vel ita antiqua q̄ de eiꝰ initio nō extat memoria. etiā fm Jo. si causa nō ē expressa a p̄ncipe cum ea concessit imponi posse Et etiam si ille qui recipit non facit id p̄ quo p̄sumitur q̄ sint concessa. dummodo nō constet q̄ p̄pter illud fuerint imposita: ⁊ sic transeunt communiter doc. Sed ego dico q̄ vbi imponētes talia pedagia nō laborant loco ⁊ tempore p̄ vniuersali vtilitate. s. viarū pontiū saluatione p̄sonaruꝫ ⁊ rerū iurta suū posse ad qō tenentur fm Archi. in. c. si quis romipetas. xxiij. q. iij. nō peccant q̄ ea defraudāt: sine mendacio tamen ⁊ piurio: nec tenetur ad restitutionē. Nec etiam credo peccēt mortaliter fraudātes q̄zuis p̄dicti laborēt i predictis p̄ loco ⁊ tpe. Ratio qiau cōiter sic instituunt s. statuimus q̄ qlibet soluat ⁊c. sub pena cadēdi i cōmissum si aliter inuēt⁹ fuerit. Et ideo istud statutū nō obligat ad mortale. vt. s. dixi iobedictia. §. i. nec ēt ad penaꝫ vt tz gl. in. c. fraternitas. xij. q. ij. nisi post p̄dēnationē: si obijcias q̄ dānificāt gabellas emētes ad hoc. ff. q̄ suū dānū: q̄ ita ⁊ sub ista conditione emūt vt vigilēt al's sibi imputetur. Si vero statutum ex quo imponuntur essz p̄ceptiuū sic haberet locum qō cōmuniter tenent doc. Si aūt non sunt legitima auctoritate imposita: tūc extranei. s. qui nō sūt subditi talibus imponētibus nō peccāt: nec in aliquo obligāt. Aduerte tñ q̄ pedagia nostri tpis sūt cōiter illicita. Vnde nisi ,pbēt legitime imposita debenms p̄sumere iniusta. c. q̄z q̄z. de censi. li. vi. ergo antecēz ,pbēt eē legitima stabo in p̄sūptione iuris. s. q̄ sint iniusta ⁊ sic nō tenear soluere. Et sic nota q̄ noua pedagia siue augmētatiōes factas nullus pōt exigere: nisi sit certus: q̄ sint iposita ⁊ ab habēte auctoritatē imponēdi ⁊ ex legitima cā ex quo ius p̄sumit oia fore iniusta. Verū ē q̄ subditus q cogereť ad ip̄a exigēda excusaretur in dubio pp bonū obedientie: sed nō illi q voluntarie ea exigunt. Nec excusarē eos a mortali peccato qñ de hoc aduerterent si ea volūtarie exigerēt. Als hoc nō aduertendo. s. q̄ ius p̄sumat iniusta nisi quatenus ,pbentur legitima nō peccat mortaliter: sed ad nullus tenebūtur ad restitutionem exactoꝝ si postea inueniēt̄ur non fuisse legitima. Subditi vero ob ligantur fm formam statuti quia in eoꝝ p̄iudiciū bene poterunt pedagia imponere. vt no. ſſda. i d. c. innouamus. quia potius tūc dicitur collecta q̄z pedagium. Quod limita verū qñ ,pter bonū rei publice fuerūt imposita aliter nō obligātur ni si qui consenserūt vt in regula qō omnes tangit. li. vi. Jtē nec extranei nec subditi obliganť quando sūt iposita ex certa cā. ⁊ constat etiā ab habēte potestatē iponendi. ⁊ ille qui exigit seu exigere facit nō implet causam ,pter quā sunt imposita imo peccat mortaliter ⁊ restituer tenetur: q̄ causa cessante cessat effectus. de appel. c. cū cessante. sane intelligēdo. s. loco ⁊ tpe debito: q̄ nō semp sz ,p semp illud tenetur facere. ,p quo ē pedagiū imposituū. Et hec oia intellige: nisi in nō soluēdo talia pedagia imineret aliquod scādalū: q̄ tūc indistincte teneretur quilibet ad ea soluenda. Cōsulo ergo p̄fessoribus q̄ videāt decreta dictoꝝ pedagioꝝ vt possint bonū iudiciū dare: vtrū sint obligatoria ad culpā vel ne. Jtē dic q̄ nimis grauati alijs impositiōibus vel qñ gabelle sūt nimis graues ⁊ sine necessitate nec ad vtilitatē cōis possunt fraudare sine peccato. similiť qñ iponēs nō habet iustū titulū dominij.

¶ Vtr xp̄iani teneāť soluere pedagia saracenis 7
⁊ alijs infidelib⁹. ff. fz Jo. q̄ nō tenenť nisi solū ad h̄ vt sustineanť i trāsitu per eos. ⁊ placet mihi ista opi. tz alij Jtrū teneāt ⁊ male: tū q̄ xp̄iani nō tenēť ad eoꝝ statuta. Limito tñ nisi exp̄sse ex pacto volūtarie ,ueniſſent cū eis ad soluēdū. Nam tūc si ip̄i seruāt fidē xp̄ianis xp̄iani tenēť ei seruare. xxij. q. iiij. inocēs. ⁊. xxiij. q. i. noli. bis p̄cor. Archi. in. d. c. si quis romipetas.

8 ¶ Vtrū exigentes pedagia seu exigere faciētes teneantur itinera tenere secura. ff. Bal. in li. de ꝓsue. feu. in ti. de his qui feu. da. possūt. in. §. ab batissa. ⁊ in ti. de pace iura. fir. §. cōuenticulis. ꝙ sic. Vnde addit ꝙ si fūt alique robarie in eoꝝ curia: territorio vel districtu ab eis possesso vbi exigūt pedagia a transeuntibus tenentur aut robo/ riā restituere aut malefactoꝛē exhibere. l. ne quid ff. de incē. rui. nau. Et ꝙ teneanť ad restitutionē integrā de spoliatiōe intelligo vex. qñ ex defectu eoꝝ venit nō faciēdo qđ facere tenenť. xxiij. q. ij. dīs. ⁊. q. v. administratores. ⁊. C. de appel. l. si appellationē. ⁊ sequit̄ Io. ⁊ Archi. in. d. c. si gꝛomipctas. nō tñ tenet exactū in pedagio restitu ere fm Io.

¶ Pena stricte ⁊ ꝓpꝛie ē dumtaxat illa que est coꝛporis afflictiua. ⁊ iō appellatione pene nō venit pena pecuni/ aria vel extra coꝛpus fm Pa. in. c. inter alia. de immu. ec. ⁊ ibi ē tex. vbi dicit ꝓfugiēs ad eccleſiaꝫ nō debet cōdemnari ad penā. ⁊ tñ postea dicit ꝙ legitime puniēdus vbi ē glo. puniēdus. s. pecu/ nialiter dūtaxat vel alia pena ꝓter coꝛporalem. xvij. q. iiij. reū. ⁊. c. id ꝓstituimus. Sed large accipit̄ ꝓ omni eo qđ minuit̄ de patrimonio vel ꝓ/ uat ab aliquo legitimo. Be. tū in. c. fi. de elec. li. vi. dicit ꝙ ꝓstitutio ꝓpꝛie est penalis que ꝓuat iure quesito. vt in. c. si religiosus. eo. ti. ⁊ li. ⁊ ita pena ē que punit ⁊ vindicat qđ quisq; cōmisit. vt i c. pnia. de pe. di. iij. vide glo. in. c. dispendia. de rescrip. eo. li. Et ideo illa lex ē penalis ꝓpꝛie que ꝓ vindicta ledit vel in psona vel in alio quekto. vt in. d. c. dispendia.

1 ¶ Vtrū cū quis petit interesse qđ passus est. vel ꝙ restituatur iniuste ablatū penā petat. ff. ꝙ si ille a quo petit eā habuit rē quā petit. tūc non est pena: nec ex parte actoꝛis: nec ex parte rei. Sꝫ si eā nō habuit puta quia petitur interesse nūc ex parte rei est pena sed non ex parte actoꝛis. Si vero peteretur ꝙ actori nō abest nec reo aduenit sic ē pena ex parte vtriusq; Et ideo solū quando ē pena ex parte vtriusq; vel saltem ex parte actoꝛis habꝫ locū illud qđ dicitur. ꝙ pena nō ē soluenda in foro anime nisi post condemnationem in glo. xij. q. ij. fraternitas. qđ no. qꝛ facit ad multa elicitur a Pa. in. c. finē. de do. ⁊ ꝓtu.

2 ¶ Quotupler ē pena. ff. vi. Prima dicitur canonica vel legalis que imponitur a iure canonico vel a legibus. de qua in. c. statuimus. xvi. q. i. Et hec pōt exigi tā a clericis qꝫ a laicis fm Pa. in. c. dilecti. de arbi. facit. c. si quis ꝓtumar. ⁊. c. seq. xvij. q. iiij. Nā qđ fit lege pmittēte nō ē peccatū. xxij. q. iij. q peccat. l. gracus. C. de adul.

¶ Sed quid si nō petatur tenetur ne in foro anime illam soluere. ff. ꝙ aut imponitur ipō facto. ⁊ sic fm Bal. in li. de vsi. feu. in ti. de feudis. ꝙ lꝫ non fit necessaria sententia ad esse. est tamen necessaria ad executionem esse. ⁊ sequitur Archi. in c. felicis. de pens. lib. vi. dicit ꝙ licet etiam talia bona transeant in dominium fisci ⁊ desinant esse criminosi. sicut in bonis heretici. ⁊ illius qui cōmisit crimen lele maiestatis etiam sine sententia. Tamen necessaria est postmodum sententia que declaret eum criminosum anteq̄ꝫ excussio fiat bonorum vel alia executio. facit aut. de incestis nu. §. i. ⁊ in. c. qui fm leges. in fi. de here. lib. vi. facit quod notat Bal. in. l. iubemus. §. iconomus C. de sac. san. eccle. ⁊ Bar. in. l. diuus. la secunda. ff. de custo. ⁊ exhi. reo. ⁊ Butri. in. l. raptores. C. de epi. ⁊ cle. vbi volunt ꝙ requiritur processus declaratoꝛius persone bānite anteq̄ꝫ deueniaŧ ad excussionē bonoꝝ. lꝫ ipō iure sint cō fiscata. Item glo. in aut. de tabe. §. penultimo. q̄ vult ꝙ licet tabellio a iure sit ꝑpetuus officio. tamē sine sententia hominis valent instrumenta. Et hoc sequitur Pa. in. c. cum non ab homine. de iudi. Sed limitat verum. nisi factum eēt notoriū quia in certis non est opus coniecturis. Intelligo ita notoꝛium ꝙ nulla possit tergiuersatione celari. Et ex hoc patet ꝙ in foro anime non tenetur eam soluere ante sententiam. nec etiam lꝫ sit notoꝛium anteq̄ꝫ fiat excussio dictoꝝ bonoꝝ: qꝛ non tenetur illa exhibere. nisi sibi precipiatur. vl ab eo petantur cui competūt. Nec quis posset ea auferre. nisi precedat sentētia declaratoꝛia. vt patet per ea que diri. s. asa finus. §. vltimo. Sed hic aduerte ꝙ quando talis pena applicat bona alicuius alicui. puta fisco vel alteri ipō iure. ꝙ lꝫ talis ante sententiam non teneatur vt diri dare. tamen non poterit ea titulo oneroso in alium transferre: neq̄ꝫ fructus etiam talis rei. Ratio quia si condemnaretur per sententiam fiscus vel ille cui fuerant applicata. vendicaret ea a quocūq̄ꝫ cum fructibus medij temporis. nec teneretur restituere precium nisi aliquid loco precij inueniaŧ apud alienantem vel ipm preciuꝫ. vt in dicto. §. i. ⁊. c. cum fm leges. facit. l. si cum dotem. §. vlti. cū. l. se. ff. solu. matri. Et ideo ne sit causa damni illius cui alienat non potest fm conscientiam ⁊ etiam sine peccato mortali. nisi alienasset ꝓ necessitate vte. vt ꝓ comedēdo ⁊ huiusmodi. quia fm Bar. in. l. post. ff. de dona. talis administratio bonoꝝ necessaria vt ē supradicta nō est prefatis interdicta. sed solū voluntaria. allegat. l. res. ff. de solu. l. peto. §. predū. ff. de lega. ij. ⁊. l. alienationes. ff. fami. her. nisi als esset soluendo ꝓ damno datoꝛ

5

vel nisi ei reuelaret conditionez rei ita esse: si mō tale delictum ꝓpter quod sua bona sunt fisco applicata potest aliquo modo ꝓbari. Sed si esset taliter improbabile posset alienare etiam ti. onerosō. ¶ Ti. autē lucratiuo alienare bene posset. Et sic intellige ꝛ limita Bal. vbi. s. ꝛ i. d. §. Iconomus. ꝛ ſſa. in. d. c. cum non ab homine. ꝛ Jo. an. in. c. ꝓ humani. de homi. li. vi. i nouella. ¶ Si vero pena non imponitur ipō facto sed venit imponenda sic similiter non tenetur ante condēnationem. l. eius qui delatorem. in ꝑn. ff. de iure fisci. ꝛ ante cōdemnationem potest disponere quo modocūq; vult. quia eius est res sua. licet possit ea ꝓbari. Et no. fm Bar. in. l. fi. ff. de penis. ꝛ l. in honorarijs. ff. de ac. ꝛ obli. q; hec pena in iudicio nō potest exigi post annum sed solum infra annū postq; qs eā incurrit. Et hoc intellige qñ ē mere pena tā ex pte actoris seu cui applicat. q; ex pte rei. ꝛ fm hec tene glo. in. d. c. fraternitas. ꝛ illud serua lz aliqui aliter sentiant ꝛ male.

4 ¶ Vtrum ad incurrendum penam que ipō facto imponit negatiue requiratur monitio. ℟. In no. in. c. extirpande. de ꝑben. q; non incurrit ante monitionē. ſſa. ibidem tenet q; nō requiritur sed ipō facto incurrit. Est glo. in. l. i. C. de his q bus vt in di. ꝓ qua Bar. in. l. in cognitiōe. ff. ad fileia. ꝛcludit q; pena appositа nō vindicāti morte defuncti ipō facto incurrit quo facultatē habuit vindicādi ꝛ nō vindicauit. Est etiam glo. in cle. i. de here. ꝛ bonus ter. in. c. cupientes. post ꝓncipiū. de elec. li. vi. Sed tu ꝛcorda q; opi. Jnnoc. quā etiam tenet Jo. an. in. c. licet. de elec. li. vi. ꝛ multi alij. ē vera qñ ius nō ꝑfigit terminū. Si vero ſſa. ꝛ Bar. intelligit vbi ius ꝑfigit terminū: q; tunc terminus interpellat ꝓ homine. c. potuit. de locato. ꝛ sic concordat Be. in. d. c. licet. Sed vbi ius imponit penā affirmatiue ipō facto sic nō requirit monitio. Et nota q; tūc dicit imponi pena negatiue quando ponitur contra omittentem siue nō facientem quod facere tenetur. Affirmatiue vero ponitur quando infligitur committenti seu facienti aliquid q; non est faciendum. qō bene nota.

5 ¶ Vtrū pena imposita a iure in vno videatur posita in alio qñ illa duo in iure equiparant. ℟. q; sic p tex. cū glo. in. c. si postq; in fi. de elec. lib. vi. facit glo. in. c. i. de postu. ꝓcla. qui dicit q; dispositio etiā penalis ꝓcepta in electiōe ꝓcedit etiā in postulatiōe: q; ꝓ postulationē ꝓuenit ad electionē. l. oratio. ff. de spon. sequit hoc ſſa. in. c. de multa. de ꝑben. ꝛ in. c. fi. ō mutu. peti. Sed ego in fauorabilibus habeo ꝓ indubitato q; dispositio ꝓcepta in vno extendat ad aliud qñ equiparatur. per aut. itē si quis liberos. C. de naturalibus lib. vbi pater vnū filium naturalē in aliquo legitimo documēto appellās simpliciter filiū naturalē legitimasse videtur oēs alios filios naturales qui confratres sunt: q; habēt eandem conditionem. Sed quo ad penā ē glo. singularis in contrariū in cle. i. de consan. ꝛ affi. que dicit q; pena apposita ꝓtrahentibus matrimoniū nō extendit ad ꝓtrahentē sponsalia. vnde dic q; qñ aliqua duo in iure sūt parificata cōmuniter. ꝛ ē eadē ratio exꝑssa. tūc statutum in vno extendit ad aliud etiam in penalibus. sed quando non sūt cōmuniter parificata sed solum in aliquibus casibus tūc non extenditur. Similiter lz ratio sit eadem tamen non extendit pena sed solum ꝓhibitio nisi ratio sit expressa quia tunc extendetur etiam quo ad penam. vt. s. diri lex. §. vi. Et sic intellige glo. supradictas ꝛ limita ꝛ gl. in cle. vnica. de officio vicarij. Et glo. in. c. ꝓstitutionē. de regula. li. vi. ꝛ glo. in regula q̄ a iure. de re. iur. li. vi. ꝛ sic ꝛcorda.

¶ Vtrū pena que imponit ipō iure habeat locū 6
in eo q; ꝓuenit ad actū ꝓpinquū delicto. ℟. ſz ſſa. in. c. i. de eo qui mitti. in pos. q; nō nisi perfecerit actū. lz alii sit puniendus arbitrio iudicis. qō ꝓbatur in. c. cū in cūctis. de electio. iūcto. c. ꝓpterea. ti. li. vi. ꝛ ibi glo. Secus de pena que venit iponēda p decretū iudicis. q; sic punit ac si perfecisset ex quo peruenit ad actum ꝓpinquum. vt in l. si quis non dicā rapere. C. de epi. ꝛ cle. ꝛ l. iis q cū tello. C. de siccarijs. Hoc tū non haberet locū in penis p statutū impositis. q; verba statuti exigūt actum perfectum. Jta no. Bart. in. d. l. iis q cuz telo. ꝛ ideo non sufficeret inchoasse. Aduerte tamē fm ſſa. in. c. Raynaldus. de testa. q; icurritur pena posita cōtrauenientibus alicui facto ex sola conuentione de facto q̄z q̄z nō habuerit iuris effectum. vt patet in. d. c. Raynaldus. ꝛ etiam si contradicit de iure. l. nuda. C. de contrahē. ꝛ co. stipula. Jtem no. Bar. in. l. quicūq;. C. de ser. fugi. q; vbicūq; de pena capitali vel corporali loquimur subintelligit dolus. ff. de in lite iur. l. ij. ꝛ in. l. in actionibus. ꝛ insti. de suspec. tuto. §. sus spect⁹. Secus in pecuniarijs penis. vt. C. de no xa. act. l. si serui. Jtem tenet Sali. in. l. penul. C. ad. l. cor. de ficta. Jdem Bal. in. l. data opera. C. qui accusa. non po. Jdez ſſan. de ca. in. l. i. C. vbi sena. vel cla. facit gl. in. l. quid ergo. §. ex cōpromisso. ff. de his qui no. infa. ꝛ glo. in. l. ꝛ si senior. C. ex quibus causis infa. irroga. Et ibi Bal. dicit q; cōmittēs p lasciuiā. puta currendo equū homicidiū non debet occidi. lz statutū dicat q; homicida decapitetur.

¶ Vtrum sufficiat ad obseruantiā legis soluere 7

penam solum quãdo ꝓhibet sub pena. ℟. vt. ſ. inobedientia. §. i. Et illud serua in conscientia. i foro autem contentioso sufficit. facit glo. in. c. di/lecti. de arbi. ⁊ in auſ. de iudicibus. §. quia vero vbi patet q̃ pena soluta que erat in compromisso non potest peti vt ſtetur sententie nisi addatur vt soluta pena ſtetur arbitrio. ff. de transac. l. penul. ⁊. C. co. l. cũ ꝓponas.

8 ¶ Secũda pena dicitur consuetudinaria de qua in. c. dilectus. de offi. ordi. sed hodie nõ ẽ in vsu: sed si esset in aliquo loco posset exigi etiã a religiosis vt ibidem.

9 ¶ Tertia pena dicit ꝓtumacie. Hec de iure ciuili petebaꝫ vt in. l. ij. ff. de colla. bo. ⁊. C. de mo/do mulcta. l. illustris. sed de iure canonico nõ potest peti a pte nisi quãtũ ẽ interesse suũ. c. i. de do/to ⁊ ꝓtu. vel nisi petaꝫ ad satisfactionẽ iniurie. vt in. c. olim. de iniurijs. Iudex tamen si habet potestatem mulctandi sicut habet ordinarius: vt in l. ij. in fi. ff. de iudi. bene poterit exigere.

10 ¶ Quarta pena dr iudicialis. ⁊ hec põt peti sicut cũ qs obligauit se sub pena. x. ad ꝓbandũ ali qd in. c. cũ dilectus. de elec. sed hec nõ petit a clericis ⁊ a religiosis nisi ꝓ interesse suo.

11 ¶ Quinta pena ẽ arbitraꝛ. ⁊ hec petit ab eo qui nõ seruat arbitriũ. c. dilecti. de arbi. ⁊ h̃ potest peti a quocũq; vt in. d. c. dilecti. ⁊ ibi glo.

12 ¶ Sexta pena dicit ꝙuẽtionaꝛ quã ptes ex iudicio inter se iponũt. ⁊ peti põt quãtũ interesse. l. p̃dia. ff. de ac. empti. ⁊ vẽdi. ſm Io. ⁊ do. Ant. in. d. c. dilecti. Sed ſm Inno. in. c. suã. de penis ⁊ ſpa. in. d. c. dilecti. põt etiã peti si excedat interesse: nisi sit in fraudẽ posita: sed non credo a clericis vel religiosis: secus a laicis ⁊ p̃sumit in fraudẽ vsuraꝝ posita qñ simpliciter ẽ posita sup ꝓmissione quãtitatis. vt in. l. cũ allegas. C. de vsuris. ⁊ ibi p doc. ⁊ in. l. iulianus. §. idẽ ſpapinianus ff. de ac. empti. ⁊ vẽdi. ⁊ Bar. in. l. rogasti. §. i. ff. si cer. pe. ⁊ canoniste in. d. c. dilecti. Secus eẽt si apponeret sup facto. vt i dictis iuribus. Similiter nõ p̃sumeret in fraudẽ qñ ꝓmittit quãtitas ⁊ postea factũ. ⁊ vltimo pena ſm do. Anto. in. d. c. dilecti. ⁊ allegat Butri. in. l. cũ filius. ff. de cõdi. ⁊ demõ. ⁊ Bar. in. d. §. i. ⁊ eã sequor nisi contrahẽs eẽt vsurarius: q̃zuis Jo. an. in addi. ad Spe. teneat q̃ p̃esumitur in fraudem. ⁊ allegat Dy. in. d. l. cuꝫ filius. Et vt intelligas pono tibi exemplũ. ꝓmitto tibi soluere centũ. ⁊ nisi dedero dabo tibi. x. ꝓ pena. sic p̃sumit in fraudem. quia super quantitate. Aliud exemplũ. ꝓmitto tibi facere domũ: portare ligna: ⁊ nisi fecero soluaꝫ penã. sic non p̃sumit in fraudem: q̃ ẽ super facto. Aliud exemplũ ꝓmitto tibi centũ in tali termino ⁊ ꝓmitto venire ad iudicẽ ⁊ recipe p̃ceptũ de solũdo vel dãdo pignora. ⁊ si nõ fecero ꝓmitto tibi soluere penã: sic nõ p̃sumit: q̃ lꝫ sit ꝓmo quantitas. tũ post ẽ factũ ⁊ vltimo pena.

¶ Utrũ ille qui ex impotẽtia nõ facit ad qđ obligat sub pena euadat. ℟. q̃ si loquimur de pena iuris vel statutoꝝ. sic ẽ clarũ q̃ nõ incurrit. Idem dic de pena iudicis generaliter imponentis penã puta excõicatiõis. ſm ſfede. ꝓsilio. dcccxiij. ⁊ seq tur ſpa. in. c. ſpd. ⁊. B. de offi. deleg. quia verba generalia debent intelligi ciuili modo. ar. l. si cui. ff. de serui. ⁊ in. l. ratũ. ⁊ in. l. q̃d dicimus. ff. de solu. Si autem spãliter imponit penam. puta nisi cõpareas tali die excõmunicote. tũc ſm ſpa. in. c. cũ super cã. ō testi. co. si ex sinia aperte ꝓstat q̃ iudex voluerit eũ ligare: siue posset vel nõ. sic cũ sinia sit nulla cũ contineat intollerabilẽ errorẽ nõ ligat. c. per tuas. de sen. exc. similiter nõ ligat si appet q̃ nõ voluit ligare ipotentẽ. puta q̃ dicit si contẽpseris vel si distuleris cõpere ⁊c: q̃ non potẽs nec ꝓtẽnit nec differt. vt dicit gl. in. c. q̃s sit de elec. lib. vi. Si vero nõ põt ppendi mens iudicis sic quo ad deũ nõ ligat: sed quo ad ecclesiam ⁊ nos. ⁊ sic intellige glo. in. d. c. vnico. iiij. q. v. ⁊ in. d. c. cũ sup cã. sed tũ ꝓbato ipedimẽto nulla indiget absolutiõe ſm Hosti. ⁊ Spe. ⁊ placet ẽt ſm ſpa. in. d. c. cũ super cã. si esset sinia pape: q̃ debemus p̃sumere q̃ noluerit eũ ligare. ar. c. vt nostrũ. vt ecclesiastica beneficia. ⁊ sic non esset irregularis lꝫ celebraret. qđ bene nota. Si aũt loq̃mur de alijs penis sic certũ ẽ q̃ in foro anime peti nõ possũt ſm Sco. in. iiij. di. xv. q. ij. nisi quã tũ interesse ipotat. facit. c. significãte. de pigno. ⁊. c. ij. de ꝓsti. ⁊. c. ex lris. de in integ. restitu. Et ad. l. incendiũ. C. si cer. pe. que vult vt incendiũ nõ liberet qñ quantitas ẽ in obligatione: q̃ cũ obligatio sit in genere. vt. ff. ad. l. fal. l. in rõne. §. diligenter. totũ genus perire nõ põt. ℟. q̃ qñ consistit in genere obligatio. verũ ẽ q̃ obligatio ex impotẽtia nõ extinguit. lꝫ liberet a pena. ꝓpterea dicit Ang. in. l. rescriptũ. in ꝑn. ff. de pac. q̃ etiã si teneamus q̃ fiscus habeat tacitã hypotecã in malefitijs ꝓtra delinquentẽ nõ tñ ꝑcret creditoꝛib? imo creditoꝛes ꝑferuntur ei allegat tex. cum sua glo. in. l. vnica. C. de penis fisci. Ratio q̃ talis tractat de lucro captando: ⁊ creditoꝛes de damno vitando. facit. l. fi. §. licẽtia. C. de iure delib. ⁊. l. vnica. C. de impo. in. descrip. ⁊. l. fi. C. de codi. q̃ nota bene ꝓ exigentibus penã vltra interesse suũ ab illis qui sũt nõ soluendo: q̃ tenent restituere eam creditoꝛibus.

¶ Quid si obligatus sub certa pena ad aliquid faciendũ vel dandũ ꝓ parte iplenit ⁊ ꝓ parte nõ 14

ex culpa sua. ℟. ℣da. in. c. suaz. de penis. q; si obligatio est diuidua nō cōmittit penaz nisi ꝑ parte non soluta. Si vero est indiuidua sic soluet totam penam etiam de iure canonico. Et quādo dicatur obligatio diuidua est qñ solutio partis ꝑ se valet quo ad partez tantum quantū totum ad se totum. Indiuidua vero dicitur qñ non valet illa pars per se. Exemplū ꝓmuto tibi scribere bibliam ⁊ decretum, sic si scripsi soluz bibliam non solnam penam in totum: quia obligatio est diuidua quia biblia per se valet ſm totum suum. secus si ꝑ misisset scribere bibliam ⁊ scripsi quattuor quinternos certe non valet ꝑ biblia. ⁊ ideo obligatio erit indiuidua quia ad nihil per se valere possunt sine alijs. de hoc plene nota in. l. stipulationes nō diuiduntur. ff. de verbo. obliga. ⁊ in. d. c. suam. vbi addit glo. hec vera quo ad penam que cōmittitur in non dando vel non faciendo. Secus qñ quis debet recipere. puta legatum vel hereditatē si fecerit vel soluerit: q; nisi totū faciet nō habebit. vt in. l. meuius. ⁊. l. cui fundus. ff. de cōdi. ⁊ demon. de quo vide plene in. l. si seruus. ff. si qs cautio.

15 ¶ Utrū statuta sint licita que solū imponunt pecuniariam penā ꝑ homicidio: adulterio: ⁊ hmōi ℟. Hosti. ⁊ sequitur ℣da. in. c. ij. de delic. pue. q; nō. quia homines exponuntur venales ad delinquendū: q; multi bene timent cruciatus q; non timent penam pecuniariā: vt habeant suum intētū. ar. l. in seruoz. ⁊ in. l. aut facta. ff. de penis. ⁊ in auc. de māda. ꝑn. §. oz.

16 ¶ Utrū ꝓmittēs sub certa pena hꝫ ratū cōmittat penā Zueniēs de facto. ℟. ſz Bar. in. l. id qđ paupib⁹. C. de epi. ⁊ cle. q; non. Secus si ꝓmisisset habere ratū ⁊ firmū: q; ratum refert ad ius. ⁊ firmū ad factū. vt in glo. d. l.

17 ¶ Utrū tempus ꝑfixū in odiū negligentis curat ignoratī: vel legitime impedito. ℟. ſm ℣da. in. c. q; diuersitatē. de ꝓcef. ꝑben. q; non. Secus qñ ꝑfigitur in odiū alterius vel fauorem. vt patet in. l. genero. ff. de his qui no. infa. vbi temp⁹ anni currit mulieri ignoratī mortem mariti. ⁊ vide glo. in. c. statutum. de ꝓben. lib. vi. Et no. Spe. de edic. instru. vbi dicit q; ſz executor testamenti non potuerit exequi infra annū nihilominus executio deuoluit ad epm. ar. l. nulli.. C. de epi. ⁊ cle. ⁊. c. nos quidem. de testa. rō q; est in fauorem defuncti.

18 ¶ Utrū iudex possit augere vel minuere penaz legis vel statutoz. ℟. ſm Jo. in. c. in archiepatu. de rapto. q; si ꝓcedit extraordinarie sic potest. l. quid ergo. ff. de his q; no. infa. Si vero ꝓcedit ordinarie sic nō pōt iudex delegatus. vt no. in. c. de causis. de offcio dele. Judex vero ordinarius potest ex causa mitigare. vt not. Bar. in. d. l. qđ ergo. ⁊ sequitur ℣da. in. c. ij. de emptio. ⁊ vēdi. facit. c. ar si clerici. de iudi. Ber. vero in. d. c. de causis. ⁊ de accusatiōibus in. c. sup his. dicit hoc verū quando potest dispēsare super crimine. alis non potest minuere etiā ex causa. Nota tamen q; qñ quis pluribus legibus ꝓ eodem delicto diuersis penis potest puniri si ab aliquo iudice imponitur ei minor: nō poterit aliquo modo puniri alia pena. vt in. l. qui de crimine. C. de accusati. ⁊ ibi Ange. ⁊ Sali. in. d. l. qui de crimine. Vncle tenet Tho. xxij. q. lxvij. q; si dimittit penam in casu quo non potest tenetur ad restitutionem cōitenti vel accusatori si intererat eius vt puniretur. Si vero aurū tenetur reo: cum quo concor. Hosti. ⁊ Ray.

¶ Utrū exigentes penam maiorem q̄z sit dam- 19
nū illatū excusentur. ℟. ſm Rodoſi. q; si ſm consuetudinē legitimā ⁊ iudiciū regis exigūt excusantur etiaz ꝑsone ecclesiastice qñ subest cā ⁊ ordo in ris seruat: nec ē corrupta intentio. vt. ſ. hoc faciāt ꝓpter auariciā: sed ꝓpter iusticiā. Tutius tū cēt pauperibus erogare illud plus.

¶ Utrū pena appoſita sup ℣cto nullo vel q nō 20
tenuit vel ipo iure vel ꝑ sniam iudicis reuocat⁹ ē sit soluēda. ℟. Jnno. i. c. ij. de ꝑcarijs. q; nō. q; vbi ꝑncipale nō tz nec accessoriuz. c. int dilectos. §. cetez. de fi. instru. c. si diligenti. de fo. cōpe. c. querelā. ne ꝑla. vices suas.

¶ Cui debet applicari pena. ℟. q; pena iuris ⁊ 21
statutorum regulariter applicatur fisco. quando introducit accusationem. l. multarum. C. de mō multa. Sed quando introducit actionem applicatur parti. l. ij. ff. de sepul. vio. Similiter qñ loquitur simpliciter videtur introducere actionem ar. d. l. ij. De alijs autem pena tenet Bof. q; si ꝓngit dānū vel iniuria alicuius illi applicabitur. de pe. c. ij. Si vero nō respiciat damnū alterius sic applicabit vel pti si est conuentionalis vel iudici vel fisco ſm q; de ea est statutum.

¶ Utrum pena imposita simpliciter sine ꝓfi- 22
nitione temporis sit perpetua. ℟. ſi. ℣da. in. c. ex litteris. de consti. q; pena imposita ꝓpter crimen sine cause cognitione. puta ꝓpter interlocutoriā iudicis intelligitur temporalis: ⁊ durat solum durante eius officio: vtputa interdicit officium vel exercitium alicui. ter. no. ſz cōmunem intellectū in. l. fina. ff. de pe. Idem not. Jnnocen. in. c. q; translationem. de officio lega. qđ limita in pena successiua: quia momentanea pena est perpetua: puta multauit in pecunia aut in corpore: ⁊ huiusmodi. facit. l. illicitas. in fine. ff. de officio ꝓfi.

Si vero fuit imposita cū cause cognitione. ⁊ delictum merebatur erit ꝑpetua. Secus si delictū nō merebatur. ar. optimuz i. l. si ꝑses. ff. de pe. ⁊ fuit dictum Oldra. qđ sequuntur cōmuniter doc. in. d. c. exlris.

25 ¶ Vtrū pena extendaꝫ extra territoriū ipm ipo nētis. ſ. ſſda. in. c. postulasti. de fo. cōpe. q aut respicit psonam sicut infamia, excōicatio. interdictū. ⁊ hmōi. ⁊ sic cū sint affectiue psone ponigunt effectū suū extra territoriū etiā qr sequunt eum. si cut lepra leprosum. l. ex ea. ff. de postulā. ꝑ qđ dicit Bar. in. l. qui vltimo. ff. de pe. q semel cō/dēnatus ad morte q̄zuis effugiat. nihilomin⁹ re/manet seruus pene vbicūq̄z fuerit. ⁊ ideo nō po/terit facere testm nec ꝓtrahere ⁊ similia. facit. d. l. q vltimo. ⁊ in auſ. hodie. C. de dona. inter vir. ⁊ vro. Aut respicit certū locū. puta ne vadat ad talē locū. vel vt moreꝫ in tali loco. ⁊ sic non ponigit extra territoriū. nisi p quandaz ꝓsequentiā. puta qr detētus in tali loco. interdictus ē etiā ei locus originis. q̄zuis sit extra territoriū. de quo dic vt i l. relegatoꝝ. §. i. ⁊. §. interdicere. ff. de interdictiſ. ſſper quā. l. dicit Bar. q nō pōt ciuitas iponere suo ciui vt moreꝫ in tali loco nō subdito. nec etiaz pōt interdicere ne vadat ad talē locū nō subdituz ⁊ hoc qñ fit in penā illius ꝓtra quē ferr̄ snia. Se/cus si fit statutū ne subditi vadāt ad talē locū non subditū pp comoditatē ciuitatis. vel in odiū coꝝ ad quos iret qr valet. facit. l. fi. ff. de decre. ab or/fa. Aut respicit certā artē. puta q nō exerceat ta/lē artē. ⁊ sic nō ponigit extra territoriū. vt ē bo/nus ter. in. d. l. ex ea. q quā dicit Bar. in. l. cun/ctos populos. C. de sū. tri. q statutū ꝓtinēs ꝓhi bitionē odiosam nō ponigit in dubio extra terri toriū. Et ideo dicit q filia que ex statuto nō succe/dit. cū tale statutū sit odiosuz. l. maximū viciū. C. de libe. pnete. q nihilominus pōt succedere i bo/nis alibi sitis. Et similiter puto q snia p̄nās ali/quē beneficijs suis in dubio intelligeꝫ de benefi/cijs que hz in territorio disponētis. Aut respicit bona. puta qr publicat ea. ⁊ tunc si fit de iure cōi. sic ponigit ad bona sita extra territoriuz. ⁊ rema nēt ibi tanꝫz vacātia. sed occupanꝫ p iudicē territo/rij. ar. l. a diuo pio. §. i. ff. de re. iudi. ⁊. l. cum vnus. ff. de bo. aucto. iudi. pos. Si vo fit de re spāli. tūc dic vt no. Bar. in. d. l. cunctos popu los. ⁊ qđ no. Jo. an. in. c. cū secūdū. de here. lib. vi. vbi concluditur q pena non extenditur vltra territorium.

24 ¶ Vtr̄ gs possit puniri i loco domicilij de delicto alibi cōmisso. ſ. ſſda. i. c. iz. de fo. ꝓpe. q sic nisi requirat remissio p iudicē delicti quā dz face re si delictū ē atrox. alꝫ nō si non vult.

¶ Vtrū mādās delictū fieri in alio loco debeat puniri vbi mādauit. vel vbi cōmissū ē. ſ. ſſda. i d. c. licet. q cōis ꝓclusio Bar. ⁊ alioꝝ est in. l. si vt ꝓponit. ff. de fideiuſſ. q vbi delictū factū ē. qr ibi destinatus ē effectus delicti. facit cle. pastoraſ. de re. iudi. Jdez dicas in teste falso q dz puniri p iudicē ad quē eius attestatio transmittit. si sciebat illuc debere transmitti. ſſpotest tū puniri in loco vbi deliqt. ⁊ locus erit ꝑuentioni si ambo iudices ꝓcurrāt. sicut de illo q de loco exempto mittēs sa gittā. vulnerauit alium in loco nō exempto. vt in c. i. de ꝓsūptī. ⁊. qđ ibi no. Sic similiter ille q deliqt in ꝓfinibus. qr vez ē dicere in cuiuslibet territo rio deliquisse. arg. l. arbor. ff. cōi diuid. Secus si ignorabat illuc attestationē trāsmitti. qr tūc debet puniri vbi deliquit. vbi agit̄ ꝺ pena falsi. facit. l. exigere dotē. ff. de iudi. vbi attenditur locus ad quez destinatur effectus matrimonij. Jdē dic de notorio q facit falsū instrm.

¶ Quid de officialibus deputatis q nō accusant quos inueniūt de nocte. ⁊ hmōi. ſ. q peccāt mor talit̄ si se obligauerunt ad accusandū vel pacto vl̄ iuramēto. Si vo si se obligauerūt nō peccāt si ac cusando. nisi faciāt in fauēdo malꝫ ꝓmittēdis. Et si qd acceperūt ꝑ nō accusando tenent̄ illud resti tuere vel fisco. vel illi cui pena erat applicāda. Et vltra ēt vsqz ad ꝓplementū pene exacte si accusaſ sent. ſm doctrinā Tho. xxij. q. lxvij. vt patet. ſ. §. xviij. in fi. Fallit hoc in criminalibus. vbi eēt infligēda pena corporalis. qr si desisterent ex cō/passione etiā si aliquid acciperent ꝑ nō accusan do lz turpiter acciperent non tamen tenerentur il lud restituere de necessitate.

Pœnitentia

ē virtus qua cōmiſſa mala cū emēdationis ꝓpposito plangimus ⁊ odimus. ⁊ plāgē/da vlterius cōmittere nolumus magister in. iij. sen. di. xiiij. ⁊ ē vnū de sacramentis noue legis. quo bene dispositis semp peccata remittūtur. de sū. tri. c. i. §. sacrm.

¶ Pœnitētia. v. modis dr̄. ꝑma dr̄ solēnis q̄ i/ponit̄ ſm illū modū. de quo in. c. in capite. l. dist. quā omitto cū hodie nō sit in vsu.

¶ Secūda dr̄ publica q̄ fit i faciē ecclesie ⁊ ꝑbli ce ⁊ differt a solēni. Tum i mō. qr̄i ista nō seruaꝫ ille modus de quo in. d. c. in capite. Tum etiā qr ista pōt imponi a simplici ꝓfessore. ſm Buil. du rā. Bof. ⁊ Jo. ar. c. penitētes. l. di. ⁊. xxx. di. si qs ꝑsbyr. de pe. ⁊ re. q̄situ. Nec ob. c. accedēti b⁹. de exce. ꝓla. vbi reꝑhēdunt̄ abbates. q publi cā pniaz iponebāt: qr ibi accipit̄ publica ꝑ solēni q̄ solū iponit̄ ab epo. ⁊ hoc verū nisi aliud habeat ꝓsuetudo. Jtē ⁊. iij. differt. qr ista publica iteraꝫ

solēnis vero nō pōt.

3 ¶ Dz q̄ro qñ dz iponi pnia solēnis vel publica. ſ. ſ. ſpa. in. c. q̄ſtiū. de pe. & re. q. p delicto gīt & ſcādalizāti totā vrbē ōberet iponi ſolēniſ. d. c. ī capite. Si vero ē graue & publicū ſz nō ſcādalizoſū tūc ī ponet pnia publica ſz ñ ſolēnis. vt no. i. d. c. q̄ſtuz. & in. c. i. de pe. & re. Si aūt ſit graue ſed occultū: tūc nec ſolēnis nec publica dz iponi. Et ideo reprobat ꝓſuetudinē illoꝝ q̄ mulieribus ꝓ extitiōe pueroꝝ quos penes ſe habebāt in lecto i ponūt publicā pniam. & vide eū in. d. c. i. & in. c. ſtatuim⁹. de male. & i. c. fi. de bi. g. ſi. occi.

4 ¶ Quibus pōt iponi. ſ. q̄ nec clericis nec religioſis. nec etiā laicis inſignibus dz iponi. ar. d. c. in capite. Et hoc verū niſi clericus ſit depoſit⁹ l. di. ꝓfirmandū.

5 ¶ Quis ē effectus pnie ſolēnis. ſ. q̄ laic⁹ poſt eā nō poteſt ad ordines ꝓmoueri. l. di. illud. nec cleric⁹ ad ſupiores. vt dr̄ ibidē: pōt tñ ep̄s diſpenſare i ordinibus minoribus nō autē ad ſacros. l. di. placuit. Jtē nō dz matrimoniū ꝓtrahere. pur ſi ꝓtrahit tenet. Jnuenis tñ nō ꝓhibet ꝓtrahere Jtē nec miliciā aſſumere. xxxij. q. ij. §. de peni tēt⁹. & c. antiq. cū alijs. c. Jtē nec laicalē habi tū deferre. l. di. c. vlti. Jtē dz viuere ſm regulaz eccleſiaſticā. de pe. di. v. ꝓtrariū. & c. ſe. Jte conueniendus ē ſub eccleſiaſtico iudice. xi. q. i. aliud de pe. di. i. aliud. Jtem ſit infamis nō ratione penitētie. ſed rōne criminis publicati. qđ verū intelligē q̄n ꝓ ſniam iudicis iponit. Secus ſi ex deuotiōe gs publicā pniam facit ſm Jo. de officio Archipr̄e. c. ij.

6 ¶ Tertia pnia dr̄ ꝑuata. & dicit Sco. in. iiij. di. xiiij. q. i. circa fi. q. q. de vi vocabuli penitere idē ē q̄ pēnā tenere. Hec autem nō tñ ipoꝛtat paſſionem pene vt inherenti. ſed etiam actionem volentis reſpectu pene. Vnde pnia actualis ē punitio volūtaria vel volūtas puniēdi. & in hac ē conſiderare. Primo velle peccatū punire ſeu vindicare. Secundo ſe peccaſſe nolle ſiue peccatū deteſtari. Tertio puniendē iā inflictā velle libere acceptare. Quarto penam inflictaz patienter ferre Jn q̄libet boꝝ actuū ſaluatur ꝓprietas vocabuli huj⁹ penitere. & ipis ꝓprie ꝓſiſtit ei⁹ ſignificatū.

7 ¶ Quibus peccatis dz hō penitere. ſ. ſm cōit theologos. q. de oībus peccatis mortalib⁹ actuali cōmiſſis. ſiue añ baptiſmū ſiue poſt. De veni alib⁹ vero lz ſit expediens. nō tñ eſt neceſſaria ad ſalutez in hoc mūdo. niſi in duobus caſib⁹. Primo rōne dubij. vtrū. ſ. mortale vel veniale ne piculoſo ſe exponat. Secūdo rōne piculi q̄ñ bz aliquam affectionem venialē quā niſi reprimat dubitat ne trahat cum ad mortale ſm S. Bona. in iiij. di. xvi. q. ij. ar. ij.

¶ Vtrū regraſ ſingulariū de quolibet. ſ. q. ſic 8
de cognitis. ſ. cum de illis ſpāliť cogitat & tenetur ſpāliť de quolibet cogitare vt peniteat ſi adſit oportunitas. ꝓportionata fragilitati humane. aliť nō remittunť de lege cōi. De incognitis vero ſi ignorātia ē inuincibilis: vel excuſabilis. nō tenet niſi in generali penitere: ſi vero ē craſſa vel inexcuſabilis: ſic tenet in ſpāli penitere: q. tenet dare operā vt ea cognoſcat & peniteat ꝟ ex Ri. in. iiij. di. xvi. ar. iiij. q. ij.

¶ Vtruz poſſit agi pnia de vno peccato mortali 9
ſine alio. ſ. q. nō. q. aut de⁹ totū remittit aut nihil & ideo oz peniteat de oīb⁹. tex. eſt in. §. itē. de pe. di. iij. ꝓcor. Ri. in. iiij. di. xv. ar. i. q. vi. Diſtinguo tñ ſic. q. aut logmur de pnia ꝓut p eā remittť culpa & recōciliať hō deo. & ſic cū radix ſatiſfactiōis ſit vna. ſ. charitas q̄ ſecū nō ꝓpatiť peccatū mortale. Jdeo ē verū q. nō pōt fieri niſi de oīb⁹ fiat. Aut logmur de pnia ꝓut directe reſpicit ſatiſfactionem talis pene debite ꝓ peccatis iam dimiſſis quo ad culpā. & ſic bene poteſt fieri ō vno peccato ſine alio.

¶ Que ſunt ptes pnie. ſ. tres. ꝓtricio. ꝓfeſſio 10
& ſatiſfactio.

¶ Quarta dr̄ pnia. ſ. illa q̄ a ſacerdote ꝓ pecca 11
tis cōfeſſis iponiť. de iſta vide. ō. ꝓfeſſio. vi. & j. ſatiſfactio.

¶ Quinta pnia dr̄ illa de q̄ dr̄ q. regulariť ꝓ q̄li 12
bet pctō mortali dz iponi ſeptennis. xxiij. q. ij. lī ipm. & quō debeat itelligi Spa. declarat i. c. acceſſi. de ſpō. duoꝝ q. dz i iſto tpe ſemel bis vl ter ieiunare i ebdomoda. ſm diſcretiōez & iudiciū ſacerdotis. & facit qđ no. i. d. c. hoc ipm. Et ſic itelligē oīa iura q̄ pniaz imponūt p numeꝝ dieꝝ: ſeu annoꝝ nō ſpecificādo modū i. c. accuſaſti. de accu. vſ velle idē Spa. q. cum ferie ſolēnes ſint. ij. iiij. & vi. vt i. c. penul. xi. q. iij. q. ſacerdos dz imponere. vt bis die⁹ ſinguliſ ebdomadis ieiunet & ſic ſatiſfactū eſt: & hoc veꝝ niſi ex cā aliud diſpoſuerit ſacerdos. vt i. c. de⁹. g. de pe. & re. & i. c. quē peniteť. de pe. di. ij. Vñ cū hodie ſint arbitrarie. dicit Jo. q. dz ſacerdos i pnia iponēda attendere qui expediat ad ſalutē peccatoꝛi. etiā ſolū imponendo vnum pater noſter. facit. c. alligant. xxvi. q. vij. ſequiť Spa. in. d. c. deuſ qui. vbi bon⁹ tex. & de h vide. Confeſſio. vi.

¶ Vtrū ſacerdos poſſit diſpēſare i pena debita 13
eā dimittēdo. ſ. Spa. i. c. ſicut dignuz. de homi. q. ſic. vt ē pulcher ter. de pe. di. i. quē peniter. Et iō bonū ē vt ſacerdos i ipoſitiōe pnie diſpēſet cū ꝓfitēte circa reſiduū pene. ſi maioꝛ eēt iponēda. vide ad hoc. ō. indulgentia. §. v.

14 ¶ Utrū pnia facta in peccato mortali sit valida an sit iterāda. ſ. q. fuit diuersa opi. Ri. in quol. i. q. x. tenet q satisfacit ꝓcepto ꝓfessoris: nec tenet reiterare: sed nō satisfacit pene debite in purgatorio. Alij distinguūt q pnie ex qbus manet aliqs effectus post satisfactiōis actū nō sūt iterāde: sicut ē ieiunū: elemosyna: & hmōi. alie aūt que nō reliquūt aliquē effectū oz iterare: vt sūt oratiões & huiusmodi. Sco. vero. in. iiij. di. xv. q. i. circa fi. q. dicit q q vere semel penitet & recipit pniaz condignā ipositā sibi ab ecclesia claue nō errāte quātūcūq; postea recidiuet: nō tenebit ꝑ illis peccatis ꝑ qb⁹ illā pniaz recepit: nisi ad illā pniaz sibi ipositā: & si illā iplet i charitate nō tm̄ soluit penā sed mereť gr̄az. Si aūt ipleat extra charitatē volūtarie soluit penā sed nō mereť gr̄az. Si vero illa pena ab eo exigať extra charitatē pena qdē soluit: ꝛ ipe nō soluat. ꝓma qdē est satisfactio simplicit: q placās & recōciliās. secūda ē satisfactio: q volūtaria redditio sed nō simplicit: q nec placās nec recōciliās. Tertio ē satispassio vltra quā nō exigit vlterior pena. Ex quo ꝯcludit q nō ē necesse talē pniaz iterare: sed solū de peccato postea cōmisso ponit exēplū de eo qui cōmisit crimē ꝑ quo ꝑcisere ť manus abscisse onez: vnde si isti inuito abscindať manus satispatiť & satisfit regi sufficienť: nec ꝓ iustitiā cogeť ad vlteriorē penā: q̄uis ñ recipiat in gr̄am & amicitiā: sic multo magis vbi qs sibi cā infligit. Vñ si talis ꝑ nouaz mortale postea cōmissū dānareť: anteq̄z tota pniaz implesset nō puniret eternaliť: sed solū pena correspōdēte illi pnie q̄ nō fuit bic expleta & tpaliter: q ex quo ꝑ iusticiā punitiuā ipositā ē semel pena tpal' hic ꝑ pcō de quo vere penituit nunq̄z ei debetur nisi pena tpalis. & illa soluta nulla debeť alia ꝑ illis peccatis: sed tm̄ ꝑ alijs. ¶ Da. vero in. c. qō q dē. de pe. & re. & Archi. de pe. di. iij. §. vlti. tenēt q nō valet sed ē iterāda simpliciť. Sz ego teneo cū Sco. cui⁹ opi. vr̄ apte tenere gl. singularis in d. c. q. qdā. vbi dicit q ꝛ nō valeat tal' quo ad vitā eternā: tm̄ valet ei q: sentiet fructū ei⁹. cū d' alio crie pniaz egerit. de pe. di. iij. §. vlti. vbi ē gl. ꝛ q nō teneť talē pniaz reiterare: & has glo. cōiter sequunť doc. & cum eis transeunt: ꝛ Archi. dicat cōiter tenere contrarium & male.

15 ¶ Utz pnia i articulo mortis dilata valeat. ſ. fm oēs q fic ꝑ dicta Ezech. xviij. Jn q̄cunq; hora ꝙuersus fuerit peccator &c. Sz hora mortis cadit sub illo signo quacunq; ergo &c. sed aduerte q ē valde periculosum vsq; ad illud tps expectare Et ꝓpterea dicit Aug. de pe. di. vij. in. c. nullus quē sero penitet. oz nō solū deū timere iudicē: ſz iustuz diligere nō tm̄ penā timeat sed anxietur ꝑ gloria: dz enī de crie dolere & dē oi ei⁹ p̄dicta varietate. hec ille. Sed cū hec cōiter nō adsint penitēti i extremis: tñ q; pncipaliť vt plurimū ꝙuertunť tales timore mortis & inferni: ꝑz q; nisi timoris imineret ñ ꝙuerteret: & ideo deficit pmū necessariū. ſ. q non ꝙuertiť. q; diligit deū iustū. Jtē nec ꝙuertiť pncipaliť pp gloriā: sed pp penā euitādā patet si de pena nō timeret pseueraret i malis vt pus. Jtē cōiter deficit tertiū: q; cuz sit quasi extra se ex infirmitate nō pōt dolere de singulis peccatis sicut tenetur nec ꝓfiteri. Et ideo credo veriss mū dictū Jero. in transitu vir inquit de centū milia hominū: quox mala fuit vita in morte diuinā indulgentiaz obtinebit vnus. hec ille. de materia pnie. vide. s. ꝓfessio. vi.

Ercussio duplex ē. ſ. tpal' que fit malo & iutili fmone cū ſ. idiscret⁹ plat⁹ iutili fmōe penit corda i firmox: & hec ſp de se ē mala & pcñs mortale: nisi aliq̄ circūstātia excuſet. vt. xlv. di. c. vl.. Alia ē pcussio corporalis q̄ fit corporali manu vel flagello: vel simili verberādo: & hec si fit ex malicia vl odio ē peccatū mortale: nisi eēt in modico & leui: patet hoc i. c. i. xlv. di. ūcto. c. eꝑm ibidē. & in. c. i. de clerico pcussore. q; si ē clericus dz deponi q nō fieret: nisi eēt mortale peccatū. Si vero fiat ex charitate & cā correctiōis & moderate sic licita'ē & meritoria in oibus pcstatē habētibus in subditos suos. xlv. d. i. cū beatus. itaq; q matrē pietas patrē vero disciplina subditis platū exhibeat. vt xlv. di. disciplina.

¶ Utrū clerici possint verberari. ſ. q. eꝑs nc/ 1
minē dz verberare ꝓpijs manibus. lxxxvi. di. nō liceat. Alij vero plati possunt clericos in minoribus ordinibus ꝑ leuibus & culpis verbera re. xlv. di. §. salamon. dūmodo fiat p cū ad quē pti/ net. de sen. excō. c. cū voluntate. §. vlt. Jn sacris vero exītes verberari nō debēt: nisi in maioribꝰ criminibus. xxxv. di. c. ante oia. & d. c. cū beat⁹. alioqn eēnt excōicati. ar. a Jrio sensu in. d. c. cum voluntate. in. §. si q vero. & de hoc. s. excōicatio. v. casu. i. & quō pñt hoc p alios clericos facere. ñ p laicos: & ibi ponunť multi casus in qbus pōt p cuti sine excōicatiōe.

¶ Utz religiosi similiť possint verberari. ſ. q 2
sic a suis platz. & ꝑ leuib⁹ culpis. c. reprehēsibilis. de appel. & de accu. c. q̄liť & q̄n. in fi. Similiť pñt p alios regulares vel clericos seculares: nō p laicos: nisi q̄n sūt iconigibiles. vt. s. i. d. casu pmo.

Peregrinus dr̄ ꝓpric q cā duo tiōis alienas visitare vadit ecclesias: aut sactoz religas. vt no. i. c. romipetas. xxiij. q. iij. Et tales sūt sub ꝑ

tectiõe ecclesie. de treu. ⁊ pa. c. innouamus. Et q tales reb⁹ suis spoliat dz excõicari. vt i. d. c. si qs romipetas. ⁊ duob⁹. c. se. Hodie Vo p ꝓcessuz curie sũt excõicati ipo facto: ⁊ a papa solũ absoluũ tur q romipetas spoliãt. Itẽ not. q accedẽtes ad sedẽ aplicã interi cũ reb⁹ suis sub aplica ꝓtectiõe ꝓsistũt. eẽ de pegrinis. c. vnico. Vñ istud ẽ vlti mũ refugiũ illoꝝ q grauant ab aliquo delegato: vt arripiãt iter ad sedẽ apostolicã: q⁹ suspẽdit ei⁹ iurisditionẽ. vt in. d. c. vnico.

1 ¶ Quid fiẽdũ ꝺ rebus coꝝ si moriunt i via. ℟. Ho. q qũqz aio retinẽdi accipit eas vl aliquid coꝝ mortalit peccat: q⁹ sũt restituẽde heredib⁹ eo rũ si pũt sciri: vel paupib⁹ erogãde si ignorantur vel si forte nõ inuenitur q eas deferat ad heredes nec spaꝫ in breui inueniri. Hec valet ſm Host. ꝓsuetudo vel statutũ in contrarũ.

2 ¶ Peregrinus clericus qs dicaꝫ vide. §. ordo. iij. §. xvi.

3 ¶ Duõ dz admitti. ℟. q oz habeat lras cõmendaticias seu testimoniales vel pape vel sui epi: ⁊ sic põt admitti: si mõ sigillũ ꝓprij epi sit notum. ar. de pbẽ. cũ secũdum. ⁊ de cẽsi. sopite. Si vero nõ sit notũ oz sit sigillũ qn qz epõꝝ. de cle. pe. c. i. Et si nullũ pfatoꝝ cẽt notũ: tunc vbi põt pindicium magnũ generari nõ creditꝫ etiã si centũ haberet ſm Inno. in. c. tua. co. ti. Sed vbi nullũ pre iudiciũ põt euenire: puta vult celebrare in secreto ex deuotiõe: sic admittiꝫ etiã si nullã faciat fidẽ ſm Ho. in. c. tue. co. ti.

4 ¶ Quid si dicat se lras amisisse. ℟. si ꝓbat per duos testes amissionẽ ⁊ non tenorem earuz: ⁊ q sine vitio fuerũt admittiꝫ de pnile. c. cũ oltz. in fi. no. Ber. in. c. i. co. ti.

5 ¶ Vtrũ recipiens ad ordines pegrinũ sine licẽtia sui plati incurrat aliquã penam. dic vt. §. irregularitas. §. xxxij.

Ꝑriculum vbi ẽ ibi ⁊ lucrũ collocari dz. l. fi. §. fz cũ i secũdã. C. de fur. ⁊. C. de ca. toll. l. vni ca. §. ꝓ secũdo. ff. de re. iur. l. ſm naturã.

Ꝑriurium ſm Ho. ⁊ Host. dr quadrupler. Primo falsa iuratio: ⁊ sic põt esse tripliciter. Primo q ẽ falsitas ex pte iurati: sicut cũ qs iurat falsũ qđ credit esse verũ: ⁊ si debita diligentia ẽ adhibita nullũ ẽ peccatum. xxij. q. ij. homines Si vero nõ ẽ adhibita omnis: sed tñ aliqua: sic ẽ peccatũ venale. Si vero ꝓueniat ex ignorantia crassa vel supina iuris vel facti ẽ peccatũ mortale ſm Ray. alle. xxij. q. v. q piurat. cõcor. Jo. an. post Tãcre. in. c. tua nos. de iureiurã. ⁊ Car. in cle. i. de iureiur. Item excusat a peccato mortali i periurio probabilis error: ſm Panor. in. c. tua nos. de iureiurã. puta cum quis credens habere rationabilem causam appellandi appellat: lz ꝑs iurauerit non appellare. ar. c. sacro. de sen. excõ. ⁊. c. quintaualis. de iureiuran. Secundo falsa iuratio est ex parte iurantis tantum: vt cum quis iurat verum credens esse falsum quod iurat. Tertio ex parte vtriusqz. s. cum quis iurat falsum sciens esse falsum. Et istis duobus modis si fiat iocose est peccatum venale ſm Hoff. xxij. q. ij. q ait. ⁊. c. vltimo. ſm vero theologos est peccatum mortale ꝓpter irreuerentiam dei. Posset tamen dici q mendacium iocosum non sit ꝓprie mendacium: vt in. d. c. q ait. Ideo posset teneri opinio Hoffre. q non peccat mortaliter: quia nõ ꝓprie periurat. Sed opi. theologorum est tutior: multo magis peccat si fiat seriose. xxij. q. ij. homines Nõ tamen sic limitat sanctus Bona. ⁊ Ricar. i iij. di. ix. si deliberat de dicto confirmando ⁊ iuramento per quod est confirmandum. Secus esset si deliberaret de dicto: sed non de iuramento: q⁹ sic non peccat mortaliter: lz sit veniale graue. Si mliter est peccatum veniale quãdo de neutro deliberat: sed totum ꝓfert ex surreptione: nisi quis deliberare posset: ⁊ tamen contemneret: quia sic mortaliter peccarent: etiam ex surreptione ꝓpter contemptum. Datur etiã alia limitatio ſm Pe. aureo. ca. di. Si iuramẽtum fit p ea p que hoies consueuerunt iurare: qñ volunt veritatẽ infallibilem assumere in testimonium dicti sui vltimatuz. Secus esset si assumeretur signũ qđ non ẽ ad tale testimonium institutũ: ⁊ sine animo iurandi in rellige qñ piurat p deuz sicut cõiter iuratur: quia sic non esset peccatum mortale ſm euz: qđ no. q facit ꝓ istis mulieribus que iurant p meã fidẽ in ueritate p istũ ignẽ ⁊ hmõi: vt non peccent mortaliter cũ piurãt: q⁹ nec iurare intendunt: nec qbus iuratur accipiunt ꝓ iuramento.

¶ Secũdo mõ dr piuriũ iuramẽti trãsgressio: ⁊ i si iurato fuit sup re mala: vt non ire ad ecclesiã ⁊ similia: sic peccauit mortaliter iurãdo: ⁊ tenet de p cepto facere oppositũ. xxij. q. iiij. c. i. ij. iij. ⁊. iiij. Nõ limito de re mala de peccato mortali: secus de veniali. de quo dic. vt. §. iuramentuz. v. §. ij. Si vero fuit sup re superogationis: sic similiter peccauit mortaliter iurando. Sed non tenetur facere oppositũ: quia nõ tenetur intrare religionẽ qui iurauit non intrare: non tamen tenetur iuramẽtũ seruare. hec Aureo. Si aũt iuramentum ꝓ missoriũ erat licitũ ⁊ obligatoriũ sic peccat mortaliter periurãdo. s. nõ seruando qđ iuramẽto ꝓmissit. Fallit hoc in. xxvij. casibus in quibus nõ obligat. de qbus vide. §. iuramentũ. v.

2 ¶ Tertio mō dr̄ piuriū indiscreta iuratio. ſ. cuz qs iurauit ſine iudicio discretiōis ꝓsiderando qō iuret. ⁊ vtrū ſit verū vel ſeruabile. ⁊ ſic ꝑz Bof. ē peccatū veniale. xxv. di. §. cris. i fi. Ber. vero i. c. tua. de iureiur. dicit q; ſi fiat cū deliberatione ſic ē pctm mortale. de iureiur. ſicut ex lris. Si vero iocoſe ⁊ incaute. ſic ē peccatū veniale. xxv. di. §. alſ ea demū. ⁊ cū Ber. ꝓcor. S. Bona. Ri. ⁊ theologi in. iij. di. xxxix.

3 ¶ Quarto mō dicit piuriū affirmatio dubitatio nis. vt cū qs illud de quo dubitat aſſerit cū certi/ tudine efficaci iuramēto confirmata. ⁊ ſic peccat mortalit ſm Aureo. Secus ſi aſſereret illud hu/ mano mō ſicut pōt ſciri i talibus. ſicut rñdet ordi nādis quātū ꝓmittit humana fragilitas. q; nō eēt mortale ſm eundem Aureo.

4 ¶ Quid de illo q iurat ꝑ verbū credo. cū tñ i ve ritate ñ ſic credat. R. q; quo ad deū piur? ē ⁊ pec/ cat mortalit. ꝛz quo ad foꝛ ptētioſū nō. ēt ſi ꝑba/ reſ poſtea ꝓriū ei? q; iurauit. vt no. ꝓpa. in. c. ex lris. de iureiur. ⁊ facit. c. cū ipoſitiōib?. de iureiu rā. li. vi. Rō q; nemo pōt dare teſtimoniū de cō ſcia alterius. niſi ipe cuius ē ⁊ deus.

5 ¶ Vtrū credēs ꝓuenire iuramēto q tñ nō facit. exēplū nō credebā ſatiſfactū creditoꝛi cui iurave/ rā. cū tñ foꝛet ſatiſfactuꝫ peccet mortalit. R. q; ſic ſm no. ꝑ ꝓpa. in. c. quanto. de iureiur.

6 ¶ Vtrū oīs piurus ſit infamis. R. ꝓpa. in. c. te/ ſtimon iuz. de teſti. ſm leges diſtinguit. Aut' qs iurauit de ꝑterito vel de pñti. ⁊ ſic nō efficit infa/ mis ipo iure. lz falſū iurauerit. p. l. i. ij. ⁊ vlti. ff. de crie ſtellio. ⁊ ſic itellige. c. cū dilect?. i fi. de or. cog. Si tñ ꝺēnareť efficereť infamis. nō tm rō ne iuramēti q; falſitatis. Si vero iurauit de futu ro ⁊ nō ſeruauit. tūc ſi inrauit ſibi vel deo nō effi cit infamis. Secus ſi iurauit ei cū quo ꝓtraxit con trauenēdo iuramēto vel pactiōi. q; ſic efficit infa mis. ⁊ ſic itellige. l. ſi quis maioꝛ. C. de trāſac. ⁊ hoc voluit in effectu glo. ⁊ Bar. in. l. luci?. ff. de bis q no. infa. Sentit Jo. de ligna. in. d. c. teſti/ moniū. ⁊ Archi. in. c. auctoritatez. xv. q. vi. ⁊ in c. puuli. xxij. q. v. ⁊ placet etiam de iure canonico cū nō reperiā ꝓtrariū.

7 ¶ Vtrū vis vel met? excuſet a pctō mortali piu riū. R. q; in iuramēto aſſertorio cōit tenet q; nō. c. ſacris. qō metus cā. q; nullus pōt abſolute co/ gi ad iuramētū falſū. Sz in iuramēto ꝓmiſſorio fuit diuerſitaſ Tho. xxij. q. iij. ar. i. ⁊ Ri. vbi. §. ar. ij. q. iij. ⁊ multi. Alij tenēt q; peccat mortalit ſi nō ſeruat. Ad. c. verū. de iureiur. R. q; loquit in iudicio foꝛi. ꝓpe. Aureo. vbi. §. tenet q; peccat venialiter. ⁊ hoc ſequit Jo. an. ⁊ multi alij ⁊ pla cet. ⁊ vide. §. iuramētū. v. §. ix. cū duobus ſeq.

¶ Qō ē grauius piuriū vel homicidiū. R. qđā 8
dicit q; piuriū ē grauius peccatū: q; ē ꝓtra rōnis ordinē directe ⁊ imediate reſpicientē deum. ⁊ ho micidiū ꝓtra ordinē reſpicientē ꝓximū. Alij con tra vt Ricar. vbi. §. q. iiij. ar. i. q; nō ſit grauius Ratio q; homicidiū directe ꝓtrariat actui ⁊ vir/ tuti digniozi. ſ. charitati reſpectu actus ſecunda/ rij. ſ. diliges ꝓximum. ꝓperiuriū aūt directe eſt contra actū virtutis latrie. ſed charitas eſt nobili oꝛ q; latria. quia nobilius eſt ꝓximuz diligere q; verum ex cauſa legitima iurare. ergo eſt grauiꝰ homicidium q; periuriū. ⁊ magis placet. ⁊ ꝓmaz rationem dico negandam ſimpliciter: quia ſic ſe queretur q; laborans in feſto grauius peccaret q; homicida. quod non eſt verum. Verum ē q; p/ iurium eſt grauiſſimum poſt homicidiuz. Jdeo imponitur penitentia q; ieiunet. xl. dies in pane ⁊ aqua. ⁊. vij. ſequentes annos peniteat. ⁊ nūq; ſit ſine pnia. vi. q. i. quicum q; ⁊. xxij. q. v. ſi quis ſe periurauerit.

¶ Vtrum ſit grauius periurium adulterio. R. 9
Ricar. vbi. §. ar. ij. q; ſic. Ratio quia peccatum dicitur grauius q; corrumpit ordinem digniozē. Certum eſt autem q; ille ordo eſt digniοr qui de bet eſſe hominis ad deuz immediate ⁊ directe: q; ille qui debet eſſe ad deum ⁊ ad ꝓximum medi ante ꝓximo. primus autez ordo corrumpitur ꝑ periurium. ſecundus per adulterium. nec perfe/ ctius corrumpitur ſecundus per adulterium q; ꝑ mus per periurium. Adulterium non eſt ꝓpinquius maxime iniurie que poſſit eſſe contra deuz imo cconuerſo. periurium eſt ꝓpinquius blaſphe mie. que eſt contra deū ex odio eius q; adulteriū homicidio.

¶ Vtr̄ peccet ēt pſona ꝓnata q; exigit iuramētū 10
de eo q; neſcit. ſed dubitat de veritate. R. ſm Au gu. quia hoc ex humana infirmitate ꝓcedit q; nō peccat. Sed ſi ſcit veritatē ⁊ cogit iurare quē ſcit falſum iuraturuz peccat mortaliter. xxij. q. ij. qui exigit. qō intellige vt. §. iuramentū. iij. §. xi.

¶ Vtrum clericus nulla ſocietate coactus veni 11
ens contra propriam ꝓmiſſionem vallatam fidei interpoſitione ſit ꝓuandus ſuo beneficio. R. te/ nent Jo. Ber. ⁊ Hoſti. in. c. querelam. ne ꝓlati vices ſuas. ꝓpa. in. c. querelam. de iureiurā. q; debet ꝓuari quia ſic eſt periurus qui fide inter/ poſita, ꝓmiſſum frangit ſicut qui ꝓiurat. ⁊ cū piu rus ſit ꝓuandus beneficio ⁊ deponendus ab or/ dine. vt ꝓbatur in. c. cū non ab homine. de iudi. ſic ⁊ frangens ꝓmiſſum fidei interpoſitione val latum Archi. in. c. iuramenti. xxij. q. v. tenet q; non. quia non eſt ita graue peccatum cōtraueni/ re ꝓmiſſioni tali ſicut iuramento. ⁊ cum Archi.

est do. Anto. ⁊ magis placet cū nō inueniatur talis pena expressa sicut cōtra piuros. Et que dria sit inter fidei interpositionē ⁊ iuramentum. vide iuramentū. i. §. vi.

12 ¶ Vtr collatio facta de bñficio ecclesiastico piuro sit nulla ipo iure. ff. ꝑda. in. d. c. ꝙrelā. de iureiur. q sic. de re. iur. infamibus. li. vi.

13 ¶ An aūt piurus cū sit infamis ꝑdat ipo iure beneficiū. vide. s. infamia. §. ix.

¶ Remissio quot mōis accipit. vide. j. vsura. ij. §. xiij.

¶ Permutatio est vnius rei certe ꝓ altera re certa vicaria prestatio. C. de re. permu. l. i. i gl.

Et nota q ꝑmutatio nō inuenitur nisi in genere ⁊ sic adaptaf cōtractibus nominatis ⁊ innominatis ſm qō not. i. ff. co. ti. ff. ⁊. C. vnde qñ datur vna spēs ꝓ altera sic ē ꝓtractus innominatus. ⁊ nō ꝑmutatio in specie. ꝓ hoc ter. in. l. naturalis. §. i. ff. de ꝓscrip. verbis. Blo. tñ. ⁊ Bal. in. l. i. C. eo. dicūt q imo inuenif ꝑmutatio in specie. ſ. qñ daf spēs certa ꝓ specie alia certa. puta iste liber valēs centū ꝓ illa possessione eiusdem precij Sed qñ daf genus ꝓ genere vel ꝓ specie. vel spēs ꝓ genere. tūc ē ꝓtractus innoiatus. nō permutatio in specie. ⁊ sic intelligāt. d. l. naturalis. ⁊ ē verius q̄z primū.

1 ¶ Quomodo ꝓbabitur ꝑmutatio. ff. rerū interuentu. nō ex solo pacto quia ex sola cōuentione ꝑmutationis nulla re hinc inde secuta neutri cōpetit aliqua actio. C. eo. l. ex placito. q ē nudum pactū. vt no. glo. in. d. l. i.

2 ¶ Vtrū statutū loquens de emptione habeat locū in permutatione. ff. q in statutis iuris cōmunis. appellatiōe venditiōis venit permutatio ſm Jſico. de neapo. in. l. i. §. fi quis in fraudem. ff. si quid in frau. patro. ⁊ Buil. de cunco. in. l. de quibus. ff. de le. dicit q omnia que de iure cōmuni loquunt in venditiōe habēt locū in ꝑmutatiōe facie. c. i. de his que fi. a ꝑla. in verbo vēdere. vl ꝑmutare. Jn statutis vero municipalibus. tunc si est odiosū nō habet locū. Si vero ē fauorabile. fic habebit locū ⁊ sic ꝓcor. iura que videtur diuersa ⁊ doc.

3 ¶ Vtrū ꝑmutatio beneficiorū possit fieri sine auctoritate superioris. ff. q nō. d. c. quesitum. de ex cef. prela. c. sicut vnire. de censi. ꝓhibemus. de ꝓben. maioribus. ⁊ q ꝓpria temeritate hāc ꝑmutationē fecerint ꝓuandi sūt. eo. ti. cum olim. Fallit hoc qñ agit solū de ꝓprietate. puta cū duo epi litigāt sup aliqua ecclesia quā vnus dicit debere esse sibi subiectā alter possidēs negat. sic poterit fieri ꝑmutatio q vnus habeat vnā ecclesiā sibi subiectā alter alterā. Secus si ageretur. vt talis in tali beneficio recipetur. vel inutiliter. q non pōt sine auctoritate superioris.

¶ Vtrū clerici possint inire tractatū de permutatiōe prebēdarum vel dignitatū ⁊ aliorū ecclesiasticorū beneficiorū. ff. q ꝙuentionem inter se facere nō possunt. vt in. d. c. quesitū. Tractatū aūt inire possunt. dūmodo ꝓmissionem vel pactionez nō faciant. ⁊ de hoc habes ter. cuz glo. in cle. i. in verbo volentibus. co. ti. ⁊ tenet Jo. an. in addi. ad spe. in. ff. co. ⁊ i. c. i. co. ti. li. vi. ⁊ ꝑda. in. d. c. quesitū. Ratio quia tractatus non includit deliberatū consensum. c. fi. de his que fi. a ma. parte ca. ⁊ ideo possunt tractare sed non concludere ꝛ supponere se dispositioni superioris ad quem ꝑtinet talis collatio. Jnno. tamen in. d. c. quesitū. tenet q ꝓbēde eiusdem ecclesie ⁊ eiusdem qualitatis possunt etiam permutare sine auctoritate superioris. ꝛ contrariū teneant Jo. ⁊ Jo. de lig. in. c. fi. eo. ti. qđ est tutius. ꝛ Jnno. opinio possit teneri post factū ſm Jo. de imola. Multi tamen doc. tenent q nec etiam tractatum in permutatione beneficiorū possūt habere. sed mihi non placet tum quia episcopus aut alius prelatus ad quē spectat nō potest dictā ꝑmutationem facere sine eis quorū sunt ſm do. Anto. in. c. i. eo. nisi ex necessitate vel ex cā ſm glo. in. c. i. de re. eccle. non alienque tamē nō ſm assertionē epi crederē ſm Buil. in cle. i. de elect. sed oportet ꝓbetur. ⁊ sic patet q oportet eos ꝑbus tractare. aliter esset bestie. tum etiam quia nisi ꝑbus tractarent nunqz conuenirēt ante prelatū ꝓ ꝑmutatiōe fienda.

¶ Vtrū auctoritas ꝑtineat ad epm de ꝑmutatione suorū inferiorū. ff. q nō. nisi ad iſm pertineat collatio vel institutio illorū beneficiorū. sed ꝑtinet ad eū ad quem collatio vel institutio pertinet. ar. c. ad hoc. §. fi. de officio Archi. ⁊ in. c. super eo. ī fi. de offi. dele. Si vero ad vmū pertinet electio. puta ad canonicos ⁊ ad aliū confirmatio necessario requiritur ꝓsensus eorū qui habēt eligere ſm Jo. an. ar. d. c. ad ħ. Si aūt epūs ꝑmutet cū capitulo re grif auctoritas Archiepi. c. i. de re. ec. nō alie. cū vero permutare vult cū aliis sufficit ꝓsensus capituli sui ſm Jo. Quādo vero ꝑtinet ad superiorem ⁊ ad capitulū collatio. fic requirit consensus vtriusq̄z nec pōt capitulū ꝑ se nisi qñ sedes vacat. de ma. ⁊ obe. c. his que. ⁊. c. cū olim. ⁊. c. vnico. de ma. ⁊ obe. li. vi.

¶ Vtruz possit dari pecunia ꝓ recompensatiōe maioris bñficij cōmutati sine ſmonia. ff. ꝑda. i. c. ad questiōes. co. ti. q sic. si pecunia detur in recōpensatiōe ꝓ ducentū tpaliū nō spūaliū. q si occasiōe spūaliū iuriū de quibus plus hz vna ecclesia

q̄z alia pecunia tribuatur symonia erit. puta quia habet maiores auctoritates in administratiõe spiritualiũ. ⁊ hmõi. Et ideo cõclude q̄ tria requirũtur. vt licita sit pmutatio benef cioz ecclesiastico/rũ. ℣Primo q̄ nõ paciscant. sed solũ hẽant tractatũ ptes. Secũdo q̄ nõ fiat sine auctoritate superioris pmutatio. Tertio q̄ aliqd tpale nõ det̄ ꝓ recõpensatiõe spũalis. puta maioris auctoritatis vl̄ administratiõis spũalis ⁊ hmõi existentis in alio beneficio in quo fit pmutatio.

7 ¶ Vtrũ habẽtes expectatiuas pape possint permutare. ℟. ℣Da. in. c. cuz olim. co. ti. q̄ nõ. quia sunt gr̃e psonales. ⁊ nõ excedũt psonã cui ꝓcedũtur. c. si cui. de p̃ben. li. vi.

8 ¶ Vtrũ tales habẽtes expectatiuas ad ꝑma vacantia possint impedire pmutationẽ. ℟. q̄ non. c. lz. eo. li. vi. imo si talia beneficia ꝓferanť alijs q̄z ipis pmutare volentibus non valet ipo iure. cle. vnica. eo. ti.

9 ¶ Vtrũ mãcipia ecclesie possint pmutari cũ mãcipijs ꝑuatoz. ℟. q̄ nõ nisi ad hoc vt libera fiãt. c. mãcipia eo. qõ ẽ verũ ſm ℣Jo. nisi vbi expedi ret ecclesie cũ donari possint. qõ ẽ fortius. xij. q. ij. ecclesia. ⁊ qñ fit pmutatio oz denť duo alij ea. q. c. eps q mãcipia.

10 ¶ Vtz fui fugitiui pmutari possint. ℟. ſz Jn no. i. c. mãcipia. q̄ sic. ⁊ distrahi. c. iniustũ. eo. ti. qõ verum ẽ patefacto vicio emptoꝛi ſm ℣Ber. ⁊ postq̄z redierũt. sed i fuga dũ fuit vendi vel pmutari nõ pñt. C. ad. l. fauí. de pla. l. in fuga.

11 ¶ Vtrũ pmutatiões q̄ fiunt a mercatoꝛib⁹ de lana ad pannũ ⁊ hmõi liceant. ℟. q̄ sic. dummodo fraus ⁊ dolus nõ interueniãt. ⁊ ea que dicta sunt in. c. emptio. §. vij. Jtẽ q̄ nõ fiat ad dãnũ tertij. sicut fit qñ dat pãnos tertoꝛibus ꝓ mercede laboris. si inde grauet̄ laboꝛatoꝛ illicitũ ẽ. ⁊ restituere teneret̄. nisi a ꝓncipio sic ꝓuenissent. vel sic esset ꝓsuetudo dãni tm̃ de pãno.

Erplexitas ẽ dubiũ. de quo dic vt. s̄. dubiũ.

Ertinax ſm Jsido. li. ethimolo/giarũ dr̃ q̄ ẽ ipudenť tenẽs quasi oio tenax. q̄ in suo ꝓposito q̄si ad victoriã pseuerat plusq̄z oz. ne videať minꝰ sapiẽs q̄z alij. ⁊ opponiť pseuerãtie ſm Tulium in ℟ethoꝛica sua: q̄ pseuerãs quãtũ oz. stat ptinax plusq̄z oz. mollis vero minus q̄z oz. vñ si qs firmat se in sua sñia. q̄ etiã si eccl̃ia determinaret cõtrariũ. vel in eo q̄ ptinet ad fidẽ. vel bonos moꝛes. tenet oppositũ eius qõ dicit̄ a doctoꝛib⁹ moꝛtaliter peccat. ⁊ sapit hereſim. di. viij. qui contẽta alꝫ nisi p accidens rõne scãdali ptinacia nõ ẽ peccatũ moꝛtale.

Erseuerantia ſm Tulium in ℟ethoꝛica sua est in rõne bene considerata stabilis ⁊ ꝑpetua mansio. sine ipa nihil valet velociter currere. de pe. di. iij. in cassum ⁊ ꝓpterea laudať. vij. q. i. suggestũ.

Ersona miserabilis q̄ dicať. vide. s̄. miserabilis.

Ersonatus vide. s̄. dignitas. in ꝑn.

Jetas accipiť aliquãdo ꝓ cultu diuino. Vnde pietas idem est q̄ religio latine. grece aũt latria seu theosebia. vnde proꝓie pietas est theosebia. i. cultus dei interioꝛ. qui ꝓꝓie ptinet ad seruitutes theologicas. ℟eligio vero est latria que ptinet ad seruitutem diuinã exteriorẽ. ⁊ istud elicitur ab ℣Aug. x. de ciuitate dei. c. iiij. Aliq̄n vero accipiť ꝓ misericordia. mãsuetudine. ⁊ clemencia. de quo vide s̄. misericordia. ⁊ sic dicit quãdã relenationẽ indigẽte ꝓmi ⁊ ꝓpassionẽ i ei⁹ calamitate. ⁊ sic accipiť ꝑma tbi. iiij. pietas ad oia valet. Super quo ℣Ambro. pietatẽ sequẽs ingt. si lubricũ carnis patiať vapulabit sed nõ pibit. q̄ ꝓ ꝑ q̄ aligs pietatť opibus vacans in peccato moꝛtali se disponit ad gram vt nõ facile pmittať in pditionem ire. ⁊ de ista dr̃. xxij. q. ij. si qlibet. xli. di. §. i.

Jgnus dicit̄ a pugno. vnde ꝓꝓie dicit̄ pignus res mobil̃ tradita de pugno seu manu ad pugnum seu manũ. ff. de ver. si. l. plebs. §. pignus. Et differt ab hypoteca in noie ⁊ re. q̄ hypoteca ẽ obligatio rei imobilis. insti. de actio. ⁊ ob. §. inter pignus Vnde pignus dicitur cũ trãsit in creditoꝛem. hypoteca vero cũ nõ trãsit. Sed quãtũ ad actionem nõ differunt inter se. q̄ ꝓ vtraq̄z pignoraticia datur debitoꝛi. hypotecaria creditoꝛi. d. §. inter pignus. Vnde dicit̄ hypoteca ab ypos q̄ est sub ⁊ tesis q̄ ẽ positio quasi res suppositia obligationi. Differt etiã ſm gramaticos pignus pignoris. ⁊ pignus pigneris. vnde graciſinꝰ. ℣Pignoꝛa natoꝛ dicunť pignera rerũ. lz hoc nõ seruet̄.

¶ Que res pñt pignoꝛi obligari. ℟. q̄ quecum q̄z vẽdi pñt. ⁊ que vẽdi nõ possũt. nõ pñt pignoꝛi dari. ff. que res pigno. da. po. l. i. §. eam rem. Quedã tñ vẽdi pñt. que nõ pñt pignoꝛi dari. vt sunt aliena que vendi pñt. ff. de ꝓtra. emp. l. rem alienã. lz pignoꝛi nõ pñt dari nisi nr̃a. C. q̄ res pigno. da. po. l. qui filios. Jntelligẽ q̄ res aliena potest vẽdi si ẽ imobilis: q̄ si mobilis est si ꝓtractat inuito dño eã. furtũ cõmittit vendens nec valet venditio si venditoꝛ ⁊ emptoꝛ sciunt. nec emptio ꝓtrahit̄ur. l. si in emptiõe. ff. de ꝓtrab. emp.

Nō diuersitatis ponit in glo. d. l. rē alienā. ⁊ ibi vide. Itē generalis obligatio bonoꝝ ecclesie pōt fieri ꝑ observatiōe ⁊tractus a clericis: ꝛ nō spāl sine solēnitate. de qua. s. alienatio. Ita no. Ida no. in. c. nullus ꝓbyter. de pigno. Item ꝓsit pignori dari res pntes ⁊ future. vt fructus pēdentes. ptus ancillarū. fetus pecoꝝ ⁊ ea q̄ nascūt. ff. de pigno. l. ⁊ q̄ nōdū. ⁊ q res suas obligat de presentibus ⁊ futuris intelligit. q̄uis nō exp̄mat. l. vlti. C. q̄ res pigno. da. po. Sz tñ videt excepta oē illud qd obligaturus spāliter nō erat vt vestes. supellectilia. ⁊ mācipia. q̄ in vsu habebat ⁊ sil ia. l. i. C. q̄ res pig. ob. po. ⁊. l. obligatiōe. ⁊. l. deniqz. ff. de pigno. Si vero gs dicat mobilia ⁊ immobilia ⁊ se mouētia nō veniūt actiōes nec noia debitoꝝ. C. de pac. pign. l. i. Itē pignorari possūt res corporales ⁊ incorporales ⁊ noia debitorum ff. de pigno. l. cū cōuenit. Item seruitutes psonales. vt vsus ⁊ vsusfructus. ff. co. l. si is. §. vsusfructum. Item seruitutes prediales ⁊ rusticē. vt qz diu pecunia non soluetur non licet ipis vti: ⁊ si infra certū tempus non fuerit soluta liceat vendere l. sed an vic. ff. eo. Item comoditas seruitutū ꝑdioꝝ vbanoꝝ sicut in rusticis hoc continget. vt s. liceat creditori ire ⁊ agere. d. l. sed an vic. intra aūt nō. vt. d. l. si is. §. vlti.

2 ¶ Que res, phibetur pignori obligari. ff. q̄ homines liberi etiā ꝑ debito. c. ij. eo. de quo dic vt s. obses. Itē nec ecclesie i aui. de alie. ⁊ emphi. §. ij. q̄n. Itē monumēta. l. iij. C. q̄ res pig. ob. po. Itē sacra vasa. vestimēta libri. vel alia ornamēta ecclesiastica. l. sancim⁹. C. ō sa. sa. ec. l. i. ff. q̄ res pig. ob. po. ⁊. c. i. eo. nisi necessitate: vt est redēptio captinoꝝ ⁊ ꝑ paupibus alēdis ⁊ hmōi vt no. in. d. c. i. ⁊. xij. q. ij. anrū.

3 ¶ Quot modis ꝓtrahit pignus. ff. q̄ duobus modis. s. tacite ⁊ exp̄sse. Tacite cōtrahit ⁊ sūt obligata oia bona vndeci psonaꝝ. Primo administratoris bonoꝝ ipi ecclesie. ar. xiij. q. ij. illud ꝛz gl. ⁊ Ida. in. c. er lris. de pigno. Secūdo viri respectu doris vroꝛi sue. vide. s. dos. §. xi. ⁊ etiā ꝑ parafernalibus ⁊ donāt pp nuptias. vt. s. dos §. xij. ⁊ paraferna. §. ij. Tertio illi⁹ q dotē ꝓmisit de istis duobus habeā. C. de rei vx. act. l. vnica. ⁊. d. c. er lris. Quarto ꝓtrahētis cū fisco ipi fisco C. in qb⁹ cau. pig. ta. ℨ. l. i. ⁊. ij. Quinto tutoris pupillo ⁊ curatoris minoꝛi. C. i qb⁹ ca. pi. ta. ℨ. l. si mī. ⁊. l. fi. C. ō legi. tute. Sexto ꝓductoris oia bona iuecta seu illata i rustico ꝑdio dño sciēte ꝑ pēsiōe debita. Jn vbano vero nō distinguit. an sciat vel ignoret q̄ tacite obligant. ff. de pigno. l. si homeū. ⁊. l. hoc iure. ⁊. C. i qb⁹ ca. pi. ta. ℨ. l. sancim⁹. Septimo pris tacite obligant filijs ꝑ bonis aduēticijs ⁊ pcijs eoꝝ. C. de bonis q̄ lib. l. cū oz. Octauo matris conuolātis ad secundas nuptias filijs ꝓis matrimonij ꝑ restitutiōe eorum q̄ a ꝓmo viro lucrata fuit. C. de secū. nup. l. hac edicta i. §. penul. ⁊. C. in qb⁹ ca. pi. ta. ℨ. l. si mater. Nono defuncti ꝑ legatis ⁊ fideicōmissis C. cōia de leg. l. i. Decimo ꝑ pupilari fisco. C. q. mo. pi. ta. ꝓtra. l. satis. Undecimo bona conductoris vectigalium fisco. l. semp. §. conductores. ff. de iur. imunita. Duodecimo ꝓtrahitur hypoteca in naui ei qui dedit ad eam reficiēdam vel armandam. l. interdum. ff. qui. poti. in pigno. ha. Secus si dedisset ad emendum eā q̄ non haberet hypotecā in ea. Idem dic de eo qui mutuauit ad miliciā emendā q̄ habet in ea tacitā hypotecā. fm Jo. in sūma.

¶ Que pacta, phibent in pignore. ff. q̄ oē pa- 4
ctū turpe impossibile illicitū. Itē pactū legis commissorie q̄ ē pactū quo debitor obligat se insolutū dare pignus. ff. de solu. l. calopodius. Itē q̄n conuenit ne pignus redimat in ppetuuz. vel ante diem sibi p̄fixam. ar. c. precariū. de preca. Item q̄n fit pactum ne liceat creditori pignus vendere post interpellationem debitoris. l. si creditor. §. vlti. ff. de distra. pigno. ⁊ de istis dicit in. c. signi cāte. eo. ti.

¶ Quid si fiat pactū vt die p̄fixa nō soluēte debi- 5
tore creditor ex tūc rē hēat i feudū. ff. q̄ nō valet q̄ fieret fraus legi. vt in ꝓsti. Fede. ō feu. da. in ui. l. cōmisso. c. i. ⁊ de his pactis. vide. s. pactuz. §. xvij. cū sequētibus.

¶ Utrū pactū q̄ amissio pignoris quocūq̄z ca- 6
su liberet debitorē valeat. ff. q̄ sic. C. de pigno. ac. l. que fortuitis.

¶ Quid pōt facere creditor de pignore, an pos- 7
sit vendere. ff. q̄ aut conuenit expresse vt posset vendere. ⁊ sic debet ꝓmo denunciare debitori. ⁊ postea fm formam conuentā poterit vendere aliter non. Aut conuenit q̄ non venderet. ⁊ tūc debet ter debitori denunciare vt soluat. ⁊ inter vnā denunciationem ⁊ aliam debet esse triduū. ff. de pigno. ac. l. si conuenit de distraben. in glo. q̄ si non soluerit poterit vendere. alꝛs vendendo sine trina monitione teneretur furti. Si vero nulla fuit facta mentio de vendendo vel non vendēdo. tūc debet semel nūciare vt soluat. ⁊ postea elapso biennio vendere poterit. hec ꝑbant in. d. l. si cōuenit de distraben.

¶ Sed quid si creditor vendito pignore bona fi 8
de minus accepit q̄z sit debitum suum. ff. q̄ residuuz repetet a debitore. Si vero plus debito vēdidit tenetur illud plus restituere debitori. C. de iure do. l. vlti.

9 ¶ Vtrum pignus possit per creditorem alteri pignorari. ff. q̄ sic. vt est ter. in. l. i. C. si pignus pigno. da. sit. Et ꝛ Spec. dicat non licere vltra tres vices. Tenet tamen ꝛ verius Ang. in. d. l. i. q̄ etiā p̄ mille vices. q̄ ius quesitū a creditore i pignore ē reale ꝛ ē trāsitoriū de p̄sona ad p̄sonaꝫ in mille manus. ꝛ sic concludit ter. d. l. i. in ℞o tamdiu esse ꝛē.

10 ¶ Quid si alius cui res pignorata fuit alteri vē didit qui forte absentauit se quod remedium dabitur p̄imo debitori ad consequendū rem suam. ff. Spe. dicit q̄ agat contra p̄imum creditorem sed p̄mus creditor liberabit cedēdo sibi actioneꝫ cōtra eū cui legitime pignorauit. ꝛ sic alius respectu tertij ꝛē.

11 ¶ Vtrū possit pignorari vsurarijs nostri tēporis qui habent ex p̄uilegio q̄ post annū lucrātur pignus. ff. q̄ sic. ꝛ si perdetur damnū erit debitoris. quia q̄ fit lege permittente non meretur pena. l. gracus. C. de adulte. ꝛ ideo cuꝫ lex permittat pignus pignori obligari sibi imputet debitor Q̄ tamen limito verum si modo nō pignorauit nisi p̄ quantitate sibi debita: quia p̄ plus non ꝯ in aliquo casu. Item si hoc fecit p̄ necessitate vel vtilitate sua. q̄ p̄ alio respectu nō licꝫ sub vsuris accipe. Itē. iij. si hoc notificauit debitori illis nō occurrēntibus nō liceret.

12 ¶ Vtrū creditor teneatur fructus pignoris cōputare in sortem. ff. q̄ tam fructus quos percepit q̄ꝫ quos percipere potuisset ꝛ ex sua negligentia nō percepit tenetur cōputare in sortem. ꝛ q̄ plus supereſt restituere debitori. ita tenet glo. in. c. cū contra. co. ti. ꝛ sequitur ℙda. ibidem. ꝛ Jo. an. in. c. i. ꝛ. ij. de vsuris. Jo. in sūma tenet oppositū quo ad percipiendos. s. q̄ non teneat: nisi fuerit in dolo vl lata culpa. vtputa quia erat solita locari vel erat qui querebat eaꝫ conducere. hoc idē sequitur do. Anto. Sed mihi magis placet opi. Calde. q ꝯ si sorti ē satisfactū tenet etiā de pciendis. q̄ ē male fidei possessor in nō restituēdo rē. Si vero sorti nōdū ē satisfactū sic nō tenet de pciendis. q̄d intelligo verū nisi sit in dolo vel lata culpa. Et sic tene ꝛ limita ꝛ cōcor. l. i. ꝛ. ij. C. si pigno. ac. ꝛ doc.

¶ Sed quero quam pensionem soluet p̄ domo pignorata creditor. ff. Spe. tenet q̄ solū ad illaꝫ quantitatem quam idem creditor p̄stitisset. l. in sūma. §. frumento. ff. de condi. indebi. Sꝫ ℙda. in. d. c. cuꝫ contra. distinguit q̄ si fuit simpliciter pignorata tūc tenetur ad eaꝫ pensionem que cōmuniter inuenitur a quocunq; alio. Si vero fuit actū vt solū illa soluatur que sibi placet sic esset verū dictū Spe. q̄ꝫuis durū. sed ego limito verum isto. ij. casu in modico. sed in aliqno notabili non credo verū aliter esset. via aperiendi additum vsurarijs ꝛ iniquitati. Nec obstat. §. in frumēto. q̄ loquitur quando indebite per errorem limitatio fuit facta. quia tunc non obligatur creditor: nisi in quantū fuit factus locupletior: quod bene not. q̄ pauci aduertūt.

¶ Vtrū liceat pignore vti. ff. ℙda. in. c. i. de ō posito q̄ si pacto interueniente eo vtitur vsuram cōmittit si comoditas quam consequitur ex vsu ē extimabilis p̄cio. c. i. de vsuris. ꝛ. d. c. cū contra. ꝛ tenetur restituere. Si vero non interuenit voluntas domini ꝛ contra eius voluntatem vtitur eo furtum cōmittit. l. si pignore. in p̄n. ff. de furtis. nisi verisimiliter crederet dominū permissurum vt no. in. c. duduꝫ. de elec. ꝛ insti. de obli. que ex delic. nascū. §. placuit. Attamen semper fructus seu extimatio vsus est computanda in sortem. nisi fit talis res cuius vsus inter amicos gratis solet concedi. 13

¶ Vtrū creditor repetet expensas quas fecit in pignore. ff. q̄ si bona fide eas fecit poterit repetere: nisi sint immoderate. l. si seruos. ff. de pig. ac. ꝛ ar. in. l. i fūdo. ff. de re. vē. Ber. tū i. c. i. de vsuris. intelligit q̄ repetet expēsas necessarias non volūtarias. Sꝫ tu dic q̄ etiā vtiles dummō nō immis magnas. vt no. gl. in. l. creditor. C. de pig. ac. ter. ē in. d. l. si seruos. 14

¶ Quid si res pignorata periit aut deterioratur ff. q̄ tenet de dolo lata culpa ꝛ leui. ꝛ no. glo. in l. si creditor. C. de pigno. ac. ter. ē insti. quibus mo. re. contra. obli. §. fi. ff. de pigno. ac. l. si cum vēderet. in fi. 15

¶ Vtrū remittēs pign⁹. vel bidellus restituēs libr̄ socio ꝛ sueto vel famulo illius cui⁹ ē teneat si talis cui dedit infideliter egit. ff. ℙda. in. c. fi. de fur. q̄ nō. ar. in. l. cū q. ꝛ in. l. argentū. ff. como. facit. c. significante. eo. ti. ꝛ sequitur Bar. in. l. si gs vroꝛi. §. apud labeonē. ff. de fur. Jdē dicit si eū assignauit alicui deferēti aliq̄d signū illius cui⁹ erat. ꝛ facit. d. c. significāte. cū ibi not. nō ē tamē credendū de facili tali signo. ar. c. i. ꝛ. ij. de fide instrumentorum. 16

¶ Quantū durat pignus. ff. donec facta fuerit tota solutio debiti vsq; ad minimum quadrantē l. q̄ꝫdiu. C. de distra. pigno. 17

¶ Vtrū possit creditor p̄scribere pignus. ff. q̄ non nullo tpe. l. pignori rem acceptaꝫ. ff. de vsu capionibus. 18

℣ Igricia ē q̄dā tarditas ad exequendū bonū. Torpor vero est remissio in executiōe boni que q̄n sit mortale peccatū. patet. s. accidia. §. i.

¶ Jrata dicitur quilibet qui i mari aut in fluminibus depredatur. vt no. in aūt. nauigia. C. de furtis. Et tales sūt excōicati excōicatōe papali per ꝓcessū curie cū oib⁹ receptatorib⁹ eoꝝ ⁊ dātib⁹ eis auxiliū ꝓsiliū vel fauorē. Jta ēt no. Jo. an. ⁊ do. Anto. i. c. ex excōicationi de raptorib⁹ q ter in āno ab ore sūmi pontificis excōicātur.

¶ Lacere velle homibus vtꝝ sit pec catuꝫ. ſ. fm Tho. xxij. q. cxv. q aut qs querit placere pp caritatē nutriēdā: vel vt in eis spūaliter ꝓficiat: vel vt ꝓ uocenť ad bonū: ⁊ in his que sūt bōa. vt cātare in ecclesia horas vel laudes diuinas ⁊ hmōi: ⁊ sic laudabile est. Aut q̄rit placere pp inanē gloriā: vel pp lucꝝ: vel in malis. ⁊ sic tale peccatū ē q̄le ē illō pp qō placere cupit. de qbus ps. Deꝰ dissipabit ossa eoꝝ q hoibus placēt. ⁊ ad Gal. ij. Si homi nibus placerē xp̄i fuus nō essē. Intellige q̄n est mortale illō ꝓpter qō vel i quo cupit placere. puta si pp vanagloriā sic est mortale pcm̄ talis ꝓplacentia q̄n talis vanagloria ē mortalis. vel si q̄rit talis ꝓplacētia per opera peccati mortalis: sic erit mortale peccatum alias veniale.

¶ Olicitatio est solius ꝓmittentis spōsio: vt q̄n ꝓmissio fit de aliquo alicui: ⁊ illius ꝓsensus cui fit ꝓmissio nō extat acceptans. vel q; erat abns. vñ pollicitatio differt a pacto: q; pollicitatio ē vnius tm̄: pactū Ꝟo duoꝝ ad minus. ¶Pollicitatio Ꝟo tūc trāsit in pactū q̄n p nūciū vel lras mittit ⁊ acceptať. q; ibi est duoꝝ consensus. l. pactuꝫ. ff. de pollici. vñ polliceri dicimur q̄n nullo p̄cedēte rogamine aliqua ꝓmittimus. ¶Promittē Ꝟo est ꝓ prie p̄cedēte rogatōe. vnde ⁊ pollicitatio differt a nudo pacto. no. glo. in. clc. romani. de iurť inť. et ¶Da. in. c. cū iuramento. de homici.

1 ¶ Utꝝ ex pollicitatōe qs obligeť. ſ. q nō. nisi q̄n polliceť. ciuitati. vniuersitati. clero. ecclesie. vl' pauplb⁹ alic⁹ loci: ⁊ cū cā. puta ad honorē dei: vl' similē. Si Ꝟo fit alijs a p̄dictꝫ siue cū cā siue nō. vel predictis sine cā nō obligať: nisi cepint aliqd ꝓtextu ꝓmissiōis. ff. de pollici. l. i. §. i. facit glo. i c. scimus. xij. q. i. q̄ dicit q; ex pollicitatione facta deo pōt qs cōueniri. facit. c. ex pte de censib⁹.

¶ Ollutio nocturna aliq̄n ꝓtingit ex p̄cedēte cogitatōe carnaliū. q̄nꝫ ex supfluitate cibi ⁊ potus. q̄nꝫ ex demonū illusiōe. ⁊ fꝫ q; cā ē pcm̄ ita extimāda ē.

1 ¶ Utꝝ necessario ipediat celebratiōnē vl' eucharistie suptionē. dic vt. s. Eucharistia. iij. §. xxix.

2 ¶ Utꝝ nocturna pollutio q̄ incipit in sōno ⁊ pfi cit in vigilia sit pcm̄. ſ. fm. S. Tho. in. iiij. di. ir. q; non. q; nō reputať euigilasse quousqꝫ recuperauerit Ꝟbū aut vsū. posset tm̄ cōtingere i ipsa vigilatōe plenaria peccatū. ſ. si pollutio placeat ꝓpter delectationē: que qdē cōplacētia si sit ex surreptōe est peccatū veniale. Si Ꝟo sit cū cōsensu ꝺ liberatiuo ⁊ p̄cipue cū appetitu futuri: sic erit peccatū mortale. Si aūt placcat: vt est exoneratio nature nō creditur peccatū. ⁊ eodē modo dico per p̄dicta q; appetere pollutionē in sōnis sine oī delectatione pp alleuiationē nature nō est peccatū: ſz dare operā vtendo calidis vel alio mō esset mortale peccatū: si pp hoc facit. Secus si faceret pp gulositatē dubitādo nihilominus de ea. q; fic esset veniale peccatum.

¶ Utꝝ ois pollutio i vigilia sit peccatū mortale ſ. q. nō. Aliq̄n eim est sine peccato: sicut in patientibus fluxū seminis: aliq̄n cū peccato veniali q̄n ꝓter volūtatē ⁊ ꝓpositū ꝓuenit ex aliquo tm̄ peccato veniali. puta cogitatōe nō morosa aut aditione. peccatū Ꝟo mortale semp est q̄n volūtarie ꝓcurať ex quacūqꝫ cā. aut q̄n ꝓuenit ex cogitatione locutione vel tactu morosō. de quo hēs. s̄ cogitatio. §. ij.

¶ Ortio canonica. vide. s̄. Canonica portio.

¶ Ossessor bone fide i ⁊ male qs dicať. hēs Restitutio i lr'a possessor.

¶ Ostulatio est q̄dā gr̄e petitio sup̄iori facta de ꝓmouēdo aliquē ad ꝓlationē ad quaꝫ de iure cōmuni pp defectū aliquē vel aliud ipedimētuꝫ eligi nō pōt seu ꝓmoueri. aliter si postuleť ille q pōt eligi nihil fit. ⁊ ecōtrario fm ¶Pa. in. ſ. ꝺ postula. p̄la. ⁊ intellige de defectu vel ipedimento q nō est peccatū in eo. puta q; non hēt etatē: vel est illegitimus: vel alteri ep̄atui seu prelatōi obligať ⁊ hmōi. Fallit in mutilato de corpore vicia. c. exposuistis: ⁊ in bigamo ⁊ irregulari. q; tales inhabiles nō possūt postulari. similiter crimīosus si pōt postulari: vt in. c. i. ⁊. ij. de postu. prela.

¶ A quo debet postulari. ab eo q pōt dispēsare i tali defectu vel impedimento. 1

¶ Quis pōt postulare. ſ. Do. q; q pōt eligere 2
c. bone. el. ij. ⁊ p totū eo. ti. ⁊ de elec. inotuit. ⁊ dēt fic ꝓcludere vt papa digneť p̄bere assēsū q; talis translatio fiat.

¶ Quot voces requirūť. ſ. q; ad minꝰ due partes omniū fm Jos. de elec. c. scriptū. §. fi. aliter nō facit iniuriā superior si non admittit. ꝺ. c. bōe ať. sic. ff. de aqua plu. ar. l. i. §. penult. ¶Pa. tamē in. ꝺ. c. bone el primo tenet cum Ꝟofr. q; sufficit maior pars vocum. 3

4 ¶ Quis effectus postulatiõis. ℟. ℣da. in. c. i. d postula. q postulatus admissa postulatiõe cõsequit ius ac si fuisset electus z confirmat. vñ nõ indiget alia confirmatõe. vt in. c. ij. de postula. Intellige qñ postulat ab eo q pot sup oi impedimento postulari dispẽsare: z h dr solẽnis postulatio. ſz postulatio nõ solẽnis hec nõ opat. Vñ ſz canonici postulẽt ab abbate monacũ i epm z abbas ꝓcedat nihilominus oz denuo eligat z cõfirmet: z in ista nõ oz seruare formã. c. q pp. de elec. sed bñ in ptia solẽni. vt no. ℣da. i. d. c. q pp. z de hac ptãsco q hodie paz. l'nihil valet z pessime pp'ãbitionẽ.

5 ¶ Est z postulatio idez q aduocatio. de qua. s. Aduocare.

Ostumus

.v. mõis dr. p natus p mortẽ pris. scdo post testũ ãte mortẽ. vt. ff. de iniusto rupto qz testo. l. ij. tertio arrogat filiꝰ. quarto post mortẽ aui. q incipit nepos i sui pris ptãte cẽ vt postumus. quito nepos auo moriẽte filio patre hoc no. glo. C. de postu. in ſtica.

Rebenda

ꝑbe ꝓfistit i fructuũ pceptõne. Canonica ꝙo in iure alie q in canonicũ recepꝰ est ad qd ius postea ptinet pbẽda: z stallus in choro z locus in capło. de hoc bẽs de ꝓstitu. cũ. Ald. de instit. c. i. z p Inno. in. c. relatũ. z. c. dilect de pben. z in. c. olim. de verbo. sig.

1 ¶ Qui possunt bre pbendas. vide. s. Bñficiũ ℣. xiij. z de magris vide Magister.

2 ¶ Vtz valeat, pmissio de pbẽda vacatura. ℟. Inn. q nõ. de pben. c. relatũ. dicit tñ gl. ibidem q pot cõmitti canonico iam recepto.

3 ¶ Vtrum prebenda sit quid spũale. ℟. q partiz sic: z partim non.

Recarium

dr qd pcibꝰ petenti vtẽdũ ꝓcedit tã diu qz diu is q ꝓcessit patit. vt i. c. vl. eo. l. i. ff. eo. z ẽ ℣ctus gratuit similis aliis gratuitis. ſz in multis dr a donatõe q nõ reuocat regul'r. dr z a comodato. q in comodato oz cẽ vsus certꝰ et tps salte tacite deteriatũ. vñ si vnũ istoz deficit erit pcariũ nõ comodatũ. Si eim ꝓcessit ibi libꝝ vt illũ trãscriberes erit comodatũ q ad certũ vsũ z tps tacite deteriat. s. quãtũ comode trãscribi pt l. interdũ. z l. cõtinuus. ℣. cũ ita. ff. de ℣. ob. z ti pot reuocari ãte vsũ cõpletũ. vt i. c. i. de comodato. ℣precariũ ãt pot reuocari ad placitũ ẽt si interuenisset pactũ de nõ reuocãdo. vt in. c. fi. eo. nisi fuisset appositũ p viã ꝺitõis. q sic vitiat ℣ctũ. facit. c. fi. de ꝺi. appositis. z qd no. Bar. i aut. ingressi. C. de sa. ſã. ec. Rõ fm Bart. in. l. i como dato. ff. como. q nõ est ꝓcessũ ad certũ vsũ. Hoc limito vez nisi vellet r̃uocare sine cã z cũ magno dãno alteriꝰ. q obstaret sibi exceptio doli cũ non possit negari gn pcariũ sit bñficiũ. g bñiuola acto z iõ nõ oz qs aduersari in bñficio ꝓcesso. sicut dicim. i mutuo ꝓcesso viatori q ipm detinuit post modũ. q cũ penituit. vt no. Jo. an. in ꝓmio de cretaliũ. Itẽ dr q in pcario venit solũ dol z lata culpa: sed i comodato venit leuissima. vt in. l. ſsitũ. ℣. z illd. ff. de pcario. z. l. ℣ctus. ff. de iure iur. z ibi reddit rõ diuersitat. Nec elicio a Cy. i. l. ij. C. como. z Bar. i. d. l. i comodato. z Jo. an. in. c. vnico. de como. z ℣da. i. c. fi. de pca. z idẽ in. d. c. vnico dicit q etiã pcariũ pot ꝓcedi ad certũ vsũ z distinguit a comodato per nomen pcariũ. puta cũ dicit: concedo libꝝ ad transcribendum precario nomine.

¶ Quot mõis solui pcariũ. ℟. q ꝑ volũtate ei q ꝓcessit. l. i. ff. eo. sc̃do mortẽ ei cui ꝓcessũ fuerat c. fi. eo. q ẽ cõcessio psonalis q extinguit cũ psõa vt in rl'a priuilegiũ. de re. iur. li. vi. tertio alienatõe rei pcario ꝓcesse si is cui ẽ alienata a ꝑ dño velit reuocar. d. c. fi. quarto finito tpre ad qd res fuerat concessa. l. cum precario. ff. eo. 1

¶ Sz nũqd reuocat morte cõcedẽtis. ℟. ℣da. in c. pcariũ eo. q nõ. z ibi tex. Ex quo ifert vnũ notabile q vbi act validitatis pẽdet ex volũtate alterius nõ reuocat p illi mortẽ. iõ q ꝓsumit qs i ea volũtate pseuerare in q qs decedit. c. maiores de bapto. z iõ lz prior clauſtralis possit reuocari ad libitũ abbatis. vt in. c. cũ ad monasteriũ d sta. mo. nõ reuocat tñ p mortẽ ipsi abbatis. itellige si ab abbate cũ capło fuit ꝓpositꝰ. vt. s. eps. ℣. ix ꝑ bñ facit. c. fi. ne sede vacã. sec si cẽt ꝓcessũ vsq ad bñplacitũ suũ. q p mortẽ reuocat. c. si gracio se de rescri. li. vi. vide Bar. in. l. si centesimis. ff de ℣. signi. 2

¶ In qb reb ꝓsistit pcariũ. ℟. q i reb mobilibus z imobilib z i corpalib. Illã fuit pcario pot ꝓcedi. ff. eo. l. ij. ℣. vlt. z. l. iij. z. iiij. i. ℟. i re ꝑpa ꝓstituẽ nõ pot. d. l. iiij. ℣. itẽ si rẽ. qd vez est quãtũ ad dñiũ z ꝓprietatẽ: ſz bñ qztũ ad vsũ possessiois seu detẽtois. l. certe. ℣. pe. ff. eodem. 3

Recaria

feini generis plr. pdu cta z pcarie fm ℣da. i c. i. eo. dicit q si dr̃t iter se. ſz bñ dr̃t a pcario. q pcaria dr ℣ct ad pces alicꝰ vel aliq̃ minus vsq ad certũ tps ſz q ptes ꝓuenerũt: nec ãi illd tps pot reuocari. vel dr pcaria ad pces aliquoz facta donatio vsq ad mortẽ accipiẽtis. xij q. ij. pcarie. z in glo. d. c. i. z dicit Bar. i aut. ingressi. C. de sa. ſã. ec. z in. l. si finita. ff. d dã. ifec. q i oib. z p oia pcaria ẽ eiusdẽ nẽ cũ ℣ctu ẽphiteotico. z idẽ voluit in. l. i. C. d iur emphi. ẽ gl. x

q. ij. ꝑcarie. ꝯ ſecꝝ nām emphiteoſis. ꝓ ℔ bonus ter. in aūt. de nō alien. §. lex ita qꝫ. vbi ꝑz q̄ con tractus nouus inuētus a ꝓſuetudie: ex q̄ reſultat idē effectus q reſultat ex aliquo ꝯcto inuento a le ge ceſſeāt eiusdē nē. Et hoc intelligo vex vbi nō fit ḡtis ſed aliqd ſoluīt. differt nihilominus qꝫ re nouāt de qnquēnio in qnquēniū nō emphi. Ñ no. q̄ ꝑcaria fit aliq̄ ctiā non gratis: ſicut ḡndo ſup ſolo eccleſie fit aliq̄ edificiū ⁊ ſoluīt ānuatim aliquid. ſi it ēt q̄ aliqs dat alicui eccleſie poſſeſſi onē vnā: ⁊ recipit ab eccleſia duplū aut triplū vtē dū toto tp̄re vite ſue. ⁊ no. in. d. c. ꝑcarie. x. q. ij. ſi it ctiā q̄ clerico vel laico dar aliqd vtendū to to tp̄e vite ſue. Aliqui volūt q̄ ꝑcaria ⁊ ꝑcarie i ℔ differāt. qꝫ ꝑcaria eſt ſolū vſqꝫ ad mortē illi⁹ cui conceditur: vel ēt citra. ſPrecarie ℣o aliquādo durat poſt mortem: ⁊ oꝫ q̄ de. qnquēnio in quin quēnium renouetur: ſed precaria non.

1 ¶ Vtrum ꝑcaria poſſit fieri ſede vacante ſiue ec eccleſia. ℟. q̄ non. x. q. ij. precarie.

2 ¶ Vtꝝ cuilꝫ poſſit fieri. ℟. q̄ nō iconomo vel eius conſanguineo. x. q. ij. hoc ius.

3 ¶ Vtꝝ requirar ſolēnitas in ꝑcaria ſicut ī alie/ natione rei eccleſie. ℟. q̄ in renouatiōe certū ē q̄ nō regrīt. vt no. Abbas in. c. i. eo. ⁊ dicit q̄ pla/ tus ſolus ſine ꝯſenſu capl̄i pōt eā facere. facit ter. in. l. pupilloꝝ. §. i. ff. de reb⁹ eoꝝ. ⁊ qō no. bar. in aūt. hoc ius. C. de ſa. ſā. ec. Jn ꝓceſſiōe vō credo q̄ regrar ſi ē talis rei: vel tāti tp̄is q̄ aliena ri nō poſſit niſi cū debita ſolēnitate. vt ꝑz ex dict⁹ tū qꝫ nō pōt renocari ante tempus cōuentū.

4 ¶ Vtrū regrar neceſſario q̄ renouet de quin/ quēnio in qnquēniuꝫ. ℟. q̄ ſic. ⁊ cadit a iure ſuo poſt qnquēniū ſi non renouat. vt dicit glo. i. d. c i. ⁊ hoc verū in rebus eccleſiaſticis: in laicalibus ℣o credo q̄ ſm ꝓſuetudinē dꝫ renouari qꝫ p̄ſu/ mitur actum quod eſt conſuetū. l. ſemꝫ in ſtipu/ lationibus. ff. de iure iuran.

5 ¶ Vtꝝ hīs rē ꝑcario noīe: vel ſicut ꝑcaria poſ/ ſit eā p̄ſcribē. ℟. glo. xvi. q. iij. c. Clerici q̄ regl̄r nō pōt niſi ex magna lōgingtate tp̄is dūs obliui ſcatur de poſſeſſiōe taliter q̄ neſciat vbi ſita ſit qō poſſet habere locum ſi poſſidens eſſet in bona fi/ de: aliter non.

℣ Receptum eſt iuſſio vel impiuꝫ faciēdi aliqd vel non faciēdi. Quō diſtinguīt. ℟. dupliciter. ſecꝫ q̄ affirmatiuū ⁊ negatiuum. Affirmatiuū ſtricto vocabulo dr̄ ꝑceptū ⁊ obligat p̄o ſemꝫ. ſ. ꝓ loco ⁊ tēpore debito ſed nō ad ſp. i. ad oēt̄ps. vñ fili⁹ nō tñt ſp ad bono: ādū p̄m in oi tp̄e. qꝫ hoc ē i/ poſſibile: ſed ſolū cū opportunitas occurrit ⁊ tp̄s regrit. Negatiuū āt ꝑceptū ꝓprie dr̄ ꝓhibitio q̄ obligat ꝓ ſp ⁊ ad ſp: qꝫ teneoꝝ ſp ⁊ oi tp̄e nō me/ cari. nō. ℔ Archi. i. c. ſi peccauerit. ij. q. i. ⁊ pa. ī c. nouit de iudi. ⁊ theo. in. iij. ſen. di. xxxvij.

¶ Quot ſūt gnā ꝑceptoꝝ legis diuie veterſ. ℟. 1 q̄ tria. Quedā ſūt moralia q̄ ſūt de dictamie legl̄ nature: vt ſūt ꝑcepta decalogi. Quedā ſūt figūra lia ſeu miſtica q̄ aliud ſignificāt ꝓter id qō lr̄a ſo/ nat. Moꝝ alia ſūt ſacramētalia: ſicut illa: de qb⁹ rō reddi pōt quare ad lr̄am ſic ꝑcepta fuerunt: vt de circūciſiōe ⁊ de obſeruatione ſabbati. Alia ce rimonialia: ſicut illa de qbus rō reddi nō poteſt. quia ſic p̄cecepta fuerint ad lr̄am: vt illud. Non arabis cū boue ⁊ aſino. ⁊ illud. Non facies veſtē de lana ⁊ lino ⁊ hmōi. ⁊ de iſtis no. in glo. in. §. his ita reſpōdeť. vi. di. Quedā ſunt iudicialia vt illa que in deciſiōe cāꝝ ſūt deteriata. vt Exo. xxi. ⁊ ſunt deteriatōes iuſtitie inter hoieſ fūde. ⁊ bo die figuralia tam ſacramētalia qꝫ cerimonialia ſi tñ nō ſūt ſeruāda ſed ēt ſunt peccatuꝫ mortale p⁹ xp̄m ipſa ſeruātibus vt talia. ſPrecepta ℣o iudi cialia ſunt mortua. quia non obligant: niſi ille q̄ habet ptātem ſtatueret obſeruanda. quia tunc nō obligarent vt iudicialia legis antique: ſꝫ vt ius ca nonicū vel ciuile: aut municipale in quo p̄cipiūť. ſm Sco. in. iiij. di. xij. q. v. ⁊ ſPa. in. c. i. ō hoi. facit ter. in. l. i. C. de ve. in. enu. vbi dr̄. oia me/ rito faciamus nr̄a. qꝫ et nobis oīs iptutur auctoꝝ tas. ⁊. c. ſi apoſtolice. de ꝓben. li. vi. Moralia āt ꝑcepta omnia comprehenduntť in. x. ꝑceptis de/ calogi. que ponūtur Exo. xx.

¶ Quō ordiātur precepta decalogi moralia. ℟. 2 ſm cōioꝝē modum qui habeť ab Aug. ſup Exo. .ſ. vt primū ꝑceptū ſit. Non hēbis deos alienos coram me: ⁊ non facies tibi ſculptile nec oēz ſimi litudinem. Secūdū nō aſſumes nomē dei tui in vanū. Tertiū Memēto vt die ſabbati ſanctifices ⁊ hec ad primā tabulā dicūtur ptinere p̄mū. ꝑcep tum ſecūde tabule eſt. Honora p̄rem tuū ⁊ mr̄ez tuā. Secūdū nō occides. Tertiū nō mecaberis. Quartū nō furtū facies. Quintū nō loq̄ris ꝯ ꝓ ximū tuū falſū teſtioniū. Sextū nō cōcupiſces do mū ꝓximi tui: nō ſuū: nō ācillā: nō bouē: nō aſinū: nec oīa q̄ illi⁹ ſūt. vij. nō deſiderabiſ vxoꝝ eius. magiſtr̄ tñ in. iij. di. xxxvij. ponit. vij. ꝓ. vi.

¶ Circa primū ꝑceptū notādū q̄ tria ꝓhibenť 3 nobis. ſPrimo omnes ꝓphane pactiōes demo num: ſiue fiant per incantatiōes Vboꝝ: ſiue p̄ ſcriptiones caratex vel imaginum: ſiue per imo lationes ſacrificioꝝ. Et hoc vel ad ludificatōem ſenſuum vt faciunt biſtriones: vel ad tranſmuta tionem naturarum: vt fecerunt magi pharaonis vel ad inueſtigationem futuroꝝ cōtingentiū: ſeu occultoꝝ: ſicut faciunt diuini. oia prohibētur ſub

pena mortalis peccati. qz in his attribuit creatur qs debet creatori. z io peccat mortaliter ꝯ istud. Nō hēbis deos alienos coꝝ me. Exo. xx. Et ꝓ bibent oēs falsē z supsticiose inuētōes erroꝝ vel obseruāciaꝝ ꝯ fidē z bonos mores cū dicit. Nō facies tibi sculptile. Huiusmōi āt errores z supstitiōes ꝓcedūt: aut ex improbo ausu iuestigatiōis ꝓhibite: aut puerso intellectu sacre scripture: aut ex inordiato affectu carnalitatis humane. de qb⁹ Jere. Stultus fact⁹ ē ois hō a scia sua: cōfusus ē artifex in sculptili suo: vana sūt opa coꝝ z risu digna: z i tp̄e visitatōis pibūt. vñ sp̄ē mortale pcm̄ nisi in casu vt hēs. s. hereticꝰ in p̄n. z in casu. vt hēs. j. Supstitio. §. i. Tertio ꝓhibēt oēs puer se appciatōes creaturaꝝ: cū dr nec oēs sil'itudinē tē. Dis āt puersa appreciatio creaturaꝝ ꝓcedit aut ex sub'itate: aut ex cupiditate: aut ex delectatione. Prio mō est idolatria supboꝝ. Scdo mō auaroꝝ. Tertio mō luxuriosoꝝ. Vñ Hiero. q qs plus venerat z amat hoc illi deꝰ est. z io supbus colit similitudinē celestiuꝫ. qz diligit sup oēs p̄ferri. Cupidus vo colit similitudinē terrestriū qz sup oia cupit dictari. Lasciuius āt similitudinē aq̄tiliū. qz sup oia cupit delectari z flectit in delitijs. sicut aqua ad phil'. iij. quoꝝ deus vēter est. Quō āt supbia. auaritia. z luxuria. sunt peccata mortalia habes in titulis suis.

4 ¶ Circa secundū p̄ceptū no. q nomē dei trip'r assumitur. Prio ad efficiēdū: vt in sacrīs. sicut i baptismo: cū dr. Ego te baptiço. tē. ad ꝓmittendū. vt cuꝫ quis iurat vouet vel ꝓmittit aliqd deo vel sanctis. Tertio ad exp̄mēdū: vt cum quis loquit cū iuramēto: similiter multipl'r assumit i vanum. Prio per sacri frustrationē. sicut cū qs nō credit: vt hereticus: vel gr̄am sacri deserit z hꝰi. qō semp mortale pcm̄ ē. Secūdo p voti fractiōez z hoc fit trip'r. Prio p tardationē iplēdi. Scdo p ꝯriā voluptatē seu fractionē voti. Tertio p apostasiam. z quō sit mortale hēs. j. Votū. iij. z Apostasia in p̄n. cū duobꝰ. §. seq̄ntibꝰ. Tertio assumit nomē dei in vanū p bois blasphemi locutōem vide. s. Blasphemia. Quarto assumit in vanū in pdicatōe que fit vana intētōe. de quo vide. s. bono. §. vij. z j. Vanagloria. §. i. Quito i oratōne q̄ ē sine vlla coꝝdis affectōe. de quo dic vt. s. oro §. x. Sexto in cōuersatōe seu opatōe: i qua forma sanctitatis assumit tm̄ in exteriori ope non ꝓ deo: ꝫ solū ꝓ humano fauoꝛe. de quo vide Simulatō z vanagloria. §. i. Septio p iuramēti puersionē z hoc dupl'r. aut iurādo puerse. aut nō seruando de quo vide Juramētū p totū: z piuriū p totum Octauo per vsurpationē adiurādo quē nō debz de quo vide adiuratio. §. iiij.

¶ Circa tertiū p̄ceptū nō fm Dorige. q factū dr 5
sepatim ab vsu cōi ad cultū dei. p̄ceptū ergo dr sanctificādo sabbō est vt coꝝ a curis supfluis sepet z diuino cultui mācipet. z hoc ē vacare deo. Hoc āt fit trip'r. Prio generalii. s. dū nos a vitijs sepamus: z itētionē nr̄am ad sabbuz. i. requiē eternitatis hēm⁹. Scdo spāl'r dū. s. tēporib⁹ statut⁹ et ad ꝫ deputatis nos ēt a licitis sepātes opib⁹ deo orādo: z meditādo vacam⁹. z hoc ē scificatio sabbati. Tertio spāliss'me sicut ē in viris ꝑfectis cōtēplatiuis q ab oibus mūdanis se sepant: vt deo failiariter itēdāt. ꝑma scificatio ē necessaria. scda debita. tertia pfecta. Aduertēdū ē ēt q vacatō ad deū ē dupler. alia in hitu: z hec nō recipit taxationē tp̄is quātū ad eos q sūt i caritate qz offert deo i hitu totū tp̄s vite sue. quātū vo ad fruientes deo extimoꝛe pene hz taxationē tp̄is. Alia ē vacatio in actu q̄ ēt recipit taxationē tp̄is. qz nō sp̄ hō mortalis pōt deo vacare actual'r. z ex hoc pz qd vult ꝑma clausula hꝰ p̄cepti. s. Memēto vt die sabbi scifices. Addit scda clausula in q̄ p̄cipit opari de termiato tp̄e ꝯ ociositatē cū subdit sex diebꝰ opaberis: z facies oia opa tua. Prio quo sciendū q triplex est laboꝛ. ꝑmus est debit⁹. z iste est duplex .s. vnꝰ excludēs ociū aie inimicū: z ad hūc tenēt oēs. qz quilz tūt se exercere in aliquo vtili rōne eꝰ excludat a se tēptatōis ingressū. fm illū Eccl'. xxxiij. Adite illū in opatiōne ne vacet tē. Alius introducēs fructū: z iste est triplex. vnus ꝑtinoꝛ ō cura subditoꝝ. de quo ꝑme. Thimo. v. Alꝰ actuoꝝ circa spūalia: vt ē laboꝛ p̄dicatoꝝ z p̄s bꝝ ministrātiū spūalia seu sacra. Alius est cōtēplatiuoꝝ in qbus z si qesc̄at corpus a strepitu mōdi tūmēs iuigilat solicitādo deo placere z alijs grāz i petrare. Vñ p̄dictis laboꝛib⁹ laboꝛātes p̄nt viuē de elemosyna. qz p illis a qbus accipiūt vtiliter laborāt. 2ꝰ laboꝛ est cōcessus. s. boium mundi circa occupatōes tpaliū vt hēant vnde viuāt fm statuꝫ coꝝ z alijs subueniāt. de quo ad Ephe. iiij. magis āt laboꝛet opādo manib⁹ tē. Et ad hūc tenētur fortes coꝛpe ne cogāt viuere ociose de bonis q̄ debēt alijs. tertius est laboꝛ ꝓhibit⁹. s. curiositatis z cupiditatis q extiguit spūalē getē deo. Sequitur tertia clausula in hoc p̄cepto in q̄ interdicit opationē in sabbo. cū dr. Septima āt die sabbm dñi dei tui est. Nō facies in eo oē opus: tu z filij tui: z serui tui: z ancille tue: z aduena qui est intra portas tuas. Vñ ad hꝝ p̄cipit: vt hō vacet a cōporalibus opibus que vacationē ad deū impediūt in solēnitatib⁹. vt est negociatio z hmōi opa seruilia. Scias igit q opus ꝑfile dr a ꝑfitute. Vñ vt melius intelligas aduerte q est triplex seruit⁹ ꝑma est ꝑfitus dei z hec non ꝓhibet. vnde glo.

nmeri. xxviij. dicit q fabri ⁊ hmõi artifices occi
antur in die sabbati. Lecto: aũt diuine scripture
nõ desistit ab opere suo: nec tamẽ ꝓtaminat sab/
batum. secũda seruitus est peccati. Jo. viij. Qui
facit peccatũ seruus ⁊c. ⁊ hec ꝓhibetur itelligẽdo
de mortali nõ de veniali. vñ peccãs mortaliter fa
cit ꝯ istud ꝑceptũ: nõ tñ sortitur spẽm ex hoc nisi
moueret ad peccatũ vt ꝓuaricaret istud ꝑceptũ.
q; vt dicit phs. v. ethicox. c. iiij. Si gs luxurie⁊:
vt lucretur auarus ẽ. si aũt vt delectet luxurios⁹
est tñ circunstantia que spãli ꝓhibitõe ꝓhibetur.
Et iõ duplex est peccatũ rõne reatus. fm Aler.
de ales. Tertia seruitus est qua hõ fuit hõi. vnõ
opera corporalia in tãtũ dñi fuisti in quãtũ ꝓpe
pertinẽt ad fruictes. Jn q̃ntũ aũt sunt cõia fruis et
liberis non dñi seruilia. ⁊ iõ opus corporale per/
tinẽs ad salutẽ ꝓpriã: siue ꝓprium: siue ad cuitãdũ
dãnũ iminẽs exterioris rei nõ est ꝯ obseruãtiam
sabbati. vt ꝓz Jo. vij. ⁊ Adat. xij. ⁊ in. c. licet. et
c. cõquestus. de ferijs. xxiij. q. viij. si nulla de cõ.
di. i. sicut nõ alij. q; hec ꝓcipiũtur oibus. ꝓuer.
xxiiij. Erue cos q ducũt ad mortẽ. deutero. xxij.
Nõ videbis bouẽ aut ouẽ fratris tui errãtem ⁊c
Et iõ nõ ptinet solũ fruis: sed ẽt liberis. et de hoc
vide vel dic vt. s. Jf erie. §. ix. ⁊ sequẽtib⁹.

6 ¶ Sz quare magis ꝓcipit obseruatio sabbati q̃z a
liox solẽnitatũ. sñ. q; cũ oẽs solẽnitates veter⁊
gis sint istitute in cõmemoratione alic⁹ bñficij di
uini vel ꝓteriti cõmemorati: vel futuri ꝓfigurati.
Jõ magis sabbatũ ꝓcipit. q; beneficiũ creatõnis
in h cõmemorat q̃ est ꝓcipuũ inter ꝓterita. cũ dr
Exo. xx. Sex diebus fecit celũ ⁊c. Similiter be/
neficiũ ꝓfiguraliꝫ ꝓcipuũ ⁊ finale. s. quies mentis
in deo: vel i ꝑtã p gram: vel in futuro p gloriã:
q̃ bñficia oia ꝓplectit. Nõ sic aũt alte q̃ solũ ꝓp ꝓ
ticularia beneficia cõmemorat. vt pasca ꝓp libe/
rationẽ de egypto ⁊ figuram xpi.

7 ¶ Vtr cõueniẽter sit mutatũ in dñicã. sñ. q; sic.
q; sabbatũ figurabat qtẽ dñi in sepulchro die. vij
⁊ requiẽ sancto⁊ futurã in celo p xpi meritũ i. vij
etate. ⁊ iõ adueniẽte ꝛitate debuit cessare figura.
Jtẽ debuit cessare ꝓp exclusionẽ errois: ne forsi
tan gs crederet q; obligatio ad cerimonias vete/
ris legis maneret. sicut ꝓz de con. di. iij. c. puẽit.
vñ quemẽter debuit in aliũ diẽ mutari: nec alius
fuit q magis ꝓueniret q̃z ꝑmus: tũ ꝓp bñficium
creatois celi ⁊ terre ⁊ resurrectõnis xpi: ⁊ multis
alijs de quib⁹ dr di. lxxv. q; die dñico. de con. di.
iij. sabbato. ⁊ c. ieiunia.

8 ¶ Circa. iiij. sciendũ est q; ꝓpe ⁊ ꝑ se honorari
ꝓcipitur in hoc ꝑcepto hõ qui est ꝓncipiũ in cẽ nẽ
sicut est pr̃ ⁊ mr̃ carnalis. ⁊ hõ qui est ꝓncipiũ i eẽ
gre. ꝓpter ministeriũ: sicut est ꝓlat⁹ spũalis. ⁊ cõ/
sistit iste honor in reuerẽtia ⁊ sustentatiõe. vt dicit
glo. ad Ephe. vi. Reuerẽtia ꝛo ꝯsistit in tribus
.s. in affectu. s. timendo ꝓis offensam ex amore
Leuiti. xix. Vnusq;q; ꝓrem ⁊ matrẽ timeat. Jn
effectu. s. obediẽdo ad Ephe. vi. Fili obedite pa
rentibus. in signo. s. assurgendo ⁊ hmõi. Sustẽ
tatio ꝛo cõsistit in solatio ꝛbox: in fuitio opex:
⁊ in exhibitõe necessarioꝛ. Jn isto ẽt ꝑcepto fm
theologos intelligitur mãdari qcqd ptinet ad re
dendũ debitum cuicũq; ꝑsone sicut secũdariũ in/
cluditur in principali. Et de hoc ꝓcepto vide. s
Filius. §. xxx.

¶ Circa. v. ꝑceptum aduerte q; ꝑ ꝑcepto expli/ 9
cite ꝓhibet homicidiũ. Jmplicite ꝛo ois motus
ire. sicut monstrat dñs Adat. v. Jn hoc ergo ꝓce
pto ꝓhibetur ois lesio que fit in ꝑsona ꝓpri. ⁊
iõ peccat mortaliter quisq; eum occidit. truncat.
mutilat. ꝛberat. ledit nõbiliter: vel aium delibe/
ratũ ledendi habet: nisi in casibus a lege cõcessis
de quibus. s. Homicidiũ. i. ⁊. iij. ⁊. s. Jꝑcu/
tere. ⁊. s. Defensio. Jdẽ dic de incarceratiõe. de
quo. s. Carcer. §. iij. ꝓhibetur duellum. de quo
s. Duellũ. Jtẽ torneamẽtũ. de quo. ſ. Torneamentũ. Jtẽ bellũ. de quo. s. Bellũ. Jtem Aler.
de al'. in. iij. ꝑte ſume. in expositõe h⁹ ꝑcepti dicit
Nota q; interꝑtatiue in hoc ꝑcepto ꝓhibet occi/
sio spũalis qua quis est alteri occasio ruine in pec
cato mortali ⁊ spũalis mortis. sicut ꝑsuasio mali:
⁊ factũ minus rectũ ꝑbẽs occasionẽ alteri ruine:
vel q; moriat in conscia. ꝓpa: vt p odiũ. vel in ali
ena: vt p detractionẽ. de quo dic vt. s. Detractio
scandalum. odium. ⁊ alijs locis suis.

¶ Circa. vi. ꝑceptum nõ q; licet mechari ideꝫ 10
sit q; adulterari: ⁊ sic videatur solũ adulteriũ. ꝓ/
hiberi: tñ fm Aug. in hoc ꝑcepto ꝓhibet ois illi
citus coitus: ⁊ illox mẽbrox ois illicit⁹ vsus. xx/
xij. q. iiij. Meretrices. Dis aũt illicit⁹ vsus deter
minatur p. viij. differentias. s. p fornicationẽ. d
quo. s. fornicatio. per meretriciũ q̃ fit duob⁹ mo
dis. s. p uagã insectationẽ libidinis ⁊ mulicꝫ so/
lutaꝫ: ⁊ sic differt a fornicatõe que est cum certa ⁊
vna sola ꝑsona. Jtẽ meretriciũ est solutaꝫ mulie
rum venalis ⁊ publicus concubit⁹. d. c. meretri
ces p adulteriũ. de quo. s. Adulteriũ p stupꝫ. vi
de. ſ. stupꝫ p sacrilegũ cõcubitũ qui est iordinaꝫ
ꝯcubitus: in quo cõtinentia deo sacrata lediꝫ siue
violaꝫ. sacrata dico p ordinẽ sacrũ aut religionẽ:
seu votũ cõtinentie. p incestũ qui est inordinatus
coitus quo vinculũ cõsanguinitatis vel affinitatis
vel paternitatis violaꝫ. Jper pecatũ sodomiticũ
qõ est inordinatus coitus quo naturalis vsus in
illũ ꝙuertitur q est ꝯ nãm. ⁊. viij. p libidinosũ coi
tũ coniugalẽ. de quo. s. Debitum. Jdefatarum

differẽtiaꝝ. vij. ꝑme sp̃ sũt pcm̃ mortale. viij. Vo alñ sic. alñ nõ. vt. s. debitũ pz. t. s. Luxuria.

11 ¶ Circa. vij. ꝑceptũ. nõ q̃ furtũ dr̃ triplr̃. s. ꝓ/pric. de quo. s. furtũ in ꝑn. t cõiter. t sic est ois illicita vsurpatio rei aliene sm Aug. i. li. q. Exodi xxij. t sic cõprehendũt rapinã vsurã t oẽm illicitã vsurpationẽ reꝝ alienaꝝ. vt i. d. c. meretrices Interꝓtatiue Vo dr̃ ois illicita possessio reꝝ. Et totũ hoc ꝓhibet in ꝑfato ꝑcepto: t iõ hũites supflua respectu status sui t failie si nõ subueniũt in digẽtibus ꝓ loco t tpe mortalr̃ peccãt: multo magis si indigẽtes sũt i extrema neeessitate. t õ hoc hẽs. s. elyna. §. i. Itẽ cõmittunt furtũ plati q res ecclesie dãt meretricibꝫ cõsãguineis potẽtibꝫ nõ indigẽtibꝫ t hꝫ i. Similiter idebite ſuãdo. Itez cõmittũt furtũ qui res accipiũt ab eis qui alienare nõ possunt t hmõi. de hoc hẽs. s. furtũ. rapina. vsura. restitutio t̃c.

12 ¶ Circa. viij. no. sm Alex. in. iij. pte sũ. õ isto ꝑcepto q̃ ꝓhibet i hꝫ ꝑcepto oẽ genꝫ mẽdacij: qõ est pcm̃ mortale: nõ ãt illõ qõ ẽ veniale: t hꝫ large ꝙz stricte solũ mẽdaciũ i iudicio. ꝓhibet ẽt falsitas apte dicẽtis t taciturnitas Vitatis. Quãdo autẽ peccet mortaliter quis mentiendo. vide. s. mẽdacium: vel tacẽdo Vitatẽ. hẽs. s. Cõfessio. i. §. vij t. j. testis. §. xxvi.

13 ¶ Circa. ix. t. x. ꝑceptũ. vbi no. sm Alex. i exꝓsitõe hoꝝ preceptoꝝ q̃ triplr̃ põt ꝓcupiscentia sumi. Vno mõ ꝓ appetitu vegetabili. t talis cõcupiscẽtia ꝓut est inordiata est a fomite mouente .i. a corruptõe originalis culpe. Alio mõ põt dici appetitus sensibilis. t hꝫ ꝓut ẽ inordiata ẽ a mouente sensualitate cũ fomite. Tertio mõ ꝓcupia ẽ appetitus rõalis: t sic est a liberi arbitrij volũtate ꝓcupia. prio mõ ẽ i suggestiõe. secũdo in delectatõe. tertio in consensu. per hec ergo ꝑcepta nõ ꝓhibetur motus primus t secũdus ꝓcupie. q cõfitlit. j. límites sensualitatis: sed ex ꝓhibitõne hꝫ ꝑcepti ꝓhibetur ꝓsensus volũtatis in opꝫ vel delectationẽ. t hꝫ sub pena mortalis peccati.

14 ¶ Vtꝝ mala volũtas t opus sint duo peccata. ſ. sm Alex. vbi. s. q̃ si volũtas t opus exterꝫ ꝓsideraꝝ in radice. s. libidie t in tẽptatõe sũt idez peccatũ formaliter. Intellige si sunt cõiũcta. vt cã t effectus. Si Vo cõsideraꝝ volũtas in se t opus in se: sic sunt diuersa peccata. q̃ alie sunt circunstantie bont debite actui exteriori q̃z voluntati. q̃ diuersificãtur modus. locꝫ. t tps. t quedã alie. ꝙz circunstantia finis sit eadem. Si ergo vt dicit Aug. peccatũ est actꝫ incidẽs ex defectu bõi. aliuſ ãt defectꝫ ẽ hinc. alius inde. ergo ꝙz hoc aliõ peccatũ itellige materialiter. Simlr̃ essz aliud q̃ndo sunt sm aliud t aliud tps. ita q̃ iteruenio cadat aliquid aliud. q̃ diuerse auersiões. t sic formalr̃ diuersa peccata.

¶ Quare magis ꝓhibeꝫ seorsũ volũtas t opus 15
in mechia t furto q̃z in alijs. ſ. Alerã. vbi. s. q̃ delectatio mechie t vtilitas diuitiaꝝ sunt pp se appetibilia inquãtũ hñt rõnem delectabilis vel vtilis. t iõ debẽt in eis ꝓhiberi opꝫ t ꝓcupia. Sed hõicidiũ t falsitas hñt in se horribilia: t sm se ita sunt. ergo sufficit eoꝝ ꝓhibitio.

¶ Quare magis ꝓhibẽtur in spãli auaricia t lu 16
xuria q̃z alia peccata mortalia. ſ. q̃ pp ꝑprobitatẽ libidinis ꝓcitius ꝓgrediũtur in opus exterius. nihilominus alia capitalia ꝓhibẽtur iplicite. Superbia ꝓhibeꝫ in adoratõe dei t honorificatõe ꝓri Invidia t ira in ꝓhibitõe hõicidij. Accidia i sãctificatõe sabbati. Auaricia in ꝓhibitõne furti. Luxuria t gula t delectatio inordiata carnalis sibi inuicem coniuncta ꝓhibẽtur in ꝓhibitõe mechie t adulterij.

¶ Quot sunt gnã ꝑceptoꝝ euangelicoꝝ. ſ. sm 17
Asten. li. i. ti. xliij. q. q̃dã sũt spãlia respectu personaꝝ ꝑsidentiũ. vt illa que spãlr̃ dãtur apostol. Mat. v. que omitto. Quedã sũt generalia respectu omniũ. de qbus Mat. lvi. t. vij. t Luc. vi. q̃ fic ordinãt̃ ab euãgelista. ꝓmũ ꝓhibet irã: cũ dr̃. audistis q̃ dictũ est antiquis. Non occides. t õ hoc hẽs. s. Hõicidiũ t Ira. Secũdũ ꝑcipit recõciliationẽ respectu eius quẽ lesimus: cũ dr̃. Si offers munus t̃c. vade corporaliter si sit pñs: vel spũaliter si sit absens. s. motu cordis reconciliari fratri tuo veniã petẽdo t satisfaciẽdo ei: vl̃ si te lesit pp q̃ cum odis vade odium cordis signi t opis dimittendo: t hec duo ordinãt irascibilẽ. Tertium ꝓhibet volũtatẽ mecandi. ibi qui viderit mulierem t̃c. de quo. s. Cogitatio. Quartũ ꝑcipit de clinationẽ occasiõis mechie. ibi si oculꝫ tuus scãdalizat. Vbi no. q̃ in oculo vel manu cõsideraꝝ vitium siue actus vitiosus: t iste est abscindendꝫ consideratur etiã mẽbrũ: t istud cũ sit bonũ est diligendum. Idem dicẽdũ de quocunq̃z ꝓximo. Quintũ, ꝓhibet sepationẽ coniugij excepta causa fornicationis. ibi qui dimiserit vxorẽ. h autẽ tria ordinãt cõcupiscibilẽ. Sextũ cũ sequẽtibꝫ q̃ttuor ordinãt rõalem. t est illud quo dr̃ dico vobis nõ iurare oio. de quo iuramẽtũ. Septimũ ꝑcipit patientiã respectu lesionis corporis. ibi si quis te ꝑcusserit in maxillã t̃c. Itẽ respectu ablatõis rerum ibi si voluerit tunicã t̃c. da ei t̃c. Itẽ respectu angarie operum. ibi t quicũq̃z angariauerit te. hec aũt intelligũtur sm Aug. quo ad aĩ ꝑpationẽ. vt .s. nolit pp talia illata pacẽ cordis per odiũ amittere. aliter consilium est. O ctauum est preceptuꝫ errogationis. ibi oi petenti te tribue. õ quo elyna

§.i. Nonū est preceptū dilectionis inimicoꝝ. vt de. s. diligere. §. i. Decimū regulat intentionem: cū sequētibus: ꝛ est ꝓhibitiuū oblique intentio/nis. ibi attendite ne iustitiā. ꝛc. vide Intentio. Undecimū remouet inordinatū affectionē tēporaliuꝫ. ibi nolite soliciti. vide. s. Auaricia. Duodecimū ꝓhibet temerariū iudiciū. ibi nolite iudicare. vide Judicare. Tertiūdecimū precipit debitā cautelam. ibi attēdite a falsis ꝓphetis. Quātūdecimū adducit in auxilium gratie petende. ibi petite. vide Oratio. §. x. Quintūdecimū precipit equitatē legis nature. ibi quecunqꝫ vultis vt faciant vobis ꝛc. s. necessario. aliter cōsilium est. Sextūdecimū tāqꝫ ipletiuū iponit conatuꝫ ad dei amorē: cū dicitur. intrate p angustā portā. s. cari tatē. ſm glo. ibidem. vide. s. Caritas.

18 ¶ Sunt ꝛ alia precepta ab ecclesia indita gnāl'r oēs ligātia que sūt. primū de celebratōe festorum secūdū de auditione misse. tertū de ieiunio in q̄/dragesima ꝛ aliꝫs vigiliꝫs. quartū de cōfessione. qntū de cōione. sextū de decis. septimū de vitandis excōicatī. 2Multa sūt alia q̄ tāgūt spāles ꝓsonas: de quibus hꝫ in diuersis capitulis hꝰ sūme. vt facilius inueniantur.

Predicare

qs pōt. sxn. vt colligo ex Lar. in cle. duduꝫ de sepul. ꝓio papa pōt. xix. di. in memoriā. ꝛ glꝫ cui ipse cōmittit. de offō. dele. c. fi. Cō/missarij Xo eius alteri subdelegare nō pñt. d. c. fi. ꝛ epi ēt in alienis dioceſib⁹: nisi ꝓhibeātur ab epis dioceſ. xxi. di. in nouo. ꝛ glꝫ diacon⁹ cui ipi cōmittūt pñt in coꝝ dioceſi: sed nō ex. xvi. q. vii. null⁹ oio. Tertio oēs ꝓlati ecclesiastici si sūt diaconeſ pñt suis subditis p̄dicare: sꝫ non aliꝫs. nisi ab epo approbatis aut ꝓuilegiatis. vt de here. ex cōicam⁹. el ꝓio. §. sane clerici. quarto sꝫ aliquos qꝫ clerie⁹. qō limito verū vt sit diacon⁹ ꝛ nō. p/hibit⁹ spāliter. xix. di. ſm. ꝛ ibi no. glo. ꝛ Inn. ꝛ Hosti. d' here. in. d. c. excōicam⁹. quito miores ꝛ p̄dicatores ab coꝝ ꝓlatis licētiati. d. cle. duduꝫ Nñ si p̄dicare volūt. s. septa mōasterij ipsoꝝ vel in locis aliꝫs coꝝ lꝫ sint lōge a domib⁹ coꝝ. dūmō sint ad coꝝ vsū pñt sine aliq̄ licētia sꝫ Lau. ꝛ Zenze. in. d. cle. dudū. Similr q̄ volūt p̄dicare in plateis cōib⁹: nec pñt ꝓhiberi in ꝓfatis locis. nisi hora qua ꝓlati. i. hītes iurisditōem q̄si epalē vt no. Lar. ꝛ glo. in. d. cle. dudū. p̄dicāt solēnit. idest publice populo generaliter. vel faciūt coraꝫ se solēniter predicari.

1 ¶ Sed nūqd vicarius epi similiter hꝫ poterit. sx Lar. ibidē q̄ sic. si ipse vult p̄dicare. vt epi vicarius. sec⁹ si vt ali⁹ ꝓlat⁹. vel vellet coraꝫ se p̄dicari facere. qz in hoc nō repñtat ꝓsonā epi. ꝛ sic nō tenentur cessare prefati fratres.

¶ Quid si talis hꝫ q̄si iurisditionē epalē vellet occupare tota hora matutinalez. sx. Lar. vbi. s. q̄ non pōt. ꝛ Lau. ibidē dicit q̄ dz ptiri illa hora matutinalis. marie si dicti frēs nō hñt aliū horaꝫ cōpetētē. ar. c. mandata. de presump. 2

¶ Quid si volūt p̄dicare i plateis ꝑuaꝝ aut ec/clesijs alioꝝ. sx. Lar. ibidē q̄ ñ pñt sine lñia eoꝝ q̄x sūt. sꝫ d' coꝝ lñia pñt ēt illa hora q̄ plati ꝓfati p̄dicāt. excipiūt solū coꝝ loca ꝛ publice platee i qb⁹ illa hora p̄dicare nō possunt. 5

¶ Utꝝ laici possint p̄dicare. sx. Sa. in. c. sicut in vna. de here. q. nō. al's peccāt mortaliter. 4

¶ Utꝝ tpe interdicti possit p̄dicari. sx. Lar. gl. ꝛ Sa. in. d. cle. dudū q. sic. ꝛ qlibet admittit. de con. di. i. c. eps nullum. 5

¶ Sz quā sciam dz hre p̄dicator. sx. Alex. i. iij pte sū. q. tripler ē act⁹ docēdi. ꝓm⁹ simpl'r exortā/do. ꝛ iste ē oium. ꝛ istis sufficit scire mādata ꝛ credēda. 2⁹ ē p̄dicādi. ꝛ iste ē coꝝ q hñt ex officio. ꝛ istis ē necesse scire exponē credēda ꝛ mādata. sꝫ illud ꝓie Sa. iij. pati oi poscēti reddere rōez. 3⁹ cathedrā tenendi. ꝛ istis est necesse scire oia que pertinent ad coꝝ doctrinam. 6

¶ Quā cōsciam dz hre p̄dicator. sx. Alex. vbi s. q̄ simpliciter exis in peccato: siue occulto: siue manifesto docēs ꝛ p̄dicās si nō studeat dolere de peccato simpl'r dū cōtinere ꝛ iō peccare. Et ego credo mortaliter si ē i mortali. iuxta illd. ps. ppea de⁹ destruet ꝛc. facit. l. di. qd ē hoc. ꝛ. c. cū exa/diero. ꝛ. xxxv. di. c. sexto die. in fi. ꝛ. xl. dist. multi Tho. i. iiij. tz q. si docet sacrā scripturā ex offō p̄ latōis q̄ peccat mortaliter si est in mortali: siue occulto: siue manifesto. sed si docet sicut magr. sic si est in peccato occulto non peccat mortaliter. facit p. hoc. s. Correctio. i. §. iiij. 7

¶ Utꝝ teneat p̄dicator facē q̄ p̄dicat. sx. Alex. vbi. s. q. sic. qcqd asserit faciēdū de necessitate salutis. si āt qō p̄dicat faciēdū d' pfectōe religiōis. 8

¶ Quid si p̄dicet pp honorē. vide. s. Honor §. vij. 9

¶ Predicatores sacris litteris sp debēt insistere ne tūc q̄rāt discē cū ex offō alios debeāt docē. xx xvi. di. §. ecce. ppea noie doctoꝝ veniūt p̄dicatores ꝛ plati. glo. in. c. vnico. de sū. trī. li. vi. 10

¶ Circa q̄ docēda debent insistere. sx. q. circa. ꝓmo credēda. sicut articulos fidei. secdo faciēda ꝛ suāda. sicut ꝓcepta. tertio fugiēda. sic pcta. q̄rto timēda. sicut mors eterna. qnto appetenda. sicut gloria: ꝛ vt p̄dicatio coꝝ fructificet. etiā ꝓius debent orare. vt dicit glo. Desi. xxiij. 11

Reces

an inducant simoniā. vi/de simonia. v. §. iiij.

Recedentia deteriant sequētia .xxxij.q. vij. apls

Recios um est oē rarū. lxxxiij. di. legimus.

Recipitatio est vitāda. l. di. pō deret. Est ät p̄cipitatio qñ quis ptrāsitis gradib⁹ rle diuie vel hūane rōis p̄ ipetū volūtatis vel passiōis ferr i p̄cipitiū. ⁊ si h̄ facit ꝓtēnēs ⁊ r̄pudiās diuia do/cumēta erit peccatū mōtale. Sil'r qñ lz nō ꝓtēnat diuia documēta: tñ ē cū detrimēto eox q̄ sūt d̄ ne cessitate saluris sic ēt erit pcñ mortale: vel circun stātia q̄ repit i oi pcō mortali. Wñ dr inigtas oia p̄cipitat. alʒ erit veniale pcñ. ⁊ qz luxuria maxie absorbet rōez. ió p̄cipitatio ponit eius filia.

Redia vrbana vel rustica qñ dñr. vide Seruitus in prin.

Redo dr q̄drupl'r. p̄ q iniuste alios p̄dat: sicut q spoliat viatores ⁊ iste est excōicat⁹. xxiij. q. iij. si qs romi petas cū due b⁹. c. se. secūdo dr q tollit a p̄sonis vl tra stipendia sibi tarata. xxiij. q. i. militare. ⁊ ta/les sūt raptores. ⁊ sic p̄do ꝓtinet sub raptore sicut spēs sub gnē. xiij. q. v. nō sane in fi. ⁊ sic dz p̄ñiri pena raptox. tertio fm Bof. ⁊ Mof. dr plat⁹ q vt fuitiū ipēdat legato vel alij pl⁹ exigit a subdi/tis qz soluat. de inu. ec. quia pleriq. q̄rto dr pre do fm Mo. Iudex q iurgiū alienū deputat p̄dā suā: aut officialis idebite pecuniā accipiēs. l. oēs C. ad. le. iul. repe.

1 ¶ Quo precepto, pbibet p̄da. ff. furti noie. xx/xij. q. iij. meretrices.

2 ¶ Cui dz dari p̄da i bello acqsita. ff. d'iur p̄incipi xxiij. q. v. dicat. ſz tu dic lati⁹. vt. s. Bellū. i p̄n.

Refacio nulla dz dici i missa: nisi illa d q̄ i. c. meminim⁹. d. con. di. ij. ⁊ i. c. scox. ifi. vij. dis. vide. s. Missa. §. xxx.

Relatus large dr ois hīs curaz aiax fm Inn. in. c. fir miter. de sū. trī. ⁊ in. c. qm. vt li. ñ conte. stricte Yo dñr solū hītes iurisdictōez. vt pbat in c. decernimus. de iudi. iūcta gl. in cle. dudū de se pul. vbi pōt platus ⁊ rector sepatim. do. Car. in cle. i. de elec. cū glo. ibidē. ⁊ Laur. dicit q noie p̄ lati ꝓhēdit glz administrator hīs ppetuū offm ēt si sit talis q ad nutū supioris possit amoueri. allat de sup. negli. p̄. c. i. ad fi. xvi. q. i. de p̄ntiū. addit Pau. ibidē quocūq; noie cēseat. de Y. fi. ꝗz nis cle. i. de rescri. ⁊ qō ibi no. et ex gl. p̄fata dic car. obtinuisse q̄ minister ⁊ custos mioꝝ ⁊, puicialis p̄ dicatox sūt plati: ⁊ q p̄ñt cē, pcuratores. q. cle. i. de, pcu. logr de religioso nō plato: ⁊ q ēt p̄ñt esse delegati pape. vt. s. delegatus. §. iij.

¶ Vtrum ois prelatus sit iudex ordinarius. ff. 1
glo. in. c. ij. de iudi. q̄ sic.

¶ Vtr negl'a p̄lati sit pcñ. ff. glo. in. c. ca. q̄. d 2
offō archi. q̄ sic ⁊ mortale. qñ ē i omissiōe necessā riox ad suū offiū. vt visitatōis correctōis ⁊ h⁹i. ⁊ fm Mo. ⁊ Ber. i. d. c. ea q̄ tñr ñ solū d dolo ⁊ la ta: sed etiam leui culpa de dāno ecclesiastica rex ergo fortius animarum.

¶ Vtr prelat⁹ teneat oia agē cū ꝓsilio capl'i sui 3
ff. Pa. in. ca. nouit. de his q̄ fi. a pre. q̄ negocia mioza pōt sine ꝓsilio. vt no. doc. in. d. c. nouit. ⁊ Inn. i. c. fi. de ma. ⁊ obe. ⁊. l. ij. C. de iura. calū. Mā rectores cr offō intūcto explicāt h mioza. vt i d. l. ij. facit. c. docceri. de reseri. Negocia Yo ar/dua cā rōabili crsite quā bon⁹ vir arbitrabit pōt sine consilio capituli. alʒ non.

¶ Vtr teneat dicē culpā suā subdito qñ excessit 4
i corrigēdo. ff. c. qñ. lxxxvi. di. q̄ nō. itelligo nisi a, pposito h faceret. vt. s. Correctio. i. §. ij.

¶ Vtr platio sit appetēda. ff. q̄ ñ. nec desidia 5
fugiēda. xvi. q. i. nos ät. viij. q. i. oli. ⁊ trib⁹. ca. se. xl. di. mlti. vñ appetēs cā efficit idign⁹. i. q. i. pncipat⁹. ⁊ peccat mortal'r si deliberate appetit vt p̄fit. vide. s. Ambitio. ⁊. s. Epc. §. ij.

¶ Vtr plat⁹ possit fugē. vide. s. Epc. §. xxij. 6

¶ De qbus spāliter sūt interrogādi prelati. ff. s. 7
Interrogatōes circa prelatos.

Rescriptio est quoddā ius ex tē pore ꝓgruēs auctē legū vim capiēs: penā negligētib⁹ iferēs ⁊ litib⁹ finē iponēs. ⁊ sil'r diffinit vsucapio: ⁊ alī vnū cō phēdit reliquū: ſz ,ppric dr nt. qz vsucapio ē in re b⁹ mobilib⁹ ⁊ se mouētib⁹. p̄scriptio Yo i imobi lib⁹ ⁊ iurib⁹ ieorporalib⁹. vt insti. de vsuca. ⁊ lō. tē. p̄. i. ff. Jurſ tñ cōsultō ita diffinit. Vsucapio ē acqsitio dñij p ꝓtinuatōez possessiōis tpis spa/cio lege diffiniti. in. l. ij. ff. de vsuca. hoc Pa. nō in ffica extra co. ti.

¶ Que regrīt in p̄scriptōe fm ius canonicū ⁊ 1
ꝓsciam. ff. q̄. iiij. p̄mū bōa fides. s. q̄ is q possi/det rē quā possidet credat cē suā vel credat tradē tē cē dñm: vel hr̄e ius distrahēdi. lz in facto crret ff. de Y. fi. l. bōe fidei. Hoc limito vex i p̄scrip/tōe vbi regrīt aliqs act⁹ positiu⁹. sec⁹ vbi nulluz factū regrīt: vt i p̄scriptōe libertatis p̄ fuitutē ru stică. qz lz sciā me tibi debē fuitutem cūdi: tñ ego possū p̄scribere libertatē. ex quo ego nihil facio q̄ sit pcñ. h tenet Bar. in. l. segr. §. si viā. ff. d vsu cap. ⁊ Pa. in. c. fi. de p̄s. Idem dic de p̄scriptōe actōis p̄sonalis mere penalis. vt in rapina respe ctu quadrupli que est vsqz ad ānū post ānuz sim/pli. insti. de vi bo. rap. in p̄n. vt. j. §. xlij. ⁊ idem

dic de similibus.

2 ¶ Sed qd si erret in iure. ff. q̄ nō p̄scribet. l. ij. §. si a pupillo. ff. p̄ ẽpto. ⁊ l. nūq̄. la. ij. ff. ꝺ vsu ca. secus si errabat in facto. ar. l. qꝺ vulgo. ff. pro ẽpto. ⁊ ꝓpterea dicit Jnno. i. c. si diligẽti. eo. q̄ possidens ꝯ ius nō p̄sumit bõe fidei: nisi sit possessio longi tp̄is: vel ꝓbabilib⁹ rõib⁹ fuerit acqsita. facit. c. cũ ecclesia suterina. de cā pos⁹. ⁊ p. Et quo p̄z q̄ si iusin quo errauit erat dubiũ q̄ error excusaret in p̄scribẽdo. ⁊ facit ter. in. c. cũ dilect⁹ ⁊ ibi Jſta. de consue. qꝺ no. Jtẽ tz Jo. i. c. cura de iur pa. q̄ error mitt⁹. s. iuris ⁊ facti non tollit bonā fidẽ. dat exẽplũ in donatõe facta vxori q̄ uir nō est effectus paupior q̄z mulier credit valeſ. q̄ vsucapiet. l. si vir vxori. ff. de dona. Bar. tñ i. l. si fur. ff. de vsuca. ⁊ in. l. sed ⁊ si. §. scire. ff. ꝺ pe. here. ⁊ refert Jſta. in. c. grauis. de resti. spo. di/stinguit ⁊ bñ q̄ quedā sunt iura q̄, phibẽt aliquos act⁹ ⁊ faciẽs ꝯ ẽt ex errore nō p̄sumit i bõa fide ⁊ sic intellige glo. in. ꝺ. l. si fur. q̄ dicit q̄ error iuris impedit vsucapionẽ. qꝺ etiã limito: nisi eẽt tale ius obscurũ ⁊ dubiũ. Quedā sũt iura ñ phibẽtia ſ actui nō assistẽtia. vt puta testiñ nō solẽne ñ approbat a iure vt valeat: ⁊ circa talia errās nō p̄sumitur in mala fide. ꝺ. §. scire.

3 ¶ Quid de illo q tp̄e p̄scriptōis hũit ꝓsciaz lesã postea icipit hr̃e nō lesã. ff. Jſta. in. c. fi. co. cum do. Ant. q̄ si ex legitia cā hũit lesã interrupta ẽ p̄scriptio: ⁊ sic icipiet p̄scriptio postq̄z ꝓsciam lesaz reformauit p legitia indicia. ar. eox q̄ no. in. c. ꝺ ḡrta eo. ⁊ i. ꝺ. c. cura. Si vo fuit lesa ex leui iudicio: quã tñ reformauit ex alijs legitis iudicijs: sic ñ fuit iterrupta. Jſta. tñ iclinat q̄ oio interrũpat ⁊ incipiat p̄scriptio de nouo tp̄e reformatōis. sed vior est p̄ia opi. nisi ꝓscia se firmasſz: quãuis ex leui iudicio q̄ res erat aliena.

4 ¶ Vtrũ dubitãs an res sit sua vel ne. ⁊ hñs iustã cām dubitãdi p̄scribat. ff. fm do. Ant. o. i. ꝺ. c. fi. q̄ nō. q̄ iura regrũt nedũ q̄ ñ sit i mala fide sed q̄ sit in bona fide: ⁊ iō tz nō sit in mala fide nō est tñ in bona. qꝺ tamẽ limita: nisi dubitatio esset momẽtanea ⁊ vacillãs: sicut nō ẽ hr̃ticus q dubitat: ſz nō fire ⁊ deliberate. c. i. de here. q̄ sic nō impediret. Et hec opi. i foro aie ẽ vior quo ad vsucapionẽ rei: ſz respectu fructuũ lucrãdox sufficit malã fidẽ abesse. ⁊ quãuis Jſta. ⁊ cõis opi. ⁊ gl. i ꝺ. c. fi. teneãt q̄ dubitatio ẽt firma nō impedit p̄scriptionẽ ẽt quo ad rẽ. facit p ipsis. l. q scit. §. bone fidei. ff. de vsufruc. ſz hoc vex quo ad fox cõtentiosum tene: nō quo ad ꝓsciam.

5 ¶ Secũdũ quod requiritur in p̄scriptiõe ẽ ius titulus. c. si diligẽti eẽ eo. ⁊ ꝺr hic titulus cā possidẽdi. vt donatio. vẽditio ⁊ h⁹i. Exigit ergo cā. Va nō legitia ſz Bof. vñ titul⁹ errone⁹ p̄stat cām p̄scribendi. ff. p socio. l. fi. Et ppca dicit gl. in. ꝺ. c. si diligẽti. q̄ p tãto ꝺr titulus inst⁹ q̄ dat cām p̄scribẽdi. lz in vitate nō sit iustus. q̄ tũc non esset p̄scriptio necessaria. Et ideo minus iustus titul⁹ dat cām p̄scribẽdi: si mo adsit bõa fides vt credat titulũ sufficẽ ⁊ eẽ iustũ. ⁊ hoc vex q̄ regritur titulus qñ aliqs iure cõi possidere nō potest: vt laicus decias. Jō regrit titulus. als est semp in mala fide. Sed vbi res possũt ꝺ iure cõi possideri: sic nō regritur titulus. Et q̄ nō regrat titulus tenent cõiter doc. sed Jſta. in. ꝺ. c. de ḡrta eo. limitat verũ. Jſto quãdo p̄scriptio nō ẽ ꝯ ius cõe p. c. i. eo. ti. li. vi. facit. l. quẽadmodũ. C. de agri. cẽ. ⁊ co. Secũdo quãdo nō est in vsufructu p̄scribẽdo. q̄ licet sit ius incorporale. l. i. in fi. ff. ad. l. falci. ⁊ quedã ſruit⁹ in reb⁹ alienis. l. i. ff. de vsufruc. tamẽ requirit titulus i eo p̄scribendo. als nō p̄scriberet spacio. x. vel. xx. ãno rũ. vt ꝓbat in. l. fi. C. de p̄scri. lõ. tẽp. vñ dicit glo. in. l. corruptõem. C. de vsufruc. q̄ si ẽt vsusfructus cõsistit in re mobili. tamẽ actio psonalis ad ipsã nō tollit triẽnio: ⁊ idẽ vr dicendũ in acqsitõe. Dico tamẽ q̄ fructus qui capiũt ex agro alieno bona fide vsucapiũt triẽnio. tex. est no. in. l segtur. §. fructus. ff. de vsuca. ⁊ ibi p Bart. quia ibi nō agitur de p̄scribẽdo iure. Et iō cuz ꝺr q̄ teneꝯ restituere fruct⁹ extantes in. c. grauis de resti. spo. Jntelligenisi possessor p triẽniũ ⁊ bona fide possideret. Tertio limitat quãdo nō agitur ꝺ seruitute p, quã, psona obligat vel astringit ad aliquod ſuitiũ. q̄ cũ sit gd graue necessario regrit in tali iure p̄scribendo titul⁹. ⁊ sic pōt intelligi. l cũ de in rem Vso. ff. de vsuris. ⁊ nō. Dy. in regula possessor. de re. iu. li. vi.

¶ Tertiũ quod regritur est cõtinuatio possessionis: q̄ res sit possessa continue vsq̄z in finem p̄scriptōis sine interruptõe. c. illud extra eo. de re. iur. regula sine possessione. li. vi. Et q̄ possideat vt ꝓprium. quia qui alieno noie poss det vt colo/ni. ⁊ qui precario ⁊ h⁹i. non ꝓprie possident. sed hi quox noie possident. c. cum venissent. ꝺ resti. spo. ⁊ i gl. ca. clerici. xvi. q. iij. Si tamẽ iterrupta possessione quando possessor recuperat est bõe fidei sic p̄scriberet ea interruptione non obstãte l. fi. C. de p̄scrip. xxx. an. 6

¶ Vtruz possessio ciuilis. i. q̄ sit talis persona q̄ 7
possit legitime de iure cõi possidere necessario requirat ad p̄scriptionẽ. ff. q̄ ad vsufructũ p̄scribendus non. sed sufficit naturalis seu corporalis possessio. l. fi. ff. de acqui. pos. nō. Jſta. i. c. ad audientiã. co. ti. Jn alijs autẽ vbi p̄scriptio inducitur ad acqsitionez rei vel iuris. tunc requiritur

ciuilis possessio. ꝛ sic intellige text. ꝛ glo. in. c. cãm eo. ti. ꝛ iõ nãlis nõ sufficit. de quo plene p Dy. in rl'a fine possessiõe. li. vi. Vbi Vo pscriptio idu/citur ad extinguẽdũ solũmõ ius alterius ꝛ ad de fensionẽ ꝫ ius alteri ꝫgruẽs: tũc tali defẽdẽti nõ ẽ necessaria Va possessio vel ꝙsi. al's seqꝛet ꝙ nõ pscriberẽt actões psonales ꝫ id qđ hꝫ in. l. ij. C. de ꝫsti. pecu. ꝛ in. l. sicut. C. de p. rrr. an. qꝛ nẽo vel eã possidz. nisi is cui vere ꝫpetit. vt no. Jn. in. c. i Iris. ð re. spo. hec ẽ nõbilis distictio. Cal. i. c. cũ si liceat. eo. Aduerte hic ꝙ possidẽs bona fide ꝛ vẽdẽs sub ꝫditõe nõ iterrũpit possessionẽz Vñ si deficiẽte cõditõe venditio resoluaꝛ prioꝛa tpa cũ posteriorib⁹ cõtinuare poterit. fm ꝟDa. in c. illud autem. eo. ti.

8 ¶ Vtꝛ possessio lõgiss. mi tpis: de cᵒ initio ñ ẽ mẽoria hẽat vim tituli. ſ. fm Jo. an. in. c. ij. de pbẽ. li. vi. ꝙ sic. qñ capacitas daꝛ i exercẽte. al's nõ. vñ laicus quãtũcũqz exercuerit actũ spũalẽ vꝛ alicᵒ ordis nũqz tñ pt illũ pscribẽ. Et nõ ꝙ fama pbet iustã cãm credẽdi. vt no. in. c. ingstitõni. de sen. exco. ꝛ. c. cũ cõtingat. de rescri. ꝛ p Bar. i. l. ij. C. si ser. vel lib. ꝛ in. l. celsus. ff. ð vsuca. Et si fama erat ꝙ res fuit legata: vel ꝙ tale fiebat p pꝛ uilegiũ pape qđ fuit pditũ tpe guerre: ꝛ bmõi sic curret pscriptio.. vt no. in. l. ꝙ vulgo. ff. ꝓ ẽpto qꝛ sic facit titulũ sicut in illo cuius ꝓcurato: dixe/rat se emisse: ꝛ sic credebat.

9 ¶ Quartũ qđ regrit est ꝙ res nõ sit vitiosa: vt possit pscribi: ꝛ dr vitiosa si sit furtiua aut vi pos/sessa. vt insti. de vsuca. §. qđ ãt. Et subdit text. ꝙ nec vllᵒ alᵒ quãuis ab eis bõa fide emerit: vel ex alia cã accepit vsucapiẽdi ius hẽt. Et aduerte ꝙ in re mobili oꝛ iustus titulus intercueniat a ꝓncipio. al'r nũqz pscribit. qꝛ sine titulo ꝫ volũtatem dñi ꝟcãs furtũ cõmittit. ꝛ sic furtiua est. secus est in re imobili. qꝛ quãuis mala fides fuerit i ꝓmo. põt tñ p alios pscribi ex eoꝛ bõa fide. Et iõ nũqz res mobilis in ꝓscia põt teneri quãtũcũqz p lõgũ tpꝰ sit possessa ꝛ bõa fide: nisi q hũit eã a ꝓncipio hũerit cũ titulo. ppea dicit tex. in. d. §. qđ ãt. Vñ i reb⁹ mobilib⁹ ñ facile ꝓcedit: vt bõe fidei pos/sessoꝛi vsucapio ꝓpetat. Dð nõ. qꝛ sepe venit in practica. Limita tñ fm ꝙ ꝫ. dico. §. xliij.

10 Quero vtꝛ oẽs alte res q̃ nõ sũt vitiose possint pscribi. ſ. ꝙ regl'r ois res. oẽ ius. ois actio pre/scribi põt. c. ad aures. eo. ti. ꝛ hẽt multas excep/tões. qꝛ sũt mlta q̃ pscribi ñ pñt. vt. ꝫ. §. xij. cũ sc.

11 ¶ Sed q̃ regrũt ad pscribẽdũ iura seu suitutes q̃ hñt cãm cõtinuã vel ꝙsi. ſ. ꝙ regrũt. v. ꝟDrumũ bõa fides. s. ꝙ vsus fuerit eo aio ꝙ vsus fue rit iure suo: ꝛ ꝙ potuerit ẽt aduersario ꝫdicente. secus si cã aicitie. qꝛ nũqz pscribet. l. fi. ꝛ ibi no. ff quẽad. serui. amit. ꝛ le. qui iure familiaritatis. ff. ð acq. pos. Secũdũ tps debitũ vt. ꝫ. patebit. Ter tiũ ꝙ vsus fuerit sciẽte aduersario. l. ij. C. ð ꝓui. ꝛ ibi glo. ꝛ doc. ꝛ ẽt patiẽte. l. quotiẽs. la. ij. ff. de ꝓui. qꝛ scia ꝛ patiẽtia in iurib⁹ incoꝛporalib⁹ ad/uersarij ꝓstituit ꝙsi possessionẽ. ꝛ iõ sine tpsa non posset pscribi: nisi sit tps lõgissimũ. s. xxx. ãnoꝝ l' xl. an. fm ꝟDau. de castro. in. l. ij. C. de ꝓui. Jtẽ nisi hũisset pscribẽs titulũ ab aliquo tertio q eam vt dñs illius fũdi cõcessit. qꝛ sic ignoꝛãte dño põt pscribi. vt no. Cy. ꝟDetrũ tenere in. l. ij. ꝑdicta. Dð no. ꝓ limitatiõe illius ꝙ i coꝛporalib⁹ nõ est dare ꝙnasi possessionẽ sine scia ꝛ patiẽtia aduer/sarij. qꝛ pauci aduertũt. vt in pascuis aque duct⁹ iurisditõib⁹ piscãdi. Et nõ fm Jnno. ꝙ istð tps incipit currere ex quo gs cepit illo vti non vi: nec clam: nec ꝑcario sciẽte illo cui fit ꝓiudiciũ ꝛ nõ ꝫ/dicẽte. Quartũ in negatiuis. puta altius nõ tollẽ di regrit ꝓhibitio. no. gl. i. l. ꝙ lumib⁹. ff. ð ꝓui. vr. ꝑ. ꝛ ꝓhibitio debet esse ex pte pretẽdẽtis ser/uitutẽ. Quintum ꝙ sit dominus fundi cuius ser uitus est acquirenda. quod nota.

¶ Que sunt q̃ pscribi nõ possũt. ſ. xvi. ꝑmo ꝫ 12
peccata de iure canonico ꝛ in foꝛo aie imo diutur nitas auget. c. cũ haberet. ð eo qui du. quã pol. ꝑ adul. ꝛ. c. nõ satis. ꝛ cũ in ecclesie. de simõia. De iure ciuili Vo si peccatũ est momẽtaneũ: tũc lap/sus tpis allenĩat penã in. l. si diuturno tpe. ff. de pe. ꝛ qñ qz ex toto tollit. Vñ cõiter doc. ꝛ sequitur ꝟDa. in. c. cũ haberet. dicunt ꝙ aduersus quodlz crimen regul'r ꝓcedit prescriptio. r. ãnoꝝ. vt pᵒ lapsum quis nequeat accusari. ꝛ in. l. adulter. ff. de adul. dicitur ꝙ post quinquẽnũ non põt quis accusare adulteriũ nisi i duob⁹ casibus. vide gl. d. l. adulter.

¶ Secũdo ꝫ obiam visitatõem ꝛ ꝓcuratõem q̃ 15
debeꝛ rõe visitatõis. c. cũ nõ liceat eo. cũ filiᵒ.

¶ Tertio ecclesie loca religiosa: necnõ ius decie 14
primitie vel oblatõis: ꝛ oia alia iura spũalia non possunt pscribi a laicis. qꝛ illa possidere nõ pñt. vt in. c. cãm. eo. etiã si mille ãni transierũt. vt. ꝫ. diri fm Jo. an. in. c. ij. de preben. li. vi. Ab eis aũt a quibus possideri possunt bñ prescribuntur vt in. c. ad aures. eo.

¶ Quarto ãncra spũalib⁹. vt ius patro. simil'r 15
prescribi nõ possũt a laicis. dicit tñ ꝟDa. i. d. c. ad aures ꝙ papa posset ꝓcedere ꝓiuilegiũ laicis vt possiderẽt spũalia aliq̃. qꝛ põt dare ptãtẽ eis exeõi cãdi. ꝛ sic tunc prescribere possent que possidere possunt. Limita istud ad laicos seclares: qꝛ laici ꝓuersi ꝫ non debeãt tamen possunt tractare spi/ritualia cum clericis ꝛ pscribere. vide tex. iuncta glo. in. c. ex eo. de ele. li. vi.

16 ¶ Quinto non pōt pscribi limes vel quod adheret litibus epatuū ,puinciarū vel parrochiaruꝫ xvi.q.iij. licet inter de poch. sup eo. rōe termini confūdantur ,puinciaꝫ vel parrochiaꝫ.

17 ¶ Sexto liber homo pro seruo possessus non pōt pscribi. xvi.q.iij.§.potest.

18 ¶ Septio publice functōes agroꝫ .i. pēsiones ñ possūt a colono pscribi: nec fūdus quē colit. d.§. pōt. C. de pscrip. xxx. vel. xl. an. l. male agit.

19 ¶ Octaua via publica nō pōt pscribi ex nō vsu populi. l. viam. ff. de via publica.

20 ¶ Nono aque ductꝰ ad publicū vsum ciuitatiſ ꝛ alia iura ciuitatis ad publicū vsum destinata p scribi non possūt. C. de aque ductu. l. diligēter.

21 ¶ Decimo reseruata principi in signū subiecti onis. vt tributū ꝛ similia pscribi nō possūt. vt. l. cōpit serenitas nostra. C. de pscri. xxx. ann. facit qđ no. in. c. cum non liceat. eo.

22 ¶ Undecimo res quā lex vel canon alienari ꝓ hibet nō pscribit. sic tñ distingue fm ſPa. in. d. c. cū non liceat. q. aut lex ꝓhibet alienationeꝫ. qz eius rei non est cōmertiū: nec pōt possessio hēri. vt in rebus sacris: ꝛ sic non valet pscriptio. Aut ꝓhibet alienatōem simpliciter fauoꝛe ipsius rei. Ercplū in fūdo dotali: ꝛ sic pscriptio nō pōt incohari. l. si fundū. ff. de fun. dota. glo. ꝛ Bar. in l ij. C. de vsuca. ꝓ emptoꝛe. Sed si erat incohata ãteq̄ talis eēt dotalis fundus ꝛ hꝰi. sup q̄ se fundat ius: tunc nō ipedit vsucapio. ter. est in. d. l. si fundū. Idem dicendū qñ res puenit ad psonā ꝓuilegiatā ꝺ quā ñ posset pscribi. vt no. Jo. an. in. c. vnico. de iure pa. li. vi. Aut lex ,phibet alie nationē nō simpliciter: sed sine certa solēnitate. vt in rebus minoꝝ ꝛ ecclesie: tūc data bona fide: ꝛ exclusō erroꝛe iuris, pcedit pscriptio si hēt comi tantia alia. puta emi a minoꝛe quē credebam maiorem: vel rem a prelato: sed putabam capitulum consensisse. ꝛ hmōi. Secus si errabā in iure credens q̄ ꝓlatus sine caplō posset: vel minoꝛ sine decreto. ꝛ sic intellige glo. in. c. ij. de his q̄ fi. a ꝓ. ꝛ ter. iūcta glo. in. c. i. de re. ec. non alie. li. vi.

23 ¶ Qui si est ,phibita alienatio p defūctū. ſR. idē dicendū sicut de ,phibita a lege. s. q̄ vsucapio nō pōt. ter. est in. d. l. ij. ꝛ ibi glo. ꝛ Bar. Et hec intelligē qñ pdicta ,phibitio fit ex cā p testatoꝛē: siñ cā eim nō valet. vt legit ꝛ no. i. l. filius. §. diu. ff. de le. primo. ꝛ ibi per Bar. plene.

24 ¶ Utꝝ similiter sit dicēdū qñ res per pactū ꝓ hibita est alienari. puta cū res est obligata: ꝛ obligans apposuit pactū: vt illa res interim nō alienetur ꝛ impedit dominij trāslatio. vt in. l. si credi toꝛ. §. vlti. ff. de distra. pigno. ſR. q̄ sic. qz nō curit pscriptio. vt no. Bar. in. l. vbi lex. ff. ꝺ vsuc. ſPa. tñ in. d. c. cū ñ liceat. tenet q̄ currat pscriptō ꝛ credo verius si alius a pdictis contrahentibus prescribat.

¶ Duodecimo res q̄ tenet pcario noīe. qz non ipse sed dñs possidet. l. certe. §. is qui rogauit. ff. de pcario. Idē de colono ca. rōe. l. male agit. C de pscrip. xxx. an. Idē de eo q̄ possidet noīe alieno. ca. rōc. c. cū venissent. de resti. spo. Idē ꝺ pignoꝛe qđ nō pōt prescribi a creditoꝛe ꝛ vsufructuario. qz cēsent in mala fide. Dicit tñ ſPa. in. d. c cū non liceat. lz colonus ꝛ tenens pcario nomie: ꝛ qui possidet alieno noīe nō possint ipsi pscribere tales res: tñ si colonꝰ vendit alteri: ꝛ qui emit bona fide prescribit: sed dñs petit restōem in integrū: si ignoꝛauit ex cla gnāli. l. i. ff. ex q. ca. ma. fm Spe. eo. ti. ꝛ plz p ea q̄. j. dicā. lz Bar. in. l. cum solus. ff. de vsuca. alr sentiat. 25

¶ Tertiodecimo res empta a ,pdigo vel luxurioso: aut lusoꝛe alienāte. Distinguit tamen ſPa. in. c. si diligenti eo. q̄ aut talibus est iterdicta administratio: ꝛ sic non valet contractus: nec infertur vsucapiendi conditio. vt. l. qui fundum. §. q sciens. ff. ꝓ empto. aut non est interdicta administratio bonoꝝ: ꝛ tunc aut ignoꝛabat q̄ i malum vsum volebat consumere. ꝛ sic potest vsucapere. quia est bone fidei. vt in. l. si quis cū sciret. ff. ꝓ empto. Si vero sciebat q̄ in malum vsū volebat expendere pcium: sic non valet vsucapere. vt in. d. l. si quis cū sciret. ꝛ est ter. no. in. l. si ꝙo non remunerandi cā. §. si adolescens: luxurioſus mandat tibi vt ꝓ meretrice fideiubeas. idē qz tu sciens mandatum susceperis nō habebis mādati actionem. quod simile est quasi perditurꝰ pecuniam sciens crediderit. Sed ꝛ si vlterius directe mandauerim tibi vt meretrici pecuniaꝫ credas non obligabitur mādati quasi aduersus bone fidei mandatū sit ḃ ter. ff. mandati. nec ob. l. affectōis. ff. de dona. qz ego intelligo ante factuꝫ non valere in ista lege. valeret post factum formationis. soluendo hanc decisionez posuit Bar. in. d. l. si quis cum sciret. ꝛ fm hanc limitarem. ego. l. fi. ff. de alea. vbi valet ꝑctus venditōis factus alteri a collusoꝛ. s. verū quādo nō putabat pcium in ludo velle consumere. alias talis emptoꝛ non poterit pscribere. Multo minus valet contractus fa: tus in ludo cum collusoꝛe. vnde nec tz venditio: nec tenetur emptoꝛ de euictione cum si mul delinquant. l. fi. §. i. ff. qua. re. ac. nōda. Et per consequens cum sit in mala fide: ꝛ contractꝰ sit ,phitus a iure ñ poterit prescribere. qđ nō bñ

¶ Quartodecimo res ignoꝛantis non potest p scribi. ita tenet do. ſPe. de peruſio tractatu de canonica portione epiſcopi. c. ij. allegat. l. cū ser. ff. 26 27

de edi. edic. cū concor. in glo. ibidē. Vnde ꝓdu
dit q̄ q̄ndo gs ignorat hitu ⁊ actu ius sibi ꝓpetē.
puta q̄ ignorat legatū sibi factū: ex q̄ resultat sibi
ius agēdi: ⁊ sic nō currit p̄scriptio. Itē q̄n gs ig/
rat actu sed nō hitu sic etiā nō currit. puta collatō
scit se hr̄e ius cōferēdi bñficiū sed ignorat factuz.
ex quo resultat sibi ius agendi. s. actū vacatōis. ⁊
sic nō currit p̄scriptio. c. q̄ diuersitatē. ō ꝓcess. p̄.
c. litteras. de sup. negli. prē. ¶ Da. Vo in. d. c. vi
gilanti dicit q̄ ꝫ ignorātē ⁊ absītē currit p̄scriptō
nisi ignorans vel absens possideat ciuiliter. quia
tunc nō currit p̄scriptio. vt i. l. male agitur. C. de
p̄scrip. xl. an. Ex q̄ sequit q̄ si me absite aut igno/
rāte ingredi᷑ quis possessionē meā nō incipit tūc
p̄scriptio: lz fuerit ingressus bona fide. q̄ p hunc
ingressum non perdo possessionē. vt i. l. si id qō
ff. de acq. poss. sed anteq̄z incipiat p̄scribere. opz
prius pdam possessionem. puta quia sciens aliuz
ingressum suspicer me posse repelli. vt in. d. l. si
id qō. ⁊ ab eo tp̄e incipit currere p̄scriptio: ⁊ non
prius. vt no. Dy. in regula sine possessiōe. li. vi.
⁊ sentit glo. ⁊ aptius Bar. in. l. i. C. de ser. fugi.
Addit tñ q̄ vbi ignorans nō possidet. lz currat p̄
scriptio: tamen si ignorātia fuit ex iusta cā vel ꝓ/
babilis q̄ tunc subueni᷑. ar. c. cū illoꝝ. de sen. ex
co. ⁊ hec subuentio erit q̄ restitue᷑ in integrū. vt
voluit Bar. i. l. i. §. si qs aūt. ff. ō actu itinereq̄z
prē. facit glo. in. l. i. C. de pa. po. ⁊ ter. optimꝰ in
l. añ pe. ff. de acqui. here. sed magis mihi plz opi
nio ¶ De. Vbi tamē ignorātia nō est crassa vl̄ su
pina. Incorporalia Vo nō p̄nt quasi possideri: ni
si sciente eo qui possidet prius. Et data eius igno
rātia nō possunt p̄scribi. l. ij. C. de serui. ⁊ aqua.
no. Inno. in. c. bone. el. ij. de po. pla.

28 ¶ Quitodecimo res excōicati. vt dicit ¶ Da. in
c. i. eo. q̄ cū sit ipeditus a lege nō dz ꝫ cū currere
p̄scriptio. l. fi. in fi. C. de ānа. excep. Qō limito
verū in eo qui non est in mora petēde absolutōis
Secus si esset in mora. q̄ tūc ipedimētū oritur ex
culpa sua. ⁊ ideo curreret.

29 ¶ Sertodecio res furtiue vl̄ vi possesse: nec ēt
ea que ex ipsis nascunt᷑. vt insti. de vsuca. §. furti
ue. de quo dic vt. ꝫ. §. xliij.

30 ¶ Que sunt tēpora in quib⁹ p̄scriptio nō cur
rit sed dormit. ℟. ¶ Da. i. c. ex trāsmissa eo. q̄. ir.
tēpora. ¶ Primū tēpus hostilitatis: ⁊ vbi ius non
redditur: sed hoc limitat Inno. in. d. c. q̄ñ ꝓpter
guerrā ⁊ huiusmōi actor agere voluit: sed nō po/
tuit. q̄ nō erat qui ius redderet. l. sed si p ꝓtorem
§. si ferie. ff. ex qui. ca. ma. ⁊ pp hoc dicit Bart. i
l. de etate. ff. ad treb. q̄ citatus tēpore pestis habz
iustā cām nō ꝓparendi. allāt. c. ad supplicatiōem
de renū. facit gl. in. c. si Vo. de iure iur. Et ideo
dicit idem Bar. in. l. naturaliter. ff. de vsucap.
q̄ tp̄e pestilētie nō currit p̄scriptio. vbi quis fugit
ex tali timore: aut certe erit iusta cā petendi resti/
tutionē in integrū ex clausula generali. ⁊ idez dic
de oī alia iusta cā que impedit ne quis rē suā pe/
tat. l. qō gdē. ff. ex q. ca. ma. Sedm tp̄s est q̄ndo
ecclesia nullū hēt prelatum seu hēt inutilē ad agē
dum. vt puta q̄ est excōicat⁹ suspēsus vel captiu⁹
c. q̄ diuersitatē. de cōce. pben. xvi. q. iij. c. i. ō/
lec. q̄ diligētia. Aut est dilapidator: aut male alie
nans p̄latus. vt i. c. si sacerdotes. xvi. q. iij. ⁊ qō
no. in. c. i. de in inte. resti. li. vi. Mā toto tp̄e prę
lati male alienantis non currit. Tertium tempꝰ
quādo quis de iure impedit᷑ agere sicut filiusfa. vt
l. i. in fi. C. de anna. excep. ⁊ in vxore viuēte ma
rito respectu rerū dotaliuz. l. in rebus. C. de iure
dotiū. Itē in pupillo durante etate pupillari. l. si/
cut vltra mediū. C. de p̄scrip. xxx. an. Quartum
tp̄s est scismatis quo ad ecclesiā romanā. vt in. c
cū nobis. eo. ti. Quintū tp̄s cōditōis. q̄ res sub
cōditōe nō p̄scribit᷑. l. cū notissimi. §. sed illud. C
de p̄scrip. xxx. ānoꝝ. q̄ nulla currit mora. Sextū
tp̄s feriarum repentinaꝝ. q̄ precaueri nō possūt
vt dicitur in. d. §. si ferie. Quidam tamen dicunt
q̄ currit: sed indulgef restitutio. Septimū tēpus
absentie rei publice cā. Limitat tamen Inn. istō
cū pcedēti quādo p̄scriptio fuit ꝓpleta tp̄e feriaꝝ:
aut absītie: ℓ paꝝ post. secus si pⁿ magnū tēpⁿ. q̄
tunc non dat restō. facit. l. ab hostib⁹. §. ꝫ quod
simpliciter. ff. ex qui. ca. ma. ⁊ satis placet. lz alij
tenēāt indistincte nō currere. Octauū tēpⁿ ē fu/
rie vel ꝑdigalitatis. fm Jo. an. i addi. ad Spe.
co. ti. Nonū ē iacētis hēditatis: ⁊ nō stat p hr̄dē
qn eā capiat: ꝫ aliq̄ mō est ipeditus fm ¶ Da. i. c.
de ǫrta. de p̄scri. sed do. Anto. ibidē lz q̄ currit:
sed restitue᷑ ex generali clausula.

¶ Sz q̄ro an i p̄fatis casibus ita dormiat ⁊ ipe/ 31
diat p̄scriptō q̄ nō sit opus petē restōcm. ℟. di/
uersa fuit opio legistaꝝ in. l. senatus. ff. de offō p̄
si. ⁊ canonistaꝝ in. c. ex trāsmissa. eo. ꝫ mihi plz
opi. Inno. q̄ ipedit᷑ ipso iure: nec ē necessariū pe
tere restōcm: nisi solū in tēpore absētie ⁊ feriaruz
pōt dici cū simili rōe tēpus ꝑdigalitatis etiā. ⁊ sic
illa tēpora subducunt᷑ ō medio p̄scriptōis. rō sua
quare nō currit est q̄ p̄scriptio est odiosa. vt pz
ex eo qō legit᷑ ⁊ no. in. c. vigilanti eo. ergo nō est
laranda.

¶ Quantum tēpus regritur in p̄scriptōe. ℟. 32
q̄ diuersimode fm q̄ a diuersis ⁊ contra diuer/
sa fit p̄scriptio.

¶ Contra ecclesiam romanam nō currit minor 33
ꝫ centenaria. intellige in his que spectāt princi/
paliter non secundario ad ipsam. fm glo. in. ca.

ad audiẽtiam eo. Vñ dic q̃ generaliꝛ oĩa q̃ iure diate ptinẽt ad dispoẽz pape gaudẽt ꝓuilegio. vt ẽ eccl'ia lateranẽsis. ⁊ res iꝑius ⁊ exẽptio ⁊ quã si currit mioꝛ ꝓscriptio q̃z centenaria. Jta tz Jo. An. in r'la sciẽti. li. vi. i mercu. ⁊ qõ no. ℔au. i. d. c. ad audiẽtiã. ℣ allit boc i casu. c. ij. §. j. eo. li. vi. vbi catholici ꝓscribũt cõtra eccl'az romanã bona hereticoꝝ q ignorabãt i ꝛ ita q̃ eẽnt heretici. si p. xl. ãnos bõa fide ea possederũt. nec in isto casu poterit romana eccl'a petere restitutionẽ. vt in. d. c. ij pz. vbi ꝓhibet oẽz molestiã post prescriptionez.

34 ¶ Contra eccl'iam inferioꝛẽ a romana. siue fiat ꝓscriptio a ꝑuato vel ab alia eccl'a. si ẽ in imobilibus. vel turib⁹ hũtibus continuã cãm sic regritur q̃dragenaria ãnoꝝ ꝓscriptio. vt i. c. de quarta. eo. ⁊ i. c. i. eo. li. vi. nec requirit titul⁹ i hac q̃dragenaria prescriptiõe. sed sufficit bõa fides. ni si sit ꝓtra ius cõmune. q̃ sic regritur titulus ver⁹ vel putatiue ver⁹. c. si diligẽti. eo. ti. Si Ro ẽ in mobilib⁹. sic ꝛz. ℔a. i. c. cũ dilecta. ꝺ cõfir. vti. vel iuti. nõ bz locũ usucapio triẽnalis cõtra eccl'iam romanã. sed ⁊ alias eccl'ias. credo q̃ habeat locũ. nisi i rebus q̃ alienari ñ ꝑt sine debita solẽnitate. de gbus. ⁊. Alieatio. §. v. ⁊ q̃ttuoꝛ. §. sc quẽtibus. Et q̃ prescribat. bẽs in aũt. quas actiones posita. xvi. q. iij. §. fi.

35 ¶ Quid si laicus bz rẽ cõem cũ ecclesia ⁊ indiuisibilẽ. ℟. ℔a. in. d. c. de quarta q̃ regrit q̃dragenaria ꝓscriptio ꝓ eccl'iã. ar. l. si cõez. ff. quẽ admodũ fui. anni. Jo. an. i. c. vnico de iur' pa. in nouella. dicit q̃ vbi ius eccl'ie põt remanẽ illesũ ꝓscriptio cõis ⁊ laicũ sufficere. qõ no. in. c. ad audientiam. eo. ⁊. xvi. q. iiij. nolumus.

36 ¶ Sz nũgd regrit q̃dragenaria in re que deuenit ad eccl'iã que cũ eẽt laici ꝯepit ab aliquo prescribi. ℟. ℔a. i. d. c. de quarta. cõioꝝ ⁊ Rioꝝ opi. est q̃ nõ. ꝛz ꝓ preterito vteꝝ ꝓuilegio ꝓuati ⁊ pro futuro tꝑe ꝓuilegio suo. ar. in. l. fiscus la. i. ff. de iure fisci. ⁊ iõ si ⁊ ꝓuatũ ꝑt̃ currerũt. v. anni ãte q̃z venirẽt ad eccl'iã sufficiẽt postea. xx. post q̃z venit ad eccl'iã. Et idẽ dic i fil⁹ ꝓuilegiatꝰ facit aũt. si qs. C. de ꝓscrip. lon. tẽpo. ⁊ sic in isto casu mutat prescriptionem.

37 ¶ Vtꝝ ꝓscriptões iudiciales currãt ⁊ eccl'iaz ℟. ℔a. in. c. fi. de in inte. resti. q̃ sic. vt sũt q̃ p⁹ decẽdiũ nõ appelleꝝ ⁊ hmõi: ꝛz restituit sicut ⁊ minoꝝ iure spãli. vt i. d. c. fi. ⁊. l. i. C. si sepius i ite. re. fue. po. ⁊ ibi seqtur Bar.

38 ¶ Vtrũ res patrimoniales clericoꝝ gaudeant isto ꝓuilegio q̃dragenario. ℟. q̃ nõ. sed prescribuntur cõi spacio: sicut alie laicoꝝ. tenet glo. i. c. possessiões. xvi. q. iiij. ⁊ in. c. q̃z q̃z de cẽsi. li. vi. ⁊ Spe. in ti. de resti. in inte. tz q̃ nõ põt restõem petere si fuit lesus in talibus bonis: sicut facit in lesione in rebus ecclesie. ⁊ iura que dicũt q̃ bona clericoꝝ gaudẽt eodẽ ꝓuilegio sicut bona eccl'sie. dicit q̃ intelliguntur quo ad defensionẽ. alle gat. c. eccl'esiaꝝ ꝓuos. xij. q. ij. facit qõ dicit ℔de. ⁊ abbas in. c. cum sit de fo. cõpe. q̃. s. raptoꝛes ꝑ fatoꝝ bonoꝝ nõ cõueniũt cozã iudice eccl'esiastico. quia ꝓuilegiũ nõ ꝺz extendi: nisi in casib⁹ iure expressis. ⁊ idẽ cõcludit do. Anto. nisi sit eadẽ oĩo rõ cũ expressis a iure. quod nota.

¶ Quid de legatis ad pias cãs. ℟. q̃ solũmodo 39
bẽbit locũ prescriptio. xl. ãnoꝝ ꝟm glo. nõ. i aũt. de eccl'esia. titu. §. ꝓ tẽpozalib⁹. ⁊ i. c. fi. xvi. q. iij

¶ Contra hospitalia ⁊ alia pia loca regrit. xl. 40
ãnoꝝ sicut contra eccl'esiam. vt est tex. no. i. l. oĩa ꝓuilegia. C. de epi. ⁊ cle. no. Jo. an. in. c. ij. de resti. in inte. li. vi.

¶ Contra ꝓncipẽ distinguit ℔a. in. c. cũ no- 41
bis eo. ti. fic. aut sunt bona reseruata ꝓncipi in signũ singularis ꝓuilegij vel dominij: vt legitimare spurios: creare notarios: exigere vectigalia ⁊ pedagia ⁊ hmõi. ⁊ sic requirit scia ꝓncipis ⁊ tñ tps. de cuius initio memoria hominũ nõ existat. vt est tex. in. ca. sup quibusdã. de Ro. si. ⁊ per Bar. in. l. cũctos populos. C. ꝺ sũ. tri. ⁊. l. si publicanus. ff. de publi. ⁊ in. l. i. ff. de aqua plu. ar. Aut sũt bõa pariter possedibilia: ⁊ si ista sũt ꝓncipi incorporata regritur spaciuz. xl. an. vt in. d. l. cõperit serenitas nr'a. ⁊ sic ꝓcedit glo. in. §. fisci Jnsti. de vsuca. Si Ro nõ sunt incorporata: sed ꝺũtaxat delata tãquã vacãtia: seu ex cã publicata. ⁊ tunc in bõis delatis ꝓ vectigal nõ solutũ sufficit tẽpus. v. ãnoꝝ. vt. l. ij. C. de aposta. Jn alijs Ro si ꝓcessit denũciatio sufficit tps. iiij. ãnoꝝ. vt l. itra. iiij. ff. ꝺ diuer. ⁊ tẽ. prescri. Si Ro denunciano nõ interuenit: ⁊ sic si habuit bonã fidẽ tãtũ regritur tps. xx. ãnoꝝ. l. in oĩbus. ff. de diuer. ⁊ tẽ. prescri. Si ãt vltra bonã fidẽ habuit titulũ: sic sufficit tẽpus. x. ãnoꝝ. sic loquit. l. quãuis. ff. de vsuca. ⁊ no. Bar. in. d. l. in. oĩbus. Cõtra quos cũq; alios a predictis distinguo. Aut sum⁹ i acti onib⁹ ꝓsonalib⁹. ⁊ sic requirit spaciũ. xxx. ãnoꝝ Qõ limitat ℔a. in. c. in cã. de cã pos. ⁊ ꝓpri. verũ q̃n cõcurrit sola patiẽtia. secus si cũ patiẽtia interueniret aliud. vt est tex. in. l. ꝓcula. ff. ꝺ ꝓba. vbi ex taciturnitate lõgi tꝑis ꝓsumit dimissum fideicõmissũ debitũ: si sepius de alijs bita rõe non fit bita de fideicõmisso mentio. Aut sumus in rebus imobilibus. ⁊ sic si possidet cũ titulo regritur spaciũ. x. ãnoꝝ inter ꝓsentes cõtinue. ⁊ per. xx. iter absentes. ⁊. l. fi. C. de prescri. lon. tẽ. Si Ro ptim fuit ꝓns ptim absens duplicabit tẽpus absentie

solū aūt. q; si quis gbusdā. C. d; p̄scrip. lō. tē. sine titulo p. xxx. ānos cū bōa fide ⁊ religs p̄scribitur vt in. c. sanctoꝝ. co. ti. xvi. q. iij. §. pōt. ⁊. l. siqs ēptiōis. C. de p̄scrip. xxx. an. Aut sum⁹ in fuitubus: ⁊ tūc si bñt cām cōtinuā vel q̄si regl'r p̄scribiť logo tpe. s. x. ānoꝝ iter p̄ntes: ⁊. xx. iter absētes sicut imobilia. ter. est in. l. fi. C. de p̄scri. lon. tēpo. ⁊ in. l. ij. C. de fui. ⁊ ibi glo. ⁊ doc. hoc no. Si Vo fuit⁹ bēt cāz discōtinuā: tūc regl'r ñ p̄scribitur: vt est ter. in. d. l. fuitutes. ⁊ ibi p doc. Fallit p̄ qñ gs vsus ē tāto tpe cui⁹ ōriū memoria ñ exstit. l. b iure. §. ductus aq̄. ff. de aquā q̄ti. ⁊ est iuano. glo. ⁊ doc. in. d. l. fuitutes. ⁊ tps cētū ānoꝝ ē tps de cui⁹ initio nō extat memoria. vt ꝛz do. Aut. in. c. veniēs de testi. ⁊ Lar. i. c. si diligēti. de p̄scrip. Itē scdo qñ būitti. cōcessiōis a dño q; p̄scribet in. x. ānis iter p̄ntes ⁊. xx. iter absētes. ita nō glo. in. d. l. fuitutes. Silr ⁊ tertio p̄scribiť qñ habuit vel titulū a tertio: q; p. x. iter p̄ntes: ⁊. xx. iter absētes p ter. in. l. fi. in. fi. ff. d; p̄scrip. lō. tēp. fm ISPau. de castro in. d. l. fuitutes. Aduerte q; ē dā iter p̄scribēdo rusticanā ⁊ vrbanā fuitutē q; rusticana pdiť p nō vsū: ꝛz vrbana nō nisi ali⁹ simul vsucapiat libtatē. puta hēo fenestras q̄s ꝛz obstruā nō pdo ius. ꝛz si alius p idem tps altius eleuauit murū suū sic amitto. b ,phāt in. l. hec aūt iura. ff. de fui. vrba. p̄di. Quid āt sit fuit⁹ vrbana ⁊ rusticana: vide fuitus i pn. Et nō q; tūc seruitus d; hre cām cōtinuā vel ppetuā q̄ est i vsu actualiter, ⁊ potētialiter. vt fuit⁹ aque ducť: ⁊ fuit⁹ altius nō tollēdi ⁊ similes. Nō q; ꝛz a pncipio regrať fcm hōis: nō tñ sp. q; postq̄z aqua ē d; riuata i canale fcōnē ꝛtinuať: ⁊ p se ipsā sp fluit: ⁊ in fuitute tigni iniūcti vel oner; ferēdi: q; post q̄z semel ē imissū ꝛtinuať. Aliq̄n Vo d; hre cām q̄si cōtinuā vel quasi ppetuā: qñ ppetuo seu continuo potētialiter ſ; nō actualiter ēi vsu. vt ē fuit⁹ stillicidij: vel duct⁹ aq̄ ex celo cadētis. Nō q; ꝛz ñ sp exerceať actu tñ apta nata sp exerceri sine facto hōis: q; cū pluit stillicidiū ē sēp aptū, recipe aquā sine fcō hois postq̄z stillicidiū ē. Aliq̄n fuit⁹ dicitur hre cām discōtinuā quādo nō ē sēp in vsu actualiter nec potētialiter: ſz necessario regrit factū hōis q̄d nō pōt cē ꝛtinuū. vt ē fuit⁹ itineris: vie ⁊ similiū. b no. p glo. ⁊ doc. i. l. fuitutes. la. ij. ff. d; fui. ⁊ i. l. foramē. ff. de fui. vr. p̄. Aduerte hic q; in fuitute q̄ amittiť p nō vsū si bēt solū i tualla diex vel noctiū tm. l'hzcuiozis spacij p̄scribiť p. x ānos iter p̄ntes ⁊. xx. iter absētes. Si āt bēat interualla ānoꝝ vl' mēsiū regriť tps duplicatū quoad p̄ntes vz. xx. ānoꝝ. ſz quo ad absentes aliq tenent similiter. s. q. xl. Sed credo q; nō duplicať fm Jo. glo. i. l. fi. C. de fuitu. quē sequūť cōiter glo. Accur. Bar. ⁊ Bal. ⁊ doc. ibidē. ⁊ Inno. in. d. c. de q̄rta. q; p vltia opi. b posita q̄ ē sua inē glo. no. in. l. q filiū. §. sabinus. ff. ad treb. vbi d; q; vltima opi. in dubio ē tenēda. Itē. d. duplicatio nō bēt locū in p̄scriptōe. xxx. vel. xl. ānoꝝ. nec in p̄statōe ānua. vt vult glo. in. l. cū notissimi. §. fi. C. de p̄scrip. xxx. ān. ⁊ d; hre iterualla dieꝝ vl' noctiū q̄n alternis dieb⁹: vel die seu nocte mihi ꝛz ⁊ tibi altero die ⁊c. Tēp⁹ Vo ānoꝝ vl' mēsiū q̄n de quinquēnio in q̄nquēniū: vel de āno quolibz vna die vel plurib⁹ licet ducē aquā. Aut sum⁹ i fuitute q̄ debeť a re pſone. vt vsufruct⁹: vsus: iuris ditio ⁊ h⁹ i: q̄ ꝛz regrāt factū hois: tñ nō dicūť hre cām discōtinuā. q; aio possideri pūt q; ꝛtinu⁹ ē. ꝛz actus hois sit discōtinuus: nō sic in fuitute: q̄ a re rei debeť: cū res aium nō bēat. Iste fuitutes g̃ q̄ debeť a re pſone lōgo tpe p̄scribūť cū titulo tamē Vo. q; bēt similitudinē cū dño qd lōgo tpe nō p̄scribiť sine titulo. vt ē casus in. l. vltia in fi. C. de p̄scri. lō. tēp. Et itellige d; titulo hito a ñ dño. q; si a dño nō oꝝ p̄scribē. Aut sum⁹ i seruitute pſonali q̄ pſone a pſona debeť. ⁊ sic p̄scribiť aliq̄n gnq̄nēnio: qñ. s. pr̄ tpe mortis gessit se, p libero nō in fuga nec latitās: ꝛz i bōa fide: sic p⁹ qn q̄nēniū elapsū i q̄ nō est passus filius ꝛtrouersiaz stat⁹ efficiť liber. no. ISDa. i. c. licz. d; iudicio suo. In pſona Vo, ppria regriť tps. xx. ānoꝝ cū bōa fide: nec regriť titulus fauore libertatis. vt in. l. ij C. de p̄scri. lō. tē. alias fuitus ois pſonalis cū sit ꝛtinuā, ppter aium g nō pōt cē in fuitute realis ne titulo regrit tps lōgissimū. s. xxx. ānoꝝ. vt nō Ly. in. l. ij. C. de fui. ⁊ aqua. cū titulo Vo p. x. iter p̄ntes ⁊c. Aut sum⁹ in debitis legatis aut stipulatōib⁹. ⁊ sic fm Bar. i. l. cū notissimi. C. d; p̄scrip. xxx. an. si obligatio sit de p̄nti. ꝛz exactio sit dilata in diē. sicut cū testōr legat cētū alicui: ita q; tradāť sibi. x. oī āno solū: sic vnica, p̄scriptōe tolleť ⁊ p spaciū illd q̄ alie res. ar. l. senatus. §. fi. ff de dona. cā mor. ⁊. c. de q̄rta eo. ti. vbi vnica pre scriptōe q̄dragenaria tollit q̄rta debita epo q; cōit soluť oi āno. q; obligatio ē de p̄scti orta. ꝛz exactio sit dilata. Si Vo obligatio sit in diē. vt i legato simpliciter facto vt ānuatiz deť aligd. q; tot sūt legata quot ānue p̄statōes. d. l. senat⁹ in fi. ⁊ sic ñ currit p̄scriptio: nisi a die extātis obligatōis. ⁊ sic oꝝ tot sint p̄scriptōes quot legata. Sz aduerte q; si heres testōris sciat se teneri: vt cōiter p̄sumit. vt no. in. l. qui rome. §. duo fratres. ff. de Vbo. ob. nullo tpe pōt p̄scribere fm ISDe. de pusio tracta tu de canonica poxtōe epi q; bēt malā fidē. Idē die de quocūq; debitore. vt no. Ange. in. l. q seq tur. §. si viā. ff. de vsucap. ⁊ dicit q; h cōiter tenetur Ꝺ Bar. ēt si statuto caueať vt p̄scribēt. ⁊ hoc

segr Jo.an.in.c.ij.de excep.li.vi. Jo.i.c.per tuas de dona.r Lar.in.c.vigilanti co.ti.r ē gl. no.in aut. vt ecclesia romana centū an.ba.pre.q̄ dicit q̄ tale statutū eēt iniquū pfidiū.r segr Bal. in.c.si qs p.xxx.si de feu. fue. cōtro. vbi dicit q̄ pscribēs scienter debitā sp poterit ānūciari. secus esset si igrabat pbabiliter: sic pscribēt ēt q̄ ad con sciam. vt volunt Jnno.in.c.cura de iure pa.r in c.q̄ plerīq̄ de imu.ec. Jsa.tamē i.c.fi.d pscri. distinguit q̄ aut debitor nō tenebaf offerre ita q̄ cessando a solutōe nō fuit in culpa: r sic pscribet. q̄ nō est in mala fide eo q̄ potuit cogitare q̄d vo luit donare vel relaxare. r quando teneī offerre vide bonū ter.cū gl.in.l.itē illa.ff.de pfti.pecu. r plenius p Bar.r me.ē. Obligatō.§.viij. Si āt tenebaf offerre: sic ñ pscribet q̄ ē in mala fide. Aut sumus i actōib⁹ r exceptōnibus: r cū varie sint vario mō pscribūf. puta exceptio de nō nu merata pecunia post biēniū nō pōt opponi. l.i p tractibus. C. de nō nu. pecu. repetitio debitor i alea nō pscribit nisi p.l. ānos. vt in.l. alear lu dos. ff. de aleato. r h⁹ i. q̄ multe sūt q̄ fm Jsa. in c.cū cā. de emp. r vē. ēt currūt ꝯ ecclesiā fm spa ciū decretū a iure ciuili a quo sunt inuēte. nec ex pectaf spaciū. xl. ānor. Aduerte ēt fm Bar. i.l. si ab hostib⁹. C. in qbus ca. in inte. re. nō est ne. q̄ actiones ptorie rei psecutorie sunt ppetue. nisi dent ꝯ ius ciuile. puta reddibitoria. q̄ daf ꝯ con tractū validū de iure ciuili. iō fimf āno. Secus si ꝯ ꝯcū invalidū de iure ciuili. q̄ sic ē ppetua. q̄d nō. Item distingue q̄ si actio est data i penā solū sic pscribif ēt sciente debitore eiā in pscia: q̄ i pe nalibus nō trāf in pscia. xij.q.ij. fraternitas i gl. Si Jo data non est in penā: sed in satisfactōnem lesi. vt actio quāto miorīs r h⁹i. sic data scia debi toris nō pscribif in pscia qn teneaf satisfacē leso. xiiij.q.vi.si res. Aut sum⁹ in reb⁹ mobilibus: et sic currit vsucapio. r quid reqrit vide Vsucapio §.ij. r iij. Aduerte tū q̄ ꝯ mīores nō currit vsu capio. vt no.in.l.fi.C.in quibus ca.resti.i inte. nō est necessaria.

45 ¶ Sed quid dicemus de fundo dotali q̄ iā incepat pscribi āte q̄z daref in dote. ſ. q̄ pscriptio nihilominus curret lz nō potuerit ichoari postq̄z est factus dotalis. secus erit de pupillo alteri succedenti ꝯ quē nō currit pscriptio durāte pupillāi etate: lz antea fuisset incepta: sed differf vsq̄z post pupillarē etatē. l.fi. C. de annua pscriptōe.

44 ¶ Vtz successor singularis inualoris preseri batur p. x. ānos inter pntes r xx. iter absentes. ſ. Jsa. in.c. mhil co.ti. q̄ nō quātūcūq̄z bēat bonā fidē ꝓpter vitiū reale q̄d segr quēlibet possessorē l. vicia. C. de acq. poss. sed oz currat spaciū. xxx. vel. xl. ānor. r sic hñ pscribit ēt in rebus inmobis vt no. insti. de vsuca. §. furtiue. Successor vero vniuersalis nō pscribit de iure ciuili si defunct⁹ ha buit malā fidē ēt sine violētia: q̄ cessef eadē psōa cū defuncto. in aut. de iur iur. a mo. presti. Vy. tū in regula possessor. r glo. in regula qui in ius lt. vi. r glo. in.c. de quarta. co. ti. r alia gl. in.c. tua de iure pa. tenet q̄ de equitate canonica si est bōe fidei possessor r in psonā suā incobat pscriptōem pscribet. Sed Jsa. post do. Anto. in.c. si diligē ti tenent q̄ non prescribit: r melius q̄ cū nō habe amus ius canonicum contra ius ciuile exp̄ssum in hoc: nō debemus ab eo recedere: r iura q̄ alle gant loquūf de singulari successore nō de vniuer sali. Aduerte tū hic q̄ lz mala fides defuncti no ceat heredi: nō tamē nocet emptori ab hrede secū dū Bar. in.l. post plurib⁹ in fi. ff. de vsuca. r. d. Fran. de aretio. in.d.c. si diligenti.

¶ Vtz diu soluēs indebitū teneaf postea coḡ 45
scens indebitū. ſ. q̄ nō quātūcūq̄z tps defluxe rit: lz pōt desistere a solutōe de cetero. l. litib⁹. C. de agri. cē. r co. li. xi. c. puenit d cēsi. xvi. q. iij. q̄ clerici. est glo. x. q. iij. r. q. ij.

¶ Quō interrūpit pscriptio. ſ. q̄ duob⁹ mōis 46
.s. naturaliter sicut quādo deficit vnū de sbalib⁹ pscriptionis. vt si pdit possessionē r bmōi. Simi liter Jo perdit diuersimode: de quo ad fozz cōtē tiosum. de quo vide Jsa. in.c. illud aut. co. ti. lz quo ad ꝓsciam qlitercūq̄z qs cōstituaf i mala fide ante completam prescriptionem vel vsucapionē quocunq̄z hoc fiat semper interrumpitur. r hoc tene.

¶ Utrum tutus prescriptione teneatur in foro 47
anime restituere rem prescriptam cum cognoscit rem fuisse alienam. ſ. Jsa. in.c. vigilanti co. ti. q̄ nō ex multis rationibus. Sz melior ē quā po nit in.c. fi. co. ti. quia qd iure possidet: iuste possi detur: r si iuste bene. ergo nō alienū: sed suū. er go non peccat nō restituendo. xiiij.q.iiij. quid di cam. r hanc opi. tenet glo. in. d. c. vigilanti. Jo. Vincen. Tancre. Boffre. Host. Jo. an. in re gula possessor. li. vi. in mercurialibus. r Jnno. i c. fi. co. ti. Hugo in.c. fi Ygo. xxxiij. q. ij. Jo. Sco. in. iiij. di. xv. do. Anto. in. d. c. vigilāti. di cit se disputasse q̄ quo ad forum anime teneī. Ra tio quia causa prescribendi non est omnino suffi ciens quo ad equitatem. Quo vero ad forum cō tentiosum dicit non teneri. Alij autem indistin cte tenent q̄ teneī. Sz ego teneo opi. Jsa. q̄ nō teneaf: nisi forte ita esset scrupulosus q̄ nō posset deponere ꝓsciam quin teneaf. q̄ sic teneref. xi. q iij. cui est illata. Nec obstat ratio domini Ant. de

prescriptõe ꝫ cũ qui nõ põt iputari de negligẽtia. qz hẽt remediũ petẽdo restitutionẽ ex clausula generali quam si petet in conscia erit restituẽdus. si ꝟo non petet nõ tenebit restituere per nota. per Jnno. in. c. quia plerigz. de imuni. eccle. Jtẽ qz prescriptio de iure canonico nõ solũ est in odiũ negligentis: sed ẽt ꝓpter bonũ ⁊ equũ. xvi. q. iij. §. põt. Vñ sicut dicit Bal. in. c. si quis p. xxx. si de feu. controuer. fue. q statutũ laicoz denegãs audientiã i foro seculari pp equũ seu bonũ publicuz valet in conscia. nec hẽt locũ denũciatio i iudicio ecclesiastico. puta si statuto caueꝫ q nõ soluẽs ga bellã iustã non audiaꝫ: vel instrm qõ nõ reperiꝫ registratũ i li. cõis psumiꝫ falsũ. Jdẽ dicit Bar. in exuagãti ad reprimendũ in ꝟ. denũciationẽ ꝺ veleziano ⁊ macedoniano q non valet denũciatõ in foro ecclesiastico. qz datur eis maria eqtate naturali. sic a fortiori nõ hẽbit locũ in pscriptõe quã a iure ciuili ꝫz canonico pp bonũ public ũẽ inuenta ⁊ cũ maria eqtate. ⁊ iõ Rissimã crede ẽt in cõscia opi. Jꝺa. ⁊ sequentiũ eum.

48 ¶ Sz quero qõ remediũ poterit hre ille ꝫ quẽ ẽ cõpleta prescriptio ⁊ cui nulla põt iputari negligentia. ſꝛ. q si aliquo legitio ipedimẽto fuit detẽtus cõiter tenent doc. q petere poterit restõem in integrũ vsqz ad ꝗttuor ãnos sequẽtes: q incipiũt a die scie post cessationẽ impedimẽti legitimi. rõ qz istud quadriẽniũ nõ currit ignorãti. vt in. c. i. de resti. in inte. li. vi. Jn ꝟbo si quis negligẽter omiserit. Jgnorãs eim non negligit. vt ꝓbatur in. c. ij. iuncto. c. quia diuersitatẽ. de cõce. pben. Et hanc opi. tz Joã. de ligna. post Zenze. i cle. vna de in inte. resti. ⁊ Jꝺa. in. c. auditis. ꝺ resti. in inte. ⁊ placet mihi vt sapiat nãm eius in cuius loco surrogaꝫ. ar. c. ecclesia. vt lite pen. qz istꝺ q/driẽniũ succedit loco ãi vtilis. q olim ꝓpetebat. vt in. l. fi. C. de tẽpo. ⁊ in inte. resti. ⁊ iõ a principio erit vtilis ꝫz postea sit continuus.

49 ¶ Vtz ecclesia petat restõem i integrũ post cõpletã pscriptionẽ. ſꝛ. cõiter teneꝫ q sic in. c. i. c. ⁊ glo. in. c. i. de resti. in inte. vsqz ad ꝗttuor annos vt. §. dixi de ipedimẽto legitimo. ⁊ ad. c. scõz. dico q est vez q nõ daꝫ qñ ecclesia pscribit ꝫ ecclesiam. vt ibi. Similiter si velles tenere ſm aliquo rũ opionẽ q currit semp pscriptio in casib⁹ gb⁹ dixi dormire. dic q dabitur illis similiter restitutio vsqz ad quadriẽnium.

50 ¶ Sed posset dicere aliquis ad qd valet pscriptio si talis ꝫ quẽ pscripsit põt petere restõem. ſꝛ. q valet ad ſ quo ad foz cõscie ſm Jnno. in. c. qz plerigz de imu. cc. q nõ tñ eã restituere nisi petaꝫ: ⁊ si nõ petiꝫ. ꝯ. tps debitũ iam amplius nõ tenebitur etiam si petatur. qõ nota.

¶ Vtz negligẽs possit agere ꝫ illũ q rẽ suã alienauit postqz ille cui fuit aliẽata vsu cepit rẽ sibi alienatã. ſꝛ. q sic qz talis alienator teneꝫ sibi ex delicto ⁊ sua negligentia nõ fecit cessare delictũ illi⁹ de quo vide quod no. Bar. in. l. iij. ff. de alie. iudi. mutã. cã facta.

¶ Resumptio ꝓpio erga aligd a/liud a se ẽ tripler. Jꝺria est iuris tñ q ẽ qñ ius sup dubio ⁊ Risimili psumit aligd. Scꝺa ẽ iuris ⁊ de iure: q̃ est qñ ius sup aliquo psumit ⁊ vltra dispõit ita eẽ nec posse ꝫriũ ꝓbari. ⁊ de istis hẽs in glo. in. c. is q de spõ. ⁊ differt ista psũptio fa a fictiõe iuris qz psumptio ẽ sup facto dubio in quo ius vadit p cõiecturas psumẽdo ita esse ⁊ disponẽdo q vult ita esse ⁊ non posse ꝓbari ꝫriũ. ff ictio ꝟo est sup certo vno mõ ꝯsistẽte qõ tñ aliter a iure esse fingit. puta certa est lex q mulier nõ est stipulata dotẽ sibi reddi. tñ fingit stipulationẽ interuenisse. l vnica. in pn. C. de re. vxo. act. Jdẽ in arrogato q semp fingiꝫ stipulaꝫ⁹. iiij. ptẽ de bõis arrogatoris si emãcipet. l. si arrogator. C. ꝺ adop. ⁊ hãc dꝛiam no. glo. in. ꝺ. l. vnica. in. §. accedit. ⁊ sic ꝫ fictionẽ iuris nõ põt ꝓbari. qz lex oio intendit ꝫ Ritatẽ fingere. gl. est in. l. a diuo pio. §. si pignora. ff. de re. iudi. ſz psũptio iuris ⁊ de iure aliqñ admittit ꝓbatõem. vt no. in. ꝺ. c. is q fidẽ ꝺ spõ. ⁊ in aũt. sed iam necesse. C. de dona. ante nupt. Tertia est hõis ⁊ hec tripler. Jꝓma violẽta. vt cũ inueniꝫ solus cũ sola i loco suspecto. puta lecto ⁊ hmõi. de qua in. c. lris. ⁊. c. se. de psũ. xxxij. q. i dixit dñs. ⁊ hec valet ad ꝓbañ oia excepto crimine maxime graui. facit. ca. litteras. de presũ. vbi ex vehemẽti psũptõe nõ puniꝫ qs de crimine qz i crimie debent esse ꝓbationes luce clariores. C. ꝺ ꝓba. l. fi. v. q. vi. epiphaniũ. vñ ex ista iudicãs primũ suũ in aio solũ aliqꝺ delictũ cõmisse ñ peccat. qz ꝫz ex tali iudicare. vt ꝑz in. ꝺ. c. lris. ⁊ tenz Mico. de lira sup Matth. vij. c. ⁊ Alex. de al. fa fe. Secũda est ꝓbabilis q̃ insurgit ex aliqb⁹ suspitõibus ꝓbabilib⁹. ⁊ hec facit semiplenã ꝓbationẽ. ⁊ si qs infamatus sit inducit purgationẽ de pur. ca. c. si quis de gradu: ⁊ aliquãdo cũ vno teste vel iuramẽto facit plenã ꝓbatõem ꝺ psump. illud ⁊ in hac debemus aspicere actũ ſm suã exigentiã ⁊ nãm. vt in. c. litteras. ⁊. c. tertio loco eo. ti. non ſm accñtalia. ⁊ ideo male dicit glo. i. c. absit. xi. q. iij. ꝺũ dicit q videꝫ clericũ osculãtẽ mulierem debet psumere q benedicat eã. Jmo factũ contra legem non debet presumi nisi malũ. ar. c. i. eo. ⁊. l. nã ludus norius. ff. ad. l. acqui. sicut est talis actus cum etiã clericus ꝓhibeaꝫ solus cum muliere fabulari. lxxxi. dist. Clericus. Et ex ista

possumus iudicare sine peccato malum qđ vide/mus: ꝫ iudicare aliud qđ nō videmus cuius ista ē psūptō est mortale peccatū si puenyat ad firmā assertionē cū ptinacia ſm Alex. vbi supra. venia le vero si stat in sola suspitione. ⁊ hec ē tutior opi/nio q̄ꝫq̄ꝫ glo. in. d. c. lr̄is. ⁊. d. c. si quis ỽ gradu videatur tenere forę licitū ēt iudicare ex hac suspi/tōe. Alia ē temeraria que surgit ex malis hoibus vel ex cāis leuibus vel vbi actus pōt eque referri ad bonū sicut ad malū. ⁊ de hac loqtur. c. estote. de re. iur. q̄ debemus interpretari in meliorē pte ꝫ Vnde nota ſm Mico. ⁊ Alex. vbi supra q̄ ex la lib⁹ leuib⁹ signis dubitare ỽ bōitate frīs ē peccā tū veniale q̄ꝫ pcedit ex humana fragilitate. nec di citur iudiciū ꝓprie sed suspitio. sed ex talibus fir/miter tenere in aio q̄ frater sit malus malo pecca ti mortalis sic est peccatū mortale: ⁊ hoc ꝓprie di/citur iudiciū qđ est contra charitatē fraternā. Se cus si iudicaret de peccato veniali q̄ cēt veniale. Si Vo ex talibus ꝓcedit ad punitionē multo for tius ē mortale. ⁊ de talibus intelligitur illud. Mo lite iudicare. s. ex leuibus signis. Vnde hec pre/sumptio hoīs dicitur firmatio cōceptus mētis ab hoie facta ex aliquibus coniecturis collectis: ⁊ dif fert ab opinione vel suspitōe: q̄ opinio vel suspi tio nō firmat conceptū vt notat Bar. in l. admo nēdi. ff. de iure iur. vt no. Ioa. in. c. fi. ỽ iurciu. ran.

Resumptio secūdo erga seipm ſm q̄ accipit a the/ologis i. iij. di. xxvj. marie a Ricar. est duplex. Vna que oritꝫ ex ꝓpria virtute p quaꝫ qs audet in opa excedentia ꝓpriā virtutē. sicut cum qs ponit se ad audiendū cōfessiones. cū ignorās sit ad medendū. cū nesciat ad cōsulendū ⁊ huiusmōi. vñ si ex hoc pōt seq aliqđ periculū aie vel corporis. vl no tabsle dannū est mortale peccatū. Secus si quid puū malū q̄ cēt veniale. Itē cū qs ponit se ad iu dicandū quos nō pōt. vt laycus clericū. vel ad faciē dū officiū ad qđ nō ē ordinatus ⁊ huiusmōi. cōit ē mortalis psumptio. ⁊ hec est spēs superbie ⁊ op/ponitur magnanimitati vt dicit phs. iiij. ethicoꝝ ⁊ oritꝫ ex vanaglia. Vñ Brego. xxxj. moza. po/nit psumptōꝫ nonitatū filiā vanegl'ie. Alia ē pre sūptio que ē peccatū in spm scīm q̄ opponit ỽtuti spei. ⁊ hec directe oritꝫ ex superbia. ſm Ricar. i. iij. di. xxvj. q. vj. ar. i. qua qs talē se existimet. qđ de us cū ēt peccātē nō excludet a sua gra. vel nō pu/niet. ⁊ sic pupendit diuinā iusticiā ⁊ hec est gra/ui⁹ peccatū q̄ꝫ pria. Sed graui⁹ ista ē desperatio. ⁊ ỽ istis vide. ō. peccatū. §. iij.

Rimas quis sit. lxxxix. di. §. i. ⁊ vide patriarcha.

Rimicia ſm Alex. in. iij. pte sum me ē ps pria fruguꝫ do/mino offerēda.

¶ Vtꝝ sit ỽ precepto. ſt. ſm Alex. q̄ sic in duo 1
bus casib⁹. prim⁹ q̄ est cōsuetudo. secūd⁹ q̄ ec/clesie ministri indigēt ⁊ ipsas petūt. Intelligo de ministris illius eccl'ie cui debētur. alias sunt ỽ cō silio. sūr. n. ỽ iure nāli ⁊ diuio. ⁊ ỽ ꝑcepto iudicia li sicut ⁊ decie. ⁊ ſm distictōeꝫ. vt. ō. decia. §. ij.

¶ Cui debeā. ſt. q̄ eccl'ie prochiali. ar. c. doctos 2
⁊. c. moderamine. xvj. q. i.

¶ Quota ps pro primicia dꝫ dari. ſt. q̄ gdā di/cūt q̄ ad min⁹ de. lx. vnū. Alij dicūt q̄ in fetibus sp primogenitum. in alijs aridis ⁊ ligdis de. xl. vnū ad pl⁹. vel ad min⁹ de. lx. Sꝫ placet mihi ma gis opi. Inno. in. c. i. de decis. q̄ ex quo nō inue/niť exꝑssum in iure cānico relingtur in optōe dā tis vt det q̄ꝫtum vult. nisi consuetudo regiōis alt ud inducat. ⁊ hoc tene. 3

Rinceps in spūalibus dī papa. In tpalib⁹ Vo ipator regens ēt ciuitatē habeť loco ꝓncipis. vt no. gl. ⁊ Ly. in. l. fi. C. ỽ pscri. lō. tpis. ⁊ Bart. in. l. hostes. ff. de captiuis. ⁊ iō sicut scia ꝓncipis supplet defectū cuiuslibet solēnitatis. vt dicit bal. in. l. nullus. C. ad. l. iul. ma. ⁊ qđ no. Inno. i. c. cū oporteat. de ac. sic si fiat aliqd de licētia aut cō scia regentis ciuitatē. quod vex credo in tpalib⁹ nō aūt in oibus spūalibus.

¶ Vtꝝ ꝓnceps possit alicui auferre rē suā ⁊ dare 1
alteri. ſt. cōit teneť q̄ nō sine cā. vide. ix. q. iij. p principalē. ⁊. C. si ꝑ ius. vel pu. utilitatē.

¶ Vtꝝ ꝓnceps obligeť ex ꝓpctu suo. ſt. sūt opi/niones i. l. digna vox. C. de legib⁹ Bal. tñ ỽ vsi b⁹ fendoꝝ in ſrica de natura feudi. tꝫ q̄ sic. vñ di cit q̄ si ꝓnceps iuestiuit aliquē ỽ baronia vel ca/stro q̄ nō pōt cū ꝓmare sine culpa nec successo/res in ipio vel regno vt extra de iudi. Monit: nec obstat q̄ hꝫ plenitudinē ptātis q̄ de⁹ subiecit ei le ges ꝫ nō ꝑctus ex qbus obligatus est.

Riuilegium ꝓprie est q̃ ali/qd cōcediť ꝑ iu/ra: ⁊ sic dī quasi ꝓpriuata lex. vt pz. iij. di. priuilegia. Si vero aliqd cōcedat qđ sit ꝑter ius cōe. sic ꝓprie dr bñficiuꝫ ⁊ nō priuilegium hoc nō. Ioa. in. c. olim. de ver. signi.

¶ Quot sūt spēs priuilegioꝝ. ſt. qn qꝫ. qđā re ale. vt illud qđ eccl'ie dignitati ciuitati vel alicui lo co vel aliqb⁹ psonis rōe loci vel alicui⁹ rei cōcediť extra. c. c. cū oli. ⁊. c. se. ⁊ tale ē ppetuū q̄ adherꝫ rei: nisi forte res pimať. xxv. q. ij. c. i. ⁊ per totuꝫ vel nisi reuocet ex cā. c. recolētes. §. i. de sta. mo. Qđā singl'r psonale. vt illud qđ alicui vel aliq

bꝰ ꝓsonis cōcedit certis ⁊ ꝓpꝛijs noibus exꝑssis de offō. le. volentes. ⁊ tale nō egredit ꝓsona cui cō cedit nisi hoc exꝑmatur. ō ꝓcess. ꝓe. c. ꝓsumit: ⁊ si ꝓcedit obtētu dignitatis nō vtitur eo si alia di/ gnitate adipiscat. c. bone. §. fi. ō postu. pla. Qō dam ē cōiter ꝓsonale qō ꝓceditur ꝓsonis nō exꝑs sis, ꝓpꝛijs noibus sicut de priuilegio minoꝝ. xxv annoꝝ. ff. de mino. l. i. ꝑ totū. Qōdam singlr ꝑ sonale ē ⁊ cōiter coꝛporale vt illud qō alicui colle gio vel vniuersitati ꝓcedit sic ꝙ qlibet singlr ō il la vniuersitate se possit iuuare. de sen. excō. c. con tingit huiusmodi fiūt ꝓuilegia ꝓcessa fꝛibus mino ribus ⁊ ꝑdicatoꝛibus. Qōdam tñ cōiter coꝛpoꝛa le vt illud quo solū cōitas nō singularis pōt se iu/ uare, sicut dr. xij. q. ij. manumittit. ⁊ ideo pri uilegia talia dicunt coꝛpalia qꝛ cum collegio pere unt sicut coꝛpus cui inherent.

2 ¶ Quis pōt ꝓcedere priuilegiū. ff. ꝙ papa i spū alibus. ⁊ ipatoꝛ in tpalibus reglr ꝓcedit et impa toꝛ ꝓuilegia ecclesijs ⁊ clericis, de imu. ec. ꝑ totū Sil'r papa et in tpalibus. vt no. in. c. ꝑ venerabi lem. q fi. fiunt le. Jtē eps ⁊ supiores cū voluntate suoꝝ capituloꝝ eodē. cū oli. el. ij. fm Bof. ⁊ bre uiter dicas q pōt facere ꝓstōem pōt priuilegium concedere respectu sue conslōnis vel rei ad se pti nentis fm Hosti.

3 ¶ Quo est iterꝑtanꝺ priuilegiū. ff. ꝙ priuilegiuꝫ ꝓpꝛie qō ē ꝺ ius ꝺꝫ stricte iterꝑtari. vt min⁹ dero get iuri cōi ꝙꝫ possit. vt. c. cū dilectus. de ꝓsue. vñ priuilegiū quo dispensat aligs illegitim⁹ vt possit ad ordines, ꝓmoueri itelligē de minoꝛibus tñ. vt. ē. ordo. ij. §. xv. imo si nō exꝑimit cā ꝙre cō cedit. aut nō sit ex certa scia vel motu, ꝓpꝛio nō ꝑ sumit de volūtate ꝓncipis. l. i. C. de peti. bo. imo ꝑ ipoꝛtunitatē obtentū. vt. l. i. C. de fundis limi teosis. Bal. in. c. Ꝋꝫ cām. de ꝓba. vult ꝙ ponat si mul ex certa scia ⁊ motu, ꝓpꝛio. Jdē dic in rescri/ pto qō tollit ius tertij. Jdē in priuilegio ad bñfi/ cia. vt in. c. ꝙꝫuis. de ꝓben. lib. vj. Et hec limita nisi ꝓsuetudo aliter iterꝓtet. vt no. in. c. qō di/ lectio. de ꝓsan. ⁊ affi. Jtē nisi uerba aliud exꝑri mant. qꝛ nō recedimus ab ipsoꝝ, ꝓpꝛia significa/ tōe. nisi de mente alr ꝓstet ita no. i. c. olim. ⁊ i. c. in his. de Ꝟbo. signi. Aduerte hic fm Jſta. i. c. cum ad hec. de cle. nō resci. ꝙ si priuilegiuꝫ enoꝛ miter ledit eccl'iam nō valet, nisi fiat mētio ō hac enoꝛmi lesiōe qꝛ in dubio nō ꝑsumitur ꝓncepsē cedere aliqd cū graui dispendio alteri⁹. l. quotiēs C. de ꝓbeci. ipe. offe. ⁊ in. c. suggestū. de deci. ⁊ i l. ij. §. si qs a principe. ff. ne qd in loco pu. ergo ta citurnitas iducit surreptōem. c. postulasti. de re/ scrip. Vñ priuilegiū imunitatis ab oneribus ꝑ/ sonalibus ꝓcessū alicui a principe nō liberat eum ab alijs oneribus ꝙ pōt breuiter ⁊ leuiter expedi re. casus in. l. decurio fortunā. C. de decu. Si ve ro accipiamus priuilegiū largo mō. s. ꝓio oi con cessiōe ꝙ ē ꝑter ius. sic dico ꝙ latissime priuilegiū principis ē iterꝑtandū in ꝓiudiciū ipsi⁹ ꝓcedētis sed in ꝓeiudiciū alioꝝ ꝺꝫ stricte iterꝑtari. c. qꝛ cir ca. de priui. in vi. gl. ⁊ ꝑ Jnno. in. c. oli. de ver. signi. si ēt sit ꝓcessum cā pietatis. vt nō. Jſta. i. c. cū dicat. de ec. edi. Jn dubio tñ ꝺꝫ pot⁹ interꝑta ri vt aliqd valeat. c. abbate. de ver. signi. ⁊ l. ꝙi ens. ff. de ver. ob. nisi ꝓiudicet iuri diuino vel li bertati spūs. vt notat Jſta. in. c. lꝫ. de regula.

¶ Sed qd dicemus de priuilegio seu gratia cō/ 4
cessa ꝓsone cū simplr logtur. ff. ꝙ itelligetur fm ꝓditionē ꝓsone. l. si qs filio. §. uritum. ff. de iiu/ sto testō. c. placuit. ⁊. c. sic vite. xvj. q. i. ⁊. l. plē/ nū. §. ij. ff. de vsu. ⁊ habi. vide dicit. Bal. in. l. ex militari. ff. de testa. mili. ꝙ priuilegiū ꝓcessum ep̄o de celebrando tpe iterdicti vr concessum vt possit celebꝛare in pontificalibus fm qualitatem suam.

¶ Quo amittitur priuilegiū. ff. v. modis. ꝓmo 5
vnico actu ꝺꝫio directe si fiat ab eo q ꝺꝫ ptātem re nunciandi priuilegio. de ꝓsti. c. cū accessisset. Li mita istud nisi priuilegiū ēet ad nō faciendū: qꝛ si ꝓditur vnico actu sed regrit tps q̄draginta anno rū i ecclesiasticis. vt nō. gl. ⁊ doc. in. ꝺ. c. cū acces sissent. ij. ꝓditur spacio annoꝝ. x. qñ datū ē ad ali quid faciendū. si priuilegiat⁹ eo nō vtitur. l. i. ff. ō nundinis. qō limitat Jſta. in. ꝺ. c. cū accessissent. vel qñ nō cōfertur eccl'ie, alias secus: ⁊ maxime hoc locū ꝺꝫ qñ non faciens ꝓmittit facere actū ꝺ/ rium. l. hec aūt iura. ff. de serui. vrb. ꝓe. ij. ꝓdit ꝑ fm priuilegiū faciens mentionē ō ꝓioꝛi. vel si nō facit mētionē si primuꝫ erat gnāle. ⁊. ij. spāle. xxv. q. ij. ꝑ totum. de preseri. veniens. ⁊ ibi vide qꝛ longam ꝺꝫ caudam. iiij. ꝑ renūciatōem, ꝓpriā de quo dic. vt. ſ. renunciatio. v. ꝑ reuocationem ꝓdentis. vide alios modos amittendi. in. c. sug/ gestum. de deci. per doc.

¶ Qualiter priuilegiū sit exhibendū. ff. ꝙ a lo/ 6
coꝛ ordinarijs reqsitis. in loco ꝓgruo ⁊ secuꝛo: aut aliqbus viris prudentibus ⁊ oi suspitōe carē tibus deputatis per ordinarios: ad hoc teneꝫ pri uilegiatus exhibere itegraliter ⁊ clausulam de q̄ controuersia est transcriptam. c. cum persone. c. ti. li. vj.

¶ Vtꝝ priuilegiati socius gaudeat eodē priui/ 7
legio. ff. Jſta. in. c. ꝙꝫ fit. de iudi. ꝙ sic, qñ priui/ legiū ēet inutile priuilegiato si socij nō gauderēt alias non facit. c. licet. de pri. li. vj.

¶ Vtꝝ ipetrantes lras familiaritatis a cardina 8
libus gaudeant ꝓuilegio familiariū. ff. Jſpan. in

é.cū dilectus.de cle.nō resi.q nō debent i aliquo gaudere.facit.c.fi.de ver.sig.li.vj.

9 ¶ Vtr ꝑuilegiat⁹ ex alia ⁊ nō ytēs eo gaude at ꝑiuilegio.vide.s.ar.§.iij.

Robatio alia euidētissima q̄ fit ꝑ priuilegia vel istrumē/ta idubitata sicut in sil'i loqtur tex.in.c.pia de excep.li.vj. Alia euidēs ⁊ clara q̄ fit ꝑ testes vel facti euidentiā.de coha.cle.⁊ mu.tua.⁊.ij.q.i.scelus.⁊ in.c.iij.⁊ ibi glo. Alia mīn⁹ euidēs q̄ fit ꝑ ꝓiecturas.c.afferte.de ꝓsump. Sūt ēt ver/sus ponētes nouē mōs,pbationū.s. Aspect⁹.scul ptū.testis notoria.scriptum. Jurans. confessus presumptio.fama,pbabunt.

1 ¶ Vtr in crib⁹ possit,pcedi ꝑ verisiles ꝑsūptio/nes.nō.q nō.sed debēt cē luce clariores.l.sciant ꝓcti.C.de,pba.posita.ij.q.viij.c.i.⁊.v.qō.vj. epiphaniū. Facit in crie simonie.c.sicut ō simo. ⁊ hereſ.c.ꝓtumacia.de here.li.vj.⁊ in.l.i.C.ō hereticis.

2 ¶ Vtr equoca iducant,pbatōem.nō.q nō.qz ꝑ si,pbat cē q ab hoc contingit abesse.c.ij.de trans la.pla.⁊ in.l.neqz natales.C.de,pba. Facit qō no. ꝓpa.in.c. illud quoqz.de ꝓsump.vbi datio anuli qñqz signat iuestituram.vt in.c.ex ore.ō hi. q̄ fi.a ma.pte ea.qñqz dationē libertatis.l.ij.C. de iure.aur.anulo.qñqz Jctum mrimonij in.c. fele.xxx.q.v.qñqz est signū dignitatis. vt in.c. clerici offā.de vi.⁊ ho.cle.⁊ iō arguere ad vnam solū non valet.facit qō nō.idē ꝓpa.in.e. fi.ō cā pos.⁊,ppue vbi dicit q census solutio nō facit,p batōem subiectōis vt in.c.recepimus.de priuil. aliqñ fic ut in.c.oīs anima de censi.⁊ hoc secūdū subiectam materiam.

Rocurato⁹ quis dicaſ vide.s. Jconomus.

1 ¶ Vtr,pcurator q vadens,p facto dñi incidit in latrones⁊ fuit vulneratus ſpoliatus⁊ huiusmōi sit a dño in aliquo releuand⁹.nō. ꝓpa.in.c. cū p cā de,pcu.q non de necessitate vī tex.in.l. inter cās.§.nō oīa.ff.mandati: qr hec sūt extrinseca a mādato⁊ iputanda casui fortuito. Sec⁹ in socijs qrvnus iputat alteri damna q occasiōe societatis ꝓungunt.l.cū duob⁹.§.qdam sagariā.ff.pro so cio:sed solū expensas quas fecit eundo⁊ redeun do⁊ standō pro cā:ēt si a prīn.nihil dictū sit ō ex pensis:⁊ ēt quantūcunqz voluntarie assūpserit mā datū. Si aūt ꝓcipal'r iret aut staret pro negocijs suis nō pōt petere nisi quod expendit pro causa, sed de hoc vide supra mandatum.§.v.

2 ¶ Vtr administrator ecclie possit istituere pro/curatorem.nō.q sic.c.petitio de,pcura.Iz non sit dñs ut in.c.ij.de dona.q̄uis regul'r a solo dño possit instituī.

Rodicio est filia auaricie deq̄ ba bes iterrogationes cir ca auariciam.

Rodigalitas Vtr sit pecca/tum.nō.q sic cū medīū liberalitatis corrūpat. Est tñ min⁹ peccatū qz auaricia ſm phm.iiij. Ethicoꝝ qr ma gis elōgaſ a liberalitate cui magis ꝓtinet dare i q̄ excedit ,pdigus qz recipē vel retinē in quo exce/dit auar⁹

Rofessio tacita qūo fit vide.s. nouicius.§.ij.

¶ Que regrunt ad,pfessionem exꝑssam.nō.ser 1
prio q,pfitens ꝓpleuerit.xiiij.annū si masculus vel.xij.si mulier vt in.c.i.de regula.li.vj. Fal/lit i casu de q̄.s. nouici⁹.§.ij.ſo q,pfessio fiat ei q pōt religiōi icorporare vel de licentia eius ſm Jnno.⁊ ꝓpa.i.c. porrectū.de regula. Et sic,p/fessio facta p se solum aut in manu epi ñ solēnizat votuz ſm.d.An.i.d.c.porrectū ita q si mrimōi um ꝫheret teneret nisi recipeř noie alicui⁹ icorpo rare valentis qr valeret post ratificatōez nō autē aſi⁊ sic non tenēt mrimoniū. Sec⁹ si ñ recipetur noie ei⁹:qr ratificare ñ posset Be.in .d.c.ꝓstō/nem de regula.li.vj.tz cū Lappo q si,pfessio fit ī manib⁹ alicuius hntis administratōez religiosā obligat religiōi i gnē saltē nō in spē nisi recipiaſ ab eo q pōt icorpare illi qō crede vez si talis hūs administratōez pōt illam religionē i qua hz admi nistratōem obligare tali quē recipit al'r nō. ut pz p ea q̄ dixi.s. nouiciuſ.§.xiiij. ttio q fiat alicui re ligiōi approbate.c. vnico de voto.li.vj. ēt si fie/ret i domo,ppria in manu plati tz.d.c. porrectuz iiij q. plat⁹ regrat ꝓfitū capituli sui.al'r nō va/let ſz Jo.an.i qdā apostilla i.c.ad apl'icā ō regu la.⁊ segt ꝓpa.ibid ē Sz vez ē q ñ tenēt seq ſm Jo.an.⁊ cōit doc.⁊ nisi r̄grat ꝓfituz q actus sit nullus pz i.c.nouit iūcta gl.de bi.q̄ fi.a pla. vñ vacāte mōasterio nō pōt aliqs recipi.uti sil'i dici/mus ō collatōe spectāte ad epm.vt i.c.vnico ne sede vacā.li.vj.iuncto.c.fina.de regul'.lib.vi. quod veruz credo:nisi hret abbas vel prelatus ex ꝓsuetudie vel priuilegio q ipse solū recipet. Sc/cus ē de iure qr creatio mōachoꝝ ō inſ ꝓtinet ad abbatem⁊ ꝓuentum.ut i.c.ea noscat.ō hi q̄ fi.a prela. Et ideo vacante monasterio non poterit conuentus recipere sed prelato viuente.nec pre latus sine consilio conuentus.nec conuentus si/ne prelato poterit aliquem recipere.ut no.in dicto.c.fina.qnto q fiat simpliciter de tribus vo/tis.s.obedientia castitate⁊ paupertate q si nol/let profiteri nisi obedientiam solum⁊ quo ad

alia nō teneri nō ēt, pfessus, ppie: si exp̄sse h̄ deducit in pactū. q; remota pte subāli act⁹ remouet totū. vt in. c. tua. de spō. ſz p̄dicta tria ſūt subālia pfessioi religiōis. c. cū ad monasteriū, ō ſta. mo. Si vero exp̄sse nō deducit i pactū valet, pfessio ō vno voto obie ſolū: dūmō addat, pmitto obiam fm talē regulā. t fic itellige Jnno. i. d. c. cuz ad mōasteriū. Jn religſ Vo lz no ſeruet forma tradita puta in regula monachoz i, pfitēdo tñ tz, pfessio p q̄cūq; Vba fiat, q; defcūs forme nō subāt ñ dz vitiar actū ſicut dixim⁹ in excōmunicatōe. c. sacro de sen. exco. Jta no. Jſpa. in. d. c. porrectum Serto. regrit q; votū fiat vni religiōi. q; vt refert do. An. i. c. rursus. q cle. vl uo. doc. bononiēſes ſoluerūt q; ſi qs fecit, pfessionē certe regule puta. in ordine minoz q̄ tñ, pfessio nō valet puta: q; añ annū, pbatōis lz nō possit redire ad ſeculū tñ ſi ꝺbit mrimoniū tenebit. rō q; nō ē facta vni de religiōib⁹ approbatis vt regrit̄ur i. c. vnico. de voto. li. vj. q; cū nō valeat quo ad frēs minores nō ē factū vni ſed in genere remāſit votū de, pfitēdo vnā. d. c. nō ſolū. de regula. li. vj. ergo ñ dirimet Sz nūqd ſine pcto mortali poterit ꝺhere talis. ſ. fm lap. Abba. t recitat Be. in. d. c. nō ſolū q; ſi pfitēs intēdit illā ſolū t nō aliā ſic nō peccat mortaliter. rō q; iſte nō, pfitēt regulā minoz q; nō valet nec aliā q; nō intēdit. ergo votū nullū. Si Vo pfitēs idifferēter itenderet ſi nō iſti ſaltē illi tunc peccat mortaliter. Et lz Be. i. d. c. non ſolū velit q; ēt dirumat mrimoniū poſt ꝺctū ex quo, pfessionē fecit itendēs ſe obligare ſaltē alteri: tñ ego nō teneo ſz dico cū Lappo t Lal. vt ipe eos recitat. q; exp̄sſe, pfessus in ordine mēdicātū. J. annū nō obligat taliter qn teneat mrimoniū ſi ꝺbat: lz peccet mortaliter qñ itendebat ſi non illi ſaltē alteri ſe obligare vt dictū ē. quod no. t vide ad hoc. ſ. no uicius. §. xiij.

2 ¶ Vxor feia, pfitēs religionē maſculoz in manibus ipſoz efficiat religioſa lz nō igrediat monaſteriū ſz remaneat in domo ſua. ſ. Jſpa. i. c. inſinuante. q cle. vel vo. q; ſic ēt ſi nō ſuſcepit bitum dūmodo exp̄sſe ſit, pfeſſa. vt in. d. c. porrectum. t idē dic de maſculo q; ex cā pōt, pfiteri cū pacto q; ſiet extra monaſteriū fm Jnno. i. d. c. iſinuante. t Bar. in aūt igreſſi. C. de ſa. ſan. ec. ſeq̄t Jſpa. in. c. ex publico. de cōuer. cōiuga. t ad. c. monacū. xx. q. iij. rſidetur q; verum. ſine cā fieri ñ poſſe. Ex quo pz q; habitus nō ē de ſubā regule ſz ō accñtalibuſ. vt no. idē Jſpa. i. d. c. porrectuz.

Romiſſio vide ſupra pollicitatio

Roprietas ppie capit̄ pro ꝺnio t ſō idē ē dre cā ꝓprietatis ſicut cā ꝺnij. t ſō in ſtatutis ſola poſſeſſio nō verificatur, p, ꝓprietate. no. Jſpa. in. c. i. de cā poſ. t ꝓprie.

¶ Quare fuit iuenta, ꝓprietas. no. xij. q. i. dilectiſſimis vbi dicit̄, ꝓpter inigitatez. ſ. negligentie. fm glo. ibidem. 1

Roſoneta q; ꝺctus faciunt vſurarioſ. vide Jnno. t Jo. an. in. c. michael. de vſu. glo. t Archi. xlvj. di. c. ſicut nō ſuo. tm dic vt. J. reſtituto. i. in verbo vſurarius. §. v.

Rotestatio vide infra Recuſatio. §. ij.

Rouincia ꝓprie ꝺr que ꝺz. x. vl xj. ciuitatel t vnū r̄gē vj. q. iij. ſcitote.

Rudentia fm ꝓbm ethicoz. vj ē recta ratio agibiliū

¶ Quot ſūt actus ei⁹. ſ. Jſiliari. de Jſiliatis t iuentis iudicare. Cōſiliata t iudicata ad opus applicari ꝑcipere. Et iſte. iij. act⁹ ē principalis q; alij duo ordinātur ad iſtū fm ꝓbm. vj. ethicorum. 1

¶ Quot ſūt eius ptes. ſ. q. v. Jſpria ꝺr monaſtica p quā qs regit ſeipm. Scōa iconomica per quā qs regit vnā domū vel vnā familiā. Tertia militaris p quā qs regit exercitū. Quarta politica architetonica ſiue regnatiua vel legis poſitiua p quā qs regit ciuitatē vel regnū. Quinta politica. ſ. ſimpliciter dicta ſubditoz p quā bñ ſe bñt ad cōſeruationē policite bene ordinate de qb⁹. vj Ethicoz. t. iij. politicoz. 2

¶ Que opponūtur prudētie. ſ. iprudentia q̄q dem pōt dici peccatū generale p ptīpatōez iquātū. ſ. in quolibz peccato ē defect⁹ in aliquo actu rōnis dirigētis. t ſō fm peccata circa q̄ ē tale peccatū erit bz ēt iprudentia ſub ſe ſpēs. ſ. ꝑcipitatio q̄ aliqs p ipetū paſſiōis vel volūtatis ferī ad aliqd agēdū ptranſitis mediis p que oz ordinate deſcēdere recta ꝓſiliando. Que media ſūt memoria ſ. teritoz. Jntelligētia pñtium. Solercia in cōſiderando futuros euētus. Rō cōferēs vnū cū alio. Et docilitas p quā qs acgeſcit alioz̄ ſententijs. Dz ēt temeritatē q̄ ē conteptus regule dirigētis vnde temere dicit̄ur illa fieri que rōe nō regūtur ex cōtempru regule dirigētis. Dz t icōſideratio nem qua i recte iudicando deficit. Eſt t incōſtātia que deficit i ꝑcipiēdo. Eſt t negligentia que eſt p defectū uolūtatis t ē, ppie i actus iteriorīs defectu ad quē ptinet electio. Eſt t pigricia t torpor de quibus. ſ. Et quando predicta ſint peccatum mortale. dicas q; ſolum quando ſunt contra alīquod neceſſarium ad ſalutē quod p̄cipit̄ur. vel qō ē, phibitū. alīs cōiter ſūt peccata venialia. 3

4 ¶ Que sunt vitia q̄ sil'itudinem hñt cuñ prudē tia. ℟. q̄ sunt quattuor. ℣Primū ē prudentia carnis iq̄ztum studium rōis ordiat ad finē q nō est ℣e bonus. ⁊ qdem si sumatur ſm absolutā rōez ita q̄ i cura carnis aut mundanoꝝ finis totius vite sit. sic ē peccatū mortale. qz p hoc auertit hō totaliter a deo. cū ipossibile sit eē plures vltimos fines. ⁊ de hac dr ad ℟o. viij. prudētia carnis inimica ē deo. Si aūt sumat ſm rōez pticularis prudentie. sic ē petñ veniale. qz sicut affectio ad aliqd delectabile carnis vel mūdi iordinata fine auersione a deo ē peccñ veniale. sic ē studiū ad illā. Si uliter dic de prudētia seculi. Si ℣o qs curā carnis i finē ordinat honestum. puta comestionē ad carnis sustentatōem vt deo seruiat. sic nō erit prudentia carnis. Sil'r nec prudētia seculi. qñ vtitur rebꝰ mūdi ad finē honestū. vide de hoc Tho. xxij q. lix. Secundum est astutia. Tertū dolꝰ. q̄rtum fraus. ⁊ hꝫ hec tria cōueniāt inq̄ztū qs p vias nō ℣as ⁊ silatas ultꝫ pseq aliquē finē. Tñ differūt ite se. qz ad astutiā ptinet excogitatio huiusmōi viaꝝ Ad dolū ⁊ fraudē ℣o ptinet ꝓprie executio opis sed dolꝰ pſistit in verbis ⁊ factis. fraus vero proprie in factis.

℣ Ubes qs dicaſ. bēs. xx. q. i. §. cum ergo. ⁊. q. ij. c. si i q̄libet. ⁊ d despō. ipu. c. pubes. ibi dr pubēs sunt noti a pube. i. a pudentia corpis. qz hec loca ꝓmo lanuginē ducūt. ⁊ hodie dic q ē masculus. xiiij. annoꝝ ⁊ femina. xij. ut. s. impubes.

℣ Ublicum dicitur dupl'r ℔z ℣Pa. in. c. ex lra. de tē. or. vide notoriū ⁊. s. occultum.

℣ Udicus dꝫ eē sacerdos vt uerbis ⁊ moribꝰ pudorē indefi nēter exhibeat. xliij. di. §. i.

℣ Udicitia ē ai ℣ius qua qs vere cūdat de actibꝰ de q̄bus hoies magis verecūdañ. vt sūt actꝰ venerei. ſm Augu. xiij. de ciui. dei. comitē q̄z hꝫ fortitudiē vt potꝰ quelz mala tolleret q̄z malo cōsentire decernat. xxxij. q. v. ita ne.

℣ Unitio nō dꝫ eē fine cā. licet aliqñ fine culpa. de reg. iur. fine culpa. li. vj. de quo vide. s. Connectio. ⁊ pena. ⁊ ubi dꝫ puniri. vide. s. pēa. §. xxiiij. cū se.

℣ Urgatio quadrupler. Alia spūalis. s. a peccatis. ⁊ hec fit p baptiſmū ⁊ pniam. de ꝓse. di. iij. ñ pōt. Et p sacꝝ receptōem. de ꝓse. di. ij. cū oē. Et p fidei feruoꝝ. xv. q. vlt. c. vlti. de coha. cle. ⁊ mu. c. vra. Et. p q̄libet opa pietatis. xxij. q. ij. si q̄z. Alia dr ignis purgatorij. de qua. j. purgatorū

Alia dr vulgaris q̄ a vulgo ē inuēta ⁊ hec fit cuz ferro candēte. aq̄ feruenti. aut cū duello ⁊ si cuaserit illesus sit īnūis. ⁊ ħ, phibet sub pēa mortalis peccati. ij. q. v. mēnā. ⁊. c. ꝓsuluisti. ⁊ de purga. vul. p totū. qz ē ꝙ id deutronomi. vj. ℣Nō tē ptabis dñm. Alia dr canonica a iure canonico iuenta. ⁊ hec fit p iuramēti pſtatōem coꝝ suo iudice. ⁊ illis apud quos ifamatus ē sic iurādo super euāgelia. q̄ tale crimē nō cōmiſit sup q̄ est ifamatus. nec ad id opam dedit. ⁊ huiusmodi. ⁊ dꝫ hīc tot purgatores quot idicenti purgatōem canonicam videbit attenta enormitate cris. q sint bone opinionis. ⁊ nō sit ℣isile eos piurare. ⁊ q eis con uersatōem sciant. ⁊ sint ciusdē ordis si ē possibile q simul iurēt q̄ credūt eū vexe iurasse. vel q bonū exhibuit iuramētū. hec, pbantur. de purgatōe canonica per totum.

¶ Ñ dꝫ indici canonica purgatio. ℟. q̄ quando apud iudicē suū qs est infamatꝰ. ⁊ ifamia publica laborat. ⁊ apud graues ⁊ bonos viros. ⁊ ñ sit orta ab inimicis. tūc inder dꝫ ꝓsigere terminū vt si qs vult accusare ꝓpeat. ⁊ si accusator appet audiaſ cānonice. Si ℣o nō appꝫ ⁊ ifāia mala ¡ crebrescit tūc ꝓcedat iuder ad īgsitōz: ⁊ si nullꝰ appet et denūciator nec ꝓuincit. tunc cōpellat eū ad purgationē canonicā ħ no. ℑo. ij. qō. v. ꝓbyter. ⁊ p totum. ⁊ de purga. cano. per totum. per doc.

¶ Sed nūqd iuder ex sola suſpitōe poterit purgatōez canonicā indicere. ℟. q̄ si ifamia nō laborat vt dixi nō poterit. nisi forte fuerit accusatꝰ. iij. qōne. ij. placuit. vnde no. q̄ verisimilis suſpitio ſufficit ad indicēdam purgatōem predictam licet nō sit ifamatus. sed temeraria suſpitio repellit extra. eo. c. si qs de gradu. ij. q. i. c. i. violenta autē ſufficit ad ſniam. xxxi. q. i. dixit. no. Archi. ij. q. v. oibus. Inno. ⁊ ℑo. in. d. c. si qs de gradu. Limita hoc vt. s. preſuptio ꝓmo: vexe i leuibus.

¶ Nta ad dictū vniꝰ mulieris sit idicēda. ℟. q̄ si ifamia ex hoc apud graues resultat. c. significasti. de adul.

¶ Que pena deficiētis in purgatōe. ℟. q̄ si accuſeſ ⁊ indicaſ sibi purgatio si deficit punietur ac si fuiſſet cōuictus. de ſumo. c. de ħ. Si ℣o p modū ingſitōis agaſ. aut denūciatōis pena erit arbitraria. vt no. ℑo. Mo. ⁊ ℣Pa. in. c. accedēs de accu. Sil'r dic q̄ si nō ꝓcesſit aliqs modus agēdi nec ꝙz p accusatōem. ingſitōem. aut denūciatōem. sed solū ꝓpter ifamiā iuder indicit purgatōnem. tunc similiter si deficit punit extraordinarie. ⁊ est casus. c. significasti. de adul. Et sic eū intelligе. Et aduerte qz dicit Inno. q̄ cum iuder hoc casu ꝓcedat ex ꝓsumptōe q̄ ōbet multū tpare sniaz vt no. in. c. afferte. de ꝓsump.

Purgatorium est pena grauissima. minor tamē ꝙ̄ ifernalis: vt patet. xxv. di. §. qualis de pe. di. vij. c. fin.

1 ¶ Qui sunt qui purgantur. ſ. q̄ illi qui moriūtur in charitate. q tamen non satisfecerūt ꝓ eor̄ peccatis in hac vita. xxv. di. c. qualis. ⁊. c. ſe.

2 ¶ Quo iuuantur anime defunctor̄ vide. ī. ſuffragia per totum.

Purificatio post ptū mulier nō ē necessaria vñ si uoluerit itrare eccl'iam vt gr̄as agant. nō peccant. Si tñ ex veneratōe aliq̄s diu voluerint abstinere deuotio earum non est prohibenda. de purific. post par. c. vnico.

Pusillanimitas opponit magnāimitati p defectū q̄ deficit pusillanimus a, ꝓportione sue potentie. dū recusat in illud tēdere. qđ est cōmensuratū sue potētie. ⁊ sic ē peccatū. ⁊ tale qualis ē obligatio ad illud in qđ tendere recusat. siue sit ꝑceptū. siue sit, phibitū. Secus si sit circa consilia. vt intrandi religionē. audiendi cōfessionē. vel predicandi. qb⁹ ex officio nō icūbit de necessitate. q̄ sic ē peccatū veniale. hec ex Tho. xxij. q. clxxiij. ⁊ est filia accidie.

Quadragesima q̄ñ ⁊ quo fuit istituta nō in. c. quadragesima. de cōse. di. v. vbi dr̄ q̄ a xp̄o fuit istituta. ⁊ ut decimā annor̄ deo reddam⁹. q̄ñ ē incipienda ⁊ a quib⁹ abstinēdum. ⁊ q̄ hora comedendū. vide. s. ieiuniū.

Quarta falcidia vel trebellianica. vide de legituma. Quarta funeralis. vide canonica portio.

Questuarii dicunt̄ q discurrunt, ꝓ clemosinis q nullo mō recipi debent. nisi ꝓpas lr̄as. aut aplicas. aut diocesani oñdant. ⁊ ponit̄ forma lr̄ar̄. i. c. cū. ex eo. de pe. ⁊ re. ⁊ si hūt lr̄as aplicas nō debent acceptari. nisi ꝓius sit per cp̄m exaiati. cle. abusionibus de pe. ⁊ re.

1 ¶ Vtr̄ tales q̄stores sint pmittēdi predicare. ſ. q̄ nō. nisi solūmodo q̄ ī lr̄is ꝓtinetur populo ꝓponere. vt in. d. c. cū ex eo. ⁊ de here. vt offm̄. li. vj. ⁊. d. cle. abusionibus.

2 ¶ Quid si ꝓtineā in eor̄ lr̄is q̄ in locis religiosis honeste ⁊ charitative recipiant̄. ⁊ q̄ fideles ad eor̄ exortatōem ꝓuocent. ſ. q̄ nihilominus clerici ⁊ rectores eccl'iar̄ nō tenētur inuiti ꝑdicta facere. q̄ tales lr̄e q̄ztum ad huiusmōi ꝓuocatōnes sūt reuocate ipō iure. ut habetur in extrauaganti. cle. iiij.

¶ Quo nō debēt in tabernis. aut alijs locis icō 3
gruis manere. aut inutiles erpēsas facere. aut bi
tus falsе religionis portare. aut idulgentias l'alia
mendatiosa, ꝓponere. hūtur i. d cle. abusionib⁹.
⁊. d. c. cum ex eo.

¶ Sed nūqd si publice delinquant. tales pote- 4
runt ab ordinarijs puniri. ſ. q̄ sic. lz sint exēpti
de priui. c. tuarum.

Restus dr̄ oē quod ex opa cuiusq̄ descendit. ff. pro socio. l. questus. glo. i. lucrum.

Rancor est displicētia ꝑ aliquez, ꝓpt̄ quā desiderat vel querit qs malū alteri ⁊ ē filia accidie qñ, pcedit ꝓtra aliquē. eo q̄ iducit eū ad bñ opandū. Aliq̄n filia ire ⁊ ē pctñ mortale. si malū qđ alteri q̄rit vel optat. ē qđ alicuius iportantie ⁊ cū delibaratōe volūtatis. vt dicio a Tho. xij. q. xxxv. limita tamen vt. s. odium.

Ratio bz triplicē gradū in homīe ſm pbm. i. ethicoz. Primus ē ꝑfōn̄ cōpletū septēniū. vbi non itelligit nec p se. nec ab alio cape pōt. ⁊ iō illo tpe nulli ꝑctui ē aptus. Secundus gradus ē cū ab alijs cape pōt lz ipfecte: sz ipse p se nō sufficit ad itelligeñ. ⁊ istud ē i fine ꝑmi septēnij reglr. ⁊ tūc pōt, pmittere aliq̄ ad q̄ nā iclinat nō tñ cū obligatōe ppetua. Tertiꝰ ē qñ ab alio cape pōt ⁊ p se ipm ꝓsiderar̄. ⁊ istud ē in āno pubertatis. ⁊ tūc pōt se obligare quo ad pſonā. s. ad votū religiōis mr̄imoniū. ⁊ huiusmodi. sz q̄ ad exteriora nō. nisi in fi. xxv. āno. Rō finalis ē aīa legis. vide lex. §. iiij. Et qūo cognoscat̄ qñ rō est finalis vel ipulsiua. vide. s. causa.

Rationia sunt redditōes rōnū ad q̄s qs obligat̄ ex administratōe rei publice vel ꝓuate. nā sunt q̄dam rōcinia publica. qbus obligant̄ officiales curie ex administratōe aliquor̄ ad rē publicā ptinētiū. vt. C. de ept. ⁊ cle. l. officiales. Quedā dicunt̄ ꝓuata qbus obligāt hoies ex administratōe rer̄ ꝓuatar̄. vt tutores. curatores. actores. procuratores. executores. extra. de obliga. ad ratio. c. vno.

¶ Vtr̄ obligat⁹ ad rōcinia possit ordiari. ſ. q̄ p⁹ 1
dumissionē administratōis si ē obligat⁹ rei publice ex administratōe, pmoueri nō pōt añ reddita rōcinia. c. ꝓterea. l. di. sec⁹ si eēt obligat⁹ ex mutuo. vel alia cā ex. l. rescripto. ff. ꝺ mu. ⁊ ho. C. ꝺ epi. ⁊ cle. l. qsqs emerſis. Si vo ē obligat⁹ pſōe ꝓuate. tūc sisteneť de dolo ⁊ fraude ⁊ cōstat. repellitur. Si vo ꝓstare nō pōt. vel teneť ex alia culpa sic pōt, pmoueri. In offō ār̄ administratōis ecclīe an possit, pmoueri. Videbi plz opi. Inno. i. d. c.

vnico. vbi dicit q̄ si gs gerat tutelā vel curā legit timā uel necessariā a legib⁹ sibi ipositā. vel ēt suscipiat. aut miserabiliū psonaꝝ. aut eccl'ie, pcuratōes. seu administratōes ꝛ marie cū licētia epi q̄ nō ipedir ordiari cū possit talia suscipe ēt ordinatus alias āt, phibeť. lj. di. p totū. ꝛ. d. c. officiales

2 Sed nūqd magister scolariū. vel ali⁹ famulus q iurauit p annū seruire poterit religionē itrare. ℟. q̄ sic fm Jo. liij. di. c. legē. lz dicat q̄ nemini ꝑsuleret Jo. dicit. q̄ tuti⁹ ē iplere qđ iurauit. nisi obtineat licētiā quā si nō ault dare potit intrar auctoritate. c. puenit el. ij. de iureiur. Addo q̄ ēt licēt qñ imineret sibi piculū mortalis peccati.

3 ¶ Utr obligar⁹ cā pignoris possit, pmoueri. ℟. fm Jo. q̄ nō añ redditā rōem. ar. c. significante. ꝛ. c. cum contra de pigno.

4 ¶ Utr fili⁹ vsurarij possit, pmoueri. ℟. fz Jo. q̄ non si succedat. nisi clamores patris emendet. vel hereditatē repudiet. c. tua nos. de vsu.

℟ Aptor ꝓprie dr̄ q̄ rapit res ūmobiles. Predo vero res mobiles. Vñ rapina dr̄ in reb⁹ imobilibus. Dēpdatio vo in mobilibus ꝛ se mouētibus. ut aialibus. ꝛ huiusmōi fm Jo. an. quē segť Jpa. i. c. i. de rapto. q̄z uis vt plurimū eqnoce sumant Et fit rapina cū gs publice et violenter rapit. vt i. c. pēale. xiiij. q. v. de ℔ vide ibi. de vi bo. rap. posť ꝓncipiū ꝛ ē graui⁹ peccatum q̄z furtum. vt i d. c. penale:

1 ¶ Utr raptores largo mō ꝓ qbuscūq̄ publice ꝛ violenter res alienas de pdantibus tam mobiles q̄z imobiles possint recipi ad confessionez. ni si restituāt rapta. l'q̄ cōburerūt. destruxerūt dpopulauerť aut alio mō dānificauerūt, primū ficť tenēť. l. duob⁹. §. si qs iurauerit. ff. de iureiu. ꝛ. l. cū te nō solū. C. qđ me. cā. ℟. ter. in. c. sup eo. ð rap. sic q̄ qcunq̄z surrexerit in rapinā siue eccl'ia rū violatōem ꝛ manifeste fuerit deꝑhensus. nisi ꝓbus ablata restituat si poterit. vel emendādi plenam securitatē fecerit: penitentie bñficiū ei penit⁹ denegeť. Si vo vsq̄z ad obitū in contumacia sua duraverit. ꝛ in extremis posit⁹ remediū penitentie postulauerit humiliter. si emendationem. vel emendandi securitatem p̄sliterit ei pnia ꝛ eccl'iastica sepultura ꝓcedatur. Qui āt in sanitate obstinata mēte nō emendauerit. ꝛ in morte securitatez prestare nō poterit. si de peccato ꝓtritus fuerit. viaticum nō denegetur. ꝛ sic nec cōfessio ꝛ absolutio. sed tū nullus clericorum sepulture eius interfit. nec eius elemosinam presuma accipere. lz fit sepeliendus in cimiterio. Et quicūq̄z clericus vel presbyter ꝑfecerit. debet deponi ab ordine irrecuperabiliter. s. sine dispensatione ꝛ beneficio carere ecclesiastico. hec in. d. c. super eo. Si vero non sunt manifesti poterunt recipi ad confessionem. sicut alij peccatores fm abbatem. in. d. c. super eo. ꝛ etiam licet essent manifesti. si tamē monuti nunq̄z fuerūt fm Jo. in. d. c. super eo. dum modo sint dispositi restituere vt tenentur.

¶ Quid de raptoribus depredantibus romipetas. vide. §. excōicatio. v. casu. xxix. 2

¶ Utr raptor virginis sit puniendus pena. l. vnice. C. de raptu vir. ℟. Jpa. in. c. cum causa. de rapto. q̄ si precessit tractatus determinatus de matrimonio ꝛ ob hanc causam abducit non committitur pena de iure canonico. cui stamus i hoc Si vero predictus tractatus. non precessit etiam si puella fuit voluntaria cōmittitur pēa. xxvij. q. vltima lex illa. ar. xxxvj. q. prima. §. ex hac. in fi. ꝛ obligatur ad restitutionem. non solum subtracti sed etiam lucri. quod habuisset ille sub cuius potestate erat secundum dominum Jo. de platea. Jnsti. de actio. que ex delictis nascuntur. §. ī triduum. 5

℟ Apina fit. Primo in naufragiis Secundo in pedagijs. Tertio in quest. talijs ꝛ similibus. Quarto in bello. Quinto in extorsionibus officialium. plus debito.

¶ Utrum dominus agri vel territorij teneatur de rapina in eo facta. Rñdebit Jpa. in. c. licet. de resti. spo. q̄ si fuit sciēs ꝛ potuit, phibere ꝛ nō phibuit fic tenetur. l. i. C. de fal. mo. Sec⁹ si nō potuit, phibere. l. i. §. is āt. ff. si fa. fur. fe. di. Et idē dic ð villa ꝛ castro. ꝛ hec ē cōis opi. fz Bar. in. l. ne qd. ff. de incē. rui. ꝛ nau. Liuiliter tamē teneť non crialiter fm predictos.

¶ Sed nūqd ſtabitur iuramento sup quantitate rex amissax robato. ℟. cōiter tenēt legiste in. l. si qñ. C. vñ vi. ꝛ Jpa. in. c. sup eo. de his q̄ vi. q̄ ubi qs cōuenit ex dolo alterius nō admittit, ꝓbatio p iuramtū in litē. Sed qñ ꝓbēť ð dolo suo sic credeť ei⁹ iuramto. ppea dicit Jnno. i. d. c. sup eo. q̄. d. c. hēbit locū in q̄lz vi ꝓpulsiua ablatiua. expulsiua turbatiua. ꝛ igctatiua. Ex q̄ inferť q̄ si ꝓbo furtum vl rapinā ℑ raptorē stabit iuramto meo ð quātitate rapta. Et no. q̄ furtū vl rapina ꝓbat̄ p socios familiares ꝛ huiusmodi. 2

℟ Atihabitio vide supra Consensus. §. iiij. 2

℟ Econciliatio eccl'esie. vide Consecratio.

℟ Ecompensatio vide Compensatio.

Recusari põt iudex delegat⁹ ex multis cãis nõ. ℣da. in. c. accedẽs. ut lite nõ ꝓte. ℣ꝛio q ꝓ sanguine⁹ aduersarij. Scõ q ꝓ mensaꝝ ipsius. Tertio q ꝛõiũdus de eius ira. idẽ de districtu. Quarto qñ nõ põt bñ accessus ad iudicẽ: nisi p ira inimico⁊ Quinto qñ logtur in aure ⁊ familiꝛiter cum aduersario. Sexto qñ in alia cã litigabat cũ eo. ibõ no. ℣da. in. c. i. de iudi. Septio qñ ẽ iꝓtus ⁊ hꝫ assessorẽ suspectum ibidem ℣da.

¶ Vtr, ptestatio ꝺ nõ acceptãdo cũ tollaꝝ p ℣riũ fẽm. ℟. ℣da. in. c. vnico. de litis ꝓte. q non. nisi factũ ℣rium tollat, ptestatõem, ꝓpter itellectũ aliũ itermediatũ. Vbi gꝛa. ℣nterrogaꝝ an ℣a sunt q̃ ꝓtinẽtur in libello. ℟. reus. ℣ndebo cũ, ptestationẽ q nõ itendo ꝓtestari litẽ p hanc rñsionem. ⁊ sic rñdet. nõ ꝓtestaꝝ p illud factũ ℣riũ. Secus si his dictis diceret iudex nõ admitto hanc, ptestationem. ⁊ postea ipse reus rñderet sine, ptestatiõe repetita ad libellũ. tale factũ ℣rium tollẽt, ptestationẽ ⁊ lis eẽt ꝓtestata. Secus ℟ itez repetẽt ⁊ ego ptestor nolle ꝓtestari litẽ. q nihil mediũ iteruenit, ꝓ hoc facit cle. vnica. de dolo. ⁊ qꝺ ꝺ ꝺ cõsti. c. cũ. ℳ. ⁊. l. vbi repugnantia. ff. de re. iur. ⁊ in e. sollicitudinẽ. de ap. vel dic fm Bar. in. l. unica. C. de litis ꝓte. q qñ, ptestatio respicit vnum ⁊ factũ aliud. vt puta i litis ꝓtestatõe er q̃ oꝝ qñ ℣ctus ⁊ in rñsione er qua nõ oꝝitur quasi ℣ctus. ⁊ sic sũt diuersa. tũc ꝓ factũ ℣rium nõ tollitur. Sed qñ cõcernũt vnũ, ptestatio ⁊ factũ. vt puta q rñdet ⁊, ptestatur q aio nõ rñdendi. tũc tollitur talis, ptestatio ꝓ ℣rium factũ. q ꝓcernit idẽ factum Vel dic fm ℣dan. in. ꝺ. c. cũ. ℳ. q qñ, ptestatio fit in dependẽtibus a mera voluntate, ptestantis valet, ptestatio. vt si dicat nolle aliud dicere ℣ fidẽ. ⁊ postmodũ dicit. ptestatio ꝺefẽdit eũ. xxiij. q. i. hec ẽ fides. Si ℣o dependet a voluntate ꝓ, testantis ⁊ alterius si alter cõsentit valet. c. cum ana. ⁊ qꝺ ibi no. de elec. ⁊. c. fin. de ꝺi. appo. Si ℣o nõ cõsentit. nec ẽ iusta cã, ptestandi nõ valet. Sec⁹ si subesset iusta cã. puta metus vel vis. puta vis ℣hã. alr interficies me. ptestor q qcqꝺ dicã facio aio nõ ℣hendi. ⁊ vꝫ. xxxi. q. ij. lotarius. Si militer qñ iudex delegat⁹ nõ ꝓsentit recusatõi. ⁊ si nõ cõpeo excõicabit ꝺe facto cõpeo cũ, ptestatõe ꝺ nõ consentiendo in ipm vꝫ ne cõpicio ꝓiudicat. Aduerte tũ q, ptestatio ꝺz ꝓcedere actuꝫ sup quo fit vt. ff. de concubi. l. in concubinatu.

Regularis dicit q ad viuendũ reglr ẽ astrictus siue sit monach⁹ siue canonic⁹ regularis ꝺe stamo. c. q ꝺci timoꝛe. siue sit clericus siue sit laye⁹ lꝫ laye⁹ nõ possũt recipi in canonicũ. vt in. c. ij. de instit. tamen potest recipi in conuersum. de elect. c. cum ex eo. li. vj.

Religiosus ꝺr triplr. ℣ꝛio largissime. ⁊ sic ẽ glibet xp̃ianus. vt i. c. ꝓ hũani. ꝺe hoi. li. vj. ꝺr xp̃iana religio. Scõ large ⁊ sic cõprehendit oẽs clericos seculares. ⁊ oẽm xp̃ianum honeste viuẽtẽ. ℳã i eo q ꝺeo ipẽdit ꝺbitã religionẽ põt ꝺici religiosus. ⁊ sic sequitur. i. q. i. c. null⁹. el. ij. ⁊. x xxiij. q. v. qõ ꝺeo. ar. de voto ex multa. vbi ꝺe ℍ. Tertio accipitur, ꝓꝛie. ⁊ sic religiosus ẽ q, pfessi onẽ fecit alicui ꝺe religionibus approbatis ꝓ sẽ aplicã. de voto. c. q uotũ. §. pñti. li. vj. ⁊ talis ꝓꝛie ꝺr religiosus. Et religiones approbate sũt quatuoꝛ. ℣ꝛima Basilij. Scꝺa Benedicti. Tertia Augusti. Quarta ꝺñi ℱ rancisci. vt no. Laudu. in cle. q regulares. ꝺe supplen. ne. ꝓꝛe. Sub istis militãt oẽs, ꝓꝛie religiosi. exceptis cartusiẽsibus qui habent sua statuta.

¶ Vtr dispõ odiosa ℘cepta erga regulares seu religiosos extendatur ad frcs ꝺe tertio ordine ꝺñi ℱ rancisci. ⁊ huiusmodi. ℟. ℣da. in. ℟ica. de regu. q nõ q tales, ꝓꝛie nõ ꝺicũtur religiosi. vnõ potius coꝛ regula ẽ gꝺam modus ꝺñi viuẽꝺi lꝫ sit approbat⁹ ꝓ papã. ⁊ ideo solũ cõprehendet illos q tria vota substantialia, ꝓmisserũt in religiõe approbata fm ℣o. an. in glo. i. ⁊. ij. cle. ꝑme. ꝺe decimis. Et hoc vꝛe. nisi addaꝝ aliud puta q cum q̃s religiosi. ℳã tũc ẽt comprehenderent hospitalarij ieroſolimitani q nõ pñt ℣here mrimoniũ ⁊ ꝓmittunt obiam supꝛioꝛi ⁊ nõ pñt retrocedere ab illo statu. nõ tamẽ cõprehenderent alij hospitalarij q utũtur mrimonio. licet portẽt certũ habitũ. q nõ sũt religiosi. nec stricto. nec largo mõ. ℣n fauorabilib⁹ ℣o bene cõprehendũtur ꝑfati frcs. q largo mõ videntur sub regula rõe, ꝓmissionis facte supꝛioꝛi eoꝝ.

¶ Quid de inuentiẽtibus nouũ ordinẽ. ℟. q nõ sunt religiosi. nisi a papa exꝑsse approbent. q cũ sit, pbibitũ nouũ ordinẽ vel religionẽ inuenire. ut in. c. religionũ. ꝺe reli. ꝺomi. li. vj. ℣ nõ religiosi. sed potius irreligiosi sunt cẽsendi tales. ⁊ ho die sũt excõicati ipso facto ꝓ extrauagantẽ ℣o. xxij. que icipit. Sacta romana. Recitat ℣da. in. c. fi. ꝺe reli. ꝺomi.

¶ Religio beghinaꝝ reꝓbaꝝ ⁊ oẽs cãsectãtes sũt excõicati ipso facto. ac religiosi ꝺantes eis auxiliũ. cõsiliũ. vel fauorẽ in ꝑfato bigbiatu. cle. i. ꝺe religi. ꝺomi. Et no. q sꝛoꝛes tertij ordinis. S. ℱ ran. nõ sũt ille beghie vt nõ. gl. ibidẽ. cũ hẽant regulã approbatam a sede aplica. ⁊ multominus sꝛoꝛes sancte Clare.

¶ Quis põt effici religiosus. ℟. q glꝫ q non hꝫ

aliquā de ifrascriptis. viij. ꝺditoib⁹ q̄z prima est etas imatura. ꝺ quo dic ut. s. nouicius. §. i.

5 ¶ Scꝺa seruilis ꝺditio. Seru⁹ qppe sine ꝺsensu dñi nō pōt itrare religionē. ar. liij. di. c. null⁹ cp̄oz. ℣ ꝺescribit tamē triēnio a religiōe que ꝺ ignorat. si dñs sit. ⁊ nō repetit. xvij. q. ij. si qs ignorāt⁹. ℣ste tū si repetat a dño religiosus erit ſm Hu. ibidē. ar. xxvij. q. i. de viduis. ⁊ religiōi tenebit q̄ztū in ipso ē. ⁊ si manumittet nō posset ꝺ here. nec ob. c. qdā. de cōuer. cōiu. q. ille q habet vxorē non pōt obseruare castitatē ea inuita. ⁊ sic religiosus ee nō pōt. sed seru⁹ sic. q. nō regitur corp⁹ libex vt sit monach⁹ cū in domo ꝓpria qs possit cē religiosus. ꝺ. c. de viduis.

6 ¶ Tertia debitoꝝ obligatio. q. n. ꝺz aliqd alteri nō pōt illud licite ptermittere vt religionē ingrediat. liij. di. c. gnal. Si tamē sit debitū pecunie. vel talis debitor nō hz vnde satisfaciat. tūc faciat qꝺ pōt. s. cedat bonis suis creditoꝝ ⁊ sufficit. ꝓp pecuniā. n. nō obligat psona liberi hois. sed tm ad recōpensam. Vnde hz ei reb⁹ suis exhibitis religionē ingredi. nec tenetur i seculo remanere ut p curet vnde soluat debitū. si mō ex zelo dei ⁊ feruore charitatis hoc faciat. q. spūs sancti auctoritate hoc facit cui nemo pōt resistere. xix. q. ij. due. de regula. hz. Si tamē mōasteriū qꝺ ingreditur aliqd acqreret p successionē hereditariā. vel p donationē aut legatū rōe ipsi⁹ solū. sic tenet satisfacere q̄z tū se illud extendit quod habuit eius occasione solūmodo. ar. c. si qua mulier. xix. q. iij.

7 ¶ Vxz talis teneat in religiōe laborare vt creditoꝝ⁹ soluat. ℟. qdā tenēt q̄ fic: Sz ℣ credo cū ex toto sit religioni subiect⁹ ita q̄ nō ē momentū in quo a plato nō possit occupari. ⁊ nō hēat vel le nec nolle. c. si religiosus. de elec. li. vj. Item si stetisset in seculo ⁊ cessisset bonis nō teneret laborare vt satisfaceret ſm ℣ ꝺe. de pal. in. iiij. di. xxxviij. Ergo cū ex. pfessione cedat bonis. pz q̄ nō teneat laborare ut satisfaciat. posset tamē platus cuz cōsensu monasterij hoc ei cōcedere. al' non.

8 ¶ Quid si talis ēt cū iuramēto ad tale debitum erat astrict⁹. ℟. idē p oia dicēdū. ar. c. hz. ꝺ regul.

9 ¶ Quid si, pmisisset talis opari māib⁹ vt satisfaceret. ℟. ſm ℣ ꝺe. de pal. vbi. s. q̄ hoc nō obstante poterit religionē itrare. sed si bona sua suffi/ciunt satisfaciat ei ad itereſſe ⁊ sic dic de eo q accepit vxorē q̄ patit aliqꝺ itereſſe ex hoc q̄ ꝺz ei satisfacere. si hz aliqua ſm eundem ℣ ꝺe.

10 ¶ Quarta rōcinoꝝ detentio. Vnde obligatus ad rōcinia itrare nō pōt. liij. di. c. legē. Et ꝺ vexin obligatis ppetuo. ℑn alijs āt sec⁹ hz honestum sit q̄ pus se expediāt. Ex quo pz ſm Bof. q̄ testas q iurauit regimē ciuitatis p annū. magister scolariū q sil'r iurauit legere p annū ⁊ huiusmodi possūt itrare religionē auctoritate. c. pueit. el. ij. de iureiur. vide. s. rōcinie. de boc. §. i. ⁊. ij.

¶ Quinta ē pīa subuētio. Et vt scias si pōt fi 11
li⁹ itrare religionē. ꝺimisso pfe cui tenet subuenīr
Ero. xx. nō ſm Alex. in. iij. pte sū. q̄ si pēribus
nris. obsequa nra necessaria sūt. ita q̄ sine ipsis sustentari nō possūt. tūc nō hz religionē itrare si mō talia obsequa nō iducūt nos ad aliqd agendū qꝺ sit contra deū. ⁊ sic ℑrū consulētes pharisei icrepāt a domino Mat. xv. ⁊ sic ſm doc. itelligē illud. c. si qui. xxx. di. Si vero eis non pōt fuire vel debita obsequa exhibere sine ꝓpie salutis ꝺispendio. tunc necessitudini generis diuine religionis pietas antefertur. vt ꝺicit Amb. super Lu. ⁊ sic poterit intrare ipsis ꝺimissis. Et sic loquitur Iero. in epla ad eliodorum q̄ solum genus pietatis ē in hac parte cē crudelem. ⁊ Saluator. Lu. xiiij. Si quis venit ad me ⁊ non odit. Si autem non sunt in tali necessitate. sic filius ipsis etiam inuitis potest intrare. etiam si cum eis possit sine ꝺispendio propie salutis permanere. probatur. in c. i. ⁊. ii. xx. q. ij. Addit tamen Tho. in. iij. quol. q. vj. q̄ non solum pro indigentia maxima. sed ēt p mediocri pentū. puta q̄ posset viuere sz tamen cum notabili iactura ⁊ detrimento sui status ⁊ cōditionis sue. puta q̄ oportebit eū mendicare vel alijs seruire cū maxima indecentia sui status ꝺimittendus est ingressus religionis. ēt si ex voto haberet. ⁊ placet quando potest sine periculo salutis ꝺ facere

¶ Sexta ē ꝺignitatis astrictio. vt sūt epi ⁊ alij su 12
piores. q sine licētia pape nō possūt itrare. c. hz. ꝺ regula. ℑnferiores vo epis possūt ēt iuuis suis epis. ut. xix. q. ij. due. sicut sūt decani. ꝓpositi. archidiaconi archipb⁹pteri. curati. ⁊ oēs alij. iferiores epis. Beneficiū tamē coꝝ alti nō ꝺz cōferri nisi exp̄sse vel tacite, pfessi fuerint vel appuerit q̄ absolute voluerīt vitā mutare. c. beneficiū. ꝺ regula. li. vj. ꝺebent tamē petere licentiā q̄zuis nō obtineant. vt in. ꝺ. c. licet.

¶ Sed cui⁹ erūt fruct⁹ beneficij ante, pfessionez 13
℟. q̄ ꝺz assignari ꝺebita portio ipsoꝝ fructuū alicui q seruiat, p ipso. ut i. ꝺ. c. beneficiū. reliquum vo erit ipsius vt nō sit onerosus monasterio qꝺ itrauit tpe ꝓbatōis. xvj. q. vj. ꝺe lapsis. q. nec, p prie ē religiosus ut pz i. c. religioso. ꝺe sen. excō. li. vj. ergo iure suo nō ꝺz ꝺ fraudari. ut. xvij. q. ij. cōsaldus. no. Tancre. ⁊ Bartholomeus bri xi. ⁊ iteri remanet canonicus curatus vel decanus sicut prius erat nec beneficiū vacat.

¶ Septia mrimonij obligatio. s. post cōsumati 14
onē. nā tūc nō pōt religionē itrare. nisi ſm q̄ ꝺi

co ad ſponſalia. iiij. itellige ēt ſi copula ē hīta p9 ℨctū matrimoniū vel ſponſalia. Sz nō ſi ante. qz ſic nō ipediret. nec matrimoniū diceret conſumatū. ar. c. veniēs. de ſpon. vbi pz q copula precedens ſpōſalia nō facit matrimoniū. facit. c. verū. ⁊ c. ex publico. ⁊ c. ex pte. de cōuer. ℘iu. q̄ regrūt cōſummationē. ⁊ ē illud qđ ſegt ñ qđ añcedit.

15 ¶ Sz qđ de illo q iurauit aliquā ducere i vxorez nūqđ poterit intrare. ff. q. ſic auctoritate. c. puēit el. ij. de iureiur. ⁊ c. cōmiſſū. de ſpon. in quo dr tuti9 ē ei ⁊c. Intellige quo ad opinionē. ne de facto dicaf ℨ iuramētū feciſſe nō quo ad Vitatē fm Ricar. in. iiij. dic ēt ut. ſ. §. ix.

16 ¶ Octaua. coactōis ipoſitio. nā oz vt ſit voluntarius. aliter nō tenet igreſſus. vt de regula. c. i. xx. q. iij. pñs. Jn religiōe ät mínoz ultra predicta. viij. regrūtur alia. v. ſ. q̄ ſit corpe ſan9. legitime natus. nulla vulgari ifamia notat9. animo ꝓpuptus. cōpetenter lrātus. vel ad honeſtos labores apt9. attñ ſi qs recipeř deficiēs i aliquo iſtorū teneret receptio. niſi fit. i. ij. iiij. v. vj. vij. vel viij. q̄ aliqū reddūt receptōem nullam. ut patet p predicta.

17 ¶ Quo dz̄ qs intrare. aut qua intentione. ff. vt moziatur mūdo ⁊ ſeruiat xpo. xij. q. i. c. ij.

18 ¶ Vtz q̄libet debeat reputare votū religionis ꝓportionatū ſue ifirmitati. ff. fm Ricar. in. iiij di. xxx viij. ar. vj. q. i. q̄ ſic. niſi p certā ꝓiecturaz ſeu expientiā ſibi cōſtaret de ℨuo. pp. n. cuſtodiā q̄ magis adhibeř religioſis q̄z ſecularib9. Et pp bona exēpla q̄ vident ibi freq̄ntius. Et pp bona verba q̄ freq̄ntius audiūt. Et pp maiores cōſolatōes q̄s diuia benignitas ob fauorē religiōis. et ex ſācta ſocietate ifūdit eis efficř ei9 obſeruātia. ꝓpō tōata i ipa exñti q̄ i. ꝓportōata eēt rēanēti i ſeculo.

19 ¶ Vtz quis poſſit. pfiteri in aliq̄ religiōe ita q̄ liceat ſibi retinere ſua. ff. Jſpa. i. c. iſinuāte. qui cle. vel vo. q̄ ſi qs ſimplr vouit cū tali ꝓditōe. vr indubio q̄ ſibi reſeruauerit illa bona. vt obiari9 monaſterij. qz Vba apposita in ℨctu debēt intelligi fm nām ℨctus. ut in. l. ſi vno. ff. loca. ēt in. ꝓpriatis verbis. vt ibidē in ꝓncipio. ⁊ in. d. c. inſinuante. fm vnū itellectū vt res potius valeat q̄z peat. l. quotiēs. ff. de ver. ob. ⁊ c. abbate. de Vbo. fig. ⁊ ſic erit religioſus. ⁊ prefata bona hēbit ad vſū pro neceſſitate ſua. Jdē dic ſi pfitetur vt i domo ſua cū oib9 bonis ſuis moreř vt no. Ber. Jnno. ⁊ Jo. in. d. c. iſinuante. qz hoc non eſt ℨ ſubſtantiā monachatus ut qs in certo loco moreř aut de certis redditibus viuat. cū hoc poſſit ſupior concedere. c. cū inter. R. de elec. ⁊ ſi poſtea ſuperior velit eum amouere. poterit. licet non debeat niſi ex iuſta cauſa. Si vero voluit ſibi reſeruare vt ꝓpriū. ita q̄ nō ſit locus iterptatōi. ⁊ tūc ſi fiat reſeruatio p viā cōditōis reſolutiue vel ſuſpenſiue ſic vitiaf actus ⁊ non ꝓditio. vt in. c. fi. de ꝓdi. appo. ⁊ ſic non erit religioſus. Sil'r ſi fiat per pactū. puta qz dicit. aliter nō itendo. pfiteri. nec alio mō: qz hec verba hñt vim ꝓditōis. vt dicit Bal. in aūt igreſſi. C. de ſa. ſan. cc. Si ät ſimplr p viā pacti vel modi reſeruat ſibi. pp̄etatē vel facultatē ℨbendi ſic facit tranſire. pfeſſionē in aliā ſpē. qz vbi ē pactū ℨ nām ℨctus. ⁊ ip9 pans aliquatenꝰ Vbis pōt tranſire in aliū ℨctum. fit iterptatio alterius ℨctuſ. vt ē tex. no. in. l. vbi ita donatur. ff. de dona. cā mor. ⁊ in. l. cum manuſata. ff. de ℨben. ēp. ⁊ ſic erit iſte nō religioſus. ꝓpric. ſed obligatus monaſterio. lz nō in totū. ⁊ ſic obligabitur ad oia ꝓterq̄z ad reſeruata. q̄ ſi verba nō patiant vt fiat trāſitus ad aliū ℨctum. tunc pactum inficit ℨctum in totū. in. l. p ſeruū. ff. de vſu. ⁊ habi. iūcta glo. in. d. l. cum manuſata.

¶ Vtz itrans religionē ex cā ĥoneſta. puta ut 20
eēt abbas. vel melius gauderet ⁊ huiuſmōi tenetur. lz nō ꝓſequaf ſuā intentiōem. ff. Jſpa. in. c. vt clerici. de regu. q̄ ſic. q̄z effectuſ ē religioſus ℔ nō obſtante. vt tenet glo. in. d. c. vt clerici. ⁊ facit bonus tex. cū glo. in. c. qđ interrogaſti. xxvij. q. ij. ad materiam.

¶ Quid de illo q dolo iductus ē ad religionem 21
ff. q̄ nihilominus erit religioſus. de conuer. cōiu. c. ex pte. ⁊ c. veniens. ⁊ c. dudum. qđ me. cā cum dilectus. ⁊ ibi no. Ber. ⁊ Hoſti. ⁊ Jo. xx. q. iij. c. vltimo.

¶ Quid de illo q timore mortis efficitur religi- 22
oſus. ff. q̄ ſi timor inferaf ab hoie ſic nō eſt religioſus. qđ metus cā. platū. nec obligaf p tale votum. niſi poſtea ratificet. vt in. c. ponectum. ⁊ in c. ſicut nobis. de regula. Et hoc itelligo q̄n talis timor ifertur ab hoie vt pfiteatur. vel faciat tale votū. ⁊ ſic logtur. ⁊ dz intelligi. d. c. perlatuz. qđ me. cā. Si vero metus ſit caſualis ſeu nālis. puta ifirmus. vel in mari tpe tēpeſtatis. vel in piculo latronū. aut inimicoꝝ. ſic talis metus ſi ipedit qn ſit obligatus religiōi ⁊ voto. Si mō dliberate ℔ fecit vt i dictis. c. ponectū. ⁊ ſicut nobis. q. de9 q̄q̄z tales timores imittit vt ℨuertamur. xvj. q. i. reuertimini. de ꝓſe. di. iiij. ſācta. i aūt. vt nō luxu. ℨ na. §. i. ⁊ ℔ ſegt Ber. Jo. ⁊ Jſpa. i. d. c. ſicut. Alij dicūt q̄ ſi q̄z cito ꝓualeſcētiā vel cuaſionē piculi ſentūt ℨdicat nō teneř ēt i metu caſuali ſi votū fecit. all'r. c. ex tranſmiſſa. ⁊ c. vlt. ℴ renun. Sed melior eſt opi. Jo. ⁊ Jſpa.

¶ Vtz allectus blādicijs ſit religioſus. ff. q̄ ſic 23
⁊ ſtare teneř. lz bōa ſua pētib9 vl' hēdibus remanē dēant ℨ mōaſtēio allicīti. ut. xx. q. iij. Jſtituit

24 ¶ Quo ārt debeat pfiteri. vide. s. ℙfessio in pn. ⁊ quo tacite iducit. s. nouicius. §. xij. Et ad/uerte q tūc dr, pfe qs itrare religiōez ⁊ effici religiosus cū, pfiteř tacite vel exp̄sse. qr Vba sunt cū effectu accipienda.

¶ Ad que obligatur religiosus. R. q ad obser/uantiā illius regule quā, pfessus ē. nisi i casu. c. si solū. d regu. li. vj. vel qñ solū tacite ē, pfessus. qz tūc solū obligař řligiōi i gnē ut. s. nouici⁹. §. xiij

25 ¶ Sz q̄ro vbi remanebit iste talis obligatus religiōi in gnē p, pfessionē tacitā. R. q dz aliquā religionē itrare quā vult ⁊ pōt. Si vo nullā inueniat q̄ eū velit recipe. dz stare i illa i qua tacitā, pfessionē fecit. qr illa teneř eū recipe ex quo passa ē tacite cū, pfiteri. vel si noluerit poterit in, ppria domo remanere ⁊ cē religiosus, pfessus. xxvij. q. i. de viduis q̄ limita. vt. s. profession. §. i.

26 ¶ Vtr religiosi teneanř cē pfecti. R. q nō. nisi ea pfectōe ad quā se obligaucrūt. sz tenētur ad p fectōem tendere fm Tho. xxij. q. clxxxvj. cui ꝯřiař pfectōis ꝓtēptus. Vñ ñ sūt mēdaces q̄zuis gerāt ab ex̄ statū perfectōis. qr illō nō assumūt q̄i pfitētes se cē perfectos. sz q̄i, pfitētes se ad perfectōez tēdē. vñ bñ cēnt mendaces. si ab itentione perfectionis aium reuocarent fm Asten. li. vj. ti. xlvij.

27 ¶ Vtr religiosus teneař d̄ pcepto ad oia q̄ cōtineř i rla quā, pfiteř. R. Henri. d gādauo. in. vj q̄. q. xvij. tz. q cū qs simplr, pmittit aliquā rlam fuař q teneř ad ꝓtēta i ea oia ēt sub monitiōe fiē ad pcepta. Sz ist⁹ nō credo vex. qr sic seq̄reř q mōachi bñ Būdictiobligarēř ad oia cū dicat rla. cū d disciplina frm. q si nouicius bita dlibera/tōe, pmiserit se oia i rla custodiř ꝓtēta q tūc reciař. Et h ē exp̄sse ꝯ cle. exiuit. §. cū igiř d. V. si. Et ió dico q simplr, pmittēs rlam. vel, pmittens sic q ē tutius ut faciūt miozes. s. pmitto fuař regulā frm miox. s. viuēdo i obediētia sine, ppria ⁊ in castitate. q talis nō teneř. nisi ad tria uota sz q modificata sūt in illa regula p̄ceptorie vel inhibitorie. seu sub verbis eqpolentibus aliās nō de pcepto. sed de bono cōsilio. Et, p hoc est bonus tex. in. c. exijt q seminat rē. de ver. sig. li. vj. Mā idē ē dicere, pmitto seruař regulā talē. ac si dicēt pmitto ꝓuersatōez fm illā rlaz. Et sic itelligunř illa verba tā ex ꝓsuetudie uouentiū q̄z recipiētiū. tū magis cautū ē dicē. vt dixi q frēs miozes fuāt Addit. S. Tho. xxij. q. clxxxvj. q transgressio alioz a p̄ceptis positis i regula uel ozetenus facti⁹ a ꝑlato obligař solū ad mortale, ppt ꝓtēptū rlē qr hoc directe ꝯřiař, pfessiōi p quā qs vouit regulaē vitaz. vel dic fm cūdē Tho. ubi. s. q religiosus teneř ad pfectōem tēdē cui ꝯřiař pfectionis ꝓtēptus. ⁊ ió est mortale. Et ut scire possit quisq ad qd teneř qlz religiosus icipiēs cēsui a regula bti Francisci. q̄ q̄zuis fuerit ultia in executiōe. tñ ē pma in nobilitate ⁊ pfectione. de qua dr in cle. Exiui. b ē illa celestis uite forma ⁊ regulaz. in. c. Exijt q seiat. de uer. sig. li. vj. Hec ē illa apd de um ⁊ pfem munda ⁊ imaculata religio q̄ descendens a pfe luminum p eius filiū exēplariř ⁊ uerba liter apl̄is tradita. ⁊ demū p spm̄ sanctū bto Fraciſco. ⁊ eū seq̄ntibus ispirata totius in se q̄i ꝓtiet testimoniū trinitatis. h est cui attestante ℙaulo. nemo dz de cetero cē molestus. quā xp̄s passiōis sue stigmatibus cōfirmauit uolēs instituto/rē ipsius passionis sue signis notabilit isigniri. hec ille Cuius declaratio cū sit firma ⁊ certa. utpote a spū sancto emanata a quo regulabař facꝫ ꝓcilii uiennense. i quo fuit declarata plenissime qd errare non potuit circa predicta. cū ptineant ad fidem ⁊ bonos mores. xxiij. q. v. a recta. ió tutissimū ē i d. religione niuere ubi non opionibus hoium niuitur aut doctoꝫ. sz sancti spūs declaratōe. ⁊ qlz aliusl religiosus timoraťr ex eius declaratione poterit scire quō suam debeat intelligere professionem ⁊ ad que teneatur de precepto uel ne. Dicit ergo ter. cle. exiui. de verb. sign. edite in. d. concilio. declaramus ⁊ dicimus q fratres minozes non solum ad tria uota nude ⁊ absolute accepta ex professione sue regule obligantur. sed etiam tenentur ad omnia implenda que sunt pertinentia ad hec tria que regula ipsa ponit. Nam si ad hec tria precise ⁊ nude tantum promittentes se seruare regulam viuendo in obedientia castitate ⁊ sine proprio. ⁊ non etiam ad omnia contenta in regula que hec tria modificant artarentur pro nihilo ⁊ uane proferrerentur hec uerba. ℙromitto semper hanc regulam obseruare. ex quo ex his uerbis nulla obligatio nasceretur. Nec tamen putandum est q beatus Franciſcus professores huius regule quantum ad omnia contenta in regula modicantia tria uota. seu ad alia in ipsa expressa intenderit equaliter esse obligatos. quin potius aperte discernit. q quo ad quedam ipsorum ex ni uerbi transgressio est mortalis. ⁊ quo ad quedam alia non. cum ad quedā ipsoꝫ Vbū apponat precepti. uel equipolentis eidem. ⁊ quo ad quedam alia non. Item quia preter ea que expresse uerbo precepti ac exortationis seu monitionis ponuntur in regula non nulla uerbo imperatiui modi negatiue vel affirmatiue apposito inferuntur hactenus exorti dubitatuz. an teneren tur ad ista ut ad habentia vim precepti. dicim⁹ q ſz frēs non ad oium que sub verbis ipatiui mōi

ponũt in regula, sicut ad p̃ceptor̃ seu p̃ceptis eq/
polētiũ obseruātiam teneāt. Expedit tam ipsis
fratribus ad obseruandũ puritatē regule t rigo/
rem quo ad ea. sicut ad eqpolentia p̃ceptis se no
uerint obligatos que hic inferi⁹ annotant. Vt ãt
hec q̃ videri p̃nt eqpollētia p̃ceptis ex vi verbi. ul
saltē rōe mãe de qua agit. seu ex vtroq; sub com/
pendio habeant. Declaram⁹ q̃ illud qđ ponitur
in regula de nō hũdo plures tũicas q̃; vnã cũ ca
pucio t aliã sine capucio. Itē de nō portādis cal
ciamentis. t de nō eqtando extra casũ necessitatis
Itē q̃ frēs vilibus iduant. Itē q̃ iciunare a fe/
sto oium sanctor̃ vsq; ad natiuitatē dñi. t i sertis
ferijs teneant. Itē q̃ clerici faciāt diuinũ officiuz
ſm ordinem romane eccl'ie. Item q̃ ministri t
custodes p̃o necessitatib⁹ infirmor̃. t frībus idu
endis solicitā curam gerant. Itē q̃ fr̃es in infir
mitatē ceciderit alij frēs debent ei seruire. Itē q̃
frēs nō p̃dicent in ep̃atu alic⁹ epi. cũ ab eo illis fu
erit p̃dictũ. Itē q̃ nullus audeat populo penitus
p̃dicare nisi a gnāli ministro. vel alijs qb⁹ id cō/
petit fuerit exaiatus t approbatus t ad hoc istitu
tus. Itē q̃ frēs q cognoscerent se nō posse regu/
lā spūaliter obseruare debeāt t possint ad suos mi
nistros recurrere. Itē q̃ oia que ponũntur i regu
la ad formā bitus tam nouicior̃ q̃; p̃fessor̃. nec
nō ad receptōis modū ad p̃fessionē spectantia ni
si recipientib⁹ quo ad hūũ nouicior̃. sicut dicit re
gula ſm deum alr videat. hec inq; oia sunt a frī
bus tanq; obligatoria obseruāda. Itē ordo cōit
sensit tz t tenuit ab antiquo q̃ vbicūq; ponitur i
regula hoc verbũ teneant obtinet vim precepti t
obseruari dz a frīb⁹ sicut tale. hoc in. d. cle. ex qui
bus oibus p; nihil fore spāle in hac exp̃one ma/
gis q̃; in alijs. nisi hoc vltimũ quod dicit de ver/
bo teneāiur. sed verba ipsa ex sua nã sic iportant
vel rōe mãe. vel rōe vtriusq;. Regula bti Basi
lij. ſm q̃ inueni hz solũ ista vltra tria vota. s. Ab
stinentiã a carnib⁹. Jciunũ ab exaltatōe sce cru/
cis. vsq; ad pascha exceptis dñicis. silentiũ de no
cte. modũ officij q̃ comedant in cōi refectorio. le/
gant in mensa vacent lectōi t labori manuũ ne
sint ociosi. q̃ vtr̃ sint p̃cepta vel nc. non inueni ab
aliquo declaratũ: sed p̃ pcdentia possent declara
ri. Regula bti Aug. indicio meo idigeret papa/
li declaratōe. Nã Henri. de gandauo in. vj. q̃l.
q. xvij. t qdam alij tenēt q̃ oia q̃ in ipsa sũt cadũt
de p̃cepto, ppter verbũ q̃ ponit Aug. in p̃n. di/
cens. Hec sũt q̃ vt obseruetis p̃cipim⁹. Alij di/
cunt Jrũ. quor̃ opio vr̃ mihi verior t benignior
q; sicut in sacra scriptura qđã sũt q̃ hñt modũ t i
tentōem p̃cepti. vt illud hoc ē p̃ceptũ meũ vt dili
gatis inicē. Jo. xv. quedã q̃ hñt p̃ceptũ i itētōe sz
nō in mō. ut illud exo. xx. Nō furtũ facies. Jta st
qđã q̃ hñt modũ p̃cepti. sed nō intētōem. ut illud
Mar. vij. p̃cepit eis ne cui dicerēt: q; ex hoc nō
obligabat ad mortale cos si p̃dicassent miraculũ.
Sic fatendũ ē de regula bti Augu. Jō exponerē
eã ſm q̃ facr̃ scilũ exposuit regulã bti Fran. in
p̃priando verbũ p̃cipim⁹ rōe mãe. sic t ip̃o pũ
tur verba mōi ipatiui, ppter mãm. i. d. rla minor̃
Regula bti. Benedicti silr idigeret declaratiōe
papali alijs plura p̃cepta alijs pauciora ponētib⁹
tñ ego ſm declaratōem regule mior̃ ita exponēz
cius verba. De frībus p̃dicatorībus tz Jo. de ne
apoli. in. xiij. q̃l. q. xvj. q̃ tenent seruare oia cō/
tenta in regula bti Aug. t in p̃stōnibus eor̃, put
sunt in ea t in eis ꝓtenta. hoc ē p̃cepta vt p̃cepta.
t filia ut filia. dato q̃ plat⁹ nō p̃cipiat nec mã
det eis seruare. Nec ob. q̃ dicūt qđã q̃ ñ, pmittūt
seruare regulã sed obedire plato ſm regulã t cō
stōnes. q; sic electus prelatus tz nō, pmiserit tene
tur tñ fuar ea q̃ ptinent ad statũ prelator̃. t xp̃ia/
nus ea q̃ ptinēt ad statũ xp̃ianor̃ sic fr̃ predicator
eo ipso q̃, p̃fitēr ordinē predicator̃ t vult eē fr̃ pre
dicator, pmittit p̃fiter fuare spectantia ad talē or/
dinē saltē tacite t si nō expresse.

¶ Vr̃ ãt obligēr admortale trãsgrediēdo. qđã
tenēt q̃ nō. nec ēt ad vēiale sz solũ ad penã nisi fa
ciāt ex ꝓtēptu allegātes Tho. xxij. q. clxxxvj. b di
centem ſm hoc ē falsũ. q; Jriũ tenet Jo. d neap.
vbi. s. ubi dixit q̃ transgressio alior̃ a trib⁹ voti s
est pctũ mortale uel pp preceptũ factũ a prelato
oretenus siue i regula expressũ. Itē i, plogo p̃stō
num ipsor̃ dr̃. Constōnes nr̃e nō obligant nos
ad culpã nisi pp preceptũ vel ꝓtēptũ. ergo vbi/
cunq; iteruenit preceptum obligant. Si q̃d
ē ꝺ votum castitatis vel pauptatis aut preceptuz
regule vel p̃stōnum certe est mortale. Et Tho.
vbi. s. loqtur de preuaricatione alior̃ q̃ non sunt
de precepto in eor̃ regula uel p̃stōnibus q̃ solũ
obligant ad penam t sic est ver̃. Et melius t se/
curius est in p̃stōnibus ſm minor̃ sub regulari
uita degentium que non obligant eos ad aliquã
culpam nec etiam penam: nisi per prelatos eis i
ponatur. t sic liberalissima conscientia viuunt li/
cet habeant multas constitutiones p̃o eorum re
gulari uita p̃seruanda factas. Regula beate Cla
re hodie per declarationem Eugenij. iiij. habet.
v. que obligant ad mortale. Primum obedien/
tia. Secundum paupertas. Tertium castitas.
Quartum electio abbatisse. Quintum Clausu/
ra t ea que pertinent necessario ad predicta. Ad
alia uero non obligantur de precepto nisi eo mo
do que obligantur uel a deo uel ab ecclesia gene/
raliter sicut alij talis status. Aliarum mona/

cuꝫ nō vidi regulas iō ptrāseo qꝫ p ꝓdicta possūt intelligi quando obligant ad mortale vl nō.

29 ¶ Vtꝫ religiosi teneāt de ꝑcepto obedire ꝓlato in oibus. ſt. q aut ꝓlat⁹ ꝑcipit aliqd qđ ē ſm regulā aut. j. aut ℈. aut. s. regulā. Si ꝓlat⁹ ꝑcipit qđ ē ſm regulā ſic tenētur obedire nec dū ſi ſunt ſm regulā explicite ſz ēt implicite. vt ſūt obſeqa cōſtitutis ⁊ negocia ordinis, ꝓmouēda ſine qbus cōſeruari nō poſſet ordo regularis obſeruantie. Itē ea q̄ faciunt ad regule plenioꝛē obſeruantiā. hec implicite ſunt ſm regulā. ⁊ in hoc cōcordāt cōiter doc. Si āt ꝑcipiat ꝑter regulā. vt q̄ in ipa nō ꝓtinent nec ad ꝓfecta i ea expediūt vel ordinātur. vt leuaꝛ feſtucā vel aliqd huiuſmōi: ſic duplex ē opinio. vt dicit ℣De. i. q. q̄dā de quoꝫ. qdā dicūt qꝫ i grauioꝛibꝰ nō tenētur ſz ℣l⁹ ē ⁊ cōius teneꝫ qꝫ nec i grauioꝛibꝰ nec in leuibꝰ q̄ ſūt ꝑter regulā teneꝫ obedire qꝫ ad hoc nō habuit animū obligandi ſe. ⁊ facit ꝓ hoc qđ no. ℣Pa. i. c. lras. de reſti. ſpo. ⁊ i. c. exlris. de ſpō. ⁊ qđ no. Inno. i. c. veniens. de iure iur. Si aūt ſūt. j. regulā ſic teneꝫ. vt reficere corpus ⁊ huiuſmōi. Si vero ſūt ℈ regulā tūc diſtinguo. Aut ꝓlat⁹ pōt in tali ꝑce pto regule vel, phibitōe diſpenſare ℈ qđ ꝑcipit ⁊ ſic ſi ex rōnabili cā mouet ad id ꝑcipiē dū teneꝫ ſubditus eidē obedire q̄zuis videaꝫ ſubdito qꝫ nō ſit rōabilis. puta ꝓlatus ꝑcipit qꝫ frangat ici unū qꝛ, phabil⁹ ꝓſumit de ei⁹ ꝺbilitate q̄zuis ſubdito videaꝫ qꝫ ſit fortis ꝺz i hoc iudiciū ſuū ſupponere iudicio ꝓlati ⁊ ei obedire. qꝛ ſepe cuenit vt alij magis ꝓpendāt debilitatē alteri⁹ ex aſpectu q̄z ipe q hz. ſiue ex ierꝑtia ſiue ex fernoꝛe. Aliqñ fit⁹ ſi dubiū ſit an ſit ℈ regulā vel an poſſit diſpenſare teneꝫ obedire. xxiij. q. i. qđ cl⁹ paꝛ. Si āt ſit certū qꝫ ē ℈ regule ꝑceptū vl⁹ ꝓhibitionē in qua nō pōt diſpēſare ꝓlat⁹, vel ſi pōt claꝛe ē qꝫ nō ex rōabili cā illō ꝑcipit ſic nō ē ei obediendū. ⁊ de hoc hēs. s. Diſpenſatio. qꝫ ſi ꝓlatus ꝑcipiat eꝫ q̄ ſūt ſupꝛa regulā. ſic ſi ſūt ad cautellaz peccati cōmittēdi. vt puta ꝓlat⁹ ꝑcipit vt ieiunet i pane ⁊ aqua qꝛ videt cū luxurioſū ſic nō teneꝫ obedire. niſi q̄ verifil⁹ videt nō poſſe aliter euitare peccatū. Si vo ſūt q̄ ꝑcipiūtur in penā peccati cōmiſſi ſic teneꝫ. c. cū. dilecta. ⁊. c. q̄ſi. de ſimo. Si aūt ſunt in augmētū meriti: vt recipe martiriuz ⁊ huiuſmōi. ſic nō teneꝫ obedire. ⁊ ſic logꝫ. c. digeſta. lxxiij. di. vbi dꝫ nō poſſe idici ſtrictioꝛē vitaz aliqꝰ qđ veriſſimū credo q̄ſ ſol⁹ ꝓlat⁹ ℈ ꝑcipit. Sz ſi maioꝛ ꝑs faceret ſtatutū artās ad ſtrictioꝛez vitā. ſic tz Inno. vt refert ℣Pa. ⁊ ſeqꝫ i. c. ſup eo de regula. qꝫ oēs obligenꝫ. Sz ego dubito ꝺ hoc ⁊ poti⁹ teneo Ꝺriū. qꝛ ℈ auſteritas maioꝛ q̄z regula cōcernit oēs de religiōe vt ſingulos nō vt vniuerſos. ⁊ ſic regrit cōſenſus oium. facit regula. Ꝺ oēs tangit. li. vj. ⁊ qđ obicit. ℈. c. piculoſo. ℈ ſta. regu. li. vj. pōt dici illud nō debere dici. s. regulā ſz ſm regulā. ⁊ ibi mod⁹ querēdi taraꝫ ſm nām rei. vt dicit ibi Jo. mo. ⁊ Archi. cū nō deceaꝫ mulieres euagari. c. mulieres. de iudi. li. vj. ⁊ ſm ꝑ fatā diſtictōez poteſ reducere ad ꝓcordiā qđ no. Ber. in. c. relatū. ne cle. vel mo. ⁊ Jo. an. in. d. regula qđ oēs. ⁊ ℣Pa. i. d. c. ſup eo. ⁊. S. Bōa. in. ij. di. vlt. q. vltima. ⁊ Alex. in. iij. pte ſūme. ⁊ Tho. xxij. q. ciij.

¶ Vtꝫ ois inobia ſit peccatū mortale. vide. ℈. Inobedientia. 30

¶ Vtꝫ religioſus magis teneaꝫ obedire pri carnali neceſſitatē patiēti ⁊ regrēti q̄z ꝓlato ſuo Ꝺriū ipanti. ſt. q qđ hz varietatē iter doc. Ricar. tz qꝫ religioſi magis tenētur patri carnali q̄z plato in his q̄ ptinēt ad neceſſitatē illius ꝑcepti. Honoꝛa ꝓrem tuū. qꝛ ſic tenētur de iure nature ⁊ diuino a quo ꝑcepto nulla, pfeſſio abſoluit. qꝛ ꝓſilia obſeruātur: vt pfecti⁹ ꝑcepta ipleātur. Hoc id ē tenet Henri. de gādauo in. vj. quo l. q. xviij. qꝫ teneꝫ ad neceſſitatē vite naturalis pentū. ⁊ qꝫ ꝑceptum de honoꝛe ē p ſe ⁊ obligatio voti religiōis ē p accidēs ⁊ qđ ē p ſe nō ꝺz ſolui p illud qđ ē p accūs. In alijs aūt in qb⁹ nō obligātur ex ꝓfato ꝑcepto. Honoꝛa ꝓrem tuū dicit qꝫ magis teneꝫ ꝓlato ſpirituali q̄z patri. Alex. vero vbi. s. dicit qꝫ illa que pōt religioſus ſine detrimēto regularis ordinis ſolūmodo teneaꝫ patri exhibere. ſicut oꝛare cōſulere honoꝛare. Alia aūt ſicut eſt ſubuenire ei⁹ neceſſitatibus cū nihil hēat non teneꝫ. ⁊ ſic videt tenere qꝫ potius plato ſit obediendū. Sz mihi videtur dicendū vt colligo ex Nicolao de lira. matth. xv. qꝫ aut pater erat in tali neceſſitate anteq̄z filiꝰ ingrederet religionē. ⁊ ſic dico qꝫ magis teneꝫ patri vel matri in tali neceſſitate ſubuenire q̄z ꝓlato ꝓpienti Ꝺriū. ratio qꝛ actio ex Ꝺctu vel quaſi cōtra aliquē cōpetens nō extinguit ꝑ religionis ingreſſum. Aut ſi extinguit vt volunt quidā doc. quia ꝓ mortuo habet⁹ vt. C. de epi. ⁊ cle. l. deo nobis. §. hoc ⁊ cognitū. tamen ſm eos ex edicto de capitis diminutōe reſtituit. l. tutellas. §. Iniuriarum. ff. de capi. dimi. vnde dicunt doc. qꝫ poſt ingreſſum poterit ex actione ſeu obligatione qua ꝑ us teneba cōueniri. ſed ꝑ abbatez vel ſindicum rīdebit. vt. C. de epi. ⁊ cle. aūt. cauſa que cū monaco. ⁊ nō. in aūt. de mona. in ꝓncipio. ⁊ in aūt. de ſanctis epi. §. ꝓuidere ergo multo fortius ex obligatiōe ꝑcepti diuini. imo etiā de iure poſitio tantū teneꝫ filiꝰ patri qꝫ pater pōt cū vendere ꝓ neceſſitate famis. l. ij. C. de pa. q. fi. di. teneꝫ etiā ad alimēta. l. filia. C. de pri. ptāte: ēt ſi pr̄ ſit relegatus, ꝓpter iceſtuoſas nuptias. vt in aūt ō ince.

ꝛ nepha. nup. ergo nō dꝫ priuari iure suo sine cā vt nō. in. c. satis puersum. l vj. di. ꝛ in. c. vlt. xix. q. vlti. facit optime ter. xxx. di. c. si q filij. imo vr q si ex igressu sit ihabilis ad patri subueniendum q mōasteriū teneat q: mōasteriū ē loco heredis ꝛ filij igredictis: vt in aūt. ō san. epi. §. ſꝫ hoc. pñti de. pba. in pñtia. in fi. ꝛ lex dicit q heredes lꝫ extranei teneꝫ pstare alimēta. ar. l. si qs a liberis. § itē rescriptū. ff. ō lib. agno. ergo ꝛc. Aut pater ꝛ mr nō erāt i tali nccitate q filiꝰ teneret ei subuēire ſꝫ post igressū i talē nccitatē deuenit ꝛ sic dico q nō potūt ei subuēire ꝺicēte ipio plati: q: iam ē ei obligatꝰ p votū ꝛ sic deo. ꝛ sic maiori viculo liga tur plato qꝫ pri: q: pceptū de obſuatiōe voti ē de prima tabula de honoꝛe pētum ē de. ij. Item primū ē negatiuū. sm affirmatiuuꝫ. ergo magis strigit ptercа semel dco dicata ſi pñt ℨ voluntatē ipsius vsurpari. facit regula semel. ō re. iur. lib. vj. Mā rligiosus abdicauit a se nedū tpalia ſꝫ ꝛ ppū velle. xix. q. vlt. statuim⁹. xij. q. ij. nō dicatis. ff. de reg. iur. l. velle. nō credit. ergo nō astrigitur nisi ei i cui⁹ manu suū velle posuit: q: inanis ē actio quā excludit iopia debitoris. l. nā is. ff. de dolo ꝛ ipossibilū nulla obligatio. ff. de re. iur. Nec ob. q pceptū diuinū erat añ igressū. q: lꝫ eēt si tū obligatio. q: cū sit affirmatiuū ñ obligat nisi ꝑ loco ꝛ tpe. ꝛ tō cum nō eēt tūc obligat⁹ ñ potūt teneꝫ postea. regula factum legitie. ō re. iur. li. vj. sicut si dispēsasset bōa sua paupib⁹ pꝛe ñ idigēte ñ posset repetē lꝫ vēiret postea ad necessitatē. Ad ea tū q pōt exbibē. s. q ꝓmittunt ꝑ platis bñ teneꝫ in qꝫtum pōt sine rgris obſuatie dtrimēto sic ora re. consolari ꝛ huiusmodi. vt dicit Alex.

32 ¶ Quid de igredīēte religionē alicui⁹ monasterij i quo ñ fuat regula puta. comedunt carnes i monasterio sancti Bndci vl tantūnt ꝛ recipiūt pecunie in monasterio sancti Franciſci. ꝛ huius modi. ꝛ sic, pfiteꝫ sm ℨsuetudinē quaꝫ iuenit. ſꝛ. Alex. q nō excusat. q: q, pfiteꝫ regulam, pfiteꝫ ñ ℨsuetudinē. Et tiō nō excusat si regulā ñ obſuat. xx. q. iij. ℨstituit. q met⁹ cū cum dilect⁹. ꝛ. c. fi. et si dicas q nemo obligat nisi ad id ad qđ se obligare itēdit. ſꝛ. q hoc veꝛ ē explicite: sed iplicite nō q: q vult ꝓncipale puta cē ff mino: vult ꝛ accessoriū. s. obligatōem ad ꝑcepta regule minoꝛ lꝫ hoc ñ itēdat. ꝛ ō b ē casus rotund⁹ i. c. ex pte. ō regula. Nam ex quo bitum religiōis detulerūt q, pfessis dat. ꝛ alia fecerunt q, pfessis ℨtinunt. pfessio nē tacitam ad min⁹ fecerūt ꝛ sic si nō illi religioni saltē alteri i gnē sunt obligati ꝛ obſuatōi ℨtētoꝛ i ea. ꝛ hoc tene lꝫ Sꝺa. i. c. ſſ. co. ō regula. al⁹ teneat. Sꝫ ꝓ ꝓma opinōe ē Inno. ꝛ Mo. i. d. c. sup co. ꝛ Sꝺa. posset itelligi qñ talis erat simplex nec sciuit nec potuit scire obligatōem regule. solū credidit q ad illa obligaret sm q vinebant. q: credo q talis posset aliā religionē lꝫ latioꝛē itrare sꝫ si ibi vult manere teneꝫ sm regulam viuere: nisi er aliq rōabili cā posset ꝑsumi q aliqō ꝑceptoruꝫ nō seruantur quia sic etiam excusaretur vt. s. dixi Donacus. §. ij.

¶ Utrū religiosus assūptus ad aliquā dignitatē puta. epatuꝫ vel etiā iferioꝛē teneat ad regule obseruantiā. ſꝛ. q sic ad oia q facere pōt sine ꝓiudicio platōis vl officij sibi ipositi. vt nō. Tho. xxii. q. clxxv. ꝛ vide. ō. Donacus. §. vii.

¶ Utꝛ religiosus possit transire ad aliam religionē. ſꝛ. colligē do dicta docto. q aut ē latioꝛ ad quam transire vult ꝛ si i sua religione ñ fuat regula. tūc pōt ad latioꝛē transire sine licētia pape sine cā legitia: sꝫ cū ei⁹ licētia sic si ēt si subest cā legitia sm gl. i. c. cū singula. de pbē. li. vj. quam gl. credo Nam quo ad eccl'iam militantē: sed ñ quo ad deū. ar. coꝛ q no. i. c. si ē voti. ō voto. q si causa subest. sic tꝫ Inno. ꝛ seqt Sꝺa. in. c. nō ē dubiū. de regula. q epⁱs pōt dispēsare. ar. c. si mediocrit de ℨse. di. v. d. An. i. d. c. nō ē dubiū. tꝫ q si causa ē vrgēs pōt epⁱs: sꝫ si causa ñ idiget tali celeritate recurrēdū ē ad papam. Sed ego dico q ℨsiderandū ē an religiosus talis sit exēpt⁹ vt cōi sunt ꝛ sic epⁱs ñ poterit dispensare cū nullam auctoritatē bēat sup ipm sed dispensabit plat⁹ suus q loco epi pest illi religioi. sm gl. in. d. c. non dubium. Aut si talē non bꝫ recurret ad papam. Si vo si sit exempt⁹. sic credo Nam opinionē Inno. Et do. An. logt de ℨsilio facit, p hoc. c. nō cogantur xli. di. Et ō causa legitia erit ōbilitas corpis. aut delicata complexio ꝛ huiusmodi. aut religio ad quam vult transire ē cōlis suc. ꝛ sic sine causa pōt de licentia pape solūmō ēt quo ad deum. Si autē causa subest. sic poterit epⁱs aut, ppius platus cū ℨsensu capituli dispensare sm gl. in. d. c. si est nobis dubium. facit. d. c. statuimus. xij. q. ij. sine exceptōe. aut religio ad quam transire vult ē stricti o: tunc regrit. Sꝺio q non transeat ex temerita te: aut leuitate: vel odio prioris prelati. sed ex zelo melioris vite ꝛ si est ℨtuetas inter prelatum ꝛ subditum in hoc sic iudicium superioris amboꝛ requirendum ē ꝛ ad eum pōt subditus appellare. Secundo regrit q si solū religio sit strictioꝛ sed q actualr arciuſ sibi viuat: q: lꝫ eēt strictioꝛ si tū ibi la

eius viuereꝫ nō liceret ēt si ex dispensatōe laicꝰ vi
uunt. facit. c. sanc. de regula. Nam transitus est
pmissus vt qs ducat artiozem vitam qz presumit
motus spiritus sancti. vt in. c. licet. de regula. ꝛ
xx. q. iiij. c. i. q̄ rō cessat qñ in suo monasterio vi
uit strictius respectu regule ꝛ ꝯstitutionum q̄z i
eo ad quod vult transire. Vñ Bulic. naso. i. d
c. sanc. dicit q licet regula beati Bñdicti sit arti
oz q̄z regula beati Augu. tamen frēs pdicatozes
q regulam beati augustini, pfitent tantum se arta
uerunt p ꝯstōes suas q eoz religio ē artior q̄z il
la monachoz. ꝛ ppterea dicit q nō effugiūt apo
stasiam transeuntes ad. d. regulam monachoz.
Ideo dicit Jo. an. in. d. c. sane. q iura nō pmit
tunt transitum respectu meliozis religionis: seu
maiozis vel respectu finis. vt puta. qz fructuosi
oz: aut alio modo. sed solus respectu arctiozis vi
te. ꝛ qz ibi viuit strictius. vt in. d. c. licet. Tertio
regrit q petat licentiam. vt in. d. c. licet. ꝛ istis cō
currentibus poterit transire q̄z uis licentia si ob
tineaꝫ ēt si primū monasterium eēt priuilegiatus
quo ad hoc. vt qs non posset transire ad artiozes
Addit Jnno. iiij: si prior religio nō incurrit gra
uem iacturam vel infamiam ex tali transitu. qz si
incurrit non licet. ar. c. licet. de regula. xj. q. iij. si
qs vero. Aduerte hic q si frater minoz transfera
tur ad aliud statum p papam puta ad epatum vl
ad aliā religionez q tūc bona alteri iam quesita si
recupat. vt. C. de sen. pa. l. ij. ꝛ l. tutor. Si uero
non sunt alteri quesita puta. qz nōdum sunt mor
tui eius pentes qbus debet succedere sic succedet
si illi q sunt in statu ad quem translatus ē possint
succedere qz restituitur ad omnia p talem transla
tionem. vt in. l. i. C. de sen. pa. ꝛ l. i. §. qui mor
tis. ff. ad tertul. Secus si transferreret p alium
modum puta, ppter demerita sua ꝛ huiusmodi.
vt in. d. l. i. ꝛ. d. §. q mortis.

35 ¶ Sed a quo debet peti licētia. ſ. q̄ quo ad reli
giosos debet peti a suo plato ordinario. puta. in
ordine minoz a custode vel ministro. In ordie
pdicatoz a, puinciali. In mōacis ab abbate ꝛ bu
iusmōi. Quo ad epos regrit licentia obtēta a pa
pa vt. §. dixi. quo ad platos iferiozes epis si non
sunt imediate sub papa sufficit petita ab epo suo
licet nō obtineaꝫ fm Jo. an. in mercurialibꝰ i re
gula cū non stat. li. vj. Qui Vo subsunt imedia
te Pape nō possunt ipso denegante. sed eo nō re
spondente pūt. Silr clericus teneꝫ petere licētiā
ab epo si eccl'ia grauiter ledit alr ēt sine licentia
poterit fm Jnno. Sed aduerte q si platus dicit
velle hre ꝯsilium sic teneꝫ expectare debito tpre.
alias nō. Jtē ista licentia debet peti añ factum fz
Pa. in. d. c. licet. Ad epatum Vo si ē electꝰ pōt
licentiare prelatus nō regsito capitulo. c. si religi
osus. de electio. libro. vj. sed non ante electōz

¶ Vtz alr transiēs ad aliam religionē q̄z vt di 36
ctum ē licere sit apostata. ſ. Pan. i. d. c. sanc. q
nō apostasia maioꝛi. de q̄ in. c. fi. de apostā. Sed
bñ eff. cit apostata apostasia miozi: qz certū ē q re
trocedit. Ex quo no. itellectū singularē. ad. c. ij.
ne cle. vel mo. li. vj. q dimittēs habitū pure icur
rit excōicatōem cum sit, ppie apostata. Sed assu
mēs habitū alteri religiōis ēt latiozis nō icurrit
excōicatōz. Hoc sensit Jo. an. ibidē i nouella. qz
ter. ibi sentit in eo q facit cā cuagatōis q cessat i eo
q intrat aliam religionē. ꝛ pro hoc vide bonum
ter. iuncta glo. in. c. ex pte. de tēpo. ordi. ꝛ hoc ēt
segtur. Pa. i. d. c. sane. Aduerte tū h q recedēs
a religione lege pmittente recupat, oia bona sua i
distincte. c. q a te. de cle. cōiu. ꝛ. c. ex transmissa.
de renun. alꝰ nō de quo dic vt. j. §. xliij.

¶ Vtz rel giosus possit assumi ad bñficia sim 37
plicia. ſ. Pa. in. c. sup eo. de regula. q nō ēt cū
dispensatōe. ꝛ facit iste ter. d. c. sup eo. ꝛ vide gl.
in. c. quozūdam. lxxiij. di. q̄ dicit monachū non
posse habere canonicatum in ecclesia seculari licet
possit ibi cē epūs. vt in. c. vno. xviij. q. i. ꝛ hoc est
ppter bonū cure que causa cessat i bñficijs simpli
cib⁹. vt no. in. c. quod dei timorē. de sta. mo. vi
de. §. dispensatio. ꝛ dic vt ibi. §. iij.

¶ Vtz religiosus de ordine mendicantiū tran 38
siens ad ordinē non mendicantium ēt auctorita
te aplica possit assumi ad dignitates in illo ordie
ad quem transiit. ſ. q. nō. nec ad priozatus ad
ministrationes: nec ad quecūq̄z officia etiam tan
quā vicarius seu minister siue tanquā locū altoz
tenēs. nec aiarum curam aut regimen potest per
se aut, p alijs exercere: ꝛ quicqd Jrium fuerit attē
tatum irritum ē ipso iure cle. vt, pfessores. de, re
gula.

¶ De voto religionis habes. j. votū. iij. §. viij. 39

¶ Quid tenētur facere monachi qui ex reddi 40
tibus quos percipiunt tenentur ad curam ani
marum quando vident abbatem negligere dic
tam curam. ſ. secundum. S. Tho. in quolibet
q debent supplicare abbati vt prouideat: ꝛ si nō
vult debent appellare contra eum sicut contra ad
uersarium veritatis. ꝛ nulli consulendū ē. vt in
tali monasterio ingrediatur.

¶ Vtrum religiosus qui priusemiserat votum 41
de artiozi religione ꝛ tamen intrauit latiozem sit
absolutus a voto. ſ. q sic. vt in. c. qui post. de
regula. libro. vj. Debet tamen penitere de vo
to non adimpleto vt ibidem. De alijs vero vo
tis quomodo commutantur in votum religio
nis. vide votum. iiij. in principio.

41 ¶ Vtrum religiosus electus vel fugitiuus q non pōt impetrare reco̅ciliationem fr̄m formā. c fi. de regula. possit trāsire ad aliā religionē laxio rē. ſ. q nō ſi pōt inuenire in puincia monasteriū ſue religiōis qō̅ velit cū recipe. q ſi nō pōt potiri trare latiorē cū licētia ſui p̄lati ſi pōt habere. alias poterit viuere alio modo regulariter. dz ꝫz Ray.

43 ¶ Sz qs dr̄ fugitiu⁹. ſ. ſ̄da. in. c. fi. d regula. fm Jo. an. Ille q morat extra monasteriū. ec/ lat se abbati. facit. l. gd sit fugitiu⁹. ff. de edi. edic. Vñ eo ipo q recedit a monasterio. ñ subē obe dientie p̄lati apostata ē. vt no. Jnno. in. c. fi. de renun. de hoc. s. apostasia.

44 ¶ Quid erit de bonis q̄ religiosus ꝺtulit mōa sterio qñ vadit ad aliā religionē. ſ. q si erijt cuꝫ licentia sic vsufructꝰ illaꝫ rex erit monasterij ad qō̅ trāsit donec ibi vixerit solūmodo ter. ē cū glo. xvj. q. vj. de lapsis. xxvij. q. i. si qs rapuerit fm Jo. Si Jo uadit in casu nō cōcesso sic nō recu/ pat imo abbas pōt eū vēdicare cū oibus bonis. c. abbates. xviij. q. ij. de hoc vide. s. monasteri/ um. §. vj.

45 ¶ Quid efficit religio. ſ. q hoiez ad deū, ppie cōducit si modo religiosus sequat regulare obꝫ uantiā ita q meliores iueniri nō possunt cis. vt ait Aug. in. c. quantūlibet. xxxvij. di.

46 ¶ Vtrū tollat p ipsius ingressum oium pecca/ torum penā. ſ. q sic. pz qz si millia milliū ducato rū in elyās darent ab aliquo cēseret merito ab oi peccatorū pena liber. iurta illud dani. v. pecca ta tua elyōis redime multo magis in ingressu reli/ gionis ubi bō ex toto se offert deo q valet plusꝫz millia milliū ducatoꝝ. Jtē sisp pēitētia pōt t me retur oium peccatoꝝ remissionē de pe. di. vj. in fi. ergo multo magis cū excedat oē gen⁹ satisfactō nis t publice penitentie. ut pz. xxxiij. q. ij. admo nere. hoc satis pz p glo. i. c. scripture. de uoto t d pe. di. i. §. bijs auctoritatib⁹. ubi cōcludit q nul la penitētia tali ingredieti ē danda imo si ꝑpa inposuisset ei q ieiunaret aut q iret romā i pegri nationē aut in hierusalē t cōmutat eā in ingressū religionis ē absolut⁹. c. q bona agūt. xvij. q. i. fa cit ad hoc aūt. de mo. in pncipio ubi dr̄ oēm qdē eius humanā maculā detergat. Jdē legit in uitis patrū q cōsequtur eā grām quā baptizati. Jstud se quit tho. xxij. qō̅. ult. t gloriosus Bernadinus de senis in suo q̄dragesimali t. S. Ber. in lt. de pcepto t dispē. c. xxx. dicit q religio amatores suos angelis similes facit dissimiles boib⁹. imo diuinam in hoie reformat imaginē cōfigurans nos xp̄o ad instar baptismi. hec ille.

47 ¶ Vtrum eripiat a patria potestate. ſ. q sic. ut nō. in aūt. ingressi. t in aūt. si qua mulier. C. de sa. san. ec. t. c. cū simus. de regula. tex. est cū gl. xix. q. ij. c. i. sequit Bar. t glo. in. l. si ex cā. §. pa pinianus. ff. de minorib⁹. t ff. eō. cōsilio. xxxiiij. t Albricus in. d. aūt. si modo pubes est.

¶ Vtrum tollat irregularitatez. uide. s. irregu 48
laritas. ij.

¶ Vtrū patre intrāte monasteriū filiꝰ possit pe 49
tere legitimā. ſ. fm Bar. i. d. aūt. si qua mulier posita. xix. q. vlt. q nō de subtilitate iuris qz legi tima nō debeꝫ nisi post mortē nālem patris. l. i. § si impuberi. ff. de colla. bo. Sz de egtate canoni ca dico cū Bal. in. d. aūt. si qua mulier. q pote/ rit petere ne hēat postulare alumenta a mōasterio t placet.

¶ Quid de peculio aduenticio filij cuius vsufru 50
ctus ē patris quādo pr̄ igredit religionē. ſ. fm Bar. in aūt. idē ē. C. de bo. q̄ lib. q ex quo pa/ tria ptās soluit ex facto pr̄is remanebit solū medi etas. d. vsufructus apud p̄rem. l. cū oz. §. cū aūt. C. de bo. q̄ lib. t sic ad monasteriū in qō̅ pr̄ est in gressus. glo. in. d. aūt. idē ē. tz q nō finit. mar. Jo tenet q ex toto finit. t dicit ita fuisse decisum Bononie in facto. t ad glo. ſ. q logtur de vsu/ fructu quē hz pater in alijs bonis que nō sunt fi/ lioꝝ sed opinio Bar. videtur magis equa.

¶ Vtꝝ bona igredietis sint monasterij. ſ. q 51
sic ipo iure. aūt. igressi. C. d sa. sā. ec. c. qz igredi entib⁹. xix. q. iij. nec abusus aliquaꝝ ptū qui sibi vsurpant talia pōt valere nec iducere pscriptōez: cum i rebus inanis aut furtiuis nō currat. vt. s. pscriptio. §. ir. Jtē transeūt fenda. d quo dic ut. s feudū. §. r. Reseruabit tñ legitia descendentib⁹ xix. questi. iij. c. fi. t idē videtur in ascendētibus qz eque succedūt illis non extantibus.

¶ Vtꝝ vsufructꝰ amittat ex igressu. ſ. fm Jn 52
no. in. d. c. i pfitia. q nō sed durat donec viuat. boc idē segt gl. t albri i aūt. igressi. C. de sa. san. ec. Hoc limitant alig vexꝝ qñ monasteriū pōt ha bere ppriū i cōi alr̄ nō fm glo.

¶ Vtꝝ emphiteosis filr̄ transeat ad monasteriū 53
ſ. fm Albri. i. d. aūt. igressi. q sic. ar. l. peto. §. i. ff. de lega. ij. O dofre. tñ ibidē limitat vexꝝ: nisi emphiteosim br̄et ab alia eccl'ia: qz tunc cēt i opi one ecclesie an vellet rem vel canonem. Aduerte bñ q aūt. igressi nō hz locū nisi i monasteriis que nō hūt nisi i cōi. nō i bis que habent i ppio. sic ordo militie sancte Marie t tertij ordis sācti frā cisci t eccl'ie seculares. fm. Albri. i. d. aūt. igressi

¶ Quid si igrediēs fecerat testamentum ante i 54
gressum nihil reliquendo monasterio sed extra/ neum heredem istituendo. ſ. fm do. An. in. c. i presentia. de proba. q aut erpresse contulit bo/ na sua tempore igressus. nulla facta mentōe de te

stamento: ⁊ tūc si hoc fecit incōtinēti post ꝺditum testū: sic nō reuocat testū: nec erūt monasterij illa bona: sed solū illa collatio bonoꝝ p̄sumit facta ad tp̄s vite sue: qz nō videt qs incōtinēti mutare animū. ar. l. nō ad ca. ff. de ꝺdi. ⁊ demō. Si vo hoc fecit ex interuallo post testū ꝺditum: tūc p̄sumit mutasse animū fauore religiōis ⁊ sic rūpitur testū: ⁊ erūt monasterij illa bona. Aut nō contulit ex p̄sse bona sua monasterio: ⁊ tūc remanebit testū: ⁊ monasteriū solū petet portionē suā aliter q̄z rūpēdo testū. ꝟSꝺa. vero in. d. c. i p̄nia. tz ꝺ/rū. s. qz nō petet portionē suā. Sed ego in fratribus minoribus credo vex. In alijs aūt qui p̄sūt habere in cōi opi. do. Anto. ē humanior religiosi: sed illa ꝟSꝺa. videt verior: de subtilitate iuris. p ea que no. Albr. in. d. aut. si qua mulier: tz talis ea bona nō capiet: nisi post mortē naturalem fm multos doct. quos recitat Albr. tz multi alij dicāt qꝺ statim post ꝓfessionem.

55 ¶ Vtx ꝓdigus vel dissipatoꝝ bonoꝝ cui interdicta sunt bona possit iterare religionem. ff. Albr. i. d. aut. ingressi. qꝺ sic. dūmō sit rōnis capax: etiā quo ad bona sicut de minore est vex.

56 ¶ Vtx filiusfamilias intrās monasteriū possit disponere de bonis peculij. ff. fm ꝟSꝺa. in. d. c. in p̄nia. qꝺ de castrēsi vel quasi nō ē dubiū qꝺ potest. l. penul.. C. q testa. fa. pos. Similiter de ꝓfecticijs qꝺ non p̄t: qz illa sūt in dispositiōe patris. Sz dubiū ē de aduēticijs. de qbus nō p̄t disponere in vita p̄ris ēt cū ꝺsensu p̄ris: iurta ea que no. in. d. l. penul. Sed ego dico cum p̄fato ꝟSꝺa. ibidē qꝺ p̄t: qz stati p ingressum gaudet illo p̄uilegio aut. p̄sbyteros. C. de epi. ⁊ clc. ex quo qꝺ ē laicis aduenticium est clericis quasi castrense: ⁊ ideo p̄habitur pater in vita sua vsufructu illoꝝ bonoꝝ. pariformiter dico in aduenticijs aduenientib⁹ post ingressū do. tū Anto. in. d. c. in p̄nia. tenet contrariū. s. qꝺ nō poterit disponere.

57 ¶ Quid de libris datis a p̄re filiofamilias. ff. qꝺ trāsibūt cū eo ad religionē fm dispositionē ingredientis fm Jaco. de raue. ⁊ recitat ꝟSꝺa. i. d. c. in p̄sentia. quia censentur quasi castrense pecuium. ꝟSPetrus vero dicit hoc vex in libris collatis doctoribus vel magistris. Secus i datis scholaribus. Et h̄ ideꝝ segt̄ Bar. in. l. filie. C. fami. ber. ⁊ hoc verius.

58 ¶ Vtrum religiosus succedat in bonis parentum ⁊ huiusmodi. ff. qꝺ sic nec parentes possunt eos exheredare ꝓpter crimen ingratitudinis cō missum in seculo. C. de epi. ⁊ clerī. l. deo nobis. xix. q. iij. c. fi. ¶ Allit in fratribus minoribus. d. cle. exiui. qz nō succedūt de iure.

59 ¶ Qualiter aget monasteriū in p̄fatis in qbus succedit vel ei acquirunt. ff. ꝟSꝺa. in. d. c. in p̄sentia. qꝺ aget his actiōibus quibus ille egisset ante i gressum ⁊ ꝓ gestis antea p̄ ipm tenebit monasteriū inquantū ad ipm monasteriū pueniet de bonis ingressi fm Jnno. ar. l. ij. C. de impn. ⁊ al. sub. Vel forte ⁊ verius in totū tz possit petere restitutionē tenēdo qꝺ monasteriū iure successionis venit vt. s. monasteriū. ꝟ. iiij.

¶ Vtrū ingressus possit renocare testū factum ante igressū. ff. ꝟSꝺa. i. d. c. in p̄nia. q̄ ad frēs minores nō ē dubiū qz nō p̄t. sed q̄ ad alios tenent ꝟSꝺe. ⁊ Ly. i aut. si q̄ mulier. C. de sa. san. eccl. qꝺ sic. Sed Bar. distinguit. ꝟSꝺa. tenet qꝺ nō potest vllo mō pariformit nō poterit facere testū si ante nō fecisset: qz ex q̄ ꝓfessus ē moritur mūdo. Et hoc credo verius.

¶ Vtrū religio tollat crimen ingratitudinis. ff. qꝺ teneť cōiter qꝺ sic in. c. ij. de apōsta. ⁊ in. c. vlti. de eo qui fur. ori. fuisse. ⁊ in. c. quantūlibet. xl vij. di. ⁊ in. c. nō liceat. xix. q. vlt.

¶ Quid si ꝺdēnatus ad mortez ⁊ liberatus tali ꝺditiōe: qꝺ si egrediť puniet pena ꝓpri. si ingrediť ⁊ petitus ab vxore egrediť vt teneť. ff. nō potest puniri illa pena fm Berto. bar. in questiōibus suis. q. i. ⁊ sequit Albr. in. d. aut. ingressi. Nō qz coactus exijt.

¶ Vtrū retrahēs aliquē ab igressu religiōis teneat restituere. ff. fm Rica. in quoť. iij. q. xix. qꝺ aut retrahit qz nō credit aptū religiōi siue vtilem: ⁊ si hoc credit ꝓbabiliter sic nō teneť religiōi: qz potius dānū ipius ipediuit. Aut secūdo retrahit ꝓpter vtilitatē suā ⁊ si ē spālis: puta qz eius ꝓsilio bene viuit. sic nō peccat: qz ex charitate possuz potius bonum meuz spāle p̄eligere q̄z alterius. Jdē dicerē qui retrahit qz videt qꝺ vult intrare religionē in qua non viuit regulariť fm qꝺ tenenť qz sic ꝓcurat bonū eius. Si vero est tpalis: puta qz sperat ꝓmotionē: honorē ⁊ hmōi. si steterit in seculo sic peccat qz tpale p̄posuit spūali nō tñ tenetur religioni: sed subtracto: orando: bonū psuadendo: ⁊ salutē ꝓcurando plus q̄z ꝑpus. Aut iij. retrahit ex amicicia: ⁊ si ē naturalis aut ꝺsanguinitatis sic tz peccet nō teneť religioni tū. Si vero ē amicicia lasciua sic magis peccat ⁊ teneť i istis duobus subtracto ⁊ magis in secūdo q̄z in ꝑmo: vt dixi ꝓcurando bonū eius nō tñ religioni. Aut iiij. retrahit aio impediendi vtilitatē religionis ⁊ sic teneť fm posse suū facere qꝺ illa persona intret ⁊ si non potest satisfaciat religioni ad arbitriū boni viri vel meliorem ad eam inducat. Et etiā subtracto si non potest cū inducere vt intret religionem fm qꝺ dixi ꝓcurando salutem eius solicitus q̄z ꝑpus. obligatum vero religioni retrahens fm

Sco. in. iiij. di. xv. tenet laborare vt redeat ⁊ si nō pōt teneat ipe si ē psona idonea ⁊ habilis religioi religionem itrare. vt sic satisfaciat religioi ⁊ orare ꝓ aduerso. vt dr ꝙ fecit Ray. Ego tñ credo ꝙ si nolet itrare ñ, ꝓpterea eet i statu dānationis ꝛ sufficeret ei ꝙ ꝓponeret alio mō satisfaceret religioni: ⁊ etiā ei quē puertit.

64 ¶ Vtrū religio minuat peccatū. ſ. q ꝛ peccatū religiosi sit grauꝭ pctō secularis: vel rōne voti quō facit: vl rōne ꝓsōꝭ in maioꝛ adest: vl rōe scādali: tñ ceteris paribꝰ dico pctm religiosi ē leuꝭ pctō secularis. ꝓmo pp intentionē quā hz erectaz ad deū ꝛ ad horā iterapiat ex q de facili reuertit. tñ q ꝛ hz plura q cū reducāt ad delectione ipiꝰ peccati. h ex. S. Tho. xxij. q. clxxxvi.

65 ¶ Que ꝑcipiunt religiosis vniuersalit. ſ. multa. ⁊ ꝓmo in cle. religiosi. de puil. sūt notē. j. scripta. ſ Primo ne i sermōibꝰ ecclesiaꝝ ꝓlatis detrahāt. Intellige ad spālia desc̄ēdo. Secundo ne retrahāt aliquos ab ecclesiaꝝ suaꝝ frequentia. s. detrahēdo eis ⁊ hmōi illicitis. Tertio ne ꝓnūcient idulgētias indiscretas. s. falsas. vel fin ꝙ dico indulgētia. §. vlt. Quarto ne retrahāt testatores a restitutiōibꝰ debitis aut legatis matricibus ecclesijs faciēdis. ſ Pe. de pal. in. iiij. dixit ꝙ pñt ꝓcurare vt magis eis leget qz alteri: dūmō non faciāt cū verbis illicitis: aut alio maligno ꝑ ecclesias matrices: q nulli aufert suū cū nullū ius iterū acq siuissent. Sed frater Aluarus ꝛ ꝙ peccāt mortalit. ⁊ hoc videt verius in religiosis. Secus in alio casu ab isto: q tūc haberet locuꝫ opi. ſ Pe. Quinto ne legata vel debita aut male ablata iccirca sibi vel sui ordinis fratribus vel ꝓuētibus i alterius ꝓiudiciū fieri vel erogari ꝓcurent. Sexto ne absoluant a casibus reseruatis pape vel epis: Hec oia in virtute sancte obedietie ⁊ sub intermiatiōe maledictionis eterne inhibent. Septimo sub eadē ꝓhibitiōe ꝓhibet eis ne psonas ecclesiasticas. pserti coā iudicibꝰ delegatis a sede aplica suā ꝑ eos iusticiā, ꝓsequētes vexare idebite: aut ad loca plura ⁊ pserti multū remota ꝓuenire ꝓsumāt. Octauo ꝑcipit ꝓlatis religiosis ad quos aliqd ꝓuenit occasiōe ꝓmissoꝝ q nisi infra mēsem plene satisfecerint ecclesiasticis dānificatis de eo qd ad eos ꝓuenit postqz fuerint requisiti ipo iure sint suspēsi: ⁊ quousqz debitā fecerint satisfactiōz Nono ne ministret extremā vnctionem euchariſtie sacrm: solēnizent matrimoniū nō absoluāt excōicatos nec absoluāt a pena ⁊ a culpa. de quo dicit. §. excōicatio. v. casu. xij. Decimo nullus religiosus pōt vigoꝛe litterarū apostolicaꝝ vel legatoꝝ alibi ꝓuenire aliquē sibi subditū rōne alicuius locoꝝ nisi coā eo coraz quo de iure conuenit. Cle. i. de rescrip. Undecimo nullus religiosus pōt eligi in ꝓlatū alterius religionis vel habitus nisi solū in epm. Cle. i. de elec.. Duodecimo ꝙ ꝓhibent alienare ꝓlati religiosi res ecclesie. vt in cle. i. de re. ec. nō alie. vide. j. suspēsio. i. §. xxxi. Tertiodecimo ꝑcipit eis ne ad iurandū vouendū ⁊c. inducāt aliquos vt sepulturaz eligāt apud eos. de quo. j. sepultura. §. xxxv. Quartodecimo ne decimas ecclesijs debitas vsurpēt. Cle. i. de decimis. de quo. §. excōicatio. vij. casu. xxxvij. Quintodecimo ꝑcipit medicātibus ne aliquem ad ꝓfessionē recipiāt ante ꝓplētū annū quintum decimū. c. nō solū. ⁊ c. cōstitutionē. de regula. li. vi. Sextodecimo ne statū biginaꝝ foueant. Cle. i. de religi. do. vide excōicatio. vij. casu. xl. Decimoseptimo ꝙ horis debitis in ecclesijs coꝝ offici ꝓsoluant. Cle. i. de cele. mis. Decimooctauo ꝙ nō dimūtāt habituꝫ sue religionis: nec vadant ad studia vel phicā aut leges audiāt. c. vt periculosa. ne cle. vel mo. li. vi. vide excōicatio. vij. casu. vij. Decimonono ꝙ non dicant aliqua vt retrahant audientes a solutione decimaꝝ: ⁊ ꝙ requisiti pdicēt de eis populo: ⁊ ꝙ ꝓfessores non omittant facere ꝓsciam ꝓsitentibus. cle. cupientes. de penis. vide excōicatio. vij. casu. xliij. Vigesimo q, mendicantes non capiant loca de nouo. c. cum ex eo. de excess. prela. li. vi. ⁊ cle. cupientes. de penis. vide loca ꝓ totum. ⁊. §. excōicatio. vij. casu. xliij. Vigesimoꝑmo ꝙ nō celebrēt in castris vel villis: nisi quatenus eis a iure ꝓcedit. c. epoꝝ. d pui. li. vi. Vigesimosecūdo ꝙ seruēt interdictuz qd cūqz ꝙ viderint seruare matricē eccl'iaz. cle. i. de sen. exc. vide interdictū. Quedā alia ꝑcipiunt monachis. de quibus vide. §. monachus. §. x. ⁊ idē de cessationibus a diuinis in. d. cle. i.

¶ Eligiosus locus dicitur omnis domus: monasteriū templū: hospitale: ⁊ quecūqz alia auctoritate pape: vel epi ad pios vsus edificata. de reli. do. c. de fine dochijs. ⁊. c. ad hec. Sec⁹ si fine auctoritate epi vl pape sūt edificata a pncipio vel ex post facto. de ꝓse. di. i. nemo. qd est contra leges que volunt ꝙ vbicūqz sepelit aliqs. locus ille sit religiosus. ꝙ non est vex ꝓter. c. fin. de sepul. ⁊ ibi sequit ſ Pa..

¶ Vtꝛ loca religiosa possint ad humanos vsus 1
trāsferri. ſ. q nō. d. c. ad hec. xxii. q. ij. nulli.

¶ ſ Per quos debent regi ꝑfata loca. ſ. q ꝙ reli 2
giosos. ⁊ si non viuunt regulariter debent expelli ⁊ poni alij districtioris vite: aut saltem clerici seculares: si alꝫ non pñt remanere ordinata. ⁊ hoc pōt epus fine papa ꝛ glo. ⁊ Jo. an. ⁊ ſ Pa. c. inter quattuoꝛ. de reli. do. ſ allū in hospitali. d

quo vide. ē. hospitale. §. ij.

Eliquie sanctoꝝ esse venales nō pñt. l. nemo. la. ij. C. de sa. san. eccle. nec extra capsam ostendi debēt: nec de nouo imittē in publico venerari: nisi ꝑ⁹ auctoritate romani pontificis fuerint approbate. de reli. ⁊ ve. san. c. ij. ꝓcipit ꝓlatis ne pmittant varijs figmētis ⁊ falsis documentis decipi hoies q vadūt ad eoꝝ ecclesias cā veneratiōis ꝓpter miracula que ibi fūt. sicut i pleriſq; locis cā questus fieri ꝓsueuit i. d. c. ij. ⁊ dicit ꝟda. i. d. c. ij. q. et dicunt vēdi qñ, ꝓ questu ostendunt.

1 ¶ Qua auctoritate pñt corpora sanctoꝝ ⁊ eoꝝ reliquie trāsferri. ℟. q⁹ solū auctoritate pape vel epi aut sancte synodi. de ꝯse. di. i. c. corpora. vbi dicit Johānes hoc vexq; qñ corpus ē traditū ppetue sepulture. C. de reli. ⁊ sūp. fu. l. vlti. nisi necessitas immineat: qz tūc sufficit auctoritas pñsidis, puincie. l. i. C. de reli. ⁊ sūp. fu. qz qñ nō sūt tradite perpetue sepulture: tūc bene possunt transferri sine alicuius auctoritate ad aliū locū religiosum. C. eo. l. si nec dum.

2 ¶ Quid si furtiue subtrahant. ℟. fm Rodo. sacrilegiū ē. xvij. q. iiij. qsqs. etiā si ex deuotione ꝺ faciat fm eundē ⁊ Aug.

3 ¶ Vtrum sit symonia reliquias vēdere. ℟. fm Ray. ⁊ Bof. q⁹ sic. i. q. i. q studet.

4 ¶ Vtz relige sanctoꝝ debeāt portari ad collum ℟. q⁹ nō. ar. dictarū. l. si nec dū. ⁊. l. vltime. ⁊. d. c. corpora. lz possent poni sup aliquo, ꝓ aliquo tē poze ex magna cā. ar. d. l. i. ⁊ ꝺ tenc q̄uis Tho. xrij. q. xcvi. teneat q⁹ liceat ex deuotione sine aliq̄ sup stitiōe sup se portare.

Emissio peccati ꝓ auctoritatez fit a solo deo. i. q. i. c. ita. ⁊ c. vt cuidēter. de pe. di. i. verbum. ꝓ offi eiū aūt seu ministeriū fit a ꝓlato etiā malo. xxiij. q. v. remittunt. ꝓ meritū vero solꝝ a bono fit. i. q. i. remissionē. de ꝯse. di. iiij. quō.

1 ¶ Que requiruntur in peccatore vt fiat ei remissio peccati. ℟. ꝟPetrus aureo. in. iiij. di. xvij. q. i. q⁹ nisi meritum xp̄i applicet actualiter isti vel illi nulla culpa peccati deleꝫ cū solū i virtute passionis xp̄i deleat: ⁊ ideo cū sacra fiat imediatū applicationū passionis xp̄i ad nos oz si culpa dz dimitti q⁹ ꝓ aliqd sacrm vel de facto exhibitus vel in voto fiat: ꝓpterea adultus quāticū qz ꝓtritus nisi simul ꝯcurrat oris ꝓfessio in facto vel ad minus in voto nō ꝯsequit remissionē peccati de remissionibus. vide. ē. indulgentia.

Emittere idem ē q⁹ dare: vt pz i. c. veniēs. cl. i. de testibus. ⁊. i. q. iij. c. ca que in glosis.

Enunciatio ē rei vel iuris, ꝓ pij fcā scieni legitima refutatio. vij. q. i. qz plculosum.

¶ Qñ renūciatō dr illegitima. ℟. q⁹ ex tribus, ꝓ mo rōne psone renūciāt̄: vtputa qz ē mior ꝺ iudi. c. si annū. li. vi. aut alr q nō pōt renūciare. 1

¶ Secūdo ratione psone in cuius manu fit renūciatio est illegitima. c. cuz dilecti. ⁊. c. admonet. ⁊ c. q⁹ in dubijs. de renū. vbi nulli ecclesiastico lz renunciare alicui beneficio ecclesiastico nisi in manu sui ꝓlati ad quez ꝓtinet collatio. d. c. admonet xviij. q. ij. abbas. qō limita in beneficio acquisito p. c. veniens. de renunc. ⁊ in cpatu q non potest renunciari nisi in manibus pape. c. nisi. de renū. Quō aūt possit tractatus haberi sup renunciatione. vide symonia. ⁊. §. xxij. 2

¶ Vtrū renūciatio alioꝝ iurū fit fīda aduersario. ℟. q⁹ sic. vel iudici noie aduersarij recipiētis. l. ij. ff. rē pupi. sal. fo. 3

¶ Tertio ratione rei que renunciari non potest dicitur renunciatio illegitima. Nam iuri naturali ⁊ agnationis ⁊ sanguinis nemo potest renunciare. vt. l. ius sāguinis. ff. de re. iur. ⁊. l. ius agnationis. ff. de pact. Iuri vero positiuo qō cōcernit certam formam vel solēnitatem nō potest quis renunciare: vtputa q⁹ testiū cum tot testibus: vel stipulatiōes fiant certo modo. l. nemo potest. ff. de leg. i. facit. c. qz ꝓpi. de elec. ⁊. c. cū esses. ⁊ qō ibi no. de testa. Si vero non concernit certā formam vel solēniatē sed publicā vtilitatē: similiter non potest. l. ius publicum. ff. de pac. ⁊ in. c. si diligenti. de fo. ꝯpe. Si autem concernit publicam ⁊ ꝓuatam ⁊ publica potest separi a ꝓuata: sic pōt quantū ad ꝓuatam. l. iuris gentium. §. sed ⁊ si pacisc atur. ff. de pac. puta ius dat actionem, ꝓ aiali mozboso: tñ partes possunt pacisci vt nō possint agere. facit ter. cum ibi nota. in. c. cum venissent de insti. Si vero non potest separi. sic renunciari nō pōt. d. c. cū venissent. Si vero fit solū in fauoze ꝓuatum: tūc ille in cuius fauoze ē pōt: dum modo nō sit ꝯtra bonos mozes vel nō iducat ad peccatū talis renūciatio: qz nō valeret. vt i. l. alia §. elegant. ff. solu. ma. ⁊. l. conuenire. ff. de pact. do. Si aūt fit solū in odiū alterius: tūc si cessat rō illius odij pōt renunciari. vt in. l. fi. C. ad mace. alꝫ nō. vt. l. tñ fi. ff. ad mace. 4

¶ Quid si aliquid sit introductum in fauorē amboꝝ. ℟. q⁹ alter sine altero renunciare non potest vt dicit glo. in. c. ad apostolicam. de regula. facit l. qō fauoze. ff. de legi. vnde dicitur q⁹ in cōi iure potior est conditio ꝓhibentis. ar. ff. de serui. vr. prc. l. ꝓ funduz. ff. cōi diui. l. sabinus. ff. de libe. causa. l. ij. iij. ⁊. iiij. Si tñ aliqd conceditur a pn 5

ribus siue vniuersitati: sed in fauorē ꝑncipaliter particulariū: sic bene posset quilibet renūciare iuri suo. ⁊ sic loquit̄. c. ad apostolicā ꝑdictū. ⁊. c. dilecti. de fo. ꝓpe. Fallit hoc in ꝓuilegio: qꝫ ꝫ certa fauorē tertij potest impetrans renūciare anteqū sit ꝑsentatū: nisi appeat qꝫ ꝓcedens statim voluit ꝓcedere ius illi tertio. qꝫ cōiter nō acquirit̄ nisi in ꝓsentatione. l. renūciare. ⁊ quod ibi no. Bar. ff. de donā. Idem dico qꝫ renunciare non potest si fuit ꝓcessum motu ꝑprio.

6 ¶ Vtrū exemptus possit renūciare exemptioni vide. s. exemptus. §. v.

7 ¶ Qualit̄ fieda ē renūciatio. R. qꝫ ꝑmo volūtarie. vij. q. i. q̄uis. Itē sciēt. ⁊ iō qñ qs aliqd̄ ius ignorat ꝺz ei notificari. vt aut. quō op. ep̄os. §. igit̄ ordinam⁹. qꝫ ei qꝫ ignorat renūciari non pōt l. mr. ff. de ioffi. testa. Et hec ē ℨ notarios qꝫ ponūt clausulas renūciatiōis q̄s ignorant qꝫ ꝓbūt. ⁊ ꝑpterea tenēt̄ eis de dāno qꝫ alit̄ non icurrissent puta qꝫ nō renunciassent si sciuissent. Tertio fine coactione. qđ me. cā. ad audientiā. Quarto quo ad beneficia ecclesiastica ꝺz fieri pure ⁊ absolute. de offi. dele. c. ex parte. el. i. de symo. ex infinnatione. Vnde dans vel remittēs vel renunciās aliquid spūale pacto vel ꝺditione tpali interueniēte symoniacus est in fi. i. q. i. c. q̄s pio.

8 ¶ Sed nunquid si renunciat absolute: tū in mente gerit vt sibi aliqd̄ tpale detur. R. qꝫ symoniac⁹ est. de symo. c. tua. in fi. Vex ē qꝫ sola pnia abolet̄. c. vlt. de symo.

9 ¶ Vtꝝ qs possit renūciare liti sup̄ bñficio eccl̄iastico vl̄ spūali aliq̄ tpali sibi dato. R. pa. i. c. cū ꝑdē. de pac. qꝫ nō ēt si recipiat illud nōie expēsarū qꝫ si renūciās ꝫz ius renūciat spūali tpali dato. qꝫ ē symonia. d. c. ex pte. ⁊ qꝫ ibi no. Dicit tamē. d. Ant. i. c. nō sine. de arbi. qꝫ valet ꝓpositio auctoritate supioris: vt ꝑ bñficio qꝫ dimittit̄ decl̄ aliqd̄ tpale. c. nisi. de ꝑbē. Sec⁹ si fiat auctoritate ptiuꝫ qꝫ sic cēt̄ symonia nisi qñ ꝫz oriū a iudice: puta qꝫ ꝓmissū ē i eo. vel ipe sic diffinit. Et ꝫ gl. i. d. c. cū ꝑdē. dicat nō sufficere nisi iterueniat pape cō firmatio. tū cōiter doc. ibidē tenēt̄ cū opi. d. Anto. qꝫ non requiratur. ⁊ ibi Ioā. sequitur.

10 ¶ Vtꝝ qs possit dare pecuniaꝫ alteri vt desistat a lite q̄ ē de re spūali. R. Ioā. in. d. c. cū ꝑdē. qꝫ si sit certus hr̄e ius i illo bñficio. bene pōt dare aduersario sine symonia vt desistat vel ne litem moueat. Si vero nō sit certus sed dubitat: tūc nō pōt nec excusat auctoritas pape i beneficio. qꝫ annexā ꝫz potestatē clauiū. qꝫ vī data pecunia ꝑ illa potestate spūali. facit. d. c. ex pte in simili. ⁊ qđ no. i. q. iij. saluator. ⁊. c. ex multis. In alijs aūt beneficijs bene excusaret auctoritas pape cū talis symonia fit de iure positiuo ſm glo. in. d. c. cū ꝑdē. Qđ nōta qꝫ pauci aduertūt hodie. Ioā. Posset tamē iudex ꝑ bono pacis ex officio suo cōponere partes vt habēs ius in beneficio det aliqd̄ nō habenti ius ſm formā. c. nisi. de ꝑben. ſm Ioā. in. c. super eo. de transac.

¶ Quid de illo q expectās ꝓme vacaturam ꝑ mā i aliqua ecclesia renūciat ꝓprie tenui vt ꝑcuꝺaꝫ via alteri expectāti. R. qꝫ ꝑ hoc nō ipedit ꝓmū expectātē si hoc pōt ꝓbari. Si vero pigui⁹ re signāti ꝓferaꝫ eo ipo detegit̄ fraus ⁊ carebit habita quā resignauit. ⁊ ambita de renū. c. si te. li. vi. ii

¶ Vtrum renūciatio iuris futuri valeat. R. qꝫ si ius futuꝫ apparet sic valet. si aūt nō apparet adhuc nō valet. qꝫ pacta nō referunt̄ ad ea q̄ apparere ꝓsit vt i. l. i lege. ⁊ alijs ꝓcor. ibi positis i gl. ff. de ꝓbē. cmp. ⁊ qꝫ nō ē renūciari nō potest. l. tres fratres. ff. de pac. Sed de hoc vide Bar. in. l. cō dictiōis. C. de pac. qꝫ paꝫ ad nos. 12

¶ Quid faciet ꝓlatus qui beneficiū ꝫz per symoniam. vel alis intrusus est. R. qꝫ tenēt renunciare. ⁊ si ep̄s est ⁊ est in articulo mortis. nec potest adire papā. nō tū debꝫ dimittere possessionē quā de facto ꝫz sine licētia pape: sed abstineat a perceptione fructuū excepta stricta necessitate vite. ⁊ q̄rat q̄s cito poterit resignare. Et de ß vide Ber. Inno. ⁊ Hosti. de renun. nisi cū ꝑdē. ⁊ Archi. vij. q. i. cum qui. 13

ℜ Epresalia

dicit̄ rex aliaꝫ generalis retentio auctoritate ꝓncipis vel ciuitatis ꝑ recōpensatione dāni dati idulta. elicit̄ ex. c. dūs. xxiij. q. ij. ⁊ ē qñ vnus de vno dūio nō valēs ꝓsequi ius ꝓtra aliquez de alio dominio retinet res omniū q̄ sunt sub tali dominio ꝑ satisfactione.

¶ Vtrū sint licite. R. qꝫ sic qñ ista interueniunt. i
Ioā. Primū qꝫ dūs vel ciuitas regrat vt emēdet qđ a suis iprobe factū ē. Secūdū qꝫ ꝓstet de negligētia iusticie administrāde. Aduerte hic ſm Bart. in tractatu de repsaliis. qꝫ aliqñ supioꝛē ꝫz ille q ꝺz dare de iure sed nō de facto. vtputa qꝫ nō obedit ei sicut ipatori. ⁊ tūc nō ē necesse adire superioꝛē. Aliqñ ꝫz superioꝛē de facto sed nō de iure. vtputa qꝫ tyrānus ē dūs. ⁊ si fuit electus ex timoꝛe vl̄ ꝑ vim. ⁊ habet̄ cōiter ꝑ dño. sic valet̄ q̄ facit ſm Inno. in. c. nihil. de elec. ⁊ sic ꝺz adiri. Si vero nō fuit electꝰ ſz ꝑ vim occupat dūiuꝫ. ⁊ habet̄ cōit ꝑ tyrāno. sic cū nō valeat qđ facit nō ē necesse vt eū adeat. Aliqñ ꝫz superioꝛē de iure ⁊ de facto. qꝫ ē verus dominꝰ ⁊ ei obedit̄. sed tamē nō expedit creditoꝛi eū adire. puta qꝫ exp̄ederet pluſq̄z sit ꝑncipale debitū. vel ē pauper. tūc ſm Bar. vbi. s. pōt ꝓcedere sicut: si non haberet superioꝛez eius

debitor. ar. l. si seruos. ff. de pigno. ac. ⁊ l. medi terranee. C. ꝺ anno. ⁊ tribu. ⁊ sic patet qñ ꝑdicta duo nō requirunt. Tertium q̄ iudex ꝓprius det sniaz sup negligētia ⁊ iusticie defectu ⁊ ꝓcedat au ctoritatē rēpsalia. ⁊. Limita hoc verū qñ nullus in uenit supior q de ciuitate vel dño negligēte faciat iusticiā fm Buil. cpm ꝓcordiensem: q̄ si inueni ret supior non valeret auctoritas iudicis ꝓprij q̄ ad illos q nō sūt sue iurisditiōis: ⁊ ita intelligit. c. dñs. xxiij. q. ij. q̄ citas plectēda ē p suū. s. iudicez ꝓcor. Jo. de fant. ⁊ Fracīscus vercellensis. in. c. vnico. de iureiur. li. vi. Quantum q̄ nō excedāt dānū. Quintū q̄ nō extēdat ad clericos vel eccle siasticas psonas. Hec elicio ex Archi. in. d. c. vnico. Sextū fm Directoriū ti. de pignoribus. q̄ nō fiāt ī psonis: q̄ istud est iniquū. q̄ in psona alius ꝑ alio grauet: ⁊ fm ipm nulla consuetudo valeret: cū sit ꝯria legib⁹. C. ꝺ ac. ⁊ obli. l. ob es alienū. ⁊ aut. ibidē. imo ⁊. C. q̄ res pigno. obli. pos. l. q filios. ⁊ in aut. vt nulli iudic. §. q̄ vero. ⁊. C. ne vxo. ꝑ ma. l. vlt. ⁊ aut. ibidē sed omni no. alʒ istis nō ꝓcurrētibus q ipis rēpsalijs vtiť quadruplū restituere cogitur ⁊ actione ꝑ qua hoc facit cadit: vt in aut. ne pignoratiōes fiant q̄ est ꝑ dicta aut. sed oīo.

2 ¶ Sed nunqd teneť ad restitutionē q aliqd ꝑ re psalias illicitas exigit ab alio q̄z a suo debitore. ℟. Archi. in. c. ⁊ si pignoratiōes. q̄ sic. nec aliter saluari poterit nisi restituat. xiiij. q. vi. si res. de vsu. cū tm. de re. iur. nō remittť. li. vi.

3 ¶ Quid de illis q rēpsalias ꝓcedūt ꝯ ecclesiasti cas psonas: ant eoz bona. vide excōicatio. vi. ca su. xxxiij. ⁊ interdictū. iiij. quasi in fi.

4 ¶ Utr̄ rēpsalia ꝓcessa ꝯ. pura florētinos debe at extēdi ad florentinos hītes domiciliū Senis. ℟. fz ℳa. i. c. qm̄. de offi. or. q̄ nō. q: odiosa fa cit q̄ nō. Bar. in. l. pnūciatio. ff. de verbo. sig.

5 ¶ Utrū statutū possit fieri vt qlibet possit capi ꝑ delicto alteri⁹. ℟. Bar. vbi. s. q̄ ꝯ terras vl' vil las sibi nō subditas nō pōt: fz bñ ꝯ sibi subditas. vt. C. de oi agro deſ. l. i. ⁊ valet statutuz q̄ vxor possit capi ꝑ viro fallēte. vt. l. satis. C. i q. ca. pi. vel hypo. ta. ꝯ. Et filiū filius ꝑ pre. l. fi. C. de p uile. ēt si nō sit heres. Et aduerte hic q̄ terre cum certis pactis submisse ꝓtectiōi dñoz nō dicuntur sibi subdite sed federate. ⁊ ideo ꝓtra eas nō valet tale statutū. Nō no. ꝑ limitatiōe sexte ꝓditionis in. §. i. dicte.

6 ¶ Sed queriť an tale statutū possit exerceri extra territoriū statuentis. ℟. Bar. vbi. s. q̄ sic potest agere ꝓtra tales ꝓditione ex statuto: q̄ actio vbi q̄z sequiť eos gbus cōpetit. vt. l. fi. C. de pscrip. lō. tē. Nō limita nisi filius soziť domiciliū ali/ bi anteq̄z pat rūperet. ar. l. ciues. C. de incol'. Si milit si filius eēt natus postq̄z rupit pat eius: q̄ iura intelliguntť de filio exīte tpe quo rupit. l. in debitis. §. si extraneus. ff. de nora. ⁊ l. ticius. ff. de testa. mili. Et idez dic qñ statutū dicit q̄ hoies vnius terre vnus teneat ꝑ alio. Mā ille q de no uo est effectus illius terre nō teneť ꝑ debitis an tiquis. l. ꝓuidendū. C. de decuri. ⁊ qō no. Dy. in. l. incolā. ff. ad muni. Simili tale statutū intel ligitur de debitis contractis intra territoriū: nisi aliud addat. vt. l. cuz vnus. §. is qui. ff. de bonis aucto. iudi. possi.

¶ Quid si talis q habuit recursū ad iudicē debi 7
toris ⁊ reportauit iniquā sniam. ℟. Bar. vbi. s. q̄ dz appellare ⁊ adire iudicē appellatiōis. aliter rēpsalie non erunt licite vel si ꝓhibeť appellare: vel nō ē iudex appellatiōis: tūc pōt recurrere ad sūm iudicem.

℟ Esidere debent clerici in suis be/ neficijs. ⁊ de hoc vide. s. clericus. vij.

℟ Escriptum ꝓprie est id qō ꝑn/ ceps scribit ad iurꝭ conseruantiā vt qñ cōmittit cāz deciden/ dā inter aliquos ⁊ differt a ꝓilegio qō ē ꝓtra iuſ quasi ꝓuata ler. iij. di. ꝓilegia. Et ēt differt a be neficio. qō stricte sūptū ē gra ꝓcessa ꝑter ius a ꝑn cipe. ⁊ hec ē que latissime interptanda ē. vt tn. c. olim. ⁊ qō ibi no. de verbo. sig. Latissime tn re/ scriptū accipiť ꝑ oībus istis. hec ℳa. in rubrica de rescrip.

¶ Rescriptū ⁊ ꝓcessus ꝑ ipm rescriptū habitus 1
impetratū ab excōicato sup alio q̄z sup excōicatio nis vel appellationis articulo ipo iure ē nullum c. i. de rescrip. li. vi.

¶ Rescriptū ꝓpetuať ꝑ solā citationē. de rescri. 2
ex tenore. ⁊. c. significauit. in glo.

¶ Rescriptū ipetratū tacita veritate: aut sugge/ 3
sta falsitate: vel etiā quocūq̄z alio tacito vel expsso q̄ si tacitū nō fuisset vel falsē exp̄ssum papa nō ita faciliꝰ ꝓcessisset: nō valet co. ti. sup lr̄as.

¶ Rescripta nō extendunt ad res vel psonas i 4
eis nō ꝓplxensas: qñ psonalia sūt ⁊ stricte intelli/ genda. c. signif. cauit. co. ti.

¶ Rescriptū nō viciať pp defectū lr̄e vel sillabe 5
Secus si eēt ibi falsū latinum. de fide instru. c. ex pte. in tex. ⁊ in glo.

¶ Rescriptū pmū tolliť ꝑ secūdū posterius faci/ 6
ens mentionē de ꝑmo. Si vero nō facit mentio nem non valet secūdū ꝓtra ꝑmū ope exceptionis vt in. c. ex lr̄is. ⁊. c. pastoralis. de offi. deleg. fm Bof. in sūma. co. ti.

¶ Rescriptum inseri debet in lr̄is citationis fm 7

eundem Bof. ꝓpter duo. Primo vt citatus sci at iurisdictionē citantis: aliter nō teneꝫ cōparere. Secūdo vt possit deliberare.

§ Reſcriptū ꝑdit ꝑ negligētiam impetrātis anno elapſo quo vti potuit ⁊ noluit. c. fi añ. de reſcri. ⁊. c. pleruiqꝫ. q̄ꝫuis de iure ciuili duret ꝑ decēniū C. de diuer. reſcrip. l. falſo.

9 ¶ Reſcriptū dr falſuꝫ ipetratū ſine mādato. vt i c. ſi nulli eo. i gl. niſi ipetreſ ab his ꝑſonis a qb⁹ ō iure nō exig. ſ mādatū. vt i. d. c. nō nulli. i fi. ⁊. c. ex ꝓte. i fi. eo. ff. de ꝓcura. l. ſed ⁊ hec ꝑſone.

10 ¶ Per reſcriptū ſedis ap'lice aut legatoꝝ aliqs nō ꝑt ipetrari ꝑ iudice: niſi ille qui ē i dignitate ꝑſtitu⁹: vel canonic' eccl'ie cathedral': vel bz ꝑſonatū: ⁊ talis nō ꝑt audire cāz niſi i locis iſignib⁹ vel ciuitatib⁹ vbi poſſit copia bri ꝓitoꝝ: nec aliqſ ꝑt ꝓueniri virtute talis reſcripti vlt. a vnam dietā a ſe ſue dioceſis. de qbus oibus. vide i. c. ſtatutū. de reſcrip. li. vi. ⁊ qō ibi no.

Es inter alios acta nō ꝓiudicat aliis nec ꝓdeſt. ff. q po. in pig. ba. l. claudius. in fi. ⁊ de re iudi. c. q̄ꝫuis. Fal lit in quibuſdā caſibus. vide in. d. c. q̄ꝫuis. glo. ⁊ doc. q⁹ parū ad nos.

¶ Quilibet in traditione ſue rei ꝑt pactū appone re: dūmō nō ſit legibus ip⁹probatū. l. in traditiōibus. ff. de pac. de ꝓdi. c. verum. in glo. Rem habere videt qui fruit ꝑcio eius. ff. de vſufruc. l. q⁹ q ꝑcio. Que de tota re vendicanda dicta ſunt eadem ⁊ de ꝑte intelligēda ſūt. ff. de rei. ven. l. que de tota.

Res vna ⁊ eadē diuerſo iure cēſeri nō dz. de de ci. c. cū in tua. xij. q. iij. cognouimus.

Eſtitutio qd ē ⁊ qs reſtituere teneꝫ. Sciēdū q⁹ reſtitutio ē i ꝑſtinū ſtatū repoſitio. l. reſtituere. ff. de ver. ſig. Vnde dicit ter. in. l. plus eſt. ff. de ver. ſig. Reſtituere ē nō ſolū ꝑſtinā rei ꝑbere ſed ēt poſſeſſoꝝ facere fructuſq; reddere. Sz q⁹ ins diuinū ⁊ canonicū vtit aliq̄ verbo reddāt ꝑ verbo reſtituere. vt i. c. cū tu. de vſu. qō ē verbū latinuſq; reſtituere. vt. l. verbū reddēdi. ff. de verbo. ſigni. ⁊ aliq̄ verbo emēdet. vt in. c. ij. de rapto. Aliq̄ vero verbo ſatiſfaciāt. vt in. c. in. l'ris. de. rapto. ⁊ ſatiſfactū itelligit q̄libcūq; volūtati ſatiſfaciat. l. ſi rē alienā. §. oīs. ff. de pigno. ac. ⁊. l. i. ff. q ſatiſda. eo. Ideo ego hic reſtitutionez accipio ꝑ quacūq; ſatiſfactione faciēda ꝓprio.

Quis teneꝫ ſatiſfacē. ſc. q⁹ qs q bz de alieno vel qō ad aliū ſpectat ſeu debeꝫ ex ꝯtu vel qſi: ex malefiō vl'qſi: l'ex q̄libcūq; alia cā. ar. c. ſi res. xiiij. q. vi. ⁊. l. iuſticia. §. iuris ꝓcepta. ff. de iuſti. ⁊ iure. Qō vt melius intelligāt ꝑ caſus infra ſcriptos ſz ordinem alphabeti annotabo.

Accipiēs aliqd vt nō accuſet an teneaꝫ reſtituere vide. s. accuſatio. §. vi.

Accipiēs aliqd in fraudē creditoꝝ quō teneꝫ. dic vt hic. j. in v. raptor. §. i. ⁊ in v. vſurarius. §. xvij. ⁊. s. alienatio. §. xxvi.

Accipiēs aliqd ab eccl'iaſticis vl'ab ill'q ñ ꝑt donare quō teneatur. vide donatio. §. xxx viij. ⁊. s. clericus. iij. §. iiij. ⁊ clericus. xiij. §. xi.

Acqrens ex ꝓcto aliqd: puta adulterio: ſodomia ⁊ hmōi quō teneꝫ. vide. j. in verbo mulier.

Adminiſtrator bonoꝝ alioꝝ quō teneaꝫ. vide. s. adminiſtratio. §. i. ⁊. ij.

Adulator ob tinēs beneficiū an teneaꝫ reſtituere vide adulatio. §. ij.

Adultera ꝓcipiēs filiū ex adulterio quō teneatur vide adulteriū. §. iiij.

Adultere filius quō teneꝫ reſtituere. vide adulteriū. §. v. ⁊. vi.

Aduocatus qñ teneꝫ reſtituere. vide aduocatus. §. xij. ⁊. xiij.

Alchimiſta quō teneꝫ. vide alchimia.

Alienatiōz rei recipiēs ab eo q ñ ꝑt alienaꝫ. vi' alienatio. §. xiiij. ⁊. §. xx. ⁊ donatio. i. §. xxxviij.

Alimēta denegās ei cui teneꝫ exhibere an teneaꝫ ſc. q⁹ ſic. ⁊ qs teneaꝫ. vide alimēta.

Ambaſiatores quō teneant. vide abſens.

Aliaz ledēs ronalē. vtꝝ teneaꝫ ad reſtōez. ſc. q⁹ ſic. Pro cui⁹ itelligētia ē sciēdū ſz Sco. i. iij. di. xv. q. ij. q⁹ ē duplex bonū aic. ſ. nale ⁊ accidētale. In bonis igit nāli⁹ aic cū ſint ico⁹ruptibilia: ſicut ⁊ ipa aia: nemo ꝑt eā ledē directe: ⁊ talia ſūt bona illa ſine qb⁹ nō ꝓtingit aiaz ee: vt ē itellect⁹ libeꝝ arbitriū: volūtas: ⁊ hmōi. Indirecte tñ ꝑt qs i talib⁹ bonis aliū ledē ſm Boñ. i. ij. di. xxv. ar. i. q. iiij. i. ptis. ſ. vſu taliū ꝓuādo: ſic ſi qs poculū daret: vel aliud faceret q̄ amēte aliquē redderet: vñ talis aliquē taliū ledēs: qñ dignā leſo recō pēſationē facere nō ꝑt: marie ſi i ꝑpetuā amēciā deducit. Ideo arbitrio boni viri ſatiſfacere teneꝫ arg. c. deteriores. vi. q. i. Vnde ꝑ regula tradit cōi a doc. vt no. Ri. in. iiij. di. xv. ar. v. q. iij. q⁹ qñ reſtitutio nō ꝑt fieri ſm dānū datū: tunc arbitrio boni viri relinquaꝫ. Itē dat aliaz regulā iuꝑdict⁹ Ri. vbi. s. q⁹ qñ res male ablata non ꝑt reſtitui. reſtitutio dz fieri i equalēti ſi poſſibile ē. cē ne lite pē. ali. ino. c. eccl'ie ſācte marie. el. ij. ⁊ ſm Sco. vbi. s. lz qs digne nō poſſit ſatiſfacere. ꝓrio de dāno ſibi illato: nibilomin⁹ ex b nō liberaꝫ qn nō teneaꝫ ſatiſfacere ſaltē quātū ꝑt. Vnde i caſu ꝑdicto bon⁹ vir iudicabit vt petat veniā ꝑ ſe: vel ſi nō ꝑt ꝑ interpoſitā ꝑſonā. deinde vt ſatiſfaciat ſm poſſe dāna q̄ leſo ⁊ alijs ſuis cueniunt ex tali

lesione. vt. ſ. dicet de vulnerãte ⁊ occidẽte. i verbo homicidiũ. Jn bõis aũt accidẽtalibꝫ aĩe cuiuſ modi ſũt bona gr̃e moꝝ ⁊ vũ tutuꝫ tam acquiſita q̃z acq̃rẽda põt qs ſm Sco. vbi. s. indirecte alique ledere ⁊ diſpoſitiue. ſ. inducendo ad actuſ vicioſos: ſeu petã qbꝫ talia corr̃punt: puta ꝓtaminãdo ſuo malo. exẽplo ſuadẽdo: blãdiẽdo: rogãdo p̃cipiẽdo: vt talia faciãt ⁊ hmõi. ⁊ talis mlto magis tenet ad reſtõꝫ quã dãnificãtes i bonis tpalibus. vi. q. i. ſũt plurimi: ꝓpterea tenet doctrina. auxilio. ꝓſilio. oꝛone. ⁊ hmõi quãtũ põt. ⁊ in ſe ẽ p ſe ipm ⁊ p alios: dũmõ peccatũ occultũ nõ pandat: talẽ leſũ ad bonũ reducere. Directe aũt i talibus bonis accidẽtalibus nemo põt alium ledere qñ talia nõ corr̃punt nisi p peccatũ: ⁊ peccatum ẽ nõ põt: nisi ſit volũtariũ. xv. q. i. non eſt.

Appellans iniuſte quõ tenet. vide appellatio. §. xv.

Arbiter vel arbitrator quõ tenetur. vide arbiter §. i. ⁊. vi.

Archidiaconus quõ tenet ſi aliqd perij ⁊ de rebꝫ eccleſie. vide archidiaconus.

Arras recipiẽs quõ tenear reſtituere. vide arra.

Artifices faciẽtes ea p q̃, primi dãnificãtur. vide ars. §. ij.

Aſſeſſor quõ tenet. vide iudex. §. ix. ⁊. §. xxij.

Bãnire iniuſte aliquẽ quõ tenet. vide bãnũ. §. i.

Bellantes quõ tenent. vide belliũ. in ꝑn. ⁊. §. v. vi. vij. viij. ix. x. vsq; xvij. ⁊. xxij.

Beneficia eccleſiaſtica plura habens qñ tenet reſtituere. vide beneficiũ. §. xxiiij.

Beneficij vacãtis fructus vſurpantes quõ tenẽtur. ibidẽ. §. xl.

Bñficiũ iniuſte poſſidẽs quõ tenet ibidẽ. §. xliij

Beneficiatus nõ diſpenſando fructus quõ tenetur. vide clericus. iij. §. i. Et qñ male diſpenſat. vide ibidẽ. §. iiij.

Beneficiatus non reſidens qñ tenet reſtituere. vide clericus. vij. §. iiij.

Beneficiũ recipiẽs nõ intẽdẽs ꝓmoueri qnõ tenet. vide clericus. vij. §. v. ⁊. vi.

Beneficiatꝰ exiſtẽs in mortali quõ tenet reſtituere fructus. vide clericus. vij. §. v.

Bñficiatꝰ inducẽs ad reliquẽdũ ſibi qd erat qs relictꝰ eccl'ie quõ tenet. vide clericus. xiij. §. vij.

Beneficiatus non dicens horas quõ tenet reſtituere fructus. vide hora. §. xi.

¶ Vtrũ ꝓferẽs beneficiũ idigno teneat ad aliqd ſ. ſm ar. i cle. i. de eta. ⁊ qua. q. vltr apeccatũ mortale qd cõmiſit tenet ad reſtitutionẽ totius intereſſe eccleſie quã leſit ſm ꝺ. de anch. ad iſtar magiſtratus q̃ minus idoneo tutelã pupilli commiſit. ff. de magi. ꝓuc. p totũ.

Bonefidei poſſeſſor. vide poſſeſſor.

Canonica portio cui ẽ reſtituẽda. vide eo. ti

Carcerãs aliquẽ quõ tenet. vide carcer. §. ij. iij. ⁊. v.

Cauſam dãs dãno ꝓximi quõ tenet habes cauſa §. vi.

Ceſſationẽ a diuinis inducẽs quõ tenet. vide ceſſatio. §. i. ⁊. ij.

Clericus nõ exiſtens ꝓnalis horis canonicis ⁊ recipiẽs diſtributiones quõ tenet. vide clericus. vij. §. viij.

Clericus negociãdo quõ tenet. vide clericus. ix. §. vi.

Comedẽs de alieno quõ tenet. vide furtum. §. xxv. ⁊ hic in v. raptor. §. i.

Comodãs ⁊ reuocãs ante tp̃s comodatuꝫ quõ tenet. vide comodatũ. §. iiij.

Comodatarius vtẽs re comodata ad aliũ vſum quõ tenet ibidẽ. §. vi.

Comodãs rẽ vicioſã quõ tenet ibidẽ. §. vij

Comodatarius ſi res comodata perijt qñ tenet ibidẽ. §. xi. vel ſi deterioraꝝ ibidẽ. §. xij.

Cẽcuſſionẽ faciẽs quõ tenet. vide ꝓcuſſio. §. ij.

Confeſſor abſolues quẽ nõ põt quõ tenet. vide ꝓfeſſio. v. §. xiij.

Conſentiẽdo quõ qs tenet. vide ꝓſentire. §. ij. ⁊ furtũ. §. xix.

Conſeruatorẽ faciẽs intromittere in bis q̃ debet quõ tenet. vide ꝓſeruator. §. i.

Cõſulẽs dãnũ alteri quõ tenet. vide ꝓfiliũ. §. i.

Conſiliarij locoꝝ qui faciũt ſtatuta iniqua quõ tenent. vide lex. §. xxij.

Cõtractũ illicitũ faciẽs quõ tenet. ſ. q̃ ſi ꝓctus ẽ nullus vel vſurari⁹: tenet ẽt fructꝰ reſtituere: niſi bona fides excuſet eũ. vt. ſ. poſſeſſor. Si võ ꝓctꝰ tenuit de iure ꝛz poſſit reſcindi: puta q̃ min⁹ iuſto ꝓcio emptũ ẽ ⁊ hmõi. tũc ſi nec dolꝰ nec fraus intercenit: nõ tenet fructus reſtituere: ꝛz ſupplere iuſtũ ꝓciũ: h elicit ex. l. ij. C. de reſci. vẽ. ⁊ glo. i. c. cũ dilecti. de empti. ⁊ vẽ. ⁊ in. c. ꝓ mas. de dona. ⁊. c. illo vos. de pigno. Et. l. i. C. de diſtrac. pigno. qõ no. q̃ ſepe in practica venit.

Contumeliator quõ tenet. vide ꝓtumelia.

Cooperãs in dãno ꝓximi quõ tenet. vide furtũ §. xiij.

Culpabilis ex q̃ culpa teneat. vide culpa. §. vi.

Cuſtos qñ tenet reſtituere. vide cuſtos. in ꝓnc.

Dãnatoꝝ reſtitutoꝝ bona habentes quõ tenent vide. s. dãnatus. §. ij.

Decimã fraudãs quõ tenet. vide decima. §. xiij.

Defendẽs ſe quõ tenear. vide. s. defenſio. §. v.

Delegatus aliquid accipiens quõ tenetur. vide iudex. §. viij.

Denarios falsans: radēs: vel falsos expendens quō teneā. vide falsarius. §. iiij. cū seq.
Depositarius quō teneat. vide depositus. §. iij. iiij. vi. vij. viij. xij. t. xv.
Deriso: dic q; teneā sicut t ptumeliato:.
Detracto: quō teneā. vide detractio. §. iij. t. iiij.
Dñs q nō hz iustū titulū: aut cui⁹ officiales delin quūt quō teneā. vide dñs. in pn. t. §. iiij.
Donationē recipiēs ab eo q nō pōt donare quō teneā. vide donatio. §. xxxviij.
Dotē qñ teneā qs restituere. vide dos. §. xxiij.
Emēs vel vendēs iniusto pcio: vel rē vitiosam quō teneā. vide emptio. §. vij. viij. t. xxiij.

1 ¶ Utrū scient emens rē raptā vel furatā teneat ꝛ. q; teneā ad qn qz. siue fit pm⁹ vel secūdus. vel qūqz ali⁹: vsqz i infinitū q emit: qñ idē iuris ē ac si pm⁹ eēt. ff. de mino. l. ſz vbi. ff. de peti. here. l. ſz filege. §. fi ät. Primo teneā restituere rē raptā nec excusat: lz sit statutū determinans q; qñ emit publice i mercato vel hmōi sit emēs. ſz Uir. ti. de fur. nec sine mortali pcō pōt eā tenere: qñ scit ei⁹ dñm fm Io. ar. c. cū vulterane. xij. q. ij. t. l. ij. ff. de fur. Secūdo teneā si rē nō hz siue q; vendidit: vel alii quōcūqz alienauit: siue q; amisit aut perijt qlitercūqz ēt violenē: siue quocūqz casu ab vsu cecidit pciū restituere fm optimū statuz rei. i. fm q; valuit plus postqz fuit ab ipo empta. c. grauis. de resti. spo. t. l. i re furtiua. ff. de fur. t. l. si nauis. §. si gnālit. ff. d rei vē. rō ē q; furtū cōmisit rē alienā iuito dño ꝯtādo. l. i. ff. de furt. Et fur sp ē i mora. l. fi. p fure. ff. de pdi. fur. Excipiē casus qñ rē dño loco t tpe obtulit: t ipe eaz recipe recusauit: tūc. n. purgauit morā. d. l. in re furtiua. Et iō si piret vel deterioraret sine culpa sua nō teneret. Tertio nō poterit petē pciūa domino rei. l. i ciuile. C. de furt. ēt si statutū esset q; posset petere: q; tale statutū ē pter bonos mores: nec etiā a vēditore i foro ptentioso: nisi exp̄sse ca uerit. l. si mācipiuz. C. de rei vē. Secus in pscia q; bene posset a vēditore pciū recipe t rē eidē restituere: q; pōt poti⁹ sibi pſulere qz alteri ſz Ale. de al. in. iiij. Quarto teneā restituere fruct⁹ pceptos t q pcipi potuerūt intermedio tpe. d. c. gratuis. exceptis exp̄ſis. de qb⁹ dic. vt. ſ. exp̄se. §. iij. Ultimo pdit exp̄sas volūtarias. de quo dic vt. ſ. expense. §. co.

2 ¶ Quid si talis ignorabat fore phibitū a iure talia emere. ff. fm cōiter doc. q; nihilomnus tenetur sicut ille. de quo in p̄cedenti. §. dictū est. quia hec phibitio a iure naturali traxit origineꝫ cuius ignorantia non excusat.

3 ¶ Utrū ignorātia facti crassa vel supina excuset talia ementes: vtputa eps excōicabat tales raptores: vel q; emit a stipēdiario calicem vel missale aut q; cōiter tenebant rapta fuisse vel bellū iniustū. vnde habita fūt. ff. Io. q; nō. q; debuit cogitare: t iō filii teneā sic ille de q̄ i antep̄cedēti. q. dictū ē. ar. l. late culpe. ff. de ver. fi. t. c. apl̄ce. de cle. exc. mi. c. q̄ i hūanis. xij. q. ij. c. si cupis. xvi. q. i. Similit tz idē Io. de illis q dubitabāt: nec tñ p posse quesierūt qō parifo:mi teneā.

¶ Utrū emēs rē raptā vel furto habitā bona fide. i. nō credēs raptā silit teneat. ff. q; nō. ſz hec bona fid es. v. sibi pfert. Primū q; bona fide durāte nunqz teneā eā restituere ēt si perijt. l. ij. C. de fur. Secūdū q; fruct⁹ pſup:os bona fide durāte nunqz teneā restituere. l. bone fidei. ff. de acq. re. do. t. l. fruct⁹. t. l. si ex diuerso. §. fi. ff. de rei vē. sed solū teneā restituere fruct⁹ extātes. vel in quātū fact⁹ ē locupletio:. de q̄ dic vt. ſ. fructus. §. i. t. ij. Tertiū q; si dicta rē alienauit vēdēdo: vel alio mō durāte bona fide non teneā reddere pciū nec aliō: nisi solū lucrū si extat: vl aliqd ex q̄ fact⁹ ē locupletio:. l. nā t hoc nā. ff. de pdi. ide. Quartū q; pōt exp̄sas q̄s fecit i bona fide circa rē pſeruādā vel meliorādā retinere. vt. ſ. exp̄se. §. iij. Quintū q; si iudice sniante restituerit eā habebit actionē ēt i foro ptētioso ꝯ vēditorē. d. c. vultrane. nō aūt si ad sacerdotis imperiū restitueret. l. si rem. ff. de euic. Unde pſulendū est ei vt faciat se citari in iudicio a dño rei: t citatus annunciet vēditori vt ipm defendat t seruet. Jn pscia autem qualitercūqz restituerit eā dño vendito: tenetur ei ad pciū. c. fi. de emp. t ven.

¶ Utz emētes pdicta furata nō vt ea retineant ſz vt restituāt dño: q alis ipa hīe nō posset: aut nō p tā puo pcio: possint pciū q̄ emerūt a nō dño repetere. ff. fm Io. t Adonal. q; sic. q; vtilit gesserūt negociū cui⁹ res erāt: t ēt exp̄sas moderatas: nisi de re empta habuissent vtilitatē: q; tūc teneā cōpēsare fructus rei cū expensis t pcio. ar. l. ſz an vltra. §. ij. ff. de neg. ge. t. c. cū dilecti. §. fi. de accu. t si pirent sine sua culpa: aut eas amitterent nō tenerenē. Aduerte tñ q; in foro ptentioso nō credēt talibus emptoribus: nisi publice, ptestati fuissent q; ea intentiōe emerūt. ar. l. nenseni⁹. ff. de nego. ge. t. l. ij. C. de fur. t in. c. vnico vt ecclesiastica benefi. lz secus sit in pscia.

¶ Quid faciet ille q emit rē quaz scit fuisse raptā nec inuenit dñz ei⁹. ff. ſz Io. t Ado. q; postqz fecit diligētē iq̄siōz. tūc teneā pciū ipi⁹ rei vl ipaz rē dare paupib⁹ cū fructib⁹ ipi⁹? si emit mala fide. Si aūt emit bona fide reddat eā rē vēditori recupato pcio suo si pōt: vel si nō pōt restituat rez vel pciū paupibus cū fructibus non pſuptis bona fide t publice fm pſiliū Ray. vt ois suspitio vitet

ꝛ sic erit liberatus. ar. c. quattuor. xij. q. ij.

7 ¶ De emente rē ecclesie sine solēnitate quō tenea. vide alienatio. §. xiiij.

8 ¶ Vtr emēs ō pecunia alteri⁹ aliqd noie suo teneat. ff. q. ñ. qr res ēpta ē sua. sec⁹ si emisset noie illi⁹ cui⁹ erat pecunia: quia tunc res empta est illius cui⁹ erat pecunia. l. si patru⁹. C. cōia vtriusqꝫ iudicij. ꝛ. l. si ex ea. C. de rei vē. ꝛ. l. ad ꝓbationē C. de ꝓba. ff allit ħ i re ēpta ō pecunia eccl'ie. vt s. imunitas. §. xxxi. Itē ō pecūa milit̄. l. si vt ꝓponis. C. de rei. vē. Itē de pecūia pupilli. l. iij. C. arbi. tu. Itē de pecūia data ꝓingi. qñ res emit a marito. l. vxor. ff. de dona. int vir. ꝛ vx. Mā in istis casib⁹ emptuz ēt noīe suo efficit illi⁹ cui⁹ erat pecunia. Jn ꝓscia tñ teneret ad satisfactionem si res empta nō esset ꝑdictus tñ vtilis sicut ꝑcū.

9 ¶ Vtr emens a furioso: ꝓdigo: vl' minore ꝛ hu iusmodi: qb⁹ vl' ꝑ ius vl' iudicē est iterdicta ptās vēdēdi teneat eā restituer. ff. q. sic: qr male fidei possessor ē q ꝯ iterdicta legū emit. l. quēadmodū C. de agri. cēsi. ꝛ colo.

Executor vltime volūtatis quō teneat. vide executor ꝑ totū.

Expense qñ sint restituende. vide. s. expense. §. i. ꝛ. iij. Et. s. expositus. §. ij.

Falsarius quō teneat. vide falsarius. §. iij. iiij. vij. viij. ix. ꝛ. xi.

Famulo infirmanti an teneat dare salariū. vide familia. §. ij.

Fideiussor suo qñ qs teneat. vide fideiussor. §. xv. ꝛ. xvi.

Fraudē faciens legi quō teneat. habes. s. fraus.

Fugē faciēs detētū i carcere ꝑ debito an teneat ad restōz. ff. fz do. Jo. de platea. i. l. q̄tiēs. C. ō exac. tribu. q. sic. qđ vex credo de ill'q se liberare possent soluēdo debitū: ñ ō ill' q ita sūt paupes q nullo mō ꝑñt soluere: nec ħñt ꝑentes q ꝑ ipis soluere vellēt: qñ tales iniuste detinēt ꝛ ꝯ charitatē si pati sūt cedē bonis. C. q bo. ce. pos. l. i. ꝛ no. glo. i. c. odoardus. de solut. qñ q bonis cedit nō dz pati cruciatū: nec carceres: nec vituperium ꝑ debito facto ex ꝯctu vel q̄si. l. fi. C. q bo. ce. poss. Et iō ip̄obant ꝯsuetudines i cōtrariū. q̄s Aug. quādā appellat frustratoriā ꝛ ibūanā ꝛ irrōnabilē seuiciā. xiiij. q. vi. si res. ꝛ iō quātūcūqꝫ longa ꝛ statuto firmata sit non valet.

Vtr faciēs fugē vl' occultās officiales tpe findi cat⁹ teneat ad restōz. ff. fz bal. i. l. iij. C. de assess. q sic. ꝛ i q̄druplū: qđ credo vexi ꝓscia post ꝓdē nationē sz ante solū teneat ad dāūū q restituere debēt ipi officiales: si findicati fuissent.

Fugere faciēs incarceratū ꝑ delicto an teneatur vide fugere. §. i.

Fur quō teneat. vide furtū. §. x. ꝛ. §. xiij. cuz seq. vbi inuenies quō iussione: ꝓsilio: ꝓsensu: ꝛ cetera ꝓticipatiōe in furto qs teneat.

Edificās in solo alieno: vel de alieno: vel i dānū ꝓximi. quō teneat. vide edificās p totū.

Heres qñ tenetur ex delicto defūcti. vide heres §. iiij.

Heres quō teneat soluē legata i testō minus solēni facta ibidē. §. v.

Heres quō teneat ex ꝯctu l'q̄si ōfūcti. §. vi. ibidē

Heredes qñ sūt plures quō tenent ad debita ꝛ legata ibidē. §. ir.

Homicida quō teneat ad restōez. ff. fz sco. i. iiij. di. xv. q. tenet totā vitā suā expēdē ꝯ ifideles vl' hereticos i satisfactiōe occisi: vl' i oronib⁹ ieiunij ſ ꝛ hmōi. q. si ñ ꝑt vl' ñ vult ħ facē: tenet ſaltē ad aliquā restōz arbitrio boni viri: ꝛ vltra eā teneat placar̄ lesos quātū ꝑt: ꝛ si occisus aliqs sustētabat teneat ill'ad tātā satisfactiōz quātā vtilitatē siue lucr̄ occisus dedisset: ꝛ extiabit fz tps q̄ verisimiliter fuissz victur⁹ ꝛ oparur⁹ sic extiat. l. hereditatū ꝓputatōz ff. ad. l. fal. ꝛ. l. cū hi. §. mod⁹ q̄z. ff. de trāsac. Cō siderabit̄ ḡ ars quā faciebat: q̄litas ꝑsone: ꝛ etas ꝛ lucrū q. acqrebat ꝛ hmōi: vt fiat digna restō: q. limito vex: nisi qs aliquē occidisset q eū aggressus ē ꝛ occidisset cā sue defēsiōis: lz aliqliter modū excessisset: qr tal'ñ sic stricte teneret qr difficilimū ē iustū tpare dolorē. Itē nisi qs ordie iusticie int̄ fecisset. Jdē dic de vulnerāte aliquē irremediabiliter: puta abscindēdo membrū vl' mutilādo q teneat: nō solū ad placationem lesi ꝛ expēsas i medicos: sz ēt ad oē lucrū q potuisset acqrere. Si aūt vulnerauit remediabiliter non teneat vltra ꝑdicta de placatione ꝛ expēsis: nisi ad lucrū q. ꝑdidit tpe i firmitatis si fuisset lucraturus. Mis ꝓcor. Ric. ꝛ Landul. in. iiij. ea. di.

Horas canonicas clericus nō dicēs quō tenetur vide hora. §. viij. ꝛ. xi.

Hospitalarij qñ teneat restituere. vide hospitale §. iij.

Jeiuniū frāgens an teneat ad restitutionē. vide ieiuniū. §. xx.

Immunitatē frāgēs eccl'ie quō teneat. vide immunitas. §. xx. xxx. xxxi. xxxij. xxxv. xxxvi.

Impediēs aliquē a ꝓsecutiōe alicui⁹ bñficij: vtr teneat ad restōez: puta volebā emē possessionē ꝛ tu ipediuisti: vl' aliqs volebat legare mihi aut donare: ꝛ tu obuiasti ꝛ hmōi. ff. fz Ri. i. iiij. dist. xv. q. aut tal' ipedit aīo dānificādi ꝓximū: ꝛ ſtr teneat arbitrio boni viri dānificato: ñ ri tñ quātū erat illō bñficiū q. nōdū hūerat: marie qñ al's ne hret potuit ipediri. Facit ad ħ isti. de re. dim. §. illō q̄situ. vbi habet q si qs bestiaz vulnerauerit

ꝛ fugiēs alīꝰ eā accepit: qꝫ fit accipiētis. rō ibi ponit: qꝛ mīta accidē potuissent ne vulnerās cū haberet. Dicit tn̄ Tho. xxij. q. lxij. qꝫ si ita erat determinatū qꝫ talīt̄ ad equalēſ. de q̄ hēſ. ſ. legatū. i. §. xxxiij. aut fecit aīo ꝓſulēdi ꝓprie vtilitati: ꝛ sic nō teneꝫ si ħ ꝓcurauit p̄ viā licitā ꝛ mō licito. ar. ad. ff. i. l. ij. ff. de no. ope. nūc. ꝛ i. l. si i meo. ff. de aq̄ plu. ar. vñ dicit ter. i. l. nēo. ff. de re. iu. nemo dānū facit: nisi q id facit qđ facē ius ſi hz. ſ allit ħ in casu de quo. ſ. clericus. xiij. §. vij.

Vtꝛ ipedies rusticū iuste ne opas suas exequat aut piscatores vl aucupes a captiōe piscīū vl aniū teneaꝫ ad restōz. ſt. qꝫ sic. rō qꝛ qñ res ē ad aliqd destinata nālit q ipam iniuste ipedit teneꝫ ſm ꝺ no. i. l. i. ff. ꝺ i. l. iurā. ꝛ i. l. si idē. ff. de iurisꝺ. om. iu. ꝛ p Bar. i. l. inſ stipulātē. §. sacra. ff. de ver. ob. ꝛ ió qꝛ rustico ꝛ vēatori auferꝛ suꝰ ꝓprꝰ vsus q erat sui ꝓprij iurſ: ꝛ fructꝰ i eoꝝ vsu casualit: ꝛ qñ scialit ꝓtetꝰ: ió teneꝫ ad ſtōz dāni arbitrio boni viri q bonꝰ vir attēderet si verisimilit talē vtilitatez hūisſz: ꝛ sic restitui faciet. Si vo verisimilit ñ fuisſz secuta: sic nihil faciet restituē qꝫ plz Bar. i. ꝺ. §. sacra. Et ꝺ ħ vide. ſ. vsura. i. §. lxxvij. in fi.

Sz qꝺ ꝺe fodiētibus semia agri. ſt. ſm Rodo. qꝫ ñ teneꝫ ad oē qꝺ poterat ꝓcurare ſz ad tn̄ solū quātū fructꝰ agri i ꝺubio illo vendi potuissent.

Incēdiariꝰ quō teneaꝫ. vide incēdiarius. §. ij.

Incēdiū patientibus rapiens res quō teneꝫ: vel destruens domū. vide ibidē. §. iij. ꝛ. iiij.

Infideles spoliās quō teneaꝫ. vide infidelitas. §. vij.

Iniuriatoꝛ quō teneꝫ. vide iniuria. §. vi.

Ingsitoꝛ qñ teneꝫ restituere. vide ingsitoꝛ. §. v.

Insignia aliena assumētes quō ꝺecipiūt populi: an teneanꝫ ad restōz. ſt. qꝫ sic. ꝛ illi cuī insignia acceperūt: si aliquod dānū ē passus ꝛ populo ꝺecepto. ꝛ ꝺe ħ vide. ſ. insignia p totū.

Inuēta quō sūt restituēꝺa ꝛ qñ. vide. ſ. inuēta p totū. ꝛ furtū. §. xxix.

Iudeus quō tenetur restituere lucratū ex officio publico. vide iudeus. §. xiij. ꝛ. vlt

Iudicās ſm allata qñ teneꝫ. vide iudicaꝛ. §. vij.

Iuder petēs salariū vel aliud quō teneꝫ. vide iuder. §. viij. cū seq.

Iuder si ex negligētia ꝺamnificauit quō tenetur ibidē. §. xxi. ꝛ. xxvij.

Iuder ex malicia ꝺās iniustā ſniaz vel grauans ꝓtes i nō ꝺādo ſniaz ꝛ hmōi. vide ibidē.

Vtꝛ iudices q ꝺeputanꝫ a populis vt iudicēt in aliqb⁹ causis qꝛ creꝺunt boni viri: lz ſint iudices ignari teneanꝫ ad restitutionē: si ex ignorātia ꝺe derūt iniustā ſniaz. ſt. qꝫ sic. si fuerūt i culpa ad i qrendū ꝓtos aut alio mō. Si vo ꝺe ꝓsilio ꝓtoꝝ ipāz ꝺederūt ꝛ bona fide nō teneꝫ: eo qꝛ tales nō ꝓfitenꝫ se ꝓtos: nec locāt se ꝓ iudicibus.

Vtꝛ iuder q ꝓp metū iniuste iudicauit teneaꝫ ad restōz. ſt. qꝫ si metꝰ fuit q potuit cadere in ꝓstantē virū: ꝛ cū accepit officiū nō credebat verisimiliter ad istud venire: lz mortalit peccauerit: nō tenet ad restōz. Si vo nō ē metꝰ q potuit cadere i ꝓstāte viz: vel cū accepit offiū ꝺubitabat ꝺ eo vel verisimilit poterat credē: nūc ſm bal. i. l. ſi. C. ꝺ pe. iu. q. ma. iudi. teneꝫ ad oē ꝺānū. ij. q. i. i ꝓmis.

Quid ꝺ iudicib⁹ vl officialib⁹ q occidūt malefactores sine sacroꝝ ꝓceptōe. ſt. qꝫ si petebāt ea mortalit peccauerit ꝛ aīe ipoꝝ erūt, p ipos. cle. i. ꝺ pe. ꝛ r. Aedēs ꝓprias vl ꝓna aut i bonis ñ a ꝓpositō: lz ex aliq culpa quō ꝛ qñ teneaꝫ sine p se lesēri it aut p suos vl sua aialia. ē sciēdū ſz doc. i. c. fi. ꝺ iniur. q. tripler ē actio. Una q ꝺ legis aglie ꝛ hac actōne directa teneꝫ qūqz liber hō ꝺānū ꝺedit sua culpa: puta apiēdo cisternā i via publica: vel ꝓjciēdo lapides vbi hoies trāseūt ꝛ hmōi. Indirecta āt vel vtili teneꝫ: qñ aliqꝺ aial suū vel ꝰ ꝓsua culpa aut negligētia ꝺānū ꝺedit: puta si equꝰ te istigāte recalcitrauit ꝛ aliquē lesit: vel aial qꝺ erat ferū vt sūt lupi: leones: canes mordaces: ꝛ hmōi. que cōit nocēt tēptāt tenebas i publico nō talit ligata q nō possent nocē: vel qꝛ tenebas i domo ꝛ aliqs missus a te lesus fuit: ꝛ tal teneꝫ ad oē ꝺamnū qꝺ ex culpa sua ꝺedit, prio si pōt recōpēsari: si nō potest satisfaciat arbitrio boni viri. Secūꝺa ꝺ actio de paupie: ꝛ hac actiōe teneꝫ gs qñ sine sua culpa aial suū alicui ꝺānū ꝺedit: puta bos nō cornupetit nec equꝰ recalcitrat ſz ꝓsuetuꝺinē: tñ p̄ter ꝓsuetuꝺinē ꝛ sine culpa sua calcitrādo lesit aliquē: ꝛ tūc nō teneꝫ ad aliud: nisi solū ad ꝺādū aīal ꝓdictum vel si nō vult ꝺare satisfaciat leso. Tertia actio ꝺ noralis: ꝛ hac actiōe teneꝫ qs qñ cius seruus sine culpa ꝺānū ꝺedit: ꝛ iste simili teneꝫ vt dictū ē de actiōe de paupie. ꝛ ꝺe his oibus vide glo. ꝛ doc. in. l. i. ff. si qua pau. fe. ꝺi. Et insti. eo.

¶ Vtꝛ, pjciēs aliqd ꝺ domo sua i via publica q lesit aliquē vl i vestimtſ l'i ꝓsona mat. ſt. ſz ſpe. ti. ꝺ iiur. §. segt qꝫ sic. Silit teneꝫ si tenebat appē sū eē ꝺomū sup viā publicā ꝛ effusū ē. Idē ꝺic ꝺe laboraīte: nisi ponat signa vel faciat ꝓclamata.

¶ Vtꝛ ꝓcidēs arboꝝ vicini sui q̄ pēdes sup ꝺomū ei⁹ ꝺabat ei ꝺānū teneaꝫ. ſt. ſz spe. vbi. ſ. qꝫ ñ si fecē auctate iudicꝭ. l. si plēs. §. i. ff. ar. fur. cesſ. l'et auctate ꝓpa: si tñ denūciauerit illi eī erat vt ꝛ cideret: vex ē qꝫ ħ denūciatio pp foꝝ ꝓtestatiōsū ꝺz fieri p publicū instrm. Ꝺuerte ēt qꝫ si incideret ita male qꝫ nihil ꝺe ea possz fieri: cū alīs posset incidi vtilit, qꝺ teneret in ꝓscia ad tale ꝺānū.

¶ Quid ꝺe illis q ipediunt ne frumentū vel alia 5

mercēs veniat in aliqua terra vtiſi cariꝰ vendāt. ſ. q; tenenť reſtituere illud quo plus vendi derūt: ⁊ ēt ſatiſfacere illis quos ipedierūt ſi aliqđ dānū ſūt paſſi. Similiť dic de illis q; ꝓcurāt oēs mercēs emere: vt poſtea ad libitū vēdāt q; tenentur ad oē dānū. l. ij. ff. ad. l. iul. de amo. ⁊ in glo. in. l. ānona. ff. de va. ⁊ extraor. cri.

4 ¶ Vtr ciues ꝺputati ad diuidēdas collectas oī bꝰ ſz extiatiōz quā hñt i regiſtro cōitat. q aliquos magt gnāt ꝺbito ⁊ alios eronerāt: teneāť. ſ. ſz Ado. ti. iiij. reſti. q; ſi plꝰ ꝺbito gnāt aliquē teneť ci ad illꝺ plꝰ. Si rāt alleuiāt vel amicos ſuos ⁊ collecta ē determinata: puta ꝺ cētū. tunc teneť filiť reſtituē illꝺ alleuiamētū illis qbꝰ dānū dederūt: vt puta q; ſepiꝰ ē iterata illa collecta ſup ciues: ⁊ tūc teneť ciuibꝰ: vel q; dñs q debebat hŕe minꝰ debito hūit ſz iuſticiā: ⁊ tūc dño teneť. Si Ro collecta erat ideterminata: puta q; debebāt exigere quantū poterāt honeſto mō: tūc ſz mortaliť peccēt ſe ⁊ alios alleuiando: q; mētiunť ſaltē facto pnicioſe xxij. q. i. pnū tamen nō tenēt reſtituere.

5 ¶ Vtr illi q cū ſint ignorātes aſſumūt aliq̄ officia ex qbꝰ, pximū dānificāť: vt ſūt notarij: iudices ⁊ hmōi teneantur. vide culpa. §. vi

6 ¶ Quid ꝺ tenētibꝰ colūbas i colūbarijs. ſ. ſm ſſde. ꝺ pa. i. iiij. q; teneť ad reſtōz ꝺ dānis datis dñis agroꝝ. qđ limito vel q̄ eas non debite paſcūt: vel nō tñ ꝺ poſſeſſioibꝰ circū circa hñt q; verſimiliť i ipis vt plurimū paſcāť. q; iudicio boni viri credo ſit remittēdū. Aſten. Ro li. v. ti. xxix. refert q̄ſdā tenē. q; tñ vtilitatis pſtāt i comedendo vermes ⁊ ſtercoriz ādo quantū dāni: ⁊ ideo dicit nō pcipitandā ſniaz. ⁊ ſm pdicta habes quid dicendū ē de tenentibus quecū q; aialia.

Legata defunctoꝝ nō iplentes quō tenentur. vi de ereeutor.

Legata ipediētes. vide legatū. 1. §. xxxiij. ⁊. s. i. pediēs.

Legē iniquā ꝺdētes quō teneť. vide lex. §. xxij.

Libellos famoſos faciētes quō teneantur. vide libellus famoſus. §. ij.

Lris dānificās quō teneť. vide. ī. ſcripturas.

Litigātes temere quō tenētur. vide litigioſa res §. ij. ⁊. s. argumentum.

Locator ⁊ ꝺductor quō tenentur. vide locatio. §. xxiij. xxiiij. xxv. Et familia. §. ij.

Ludēs quō teneať ⁊ q̄ vīō lud. §. ij. vij. ⁊. viij

Magiſter. Vtrum teneatur reſtituere exacta a ſcholaribus. vide magiſter. §. xi.

Mandans quando teneatur. vide mandatū. §. v. ⁊ furtū. §. xvij.

Medicus quando tenetur. vide medicus. §. i.

Meretrix quādo tenetur reſtituere. vide. s. meretrix. §. vltimo.

Metus cā aliqd acgrēs an teneať ad reſtitutionē. vide metus. §. xiij. ⁊. xv.

Miſſam ,pmittēs diuerſis pſonis quō teneatur §. iij. in. c. miſſa.

Monaſteriū quando tenetur ex facto monachi. vide monaſteriū. in pn.

Moroſus inſoluendo qō tenetur quō obligatur ad intereſſe. vide mora. §. ij.

Moroſus i reddēda alteri re. vtr teneať ſi pijt. ſ. q; ſic ſtitēs q; ⁊ quōcūq; pierit ſz Accur. i. l. q; te. ff. de re. cre. ⁊ ,phať p. l. cū res. §. vlti. ff. de leg. i. Rō limito i pscia vetr. niſi eodē mō fuiſſet peritura apud alium.

Mulier q̄ nō eſt publica meretrix. vtr teneať reſtituere acgſitū ex ope luxurie. ſ. Ly. vī tenere q; ſic. i. l. cum te. C. de condi. ob tur. cāz. Alij vt Ado. ti. reſti. ij. tenēt q; nō teneť i foro aie de neceſſitate. ſz fiſc⁹ iniuſte acgſita poſſit auferre p. l. luci⁹. ff. de iure fiſci. Sz ego diſtinguo ,p concordia eoꝝ q̄ no. in. c. q; pleriq; de imu. cc. ⁊ i. c. ex trāſmiſſa. de deci. ⁊ in c. nō ſane. xiij. q. v. q; aut iſta mlier facit dānū alteri: puta q; ſciētib⁹ vicinis ſuis ꝓmittit adulteriū pp pecuniā: vel aliud qō ſi bi ďať. ex quo reddiť i vilipendiū apud alios vir eius. ⁊ ſic tenetur de neceſſitate ſatiſfacere iniurie facte alteri. ⁊ ideo ei reſtituere in ſatiſfactionē Aut facit ſine alterius infamia. puta q; occulte ⁊ ignorať ⁊ ſic nō teneť reſtituere de neceſſitate i foro aie. q; cum nullū ledat niſi ſeipam. ideo nō habebit ſatiſſacere: niſi deo p pniam. Idem dic de maſculo qui ,pter ſcelus aliquid recipit. ⁊ idem de quocūq; recipiente aliquid ,pter aliquā turpitudinē ſm pdictā diſtinctionē. ꝓſuppoſito q; ille qui ďat poteſt dare cui vult.

Naufragiū paciētes pdātes. quō tenentur. vide naufragiū. §. i. ij. ⁊. iij.

Nauta qñ teneť. vide nauta. in pn.

Negligens in ſuo officio quō teneť. vide negligentia. §. ij.

Nutriens facere quod tenetur ne damnum detur proximo quomodo teneatur. vide furtum. §. xxvi.

Officiales accipiendo aliquid a litigātibus quō tenetur. vide iudex. §. ix.

Pacto nudo quō teneť. vide pactū. §. iiij.

Palpans quō tenetur. vide furtū. §. xxi.

Participātes in dāno ,primi. ⁊ quot modis. vide de furtū. §. xiij. cū ſeq.

Pedagia exigens vel frandans qñ tenetur. vide pedagiū p totū.

Penam quando quis tenetur ſoluere. vide pena p to. ū.

¶Permutatio facta in dānū qñ ē restituēda. vide pmutatio. §. xi.

¶Pignus accipiens quō teneaꝫ. vide pignus. §. xij. vsqꝫ. §. xix.

¶Possessor bone fidei quō teneaꝫ. vide fructus p totum.

Quis dr male fidei possessor. ff. fm ¶Da. in. c. grauis. de rest. spō. q est is q possidet rē ꝛ scit ad alīū ptinē. ꝛ ecōtra. Bone fidei possessor ē q cuꝫ ignorat se possidere alienū possidet cogitatiōe dñi rer. ē in. c. si ¶go. xxxiij. q. ij. ¶Possessor male fidei vtr teneaꝫ restituere ñ solū rē quā mala fide possidet sꝫ ēt ꝛ fructꝰ ipi⁹ rei. ff. q qlꝫ male fidei possessor tenet restituē rē si extat. c. si res. xiij. q. vi. ꝛ. c. cū tu. de vsu. vl si pijt: aut ē deteriorata tenet eā restituē ꝓ extimatiōꝫ illā ꝛ distinctiōꝫ de q dixi. s. b teneri emētē rē raptā sciēt: tenet ēt si solū ad fructꝰ pceptos: sꝫ ēt ad illos q̄s ipe dñs pceperit si eā possedisset. c. Guis. de resti. spo. ꝛ. l. in re furtiua. ff. de ¬di. fur. ꝛ. l. si nauis. §. vlt. ff. de rei vē. Intellige si res erat fructuosa: ꝛ de fructi bꝰ q bonēste pcipi potuerūt. l. fructꝰ. ff. de rei vē. Et q̄ ad ¬sciam limito vtr si dñs eos pceperit si tal nō occupasset, pbabiliꝫ: q si nihilominus nullos fructꝰ hūisset: vtputa q oio ñ locasset domū: sic i ¬scia ñ teneꝫ. Limito ēt pdicta vera q̄ ad possessorē male fidei. q rē habuit sine aliq̄ titulo vt. l. generaliꝫ. ff. de re. iur. Sꝫ q̄ ad possessorē pdictū q rē habuit cū titulo: tene q non teneꝫ nisi de fructibꝰ pceptis ꝛ nō pcipiēdis. l. si fūdum. C. de rei vē. nisi talis titulus habitꝰ fuerit p metū. q: tūc teneꝫ ēt de pcipiēdis. l. sꝫ ꝛ ptus. ff. qō me. cau. vbi gl. addit tres alios casus i qbꝰ possidēs mala fide ēt cū titulo teneꝫ de pcipiēdis. ¶Dixiꝰ ē qñ titulus ē habitꝰ ¬ iterdicta legī. l. quēadmodum C. de agri. cēsi. ꝛ colo. Secūdus ē qñ titulus habeꝫ i fraudē creditoꝛ. l. i. ff. de bis q̄ in frau. cre. Tertius ē qñ titulus habeꝫ ex emptiōe rei fiscalis sine debita solēnitate: nec distinguo i istis possessoribus malefidei. Vtrū res restituēda fuerit aliena: puta q nō trāsiuit in dñiuꝫ eiꝰ: aut fuerit alteri debita: puta q de iure ciuili trāsiuit in dominiū eiꝰ: sꝫ tñ cū obligatiōe restitutiōis: q: qualiter cūqꝫ teneaꝫ fructꝰ restituere ꝓ distinctionē pdictā vt pꝫ. l. cū fūdus. ff. si cer. pe. ꝛ. l. idebiti. in pnc. ff. de ¬di. inde. Et clarius i. l. videamus. §. infa uiana quoqꝫ. ff. de vsu. vbi dicit text. Mā verbū restituas q̄ in hac re ptor dixit plenā hꝫ significationē: vt fructꝰ q̄ꝫ restituanꝫ: ꝛ iō cū restitui ptor inserit veluti iterdicto vñ vi. ēt fructꝰ sūt restituē di. hec ibi. Ergo a fortiori cū deꝰ vl sacri canones hoc dicūt. Et de hoc vide ¶Da. i. c. grauis. de resti. spo. Et glo. in. c. nō liceat pape. xij. q. ij.

¶Quid si res nō sit lucrosa nisi ex industria tñ vt sunt pecunie ꝛ huiusmodi. ff. fm cōmunē opinionē theologoꝝ: vt pꝫ per Sco. ꝛ ¶Ri. in. iiij. di. xv. q nō teneꝫ restituere lucrū sed sufficit restituat pncipale acceptū. ꝛ hoc tene in ¬scia quo ad necessitatē q̄ꝫ aliq velint q etiā teneaꝫ restituere lucruꝫ. vt no. Archi. xiij. q. iiij. Si qs vsuram. ¶Io. tñ ꝓꝫ Sco. ꝛ ¶Ri. vbi. s. q si directe ōdit dānū: puta q fuit necesse, ppter carentiā talis rei creditorē emere frumētū tpe quo magis valebat: vl recipere ab alio sub vsuris vel possessiōes distrahere ꝓ minori pcio ꝛ hmōi. q teneꝫ satisfacere dānū passo. Vnde ꝓ regula no. istā distinctionem q aliud ē cē cātiuū alicuius effectus sufficienter ꝛ efficaciꝫ: ita q sine eo nō sequereꝫ: ꝛ talis tenetur ad restitutionē dāni cāti. Aliud ē cē causatiuum alicuius damni sꝫ nō sufficienter ꝛ efficaciter: ꝛ talis lꝫ peccet: non tamen tenetur ad restitutionem Quid de expensis factis in re quam qs possidet mala fide. vide. s. expēse. §. iij.

¶Prescriptio an excuset a restitutiōe. vide eodem §. xlvij. ꝛ. j. vsucapio.

¶Raptor quomodo teneatur. vide. s. raptor. §. i. ꝛ. ij.

¶Quid de vxore filijs aut alijs qui viuūt de rebus raptoꝝ. ff. q. aut talis raptor ꝓ taliū consumptionē aut receptionem non efficiꝫ non soluendo ꝛ tūc dico fm Alex. lombar. q licite de huiusmodi bonis raptoꝝ possunt viuere ꝛ recipere. dum modo nō vinant de impie acquisitis in specie vel numero: puta de oue capone ꝛ hmōi raptis q̄ō si ita sūt mixta q nesciunt discernere tūc habeant in mente semper viuere de iuste acquisitis: ꝛ sic licꝫ fm predictum Alex. cum quo ¬cor. Oldericus. ꝛ glo. Ray. de talibus aūt impie acquisitis q non transeunt in dominiū raptoris nullo mō lꝫ alicui viuere: nisi in casibus de quibus infra dicā qñ nō est soluendo. Si vero ex tali ¬suptione efficiꝫ nō soluendo: puta q tāta sūt que dꝫ restituere quāta oia q̄ hꝫ: tūc nō lꝫ alicui de talibus viuere: nisi in quattuor casibus. ¶Dixmus qñ qs agit negociuꝫ spoliatoꝝ. s. inducēdo raptores ad restitutionem ar. c. qm̄ multos. xi. q. iij. ꝛ. c. inter alia. de sent. ex. qō limitat ¶Rod. vtr qñ ¬tinue instāt oppor tunis horis nō de illis q solū semel i anno vel bis instāt: ꝛ hoc siue faciāt in generali pdicatiōe vt pdicatores: siue spāli psuasione siue sequaꝫ vtilitas siue non. l. sed an vltro. ff. de nego. ge. qō limito etiā fm Directo. titulo de restitutionibus. veruꝫ si spes correctiōis habeaꝫ: ꝛ fiat cū tali moderamine q pp̄ b nō efficianꝫ nō soluēdo i totū vel i magna pte. als ñ liceret. ar. ij. q. vi. c. antertoꝝ. Secūdus qñ nec p elemosynam nec alio mō honesto

pōt necessaria vite inuenire: naz necessitas nō hz legē. de conse. di. i. sicut. ⁊ di. v. discipulos. ⁊ de re. iu. qđ nō ē cū magna tamē pcitate dz sumere ⁊ dolere i mēte atqz ꝓponere satisfacere si possibilitas aduciret. Tertio ē cū vtilit laborat bona ꝓprioris augmētādo siue ꝓseruādo aut curando: ⁊ hmōi. qz hoc cedit i vtilitatē creditorꝝ. Intellige si vtilitas ē tāta quāt sumptus. alit nō. ⁊ qz nō viuat vel accipiat de ipie acqsitis in spē. Quartus casus ē quādo qs hz mlta icerta restituere. ⁊ eps cū ipo dispēsauerit vt de ipis icertis tāqz pauper viuat. Nota ēt qz pciū rex raptorꝝ venditarū nō est furtiuū. l. q vas. §. fi. ff. de fur.

Ratū habēs dānū, primi quō teneat. vide. s. furtū. §. xx.

Receptatoꝛ dānificātiū, primū vl rex ablatoꝝ quō teneat. vide furtū. §. xxij. xxiij. ⁊. xxv.

Religiosū retrahēs vel a religione remouēs alique quō teneat. vide religio. §. lxiij.

Repsalias faciens vel concedens quādo teneat vide repsalia. §. ij.

Reuelare nolēs rē furatā, primo quādo tenetur vide furtū. §. xxvij.

Rixā faciēs quō teneat. vide rixa per totū.

Seditionē concitans quando tencatur. vide seditio per totum.

Seducēs mulieres vel pueros subtrahēdo eos qualitercūqz siue blādit̄is siue minis ab his sub quoꝝ ptāte sūt q a legib⁹ vocant plagiarij. Utrū teneat. ſ. q. sic. nō solū subtractos restituere sed etiā oē lucrū q habuissent ab eis hi suo quoꝝ potestate erāt toto tpe q̄ subtracti steterūt ſz. d. Jo. de platea. insti. de obli. que ex delic. na.

Quid de seducente virginem. vide stupꝛum. §. i. ⁊. ij.

Sentētiā iniustā dās quō teneat. vide inder b. s.

Quomodo teneat ille, ꝓ quo data est iniusta snia. vide snia. §. vij.

Sepultrā recipientes indebite quō teneat. vide sepultura. §. xxxij. ⁊. xxxiij.

Symoniace acqsitū quādo ē restituēdū. vide symonia. vij. per totum.

Socius quādo teneat ex societate. vide societas ꝓ totum.

Solutionē an teneat qs facere obligatus ex nudo pacto. vide pactū. §. iiij.

Solutio quō ⁊ quādo ē fiēda. vide solutō ꝓ totū.

Scripturas falsans vel destruēs an teneat. ſ. q. sic. nō insolidū de omni damno dato, primo per hoc, siue fiat in libꝛis mercatoꝝ aut quarūcunqz aliaꝝ scripturaꝝ. l. i. ff. de magi. conue. ⁊. l. q tabulas. ff. de fur. Idē dic de vtentibus falsis sciēter vide falsarius. §. iij.

Sed qd de occultātib⁹. ſ. sm. S. Bernardinū in tractatu restitutionū q peccāt mortalit nec possūt absolui nisi publicēt. non tamē tenent ad restitutionē: nisi quādo requisiti malicioſe pādere nolucrūt. ⁊ ex tali occultatiōe postea deuētū ē ad talem ꝓditionē q creditoꝛes sua habere nō poterūt. qz sic tenent de omni damno eo qz cāz dāt efficacem damno, primi.

¶ Quid de i lo q exhīs suis dat dānū, prioꝛ ſic si aliqs mercator scriberet q aliq̄ merces valēt multū i tali pꝛia cū nō sit verꝝ. ſ. q. aut hē dirigebāt ei cui dedit dānū. ⁊ sic teneat ad restōez ei. Aut nō dirigebant ei. sed ipe eas aperuit. ⁊ sic hz mortaliter peccet scribens. tamen nō teneat ad restitutionē: sed sibi iputet q eas aꝑuit. Si aūt misit. iij. vt fraudulent decꝑiat aliquē. sic scribēs teneat insolidū ⁊ etiā exequēs si sciens hoc fecit vltra peccatū mortale qđ cōmittit.

Sponsalia contrahens quando teneat. vide spōsalia. §. vi.

Stupꝛans virginem quando teneat. vide stupꝛ. §. i. ⁊. ij.

Tabellio quando tenetur ⁊ quomodo. vide tabellio. §. vi.

Talias exigens quō tenetur ⁊ quando. vide talia p totū.

Testis quādo teneat. vide testis. §. xxvi. ⁊. xxx.

Toꝛturā faciēs alicui indebite. vide toꝛtura.

Trāsigens, ꝓpter indebitam cāz quō teneat. vide trāsactio. §. v.

Turpe lucrū. Utruz turpiter acquisitū sit de necessitate restituendū. ſ. q. aut acquisituz turpiter i. cū peccato fuit acquisitū interueniēte dolo fraude vel extoꝛsione seu metu aut deceptione ⁊ huius modi casibus in quibus datur repetitio p actiōes de dolo vel metus cā ⁊ similes. vel p officiū iudicis. Et sic teneat de necessitate restituere illi a quo sic extoꝛsit: vel eius heredib⁹ si quos hz ⁊ scit: vel saltē pauperib⁹ si ignoraṅt. ⁊ in hoc ꝓcedāt doc. sequētes Jnno. in. c. qz plicz. de inmu. eccle. Aut acqsitū cū petō ⁊ turpit fuit acqsitū sine dolo fraude ⁊ ceteris p̄dictis. ita q ei q dedit nulla cōpetit repetitio p actiōes vel p officiū iudicis. Et i isto casu fuerūt varij doc. Jo. in. c. cū sit. de iudcis. tz idistincte q ē restituēdū paupib⁹. Alij in. d. c. qz plicz. allegātes Jnno. similit i ꝓclusiōe teneat ⁊ sic vr quasi cōis opi. Sz cū nullo iure ꝓbet dico q lz sit bonū ꝓfiliū vt i paupes erogēt. vt sic satisfaciat in q̄ deligt: tamē nō ē de necessitate salutis ⁊ hoctz Car. i. d. c. qz plicz. ⁊ glo. Ray. in ti. de rapto. §. sed qd. de focarijs. Et iudicio meo etiaz hoc tz Jnno. i. d. c. qz plicz. l cōit doc. q tenent ꝓtrarium, ꝓ se adducant ⁊ male: qz si intelligeret

illud qđ dicit ipe Innocē. fore necessariū q̄ sacerdos debeat ei iniungere vt in pios vsus expēdat q̄ acq̄siuit faciēdo illicitas negotiationes: vel qđ alis iniuste acq̄siuit sine calūnia alicui facta certe sibi ꝓtradiceret: qz supius ibidē p̄misit q̄ vbicūq; aliqd male querit vel ex negociatōe vel extorsiōe ex qua tū restituere nō tenet non dānat cū si heredibus reliquat. Itē ibidē dicit q̄ mathematicus nō tenet restituere in casu p̄dicto. Itē dicit de eo q̄ in ludo aliqd lucrat q̄ nō tenet nisi fuerit in dolo aliū trahēdo: ⁊ tū isti cū peccato acq̄runt. Et iō oz intelligat q̄ sacerdos dz ei iniūgere vt restituat paupibus de bono ⁊ equo nō tū de necessitate: ⁊ sic tene qz tali fauet ms naturale in retētiōe pp ꝓsensū dñi tradētis. Ista nihil tā naturale q̄z vt acq̄sitio fiat sm volūtatē dñi tradētis. vt in. l. nihil tā naturale. ff. de re. iur. ⁊ insti. de re. diui. §. p traditionē. Et facit optime qđ habet in. c. fi. de symo. ⁊ glo. in sū. xiiij. q. v. ⁊ in. c. ex trāsmissa. de decī. Et ad. c. cū sit. de iudcis. q̄ adducit Joh. dico q̄ in penā illud ē statutū. qz assumpsit officiū ꝓtra dispositionē iuris: ⁊ non excedet casū sum. Similit nō obstat. c. non sane. xiiij. q. v. qz loq̄t ꝓsultiue sm ꝓpa. i. d. c. qz plerīq;. Hec etiā c. si quis ꝓtumar. xvij. q. iiij. ⁊. c. magne: ⁊. c. q̄ sup his. de voto. q̄ allegat Inno. qz nō ꝓbāt dicta suū si sic intelligat: vt teneatur de necessitate. Qđ no. bene: ⁊ qz facit ad multa.

7 ¶ Utz recipiēs aliqd ꝓ cessando a veratiōe indebita, ꝓxīmi tenet illud restituere. R̄. sm Ja. i. c. dilect⁹. de symo. q̄ sic facit. l. i. ⁊. l. generalit ff. de calū. ⁊. l. iiij. §. q̄stiōe. ff. de ꝓdi. ob tur. cāz. Nō dicas fitatis ē qz ē cū calūnia acq̄situ: ⁊ sic contra volūtatē dñi sed in casu p̄cedēti nō. Et ex hoc pz q̄ qñ qs dedit aliqd vel ex timore et reuerētiali: vel vt ꝓsequeret suū debitū: vel euitaret aliqđ malū ille q exto:sit ex p̄dictis causis sic tenet ad restitutionē: nisi ille liberalit velit dare.

8 ¶ Sed qd de ypocrita qui sub forma boni xp̄iani vel religiosi: cū nō sit: elemosynas acgrit. R̄. sm Inno. in. c. q̄ plerīq;. de imu. ec. q̄ tenet ad restitutionē nō forte illi q dedit: qz mercedē suā tā ē ꝓsecut⁹. Sed tu dic clarius sm Jo. de ripol. in Jctibus suis: q̄ aut talis dās elemosynā vel qd aliud errat in psona: puta qz credit dare Ticio ⁊ dat Dyno. sic Dyno tenet ei restituere vel illi cui i tēdebat dare. Aut errat in fortuna: puta qz dat diuiti credēs dare paupi: ⁊ sic talis recipiens tenet ei q dedit vel paupibus restituere nisi ipe recipiens effectus fuisset postea paup. Aut errat in conditiōe altera: puta credit dare scō vel celebraturo ⁊ hmōi. ⁊ tūc si ꝓditio nō inest recipiēs tenetur restituere vel satisfacere p se vel p aliū sm intētionē dantis. Alij dicāt verum hoc si datum est precise tanq̄z ex cā finali pp illud: sicut si daret sic exp̄mēdo. Secus q̄ñ dat qz sic credit: qz tūc non tenet sicut si darē tibi qz credo sis amic⁹ meus cū tū nō sis: qz nō teneris restituere ⁊ magis placet: qz vt dicit. l. si repetēti. C. de ꝓdi. ob cau. da. Cōditio in corde retēta nō inducit repetitionez: maxime i casu isto: qz vt supra dictū ē talis dās illi quē credit sanctū: lz nō sit iā habet mercedē suam, p qua dedit. s., p deo q indicabil cā finalis ex quo aliud nō ē exp̄ssū. Et ex p̄dictis pz q̄ isti questores q fatiūt se talis religiōis cū nō sint: ⁊ q, p̄mittūt dicere multas missas cū nō dicāt: ⁊ q̄ nutriūt multos infirmos vel redimūt captiuos cū tū ñ faciāt q̄ tenētur ad restitutionē vel illis q dederūt: vel, p quo dederūt: qz ex quo petūt, p tali cā dātes intelliguntur dare, p eadē si aliud nō exp̄mūt. Hec ob. d. l. si repetēti. qz satis cā est expressa ex quo petūt, p ea. Secus de illo qui petit, p deo lz fingat se sanctū: ⁊ ille nō daret si sciret cum non fore sanctum quia causa ꝓ qua accipit est solus deus: lz secūdaria sanctitas ficta que non attenditur: sed causa p̄cipalis.

Tutor quō teneat. vide administratio. §. i.

Vendentes rē plus iusto p̄cio quō tenent. vide emptio. §. vij.

Venatores dantes dānū i agris qñ tenent. vide venatio. §. ij. ⁊. iij.

Visitator a visitatis recipiēs aliqd qñ tenet. vide visitator. §. iij.

Usufructuarius qñ tenet. vide usufructus. §. v. vij. ⁊. xij.

Usurarius mentalis. Utrū teneat restituere id qđ ē sibi datū a mutuo recipiēte vltra sortē. R̄. q̄ lz doc. sint Jrij. Jn hoc tñ eos ꝓcordādo sic distinguo: vz q̄ aut mutuū accipiēs dat liberalit credēs mutuātē hoc nō exigere aut velle: ⁊ sic non tenet restituer de necessitate: ⁊ isto mō itelligēda ē opi. Ri. i. iiij. di. xv. q. v. ar. v. ⁊ Sco. ca. di. Alex. lōbar. ⁊ Lar. i. c. ꝓsiluit. ⁊ i cle. ex graui. ō vsu. q̄ tenēt q̄ nō tenet restituere. Et facit, p hoc ter. i l. int⁹ oēs. §. recte. ff. de fur. Vbi dr Jctās rē credēs iuitū dñm ꝓmittit furtū: lz furto nō ē obligat⁹ si dñs erat volēs: ad idē facit isti. de obli. q̄ er q̄ si delic. na. §. plz. in fi. Hec ob. l. si ego. la. i. ff. si cer. pe. Ubi dr q̄ si volui tibi rē donare ⁊ tu credebas eā tibi mutuo dari ñ efficit tua añ ꝓsuptiōz qz i hoc casu itētio recipiētis ⁊ ꝓcedētis discordāt lz in casu predicto ꝓcordant qz ille liberalit dat: ⁊ iste scit se liberalit datū recipe. Itē nō ob. rō Jo. an. i mercurialib⁹ in regula. pcuñ. qz Jctus a p̄cipio fuit vitiosus: ⁊ iō effectus similit: qz vex ecēt si effect⁹ ꝓcederet a dicto Jctu lz nō ē vex lz ꝓce

dit ab alio. ſ. libera donatiõe qua ille donat ⁊ iſte donatũ liberaliꝰ recipit. Aut mutuũ recipiẽs nõ dat liberaliꝰ ſed ideo dat q; p ſigna videt mutuan tẽ ſic velle: aut ne mutuum auferat: ⁊ iõ ſic dat: ⁊ tũc dic q; talis tenet acceptũ reſtituere de neceſſitate. Et ſic limita ⁊ intellige. c. ꝓſulnit. de vſu. Jn no. ⁊ Jo. ac Jſa. ibidẽ cũ Jo. an. in dicta regula. peccãſ. q; tenent q; tenet.

1 ¶ Sed quomodo ſcire poterit ſi dedit liberaliter vel ne. ℟. q; ſi ſignis vel circunlocutionibus ſignificauit q; aliquid vellet vltra ſortem: ⁊ tunc tenetur reſtituere quod non liberaliter dedit: quia vt dicit. l. ſi vero non remunerandi. §. idẽ papinianus. ff. man. q; cũ aliquis ſimplicit rem concedit preſumitur donare illi q; pus donauerat ſibi. Sic in ꝓpoſito q; ex ſignis oſtendit ſe nõ mutuare gratis: ideo credendũ ẽ etiã illũ eo aio dare. ſ. nõ gratis. Si vero nullũ ſignũ oſtẽdit quo vellet aliqd vltra ſortem: ſed potius q; gratis mutuabat: fatendũ eſt etiã eũ gratis dediſſe. Et hoc vez niſi aliud de mente eius ꝓſtet.

2 ¶ Vtrum ille qui mutuauit gratis teneatur reſtituere id quod ſibi datum eſt a mutuum accipiente. ℟. q; ſi credit cũ gratis dare nõ tenetur q̃cunq; ille non gratis dederit: quia vt dicitur. 1. q. ij. nulla obligatio ſuſcipienti culpe maculam ingerit: q̃ non ex ambientis petitione procedat: ⁊ obligatio antidotorum inſtam parit receptionem per errorem ſoluti. l. ſi teſtis. §. i. ff. de fideiuſſo. niſi eſſet error facti alieni: vt puta putabat per ſuum procuratorem eſſe. ꝓmiſſum cum tamen non eſſ; quia ſic teneret Rodo. ⁊ Aſten. dicũt q; non tenet q̃diu bona fides durat: nec de ꝓſumptis: ſ; poſtq̃ ſcit q; non liberaliter dedit tenetur de extantibus niſi per vſucapionem vel ꝓſcriptionem ſuã facta eſſent: que opi. eſt tutior in cõſcia q̃ illa Lau. de redul. in ſuis ꝓtractibus q; dicit q; etiã nõ tenetur poſtq̃ ſcit non liberaliꝰ dediſſe: ⁊ addit idez Rodo. q; talis q; dedit ſi hz de bonis ipius mutuũ dãtis q; põt ſibi p retentionẽ ꝓſulere de eo quod ſic ſoluit in cõſcia. Qõ verum ẽ ante preſcriptionez ſed non poſt.

3 ¶ Vtrum vſurarius teneatur non ſoluz reſtituere rem ſed ⁊ fructus. dic vt. ſ. poſſeſſor malefidei. Et ſimiliter de lucrato ex pecunia vſuraria. vt ibidem. §. i.

4 ¶ Vtrum inducens aliquem ad fenerandũ cõſulendo vel pecuniam mutuãdo: vel ſocietatẽ cõtrahendo ⁊ huiuſmodi teneatur ad reſtitutionez totius vſure. ℟. ſm Alex. lõbar. ⁊ Monal. titu. vſura. v. ac. Rodo. q; non niſi inq̃ntuz pcenit ad eũ: q; in dãdo mutuum ſub vſuris non damnificatur proxumuſ: ſed in exigendo vſuras. Alij tamen dicũt q; tenetur. qõ non credo.

¶ Vtrum ꝓſonete ſeu ſenſales vſurariox ꝓctum tencantur reſtituere omnes vſuras ipox. ℟. ſm Bal. in ti. de controuerſia feudi terminanda §. ſimiliter q; non. Sed glo. in. l. ſi ſciente. ff. ad l. põpe. de pari. indiſtincte vult q; teneatur eum qua conuenit Bar. ⁊ Angelus ibidem qui dicũt q; pari pena ſunt puniendi tales ꝓſonete: ſicut illi qui faciunt ꝓtractus. Hoc idem tenet Birar. obdoſi: ⁊ ad idẽ facit. l. is cuius ope. in pn. ff. de adul. multo fortius miniſter alius. xlvi. diſt. ſicut nõ ſno. qõ credo verum de ꝓſonetis coopantib⁹ in eractioibus vſurax: vel inuenientibus cautas fictiones quibus vſure ſoluantur: q; dãni dãt cãz efficacem. Non autem credo verum de ꝓſonetis ſolũ cooperantibus vt mutuũ detur potius ꝓ neceſſitate debitoris. ar. no. in. l. ſi quaz. C. de ope. liber. Immo nec peccant ſi ad hoc nullum indũcũt. vt fenereť: ſed ſolum ad patos dare ſub vſuris accedũt. 5

¶ Quid de notarijs qui conficiunt inſtra de debito vſurarũ. ℟. ſm Birar. obdoſi. q; aut palliant vſuras in inſtris: puta quia faciunt cartas de duplo: vel ſub noie emptioris: ⁊ hmõi. ⁊ ſic tenetur totam vſurã reſtituere: ſi vſurarius ipe nõ reſtituet: niſi ſm quosdam hoc feciſſent in fauorem potius receptoris mutui q̃z vſurarij: q; poteſt teneri lz mortaliter peccet inſtrm falſũ faciens. Si autem non palliant vſuras: ſed aperte patet per inſtrumenta tunc non tenentur: q; non dant cauſã efficacẽ: ⁊ ſm Bal. in rubrica. de ꝓbi. feu. alie. p ffede. c. ij. tales ꝓficientes ſciẽter inſtra i fraudẽ vſurax. debẽt oio ab officio amoueri ob infamiã. ar. in verbo ſcriba. ibi poſito. 6

¶ Vtrum teſtes talium inſtrox ſimiliter tenentur ſicut notarij. ℟. q; ſic ſm pdictam diſtinctionẽ: q; inſtra non valent ſine teſtibus. Jdem dic de ꝓlatis q; ſe ſubſcr. bũt: vel ſigillãt cedulas vſurarioz. ⁊ cũ his ꝓcor. Boſ. Mo. ⁊ Directo. ti. de vſuris. 7

¶ Vtrum aduocati: ꝓcuratores: iudices: ſtatarij: ⁊ alij quox patrocinio: ⁊ fauore ſciẽter vſure in iudicio: vel extra iudiciũ exigunt: vel nõ reſtituunt cũ repetunt tenentur ad reſtitutionem. ℟. q; ſic inſolidũ. nec excuſant ex eo forte q; ſcripture eis ponecte appebant iuſte. ſi ꝓſcia eis dictabat q; erãt de ꝓtractibus vſurax ſm Moſt. ⁊ Jnnocẽ. in. c. Michael. de vſu. ⁊ Archi. in. c. ſi quis oblitus. xiij. q. iij. 8

¶ Quid ꝺ dñis terrax q; terrꝫ ſuis vſurarios morãtes ſi cogũt vt vſuras reſtituãt. ℟. ꝼz Rod. q; tenet iſolidũ ſi pñt ⁊ ñ faciũt. et ſi nihil pucnit ad eos. Alex aũt lõbar. dicit q; lz mortaliter pec/

cent. tñ restituere nō tenent: nisi inquātuz ꝓuenit ad eos de ipīs vsuris. Ad aūt mortaliter peccēt nō credo vex nisi de iudeis vsurarijs. de quibus ꝑcipit eis in. c. post miserabile. de vsu. vt cogūt eos ad restituendū vsuras extortas. Et similiter posset dici quo ad ipos esse verā opi. Rodo. quo vero ad xpianos vsurarios nō credo q peccent mortalit: vel teneant ad restitutionē: nisi qñ requisiti nolēt iusticiā ministrare.

10 Vtx socij tutores factores ⁊ hmōi q ad vsurā dāt vel vsuras exigūt, p alijs teneant ad restituti onē. ff. fm Rodo. q si apud eos residet qsi ꝓncipal auctoritas mutuādi sic tenēt isoliduz: si illi, p qb⁹ dederūt nō restituunt. Si vero nō fuerūt auctores ſz solū executores sic illi q ad solā manualē traditionē vsurax mācipati sūt. ita q ipi nō tarāt ꝑciū ℞ctū ipsox: nec cū eis ℞hit pactū de vsura: ſz solū pecuniā tradūt ⁊ pign⁹ recipiūt. sic ſz mortalit peccēt nō tenēt ad restitutionē: nisi coactine exigāt vsuras. Dis cōcor. Birar. obdo. Ray. ⁊ Bartolomeus brix. i. d. c. sic non suo. ⁊ addit Jo. q ille ī cui⁹ vtilitatē versū ē tenēt ꝓncipalit alī i subsidiū. l. ex hoc edicto. §. i. ff. de eo p quez fac. erit. ⁊. l. elegant. §. pe. ff. de dol. Jda. i. d. c. Michael. vult ēt vt i ꝓmo casu nō teneant. si vsurarius ē soluēdo sed fm qđ dixi tene.

11 Vtrū pupillus, p quo tutor multos ꝓtractus vsurarios fecit teneat restituē. ff. q si pupill⁹ dicat tutoi tanto tpe būsti pecuniā meā ⁊ ꝓpterea ista retineo, p lucro q debeo ex ipsa habere: ⁊ sic ista intētiōe retineat nō tenēt restituere ſz sit vsū in suā vtilitatē sed solū tutor: nisi vsura excederet moderatū lucrū q ꝓcepisset si in possessiones vel aliam iustā negociationē vt debebat. ipam constituisset vt patet. ī. tutela. §. ij.

12 Sed nūqd cū vniuersitas ciuitas vel collegium recipit vsurariū emolimētū singuli tenent i solidū restituere. ff. fm Jo. in sū. ti. de pe. §. fi. q sic. ſz cā vniuersitatis nō sit cā singulox. rij. q. ij. q manumittit nec obligant. tanꝝ vniuersitas q aiaz nō hz ſz tāꝝ singuli. c. ℞stus. de vsu. c. si cut vix. vij. q. i. c. si hēs. xxiij. q. iij. l. metum. §. aiaduertēdū. ff. qō me. cā. cōcordat Jo. an. post Alla. i. d. c. ℞st⁹. ſz Adonal. ti. vsura. v. ⁊ Rodo. limitāt hoc vex de regētib⁹ ⁊ ꝓhibere valēti b⁹ vel ꝓpellētibus aut ꝑcipiētibus talit fenerari nō aūt de alijs nisi pticipauerint comodū bursale vel ex hmōi relevatifuerint ab expēsis quas fecisset de suo: q tūc in tñ restituere tenent ⁊ nō pl⁹ ⁊ hoc tene in ꝓscia cū quo Adon. ꝓcor. Jpetrus de palu. in. iiij. di. xv. ⁊ Asten. ⁊ Jo. an. in. d. c. conquestus. de vsu.

13 Vtx ipediēs volētē mutuare gratis ⁊ faciēs vt mutuet sub vsuris teneat ad restitutionez. ff. fm Rod. q sic. q impediuit indebite ꝓmi vtilitatē. Idē dic de impediēte ꝓtractū licitū ⁊ reducēte ad ꝓtractū vsurariū. Cōcor. Adonal. ti. vsura. iij. Idē dic de ꝓfessoribus q absoluunt vsurarios aut recipiunt ad sacra vel sepulturā q tenentur restituere: si ex denegatione taliuz fuisset facta restitutio.

Quid de fideiussoribus vsurariox. ff. Lau. 14
de redul. in suis ꝓtractibus fm Lap. ⁊ Jpau. de eleazaris ⁊ multos alios q etiā si pncipale se ꝓsti tuit, p vsuris restituēdis q nō tenēt: nisi in tñ in quātū vires hereditatis vsurarij tpe fideiussiōis valebāt: ⁊ nō plus nec minus. Distinguit tñ idē Jpau. inū fideiubere simplicit, p vsuris restituendis ⁊ sic nō teneat nisi vt dictū est: ⁊ int obligare se simplr ad restōez vsurax q talis tenēt quātuz sue facultates portāt ſz vsurarius sit nō soluēdo.

Vtrū heres teneat restituere oēs vsuras illi 15
us cuius ē heres. ff. q sic inquātū hereditas sufficit fm cōit doc. in. c. cū tu. ⁊ tua nos. de vsur. ⁊ vide. s. heres. §. iiij. ⁊. vi.

Vtrū qñ duo sūt heredes vsurarij debētis re 16
stituere. c. ⁊ diuisa hereditate. de mille inter eos vn⁹ efficit nō soluēdo. de. l. an ali teneat in totū de ipis. c. ff. Jpe. de anch. i regula. pcti venia. ō re. iur. li. vi. q. xviij. q ſz diuisa hereditate obligatio hereditaria diuidat ipo iure. l. i. C. si cert. pe. ⁊. l. p hereditarijs. C. de heredi. vel ac. vē. Et sic si vn⁹ efficiat nō soluēdo i foro ciuili alter nō teneat. l. legatox. ff. de le. ij. tñ in foro canonico ī q dicit ter. i. d. c. tua nos. q heredes ea sūt dispositiōe cogēdi: q defunct⁹ si viueret q ad es alie nū: ex delicto ⁊ pctō ꝓueniēs tenēt isolidū: nec i tali ere ſz locū diuisio. xij. tabulax. ar. d. c. cū tu. de vsu. ⁊ vt dicit ēt Jda. i. d. c. tua nos. cōit doc. i fanoē aie h sequūt. Sz ego, p clarioī itelligentia distinguo: q aut loquimur i reb⁹ formalit datis p vsuris: ⁊ sic cū talia sp sint obligata illis q ea deserunt tenēt de necessitate illa restituere q ſqs illa habuerit: vt i. q. seq. patebit. Aut sūt res spāliter empte de pecunia vsuraria spāli alicuius ⁊ sic si militt tenēt illis de quox pecunia sūt empte. d. c. cū tu. Aut loquimur de alijs rebus q nō sūt formaliū date, p vsuris nec spāliū empte de pecunia vsuraria. Et sic tene q cū bona vsuariox fm cōem opi. modernox doctox i. d. c. tua nos. nō sint tacite hypotecata, p vsuris restituendū. q nō tenēt de necessitate nisi, p medictate q̄z suis alter heres sit factus nō soluēdo: ſz dicāt doct. q opi. gl. d. c. tua nos. ⁊ antiquox doc. q tenēt q oia bona vsurariox sunt tacite hypotecata sit in foro aie practicāda: qō intellige de bono consilio: cū nullo iure

ꝓbeť. ꝛ scõz hãc distinctionẽ itellige ꝛ limita. ℣de. de Ancha. ꝛ doc. in hoc.

17 ¶ Quid de accipiẽtib⁹ de bonis vsurariorum ℟. distinguẽdo q⁹ aut accipiũt rẽ in spẽ datã pro vsuris q̃ nõ trãsiit i dñiuz vsurarij. ꝛ sic tenẽ indistincte q⁹ teneť eã restituẽ si extat vt nõbiliť tenet Bal. in. l. rẽ quã in fine. C. de iur. doc. nec põt extiatõez dare ℑ volũtatẽ dñi. l. ij. i pri. ff. si cert. pe. ꝛ ter. ẽ clarus. rüij. q. vi. si res ꝛ. i. c. cũ tu. de vsu. Et qñ non trãsferať dñiuz vide. ℑ. vsura. ij. §. xviij. Aut accipiũt rẽ i spẽ datã ꝺ q̃. ℟. ſz alias ꝙſcitq̃. Et tũc distinguo q⁹ aut vsurar⁹ cũ talia accipiatẽ nõ soluẽdo ꝛ sic si ℔ sciũt restituere ẽt obligaňť q⁹ dãt dãni cãz efficacẽ. ꝛ si dubitãt an sit nõ soluẽdo dico q⁹ si res adhuc extat q⁹ teneť: ne ꝓ re tpali idiscrie. aiaz ponãt fm aler. i. iiij. parte. Si ℣o ignorãt ꝛ credebant ꝓbabiliť q⁹ de bonis suis eis daret sic nõ teneť. ꝺ cõsuptis bõa fide durante ſz solũ de extãtib⁹: nisi inq̃z tũ fẽi sũt locupletiores aut cũ talia accepeť erat soluẽdo: ꝛ sic nõ tenenť. ẽt si p⁹ea fact⁹ ẽ ex alia cã ñ soluẽdo: nisi eť res bita seu ẽpta ex pecũia vsuraria quã si habuit. lucratiuo p̃t ille ex cui⁹ pecunijs ẽ ẽpta ꝺ egtate canonica cã ab eo aduocare offo iudicis. vt p̃z p glo. ꝛ doc. i. d. c. cum tu. in fi. Addit tñ Host. ꝛ Bof. q⁹ si talis res ẽt ex cã lucratiua puenit ad illũ q̃ soluerat vsuras. q⁹ ille cui p̃⁹ donata fuerat liberať. i. oẽs debitores. ff. de acti. ꝛ obli. ꝛ ẽt vsurarius. Si ℣o habuit ex titulo oneroso sic nõ teneť restituẽ: q̃z nis postea efficiať nõ soluendo. ꝛ ex ꝑdicns p̃z qd dicendũ de multis qõnibus.

18 ¶ Quid de emẽtibus pignora ꝑdita ab vsurariis. ℟. q⁹ tenẽtur sicut emẽtes rapta. ꝛ fm illaz di stinctiõez de qua. §. Emẽtes. Dex ẽ q⁹ poterunt repetere vel retinere id qđ ℵisi⁹ vsurar⁹ sup illo pignore mutuauit. ℣dosset etiã teneri q⁹ si res nõ extat. vel ignorať ꝺ his ei⁹ si extat nõ teneri talẽ ẽptorẽ dare paupib⁹: nisi solũ illud plus qđ valebat res ultra id quo eam ab vsurario emit lz tutius eẽt dare totũ: excepto mutuo accepto ab vsurario ab illo qui eam pignorauit.

19 ¶ Quid de filia vsurarij dotata. ℟. q⁹ si rez bñit datã i spẽ ꝓ vsuris teneť idistincte sicut dictum ẽ de emente pignora fm illam modificationez. Si ℣o alia habuit sic nõ teneť: nisi ꝙ ℔ sit factus nõ solnẽdo. ꝛ ℔ sciebat gener: q⁹ si ℔ ignorabat nihilomin⁹ fm Rod. poteriť dotẽ recipe ꝛ retineť ẽt si postea sciat q⁹ ẽ nõ soluẽdo. qđ ẽ dictũ mirabile ꝛ mihi nõ plz q⁹ nullo iure ꝓbatur. Si ℣o ꝙ ℔ nõ ẽ fact⁹ nõ soluendo ſz postea ex alia cã: nõ teneť gener q⁹ hz dotẽ ex titulo oneroso. ℣ecẽt filia fm ℑ ede. ꝓfilio. xli. q⁹ lz hẽat dotẽ p⁹ solutuz mrimoniũ ex cã lucratiua q⁹ tñ illa nõ ẽ pecunia q̃ transiuit in bonis mariti ſz ẽ alia q̃, ꝓficiscit ex bonis mariti. Jõ nõ teneť. ℣ec ob. tex. c. cuz tu. de vsu. ſz eũdem ℑ ede. q⁹ ut dicit logtur ꝺ possessi onib⁹ ẽptis ex pecunia vsuraria. ꝛ lz. do. An. ꝛ ℣da. ꝛ ℣de. de an. videanť tenere q⁹ imo teneť q⁹ lz nõ sit illa tũ succedit loco illius pecũie date. Jtẽ q⁹ mulier nõ hz q̃rtã suã. nisi ꝺducto ere alieno. l. ℣apinianus. §. iiij. ff. de ioffi. testa. cuz q̃ vť cõcordare Sco. in. iiij. di. xv. tñ ego credo ve rissimũ dictũ ℑ ede. ut p̃z ꝙ ꝑdicta. nisi eẽr possessio ẽpta ex pecunia usuraria ꝛ data ꝓ dote. q⁹ tũc soluto mrimonio teneret filia cã restituere. si pf cius foret postea factus nõ soluẽdo. ꝙ. ꝺ. c. cũ tu. q⁹ factum legitime nõ ꝺz retractari.

¶ Quid faciet gener aut filia q̃ dotẽ habuerũt. 20
aut de reb⁹ in spẽ datis ꝓ vsuris. aut cũ socer essẽt nõ soluendo. ℟. fm Birar. obdoñ. q⁹ ille per quẽ nõ stat qn restituať excusať in ꝓscia. q⁹ vn⁹ sine altero restituere nõ põt. durante mrimonio. Remediũtñ eẽt vt si pr̃ hz multa icerta ad rstituẽdũ. ꝛ ẽ soluẽdo ꝓ certis adeat cẽm q ei dictã dotẽ tanq̃z paupi cõcedat. si nõ sunt bita i spẽ ꝓ usuris. aut cõponat cum creditoribus.

¶ Quid de famulis vsurarioꝝ. ℟. q⁹ aut fuiũt 21
vtiliter. puta laborando agꝝ. ꝺificando domũ hñdo curã reꝝ. ꝛ huiusmõi. Et sic si vtilitas põt cõpensari cũ eo qđ accipiũt ꝓ mercede. sic licite eã accipiũt siue sint vsurarij soluẽdo vel nõ. dũmõ nõ accipiant rẽ bitam i spẽ ꝓ vsuris. q⁹ talẽ nun q̃z lz accipe ut. ℟. patuit. Si ℣o nõ seruiũt vtiliter ſ. potiꝰ inutiliter. sicut q canes. aut ancipitres custodiũt. ꝛ huiusmodi. sic si ẽ nõ soluendo nullam mercedẽ pñt accipe. ꝛ si accipiũt tenẽtur restituẽ. Jdẽ dic de uendẽtib⁹ res ad gulositatẽ vel põpã ptinẽtes. q⁹ nõ restituẽdi dant cãm efficacẽ. facit l. ait ptor. ff. de his q i frau. crc. ꝛ. l. fi. in ꝑn. ff. ꝺ eo per quem fa. erit.

¶ Dtꝝ ille q mutuat pecuniam vsurario possit 22
recipe ei⁹ restõem. ℟. q⁹ aut mutuat scienter adludũ vel alio mõ ad ꝓsumandũ inutiliť ꝛ sic si ẽ nõ soluẽdo nullo mõ põt recipe ei⁹ restõem. ꝛ si recipit teneť restituere. Si ℣o ignorabat ꝓbabiliť q⁹ vel let cã inutiliť cõsumere. sic fm ℣de. ꝺ palu. in. iiij. di. xv. ꝛ Asten. ꝛ Rodo. potit recipe ei⁹ restõem multo magis si dedit vt utiliť eam expẽdẽt. Jdez dic q⁹ ꝺbẽtes hñe ab usurarijs ex ℑctu. s. q̃i vel ex delicto vel q̃i. q⁹ possunt recipe quod sibi debetur lz usurarius sit non soluẽdo.

¶ Quid de seruientib⁹ vel mistrãtib⁹ nccaria ad 23
vitã usurarij. ℟. q⁹ lz quo ad foꝝ ꝑtentionẽ si nõ ẽ soluẽdo nõ possint recipe mercedez. ut colligiť ex gl. i. c. q̃ i oib⁹ de usuris. tñ i ꝓscia credo possint recipe. nisi sint tales q ex ꝑcepto charitatis te

neant facere elemosynam ⁊ subuenire quod quã do fit habes. ſ. elemosyna. §. i.

24 ¶ Quo recipientes elemosynas vel viuentes de bonis vsurario licite possint hẽs. ſ. Raptor. §. i. ⁊ fm illã distinctionem q quo ad deũ vsurarius raptori cõparatur circa bona habita ex vsuris.

25 ¶ Vxor qñ nõ pot dare elymnas ⁊ accipe de reb viri vide elemosyna. §. vij. ⁊. j. Vxor. §. v. cum sequentibus.

Restitutio

fo. ſ. cui facienda sit. ⁊ quo ordine. Pro cuius declaratione queruntur plura

1 ¶ Utr res rapta vel qualitercũq; accepta iniusta a Xpo dño sit sp ei restituẽda. ff. q. sic regulariter. iij. q. i. reitegrãda. ff. re. spo. qi p totũ. ⁊ ff. hoc sicut dignũ. §. eos. Fallit tñ hi. v. casibus. Primus si iusto bello postea fit puat ea. Secs si edicto ipiali siue eccliastico sit ei iterdicta ad tps vel simpl'r. de here. c. excõicam. cl. i. de homi. c. pro humani. li. vj. Et tũc resto differet. si interdcm est ad tps. vel dabit illi cui e applicãda p tale edictum Tert si dns e pupillus vel furiosus aut minor: q tũc nõ illi ſ tutori vel curatori eius restituetur. Quartus qñ dns mortuus e q tũc dz restituẽ heredibus, pbe dictis, ⁊ q sint hẽs. ſ. heres. in pn. ⁊. §. ij. et si dns i mõte oia sua reliqsset paupibus distribuẽda tũc paupibus dz dari fm Inn. in. c. qñ sicut. de elec. Quintus qñ lenões ⁊ huiusmõi aliqd accepit a platis eccliasticis q restitui nõ ei dz sed eius supiori vel successori vel iutilitate ecclesie expẽdant. arg. c. si qs in atrio. xvij. q. iiij. ⁊ c. cũ vos. de offi. ordi. ⁊. c. de hoc. de simo. ⁊ hoc auctoritate iudicis pniarij fm Ricar. vel ſ Post. ⁊ glo. Ray. si eccl'a satis habũdat dabit paupibus. arg. d. c. si quis in atrio. ⁊ hoc idem tenet Mdonal. ti. restitutio. primo.

2 ¶ Utr res ablata ab eo q nõ erat dns ſ iusto titulo possidebat sit ei restituẽda. ff. q. sic nec vero dño dz restitui sine eius volũtate. l. is cuius. ff. de fur. ⁊. l. si qs ꝓductois. C. loca. et si sit fur qui cã talititulo alteri dedit. d. l. si qs. Fallit hi qñ cã recepisset sub tali titulo i fraudẽ veri dñi. q tũc tenet rest facere q domin cã hret eidẽ denũciando rez caute tñ sine scãdalo alicui. xxij. q. v. hoc videt.

3 ¶ Utr habẽtes de bonis ifideliũ ex vsura ⁊ huiusmodi tenẽãt eis restituẽ. ff. fm Mdonal. ti. restitutio. iij. q. sic, nisi eccl'a hẽat bellu ipsos q tũc nõ eis ſ paupib xpianis restitui debent

4 ¶ Utr acceptũ ex turpi cã respectu dãtis in casu i quo restituere tenet. possit restitui illi q dedit. ff. q. non. sed dz paupibus erogari. si ille q dedit potuit alienare. q in pari cã turpitudinis potior ẽ pditio possidentis. l. si ob turpẽ. §. pono. ff. de pdi. ob tur. cau. ⁊ l. ij. C. e. t. iuncto. c. cũ tu. ff usu. Fallit hoc i duob casib. primus qñ i iniuriã alteri us e datũ. q tũc illi i cuius iniriã e datũ dz restitui vt pz in simõiace dato. qñ restituit illi eccl'ie in cuius iniuriã e datũ. d. c. de hoc. Secs casus est qñ turpiter datũ ⁊ acceptũ ipo iure applicat fisco l' puato. q tũc nõ dz dari paupib. sed illi cui applicat. q de aliẽo nõ e faciẽda elemosyna. i. q. i. nõ e putãda. si tñ excepto isto casu. fo restituisset ei q dedit eet liberat ab obligatõe restõis q nullo iure hi pbibet. ⁊ pene si restrigẽde. c. odia. ff. re. iu. li. vj

¶ Utr acceptũ ex turpi cã respectu solũ ipi recipientis. sit danti restituẽs i casu q restituẽ obligat. puta dedit qs alicui ne facet tale malũ vel ut facet id ad qd tenebat. ff. q. sic. vnde inder q nõ vult dare sniam. nisi data sibi pecunia ⁊ huiusmodi eig dedit dz restituẽ. l. i. ⁊. ij. ff. de pdi. ob tur. cãz. ⁊ ex pte i. c. nõ sane. xiiij. q. v. Fallit hi i casu. c. cũ sit de iudeis. ubi ea q ifidelis lucratus fuit a xpianis occasiõe officii publici inter ipos restituere tenetur pauperibus fm prouidentiam epi. 5

¶ Quid de oblatõe recepta a manifestis vsurarijs. ff. q. lz sint opi. diuerse i. c. q i oib hi usu. tn tñ dic fm Jo. an. q aut vsurarius ichoauit restituẽ. vel e pat. ⁊ sic restituet ei ut ipse restituat qbus ex tort sit. ⁊ sic itelligẽda e ea opi. q e in glo. d. c. q in oibus. Si Xpo nõ e patus restituẽ tẽ habebit locũ prima opi. in pdicta glo. quã seq Bof. Inno. ⁊ Xpo. vz q fiat epo. vt ipe restituat dãnificatis. qõ vex credo qñ epus e talis q̃litatis q hi faciet. alr ipse q cã recepit damnificatis restituet. 6

¶ Quid si ille cui resto e fiẽda lõge distat. ⁊ ñ pt ei mitti sine sũptib. ff. q. nihilomin restituenda e ei. nisi fit modicũ qd rspcũ illi cui debet. q hñdãs e. q tẽ fz Rod. possz paupib dari p aia ei

¶ Quid si nescit ubi hitet. ff. q. nõ tñr cuagari vt eũ q̃rat. ar. l. q nisi fiat. §. i. ff. de ope. liber. ⁊ iõ paupib dabit. nisi expectet Visit rediturus. 8

¶ Sz cui sũptib mittet ei qñ scit ubi e. ff. Pa. i. d. c. cũ tu. de vsu. q si e malefidei possessor. puta fur: aut vsurari: aut huiusmõi. ⁊ ipe recessit de loco vbi ea accepit vel extorsit. tñr suis sũptib eidẽ mittẽ. Si Xpo ille cui erat fuit ille q se trãstulit alibi. tũc suis sũptib ei mittet. ⁊ sic itelligẽda e glo. i. d. c. ⁊ sic distinguit lex i re legata. l. cũ res. ff. de le. i. qõ limito vex: nisi inueniret aliqs fidus q gratis vellet deferre. ar. c. significãte. de pigno. nõ. tamẽ fm Ber. q si sũptus excedit sũmã rei restituẽde q tũc paupibus e disp̃sãda. ar. d. c. cũ tu. ⁊. c. anterior. ij. q. vj. Si at nõ e malefidei possessor. ſ aliq iusto titulo habet. tũc credo arbitrio boni viri sit sequen. cuius sũptibus mittat pensata cã ⁊ q̃litate abstic. ⁊ non fuerit in mora.

10 ¶ Vtrum cū ꝑ plures sūt obligati alīi īsolidū. ⁊ vno soluēte totū. alij teneant̄ eidē soluēti. qz ꝓpte sua. ff. Monal. ti. Restō. vj. q. sic in foro cō scie. qz vtilr egit negociū cox. l. cū pecunias. ⁊. l. soluēdo. ff. ō neg. ge. ℔ allit b i raptozb⁹ : ⁊ furi b⁹ ⁊ huiusmōi qz si ille q bñt rē satisfac̄ nō tñr alij eidē satisfacē. nisi i qztū ō talib⁹ bōis puēit ad cos

11 ¶ Sz qd fiet qñ gs nescit cui restō ad quā tñr fiē da sit. nec ei⁹ hēdes cogīscit. ff. q. nihilo⁹ paupib⁹ vel i pias cās ē restō faciēda. ar. d. c. cū tu. ⁊. c. dī uie. lxxxvij. di. ⁊. c. eps. lxxxviij. di. ⁊. c. ꝓcesso. ⁊ ij. q. ij. ⁊. c. f. vi. q. iij. et. c. i. ō rap. vñ dic̄ Th. fa fe. q. lxij. q. si ille cui rīlō dz fiēri fit oio igtus fcā di ligēti igstōe ō ꝑsōa eius. vl eius hēdibus. dz hō rstituē dādo cl'nas, p salute ipius siue sit mortu⁹ siue viuus. Et addo q. iter paupes eligēdi si pau piores. ⁊ ii cēlr paupes iustiores. qz si ⁊ oib⁹ ꝺbet̄ mīsicōdia iusto tñ āplius. vt dic̄ Amb. i li. ō offi cijs. ⁊ nō i. c. ñ satis. lxxxvj. di. ⁊ vt dic̄ Hie. ⁊ nō in. c. fi. xvi. q. i. in pauperibus non tam pauptas q̄z religio attendenda est.

12 ¶ Quid si facta restōe i ꝑdictos paupes appeat dñs rei. vel eius hēs. ff. q. si talis q restituit fec̄ ō bitā diligētiā ad ipm inuenien. sic nō tñr āplius. qz bōa fides nō patit. vt sel' exactū exigat̄. c. bōa fides. ō re. iu. li. vj. Secus si nō adhibuit debitā diligētiā. qz sic itex tenēt̄. qz vt dī i. c. sic dignū. §. cos. de hoī. nō. n. aliena cū ipa potuisset̄ eis q̄x fuerūt. restituere debuerūt paupibus erogari.

13 ¶ Vtx restō ꝑdictox icertox sit nccārio faciēda paupibus illius loci i q̄ ꝑdca restituēda sūt bita. l dānū ē datū. ff. Mo. ⁊ alīg alij doc. in. d. c. cū tu. tenēt q. sic. qz citi⁹ pōt puenire forte ad hēdes. vel ad eos gbus ē faciēda. Sed ff ed. ꝓsilio. xxij. do. An. ⁊ Spa. tenēt q. ē de bono cōsilio nō ō nccēita te. ⁊ B tenē qz intra simplicīi dicūt. q. errogatio fiat i paupes. vt i. d. c. cū tu. ⁊ i. d. c. sic dignū. Nec ob. c. i. ō rap. qz ibi sciebat ꝑsōa cui faciēda erat restō. alias eps non fuisset motus excōicare ex offi cio suo nisi ad peti ōem ptis. c. inotuit. i fi. ō elec. ⁊. l. iiij. §. hoc autem. ff. de dam. infec.

14 ¶ Sed qro an regrat̄ auctas supiozis ꝑ tali restōe icertox. ff. Inno. de imu. ec. c. qz pleriqz. di cūt q. dz fieri auctē confessozis. Ray. Vo tz q. fiat auctē epi vel pniarij. vel capellani. i cuius dioceſi bita sit. c. dīne. lxxxvij. di. c. eps. Io vltio. lxxxviij di. ꝓcesso. xij. q. ij. Mo. i. c. cū sit. ō indeis. ⁊ i. d. c. cū tu. tz q. nccārio regrīt auctas epi. Sed tu te ne cū Sco. i. iiij. di. xv. q. ij. q. tz fit bonū bre ꝓsili⁹ ꝓfessozis aut alītus bōe ꝑsōe. tū magis securū ē q. ille q dz restituē ipe restituat. Et q. nō regrat̄ alia auctas. tz Arch. i. c. ij. de testis. ⁊ i. c. nō sāc. xiij. q. v. ⁊ Jo. mo. in. c. q̄zq̄z. ō vsu. li. vj. Jo. de li. Pau. ⁊ Beni. ⁊ Jo. cal. sup cle. i. de ꝑnī. Spa. i. d. c. cū sit. Et fac̄ ad B. d. c. cū tu. ⁊ d. c. si cut dignū. §. cos i gl. ⁊ i. c. tua. ō testa. ⁊ alia iura q̄ cōīi dicūt. q. obligatus ad restōem dz restituē. Nec ob. d. c. cū sit. qz logt ō iudeo ō q̄ ꝑsūt q. nō recte dispēsaret. ppea ibi dī q. fiat auctē epi. ⁊ idō nō extēdet̄ ad casū dissimilis rōis. Tū vex ē fm ꝑdictū Arch. q. i. iiij. casibus eps pōt se itromittē de restōe icertox. Primus qñ mortuo illo q ōbe bat restituē. nullus ē ꝓlictus hēs vel executoz ad restituen. Si vo hēs cēt relictus. vel executō. tē solū regreret ō ꝓsilio epi auctas. facit. c. de laicis xij. q. ij. ⁊. l. nulli. C. de epi. ⁊ cle. ⁊ i B ꝓcordant Jo. Bin. Ber. i. d. c. cū sit. in gl. imo et epo ꝓ hibēte debēt ⁊ pñt rstituē. vt i. c. religiosus. in fi. ō test. li. vj. Secūs casus in q̄ pōt epī se intromittē ē qñ ille q dz restituē nō nult. ⁊ in iudicio agit̄ ꝑ eū Tertius ē qñ restituēs male dispēsaret. puta amī cis q nō indiget̄ ⁊ huiusmōi. qz eps posset se intro mittē. vt legitūme itex dispēsaret qz nō dī fm q aliī ē fm q̄z ōbuit. de re. iu. q ex timore. nec et ex cusaret si itucīēte auctē epi male distribuēt qz epī nō hz se itromittē. nisi q bñ fiat. ppea ābo celestē icurrerēt iracūdiā. l. si qs ad decliandā. ad fi. C. de epi. ⁊ cle. Quartus casus ē quādo talia icerta sī mānifestox vsurariox. qz tē epo dispēsar̄ ptinēt vel eius auctē. Et addit Jo. de ligna. in. d. c. cū sit. fm Jo. cal. in quodam cōsilio suo. ⁊ fratrem Clarum. ⁊ Vgo. q. episcopus excōmunicar̄ nō potest de iure sacerdotes qui se intromittunt de dispensatione incertorum. Ex quo patet q. multo minus religiosos exēptos. ⁊ q. nō est casus suus nec sibi pōt de iure retinere. nisi in. iiij. casibus ꝑ dictis. alīi bene posset sacerdotes excōicare.

¶ Vtx vsurarius sit tutus quando p̄missō edī to generali. q. qui soluit vsuras veniat infra tot di es ꝓ restitutione habenda. quibus dieb⁹ elapsis eps fert sniam. q. cum nullus appeat bona sunt icerta. ⁊ ipe tanqz icerta assignat epo. si post ter minū ꝑdictum appareat aliquis. ff. ff ede. i suis consilijs tenet q. sic. Sed ego disliguo. q. aut sūt dispensata pie. ⁊ sic verum, dicit ⁊ securus est. Aut non sunt dispensata pie. puta quia partem ō dit episcopo ꝓ mensa sua. ⁊ partem sibi retinu it. non tamen vt pauper. sed ut statum teneat̄. ⁊ sic non est tutus. nisi talibus satisfaciat. Et ex pre dictis collige q. si habetur episcopus talis condi tionis qui redditus suos dispenset in pauperes reseruata sibi solū necessitate. q. tunc tales haben tes dispensare incerta non debent id facere sine eius consilio ⁊ auctoritate. quia ꝑsumēdum est q. nouit melius paupes q̄z aliquis alius. Si vero talis est eps qui de paupibus nihil curat. sed poti

us de põpis ⁊ statu. aut sublimatõe pentũ: tũc tali non sunt danda talia incerta. q̃ qui tali ea daret. non esset tutus in consciã. sed ipse ea dispensẽt vl̃ videat quomodo dispensentur.

16 ¶ Quo ordine tenetur qs satisfacere q pluribus ꝫ restituere. ⁊ ex diuersis cãis. ⁊ nõ valẽs oĩb⁹ satisfacere. ℟. q̃ primo ⁊ necessario ꝫ restituẽ certa. q̃ si restitueret incerta ex qua restõe efficeretur nõ soluẽdo ꝓ certis non satisfeciss̃et. imo potius dãnatiõem sibi acqreret. ut ꝫ ex p̃dictis. qõ fac̃ ℨ heredes usurariox̃ q cõueniũt cũ cp̃o de icertis ut sepeliat̃ cadauer usurarij. cũ tñ nõ sit soluẽdo creditoribus sup certis. Secdo restituen̄ ẽ hũtib⁹ actões ad rẽ. puta q̃ res restituenda ẽ alĩena q̃ sp dño restituenda ẽ ꝑm q̃. ℨ. patuit. Idẽ ẽt si hẽat rẽ q̃ fuit alterius. ⁊ ab eo sñi iusta cã abdicata. puta p metũ vel alr̃. ff. qõ me. cã. l. metũ. §. cũ autẽ Idẽ dic de rebus depositis si extant: Et gnãliter sp dñi rex si extant ipse res sũt p̃ponẽdi oĩb⁹. l. veri. §. in bonis. ff. de priui. cre. q̃ si res extant ⁊ fuerant vendite. lꝫ sint translate in dñium emẽtis tñ ipsi vendenti cuius erant ẽ satisfaciendũ de p̃cio pus̃qꝫ alijs. l. iulianus. §. offerri. ff. de ac. ẽp. ⁊ vendi. q̃ si nõ extarent. sed alie surrogate fuerũt ex p̃cio illax̃ nõ ꝑponẽtur. nisi ut. ſ. dicam de hũtibus actões psonales. q̃ tales res surrogate non sunt pro precio obligate. l. qdam. ff. de i rez ver. vbi ẽ notabilis ter. ⁊ rõ ẽ q̃ p̃cium ex illa re redactũ non erat obligatũ. ergo nec res q̃ emitur ex ipo. Idẽ quoqꝫ dic in pmutatõe: q̃ vbi spẽs i obligatõe ẽ. nõ succedit altera loco alterius. vt. ff. de ver. sig. l. labeo. ⁊. ff. de rei ven. l. mf. ℣ allit h in empto ex spãli pecunia alterius. de quo dic ut ſ. solutio. §. ij. Sed tñ in hoc casu nõ ꝑponeť hũti bus actões reales. ¶ Post p̃dictos habẽtes actiones ad rẽ veniũt vxores. ceteris pibus pro doñ bus suis q̃ ꝑferũtur non solum ꝓtendẽtibus psonalẽ obligatõem: sed ẽt hũtibus tacitam hypothecam ẽt anteriorẽ. l. assiduis. C. q̃ po. in pi. ha. fac̃ l. vbi. C. de iu. do. ⁊. l. ij. C. de ser. pi. da. ℣ iscus quoqꝫ silẽ priuilegiũ hz cũ vxoribus⁹. ⁊ iõ prior tp̃e ꝑferet̃. l. q̃suis. C. de priui. fi. Ipsis tamẽ vxoribus ⁊ fisco ꝑferũtur anteriores creditores exp̃ssas hypothecas habẽtes. sed nõ posteriores. ut i glo. d. l. assiduis. Sed ego teneo ꝯrium q̃ ad uxores de habẽtibus exp̃ssas hypothecas vt. ℨ. dos §. ij. ¶ Post p̃dictos veniũt oẽs habẽtes exp̃ssas hypothecas ⁊ posteriores. ⁊ post ipos hũtes tacitas hypothecas. ⁊ in istis hũtibus exp̃ssas. q̃ prior ẽ tp̃e potior ẽ in iure. Aduerte tñ hic q̃ exp̃ese facte i funerando pus sunt restituẽde qꝫ satisfaciẽ habẽtibus tacitas vel exp̃ssas hypothecas i bõis ipsius defũcti. ut ẽ tex. i. l. pe. ff. de reli. ⁊ sũp. fu. ⁊ in. l. at si qs. §. i. e. ti. ¶ Post istos veniũt depoñtes. si depositũ nõ extat. l. si hoiem. ff. depo. §. fi. Et idẽ dic de habẽtibus pecuniã i illam nego ciatõem ut. ſ. Solutio. §. ij. nõ tamẽ tali ꝓuilegio gaudent q̃ sub noĩe depositi mutuãt ad vsurã: ut pz i. d. l. si hoiem. Tertio restituendũ ẽ habẽtib⁹ actões psonales ⁊ iter istos. ¶ Prio veniũt simplices ꝓuilegiarij. s. hẽntes ꝓuilegia pr̃sonalia non realia. q̃ ꝓuilegiũ hypothece. cũ sit ad rẽ ẽ ponor ꝓuilegio psonali. l. repertũ. ff. de pac. ¶ Post hos veniũt oẽs cirographarij pro rata. nõ attẽta ꝓritate Scti. q̃ licitũ ẽ debitori ꝑter cumulum creditox̃ facere deteriorẽ cãm prioꝝ creditox̃. nõ tam ẽ d ñium vel hypothecã seu ꝓuilegiũ habẽti um. l. i. §. Prio. ff. de sepa. bo. ⁊ ista est rõ q̃ in cirographarijs creditoribus nõ attenditur tp̃s. cũ predictis oĩbus concordat Bal. in. l. pro debito C. de bo. auc. iu. pos. que credo ṽa. nisi p statutũ municipale aliud caueat. ut Januę in mercatoribus sallentibus q̃ tunc illi stabitur nisi contineat iniquitatem expresse.

¶ Quid de herede q hz multos cui dz ex legatis ⁊ alios creditores ex alijs cãis. ℟. q̃ si debita sũt Scta p eũ cuius ẽ heres ⁊ fecit legata. tũc dz ꝑponere creditores ex Scto vel quasi. seu maleficio vl̃ quasi ipsis legatarijs. si oĩbus nõ pot satisfacere. Si vo legata sunt facta per eum cuius ẽ heres ⁊ debita per eũ q ẽ heres ⁊ q dz soluere sic ꝓ sol uet legata. q̃ bõa defuncti sũt tacite hypothecata ꝓ legatis ⁊ fideicõmissis. l. i. C. cõia dele. 17

¶ Quis ẽ ꝑponendus. an ille cui debeť ex Scto vel quasi. vel ille cui debetur ex maleficio vel q̃si ℟. quidam dicunt q̃ ille cui debetur ex Scto vel q̃si. sed ego hoc non credo. cum nullo iure, pbetur ⁊ ideo restituet ꝑm ordinem predictum. 18

¶ Quid de simpliciter soluente. non seruato ordine suprascripto. nũquid in conscientia liberať. ℟. Rodo. tenet q̃ non creditidisset forte solnendo omnibus. vel nisi ignorasset vnum creditorez fore potiorem alio. cum quo concordat Hostiẽ. ⁊ Monal. ti. restitutio. viij. Quod verum credo nisi laborasset tali ignorantia que eum non excusaret. c. apostolice de cle. exco. mi. 19

¶ Vtrum restitutio incertorum que pauperib⁹ debet dari vt. ℨ. patuit possit auctoritate episcopi conuerti in reparationem ecclesie vel monastẽrij. seu edificationem. ℟. Jo. an. in. c. religiosis de testa. tenet sic dicens fuisse disputatum per excelentissimos doc. q̃ si ecclesia indiget necessaria augmentatione. puta q̃ populus non potest in castare ad officium. nec facultates ecclesie. sufficiũt ad eius reparatõez. q̃ potest episcopus ꝑpria auctoritate sine pauperum graui damno talia incer 20

ta cōsuerterē in eius reparationē. Si vo facul/tates ecclesie sufficiūt: vel reparatio nō ē necessa/ria ꝫ volūtaria: vel nimia fames imminet sic ñ pōt ꝫ teneꝛ pauperibus dare. c. pastoralis. xcvi. di. ⁊ p ista opi. facit q; bōa ecclastica sic sūt pauperū ob/noxia: sicut illicite acquista. vt in. c. aurū. xij. q. ij. ⁊. c. i. xvi. q. i. Et tñ ep̄s pōt ꝑ reparatōe ecclesie dare centesimā vel quinquagesimā. c. bone. xij. q. ij. c. apostolice. de dona. ergo ⁊ de illicite acquisitis idē poterit facer̄. facit ad idē. c. ecce. ⁊. c. statuim⁹ xvi. q. i. Sed q; nō possit tenet ℣de. de pu. i tra/ctatu de canonica portōe epi. c. vij. ⁊ dicit q; p̄di/cta determiatio nō est bōa. q; vī ꝫ casuꝫ. cle. q; cō tingit. d̄ reli. do. vbi ꝑ q; ea q̄ relinquūt ad vsus pauperū nō possūt sine auctoritate pape in alium vsū cōuerti. ꝑ quā cle. dicit idē ℣de. q; executo⁹ te stamēti incerta nō poterit distribuere nisi paupi/bus: quā opi. ℣de. credo veram in legatis factis pauperib⁹: nisi in casu q̄ talis eccla vel mōasteriū reparet. ex cuius reparōe popul⁹ multū hēret ꝑ uocari ad obseruātiā xpiane religiōis. q; tūc liceret Et sic limitarē opi. Jo. an. p̄dictā. q; in tali casu sit bonū pauperū: eo q; fideles ad elymas abūdā tius p̄ inuitāt. als nō. ita tñ q; ñ imineat nimia fames: sed incertis restituēdis non est vera. sed tene opi. Jo. an. q; d. cle. q; cōtingit non loquit̄ de talibus.

Restitutio .iij. s. q̄ꝫ qs teneꝛ ad eā faciēdā: ꝑ q⁹ itelligētia

1 ¶ Queriť vtꝛ qs teneat statim restituē cū pōt. ſ. q; sic. qō ꝑ ꝫ. c. sepe cōtingit. de reli. ſpo. ⁊ nō est ſm Sco. in. iij. di. xv. q; ꝓceptū d̄ re stituēdo ꝫ videat affirmatiuū: tñ cadit sub illo p̄ cepto negatiuo. ℣lō furtū facies. Ero. xx. q̄ prc/cepta negatiua obligant ⁊ ꝑ semp ⁊ ad semp. ⁊ ꝫ est qō voluit dicē Tho. ſa. ſc. q. lxij. ſ. q; sicut ac cipere rē alienā ē ℣ iustitiā. ita ⁊ detinere eā. ⁊ ꝑ pterea dicit ter. in. d. c. sepe cōtingit. nō multū in teresť quo ad periculū aie iniuſte detinere: ac inua/dere alienū. iō toties mortaliť peccat qs: quoties scit ſe debere restituere aut satisfacere, prio: ⁊ pōt ⁊ nō vult. vt ꝑ p̄dicta ꝑ. nec pōt absolui nisi ꝑ pus restituat potēs restituē. c. si res. xiij. q. vi. nisi in casu quādo doleret q; nō restituit q̄ꝫ primū potuit ⁊ ꝓponit q̄ꝫ primū poterit satisf facere.

2 ¶ Quid de illo q cū possit restituere nō vult: sed heredib⁹ vt restituāt iponit. ſ. q; ꝑ ꝫ nō ē i statu salutis: ꝫ potius dānatōis. ⁊ si sic moriť oio dā/nať. Si tñ ob ꝫ iponeret heredi satisfactionē. q; melius ꝑ ipsū heredē poterit fieri q̄ꝫ ꝑ seipsū. ꝑ/ponēs firmiter per seipsum satisf facere si sic possꝫ ita erit in statu salutis.

3 ¶ Quid de cōstituto in articulo extreme necessi tatis: an teneat restituere. ſ. ſm Sco. vbi. ſ. q; non. q; in extrema necessitate oīa sūt cōia. l. i. ſ. cū in cadē. ff. ad. l. ro. de iac. vñ ista res iure poli efficitur derelictis exteris i tali articulo nisi ille cui dꝫ restitui similiter sit in tali extrema necessitate. q; tūc illi debeť qui prius in talē deuenit necessita tē. ⁊ sic cadē tpe deuenerūt dño ē restituenda. q; duob⁹ ꝓcurrēt̄ꝫ ꝑualet q̄ est potius. ar. l. q̄rit ff. de sta. ho. Et subdit Sco. q; si talis dēt̄o⁹ eaꝫ rē nō occupauit ante talē necessitatē. ꝫ veniat ad pinguiorē fortunā nō teneť restituere. secus si p̄/occupasset ante talem necessitatem.

¶ Vtꝛ debito⁹ q nō ē in articulo extreme necessi 4
tatis: sed tñ nō pōt restituere sine suo magno dā/no tpali. puta destructōe artis ex qua viuit ipse ⁊ familia sua. q; oporteret vēdere instīa: vel libros vel capitale: ex qbus victū lucrať. similiter statim teneat restituere. ſ. ſm Sco. vbi. ſ. q; si ille cui debeť ē abūdās ita q; cōpetēter pōt trāſire sine eo q̄ sibi debeť: tūc nō teneť statim restituere: ꝫ dꝫ petere licētiā differēdi restōem p se vel p̄ interpo sitā psonā li fieri pōt sine piculo: quā si dat potest differre ſm q; cōuenerūt. Si vo nō vult dare tūc ꝫ Jo. de neapo. in quol. ir. q. xxij. et differre pt aliquatim aliqd restituēdo, put melius poterit. ꝓ cuius dicto facit in ar. c. sicut bi. in V. inuadere. cū gl. xlvij. diſ. ⁊. c. si qs. de fur. vbi ꝑ q; magna necessitas ēt si nō sit extrema excusat a restōne. dꝫ tñ sibi cauere a supfluis. q; nō pōt viuere cū ho/nore ⁊ cū decentia status qs de alieno. ſm ℣i. in iiij. di. xv. arti. v. q. iiij. ⁊ si ip̄e in vita nō poterit satisf facere iubeat heredib⁹ vt ipſi cōpleāt. Si ve ro ille cui debeť ita eget sicut ⁊ ipse: tūc statim tñť rstituere. q; nō licet: cū incommō alieno meū como dū facere de alieno. q; ꝓria caritas incipit a seipso c. nō satis. lxxxvi. di. nisi ille cui debeť liberaliter concederet licentiam differendi.

¶ Vtꝛ restō sit differēda q̄ñ nō pōt fieri sine dā 5
no aie alic⁹ aut cōmodis aut fame. ſ. q; sic. donec cessent p̄dicta picula. q; ordīe caritatꝫ aia ⁊ cor⁹ ⁊ fama debēt ꝓponi reb⁹ tēporalib⁹. facit. c. offi/cij. d̄ pe. ⁊ re. i. ſi ille cui facieda ē restitutio ēt in extrema necessitate. q; tūc salus cor⁹ ꝫ illi⁹ ē ꝑpo nēda in re sua saluti corporali alteri⁹ ⁊ fame. non ām aie. Hīs oīb⁹ cōcordāt Sco. ⁊ ℣i. in. iiij. di. xv. ⁊ Henri. de ganda. i. vi. quolibeto. q. xxiij. ⁊ Jo. de neapoli. vbi. ſ.

¶ Vtꝛ ille a quo res pōt aduocari petita restōe 6
in integrū iure spāli vel gnāli teneat eā restituere in foro aie ātequ ꝫ iplozeť. ſ. ſm Jnn. in. c. q; ple riq; ꝫ. de immu. ecc. q; si ꝫctus tenuit mero iure non teneť. nisi is q̄ pōt petere restōem fuerit letus ma licia ꝫbētis. Addo ēt vel nisi impediret petere aliq

iusto timore. puta q2 dubitat nō posse obtinē i iudicio pp fauorē talis debētis ꝛ hꝰ i. q2 sic ēt si ñ adiocat tñr i ꝓscia. qđ no. Si ꝙ ꝯctꝰ nō tz: sed est nullꝰ ipso iure. puta q2 res eccle ē vēdita sine debita solēnitate ꝛ hꝰ i. sic tenet. lz ñ petat. Nō limitat do. Anto. i. d. c. q2 pleriq3. q̄ ad ꝓsciam. vex nisi ꝯctus teneret q̄ ad metas iuris nālis. puta q2 fuit legitia cā alienādi rē ecclasticā: ꝛ debitū p̄ciū ē solutū. lz defuerit solēnitas. nihilominꝰ i foro aie ñ tñ. q2 solēnitates sūt adiuēte pp deceptōes vitādas. ꝛ tō vbi cessat cessabit i foro aie ipsa lex. facit qđ dixi. s. Electio. §. vltimo.

Restitutio vltimo quō tollit eius obligatio. nō. dicēdo q̄ quo ad foꝝ ꝓtētiosū remittit absolutōe solutōe rei interuētu ꝛ cessiōe. Sz hic solū dicam quō remittit quo ad ꝓsciam. ꝛ prio p absolutōem. ꝛ b per qōnes melius cognoscēs.

¶ Vtꝝ absq3 reali restōne ex sola absolutiōe creditoris vel relaxatōe absoluat qs ab obligatōe restitutōis. nō. q lz Birar. de sc. ꝛ Dy. i rla pcñ. de re. iu. li. vi. videāt tenēr q̄ nō. sz q̄ necessaria sit rei restō vl pcū si ñ extat. tñ tu tene cū Egidio or. heremitaꝝ. ꝛ Jo. an. i. d. rla peccatū. Lap. d castilione. ꝛ multis alijs q̄ valet. ꝛ libē ē absolutus. si tñ dicta relaxatio liberaliꝰ fuit facta ēt si debitor nō būerit debitā dispōem ad soluēduz. q2 in trāslatōe dñij rex: seu circa ipsas res attēdit plus volūtas dñi eaꝝ q3 alteriꝰ Jnsti. de fur. §. placuit ꝛ. l. inter oēs. §. pe. ff. de fur. ꝛ p3 p ea q̄. s. dixi. Restō prio. i pzin. Et ſm Egidiū p̄dictū i quol. lz talis debitor male dispositꝰ ad restitutēdū indigeat pñia de tali mala dispōne. alr non absolueꝝ a deo. tñ penitēdo de tali mala dispōe nō tñr āpliꝰ restituē. Aduerte hic q2 sūt casus i qbꝰ relaxatio creditoris nō absoluit ab obligatōe restōis. Morinus ē in cle. nolētes. de here. de quo. s. Excōicatio. vij. casu. xlij. Secūdꝰ cāus ē in. c. Felicis. de censi. li. vi. de quo habes. ſ. Visitatōem. §. iij Tertius cāus ē. s. Judex. §. viij.

¶ Quid si talis absolutio seu remissio sit facta ñ liberaliter: lz p metū seu desperatōez. puta ne eius idignatiōnē incurreret vel q2 oīo nihil bñe posse se credebat vel parū. aut cū fraude fuit obtēta. puta dicēdo q̄ nihil poterat soluere vel paꝝ: cū tñ totū posset: vel plꝰ q3 dixerit. nō. q nō valet: nec talis ē liberatꝰ ab obligatōe restōis. Jo. tñ i suma. ti. de vsu. tz q̄ si aliq̄ bōesta psona tractat cū aliq̄ dicēs si ex corde resīduū volueris remittē faciaz q̄ talis restituet tibi tātū. ꝛ ille remittit q̄ talis debitor est liberatꝰ. Nō credo vex q̄ talis ꝑsona honeste hoc tractat. puta itēdēdo gerere negocium āboꝝ vtiliꝰ. ꝛ quo ad obligatōem restōis. sed nō quo ad peccatū male dispōis. de quo tñ sufficit peniteat sine alia restitutione.

¶ Sed nūquid qlibz cui debeꝝ pōt hāc absolūtionē facere. nō. q nō. sed solū illi q liberā de suis rebꝰ habent administrationē. ꝛ qui possunt donare. ꝛ qui sint vide Donatio p̄mo. 3

¶ Vtꝝ cōcilū vniuersale vel ciuitatis ꝛ hꝰ i pos sit remittere qđ debeꝝ singulari ꝑsone ꝯ ei⁹ volūtatē. nō. ſm Jnn. i. c. in nra. de tniur. q̄ sic. si debeꝝ iure ciuili tñ. Secꝰ si debeꝝ iure nāli. q2 ñ pt. Nō limita sīn cā. q2 cū cā ēt pōt. vt no. idē Jnn. in. c. q̄ in eccla. de cōsti. ꝛ glo. i. l. fi. C. si ꝯ ius vel vti. pu. vbi tz q̄ publica vtilitas sit licita cā vt tollaꝝ qđ alteri debeꝝ. ēt de iure nāli. qđ ē nōndū singl2 q2 facit ad cognoscēdū qñ papa pt dispēsaꝝ sup certis. ꝛ qñ dñi vel cōitates q būerūt bellū inter se possunt componere super damnis datis. ō quo vide. s. Bellum. §. xiij. 4

¶ Vtꝝ cū qs nō vult restituere. q2 nō pōt nisi cū magno suo incomō. ꝛ ille cui tñr nō vult dare dilationē vel remissiōz aliquā possit absolui a suo ꝓfessore. nō. ſm Direc. ti. restitutio. q̄ ēt si nō imineat p̄iculū vite restituere debēt. vel aliud graue icomodū pōt ꝓfessor ꝓsciam suā formare: ex eo q̄ itēdat negociū vtiliter gerere creditoris. eo q2 videt q̄ nō ita cito vel ita comode vel nūq3 possz rē suā recupare. ꝛ sic dare absolutionē peccatoꝛi pōt dūmō ꝑmittat bona fide satisfacere certo dñō. vel aliā cautionē faciat. nō tñ iuramētū exigat: vt ita creditor bēat suū: ꝛ peccatoꝛ nō recedat a cōfessoꝛ desperatus. p quo facit. l. soluēdo. ff. de nego. gl. ꝛ. l. ait ptor. §. i. ff. de mino. Et cū hoc cōcor. bo. i ſuma. Nō bñ notēt cōfessores: q nō solū vtiliter nō gerūt negociū creditoꝛ: sz potiꝰ dānose absolūdo illos q restituerēt si absolutiōez negarēt. q2 teneꝝ ipsi de oī dāno dato creditoribꝰ. 5

¶ Vtꝝ epūs vel ꝓpzius cōfessor possit dare licētiā differēdi restōem incertoꝛ. nō. do. Anto. in. c cū tu. de vsu. tz q̄ cōfessor nō pōt: nisi bēat auctoritatē ab epō. Alij āt tenēt q̄ ēt ꝓpzius cōfessor. Sz ego dico q̄ epūs ꝛ ꝓpzius cōfessor pōt q̄ ex rōnabili cā b faciēs ita ñ q̄ p b nō ledāt paupes. sicut faciūt q talia icerta ꝓcedūt ad pōpā ꝛ ad statū illoꝝ q debeꝝ restituē: ꝛ ad dānationē tā ꝓcedentium q3 quibus conceditur. 6

¶ Vtꝝ dñs q si totū vēderet qđ hz nō posset restituere qcqd ipse vel sui ꝑdecessoꝛes idebite a subditis rapuerūt bēat aliquē modū liberatōnis. nō. ſm Monal. ti. restitutio. iiij. q̄ sic vz vt remittat boibus suis i recōpensationē aliquā seruitutē ad quā teneꝝ et ippetuū. vel det eis aliquā certā immunitatē: vel faciat aliqđ hospitale: vel aliā elymā ō ꝓsensu ꝛ volūtate dāna passoꝝ vel coꝝ successoꝝ 7

ꝛ cū hoc concordat Directo. ti. de restit.

8 ¶ Vtꝝ heredes qb⁹ relictū ē q. soluāt mille libras ꝓ incertis bitis ex vsuris: cū tñ non appeat de dictis vsuris nisi ꝑ ꝓfessionē testōzis liberent ꝑ ꝑscriptionē. xxx. ānoꝝ a dicta restōc. ff. Lau. p⁹ ff ede. q. sic. si bōa fide sp sic possederūt: nec ꝑ eꝑm āplius poterūt molestari. Rō qz cuz actio q̄ cōpetit ex testō: vel cōditio q̄ cōpetit eꝑo ꝑ. l. nulli. C. de epi. ꝛ cle. fit psonalis. ꝛ spacio. xxx. ānoꝝ claudat. C. de ꝑscrip. xxx. vel. xl. ānoꝝ. l. p ñis. Jō hr̄ des hōc fidei ñ poterūt molestari. Nec ob. q. actōes q̄ cōpetūt epis durēt. xl. ānis. qz h̄ itelligit de actōib⁹ cōpetētib⁹ epatui vel eccle collegiate: ſz hic nō cōpetit vt eꝑo: sed vt iconomo ꝛ administratori pauperꝝ. Quo Yo ad eos qb⁹ bona sūt alienata vel relicta: si spacio. x. ānoꝝ possedērūt idubitāter sūt liberati ab obligatiōe restōis qz actio psonalis nō cōpetit Ꝫ successorē singularē. l. i. §. heres. ff. ad treb. Sec⁹ si talis heres vel vniuersalis aut singularis fuisset malefidei possessor vl si alr appeat ō vſa ꝑ factū. qz sic nō cēt liberatus. vide ēt qs dicti. s. ℙrescriptio. §. xlij.

9 ¶ Quō ēt ꝑ ꝑscriptionē aut vsucapionē qs liberaꝛ ab obligatōe restōis. vide. s. ℙrescriptio. § xlij.

10 ¶ Vtꝝ p cessionē bonoꝝ tollaꝛ obligatio restitutiōis. vide. s. Cedere bonis.

℟ **Esuscitatus** quō restituit in integrum. vide supra Adoze. §. iij.

℟ **Euelare** Vtꝝ qs teneaꝛ ꝑlato q̄ scit regsit⁹ ab eo p excōicationē: aut alio ꝑcepto. vide. s. Cōfessio delicti. ꝛ denūciatio. ꝛ inquisitio. Itē de figillo ꝓfessiōis ꝛ secreti. vide. s. Cōfessio vltio. §. iij. an teneaꝛ vxor reuelare marito adulteriuz. vide. s. Juramentum. iiij. in ꝓin.

℟ **Euerentia** differt ab honore eo qz reuerētia ē ꝓncipiū motiuū honoris i quātū. s. qs ex reuerētia quā hēt ad aliquē ipm honorat. Itē respectu finis in quātū. s. qs honoraꝛ: vt ab alijs in reuerentia habeatur.

1 ¶ In qbus ꝓfistū reuerentia. ff. q. i. vi. ℙrio i dilectōis affectu. xcv. di. Esto subiect⁹. ij. q. v. hz Sedo i obtēpatōis obia. xciij. di. §. i. ꝛ. c. se. ꝛ. q vij. sacerdotes. vij. q. i. c. qz. ꝛ de ma. ꝛ obe. si qs Tertio cōittādo ꝛ subsequēdo. xcv. di. nō oportz Quarto itemerarie nō reꝑhēdēdo vel iudicādo xxi. di. nolite. Quito defect⁹ coꝝ nō reuelādo: ſz cooperiendo. xcvi. di. in scripturis. Sexto honorem debitum qui confistit i quibuscūqz signis exteriorib⁹ exhibendo.

ℵ **Igor** est iuris excessus q qñz statuit ad terroꝛē alioꝝ. vt i. c. ij. de tome. ꝛ i. l. aut facta i fi. ff. ō ꝓe. ij. q. iij. si qs eꝑm. Nūqz tñ sumit ꝓ ordine iuris sm rlas ipsi⁹ scriptas. vt i. c. sup lris. de rescrip. Nūqz ꝓ subtilitate. vt no. i. c. vt cōstitueret. l. di. ꝛ differt ab eqtate q̄ ē ordiata iustitia tēpata dulcedine misericordie. vt no. in. c. fi. de trāsac. facit. c. disciplina. xl v. di. Jus Yo ē mediū iter eqtatē ꝛ rigorē. ꝛ accipit ꝓ cōi decisiōe q̄ fit sm cōes rlas iuris. h ℙpa. i. c. i lris. de restit. spo. ꝛ i. c. iurgātiū. ō sen. ꝛ re. iudi. Nñ ät rigor aut eqtas sit fuāda. dic vt i. d. c. fi. de trāsac. ꝛ in. l. placuit. C. de iudi. qz parum ad nos pertinet.

℟ **Jsus** vtꝝ sit pcñ. ff. q. alñ ꝓficit ex sereitate ꝓscie ꝛ pgustatiōe sue uiuatis dine. ꝛ iste ptinet ad fructū spūs q ē gaudiū. alñ ex māsuetudie nē. ꝛ sic attestaꝛ bōitatem nē. alñ ex iordiatōe iepte leticie. de quo dr Eccl. vij. Melior est ira risu. ꝛ sic isto mō solū ē peccatum. hec Alex. in sa. fe.

℟ **Jra** vr quoddā ꝓuatū bellū qō agit inter psoas ꝓuatas ñ ex aliq̄ publica auctē: ſz magis ex iordiata voluntate. ꝛ sp ē pcñ mortale i iuadēte. Jn defendente Yo se alñ ē sin pcō: vt qñ solo aio defendēdi cū moderamine culpate tutele fit. de q̄. s. defēsio p totū. alñ fit cū pcō venali. s. cuz nō multū excedit moderamen. aut qñ ē leuis mor⁹ ai ad vindictā. alñ Yo cū moderatali. s. cū aio effrenato isurgit i ipugnātē ad occidēdū vel grauiter ledēdū eū. ꝛ de ista itelligit illud ad Bal. v. ꝛ est filia ire. vt dicit Bre. xxxi. mor. cōcoꝝ. Tho. sa. fe. q. xli.

¶ Quid si tucius ꝛ sempronius pcussissent se adiuicem: ꝛ cōtumeliam direrint. nūquid ista paria delicta tollantur mutua compensatōe. vt dicitur i. c. intellexim⁹. ꝛ. c. fi. de adul. ff. q. nō. fz ℙpa. in. c. i. de iniur. ꝛ in. d. c. fi. etiam si nō agaꝛ ciuiliter. qz nō sūt circa idem factū: eo q factum tuuz nō est meum. vt probaꝛ in. l. apud celsū. §. Marcellus. ff. de doli excep. ꝛ ideo quilibet poterit agere de iniuria sua ꝛ dāno. nec poterit repelli ab agendo ꝓpter iniuriam factam. vt dicit Jnn. multo minus tolluntur si agatur criminaliter ad penam legalem. qz cuiuslibet delictum punieꝛ pena cōdigna. l. ij. §. ij. ff. de adul. Et dicta regula paria delicta intelligitur vera. solum quādo delictū est circa idez cōmissū. vtputa circa idē mr̄imōniū ꝛ agitur ciuiliter.

¶ Sed nunquid percutiens ex iusto calore iracū die teneatur. ff. Spe. ti. de accu. §. i. tenet q nō. qz calor iracūdie vitio caret calūne. ff. ad turpill. l. i. §. queri posset. Sed contrarium credo. quia

iniuriã, ꝑpriã ñ licet vlcisci. C. qñ licet sine iudi. p totũ. ar. ꝑ locũ a spãli. in. l. si er plagijs. §. tabularius. ff. ad. l. aeg. facit. ca. i. de iniur. ⁊. l. fi. ff. de ficca. Mitius tñ agit cũ eo. q; difficile ẽ iustũ ẽ perare dolorẽ. l. si adulteriũ. §. impatores. ff. de adul. ⁊ sic tene in ꝑsi. ia q; tñ. ⁊ qđ dicit Spe. haberet locũ i aiali irrõnali, puocato si occideret. q; sic non teneret dñs. de quo in. l. i. §. cũ arietes. ff si qua pau. fe. di.

Rogationum dies sũt dies tres imẽdiate ꝑceden tes festũ ascẽsiõis dñi: i gb⁹ iciunãdũ ẽ et feriãdũ. Serui ⁊ ancille dñt eẽ liberi ab ope seruili ⁊ q̃dragesimali cibo vti debẽt boies. vt hꝫ i. c. ꝑ nũciãdũ. ⁊ in. c. rogatões. de ꝑse. di. iij. gb⁹ abrogatũ ẽ q̃ ad iciuniũ ⁊ festãdũ ⁊ male. atñ excusãt ꝫ faciẽtes a peccato sꝫ nõ a pena. q; credẽdũ est q; multa bõa in fructib⁹ ꝑstarent nobis a dcõ si illo tpe q̃ icipiũt eoꝝ maiora picula boies ꝑ ieiuniũ ⁊ sãctificationẽ in letanijs cõuenirẽt ad poscendaz eius largitatem.

§ **Acerdos** nomẽ ẽ ꝫpositũ ex greco ⁊ latino q̃si sacꝝ dãs xri. di. cleros. Eius offiñ ẽ sacrm corpis ⁊ sãguinis dñi cõficere: oꝛões dicere: ⁊ bñdicẽ dona dei. vt dr̃ in. c. plectis. xxv. di.

1 ¶ Vꝛ appellatõe sacerdotis veniat solũ ꝑsbr̃. ff. q; i mã fauorabili noie sacerdotis venit ꝑsbr̃ diacon⁹ ⁊ subdiacon⁹. facit ter. in. c. i. xv. q. v. secus i mã odiosa. q; solũ venit ꝑsbr̃. facit. c. si qs̃ de coha. cle. ⁊ mu. ⁊ ibi ꝫda. hoc nõt.

2 ¶ Sacerdos prochialis dz visitar̃ infirmos sepe c. i. de ce. misi. Itẽ dz stare ieiun⁹ vsq; ad horã ꝑ gruã celebrãdi: ⁊ si celebrat nõ dz sumere purificationẽ, ꝑpter necessitatẽ: nisi habeat aliũ q̃ queꝫ possit supplere. vt no. ꝫda. in. d. c. i.

3 ¶ Vꝛ possit mistrare sacra pegris ⁊ hospitib⁹ ꝑfluẽtib⁹ ad eccl̃az suã. ff. ꝫda. i. d. c. i. q; sic. vñ moriẽtes ibi sine electõe sepulture sepeliũt ibidẽ. aut si alibi elegerũt debeẽ eis quarta portio.

4 ¶ Vꝛ sacerdos volẽs suscipe eucharistie sacrꝫ puta q; confirm⁹ vel al's ipedit⁹ a celebrationẽ debeat hꝛe oꝛariũ sine stolã. ff. q; sic. ⁊ ita circa collũ ⁊ super vtrũq; humeꝛ q; signũ crucis prepeti i suo peꝛore. sic etiã qñ vult celebrare. vt in. c. ecclastica. xxiij. di. ter. aperte clamat.

5 ¶ Sed nũqd cũ facit offiñ diacõat⁹ vteꝛ stola: sicut cũ celebrat. ff. q; nõ. ar. c. ꝓcipimus. ⁊ qđ ibi no. xciij. di. sed vteꝛ sicut diacon⁹ vt dz. s. q; habeat stolã sup humeꝛ sinistrũ taliter q; veniat ãte ⁊ retrõ sub brachio destro: ⁊ humeꝛ destrũ cũ eius brachio sit libeꝛ ad misteriũ sacẽdotale. xxv. di. vnũ oꝛariũ. glo. tñ in. d. c. ecclastica. dicit q; potiꝰ est sequẽdã ꝫsuetudo. p. c. scit facta. xij. di. ⁊ istã tene. Sz si ꝫsuetudo nõ appareat dic q; non vteꝛ nisi vt diacon⁹. qz tã diu qs bẽt ꝓuilegiũ. qz diu locũ tenet ꝓuilegiati. l. vlti. C. de testa. mili. ⁊ c. gnãliter. xvi. q. i. ⁊ d. c. ꝓcipimus.

¶ Vꝛ in peccato mortali possit exequi offm suũ ff. q; non sine peccato mortali. xv. q. vlti. c. vltio ⁊ lxviij. di. c. i. 6

§ **Acramentum** est fm Hugo. de sacto victoꝛ li. vi. de sacramẽtis pte. ix. c. ij. Materiale eleme tũ extrinsecus oculis suppositũ ex institutõe figurans ex similitudie repñtans: ⁊ ex sãctificatõe alq̃ grã in uisibilẽ cõferens. ⁊ elemẽtũ sumit hic ꝑ quacũq; re sensibili: sicut oculus ꝑ oi sẽsu. Similitudo Vo ꝑ repñtatõe fm quãdã ꝓportõabilitatẽ. s. vt sicut se bẽt aqua ad lauãdũ sordes coꝛporales sic gra ad spũales. ⁊ cõpetit h diffinitio sacmẽtis noue legis: in gb⁹ sũt tria. s. nãlis similitudo er q̃ bñt aptitudinẽ repñtãdi. actualis istitutio occulta vel exꝑssa er q̃ bñt deteriatã oꝛdinationẽ respectu h⁹ significati ⁊ spũal'scificatio er qua bñt Vtutẽ efficiendi illud significatum.

¶ In quo ꝫsistũt sacra. ff. magr̃ sniaꝝ in. iiij. di. i. q; in duob⁹. s. in Vbis ⁊ i reb⁹. ita q; sub Vbis cõphendat intentio ꝓferentis: ⁊ sub reb⁹ factum seu facta. 1

¶ Que sũt necia i oi sacro. ff. q; iiij. Primũ celemẽtũ siue debita mã. Secũdum forma Vboꝝ. Tertiũ mister debit⁹. Quartũ itẽtio mistrãtis. ⁊ de istis hẽs. s. Bapis. ⁊ in alijs locis suis. 2

¶ Sacrm tñ dr̃ puta i bapto ablutio sub forma Vboꝝ. i. eucharistia ipa hostia ꝫsecrata ⁊ h⁹i res sacri i bapto ⁊ alijs i qb⁹ iprimit̃ ẽ caracter. In qb⁹ Vo nõ iprimit̃ ẽ gdã ornat⁹ aic. In sacro ãt corpis xpi ẽ ipm corp⁹ xpi vere sub illa spẽ ꝓtẽtũ ⁊ ẽ corp⁹ misticũ. s. sãcta eccla: q̃ tñ i ipso nõ cõtinet̃ sz signat̃. Est ẽt quoddã qđ ẽ res ⁊ ñ sacrz. ⁊ istũ ẽ gra gtũ facies: siue effect⁹ sacroꝝ.

¶ Quot sũt sacra noue legis. ff. q; vij. s. baptismus. cõfirmatio. eucharistia. pñia. extrema vnctio. oꝛdo. ⁊ matrimoniũ. In quibus ãt iprimat caracter. vide. s. Caracter. 4

¶ Vꝛ aq̃ bñdicta sit sacrm. ff. Ric. i. iiij. di. i. q; ñ. qz p ei⁹ aspsionẽ remittũt peccata p modum meriti in quãtũ. s. excitat motũ caritatis: seu feruoꝛẽ volũtat̃ p quẽ fit remissio: ñ ãtãq̃z p viz sacrm 5

¶ Quot sũt sacra necessitat̃. ff. v. s. bapis. cõfirmatio. pñia p⁹ pcm mortale cõmissũ. eucharistia ⁊ extrema vnctio. vt no. i. q. i. §. sz nũdũ. ⁊ in. c. veniẽs. de trãsac. i gl. q̃ ió dicũt necessaria. qz finaliꝑ ipsis ñ ꝑt qs saluari: si ex ꝓcẽptu omittũt ⁊ habẽti pñt. De ꝑ bẽs de ꝑse. di. iiij. null⁹ ꝑter. De scõ 6

ibidē in.c. nullꝰ mīstroꝝ. ꝛ di. v. c. vt iciunium. De tertio de pe. di. i. q̄ſi ꝓ totū. De q̄rto de cōſe. di. ij. ois hō. De q̄nto. xxvi. q. vij. ab infirmis. Alia duo. ſ. mīrimoniū ꝛ ordo dñr ſacra volūta/ria. qꝛ ſine ipīs pōt hō ſaluari ſi ea non vult.

7 ¶ Quō ſunt dāda. ℟. q. eo mō q̄ dr̄ i ſuis locis cū q̄lz hēat ſuū modū. Jn vno tn oia ꝓueniunt: q. in ſigno crucis oia ſacra ſūt dāda. de cōſe. di. v nunquam.

8 ¶ A quo ſunt ſuſcipienda. ℟. q. baptiſmꝰ pōt ſu ſcipi in neceſſitate ab oibꝰ. vt. ſ. Baptiſmus. v. Alia autē excepto mīrimonio nō. niſi a ſacerdoti bus. ꝛ de hoc dic vt in ſuis locis.

9 ¶ Vtrum poſſint recipi ab eo qui eſt in peccato mortali. ℟. vt. ſ. Clericus. viij. ℈.

10 ¶ Quibꝰ debēt dari. ℟. q. diuerſ diuerſimode ſm q. ſacra ſūt. de q̄ vide i locis ſuis. Vnū tn̄ no tādū ē q. nullꝰ exñs i pcō mortali ꝑt aliq̄d ſacrm ſuſcipe qn peccet mortalit. xl. di. multi. xxv. di. il lud. xi. q. iij. audi. ſicut nec aliqs miſter pōt ea mi niſtrare i pcō mortali qn peccet mortalit: niſi ſm aliq̄s illa admiſtraret vt laicꝰ in neceſſitate. puta qꝛ baptizat: qđ hēo valde dubiū.

11 ¶ Que ſacra pñt iterari. ℟. oia illa i qbꝰ ñ ipri/miť caracť. xxxij. q. vij. licite. ꝛ. i. q. i. qđ qdam.

12 ¶ Quid cū dubitať an qs recepēit aliq̄d ſacrm. puta baptm̄ ꝛ hꝰi. ℟. q. ſi dubiū ē ꝑbabile: l'vi/ſimilis reſultat ꝓiectura reiterādū ē ſm qđ dixi. ſ. Bapt's. vij. ℈. ix. qꝛ ñ dr̄ iteratū qđ neſciť factū d cōſe. di. iij. ſi nulla. ꝛ d ꝑſbr. ñ bap. c. veniēs.

13 ¶ Vtr̄ ſacra l' ſacralia: ſicut ē oleū ſcm aqua bap tiſmalis ꝛ hꝰi poſſint recipi ꝑ ſanitate acgrēda. l' er alio fine q̄; eo pp quē ſ. inſtituta. ℟. q. nō ſine pcō mortali: ſi talis ſit finis ꝓncipal'. qꝛ vti ſacris ad aliū finē q̄; ad eū ꝑ q̄ ordiata ſūt ē ipſis abuti. Excipit tn̄ Jde. de palu. in. iij. ſacrm mrīmonij qđ ſm eū qs ꝺhēdo ex alio fine. puta pp diuitias ꝛ hꝰi ñ peccat mōtaliť. vt hēs. ſ. Mrīmoniū. ij. ℈. xxv. ſec⁹ ſi vteręť qs talibꝰ ſacris ꝓncipal'r ex fine ſuo. ꝛ ſecūdario pp ſanitatē acgrēdā: ſicut fe cit Cōſtānꝰ Jmpator. qꝛ ſic non peccaret.

℈ Acrilegium

ē ſacre rei violatio vel vſurpatio. ꝛ ac cipiť hic violatio ꝑ q̄cūq; irreuerētia aut dehonoratōe. ꝛ dr̄ ℈ Jnn. q̄ſi ſacrilediū. vel ſm Lau. q̄ſi ſacre legis leſio. ꝛ de hꝰ hēs glo. xvij. q. iij. in. c. ſacrilegium.

1 ¶ Quot mōis cōmittiť ſacrilegiū. ℟. q. tribꝰ mo dis. Jdo rōe pſone. fiť cū qs ledit pſonā eccl'aſ/ticā. xvij. q. iiij. q̄ſq. Scdo rōe loci. fiť cū viola tur ĩmunitas eccl'e vel cimiterij. vt ibidē. c. ſi qs el. i. cū mlīis. c. ſe. Tertio rōe rei. ꝛ iſtud fit tri/pliciť. ſ. auferēdo ſacꝝ de ſacro. ſ. loco. vel nō ſa/crū de ſacro. vel ſacrū de nō ſacro. vt no. i. d. glo. ꝛ hic loq̄r d ſacrilegio, ꝑbe. nā large cōmittiť mlīs. mōis. vt no. i. d. glo. ꝛ ibi vide. qꝛ nihil ad nos.

¶ Aduerte ēt q. oē pcm̄ qđ cōmittit ꝑſona eccl'a, 2
ſtica māliter ꝛ q̄ſi p accīs dr̄ ſacrilegiū. Vñ dicit Hiero. q. nuge i ore ſacerdotis ſūt ſacrilegiū vl' blaſſemia. ſ. formaliť ꝛ ꝑbe ſacrilegiū ē illō pcm̄ qđ ꝑſona ſacra agit: ꝺ ei⁹ ſcitatē directe. vt ſi ydo deo ſacra fo:niceť ꝛ hꝰi. Large ēt ſacrilegiū ē cū rē eccl'e qs idebite vſurpat. xvij. q. iiij. ℈. q autē.

¶ Que pēa ſacrilegoꝝ. hēs i. l. ſi qs in ℔. C. de epi. ꝛ cle. ꝛ. xvij. q. iiij. ꝑ totuꝫ. ꝛ ibi vide qꝛ nihil ad nos: ſ ad foꝝ cōtētie ſū ſolū. Sꝫ quo ad ꝺſciē tiā eſt excōicatio. de qua vide. ſ. Excōicatio. v. ca ſu primo. ꝛ. vi. ꝛ. ix. ꝛ. xiij. ꝛ. xxviii. ꝛ Excōicatō vij. in multis caſibus.

℈ Acriſta

ſiue cuſtos eccl'e hēt pulſar cāpanas ad horas iubente archi. Jtē cuſtodire palas: ſeu linteamia altaris ꝛ oia vtēſilia eccl'e. Jtē lāpades curare ne ſup ꝛamodū lucēdo oleū depeat: aut minꝰ lucēdo obſcurioꝝ ſit eccl'a. Jtē ꝓuidere de icē ſo: lumiari bus: pane ꝛ vino ꝑ celebrādo. Jtē oblatōnes ꝛ decimas ſm iuſſum archidiacoꝝ inter fratres di uidere. Hec nōntr in. c. plectis quaſi in ſi. xxv di. ꝛ de officio. cuſto. per totum.

¶ Quis ꝺz deputari ſacriſta. ℟. q. aliqs de ſan i
ctioribus eccleſie. vt in. c. ij. de officio cuſto.

¶ Ex q̄ culpa tn̄ť ſi qd pereat. vide. ſ. Cuſtos. 2

℈ Agitarius

dicit q artē baliſtario rū exercet. ꝛ vtrum li ceat. vide. ſ. Ars.

℈ Alarium

an debeať famulo infir manti: aut ſimilibus vi de. ſ. Familia. ℈. ij.

℈ Anctus

qs dcbeat hr̄i. vide. ſ. ca nonizatio ꝛ reliqnie.

℈ Aracenus

dr̄ q deos deaſqꝫ co/lit. imo demōes: nec nouū aut vet⁹ teſtm̄ recipit. hoꝝ tēpla ꝑ cipiūť claudi ſub pena mortis ꝛ amiſſiōe bonoꝝ. C. de paga. ꝛ ſara. ꝛ tēpliſ coꝝ. l. i. ꝛ. ij. ꝛ quaſi p oia quo ad ꝓhibitōes iudeis cōpanť. C. eo. l. vt ꝓphanos. ꝛ ēt de iude. ꝛ ſara. q̄ſi p totum. Et iō vide. ſ. Jude⁹ q̄ ꝓhibeť xp̄ianis erga ipſos. ex cipiť tn̄ caſus. qꝛ cū ſaracenis xp̄ianus comedere nec bitare ꝓhibeť. xi. q. iij. ad menſā: ſꝫ hñ cū iu/deis. xxviij. q. i. nullꝰ. qꝛ magis ſūt nobis puerſi iudei ꝛ in cibis nos ꝺtēnūt. tn̄ Lau. ꝛ Jo. ꝛ mul ti ſeq̄ces tenēt q. cū ſaracenis ēt nō licet comedeť qꝛ ēt ipſi in multis iudaizāt. Sd vex credo q̄ in cibis talia obſnāt. alſ nō. Jtē qꝛ iudeis p̄mittiť eoꝝ ſinagoga, ſed ſaracēis nullo mō p̄mittit iter

xp̃ianos publicā iuocationez facere machometi: neq; pegrinatio ad aliqnē suoz: sicut ad sanctū. Et qcūq; eoz dñs xp̃ianus q hoc eis pmittit peccat mortalit. q; facit ꝫ ꝓceptū. Cle. vnice. de iude is. Itē q; cuz iudeis pñt xp̃iani hr̃e cōmerciū. ſz cū infidelib⁹ ſeu saracenis extat bodie ꝓhibitō sub pēa excōicatōis papalis quā incurrūt ipſo facto q tempoze guerre cum eis habent cōmerciū. vel q deferunt eis ꝓhibita. de quo vide. ſ. Excōicatio v. caſu. xxi.

1 ¶ Vtz xp̃iani poſſint furari q̃s detinēt i eoruz ſeruicio. ſt. q. ſic. q; nullo mō licite pñt tenē eos.

§ Atisfactio

dr̃ duplr̃. vno mō reconciliatio. ⁊ ſic q; oēs ptes pñie ordinār ad recōciliationē q̃libz eaz ſatisfactō dici pōt. Alio mō dr̃ ſolutio pene debite. ⁊ ſic ē ps vna pñie que ē aſſūptio ſiue adiplectio pñie iniūcte vel debite. ⁊ nihilomin⁹ tñ ēt ptibus aliis pñie ꝓuenit p accñs: vt ꝓtritōi rōe doloris ꝓiūcti q ē i pte ſēſibili: ⁊ ꝓfeſſiōi rōe erubeſcētie. Nec. S. Bo. in. iiij. di. xvi. circa fram.

1 ¶ Satisfactio fm culpā ptāz ē iniurie illate recōpēſatio fm cq̃litatē iuſtitie. ſecūdū Ro culpā fumrā eſt peccatoz cās excedere: ⁊ eoz ſuggeſtiōib⁹ aditū nō ꝑbere. de pe. di. iij. c. ſatisfactio.

2 ¶ Vtz deo qs poſſit ſatisfacere ꝓ pcō. ſt. q. cum ipſi⁹ adiutorio. vz cū merito paſſionis xp̃i: cui⁹ bō p verā fidē efficit ꝓtceps ſic pōt. alꝫ non. vt no. ſri. in. iiij. di. xv.

3 ¶ Vtz vn⁹ bō poſſit ꝓ alio ſatisfacē. ſt. q. accipiēdo ſatisfactionē ꝓ pr̃uatōe ⁊ cautela culpe future ſic ñ pt q; qs ieiunādo ñ affligit corp⁹ alteri⁹ vt viuat caſte: niſi in quantū p bonū exēplū allicit eū ad ſil'ia faciēda: huc in quātū pōt alteri mereri augmētū gr̃e p talia: vt ſic facili⁹ euitet pcñ. Si Ro accipiat ſatisfactio ꝓ recōpēſatōe iniurie illate ſic vn⁹ pt ꝓ alio ſatisfacere hōi. Deo Ro ēt pt ſi mō ille q cōmiſit pcñ fit ꝓtrit⁹ de eo. alꝫ nō. ꝓ pñia Ro iniūcta nō pōt vn⁹ ꝓ alio ſatisfacē: niſi i teruenerit auctas cōfeſſoris q i illa pōt diſpēſare. l' niſi iteruenerit cāus q; ille cui ipoſita ē nūq̃z eam poterit in b mūdo iplere. q; poſſet tūc p aliū fieri. Nec hñt ex dictis ſri. ⁊. S. Bo. in. iiij. di. xx.

4 ¶ Sz nūqd ille e⁹ ſatisfactionē alter i ſe ſuſcepit: moriēdo ſtati euolabit. ſt. q; nō. ſz oz q; p ille qui eā ſuſcepit ipleat. q; nemo paradiſuz igredit: niſi ſit extra oē debitū. ita q; nec ipſe: nec ali⁹ ꝓ eo ſit debitor. fm. S. Bo. in. iiij. di. xx.

5 ¶ Vtz talis ꝓ alio ſatisfaciēs ſatisfaciat ēt ꝓ ſe ipſo. ſt. diuēſoz fuit opi. ſz mihi plz opi quā ſri. in. iiij. di. xx. refert q; ēt ē ſatisfactoriū ꝓ ſe ipo nō ex debito: ſz ꝑ diuīnā miſericordiā q̃ magis caritatē attēdit q̃z op⁹. xiij. q. v. ſi qd. Vel dic q; ꝓ alio ſit ſatisfactoriū ꝓ modū ſolutōis pene: ꝓ ſe ipſis Ro ē ſatisfactoriū ꝓ modū meriti de ꝓgruo. Dicit eim. S. Bo. in. iiij. di. xv. q; ſz de rigore iuſtitie ñ ſit ſatisfactoriū id qō facit qs ad qō alꝫ teneꝫ. tñ credit q; dine miſericordie benignitas tāta ē q; acceptat totū: ⁊ q̃ſi ꝓ nihilo ſaluat nos. ⁊ dō b infra Suffragium. ſ. ij.

6 ¶ Vtz ſatisfactio facta i pcō mortali valeat. ſt. aut logmur de ea q̃ fuit ipoſita a cōfeſſore penitēti ⁊ poſtea recidiuāti ātequ illi⁹ cōplemētū. ⁊ ſic dic vt ſ. Pñia. ſ. xiij. Aut logmur de alia q̃cūq; volūtarie aſſūpta. ⁊ ſic dico q; nō valet q̃ ad diminutōz pene debite ꝓ pcō: niſi p accñs. vtputa q; citi⁹ cōuerteꝫ: ⁊ veram aget pñiam: ſed quātū ad culpaz futuram euitandam valet.

7 ¶ Que ſūt ptes ſatisfactōis. ſt. tres. ſ. oro. iciunīū. ⁊ elemoſyna. Sūt tñ alie ſecūdarie: vt vigilie. pegriatōes. diſciplie. ⁊ hⁱ. Vñ oia opa afflictōis ad iciunū reducūt oia opa miſericōdie ad elemoſynā: oia opa ſpūalia ad oronē. Nec ex ſācto Bo. in. iiij. di. xv. parte. i. articulo. i. q. iiij.

8 ¶ Vtz flagella miſſa a deo vel ab hōib⁹ ēt ꝓ peccatis noſtris ſint ſatisfactoria. ſt. q. ſic in quātū ea dūt ſub volūtate patienter ipſa acceptāte: ⁊ patiēt ſuſtinere volente. dūmodo alꝫ ſit in caritate. ⁊ de hoc vide. ſ. Mors.

9 ¶ Vtz aliqua ꝑdictaz triū ptiū ſatisfactōnis ſit magis ſatisfactoria. ſt. q; elemoſyna in ſe icludit Rtutē oronis ⁊ iciunij pp duo. Prio q; ꝓſtituit cū cui dat debitorē ad oratiuz ꝓ eo q dedit. Sedo q; elyna data pp deū ē quaſi q̃d ā oblatio deo facta: que oblatio deo facta hēt vim oronis: ⁊ ſimilit bonoz exterioz ſubtractio p elemoſynā facta cōtinet Rtualit iciuniū: i quo macerat corpus. Silr oro Rtute ꝓtinet iciuniū. q; intētio iterius ad deū debilitatē corpis parit cōpleti⁹ tñ elemoſyna hēt vim ſatisfactōnis q̃z oro ⁊ iciuniū. ꝓpterea dr̃. i. Thimo. iiij. Corporalis qdē exercitatio ad modicū vtilis eſt. Dicit glo. ois ſūma diſciplie xp̃iane ē i miſericordia ⁊ pietate. Si tñ generalit loq̃mur pōt dici q; in ſatisfactōe ſunt tria. ſ. vitatio culpe. augmentatio gratie. ⁊ ſolutio pene. ⁊ hoc tertiū ē infimū in ſatisfactione. Ad primū valet oro. Ad ſecūdū valet elemoſyna: qua quis ſibi facit amicos de mamona iniquitatis qui impetrant gr̃am. Ad tertium valet iciunum. Nec ex ſri. i. iiij. di. xv articulo. ij. q. iij.

10 ¶ Vtz reſtō rei aliene ſit ps ſatisfactōis. ſt. q; ꝓpr̃ie nō. q; dz ꝓcedē oēm ptem pñie cū dicat ceſſationē ab iniuria. de quo vide. ſ. Reſtō. ij. i pncipio. Sed large accipiēdo reſtōem ꝓut dicit. oē illud quod ad debitam ſatisfactionē exigit: ſic eſt pars ſatisfactionis.

§ Candalum est dictū vel factuz minus rectū ꝑbēs alteri occasionē ruine. ita no. Car. i cle. i de offi. ordi. ꝛ Laur. a scādalon grece: qđ latine dr̄ ruina vel offensio vel ipactio pedis. ꝛ elicit a Hiero. sup illud Mat. xv. Scis q̄ pharisei audito hoc ꝙbo scādalizati sūt. Vñ sicut q̄s aliquid ponit i vita corporali p qđ ipingēs disponitur ad ruinā: sic in via spūali qcūq; p factū suū seu dictū min⁹ rectū. i. vel malū ſm se: vel hñs spēm mali disponit aliquē ad casū in aliqđ peccatū, ꝓxie scandalū ei facit. Hosti. in sūma. ti. de renū. dicit grauc scādalū dr̄ q̄s ex dicto vel facto alij ꝙbūt in cōsensū mortalis peccati. ꝛ ꝓpea glo. de renū. in. c. nisi. in ꝙ. ꝓ graui. dicit q̄ ſ ē curādū ꝺ scādalo: nisi sit gue. de no. ope. nū. c. ij. ꝛ de vo. c. magne de re. iurſ. g scandalizauerit. qđ no.

1 ¶ Quotuplex est scādalū. ſ. duplex. ſ. actiuuz et passiuū. sicut dupliciter pōt qs esse cā peccādi alteri. Vno mō ꝓ se. puta q̄s qs aliqđ malus facit p illd intēdēs alū deducere i peccatū. aut si nō intēdit tñ factū ē tale qđ de sui rōne hēt vt sit iductiuū ad peccādū. ꝛ sic istud dr̄ scādaluz actiuū. Altero mō qs ꝓ accns pōt ee cā peccādi alteri. puta q̄ ꝑ intēcionē scādali dādi id facit: ꝛ ex cōditōe opis ñ est vt qs scādalizet. Sz tñ alq⁹ male disposit⁹ est: aut ex iuidia quā hēt ad alū aut alio mō iō scādalizatur: ꝛ talis nō dat occasionē quātū i se ē tali scādalo: ꝓpterea vocat scādalū passiuū sine actuo. Vñz ēt ē scādalū actiuū simul ꝛ passiuū. actiuū in altero q dat. ꝛ passiuū cū ille q accipit peccat. alū ē actiuū sine passiuo. puta cū aliqs inducit aliquem ad peccādū: ſz ille nō peccat. Hec ex Alex. fa. fe ti. de scādalo. ꝛ Ri. in. iiij. di. xxxviij.

2 ¶ Vtz scādalū fit spāle pcñ mortale. ſcñ. q̄ aut scādalū passiuū ē tātū ipactio ad veniale pcñ. puta cū aliqs ex dicto alterius mouet ad pcñ venale: ꝛ sic ē veniale pcñ. Aut ē cū ipactōe ad mortale pcñ: ꝛ sic nō ē mortale: nō tñ aliud pcñ spāle ab illo qđ cōmittit q̄ sumē occasionē peccati ex dicto vel facto alterius nō ꝓstituit spāle rōnē peccati. q̄ nō iportat deformitatē spāli ꝙtuti oppositā: sed solū ipm pcñ qđ cōmittit. Si āt loqmur ꝺ scādalo actiuo: ꝛ si sit p accns sic nō est spāle pcñ. q̄ qđ ē p accns nō ꝓstituit spēz. tñ q̄s qz pōt ee pcñ veniale. vt qñ actū cōmittit venialis peccati: vel actū q de se nō ē malū: ſz solū hēt spēm mali cū aliqua leui inductōe. Vñz ē mortale sine q̄ cōmittat actū mortalis peccati: sive q̄ cōtēnit salutē ꝓximi vt ꝓ ea seruāda nō ꝑmittat aliqs facē qđ sibi licuerit. ſ. facū. c. cauēdū. r. q. iij. ꝛ. ꝺ. ꝟ. ꝓ grauī. i. q. i. bi quoscūq;. Si ꝙo sit scādalū actiuū per se puta. q̄ itēdit aliū inducere ad pcñ: ꝛ si qđē intendit inducere ad pcñ mortale sic peccat mortalit. Similiter si intēdat inducere ad pcñ veniale ꝓ actum peccati mortalis. Si āt intendit inducere ad peccatū veniale ēt per actū peccati venialis sic est veniale peccatū. Et isto mō scādalū actiuū ꝓ se est spāle pcñ. q̄ ex intētōe finis sortit pcñ rōez spālis peccati. ꝛ opponit directe correctōni fraterne: pp hoc qđ intēdit spāle ꝓximi nocumētū. Hec oia ex Alex. ꝛ Ri. vbi. ꝟ. ꝛ Tho. fa. fe. q. xliij. ꝛ ad illud Mat. xviij. Necesse ē vt veniāt scādala ꝛc. Vez q̄ ē necesse nisi hoies vitā mutent.

¶ Vtz aliqs teneat dimittē aliqđ bonū op⁹ ne ꝓxim⁹ scādalizet. ſ. ſm Ri. vbi. ꝟ. ar. i. q. ij. q̄ aut bōa opa sūt necessaria ad salutē vt sūt ꝑcepta. aut sūt supererogatōis vt ꝓsilioꝝ opa. aut in gnē i differētia: vt comedē carnes: bibere vinū: retinē tpalia: debita repetere. ꝛ h⁹ i. ☞ pa. n. ꝓia nō sūt ꝓ quocūq; scādalo omittēda. q̄ null⁹ ꝺz velle dā nationē suā, ꝓ ea ittāda illa, ꝓr sui. facū. c. ij. ꝺ no. op. nū. ꝛ. xij. di. illa. xi. q. iij. iter ꝙba. xxiij. q. iij ꝟ. i. asi fi. Hic aduerte ſm Inn. vt recitat ☞ Da. de renū. in. c. nisi cū. ꝟ. ꝓ grauī quo q̄s. q̄ in pceptis iuris nālis ꝛ euangelici est verū hoc: sed veritas iuris positiui ex cā est tēpanda relaxāda: ꝛ ꝓuū statuēdū pp scādalū. vt no. ꝺ pcess. ꝑben. c. ꝓposuit. de voto. c. i. Secūda ēt opa nō sūt omittēda pp scādalū ꝓximi prouenies ex malicia. quia per hoc volentibus malicioſe ipedire bona opa daretur materia ꝛ occasio malignādi. Si ꝙo scandalum prouenit ex infirmitate ꝓximi: vel ignorantia sic sunt ad tempus intermittenda quousq;. ſ. adhibeatur sufficiens diligentia ad h̄ vt ignorans instruatur: ꝛ infirmus aliquo modo confortetur. vt non de bono opere scandalum fiat sumat: nec talis retardatio merito ꝓiudicat. quia non minuit de perfectione caritatis: sed magis disponit ad augmentum. nō tamen omnino sunt talia ꝓtermittenda ꝓpter scandalum ꝓximi. Tertia etiam opera. ſ. indifferentia: quoꝝ omissio alteri non ꝓiudicat nisi ipsi omittenti ꝛ etiā in tempoꝛalibus tantū sic sunt omittenda de ꝑcepto quādo, ꝓbabiliter ꝓximus scandalizabit ex infirmitate scandalo mortalis peccati. Sed si venialis erit de consilio. Si autem scandalizatur ex malicia. vt puta quia ostensum est sibi q̄ nō debet scandalizari: ꝛ modo debito suasum vt nō scādalizetur: ꝛ tamen vult scandalizari. quia sic prouenit ex malicia. ꝛ tunc nullum opus est ꝓtermittendum ꝓpter scandalum ex malicia ꝓueniens. Alex. vero in tertia parte summe. c. de ꝑceptis pñie tenet q̄ si sim infirmus ꝛ tuneo casuz meū ex nō repetitiōe rex mearum potius teneoꝝ vitare scandalum meum q̄z ꝓximi. Simr̄ si ſñ

pfectus ⁊ repetam debito nō lz sicut preponderat bonum comune bono spāli: sic preponderat scādalū cōitatis ⁊ plurīū. s. dissipatō pacis ⁊ vtilitatis cōis ⁊ incertuū declinquēdi: q̄ oia accideret si nō liceret sua repetē pp scādalū, primi sui singularē. Aduerte tñ hic q̄ licet de iure ciuili nō sit curādū de scādalo q̄ō pōt cōtingere circa psonā detentoris iniuste rē meā. imo licet talē occidē qñ aliter nō pōt recuparī. vt no. Bar. i. l. furē. ff. de iniur. s. tñ de iure canonico ⁊ in pscia. lz ℣Da. in. c. nihil. de pōr rip. nō cōsulerē bono viro, p̄ repetitōe rex tpalīū aliqd facere quo ℣isimilī valde seua ⁊ horribilia deberēt euenire. facit. c. fuscepimus. de homi. ⁊. c. ij. de no. ope. nū. ⁊. c. si ℣o el p̄mo. de sen. exco. ⁊ qō ibi no. ℑnno. Si tñ faceret non credo mortaliter peccaret qñ scādalū, p̄ uenit ex malicia.

4 ¶ Sz nūqd qōlibet bonū sit faciēdū ne, p̄mus scādalizet. ℟. vt colligo ex doctrina Alex. i fa fe tractatu de scādalo. aut bonū qō expetit, p̄mus rōabiliē petit. puta q̄ paup petit vestimētū ⁊ bi. ⁊ tūc si ad h̄ teneor de p̄cepto. casus ē clar⁹. si nō teneor, alʒ de p̄cepto sic debeo ei illud manifestaꝛ quō nō teneor ⁊ quō rōabiliē illud nō facio. ⁊ tūc sufficit. ⁊ si scādalizaꝛ sibi iputet: q̄ scādalū ē pharisęox q̄ scādalizebāt. q̄ discipuli nō lauabāt manus. ⁊ tñ cū dñs satisfecisset scādalū accipiētibus dixit. Sinite illos ⁊c. ℣Mat. xv. Si ℣o nō rōnabiliter tale opus omitto: sic ne, prim⁹ scandalizet ō mortaliter teneor illō facere facit. c. ij. de no. ope. nū. Aut qō petit irrōnabiliter expetit: ⁊ sic nō teneor. lz sufficit satisfacere, p̄ posse ne scādalizetur ex ignorātia vel infirmitate. ⁊ si nō acceptat iā scādalū est pharisęox. ⁊ sic ī m Aug. exponīt illud. O i petēti te tribue. s. vel quātū ad ℣bus rōabiliē te excusādo: vel quātū ad factū qñ rōabiliter teneris. ⁊ sic pz quō dz intelligi illud facili⁹ scādalum nasci pmittit q̄z veritas deseraꝛ. s. veritas vite q̄ cōp̄hēdit oia p̄cepta ⁊ p̄similia. ℣itas doctrie ad p̄dicādū. ⁊ ℣itas iustitie ad puniendū. q̄ logt eo mō quo. ē. dixi. Et adde q̄ ea q̄ sūt de iure p̄sitiua p̄cepta sūt pter mittēda qñ qs scādalizaꝛ ex infirmitate vel ignorātia non tñ simplr: lz ad tp̄s: vt dixi de p̄silijs sup errogatōis. ℑdē dic de puniti one maloꝝ. Quid de fama vtꝝ sit defensanda ne alij scandalizent. dic vt. ē. ℑ fama. §. i.

§ **Cientia** aliqñ bt̄ p̄ cām. ⁊ b̄ ppie est scire. ⁊ d̄ hac logt p̄bs in libro posterioꝝ. ⁊. vi. ethi. facit. l. scire ff. de legi. ⁊. c. itelligētia. de ℣. sig. aliqñ scia bē p̄ aliquē sensū corporeū. vtputa scio q̄ hēs capucīū in capite. q̄ video. scio q̄ dixisti tale ℣bum. q̄ audiui. scio q̄ tale qō est dulce. q̄ gustaui. ē durū vel molc. q̄ palpaui. ⁊ talis scia regrit̄ i teste. ff. ō te. l. testiū fides. ⁊. iij. q. ir. testes Credulitas, tenz mediū iter scia ⁊ nescia. q̄ nec i totali ignorantia cadit credulitas nec i scia. vt no. ff. ō iur. ⁊ fac. igno. sup ℟ica. ⁊ Bar. in. l. admonēdi. ff. de iur. iur. ⁊ qō no. glo. in. c. ij. de testi. li. vi.

¶ Cui scie est insistendū. ℟. q̄ clerici ⁊ ecclesiasti 1
ce persone debent insistere illi scientie que est necessaria circa suū offiū. Religiosi ℣o q̄ sibi est p̄cepta vel p̄hibita vel de iure. aut per rl̄az. Curā aiaꝝ hñtes: aut p̄fessores circa casus cōscie debēt insistere. ⁊ sic de ceteris. Clerici tñ ⁊ religiosi pūt intendere scientijs trivialibus. que iō triviales dicuntur quasi triuiū. q̄ tripler est via ad idē. s. eloquentiā: que sunt grāmatica. dialetica. ⁊ rethorica. Et sic intellige. c. primū. ⁊. c. q̄ nō nulli. ō magistris: non tamen ad voluptatē: sed vt sciāt discernere verum a falso. xxxvij. di. cur ergo. multo magis in sacra scriptura. theologia. ⁊ iure canonico. necnon in p̄bia naturali ⁊ morali. xxxvij di. turbat. ⁊. c. qui de mensa. ⁊. c. si qd veri. ⁊. c. relatum. in fi. ℑn scientijs vero quadriuialibus. s. arismetrica. musica. geometria. ⁊ astrologia. non credo debeant intendere. excepta musica. q̄ tales scientie: licet in se contineant veritatem ſm Hiero. non tamen ducunt ad pietatem. xxxvij. di. si qs grāmaticā. imo hūit. maxime astrologia multum curiositatis: ⁊ aliquādo norie vanitatis Leges āt ⁊ p̄hicā p̄nt similiter andire: nisi sint religiosi vel sacerdotes vel hñtes p̄sonatus seu dignitatē: seu curam aiaꝝ. vt. ē. Excōicatio. vij. casu. vi. ⁊. vij. Sūtñ inexcusabiles apud deū. qui p̄fatis scientijs intendentes que eis sunt necessaria: vel ad eoꝝ officium ignorant. xxxviij. di. qui ea. ⁊ que scia requiraꝛ dic q̄ spāliter a quocunqz exigit illoꝝ p̄ceptoꝝ ⁊ p̄hibitionū cognitio q̄ ad eum pertinet. vel ratione officij aut status. aut alio modo. Christiani autem cōiter tenētur scire que pertinent ad fidem. q̄dam explicite ⁊ quedā implicite. vt. ē. ℑ fide. §. vi. Et ppea Aug. i. c. vos ante oia. de conse. di. iiij. dicit q̄ patrini debēt docere quos tenuerūt in baptismo symbolum ⁊ oratiōnem dominicam. Vnde ex dictis in. d. §. vi. pz q̄ parentes qui non docent filios ⁊ filias se signare dicendo. ℑn nomine patris ⁊ filij ⁊ spiritus sancti. amen. ⁊ Credo patrem. ⁊ decem p̄cepta legis. ⁊ pater noster videntur peccare mortaliter: qñ omittūt ex negligētia eos docere vel docēri facere si possūt. Similiter non excusāt a mortali qui nescientes talia nō adiscunt si possunt cuz sint necessaria ad salutem. Aduerte tamen q̄ qs posset scire p̄cepta. puta si interrogatur adorare deos alienos est ℑ p̄ceptum. respōderet sic. ⁊

idē de alijs. Vnde tali ſufficīt ꝫ neſciat ordiate dicere. Et idē poſſet dici de aliquo q neſcit credo ꝙ nū. tū ſi irrogaret. ðs ē vn⁹. ℟ndēt q ſic ⁊ q̄ credit oia: yḥs xp̄s ē ei⁹ filī⁹. ⁊ ſic de ceteris. ℟ndēt q ſic, q̄ ſufficēt ſibi ꝫ neſciret p̄fatū credo. Et iō dicerē de p̄ nr̄. q̄ qñ qs ſcit q̄ ē ordinū ⁊ petenda ſal⁹ ⁊ gr̄a ⁊ rēiſſio peccat̄ ⁊ huiuſmodi ꝫ neſcirz dicere p̄ nr̄ q̄ excuſaret. ꝫ ꝑſulēdū ſit omnibus ut potius tam pater noſter q̄z credo adiſcant.

2 ¶ Que ſcie poſſunt doceri alijs a predictis vide ſ. Magiſter. §. iij.

§ **Ciſma** ꝓpe ⁊ ſtricte ē illicita diuiſio ꝑ iobiam ab vnitate eccl'ie fcā xriiij. q. iij. iter ſciſma: eē de ſciſma. ad ſucciden/dos. li. vj. Et ḃ ē aliq̄ſ cū hēſi. vt in grecis q ab unitate eccl'ie. ſe ſepauerūt. aliq̄ſ ſciſma ē ſine hereſi ſicut ſūt illi q̄ credūt romanā eccl'iam nec aliā uolūt ꝓſtituere ꝫ eā credūt eē apud ſe: vt ꝓtingit q̄ſi duo uel plures ꝓtēdūt ð ℔papatu. Aliquādo ſciſma accipit̄ large. ſ. cū q̄ ꝑtiū cēm eiciūt ſedez epāle ſibi uſurpātes ⁊ p̄ſbyteros ſibi ordinātes. Sciſma. iij. accipitur. largiſſime ⁊ ſic ſciſmatici ſunt oēs q ſūt i pctō mortali. q̄ ſūt extra charitatē c. audi. ij. q. iij. Hoc nōt Jnno. in. c. i. c. ti. ⁊ ſeq tur ℔pa. in ℟ica. c. ti.

1 ¶ Vtr̄ oēs ſciſmatici ſint excōicati. ſ. ℔pa. in. d. ℟ica q. ꝑprie ſciſmatici cū hereſi clax ē q̄ ſic. c. excōicam⁹ de here. Sz ſine hereſi ſciſmatici, ꝑprie nō ſunt excōicati vigore. c. i. eo. ti. ꝫ vigore. c. Iz de elec. vbi dr̄ q̄ gerēs ſe, ꝙ papa cū nō ſit cū oīb⁹ ſibi adherētibus excōicatōi ſubiaceāt. ⁊ ſic ſunt excōicati ipſo iure. Limitat tñ ℔pa. in. d. ℟ica vex in caſu vbi nō cadu, ꝑbabilis error vel ignorātia. Vbi āt q̄ fonet dubia. ⁊ marie ſi ꝓſtiterit in facto ītricato ⁊ lōgeuo, put euēit i ſciſmate ꝑterito: tunc putarē oēs euitare excōicationē ⁊ pcñ. l. regula. ⁊. l. ij. ff. de iur. ⁊ fac. igno. ⁊ i. c. applīce. de Ele. erco. mūn. ⁊ in. c. vt alax de ꝓſti. li. vi. dū tū i voluntate hēant ſp adherere vero pape q̄ñ ꝙ eccl'iaz vl' alio mō ꝓſtaret de ℣itate. Sciſmatici vero large nō ſunt excōicati niſi ꝙ violentiā factam eō ⁊ huiuſmodi. alias nō nec ſciſmatici largiſſime.

2 Vtr̄ emēs rez eccl'aſticā aut alio mō acqrēs eaz a ſciſmaticis, ꝑprie ſit excōicatus. ℟. q̄ ſic vt in. c. i. eodez q̄z quis al's occupās rem eccleſie nō ſit excōicatus. c. conqueſtus de foro compe.

3 Vtr̄ tenēs būficiū eccleſiaſticuz a ſciſmatico ſibi ꝓceſſuz. vel ꝓſentiēs ordiatōi fcē ꝙ eūdē ſit excōicat⁹. ℟. q̄ ſic vt in. d. c. i. Sed hoc itellige i ordiatiōe quo ad executiōez ſm gl. ⁊ ℔pa. i. d. c. i. q. ꝛ. do bene ꝓferē ſi forma ſeruetur ſed nō executio ſi ſciēter a tali recipiat. Si vero ignorant. Jnn. tz q̄ ēt executio ꝓferr̄. ꝫ Hoſti. tz q̄ vex eſt q̄ executio cōfertur q̄z diu eſt occultus: ſed poſtq̄z fuerit patefactus regritur diſpēſatio: ⁊ iſtud eſt tutius

¶ Sz qs diſpēſabit cū talī. ℟. ℔pa. i. c. fi. eo. q̄ 4
i. ep̄atu ſolus papa. c. q̄ diligētia de elect. Multo magis ſi dignitas ſit ēpta: vt i. c. cū venerabili de ꝓſue. Jn alijs vero ordinib⁹ diſtingue. Aut recepit ſciēter vel ex ignorātia craſſa aut ſupina a tali ſciſmatico: ⁊ ſic ſolus papa. Aut ex ignorātia, ꝑbabili: ⁊ ſic epūs diſpēſare pōt: vt in ſimili dr̄ i. c. i. ⁊ ij. de ordi. ab epi. q. re. non tamē ab illo epō qui eum ordinauit q̄z uis poſtea redierit ad vnitatem vt notat glo. in. d. c. fi.

¶ Vtr̄ p̄ct⁹ alienatiōis factus i vtilitatē eccleſie 5
teneat. ℟. q̄ ſic. vt tz glo. in. d. c. i. alias nō.

§ **Criptura** aliq̄ſ dicitur apocha vel apodixia ⁊ hec ſit iter partes. Aliquādo dicit̄ epiſtola ⁊ hec eſt que mittitur ad abſentem ⁊ cōiter dicitur littera miſſiua. Aliquando dicit̄ liber rationū ⁊ hic eſt quez communiter ſolent facere exercentes talem artē: ſeu boni ⁊ curioſi patresfamilias. Aliquādo diciturpublica ⁊ hec eſt que fit a publica perſona. ſ. nōzio cum publicis ſolēnitatibus requiſitis. Aliquando dicitur autentica ⁊ hec eſt illa que ad ſui validitatem non requirit aliud. Quō aūt faciat fidē Vide doc. mar. ℔pa. i. c. ſcripta de fi. inſtru. ⁊ i. c. i. eo. ti. ⁊ in. c. poſt ceſſionez de probatio. ⁊ ibi dicitur q̄ ſcriptura ſigillata aliquo ſigillo autenticho cum ſubſcriptione duorum vel trium plenā fidem facit. Aduerte q̄ vbi ius ſcripturaz exigit ſi non extant probabit qui ſtat, ꝙ ſoleminitate ſm Jnno. in. c. Jnnotuit de eo qui fu. or. ſu. ⁊ iō clericus, ꝑbare habet q̄ ſit clericus ſi ſcripturaz nō habet. nō ℔pa. i. c. qñ ꝑ. de, ꝑbat.

¶ Vtr̄ ſit dāda fides ſcripture ātiquoꝛ. ſ. ℔pa 1
i. c. cū cāz ð, ꝑba. q̄ ſic: ⁊ no. Bar. i. l. i. ff. ſi cer. pe. nō gl. i. c-iter dilectos ð fi. iſtru. q̄ñ li ta vex q̄ñ nō tractatur de magno dāno. Jdē dic de ſcriptura i lapide ⁊ diffuſe vide ℔pa. vbi. ſ. de hoc.

§ **Eurilitas** differt a ſtultiloquio ꝫ Alex. ſa. fe. ti. co. quia ſcurilitas refertur ad laſciuiam affectionis: ſtultiloquium vero ad indiſcretionez rationis: poſſunt tamen coincidere ⁊ iuicem connire ⁊ ſęper eſt peccatuz ꝓprie accepta ⁊ filia luxurie. Sumitur tamen aliquando ꝓ vrbanitate ſermonis ⁊ hoc improprie: ⁊ tunc ſi adſit finis debitus vt conſeruatio amicicie bone vel remotio triſtitie vel accidie nō eſt peccatum: dūmodo non fiat per verba turpia. Si autem fiat per verba turpia vel inutilia ⁊ tantum riſuz inordinatū ꝓuocātia pcñ ē. ⁊ ſic ad ephe. v. Nō noīetur in vobis turpitudo aut ſtultiloquium aut ſcurilitas

ꝯ ad rē ñ ptinet. i. nulli⁹ vtilitatis. Et magis. pec cāt q tales audiēdo. sustinēt cū sint auctores sceler⁊

§ **Ecretum** qñ quis d⁊ reuelare vide Cōfessio delicti in prin. ⁊ Cōfe. vlt. ⁊ Familia. §. vij. ⁊. viij.

§ **Editio** est tumult⁹ ad pugnā dicit gl. ij. co⁊. xij. ⁊ differt a bello ⁊ ira. q̄ista ip̄ortāt mutuā ipugnationē i actu. S⁊ seditio p̄t dici siue h⁹ i ipugnatio sit i actu. siue sit p̄paratio ad talē pugnā. Itē q⁊ bellū, p̄prie est ꝯ hostes extraneos q̄si multitudinis ad multitudinē. Ira aūt ē vni⁹ ad alt⁹ vl pauco⁹ ad pau cos: ſ⁊ seditio ꝓpe ē iter ptes multitudis vnius ciuitatis excitat. ad tumultū ꝯ aliā. differt tñ a scisma: q⁹ sci sma ꝯ vnitatem spiritualem: hec contra temporalem.

1 ¶ Vtrū seditō sit peccatū mortale. ff. q⁹ sic ex genere suo. vt p⁊. ij. co⁊. xij. ⁊ nedū i eis q seditiōes ꝓcurant ſ⁊ etiā i seqcib⁹ ralliū: ⁊ tenēt de oi damno inde secuto. Idem dico de tenētibus parcialitatem. cōco⁊. Tho. fa fe. q. xxxij.

2 ¶ Vtr̄ pturbās regnū tiramni sit sedicios⁹. ff q⁹ nō q⁊ tale regnū nō ordinat. ad bonū cōe sed ad bonū ꝓuatū vt dic̄ phus. iij. pol. ⁊. viij. ethico⁹. ⁊ iō nō bēt rōnē seditiōis talis pturbatio: imo est laudādus. q multitudinē liberat a tiramnica ptate. nisi forte q̄n sic inordinate pturbaret. q⁹ multitudo subiecta maius detrimentū pateret ex pturbatione cōsequēti q⁊ ex tiramnica dñatione. Idē dic de omni resistente sedicios⁹.

§ **Ensualitas** inordinata q̄n q⁊ ē sine oi culpa. q⁹ ēt aliq̄n vitari nō p̄t ⁊ tūc ē q̄n volūtas nō ē cā illi⁹ deordinatōis nec cōmittēdo. nec omittēdo. nec antecedēt nec cōmittant. vt cū cor⁹ calefit sine ali q̄. a p̄hēsione mentis ⁊ h⁹ i. Quādo q⁊ ē cū peccato veniali. ⁊ tūc ē q̄n talis iordinatio i surgit i sēsualitate p neglig⁊ volūtat⁹. Q̄n q⁊ ē cū pcō mōtali. q̄n ſ. ē ꝯ actū, phitū. vt i surgēs ex volūtatis ip̄io deliberato l' vt retēta ⁊ acceptata. sic ē i cogitatōe morosa. ⁊ fort⁹ i deliberata h er. Ricar. i. ij. sniarū.

1 ¶ Quis ē, pcessus tēptatōis ⁊ dlectatōis q icipit a sēsualitate. ff. q⁹ iste. Mā p̄ dlectabile offert siue p̄cipit. ſo delectatio ad Ÿtū. ituo i id ad qđ delectatio trahit ꝓsētū. p̄mū ē sēsualitas. sm iferioris rōnis ptis q̄ hz diūdicare itiones mot⁹ qđ nō ē ptis sēsitiue. diff. nire Ño an delectatio sit aplerāda. l' refutāda. ē supiozis ptis rōis, p⁊igit aī delectari ad ap̄hēsionē delectabil' añ aduersiōz dlectatōis ⁊ b ē sēsualitatis ⁊ ē pē⁊ vēiale. vel nullū ut diri.

§ **Entētia** p̄pe f⁊ Bof. ⁊ Tācre. ē iudicialis diffinitio q̄ controuersijs finē iponit, pnūciatōe ꝓpetēs iudicis ꝺdēnatō⁊ l' absolonē ꝓtinēs. ff. ꝺ sē. ⁊ re. iu. l. i. eē eo. c. ij. Er q̄ p⁊ q⁹ excōicatio ⁊ itdictū i, p̄pe dr snia q⁹ excōicato, p̄pe ñ ē snia. q⁹ snia finē ip̄ōit ut xj. q. iij. sūmope ⁊ no. gl. ij. q. vj. biduū ſ⁊ ñ excōicatio ſ⁊ pēa ē. xj. q. iij. nō. xxiij. q. iij. corripiāt. ꝺ sē. ex. sacro. Be. i. c. ut aiar⁊. ꝺ ſti. li. vj. ꝺcludit q⁹, p̄pe ñ ē snia. ⁊ i statutis vbi fit mētio ꝺ snia nō vēiret excōicato. Est tñ snia itlocutoria. cū oīs vor iudicis ad cām faciēs possit dici snia. fac̄ gl. i aūt. ꝺ lit. §. si oēm. ⁊ glo. i. q. vj. diffinitiua. ⁊ iō p viam iudicialē non potest ferri die feriata.

¶ Quottuplex ē snia. ff. duplex. p⁊ia dr̄ inilocu toria. fa diffinitiua itlocutoria snia ē iudicial' dēclaratio sup aliq̄ sūmarie ius tribuēs ini ptes. dēa mō, pferēdi. q⁹ q̄i loq̄ndo it ptes sine aliq̄ solēnitate fer̄t. ꝺ sē. ⁊ re. iu. c. q⁹ ad ꝓsultatō⁊. ij. q. i. iu sūma. ⁊ ē scipléa snia q̄ fer̄t it p̄ncipiū cāe ⁊ finē. nō sī p̄ncipali. ſ⁊ sī iciđētibus q̄oibus l'emergētibus de ap. c. significātibus. de testi. significauit. el. i. ⁊ de offō dele. c. cū oli. ⁊ q⁹ nō sit plēa diffinitio. p⁊. ff. ꝺ arb. l. q̄lē. vñ q̄ eā tulit p̄t reuocar̄ ēt post decēdiū. siue sit iudex ordiari⁹. ff. ꝺ sē. ⁊ re. iu. l. qđ iussit. siue sit delegatus. de ap. c. cū cessāre ēt si fuerit appellatū sm Arch. vbi. s. ⁊ cōit doc. i. d. c. cū cessāte. Et ꝺ vez nisi appellatōi detulisset. ut i. c. cū appellatōibus. de ap. li. vj. l' nisi ps fecisset expēsas ad, pseq̄n. appellatō⁊. ff. de cō. ob cām. l. si pecūiā. i p̄n. si tñ vellet sibi de eis satisfa cē. posset reuocar̄ de ap. c. itēposita. §. illud dēicz. Silr dic de arbitrio iuris a q̄ p̄t appellari dicta. l. q̄lē. Dic⁹ ēt gl. i āt. de hē. ⁊ fal. §. illud. i. Ÿ. de ce to q⁹ quodlz p̄ceptū fcīi p iudicē vel eius nūciū dr̄ snia itlocutoria. Diffinitiua snia dr̄ q⁊ p cā p̄n cipalis qđ diffinit⁹ eē ꝺ sē. ⁊ re. iu. c. ij. ff. c. l. i. cui p cūdē iudicē nō p̄t aliqd addi vel minui. nec mutari ꝺtrahi. aut reuocāi post⁊ lata ē. d. l. q̄lē nec a delegato q⁹ fuit⁹ ē offō suo ꝺ offō dele. in lris. nec ab ordiario. nisi sit ꝺ ius ꝓstōis ꝺ sen. ⁊ re. iu. c. cū ii. nisi p beneficiū restōis eē. e. c. cū Bertold⁹ ff allut ħ i. vj. casib⁹ i gb⁹ ordiari⁹ p̄t. p̄ si nulla est vel ānullāda. pp' errorē fci ſtractar̄ p̄t. xxxv. q. ir §. i. sm Jo. C. qđo ⁊ q̄ iu. l. si pses. ⁊. l. si vt, ppo nis. Itē. ij. p̄t. inder ordiari⁹ ſtractar̄ i mulcta q̄ pp iopiā ē remittēda. C. ꝺ mō mul. l. fi. i fi. ff. de offō psi. l. illicitas. §. fi. Itē. iij. i fructib⁹ ⁊ expēsis ⁊ alijs accessorijs ꝓsimilibus i gbus cadē die p̄t suppleri nō tñ minui. sic itelligit. ff. de sē. ⁊ re. iu. l. ꝑaulus ſcndit. Itē. iiij. si alig⁹ absēs ꝺdēnatus vēiat adhuc iudice, p tribuāli sedēte ff. ꝺ re. in ite. l. dyn⁹. ⁊. d. c. cū Bertoldus. §. postmō⁊. Itē. v. rōe publice vtilitatis. ar. ff. ꝺ ācre. ab o⁊. fa. l. qđ semel. Itē. vj. vbicunq⁊ Ÿtū piculū aie ⁊ de erroze fidei de sē. ⁊ re. iu. c. inī ceſos de cō⁊

fue. c. fi. de ꝓscri. c. qm̃ ꝓnceps tam̃ ꝑt sp quãdo
voluerit reuocare, mutare, & corrigere. de resti.
in inte. c. ex lris.

2 ¶ Vtꝫ in omni snia sit ordo iuris suãdus. ff.
q. sic & diffinitiua: si sit lata ꝺ ordinẽ sbalẽ iudicio
rũ ut ẽ citatio. indutie litis ꝓtestatio. & testiũ ꝛceꝑ/
tio nulla ẽ ipo iur. intelligo si petãt inducie. xvij
q. iiij. vroz. Si Vo ꝺ ordinẽ q nõ ẽ ꝺ sba tz. & de
b i. d. c. biduũ. illocutoria Vo bene tz licet peccet
grauit q tulit sine ordie iuris ipam & aliqñ ẽ sus/
pẽsus ut in snia excõicatois. in. c. i. ꝺ sẽ. ex. li. vj.

3 ¶ Qualis ꝺz eẽ snia diffinitiua. ff. absolutoria
vel ꝺdẽnatoria. d. §. diffinitiua. C. de sententijs
& interlo. om. iu. l. iij. Certa. vt. ff. ꝺ sen. & re. iu. l.
insũma. pura ut. ff. quãdo ap. sit. l. i. §. biduũ. &
d. c. biduũ. Aduerte tam̃ q quãdo ꝺ ditõ ẽ intrin
seca. puta ꝺ demno reũ si actoꝛ ꝓbauerit. q tz. vt
in. d. c. biduũ. & ibi gl. & Bar. in. l. a dino pio. §.
in uenditõe. ff. de re. iu. Secus si ꝺ ditio esset ex/
trinseca vt ꝺ demno te si papa venerit. & vide gl.
& Bal. in. l. cũ inder. C. de sen. & interlo. om. iu
di. & iusta debet esse super omnia.

4 ¶ A q̃ ꝑt dari. ff. ab eo q hz iurisditionem ordi/
nariã vel delegatam vel per compꝛomissum.

5 ¶ Qũo ꝺz dari sententia diffinitiua. ff. secundo
non in pedibus stãdo: alias est nulla. c. & si senten
tia. §. fi. e. ti. li. vj. Item ꝓtibus ꝓsentibus uel ꝺ
ñtiacibus in scriptis ꝛcitaꝛ alias cã solũ in scriptis
dãdo fine ꝛcitatione est nulla. C. ꝺ sen. exp. fci. l.
i. Similiꝛ si non recitet in scriptis. l. vl. C. ꝺ sen.
exp. reci. & d. c. si sententia. Falliꝛ in bꝛeuibus et
cãis viliũ ꝓsonaꝝ. C. de sen. exp. re. aũt. nisi. Jt
in cã mrimoniali. itẽ qndo de ꝓtiũ ꝓsensu ꝓcedit
no. ij. q. i. c. in ꝓmis. ꝑ archi. et Jo. Ji ipe q dat
sententiã ꝺz ipe legẽ seu recitare. nisi sit epꝰ. aut
alius illustris. d. c. si sententia. & C. de sen. exp.
reci. l. ii. & ij. q. vj. ãterioꝝ. §. ille in fi. multa es/
sent videnda sed qꝛ nihil ad nos omitto bꝛeuita/
tis cã. Sed tu nide si placet Jo. in sũ c. ti. et di/
recto iur ff. et Spe. qũo in multis casibus est nul
la. qũo ãnullãda qũo ꝛcequenda et qũo transit in
rem iudicatam.

6 ¶ Vtrũ religiosi ligẽt sñijs suoꝝ ꝓlatoꝝ cẽ lo/
cũ eoꝝ. ff. Jmola. i Cle. dudũ de sepul. q nõ & vr̃ seq opinionẽ. Laudul. & Hosti. i. c. cũ illoꝝ
de sen. exco. Cardinal Vo i. d. Cle. duduz. dicit
ꝑ dcm̃ ꝓcedere quo ad cõtẽtiosã iurisditõez q ñ
pot ponere sedẽ qs i alieno ꝛritorio. de offõ. ordi.
c. cũ epꝰ. li. vi. Bz respectu snie volũtarie iurisdi
tõis & ad qs ñ ꝓcedit i forma iudicij verior ẽ snia
alioꝝ q tenẽt q ligant. de offõ. le. nouit. & placet
mihi & quo ad cõtẽtiosã iurisdictõz i mõasterio
suo: qꝛ vt dicit. Pa. i. c. cũ ꝓtigat ꝺ so. ꝓpe. Aldo
nacus vbicũqz ẽ sp ẽ de iurisditõe abbatis quẽ vi
ce dei sup caput suũ ipositi. xix. q. ij. Statuimus
de cle. c. si religiosus li. vi. & fictõe iuris sp ẽ i clau
stro. vt no. Jnno. & Abbas i. d. c. cũ illoꝝ & Ar
chi. i. c. vt ꝑiculosa. ne cle. vel mo. li. vi. fac. qꝺ.
s. dixi: Excõicatio. ij. §. x. & xj.

¶ Vtrũ snia duret pꝰ mortẽ sniantis. ff. Pa. 7
i. c. a nobis el. ꝑ de sen. ex. q aut hẽt cãm succeſſi
nã. sine ẽ ad effectũ, pducẽdũ. puta inꝺicit alicui
artẽ suã seu offiñ. & tãc si ẽ cũ cãe cognitõe lata. du
rat vt i. l. i. ff. ꝺ postulã. & sic itellige. l. i. § hz vrbẽ
ff. de offõ ꝑsec. vrb. vbi pz q ꝓcus ꝑt ip petuum
aliquẽ ꝓuare offõ aduocatõis hz ipe fit tpalis. Si
Vo nõ ẽ lata cũ cãe cognitõne & sic nõ durat. & sic
logt. l. fi. ff. de pẽis. Si ãt snia ẽ q ad effectũ, pdu
cũ puta. qꝛ vinculũ iecit tpe platõis. & sic durat
ẽt pꝰ mortẽ. Exẽplũ in excõicatõe vel publicatõe
bonoꝝ qꝛ nisi absoluaꝝ sp erit excõicatus. vt i. c.
vnico de ma. & obe. li. vj. facit. c. pastoꝛalis. §. i.
de. offõ. ordi. Quõ ẽt snia extendat effectũ extra
territoꝛium. habes. s. Pena. §. xiij.

¶ Vtꝫ ille, ꝓ q̃ data ẽ iusta snia pꝰ cognitã iusti 8
tiã teneaꝝ ꝛstituer gegd habuit. ff. Pa. in. c. i. de
ꝓcess. ꝑbẽ. q si ẽ declaratiua sic tenet alii non sal
uabit. qꝛ talis snia non aufert directũ dñium. vt
nõ. in. l. Julianus. ff. de con. & de. nec alii accre/
scit. ius: vt nõ. Jnn. in. c. q pleriqz ꝺ inmu. ec. tñ
n. declarauit ad cũ. ptinere. l. ficut. §. hz si q̃rit. ff.
si fui. ven. c. forus de V. si. Et ꝺ declaratiua sp
quãdo index int̃ litigãtes sniat ad istuz vel ad il/
lum ptinere. sine dari debere. Si ãt sententia est
priuatiua. puta. cum aligs puaꝝ. beneficio eccle/
siastico & concediꝝ alii talis cui concessuz fuit non
teneꝝ restituere licet cognoscat postea iniustã sen/
tentiã fuisse: qꝛ ex quo non appellauit vr renun/
tiasse & ideo cum vacaret potuit isti concedi. Vi/
de ꝓ ꝑ bonam gl. Jnsti. de officio. iu. in fi. & ꝓ.
Li. in. l. i. C. cõia. vtri. iud. et per Bar. in. l. põ
ponius. ff. de acq. he. et p Jo. cal. in. c. ꝓposuit
de concess. ꝑben. Quod qdem limito nisi talis fue
rit in causa iniusticie. Item. ij. nisi sint alia a bñ/
ficijs ecclesiasticis. vt puta. res tpales alius qꝛ
sic in foꝛo aie tenẽt vt no. Jnno. in. d. c. qꝛ pliqz

§ Epultura est possessio siue tra ubi aliquis sepeliendus est.

dicitur locus concauus in loco ecclesiastico vel cimiterio factus in quo coꝛpus catholici con/
quiescit. vnde si talis possessio seu terra seu quo/
libet aliud vas ꝓpo sepeliendo sit per episcopum:
seu de eius auctoꝛitate ad sepulturam deputatum
sic est locus religiosus siue ibi sit aliquis sepultus
siue non. et vendi non potest. de sepulturis. capi
tulo abolenda. et. xiij. q̃stione secũda. q̃sta est. et

c. postq3. ⁊. c. ꝑcipiẽdũ. Si aũt auctẽ epi talis ira seu locus nõ ẽ ad sepulturam ꝺputatus. l3 ibi fit aligs sepult9 nõ ppea ẽ religiosus fm canões. vt no. Inno. i. d. c. abolẽde. ℣ facit. c. ad h. ꝺ relig. do. ⁊ qꝺ supadixi. Religiosus loc9. Vendi tñ ñ põt. vt i dictis. c. q̃sta. ⁊ postq3 l3 aliud sit fm leges q2 religiosus dr. ff. de reli. ⁊ sũp. fu. l. ij. Ali qñ dr sepultura ira deputanda seu locus ꝺputandus sepulture. ⁊ h vendi põt. xij. q. ij. aurum.

1 ¶ Sepultura aliqñ accipit ꝓ offõ. qꝺ ipẽditur sepeliendis. ⁊ talis sepultura vẽdi non põt clericis q hñt bñficiũ rõe cuius tenent. puta q2 sacerdos prochialis ⁊ huiusmõi imo symoniã cõmitteret si venderet. i. q. i. dictũ. xiij. q. ij. ꝑcipiẽdus. ⁊. c. i. eccl'iastico. ⁊ de symo. cũ i eccl'ie: l3 clerici peteꝛ nõ possint. layci tñ tenẽt ad laudabilẽ cõsuetudinẽ seruandaz. ⁊ vr q. nisi seruẽt peccẽt mortaliꝛ. arg. c. ad apl'icam. ꝺ simo. ⁊ ita credo nisi ex aliq rõabili cã desistant. Alij aũt clerici q ad tale offm nõ tenẽt rõe bñficij poterũt vẽdẽ nõ qꝺe offiñ sz laboꝛe suũ. q2 nõ tñr ꝺ suo facẽ h. ar. c. charitatẽ xij. q. ij. de ꝑscrip. cũ ex officij. ⁊. d. c. abolend.

2 ¶ Vbi dz cẽ loc9 sepulture. ℟. fm Inno. i. d. c. abolẽde. q apꝺ eccl'iaz ꝓsecratam. q2 cũ ꝓsecrari debeat. vt in. c. sicut. xvij. q. iiij. Jõ ad locũ non ꝓsecratũ nonpõt accedẽ. de ꝓse. eccl'ie. l. alta. c. si eccl'iam. li. vj. pr tñ ẽt esse rẽotus, ppter fetoꝛem.

3 ¶ Quis dz ius funerandi. ℟. fm Inno. i. c. i. de sepul. q nõ ois eccl'ia. sz solũ illa q̃ dz ppl'm ul' cui ex ꝓuilegio ẽ ꝓcessũ. ⁊ h ꝺ iure canõico. Sz ꝺ iure ciuili cõpetit oib9 qbus iest ius iferendi moꝛtuos ut. ff. ꝺ moꝛ. ife. p totũ. Aduerte h q pactuz factũ cũ rectoꝛe eccl'ie circa sepulturã nõ ꝛcipiẽdã valet ẽt factũ ab his qbus a sede apl'ica cõceditur libera sepultura. c. pactum. de pac. li. vj.

4 ¶ Vtr hñtes ius funerandi possint itrare alt'ius prochiã ⁊ ꝑ se accipe fun9 ⁊ alia cõsueta facere. ℟ q si hñt ex ꝓuilegio pape. vt hẽant liberam sepulturã. sicut sũt mioꝛes ⁊ ꝑdicatoꝛes. ut i cle. dudũ. de sepul. sic pñt ẽt nõ obstante ꝺictõe epi vel curati ⁊ ẽt nõ obstante statuto qꝺ ercõicat intrantes alienam prochiam vt no. ℧l. ꝓsilio. cexriij. ⁊ sẽgt ℬc. i. c. ut aiaz. de ꝓsti. li. vi. ⁊ do. ℭar. i. d. cle. dudũ. Jo. ꝺ ligna. ibidẽ. ⁊ pz i. c. cũ libez. ⁊ c. pñia. de sepul. Rõ q2 ꝓcessa liba sepultura. cõcessũ ẽ iter eũdi ad capiẽdũ funus. sic i sil' ꝺic lex qñ ꝓcedit aust9 aq vr cõcessũ iter ad illꝺ. ff. ꝺ fun. ru. pꝺi. l. ij. §. pe. ⁊ vlt. ⁊ facit qꝺ dixi. §. Libeꝛ. Si ℣o nõ cõcedit libera sepultura. sz tm sepultura. sic do. An tz. q ẽt pñt. Ri. de scis tz q non. Sz isto ℬc. i. d. c. ut aiaz. dicit, ꝓcedere. vbi cõcedit solũ q possint recipe eligẽtes sepeliri apud eos. Sz ego teneo q nõ pñt sine lria curati ul' epi nisi hẽant libam sepulturã. q2 ꝺ duabus seruituthus vna sublata rẽanet alia. ut dicit gl. magna. i. c. ois utriusq3 sexus. de pe. ⁊ re.

¶ Quis põt eligere sepulturam. ℟. q ois fidelis. ⁊ q bz libez arbitriũ ⁊ etatẽ legitiã. s. q sit pubes q̃uis sit i ptãte pris. tñ põt eligere sine ꝛsensu pris. c. l3. i pn. ꝺ sepul. li. vj. Impubes ℣o ⁊ qui non est compos sue mentis eligere non põt. ar. c. vlt. de suc. ab inte. 5

¶ Vtr religiosus possit eligẽ sepulturam. ℟. q nõ. nisi qñ ex mõasteriũ moꝛiẽ. ad qꝺ cõmode deferri nõ posset. q2 tũc põt eligẽ sepulturã vbi plz. c. religiosi. co. ti. li. vj. 6

¶ Vtr seruus silr possit. ℟. fm. ꝺ. ℑde. de pu. in tractatu ꝺ q̃rta. canõica poꝛtõe eccl'ie parrochi alis q sic si ẽ pubes. Si ℣o ẽ ipubes eliget ꝺns Ita no. Jo. in. c. de vroꝛe eodem. 7

¶ Vtr qs possit eligẽ sibi sepulturam i loco mi. nus religioso q̃z sit locus vbi de iure debẽt sepeliri. ℟. oli fuit diuersitas. hodie clarum est q sic ꝑ c. cum quis. co. li. vj. 8

¶ Vtr pr possit eligẽ, ꝑ filio ipubẽ: cũ ipe ẽ impubes eligẽ nõ possit. ℟. ꝺo. ℑde. supadict9 vbi s. q sic ꝛsuetudine sic disponẽte. ut i. d. c. l3 ⁊ idẽ credit ℬc. i. d. c. l3. de mre sic de pre: q̃si sic bz ꝛsuetudo. Et h solũ, ꝑ filio legitio nãli. non aũt ꝓ spurio uel nãli tñ. q2 appellatõe filioꝛ nõ veniũt nãles nñ vel spurij. l. gnãliter. C. de instit. ⁊ substit. ⁊ in cle. i. de bap. sed ꝓ adoptiuis vel arrogatis bene potest. 9

¶ Vtr auus possit eligẽ ꝓ nepote ipubere. ℟. io idẽ ℑde. vbi. s. q nõ. q2 in mã odiosa appellatõe filioꝛ nõ ꝓtinẽt nepotes: aliter. n. filij: aliter nepotes appellanꝛ. Secus appellatiõe liberoꝛ. vt in. l. qd si nepotes. ff. de testa. tute. multo minus frater aut alius collateralis. 10

¶ Vtr pr possit eligẽ, ꝑ filio adulto seu pubere. ℟. idẽ ibidẽ q nõ. q2. d. c. l3 solũ ꝓ impubẽ cõcedit electõem sepulture. 11

¶ Vtr decapitandus ⁊ huiusmõi possint eligẽ sepulturã. ℟. q. s. ibidẽ. q si sñia ẽ data nec appellatõe suspẽsa nõ põt: q2 nullam vltiam volũtatem põt dimittere. l. cius. ff. de testa. q ẽt nõ põt, ꝑ aia aligd reliqre. vt no. Jo. an. in addi. ad Spec. in ti. de istru. edictõe. põt tñ oia sacra petẽ. ⁊ recipe cle. i. de pe. ⁊ re. Si ℣o sñia non est data vel ẽ appellatõe suspensa sic põt eligere. 12

¶ Vbi dz qs sepeliri qñ nõ elegit sepulturã. ℟. dns ℑde. ꝑfatus ubi. s. ꝑ multos casus q̃s ego reduco ad. vi. ut totalis hẽat itelligẽtia circa hoc. 13

¶ ℑdimus ẽ de prochianis q debẽt sepeliri nõ in prochia sz in eccl'ia vbi sũt maioꝛes sui. ita diẽ gl. in. c. i. c. li. vj. facit. c. i. de sepul. ⁊ est casus in

c.is q.eo.ti.li.vi.ꝛ ibi ℌ tenet Archi.ꝛ Jo.

15 ¶ Sed q̃ro q dicãt maiores.ſ.idē ℳde. vbi.ꝫ q̃ i iſto caſu intelligitur pr̃ ꝛ annus.ter.ē i.c.ebrō xiij.q.ij.iũcto.c.i.de ſepul.ꝛ tō ly ,annus ꝛ anni/ mus eſſent alibi: ñ tñ ibi ſepelier̃.ly vbi pr̃ ꝛ annus ly ſi pr̃ cēt ſepultus in vno loco ꝛ annus ꝛ alij ma iores in alio nō ſepelier̃ filiuſ cũ pr̃e ly cũ auo ꝛ ce teris maiorib⁹.ſm Jo.an.per.c.ij.in ꝑn.ꝛ.ca. fraternitatē.de ſepul.ꝛ p.c.cũ qs.de ſepul.li.vi. ly alij ℨriũ teneãt ꝓp ter.ℨrios.xiij.q.ij.ſed pri/ mum videtur verius.

16 ¶ Scōs ē qñ ñ appet vbi ſint ſepulchra maiorꝫ qz tũc ſepelier̃ in eccl'ia vbi audiuit diuia ꝛ pcepit eccleſiaſtica ſacra.d.c.i.ꝛ ibi p Jnno.ꝛ ē caſus i d.c.is q.ꝛ in.c.in noſtra eodem.

17 ¶ Tert⁹ eſt qñ qs ñ bēt ſepulchra maiorꝫ: ꝛ in vna eccl'ia audiuit diuia: ꝛ in alia pcepit ſacra.vl' ē parrochian⁹ duaꝝ eccleſiarꝫ.ꝛ tũc ſi vtraq; ec/ cleſia hz ius funerādi: tũc loc⁹ ē ꝑnētōi. ō reſeri. c.duob⁹.li.vi.ly obuētōes quarte diuidēt.c.cuz qs.eo.li.vi.ꝛ ſi nō eſt ꝑnētio: ſed cōtēdūt: dioce/ ſanus cōcordabit ꝓtes.

18 ¶ Quartus ē qñ eccleſia ē interdicta vel cimite/ riũ vbi de iure deberet ſepeliri.ꝛ tũc ſi ē eccl'ia ſe/ pulchri maiorꝫ ſuorꝫ ſepelier̃ in parrochia. ſi ℣o eſt parrochia ſepelier̃ in eccl'ia cathedrali: ꝛ ſi oēs iſte cēnt interdicte cũ nullus ibi debeat ſepeliri.c. vt ꝑuilegia de ꝑuile.ꝛ.c.ſi eccleſia de ꝑuile.li.vi. ꝛ.c.ſi.de ſepul.li.vi.tũc ſepelier̃ in mōaſterio ꝓ/ pinqoi ſm Archi.c.i.co.li.vi.ꝛ Jo.an.i nouel la ibidē.l'vbi debebat ſoluē decias ſm ꝑdictos.

19 ¶ Quit⁹ caſus ē d̃ pegris ꝛ aduenis q ſepelier̃ i parrochia vbi moriũr ſi ñ ſcir̃ vbi ſint ſepulchra maiorꝫ ſuorꝫ.vel ſi ſcir̃ ꝛ nō ꝑnt comode deferri. Jnn.ꝛ ℳo.tenēt i.c.i.co.q i eccl'ia cathedrali. Alij ãt q vtraq; eccleſia hz ius ꝛ locꝫ ē ꝑnētōi.ꝛ iſtud verius credo. Jdē dic de dānatis ad mortē qñ ſepelirī ꝓmittūtur q̃ de peregrinis.

20 ¶ Sextus caſus ē de filio pubere.ꝛ dz ſepeliri apud maiores.vt in ꝑmo caſu.vel ſi ē ſm ſecūdū vel tertium caſum.illud ſerua.

21 ¶ Septim⁹ caſus de filijs illegitis: ſi ſunt na/ turales tñ ſepeliūr̃ cũ pr̃e: niſi pr̃ fuiſſet in digni/ tate.l.ex facto.ℨ.ſi qs rogat⁹.ff.ad treb.ꝛ q̃ nō in.d.l.generaliter. Si ãt ſũt ſpurij nō ſepeliẽtur cũ pr̃e.qz nec filij nolandi ſũt.aũt.ex ꝓpleru.C.ō/ ince.ꝛ innti.nup.nec ēt ſi legitimēt a ꝓncipe ni ſi ad petitōem pr̃is:ꝛ eo viuēte feciſſet.facit quod no.in aũt.qui mo.na.effi.ſin. Sepelienī ꝑ tales in ſepulchro nr̃is.,pbat.ff.ad munici.l.i.niſi ſit illuſtris feia. Si ℣o ſint filij adoptini vel arroga ti.ſi viuēte pr̃e adoptāte moriũr: in ei⁹ ſepulchro ſepelier̃.ſec⁹ ſi mortuo.qz tũc ſepeliũr̃ cũ pr̃e nali. ſm q̃ no.plene in.c.vnico.de cogna.lega.

¶ Octauus caſus de vxore:ꝛ dic q ſi ē carnal'r cognita: vel ad domũ viri ducta: tũc ſepelir̃ in ſe pulchro viri.qz iũ ꝓſecuta ē domiciliũ mariti ꝑ cō ductionē.l.cũ quedã puella.ff.de iuriſdi.om.iu. l'qz effecta vna caro cũ viro.d.c.ebrō.al's nō. 22

¶ Quid ſi ſit cognita ꝛ tñ ꝓp adulteriũ ſepata. ſr̃ q̃ nō ſepelier̃ cũ viro.qz nō eſt amplius de do/ mo viri: niſi ſit reconcilia'a. 23

¶ Sz qd ſi mortuo viro receſſit de domo mari ti.ſr̃.q ly fuerint opi.tñ mihi placz opi.Archi.ꝛ Jo.in.c.is q.ℨ.mulier.co.li.vi.q ſepelier̃ in ſe pulchro viri.qz licet ad aliud domiciliũ ſe tranſfe rat: tñ ꝛtinet domiciliũ mariti.vt.l.filij.ℨ.vidua ff.ad munici.vel dic q locꝫ erit ꝑnētōi.ꝛ qd ō illa que habuit plures viros: dic q vltim⁹ cōſideraī q: vna caro eſt cum eo. 24

¶ Sz pone q vir bēat in vna eccleſia ſepulchra maiorꝫ ſuorꝫ:ꝛ in alia elegit ſepulturā:ꝛ ſepult⁹ ē ibi: vbi ſepelier̃ vxor eius.ſr̃.q i eccleſia vbi ma ritus actualiter eſt ſepult⁹.d.c.ebrō. q̃ intellige qñ maritus fuit ibi legitime ſepult⁹.qz ſi fuiſſz ex cōicatus vel interdictus non ſepelietur ibi. Sil'r intellige ſi comode poteſt illuc ō̃ferri. al's nō.ar. d.c.religioſi. 25

¶ Nonus caſus de nouicijs rligioſis q ſi ñ erāt obligati religiōi in genere debēt ſepeliri in eccle/ ſia vbi de iure ꝓuenit: nō in monaſterio. vt dicit Archi.in.c.cũ quis.eo.li.vi.ſec⁹ ſi erat obliga/ tus religioni in gnē.ꝛ idē dic de illis qui nō ſunt plene tranſlati.vt qz hñt ſua in ꝓprio. 26

¶ Decimus cāus ē de ꝓlatis eccl'aꝝ. nā regl'r debēt ſepeliri in eccleſia vbi hñt ꝓlaturā:ꝛ ſi in duabus locus ē ꝓuentioni.vel dic ſi moriī i vna eaꝝ ibi erit ſepeliēdus ſm Archi.in.d.c.cũ qs. Alij autem clerici debent ſepeliri in eccleſia: vbi ſunt clerici ſeu beneficiati. 27

¶ Vndecim⁹ cāus ē de illo q hz dōicilīũ i ciui/ te vel villa:ꝛ trāſſert ſe ad villam ruralē recrea/ tōis cā: vel vt rura colat:ꝛ ibi moriī.qz nō ſepeli tur in eccl'a rurali: ly i ſepulchro maiorꝫ ſuorꝫ.ſm q̃ diri i trib⁹ cāib⁹ ꝓmis: ſi comode ad eū pōt pō tari.d.c.religioſo.vt no.archi.ꝛ Jo.i.d.c.is q. 28

¶ Qui ſũr q ꝓnūatur eccleſiaſtica ſepultura.ſr̃ q.xij.differētijs pſonaꝝ iterdicit eccleſiaſtica ſe pultura. ℐPrimo excōicatis. cle.i. de ſepul.ꝛ de pena ꝓpacientiũ bēs.ℨ. Excōicatio.vij. caſu.xx/ xv.ꝛ hoc verum: niſi abſoluantur. Secūdo ma/ nifeſtis vſurarijs.d.cle.i.ꝛ.c.q̃zq̃z.ō vſu.li.vi. bēs.ℨ.d.caſu.xxxv.hoc verum niſi peniteat ꝛ fa ciant cautionē. Tertio qui in torneamentis mori untur.c.i.de torneamēnis. Quarto raptorib⁹ q ꝑtinaciter cum poſſint in vita nō ſatiſfaciunt:ꝛ in 29

mortem nō pñt. c. ij. de rap. Quito blasfematorib⁹ dei ⁊ scōz. c. ij. de maledi. Hoc vez si illā pñiaz sibi iposītā ꝓtenūt. Sexto q nō cōicāt semel i āno nec cōfitent. c. ois vtriusqz. de pe. ⁊ re. nisi signa ꝓtrītōis ostēdāt. Septio q morīt in peccato mortali notorie. c. cū grauia. xiij. q. ij. Octauo noiati iterdictis. d. cle. i. ⁊ h̄ sub excōicatōis pena. Alij āt iterdicti fil'r pñiāt. vt i. d. c. casu. xxxv. Nono illi cui ē iterdict⁹ igressus ecclesie. c. is q. de sen. excō. li. vi. Decio illi q sacerdotē tutorē filijs suis istituit. lxxviij. di. ne qs apō. gl. ibi ꝓriū ts. Vn decimo iudeis vel paganis. d. con. di. i. c. eccliaz ⁊. c. se. Duodecio corporib⁹ exēcratis vel diuiꝑ vt. s. Excōicatio. v. casu. xxxij.

30 ¶ Quid si tales de facto sepeliūt in ecclesia vel cimiterio. ſ. q. si pñt discerni erbumādi sūt. als nō. c. sacris. co. ti. ⁊ ecclesia vel cimiteriū recōcili andū. c. cōsuluisti. de ꝓse. ecc. vel alta.

31 ¶ Quid de puero exēto de vētre mīris mortuo ſ. q. nō dz speliri cū mre: sz ex cimiteriū. sec⁹ si nō esset extractus. fm Hosti.

32 ¶ Qua pena puniēdi sūt q ad sepulturā recipiūt aliquē i cāu ñ ꝓcesso. ſ. tm̄ ad restōz corpis si petat. Itē oiuz q occasiōe illi⁹ receperūt. c. fr̄nitatē ⁊. c. ex pte. el. i. ⁊. c. cū liberū. co. ti. ⁊ alijs penis. vt. s. dictū est Excōicatio. vij. casu. xxxv.

33 ¶ Quid si sacerdos prochialis corpus ei⁹ q alibi elegit sepulturā violēter rapuerit: vel fun⁹ añ qz deueniret ad man⁹ coz qb⁹ debebat spoliauit ſ. fm Ho. ⁊. Jo. in. c. cū libez. ⁊ Jo. in. c. certificari. co. ti. ⁊ Hidra. cōsilio. cclxiij. q. tūr resti tuere qcqd accepit ⁊ ipm corp⁹. ⁊ vltra h̄ pdit qr tā canōicaz ad similitudinē br̄dis res br̄ditarias subtrahēris q i eis qrtā trebelianicā pdit: ⁊ ius i stitutōis debitū qd als erat detracturus. l. ꝑaulus rñdit. ff. ad. l. falci. ⁊. l. reſcriptū. ff. ō bis. q. vt indi. q. ꝓhibere vr̄ inferre i sepulchz. q siue i locū iferre, ꝓhibeat siue in itinere. l. i. §. ꝓhiberi ff. de mor. infe. do. ſDe. in tractatu vbi. s. ts q̄ ad canonicā ptē ꝓriū. q. delictū pſbr̄i nō dz nocere ecclesie. de ordi. cogni. c. ij. xvi. q. vi. si epz. ⁊ qd no. in rla delictū. li. vi. ⁊ glo. in. l. si gs i tāta. C. vñ vi. sz ego teneo cū Hoſ. ⁊ Jo. si tale qd fiat a plato. q. plat⁹ sol⁹ hñ pōt ꝓiudicare eccl'ie i acqrēdis. xvi. q. vi. §. fi. sicut ꝑu⁹ dño ꝓiudicat in acqrēdis. l. fi. C. de acq. pos. secus in acquisitis.

34 ¶ Vtz ꝑtextu debiti sepl'tura possit impediri. ſ. q. nō. nec ꝑtextu cuiuscūqz alteri⁹ obligatiōis. l. cū sit iniustū. C. de sepul. vio. nec dz inferri molestia. j. x. dies ab obitu. als ꝓ tūc ē inutile qcqd fit vt in aūt. sz nec āte. C. de sepul. vio. q Vo ad domū mortētis accedit ⁊ ipm vel alios molestat vel rebus ei⁹ insignia ponit ipso iure cadit ab actiōe ⁊ in tātūdē br̄dib⁹ iniuriati cōdēnatur ⁊ publicatur tertia pars bonoz suoz ⁊ ē infamis. ⁊ idem i eo qui circa funus peccat. in aūt. itē qui domū. C de sepul. vio.

¶ Vtz inducētes ad iurañ vouen̄ vel fide inter- 35
posita: seu als ad ꝓmittēdū de sepultura eligēda peccēt. ſ. q. clerici ⁊ religiosi cuiuscūqz stat⁹ aut ꝓditōis existāt q ad vouēdū vel iurādū: seu als ꝓmittēdū aliquē induxūt. vt apud coz ecclesias eligāt sepulturā: vel iā electā vlterius nō mutēt sūt excōicati excōicatōe papali a qua ꝑter qz in mortis articulo nō pñt absolui citra papā. ¶ Ic. cupiētes de penis. Si Vo nō induxūt ad vouendū vel ꝓmittēdū: sz solū vt simpl'r eligāt. siue si induxūt ad vouendū ⁊ ꝓmittēdū: nō tñ vt eligāt apud suas ecclesias nō incurrūt istā penā: nec etiā credo peccēt si mō doloſe nō faciūt. qō no. do. ſDe. de ācha. ⁊ Jo. mo. in. d. cle. cupiētes.

¶ Sed nunqd ligātur ista pena si h̄ faciāt indire 36
cte. ſ. q. siue directe vel indirecte publice vel occulte per se vel p aliū hoc faciūt. ligant̄ fz Zenze. ⁊ refert Lar. in. d. cle.

¶ Vtz sola inductio iducat hāc penā. ſ. q. nō. 37
nisi hēat effectū. s. q. ille faciat ad qō alter induce/bat fm do. Lar. in. d. cle. cupiētes. ſ acū qō no. Archi. xvij. q. i. §. si ergo. ⁊ Jo. an. in. c. mulieres. de iudi. li. vi.

¶ Vtz pfati clerici aut religiosi q tale votū vel 38
ꝓmissionē fecerūt fieri teneāt restituē coz⁹ illi⁹ q talē ꝓmissionē fecit si apud cos ē sepultū. ſ. q. sic si petat. ⁊ oia q occasiōe funer̄ hūerūt. Et h̄. j decēdiū. qō currit q̄ ad restōem corpis a die petitiōis: sz q̄ ad restōem alioz stati currit a die receptionis fm Jo. an. in. c. i. de sepul. li. vi. q. pfatū c. addit. ad. c. pleriſqz de pac. qō si nō faciunt ipso trāsacto decēdio coz ecclesie ⁊ cimiteria ecclesiastico tādiu sūt iterdicto suppositā: donec plene restituerint pfata. vt i. d. c. i. Limita h̄ vez: nisi eēt ecclesia in qua de iure eēt sepeliēdus. q. sic nō teneretur restituere: nec corpus: nec aliud. fm veriorē opi. vt no. Be. in. d. c. i.

¶ Sz nūqd illi q tale votū fecerūt seu ꝓmissiōz 39
poterūt alibi eligē sepulturā. ſ. q. nō: sz speliēt apō eccl'ias ad q̄s dō iur. al'ēnt dferēdi. vt i. d. c. i.

¶ Quid de illo q nō suaſiōe aliēz sz motu ꝓpo 40
fecit votū vel iuramētū de sepultura electa ñ mutāda. ſ. fm Ho. q. sine cā mutare nō poterit. ⁊ sic intelligit. c. si Vo. de iure iurā. In q̄ dr̄ q. nēo ꝑt venire ō. ꝓpū iuramētū. Si Vo nona cā post iuramētū ē orta de q̄ ñ cogitauit qñ iurauit: sic poterit sepulturā mutare. ⁊ sic itelligit ⁊ limitat opi. legista⁊ qui tenēt tale pactū nō tenere seu iuramētū. C. de legi. l. nō dubiū in fi. xiij. q. ij. c. vlti. C.

de pac. l. iuris gentium. §. si paciscar.

41 ¶ Vtr illi q̄ hñt capellas a religiosꝰ seu plat̄ ꝯcessas sibi: i q̄bus fecerūt sepulchr, ꝓ se ⁊ suis de domo possint eis inuitis ipsis ꝑuari seu alij i ipsis sepulchris ꝯ coꝝ volūtatē poni. ff. do. ¶ De. vbi ꝙ. q̄ nō. q⁹talis capella ad sepulchr reputaṫ tāq̄ hospitū. xiij. q. ij. cbron. ſ̄ de iure ē. q⁹ fūdo i q̄ qs hz vſū ñ pōt dñs ibitaṫ inuito vſuario. ff. ō vſu. ⁊ hita. lega. l. si heres. §. fi. ⁊. l. se. Et vide q̄ nō Azo. i ſūma. insti. de vſu. ⁊ hita. §. fi Vo vſus. ⁊ §. illō tñi. fi tñ cēt extincti ⁊ coꝝ dñs ꝑ mortez. bū posſet alijs ꝓcedi. q⁹ mortuo vſuario ille vſus redit ad ꝓpetarū libere. l. pe. C. de vſufruc.

42 ¶ Vtr possit fieri pactio sup electōe sepulture. ff. fm Bo. gcgd tpale daṫ vel ꝓmittiṫ: vt talꝭ electio fiat fimōia est. i. q. i. q̄z pio. de pac. c. fi.

43 ¶ Quid de his q hñt sepulturas i q̄bus ñ pōiṫ nisi cōfrater vel canonic⁹. ff. q⁹ si facūt pactū aut est tara ꝓ quāto cīne⁹ debeat ibi sepeliri q⁹ fimonia ē. de fimo. c. audiuim⁹. ⁊. c. sicut. q⁹ nec ꝓ terra: nec ꝓ officio aliqd recipi debet.

44 ¶ Quid de illo q mādat coꝛp⁹ suū nō debē sepeliri. ff. q⁹ nō dz ipleri. ff. de ꝓdi. insti. l. qdā. ⁊ nō. xxi. di. §. nūc aūt. in glo.

45 ¶ Cuius expēſ fiet sepultura. ff. q⁹ si ē vxor q̄ hēt dotē ⁊ alia bōa: si h̄ oia remaneāt apud maritū ipse tūr facē expēſas oēs. Si Vo solū dos apd cū, rēaneret ⁊ alia bōa ad alios irēt: sic qlz ꝓ rata sua. puta si dos sūt cētū ⁊ alia bōa. cc. tenebiṫ pro tertia pte: ⁊ alij ad q̄s dicta bōa veniūt ꝓ alijs dū ab⁹. Si Vo dotē ēt restituit: sic tenēt hēdes vroris. l. celsus. ⁊. l. se. ff. de religi. ⁊ sum. fu. Si vō nō hēt nec dotē nec alia bōa: sic tūr vir facere eas l. i. ⁊. l. si gs. ff. de re. ⁊ sū. fu. Si āt sūt alij ab vxore: sic tūr heres aut pr̄ respectu filij: aut dñs respectu serui. d. l. si quis.

46 ¶ Vtr valeat statutum factū a laicis q⁹ nō valeat nisi tñ expēdi i sepultura. ff. q⁹ nō ſz Ludo. de ro. q⁹ hz nō sit factū sup spūalib⁹ ē tñ sup cōnexis eisdē. ar. l. q⁹ si nolit i fi. ff. de edilt. edic. in. c. cū laicis. de re. ec. nō alie. Vō limita vt. §. Immunitas. §. xl vij.

5 Eruitus

ē multiplex. ¶ Prīa ē fuitus dei. Scda ē fuit⁹ peccati. de qb⁹. §. Preceptū. §. v. Tertia fuit⁹ ē q̄ hō fuit hōi. ⁊ sic diffinit. Seruit⁹ ē institutio iuris gētiū q̄ qs dñio alieno ꝯ nām subicit. insti. de iure pſo. §. fuit⁹. di. i. c. ius gētiū. xij. q. ij. c. cuz redēptor. Est alia fuit⁹ largo mō dicta q̄ ē illa ō ascripticijs q̄ debeṫ a pſona rei. Est ⁊ alia fuitus realis q̄ ē illa q̄ debeṫ a re rei sicut ē fuit⁹ vrbana ⁊ rusticana. q⁹ nō debeṫ pſone: ſz p̄dio. vt in. l. si vn⁹ ex socijs. ff. de seruit. ru. pdi. Dū nō. q⁹ vrbana p̄dia dñi oia edificia cā hitādi facta ⁊ stabuli illis cōtigui: siue sint in ciuitate vel villa vbicūq̄z ff. de Vbo. si. l. vrbana. p̄dia. ff. coia rā vr. q̄z rusti. p̄. l. i. Rustica Vo p̄dia dñi oia p̄dia sine domo ad hitādū. lz hēant tectū, p fructib⁹ colligēdis vel stabulū, p equis vel iumētis sepatū ab oi edificio hitatōis. vt. l. hoc iure. ff. g mo. pr̄. vel ipo. tacite ꝓtra. ⁊ fm B fuit⁹ dr̄ vrbana vel rustica. ō q bus hēs in. c. ecclesia. de consti. Est alia q̄ dicitur mixta. q̄ iō mixta dr̄. q⁹ nō est mere pſonalis que debeṫ a pſona pſone nec est mere realis q̄ debeaṫ a re rei: sed est mixta eo q⁹ debeṫ a re pſone q̄ ēt personalis appellaṫ. vt. l. i. ff. ō seruit. q⁹ cū pſona spfiniṫ. vt. l. iij. §. fi. ff. qui. mo. vſusfruc. amit. q̄ ēt realis dr̄. q⁹ tāq̄z ius reale vēdicaṫ. vt. l. vti frui. §. vtr aūt. ff. si vſusfruc. pe. vt no. Ly. in Rica. C. de vſufruc. Spēs huius sūt tres. s. vſus. habitatio. ⁊ vſusfruct⁹. ⁊ de istis nō loquor hic. sed solū de ista tertia qua pſona ē serua, pſone. de qua loquor in infrascriptis.

¶ Quomō efficitur quis seruus. ff. q⁹ quadrupliciter. ¶ Primo ex natiuitate vt cū quis nascitur de serua. Hodie tamē de ꝙsuetudine nō seruaṫ. ⁊ vide. ō. Filius. §. xx. De iure ētiā nō esset seruus si in aliquo tēpore quo mater eum habuit in ventre fuisset libera vel in partu. vt insti. de ingenuis. §. sufficit. Notant Ber. Jmo. ⁊ Mosti. i c. fi. de seruis nō ordinādis. Secūdo efficitur seruus ex bello. de quo dic vt. ō. Bellū. in pn. Tertio ex delicto: vt cum libertus rōne ingratitudis reducitur in seruitutem. l. si manumissus. C. de liber. ⁊ eo. libe. vel cum alio' modo a lege p pcīa imponitur. vt a raptore puelle. xxvi. q. i. de raptoribus: vel in deferētibus, pbibita sarracens q efficiuntur serui capientium. vt p̄z per extrauagātes multoꝝ pontificū. Quarto ex ꝓpria voluntate. sicut cum maior. xx. annis cum intentione participandi de precio. quod quidem in veritate participat sciens se esse liberum consentit alicui vendi tori q similiter scit eum liberū esse: vt ipm vendat. Nam istis cōcurrētibus efficitur seruus. vt no. i. l. i. ff. qui ad libez. procla. nō licet. l. liberis. ff. ō libe. cā. Si aliqd ꝓdictoꝝ deficiat nō valet. ⁊ si nihil deficiat de predictis: non tenetur dñs qui eꝛ emit recipere pciū si nō vult. ⁊ si manumittaṫ erit libertus non ingenuus. l. lib homo. ff. ō sta. ho. ⁊ de predictis hēs Insti. de iure pſonaꝝ. Fallit B in filio: quem pater necessitate famis vrgēte pt vendere: non tñ mater. ⁊ talis filius venditꝰ igenuitatē recipit q̄cūq̄z precium emptori restituet ipse: vel alius quicūq̄z pro eo. vt in. l. i. ⁊. ij. i tex. ⁊ in glo. C. de patrib⁹ q fi. distra. Addo. v. modū ex quo quis efficit seruus. de q̄ hēs. ō. Colonus. ſ. de illis quifingunt se invalidos vt mendicent.

2 ¶ Quō seruꝰ efficiunt liberi. ff. q multis mōis .s. cōuincendo in iudicio reū necis dñi sui. Item accusando falsariū monete. Itez raptozē Vginis dissimulatōe pteritū. Itē desertozē militie. de quibus hēs in. l. i. C. pro q. ca. fuit p primo liber. ac. Et fortius in pscia credo q possit fugere ancilla. qñ dñs cogit eā ad peccatū fornicatōis: t sic stare vt libera. Facit auctoritas ꝓPauli. i. ad corin. vi. Fugite fornicationē. facit regula qō nō est. ō re. iur. t priuilegiū meret amittere q concessa abutit pāte. de iure etiā pōt implorare officiū epi vt cōpellat dñm cā manumittere: t pōt cōpelli. l. si lenones. C. de epi. audi. Multi sūt alij casus quos omitto qz nō sunt in vsu. efficiūt ēt ex manumissione. de quo vide. s. Manumisso. Itē ex expositōe sui languidi: vel denegatōe alimētoꝝ facta a dño. vide. s. Expositus. Itē ex emptōne facta a iudeo de seruo xpiano. vide. s. Judeus.

3 ¶ Vtz seruus possit ordiari. ff. q. ñ nisi plene libertati sit restitutꝰ. de q hēs plenc. liij. di. p totum.

4 ¶ Quid si seruus ordinet. ff. ñ. q si ordiat dño sciente t nō ꝺicēte: eo ipso efficitur ingenuus t liber ad quoscūqz ordies sit ꝓmotus. liij. dis. c. si seruꝰ scīente. Si Vo dño ignorāte t pūtatoze t ordinatoze sic si fuit ꝓmotus ad minores redigit in pristinā seruitutē. liij. di. nulli Si Vo fuit ꝓmotus ad sacros ordines. s. subdiaconatū t diaconatū dabit vicariuz vel ptiū t remanebit liber. liij. di. ex antiquis qō si non hēt vel nō pōt debet deponi t restitui dño. vide glo. in. c. ij. de ser. ñ or. Si Vo ad sacerdotiū sic seruiet in his que ordinē suū decent. alr nō. t hoc vez si dñs repetet eū. ſ. ānū a die scie ſm Vo. quānis alij dicāt a die ordinatōis. qz post ānū non pōt repetere. liij. di. si seruus. Idē tenet Ray. de originarijs ascriptitijs t colonis ꝓpzie dictis q nō possūt ꝓmoueri t ꝓmoti restituūtur. vt. s. de seruis.

5 ¶ Vtz talis depositꝰ gaudeat priuilegio clericali. ff. q nō. nisi tm q Vberari nō pōt. vt no. glo. in. c. ij. liij. di. als Vberās ipm cēt excōicat ſm Jnno.

6 ¶ Sed nūquid tenetur continere talis. ff. q sic. vt no. Jo. liij. di. c. nulli.

7 ¶ Vtz seruꝰ possit Vhē mrimoniū alꝰ a ꝑdicto ordiato. vide. s. Matrimoniū. iij. ipediūto. iiij §. iiij.

8 ¶ Vtz tpe pscutōis liceat xpianis se subicē seruituti infidelitū cū pacto q ritus xpianoꝝ non dimittent. ff. Jnno. de renū. c. nisi cū pridē. q sic.

9 ¶ Qui sine cā seruū occiderit nō minus puniet qz qui alienū seruū occiderit. l. i. in fi. ff. de his q sunt sui vel alie. iuris.

§ Jgillum quis pōt hēre. ff. vt no. in. c. dilecta. ō excess. p. t dic vt. s. de insignijs assumendis. t ſm eaz di. s. Jnsignia.

§ Jmonia primo quid ē. ff. q est spūalium vel spūalibꝰ ānexoꝝ: aut a spūalibꝰ depē dētiū vel cōsequētiū. vel ad spūalia ātecedēter ordinātiū ꝑcedente pacto ꝓmissiōis omissiōis cōditiōis modi seruicij pcū vel cuiusuis tpalitatis receptio siue donatio. Hāc descriptionem elicio ex dictis doctoꝝ que clarius. ſ. patebit.

¶ Quero qd in pdicta descriptōe intelligat noie 1
spūaliū. ff. vt colligo ex ꝓPa. in. c. cōsulere. de simo. t alijs doc. maxie Ric. in. iiij. dis. xxv. arti. iij. q. ij. t Asten. li. vi. ti. lv. Spūale dr dupl'r in ꝓposito. ꝓPrimo p cōpationē ad spūm sāctū. secūdo per cōpationē ad spūz humanū. Spūale primo mō dictū tripliciter accipit. s. primo p cēntiaz vt gīa t Vtutes gratuite. t istud spāle: nec de iure nec de facto pōt vendi. q: non cadit in cōuētōem t de his hēs. i. q. i. c. i. t ibi glo. Secūdo accipit p causalitatē t dispōem. vt sunt sacra q sūt quodā mō cā grē t Vtutū. quia per ea conseqmur gram t Vtutes. t ista cum sint corporalia cadunt in pactum: sed non sine simonia. vt in. c. nō satis. t. c cum in ecclesie eo. Tertio accipit spūale primo mō dictū p effectū. vt sūt ea q ꝓueniūt alicui ex aliquo dono vel officio spūali. vt ꝓpbare: miracula facē diuinū offiū celebrare. t talia spūalia nō pōt vēdi redimi vel resignari ꝓ pecunia. c. q̄relā. eo. i. q. i. nullus epōs el. ij. nisi ſm q. ſ. dicā. Spūale vō secūdo mō dictū p ꝓpationē ad spūm humanū dr dupl'r. primo p essentiā. vt sūt scie oēs q p investigationē humanā t doctrinā acq̄rūt. t h nec de iure nec de facto vendi pōt. vt ꝑ puer. xvij. quid iqt ꝓdest stulto hre diuitias: cū nō possit emere sapientiam. Secūdo dr spūale p cām. vt doctria prędictaꝝ sciaꝝ q de iure t facto vendi potest alī. ali quādo Vo non sine simonia. vt patebit. ſ.

¶ Quid dr ānexū spūali p mō dictū. s. p ꝓpatōz 2
ad spūz scūz. ff. q oē illud i quo spūale ministrat vt vasa sacra ecclesia cimiteriū t relige scōꝝ: vestis sacerdotalis vt sacra est t huiusmodi.

¶ Quid dr depēdere vel cōseq a spūali p mō. ff. 3
q oē illd qd ex spūali depēdet siue ꝓsequt. vt hēre ecclesiā vel dignitatē ecclesiasticā cāoniā vel pbē dā: siue aliud bñficiū ecclesiasticū: vel ius pcipiēdi decias ꝓmitias vel oblatiōes: t qcqd cōpetit clericis rōne ordinis. vt pulsare cāpanas: claudere hostia ecclesie t similia. qz hec oia ordini clericali sunt annexa. q: solis clericis cōueniūt. t istd ānexum vel depēdēs nō pōt vendi. c. ad aures. c. ad nostrā. eo. ti. aliter ꝓmittit simonia. t ppea pcuratores rex ecclesiasticaꝝ. vt ꝓpositus. iconomꝰ t vicedoꝰ qui est qui pest rebꝰ epi. t silr ꝺfensores

vt aduocat⁹ vniuersitat⁊ ecclesie sindic⁹. ſ.q ꝑest causis ecclesie. ⁊ castaldus sine maio dñs. q. ſ. hz curā rez exterioz ep̄i ⁊ index ep̄i: ⁊ silr subiecti rle. vt archidiacon⁹. archipſbr. canonic⁹. monacus. ⁊ qlz ecclesiastico mācipatus offō. tales si p pecuniā ordinār: simoniaci iudicār. ſm Ygo. ⁊ Archi. i. q. iij. saluator. Sz Ray. limitat vez qñ talis administratio hz ānexū aliqd spūalitatis.

4 ¶ Quid dr ad spūale ꝑ mō acceptū añcedēt oz dinari. ff. q ius patronat⁹ qō ē ptās pūtandi ad offiū ecclesiasticū qō qdē sil⁹ vēdi nō pōt sine simonia. vt in. c. i. d iure patro. ſz trāsit cū vniuersitate tēporali. vt in. c. ex litteris de iure patro.

5 ¶ Quid dr ānexū spūali ꝑo mō acceptū. ſ. q⁹ ꝑ patroez ad spūm hūanū vel depēdēs. ff. q⁹ sunt schole. libri. ⁊ h⁹i. ⁊ talia vēdi pñt de iure: nisi ecclesia locū scholaz assignasset doctori.

6 ¶ Vtz sola volūtas vēdēdi vel emendi spūalia faciat aliquē simoniacū. ff. Tāere. ⁊ Ber. c. vl. eo. ti. hz q⁹ nō. ⁊ ꝑ eis facit. c. tua nos in fi. ⁊. d. c fi. eo. ti. ⁊. c. vt nr̄m vt ecclesiastica būficia. ſz ego distinguo cū Ho. q⁹ q̄ ad deuz ⁊ pcīm mortale sola volūtate cōmittit. vñ cū qs dicit missā. audit confessiones. exhibet sacr̄a. ⁊ h⁹i ꝓncipaliter hac intē/tione. vt pp id recipiat pecuniā vel aliō tpale peccat mortaliter ⁊ simoniac⁹ ē q̄ ad deū. silr q hac intētiōe dat. sec⁹ si daret. ꝑ sustētatōe ministri ꝓncipaliter: vel ob reuerētiā sacr̄i: vel ad ſuādū laudabilē ꝓsuetudinē. q⁹ sic licet. i. q. ij. sicut ep̄m. facit. c. q ꝑ pecuniā. i. q. i. ſz q̄ ad ecclesiā nō. vt i. c. tua nos. eo. ⁊ tō sola pñia sine alia restōe deletur vt in. c. fi. eo. Dō qdē limitat Ho. ibidē vez in casu q̄ simōia ē solū de iure positiuo. imo tz q⁹ nec ēt peccat. ſz vbi simōia ē de iure diuio sic tz q⁹ talis ita dz ꝺduci ad restituēdū qcqd accepit: sicut et vſarius mētalis. ⁊ plz ¶Da. i. d. c. fi. ſ. h ſi teneo quo ad pcīm. q⁹ sine dubio peccat mortaliter si hēt volūtatē ꝺliberatā ad dañ spūalia ꝑ tpalib⁹. Est bñ vez q⁹ nisi seq̄t effect⁹. ſ. datō spūalis ꝑ tpali nūq̄z erit simōiacus. vt no. i. c. nēo. eo. Quo ät ad restōz. dic vt. ſ. simōia. vij. i pn. quo ad alias pēas ipositas a iur̄ ⁊ simōiacos firmit tene q⁹ re qrit pactio. Jō i diffinitōe dixi ꝑcedēte pacto.

7 ¶ Sz qd si nz mistrās spūale: nz accipiēs aliqd dat vel accipit: vel paciscit de dādo vel accipiēdo ſz ipsis ig̃rātib⁹ aīc⁹ accipiēt⁊. spūale dat aliqd cū pacto ꝓsitario mistrāt⁊. vt ad mistrañ iducat. ff. q⁹ hz dās spūale ⁊ rcipiēs ñ sint simōiaci ex quo ñ sciūt aliqd. tñ tā aīc⁹ ꝑdict⁹ qz ꝓsiliari⁹ simoniaci sūt. i. q. i. statuimus. ⁊. c. si qui a simōiacis.

Jmonia

ij. Jn qb⁹ casib⁹ pactio ꝑ missōis. omissōis. ꝓditōis mōi. fuicij. pcū. ⁊ h⁹i tpaliū ꝑ re spūali vl ānexo seu dependenti a spūali non inducit simoniā. ff. q⁹. xvij. casibus.

¶ Dio qñ possessio dat cū pacto vt i ea ꝓstruat ecclesia. vt i. c. oli cām. de resti. spo. vñ ēt ꝑt dari liīa ꝓstruēdi ipsā eccl'iaz sub certo pacto. vt in. c. quāto de cēsi. ⁊ i. c. ex insinuatōe. eo. q⁹ talia pacta reputāt spūalia. sicut ⁊ i. c. significatū ō pbē. vbi dat pbēda cū pacto q⁹ quotidie celebret i tali eccl'a ⁊ q⁹ nō possit eā dimittē. ⁊ licet. q⁹ in traditiōe rei sue quilibet pōt q⁹ sibi placuerit apponere pactuz c. verum. de condi. appo. 1

¶ Vtz laicus dādo rē tpalē eccl'e possit apponē ꝓditōem spūalē. puta q⁹ fiat ānuersariū: vel dicā tur tot misse. vide. ſ. Simonia. iij. ſ. xi. 2

¶ Vtz offerēs bōa sua eccl'e vt efficiat canonic⁹ ⁊ ex illis bōis postmodū instituat sibi pbenda sit simōiacus. ff. q⁹ sic. ter. ē in. c. tua nos. eo. secus si pure ⁊ liberaliter dōasset. ⁊ p⁹ hūiliter petēt ad mitti i canonicū ⁊ retinē pdicta in pbēdā. ⁊ clerici pure consentirent. q⁹ tunc liceret. 3

¶ Quid de eo qui ꝓstituit de bonis suis pbēdā in aliqua ecclesia sibi retinēdo ptātē ꝓferēdi eā alicui alteri. ff. q⁹ pōt sine simonia retinē sibi ius patronatus: vel in ppetuū: vel ad tps: sed ñ valz nisi fiat de consensu epi ⁊ frm cius si qui sunt ibi in constitutione eius. 4

¶ ¶Done q⁹ statuto cauet q⁹ nouit recept⁹ in canonicū vel monacū teneat̄ solue certū qd. Queritur vtz sit simonia post receptōem illō soluē. ff. ¶Da. in. c. dilect⁹. el. ij. eo. q⁹ sic. ex q̄ ꝑcessit taratio. q⁹ talis solutio vr facta ℞ tute illius taratōis ⁊ nō libere facit ter. ꝑsati. c. dilectus. ⁊. c. ex multis i. q. iij. ⁊. c. venies. eo. ti. qō limitāt vez aliq qñ tale solutū cedit in vtilitatē ꝓuatā: aut canonicoz sec⁹ si solueret ꝑ fabrica eccl'e: vel alijs ad diuinū cultū ptinētib⁹ ſm Ho. ar. de ꝓsti. c. cū oēs ⁊. c. ex pte. Mā laudabil' ꝓsuetudo dz ſuari. c. ad apl'i caz. eo. ⁊. c. significatū. de pbē. ñ tñ dz retinēi p/bēda loco pigris. ar. d. c. significatū. l' ēt pt. retineri si ꝓsuetudo sit q⁹ ñ assignet pbēda q̄libz tale qd soluēit. Jn h. n. cāu fit ꝓmutatio spūal' ad spūale. qō hz ō re. ꝓmu. c. ad qōes. pa. tñ. i. c. Jaco⁹ co. tz q⁹ si statutū ipōit tale onus rcipiēdo l' recepto de nouo vt teneat̄ soluē cētū qd ēt eccl'e l' ad cultū dei q⁹ ñ vz sin̄ simōnia. ⁊ facit. d. c. ex ml'tis cū alijs Si ℞o statutū ipōit on⁹ pbēde sic vz i fauorē cul⁹ dini. ar. c. significatū. ō pb. ⁊. c. vnico vt eccl'. būfi. ⁊ ar. i. c. si pp tua dbita. ō referi. li. vi. ⁊ hec magis plz. sed nec primam opi. condēno. 5

¶ Scōs ē cū aliqd ꝑ opib⁹ spūalib⁹ alicui pſby tero dat q ad ea als ñ tñr. xij. q. ij. caritatē. Aduerte tñ q⁹ i h fuerūt opi. vt refert pa. i. c. significatū. de pbē. magis ista opi. plz ¶Da. ⁊ glo. in. d 6

c. significatū. ⁊ Ric. in. iiij. di. xxv. arti. iij. q. i. ⁊ Io. ⁊ Sof. ⁊ Inno. i. c. qm̄. ne p. vi. su. q tz q licite ꝑt aliqd recipe sacerdos, p missis celebrādis ⁊ aliis spūalib⁹ administrādis: dūmō ñ itēdat vendere spūale: seu recipe pecuniā p spūalib⁹: ſz potius p fuitio ⁊ recōpēsatiōe laboꝝ dānoꝝ q̄ sustinet trahēdo ibi morā ⁊ sua sustētatōe. Et q ad ea exhibēda nō sit ex offō obligat⁹. q; si itēdēt recipe p spūali eēt simonia. c. iudices. i. q. i. Sil'r eēt simonia si sacerdos prochial'a suis subditꝫ ꝟ exigēt. q; ad ꝟ tiñr q nec ēt p sūptu aliqd ꝑt accipe ab eis siñ simonia p q̄cūq; spūali. c. vendētes. i. q. iij. ab alijs ät dñi ꝑt. Dez ē q Sof. ⁊ Ray. dicūt q si tal' sacerdos q ēt ñ obligaꝫ ex offō hz sūpt⁹ necēriosaliūd q hz gētis cātare. q; si faē p pecūia: aut erit simonia aut auaricia. hz cum simonia ñ possit eē cū si itendat vēdē spūale ⁊ nēo teneaꝫ suis stipēdijs militare. c. cū sit. eo. g ibi vł turpe lucꝝ. vt pz i. d. ca. iudices. ⁊ ar. xij. q. i. Illi q. l'ad min⁹ hz spēz mali. Tu Ño tene q tria ocurrē debēt vt liceat. pmū q ñ capiat nisi p sūptu vel laboꝝ. Secūdū q nō sit ex offō obligat⁹ mistrare. Tertiū q nō hēat aliunde sumptus necessarios.

7 ¶ Sz si sacerdos prochial'⁹ nō hz sūptus nēcios nūgd poterit sine simonia exigē aliqd p spūalibus ſz. s'm ſpa. i. c. dilect⁹. el pio. co. q si ꝑt aliūde sibi bōeste victū q̄rē. puta scribēdo ⁊ b⁹i. sic si ꝑt exigē. ſz laborare dz māib⁹. lxxxi. di. c. cl'ic⁹. Si Ño nō pōt: tūc eps dz sibi ꝓuidē. vel popul⁹ pōt ꝓpelli ad ꝑstādū sibi nēcia p victu. ⁊ facit gl. bōa i. c. ois xp̄ianus. de ꝓse. di. i. q̄ dic̄ q ꝑt subtrahē sacra populo nisi oblationē faciat. ⁊ s'm hāc di. i/ telligē gl. ⁊ tex. i. c. p̄cipim⁹. xxi. q. ij. ⁊ s'm pdca lita. q; vnū siñ rliq ñ ꝓcedit. i. q. iij. si qs obiecēit

8 ¶ Tertiꝰ ē q̄ñ daꝫ aliqd p vita etna: vel remissione ꝓx. pcōx. s'm illud Danie'. iiij. peccata tua elemosynis redime. de testa. c. fi. xiij. q. ij. anie. lxxxij. di. pſbr'. i gl. Rō q; pdca ꝓponūt nob ve nalia a deo p mōcta dilectōis ⁊ opib⁹ caritat'. q; el'yna nō ē p̄cū vite etne. nisi in q̄tū ipaꝫ a caritate. nō sic alia spūalia q̄ ꝓferūt p mīstros ecc'ie.

9 ¶ Vtz faciēs votū deo vt obtineat qd tpale sit simoniacus. vide. ſ. Votū primo. §. ir.

10 ¶ Quartus est qñ daꝫ aliqd p redimēda vexatione q̄ sibi fit in re spūali. c. dilect⁹. el pio. co. qđ limito vez qñ certus ē de iniustitia q̄ sibi fit. sec⁹ eēt in dubio. q; ñ liceret. Vñ si eps me iniuste excōicet possū sibi dare pecuniā vt sniam renocet et me absolnat. s'm glo. in. c. ad aures. eo. Inn. ibi dē tenet ꝓriū. ſ. q; nō possit fine simōta. Sz Io. an. ibidē. ⁊ segł ſpa. dicit q si tali iminz aliquod ꝑ ꝓiudiciū ex dilatata absolone. puta q; debebat eligere vel eligi: vel currit sibi ꝓscriptio ⁊ b⁹i sic Ña est opio glo. q; tūc redimit veratōem suaz d. c. dilect⁹. Si nō subest sibi aliqđ ꝓiudiciū ex dilatōe absolonis. tūc ē Ña opi. Inn. ⁊ iō hēat recursū ad supiorē. ar. c. nullus. d' iure patro. Idē dic de suspensione vel interdicto.

¶ Vtz possit aliqd dari ꝓdicēti mihi de iure vel de facto. ne seqr aliqđ spūale. ſz. ſpa. i. c. Mat/theus. eo. q; nō licet. p iure q̄redo fine simōia'ar. c. significasti. de ele. Nec ēt p possessiōe dñda p⁹ ius q̄situ s'm Inno. i. c. ad aures. de simo. ⁊ glo. xvi. q. vij. decias. ſz p iure q̄sito sic. vt i. d. c. dilectus. Vbi ſpa. ēt addit limitādo pdicta q; si pp potētiā aduersarij nō posset apud supiorē de facili ꝓseq possessionē: tūc vt euitet magnū icōmodū posset aliqd dare fine simōia. sicut dictū ē de absolutōe ab excōicatōe. Si Ño iniuste possidet ñ pōt aliqd dare sine simōia vt non veneꝫ. Sil'r ne eps cū iuste depōat: vel ne accuseꝫ iuste: vel illi q ꝑēdit ius i bñficio. q; tūc nō eēt redimē veratōem. vt no. i. c. nēo. eo. ti. Dic aduerte q; reddēs spirituale qđ vsurpat solū ex pecunia. hz dans possit fine simonia redimere. tñ ille a quo redimit est simoniacus s'm Hosti. 11

¶ Vtz possit fine simōia'aliqd'dari p̄sbr̄o p;o baptisino q nō vult aliter baptizare. ſz. ſpa. i. c. cū i ecclesie. eo. ti. q; in adulto nō. q; pp ꝑtitōem pōt saluari. ar. c. debitū. ⁊ qđ ibi no. de baptisino ⁊ in. c. ij. de pſbr. nō bap. Sz. p infāte sūt opiniones. Aliqui vt Tho. ij. ij. ⁊ ſpe. de tarē. ⁊ ſpe. de palu. in. iiij. ⁊ glo. in. c. baptizādis. i. q. i. dicūt q; nō licet. q; nō sūt faciēda mala vt veniāt bona. xiij. di. c. qđ ait loth. ⁊ ibi glo. ⁊. xlvi. di. sicut. ſz ſpa. vbi. s. ⁊ Ri. ⁊ Lādul. in. iiij. di. xxv. reputāt vez i adulto. q; bōa volūtas ei sufficit i tali casu. Sz q̄ñ qs hēt puez ⁊ nō repiꝫ ali⁹ q possit baptizare. vel sciat. vtputa q; ē mutus: vł ñ hz man⁹ ille q q̄rit q; baptizeꝫ: nec alū hz: q; tūc licite dat. q; nō emit spūale: nec h dz intēdere ſz remouē veratiōnē ⁊ impedimētū. ⁊ dz itēdere emere tpale. ſ. aquam solum. ⁊ hoc tene. 12

¶ Vtz licite deꝫ pecunia pagano vt se baptizari pmittat. ſz. in glo. i. q. ij. in. c. q̄z pio recitāt opi. ſz tene opi. ſpa. i. c. cū i ecclesie. co. q dicit q; si p pter pauptatē timeret venire ad fidē: tūc licet ei aliqd dare vt veniat. Si Ño nō hz volūtatē veniē di: nisi pp cupiditatē tūc nō licet. q; baptismus ei parū ꝓdesset. xv. q. i. nō ē. imo peccat. q; abutit bono. ⁊ sil'r dātes. ar. xxiij. q. v. ad fidē. nisi, pbabiliter p̄sumeret q; postea mutabit volūtatē. 13

¶ Quid si eccl'a mea vel pbēda me remoto alīi ē assignata. ſz. q; si p ꝑcio eā recupo vel redimo simōia ē: siue iuste: siue iniuste fim ām̄otus. sec⁹ ām̄ ꝓuationē si iuste tenebā. q; sic ē redimē vera 14

tionē meā. cōco. Jnn. i. c. ad aures. co. ꝛ ℔da. in. c. Matthēs. co. ti. Jntellige qñ remot⁹ ē a p̄/lato supiori. q; secus si expelleret ab aliq̄ tyrāno, nā tūc ēt post remotōem posset dare.

15 ¶ Vtr fit simōia si pecunia daf̄ ep̄o vt nō cōfe/rat simōiace. ff. ℔da. i. d. c. cū in ecclesie. q; sic ex pte recipiēs: sed non ex pte dantis.

16 ¶ Vtr capl'm dās aliqd alicui q electionē ipe/dit. de q̄ ℘stat q; i electiōe nullū ius hēt vt desistat sit simoniacū. ff. q; nō. si ipedirct. ne simpl'r electio fieret. ſz si ipediret ne ille vel ille eligeret: sic non posset. sicut nec ille c⁹ electōez ipedirct ſz Rod.

17 ¶ Quintus casus ē qñ ꝓcuratio daf̄ ep̄o ꝓ visi tatōe vel ℘secratōe eccl'e. de cēsi. c. cū apl's. ꝛ de si mo. c. cū sit romana. de p̄scrip. c. cū ex officij. ꝛ. ꝛ q. iij. relatū. ꝛ ly doc. diuersimode velit assignare rōem. tu tū dic q; b̄ sit legis aucte. ꝛ iō si peccatur xxiij. q. iiij. q peccat. Aduerte tū q; tūc licite p̄t da ri qñ ē ꝓcuratio moderata. de q̄ vide. ſ. Visita/tio. §. iij. aliter non liceret.

18 ¶ Sext⁹ cāus ē qñ exigit̄ i pactū exp̄sse. qō a iu re pmittit̄. vt dictū ē i p̄cedēti. §. vel qō ierat. vt i c. oli. el. i. de resti. spo. ꝛ ibi. ℔da. Jō vt dicit idē ℔da. i. c. i. de eo q mut. i pos. q; ly spūalia nō acci/piāt ertiatōem. tū iteresse ex eis ꝓueniēs bū pōt eē ertimabile ꝛ sup eo tāḡ sup tpali ꝓcedi p̄t. vt dicit glo. in. c. coram. de offi. dele.

¶ Vtr vicari⁹ recipiēdo salariū sit simoniacus. ff. ℔da. i. c. i. ne p̄. vi. su. q; nō. q;. locat operas suas. sicut nec affessor. vt in. c. statutū. ō rescrip. li. vi. nec aduocatus. xiij. q. v. non sane.

20 ¶ Septim⁹ cāus ē qñ qō exigit̄ p modū ifinua tōis exigit̄. vt si dicaf̄ volēti itrare religionē q; a ligd secū portet vnde possit viuere. Sz vez cre/do fm ℔da. in. c. nō satis. eo. dūmō nō deducaf̄ i pactū. ꝛ ita ꝓcorda Jnn. in. c. tua. co. ti. q vr te/nere q; nō licet dicere. si vis viuere mecum porta tecū. ꝛ glo. in. d. c. nō satis que dicit q; licet fic di/cere. de quo tamen dic vt. ſ. Simonia. iiij.

21 ¶ Octau⁹ casus ē qñ subest ꝓsuetudo vt aliqd ꝑ spūalib⁹ exigaf̄. de q̄ tñ dic vt. §. Cōsuetudo. § rij. Aduerte ēt q; illud hēt locū vbi a laicis ōdet aliqd clericis. Sz vbi ꝓsuetudo ē vt a clericis ali qd exigaf̄. tūc dic ſz ℔da. i. c. Jacob⁹. co. q; ad p̄ uatū cōmodū cl'icoꝝ nō valet: ſz bū i fauorē dīni cult⁹ si nō p̄cessit. itellige exactio āte sacr'oꝝ exhi/bitionē. ꝛ ppea dicit Jnn. ꝛ Jo. de ligna. i. d. c. ad apl'icā. q; ꝓsuetudo q̄ daf̄ aliqd āte receptōem sacr'oꝝ ē corruptela: nec valet q̄ntūcūq; lōga ꝛ qñ nō p̄cessit exactō. qr̄ valeat i laicis ꝛ nō clericis. Rō diuersitat̄ ē q; laici videt̄ se obligasse sub nomie cuiusdā oblatōis. faē qō no. i. c. nouū gen⁹ ō dci.

21 ¶ Nonus cāus ē qñ qs cā pmutatōis aliqd dat i recōpēsationē maiōis bñficij. ō q̄ dic vt. §. pmu tatio. §. vi. Aduerte q; tractat⁹ pmutatōis iter ptes sup bñficijs nō iducit simōiā. vt. §. pmutatō §. iiij. imo vt dicit Lar. i. cle. vnica. de re. pmu. i renūciatōe exp̄mi pōt q; cā pmutatōis renūciat si ne simōia. q; a iure pmittit̄. de elc. significasti. de re. pmu. c. vniuersoꝝ. ꝛ. c. vnico. de re. pmu. li. vi. ꝛ. d. cle. vnica.

¶ Decim⁹ cāus ē qñ vasa sacra vēdūt̄. q̄ ly sint ānexa spūali: tñ vēdi possūt sine simōia. non bito respectu ad formā ℘secratōis fm Ric. i quolibꝫ. ij. q xxij. ita tñ q; alteri eccl'e in eadē forma vēdā tur. sed p̄sone seculari nō licet vēdere. nisi reda/cta in p̄stinā massam. Et idem dico de vestib⁹ sa cris q; alteri ecclesie vendi possunt.

¶ Sz nūqd licet aliqd exigere ꝑ crisinate bito respectu ad liquorē. ff. ℔da. in. c. ea q̄ ō anauricie. eo. ti. q; nō sine simōia. q; crisima i quātū sacrm ē nō solū est spūale. sed ēt in quātū liquor ē qd spūa le. i. q. i. placuit. el p̄mo. similiter nec panis bene dictus vel candele benedicte.

¶ Vndecim⁹ cāus ē qñ vēdit ōpēdēs siue ℘ns ad id qō depēdet a spūali fm Ri. vbi. §. sicut ē p ceptio deciaꝝ ꝛ fruct⁹ bñficioꝝ: panis oblat⁹ vel cera granū ꝛ h⁹i q̄ offerūt i eccla. Mā ius pcipiē di spūale est: ꝛ vēdi nō pōt. ſz bene fruct⁹. Et iō dicit ℔da. in. c. i. ne p̄. vi. su. q; ꝓlatus bene pōt vendere obuētiones iurisdictōis tāḡ fructus fm glo. ibidē. sed tñ fm Jnno. nō debēt vendi exer centi illam iurisdictionē. ꝛ bene q; pp cōnexitatez videntur vēdere ipsā iurisdictionē. i. q. iij. c. si qs obiecerit. Similiter alij fructus ecclesie fm Mo. vendi possūt cū sint corporales. itellige vez a be neficiato q̄diu ipse viuit. non a prelato q; hēt ius conferendi. ar. c. vnici. §. fi. vt eccle. bene. ꝛ sil'r dicit idem ℔da. in. c. fi. ne p̄. vi. su. q; possunt lo cari laico obuentiōes ecclesie. dūmodo ponat cle ricū loco sui pro recolligendis: ne p̄sumptuose ad altare accedat vbi fiunt oblatiōes. ar. c. i. ꝛ ij. ne clerici vel mo.

¶ Vtr dans pecuniā ꝑ administratōe rerū eccle siasticaꝝ cōmittat simoniam. ff. ℔da. in. c. cōsu/lere. eo. q; sic. ꝛ ibi ter. Hoc limito fm glo. i. ca. Saluator. i. q. iij. qñ talis administratio hēt ali/quod spūale ānexū. alꝫ non. q; tpale iurisdictōem posset dare sub pensione annua. Et idem dic. ſ. si moniacum si datur pro administratione paupeꝝ ꝛ hospitalium. i. q. vij. si quis omnem in glo. ꝛ i aūt. de sancti. ep̄is. §. sed neqz fm ℔de. de peru. tractatu de canonica portione episcopi. c. iiij. siue hospitalia sint auctoritate episcopi constructa. si/ne non. Secus si dat vt recipiatur ad seruien/dum solum sine aliquo iure consequendo.

Et sic itellige. c. vnicũ. vt eccl'. bene. q eccl'a. i. p̃ latura sub ānuo cēsu ꝓcedi nō pōt. ō simo. c. non sat'. xxi. q. ij. ꝓcipim⁹. vñ emēs ꝓpositurā icono matū vicedām aduocatōz castaldatū. z hᵇ simo niac⁹ ē. i. q. i. si qs eps. fm tñ limitatōez ꝑdictā.

27 ¶ Vtz dās aliqd vt fuiat tāqz vicarius i eccle sia sit simoniacus. ff. ¶Pa. in. c. ad nr̃am. eo. q sic. vide bo. tex. cum glo. in. c. licet. de penis.

28 ¶ Vtz vēdēs villā z ius patro. qō hz i ea sit siōniacus. ff. ¶Pa. i. c. q̃relā de simo. q sic. q co pulatiua facit venire copl'atū p̃cipali z ñ accesso ric. sec⁹ si dicat'. vēdo villā cū iur patroat⁹. z sic itellige Jo. an. i. c. i. ō iur patro. li. vi. Ego Vo q̃ad ꝓsciam recurrerē ad itētionē si būit. s. aium vēdēdi ius patronatus specialiter. z sic sit simo niacus. qō pz qñ plus vendit villam. al's non.

29 ¶ Duodecim⁹ cānus ē quādo eps r̃cipit clericū ad fuitū spūale z tpale pstādū sibi cū ,pmissione q annuati soluet sibi certū salariū donec sibi ,pui derit de beneficio. Mā lz hᵇ fm Jo. dūmō spāl'r nō se obligauerit ad fuitiū tpale pstandū: nec cō mittit simōia positmodū reitrēdo salariū cū cōferr beneficiū. qz salariū erat sub ꝓditōe. z facta colla tōe beneficij expirat ꝓditio. insti. ō. V. ob. §. ois Sec⁹ si ,pmissio salarij fuisset pura z ppetua. ar. c. veniēs. eo. ti. qō gdē pa. i. c. cū esset. eo. credit vez q licet quādo platus nō inducitur p̃cipal'r ppter fuitiū: sed qz ille meretur. aliter si cā fina lis sit seruitium non licet. ar. c. graue. de pbē. sc. cus si sit causa impulsiua.

30 ¶ Quid de illo q recipit ,pmissionē beneficij p̃ stādi ,p voce electiois dāda. ff. simoniacus ē. ca. de hoc. eo. ti. Jdē dic si recipit ,p electiōe nō ipe diēda: siue ante: siue post. dūmō nūdū sit ius acq situ in ea electōe. nā acquisito iure licet redimere suam vexationem. vt. s. iiij. casu.

31 ¶ Xiij⁹. casus ē qñ pecūia dat' ,p tpali iurisditōe bnda fm pa. i. c. i. ne. p̃. vices su. lz tū lz nō sit si mōia ē gue pcm. fac ad hᵇ. c. nēo. z qō ibi no. co. ti. z. i. q. i. i fūma. z gl. i. i. c. qñ. ne. p̃. vi. su. q̃ tz q ē siōnia. dz itelligi va fm ¶Pa. in. d. c. qñ. qñ tpal' iurisditō bēt depēdētiā ab offō eccl'astico. qz p talē ꝓcritatē ꝓmittit siōnia. d. c. ꝓsulē. e. ti. sz qñ ñ hz depēdētiā ab offō eccl'astico: nō ē simōia: sz turpe lucz z p̃ legē. f pa. i. d. c. i. vt i aūt. vt iu dī. fine q. suffra. z i aūt. ō mā. pn. §. illō. Jo. tū tz q sit siōnia dare pecuniā vt ꝓmoueat' qs i ipa tore l'regē ptātē l'rectorē alic⁹ ciuitat'. qz iurisdi tio ē spūalis. i. q. iij. ex ml'. vñ vēdē gastaldiōa tū l'iconomatū ē simōiacū. i. q. i. si qs eps. z. i. q. iij. Saluator. O is. n. ptās a deo ē. z iō spūal' vr Sz credo sit verior opi. ¶Pa. imo. Be. tz q ēt lz dare aliqd ,p habendo offō tpali. de quo vide. s. Officium. §. i. z dic vt ibi.

¶ Xiiij⁹. casus ē qñ spūale ,p spūali exigit'. vtpu 32
ta. vn⁹ dz dicē pmā⁹ missā. ali' sam. z ꝙueniūt ad iuicē q vn⁹ dicat missā ,p alio. z ecōuerso. Tho. Vo tz q si iteruēiat pactū erit vitiosū: nisi būficio vel pſoatui fit ānexū tale on⁹ vtputa pbēde si licz q q eā hūerit dicat missā de bta Vgie. vt cē ō pb. c. significatū. Sile vr tenē Ric. i. iiij. di. xxv. ar. iij. q. i. dicēs q si duo sūt baptiçādi. z vnus dicat baptiçabo te tali pacto q baptizes me: q ē siōiacū Nō qz i talib⁹ nulla pactō vel ꝙuētio dz iteruēire c. tua nob. c. ti. z hᵇ pp duo. ꝑ qz resa ñ dño emīt sic a mistro sacrōz q nō ē dñs. secūdo qz ē ꝑ rōez gre q vēdat'. Sz tu aduerte q qñ vn⁹ tñr dicē ꝑ mā missā z ꝙuenit cū eo q tñr dicē fam ,p fa di cēda vt ali⁹ dicat pmā. q li pro. nō denotat appſ ciationē sz admiculatōz: cū ille ñ possit dicē missā ,p alio: nisi dicat ,p eo. z iō licz. sed i cāu pdictoz doc. li pro. dicē appciationē. z iō illiciū ē pactū. sz bñ possz dicē fm pdēos doc. Modie ego dico ,p te: vel te baptiço. z rogo vt cras dicas ,p me. vel baptizes me postea z hmōi sine pactione.

¶ Xv⁹. casus quādo dat' rōe ,puocatiōis ad oīa 33
dū. sicut quādo datur elemosyna religios⁹ pauperibus vt ,puocētur oare z missas dicere ,p eis. de quo dic vt. j. Simonia. iij. §. ix.

¶ Xvj⁹. rōe punitōis sic i absolōne excōis cri 34
gis pecūia nō ,p absolutōe. qz cēt siōnia. sz ,p punitōe peccati. c. ad aures. eo. ꝙoz. Ric. vbi. s. et addit. caueat absoluēs ne i hoc magis itēdat deſ uire cupiditati q̃z correctioni.

¶ Xvij⁹. rōe libalitat'. qz gtis dat' z gtis accipit 35
nō rōe alic⁹ spūalis. i. q. i. qcqd. sz tñ nōbilitas i tali dato fac pſūptā siōniā. vt i. c. z si qōes. eo. ti.

§ Jmonia. iii.

Circa būficia digni tates z officia. z p cē electionem seu promotionē queritur.

¶ Vtz reges z p̃ncipes z alij recipiētes pecu 1
niā vt ꝙsētiāt electōi seu ,pmotōi ad aliquā digni tatē vel plāturā sint siōniaci. ff. ¶Pa. i. c. ō hᵇ. eo. q sic: z tenēt restituē illi eccl'e ō cⁱ plātura ageba tur. lz si cēt ō bōis eccl'e. vt pz i eodē. c. de hoc.

¶ Quid de canonico q ꝙuēit cū alijs canonicis 2
vt ꝙplaceāt sibi de aliq canonico recipiēdo: z po stea ipse eis complacebit de alio. ff. q simonia ē. c. q̃s pio. i. q. ij.

¶ Quid si dicat aligs eoz nūq̃z consentiā q ali 3
qs fiat canonicus nisi mihi cōsentiatis de meo. ff fm Ray. simoniacus ē. si tū cōsuetudo cēt q qñ vnus fuit exaudit⁹ i vna q alter postea exaudiat' i alia. posset tūc talē ꝙsuetudinē rogare seruādā. ar. lxiij. di. q. igitur. de consti. c. cū omnes.

¶ Vtz cōmittat simoniā qui facit pactū cum illo 4
cui būficiū ꝙfert vt retineat aliquā portionē ex rēditib⁹ būficij. ff. ¶Pa. i. c. i. vt eccl'. bñ. q sic. nō

tñ q; eps ex iusta cā ⁊ necessaria põt statuē vt redditus certi tpis būficij vacātis deputēt ad certuz vsū laudabilē. facit. c. vlti. de ℣. si. Itē ꝓ solone suoz debitoz. itelligē ꝫctoz noie ecclesie. sec⁹ si cōtraxisset noie ꝓuato. vt no. glo. in. c. i. ō solu. facit. c. si pp tua. de rescrip. li. vi.

5 ¶ Vtz ꝓmouēd⁹ i rectorē alie⁹ eccl'e ⁊ pacisces vt soluat pēsionē maiorē colatori sit simoiac⁹. ℟. pa. i. c. cū clerici de pac. q; sic. Silr ēt si ꝓmouendus ꝓpa aucte obliget se ad pēsionē: ⁊ nō tz collatio fm ꝑdā. ibidē. ⁊ Jo. an. teneat q; tenet.

6 ¶ Circa officia q̄rit. qd de pbr̄o q vēdit officiū portādi aquā būdictā ꝓ suā prochiā. ℟. fz Rod. q; licite põt fieri si vēdit emolumēta sibi ex ꝓsuetudie ꝓuenire ꝓsueta. Si āt vēdit tale offiū nō ē simonia: fz turpe lucrū. Si aūt vēdit aquā būdictā: ⁊ locat ⁊ vēdere ad vitā ipsius dātis nō cēt simonia fm Rodo. Sz tu aduerte q. i. q. iij. c. i. dr̄ q; nō ē sacri muneris offiū claudē hostia eccl'e: sed tm̄ sibi ānerū vel vnitū. ⁊ dicit gl. ibi q; tūc ē simonia emer aliquā administrationē vel offiū eccl'e qñ ē ānexū alicui spūali: vl ꝓsueuit p clericū exerceri solū: ⁊ sic tene q; ē simonia vēdē offiū. sec⁹ vēdere reddit⁹.

8 ¶ Quid de dātibus aligd vt possint in prochia vel ēpatu q̄rere vel q̄stuare. fm fm Tho. i q̄libz q; sacerdos ꝓlati recipiētes. simoniaci sūt: cū ꝓpria sacerdotj spūalis sit ⁊ ei credat. q; ꝓlati aut p/sbr̄i sūt. ⁊ sic ē simonia respectu ꝓlati vel p̄sbr̄i ꝓcedētis. respectu ℣o dātis sacrilegiū ē. q; ibi est de fraudatio cl'yaz ℈ itētionē dātiū. ⁊ tenet vi q; ad restōem si tales q̄stores sūt scelerati vt sūt chiaratani: sed quo ad restōem dic vt Restitutio ꝓmo in ℣. turpiter. §. i.

9 ¶ Vtz liceat dare vel accipe pecuniā ꝓ ozōe p/dicatōe. dei laude. vel ꝓcessioe. ℟. fz Ri. ubi. s. ⁊ Aste. li. vi. ti. lv. q; nō. Hec cim ⁊ similia dr̄ spūalia i quātū ex gra ꝓcedūt ⁊ ad graz disponūt q̄ tñ ꝓ hoiū misteriū exhibēt. ⁊ iō vēdē i his q; ē spūale simonia est. Et iō q; ꝑdicat ꝓcipaliē vt laudē vel fauorē consequat humanū vel lucz: simoniacus ē. saltē mētalis. i. q. iij. nō solum. Ad uerte tamē q; dātes elemosynas paupib⁹ aut religiosis vt ipetrēt ozōis suffragiū nō dāt quasi intēdant emere ozōes: sed q̄si p gratuitā beneficentiam eos ꝓuocare ad ozandū ꝓ se gratis ⁊ ex caritate. ⁊ sic non peccant.

¶ Quid de statutis⁹ i aliq; eccl'a q; ꝓcessio non fiat i aliq; funere nisi tātā pecuniā legasset eccl'esie. ℟. fm Ray. ⁊ Tho. q; simoiaci sūt. ar. de iur. iuran. c. sicut. el ꝓmo ⁊ ſo. sec⁹ si statueret q; legātibus talē sūmā fieret talis honor vel ꝓcessio. ar. ex eo. c. cū sit. Nō diuersitatē ē. q; i ꝑ ē exactio. q; ꝓsuppōit q; ꝓ miori nō fiat. in sco hz spēm gratuite recōpēsatōis. q; nō negat: ne ēt fiat ꝓ nō legātib⁹. ar. de iur̄ iur̄. c. sicut. el ꝓmo ⁊ secūdo. 10

¶ Vtz liceat dare pecuniā ꝓ āniuersario eccl'e/brādo ⁊ h⁹ i. ℟. Ri. in. iiij. di. xxv. q; nō licet. ꝓ ß. pactū facere de dāda pecunia. fz si ex deuotōe det eccl'esia dz celebrare. Jnn. ℣o i. c. qñ enormis. ne. ꝑ. vi. su. dicit q; nō solū licet: fz ēt ē meritoriū aliq; reddit⁹ ꝓstituere i ecclesia vt ibi fiat āniuersariū ꝓ aliq; fz h cōstitui nō pōt ꝓ donatorē. q; nō licet ei ꝓditōes spūales apponē fz tm̄ tpales vt redeptionē captiuoz. xij. q. ij. auz. fz pt ꝓstitui per illos q; hūt āniuersariū facere. ex de pbē. c. significatū. ℣o. in. d. c. qm̄. tz q; pōt iponi tale on⁹ rd ditibus: fz dicit tutius fore relinquē sic reliquo tali ecclesie ānuati. x. lib. sup tali possessiōe diuidendas inter eos solūmō q; meo āniuersario itererūt ⁊ rogo vt fiat omni anno. 11

¶ Vtz canonicus vadēs ad horas canōicas ꝑn cipaliꝰ ꝓ denarijs horarijs sit simoniac⁹. ℟. ℣o. in. c. oli. de ℣. si. ⁊ seq̄r Jo. an. de cle. ñ re. c. vnico li. vi. tz q; ñ ē ℣a simonia. q; nulla crēssa pactio itercedit fz q; ḡuiter peccat: ⁊ mētalē simoniā ꝓmittit. fz ꝓ sola pñiaz satisfacit. c. tua nos de simo. 12

¶ Quid si clericus ꝓ pcio vigilet ad defūctū: ⁊ dicat psalteriū. ℟. ℣o. q; si fecit pactū ꝓ eo legēr psalteriū q; simonia ē. Si aūt q; vigilaret nō ē simonia. lz scit tacite q; debeat legere psalteriū. ar. ō ꝑ ben. c. significatum. q; sic vendit laborem: quem non tenetur ꝛmpendere. 13

¶ Quid si maior cruz nō portēt nisi ꝓ certo pcio. ℟. ℣o. q; est signū auaricie: ⁊ inducit vitiū simonie. c. audiuimus. eo. Similiter est simonia qñ taxāt ꝓ quāta pecunia qs pōat i tali sepultura cum ibi sint plures fm Hosti. 14

¶ Vtz pactū de lecto r̄dimēdo añz cozpus ad eccl'esiā ꝺferat sit simonia. ℟. q; ñ. q. lectus. ⁊ h⁹ i ē qd tpale ⁊ iō pōt vēdi redimi ⁊ hmōi: si tñ clerici nolēt sepelire: nisi ꝓmus iposito pcio de eo redimēdo sic vt simōia: cū fiat pactū ō tpali ad spūale fm ℣o. facit. c. vl. de re. ꝓmu. Similiē cōmittit simonia si clerici nolēt sepelire: nisi fieret eis cautio ab heredibus defuncti de receptōe eoz que cū funere portantur: ⁊ similiter quando nolunt sepeliri sine pecunia. c. questa est. xiij. q. ij. 15

¶ Vtz sit simonia ꝓ mrimonio dare pecuniaz ℟. fm Ri. in. iiij. di. xxv. ar. iij. q. i. q; put matrimoniū ē sacm̄ cadēs i dispēsatōne ministrorum 16

ecclesie. sic vēdi nō pōt. ꝛ iō simōiac⁹ ē q ꝑ bñdi
cōe nubētiū pecuniā exactā accipit. c. cū in eccle.
eo. ꝑut ẏo mrimoniū ē offiū nē. sicꝫ dare ꝛ acci
pe pcū sit ꝛ ꝑ alijs officijs ciuilib⁹ ꝛ cōꝛpalib⁹.
17 ¶ Sꝫ qd si nolit bñdicere nisi data pecunia. ſ. Aler. q dꝫ recurrē ad ſupiorē q si noluerit cogē
pſbr̄m vt bñdicat gtis. cutius ē abstinere q3 pec/
cādi occasionē dare. ℣a. tñ i. c. dilect⁹ el. ij. eo.
ti. tꝫ q in sacris volūtarijs non licet aliqd dare ꝑ
eis bñdis. ſꝫ in neceſſarijs sic. Et sic videt tenē/
do opionē q nō possū ꝓsumat mrimoniū fiū bñ
dictōe. vbi ꝓsuetū ē q licite dare pt cū itētiōe dan
di ꝑ redimēda veratōe nō emēdi bñdictiōem.
18 ¶ Quid de sacerdote q nō vult dare lñiaꝫ pro/
chiano alteri ꝓsitēdi nisi data pecunia. ſ. Rod.
q simōiac⁹ ē. Idē dic de licēcia cōicādi: aut bñdi
cēdi spōsas. Aduerte tñ q si ñ itēderet licētiā cō
fitēdi cōicādi vel bñdicēdi spōsas ꝛ b⁹i vēdē. sed
sibi ꝓuidē sup obuētōib⁹ ꝛ oblatōib⁹ q̄ eū ꝓtin/
gerēt ꝛ nō pl⁹. nō eēt simōiac⁹ ſm Rodo.
19 ¶ Vꝛ sit siōnia ex pacto dare aliqd ꝑ calicib⁹
vestib⁹ ꝛ linteamib⁹ bñdicēdis. ſ. Ray. tꝫ q ñ.
q nō inuenīt nisi i crismate baptismo cōione eu/
charistia balsamo sepultura ꝛ basilica dedicāda. i
q. i. diuia. c. placuit. c. vt vnusqsq3 eē eo. ti. cuꝫ in
eccle. Sꝫ tu die verī cū Bof. ꝛ ℣o. q ē siōnia
c. ad ad nr̄am. eo. Idē dic ꝑ bñdictōe Abbatuꝫ
vel abbatissaꝫ: vellatione ẏginū: aqua benedi/
cta ꝛ hutusmodi ſm ℣c. de pal.
20 ¶ Vꝛ archidiacon⁹ q bꝫ craiare, ꝓmouēdos
vel ille q rīdet i scrutinio ordinādi ſm formā. c.
ij. ō scruti. vel ille miſter q legit euāgeliū cū fit or
dinatio sit siōniac⁹ si aliqd recipit ab ordinādis.
ſ. q. sic. ſm do. Anto. in. c. pe. extra eo.
21 ¶ Vꝛ ꝓtēdēs scitatē quā nō bꝫ vt ꝓmoueaꝫ
ad ordies vel beneficia sit simoniacus. ſ. q non
sed debet agere penitētiā. c. mādato. eē eo.
22 ¶ Vꝛ nōrius sine siōnia possit aliqd recipe ꝑ
scriptura facta de ordiatōe. ſ. Laur. ꝛ segꝫ ber.
brix. i. c. sicut cp̄m. i. q. ij. q nō. nec ꝑ laboꝛe nec
ꝑ carta. ſꝫ ep̄s dꝫ sibi ꝓcurare. ℣a. ẏo i. c. i. ō
siōnia tꝫ cū glo. ibidē ꝛ cōit doc. qō vex ē i nōio
q hēt salarū de publico. sec⁹ ē i illo q nō bꝫ sala/
rū. q. recipe pt ꝑ suo laboꝛe solū: cōsiderata q̄li/
tate negocij nō ordis. sicut faciūt q ꝑ clericatu tñ
ꝑ diacōatu pl⁹. ꝛ b⁹i. q. sic ē siōnia. ar. x. q. ij. p/
carie. Idē dic q ē simōia exigē aliqd ꝑ figillo ni
si expēsas cere ꝛ sigilatōis ꝛ cōicoꝛ ad b deputa/
toꝛ. itelligē sup re spūali ꝛ i iurisditōe eccl'astica:
cū nihil aliud sit nisi q̄dā testificatio iudicī sr̄ illō.
23 ¶ Vꝛ recipiēs aliquā, ꝓmissionē spūalitatis.
puta beneficij ꝛ huiusmōi, ꝑ aliquo negocio, ꝓmo
uēdo apud sedē apostolicā sit siōniacus. ſ. ℣a.
in. c. cum essent. eo. q sic. vt ibi.
¶ Vꝛ statutū i fudatōe alic⁹ eccl'e fcm̄ q̄ cauet 24
q si gsqs tñ i redditib⁹ ānuati decrit i ppetuū re
cipiat ꝑ canonico. ꝛ hēat qō dederit ꝑ pbēda sit
siōniacū. ſ. Rodo. q si tale statutū fiat ad tps ꝛ
ꝓncipal'r itētōe augēdi dei cultū. ꝛ q dās ꝓncipa
liꝫ pp denotōez det ꝛ sit dign⁹ tollerari pt. Et idē
dic de mōasterijs de nouo fundatis ꝛ egentis. ſ. q
gsqs daret tm̄ recipeꝫ ad illud mōasteriū vsqꝫ ad
certū numer. ar. c. tua nos. eē eo.
¶ Vꝛ aliqs dign⁹ ordiari vel bñficiari dās ex 25
pacto vel exact⁹ ianitori vt eū ad ep̄m ꝓmittat in/
trare ad petēdū bñficiū: vel ordinē vel electōis
ꝓfirmationē sit siōniac⁹. ſ. ſꝫ Rod. q ñ. si nō dat
itētōe corrupta. ſ. vt ꝑ itercessionē ei⁹ cui dat ꝓsequt
itētū. q. si cū tali itētōe daret eēt simōiacus.
¶ Vꝛ aliqs possit iduci vt intret religionē pp 26
pecuniā dādā. ſ. q nō. c. dilect⁹. el. ij. co. ti. Sꝫ
vt qs ꝓuertat ad fidē. dicit gl. i. d. c. dilect⁹ q pōt
dari. ℣o. addit idē posse dici i sacris nccijs: ſꝫ ñ
i volūtarijs. Sꝫ ego teneo cū pa. i. d. c. dilect⁹ q
ex pacto vt ꝓuertat l'itret religionē l'recipiat sacra
ñ ſꝫ: ſꝫ bñ siñ pacto. vt alliciat ad ꝓdicta capiēda.
¶ Quid de fr̄initatib⁹ ita ꝓstitutis q, null⁹ reci 27
piat ad eas nisi ꝓmittat vel iuret q ānuati soluet
r. dcñ. ſ. Ray. q si fiat pp eām bōestā. puta pau
pib⁹ alēdis: captiuis redimēdis ꝛ b⁹i. ſi ē ibi fi/
mōia. imo licite sūt. ꝛ q eas despicit anathematizā
dus ē. xlij. di. si qs despicit. ꝛ ar. xvi. q. vij. sane.
Rodo. tñ dicit q si statutū ē sub forma negatiua.
ñ licet qr excludit pietatē. Sꝫ sub forma affirmati
na licet. ſ. vt qsqs fuerit receptus det tātū. ſꝫ non
placet q fiat iuramētū pp picul̄ piurij.
¶ Vꝛ ꝑ iustitia faciēda dare pecuniā vel eq/ 28
polēs sit siōnia. Ri. in. iiij. di. xxv. ar. iij. q. ij. tꝫ
q sic loquēdo de iustitia ecclesiastica. vt qñ datur
ep̄o vel alijs ꝑ reddēdo iure sup spūalib⁹. i q ꝓ/
cor. gl. i. c. vēdētes. i. q. iij. Idē tꝫ Rodo. ēt sup
tpalib⁹ si sit ps̄ona eccl'astica q̄ dꝫ reddē ius rōne
iurisditōis eccl'astice. sec⁹ eēt si eēt iudex secl'aris:
seu laic⁹. Iz alꝫ ḡuiꝫ peccet. Aler ō ales tñ tꝫ q ēt
i iudice secl'ari vēdē iudiciū iustū sit siōnia. q b ē
act⁹ ẏtut'. ꝛ ita q̄ ad aliqd ē spūale. ſꝫ ꝑ aduoca/
tōe aut ꝓcuratōe ēt i cā spūali licet aliqd accipe siñ
siōnia. Sꝫ gl. i. d. c. vēdētes. ꝛ Ric. vbi. ſ. ꝛ fot
te verius tenēt ꝓriū. ꝛ q ē solū ḡue pcñ accipe ꝑ
iustitia in rebus tpalibus: ꝛ ei q est iudex.
¶ Vꝛ sit simōiacū occultare pcñ alic⁹ ꝑ pecu 29
nia qñ ad eius offiū ptinet illō reuelare. ſ. q sic.
c. nemo. eo. imo ctiā occultare respectu ps̄one cō
ſāguinitatis vel affinitatis. vt ibi dr̄. Sed Ricā.
vbi. ſ. limitat vex si talia respiciunt cōm ſpūalez.
alꝫ non: sed est graue peccatum.

30 ¶ Vtz testificari ꝓ pecunia sit simõia. ff. Ri. vbi. s. tenet q̃ sic in cã spũali. aliter non. lz sit ḡue pcñ. Alex. Vo dicit q̃ in causis ecclesiasticis ⁊ a psonis ecclesiasticis si testimoniũ vẽdat ẽ siõnia. Jn alijs grauiter peccatur.

31 ¶ Sz nũqd aduocat⁹ sil'r cõmittit siõniã si ꝓ pecunia patrocinat. ff. q̃ nõ. q̃ patrociniũ ⁊ ꝓsiliũ admiculat exteri⁹ cãe. lz testioniũ est de substãtia cãe. ẽ nõ testes cogũt nõ aduocati ſm Alex.

32 ¶ De simonia magiſtr. vide. s. Magiſter. §. r. cum sequentibus.

33 ¶ De simonia sepulture. vide. s. Sepultura. i ꝑn. ⁊. §. i. ⁊. xliij. ⁊. xliij.

34 ¶ Vtz patron⁹ siue hꝫs ius pñtãdi q aligd recipit ꝓ pñtãdo sit siõniac⁹. ff. pa. i. c. veniẽs. el i. d testi. q̃ sic. ter. bo. de trãsac. c. ꝓterea q̃ iter.

35 ¶ Circa ꝓmutationẽ. vide. s. ꝓmutatio. §. iij iij. ⁊. vi.

36 ¶ Circa trãsactionẽ. vide. ſ. Trãsactio. §. iiij.

37 ¶ Circa renũciationẽ ⁊ remissionẽ vltra id qd̃ hẽs. s. Renũciato. Quero vtz renũcias lris ſr bſficio eccl'astico obtinẽdo sit siõniac⁹. ff. ſpa. i c. ad audiam de rescrip. q̃ sic. si sit ex pacto d̃ aliq̃ tpali recipiẽdo: siue ꝓ certa pẽsiõe recipiẽda. gl. i. d. c. ad audiam tz q̃ ẽ siõnia i eo q ꝓsecut⁹ ẽ bñficiũ. lz i eo q nũdũ ꝓsecut⁹ ẽ bñficiũ q̃ nõ sit simonia. Sz tu tene q̃ ẽ siõnia ẽt in hꝫ casu. si deb aligd ex pactõe ptiũ. sec⁹ si ex offõ iudicis l' mediãtibus bonis viris renũciatio ex vna pte pure fiat. ⁊ ex altera pte aligd tpale deb. vt colligit i. ca. sanc. de renũ. ⁊ de pac. c. cũ pdẽ. Sil'r nõ ẽ siõnia si renũciet talib⁹ lris ex eo q̃ dat sibi spuale. puta beneficiũ ſm Jnn. ⁊ Vo. de rescrip. c. ad audiam. qd̃ limita cũ sit ꝓmutatio si ꝓcurrãt q̃. s. dixi. ſper/mutatio. §. iij.

38 ¶ Vtz dãs aliq̃d tpale ꝓlato ne remoueat eũ a ꝓbatu vel beneficio sit simõiacus. ff. Rodo. q̃ sic. si necessitas vel vtilitas sit q̃ ãmoueat. als n. dũmõ itẽtio nõ sit corrupta. Simili siõniacus ẽ q dat spuale vt obtineat debitũ tpale: qd̃ suũ ẽ ſm Tho. in. iiij. di. xxv. de quo ego dubito ꝓ ea q̃ d̃ xi. s. Simonia. ij. §. xvij. ⁊. xvij. ⁊ potius credo q̃ non sit simonia. ar. c. i. de vsu.

39 ¶ Vtz renũcias beneficio: vt alteri certe ꝑsone deb sit siõniac⁹. ff. q̃ nõ. nisi in pactũ deducat. c. dilectõ. de ꝓben. Jlã hre spem de hꝫ nõ ẽ simõia. c. cũ pridem. de pac. i. q. i. ordinatões.

40 ¶ Vtz remittẽs debitũ tpale ꝓ spũali ꝓsequendo sit siõniacus. ff. ſpa. in. c. veniẽs. el. i. d̃ testi. q̃ sic. q̃ remittere idẽ ẽ qd̃ donare. vt i gl. pdẽi. c. ⁊ i. l. qn ẽt. ff. de calũ. Limitat tamẽ gl. i. d. c. verũ quãdo ex tali remissiõe aliq̃d cõmodũ applicat ꝑ se. Addit ſpa. ibidẽ aliã limitationẽ. s. q̃ ẽ verũ q̃ remittẽ ẽ dare q̃ debitũ ẽ liq̃dũ. Sz quãdo debitũ ẽ dubiũ: tũc d̃ potius facere q̃z donare. vt dicit in trãsactõe in. l. fiue apud. C. de trãsac.

¶ Vtz ꝓmittẽs nihil petẽ ab ordiatore vel ꝑsẽ 41
tatore vsq̃z ad tot ãnos sit siõniacus. ff. ſpa. i. c ꝓ tuas. el. iij. eo. q̃ sic. q̃ ex q̃ ordiator teneť assi/gnare isti post ordiatõem portiones q̃ cõsideratis fructibus ẽ qd tpale: talis remittit tpale ꝓ spũali cõsequendo. ⁊ ideo simonia est.

¶ Vtz dãs pecuniã vt qs nõ ordicť vel eligať 42
vel electio nõ ꝓfirmeť: aut eccle nõ ꝓsecreť ⁊ h⁹i. sit siõniacus. ff. q̃ sic. exẽ eo. ti. nõo. Jdẽ dicẽdo p gram ꝓsanguitatis vel affinitať: vel penitẽtem nõ reconciliat: vel mius penitẽtẽ absoluit vel pcm celat. vt i. d. c. nemo. Dicit tamẽ Jnno. ibidẽ. q̃ vex ẽ q̃ similitudinarie d̃ siõniacus talis ꝓ grã sic faciẽs. q̃: sic punit. ac si simõiacus esset. ſpa. ⁊ glo. i. d. c. nemo hz q̃ ẽ simõia. ⁊ ẽ verius.

¶ Vtz comꝑẽs iudicẽ vel testẽ i cã spũali pp 43
pecuniã sit simõiacus. ff. ſpa. in. c tua nos. eo. ti. cũ Vo. q̃ sic ꝓ quãdã conexitatẽ quã habẽt cũ spũalibus. vel est quasi simonia. ar. d. c. nemo. se cus in causa mere temporali.

¶ Vtz aliquid accipe ꝓ innestitura ecclesiaꝝ 44
sit simonia. ff. q̃ sic. tex. in. c. in tãtum. eo. ⁊ ibi dicit ſpa. q̃ non tñ ꝓ innestitura iuris: sed etiã facti. s. ꝓ inductione in corporalẽ possessionẽ. ẽt si ibi sit consuetudo.

¶ Quid de dantibus ꝓ̃os fructus beneficij i 45
curia: ⁊ soluẽtibus tarã bullaꝝ ⁊ ceteroꝝ ſm sti/lũ curie. ff. q̃ nõ sũt credẽdi siõniaci. q̃ talia non soluũť ꝓ spũalibus: sed ꝓ sustẽtatõe curie ⁊ offi/cialiũ. ⁊ sic tene q̃: illa de volũtate pape sũt ordinata. Sed secus iudico i curijs cꝑoꝝ ⁊ alioꝝ ꝓlato rũ habentibus vnde vuãt ſm decentiam: nõ ſm põpam. quia simoniacũ est tales taxas facere ꝓ dispensatõibus: absolutionibus: ⁊ hmõi. i. q. iij. ex multis. Secus si pp victus decentiã: quam alias non habent hoc facerent.

§ Jmonia iiij. Circa ingressum religionis. Vtrum intrãs monasterium cum pacto de dandis temporalibus sit simoniacus. ff. q̃ sic. c. in tantum. c. veniens. eo. dicit tamen Hosti. Bof. Ray. ⁊ Ber. in. c. q̃m simoniaca. eo. q̃ si monasterium esset tenue q̃ posset dicere volẽti intrare. Si vis viuere mecũ porta tecũ. q̃ licet te libenter recipe vellemus tamẽ bona nostra non sufficiũt. Sz tu tene i ꝓscia opi. Tho. in suma. q dicit q̃ ꝓ ingressu mõasterij nõ licet aliq̃d recipere vel exigere quasi precium. sed pro victu persone recipiende. hz a liquid recipere si nõ sufficiãt opes ad hoc mona/sterij. Similiter ẽt licitũ est pp deyotionẽ quã qs

ostẽdit mõasterio largas elymas faciẽdo eidẽ q̃ facilius recipiat sicut licitũ ẽ, econuerso ꝓuocare aliquẽ p tpalia bñficia ad deuotõez mõasterij. liez nõ sit licitũ aliqd ex pacto dare vel recipe vt recipiat. c. qz pio. i. q. ij. Rodo. ẽt tz q̃ qñ mõasteriũ ẽ tenue ⁊ idigẽs q̃ nõ ẽ simõiacũ ⁊ paciscí i talib⁹ dũmõ nõ fiat ꝑ spũalib⁹ ꝓcrẽdis: sz ꝑ expẽs fa/ciẽdis vel recõpẽsãdis. vndetz q̃ lz expmẽ noia ⁊ quãtitatẽ nũcris. ⁊ plz mihi q̃ ad ꝓscias. ⁊ ad. c. q̃ videt ꝛria. ⁊ maxie. d. c. qñ siõniaca. dic q̃ lo/quũt q̃ ad foz ꝓtiosũ pp fraudes. ⁊ iõ fundãt se sup pslptõe q̃ cessat i foro aie: vel loquũt vt nihil ꝑ igressu: sz nõ loquũt qn ꝑ releuatõe sumptus quãdo mõasterium. aliter nõ põt.

5 **Jmonia** .v. Circa ea q̃ ꝓhibẽtur dari vel deduci i pactũ, ꝑ aliq̃ spũali l'ãnexo l'ab eo depẽdẽte. ⁊ primo.

1 ¶ Vtz solũ sit simonia qñ iteruenit pactũ de pecunia. ℟. q̃ nõ. sed dic q̃ triplex ẽ mun⁹ qđ iducẽ simoniã i spũalib⁹ si deducat i pactũ. Mumũ est munus a manu. vt ẽ pecunia capiẽdo ꝑut accipitur. i. q. iij. totũ ꝑ oi re tpali. Secũdũ munus ẽ a ligua. Tertiũ ab obsego. vt. i. q. i. sũt ñ nulli. Ad dr̃ ab aliqbus. quartũ munus sãguis qđ ẽ cũ qs ꝓfert eccl'az vel pbẽdã alicui ituitu ꝓsãguitat' vl' aicitie. Mã fm gl. in. c. i. vt eccl'. bñfi. si solũ confert pp ꝓsãguinitatẽ l'aicitiã. ⁊ alias nõ ꝓferret simoniae ẽ. Sed Alex. de al'. ij. ij. ⁊ Tho. ij. ij. ⁊ in. iiij. ⁊ in quol'. limitãt vtz qñ itẽdit ex b aliqđ bonũ redũdãs i se ipso. vtputa q̃ magnificet l'nobilitet: vel vt faciat sibi aliquã recõpẽsatõez ⁊ b⁹i Secus si solũ itẽdẽs bonũ tpale illius cui dat ⁊ ñ alterius. q̃ tũc lz sit graue pcñ nõ tñ simõia ẽ i b q̃rto munere. q̃ nihil dat vt recipiat. ⁊ magis plz We b tñ vide Ja. i. c. tuã. de eta. ⁊ q̃li. oz. ⁊. i. q. i. c. si qs. ⁊. c. sũt nõ nulli. Posset tñ dici ẽt tũc cẽ simoniacus quando prelatus aliquod beneficiuz ecclesiasticum daret alicui cum pacto vt intẽtõe: vt ipse suis consanguineis prouideret.

2 ¶ Sz nũqd quodcũq; munus a manu iducit simoniã in spũalib⁹. ℟. q̃ sic si pactũ pcessit. si vo nõ pcessit tũc si sit adeo parũ q̃ nõ debeat iducẽ ꝓmouẽtz animũ ispectz cã tpe ⁊ q̃litate psonaz sic nõ facit simoniã. c. ⁊ si qões. eo. ti. Valde. n. in/humanũ ẽ a nemie velle recipe: sz vilissimũ ẽ oia ab oib⁹. ff. de offõ. p cõsul. l. solẽt. §. vl. ⁊ b vez q̃ ad eccl'az. sz q̃ ad deũ qcqd dat vel recipit corrupta intẽtõe quãtũcũq; minimũ ꝑ spũali simoniacuz ẽ sz sola pñia fine resignatõe bñficij purgat. ⁊ sic itellige. c. nẽo. eo. fm Bof. Aduerte tñ q̃ qñ datur aliqd fine pacto nõ vt debitũ: sed vt dari consuetum non est simonia fm Rodo.

3 ¶ Quid si id qđ datur sit de rebus eccl'e. ℟. q̃ nihilominus simonia erit fm. S. Tho.

¶ Quid si nõ detur mun⁹ a manu sz a ligua ꝑ 4
spũali bñdo. ℟. simonia ẽ. Aduerte tñ q̃ mun⁹ a ligua alñ dr̃ ipsa laus ptinẽs ad fauorẽ huanũ q̃ sub pcio cadit. alñ pces ex qbus fauor huan⁹ acquritur vl' ꝛriũ vitat. ⁊ iõ si qs pncipalit' ad b itẽdit simoniã cõmittit. Et pncipalit' dr̃ itẽdẽ qñ, p indigno admittẽdo dat vel recipit. Sz cẽ dignũ distinguit Bof. ⁊ Mo. q̃ aut ꝓmouet qs pcib⁹ suis ⁊ sic petit platoem q̃ dat p electionẽ tũc ẽ simonia. i. q. vi. sicut is q. Si ãt nõ dat p electoem si sit simplex bñficiũ sic licet si indiget. Si nõ ẽ simplex: sz habẽs dignitatẽ vel curã aiaz sic nõ licet. ar. i. q. i. ordiatões. ⁊. viij. q. i. in scripturis. Est ⁊ simonia fm Hugo. Ray. Mo. Tho. ij. ij. ⁊ Direc. li. iij. q̃ eo ipso q̃ petitur indign⁹ ẽ. Sz Rodo. credit q̃ ẽt lz in dignitate ⁊ cura. Fac. c. tua nos eo. ti. Nõ ego credo vez si indiget. puta q̃ nõ hz aliũde vnde viuat. alias non. c. ad aures. eo. ti. si mõ dignus est ⁊ intendat ꝓdesse ⁊ non preesse. Si Vo ꝓmouetur precibus alienis si, ꝑ indigno sic fm oẽs simonia est. i. q. i. de ordiatoibus. Si Vo ꝑ digno tũc si sunt spũales nõ est simonia. i. q. i. latorẽ. Si Vo pces sunt carnales. ⁊ dicũtur carnales quãdo illi qui precantur attendũt ad parentelã principaliter: vel amicitiã rogantiũ: ⁊ prelatus ꝓpter ipsas pncipaliter mouetur sic est simonia. q̃ preces succedũt loco pcij. d. c. ordinationes. ⁊. c. sunt nõ nulli. i. q. i. Si Vo ꝑlatus pncipaliter non seqtur pces: sed merita: seu quia dignus est non est simonia. c. qbusdã. i. q. i. ⁊ ar. c tuã. eo. ti. Tenet etiã Ja. in. c. tua nos eo. ti. q̃ humiles preces emisse a digno nõ inducũt simoniam: nec etiã aliquod peccatũ. vt ex dictis. c. tua nos. ⁊. c. latorem. ꝑ imo fortius tenet Ja. ibi/dem q̃ donans aliquid cardinalibus vel ꝑlatis: ⁊ rogans ꝑ aliquo beneficio: dũmodo nõ ducatur pncipali intentione. vt per talia exenia ⁊ pces adipiscatur spũale: quãuis secũdario habeant talem spem q̃ extra omnem noxam iudicatur quia iuste ista possũt fieri fine spe pmaria. vt dic̃ Inn. ⁊ Mo. facit. c. quid, pderit. lri. di. i. q. i. sunt non nulli. ⁊ in. c. tuam. de eta. ⁊ qua.

¶ Circa munus ab obsego. Quero vtz sules 5
alicui prelato vt consequatur beneficiũ spũale vel monasterio vt recipiatur ⁊ hmõi sit simoniacus. ℟. Ja. in. c. cum essent. eo. ti. gl. ibi tenet q̃ nõ. quando fine omni pactione seruit: ⁊ intẽtõe secũ daria ꝑdicta hẽndi nõ pmaria. si mõ sit idoneus nec prelatus aut monasteriuz directe propter hoc seruitiũ intendat ei de beneficio prouidere vel recipere. q̃ si sic esset munus ab obsequio: ⁊ simõia quando pncipaliter ⁊ directe. d. c. ordinationes.

Jō dic q; si in seruitio interuenit pactū semp ē si monia. c. cū ecclt. eo. ti. si nō iteruenit pactū. si sꝫ uiat pncipaliter gratis. lz secūdario vt hēat aliqđ spūale nō est simonia fm Bof. ⁊ sic concordat iura q̄ videt Jria. Jo. tū ēt tenuit q; si seruitiū corporale sit honestū ⁊ dignū dignū obsequꝫ pr̄at: q; licite pōt ēt seruire pncipaliter. dūmō pactū nō interueniat. vt si qs ep̄o fuiat romā eūdo: ei⁹ negocia ꝓcurādo a ꝑrio sensu. in. c. sunt nōnulli. q. i. sed in seruitio idigno vel ꝓ indigno sic erit simonia. similiter dic in seruitio spūali q; si pactū interueniat simonia est: nisi tali būficio sit ānexū illđ onus. Vñ nō q; nō solū pdicta inducūt simoniā in dantibus seu paciscētib⁹: lz ēt in cōsentiētibus siue mediatorib⁹ ⁊ c. c. ꝓ ingressꝫ de ele. ⁊ c. ij. ō ꝓfessis: nec nō in paciscētib⁹ aliqd dare vel facer̄ mistrātib⁹: sed ēt mistris seu familiarib⁹ admistrātis: sicut dicūt⁹ in Jezi q fuit ꝯtus Jeliseꝰ. i. q. i. in sūma. Dicit tū Ric. q; lz eps fecerit pactum vel ꝓmissionē ꝓ aliquo būficio dando: ⁊ postea oblū⁹ talis pacti pure ꝓfert q; non est simoniac⁹ quo ad ecclesiam: nec etiā ille qui recepit tale beneficium si hoc pactum ignorabat. ⁊ ideo non tenetur resignare. qđ bene nō.

6 ¶ Vtr̄ auctoritas pape excuset a simōia. ſt. pa. in. c. i. eo. ti. dicūt doct. q; in curia ro. titul⁹ de simonia nō hēt locū sicut ne lex iulia. de ābitu i curia pncipis. glo. Vo ⁊ Jo. in. c. ex pte. eo. ti. dicit. ⁊ seq̄t ℔a. i. d. c. i. vel̄ i his q̄ sūt simoniaca de iure positiuo solū: sed nō in his que sūt simoniaca de iure diuio. Et iō tz ℔a. ibidē q; cuz titul⁹ būficij būtis admistrationē ordis vel executiōez clamū sit de iure diuino sicut ipsa executio clamū q; papa talē titulū vēdēs est simōiac⁹: sicut ille q emit: nec valet excusare eius auctoritas. hēs bonā glo. in. c. licet. de penis. ⁊ tex. cū glo. i. c. ex dilēti de simo. quānis do. Car. teneat q; ois titulus beneficij sit de iure positiuo. ⁊ sic fm eū excusaret eius dispēsatio. Sed tu tene cū ℔a. sec⁹ in alijs nō būtib⁹ executionē clamium.

7 ¶ Sed nūqd eo ipso videat dispensare ex q̄ scit ex certa scia ⁊ tollerat. ſt. Jo. de ligna. eo. ti. c. i. dicit q; sic. ita q; nō cōmittit simoniā. qđ ego credo verū qñ simonia cōmittit cuz papa. vtputa qs habuit beneficiū mediāte pecunia a papa hoc sciēte ⁊ ad hoc consentiēte. q; tūc scia pncipis purgat hoc vitiū: ⁊ ita talis ñ incurreret pēas iur̄: siue simonia sit de iure diuio siue positiuo: nec teneret resignare si simōia ē de iure positiuo. lz de datis alijs a papa lz ipse sciat q; dñi ⁊ curiales exigūt et tolleret non propter hoc dispēsare vł. ⁊ iō in pcnis inuoluunt̄. facit. s. dispēsatio. §. tij.

5 **Jmonia** sexto quo ad penā. Sciendum q; est quadruplex. ꝓma est suspensio. Queritꝫ vtr̄ ois simoniacus i ordine recipiēdo sit suspēsus ipso iure. ſt. vt colligo ex Jmo. ⁊ ℔a. in. c. tāta. ⁊. c. ꝓ tuas. el. ij eo. ti. q; sic. ⁊ quo ad se ⁊ quo ad alios: ⁊ nō solūz quo ad ordinē sic susceptū: sed ab oibus alijs ordinibus ēt licite receptis. ⁊ ꝓ ꝓsequēs ē remotus ab admistratōe tpaliū beneficiorꝫ suorꝫ. facit glo. i. q. i. reperiūt̄. ⁊ vide glo. in cle. cupiētes. de pe. nec pōt dispēsari cū eo nisi ꝓ papā. i. q. i. grā.

¶ Vtr̄ simoniac⁹ i ordie dādo sit̄r sit suspēsus. ſt. Bof. tenet q; sic ꝓ triēniū. sed Jnn. in. c. pe. eo. ti. ⁊ ℔a. in. d. c. ꝓ tuas tenēt q; ꝓpetuo sit suspēsus. ⁊ vł verius ꝓ hoc tex. iūcta glo. i. c. si qs a simoniacis. i. q. i. ⁊. §. Verum. xxxij. di. 1

¶ Vtr̄ simoniacus in beneficio sit suspēsus. ſt. ℔a. in dictis. c. vbi. ō. q; sic. Sed si est occult⁹ ē suspensus quo ad se nō quo ad alios: sed suspēdē dus. ar. i. q. iij. c. i. ⁊. ij. vnde si renunciat beneficio taliter acquisito pōt vti ordie suo pōst pactam penitētiā ⁊ alijs beneficijs licite būtis: sed beneficio illo retēto in quo simōia est ꝓmissa non potest agere penitentiā. vt in. c. ingressꝫ is de accusa. Si Vo est manifestus sic ē suspēsus quo ad se ⁊ ad alios ipso iure. d. §. vex. vnde quānis renūciet beneficio itex idiget dispēsatōe sicut q̄z notoriꝰ criminosus. vt in. c. fi. de tēpo. or. Sz eps pōt dispēsare dūmō nō sit ille cū quo ꝓmisit simoniā. vt no. i. q. v. pscntiū. Et aduerte q; tunc dr̄ occult⁹ fm Rodo. quādo nō ꝓstat p fniam vel ꝓfessiōez in iure factā: nec p rei euidētiā q̄ nulla possit ter giuersatōe celari. Limita tamē pdicta oia quādo simōia ē ꝓmissa eo sciēte. sec⁹ si eo ignorāte. puta p pfem vel aicos. q; tūc nō ē suspēsus quo ad alios: nec quo ad se: nisi i ordie ⁊ beneficio sic habito: non autem in alijs ordinibus susceptis aut beneficijs habitis vel habendis. c. ō simoniacc. eo. ti. vbi hoc voluit Jnno. 2

¶ Sz q̄ro qs pōt dispēsare i simōiaco i ordie vł beneficio. ſt. glo. ⁊ Cal. i. c. pꝰ trāslationē de remun. ⁊ do. Ant. ⁊ ℔a. in. d. ca. de simoniace pꝰ multa tenēt q; i simōiaco in ordie sol⁹ papa q̄ndo scienter. Sz quādo eo ignorāte. ꝓmissa ē simōia tūc epūs pōt dispēsare. i. q. v. pscūu. ⁊ ēt pōt epūs dispēsare cū tali. lz quādo hoc sciuit nō renūciauit sꝫ mistrauit i ordie suscepto. aut ad alios ascēdit. fm Rodo. Jn simoniaco Vo in beneficio scienter solus papa pōt dispensare fm Ber. Ray. et Bofre. siue in illo beneficio: siue i alio quocūq; fm gl. ⁊ Jo. an. in. d. c. de simōiac. Sed ℔o. tenet q; pōt epūs dispēsare in simplici beneficio solū. ℔a. Vo in. c. ex diligēti. eo. ti. tenet q; pōt ēt dispēsare in curato. vt pbat̄. i. q. i. c. i. nec ob. c. pe. de elec. fm eūdē ℔a. q; dicit q; loq̄t de dispēsatōe ad illud beneficiū i quo fuit simonia ꝓmissa

vt illud habeat. qz nō pōt nisi p papā fieri. Jtē in ecclesia empta nō pōt ex dispēsatione epi brē: nisi simplex bñficiū ⁊ cū execūtōe mínox ordinū solū. Jn eo ℣o g ignozāter ē ꝓmotus ad bñficiū non potest nisi solus papa vt illud hēat. ſz in alijs pōt epūs. vt no. in. ꝯ. c. pñtiū. ⁊ qđ no. in. c. sunt. ⁊. c. nob. eo. ti. Sz Tācre. in. c. sicut nobis eo. ti. tz q ēt in bñficio illo in q̄ fuit ꝓmot⁹ pōt epūs dispēsāꝛ si ipse epūs non est in culpa. ⁊ placet.

4 ¶ Sz nūquid idē sit iudiciū de mediatozib⁹ quo ad suspēsionē ⁊ quo ad dispensationē. ℟. q̄ sic ꝑ regulam accessozium. de re. iur. li. vi.

5 ¶ Utz epūs possit dispensare cū simoniaco circa officia mortuoꝝ: bñdictōes nubētiū: sepulturas: crisma: bñdictōes vasoꝝ ⁊ b⁹i. ℟. Bos. q̄ sic⁹ pactā pñiam qz ñ ꝓhibeāt. ar. c. nnp. ō sen. exco. nec ob. c. Erga. i. q. i. qz logt ō simōiaco i dignitate.

6 ¶ Quid de ꝑlato q ꝓmisit bñficiū alicui ꝑ pecunia ⁊ re intcgra reuocat pactiōem. ℟. f̄m Ric. q s. q̄ talis peccauit graniter faciēdo pactū qz tamē ad effectū pacti nō ꝓcessit nō icurrit penas suspē sionis ⁊ irregularitatis.

7 ¶ Utz ordinatus ab epō quē audiuit simoniacū possit mīstrare. ℟. q̄ pōt in suscepto mīstrare: ſz nō poterit alios ab eodē recipe: nisi deponat cō sciam. c. ꝑ tuas el. ij. co. ti. Vbi nōt Bo. v. nōbi lia. ſ Dūnū q̄ ex varijs dictis in alterius ꝑiudi ciū nō ē ꝓscia formāda. Scōm q̄ sic formata ē ad ꝓfitiū ꝑlati deponēda. Tertiū q̄ si deponi nō pōt ē oibus mōis sequēda. Quartū q̄ ē ℣t⁹ cū de cō scia scrupulosa fit bōa: ⁊ ī melius iformāꝛ: ⁊ cō trario est debilitas ai ⁊ nimia simplicitas. Quītū q̄ i differētibus pōt vnusq̄sq̄z ꝑut sibi placuerit ꝓsciam informare. Ad bñ no. ⁊ ió talis dz mini strare ⁊ conscīam deponere.

8 ¶ Secūda pena ꝯ simoniacos est depositio ⁊ in famia. ⁊ hec iponiť si de hoc in iudicio ꝓstiterit. v q. iij. sane. de accusa. inquisitionis.

9 ¶ Tertia pena est excōicatio papalis. Mā Mar tinus in cōcilio ꝓstātiēsi i extrauagāti que icipit. Multe. ita ingt sacro approbāte cōcilio declara mus q̄ ordiati simōiace ab execūtōe suoꝝ ordinū sint ipso iure suspēsi. Electōes āt postulatōes cō firmatōes ⁊ q̄suis ꝑuisiōes simoniace ecclesiarū mōasterioꝝ dignitatū ꝑsonatuū officioꝝ ⁊ bñfi cioꝝ quozūcūq̄z dēinceps facte nulle sint ipso iuť nullūq̄z ꝑ illas ius cuiq̄z acquiraꝛ: nec ꝓmoti cō firmati aut ꝑuisi facāt fructus suos: ſz ad illozz restōem tāq̄z iniuste ablatoꝝ teneāť. Statuētes ī super q̄ dās ⁊ recipiēs ipso facto sniām excōicati onis icurrat. ēt si pōtificali aut cardialatus refulgeat dignitate. Jn alia extrauagāti facta āno. ij. sui pōtificatus Mantue data: q̄ incipit. Dānabi lem ꝯ firmat oēs excōicatōes suspēsiōes ꝑuatōes ⁊ interdicta ⁊ alias cēsuras latas a sūmis pōtifici bus ꝯ simōiacos q̄s vult incurrere ipso facto oēz simōiacū occultū vel manifestū vbicūq̄z simoniaz cōmiserit: cuiuscūq̄z stat⁹ ēt si cp̄at⁹ aut cardiala tus: vel q̄uis alia ecclesiastica vel tpali ꝑfulgeat di gnitate dictaꝝ excōicationū suspēsionū ⁊ penarū absolutionē sibi reseruās: nisi in mortis articulo nec vult q̄ ℣tute cōcessiōis indulti: aut cuiuscūq̄z facultatis absoluēdi cōcesse vel cōcedēde a sede a postolica possint absolui nisi spāliter de pcō simo nie auctozitatē absoluēdi ꝓtineāt. Hoc idē Eu genius in alia cruagān q̄ icipit. Luz detestabile. Data rome apud sctū Bisogonū: āno sui pō tificatus. iij. ſ Paulus 2⁹ in, pcessu quē in die io uis sācte fecit: excōicat oēs simōiacos tā i ordine q̄z ēt in bñficio: ⁊ absolutōez reseruat sibi ⁊ succes sozib⁹ eius ꝑter q̄z in, morte. nec vult sicut ⁊ Mār tinus q̄ possint absolui ex q̄cūq̄z ꝓcessiōe: nisi fa ciāt mēnonē de simōia. Jdē fecit Sixt⁹. iij. Et sic tene q̄ oēs simōiaci in ordie ⁊ bñficio solū sūt excōicati. Alij ℣o simoniaci nō: sed ipso facto ca dūt in pēas ꝯ ipsos latas a iure. ō gb⁹ dictū ē hic s. Nec te moueat. c. reperiūť. i. q. i. Similiter. c. quicūq̄z ibidē. ⁊. c. placuit ibidē. Silr ⁊. c. ex mlt tis. i. q. iij. qz ſz sub anatha ꝓhibeāt tū loquūť so lū de ordie ⁊ bñficio. ⁊ sic in nullo iure inuenitur sub pēa excōis ꝓhibita ois simōia. nisi vt dixi in ordie ⁊ beneficio. ⁊ iō illi soli sunt excōicati.

¶ Quarta pēa simōiacoꝝ ē. q̄ ꝑcipiť sub pēa ex 10
cōicatōis late sntie oibus cuiuscūq̄z dignitatis aut status q̄ si sūt ꝑsētes in romana curia reuelare te neātur pape vel eius apostolice sedis camerario aut suo vices gerēti in vnius vel duoꝝ testiū ꝑsē tia ifra duos dies nāles postq̄z sciuerit. aut ad co rū noticiā puenerit aliquē ꝓmisisse simoniā a q̄ ñ nisi ꝑ romanū pōtificē possūt ꝑter q̄z in mort articulo absolui. ⁊ h̄ ꝑ pdictā extrauagātē Martini dānabilē. Cui Engenius in. d. cruagāti. Cū de testabile addit. q̄ nō solū q sciūt aliquē simoniam cōmisisse vel, pcurasse: ſz ēt q sciūt illos q fuerunt mediatozes teneāť reuelare pape vel eius came rario: vel cui ipse duxerit cōmittēdū ꝑ se vel ꝑ a lios q̄z citius: ⁊ q̄ nō possint absolui donec reue lauerint. qđ ite̅ligo si cōmode possūt: ⁊ si sciūt ve raciter nō ꝑ suspitōes. aliter nō credo icurrere di ctā excōicatōem. Credo ēt hodie non ligare cū sit abrogata ꝑ nō vsū. Aduerte tamē f̄m Astē. n. li. vi. ti. lv. q̄ quādo simōia ē solū mētalis sine oi pa ctione q̄ nō ligatur talis aliqua ꝑdictaꝝ penarū. quod nota.

§ Jmonia. vij. q̄ ad restōez. Que itur vtz datū simoniace sit restituēdū. ℟. ſ Pa. i. c. fi. eo. ti. q̄ aut

datū est sine pactōe: sed cū intētōe babēdi spūalia ⁊ tunc dicūt alig quos seqūt Sp̄a. q̄ si talis simonia est de iure positiuo: sic restō nō ē necessaria ad salutē. Si Vo ē de iure diuino: sic necessario est restituēdū acceptū. Alij indistincte q̄ nō ē restituēdū de necessitate p. d. c. fi. vbi est tex. apertus. Sed q̄ dictū. c. fi. loq̄tur in simonia q̄ ē de iure positiuo: ō dico q̄ in tali casu nō est necessaria. Et q̄ sit rō ꝯ Jo. an. ⁊ Mo. mītas adducāt: tamē nulla efficax est. fm b̄ solū q̄ ius sic declarauit: fm ipsū nō extēdā ad simoniā q̄ ē de iure diuino. ⁊ iō necessaria restituēdū. ⁊ sic ꝯ Sp̄a. fm tamē distictōnem vsurarij mētalis de q̄ Restituto. i. in lra vsurarius pn. Si Vo datū sit mediāte pactōe sic absq̄ dubio de necessitate restituēdū ē fm cōster doc.

1 ¶ Cui dz restitui acceptū simoniace p ingressū monasterij vel ecclesie. ff. Sp̄a. in. c. de b. co. ti. Si loqmur de ecclesia seculari: tūc si ille q dedit nō hēt vnde viuat restituet ei. ar. c. veniēs co. ti. Si Vo hēt vnde viuat tūc si oēs de ecclesia delinquerūt dz dari ecclesie ⁊ crimi expelli. Si āt nō expellātur dz dari fisco pape fm Host. q distribuant in pias cās. Turpia lucra a fisco extorquēt. l. fiscus in qōne. ff. de iure fisci. Si Vo nō oēs delinq̄rūt: sed solus p̄latus vel pticularis: tūc dabit ecclesie i cuius īmunitā erat datū. Si loqmur de ecclesia regulari si oēs deliquerūt dat ei q dedit vt intret secūdū mōasteriū. vt in. d. c. veniēs cū nō possit stare in p̄ mōasterio. vt in. c. qm̄ co. ti. Si Vo p̄ticulares deliq̄rūt: tūc pecunia dabit scdo monasterio q̄ ad vsufructū tm̄: ⁊ mōtuo igresso redibit ad p̄mū mōasteriū. ⁊ sic intelligе glo. i. d. c. de b. ⁊ Scotus cū p̄dict̄ Host. ⁊ do. Anto.

2 ¶ Quid fiēdū cū cōmode non pōt applicari vbi l̄ cuius ptumeliā ē data pecunia. puta q̄ i remotis ptibus ē: vel videret incōueniēs eaz ibi dari: cum ecclesia sit quasi derelicta ⁊ huiusmodi. ff. q̄ pauperibus dabitur.

3 ¶ Vtr̄ recipiēs būficiū simoniace teneat illud resignare. ff. q̄ sic: ⁊ restituē oēs fructus pceptos ex eo ⁊ q̄ recipi potuerūt a diligēti possessore. c. fi res. xiiij. q. vi. de resti. spolia. c. grauis. Intelligе quādo sciēter simoniace hūit: vel ignis ignoranter tm̄ postea sciuit de pceptis post sciam tm̄ tūr. nō āt i bōa fide: nisi extātes vel in quātū factus ē locupletior. l. certū. C. de re. ven.

4 ¶ Cui dz restitui datū p ordine hsidō. ff. vī q̄ ecclesie cathedrali in cuius iuriā vī datū si non ē ordinatus ad titulū alicuius ecclesie: sed si est ordinatus ad titulum alicuius beneficij vel ecclesie illi dabitur fm Olde. ⁊ Rodo.

5 ¶ Quid si pecunia ex pacto sit data pape. ff. pa. in. c. i. eo. ti. q̄ nihilominus nō poterit retinē tale beneficiū ēt i casu in quo papa nō cōmittēt simoniā: sicut in simili disputat Jo. an. i regula cui ls de re. in. li. vi. i mercu. de ludēte cū epo ad azardū. q̄ eps fecerat statutū excōicās ludētes. q̄ licz eps nō ligeā tali statuto: ligat tamē ille q secū ludit. Sic i. pposito papa recipiēdo pecuniā nō suspēdit p̄dōem de simonia. ⁊ plene disputauit idez Sp̄a. in. c. extirpāde. i. §. q vex. de pbē. sed p̄dū dixi. §. Simonia. v. §. vij. ⁊ ē verius. Alee ob. similitudo de ludēte cū epo q̄ eps nō pōt facere q̄ statē statuto suo. Quemēs nō ligeā. sed bene papa pōt. Et ideo tene q̄ dixi. §. q̄ non ē simonia ⁊ sic beneficium poterit retinere.

5 **Implicitas** ē dupler fm Sp̄a. i. c. dilecti. de iudi. q̄dā p̄ta discretōni. ⁊ b̄ reprobat. xxxiv. di. c. Petrus diaconus. ⁊. xvi. q. i. si cupis. q̄dā p̄ta dolositati ⁊ b̄ aplectēda. de q̄ i euāgelio. Estote simplices sicut colūbe. ⁊ bonus tex. cū glo. i c. veritatis. de iure iur. ⁊. vi. q. i. ex merito ⁊ hec ē illa de q̄ dicit ter. insti. de legi. agna. succ. §. q̄ ad femias simplicitatē aīcā legibus aplerātes ⁊c

5 **Simulatio** idē ē q̄d ipocrisis. vñ dicit Isi. li. ethi. q̄ ipocrita grece latine dr̄ simulator. vel dic q̄ se hēnt sicut superius ⁊ inferius. q̄ oīs ipocrisis simulatio est. sed non oīs simulatio ipocrisis sed tm̄ illa q̄ qs cū sit malus intus se bonū simulat: ⁊ palam ostendit vt bonus videatur pp gloriā humanā. vt dicit glo. Mat. v. ⁊ est filia inanis gloie. secūdum Bre. xxxi. mor.

¶ Vtr̄ oīs simulatio sit pcm̄. ff. vt colligo ex sā cto Bona. in. iij. di. xxxviij. ⁊ Aler. de ales. ij. ij. ti. de ipocrisi. q̄ ē tripler simulatō. Sp̄ia ē cautele. ⁊ b̄ ls vt pbat i. c. vtile. ⁊. c. q̄ ait. ⁊ i. §. qnz xxii. q. ij. Mā dolum non cōmittit q fraudē excludit. l. cū pr̄. §. plane. ff. de le. ij. ar. c. platū. quod me. cā. c. carissimus. de cons. diu. vt eniter aliquod malū fingit aliquid. Secunda simulatio ē instructōis. ⁊ b̄ nō ē pcm̄. ⁊ hec fuit i xp̄o quādo finxit se longius ire. Luc̄. vlti. i q̄ inuit exhibendū hospitiū pegris et q̄ coegerunt cum manere. ex quo meruerūt cum cognoscere. Et ideo ille religiosus q maiorē sanctitatē quā hēt simulat vt p̄ximi edificentur: ⁊ ad bonum incitentur nō peccat: sed potius meretur. vt patet per Breg. xxxi. mor. Tertia simulatio est duplicitatis. ⁊ hec tenet rōem mendacij ⁊ semper est peccatum. vt. ppie est i ipocritis. Addit Aler. gr̄tā. s. significatōis sicut Jacob se simulauit Esau. ⁊ hec non est peccatum. Sicut etiam si quis in representatione misterij passionis christi finxit se iudeū: vel xp̄m vel Pilatum ⁊ huiusmodi.

2 ¶ Utz aliqs possit se simulare malū. ſ. ſz Alex. i. ij. ij. q. nō. q. aut est b p opa mala: siue vere: siue appareter. t sic efficit talis ql̄e ē illō opus Aut hoc fingit p opa bōa vere t appareter. t sic nūq̄z pōt ex hoc appa ere malus.

3 ¶ Utz gerēs habitū sanctitatis vel religiōis q tū nō hz meritū fit ipocrita. ſ. q. ſi ex infirmitate post assūptionē talis bitus cadit a pfectōe non est ipocrita. q. nō tenet reuelare suū peccatū: nisi loco t tēpore debito. vñ nō teneť deponere habitū. ſm Bre. xxi. mor. Si aūt ex malicia a pfectōne deficit sic est ipocrita.

4 ¶ Utz ipocrisis sit peccatū mortale. ſ. vt colligo ex. S. Bo. t ex Alex. vbi. ſ. t scō Tho. i ql̄z q. in ipocrisi duo sūt. s. defect⁹ scitatis: t simulatō eius. Si ergo itētio ipocrite referť ad ↄ trūq̄z. s. q. nō vult hēre scitatē nec curat: sed tm̄ vult scūs apparere: sic est pcm̄ mortale. t sic sumit̄ in sacra scriptura. Job. xiij. Non veniet in ꝓspectu eius ois ipocrita. t Mat. xxiij. Ve vobis ipocrite. si Vo accipiat ipocrita nō, p qualitate vite male: sed p simulatiōe: sic aliq̄ est peccatū mortale. puta si hoc facit ex fine q est ꝺ caritatē dei vel ꝓximi. puta. simulat se sanctū vt possit sciare heresim: vl̄ ꝓsequat dignitatē ecclesiasticam: vel quecūq̄z alia bona in q̄bus cōstituit finē. Si aūt finis nō sit ꝺ caritatē: sic erit peccatū veniale. puta q. solū delectatur in laude. q. ſz phm. iiij. ethicoꝝ. magl̄ dī vanus q̄z malus. sed si finis sit bonus. puta ad laudē dei t salutē aiaꝝ vt ꝓximi edificent̄ sic meritoriū est: si tamē nō ꝓtēnat bonā vitā. Dicit tn̄ Aureo. in. iiij. di. xvi. q. i. q. si ex ipocrisi sequit̄ oppositū honoris dei t ꝓximi saluti q. ē pcm̄ mortale. Similiter qñ solū facit vt possit hre vanāgl'iaz t bⁿi. quod limito verū in vanagloria q̄ fit mortalis. als erit veniale solum.

5 **Obrietas** dr̄ mensura debita circa ea que sunt necessaria ad vitā. vñ sobrius quasi briā. i. mēsurā seruans t noie sobrietatis tēperātia significatur. b exigit i oīb⁹: ſz marie i ministris ecclesie. xxxv. di. p totū. xli. di. p totū de vi. t ho. cle. c. clerici a crapula. i. cbi. iij. Itē in regib⁹ t principib⁹. puer. xxxi. Noli regib⁹ dare vinū. quō peccať mortal'r ꝺ ipsā. nide Ebrietas. Bula. t Ornatus.

5 **Ocietas** primo. fm Marcū tullū. t nō Aço. in summa tī. p socio est duoꝝ plurūue cōuentio ꝺcta ob commodioꝝ vsū t vberioꝝ questū. facit ad b. l. si nō fuerit. §. plerūq̄z. ff. ꝓ socio. vñ ꝺbit solo ꝓsēsu vñ si meus socius aliquē admiserit quē meū sociū ēe voluerit: ei solū socius ē. nō mihi. ff. p so. l. q admittť t ꝺbit ad tps t in ppetuū. i. dū viuēt socij. t sub ꝺdītōe. vt. ff. ꝓ so. l. i. t. C. eo. l. pe. si ne fine Vo ꝺbi nō pōt. l. nullā. ff. eo.

¶ Qui possūt ꝺbere societatē. ſ. q. ille psone q̄ 1
possūt se obligare t ꝺbere. de quibus multos causus hēs. ſ. Donatio. i. per totum.

¶ Quō pōt cōtrahi societas. ſ. dicit tex. in. l. so 2
cietatē. ff. ꝓ so. societatē coire: t re t Vbis: t p nunciū posse nos dubium non est.

¶ Circa qd pōt ꝺbi societas. ſ. q. circa oīa bōa 3
Itē circa aliquā negociationē. Itē circa vnā rez ff. eo. l. societas. ſz in re turpi t flagitiosa ꝺbi nō pōt. ff. eo. l. neq̄z ꝓtermittendū est.

¶ Est vnus qui ponit pecuniā in manu mercatozis seu artificis: t mercator seu artifex ponit in dustriā suā seu exercitiū circa talem pecuniā. seu aliqs ponit pecuniā t operā: t alter operā solū: l pecuniā solū: vel ambo pecuniā t operas: vt ide ex tali negociatōe t arte hēat lucrū. vtz licear. ſ. q. sic fm Ang. de peruſio tractatu de societate. t b tam de iure ciuili q̄z canonico. q. opera alicuⁱ⁹ sepe valet ꝓ pecunia. l. i. C. ꝓ so. instī. eo. §. ij. no. glo. in. c. plerīq̄z. xiiij. q. iij. Et b dūmō duo cōcurrāt. Primū q. ars t negociatio sit licita. c. per vestras. de dona. inter vi. t vr. Secūdū q. e quitas seruet̄ in oibus. q. fm Bof. dāna t lucra debent esse cōia in oibus. vt in. d. glo. c. plerīq̄z. t. d. l. i. C. eo. t fm idustriā periculū t bⁿi. ita vt qui plus posuit pecunie vel opere plus habeat d lucro. d. l. si non fuerint in pāt. t ad arbitriū boni viri. q. in hac actione sequēdū est. l. ipo posita ff. ꝓ so. alⁱs cū ista equitas non seruat̄ non potest esse iusta nec licita. q. cum societas sit fraternitas. l. verū. in pāt. ff. p so. pz q. erit iniqua t leonina. d. l. ſ nō fuerint in fi. qđ bñ nō, p tota ista materia. Et rō qr licite accipiť de lucro in societate t nō in mutuo est. q. in mutuo trāsferť dñiuz pecunie in accipientē. In societate Vo nō. q. dicit tex. in. l. si tibi aree mee. ff. de ꝓscri. Vbi nēo societatē ꝺbendo rei dñs esse desinit.

¶ Sed nūquid rōe pacti erit licitū q. quis hēat 5
caput fractū t alius sanū. ſ. q. quis hēat de lucro: t nihil de dāno: vel magis de lucro q̄z imponet id quod ponit in societate t minus de dāno t bⁿi ſ. quidā dixerūt q. sic. saltē de iure ciuili. q. ꝺct⁹ ex conuentione legem accipiunt. c. Octus. de re. iur. li. vi. Sed tu tene cum Azo. t Accur. in. d. l. si non fuerit. t do. Ant. in. c. fi. de vſu. t ang. vbi. ſ. Et fm theologos t Vitatē q. nullo modo licet. q. vt dixi. societas est quedā fraternitas. t tale pactū est contra eius naturā. iō nō valet. l. cum ꝑcario. ff. de ꝑcario. t. c. fi. de ꝑca. t iō in ꝓscia tenetur restituere vel satisfacere oē qđ idebite habuit: vel in quo ꝓximū grauauit ex b pacto.

6 ¶ Vtz ponẽti opas tñ liceat facẽ pactũ q̃ ſ. tñ vult certũ ꝑ opa ſua ꝛ ꝺ dãno nihil vlt̃ ſẽtire. ſ. q̃ ſic. q̃ ſz Aug. vbi. ſ. ñ ẽ iſte ℨcꝰ ſocietat̃: ſz locatiõis opaꝝ ſuaꝝ. Et ꝺ vez niſi dãnũ cõtigeret ex dolo ſua vl̃ culpa. q̃ ſic nõ licẽt. l. itẽ q̃rit. i ꝓn. ꝛ. l. ſi merces. ſ. g colũnã. ff. locati.

7 ¶ Vtrũ tradẽs cẽtũ ducatos i ſocietate cũ pacto q̃ vult ipſz capitale ſaluũ: nec ꝺ eo vult ſentire alĩ q̃ꝺ dãnũ: ſz de lucro vult ſz diſcretiõz ſocij quãtũ ſibi placuerit dare licite faciat. ſ. q̃ nõ: ſz ẽ vſura riꝰ. c. ℨſuluit. ꝛ. c. fi. de vſu. Et ꝓpterea ſz bal. i l. i. q. ix. ff. ꝓ ſo. talis ꝗqꝺ accipit ꝺ lucro extenuat ſortẽ. q̃ teneꝝ ℨpẽſare: vel ſi vtrũqz hũit teneꝝ reſtituẽ lucrũ. Aduerte tñ q̃ ſi qs nolet piculo capitaĺ ſe exponẽ ꝛ inueniret aliquẽ q̃ eũ vellet aſſecurare ꝓ aliq̃ ſibi dato: nõ ẽẽt vſura ſe liberare a piculo ꝓ talẽ aſſecuratiõz: ſz ꝓ lucro accipiat de capitali ſic aſſecurato: q̃ gdẽ lucrũ ꝓit negociatio talis capitaĺ dati i ſocietatẽ. Et idẽ dicerẽ q̃ñ ſocꝰ acceꝓtiẽs ipſz capitale ℨueniret libẽ cũ ſocio dãre capitale ꝺ dãdo ſibi tale modicũ de lucro. q̃ꝺ Viſi'it qlz aliꝰ ſic faceret. ſi dãs capitaĺe remitteret totũ lucrũ aliud q̃ ꝺberet hr̃e ex tali ſocietate. eo q̃ eũ aſſecuret ꝓ ꝓncipali. imo ſi nihil eẽt lucri: ſolueret nihil omiꝰ aſſecuratiõz: vtpote q̃ñ negociatio ẽ talĩ qlitatſ q̃ aſſecuratõz ſueniret ſoluẽdo tria vl̃ q̃ttuor ꝓ cẽtenario: ꝛ tñ cõiꝫ ꝓ lucro ſocietatſ eẽt receptuꝝ. vi. vel. viij. ꝛ alñ plꝰ: ꝛ ſic ℨueniret cũ ſocio: q̃ ſolũ daret ſibi. iij. vel. iiij. ꝓ lucro ꝛ cũ ꝺ capitali aſſecuraret: ꝛ ſic itelligo illud qꝺ tz Jo. an. i. c. ꝓ vr̃as. ꝺ do. inẽ vi. ꝛ vr. i dote data mercatori. ꝺ q̃ hẽs. ſ. dos. ℨ. xi. Rõ q̃ i iſto caſu pecũia poſita i ſocietate bñ ſtat piculo ponẽtſ: tz illꝺ piculũ redimat pcio q̃ tz. Et iõ nõ ẽ ꝓuilegiũ dotſ: q̃ licite ꝑt fieri i q̃cũqz capitali ſic dato: dũmõ ℨcurrãt duo. ℨrimũ q̃ ſocꝰ accipiẽs libẽ ꝺ velit facẽ: nõ ſolũ accipiẽdo tale capitale: ſz ẽt ſi ñ accipet ꝓ tali mõa ſecuraret. Secũdũ q̃ tñ plꝰ poſſit Viſi'it lucrari ꝺ tali ſocietate vltra ptẽ ſuã quãtũ ẽ illud qꝺ ſoluceret ꝓ tali aſſecuratiõe cuicũqz cõiũ. Tutꝰ tñ eẽt ſi ℨueniret cũ ſocio de ſoluẽdo ſibi ñ ꝓ aſſecuratione capitaĺ quãtũ qlz aliꝰ acciꝑet ſi vellet aſſecurare: ꝛ i ꝺidẽdo lucro ꝑus ſoluceret ℨuẽtũ ꝓ aſſecuratiõe: ꝛ q̃ ſupeſſz ꝺ lucro ſibi ꝓtigẽte illꝺ retineret. Nec ob. c. nauigãti. de vſu. q̃ ibi aliꝫ nõ mutuaret: niſi piculũ ꝛ lucrũ ꝓ periculo reciperet.

8 ¶ Vtz vidua ſeu qlz aliꝰ q̃ dat mercatori i ſocietate cẽtũ cũ pacto q̃ ipſz capitaĺe ſit ſaluũ: cũ itẽtiõe tñ remẽdi i ſe piculũ ipſi capitalis: ſz ſolũ facit tale pactũ ne ꝺcipiaꝫ a mercatore: ñ vt capitale ꝑeat ipſi mercatori: ſi ſine culpa ſua ꝑiret licite ſine vſura ꝺ faciat. ſ. q̃ lz vſura i ꝺ ℨctu ñ ſit ſz vera ſocietas: tñ peccat mortaliꝫ ꝓp mẽdaciũ ꝓnicioſũ. qꝺ

ꝺcit i ſui iſamiã. xxij. q. ij. c. i. Et iõ teneꝝ notã fẽ intẽtiõz ſuam: ne forte ẽt morte ꝓuẽta heredes vellẽt i ſuo roboꝛe ℨctuz ꝓmanẽ: nõ tñ teneꝝ reſtituere lucrũ qꝺ hũit ſm. ſ. Bernardinũ in ſuis ℨctib⁹. ꝛ bñ. q̃ ꝓ. l. i. ꝛ totum tñ. C. plus valere qꝺ agit. iſte ℨcꝰ ẽ vera ſocietas i re: ꝛ iõ nõ reſtituet lz aliꝫ ꝺcãt ℨriũ q̃ poſſent ſaluari. q̃ñ ex hoc aliq̃ꝺ dãnũ paſſus ẽ mercatoꝛ ꝓp timoꝛẽ piculi: vel q̃ñ ex notificatiõe ſue volũtatſ nõ ceſſat ſcãdalũ q̃. ꝓ rimo dedit: q̃ tunc credo teneꝝ reſtituere. eo q̃ fama rebus eſt ꝓponenda. vt. q. i. deterioꝛes.

¶ Vtz ponẽs cẽtũ apud mercatoꝛẽ. ita q̃ medietas vel tertia ꝑs: aut quarta: vel aliqua alia ꝑs ipſoꝛ centũ ſtet periculo mercatoris ſit vſurarius ſ. q̃ i ꝺ fuit diuerſa opi. doc. q̃buſdã ꝺcentibus q̃ ſic. vt. S. Bernardinus ꝛ multi alij. q̃buſdã q̃ nõ. q̃ licite hoc põt fieri: vt glo. in. c. pleriq̃z. xiij. q. iij. ꝛ multi alij. que quidem diuerſitas euenit ex diuerſa opi. dubietatis ſequentis. 9

¶ Vtz dãnũ ꝺbeat eẽ cõe. ſi capitale ꝑdaꝫ an ſolũ illiꝰ q̃ cũ poſuit. q̃buſdã ꝺcẽtibꝰ q̃ ꝺz eẽ cõe. vt Jaco. de are. p. l. ſi id q̃. ℨ. itẽ celſus. ꝛ. l. cũ duobus. ℨ. q̃dã ſagariã. ff. ꝓ ſo. q̃buſdã ꝺcẽtibꝰ q̃ q̃tenꝰ eẽ cõe lucrũ ipſi capitalis. eatenꝰ ꝛ dãnũ. p. l. ſi ñ fuerit. ℨ. i. ff. ꝓ ſo. ꝛ p. l. mãifeſtiſſimi iuris ẽ ℨ. ſz cũ i ſecundã a ℨrio ſenſu. C. de fur. Quibuſdã alijs ꝺcẽtibꝰ q̃ ſolũ ꝺz ꝑire dãti. vt gl. i. d. ℨ. i. Rõ q̃ ſic de capitali nihil lucraꝫ ſociꝰ: ſz tñ ꝺz redire ad eũ q̃ ꝺcit ſi inueniꝫ ſaluũ i fine ſocietatis ita nihil ꝺz hr̃e de dãno ipſi⁹. Sz tu ꝺic ꝓ ꝺdãdo opi. q̃ ſi nullũ ſit pactũ vel alia ℨſuetudo. tũc ꝺc vel ſm ℨde. vt refert Ly. i. l. i. C. ꝓ ſo. q̃ piculũ capitalis ſi peat rõne ſocietatſ añ opas exhibitas fit cõe. ſi poſt aliq̃s exhibitas ẽt aliq̃d ſentiat ꝺ dãno: ſz ſi poſt oẽs opas exhibitas pdaꝫ ſoli ponẽti illud ꝛ ſufficit alteri pdicto ſuaꝝ opaꝝ: q̃ eg̃ſſima ẽ ꝑſerti i ℨſcia. Vel ſz Bal. in. l. i. C. ꝓ ſo. ſiuẽ añ opas ſiue poſt: q̃ pdaꝫ ſolũ ponẽtu: q̃ forte verẽ de iure: q̃ ſic nõ erat hitusꝰ de lucro ipſi⁹ capitalis: ſz ſolũ de lucro q̃ debebaꝫ ſue induſtrie. ita nullũ ꝺz pati dãnũ ꝺ ipſo. Et ſic tenẽdo iſtã opi. ℨde. vel Bal. nõ lz facẽ pactũ q̃ piculũ capitalis ſit alteriꝰ q̃z illiꝰ q̃ poſuit. Rõ q̃ i fine ſocietatis ſi nihil eẽt niſi capitale totũ rehabebit. Et iõ cũ ſocius nõ hẽat de lucro ipſi⁹ capitaĺ. nõ ꝺz hr̃e ꝺ dãno Si ℨo pactũ fieret q̃ piculuz capitaĺ ſit cõe. q̃ꝺ lz vt vult gl. pdicta. vel ſic hr̃et ℨſuetudo: tũc ſcias q̃ eatenꝰ capitale ipſm eẽt diuidẽdũ i fine ſocietatſ ſi nihil inueniẽ de lucro. quatꝰ erat pactũ l' ℨſuetudo de piculo. Et iõ q̃. S. Ber. pdictus. ꝛ multi alij tenuerũt q̃ i fine ſocietatſ ẽt ſi nihil ꝺ lucro ſit capitale itegrũ ꝺz redire ad dãtẽ. ꝓpterea tenẽt ñ licẽ facẽ pactũ ꝺ aliq̃ ꝑte ipſi⁹ capitaĺ piculi: ꝛ ſic te

ne. ℨz si ipm capitale erit diuidēdū i fine societ ℨ si nihil ueniret de lucro ℈m q pacti sūt vl' ē cō suetudo de piculo. sic ē vera opi. d. gl. quā segtur Ang. vbi. s. ſ. q lz ta'e pactū. al's nō. Et si pactū nullum esset factum de damno: ſz solum de lucro intelligetur de damno sicut de lucro: q si ipe dās nō intēdebat aliquid sentire de dāno capital': ⁊ in fine simpl'r ipm bñe fic ecē vsurarius mētal'. ⁊ co mō teneret restituē sicut vsurarius mētalis. de q̄ s. restitutio. i. in verbo vsurarius.

11 ¶ Vtz liceat facē pactū q vn⁹ bēat duaℓ ptes lucri ⁊ vnā dāni: vl' duas dāni ⁊ vnā lucri ⁊ hmōi. ſ. q i ꝓscia oē pactū q nō facit deteriorē ptē alteri⁹ arbitrio boni viri. ita q q plus posuit p.⁹ bēat licitū erit qō ⁊ sequit Ang. vbi. s. al's nō.

12 ¶ Vtz ponēs opaz i societatē. ſ. nauigādo eq/tādo ⁊ hmōi. teneaℓ sūptib⁹ suis ponē. ſ. ſz bal. ⁊ Jaco. de are. ⁊ Ly. i. l. i. C. ꝑ soc. q nō q̄n. ꝓsi ciscit cā societat'. q. lucz itelligit deducť erpēsis l. illud. C. de codicil. l. mutius. ff. ꝑ so. Nō limitat Bal. vbi. s. vez exceptis erpēsis. q̄s domi fecisset: q. ille nō debēt fie. i d corpore societat'. ar. l. ſz si ex lege. §. q ūt. ff. de peri. here. Ang. vero vbi. s. dicit hoc vez: nisi ꝓsuetudo aliter haberet que si esset deberet seruari. nisi contineret iniquitatem apertam. q. videť actum. qō ē ꝓsuetū. l. q si nolit. §. qui assidua. ff. de edi. edic.

13 ¶ Quō teneť socij ex disparib⁹ ptib⁹ q fāduz vel apothecā ꝓduxerūt. ſ. ſz Bal. in. l. i. C. ꝑ so. ⁊ Ang. vbi. s. q locāti teneť ꝑ eqlib⁹ ptibus. Jnť se Jo teneť ꝑ rata societat'. vnde ēt supelectilia ⁊ vasa dñt diuidi ℈m ptes. qb⁹ diuideť societas.

14 ¶ Vtz ille q semel posuit capitale i societate ⁊ p diū ē añ finitū tps societat'. teneaℓ itez aliꝺ ponē ſ. ſz gl. i. d. l. si nō fuerit. §. i. ⁊ in. l. i. C. ꝑ so. ⁊ Ang. vbi. s. q nō. siue piculū cōe fuerit siue nō.

15 ¶ Vtz dānū ꝑsone illi⁹ q̄ ponit opas i societatē ꝺbeat cōicari ad inuicē. puta cū soci⁹ resisteret volētib⁹ sibi auferre pecuniā vulnerat⁹ ē: ⁊ fecit multas erpēsas ad curādū se ⁊ hmōi. ſ. q. sic q̄n euenit pp societatē vt erpēsē vult. l. cū duob⁹. §. qdā sagariā negociatōez: dic̄ tex. coierūt. alī ex his ad ꝓpādas merces ꝓfect⁹ i latrones icidit suāq̄z pecuniā pdidit: fuit ei⁹ vulnerati sūt resq̄z ꝓprias pdidit. dicit Julian⁹ dānū ē cōe. Jdeoq̄z actōe ꝑ socio dāni ptē didiā agnoscē debē. tā pecunie q̄z rez certaz: q̄s secū ñ tulisset soci⁹: nisi ad merces cōi noie ꝓpādas ꝓficisceret: ſz ⁊ si qd i medicos ipēsū ē ꝑ pte socij agnoscē debē rectissime. Juli an⁹ ꝓbat ħ ibi. ff. ꝑ so. Nec ob. l. iocū. §. socius ff. ꝑ so. q. illud itelligit qñ culpa socij id ꝓtigit ſz gl. ibidē: q. tūc nō teneť. Aduerte ℈m Bal. in. l. i. C. ꝑ so. q dānū oē extrinsecū qō rōne societat' euenit dz cē cōe: puta debita ⁊ p̄dicta: ſz dānū intrinsecū. ſ. ipsius capitalis: nō nisi vt diri. §. r.

¶ De q̄ culpa tūr soci⁹ alī socio. ſ. q. si ℨctus ē 16 solū societat'. tñr de dolo lata ⁊ leui culpa ñ leuissima. q. sufficit talē diligētiā adhibeāt i reb⁹ cōib⁹ sic in ꝑpīis. vt. l. cuz duob⁹. ff. ꝑ socio. vñ q̄zuis aliqs erpīsse piculū i se suscepisset: ñ tñ itelligeť de illo qō eueńit culpa cōsocij. l. pe. C. de nauti. feno. Nā si Jo cū societate ē ℨctus locatōis vel ali⁹ ℨct⁹ quō teneatur ⁊ ex qua culpa. hēs. s. Comodatū §. xi. ⁊ Locatio. §. xiij.

¶ Quō debet diuidi societas: si nihil iter ipsos 17 ē ꝓuctū erpīsse vel tacite. puta q. nulla ē ꝓsuetudo de ħ ſ. ℈m Bal. in. l. i. C. ꝑ socio. q. ij. ⁊ Ang. vbi. s. q si alter posuit cētū: ⁊ alter opas. ⁊ de lucro bñt ducēta. extrahet p̄ q posuit cētū sua cētū. ⁊ sic de quocūq̄z alio q aliqd posuit: q̄ extracta reliq̄ ducēta q̄ sūt de lucro diuidēt inter se oēs. ita tñ q q plus posuit i societate. puta opas ⁊ pecuniā: vl' duas ptes pecunie respectu illius q solū vnā ptē posuit: nō respectu eius q opas posuit. q. opa valet tñ sicut ⁊ pecunia q̄ ponit hēbit plus de lucro vt. d. l. si nō fuerint in ꝓn. ⁊. l. qd. n. ff. ꝑ socio. ⁊ ħ arbitrio bōi viri. Et id qō qdaz dixerūt q. sic q posuit cētū. ꝑ p̄ extrahit centū: sic ⁊ ille q posuit opas debet extrahere alia cētū. ꝑ opa sua nō valz nec de iure dinio: ciuili: vel canonico. q. opa hominis nihil est aliud q̄z offiū diurnū. vt. l. i. ff. de op. lib. imo opa bōis dr fructus eius cē. vt. l. iij ⁊ se. ff. de op. ſno. Et iō ille q posuit opas tñ nō dr posuisse aliqd ꝓfitēs i sorte vel capitali: ſz solū fructū siue psone: q fructus aut vsus fructus siue psone cōmūdēt fructui aut comoditati i' loz cētū. ꝑ q̄ bñfacit. d. l. cū duobus. §. si incoeūda. Precū igt ē velamētū artis. ⁊ sic itellige illō qō sepe opa alicuius ꝑ pecunia valet. vt insti. ꝑ socio. §. ij. i. ꝑ comoditate ⁊ vsufructu seu iterusorio dē pecunie. ⁊ iō si alter solū posuit opas: ⁊ alter cētū solū ⁊ lucz sūt ducēta. ille q posuit opas hēbit cētū solum: ⁊ ille q posuit cētum hēbit illa cētum: ⁊ postea alia centum de lucro.

¶ Quātū durat societas. ſ. tex. i. d. l. societatē 18 dissociamur. renūciatōe. morte. capitis diminutōe itellige ꝑut ē mos ciuil' ℈m gl. ibidē ⁊ egestate. dicit gl. s. icidēte. vt si qs ex socijs bōis cesserit vt insti. eo. §. ītē. vl' fuerūt publicate. vt i. l. actōe. §. publicatōe. ff. ꝑ so. Adde q dissoluť ſz q ꝓuenerūt i tpe duratōis illo finito. Jtē ex cōsuetudie si nihil actū ē de tpe dicto. §. qui assidua.

¶ De societate iter frēs ⁊ alios qnō tacite ꝓbit. 19 hēs. s. Peculiū. §. xxvi. cum sequētibus.

§ Dcietas ij. circa aialia q̄ dr sociduz aialiū ꝓtrahi sex modis.

1 ¶ Dzio mō qñ aialia exp̄sse tradunt gr̄a societatis ꝟbēde. vt dicit gl. i. l. si pascēda pecora. C. de pac. vel qñ lz exp̄sse nō dicat q̄ gr̄a societatis tradūt: tñ tacite dāt gr̄a societat̄. s. qñ dāt vt sit cōia ⁊ sic ꝟbīt societas. vt. l. fi tibi aree mee. ff. ꝺ p̄scri. ⁊ facit qꝺ no. Bal. in. ꝺ. l. si pascēda. Et q: ꝟ mō alñ ꝟbīt aialibus grossioris generis. alñ i minutis. Jō p̄ ꝓponā q̄t mōis aialia gressa dantur gr̄a societat̄ exp̄sse vl̄ tacite. Et aduerte q̄ aialia grossa dūr quoꝝ fructus regl̄r nō ascēdit ad valorē mr̄is i āno. vt sunt boues eq muli ⁊ hꝺi. ista alñ dātur extiata. alñ icrtiata. alñ cū terra. alñ sine cōione terre. qꝺ fieri pōt. vt in. ꝺ. l. cum duobus. §. incoeunda.

2 ¶ Nñ dātur extiata ⁊ sine terra: tunc piculuz casus fortuiti ē cōe iter socios. vt dr̄ in. ꝺ. l. cum duobus. §. dāna. nec mir. q: extiatio in ꝟ casu facit ēptionē. l. extiate. ff. solu. ma. ⁊ sic ꝓ pte ꝺñiuz remanet apꝺ tradētē: ⁊ tacite ꝓ alia pte rōe cōionis i illuz cui cō:cāt ⁊ sine tradit̄oe trāsfertur. l. i. §. i societate. ff. ꝓ socio. ⁊ pide ē ac si ille q dat mutuasset p̄cium medietatis socio: ⁊ ipse posuisset alia medietatē: ⁊ cōiter ab ipsis duobus esset ēpta. ⁊ sic in societate posita. Et iō glz de piculo tñr ꝓ dimidio nisi culpa vel dolo alterius eueniret. Maz tunc soliꝰ culpabil'ēct. ꝺ. §. dāna. Bal. tamē i l. i. C. ꝓ socio distinguit q:. s. aut pereunt cāu fortuito. ⁊ sic erit cōe. aut p̄ptio vēit ex nā rei: ⁊ tūc dicit piculuz soluz eē dātis. q: sic ēt penes cuz fuisset mozitura. nec ē vez ſm cuz q: ista extiatō faciat vēditionē. vl. ꝺ. §. dāna. ⁊. l. iij. ff. locati. ⁊. l cuz manu facta. ff. ꝺ ꝟbē. ēp. vbi ꝺr̄ nēo p̄t eā rē vēdidisse de cuius ꝺnio id agit̄ ne ad ēptoz: trāseat. sz ꝟ aut locatio aut aliꝰ genus ꝟctus. ꝟ ibi. Sz salno meliozi iudicio ꝟ nō teneo cuz meliozameta ēt nālia i ꝟ cāu cōiēctur. vt. ꝺ. l. si nō fuerit sic ꝓuenit vt picula filr ēt nālia diuidātur sine cōi cētur. nec valet qꝺ adducit q: extiatio nō facit vēditionē i isto cāu. imo facit. vt ꝑz p. ꝺ. l. iij. ff. locati. ⁊ iō tene q: piculuz ēt nāle erit cōe. vt tenent mlti doc. marie Ange. vbi. ſ. Qꝺ tamen limito vez: nisi exp̄sse aliud fit ꝓuētuz. ⁊ sic itelligit ille §. nēo. i. ꝺ. l. cuz māu facta: vel nisi de ꝓsuetudie aliud fit. q: itelligit actū qꝺ ē ꝓsuetuz. l. q: si nolit §. q assidua. ff. de edi. edic. Et iō si pactū fit q: piculuz capitalis nō fit cōe nō erit licitus iste ꝟctus i forꝺ aīe: nisi recipiēs vel alius q i vno alleuiat i alio equaleti guaretur. l. ſm nāz. ff. de re. iurꝺ. ¶ Pactuz ꝟ cē fructus vel cē tps oz ꝓtineat eēlt tatē arbitrio bōi viri. vnde nō vī iustuz q: fructꝰ i ꝟ cāu debeāt p̄ mediuz ptiri. Si alī ipsoꝝ ponit opas. q: ipsas opas pluſz alius socius pōit: cuz tūdē i societatē posuēit. Et ꝓpea ꝺz attēdi si opepossunt fieri per minores ⁊ pupillos ⁊ hmōi: q̄z opere nō sunt i magna extimatiōe: lz aliq̄ sint: vt l. fi. ff. de libe. cā. vel si recōpēsanf̄ per lacticinia ⁊ hmōi: ⁊ de palea seu feno q: dat ad comedēduz ⁊ sic attēdere: q: qlibet ipoꝝ equalit tñ posuit i societatez: ⁊ vltra videre qꝺ vltra ponit alius puta rusticus: q: operas: ⁊ fic nisi recōpēsaret in alio ꝺz hꝛe plus de fructibus: aliter esset vsura: cuz ex mutuo interp̄etato plus grauaret. c. ꝓsuluit. c. i ciuitate de vsu.

¶ Quādo āt danf̄ icrtiata ⁊ sine terra: ⁊ tunc si nullum pactū fit de capitali aut de fructibꝰ vel tpe sunt q̄dam eruagātia ⁊ iura posita inf̄ eroꝛdiaria capitalia feudoꝝ i fi. decie collonis sic dicētia. Jlle q accipit iumētuz vl̄ vacā ꝺz tenē per. v. āños ⁊ oēs poledri vel vituli debēt eē cōes: ⁊ gcqd poledri q̄fierunt tēpoze trituratiōis. Jumētum ꝟo vel vaca data ꝺz eē illius q eum vel eā posuit i fine societat̄: nisi ille q accepit ad socictatē tertiam partē p̄cij dederit socio ponēti: q: si dedit tertiam partē: tunc i fine ipm iumētum vel vaca erit cōe Tu tamē attendens in ꝓscia ad arbitrium boni viri: vt equalitas seruetur: ita q: qui plus ponit plus habeat: vt. ſ. dictum est. Si ꝟo pactum fit factum cum pluribus modis ꝟctus ꝓcipi possint cum plura sint negocia q̄z vocabula. l. nā. ff. de p̄scrip. ꝟ. Attēdēdum ē q: ꝓtineat equalitatem arbitrio boni viri per regulā i. ꝺ. l. si nō fuerint ⁊. l. ꝓposita. ff. ꝓ so. Aduerte tamē q: quando aial daf̄ inertimatum nō p̄t pactum fieri licite. q: periculuz sit alteriusq̄z ciuus q ipm dedit. Hoc ēt tz Bal. i. ꝺ. l. si pascēda. Nā cū dictū aial positū i societate i fine debeat eē ponēt̄: si pactuz fieret q: piculū ad ipz ponētē nō spectaret eēt iniquum ⁊ si ipe perdit aial ⁊ socius perdit operas. Nec ob. qꝺ. ſ. dixi de capitali pecunie q: nō valet simi litudo. Rō q: pecunia simul ipso vsu cōsumit. ⁊ sic i ipsa societate totaliꝰ exerceꝰ. sz secꝰ ē i aialibꝰ q̄ nō sic ꝓsumūt: sz q̄ q̄z meliozāt. Nñ sicut mezlioramētū ptinet ad dātē: sic ⁊ piculū ptineꝰ debz ꝺ. l. fm nām. Si tamē dās i aliq̄ plus granareꝰ. puta q: recipiēs nollet teneri i fine de dāno ipsiꝰ aialis qꝺ euenit culpa sua: sz solū in pte cū teneaf̄ in totū. l. cū duobꝰ. §. in coeūda. ⁊. §. dāna. ff. ꝓ socio. sic posset in alio alleuiari quo ad piculū ipsius aialis p regulā in. ꝺ. l. fm nām. Et ex p̄dictis pz q: ille q dat aialia inertimata cū pacto q: ꝺ p̄mis fructibus capitale suum detrahat: illicite facit: ⁊ tenetur restituere quicquid accepit in grauamen alterius socij. Nam socium in hoc grauat quod operas ⁊ expensas quas fecit: si statim extracto valore capitalis periret ipsum Capitale amitteret. Et sic ipse esset in tuto: ⁊ alter so-

cius ī piculo. Sz pone q nō pit. sz cū tpe ml'tū lucrat' ē: ali' soc' ad quā relati' unioz tenebit' pdictus ff. q ad tm quātū arbitrio boni viri ertimabit' piculū pditiōis opaz ⁊ expēsaz q̄s pdē poterat.

4 ¶ Ñ Vo danť aialia gſſtionis generis cū terra vtputa colono socio vnu par boum cū certa quātitate tre quā arar debeat. Et tūc si ieriata tradidi piculū totū ad me ptinebit. Si Vo extiata piculum erit cōc. d. ℣. dāna. nisi dolo vl culpa alteri' ꝓcesserit vt tibi dr. Sil'i fruct' terre erit cōis q̄ extiata fuit tradita. Nō q̄ vn' pōt ptē boū ⁊ terrā: ali' ptē boū quā vt cisset rōe extiatiōis ⁊ opas ⁊ eqtas vl't vt eqlit' p̄tiat fruct': ñ ät erūt cōes fruct' q̄ꝰ p̄dicta aialia dāť ieriata. Nō q̄ ali' solū pōt opas ⁊ ali' aialia ⁊ terrā. qđ vez itelligo: nisi forte idustria socij tm extiaret aut pl'. ⁊ iō arbitrio bōi viri iudicādū erit: vt eqlitas seruet. d. l. ꝓposita.

5 ¶ De aialib' minutis vt ouib': porcis: capris: ⁊ hmōi. Aducrte q̄ inuenit i cōpagnīb' positis i fine decie collonis feudoz. q̄ talia aialia dñt dari ad tres ānos: ⁊ i vnoq̄z ānō dz dare ꝓ capra duo decī formaticos optimos ⁊ ꝓ pecude sex: nec tm grossos quātū facerēt. xx. pecudes: nec tm puos quātū facit vna mūgitura vni' pecudis: sz medio cres arbitrio boni viri. Jnfine Vo capra vl' ouis grata ante oia erit ipius tradēt': nisi ille q̄ accepit soluisset tertiā ptē p̄cij ipius. q̄ sic erit cōis. La pcti Vo ⁊ agni ⁊ lana erūt cōes. Jn porcis vero oi ānō sūt pcēdi porcelli: nisi ille qui accepit voluerit tenē eos vsq̄ ad tres ānos: ⁊ i fine triū ānoz oia ptiri dñt ꝓ medio. ⁊ ēt porcelli nati ď porcellis si tm ꝓsuetudo l'pactū aliď eēt. vt extiata data eēnt dic sm q̄ dictū ē de aialib' gſſtionib'. vt oio seruet equalitas ⁊ iniusticia nulla fiat alteri ab altero.

6 ¶ Secūdo mō ꝓbit' societas sic dāť aialia sed nō cōicāť: nec eoz dñiuz trāsferť sz solū custodie alteri' ꝓmittunť aliq̄ dato vl' recepto p̄cio: ⁊ tūc ꝓpe ꝓ cī locatiōis ē ⁊ ꝓductiōis. l. ij. ff. locati. Si ät nō iteruēit p̄ciū: sz tradēs dicta aialia recipit aliqd. vt puta ꝓ bob' vt arēt vl' ꝓ pecudib' vt stercorizēt: ⁊ hmōi. Aut recipit ille cui tradūť ꝓ mercede custodie aliqd: vl' opa aialiū vt stercorizatio ꝓ mercede ꝓpēsē: q̄ oēs tres mōi ꝓsiderari pōt vt i fil'i i fuo dicit tex. i. l. i. §. si qs suū. ff. depo. sic erit ꝓ cī inoiať ⁊ regulabit' sz ꝓ ītū locatōis cui magis assimilať. vt in. d. §. seruū. ⁊ l. nālis. in ꝑn. ff. de pscrip. ℣. cuius nā ē vt fructus ⁊ periculū pertineat ad dñm rei locate. l. item si precio. §. i. ⁊. ij. ff. locati. ⁊ de eo habes. ī. locatio.

7 ¶ Tertio mō danť aialia ⁊ i totū trāsferūť i accipiētē cū pacto q̄ teneat ea ad meliorādū. ⁊ fic meliorata cōiceńť. ⁊ sic dī ꝓ ītū inoiať. vt dicitur. in l. si tibi aree mee. ℣. sz si pueꝛ. ff. de pscrip. ver.

Ñ p̄ciū dictoꝛ aialiū si vēdāť dz eē cōe. vt. d. l. si tibi aree mee. ⁊ sil'i fruct' ibidē p. l. si pascēda. C. ď pac. ⁊ sil' piculū dz eē cōe sic ⁊ vtilitas. l. mutuo. ff. ꝑ so. Aducrte tm q̄ ď ītū magis assimilať ītui societať q̄z locatiōis. Jō pōt circa ď itelligi q̄ dixi. ī. i prio casu. q̄n dāť ieriata vl' extiata. Si Vo meliorametum ñ sequať. credo q̄ integra ad dñm tradēt' sint restituēda q̄si cā data ⁊ cā no secuta. ff. de ꝓdi. cā data. ⁊ cā nō secuta per totum.

8 ¶ Quarto mō danť aialia vt cooperiant. puta thaurus vel vaca ⁊ hmōi. ⁊ ē ītus innoiatus. ⁊ ideo ad arbitrū boni viri reducēť. ne cum aliena iactura quis lucretur. l. nam ď nā. ff. de condi. indebi.

9 ¶ Quinto mō danť aialia aliq̄ extimata taliter q̄ comodū ⁊ icomodū sit recipientis. ⁊ sic resultat ītus emptiōis ⁊ vēditiōis. ar. l. extimate. ff. so. ma. Jdeo si aliqd acciperet vltra p̄cium rōne tpis esset vsura. c. ꝓsulunt. ⁊. c. in ciuitate. de vsu. nisi emptor aialiū p̄cepť fructib' morā traheret i soluēdo p̄ciū. q̄ tūc ꝓ itereſſe posset petē partem fructuū. l. curabit. C. de ac. em. ⁊ ven. ⁊ tenet gl. ⁊ cōiter doc. in. c. conquestus. de vsu.

10 ¶ Sexto mō sūt data aialia nec apparet an cā societať. vl' quō mortuis ꝑncipalib' ⁊ tūc sm q̄ cōsuetū ē talia dari sic ertimabit'. d. §. g assidua. vel si de ꝓsuetudine nō apparet ꝓsumet ītus inoiatus. l. ij. ff. de pscrip. ver. ⁊ sic cēsebit' ītus societatis. ⁊ ꝓ oia fiet ď fructibus ⁊ reliqs sic ius societatis exigit. vel saltē fiet receptori aialiū debita cōpēsatio sz exigētia sūptuū ⁊ laboris sui. ⁊ ď actōe mādati. ex q̄ ꝑ ipositioz dñi pascēda suscepit. l. i. ff. mā. vel saltē actōe i factū siue pscrip. ver. d. l. ij. Ex p̄dictis igit' pz quō societas sit licita vel illicita. ⁊ qd dicēdū de multis casib' cū i infinit' modis possint ocipi. vt i. d. l. nā. ff. de pśc. ℣. Et ꝓ pterea attēde q̄ ī ītu societať aliq̄n iteruenit rō mutui iterp̄tan. puta q̄n dāť extiata aialia vel exigit q̄ sint ad piculū accipiēť ī nāz societať: ⁊ tē si ḡuať i aliq̄ accipiens pp ď erit vsura. Sil'i alī cū societate ocurrit ītus locatiōis ⁊ ꝓpterea eq tas attēdať. ⁊ q̄ ꝓuenit nature talis ītus. vt sic scias discernere q̄n ē iniusticia vel iniquitas.

5 Odomia

ēturpitudo i masculum facta. xxxij. q. vij. vsus ⁊ ē ḡui' p̄ciū adulterio. vt i. d. c. vsus. ⁊ ḡui' q̄z cū nupe. ibidē. c. adulterij. Ñ clericus dz ꝺponi ⁊ i mōasterio detrudi ad agēdā pniaz. Laicus excōicari ⁊ penitus reddi alienus a cōione fideliū. c. clerici. de excess. p̄. sz leges dz igne cremari. i aur. vt nō lux. ī nāz. vñ ibi dī q̄ pp impios actus sodomitaz fames ⁊ terremotus ⁊ pestilentie fiūt. ⁊ ciuitates cū boibus pariter percunt.

§ **Olicitudo** vtrū sit pctiū. ſc. q; si logmur de solicitudie tpaliū sic triplex est. Una ē anxietatis ꝛ auaricie. ꝛ h ē pctū sp. Mortale Ño pctū ē ex fine: puta q; ꝓstituit finis i ipis q̄rēdis pati oia fa cē pp ipa hūda. Dñ Aug. i li. de opibus mona choꝝ. cuꝫ dicit dñs. nolite soliciti cē ꝛc. h dicit vt nō ista itueamur. ꝛ pp ista faciam⁹ gcqd in cuāge lij p̄dicatiōe fieri iubet. Alio mō ē mortale pctū ex mō. qñ tū in hmōi anxiat q; omittit necessaria ad salutē ꝛ suffocat mētē in talib⁹: ꝛ de hac loquit Bre. xlix. di. c. hinc eni. i Ño bo gibb⁹. Alia soli citudo dr dubietat; ꝛ diffidētie cū hō timet ne tpa lia sibi deficiāt: ꝛ iō anxiat, p ipis: nō tñ aliqd fa ceret ꝫ dei p̄cepta vel omitteret: ꝛ ista ē pctū ve male. Tertia necessitat; ꝛ, puidētie: ꝛ hec nō est pctū. imo bōa ꝛ laudabil. Dñ gl. Mat. vi. Mō labo⁹ ꝛ, puidētia dānat: ſꝫ solicitudo ñtē suffocāt ꝛ d hac tertia logt. c. diuic. lxxxvij. dist. Solicitu do Ño spūaliū p se ē bōa ꝛ ad hāc xp̄s iducit nos Mat. vi. Primū q̄rite regnū dei ꝛc. Posset cē pctū p accidēs q̄ hō tm itēderet spūalib⁹ q; omit teret, puisionē hūanā debitā: q; cēt tēptare deum ꝫ illud Mat. iiij. Nō tēptabis dñm deū tuum.

§ **Olutio** ē ei q̄d debet redditio. isti. q mo. tolli. ob. in p̄n. Sed large soluto est ab obligatiōe liberatio q̄ cūq; mō. ff. de solu. l. solutiōis. Mā q̄litercūq; sa tisfactū fit creditori ad volūtatē suā, p soluto hēt. ſꝫ solutū nō fit. ff. de pigno. ac. l. si rem alienā. §. ois. h no. Bof. ꝛ Jo. in sūma eo. ti. §. i.

1 ¶ Quot sūt spēs solutionis. ſc. due. Una nāl; si ue vera q̄ ē p redditionē ei⁹ q̄d debet. Alia ciuil; siue imaginaria: ꝛ h fit mult; modis. ſ. p nouati onē q̄ ē: qñ extinguit̄ ꝓ⁹ obligatio. ꝛ in aliā obli gationē ciuilem vel nālē trāsfert. ff. de noua. l. i. Aut p delegationē q̄ ē qñ aliū reū vice sua credi tori vel cui ipse iusserit dat. ff. de accepti. l. i. Aut p oblationē factā tpe ꝛ loco ꝓgruo. C. de so. l. ob signatiōe. ff. eo. ꝛ. l. si soluitur⁹. ꝛ. l. q decē. i p̄nc. ff. de pigno. l. creditor. Nō tñ, pdest oblatio si nō ꝓsignet. C. de vsu. l. ij. ꝛ. l. acceptā. Itē oꝫ q; fi at cui debet: vel eo absente iudici. ꝛ si iudex defici at honestis psonis. C. de vsu. l. si creditrici. ꝓ of fi. or. c. pastoral. in fi. Itē q; res deposita dicet: q; si i vsus suos ꝙuertat nō ē tut⁹ offerēs. l. debi tor. ff. de vsu. ꝛ si sic deposita res amittat nihilo minus debitor ē liberatus. ff. de arbi. l. arbit. la ij. ff. depo. l. i. §. si pecunia i sacculo. Et h vex in obligatiōe quātitatis: q; si obligatio ēet in spē: so la oblatio sufficeret. ff. eo. l. hominē. §. i.

2 ¶ Vtꝫ solutio debiti i quātitate existētis sit faci enda fm pecunie valorē currētē tpe solutiōis vl fm q; valebat tpe ꝛct⁹. ſc. q; i quacūq; dispositio ne ꝛctuū sit debitū: solutio sp dꝫ fieri fm monetā q̄ currebat tpe ꝛct⁹ debit: ꝛ si nō repit q; ē repro bata vel diminuta i pōdē: puta q; tōsa vel p lōgū vsū effecta gſſa. q; argētū i superficie corruit ex lon go vsu: vl alio mō ppetuo ē alterata: tūc dꝫ solui ipi⁹ extimatio fm q; cōit teneť p legistas ꝛ canoni stas i. l. paul⁹. al's icipit creditorē. ff. de solu. ꝛ in l. i mio. C. i q. can. i ite. re. nō ē necessaria. ꝛ p canonistas i. c. quāto. de iureiur. ꝛ i. c. oli. de cē si. Et ſꝫ Bar. i. d. l. paul⁹. limitet istud vex. qñ tal diminutio ꝓtingit i moneta gſſa ꝛ nō i minu ta. tñ do. Anto. i. d. c. quāto. ꝛ segť Jſa. ibidē tꝫ ita hře locū i moneta pua sicut i magꝫ qñ deterio ra tio directe ꝓtingit ipam pecuniā: puta q; duo anti q̄ ñ valēt nisi vnū d nouis. voluit ēt Ly. ꝛ Jſpe. i. d. l. i minor. ꝛ Jo. i. d. c. quāto. q; qñ solū pe cunia ē repꝛobata non deteriorata q; de ea p̄t fieri solutio ex q̄ currebat tpe ꝛct⁹. Sed Spe. co. ti. ꝛ ibi Jo. an. ꝛ Jſa. i. d. c. quāto. tenēt q; nō p̄t: q; ma gis moneta ꝓsiderať rōne cursus q̄ꝫ respectu māe. ꝛ vť text. i. d. c. olim. Facit etiam. c. iuicies. lxxxviij. di. Si Ño alteratio nō cēt ppetua sed ad tp̄s vt ꝓtingit q; florenus hodie magis valeat q̄ꝫ cras: ita q; crescit vel decrescit fm tpa cōiter teneť talē variationē nō debere attēdi. ar. l. p̄cio. ff. ad l. falci. sicut enim creditor vellet sibi solueretur si plus valeret. ita dꝫ recipere si minus valet cū spe reť augmētū. sic voluit Bart. in. d. l. paulus. ꝛ alij in. d. l. in minor. Dō mihi videť equuꝫ nisi qñ nō esset spes q; de ꝓximo deberet hře augmē tū: q; sic vť q; debeat solui fm extimationem tpis ꝛctus: q; posset cē q; nunq̄ꝫ creseceret. ar. in. l. iu risperitos. in p̄n. ff. de excusa. tuto. ꝛ q̄d no. glo. i. cle. ij. d p̄bē. Jaco. de are. ꝛ Bar. i. d. l. paul⁹ ꝛ Jo. i. d. c. quāto. tenēt q; si ē alterata respectu cursus nō respectu māe ꝛ perpetuo: puta q; p̄n ceps nō vult exp̄dāt nisi, p tāto. vt forte recolli gat ꝛ cudi faciat: q; nihilomin⁹ de ea pōt fieri solu tio si debitor nō fuit i mora. Sꝫ Oldra. ꝛ Jſ ede. i. d. l. i minor. ꝛ do. Anto. i. d. c. quāto. tenēt q; dꝫ solui ad extimationē antiq̄ currēt; tēpore ꝛct⁹ q; eadē rō q̄ ē de toto ꝛ d parte. ar. l. q̄ de tota. ff. de rei vēdi. ꝛ. c. pastoral. §. itē cū totū. de offi. de le. ꝛ vť ꝓbari i. d. c. oli. ꝛ vť magis equū. Et sic ꝙclude q; siue sit repꝛobata i totū: siue alterata in parte respectu cursus: ſꝫ nō respectu māe siue de terioꝛata respectu materie q; nō pōt fieri de ea so lutio. sed dꝫ solui extimatio fm tp̄s ꝛct⁹. ꝛ hoc si ue solutio fit fiēda rōne ꝛct⁹ siue ex cōdēnatiōe iu dicis. We ꝙdēnatiōe aūt q̄ fit rōne statuti. Spe. ſꝫ q; dꝫ solui de moneta currēte. Sed Jſa. in. d. c. quāto. vť tenere q; de moneta currēte tempore

facti statuti. Ego teneo cū spe. qz i penis mitior fit interptatio. c. odia. de re. iu. li. vi. De solutōe Jo q dz fieri ex mādato pncipis vel alicui⁹ dñi seu ex ci⁹ gra dicit do. Anto. i. d. c. quāto. q si dns igrabat valorē moncte sic fiet fz cursū currētē. fz gl. z Lādul. i cle. ij. de decī. Si Jo sciebat ci⁹ valorē sic fiet ei⁹ solutio fz extiatōz tpis tpius mādati seu gre facte. ar. d. c. oli. z. l. fi. ff. de au. z ar. leg. Si Jo soluto ē respectu legati sic fiet pm extimationē tpis testi pdīti: lz testator postea multū superiterit ītātū q fit mutata. ita pfuluit Oldra. z facit ex. i. l. vxorē. §. testō. ff. de le. iij. z. d. l. fi. z segt do. Spe. de ancha. i. d. c. oli. z Jo. an. i addi. ad spe, co. ti. z Spa. i. d. c. quāto. Idē dicit Oldra. i pcepto arbitror. z hec no. qz sepe i practica. Li mita tū pdicta in debito ex mutuo pm distinctionē quā ponā. j. vsura. i. §. xxxvi.

3 ¶ Quis teneat soluere. ff. q ille q ē obligatus sue sit pncipalis debitor siue fideiussor.

4 ¶ Utrū qlibet possit p alio soluere. ff. q sic ēt si debitor hoc ignorat z nō velit. ff. co. l. soluere. ff. de nego. ge. l. soluēdo. z tenet talis satisfacere pfato soluēti, p eo. si mō sua intererat vt solueret l. cū pecunia. ff. de nego. ge.

5 ¶ Utrū tutor z curator vel alius administratōz habēs teneat soluere debitū illius cui⁹ curā gerit ff. q sic. l. quotiēs. §. sicut autē. ff. de admi. tu.

6 ¶ Utz hēs teneat soluē dbita defūcti. ff. q sic i totū. Sz i pscia quātū se extēdit facultas hereditat⁹. vt. §. hēs. §. vi. sc⁹ si ēt legatari⁹. qz tūc nō tenet nisi qñ hereditas ē nō solūcdo: qz tūc es alienū pcedit legata. vt. §. restō. ij. §. xvij.

7 ¶ Utz successor platus teneat soluē pdecessoris sui debita. ff. q sic. si p necessitate sue psone: vel necessitate seu vtilitate eccl'ie sunt facta ex eo. c. i. al's nō tenet eccl'ia nec successor eius. x. q. ij. c. Bius. z de fideiuss. c. qō gbusdā. Idē credo de successore in dominio tpali laicali.

8 ¶ Cui dz fieri solutio. ff. q creditori vel ci⁹ successori cui pcetit actio obligationis si tū sit ppos mētē. z maior. xxv. ānis. vl alteri d mādato ipi⁹ ēt si creditor sit accusat⁹ ad mortez. ff. eo. l. reo. z C. eo. l. nihil. interest. pōt ēt fieri ei⁹ socio si vtriq eor ē obligat⁹ insolidū. ff. d pact⁹. l. si vn⁹. i pn. z ff. de duo. re. pstī. l. ij. z. ij. z no. i. c. ea te. de iureiu. Aut ēt pcuratori ei⁹ cui⁹ quis sit reuocat⁹ z ig ret reuocatō. l. ci⁹ i pnc. ff. si cer. pe. Aduerte tū h qz si qs solvēt filiofamilias sine pscnsu pris: vel minori sine pscnsu tutoz vl curatoz ñ satisfaceret l. i. z p totū. ff. ad mace. z. l. pupillus. ff. de act. z obli. Misi solutū sit puersus in vtilitatem patris vel minoris. l. i. z. ij. C. si aduersus credi. z. l. q si forte. §. fi. z. l. in pupillo. ff. de solu.

¶ Debitor nō habēs pecuniā ad soluēdū pōt offerre rē meliorē z teneat creditor accipe. aut. h ni si. C. de so. Eccl'ia Jo non tenet offerre meliorē sed aliā. vt aut. hoc ius. C. de sa. san. ec. 9

¶ Quis ē pponend⁹ i solutōe. vtd retrō. ij. §. xvi 10

¶ Utz possit qs repetē pecuniā bitā ex veditōe rei sue i subsidiū. ff. Ludo. i no. q sic. vt ē casus i. l. i ciuile. C. d rei vē. z. l. si eū fundū. ff. si cer. pe. z. l. fi. ff. d neg. ge. Sic z cō pragē ad rē ēptā ex sua pecūia i subsidiū: lz ñ sit mihi obligata. Et q possit agē ē gl. i. l. pcul⁹. ff. d iur. do. z casus i. l. vxor marito. ff. d do. inī vi. z vx. Itē pponit ille q pecuniā dedit negociatori facienti diuersa negocia i ea negociatōe alijs q eidē dederūt i alijs negociatōib⁹. tex. ē i. l. pcuratoris. §. fi plcs. ff. de tribu. pm Jo. plagiēsem. z Ludo. d ro. in no. 11

¶ Utz excōicato sit faciēda. ff. si fit tz. tū ñ dz fieri ēt si ex iuramēto tībat. vt. d. excōicatō. §. §. xij

¶ Utz liceat soluē creditori creditoris mei. ff. Bar. i. l. solutū. §. solutā. ff. de pigno. act. distinguit q si creditor creditoris mei bz bona obligata puta qz dduxit domū ab eo q eā ab alio dduxerat: sic liberor ipo iure ēt creditori meo inuito. l. vtz p sente. ff. d pstitu. pe. cū possent ab eo pcelī. l. no mē. C. q̄ res pi. obli. po. Silr qñ talis factus est creditor pp me: puta qz creditor me⁹ gerendo negocia mea accepit mutuo ab eo. vt i. l. fi liber hō. ff. de nego. ge. Si Jo cā sit oio sepata a mea si fit eo volēte idubie liberor. l. inuito. ff. de so. z. l. pe. z. fi. ff. de neg. ge. Aut eo ignorante z ptingit liberatio ope exceptionis. l. si opera. ff. de dolo ex cep. gl. tū tz indistincte q liberat. isti. q. mo. tol. obli. i pn. z. d. l. pe. Sed tu tene cū Bar. quo ad fozz ptentiosū: q ad pscias tene glo. qz creditor liberat ex tali solutione ēt si erat inuitus. d. l. soluēdo. z ideo satisfactū ē ei. 12

¶ Utz recipiēs scienter solutiōez alteri debitā cō mittit furtū. ff. gl. i. c. ea te. de iureiur. q sic. nisi creditor ratū habuerit. alr. l. falsus. §. i. ff. de fur. Dō vez ē pm Spa. ibidē. si sine iusta cā recipit Secus si ex iusta cā: puta qz credebat ad eū ptinē vel qz erat gestor negotioz creditoris. 14

¶ Quō dz fieri solutio. ff. q dz fieri de illo qō ē ig i obligatōe. qz vnū p alio solui non pōt creditore nō psentiēte. ff. ti. q. mo. tol. ob. §. i. Fallit h i ecclesia debitrice. d. aut. h ius. Itē i eo q dz auz i cuius sba auz nō tmenit. C. de solu. aut. hoc ni si debitor. z. ff. de le. i. l. si domus. §. q pficē. Itē i eo q dz fuū cuius vult soluere pciū qz dicit cū suum cognatū. Itē in notali actōe. ff. d re. iudi. l. miles. §. i. z. ij. Itē de pecunia. vide pecunia. §. ij. Sed qñ nō bz qd dz soluere. z sūt distrahēda bona sua p solutiōe: tūc p icipiēdū ē a mobilib⁹ z

ꝛ si nō sufficiūt ad imobilia: ꝛ postea ad iura. Et si nō inueniūt emptorem detur insolutū creditori vide in. l. a diuo pio. ff. de re. iudi.

16 ¶ Quid d eo q tenet sub alternatōe. R. q regula re ē q i alternat. nis electio ē debitoris. vt i. l. ple rūq. in fi. ff. de iur. do. cū ꝓcor. posita in gl.

17 ¶ Vtr debitor teneat ire vel mittere ad domū creditoris. R. vt. §. obligatio. §. viij.

18 ¶ Quid si creditor esset in mora ꝛ vellet purga re. R. tenebit ire ad eius domū. l. cum quid. C. de condi. inser.

19 ¶ Quid si obligatio sit solū ad hoc si volo acgrē R. q tenco? adire domū creditoris ꝛ solue ēt sine monitiōe fm Bar. in. l. ītē illa. ff. de ꝓsti. pec. si ue comodū sit psonale: q? relingt libertas seruo si soluit decē: ꝛ hmōi: siue sit comodū bursale. puta alicui legāt iocalia si soluerit vestē. d. l. cū qdā Aduerte tñ q? i casib? istis vbi qs tenet ad domū creditoris ire sufficit grere cū aput vicinos ꝛ nostos ꝛ i locis i qb?ē solit? ꝓuersari: nō p loca clandestina. ar. ij. q. vi. c. biduū. ꝛ voluit Bar. i. l. p dicta. itē illa. ꝛ ffa. segt i. c. significāte. de pig.

20 ¶ Vtr mittēs debitū p nūciū ifideliť se babetē excuset. R. ffa. in. d. c. significāte. Aut spēs erat debita ꝛ ipa remittebat p nūciū q putabat fidelis ꝛ sic periculū ptinet ad creditorem. Nō q? casus fortuitus nō iputatur ex quo culpa nō pcessit c. vnico. de como. Aut erat quātitas debita q mittebat ꝛ sic pit periculo debitoris. Nō q? eo ipso q pecuniā mihi mutuasti meaꝫ feci. l. ij. ff. si cer. pe. ꝛ iō pit mihi anteqꝫ veniat ad man? creditoris si pit: q? adhuc sū dns. no. Bar. in. l. cū q. ff. como. sed pena si erat appositā nō incurrit.

21 ¶ Quid d eo q soluit idebitū an possit repetē. R. ffa. i. c. fi. de solu. distiguit q? aut ē idebitū ciuiliť ꝛ nāliť debitū. ꝛ sic gl. i. d. c. fi. distinguit. q? si soluit p errorē iuris nō pt repetē: si āt p errorē facti poterit: vtputa heres soluit legata integra credēs nō posse retinē falcidiā: errat iure: nā nāliť erat debitū ꝛ nō ciuiliť ꝛ nō repetet. Si āt sciebat sibi ꝓpetē falcidiā ꝛ credidit itelligē ꝓbabiliť. vt i. c. apl'ice. d cle. ercō. ꝛ i. c. ij. de ꝓsti. li. vi. f. beneficiatē sufficē: cū tū si sufficeret: b errat i facto ꝛ repeter. l. error facti. C. ad. l. falci. cōit tñ tenet q minor: multer: miles. ꝛ hmōi cū excusent ab errore iuris repetēt: si ēt ex errore iuris soluerunt. vt i. l. cū d idebito. §. i. ff. de ꝓba. Sꝫ q ad hāc excusatiōꝫ qdā ꝛriū tenēt: ꝛ ꝓmū verius. Silr magis repetet i ꝓscia si ē idebitū nāliť: ꝛ ciuiliter fit debitū: multo magis si ē idebitū nāliť ꝛ ciuiliť tā i ꝓscia qꝫ i foro ꝓtentioso qcūqꝫ ignorātia soluentis nisi i aliqbus casibus de qbus i gl. l. cū qs. C. de iur. ꝛ facti igno. ꝛ ibi Bar. ꝓcordat quos dimitto q? ad ꝓsciaꝫ nō ptinet. Secus qñ soluit scienti q? tunc videť donasse. l. cuius p errorē. ff. de re. iur. exceptus solutis ꝓ vsuris que repeti possunt c. debitores. de iureiur.

¶ Quid de illo q ꝓuenit a creditore ꝛ nō habet vnde soluat. R. q? si debitor ē ex maleficio sic pōt verberari. xiij. q. vi. si res. ꝛ sic nō potest amplius conueniri. d. c. si res. quod intellige quando creditor sic exegit vt verberetur ꝓ debito alis bene teneť ad interesse si verberet ꝓ maleficio. ar. xij. q. ij. fraternitas. Si vero est debitor ex ꝓtractu vel quasi tūc cedat bonis.

¶ Quō fit cessio bonoꝝ. R. fit in iudicio vel extra iudiciū p nunciū vel epl'am. ff. q bo. ce. pos. l. in omni. Dic vt. §. cedere bonis. Et ad qd valet ibidē. Aduerte q? vt valeat oꝫ ꝓficeat debitum. l. pe. ff. de ces. bo.

¶ Sed nunquid cū debitor petit dilationeꝫ qnq̄ quēnij a pluribus suis creditoribus ꝛ aliqui dare nolūt ei dabiť. R. q? sic si maior ps ꝓsentit. ꝛ intelligiť maior respectu sume debitoꝝ ꝛ nō psonaꝝ. Et si oia sūt equalia ītex valebit dilatio data. l. vlti. C. q bo. ce. po.

¶ Quādo dꝫ fieri solutio. R. fꝫ Jo. de ꝓse. di. i. solent. q? aut dies ē adiectus fauore debitoris ꝛ pōt pueniri. Aut fauore creditoris ꝛ sic nō pōt pueniri. l. cum qui. ff. de annuis le. Similiter nō pōt qs repetere ante tps debitū. c. vnico. de plus pe. nisi in tribus casibus. ffirmus in viro vergēte ad inoptā. Secūdus in debitore fugiente. l. ait ptor. §. debitoreꝫ. ff. de his que in frau. credi. Tertius in debitore suspecto qui potest cogi dare cautionē. l. si fideiussor. §. fi. ff. q satisd. co. Limita nisi fuisset suspectus tpe ꝓtractus q? nō cogeretur. Aut dies nō ē adiectus ꝛ dic vt. §. mora. §. i. ꝛ obligatio. §. viij.

¶ Quō ꝓbať solutio. R. q? si debitū sit scriptuꝫ ꝛ debitor velit ꝓbare p testes ꝛ sine scriptura solutionē oꝫ q? ꝓbet p. v. testes rogatos q testificari possūt ꝓ solutiōe facta. vel quā voluit facere: ꝛ ēt ꝓ confessiōe creditoris. Si vero debitū sit cancellatū liberať debitor: nisi creditor ꝓbet ꝛriū. l. si cirographum. ff. de ꝓba.

5 Ors ꝓprie dicť cuꝫ aliquid fit: vt eiꝰ euentu ꝓsiderato aliqd occultuꝫ innotescat: vtputa cū accipiunť festuce in equales ꝛ q habebit breuioreē sit talis vel faciat sic ꝛ hmōi.

¶ Quotupler est sors. R. tripler. ffrima dicť diuisoria cū qrť qd cuiꝰ sit dandum. siue illud sit res: siue honor: siue pena: aut actio aliqua. Secūda dicitur ꝓsultoria. cum inquiritur quid sit agēdū: ꝛ b fm se non est mala sed rone circunstantie

pōt aliqd mali i se ꝓtinē. vnde ꝓhibeť ne sub hac spē hoies i idolatriā labāť. xxvi. q. ij. §. his ita. ť iō ē peccatuꝫ mortale vti ea: nisi in necessitate vt infra dicam. Tertia est diuinatoria que sic diffinit. Sors ē ars diuinandi futura a sanctis patribus dannata sub anathemate. xxvi. q. v. sortes. q̄ diuinatio semper accipitur in malum: sicut ꝓphia in bonā partem. i. q. i. nunq̄ꝫ

2 ¶ Vtꝫ sit licitū vti sorte i aliq̄ casu. ℟. ſm gl. in su. xxvi. q. ij. q. sorte diuisoria q̄ expectať cuētus ex fortuna solū ť nō fit aliq̄ supstitio ť i reb⁹ tpalib⁹ solū sic ſ. Sortes ℣o q̄ fiūt ꝑ magicas icātationes: vel q̄ fūt ad exercēdas vanitates aliq̄s: vel ad igrēdū occulta vel futura q̄ dicunť diuinatorie sūt ꝓhibite: nec vnq̄ licēt. xxvi. q. ij. hi q. ť. c. illud. Sorte ℣o ꝓsultoria q̄ fit cā necessitať ad iscindū qd fiēdū q̄ aliť neq̄ scripture auctate: vel alio auxilio ꝑt sciri nō ē illicitū vti. d. q. ij. c. si exēplo. ť. q. v. nō ſ. Mā cū nō supest bōanū auxiliū tūc ad diuinū possum⁹ recurrē. vt. xxij. q. ij. q̄riť vꝑuta ciuitas ē obsessa dubitat cler⁹ qs debeat fugē vel qs remanere: tūc oīone p̄missa ſm Aug. sorte erit dirimědū. ℣ facit. l. ſ cū ābo. ff. de iudi. ť. l. si duob⁹. i ꝑn. C. cōia de le. Et ſ hāc necessitatē itelligo. d. c. sortes. vbi dř q nō ē aliqd mali qō limita ſm ℣a. i. c. fi. ō sortile. vex q ea ſ vti i tali necessitate si q̄tuor ocurrāt. ℣Dio in rebus tpalib⁹ ſ i spūalib⁹. vt i electōe seu ci⁹ tractatu aut i electōe ꝓmissarioꝝ quātū ad officia eccl'iastica ē i oi cāu. ꝓhibita. Secdo si fiat sine oi supstitōe Tertio q̄ cuēť sortiū expectať a deo: q: si a diabolo erit illicitū. Quarto q̄ fit cū mag̃ oliberatōe p̄missa oīone: fiē apl'i act. i. in electōe. Mathie petēdo a deo ci⁹ volūtatē i h. A'liť aliq̄ istoꝝ ōficiēte erit ill'cita. Lau. tū Archi. ť Do. tenēt idistincte q oīs sors ꝓpe accepta ē ꝓhibita pp. d. c. sortes Sed tu dic vex in sorte diuinatoria ť ꝓsultoria ex ꝑ dictū casum necessitatis: secus in diuisoria.

3 ¶ Quot mōis sit sortilegiū sine idiuinatio. ℟. q trib⁹ mōis. ℣Dio ꝑ mānifestā inocatiōz demonuꝫ ť h̄ sine noiem nigromācia vel aremācia: aut qb⁹ cūq̄ noib⁹ ſm q̄ fit diuersimode sp ē pcuū mortale ḡuissimū. ť tenet nedū ōsistē ab ea ſ ēt libros ꝓburē. aliť absolui nō ꝑt. Et q tales diuinatiōes addiscit mortaľ peccat. seu ēt artē magicā: q: ſm ℟i. i. ij. di. vij. ar. ij. q. iiij. nō ē scia sed supstitio ť i fine tales a diabolo ōcipiūť ť male ēmināt. ť ō hac hēs. xxvi. q. iiij. c. igiť ť coꝝ noib⁹. ť quō demones sciūt futura ť tales ōcipiūť hēs ibidē i. c. sciēdū. ť. c. se. ť ꝓptera ō noie nō curo ex q̄ ꝑs ō inocatōe ōmonū. Aduerte tū q aliud ē inocaꝛ ō monē: qō nō ſ. aliud occurrēti aliqd p̄cipe: sicut faciūt sci cogētes cos aliqd dicē: qñ i coꝝpib⁹ ob/sessis sūt qō ſ. q̄uis piculosū sit. nisi ex instinctu spūs sancti fiat ō q dic vt. ś. adiuratio. Secūdo fiūt sortes sine diuinatiōes sine mānifesta inocatiōe de monū. ſ ex sola ispectōe aliq̄ꝝ coꝝpoꝝ sicut faciūt astrologi. ť illi q ex ispectiōe liniamētoꝝ manus vel oculoꝝ: aut coꝝpis bois vel aialis: aut ex coꝝ garritu vel volatu: sine ex coꝝ obuiatiōe futura occulta ꝓnosticāť. Et vt scias q̄ talť diuinatio sit ꝓhibita aduerte vt colligo ex sāctī Bo. i. ij. di. vij. ar. i. q. iij. ij. partī. ť Tho. ij. ij. q. xcv. ar. v. ℣Dio si tale futuꝝ fit i re ꝓsiderata sicut i cā. ꝑa ť ꝑ se. ť sic nō ē ꝓhibita. vñ astrologi pñt diuinare ex ꝓsideratiōe astroꝝ q: cras fiet eclipsis solis vel lune. vel pluuia vl' venti vel frig⁹ aut calor ť hmōi. ť sic talť diuinatio nō ē ꝓhibita. Si ℣o tale futuꝝ nō ē i tali re nisi dispositiue. puta bona habitudo coꝝpis idūcat bonā q̄litatē mētī. ť e contrario mala ť hmōi. sic silit ſ diuinare. ſ. q talť erit i clinať ad tale viciū vl' habil' ad tale studiū. dūmō libertas liberi arbitrij nō excludať. q̄ dñari pōt ť astris ť ꝑ quācūq̄ dispositiōz seu icliatiōz coꝝpis Si ēt tertio ifit sensitiue sic ē i aīalib⁹ irrōnalibus q̄ q: a rōne nō ipediūť facili⁹ sentiūť mutatōez coꝝpoꝝ celestiū pp quā faciūť aliq̄ sig̃. sic diuinare q̄ pluet vel tps mutabiť vel vigebit frig⁹ nō ē. phibitū. qñ ad aliud nō ertēdūť talia sig̃ nisi ad ifluētias coꝝpoꝝ celestiū diuināda. s. Si ēt tale futuꝝ nō ē i tali coꝝpe ispecto. nec sicut i cā ꝑ se nec sicut i dispositōe nec sicut tertio mō sic diuinare velle ē pctū mortale ť supsticiosū. sicut faciūt q cū obuiāt lepori vel femine ꝓgnāti dicūt malū futuꝝ ť hmōi xxvi. q. ij. c. illos. ť. c. se. Silit supsticiosi sūt q ea q̄ libero arbitrio subiacent certitudinaliť scire volūt ť diuinare. ť de istis hēs. xxvi. q. ij. c. illud q̄ꝫ Ideo Tho. vbi. ś. iqt q: si ꝑ dicta sig̃ ertēdāť ad ea q̄ nō subiacēt cālitati coꝝpoꝝ celestiū. sicut sunt actꝰ liberi arbitrij ť ea q̄ ꝑ accidēs eueniūt sic diuinatio est illicita. ť Bo. vbi. ś. dicit q diuinatio astrologoꝝ q̄ ptēdūt vltra vim astroꝝ ē ꝑ diabolica ꝓmercia. ť sic ꝑz q: ē mortale pctū. Tertio fit cū aliq̄ꝝ supsticiosoꝝ obs'uatōe ť istud oīno ꝓhibeť. q: ibi ē tacita demonis inocatio q sic ꝓuēt cū ꝑmis iuētorib⁹ talī. vt dř. xxvi. q. ij. c. q sine salutatore. ť. q. v. c. nec mīꝝ. sicut faciūt illi q ꝑ tarillū ꝓiectū sup libro pūctoꝝ vitā vel mortē vel bonā seu malā fortunā alterius scire volunt. Silit q furta vel hmōi occulta per inspectionē asirolabij vel libri vel inscriptionē inuestigant scire ť hmōi de ista habeť de sort'. c. ex tuaꝝ.

¶ Que pena sortilegoꝝ. ℟. ſm leges debēt ōdamnari. ť si ad domos alioꝝ vadūt debēt igne cremari. Itē bona coꝝ publicari. vt. l. nullus. l. nemo. l. culpa. C. de male. ť mathe. ſm canones si 4

ē occultū iponit pnia. xl. dicx. c. i. eo. ti. Si noto
riū ē ifames fūt. ⁊ ēt q ad eos ꝯcurrūt. ij. q. viij.
gsqs. ⁊ d testi. c. testimoniū. Si cleric⁹ dz depom
⁊ i mōasterio retrudi. xxvi. q. v. nō oz. ⁊. c. si qs
eps. ⁊. c. se. laici si sūt sui ꝟberib⁹ subijciunt si li
beri sūt iclusioe digna d rudēdi. xxvi. q. v. ☞ ido
lozū ⁊ oēs tales efficiūt irregulares si sit notoriū
tñ eps poterit dispēsare sm ☞ber. in. c. ij. eo. ti.

5 ¶ Vtz liceat vti sōnijs ad sciendū futura. ff. q
si qs sit certus ꝓcde ea ex diuina reuelatoe sic lz
Silit lz vti eis ad ꝓcognoscēdā nālē cām itrinse
cā vel extrisecā. puta accēsionē colē aut alteri⁹ hu
moris seu febris future vel pluuias ⁊ hmōi. non
tñ certitudinalit q: multiplicit pñt ipediri. Nō q
talia futura sūt i pte sensitiua. sicut i dispositioe nō
sicut i cā. Si ☞ hmōi sōnia causent ex reuelatoe
demonū. q ē qñ inocāt exp̄sse vel tacite. puta sup
stitiōes obseruādo sic erit illicitū ⁊ mortale pctū.
Et iō q: difficile ē itelligē qñ accidāt ex causis nā
lib⁹ vel supnālib⁹ a deo vel ab angel'. ꝓpterea ei⁹
curiosa obseruatio ē temeraria ⁊ phibita. vñ eze
chi. xxxiij. Sicut parturiēt' coz tuū fātasiast patiē
nisi ab altissimo imissa fuerit visitatio. ☞ro clari
ozi tñ itelligēta aduerte q: qntuplex ē futuroꝝ
dria q ad sōnia ptinet. ☞dria ē qrūdā q habēt cās
nālē determinatā i oi sōniāte. sicut febris ⁊ habū
dātia colere co q: nā repsentat i hoie i q suphabū
dat colera i sōnijs umaginationem febris future
Silit si sōniat d occupatiōib⁹ ignis signū ē q: co
lera pdūcat. Si de aere vel volatu signū sanguis
Si d aq vel liqrib⁹ signū fleme. Si d terra signū
melācome. ⁊ hmōi sōnia sūt signa nō cā acciden
tiū futuroꝝ i hoie. Seda ē quozūdā q habēt cām
nālē ex hoiem sōniantē. vt sūt illa q ꝓueniunt ex
aliq determinata influētia coꝝ celestiū. vt plu
uie siccitas ⁊ hmōi. sicut ēt faciūt elemēta i bzutis
⁊ sic sonia erūt sig nō cā futuroꝝ nec necessaria sz
ꝓtingent. q: multa pñt ipedire tā ista qz illa ꝓma
puta medicina ⁊ dispositio supioz. Tertia ē qrun
dā habētiū cās volūtariā i hoie sōniāte. vt sūt illa
q depēdēt ex ope ipius sōniāt'. ⁊ b sūt a casu. nisi
habeant per reuelationē siē cū qs aliq sōniat. q
ē volūtarie facturus qd tñ facere nō cogitauerat.
Quarta est qrūdā q per aliquā cāz determinatā ex
volūtate creata ꝓuidēt. vt cū hō multū solicitus i
vigilia de aliq nō potens cognoscē quō perficiat
aliqsi sōniādo ꝓuidebit ꝓpi sedationē motuū ite
rioꝝ ⁊ exterioꝝ. Quinta ē qrūdā habētiū cāz vo
lūtariā i alijs hoib⁹ a sōniāte. vt. s. q illa sōniat q
alij facē dispositerūt. ⁊ talia ꝓuidē nō pñt i sōnijs
per aliquā cāz determiatā aut nālē. Sz si aliqs illa
sōniat b ē a casu. iō dicūt talia a casu per accidens
sm phm d sō. ⁊ vigi. ⁊ hec sūt a diabolo vt pluri
mū vt d scipiat fidē adhibētē. vl aliqsi a deo aut sā
ct' angel'. ☞dria q ⁊ scda nō ē phitū ingrē per sō
nia. dū tñ nō certitudinaiē credat. Silit nec qrta
sed tertia ⁊ qnta sunt. phibita ⁊ diabolicum est vt
dixi nisi sit certus de diuina reuelatione.

§ ☞pectacula vide ludus p totum ⁊ coꝛea.

§ ☞ponsalia sūt futuraꝝ nuptiarū ꝓmissio. xxx. q. v. no
strates. ⁊ dicunt a spōdeo des. vt in. l. ij.
ff. de spōsa. hinc spōsus quasi ꝓmissus ⁊ spōsa q
si ꝓmissa. ⁊ iō post ☞ctū mrimoniū p ꝟba de pre
senti nō dicūt spōsus nec spōsa ꝓpe sz vroz ⁊ ma
rit⁹. vnde si legat aligd alicui si ☞xerit mrimoniū
cū berta. illico debet sibi legatū quo ☞rit p verba
de psenti. lz nō ꝓsumauerit. vt in. l. cū fuerit. ff. d
ꝓdi. ⁊ demō. ☞ acit. c. sufficiat. xxvij. q. ij.

¶ Vtz noie maritate vēiat spōsa ꝓpe. ff. ☞da. 1
i rubrica eo. ti. q: i odioꝝ nō. Ex q ifert q: si statu
to cauet ne maritata succedat cū frib⁹ i bonis pen
tū q: spōsa bene succedet. ☞nec ēt spōsa de psenti
vēit noie mariti vel vroris. ☞nec mrimonij noie
veniūt spōsalia. vt idē dicit i. c. iij. loco. de p̄sūp.
In differētibus ☞ veniūt solū spōsalia de psen
ti. sed i fauoꝝabilibus bene venit spōsa de futuro
p b bonus tex. i. l. nō sine. C. de bo. qs li. ⁊ ibi p
Ly. ⁊ alios vide bonā glo. insti. de nup. §. sed si
vroz. xxvij. q. ij. in pn. Et hoc ꝟez nisi addatur
aliqua qualitas determinās ⁊ distinguens: puta
maritata ⁊ cognita ⁊ hmōi.

¶ Quis pōt ☞hē spōsalia. ff. q: glibet q pōt mri 2
moniū ☞hē sm canones. lz sit secus sm leges. vt
pz i. l. si qs officiū. ff. de ritu nupt. ⁊ in. l. solet. ff.
de his q. no. ifa. ⁊ ēt q nō pōt ☞here mrimoniuz
potest ☞here sponsalia. vt. j. dicā.

¶ Vtz absentes possint ☞hē. ff. q: sic p nūcium 3
vel litteras. l. sufficiet. ff. de spō. ⁊ eī. q cle. vl vo
uē. c. veniēs. ⁊. xxx. q. v. nec illud. Et si nūcium
vel ꝓcuratoē reuocauit anteq ☞heret nō erunt
sponsalia sm ☞o. lz nūcius ignorauerit.

¶ Vtz alius sine mādato alterius possit ☞here 4
spōsalia. ff. q: sic. vt pr̄ p filio ⁊ mr̄ p filia ⁊ tuto
res ⁊ curatores. ⁊ qcūqz alij. qzuis nō habeāt mā
datū a ꝓncipio. lz tñ spōsalia nō sūt. donec ille vel
illa sciuerit ⁊ ratū hūerit. ⁊ b sm canones q nō re
qrūt nisi ꝓsensū. vt i. d. c. sufficiat. ⁊ eī eo. ti. c. cū
locū. d d spō. ipu. c. vnico. li. vi. Aduerte tñ q si
pr̄ psente filio ☞hit spōsalia ipo tacēte. lz ali nō cō
sentiat exp̄sse tenēt spōsalia. qz taciturnitas opaē
ꝓsensū. vt i. d. c. vnico. sec' āt i alijs ab ipis pr̄e ⁊
mr̄e. qz nō suffic sola pñtia. lz oz q: alī ꝓsentiat ex
p̄sse vl tacite. ☞ acit. c. ad id qd. d spō. nec cures d
gl. i. d. c. vnico. qz ☞. an. i nouella cā conexit.

5 ¶ Verū mīnor posſit ꝺhere ſpōſalia. ſ. q ſic dū mō ſit. vij. annoꝝ ꝓpletoꝝ: qr mīnor. vij. anno/rū nō pōt ꝺhere. ⁊ ſi ꝺhit nō tenēt. Nec oriſ̄ pu/blice honeſtatis iuſticia. d. c. vnico, etiā ſi alter ſit maior: niſi poſtea ratificet.

6 ¶ Quō ꝺhūt ſpōſalia. ſ. q duob⁹ mōis. ſ. ⁊ ſimplicit ⁊ abſolute. Secūdo ſub ꝑditiōe.

7 ¶ Quot modis ꝺhuntur ſpōſalia abſolute. ſ. quattuor mōis. ſ. ⁊ p verba de p̄ſenti ſi ambo ſūt ipuberes vel alt eoꝝ. Mā iuris iterp̄tatione ſūt ſpōſalia de futuro. c. fi. de deſpō. ipu. ⁊ clariuſ in. d. c. vnico. Secūdo p verba de futuro ad hoc apta: vtputa, ꝓmitto vel iuro q te accipiā i vxorē ⁊ ſimilia. vt i. c. pe. de ſpō. Tertio p anuli ſubar/rationē. xxvij. q. ij. ſi qs deſpōſauerit. Quarto p arraꝝ dationē. Sz q̄ ad iſtos duos vltimos mo dos dicit ſ. Da. i. c. fi. de deſpō. ipu. q ſic poſſent dicē mōnioniū: ſicut ſpōſalia. vt i. c. feie. xxx. q. v. Et iō aduertēdū q ſi p̄ceſſerunt verba apta ad ꝺhēdū matrimoniū tūc anuli ſubarratio vel datio arraꝝ facit matrimoniū nō ſpōſalia. Si vero p̄ ceſſerūt verba de futuro ſic erūt ſpōſalia. Si vo nulla verba p̄ceſſerūt: tūc ſm ꝺſuetudinē iudica/bitur aut ꝓ matrimonio vel ſponſalibus. Et ſi ꝺſuetudo nō ſit in hoc aliq̄ ſic nihil ꝓbabūt. Si aliud certū nō pōt ꝺcipi: qr talia ſūt ſigna equoca ad multa: ⁊ ideo nihil certū ꝓbāt. c. illud. de p̄ſū pti. pz qr arre et dank in alijs ꝺctibus. vt inſti. de ꝺhē. emp. in p̄nci. Si āt ſolū vnius verba p̄ceſſe rūt: tūc imiſſio anuli ⁊ acceptio arraꝝ denotat cō ſenſū alteri⁹ exp̄ſſum. Et ſic erūt ſpōſalia vel ma/trimoniū ſm ea. vt no. glo. in. c. pe. de ſpon. In dubio tū in ſubarratiōe p imiſſionē anuli. p̄ſume dū ē ꝑ matrimonio: qr res fauorabilis eſt. vt in c. lris. de p̄ſūp. ⁊ in. c. fi. de re. iudi.

8 ¶ Vtr aliqs ꝓmittēdo quattuor puellis vnam ip̄aꝝ accipe ꝺhat ſpōſalia. ſ. q nō. vt i. c. ex ſpō ſalibus. de ſpō. li. vi. niſi aliqua eaꝝ facto in eum ſpāliť ꝺſenſit.

9 ¶ Quid ſi p̄ iurauit dare vnā de filiabus ſuis. ſ. Mo. ⁊ Boſ. q ſpōſalia nō ſūt: ſed tū p̄ tenēť vnā dare ⁊ quā voluerit. iſti. de act. §. ꝓterea. Et ſi vnā obtulit ⁊ ip̄e nō acceptauit ē abſolut⁹ a ꝓ/miſſiōe. ff. ō ver. ob. l. ſtipulatus ſū. ⁊ ſi oēs mo rianť ꝑter vnā. illā dare tenēť. ff. de ꝺhē ēp. l. ſi i emptōe. §. ſi ēptio. Ad limita vex ſi puella vo/luerit al's nō: qr nō tenēť p tale iuramētū p̄ nisi ad faciēdū qō i eo ē. no. gl. i. c. ex lris, ⁊ c. ſic, de ſpō. ⁊ lz de iure ciuili, ꝓmittēs factū alienū nō ob ligeť: niſi ſpecifice ēt, ꝓmiſerit ſe factuꝝ vel cura/turꝝ. vt iſti. de iuti. ſtipula. §. ſi qs aliū. tū q̄ ꝓ/miſit cū iuramēto ēt ſimpl'r tenēť p̄ſtare operam quā p̄t: ſic ſi ſpecifice ſe obligaſſet. ar. c. ad nraz. de iureiu. ⁊. l. cū p̄. §. fili⁹ matrē. ff. de le. ij.

¶ Quid ſi ꝓmiſit vnā determinate: ⁊ ſi illā nō 10
poſſz daret alterā. ſ. ſi ꝓma ꝓſenſitū poterit aliā
bre: qr ieſt publice honeſtatis iuſticia ēt ſi pp ipe
dimētū affinitatis cū ꝓma nō potuit ꝺhere. Sec⁹
ſi nō ꝓſenſit: qr tenēť ſecūdā dare. de ſpō. c. ex lit
teris. el. ij. ⁊ de reſti. ſpo. ex pte.

¶ Sz qd ſi aliqs, ꝓmittit alicui q eā deſpōſabit' 11
ſ. q ſi, ꝓmiſſio fuit q deſpōſaret eā de futuro: ſic
nō erūt ſpōſalia anteq̄z deſpōſet eā ſm Vin. ⁊. d.
Ant. i. c. is qs. de ſpō. Si Vo, ꝓmiſſio fuit q de
ſpōſaret eā. ſ. ꝑ verba de p̄ſenti: fic talis, ꝓmiſſio
facit ſpōſalia ſm Lar. i. d. c. is q. Et ſic ſumus i
dubio: tūc i locis vbi ꝓſuetū ē q ꝓmo cōīt accipi
unť ꝑ verba de futuro nō erūt ſpōſalia indicāda.
Sed vbi cōiter accipiunť ꝑ verba de p̄ſenti ſine
alijs ſpōſalibus erūt ſpōſalia ꝺcta ꝑ talē, ꝓmiſſio
nē. qō bene no. qr ſepe in practica.

¶ Vtr idiſticae poſſit i ſponſalib⁹ arraꝝ tradi/ 12
tio iteruenire. ſ. ſ. Da. i. c. gēma. eo. tit. Jo. an.
⁊ dicit ꝓſiderādā qualitatē p̄ſonaꝝ ⁊ quantitatē
arraꝝ. Si eni inī ville p̄ſonas iteruenit traditio
magnaꝝ arraꝝ. ſic nō valet: qr ē eadē rō in eis.
ſicut ⁊ i pena. ⁊ hāc opi. vť tenere Ly. in. l. muli
er. C. de ſpō. ⁊ lz Bar. in. l. ticia. ff. de ver. ob. i
diſticte velit q admittanť: dūmō nō excedāt quā/
titatē dotiſ vl donatōis pp nuptias. tū ꝓma opi.
ē ego: i ꝓſcia: qr cū habem⁹ rōnē legis. nō ē curā
dū de verbis. l. nō dubiū. C. de legi.

¶ Sz q̄ regrunť vt valeāt arre. ſ. q duo. ſ. ꝺxi 13
mo q quātitas ſit vere numerata ⁊ tradita parti.
Sec⁹ vbi ps ꝓfiteret tū ſe recepiſſe ſm Bar. in
d. l. ticia. ⁊ Fede. ꝓſilio. cl'iiij. Et ēt ꝺcit Bar.
ibidē. q ſi vtraq̄z ps ꝓfiteret ſe recepiſſe ab alte/
ra. ēt ſi vere iterueniſſet ſolutio. ſed poſtea reſtitu
ta fuit. qr ſi ſolui tibi mille. ⁊ a te recepi alia mille
nō video: ſoluiſſe. arg. l. q ſic ſoluit. ff. de ſolu. lz
multi teneāt ꝺ eū i ꝺ vltio. de q̄ vide Bal. in. l.
fi. C. de ſpō. ⁊ vť ego: opi. Bar. ⁊ eā ſeq̄ť ſ. Da.
⁊ do. Ant. i. d. c. gēma. qr facilius qs, ꝓmittit q̄z
exburſet. ⁊ iō nō vť exburſare q tātūdē recipit ſta
tim. ⁊ ppea tz Bar. ibidē fūdū nō poſſe dari lo/co arraꝝ. ēt ſi vēdēs ꝺſtituat ſe noie alteri⁹ poſſi
dere. qr. l. fi. C. de ſpō. logť de arris traditis in
quātitate. ⁊ annulat aliā penā. g nō debem⁹ eē il/lū caſū arras approbare. Sz ꝺ Bar. ē Ange. ⁊
Imola. i. d. l. ticia. ⁊ do. Lucas de graſſis dicen
tes q ꝓdicta. l. fi. nō facit mētionē d quātitate. ⁊
ſic ſm eos pōt dari fūdus. ⁊ ē verior opi. Secun
do regrunť q nō ſint in tali quātitate reſpectu dan
tis q trāſeāt in locū pene. vt. §. diui. Aduerte tū
q ceſſat ꝓditio arraꝝ q̄ ꝑ eū nō ſtat: nec cāz ꝑbu
it vt nō fieret matrimoniū. C. de ſpon. l. vlt.

14 ¶ Vtꝛ pena appoſita i ſponſalibus valeat. ſ. ⁊Da. i. d. c. gẽma. colligẽdo dicta doctoꝝ i. d. c. gẽma. ⁊ i. d. l. ticia. q; aut pena apponit int ꝑbẽtes. ⁊ idiſſlicte nõ valet ſm cõioꝝ opi. ⁊ tz Bar. i. d. l. mulier. ẽt de illa pena q̃ ẽ i lucro perdẽdo. vñ ſi dixero. ꝓmitto tibi donare cẽtũ. ſi nupſeris mihi. nõ valebit. vt i. l. ſi ita ſtipulat⁹. §. ſi tibi nupſero. ⁊ ibi ꝑ Bar. ff. de verb. ob. Qõ tñ limita veꝝ: niſi is cui. ꝓmiſſio fit eẽt nobilioꝝ. q; tũc videꝛet poti⁹ donare alio recõpẽſandi rõne nobilitatis. ⁊Dico ẽ fac qõ no. Bar. i. l. i. C. de dona. ante nu. ⁊. l. ſi volũtate. C. de do. ꝓmiſ. Aut pena apponit int parẽtes ipoꝝ ꝑbẽtũ ſeu alios ita cõuictos ꝑbẽtibus ipſis. q; veriſimiliter iſti induceret ad ꝑctũ mrimonij ne parẽtes vel amici eorũ icurrãt ſeu ſoluãt penaz. ⁊ ſic nõ valet. vt i. d. c. gẽma. ſm vnũ intellectũ ⁊ in. d. l. ticia. ⁊ in. l. heres meus. i fi. ff. de ꝓdi. ⁊ demõ. Valeret tñ illa q̃ ẽ in lucro pdẽdo. vt ꝑ Bar. i. l. ticio. §. ticio el. i. ff. de cõdi. ⁊ dc. Aut pena apponit int alios a ꝑdictis. ⁊ ſic valet ẽt ſi talis extraneus ꝓmiſerit noĩe mulieris ſub certa pena ſm cõem opi. Adnerte tñ ſingulariter q; tales ꝓmittẽtes ſub pena q; ticia ꝑbet cũ ſemꝓr mõio ſi quãtũ i ipis ẽ faciunt nõ icurrũt penã. q; difficultas ex q̃ factũ ẽ in obligatiõe excludũt cõmiſſionẽ pene. vt ẽ tex. no. i. l. ſi vehẽda. i fi. ff. ad. l. ro. de iac. ⁊ in. l. ij. ff. ſi qs cautio. ⁊ ẽ tenuit Jo. pla. vt refert ſ ede. ꝓſilio. clxiij. ⁊ do. Ant. i. d. c. gẽma. ⁊ ſeq̃t ⁊Da. ibidẽ ſ acit qõ no. Bar. i ſilib⁹ tininis i. l. ꝓtinu⁹. §. illud. ff. de ver. ob. qõ no. q; facit vt ille q in ꝑctibus ſub pena ꝓmittit. ꝑ filio vel amico. q; ratificabit. q; ſi facit q; in ſe ẽ cuitat penã. ⁊ hoc veꝝ ẽ pena q̃ ꝓſiſtit in pdẽdo vel minuẽdo de patrimonio. Secus de alia q̃ ẽ in acqrendo. q; ceſſaret in erũ. niſi ipleret ꝓmiſſum.

15 ¶ Vtrũ poſſit interuenire pign⁹ ꝓ mrimonio ꝑbendo. ſ. fuit opi. diuerſa. Jnno. tz q; ſic. ꝓ. l. vnicã. C. ſi rector ꝓuin. do. Ant. tz q; nõ põt. niſi ꝑ intereſſe pſtãdo. Jo. an. dicit diſtinguendũ ſm qualitatẽ pſone q; vile pignus non bz intimidare magnũ vir. ⁊ ſic põt interuenire. Sz de in re vſ verioꝝ opi. d. Ant. ꝑ q̃ facit qõ no. gl. i. l. ſi ita ſtipulat⁹ fuero. §. ſi nõi nupſero. ff. de ℣. obl. q̃ dicit q; oĩs ſtipulatõ i talib⁹ ẽ reprobata. ⁊ i. d. l. vnica. ꝑct⁹ arraꝝ vocat pign⁹. ⁊ iõ nõ obſtat.

16 ¶ Vtꝝ intereſſe poſſit peti. ſ. Jaco. de arc. Ly. ⁊ cõit doc. in. l. i. C. de ſpõ. ⁊ i. d. l. ticia. q; nõ ꝑt peti. niſi doloſe ps ſe hũerit. q; tũc petet actiõe de dolo. nõ ãt pp ſtipulatiõz. q; ex ꝓceſſiõe iuris altera ps põt a ſpõſalibus deſiſtere. ⁊ ne mrimonium intimideꝛ pp ſolutiones pene. ⁊ iſtud ſegtur Bo. in ſũ. ⁊ ⁊Da. in. d. c. gẽma.

¶ Queritur an recipiens arras lucretur eas cõ 17
tracto matrimonio. ſ. ſ ede. in dicto ꝓſilio poſt Jo. plagiarium. ⁊ ⁊Dano. in dicto. c. gẽma. q; non. ⁊ ſequitur Oſti. in ſumma. lz in. d. c. gemma. teneat q; lucretur. ſed non eſt verum cũ nullo iure ꝓbetur. ⁊ ideo reſtituet. Sed ſi non ſequatur ex defectu alterius partis. ſic lucrabit. Si vero ex defectu ſuo ſic reddet duplum. l. arris. ⁊. l. ſi. que incipit mulier. C. de ſpon. Hoc verum ſi accipiens eſt maioꝝ. xxv. annis. vl ſi veniam etatis impetrauit. al's non tenetur. niſi ſimplum reſtituere. d. l. ſi. q̃ꝫis ex defectu ſuo nõ fuerit ſecutũ matrimoniũ.

¶ Quomodo contrahuntur ſponſalia ſub con 18
ditione. dic vt dictum eſt de matrimonio. ⁊ ſm illas regulas. vide matrimoniũ. iij. impedimento iij. Vnde aduerte q; ante aduentũ ꝓditiõis ſponſalia non ſunt nec oritur publice honeſtatis inſticia. vt in. d. c. vnico. de ſpon. lib. vi. niſi ꝑ factũ a conditione recedat. puta cognoſcendo eã. de condi. appo. c. de illis. in tex. ⁊ in glo. ⁊ in. c. ſup eo. ⁊ in. c. p tuas.

¶ Quid ſi qs dicat alicui: do tibi fidẽ q; te acci- 19
piã in vxoꝛẽ. ⁊ illa nihil rñdeat. nec verbo nec ſigno. ſ. q; ſpõſalia nõ ſñt. Sed tñ ꝓpellẽdus ẽ talis q dedit fidẽ. vt eã ſeruet ſi alĩ voluerit ſm ⁊Rodo. Sed ego nõ credo q; ſi aliqua intermedia int̃ueneriũt. anteq̃z alĩ ꝓſenſum demõſtrauerit. ff. de ver. obli. l. ꝓtinus.

¶ Quõ ſpõſalia diſſoluũt. ſ. q; i. xvij. modis 20
ꝓmo ꝑ mutuũ ꝓſenſũ ẽt ſi erãt iurata. ẽ tz Spec. ti. de legato. §. nũc oĩdẽdũ. ⁊ ⁊Da. i. c. ꝑterea. de ſpõ. dicit hãc eẽ cõioꝝ opi. lz gl. in. d. c. ꝑterea. teneat nõ poſſe ſine pctõ. Sed mihi placet diſtinctio Jnno. in. d. c. ſ. q; aut iurauit intuitu dei alĩ quã mulierẽ accipe in vxoꝛẽ ⁊ nõ põt illa remitte re. Si vero nõ intuitu dei. ſed ꝑ eius ꝓplacenciam ſic ꝑſit ſe abſoluere.

¶ Sed nũqd ſi ſpõſalia nõ erãt iurata poterit al- 21
ter nõ ꝓſenciẽte altero recedere a ſpõſalibus ꝑct̃ſ. ſm glo. in. l. i. C. de ſpõ. q; ſic. etiaz de iure canonico. ⁊ ſequit Ly. ibidẽ. ⁊ hoc idez vr ſentire Bratianus. lz dubie. xxvij. q. ij. §. ſed aliud. ⁊ §. fi. Nec obſtat. c. de ſpõſatã. xxvij. q. ij. q; loq̃tur in matrimonio de ꝓſenti. Jtẽ nec. l. i. ff. ex q. ca. inſa. irro. Vbi ſpõſa efficitur infamis ſi bina ſponſalia cõtrahit q; ẽ veꝝ. niſi ſpõſalibus ꝓmiſ renunciet. ſed q̃ ipis renunciat habz locum. l. i. C. de ſpon. que dicit vna deſponſata alteri nõ ꝓhibetur nubere. Nec obſtat q; nudum pactuz ecclesia compellit obſeruare. c. i. de pactis. q; iſtud eſt ſpãle in matrimonio pp rõnem lre. vt ſit omnino liberum. ar. c. requiſiuit. de ſpon. ⁊ qõ not.

Jnno.i.c.veniēs.de iureiur.ꝛ plz mihi qñ aliq̄ noua cā cū ad b̄ iducit: q̄ si a ꝓncipio fuisset ipedimētū dedisset ne Jberet aliter nō credo sine pctō mortali possit recedere a sponsalibus ꝑmis cum alia contrahendo: altera non consenciente.

22 ¶ Secundo qñ alter intra religionem ēt ante ꝓfessionē.c.veniēs.q.dc. vel vo.fz vnū intellectū qō facere possunt ante carnalē copulā: etiā altero inuito.vt.s. matrimoniū.iiij.ſ.xvij.

23 ¶ Tertio qñ alter Jbit cū alia psona p verba de ꝑsenti: vel p verba de futuro carnali copula sub/secuta.d.c.si inter vix.ꝛ.c.i.de spon.duo.

24 ¶ Sz quid si cognouit post spōsalia Jcta aliam mulierē ꝛ post coitū ꝓtraxit cū ea sponsalia ēt.ſ. q. ꝑma nō soluenꝫ pp hoc: sed oz coitus sequatur ꝓtractū sponsaliorꝫ.c.veniēs.cl.ij. de spon.

25 ¶ Sz qd si ꝑma spōsalia fuerūt Jcta simplr: sc/cūda Jo cū iuramēto.ſ. q. tenecꝫ redire ad ꝑma q: nō dissoluunꝫ p tale iuramētū.c.sic ex lris. de spō.xxij.q.iij.i mal'.ꝑmissis.ꝛ b ēet vex si nō i tēderet a ꝑmis recedē. Sec⁹ si a ꝑmis itēdit recedē ex cā cū posset vt dixi.iō fa tenebūt. ꝛ ad.d.c. sicut ex lris.dic q. logr q̄ sine aliqua noua cā vlt frangere fidē quam dedit ꝑmc.al's nō.

26 ¶ Quarto qñ alr se trāffert ad aliā regionē vñ si nō ē spes de ꝓrio redit⁹: credo q. dissoluanꝫ etiā iurata.vt vꝫ senture ſDa.i.c.de ill'.co.ti.ꝛ ēt gl.i d.c.de ill'.dū dicit fz leges. q̄si innat aliō cē de iure cāonico: ꝛ plz mihi pp picul̄ incōtinētie. Mā fz leges si p biēniū expectauit alr cū q ē in,puicia ꝛ nō execut⁹ fuit nuptias libē alteri pt nubē.C.ō spō.l.ij.ꝛ si ē i alia ,puicia oz expectare post tres ānos.vt i.l.ij.C.de repu.ꝛ b si ē absens ex ,pbabili cā tm̄. Si Jo sit absens ex ꝑbabili ꝛ necessaria cā: oz expectare donec adsit.vt.ff.de spō.l. sepe.vide gl.q̄ b tz i.d.l.ij.C.ō spō.nec ob.d.c.ex lris.q: lz dicaꝫ q. p q̄ttuor annos vel.v.expecta/uit b nō ꝓstabat. lz fuerit allegatū. ꝛ si ꝓstasset papa pniaz nō ipositisset de piurio: vel potes dicer q. ſō ibi iponiꝫ pnia q: sine auctate supioris non debuit Jueniſſe iuramēto. Sz si cū auctate supioris Jueniſſet: tūc credo cuitaret ēt penā arraz vt nō eas amitteret si interuencrūt q̄zuis etiā nō expectet p̄s statutū p leges ꝛ fm Jo.in.d.c. de illis.ꝛ alios doc. post ipm iudex oz talē absoluere pp piculū fornicatiōis.quod bene nota.

27 ¶ Quito qñ cert⁹ imn⁹ tp̄is appositꝰ fuit. Jam ipo elapso ille p quē nō stetit liber ē ꝛ nubit sine p iurio: fz alteri iponiꝫ pnia de piurio.vt i.c. sicut ex lris.co.ti. Et b vex nisi a ꝓncipio fuissent pure Jcta ꝛ postea Jueneruṅ de die nuptiaz: q: p la psuz illius dici nō liberaꝫ alr: q: terminus ex post facto fuit appositus ꝑ solicitādo iplemēto ,pmissionis iā facte ꝛ pure: nō ad finiendū ,pmissionem fm theoricā do. Anto.in.d.c.sicut ex litteris.

¶ Sexto qñ alr lepra vl' palusim icurrit aut visu vl' nasu amisit: aut ci aliqd turpi⁹ eucit.vt i.c.lraſ de ꝓiugi.lepro.ꝛ.d.c.sicut.ꝛ i.c.quēadmodū.ō iureiur.i ter.ꝛ i gl. Et b vex si turpitudo aducit post Jctū: sec⁹ si tpe Jct⁹ inerat: sicut nec Jbēs ꝑt allegare suspectū debitorē ꝑ pubertatē ꝑcedētē seu mores.ad qō facit.l.si creditores.ff.de pnle. cre.ꝛ.l.fi.C.de spon.ꝛ ibi per Bar.ꝛ ſDan.in c.quēadmodū.de iureiur.

¶ Septimo qñ alr fornicar q̄ ad inocētē: fz ille q fornicat⁹ ē nō pōt resilire si alr innocēs velit Jbere secū.c.ij.de trāsla.ꝑla. Et si ēt fornicatio esset violēta pōt spōsus eā dimittere fm Jo.an.ꝛ gl. i.d.c.quēadmodū.ꝛ sequiꝫ ſDa.ibidez ꝛ hugo. xxvij.q.ij.raptor.ꝛ ēt tz q. ꝑt dimitti si tpe despōsatiōis erat corrupta cū tñ crederet virginem.

¶ Octauo qñ alr eo⁹ efficiꝫ hereticus: q: ē fornicatio spūalis.xxviij.q.i. nō solū.ꝛ.c.iā nunc.

¶ Nono ꝑ capitalē inimicitiā supueniente int spōsum ꝛ spōsam ꝑt alr petē separationē fm Jo. i ſumma p rōnē.c.ij.de spō.ꝛ.c.regſuit.eo.ti.

¶ Decimo qñ ,pmisit spōsa dare certā quātitatē ꝑ dote ꝛ nō pōt dare sic soluiꝫ spōsus ab obligatione fm Jo.an.i.c.de illis.de ꝓdi.appo. Jdem dic de q̄cūq; alia ꝓditiōe int̄ueniēte si deficit.

¶ Sed qd si spōsa ꝓtraxit spōsalia ꝛ non ,pmisit dotē certā.ſ.q. vꝫ ,pmisisse oia bona sua in dote.vt no.i.l.mulier bona.ff.de iur.do.ꝛ p bart. i.l. si ꝓstāte.ff.so.ma. Et iō silabiꝫ in facultatib⁹ ꝛ nō pōt dare nō cogiꝫ spōsus cā ducere: q: deficit condītio subintellecta.ſ. si res in eodem statu permanserit.vt in ter.ꝛ in glo.ꝛ.d.c.quēadmodum. Facit.c.per vestras.de dote post diuo.resti.ꝛ quod ibi no.

¶ Undecimo qñ supuenit affinitas.vt si sponsus cognoscit ꝓsanguineā sponse vel econtrario xxvij.q.ij.si qs sponsam.de eo qui cogno.ꝓsan. vxo.siue.c.ex litteris.ꝛ de pluribus alijs.c.

¶ Sed qd si supueniꝫ publice honestat⁹ iustitia nūqd dissoluenꝫ ꝑma spōsalia.ſ.q. nō: q: p spōsalia ꝑmo ꝓtracta fuit ꝑmo inducta publice honestatis iustitia ꝛ p.ij. inductam non potest tolli ꝑmo inducta sicut in simili.lvij.di.si quis.

¶ Duodecimo si fama sit q. inter eos sit canoni cū impedimētū ꝛ de fama vel scandalo doceaꝫ.c. cū in tua.de spon.de ꝓsang.ꝛ affi.c.ij.de testi.c. super eo.fm Jo.

¶ Tertiodecimo qñ spōsalia fuerūt Jcta ifra annos pubertat⁹ ꝛ post pubertatē petit absolui ante aliquē tacitum ꝓsensū hitū i pubertate.c.de illis. el.i.ꝛ.c.a nobis.de spon.etiam si nulla sit causa

quare vult absolui post pubertatē fz Ioa. i. d. c. de illis. Sec⁹ si pubes fuit cū impubē ipe nō pt re silire. Similiter nec impubes ante pubertatē.

38 ¶ Quartusdecimus, ppter susceptionē sacri ordinis sm do. Anto. post Jo. and. in rubrica. de spon. Facit. xxvij. q. ij. §. ecce.

39 ¶ Quint⁹ decim⁹ pp cognatoz legalē. l' aliud ipedimētū. de q dic vt. s. mrimonioz. iij. p totū.

40 ¶ Sextusdecim⁹ pp votū simplex castitatis postea factū. vt i. c. veniēs. q cle. vel vo. fz vnū itel lectū. Et tz Bi. recutet Inn. bo. t Bof. tenētes q votū simplex ō castitate ñ soluit spōsalia iurata qz eēle vinculū ē iuramētū voto. Et tō q p̄cedit obtinet. tñ tz q solui spōsalia. qz maius bonū est ptinere q̄z nubere. t ideo etiā licite pōt fieri si bono zelo fiat. t sponsalia soluit. q. t sequif do. Jo. an. in. d. c. de illis. de spon.

41 ¶ Septimusdecimus, ppter seuiciā sponsi. sm Ioa. in. d. c. veniens.

42 ¶ Quero vtz i pfat⁹ casib⁹ regrat auctas iudicis eccliastici. R. fz Jo. an. i. d. c. de illis. de spō. q sic. qz corā eo dz, pbari cā. c. porro. ō diuoz. aliq̄ facit. xxxiij. q. ij. seculares. Facit hoc i. ij. casu. t iij. t. vij. sm Ri. i. iiij. di. xxvij. t. x. xi. xiiij. xv. xvi. fz do. Jo. Anto. i. d. c. de illis. de spō. Sed ego credo q. ēt fallit i alijs casib⁹ q̄ notorie de eo casu p̄stat pp quē dissoluit. Sicut si spōsalia fuit secreta. tdē dic fz Ri. vbi. s. q. secreta ñ subsunt iudicio ecclesie. Et tz nō debeāt alis separi sine iudicio eccl'ie. tñ si faciūt casib⁹ p̄dictis sine iudicio ecclesie. si credo mortalit peccēt. t. c. si duo pueri p̄ fatū cū. d. c. seculares. loquit q̄ si iest aliq̄ cā de p̄dict⁹. t marie q̄ nō sūt iurata spōsalia. Si āt qs recedat a spōsalibus non ex aliq̄ p̄dictoz casuum peccat mortalit sm Tho. tz ecclesia non cogat. vt no. in. c. requisiuit. de spon.

5 Tatutum qs pōt facere. R. q̄ il le q pt facē elgē. de q vide. s. lex. §. ij.

1 ¶ Vtz statutū ordiarij liget ex territoriō dliquēt subditū suū. vide. s. excōicatio. i. §. r. t. ri.

2 ¶ Vtz dliquēs i loco exēpto liget statuto epi. R. Be. i. c. vt aiaz. de p̄sti. li. vi. Jo. cal. t Jo. an. ibidē disputauit q. ñ. p. d. c. vt aiaz. t p. c. cū eps. de off. oz. li. vi. t p gl. i. de. q̄uis. de fo. cō/pe. Nō qz loc⁹ exēpt⁹ t locus ex dioceſim egparāt allegat. c. luminoso. xviij. q. ij. c. i. de sta. regu. in fi. li. vi. t cle. fi. de puil. t mihi plz t ē verioz opinio. lz Fede. de senis. t B. Marsilius teneāt ꝫ riū. vt in consilio. ij. p̄dicti Fede.

3 ¶ Sz nūqd si statutū, phibz ne vadāt ad locum exēptū ligabūt cūtes. R. d. Philipus de perusio i. d. c. vt aiaz. q sic si ex cā b fecerūt: qz sic facere

pūt. Facē qō nō. bar. i. l. relegatoz. ff. ō iterdict⁹ vbi vlt q̄ ciuitas, ppī comodū ciuitatis: vel odiū eoz ad q̄s nō vult vadāt: phibē pōt ciuibus suis ne vadāt ad talē terrā. t nō. Idē Ioa. i. c. postu lasti de fo. ppe. Ad phñ nō., p statutis epoz excōi cātibus accedētes ad monasteria monialiū. qz li/gāt: qñ ex cā legitia b faciūt odiū monialiū: q, p/pī sua scelera b merēt. Sec⁹ si facerēt i penā illi⁹ ꝫ quē ferī snīa. qz tūc nō pūt, phibē fz Ioa. vbi s. nisi bēant iurisditiōz i loco exēpto. puta qz pūt arcere accessū. vt in cle. attendentes. de sta. mo. de quo vide. s. monialis. §. iij.

¶ Vtz statutū liget religiosū q̄ excōicat acceptā 4
tes aliq̄d offiū ex ordinē nisi pus resignauerit li/bros t alia q̄ bz i ordie si, pmotus i epz assentit si ne resignatiōe. R. vt. s. excōicatio. i. §. r.

¶ Vtz statutū liget ñ subditos decliquētes i ter 5
ritorio data scia statuti. vide in. d. §. r. t qñ obli/get ad culpā solū vel ad penā. vide obia. §. i.

¶ Vtz ignorantia excuset a pena statuti. vide i 6
d. §. r. t. s. ignorantia. §. iiij.

¶ Vtz statutū laicoz loquēs gnāliter extēdat ad 7
clericos. R. vt. s. lex. §. v. t de statuto ipedicte li berā facultatē dandi ecclesijs vel circa mortuaria vide. s. imunitas. s. rl vi. t. rl vij.

¶ Vtz statutū factū a cōitate q̄ ciues dān ficati 8
nō possint petē satisfactiōz valeat. R. Ioa. i. c. in nra. de iniur. q. nō. qz statutū i p̄iudiciuz singulo rū nō valet. nisi ipi p̄senserūt t cōitas nō pōt sta/tuē sup iuribus singuloz fz solū sup iuribus vni uersitat⁹. vt no. glo. singularis i. l. iij. C. q̄ fit lō. p̄sue. t i. c. cū oēs. de p̄sti. facit. l. id qō nfz. ff. de re. iur. Nā solius p̄ncipis ē tollē ius alteriusꝫ nec ēt pt sine cā. vt no. i. c. q̄ i ecclesiaz. de cōsti. t in l. fi. C. si ꝫ ius vel pub. vti. t i cle. pastoralis. de re. iudi. vñ si dz valē oz vel q. singuli p̄senciant. q. ē ipossibile cū ibi sint multi infantes. vel q. cōi/tas hret iura p̄ncipis. t pp bonum publicum t ad tollēdum scādalum b faceret. ar. d. c. q̄ i eccle siarum. t que ibi not. al's non potest obesse non consencientibus. ar. d. c. cum omnes. t. l. p̄ma. ff. de magistra. t quod no. Archid. t Beni. in c. licet. de consti. lib. vi. Facit quod not. Ludo. de roma. in nota. dicens. q. inferioz a p̄ncipe non pōt statuere i p̄iudiciū alterius nō citati nec ꝫ consentientis. vt in. c. fi. de ma. t obe. t in. c. fi. ō bijs q̄ fi. a pla. c. cum omnes. de consti.

¶ Vtz statutū quo cauet ne filia. succedat extē 9
dat ad bona sita ex territorium statutiū. R. sm. Bar. i. l. cūctos pplos. de sum. tri. q. nō. sed succedet. Facit q. dico. s. pena. §. xviij.

¶ Vtz i recōi plibus vt singulis valeat qcqd maioz pars collegij statuerit. R. Ioa. in. d. c. cuz oēs de p̄sti. q. nō: nisi singuli p̄senciant. Fallit in

ꝗtuor casibus. ℙrimus quādo vellet deputare rē ad vsū destinatū. l. per fūdū. ff. de fūi. rusti. ꝑ dio. Secūdus quādo fit fauor admiſtratiōis bonor pupilli. l. iij. ff. de admi. tu. Tertius quādo fauor liberatōis: qr tūc valet q maior ps facit. l. maiorē. ff. de pac. l. fi. C. q bo. ce. poſ. Quartus fauor litigij dirimēdi. Illā valet ſnia duor ex tribus arbitris. Et hoc intellige in re q̄ ꝓuenit pluribus vt ſingularibus iure ſingulari. Secꝰ ſi iur ecclie vt ſūt pbēde q̄ nō ꝓueniūt canonicis vt ſingulis ſz iure ecclie. qr ſuper talibus bñ pōt maior ps diſponere r deputare ad piū vſū. vt ē ter. no. in. c. fi. de his q̄ fi. a ma. par. ca. r ibi per Jnno.

11 ¶ Vtr collegiū poſſit diſponē ſup rebus ꝑuatis ℟. ℙa. in. d. c. cum oēs. q ſi nō bz iura regalia puta qr bz dīm ſup ſe nō pōt. Vñ maior ps ſcholariū nō pōt obligare vnū ſcholarē vel diſponē ō rebꝰ ſuis. vt no. gl. i. l. ij. C. q̄ ſit lō. ꝓſuc. niſi forte ſz qō no. Bar. i. l. iiij. ff. de reſtudi. q̄ vniuerſitas ſcēt obligata: r nō cēt ſoluēdo qr tūc poſſz pōnē collectā ſingul. vt eſt gl. no. i. l. i. ff. q cuiuſq; vniuer. Jtē ſi ſolū cā neceſſitatꝭ: ſz ēt pictatꝭ. vt i d. c. fi.. Jtē fm Jnno. r cōſit doc. ēt i caſu vtilitatꝭ. r ꝑbat i. c. i. de his q̄ fi. a ma. par. ca. Ex mera. n. volūtate nō pōt diſponē de iuribus alterius vt no. gl. i. d. c. cū oēs. r Jnno. ibidē r Jo. an. i regula. qō oēs tāgit. li. vi. i mercurialibus. Sz ego limito vex i ꝓiudiciū. ſcd i bonū r vtilitatem bene poſſet: qr maior ps ficte repſentat totū. l. aliud. §. referꝝ. ff. de re. iur. r. l. qō maior. ff. ad munici. Jtē aduerte ſz ℙa. i. d. c. cū oēs. q ſi diſpoſitio ſit in dānum vel dedecus vniuerſitatis vel ꝑuate cōſuetudinis vnus ſolus pōt reſiſtere. vt in d. c. fi. r no. Jnno. in. c. accedētibus. de ꝓbile.

12 ¶ Sz q̄ro q̄t de vniuerſitate debeant ꝓuenire vt actꝰ valeat. ℟. ℙa. i. d. c. cū oēs. q cōis ſnia canoniſtax r legiſtax ē vt ſaltē due ptes vniuerſitatꝭ ꝓueniāt. vt in. l. nulli. ff. q cuiuſq; vniuer. r l. notationū. C. de decu. Et ex his duabꝰ ptibus maior ps dz ꝓſentire. Jta ſentit Jnnoc. in. c. ij. de no. oper. nun. r Bar. in. l. oēs populi. ff. de iuſti. r iur. de hoc vide. ō. electio. §. vi.

13 ¶ Sz qd ſi nō ꝓueniūt due ptes. ℟. ℙa. i. d. c. cū oēs. opi. canoniſtax ē. q ſi ē aliqs ad quē ſpectat ꝓuocatio vniuerſitatꝭ r ad mādatū ciꝰ nolunt ꝓuenire: q tūc pōt explicare q ꝓuenerūt: ſz nō ſit maior ps collegij. ℌ voluit Jnno. i. c. i. de ma. r obe. r i. d. c. ij. qr nolētes venire faciūt ſe alienos vt i. c. cū nobis. de elec. r ſic nō ꝓputāt. Si ℣o ſi ē aliqs ad quē ſpectat offm ꝓuocandi: tūc ſi inſtat tps imini pfixi vniuerſitati ad actꝰ expeditōz mior ps pōt ꝓuocare maiorē: r nolētē vēire ꝑt explicare: qr mior ps nō dz ꝓuari iure ſuo ꝑ negligētiā vel ꝓtēptū maiorꝭ ptis. vt no. i. c. i cauſis de elec. r i. d. c. cū nobis. Si āt termin⁹ nō ē pfix⁹ tūc oz ſint due ptes. Tertia nī ps poterit agere ō ꝓtēptu. vt ꝓbat i. d. c. ij. r. c. i cauſ. r. d. l. notationum. Et hoc tenc. lz legiſte aliter dicāt.

¶ Quō ſtatutū dz iterꝑtari. ℟. ℙa. i. c. cū dile 14
ctus. de ꝓſuc. q vt cuitet correctio legis ſeu iuris cōis. dz latiſſime vel ſtrictiſſime iterꝑtari: ſicut electio capit ꝑ confirmatiōe i. d. c. cū dilect⁹. nō tñ talit q ℣ba ipropēnt vt iuri cōi ꝓueniāt. Facit qō no. Bar. i. l. ꝑtor ait. ff. ō dā. ifec. Qō limito qñ ℣ba ſūt clara: ſz vbi ℣ba ſūt dubia vel bñt multiplices itellect⁹: tūc debemus facē iterꝑtatiōz r intellectū ēt ipropriū vt minus recedam⁹ a iure cōi q̄z fieri pōt. vt no. i. d. c. cū dilectus. r i. l. ij. C. de nora. vide ꝑ Bar. i. d. l. oēs ppli. ita tñ q aliqd opet r aliqd addat ad ius cōe. ēt q̄ſ ē fm ius cōe fm ℙa. r doc. in. c. ex pte. de ver. ſi. Facit. c. ſi papa. de ꝓuil. vbi verba debēt aliqd opari. dicit tamē Bar. i. l. iiij. §. ꝑtor ait. ff. de dā. infec. q ſi ſtatuto caueꝭ. vt citatio fiat ad perſonā ſi reperiri pōt q ꝑ nullo ſeruit: ſed tūc dicas plus timeri ſolet q ſpāliter caueꝭ q̄z q generaliter.

¶ Sz nūqd dz ſtricte iterꝑtari qñ gnālit logꝭ vt 15
aliꝰ lucreꝭ. ℟. q nō ar. l. ꝓſperit. ff. q r a gbus. ſz vbi agit de diminutiōe ꝓmonij: ſic dz ſtricte interꝑtari ne alius iniuſte incurrat dānuz. vt plene no. in. d. l. oēs populi. r videꝭ ter. in. d. c. cū dilectus. r in. d. l. ij. C. de nora. r ℙa. in. c. ꝓſtitutus. de reſti. in integ. hoc ſequit Bar. in. l. ſancimus. C. in quibus ca. in inte. reſti. non eſt ne.

¶ Vtr verificeꝭ i caſu ficto. ℟. ℙa. i. c. cū dile 16
ctꝰ. de cle. nō reſi. q ſi ſtatutū logꝭ r diſponit i mā iuris cōis: i q̄ caſus fictꝰ eqparat ℣o: vtputa i caſu i q̄ nō reſidēs habeꝭ ꝑ reſidēte. vt in. d. c. cū dilectus. fic verificat qr ꝓſtitutio diſponēs regularit id qō ius dz recipe oēs limitatiōes iuriſ. Facit. d. c. cū dilectꝰ. r clarius. c. ad audiētiā ibidē. Si vero ſtatutum eēt ꝓ ius vel ꝑter r odioſū: tūc nō verificat i caſu ficto: ſz ℣ba dīt itelligi ꝑpe. i. i ſuo ꝑꝓio ſignificato: r ſic itellige. l. iij. §. hec ℣ba. ff. de nego. ge. r. c. i nra. ō iurciu. Et facit q no. Bar. i. d. l. oēs ppli. Facit. l. ij. C. de nora. r. c. ex pte. ō ℣. ſig. Facit q dicit Ludo. de ro. i ſuis no. q argumtū a ꝓrio ſenſu valet i ſtatutꝭ: niſi q̄ rat vt qs incidat i penā: qr tūc nō valet. l. ꝓcticulā. C. de epi. r cle. bēs gl. i cle. i. i ℣. facē. ō vſu. ℏ limitat ℣e. i. c. vt circa. de elec. li. vi. ℣ex qñ ſtatutū nō redderet illuſoziū ſi ñ recedat a ꝑꝓa ſignificatiōe ℣boꝝ: ſz qñ redderet illuſoziū tunc ē recedēdū. ar. l. ſi qñ. in ꝑn. ff. de le. i. r qō not. in c. ad audiētiā. de decī. r tūc indeffinita equipollet vniuerſali: vt vult Bar. in. d. l. oēs populi.

17 ¶ Quō dz itelligi statutū seu ꝓstitutio: qñ ptim ē fauorabil' ꝛ pti odiosa: puta qz iponit penā. ff. Jo. an. vſ fibi ꝓri' i. c. ex rescripto. de loca. ꝛ in c. sciāt cūcti. ꝛ i. c. fi. ō elec. li. vi. ☞ ego ꝓcordo sic: q qñ ꝑncipale itēt ꝓstituēt ē ꝑbē fauorē: tē dicaſ fauorabile si odiū tē dicaſ odiosuz. Jta cōit no. legiſte i. l. q exceptiōz. ff. de ꝓdi. idē ꝛ ibi gl. Si Vo igraſ ꝑncipale itēt disponēt: tē dico q ꝗtenꝰ ꝓtinet fauorē dz extēdi: ꝗtenꝰ Vo ꝓtinet pe nā dz restrigi: ꝛ ſ vſ fuisse ō mte bal. i mſ' loc'. Et faċ ad ſ q dixi. ☞. excōicatio. v. cāu. vi. §. iij.

18 ¶ Vtz statutarij ꝺputati a pplo possint iterꝑta ri statuta p ſe edita: fi oriaſ aliqꝺ dubiū. ff. Jſpa. i. c. ex pte. de V. ſig. Jo. an. i. d. c. ꝛ cōit legiſte. ꝛ Bar. i. l. oēs ppli. ꝑdicta ꝓcludunt q nō. ex q fūcti sūt officio suo. Nec ob. q eius ē iterꝑtari cu ius ē ꝺē: qz i veritate illi nō ꝓdiderunt. sed po/ pulus q dedit auctoritatē: qz is facit cuius aucto/ ritate fit. c. si diligēti. de ꝑscrip. ꝛ iō dz recurri ad pplz seu ꝓciliū gnāle. ſ limitat Jſpa. vbi. ☞. qñ in terꝑtatio ē valde dubia. Secꝰ si ē clara ꝛ iuri ꝓfo na: qz tē iuder cozā q vtiſ qſtio poterit iterꝑtari ſicut ꝛ legē cōem ꝛ ꝓuilegiuz ꝑncipis: vt no. In no. in. c. cū spāli. de appel. ꝛ Bar. i. d. l. oēs po puli. Facit. l. benignus. ff. de legi. ꝛ l. fi. ff. ō cō ſti. ꝑn. ꝛ l. vnica. C. de ꝑsequi. in vi. ꝓſtā.

19 ¶ Quātū durat statutū. vtz post mortē statuēt' ſ. Jſpa. in. c. a nobis. el. i. de sen. excō. q sic: nisi exꝑſſe reuocet: vt ē tex. in. c. fi. de offi. le: Vñ fm Fede. ꝓſtio. xvi. ēt statutuz factū a capitulo sede vacāte durat creato nouo cpo: nisi reuocet p ep̄z creatū q patet ar. no. ne ꝓcla. vices su. c. vlt

20 ¶ Quando ligat statutum. ſ. q statim habita noticia. de quo dic vt. ☞. lex. §. xij. ꝛ xiij.

21 ¶ Quō tollit statutū. ſ. q tollit. Jſpio p vnuz actū factū collegialiſ a statuētibꝰ vl' eoꝝ succeſſori bus ☞ statutū fm Jo. ꝛ Jo. an. i. c. ad audiētiā de clc. nō resi. ꝛ Jſpa. i. c. cū accessiſſent. de cōſti. Secūdo tollit p nō vſum: nec reqrit luxus tpis fm Jſpa. in. d. c. ad audientiā. ꝛ in. d. c. cū accef/ ſiſſent. ꝛ in. c. ꝓ illoꝝ. de ꝓcben.

22 ¶ Vtz statutū q ꝺcedit ꝓuilegiū ñ ſubdito seu exīneo possit reuocari: puta statuto cauet q qcūq venerit ad habitādū i tali territorio ſit exēptus ab oī collecta. ſ. Jſpa. i. c. nouit. de iudi. q nō q ad illos q iā venerūt: qz trāſiuit iā in qſi ☞cū q ēt ꝑn ceps obligaſ: vt i. c. i. ō ꝑba. Et ſ voluit Bar. exꝑſſe i. l. qꝺ semel. ff. de decre. ab or. fa. ꝛ in. d. l. oēs ppli. Intellige nisi ipi ꝓsentiat. Quo Vo ad illos q nōdū venerūt ꝑt reuocari. ex q res ē i/ tegra. ar. l. ſi pecuniā. i ꝑn. ff. de ꝓdt. ob cāz. Et ſ vez qñ gnāliſ fit. Secus ſi ſpāliſ fuiſſet ꝓceſſū: qz reuocari ñ posſet. Facit qō disputata p Ang. i qua determinat nō posſe reuocari statutū quo di sponebaſ: vt poteſtas haberet quartā partē ꝺē natiōis postqz poteſtas eſt electus ꝛ ☞ſ sit electi oni. Idē dic de ꝓuilegio ꝓceſſo nō ſubdito: ꝛ per hoc infert Bar. in. l. ꝓuilegia. C. de ſa. ſan. ecc. q laici q statuerunt ſingulis annis dandam cer/ tā quantitatē ꝑ elemoſyna clericis vel religioſis nō poterunt reuocare: allegat. c. ad apoſtolicam de ſymo. Hoc ſegt Jnnoc. in. d. c. nouit. ꝛ Ar/ chi. xi. q. i. quibuſqz ſuper glo. Facit qō no. Be mi. in. c. licet. de ꝓſti. li. vi.

¶ Quid ſi statutuz eſt factum ad comodum ſub 23
ditorum. ff. Bemi. in. c. licet. de cōſti. lib. vi. q aut ſubditi ☞ſentiunt reuocationi: ꝛ pōt reuoca ri: aut ſinguli nō ☞ſentiunt: ſed reuocanſ per ma iores regētes cōitatē: ꝛ tūc ſi fit ex cā legitima ſic pōt reuocari fm vnum caſum Jnno. in. c. i nra de iniur. maxīe quādo ſtatutum diſponebat ſup eo: ſup q̄ ciuitas nō erat obligata: vt ibi declarat Jnno. Aut fit ſine cā legitima: ꝛ ſic nō vz reuo/ catio i ꝑiudiciū minoꝝ iuꝛ no. per Jnno. i. c. q i eccl'iaꝝ. de ꝓſti. Hoc limito vez quādo ſtatutuz diſponit de comodo ſubditoꝝ circa bona eorum Secus ſi ☞cerneret circa exercitium iuriſditiōis: q tunc pōt reuocare: q ſuperior eſt q hz admini ſtrare. Jta ſentit Archi. in. d. c. licet.

¶ Vtrum ſtatutū iuratū tollaſ p clauſulā nō ob 24
ſtātibus qbuſcūqz ☞ſtōibus ꝛ ſtatuꝭ. ſ. gl. in. c. cū nō deceat. ō elec. li. vi. q nō. ꝛ idē dicit Aud. de ro. in ſuis no. q ꝙctio vel pactum iuratū nō tollit per gnālē clauſulā: nō obſtātibus qbuſcūqz pactis. gl. ē in clc. dudum. §. pc. de ſepul.

¶ Vtz ſtatuētes poſſint recedere a ſtatuto ☞fir 25
mato per ſuperiorē vel ſedez aplicā ſine alia lnia ſ. Jſpa. in. d. c. cum acceſſiſſent. ꝛ Bar. in. d. l. oēs ppli. tz q ſic. ☞ Bal. i. l. oiuz. C. de teſta. tz q nō. ☞ Jſpa. ☞cordat: q aut ſtatutum ☞cer/ nit ꝑncipaliſ fauorē ſtatuētiū: ꝛ ſic ē vera opinio Bar. Facit. c. ꝓ illoꝝ. de ꝑben. etiā ſi ſtatutum ꝓtineat talem materiā q nō valuiſſet ſine ſuperi/ or: vt idem Jſpa. not. in. c. cum. Ad. de cōſti. Si vero cōcernit fauorem alioꝝ vel bonum pu/ blicum ſic vera eſt opinio Bal. q nō poſſunt ſi/ ne licentia ſuperioris. Nō q cōfirmando videt ſuperior ſuā diſpoſitionem facere. Nam oia nra facimus qbus auctoritatē ipertimur. c. ſi aplice. de ꝑbē. li. vi. ꝛ l. i. C. de vete. iur. enucle.

§ Tipulatio

Quid ſit habes. ☞. pactum. in ꝑn.

¶ Vtrum ſtipulatio trāſeat ad heredes 1
ff. q ſic. l. veteris. C. de ꝓtraben. ꝛ co. ſti. qō in tellige vez fm gl. ibidē quando poteſt per alium impleri factum, ꝓmiſſum.

2 ¶ Vtrū aliqs possit alteri stipulari ꝑ altero. ℟. q̄ nō nisi sit eius seruus vel filius. isti. ō iuti. stipu. §. si qs alij. vel si ꝓcuratoꝛ. l. fi ꝓcuratoꝛi ꝑsentl ff. de ℣. ob. gl. tū tz i. c. q̄tiēs. cl. i. i. q. vij. q̄ ō iu re canonico, ꝓmittēs ticio se daturū sempꝛonio cē tū obligat. ar. c. iuramenti. xxij. q. v. marie si inuenit iuramētū. ar. l. i. ff. de ꝓsti. pecu. Item per iudices officiales: executoꝛes: tabelliones alteri acquiritur. l. eum ꝑ quo. ff. de in ius vo.

3 ¶ Quō dz cē act⁹ stipulāt⁹ t ꝓpꝛomittēt⁹. ℟. q̄ ꝓtiu⁹ q̄ si p⁹ interrogatiōz se diuertit ad alia nihil ꝑ derit. lz eodē die, ꝓmissz. l. ꝓtinu⁹. ff. ō ℣. obl.

4 ¶ Obligatio stipl̄ata sine ꝓditiōe neq̄z ad certū diē pūti die ōdet: ſz si p̄t peti illo die q̄ stipulata ē. isti. de ℣. ob. §. ois stipulatio. t. §. cū qs. Mo. q̄ nō vz stipulatio vel legatū factū i genē de aliq̄ re nulla demōstrata. ff. de iur. do. l. cū post diuoꝛtiū Sed de legato die vt. s̄. legatū. i. §. xxxiij.

§ **Tolla** quō dz vti sacerdos qñ cōi/cat t legit euangelium t dia conus habes. s̄. sacerdos. §. ijj.

§ **Tudium** clericoꝝ t religiosoꝝ. vide. s̄. mgr̄. t. s̄. scia t quō studiū liberaliū arciū ad vtilitatem eccl̄ie suadeat hēs. xxxvij. di. ō qbusdā. i poet⁹ ꝑ bibet ibidē p totū. Item in theologia comēdatur in legibus t phīsica reꝓbatur de quibus. vide s̄. magister t scia.

§ **Tultícia** dr̄ a stupoꝛe. vñ ſz Isi/do. ij. ethim. Stult⁹ ē q̄ pp stupoꝛē ñ mouet: t differt a fatuitate ſz eūdē. q: stulticia ipoꝛtat debitudinē mēt⁹. ſ atu itas ār ipoꝛtat ipius sensus ꝓuatiōz. vide de b. s̄. debitudo. Et tūc stulticia ē petīn qñ aduenit eo q̄ hō inergit se talit i terrenis q̄ nō pōt ꝓcipe q̄ dei sūt. alīs nō. ꝓcoꝛ. Tho. xxij. q. xlvi.

§ **Tultus** est qui nō vl't discē a q̄cū q̄z licite p̄t. xxij. di. de cō stantinopolitana.

§ **Tuprum** ē ioꝛdinatus ꝓcubitus quo virginalis integri tas coꝛrūpit. vel stupꝝ ē illicita defloratō virginū sub parentū cura cristentium.

1 ¶ Vꝛ stupꝛāt ℣ginē teneat ad aligd. ℟. ℙa. i. c. i. de alul. q̄ si seduxit vel decepit eā: teneꝫ eaz dotare t vltra dotatiōz eā accipe i vxoꝛē si p̄ vo luerit eā sibi dare. vt i. d. c. i. t. ij. eo. ti. vel si non vult eā accipe dz coꝛporalli puniri. Vñ sola cōsti tutio dot⁹ non liberat cū ſz cū. ℙa. si parētes vo lūt eā sibi dare q̄ si nolūt saltē ad dotatiōz teneꝫ ēt i ꝓscia: nisi ſz ℟od. ꝓponeret cum ea vel sibi re mitteret. q̄ō no. o ꝓfessoꝛ pp illos q̄ sub deceptōe accipiēdi i vxoꝛē puellas decipūt: q: tales ex quo acceperūt eas vel ꝓmiserūt accipe i vxoꝛes. t sic habuerūt copulā. q̄ teneꝫ de necessitate eas accipe lz tūc habnerit aium ipas decipiēdi t bñdi copulā q̄ si ℘xerūt cū alia mrīmoniū: vel pr̄ ñ vult eā da re saltē teneꝫ ad dotē: nisi ꝑm Tho. cēt tāta ieq̄li tas. q̄ pot⁹ decipi se ſ. nxit q̄z fit decepta. Nec alit ꝑt absolui anteq̄z ℘bat cū alia. si pētes volūt eā si bi dare nisi vere eā accipiat i vxoꝛē: t faciat dotē nisi ipa dotē sibi remiserit. ℍ er Alex. xxij. tracta tu ō stupꝛo. t ℟i. t Sco. i. iiij. di. xv. Secūdū le ges ℣o dz relegari. t dimidia pars bonoꝝ eius pblicari. Si ℣o sit vilis ꝑsona dz ℣berari. isti. de publi. iudi. §. ij. Si aūt ꝑ vim fecerit capite ple ctit. insti. vbi. s̄. §. fin aūt.

¶ Quid si ñ secuꝛit eā: ſz spōte acgenit. ℟. pa. i 2
d. c. i. tz q̄ bz ēt locū disp̄sitō ꝑsati. c. q: si ñ cēnt hois insidie tantū facinus non ꝑpetrasset. vt dic̄ ter. i. l. vnica. C. de raptu ℣ginū. Vnde ꝑsumi tur seducta. Sed ego credo vez i foꝛo ꝛētioso. Sed i ꝓscia sufficit q̄ q̄rat eā i bono statu reducē quātū i ipo ē. ſ acit regula scienti. Et q̄ō ibi not. de reg. tur. li. vi.. Et si ꝛapuit an pater teneat eā dotare. vide. s̄. dos. §. iiij.

§ **Vasio** quō obligat i dāno dato. vi dc. s̄. furtū. §. xviij. t. xix.

§ **Vbarratio** vide. s̄. spōsalia. §. vij. t. s̄. arra.

§ **Vbdelegare** nō pōt delegat⁹ p̄ncipis ēt ō̄pu tatus ad nudū ministeriū q̄ñ ē ē magnuz t graue. sicut iudicare t similia facere. Secus q̄ñ est pax quia potest. c. q̄ aūt. de iure patro. t ma/gnū seu graue t paruum arbitrio iudicis relin/quitur. c. fi. de do. t ꝓtu.

¶ Vtrū ille cui ꝓmittit p̄dicare crucē: exc̄icare 1
vel absoluere aliquos vel dispensare cum irregu laribus vel mūgere pnias possit subdelegare al teri. ℟. q̄ nō. nisi sit legatus a latere. vt in. c. fi. ō offi. dele. Similiter vbicūq̄z ꝓmittitur alicui vt il lud personalit̄ exequatur. subdelegare nō potest Et vbi in ꝓmissione videt cleeta industria p̄sone vt in. d. c. fi. Et de ℍ vide. s̄. delegatus. §. vi.

§ **Vbditus** dr̄ triplicit̄. ℙrio rō ne domicilij. Secūdo rōe originis, p̄pe vel paterne. ar. c. iij. de tē. ord. li. vi. Et i. l. i. t i. l. origie. C. de munici. t ori. li. x. ſ acit. l. assūptio. t q̄ō ibi no. ff. ad mu ni. t. l. rescripto. §. fi. ff. de mu. t ho. t talis teneꝫ ad onera p̄sonalia si ibi repiat, lz alibi trāstulerit domicilū. de q̄ ℘ Bar. in. d. l. assūptio. ſ allit in muliere q̄ ℘xit cū viro bñte aliū domicilū. de q̄ i l. fi. §. ūte rescripserūt. ff. ad munici. Tertio rōne delicti. sed large vt dicit gl. in. c. nnp. de sen. exc.

non autem ꝓprie. lꝫ ibi sortiaꝝ forum. no. glo. in cle. vnica. de fo. ꝓpe. qđ no. ꝙ statutis ⁊ alijs dispositionibus odiosis facientibus mentionem de subditis vt nō ꝓhēdaꝝ forēsis ōliquēs in territorio. Idē dic de ꝓhētibus cadē rōne. no. ℔a. in d. c. nup. ⁊ in. c. ꝓposuisti. de fo. ꝓpe.

1 ¶ Vtruꝫ subditus ratione domicilij cui iuder ꝑcepit sub pena excōicatiōis late sñie vt satisfaceret tali die alicui trāsferēs domicilū sit excōmunicatus. si postea non satisfacit. ſ. ℔a. in. d. c. proposuisti. cum Jo. an. in regula cum sunt partiuꝫ de reg. iur. lib. vi. ꝙ sic. qꝛ iam preuentus erat. ⁊ vide ibi late p eos.

§ **Ꝟbdiaconus** ideo appellaꝝ qꝛ subiacet et ꝑceptis ⁊ officijs leuitaꝝ: oblationes leuitis defert. xxi. di. cleros. Item ad subdiaconuꝫ ptinet calicē ⁊ patenā ad altare xp̄i deferre ⁊ leuitis tradere ⁊ eis ministrare vrceolū cū aqua ⁊ manustergiū cōtā eꝑo ⁊ ꝑbyteris ⁊ leuitis tenere: ⁊ ꝓ lauādis manibus ante altare aquā ꝑbere. xxv. di. plectis.

1 ¶ Vtrū teneaꝝ ad castitatē. ſ. ꝙ sic. xxxviij. di. §. i. ⁊. ij.

§ **Ꝟbormatio** lꝫ Lan. ⁊ Jen. vt refert Lar. in cle. testibus. de testi. est de aliquo falsꝫ expri mēdo ⁊ vero tacēdo in testimonio testi ꝓ aliquez facta informatio ⁊ dr̄ ornare quasi subtus i aures aliqđ malū ornare ⁊ sub colore ponere. vt in aut. de testi. §. qꝛ vero. Vñ talis peccat mortaliꝫ. ⁊ tenet ad restitutionē leso. de iureiur. c. fi.

§ **Ꝟbsanatio** differt a derisione quia derisio fit ore i. verbo cachio. subsanatio autem fit naso rugato. vt dicit glo. super illud ps. Dominus in celo deridebit eos. sed conuenit cum ea in fine quia vterq; intendit erubescentiaꝫ ꝓximi. Quō autem sit peccatum mortale dic ſm ꝙ derisio est. vt. s. derisio.

§ **Ꝟbstitutio** est secūdaria condi tionalis institutio. Nā substitutio ꝓtinet in se institutionem ⁊ ideo institutus dr̄ ꝓmus gradus et si multi fuerint instituti. Et substitutio. secundus gradus ⁊ est cū quis instituit heredem sic. talis esto mihi heres. ⁊ si nō eris vel decesseris ticium substituo iste ticius dr̄ substitut⁹. l. i. ff. de vul. ⁊ pu. substi.

5 ¶ Quot sūt spēs substitutionum. ſ. ꝙ duplices alia indirecta. alia directa. Jndirecta substitutio. siue obliqua: siue fidei cōmissaria siue ꝑcaria ē illa ꝑ quā quis capit hereditatez alio mediante. vt cum testator fidei cōmiserit. A. heredi vt heredi

tatē. ℔. restituat. lꝫ ergo ꝓ fideicōmissum. ℔. sit substitutus. A. debet hereditatē adire ⁊ adītā ℔. restituer̄. ⁊ sic. A. mediāte ⁊ operāte puenit hereditas ad. ℔. Et no. ꝙ si. A. adierit spōte hereditatē retinebit quartā trebellianicā ⁊ reliqs tres ptes hereditatis restituet. ℔. Si vero iudicis officio ꝓpulsus adierit totā hereditatē restituet. ℔. insti. de fideicō. here. §. in ꝓmis. ⁊. ff. ad treb. l. nā qđ. §. qui ꝓpulsus.

¶ Directa vero substitutio ē qua qs capit hereditatē defuncti nullo alio mediāte vel sibi coopante vt cū dicit testator. A. mihi heredē instituo. sed si ipe nō erit heres. C. si heres. ⁊ sic. C. substitut⁹ ē directe. Vnidiē aūt in quintuplici dria. quarū ꝓma dr̄ substitutio vulgaris. ⁊ h duplex. Alia ex ꝑssa q̄ fit ꝑ istā negationē. nō hoc mō. vꝫ instituo mihi heredē. A. ⁊ si ipe noluerit vel nō potuerit heres cē. ℔. sit heres vel. ℔. substituo. Alia tacita qñ. ſ. negacio ñ exꝓmit. sed includit vt cū dr̄ A. ⁊. ℔. mihi heredes instituo. ⁊ eos inuicem substituo. ꝓ hec verba eos inuicē substituo tacite subintelligit. ꝙ si ali⁹ eoꝝ heres nō fuerit. ſ. qꝛ noluit vel nō potuit qñ decessit ante aditā hereditatē alter sit heres insolidū. vt. ff. de here. insti. l. cum in testō. §. hec verba. Et dr̄ vulgaris. qꝛ a quolibet de vulgo. ſ. testatoꝛe fieri pōt. ⁊ cuilibet siue pupillo vel minoꝛi ⁊c. Et de hac habes insti. de vulga. substi.

¶ Effect⁹ hui⁹ substitutiōis ē. vt bona testatoris tm̄. que⁹ debebant venire ad institutum veniāt ad substitutum nō bona instituti. insti. de pupil. substi. §. quo casu. 3

¶ Quādo expirat hec substō. ſ. q̄ꝫcito institut⁹ adierit hereditatē siue postea decedat cū liberis. siue sine liberis. C. dīpube. ⁊ alijs substi. l. post aditā. ⁊ hoc nō solū qñ exꝑsse fit ꝑ negationē. sed et qñ tacite. Vñ lꝫ ticius ⁊ sempꝛonius fuerint instituti heredes. ⁊ ad inuicem substituti. si tñ sempꝛonius vel ticius adierit hereditatē expirat substitutio. vt in. d. l. post aditā. 4

¶ Secunda directa substitutio dr̄ pupillaris. qꝛ fit soli pupillo vel pupill̄. nec pōt tps excedere pupillare. sed expirat ad itroitū pubertatis. ꝓ et fieri in minus tps. vt si dicaꝝ. Si filius meus infra quartū vel qntū ānū decesserit sit. ℔. heres. Et hec ē dupler. ſ. tacita que nō hꝫ formā pupillaris substitutiōis: sed sub eius verbis includit. vt cū dr̄. A. filiū pupillū meū heredē mihi instituo. ⁊ si ipe mihi heres nō fuerit. ℔. sit heres. Et hec exꝑssis ē vulgaris: ex tacitis ē ꝓpillaris. Vnde siue sit. A. heres siue non. si in etate pupillari decesserit. Hereditas directo iure puenit ad. ℔. sed ex vulgari succedit tm̄ in bonis testatoris: ex 5

℔

pupillari vero succedit in bonis ⁊ testatoris ⁊ pupilli. Alia ē exp̄ssa que fit p̄ verbū affirmatiuū. ⁊ facit exp̄sse mētionem de pupillari etate. ⁊ sub ea includit̄ vulgaris tacita. vt instit. de vulga. ⁊ pu. substi. §. i. ⁊. ff. de vulga. ⁊ pupil. substi. l. iā hoc iure. ⁊ fit cū dicit̄. A. filiū meū heredē mihi instituo. Et si ip̄e mihi fuerit heres. ⁊ in etate pupillari decesserit. ℣ſ. fit heres vel substituo. ⁊ in ista requiruntur duo. s. verboꝝ affirmatio ⁊ tp̄is pupillaris cōprehensio.

6 ¶ Quid requiritur ad istam substitutionem pupillarē. ℟. quattuor. ℣ſDumū q̄ ille cui fit substitutio sit de liberis testatoris. Et accipio h̄ liberos nō tm̄ p̄ filijs: sed ēt p̄ nepotibus. Secūdū q̄ sit ipubes. Tertiū q̄ sit i potestate testatoris. Quartū q̄ ille cui fit substitutio instituat̄ vel exheredet̄. ⁊ p̄t fieri nō tm̄ ipuberi filio iā nato, sed etiā postumo: si tm̄ nascēdo eēt sub potestate testatoris si viueret ip̄e testator. ⁊ ēt nepoti. si tm̄ ñ fit reuersurus in potestatē patris sui post mortē aui. ff. d vul. ⁊ pu. sub. l. ij. §. postbumus.

7 ¶ Quis effect⁹ hui⁹ substitutiōis. ℟. ē. vt nō solū fit. ℣ſD. heres. si. A. decesserit in etate pupillari ſz ēt excludit matrē ⁊ oēs aliā p̄sonā. q̄ ipi pupillo ab itestato succedē potuisset. ff. de vul. ⁊ pupi. sub. l. lucius. Et hoc vex̄ ē in expressa. Jn tacita āt h̄z locū qñ alter filius testatoris frat̄ pupilli substituit̄. Sed si sit extraneus substitutus. tunc mat̄ admittit̄. ⁊ substitutus repellit̄. l. p̄cibus. ⁊. l. cuz gdā. C. de ipu. ⁊ ali. sub.

8 ¶ Quō cuanescit hec substitutio. ℟. q̄ p̄mo per aditū pubertatis. Secūdo si hereditas p̄ris nō fit adhuc adita. q̄ cū null⁹ apparcat heres testi paternū vī destitutū. ⁊ sic cuanescit ēt pupillaris. l. sed si p̄tor. §. sed si ex asse. ff. d vul. ⁊ pu. sub. Tertio si nascit̄ postbum⁹. de quo mētio nō ē facta i testō. ff. de vul. ⁊ pu. sub. l. si p̄ filiū. Quarto si paciat̄ pupillus capitis diminutiōz maximā mediā vel ēt minimā. ff. de adop. l. nec ei. ℟ō q̄ re ē inuēta ē: q̄ cum filius in pupillari testari nō possit p̄mittit̄ p̄ri ipi filio testm̄ facere. ⁊ d̄ herede p̄uidere. durāte tali etate tm̄. d. §. quo casu.

9 ¶ Tertia directa substitutio d̄ exemplari. ſ. qz fit ad exemplū pupillaris. sed differt ab illa. ℣ſDrimo qz illa fit tm̄ a parēte q̄ cū h̄z in potestate. hec antē fit necdū a p̄re. sed etiā a matre filio furioso vl̄ mēte capto nō exīte in eoꝝ potestate. Secūdo qz illa tm̄ fit pupillis ista adult⁹ vel maioribus. Tertio qz in illa p̄t substitui q̄libet quez voluerit. in ista nō: sed certo ordine sic. vt si h̄z liberos ei substituant̄. Si vo nō h̄z. tūc fr̄es substituant̄. Ad si nō h̄z nec filios nec fr̄es. tūc quē voluerit substituet C. de ipu. ⁊ ali. sub. l. humanitatis. Quarto qz illa expirat aducniēte pubertate. ſz hec solū aducniente sana mēte. Quinto illa solū ipuberi hec adulto. Sexto illa fit ipuberi siue sit sane mētis siue sit furiosus. hec solū fit furios⁹ ⁊ mēte captis. hec ꝓbant̄ instit. d̄ pu. sub. §. qua rōne. Et fit isto mō. A. filiū meū furiosum mihi heredē instituo: ⁊ si decesserit anteqz sanus mēte fiat. talē eius filium vel fratrē vel aliū: puta Ticium ei substituo: ⁊ sic bona vtriusqz trāsibūt ad substitutū. Et fuit equa valde vt furioso ⁊ mente capto p̄r vel mr̄ possent ꝓuidere de substitutiōe.

¶ Sed qd si aducnit sana mēs ⁊ nullo testō fcō iterū reuertit̄ i furiā. ℟. q̄ nō euanescit substitutio. al. l. qd̄ fauore. C. de legi. ⁊ magis placet. ſz alij dicāt nihilominus expirare. ar. l. q̄ quisqz. ff. de reg. iur. ii

¶ Quarta directa substitutio d̄ ꝓpēdiosa: quia sub ꝓpēdio hui⁹ aduerbij qñcū qz fit: ⁊ ptinet pupillarē q̄ al⁹ fit, plurioribꝰ ꝙbis. Et ſz h̄ dictio qñ cūqz se extēdat ad oē tp̄s. tm̄ h̄ restrigit̄ ad tp̄s pupillare solū. ℵtute boꝝ verboꝝ. ℣ſorma hui⁹ ē. A. filiū meū heredē istituo. verūtm̄ qñcū qz dict⁹ filius meus decesserit. ℣ſD. sit heres. Et sic solū i tp̄s pupillare videt̄ voluisse ꝓuidē, fil. o de substituto siue heredē. d. l. p̄cibus.

¶ A q̄ p̄t h̄ fieri. ℟. q̄ a milite ⁊ quō nō explico iz qz nō ē i vsu. Jtē a pagano. i. q̄libet ñ milite ſz os fiat filio pupillo ⁊ i ptāte exīti. Et ptinet pupillarē exp̄ssam: qz h̄z cūdē effectū. ⁊ iō solū filio pupillo. ⁊ in ptāte exīti p̄t fieri vt dixi. Verūtamē ſz hec substitutio sit directa de sui nā simplicit̄ possit tm̄ apponi in ea verba vel dictiōes vel aliqua mutari q̄ eā in fideicōmissū cōuerterēt ⁊ ad ius ⁊ ad naturā fideicōmissi reduceret.

¶ Quō hec substitutio ꝓpēdiosa p̄t ad nāz ⁊ ius 15
fideicōmissi deduci. ℟. q̄ quattuor mōis sicut sub quattuor formis p̄t fieri. ℣ſDrimo sic. A. mihi i stituo heredē. ⁊ si qñcū qz decesserit. A. substituo ℣ſD. ℳā hoc verbū substituo trahit hāc substituti onē ad fideicōmissū. vt. C. de instit. ⁊ substi. sub ꝓdi. fac. l. gnāli. §. fi. ⁊ ꝓdictū aduerbiū in h̄ casu seruat ꝓpriā significationē: ⁊ respicit oē tp̄s: ⁊ rē oi tpe suadet valere. l. quotiēs. ff. de reb⁹ du.
Hinc ē q̄ quecūqz tpe moriat̄ fuerit pupillari vl̄ maiori etate ℵtute hui⁹ verbi substituo vī rogat⁹ eē a testatore p fideicōmissuz post mortē suā restituere hereditatē ⁊ bona testatoris substituto. Si ipo instituto moriēte mr̄ ⁊ qcūqz successores siue ex testō vel ab intestato adibunt hereditatē: ⁊ adita substituto restituēt iure fideicōmissi. instit. de fideicō. here. §. sed qz stipulatiōes defalcabūt. tū ⁊ retinebūt legitimā ipius. A. si ip̄e. A. erat de liberis ipius testatoris: ad quos legitima spectat: qz

in hac testato: ꝙuare cū nō potuit. C. ō ioffi. test. l. qñ. De reliqs vero defalcabūt tertiā trebellianicā: ⁊ sic habebūt mediā hereditatē. Alterā vo mediā restituēt substituto ex iure fideicōmissi: retinebūt ēt sibi oīa bona ipi⁹. A. q⁹ testato⁹ de suis tñ rogasse intelligit nō heredis. Si vero. A. nō erat de liberis defalcabūt tñ trebellianicā: ⁊ habebit ēt alia bona. q ipe. A. aliūde quesiuit. Et ꝺ substitutio q⁹ us fideicōmissi ꝺz pōt fieri cuicūq; heredi ⁊ a quocūq; testatore. insti. de fideicō. hec. §. in ꝓmis. ⁊. §. sc. Et aduerte q ꝺz in ꝓfata forma nō addatur qñcūq; decesserit sine liberis. Si tñ. A. erat de liberis testatoris intelligeꝝ hec clausula sine liberis: q⁹ ꝓ regula ē: q⁹ qñcūq; gs rogat aliquē de liberis suis alteri hereditatē restituere post mortē suā. sp intelligit tacite hec ꝓditō. si decesserit sine liberis: q⁹ nō ē credēdū q⁹ aliqs excluſa ꝓle filij sui voluerit ad alterū puenire hereditatē. Sed in erneo herede nō inest talis tacita ꝓdictio: nisi addaꝝ exꝓsse. C. de insti. ⁊ sub. sub ꝓdi. fac. l. gnālit. §. vlt. Secūdo fit sic. A. mihi heredē instituo: sed si dictus. A. qñcūq; decesserit sine liberis. ℔D. sit heres: ⁊ hec ē totaliter fideicōmissaria: q⁹ ꝺz p istā dictionē sit heres videatur directa: tū p istā additionē sine liberꝭ trabūtur ad fideicōmissuz. vt ꝓbaꝝ in. l. secuola. ff. ad tre. q⁹ illa additio innuit: q⁹ in quocūq; tpe decesserit sine liberis. vꝭ rogatus p fideicōmissū restituere hereditatē post mortem. Et iō quocūq; tpe moriaꝝ sine liberis mr aut gcūq; successores restituēt hereditatē substituto deductis supradictꝭ. ff. de vul. ⁊ pu. sub. l. coheredi. §. cū filie. Tertio fit A. mihi heredē instituo sed si dictus. A. qñcūq; decesserit sine liberis. ℔D. substituo. Et hec omni tpe ē fideicōmissaria: ⁊ idē ius ⁊ eundē effectū ꝺz p oīa sicut duc p̄cedētes. tū rōne verbi substituo. tum rōne sine liberis: ⁊ ideo dic vt de illis. Quarto fit. A. filiū meū mihi heredē instituo. si tū filius me⁹ decesserit i pupillari etate vel postea qñcūq; sine liberis. ℔D. substituo sub hac forma ꝓbēdunt tres substitutiōes: vna pupillaris exꝓssa p hoc qō dr. si decesserit i pupillari etate. Et ex hac resultat tacita vulgarꝭ q⁹ sub pupillari exꝓssa ꝓtineꝝ. vt dictū ē. ⁊ hāc ñ pt facē nisi pr pupillo pp pupillarē exꝓssā. Tertia fidei cōmissaria ē pp illō qō dr. vl postea qñcūq; sine liberis. Sz si vult q⁹ clari⁹ iste tres ꝛfurgāt. dicat testato⁹. ℔D. pupillariꝭ vulgariꝭ: ⁊ p fideicōmissū substituo. ⁊ vna q⁹ istaꝝ ꝺz suū effectū. Ista si. A. sit heres: ⁊ i pupillari etate decesserit substitut⁹ vocaꝝ iure directo excluſa mre ⁊ alijs legitimis successorib⁹ ⁊ ꝺ pp effectū ꝓme pupillarꝭ exꝓsse q mrez repellit: ⁊ substitutū admittit. l. luci⁹. ff. ō vul. ⁊ pu. sub.

Si aūt. A. nō sit heres vel q⁹ nolit vel nō possit: tūc substitutus erit heres iure directo pp tacitam vulgarē q ēt surgit ex pupillari vt dictū ē. Si vero. A. heres erit: deinde factus pubes qñcūq; sine liberis moriꝰ habebit locum fideicōmissaria vñ eo morientē sine liberis successores restituent hereditatē eī defalcatōe vt dictū ē. Et vt dixi iste quattuor forme substitutionū nō pōt fieri: nisi filt ofamilias pupillo p pupillarē exꝓssaz que ꝓtinet in ea. Vnde o notarij ex ꝓsilio meo qñ aliqs habet filiū impuberē cui vult substituere: nō solū in pupillari: sed qñcūq; facias quālibet p se. s. ꝓmo pupillarē. Sic. A. filiū meū mihi heredem instituo. Verūtamen si dictus. A. filius meus mihi heres erit. ⁊ in pupillari etate decesserit. ℔D. heres sit vel fratres eius supstites heredes sint: deinde facias fideicōmissariā hoc mō. Si vero dictus. A. pubes factus postea qñcūq; decesserit sine liberis. substituo ei p fideicōmissum supstites fratres eius: ⁊ premortuoꝝ fratrum eius liberos in stirpes ⁊ non in capita. si testato⁹ vult q⁹ vsq; ad ipos vadat. Nam vt sis cautus. scias q⁹ ꝺba substitutiōis non extendunt vltra illos quos testato⁹ exꝓssit. Si enim institutis tribus vel pluribus filijs ita addiciaꝰ: ⁊ si aliqs eoꝝ decesserit sine liberis substituo superstites. Certe si decedit vnus eoꝝ relicto filio. deinde moriaꝰ sine liberis filius illius qui ꝓmo decessit non admittitur cum patruis vel sine patruis ad fideicommissariā hereditatem illius filij testatoris qui sine filijs decessit: quia non extitit conditio substitutionis in ꝑsona patris eius. Illos tantūmodo testato⁹ substituit qui superuiuerent illi. Et adde vt dixi. si testato⁹ sic vult.

¶ Quita directa substitutio dicitur breuiloqua 14
quia in breui continet substitutiones scilicet duas pupillares exꝓssas: ⁊ duas vulgares exꝓssas. ℔ma pupillaris est vnius alteri. Secunda alterius alteri. Vulgares etiam resultant: quia si vnus illorum non fuerit heres: quia noluerit vl non potuerit alter est insolidum heres. ⁊ fit hoc modo. Testato⁹ habens duos filios vel plures impuberes sub sua potestate potest facē hoc modo. A. ⁊. B. filios meos impeberes mihi heredes instituo ⁊ eos inuicem substituo. Hanc substitutionem ler appellat reciprocam. vt. ff. de vulga. ⁊ pupil. substi. l. iam hoc iure. Et aduerte ꝙ verbum substituo non conuertit omnem substitutionem in qua ponitur ad fideicommissariam: sed nature illius substitutionis se coaptat in qua ponitur: ⁊ eam in directo iure conservat: excepta sola compendiosa: in qua si ponatur statim eam ad fideicōmissariam conuertit. vt patet ex dictis.

Multa alia cẽnt dicẽda. sed breuitatis cã hec que magis cõsueta sũt referam vt intelligas aliqd de successione legitima.

15 ¶ Quo aũt ingredientes religionẽ excludat substitutũ. vide. s. heres. §. xviij. Et de legitima. vi de legitima. multa alia ad istã materiã

16 ¶ Substitutio talis ꝓditionis si sine liberis decedat alter sit heres euanescit etiã si naturales hz Secus si addatur legitimis nõ aũt si filios habuit. sed ꝑmorũnt. Nã videt sine liberis decedere Si autem dicatur sine herede decesserit nomine heredis soli filij intelliguñt. Itẽ si nõ hz filiũ. sed nepotẽ ex filio substitutio euanescit. vide glo. in c. in ꝑsentia. de ꝓba. vbi hec ponunt.

17 ¶ Vtrũ rogatus restituere hereditatẽ possit cã alteri alienare. ff. vide. s. heres. §. xij.

18 ¶ Quid si quis sit rogatus pure restituere hereditatẽ. nulla facta mentione de liberis. ff. q si postea habuerit filios vel nepotes substitutio euanescet. de ꝓba. in ꝑsentia. in glo.

19 ¶ Ille cuius industria ẽ electa nõ põt aliũ substituere. c. fi. de of. dele. & c. is cui. ꝺ of. dele. li. vi. l. vnica. §. ne autẽ. C. de cadu. tol. l. statu libero. ff. de statu lib. Fallit nisi velit substituere filium fm Ludo. de ro. in suis no.

20 ¶ An qs ꝑ substitutũ possit deseruire. ff. q nõ ter. ẽ in. l. nullus q nexu. C. de decu. li. x. & in. l. scitẽdũ. §. legati. ff. de lega. Fallit fm Ludo. vbi s. nisi se absentet electus ꝓ vtili sibi & necessaria cã q: tũc põt vt si vadat ad balnea. l. si absente. ff. de lega. & l. de policitationibus. ff. de polici.

§ **Vbtilitas** in iure an sit bona. Rñ. Pa. in. c. dilecti. de iudi. post Bin. Mo. Jo. an. & d. An. q aut ẽ ad capiẽdos & decipiẽdos simplices in iudicio vel extra. & hec ꝓbat vt in. d. c. dilecti. & in. c. si cupis. xvi. q. i. Aut ẽ ad interꝓtationez iuris. & tũc si ẽ rõnabilis & iuri ꝓsentanea laudat vt in. c. capellanus. de ferijs. & bonus ter. in. l. vnica. C. de ꝑfe. qui in vbe ꝓstã. li. xij. vbi dicitur q doctor legẽs debet habere subtilitatẽ interpretandi. Facit ter. in. l. nõ ꝑnt. ff. de le. & idẽ q si adhibetur extra iudicũ ad veritatẽ eliciendã etiã in foro anime. vt i. c. i. de pe. di. vi. in verbo subtilis inuestigator. Si vero est irrationabilis sicut quorundam qui tm volunt subtilizare q scipsos nõ intelligũt & verba peruertunt. sic ẽ mala. & improbat. vt in. c. i. xlix. di. vbi de hoc. & in. c. cum sancti. xxiij. q. iij. Vnde imperator in. l. vlti. C. de legibus. dicit vanaz subtilitatẽ eoꝝ derisimus quã conigẽdã censemus.

§ **Successio** vide. s. hereditas.

§ **Successor** alius singularis qui in certa re ꝓstituit. Alius vniuersalis. q in tota hereditate vel reliqua vide glo. in. c. cũ ad sedẽ. de resti. spo. & ij. q. i. c. in ꝑmis. de iudi. q: Bullermus.

¶ Quo successor teneat stare ꝓctui facto a suo ꝑ/decessore. vide locatio. §. xx. & s. dignitas. §. i.

§ **Suffragia** facta p vnuz. Vtrum possint valẽ alijs. ff. q ad acquirendũ aliquem statũ: puta beatitudinẽ. & p modum meriti valere nõ possũt: sz bene p modũ orationis. s. merito ꝓgrui sicut cuz quis p orationem alteri impetrat ꝑmam gratiam ex bonitate diuina nõ ad merita respicientis sz ad effectum. Ad acquirendũ vero aliquid qõ consequitur statũ alicuius vel ẽ accessoriũ ad statũ. sic opus vnius põt alteri valere. non solũ de ꝓgruo sed etiã de ꝓdigno. & hoc dupliciter. Vno modo ꝓpter cõicationẽ in radice meritorij operis que ẽ charitas. & sic quilibet de bono alterius hz emolumentũ si est in charitate iuxta illud. ꝑticeps ego sũ omniũ timentiũ te &c. Alio modo ex intentione facientis. vt cuz qs aliqua opa spãliter ad hoc facit vt tali ꝓsint. Vnde tũc talia opa efficiuntur eoꝝ ꝓ quibus fiũt. quasi eis a faciẽte collata. vnde põt eis valere ad satisfactionẽ implẽdã vel ad aliqd qõ statũ eoꝝ nõ mutat. Et istis duobus mõis valẽt suffragia. nedũ viuis. sed ẽt mortuis. nõ vt mutẽt eoꝝ statũ sed vt liberẽnt a penis: qõ nõ est mutare statuz: q: vt dicit Aug. in enchiridion. c. lxv. dum in hac vita viuerẽt meruerũt vt hec sibi postea ꝓdesse possent. Et illõ. ij. cor. v. Vnusqs qz ꝓpriã mercedẽ accipiet ꝓut gessit in corꝑe. illud ecclesiastes. ix. vbi dr q nõ habẽt ptẽ i ope qõ sub sole geritr. intelligit quo ad status mutationẽ. Nã ꝑmũ essentiale vel penã eternã qlibet habebit ex ope suo: nõ alieno.

¶ Vtr suffragia facta p peccatores valeant. ff. q si loqmur de ope opato. sic sacrificiuz altaris & alia sacra ex seipis habẽt efficatiã absqz ope opantis quã equaliter explẽt p quẽcũqz fiãt: si aũt loquimur de ope opantis: sic distinguo: q: põt fieri p malũ dupliciter. Primo vt p actorẽ: & sic nõ, ꝑsũt nisi forte p accidẽs: & ex ꝓsequẽti: puta p elemosynas mali hois. boni pauperes excitati orãt, p defũctis illi, p qb⁹ ille malus dedit. Secũdo vt p ministrũ ecclie publicũ: vt ẽ sacerdos q celebrat exequias mortuoꝝ: & talia sp ꝑsũt: q: malicia ministri nõ nocet opi boni actoris. Aut vt p ministrũ ꝑuate ꝑsone: & tũc si ad ꝓceptũ exãtis in charitate vel ad ꝓsortiũ: sicut cũ duo legũt psalmos vel officiũ mortuoꝝ & vnus ẽ bonus alt malus. sic ꝑsũt illi, p quo fiũt. Si vero ad ꝓceptũ nõ

existētis in charitate. qñ mādauit fieri. ⁊ sic nō ꝓ sunt de functis. nisi postea eēt in charitate. qñ talia fiūt. ⁊ de nouo demāder vel demādationez de nouo acceptet. qz sic valerēt. Si aūt erat in charitate qñ mādauit. lz postea nō sit qñ exequūt nihil omin⁹ valēt defūctis. Et aduerte q⁹ lz qs exīs in charitate de mādādo ꝓsequaī fructū opex. lz ille executor sit i mortali. nō tñ tñ suffragiū. sicut si ex eārē ꝓ existentē i charitate. qz tūc talia opa cēnt meritoria ex duabus ptibus. hec ex Ric. in. iiij. di. xlv. ar. iiij. q. ij. ⁊ ceteris theologis ibidē.

2 ¶ Vtrū recipiēs multos ad ꝓcipationē bonorū suox. sua opa sint illi minus vtilia. R. ꝙ Ri. in. iiij. di. xlv. q. nō. qz plus sibi affert illud opus charitatis. s. talis receptio bona sua cōicādo q̄z si bi detrahaī et quo ad remissionē pene sue de fructu bonox cōicatox. ⁊ talia bona sic cōicata faciēti ea in nullo minus. sed magis quo ad augmētū p̄mij in gloria valēt. Tho. in. iiij. ea. di. tenet q⁹ nō valēt ad expiationē pene ꝓprie. nisi p modū meriti de ꝯgruo. s. ex gra. non ex debito. Rō qz duo reatus nō dimittunī p vnā satisfactionē. quec nō adequaī. ꝙ p̄mū ē verius. qz charitas opit multitudinē pctox. ⁊ maior charitas plura pcta. vide de hoc. s. satisfactio. §. v.

3 ¶ Vtrū defuncti quox legata nō erequunī pl⁹ i purgatorio tardēt. R. vide executor. §. xxiij.

4 ¶ Que sūt suffragia q̄ ꝓsūt defūctis. R. Bre. q⁹ quattuor modis aīe defunctox soluunī: aut ob latōibus sacerdotū: aut ꝑcibus sanctox: aut elemosynis carox: aut ieiunijs cognatox. xiij. q. ij. aic. Et duo p̄mi modi sūt magis efficaces inquātū ferunī in deum q̄z duo vltimi q ferunī in ꝓximū. nisi forte p accidēs in quantū. s. cl'yna ipetrat p̄ma duo vel vnū cox vel aliqñ alia tria.

5 ¶ Vtr cultus exeqax valeat defunctis. R. ꝙ Ri. i. iiij. di. xlv. ar. vi. q. i. q⁹ sepultura valet p accidēs inquātū. s. ispiciētes recordanī ⁊ oīant ꝓ eis vñ dr monumētū quasi moneṡ mētē. vt dicit Aug. i. de ciui. dei. Itē valet sepultura i loco sacro. qz frequēti⁹ oīāt ꝓ exītibus apud se q̄z alibi. Et eccl'ia gnāliī magis ꝓ exītibus in loco sacro q̄z alibi: siue qz cōmēdanī alicui scō rōne cui⁹ ibi elegit sepulturā ⁊ sil'ia. Alia aūt a sepultura vt sūt ei⁹ ornamēta cādele incēsū pāni ⁊ hmōi ꝓsolationes sūt vinox nō suffragia mortuox. qz eis ꝓdesse nō p̄nt. nisi p accidēs inquātū incitāt ad orādū ⁊ alia bona faciēda ꝓ defunctis: aut inquātū pauperes fructū capiūt vel inquantū eccl'ia decoraī. ⁊ sic elemosyna ꝓputaī tobie. xij. c.

6 ¶ Vtr suffragia facta ꝓ plurib⁹ tñ valeāt cuilz sic si fierēt ꝓ quolibet eox i singulari. R. q⁹ cōis epi. theologox i. iiij. di. xlv. ē q⁹ nō. Fallit hoc i casu de quo. s. §. ij. ⁊ missa. §. liij. ⁊. liij.

¶ Quibus defunctis valēt suffragia. dic q⁹ solū 7
existētibus in purgatorio ⁊ nō alijs. Fr acit. c. cū Marthe. de cele. mis.

§ Yperbia ē appetitus ꝓprie excellētie. vnde supbus dicīt qui sup vult videri q̄z ē fm Ysido. li. ethi. Et ideo si sumaī fm ꝓpriaz spēm quā hz ex rōne ꝓprij obiecti sic ē spāle peccatū. ⁊ sic ē in ordinatus appetitus ꝓprie excellentie. ¶ Oportet ergo actualit intēdēs ꝓpriā excellentiā aliqd inordinate faciat vt sit spāle peccatuz supbie. Si vero sumaī fm quandā redundātiā in alia peccata. sic hz quādā generalitatē inquātū oia pcta possūt oriri ex ea. Et ꝫ duplicit. ¶Primo inquātū alia pcta ordinanī ad finē supbie. q ē ꝓpria excellentia ad quā ordinari pōt oē qđ qs appetit inordinate. Est secūdo gnāle pctū quātū ad effectū. qz i oi pctō ē effectus supbie. s. no subdi legi dei. sed quātū ad affectū nō ē gnāle pctū. vt qñ ꝓcedit peccatū ex infirmitate vel alia cā. ⁊ ideo ē aliqđ peccatū quo ad effectū. qđ nō ē quo ad affectū sicut volēs occidere boiez occidit patrē nesciēs. sic quātū ad effectū ē patricida. sed nō quātū ad affectū. Hec ex Fr rāciso de may. in secūdo sen. Tertio mō indirecte ⁊ p accidēs. s. removēdo. ꝓhibēs inquātuz. s. hō p supbiā ꝓtēnit legē diuinā p quā. ꝓhibet a peccādo. Et ideo Bre. xxx. mor. nō ponit eā peccatū speciale. sed reginā omniū.

¶ Vtrū sit peccatū mortale. R. q⁹ fm spēm suaz 1
accipiēdo ex genere suo ē pctū mortale qz ꝑsupponit ꝓtēptum diuine regule ⁊ legis: cui nō vult subijci ex amore ꝓprie excellentie cōsequēdo. Et hoc vex ē si sit in deliberatiōe volūtatis. ¶Dicuaricatio vero diuine legis: aut in ope: aut volūtate qñ ꝓuenit ex ignorātia vel ex infirmitate. sic nō ē supbia. Qñ vero ē solū ex ꝓtemptu sic ē supbia ꝓut ē generale viciū. Qñ vero est vt qs ꝓsequaī ꝓpriā excellentiā sic ꝓprie ē supbia ⁊ spāle pctū mortale rōne finis.

¶ Quot sūt spēs supbie. R. fz Bre. xxiij. mor. 2
q⁹ quattuor. ¶Prima cū bonuz qđ hz: a se extimat hr̄e. Secūda cū extimat qđ daī sibi supius a deo ꝓ suis meritis dari. Tertia cū se iactat hr̄e qđ nō hz. Quarta cū despectis ceteris singularit appetit videri hr̄e qđ nō hz. Aduerte ñ fz Tho. xxij. q. clxi. q⁹ vera extimatio pōt corrumpi dupliciter ¶Primo in vniuersali in his q̄z ad fidē ꝑtinēt. ⁊ ꝫ ꝓ infidelitatē. Secūdo in aliquo ꝑticulari eligibili. ⁊ hoc nō facit infidelitas. sed aliud sicut fornicator extimat ꝓ tpe illo bonū fornicari. ⁊ nō ꝓ infidelitatē sed ꝓp delectationē. Jō i vniuersali dicere fornicationē eē bonū. vel bonuz aliqđ hr̄e a

se ⁊ nō a deo vel suis meritis. hoc ptinet ad infidelitatē. ⁊ ē mortale peccatū infidelitatis. Sed q̄ aliqs ex inordinato appetitu ꝓpie excellētie. ita de bonis suis gloriet. ac si ea a se haberet vl̄ meritis suis. h ptinet ad ſuphiam. ⁊ ē mortale pctū si ē in deliberatiōe voluntatis. Nec intelligas q̄ iste spēs ſuphie ꝓsistāt in ertimatiōe. q̄ cū ertimatio ptineat ad rōnē nō cēt pctū. cū peccatū solum sit in volūtate ꝑncipaliť. Sed q̄ q̄ qs vehemēs ē appetit facilī ertimat. Jdeo pctū ſuphie ꝓsistit i inordinato appetitu ꝓpie excellentie. ex quo faciliter ertimat se ea habere a se vel suis meritis. vel q̄ plus hz. vel ceteros despicit.

3 ¶ Que sunt eius filie. ſ. q̄ sūt ambitio. p̄sūptiō arrogantia. ptinacia. curiositas. ingratitudo. iudiciū temerariū. irrisio. temptare deū. ⁊ adulatō De quibus in locis suis.

5 Superstitio

ē viciū ꝙrū religioni. nō q̄ plus exhibeat cultū diuinū q̄z vera religio. sed q̄ exhibet cultū diuinū vel cui nō dz. vel co mō quo nō dz. Vñ superstitiosi dicti sūt ſm Jſido. li. etbi. eo q̄ despcabant ⁊ inolabāt vt sui liberi superstites fierēt. glo. aūt ad cor. ij. dicit superstitio ē religio supra modū seruata. vbi accipiť methaphorice religio. sicut q̄n dicimus bonus latro.

1 ¶ Vtr̄ superstitionū diuerse sint spēs. ſ. q̄ sicz diuersa obiecta vel diuersos fines ſm b. n. actus morales spēs sortiunť. Vnde ꝑma spēs superstitionis ē. cū exhibeť cultus deo cui exhibēdus ē. sz mō indebito. vt si qs coleret deū nūc ſm legis veteris obseruantiā. Secūda ē cū cultus diuinus exhibeť cui nō debeť. s. creature cuicūq̄z ⁊ ista habz mltas sub se spēs. Mā si reuerētiā deo debitā exhibet creature ē idolatria. Si vero hoc facit vt instruat ab ea fic ē diuinatio. que demones consulit p aliqua pacta inita tacite vel expresse cuz eis. Si aūt hoc fu ꝓpter directionē humanor actuuz. ⁊ sic est superstitio quarundā obseruantiarum. Et hoc dicit Aug. ij. de doc. xp̄iana. Superstitiosum ē inquit quicquid ad cultū ē ab hominibus ad faciēda ⁊ colenda idola sicut deū creaturā vel aliā. Ecce ꝑmū subdit vel ad ꝙsultatiōes ⁊ pacta q̄dā signor cū demonibus placita atq̄z federata. Ecce secundū ꝑ subinfert. Ad hoc ergo ptinent omnes ligature execrabiliū remediorum quas non cōmendat ars medicor seu in ꝑcantationib⁹ seu in caracteribus suspendendis atq̄ ligādis. in q̄ bus omnibus ars demonū ē ex quadā pestifera hominum ⁊ malor angelorum extorta. Vnde ⁊ cūcta vitāda sūt xp̄iano ⁊ oino penitus execratione repudianda atq̄z dānāda. xxvi. q. v. nec mi x ⁊ in. c. illud. ¶ Prima aūt spēs superstitionū simplicit ē peccatū mortale. Secūda vero spēs similiter ē mortale peccatū. ⁊ de hac habes. s. sors. Si q̄n ꝙsistit solū in obseruatiōe quarūdā obseruātiarū sic aduerte q̄ solū ē mortale pctū. q̄n duo concurrūt. ¶ Primū aliqd superstitiosuz. Secūdū q̄ sciat superstitiosū force id seruans quacūq̄z intentione hoc faciat. Secus si ignoraret superstitiosuz. q̄ sic nō eēt mortale peccatū.

¶ Sed quero quō pōt cognosci q̄ tale qd sit superstitiosū. ſ. q̄ considerandū est. vtrū naturaliter videanť posse tales effectꝰ causare ꝓ qbus effectibus causandis talibus qs vult vti. ⁊ si sic nō erūt superstitiosa. lz eni cās nāles ad inducendū effectꝰ ꝓprios adhibere. Si vero nō possūt nālī causare tales effectus ꝓsequēs ē q̄ nō adhibeantur ad hos effectus causandos vt cāe: sed tm̄ vt signa: ⁊ nō vt signa diuina. Sicut sunt sacr̄alia signa. sed tm̄ vt signa vana ⁊ supuacua. ⁊ sic pertinēt ad pacta signationē cū demonibus inita. ⁊ sic superstitiosū. Nec ob. q̄ sicut corpora nālia subdunť corporibus celestibus. ita ⁊ corpora artificialia vt imagines ergo sicut illa. ita ⁊ ista sortiunť aliquas virtutes ex ipressione corpor celestiū ad aliquos effectus cāndos: q̄. ſ. q̄ nales virtutes corpor nāliū ꝙsequunť substātiales formas ip̄or quas sortiunť ex ipressiōe corpor celestiū. ⁊ ideo ex earum dē ipressione formar sortiunť quasdam virtutes actiuas. Sed forme corpor artificialiū ꝓcedunt ex ꝓceptōe artificis. Et ideo cum nihil aliud sint q̄z ꝓpositio ⁊ ordo. vt dť. ij. phi. nō possūt nālem virtutē brē ad agēdū. Et inde ē q̄ ex impressiōe corpor celestiū ſm q̄ sūt artificialia nullā sortiuntur virtutē. sed tm̄ ſm māz nālē. Et sic patet q̄ q̄ facūt annulū in tali ꝙstellatōe vel ip̄rimūt imaginē vt valeat ad febres ⁊ hmōi superstitiosi sūt. con cor. Tho. ſā ſe. q. xcvi.

¶ Vtrūz ars notoria sit illicita ⁊ inefficax. ſ. q̄ 3
sic. q̄ illa quibus vtť nō habēt virtutē cāndi sciaz vt cā: sed tanq̄z signa fiuc q̄ inefficax ē ad sciam acq̄rēdā: q̄ cū q̄rat acq̄rere sciaz nō ꝑ modū cōnālē hoi. s. adiuuciēdo vel adiscēdo oz illud expectet a deo. sicut sancti hoies facūt nō p vana: sed p vex dei cultū. aut a diabolo vt facūt q̄ arte noxia vtunť: q̄ p vanas superstitiones q̄ demones cū nō possūt illuminare intellectum. ideo nunq̄z sciaz poterūt dare. lz aliq̄n exp̄imāt aliqua documēta sciar. ⁊ ideo mortalī peccāt tali arte vtentes ⁊ vt plurimi efficiunť fatui.

¶ Vtr̄ virtꝰ imaginatiua possit imutare corpora nālia. ſ. Auicē. vi. nāliū. c. vlt. q̄ sic accipiēdo imaginatiuā ꝑ ipis virtutib⁹ interioribꝰ. vt pz 4
i trabe posita sup aquā ⁊ i terra ⁊ multis aliis explis ⁊ ēt ex̄nea q̄ nō credo. q̄ nimis exceđt

ei⁹ virtutē ēt nō intelligas in quacūq; imutatiōe
sed in aligbus alijs impedimentis sublatis.

5 ¶ Vtrū fascinatio sit possibilis. ſ. q; accipiēdo
fascinationē ꝓ illusiōe seu ludificatiōe sensuum p
artē magicā facta. sic certū ē q; ē possibilis: nisi ꝓ
bibeat a deo mediāte ministerio angelo⁹ vel scō
rū. Si vo accipiat fascinatio ꝓ inuidia. t sic ē ēt
possibilis sicut multiplicit experiētia docet. Si aūt
accipiat ꝓ imutatiōe ad malū facta in corpore al/
teri⁹ p oculos alterius respiciētis in cū. sic sil'r est
possibilis nāliī. vt dicit Auicēna. vbi. s. sed non
in oi corpore neq; ab oi aspectu. vide Ric. i quo
libet q hāc questionē formal: vnde pōt vetula in/
fecta aspiciēdo puer ip̄m inficere.

6 ¶ Vtrū herbe vel armonie habeāt virtutē ꝺ de
mones. ſ. q; nō nisi p accidēs. Mā cū actus act
uo⁹ sint i paciēte dispositō. ꝺo de aia. Si dēmō i
uenit passionē meleōnicā intēsiorē acrius vexa
bit eū i quo ē q̄n ē in maiori dispositiōe q̄z q̄n ē in
minori. Et sic cū herbe t armonie valeāt nāliī ad
talē passionē leuādā vel minuēdā. sic ꝺsequenter
valēt ꝺ demonē vt minus possit vexare illū. Sz
directe t ꝓprie nulla herba aut res corporal' pōt
agere in pur⁹ spūs nāliī. Et si aliq̄ valet ē potius
ex aliqua superstitiōe q̄ ꝓhibita ē.

7 ¶ Vtrū liceat suspēdere breuia ad collū. ſ. q; sic
si. v. ꝺcurrāt. ſ Primū q; sint noia cognita t no/
ta non ignota. Secūdū q; illa noia aut verba sint
noia sancta: puta euāgelij aut sacre scripture aut
aliq⁹ sctō⁹. Tertiū q; i eis nō ponāt alīq caracte
res seu sig̃ ꝑter signū crucis. Quartū q; nō iscra
tur aliqd vanū seu falsū. Quintū q; in scribendo
seu suspēdēdo aut portādo nō obseruet aliqd su/
perstitiosū: sicut q̄n credit minus valeant scripta
ante euāgeliū: vel alio die: vel p puerū virginez
t hmōi. alīi istis nō ꝺcurrētibus superstitiosum ē.
vt ꝑz. xxvi. q. vlt. nō licet. t. c. nō obseruetis.

8 ¶ Vtr⁹ icātatio ſpētiū t aialiū sit licita. ſ. q; si
i icātatiōib⁹ ſpētiū t sil'iuz habeat respect⁹ tū ad
sacra ẏba t ad virtutē diuinā: ñ ē illicitū. Sz q;
vt plurimū fiūt illicite obseruātie circa tales icāta
tiōes: t p demones sortiunt effectū iō reprobāt.

9 ¶ Vtrū carminatrices t carminatores q carmi
nāt infirmos aut pueros peccēt mortaliť. ſ. si ni
hil superstitiosū dicūt aut docēt aut faciūt. sed tantū
vtunt licitis p̄cibus t adiurationib⁹: sicut p passi/
onē t crucē t sil'ia nō ē peccatū: sed nō debēt ꝺsu
li nisi discretis psonis vel religios⁹: q; cōiter sup/
stitiōes imiscēt.

10 ¶ Quid de illis q dicūt missā de mortuis ꝓ vi/
uis vt moriant. ſ. q; peccāt mortaliť. xxvi. q. v.
q̄dācūq;. Et idē dic de exuētibus altaria: aut ope/
rientibus imagines sanctō⁹. vt in. d. c. q; cunq;.

Similiter de dicētibus ꝑsalmos aliquos ad hoc.

¶ Vtr⁹ colligētes aliq̄s herbas vanas obseruatio 11
nes faciētes peccēt mortaliť. ſ. q; sic si scientes su/
perstitiosū ē faciū. vt ꝑz. xxvi. q. v. c. nō liceat. t
q. vlt. nō lz.

¶ Quid de obseruatiōibus vanō⁹ ad p̄cogno 12
scēda ifortunia t hmōi. ſ. q; oia ꝓhibita sunt: q;
sūt sig̃ ex vanitate hoiuz coopāte diabolo. Mā cū
in hmōi a ꝓncipio aliqd veri euenit a casu incepe
rūt hoies animū in his applicare. Et ideo diabo
lus multa facit euenire in talibus. vt hoies curio
siores fiant in talibus t laqueis erro⁹ ipliccntur
vt dicit Aug. ꝓmo de doc. xp̄iana. t no. in. c. scie
dū. xxvi. q. iiij.

¶ Vtr⁹ scies maleficiū possit sine pcto illud sol/ 13
uere. ſ. ſ Petr⁹ aureo. i. iiij. di. xxxiij. q. ij. q; p
aliud maleficiū fieri nō pōt sine pcto ifidelitatis.
Sēd q; cēt actu dispositē ad faciendū maleficiuz
pōt aliqs vti eo: q; lz malo alteri⁹ vti ad bonū suū
sic dicit Aug. ꝺ iuramēto ifidel'iurātī. i noie dei
sui. Vñ lz qs nō possit iducē aliquē ad aliqd ma
leficiū faciendū. tū si ē aliqs dispositē actualiť facē
aliqd maleficiū vt aliud destruat possū illo vti ad
bonū meū. ſ Pōt ēt rolli p dēstructiōz maleficī si sci
tur: q; eo destructo demō nō ampliꝰ fatigaret: q;
ex pacto nō assistit: nisi q̄diu durat tale signum.
Vel dicit Scot⁹ cadē di. q; nedū nō ē pcm̄. imo
meritoriū destruere opa diaboli: nec i hoc ē infi/
delitas aliqua: q; destrues nō acgescit opibus di
aboli: sed credit demonē posse vexare: t velle fa
tigare. dū tale signū durat: t destructio signi talis
ponit finē veratiōi. ſ Pōt ēt destruere qs malefi
cia p sacra: adiurationes: diuinas oratiōes t hmōi
meritoria.

¶ Vtrū credētes se cū alijs nocturnis horis eq 14
tare: t vbicūq; volucrint subito posse trāsire: aut
i aliā spēm creaturā posse mutari peccēt mortaliť
ſ. q; sic. postq; sup talib⁹ audierūt veritatē: t sūt
infideli deteriores. xxvi. q. v. cp̄i. Sec⁹ si ex sim
plicitate ante informationē de veritate.

¶ Quid de obseruatione lune aut die⁹. ſ. Ar 15
chi. in. c. si qs clerici⁹. xxvi. q. v. q; si qs obseruet
ad p̄cognoscēdos futuros euētus fortuitos. vel
ēt ad p̄cognoscēdū futura opa hominū p certitu/
dinē: sic illicitū ē t ars demonū. Si vo qs vtat
tali obseruatiōe: vel alia consideratiōe astro⁹ ad
p̄cognoscendū futura que ex celestib⁹ causantur:
puta siccitates pluuias t hmōi. sic nō ē peccatum
q̄n dubiū nō ē. quin res circa lunarē globū con
stitute per superiora regantur imutent t pereāt
t qd dicit Aug. in. c. nō obseruetis. xxvi. q. vl. i
tellligitur fm primum modum: non fm secun/
dum.

§ Vspensio de qua hic loquor est quedam ecclesiastica censura qua interdicitur aliquod officium vel exercitium ꝓcedes certe ꝑsone ecclesiastice aliqui a iure aliqñ a iudice ꝓlata. clicir ex gl. i. c. ad reprimēdā. de offi. ordi. ⁊ in cle. cupientes. de penis.

1 ¶ In quibus casibus a iure incurritur aliqua suspensio. ff. lx gl. in. d. cle. cupientes. multos numerem. ñ ego i mīa parvitate ingenij mei ad. xxxvij. casus reduco qui ptinet ad suspensionē maiorem que ꝓprie dicit suspensio. quor.

2 ¶ Primus ponitur in. c. vlti. xviij. di. Vbi episcopus est suspensus duobus mensibus ab officio si post ꝓvinciale ꝓcilium celebratū infra sex mēses nō convocat omnes abbates ꝑsbyteros ⁊ clericos ⁊ nō refert eis oia acta ꝓcilij.

3 ¶ Secundus ponit in. c. nullus. lv. di. vbi epūs ipo iure suspendit ꝑ annū a celebratione misse ii ordinat solenniter penitentē scienī.

4 ¶ Tertius ponit in. c. i. ⁊. ij. lxxiij. di. vbi epūs suspēdit ꝑ annum a celebratiōe misse si ordinat aliquē inutū de quo dic. vt. ñ. ordo. iij. §. xxiij.

5 ¶ Quartus ponit. xxxij. di. c. nullus. ⁊. xv. q. viij. scisitātibus. vbi clerici notorij concubinarij sunt suspensi de quo dic vt. ñ. ꝓcubinarij. §. ij.

6 ¶ Quintus ponitur. lviij. di. c. fi. vbi epūs q ordinat monachum sine licentia abbatis est suspensus a cōione alior a sua dioceſi. aliq dicūt ab aliis epiſcopis.

7 ¶ Sextus ponit in. c. nihil ē. ⁊ in. c. cū in cūctis de elec. vbi clericus q eligit indignū qnātū ad etatē legitimitatē scias ⁊ mores electiōe actiua ꝓ illa vice ē ꝑuatus. ⁊ a beneficijs ecclesie ꝑ triennū ē suspēsus. Epūs vero q facit vel ꝓmittit fieri ꝑ illa vice ꝑuatus ē ptāte ꝓferēdi beneficiū illud. si ad eū ptinet ipius collatio. ⁊ dr suspendi a ꝓceptiōe ꝓprij beneficij.

8 ¶ Septimus ponit in. c. gsqs. de elec. vbi clericus ꝓsentiēs electiōi de se facte ꝑ potestatis secularis abusum fit ineligibilis. ⁊ eligētes ꝑma vice sūt suspēsi electiōis potestate.

9 ¶ Octauus ponitur in diuersis capitulis ⁊ titulis circa ordinatos. vel extra tpa. vel ab epo q resignauit. vel a nō suo. aut de eius licentia. vel ab excōicato degradato suspēso ⁊ hmōi. de quib dic vt. ñ. ordo. ij. §. i. ⁊ ordo. iij. §. xxiij. ⁊. ordo. iiij. §. iiij. ⁊ ordo. vi. §. iij.

10 ¶ Nonus ponitur circa ordinantes añ tpa vel illiteratos vel non subditos. De qbus dic. vt. ñ. in ꝓcedenti casu.

11 ¶ Decimus ponit in. c. quorundā. de solu. vbi suspēsus ē ab administratiōe spūaliū quilibet grauans ecclesiā sibi cōmissā ꝓ debitis aliems: aut lras siue sigillum concedens quibus possint ecclesie obligari. Verū ē q nō ligat hec suspensio: ni si inferiores epūs ꝑm Jo. in glo. ibidem. ⁊ q per epm etiā pōt relaxari. sed nō dr facere nisi ꝑus sit satisfactū indēnitati ecclesie. c. cū oli. de V. signi.

12 ¶ Undecimus ponit in. c. i. de clericis pugnā/tibus in duello. vbi clericus duellū suscipiēs vel alteri offerēs suspēsus ē. poterit tñ epūs cū eo dispēsare. si mors vel mutilatio nō sit secuta.

13 ¶ Duodecimus ponit in. c. ꝓuida. de elec. lib. vi. vbi suspenduntur quicūq iudices per annū continuū ab epor confirmatione ⁊ consecratiōe qui se intromittūt de cognitione negocior in causis electionum epatuum. quando antea ad papā est appellatū. Aut qui confirmationem aut consecrationē conferūt electis post talē appellationē. Et si solū confirmationē ꝓferūt sūt suspēsi ab ea tñ. Si confirmationē ⁊ consecrationē. sic sūt ab vtraq suspensi. Similiter si partibus recedentibus ab appellatiōe eā conferat: nisi ꝓus inquirat si ꝓtes aliqua ꝓiudicate interueniēte recesserunt a dicta appellatiōe.

14 ¶ Tertiusdecimus ponit in. c. tanta. de excess. ꝓla. contra nō seruātes interdictum. de quo dic vt ñ. interdictū. vij. §. vij.

15 ¶ Quartusdecimus ponit i. c. sacro. de sen. ex. vbi suspēdit ꝑ mēsem ab ingressu ecclesie ꝓferēs sniaz excōicatiōis: nisi ꝓmissa canonica monitione cora idoneis testibus.

16 ¶ Quintusdecimus ponit in. c. cū medicinalis de sen. excō. li. vi. Vbi suspenditur ꝑ mēsem ab ingressu ecclesie ⁊ a diuinis officijs ferēs sniam excōicatiōis interdicti vel suspēsionis nō in scriptis. Idem ē si nō conscribat causam sententie. Idem etiam ē si requisitus non tradat infra mēsem exemplum scripture. de quo dic vt. ñ. excōicatio. ij. §. ij.

17 ¶ Sextusdecimus ponit in. c. quia sepe. ō elec. li. vi. vbi suspenduntur ab officijs ⁊ a quibuscūq beneficijs conuentus capitula collegia aut singulares ꝑsone infrascriptarum ecclesiar qui decedente prelato alicuius ecclesie cathedralis vl regularis vel collegiate bona ab eo dimissa. vel vacationis tempore obuenientia occupant. ⁊ hec q diu ea non restituūt. vel ecclesie aut successori nō obstante quacūq cōsuetudine ꝓuilegio aut statuto. ⁊ in cle. statutum. de elec. declarat id hre locū in oi emolumēto. ⁊ intelligē qñ ꝑlatus ꝓncipalis decedit. vide. ñ. beneficiū. §. xl.

18 ¶ Decimusseptimus ponit in. c. hac constitutione. de offi. dele. li. vi. vbi conseruator suspenditur ꝑ vnū annū ab officio si sciens intromittit se ō alijs q̄q ō manifestis. de q̄ dic vt. ñ. ꝓtuator. §. i.

19 ¶ Decimusoctauus ponit in.c. hec ꝓsultissimo de re.ec. nō alie. li. vi. vbi ꝓlati submittentes bona ecclesiax seu iura sine consensu sui capituli. t sedis aplice licētia laicis sūt suspēsi p triennū ab officio. i. executiōe officij t ab administratiōe. s. tpaliū ſm Jo. an. Item clerici q hoc scientes nō denūciāt superiori sūt suspēsi p triennū a pcepti one beneficiox illius ecclesie. Quid autē regrat vt hec suspensio incurrat. dic q illa que requirūtur vt laici sint excōicati qui vi aut metu id exigūt ab eccliasticis. de quo excōicatio. viij. casu. xxi.

20 ¶ Decimusnonus ponit in.c. cū eterni. de sen. t re. iudica. li. vi. vbi suspendit p annum ab officio iudex ecclesiasticus ordinarius vel delegatus q cōtra iusticiā t ꝓsciam in grauamē ptis alteri⁹ in iudicio qdq̄ faciens p gram vel so rdes. Sed hoc nō hz locum in arbitro ſm Ber. qō limitat Jo. an. vex nisi succedat in locū ordinarij vel delegati. de offi. dele. c. vno delgatox. t eadē rōne nec in auditore.

21 ¶ Vigesimus ponit in.c. ꝑsenti. ō offi. ordi. li. vi. vbi epi t superiores suspendūtur ab ingressu ecclesie inferiores vero ab officio t beneficio qui in subiectis sibi dignitatibus ꝓsonatibus ꝓbendis vel ecclesijs bona in ipis inuenta post mortem rectoris cax. vel tpe vacatiōis obuenientia quoquo modo occupant. t tamdiu donec restituerint occupata. nisi ex speciali priuilegio. aut ꝓsuetudine pscripta eis ꝙueniant. Et aduerte q hoc loquit de alijs bonis ab his de quibus in.c. q: sepe. de elec. li. vi. de qbus. ꝟ. §. xvij.

22 ¶ Vigesimusprimus ponit in.c. exigit. de cen si. li. vi. vbi epi t superiores suspenduntur ab ingressu ecclesie inferiores ab officio t beneficio q visitatēs exigūt pecuniā vel munera vel a non visitatis recipiunt ꝓcuratiōe de quo dic vt. j. visitatio. §. iij.

23 ¶ Vigesimussecūd⁹ ponit i.c. vsurax. de vsu. li. vi. vbi suspēdit epi t maiores q vsurarijs manifestis nō oriūdis q̄cūq; titulo concedūt domos ad fenus exercendū donec eos expellāt.

24 ¶ Vigesimustertius ē i.c. epox. ō pnil. li. vi. vbi interdicit ingressus ecclesie illis q celebrant pūtib⁹ excōicatis publice vel interdictis: aut eos recipiūt ad sacra ecclesiastica vel sepulturā t tamdiu donec ad arbitriū excōicatoris satisfecerint cō petenti. Et si hoc interdicto dūrāte diuinus se ingerāt in eccīa in suo agētes officio sicut ꝑus efficiunt irregulares. c. is cui. de sen. excō. li. vi. Et hz Archi. hic limitet istud ad excōicatum ab hoie pp verbū donec arbitrio eius cui⁹ sniaz. Tamē Jo. de fant. quē sequit Bemi. ibidē intelligit ō sen. iur. Et sic illō Xbū cui⁹ sniam. s. si ē iur. ꝓdi toris. si hois. hois. Simile habes in.c. nup. de sen. excō. Et sic tene Jo. an. vt recitat Be. ibidē arguit q predicta pena solū hz locū quo ad exemptos nō quo ad clericos nō exemptos. t posset teneri post factū. hz ante factū sit tenendū q: etiam ligat nō exemptos.

¶ Vigesimusquart⁹ ponit i.c. statuim⁹. ō cle. 25
li. vi. vbi suspēdit triēnio a būficijs q defecerit i ꝓbatiōe ei⁹qō obiecerit ꝟ psonā electi ad aliquā dignitatē vl ꝓsonatū ad q̄ būficia si se igesserit. ꝟ. illud tps ppetuo ꝓnat⁹ ē. nisi manifestissime constet q: calūniose nō egerit. Intellige in beneficijs q̄ hz in illa eccīa ,p qua electio celebrat. c. si compromissarius. de elec. li. vi.

¶ Vigesimusquintus ponit in.c. cupiētes. de 26
elec. de qua. ꝟ. electio. §. ix.

¶ Vigesimussextus ē in.c. si ꝓmissarius. ō 27
elec. li. vi. vbi eadē suspēsio iponit cōpromissario si eligit scienī indignum. nisi cōpromittētes illud habuerint ratū.

¶ Vigesimusseptim⁹ ē in.c. solet. de sen. excō. 28
li. vi. vbi suspēsus ē ab oi actu legitimo excōmunicatus maiori excōicatiōe.

¶ Vigesimusoctauus ponit in.c. nō soluz. t in 29
c. ꝓstitutionē. de regula. li. vi. vbi suspendunt a receptiōe quorūlibet ad ,pfessionē mēdicantiū or dinū fratres q aliquē añ annū ,pbatiōis ꝓpletuz recipiūt ad ,pfessionē.

¶ Vigesimusnonus ponit in cle. qñ. de vit. t. 30
bonc. cle. de qua. ꝟ. clericus. iiij. §. ij. ꝟ clericos virgatis vestibus vtētes.

¶ Trigesimus ponit in cle. i. de re. ecc. nō alie. 31
vbi suspendit ab officio qlibet religiosus ꝑsidēs monasterio ꝓbatui eccīe seu administratiōi cuilibet si iura redditus. vel possessiōes ciusdē alicui ad vitā seu ad certū tps cōcedit quouis titulo nisi necessitas aut vtilitas id exposcat monasterij vel eccīe. t tunc cum ꝓsensu conuentus si habet Aut si nō habet sui plati. Hoc tamē nō extendit ad locatiōes t venditiōes fructuū ad modicū tps. vt ibidem.

¶ Trigesimusprimus ponit in cle. religiosi. de 32
deci. vbi suspenduntr religiosi habētes administratiōes vel beneficia ab officijs t administrationibus qui noualiū aut decimaliū aut decimarū debitax faciūt fraudē. si requisiti. ꝟ. mēsem nō desisterint vel nō satisfecerint vsurpatis. ꝟ. duos mēses. t tādiu donec satisfecerint.

¶ Trigesimussecundus ponitur in cle. cupien- 33
tes. de pe. vbi suspenduntur ab officio ꝓdicationis oēs religiosi exceptis illis q decimas recipiunt. q postq̄z fuerint requisiti p rectores eccīax scienter omiserint facere conscientiā confitentib⁹

de decimis soluendis ⁊ bn̄ q̄zdiu nō fecerint si co moditatē habuerint.

34 ¶ Trigesimustertius ponit in clc. i. de sta. mo na. vbi suspēdit a beneficio ꝛ collatiōe abbas vl' ꝓz nō habēs abbatē ꝓpriū: alio ꝝ ab admini/ stratiōe si quā bz q: si nō bz inhabilitat ad hab en dū beneficiū ⁊ administratiōz: ⁊ hoc p annū si sotu lares nō corrigiatos ⁊ altos vel capucia non fira portare pūpserit. Itē bz p̄missā psonaꝝ distin/ ctionē pfatas penas suspēsiōis ⁊ ihabilitatiōis p bi enniū ipo facto incurrūt: si venatiōi aut aucupati oni clamorose: vl' al's cū canib⁹ aut aub⁹ ex ꝓposi to interfuerit: ⁊ logt̄ de monachis nigris. ⁊ col/ latio ptinet ad ꝓrē clausttalē cū ꝯsilio ⁊ consen su maioris ptis capl'i seu ꝯuēt⁹ durāte tpe suspēsi onis abbatis vel ꝓris vt ibi.

35 ¶ Trigesimusquart⁹ ponit in clc. cū sit. de ma/ gistris. vbi suspēdunt glibet ēt epi ⁊ superiores p sex menses sequentes a collatiōe magisterij seu doctorat⁹ q aliquē ꝓmouerunt ad tale officium: nisi ꝑius recepto iuramento q: vltra tria milia tu ronensium argēteoꝝ in tali doctorationis solēni tate non expendet.

36 ¶ Trigesimusqtus ponit i clc. multoꝝ. de her̄. vbi suspēdūt epi p triennīū ab officio si odij gr̄e aut amoris vl' comodi tpal' obtētu ꝯ iusticiā ⁊ cō sciaz ōmiserit, ꝓcedere i crie hereſ ꝯ quēq;. vbi fuerat, ꝓcedēdū aut obtentu eodē prauitatē ipam vel impedimentū sui officij iponendo quoquo mō verauerint aliquē.

37 ¶ Trigesimus sext⁹ ponit i clc. religiosi. de ꝑui. vbi suspendunt religiosi q ex administratiōe eu/ charistie. crīme unctionis vel solēnizatione mr̄i/ monij. aut quacūq; absolutione indebita aliquid acqsierūt. nisi postq; fuerint req̄siti infra mēsem restituerint donec satisfecerint.

38 ¶ Trigesimusseptim⁹ pōit i. e. q: i oīb⁹. ō vsu. vbi clerici suspendunt ipo facto ab officij executi one fm ꝯ Ioa. ibidē q recipiunt ad cōionē vel ob/ lationē altaris manifestos vsurarios. ⁊ tādiu do nec ad arbitriū epi satisfecerint.

39 ¶ Est ⁊ alia suspēsio q̄ dr̄ mior. Hāc icurrit qs ex duob⁹ primo ex quocūq; mortali peccato in quo qs crist̄s anteq; peniteat ē suspēsus ab oi sacro rū pticipatiōe. vt in. c. quefitū. de coha. cle. ⁊ mu li. Secūdo ex pticipatiōe cū excōicatis in quo ici/ dit minozem excōicationem. Isti tm̄ si sic suspēsi celebrent non efficiunt irregulares. vt in. c. si ce lebrat. de cle. er. mi.

40 ¶ Est ⁊ alia suspēsio q̄ qs ē suspēsus q̄ ad alios sed nō q̄ ad se q̄, ꝓprie suspēsio non pōt dici. ⁊ ista ligant clericā pegrini. vt in. c. i. ⁊. iij. de cle. pere gri. nā tales non pūt celebrare in publico anteq; fidem certā fecerint de eoꝝ ordinatiōe. sed bene in secreto. vt in. d. c. iij. Si tm̄ celebrarent non ēent irregulares. vt no. ꝯ Ioa. in. d. c. si celebrat.

¶ Nullus eps aut supio: icurrit sniam interdi 41
cti vel suspensionis ipositā a iure vel a iudice. ni/ si de eis fiat specialis ⁊ exp̄ssa mentio. c. q: piculo sum. de sen. ex. li. vi.

Suspensio ij. q̄ ad platiōz. Sciē dū q: dz fieri i scriptis monitiōe p̄missa ⁊ ceteris sicut excōica/ tio. Et iō q̄ dixi de snia excōicatiōis. s. excōica/ tio. ij. dic de platiōe suspēsionis vel interdicti. vt p̄z in. c. i. de sen. ex. li. vi.

¶ Vtrꝝ appellatio suspēdat interdictū vel suspē 1
sionē sicut excōicationē. nō. q: sic si pcedat. vt i. c. ad hoc q̄m. de appel. a ꝯrio. Si tm̄ appellatio fieret etiā post suspensionem a tpalibus. vtputa ab in/ gressu dom⁹ vince ⁊ hmōi. vel in interdicto ignis vel aque ⁊ hmōi. bene appellatio post sequēs su/ spēderet eā. l. nō tm̄. ff. de appel. nisi casus esset i quo dānatū publice interesset siati puniri. l. ꝯstō nes. ff. de appel. Ex quo p̄z q: suspensionē a be/ neficio ab officio vel ab ingressu eccl'ie non tollit appellatio sequēs. q: spūalia sunt. Et sic intellige Inno. in. d. c. ad hoc q̄m. Sec⁹ si suspensio ē a pce ptione fructuū beneficij q̄ tpalis ē. vel a p̄benda q: appellatio bene suspēdit ēt post interposita. Se cus si suspēderet q̄s a cānica. q: spūalis ē. Jo. an. tm̄ in. c. is cui. de sen. ex. li. vi. tenet q: etiā tol lit appellatio sequens suspensionem a beneficio. Et illud q̄ dr̄ non suspendere appellationem se quentē interdictum vel suspensionem dicit hr̄e lo cū in mere spūalibus p quę ligat aia.

¶ Quid si snia suspensionis aut interdicti fera 2
tur sub ꝯditione. nō. non ligabit donec exter ꝯdi/ tio. Et breuiī q̄ dr̄ de excōicatione dic de suspēsi one fm Jo. an. in. c. lz. de sen. ex. li. vi. cū cadez quasi sit rō.

¶ Quis p̄t suspēdē vel interdicē. nō. q. q pōt ex/ 3
cōicare ⁊ econtrario. Sili' q pōt excōicari p̄t suspē di vel interdici. Et q pōt p censurā eccl'iasticā co gere pōt hec tria facere. s. excōicare suspendere ⁊ interdicere. q̄ tria intelligunt noie censure eccl'ia stice. c. querenti. de ver. sig.

Suspensio iij. q̄ ad pēnā. Doc. satis itricate loquūt. q̄zuis ꝯ Ioa. in. c. cū dilect⁹. de ꝓsue. ⁊ in c. si celebrat. de cle. exco. mi. clari⁹ dixerit nihilo/ min⁹ tu vt clari⁹ capias.

¶ Aduerte ꝓmo ⁊ distingue sic. Quedā suspen i
sio ē a iure vt in casib⁹ supra positis. q̄dā ab hoie Et hanc suspensionū q̄dā ē ab aliquo q ꝓprie est act⁹ alicui⁹ ordinis. puta a celebratione ab officio

ab ordine ⁊ hmõi. quedã ab alijs actib⁹ q non p/
tinet ad aliquẽ ordinẽ. Si suspensio sit ab actib⁹
alicuius ordinis sic. aut talis suspẽsio ẽ cum tali
modificatiõe. ſ. q̃sq; satisfecerit vel penituerit.
Et sic si est a iure vt. xvi. xx. xxi. xxij. xxiij. xxxi.
xxxij. xxxvi. xxxvij. di. ſc ſm Archi. ⁊ no. Be.
in. d. c. q; sepe. ſi efficiunt irregulares si celebrẽt
vel exerceant actũ ordini deputatũ. q; ſm eũ isti
potiꝰ vident a deo suspẽsi q̃; a iure. Si vero talis
suspẽsio sit a iudice sic erũt irregulares. ꝓ̃ius tñ
tz glo. in. d. c. pñtũ. q; ẽt suspẽsi a iure tali mõ sint
irregulares. cuiꝰ opi. tenerẽ añ factũ. ſz post factũ
illã Archi. Si Jo dicta suspẽsio nõ sit cũ tali mo
dificatiõe. siue sit a iure vel a iudice efficiunt irre
gulares exercẽtes actũ alicuiꝰ ordinis. vt in. c. i.
de sen. ex. li. vi. ⁊ in. c. i. de ſnia ⁊ re iu. li. vi. Si
ãt dicta suspẽsio nõ sit circa ea q̃ ptinẽt ad actꝰ or/
dinũ. ſz circa alia ab ipis sic nõ eẽnt irregulares
eã nõ seruãtes. ſz alio mõ debẽt puniri. Et dicta
duo. c. loquunt, ppie qñ exercet aliqõ deputatũ
certo ordini. vt no. in dictis. c. cũ dilectus. ⁊. c. si
celebrat. ⁊ in. d. clc. cupientes.

2 ¶ Et aduerte hõ q; ẽ q̃dã suspẽsio ab actib⁹ ordi
nũ q̃ fit a ꝑlat⁹ vl a iure de q dic vt dixi h. ſ. q̃dã
q̃ fit a ꝓfessoꝝib⁹ ad certũ tp̃s vl ẽt simplr ⁊ tal nõ
inducit irregularitatẽ. ſz nõ fuet ſm Jo. an. in. c.
is q. de sen. ex. li. vi. q; ñ inuenit iure exp̃ssum.

3 ¶ Aduerte tertio q; vt p; ex supradictis in titu.
suspẽsio. i. Suspẽsio multiplicit iponit. Et no.
glo. in. d. clc. cupiẽtes. Et tõ vt ſ. ias qñ ꝓcernit
actũ ordinũ explanabo. Aliqñ eni qs suspẽdit a
pontificalib⁹ solũ. ⁊ sic si celebrat ẽt i põtificalib⁹
nõ efficit irregularis ſm Jo. ⁊ Ỿ. durandi.
q; nõ sũt de substãtia ordinis vl officij q; sine ipis
quodlibet officiũ põt celebrari. Ego tñ tenẽdo q;
ep̃at⁹ sit ordo. vt cõit tenent canoniste credo q; si
celebrat in põtificalib⁹. vl exerẽt aliqd qõ ad ordi
nẽ ep̃at⁹ ptinent efficit irregularis. Sec⁹ exercen
do iurisditionalia. q; illa sũt sepata ab his q̃ sũt or
dinis ep̃alis. Et tõ eps suspẽsus a põtificalib⁹ nõ
ẽ suspẽsus a iurisditionalib⁹. vt no. Jda. i. d. c.
cũ dilect⁹. Aliqñ suspẽdit a sacꝰ ex p̃ceptiõe vl p
ticipatiõe. ⁊ sic filr nõ ẽ irregularis si ꝺ̃ faciat. vt
i. c. si celebrat. de clc. ex. mi. q; ticipare nõ est or
dinis vel officij. q; laici ẽt pticipãt ſm Jnno. in
c. i. de sen. ex. li. vi. Jdẽ tz Jo. Aliqñ suspẽdit
a collatiõe sacꝰ ex. ⁊ sic filr ſz ꝓferat nõ est irregu
laris. q; sine solẽnitate ꝓferunt ẽt sacꝝa a laicis
ſm Jnno. in. d. c. i. ⁊ Jo. ibidẽ. Limito veruz
qñ ꝓfert sacꝝa. nõ tanqz habens ordinẽ. sed sim
pliciter sicut laicus. Aliqñ suspendit quis ab or/
dine subdiaconi. ⁊ sic si exerceret officiũ diaconi
vel p̃sbyteri erit irregularis. Sec⁹ si ab ordine p̃
sbyteri esset suspensus. q; posset exercere officiũ
inferioꝝ ordinũ. c. significauit. de cor. vicia. Sz
suspensus ab officio sacerdotij seu sacerdotalib⁹
est suspensus ab ep̃alibus. sed nõ ecõtrario. Si/
militꝫ suspẽsus a collatione ordinũ simpliciter est
suspensus a collatiõe cuiuslibet ordinis. Sed su
spensus a collatiõe sacerdotij non est suspensus
a collatione ordinis inferioris. Sed suspensus
ab inferiori intelligitur suspensus a collatione su
perioris ordis ſm Jo. i. c. dilect⁹ filius. de tẽpo.
ordi. Et ideo efficiuntur irregulares si ꝺ̃ faciunt
Aliqñ suspẽdit ab officio. ⁊ sic suspẽsus ẽ a pon/
tificalibus etiã. Jdeo si ordinat vel celebrat effici
tur irregularis. Vnde suspẽsus ab officio idẽ est
sicut de suspẽso ab ordine. ⁊ talis ẽ suspensus ab
oibus que fundant in ordine ſm Jda. in. c. cum
dilectus. de ꝓbe. Et ideo ẽ suspensus a iurisditi
one spũali ſm cõem opinionẽ. ſz glo. in. c. si cele
brat. de clc. ex. mi. teneat ꝓtrariũ ⁊ male ꝺ̃ Jda.
ibidẽ. Ratio q; remota executiõe fundamẽti re/
mouetur ⁊ accessoriũ qõ est iurisditio. nec obstat
c. dilecta. de ma. ⁊ obe. vbi abbatissa q̃ nõ hz or/
dinẽ. tñ confert beneficia qõ est iurisdictionis. q;
illud conceditur sibi ratione religionis. sed non
religioso nõ datur iurisditio spũalis. nisi ratione
ordinis. nõ tamen credo incurrat irregularitatẽ
si ea que sunt iurisditionis exerceret. ar. d. c. i. de
sen. ex. li. vi. Jtẽ no. glo. in. c. quia sepe. de elec.
li. vi. ⁊ in. c. ꝑsenti. de offi. ordi. li. vi. q; suspen/
sus ab officio ipo facto suspensus ẽ ab omnibus
beneficijs. sed non ecõtrario. Sed gl. in. d. clc.
cupientes. sic concordat. vt suspensus ꝑ leui cã
puta facto ex quo immunet scandalum de quo du
bitatur an sit mortale sic non priuatur. Si vero ẽ
ꝑ delicto graui sic si est in mo. a petende absolu/
tionis priuatur a perceptione fructuum beneficij
quia ꝓpter officium datur beneficium. Si vero
est in mora non priuabitur fructibus beneficij. ⁊
sic concorda opiniones diuersas. Aliquando su
spenditur quis a diuinis officijs. Et tunc nõ po
test nec officiari nec cum alijs interesse seu audi/
re ſm Hostien. Boffre. ⁊ Ray. Non tamen
erit irregularis si solum interfit vt simplex laicus
vt patet ex dictis.

¶ Vtꝝ iterdict⁹ ab ingressu eccl'ie possit officiari 4
ex̃ eccl'ia. ℟. q; sic. ſz nõ ecõtrario ⁊ cui iterdict
eccl'ia intelligit̃ inti dicta ecclesiastica sacꝝa. xxxiij.
q. ij. latorẽ. ſm Jo. ſz ꝺ̃ius cõit tenẽt in hoc casu
q; talis celebrare põt ex̃ ecclesiam.

¶ Quid si interdictus ab ingressu ecclesie itrat 5
⁊ audit ibi diuina. ℟. q; licet moraliter peccet
non tamen efficitur irregularis. nisi ipe celebret
quasi vtens officio suo. sicut ꝑus ſm Be. in. d.

c.is cui.de sen.excō.li.vi.

6 ¶ Sed nunqd pōt intrare eccl̃iā ad oz̄ādū tpe quo ibi diuina nō dicunt.ff.quidā tenēt q; non. Sed Calde.quē segt Be.in.d.c.is cui.tz q; sic licite.z placet p; rōnē p̄fati.c.is cui.

7 ¶ Aliqñ suspēdit̄ qs ab admīstratiōe eccl̃ie tam in tpalibus q̄z in spūalibus.z tal' celebrās nō est irregularis.q; nō ē suspēsus ab ordine f̄z Jsda.i c.fi quoz̄dā.de solu.z Jo.an.ibidē.

8 ¶ Aliqñ suspendit̄ qs ab aliquo officio puta ab officio p̄dicatiōis.z nō efficit irregularis si p̄dicat vel celebrat.vt in clc.cupientes.de penis.not. Jsdan.z sequit̄ Cal.ibidez. Secus si aliquo alio officio annexo alicui ordini.

9 ¶ Aduerte q̄rto qñ qs suspēsus ē a canone ꝓpt defectū corporalē pp quē ꝓhibet̄ ꝓmoueri.de q̄ habes.s̄.corpe vitiatus.z talis si ꝓmoueat̄ z celebret.l̄z mortalit̄ peccet.nō efficitur irregularis. f̄m Jsda.in.d.c.fi celebrat.

10 ¶ Quid si iudex post appellatōz posuerit in iudicū vl' suspēsionē.z post qs celebrauerit.z iudex appellatiōis,pnūciauerit appellatione nō tenere erit ne irregularis tal' q celebrauit.ff.f̄z Ber.z Jo.i.c.pastoral'.de ap.q; si appellauit ex cā friuola.z nō ꝓbabili.sic erit irregularis.al's non.

S Uspensio

iiij.seu iterdictū quō relaxat̄. Aduerte q; si iponit̄ a iure vl' a iudice sic: donec satisfeceris vel penituer'.sic facta satisfactiōe vl' pnia relaxat̄ ipo facto f̄m Jsda.in.c.cū tu.de vsu.no. in.c.nō ē.de spon.in ter.z in glo. Si vero iponit̄ simplicit̄ sic necessaria est absolutio. Et de h vide.s̄.interdictū.viij.in p̄n.

1 ¶ Sz qs pōt absoluere.ff.f̄m cōit doc.i.d.c. si quoz̄dā.q; si simpl'r ē ipposita a iure pōt.nisi vbi ꝺditoz canonis sibi reseruat.ar.c.nup.ō sen.ex. Si vero nō sit simpl'r sed ad tps facta.sic tz gl.in c.cupientes.de elec.li.vi.z in cle.i.de here.q; solus ꝺditoz canonis pōt absoluere.Jsda.ēt in.d. c.fi quoz̄dā.tz q; ēt si simpl'r sit inflicta pp pctm̄ q; eps nō pōt: nisi in casibus in qbus pōt dispēsare.q; pena pp delictū posita intelligit̄ ꝓpetua. vt in.l.seruus.C.de penis.no. Jnno.in.c.ex lr̄is de ꝺsti. Secus ēt si pp ꝺnunciā ēt inflicta. q; sic posset eps absoluere.arg.in.d.c.ex lr̄is.z qō no. Jnno.in.d.c.i.de excess.p̄. Jn sententia vero suspēsiōis simplicit̄ facta ab hoie absoluet qui tulit vel eius supioz f̄m q; dr̄ de sn̄ia excōicatiōis xxiij.q.i.si petrus.

2 ¶ Sed quomō absolutio fiet.ff.solo verbo f̄m Jo.dicēdo reuoco vl' remouco vl' absoluo a tali sn̄ia.z hmōi. Jf acitt̄ ad p̄fata que no.s̄.interdictum.quō relaxat̄.qrambulāt pari passu.interdictum.viij.p totum.

¶ Jn quibus casibus suspenditur quis.z tamē non potest restitui a suo suspensore. sed solum a papa. Respond.q; in tribus. Jsdrumus quando clerici vel regulares propter exhibitionem sacramentoz̄m hereticis: aut propter receptionez cle mosynarum vel oblationum ab eis: vel propter traditionem ecclesiastice sepulture predictoz̄m hereticoz̄m sunt priuati ab eoz̄m ordinarijs officio.c.excommunicamus.de hereti. Secundus est in suspenso a collatione beneficioz̄m per concilium post primam.z secundam monitionem inuento culpabili in conferendo beneficia indignis c.graue.de preben. Jsdposset tamē iste ab vno principali patriarcha restitui.vt in.d.c.graue. Tertius in degradato.c.ex tue.de clc.nō resi. 5

S Uspitio

vide.s̄.iudicare.z.c.p̄ suptio.

S Usurratio

est obloc̄utio mala ō ꝓximo facta occulte ad diuidendam amicitiam aliquoz̄m. Conuenit enim cum detractione. quia vterq; dicit malum de ꝓximo in eius absentia. Sed in intentione distinguitur: quia susurro intendit discordiam inter amicos desemimare. vt dicit glo. ad roma.i. Detractores autem aliozum bona minuunt vel negant.z bonoz̄em seu famam intendunt perimere. Dicitur susurro bilinguis. quia vt plurimum duabus linguis vtitur. dicens vni malum de alio z econtrario.z nedum est peccatum mortale.sed grauissimum. vt patet prouer. vi. Sex sunt que odit deus z̄c.z septimum quod detestatur anima ei9.scilicet qui seminat inter fratres discordias. Ratio quia amicitia precminet inter bona exteriora ecclesiastici. vi. Amico fideli nulla est comparatio. Et grauius peccat q̄z detractoz.qui famam eripit. Aut cōtumelioſus qui honozem ledit.quia. viij.ethicoz. Melioz ē amic9 q̄z bonoz.z amari q̄z honozari. Et tenetur multo magis ad restitutionē q̄z fures z latrones. Et ideo non potest absolui.nisi quantū potest restituat amicitiā quam abstulit vel alio modo satisfaciat si cā restituere non potest. Hec ex Tho.fa sc. q.lxxiij.ar.i.z.ii.

7 Abellio

dr̄ habēs publicū officiū scribēdi instra ad faciendā fidē.al's dicit̄ tabularius.vt in.l. generali.C.ō tabularijs scribis.z de multiplici ei9 noie no.in.c.qñ cōtra.de ꝓba.

¶ Quis potest facere aliquem tabellionem.ff. q; p̄rinceps z cui ipe committit. Jtem reges qui non cognoscunt superiorem: z ciuitates q̄ habēt iura p̄ncipis.z papa.vt vult Jnno.in.c.cū. Jsd. 1

de fide instru. ꝛ Bar. in. l. infamē. ff. de pub. iu di. Idē dic de alijs magistratibus seu dñis iuris dictionē habentibus respectu iurisdictionis coꝛ: ꝛ nō solū ꝓlati in tpalibus: sed ēt in spūalibus. De hoc vide ¶Da. in. d. c. cū. ¶D.

2 ℭ Sz queriť an notarij ꝓstituti a talibus possint vbiqz ꝓficere instťa. ſ. fm ¶Da. in. d. c. cū. ¶D. q nō nisi in territorio ꝓstituentis. vnde creatus ab ipatoꝛe nō ꝓficiet in territ pape: nec ecōtrario Sed bene instťa ꝓfecta in territorio illius q eum ꝓstituit valēt etiā extra territoriū fm cōez opi. vt in. d. c. cū. ¶D. no. ¶Da.

3 ℭ Vtrū possint clerici cē tabellioēs. vide. s. de/ricus. ir. §. ix.

4 ℭ Vtruz religiosus si in seculo fuerat possit tale officiū exercere. ſ. q nō nisi ꝫ hereticos. vt not. Jo. an. i. c. vt offm. de here. li. vi. dicit tñ Buli. i speculo q vetera poterit ꝓplē. §. ñ noua assumē l. alienatioēs. ff. fami. her. ꝛ de iudeis. c. iudei.

5 ℭ Vtrū tabellio puniať si cōficiat instťa de ąctu reprobato a iure. ſ. ¶Dan. in. c. i. de fide instru. q sic. l. iubemus. C. de sa. san. cc. gl. in. d. l. gnā li. no. Spe. ti. de instroꝛ edictioe.

6 ℭ Quā sciaz dz hťe. ſ. Bar. in. l. fi. C. de tabu la. q dz scire sūmā ꝛ similia q̄ ptinēt ad artē nota rie. alꝰ iputabiť sibi nō tū teneť eē doctoꝛ. ff acit qō no. Jnno. i. c. cū i cūctj. de elec. ꝛ iō pti teneť restituere dānū qō ipicia sua dedit. ff acit. l. illici tas. §. sicuti. ff. de offi. p. no. ¶Da. in. d. c. i.

7 ℭ Que requiruńť ad validitatez instťoꝛ. ſ. q xiiij. q̄ no. ¶Da. in. d. c. i. debet ꝓponere. ¶Primo inuocationē nois dñi. Secūdo annū dñi. Tertio nomē ipatoꝛis in terris sibi subiectis vel regis vel pape. Quarto nomē ꝓsulis. sed istud nō ser nať. Quinto locū ꝛcꝝ. Sexto mēsem ꝛ diē. Se ptimo indictionem. Octauo seriē facti. Nono te stes. Decimo signū ꝓsuetuz notarij. Vndecimo q ꝓfecta coꝛaz ptibus leganť. Duodecimo q sit ꝓstitutus notarius ab eo q hz poteštatē. Tertio/decimo q appareat q notarius fuerit rogatus. Quartodecimo q talis notarius sit habilis: q; si eēt ercōicatus notorie: vel ꝑuatus potestate ꝛ hu iusmodi. non valeret. de q bus oibus vide p cun dē ¶Da. in. d. c. i. si placet.

T Aciturnitas aliqñ est actus vir tutis aliqñ ꝓgruo tē poꝛe teneť. Aliqñ vero est nomen vicij. Vnde Bre. Si inordinatū silentiū culpa nō eēt ꝑpba nō diriſſet. ve mihi q; tacui. ꝛ ē in genere delicti. ꝛ ē aliqñ mortale peccatū. qñ. ſ. nō loquiť cū teneť loco ꝛ tpe. puta tpe ꝓfessionis: correctio/nis: instructionis ꝛ hmōi necessario fiende. vt in glo. xxv. di. §. alꝰ. Aliqñ veniale: vt qñ hō nō loquitur cū deberet tamē sed nō de necessitate. Aliquādo nullū qñ expectať locus ꝛ tps congruum. Et fm b intelligitur illud. ij. thi. vlt. Jnsta. ipoꝛtune oportune. Vbi glo. opoꝛtune quātū ad eos quibus placet. Jmportune, quantum ad eos qui bus displicet: dūmodo in futuro ꝓdesse possit. Sed qñ omnino nō poterit ꝓdesse. sed sūt incoꝛrigibiles sic cessandū ē fm illud. nolite sanctū da re canibus. Matt. vij. nisi sit ꝑlatus qui pp alios ne coꝛrūpanť teneť talē tradere sathane. De quo vide. s. correctio. i. §. iij.

T Aliam vel exactōz: collectaz: seu q̄ stā. vtrū possit dñi suis subditis iponeť. ſ. vt ex ℜi. in. ij. di. xliij. q. iij. ar. i. colligo. q ꝓnceps solus pōt de nouo i ponere ꝓ boni cōis ꝓmotioe aut defensione cō/pēsata subditoꝛ qualitate ꝛ quantitate. ꝛ qñ eius facultates non sufficiunt ad ħ. ff. de publi. ꝛ vec. l. vectigalia. Similiter rex qui nō recognoscit su periorē: vel alij qui ꝓscripserunt iura imperij. ℜ Jam nullus nisi ꝓnceps solus. aut qui p̄scripse runt iura imperij potest super talijs ꝛ exactioni/bus leges condere vel ꝑuilegia concedere. vt pa tet in. l. vnica. C. de vaca. mu. ꝛ. l. semper. §. fi. ff. de iur. imunitatis. vnde alij lz sibi vsurpent er rant. vt patet in eo qō legitur ꝛ no. in. c. per ve/nerabilem. qui fi. sint legi. ꝛ. c. sane. de ꝑuil. no. Bar. in. l. infamē. in fi. ff. de publi. iudi. ꝛ in. l. hostes. ff. de capti. ꝛ in. l. si publicanus. §. in om nibus vectigalibus. ff. de publi. Si vero talie si sūt ad vtilitatem boni cōis nō pōt eas imponere: ꝛ si imponit subditi nō teneť ei obedire. Alij aūt dñi a ꝑfatis non possunt de nouo talias impone/re suis subditis nisi p legē vel senatus consultuz vel constitutionē ꝓncipis eis concedať. d. l. vni ca. vel p concessionē a ꝓncipe ex cā ꝛ spāliter im/petratum. l. vnica. C. de supindicto. li. x. no. Ar chi. in. c. si quis romipetas. xxiij. q. iij. ꝛ qō legi tur ꝛ no. in. c. innouamus. de censi. vel per con/suetudinem diutinam nō p violentiā sed spōte ap probatam ab omnibus cōiter. C. de canone lar. tituloꝛ. l. precepit. ꝛ. C. de auro coronario. l. vna in fi. li. x. ꝛ q; sit talis consuetudo de cui⁹ initio nō extet memoria. vt in. c. super quibusdam. de ver. sig. ꝛ vide qō no. Bar. in. d. §. in oib⁹ vectigali bus. aliter si exigūt teneť ad restitutionē illis a q bus extorserūt: si sciūt: vel coꝛ heredibus: aut si nesciunt pauperibus vel ad bonū cōe fm Tho. in epistola ad quandam ducissam.

ℭ Sed qñ dicuntur ad vtilitatem boni cōis talie i ſ. fm ℜicar. vbi. s. q aliquando directe: puta quando imponuntur ꝓ defensione fidei vel re/gni vel ꝓ refectione pontium viarum ꝛ hmōi.

Aliquando indirecte: puta quando eius frater vel filius ē captiuus: vel aliqua terra ē sibi capta ⁊ rex imponit talias vt recuperet. q; sic redūdat in bonū subditorum: q; reddit rex magis potens vel maritat filiam ⁊ huiusmodi. Addit tamē Ricar. vbi. s. q; negocio expedito. si facultates regi superhabundant ⁊ aliqua cōitas nimis grauatur q; debet ei subuenire. sicut facit caput membris. Dicit etiam idē Ricar. in quolibet. iij. q. xxviij. q; ly nō debeat subditos taliare qñ facultates sue sufficiūt: tamen non ē dicendū facultates sufficere qñ nō potest se defendere vel cōe bonū ꝓmouere: nisi ita depauperet se. q; nihil sibi remaneat in thesauro quo se iuuare posset. si iterū. ſ. breue tempus ab aduersarijs inuaderet maxime si multos habet insidiatores. Tali enim regi necessarius ē thesaurus: q; aduersarij hoc scientes magis cū timent ⁊ magis pacifice viuit ⁊ possidet regnum ly melius ēt thesaurizare amore hominū subditorū q; argentū vel aurū.

2 ¶ Utrū dñi q; auferūt a subditis vsuariū quē habēt in aliquo nemore ⁊ hmōi teneant restituere. ſ. fm Rodo. q; tenent ad restitutionē: nisi sint tales subditi quasi serui. ita q; nihil habēt ꝓpriū: sed ipm vsuariū habent quasi ꝓ peculio. ita q; dñs ad libitū possit reuocare. Similit alij qui vsurpant ipm tenēt eis nō dñis.

3 ¶ Quid de ꝓlatis q; ꝓ eo q; aliqd ipēderūt legato vel alijs maioribus erigūt plusq; expēderūt a subditis. ſ. q; tenent extorta restituere. ⁊ tantū dē de suo pauperibus erogare: ⁊ si superior cui q; rela de hoc fit fuerit negligens canonice subiace. at vltiōi. c. q: pleriq;. de imm. ec.

4 ¶ Quid de ꝑputat ad talias diuidēdas q; vnū magis grauant ⁊ alterum magis alleuiant. ſ. tenentur ad restitutionē aggrauato inquantū plus aggrauauerūt. vide supra restitutio. i. in ver. ledens. §. iiij.

5 ¶ Utrum occultantes bona sua ne talientur fm suas facultates tencantur. Respon. q; si talia est iusta tenentur illis qui propter hoc fuerunt ma/gis grauati. Si vero nullus fuit ꝓpter hoc magis grauatus sed dominus minus habuit sic tenentur ipi domino nisi forte aliqñ fuissent iniuste ab eo grauati. q; possent cōpensare. Si vero talia ē iniusta nō tenentur. q; possūt occultare licite Idem dic qñ talia ē indeterminata: puta deputātur aliqui vt exigant quantum possūt fm facultates subditorum non tenentur se ꝓpalare nec similiter tenent restituere exactores qui aliquos alleuiant. ly peccent mortaliter. ar. c. ꝓmū. xxij. q. i. q; ex hoc nullus grauat nisi ēt necesse sepi⁹ reiterare. q; tūc tenerent ad restitutionē aggrauatoꝝ exactores qui ꝫ ꝓsciaꝫ aliquos alleuiauerūt. con cor. Adonat. ti. resti.

¶ Utrum possit alicui concedi immunitas talia 6
rum. ſ. Da. in. c. peruenit. de imu. ec. q; a ꝓncipe ⁊ ex proprio motu sic. sed ad preces non: nisi ponatur in ꝓuilegio clausula' non obstante. l. fi. C. si contra ius vel pu. vti. quia cum sit cōtra publicam vtilitatem oportet fiat mētio de ea. vt no. Bar. in. l. vacuatis. C. de decurio. ⁊ in. d. l. fi. ⁊ facit. c. ex parte. de capel. mona. Ab inferioribus autem alijs potest cōcedi. sed cōitas nō debet grauari sed minuetur: puta si dabantur centū. ⁊ vn⁹ crimitur qui dabat decē non prestabit cōitas. nisi rc. aliter in preiudicium cōitatis concedere nō potest. Similiter prefati inferiores ⁊ cōitates possūt concedere non suis subditis immunitatem hanc ly non habeant iura iperij. vt veniant ad habitādū in eoꝝ terris. sicut fit quotidie medicis doctoribus ⁊ hmōi. sed nō iam subditis. nisi in ꝑiudiciū solū ꝓcedentis.

¶ Quid ergo de militibus: cōitatibus: dñis. ⁊ 7
hmōi q; quotidie talias iponūt ad libitū suū: nunc plus: nūc minus exigēres. ſ. fm Mo. q; fures sūt ⁊ latrones. nec ly locū ꝓsuetudo vbi cū violētia ē introducta.

¶ Quid de iponētibus talias super rebus eccle 8
sie ⁊ psonaꝝ eccl'iasticaꝝ. ſ. q; tenētur restituere nisi in casibus cōcessis. de qbus. s. imunitas. §. xxxvi. cū septē. §. seq.

¶ Utrū per statutū posset fieri vt licite aliqd cer 9
tū daretur domino. ſ. q; sic. fm Host. si fiat de consensu ipoꝝ subditoꝝ: multo magis excusant domini si a ꝓncipio de tali talia conuenerunt habere non ex violentia.

¶ Utrum excusentur domini qui talem consue 10
tudinē inuenerūt. q; capiūt a subditis de mobilibus bonis ipoꝝ quantū volunt. ⁊ qñ volunt. ſ. Rodo. q; si certū ē q; ab initio fit tale onus impositū sine fraude ⁊ malicia sic possunt tollerari. Si vero non ē certum aut credatur verisimiliter q; non sit ab initio legitime ipositū sic tenent restituere. In dubio tñ ex quo ab ecclesia tollerāt nō cēt eis absolutio denegāda simpliciter. sed cū dubitatiōe prestanda.

T Antum est dictio taxatiua solum respectu eoꝝ quibus annectitur ⁊ excludēs ⁊ tacite negās respectu aliorum. verbi gratia ius eligendi spectat ad canonicos tantum. li tantum respectu canonicorū ponit. respectu alioꝝ negat. vt ter. in. c. cū ecclesia. de cā pos. ⁊ ꝓprie.

T Emperantia vide sobrietas.

Emere facit q sciēnt actū sibi a iur ꝓhibitū sub colo fraudu lēto facit. c. p venerabilez. i. Vbo videbat qfi. sint leg. ⁊ p ꝯDan. i cle. i. de sepul. ⁊ ar. opti/mū. in. c. auaricie. de elec. li. vi. Mo. Be. ibidez qđ no. bene ꝓ dispositiōibus penalibus.

Emeritas ē audacia in malū. l. iubem⁹. C. de sa. sa. ec. Mo. Lar. de sū. tri. cle. i.

Empus anni qñ regrat ꝓpletz vel sufficiat inceptū. R. ꝯDa. in. c. ad nraz. ō regula. q in dubio iuris tenēdū ē q in dignitatibus fauoꝛ ꝓsideraꝛ. Et iō ann⁹ inceptus habeꝛ ꝓ ꝓpleto. ⁊ ita tz glo. in. d. c. sed fallit in ēpatu. vbi ē spāle q sit ꝓplet⁹ In regule obseruatiōe vbi ē grauitas ⁊ labor. ⁊ sic odiū. ideo ꝓpletus exigit. ar. c. qꝛ in insulis. ō regula. ⁊ sic intelligit. xx. q. i. si in qualibet. ⁊ in c. significatū. de regula. Regulariter vero debet esse completus. nisi aliud iure caueꝛtur. vt notat Archi. in. c. si annum quarūdecimum. de iudi. li. vi. de quo vide. s. etas p totū. Hora ē. xxiiij. ps diei. ꝯDūctus ē quarta ps horę. Momentū ē decima ps puncti fm. Jo. an. in. c. i. de cā pos. ⁊ sic. xl. momēt̄is hora ꝓstat.

Ergiuersatoꝛ ē q in totū a lite recedit. ij. q. iij. §. notandū. ⁊ vide. s. accusatus. §. viij. Qđ nō pōt tergiuersatione celari dr notoriū i. c. tua. de coha. cle. ⁊ mu.

Emptare ꝓprie ē experimētuz sumere de eo q tēptatur fm Tho. fa fe. q. xcv.

1 ¶ Quō temptat qs deum. R. duobus modis. s. verbis ⁊ factis. verbis qñ deo in oꝛone colloqr: ⁊ petit ea intentiōe vt exploret dei sciam aut ptātē seu voluntatē ⁊ inde experimentū sumat. Factus vero temptat deū qñ p ea q facit intēdit experimē tū sumere diuine potestatis sapiētie vel pietatis: sed quasi interptatiue deū tēptat q ⁊ si nō intēdat exprimētū sumere de deo aliqd tñ petit vel facit ad nihil aliud nisi ad ꝓbādū deū. Qđ vex ē qñ sine necessitate vel vtilitate h facit. qꝛ i necessitate vl ꝓ vtilitate qñ qs se cōmittit deo i suis oꝛonibus aut factis nō ē temptare deuz sicut. ij. pali. xx. Cum ignoram⁹ qd agere debeamus ad te sūt oculi nri Et ideo dicit glo. Mat. iiij. Deum temptat q habens qd faciat fine rōne cōmittit se piculo experiens vtrū liberari possit a deo.

2 ¶ Vtrū tēptare deū sit petñ. R. q fic. qꝛ ꝓsupponit ignorantiā ⁊ dubium de diuina pfectione. Nullus enim ꝑsumit temptare eum de cuius excellētia ē certus. ⁊ cū temptare isto mō ptineat ad dei irreuerētiā opponit directe religiōi. Et sic ē graue peccatū. minus tñ ꝯz supsticio. qꝛ temptās protestatur tantum dubitationez verbo vel facto sed supsticiosus ꝓtestat errorē facto. vt patet. s. supsticio. §. i. Si vero experimentū qs sumat de ptinētibus ad dei pfectionē solū. vt alijs demonstret. hoc non ē temptare deū. si subest necessitas iusta vel pia vtilitas ⁊ a ia q̄ ad h occurrere debēt sicut apli petierūt in noie xpi facer signa act. iiij. vt infidelibus innotesceret Vtus xpi. Jtē no. q duplicit qs petit signū a deo. ꝯDrimo explorādo dei potestatē. aut dicti eius veritatē. ⁊ hoc ē temptare deū. Secundo vt instruat qd sit circa aliqđ factū placitū deo. ⁊ hoc nō pinet ad dei temptationē. qñ tale qd p sacrā scripturā nō ē reuelatū: aut p sanctos seu p ecclesiam.

Estamentum ē volūtat̄ nre iusta sua ō co q qs vult post mortē fieri cū heredis institutiōe. vt habeꝛ in. l. i. iuncta glo. ff. de testa. vn de bene dicit iusta sententia. qꝛ si est iniusta. puta vult exheredare filiū sine cā nō ē seruanda. xiij. q. ij. si quis. Aut si precipiat corpus suum iactari in mare. ff. de condi. institu. l. quidam suo testamento. vel contra bonos moꝛes aut pietatē: aut verecundiam. l. condutiones. ff. de condi. insti. ⁊ l. filius. ibidē. Jtē oportet q institua heres qꝛ si ne eius institutiōe nō erit testñ. vt insti. de lega. §. ante heredis. Et sic differta codicillo. qꝛ p codicillū nō pōt dari hereditas vel adimi. insti. ō codicil. §. codicill.

¶ Quis potest facere testñ. R. q gcū qz non ꝓhibeꝛ. Et q ꝓhibent. R. q. xix. genera psonaꝛ ꝯDrimo furiosus seu mēte captus q nō hz lucida intervalla. c. fi. de testa. l. furiosum. C. q testa. fa. nō po. Secūdo surdus ⁊ mutus a natiuitate: sec⁹ a casu. ⁊ scit scribere. l. discreti. C. q testa. fa. non po. Tertio nō valēs articulate log. ta vt ñ possit exprimere nomē heredis nec scribere. l. iubem⁹. C. co. ti. Quarto impubes insti. quibus nō ē p. fa. testa. §. ꝑterea. Quinto filiusfamilias: nisi ō castrēsi peculio vel quasi. vt in. c. iz. de sepul. li. vi. ⁊ l. pe. C. q tc. fa. nō po. qđ limita. vt. s. religiō §. lvi. Sexto ꝓdigus cui ē interdicta a iudice bonoꝝ administratio. l. is cui. ff. co. ti. Sz. istū asi factū valebit. vt ibi. Septimo dānatus ad mortē nālē vel ciuilē vt sūt deportati ēt si fugiūt de manu iudicuz. vt. ff. co. ti. l. eius. ⁊ qđ ibi no. ⁊ l. q vltimo supplicio. ⁊ ibi Bar. ff. de penis. Sec si eēt dānat⁹ ad penā inferiorē. Octauo mānifestus vsurari⁹ nisi ꝑstet ꝑus cautiōz ꝼz formā. c. ꝯz. de vsu. li. vi. Mono excōicat⁹ ꝼz aliqꝝ opinionē quā segr gl. in. c. decernim⁹. de sen. ex. li. vi. Sz

contrarium cõiter tenet. Decimo sextus. xliij. q. ij. illud. ⁊. l. filius. ⁊. ff. eo. ti. Undecimo quilibet religiosus q̃ ꝓfitet tria vota substãtialia. vt in. c. ij. de testa. xij. q. ij. nõ dicatis. Secus de alijs: vt sunt heremite ⁊ hmõi. xix. q. vlti. §. ecce paulus. Duodecimo hereticus: q̃ oĩa bona sua sunt confiscata ipso iure. c. cũ ꝫ leges. de here. li. vi. Terciodecimo dubius de statu suo. s. an sit in eo statu in quo testari possit vel ne. l. de statu. ff. eo. ti. Exemplum captus a latronibus dubitat an sit seruꝰ vel liber. vt in. l. i. in ꝑn. ff. de le. ij. Quartodecimo obsides intellige de illis xp̃ianis apud infideles datis: aut de illis q̃ erant captiui populi romani: non autem de obsidibus qui dant ab vna ciuitate ad aliam. vt legit ⁊ not. in. l. obsides. ff. eo. ti. Quintodecimo damnatus ob carnẽ famosum seu libellum in iniuriam alterius: q̃ etiam infamis efficitur. vt in. l. is cui. §. si quis ob carmen ff. eo. ti. Bar. tñ ibidẽ ⁊ cõiter tenet q̃ ex alia cã infames nõ ꝓhibentur testari. Sextodecimo reus criminis lese maiestatis. l. quisquis. C. ad. l. iul. ma. vi. q. i. §. verum. Decimoseptimo qui ẽ apud hostes captiuus. l. eius. ff. eo. ti. Intellige istud de hostibus romani imperij. Decimooctauo vtroq̃ carens lumine. Modicũ testat dum mõ seruet qđ no. in. l. hac ꝓsultissima. C. q̃ te. fa. pos. que sunt ista. Primo q̃ testes sint vocati ad hoc vna cum tabellione. Secũdo q̃ noĩa heredũ exp̃mantur ita ⁊ taliter q̃ rõne nois non possit oriri dubitatio. Tertio q̃ palam exp̃imat voluntatem suam tam circa heredes q̃ circa legata coram testibus ⁊ tabellione. Quarto q̃ testes subscribant ⁊ etiam tabellio vno ⁊ eodem tpe ⁊ loco Sexto q̃ vbi nõ põt haberi tabellio habeatur loco tabellionis. Octauus testis ſra̅x peritus q̃ se subscribat. fallit hoc ſm Bal. ibidez nisi testetur inter liberos: q̃ tunc sufficiunt duo testes. Hoc idem seruandum ẽ in codicillis cecoꝝ. vt in. d. l. hac consultissima. Decimonono q̃ cardinales insecutus est hostiliter: vel pcussit: aut cepit: vel soĩus fuerit: aut fieri mandauerit: aut ꝓsilium vel auxiliũ dederit: vel fauorẽ vel ratũ habuit: nec ẽt talis ex testõ alioꝝ aliq̃d capere põt nec ex successione. c. felicis. de penis. li. vi.

2 ¶ Utrũ ꝑsati qui testiñ non possũt facere possint disponere in pias cãs. ſ. q̃ non primi nec quarti simpliciter nec quinti nisi de peculio castrẽsi vl̃ quasi ſm Bal. in. l. i. C. ð sa. san. ec. ⁊ no. in. d. c. ꝫ. nec sexti nec septimi nec octaui simpliciter ꝫ Bar. ⁊ idem dicit de quolibet decedente in mortali. Sed Bal. in ħ vltimo tenet ꝓtrarium ⁊ bene: quia ecclia recipit oblationes publicoꝝ pctõrum: nisi vbi spãliter ꝓhibetur. vt patet in gl. in c. oblationes. xc. di. Ergo fortiꝰ elemosynas nec x. nec. xi. nec. xij. nec. xvi. nec xvij. Alij autẽ sic etiã si loqui non possunt dũ signis annuant. Unde ponit Bal. in. l. i. C. de sa. san. ec. exemplum de quodã aduocato qui non valens loqui interrogatus si volebat q̃ tot darent̃ ꝑ aia sua pauperibus apperiret librum in signũ ipe apperuit. ⁊ q̃ valet affirmat.

¶ Testamẽtoꝝ quot sunt spẽs. ſ. duo. Una dr̃ 3
testiñ nũcupatiuũ ⁊ sine scriptis. ⁊ ẽ illud in quo testatoris ⁊ heredis ⁊ legatarioꝝ nomina ⁊ oĩa q̃ in eo continentur coꝝ testibus nuncupant̃. i. manifestant̃. ⁊ dicitur sine scriptis. i. subscriptione testiũ ⁊ alijs solẽnitatibus que requirunt̃ in testõ in scriptis facto. de quo in. l. hac cõsultissima. C. de testamẽtis. Et etiã q̃ sine oi scriptura inde facta potest q̃s testari nuncupatiue: dũmodo coram testibus ⁊ conditione legitimis nũcupet heredez ⁊ suã exprimat voluntatẽ. insti. ð testa. §. fi. Jdeo si quis non habet notarium. aduocet legitimum numerum testium. ⁊ exprimat nomẽ heredis ⁊ alias institutiões ⁊ legata ⁊ roget eos. vt sint testes ⁊ valebit. Aliud dicitur testamentũ in scriptis. ⁊ istud potest facere q̃s q̃ñ nõ vult q̃ testes vel aliquis sciat suam dispositionẽ. Unde requirit multa de substantia. vt in. l. iubem⁹. C. de testa. ⁊. d. l. hac consultissima. ⁊ nisi quis sit bene doctus faciliter errabit in ipo condendo. Jdeo habeat aliquem doctorem ꝓ consilio qui vult eum facere De quo quia non est in vsu omitto vt dixi. Aduerte etiam q̃ quis potest relinquere. sic dicendo coram notario ⁊ testibus. Volo q̃ heres me⁹ faciat in omnibus ⁊ per omnia ꝓout continetur i quadã mea cedula scripta manu mea que ẽ apud talem religiosum ⁊ valebit ſm Alerã. de imo. in l. stipulationum. §. illud. ff. de ver. obl. ⁊ Bar. in. l. si ita scripsero. ff. de condi. ⁊ demõ. ⁊ Paulum de castro. in. d. §. illud. ⁊ Bal. in. l. captatorias. in. q. v. C. de testa. mili. Jo. ð imola. in. l. illa institutio. ff. de here. insti. ⁊ in. c. cum tibi. de testa. Ratio q̃ ꝫ in testamento nuncupatiuo debeant palam nuncupari que fiũt. vt a testibus exaudiantur. l. heredes palam. in ꝓncipio. ff. de testa. ⁊ in. l. iubemus. C. eo. q̃ paria sunt implicite ⁊ explicite exp̃mere. d. §. illud. ⁊. d. l. si ita scripsero. Jdeo valet. Sed videat q̃ sic vult q̃ taliꝫ lra̅ sua cognoscat̃. vt nõ sit dubiũ de ea. q̃ aliꝫ eẽt periculosum.

¶ Quot testes requiruntur in testõ. ſ. q̃. vij. 4
legitimi. ⁊ q̃ sint rogati. vñ si testamẽtũ sine scriptis habeat minus q̃z. vij. vel si sũt. vij. nõ tñ rogati nõ vz. l. heredes palã. §. pe. ff. de testa. Fallit hoc in testõ cecí. vbi sunt necessarij. viij. In

testamēto rustici in rure facti vbi plures nō pñt i ueniri sufficiūt. v. Jn testō facto iter liberos silr sufficiunt duo fm Bal. in. l. hac cōsultissima. C qui te. fa. po. Jn testō facto in presentia Jmpatoris pcibus sibi porrectis vt audiat sufficit vnus. An āt notarius ꝓputeť ,p vno. dicēdum q; sic. ſz cautius est q; pur sint. vij. sine eo. Jnsti. d testa. §. fi. de proba. qm̄ & in. d. l. hac cōsultissima. & l. omniū. C. de testa. Jn testamēto militis in exercitu sufficiunt duo testes. & in bello ,put voluit. l. milites. C. de mili. testō.

5 ¶ Sed nunquid in foro anime valeat testiñ fem̄ coram duobus testibus solū. ſ. Pa. in. c. cū cēs de testa. tenet q; sic i dispositis ad pias cās. & in b cōiter concor. doc. Jn alijs ad non pias cās. pa. tenet q; vltra duos testes requiritur presentia sacerdotis parrochialis: vel loco ei⁹ duo alij testes aliter non valeat. Quidam tenent indistincte: q; valeat coram duobus. Sed ego dico q; si nō subest suspitio fi audis valeat. q; cessat ratio legis. si Vo sit suspitio fraudis. dico requiri solēnitatē iuris ciuilis. & ad. c. cum esses. & c. relatū. el. i. coti. dico q; habent locum in terris ecclesie. vt patet ex eorum subscriptione.

6 ¶ Sed qui non possunt esse testes in testō. ſz̄. q; omnes q; pro testibus reprobañ a iure. vt. j. testis. Jtem in testō spāliter non potest eē mulier ff. de testa. l. qui testō. §. mulier. Jtē hermofrodi tus i quo pualēt muliebria. l. queriť. ff. de sta. bo. Jtē ille cui hoc est interdictū per statutū vel a iudice. Jtem seruus. Jtē ois q; hēt in ptāte heredē sicut pater. auus. & similes. probañ hec insti. de te. §. testes. & §. sequenti. Jtez qui nō ē testamēti capax. sicut spurius testatoris. hereticus. dānat' ad metallum. & similes. Jtē quos leges iprobos & intestabiles iubent esse. vt sunt de crie famoso dānati & mulieb'ia passi. ff. de testi. l. ob carmen. Jtem legatarius non potest esse nisi quo ad qōez Vtentem inter heredem & extraneum. insti. de testa. §. legatarius. sed quo ad factum suum inter se & heredem non potest.

7 ¶ Ex qbus causis testiñ dř nullū. ſz̄. q; loquendo de testō nūcupatiuo & sine scriptis ex quattuor Prio si testator non erat habilis ad testiñ. Secō si instituit heredē non capacem: vel nullz insti/tuit heredē. Tertio si ꝓterijt iam natum quem instituere vel exheredare debuit. Quarto si non sit legitimus numerus testiū legitimoꝝ & rogatoꝝ.

8 ¶ Qñ testamēta tenet. sed nō irritať & rūpiť. ſz̄ q; ex. vij. causis. Prio quādo testō⁹ nō ꝓuidit d posthumo: q; post testiñ est natus: si tamen idem posthumus moreret ante mortē testoris testiñ non rumpitur quo ad effectum. idem dic de qñ posthumo. vt est arrogatus. vt ille qui tpe testamenti non erat suus, sed tpe mortis sic. Jtē qñ cām exheredationis iprobat heres suus: & p sniam rescinditur. Jtē si testator patiať capitis diminutiōnē: nisi ite⁊ fiat ciuis romanus vl' sui iur'. Jtē p sēm testiñ reuocatoriū primi. Jtē si hŕs nō adiuit hŕditatē: vel ante aditaz decessit: vel conditio sub qua instituus fuit defecit & similia. d quibus insti. qbus modis testa. Jnfir. p totum.

¶ Vtz legata facta in testō nullo vel irritando 9
debeantur. ſz̄. q; si testiñ est nullū ex preteritōe tā nati. vel rūpitur ex ꝓteritōe posthumoꝝ: vel qñ posthumoꝝ. vel rescinditur p sniam ,pposita q; rela de inofficioso: vel ꝑ tabulas. sic legata debeť lz institutio non teneat. C. d liberis ꝓteritis. aūt. ex cā. Similiter dic si testiñ rūpitur ex falsa cā. vt puta. A. instituit. B. & substituit eidem. B. & C. moritur. B. Testator. A. facit aliud testiñ dicēs q; hŕdes hēre volui: & hēre non possum. tu. D. esto heres. licet. u. C. rūpat quātū ad institutiōez tamē legata debenť. Si Vo testiñ sit nullz. puta q; instituit hŕdē nō capacē vel nullū. q; non fuerunt testes debiti. tunc an debeanť legata est dŕia inter doc. & dic vt. d. heres. §. v.

¶ Quid si t. stiñ fit cū clausula in fine. q; si non 10
valet iure testamenti: valeat iure codicilloꝝ saltē vel iure cuiuscūqz alterius vltie volūtatis valere voluit & tenere. ſz̄. q; si testiñ patiať defectū solēnitatis debite ꝓmisse: sic valebit iure codicilloꝝ. C. de codicillis. l. fi. dūmō solēnitas sufficiens codicillo sit apposita. s. v. testes lz non rogati. & sic legata i co relicta debeť. insti. de codicil. in ꝓn. Et institutō que in eo erat scripta lz directa videať. tamē i casum fideicōmissi cōuertiť. l. secuola. ff. ad treb. & iō ab intestato veniētes accipiēt hereditatē. & qñ rogati videantur restituere tenentur istituto per fideicōmissum. ar'. C. de fideicōmissis. l. eā quaz frater tuus.

¶ Vtz vltimū testiñ semp valeat. ſz̄. fm glo. i 11
c. licet. de consti. li. vi. q; sic. allegat capitulū. vltima volūtas. xiij. q. ij. ff. de le. i. l. si mihi. ēt si d ꝑ nō faciat mētionē. ſ allit in duobus casibus. ꝓmus in testō facto inter liberos. C. d testa. aūt. b iter liberos. Secūs cū ipse testōr sibi legē indixit. vz si fecero aliud testiñ nō valeat: nisi de alio fecero mētionē. tunc oz faciat mentionē. aliter nō valeret vltimū. ff. de le. iij. l. si quis. Jtē si secundū testiñ fit sub ꝑditōe qñ ē de ꝓterito vel pñti. puta. i stitio heredē ticiū: si sempronius ē vel fuit cōsul. tūc si ꝑditio fuit vel est ꝑa rūpiť primū. Si Vo

nō est ꝟa nō rūpit. Si ꝟo testū fit sub ꝺitōne
futura, tūc si ꝺitio est possibilis ēt si nō aducniat
rūpit ꝓmū testū. Silr si ꝺctio sit ipossibilis hēt
ꝓ nō adiecta: ⁊ rūpit primū testū. vt hēs in. l. cū
in secūdo testō. ff. de iniusto ru. te.

12 ¶ Que pena nō iplētis volūtatē defuncti. ff. q
aut est heres ex̄cus. ⁊ sic pdit totā hr̄ditatē ꝺ vo
to. c. licet. xi. q. i. filiuester. de testa. c. si hr̄des. Si
ꝟo hēs ē filius: tūc si hēditas ē diuisibilis amittꝫ
solū refuata sibi legitia. C. ꝺ fideicōmiss. añt. hoc
ūplius. Si āt ē idiuisibilis. puta q ducat⁹. r̄gnū
⁊ h⁹i. sic totā pdet. ꝺ. c. licet. in fi. ⁊ h itelligo i ꝺi/
spositis in testō q ipso iure hūt auctoritatē vt sunt
legata ⁊ substitutōes ⁊ h⁹i. Jn alijs āt nccrio hr̄s
suare nō tñr. vt si ꝓcipiat filijs q stent simul vsq
ad tale tps: vel q nubat tali: vel non nubat tali ⁊
h⁹i. Sed si testō: vult in h⁹i hr̄dē obligare effica
citer addiciat penā hr̄dē dānādo in legato pstan
do cā pene. puta petre heres me⁹ dato. c. ticio: si
tale qd nō feceris ⁊c. q sic tenebit tale legatū. ꝺū
mō qꝺ ꝓcipitur nō sit ipe ipsi bile: vel turpe: vel ꝺ
leges. Jnsti. de lega. §. pene quoq.

13 ¶ Cuius crpēsis seruus fugitiu⁹ legat⁹ sit q̄rē
dus. ff. ſꝺa. i. c. indicāte. de testa. glo. in. l. cum
suus. ff. de le. i. distīguit q̄ttuor tēpora. ſPrimū
testi. ⁊ si tūc erat in fuga. sic crpēsis hēdis. itelli/
ge si lōge absēs erat. sic ⁊ de alia re legata dicim⁹.
vt in. l. cū res. ff. de le. i. secus si ꝓpe. Secūdū tē
pus p⁹ testū ⁊ āte mortē testatoris. ⁊ si tunc fugit
crpēsis legatarij. Tertiū p⁹ mortē testatoris ⁊ añ
additā hr̄ditatē. ⁊ si tūc fugit culpa hr̄dis. sic tñr
ad extimationē heres: si sine culpa nō tñr: nisi p/
ueniat ad eius man⁹. Et idē dic in. iiij. tpe. ſ. p⁹
additā hr̄ditatē. Rō q sicut heres liberat interi/
tu rei relicte. intellige qñ res debeb in spē non in
gnē vel in quātitate. l. q te mihi. ff. si cer. pe. sic ⁊
in fuga ſui sine sua culpa liberat. Sed in ꝓmo ca
su vt testator sic voluisse.

14 ¶ De detractione falcidie trebelianice ⁊ legitie
vide. §. Legitia. ⁊ sic diuide hereditatē in. xij. vn
cias. ⁊ qui debet habere legitimaꝫ accipiet q̄ttuor
vncias primo. Si postea ꝺꝫ restituere alteri he/
reditatem detrahet quartā ptem. ſ. duas vncias.
⁊ sic medietatē restituet: vel quartaꝫ falcidiam. et
quō cessat vide. §. Legitima.

15 ¶ Vtr̄ institutus hēs in certa re possit detrahē
trebelianicā. ff. q nō. sed solū heres vniuersalis
ita consuluit Bal. per. l. primā. ff. ad le. fal. ⁊ re/
citat ſꝺa. in. c. raynutius de testa. ⁊ itelligit here
dem vniuersalē nō solum qui instituit in soliduꝫ
sed ēt ille qui instituit in certa quota hēditatis. si
cut videmus de falcidia q detrahi pōt per hr̄deꝫ
constitutū in dimidia portione hereditatis. vt ꝓ/
batur in. c. raynalduſ. extra eodem.

¶ De executoribus testō. vide executo. 16

¶ Jn quo differt testū a codicillo. ff. q in. viij. 17
ſPrimo q in codicillis nō pōt fieri recta institu/
tio: sed tantū fideicōmissaria. secus in testō. Se/
cundo q per codicillū nō admittitur hereditas he
redi instituto per testū nisi in vno casu. quādo in
codicillo dicit heredem institutū non mereri volū
tatem suā. q tunc tanquā indigno auferr̄ heredi
tas. siue sit solus heres. siue sit vnus de plurib⁹.
Jdem dico de omnibus: si sic dicat oēs non me/
reri. l. diui seuerus ⁊ Antonius. ff. ꝺ addi. lega.
Jn reliquis ꝟo fideicōmissis vel legatis in testō
bene potest per codicillum adimere. isti. ꝺ adop.
lega. per totū. Tertio q erheredatio nō pōt fieri
per codicillū. isti. ꝺ codicil. §. codicil. Quarto he
redi pure constituto in testamento non potest cō
ditio adici in codicillo que obsit sibi instituta de co
dicillis. §. ⁊ directo. Quinto q heredi instituto i
testamento non potest fieri substitutio directa i co
dicillo. lz facta trahatur ad fideicōmissariā. q vr
testator: rogare institutum vt hereditatē restituat
illi quem in codicillo substituit ci. l. secuola. ff. ad
treb. Sexto q in codicillo sufficiūt. v. testes etiaꝫ
non rogati. C. de codi. l. vlt. ſFallit hoc in codicil
lo ceci. de quo. §. §. i. sed in testō. vij. rogati. ⁊ in
codicillo testis pōt esse mulier. lz non in testō. l. q
testō. §. mulier in testō. ff. de te. Septio q pōt qs
decedere plurib⁹ codicillis relictis validis: nisi si
bi ꝺicant. ff. de iure codi. l. diui. seuerus. sed nō
pluribus testis. Octauo q si qs dum esset filiuſ/
familias fideicōmissum in codicillis reliquerit. ⁊
postea pr̄familias decesserit eadem voluntate du
rante valebunt codicilli. Hoc āt esse nō pōtēt in
testō. ff. de le. iij. l. i. §. si filiusſa. Ex quibus pꝫ q
codicillus est quedā sine institutōe dispositio vlti
me volūtatis. q sicut testū. ita codicillus mōte ꝓ
firmatur. C. de cadu. tol. l. vnica.

¶ Vtrum heredis institutio possit cōmitti in al 18
terius voluntate exp̄esse. ff. q nō. imo oꝫ q oze
ꝓpio nomen heredis exp̄imat: vel per ꝓpriam
scripturā. l. hac consultissima. ⁊ l. iubemus. C.
co. imo tenuit Jo. an. in addi. ad spe. co. ti. p⁹ al
bertum papiensem. Qꝺ si quis ad interrogatōeꝫ
alterius. puta dicentis. vis talem instituere hr̄dē
Respondeo sic nō valere testamentū. quāuis gl.
in. ꝺ. l. iubemus teneat Ꝺriū. tenetur tamen in. c.
cum tibi. co. ti. q de equitate canonica valeret.
Limitāt hoc distinguendo. Bar. Jnno. ⁊ Jo.
in. c. cum tibi. co. ti. q aut cōmittit in volūtate he
redis. ſ. an voluerit esse heres: vel ne. ⁊ sic valet
l. ꝟba hec. ff. de condi. insti. Aut cōmittit in vo/
luntate alterius ab herede exp̄esse. vt puta istius

heredem quem ticius voluerit. ꝛ sic non valz. ff. de hꝝ. instit. l. si quis sempronii. ꝛ l. captatorias. Si tñ quis ita diceret. cõmitto oia bona mea arbitrio ticij vel dispositioni ticij valet. ꝛ ticius tñr distribuere in pias causas. In quibus habemus regulam iuris humani gentium ꝛ diuini: que est q̃ pre omnibus dispensetur in religionem diuinam. ꝛ peccata clemosynis redimantur. ꝛ sic dispensando non potest velle aliud q̃z voluntas testatoris. Sed si dispensaret in prophanis: cũ nullam habeat regulam posset alio modo dispensare q̃z sit voluntas testatoris. ꝛ ꝫ sequit Bar. in l. i. C. de sa. sanc. ecc. ꝛ Pa. in. d. c. cum tibi.

19 ¶ Quid si tacite institutio heredis cõmittat alterius dispositioni. ℟. q̃ valet. l. ille institutiones ff. de here. instit. ꝛ l. nõ nũq̃. ff. de condito. ꝛ demonstra. ꝛ eodem modo legatum tacite potest cõmitti voluntati alterius. ff. de le. ij. l. i. sed non expresse. ff. de le. primo. l. captatorie. ꝛ dicitur tacite alterius voluntati cõmittere fic. Instituo te heredem: vel lego hoc tibi si ticius capitolium ascẽderit. expresse vo quando dicit. Instituo illũ heredem quez ticius voluerit. vel lego tale quid cui sempronio placuerit.

20 ¶ Utrum institutio possit fieri incerte persone vtputa. Instituo heredes meos pauperes xpi. ℟. glo. in. d. c. cum tibi q̃ sic. ꝛ ibi Bar. in. l. captatorias. C. de testa. mili. etiam si adderet. eligendos per priorem talem ꝛ huiusmodi. ꝛ dicit q̃ dicta. l. loquitur quando ius institutionis confert in voluntatem alterius. Sed non quando electio persone solum. vt in casu nostro. ꝛ ideo non est contraria.

21 ¶ Utrum institutio heredis possit fieri sub conditione. ℟. q̃ sic. dũmodo non instituatur ad tẽs certum. vtputa vsq̃ ad pascha: vel ad tres ãnos quia non valet talis conditio ꝛ viciatur. non tamen viciat. vt instit. de here. instituẽ. §. heres. ſz ad incertum potest. vtputa donec vixerit. vel talem instituo postq̃z absolutus fuerit ab ercõmunicatione. ff. de here. instituen. l. in tempus. ℟ allit in milite qui potest instituere etiam ad tempus certum. l. miles ita. ff. de milita. testamen. Dic aduerte q̃ institutus heres ad diẽ certũ alio herede non dato semper erit heres. vt in. l. hereditas ex die. ff. de here. instit. Et idem dic quando instituitur ad diem incertum. quia nemo pro parte potest decedere testatus: ꝛ pro parte intestatus. l. ius nostrũ. ff. de re. iur. Docet net Jo. de imo. ꝛ Bal. ꝛ Ange. in. d. l. hereditas. Ideo si quis instituereꝫ heres donec vixerit: alio nõ dato herede erit perpetuus. Hoc firmat Bal. ꝛ Salic. in. l. extrancum. C. de here. instit. ꝛ Dan. de ca. in. l. certi. C. de testa. mili. ꝛ ꝫ Bar. in. d. l. hereditas teneat q̃ si testator apte voluẽit vt nõ cẽt heres nisi in vita: vel vsq̃z ad talem diẽ q̃ nõ erit ꝓpetuus: tamen cõiter doc. tenent ꝫ cũ. vt Dy. i l. si quis ita heres instituatur excepto fundo. ff. de here. instit. Bal. ꝛ Ange. in. d. l. hereditas. ꝛ est verius quia testator non potest ius accrescendi ꝓ hibere: nec respectu rei: nec respectu temporis. q̃ causa testati trahit ad se causam intestati. quia dignior. d. l. hereditas. facit. l. si miles vnum ex fũdo. ff. de testamen. milli. ꝛ probatur in. d. l. si q̃s Jn legatis tamen bene potest prohibere ius accrescendi. ꝛ ita loquitur. l. dominus. ff. de vsufr. Secus in hereditatibus. vt in. d. l. si quis. vbi institutus excepto in fundo detracta mentione de fũdo habebit totam hereditatem. Mam testator nõ potest facere q̃ iura non valeant in suo testamento. vt in aũt. vt cum. de appel. cogno. §. ceterum Posset tamen dici q̃ in conscientia opi. Bar. ẽ vera in eo qui erat simplex. ꝛ hec ignorabat. Secus in eo qui hanc dispositionem iuris sciebat. q̃ videtur voluisse quod ius volebat. Item dic q̃ potest institui sub cõditiõe. dũmõ ꝺditio fit possibilis ꝛ hõesta excepto filio qui non potest institui sub oi ꝺditõe: sed sub illa q̃ est in ꝑte istituẽtis. vt in. l. suus quoq̃z in ꝑn. ff. de here. instit. Mã nõ põt filiꝰ grauari in debito bonoꝝ subsidio. C. de inoffi. te. l. quonã in prioribus.

¶ Utrum possit fieri institutio heredis in certa ꝑte. ℟. q̃ sic. sed si alius instituitur hꝝs in vniuerso erit talis potius legatarius q̃z heres. l. quotiens. C. de here. instit. §. heres. possit tamẽ plures institui equis portionibus. instit. de here. instit. §. si plures instituãtur ꝛ per capita. ꝛ partim per stirpes. vt in. d. §. si plures. nõ hic q̃ istituꝫ pluribus heredibus distributio fideicõmissoꝝ in casu in quo accrescit heredibus non fiet fm distributionem rerum in quas erant instituti: sed fm partem institutoꝝ equaliter: nisi voluntas defuncti manifeste contradicat. vt. l. quotiens. §. si duo ff. de here. instituen. ꝛ. l. nũquam. ꝛ. l. quotiens ff. ad trebel. 22

¶ Quot modis fit institutio heredis. ℟. duobꝰ modis. s. directe ꝛ oblique. Directa institutio nõ potest fieri nisi in testõ. ꝛ est quando Ybis rectis siue obliquis recto iure instituitur heres ad quẽ vult testator hꝝditatem suam: siue illud in quo instituit puenire ꝛ illud cape nullo mediante. Obliqua vero institutio siue fideicõmissaria hꝝditas relinqui potest testõ ꝛ codicillo. ꝛ fit cuz rogatur in codicillo heres institutus in testamẽto: vel heres ab intestato veniens vt hereditatem restituat alteri. Js cui restituiꝫ hereditas erit hꝝs 23

per fideicōmissum. Insti. de cedicil. §. pe. ℣ de fideicō. here. §. pe.

24 ¶ Quot sūt differētie heredū. ℟. q. tres. nam qdā sunt necessarij tñ. sicut si seruus instituat here
tres a dño suo. ℣ dr necessarius q; velit nolit tenetur hrditatē etiam suspectam adire: si mō cū hereditatem ꝓsequatur simul libertatem ex testō dñi ℣ tempore mortis erat in ptāte dñi. Alij sunt sui ℣ necessarij. ℣ isti sunt liberi qui sunt in ptāte testatoris tēpore mortis. vt f. liusfamilias ℣ descendētes ex masculis filijs. Descendentes eīm a f. liis/bus sunt in ptāte patris eoꝝ vel aui pr̄ni. Sed ē dr̄ia q; viuente filio meo meus nepos ñ erit mihi suus heres: sed bene mortuo filio meo. q; nihil ē medium quo impediatur. ℣ sic de ceteris. Et dñr sui quia domestici. ℣ q; viuo patre quodāmō existimantur dñi. Necessarij Vo q; de iure ciuili cogebantur fieri inuiti heredes. sed de iure ptorio pmittit eis ab hereditate abstinere si velint. Alij sunt ērnci heredes. vt sunt omnes qui nō sūt sub ptāte testatoris nec subiecti iuri eius. sicut sūt filij emancipati. filij et a matre instituti. q; femine nō habent filios in ptāte. ℑProbāt hec oīa insti. ō here. quali. in prin. Itē heres alius testamētarius vt ille qui est in testō scriptus. Alius ē substitut⁹. s. qui alij substituitur heredi. Alius f. deicōmissarius: cui ex fideicōmisso est hereditas restituta. Alius legitimus vt iste qui ipso iure ℣ sine testamento defuncto succedit.

25 ¶ Vtr ex ꝑteritione legitimi hrdis testū reddatur nullū. ℟. q. sic. si sunt de illis ad quos stricto iure legitia spectat hrditas. ℣ nisi rite exheredentur. ℣ qui sunt tales. Aduerte q; sunt tres linee consanguineoꝝ. s. ascendentiū. descēdētium ℣ collateraliū. Testator autem q; diu hēt aliquem de descendentibus tenetur illū heredē instituere: vel exheredare si est cā. ℣ si talē instituit: siue sit filius: vel nepos mortuo filio: vel ꝓnepos ℟. nō tenetur de aliquo ascendentiū mentionē facere q; descēdētes in infinitū ꝑferuntur. insti. de here. q̄ ab intesta. in ꝓn. deficiētibus descēdētibus vl ex heredatis teneť suos ascēdētes instituere vel exheredare: si quos hēt. l. quotiēs. C. ad sena. cō s. crefici. ¶ collaterales āt nūq; teneť istituere vel exheredare: sed deficiētibus descendētibus vel ascēdētibus legitimis. Intellige nō de illegitis ꝑt quos vult instituere hrdes. siue attinētes. sine ñ attinētes nulla facta mentōe de collateralibus. verum est q; frater rūpit testū fratris. q̄ istituit turpem persoñā. s. infamē. ℣ itellige de fratre cōsanguineo ℣ uterino vel ꝓsanguineo tñ: nō de uterino tñ. C. de inoffi. testa. l. fratres uterini. nisi i ꝑto casu de aliq̄ re cum instituerit: vel nisi crimen ingratitudinis in fratrem cōmisisset. vt in aūt. de nup. §. ingratitudinis.

¶ Sed nūqd testū clerici vel ingrediētis religiōnē erit irritū ex ꝑteritōe legitimi hrdis. ℟. q; ñ. per Vbū libere positū in. c. q; nos cr̄ eo. ti. etiā q; sunt milites. sicut no. glo. in. l. pe. de testa. mili. ℣ iō sicut nō rūpit testū militis ex ꝑteritōe legitiaꝝ psonaꝝ: sic nec istoꝝ. hoc apte sentit Bar. i aūt. si qua mulier. C. de sa. san. ecc. de ingrediēte religionē. ℣ ℑSa. in. d. c. tua nos. de ābobus. ℣ vide ℣ide. de s. nis ꝓfilio. lv. ℣ sic pōt itelligi aūt. pbr̄os. C. de epi. ℣ cle. Item volēs intrare religionem pōt sine legitimo numerō testū testari: ℣ ꝑ pte decedere testatus: ℣ pro pte intestatus sicut miles pōt. per tex. aūt. de mona. §. id quoq; iuncta. l. i. ff. ō milli. testa. facit. c. q Ye. xvi. q. i. tñ pe
tere poterunt legitimam legitimi ꝑteriti vigore aūt. si qua mulier. C. de sa. sanc. ecc.

¶ Sed pone q; quis hēt filios ℣ filias teneť ne oēs instituere. ℟. q; sic. oēs legitimos: vel exheredare si quem non vult ℣ subest cā. insti. de exhere. lib. in ꝓn. etiā filias dotatas. sed ꝑ aliquos suffecit instituere in dote. Alij vt Azo. dicūt q; oꝝ instituantur in aliquo modico ꝑter dotē. ℣ ē mutius ℣ etiam ꝓfessos in religionem. C. de epi. ℣ cle. l. fi. §. hoc etiam cognitum. Et idē dic in nepotibus qñ filij ꝓmortui sūt. insti. de here. que ab intesta. defe. §. ita demū. ℣ etiā in posthumis. C. de postu. hr̄. insti. l. qō certatū est. quis dicat posthumus. vide ℑde posthumus.

¶ In quota ꝑte tenetur instituere tales. ℟. i q̄ta volūcit. q̄tūcūq; minima. lz postea talis aget ad supplemētū legitime: tamen testū nō rumpet: et dūmodo sit institutus heres non legatarius. puta q; dicat. istituo talē meū heredē in tali. q; si dicet lego filio meo talē domū nō valeret. q; esset ꝑteritus. l. quotiens. C. de here. insti.

¶ Vtrum legitima possit toli in totū vel in ptē per statuta vel consuetudinem. vide. s. Legitima. §. i.

¶ Sed nūqd in legitima cōputabūť oīa q̄ ꝓtulerunt filio. dic vt. s. Legitima. §. xv.

¶ Vtr filius istitutus hēs possit repudiare hereditatē retēta legitima. ℟. ℑSa. in. d. c. Raynutius q; nō. ℣ hoc tz Bar. in. l. gerit ꝑ herede. ff. de acqr. here. ℣ Bal. in. l. vnica. C. qñ nō petentium partes. ℣ eadem rōe dic de patre. s. decedēte ab intestato. q; non pōt ꝓ pte agnoscere hereditatem ℣ pro parte repudiare. ar. l. i. §. si ex fundo. ff. de here. insti.

¶ Vtrum sit aliquis casus in quo posthumus ꝑteritus nō rūpat testū. ℟. q; sic. s. in testō mris q̄ decedit in puerperio: ꝑ succedet cū alijs fribus

vel nepotibus equaliter. ¶ Si tamen mater instituisset extraneum aget de inoffi. testa. ⁊ rumpet. C. de inoffi. te. l. si mater.

33 ¶ De cautela illius q vult facere testm ⁊ disponere sua in pias causas nec audet: sed timet ꝺ potentia aliquoꝝ. vide pactum. §. xiij.

Testes

antiquitus supstites vocabantur. co q. ſ. cāꝫ statum proferebant. nunc pte nois ablata testes vocantur. de ẏbo. signi. c. fœnus. §. testes.

1 ¶ Quis pōt esse testis. ff. q glibet q nō ꝓhibet; cum edictum de testibus sit ꝓhibitoꝝ: sicut et de procuratoꝛibꝰ. ff. de procura. l. mutus. ꝺ spō. cum apud.

2 ¶ Que regrūtur i testibꝰ. ff. q. vij. cōditōes. ſ. ꝺdūio. sexus. etas. discretō. fama. fortuna. fides ꝓxima ꝺditio: vt nō sit ſuus. q: talis sepe metu ꝺfiantis suppꝛimit ẏritatē. ꝺ. c. foꝛ. C. de testi. l. qñ lib. ⁊. iiij. q. iij. §. Itē in criminalibus.

3 ¶ Vtꝝ mōachus ⁊ frater minoꝛ possit cē testis. ff. q sic. ar. l. i. ff. de testi. ⁊ ar. in aūt. ꝺ mo. §. cogitādū. nō. Spe. in ti. de testi. ſ acit rō ꝓdicta cū nō inueniatur prohibitum. ⁊ licet sint mortui mūdo. non tamen per omnia. no. ſꝑa. in. c. cuꝫ nūcius. co. ti. Hoc limita verum coram iudice secular de licentia sui superioꝛis. aliter non. vt tenet Spe. ibidem. ⁊ Jo. an. in addi. ibideꝫ. ⁊ Albꝛi. in ff. C. de testibus. facit. c. monaci. xvi. q. i. ⁊. c. placuit. ij. q. viij.

4 ¶ Sed nunquid si testificatur sine licētia. ff. ſm ſꝑa. i. c. i. de iura. calū. q nihilominꝰ valꝫ. Jdē dicit Ange. in. §. si ẏo libertus. in aūt. de testi. Vbi declarando. §. cogitandū in aūt. de mōacis dicit q si clericus vel religiosus deponit vi coraꝫ iudice seculari sine mandato supioꝛis nō valet. secus si volens. allt. c. testimoniū. xij. q. ij. ⁊ no. in d. c. i. Cōtrarium. ſ. q non valeat. tenet Jo. an. in. d. c. i. ⁊ est verius.

5 ¶ Secundo sexus. vt non sit mulier. q: licet de iure ciuili admittatur in ciuilibus ⁊ criminalibus. xv. q. iij. c. ex eo. ff. de testa. l. qui testō. §. mulier. insti. de testa. §. testes. nisi in testamētis tantum. vt in prefatis. §. sed i codicillis ⁊ alijs vltimis voluntatibus sic ꝯ Accur. ꝺ. §. mulier. tamen de iure canonico. quia varij ⁊ mutabile sēp femina producit. ꝺ. c. foꝛus. C. de inoffi. testa. l. filia. non admittitur in criminalibus criminaliter. xxxiij. q. v. mulierem: nisi in crimnibus exceptis. ſ. simonia. c. tanta. de simonia. Et sic itelligē. ꝺ. c. foꝛus. Jn ciuilibus autem ⁊ spiritualibus ⁊ quibuscūqꝫ alijs. ⁊ etiam vbi de crimine agitur ciuiliter. vt in denunciatione. aut etiam in inquisitione: nisi vbi inuenitur ꝓhibitū expꝛesse. vt in testō admittit. no. Jo. an. in additōe ad Spe. co. ti. ff acit. c. qñ. ⁊. c. tā lris. de testibꝰ. ⁊ quō nō ꝺz trahi ad iudiciū ꝓ testimonio. sed ad eas mitti ꝺf in. c. mulieres. de iudi. li. vi.

¶ Tertio etas. vt nō sit ipubes. ſz pubes i cā ci 6
uili. Jn crimli ẏo regrit etas. xx. anoꝝ. ff. co. l. i
nitti. la. ij. ⁊. l. in testimoniū. iiij. q. iij. testes.

¶ Sed nunqd poterit pubes testificari de his q 7
vidit in ipubertate. ff. q si erat doli capax qñ vidit poterit. ar. insti. de inuti. stipu. §. pupillus. ff de nego. gest. l. in negocijs. alꝫ non. ꝺ no. xxxvij ꝺi. relatum.

¶ Quarto discretio. vt nō sit furiosus. iij. q. vij. 8
§. tua. ⁊ hoc nisi habeat lucida intervalla. ar. c. di
lectus. de spon. xxxij. q. vij. neqꝫ furiosus. vij. q
i. quāuis.

¶ Quinto fama. vt. ſ. non sit infamis. non cūm 9
iustitia pōt hre cū hoie sceleratō cōmertiū. ꝺ. c. fo
rus. §. fi. ⁊ in. c. testimoniū. in glo. co. ti.

¶ Sexto fortuna. nā diuiti magis credit. ff. ꝺ te 10
sti. l. iij. C. ad. l. falci. aūt. sed contestoꝛ. Jō paup
repellitur si ē talis ꝺditōnis q: pecunia coꝛrumpi
possit. alꝫ non. ar. insti. de suspe. tuto. §. vlti. eq̄
lis i opione sēp diues ꝓponit. q: potētioꝛibꝰ pa
res cē nō possunt. ff. de ali. iudicij. mu. l. iij.

¶ Septimo fides. q: nullus infidelis contra fi 11
delem admittitur. ij. q. vij. non potest. ff. de testi.
l. ij. nec hereticus. de here. excōicamus. Addūt
a'ia. v. que aliquando repellunt.

¶ Octauo ꝺsanguinitas. vñ. l. testis. ff. co. ꝺr 12
testis idoneus pr filio: aut filiꝰ pri nō ē. ⁊. iij. q.
iij. §. itē testis. Ad limita vex. vbi nō agit de coꝛ
rectione vel ꝓhibitione peccati: vel de illuiatōne
fidei. q: in istis vbi affectio carnalis cōiter nihil
operatur valet: sicut testimonium xpi de pre. Et
no. ſꝑa. in. c. i omni. extra eo. ti.

¶ Quid in matrimonijs. nūqd pr vel mr possit 13
esse testis. ff. ſꝑa. in. c. vr nobis. qui. mat. accu.
po. ꝺcludēdo ſm Host. q si sponsus est ditioꝛ ⁊
nobilioꝛ non creditur eis. Si ẏo est equalis vel
inferioꝛ: sic admittit: nisi appareat ex aliqua cā fi
liā affectare matrimoniū. Tu ẏo dic. q iudex at
tendet si sponsa vel sponsus est repoꝛtaturus cō
modū vel incōmodū honoꝛē vel vituperiū sic ad
mittet vel non admittet. ar. l. iij. ff. eo. ⁊ bona gl.
in. c. ex litteris. extra eo. ti.

¶ Mono familia. nam quos testes actoꝛ ꝓducit 14
de familia sua non admittūtur. l. pe. ff. eo. nec fa
miliaris. C. de bi. qui ad ecc. confu. l. fi. §. sane.
iij. q. v. c. i.

¶ Sz nūqd illi ꝺ collegio admittit sup facto l 15
non facto a collegio ipso. ff. ſꝑa. in. c. ij. loco ꝺ
ꝓba. q sic. quando est tale q per alios ꝓbari nō

poteſt. tex. eſt in. c. venẽs. extra' co. ti. ſicut. ꝛ pr̃ teſtis ẽ ſuper etate ꝛ gener̃ pro filio qui fi. ſint le. tranſmiſſe. ff. de, pba. l. etiam matris. ꝛ in teſtõ. de peculio caſtrenſi. l. qui teſtõ. §. i. ff. de teſta.

16 ¶ Vtrum cum monaſterium repetit profeſſuꝫ poſſint illi ꝺ̃ conventu adduci pro teſtibus ſup̃ profeſſione facta ab illo qui repetitur. R. ℔a. in. ca. nuper. co. ti. q. ſic. qꝛ cauſa non eſt ſingꝛis: ſꝫ monaſterij. ꝛ ſic non dicuntur teſtificari in cauſa ꝓ/pꝛia. Vnde etiam prelatus fratrum minoꝝ poteſt eſſe in iudicio repetendo fratrem ſui ordinis: ꝛ multo magis alij prelati. Idem dic de clericis i cauſa eccleſie ſue ꝛ de ſingularibus in cauſa vniuerſitatis. quia non eſt cauſa ſingulorum. tii. q. ij. qui manumittitur. Nimita niſi tales pro monaſterio vel vniuerſitate fuerint actores vel reſpõſales. vt in. c. inſuper. co. ti.

17 ¶ Decimo inimicus ꝛ multos alios repellere poteſt iudex ſeu admittere. qꝛ niſi in caſibus exꝓreſſis a iure dicendũ ẽ iudici, tu magis ſcire potes quis admitti debeat vel repelli. ff. co. l. iij. §. i. ſ. ex circunſtantijs ꝛ al. js affectionibus particularibus.

18 ¶ Vndecio laicus ꝑ̃ clericũ i cã criali cũ crimi/naliter ꝓcedit nõ admittit. ij. q. vij. c. ipſi.

19 ¶ Duodecio ſocius cris nõ põt eẽ teſtis. lxxix. di. ſi quis in glo. ff allit in crie leſe maieſtatis ꝛ ſimonie. vt in. d. glo. ꝛ hereſis.

20 ¶ Vtrum in cauſa ꝓpria qs poſſit eſſe teſtis R. q̃ non. poteſt negari qn aliquando quis teſtificetur in cauſa ꝓpria: attentis circunſtantijs ꝑſonaꝝ ꝛ cauſe. vt in. c. fi. ꝺ̃ iure iur. ꝛ in. c. fi. co. ti. li. vi. ꝛ expreſſius in. c. ex ratione de ꝓcu. ff a/cit quod no. Bar. in. l. admonẽdi. ff. de iur iur. qui vult q̃ quando actor ſcit plene veritatem. vt puta de mutuo a ſe facto ꝛ eſt ꝑſona honeſta: ſi habet ꝓ ſe vnum teſtem bonum deferetur ei iuramentum ꝛ faciet ꝓbationem perfectam.

21 ¶ Aduerte q̃ tria detrahũt fidei teſtis ſi variet ſi vacillet. ſi negatiuam ꝓbare contendit. c. cuꝫ in eccleſia de cauſa poſſ. ꝛ ꝓprie, ꝛ ibi ℔anoꝝ. diffuſe.

22 ¶ Quot teſtes in qualibet cauſa ſufficiant. R. i teſtamentis ꝛ codicillis vide ſupra Teſtamentuꝫ §. iij. In donatione cauſa mortis requirunt. v. C. de dona. cauſa mortis. l. vlti. Similiter in cõtractu qui excedit libram auri facto in ſcriptis ab imperito i ciuitate. C. ſi cer. pe. aũt. ſi nouo. Idẽ in eo qui vult ꝓbare ſolutionem debiti contracti in ſcriptis. C. co. l. teſtium. In purgatione canonica preſbyteri. vij. requirũntur. ij. q. vij. ſi/milium. In purgatione epiſcopi requirũtur. xij. ij. q. v. omnibus in fi. Epꝰ cardinalis nõ debet condẽnari niſi cum. lxxij. teſtibus. ℔reſbyter cardinalis cum. lxiiij. Diaconus cardinalis cuꝫ lxiiij. Subdiaconus ꝛ inferiores cardinales cũ vij. vt. ij. q. vij. preſul. ꝛ c. ſe. Regulare autẽ eſt vt in ore duoꝝ vel triuꝫ ſtet omne ꝟbũ: ſi mõ ſũt omni exceptione maiores. de teſta. c. cum eſſes. ꝛ c. relatũ. ſm Doſti.

¶ Vtꝝ teſtes ſingulares ꝓbent regulariter. 23
R. ſm ℔a. in. c. bone memorie el. i. de elec. q̃ ñ Rõ qꝛ diuerſitas tempoꝝ põt inducere diuerſitatẽ rei. vt in. c. in preſentia. de ꝑba. Et dicunt teſtes ſingulares qñ deponũt ſup diuerſis factis ita q̃ quilibet eſt ſingularis de facto ſuo reſpectu obiecti. Sed qñ obiectũ ſuper quo deponunt fuit repꝛeſentatũ ſenſibus teſtium eodem tpe: tũc ſũt cõteſtes ꝛ nõ ſingulares. qꝛ tunc videt deponẽ ꝺ̃ facto eodẽ. concoꝝ. huic ſententie tex. in. c. cũ dilecti de elec. ꝛ c. tam lris. de teſti. limita tñ q̃ teſtes ſingulares nõ ꝓbant ꝓut limitat glo. in. l. ob carmen. ff. de teſti. ꝛ Ange. in diſputatione que incipit Aſtenſ miles. ff acit quod no. glo. ix. q. iij. c. nihilominus. ꝛ c. teſtes. ꝛ per Inn. ꝛ Jo. an. in. c. qualiter ꝛ qñ. el. ij. de accuſa. vbi pꝫ q̃ poſſidens rem põt ꝓbare per teſtes ſingulares. ꝛ ſic dic in ſimilibus.

¶ Vtꝝ vnus teſtis ſufficiat. R. regulare eſt q̃ 24
vox vnius: vox nullius. c. venies. i fi. extra co. t. ꝛ c. cũ a nobis. co. ti. ꝛ c. qñ. in fi. de, pba. tñ ſunt caſus in quibus valet. vt in papa. d. c. a nobis. Item de conſuetudine curie ſtatur dicto cardinalis de his que dicta vel acta ſunt coꝝ co. vt no. Jo. de appel. conſtitut. ij. Item in his in q̃bus nullum paratur ꝓiudicium. ꝛ vbi agitur ad peccatum impediendum. ff acit. c. ſuper eo el ſecundo co. ti. no. glo. in. c. nuper. co. ti. ꝛ ij. q. i. multi. ꝛ ideo vnus impedit matrimonium cõtrahendum. Item valet de conſenſu partium. Item vbi teſtatoꝛ mandauit ſtari ſuper aliquibus dicto alicuius quem dicit informatum de ſua intentõe. quia nihil poteſt ei opponi. vt no. Bar. in. l. teꝛpompus. ff. de dote ꝓle. no. ℔a. in. c. iij noie dñi. co. ti. Item q̃ quis ſit confeſſus. c. teſtimonium. co. ti. Item de monitione caritatiue facta ij. q. i. ſi peccauerit. et co. ti. c. in omni. Item ſup ℔ſcia alicuius extra eodem tertio. ꝛ c. tam lris. § fi. de homici. ſignificaſti. el primo. §. fi. ꝛ multis alijs ſimilibus. vt in dicto vnius cum ſumma. d. ic. litteris. ꝛ c. veniens. c. mulieri. de iur inſ.

¶ Quomodo teſtificari debent. R. q̃ primo re 25
gulariter non debent nec poſſunt recipi ante litis conteſtationem. ff allit tamen hoc in. ꝛꝛ. caſibus vide in. c. quoniã. vt li. non ꝓte. vbi glo. ꝛ pa. Aduerte tamen q̃ quando ignoratur perſona q̃

cõmisit maleficium testes possunt recipi etiã ante citationem malefactoris, iurta no. per Inno. i. c bone, el. i. de lec. sequitur Jsda. in. ca. in nomine domini extra eo. ti. Secundo q̃ non se ingerat, quia tunc repellitur tanquã suspectus. ar. l. vr̃oi §. i. ff. de falsi. ⁊ per Bar. in. l. que omnia. ff. de procura. Jt acit. c. qualiter de elec, tamen si nõ fuit citatus: sed per partem productus iudici: nõ p̃sumitur se ingerere, vt tenent domini de rota decisione. eccl̃x. Jt acit. c. constitutus eodem titulo. ⁊ Jsda. in. c. in tua. de spon. Tertio q̃ iuret tactis sacrosanctis euangelijs: nisi sit episcopus vel sacerdos. C. de epi. ⁊ cle. aũt. sed iudex. Jsti nõ iurant super librũ: sed super pectoꝝ suo. de iuramẽ. calum. c. vltimo. Quarto q̃ vtraq; pars sit presens: vel contumaciter absens dicto. c. in nomie domini. Quinto q̃ viua voce deponat non i scriptis. c. a nobis. qui ma. accu. non po. iij. q. ix. teſtes. Sexto q̃ testificetur de auditu proprio vel visu. vt in. c. ij. de consue. non de alieno. quia nõ est proprie testimonium. vt no. glo. in. l. in sũma ff. de aqua plu. ar. Ratio quia debet dicere de eo quod factum est in presentia sua: vel dictum. c. testis. iij. q. ix. no. Jsda. in. c. tam litteris eodem ti. Et aduerte quia testis debet ⁊ potest testimoniuꝫ dicere de visu: si res de qua interrogatur subiacet visui. puta vidi quia verberauit talẽ ⁊ huiusmodi. De auditu si subiacet sono. puta dixit talia verba ⁊ huiusmodi. ⁊ sic de ceteris sensib⁹. Septimo q̃ non vacillet vel contraria proferat. vt in dicto. c. licet. de proba. Octauo q̃ nihil taceat de contingentibus super quibus interrogatur. aliter esset falsus testis. vt in. c. dilecti. de accu. vtputa exprimit q̃ facit pro aliquo: ⁊ que cõtra cũ esset tacet. Nono exprimat locum tempus ⁊ modum rei de qua perhibet testimonium. Decimo q̃ solum testificetur super iuratis: ⁊ non super alijs. quia non valeret. ar. ca. de testibus. extra eodem titulo.

26 ¶ Vtrum testis teneatur perhibere testimonium. ſ. Jsda. in. c. i. de testi. eo. post Archi. xxij. q. ij. §. item q̃ si interrogatur a iudice proprio: et d̃ his de qbus põt iterrogare. ſ. de manifestis vl̃ de his de quibus infamia precessit. vt supra ¶ Confessio delicti. in principio. ⁊ Inquisitio. eclando veritatem mortaliter peccat. de ma. ⁊ obe. c. ij. xi q. iij. qui resistit. Secus vbi interrogatur de nõ spectantibus ad suum officium. Idem putat in quocunq; qui producitur in testem vel celat veritatem. vt no. in. c. quisquis. xi. q. iij. ⁊ tenetur ad restitutionẽ dãni. quia testis falsus dicitur. l. nullum. C. de testi. Idez ⁊ in eo qui habet ex officio dicere. Sed hoc non placet mihi: nisi limitetur in ciuilibus: vel quando in criminalibus ciuiliter agitur: seu pro liberatione, primi: ne indebite puniatur. Jnn. in. d. c. i. distinguit ⁊ bene. q̃ qñ si est peccatum tacere illud sup quo inducit non dz compelli. als sic. Exẽplũ. agit̃ ꝯ aliquẽ ad penaz tũ. ⁊ sic non est peccatũ tacere. ar. ij. q. i. Si pecauerit: nisi pseuerar̃ velit i peccato. ar. c. vt cleri coꝝ de vi. ⁊ ho. cle. xxij. q. v. hoc vr̃. vt pena reuocet a malo quos dei timor non reuocat. Intellige qñ peccatũ non est oio occultũ: sz qui illud facit est infamatus aliqualiter de eo. q̃ tunc tenetur regsitus vt testis. Secus si regrerer̃ vt denũcia/tor: cũ nõ possit, pbare. vel qñ ille de quo q̃rit nõ est de tali aliquo mõ infamatus. q̃ sic nõ tenetur nisi solũ dicere illis q̃ possũt pdesse ⁊ nõ obesse, vt supra Jnquisitio. §. xi. ⁊ infra. §. xxxi.

¶ Vtrum testis peccet mortaliter dicẽdo se inimicum alicuius cũ non sit vt cuitet testimoniũ dicere. ſ. Jsda. in. c. inquisitõis. §. tertie. de accu. q̃ sic. q̃ dicit mendaciũ in damnũ, primi. xxij. q. ij. ne quis. ⁊ de falsa. c. i. Limito hoc verũ: quando requiritur ꝓ damno euitãdo vel ꝓ debito cõsequendo. secus vbi requirit̃ solũ ꝓ pena inferẽda: nisi in casu quo compellitur a iudice: ordie iuris seruato. 27

¶ Vtr testis qui recipit pecuniã vt nõ dicat veritatem peccet mortaliter. ſ. q̃ sic. ⁊ tenetur pẽa falsi. vt no. Bar. in. l. i. ff. qd̃ cũ eo. ⁊ Jsda. in. c. i. de cri. fal. ⁊ est turpe lucrũ ⁊ ꝯ bonos mores. l. iiij. ff. de condi. ob tur. ca. Similiter est turpe lucrũ aligd recipere ꝓ vero dicẽdo. xiiij. q. v. non sane. ⁊ tñr restituere ei qui dedit: si modo nõ dedit ad corrũpẽdũ: sed ad redimendã vexationem suam. Si Vo dedit ex liberalitate: credo pauperibus sit errogandum de bono consilio. Expensas tamen põt petere ⁊ recipere a ꝓducente eum iij. q. iij. venturus. 28

¶ Quid si quis iurauit testimonium non perhibere. ſ. temerariũ est. ⁊ vbi est certuz q̃ tenet sub peccato ferre testimoniũ, ꝓpria auctoritate põt Juenire. als nõ. nisi auctoritate supioris. xxij. q. iiij. in malis. ctiã si sciret q̃ ipse solus interfuisset ⁊ nõ posset, pbari nisi per eũ fm Bof. q̃ dictum vnius facit semiplenam, pbationem. ⁊ delatio iuramenti faceret plenã. C. de re. cre. l. in bõe fidei q̃ credo vex in casu quo hoc fieri põt. alias vbi nullum effectũ põt hr̃e testimoniũ eius nõ credo teneatur: nisi ad preceptuz superioris cogerẽt mõ debito ⁊ ordine. 29

¶ Vtrum testis falsus semper peccet mortaliter. ſ. q̃ falsum testimonium semper est peccatum mortale: nec aliqua circumstantia potest excusari: si est cum iuramento seu periurio factum. 30

Si vo sine periurio non semper erit mortale peccatū: sicut nec omne mendaciū. Et hoc intelligo q̄ sit mortale quando scienter fit. Secus si bene cogitando errasset. quia esset veniale etiam si iurasset: & tenetur ad restitutionē totius damni dati proximo quando scienter vel ex ignorantia indebita falsum testimonium dixit. l. generaliter. § illud. ff. de calū. & xvij. q. iiij. Si quis in atrio.

31 ¶ Vtrum testes super occultis circunstantijs criminis sint interrogandi. nō. ꝓba. in. c. qualiter & quando. cl. ij. de accu. q̄ sic. fm Inn. & ho. quando crimen non est occultum: & quando talis contra quem testificatur est infamatus. & etiam si iurasset non reuelare. quia tale iuramētū est temerarium. c. i. de cri. fal. & c. intimauit. de testi. nisi sciret in confessiōe sacramētali. quia sic scit vt deꝰ & producitur vt homo. vt in. c. si sacerdos. d. offi. ordi. & c. dilectus. de excess. prela. De hoc vid. s Inquisitio. §. xi.

32 ¶ Vtrum prosonete siue mediatores compellātur testificari. nō. ꝓba. in. c. dilectoꝝ de testi. q̄ sic si partes ambe consentiunt. Si ambe dissentiunt non possunt. Si vna consentit altera non: cōpelli non possunt. sed testificari possunt si volunt. in aūt. de testi. §. quoniam vero.

33 ¶ Vtrum testis tencatur phibere testimonium de his que sibi sunt dicta in secreto. nō. fm Tho. fa. fe. q. lxx. q̄ sunt aliqua que statim vt hō scit tenetur ꝓpalare his qui possunt ꝓdesse. sicut si gs contaminaret multitudinem: vel vbi aliqō malū proximo spūale vel temporale imineret: & ad ista celanda nemo potest obligari. q̄ frāgeret fidem: quam alteri debet. Sūt alia que nō sūt talis q̄lita/tis: & ideo obligare se potest quis ad celandum. & talia etiam ad ꝓceptum superioris non tenetur revellare. q̄ nihil pōt ꝓcipi homini qō sit cōtra ius naturale de se. Sanctus vero Vo. in. iiij. di. i. dicit q̄ etiam tenetur. q̄ intelligit in tali ꝓmissiōe: excepta auctoritas superioris. Sz tu ꝑcorda vez q̄ supior hoc requirit ex aliquo bono respectu. & vt pr̄ prouideat & dictum sancti Tho. intelligitur quando solum vt puniat: vel de alio de quo non pertinet inquirere.

Thesaurus vide supra Inuēta. §. i.

Timor quidam filialis quo hō timet offensam dei: quē diligit: & timet ab eo separari. xxiij. q. vi. §. ex his. ꝓpe finē. Et iste sēp bonꝰ & sanctꝰ. iuxta illud ps. Timor dñi sanctus pmanet. Alius seruilis & iste cātur ex amore sui. vñ q̄ pena est detrimētū. ꝓprij bōi cā timet. d. §. ex his. & iste aliqñ ē cū caritate: sicut cū q̄ simꝫ timet & ꝓ penā & ꝓ culpā & iste timor dicitur initialis. q̄ est ꝓncipiū ꝙuertēdi. d. pe. di. ij. sicut seta. Aliqñ est sine caritate: & tūc semp malus non in se: sed quia a mala ꝓcedit radice. s. ab inordinato amore sui. Alius est timor mundanꝰ quo hō diffiungit̄ a deo ꝓ mūdana ghus inititur tāquā fini. xvi. q. ij. c. i. post medium. & iste semp est peccatū mortale. Si tñ in mūdanis non constitueret finem. i. nō esset paratus facere ꝺ dei precepta sic esset pcm̄ veniale: sicut cā retrahit̄ a bono: quod est de pfectione. vel pōt esse nullū peccatuz: quādo quis rōnabilem cām habet timendi secundum Ale. ij. ij. ti. de timore.

¶ Vtr timor excusetur a pcō. nō. q̄ non ex toto. s. 1
gn sit mortale si illud qō fit sit ꝺ ꝑcepta dei. xxij. q. v. ita ne. & qō me. cā. c. sacris. Jn alijs quō excuset. vide. s. Mdetus. §. vi.

¶ Timor ex accidia aliqñ ꝓuenit: aliqñ ex aliq̄ 2
cōminato vel accūti: & dicitur timor filia accidie. & est peccatum mortale. qñ ex timore facit ꝺ dei ꝑcepta. al's veniale.

Tollerantia tūc bona est. quando gs patiēter tollerat ea que solum sunt ad ꝓprium detrimētū: siue in corporalibꝰ: siue in tpalibꝰ: siue qñ aliq̄ tollerātur ꝓp maius malū euitandū. & de hac habes. xiij di. deniq̄. lxvij. di. oēs in fi. lxxxvi. di. in scripturis. xlv. di. licet. vi. q. i. sūt plurimi. & c. ex merito. xxiij. q. iij. sex differentie. & iiij. q. Hec aūt. Mala vo est cum tollerantur ea que sunt in ꝓprie salutis detrimentū: vel mali vbi non est periculum maioris mali vel scandali: & aliquando est peccatum mortale: aliquādo veniale. & de hac habes Connectio. i. §. iij.

Tonsura clericalis. vide Clericus .iiij. §. i.

Toncamentum dicitur quia circuīēdo se percutiunt ad ostensionez viriū aliqui ex condicto. de tor. c. i.

¶ Vtrum torneamentū sit ꝓhibitū. nō. fm ho. 1
in. c. i. co. ti. & segt̄ ꝓba. q̄ sic. & ois ludus ēt ad ostētationē viriū factꝰ: ex quo iminet periculū mortis ꝓbabiliter. & nedū de iure canonico. vt in. d. c. i. sed ēt de iure ciuili. C. de gladia. l. vnica. & l. i. §. Item senatus. ff. de postu. dz intelligi de alio ludo. q̄ vt dr̄ in aūt. vt oēs obe. iudi. §. i. ff. ortitudo sine iustitia nō est laudabilis. & logt̄ ibi d̄ fortitudine q̄ exercet̄ cum armis: sic nec istud: cum ibi nō possit esse iustitia ꝓp rēm q̄ in. d. c. i. pōt. Alius āt ludus cā vtutis exercēde vbi nullum iminet periculū mortis. lz fm Jo. etiā de iure canonico & casus contingens nō iputabit̄. l. q̄ actōe §. si qs. ff. ad. l. aq. & fm hec poteꝝ scire quando

hastiludia licent: ⁊ qñ non. qđ nō.

4 ¶ Utrū mortuꝰ in torneamentis sit priuandus ecclastica sepultura. ſꝛ. ſſda. in. d. c. i. q. ſi accesserit cū pugnādi sic priuaꝛ. lz pñia ei ꝓcedaꝛ. Si vero venit cū videndi vel repetēdi debitū: aut q̄cūq; alia ex cā q̄z pugnādi sic nō priuaꝛ: nisi ꝓstet mortuum in peccato mortali.

3 ¶ Utꝝ cū aliqs in torneamentis occidit vel mutilatur sint irregulares oēs qui illuc venerant cū pugnandi. lz ipſi nō occiderint vel mutilauerint. ſꝛ. fm Ho. ⁊ Bof. q. sic. sicut ille q̄ in bello illicito interest cā bellādi. xv. q. i. c. ſi. de pe. dis. i. si quis cū tello. li. di. si qs post acceptā. Sz ēps pōt dispensare. sicut dictum est. s. Irregularitas. de exītibus in bello iniusto non occidentibus.

T Oꝛpoꝛ est filia accidie. ⁊ diuiditur i tria. ſſrimū ē ociositas nihil opans q̄ est cā multoꝝ peccatoꝝ. dō ſe. di. v. nūq̄z. de renū. c. nisi. ⁊ semp est mortale peccatuz cū omittit necessaria ex ea. Secūduz pigricia q̄ tarde facit bōa. puta tarde vadit ad eccl̄iā ad ꝑdicationē ⁊ hmōi. Tertiū dr tepiditas: q̄ facit bōa: ſz nō cū ea diligentia ⁊ feruoꝛe: sed tepide. ⁊ dr ēt ſonolētia: que tria similiter pōit Bregorius sub vno. s. toꝛpoꝛ circa ꝑcepta: q qñ̄q; est mortalis aliqñ venialis. b. Tho. fa. ſc. q. xxv.

T Oꝛturam alicui faciens iudex ſiſi indicijs ꝑcedētibꝰ peccat mortaliter. q. nō debet. vt no. C. de ꝓ uis fu. l. gcūq;. ff. de q̄ſti. l. maritus. C. ad. l. iul. maie. l. ſi quis alicui. vbi glo. ⁊ Bal. Idem dic quando toꝛquet quos de iure toꝛquere non pōt. sicut sunt minoꝛes. xxiij. ānoꝝ. lz cedi possint. l. cum ſileianū. C. ad ſil. Itē milites mulierē prēgnantem ⁊ hmōi. Idem dic qñ toꝛquet indirecte dans alicui salsa ad comedēdū vt siti crucietur. vel qñ ſepius toꝛquet nullis nouis indicijs appārētibus: ſufficiunt tamen variationes fm Inn. in. c. qñ. de ꝓba. ⁊ Bar. in. l. de minoꝛe. §. pe. ff. de queſti. puta quia vno ſero dicit de vno: ⁊ alio ſero de alio.

1 ¶ Sed que indicia ⁊ qualia requirantur ad toꝛturam. vide. s. Indicium. Arbitrari tamen hēt qui publicam auctoritatē exercet q̄lia indicia ſuffi ciant. C. de queſti. l. milites. §. oꝑtet. ⁊. d. l. de minoꝛe. §. toꝛmenta. no. Inn. c. pe. de no. ope. nun. ⁊ Bal. de pace. te. ⁊ eius viola. c. i. Sz videat vt reguletur arbitrium eius fm rōnem. q. iniquetoꝛquens vltra peccatū mortale tenetur ō iniuria ⁊ dāno leſo ſatiſſacere.

T Ranſactio est de re dubia ⁊ lite incerta ⁊ nec dum finita non gratuita pactio. sed aliquo dato: vel retento vel ꝑmiſſo. ff. ō transac. l. i. extra eo. ti. c. ſuper eo. C. eo. ti. l. transactio. Item intelige ꝑſitem vel futuram. q. ante litem ex quo diſcōdia est oꝛta transigi potest. ff. de condi. inde. l. eleganter. §. ſi quis poſt. Unde transactio dr quaſi actionis transitio eo q. g trāſigit ab actione transit ⁊ diſcedit. Et sic ꝓpꝛie dr transigere is qui agit C. eo. ti. l. ij. Et differt trāſactio a pacto ⁊ cōpoſitione que possūt fieri amicabiliter nullo dato l' retento. ex eo. ti. c. ſuper eo.

¶ Quis pōt trāſigere. ſꝛ. q. qui potest donare. 1
vide. s. Donatio. i. Itē dns reꝛ siue actionū tuꝛ curatoꝛ ⁊ ꝓcuratoꝛ: si hēt ſpāle mandatū: vel liberam adminiſtrationē bonoꝝ vel cauſe. ff. ō ꝓcu. l. ꝓcuratoꝛ cui libera. ⁊. l. mandato. c. ad agendum. §. i. de ꝓcura. li. vi.

¶ Utrū prelatus in cauſis eccleſie poſſit transi/ 2
gere ſine conſenſu capituli. ſꝛ. q. nō. extra eo. ti. contingit.

¶ De quibus pōt fieri transactio. ſꝛ. q. de ciuili 3
bus. ff. ⁊. C. eo. ti. ꝓtotū. De crimialibus diſtinguendum est vt. s. Accuſatio. §. xxi.

¶ Utꝝ in rebꝰ ſpūalibꝰ poſſit trāſigi. ſꝛ. q. aut 4
petitur eccl̄a ab alia eccl̄a ſibi deberi ſubici in iure inſtitutōis coꝛrectōis ⁊ ſacꝝoꝝ ꝓceptōne. vel ēps petit iura ēpalia in aliq̄ eccl̄a. Et sic de ſpūali ad ſpūale potest fieri. puta q. remittatur inſtitutiō vl' aliquod ſacrm: ⁊ aliud ſpūale preſtet. c. ad nōes de re. pmu. Sed de ſpūali ad tēporale non licet extra eo. ti. ca. conſtitutus. ⁊ de re. pmu. c. vlti. Aduerte tamen q. vbi nomine ſubiectionis petūtur ſpiritualia ſimul ⁊ temporalia. sicut cum epiſcopus petit a quadaz eccl̄ia ſibi ſubiecta q. ab eo percapiantur conſecrationes eccl̄eſiarum: ordinationes clericoꝛum ⁊ ſimilia ſpūalia: ⁊ nihilominꝰ petit aliqua temporalia. vtpote ptem vel ānuam penſionem nōne illoꝝ tēporaliū poſſet trāſactō fieri cum tpali ⁊ ſibi annua penſio dari. ar. c. cuz venerabilis. de cenſi. ⁊ de reli. do. conſtitutus. Aut petitur res tpalis vt ꝓpꝛietas. vt cum eccl̄a petit decimas ex prediis in ſua parrochia conſtitutis. ⁊ tunc diſtingue. quia ſi agit ꝓtra eccl̄aſticā ꝑſonam. ⁊ sic potest fieri trāſactio auctoritate epi vel archiepi. ⁊ erit perpetua. c. ſtatuimus. ex eo. ti. ſi fit ſine auctoritate epi valet: ſed est temporalis: nec excedit vitam tranſigentis. ex eo. ti. c. de cetero. niſi per papam fuerit confirmata. eo. ti. veniens. Aut agit contra laicum. ⁊ tunc ſi agit de preceptis ⁊ ſubtractis potest fieri. c. cū apl̄ica. de hiq̄ ſi. a prela. ſed non de futuris. xvi. q. vij. decimas quas. Unde non pōt fieri cōpoſitio nec trāſactio cum laicis vt minus ſoluant: niſi auctoritate pape. c. pe. de confir. vti. vel inuti. Aut petitur

res spūalis vt beneficiū. puta quia dicit se electus vel canonice in eo fuisse institutū: ⁊ tunc trāsactio fieri non pōt fine simonia: sed bñ amicabilis cōpositio. ex. eo. ti. c. super eo. s. vt q̄ ille qui ius nō hēt: vel non creditur hēre penitus renunciet iuri suo sine aliqua datione. vel vt ille qui habz ius recipiatur sine datiōe. Si tñ neuter litigantiū posset deret: sed vter q̄z contendit aliq̄d būficiū sibi dari tunc valet transactio. de elec. c. cum inter. R. de p̄ben. nisi essent. nō. Jo. i. q. iij. ea que. Et breuius concludē q̄ spūale cum spūali eiusdē generis. puta de iure decimationis istius eccl'e cū illo illius eccl'e pōt fieri transactio: sed de spūali ad spirituale alterius generis nō licet fm Ber. i. c. super eo. ⁊ est tutius. quāuis Jnn. i. d. c. statuim⁹ ⁊ tex. cum glo. in. d. c. ad cōnes videāt indistincte tenere q̄ licet de spūali ad spūale.

5 ¶ Utr̄ transactio facta propter indebitam obligationem saltem iure naturali excuset cum qui aliquid recipit: vt eam obligatiōem remitteret. ſ. q̄ non. sed restituere tenetur. l. p̄ses prouincie. C. de transac. ⁊ l. fi. ff. de dolo. ⁊ glo. in. c. super eo. de transac. dicit q̄ si euidens est calūnia non tenet transactio. l. in sūma. i. ff. de p̄di. ide.

6 ¶ Utrū dispositio legis si quis maior. C. d̄ trāsac. possit teneri in conscientia. ſ. q̄ sic. quia Jmperator in penaz non obseruanti potuit hoc facere. ⁊. d. l. si quis maior. hoc vult vt ille q̄ transactionem iurauit ⁊ voluntarie non seruat conuēta: vt sit infamis. intellige hoc si condēnetur. Jtem est priuatus ipso iure actione quam habebat contra illum cum quo transactionem fecit. Jtē si qd habuit per ipsam transactionem: siue pecuniam: siue rem tenetur eam restituere: ⁊ omne emolumentum quod ex ea habuit. quod credo verum: quo ad conscientiam post condēnationem: sed si āte: nisi quaten⁹ dānificat⁹ est ille cū quo trāsegit vel ex debito antea debebat habere.

Transitus de vna religione ad aliam. vide supra Religiosus. §. xxxiij.

1 ¶ Ep̄s transire nō pōt ad aliā eccl'am sine licentia pape. vij. q. i. mutationes. de transla. epi. c. inter corpalia. Jnferior potest cū licētia sui prelati. ar. l viij. di. c. ij. ix. q. iij. conquestus.

2 ¶ Transisse d̄ aliqs cū corpalē possessionē obtinuit de illa ad quā transiuit. xxi. q. ij. si quis iaz translatus ⁊ p confirmationē obtinuit. alias secus. lx. xxxij. di. si qui epi. de elec. c. cum in cunctis.

Treuga est securitas p̄stita p̄sonis ⁊ rebus ad tps concessa di scordia nūdū finita. ⁊ vocatur fedus vel inducia. ff. de capti. ⁊ postli. re. l. non dubito. ⁊. l postliminium. §. inducie.

¶ Quot sunt spēs. ſ. due. Jsta Jnductiōalis. ⁊ 1
hec fuāda est ēt infidelibus. xxiij. q. i. noli. Alia canonica. de qua ex. eo. ti. c. i. Sed hodie nō seruatur: ⁊ male. sed non insisto q̄z satis p̄z per ea q̄ dixi. s. Bellum.

Tributum vide. s. Jmmunitas §. xxxvi. ⁊. s. mun⁹.

Tribulatio est medicina p̄seruatiua. v. q. v. nō oīs Aliquādo ad meritū. vij. q. i. aduersitatis. i. q. iij. in octis. Aliq̄n ad purgandum. vi. q. i. sunt plurimi.

Tristitia de morte suoz prohibet. xiij. q. ij. q̄z p̄posterū. ⁊. § hoc autem.

Turpe lucrum d̄r quicqd acquiritur ex cā i honesta vel improbanda. facit. c. quoniā multi. xiij. q. iij. ⁊. xxi. q. i. c. i. in p̄in.

¶ Turpia lucra sunt ab heredibus extorquēda 1
l. in heredem. ff. de calū.

¶ Utr̄ de turpiter acq̄sitis possit fieri elemosyna. vide Elyna. §. viij. ⁊ an sit necessario restituenda. vide Restō. i. sub lra. Turpe lucr̄.

Tumor mentis est filia ire: que ē q̄ dam conat⁹ seu audacia hominis intentātis vindictā. ⁊ est q̄ qs implicat mētē deliberate in varijs modis ⁊ vijs quibus posset. primum offendere: que eo mō ē mortalis quo ira ex qua procedit. de quo vide. s. Jra in principio.

Tela est triplex. Alia legitima. vt illa que defertur a lege: quā do nullus tutor datus est a patre filio in testamento quā ille q̄ deberet ab intestato succedere tenet hmōi tutelā accipere. Alia testamētaria: vt quādo pater in testamento dat filio tutorez. Alia datiua. s. que dat a iudice quando nullo tutore dato in testamento ⁊ nullis extātibus consanguineis idoneis ad tutelam iudex ex officio suo dat tutorem. ⁊ durat tutela vsq̄z ad. xiij. annum completū. ⁊ ide incipit cura: q̄ durat vsq̄z ad. xxv. ānū cōpletū. Jnsti. qui. mo. tu. fi. ⁊ insti. de curato.

¶ Utrum clerici tenentur suscipere tutelam. ſ. 1
q̄ nec clerici nec monaci aut episcopi coguntur vllā tutelam accipere. Clericus tamen ⁊ episcop⁹ p̄nt suscipere legitimam si volunt: testamentariā vel datiuam nō possunt. Sil'r oēs religiosi clerici vl' epi tenentur recipe tutelā miserabiliū p̄sonarum Sed religiosi cum licentia suoz prelatoz possunt etiam recipere legitimam. vt. xvi. q. i. monaci. Et sic concorda. lxxxviij. di. c. i. ⁊ fi. xvi. q. i. ge-

neraliter. xij. q. iij. Cipr̃ianus. lxxvi. di. pucit.

2 ¶ Quid pertinet ad officium tutor̃. ff. tria. pri mum vt pupillos a criminibus intactos conser/ uent. Secundus q̃ res eor̃ ab iniuria preseruet xij. q. i. c. i. facit. l. i. ff. de tutel. Vnde tutores di/ cti sunt quasi tuitores. in. d. l. i. Tertium q̃ pecu niam eor̃ vel bona mobilia que ad nihilū valent eis seruata conuertant in predijs: ex quibus pci/ piant aliquem fructum. q̃ sm Bar. in. l. tutor̃ q repertorium. §. i. ff. de admi. tu. si tutor̃ pecuniā pupilli non ponit in predijs tenetur pupillo: ad fructus: quos poterat habere deductis expensis ⁊ periculis. Nō limita verū si potuit emere. pu/ ta erant qui volebant vendere: vel alio modo li/ cite lucrari poterat. als non. Idem die vbi esset statutum. vt Janue q̃ omnia bōa mobilia distra herentur ⁊ venderent̃: vt de pecunia acquireret pupillus lucrum. Si tutor̃ non fecit cum potuerit tenetur ad interesse. Et Bal. in. l. fi. C. de cōdi. inde. ⁊ Jo. de anania. in. c. quia in omnibus. de vsu. tenent q̃ vbicunq; olim tutor̃ tenebatur fe/ nerari de pecunia pupilli. q̃ hodie cuꝫ vsure sint prohibite tenetur pecuniam pupilli ponere in in stam negociationem ad partem lucri ⁊ damni. Aduerte o tutor̃ q̃ si vis esse tutus: q̃ non tenea ris: nec tu: nec heredes tui pro aliquo facto ꝑ pupillo illud fac cum consilio coniunctorum pupilli ⁊ facias poni in instrumento. quia consilium ꝑ/ pinquorum facit presumptionem q̃ dolus ⁊ cul/ pa abest a tutore. ar. l. etiam. C. si tu. vel cu. iter. secundum Bal. in. l. pola. C. d̃ bis qui. vt indi. De hoc vide quomodo tenetur tutor̃. §. Clericꝰ xiij. §. v. ⁊. vij.

3 ¶ Utrum tutor̃ teneatur facere inuentariuꝫ de rebus pupilli. ff. q̃ sic. nisi causa necessaria vl̃ iu stissima impediatur. tex. est in. l. tutor̃ qui reper/ torium. ff. de admi. tu. Idem die sm Bar. ibidē de curatore. ⁊ cā necessaria dr̃ sm eūdē Bart. ex pte tutoris mor̃ꝰ. puta q̃ podagrosus ⁊ hmōi i/ pedit̃ ē. vel ex pte rei q̃ nō repit̃ adhibita diligēs inquisitio. Cā Jo instissima dr̃ si testator̃ remisit ꝓ fectionē inuētarij. vt in. l. fi. C. ar. tute. Nō limi tat Bar. vbi. §. nisi ex cā iudici aliter videat̃. vt in. l. in ꝓfirmādo. ⁊. l. vtile. ff. de confir. tu. Fal lit b̃ in duob̃ casibus in quibus non tenet̃ facere inuentarium sm Bar. vbi. §. Primus si con/ suetudo esset vt non fieret. Secundus si index ex cā remitteret. quia posset.

4 ¶ Nō tūr facere. ff. sm Bar. vbi. §. q̃ gl. ibi/ dē ⁊ cōiter doc. tenent q̃ mor. i. q̃ primū poterit facit. l. hec ꝓditio. ff. de ꝓdi. ⁊ de. aliter vr̃ i dolo Intellige si administrauit. als nō. Itē nō vr̃ i do/ lo si fecit illa q̃ dilationē nō recipiūt. vel q̃ neccio p cedūt cōfectionē inuētarij. vt ꝑscrutatio substātie hereditarie. vel ea q̃ nullo mō possūt obcē pupil/ lo: ⁊ bn̄ ꝓdesse. q̃ talia agēdo āte ꝓfectionē iuen tarij nō ꝑsumit̃ in dolo. sm Bar. vbi. §.

¶ Qualit̃ d̃z fieri. ff. tex. in. l. tutores. C. de ad mi. tu. q̃ in pñtia publicaꝝ ꝑsonaꝝ. Blo. tñ ibi dem dicit q̃ sufficit vn̄ꝰ notarius. pñtia Vo iudi cis nō est necessaria ⁊ Bar. vbi. §. ⁊ cōiter doc. nisi vt faciat fidē d̃ debitores nominū quoꝝ noia scribūt̃ in inuētario. Et ita tenet quānis gl. in. d. l. tutor̃ teneat q̃ est necessaria. 5

¶ De qbus d̃z fieri inuētariū. ff. tex. in. d. l. tu tores q̃ omniū reꝝ. i. corporaliū sm Bar. vbi. §. ⁊ instrumētoꝝ. i. omniū iuriū incorporaliū. de q/ bus apparēt instra seu ꝓbationes in bōis pupil li. de alijs non. 6

¶ Quō mr̃ pdit tutelā filij. ff. Jda. in. c. vxor tus. de cōuer. pin. q̃ dupliciter. Primo si trāsit ad sc̃das nuptias. Secūdo si incōtinēter viuit. ⁊ ⁊ est glo. quā sequt̃ Bar. in aūt. matri ⁊ auie. C. qñ mulier tu. offi. fu. pōt. facit tex. in. l. fi. eo. ti. vbi regrit̃ q̃ pudice viuat. quod no. glo. in. l. fideicōmissū. C. de fideicōmis. vbi vult q̃ vxor relicta si incōtinēter viuat ꝓdat legatū sibi factū a marito. ⁊ auferr̃ sibi tāq; ab indigna vel ex ꝑsupta volū/ tate defuncti renocat̃. qō marie ꝓcedit si vixit incō tinēter ipe vite mariti ipso ignorāte. pro hoc gl. nō. in. l. sororē. C. de bi. q̃. vt indi. Et pōt inferri p hoc q̃ oēs penas q̃s trāsiēs ad secundas nup/ tias infra ānū incurrit. q̃ ⁊ ipsa similiter. qō no. Sed limita quo ad lucrū pdendū: sed nō quo ad penam aliam incurrendam. 7

V Anagloria

Vno mō dicit appe titū dignitatis ⁊ ex/ cellentie. ⁊ sic est idem cū superbia ⁊ est ca/ pitale vitiū. q̃ animus directe monet̃ ad dignita tem ⁊ excellentiā appetendā. Alio mō dicit appe titum laudis. ⁊ sic est filia superbie. hec ex sancto Bo. in. ij. di. xlij. q. ij.

¶ Utr̃ sit mortale peccatū. ff. sm q̃ colligo ex Alex. in. 3a. fe. ⁊ Tho. 3a. fe. q. cxxij. ⁊ Hē. d̃ gā. in quol. ꝑ. q. xxiij. q̃ vanagloria de se non di cit aliqd quod sit contra caritatem dei vel ꝓximi Attamē dupliciter potest contrariari caritati dei Primo rōne rei sup̃ qua querit̃ laus vel gloriat̃ Et hoc modo potest esse peccatum mortale triplr̃ Primo quando gloriatur de re que est d̃ deū. s. q̃ est mortalis peccati. de qbus dr̃ in ꝑs. Quid gloriaris in malicia. Sec̃o esset si gloriaret̃ de re peccati venialis solum. quia sic nō esset mortalis vanagloria. Secundo est mortale peccatuꝫ qñ id de quo gloriatur ꝓfert deo. sicut ille de quo Ezechielis. xxviij. Eleuatus est cor tuū: dixisti deꝰ 1

ego sum. ℑstud cuenire solet: quando homo ꝓ/
pter inanem gloriam prefert testimoniū hominū
testimonio dei. puta pp gloriam humanam non
pdendam non confitetur deum vel fidem tpe de
bito: vel non vult predicare vel dicere veritatem
loco ⁊ tempore quando tenetur. Tertio est mor/
tale peccatum quādo ea que sunt ordinata ad glo
riam dei: vt sunt sacra ⁊ ea que pertinent ad fidē
spem ⁊ caritatem: principaliter facit ad gloriā suā
Vnde dicit Aug. li. i. de doc. christiana. Ad fi/
dem spem ⁊ caritatem tota militat diuina scriptu
ra: que principaliter ordinatur ad honorem dei:
in quo deus cōtinetur si principaliter ad alteri⁹
honorem ordinetur. hec ille. Vnde si quis prin/
cipaliter propter gloriam predicaret: vel diceret
missam ⁊ huiusmodi peccaret mortaliter. Secus
si aliquid aliud quod non pertinet ad diuinā scri
pturam vel sacramenta propter gloriam faceret.
quia peccaret venialiter: ⁊ amitteret fructum bo/
ne operationis. Contrariatur secundo vanaglo
ria caritati dei rōne finis seu intentionis ipsius
gloriantis. vt puta. quia constituit finem vltimū
in gloria vana paratus facere quecūq; pp illam
Et sic ē peccatū mo: tale. si ē in deliberatione vo
luntatis. Et hoc ē qđ dicit Aug. v. de ciui. dei.
hoc viciū tūc ē inimicū pie fidei. si maior sit i cor
de cupiditas glorie. quā dei timor ⁊ amor hec il/
le. Al'. est communiter peccatuz veniale.

2 ¶ Que sunt eius fil. c. R. ℑPrima inmodestia
ornatus vide Ornatus. Secunda inobia. Ter
tia iactantia. Quarta pertinacia. Quinta ipocri
sis. Sexta discordia. Septima contentio. De q/
bus in suis locis.

V Alsa sacra ecclesie debent esse sacrata
⁊ honesta: ⁊ tantum ab homini/
bus sacratis tractari: ⁊ si sint facta inuti/
lia vel vetustate consumpta debēt cōburi: ⁊ cine/
res condi in loco honesto: ne pedib⁹ intrātiū cō/
culcētur. de consc. di. i. c. altaris. c. in sancta. ⁊. c.
vestimenta. ⁊ de reli. do. c. ad hec dē re. permu.
mancipiū. De cor consecratōe. vide. s. Bñdi/
ctio ⁊ Consecratio. De cor mūdicia dr̄ in. c. ij. d̄
custo. cucha. in fi. ℑPrecipim⁹ q̄z vt oratoria. va
sa. corporalia. ⁊ vestimenta ministror. pale altar⁊
necnon ⁊ ipsa corporalia mūda ⁊ nitida confuc̄
Minis cūm vī absurdū in sacris sordes negligē
q̄ ōdecerēt ēt i ꝓphanis. hec ter. ibi cē. Ex q̄ ꝓ
q⁹ peccat mortaliter. qui illa tenet ita inmūda: ac si
essent pro seruitio rusticorum.

V Assallus dr̄ qui hz feudum ab a/
liquo. vide. s. ℑ cudū.

V Ecnigal est qđ pstatur ex his reb⁹
que vendūt. Tributū vō
vel annona vel publica pensatio seu functio est q̄
rōne fundi vel soli a possidente prestat. Idq; dr̄
census sm Azo. in suma. ⁊ ideo vide ℑPedagia.

V Elatio virginum. vide. s. Con/
secratio Vginum.

Enatio tripler. Vna oppssiua ho
minum. ⁊ hec scp̄ phibita
vi. di. §. is ita. in fi. Alia dr̄ arenaria. s. q̄
fit in arena cū fera dentata. ⁊ hec similiter est phi
bita. lxxxvi. di. c. qui venatoribus. ⁊. c. sc. Tertia
dr̄ saltuosa que fit in siluis ⁊ saltib⁹: ⁊ hec oib⁹ ꝓ/
hibita tempore quo hoies tenent esse i eccl'a ⁊ o/
rare. lxxxvi. di. an putat'. de con. di. iij. irreligio
sa. ⁊ di. v. ieiunia. nisi forte necessitate famis in/
gruente. c. licet. de ferijs. aut alia simili. Alijs āt
diebus est licita laicis. de dec. c. non est in prāte.
Clericis vero ⁊ religiosis est phibita: nisi ex ne
cessitate ecclesie. vrgente vt dictum est. ℑPossunt
tamen plati ⁊ alij ecclesiastici cā recreatōis vel ex
citandi appetitum ⁊ h⁹ modi cū retib⁹ ⁊ laqueis. ⁊
etiā canibus cū silentio ⁊ modestia aliqñ venari:
nisi tempore quo debent visitare vel pdicare. ex/
tra de censi. cum apls. §. archidiaconi. Et sic itel
lige illud ne cle. vel mo. c. i. Et iura que vidēt
contraria sm Ho. sunt intelligenda. de illis qui
nimis mentem talibus implicant.

¶ Vtr̄ sui teneāt obedire dñis volētib⁹ venari 1
tpe phito. R. Rodo. q. nō. An aūt excusentur a
peccato pp metū. dic vt. s. Metus. §. vi.

¶ Vtr̄ venatores q cōculcāt agros vineas ⁊ se 2
getes: ⁊ quor canes occidūt gallinas ⁊ alia pau
perū ⁊ alior teneāt ad restōem. R. Asten. q. sic.
ad ertimationē. al's peccāt mortaliter: nisi ita mo
dicū sit dānū q. ꝓbabiliter non curarent.

¶ Quid de dominis qui occidunt: vel mutilant 3
homines propter lepores ⁊ siluestria animalia ca
pta. R. Asten. q. mortaliter peccant: si faciant li/
bidine vindicte vel amore huiusmodi animaliū:
aut venandi. Credo ēt q. si sit consuetudo loci l'
statutū q. ꝓ vno actu venationis tanta pena ifli/
gatur: q. non excusat a mortali omnes obseruan
tes eam. ut no. Tancre. in sū. ti. de rapina.

V Enditio. Vide. s. Emptio.

¶ Vtrum quis possit compelli ad uen/ 1
dendum inuitus. R. q. regulariter non. sicut nec
emere. Vnde dicit tex. in. l. inuitum. C. de ℑbē.
emp. Inuitum cōpare nel distrahere postulātis
iustam cām non continet desiderium. hec ibi. fa
cit. l. nec emere. C. de iure deli. ℑ allit hoc in mul
tis casibus. de quibus vide glo. in. l. iulianus. §
idem celsus. ff. de ac. ēt. ⁊ ven. ⁊ in pecallegatus
legibus.

Eneficium vide supra Sors

Eniale Vide. s. Peccatum.

Verberatio vide. s. Percussio.

1 ¶ Vtr ille q nō valens soluere in ciuili bus luit in corpore: si veniat ad pinguiorē fortu/ nā teneat āplius soluē. R. Bal. in l. fi. ff. d iust. vo. q nō. ⁊ luitio corpalis cedit loco solutiōis. fa cit. l. sed si vnus. §. si ātc. ff. de iniur. glo. ē in. c. sicut dignū de homi. vide gl. in regula pactū. li. vi. Limita. s. Solutio. §. xrij.

Vestis ⁊ cetera indumēta ecclesie de bent esse sacrata ⁊ hōesta. nec debēt tāgi a non sacratis hoibus. d. p se. di. i. c. in sancta. ⁊ duobus. c. se. nec feie ēt sacra/ te debent ea tangere. di. xxij. sacratas. Dō itelli gitur sm Host. in sū. ti. de eucha. quando sunt p pontificem benedicta. c. iij. de reli. do.

1 ¶ Vtrum de veste alicuius dfie possit fieri casu/ la. R. glo. in. c. ad nuptias. de con. di. i. q. nō. cui non assentio. imo eo ipso q dedicat deo purgatur eis macula. facit. c. non liceat. xix. q. vltima.

2 ¶ Vtrum vestes ⁊ manutergia ecclesiastica pos sint deputari ad vsus laicor. R. glo. q. non. i. c. mancipia. de rc. per muta.

Vicarius est qui vices alterius ge/ rit sine in offō nō conten tioso. vt cē co. ti. per totū. sue in ptētioso C. de offi. eius qui vi. al. ge. per totum.

1 ¶ Quot sūt spēs vicariox. R. do. Car. i cle. vni ca. co. ti. q. qtuor. Quidā sūt perpetui ecclesiarū prochialiū. ⁊ tales facit epūs sm Zan. er q suscipi unt curā aiax. vnde quoties qs est deputatus au ctoritate epi curato beneficio vicarius eo ipso ē p petuus ⁊ inmutabilis per. c. vnicū. de capel. mo. li. vi. ⁊ non debent deputari nisi in prochialibus habētibus latitud inē parrochie vel aliā necessita tē. ⁊ talis hre dz. xxv. ānū ⁊ ordinari ad sacerdo tiū. f. ānū. d. cle. vnica. alias priuatus est ipso fa cto. ⁊ si recipiat ecclesiam aliam cū cura perdit vi cariam. cē co. ti. c. ad hec.

2 ¶ Quid si deputēt ad ecclesias nō parrochiales puta rurales. R. q non erunt perpetui. ⁊ sic pote runt mutari ad velle prelati. quod tenet etiā glo. in. d. cle. vnica.

3 ¶ Vtr talis vicarius perpetuus hēat indistincte curā aiax. R. do. Car. in. d. cle. vnica. q sic quo ad oēm effectū. q possidet suo nōie ad istar cōdu cētis nō ad modicū tps. l. fi. ff. si ager. vec. pe.

4 ¶ Vtr possit instituere aliū vicariū. R. d. Car. ibidem q non perpetuum. sed bene temporalem vt cōiter tenent doc.

¶ Quidā sunt vicarij tpales sicut mercenarij: q ad tps assumūt ad adiumādū ad curā aiax: ⁊ ta les possit assumi a curatis ēt sine licētia epi de iu re cōi. nisi statuto epi ꝓhiberet. vij. q. i. illō. ⁊. c. nihil. ⁊ licet tali assūpto ꝓfiteri. Iz nō hēat curam aiax sm Pau. quādo rector per viā delegatōis ei cōmittit aucte audiēdi q hoc pt ēt nō habēti cu rā aiax. Et hoc vex nisi sit, phibitus ad exercitiū cure. vt peregrinus ⁊ ignotus. de cle. pe. per to tum. q. tunc non teneret talis cōmissio. q ad solū epm pertinet. de cle. pe. c. tue. ⁊. c. fi. Et similiter dic quando cōmittitur religioso cui a regula: vel suo plato prohibet. De hoc dic vt. s. Confessio. iij. §. iiij.

¶ Quidam sunt vicarij qui deputantur ad ali/ quam prouinciam aut diocesim vel locum. de q/ bus ē co. ti. c. pe. ⁊. xvi. q. i. addicimus. ⁊ tales vicarij iurisdictōales tātā ptātē hēnt q̄tū mēsura mus er cox cōmissione pro hoc de priuile. accepi mus. ⁊. c. ponō. 6

¶ Quidā sūt vicarij q ꝓstituūt ad oia icubētia p 7
lato nō solū respectu cure: Iz ēt respectu oium icū bētiū. ⁊ est differētia inter istos ppe: ⁊ officiales epox. q officiali solū cōmittit cognitio cāx totius diocesis. nō aūt ingressitio: correctio excessuuz amotio a beneficijs: nisi spāliter sit eis cōmissū. Vicarij aūt gnāles oia hec possunt. excepta beneficiorum collatione. vt in. c. cum in generali. co. ti. li. vi. Iz in Italia rara est differentia. ⁊ iō videat cox cō/ missio vt sciatur auctoritas. ⁊ istos constituit epi/ scopus sine consensu capituli sm Host. allegat. c. ea noscitur. de hi. que fi. a prela.

¶ Vtr vicarij tēporales. s. secundi tertij ⁊ q̄rti 8
possint aliū vicariū instituere. R. q nō ex eo. ti. c clericos. Fallit in archipb̄r: q cuz sit vicarius epi in spūalibus de offi. archipb̄r. c. ministeriū Aliū tamē vicariū pt instituere. vt ibidē dr. Et ī tellige nō posse nisi spāliter eis cōmittatur.

¶ Vtrū prelati possint vices suas alicui cōmit/ 9
tere sub ānuo censu. R. q nō sine simonia. extra ne pre. vi. su. c. i. ij. ⁊. iij. quia sicut pro cōmissōe iurisdictionis nō licet recipere certam pecunie q̄n titatē. ita multo minus licet recipere quotā partē ꝓuentuū sm Host. bene potest vicario tale sala riū constituere. imo ad hoc tenetur. xij. q. ij. cari tatem. habet etiam talis vicarius ius petendi sibi assignari congruā portionē de redditibus eccle/ sie: ex quibus cōmode possit sustētari. extra co. ti. c. ad h. sm Host. Et ideo posset dicere. Ego do tibi pro salario tuo centum. ⁊ totum lucrū dabis mihi de exercitio iurisdictōis sm Inno.

¶ Qui sunt casus in quibus licite per aliū dfuit 10

ecclesie. ff. q multi. s. si parrochia fit lata. si ceci/dit i ifirmitate fine sua culpa debilitatē vel defor/mitatē: vel necessitas absentandi. seu vtilitas ec/clesie ⁊ hꝰi. Et de hꝫ hēs. ⁊. Clericus. vij.

V Idua ꝓprie ex significatiōe voca/buli: seu ſm ethiologiā dr̄ q̄z mulier sine viro: et si nūquā viruz būisset quasi sine duitate. ⁊ dr̄ a vi qđ ē sine. sicut vecors .s. sine corde. ita dicit tex. in. l. malū. §. viduas. ff de Vbo. signi. ⁊ tex. i. c. vidua. xxxiij. di. ⁊ Bra/cianus ibi qui vult q dicatur illa cꝰ maritꝰ mor/tuus est. Debet intelligi ex cōi vsu loquēdi. Et i telligē si ab eo fuit cognita. alꝫ non vt ibi. Et iō i quacunq; materia etiam penali vsus loquēdi p/fertur ꝓprio significato Vbozum: siue ꝓprietū sigmficatum eliciatur ex ethimologia seu ex diffi/nitione: siue ex auctozitate iuris. l. libzoz. §. q tñ cassius. ff. de le. iij. ⁊. l. cū de lanionis. §. asiā. ff. de fū. instruc. instru. q; le. ⁊. l. labeo. ff. de supp. le. no. Bar. in. l. omnes populi. ff. de iusti. ⁊ iur̄ Et Inno. in. c. olim. de Vbo. signi. ⁊ glo. in. c. nō nulli. de referip.

V Ilicus dicitur ville custos: ⁊ q fru/ctibus percipiendis ⁊ colli/gendis imponitur. ff. de instito. l. si cum vilico.

V Indicatio vtrum sit peccatū. ſ. q ad satisfactionē ani mi irati ⁊ in malū ꝓrimi solum nūq; licz imo est peccatum mortale. xxiij. q. iij. sicut eccla. ⁊. c. q xps. ⁊. c. ea vindicta. Si Vo fit ex zelo iu/stitie ⁊ ad correctionem peccatozum: ⁊ ab eo q ex officio potest sic meritoria est. vt in dictis. c. ⁊. q. v. non vos.

¶ Vtrum aliquis possit vindicare suam iniuriā ſ. Vo. q non. etiam si superiorē non habet. vſi lz ꝓnceps non subsit legibus. l. digna vox. C. ꝺ legibus. tamen ipse delegat. de iudi. ca. i. quāuis ipse punire posset. Et sic intellige ⁊ limita. c. oliz el. i. de resti. spo. c. significasti. el. ij. de hōi.

V Iolentia que est filia auaricie, vi/de Rapina.

V Irginitas ſm Ri. in. iiij. di. xx/xiij. dupliciter sumit. Primo mō i, ꝓprie ꝓo integritate carnis ⁊ sic quilibet nascitur Vgo: ⁊ istud ñ est Vtꝰ. Se cūdo mō Virginitas sumitur ꝓ habitu quo volun tas deteriat ad respuēdū ꝓmpte ⁊ faciliter omnē delectationē venereā et licitā. vt mēs liberi? spi/ritualibꝰ vacet. q; vt dr̄. i. co. vij. Virgo cogitat q̄ dñi sunt. vt sit sancta corpe ⁊ spū. ⁊ hec est Vtꝰ. Et diffinit ab Aug. ij. de nup. Virgitas ē i car/ne corruptibili incorruptōis ꝓpetua meditatio. i. q Vgo debēt gerere in ꝓposito. vt in hoc perse/ueret ꝓpetuo. Et ex hoc pz q integritas carnis nō ē de essentia virginitatis: sed ē gdā eius decor accidentalis extrinsecus crūs q perdi pōt sine di/minutione Vtutis Virginitatis. vt pz. xxxij. q. v. i ꝓncipio. ⁊. c. tollerabilius.

¶ Vtr Virginitas sit Vtus spālis. ſ. ſm Ric. vbi. ⁊. q. no. sed addit vltra castitatem ꝓiugalem statū pfectionis. ⁊ magis placet q̄z opio illoz qui volunt q sit Vtus spālis. q; sic sequeret q Vtus amitti posset sine peccato. nec valet respōsio q uo tū requiritur in Virginitate. q; non est verū. ſz bñ ꝓpositum: quod tamen posset mutari sine pecca to alijs occurrentibus de nouo. 1

¶ Que regrūt vt amittat Virginitas. ſ. q regri tur ꝑ pollutio cōpleta. Vbi sciendū q triplex hu/moz de genitalibꝰ stillat. s. semen. Secūdus hu/moz silis semini q est medius: ⁊ stillat q̄z ex solo tactu: vel auditu turpiū. Tertius est vrina. pdit āt Virginitas ꝑ solā seminis resolutionē que locuz coitus supplet: vel eius ꝓplet delectatōem. Secū do regrītur vt amittat q talis delectatio sit ex vo luntate opante vel consentiēte: vel nō dissentiēte vl nō q̄ztū pōt rnitēte. Alij tñ volūt q si ēt pollu tio nō seq̄tur. vt in illis q sunt āte tps seminis qui tamē explēt coitū: vel per turpē tactū: vel p com/mixtionē cū alio ⁊ hmōi amittat. ⁊ placet. tamē re cuperabitur per penitentiam. 2

¶ Quid si āte pollutionē nec in ipsa interuenit voluntas: sed pꝰ est ꝓtēta. ſ. pdit Virginitatē. ſz recupabitur ꝑ pñiam. Alij dicūt q nō recupat: er quo pollutio est secuta: ⁊ ꝓsensus mentis siue āte siue post. ſz primū mihi videt verius. 3

¶ Vtrū illi qui corrumpūt in somnis: vel ebrie tate ⁊ hmōi amittant. ſ. q non amittūt Virginita tem. ſm Tho. in. iiij. di. xxxiij. nisi hac intentōne inuerint dormitū: vel se inebriauerint. Et idē dicē dū de hūtibus fluxum seminis. ⁊ si post sint con/tenti amittit: sed ꝑ pñiam recuperat. 4

¶ Vtr puelle ante q̄z coitum possint explere ali quid carnale cōmittētes pdāt Virginitatē. ſ. q si sūt doli capaces pdunt quidē mētaliter soluz. sed ꝑ pñiam recupabunt. Si Vo non sunt doli capa ces. sic nec ēt mētaliter perdunt. Dicit eiz Aler. ſa. ſe. ti. de luxuria. q quo ad mentem regrit p/petuitas quo ad finalē corruptionē mentis. quo Vo ad corpus regrit ꝓpetua incorruptio q̄ztū ē de volūtate mētis. alr ñ pōt eē Virgitas. 5

¶ De consecratione Virginum. vide. ꝫ. Conse/cratio virginum. 6

V Irtus nomen vel nobilitatem dat. de pe. di. i. §. sin autē. ⁊ quid sit. xxxij. q. vi. de pudicitia. ⁊ de pe. di. ij.

§. hec que de caritate.

V Jsquid est. ꝛ in quo differt a metu vi de. s. Adductus. §. vl. Dr etiaz uis pro omni violentia.

1 ¶ Quotuplex ē vis. ff. duplex. vna dr publica. ꝛ hec est q̄ fit nedū cū armis. vt. l. i. ff. d vi. pu. ſz ēt cū omni qō pōt nocere. vt in. l. armatos. ff. co. ti. Armatos nō vtiq; solū itelligere debem⁹ eos q tela habuerint: ſz etiam eos q aliud quo nocere ꝓssint. hec ibi. Et hac lege tñr nō solū in vi facta cū armis: ſz ēt si armate intrat domū vel possessiōnē alterius sine cā legitima. puta ꝓ vsu venādi itineris nauigatōis vel mercationū. vt i. l. i. ꝛ. ij ff. de vi. pu. Alia dr priuata. q̄. s. fit sine armis alicui ēt coadunatis hoibus: vel si res debitoris sine iudicis auctē occupet. De hac plene habet ꝓ totum. ff. de vi. priua.

2 ¶ Que pena iferētis vim. ff. ꝓ vi publica de/ portat. vt no. glo. l. q dolo. ifi. ff. de vi pu. Pro vi priuata punit in tertia pte bonoꝝ: ꝛ nō pōt esse iudex senator vel aliū aliquē honorē hre tāquā in famis. vt in. l. i. ff. de vi priua. ꝛ alijs allegatis in glo. in. c. cum dilectus. de or. cogni.

3 ¶ Vtz liceat alicui hostiū aut mur frāgē ꝛ vim ī ferre. ff. q si qs hz possessiōnē. alic⁹ rei pt tā i p/ sonā ipedictē q̄z in hostia ꝛ muros illi⁹ loci vt va leat vti iure suo: nedū iudex: ſz ꝛ qlz. vt in. c. i. de imu. ec. no. Pa. q: nō vult aliqd de nouo: ſz so/ lū ius suū defēdē: vel pditā incōtinēti recupare. Si vo nō hēt possessiōnē in re aliq̄. ſz hēat actoz ipothecariā: vel aliā ad illā ꝓsequēdā tūc ñ pt. ēt si sit iudex l'plat⁹ ꝓpa auctē. Et isto mō loq̄t. ca. eū q. de pbē. li. vi. ꝛ. l. si qs i tātā. C. vñ vi. Iste eim nō dz ꝓpa auctē violentiā inferre. q: diceret sibi ius ℨ. l. vnicā. C. ne quis in cā sua.

4 ¶ Vtz liceat vim vi repellere. ff. dic vt. s. De fensio: siue inferat in ꝓsonā. ꝓpā l'. pri l'i reb⁹.

V Jsitationem pōt facē q̄libz hīs ordiariā iurisduti/ onē i aliēs. sicut archiepus i tota ꝓuicia. de cēsi. c. romana. ꝛ. c. ppetuo. li. vi. ꝛ epus i sua dioce. de offi. or. ꝓquerēte. Itē archidiacon⁹ ꝛ decan⁹. de cēsi. cū apls. de offi. archi. c. mādam⁹ Itē abbates ꝛ plati religiosoꝝ visitāt mōasteria ꝛ mōachos sm eoꝝ istituta. vt i. c. pe. ꝛ vl. d sta. mo. Itē legati aplice sedis: ꝛ qb⁹ ꝓmittit a papa vel a platis ordiarijs exñtib⁹ ipsis ipeditis. x. q. i. epm. de offi. or. c. iter cetera. ꝛ co. ti. c. si epus li. vi. Quidā tñ dicūt iferiores epis nō posse p aliuz visitare ꝓsuetudie obstāte: exceptis platis religio soꝝ qui visitant etiam per alios.

1 ¶ Que ordinē dz tenē visitator. ff. q archiepus dz p ꝓpriā diocesim visitare totā. icipiēdo a capi tulo siue eccle p. ꝛ sic tota visitata trāsibit ad alias dioceses. vt dr in. c. romana. de cēsi. li. vi. Si r faciat epus. Ꝓdio icipiēdo a suo capło. Legati āt de latere si tenēt istū ordinē suare sm Host. nec visitatores religiosoꝝ: ſz suabunt eoꝝ statuta. vt dr in. d. c. romana. ꝛ ibi vide qō no.

¶ Quō dz fieri visitatio. ff. ꝓmo dz ꝓponere 2
Ybum dei: ꝛ demum de vita ꝛ ꝓuersatiōe mini/ strantiū in ecclesijs ꝛ locis alijs diuio cultui depu tatis: ac ceteris q̄ ad offiū suū spectāt ingrat: ꝛ sili iuramto ꝛ coactōe ad eoꝝ emēdationē p salubria ꝓsilia iducat lenib⁹ ꝛ aspis: sicut sibi videbit ex/ pedire. qō si de aligb⁹ orta fuerit ifamia ℨ aliquē ordinario denunciet vt inquirat. Notoria vero corrigere poterit ꝛ punire. vt in. d. c. romana. ꝛ ista forma est de precepto omnibus prelatis ordi nario iure visitantibus: exceptis religiosoꝝ con suetudinibus ꝛ regularibus institutis. vt in. d. c romana.

¶ Vtz visitator ꝓssit aliquid recipere a visita 3
tis. ff. q sic. pcurationē. Et aduerte q: oz primo q: procuratio solū recipiatur. Secūdo solum a lo cis visitatis. ꝛ non ab alijs. Tertio q: solum sit. ꝓ victu illius diei: siue sit in victualibus: siue sit in pecunia. Quarto q: tantum vna die vnam ꝓcu/ rationem recipiat: siue vnaz vel plures visitet ec clesias. Quinto q: ipse ordinarius personaliē vi sitet. aliter istis non concurrentibus recipere nō potest. Et si quid alio modo receperit ipse vel ali quis de suis familiaribus tenetur duplum resti/ tuere ecclesie a qua illud receptum est infra mēse alioquin patriarche archiepi ꝛ episcopi sunt inter dicti ipso facto ab ingressu ecclesie. Inferiores vero a predictis sunt suspensi ab officio ꝛ benefi cio: donec dictum duplum restituant. nec valz re missio vel dantium liberalitas: seu gra eos libe/ rare: nisi restituant. Hec colliguntur ex. c. exigit iuncto. c. felicis. de censi. li. vi. ꝛ. d. c. romana.

V Jciatus corpore. Vide. s. Corpo re viciatus.

V Jcium Vide. s. Peccatum.

V Naniter de suo significato re quirit nullam discre pantiam. quod probatur in. c. bone. cl. ij de po. prela. ꝛ in. c. ꝛ si vnanimiter. co. ti. ꝛ tenz Inno. in. c. quod in ecclesia. de cau. pos. ꝛ ꝓpe. ꝛ ibi sequitur Ꝓpa.

V Nuersitas vide Collegium.

V Nctio ertrema est vnum de sacram tis ecclesie. de quo habes i. c vnico de sacra vnctione.

1 ¶ Que est eius mā. ℟. oleum. vt in. d. c. vnico. ℣De. aurco. in. iij. di. xxiij. dicit q; oz sit oleū soli/ uarum ⁊ consecratum ab epo solum: non ab in/ feriore. vt dicit Magister in. iiij. di. xxiij.

2 ¶ Que forma. ℟. est illa de qua in ordinario. s. dicendo. per istaz sanctā vnctionē ⁊ suā piissimā misericordiā indulgeat tibi dns quicquid oculo/ rum vitio deliquisti. In noie pris ⁊ filij ⁊ spūs sancti. amen. ⁊ sic de ceteris sensibus.

3 ¶ Quis potest ea offerre. ℟. solus sacerdos. vt pz in. d. c. vnico. ⁊ de Vbo. signi. c. quesiuit. ⁊ si vnus deficeret alter dz supplē. vbi primus omittit.

4 ¶ Quibus potest conferri. ℟. infirmis exīti/ bus in periculo mortis. de quibus ꝓbabilii du/ bitatur de morte. pueris autem vel cuntibus ad bellū: aut alio mō in periculo casuali mortis non datur fm cōiter doc. nec ēt amētibus: nisi ante a mētiā ipsā petissent ⁊ dādo nullā irreuerētiā face rent. sed ⁊ fm. S. Bo. in. iiij. di. xxiij. tātū debz dari infirmis qui in mortali non sunt. ⁊ rōe vten tibus ⁊ in articulo mortis existentibus: ⁊ venia/ le peccatum habentibus. alijs non.

5 ¶ Que ptes corpis debēt inungi. ℟. q̄ instra gnqz sensuū. s. oculi. aures. manus. nares. labia pedes. ⁊ renes. Mulieribus tamen non vngūt renes ꝓpter honestatem. Mutilati Vo vel ceci. vnguntur in locis magis propinquis p̄dictis: si non habent predicta membra.

6 ¶ Quis effectus. ℟. q̄ vel agit vel auget inuisi bilem vnctionē spūs sancti: si digne accipiaf. vt dr in. d. c. vnico. Aurco. in. iij. di. xxvij. ponit vij. fructus. ℣Primus delctio venialiū. Scōs di minutio pene debite pcō mortali. Tertius gratie augmentatio: que vt huius sacri augeri bēt. non tm ex deuotōe ministrantis ⁊ suscipientis: sed ēt ex Vtute opis opati misericordia dei assistēte opi suo: ⁊ aucta gra auget ⁊ gloria. Quartus est in/ terior leticia ⁊ robur ꝫ demōis insidias: que po/ tissime tunc insunt. Quintus artatio diabolice po testatis. q; nō est ita potens supto isto sacro. Sex tus corpis sanatio: vbi expedit saluti. Vnde i p/ mitiua ecclesia multi sanabāt. Jacobi. v. Oratō saluabit infirmū. Septimus ptestatio deceden/ tis q̄ pmānerit in fide militantis ecclesie. ex q̄ si/ gno vadit ad ecclesiā triūphātē: tāq; qui fideliter pugnauit. Octauus fm. S. Tho. i. iiij. di. xxiij tollit pcm vēiale ⁊ mortale ēt quātū ad culpā. dū/ mō nō opponat ober ex parte recipientis.

7 ¶ Utz istud sacm sit de necessitate. ℟. fm. S. Bo. in. iiij. di. xxiij. q̄ non. si tamen omittat ex ptēptu dānabile est. secus si ex negligentia.

8 ¶ Utz sit iterabile. ℟. fm Tho. vbi. s. q̄ sic sīi iniuria: ēt in eadem infirmitate. dūmō sit casus di/ uersus. puta idropicus nunc est i articulo mortis postea euadit. ⁊ durante infirmitate aliquo tpe lō/ go iterum venit ad articulum mortis potest iterū ei dari. q; status ⁊ casus est diuersus. lz sit eade; infirmitas.

Voluntas bona. vtrum sufficiat si ne bono ope. ℟. vt. s. Intentio. §. iiij. vnde dicit Am. lxxxvi. di. c. non satis. est bene velle nisi studeas bene fa cere. Facit in ar. c. i. de eo. q; mit. i po. ⁊ in. c. cuz aliqbus. de sen. ⁊ re. iudi. ⁊ l. ꝓmissor. §. consti/ tuto. ff. de cōsti. pecu. vide glo. in. d. c. i.

¶ Utz voluntas bois duret post mortē eius. 1
℟. q̄ sic. patet in. c. fi. ō pcario. q̄ nō expirat mō te concedentis. secus de beneplacito. q; illud ex/ pirat per mortem. c. si tibi gratiose. de rescrip. li. vi. Et hec no. q; faciunt ad qōem. Juder posuit aliquē ꝓfiniatū donec reuocaret: mouit. an expi/ ret cōfinium. dic q̄ non. in. l. centesimus. §. fi. ff. de Vbo. ob. per Bal. in pria ꝓsti. ff. ⁊ in. l. i. C. de postu. ⁊ per Salice. i. l. iemūt. C. de ꝫhē. ēp. ⁊ in. l. hec venditio. ff. de ꝫhē. ēp. Jtē ad qōem q; prior claustralis non reuocat morte abbatis. li cet posset reuocare quādo voluisset. ⁊ ad p̄dicta est ter. clarus in. d. c. si tibi gratiose.

¶ Quot modis dicitur voluntas bōa. ℟. q̄ vo 2
luntas accipitur tripliciter. ℣Prio pro potētia aie ⁊ sic est bona ex Vtute ⁊ bitu bono. bonū eim est qō habet ꝫstitatē bonam. p̄ topicoz. Secūdo acci pitur pro habitu siue dispōne: seu affectione volū tatis derelicto ex actu voluntatis: siue ex vsu. ⁊ b bona vel mala fm actiones. q; tales generāt ha/ bitus vel dispōes quales sunt actus. iij. ethicoz. Tertio accipitur ꝓ actu ipsius voluntatis poten tie. ⁊ iste est bonus ex ordine eius sufficienti ad ō bitū finē. ⁊ vt hoc sit quattuor regrunf. ℣Primū q̄ finis sit bonus in se. Secundū q̄ sit ipse finis melior his que appetuntur ꝓpter ipsū. vnde di cit Aug. ix. de ci. dei. c. iij. q̄ q laudāt deū ꝓp pe cuniā nō habēt bonū finē neq; bonā volūtatem. Tertiū q̄ illa sint fm rōem rectā ordinabilia ⁊ ap/ ta ad talē finem cōsequēdū. Quartum q̄ volūn/ tas ordinātis rōne regulata ordinet vel velit bē a in genere indifferentia ad bonū finē. aliī his de/ ficientibus non erit bona voluntas. Hec ex. S. Bo. in. ij. di. xxxviij. q. i. ar. i.

¶ Utrū vnius solius bone voluntatis sit vnus 3
solus finis. ℟. q̄ sic. s. principalis. vñ sciendū q̄ actus pōt hre plures fines tripliciter. ℣Primo q̄ vnus sit sub altero ⁊ pp illum. Secūdo q̄ vnus sit principalis finis. alter non principalis. ita ta/ men q̄ non principalis non refertur ad p̄ncipa/ lem. Tertio q̄ vter q; sit principalis. Exēplū de

cō q vadit ꝓ distributiōibus ad ecclesiā: q aliquā do intendit principaliter dei honorē: ꝛ cū hoc simul habere pecuniā illā ad hoc vt ad dei honorē illā distribuat: vel in alios vsus licitos cōuertat. Aliquādo itēdit dei honorē. ꝛ vult simul acqrere pecuniā: ita tamē q acqsitionē pecunie nō rede/gat ad honorē dei. nec ēt pecuniā illā finē princi/palem statuit: q cā pp se non diligit: q ēt si non dareť iret. nec pp eā bīdā aligd ꝓtra deū ꝓmitte/ret. Alū itendit deo placere ꝛ sil'etiā pecuniā acq rere. vt possit thesaurū suū augere ꝛ in eo delecta ri. ¶Primo mō ire ad ecclesiā ē meritoriū: ꝛ pinet ad bonā volūtatē. Secundo modo nō ē bone vo luntatis loquendo formaliter: nō tamen ei sic re/pugnat. quin in ea stare possit. Ēt. n. ibi peccatū veniale non mortale. Ēt h ēst qđ dicit Aug. li. cō fes. minus te amat q tecū aligd amat. qđ non pp te amat. Tertio modo ē ꝺ bonā voluntatē: q ne mo pōt duobus dīis seruire. Matth. vi. Cū eni sit vnū solū vez bonū. qđ quietat hūanū desideri/um. oꝫ q voluntas ad h vt sit bona ꝛ recta. statu at sibi vnicū finem vltimū. Hec ex. S. Bo. in ij. di. xxxviij. ar. iij. q. i.

4 ¶ Vtꝛ bonitas actualis voluntatis addat ali/quā bonitatē sup bonitatem ipsius habitus gra/tie. vide. s. Intentio. ꝟ. v.

5 ¶ Vtꝛ teneamur ꝓformare voluntatē nostraꝫ voluntati diuine i volito. ℟. fuit diuersa iter theo logos opinio i prio sen. di. vltima. Sꝫ ista vī mi bi verioꝛ. s. q tenemur ꝓformare q̄ztum ad illa volita q̄ exprimunť a deo signo p̄cepti i lege expli cite vel implicite. vel q̄ nobis manifestaret sic vel/le de p̄cepto. Sed q̄ztum ad alia ꝓfilū ē non p̄ce ptū. ꝓfiliū dico si sūt expressa sub signo ꝓfilij taci/te vel expresse. Si vero nō sunt expressa. nec ēt ꝺ ꝓfilio tenemur: nisi ꝙueniat nobis illud velle. si/cut dīt Aug. in ench. c. lx. Aliquādo ingt bona voluntate vult bō q̄ non vult deus. Sicut bōus homo vult pꝛez viuere quē deus vult mori. ꝛ gl. illa. s. ps. q̄ dicit. coꝛ. totū hꝫ homo. qui ñ vult qđ vult deus. Intelligīť de his q̄ nobis patent. q ꝺ p̄cepto vult nos ea velle.

6 ¶ Vtꝛ teneamur ꝓformare voluntatē i modo volēdi cū deo. ℟. fm. Alex. lōbar. i primo di. 48 q nō absolute: q si bō honoꝛat patrē suū. non ex caritate. ꝟ ex beniuolentia non peccat. ꝟ tenetur ꝓditionaliter. s. si vult mereri vitam eternaꝫ. S. Bo. in primo di. vltima dicit q tenemur ꝓforma re voluntatem nostrā volūtati diuine in mō vo lēdi affirmatiue. s. ꝓ loco ꝛtpe. q̄ꝫ tenemur exi re in actum caritatis: q ſicut tenemur q nunq̄ ꝟria velimus deo. s. ex libidine. cū deus velit ex caritate. Ita tenemur vt subeadē rōne velimus ꝓ loco ꝛ tpe. ꝛ hoc si hēmus caritatem Si ēt nō hēmus. non tenemur ad hoc: ꝟ ad equiualens: q tenemur facere qđ in nobis ēst ut eā hēamus ꝛ hoc ꝓ loco ꝛ tpe. vt dictū ē. Ēt si q̄ras q̄ loc⁹ ꝛ tpus ē. dīc idē Bo. ibidē. q. ē q̄ñ dominꝰ visitat talē interiori locutione: vel exteriori p̄dicatione. vel aliquo tali in quo ē opportunitas redeūdi ad cor. Vnde tunc si negligat icidit in ꝓ̄ptum ꝛ ō missiōis pcīm Alex. vero de ales. ij. ij. tractatu ō neglīa. q. viij. dicit q q̄ñ peccatoꝛ cogitat ō pecca to suo. q sit tm̄ malū ꝛ graue ꝛ conuertitur super ipm̄: ꝛ excitať a gratia dei ad ꝙuertendū: q hoc mō excitat cū q̄ñ facit peccatoꝛē cogitare de pcio suo: tūc teneť actu dolere ō illo: ꝛ si non dolet ꝛ cō teratur. tūc peccat p negl'iā. ꝛ inouať pcīm aliqđ qđ ē negligentia mortalis. Hec ille Ēt sic ꝙ quā do tenetur conformare voluntatem in modo vo lendi cum deo de precepto. qđ nota. bene.

V Otum ꝟ Ri. i. iiij. di. xxxviij. ar. iij. q. ij. ē ꝓpositi sup errogā tis ꝓmissio deo facta pp bonum finē ex deliberatione firmata.

¶ Notanter dī superrogātis boni: q in voto de re necessaria ad salutē non ꝓprie inuenit rō voti. Rō q votū ꝓprie loquēdo ē quid voluntarium respectu principij a quo ꝓcedit: ꝛ respectu eius qđ uouetur. Iꝫ large dicať votū qđ fit de necessa/rio ad salutem. de quo hētur. xvij. q. i. ca. i. Vñ granius peccat qui preuaricatur preceptum diui/num qđ vouit q̄ꝫ qui non vouit.

¶ Secundo dicitur notanter ꝓmissio deo facta 2
ad dīam ꝓmissionis facte homini que nō ꝓprie hꝫ rōnē voti. Illā solus deus ēst cui se totū homo pōt obligare: q solū ei ꝙuenit potestas sup totuꝫ hoiem. Et ideo ꝓprie votū fit deo qui totū hoiem obligat. Sāctis Ro. q aliquo mō ꝙuenit pōtas super totū hominē i q̄ztum p eoꝝ orationes tota salus hominis ꝓmoueť. Ideo fit eis aliquo mo do votum: nō tamē hīs plene rationē voti. nec ē necesse q ista ꝓmissio exprimatur oꝛe. sed sufficit etiam si fit in coꝛde quo ad deum ꝛ conscientiam.

¶ Tertio dicitur notanter pp bonū finem ad ex 3
cludendū vota q̄ fiunt pp malū finē. vt cum quis vouet se ieiunaturꝫ vt possit interficere inimicuꝫ ꝛ huiusmodi que non valent. sed graniter peccāt talia vouentes. Sicut non valeret votum factum de re mala q deus non acceptat aliquid cōtra se.

¶ Sed quid si vouet pp finem indifferentez. ℟. 4
q valet accipiendo indifferens respectu adēptōis vite eterne. Sicut cū gs vouet aliquid pp aliqđ bonū tꝑrale q̄ hꝫ nō ē vtilius ei ad vitā eternā q̄ꝫ carere eo. si tamen veniret casus q ēsset malū tunc non obligaret vt in voto Jethe.

5 ¶ Vtz votum possit fieri de re inutili ad salutē ℟. q. nō de iure. qz qō nō ē ad dei honorem nec vtilis ad salutem offerentis per quācumque cir/cunstantiam additam non acceptat deus Et ideo talis obligatio nō tenet ipsō iure Et sic sunt vota stulta mulierum: scilicet de non pectinando ca/put in sabbato z huiusmodi. non comedere de ca pite aliquo propter decolationem Johannis ba/ptiste z huiusmodi secundum Alber. z Rai. po tius sunt frangenda. q3 seruāda. Tutius tamen credo sit petere dispensationem seu declarationē a confessore saltem propter reuerentiā.

6 ¶ Quarto dicitur ex deliberatione firmata ad differentiaz votorum que fiunt ex surreptione. z sine deliberatione. sicut faciunt aliquando ali/qui in angustijs que non obligant de necessitate. sed tantum ex quadaz congruitate. Jdeo contra ipsa venire etiā ex ꝓprie auctoritate non ē pecca tuz mortale. Et quādo hoc sit pōt ꝓpendi ex hoc: quando statim transacto periculo seu angustia sunt male contenti se tale votū emisisse: qz videt indeliberate factū. Secus quando deliberate vt euadant periculū vouent: qz obligantur.

7 ¶ Additur. v. secundū aliquos ꝓ intentionem obligandi se adimplendo ꝓmissum. quia fz eos sola deliberatio non firmat ꝓmissionē. Et licet ℟i. in. iij. di. xxxviij. a quo predicta sunt extrac ta non firmet se in hoc. sed ptranseat solum reci/tando. Tamē mihi videt q ꝙ verissime requirat eo modo quo infra dicam. s. saltē tacite sicut te/net glo. in. c. litteraturā. eo. ti. Vnde debes adūtere q votum hz diuersos statꝰ. fz quos diuersa sor tiuntur vocabula z effectus. ¶Primus status est in origine. s. cū qs disponit aliqd boni facere. z tunc dicit deliberatio. de qua dicitur. xvij. q. i. g bona agunt. z hoc ꝙfringere non ē peccatū. Secundꝰ status ē processus cū procedēdo ꝓponit firmiter se factuꝝ z tunc dicit ꝓpositum. ut. xvij. q. ij. nc s nouimus z sic non obligat ad mortale sed venia le. vt. pz. in. c. litteraturā de voto. Et segtur ibi ¶Pa. z ēt videt glo. hoc tenere ibidē si bene tota legatur z glo. xvij. q. i. in fiñ. lz allegent Hug. te nere q peccat mortaliter talis: sed non loquit in isto casu: sed de eo qui fecit votū in corde: licet ore nō expresserit. vt pz si bene attendat. Segtur ēt hoc archi. in. d. c. g bona. s. q non obligatur ad mortale. Tertius status est ꝙsumationis. s. cum qō firmiter ꝓpositū ꝓmittit animo obligādi se qz nemo obligat se nisi q aium obligandi se hz. l. ob ligationum la. i. ff. de ac. z obli. ar. l. si ego. ff. si cer. pe. nec ēt sufficit hēre animū obligandi se: nisi se p ꝓmissionē obliget siue ꝓmissio fiat corde siue ore. Et iō iura q videtur dicere q ꝓpositus deliberatum siue absolutū obligat. vt i. c. nuptia/rum. xxvij. q. i. z. d. c. g. bona agunt. z i. c. ꝙsulta de regula. cū similibus intelligenda sut de ꝓpo/sito cū ꝓmissione firmato s'm ¶Pa. i. d. c. littera turā Ad nō. qz facit ad multa. Aduerte tū: q lz ꝓmittēdo nō habuerit aium expresse obligandi se: si tū nō būt aium cū ꝓmittebat nō obligari ex tali ꝓmissione nichilominus obligabit qz: tacite intelligit obligatio. Quartus status voti ē solem nizationis. s. qō fit ore alicui bō: vel solēnizatur per aliquem institutum ab ecclesia. vt est ordo sa/cer. z religionis. ꝓfessio.

¶ Quot sunt genera votoꝝ. ℟. q3tum ad nos 8
spectat duo. s. simpler z ē hodie oē aliud votuz a voto solēt q3tūcunq3 cū multis solēnitatibus fit factū. Aliud dicit solēne. z istud ē solūmō illud qō solēnizaꝰ ꝓ susceptionē sacroꝝ ordinū: aut ꝓ ꝓfessionē tacitā vel expressā factā alicui de reli/gionibus approbatis. vt no. in. c. vnico de voto li. 6. Et de h vide. s. Nouitius. z. s. religiosus z ¶Professio. Jtē votorū quoddā purū siue absolutū. s. sine aliq̄ ꝯditione factū. aliud cōditionale ut cū qs vouit facere sic. si deus dederit mihi salu tē corporis vel filiū z huiusmodi z tunc non obli gat: nisi certāte conditione de condi. appo. c. vez z ter. a contrario in. c. vnico. xxxij. q. vltima

¶ Sed nunqd lz facere votū sub tali cōditione 9
Jnno. tenuit q nō. qz simoniacū ē: qz vult emer ſ.altatē a deo, ꝓ tali. ℟. facit. c. q. studet. i. q. i. Sed ego credo q nō sit illicitū qz cū deo simonia fieri nō pōt. Rō. qz dedicare deo aliqd ēt sub cōditio ne ē spūale. Sed spūale ꝓ spūali pōt cōmutari si/ne simonia. c. ad qōnes de re. ꝓmi. Et hoc segt Ho. z ¶Pa. i. c. scripture de voto. alli. c. medici na. de. pe. di. i. Vbi dicit peccata tua eleys redi me. z. xiij. q. ij. anime defunctorū.

¶ Vtz faciēs votū sub cōditione ex cuius cul/ 10
pa ꝯditio nō ipleť teneať. ℟. Ri. vbi. s. ar. iij. q. v. q sic ar. c. sicut ex lris de spō. Nā ille q fecit votū. vt deus eū ꝑseruaret ab aliquo peccato. si nō facit qō in se ē. vt ꝑseruet. ficut feciſſet si votū nō emisisset: vel sicut intēdebat facere qñ votum emisit vel si voluntarie se precipitat in peccato. nihilominus obligatur voto facto.

¶ Vtz votū sub cōditiōe quā qs nollet ipleri 11
obliget. ℟. Ri. vbi. s. q. vltima q votū factū sub cōditione de re bona z ꝓpter bonū finē. qđ vo/uens intendit conseq ꝓ executionē illius boni qō vouit ē obligatoriū extante cōditione: siue illa cō ditio sit bona siue mala: siue uoluēs illā malā con ditionez velit impleri: sicut cū qnis volēs concu bere cū muliere vouet religionē intrare. si sibi con senserit illo malo facto siue nolit eā impleri. Si/

cut cum quis bonens aliquod malū comittet vo
net si cōiserit intrare religionē. Et q̄uis nolit ēt
absolute intrare religionē: imo abhorreat. nō pro
ptercea minus obligatur. q̄ non requiritur q̄ ab
solute aliquid velit. sed quod vellit t pōt quis vel
le sub conditione. quod tamē nollet absolute.

Votum ii. quis pōt facere. R. q̄q
libet qui est sane mētis
t sui iuris quo ad illud q̄d vouet: t non
p̄hibitus a iure. ex. quo patet q̄. viij. sunt qui
vouere non possunt. Primo epi t alij superio
res prelati nō p̄nt facere votū. quo vinculum in
ter ipos t ecclesias suas dissoluatur sine lnia pa
pe de renū. nisi cū p̄dē. vel quo diu ab ecclesia
sua bēat absentari. de voto. c. magne. Si tamen
fecerit votum peregrinationis soluet expensas
quas fecisset in eundo t redeundo. t laboreꝫ vi
gilijs t oratonibus cōpensabit vt valeat in sui
p̄ciudicium. sm quod no. in. d. c. magne. Non
pōt ēt facere votū quo graue p̄iudiciū fieret eccle
sie sue. viij. q. i. clemens. Jn alijs āt sic. ex qui
bus p̄debeat bonum exemplum.

2 ¶ Secundo clerici bñficiati in benefitijs in qui
bus regritur residentia non p̄nt facere votū lon
ge pegrinationis sine lnia epi. dcis. c. magne. t
c. nisi cū p̄dem. de ꝓse. di. v. nō oz. cl. ij. posset
tamē facere votū religionis. vt. s. Religiosus. §.
xii. Et sm aliquos de accipiēdo crucē. c. ex mul
ta. de voto. q̄ videnť licentiati a papa quo ad il
los q̄ posśit esse vtiles terre sācte. sed cōtrarium
s. q̄ nō p̄nt nisi tpe generalis passagij ē verius
sm Jo. t Pa. in. c. fi. de voto. soluent tamen
expensas t rediment laborem secundū q̄ dictuꝫ
ē de epis: Jn alijs autem libere possunt.

3 ¶ Tertio religiosi nullū votū facere p̄nt. Nō, p
ter altitudinem religionis ita ius statuit. xx. q.
iij. monacis. nō lz vouere sine consensu abbatis
Si aūt vouerint frangeñ crū. Et placet magis q̄z
opinio eoꝝ qui distinguūt an possit sine p̄iudicio
plati: q̄ a monacis t religioś ē abdicatū velle t
nolle. Et ideo nō credo q̄ possit vouere sine pec
cato: nisi p̄suppōant ꝓsensum p̄ lati tacitū. nec q̄d
vouerit exequi debēt: nisi habeāt ꝓsensū expressū
plati: si eius p̄tia haberi pōt: nisi sit de quo nūl
lū p̄iudiciū fit plato vel regulari vite. Et hoc sequi
tur Ri. in. iij. t Tho. fa fe. q. lxxxviij. t Rai.

4 ¶ Quarto abbates t plati religioso ꝝ non pos
sunt facere votū p q̄d p̄iuditū generetur in eoꝝ
officio sine licentia suorum superioꝝ. xviij. q. ij.
abbates. de alijs vero p̄nt vouere.

5 ¶ Quinto filiusfamilias non pōt vouere aliq̄d
q̄d sit contra regimen domus vel famili e seu de
ptinentibus ad illā: nisi de lnia p̄is: nisi votum
religionis. ar. l. ij. ff. de pollici. t votū terre sācte
q̄d pōt. c. ex. multa cū. eo. ti. Jtē oē votum quo
nih il derogatur cure t regimini rei familiaris.
Jtem si habet peculiū castrense vel quasi. de illo
pōt vouere: q̄i huiusmodi est sui iuris.

¶ Sexto impubes nō pōt facere votum reli/ 6
gionis: ctiā d̄ consensu patris. t si facit non tene
tur etiam post pubertatē qualitercunq̄z intēderet
cum fecit. c. ad nostrā. de regula. requiritur enim
pubertas completa. vt. s. Monitus. §. i. Tho.
fa fe. q. vlti. q̄ si impubes habet vsum rōnis
q̄ obligatur q̄ztum ē ex se: nisi irritetur. de quo
dicto ego dubito: q̄ cōtra ipm est tex. in. c. fide re
gula. li. 6. Vbi ille q̄ fecit pfessionē añ. xiij. an
nū libere pōt redire ad sclum. q̄d non esset si aliq̄
liter teneretur. Alia āt vota facere pōt, sicut t fi
liusfamilias si est doli capax. t sane mentis. c. ij.
de voto. Verum tamen tutoꝛes p̄nt irritare. t ēt
curatoꝛes si votuꝫ ē reale vsq̄z ad. xxv. ānnos:
nisi veniret accessorie. vt in intrante religionem
cū quo transeunt bona sua.

¶ Septimo seruus qui non pōt facere votum 7
de opib⁹ coꝛporalib⁹ aut tpralib⁹ i p̄iudiciū dñi
sui q̄ quo ad talia ē ei subiectus De spūalib⁹ vt di
cere oīones t hui⁹mōi q̄ nīlū p̄iudiciū faciūt dño
pī. ar. i. c. rlatū. dse. exco. t. c. fi fu⁹ licēte. liiij. di

¶ Octauo vir t vxoꝛ nō p̄nt facere votū per 8
q̄d p̄iudiciū generet alteri quo ad debitū reddeñ
qz q̄ ad hoc sūt pares. c. gaudemus. de diuoꝛ. Et
iō cū vxoꝛ nō possit vouere abstinentiā sine con
sēsu viri. vt in. c. mālfestū. t. c. noluit. xxxiij. q. v
Similiter nec vir sm Jnno. Sed Pa. in. d. c.
scripturē tenet q̄ vir aliq̄d votū abstinentie face
re pōt. dūmō nō sit i p̄iudiciū vxoꝛis. Sz vī nīlū
pōt facere sine cōsensu viri. imo dicit q̄ si vir ꝓsē
sit: q̄ nihilominus poterit reuocare. lz male fa
ciat: nec vxoꝛ poterit ꝺdicere. vt ē ter. i. d. c. mā
festuꝫ. t. c. noluit ler. Sz ego teneo q̄ sicut vxoꝛ
non pōt aliq̄d p̄iudiciū viri vouere. vt de absti
nentia. dormire cū camisia. surgere ad matutinū
t huiusmodi sit nec vir: nec i hoc sūt ipares. sed
quo ad elemosinas t ea que pertinent ad curam
rei familiaris sunt bene impares. Et ideo ꝓ re
gula tene sicut videtur velle glo. in. d. c. manife
stum q̄ vxoꝛ potest vouere ea que non sunt in pre
iudicium viri. t econtrario vir. Vnde si vxoꝛ lz
preter dotem potest facere votuꝫ de ipsis dandis
t similia. Verum est q̄ caueat ne in scandalū viri
aliq̄d vouear. nisi sit scandalū phariseoruꝫ vt. s.
dixi. Scandalum. §. iij. Fallitur in voto pegrina
tionis i subsidiū terre scie. q̄d vir sine lnia vxo
ris potest facere. c. ex. multa. de voto. De voto.
religionis quomodo tz quando fit a viro l'xrore

vide. ſ. Matrimoniũ. iij. §. viij. cũ ſequẽtibus.

9 ¶ Sed nũquid peccãt tales vouẽtes q̃ ꝛplere ſi ꝓſit. ſ. q̃ ſi qñ vouẽt ſe nõ poſſe vouere: ⁊ aduertũt de hoc ſic videt q̃ peccẽt mortaliter: niſi ꝓ ſumant de volũtate eoꝛ quoꝛ iteꝛeſt. Si vero de hoc nõ cogitãt. ſic nõ peccãt: q̃ ſub itelligit q̃ vouent q̃ztũ i eis ẽ. ⁊ multo magis nõ peccãt. ſi explicite hoc intendunt.

10 ¶ Vtꝛ p̃latus abbas. tutoꝛ maritus. dñs. ⁊ huiuſmõi peccẽt reuocãdo vota p̃fatoꝛ q̃ nõ potuerũt facere. ſ. q̃ nõ. niſi ꝓſenſũ eis dederint. q̃ tũc peccaꝛẽt: lz p̃fati nõ peccẽt obediẽdo eis. vt i d. c. manifeſtum.

11 ¶ ſPone q̃ p̃fati votũ fecerũt añq̃z eſſẽt ſub tali ipedimẽto. ſ. q̃. nihilominus ſi poteꝛt ꝛplere

12 ¶ Sed nũqd peccauerũt mortaliꝛ tale ipedimẽtũ acceptãdo. puta eꝑs q̃ añ q̃z eſſz eꝑs fecerat votũ ꝛligiõis acceptãdo eꝑatũ l' mulier ꝓſentiẽdo mrimõio. ſ. vt colligo ex. c. p tuas. de voto q̃ ſic: ſi de hoc aduertebat q̃n tali ipedimẽto aſſẽſit. Si vero tũc nõ aduertebat. nec cogitabat q̃ aſſumebat ipedimẽtũ q̃ votũ ꝛplere nõ poſſet: ſic nõ credo mortaliter peccauerit: lz debeat dolere q̃ votũ ꝛplere nõ põt: ⁊ recõpẽſare i eo i quo põt. ſDoꝛtuit bñ foꝛſitan peccaſſe mortaliter ex tardatiõe vt infra dicã. Excipit ab hoc ille q̃ religionẽ aſſumit q̃ nõ peccat: ſz mereꝛ. ⁊ põt omia vota i iſtõ ꝓmutare ſi vult. Et ipo iure erit ab oibus abſolutus ſine alia diſpẽſatõe ⁊ auctoꝛitate. vt. no. Inno. ⁊ ſDa. i. c. ſcripture: q̃ ꝑia obligatio vꝛ ꝓfuſa in poſteꝛioꝛi. ſFacit quod nota in Cle. ſi domum. de reli. ⁊ vene. ſanctoꝝ.

13 ¶ Vtꝛ p̃fati q̃ exiſtẽtes i talibus ipedimẽtis ſecerũt aliq̃ vota tenean̄ ꝛplere ſublato ipedimẽto tali. puta filiuſfamil'. poſtq̃z factus ẽ ſui iuris vel vxoꝛe mortuo viro. ⁊ hꝰ mõi. ſ. Inno. ⁊ Hug. ⁊ multi alij tenẽt q̃ ſic. ſDa. i. ca. ſcripture. eo. ti. dicit ſe dubitare pp. c. qdã. ⁊ c. placet de cõuer. ꝓiu. Vbi pz q̃ maritus q̃ itrauit religionẽ ꝺicẽte vxoꝛe reſtitutus nõ tenet ea mortua religionẽ itrare. q̃ emiſit votũ tpꝛe ibabili. ergo idẽ erit in filiofamil'. Exquo ꝓmiſſionẽ voti ñ ꝓtulit ad tps habile. Et ꝓ hoc videt ter. ff. de pollici. l. ij. ⁊ facit quod no. i. l. ſi nõ ſortẽ. §. libertus. ff. de cõdi. idebi. Et hoc dicit verius ſDa. Sed ego diſtinguo q̃ aut votũ erat ppetuũ. ⁊ tũc. aut fuit irritatũ p eũ q̃ potuit. ⁊ ſic ãpliꝰ nõ tenet: niſi ad id ad qđ ſe potuit obligare. Et iſte ꝓpꝛie ẽ cãus i. d. c. qdã ⁊ c. placet. ſIã reuocatꝰ ille q̃ fecerat votũ religiõis ſine lnia alteriꝰ cõugis nõ tenet illo moꝛtuo redire ad religionẽ ſz ſolũ viuere caſte. q̃ illud potuit ꝓmittere. ſ. nõ exigere. Et iõ ſeruare tenet. Aut votũ ppetuũ nõ fuit irritatũ ab eo q̃ potuit. Et ſic dic q̃ ſoluta p̃ria poteſtate vel viculo q̃ ipediebat tenet illud ꝛplere. ⁊ iſte ẽ cãus. c. cõſuluit. de cõuer. cõiu. vbi vir igreſſus ꝛligionẽ vxoꝛe ipſum nõ petẽte i vita: ea mortua cogit ſtare i ꝛligiõe. Si vo votũ nõ erat ppetuũ ſz tpꝛale ſic nõ tenet: niſi itẽtio fuiſſet ad obligandũ ſe ad tps illud faciẽ. i quo poterat ſe obligare. Silr tenet ſi qñ fecit votũ itẽdebat ſe obligare: ſaltẽ pꝰ ſoluta p̃ria poteſtatẽ. Vel ſi remoto ipedimẽto ratificauit. vt. i. c. ij. i ter. ⁊ i glo. eo. ti. Si vo de nullo iſtoꝝ cogitabat: ſz ſolũ de illo iplẽdo tpꝛe patrie põtatis. ſic ſi fuit irritatũ nõ tenet. Et ſm hãc diſtinctionem ꝓcorda opiniones contrarias.

Otum iii. quo ad obligationez Et q̃rit vtꝛ oẽ votũ licitũ ſit obligatoꝛiũ. ſ. Ri. vbi. ſ. ar v. q. i. q̃ ſicut ꝓmiſſio licita facta cũ itẽtiõe obligãdi ſe ⁊ ex deliberatiõe ſi acceptet ab eo cui fit. ⁊ q̃ eã acceptare põt obligat ꝓmittẽtẽ: nõ tm̃ ex ꝑcepto legis diuine ſed ẽt legis nẽ. ſic cũ votũ ſit ꝓmiſſio vt. ſ. dictũ ẽ. ⁊ deꝰ illõ acceptet cui fit. Jõ ẽ obligatoꝛiũ. extra ō voto. c. lz. ſ allit ō i q̃tuoꝛ cãibꝰ ſm cũdẽ Rica. ibidẽ. ſPrimus pp iporẽtiã iplẽdi. Vñ ille q̃ vouit ieiuniũ qō ſũ magno detrimẽto coꝛpis ſuare nõ põt: ſi facultas adeũdi ſupioꝛẽ dee ſt põt. ꝓpꝛia auctoꝛitate frangere. ſm Tho. ſa ſe. q. lxxxviij. ar. ij. ſPeccat tñ vonẽs qō ſibi eſt ipoſſibile niſi ſpet fieri poſſibile. Secũdus pp auctoꝛitatẽ diſpẽſantis. Jntellige ſi ſubeſt legitia cã. alias nõ. vt i. c. magne. eo. ti. ⁊ i glo. i. c. nõ ẽ. eo. ti. Tertiꝰ pp defectũ ꝓditiõis appoſite. xxij. q. viij. c. nõ ſolũ i ſi. vel pp defectũ cãe p̃incipalꝛ mouẽtis. puta mulier fecit votũ ieiunãdi vt obtineret ſalutẽ filij q̃ moꝛiꝛ nõ tenet Quartus cãus q̃ id qō tpꝛe facti voti erat licitũ. factũ ẽ illicitũ poſtea. puta q̃ fecerat votũ ꝓtinẽtie añ mrimoniũ pꝰ Jctũ nõ põt licite denegare debitũ petẽti ⁊ hꝰ mõi. Et ꝓpterea dicit Tho. i. iij. eadẽ di. q̃ gcgd votũ fieri ipediret ſi pñs eẽt obligatiõe ẽt voto facto aufert. Qō bñ no. Adde. v. q̃ irritaꝛ ab eo q̃ põt: vt puta p̃lato uiro. tutore ⁊ huiuſmõi.

¶ Vtꝛ votũ de minoꝛi bono ſit obligatoꝛium. 1
ſ. Ri. vbi. ſ. ar. iij. q. ij. q̃ nõ. ſi ẽ cũ excluſiõe ſtrictioꝛis. Qō limita vexꝛ. q̃ illud minus bonũ nõ ẽ ſufficiẽs ad ſalutẽ. ſ. q̃ tẽ nõ tenetur. Secus ſi eſt ſufficiens ad ſalutẽ: q̃ tũc tz q̃ztum ad illud ſed nõ q̃ztum ad excluſionẽ maioꝛis boni.

¶ Quando tenet quis votum ꝛplere. ſ. ſDa. 2
i. c. nõ ẽ voti. de voto. q̃ ſtatim: niſi auctoꝛitate ſupioꝛis. q̃ ſup hoc põt diſpenſare vt differat ar. d. c. a contrario. Ri. vero dicit q̃ ſi ſtatim intendebat ſe obligare ſic ſtatim tenetur Si vero

ad tpus sic ꝫ q se itẽ debat obligare faciat. Ego vero credo sic distinguẽdũ. Qđ aut quis sicut vouebat sic de implendo cogitabat: vel statim: uel ad tpus. ⁊ sic obligaꝛ ſm q se obligare intendebat quando vouit. Si vero de tpe nõ determinauit aut nõ cogitauit. aut si cogitauit. nõ tamen ad illud se obligauit ex uoto. Sic distinguẽde ẽt q aut differt. qz deuotius ⁊ quietius aut comodi⁹ tardãdo sperat iplere. Et sic nõ peccat saltẽ mortaliꝛ. Et sic intelligo glo. uerã. in. d. c. non ẽ que dicit q in voto ſubintelligitur si cõmode põt q̃ztum vt non statim teneatur. ⁊ difficultas sicut in iuramento sic ⁊ in hoc excusabit. Aut differt solũ ex negligẽtia. Et sic ẽ ꝓbabile periculum iminẽs im possibilitatis i implendo si tradaꝛ. ut puta: quia q vouit religionẽ nisi hoc ãno ingrediaꝛ postea nõ erit aptus vel non poterit. sic peccat mortaliꝛ differendo si hoc aduertit. Si ãt tale piculũ nõ imineat: uel si iminet nõ aduertit. sic dicere q ſit peccatũ mortale differre videt duꝛ: q̃zuis forte sit veꝛ par. a ꝺrio ſenſu. d. c. nõ est voti transgreſſor q auctẽ aplice sedis qđ vouit distulit. ergo erit transgreſſor: si ſine auctẽ differat. Et iõ dicetur. q aut iſte excitaꝛ a gr̃a ad ipleñ. quod ꝓmiſit puta qa se pius ſibi ad mentẽ reducit ⁊ cogitaꝛ qđ illud dz i plere ⁊ huiuſmõi. Et sic velle differre erit pcm mortale quasi a deo ſit monitus vt illud pficiat. Et sic cõſtitueꝛet i mora. Aut differt qz de eo nõ cogitat. uel nõ recoꝛdatur. Et sic non erit pcm mortale: niſi ſit notabilis ⁊ valde longa dilatio. ar. coꝛ. que. ſ. diri. Obligatio. §. viij.

5 ¶ Vtꝝ ille qui vouit ad certũ diẽ. puta. Jeiunare vigiliã aſſumptõis gloꝛioſe Vꝛginis Marie i mediate ſequentẽ ⁊ huiuſmõi ⁊ non ſeruauit teneatur alia die illud iplere. ℟. ſpa. in. c. p tuas. de uoto. q ſic quaſi ſit obligatus ad duo. ſicut ille q obligat certo die dare decem alicui. ſi die ſtatuto non dederit: tñ obligatus remanebit. ſ acit. c. cũ dilecti. de do. ⁊ ptu. ⁊. l. celſus. ff. de arbi. §. i. vbi iuſſus dare. x. ifra. kl̃. ſeptẽb. dꝛ duo bꝛe pꝛecepta. vnũ dandi. x. ⁊ aliud infra kl̃. Et est tutioꝛ opinio q̃z aliud tenere: niſi qñ vouens nõ hẽbat aiũm obligandi ſe. niſi ad illum diem qz ſic non tenetur alio die ieiunare: ſz pẽitere de voto fracto

4 ¶ Vtrum votum de non vouendo aliquid niſi in ſcriptis vel in manu talis ⁊ huiuſmodi valeat. ℟. ſecundum Ri. ubi. ſ. ar. ij. q. iij. q ſic: quia ſi ſimpliciter pꝛohibet factionem voti: ſed pꝛecauet pꝛecipitationem Et ideo ſi ꝺrium facit. ſ. vouendo non in ſcriptis: uel ſine conditione appoſita peccat ut tranſgreſſoꝛ primi voti. Et sic est mortale. Et nihilominus tenetur ſeruare votum qđ fecit ſine illa conditione. qz votum de non vouẽdo non obligat. licet obliget votum q non vouebit. niſi cũ tali cꝛcunſtãtia ut illud ſuet i vouendo

¶ Vtꝝ ceſſante cã pp quam qs vouit obligetur ſ ℟. Jo. tz q sic lz ſit facilioꝛ redemptio. allegat. c. magne. §. fi. de voto. Bofrc. tz q nõ obligaꝛ p d. §. fi. niſi in voto religionis. qđ ex falſa cã non viciaꝛ. c. dudum. de cõuer. ꝓiu. Sed ego dico q ſi cã erat finalis. ita q nõ intendebat obligari ipſa non exiſtente ſi obligaꝛ. c. cum ceſſante de appel. Si vero cauſa erat ipulſiua vl inductiua. ſic. licet ceſſet. obligabiꝛ nihilominus. ſ acit. c. ex. pte. ei. ij. de conuer. coniu. Jn dubio dico q obligatur quando ignoꝛat ſi fuit finalis vel non. l. quicqd aſtringende. ff. de ver. ob: Nam in omni voto cã finalis videtur eſſe. vt placeat deo ⁊ ideo alie cauſe videntur impulſiue. Et ideo ipſis ceſſantibus remanet obligatio.

¶ Vtꝝ quis poſſ ⁊ obligare alium ex voto ſuo. 6 ℟. q non niſi alter conſentiat. unde mater licet voueat q filius ieiunabit ⁊ huiuſmodi: niſi ipſe conſenſerit non obligabitur: ſed quo ad res temporales bene poſſet obligare heredem ſuum. ſed non ad aliquid pſonale. ſi ipe nõ ꝓſenſit. vt. §. patebit

¶ Vtꝝ ille q nõ põt pficere votum p ſe teneaꝛ p 7 alium pficere. ℟. q nõ: qz in omni voto intelligitur illa conditio gnãlis. ſi deo placuerit. ſi potero ⁊ huiuſmodi. Et ſi non exprimaꝛ. vt nõ. in. c. quẽ admodum. de iureiu. ⁊ in. c. beatus. xxij. q. ij. q̃ ſi non exiſtat tollitur voti obligatio. vt nõ. glo. in. c. nõ est. eo. ti. Ad. c. q. ſup his. de voto reſponderi põt ſm ſpa. in. c. i. de voto. q loquitur quãdo impedimentum non est omnino impeditiuum ſed ſolum difficultatiuum. Diſtinguit tamen Jn no. in. c. ſcripture. eo. ti. q ſi quis vouit viſitare terram ſanctam pro ſubſidio impendendo. q lz tunc viſitare non poſſit: tamen ſubſidium tenetur impendere melio⁹ modo quo põt. quaſi ſit ad hoc obligatus. Et idem dicas in eo qui fecit votum viſitandi. §. Jacobum ⁊ aliquid dandi ⁊ huiuſmodi. Si uero ſolum vouit viſitare ob devotionem: tunc non tenetur per alium exequi impedimento ſuperueniente. ſpa. in. c. lz. eo. ti. addit aliam limitationem. ſ. q non tenetur niſi tempoze voti emiſſi erat certus q impedimentũ erat perpetuum: qz ſic teneretur per alium implere ne votum ſit deriſoꝛium. Secus ſi non erat certꝰ de impedimento perpetuo: licet eum haberet tpe voti qz tunc ſolum tenetur q̃zprimum comode poterit. ar. in. l. nepos proculo. ff. de verbo ſig. licet Jo. indiſtincte velit q teneatur per alium quando impedimentum erat tpe voti. Sed videtur verioꝛ opinio ſpa. Addo ⁊ tertiam limitationem. ſ. q nõ teneatur per alium. verum niſi pri

us fuisset in mora i executione voti: qz tūc teneť ꝑ
mutare vel redimere. vt patet leui. xxiij. vbi dr
q; si mortuus fuerit iputabit fibi in peccatum. z
ar. l. ij. in. prin. ff. si qs cau. z in. c. fi. de inur.
8 ¶ Vtz heres teneat iplere vota fibi ipofita ab
illo cuius ē heres. ℟. q; aut expresse assensit. sic
teneť: dūmō accepet hereditatē si sub spe hūdi he
reditatē solū ꝓsensit. alias si simplr ꝓmisit sic te
neret. Et ita itelligo. d. Anto. in. d. c. lz. Nec di
stinguo vt qdā an sit pegrinationis vel abstinen
cie: qz q̄lecunq; fit tenetur. Facit. l. veteris. C. ō
comit. stipula. z. C. vt ac. ab here. vel cōtra hec.
inci. l. vnica. c. qō sup his. z. c. lz. codē ti. Si ve
ro nō assēsit heres. tūc si votū ē psonale. s. obli
gans psonā suā nō tenetur. Si vero ē pſoale ad
in certā psonā puta, mittere aliquē ad sanctū Ja
cobū. sic tenetur Similr si est reale solū vt facere
monasteriuz vestire pauperē z huiusmōi. sic ēt
tenetur. Itē si ē reale simul z psonale z expressuz
vtrūq; vt ire ad scm Jacobū. z ibi offerre. x. sic
tenetur ad offerendū. x. sed nō ad eundū vel mit
tēdū aliquē: nisi secundū q; supra dixi. in. §. vij.
qsi obligatur p aliū iplere. Si āt est reale z psona
le. sz psonale expressuz soluz est. vt puta ire ad sāc
tum Jacobum: lz accessorie veniāt expense nō te
netur. ga sublato principali. i. q; nō teneatur ire:
nō teneť ad expensas. Si vero nihil i hoc dispo
suit. sic dic. q; si defunctus tenebatur p aliū votū
suū iplere vt in casibus de qbus supra dictū ē sic
similiter ēt tenetur. Et hoc ex quo adijt hereditā
tem q; adeundo quasi cōtrarit. Facit qō legitur
z nō. in. l. ij. ff. de polli. z in. l. more. ff. de acqui.
here. ꝓ quo rex. in. c. si heredes. de testa. Et hoc
itelligē in quantū vires hereditat's patiunť. Cre
do tñ q; si filius grauaretur in legitia ꝓ huiusmo
di votis implendis q; haberet causam legitimaz
impetrandi dispensationem.
9 ¶ Quid de illo q defuncto ꝓmisit iplere votum
ab eo emissū. ℟. q; si in omni casu ꝓmittendo in
tellexit psonā suā obligare sic tenetur iplere ob ꝓ
missionē factā. Sed si ꝓmittebat tanquam heres
sperans hereditatem adire a qua mutato consilio
postea abstinuit non tenetur. ar. c. venerabilē. §.
fi. de clec. Et no. Inno. z Ber. in. d. c. lz.
10 ¶ Vtz ille qui vouit religionem aliquā intrare
que eū non vult recipere fit absolutus. ℟. secun
dum Ri. vbi. s. ar. prio. q. v. q; si intentio sua
erat determinata solum ad vnaz religionē sic nō
tenetur aliam intrare: si illa eum nollit recipere
quia factum est ei impossibile votum suum. Si
vero intentio sua erat indeterminata sic tenetur
se tot religiombus offerre q; vnam inueniat si po
test que eum recipiat: nisi sit talis religio. de qua
probabiliter credit. q; si de ea cogitasset nullo mō
intrare ꝓsensisset. nec credo q; teneatur per mun
dum discurrere vt vnam inueniat que eum reci
piat. quia nec hoc cogitauit. nec ad hoc verisimi
liter se voluit obligare.
¶ Sed quid faciet ille qui ideterminate vouit re ü
ligionem cum tamen nullam inueniat que eū ve
lit. ℟. Inno. voluit q; permaneat sub obedientia
episcopi z sit monacus eius. Sed ego hoc non te
neo de necessitate: sz q; pōt nubere z stare i seculo
¶ Quid si dubitat an determinatā intentione m i2
habuerit. vel ne. ℟. in dubijs tucior pars est eli
genda. c. iuuenis de spō. Et idem faciat sicut qui
indeterminate promisit.
¶ Vtrum ille quem penitet eo q; fecit votuz pec i3
cet mortaliter. ℟. q; nō. quia sicut ante votum po
terat non velle vouere: ita post pōt non voluisse
vouere: dūmodo pur impleat: ex quo fecit.
¶ Vtrum ille qui fecit votum de non intrando i4
religionem sit obligatus ad non intrandū. ℟. sz
Ri. in quol. iij. q. xiij. q; non quia sicut illicitum
est iurare nō facere bonum ita z illicitum ē voue
re nō intrare religionē q̄ ē maximuz bonū. Mo.
tamē distinguit q; illectus nō pōt itrare z votum
obligat vt non intret illud monasteriū qō pp lu
crum habēdū ipsū circunuenit z alicit. sed aliud
monasteriū pōt vt. xx. q. iij. cōstituit. de ꝓuer. cō
iu. dudū. Inspiratus āt a domino pōt itrare. c.
gaudemus de diuo. Et plz z ꝓbať i. c. beatus.
xxii. q. ij. z. i. c. ij. de iureiurā. Nec cures ō dic
to Gratiani. xxij. q. iiij. §. vltimo in fi. qui non
est tenendus in hoc ut infra patebit.
¶ Vtz ille q habēs votū religionis eligiť i ep3 i5
teneatur ꝓpius intrare. ℟. q; sic de voto. c. p tuas.
¶ Vtz il'e q uouit unam religionē intrare pos i6
sit aliā itrare. ℟. q; nō laricrē: sed bene strictiorē
Et fm distinctionē de q̄. s. Religio. vi. §. xxxiij
excepto q; nō tenetur peteť licentiam si ē strictior
¶ Sed qd si de facto intrat religionē laxiorem i7
℟. tenet ingressus. z penitere dz de fracto voto
de regula. c. qui post li. vi.
¶ Vtz ille q vouit intrare religionē fatisfaciat i8
voto si intrat z postea egreditur. ℟. fm Ri. i. iiij
di. xxxviij. ar. viij. q. iij. q; aut ille intrare religi
onē vouit actualiter ꝓpōebat i religione mānere
ita tñ q; illud ꝓpositū nō cadit sub voto: sed ipm
comitatur tñ. Aut actualiter ꝓponit experiri vt
si sibi placuerit stet sin āt egredietur. Aut de nul
lo istoz cogitat actualiter: sed tñ vouet intrare q;
sibi vr bonū aie suc. aut dū vouet hz ꝓpositū exe
undi postq; intrauit. Si primo mō vouit z itrat
z postea exijt satisfecit voto. Et lz hoc dictū nō ꝓ
bet Ri. pōt tñ sic ꝓbari. Ista vt dicit Henri. de

gan. in. iij. quoliz. q. xix. lz quis concipiat diuersa ꝓposita circa idē. puta. visitandi limina ſācti ꝑetri pedib⁹ nudis die veneris. ⁊ vni ſtoꝛ apponat votum: ⁊ ſub ꝓmiſſione voti aſtringat ſe ad implendū vnū illoꝛ tuī. lz alia maneant absolute ſub rōne ꝓpoſiti: tū nō tenetur ad ea ſicut ad votum. Sic in ꝓpoſito. Itē alia rōne poſſet ꝓbari q⁹ ſatiſſecit ſic: q⁹ ſicut iuramentū factū in materia iuris recipit oēs limitationes iuris: ſic ⁊ votū: cū ambulent pari paſſu. vt dixi. ſ. Juramentum. iiij. §. i. Ergo intelligetur vt ꝓbaret ſm q⁹ ſtatutum ē in iure. ⁊ cū hac opinione ℟i. cōiter concurrunt theologi. imo plus dicit ℟i. ibidem q⁹ ēt ſi intrauit aīo exeundi cū voluntate tamē dā di operā. vt deus in mutet ꝓpoſitū ſuū q⁹ ſatiſſecit voto. Et idē dicendū ſi vouit mō ſecundo. ſ. cū voluntate experiendi. Aut tertio mō. ſ. de nullo iſtoꝛ cogitās. ſ. q⁹ ſatiſſecit Si tamē itraret cū ꝓpoſito exeūdi: ⁊ nunqz dādi operā vt mutetur ſuū ꝓpoſitū nullo mō apud deū ſatiſfeciſſet quia plus deus ponderat affectū qz manū. xiiij. q. v. Si qd inueniſti. Et talis ē in malignitate non in infirmitate: ſicut ille qui intrando hz aīum exeūdi: tū mutandi: ſi aliud inſpiretur. Si āt quarto modo qs vouet. ſ. cū ꝓpoſito exeundi poſtqz intrauerit. Hoc pōt eſſe tripliciter. ℣Primo q⁹ vouet intrare vt exeat. Secundo q⁹ vouet introitū ⁊ exitum. Tertio q⁹ ſolū vouet introitum. ſed cō comitatur ꝓpoſitū exeundi: ⁊ quocunqz iſtorum modoꝛ illicitū ē votum. Vouere. n. vt exeat eſt vouere ꝓp finem malū: ⁊ ſic nō hz uotū. Vouere ēt introitum ⁊ exitum ē temerariū ꝓp cōiunctionē ptis male. ſ. exitus. Similiter intrare religionez cum voluntate exeundi eſt peccatū: ⁊ iō temerarium ſi non vult dare operā vt mutetur ꝓpoſitū ſuum. Dō nō⁹ q⁹ ſepius i pratica contingit.

19 ¶ Vtrum votum factum ex'metu obliget'. vide. ſ. Metus. §. viij.

20 ¶ Vtrum uotum factū de re licita. nō tamen vtili ad ſalutem ſit obligatoꝛium. ℟. ſm ℟i. vbi ſ. ar. viij. q. iij. q⁹ nō vñ quādo aliqs vouet aliquid qđ in vno caſu pōt eſſe vtile ad ſalutem: ⁊ i alio caſu inutile obligatur ad obſeruantiā voti in illo caſu in quo eſt vtile ad ſalutē: non in alio in quo ē inutile ad ſalutem puta aliqs vouit nunqz petere diſpenſationē votoꝛ cuenit caſus q⁹ ꝓbabiliter timet de tranſgreſſiōe alicuius voti: ſic poteſt petere diſpenſationē: non obſtāte voto ꝑfato Si vero caſus talis non cuenit: ſed magis ſibi expedit ad ſalutem ſeruare. ſic tenz votum ꝓdictū ⁊ nō poterit petere diſpenſationē niſi fuerit intentio vouentis q⁹ ſi non obligat in omni caſu nō obligetur in aliquo.

¶ Vtz votum de aliquo faciendo vel nō faciēdo quo ſalus coꝛporalis amittitur ſit obligatoriū ℟. ſm ℣o. q⁹ non vt puta qs vouit nō comedere carnes a medicis dicitur q⁹ eſt in periculo moꝛtis niſi vtatur: ſic non obſtante voto vtetur ℣o. hoc etiam ℣ugo. xxij. q. iiij. c. non ſolum. 21

¶ Quid de illo q vouit dare vnā menſuram. grani annuatim pauperibus: ⁊ non determinauit de qua mēſura. ℟. ſm ℣o. q⁹ in arbitrio ei⁹ erit dare ad quam menſuram voluerit. eſt de cēſi. c. ex parte. vel dic q⁹ ad eam de qua cogitabat. 22

¶ Vtz vouens ex duabus cauſis. puta vt viſitaret romā. ⁊ vt ibi inueniret germanum ſuum teneatur ſi vna illaꝛ deficit: puta q⁹ germanus ſit de receſſit. ℟. q⁹ ſic. l. celſus. ff. de arbi. Intellige ſi intendebat ſe obligare vna illaꝛum extante alias non in conſcientia. 23

¶ Quid ſi qs fecit duo vota diuerſa. ℟. ſecūdū Tho. in. iiij. di. xxxviij. q⁹ ſi vtrunqz pōt ſeruari tenetur. Si vero ſunt incōpoſſibilia ſeruet maiꝰ ⁊ ſatiſfaciat đ minoꝛi ſm arbitriū ꝓlati. ℣Pōt ēt dici q⁹ nō peccat qui votū in maius bonū ꝓmutat vt infra patebit. Si vero ſunt equalia impleat qđ prius promiſit. 24

¶ Vtz dñium reique ex voto ē deo vel alicui ecclefie promiſſa mancat penes vouentē. ℟. ℣De. de puſio tractatu de canonica portione epi. c. iiij. q⁹ ſic. ſed ꝓſonali obligatione tenetur votum ipſe re. de quo plene in. l. ſi qs rē. ff. de polli. vbi dꝭ q⁹ ꝓſona obligatur nō res. tranſit tamē in heredē talis obligatio vt ibidē i fi. ℣facit. l. pactū. ibidez Et ſic cogetur ꝓſonali obligatione. c. ex. pte. de cenſi. Dō limita quo ad hꝰdem. vt. ſ. §. viij. 25

¶ Sed qs aget. ℟. q. ſ. Dō ſicut ille cui relictū ē legatum ſolū agit de iure. ⁊ nō alius. l. i. ⁊. ij. C cōia deleg. ſic ⁊ ille cui factū ē votum. Et eꝛ quo i fert q⁹ legatum imagini xp̄i nō acqrit ecclefie nec ꝓtemplatione eccl'ie vel ꝓlati ē factum: lz imago ſit i parochia. ⁊ videt cāus in c. nimis. cl ꝓuio. de exceſ. ꝓla. ℣facit. c. regiſti. đ teſta. Sed cēſet deo factum ⁊ eius ꝓtēplatione. vt videt eē cāus. xij. q. ij. ꝑdia. ⁊ iō aget eps q⁹ hēt cogere. d. c. ex. pte. ⁊ dabit ecclie vbi teſtaꝰ habuit domicilium. ſ. cathedrali: vel ſi nō ſit diguioꝛi. ar. coꝛ q̄ no. i auc. de eccl'ia. titu. §. ſi qs i noīe magni dei. Si āt factū eſſet cōtēplatione ecclefie prochialis. ſiue ſit talis imago i ea ſiue nō eccleſie prochiali acqritur. c. cum inter vos. de ver. ſigni. Et ſic aget recto⁹ ipſius eccle. de iudi. c. cum deputati. cle. i. de reſcrip. Sic idē dicēduz in noto facto ꝓ reſpectum ad eccl'iam. ut puta ad beatum Jacobum. Et ſic aget ꝓlat⁹ illi⁹ eccleſie d. c. ex pte. Jn voto vero facto ſimpl'r deo vel 26

imagini ⁊ huiꝰ modi aget eꝑs. Aduerte hic. quia multi decipiuntur credentes q̄ qs vouens dare vni eccl̄ie. puta imaginē vel cereum ⁊ huiusmōi vel alicui pauꝑi. ⁊. teneatur taliter adimplere votum q̄ nec ēt per dispensationem possit liberari: ex quo tales possunt agere quasi sit eis ius acqsitum ex tali voto. Sed decipiuntur q⁊ tales nō acquirunt aliquod ius in re quā sic talis vouit eo q̄ nec eis vel aliq̄bus ꝑ eis acceptantibus fuit facta pollicitatio. sed solū deo. Et iō tales agunt vt seruēt votū solū ꝓditione. d. c. ex. parte. ⁊. c. sciꝫ xij. q. i. ⁊ similibus: Cū ergo auctoritate supioris ꝓmutatur in eque gratum deo talis liberatus est ab obligatione quā contraxerat cū deo. ⁊ ꝑpterea absolutus est. Et ideo sic tene. qñ ꝓmutatio. fit in maius uel eque gratū deo uel ēt in minus gratum cā existente in vouente. Fallit hoc i voto in quo quis aliquid ꝓmisit in subsidium terre sancte facit. c. magne. eo. ti. quod sine auctoritate pape commutari non pōt.

27 ¶ Vtr peccet mortaliꝫ totiens quotiens quis frangit votū. ℟. q̄ si votū ē negatiuum nulli dubium q̄ sic. Si vero ē affirmatiuum puta de ieiunando. non: nisi ꝓma vice q̄ comedit non ꝑa vel tertia vice comedens. si facit sine ꝓcemptu: sꝫ quasi reputans sibi ipossibile plꝰ illo die ieiunare Secus si ex ꝓcemptu puta. q⁊ si ēt possꝫ ieiunare non faceret ⁊ similia. Tenet ēt ¶Petrus de palu. in. iiij. di. xv. q̄ qñ qs vouit ad certū diē nō bibere vinū. puta die ſabbati q̄ solū peccat mortaliter ꝓma vice. Secus si fecisset votum ad tꝑus ꝑpetuum vel ad certos dies: q⁊ si ad tꝑus ꝑpetuum totiens quotiens bibit peccat mortaliꝫ: q⁊ omne tꝑus est in obligatione. Si ad certos dies solum dies est in obligatione. ⁊ non totum tꝑus. Et ideo non peccat: nisi semel ꝓo quolibet die. Et dat exemplū de indulgentia que est in perpetuum ecclesia q⁊ totiens habet quotiens intrat Si est ad diem solū habebit qui semel. nec plꝰ qui pluries in eodē die visitauerit. Si ad diuersos dies. sic quolibet die visitauerit. ⁊ satis est benigna ista opinio. Sꝫ ꝓma ē verior ⁊ tutior. q⁊ exemplum de indulgentia est valde dissimile.

Votum. iiij. quo ad cōmutationē vel dispensationem quęruntur plura.

2 ¶ Vtrum possit quis sine auctoritate superioris votum suum in melius commutare. ℟. ꝫ ¶Pa. in. c. scripture de voto. q̄ sic. licet sit tutius habere dispensationem. ⁊ cum hoc transeunt communiter doc. ⁊ facit. d. c. scripture. ⁊. c. peruenit. cl. ij. de iurein. Sed. ℑ ē. c. primum. de voto. vbi sine arbitrio ꝓsidentis non dꝫ fieri etiam in melius ⁊ sequitur Ricar. vbi. s. arti. viij. q. i. Item facit contra. l. ij. ff si cer. pe. insti. q. mo. tol. ob. in ꝑn. vbi pꝫ q̄ non liberatur qui soluit rem etiam meliorem: nisi soluatur quod debetur. Et ideo dic q̄ aut cōmutatur in religionem. ⁊ sic pōt fieri sine auctoritate superioris. d. c. scripture. Mā ſm Ri. vbi. s. ar. viij. q. ij. cū qs ꝓfuerit actualiter uel habitualiter intendēs si amplius teneri ad vota que ꝓius fecerat: sed solum voto religionis absoluitur ab illꝰ ipso iure. Secus si quando ꝓfessionem fecit intendebat actualꝫ vel habitualꝫ vel le remanere obligatus illis votis que ꝓius fecerat: q⁊ sic indiget dispensatione. ¶Posset ēt esse tale votum. de quo ꝓbabiliꝫ posset dubitari an melius esset illud seruaret: aut eo dimisso religionez intraret. vt si aliquid magnus rex fecisset votum de acquirenda terra sancta ⁊ huiusmodi: in quibꝰ tunc papa esset consulendus: ⁊ ſm eius auctoritatem ꝓcedeñ. non simpliciter religionē ꝓmutandū. Siꝫ non ꝓmutat in religionis votū illud q̄ qs vouit aliquid dare in subsidiū terre sancte sine lnia pape ſm Rodo. Secus si solum fecisset votū peregrinationis. q⁊ absolueretur ꝑ religionem. Aut ꝓmutatio voti vult fieri in aliud a religione. Et sic regitur auctoritas supioris. aliq̄ solum petita lꝫ non obtenta. ut qñ est certum q̄ illud in qđ ꝓmutat est melius ⁊ magis deo acceptū vt in. c. lꝫ. de voto si ēt fieret sine lnia supioris cōmutatio i melius: qñ ē clarum q̄ est melius non peccaret ꝑ. d. c. ꝓuenit. Si vero non est clarum q̄ sit melius sicꝰ auctoritas obtineatur. ⁊ multo magis qñ ꝓmutatur in eque bonū vel minus bonum ē necessaria dispensatio superioris.

¶ Sed qđ si votū erat factū deo intuitu alicuius certe ꝑsone vel loci. puta talis monasterij uꝫ talis pauperis de dando sibi aliquid. ℟. q̄ licet actio agratur talibus ad ageñ vt cōpellat reddere qđ vouit. vt. s. dictū ē: tamē in religionē ꝓmutādo absoluit ab illa obligatione cū fuisset ꝑsonalis Secus esset si nō ex voto solū deo facto. Sed ex aliquo alio respectu se hoi obligasset: q⁊ sic nō absolueretur per religionis ingressum: nec ēt ꝑ dispensationem superioris. nisi secundū q̄ dixi. s. ¶Papa. §. vi. ⁊ Juramentum. vi. in ꝑin. 3

¶ Vtr il'e q ꝓmisit ꝑi aut alteri votū coꝝ ipleꝫ possit illō i religionē ꝓmutare. ℟. Tho. i qđā. q. de quol'. q̄ sic: q⁊ sicut sufficit ꝑ se. ita ⁊ ꝑo ꝑse. 4

¶ Vtr omne votū possit ꝓmutari auctoritate superioris. ℟. ſm. Ri. vbi. s. ar. viij. q. i. q̄ sic. Et de hoc vide. s. ¶Papa. §. i. Et hoc firmiter tenendas: q⁊ nullū est votū voluntariū qđ possit in melius ꝓmutari. ⁊ si non ipsi cui cōmutatur saltē cōstat. Item aliq̄ votum militaret contra salutem 5

propriam. vt ꝓz in illo q castitatem vouit quam tamen ex fragilitate sua videt verisimr se fracturū Et tō superioris auctoritas nobis dimissa ē a do in huiusōi ꝓuidendis. ⁊ si cures de tenētib⁹ alīs

6 ¶ Quis ē superior cuius auctoritate vota possint cōmutari. ff. q. quo ad quattuor vota solus papa dispensat. s. in voto religiōis. Jn voto iero solimitano voto sācti Jacobi. ⁊ voto visitandi limita apl̄oꝝ ꝑri ⁊ ꝑauli ⁊ sic seruat in facto lz nullo iure inueniatur expressum, nisi de voto ꝓ subsidio terre sancte. ut in. c. ex multa de voto. vbi lz ꝑda. q. ēt legatus de latere nō pōt dispensare cum requiratur spālis delegatio. ut in. d. c. ex multa pz. Sed si factum esset solū ꝓ deuotiōe non ꝓ subsidio: sic lz idem ꝑda. ibidem. q. eps pōt dispensare. Et silr si uouisset solū ex deuotione ire ad sanctū. Jacobum non in subsidium pstaū. Et facit ꝓ hoc tex. c. q. super his ⁊ c. ex mlta. co. ti. que fundant se super subsidia terre sācte Et licet istud sit verum de iure. Quia tamen cō suetudo ita se hz. vt ēt ex deuotione factum pertineat ad papam eius dispensatio. ⁊ ēt ga maiores cāe ad papam sunt referende. ut in. c. maiores. ō bap. Jdeo consulo recurrēdū fore semper ad papam in huiusmodi. Si tamē eps dispensaret sequendo opinionē ꝑda. credo valeret: ga posset dici q. lz cōuter remittantur ad papam: non tamē ꝓpter hoc ē cāus papalis. pōt enim qs mitti ad papā aliquādo ad terrorē. aliqñ ꝓ maiorī cautela: aliquādo ex reuerētia. Et ideo hoc non ꝓbat esse qō ad h ꝓtingit abesse. l. ne qz natales. C. de ꝓba. Jn alijs āt uotis a ꝓdictis pōt episcop⁹ dispensare quo ad suos subditos. Abbas ⁊ alij plati religiosoꝝ possūt quo ad religiosos eis subditos siue uotum fecerint ante ingressū religionis siue postea. Alij autem inferiores ēpis q nō sūt plati religiosoꝝ dispēsare nō pnt: nisi tales haberēt iurisdictionē ēpalem in personas de iure spāli. ff. a. cit glo. in. Ele. i. de re. ec. nō alie. ⁊ qō nō: Jnno. i. c. statuim⁹ de ma. ⁊ obe. ⁊ ꝑda. i. c. signifi casti. de fo. ꝓpe. uel ex spāli iure uel concessione hoc eis ꝓcederet. Et h sequūt cōuter doc. i. c. fi. ō postu. pla. Jo. tñ i. c. i. ō. uoto. dicit q. tex. d. c. ꝓmi, ꝓbare uidet q. quilibet ꝓsidēs i istis uotis dispēsare posset. Fatet tñ q. de ꝓsuetudine fuat ut inferiores ēpis nō possint dispensare: nisi ut dictū ē. ⁊ minime mutanda que longa consuetudine interpretationem acceperunt. l. minime. ff. de legi.

7 ¶ Vtr epus ⁊ similes possint dispēsare i uotis a se emissis: sicut possunt dispensare i subditoruz votis. ff. ꝑda. in. c. magne. de voto. q. nō ⁊ facit istud. c. magne inuicta glo. ꝓ hoc. Jlā non dz qs auctorizare i facto suo ꝓprio. ut i Ele. ij. ō re. ec. non alie. ⁊ in. l. i. ff. de aucto. tuto.

¶ Vtrum abbas uel prelatus religiosus qui ꝓ cessit lniam eius subdito uouēdi pōssit cū eo postea dispensare. ff. Ri. ubi. s. ar. iiij. q. 3. q. āte uotum emissuz pōt lniam reuocare: ⁊ sic non tenebit postea factum. Sed post uotum emissuz dicit tutius esse q. subditus recurrat ad superiorez sui prelati: vel ad papam si alium non habet. Et ista opinio est satis equa: ne videatur auctorizare in fco suo sed tamen de veritate iuris pōt dispensare. ar. c. manifestum. Et quod ibi no. xxxiij. q. v. Jtem sicut rōnabiliter concessit licentiam: pōt etiam rationabiliter si causa occurrat dispensare. nec est istud in facto proprio sed alieno: nisi forte solum vellet dispensare ꝓpter suum cōmodū qz sic non posset alias sic. si ꝓp necessitatem subditi. 8

¶ Quid de voto castitatis an inferior a papa possit dispensare. ff. diuersa fuit opinio. sed salno melio. iudicio credo dicendum q. aut votum castitatis est simplex ⁊ perpetuum. ⁊ tunc ꝓpter duo ēps pōt dispensare. Primum si votum castitatis fuit aliqualr meticulosum a ꝓin. licet non fuerit iustus metus. vt vult glo. in. c. veniens. qui cle. vel vo. Secundum ꝓpter periculum fornicationis: quando verisimiliter timetur de incontinentia. Et hoc etiam tenet. d. Car. ⁊ d. Anto. in. d. c. veniens. Et sic limito dictum. Spe. ti. de le. §. nunc de eporum. V. ciij. ⁊ Jo. an. ⁊ doc. qui dicunt epm posse dispensare quando votum castitatis est simplex ⁊ perpetuuz. ⁊ glo. i. c. rursus. qui cle. vel vo. que dicit eccl̄am posse dispensare. Jn alijs autem casibus solus papa dispensabit. Et sic intellige glo. in. c. i. de voto. cum alijs doc. tenentibus q. non potest episcopus dispensare. A fortiori potest dispensare cum eo qui fecit votum non nubendi: quia ꝓprie non est votum castitatis quod patet quia si fornicaretur non frangerent votum licet peccaret mortaliter. Si vero votum non sit simplex sed ad tpus. puta vsque ad annum ⁊ huiusmodi. sic potest episcop⁹ dispensa re. Similiter dispensat episcopus in voto castitatis emisso ab altero coniugum ratione periculi. vt etiam exigere possit. vt no. doc. in. d. c. rursus. Et ibi. d. Jo. an. de sancto georgio ēps Alex. Si vero votum sit solēne. sic solus papa similiter dispensat secundum. omnes in. c. cum ad monasterium. de sta. mo. vbi etiam aliqui voluerunt q. nec etiam papa possit: licet non sit verum secundum Archi. in. c. sunt quidam. xxv. q. i. 9

¶ Quid requiritur vt dispensatio vel commutatio sit legitima. ff. Jnno. in fica de obs. ieiu. ⁊ Archi. in. c. presbyter. lxxxij. di. dicunt. 10

q̄ duo requiruntur. ſ. cauſa legitima in vouēte. Et ſecundū q̄ votū cōmutetur i melius vel deo magis acceptum. ℣Da. vero in. c. i. de voto dicit q̄ ſi cauſa legitima ſubſit in vouente: licet nō cō mutetur in aliquid melius. tū eſt legitima diſpen ſatio. dum modo cōmutetur i aliud ſimile. ℣ acit c. magne. de voto. Et qō legitur ⁊ no. in. c. i. de re. permu. in ſimili. Ego tamē credo q̄ ēt ſi non cōmutetur in aliud ſimile q̄ valeat: dum neceſſi tas vel vtilitas id ſuadeat. ℣Neceſſitas. puta qa eſt debilis. Item familiam magnā habet quam oportet ſuſtentet ⁊ huiuſmōi. Vtilitas. puta: q̄ matus bonum ē cōitati cōmutatio q̄ꝫ ſi ſeruaret. ⁊ ſimilia q̄ arbitrio ſupioris ſūt relinquenda. vt in. c. ex multa circa fi. de voto. vbi ter. alternati ue loqtur dicens. ſi neceſſitas exigit uel vtilitas ſuadet. Si vero cā legitima non ſubſit in vouē te: tūc oportet fiat cōmutatio in melius. Et ita in telligo ⁊ limito tex. c. i. de voto quod vult vt in melius fiat cōmutatio vel ſaltē in eque bonum ⁊ gratum deo.

11 ¶ Vtꝝ diſpenſatus ſine cauſa legitima ſit tutus in conſcientia. vide. ſ. Diſpenſatio. q̄ non.

12 ¶ Quid debet attendere diſpenſator voti. ℟. qd liceat ſecundum equitatem. quid deceat ſecun dū hōeſtatē. qd expediat ꝓ vtilitatē l̄ neceſſitatē Item qualitatē plone. cām ⁊ qualitatem. ⁊ q̄ztita tem cōmutationis. ℣Nam ſi cauſa ceſſat facili9 diſ penſatur. Qualitas vero ut ſi ſit votum peregri nationis extinct expenſas q̄s feciſſet eūdo ⁊ rede undo. ⁊ ipas i pios vſus cōuertat. laborē itineris ⁊ ipm ieiuniorꝝ ⁊ orationum laborē cōpēſet. Si āt ſit votum ieiunij attendat q̄ paup hō parua pe cunia redimere pōt: ſed nō diues. Item vtꝝ impe dimentum ſit temporale. ⁊ ſic ſolum dilationem concedat aut perpetuū vt faciliter abſoluat. hec habentur in. c. magne. de voto. Et qō ibi no.

13 ¶ Vtꝝ habens aliena incerta q̄ ea vouit in ſub ſidium terre ſancte poſſit per epiſcopum diſpen ſari. vt in alios vſus cōuertat. ℟. ſecundum ℣Ro do. q̄ non. etiam ſi religionem ingrediatur.

14 ¶ Vtꝝ votum de ſabbato feſtādo ſit cōmutan dum. ℟. q̄ ſi fecit ex quadā ſuꝑſtitiōe credens ſit melius imiti lr̄e veteris teſtamēti: ſic votum non tenet. Si vero fecit ex deuotione vel reuerentia ℣ginis: tunc ſi haberet inducere iudaizationem q̄ cohibat vbi multi ſunt iudei. ſic cōmutandū eſt oino. alias nō. ꝫ pōt ſeruari. Idē dic d̄ noto ieiu nandi i dñica: q̄ ſi qs fecit vt magis ſit diſpoſit ad ſpūale gaudiū aut cōtēplationē diuinorꝝ: ſic li cite fit ⁊ ſeruat. Si vero fit vt affligēdo carnē ſa tisfaciat deo de peccatis ⁊ carnē ſubiciat ſpūi: tūc nō dz ieiunare in dñica: ſed in ſabbato p̄cedēti ꝫ Jo. neapol. in quol. q. xxv. quia dz tale ieiū nium interpretari vt facit eccl'ia vniuerſalis. Si aūt nō cogitauit neq̄ de ſpirituali gaudio neque de afflictione carnis: ſed ſimpliciter ieiunare vo uit in dñica ſic cōſulēdum eſt vt potius ieiunet i ſabbato vt xp̄anis ſe cōformet ſm eundē Jo. ne videatur ſingularis.

Votum. v.

¶ Vtꝝ expediat hōi vouēre. ℟. ꝫ ℣Ri. vbi. ſ. ar. vi. q. i. Aut hō vouet bona quoꝝ obſeruatio vī, pbabiliter, p portionata infirmitati ſue ⁊ ſic expedit hōi vouē re: q̄ p hoc firmat āplius voluntatē ſuā in bono ⁊ p magna pte excludit a ſe libertatē malefaciēdi ⁊ facit actū virtutis latrie. Et iō nouēdo mereť. Si vero vouet in, pportionata ſic nō expedit nec ꝫ Tale. n. notū nō hēret diſcretōem comitē. cū p hoc nouens magis videretur ſe illaqueare, q̄ augere ſecuritatem de ſua ſalute. i

¶ Vtꝝ ſit magis meritoriū opus bonum fac tum cum noto q̄ꝫ ſine. ℟. ℣Ri. ubi. ſ. q. ij. q̄ ſic. ⁊ z , pbat ℣Primo q̄ opus inferioris virtutis magis eſt meritoriū iperatum a ſupiori virtute q̄ꝫ ab ife riori: ſed latria eſt ſupior virtus q̄ꝫ abſtinentia. peregrinatio ⁊ huiuſmōi Ergo cum uouere ſit actus latrie eſt magis meritoriū bonum abſtinen tie factum ex voto: vt pote imperatum a latria q̄ꝫ ſine. Secundo q̄ q̄ztō opus, pcedit a uolunta te magis firmata in bono: tāto eſt virtuoſius ⁊ ſequenter magis meritoriū. Ad opari uirtuoſe regritur firmiter ⁊ imobiliter opari ſm phm. iij. ethi. c. iiij. ſ; ceteris parib9 voluntas eſt firmior in voto q̄ꝫ ſine. ergo. ⁊c. ℣Ponit Anſel. li. de ſi militudinibus exemplū. ſ. q̄ q facit opus cū vo to. qi q dat arborē cum fructibus: ſ; q ſine. qi qui dat ſolum fructus. Hoc, pbat. xriij. q. v. tūc ſal uabitur. xxviij. q. i. iam nunc. vide glo. in cle. ſi dominum. de reli. ⁊ vene. ſanctorum.

Sucapio

eſt acquiſitio dñij p cō tinuationem poſſeſſio nis tpe lege diffiniti. dicit tex. in. l. ij. ff. d vſuca. triēnium eſt tpus qō hz locum tūi in vſu capione. inſti. de vſuca. in pr̄in. no. Jo. xvi. q. iij. in ſumma.

¶ Quare fuit inducta. ℟., p bono publico ⁊ vti i litate publica. ne dñia rer̄ ſint incerta. ff. de. uſu ca. l. i. inſti. eo. §. i. ⁊ vt finis litibus ponatur. ff. pro ſuo. l. fi.

¶ Que requiruntur ad vſucapionem. ℟. z q̄ quattuor. ℣Primum quod regritur eſt bōa fi des nedum in vſucapiente toto tpe vſucapiōis: ſ; oz q̄ fuerit bōa fides i pncipio ℑctus ex pte. tradentis ⁊ accipiētis. ar. ff., p emp. l. ij. §. ſi cā

Jtem q; res sit mobilis: q; circa immobiles est p̄scrip. Jt̄ q; res tradaī l'qi al'r possessio ñ haberet sine traditiōe. C. de pac. l. traditiōib⁹. isti. de re. diui. §. p traditionē. Vel alio mō possideaī tp̄re debito. s. triēnio. Jt̄ē titul⁹ ver⁹ nō putatiu⁹ nec falsus. ff. p. lega. l. ij. t. iij. C. de vsuca. p here l. fi. t ibi Azo. Et q sint veri tituli. ī. subiciā: si tñ eēt putatiue verus titulus ex errore facti nō iuris nō impediret. ut. l. i. C. De vsuca. p do. t. l. quod vulgo. ff. q; ēptore. t. l. iiij. t vltia. ff. p lega.

3 ¶ Que p̄t vsucapi. §. q; oia exceptis q̄ p̄hibēt vt furtiue res t q̄ vi possideāt. ut no. glo. i sū. xvi q. iij. nec res sacra l'religiosa nec decia. de p̄scrip. cām q̄. Jt̄ē nec seru⁹ fugitiu⁹. Hec p̄bāt isti. de vsuca. §. hz. aliq̄. t. §. sequēti Jt̄ē ubicūq; p̄hibetur alienatio: t vsucapio regulariter p̄hibeāt ff. de fū. dota. l. si fūdū. ff. d Vbo. sig. l. alienatōis

4 ¶ Quis p̄t vsucapere. §. ois q p̄t licite possidere. ut p̄fam. filiusfa. ī peculio. pupillus si hz animū possidēdi: lz nō iteruenerit auctoritas tutoris. t furiosus si sāe mētis vsucapere cepit. sed icipere nō p̄t durāte furore. ff. de vsuca. l. iii. §. i ij. t iij. Sed seru⁹ vsucapere nō p̄t: q; nihil p̄t possidere. l. labeo. ff. de vsuca. l. i. §. Jt̄ēacgrim⁹ ff. de acqr. po. nisi peculiariter ex scientia domini possideret. ut ín dictis legibus.

5 ¶ Qui sunt tituli transferentes dñium ut sciamus quō usucapio currat. §. sunt. r. Prius p̄o soluto q hz locū q̄ ego credo tibi debere puta cētum ex quacunq; cā t tu idē credis: t sic soluo. vl' aliqd loco ei⁹. t sic vsucapies. ff. p sol. l. i. Et sic iustus error dat cām p̄scribēdi. ff allit q̄ cā emptionis q̄ nō p̄cessit soluīt aliqd: q; nec p empto re cū ñ p̄cesserit nec p soluto: q; ex cā ēptionis tradīt. l. ij. §. ij. ff. p ēp. ff. p solu. l. pe. Secūdus p ēptore q hz locū cūgs i ueritate emit rē alienā l' a furioso quē credebat sāe mētis t bōa fide. vt. ff. eo. l. pignori. §. i. t. ff. p empto. l. ij. §. fi. a pupillo: t i isto regrīt ut diri bōa fides i reb⁹ mobilibus tā tradētis q; accipiētis. Jt̄ē q; emptio sit pura nō cōditiōalis. ff. p ēpto. l. ij. §. si sub p̄dītōne. Jt̄ē q; p̄cū solueāt l'fides bēat de p̄cio. q; al'r nō trāsferret dñium Justi. de re. diui. §. vēdite. Jt̄ē q; eadē res q̄ ē ēpta tradaī: q; si alia daret nō vsucapet p ēptore. l. ij. §. cū sticū. ff. p ēp. Terti⁹ p trāsacto q hz locū i re tradita ut q̄lite recedat ab eo q credebat dñs. C. p trāsacto. l. ex cā. C. d trāsac. l. fi. p̄fido Quart⁹. p̄berede q bēt locū ubi qs ē ver⁹ heres nel saltē iuste t p̄babil'r b̄ putet Sed nō hz locū i suis heredibus. q; quodāmō p uiuēte eo hereditariū rex domini extimāt. l. ij. §. filiū. ff. p here. C. p here. l. nihil. p herede sz in ēncis heredibus distingue. q; aut res ē uitiosa puta: q; furtiua: uel ui possessa. uel res fisci q̄ nullo tp̄e p̄scribi p̄t. C. cōia. de usuca. l. iā p̄dē uel res pupilli uel res data p̄fidi ℈. l. iul. repetūdax. ff. de acq. re. do. l. bōe fidei. Et sic heres generalis uel successor spālis rei alicuius p̄scribere nō p̄t. ff. de publi. l. sed hi. §. actionū hāc. De q uide. s. Prescriptio. §. xliij. Si Vo res nō ē uitiosa. sic dic. ut. s. Prescriptio. §. i. Quintus p donato q hz locū cum in Vo non i opinione alīquid ē donatum bona fide. C. p dona. l. vlti. itē q; donatio teneat: q; si pater donat filio t decedat nō vsucapiet p donato filius: q; donatio nō ualuit rōne patrie ptātis. ff. p dona. l. i. §. i. ff. p here. l. ij. §. filiū. licet tamē rē alienā qs non possit donare quo ad hoc ut dominiū transferatur ī p̄re iudicium ueri domini: q; quod qs nō habet transferre nō p̄t. C de dona. l. fi filius. Valet tamen ut usucapiatur. ff. p dona. l. si is qui alienaz. t. l. fi. de iure patro. c. cura. Certus p derelicto qui habet locum in ea re q̄ credebatur a domino derelicta t alius possidere icepit q̄z uis ignoret a q̄ sit derelicta. ff. p̄o derelic. l. si id quod p̄o derelicto. Septimus p legato qui habet locum cum alicui res legatur aliena bona fide. ff. p̄o lega. l. p̄o legato la. i. Et quānis legatum adēptum sit: tamen vsucapio currit. d. l. p̄o legato. t. l. vltia dāmodo probabilis error excusset. puta. credit te statorem fuisse sane mentis. cum tamen foret furiosus uel ignorat legatum per codicillum ademptum esse. Octauus p̄o dote qui bēt locum cum res aliena p̄o dote bona fide datur. l. vlti. ff. p̄o dote. Nonus p̄o suo qui bētur cum quis possidet rē quā credit suā aliquo iusto titulo. ff. p suo l. i. t vltima. Decimus p̄o iudicato qui habet locū cū res ē iudicata a qua nō ē appellatū spacio decem dierū usucapitur q; transit in rem iudicatam ij. q. vi. anteriorum. unde in usucapione requirītur aliquis de istis titulis t bona fides. t q; res non sit uitiosa tē. ut dictum est.

¶ Quis effectus usucaptionis. §. q. fm oēs ē ut rei usucapte dominiū directū acquiraī. C. de pac. l. traditiōib⁹. ff. d usuca. l. i. t. iij. ff. p suo. l. fi. 6

¶ An bēat locū i cōscia dic ut. s. Prescriptio §. xlix. t multa ibi ad hoc faciunt per totum. 7

Sura fm Jo. ī sūma. ē quodcūq; solutōi rei mutuate accedit ipi⁹ rei us⁹ gr̄a pactiōe iter posita: vt hac itētōe hita ī p̄ctu: l'exactiōe hita p⁹ p̄ctū. p cuius declaratiōe attende q; p̄o dr. quodcūq; s. q̄ cunq; noīe censeatur: siue cōsistat i dādo siue i faciendo: dūmō p̄cio sit extimabile t vltra sortem exigaī erit usa. xiij. q. iij. usa. t. c. pliq;. Secundo addit rei mutuate: q; i solo mutuo Vo vel iter

pretatio ꝓsistit vſa ſm oēs doc. dicit Tertio ip/ſius rei usus gſa: q; ſi nō usus gſa. i. cōſūptionis ſed pene uel interesse loco apponeretur non esset vſura. vt infra patebit. Concludit in quarto pac tione interposita ꝛc. q; ſi ſine pactione uel exactio ne aut intentione ꝛ gratis aliqd daſ non erit vſu ra, ꝓ ut. j. plenius patebit per dubia ſequentia.

1 ¶ Vtr̄ ſola ſpes recipiendi ultra ſortē faciat vſu rarium. ſ. ut colligo ex glo. ſuper. lu. vi. mutu/um date ꝛc. q; aliquis pōt mutuare dupl'r pp ſpē lucri. Vno modo principal'r. ita q; non mutuaret niſi lucrum inde ſparet. ꝛ tunc vſurarius eſt. vt ꝓz in. c. i. ꝛ. c. cōſuluit de vſu. ꝛ. xiiij. q. iij. ſi fene raueris. Et in hoc cōcor. cōiter Jo. an. Archi. Be. i. c. i. co. ti. li. vi. ꝛ in. d. c. conſuluit. ꝛ theo logi in. iiij. xv. di. Sed attende q; iſta intētio tri/plr pōt contingere. ¶Primo aſſ mutuum. vnde ſi poſt mutuum cognoſcens pcm̄ mutat intentionē poterit ſponte donata recipe ſine uſura. Secun/do ſubſequenter. q; poſt mutuum ſpat aliquid ꝛ ſic ēt vſurarius ē. Tertio ꝓcomitantur puta. q; mutuans nullum ſpabat lucrum ſed debitor ꝓp mutuum dat ſibi premium: ꝛ mutuans ꝓp eādez cām recipit. ꝛ ſic etiam uſurarius eſt. ꝛ talis tene tur reſtituere ſm q; dixi. Reſtō. i. in verbo vſu/rarius. Alio modo quis ſpat lucrum. ſ. ſecunda rio. q; etiam ſi crederet non hēre vltra ſortem. mutuaret nihilominus propter caritatem. ꝛ talis ſpes non facit vſurarium ſm Ri. in. iiij. di. xv. articulo. v. q. v. ar. c. quid proderit. lxi. di. ꝛ. c. i ſingulis. lxxvij. di. lviiij. di. ſi officia. i. q. ij. q̄z pio. in hoc concor. Inno. Ber. Ala. ¶Pa. tm̄ ti alij. in. d. c. conſuluit ꝛ dicit Jo. an. in rl'a pcm̄ li. vi. q; cōiter hoc tenēt a doc. Cū. n. aliquis dat alicui mutuum ſcire dz cē ſibi debitorē ad antido ta naturaliter obligatū de teſta. c. cū in off cijs. l. ſed ꝛ ſi lege. §. cōſuluit. ff. de peti. here. Aduerte hic q; mutuās hac ſpe ſiue intentiōe vt ille ſibi re/mutuet alia vice nō ē vſa ſm Alex. in tertia pte ſūme ti. ō ꝑcepto mutui. caret tm̄ merito ſi principal'r pp ꝺ facit. Rodo. Bo. ꝛ Jo. vero tenent q; ē uſu/ra. Sz veri⁹ dicit Alex. Et ꝑfati vex dicūt q̄ſ ō/ducit ſimpliciter i pactū. Facit qō. j. dicam. §. iiij.

2 ¶ Vtr̄ mutuās ad captādum amorē ſit vſura/rius. ſ. ſm Tho. ſa ſe. q. lxxviij. q; non. Limi tat hoc Jo. cal. i. c. fi. ō vſu. vex: niſi ſpes ulteri us ꝓcedat: q; ſi qs mutuaret pape l'ipatorī ꝛ hu iuſmōi ad captandū benuolētiā. vt poſt poſſet ꝓ ſequi bñficiū uel caſtrū aliqd eſſet vſura. Hoc li/mito vex q̄ ex mutuo ſperaret: ſed q̄ ex amore cōcepto erga ipm̄ ex mutuo facto nō eſſet verum īmolicite poſſet ſperare q; illud non ſperat ex mu tuo ſed ex amore ꝛ q; liceat tz Tho. vbi. ſ. ar. ij. in reſponſione tertij argumenti.

¶ Vtrum mutuare ad hūda ea q̄ pecunia non 3
menſurantur ſit vſa. ſ. Tho. vbi. ſ. q; non ex quo pz q; lz ſperare rē cuius vſus inter amicos eō cedi ſolet ſicut comodaſ liber. Item iniurie remiſ ſionē ab illo q; me iniuſte perſequebaſ cuz multo meo dāno. c. d lect' el. i. ꝛ. c. ad aures ō ſimo. Se cus eſſet ſi iuſte q; nō liceret ſine vicio vſure mu tuum dare ſub tali ſpe. Et ſic itellige glo. i. c. q̄n multa. xiiij. q. iiij. que dicit q; vſure pñt peti, vt dā num cuitetur.

¶ Vtr̄ liceat petere munus a lingua vel ab ob/ 4
ſequio pp mutuū. ſ. ſm Tho. vbi. ſ. q; non q; extimaſ pecunia. vt pz in illis que locant ad hoc opas ſuas. Nec ob q; obligaſ ad antidora vt dic tum ē. q; ut dicit glo. in. d. c. ſi feneraueris. non pōt deduci i pactum. Nō ſm Archi. ibidem: q; antidoꝝ ē debitū ſimpler: ſz cū deducīt in pactuz naſcīt obligatio ciuilis qō ē plus. Et ideo plus ex igitur qō pōt extimari pecunia: ꝛ ppea eſſet vſura Addit tm̄ glo. p̄dcā q; ſi egerit talis mutuans q; poterit p modū gratitudinis petere talia ſeruicia non ex neceſſitate uel ex lege: ſed ex gratitudine ſi ne vſura. Ego tamen credo q; quando naturalis obligatio deducitur tali modo in pactum q; non magis tenetur q̄z ex ipſa naturali obligatione. vt puta. dicendo. Ego mutuo tibi ut tu mutues po ſtea mihi ſi indiguero ꝛ in hoc comode facere po tueris q; nō ſit vſura. Qō ēt tz Jo. in ſu: q; iſtō non eſt exigere pluſq̄z velit natura ꝺctus. Facit ad hoc. c. ſignificaſti de elec. Secus eſſet quando ſimpliciter deduceretur in pactū vt ſibi remuna ret: q; ſic eſſet vſura. Et ſic intellige ꝛ limita pre/dicta ꝛ Tho. vbi. ſ. qui cum Archi. concordat.

¶ Vtrum dñi qui mutuant ruſticis vt eorum 5
poſſeſſiones colant ſint vſurarij. ſ. ſm Brego. de arimino. i. q. de monte. q; non: ſi illud concu rat. ſ. q; alias ſatisfaciet ipſi ruſtico de operibus poſitis ad colendam poſſeſſionem ſm q; iuſtum eſt. Secus eſſet ſi ſubtraheret aliquid ꝓpter mu tuum q; vſura eſſet. Idē dicendum eſt de eo qui concedit terminum vt trahat emptores ad ſuam apothecam vel ad ſuū molendinū vel ad ſcolas ꝛ ꝛ huiuſmōi. ſi nl'm dānū incurrunt. ꝛ ita bene facil'r eis ſatisfit ab ipſis mutuantibus ſicut fieret ab alijs ꝓ eādē rōnem. Et Jō. cal. in. d. c. fi. ꝛ Jo. an. in mercu. ſuper regula peccatuz. ꝛ Lau. de redolfis florentinus in ſa pte ſtuum ſuoruz q. xxxviij. ꝛ Rodo. ꝛ multi alij qui tenent q; ſit vſura debent intelligi quādo pp hoc magis gra uantur vel nō ita bñ ſatisfit eis ab ipſis mutuan tibus ſicut fieret ab alijs: vel quando hoc deducit

in pactum simpliciter. Secus si mutuat usque quo vadat ad scolas. Nec ob. q efficitur maioris ꝯcursus ⁊ fame. q tale quid sperare non facit vsurā cū nō ematur pecunia. Similiter ñ ob. q aufertur eis libertas indirecte ex quo revocat mutuū: q nō est vex. Nā cū mutuās possit tps sui mutui limitare. l. vinū. ff. si cer. pe. nō aufert eis libertatē si mutuat dōec vadāt ad cius scolas vel molēdina: sed ꝓfigit terminū mutui sui. Et sic tene sicut tz ēt. S. Bernardinus in suis contractibus. aliter ois multitudo esset vsuraria cum nō possint hodie fundi sine mutuo locari colōis.

6 ¶ Vtz mutuās centū Johāni cū pacto q det sibi. l. in numeratis ⁊ alia. l. i debitoribus vel in rebus puta. i pāno ⁊ huiusmodi: ⁊ ipse ꝓmittit sibi soluere centū in numeratis quos debitores ⁊ res steriles nō accepisset Johānes: nisi pp mutuum de. l. sit vsurarius. ℟. fm Lau. de redolfis i suis ℨctibus q fit in fraudē. Et iō cū grauet Johānē noīe mutui erit vsura. Et concor. Bal. ⁊ Bar. in. l. cū allegas. C. de vsuris. Idē dic cum rōne mutui aliqd vēdit debitori plus debito ꝓcio xiiij. q. iij. si feneraueris. Idē dic qñ emitur minus iusto ꝓcio pp anticipationē solutionis secundum Tho. vbi. s. Nō bene no. quia multuz ꝓtaticatur iste contractus.

7 ¶ Vtz gerentes negocia stipendiarioꝝ. s. recipiendo pagas eoꝝ ⁊ faciēdo alia obsequa ⁊ mutuādo eis in necessitatibus eoꝝ recipiēdo certū salariū sint usurarij. ℟. Laur. i suis ℨctibus q non ꝙztū ad id qd̄ ꝓcipiūt rōne laboꝝ: sed ꝙztum ad id qd̄ ꝓcipiūt rōne mutui sunt vsurarij. Idē dic de collectoribus dñoꝝ q a cōitatibus aliqd accipiunt vt mitius cū eis agant expectando: q licite accipiūt si rōne laboꝝ ⁊ expēsaꝝ accipiūt. sed si rōne expectatiōis. sic ē vsa. cōcor. Tho. vbi. s

8 ¶ Vtz ciuis q mutuat cōitati vt euitet collectas sit vsurarius. ℟. Spe. ti. de vsu. tz q nō q aliud ē de suo nō tribuere: ⁊ aliud nō capere. l. procul⁹ ff. de dā. infec. Et aliud nō acquirere. aliud non amittere. l. i. §. si bis qui bōa. ff. de colla. bo. Et aliud lucrū. aliud sūptus quos erat facturus. l. cū filius. ff. de. legt.

Et aliud penā euadere. aliud aliquid lucratiue ꝓcipere. ff. de vsu. l. ipator Jo. an. ⁊ do. Anto. i c. cōsuluit. de vsu. limitā t dictū Spe. qñ collecta esset icerta. ⁊ sic onus extraordinariū. Sed si cēt certa ⁊ ordinaria cēt vsura. Ro. q. idē est remittere quod dare. c. veniens el. i. de testi. viij. q. iij. talia. l. quis etiā. ff. de calum. Et hoc tene.

9 ¶ Vtz ulle q mutuat decem illi q sibi debebat alia decē q̄ sibi denegabat cū tali pacto q satisdet sibi oportune de. xx. sit vsurari⁹. ℟. q non fm Do. in. sū. eo. ti. Et iō illud verbum quodcunque positum in diffinitione intelligitur quodcunque. s. ad lucrum vel superhabundantiam. vel quodcunque extimabile pecūia quod sit plus. d. c. consuluit. ⁊ xiiij. q. iij. per totum.

¶ Jn quibus casibus accipitur vltra sortem sine vsura. ℟. fm glo. ⁊ doc. in. c. conquestus de vsu. inuenio. xij. casus

¶ Primus quando ecclesia vel laicus recipit a suo vassallo feudum in pignus. De quo. s. Feudum. §. xxx.

¶ Secundus quādo emphiteota vel vsufructuarius pignorat domino vel proprietario. De quo. s. Feudum. §. xxxij.

¶ Tertius quando quis retinet possessionem meam possum in pignore accipiendo fructus meos facere sine vsura: quia recipio tantum meum. de vsu. c. i. ⁊ de. c. conquestus. Secus esset i possessione alterius in pignore accepta: quia vsura esset faciendo fructus suos. quia reciperet vltra sortem non suum. de pigno. c. illo. vos.

¶ Quartus quando sine omni pacto ⁊ spe recipitur gratis oblatum. vnd. i. q. ij. c. sicut. Mullam inquit tex. obligatio suscipienti culpe macularn ingerit q̄ non ex abiectis petitione procedit Jntellige quando dans liberaliter dat sciens se non teneri: nec credens creditorem hoc exigere ⁊ recipiens recipit liberaliter. ut. s. dictum est. Restitō primo i verbo vsurarius.

¶ Quit⁹ quando quod recipitur ratione interesse recipitur. Et nota secundus Pe. de Ancha. ⁊ d. Anto. in. c. salubriter. eo. ti. ⁊ Pa. i. d. c. conquestus. q interesse consistit non solum in dāno hito: sed in lucro cessante: dummodo lucrum cessans esset in actu vel quasi in actu. hoc est q ꝓbabiliter fuisset: quia sic dicitur peti qd̄ aliquo mō ē Secus esset si solum esse in possibilitate. q: sic dicitur potius non cē. hoc pz p. l. si iactū retis. ff. ō ac. ēp. ⁊ vē. Vbi pz: q: lz ēptio. q̄ fit de sola spe. ꝓbabili quasi iactu. ⁊ idē de ptu futuro. l. necem ptum. ff. de ℨhē. ēp. Secus cēt de eo qd̄ ē solū i possibilitate. Ex quo pz qd dicendū de multis casibus quos inferam pro maiori declaratione

¶ Quid de illo q non soluit ex culpa sua creditori solito mercari in termino debito. ℟. q teneť ei ad lucrū cessans inditio bonoꝝ mercatoꝝ. Et iō talis creditor licite recipit vltra sortē. Idē dic de illo q volebat negociari vel possessionē emere q licite recipit vltra sortē tñ q̄ztū lucratus fuisset veri similiter vel habuisset de fructibus possessiōis aut alterius rei dummodo. v. ꝯcurant. Primū q cōputet pricula ⁊ expensas. q: lucrū intelligit ō ductis expensis ⁊ laboribus ⁊ periculis. l. i. L.

de fruc. & lit. expen. & l. fructus. ff. so. ma. Secūdum q̄ non fit eius intentio lucrandi principaliter per hāc viā: sed potius per mercātiā vel emptionem. Tertium q̄ non contrahat pactū ad sēp: sed ad aliq̄d tempus. quia aliter quo ad iudicium humanum videretur q̄ potius vellet lucrari isto mō q̄z per aliam viaz. Quartū q̄ ille cui mutuat non fit in tam arta necessitate & creditor in tali opulentia q̄ ei teneatur gratis mutuare. quod q̄n fit vide. Elemosyna. §. i. Quintū q̄ id quod accipit fit vere interesse suum probabiliter & pro interesse accipiat aliter esset vsura. Idem dic secūduz Inno. & Ray. de illo qui merces volēs deferre ad alium locum q̄ licite plus accipit quantum estimatur lucrum quod habuisset si prefata concurrant. Sed Jo. dicit q̄ hec opinio Inn. & Ray. multos duxit ad infernum. Jo. an. vero concordat dicendo q̄ si statim precium soluitur cessat rō Jo. & est vera opinio Inno. Si vero preciū nō statim soluitur: sic non licet. & Inn. intellexit q̄n precium statim soluitur. & hanc distinctionē Jo. an. sequuntur Jo. cal. Pe. de ancha. & Berc⁹ boic. in. c. in ciuitate de vsu. & Lau. de Ridol. in suis ꝓtractibus. Sed do. Anto. in. d. c. in ciuitate. dicit q̄ etiam si precium non statim soluitur q̄ licet quando probabiliter est certum q̄ lucrat⁹ fuisset. Et quod dicit Post. & Jo. an. dicit q̄ loquuntur presumptiue. Sed quando certum ē q̄ nulla fraus interuenit licet: & presumptio cedit veritati. Idem tenet Pa. ibidem. & sic tene in conscientia. Nec ob. dictum Tho. vbi supra. qui dicit q̄ non licet deducere in pactum id quod de pecunia non lucratur: intelligitur enim quando p̄dicta non concurrunt. vt p̄z ex ratione sua cū dicit. quia non debet vendere quod nūdum habet: & pōt multipliciter impediri. q̄ istis concurrētib⁹ non potest impediri. aliter nisi sic intelligeretur contradiceret sibi ipsi ibidem: vbi tenet licere deducere in pactum recompensationez damni per quod subtrahitur sibi aliquod quod debet hēre & cōtra id quod expresse tenet Fa. Fc. q. lxij. ar. iiij. We quo infra. §. lxxvij.

17 ¶ Quid de illo q̄ habens ducentos tradit cētū Johām pro suis necessitatibus expendendis cū pacto q̄ tātū sibi vltra sortem reddet quātū lucrabuntur alia centū que ponit in negotiationē. Rō. Inno. & Jo. an. in. c. fi. de vsu. tenent eē vsurariū. qō vez credo q̄n nolebat ea in negotiationez ponere: sed si oēs ducentos volebat in negotiationem ponere. & ad instantiam Johānis sibi taliter dedit erit licitus contractus: dūmodo concurrant p̄dicta. v. precedentis. q.

18 ¶ Vtz ille qui vendit possessionem vel qd silē & tradit emptori possit si emptor non sibi soluit in termino post terminū fructꝰ possessiōis suos facē sine vsura. Rō. glo. in. d. c. coquestus q̄ pōt in pignꝰ accipere transacto termio: & fructꝰ suos facer fm doc. Et in hoc casu hēt actōem ex ꝺcto vlossō iudicis ad interesse fm Jo. C. de ac. emp. & vē. l. ij. & ff. de ac. emp. l. ij. Et q̄ licet hēs glo. in. l ij. C. de vsu. & in. l. curabit. C. de ac. emp. & vē. Et idem dic si quia non vult soluere precium tradendo vult & conuenit vt sibi soluatur fictum seu pensio debita: donec precium soluerit. ter. est i. d l. curabit. Et vide supra Emptio. §. v. Et ex his patet q̄ lucrum cessans licite exigitur sine vsura. Et ꝓ hoc est ter. in. l. ij. in fi. ff. de eo quod cer. lo. & in dicta. l. curabit. Et facit quod no. in. l. iulianus. §. offerri. ff. de actio. empt. & ven. Et qō no. Inno. in. c. sacro de senten. ex. & doc. in. d. c. conquestus.

¶ Respectu dāni emergentis tenet Tho. vbi. ꝰ 19
licere. Ꝓ cuius declaratione queritur vtrum si deiussor qui ꝓ defectu debitoris compulsus fuit accipere sub vsuris vt solueret creditori: vel solvit vsuras & capitale creditori quia turauerat possit ipsas exigere a debitore. Rō. q̄ sic. & omnia dāna que occasione debiti habuit. quia seruari debz indēnis de fideiusso. c. ij. dō fo. compe. c. fi. li. vi. ff. de ac. emp. & ven. l. si sterilis. §. cum per venditorem. ff. manda. l. si mandato. §. si fideiussor. ff. de admi. tuto. l. ij. §. vltimo. Et hec est cōis opinio. licet Alanus contradicat de vsuris solutis. Sed tu dic fm eam distinctionez: de qua hēs ꝰ. fideiussor. §. ij.

¶ Vtrum liceat exigere vsuras quas soluit ab 20
eo qui non soluit in termino. Rō. q̄ sic si duo concurrant. Ꝓrimum si illi dixit q̄ erat ei necesse accipere sub vsuris. Secundum si non poterat alr inuenire mutuum: nisi sub vsuris fm Ale. de al. Facit ꝓ hoc. c. quoniam. xiiij. q. iiij. & c. si quis de clericis. xij. q. ij. Ꝓsset etiam dici q̄ēt si mutuū potuisset inuenire gratis q̄ nihilominus poterit exigere vsuras solutas. q̄ non tenet̄ se alteri obligare. quod faceret si mutuo acciperet gratis Sed tamen primum est equius.

¶ Vtrum ille a quo emi lapides tigna & huius- 21
modi: ex quibus non percipitur aliquis fructus teneatur mihi soluere vsuras quas solui vt sibi satisfacerem: si ipse non mihi tradidit predicta in termino: sed fuit in mora. Rō. secundum Bal. in l. vsuras. C. de vsuris. q̄ sic tanq̄z interesse. Facit ter. no. in. l. lucius ticius fm vnam lecturam ff. de emp. & ven. Idem tenet Inno. dicendum esse in similibus contractibus. puta locationib⁹. vēditiōib⁹ & huiusmōi. Cōcor. Lau. & Ridol.

in suis ℞cibus. Sed Galicetus in .d .l. vſuras re. pbat. Bal. dicens q; interesse vsuraꝝ qs solvit nō ꝺz iputari debitori aſſ mozā. Sed tu tene p mā c pinionē qñ accepit sub vsuris taliter q; alio mo nō accepisset nisi ꝓpter ꝓplacentiā vel vtilitatē quā ꝓsecuturus erat ex tali ēptione. Et iō cū talis ex falsa ꝓmissione p;iuauerit eū tali vtilitate vel cōplacentia quā plus: vel tm̄ extiabat q;tū interesse vsuraꝝ. Jō talis ei tenetur. Et sic cōcōda

22 ¶ Vxꝛ recipiēs denarios sub usuris q postea auctoritate ꝓpria alicui amico suo sub eadē vsura mutuat sit vsurari⁹. R. Mōnaldus tz q; sic. Sed Jo. Cal. in repetitione .c. fi. de vsuris distiguit. q; aut facit vt vsurario satisfaciat ꝛ se indē nē pseruet. Et sic lz qz nō sit stipl'o vsurarū: lz vt euitet dānū q; tz. vt i. c. si qs oblitus. xiiij. q. iiij. qñ nō tenetur cū suo dāno alteri subuenire. ff. ꝺ ꝑcrip. Y. l. q seruandaꝝ in principio. Aut facit alio respectu qz vt se seruet idēnē. Et sic nō lz. ꝛ esset ℞a opinio Mōnal. pura qz lz nō mutuasset amico nō ppea volebat soluere vsurario. Cōcoꝛ. ℞pe. de ancha. post Jo. an. in. c. i. co. li. vi.

23 ¶ Vxꝛ ille q occasiōe mutui laboꝛes subijt l'dā na posset in recōpensationē facere fructus pignoris suos sine vsura. R. Mo. in sū. q; sic de re. ec. non alie. c. ad nostram. vel etiam aliquid ꝓ laboꝛe licite pcipit vltra sortem secundū cūdē ibidē

24 ¶ Vxꝛ liceat mutuare sub vsuris illi q usurpat mea q; aliter nō possū hēre donec sim satisfactus R. sm Ale. lōbar. q; sic qz nō recipio alienū sed meū. ℞facit. c. ab illo. xiiij. q. iiij. ꝛ. c. i. ꝛ. ij. ꝺ vsu. Quod limitat tamen nisi scandalum sibi imineret vel alij. quia tunc non liceret.

25 ¶ Vxꝛ gener q accipit i pign⁹ certas possessiones a socero ꝓ dote ñ soluta faciat fructꝰ suos. R. q; sic ter. ē. i. c. salubꝛiter de usu. Ꝺ itellige. si ꝓ;io ꝓcurrat. q; sustineat onera matrimōij. vt in fi. d. c. salubꝛiter. ꝛ. l. pr̄ i pr̄i. ff. de doli. crecp. secundo q; do sit ꝓmissa simpl'r. Jtā si dedisset terminū de dote soluēda nihil posset recipe: quia añ mozā nihil debeꝭ ꝛ potuit vxoꝛē accipe sine dote. Dicat ergo gener. Ego' sustineo onera matrimonij. vel ducendo sustinebo: da dotē. Et si socer nō pōt. dicat ei. sustine onera matrimonij dā do mihi possessionē in pignus. vt ex fructibus sustineam. Dicit etiam. ℞pa. in. d. c. salubꝛiter. q; si gener accepit pignus ꝛ postea dedit terminum socero de soluenda dote q; nihilominus poterit bona cōscientia tenere fructus pignoris. Quod verum credo quando dedit terminum ad redimendum pignus, aliter nō. Tertio q; fructus non excedant onera. qz causa cessante cessat effectꝰ de appel. cum cessante. Et comuniter onera extimanꝫ sm q;stitatem dotis. Jtā mulier secū duxit. q;stitatem doctis est alimēranda. l. fi cū dotē §. fin. āt. ff. solu. ma. ꝛ. c. p vxaꝝ. de dona. iter. vi. ꝛ vx. Quarto sm Jo. an. do. Anto. ꝛ Jo de ligna. in. d. c. salubꝛiter ꝛ Laur. de ridol. i suis ℞cibus. oportet q; fructus subiciantur fortūe. Vnde secundum eos non liceret genero recipere cautionem vel ꝓmissionē cū pacto q; interim q; dos non soluatur ꝓ oneribus detur sibi certa q;titas annuatim. Contrariū. s. q; certa quātitas recipiatur licite tenet ℞aul⁹ de clea. Jo. cal. ℞pe. de anch. ꝛ ℞pa. in. d. c. salubꝛiter. Et est verius cū sit eadem ratio. scilicet ꝓpter interesse damni emergentis. Limito, tamen predicta vera: quando gener si dotem hēret poneret eā i possionem uel in negotiationem ex quibus ꝓbabiliter tantum hēret: al'non cum nullum patiatur interesse

¶ Vtrum mutuans sūmam pecunie debitā 26
pro dote genero p̄fato. ꝛ recipiens ab eodē possessionem quam ipse in pignus habet a socero ꝓ dote faciat fructus suos sine vsura sicut gener facit. R. Bal. in ſrica. C. de vsu. q; non. Rō. quia mutatione persone mutatur p;iuilegium quotiēs persona est imediata causa p;iuilegij. l. i. C. de ꝓpo. lucra. de scrip. ꝛ. l. locatio. al'incipit licitatio. §. fi. ff. de publica. Sed hec non est rō. qz istud si ē p;iuilegium. pp dotē: sed iuscōe ꝓpter intereꝭ Jō cū iste mutuans non ꝓpter interesse. sed pp lucrum accipiat fructus ex mutuo erit vsurarius dicit tamen ℞odo. q; si mutuasset liberal'r ꝛ genet sibi fil'r liberal'r transferet totum ius qō hēt i possessione p̄fata: licite faceret fructus suos qz eos non reciperet rōne mutui. sed rōne liberalis donationis.

¶ Vxꝛ emens a genero ius p̄fate possessio/ 27
nis faciat fructus suos. R. q; sic. nec ibi pōt esse vsa: nisi fingeret emere cum intēdat mutuare. ℞facit ꝓ hoc quod dicam. j. §. lxxvi.

¶ Vxꝛ heredes mariti sine vsura fil'r faciāt fruc 28
tus suos. R. sm Jo. an. ꝛ ℞pa. in. d. c. salubꝛiter q; nō. qz rō ē diuersa. Jtā hꝛdes statim possunt se expedire reddendo illi pignus quod non pōt maritus. de iureiu. tua nos el. ij.

¶ Vxꝛ relicta cui heredes obligāt p̄fatā possess 29
sionē faciat fructꝰ suos. R. Jnn. ꝛ Mo. Ber. ꝛ d. Anto. i. d. c. salubꝛiter: tenēt q; ñ: sed ꝓputabūtur i sortē. ℞facit. l. ticia. ff. de solu. Sit ergo cauta ꝛ faciat possessionē vēdi vel insolutū sibi dari l. a diuo pio. §. si sup rebus. ff. de re iudi. Sed ego credo ℞riū. si non habet aliunde. vnde viuat q; facit suos fructus licite. Et ēt teneo q; pōt recipere certum quid ānuatim ab heredibus donec sibi restituant dotem. vt. s. dixi. Mos. §. xxviij.

30 ¶ Ex ꝑfatis ꝑz q᷑ rõne intereſſe vel lucri ceſſã
tis vel dãi emergentis aliqd accipe vltra ſortez
nõ ẽ vſura. Sz aduertẽdũ ẽ qñ intereſſe euenit
rõe lucri ceſſantis. ſiue ex abſẽtia vel deſtructio/
ne rei alterius extiatio nõ dz deduci i infinitũ. ſed
vbi res ꝓncipalis eſt extiatio nõ dz excedere du
plũ rei ꝓncipal᷑. ſz cõem extiationẽ ipſi⁹ rei. Vbi
Vo res nõ hz cõem extimationẽ: q᷑ alia nõ ẽ que
cõiter vẽdat᷑. vel vbi res ẽ incerta. vt Vbi gfa ca
ptura piſciũ de q̃ i. l. ſi iactũ. ff. de ac. emp. ⁊ ven.
tũc extiatio fiet arbitrio boni viri: lz excedat du/
plum: adeotñ q᷑ i. tmẽſũ nõ excedat. vt. l. i. C. de
ſen. q̃ ꝓ eo q᷑ iter ꝓfer. Qñ Vo intereſſe euenit
rõne dãni emergentis. ſi hoc euenit rõe õmiſſio/
nis ſolũ cõſideraꝝ intereſſe ſolũ intrinſecũ. vt. ff.
de ac. emp. ⁊ ven. l. ſi ſterilis. §. cũ ꝓ vẽditorẽ.
Exẽplũ frumẽtũ nõ ẽ datũ emptori i termino. ſo
lũ ꝓſiderabitur illud qđ plus valuit. qđ ẽ iteręſ
ītrinſecũ ſi q᷑ aialia mortua ſint. qđ ẽ extrinſecũ
itereſſe ſi ãt itęſſe euẽit rõe ꝓmiſſiõis. ſic teneꝝ đ ex
trinſeco dãno. Exẽplũ ꝓmiſiſti mihi dare frumẽ
tũ i tali termino. ⁊ ꝓpea nõ ꝓuidi mihi aliter. Et
ex quo tu nõ dediſti nõ potui ꝓuidere. ex q̃ aia/
lia mortua ſũt ſic teneris ꝓ õmiſſionẽ ⁊ ꝓmiſſio/
nẽ. i. falſã ꝓmiſſionẽ ſaltẽ i ꝓſcia. Đ itelligo qñ
aliter ſibi ꝓuidiſſet: ſi ñ fuiſſet tali ꝓmiſſõe frau
datus. Aliud exẽplũ. Vedit qs tignũ violatũ ſci
enter nec aliqd dixit ementi tenebiť ẽt de ruina do
mus: ⁊ de pẽſiõe ſoluta. qđ ẽ intereſſe extrinſecũ
vt. l. Julianus. i pri. ff. de ac. emp. ⁊ vẽ. Mõ tñ
i infinitũ. Qñ nõ veniet pẽſio dom⁹ p lõgũ tp᷒us
ſz videť q᷑ veniat ſolũ pria pẽſio. ar. l. i. hoc iudi
ciũ. ⁊ l. neratius. ff. de ſeruo corrupto. vbi cor/
ruptor ſerui teneť nõ ſolũ de ſeruo: ſed de oĩbus
rebus qs aſportauit tũc fugiẽs. nõ ãt de alijs que
poſtea ſucceſſiue furatus eſt.

31 ¶ Sextus cãus i quo licite vltra ſortẽ exigiť ẽ
qñ id qđ capiť fit rõe pene. Aduerte tñ ſm Sco.
i. iiij. đi. xv. q. ij. ar. ij. q᷑ ſi creditor malet debito
rẽ potius icurrere penã q̃z i termino ſibi ſoluere
eẽt vſura. Sil᷑ ꝑſumit vſura ſup pẽa appoſita
mutuo qñ excedit itereſſe de quo dic vt: ſ. ¶Pẽa
. §. xij. Jtẽ ꝑſumit i frauđẽ vſuraꝝ qñ apponẽs
penã ẽ ꝓſuetus fenerari. l. Julianus. §. idẽ. ff. đ
ac. emp. ⁊ ven. extra de pigno. illo vos. ff. de pi
gno. ac. l. vel vniuerſoꝝ Jtẽ quãdo p ſingulos
mẽſes vel ãnos dr̃ ꝓmitt᷑. ãt. ad hec. C. de vſu.
ſupta de corpore. ãt. vt nullus mutua agri. Jn iu
dicio tamẽ aie ſi apponať ſolũ vt ille ſoluat i ter/
mino. q᷑ de pecũia itẽdit aliud facere tẽ ⁊ magis
cupit q᷑ ſoluat q̃z penã ꝓmittat ⁊ veriſil᷑ credidit
penã nõ icurrere qñ apposuit poterit exigere ſi/
ne vſura ẽt ſi excedat intereſſe ſm Rodo. q᷑ ite/
reſt publice vtilitati. vt pacta ſeruẽť. Si Vo põſit
i frauđẽ vſuraꝝ vel qñ apposuit veriſimiliter cre
didit penã icurſuꝝ: aut magis cupit icurrere pe
nã q̃z ſoluere. vſurarius erit. xij. q. ij. finitas. ⁊ c.
illegibus. de arbi. c. dilecti. ⁊ qđ ibi no. Jtẽ ad/
uerte q᷑ qñ nõ ſoluit i termio ꝑ ipotẽtiã vel ꝑ
nõ culpã ſuã. q᷑ pena nõ põt exigi ſine vſura. q᷑
vbi nõ ẽ culpa. nõ dz eſſe pena. l. ſancim⁹. C. de
penis. Ergo. exigereť rõne excreſcentie q̃ facit
vſurã. đ. c. ſi feneraueris. Jtẽ qñ ꝓtẽ ſoluit non
põt tãta pẽa exigi qñ obligatio ẽ dinidua. de quo
dic vt. ſ. ¶Pena. §. xiij. ⁊. xiiij.

¶ Quid de ſtatuto vel ꝓſuetudine q̃ ordinať 32
vt miſſus i poſſeſſionẽ lucreť fructus ad rõnem
quinq̃z ꝓ cẽtenario donec ſibi fuerit ſ᷑i. atisfactũ vl᷑
q᷑ ſibi deť inſolutũ id qđ valet qnq̃z ꝓ tribus. ſ᷑t.
Bal. in. l. acceptã. C. de vſu. q᷑. xviij. ⁊ Jo. de
Imo. i. l. ſi finita. §. ſi plures. ff. de dam. ifec. q᷑
licite ſine vſura illud accipit: q᷑ illos lucrať rõne
itereſſe. ⁊ dicit notari i glo. ſup. §. ſi Vo i aũt. đ ex
hi. re. q̃ ſingularis ẽ ſm cũ. Bar. vero i. l. ſi fi/
nita. §. Julianus. ff. de dam. ifec. ⁊ Jo. đ anania
i. c. ſalubriter. de vſu. ⁊ Lan. de Rido. dicũt q᷑
talis ꝓſuetudo vel ſtatutũ ẽ ꝓ ius dinũ ⁊ i frauđẽ
vſuraꝝ. Sz ego dico q᷑ ſi tale ſtatutũ vel ꝓſuetu
do emanauit i penã vt debitores artenť ad ſatisfa
ciendũ. ⁊ debitor ex culpa ſua nõ ſatisfecit q᷑ vera
ẽ opinio Bal. dũmodo ꝓcurrat recta itẽtio vt. ſ᷑
dixi i ꝓcedẽti. q᷑. nec mixť cũ auctoritas ꝓtoris ꝑ
nimiã ꝓtumatiã ħ facere poſſit. l. fulcinius. §. fi.
ff. er q᷑ cau. i poſ. eať. Si vero fit i frauđẽ ⁊ mu/
tuans potius velit incurrere penã debitorẽ ⁊ h⁹
modi. ſic vera ẽ opinio Bar. ⁊ erit vſura. Q᷑ pz
ergo ad ħ vt liceat q᷑ iuſte ſit miſſus in poſſeſſ. o/
nẽ nõ tñ ex ordine: ſed ẽt ex cã hoc eſt q᷑ i verita
te ſit creditor: ⁊ ꝑ intereſſe illud plus accipit. pu
ta: q᷑ potius vellet ſua. puta cẽtũ q̃z domũ que va
let cẽtũ. xx. aliter illud plus teneretur reſtituere
vt dicimus de pignore in. l. fi. §. ſin ãt biẽnium
C. de iur. do. impe. vel ad puniendũ ꝓtumatiaz
debitoris ſup babũdantiam predictam accipiat:
puta qnia ille contumaciter non vult ſoluere.

¶ Septim⁹ rõe dubij recipiť vltra ſortẽ ſine 33
vſura. de quo in. c. i ciuitate. ⁊ in. c. nauiganti. de
vſu. puta emẽs rẽ ꝓ minori ꝓcio q̃z valeat tẽpo
re emptionis recepturus eam tp᷒re quo veriſimi
liter plus vel minus valere põt non erit vſura.
ſi cãus accideret q᷑ plus valeret. q᷑. ſecundũ glo.
in. c. nauiganti. de vſu. tam emptor q̃z venditor
equaliter comodũ vel icomodũ ex dilatiõe expec
tat. Exẽplũ emit qs frumẽtũ tempore madii vel
oleum ⁊ huiuſmodi in quo vna menſura va/
let vnũ ducatum ꝓ vno florẽno recepturus ipm

tpe augusti. si ē frumētū vel tpe natiuitatis si est oleū. in quo tpe verisimiliꝰ pōt valere tñ minꝰ de vno florēno quātū plus: nō erit vsura. Iz valeat plus. Esset bene vsura si tali ꝓcio emeret q; verisimiliꝰ minus valere nō pōt vel qd modicū: Iz bene multū plus. Nō aduerte ꝓ istis q emūt oleū z tali ꝓcio q; pax minus pōt valere. sed bene multū plus. q; vsurarij sūt. Aduerte ēt hic q; si ille q emit rē recepturus alio tpe eā: credebat eā plus valer. q̄z iudicio cōi verisimiliꝰ sit plus vl minus valitura erit vsurarius minus emēdo pp p̄ uētionē solutiōis fm Inno. & do. Ant. in. d. c. i ciuitate. q̄z nō teneat ad restitutionē. si verisimiliꝰ plus vel minus erat valitura. Iz ipe non sic crederet. Silr dic de ille q vēdit frumētū vel oleum & hmōi plus q̄z valeat tpe ℑctus. vt ꝓciū recipiat tpe quo verisimiliꝰ pōt plus v el minus valere si antea nō erat vēditurus q; Iz. Vnde clariꝰ Sco. in. iiij. di. xv. dicit. Aut vēdēs frumētum tpe natiuitatis ponit ꝓciū qđ tūc valet & expectat. vsq; ad madiū solutionez. & sic mīam facit. Aut ponit maius ꝓciū q̄z tūc valeat. Et tūc distingue. si erat vēdituꝰ i natiuitate fic erit vsura. si ℑo nō erat vēdituꝰ: sed volebat seruare vsq; ad madiū: & solū pp instātiā reqrētis vēdit. tūc si ponit ꝓciū tale tñ q; verisiliꝰ i madio pōt plus valere vl minus nō erit vsura. p. d. c. nauigāti. Si ℑo ponat tale ꝓciuz q; ponat se in tuto vt in pluribus: & illū cū quo ℑbit in piculo vt in pluribus: puta q; raro pōt plus valere: sed minus sic cōit. sic ē vsura. Et in hoc ꝓcordāt cōit canoniste in dictis. c. i ciuitate. & c. ꝓsuluit. & c. nauigāti.

34 ¶ Sed qd si nō ponit ꝓciū: sed vēdit cū pacto q; quātū valebit i madio tūi vlt. &. q; si vt dixi erat seruaturꝰ. Iz. Si ℑo nō erat seruaturus erit vsura. Aduerte tñ q; cū oleū vinū & frumētū & hmōi decrescāt. illud qđ decrescit nō poterit fine vsura vēdere. Itē si necessario ꝓ eius ꝓseruatiōe vsq; ad illud tps bret aliquas expēsas facer: puta pulverizatiōis aut locatiōis vasoꝝ seu domꝰ & hmōi si ipas nō detraheret eēt vsura. Et ꝓpterea dico q; ꝓfessoꝝ dz multū pōderare pfata: ne sil ruat cū ipis. Et iō. c. i ciuitate. p̄fatū merito dicit cōsulte hoies facerēt. si a tali ℑctu cessarēt: cū cogitatiōes hoium nequeāt oipotenti deo occultari. Nō q; tales magis sūt ꝓtēti ita expedit q̄z piculo suo vsq; ad illud tps seruare. Et ēt vt plurūm sūt incerti. si erāt seruaturi vsq; ad illud tps cū videam pp quedā emergēcia ꝓpositū sepiꝰ mutare. Et ppea ē piculosus ℑctꝰ. nisi bñ clausuleť. Et magis dubiꝰ ē casus qñ nō ponit ꝓciū tunc sed vult quantū valebit in ꝓncipio madij vel i medio aut in fine. cū certū sit q; totū si hz multitudinem nō potuisset ita ꝓfixe in ꝓncipio vēdē vl i vno die: & cōit mutuť ꝓciū. Si tñ vellet tñ quātū valuit plꝰ i madio sic eēt vsura apta. Si ℑo simplr dixit quātū valebit i madio. sic fm iudiciū humanū attēdeť mediocritas. vt ñ plꝰ vl mīnꝰ capiat̄ Iz mediū ar. i aut. ꝺ ꝓsulibꝰ. Ꝟ. qñ ēt nos: sed tñ piculosū ē: cū forte vēditurꝰ fuisset i illo tpe quo minus valuit in illo mense.

¶ Vrx emens reddiꝰ alicuiꝰ ciuitat̄ ex guerra angustiate ꝓ vili ꝓcio. & demū facta pace lucrat̄. x. ꝓ vno sit vsurariꝰ. &. q; nō rōne dubij. l. cum bēditate. & l. se. ff. ꝺ hē. & ac. vē. fm ℑo. & Archi. ꝓsulūt tñ vt ide largas faciat elemosynas.

¶ Vtrū mutuās rē cū pacto q; cadē res in pondere numero & mēsura sibi restituat sit vsurariꝰ exemplū. puta pecuniā ꝓ pecunia. marchā argēti ꝓ alia marcha argēti. granū ꝓ grano. vinū ꝓ vino & hmōi. &. fm ℑpe. de anch. in. c. vsuraꝝ. de vsu. li. vi. & Jo. cal. in. d. c. fi. & Rodo. q; aut verisilr dubitaꝝ q; tpe solutiōis tñ minus pōt valere quātū plus: aut q; nō plus valebit. & sic nō ē vsura nec pctm. vt i. d. c. fi. q; sicut creditor tenet eā recipe si vilio: cēt facta quo ad extimationē vt ꝓz in. l. vinū. ff. si cer. pe. & no. gl. i. l. si qs clericꝰ. xiij. q. iij. q; nō ē necesse sit eiusdē extimationis. Iz debeat restitui eiusdē bonitat̄ q̄litate itrīseca. Ideo ñ peccabit recipiēdo ꝓciosiorē quo ad extimationē. Aut verisile ē q; erit ꝓciosior tpe solutiōis. Et tūc si creditor erat seruaturꝰ: & non auferet libertatē debitori liberādi se qñ velit ifra terminū. sic Iz. Si ℑo nō erat ꝓsaturꝰ: Iz interi ꝓsumꝰ sic ē vsura. Silr qñ auferret libertatē debitori liberādi ifra tminū q̄z esset seruaturꝰ erit vsura. Et his ꝓcor. Archi. id. c. si qs clericꝰ. Dicit tñ Rodo. q; qñ erat ꝓsaturꝰ & nō abstulit libtatē ꝺbitori liberādi se: q̄z quis iō crediderit. vt se piculo eroneraret. & ꝓrūm piculo submitteret non tñ ppea teneret ad restōez lucri de necessitate. Iz pecauerit & i pnia vt restituat sit ei ꝓsulendum. Lau. tñ ꝺ ridol. i suis ℑctib. Iz idistincte. q; ille q mutuat ꝓrio ducatum q mō valet q̄tuor libras. si postea recipiat qn q̄z libr. vt valet tpe restitutiōis q; hoc licite facit: siue erat seruaturꝰ siue nō. Sed opi. Ancha. est equior & tutior.

¶ Dctauꝰ casus i q̄ recipit vltra sortē sine vsura ē rōne piculi. p qđ suphabūdātia ꝓt recōpēsari fm Ale. lō. Res. n. cū piculū exurtes plꝰ valet q̄z res eiusdē spēi i piculo. Et sic hec recōpēsatio reducit ad nām rei q̄ pp piculū ertiať plꝰ vel minꝰ valē. & sic excusat ab vsura. Et i ℍ ꝓcor. Lau. de ridol. Mona. Mgr Fran. de empoli. ℑpe. de ancha. Car. Jo. de ana. i. d. c. nauigāti. & cōiter oēs. Et est casus in. l. naue. ff. loca. & hoc pa-

tebit ex sequentibus dubijs clarius.

38 ¶ Vtr̃ mutuãs pecuniã nauigaturo cũ tali pacto q̃ si nauis cũ capitali piclitet nihil sibi teneat. Si vo res emptas portauerit saluas teneat sibi pecuniã mutuatã cũ pte lucri tradẽ sit vsurarius ſ. q̃ sic, casus ẽ in. d. c. nauigãti. Et aducrte q̃ doc. diuersimode vsũ ter, exponũt q̃re ẽ vsura in isto casu. tu tũ tene q̃ rõ ẽ: q̃ tal' mutuãs nõ vult mutuare: nisi cũ tali pacto susceptiõis piculi. Et ꝓptcrea ḡuat debitorẽ i aligd plus ex mutuo. Et io vsura ẽ. Si ãt qs liberaliꝫ mutuaret. Deinde post mutuũ ad instãtiã debitoris suscipet in se piculũ qđ dr̃ assecuratio licite posset aligd lucri suscipere sine vsura. Et rõ diuersitatis ẽ. q̃ receptũ i ꝑmo casu vltra sorẽ directe ꝓcernit mutuũ i quo ois suphabũdãtia ꝓhibet. lu. vi. xiij. q. iij. c. ij. Sed i vo casu nõ sic: q̃ nõ ꝓp mutuũ sed ꝓp factũ ſ. securitatẽ. vñ ẽ Jctus innoiatus iste secũd⁹ vltra mutuũ. Itẽ q̃ accipe aligd ꝓ assecuratione lz fm oẽs. Ergo mutuũ qđ ꝑius qs fecit nõ facit cũ peioꝛ ꝓditoꝛis. Et io tene q̃ sine mutuũ dederit sine nõ põt licite aligd recipe. qñ piculũ alicuius rei i se suscipit nõ ꝓp mutuũ sed ad instãtiã debitoris. Si vo ꝓp mutuũ cogeret debitorẽ vt piculũ ei daret cã alicui⁹ lucri sic eẽt vsura. Et sic loq̃t d. c. fi. Et ḃ elicio a. d. Lau. ỏ ridol. i suis Jctib⁹ Et hoc locũ hz ne dũ in suscepticõe piculi maris. sed ẽt cuiuscuq̃ fm magistrũ ꝑ rã. de ampl'.

39 ¶ Vtr̃ accipiẽtes aligd ꝓ saluo ꝓducto licite accipiãt. ſ. q̃ sic si duo ꝓcurrãt. Dñus q̃ ipe ñ teneat tenere stratas vl' viã securaꝫ. Secũdũ q̃ ob seruet qđ ꝓmisit. Sed si ipe forte eẽt cã tal' piculi inuste vel nõ seruaret, ꝓmissũ teneret restituere qđ accepit. ꝛ vltra de oi dãno satisfacere.

40 ¶ Quid de pactꝫ q̃ fiũt int' aliqꝫ ꝑtẽdẽtes. ſ. q̃ tale qd erit vl' tal' fecit tale qd vl' fiut ali⁹ ꝛ ponũt. x. ſ. q̃ si i bmõi nõ iducit aligd turpe. puta votũ captãde mortis sicut i illis q̃ ponũt q̃ frat' tal' mortu⁹ ẽ vel moriet ifra annũ. sic erit vanuꝫ. Si vo tale turpe inducit sic erit turpe. ꝛ tenebit ỏ bono ꝓsilio dare lucratiui pauperibus.

41 ¶ Vtrũ. A. q̃ fideiubet. ꝓ. B. E. a q̃. E. B. pecuniã mutuo accepit cũ pacto q̃ vult duos florenos ꝓ cẽtenario fideiussionis sit vsurari⁹, dic vt. ỏ. fideiussoꝛ. §. xx.

42 ¶ Vtrũ mutuans pecuniã Johãni vsq̃ ad. x. annos cũ pacto q̃ si infra decẽniuꝫ mortuus fuerit ali⁹ eoꝛ debitoꝛ sit liber. Si vo supiuerit ambo dabit sibi aligd vltra sortem sit vsurarius. ſ. fm Alex. lõ. q̃ sic. Rõ q̃ piculũ nõ excusat vbi cauta ꝑis nõ, ꝑꝛij aligd plus accipit: sed vbi nõ cã ꝑis tũc piculũ excusat. Vel dic q̃ io ẽ vsurari⁹ q̃ ex mutuo exigit obligationẽ alicuius vltra sorẽ tm lz sub periculo. d. c. fi. de vsu.

¶ Vtr̃ ciuis q̃ mutuat cõitati. lxx. ducatos ꝙ cõitas hz ex statuto q̃ quinq̃ hũs filiã vni⁹ ãni. lxx. dederit habeat quingẽtos, ꝓpter maritãda si vixerit vsq̃ ad. xv. annũ. Si vo añ ꝑfatum ꝑs mortua fuerit totũ amittat sit vsurari⁹. ſ. q̃ sic. q̃ i mutuis veris vl' interpꝛatiuis ꝑ spe lucri ꝓncipaliter factꝫ piculũ vl' dubiũ nõ excusat a fenore. d. c. fi. Nec ob. dicũ Ri. i. iij. di. xv. ar. v. q. v. qđ vult q̃ qñ capitale ꝛ lucrũ stat ad piculũ mutuãtis licite recipiat vltra sorẽ: q̃ illud est vex̃ qñ piculũ euenit ex nãrei q allegat. d. c. fi. sed i casu isto est piculũ ex lapsu ꝑis. Et ideo Jctus illicitus ꝛ vsurarius. 43

¶ Quid ỏ ill' q dãt ecclesijs pecuniã vt recipiãt ab eis certas possessiones tenendas toto tpe vite iꝓꝛ: ꝛ post mortẽ debeant redire ad eccl'ias. ſ. Vo. tz q̃ lz. ꝛ ḃ rõne piculi seu icertitudinis. allegat. l. i. C. de pac. ꝛ. l. i. ff. ꝓdi. ꝛ dc. nisi habeant p̃auã intẽtionẽ. Bof. tz q̃ ẽ Jct⁹ vsurari⁹ qñ dat pecunia. Sec⁹ qñ daret vnaꝫ possessionẽ eccl'ie ꝛ recipet equalẽtẽ vsur⁹ ꝛ fructur⁹ vtraq̃ i vita sua vt post mortẽ ei⁹ ad eccl'iam ãbe cũ pleno dñio reuertãt. q̃ sic lz recipe i duplo valẽtẽ plus q̃z sua quã cõfert. Silr̃ si suã ex nũc voluerit i ecclesiam trãsferre oio vt ipe ea nõ vtat seu fruat poterit licite ab eccl'ia recipe possessionẽ valẽtẽ i triplo. vt x. q. ij. ꝑcarie. Ego Vo dico q̃ ẽt qñ dat pecunia q̃ lz dũmõ seruet eq̃litas iuris nat' fm Ri. in. ij. quol. q. xxiij. ar. iij. q̃ talis Jct⁹ nõ est Jct⁹ mutui veri vl' apparẽti. sed potiꝰ ẽ Jct⁹ innoiatus q̃ magis assimilat Jctui emptiõis ꝛ vẽditiõis. Et io si dz licẽ oꝛ vt nõ appareat qs habeat ptẽ meliorẽ: sed q̃ videant eq̃les tũ vẽdẽs q̃z emẽs alit' eẽt illicitus. Idẽ dicit Ri. de eo q̃ emit annos reddit⁹ ẽt pecuniarios. vel cẽsũ pẽsionẽ. vel ꝑdũ heredi tarie vl' ad vitã ementis q̃ lz. si debita seruet eq̃litas. Et Alex. lõ. i quo. suo idẽ tz ꝛ cõit oẽs doct. parisiẽses ꝛ canonistę i. d. c. in ciuitate. vex̃ ẽ q̃ Inno. ibidẽ limitat i redditib⁹ ꝙstitutis non ꝙstitutis dc nouo tpe Jct⁹ lz nõ ẽ rõ diuersitatis dũ mõ reddit⁹ sit realis i re nõ ficticie. Idẽ tz Inno. ibidẽ de emptiõe noie debitoꝛ q̃ lz. Facit. l. iube m⁹. la. ij. C. de sa. san. ec. Et idẽ dicendũ si ꝑfata emant i ppetuũ. Jo. de anch. dicit q̃ si redditus de nouo ꝙstituti sint pecuniales. q̃ habẽt magnã vicinitatẽ cũ mutuo, poti⁹ taliũ emptio dr̃ Jct⁹ vsurarius. Et ẽ vex̃ q̃ ad ꝑsũptionẽ. Secus eẽt i cõscia qñ vere emerent. Rodo. tũ dicit q̃ qñ emit reddit⁹ ad vitã emptoris q̃ tunc nõ ẽ tutũ: ne vendẽs desideret mortẽ emptoris. Et plz mihi. Rõ q̃ pactũ qđ inducit votũ captãde mortis nõ valet l. fi. C. de pac. ꝛ. l. stipulatio hoc mõ. ff. de verb. ob. Et ideo ꝓhibet ꝓmissio ꝑbẽde nõ vacãtis i 44

c.ij. de ꝺcess. pbē. li. vi. Et hoc q; ē ꝺ bonos mo/res. iō nō ꝺz admitti. l. pacta. C. de pac. Qꝺ tñ si ē dicēdū q; fit mortale petñ vēdere vel emere ad vitā sm sc. q; hoc nō inuenit, pbibitū si debite ser/uent circūstātie alii vsufruct⁹ nūq; posset ꝺstitui q finit morte. §. finit. isti. de vsufr. Emere ät vel vēdere ad vitā vēditoris magis ꝺz: q; tale votū ñ pōt iterumenire. Nec ob. qꝺ diui de emptiōe redi/tuū pecuniario; q; pecunia nō ē vendibil': q; qꝺ ē mediū vēditiōis nō pōt eē termin⁹. Quia scien dū ē q; sicut i bonis nr̄is habem⁹ mobilia ⁊ imo/bilia. sic ⁊ ius vtroq; ⁊ ipz ius pōt vēdi. sic ipa mobilia ⁊ imobilia. Nō g̃ vēdit pecunia. §. ius pcipiēdi ipos reddit⁹ pecuniales q̃ vēdito trāsit ipa pecunia sicut ius patronatus qꝺ vēdi nō pōt trāsit vēdita terra q̃ illud hz. Aduerte tñ q; si qs recipiat cētū a Ticio vt ipe Ticius ꝺstituat se de bitorē reditus annualis maioris quātitatis q̃z ac ceperat vsura ē: q; i re nullus est reditus q emat nisi Tici⁹ eēt pson̄a q̃ soleret locare opas suas ad tñ, p anno ⁊ ipas vēderet. Silr vsura vr: qñ erg plus de redditu q̃z res reddat i fructib⁹ de lu cro. Qꝺ bene no. q; pauci aduertūt. Et arrēde q; tal' Sct⁹ q̃ qs emit reddit⁹ possessionuz vel domus cōit fit sub ꝺctu ēphiteotico siue libelario ⁊ cū pa cto q; ille q so'nit' pēsionē possit recmere ⁊ se libe rare a dicto cēsu. vñ dr̄ i aliqb⁹ ptib⁹ venditio a fi cto ⁊ a catha franchi. Et, pptereą ꝺz locatio possit fieri ꝑ ꝓcio toci⁹ redditus quē reddit domus vel possessio. Nōtū sic poterit fieri i isto ꝺctu libella rio. q; tal' teneť manutenē rē suis expēsis. l. ij. C. de iure ēphi. Et teneť ēt soluere pensionē. ꝺz res peat casu fortuito dūmō maior ps nō peat. Secus i ꝺductore. q; nō teneť suis sūptibus manutenere l. colonus. i pnc. ff. loca. nec teneť peunte rę casu sine culpa. c. ppī sterilitatem. de loca. Et iō si tñ vult de cēsu quātū solueret⁹ ꝺductor simpler est in iustus Sctus ⁊ i fraudē vsure, ppī pactū de retro uēdēdo. de q̃. ī. §. Item vi. cū seq. Et, pptereą ꝺz hī respect⁹ nō ad fruct⁹ si excedūt. sed ad quātitatē pe cunie solute, p ꝓcio: ita q; tal' pēsio multiplicata p xx. annos ascēdat ad totalē extimationē rei sic. lo cate. Et sic erūt. v. p cētenario. vt ē tert. i aut. de nō alie. §. q; Vo. ⁊ i aui. ppetua. C. de sa. ss. ecc. ⁊ ibi no. glo. Et segť Bar. in. d. l. ij. ⁊ do. Bar tholomeus cipola veronensis. ⁊ iō si locareť sim plicit, p. vi. nō poterit dari ad libellum. nisi, p. v. Vnde q; cōit grauat talis in censu iudico cōiter Sctum talē illicitū ⁊ in fraudem vsurar̄.

45 ¶ Vtr̄ emēs frumētū i herba vel vinū in vite aut oleuz ⁊ hmōi añq; sint matura minusq; vale būt tpe q̃ matura erūt fit vsurarius cū videať mu tuū interptatū. ff. sm Bal. i rubrica. C. de vsu. q; aut pns numeratio ē cā dāni ipius vendētis ⁊ sic est vsura. per. c. in ciuitate de vsuris. Aut so la ꝙuentio. q; preciū non soluit de presenti. Et sic ꝺtractus lz nō sit vsurarius: ē tñ illicitus. aut neu trū ē cā dāni: q; nō plus valet frumētū vel vinuz sub tali qualitate ꝑ ꝓ piculū cui subiacet. Et sic lz l. fistulas. §. frumēta. ⁊ l. si debitor. §. verisimile ff. de contrahē. emp. Hoc intelligo qñ emit nō i genere sed determinate. s. frumentū istius agri i herba: vel vinū istius vinee ⁊c.

¶ Tene ergo, p̃ toto isto. viij. casu melius intel 46
ligendo hanc regulā q; si mutuum sit p̃ncipaliter spe habendi vltra sortem nullū periculū pōt ercu sare quin sit vsura talis contractus. Si Vo mutu um fit liberaliter. ⁊ postea, ppter periculuz aliqd accipitur excusat.

¶ Nonus casus est ratione administrationis: 47
puta tenebatur quis collocare pecuniā alterius in emptione predioz vt tutor: vel in aliud fructuo/sum ⁊ nō fecit ille cuius erat pecunia poterit tātū vltra p̃ncipale accipere quātū lucri habuisset ve/risimiliter si vt debuit collocasset. l. tutor. q reperto/riū. §. si post depositionē. ff. de admi. tuto. Et fa cit ꝺ p̃laros q possunt acquirere ecclesie ⁊ nō faci unt. xij. q. ij. qcūq;.

¶ Decim⁹ casus est rōne hostilitat'. Mā quem 48
possū pseq gladio ⁊ bonis spoliare iuste possum etiā licite vsuras ab eo extorquere. xiiij. q. iiij. ab illo dūmodo nō sit scandalū alijs.

¶ Vndecim⁹ casus rōne ostentatiōis. Exēplū 49
do tibi pecuniā signatā ad ostētatiōz vel ēt ad sup ponēdū pignori ita q; volo illā met quā tibi dedi i numero mihi restitui ⁊ vltra eam aliquid lucri Mā talis Sctus lz cū nō sit mutuuz. sed potius lo catio. vt no. gl. i. c. si fenerauerit. xiiij. q. iij. ⁊ in d. c. ꝙquestus. ⁊ facit. l. iij. §. vlt. ⁊. l. se. ff. como. Concordat Sco. in. iiij. di. xv.

¶ Duodecimus est rōne alteri⁹ Sctus a mutuo 50
Vo vel interptato. Mā i solo mutuo Vo vel int/pretato ꝺfistit vsura. qñ aliquid supra sortē. i. mu tuatū exigit. q; vsus rei in mutuo nō ē sepatus a consumatione ipius rei mutuate seu dūio. Ideo exigēs aliqd vltra sortē rapit vsū. ⁊ sic dr̄ vsura. nō sic in aliis Sctibus. Et q; aliqñ ꝺtractus ap/parent nō vr̄ mutuū. ⁊ tñ ē saltē interptatū, ppte rea de multis questionibus sub inferā que fiunt i diuersis Sctibus a mutuo apparenti.

¶ Et ꝓmo circa cambia sciendū q; oia reducunť 51
ad tria. s. realia solū, ⁊ secūdo ad realia ⁊ per lr̄as ⁊ tertio ad ficta.

¶ De cambio reali solum. Vtrum cambiū rea 52
le liceat quando ratione eius aliquid lucri acci/pit. ⁊ est qñ quis hz ꝺucatos in auro vellet mone

tã: vel habẽs monetã vellet aurũ vel alterius ge/neris pecuniã campsor vult tñ ꝑ ducato vtrũ sit vsurarius. ff. q̃ nõ. q̃ nõ põt cẽ mutuũ in cam/psore in hoc. vñ minuere sortem nõ põt cẽ vsura sed bene augere. tex. est no. in. l. rogasti. §. si tibi dedero. ff. si cer. pe. ꝓposset bene cẽ iustitia qñ ex cessiuũ lucrũ accipet respectu laboris. Et ly qdam dicãt licere cãpsoribus solũ q̃ de hoc faciũt artem nõ alijs: tñ ego nõ video rõnem diuersitatis cur nõ possũ extimare laborẽ nũc rõnis vnius duca/ti vnũ soldũ sicut qlibet alius. Tamẽ ẽ verum q̃ aliquid plus possunt rõnabiliꝰ accipe illi q̃ de hoc faciũt artẽ: q̃ maiores labores portãt cũ ſ mꝑ sint parati.

53 ¶ Vtrũ cãbiũ reale ⁊ ꝑ lras liceat: ⁊ sit duobus mõis. ꝓ Primo hoc mõ. Ego habeo hic Janue c. aureos vellẽ q̃ mihi rñderent rome ꝓuenio cũ cãp sore vt faciat mihi lras qbus dent mihi. xcv. solũ reliquum lucret. ff. fm Bal. in. c. i. de plus peti. q̃ licitus ẽ talis ꝟctus ⁊ necessarius iuregẽ/tiũ munitus nãli rõne. eo q̃ campsor subit picula viaꝝ ⁊ dãna nũcioꝝ: pensiões opaꝝ ⁊ salariozꝫ factoꝝ. vt no. l. l. piculi. ff. de nauti. feno. ⁊. l. tra iectice. in ꝓn. ff. de ac. ⁊ ob. ⁊. l. q̃ rome. §. i. ff. de ver. ob. vnde si aliqd lucraꝝ hoc ẽ iustũ cũ indu/stria accedat rei licite. l. si heres. ff. ad. l. falci. ꝓte rea numerãti mihi decẽ ly pacisci q̃ ei nõ reddaꝫ nisi nouẽ cũ nõ possit cẽ vsura minuere sortẽ: sed bene augere vt dictũ ẽ. ꝓ Posset tñ cẽ iniusticia qñ erc essiuũ lucrũ caperet respectu laboꝝ ⁊ expẽsaꝝ ⁊ piculi: vel qñ pecunias nõ bonas darẽt. ff it se/cũdo mõ cãbiũ ꝑ lras ⁊ reale hoc mõ. Est vltra/mõtanus q̃ habẽs mille ducatos venctos ⁊ intẽ/dẽs ferre eos venetias vbi plus valẽt ⁊ ibi expẽ dere inuenit campsorẽ in sua patria habentem ta bulã cãbij venetijs ⁊ tradit ei ad foꝝ cambij ve/netiarũ. vt sibi venetijs reddant. Talis ꝟcꝰ põt cẽ licitus: ⁊ ẽ qñ nõ intẽdit ꝓp ꝓiorẽ traditionẽz habere lucrum sed rõne patrie illud reportat. Si ꝟo ex hoc q̃ ꝓpter tradit vltra montes q̃z recipiat venetijs intendit lucrũ habere erit vsurarius: cũ ꝓp traditio inducat rationẽ mutui ⁊ spe habẽdi vltra sortẽ. ⁊ sic erit vsura.

54 ¶ Vtrũ cãbiũ ficeũ fit licitũ. ff. q̃ nõ. q̃ dicitur ficeũ eo q̃ in veritate est ficeũ a charitate ꝓximi ⁊ ficcat aiam a gra dei. ⁊ fit. vij. modis. ꝓ Primo hoc mõ. Recipio florentie a cãpsore decẽ libras gros soꝝ q̃ tũc valent centũ florenos cũ pacto q̃ tenear ipi cãpsori tñ dare quãtũ infra decẽ dies post ce/lebratũ ꝟctũ valebũt libre grossoꝝ venetijs: que aliqñ valẽt plus aliqñ minus: ⁊ hoc binc ad mẽ/sem receptiõis eoꝝ: vel si plus vult tenere de mẽ se in mensem renouaꝝ modo ꝑdicto: ⁊ tale cãbiũ est illicitũ ⁊ vsurarius ꝓtractus: q̃ ẽ ibi mutuum cũ spe habẽdi vltra sortẽ: q̃ ly aliqñ minus vale/ant: tñ vt in pluribus plus valent nec excusaꝫ ꝑ/pter periculũ. vt. §. patuit. tex. est clarus habenti oculos cordis in. d. c. fi. de vsu. Et talis ꝓtractus ẽ ad pniciẽ ciuitatũ experientia teste que ẽ omniũ magistra. c. q̃z sit. de elect. li. vi. Et q̃ sit illicitus cõiter teneꝫ a doc. Secũdo fit hoc mõ. Habeo h Janue centũ aureos ⁊ trado eos ꝓ Petro vt mi/hi totidem respõdere faciat binc ad mẽsem rome vbi plus valent verisimiliter ⁊ credit. Et similit vsurarius ẽ: q̃ ẽ mutuũ cũ spe habẽdi vltra sortẽ c. consuluit. ⁊. c. in ciuitate. de vsu. Tertio fit hoc mõ. Habeo hic Janue centum aureos quos do petro indigẽti vt mihi respõdere faciat a Lõdres seu Bruges binc ad tres mẽses alterius generꝭ monetaz: puta tot libras de sterlini ⁊ hmõi. Iste ꝟctus cõiter ẽ vsurarius fm Ho. ⁊ Hoff. quia cõiter fit vt inde lucret. Et ly aliqñ nihil lucret tñ in ex imatione hz lucrũ. Et sic cũ sit mutuũ cũ spe habẽdi vltra sortẽ erit vsura. Nec rõ piculi excu/sabit sicut dictuz ẽ. Idem dic. q̃ Janue existens emit turonẽses recipiẽdos in frãcia in talibus nũ dinis fm Aler. lõ. cũ tales emant plus vel mi nꝰ fm tpis dilationẽ. ⁊ intendãt lucrũ qõ cõiter eue nit. ff it. Quarto hoc mõ Janue existens dat cer tã monetã alicui vt sibi reddat in scutis Lugdu/nij tpe ferie que ibi fiet. verbi gra. extimat hic Ja nue scutum. xxviij. ⁊ sic dat tantã monetã ad rõ/nẽ de. xxviij. ꝓ scuto q̃ ascendet ad scutos centũ qui sicuti in lugduno vt plurimũ valent. xxx. vel saltem plus de. xviij. Idẽ dic de binc neapolim ad tot carlinos ꝓ o ducatis ⁊ huiusmodi. Fz Mo/nal. sunt vsurarij: allegat. c. ciũiens. lxxxviij. di. ⁊. d. c. fi. de vsu. Quinto modo fit sic. Ego indi/geo pecunia hic Janue quero mutuo ⁊ non inue nio nisi hoc pacto q̃ recipiam ad rationem cam/biorum de Londres vel Bruges cum ego acci/piens nõ habeam banchũ in Londres vel Bru ges nec mutuans. Ideo mutuat isto modo: quia velit deferre suas pecunias a Londres. sed vt sic lucretur ex tali contractu nunc de Janua ad Lõ dres. ⁊ de Londres ad Januam. Et sic patet q̃ non licet. vnde dic q̃ est vsura. ff it ⁊ Sexto mo/do pessime. Et dicitur cambiũ recãbiuz. ⁊ fit hoc modo. Ego indigens pecunia hic Janue quero aliquem qui mihi mutuũ det. Est aliquis qui dat mutuum ad rationem cambioꝝ de Londres cuz pacto q̃ scribat lras. ⁊ tũ non mittit: sed ipas reti/net ⁊ fm q̃ lucratur cambia in eundo ⁊ redeun/do ita accipiet vltra sortem. ⁊ vsurarius pessimꝰ est. Septimo modo fit cambium i romana curia qõ quidez ẽ vsura clara. ly sub cambio palietur. ⁊

fit sic. ℭ Clericus ꝑsecutus de nouo aliqđ beneficium ꝓ expeditiõe bullaꝝ ipius indigẽs pecunijs petit a cãpsore sub mutuo certã sũmã. puta centũ ducatos restituẽdos in patria. puta turonie hinc ad sex mẽses monete ibi currẽtis ei quẽ ꝑfatꝰ cãpsor statuerit: mutuat cãpsor. sed vltra cambiũ exurgẽs ex varietate valoris monete in diuersis locis exigit. v. vel. viij. ꝓ cẽtenario tales cãpsores vsurarij sũt indubitanti. Et lz quidã conati fuerit defensare q licite põt fieri tale cãbiũ sic cũ. ꝓmo secũdo tertio quarto quinto z sexto mõ dictũ. Dicẽdo q nõ ẽ Jctus mutui. sed ꝓmutatiõis vel emptiõis seu Jctus inoiatus saltẽ. z lucruz ꝓcuruat rõne dubij vel patrie. Jdeo nõ potest esse vsura Sed cõtra ipos ẽ tertus dicti capituli fi. a contrario sensu vbi dicit. Jlle quo qz q dat de cẽ soldos vt alio tpe totidẽ sibi grani vini vel olei mẽ sure reddanꝫ. que lz tũc plus valeant tñ vtrũ plus vel minus solutionis tpe sint valiture verisimilli dubitat nõ debz ex hoc vsurarius reputari. hec ibi. Ergo a Jrio si verisimilit plus ꝑsumerent valiture tpe solutiõis cẽt vsurarius. Et iste Jctus vr emptiõis vel ꝓmutatiõis aut saltẽ Jctus innoiatus. qz dat pecuniã recepturus granũ z hmõi. q magis distant a ducatis qz sterlini. ꝓpterea tene indubitanti q ẽ contractus mutui interꝑtati cum spe habẽdi vltra sortẽ celebratus. Nec ob. q aliqñ minus. qz vt plurimũ z in extimatiõe intẽdit lucruz z inest. Et lz Archi. flo. in sũma teneat q tales solũ sũt vsurarij mẽtales. Tu tñ eos dicas cẽ vsurarios etiã reales. qz mutuũ petẽti non volũt dare nisi cũ isto pacto. Et sic ꝓz q sũt vsurarij mẽtales z reales. vnde Host. z Bof. dicit tales vsurarios quantũcũq; sub spẽ ꝓmutatiõis emptionis vel alterius Jctus palienꝫ. z oibus execrabiliores sũt. qui de nũdis ad nũdinas tales Jctus faciunt cũ excedãt centesimã fm Jo. cũ quo cõcor. Alex. lon. Est tñ Jctus in quo nõ dicerẽ contractũ vsurariũ nec illicitũ. videlicet. Est aliqs q vellet ire de Janua londres ꝓ negociatione no let secũ deferre pecunias ꝓpter picula queritali/ quẽ cui det suas pecunias hic Janue q faciat sibi respõdere totidẽ londres. sed qz ꝓpter abusum ꝑfatoꝝ mercatorum nõ põt prescire determinate quot libras de sterlini valeant sue pecunie accipit litteras fm cursũ cãbij a quodã hic Janue cui dedit suã pecuniaz z inde lucrarꝫ aliquid. Dico q si iste nõ ideo hic dat vt inde p cãbiũ lucreꝫ. sed solũ vt suas pecunias londres habeat. q tale lucrũ sibi aduenies nõ faciet cũ vsurariũ: cuz aduẽiat sibi potius rõne incertitudinis seu patrie qđ ercusat ab vsura. qñ mutuum nõ sit spe habendi vltra sortẽ. Si tamen posset scire precium sue pecunie

ꝑcise. z sic habere. z vellet hmõi litteras cambii esset vsurarius. qz iã intẽderet lucrum ex mutuo nec incertitudo cũ excusaret dicto capitulo fi.

ℭ Vtrũ deponens pecuniã apud campsorẽ vel mercatorẽ vel artificẽ ꝓ qua qz negociatur dat đ ponẽti certũ quid ꝓ centenario licite recipiat. fl. fm Bal. in. l. i. C. ꝓ socio. Aut talis deposuit i specie. z tũc qz illicite vsus ẽ pecunia deposita te/ neꝫ omne lucrũ restituere deponẽti. qz ex re illi locupletiorꝰ factus ẽ. ar. l. qui sine vsuris. ff. de nego. ge. Sed ego nõ credo in ꝓscia q teneatur de necessitate p ea que dixi. Restitutio ꝓmo de lucro q vsurarius ꝓcepit ex pecunia vsuraria. qđ non teneꝫ restituere. Aut vsus ẽ licite. qz deposuerat in numero. z tũc si deponens non habuit animũ fenerandi. z campsor liberaliter dat: vel ex quadã equitate sic licite recipere potest sine vsura. Si vero dat ex quadaz necessitate credens se obligatum excusatur deponens qz diu bona fides durat scilicet credẽs q liberaliter dedit. Naz obligatio antidotorũ iustã parit receptionẽ p errorẽ soluti l. si testamento. §. i. ff. de fideiuss. Si vero deponẽs habuit animũ aliquid habẽdi lucri. sic vsurius ẽ. qz verũ mutuũ ẽ cũ spe habẽdi vltra sortẽ cũ sit in numero non in spẽ: nisi deposuisser rõne societatis cũ piculo suo. sed quo ad restitutionem dic vt. s. restitutio. i. in verbo vsurarius.

ℭ Vtrũ deponẽs pecuniã dotalẽ apud mercatorẽ ita q sit salua z recipiat aliqđ de lucro fit vsurarius. vide. s. dos. §. xi. z societas. i. §. vij.

ℭ Circa contractũ emptiõis z venditiõis. qz se ꝑpe interuenit mutuũ verũ vel interꝑtatuz. Jdeo plura querunt.

ℭ Vtrũ mercator seu artifex sit vsurarius q illi qui statim soluit rẽ vendit ꝓ minori ꝓcio qz illi q nõ soluit incõtinẽti. sed vult terminũ. fl. ꝑsuppono ꝓmo qđ dicit Sco. in. iiij. di. xv. q. ij. z Ric. in. sj. quol. q. xviij. arti. iij. q. pensatio valoris rerũ vsualiũ nõ põt fieri a nobis nisi p cõiecturalẽ seu ꝓbabilẽ opinionẽ. Et hoc quidẽ nõ ꝑcise sed sub quadã latitudine equalitatis. vñ punus excessus equalitatẽ illã nõ corrũpit. sed tũc solum qñ ẽ ibi tãtus excessus q inequalitas clare vr. Et talis excessus Jctũ vicioſũ reddit. Et hꝫ ꝑsupposito. fl. ad. q. cũ distinctiõe. q aut talis vẽditor nõ excedit ꝑfatã equalitatis latitudinẽ cuz illo q vult terminũ. lz ꝓ minori daret si statim solueret ꝓciũ Et sic nõ ẽ vsura. Exemplũ ertimaꝝ pecia talꝫ pãni ab aliqbus. x. ab alijs. xi. ab alijs. xij. stati solucnti libẽri daret ꝓ. ix. vl. x. nõ solucti. vult. xij. nõ ẽ vsura cũ nõ excedat rõne tpis equalitatẽ latitudinis iusti ꝓcij. Si vero ꝑfatã latitudinis equalitatẽ trãsceꝺeret. vtputa qz vellet. xiij. vel. xiiij.

sic esset vsura. c. ꝓsuluit. de vsur. Idē dic de eo q̄ nō vult ꝓrogare terminū debitori nisi aliquo dato. d. c. ꝓsuluit.

59 ¶ Quid si ex inucterata mala ꝓsuetudie ⁊ pauscitate pecunie currētis cōit vēdit ad tps plusq̄z ipse emere posset emptorē stati soluēte. ſ. S. Tho. i quadā. q. ⁊ Bra. obdo. in suis ꝛctib⁹ q̄ si tales solū ꝺ faciūt vt iustū p̄ciū excedat q̄ nō erunt vsurarij. vñ ne decipiaris. attēde si p̄ciū occurrēs sit iustū an nō. Et hoc tibi demōstrare poterit si attēdat an mercatores si vēderēt tali p̄cio ꝓsiderato laboriꝺ⁹ ⁊ ceteris debitū lucrū cōit reportarēt: q̄ si sic eēt plus nō posset vēdi sine vsura. Si vero nullū lucrū cōit haberēt sic ē clar. q̄ nō ē iustum p̄ciū. illud q̄ꝺ tarat de p̄senti soluēti. sed hoc ꝓpriat potius ex nimia cupiditate pecunias habētiū q̄ tali p̄cio volūt emere. vt postea mō suo vēdant Et iō si plus vēdūt illo p̄cio ad tps dūmō iustum p̄ciū nō excedāt q̄ꝺ deberet valere. si talis cōputela nō eēt: nō erit vsura: q̄ nihil vltra debitum exigūt rōne tpis. Aduerte ēt q̄ si qs eēt in tali loco i quo cōit emētes nō habēt pecūias. sed emūt ad tps posset vēdere aliq̄d plus iusto p̄cio occurrēti sine vsura. Nō q̄ mercator pōt magis extimare mercātā illā q̄ tardius exp̄ēdit q̄z q̄ citius. Et ideo fi plus aliq̄d vēdūt solū habēdo respectū ad lucrū q̄ rōnabiliꝰ deberēt reportare ex tali negociatiōe nō erit pec. nō ꝓdēnabo eos si tm̄ plus solū vēdūt ad tps q̄ moderatū lucrū reportēt pēsatis laboribus ⁊ exp̄ēsis ⁊ ceteris hmōi. non haberet tñ locū istud i illo q̄ defert aliqs merces ad aliquē locū vbi credebat multū vēdere ⁊ lucrari posse, pter eox raritatē. Sed q̄ alie multe supuenerūt vides q̄ nedū lucrū. imo dānū reportaret si venderet p̄cio occurrēti vēdit ad tps plus vt sic non patiat̄ dānū: q̄ hoc eēt vsura. Sicut eni noluisset minuere de p̄cio si nulle alie supuenissent. ita ad ueniēte habūdātia rōne tpis nō poterit aliq̄d plꝰ vēdere. Mā in casu isto hz locum illud q̄ꝺ dicit. Res tm̄ valet quātuz vēdi pōt. l. i. §. si beres. ff. ad trebel. ⁊ l. q̄rebat. ꝑmo. ff. ad. l. falci. ⁊ l. fi qs vxor. §. vlt. ff. de fur. Sed in casib⁹ supiorib⁹ limitat̄ vox. q̄ res tm̄ valet quātū vēdi pōt. ſ. si p̄dicta abusiua ñ obstarēt. Et ita rñdit Tho. fa fe. q. lxxvij. ad. l. p̄cia. ff. ad. l. faci. Vbi dicit Trecia rex nō ex affectu singulox. sed cōit fungunt dicit vox: nisi affectio sit rōnabilis ex parte vēditoris. vt ē in p̄dictis duobus casibus non iusto vltimo.

60 ¶ Vtrū vendēs rē alicui q̄ pecunia indiget vt statim reemat ꝓ minori p̄cio sit vsurarius. ſ. q̄ fic. q̄ pinde ē ac si pecuniam mutuaret. Et iste ē ꝓtractus pessimus. q̄ dicit stoch ⁊ bistoch. q̄ cōit plus vendūt. Et sic vnū gladiū infigūt. ⁊ postea minus recmunt. Et sic alū gladiū iponūt. Si tñ simplicit̄ qs vendidisset ꝓ iusto p̄cio nō cogitās reemere. ⁊ emptor nō inuenies emptorem vellet vendito: i vēdere ꝓ minori nō eēt vsurarius minus emēdo. sed posset eē iniusticia. ⁊ cōiter in eo accidit. Et ideo illicitus ꝛctus.

¶ Vtrū vēdēs rē ad tps plusq̄z cōi extimatiōe valeat. sed tñ plus valet vel valore nāli vl̄ ꝑpetuitate emētiū: vel q̄ erat multū vtilis vēdēti. ⁊ fz illud exigit p̄ciū sit vsurarius. ſ. fm Sco. ⁊ Rich. vbi. ſ. ⁊ Tho. fa fe. q. lxxvij. q̄ res si pōt ext iari vt tali p̄cio vendat̄ salua iusticia. Nec fm valorē naturalē. q̄ sic musca valeret plusq̄z totū aurū mūdi ⁊ oia inaiata. Nec fm vtilitatē ementiū: q̄ sic herba medicinal̄ vl̄ potio q̄ valet alicui ad liberationē a morte ꝓcio ĩestimabili foret vēdēda. Sz oz extimeꝰ cōi extimatōe fm q̄ dictuz i. lix. §. Et iō si plus tali extiatiōe vēderet rōne tpis erit vsura. Si nō rōne tpis sz alio respectu erit iniusticia nisi vēdat sciēti ⁊ volenti. vt. ſ. emptio. §. vij. Bene āt posset plus extiari q̄z valeat res cōi extimatiōe sine vsura rōne ꝓpriē vtilitatis. puta habeo rē multū mihi vtilē ex q̄ multū mihi ꝓfitio ⁊ ex eius absentia multū dānificabor: ꝓpterea licet instanti postulāti eā sibi vēdere nō quātū valet cōi extimatiōe sed quātū ē mihi vtilis ⁊ quātū extimat dānū ex eius carētia. Et iō nō eēt vsura q̄z interueniret tps solutiōis fidē. Nō quia res salua iusticia pōt tali p̄cio vendi. Et ideo plꝰ q̄ꝺ accipit̄ nō accipit̄ ex tpe sed ex natura rei. Iz q̄ ad apparētiā videat vsurarius.

¶ Vtrū vēdēs vinū vel frumētū ⁊ hmōi ꝓ ꝓxcio q̄ꝺ currit cū pacto tū. q̄ si plus vsq̄z ad pascha valuerit illud plus vult. si vero minus non vult minuere p̄ciū sit vsurari⁹. ſ. q̄ fic. facit. l. pe. C. ꝺ solu. ⁊ l. q bona. §. fi qs. ff. de dā. infec. no. Archi. xiij. q. iij. §. i. ⁊ Io. i sū. Facit. l. si non fuerint. §. aristo. ff. ꝓ socio. Hoc itellige q̄ sit vsura q̄n talc pactū facit rōne dilatiōis solutiōis. alit eēt iniusticia nō vsura. vñ Sco. i. iij. di. xv. q. ij. ar. ij. ponit duas regulas circa hāc mā obſuandas Prima ē q̄ vēdēs nō vēdat tps: q̄ nō ē suum. Secūda q̄ nō ponat se in tuto de lucro vel semp vel vt in pluribus. alit ē vsura.

¶ Vtrū emēs a Iohāne centū q̄ꝺ hñe hinc ad tres ānos a petro seu ꝓ legato seu ꝓ ficto molendini vel qualitercūq̄z ꝓ rcv. q̄ tūc soluit de p̄senti sit vsurarius. ſ. q̄ aut ad instātiā Iohānis emit aut spōte. si ad instātiā Iohānis solū. ⁊ ꝓpterea minus emit q̄z extimat verisimili interesse suum puta q̄ volebat de ipa pecunia negociari negociatiōe qua verisimiliꝰ lucratus fuisset tñ deductis

periculis ⁊ laboribus: vel q; tñ minuꝰ quãcũ ex timat laborẽ in rehabẽdo ⁊ picula ⁊ hmõi. sic nõ ẽ vsura. Mã nostra interest litibus ⁊ sumptibus nõ verari. vt in. l. minoribus. ff. de minoribus. Si vero spõte ⁊ ꝓncipalĩ facit pp lucrũ ⁊ minut ꝑciũ solũ pp hoc q; nũc soluit vt in futura rehabe at plus pp prematurã solutionẽ. sic ẽ vsura. c. fi. de vsu. Et in hoc ꝓuenit Jo. an. in addi. ad spe. Mec ob. illud qõ dr plus soluit q ante tps soluit. insti. de ac. §. plus. ⁊ de plus pe. c. i. q; illud ẽ verũ in eo q ante tps soluẽdo patiꝰ aliqõ interesse. ⁊ ideo cogẽs eũ plus pet t. Vnde ista plus petitio siue sit respectu tpis. q; cũ obligeꝰ hinc ad annuꝫ solũ: ⁊ tñ hodie exigitur: siue sit respectu rei: puta qõ debeꝰ tpe messis petiꝰ tpe anteriori quo plus valet: siue sit respectu loci: puta qõ debeꝰ in vno loco petiꝰ in alio: siue sit respectu cãe. Exempluꝫ vt qõ debeꝰ alternatiue vel nõ ẽ obligatus petiꝰ determinate. tñ solũ põt diminuere quãtum estimat interesse suũ verisimiliter: siue lucri cessantꝫ: siue dãni emergẽtis. alias pp prematurã solutionẽꝫ diminuere de ꝓncipali eẽt vsura. sm Tho. ita ꝑ q. lxxviij. in responsione vltimi articuli. Jdẽ dic de illo q vadit ad artificẽ debitorẽ mercatori. p pãno de cẽtũ q̃ dꝫ hinc ad annũ ⁊ facit sibi dari. xcv. mõab artifice. ⁊ ipe se obligat soluere centũ i termino mercatori sm ꝑdictã distinctionẽ. Aduerte tñ q; si talis pecunia seu debitũ eẽt litigiosũ nõ liceret emere. de quo dic vt. ff. cessio actionũ. p totũ. Jtẽ si eẽt mutuũ vel comodatũ factũ alicui vsqꝫ ad tres annos. ⁊ supueniret casus in quo mutuãs vel comodãs indigeret ⁊ vellet sibi restitui nõ liceret comodatario vel mutuũ accipiẽti aliqd minuere. p interesse suo: qñ sibi interesse icurrit mutuãs ⁊ comodator: nec aliũde ꝓuidisset vt ipsum euaderet si tal' comodator vl' mutuãs sibi subueniret. Et sic intellige ⁊ limita. l. in rebus. ff. como.

64 ¶ Vtrũ emẽs pagas. puta de. lxxviij. ad rõnẽ de. xv. solidis ꝑ libra. q; sic ẽ cõis eoꝝ extimatio Januẽ sit vsurarius: cũ postea sit habiturus verisimiliter hinc ad duos annos. xx. soldos ꝑ libra ℔. Quidã multũ errãtes conati sunt simpliciter asserere nõ eẽ Ꝺctũ vsurariũ: sed solũ turpe lucrũ Aliq etiã direrũt q; licite fit. Aloti. Primo q; talis nõ ẽ Ꝺctus mutui sed emptiõis in quo vsura eẽ nõ põt sed solũ iniusticia. Secundo q; inest piculũ ⁊ labor in rehabẽdo. Tertio q; cõis extimatio nõ plus iudicat valere. Quarto q; sicut plus valet fructus maturus ⁊ pfectus q̃z acerbꝰ: ideo licite qñ ẽ acerbus minus emiꝰ. Sed certe iste rõnes nihil valẽt: q; ly formaliꝫ fit Ꝺctus emptiõis: tñ equiualentẽ ẽ mutuũ cũ spe habẽdi vltra sortem qõ sepe coopiꝫ sub Ꝺctu emptiõis. vt ꝓ in. c. consuluit. ⁊. c. in ciuitate. ⁊ clarius in. c. fin. de vsu Mec labor seu piculum excusat: q; verisimile nõ ẽ. q; nõ habeat totũ ⁊ sine oi labore in tpe. Jdeo minutio precij fit solum tpis. qõ ꝓ. q; quãto plꝰ tarde habent soluit. tãto minus emunt pp prematurã solutionẽ. Et cõis extimatio ẽ corrupte la tet. Est memoria hominum qui recolunt q; sub cõi extimatione cadebat q; contractus vsurarius esset. Et sic perseuerassent nisi fuissent qdã magistri in theologia non bone ꝓscie qui sine oi fundamento iuris imo ꝓtra ter. apertũ a ꝓtrario sensu in. c. fi. de vsu. licitum esse ꝓsuluerunt non intelligẽtes q; ly fructus agrestus minus possit emi q̃z maturus. non tñ minus q̃z qñ cõputatis piculis semp plus sit valiturus q̃z emaꝫ: q; etiã si ematur tanto minus pp prematurã solutionem q; verisimiliter plus debeat q̃z minus valere certe vsura erit. p ter. clarum in dictis. c. preallegatis. Si dꝫ ergo licere oꝫ q; pp prematurã solutionem nõ minus ematur. quin possit etiaꝫ minus valere. imo plus dicit. d. Ꝺpe. de ancha. in disputatione montis florentie q; si qs emeret ad duos vel tres ãnos ipresentia vel loca predicta ⁊ peiceret magisq̃z dedit q; esset vsura. q; non ẽ vere emptio cũ reddit' sit de ꝓprio reuersurus ad venditorẽ: nec locatio. q; pecunia statim soluiꝰ ꝑ alia pecunia. vnde accedit ad Ꝺctum mutui. Et ꝓpterea mihi videꝰ dicendum sicut de casu precedenti. q; si qs ad istã tiã amici emit pagas predictas q potius vellet negociari cũ suis pecuniis q̃z talia emere q; poterit tãto minus emere quãtum extimat verisimiliter interesse suum. Propter piculũ vero vel laborẽ nõ credo posset plus de vno soldo minuere cũ iudicio cõi nõ extimeꝰ aut valde modicũ qd. Si vero qs iõ emit ꝑfatas pagas vt sic lucreꝰ. vsurariꝰ ẽ. Et sic fua i ꝓscia. q; nõ inueni q posset aliter determinare: q̃zuis aduocatus fuerim cora doctoribus ⁊ magris ꝑ ista materia. Concedo tñ q; formaliꝫ nõ ẽ Ꝺctus vsurarius. sed bene equalent. ⁊ in re ⁊ in cõscia ⁊ quo ad dcum. sicut ꝙ in simili dr in. d. c. in ciuitate. ⁊. c. fi.

¶ Fit alius contractus qui dicit emptio scripta 65
rum banchi qui fit hoc modo. Debet quis habere in bancho talis campsoris centum: sed q; campsor non tenetur soluere nisi hinc ad tot dies vel menses vendit istam scriptam. Hoc est ista cẽtũ ꝑ. xcv. alteri statim soluenti. De quo dic vt de superiori casu dictum est.

¶ Vtrum emens predium vel domum cum 66
pacto de retrouendendo vsq̃z ad tot annos: vel semper faciat fructus suos sine vsura tpe medio anteq̃z recomperetur. ℟. q; sic si bona fide absq̃z fraude emaꝫ. hoc ẽ q; in veritate intendat emere

ꝛ solū pactū de retrouendēdo faciat ex ꝓplacentia venditoris. ꝛ q̄ potius velit ne recipere. t. sed sibi libere dimittere. Et q̄ liceat p̄z p. l. si fundū. C. de pac. inter. emp. ꝛ vē. ꝛ. l. quotiēs. ff. de in dic. adicc. ꝛ tz Aug. sequit Archi. in. c. pleriq̄z. xviij. q. iij. ꝛ Inno. Jo. an. ꝛ cōiter doc. in. c. ad nr̄am. de emp. ꝛ vē. Si vero emeret in fraudem q̄ intēdit mutuare nō emere. ꝛ si crederet vēdito rē nō recuperaꝝ nō emeret fic eēt vsura palliata sub tali vēditiōe. Et sic p̄sumit̄ fm doc. i. d. c. ad nr̄am. ex tribus. ℣ Primo q̄n p̄ciū ē modicū respectu rei. ℣ acit. l. q̄zuis. §. cuz essem. ff. ad veley. ꝛ hoc marie q̄n posuit pactū q̄ nisi redimat infra certū tp̄s nō possit postea recimere. q̄ vī pactū. l. cō missorie. ſ. mutuasse. puta cētū ꝛ recepisse pignus de centū. xxv. ita q̄ nisi redimat infra tale tp̄s sit amissū. Nec ē q̄ res nō tm̄ valet si vēdat cū tali ꝓditōe q̄ sp possit reemi q̄z si vēderet simplr̄ ar. l. fūdi. ptē. ff. de J. ēp. Sc̄o p̄sumit̄ i fraudē: q̄ nō fit pactū vt restituat aliq̄d plusq̄z fuerit p̄cium vt no. i. c. illo vos. de pigno. ꝛ. d. Ant. i. d. c. in dioceſi. ō vsu. Tertio si emptor ꝓsueuit exercere vsuras. l. q̄ si nolit. §. q̄ assidua. ff. ō edil. edic.

67 ¶ Vtrū emēs cū pacto de retrouēdēdo apponēs clausulā q̄ nō vult possit redimere ante quinquēniū vel decēniū sit vsurarius. ſ. Jo. an. in. d. c. ad nr̄am. in nouella tenēt q̄ p̄sumit̄ i fraudē vsure. Sed ego dico q̄ si hoc facit bona fide. puta q̄ vult ipiguare possessionē q̄ pingue/do nō p̄sumit̄ vsq̄z ad tot annos. ꝛ ꝓterea non vult reemat. nisi sibi alio mō velit satisfacere ō expensa fic l̄z. Si vero sit in fraudē vt lucret' fructꝰ ex pignore simulato. fic ē vsura.

68 ¶ Vtrū emēs cū pacto de retrouēdēdo ꝛ locās vēditori p̄ certo affictu sit vsurarius. ſ. q̄ nō si sine fraude sit vt dictū ē. s. Esset tñ illicitꝰ si ex pacto comodū vel incomodum excepto ꝓstituto affictu p̄tineret ad vēditorē. Nā hoc ē ꝓtra naturaz emptiōis cū rei empte comodū vel incomodū debeat p̄tinere ad ēptorez. l. illud. ff. de p̄i. ꝛ ro. re. ven. nisi affictus eēt ita modicus q̄ vēditor relinqueret in illo in quo grauat̄ J̄ natura J̄ctus. Jtez redditꝰ illicitus q̄n ipe vēditor nō posset se q̄n vellet ab hmōi ꝓductiōe liberare: q̄ cū talis obligatō vendicet partē p̄cij. d. l. partē fundi. ꝛ emptor solū iustū p̄ciū rei soluet sic habebit. s. iustū p̄ciuz istā obligationē. Et idez dic similiter si vellet q̄ obligaret se ad ꝓducēdū q̄ eēt illicitus. nisi i alio alleuiaret ꝓductorē. ℣ Presumit̄ tñ vsurari⁹ ex p̄dictis in ante p̄cedenti. q. ꝛ et q̄n. pp̄rios fundos venderet ad hmōi contractꝰ faciēdos cū non p̄sumat̄ in continenti velle contraria agere. l. non ad ea. ff. de ꝓdi. ꝛ dem̄.

¶ Vtrū emēs tp̄e messiū granū vel vindemia/ 69
rū vinū, p̄ p̄cio q̄ tūc valet cū pacto q̄ tot mensure sibi reddantur tp̄e paschali sit vsurarius. ſ. Mo. in sū. ꝛ Jo. an. cū glo. in. d. c. fi. q̄ sic. xviij. q. iij. vſa. Nec ob. q̄ aliq̄ sunt viliora. q̄ ad ea q̄ raro eueniūt nō ꝓsiderāt leges. l. nā ad ea. ff. ō legi. in aut. vt sine ꝓhibitiōe. §. q̄ vero post multa. ꝛ cōis cursus ē q̄ sint cariora q̄ extūnādus est. c. certificari. de sepul. ꝛ. l. i. §. i. ff. de fluminib⁹.

¶ Vtrū emēs frumētum vinū ꝛ hmōi tp̄e quo 70
colligit̄ vt postea carius vēdat alio tp̄e sit vsurarius. ſ. q̄ nō. Est tñ turpe lucrū. ℣ Primo si est ecclesiastica p̄sona q̄ hoc facit. xvij. q. iij. c. geunq̄z tp̄e. Secūdo si hoc facit pp auariciaz. ſ. vt carius vendat nulla alia necessitate pensata vel vtilitate aut vt caritatiā inducat talit̄ q̄ hoies coganꝫ emere ab eo. ꝛ ipe ad libitū possit vendere. Et sic peccat mortaliter. ꝛ credo teneat restituere dampnuz si q̄ dedit ex hoc cōitati siue alicui q̄ alio mō sibi, p̄ uidisset. si talis nō ipediuisset talit̄ emendo. sicut faciūt illi q̄ stāt in porta ciuitatis vt totū granū nouum emant. ꝛ, p̄curant ne deferat̄ in plateam ad vendēdū. Et de istis intellige p̄fatū. c. quicūq̄z. Si vero talis emeret, ppter bonū cōe. vt, fecit Joseph. ſ. vt, puideat ne populus suus fame pereat sic mereret̄. Si aūt emeret, ppter, puisionē suaz ꝛ suoꝝ ꝛ postea nō indiges tāto. illud vendit q̄ supest p̄cio occurrēti. Vel si facit hoc pp exercēdā iustā ꝓmutationē p̄ modū mercāc̄ie: nō vt caritatiā inducat. sed potius vt lucrū aliq̄d ex ope suo recipiat pp sustentationē sue familie. vl̄ pp pietatē vt dispēset in paupes. sic l̄z dūmō moderate faciat. ꝛ caritatiā nō inducat. Hec ex Inno. Host. Ray. Rodo. ꝛ sūmistis. ꝛ ℣ de. de anch. in. c. i. de vsu. li. vi.

¶ Quid de his q̄ emūt oues vel boues ꝛ hmōi 71
a paupibus quos nō babēt. ſ. Rodo. q̄ si emēt a paupe vel diuite scit vel credit ea nō habere ꝛ q̄ si iā ea tradidisset locat ei p̄ p̄cio annue p̄siōnis sic cōmittit vsurā. q̄ clare p̄z q̄ fit in fraudē vsurarū. Si vero credens eos habere sine fraude ꝛ bona fide emptio fiat nō ē credēdum q̄z diu bona fides durat emptorē peccare. nec ad restitutionē teneri de consumptis bona fide durāte. sed de ex tantibus vel inquātū factus est locupletior credo teneat in casu q̄n oio ab alio nō emisset. nec aliq̄ō interesse patit̄ ex tali emptiōe.

¶ Quid de emēte equos ꝛ hmōi sibi reddēdos 72
a vēditore in certis nūdinis, p̄ minori p̄cio q̄z valeāt tp̄e J̄ctus. ſ. Rodo. q̄ ē vsura. nisi verisimiliter dubiteꝫ vel credat plus vel minus sint valituri tp̄e solutiōis. vt p̄z ex supradictis.

¶ Vtrū locās rē quā extimat cū pacto q̄ liber/ 73

cūq; ꝑdaꝫ seu deterioꝛeꝫ vult ꝑciū rei siue recupa re cū aliquo lucro sit vsurariꝰ. ℟. q; sic. q; vt not. Bar. in l. si vt certo. §. nūc videduꝫ. ff. como. ⁊ l. i. eo. licet extimatio non faciat semper venditio nem. tñ cū tali pacto facta. videꝫ facere venditio nē. Et ideo ꝑinde ē ac si vēdidisset. q; ꝑciū erpe ctat exigit vltra sortem. Et sic vsura ē: aut saltem ꝓtractus illicitus ē ⁊ pniciosus. Et ideo restitue re teneꝫ qđ vltra sortē accipit.

74 ¶ Vtrū mutuās granum vetus ⁊ hmōi. vt po stea recipiat nouū sit vsurarius. ℟. Ho. ⁊ Bof. volūt q; sit vsurarius solū qñ facit h vt meliorati onē recipiat. Sed si facit ne frumētū peat. ⁊ vt ac cipiēti gram faciat. nō erit vsurarius. Dūmodo fm Rodo. nō auferat libertatē debitoꝛi liberādi se vetus soluēdo ⁊ placet. q; si sine aliqua iniusti cia ⁊ ꝑiudicio alterius ꝓsequoꝛ vtilitatē meā non ero tibi iniuriosus. maxime qñ tpe solutiōis veri similiꝫ nō erimaꝫ plus valiturum. al's nō liceret Idē dicendū. fm Mdonal. si aliqs haberet equū de quo nihil facit acciperet mutuo ab aliquo cen tū cū tali pacto q; teneat equū suū ⁊ pascat cū ⁊ vta tur euꝫ sine ꝑiudicio eq. q; talis accipiēs non erit vsurarius. Nō q; nullū dānuꝫ facit. primo. imo alleuiat cū pascēdo equū. Idē diē ꝺ domo pigno rata mutuāti q; vtilis ē sibi: q; eā locare non vult vel nō pōt ⁊ mutuans custodit domum a ruina. Propterea addit q; in istis casibus ꝓsiderādū ē pꝛeꝫ mutuū. Vtrū pares sint vtilitates hinc inde Et si pares sint. nō erit vsura. vt in casibus ꝑdi ctis. q; in quo hz equū alleuiat aliū ab expēsa. ⁊ q hz domū conseruat eā. cū dñs nullū lucrū ex ipis esset habitur⁹. qꝺ bene no. q; facit ad multa. Nō tñ extendes ista ad lucrū q; quis facit ex pecunia mutuo accepta.'

75 ¶ Vtrū dās decē vlnas pānī, p alijs decē in fu turo dādis sit vsurarius. ℟. Rodo. q; nō. q; est ꝛctus pmutatiōis. ⁊ cū dicit de mēsura. intellige de mensura modij ⁊ lagene, ⁊ ceteroꝝ vasoꝝ. qui bus grana vel liquida mensuranꝫ.

76 ¶ Vtrū habēs pecuniā quā timet in futuro tpe minorari iuꝛ ordinatiōes dñoꝝ vel ciuitatū poſ sit sine vsura ipam dare alicui ꝫ pacto vt sibi red daꝫ i equali ꝑcio in quo ē qñ ei dat. ℟. fm Aler. lō. in quoꝫ. q. de vsu. q; sic. si ille q recipit mor ex pendere vult in tpe in quo tñ valet. q; nil vltra sortē recipit. Mā potuisset etiam aliqd emere qꝺ postea vendens rehabuisset equalens pecunie. ⁊ placet mihi. Mā q; uis in mutuo nō liceat spera re lucrū. tñ vitare dānū sine damno alteriꝰ licet: lz aliquit teneāt q; sit vsura.

77 ¶ Vtrū ciuis a quo cōitas eius indigens pecu nia accipit cētū ꝓ eius voluntatē licite sine vsura

poſſ ⁊ recipē certū qd. puta. viij. libras, p centenā rio qꝺ sibi annuati ipa cōitas cōstituit: ℟. diuersi diuersa scripserūt. sed saluo meliori iudicio. mihi videꝫ distiguēdū: q; aut cōitas ipa hz ānnos red ditus: aut nō. Si hz sicut est ciuitas Januę. ⁊ de ipis redditibus assignat certā ptē tali a quo pecu nias habuit fm ꝓportoꝛ pecūe habite. ita q; tñ habeat oī anno de tali redditu. fz q; redditus ipe bene vel male rñdet. sic licite talis accipit: q; talis cōitas talē pecuniā accepit nō noie mutui: cū nun qz velit eā reddere: sed, p ꝑcio talis ptis suoꝝ red dituū quos, p solutiōe pecunie habite vēdit tali ci ui. Et sic ē emptio redditūū ciuitatis q̄ fieri pōt si ne vsura. vt. §. dictū est. §. rliij. Nec ob. q; ꝓfati ciues nō intēdebāt emere: quia lz nō intenderēt emere. tñ cōitas potuit eis dare, p ꝑcio talē reddi tū insolutū. Et sic erit emptio ⁊ vēditio: sicut poſ set eis aliquā possessionē dare insoluti ꝓ coꝝ vo lūtatē: sicut fit sepe. Et fm hāc viā intelligo Jo. de saronia in sua sū. ⁊ Jo. an. ⁊ do. Anto. ⁊ cōit moderniozes in. c. in ciuitate. q dicunt licite tales illud lucrū accipe. Et fm hoc loca Januę. mons florētie ⁊ inꝑstita venetiaruz sūt licita ⁊ sine vsu ra. Si vo cōitas nō hz redditus: vel si hz iam ex austit in ꝛctu supradicto vel alio mō. sic talis ciuis non pōt aliqd vltra sortē accipe sine vsura. q; qc qd accidit sorti in mutuo vsura ē. nisi affuerit iu stum ⁊ vere interesse qꝺ pōt extimari et ex dubio euētu fz ꝺditiones psonaꝝ ⁊ negociorꝝ fm Tho. fa Se. q. lxij. ar. iiij. Vnde dicit q; duplicit qs dā nificaꝫ. Primo mō cū ei auferꝫ id qꝺ a tu habe bat: ⁊ tale dānū ē restituendū fm recōpēsationeꝫ equalē. Secūdo mō dānificaꝫ impediēdo ne adi piscaꝫ qꝺ erat in via habēdi. ⁊ tale dannū nō oꝝ recōpensare in equali: q; minus est hr̄e aliqd vir tute q̄z hr̄e actu. Et ideo qui erat in via habendi aliquid habet illud solum in virtute vel potētia. Et ꝓpter ea si redderēt ei vt haberet actu. nō ha beret simplū: sed multiplicatū qꝺ nō ē de necessi tate reſōnis. Teneꝫ tñ aliquā recōpensationē fa cere fm ꝺditionē psonaruz ⁊ negocioꝝ. hec ille. Et sic pz qñ nō pōt poni interesse certū, p incerto vt dicit do. Anto. in. c. salubriter. de vsu. Et sic i tellige Aler. lō. sanctum Bernardinū cum simi libus qui tenēt nō licere sine vsura aliqd accipere Et hec bene no.

¶ Quid de spōte dātibus cōitati vt tale qd an / 78
nuati habeāt. ℟. Lau. de ridol. i suis ꝓctibus q; si. v. ꝛcurrāt q; lz. Primū q; redditus nō sit ex ceſſiuus sed ꝓueniēs. Secūdū q; redditus fiat de bonis ⁊ sup bonis cōitatis. q; si fieret relatio tñ ad psonā cōitatis eēt illicitū. Tertiū q; nō deꝫ fa cultas reſoluēdi ꝛctū, p maiozi vel minozi ꝑcio.

sed solū occurēti. Quartū q; tempus sit incertum qz si redditus ⁊ tpa foret certa. tūc vbi ect maior quātitas pcepta ex tpe q3 illa que datur ciuitati vi dereť ℞tus vsurarius. Quintū q; tales emētes nō sint vsurarij. istud ē verū quo ad ꝓsumptionē solū. Et ideo si vere emit in foro aie lz. Istis aūt nō occurrētib⁹ nō lz. Hec ē simile de coacte dantibus cōitan: qz de rōne vsure est vt ꝓmittať circa mutuū volūtariū nō violentū. Et ꝓpterea in talibus nō est rō formalis vsure. sed bene in ⁊stis volūtarijs qui intendūt mutuare nō emere.

79 ¶ Vtrū emētes iura ꝑfatoꝝ ciuium qui licite a cōitate certū gd annuatim ex redditibus ciuitatis recipiūt. vt dictū ē. sint vsurarij. ℟. q; nō fm. d. Anto. ⁊ Jo. de saxo. vbi. s. ℟ó qz emūt redditū in pecunia iā cōstitutū. Jtē idē redditus crescit ⁊ decrescit: nec est maior q3 redditus possessionis i mobilis. Jtē stat periculo emptoris ⁊ multa alia que vide in ℣e. de anch. in. c. vsurarū. de vsu. li. vi. q bis occurrūt. Limito tñ predicta vera nisi cōitas ipa notabilit lederet ex ipis emptiōib⁹ nisq; cū pupillo ꝓpareť. vt. l. rē publicā. C. de iure rei publice. Jdeo eius administratores non possent eā dānificare nec factuz eorum valeret in dānum rei publice. vt. l. ordinis. C. de decre. decu. ⁊. l. ꝑses. C. de transac. ⁊. l. ambitiosa. ff. de decre. ab or. fa. Jdeo nō valeret talis venditio nec emptio facta ab illis qui hoc sciunt sed tenerenť restituere totū qđ receperunt.

80 ¶ Vtruz liceat mutuare cōi meo vel alicui dño ꝓ aliquo officio habēdo. ex quo spero ꝓsequi magnū honorē ⁊ lucruz. ℟. fm Jo. de saxo. vbi. s. q; nō sine vsura. qz mutuās sic recipit exꝑesse ex mutuo vltra sorē. Ego tñ credo q; si ex officio ñ habeo ꝓseq. nisi lucrū qđ debito mō debeť tali exercitio cū nō possim illud hꝫe nisi mediāte mutuo si sū apt⁹ ad tale officiū exercēdū q; possū mutuum dare vt illud habeā sine vsura: qz qđ accipio lucri nō respicit mutuū sed exercitiū ꝓncipalit. lz secundario postea mutuum qđ lucrū secūdario sperare ex mutuo nō ē vsa. vt. s. dictū ē. §. i. Si tū ex statuto. vel antiqua ꝓsuetudine volēs hꝫe tale, offert tenereť aliqđ soluere. ⁊ vt talē solutionē cuitaret mutuū daret eet vsurarius.

81 ¶ Vtrū mutuās sup pignore aliquo cum tali pacto. q; donec debitor sibi restituerit pecuniam ipe creditor habeat fructus pignoris. ℟. q; vsurari⁹ ē. c. illo vos. de pigno. Et quid teneať restituere habes. s. pignus. §. xij.

Sura

ij. de eius. ꝓhibitiōe ⁊ penis tam ℣ vsurarios q3 ℣ fautores eoꝝ.

1 ¶ Vtꝝ vsura sit peccatū mortale. ℟. fm omnes tam theologos in. iiij. di. xv. q3 canonistas. i. c. qñ multi. xlvij. di. ⁊ in. c. sup eo. de vsu. ⁊ in mltis alijs locis q; sic. Mā vsura ē malū nō solū i se sicut homicidiū qđ posset ex aliqua circūstātia fieri sine peccato. vt in iudice seruato ordine debito ⁊ hmōi. sed etiā ē malū ex se. Et ideo cū nulla circūstātia pōt bene fieri de potestate ordinata etiā a deo. Et hoc ꝓbať. s. q; sit malus in se ⁊ fm se tali rōne: qz ē ℣ rōnē nālis ꝓpriētatis pecunie ad qđ sequit vlterius q; venditur ibi illud qđ nō ē. Et ħ ē rō phi. v. ethi. ⁊ ꝓmo pol. vbi ꝓbat q; ꝓpr⁹ vsus pecunie ⁊ ꝓncipalis ē eius ꝓsumptio siue distractio: qz ē tuinēta ad ꝓmutatiōes faciēdas. Et ideo fm se ē malū ꝓ vsu pecunie mutuate ꝑcium recipere: qz hoc ē vēdere bis. vel vēdere qđ nō est ⁊ ꝓbať ⁊ alia rōne fm Sco. in. iiij. di. xv. q. ij. ar. ij. sic. ⁊ Pecunia mutuo accepta trāsit i diuum debitoris ita q; fit sua. Et ideo magna ē inequalitas q; aliqs in re sui ꝓrimi lucrū querat cū nullū dānū inde qcqđ de re ꝓtingat icurrit. ℣ Multe alie rōnes assignanť a doctoribus. Sed q; sit peccatū mortale melius ꝓbať auctate diuine legis. Exechiel. xviij. ibi ad vsuras dantē ⁊c. ⁊ in ꝑs. xiiij. ibi qui pecuniā nō ⁊c. Ergo ex quo nō vinet nec habitabit in regno dei demōstrat eē ꝓcūm mortale. ꝓbibeť et Exo. xxij. Si pecuniū comodaueris ⁊c. Facit. c. sup eo. de vsu. Nñ si qs ꝓtinacit asserat vsuras exercere nō eē peccatū. vt hereticus ē puniēdus. ⁊ ꝓcedi ꝺz ℣ infamatos vel suspectos dehmō i errore: sicut ℣ infamatos de hereti. cle. ex graui. de vsu. Hec et de iure ciuili hodie ꝓceduntť. imo sūt ꝓhibite. vt no. glo. in. c. qđ dicam xiiij. q. iiij. ⁊ in. c. qz in oibus. de vsu. Quia ipa tor dicit se amplectere quattuor ꝓcilia. quoꝝ vnū s. nicenū eas ꝓhibet. in. d. c. qñ multi. vt in auť. de eccl̄ia. titu. circa ꝓncipiū. Jtē leges imitanť canones in mrimonijs ⁊ vsuris. vt in auť. vt cleri. apud ꝓpr. eꝑos. Duc. ij. q. iij. §. hic colligiť. ⁊ de no. op. nū. c. intellexim⁹. ⁊ in casu in quo videť ꝓmitti nō ē vsura. sed rōne interesse illud plus exigiť. Hec ob. deutronomij. xxiij. Non fenerabis fratri tuo sed alieno. qz in vera ira non habeť illud sed alieno. sed fuit ꝓ iudeos approbatū. aliter ℣ dicceret sibi scriptura. vt ꝑz Exo. xxij. ⁊ deutronomij. ij. Vel dic q; fuit ꝓmissio. sicut ⁊ libellus repudij ne maior malū faceret. vt ꝑz Isa. lvi. Jtē nec illud deutronomij. xv. Fenerabis multis gētib⁹. ⁊ ipe a nullo fenus accipies. qz ibi ponit ꝓsequēs ꝓ añcedēte quasi dicat tātā habūdantiā habebis q; poteris multis fenenari si volueris. ⁊ tu a nullo mutuari idigebis. Item nec illud. c. ab illo. xiiij. q. iiij. qđ itelligiť nō vsura. sed recuperatio debiti li vsura. Et sic lz dūmō nō sit scan

dalū. vt. ſ. patet. vſura. i. §. xxiiij. ꝛ. xlviij.

2 ¶ Vtrum liceat accipe ſub vſuris. ſ. vt colligo ex ſ. Ri. in. iiij. di. xv. q. v. ar. v. ꝛ Tho. ſa fe. q. lxxviij. ar. iiij. ꝛ Innoc. ꝛ Jo. an. in. c. dilectus. de ſymo. ꝛ ſ. Da. poſt Ho. in. d. c. ſup eo. ō vſu. Aug. ꝛ Archi. in. c. mouet. xxij. q. i. Qō aut ille q accipit ſub vſura. hoc facit ꝓ ope illicito. Et ſic nullo mō lz. imo ſm Archi. ꝛ Rodo. peccat mortali. Aut facit ꝓ ope licito. Et ſic diſtinguo q: aut tale ē extreme neceſſitatis. Et ſic lz Inno. in. d. c. ſup eo. q. ſi non poſſum inducere ꝓmū ad mutuandū gratis. ꝛ ego fame pibo niſi mutuet. q. lz mihi inducere eū ad mutuandū ſub vſuris vt maius malum euitet. ſ. homicidiū. Et lz ꝓma frōte videatur hoc dictū mirabile: ē tñ rōnabile. Nec ē hoc ꝓcurare peccatū: ſed voleti cōmittere peccatū pſuaſio ē. vt ſaltē min⁹ peccet. qō lz xiij. di. duo. Si aūt opus nō eſt talis neceſſitati extreme tūc ſubdiſtinguo. Aut ille paratus ē dare ſub vſuris. ꝛ ſic lz accipe ab eo ſub vſuris ſoluz ꝓ oi ope taliꝰ neceſſario. qō ſi omitterem notabilit dā nificarer vl notabilē paterer penuriā ego vel alt vl pp ſubuēcionē neceſſ tatis ſue vel alterius ſm Ri. ꝛ Tho. vbi. ſ. vel ſm Archi. vbi. ſ. etiā ꝓ ope vtili. er quo habeo ꝓſequi vtilitatem. vel ſm Moſt. ꝛ ſ. Da. Inno. Ant. de bu. Jo. de ana. in d. c. ſup eo. ēt ꝓ cī ope indifferēti ꝛ placet. q: ſm Aug. i ench. Deꝰ vtiloibꝰ petis ad aliqō bonuz ſic. ſil'r nos poſſumus. Aut ille non ē patus dare ſub vſuris. Et ſic nō lz inducere eū ad mutuā dū ſub vſuris. niſi cū pctō mortali inducēt: excepto caſu maioris mali euitandi. vt dictū ē ſm Inno.

3 ¶ Quibus penis ſubiciunt vſurarij. ſ. q⁹ vltra penas q⁹ puniunt a deo: ſi ſūt vſurarij manifeſti incurrunt multas penas a iure eis inflictas.

4 ¶ ſ. Prima ſūt infames infamia iuris. C. ex q. cau. iro. infa. l. ipſoꝛū. Vnde vt dicit do. An. in. c. Raymutius. de teſta. etiā de iure ciuili hodie ois vſurarius ē infamis. ꝛ ita dicit etiā notorie Bar. i. d. l. ipſoꝛū. ꝛ p hoc fuiſſe determinatū. q⁹ ſi frater meus ꝓſtituit vſurariū heredē. q⁹ ego poſſuz rūpere teſtm p q̄relā inofficioſi. C. de inoffi. teſt. l. fres. ꝛ q⁹ ſic de facto obtinuit ꝛ cōſuluit: multo magis ſūt infames de iure canonico. vt in. c. infames. iij. q. vij. ꝛ. vi. q. i. infames.

5 ¶ Secūda q⁹ ad cōionē altaris nō ſūt admittēdi c. q: in oibus. de vſur. Et intelligit abbas ꝛ ſeq̄t ſ. Da. in. d. c. q: in oibus. q⁹ nō debēt admitti ad eccleſiā. q̄n̄ celebrant diuina. q: aſſiſtētes i eccl'ia tūc dicūt admitti ad cōionē altaris ꝛ placet. vt cō ſuſi reſpiſcāt vt dicimus de excōicato. in. c. pta. de excep. li. vi.

6 ¶ Tertia q⁹ nō admittunt ad oblationes offerē dū. d. c. q: in omnibus.

¶ Quarta q⁹ ſi ſepeliāt i eccl'iaſtica ſepultura. d. c. q: i oib⁹. q̄ pena cū duab⁹ p̄cedētib⁹ ē lateraū. Scilij poſita i. d. c. q: i oib⁹. Et addit ibidē. q⁹ ſi q⁹ clerici⁹ ſuenerit. ſ. recipiēdo vſurariū ad cōionē vl oblationē ipō facto ē ſuſpēſus ab exercitiōe ſui officij ſm ſ. Da. i. d. c. q: in oib⁹. q̄n ſicut hoc verbū ſubiaccat iducit ſniaz ipō facto. vt not. gl. i. c. vnico. de iniur. li. vi. ſ. acit. c. ſi q⁹ ſuadēte. xvij. q. iij. Ergo fortius iſtud verbū manebit. ꝛ tādiu donec ad arbitriū ep̄i ſatiſfecerit. Et ſil'r in vſurarij s iſtigāt ipō iure ſm cūdē ſ. Da. in. d. c. q: cū i eo nullū verbum ponat p q̄ō ſnia hois exigat. Ber. Vo ꝛ Jo. ibidē vident tenē q⁹ nec ℨ clericos nec ℨ vſurarios irrogant ipō facto. Sz ꝓmū puto veri⁹. Sepeliētes Vo tales vſurarios ſūt excōicati ipō facto. vt in cle. eos. de ſepul. de q̄ ſ. excōicatio. vij. caſu. xxxv. niſi cauerint idonee ipi ſm qō infra dicā. vl ſi nō poterunt. ꝛ ſigna tñ ꝓtritiōis oſtēderint heredes eoꝝ inquātū heredi tas ſufficit. vt in. d. c. q̄z q̄z. no. de vſu. li. vi.

7

8 ¶ Quinta pena ē q⁹ nō p̄ſt recipi ad cōfeſſionē ſuoꝝ pctōꝝ donec de vſuris fuerit ſm facultates eoꝝ pleni⁹ ſatisfactū. vl idonee cautū illis gb⁹ debēt reſtitui vſure extorte ſi ſūt p̄ſtes. vel alijs qui p̄ſt eis acqrere. vl eis abſentib⁹ loci ordinario vl ei⁹ vicario vl p̄ſbro prochie i q̄ habitant vſurarij vl tabellioi de mādato ordinarij. ita q⁹ certa quātitas exp̄mat i cautiōe ꝛ manifeſta ſi appet. vel ſi nō appet mānifeſta exp̄mat illa quātitas q̄ ad arbitriū ei⁹ q. cautionē recipit videt. q ſi ſcieni minorē recepit tenebit ipe de ſuo: multo magis ſi nullā: hoc habeꝫ in. c. q̄z q̄z. de vſu. lib. vi. Et no. hic q⁹ noie idonee cautiōis intelligunt pignora vel fide iuſſores. l. ſi mādato ticij. §. fi. ff. māda. que ſi nō poſſent dare ſm Bar. ꝛ Jo. an. iurabunt ſe hoc dare nō poſſe ꝛ facturos qō ꝓmittūt. de ſen. exc. c. fi. §. illis. lib. vi. Aduerte ēt q⁹ illi q p̄ſt nobis acqrere ſūt filij quos habem⁹ i ptāte nr̄a. Itē ſerui ꝓpij. Itē ſerui in qbus habemus vſufructū. Itē ſerui alieni quos bona fide poſſidemus tan q̄z ſeruos. vt inſti. p quas pſo. no. acq. §. i. ſ. Dño curatoꝛ ād dño abſenti hanc pſonalē obligationē nō acqret p. l. quēadmodū. ff. d acq poſ. ꝛ. l. gnālis. ꝛ. l. q⁹ meo. eo. ti. ſm Bar. ꝛ Jo. an. in. d. c. q̄z q̄z. Itē no. q⁹ loci ordinariū ſm Jo. an. vbi ſ. in'elligo ep̄m de iure. ꝛ idē de decano archip̄bytero vel abbate q alꝫ de cōſuetudine iuriſditiōnē hr̄et i ſpūalibus i loco in quo vſurarius degit Itē qō dicit de rectore prochie i q̄ vſurari⁹ habitat: multo fortius itellige de rectore prochie debitoris leſi cū ſit q̄ſi iudex ꝛ miniſter ei⁹. ſm Bar. ꝛ Jo. an. ff. acit. l. eū. ꝓ quo. ff. de in ius vocan.

Item scito q̄ p̄ hoc q̄s dicit de mādato ordinarij ar̄guit Jo.an. q̄ tabellio i b̄ casu nō acq̄rit actiōz ex̄neo ex sua stipulatiōe: nisi faciat istud de māda to ordinarij. Et hec bñ nōbis ℨ multos ꝓfessores.

9 ¶ Sexta pena ē q̄ nullus dz interesse coꝛ testa/mēti, nisi satisfecerit. vt dictū ē i precedenti. q.d. c.q̄zq̄z.

10 ¶ Septima pena ē testamēta coꝛ sūt nulla ipso iure si nō satisfecerint. vt dictū ē.d.c.q̄zq̄z.

11 ¶ Sz nūqd idē est de codicillo sicut de testō. ℟. Bar. ⁊ Jo.an. ibidē. q̄ sic. ⁊ de q̄libet vltia vo/lūtate alia. vt pz ex p̄ncipio.d.c.q̄zq̄z. q̄ large co dicillus testatio mētis dicit. xiij.q.ij.§. ſz aliud.

12 ¶ Sed qd si facit testm̄ ⁊ postea cauet idonee. vt s. dictū ē nunqd valebit. ℟. Bar. tenuit q̄ non p regulā nō firmaꝛ. de reg.iur.li.vi. q̄ ab initio nullū fuit. Sed magis plz opi. Jo.an. q tz q̄ suf ficit q̄ ante mortē cauerit idonee. Nō q̄ testm̄ cō firmaꝛ in morte. Itē q̄ oia iura fauēt testamētis l.i.C. de sa.san.ec. Facit in ar.l.i.§.ij.ff. de leg. iij. Vbi legata ad pias cās relicta facta a filiosa. ⁊ a seruo. Iz tpe testi ispecti nō valeāt: si tñ emāci paꝛ vl manumissus pseuerat i eadē volūtate va lebūt. Itē accipe cautionē ē q̄ncūq̄z accipe: sicut ⁊ dare ē q̄ncūq̄z dare. i.q.i. cos. ⁊ prefata regula nō firmaꝛ de solo tractu tpis loquiꝛ.

13 ¶ Octaua pena ē q̄ nulla vniuersitas vel colle/giū vel singularis psona. vsurarios nō oriūdos de terris ipoꝝ exercētes vel exercere volētes pe cuniā fenebrē p̄mittāt habitare in terris ipōrum sed q̄ expellāt nūq̄z de cetero admittēdo i.c. vsu rarū. de vsu. li.vi. Et icurrūt penā iterdicti vni/uersitas vel collegiū. Epi vero ⁊ supiores suspē sionis. Epis inferiores ecclesiastici ercōicationis ipo facto. si domos p̄fatis ad exercendū fenus lo cauerint vl subl̄ cū q̄z alio titulo ꝓcesserit: et vēdi tiōis ſm Jo.an. quā penā si p mēsem sustinuerit indurato aio terre coꝛ q̄ziu in ipis morauꝛ sūt ipo facto interdicte. Alij laici debēt p ercōicatio/nē ad hoc idē ꝓpelli. nō obstāte quocūq̄z coꝛ p̄ui legio. Et d̄ hoc vide. s. ercōicatō. vij. cāu. xxxij.

14 ¶ Sed qd dicemus de dñis ⁊ cōitatibus q̄ ꝓce/dūt iudeis vt possint exercere vsuras ⁊ locant eis domos ⁊ faciūt ꝓuentiones cū eis sup vsuris exer cēdis. ⁊ vt iudices cogāt debitores ſm ꝓuenta ⁊ hmōi. ℟. d. Andreas barbatius ⁊ ℣ Dau. de ca. ꝓfilio. cccl.xxvi. ⁊ ℣ De. de anch. ꝓfilio. cc.xxx. ⁊ q/dā alij conati sūt tenere q̄ licite facere poterāt. dū mō auctas seu licentia ab ordinario obtineaꝛ. Et hoc q̄ accedit ad bonū cōe totius rei publice. Itē q̄ sic ē ꝓsuetudo de cuius initij memoria non exi stit ꝓriū. ⁊ tollerātia romanoꝝ pōtificū ꝑsertim i terris tpaliter ecclesie subiectis. ⁊ ideo videt vale re. Item q̄ ista ꝓcessio nō ē peccati nutritiua ex pte x̄pianoꝝ. vt in.c. sup eo. de vsu. Ex pte vero iudeoꝝ nihil nobis de bis q̄ foris sunt. vnde dicit ter.in.c.q sincera. xlv.di. supuacue rei videt da re operā qui arcere nitit iudeos a peccato vt pote dānatos ꝓpter pfidiā. Et iō tolleranꝛ in coꝛ riti bus. Hec sūt in sūma coꝛ motiua. Sed salua co rū reuerētia demōstrabo q̄ nedū vere sed aperte erronee ꝓsiluerūt. Vnde ꝓ clariori intelligētia no. fm Birar. de senis. ⁊ referr Jo.an. in mer/curialibus. in regula peccatū. li. vi. q̄ tripler ē p/missio ℨ legē. ℣ Prima simpler indulgēs penā so lū. sed nō culpā. Et hoc mō permittit ecclesia, psti bula pp maius malū seu peccatū cuitādū. vt in.c. deniq̄z. iuncta glo. in verbo venia. iiij. di. ⁊ in.c. veniēs. iūcta glo. fi. qui cle. vel vo. Secūda per/missio ē tollēs impedimētū. ⁊ isto mō ecclesia tol lerat ritus iudeoꝝ ꝓhibēs x̄pianis ne eos ipedi ant. d.c.q sincera. ⁊.c. sicut de iudeis. Tertia per missio ē pstās iuramē fm quē modū ecclesia per mittit clericū occidi a seculari iuste. q̄ eum degra dat ⁊ tradit. vt in.c. degradatio. de penis. lib. vi. Et de hac habes in.c. nonimus. de verb. sig. ⁊ p me cor. v. ℣ Prima fit pp maiꝰ malū euitādū. Se cūda pp bonū q̄ in de ꝓseq̄ sperāt vt. s. iudeos tol lerando lucrari possit. vt in.d.c. qui sincera. ⁊ vt nobis veritas in eorum ritibus fiat. not. vt dicit Aug. Tertia vero nō pōt fieri nisi de eo q̄s licī/tū ē. Mā licitū ē q̄ maleficia nō remanēāt ipuni/ta.c. vt fame. de sen.ex. ⁊ in.l.ita vulneratus. ff. ad.l.aquil. Ideo merito tradit clericū. Francis/cus in.ij.sen. dicit q̄ duo sunt genera maloꝝ. vt dicit glo. super illud ab occultis meis munda ⁊c. Quedā sunt nr̄a que a nobis oriunt. ⁊ his nullo mō ꝓsentire debemus nec directe nec indirecte. Quedā vero sūt aliena que fiūt ab alijs. ⁊ his nū q̄z ꝓsentire debemus directe ꝓsensu approbatio/nis. Aliq̄n tñ Iz ꝓsentire indirecte ꝓsensu pmissi onis: sicut deus pmittit aliqua mala ex cā rationa bili. Sine vero causa rationabili nō Iz. Vnde di cit q̄ recipere mutuū sub vsuris ex rōnabili causa puta necessitatis vel vtilitatis Iz. al's non. hec ille. Ex quibus ego concludo ad questionem q̄ tales peccant mortaliter. ⁊ sunt excommunitati ⁊ tenē tur ad restitutionem omnium vsurarum ex tali cō uentione solutarum si iudei non restituēt. Nam licet principes ⁊ cōitates possint permittere vsu/rarios p̄ma pmissiōe. vt tenet Bal. ⁊ Bar. in.l. cūctos populos. C. de sū. tri. q̄ tñ ego nō admit to simpliciter: q̄ maius malū ē vsura que ē peccati mortale q̄z q̄libet damnū tpale vel corporale q̄ euitaꝛ ꝓpter vsurā. Et ideo nō pōt pmitti ꝓpter maius malum euitandum. Solū ꝓcederē dictum

Bal. ⁊ Bar. qñ maiora peccata si nō ꝓmitteren
tur simplicit habeāt ⁊ ꝓsequi. vtputa homicidia ⁊
hmōi. Als ñ credo excalsent ⁊ simplr ꝓmittēdo.
ar. c. post miserabile. co. ti. vbi ꝓcipit eis vt cō/
pellāt iudeos restituere vsuras. Ergo a fortiori.
ne exigāt, puidere tenent. Mā facilius ipediunt
faciēda q3 tollerent iā facta. vt in. c. quēadmodū
de iureiur. ⁊ l. pre fur ioso. ff. de his q sūt sui vel
alieni iur. Mlibilomin⁹ ꝓmissiōe fa ꝓmittere nō pos
sūt cū nullū bonū sequat. imo multa mala. vt p3
vltra experientiā. p. c. vsuraꝝ. de vsu. li. vi. Et
multo minus ꝓmissiōe tertia. vt ē in ꝓposita. q.
Mā nullus pōt peccatū cōmittere seu coopari vt
ꝓmittat, p quocūq3 bono obtinēdo seu malo cui
tādo ab alio. c. sup eo. de vsur. ff acit. c. i. xxii. q.
ij. ⁊. c. forte. xiij. q. v. ⁊. c. qđ ait. xiiij. di. in glo.
⁊ in. c. nō magno. ne cle. vel mo. Liceret bñ ali/
cui qñ cidē ipponere necessitas duoꝝ maloꝝ pe/
ne sed nō culpe. Itē liceret volēti facere vnū de
duobus malis culpe ei psuadere vt minus faciat
⁊ maius dimittat sed nō tertia ꝓmissiōe sed solum
ꝑma ⁊ secūda. Intelligo qñ alit nō posset ꝓpesci
qn vnū faciat. als nō. ⁊ ita loquit. c. duo. xiij. di.
Et iō cū tales ne dū ꝓsentiant imo coopant vsu/
rarie p3uitati exercēde. p3 q. peccāt mortaliter ⁊ ēt
sūt excōicati. ex quo paciscunt cū iudeis vt possint
exigere vsuras: aut q. eis iusticia fiat. de vsuris
exigēdis. multo magis si ad hoc interponunt de
cretuꝝ. Talia enī pacta vel decreta facta ab illis q
habēt potestatē ꝓdēdi leges vel statuta dicunt le
ges vel statuta. vt i. l. pe. §. ille. ff. de do. inī vi. ⁊
vt. ⁊ i. l. cessar. ff. ꝺ publica. ⁊ vtrobiq3 p Bar.
⁊ p eundem Bar. in. l. iiij. §. actor. ff. de re iudi.
Nō q3 faciētes talia pacta nedū intēdūt se obliga
re. imo ꝑncipaliter volunt obligare oēs de ciuitate
⁊ districtu. ⁊ obligant ēt illi q nō assensernt. Er
go sūt statuta cū ex pactis meris nō obligent: nisi
ꝓsentientes. vt in. l. i. ff. de pac. Sed statuētes vt
ꝑsumētes iudicare q. vsure soluant sūt excōicati.
cle. i. de vsu. q cū indistincte loquat̄ b3 locū etiā ꝺ
decretis factis cū iudeis. vt tenet Landun⁹ ibidē
cū glo. ⁊. d. Lar. ⁊ Jo. ꝺ imo. ff acit qđ no. Be
mi. in. c. i. de vsu. li. vi. qui vult q. pene eiusdem
c. ligāt etiā locātes domos indeis. ⁊ idē tenet. d.
Lau. de rido. i tractatu. de vsu. q. clvi. Et q. te
neant ad restitutionē patet. q. causam efficacem
dāt dāno ꝓximi ⁊ sine qua nō damnificarentur.
ideo tenent insolidū si illi nō restituent. vt p3. §.
restō. i. in verbo vsurarius. §. viij. Aduerte tñ
sm Laudunū ⁊ Jdan. in cle. i. de vsu. q. si supra
dicti, phiberēt ne maiores vsuras exigerēt dum
nō ꝓsentiāt de minoribus nō incurrēt penā excō
municatiōis. Et sic tu serua qđ. §. dixi. vt etiā cō

soluit. d. Ale. ꝺ neno. Vincētin⁹ ⁊ multi ꝑclario
res doc. in scia ⁊ ꝓscia q3. §. allegati. q ꝓsoluerūt
ꝓriū. Nec ob. eoꝝ motiua. Et primo auctoritas
ep̄i. q. nō pōt dispensare ꝺ ius cōe editū p sacruꝫ
ꝓciliū. nisi ex cā necessaria ⁊ verisimilit non pco
gitata p sacruꝫ ꝓcilii. ua. no. Bal. in. l. oēs ppli.
ff. de iusti. ⁊ iur. ⁊. §. dixi dispēsatio. §. v. q nō ē
hic in ꝓposito. ⁊ multo minus obstat ꝓsuetudo.
cū sit corruptela qñ ꝓtinet in se peccatuꝫ. c. magi/
cia. xxxij. q. vij. Nec tollerātia sūmoꝝ pontificū.
Mā papa nō pōt dispēsare cum aliquo etiā iudeo
vt mutuet sub vsuris. d. c. sup eo. quia vt ꝓbaui
vsura. ē malū in se ⁊ sm se. Et ideo, p nullo bo/
no pōt licere. vt in. d. c. sup eo. p3. Adulto mīn⁹
pōt coopari ne q3 auxiliū dare vt vsure exigant:
qr agētes ⁊ ꝓsentiētes digni sūt morte. ad ro. p/
mo. Si ergo non pōt exp̄sse nec etiā tacite. Et iō
de tali tollerātia dr. qđ permittunns nō approba
mus. c. hac rōne. xxxi. q. i. Et sic dr etiā multa p
pacientiā tollerant. q̄ si in iudiciuꝫ deduceremus
cassarent. c. cū iā dudū. de pbē. Nō ob. etiam q
nil ad nos ptinet. de his q foris sunt. c. multi. ij.
q. i. qr hoc vcꝝ nisi in duobus casibus. Ꝺminus
qñ illi q sūt foris ledūt xp̄ianos. vel iniuriant eis
qr sic ptinet ad ecclam. Ita no. Inno. ⁊ doc. in
c. sup his. de voto. ⁊ Mo. ⁊ Jo. an. ⁊ cōit alij in
c. gaudemus. de diuortijs. q si infidelis delingt
ꝺ legē nature vel ꝺ ius diuinū pōt puniri a iudi/
ce ecclesiastico. Et sic ē in ꝓposito. Et iō ipedit se
ecclesia. vt p3 in. d. c. post miserabile. Secūdus
casus in quo nō valet ē qñ coopamur alicui coꝝ
i peccato. qr ptinet ad nos. sicut ēt in ꝓposita. q.
Intelligit igit ꝓprie nihil ad nos sm gl. in. c. iu
dei. de iudeis. s. vt eis penā spūalē infligamus.
vel vt faciamus eis canones: aut xp̄iānā ꝓuersa
tionē iponamus eis inuitis. c. de iudeis. xlv. di.
Ꝓterea si attēdas totū titulū de vsu. tam i decre
talibus q3 in. vi. ⁊ cle. ecclesia nō tollerat aliqua
tollerantia vsurarios: nec vult tollerent a ꝓncipi
bꝰ xp̄ianis. vt p3 i dictis. c. post miserabile. ⁊. c.
vsurarium. imo q. vsure exigant a xp̄ianis p iu/
deos ē valde ignominiosū. cuꝫ xp̄iani sint filij. ⁊
angarient a iudeis q sūt sui. c. ⁊ si iudeos. de iu/
deis. Nec valet q. xp̄iani efficient vsurarij qđ erit
maius malū. qr ⁊ si grauiꝰ peccet xp̄ianus i eodē
genere pci q3 ifidelis vno respectu: tñ iudei gra/
uius peccāt alijs respectibus ⁊ i maius nocumen
tū xp̄ianitatis qr vltra vsurā bñt odiū ꝺ xp̄ianos
quos spoliāt. Itē sepius q lucrati sūt a xp̄ianis ex
portāt ad ptes ifidelū. nō sic xp̄iani q vt sepius
restituāt

¶ Mona pena ē q si vsurarius soluit alti vsu/ 15
ras nō pōt repetere. nisi prius ipe restituat illas

q̃s exto: sit ip̃e vel ille cuius heres ē vt in. c. Mdi chael. ō vsu. Fallit ꝫ i clico vel ꝓcuratore q̃ noie eccl̃ie repetūt vsuras q̃s soluerit: qb⁹ nō pōt oppo ni q̃zuis ipſi sint vsurarij ꝫ ſſDa. i. d. c. Mdichael

16 ¶ Decia pēa ē q̃ q̃zuis cedat bōis vsurarius nō hētur ei respectus ne egeat vt hētur i alijs de bitoribus vt in. c. Doardus. de solu. ⁊ in. c. ij. de pigno. ita nō. glo. in. d. c. q̃ in omnib⁹.

17 ¶ Vndecia, pena ē q̃ admōm raptor⁊ fur̃ ſi solū tenent restituere rē quā accepēt ꝓ vsuris. vt i. c. cū tu. de vsu. ſz ⁊ fructus quos peceperūt. ⁊ q̃ pcipi potuerūt a Vo dño. secūduz Rucar. i. iiij. xv. di. ⁊ cōiter omnes doc. ꝓ quo facit. l. videa/ mus. §. in fauiana quo q̃. ff. de vsu. Nō: q̃ ē male fidei possessor sine titulo. vt in se. q. lati⁹ patebit Et iō sic tenet sicut supra dixi de possessore male fidei. Restitutio primo in verbo possessor.

18 ¶ Vtr solutū ꝓ vsuris trāseat in dñium vsura rij. ff. distinguēdo. q̃ aut sunt res ꝓsumptibiles vsu. vt q̃ ꝓsistūt in numero pōdere ⁊ mēsura. vt puta pecunia granū vinuz ⁊ hmōi. ⁊ cū ista rect/ ptāt functionē i genere suo. l. ij. §. i. ff. si cer. pet. absq; dubio i istis trāsferr dñiuz q̃ sunt pmixta seu ꝓsumpta. l. si alieni nummi. ff. ō sol. ⁊. l. nā ⁊ si fur. ff. si cer. pe. ⁊. l. si frumētum. ff. de rei vē. Aut tale solutū sūt res mobiles q̃ seruādo serua/ ri pñt vel imobiles. Et i his aut trāseat in dñiuz vel ne fuerūt opiniōes. Blo. ⁊ Jnno. i. c. Mdi/ chael. de vsu. tz q̃ vsurarius tenet ad restōez ex q̃si Jctu p ꝓditionem indebiti. Et sic ꝓsequent q̃ dñiuz sit trāslatū. cū nemo ꝓdicat rē suā: pterq; a fure. l. fi. i fi. ff. vsufr. quēad. ca. ⁊ isti. de ac. §. sic ita q̃z. Jdez vident tenere gl. i. c. si gs vsurā. xiiij. q. iij. ⁊ i. c. si ep̃m. xvi. q. vi. ⁊ in. c. ex trās/ missa. de deci. ⁊ i. c. debitores. de iureiurā. ⁊ pōt ee rō. q̃ q̃ traditio ꝫ ꝓsensū dñi tradēt trāsfer tur dñium. l. Jctus. ⁊ ibi p glo. C. de fide istru. ⁊ in. l. multū. C. si gs alteri vel sibi. ⁊ notat in. l. traditiōibus. C. de pac. Et ꝫ tradat voluntate co acta: tū volūtas ē sufficiēs ad trāslationē dñij. l. si mulier. ff. q̃ō me. cā. xv. q. i. merito. Sz his nō obstātib⁹. salua semp meliori ōterminatiōe iuxta illud. l. claudi⁹ felix. i fi. ff. q po. i pi. ha. Dico q̃ nullo mō trāsferr dñiuz. Qō. pbo sic. Ex nuda traditiōe nō trāsferr dñium. l. nunq; nuda. ⁊ ibi p gl. ff. de acq. re. do. ⁊. l. traditiōib⁹. C. de pact. Sz solutū ꝓ vsura nuda tradit. pz sic ispiciāt oēs tituli ex qb⁹ res alteri⁹ acq̃rit quo ad dñium q sūt isti. ꝓ empto: ꝓ mutuo: ꝓ trāsacto: ꝓ herede: ꝓ derelicto: ꝓ legato: ꝓ dote: ꝓ suo: ꝓ donato: ꝓ vsucapto: ꝓ prescripto: ꝓ ꝓmisso: ꝓ iudicato: ꝓ pena: ꝓ socio: ꝓ soluto. de qbus habes. ſ. vsuca pio. §. v. quor̃ nullo vestit. Si dicis q̃ vestit ti/ tulo ꝓ soluto rōne pacti seu ꝓmissionis. Ad hoc dico q̃ tale pactū seu ꝓmissio ē nulla: nec oriť ali qua obligatio nālis vel ciuilis. vt pz in. d. c. debi tores. ⁊ ibi hoc tz ꝑma glo. ⁊ Jo. de imo. ⁊ ſſDa. Nō q̃ cū lex resistit non oriť obligatio ēt nālis et si alteri ꝑtēt tm̄ resistat. l. cū ler. ⁊ ibi Bar. ff. ō fideiuſ. Sed cuz vsura ꝓhibeat pagina vtriusq; testi. c. sup eo. de vsu. ⁊ ēt si ꝺ nāz. vt ꝓbat Ari. i. politi. Jgit seqūt q̃ tale pactū seu ꝓmissio soluē di vsuras nō inducit obligationē. Ergo nō pōt di ci q̃ vestiat ꝓ soluto. Si asseris saltem soluit cre dēs se debē. ⁊ sic p errorē q̃ō sufficit ad trāslatiōz dñij. vt no. in. c. ft. de solu. negat hoc. q̃ cōiť sci/ unt se nō obligatos. Si dicis ergo soluūt scienti i debitū: ⁊ sic trāsferr dñiuz. cū ꝑsumant donare. l. cuius p errorē. ff. de re. iur. Ad hoc. ſ. Do. q̃ ē verū. q̃ solutū scienti idebite ꝑsumit donatū i solutiōe nō improbata a iure. sed non in illa que improbatur a iure vt ē i casu nostro. Sequitur q̃ q̃ nō ē donatio vera. q̃ nemo sic intēdit: nec p̃ supra q̃ improbata a iure. nec solutio debiti veri vl putatiue veri ergo nuda traditio. Et sic nō trans fert dñiuz. Hoc idē. pbat ꝓ gl. i. d. l. traditiōib⁹ q̃ vult q̃ ad hoc vt traditio trāsferat dñiuz requit ſſDimo q̃ sit facta cū cā. vt. d. l. nunq̃z: ⁊ q̃ cā sit idonea. §. p traditionē. insti. de rer. diui. ⁊ a dño l. traditio. ff. de acq. re. do. qō nō ē i soluto ꝓ vsu ris: q̃ ⁊ si sit cā. tū nō idonea: quia ēt hoc idem ista ratiōe. Ex Jctu nullo ⁊ cui lex resistit nunq̃z trāsferr dñiuz. l. non dubiū. C. de legi. tz Bar. ⁊ cōiť doc. l. i. §. si vir vroꝛi. ff. de acq. pos. Cum q̃ Jctus vsurarius sit hmōi. vt pz i. c. ij. ⁊. iij. ⁊. c. ꝓsuluit. de vsu. Ergo nō trāsferr dñium. Et hāc opi. vident tenere cōiť doct. i. c. i istis. ⁊ ibi. Jo. an. ⁊ do. Ant. in. c. q̃z̃z. de vsu. li. vi. ⁊ ipi Jo. an. ⁊ Be. ⁊ Fede. i suo ꝓsilio. xxi. ⁊ Ange. i sua disputatione q̃ incipit. Astensis miles circa fi. q di cūt q̃ vsurarius tenet ex delicto ad restitutionē ⁊ dānato ac reprobato pagina vtriusq; testi. vt dic/ tū ē. ⁊ pz in. c. tua nos. ibi i crie ⁊ tē. Ergo pz q̃ nō acq̃rit dñium: q̃ q tenet ex delicto ad aliquam rē restituendā nō ē dñs. vt pz i fure. l. i refurtiua. ⁊. l. si nō manifestus. ff. de ꝓdi. fur. Hanc etiā se quunt cōiť theologi. Et hec ē tenēda pserti in fo ro Jscie: q̃ sicut dicit Archi. in. c. si gs vsuram. xiiij. q. iiij. sicut vi ꝓpulsiua rē alienā rapiēs fit ā one iuris ciuilis efficit dñs rei: tū iure ptorio pe/ nes prior̃ dñm rei dñium remanet. l. metū autē psentē. §. iulianus. ff. qō me. cā. Sic saltē dicen dū ē in soluto ꝓ vsuris. Et bene facit text. ibi dū dicit: q̃ res in bonis est eius qui vim passus est. Nec ob. gl. in ꝺ trariū adducte. q̃ pōt dici q̃ ibi nō figunt pedes: patet. q̃ voluerūt etiā inducere

hypothecam super omnibus bonis pro vsuris restituendis: vel dicendum q̄ loquunt in rebus psumptibilibus. Non ob. etiā rō adducta in contrarū q̄n non solū requirit traditio ⁊ consensus tradētis: sed etiā titulus verus vel putatiue ver⁹ vt. s. pbatum ē. Et si gs vult contēdere q̄ fictione iuris ciuilis efficitur dns. tm̄ iure diuino ⁊ canonico oportet concludere q̄ dnium rei remanet apud soluentē nisi aliud ex eius volūtate dispona. Et sic pidē ē in pscia quo ad omnē effectum ac si nō esset trāslatū dnium. Hoc patet: q̄ si res extat semp vsurarius tenet cā restituere cū fructibus. vt. s. dictum est. Restitutio pmo in verbo vsurarius. §. iij. Nec potest dare tātūdē seu estimationem pōtra voluntatē dn̄i: cum iura astringunt eū ad restituendum q̄ tam prāue acceperūt c. cum tu. de vsu. ibi donec reddāt q̄ tam prāue acceperunt. ℣ facit in ar. ad hoc. l. ij. in pnci. ff. si cer. pe. ⁊ ter. clarus i. c. si res. xviij. q. vi. Si vo alienauit: tūc de equitate canonica tertꝰ possidēs pōt conueniri: ⁊ ab eo dicta res aduocari officio iudicis. vt notabiliter tenet Bal. in. l. rē quam. C. ō iur. do. nulla habita distinctiōe an possideat titulo oneroso vel lucrativo. Nā dicta distinctio bene debet fieri in re empta ex pecunia vsuraria. vt p glo. in. d. c. cum tu. in fi. Sed in re ipa formaliter data p vsuris nō cadit dicta distinctio: sed potest peti a quocūq̄ possidēte etiam titulo oneroso ex quo res ē affecta illo vicio. ℣ facit. l. si cum exceptione. §. aliq̄n. ⁊. l. metū. §. iulianus. ff. q̄ō met. cā. iūcta equipatione Archi. in. d. c. si gs vsurā. de qua. s. dictum est.

19 ¶ Sed quero qs dicat mānifestus vsurarius vt subiiciat penis supradictis. ff. vt colligo ex Jo. an. ⁊ ℣pa. in. c. q̄ in omnibus. ⁊ Jo. an. ⁊ Archi. in. c. i. de vsu. li. vi. Ille dr̄ manifest⁹. ℣Primo qui est notorius de iure. puta q̄ convictus vl pdemnatus de vsuris: seu cora iudice sponte cōfessus. c. cū olim. ⁊. c. super q̄busdā. de V. signi. Secundo qui est notorius de facto notorietate facti: puta tenet altare patū vel mutuat i camera oibus volentibus: sicut meretrix in pstibulo patet cuilibet. ar. de co. cle. ⁊ mu. c. tua. ⁊. c. fi. ita dicit Bar. in. l. ij. ff. de fur. ⁊ Bal. in. l. heredes palā. ff. de testa. Itē tertio dr̄ manifestus fm glo. i c. ij. de vsu. li. vi. qñ gs cora sacerdote ⁊ testibus pfessus in articulo mortis ē se vsurarū: ⁊ māda uit restitui vsuras ⁊ resignauit libros. Quā glo. ℣ federicꝰ pfilio. viij. dicit veram. q̄ñ sil'oia pfata pcurrūt. als pfessio sola extrindicialis non faceret manifestū. ℣ facit. c. venerabilibus. §. secus. de sen. ex. li. vi. Nec solum mandatum de vsuris restituendis. als manifesti nō aliquo pdictoꝝ modoꝝ: sed vel pfamā tm̄: aut alio mō a predictis nō incurrūt ipo iure pfatas penas fm cōiter doctos. nisi publicent p ordinariū loci.

¶ Quid requirit ad publicationē faciendā. ff. 20
q̄ sufficiūt certa argumēta cū fama. d. c. tua. ⁊ lz nullus accusator apparcat nihilominus ordinarius pcedere pōt ex officio. Aduerte tñ fm ℣pa. i c. ad nostrā. de emp. ⁊ ven. q̄ si ē publicū ⁊ indubitatū q̄ plus quis vendit ad credentiā q̄z p pcio statiz solutiōnē q̄ instrm̄ eoꝝ est nullū ipo iure pp dispositionē. c. q̄. q̄z de vsu. li. vi. q̄ tales sunt vsurarij. ut pz in simili in. c. nauiganti. de usu. ⁊ sunt publici: ex quo publice hoc exercēt. ut pz in libris coꝝ. Nec ob. q̄ sunt ficti: q̄ in. d. c. ad nostrā. pena pōtra usurarios statuta exercēt etiā contra fictos usurarios: q̄n in ueritate sunt usurarij ℣ facit. l. nō dubiuz. C. de legi. Item no. fm ℣ c de. pfilio. viij. ⁊ sequitur ℣pa. i. c. cum i diocesi. de usu. q̄ lz quis in uita nō fuer it declaratus usurarius ⁊ fecerit testamentum. nihilominus post mortē poterūt fieri pbationes ad declarandum q̄ erat manifestus. Ita tenet Jo. an. in. c. i. de usu. li. vi. i nouella. ⁊ Be. ibidē. Et oēs iste erūt bone pbationes. puta si differebat solutionē ut pl⁹ uenderet. ut in. c. in ciuitate. de usu. Item si emit possessiones cū pacto de retronēdēdo p maiori pcio: uel fm Bal. in. c. i. de fen. dato. inui. le. co. quando emit cum pacto de retrouendendo post quinquennium ⁊ non ante si est consuetus similes contractus facere presumit usurarius. ar. d. c. illo uos. de pigno. Item presumitur usurarius qñ facit facere quis confessionem cora ēpo q̄ instrumentū ē de ℣o ⁊ puro capitalu: q̄ censet collusio in fraudem vsurarum psumptiōe pfati. c. illo uos. fm Bal. in. l. i. C. de collusiōe. de te. q̄ō c. in h articulo prevalet confessioni. Et sic fuit obtentū coram epo tudertino pōtra unū qui multas confessiones tales fecerat fieri. Item qñ pars dicit in instrumēto q̄ non p finusationē: sed p verā ueritatē talem pactum facit: oritur psumptio uehementissima fm Bal. in. l. iij. C. plus valere. quod agitur. ℣ facit glo. in. l. si quis sub conditione. ff. de condi. insti. Et q̄ō not. glo. pegrina. in l. cum allegas. C. de vsu. ⁊ pulchꝝ dictuz Ang. in. l. sicut. §. superuacuū. ff. quibus mo. pig. vel hypo. fol. Itē pbat vsurarius ex libris suis vel p instra fm Archi. in. c. q̄ sincera. xlv. di. ⁊ pbat per ar. d. c. dicit etiam Bal. in. l. donatio. C. de dona. q̄ manifestus vsurarius pbat etiā p puatā scripturā. Itē qñ ē cōis opi. q̄ sit vsurarius. vt dicit Bal. in. l. i. in. iij. colū. C. de ss. san. ec. Itē qñ tot ⁊ totiēs feneratus fuit q̄ nō possit nisi cē liquidū in pplo. vt dicit Bal. i. l. i. i. iij. colū.

C. de falsa cā adiec. lc. Itē qñ ex ꝓiecturis appet vsurari⁹ ⁊ idicij s. vt dicit Bal. i. l. cū ꝓponebat ī ꝑn. ff. de le. ij. ⁊ i. l. ciues. C. ō ap. Et breuit dic q⁹ iudex hz arbitrari ex additis coherentijs q⁹ sit mālfest⁹: puta q⁹ publice fenerat ꝙ ꝓ vsario hēt cōit ⁊ reputat ꝙ alis fuit declarat⁹ ꝙ filia. Jta dicit Bal. i addi. ad spe. ī ti. de ap. i ℣. an āt sit manifest⁹. Dicit ēt ff ede. ꝓsi. viij. ꝙ ē mālfestū. de q̄ i d. ꝓci. lugduñ. dr. Cui⁹ ꝓbatio ē cuidēs ⁊ manifesta. vbi gra. Defect⁹ visus ⁊ audit⁹ ⁊ scie nō pa lā appet oib⁹. ⁊ tñ subiciēdo examini fit cuidēs ⁊ mālfest⁹. vt i. c. ij. de ꝑsūp. Sic qñ ꝓ modica⁊ examinatione⁊ ꝓ nptā ⁊ facilē. puta ꝓ libros rōnū ⁊ hmōi fit cuidēs dr manifestus. Et ió aduocati ⁊ ꝓcuratores q̄ defendūt eo⁊ ℞ctus fenerat̄icios peccāt mortaliṫ p. c. i. cū ibi no. de offi. dele. ⁊ per c. i. de vsu. li. vi. ⁊ tenēt ad restitutionē. vt. s. re/ stitutio. i. in verbo vsurari⁹. §. viij. ¶Propterea bene dicit ter. in. l. i. §. fi. ff. de dote ꝑle. ¶Rei sat⁊ demonstrate frustra fit demonstratio. hec ibi.

Sus clauium vide. s. Ec la/ ues eccleſie. ⁊ s. ꝓfessio. v. ⁊ q̄ ad excōicatō⁊ vide. s. ab solutio. iij. ⁊. s. interrogatiōes. in fi.

Sus ēius vtēdi reb⁹ alienis salua re⁊ substantia ſm Azo. i sū.

1 ¶ Vsuari⁹ dr cui tñ read vsū q̄tidianū vtilz. insti. de vsu. ⁊ ha. §. i. vnde nō solū vsua/ rius pōt sumere quātū sibi expedit. sed ēt sibi ⁊ fa mulie suc. l. plenū. in fi. ff. de vsu. ⁊ habi.

2 ¶ Quid si vsus domus sit relictus marito. ſc. poterit habitare i ea ēt vxor parētes filij seruj ⁊ li berti. ⁊ hospites in domo recipe. Idē dic i mulie re ēt si vidua erat ⁊ postea nupsit. ff. de vsu. ⁊ ha bi. l. cui vsus. ⁊. l. cete⁊. ⁊. l. nō solū.

3 ¶ Quid si pecoris vsus sit relictus alicui. ſc. q⁹ nec⁊ lana nec⁊ lacte nec⁊ agnis vti poterit. sed ad ſtercoriz andū ⁊ modico lacte vti poterit. ff. de vsu. ⁊ ha. l. plenū. §. sed ⁊ si pecoris.

4 ¶ Vtz ille cui legat vsus filue possit incidere ⁊ vēdere sicut vsufructuari⁹. ſc. q⁹ sic. q⁊ aliṫ nihil habitur⁹ eēt ex legato. ff. de vsu. ⁊ ha. l. diuus.

Suffructus ēius alienis reb⁹ vtēdi fruendi sal ua re⁊ ſ'a. q⁊ ēius i cor⁊pe quo sublato ⁊ ipm tolli necesse est. ff. de vsufruc. l. i. isti. eo. ti. i ꝑn. Differt vsufructuari⁹ ab ēphiteota: q⁊ ille hz vtile dñiuz: iste solū ius vtēdi. Itē differt ab vsu ario. ¶Jlā is cui nud⁹ vsus fūdi dat. nihil hz vltc/ ri⁹ i eo nisi vt olerib⁹ pomis feno ⁊ hmōi vtat ad vsū quotidianū. ⁊ i eo moret. sed nulli alij ius qō hz aut vēdere aut locare aut gratis ꝓcedere pōt ſz vsufructuari⁹ fic. isti. de vsu. ⁊ ha. §. i. ¶Multo magis differt ab vsu nō iuris ſz facti quo fi⁊s mi nores vtunt in quo vsuarius nullū ius hz: ſz tñ factū ꝓ necessitate vite. de ver. sig. c. erūt q semi nat. li. vi. ⁊ ꝓterea addit verbū fruct⁹.

¶ Qualit ꝓstituat vsufruct⁹. ſc. pactionib⁹ ⁊ sti 1
pulatiōib⁹ ⁊ familiehercisc̄unde ꝓpositōe ⁊ ꝓsensu Itē i testō legādo. vt. ff. ō vsuf. l. oiū. ⁊. l. vsufru ct⁹ plib⁹. Itē cū gs legat hitatōz i domo sua ē pi de ac si legaret vsufructū hitatōis. vt ē casus i. l. cū antigtas. C. ō vsufr. Et ió ꝑt locare vt ibi ⁊ co modare. l. i. §. inter comodatū. ff. como.

¶ Jn qb⁹ reb⁹ ꝓstituit vsufruct⁹. ſc. i oib⁹ reb⁹ 2
q̄ vsu ñ ꝓsumūt ꝓprie. vt. ff. co. l. oiuz. Jn reb⁹ ℞o q̄ vsu ꝓsumūt ñ ꝓprie vsufruct⁹ ꝓstituit. sed vtilitat⁊ cā receptū ē. vt ēt i his ꝓstituatur. g̃ ꝓsti tuit i pecūia vino g̃no ⁊ hmōi. isti. co. §. ꝓstituit Nō no. q⁹ illud qō nō renascit nō dr cē i vsufru ctu. l. diuortio. §. si fundū. ⁊. §. fi vir i fūdo. ff. so lu. ma. Jdeo lapis q nō renascit nō ē i vsufructu ⁊ creta ⁊ hmōi. qō no. q⁊ legato vsufructu non ve niunt talia. Itē arbores cedue vt salices vt hmōi sunt i vsufructu. ſz arbores fructifere nō possent cedi ꝓ vsufructu.

¶ Ad qd tenet vsufructuari⁹. ſc. tenet ꝓstare 5
cautionē q⁹ i reb⁹ q̄ vsu nō ꝓsumūt arbitrio boni viri ipis vtet salua re⁊ ſ'a. sicut glibet bon⁹ vir vtit ⁊ fruitur re ꝓpria. Et ſo q⁹ finito vsufructu restituet ꝓpetario id qō supest. Jn reb⁹ ℞o q̄ vsu ꝓsumunt dz ꝑstare cautiōz de his exhibēdis i ea qlitate vl si vult ꝓsumere ꝙ ꝑstabit extimationē illo⁊ bono⁊. d. c. vlt. in glo. de pigno. hoc notat ⁊. ff. de vsufr. carū re⁊ q̄ vsu consumunt. l. i. ij. ⁊ iij. ⁊. d. §. constituit.

¶ Sz qd de his reb⁹ q̄ vsu ñ ꝓsumūt ſz minuūt 4
vt vegetes ⁊ filia q̄ vsu veteraſcūt ⁊ minuūt ñ āt ipo facto. sicut vinū oleū ⁊ filia. ſc. ¶Ida. i. d. c. fi. q⁹ cauebit de restituendo qō superūt finito vsufru ctu. vt pz i. l. i. ff. vsufru. quēadmodū caucat vbi ē casus. facit. l. i. ff. de vsufr. ea⁊ rerum. vbi ista duo ponūt vt diuersa. s. q̄ vsu ꝓsumūtur ⁊ q̄ vsu minuūt. Et ió iura q̄ volūt vt extimatio ꝑsteṫ. lo quūt i his q̄ vsu ꝓsumūt. vt i. l. si vini olei. ff. de vsufr. ea⁊ re⁊. Ergo nō debent extēdi ad ea q̄ ñ ꝓsumunt sed minuunt. q⁊ aliṫ vsufructuario cēt ꝓiudiciū. Et facit ꝙ hoc exemplū in re comoda/ ta q̄ vsu minuit vbi dānum ptinet ad dñm nō ad comodatariū. l. cū q. ff. comodati.

¶ Vtz vsufructuari⁹ ñ ꝑstās cautiōz a ꝓncipio 5
⁊ recipiens fruct⁹ tenet cos restituē. ſc. ¶Ida. in c. cū ꝓstet. ō pigno. doc. cōit distinguūt ꝓcordan do gl. iuris ciuil q̄ sūt ℞ie sic: aut bona fide reci/ pit. puta q⁊ nō fuit exacta cautio: nec malicioſe di stulit ꝑstare. ⁊ hz locū gl. i. l. vxori. ff. de vsufr. le

ga. q̃ tz q̃ nõ teneꝛ restituer. Aut exact⁹ nõ ꝓstitit cautioz vl fuit i mala fide malicioſe cũ sciret ſe obligatũ ⁊ nõ ꝓstitit sic teneꝛ restituere tanq̃z indebite ꝓceptos: q̃ nõ facit suos. Et sic intelligẽda est glo. in. l. si cuius. ff. de vſufr. ſ acit. l. ſed ⁊ ſi. §. ſcire. ff. de peti. here. Vbi errãs in iure facit fructus suos nõ male fidei poſſeſſor.

6 ¶ Sz nũqd teſtator poterit remittẽ ne cautio ꝓsteꝛ. ſ. ſſDe. i. l. i. C. de vſufr. ⁊ i. l. ſcire. C. vt i poſ. lega. q̃ sic i reb⁹ q̃ vſu ꝓsumũt. Jn reb⁹ vo q̃ vſu nõ ꝓsumũt nõ põt. Nõ q̃ daꝛet mã delinquẽdi nec curaret vt sicut bonus vir. Sz i alijs ceſſat cũ solũ teneat ad extiatioz. qõ vex ẽ. niſi ꝑ ꝓpꝛietas fuiſſet eidez vſufructuario legata vſq3 ad certũ diẽ ⁊ vſufructus pure q̃ hoc casu cautio nõ ẽ ꝓstãda. vt in. l. ſi vſuſſructus. §. plane. ff. vſufru. quemadmodũ caueat.

7 ¶ Vtrũ ſufficiat cautio iuratoꝛia. ſ. q̃ ſi vſufructuarius ẽ ꝑſona ſuſpecta non ſufficit. alꝫ ſic. ⁊ b̃ ſequit ſſDa. in. c. cũ ꝓſtet. de pigno. ar. in. c. ꝑ ve ſtras. de dote poſt diuoꝛ. reſti. vbi bonus teꝛ. in ſimili ⁊ in aut. generaliter. C. de epi. ⁊ cle.

8 ¶ Vtr̃ vſufructuari⁹ teneat ad expẽſas i reb⁹ q̃ h̃z vſũfructũ. ſ. Ludo. de ro. i no. q̃ ſic ad expẽſas puas: ⁊ ad collectas ⁊ ad refectionẽ de colle/cta q̃ teneat hẽs. l. q̃ro. ff. de vſufr. lega. l. apud iulianũ. §. heres. ff. de leg. i. ⁊. l. hactenus. ff. de vſufr. Ad limita niſi q̃ collecta tãta eẽt q̃ equaleret ꝓceptiõi fructuũ: q̃ ſolũ teneꝛet dñs gl. ẽ in l. q cõcubinã. §. q ozos. ff. de leg. iij. quã ſequũt Dy. ⁊ Bar. i. l. his Ybis. §. idẽ teſtatoꝛ. ff. de legа. iij. Jdẽ dic i expẽſis ꝓ refectiõe: niſi eẽt ei legatus vſuſſructus generaliter oiuz rex: q̃ ſic teneꝛet ad oẽs expẽſas vel remũciare. d. l. hactenus. ⁊ q̃ ibi no. de fide inſtru. c. B. ꝓpetu⁹. in glo.

9 ¶ Sed q̃d de vſuario. ſ. idẽ ibidẽ q̃ aut dñs ꝑticipat icomodo rei cui⁹ mihi legatus ẽ vſus: puta q̃ domus ẽ ampla ⁊ tũc teneꝛ dñs tñ. Aut nõ ꝑticipat ſed ſolus vſuarius. Et sic teneꝛ ad expẽſas. l. ſi domus. ff. de vſu. ⁊ habi.

10 ¶ Quero q̃d erit q̃ſi teſtator reliq̃t vxoꝛẽ dñam ⁊ vſufructuariã oium bonoꝝ ſuoꝝ q̃diu vixerit l'vitã viduale duxerit. dic vt. §. legatũ. i. §. xlvij. p̃t tñ tal' vxoꝛ laudaꝛ ⁊ laudemiũ recipe: nec p̃ vẽ ꝓditio hẽdis ꝺterioꝛ: fiẽ nec eccl'ie ſi ꝓlat⁹ bñficia vacãtia ꝓferat vl' electos ꝓfirmet. cũ talia non poſſit retinẽ ad man⁹ ſuas. ꝺ iſti. c. fi. ꝺ off. archi p̃by. c. fi. ⁊ feuda antiq̃ ꝓcedat. c. ij. de feudis.

11 ¶ Sz nũqd ex vſufructu legato ḡuabit̃ heres i legitia. ſ. q̃ nõ nec q̃ ad ꝓpetatẽ nec q̃ ad vſufructũ. C. de i offi. teſta. l. qm. ⁊ aut. nouiſſima. ⁊. l. ſcim⁹. §. cõi aũt. Jdẽ dic i trebellianica q̃ ad aliuz heredẽ vl' alios gb⁹ legitia debeꝛ. q̃ detrahẽt q̃rtã ſuã heredes de tali vſufructu legato: niſi ſit ipe heres cui vſuſſructus ẽ legatus. ẽt. d. l. vxoꝛi. ⁊ ff. de vſufr. l. omniũ. ⁊. l. ſi mihi. ⁊ tibi.

¶ Vtr̃ ille cui ẽ relict⁹ vſuſſruct⁹ oiuz bonoꝝ teneat ſoluere es alienũ de ipis bonis. ſ. h̃z Bo. q̃ ſic. Sed⁹ ſi ſolũ eẽt relict⁹ vſuſſruct⁹ aliquaꝝ rerũ. ff. de vſufr. lega. l. ſi. ſſDau. de caſt. conſilio. cccl'xxxv. dicit q̃ ꝓpꝛietarius teneꝛ ꝓncipaliter. ſ. ad vẽdẽdũ de bonis ꝑ ſolutiõe eris alieni. ⁊ ſic vſu fructuari⁹ ſecũdario ꝑticipabit i ſolutiõe ⁊ sic minoꝛẽ vſũfructũ hẽbit ꝑ quo facit. l. ſi. §. ſi ãt es alienũ. C. de bonis q̃ liber. ⁊ ẽ verioꝛ opi. 12

¶ Quo amittit vſuſſruct⁹. ſ. q̃ tuoꝛ modis. ſſPrimo p moꝛtẽ vſufructuarij. de pigno. c. ſi. 13

¶ Secũdo p maximã ⁊ mediã capitis diminutio nẽ nõ ãt pp minimã. Et maxia minutio capitis ẽ cũ aligs ſit⁹ libertatẽ ⁊ ciuitatẽ amittit. qđ accidit his q efficiũt ſerui pene pp delictũ ſuũ: vl' q pp ingratitudinẽ redigũt i ſeruitutẽ. Mediꝛa ẽ cũ ciuitas amittit ⁊ libertas retineꝛ. qđ accidit cũ aqua ⁊ ignis iterdicit: vel i iſulã deportat. Mininma ẽ cũ ciuitas ⁊ libertas retineꝛ. ſz ſtat⁹ mutat qđ accidit his q ſui iuris erãt. facti ſũt iuris alieni. vl' ecõtra iſti. ꝺ capi. di. ſſPrie due ſũt moꝛtes, ciuiles. ff. ꝑ ſocio. l. ſocietas. Tertia nõ q̃ oĩa iura trãſeũt ad patrẽ cui arrogatus ſe donat. inſti. de adop. §. ſz hodie. C. de ſa. ſan. ec. aut. ingreſſi. de teſta. c. q̃ ingredientibus. 14

¶ Tertio amittit ſi res pierit i q̃ erat vſuſſruct⁹. inſti. eo. §. finit. ff. q mo. vſuſſr. am. l. i. ⁊ ꝑ totũ ⁊ b̃ ſi erat ꝓſitus⁹. d. l. i. Quia q̃ nõ ẽ amitti non põt in glo. ibidẽ cũ ꝓcordãtijs ſuis. 15

¶ Quid ſi vniuerſitati ſit vſuſſructus legat⁹ vel ciuitati. ſ. durabit ſpacio centũ annoꝝ. ff. eo. tit. l. an vſuſſructus. niſi in ciuitate aratrũ inducatur ita q̃ deſinat eẽ ciuitas vel vniuerſitas. ff. q mo. vſu. amit. l. ſi. 16

¶ Vtr̃ cũ plures ſũt vſufructuarij ⁊ vn⁹ moꝛiat reuertat ad ꝓpꝛietariũ. ſ. q̃ nõ. ſz accreſcit alteri vſufructuario. ff. de vſufr. accre. ꝑ totũ. ff. q mo. vſu. amit. l. excepta. ſolũ ergo redit ad ꝓpꝛietarium q̃ oẽs deficiũt. inſti. eo. §. i. 17

¶ Quid ſi vſuſſruct⁹ relinquat alicui donec filius⁹ pupillus ad pubertatez venerit ⁊ pupillus moꝛiat̃ ãſ pubertatẽ. ſ. q̃ vſuſſructus durabit vſq3 ad etatẽ ꝓpletã. Si vo ſit relict⁹ ſub icerto tpe. puta donec talis furioſus reſipuerit ⁊ anteq̃z reſipiſcat moꝛiat̃ ſic durabit toto tpe vite vſufructuarij quia poſſibile fuit vt toto ei⁹ tpe in furis pſeueraret. vt in. l. ambiguitatẽ. C. eo. 18

¶ Quarto amittit vſuſſruct⁹ ꝑ nõ vſũ nõ ſimpliciter: ſed eo mõ quo ẽt dñiuz rei pdit vt ꝑ ꝓſcriptionẽ, vt. §. ꝓſcriptio dictũ ẽ. ⁊ no. in. l. pe. C. eo. 19

20 ¶ Sed ad quē reuertet vsusfructus qñ p capitis diminutionē amittit. ff. si ē filius ad patrē. si seruus ad dñm. si pat vel alius trāsibit ad filium aut heredē eius nō ad ꝓprietariū. vt in. l. fi. C. eo. Intellige q̄diu viuet ille cui vsusfructus fuerat legatus. ar. ꝑdicte. l. ambiguitatē.

21 ¶ Vxor cū vsusfructus vniuersalis gregis vl'armenti ē legatus si moriat teneat vsusfructuarius reficē. ff. q̄ sic ex agnatis gregū teneb sūmittere alia loco'mortuoꝝ capitū. Secus si tm̄ i aialibus legeb vsusfructus: q̄ nō teneb reficere si moriant sine sua culpa. ff. eo. l. vetus. insti. de re. diui. §. sed t si gregis. Idē dic q̄ dz i vincarū mortuaꝝ t arboꝝ locū al's instituere t colere. Nam quasi bonus pf'fa. dz vti vt in. d. §. sed t si gregis.

22 ¶ Vxor vsusfructus legatus filio extīti i ptāte patris amittat ꝑ mortē eius. ff. Bar. in. l. ex lris. C. de vsufr. t habi. q̄ nō extinguit. q̄ psumit ꝓtē platōe pris legat⁹. sed remanebit pri. Si vo pr̄ mortuat. sic psumit ꝓtēplatioē filij legatus t nō extinguet. sed critf. filij aduenticiū.

23 ¶ Vxor vsusfructuarius possit cedē vl'vēdē comoditatē vsusfructus. ff. Bar. i. l. interest. C. de vsu. t ha. q̄ sic. sed nō ius vsusfructus. Sil'r ille cui legata ē i testō domus ad ibitandū poterit alteri locare t f nichil solū morte ipius cui legata est. l. habitatio. ff. de vsu. t habi. t insti. eo. §. fi.

Xor dr̄ mulier postq̄z ꝓrit ꝑ Vba de pñti. lz nōdū ꝓsumauerit. t h i oib⁹ sanorabilibus. Sz i odios appellationē vroris venit solū illa q̄ mr̄imoniū ꝓsumauit vt i. l. nō ficut. C. debo. q̄ lib. no. ¶Da. i. c. tertio loco. de pſūp. vide. s. sponsalia. §. i.

1 ¶ Vxor vroꝝ sit i ptāte mariti. ff. fm Bal. ō cō sue. feu. ti. an maritus succedat vroꝝi bene. q̄ si iure romano. nisi q̄ ad debitū carnis t opandum vt no. gl. C. de ꝓdi. inser. l. si vroꝝ. t no. insti. ad tertulianum. §. i. i fi. C. de ser. fug. l. fi. t adde qō no. insti. de pa. ptāte. i gl. ordinaria. text. ē in l. i. §. fi. ff. de iniur. t ibi glo. t ter. in. l. is cuius ope. §. fi. ff. de adulte. Erit ergo sub potestate patris. d. l. si vroꝛem. t. l. sicut. ff. de ope. liber. sed iure lombardo erit sub ptāte viri: sed apud nos vacat. Aliq tñ tenēt q̄ de iure canonico ē sub potestate viri. ar. c. mulieres. de sen. excom. sed nō credo.

2 ¶ Vtrū vroꝛ cedat loco viri. ff. ¶Da. i. c. lras. de resti. spo. tenet q̄ sic quātū ad opandū all'. l. si cut patronus. ff. ō op. li. ff acit. l. sed si vir. i pn̄: ff. de dona. int vi. t vr. t. c. hec imago. t. c. mulierē. xxviij. q. v. Sed saluo meliori iudicio. dico q̄ aut opat i bonis viri ꝑ suo vsu. vtputa i lana viri vt sibi faciat vestimētū. vel i lino vt sibi faciat lintcamina ꝑ vsu. t sic dico q̄ cedit lucro viri. q̄ nō mīn⁹ tale vestimētū erit viri q̄z si nihil opis in eo fecisset. nec ꝑciū laboris a viro i hoc casu poterit petere. Et sic logt. d. l. sed si vir. Et idē dico de re beredis viri apud quē alimētat. Aut laborat i rebus viri. vt ide habeat lucrū vel i alijs qbuscū q̄z. vtputa ē textrix. vel filat. vl'ē negociatrix t hmōi. Et sic nō cedit lucro viri. sed sibi acquirit: nisi in casu q̄ nō hz dotē sufficientē ad alendū se t cōes liberos cum marito. vbi maritus nō hz alia bona sufficictia. Sed si hz dotē sufficientē ad alendū se t cōes liberos vel saltē se. q̄ marit⁹ hz alia bona sufficictia. sic credo nō teneat cedere lucro mariti. sed pōt i eius bonis vl'alijs laboze vt hēat ꝑcū laboris. t sibi acquret. t h vr̄ seq Bart. t sic limitare gl. in. d. l. sicut patronus. i. l. gaio. ff. de admi. lega. ff acit. C. de dona. int vi. t vr. l. t si de pecunia tua. ¶Probat idē q̄ vroꝛ nōteneb laboze ꝑ viro. si hz dotē sufficientē ꝑ pte onerū supportāda. vt p̄z ar. c. p vestras. de dona. int vi. t vr. t in. l. si cū dote. ff. solu. ma. t no. idem ¶Da. in. c. lras. de restī. spolia. vbi determinat q̄ nec ēt causatiue pōt vir eā ꝓpellere ad laborandū subtrahēdo. s. alimēta. Ergo sibi poterit laborare. Si vo nō portauit dotē sufficientē ad sustentāda onera matrimonij saltē ꝑ pte sic credo q̄ debeat laborare ꝑ ipis oneribus supportādis. t si non vult vir pōt ei denegare alimenta t sic tene. Nec ob. iura q̄ videnē velle q̄ simplr̄ cedat lucro viri. q̄. d. l. sicut. q̄ dicit q̄ dz eē in officio viri dz intelligi. s. ad debitū reddēdū. t glo. ibidē intelligēda ē fm q̄ dixi. dū laborat in re viri ꝑ vsu suo al's nō hz veritatē: nec iure ꝑbat. si alio mō intelligit. t sil'r. c. hec imago. t. c. mulierē. in qb⁹ dicit q̄ ē pene famula viri. t q̄ ē ō dominio viri intellige non simpliciter: sed fm qd inquantum est sub eius cura. t dz regi ab eo t quo ad debitū ꝓiugale. al's nō. q̄ nō trāsit in potestatē viri. vt. §. dictū ē. vl'dic q̄ ꝑdicta debēt itelligi de operib⁹ ob segalib⁹ i domo. puta coquina vl'faciēdi lectū aut scopandi t hmōi. de q̄ vide. s. peculium. §. xxxi.

¶ Vxor marit⁹ possit verberare vroꝛem. ff. fm 3
Mo. t Bof. in. c. quēadmodū. de iureiur. q̄ sic ex magna cā t leui verberatiōe. ar. in. l. ꝑcepto/ris. ff. ad. l. aquil'. de homi. ad audientiā. Sed si ne cā vel grauit verberās vir punit ad dandū ei tertiā ptē donatiōis ꝑpter nuptias. vt in aut. vt liceat ma. t aui. §. fi qs autē ꝑpriā. t. C. de repudijs. aut. sed nouo iure. vnde in. l. consensu. C. ō repu. dr̄ q̄ verbera ingenuis aliena sunt. ff acit gl. vij. q. i. in. c. sicut.

¶ Vxor vir possit interficere vroꝛē adulterātē. 4
ff. l. ciuilis penā nō imponit. l. gracus. C. de ad

ul. xxxiij. q. ij. inter hec si inuenit in actu adulte/rij. sed lex diuina sic dicit. Non occides. Et ideo non ly. vide homicidiū. i. §. vi.

5 ¶ Vtr vxor possit agere ad restitutionez dotis viuēte viro. ff. fm Pa. i. c. ex lris. de pigno. q sic si vir incipit male vti sba sua t male versari. t dr male versari. qñ exulat a pria sua pp maleficium, ppriū. t marie cū puenit ad distractionē bonor. d. c. p vras. vt tex. in. l. vbi. C. de iure do. etiā q possit petere donationē ppter nuptias. ly alij quo ad donationē pdictā ꝯriū teneāt. Itē pt petere vbi matrimoniū venit sepandum. quo ad thor. vt in. c. i. de dote post diuor. resti.

6 ¶ Vtr vxor hns virū, pdigū licite possit abscōdē aliq bona eo inuito. vide furtū. §. xxxv.

7 ¶ De dote. vide. ś. dos. de dona. inī vi. t vr. ś. donatio. de debito. vide debitū. de voto. vide ś. votū. ij. §. viij. de parafrenalibus vxoris hēs ś. parafrenalia.

8 ¶ Vtrū possit de rebus virī, puidere filijs primi matrimonij. ff. q nō. nisi fm q p pōt elemosynas facere. vt. ś. elemosyna. §. vij.

9 ¶ Vtrū vxor teneat seq virū suū. ff. fm q colligo ex no. in. c. fig s necessitate. xxxiij. q. ij. q aut trāsfert domicilū. Et sic tenet eū seq. Et hec verū nisi pactū fuisset vt nō trāsferret. q: sic nō teneret nisi post pactus aliqua necessitas aduenerit q impediret maritū ibi manere. puta infirmitas vl capitalis inimicitia. q: sic tenet seq. non obstante pacto. ar. c. vnaque cz. xiij. q. ij. Si Vo nō transfert domicilū. sic nō tenet eū seq. fm Do. Simili nō tenet eū seq si ē vagabūdus. fm gl. in. d. c. vnaque cz. nisi sciēs eū vagabundū ꝯxit cū eo. q: sic tenet. Doctotū limito verū. qñ ex cā honesta vel trāffert domicilū. vel ē vagabūdus. Sec9 si ex cā inhonesta. vel si vellet eaz trahere ad pcūm vel iminēt sibi piculū vite. q: sic nō teneret eū sequi. vt sentit glo. in. d. c. fi qs. ff acit. l. q nisi. ff. de ope. liber. vbi pz q libertus nō tenet seq dūm vagabūdū ad prestandum ei operas. vide. in. c. de illis. de spon.

Ypocrisis vide. ś. fimulatio.

Ypoteca vide pignus.

Ronia vide in lra. b.

Strio vide in lra. b.

Elus ppzie ē tristicia de bono alterius nō ex eo q ille hz. sed ex eo q sibi deest dicit phs. ij. ethicoz. Et si ē iste zelus circa bona honesta ē laudabilis fm illud ꝑme cor. xiij. Emulamini carismata meliora. Si Vo ē de palib9. sic pōt ee cū peccato sicut auaricia. Si aūt qs dolet de bono alterius q: eaz excedit in talibus bonis. sic ē inuidia. Accipit ēt aliqñ zelus ꝓ feruore seu cōmotiōe diuine charitatis. vt in ps. Zelus domus tue comedit me tc. Et iste zelus postremo dictus: fuit q me ad pfatā angelicā sūmā ꝓponendā coegit. ad laudem dñi nostri ihu xpi: cui est honor t gloria in secula seculorum. Amen. Laus deo.

Humano Angelicas quicūq; audire loquelas.
Dre cupis: presens perlege lector opus.
Hic sacros canones: hic t ciuilia iura.
Hic sancte inuenies religionis opes.
Maxima multoz qō vir dabat ante libroz.
Sarcina: id Angelica dat tibi summa breuis.
Angelus est auctor: sacri decus ordinis ingens.
Seraphici: t tante religionis honos.
Auctorem atq; opus impressum felicia dona.
Clauisse na tulit terra beata viro.
Hec carleta minus gens felix vnde creatus.
Angelus Angelicis dignus adesse choris.

¶ Explicit sūma Angelica de casibus ꝺscie per fratrē Angelū de clauasio ꝓpilata: maxima cū diligentia reuisa: t fideli studio emēdata sicut ipm opus p se satis attestabit Venetijs impressa per Beorgiū de Riuabenis Mātuanū. alās ꝑarētez. Anno dñi. M. cccclxxxvij. xi. kl. nouēbris.

¶ Registrum huius operis.

a.b.c.d.e.f.g.h.i.k.l.m.n.o.p.q.r.s.t.v.x.y z.t.ꝯ.ꝝ. A.B.E. D.E.F. S. H.J.K. L.M.N.O. P.Q. R. S. oēs iste lre sunt quaterni. excepta lra. S. qō est quinternus.

Hain * 5384.

¶ Rubrice Juris ciuilis ⁊ canonici, Et primo rubrice. ff. ⁊ primo. ff. veteris.

1 A Doptionibus
4 Alienatione iudicij mutandi causa facta
9 Ad legem aquiliam
10 Ad exhibendum
11 Aleatoribus
14 Ad legem rodiam de iactu
14 Ad senatu consultum macedonianum
16 Ad velcianum
19 Actionibus empti ⁊ venditi
1 Dnstitutionibus principum
3 Calumniatoribus
4 Capitis diminutione
8 Communia prediorum
10 Comuni diuidundo iudicio
17 Conditione causa data
17 Conditione ob turpem causam
17 Conditione indebiti
17 Conditione sine causa
13 Conditione furtiua
13 Conditione ex lege
13 Conditione triticaria
13 Constituta pecunia
13 Comodati vel econtra
16 Compensationibus
18 Contrahenda emptione
1 Juisione rerum'
4 Dolo malo
16 Depositi vel econtra
20 Distractione pignorum
24 Donationibus inter virum ⁊ vxorem
24 Diuortijs
2 D per quem factum est
2 Edendo
4 Eo quod metus causa
4 Ex quibus causis maiores
13 Eo quod certo loco
14 Exercitoria actione
19 Extimatoria actione
21 Edilicio edicto ⁊ de redibitoria actione
21 Euictionibus ⁊ duple stipulationibus
21 Exceptione rei vendite ⁊ tradite
2 Erijs ⁊ dilationibus
5 Fideicōmissaria hereditatis petitione
10 Finium regundorum
10 Familie herciscunde
22 Fide instrumentorum
23 Fundo dotali
11 Fugitiuis seruis
1 Js qui sunt sui vel alieni iuris
3 Dis qui notantur infamia
9 Dis qui deiecerunt vel effuderunt
18 Hereditate vel actione vendita
1 Justicia ⁊ iure
2 Jurisditione omnium iudicum
2 Jn ius vocando
2 Jn ius vocati vt eant
4 Jn integrum restitutionibus
5 Judicijs
5 Jnofficioso testamento
11 Interrogatorijs actionibus
12 Jurciurando
12 Jn litem iurando
14 Jnstitoria actione
15 Jn rem verso
18 Jn diem adictione
20 Jn quibus causis pignus tacite contrahatur
22 Juris ⁊ facti ignorantia
23 Jure dotium
1 Egib⁹ ⁊ senatusc̄osulti ⁊ lōga ꝓsuetudie
18 Lege comissoria
19 Locati ⁊ conducti
4 Jnoribus vigintiquinq; annis
4 Mandatis principum
11 Mortuo inferendo
17 Mandati vel econtra
2 Eqs cū qui in ius vocat⁹ est vi eximat.
3 Negocijs gestis
4 Naute caupones stabularij
9 Noxalibus actionibus
22 Nautico fenore
1 Rigine iuris
1 D ffcio consulis
1 D fficio prefecti pretorio
1 D fficio prefecti vrbis
1 D fficio questorum
1 D fficio pretorum
1 D fficio prefecti vigilum
1 D fficio proconsulis ⁊ legati
1 D fficio prefecti angustalis
1 D fficio presidis prouincie
1 D fficio procuratoris cesarii
1 D fficio iudicis
1 D fficio eius cui mandata est iurisditio
1 D fficio assessorum
7 D peris seruorum
2 Actis
3 Postulando
3 Procuratoribus
5 Petitione hereditatis
5 Possessoria hereditatis petitione
6 Publiciana in rem actione
13 Pignoraticia actione
15 Peculio

17 Pro socio
18 Periculo ꝛ comodo rei vendite
19 Prescriptis verbis
20 Pignoribus ꝛ ipothecis
12 Probationibus
23 Pactis dotalibus
2 Quod quisq; iur⁹ in alterum statuerit
2 Qui satisdare cogantur
3 Qui notantur infamia
3 Quod cuiusq; vniuersitatis nomine.
4 Quibus ex causis maiores
4 Quod metus causa
7 Quando dies vsusfructus legati cedat
7 Quibus modis vsusfructus amittatur.
7 Quēadmodum vsufructuarius caueat
8 Quēadmodum seruitus amittatur
11 Quibus rebus ad cūdem iudicem eatur
14 Quod cū eo q in aliena ptāte est negocium
15 Quando actio de peculio est annalis
15 Quod iussu
20 Quibus modis pignus tacite contrahitur
20 Que res pignori obligari possunt
20 Qui potiores in pignoribus habeantur
20 Quibus modis pignus vel ipotheca soluitur
1 Erum diuisione ꝛ qualitate
4 Receptis arbitris ꝛ qui arbitrium
6 Rei vendicatione
11 Religiosis ꝛ sumptibus funerum
12 Rebus creditis ꝛ si certum petatur
18 Rescindenda venditione
19 Rerum permutatione
25 Ritu nuptiarum
24 Repudijs ꝛ diuortijs
1 Tatu hominum
1 Senatoribus
2 Si quis insdicenti non obtemperauerit
2 Si quis in ius vocatus non ierit
2 Si ex noxali causa agatur
2 Si quis cautionibus iudicio sistendi
5 Si pars hereditatis petatur
6 Si ager vectigalis vel emphiteoticari⁹ petat
7 Si vsusfructus petatur vel ad alium pertine/re negetur
8 Seruitutibus
8 Seruitutibus rusticorum predioꝝ
8 Seruitutibus vrbanorum predioꝝ
8 Si seruitus vendicetur vel ad alium pertine/re negetur
9 Si quadrupes pauperiem fecisse dicatur
11 Seruo corrupto
11 Seruis fugitiuis
11 Si mensor falsum modum dixerit
22 Si certum petatur
18 Seruis exportandis
2 Ransactionibus
13 Triticaria
14 Tributoria actione
22 Testibus
22 Traiecticia pecunia
7 Sufructu ꝛ quēadmodum quis vsufru/ctu vtatur
7 Vsufructu acc. scendo
7 Vsufructu caꝫ reꝫ que vsu consumuntur
7 Vsu ꝛ habitatione
7 Vsufructuarius quēadmodum caueat
22 Vsuris ꝛ fructibus

¶ Rubrice Infortiati

2 Ctione rerum animotarum
3 Administratione ꝛ periculo tutoꝝ
3 Auctoritate ꝛ consensu tutoꝝ
6 Acquirenda vel obtinenda hereditate
6 Ad senatusconsultum silanianum
10 Annuis legatis ꝛ fideicōmissis
11 Alimentis ꝛ cibarijs legatis
11 Auro ꝛ argento legato
11 Adimendis ꝛ transferendis legatis
12 Ad legem falcidiam
13 Ad senatusconsultum trebelianum
15 Assignandis libertis
15 Ad senatusconsultum tertulianum
14 Bonoꝝ possessionibus
14 Bonoꝝ possessioe furioso muto ꝛ c.
14 Bonoꝝ possessione contra tabulas
14 Bonorum possessione sm tabulas
14 Bonorum possessione ex testamento militis
15 Bonis libertorum
12 Bigamis
3 Confirmando tutore vel curatore
4 Contrario iudicio tutele ꝛ vtili actione
4 Curatoribus furiosi
5 Conditionibus institutionum
12 Conditionibus ꝛ demonstrationibus
14 Contra tabulas
14 Collatione bonorum
14 Cōiungendis cum emancipato liberis eius
14 Carboniano edicto
10 De legata
14 Dotis collatione
4 Excusationibus ꝛ temporibus earum
4 Excusatione tutorum
4 Eo qui pro tutore vel curatore negocia gesserit
4 Iudicibus ꝛ nominatoribus ꝛ here/dibus tu. ꝛ cu.
10 Fundo instructo ꝛ instrumento legato
15 Gradibus ꝛ affinitatibus

5 Is que in testamento delentur
5 Heredibus instituendis
11 His que penes eā in testō relinquūtur
11 His que pro non scriptis habentur
ii His quibus vt indignis
2 Impensis in rebus dotalibus factis
5 Iniusto rupto ⁊ irrito testamento
5 Iure deliberandi
6 Iure codicillorum
14 Iure patronatus
2 Iberis agnoscendis
3 Legitimis tutoribus
5 Liberis ⁊ postbumis
7 Legatis ⁊ fideicōmissis. i.
8 Legatis ⁊ fideicōmissis. ij.
9 Legatis ⁊ fideicōmissis. iij.
11 Liberatione legata
14 Legatis prestandis contra tabulas bonorum possessione petita
15 Libertis vniuersitatum
4 Magistratibus conueniendis
6 Militari testamento
10 Optione ⁊ electione legata
14 Obsequijs a liberis ⁊ libertis
15 Operis libertorum
10 Peculio legato
10 Penu legata
3 Qui petant tutores vel curatores
3 Quādo ex facto tutorum vel curatorum
4 Quod cum falso tutore
6 Quēadmodum testamenta aperiantur
13 Quando dies legatorum cedit
15 Quibus nō competit bonorum possessio
15 Quis ordo in bonorum possessione seruetur
4 Ebus coⁿ qui sub tutela vel cura sunt
11 Rebus dubijs
11 Regula catboniana
1 Soluto matrimonio ⁊ quēadmodū dos petatur
2 Si mulier ventris nomine in possessione mittatur
2 Si mulier ventris nomine calūnie causa
3 Suspectis tutoribus ac curatoribus
6 Si ōmissa causa testamenti
6 Si quis aliquem testari prohibuerit
10 Seruitute legata
10 Suppellectili legata
12 Si cui plusq; per. l. falcidiam
14 Si tabule testamenti extabunt
14 Si a parente quis fuerit manumissus
15 Si quid in fraudem patroni factum sit
15 Si tabule testamenti nulle extabunt
15 Successorio edicto
15 Suis ⁊ legitimis heredibus
3 Vtelis
3 Testamentaria tutela
3 Tutoribus ⁊ cura datis ab his
4 Tutelis ⁊ rōnibus distrahendis
5 Testamētis ⁊ qui testamēta facere possunt
10 Trūtico vino ⁊ oleo legato
2 Entre inspiciendo
4 Vbi pupillus educari vel morari debeat
5 Vulgari ⁊ pupillari substitutione
10 Vsu ⁊ vsufructu legato
15 Vt legatorum causa caueatur
13 Vt in possessionem legatorum
14 Ventre i possessionē mittēdo. ⁊ curatore eius
15 Vnde legitimi
15 Vnde liberi
15 Vnde cognati.
15 Vnde vir ⁊ vxor
15 Veteranorum ⁊ militum successore
15 Vt ex legibus ⁊ senatusconsultis bonor⁹ possessio detur

¶ Rubrice. ff. Noui.

1 Qua pluuiali arcenda
2 Ademptione libertatis
3 Acquirendo rerum dominio
3 Acquirenda possessione
5 Aqua quotidiana ⁊ estiua
5 Arboribus cedendis
6 Actionibus ⁊ obligationibus
8 Acceptilationibus
9 Arborum furtim cesarum
9 Abigeis
10 Accusationibus ⁊ inscriptionibus
10 Ad legem iuliam maiestatis
10 Ad legem iuliam de adulterijs
10 Ad legem iuliam de vi publica
10 Ad legem corneliam de sicarijs
10 Ad legem corneliam de falsis
10 Ad legem pompeiam de paricidijs
10 Ad legem iuliam repetundarum
10 Ad legem iuliam de ānona
10 Ad legem iuliam de vi priuata
10 Ad legem iuliam peculatus
10 Ad legem iuliam ambitus
10 Ad legem fauiam de plagiarijs
10 Ad senatusconsultum turpillianum
11 Appellationibus ⁊ relationibus
ii A quibus appellare non licet
ii Appellationibus recipiendis
ii An per alium causa appellationis
ii Apud cum ad quem appellatur alīa causam
12 Ad municipales ⁊ de incolis

12 Albo scribendo
12 Administratione rerum ad ciuitatē pīnctiū
4 Onis iudicis auctoritate possidendis
10 Bonis dānatorum
10 Bonis eorum qui ante sententiam mo-
rtem sibi conscuerunt
2 Dllusione detegenda
4 Confessis
4 Cessione bonorum
4 Curatore bonis dando
5 Cloacis
9 Concussionibus
9 Crimine expilate hereditatis
9 Crimine stelionatus
9 Collegijs illicitis ⁊ coꝛpoꝛibus
10 Custodia reorum ⁊ exhibitione
10 Cadaueribus punitorum
11 Captiuis ⁊ postliminium reuersis
11 Castrensi peculio
12 Censibus
1 Amno infecto
1 Donationibus
1 Donatōne causa mortis
1 Diuersis ⁊ temporalibus prescriptionibus
6 Doli malireceptione
6 Duobus reis constituendis
12 Decurionibus ⁊ eorum filijs
12 Decretis ab ordine faciendis
22 Dictione libertatis
4 Ex quibus causis i possessionem eatur
6 Exceptionibus ⁊ prescriptionibus
6 Exceptione rei iudicate
6 Exceptione doli mali
9 Extraordinarijs criminibus
9 Effractoribus ⁊ expilatoribus
11 Eum qui appellanti
12 Extraordinarijs cognitionibus
2 Idcicōmissarijs libertatibus
5 Fluminibus ⁊ ne quid in flumine pu-
blico rippa ue eius fiat
5 Fonte
8 Fideiussoribus ⁊ mandatoribus
9 Furtis
9 Furti aduersus nautas
9 Furibus balneariis
5 Landē legenda
2 Iure aureorum anulorum
5 Interdictis seu extraordinarijs actōibus
5 Itinere actuq; priuato
9 Iudicatum solui
9 Incendio ruina naufragio
8 Iniurijs ⁊ famosis libellis
10 Interdictis ⁊ relegatis ⁊ deportatis
11 Iure fisci
12 Iure immunitatis
2 Iberali causa
5 Locis ⁊ itineribus publicis
5 Loco publico fruendo
5 Libero homine exhibendo
5 Libertis exhibendis seu deducendis
6 Luigiosis
11 Libellis dimissoꝛijs
12 Legationibus
2 Anumissionibus
2 Manumissis vindicta
2 Manumissionibus que seruis
2 Manumissis testamento
5 Migrando
12 Muneribus ⁊ honoribus
2 Aalibus restituendis
2 Me de statu defunctoꝛum post quinquē-
nium queratur
5 Me vis fiat ei qui in possessionem missus est
5 Me quid in loco sacro fiat
5 Me quid in loco publico vel itinere fiat
5 Me quid in flumie publico rippa ue eius fiat
quo aliter aqua fluat
8 Nouationibus ⁊ delegationibus
11 Nil innouari appellatione pendente
12 Nundinis
1 Peris noui nunciatione
12 Operibus publicis
1 Pblicanis ⁊ vectigalibus
3 Pro soluto
3 Pro emptoꝛe
3 Pro herede
3 Pro donato
3 Pro derelicto
3 Pro legato
3 Pro dote
3 Pro suo
4 Priuilegijs creditoꝛum
5 Precario
8 Pretoꝛijs stipulationibus
9 Priuatis delictis
9 Preuaricationibus
9 Popularibus actionibus
10 Publicis iudicijs
10 Penis
11 Priuilegijs veteranoꝛum
12 Pollicitationibus
12 Prosonetis
2 Si sine manumissione.
2 Qui ⁊ a quibus manumissi
2 Quib⁹ ad libertatē pclamare non licet
4 Quibus ex causis in possessionem eatur

4 Que in fraudem creditorum facta sunt
5 Quorum bonorum
5 Quorum legatorum
5 Quod vi aut clam
6 Quarum rerum actio non datur
10 Questionibus
11 Quis ꝛ a quo appelletur
11 Quando appellandum sit
11 Que sententie sine appellatione rescindũtur
4 E iudicata ꝛ de effectu sententiarum
4 Rebus auctoritate iudicis possidendis
5 Rippa munienda
V Riuis
5 Remissionibus
8 Rem pupilli saluam fore
8 Rem ratam habere ꝛ de ratihabitione
9 Receptatoribus
10 Requirendis reis
11 Re militari
12 Regulis iuris
2 Tatuliberis
2 Si libertinus ingenuus esse dicatur
2 Statu defunctorum
4 Separationibus
5 Superficiebus
5 Si arbor vicini edibus impendat
5 Saluiano interdicto
7 Stipulatione seruorum
8 Solutionibus ꝛ liberationibus
9 Si quis testamento liber esse iussus fuerit
9 Si familia furtum fecisse dicatur
9 Sepulchro violato
10 Sententiam passis ꝛ restitutis
11 Si tutor vel curator vel magistratus
11 Si pendente appellatione
5 Abulis exhibendis
9 Termino moto
9 Tigno iniuncto
3 Suscapionibus ꝛ vsurpationibus
5 Via publica ꝛ si quid in ea
5 Vt in flumine publico nauigare liceat.
5 Via publica ꝛ itinere reficiendo
5 Vi ꝛ vi armata
5 Vti possidetis
5 Vtrobi
7 Verborum obligationibus
9 Vi bonorum raptorum
12 Vacatione ꝛ excusatione munerum
12 Variis ꝛ extraordinariis cognitionibus.
12 Verborum ꝛ rerum significatione

C Rubrice Codicis

1 Postatis
1 Assessoribus ꝛ domesticis
1 Annonis
2 Aduocatis diuersorum iudiciorum
2 Aduocatis diuersorum iudicum
2 Aduocatis fisci.
2 Alienatione iudicij mutandi causa facta
3 Ad exhibendum
3 Alee vsu ꝛ aleatoribus
4 Actionibus ꝛ obligationibus
4 An seruus ex suo facto post manumiss.
4 Actionibus hereditarijs
4 Actionibus empti ꝛ venditi
4 Ad senatusconsultum macedonianum
4 Ad senatusconsultum velcianum
5 Alendis liberis
5 Administratione tutorum ꝛ curatorum
5 Alimentis pupillo prestandis
5 Arbitrium tutele
5 Auctoritate prestanda
5 Actore tutore seu curatore
6 Ad senatusconsultum trebellianum
6 Ad legem falcidiam
6 Ad senatusconsultum tertullianum
6 Ad senatusconsultum orphicianum
7 Assertione tollenda
7 Acquirenda vel retinenda possessione
7 Aduersus creditorem
7 Annali exceptione italici contractus
7 Alunionibus ꝛ palludibus pascuis ꝛc
7 Appellationibus ꝛ relationibus
8 Acceptilationibus
8 Adoptionibus
9 Accusationibus
9 Ad legem iuliam maiestatis
9 Ad legem iuliam de adulterijs ꝛ stupro
9 Ad legem iuliam de vi publica ꝛ priuata
9 Ad legem corneliam de sicarijs
9 Ad legem fauiam de plagiarijs
9 Ad legem viscelliam
9 Ad legem corneliam de falsis
9 Ad legem iuliam repetundarum
9 Ad legem iuliam ambitus
9 Abigeis
9 Abolitionibus
9 Ad senatusconsultum turpilianum
6 Omnis libertor ꝛ iure patronatus
6 Bonor possessiõe secundũ tabulas
6 Bonor possessiõe ꝓter tabulas liberti
6 Bonorum possessione contra tabulas
6 Bonis maternis
6 Bonis que liberis in potestate constitutis
7 Bonis auctoritate iudicis possidendis
9 Bonis eorum qui sibi mortem consciuerunt.
9 Bonis proscriptorum seu dãnatorum

1 Omnibus rei famil iaris
1 Contractibus iudicum ꝛ eorũ que sunt circa eos
2 Causis in quibus infamia irrogatur
3 Comuni diuidundo
3 Comunia vtriusq; iudicij
3 Consortibus ꝛ eiusdem litis
4 Conditione indebiti
4 Conditione ob causam datorum
4 Conditione furtiua
4 Conditione ob turpem causam
4 Conditione ex lege siue sine causa
4 Constituta pecunia
4 Comodati
4 Compensationibus
4 Contrahenda emptione
4 Cõmunium rerum alienatione
4 Cõmercijs ꝛ mercatoribus
5 Concubinis
5 Confirmando tutore
5 Contrario iudicio tutele
5 Curatore furiosi ꝛ prodigi
6 Carboniano edicto
6 Collationibus
6 Codicillis
6 Cõmunia de legatis vel fideicõmissis
6 Conditionibus insertis tam in legatis q̃z in fideicõmissis
6 Caducis tollendis
6 Cõmunia de successionibus
7 Cõmuni seruo manumisso
7 Cõmunia de manumissionibus
7 Cõmunia de vsucaptionibus.
7 Collusione detegenda.
7 Cõminationes vel epistolas
7 Confessis
7 Cum de momentanea possessione fuerit appellatum
8 Contrahenda ꝛ cõmittenda stipulatione
8 Creditorẽ euictionẽ pignoris non debere
9 Custodia reorum
9 Crimine peculatus
9 Crimine sacrilegij
9 Crimine expilate hereditatis
9 Crimine stelionatus
9 Calũniatoribus
1 Diuersis rescriptis ꝛ pragmaticis sanctionibus
1 Defensoribus ciuitatum
2 Dolo malo
3 Dilationibus
4 Delictis defunctorum inquãtum ꝛ in quibus heredes conueniantur
4 Depositi
5 Donationibus ante nuptias
5 Dotis promissione vel nuda pelicitatione
5 Dote cauta non numerata
5 Donationibus inter virum ꝛ vxorem
5 Diuortio facto apud quẽ liberi educentur
5 Diuidenda tutela.
7 Dictitia libertate tollenda
8 Distractione pignorum.
8 Debitorẽ vẽditorẽ pignoris ipedire nõ posse
8 Duobus reis stipulandis ꝛ promittendis
8 Donationibus
8 Donationibus causa mortis
8 Donatione sub modo vel sub conditione
1 Episcopis ꝛ clericis
1 Epali audictia ꝛ diuersis capitulis
2 Edendo
2 Errore calculi
2 Errore aduocatorum
2 Etiã p̃ procuratorẽ in integrũ restõe agi pol.
4 Ex delictis defunctorum
4 Exercitoria ꝛ institoria actione
4 Edilicijs actionibus
5 Eo qui pro tutore negocia gerit
5 Excusationibus ꝛ temporibus eorum
5 Excusatione veteranorum
6 Edicto diui adriani tollendo
7 Executione rei iudicate
8 Edificijs priuatis
8 Etiam ob cirographariam pecuniã pignus teneri
8 Exceptionibus seu prescriptionibus
8 Euictionibus
8 Emancipationibus liberorum
9 Exhibendis vel transferendis reis
9 Emendatione seruorum
9 Emendatione propinquorum
2 Filiofa. minore
2 Fideiussoribus minorum
2 Formulis ꝛ ipetratõe actionũ sublatis.
3 Feriis
3 Familie herciscunde
3 Finium regundorum
4 Fide instrumentor̃ ꝛ amissione eorum
5 Fundo dotali
5 Fideiussoribus tutorum ꝛ curatorum
6 Furtis ꝛ seruo corrupto
6 Fideicõmissis
6 Falsa causa adiecta legato vel fideicõmisso
7 Fideicõmissarijs libertatibus.
7 Fructibus ꝛ litis expensis
8 Fideiussoribus ꝛ mandatoribus
9 Falsa moneta

9 Famosis libellis
9 Enerali abolitione
1 Ercticis ⁊ manicheis
1 His qui ad ecclesias confugiunt
1 His qui in ecclesijs manumittuntur
1 His qui ad statuas confugiunt
2 His qui potentiorum nomine
2 His que vi metus ve causa fiunt.
2 His qui veniam etatis impetrauerunt
4 Hereditate vel actione vendita
4 Hermaphrodito
5 Heredibus tutorum
6 Heredibus instituendis
6 His quibus vt indignis
6 His que pene nomine relinquuntur
6 His que sub modo legati seu fideicomissi relinquuntur
6 His qui ante apertas tabulas.
6 Heredibus decurionum
7 His qui a non domino manumissi sunt
7 His qui p metum iudicis non appellauerunt
8 His q in prioꝝ creditoꝝ loco succedunt
9 His qui parentes vel liberos occiderunt
9 His qui sibi ascribunt in testamento
9 His qui latrones vel cribus reos occultan
1 Iustiniano codice confirmando
1 Justiniano codice emendando
1 Judeis
1 Juris ⁊ facti ignorantia
2 In ius vocando
2 In integrum restitutione minorum
2 In quibus casibus in integrum restitutio necessaria non est
2 In integrum restitutione postulata ne quid innouetur
2 Jureiurando propter calūniam
3 Judicijs
3 Jurisditione omnium iudicum. ⁊ de foro competenti
3 In quibus casibus militantes fori prescripti/one vti non possunt
3 Inofficioso testamento
3 Inofficiosis donationibus
3 Inofficiosis dotibus
4 Jure emphiteotico
5 Incestis ⁊ inutilibus nuptijs
5 Interdicto matrimonio inter pupillum ⁊ tuto. vel cura.
5 Jure dotium
5 In qbus casibus tu. habenti. tutoꝝ vel curatō da. non potest
5 In litem iurando
5 In litem dando tutoꝛe vel curatoꝛe
6 Jure aureoꝝ amulorum
6 Institutionibus ⁊ substitutionibus vel restitutionibus sub conditione factis
6 Impuberum ⁊ alijs substitutionibus
6 Jure deliberandi ⁊ de adeunda vel acquirenda hereditate
6 Indicta viduitate tollenda
7 Ingenuis ⁊ manumissis
7 Indicta libertate
7 In qbus causis cessat lōgi tēporis p̄scriptio
8 Interdictis
8 In qb⁹ causis ius pignoris tacite cōtrahatur
8 Jure dominij impetrando
8 Inutilibus stipulationibus
8 Ingratis liberis
8 Infantibus expositis liberis ⁊ seruis
8 Infirmandis penis celibatus ⁊ orbatus
8 Jure libertorum
9 Iniurijs
1 Legibus ⁊ constitutionibus principuꝫ
3 Litis contestatione
3 Lege aquilia
4 Locato ⁊ conducto
5 Legitima tutela
6 Libertinis ⁊ eorum filijs
6 Liberis pijs ⁊ exheredatis
6 Legatis
6 Legitimis heredibus
7 Lege fusia canina tollenda
7 Latina libertate tollenda
7 Liberali causa
7 Longi temporis prescriptione
8 Litigiosis
8 Luitione pignoris
8 Liberis exhibendis seu deducendis
1 Mandatis principum
1 Modo multarum
1 Magistratibus municipalium
4 Mandati vel econtra
4 Monopolijs ⁊ conuentu negociatorum'
5 Magistratibus conueniendis
8 Manumissione pignoris
8 Mortis causa donationibus
9 Mulieribus que seruis ꝓprijs se iunxerunt.
9 Mutatione nominis
9 Maleficis ⁊ mathematicis
1 Nouo codice componendo
1 Noua constitutio federici
1 Ne sanctum baptisma iteretur
1 Nemini licere signum saluatoris
1 Ne iudeus christianum mancipium.
2 Nemini liceat potentioribus
2 Ne fiscus vel res publica

1 Negocijs gestis
3 Ne quis in sua causa iudicet
3 Noralibus actionibus
4 Ne vxor pro marito vel ecõtra cõueniatur
4 Ne filius pro patre vel pater pro filio
4 Non numerata pecunia
4 Nautico fenore
4 Nundinis ⁊ nouis mercationibus
4 Noua vectigalia instituj non posse
5 Nuptijs
5 Ne fideiussores dotium dentur
5 Ne pro dote mulieris
5 Naturalibus liberis ⁊ matribus eorum
5 Ne tutor vel curator vectigalia conducant
6 Necessarijs seruis heredibus isti. vel substi.
7 Ne de statu defunctor̃ post qnquẽniũ q̃ratur
7 Nudo iure quiritum tollendo
7 Ne rei dominice vel templorum
7 Ne liceat in vna eadẽ q̃z cã tertio prouocare
8 Nouationibus ⁊ delegationibus
9 Nili aggeribus non rumpendis
9 Ne fine iussu principis
i Officio prefecti pretorio
i Officio prefecti preto. africe
i Officio prefecti vrbis
i Officio magistri militum
i Officio questoris
i Officio magistri officiorum
i Officio comitis sacrarum largitionum
i Officio comitis rerum priuatarum
i Officio comitis sacri patrimonij
i Officio proconsulis ⁊ legati
i Officio comitis orientis
i Officio prefecti augustalis
i Officio vicarij ⁊ prefecti
i Officio pretorum
i Officio rectoris prouincie
i Officio prefecti vigilum
i Officio ciuilium iudicum
i Officio militarium iudicum
i Officio diuersorum iudicum
i Officio eius qui vicẽ alic⁹ iudicis obtinet
i Officio iudicis alexandrie
3 Ordine iudiciorum
6 Operis libertorum
6 Obsequijs patronis prestandis a liberto
7 Ordine cognitionum
8 Operis noui nunciatione
8 Operibus publicis
1 Oganis sacrificijs ⁊ templis
1 Precibus imperatori offerendis
2 Pactis
2 Postulando
2 Procuratoribus
3 Pedanis iudicibus
3 Plus petitionibus
3 Petitione hereditatis
4 Prohibita sequestratione pecunie
4 Probationibus
4 Plus valere qđ agit̃ q̃z qđ simulate cõcipitur
4 Pignoratícia actione
4 Per quas personas nobis acquiritur
4 Pro socio
4 Patribus qui filios distraxerunt
4 Periculo ⁊ comodo rei vendite
4 Pactis inter emptorem ⁊ venditorem
5 Pactis ꝓuẽtis tã sup dote q̃z sup donatione
5 Periculo tutorum ⁊ curatorum
5 Predijs vel alijs rebus minorum non alie.
6 Posthumis hr̃dibus instituendis vel exhr̃.
7 Periculo eius qui libertatem inierit
7 Pro donato
7 Prescriptiõe lõgi tẽporis. x. vel. xx. annor̃.
7 Prescriptione. xxx. vel. xl. annorum
7 Pena iudicis qui male iudicauit
7 Priuilegio fisci
7 Priuilegio dotis
8 Precario saluiano interdicto
8 Pignoribus
8 Publicis operibus
8 Pretorio pignore vt in actionibus
8 Partu pignorum ⁊ omni causa
8 Pactis pignorũ ⁊ de cõmissoria. l. rescindẽda
8 Patria potestate
8 Postliminio reuersis ⁊ redẽptis ab hostibus.
9 Priuatis carceribus
9 Penis
1 Vando libellus principi de lite conte/stata facta
2 Quibus causis infamia irrogatur
2 Qui ⁊ aduersus quos in integrũ restitutio postulatur
2 Quibus ex causis in integrum restitutio maioribus datur
3 Qui ꝑ sua iurisdictiõe iudices dare dari uc pñt
3 Qui legitimã psonã habent in iudicio
3 Qñ imperator inter pupillos ⁊ viduas
3 Quãdo licet vnicuiq̃z se sine iudice vindicare
4 Quando fiscus vel priuatus debitores
4 Qđ cũ eo g in aliena iurisdictiõe vel ptate est
6 Que res vendi non possunt. ⁊ qui vendere vel emere vetantur
4 Que res exportari non pñt vel nõ debent
4 Quando liceat ab emptione discedere
5 Qui petant tutores vel curatores
5 Qui dare ⁊ dari tutores possunt

5 Quando mulier officio tutele fũgi potest.
5 Quando ex facto tutoris vel curatoris.
5 Quando tutores ⁊ curatores esse desinunt.
5 Qui numero liberorum se excusant.
5 Qui morbo se.ex.
5 Qui etate se excusant.
5 Qui numero tutelarum.
5 Quando decreto opus non est.
6 Quando dies legati vel fideicõmissi cedant.
6 Qui admitti ad bonorum possessionẽ possunt
6 Qñ nõ petentiũ ptes petentibus accrescant.
6 Qui testamenta facere possunt vel non.
6 Quemadmodum testamenta aperiantur.
7 Quibus causis serui accipiũt p̃miũ libertatis.
7 Qui manumitti non possunt.
7 Qui non possunt ad libertatem peruenire.
7 Quibus ad libertatem ꝓclamare non licet.
7 Quibus nõ obijcit longi temporis p̃scriptio.
7 Quadriennij p̃scriptione.
7 Quõ ⁊ qñ iudex sniam ꝓferre debet.
7 Quibus res iudicata non nocet.
7 Quando ꝓuocare non est necesse.
7 Quor appellatiões non recipiantur.
7 Qui bonis cedere possunt.
8 Quorum bonorum.
8 Quorum legatorum.
8 Que res pignori obligari possunt.
8 Qui potiores in pignoribus habeantur.
8 Que sit longa consuetudo.
9 Qui accusare non possunt.
9 Quando ciuilis actio p̃iudicet criminali.
9 Questionibus.
2 Eputationibus que fiunt in iudicio.
2 Restõe militũ ⁊ eor̃ q rei publice.
2 Receptis arbitris.
2 Rescriptis.
3 Rei vendicatione.
3 Religiosis ⁊ sumptibus funerum.
4 Rebus creditis ⁊ iureiurando.
4 Rescindenda venditione.
4 Rebus alienis non alienandis.
4 Rem alienam gerentibus non interdici.
4 Rer̃ ꝓmutatiõe ⁊ de p̃scriptis verbis.
5 Rei vxorie actiõe in stipulatu actiõ trãsfusa.
5 Repudij ⁊ iudicio de moribus sublata.
5 Rerum annotarum.
6 Repudianda bonorum possessione.
6 Repudianda vel abstinenda hereditate.
7 Re iudicata.
7 Res inter alios acta vel iudicata.
7 Relationibus.
7 Reuocandis his q̃ fiũt in fraudẽ creditor̃.
8 Ratiociniis operum publicorum.
8 Remissione pignorum.
8 Reuocandis donationibus.
9 Raptu virginum honestar̃: seu viduarum.
9 Requirendis reis.
1 Omma trinitate ⁊ fide catholica.
1 Senatusconsultis.
1 Sacro sanctꝰ eccl̃ijs vl̃ pulegijs car̃.
1 Si contra ius vel vtilitatem publicam.
1 Statuis ⁊ imaginibus.
2 Si tutor vel curator interuenerit.
2 Si in cõi eadem cã in integrũ restõ postulet.
2 Si aduersus rem iudicatam.
2 Si aduersus venditionem pignoris.
2 Si aduersus libertatem.
2 Si aduersus donationem.
2 Si aduersus transactionem.
2 Si aduersus solutionem.
2 Si aduersus dotem.
2 Si aduersus delictum.
2 Si aduersus vsucapionem.
2 Si aduersus fiscum.
2 Si aduersus creditorem.
2 Si vt se ab hereditate abstineant.
2 Si vt omissa hereditate vel bonorum possessi/one vel aliquid aliud.
2 Si minor se maiorem dixerit.
2 Si sepius in integrum restitutio postuletur.
2 Si maior factus ratum habuerit.
2 Satisdando.
3 Sportulis ⁊ sumptibus
3 Seruitutibus ⁊ aqua.
4 Si certum petatur.
4 Suffragio.
4 Si seruus extero se emi mandauerit.
4 Si ꝓpter publicas prestatiões venditio facta non fuerit celebrata.
4 Si sine censu vel reliquijs.
4 Si quis alteri vel sibi sub alterius nomine.
4 Si seruus exportandus veneat.
4 Si mancipiũ ita veneat ne ꝓstituat.
4 Si mancipiũ ita alienari sit.
5 Sponsalibus ⁊ arris sponsaliciis.
5 Si rector ꝓuincie vel ad eam pertinentes.
5 Si quacũq; p̃ditus ptate vel ad eũ ptinẽtes.
5 Si nuptie ex rescripto ꝓncipis petant.
5 Secũdis nuptijs.
5 Si secũdo nupserit mulier.
5 Soluto matrimonio ⁊ quẽadmodũ dos petat̃
5 Si ꝓstante matrimonio dos soluit̃.
5 Si ex pluribus tutoribus vel curatoribus.
5 Suspectis tutoribus.
5 Si mater idẽnitatem ꝓmisit.
5 Si contra matris voluntatẽ.

5 Si tutor nō gesserit.
5 Si ex falsis allegatiōibus.
5 Si quis ignorans rē minoris.
5 Si tutor rei publice cā aberit.
5 Si maior factus ratū habuerit alie.
6 Seruis fugitiuis.
6 Successorio edicto.
6 Si in fraudem patroni.
6 Si qs aliquē testari ꝓhibuerit.
6 Si omissa cā testamēti.
6 Suis ⁊ ltis heredibus ⁊ ex filia nepotibus.
7 Senatusconsulto claudiano tollēdo.
7 Seruo pignori dato manumisso.
7 Seruo cōi manumisso.
7 Seruis rei publice manumittēdis.
7 Sententijs ꝑfectoꝝ.
7 Sententijs ꝑfecti ꝓtorio.
7 Sententijs ex piculo recitādis.
7 Sententijs ⁊ in erlocutionibꝰ oium iudicū.
7 Sententia que sine certa quātitate.
7 Sentētijs q̄ ꝓ eo qđ interest ꝓferunt.
7 Si a nō competente iudice.
7 Sententiā rescindi nō posse.
7 Si plures sil' vna ſnia fuerint ꝯdēnati.
7 Si ex falsis instrumentis.
7 Si pēdēte appellatiōe mors interuenerit.
7 Si vnus ex pluribus appellauerit.
7 Si de mōetanea possessiōe fuerit appellatū.
8 Si p vi vl' alio mō ꝓturbata abnū sit possio.
8 Saluiano interdicto.
8 Si res aliena pignori data sit.
8 Si antigor creditor pignus vēdiderit.
8 Si cā iudicati pignꝰ captū sit.
8 Si cōis res pignori data sit.
8 Si pignus pignori datū sit.
8 Si vēdito pignore agat.
8 Si vnꝰ ex pluribꝰ heredibꝰ creditoris.
8 Si pignoris ꝙuentione.
8 Solutionibꝰ ⁊ liberatiōibꝰ.
9 Si reꝰ vel accusator mortuꝰ fuerit.
9 Si quis ĩperatoꝝ maledixerit.
9 Si qs eam cuiꝰ tutor fuerit corruperit.
9 Sepulchro violato.
9 Sedītiosis ⁊ his qui plebē.
9 Sententiā passis ⁊ restitutis.
2 Transactionibꝰ.
2 Tpibus in integrū restōnis.
Testibus.
4 Testamentaria tutela.
5 Tutoribꝰ vel curatoribꝰ illustriū ꝑsonaꝝ.
5 Tutore vel curatore q nō satisdedit.
5 Tutoribus suspectis.
6 Testamento militis.
6 Testis ⁊ quēadmodū testamēta ordinent.
7 Testamentaria manumissione.
7 Temporibus ⁊ repatiōibus appellationū.
8 Tabulis cribendis.
1 Eteri iure enucleando.
1 Vt lite pendente vel post.
1 Vt oēs tā ciuiles q̄z militares post administrationē.
2 Vt nemo ꝓuatus titulo prędijs.
2 Vt q̄ desunt aduocatis partiū iudex suppleat.
2 Vt nemini liceat sine iudicis auctoritate.
2 Vt nemini liceat sine iudice se vindicare.
2 Vbi ⁊ apud quē cognitio restitutionis.
2 Vxoribus militū ⁊ coꝝ q.
3 Vt nemo inuitus agere cogat vel accusare.
3 Vbi in rem actio.
3 Vbi de rōcinijs agi oz.
3 Vbi de possessione agi oz.
3 Vbi quis decuriali vel cohortali.
3 Vbi cā fiscalis agit.
3 Vbi de fideicōmisso agi oz.
3 Vbi de crimine agi oz.
3 Vbi de hereditate agat.
3 Vbi ꝙueniat q certo loco ꝓmisit.
3 Vbi de cā status agi oz.
3 Vbi senatores vel clarissimi viri.
3 Vsufructu ⁊ habitatione.
4 Vt actiōes ab heredibus ⁊ ꝯ heredes incipiāt
4 Vsuris.
4 Vectigalibus ⁊ cōmissis.
4 Vt mulier si añ annale spaciū se marito ꝓiūxit.
5 Vbi petat tutor vel curator.
5 Vbi pupilli educant.
5 Vsuris pupillaribus.
5 Vbi cause post pubertatē.
6 Vnde legitimi ⁊ vnde cognati.
6 Vnde liberi.
6 Vnde vir ⁊ vxor.
6 Verboꝝ ⁊ reꝝ significatione.
6 Vsuris ⁊ fructibus legatoꝝ.
6 Vt in possessione fideicōmissoꝝ vel legatorum seruandorum cā mittendi.
7 Venditiōe libertatis.
7 Vsucatiōe ꝓ emptore.
7 Vsucapione ꝓ donato.
7 Vsucapione ꝓ dote.
7 Vsucapione ꝓ hērede.
7 Vsucapione trāsformanda.
7 Vsuris rei iudicate.
8 Vnde vi.
8 Vti possidetis.
9 Vt. j. cerū tps crialis qō terminet.
9 Vi bonorum raptorum.

Coll. ¶ Rubrice autenticoꝝ.
3 Ministrantibus officia in sacris appellationibus.
4 Appellationibus ⁊ intra q̃ tpa dz appellari.
6 Apud quos oz cāz dicere monachos.
6 Armis.
7 Administratiōibus.
8 Appellationibus.
9 Alienatione ⁊ emphiteosi.
4 Onsulibus.
5 Cōstitutio q̃ ex assercticio ⁊ libanatos
6 Consanguineis ⁊ vterinis fratrib⁹.
6 Constō que de dignitatibus ⁊ ep̃atu.
8 Constitutio innouat legem.
9 Collatoribus ⁊ alijs capitulis.
3 Efensoribus ciuitatū.
6 Depositiōib⁹ ⁊ denūciatōib⁹ inglinoꝝ
7 Duobus reis.
5 Ecclesiasticarum reꝝ immobiliū alienatione.
5 Exhibendis ⁊ introducendis reis.
7 Equalitate dotis.
7 Executoribus ⁊ q̃ ꝓueniunt.
9 Ecclesiasticis tutelis.
1 Jdeiussoribus ⁊ mandatoribus ⁊ solutionibus.
3 Filijs ad dotalia instrumēta natis.
1 Eredibus ⁊ falcidia.
5 Jis q ingrediunt ad appel.
6 Jis q ingrediunt monasteria.
6 Hec ꝓstitutio interp̃tat ꝓiorē.
8 Hec constitutio innouat ꝓstōem q̃ ꝓscriptiōz c. annoꝝ.
9 Hereditatibus ab intestato venientibus.
2 Jusiurandū qđ ꝓstat ab his q̃ administratione accipiūt.
2 Jncestis ⁊ inutilibus nuptijs.
5 Jureiurando a moriente prestito.
6 Jnstrumentoꝝ cautela ⁊ fide.
6 Judicibus.
7 Jmmēsis donatiōibus in filios factis.
8 Jn medio litis nō fieri sacras formas.
9 Interdictis collegijs hereticoꝝ.
3 Enonibus.
8 Litigiosis ⁊ decima ptelitis.
1 Onachis.
3 Mensura ordinandoꝝ clericoꝝ.
3 Mandatis ꝓncipū.
3 Ministratiōibus in sacris officijs.
1 On eligēdo secūdo nubēres.
2 Mon alienandis aut ꝓmutandis reb⁹ ecclesie.
4 Nullū agricole traditiōe tenere illius terram.
4 Nuptijs.
5 Noui opis nūciatione.
8 Necq virū qō ex dote ē.
8 Ninilegijs dotis.
9 Ninilegijs archiep̃i.
1 Womodo oporteat ep̃os ⁊ alios clericos ad ordinationem ꝓduci.
6 Questore.
6 Quibus modis nāles effi. legitimi.
7 Quibus modis nāles efficiunt sui.
1 Eferendarijs palacij sacri.
4 Restitutiōibus ⁊ ea q̃ parit in. xi. mense post mortem viri.
4 Reis ꝓmittēdis.
7 Restitutionibus.
8 Restitutiōibus fideicōmissi.
9 Raptis mulieribus que rapto. nubūt.
2 Eriptū exemplar.
5 Scenicas nō solū fideiussoꝛē ꝓstāt.
9 Sanctissimis ep̃is.
2 Tabulatio viceōsulis.
3 Triente ⁊ semisse.
4 Tabellionibus.
7 Testib⁹.
7 Tpe nō solute pecunie sup dote.
8 Testamētis iperfectis.
1 T determinatus sit numer⁹ clericoꝝ.
2 Vt iudices sine quoquo suffragio.
2 Vt eccl'a romana. c. ānoꝝ ꝓscri. gau.
4 Vt null⁹ mutuās agricole teneatei⁹ terrā.
4 Vt ꝓthocolla diuidant in cartis.
5 Vt ꝓponat nomē impatoris.
5 Vt nō fiāt pignoratiōes ꝓ alijs ꝓsonis.
5 Vt decetero ꝓmutatiōes eccl'asticaꝝ rerū.
5 Vt ea q̃ vocant insinuata sup clericis.
5 Vt clerici q recedūt alijs ꝓ eis surrogatis.
5 Vt in ꝓuatis domib⁹ sacra ministeria nō fiāt.
5 Vt imobilia ante nuptialē donationē.
5 Vt facte noue ꝓstitutiōes.
5 Vt clerico sacra de expēsis.
5 Vt nullus fabricet oratorij domū ꝓter volūtatem ep̃i.
5 Vt ab illustrib⁹. ⁊ q sup eā dignitatē sunt.
5 Vt defuncti seu funera eorum nō iniurientur a creditoribus.
5 Vt vbane ordinarie prefecture.
5 Vt oēs obediāt iudicibus ꝓnciarū.
6 Vt hi qui obligatas se res habere ꝓhibēt minorum.
6 Vt non lururient ꝑ naturā.
6 Vt liberti de cetero auro nō egeāt.
6 Vt clerici apud ꝓpr'os ep̃os ꝓueniant.

7 Vt sine, phibitõe matres debitrices ꝛ creditrices tutelam gerãt minoꝝ.
7 Vt ex actiõe instante dotis.
8 Vt neq; miles neq; federatus.
8 Vt amisse visiones ꝓscriptiões habeant.
8 Vt cũ de appellatiõe cognoscit.
8 Vt liceat matri ꝛ auie.
8 Vt diuine iussiones.
9 Vt sponsalicia largitas sit spãlis contractus.
9 Vt litigantes iurent.
9 Vt iudices nõ expectẽt sacras iussiones.
9 Vt nulli iudicũ liceat habere loci seruatores.
9 Vt fratrum filij succedant.
9 Vt differentes iudices.
9 Vsuris nauticis.

¶ Rubrice institutionum.

i Doptionibus.
I Attiliano tutore.
I Auctoritate tutoꝝ.
2 Ademptiõe legatoꝝ ꝛ trãslatõe fideicõmissoꝝ
3 Assignatione libertorum.
3 Aquisitione ꝑ arrogationem.
4 Acceptulationibus.
4 Actionibus.
3 Onorum possessione.
4 Bonorum vi raptoꝝ.
I Apitis diminutiõe.
I Curatoribus.
2 Codicillis.
3 Contrahenda emptione.
2 Onationibus.
3 De consensu ꝛ obligatiõe.
3 De duob⁹ reis stipulãdi ꝛ ꝓmittendi.
3 Diuisione stipulationum.
I X quibus causis manumittere non l3.
I Excusationibus tutoꝝ.
2 Exheredatione liberoꝝ.
3 Eo cui libertatis cã bona adiciunt.
3 Emptione ꝛ venditione.
4 Exceptionibus.
I Jduciaria tutela.
2 Fideicõmissarijs hereditatibus.
3 Fideiussoribus.
3 Radibus cognationũ.
I Js qui sui vel alieni iurꝭ sunt.
2 Heredibus instituendis.
2 Hereditate libertoꝝ.
2 Heredũ qualitate ꝛ differentia.
3 Hereditatibus q̃ ab intestato deferunt.
I Vsticia ꝛ iure.
I Jure naturali gentiũ ꝛ ciuili.
I Jure ꝑsonarum.
I Ingenuis ꝛ libertinis.
2 Inofficioso testamẽto.
2 Jure codicillorum.
3 Inutilibus stipulationibus.
4 Iniurijs.
4 Interdictis.
I Ibertinis.
I Lege fusia canina tollenda.
I Legitima agnatorum tutela.
I Legitima parentum tutela.
I Legitima patronoꝝ tutela.
2 Lege falcidia.
2 Legatis.
3 Legitima agnatoꝝ successione.
3 Litterarum obligationibus.
3 Locatione ꝛ conductione.
4 Lege aquilia.
2 Iliart testamẽto.
3 Mandati.
I Optijs.
4 Moralibus actionibus.
3 Bligationibus
3 Obligatiõib⁹ q̃ ex quasi ☞ctu nascunt
3 Obligatiõibus ex consensu.
4 Obligationibus que ex delicto nascuntur.
4 Obligatiõibus que ex quasi delicto nascunt.
4 Officio iudicis.
I Atria potestate.
2 Pupillari substitutione.
2 Per quas ꝑsonas nobis acquirit.
3 Per quas ꝑsonas obligatio nobis acquirit.
4 Perpetuis ꝛ tpalibus actionibus.
4 Pena temere litigantiũ.
4 Per quas ꝑsonas agere possumus.
4 Publicis iudicijs.
I Vibus modis ius pfie ptãt solui.
i Qui dari tutores in testõ possunt.
i Quibus modis tutela finit.
2 Quibus alienare licet vel non.
2 Quibus nõ ẽ ꝓmissum facere testamentum.
2 Quibus modis testamenta infir.
3 Quibus modis re contrahit obligatio.
3 Quibus modis obligatio tollit.
4 Oõ cũ eo qui in aliena potestate.
2 Erum diuisione.
2 Rebus corporalibus ꝛ incorpalibus.
4 Replicationibus.
i Atisdatione tutoꝝ ꝛ curatoꝝ.
i Suspectis tutoribus ꝛ curatoribus.
2 Seruitutibus prediorũ rusticoꝝ.
2 Singulis rebus ꝑ fideicõmissum relict.
3 Senatusconsulto tertulliano.
3 Senatusconsulto orphiciano.
3 Successione cognatorum.

3 Seruili cognatione
3 Successione libertorum
3 Successione libertorum sublata
3 Stipulatione seruorum
3 Societate
4 Si quadrupes pauperiem fecisse dicatur
4 Satisdationibus
i Vrelis
2 Testamentis ordinandis
2 Testamento militari
2 Vsufructu
2 Vsu ⁊ habitatione
2 Vsucapionibus ⁊ lōgi tpis prescrip.
2 Vulgari substitutione
3 Vi bonorum raptorum
¶ Rubrice trium librorum. C.
10 Annona ⁊ tributis
10 Apocis publicis
10 Athletis
10 Auri publici persecutoribus
10 Argenti precio qō thesaurus infertur
10 Auro coronario
11 Annonis cuilibet
11 Administratione rerum publicarum
11 Aque ductu
11 Alexandrie primatibus
11 Armox vsus in suo principe interdictus sit.
11 Agricolis censitis ⁊ colonis
11 Agricolis ⁊ mācipijs dominicis vel fiscalib⁹
12 Agentibus in rebus
12 Apparitoribus prefectorum pretorio
12 Apparitoribus magistrorum militum
12 Apparitoribus proconsulis ⁊ legati
12 Apparitoribus comitis orientis
12 Apparitoribus prefectis annone
10 Omnis vacatibus ⁊ de incorporatione.
10 Omnibus inueniendis fisci debitoribus
10 Capiendis ⁊ distrahendis pignorib⁹ causa tributorum
10 Canone largitionalium titulorum
10 Conditis in publicis horreis
10 Collatione donatorum vel reuelatorum
10 Collatione cris
11 Classibus
11 Curialibus vrbis rome
11 Collegiatis
11 Canone frumentario vrbis rome
11 Capitatione cuium cēsibus eximenda
11 Colonis palestinis
11 Colonis tracensibus
11 Colonis illiricianis
11 Censib⁹ cēsitoribus pequatorib⁹ ⁊ ispec.
11 Collatione fundorum patrimonialium ⁊ emphiteticorum
11 Conductoribus ⁊ procuratoribus p̄di. fis.
11 Collatione fundox fiscaliū vel rei p̄i.
11 Cipressis ex luco damnensi vel persicis
12 Consulibus ⁊ nō spgendis ab his pecunijs
12 Consistorianis militibus.
12 Comitibus ⁊ tribunis scolarum
12 Comitibus rei militaris
12 Comitibus ⁊ archiatris sacri pallacij
12 Comitibus qui procurationem petunt
12 Curiosis
12 Comitibus consistorianis
12 Castrensi omnium palatinorum peculio
12 Castrensi peculio militum
12 Castrensiarijs ministeriarijs
12 Commeatu
12 Comitibus qui prouin. re.
12 Cursu publico ⁊ angarijs ⁊ perangarijs
12 Coartalibus principibus
10 Elatoribus
10 Defensoribus
10 Discussoribus
10 Decretis decurionum
10 Decurionibus ⁊ filijs eorum
11 Debitoribus ciuitatum
11 Diuersis predijs
12 Dignitatibus
12 Domesticis ⁊ protectoribus
12 Decanis
12 Desertoribus ⁊ occultatoribus
12 Diuersis officijs ⁊ apparitoribus iudicum
10 Exactoribus tributorum
10 Excusationibus numerum
10 Excusationibus artificum
11 Expensis ludorum
12 Equestri dignitate
12 Exactione ⁊ translatione militariuz ānonarū
12 Executoribus vel exactoribus
12 Errogatione militaris annone
10 Fide instrumētox ⁊ iure aste fiscalis.
10 Fiscalibus vsuris
10 Filiisfa. ⁊ quēadmodū p̄ ꝑ his tñar.
11 Frumento vrbis constanti
11 Frumento alexandrino
11 Fabricensibus
11 Fūdis limiosis ⁊ terris ⁊ palludib⁹ ⁊ pascuis
11 Fundis patrimonialibus
11 Fugitiuis colonis p̄monialib⁹ ⁊ ēphiteotic⁹
11 Fundis rei publice
11 Fundis ⁊ saltibus
12 Filijs officialiū militariū q i bello mori.
11 Gladiatoribus

Brege dominico
Is qui ex publicis rōnibus mutuam pecuniam fenebrem acceperunt
His qui se defendunt
Honoribus non continuandis
His q spōte munera publica suscipiunt.
His qui a principe vacationem acceperunt.
His qui numero liberorum vel paupertate excusationem meruerunt
His qui non impletis stipendijs
His qui exilio dati vel sunt amoti
His q ex publica collatōe illata sūt nō vsur.
Honoratorum vehiculis
His q ex offō qō administrauerūt ꝓueniūtur
His qui in sacro palacio
Vre fisci
Inditionibus
Imponēda lucrationꝫ descriptione.
Incolis ⁊ vbi domicilij hre videāt ⁊ bis qui studiorꝫ cā in alia ciuitate degunt
Infamibus
Irenarchis
Immunitate nemini concedenda
Iure rei publice
In qb⁹ cautis coloni cēsiti dños accusare pñt
Ibertinis
Legationibus
Lustralis auri collatione
Locatione prediorum ciuilium vel fiscalium
Locorum ⁊ munerum custodia
Lucris aduocatorum
Municipibus ⁊ originarijs
Muneribus patrimoniorum
Mulieribus in quo loco munera sexui congruentia
Metalarijs ⁊ metal' ⁊ ꝓcuratorib⁹ metalorꝫ.
Murilegulis ⁊ ginetiarijs
Metropoli berito
Mendicantibus validis
Maima
Mancipijs ⁊ colonis patrimonialium
Magistris scrinorum
Militari veste
Messoribus
Metatis ⁊ epidemetitis
E fiscus rem quam vendidit euincat.
Me opere a collatorib⁹ exigantur
Nauicularijs
Nauibus non excusandis
Ne quid oneri publico imponatur
Naufragijs
Nulli licere in frenis ⁊ selis margaritas ⁊ smaragdos
Nautis tibertinis
Ne qs liber actūrci publice agere cogatur
Ne rusticani ad vllū obsequium deuocentur.
Non licere habitatoribus
Negociatores ne militent
Numerarijs ⁊ adiutorib⁹ scriniarijs
Oni agro deserto
Obligatione vetorum
Officio prefecti vrbis]
Etitis bonorum sublatis
Denis fiscalibus creditores preferri
Dredijs curialium. ⁊ decu. sine decreto non alie.
Drebendo salario
Professoribus ⁊ medicis
Periculo successorum parentis
Ponderatoribus ⁊ auri illatione
Potioribus ad munera nominandis
Predijs ⁊ omnibus rebus nauicularioꝫ
Priuilegijs corporatoꝫ vrbis rome
Peculio nominatorum
Piscatoribus
Priuilegijs constanti. vrbis
Pascuis publicis ⁊ priuatis
Pericula eoꝫ q ꝑ magistribus interuenerūt
Predijs cannatis
Priuilegijs domus auguste
Palatinis ⁊ domibus dominicis
Prefectis pretorijs sacre vrbis
Pretoribus ⁊ honore prefecture
Prepositis sacri cubiculi
Primicerio
Prepositis libarum
Publice letitie
Professoribus qui in vrbe constanti.
Prepositis sacrorum scrinorum
Principibus agentibus in rebus
Primi pili
Priuilegijs eorum q in sacro palacio militāt
Priuilegijs scolarum
Perfectissimatus dignitate
Prepositis ⁊ tribunis scolarum
Prefecto pretorio
Palatinis sacrarum lar.
Palatinis
Publice letitie vel consulum nunciationes
Perfectissima, dignitate
Primopillo
Vando ⁊ quibus quarta pars debet ex bonis
Quē admodū ciuilia munera idicant
Quibus muneribus excusantur hi qui post impletam mili.

io Qui etate
io Qui morbo se excusant
ii Quibus ad conductionem rerum fiscalium non licet accedere
ii Quod quisq; ordine conueniatur
i2 Questoribus
i2 Qui militare possunt vel non
io Eis postulatis
i2 Re militari
io Ententijs aduersus fiscum latis re/tractandis
io Superindicto
io Si liberalitatis imperialis
io Super exactionibus.
io Si fuus aut libert⁹ ad decuriōatū expirauēit
io Si curiales relicta ciuitate rus hitare maluēit
io Si propter inimicitiam creatio facta sit
io Sumptuum recuperatione
io Susceptozijs ⁊ archarijs prepositis
ii Suarijs ⁊ susceptozib⁹ ⁊ ceteris corporibus
ii Studijs liberalibus vrbis rome ⁊ constan.
ii Sumptus iniuncti muneris ad omnes perti/nere collegas.
ii Spectaculis ⁊ scenicis ⁊ lenonib⁹
ii Solutionibus debitorum
i2 Silentiarijs ⁊ decurionibus eorum
i2 Stratoribus
i2 Salgamo hospitibus non prebendo.
i2 Saltorum ⁊ itinerum cu.
io Esauris
io Tabularijs scribis logografis
i2 Tironibus
i2 Tractorijs
io Enditione rerum fiscalium'
io Vt nemini liceat in comparatiōe spe/cierum se excusare
io Vacatione publici muneris
ii Vestibus olobaris ⁊ auratis
ii Veteris numismatis potestate
ii Vendendis rebus ciuitatis
ii Venatione ferarum
ii Vt nemo ad suū patrociniū suscipiat vices
ii Vt nullus ex vicarijs pro alienis vicarijs de bius pregra.
i2 Vt dignitatum ordo seruetur
i2 Veteranis
ii Vt rusticani ad nullum deuocentur officium

℣ Rubrice de vsibus feudoꝝ.

Alienatione feudi
An maritus succedat vr. in beneficio
Apud quem vel quos controuersia feudi
An remoueri debeant testes
An mutus vel alius imperfectus
Allodijs
An ille qui interficit fratrem domini sui,
Alienatione feudi paterni
An agnatus vel filius defuncti
An apud iudicem qōscu. ter. de.
Beneficio fratris ⁊ qualiter frater
Beneficio femine
Controuersia investiture
Contentione inter dominum ⁊ vassallū
Contentione inter dominū ⁊ fidelem
Contentione inter me ⁊ dñm
Constitutiones domini lotharij feudorum.
Controuersia feudi inter pares termi.
Controuersia inter dominum emphi. ⁊ vassa.
Consuetudine recti feudi
Clerico qui investituram facit
Capitulis cōradi
Controuersia inter masculum ⁊ feminam
Controuersia inter dominum ⁊ emptorem
Capitaneo qui curtem vendidit
Controuersia inter vassa. ⁊ alium de beneficio
Constitutiones do. ffederici
Controuersia inter episcopum ⁊ vassa.
Clerico violatore pacis
Vobus fratrib⁹ a capitaneo investitis
Episcopum vel abbatem vel abbatissam vel dñm plebis feudū dare nō posse
Eo qui finem fecit agnato de feu. pa.
Eo qui sibi ⁊ heredibus suis masculis ⁊ feminis investituram acceperit
Feudo guardie ⁊ castaldie
ffeudo marchie ducatus ⁊ comitatus
ffeudo sine culpa non amittendo
ffeudo dato in vicem legis comissorie
ffeudi cognitione
fforma fidelitatis
filijs natis de matrimonio
ffeudo non habente propriam feudi naturam
ffratrib⁹ de nouo feudo investitis
Definitur lex. deinde consuetudines regni incipiunt
Imperator lotharius
Investitura feudi
Investitura inter dominum ⁊ vassalum
Illis qui investiti sunt de ducatu
Investitura de re aliena facta
Investitura quam ticinis cepit a sempronio
Investitura in maritum facta
Investitura apud pares curie termi.
In quibus causis feudum amittatur
Lege conradi
Lite vassalo qui contumax est
Minimis valuasoribus

Mutus vel alius impfectus feudū reti.
Atura feudi
Mona forma fidelitatis
Matura succeſſionis feudi
Motis feudorum
Ace iuramento firmanda
Per quos fiat inueſtitura
Pace tenenda ⁊ eius violatoribus
Pignore dato quid iuris ſit
Prohibita alienatione feudi per lotharium
Prohibita feudi alienatione per Federicum
Pugna
Vi ſeu dum dare poſſunt;
Qui ſucceſſores feudum
Quo tempore miles inueſtituram pete/re debeat
Quibus modis feudum amittatur
Qui ſucceſſores teneantur
Quēadmodum feudum ad filiam pertineat
Quibus modis feudum conſtitui poteſt
Quid ſit inueſtitura feudi
Quid precedere debeat: inueſtitura: an fidelitas
Qualiter vaſalus iurare debeat fidelitatem
Qualiter olim feudum poterat alienari
Quis dicatur dux marchio.
Quę ſit prima cauſa beneficij amittendi
Qui teſtes ſunt neceſſarij ad probandam nouaz inueſtituram
Quid iuris ſit ſi poſt alienationem feudi
Qualiter dominus de proprietate prętur
Quę ſint regalie
Quot teſtes ſint neceſſarij ad probandum ingra titudinem feudi
Receſſione feudi
Si de inueſtitura facta dñm peniteat
Si controuerſia fuerit in inueſtitura
Si de feudo defuncti
Si epiſcopus vel abbas vel abbatiſſa
Succeſſione fratrum
Si de inueſtitura inter dñm ⁊ vaſallū lis oriatur
Si de feudo controuerſia fuerit
Si de feudo vaſall⁹ ab aliquo iterpellat⁹ fuerit.
Si negatum fuerit beneficium a vaſſalo
Si vaſſalus feudo priuatur cui debeat deferri
Si vaſſalus feudi conditionem negauerit ex certa ſcientia
Aſſalo decrepite etatis qui feudum refu/tauit
Vaſſalo qui contra conſtitutionem lotha rij feudum alienauerit
Vaſſalo milite qui arma bellica depoſuit
¶ Rubrice Juris canonici
¶ Hic primo ſciendū q̄ decretum nō diſtinguit p Rubricas. Sed in tres principales partes. Quaꝝ prima ptinet centū ⁊ vnā diſtinctōnes. ⁊ ſub qualibet diſtinctōe capitula. Secūda pars cō tinet. xxxvi. cās. ⁊ ſub q̄libet cā qōes. ⁊ ſub q̄ſtio nibus capla. Et. xxxiij. cā. a. q. 3. vſq3 ad. q. iiij. iterponitur tractat⁹ de pñia. q diuidit in. vij. di/ſtinctōes. ⁊ ſub qualibet di. capla. Tertia pars ē de cōſecratōe que diuidit in. v. diſtinctōes. ⁊ ſub qualibet di. capla. Alij Vo libꝝ iuris canonici cō tinent Rubricas: que ſequntur.
¶ Rubrice Decretalium.
5 Cenſationibus. inquiſitionibus. ⁊ de/nunciationibus
5 Adulterio ſtupro
1 Alienatione iudicij mutandi cauſa facta
5 Apoſtatis
2 Appellatōibus ⁊ recuſatōibus ⁊ relatōibus.
1 Arbitris
1 Auctoritate ⁊ vſu pallij
3 Aptiſmo ⁊ eius effectu
1 Bigamis ordinandis vel non
5 Alūniatoribus
3 Capellis monachorum ⁊ aliorum re/ligioſorum
3 Cauſa poſſeſſionis ⁊ proprietatis
3 Celebratione miſſarum ⁊ ſacramento eucha/riſtie ⁊ diuinis officijs
3 Cenſibus exactionibus ⁊ procurationibus
3 Cohabitatione clericorum ⁊ mulierum
4 Clandeſtina deſponſatione
3 Clericis coniugatis
3 Clericis non reſidentibus
3 Clerico egrotante
5 Clericis pugnantibus in duello
1 Clericis peregrinis non admittendis
5 Clerico venatore
5 Clerico percuſſore
5 Clerico non ordinato miniſtrante
5 Clerico excōicato depoſito vel interdicto mini ſtrante
5 Clerico per ſaltum promoto
v Clerico qui ordines furtiue ſuſcepit
4 Cognatione ſpirituali
4 Cognatione legali
v Colluſione detegenda
3 Comodato
3 Cōceſſiōe pbēde ⁊ eccleſie non vacantis
4 Conditionibus appoſitis in matrimonio
2 Confeſſis
2 Confirmatione vtili uel inutili
1 Conſtitutionibus
1 Conſuetudine
1 Corpore viciatis non ordinandis

4 Conjugio leprosorum
4 Conjugio seruorum
4 Consanguinitate ⁊ affinitate
3 Consecratione ecclesie vel altaris
3 Conuersione coniugatorum
3 Conuersione infidelium
5 Crimine falsi
3 Custodia eucharistie crismatis ⁊ aliorū sacramentorum
3 Decimis primitijs ⁊ oblationibus
5 Delictō puerorum
3 Deposito
4 Desponsatione impuberum
2 Dilationibus
4 Diuortijs
2 Dolo ⁊ contumacia
3 Donationibus
4 Donationibus inter virum ⁊ vxorem
5 Ō qui ordines furtiue suscepit
3 Ecclesijs edificandis vel reparandis
1 Electione ⁊ electi potestate
3 Emptione ⁊ venditione
4 Eo qui cognouit cōsanguineā vxoris sue
4 Eo qui durit in matrimonium quam poluit p adulterium
2 Eo q mittit in possessionem cā rei seruande
1 Etate ⁊ qualitate ⁊ ordine preficiendorum
2 Exceptionibus
5 Excessibus prelatorum.
2 Erijs
3 Feudis
2 Fide instrumentorum
3 Fideiussoribus
1 Filijs presbyterorum
2 Foro competenti
4 Frigidis ⁊ maleficiatis
5 Furtis
5 Ereticis
5 Homicidio voluntario vel casuali
5 His qui filios proprios occidunt
1 His que vi metus ve causa fiūt
3 His que fiunt a prelatis sine consensu capituli
3 His que fiunt a maiori parte capituli
5 Ydeis ⁊ saracenis
3 Immunitate ecclesiarum
5 Infantibus ⁊ languidis expositis
1 In integrum restitutione
5 Iniurijs ⁊ damno dato
2 Judicijs
2 Jurciurando
2 Juramento calumnie
3 Jure patronatus
3 Institutionibus
2 Itis contestatione
2 Libelli oblatione
3 Lite pendente nihil innouetur
3 Locato ⁊ conducto
5 Magistris ⁊ ne aliqd exigāt pro docēdo
1 Maioritate ⁊ obedientia
5 Maledicis clericis
4 Matrimonio contracto ꝑ interdictū ecclesie
2 Mutuis petitionibus
4 Natis ex libero ventre
3 Ne clerici vel monachi secularibus negocijs se immiscent
5 Ne prelati vices suas
5 Ne sede vacante aliquid innouetur
5 Non ordinato ministrante clerico
5 Noui operis nunciatione
2 Oblatione libelli
1 Obligatis ad ratiocinia
3 Obseruatione ieiuniorum
1 Officio archidiaconi
1 Officio archipresbyteri
1 Officio primicerij
1 Officio sacriste
1 Officio custodis
1 Officio vicarij
1 Officio ⁊ potestate iudicis delegati
1 Officio legati
1 Officio iudicis
1 Officio iudicis ordinarij
1 Ordinato ab episcopo qui renunciauit epatui.
2 Ordine cognitionum
1 Actis
3 Parrochijs ⁊ alienis parrechianis
3 Peculio clericorum
5 Penis
5 Penitentijs ⁊ remissionibus
2 Peregrinantibus clericis.
3 Pignoribus ⁊ alijs cautionibus.
2 Plus petitionibus.
1 Postulatione prelatorum
1 Postulando
3 Prebendis ⁊ dignitatibus
3 Precarijs
3 Presbytero non baptizato
2 Prescriptionibus
5 Priuilegijs ⁊ excessibus priuilegiatorum
2 Presumptionibus
2 Probationibus
1 Procuratoribus
5 Purgatione canonica
5 Purgatione vulgari
3 Purificatione post partum

4 Vi clerici vel vouentes matrimoniū contrahere possunt
4 Qui filij sint legitimi
4 Qui matrimonium accusare possunt
5 Aprorib⁹ incendiarijs ⁊ violatoribus ecclesiarum
3 Rebus ecclesie alienandis vel non
1 Renunciatione
3 Regularibus ⁊ transeuntibus ad religionem
5 Regulis iuris
3 Religiosis domibus vt episcopo sint subiecte
3 Reliquijs ⁊ veneratione sanctorum
3 Rerum permutatione
1 Rescriptis ⁊ eorum participationibus
2 Restitutione spoliatorum
1 Sacra vnctione
1 Sacramentis iterandis vel non
5 Sagitarijs
5 Scismaticis
1 Scrutinio in ordine faciendo
4 Secundis nuptijs
2 Sententia ⁊ re iudicata
5 Sententia excommunicationis
3 Sepulturis
2 Sequestratione possessionum
1 Seruis non ordinandis ⁊ eor⁹ manumissione
5 Simonia ⁊ ne aliquid pro spiritualibus exigatur vel promittatur
1 Sindico
3 Solutionibus
5 Sortilegijs
4 Sponsalibus ⁊ matrimonio
4 Sponsa duorum
3 Statu monachorum ⁊ canonicor⁹ regularium
3 Successionibus ab intestato
1 Summa trinitate ⁊ fide catholica
1 Supplenda negligentia prelatorum
1 Emporibus ⁊ qualitate ordinandorum
3 Testamentis ⁊ vltimis voluntatibus
2 Testibus ⁊ attestationibus
2 Testibus cogendis vel non
5 Torneamentis
1 Translationibus
1 Translatione prelatorum
1 Treuga ⁊ pace
1 Tactis corpore ordinandis vel non
5 Verborum significatione
3 Vita ⁊ honestate clericorum
3 Voto ⁊ voti redemptione
5 Vsuris
2 Vt lite non contestata
3 Vt ecclesiastica beneficia sine diminutione cō ferantur
2 Vt lite pendente nil innouetur
Sequitur diuisio decretalis
Versus
Prima creat clericos: officia preparat inde
Altera iudicium cum requisitis appellat.
Tertia de vita contractibus testa q̄ mentis
Nubere quarta docet: ⁊ que spectant ad illud
Vltima crīminibus penas iungere curat.
¶ Rubrice li. vi. Decretalium
Arbitris
Appellationibus
Accusationibus inquisitionib⁹ denunciationibus
Bigamis
Constitutionibus
Consuetudine
Confessis
Clericis coniugatis
Clericis non residentibus
Clerico egrotante vel debilitato
Concessione ecclesie. ⁊ prebende non vacantis
Capellis monachorum
Censibus ⁊ exactionibus
Consecratione ecclesie vel altaris
Cognatione spirituali
Dolo ⁊ contumacia
Decimis
Desponsatione impuberum
Electione ⁊ electi potestate
Etate et qualitate ⁊ ordie p̄ficiendo
Eo q̄ mittit in possessionē cā rei fuāde
Exceptionibus
Excessibus prelatorum ⁊ subditorum
Filijs presbyteror⁹ ⁊ alijs illegitime natis
Foro competenti
Ea que vi metus ve causa fiunt
Hereticis
Homicidio
Minoribus restitutione
Iudicijs
Iuramento calūnie
Iureiurando
Institutionibus
Iure patronatus
Immunitate ecclesiarum
Iniurijs ⁊ damno dato
Itis contestatione
Idoneitate ⁊ obedientia
Le sede vacante aliquid innouetur
Me clerici vel monaci
Officio vicarij
Officio ⁊ potestate iudicis delegati
Officio legati

Officio ordinarij
Stulatione prelatorum
Pactis
Procuratoribus
Prescriptionibus
Prebendis
Priuilegijs
Penis
Penitentijs . remissionibus
Escri is
Renunciatione
Restitutione spoliatorum
Rebus ecclesie non alienandis
Rerum permutatione
Regularibus
Religiosis domibus
Reliquijs ⁊ veneratione sanctorum
Regulis iuris
Vmma trinitate ⁊ f. de catholica
Supplenda negligentia prelatorum
Sententia ⁊ re iudicata
Sepulturis
Statu regularium
Sponsalibus ⁊ matrimonijs
Scismaticis
Sententia excommunicationis
Emporibus ordinationum
Testibus
Testamentis
Tlite pendente nihil innouetur
Vita ⁊ honestate clericorum
Voto ⁊ voti redemptione
Vsuris
Verborum significatione
Rubrice clementinarum
Appellationibus
Aptisino
Ausa possessionis ⁊ proprietatis
Concessione prebende
Censibus
Celebratione missarum
Consanguinitate ⁊ affinitate
Dolo ⁊ contumacia
Decimis
Lectione
Etate ⁊ qualitate
Exceptionibus
Excessibus prelatorum
Foro competenti
Hereticis
Homicidio
In integrum restitutione
Judicijs
Jureiurando
Jure patronatus
Immunitate ecclesiarum
Judeis ⁊ sarracenis
Magistris
Officio vicarij
Officio delegati
Officio ordinarij
Robationibus
Prebendis ⁊ dignitatibus
Priuilegijs
Penis
Procuratoribus
Penitentijs ⁊ remissionibus
Escriptis
Renunciatione
Rebus ecclesie non alienandis
Rerum permutatione
Regularibus
Religiosis domibus
Reliquijs ⁊ veneratione sanctorum
Vmma trinitate
Supplenda negligentia prelatorum
Sequestratione possessionis
Sententia ⁊ re iudicata
Sepulturis
Statu monachorum
Sententia excommunicationis
Testibus
Testamentis
Tlite pendente
Vita ⁊ honestate clericorum
Vsuris
Verborum significatione

FINIS

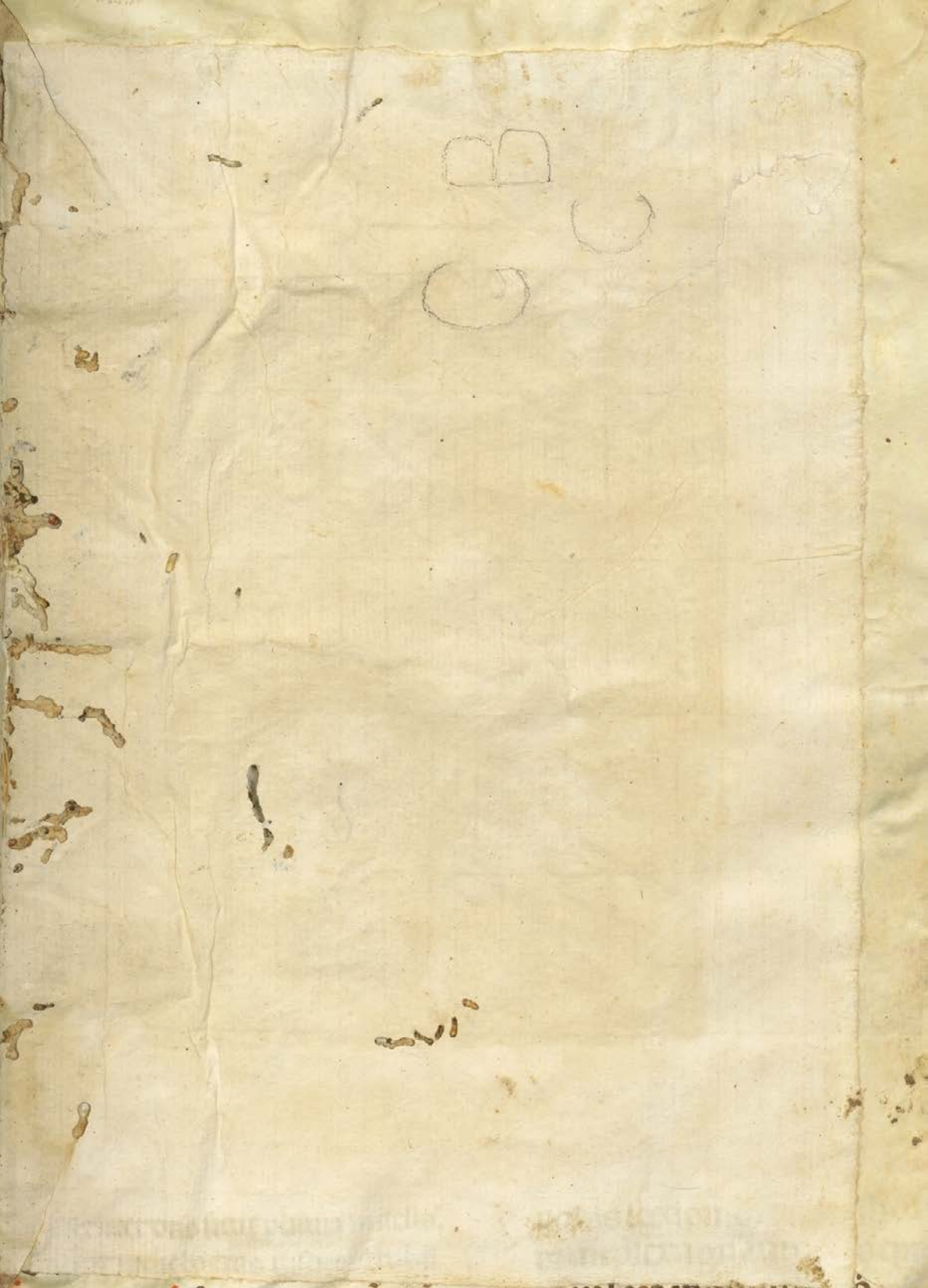

... lectio ... sci eug' sm ioh'.
... ant iudei ab ierlm̄ sa...
... leuitas ad iohēm. ut i...
... rent eum. Tu quis es? Et r...
Omelia sci gregorii pape. lec. vii.
Ex huius nob lectionis uerbis
fr̄s k̄mi iohīs humilita[illegible]
com̄datur. qui cum tante uirtu...
[illegible] s credi potuisset. ele
git [illegible] absistit. ne in se uel...
in ina opinione rapetur inanit
sup se. Nam confessus ē et n̄ nega
uit. Et confessus est [illegible] non sum
ego xp̄s. Sz qui dixit non sum.
negauit plane qd̄ non erat. sed
non negauit qd̄ erat [illegible]
tem loquens ei mēbrum fieret.
... sibi nom̄ fallacit' n̄ usur...
... R. Veni mane & noli tardare
relaxa facinora plebi tue. Et reuoca
dispsos in t̄ram suam. V. Excita dn̄e
potentiam tuam et ueni. ut saluos
facias nos. Et reuoca disp. lec. viii.
Quia g' n̄c [illegible] appar... uo...
men xp̄i fa... is ē mēbrū
... Qui a dnm inf... mitatis
... [illegible] humilit' agnosce
... [illegible] ... ne meruit
uenerat optine... c. Sz eū ... lec
tione alia redemptoris nost
sententia ad... redicat ...

... helyas iam uenit [illegible] non cogn...
eum. sz fecerunt in eū quecum...
noluerunt. Et sicut [illegible] ...
ipe est helyas. R. Ecce radix ...
ascendet in salutem pplo[illegible] ipm gentes
precabunt. Et erit nomen ei gloriosum. V.
Dabit ei dn̄s deus sedem dauid patris
ei. & regnabit in domo iacob in eternum.
Requisitus aut' iohēs lec. ix.
dicat. non sum helyas. Quid
est hoc fr̄s k̄mi. qr̄ qd̄ ueritas af
firmat. hoc pp̄ha ueritatis nega
ualde namq: int' se ... [illegible]
ipe est. & non sum. Quō g' pph...
ueritatis est. si eius... [illegible]
p monib' concors non est ...
subtilit' ... ipa requiratur
hoc qd̄ int' se contrarium sonat
quō contrarium non sit inuenit
Angelus zacharie namq: de iohe
pmissione angelus dic... p...
ibit ante illum in spiritu ...
... R. O ...
ambula... eius...
de syon exibit ...
V. Egredietur ...
... dei iacob. Quia R. An
te multū tp̄s pph'auit ezechiel ...
... portam clausam et ecce ...
sel'a ex ea procedebat psallit' ...
itum erat clausa ...